

Universitat de Lleida

El monestir benedictí de Sant Benet de Bages. Fons documental: identificació, edició i estudi. Segles X-XI

JOAN SALVADÓ I MONTORIOL

ADVERTIMENT. La consulta d'aquesta tesi queda condicionada a l'acceptació de les següents condicions d'ús: La difusió d'aquesta tesi per mitjà del servei TDX (www.tesisenxarxa.net) ha estat autoritzada pels titulars dels drets de propietat intel·lectual únicament per a usos privats emmarcats en activitats d'investigació i docència. No s'autoritza la seva reproducció amb finalitats de lucre ni la seva difusió i posada a disposició des d'un lloc aliè al servei TDX. No s'autoritza la presentació del seu contingut en una finestra o marc aliè a TDX (framing). Aquesta reserva de drets afecta tant al resum de presentació de la tesi com als seus continguts. En la utilització o cita de parts de la tesi és obligat indicar el nom de la persona autora.

ADVERTENCIA. La consulta de esta tesis queda condicionada a la aceptación de las siguientes condiciones de uso: La difusión de esta tesis por medio del servicio TDR (www.tesisenred.net) ha sido autorizada por los titulares de los derechos de propiedad intelectual únicamente para usos privados enmarcados en actividades de investigación y docencia. No se autoriza su reproducción con finalidades de lucro ni su difusión y puesta a disposición desde un sitio ajeno al servicio TDR. No se autoriza la presentación de su contenido en una ventana o marco ajeno a TDR (framing). Esta reserva de derechos afecta tanto al resumen de presentación de la tesis como a sus contenidos. En la utilización o cita de partes de la tesis es obligado indicar el nombre de la persona autora.

WARNING. On having consulted this thesis you're accepting the following use conditions: Spreading this thesis by the TDX (www.tesisenxarxa.net) service has been authorized by the titular of the intellectual property rights only for private uses placed in investigation and teaching activities. Reproduction with lucrative aims is not authorized neither its spreading and availability from a site foreign to the TDX service. Introducing its content in a window or frame foreign to the TDX service is not authorized (framing). This rights affect to the presentation summary of the thesis as well as to its contents. In the using or citation of parts of the thesis it's obliged to indicate the name of the author.

**TOM III
SEGLES XI-XII**

**EDICIÓ
DIPLOMATARI DE SANT BENET DE BAGES
(898-1123)**

Listat de documents

1001, gener, 1.....	730
1001, gener, 7.....	731
1001, gener, 27.....	733
1001, febrer, 13.....	735
1001, març, 1.....	738
1001, abril, 2.....	740
1001, abril, 19.....	742
1001, abril, 24.....	744
1001, agost, 27.....	747
1001, setembre, 16.....	749
1001, setembre, 25.....	754
1001, octubre, 9.....	756
1001, octubre, 29.....	757
1001, desembre, 21.....	761
1002, febrer, 24.....	763
1002, març, 4.....	766
1002, abril, 3.....	769
1002, abril, 26.....	771
1002, maig, 6.....	773
1002, maig, 9.....	775
1002, maig, 17.....	778
1002, maig, 25.....	780
1002, maig, 29.....	782
1002, juny, 25.....	784
1002, agost, 23.....	786
1002, octubre, 13.....	788
1003, gener, 7.....	792
1003, març, 18.....	794
1003, març, 29.....	796
1003, abril, 10.....	799
1003, maig, 19.....	802
1003, juny, 17.....	804
1003, juliol, 13.....	807
1003, octubre, 12.....	810
1003, octubre, 13.....	812
1003, desembre, 23.....	814
1004, febrer, 11.....	817
1004, abril, 21.....	821
1004, juliol, 1.....	824
1004, juliol, 4.....	827
1004, juliol, 18.....	830
1004, agost, 20.....	831
1004, octubre, 28.....	835
1004, novembre, 30.....	836
1005, febrer, 14.....	838
1005, febrer, 18.....	840
1005, febrer, 27.....	843
1005, març, 1.....	845
1005, març, 19.....	847
1005, març, 20.....	849

1005, juliol, 11	854
1005, agost, 15	857
1005, setembre, 22	859
1005 [?], octubre, 25	861
1006, febrer, 5	864
1006, febrer, 23	866
1006, març, 5	868
1006, març, 14	870
1006, març, 29	873
1006, març, 30	875
1006, març, 31	876
1006, abril, 13	876
1006, abril, 13	877
1006, juliol, 2	878
1006, setembre, 23	879
1006, novembre, 2	882
1006, desembre, 17	883
1006, desembre, 18	884
1007, gener, 25	885
1007, gener, 27	886
1007, febrer, 8	887
1007, febrer, 22	892
1007, febrer, 27	895
1007, març, 26	895
1007, abril, 2	896
1007, abril, 10	898
1007, abril, 21	899
1007, abril, 25	900
1007, maig, 10	901
1007, maig, 28	902
1007, juny, 13	903
1007, agost, 11	904
1007, setembre, 18	905
1007, setembre, 21	906
1007, desembre, 9	908
1007, desembre, 17	909
1007	910
1008, gener, 27	911
1008, febrer, 5	913
1008, febrer, 5	915
1008, febrer, 22	916
1008, febrer, 23	917
1008, març, 15	918
1008, març, 29	919
1008, abril, 1	921
1008, abril, 3	922
1008, abril, 5	923
1008, abril, 17	925
1008, abril, 25	926
1008, abril, 30	927
1008, maig, 3	928
1008, maig, 3	929

1008, maig, 3.....	930
1008, maig, 3.....	932
1008, juliol, 29.....	932
1008, setembre, 20.....	933
1008, setembre, 25.....	935
1009, febrer, 18.....	936
1009, febrer, 27.....	938
1009, abril, 21.....	939
1009, maig, 10.....	941
1009, maig, 12.....	941
1009, maig, 31.....	942
1009, juny, 24.....	943
1009, juliol, 11.....	944
1009, agost, 9.....	945
1009, setembre, 30.....	946
1009, setembre, 30.....	947
1009, novembre, 27.....	948
1009, desembre, 20.....	949
1010, gener, 1.....	950
1010, febrer, 15.....	951
1010, febrer, 23.....	952
1010, abril, 10.....	954
1010, abril, 23.....	955
1010, maig, 21.....	956
1010, juny, 5.....	957
1010, juny, 17.....	958
1010, novembre, 25.....	960
1010 [...], [...].	961
1011, gener, 28.....	962
1011, març, 31.....	963
1011, abril, 1.....	964
1011, abril, 11.....	965
1011, abril, 21.....	967
1011, juny, 20.....	968
1011, agost, 10.....	970
1011, octubre, 15.....	971
1011, novembre, 27.....	972
1012, abril, 14.....	973
1012, abril, 22.....	975
1012, abril, 28.....	976
1012, juny, 24.....	978
1012, setembre, 8.....	979
1012, novembre, 17.....	980
1012, novembre, 20.....	981
1012, desembre, 11.....	982
1012, desembre, 14.....	983
1013, gener, 17.....	984
1013, febrer, 15.....	985
1013, març, 18.....	987
1013, març, 18.....	989
1013, març, 20.....	991
1013, abril, 16.....	992

1013, abril, 28	995
1013, abril, 28	995
1013, maig, 1.....	997
1012, juny, 24-1013, juny, 24	998
1013, octubre, 15.....	999
1013, octubre, 22.....	1000
1013, novembre, 22.....	1001
1013, novembre, 22.....	1002
1013, novembre, 24.....	1003
1013, desembre, 11	1004
1014, gener, 5.....	1006
1014, gener, 20.....	1007
1014, febrer, 8.....	1008
1014, febrer, 14.....	1009
1014, febrer, 15.....	1011
1014, febrer, 19.....	1012
1014, març, 11.....	1014
1014, setembre, 18.....	1015
1015, febrer, 2.....	1016
1015, febrer, 11.....	1017
1015, febrer, 12.....	1019
1015, febrer, 17.....	1020
1015, febrer, 22.....	1021
1015, març, 3.....	1022
1015, abril, 17.....	1025
1015, abril, 30.....	1026
1015, juliol, 20.....	1028
1015, juliol, 22.....	1032
1015, juliol, 30.....	1035
1015, octubre, 14.....	1036
1016, gener, 1.....	1037
1016, febrer, 24.....	1039
1016, febrer, 25.....	1041
1016, febrer, 26.....	1043
1016, abril, 5.....	1047
1016, abril, 28.....	1049
1016, abril, 30.....	1052
1016, maig, 12.....	1053
1016, maig, 17.....	1054
1016, juny, 12.....	1055
1016, juny, 12.....	1059
1016, juny, 13.....	1060
1015, juny, 24-1016, juny, 24.....	1062
1016, juny, 28.....	1063
1016, juny, 30.....	1065
1016, juliol, 31.....	1066
1016, setembre, 17.....	1067
1016, octubre, 22.....	1068
1016, novembre, 22.....	1069
1016, desembre, 16.....	1071
1017, gener, 10.....	1072
1017, gener, 17.....	1074

1017, gener, 30.....	1075
1017, febrer, 4.....	1076
1017, febrer, 14.....	1077
1017, febrer, 19.....	1078
1017, març, 21.....	1079
1017, març, 24.....	1080
1017, abril, 1.....	1081
1017, abril, 1.....	1083
1017, abril, 19.....	1085
1017, abril, 27.....	1086
1017, maig, 3.....	1087
1017, maig, 3.....	1088
1017, maig, 3.....	1089
1017, maig, 8.....	1091
1017, maig, 9.....	1092
1017, maig, 27.....	1095
1017, maig, 28.....	1096
1017, maig, 30.....	1097
1017, maig, 30.....	1100
1017, juliol, 20.....	1102
1017, [juny/juliol].....	1103
1017, novembre, 4.....	1104
1017, desembre, 19.....	1106
1018, febrer, 5.....	1107
1018, febrer, 15.....	1110
1018, febrer, 26.....	1111
1018, març, 1.....	1113
1018, març, 15.....	1116
1018, març, 15.....	1117
1018, març, 18.....	1118
1018, abril, 1.....	1119
1018, abril, 10.....	1121
1018, abril, 25.....	1122
1018, abril, 28.....	1128
1018, maig, 3.....	1130
1018, maig, 22.....	1131
1018, juliol, 23.....	1133
1018, agost, 27.....	1135
1018, octubre, 29.....	1136
1018, novembre, 3.....	1138
1018, novembre, 22.....	1139
1018, novembre, 23.....	1140
1018, novembre, 28.....	1143
1018, desembre, 4.....	1144
1018, desembre, 13.....	1145
1018, desembre, 18.....	1146
1019, gener, 23.....	1147
1019, gener, 25.....	1148
1019, febrer, 3.....	1149
1019, març, 7.....	1151
1019, març, 30.....	1152
1019, abril, 25.....	1153

1019, maig, 23.....	1154
1019, maig, 27.....	1155
1019, juny, 7.....	1156
1019, juny, 24.....	1157
1019, juny, 25.....	1158
1019, juliol, 10.....	1162
1019, novembre, 13.....	1163
1018-1019.....	1164
1020, febrer, 28.....	1166
1020, març, 14.....	1167
1020, abril, 30.....	1168
1020, maig, 17.....	1170
1020, maig, 19.....	1171
1020, maig, 22.....	1173
1020, maig, 26.....	1175
1020, juny, 1.....	1176
1020, juny, 3.....	1178
1021, agost, 13.....	1178
1020, setembre, 5.....	1182
1020, octubre, 18.....	1183
1020, octubre, 18.....	1185
1020, desembre, 29.....	1186
[1021 (?)], gener, 28.....	1187
1021, febrer, 28.....	1188
1021, febrer.....	1189
1021, març, 8.....	1190
1021, març, 10.....	1196
1021, març, 10.....	1197
1021, març, 22.....	1199
1021, abril, 2.....	1201
1021, abril, 27.....	1204
1021, abril, 28.....	1205
1021, maig, 1.....	1206
1021, maig, 25.....	1215
1021, juny, 7.....	1217
1021, desembre, 31.....	1220
1022, gener, 13.....	1222
1022, febrer, 8.....	1225
1022, febrer, 14.....	1226
1022, febrer, 15.....	1227
1022, març, 6.....	1228
1022, març, 8.....	1230
1022, març, 11.....	1231
1022, març, 27.....	1232
1022, abril, 13.....	1233
1022, agost, 2.....	1234
1022, setembre, 26.....	1235
1022, octubre, 2.....	1236
1023, gener, 28.....	1237
1023, abril, 19.....	1239
1023, febrer, 25.....	1240
1023, març, 1.....	1244

1023, maig, 3.....	1245
1023, maig, 21.....	1248
1023, juliol, 15.....	1249
1023, agost, 24.....	1251
1023, setembre, 9.....	1264
1023, novembre, 1.....	1266
1023, novembre, 7.....	1267
1023, novembre, 30.....	1268
1023, desembre, 11.....	1269
1024, febrer, 22.....	1270
1024, març, 10.....	1272
1024, març, 24.....	1273
1024, maig, 23.....	1274
1024, juliol, 25.....	1275
1024, juliol, 25.....	1276
1024, novembre, 22.....	1277
1025, gener, 13.....	1278
1025, març, 29.....	1280
1025, juny, 14.....	1281
1025, octubre, 19.....	1285
1025, desembre, 31.....	1287
1026, gener, 25.....	1289
1026, gener, 29.....	1292
1026, març, 19.....	1294
1026, abril, 1 o 5.....	1295
1026, abril, 28.....	1296
1026, juny, 11.....	1297
1026, octubre, 13.....	1299
1026, desembre, 12.....	1300
1027, gener, 22.....	1301
1027, abril, 22.....	1302
1027, abril, 24.....	1302
1027, maig, 1.....	1304
1027, maig, 25.....	1304
1027, agost, 8.....	1306
1027, setembre, 30.....	1307
1027, novembre, 20.....	1308
1027.....	1310
1028, febrer, 12.....	1310
1028, febrer, 22.....	1312
1028, març, 7.....	1313
1028, setembre, 29.....	1313
1028, octubre, 9.....	1314
1028, novembre, 4.....	1315
1028, desembre, 29.....	1316
1029, gener, 3.....	1317
1029, gener, 3.....	1318
1029, març, 7.....	1319
1029, març, 25.....	1320
1029, març, 28.....	1321
1029, abril, 10.....	1323
1029, abril, 16.....	1324

1028, juny, 24-1029, juny, 24.....	1326
1029, agost, 21.....	1327
1029, setembre, 8.....	1329
1029, desembre, 2.....	1330
1029, desembre, 15.....	1332
1029, desembre, 25.....	1333
1030, gener, 25.....	1335
1030, gener, 25.....	1335
1030, març, 20.....	1336
1030, març, 24.....	1337
1030, abril, 7.....	1338
1030, abril, 30.....	1342
1030, maig, 18.....	1343
1030, maig, 19.....	1344
1030, juny, 3.....	1345
1030, juny, 24.....	1347
1030, agost, 8.....	1350
1030, novembre, 10.....	1351
1030, novembre, 15.....	1353
1030, desembre, 1.....	1354
1030, desembre, 8.....	1355
1031, gener, 7.....	1356
1031, gener, 20.....	1358
1031, gener, 21.....	1359
1031, febrer, 8.....	1360
1031, març, 25.....	1361
1031, abril, 8.....	1362
1030, juny, 24-1031, juny, 24.....	1363
1031, agost, 10.....	1364
1031, agost, 14.....	1366
1031, setembre, 29.....	1369
1031, octubre, 30.....	1371
1031, novembre, 17.....	1372
1031, desembre, 1.....	1374
1031, desembre, 29.....	1376
1032, gener, 5.....	1377
1032, gener, 20.....	1378
1032, gener, 21.....	1379
1032, gener, 28.....	1380
1032, febrer, 16.....	1382
1032, febrer, 22.....	1385
1032, febrer, 22.....	1387
1032, febrer, 26.....	1388
1032, març, 14.....	1389
1032, març, 24.....	1390
1032, març, 28.....	1391
1032, abril, 17.....	1392
1032, abril, 17.....	1393
1032, abril, 18.....	1394
1032, abril, 24.....	1397
1032, abril, 29.....	1398
1032, abril, 29.....	1400

1032, maig, 18.....	1401
1032, juliol, 1.....	1402
1032, juliol, 29.....	1403
1032, agost, 18.....	1405
1032, octubre, 10.....	1407
1032, octubre, 29.....	1408
1032, novembre, 28.....	1416
1032, desembre, 29.....	1416
1033, gener, 22.....	1417
1033, abril, 16.....	1418
1032, juny, 24-1033, juny, 24.....	1420
1032, juliol, 20-1033, juliol, 20.....	1421
1033, agost, 13.....	1422
1033, setembre, 22.....	1424
1033, desembre, 23.....	1425
1033, desembre, 25.....	1426
1034, febrer, 22.....	1428
1034, febrer, 24.....	1429
1034, març, 9.....	1430
1034, març, 14.....	1431
1034, març, 14.....	1433
1034, març, 29.....	1434
1034, maig, 20.....	1435
1034, juny, 16.....	1437
1034, juliol, 20.....	1437
1034, agost, 23.....	1438
1034, agost, 29.....	1440
1035, gener, 17.....	1443
1035, març, 12.....	1444
1035, abril, 1.....	1446
1035, maig, 4.....	1447
1035, setembre, 1 o 9.....	1448
1035, setembre, 9.....	1449
1035, setembre, 17.....	1450
1036, gener, 1.....	1452
1036, març, 8.....	1453
1036, abril, 24.....	1454
1036, abril, 27.....	1456
1036, abril, 30.....	1458
1036, juny, 14.....	1458
1036, novembre, 6.....	1460
1036, novembre, 8.....	1461
1036, novembre, 11.....	1462
1036, desembre, 29.....	1463
1037, gener, 1.....	1465
1037, gener, 27.....	1466
1037, febrer, 16.....	1467
1037, febrer, 26 o 27.....	1469
1037, maig, 25.....	1469
1037, agost, 19.....	1470
1037.....	1471
1038, gener, 10.....	1472

1038, gener, 24.....	1473
1038, gener, 28.....	1475
1038, febrer, 12.....	1476
1038, febrer, 26.....	1478
1038, març, 10.....	1480
1038, maig, 4.....	1481
1038, maig, 16.....	1483
1038, maig, 25.....	1484
1038, juny, 1.....	1486
1038, juny, 16.....	1487
1038, juliol, 22.....	1488
1038, novembre, 6.....	1490
1039, gener, 2.....	1503
1039, gener, 6.....	1508
1039, gener, 11.....	1510
1039, març, 9.....	1511
1039, abril, 25.....	1512
1039, setembre, 1.....	1513
1039, novembre, 2.....	1515
1040, gener, 23.....	1516
1040, febrer, 1.....	1517
1040, abril, 4.....	1518
1040, maig, 26.....	1519
1040, juliol, 29.....	1521
1040, octubre, 22.....	1523
1041, desembre, 24.....	1524
1042, abril, 21.....	1527
1042, juliol, 26.....	1530
1042, agost, 21.....	1533
1042, setembre, 6.....	1537
1042, desembre, 28.....	1538
1042, desembre, 31.....	1541
1043, gener, 25.....	1543
1043, gener, 31.....	1544
1043, gener, 31.....	1545
1043, febrer, 22.....	1547
1043, febrer, 22.....	1549
1043, febrer, 23.....	1551
1043, febrer, 25.....	1552
1043, març, 9.....	1553
1043, maig, 11.....	1556
1043, maig, 31.....	1557
1043, maig, 31.....	1559
1043, juny, 10.....	1560
1043, juny, 29.....	1561
1043, setembre, 27.....	1563
1043, novembre, 1.....	1564
1043, novembre, 9.....	1565
1043, novembre, 17.....	1566
1043, desembre, 11.....	1569
1043, desembre, 11.....	1570
1043, desembre, 24.....	1572

1044, febrer, 22.....	1574
1044, març, 15.....	1577
1044, març, 19.....	1578
1044, març, 20.....	1580
1044, abril, 5.....	1581
1044, abril, 9.....	1582
1044, abril, 26.....	1584
1044, abril, 27.....	1586
1044, març-abril.....	1587
1044, maig, 28.....	1590
1044, novembre, 21.....	1591
1044, novembre, 25.....	1593
1045, març, 16.....	1594
1045, abril, 27.....	1595
1045, maig, 1.....	1597
1045, juliol, 31.....	1602
1045, agost, 21.....	1604
1045, setembre, 4.....	1605
1045, setembre, 23.....	1607
1045, setembre, 29.....	1607
1045, octubre, 28.....	1609
1045, novembre, 10.....	1610
1045, novembre, 22.....	1612
1045, desembre, 11.....	1615
1046, gener, 31.....	1617
1046, març, 5.....	1619
1046, abril, 24.....	1621
1046, maig, 1.....	1624
1046, juny, 10.....	1628
1046, juny, 17.....	1630
1046, juliol, 15.....	1635
1045, juliol, 20-1046, juliol, 20.....	1638
1046, novembre, 9.....	1639
1047, gener, 25.....	1641
1047, febrer, 19.....	1642
1047, març, 27.....	1644
1047, novembre, 29.....	1647
1048, febrer, 3.....	1649
1048, abril, 25.....	1650
1048, setembre, 13.....	1653
1048, octubre, 17.....	1654
1049, gener, 18.....	1657
1049, març, 15.....	1659
1049, març, 30.....	1660
1049, agost, 7.....	1663
1049, setembre, 6.....	1664
1049, octubre, 2.....	1669
1049, novembre, 25.....	1670
1049, desembre, 17.....	1672
1050, abril, 28.....	1674
1050, maig, 14.....	1678
1050, setembre, 12.....	1683

1050, setembre, 13	1686
1050, octubre, 27.....	1690
1050, desembre, 12	1694
1051, gener, 7.....	1695
1051, gener, 13.....	1698
1051, gener, 27.....	1700
1051, març, 30.....	1703
1051, abril, 9	1707
1051, maig, 3.....	1708
1051, maig, 28.....	1710
1051, juliol, 23	1710
1052, gener, 18.....	1713
1052, febrer, 6.....	1722
1052, març, 12.....	1723
1052, maig, 5.....	1724
1052, setembre, 25	1727
1052, desembre, 28	1728
1053, gener, 20.....	1731
1053, febrer, 19.....	1735
1053, maig, 22.....	1736
1053, maig, 23.....	1739
1053, juliol, 11	1742
1053, juliol, 11	1744
[entre 1053, gener, 20 i 1053, juliol, 20 (dades extremes segons el <i>Liber Iudicum</i>)].....	1748
1053, desembre, 29	1748
1054, març, 11.....	1749
1054, març, 25.....	1752
1054, abril, 24	1755
1054, abril, 27	1757
1054, maig, 30.....	1757
1054, juny, 1	1758
1055, gener, 11.....	1761
1055, gener, 19.....	1764
1056, març, 22.....	1765
1058, novembre, 13.....	1766
1058, desembre, 25	1767
1061, juny, 24	1768
1061, novembre, 19.....	1769
1063, abril, 2	1770
1063, maig, 24.....	1771
1063, maig, 24.....	1775
1.....	1776
1064, octubre, 1.....	1778
1064, setembre, 27	1781
1064, octubre, 14.....	1786
1065, març, 17.....	1793
1065, juny, 16	1795
1066, novembre, 13.....	1803
1066, desembre, 2. (?).....	1804
1067, agost, 31	1805
1067, desembre, 31	1808
1068, juny, 17	1811

1068, juny, 24.	1813
1068, juliol, 19.....	1814
1069, agost, 16.....	1815
1072, abril, 20.....	1816
1073, gener, 28.....	1817
1073, agost.....	1819
1073, agost.....	1822
1074, febrer, 14.....	1824
1074, febrer, 23.....	1826
1074, juny, 20.....	1830
1075, març, 9.....	1833
1075, abril, 12.....	1836
1075, juny, 16.....	1837
1075, octubre, 13.....	1840
1076, febrer, 4.....	1842
1076, maig, 19.....	1844
1075, agost, 29-1076, agost, 29.....	1846
1077, abril, 17.....	1847
1077, abril, 18.....	1849
1077, juny, 5.....	1851
1077, juliol, 26.....	1852
1077, octubre, 21.....	1853
1078, abril, 23.....	1855
1078, maig, 22.....	1856
1078, maig, 26.....	1858
1078, gener, 1-agost, 29.....	1859
1078, desembre, 16.....	1862
1079, gener, 17.....	1872
1079, febrer, 12.....	1875
1079, abril, 30.....	1877
1080, juliol, 8.....	1878
1080, novembre, 22.....	1881
1080, desembre, 16.....	1883
1080, desembre, 28.....	1884
1081, gener, 21.....	1886
1081, març, 24.....	1887
1082, maig, 3.....	1888
1082, setembre, 22.....	1889
1082, setembre, [...], dijous.....	1897
1083, juny, 23.....	1898
1084, gener, 27.....	1916
1084, maig, 15.....	1917
1085, abril, 20.....	1918
1085, juliol, 20.....	1919
1085, octubre, 27.....	1921
1086, abril, 1.....	1924
1086, juny, 17.....	1925
1086, agost, 12.....	1926
1086, agost, 14.....	1927
1086, setembre, 9, dimecres.....	1928
1087, octubre, 28.....	1931
1087, novembre, 2.....	1932

1087, novembre, 2.....	1934
1088, maig, 10.....	1936
1088, maig, 26.....	1937
1089, febrer, 15.....	1938
1089, juny, 23.....	1941
1089, juliol, 26.....	1944
1090, gener, 4.....	1945
1090, abril, 1.....	1946
1091, març, 18.....	1947
1091, juliol, 14.....	1949
1091, agost, 29-1092, agost, 29.....	1952
1093, gener, 13.....	1955
1093, gener, 27.....	1958
1093, febrer, 22.....	1961
1093, març, 18.....	1964
1093, març, 29.....	1966
1093, abril, 23.....	1969
1093, juny, 18.....	1970
1093, octubre, 23.....	1974
1094, febrer, 11.....	1977
1094, març, 16.....	1987
1094, març, 28.....	1988
1096, abril, 8.....	1993
1096, juny, 20.....	1994
1097, març, 13.....	1994
1097, març, 15.....	1997
1097, maig, 16.....	1999
1098, abril, 19.....	2000
1098, juny, 25.....	2005
1098, desembre, 30.....	2006
1099, maig, 30.....	2008
1099, juny, 7.....	2012
1100, novembre, 13.....	2012
[darrer terç del segle XI].....	2013
1101, gener, 2.....	2016
1101, gener, 14.....	2019
1101, març, 16.....	2022
1105, març, 1.....	2022
1105, agost, 27.....	2023
1105, agost, 29-1106, agost, 29.....	2024
1105, desembre, 15.....	2025
1110, octubre, 3.....	2026
1112, setembre, 25.....	2028
1113, juliol, 14.....	2031
1114, febrer, 22.....	2032
1114, març, 16.....	2034
1114, octubre, 21.....	2035
1115, abril, 4.....	2038
1115, abril, 5.....	2040
1115, desembre, 8.....	2042
1116, juliol, 18 o 22.....	2045
1116, desembre, 28.....	2047

Diplomatari de Sant Benet de Bages (898-1123)

1117, gener, 22.....	2048
1117, abril, 13	2050
1120, febrer, 5	2052
1120, desembre, 29	2054
1123, novembre, 30.....	2055

Venda. *Amada, dona, ven a Sentemir mitja mujada de vinya amb arbres, que té dels pares, al comtat de Manresa, al [terme/territori del] castell de Balsareny, a la vall de Ferrans, [vall de Sobirana, actual municipi de Balsareny, comarca de Bages] pel preu de sis sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 7.

Balcarein²

C N° 19³

Balsareny. 1001.⁴

Carta de una vinya qui as en lo terma del castell de Balçareyn⁵

1-I-1001⁶

In nomine Domini. Ego Amada, femina, uinditrix⁷ sum tibi Sentemir, emtore.⁸ Per hanc scriptura uindicionis⁹ mee uindo¹⁰ tibi semodiada¹¹ I de uinea cum suis arboribus, qui mihi auenit¹² de parentorum.¹³ Et est ipsa semodiada¹⁴ I de uinea in comitatum¹⁵ Minorisa, in castro Balzareno, in ualle Ferranos. Et afrontat ipsa semodia¹⁶ de uinea: de parte orienti¹⁷ in uinea de me comparatore, in uinea de Recosindo et suos eres; de meridie et de aucciduo¹⁸ in torrente; et de circi¹⁹ in torrente qui discurit.²⁰ Quantum infra istas III^{or21} afrontaciones includunt, sic uindo tibi ipsa semodiada²² I de uinea cum suis arboribus ab omnem integritate,²³ propter precium solidos VI in rem ualentem. Et est manifestum. Quod si nos uinditores²⁴ aut ullusque homo inquietare uoluerit, in duplo tibi componere faciant. Et ista carta²⁵ uindicione²⁶ firma et stabilis permaneat²⁷ omnique tempore.

Facta karta²⁸ uindicione²⁹ in die Kalendas³⁰ Ianuarii anno V regnante Rodeberte³¹ rex.³² Sig+num Amada, qui ista carta³³ uindicione³⁴ scribere rogauit et testes firmare. Sig+num Anselego.³⁵ Sig+num Miro.³⁶ Sig+num Criacho.³⁷

Adroarius, sacer,³⁸ qui ista carta uindicione³⁹ scripsi et sub (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Mides màximes del pergami: 29,5 x 8 cm. Malmès a la part inferior i a les vores; també té vuit forats, en general molt petits, i que no afecten cap lletra. Taques d'humitat. Es pot fer una lectura correcta del text.*

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

5. *Primer quart del segle XIX, c. 1815-1820.*

6. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*

7. *uinditrix a O, per uenditrix.*

8. *emtore a O, per emptore.*

9. *uindicionis a O, per uenditionis.*

10. *uindo a O, per uendo.*

11. *semodiada a O, per semodiata.*

12. *auenit a O, per aduenit.*

13. *parentorum a O, per parentibus.*

14. *semodiada a O, per semodiata.*

15. comitatum a **O**, per comitatu.
16. semodia a **O**, per semodiata.
17. orienti a **O**, per oriente.
18. aucciduo a **O**, per occiduo.
19. circi a **O**, per circio.
20. discurit a **O**, per discurrit.
21. III^{or} a **O**, per III^{or}.
22. semodiada a **O**, per semodiata.
23. ab omnem integritate a **O**, per ab omne integritate.
24. nos uinditores a **O**, per ego uenditrix.
25. carta a **O**; variant, admesa en llatí, de charta.
26. uindicione a **O**, per uenditione.
27. Tot seguit hauria d'haver-hi: modo uel.
28. karta a **O**, per charta o carta.
29. uindicione a **O**, per uenditione.
30. Kalendas a **O**, per Kalendis.
31. Rodeberte a **O**, per Rodeberto.
32. rex a **O**, per rege.
33. carta a **O**; variant, admesa en llatí, de charta.
34. uindicione a **O**, per uenditione.
35. Anselego a **O**, per Anselegi.
36. Miro a **O**, per Mironi.
37. Criacho a **O**, per Criachi.
38. Adroarius sacer -abreujat sacr- amb majúscules a **O**; cal substituir sacer per sacerdos.
39. uindicione a **O**, per uenditione.

538

1001, gener, 7.

Donació. *Quília, dona, per desig seu i dels seus, fa donació al seu fill Lodric, [= Loderic] que la serveix bé, una casa amb mitja cort, farraginal i una peça de terra amb erm, que té del seu home, difunt, per compra i per altre dret, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità. [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 55.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 288, pàg. 337, ex **O**.

De Monte petano²

B. N. 660³

1000. donacion de una Casa y tierras en Montpeytà que haze Chireo â su hijo Lene.⁴

B N° 7.⁵

47 M⁶

B.B. n° 55⁷

In nomine Domini. Ego Chilio, femina, donatrix sum ad filio meo bene⁸ mihi seruiente nomine Lodrigo. Manifestum est quia placuit⁹ mihi aut placet meis que¹⁰ conuenit animis ut tibi iamdicto filio meo cartam fecissem, sicuti et facio, de kasa¹¹ I cum dimidia curte et cum ipso ferragenal et pecia I de terra cum ipso ermo, qui mihi aduenit de uiro meo qui est condam uel de comparatione uel per quacumque uoce. Et est ipsa casa in comitatu Minorisa, in locum que¹² dicunt Montepetano. Et afrontat ipsa kasa¹³ cum ipsa dimidia curte et ipso ferragenal et cum ipsa pecia de terra cum ermo: de horientem¹⁴ in terra de tibi filio meo Lodrig; de meridie in ipsa chintana;¹⁵ de occiduo in ipsa limite; de circi¹⁶ in uia uel in limite. Quantum histas¹⁷ afrontaciones includunt sic dono tibi ipsa kasa¹⁸ cum ipsa media curte et cum ipso ferragenal cum ipsa pecia de terra cum ipso ermo ab integrum,¹⁹ cum exio uel regressio earum. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa omnia de meo iuro in tuo trado dominio et potestate ad omnia que facere uolueris. Quod si me donatrix aut ullusque homo qui contra hanc hista²⁰ donatione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed compono atque componat tibi ipsa omnia in duplo cum omnem suam inmeliorationem. Et in antea hista²¹ donatio firma et stabilis permaneat²² omnique tempore.

Facta hista²³ donatio VII Idus²⁴ Ianuarii anno V regnante Radbertus²⁵ rege.

Sig+num Chilio,²⁶ femina, qui hista²⁷ donatio fecit et testes firmare rogauit. Sig+num Seniofredus.²⁸ Sig+num Maiol.²⁹ Poncius,³⁰ leuita (*signe*).

Adanagildus,³¹ presbiter, qui hista³² carta donacio scripsi et SSS. die et anno quod supra.

1³³

1. *La tinta s'ha esvaït en algunes parts, de manera que la lectura de certes lletres se'n ressent; malgrat tot, la lectura del text no presenta cap dificultat irresoluble, i el pergami es conserva en bones condicions. Hi ha un petit forat a l'esquerra del revers del pergami, com si en algun moment hagués servit per passar-hi un cordill.*

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

5. *Primer quart del segle XIX, c. 1815-1820.*

6. *Inicis del segle XX.*

7. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*

8. *El traç rodó de la b s'ha gairebé esvaït, de manera que, erròniament, pot fer-se la lectura de l.*

9. *placuit a O, per placuii.*

10. *que a O, per qui.*

11. *kasa a O, per casa.*

12. *que a O, per qui.*

13. *kasa a O, per casa.*

14. *horientem a O, per orienti.*

15. *chintana a O. És evident que deriva de la forma femenina de l'adjectiu llatí quintanus, -a, -um, 'cinquè' (alhora procedent de quintus). De fet caldria escriure-ho quintana.*

16. *circi a O, per circio.*

17. *histas a O, per istas.*

18. *kasa a O, per casa.*

19. *integrum integro.*

20. *hista a O, per ista.*

21. *hista a O, per ista.*

22. *Tot seguit hauria d'anar-hi: modo uel.*

23. *hista a O, per ista.*

24. *Idus a O, per Iduum.*

25. *Radbertus a O, per Radberto.*

26. Chilio a **O**, per Quilio.
27. hista a **O**, per ista.
28. Seniofredus a **O**, per Seniofredi.
29. Maiol a **O**, per Maioli.
30. Poncius amb majúscules a **O**; cal substituir Poncius per Poncii.
31. Adanagildus amb majúscules a **O**.
32. hista a **O**, per ista.
33. Mitjans del segle XIX (a l'angle inferior dret de l'anvers, escrit amb tinta).

539

1001, gener, 27.

Sots-empenyorament. Anna, dona, sots-empenyora a Enegó un alou (cases, corts, horts, hortals, terres conreades i ermes, vinyes, garrigues, erms i arbres), que té dels seus pares i per altre dret, al comtat de Manresa, al [terme/territori del] castell de Calders, a Viladecavalls, [parròquia de Viladecavalls, actual municipi de Calders, comarca de Bages] per dues peses i quatre mancusos i la quarta part d'un altre mancús. Amb el pacte que el dia de Quaresma torni aquest or bo placèvol, i si no ho fes que Enegó pugui apropiar-se de l'esmentat alou.¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1204.

Villa de caual[...]²

C. S. N.º [...]³

Vila de Caballs. 1002.⁴

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ **PLÉC** ___

LLIGALL ___ **N.º** **Vc** **N.º** 7.

 5

1001-27-I⁶

In nomine Domini. Ego Anna,⁷ femina, supign[or]atrice⁸ sum tibi Ennego,⁹ emtor.¹⁰ Per hanc scriptura supignoro¹¹ tibi in casas,¹² in curtes,¹³ in ortis,¹⁴ ortalibus,¹⁵ in terras cultas uel ermas,¹⁶ in uineas,¹⁷ in garricis, in ermis, in arboribus. Qui mihi aduenit de ienitores¹⁸ meos uel per quaquumque¹⁹ uoce. Et est hec omnia in comitatum²⁰ Menresa,²¹ in castrum²² Caldarios,²³ in Villadecauillos.²⁴ Et affrontat hec omnia: de oriente in ipsa coma de Iuscafredus uel suos eres;²⁵ de meridie in ipsa Portella; de occiduo in ipsas uineas de Giuielmus,²⁶ de circii²⁷ in rio de Caldarios. Quantum infra instas²⁸ IIII affrontaciones includunt sic²⁹ supignoro³⁰ tibi ipsas casas, curtes, in ortis,³¹ ortalibus,³² in terras cultas uel ermas,³³ in uineas,³⁴ in garricis, in ermis, in arboribus, totum ab integrum, de ipsum aulodem³⁵ quod retro resonat, ipsa mea ereditate³⁶ qui ad me pertinet,³⁷ propter pesas II et mancosos IIII et quarta parte de alio mancoso. In tale conuentum quod ad die Quadragesime reddere ipsum auro bono placabilem³⁸ quale ad dicto tempus³⁹ exierit sine ulla ora⁴⁰ et tarditatem. Et si minime fecerimus et ad dies placitis nostris non adimpleuimus et tibi non persoluo Ennego ipso auro bono placibile⁴¹ potestatem abes⁴² de ipsum aulodem⁴³ quam retro resonat, ab omni integrietate, cum exiis uel regressiis earum, aprendere⁴⁴ ad uindere⁴⁵ ad omniam⁴⁶ que⁴⁷ uolueris ad proprio.⁴⁸ Quod si me supignoratrice⁴⁹ aut ullusque homo qui contra hanc supignoracione⁵⁰ uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat supignorare⁵¹ set⁵² conponat⁵³ istas⁵⁴ omnia in duplo cum omnem suam inmelioratione.⁵⁵ Et in antea ista supignoracio⁵⁶ firmam⁵⁷ stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista supignoracio⁵⁸ VI Kalendas Februarii anno V regnanne⁵⁹ Ragnebertus⁶⁰ rex.⁶¹
Sig+num Anna, qui ista supignoracione⁶² feci et testes firmare rogau.

1. *La tinta s'ha esvaït lleugerament, si bé només afecta de forma considerable la primera línia. Quatre forats, dos d'ells molt petits, que no afecten cap lletra; malgrat tot, la lectura del text no presenta cap dificultat especial. Tot fa pensar, observant el final, inacabat, de dues signatures antigues del revers (que crec que es poden datar als segles XVI i XVIII, respectivament), que la part inferior del pergami ha estat retallada posteriorment.*

No hi ha testimonis ni escrivà.

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages). 1002., ratllat, amb llapis, c 1948-1950.*

5. *Segell estampat, c. 1923.*

6. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*

7. *Anna a O. Nom personal femení d'origen hebreu; també era conegut en el món llatí: Anna [germana de Dido]. | Anna Perenna [deessa del nou any].*

8. *supign[or]atrice a O, per suppigneratrix.*

9. *Ennego a O. Nom personal masculí d'origen prellatí: Eneko.*

10. *emtor a O, per emptor.*

11. *supignoro a O, per suppignero.*

12. *in casas a O, per in casis.*

13. *in curtes a O, per in curtis.*

14. *ortis a O, per hortis.*

15. *ortalibus a O, per hortibus.*

16. *in terras cultas uel ermas a O, per in terris cultis uel ermis.*

17. *in uineas a O, per in uineis.*

18. *ienitores a O, per genitores.*

19. *quaquamque a O, per quacumque.*

20. *comitatum a O, per comitatu.*

21. *Manresa a O, per Minorisensi. El topònim Manresa, d'origen preromà, correspon a l'antiga ciutat i terme homònims. Coetàniament també el trobem llatinitzat: Minorisa. Actualment la ciutat de Manresa és la capital del municipi homònim -d'extensió força més reduïda que l'antic terme-, de la comarca de Bages i de l'anomenada «Regió Central» del Principat de Catalunya, que inclou, a més del Bages, les comarques d'Anoia, Berguedà i Solsonès.*

22. *castrum a O, per castro.*

23. *Caldarios a O, per Caldariis.*

24. *Villadecauillos a O. Correspon a la parròquia de Viladecavalls (actual municipi de Calders, comarca de Bages).*

25. *eres a O, per heres.*

26. *Giuielmus a O, per Guilelmus. Nom personal masculí d'origen germànic, 'Willahelm', format amb el sufix 'helm', d'aportació frànica. [NADAL, Josep M. - PRATS, Modest, Història de la llengua catalana, pàg. 103] Correspon a Guillem, nom i cognom catalans.*

27. *circii a O, per circio.*

28. *instas a O, per istas.*

29. *Tot seguit uindo, ratllat, a O.*

30. *supignoro a O, per subpignero o suppignero.*

31. *ortis a O, per hortis.*

32. *ortalibus a O, per hortibus.*

33. *in terras cultas uel ermas a O, per in terris cultis uel ermis.*

34. *in uineas a O, per in uineis.*

35. *aulodem a O, per alodem.*

36. ereditate a **O**, per hereditate.
37. Tot seguit in ea, ratllat, a **O**.
38. ipsum auro bono placabilem a **O**, per ipsum auro bono placabile.
39. ad dicto tempus a **O**, per ad dicto temporis, en tot cas; en llatí clàssic: id temporis, en aquell moment/temps.
40. ora a **O**, per mora.
41. ipso auro bono placibile a **O**, per ipso auro bono placibili.
42. abes a **O**, per habes (en cas que sigui, com és en aquest cas, en present d'indicatiu; però habeas en subjuntiu).
43. aulodem a **O**, per alodem.
44. aprendere a **O**, per apprendere.
45. uindere a **O**, per uendere.
46. ad omniam a **O**, per ad omnia.
47. que a **O**, per quod.
48. ad proprio a a **O**, per ad proprium.
49. supignoratrice a **O**, per suppigneratrix, subcreditora hipotecària.
50. supignoracione a **O**, per suppignorationem (i en acusatiu, perquè concordi amb el pronom demostratiu hanc que el precedeix).
51. supignorare a **O**, per suppignerare.
52. set a **O**; variant, admesa en llatí, de sed.
53. conponat a **O**, per conponat.
54. istas a **O**, per ista.
55. immelioratione a **O**, per immelioratione.
56. supignoracio a **O**, per suppignoratio.
57. firmam a **O**, per firma. Tot seguit hi hauria d'anar: et.
58. supignoracio a **O**, per suppignoratio.
59. regnanne a **O**, per regnante.
60. Ragnebertus a **O**, per Ragneberto.
61. rex a **O**, per rege.
62. supignoracione a **O**, per suppigneratio.

540

1001, febrer, 13.

Venda. Senteric i la seva esposa Argeleva venen a Ràmio, levita, una peça de vinya, que tenen per complantació i per altre dret, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de tres sous, a pagar en coses que ho valguin.¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1205.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 289, pàg. 338, ex **O**.

Montpeyta²

Montpeita⁼³

B N° 472⁴

1001. Venta â favor de Ramio Levita de una viña en Montpeytà.⁵

Venta inter laicos. Año 5. de Roberto, y de X^{to}.⁶

Arxiu de casa GUITART
TOMO __ PLÉC _SF _
LLIGALL _002_ N°. 063.

7

n. 1205⁸

In nomine Domini. Ego Senterigo⁹ et uxori sue¹⁰ Argeleua,¹¹ uinditores¹² sumus tibi Ramione,¹³ leuita, emptore.¹⁴ Per hanc scriptura uindicionis¹⁵ nostre uindoimus¹⁶ tibi petia¹⁷ I de uinea qui ad nobis aduenit per complantacione uel per quacumque uoce. Et est ipsa uinea in comitatum¹⁸ Minorisa,¹⁹ in ipso Montepettano.²⁰ Et affrontad.²¹ de parte horiente²² in ipsa uinea de Borrellus;²³ et de meridie in ipsa uinea de Sancti Benedicti;²⁴ et de occiduo in terra de Riquol²⁵ et de filiis suis; et de circi²⁶ in uinea de me comparatore. Quantum infra istas affrontaciones includunt sic uindimus²⁷ tibi ipsa medietate ab integrum, cum exio et regressio suo, in propter precium solidos III in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta uinea de nostro iure in tuo tradoimus²⁸ dominio et potestate a facere quod uoluerit.²⁹ Quod si nos uinditor³⁰ aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicione³¹ uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uendicare³² set³³ componat in duplo cum omnem suam inmeliacione.³⁴ Et in antea ista carta firmis³⁵ et stabilis permaneat³⁶ uel omnique tempore.

Facta ista carta X^o III Kalendas³⁷ Marci³⁸ anno V regnante Robertus³⁹ rex.⁴⁰

Sig+num Senterigo.⁴¹ Sig+num Argeleua, qui ista carta uindicione⁴² fecimus et firmare rogauimus. Sig+num Unofredus.⁴³ Sig+num Languardus.⁴⁴ Sig+num Feriol.⁴⁵

Mirone,⁴⁶ leuita, qui ista carta scripsit et (*signe*) die et anno quod supra (*floró*)

1⁴⁷

1. *Dos forats petits a la part esquerra (anvers), que no afecten cap lletra.*
2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*
3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
6. *Primer quart del segle XIX (c. 1815-1820).*
7. *Segell estampat, c. 1923.*
8. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
9. Senterigo a **O**, per Senterigus. Nom personal masculí d'origen germànic, format per *synth*, 'camí', i el sufix ric, 'poderós', d'aportació gòtica. Ha donat els cognoms catalans Senseric, Sentric i llurs variants. [MOLL, Francesc de B., *Els llinatges catalans*, pàgs. 20 i 122 / NADAL, Josep M. - PRATS, Modest, *Història de la llengua catalana*, pàg. 103]
10. uxori a **O**, per uxor.
11. sue a **O**, per mea (*genitiu*), perquè concordi amb ego Senterigo et uxori, amb qui actua conjuntament.
12. uinditores a **O**, per uenditores.
13. Ramione a **O**, per Ramioni, en datiu, perquè concordi amb el pronom personal tibi.
14. emptore -*abreujat* etpre, amb *signe d'abrev.* damunt la r- a **O**, per emptori, en datiu, perquè concordi amb tibi Ramioni.
15. uindicionis a **O**, per uenditionis.
16. uindoimus a **O**, per uendimus.
17. petia a **O**, per pecia. Aquest mot, que no existia en llatí clàssic, és català.
18. comitatum a **O**, per comitatu.

19. Minorisa a **O**, per Minorisensi.
20. Montepettano a **O**, per Montepetano o Montepeitano. *Nom de la muntanya que arrecera, per ponent, el monestir de Sant Benet de Bages (Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages). El topònim degué formar-se abans del segle VIII, probablement el segle V. La segona part prové d'un nom personal masculí d'origen germànic, 'Beto', 'Betone'.*
21. affrontad a **O**, per afrontat.
22. horiente a **O**, per oriente.
23. Borrellus a **O**. *Nom personal o sobrenom masculí d'origen llatí, derivat de rubens, -entis, 'vermellós'.*
24. Sancti Benedicti a **O**, per Santus Benedictus.
25. Riquol a **O**, per Ricol. *Nom personal femení d'origen germànic, format amb la partícula ric, d'aportació frànica. [NADAL, Josep M. - PRATS, Modest, Història de la llengua catalana, pàg. 103] En català ha donat els cognoms Rigol i Rigola.*
26. circi a **O**, per circio.
27. uindimus a **O**, per uendimus.
28. tradoimus a **O**, per tradimus.
29. uoluerit a **O**, per uolueritis.
30. uinditor a **O**, per uenditores.
31. uindicione a **O**, per uenditione.
32. uendicare a **O**, per uindicare.
33. set a **O**; *variant, admesa en llatí, de sed.*
34. inmelioracione a **O**, per inmelioracionem.
35. firmis a **O**, per firma.
36. *A continuació hauria d'anar-hi: modo.*
37. Kalendas a **O**, per Kalendarum (*genitiu plural*).
38. Marci a **O**, per Martiarum (*genitiu plural*).
39. Robertus (*nominatiu*) a **O**, per Roberto (*datiu*).
40. rex a **O**, per regi.
41. Senterigo a **O**, per Senterici. *Vegeu la nota 9.*
42. uindicione a **O**, per uenditione.
43. Unofredus a **O**, per Unofredi.
44. Languardus a **O**, per Languardi.
45. Feriol a **O**, per Ferioli. *El nom personal masculí Ferriol és d'origen llatí, derivat de ferrum, 'ferro'; significa 'ferrís', 'com el ferro'. Sant Ferriol -la festa del qual l'Església catòlica commemora el 18 de setembre-, fou tribú militar a Viena del Delfinat a finals del segle III. En tracta Sidoni Apol·linar, que en situa el martiri durant la persecució dels cristians decretada per l'emperador Dioclecià a inicis del segle IV.*
46. Mirone (*ablatiu*) a **O**, per Miro (*nominatiu*) o Mir (*en català*).
47. *Mitjans del segle XIX (a l'angle inferior dret de l'anvers, escrit amb tinta).*

Venda. *Sesemon [= Samon] i la seva esposa Blancuça venen a Alfons i la seva esposa Quintol llur heretat (terres i vinyes, conreus i erms, amb arbres fruiters i glaners), que tenen del pare i per altres drets, al comtat de Manresa, al terme/territori de la vall de Nèspola, a Ullastrell, [Oristrell - mas i capella de Sant Pere-, actual municipi del Pont de Vilomara i Rocafort, comarca de Bages] pel preu d'un sou, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 8.

mureze²

R. N.º. 130³

1002. Nespola.⁴

Ullastrell Venda inter laios [sic] =Rocafort⁵

1-III-1001⁶

In nomine Domini. Ego Sesemundus⁷ et uxori⁸ mea Blancuca,⁹ uinditores¹⁰ sumus tibi¹¹ Adeuonso¹² et uxori¹³ tua Gintulo,¹⁴ emptores. Per hanc scriptura uindicionis¹⁵ nostre¹⁶ uindimus¹⁷ uobis terras et uineas, cultum uel eremum, cum arboribus pomiferis et glandiferis, ipsa nostra hereditate, qui nobis aduenit de genitore uel per quascumque uoces. Et est hec omnia in comitatum¹⁸ Minorisa,¹⁹ in adiacentias de ualle Nespula,²⁰ in locum que²¹ dicunt Uliastrelo.²² Et afrontat hec omnia: de oriente in terra de uos comparatores; et de meridie in Comas que²³ dicunt Manresanas;²⁴ de occiduo in rio de Nespula;²⁵ de circi²⁶ in terra de uos comparatores. Quantum in istas afrontaciones includunt, sic uindimus²⁷ uobis hec omnia, ab integrum, cum exio uel regresio²⁸ suo, in precium²⁹ solido I in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia de nostro iure in uestro tradimus dominio³⁰ et potestatem ad omnia que³¹ facere uolueritis, in Dei nomine liberam abeatis³² potestatem. Quod si nos uinditores³³ aut ullusque homo qui contra hanc uinditione³⁴ uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set³⁵ componat hec omnia in duplo cum omnem suam immelioracionem. Et in antea ista carta uinditione³⁶ firma et stabilis permaneat³⁷ omnique tempore.

Facta ista carta uinditionis³⁸ Kalendas³⁹ Marciis⁴⁰ anno V regnante Ragneberto⁴¹ rege.⁴²

Sig+num Sesemundus.⁴³ Sig+num Blancuca, qui ista carta uinditionis⁴⁴ fecimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Seniofredus.⁴⁵ Sig+num Ato.⁴⁶ Sig+num alio Seniofredus.⁴⁷

+ Aurucius, presbiter, qui ista carta uindicionis⁴⁸ scripsi et (*signe*) cum litteras emendatas, sub die [u]el et anno prefixo.

1. *Mides màximes del pergami: 30,4 x 12,2 cm. Forat romboïdal (1 cm x 6 mm) a l'angle superior dret (anvers), per lligar el pergami enrotllat. Foradet petitíssim al marge esquerre (anvers). Una dotzena de sècs verticals, senyal que el pergami anava enrotllat.*

2. *Anterior al segle XIV. No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

5. *Primer quart del segle XIX (c. 1815-1820).*

6. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*

7. *Sesemundus a O. Nom personal masculí d'origen germànic, format per sinth, 'camí', i el sufix d'aportació gòtica mund, 'tutela', 'protecció'. [MOLL, Francesc de B., *Els llinatges catalans*, pàg.*

- 20 / NADAL, Josep M. - PRATS, Modest, *Història de la llengua catalana*, pàg. 103] *Ha donat el cognom català Samon.*
8. uxori a **O**, per uxor.
9. Blancuca a **O**. *Nom personal femení d'origen germànic, format amb l'adjectiu blank, blanka, amb el mateix significat en català: 'blanc', 'blanca'. La segona c, aquí representa gràficament el so que en català actual cal escriure amb una ç: Blancuca.*
10. uinditores a **O**, per uenditores.
11. tibi a **O**, per uobis.
12. Adeuonso (datiu) a **O**. *Nom personal masculí d'origen germànic, format pel prefix adal / athal, 'noblesa', 'raça', i funs, 'prompte', 'dispost'. Ha donat el nom personal masculí català Alfons.* [MOLL, Francesc de B., *Els llinatges catalans*, pàgs. 19 i 93]
13. uxori a **O**, per uxor.
14. Gintulo a **O**. *Nom personal femení d'origen germànic, amb un sufix diminutiu d'aportació gòtica. El traduïm per Quíntol.*
15. uindicionis a **O**, per uenditionis.
16. nostre a **O**, per nostra.
17. uindimus a **O**, per uendimus.
18. comitatum a **O**, per comitatu.
19. Minorisa (concordança d'aposició amb nom geogràfic) a **O**; també Minorisensi.
20. ualle Nespula a **O**. *L'antiga demarcació de la vall de Nèspola correspon bàsicament als territoris dels actuals municipis de Mura i el Pont de Vilomara i Rocafort, i una petita part del de Talamanca, tots tres de la comarca de Bages.*
21. que a **O**, per qui.
22. Uliastrolo a **O**. *Correspon a Oristrell, mas i capella (Sant Pere) de l'actual municipi del Pont de Vilomara i Rocafort, comarca de Bages.*
23. que a **O**, per qui.
24. Manresanas a **O**. *Deriva de Manresa, topònim d'origen prellatí.*
25. rio de Nespula a **O**. *L'antic riu de Nèspola correspon a l'actual riera de Mura. El tram que indica es refereix al seu curs inferior (actual municipi del Pont de Vilomara i Rocafort, comarca de Bages).*
26. circi a **O**, per circio.
27. uindimus a **O**, per uendimus.
28. regresio a **O**, per regressio.
29. precium a **O**, per pretio.
30. dominio a **O**, per dominium.
31. que a **O**, per qui.
32. abeatis a **O**, per habeatis.
33. uinditores a **O**, per uenditores.
34. uinditione a **O**, per uenditione.
35. set a **O**; variant, admesa en llatí, de sed.
36. uinditione a **O**, per uenditione.
37. firma a **O**, per firmis.
38. *A continuació hauria d'anar-hi: modo uel.*
39. Kalendas a **O**, per Kalendarum (genitiu plural).
40. Marciis a **O**, per Martiarum (genitiu plural).
41. Ragneberto a **O**.
42. rege a **O**, per regi.
43. Sesemundus a **O**, per Sesemundi.
44. uinditionis a **O**, per uenditionis.
45. Seniofredus a **O**, per Seniofredi.
46. Ato a **O**, per Atoni.
47. alio Seniofredus a **O**, per alii Seniofredi.

48. uindicionis a O, per uenditionis.

542

1001, abril, 2.

Venda. *Peternela ven a Audesind [= Ausens, Otsens] i la seva esposa Sabrosa mitja mujada de vinya, que té per compra i per altre dret, [al comtat de Manresa,] al terme de la ciutat de Manresa, al riu d'Agell, [riera de Rajadell -curs inferior-, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] pel preu de sis sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 9.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 290, pàg. 339, ex O.

[...] **Minorisa**²

Rivo d'Agell³

[...5 o 6 ?]3.⁴

1002. Manresa.⁵

2-IV-1001⁶

In nomine Domini. E[go] Peternela,⁷ uinditrice⁸ sum tibi⁹ Audesinde¹⁰ et uxori¹¹ mea¹² Sabrosa,¹³ emtore.¹⁴ Per hanc scriptura uindiccionis¹⁵ mee¹⁶ sic uindo¹⁷ uobis semodiata I de uinea mea propria, qui mihi aduenit de comparacione siue per quacumque uoces. Et est ipsa semodiata de uinea in termino de ciue¹⁸ Minorisa, a riuo Agel.¹⁹ Et afrontat: de orientis²⁰ in terra de Iotone uel suos filios; et de meridie in terra de Iusto uel suo ere,²¹ et de occiduo in maliolo de me uinditrice,²² et de circi²³ in ipsa riba.²⁴ Quantum infra istas afrontaciones includunt, sic uindimus²⁵ uobis ipsa semodiata superscripta²⁶ ab integrum, cum exio et regresio suo, in propter precium solidos VI in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero iam predicta ista semodiata de uinea qui ea uobis uindo de meo iure in tuo²⁷ trado dominio²⁸ et potestate²⁹ ad omnia que³⁰ facere uolueritis. Quod si me³¹ uinditrice³² aut ullusque omo³³ qui contra hanc ista³⁴ carta uindiccionis³⁵ uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set³⁶ componat ipsa semodiata de uinea in duplo cum omnem suam inmelioracionem.³⁷ Et in antea ista carta firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta carta³⁸ uindiccionis³⁹ IIII Nonas⁴⁰ Aprelii⁴¹ anno V regnante Radeberto⁴² rege,⁴³ filii Ugoni,⁴⁴ qui dux fuerat pridem.

Sig+num Peternela, qui ista carta uindiccionis⁴⁵ fecit et testes firmare rogauit. Sig+num Lopardo.⁴⁶ Sig+num Iusto.⁴⁷ Sig+num Oliba.⁴⁸ (signe) Ermemirus,⁴⁹ sacer⁵⁰ (signe)⁵¹

Seniofredus,⁵² sacer,⁵³ scripsit die uel (signe) anno quod supra.

fol. [...]5.⁵⁴

1. *Mides màximes del pergami: 28,8 x 8,6 cm. Posteriorment a c. 1760 el pergami va ser retallat, almenys al marge inferior (anvers), sense que en resultés afectat el text; sí, en canvi, part dels regests del revers (vegeu notes 2, 3 i 4). Dos foradets petitíssims al marge esquerre (no afecten el text).*

2. *Finals del segle XIV ?*

3. *Amb majúscules. La R de Rivo és retallada (el retall és posterior a c. 1760). No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*
4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
6. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
7. *Peternela a O. És un derivat de Petra, forma femenina de Petrus < grec.*
8. *uinditrice a O, per uenditrix.*
9. *tibi a O, per uobis.*
10. *Audesinde (datiu singular) a O. Nom personal masculí d'origen germànic, derivat d'alt, 'antic', i sinth, 'cami'. És a l'origen dels cognoms catalans, pluralitzats: Ausens i Otsens, i llurs derivats.*
11. *uxori a O, per uxor.*
12. *mea a O, per tua.*
13. *Sabrosa a O. Nom personal femení català. Segons l'ortografia catalana actual, Saborosa, 'gustosa' -en llatí saporosa-.*
14. *emtoire a O, per emptores.*
15. *uindiccionis a O, per uenditionis.*
16. *mee a O, per mea.*
17. *uindo a O, per uendo.*
18. *ciue Minorisa a O, per ciuitate Minorise.*
19. *riuo Agel a O, per riuo Agelli. El nom propi (Agel = Agell) no concorda, en cas, amb l'element bàsic constitutiu del topònim (riuo = riu). Aquí s'aprecia que el topònim (l'actual riera de Rajadell) ja estava format.*
20. *orientis a O, per oriente.*
21. *ere a O, per here.*
22. *uinditrice a O, per uenditrix.*
23. *circi a O, per circio.*
24. *ipsa riba a O. Evidentment, aquest nom ja del tot català es refereix a la riba del riu d'Agell (l'actual riera de Rajadell), al junyent amb el Llobregat (actual municipi de Manresa, comarca de Bages).*
25. *uindimus a O, per uendo.*
26. *superscripta a O, per suprascripta.*
27. *tuo a O, per uestro.*
28. *dominio a O, per dominium.*
29. *potestate a O, per potestatem.*
30. *que a O, per quod.*
31. *me a O, per ego.*
32. *uinditrice a O, per uenditrix.*
33. *omo a O, per homo.*
34. *Tinta correguda que en fa molt difícil la lectura. A l'escrivà, en escriure ista, 'se li ha escapat la mà'.*
35. *uindiccione a O, per uenditionis.*
36. *set a O; variant, admesa en llatí, de sed.*
37. *inmelioracionem a O, per immeliorationem.*
38. *carta, escrit dues vegades.*
39. *uindiccione a O, per uenditionis.*
40. *Nonas a O, per Nonarum (genitiu plural), 'de les nones'.*
41. *Aprelii a O, per Aprelium (genitiu plural), 'd'abril'.*
42. *Radeberto a O.*
43. *rege a O, per regi.*
44. *Ugoni (genitiu singular) a O, per Hugoni. Nom personal masculí d'origen germànic, Huguo, 'seny'. [MOLL, Francesc de B., Els llinatges catalans, pàg. 113]*
45. *uindiccione a O, per uenditionis.*

46. Lopardo a **O**, per Lopardi. Leubard *Nom personal masculí d'origen germànic, format per leuba, 'estimat', i hard, 'dur'. Ha donat, en català, els cognoms: Lleopard, Llompart, Llopart ...* [MOLL, Francesc de B., *Els llinatges catalans*, pàgs. 20 i 114]
47. Iusto a **O**, per Iusti. *Nom personal masculí d'origen llatí; nom de diversos sants, entre ells un bisbe d'Urgell (d 517 - c. 546), la festa del qual se celebra el 28 de maig.* [MOLL, Francesc de B., *Els llinatges catalans*, pàg. 83 / MUNDÓ, Anscari Manuel, "Just", a *Gran Enciclopèdia Catalana*, 8, (Barcelona 1975 -1ª ed.-), pàg. 813]
48. Oliba a **O**, per Olibani. *Nom personal masculí d'origen germànic. No té cap fonament la hipòtesi que el fa derivar del fruit, l'oliva.* [MOLL, Francesc de B., *Els llinatges catalans*, pàg. 238]
49. Ermemirus a **O**, per Ermemiri. *Nom personal masculí d'origen germànic, format per Ermin, nom d'una divinitat (que donà nom a un poble germànic, els herminons), i mir, 'insigne'.* [MOLL, Francesc de B., *Els llinatges catalans*, pàgs. 19 i 20]
50. sacer a **O**, per sacerdos.
51. *El signum posat a sota.*
52. Seniofredus (*nominatiu singular*) a **O**. *Nom personal masculí d'origen germànic, format per sinth, 'camí', i frid, 'pau'. En el nostre treball el traduïm invariablement per Senfred, desestimant altres formes: Seniofred, Sunifred, Sunfred, ... Ha perviscut en el cognom català Sinfreu.*
53. sacer a **O**, per sacerdos.
54. fol. [(xifra ratllada)]5. *Mitjans del segle XIX (a l'angle inferior dret de l'anvers, escrit amb tinta).*

543

1001, abril, 19.

Venda. *Ricol [= Ricou] [dona] i els seus fills i filles: Sentric, [= Senteric] Salomó, Radulf, [= Rodolf, Raül] Sara, [dona] Ermesenda [dona] i Ermemir venen al monestir de Sant Benet [de Bages] una quarterada de terra, que Ricol [= Ricou] té pel desè i els fills del seu pare i per altres drets, al comtat de Manresa, al terme de [la ciutat de Manresa, a] Montpeità, als Prats, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de dos sous i tres diners.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1206.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 291, pàg. 340, ex **O**.

monte petan²

Montpeita.³

B N°. [2?]⁶⁷⁴

1001.⁵ **19-IV**⁶ **Riculo y sus hijos venden al Monasterio una quarterada de viña en termino de Montpeyta. año 5 de Roberto.**⁷

Arxiu de casa GUITART
TOMO ___ PLÉC _ S.F. _
LLIGALL _002_ N° 066.

⁸

n. 1206⁹

In nomine Domini. Ego Riculo cum filiis et filiabus meis: Sentrigo, Salomon, Radulfo, Sarra, Ermesinda, Ermemiro, uinditores¹⁰ sumus¹¹ domum Sancti Benedicti [cenobii],¹² emtor.¹³ Per hanc scriptura uindicionis¹⁴ nostre¹⁵ uindim[us]¹⁶ ad predicto Sancti Benedicti¹⁷ quarterada de uinea nostra propria, qui ad me Riculo aduenit per meum decimum et ad nos filiis per genitori¹⁸ nostro uel per quaquumque¹⁹ uoce. Et est ipsa uinea in comitatu Minorisa, in terminio²⁰ de Montepeitano, ad ipsos Pratos. Et afrontat ipsa uinea: de oriente in torrente; de meridie in uia; de occiduo in uinea Sancti Benedicti; de circi²¹ in torrente. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindimus²² ad predicto Sancti Benedicti²³ ipsa uinea ab omni²⁴ integritate,²⁵ in propter precio²⁶ solidos II et denarios²⁷ III, quod uos nos donastis et nos mani[bus]²⁸ nostris suscepimus. Est manifestum. Quem uero predicta uinea que²⁹ uobis Sancti Benedicti uindimus³⁰ de nostro iure in uestro tradimus dominio³¹ potestate,³² cum exio uel regresio suo. Quod si nos uinditores³³ aut ullusque homo qui contra hanc uindicione³⁴ uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set³⁵ componat ips[a]³⁶ uinea in duplo cum omni³⁷ sua immelioracione.³⁸ Et in antea ista uindicio³⁹ firmis⁴⁰ et stabilis permaneat⁴¹ omnique tempore.

Facta ista carta uindicionis⁴² XIII Kalendas Madi⁴³ anno V regnante Radebertus⁴⁴ rex.⁴⁵

S+ Riculo. S+ Sentricus.⁴⁶ S+ Salomon.⁴⁷ S+ Radulfus.⁴⁸ S+ Sarra.⁴⁹ S+ Ermesinda.⁵⁰ S+ Ermemiro,⁵¹ qui ista uindicione⁵² fecimus et testes firmare rogauimus. S+ Riculfus.⁵³ S+ Seniofredus.⁵⁴ S+ Francemirus.⁵⁵

Wifredus,⁵⁶ presbiter, scripsit et (*signe*) sub die et anno quod supra.

2⁵⁷

1. *Pergamí malmès a l'angle superior dret i a la part superior (anvers). Dos petits forats (al costat esquerra del text) que no afecten cap lletra.*
2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*
3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
6. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
7. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
8. *Segell estampat, c. 1923.*
9. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
10. *uinditores a O, per uenditores.*
11. *A continuació hauria d'anar-hi: ad.*
12. *cenobii no es llegeix perquè el pergamí és malmès.*
13. *emtor a O, per emptor.*
14. *uindicionis a O, per uenditionis.*
15. *nostre a O, per nostra.*
16. *<uindim>us no es llegeix perquè el pergamí és malmès. D'altra banda hauria de ser uendimus.*
17. *Sancti Benedicti a O, per Sancto Benedicto.*
18. *genitori a O, per genitori.*
19. *quaquumque a O, per quacumque.*
20. *terminio a O, per termino.*
21. *circi a O, per circio.*
22. *uindimus a O, per uendimus.*
23. *Sancti Benedicti a O, per Sancto Benedicto.*
24. *omni a O, per omne.*
25. *integritate a O, per integritate.*
26. *precio a O, per pretium.*
27. *denrs, amb signe d'abrev. damunt rs.*
28. *<mani>bus no es llegeix perquè el pergamí està malmès.*

29. que a **O**, *per* quod.
30. uindimus a **O**, *per* uendimus.
31. dominio a **O**, *per* dominium. *A continuació hauria d'haver-hi: et.*
32. potestate a **O**, *per* potestatem.
33. uinditores a **O**, *per* uenditores.
34. uindicione a **O**, *per* uenditione.
35. set a **O**; *variant, admesa en llatí, de sed.*
36. <ips> a *no es llegeix perquè el pergami està malmès.*
37. omni a **O**, *per* omne.
38. inmelioracione a **O**, *per* inmelioratione.
39. uindicio a **O**, *per* uenditio.
40. firmis a **O**, *per* firma.
41. *A continuació hauria d'anar-hi: modo uel.*
42. uindicionis a **O**, *per* uenditionis.
43. Kalendas a **O**, *per* Kalendarum (*genitiu plural*), 'de les calendes'.
44. Madi a **O**, *per* Maiarum (*genitiu plural*), 'de maig'.
45. Radebertus a **O**, *per* Radeberto.
46. rex a **O**, *per* regi.
47. Sentricus a **O**, *per* Sentrici.
48. Salomon a **O**, *per* Salomoni.
49. Radulfus a **O**, *per* Radulfi.
50. Sarra a **O**, *per* Sara. *Nom personal femení d'origen hebreu. En la genealogia bíblica, esposa d'Abraham, estèril, que concebé Isaac a les seves velleses, i per ell, la nombrosa descendència d'Israel.*
51. Ermesinda a **O**. *Nom personal femení d'origen germànic, format per Ermin, nom d'una divinitat (que donà nom a un poble germànic, els herminons), i sinth, 'camí'. Ha perviscut en el cognom català Armisén.*
52. Ermemiro a **O**, *per* Ermemiri.
53. uindicione a **O**, *per* uenditione.
54. Riculfus a **O**, *per* Riculfi. *Nom personal masculí d'origen germànic, format amb la partícula ric, d'aportació frànica, [NADAL, Josep M. - PRATS, Modest, Història de la llengua catalana, pàg. 103] 'poderós', i wulf, 'llop'. Ha perviscut com a cognom català, pluralitzat: Rigolfas o Rigolfes. [MOLL, Francesc de B., Els llinatges catalans, pàgs. 20 i 120]*
55. Seniofredus a **O**, *per* Seniofredi.
56. Francemirus a **O**, *per* Francemiri.
57. Wifredus a **O**. *Nom personal masculí d'origen germànic, format per gif, 'donador', i frid, 'pau'. Les formes més corrents emprades per a transcriure el nom en català són: Guifré, Guifred, Guifret, ... Tanmateix, ha perviscut com a cognom català, amb unes formes una mica diverses a les anteriors: Gifre, Gifreu, Xifra, Xifre, Xifré, ... [MOLL, Francesc de B., Els llinatges catalans, pàgs. 19 i 107]*
58. *Mitjans del segle XIX (a l'angle inferior dret de l'anvers, escrit amb tinta).*

544

1001, abril, 24.

Venda. *Eliards, [= Aliart] dona, ven a Nampi un alou (cases, corts, horts, trull, sitjar i una peça de terra amb els seus arbres), que té del seu pare, difunt, per altres drets i per bescanvi que féu amb Nampi per la vinya de l'esmentada Eliards [= Aliart] que li va complantar, al comtat de Manresa, al terme i territori de Navarcles, [actual municipi de Navarcles, comarca de Bages] pel preu d'una mancusada, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1207.

Na[varcles ?]²

1000.³ 1001 24-IV⁴ Navarcles.⁵

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC _12_

LLIGALL __ N°. 356.

6

Venda de Casas y tierras entre particulares en Navarcles.⁷

Inn⁸

VIII-6⁹

n. 1207¹⁰

In nomine Domini. Ego Elliards,¹¹ femina, uinditrice¹² sum tibi Nampio, emptor.¹³ Per hanc scriptura uindicionis¹⁴ mee¹⁵ uindo¹⁶ tibi kasas¹⁷ cum solos et suprapositos,¹⁸ et curtes, et ortos,¹⁹ et torculario, et ipso cigare,²⁰ et pecia I de terra culta cum ipsos arbores qui infra sunt, meum proprium, qui mihi aduenid²¹ de ienitori²² meo qui fuid²³ condam uel per quascumque uoces siue per excamiacione²⁴ qui²⁵ ego feci ab Nampio per ipsa uinea que complantau i uel edificaui de me. Et est hec omnia in comitatu Manresa, in terminio²⁶ de Nauarculas uel in eius²⁷ territorio. Affrontad²⁸ hec omnia: de oriente in terra de me uinditrice²⁹ uel suos eres;³⁰ de meridie in torrente qui inde discurrit; de occiduo in flumine Lubricato; de circii³¹ in terra de Sancta Maria uel de me uinditrice³² siue de meis eredibus.³³ Quantum infra istas affrontationes³⁴ includunt sic uindo³⁵ tibi ipsas kasas³⁶ cum solos et suprapositos,³⁷ et curtes, et ortos,³⁸ et torculario, et ipso cigare,³⁹ et pecia I de terra culta cum ipsos arbores qui infra sunt, ipsa mea hereditate, qualem ibidem abeo,⁴⁰ totum ab integrum, cum exiis uel regressiis eorum,⁴¹ in propter precium mancusada⁴² I in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia de meo iure⁴³ in tuo trado dominio⁴⁴ et potestatem ad omnia faciendi quod uolueris. Quod si ego uinditrix⁴⁵ aut alicuiusque homo qui contra hanc ista uinditione⁴⁶ uenerid⁴⁷ pro inrumpendum non hoc ualead⁴⁸ uindicare⁴⁹ set⁵⁰ componad⁵¹ ista hec omnia suprascripta in duplo cum omnem suam inmeliorationem.⁵² Et in antea ista uinditio⁵³ firma et stabilis permanead⁵⁴ modo uel omnique tempore.

Facta ista uinditione VIII Kalendas⁵⁵ Madii⁵⁶ anno V regnante Radbertus⁵⁷ rex.⁵⁸

Sig+num Elliards, qui ista uinditione⁵⁹ feci et firmare rogau i. Sig+num Ermenardus.⁶⁰
Sig+num Viuas.⁶¹ Sig+num Eldesindo.⁶²

(*crismó*) Giskafredus,⁶³ sacer,⁶⁴ scripsit et (*signe*) sub die uel anno quod supra.

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES⁶⁵

1. *Taca d'humitat que afecta la part central dreta (anvers), si bé es pot llegir perfectament; en canvi, al revers, ha esborrat el topònim a què fa referència l'escriptura: només es llegeix la primera síl·laba: Na[varcles ?], i les xifres VIII-6, amb llapis, del document.*

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI. Una taca d'humitat que ha esborrat el topònim a què fa referència l'escriptura: només es llegeix la primera síl·laba: Na[varcles ?].*

3. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages). Ratllat, amb llapis.*

4. *Al costat de 1000 (vegeu la nota 3). Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
6. *Segell estampat, c. 1923.*
7. *Finals del segle XIX.*
8. *Finals del segle XIX.*
9. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
10. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
11. *Elliards a O. Nom personal femení d'origen germànic, amb la terminació habitual amb s en lloc d'a en molts noms personals femenins de l'època. Ha donat el cognom català Aliart.*
12. *uinditrice a O, per uenditrix.*
13. *empr -amb signe d'abrev. damunt la p- a O.*
14. *uindicionis a O, per uenditionis.*
15. *mee a O, per mea.*
16. *uindo a O, per uendo.*
17. *kasas a O, per casas.*
18. *suprapositos a O, per superpositos.*
19. *ortos a O, per hortos.*
20. *cigare (ablatiu) a O. El mot cigar (nominatiu) no és llatí, sinó català; és evident que correspon al mot actual català sitjar, 'grup de sitges'. En llatí clàssic, per anomenar la sitja s'empraven els mots cella o bé horreum, que abasta un camp semàntic més ampli: graner, sitja / celler / rebost, magatzem, enfony.*
21. *aduenid a O, per aduenit.*
22. *ienitori a O, per genitori.*
23. *fuid a O, per fuit.*
24. *excamiacione a O, per excamiacione.*
25. *qui a O, per quod.*
26. *terminio a O, per termino.*
27. *eius a O, per eo.*
28. *affrontad a O, per afrontat.*
29. *uinditrice a O, per uenditrix.*
30. *eres a O, per heres.*
31. *circii a O, per circio.*
32. *uinditrice a O, per uenditrix.*
33. *eredibus a O, per heredibus.*
34. *affrontationes a O, per afrontationes.*
35. *uindo a O, per uendo.*
36. *kasas a O, per casas.*
37. *suprapositos a O, per superpositos.*
38. *ortos a O, per hortos.*
39. *cigare a O. Vegeu la nota 20.*
40. *abeo a O, per habeo.*
41. *eorum a O, per eis.*
42. *mancusada (en català) a O.*
43. *iure a O, per iuro.*
44. *dominio a O, per dominium.*
45. *uinditrix a O, per uenditrix.*
46. *uinditione a O, per uenditione.*
47. *uenerid a O, per uenerit.*
48. *ualead a O, per ualeat.*
49. *uindicare a O, per uendicare.*
50. *set a O; variant, admesa en llatí, de sed.*
51. *componad a O, per componat.*

52. inmeliorationem a O, per immeliorationem.
53. uinditio a O, per uenditio.
54. permane ad a O, per permane ad.
55. Kalendas a O, per Kalendarum (*genitiu plural*).
56. Madii a O, per Maiarum (*genitiu plural*).
57. Radbertus a O, per Radberto.
58. rex a O, per regi.
59. uinditione a O, per uenditione.
60. Ermenardus a O, per Ermenardi.
61. Viuas a O. *Nom personal masculí d'origen llatí, relacionat amb el naixement, i que es podria traduir per 'que visquis', expressant el desig de vida per a un infant. Ha perviscut com a cognom català: Vives. [MOLL, Francesc de B., Els llinatges catalans, pàg. 267]*
62. Eldesindo a O, per Eldesindi.
63. *Un forat damunt la k de Giskafredus, sacerdot, l'escrivà del document.*
64. sacer a O, per sacerdos.
65. *Damunt scripsit, estampat, el segell del "Centre Excursionista de la Comarca de Bages". Primera meitat del segle XX, c. 1905-1948/1950, període en què el document va ser conservat en aquesta entitat.*

545

1001, agost, 27.

Donació testamentària. *El senyor Bonfill, [= Bofill] Senfred, [= Sinfreu] el sacerdot Oruç [= Orús] i la senyora Eliarda, [= Aliart] marmessors de Guifred, [= Gifreu] difunt, donen al monestir de Sant Benet [de Bages] un alou (cases, corts, terres i vinyes, conreus i erms), que els esmentats marmessors tenen per marmessoria de Guifred, [= Gifreu] a [l terme del castell de] Calders, a les Esplugues. [parròquia de Viladecavalls, actual municipi de Calders, comarca de Bages]*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1211.

donaciones in cauders²

C.S. N°. 69³

1001.⁴ Vila de Caballs⁵

1002 26-IX⁶

De les splugues de Calders

Donacio à S. Benet⁷

Buenfill y demás Albaceas de Gifredo hacen donacion a S. Benito de su alodio sito en ViladeCaballs, en el lugar llamado Esplugas, sin expresar las afrontaciones, hecha à 6 de las Calendas de Septiembre, año VI de Roberto Rey.⁸

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC ___

LLIGALL _Vc._ N°. 6

n. 1211¹⁰

In nomine Domini. Ego domno Bonofilio;¹¹ Suniefredo;¹² Aurucius, sacer;¹³ et domna Eliards, femina, donatores sumus Deo et domum Sancti Benedicti cenobii Nauarcolas¹⁴ Manifestum est enim quia precepit nobis condam Gifredi¹⁵ ut cartam donacionis fecissemus ad predictum domum de suum alaudem quod abebat¹⁶ in Callers¹⁷ uel ad ipsas Spelluncas:¹⁸ casas, curtes, terras et uineas, cultum uel eremum. Aduenit nobis per manumensuria¹⁹ de condam Gifredus supradicto,²⁰ hunde²¹ iudicium obligatum abemus²² a serie condicionis est factus uel²³ editus hec homnia²⁴ Donamus ad predictum domum cum illorum affrontaciones ab integrum, cum exio et regressio suo, a proprio. Quod si nos donatores aut ullusque homo qui contra ista donacione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set²⁵ conponat²⁶ ad conponam²⁷ ad predictum domum ipsa hec omnia suprascripta in duplo, cum omnia sua inmelioracione,²⁸ et in antea ista donacio firma permaneat²⁹ omnique tempore.

Facta ista donacione VI Kalendas³⁰ Setember³¹ anno VI regnante Roberto³² rege.³³ S+num Bonofilio.³⁴ S+num Seniofredi. (SSS) Aurucio, presbitero³⁵ S+num Elliards, femina, nos qui ista donacione fecimus et firmare rogauimus. S+num Gitardus.³⁶ S+num Oliba.³⁷ S+num Seniofredus.³⁸ S+num Gisadus.³⁹ S+num Gondebertus.⁴⁰

S+ Adalbertus,⁴¹ presbiter, qui ista donacione scripsit et (SSS) die et anno quod supra.

1. *Set forats petits (sis de rodons i un allargat) escampats, des del mig fins al marge esquerre (anvers). Tot i que alguns afecten lletres, no les eliminen del tot i són perfectament identificables. Vuit sècs verticals i tres horitzontals, ben apreciables al revers.*
2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*
3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages). A mitjans del segle XX, c. 1948-1950, va ser ratllat, amb llapis.*
5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
6. *Sota del regist amb els números 4 i 5. Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
7. *Primer quart del segle XIX (c. 1815-1820).*
8. *Primer quart del segle XIX, c. 1815-1820.*
9. *Segell estampat, c. 1923.*
10. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
11. *domno Bonofilio a O, per domnus Bonofilius.*
12. *Suniefredo a O, per Suniefredus.*
13. *sacer a O, per sacerdos.*
14. *Nauarcolas a O. Es tracta de Navarcles, parròquia i població a la riba esquerra del Llobregat, davant del monestir de Sant Benet, que és a la riba dreta del riu. És estrany que l'escrivà anomeni Navarcles tot seguit del monestir, que d'altra banda se l'acostuma a situar a l'Angle, sota el Montpeità (meandre i muntanya, respectivament, que formen un dels extrems orientals del Pla de Bages). Navarcles no pertanyia al terme de la ciutat de Manresa.*
15. *Gifredi a O, per Gifredo.*
16. *abebat a O, per habebat.*
17. *Callers a O. És força evident l'etimologia del topònim, ja en català, que acabarà donant Calders. Prové de l'adjectiu llatí cal(i)dus, -a, -um, aplicat a un brollador subterrani d'aigües calentes.*
18. *ipsas Spelluncas a O, per ipsas Speluncas. En català, les Esplugues, plural d'espluga, 'cavitat formada a la roca', 'cova'.*
19. *manumensuria a O, per manumissio. Aquest terme, que originàriament tingué el significat de manumissió, afranquiment, emancipació, evolucionà vers el de marmessoria, que és el que té en aquest context.*
20. *supradicto a O, per supradictus.*
21. *hunde a O, per unde.*
22. *abemus a O, per habemus.*

23. *A continuació: factos, ratllat.*
24. *homnia a O, per omnia.*
25. *set a O; variant, admesa, de sed.*
26. *conponat a O, per componat.*
27. *conponam a O, per componam.*
28. *inmelioracione a O, per immelioracione.*
29. *A continuació hauria d'haver-hi: modo uel.*
30. *Kalendas a O, per Kalendarum (genitiu plural), 'de les calendes'.*
31. *Setember a O, per Septembrium (genitiu plural), 'de setembre'.*
32. *Roberto a O.*
33. *rege a O, per regi.*
34. *Bonofilio a O, per Bonofilii.*
35. *(SSS) Aurucio, presbitero autògraf.*
36. *Gitardus a O, per Gitardi.*
37. *Oliba a O, per Olibani.*
38. *Seniofredus a O, per Seniofredus Gifredum.*
39. *Gisadus a O, per Gisadus Gifredum.*
40. *Gondebertus a O, per Gondebertus Gifredum.*
41. *Adalbertus a O, per Adalberti.*

546

1001, setembre, 16.

Donació testamentària. *Adaled*, [= Adelaida] *que anomenen Alba, i els seus fills: Bonfill*, [= Bofill] *Llopard*, [= Llopart] *Senfred* [= Sinfreu] *i Guillem, levita, i un altre marmessor anomenat Galí, marmessors de Bar/Baró, difunt, donen al monestir de Sant Benet de Bages, per manament seu, llur heretat: [al comtat de Manresa] un alou (cases, corts, horts, terres i vinyes amb arbres de tota mena) a[al terme/territori de] Navarcles; [actual municipi de Navarcles, comarca de Bages] sis quarterades de vinya [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pujol, al costat de la casa de Guitard; [= Guitart] [el Pujol -vila i mas desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] i, en un altre lloc, una parellada de terra [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, al costat del camí que va al pujol [de] Salamir. [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1208.

a. Extracte de finals del tercer quart del segle XVIII, c. 1773: Barcelona, BC, Secció de manuscrits i arxiu, Ms. 729-3, Jaume PASQUAL, *Sacrae antiquitatis Cataloniae monumenta*, f. 131 r., *ex O.*

b. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 293, pàg. 342, *ex O.*

naua[r]cles²

[...]³

Navarcles⁴

1000.⁵ **1001 16-IX**⁶

Navarcles.⁷

Los Albaceas de Berono hacen donacion de quanto tenia en Navarcles, y de seis quarteradas de viña en el Pozol.⁸

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC 12_

LLIGALL ___ N°. 363.

9

VIII-9**n. 120¹⁰**

In nomine Domini. Ego Adaleht,¹¹ cui nomen¹² alium uocant Alba,¹³ et filios suos: Bonefilio¹⁴ et Leopardus¹⁵ et Seniofredus¹⁶ et Willelmus,¹⁷ leuita, et alium manimesore¹⁸ nomine Galindo.¹⁹ Nos simul in unum donatores sumus cassas²⁰ cum solos et superpositos, et curtes, et ortos,²² terras et uineas cum omnis genere lignarum in quantum dicere²³ uel nominare potuit, qui est in Nauarculas,²³ ipsa ereditate²⁴ qui fuit de condam Baroni.²⁵ Et quarteradas VI de uineas qui sunt ad ipso Pozol,²⁶ latus ipsa mansione²⁷ de Witardus.²⁸ Et in alio loco pariliata I de terra in Campo Bagas,²⁹ latus ipsa strada³⁰ qui pergit a puiolo Salamiro.³¹ Sic donamus ec³² omnia superscripta³³ ad domum Sancti Benedicti cenobii,³⁴ qui est fundatus³⁵ in comitatum³⁶ Minorisa³⁷ latus flumine Lubricardus.³⁸ Et ipsa hec omnia superscripta³⁹ aduenit nobis per manumisorioria⁴⁰ condam Baroni,⁴¹ quod ille nobis iniunxit per suum uerbum in suum testamentum, et nos obligauimus in suum iudicium ad series condiciones. Et afrontat ipsa ec⁴² omnia superscripta⁴³ qui est in Nouarculas:⁴⁴ de parte uero orientalis⁴⁵ in ipsum aulodem⁴⁶ de Bonadonna⁴⁷ uel de filio suo nomine Randulfo⁴⁸ siue de Ramio,⁴⁹ et sic adsumpsit in ipsa terra de Villarara;⁵⁰ et de parte uero meridiane⁵¹ in ipsa serra de Villarara,⁵² et sic peruadit directa linea usque in flumine Lubricatum;⁵³ et de parte uero occidentalis⁵⁴ in flumine Lubricatum;⁵⁵ et de parte uero⁵⁶ circi⁵⁷ in rio de Callers.⁵⁸ Et in alio loco ipsa terra: de orientis⁵⁹ in terra de Issarnus;⁶⁰ et de meridie afrontat in terra de Wifredus,⁶¹ condam; et de occiduo in terra de Borrellus;⁶² et de circi⁶³ in strada⁶⁴ publica⁶⁵ qui pergit a puiol Salamis.⁶⁶ Et in alio loco ad ipso Pozol⁶⁷ afrontant ipsas quarteradas VI de uinea: de oriente in uinea de Ermouiga;⁶⁸ et de meridie in uinea de Estephanus;⁶⁹ et de occiduo uel de circi⁷⁰ in terras uel in uineas de Witardus.⁷¹ Quantum infra istas afrontaciones includunt sic donamus ipsa hec omnia superscripta,⁷² cum exiis uel regresiiis⁷³ earum, ad domum Sancti Benenedicti⁷⁴ superscripti⁷⁵ cenobii⁷⁶ propter Deum et remedium anime sue de condam Baroni.⁷⁷ Et est manifestum. Quod si nos donatores aut ullus uiuens homo qui contra hanc ista carta donacione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁷⁸ componat ec⁷⁹ omnia superscripta⁸⁰ in duplo cum omnem suam immelioracione.⁸¹ Et in antea ista carta donacione firma sit omnique tempore.

Facta ista donacione XVI Idus⁸² October⁸³ anno V regnante Radebertus⁸⁴ rege,⁸⁵ filium qui fuit Ugoni,⁸⁶ qui fuit prius dux et postea rege.⁸⁷

Sig+num Alba. Sig+num Bonefilio.⁸⁸ Sig+num Seniofredus.⁸⁹ Sig+num Galin.⁹⁰ Sig+num Willelmus,⁹¹ leuita. Leopardus (*signe*),⁹² qui ista donacione fecimus et firmare rogauimus. Sig+num Tudisso.⁹³ Sig+num Saborel⁹⁴ Sig+num Compan.⁹⁵

Danlane,⁹⁶ sacer,⁹⁷ qui ista donacione scripsit dies⁹⁸ et (*signe*) annos⁹⁹ quod supra.

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹⁰⁰

1. *Dos forats petits a l'esquerra (anvers), que afecten lleugerament parts d'algunes lletres, si bé no priven la seva correcta lectura. Angle inferior esquerra (anvers) desaparegut, si bé no afecta cap lletra. Nou sècs verticals (ben visibles al revers). Al revers, regist del s. XVIII (nota 4) que només es podria llegir amb làmpada de llum ultraviolada.*

Aquest és un dels trenta-tres documents de Sant Benet de Bages dels segles X i XI seleccionats per al vol. 3 dels Sacrae antiquitatis Cataloniae monumenta, del P. Pasqual (PASQUAL, ms. 729-3, f. 131 r.).

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

3. *Regest inintel·ligible de dues línies.*

4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760. És a sota, i, per tant, anterior, del regest numerat amb el 8.*

5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages). A mitjans del segle XX, c. 1948-1950, va ser ratllat, amb llapis.*

6. *A sota del regest numerat amb el 5. Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*

7. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

8. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

9. *Segell estampat, c. 1923.*

10. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*

11. *Adaleht a O, per Adalet. Nom personal femení d'origen germànic, format pel radical adal/athal, 'noblesa', 'raça'. Correspon al nom personal femení actual Adelaida.*

12. *abreujat nom, amb un "accent" sobre la m a O.*

13. *Alba a O. Nom -aquí emprat com a sobrenom- d'origen llatí, que vol dir 'blanca'. També pot ser aplicat a un infant nat a l'alba, la sortida del sol. [MOLL, Francesc de B., Els llinatges catalans, pàgs. 60 i 261]*

14. *Bonefilio a O, per Bonefilius. Nom personal masculí d'origen llatí, també emprat com a sobrenom: bonus filius, 'bon fill'. Ha perviscut com a cognom i topònim: Bofí, Bofill, Bonfill, Bonsfills, ... [MOLL, Francesc de B., Els llinatges catalans, pàg. 280] Bonfills és el nom d'una masia del terme de Vallmanya (actual municipi de Pinós, comarca de Solsonès).*

22. *Truitelde a O. Nom personal femení d'origen germànic.*

15. *Leopardus a O. Vegeu la nota 46 del document número 542 (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 9 -1001, abril, 2-).*

16. *Seniofredus a O. Vegeu la nota 52 del document número 542 (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 9 -1001, abril, 2-).*

17. *Willelmus a O. Nom personal masculí d'origen germànic, format pel radical wil, 'voluntat', i helm, 'elm', 'casc'. [MOLL, Francesc de B., Els llinatges catalans, pàgs. 20 i 111]*

18. *manimesore a O, per manumissores. Vegeu la nota 19 del document número 545 (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1211 -1001, agost, 27-).*

19. *Galindo a O. Nom personal masculí d'origen germànic. Ha perviscut com a cognom català: Galí. [MOLL, Francesc de B., Els llinatges catalans, pàg. 104]*

20. *cassas a O, per casas (variant admesa, en llatí, de chasas).*

21. *ortos a O, per hortos.*

22. *dic, amb signe d'abrev. sobre la c a O.*

23. *Nauarculas a O. Vegeu la nota 14 del document número 545 (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1211 -1001, agost, 27-).*

24. *ereditate a O, per hereditate.*

25. *Baroni (genitiu) a O, per Barono (datiu).*

26. *ipso Pozol a O. En aquesta època el signe gràfic z representa generalment un so d. El topònim correspon, doncs, al Pujol, una vila que després esdevindria mas, ja desaparegut, de l'antiga parròquia de Sant Genís de Pujol (o la Vall dels Horts), les poques restes de la qual la convertiran aviat en un jaciment arqueològic pur (actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages).*

27. *ipsa mansione (ablatiu) a O, per ipsam mansionem (acusatiu).*

28. *de Witardus a O, per Witardi. Nom personal masculí d'origen germànic, compost de wit, 'roure', i hard, 'dur'. En català ha donat els cognoms Guitard i Guitart (forma més corrent), que és la forma que emprem en la seva adaptació al català. [MOLL, Francesc de B., Els llinatges catalans, pàg. 112] En una fitxa de paper (c. 1948-1950) adjunta a la camisa on es conserva el pergami hi ha*

un regest que identifica la mansione de Witardus de Pujol (vegeu la nota 27) amb "Can Guitart", és a dir, la casa dels custodis del fons del mateix nom des dels temps de l'exclaustració de 1835, fins que els hereus de mossèn Josep Guitart i Santasusana el cediren al «Centre Excursionista de la Comarca de Bages», entitat fundada a Manresa el 1905.

29. Campo Bagas a **O**, per Campo Bagiis.

30. strada (en català llatinitzat) a **O**; strata (en llatí), 'camí empedrat', 'carretera'.

31. puiolo Salamir a **O**, forma catalanitzada. La forma correcta, en llatí clàssic, és: podiolo Salani Mironi.

32. ec a **O**, per hec.

33. superscripta a **O**, per suprascripta.

34. Sancti Benedicti cenobii (genitiu) a **O**, per Sanctum Benedictum cenobium (acusatiu), perquè *concordi amb ad domum, que complementa.*

35. fundatus a **O**, per fundato.

36. comitatum a **O**, per comitatu.

37. Minorisa a **O**, per Minorisensi.

38. Lubricardus a **O**, per Lubricatus. La forma correcta és Lubricato.

39. superscripta a **O**, per suprascripta.

40. Tot seguit hi ha d'anar: de.

41. Baroni a **O**, per Baroni.

42. ec a **O**, per hec.

43. superscripta a **O**, per suprascripta.

44. Nouarculas a **O**, per Nauarculas.

45. orientalis a **O**, per orientali.

46. aulodem a **O**, per alodem. *Prové del mot germànic allod, 'propietat lliure'.*

47. Bonadonna a **O**. *Nom personal femení català, format per l'adjectiu bona i el substantiu dona (amb el doblament de la n, corrent a l'època).*

48. Randulfo a **O**. *Nom personal masculí d'origen germànic, format per rad, 'consell', i wulf, 'llop'. En l'adaptació al català preferim la forma Radulf, que correspon als noms personals actuals Rodolf i Raül i és a a l'origen dels cognoms catalans Raüll i Rull. [MOLL, Francesc de B., Els llinatges catalans, pàgs. 20, 322 i 323]*

49. Ramio a **O**. *Nom personal masculí d'origen germànic, potser una variant de Remigi. En català ha donat origen als topònims Ràmio (les bordes de Ràmio, parròquia d'Andorra la Vella, quart/comú d'Escaldes-Engordany, Principat d'Andorra) i Ramió/Raminyó (actual municipi de Fogars de Tordera, comarca de la Selva) [Gran Enciclopèdia Catalana, 12, (1978 -1ª ed.-), pàg. 322] i als cognoms Rami i Ramis, a més dels que provenen dels topònims esmentats. [MOLL, Francesc de B., Els llinatges catalans, pàg. 118] En el Diplomatari de Sant Benet de Bages adoptem la forma Ràmio, que considerem més fidel al nom personal germànic que la de Ramió, d'altra banda la forma emprada en totes les obres publicades fins ara que tracten aquest període històric.*

50. terra de Villarara a **O**. *Correspon al territori de l'antiga vila Rara, topònim mantingut en el mas de Vilarasa i la veïna capella de Sant Esteve de Vilarasa, a la dreta de la riera de Vilarasa (o, el que és el mateix, del curs inferior de la riera de Mura) i al vessant meridional de la serra de Sant Esteve (vegeu la nota 52), a la junció dels actuals municipis de Navarcles, Talamanca -al qual pertanyen la casa de Vilarasa i l'església de Sant Esteve- i el Pont de Vilomara i Rocafort, tots tres de la comarca de Bages.*

51. meridiane a **O**, per meridiano.

52. serra de Villarara a **O**. *Correspon a la serra de Sant Esteve, al sud de Navarcles, que fa de límit entre aquest municipi i el de Talamanca, ambdós de la comarca de Bages.*

53. Lubricatum a **O**. *La i escrita damunt la a. La forma correcta és Lubricato. Correspon al riu Llobregat.*

54. occidentalis a **O**, per occidentali.

55. Lubricatum a **O**, per Lubricato. *Vegeu la nota 53.*

56. abreujat uō a **O**.

57. circi a **O**, per circio.
58. Callers a **O**. *Vegeu la nota 17 del document número 542 (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1211 -1001, agost, 27-).*
59. orientis a **O**, per oriente.
60. de Issarnus a **O**. *La forma correcta és Isarni (genitiu).*
61. de Wifredus a **O**. *La forma correcta és Wifredi (genitiu).*
62. de Borrellus a **O**. *La forma correcta és Borrelli (genitiu).*
63. circi a **O**, per circio.
64. strada a **O**, per strata. *Vegeu la nota 30.*
65. publica a **O**, per publica.
66. puiol Salamir a **O**. *Aquí el mot puiol ja és plenament català, sense cap intent de llatinització com la primera vegada que apareix (vegeu la nota 31). Aquest pujol era conegut com (de) Salamir.*
67. ipso Pozol a **O**. *Vegeu la nota 26.*
68. Ermouiga a **O**. *Nom personal femení d'origen germànic, format per Ermin, nom d'una divinitat (que donà nom a un poble germànic, els herminons), i wig, 'lluita'. [MOLL, Francesc de B., Els llinatges catalans, pàgs. 19 i 20]*
69. Estephanus a **O**, per Stephanus. *El nom personal masculí d'origen grec Stéfanos, Στέφανος, vol dir 'corona'. Sant Esteve -la festa del qual l'Església catòlica commemora el 26 de desembre-, fou un dels primers cristians, i estigué al servei dels grecs de la diàspora. La tradició el considera el primer màrtir pel testimoni de la fe cristiana, i que morí apedregat. És conegut amb el sobrenom de Protomàrtir, 'el primer màrtir'.*
70. circi a **O**, per circio.
71. Witardus a **O**. *La forma correcta és Witardi (genitiu).*
72. superscripta a **O**, per suprascripta.
73. regressiis a **O**, per regressiis.
74. Sancti Benedicti (genitiu) a **O**, per Sanctum Benedictum (acusatiu) *perquè concordi amb ad domum que el precedeix i al qual complementa.*
75. superscripti a **O**, per suprascriptum.
76. cenobii a **O**, per cenobium.
77. Baroni a **O**, per Barono. *Nom personal masculí d'origen germànic, que procedeix de bero, 'home lliure'. En català ha donat origen al topònim Bar, nom d'un poble del Pirineu (el Pont de Bar, subcomarca de Baridà, comarca de Cerdanya), forma que adoptem per al Diplomatari de Sant Benet de Bages. Molt probablement també ha donat origen al cognom català Baró, que no sembla, almenys sempre, que provingui del títol de noblesa. [MOLL, Francesc de B., Els llinatges catalans, pàgs. 98 i 247]*
78. set a **O**; *variant, admesa en llatí, de sed.*
79. ec a **O**, per hec.
80. superscripta a **O**, per suprascripta.
81. immelioracione a **O**, per immeliorationem.
82. Idus a **O** -*la forma correcta és Iduum-; ha de ser Kalendarum (genitiu plural).*
83. October a **O**, per Octobrium (genitiu plural).
84. Radebertus a **O**, per Radeberto.
85. rege a **O**, per regi.
86. Ugoni a **O**, per Hugoni.
87. rege a **O**, per regi.
88. Bonefilio a **O**, per Bonefilii.
89. Seniofredus a **O**, per Seniofredi.
90. Galin (en català, sense declinar) a **O**, per Galindi.
91. Willelmus (nominatiu) a **O**, per Willelmi.
92. Leopardus (nominatiu) a **O**, per Leopardi (genitiu). *La signatura de Leopardus (signe) és autògrafa.*

93. Tudisso a **O**, per Tudissi. *Nom personal masculí d'origen germànic, format per theuda, 'gent', 'poble' i is, 'glaç'.* [MOLL, Francesc de B., *Els llinatges catalans*, pàgs. 20 i 123]
94. Saborel a **O**, per Saborelli.
95. Compan (en català, sense declinar) a **O**, per Compagni.
96. Danlane a **O**, per Danlani.
97. sacer a **O**, per sacerdos.
98. dies a **O**, per die.
99. annos a **O**, per anno.
100. *Segell del «Centre Excursionista de la Comarca de Bages» estampat, amb l'escut de l'entitat. Primera meitat del segle XX, c. 1905-1948/1950, període en què el document va ser conservat en aquesta entitat.*

547

1001, setembre, 25.¹

Venda. *Ot i la seva esposa Agela [= Agell] venen a Guillem i la seva esposa Trudgards [= Trudgarda] sis quarterades de vinya que tenen per compra i per altre dret al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] prop del coll de Coscollola, [actual municipi de Manresa, comarca de Bages] pel preu de tres mancosos d'or cuit.*²

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 10.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 303, pàg. 352, ex **O**.

M. N°. [231 (?)].³

Manresa. 1002.⁴

Cartas de possessions de coscoiola⁵

25-IX-1002⁶

In nomine Domini. Ego Iotone⁷ et uxori mea Igilo,⁸ uinditores⁹ sumus uobis Guilielmo¹⁰ et uxori sue¹¹ Trudegardes,¹² emtores.¹³ Per hanc scriptura uindicionis¹⁴ nostre¹⁵ uindimus¹⁶ uobis quarteradas VI de uinea nostra propria, qui nobis aduenit de comparacione uel per quacumque uoce. Et est ipsa uinea in comitatum¹⁷ Minorisa¹⁸ prope subtus¹⁹ ipso collo que²⁰ dicunt Coscoliola.²¹ Et afrontat ipsa uinea: de oriente in uinea de Truitelde,²² femina, et filiis suis; et de meridie in uinea de Ato;²³ et de occiduo in uinea Sancti Laurencii cenobio;²⁴ et de circii²⁵ in uinea de uos comparatores, uel in uia. Quantum inter²⁶ istas afrontaciones²⁷ includunt, sic uindimus²⁸ uobis ipsa uinea ab integrum, cum exio uel regresio²⁹ suo, in propter precium manchosos III de auro cogto.³⁰ Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa uinea que³¹ nos uobis uindimus,³² de nostro iure in uestro tradimus dominio³³ et potestatem ad omnia que³⁴ facere uolueritis. Quod si nos uinditores³⁵ aut ullusque omo³⁶ qui contra hanc ista karta³⁷ uindicione³⁸ uenerit ad inrupendum,³⁹ non hoc ualeat uindicare set⁴⁰ componat aut componamus uobis ipsa uinea in duplo cum omnem suam inmelioracionem.⁴¹ Et in antea ista karta⁴² uindicione⁴³ firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta⁴⁴ karta⁴⁵ uindicione⁴⁶ VII° Kalendas⁴⁷ October⁴⁸ anno VI° regnante Raudeberto⁴⁹ rege,⁵⁰ filium Ugoni⁵¹ qui dux fuit pridem.

Sign+um Iotone.⁵² Sign+um Igilo, nos qui ista karta⁵³ uindicione⁵⁴ fecimus et testes firmare rogauimus. Sign+um Durando.⁵⁵ Sign+um alio Guilielmo.⁵⁶ Sign+um Miro.⁵⁷

Arnulfus,⁵⁸ sacer,⁵⁹ qui ista karta⁶⁰ uindicione⁶¹ scripsi et (*signe*) die et anno quod supra.

Fol. [...]6.⁶²

1. 1002, setembre, 25, *segons a*.
2. *Mides màximes del pergami: 30,3 x 9,8 cm. Foradet romboïdal (5 x 3 mm) a l'angle superior dret (anvers). Caplletra inicial I decorada (exacta a la del document núm. 21). Petits forats (alguns minúsculs) i algunes petites taques d'humitat; no afecten la lectura correcta del text.*
3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
5. *Finals del segle XIX.*
6. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
7. *Iotone a O, per Iotonus (nominatiu). Nom personal masculí d'origen germànic, format per auda, 'riquesa'. Correspon a Ot, en català, que té el mateix origen. [MOLL, Francesc de B., Els llinatges catalans, pàg. 117]*
8. *Igilo a O. Nom personal femení d'origen germànic. Probablement és el que ha donat els cognom català Agell.*
9. *uinditores a O, per uenditores.*
10. *Guilielmo a O, per Guilielmum.*
11. *sue a O, per tua.*
12. *Trudegardes a O. Nom personal femení d'origen germànic, format per trud, 'força', [MOLL, Francesc de B., Els llinatges catalans, pàg. 20] i ward, 'guàrdia'. Si bé correspon al nom Trudgarda, però pel motiu que desconeixem rastres en l'antroponímia i l'antroponímia actuals, adoptem la forma Trudgards, tot respectant la terminació amb s, habitual en molts noms personals femenins de l'època.*
13. *emtores a O, per emptores.*
14. *uindicionis a O, per uenditionis.*
15. *nostre a O, per nostra.*
16. *uindimus a O, per uendimus.*
17. *comitatum a O, per comitatu.*
18. *Minorisa a O, per Minorisensi.*
19. *prope subtus a O. No hi ha concordança de cas.*
20. *que a O, per qui.*
21. *Coscoliola a O. És una llatinització de Coscollola, fitotopònim derivat de coscolla, 'garric'. Té, doncs, el significat de garriga. [Coscollola és també el nom d'un lloc i terme i, després, mas de la parròquia de Sant Esteve de Palaudàries (actual municipi de Lliçà d'Amunt, comarca de Vallès Oriental), que es documenta els segles X, XI, XII i XIII en els fons de Sant Cugat del Vallès i en aquest mateix fons de Sant Benet de Bages; i el nom d'una masia i església (Sant Esteve) del terme de Montpolt (actual municipi de Lladurs, comarca de Solsonès)].*
22. *Truitelde a O. Nom personal femení d'origen germànic.*
23. *de Ato a O, per Atoni.*
24. *cenobio a O, per cenobii.*
25. *circii a O, per circio.*
26. *inter a O, per infra.*
27. *afrontaciones a O, per affrontaciones.*
28. *uindimus a O, per uendimus.*
29. *regresio a O, per regressio.*
30. *cogto a O, per cocto.*
31. *que a O, per quod.*
32. *uindimus a O, per uendimus.*
33. *dominio a O, per dominium.*
34. *que a O, per quod.*

35. uinditores a **O**, per uenditores.
36. omo a **O**, per homo.
37. karta a **O**, per charta o carta.
38. uindicione a **O**, per uenditione.
39. inrupendum a **O**, per inrumpendum.
40. set a **O**; variant, admesa en llatí, de sed.
41. inmelioracionem a **O**, per immeliorationem.
42. karta a **O**, per charta o carta.
43. uindicione a **O**, per uenditione.
44. *A continuació hauria d'haver-hi: ista.*
45. karta a **O**, per charta o carta.
46. uindicione a **O**, per uenditione.
47. Kalendas (*acusatiu plural*) a **O**, per Kalendarum (*genitiu plural*).
48. October (*nominatiu singular*) a **O**, per Octobrium (*genitiu plural*).
49. Raudeberto a **O**.
50. rege a **O**, per regi.
51. Ugoni a **O**, per Hugoni.
52. Iotone a **O**, per Iotoni.
53. karta a **O**, per charta o carta.
54. uindicione a **O**, per uenditione.
55. Durando a **O**, per Durandi.
56. Guilielmo a **O**, per Guilielmi.
57. Miro a **O**, per Mironi.
58. Arnulfus, amb majúscules a **O**; Ansulfus, segons **a**.
59. sacer a **O**, per sacerdos.
60. karta a **O**, per charta o carta.
61. uindicione a **O**, per uenditione.
62. Fol. [(xifra ratllada)]6. *Mitjans del segle XIX (a l'angle inferior dret de l'anvers, escrit amb tinta).*

548

1001, octubre, 9.

Venda. *Ricol [= Ricou] i el seu fill Senaric, i altres, venen a Ràmio, levita, tres quarterades de vinya al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, a les Fontanelles, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de set sous.*

[**O**]. Original no localitzat.

a.* Regest de finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760: Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 77, Calaixos 47, y 48, S.Fr. N.º 460.

b. Transcripció de vers 1980: *Diplomatari de la Ciutat de Manresa (Segles IX-X)*, núm. 290, pàg. 261, ex **A**.

a

Calaixos 47,y 48.

Rubrica dels actes en pregamí se encontran en lo Archiu del Real Monestir de St Benet de Bages fahents per dit Monestir de la Parroquia y terme de St Fructuos de Bagés en lo Calaix de n.º 47: signats de lletras S. F. com se segueix y, numeros

Plica 23 [a sota de 3: 5, esmenat] de N° 441 á 460.

SF. N° 460¹

Any 1001=

Vende de terra dicha Fontanellas, A Ramio

«Consta que ab acte clos per Vvifredo, pre<be>re, â 7 dels Idus de Octubre, any Sinch del Regnat de Rubert Rey (de Nativitat 1001). Com Ricul y son fill Senarich, y altres, venen â Ramio, levita, una vinya de tres quarteradas, que és en lo Comptat de Manresa, y en Montpeyta, en las fontanellas, y afronta de Solixent ab lo Marge, y ab vinya de Riculo; de mitgdia ab lo Marge, y vinya de Rodulfo, de ponent ab la via; de tramuntana ab la vinya de Riculo, lo que inclouen ditas afrontacions venen per preu de 7 s<ous>».

549

1001, octubre, 29.

Donació pietosa. *Guadamir i la seva esposa Bonadona donen al monestir de Sant Benet de Bages, per a remei de llurs ànimes, un alou en dos llocs (cases en dos llocs, i corts, colomars, trull, quatre cups i quatre bótes, horts, terres conreades i ermes i vinyes amb arbres), que Guadamir té del seu pare i de la seva mare, per compra i per altre dret, i Bonadona pel desè, al comtat de Manresa, al terme del castell d'Avinyó, en dos llocs: al pla (cases amb terres i vinyes i trull), [probablement l'Abadal -mas-, parròquia de Santa Maria d'Horta, actual municipi d'Avinyó, comarca de Bages] i a Fucimanya. [Fucimanya -llogaret i santuari de Santa Maria-, antiga parròquia de Sant Martí de Serraïma, actual municipi de Sallent, comarca de Bages] Amb la condició que mentre Bonadona visqui tingui l'alou, amb l'obligació de donar cada any la quarta part de l'anyada del blat i la meitat de la producció de vi al monestir, i que després del seu decés passin a aquest sense cap perjudici. A més, l'esmentat Guadamir vol que els alous estiguin sota el domini i la protecció de Borrell, levita, i, si morís Borrell, sota el domini de l'abat de Sant Benet.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 56.

k[arta] de auingon²

donatio [... ..] abadall³

M N° 115⁴

Avinyó. 1002.⁵

B
N° 67⁶

50 M⁷

B. B. n° 56⁸

In nomine Domini. Ego Uuadamirus⁹ et uxor mea Bonadonna,¹⁰ donatores.¹¹ Magnum et satis licitum esse uidetur domum Dei aedificare ubique et de meis rebus honorare atque concedere.¹² Audientes predicacionem et monita Sanctorum Patrum quia elemosina¹³ a morte liberat anima. Cognoscentes nos peccati¹⁴ macula honustos¹⁵ de supernis celorum supplicamus¹⁶ eius misericordia ut pius et misericors sit Deus in peccatis nostris. Propterea concedimus atque tradimus ad domum Sancti Benedicti cenobii¹⁷ alaudem¹⁸ nostrum proprium. Id sunt: kasas¹⁹ cum solos et superpositos in duos locos, et curtes et ortos,²⁰ et terras et uineas, cultas et ermas, cum arboribus, qui nobis aduenit ad me Uuadamiro de genitori uel de genitrice mea uel de comparacione uel per quacumque uoce, et ad me Bonadonna²¹ per meum decimum. Et sunt ipsas kasas²² cum curtes²³ et columbarios et torculario²⁴ et cubos IIII et tonnas IIII et terras et uineas in comitatu Minorisa, infra termines de kastro²⁵ Auinione.²⁶ Et afrontant ipsos alaude²⁷ de superius scripti.²⁸ In locum que²⁹ uocant Fulcimanna.³⁰ de horientem³¹ in ipso Sallent;³² de meridie in torrentem uel in alaude³³ de Sendredus;³⁴ de occiduo in alaude³⁵ de Sesnanda uel suos eres;³⁶ de circi³⁷ similiter uel in uia. Et in alio loco afrontant ipsas kasas³⁸ de ipso plano cum terras et uineas et torculario.³⁹ de horientem⁴⁰ in flumen⁴¹ Gauarresa;⁴² de meridie in uineas⁴³ uel in terras⁴⁴ de Dacho⁴⁵ uel de Seniofredus⁴⁶ uel suos eres;⁴⁷ de occiduo in Vila alta;⁴⁸ de circi⁴⁹ in torrente. Quantum infra histas⁵⁰ octo afrontaciones⁵¹ includunt sic donamus ad domum Sancti Benedicti cenobii⁵² ipsum alaudem⁵³ superius iamdictum, totum ab integrum, cum exio uel regressio earum, quantum ibidem abemus⁵⁴ uel abere⁵⁵ debemus aut tenemus per quacumque uoces. In tale uidelicet⁵⁶ racione⁵⁷ uel pactum ut dum Bonadonna,⁵⁸ uxor mea suprascripta, uixerit teneat histos⁵⁹ suprascriptos alaude⁶⁰ et possideat nisi tantum per singulos annos de ipso blado⁶¹ quod Deus dederit in histos⁶² suprascriptos alaude,⁶³ de ipsa annona ipsa quarta parte et de ipso uino ipsa medietate donet ad domum Sancti Benedicti cenobii,⁶⁴ qui est situs prope alueum Lubricato,⁶⁵ et ad eius⁶⁶ monachis⁶⁷ qui hibidem⁶⁸ sunt aut erunt. Et habeo⁶⁹ ego Uuadamirus suprascriptus ut uxor mea teneat et possideat histos⁷⁰ suprascriptos alaude⁷¹ sicut superius insertum est ut nec abbatem nec monachos nec ulla persona hominum tollat aut dirripiat nec inuadat histos⁷² suprascriptos alaude⁷³ ad Bonadonna⁷⁴ suprascripta de sua potestate dum illa uixerit, et illa persoluere faciat hoc censum quod superius resonat, et post obitum suum liber sine ullius blandimentum remaneat ad domum Sancti Benedicti cenobii.⁷⁵ Quod si nos donatores aut ullusque homo qui contra hanc histas⁷⁶ carta donacione uenerit ad irumpendum non hoc ualeat uindicare sed componamus adque componat ad ecclesia Sancti Benedicti in quadruplo cum omnem suam inmelioracionem.⁷⁷ Et in antea histas⁷⁸ carta donacio⁷⁹ firma permaneat⁸⁰ omnique tempore. Et ego Uuadamirus iubeo libenti animo ut histos⁸¹ suprascriptos alaude⁸² in potestate fiant de Borrello, leuita, uel in eius tuicione simul cum uxori⁸³ mea,⁸⁴ et si ille mortuus⁸⁵ fuerit Borrellus simili modo in potestatem de⁸⁶ abbati Sancti Benedicti.

Facta histas⁸⁷ carta donacio⁸⁸ IIII Kalendas⁸⁹ Nouember⁹⁰ anno VI regnante Radbertus⁹¹ rege.⁹²

Sig+num Uuadamirus.⁹³ Sig+num Bonadonna,⁹⁴ qui histas⁹⁵ carta donacione⁹⁶ fecimus et testes firmare rogauimus, et nobis firmauimus. Sig+num Uuadamirus.⁹⁷ Sig+num Uuitardus.⁹⁸ Sig+num Seniofredus.⁹⁹ Sig+num Sendredus.¹⁰⁰ (*crismó*) Badeleuus, presbiter (*signe*).

Uuitardus, leuita (*signe*). Beranus,¹⁰¹ sacer.¹⁰² (*signe*)

Danagildus,¹⁰³ presbiter, qui histas¹⁰⁴ carta scripsit et (*signe*) die et anno quod supra, cum litteras fusas in uerso XI.¹⁰⁵

1. *El pergami té alguns petits forats. Tres sècs horitzontals, ben marcats al revers, i moltes arrugues verticals, ben marcades damunt el text, a l'altra banda del pergami.*

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

3. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

6. *Mitjans del segle XIX (escrit amb tinta negra i lletra de plantilla).*
7. *Finals del segle XIX.*
8. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
9. *Uuadamirus a O. Nom personal masculí d'origen germànic, format amb el sufix mir, 'insigne'.*
10. *Bonadonna a O. Nom personal femení català compost de l'adjectiu bona i el substantiu dona.*
11. *A continuació hauria d'haver-hi: sumus.*
12. *Magnum et satis licitum esse uidetur domum Dei aedificare ubique et de meis rebus honorare atque concedere a O. Aquesta frase, que resum els ensenyaments dels Sants Pares, és una cita literal, per això el nombre (meis, com si fos un de sol) no concorda amb els donants (Ego Uuadamirus et uxor mea Bonadonna).*
13. *elemosina a O, per eleemosyna < grec. En llatí clàssic, la paraula per dir 'almoïna' és stips-tipis.*
14. *honustos a O, per onustos.*
15. *supplicamus a O, per supplicamus.*
16. *Sancti Benedicti cenobii a O, per Sanctum Benedictum cenobium, perquè concordi en cas amb ad domum, al qual complementa.*
17. *alaudem a O, per alodem.*
18. *kasas a O, per chasas o casas.*
19. *ortos a O, per hortos.*
20. *Bonadonna a O, per Bonadona. Vegeu la nota 10.*
21. *kasas a O, per chasas o casas.*
22. *curtes a O, per curtis.*
23. *torculario (datiu o ablatiu) a O, per torcularium (nominatiu). Prenem com a base el substantiu torcularium - torcularii, 'premsa', [de raïm, d'olives] 'trull', 'cup'.*
24. *kastro a O, per castro.*
25. *Auinionne (ablatiu) a O. Correspon a Avinyó (actual municipi d'Avinyó, comarca de Bages).*
26. *alaudes a O, per alodes.*
27. *de a O. És innecessari.*
28. *que a O, per qui.*
29. *Fulcimanna a O, per Fulcimagna. Correspon a Fucimanya (Sant Martí i Fucimanya, actual municipi de Sallent, comarca de Bages).*
30. *horientem a O, per oriente.*
31. *ipso Sallent a O. L'article és en llatí però el nom és un mot català, amb el significat de 'salt d'aigua'.*
32. *alaude a O, per alode.*
33. *de Sendredus a O, per Sendredi.*
34. *alaude a O, per alode.*
35. *Sesnanda a O. Nom personal femení d'origen germànic, en català Sesnana. La forma masculina és Sesnand, a l'origen del topònim català Senan (nom d'una població de la comarca de Conca de Barberà).*
36. *eres a O, per heres.*
37. *circi a O, per circio.*
38. *kasas a O, per chasas o casas.*
39. *torculario (datiu o ablatiu) a O, per torcularium (nominatiu). Vegeu la nota 23.*
40. *horientem a O, per oriente.*
41. *flumen a O, per flumine.*
42. *Gauarresa a O. Correspon a la Gavarresa, o bé riera Gavarresa, curs fluvial que neix al pre-Pirineu, al terme d'Alpens, al nord de la subcomarca de Lluçanès, comarca d'Osona, i que aflueix, per l'esquerra, al Llobregat, al nord-est del Pla de Bages, aigua amunt del Pont de Cabrianes (actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages), servint de límit als actuals municipis d'Artés i Sallent, comarca de Bages.*
43. *uineas a O, per uineis.*

44. terras a **O**, per terris.
45. de Dacho a **O**, per Dachoni. *Nom personal masculí d'origen germànic, que prové de daco, 'dia', 'claror'. [MOLL, Francesc de B., Els llinatges catalans, pàg. 102]. En català, Dac: hi ha el cognom Dac, també en plural, Dacs, i el topònim la Torre d'en Dac (actual municipi de Lladurs, comarca de Solsonès), “anomenada així per haver comprat un tal Dac la vila que en diuen Torre, amb l'església de Santa Marguerida, avui convertida en paller”.* [LLORENS I SOLÉ, Antoni, Solsona i el Solsonès, pàg. 27]
46. de Seniofredus a **O**, per Seniofredi.
47. eres a **O**, per heres.
48. Vila alta a **O**.
49. circi a **O**, per circio.
50. histas a **O**, per istas.
51. afrontaciones a **O**, per affrontaciones.
52. Sancti Benedicti cenobii a **O**, per Sanctum Benedictum cenobium, *perquè concordi en cas amb ad domum, al qual complementa.*
53. alaudem a **O**, per alodem.
54. abemus a **O**, per habemus.
55. abere a **O**, per habere.
56. Seguit de uel pactum, ratllat.
57. racione (ablatiu) a **O**, per rationem (acusatiu).
58. Bonadonna a **O**. *Vegeu la nota 10.*
59. histos a **O**, per istos.
60. alaudes a **O**, per alodes.
61. En llatí clàssic, frumentum o bé triticum.
62. histos a **O**, per istos.
63. alaudes a **O**, per alodes.
64. Sancti Benedicti cenobii a **O**, per Sanctum Benedictum cenobium, *perquè concordi en cas amb ad domum, que complementa. Vegeu la nota 52.*
65. Lubricato a **O**, per Lubricatum.
66. eius a **O**, per eos.
67. monachis a **O**, per monachos.
68. hibidem a **O**, per ibidem.
69. habeo a **O**, per uolo o bé concedo.
70. histos a **O**, per istos.
71. alaudes a **O**, per alodes.
72. histos a **O**, per istos.
73. alaudes a **O**, per alodes.
74. Bonadonna a **O**. *Vegeu la nota 10.*
75. Sancti Benedicti cenobii a **O**, per Sanctum Benedictum cenobium, *perquè concordi en cas amb ad domum, que complementa. Vegeu la nota 52.*
76. hista a **O**, per ista.
77. inmeliacionem a **O**, per immeliacionem.
78. hista a **O**, per ista.
79. donacio a **O**, per donationis.
80. *A continuació hauria d'haver-hi: modo uel.*
81. histos a **O**, per istos.
82. alaudes a **O**, per alodes.
83. uxori a **O**, per uxorem.
84. mea a **O**, per meam.
85. mortuiis a **O**, per mortua.
86. de a **O**. *Superflu.*
87. hista a **O**, per ista.

88. donacio a **O**, per donationis.
 89. Kalendas a **O**, per Kalendarum (*genitiu plural*).
 90. Nouember a **O**, per Nouembrium (*genitiu plural*).
 91. Radbertus a **O**, per Radberto.
 92. rege a **O**, per regi.
 93. Uuadamirus a **O**, per Uuadamiri.
 94. Bonadonna a **O**. *Vegeu la nota 10*.
 95. hista a **O**, per ista.
 96. donacione a **O**, per donationis.
 97. Uuadamirus a **O**, per Uuadamiri.
 98. Uuitardus a **O**, per Uuitardi.
 99. Seniofredus a **O**, per Seniofredi.
 100. Sendredus a **O**, per Sendredi.
 101. Beranus, amb majúscules a **O**.
 102. sacer a **O**, per sacerdos.
 103. Danagildus, amb majúscules a **O**.
 104. hista a **O**, per ista.
 105. *Seguit de uel pactum, ratllat.*

550

1001, desembre, 21.

Venda. *Bernat i la seva esposa Ermengarda venen a Berà, sacerdot, uns casals amb corts, horts, terres conreades i ermes, i vinyes, que Bernat té del seu pare i Ermengarda pel desè, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa.] a Vilaclara, [Vilaclara -vila desapareguda; mas-, parròquia de Sant Martí de Torroella, actual municipi de Sant Joan de Vilatorrada, comarca de Bages] pel preu de trenta-dos sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 11.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 294, pàg. 343, ex **O**.

1001. Bernardo y su Muger vende â Bera sacerdote casas y tierras en Vila clara.²

S. Pedor. Vila clara.³

21-XII-1001⁴

In⁵ nomine Domini. Ego Bernardus⁶ et uxori mea Ermengards,⁷ uinditores⁸ sumus tibi Bera,⁹ sacer,¹⁰ emtore.¹¹ Per hanc scriptura uindicionis¹² nostre,¹³ uindimus¹⁴ nos tibi casales cum curtes¹⁵ et ortos¹⁶ et terras et uineas cultas uel ermas, qui nobis aduenit, ad me Bernardus per¹⁷ genitori meo, et ad me Ermengards per meum decimum. Et est ipsa hec omnia in comitatum¹⁸ Minorisa,¹⁹ in locum que²⁰ dicunt Villaclara.²¹ Et affrontant, ipsas terras et ipsas uineas: de oriente in uineas²² de Sancto Benedicto uel in terra de Orfeta,²³ femina; de meridie in torrente; de occiduo in uineas²⁴ de Sancta Maria uel in uineas²⁵ de filios de Uuifred;²⁶ de circi²⁷ in torrente qui scurrit.²⁸ Et ipsa alia pecia affrontat: de oriente in terra de filios de Uuifred; de meridie in terra de Sanco²⁹ Stefano;³⁰ de occiduo in terra de Miro;³¹ de circi³² in terra de Godregel.³³ Quantum infra istas affrontaciones includunt sic uindimus³⁴ nos tibi ipsa hec omnia totum ab integrum cum exio uel regressio suo in propter precium solidos XXX^{ta} et II in rem ualentem. Quod si nos uinditores³⁵ aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicione³⁶ uenerit³⁷ pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed

componat ipsa hec omnia in duplo cum omne³⁸ suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindicio³⁹ firma et stabilis permaneat⁴⁰ omnique tempore.

Facta carta uindicio⁴¹ XII Kalendas⁴² Ianuari⁴³ anno VI regnante Radberto⁴⁴ rege.⁴⁵ Sig+num Bernardus.⁴⁶ Sig+num Ermengards, femina, qui ista carta uindicione⁴⁷ fecimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Trasmiro.⁴⁸ Sig+num Godregelle. Sig+num Centullo.⁴⁹

Ermengaudus,⁵⁰ presbiter, qui ista carta uindicione⁵¹ rogitus scripsit et (*signe*) die uel anno quod supra.

1. *Mides màximes del pergami: 39,3 x 11, 3 cm. Pergami en notable bon estat de conservació. Caplletra incial I decorada. Forat petit al marge esquerre (anvers).*
2. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
3. *Finals del segle XIX.*
4. *21 escrit damunt 12, ratllat. Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
5. *Caplletra incial I decorada. Comparar-lo amb els núms. 22 i 29. [també de Vilaclara (Vilaclara -vila desapareguda; mas-, parròquia de Sant Martí de Torroella, actual municipi de Sant Joan de Vilatorrada, comarca de Bages)].*
6. *Bernardus a O. Nom personal masculí d'origen germànic, format per berin, 'ós', i hard, 'fort'.*
7. *Ermengards a O. Nom personal femení d'origen germànic, format per Ermin, nom d'una divinitat germànica, i garde, 'guàrdia'. [MOLL, Francesc de B., *Els llinatges catalans*, pàg. 102]*
8. *uinditores a O, per uenditores.*
9. *Bera a O. Nom personal masculí d'origen germànic, format per ber, 'ós'. [MOLL, Francesc de B., *Els llinatges catalans*, pàg. 102]*
10. *sacer a O, per sacerdos.*
11. *emtoire a O, per emptore.*
12. *uindicionis a O, per uenditionis.*
13. *nostre a O, per nostra.*
14. *uindimus a O, per uendimus.*
15. *curtes a O, per curtis.*
16. *ortos a O, per hortos.*
17. *per a O, per de.*
18. *comitatum a O, per comitatu.*
19. *Minorisa a O, per Minorisensi.*
20. *que a O, per quod.*
21. *Villaclara a O. Correspon a Vilaclara (-vila desapareguda; mas-, parròquia de Sant Martí de Torroella, actual municipi de Sant Joan de Vilatorrada, comarca de Bages).*
22. *uineas a O, per uineis.*
23. *Orfeta a O. Nom femení català, 'òrfena'.*
24. *uineas a O, per uineis.*
25. *uineas a O, per uineis.*
26. *Uuifred a O, per Uuifredo. Nom personal masculí d'origen germànic, format per wig, 'combat', i frid, 'pau'. Ha donat els cognoms catalans Guifre, Grifé i Vifred. [MOLL, Francesc de B., *Els llinatges catalans*, pàgs. 19, 20, 111 i 124]*
*Segurament també caldria incloure-hi els cognoms Gifre, Gifreu, Xifra, Xifre, Xifré i Xifreu (masculins) i Gifreda, Xifreda (femenins), que no deuen procedir de gif, 'donar', i frid, 'pau', [MOLL, Francesc de B., *Els llinatges catalans*, pàg. 107] per tal com gif (de fet hauria de ser give, verb anglès) es deuria pronunciar amb gue.*
27. *circi a O, per circio.*
28. *scurrit a O, per discurrit.*
29. *Sanco a O, per Sancio. Nom d'origen llatí, sancto, 'sant'.*
30. *Stefano a O, per Stephano. Nom d'origen grec, Stéphanos, 'corona'. La possibilitat que els dos noms junts fossin en realitat Sancto Stefano, és a dir, que es tarctés no d'una persona amb nom i*

patronímic, sinó a una església dedicada a sant Esteve, protomàrtir, no és gens probable. Certament, hi ha un lloc anomenat Sant Esteve de Balsareny, a la dreta del riu Llobregat, davant la desembocadura de la riera de Gaià (actual municipi de Balsareny, comarca de Bages), indret on hi hagué una colònia fabril tèxtil.

31. Miro a **O**. Nom personal masculí d'origen germànic, format per mir, 'insigne'. 'il·lustre'. [MOLL, Francesc de B., *Els llinatges catalans*, pàgs. 20 i 116]
32. circi a **O**, per circio.
33. *Sembla que després de la G hi havia escrites un parell de lletres, la segona una l, que foren ratllades, segurament pel mateix escrivà.*
34. uindimus a **O**, per uendimus.
35. uinditores a **O**, per uenditores.
36. uindicione a **O**, per uenditione.
37. uene afegit, sobrelineat.
38. omne a **O**, per omnem.
39. uindicio a **O**, per uenditione.
40. *Tot seguit hi hauria d'anar: modo uel.*
41. uindicio a **O**, per uenditio.
42. Kalendas a **O**, per Kalendarum.
43. Ianuarii a **O**, per Ianuariarum.
44. Radberto a **O**.
45. rege a **O**, per regi.
46. Bernardus a **O**, per Bernardi.
47. uindicione a **O**, per uenditione.
48. Trasmiro a **O**, per Trasmiri.
49. Centullo a **O**, per Centulli.
50. Ermengaudus amb majúscules a **O**.
51. uindicione a **O**, per uenditione.

551

1002, febrer, 24.

Testament. *Centoll, sacerdot, abans d'emprendre el pelegrinatge al Sant Sepulcre del Senyor [Jerusalem, Palestina] i als [sepulcres] dels apòstols Pere i Pau [Roma, Laci, Itàlia] i dels altres sants, nomena marmessors a Lleir, Oliba i Bonhom, i els encomana que, si morís, facin donar la casa i la vinya que té, amb tots els estris, als seus pares, i al monestir de Sant Benet de Bages, cada any, per a remei de la seva ànima, la tasca de les vinyes. Dóna a l'esmentat Oliba una mujada en usdefruit i possessió per tota la vida, amb la condició que doni la tasca al monestir de Sant Benet de Bages, per a remei de la seva ànima.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1209.

Testament²

[... á St. Benet]³

tascha⁴

1002.⁵ 24-II⁶

Centulio Presbitero en su testamento dexa â S. Benito la tasca sobre unas viñas. No dize donde.⁷

VIII-[...]⁸**Arxiu de casa GUITART****TOMO __ PLÉC 39****LLIGALL __ N°. 1036**

9

In nomine Domini¹⁰ Dei aeterni et miseracionis pii. Ego presbitero¹¹ Centullio.¹² Sanus Deo propicio locundior ac alacrior nimis nunc cepi cogitare in horis et momentis de miseracione Dei quod est misericors in peccatis hominum, et cognoscentem me [...] uiaculis conpunctus spiratione Dei cepi cogitare iter peregrinationis Sanctum Domini sepulcrum et beatorum apostolorum Petri et Pauli et aliorum sanctorum pro consortium¹³ eorum ut fierent propiciatores pro peccatis meis. Et ideo iubeo ut sint helemosinarii mei, id est: Lodegario¹⁴ uel Oliba,¹⁵ et Bonusomo.¹⁶ Precor uos iam predicti elemosinarii¹⁷ mei ut si in hac uia iter¹⁸ peregrinationis mee mors mihi aduenerit adprehendere¹⁹ faciatis omnem rebus utensiliarum mearum distribuere pro anima mea sicut ego uobis iniungo per hanc uerbum uel testamentum. Ideo iubeo de²⁰ casa cum terra et uineas que²¹ dimito²² ad patrem et matrem meam cum cubo²³ I et tonnas²⁴ II et cubellos²⁵ II et portadoras²⁶ VIII, archa²⁷ I et scrinias²⁸ II et cannadas²⁹ II et sartellas³⁰ VIII et setacios³¹ II, pastera³² I, kauago³³ III, exada³⁴ I, destrales³⁵ II, tribanos³⁶ II et portataras³⁷ II, estaldos³⁸ II et emer³⁹ I et mediaria⁴⁰ I et quartera⁴¹ I. Ista ec⁴² omnia prefixa teneat Oliba⁴³ et Bonusomo⁴⁴ et seruiant patri ac matri mea in diebus uite illorum et de ipsas uineas per singulos annos tascha dare faciant pro anima mea ad domum Sancti Benedicti cenobii nostri.⁴⁵ Et si unus ex istis duobus morierit alter qui uiuit similiter obtineat. Et iubeo ad Oliba suprascripto dare modiata I dare in ea ratione uidelicet ut in diebus uite sue exfructificie ac possideat et ipsa tasca dare faciat ad predicto⁴⁶ cenobio⁴⁷ pro anima mea, et cubo⁴⁸ I et cubello⁴⁹ I et pariolo⁵⁰ I de portadoras⁵¹ et cauago⁵² I. Et precipio ut de istas uineas quas dimito⁵³ patre uel matrem semper omni anno rennouent ad domum Sancti Benedicti⁵⁴ in nomine meo quod si dominus comes mihi fuerid⁵⁵ reuertere cupiens ero ibi in locum pristinum. Et relinquo ad supra predictos patre cum matrem et Oliba⁵⁶ et Bonushomo⁵⁷ oues⁵⁸ III et multones⁵⁹ I et irchos⁶⁰ III et capreas⁶¹ III.

Voluntas mea etenim est ut hoc quod superius resonat firmis et stabilis perseuered⁶² omnique tempore. Et qui contra hunc testamentum ausus fuerit inrumpere non hoc ualeat uindicare set⁶³ componat hec omnia prefixa sicut mos est qui aliena testamenta ausi fuerint inrumpere.

Facto isto testamento VI Kalendas⁶⁴ Marcii⁶⁵ anno VI regnante Ragneberto⁶⁶ rege.⁶⁷

Caentullo,⁶⁸ sacer⁶⁹ (*signe*), qui hanc testamentum fieri decreui et testes firmare precepi. Sig+m Ato.⁷⁰ Petrus,⁷¹ sacerdos,⁷² S+.*⁷³ Sendredus,⁷⁴ sacer,⁷⁵ S+.*⁷⁶

(*crismó*) Aurutius, presbiter, qui hunc testamentum scripsi feci et (*signe*) sub die uel anno prefixo.

6⁷⁷

1. *Diverses taques d'humitat, de grandària també diversa; les dues més extenses són gairebé iguals, i ambdues a la part superior. Cinc punts on hi ha forats petits, si bé en dos d'ells n'hi ha diversos de molt petits, junts. Dos sècs verticals, a cadascun dels dos extrems del pergami, ben apreciàbles al revers. Al marge esquerre del text, a la meitat, a sota d'una crida hi ha escrit modiata I, si bé la crida no té la seva correspondència a cap indret del text. No es localitzen els béns.*

2. *Segle XVIII.*3. *Segle XVIII.*4. *Segle XVIII.*5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*6. *24-II al costat de 1002 (la nota 5). Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb lligall.*

7. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
8. *Escrit amb llapis. Mitjans del segle XX, c. 1948-1950.*
9. *Segell estampat, c. 1923.*
10. *Damunt de la invocació inicial In nomine Domini s'hi afegí posteriorment una creueta, amb una tinta de coloració negra i amb una altra ploma, de traç més prim.*
11. *presbitero a O, per presbiter.*
12. *Centullio a O, per Centullus.*
13. *consortium a O, per consortio.*
14. *Lodegario a O per Lodegarium.*
15. *Oliba a O, per Olibanem.*
16. *Bonusomo a O per Bonushominem.*
17. *elemosinarii a O, per eleemosynarii < grec.*
18. *iter a O, per itineris.*
19. *adprehendere a O, per apprenhedere.*
20. *de a O. Superflu.*
21. *que a O, per quod.*
22. *dimito a O, per dimitto.*
23. *cubo a O, per cubum. És un mot català llatinitzat. Un cup és un 'recipient per a l'elaboració del vi'.*
24. *tonnas (plural) a O. És un mot català. Una tona és una 'bóta de vi'.*
25. *cubellos (plural) a O. És un mot català. Un 'cubell' és, com un cup, un 'recipient per a l'elaboració del vi'.*
26. *portadoras a O, per 'portadoras' (en català), o bé portatorias (en llatí).*
27. *archa a O, per arca, 'caixa', 'cofre', 'arca'.*
28. *scrinias (plural) a O. Un scrinium (singular) és una 'caixa per a guardar-hi documents o escriptures, llibres i altres objectes de valor'. Si a l'Antiguitat, scrinium tenia el significat d'"oficina' i, per extensió, 'escriptori' o 'taula de treball', que tingué també al Renaixement, a l'època que tractem, en què els mobles solien tenir un doble ús, l'scrinium, a més de 'caixa per a guardar-hi llibres i documents', era alhora un 'escambell' per a seure. [MAINAR I PONS, Josep: *El moble català*, pàg. 52] En canvi, actualment, tant en occità (escrinh) com en català (escriny), té el significat de 'joier', 'capseta per a guardar-hi joies'.*
29. *cannadas (plural) a O. És un derivat de canna, -ae, f'canya'. És una mesura manual de longitud, la 'cana'.*
30. *sartellas (plural) a O. És un mot català, derivat del verb llatí sario (sarr-) (4, tr.) 'cavar', 'eixarcolar'; probablement una sartella correspongui a un aixadell, o eixartell, aixada petita de fulla estreta usada per a arrencar herbes entre el blat, treballar els solcs plantats d'hortalisses, en jardineria, etc.*
31. *setacios (plural) a O. És un mot català llatinitzat. Probablement un setacio correspon a un 'sedàs'.*
32. *pastera (singular) a O. És un mot català. Una 'pastera' és una eina per a plantar, una pala (pastinum, en llatí). No té, doncs, el significat que actualment donem al mot pastera, 'recipient per a pastar la farina'.*
33. *kauago (singular) a O, per cauago. És un mot català, actualment 'càvec'.*
34. *exada (singular) a O. És un mot català, actualment 'aixada'.*
35. *destrales (plural) a O. És un mot català, actualment 'destral'.*
36. *tribanos (plural) a O. És un mot català. Probablement procedeix del llatí tribulum, -i, n (-a, -ae, f) 'trill', 'post de fusta amb pedres clavades que serveix per a separar el gra de la palla'. La forma arcaica és triuolum.*
37. *portataras a O, per 'portadoras' (en català), o bé portatorias (en llatí).*
38. *estaldos a O. Un estaldo devia ser una estaca, un 'estaló', pal bifurcat en un dels seus extrems que serveix per a sostenir les branques dels arbres, armar parrals, etc.*
39. *emr; vegeu Du Cange, Glossarium, D-FYR.*

40. mediaria a **O**. *Es tracta d'un 'mesurador' o 'mesuradora manual'.*
41. quartera -*abreujat qra, amb signe d'abrev. damunt-* a **O**. *Es tracta d'un mesurador manual d'aquesta capacitat.*
42. ec a **O**, *per hec.*
43. Oliba a **O**, *per Olibanem.*
44. Bonusomo a **O**, *per Bonushominem.*
45. Sancti Benedicti cenobii nostri a **O**, *per Sanctum Benedictum cenobium nostrum.*
46. predicto a **O**, *per predictum.*
47. cenobio a **O**, *per cenobium.*
48. cubo a **O**, *per cubus. Vegeu la nota 23.*
49. cubello a **O**, *per cubellus. Vegeu la nota 25.*
50. pariolo a **O**. *Sembla ser la forma arcaica del mot català 'parell'. En llatí hauria de ser parium.*
51. portadoras a **O**, *per 'portadoras' (en català), o bé portatorias (en llatí). Vegeu la nota 26.*
52. cauago a **O**. *Vegeu la nota 33.*
53. dimito a **O**, *per dimitto.*
54. Sancti Benedicti a **O**, *per Sanctum Benedictum.*
55. fuerid a **O**, *per fuerit.*
56. Oliba a **O**, *per Olibanem.*
57. Bonushomo a **O**, *per Bonushominem.*
58. oues (*nominatiu plural*) a **O**. *En català 'ovelles'.*
59. multones (*nominatiu plural*) a **O**, *per oues semimas, 'moltó', 'mascle d'ovella castrat'. Multones és un mot català llatinitzat ('moltó' en català actual; 'carnero' en castellà). El moltó és diferent del be o marrà (aries), que tot i ser mascles d'ovella no són castrats.*
60. irchos (*acusatiu plural*) a **O**, *per hircos. En català 'boc'.*
61. capreas (*acusatiu plural*) a **O**, *per capras. En català 'cabra'.*
62. perseuered a **O**, *per perseueret.*
63. set a **O**; *variant, admesa en llatí, de sed.*
64. Kalendas a **O**, *per Kalendarum.*
65. Marcii a **O**, *per Martiarum.*
66. Ragneberto a **O**.
67. rege a **O**, *per regi.*
68. Caentullo a **O**, *per Centullus.*
69. sacer a **O**, *per sacerdos.*
70. Ato a **O**, *per Atoni.*
71. Petrus a **O**, *per Petri.*
72. sacerdos a **O**, *per sacerdotis.*
73. Petrus, sacerdos -*abreujat scds-* amb majúscules a **O**. *La signatura de Petrus, sacerdos, S+ és autògrafa.*
74. Sendredus a **O**, *per Sendredi.*
75. sacer a **O**, *per sacerdotis.*
76. *La signatura de Sendredus, sacer, S+ és autògrafa.*
77. *Mitjans del segle XIX (a l'angle inferior dret de l'anvers, escrit amb tinta).*

Donació testamentària. *Riculf, [= Rigolf] Godmar [= Gomar] i Ajo, [= Aig, Age] [dona] marmessors d'Ajo, [= Aig, Age] [dona] filla de Sunyer, difunta, donen al monestir de Sant Benet [de Bages] la meitat d'un alou al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Bages, a la vila de Cexó, [= Xixó] al Pujol. [el Pujol -vila, després mas, desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 12.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 295, pàg. 344, ex O.

Pozol²

B. N° 1[...]³

1002. Puzol. Ago hija de Suniario por su testamento dexo la mitad de toda su hazienda que tenia en termino de Bages en Villa Coexo donde dizen Pozol.⁴

4-III-1002⁵

In nomine Domini. Ego Riculfus⁶ et Godmar⁷ et Aio,⁸ donatores sumus domum Sancti Benedicti cenobii,⁹ qui est hedificatus¹⁰ in termine¹¹ Baias¹² [iuxta]¹³ flumine Lubricato donamque ipsa medietate de ipso aulode¹⁴ qui fuit de Ago,¹⁵ femina, filia Suniario,¹⁶ his¹⁷ sunt: terras et uineas, cultum uel erum, in cassalibus,¹⁸ in curtis, in ortis,¹⁹ in pratis, sic donamus ipsa medietate de ipsa sua hereditate propter Deum et remedium anime sue. Qui nobis aduenit per manumissoriam de Aio per suum testamentum uel iudicium obligatum Et est hec omnia in comitatum²⁰ Minorissa,²¹ in termine²² Baias²³ in uilla Coexo ubi dicunt²⁴ ad ipso Pozol²⁵ uel in eius termines²⁶ Et affrontat hec omnia de orient²⁷ in flumine Lubricato de meridie ad domum Sancti Fructuosi²⁸ de occiduo in ipsa stra<da>²⁹ qui pergit de Cabriianes³⁰ ad Manresa³¹ de circii³² in Capbriianes³³ Quantum in istas afrontaciones³⁴ includunt sic danamus³⁵ de ipsa hereditate ipsa medietate ab intecrum³⁶ cum exio uel regressio earum³⁷ Quod si nos donatores aut ullusque omo³⁸ qui contra hanc ista donacione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set³⁹ componat hec omnia in duplo cum omnem suam inmelioracione⁴⁰ et in antea ista donacione firma et stabili⁴¹ permaneat⁴² omnique tempore

Facta karta⁴³ donacione⁴⁴ IIII Nonas⁴⁵ Marci⁴⁶ anno VI regnante Radbertus⁴⁷ rege⁴⁸ Sig+num Riculfus⁴⁹ Sig+num Godmar⁵⁰ Sig+num Aio qui ista carta donacione fecimus et testes firmare rogauit Sig+m Egone⁵¹ Sig+m Bonusomo⁵² Sig+m Fruia⁵³

+ Leopardus⁵⁴ sacer⁵⁵ qui ista karta⁵⁶ donacione⁵⁷ scripsit et SSS die⁵⁸ anno quod supra

4⁵⁹

1. *Mides màximes del pergami: 30,8 x 10,3 cm. Caplletra inicial I decorada. La tinta de la part final de les onze línies del text, mig esborrada.*

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

5. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*

6. Riculfus a O. *Nom personal masculí d'origen germànic, format amb la partícula ric, d'aportació fràncica, [NADAL, Josep M. - PRATS, Modest, Història de la llengua catalana, pàg. 103] 'poderós', i wulf, 'llop'. Ha perviscut com a cognom català: Rigolfas o Rigolfes. [MOLL, Francesc de B., Els llinatges catalans, pàgs. 20 i 120]*

7. Godmar a O. *Nom personal masculí d'origen germànic.*

8. Aio a O. *Nom personal femení. En català: Aia. Desestimem la forma Ajó, que ha estat generalment publicada fins ara en els treballs que tracten aquest període històric.*

9. Sancti Benedicti cenobii a O, *per Sanctum Benedictum cenobium.*

10. hedificatus a O, *per edificatus.*

11. termine a **O**, *per termino.*
12. Baias a **O**.
13. iuxta *no es llegeix actualment.*
14. aulode a **O**, *per alode.*
15. Ago a **O**, *per Aio. Vegeu la nota 8.*
16. Suniario a **O**, *per Suniarii.*
17. his a **O**, *per et.*
18. cassalibus a **O**, *per casalibus.*
19. ortis a **O**, *per hortis.*
20. comitatum a **O**, *per comitatu.*
21. Minorissa a **O**, *per Minorisensi.*
22. termine a **O**, *per termino.*
23. Baias a **O**. *Vegeu la nota 12.*
24. la t, *afegida.*
25. ipso Pozolo a **O**. *Correspon al Pujol, nom d'una vila, després un mas, actualment desapareguts, que donaven nom a l'actual Vall dels Horts, sector a la dreta del Llobregat entre les parròquies de Sant Jaume d'Olzinelles (el Pont de Cabrianes) i Sant Fruitós de Bages, centrat per l'església de Sant Genís, actualment en ruïnes i gairebé desapareguda, de l'antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, a l'actual municipi de Sant Fruitós de Bages, a la comarca de Bages.*
26. termines a **O**, *per terminos.*
27. orient (*en català*) a **O**, *per orientis (en llatí). En qualsevol cas, orient és un mot català i, per tant, sense declinar.*
28. Sancti Fructuosi a **O**, *per Sanctum Fructuosum.*
29. stra a **O**; *cal desenvolupar fins a obtenir strata.*
30. Cabriianes a **O**, *per Cabrianes (actual municipi de Sallent, comarca de Bages).*
31. Manresa a **O**, *en català.*
32. circii a **O**, *per circio.*
33. Capbriianes a **O**, *per Cabrianes. Vegeu la nota 30.*
34. afrontaciones a **O**, *per affrontaciones.*
35. danamus a **O**, *per donamus.*
36. intecrum a **O**, *per integrum.*
37. earum a **O**, *per eis.*
38. omo a **O**, *per homo.*
39. set a **O**, *variant, admesa en llatí, de sed.*
40. inmelioracione a **O**, *per inmelioracione.*
41. stabili a **O**, *per stabilis.*
42. *A continuació hauria d'anar-hi: modo uel.*
43. karta a **O**, *per charta o carta.*
44. donacione a **O**, *per donacionis.*
45. Nonas a **O**, *per Nonarum.*
46. Marci a **O**, *per Martiarum.*
47. Radbertus a **O**, *per Radberto.*
48. rege a **O**, *per regi.*
49. Riculfus a **O**, *per Riculfi.*
50. Godmar a **O**, *per Godmari.*
51. Egone a **O**, *per Egoni.*
52. omo a **O**, *per homo.*
53. Fruia a **O**, *per Fruiani.*
54. Leopardus, *amb majúscules a O.*
55. sacer a **O**, *per sacerdos.*
56. karta a **O**, *per charta o carta.*

57. donacione a **O**, per donationis.

58. *Tot seguit hi hauria d'anar*: et.

59. *Mitjans del segle XIX (a l'angle inferior dret de l'anvers, escrit amb tinta)*.

553

1002, abril, 3.

Venda. *Centoll i la seva esposa Especiosa [= Preciosa] venen a Ajolf una peça de terra conreada que tenen per compra al comtat de Manresa, al [terme/territori del] castell de Montdó/Montdony, [castell de Castelltallat, actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages] pel preu d'un sou, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 13.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 296, pàg. 345, ex **O**.

[S.A. N.º.] **12**²

Manresa. 1003.³

Manresa En lo castell de Monted[ono]⁴

3-IV-1002⁵

In nomine Domini ego Centolo⁶ et uxori sue⁷ Spixiosa⁸ uinditores⁹ sumus uobis¹⁰ Eigolfo¹¹ emtore¹² per an¹³ scriptura uindicionis¹⁴ nostre¹⁵ [uindimus]¹⁶ te¹⁷ pecia de terra culta nostra propria · qui nobis aduenit de compara¹⁸ et est ipsa tera¹⁹ [i]n comitatum²⁰ Manresa²¹ in castro Montedono²² · Et affrontat ipsa ter[a]²³ de parte oriente²⁴ et de meridie et de occiduo et de circii²⁵ in erra²⁶ de me comparatore Quantum in istas afrontaciones²⁷ includunt sic uindimus²⁸ tibi ipsa terra ab integrum cum exio uel regresio²⁹ suo propter precio³⁰ solido³¹ I in rem ualentem Et est manifestum Quod si nos uinditores³² aut ullusque omo³³ qui ista scriptura disrumpere uoluerit non oc³⁴ ualeat iuincare³⁵ set³⁶ in duplo componat ipsa terra cum omne³⁷ suam³⁸ inmelioracione³⁹ Et in antea ista uindicionis⁴⁰ firmis⁴¹ permaneat⁴² omnique tempore.

Facta ista carta uindicionis⁴³ III Nonas⁴⁴ Aprelis⁴⁵ anno VI reingnante⁴⁶ Radeberto⁴⁷ rex⁴⁸ S+num Cetolo⁴⁹ S+num Speciosa⁵⁰ · qui ista carta rogauimus scribere et testes firmare S+num Lobatone⁵¹ S+num Ecco⁵² S+num Trasmon.⁵³

Seniofredus⁵⁴ clericus qui ista carta scripsit et SSS. die anno quod supra.

fol. [...]⁵⁵**9.**

1. *Mides màximes del pergami: 23,6 x 8,6 cm. Caplletra inicial I decorada. Part superior dreta (anvers) malmesa.*

2. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

3. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

4. *Primer quart del segle XIX, c. 1815.*

5. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*

6. Centolo a **O**, per Centollus.

7. sue a **O**, per mea.

8. Spixiosa a **O**, per Speciosa, que correspon al nom personal femení Preciosa.

9. uinditores a **O**, per uenditores.

10. uobis a **O**, per tibi.
11. Eigolfo a **O**, per Eigolfum.
12. emtore a **O**, per emptore.
13. an a **O**, per hanc.
14. uindicionis a **O**, per uenditionis.
15. nostre a **O**, per nostra.
16. *tot i que no es llegeix, ha de dir-hi: uindimus; ha de ser uendimus.*
17. te a **O**, per tibi.
18. compara a **O**; *cal desenvolupar fins a obtenir comparatione.*
19. tera a **O**, per terra.
20. comitatum a **O**, per comitatu.
21. Manresa a **O**, per Minorisensi.
22. Montedono a **O**, per Montedomno. *És el nom originari del castell de Castelltallat, (actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages), amb el qual conviu durant el segle XI. Montdony (nom d'un altre castell de la comarca nordcatalana de Vallespir) o Montdó són les dues formes catalanes probables d'aquest topònim. Ha donat origen al cognom Mundó.*
23. tera a **O**, per terra.
24. abreujat oīte a **O**.
25. circii a **O**, per circio.
26. erra a **O**; per terra.
27. afrontaciones a **O**, per affrontaciones.
28. uindimus a **O**, per uendimus.
29. regresio a **O**, per regressio.
30. precio precium.
31. solido a **O**, per solidum.
32. uinditores a **O**, per uenditores.
33. omo a **O**, per homo.
34. oc a **O**, per hoc.
35. abreujat iuīcare o uūcare a **O**.
36. set a **O**, variant, admesa en llatí, de sed.
37. omne a **O**, per omni.
38. suam a **O**, per sua.
39. inmeliacione a **O**, per immelioratione.
40. uindicionis a **O**, per uenditionis.
41. firmis a **O**, per firma.
42. *Tot seguit hi ha d'anar: modo uel.*
43. uindicionis a **O**, per uenditionis.
44. Nonas a **O**, per Nonarum (genitiu plural).
45. Aprelis a **O**, per Aprilium (genitiu plural).
46. regnante a **O**, per regnante.
47. Radeberto a **O**.
48. rex a **O**, per regi.
49. Cetolo a **O**, per Centolo. *En llatí, degudament declinat, hauria de ser Centullii (en genitiu).*
50. abreujat Spciosa a **O**. *Vegeu la nota 8.*
51. Lobatone a **O**, per Lobatoni.
52. Ecco (amb signe d'abrev. damunt la primera c) a **O**; segurament Enecco, que, declinat adequadament ha de ser, en llatí, Eneconi, o bé Enecconi.
53. Trasmon (català) a **O**, per Trasemundi (llatí).
54. Seniofredus amb majúscules a **O**.
55. fol. [(xifra ratllada)] 9 a **O**. *Mitjans del segle XIX (a l'angle inferior dret de l'anvers, escrit amb tinta).*

Venda. *Ermemir i la seva esposa Comara venen a Tedcar i la seva esposa Sança unes terres conreades i ermes i un pererar/una perereda, que Ermemir té del seu pare i per altre dret, al comtat d'Osona, al terme [del castell] de Cabrera, a la Parra, [la Parra -mas desaparegut-, vall d'Auret -afluent de capçalera del torrent de les Paganes, afluent de la riera de les Gorgues, afluent del Ter-, actual municipi de Santa Maria de Corcó -l'Esquirol-, subcomarca de Cabrerès o Collsacabra, comarca d'Osona] pel preu de tretze mancusades, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 15.

a. Extracte del segle XVIII: ACA, Monacals - Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 75, Indice Nou del Calaix 18, núm. 43, f. 19 r., ex **O**.

O

k[arta] de [Azere]do¹

[...]²

Castell de Cabrera.³

1003.⁴

In nomine Domini. Ego Ermemiro et uxori sue⁵ Commara,⁶ uinditores⁷ sumus uobis Tedcario et uxori sue⁸ Sanca,⁹ emtores.¹⁰ Per hanc scriptura uindicionis¹¹ nostre¹² uindimus¹³ uobis terras cultas et ermas et perero,¹⁴ qui nobis aduenit per genitore meo uel per qualicumque uoce. Et est¹⁵ ipsas terras in comitatum¹⁶ Ausona,¹⁷ in apendicio de Kapraria,¹⁸ in ipsa Para.¹⁹ Et afrontat,²⁰ ipsas terras cultas et ermas: de oriente in terra de Sancta Maria,²¹ de meridie in terra de Quifredus²² uel suos eres,²³ de occiduo similiter; de circii²⁴ in ipsa uia uel in ipso pugo²⁵ de Ficerola.²⁶ Quantum istas afrontaciones²⁷ includunt, sic uindimus²⁸ uobis ipsas terras, ab integrum, cum exsis²⁹ uel regresis³⁰ earum,³¹ in proptere³² mancusadas³³ XIII in rem ualente.³⁴ Est manifestum. Quod si nos uinditores³⁵ aut uullus³⁶ omo³⁷ qui contra hac³⁸ ista uindicione³⁹ uenn[erit]⁴⁰ ad inrupendum, no hoc ualet⁴¹ uindicare set⁴² componat ipsas terras in duplo cum omnes suas inmelioracione.⁴³ Et in antea ista uindicio⁴⁴ sua abeat⁴⁵ firmitate modo uel omnique tempore.

Facta carta uindicione⁴⁶ VI Kalendas⁴⁷ Madii⁴⁸ anno VI regna[n]te⁴⁹ Radberto⁵⁰ rege.⁵¹ Sig+num Ermemiro.⁵² Sig+num Codmara, qui ista uindicione⁵³ fecimus et firmare rogauimus. Sig+num Quifred.⁵⁴ Sig+num Uiuas.⁵⁵ Sig+num Sendreus.⁵⁶

Hermemiro⁵⁷ scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

1. No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.
2. Hi ha tot de paràgrafs, en lletra molt petita i com si es tractés d'esborranys, que no segueixen una línia comuna, i que no es poden llegir.
3. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).
4. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).
5. sue a **O**, per meae.
6. Commara (*en català*) a **O**. Correspon al nom personal femení d'origen llatí Comara.
7. uinditores a **O**, per uenditores.
8. sue a **O**, per tuae.

9. Sanca (*en català*) a **O**. *Correspon al nom personal femení d'origen llatí Santia, en català actual Sança.*
10. emtores a **O**, *per* emptores.
11. uindicionis a **O**, *per* uenditionis.
12. nostre a **O**, *per* nostrae.
13. uindimus a **O**, *per* uendimus.
14. perero a **O**. *En català actual* pererar o perereda.
15. est a **O**, *per* sunt.
16. comitatum a **O**, *per* comitatu.
17. Ausona a **O**, *per* Ausonensi.
18. Kapraria a **O**, *per* Capraria.
19. Para a **O**, *per* Parra.
20. afrontat a **O**, *per* affrontat.
21. Sancta Maria a **O**.
22. Quifredus a **O**, *per* Guifredus.
23. eres a **O**, *per* heres.
24. circii a **O**, *per* circio.
25. pugo (*en català*) a **O**. *Correspon a* podio, *en llatí.*
26. Ficerola (*en català*) a **O**. *Correspon a* Figuerola, *en català actual.*
27. afrontaciones a **O**, *per* affrontationes.
28. uindimus a **O**, *per* uendimus.
29. exis a **O**, *per* exiis.
30. regresis a **O**, *per* regressiis.
31. earum a **O**, *per* eis.
32. proptere a **O**, *per* propter.
33. mancusadas (*en català*) a **O**.
34. ualente a **O**, *per* ualentem.
35. uinditores a **O**, *per* uenditores.
36. uullus a **O**, *per* ullusque.
37. omo a **O**, *per* homo.
38. hac a **O**, *per* hanc.
39. uindicione a **O**, *per* uenditione.
40. uenn[erit] a **O**.
41. ualet a **O**, *per* ualeat.
42. set a **O**, *variant admesa, en llatí, de* sed.
43. immelioracione a **O**, *per* immeliorationes.
44. uindicio a **O**, *per* uenditio.
45. abeat a **O**, *per* habeat.
46. uindicione a **O**, *per* uenditionis.
47. Kalendas a **O**, *per* Kalendarum (*genitiu plural*).
48. Madii a **O**, *per* Maiarum (*genitiu plural*).
49. regna[n]te a **O**.
50. Radberto a **O**.
51. rege a **O**, *per* regi.
52. Ermemiro a **O**, *per* Ermemiri.
53. uindicione a **O**, *per* uenditione.
54. Quifred a **O**, *per* Guifredi.
55. Uiuas a **O**, *per* Uiuani.
56. Sendreus (*en català*) a **O**. *Correspon al nom personal masculí d'origen germànic Sindered, format pel prefix sint-, 'cami', i que ha donat, en català, el cognom Sindreu.*
57. Hermemiro a **O**, *per* Ermemiro.

a

**Casas, y Terras, en lo Terme del Castell
De Cabrera.**

En lo Lloch anomenat Azaredo.

N. 43.

Any 1002.

Venda a Tetcario de Terras en la Parra Terme de Cabrera

«Consta ab Acte Clos per Ermemiro a 6 de las Calendas de Maig, del Reynat del Radberto Rey Any 6. Que Ermemiro, y sa Muller Comara, venen a Tetcario, y a sa Muller Sanca Las Terras cultas, y Hermas, en lo Comptat de Ausona, en lo Terme de Cabrera, y en la Parra: Las quals afrontan de Orient ab Terra de Sta. Maria, de mitg Dia ab Terra de Guifredo; o sos Hereus; De Ponent axi mateix; y de Tremontana ab lo Cami, o ab lo Puig de Fiterola. Quant dins estas Afrontacions se enclou venen ab sas entradas, y exidas per Preu de 13 Mancusadas».

1. Azaredo = *Auret*. Aquest topònim correspon a una vall i mas -Puigdauret- de l'apart septentrional de l'actual municipi de Santa Maria de Corcó -l'Esquirol-, a la subcomarca de Cabrerès o Collsacabra, a la comarca d'Osona. Almenys des de darreries del segle IX pertanyia al terme del castell de Cabrera (ACA, Sant Benet de Bages, Monacals - Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 75, Indice Nou del Calaix 18, f. 12 r.).

555

1002, maig, 6.

Venda. *Ricol* [= Ricou] [dona] i *els seus fills* [i les seves filles]: *Salomó, Radulf*, [= Rodolf, Raül] *Sara*, [dona] *Ermemir, Ermesenda* [dona] i *Baldomar*, venen a *Guifred* [= Gifreu] i la seva esposa *Sicards* [= Sicart] una terra conreada que *Ricol* [= Ricou] té pel desè i *els seus fills* [i les seves filles] per dret del seu pare, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a *Montpeità*, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de sis sous.¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 16.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 297, pàg. 346, ex **O**.

Montpeita Venda inter Laycos=St Fructuos²

B.Nº. 653³

1001⁴

Venta de tierras en Montpeytà.⁵

6-V-1002⁶

In nomine Domini. Ego Riculo⁷ cum filiis meis: Salomon,⁸ Radulfo⁹ Sarra,¹⁰ Ermemiro,¹¹ Ermesinda,¹² Baldomar,¹³ uinditores¹⁴ sumus tibi Wifredo¹⁵ et uxor¹⁶ tue¹⁷ Sichards,¹⁸ emtores.¹⁹ Per hanc scriptura uindicionis²⁰ nostre uindimus²¹ uobis terra culta nostra propria, qui nobis aduenit, ad me Riculo per meum decimum, et ad nos filii per uocem genitori nostrum uel per quacumque uoce. Et est ipsa terra in comitatum²² Minorisa,²³ infra eius termine,²⁴ in locum que²⁵ uocant Montepeitano. Et afrontat ipsa terra: de oriente in terra de uos emtores;²⁶ de meridie similiter de uos emtores,²⁷ uel de nos uinditores;²⁸ de occiduo in terra Sancti Benedicti; de circi²⁹ in terra Sancti Benedicti uel in uia qui pergit ad ipsa fonte. Quantum infra istas afrontaciones³⁰ includunt sic uindimus³¹ uobis ipsa terra ab omni integrietate in propter precio solidos VI, quod uos emtores³² nobis dedistis et nos manibus nostris suscepimus. Est manifestum. Quem uero predicta terra que³³ uobis uindimus,³⁴ de nostro iure in uestro tradimus dominio potestate cum exio uel regresio³⁵ suo. Quod si nos uinditores³⁶ aut ullusque homo qui contra hanc uindicione³⁷ uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set³⁸ componat ipsa terra in duplo cum omni sua inmeliore. ³⁹ Et in antea ista uindicio⁴⁰ firmis⁴¹ et stabilis permaneat⁴² omnique tempore.

Facta ista uindicio⁴³ II Nonas⁴⁴ Madii⁴⁵ anno VI regnante Radebertus⁴⁶ rex.⁴⁷
S+ Riculo. S+ Salomon.⁴⁸ S+ Radulfo.⁴⁹ S+ Sarra. S+ Ermemiro.⁵⁰ S+ Ermesinda. S+ Baldomar,⁵¹ qui ista uindicione⁵² fecimus et testes firmare rogauimus. S+ Bonushomo⁵³ que uocat⁵⁴ Bonucio⁵⁵ S+ Guilelmo⁵⁶ S+ Seniofredus.⁵⁷

Wifredus, presbiter, scripsit et (*signe*) sub die et anno quod supra.

1. *Ús de la W (vegeu la nota 15).*
2. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
3. *Mitjans del segle XVIII.*
4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
6. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
7. Riculo a O.
8. Salomon a O.
9. Radulfo a O, per Radulpho.
10. Sarra a O, per Sara.
11. Ermemiro a O.
12. Ermesinda a O.
13. Baldomar a O.
14. uinditores a O, per uenditores.
15. Wifredo a O.
16. uxor a O, per uxori.
17. tue a O, per tua.
18. Sichards a O. *Nom personal femení d'origen germànic, que en català ha donat el cognom Sicart.*
19. emtores a O, per emptores.
20. uindicionis a O, per uenditionis.
21. uindimus a O, per uendimus.
22. comitatum a O, per comitatu.
23. Minorisa a O, per Minorisensi.
24. termine a O, per termino.
25. que a O, per quem.
26. emtores a O, per emptores.
27. emtores a O, per emptores.
28. uinditores a O, per uenditores.
29. circi a O, per circio.
30. afrontaciones a O, per affrontaciones.

31. uindimus a O, per uendimus.
32. emtores a O, per emptores.
33. que a O, per quod.
34. uindimus a O, per uendimus.
35. regresio a O, per regressio.
36. uinditores a O, per uenditores.
37. uindicione a O, per uenditione.
38. set a O; variant admesa, en llatí, de sed.
39. immelioracione a O, per immelioratione.
40. uindicio a O, per uenditio.
41. firmis a O, per firma.
42. A continuació hi ha d'anar: modo uel.
43. uindicio a O, per uenditio.
44. Nonas a O, per Nonarum.
45. Madii a O, per Maiarum.
46. Radebertus a O, per Radeberto.
47. rex a O, per regi.
48. Salomon a O, per Salomoni.
49. Radulfo a O, per Radulfi.
50. Ermemiro a O, per Ermemiri.
51. Baldomar a O, per Baldomari.
52. uindicione a O, per uenditione.
53. Bonushomo a O, per Bonushomini.
54. que uocat a O, per quem uocant.
55. Bonucio a O, per Bonucii.
56. Guilelmo Guilelmi.
57. Seniofredus a O, per Seniofredi.

556

1002, maig, 9.

Venda. *Sendred*, [= Sindreu] que anomenen Domnuç, i la seva esposa Garsenda venen a [Badeleu/Basleu = Basili,] sacerdot, una vinya, que tenen per compra i per altre dret, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a la Celada, [zona del Guix -mas desaparegut, veïnat-, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] pel preu de quinze sous, a pagar en coses que ho valguin.¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1213.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 298, pàg. 347, ex O.

k[arta] de Minorisa²

M N°. 307.³

Manresa.⁴

la Celada⁵

1001⁶

1003⁷ 9 (?) V⁸**VIII-[...]⁹****CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹⁰****P-73¹¹****Arxiu de casa GUITART****TOMO __ PLÉC 27 _****LLIGALL __ N.º. 781**

¹²**n. 1213¹³**

In nomine [D]omini.¹⁴ Ego Sendredo,¹⁵ cui alium nomen uocant Donnucio,¹⁶ et uxori¹⁷ sue¹⁸ Gersinde,¹⁹ uinditores²⁰ sumus tibi [Badeleu]s,²¹ sacer,²² emtore.²³ Per hac²⁴ scriptura uindicionis²⁵ nostre²⁶ uindimus²⁷ tibi pecia I de uinea nostra propria, qui nobis aduenit de comparacione uel per quacumque uoce. Est ipsa uinea in comitatum²⁸ Minorisa,²⁹ ad ipsa Celada.³⁰ Et afrontat³¹ ipsa uinea: de oriente in uinea de te comparatore; et de meridie in terra de te comparatore; et de occiduo similiter; et de circi³² in torrentem³³ qui discurrit. Quantum infra istas afrontaciones³⁴ includunt sic uindimus³⁵ tibi ipsa uinea ab integrum, cum exio uel regresio³⁶ suo, in propter precium solidos XV in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa uinea qui nos [tibi uindimus de nostro iure in tuo tradimus dominio et]³⁷ potestate ad omnia que facere uolueris. Quod si nos uinditores³⁸ aut [ullusque omo qui]³⁹ contra hanc ista karta⁴⁰ uindicione⁴¹ uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindikare⁴² set⁴³ componat aut componamus tibi ipsa uinea in duplo cum omnem⁴⁴ suam⁴⁵ inmelioracionem.⁴⁶ Et in antea ista karta⁴⁷ uindicione⁴⁸ firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta karta⁴⁹ uindicione⁵⁰ VII Idus⁵¹ Madii⁵² anno VI regnante Radeberto⁵³ rege,⁵⁴ filium Ugoni qui dux fuit pridem.⁵⁵

Sign+um Gersinde, nos qui ista karta⁵⁶ uindicione⁵⁷ fecimus et testes firmare rogauimus. Sign+um [...].⁵⁸ Sign+um Gudisclo.⁵⁹ Sign+um [...].⁶⁰

Sendredus.⁶¹

E[...], sacer,⁶² qui ista karta⁶³ [...] (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Caplletra inicial I decorada (malauradament la part inferior és malmesa). Pergami en molt mal estat de conservació: afectat per la humitat i rebregat. Un rebrec allargassat, que travessa el pergami de dalt a baix a la dreta del text, i que acaba en un estrip o forat, s'afegeix a la taca d'humitat que ja ha malmès el text, perdent-se les lletres per on travessa.*

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

6. *Mig esborrat, a l'angle superior esquerre del revers.*

7. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

8. *9 (?) V, al costat de 1003 (vegeu la nota 7). Escrit amb llapis.*

9. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

10. *Segell estampat entre c. 1905 i c. 1948, període en què el document era conservat a l'«Arxiu del Centre Excursionista de la Comarca de Bages».*

11. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

12. *Segell estampat, c. 1923.*
13. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
14. D *il·legible a O.*
15. *Sendredo a O, per Senderedo.*
16. *Donnucio a O.*
17. *uxori a O, per uxor.*
18. *sue a O, per mea.*
19. *Gersinde a O.*
20. *uinditores a O, per uenditores.*
21. *Badeleu il·legible a O.*
22. *sacer a O, per sacerdos.*
23. *emtoire a O, per emptore.*
24. *hac a O, per hanc.*
25. *uindicionis a O, per uenditionis.*
26. *nostre a O, per nostra.*
27. *uindimus a O, per uendimus.*
28. *comitatum a O, per comitatu.*
29. *Minorisa a O, per Minorisensi.*
30. *ipsa Celada (zona del Guix -mas desaparegut, veïnat-, actual municipi de Manresa, comarca de Bages) a O.*
31. *afrontat affrontat.*
32. *circi a O, per circio.*
33. *torrentem a O, per torrente.*
34. *afrontaciones a O, per affrontationes.*
35. *uindimus a O, per uendimus.*
36. *regresio a O, per regressio.*
37. *tibi uindimus de nostro iure in tuo tradimus dominio et il·legible a O.*
38. *uinditores a O, per uenditores.*
39. *ullusque omo qui il·legible a O.*
40. *karta a O, per carta.*
41. *uindicione a O, per uenditionis.*
42. *uindikare a O, per uindicare.*
43. *set a O; variant, admesa en llatí, de sed.*
44. *omnem a O, per omne.*
45. *suam a O, per sua.*
46. *inmelioracionem a O, per immelioratione.*
47. *karta a O, per carta.*
48. *uindicione a O, per uenditionis.*
49. *karta a O, per carta.*
50. *uindicione a O, per uenditionis.*
51. *Idus a O, per Iduum.*
52. *Madii a O, per Maiarum.*
53. *Radeberto a O.*
54. *rege a O, per regi.*
55. *Al segle XI, alguns escrivans feien esment, en els documents que redactaven, de la circumstància que Hug hagués estat duc abans que rei, i el costum no era pas local, ja que en la venda de dos alous a Lladurs, (actual municipi de Lladurs, comarca de Solsonès) al comtat d'Urgell, datada el 12 d'abril de 999 i coneguda per una còpia del segle XI conservada a l'Arxiu Diocesà de Solsona, podem llegir: Facta ista carta uindicionis II Idus Aprilis anno III regnante Radeberto rege, filio Ugone qui fuit dux et postea rex. [sic] (Catalunya Romànica, XIII, pàgs. 28 i 29).*
56. *karta a O, per carta.*

57. uindicione a O, per uenditionis.
 58. [...]il·legible a O.
 59. Gudisclo.
 60. [...]il·legible a O.
 61. Sendredus amb majúscules a O.
 62. ..., sacer il·legible a O.
 63. karta a O, per carta.

557

1002, maig, 17.

Venda. *Pere i la seva esposa Síndol venen a Gescafred una peça de terra, que Pere té dels seus pares i Síndol pel desè, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, al Pujol, [el Pujol -vila, després mas, desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de tres sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 17.1.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 299, pàg. 348, ex O.

B N° 543²

1001.³

termino de Bages⁴

Pedro y su Muger venden â Giscafredo una pieza de tierra en el Campo de Bages al Poiol.⁵

17-V-1002⁶

In nomine Domini. Ego Petrus⁷ et uxor⁸ mea Sindulo,⁹ uinditores¹⁰ sumus tibi Giscafredus,¹¹ emtore.¹² Per hac¹³ scriptura uindicionis¹⁴ nostre¹⁵ uindimus¹⁶ tibi pecia I de terra nostra propria, qui michi¹⁷ aduenit, a¹⁸ me Petrus per¹⁹ ienitorum²⁰ meorum, et a²¹ me Sindulo per²² meum decimum. Et est ipsa terra in comitatum²³ Minorisa,²⁴ in Campo Baias,²⁵ ad ipso²⁶ Pozolo.²⁷ Et afrontat²⁸ ipsa terra: de orientis²⁹ in istrada;³⁰ de meridie in terra de Imulo³¹ uel suos eres;³² de hocciduo³³ in istrada;³⁴ de circi³⁵ in terra de Martinus.³⁶ Quantum infra istas afrontaciones³⁷ includunt sic uindimus³⁸ tibi ipsa terra, totum ab integrum, cum exio uel regresio³⁹ suo, in propter precidum⁴⁰ solidos III in rem ualentem, et nichil⁴¹ exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta terra de nostro iuro in tuo tradimus domineo⁴² potestatem⁴³ ad omnia que⁴⁴ facere uolueris. Quod si nos uinditores⁴⁵ aut ullusque homo qui contra hanc ista uindicione⁴⁶ uenerit pro inrupendum non hoc ualeat uindicare set⁴⁷ componat in duplo cum omnem⁴⁸ suam⁴⁹ inmelioracionem.⁵⁰ Et in antea ista uindicio⁵¹ firma et stabilis permaneat omnique [tempore].⁵²

Facta ista uindicio⁵³ XVI Kalendas⁵⁴ Iunii⁵⁵ anno VI reingante⁵⁶ Raibertus⁵⁷ rex.⁵⁸ Sing⁵⁹ +num Petrus.⁶⁰ Sing⁶¹ +num Sindulo, qui ista uindicione⁶² fecit⁶³ et testes firmare rogauit.⁶⁴ Sign +num Ermemirus.⁶⁵ Sing⁶⁶ +num Unifredus.⁶⁷ Sing⁶⁸ +num Martinus.⁶⁹

Sclua,⁷⁰ sacer,⁷¹ scripsi et (signe) die uel anno quod supra.

1. *Aquest document comparteix el suport, en pergami, amb el document núm. 556 (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 17.2 -1002, juny, 25-). Caplletra inicial I decorada (vegeu el document núm. 556).*
2. *Mitjans del segle XVIII.*
3. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
6. *Finals del segle XX. Escrit amb llapis.*
7. *Petrus a O.*
8. *uxor a O, per uxori.*
9. *Sindulo a O.*
10. *uinditores a O, per uenditores.*
11. *Giscafredus a O.*
12. *emtoire a O, per emptore.*
13. *hac a O, per hanc.*
14. *uindicionis a O, per uenditionis.*
15. *nostre a O, per nostra.*
16. *uindimus a O, per uendimus.*
17. *michi a O, per mihi.*
18. *a a O, per ad.*
19. *per a O, per pro.*
20. *ienitorum a O, per genitorum.*
21. *a a O, per ad.*
22. *per a O, per pro.*
23. *comitatum a O, per comitatu.*
24. *Minorisa a O, per Minorisensi.*
25. *Baias (en català) a O, per Baiensi (en llatí -ablatiu-).*
26. *ipso a O, per ipsum.*
27. *Pozolo a O, per Pozolum.*
28. *afrontat a O, per affrontat.*
29. *orientis a O, per oriente.*
30. *istrada a O, per strata.*
31. *de Imulo a O.*
32. *eres a O, per heres.*
33. *hocciduo a O, per occiduo.*
34. *istrada a O, per strata.*
35. *circi a O, per circio.*
36. *de Martinus a O, per Martini.*
37. *afrontaciones a O, per affrontationes.*
38. *uindimus a O, per uendimus.*
39. *regresio a O, per regressio.*
40. *precidum a O, per precium.*
41. *nichil a O, per nihil.*
42. *domineo a O, per dominio et.*
43. *potestatem a O, per potestate.*
44. *que a O, per quod.*
45. *uinditores a O, per uenditores.*
46. *uindicione a O, per uenditione o carta uenditionis.*
47. *set a O, variant admesa, en llatí, de sed.*
48. *omnem a O, per omni.*
49. *suam a O, per sua.*
50. *inmelioracionem a O, per immelioratione.*

51. uindicio a **O**, per uenditio o carta uenditionis.
52. tempore il·legible a **O**.
53. uindicio a **O**, per uenditio o carta uenditionis.
54. Kalendas a **O**, per Kalendarum.
55. Iunii a **O**, per Iuniarum.
56. rengnante a **O**, per regnante.
57. Raibertus a **O**, per Raiberto o Roberto.
58. rex a **O**, per regi.
59. Sing a **O**.
60. Petrus a **O**, per Petri.
61. Sing a **O**, per Sign.
62. uindicione a **O**, per uenditione o carta uenditionis.
63. fecit a **O**, per fecimus.
64. rogauit a **O**, per rogauimus.
65. Ermemirus a **O**, per Ermemiri.
66. Sing a **O**, per Sign.
67. Unifredus a **O**, per Unifredi.
68. Sing a **O**, per Sign.
69. Martinus a **O**, per Martini.
70. Sclua a **O**.
71. sacer a **O**, per sacerdos.

558

1002, maig, 25.

Venda. *Pasqual i la seva esposa Arcecònia [= Arcedònia] venen a Loderic i la seva esposa Grada [= Grata] una peça de vinya conreada, que Pasqual té dels seus pares, [i Arcecònia (= Arcedònia) pel desè] al comtat de Manresa, al terme de [la ciutat de Manresa, a] Olzinelles, al costat de les vinyes d'Adroer, [prop de la Torre -mas-, el Pont de Cabrianes -veinat-, antiga parròquia de Sant Jaume d'Olzinelles, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de dos sous i mig.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1210.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 300, pàg. 349, ex **O**.

B. N[...]²

Nº. 19. Lligall. 1.

Calaix 23.³

VIzinelles.⁴

1002.⁵ 25-V⁶

En lo comp[tat de Manresa]
no fa per esta [casa]⁷

VI[zinel]les⁸

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC _ OL. _
 LLIGALL ___ N°. 2
 9

n. 1210¹⁰

In nomine Domini. Ego Pasqual et uxori sue Arceconia, uinditores sumus uobis Lodrigo et uxori sue Grada, emptores. Per hanc criptura¹¹ uindiccionis nostre uindimus uobis pecia I de uinea culta qui nobis aduenit de genitoris meos. Est ipsa uinea in comitatum Minorisa, in locum que dicunt in terminio de Ulzineles, gusta ipses uineas de Adroario. Et afrontat hec omnia: de orientis in uinea de Gudmira, femina, uel filios suos; de meridie similiter; de occiduo in uinea de Adanazel, presbiter; de circii in uinea de Gudmira, femina, uel filios suos. Quantum infra istas IIII^{or} afrontaciones includunt, sic uindimus uobis ipsa hec omnia tota ab integrum, cum exio uel regresio suo, in propter precium solidos II e¹² medio quod tu emptor nobis dedistis et nos uinditores de presente manibus nostris recepimus. Est manifestum. Quem uero predicta uinea de nostro iuro in uestro tradimus dominio et potestate ad proprium. Quod si nos uinditores ad uullus ommo¹³ qui contra hanc ista uindiccionem uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componamus in duplo cum omnio suo¹⁴ inmelioracione, et in antea ista uindiccio firma stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista uindiccionem VIII Kalendas¹⁵ Gunii¹⁶ anno VI regnante Radhertus¹⁷ rege.¹⁸ Si+m Pasqual.¹⁹ Sig+m Arceconia, qui ista uindiccionem²⁰ fecimus et firmare rogauimus. Si+m Fredario.²¹ Si+m Goltredo.²² Si+m Eccio.²³

(signe) Desiderio,²⁴ sacer,²⁵ scripsit et (SSS) die et anno quod supra.

2²⁶

1. Caplletra inicia I decorada. Un forat petit a l'esquerra del text, sense que afecti cap lletra.
2. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.
3. Finals del tercer quart del segle XVIII, c. 1773.
4. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).
5. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).
6. 25-V al costat de 1002. (nota 5), completant la datació. Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.
7. Primer quart del segle XIX, c. 1815-1820.
8. Primer quart del segle XIX, c. 1815-1820.
9. Segell estampat, c. 1923. Ol. =Olzinelles.
10. Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.
11. s manca.
12. e a O, per et.
13. ommo a O, per homo.
14. omnio suo a O, per omnia sua.
15. Kalendas a O, per Kalendarum.
16. Gunii a O, per Iuniarum.
17. Radhertus a O, per Radberto.
18. rege a O, per regi.
19. Pasqual a O, per Pasquali.
20. uindiccionem a O, per uenditionem.
21. Fredario a O, per Fredarii.
22. Goltredo a O, per Goltredi.
23. Eccio a O, per Eccii.
24. Desiderio a O, per Desiderius.

25. sacer a O, per sacerdos.

26. Mitjans del segle XIX (a l'angle inferior dret de l'anvers, escrit amb tinta).

559

1002, maig, 29.

Venda. *Todiscla, dona, ven a Guillem i la seva esposa Trudgards [= Trudgarda] a sis quarterades i mitja de vinya, que té del seu pare i la seva mare, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pujol, [el Pujol -vila, després mas, desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de tres mancosos i quarta.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 18.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 301, pàg. 350, ex O.

Pozolo²

M. N.º. 251³

1003. Manresa.⁴

En lo Comptat de Manrresa no fa per ella [... sa (?)]⁵

[VI-VI]-1002⁶ 29-V-1002⁷

In nomine Domini. Ego Todiscla, femina, uinditor⁸ sum uobis Uuilielmo et uxori⁹ sue¹⁰ Trudegardis, emtores.¹¹ Per hanc scriptura uindicacionis¹² mee¹³ uindo¹⁴ uobis quarteradas¹⁵ VI et media de uineas, qui michi¹⁶ aduenit de genitori meo uel genitricem¹⁷ mea. Et sunt ipsas uineas in comitatum¹⁸ Minorisa,¹⁹ ad ipso Pozolo. Et afrontant: de oriente in uinea de Bonefilio;²⁰ et de meridie in uinea de Eldemare²¹ uel suos eres;²² et de hocciduo²³ in uinea de Ademare;²⁴ et de circii²⁵ in uinea de Guitardo.²⁶ Quantum in istas III^{or} afrontaciones includunt sic uindimus²⁷ uobis ipsas uineas superscriptas²⁸ ab omni integrietatem, cum exio uel regre[sio] earum,²⁹ in propter precio mancosos III et quarta, et nichil³⁰ de ipso precio aput uos emtores³¹ non remansit. Et est manifestum. Quem uero predictas uineas de meo iuro in uestro trado dominio et potestatem. Quod si nos uinditor³² aut ullusque omo³³ qui ista uindicione³⁴ pro inrupendum uenerit non hoc ualeat uindicare set³⁵ com[p]onat in duplo cum sua[m inm]elioracione.³⁶ Et i[n] a[n]tea ista] uindicio³⁷ firmis³⁸ permaneat³⁹ omnique tempore.

Facta ista uindici[one qua]rto⁴⁰ Kalendas⁴¹ Iunii⁴² anno VI reignante⁴³ Radeberto⁴⁴ rege.⁴⁵ Sig+num Todiscla, femina, qui ista uindicione⁴⁶ fecit et testas⁴⁷ firmare rogauit. Sig+num Iotono.⁴⁸ Sig+num Lodegario.⁴⁹ Sig+num Landericio.⁵⁰

(SS) Ermemirus, presbiter, qui ista uindicione⁵¹ scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

fol. [... (ratllat)]8.⁵²

1. *Caplletra inicial I decorada. Més de deu forats, de diversa grandària, que han eliminat algunes lletres, fent difícil la transcripció d'algunes paraules, especialment pel que fa al preu. Al revers, senyal de cinc sècs verticals.*

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
5. *Primer quart del segle XIX, c. 1815-1820.*
6. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis. Ratllat.*
7. *Escrit al costat de la data ratllada (nota 6). Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
8. uinditor a O, per uenditor.
9. uxori a O, per uxor.
10. sue a O, per sua.
11. emtores a O, per emptores.
12. uindicionis a O, per uenditionis.
13. mee a O, per mea.
14. uindo a O, per uendo.
15. quarteradas (*en català*) a O.
16. michi a O, per mihi.
17. genitricem a O, per genitrice.
18. comitatum a O, per comitatu.
19. Minorisa a O, per Minorisensi.
20. de Bonefilio a O, per Bonefilii.
21. de Eldemare a O, per Eldemari.
22. eres a O, per heres.
23. hocciduo a O, per occiduo.
24. de Ademare a O, per Aldemari.
25. circii a O, per circio.
26. de Guitardo a O, per Guitardi.
27. uindimus a O, per uendimus.
28. superscriptas a O, per suprascriptas.
29. earum a O, per eis.
30. nichil a O, per nihil.
31. emtores a O, per emptores.
32. uinditor a O, per uenditores.
33. omo a O, per homo.
34. uindicione a O, per uenditione.
35. set, *variant admesa, en llatí, de sed.*
36. sua[m inm]elioracione a O, per sua immelioratione.
37. uindicio a O, per uenditio.
38. firmis a O, per firma.
39. *Tot seguit hi ha d'anar: modo uel.*
40. uindici[one ...]... a O, per uenditione ...
41. Kalendas a O, per Kalendarum.
42. Iunii a O, per Iuniarum.
43. reignante a O, per regnante.
44. Radeberto a O.
45. rege a O, per regi.
46. uindicione a O, per uenditione.
47. testas a O, per testis.
48. Iotono a O, per Iotoni.
49. Lodegario a O, per Lodegarii.
50. Landerico a O, per Landerici.
51. uindicione a O, per uenditione.
52. fol. [... (ratllat)]8. a O. *Mitjans del segle XIX (a l'angle inferior dret de l'anvers, escrit amb tinta).*

Venda. *Vidal i la seva esposa Gustrilda venen a Gescafred una peça de terra, que tenen per compra i per commuta, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, prop del Pujol, [el Pujol -vila, després mas, desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de tres sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 17.2.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 302, pàg. 351, ex **O**.

1001.²

Vidalet [sic] y su Muger venden â Giscafredo una pieza de tierra en el Campo de Bages cerca del Puzol.³

25-VI-1002⁴

In nomine Domini. Ego Uidal⁵ et uxor⁶ mea Gustrilde,⁷ uinditores⁸ sumus tibi Giscafredus,⁹ emtore.¹⁰ Per hac scriptura uindicionis¹¹ nostre¹² uindimus¹³ tibi pecia I de terra nostra propria, qui nobis aduenit per¹⁴ comparacione uel per¹⁵ excomutacione. Et est ipsa terra in comitatum¹⁶ Minorisa,¹⁷ in Campo Baias,¹⁸ prope ipso Pozolo. Et afrontat¹⁹ ipsa terra: de orientis²⁰ in istrada,²¹ de meridie in terra de te compara,²² de hocciduo²³ in uinea de Imulo²⁴ uel eres²⁵ suos; de circi²⁶ in terra de te comparatore. Quantum infra istas afrontaciones²⁷ includunt sic uindimus²⁸ tibi ipsa terra, totum ab integrum, cum exio uel regresio²⁹ suo, in propter precidum³⁰ solidos III in rem ualentem. Et nichil³¹ exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta terra de nostro iuro in tuo tradimus domineo³² potestatem³³ ad omnia que³⁴ facere uolueris. Quod si nos uinditores³⁵ aut ullusque omo³⁶ qui contra hanc ista uindicione³⁷ uenerit pro inrupendum non hoc ualeat uindicare set³⁸ componat in duplo cum omnem³⁹ suam⁴⁰ inmelioracionem.⁴¹ Et in antea ista uindicio⁴² firma et stabilis permaneat⁴³ omnique tempore.

Facta ista uindicio⁴⁴ VII Kalendas⁴⁵ Iulii⁴⁶ anno VI reignante⁴⁷ Raibertus⁴⁸ rex.⁴⁹
Sing⁵⁰ +num Uidal.⁵¹ Sing⁵² +num Gustrilde, qui ista uindicione⁵³ fecit⁵⁴ et testes firmare rogauit.⁵⁵ Sign +num Igila.⁵⁶ Sing⁵⁷ +num Martinus.⁵⁸ Sing⁵⁹ +num Ermemirus.⁶⁰

Sclua,⁶¹ sacer,⁶² scripsi et (*signe*) die uel anno quod supra.

1. *Aquest document comparteix el suport, en pergami, amb el document núm. 553 (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 17.1 -1002, maig, 17-). Caplletra inicial I decorada (vegeu el document núm. 553).*

2. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

3. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

4. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*

5. Uidal (*en català*) a **O**, per Uitalis (*en llatí -genitiu-*).

6. uxor a **O**, per uxori.

7. Gustrilde a **O**.

8. uinditores a **O**, per uenditores.

9. Giscafredus a **O**.

10. emtore a **O**, per emptore.

11. uindicionis a **O**, per uenditionis.

12. nostre a **O**, *per* nostra.
13. uindimus a **O**, *per* uendimus.
14. per a **O**, *per* pro.
15. per a **O**, *per* pro.
16. comitatum a **O**, *per* comitatu.
17. Minorisa a **O**, *per* Minorisensi.
18. Baias (*en català*) a **O**, *per* Baiensi (*en llatí*).
19. afrontat a **O**, *per* affrontat.
20. orientis a **O**, *per* oriente.
21. istrada a **O**, *per* strata.
22. compara a **O**, *per* comparatore.
23. hocciduo a **O**, *per* occiduo.
24. de Imulo a **O**.
25. eres a **O**, *per* heres.
26. circi a **O**, *per* circio.
27. afrontaciones a **O**, *per* affrontationes.
28. uindimus a **O**, *per* uendimus.
29. regresio a **O**, *per* regressio.
30. precidum a **O**, *per* precium.
31. nichil a **O**, *per* nihil.
32. domineo a **O**, *per* dominio.
33. potestatem a **O**, *per* potestate.
34. que a **O**, *per* quod.
35. uinditores a **O**, *per* uenditores.
36. omo a **O**, *per* homo.
37. uindicione a **O**, *per* uenditione.
38. set a **O**, *variant, admesa en llatí, de sed.*
39. omnem a **O**, *per* omni.
40. suam a **O**, *per* sua.
41. immelioracionem a **O**, *per* immelioratione.
42. uindicio a **O**, *per* uenditio o carta uenditionis.
43. *A continuació hauria d'haver-hi: modo uel.*
44. uindicio a **O**, *per* uenditio o carta uenditionis.
45. Kalendas a **O**, *per* Kalendarum.
46. Iulii a **O**, *per* Iuliarum.
47. reignante a **O**, *per* regnante.
48. Raibertus a **O**, *per* Raiberto o Roberto.
49. rex a **O**, *per* regi.
50. Sing a **O**, *per* Sign.
51. Uidal (*en català*) a **O**, *per* Uitalis (*en llatí -genitiu-*).
52. Sing a **O**, *per* Sign.
53. uindicione a **O**, *per* carta uenditionis.
54. fecit a **O**, *per* fecimus.
55. rogauit a **O**, *per* rogauimus.
56. Igila a **O**, *per* Igilani.
57. Sing a **O**, *per* Sign.
58. Martinus a **O**, *per* Martini.
59. Sing a **O**, *per* Sign.
60. Ermemirus a **O**, *per* Ermemiri.
61. Sclua a **O**.
62. sacer a **O**, *per* sacerdos.

Venda. *Pere i la seva esposa Guinedella venen a Oliba i la seva esposa Gudul una mujada de vinya, que Pere té per compra i Guinedella per compra, pel desè i per altres drets, al comtat de Barcelona, al terme [del castell] de Mediona, a Vilaseca jussana, [Vilaseca -paratge-, actual municipi de Mediona, comarca d'Alt Penedès] pel preu d'un mancús i mig d'or.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 19.

T. N.º. 170²

Villasecca³

Mediona.⁴

1003.⁵

23-VIII-1003⁶

In nomine Domini. Ego Petrus et uxori mea Guidenelle,⁷ femina, uinditores⁸ sumus uobis Oliba et uxori tue⁹ Gudulo,¹⁰ femina, emtores.¹¹ Per anc¹² scriptura uindicionis¹³ nostre¹⁴ uindimus¹⁵ uobis modiatia I de uinea nostra propria quod abemus¹⁶ in comitato¹⁷ Barchinonense,¹⁸ in terminio¹⁹ de Midiona,²⁰ in locum que²¹ dicunt Villaseca subteriore.²² Aduenit nobis ipsa uinea, ad me Petrus per emcione;²³ ad uxori mea per emcione²⁴ siue per²⁵ decimum uel per quaquumque²⁶ uoce. Et afronta²⁷ ipsa modiatia de uinea: de oriente in uinea de Daniel,²⁸ de meridie in uinea de Ferriola,²⁹ femina; de ociduo³⁰ in uinea de Eliseo;³¹ de circi³² similiter in uinea de iamdicto Daniel. Quantum in istas quatuor³³ afrontaciones³⁴ includunt sic uindimus³⁵ uobis ipsa modiatia legitima de uinea, ab integrum, in propter precium manchuso³⁶ I et medio de auro, et nichil³⁵ de ipso precio apud uos emtores³⁶ non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta modiatia I de uinea que³⁷ uobis uindimus,³⁸ de nostro iure³⁹ in uestro tradimus dominio et potestatem a⁴⁰ facere quod uolueritis. Quod si nos uinditores⁴¹ aud⁴² ullusque omo⁴³ fuerit qui contra ista uindicione⁴⁴ uenerit pro inrumpendum non oc⁴⁵ ualeat uindicare set⁴⁶ componat aud⁴⁷ componamus uobis ipsa iamdicta modiatia I de uinea in duplo cum sua inmelioracione.⁴⁸ Et in antea ista uindicione⁴⁹ firma permaneat⁵⁰ omnique tempore.

Facta ista uindicione⁵¹ X Kalendas⁵² Setember⁵³ anno VII regnante Roberto⁵⁴ re.⁵⁵ S+num Petrus.⁵⁶

S+num Guidenelle, femina, nos qui ista uindicione⁵⁷ fecimus et firmare rogauimus. S+num Imo⁵⁸ Immola. S+num Guiteza.⁵⁹ S+num Oldericus.⁶⁰ Quod tu Oliba seruias ad me⁶¹ Petrus per⁶² ipsa uinea omni anno gallina I.

S+ Sanlane,⁶³ presbiter, scripsit cum literas⁶⁴ fussas⁶⁵ in uerso XII, ubi dicit "Immola"⁶⁶ et (SSS) sub die et anno quod supra.

1. *Sis forats, cinc dels quals són fora del text; l'altre, tot i estar enmig del text, no l'afecta perquè s'escau entre dues línies. El nom Immola, del que en fa esment al final de l'escatocol, és escrit després d'Im i una taca de tinta, que el feu decidir a tornar a escriure el nom (fóra interessant de reproduir-ho com a exemple de correcció).*

2. *El 0 amb la tinta esvaïda.*

3. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

6. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
7. *Guidenelle a O. Nom personal femení d'origen germànic.*
8. *uinditores a O, per uenditores.*
9. *tue a O, per tua.*
10. *Gudulo a O. Nom personal femení d'origen germànic.*
11. *emtores a O, per emptores.*
12. *anc a O, per hac.*
13. *uindicionis a O, per uenditionis.*
14. *nostre a O, per nostra.*
15. *uindimus a O, per uendimus.*
16. *abemus a O, per habemus.*
17. *comitato a O, per comitatu.*
18. *Barchinonense a O, per Barchinonensi.*
19. *terminio a O, per termino.*
20. *Midiona a O, per Mediona. Nom d'un castell de la Marca comprès dins del comtat de Barcelona (actuals municipis de Mediona i Sant Quintí de Mediona, comarca d'Alt Penedès), documentat des de finals del segle X.*
21. *que a O, per quod.*
22. *Villaseca subteriore correspon a Vilaseca jussana. El paratge actual de Vilaseca és al nord de la comarca de l'Alt Penedès, proper a Sant Pere Sacarrera, al costat de la urbanització de la Font del Bosc (actual municipi de Mediona, comarca d'Alt Penedès), al límit amb el terme de la Torre de Claramunt (Vilanova d'Espoia), ja a la comarca d'Anoia.*
23. *emcione a O, per emptione.*
24. *emcione a O, per emptione.*
25. *per a O, per pro.*
26. *quaquamque a O, per quacumque.*
27. *afronta a O, per affronta.*
28. *de Daniel a O, per Danielli.*
29. *Ferriola a O. Nom personal femení d'origen llatí.*
30. *ociduo a O, per occiduo.*
31. *de Eliseo a O, per Elisei.*
32. *circi a O, per circio.*
33. *quatuor a O, per quattuor.*
32. *afrontaciones a O, per affrontationes.*
33. *uindimus a O, per uendimus.*
34. *manchuso a O, per mancuso.*
35. *nichil a O, per nihil.*
36. *emtores a O, per emptores.*
37. *que a O, per quod.*
38. *uindimus a O, per uendimus.*
39. *iure a O, per iuro.*
40. *a a O, per ad.*
41. *uinditores a O, per uenditores.*
42. *aud a O, per aut.*
43. *omo a O, per homo.*
44. *uindicione a O, per uenditione.*
45. *oc a O, per hoc.*
46. *set a O, per sed.*
47. *aud a O, per aut.*
48. *inmelioracione a O, per immelioratione.*
49. *uindicione a O, per uenditione.*
50. *A continuació hi ha d'anar: modo uel.*

51. uindicione a **O**, per uenditione.
52. Kalendas a **O**, per Kalendarum.
53. Setember a **O**, per Septembrium.
54. Roberto a **O**. *Nom personal masculí d'origen germànic.*
55. re a **O**, per regi.
56. Petrus a **O**, per Petri.
57. uindicione a **O**, per uenditione.
58. Imo, *seguit d'una taca de tinta. Després, l'escrivà tornà a escriure el nom, aquesta vegada sencer: Immola (vegeu la referència a l'esmena a la nota 65). En català el transcrivim Immol.*
59. Guiteza a **O**. *També Guitiza, transcrit sovint, també en català, Vítiza, nom d'un rei visigot (695-710), a la mort del qual esdevingué la invasió musulmana de la Península Ibèrica. [MUNDÓ I MARCET, Anscari Manuel, "Vítiza", a Gran Enciclopèdia Catalana, 15 (Barcelona 1980 -1ª ed.-), pàg. 581.] També, d'un abat d'Eixalada del segle IX. f*
60. Oldericus a **O**, per Olderici.
61. ad me a **O**, per mihi.
62. per a **O**, per pro.
63. Sanlane a **O**, per Sanlano o Sanla.
64. literas a **O**, per litteras.
65. fussas a **O**, per fusas.
66. Immola a **O**. *Nom personal masculí d'origen germànic. Aquest és un d'aquells antropònims que pot crear confusió perquè llurs versions en ambdós gèneres són molt semblants. Així, mentre Himulo i Imolo és nom de dona, que transcrivim, en català normalitzat actual, Immol. En canvi ho són d'home aquests altres: Himila, Imla i Immella. [GINEBRA, Rafael - ORDEIG, Ramon, Índex alfabètic de noms, a Catalunya carolíngia, IV, tercera part, pàgs. 1139 i 1460] Per aquests darrers, cal dir que malgrat llur aparença de nom femení llur terminació en -a els delata com a masculins (mentre que els acabats en -o són femenins). Un altre argument a favor que es tracta d'un antropònim de gènere masculí i no femení és que no va acompanyat del corresponent adjectiu femina.*

562

1002, octubre, 13.

Proclamació de l'elecció de nou abat. *Proclamació de l'elecció de Ràmio com a abat del monestir de Sant Benet de Bages.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 2ª sèrie, núm. 903.

- a. Transcripció de finals del tercer quart del segle XVIII, c. 1773: Barcelona, BC, Secció de manuscrits i arxiu, Ms. 729, *Monumenta* del P. Pasqual, vol. III, f. 129 v. - 130 r. (foliació original: f. 260 i 261), ex **O**.
- b. Transcripció de principis del segle XIX, c. 1805-1808: VILLANUEVA, Jaume: *Viage literario a las iglesias de España*, VII (València 1821), pàg. 212 i apèndix, XIII, pàgs. 281-283. (Itinerari, Jaume Riera)
- c. Transcripció de principis del segon quart del segle XIX, c. 1826-1830: BOFARULL I MASCARÓ, Pròsper de: *Los condes de Barcelona vindicados* (Barcelona 1836), I, pàgs. 223-225.
- d. Transcripció i traducció al català de vers 1914-1936: SOLÀ I MORETA, Fortià: *El monestir de Sant Benet de Bages*, Centre Excursionista de la Comarca de Bages (Manresa 1955), pàgs. 73 i 74.
- e. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 304, pàgs. 353-354, ex **O**.

O

Annunte diuina pietate cuius olimpi hac telluris titanis atque rerum aerus² XL, indiccione XII³ patrator huius uibrantissimus numinis celicole cernere queunt rutilancia que portalata palmo concludit matherie. Hys⁴ nempe humane fitor sua eis nimirum cornu⁵ iubar conspicit profectibus eniterii. In hoc ab annis incarnationis eiusdem patrator Domini nostri Ihesu Christi reuolutos temporis post anno II° millesimo, era millesima⁶ XL, indiccione XII,⁷ III Idus Octobris⁸ anno VII regnante Ragneberto⁹ rege imperante Francia. Obhir¹⁰ enim in plagis nostre partibus in cenobio Beati Benedicti, qui est situs in comitatu Ausona, in terminos de Minorisa, iusta anno Lubricato. Fuit quidam defuncto¹¹ abbatis Seniofredi in anno quod Ysmelite¹² perturbarunt kastella et¹³ loca huius regione. Antea enim fuit princeps Raymundo¹⁴ Romam ad Apostolica sede Beati Petri apostoli principem apud pontificem Ausonensis nomine Arnulpho.¹⁵ Et fuit ibi altercacio de predicto cenobio pro fundatores ecclesie apostoli¹⁶ cum autem qui¹⁷ eodem die regebat sede¹⁸ romulea in suis responsis coram cunctis dixit: Prisca legum statuta preceptum est ut regia potestate seu in principibus monasteriis aut maiori gradu episcopali in illorum arbitrio cui placuerit in Dei¹⁹ honore donacionis opus perficitat. Tunc uero Raimundo comite²⁰ dixit ad prelibato pontifice. Quid facimus de hoc. Ille autem inquit. Iterabo domui prememorato cenobio exquiram eorum uolumptates²¹ quod uoluerint aut quod eligerint²² patronem. Ita et fecit. Illi²³ autem respondentibus Adroarius, monachus, et Teudalecus, monachus, et Baldemarus, monachus, et Ermengaudus, monachus, cum ceterorum congregacione famulantibus²⁴ Deo de predicto cenobio cum consensu presbiterorum et diachonorum et subdiachonorum et²⁵ uniuersorum laicorum,²⁶ omnes unanimiter²⁷ aiunt. Domine in uolumptate²⁸ Dei et uestra est non in nostra. Qui enim Domino dederit et placuerit²⁹ nos uolumptarie³⁰ elegimus³¹ in obsequius³² Dei. Scimus³³ enim in uestra sede³⁴ uirum bonum qui³⁵ nobis complacuerit nomine Ramio³⁶ nobilem aedificatorem bonis moribus et secundum suam³⁷ utilitatem³⁸ sapientem. In elemosinis promptum, in uigiliis assiduus, in oracione iugi,³⁹ et pro his et aliis bonis quos⁴⁰ scimus⁴¹ uestram precamur⁴² clementiam⁴³ ut concedatis illum in Dei opera et seruicio et Beati Benedicti⁴⁴ cenobio. Et nos suprafixi monaci cum katerua clericorum uel consensu fratrum⁴⁵ nostrorum sic proclamamus et eligimus eum ad abatem⁴⁶ si Domino placuerit dignus est ut obtineat hac dignitatem.

Adroarius, monachus, qui propter aegritudinem⁴⁷ corporis⁴⁸ mei scribere⁴⁹ non potui⁵⁰ sed (*signe*) impressionis feci.

Aldemares,⁵¹ monachus (*signe*). Orucius, monachus (*signe*). Todalecus, monachus (*signe*). Ermengaudus, monachus (*signe*). Auduagrio,⁵² monachus (*signe*).⁵³ Argericus, monachus (*signe*). Uuilielmus,⁵⁴ monachus (*signe*). Uuifredus,⁵⁵ monachus (*signe*). Uiuentius, monachus (*signe*).⁵⁶ Ansolfus,⁵⁷ monachus (*signe*). Stephanus,⁵⁸ monachus (*signe*). Miro, monachus (*signe*). Senderedus,⁵⁹ monachus (*signe*). Ansulphus,⁶⁰ sacer⁶¹ (*signe*).⁶² Poncius, leuita (*signe*). Badeleus, sacer (*signe*).

Nos omnes unanimiter qui hanc electionem proclamamus et firmamus et firmare rogauimus. (*signe*) Arnulphus, ac si indignus gratia⁶³ Dei episcopus et abba.⁶⁴ (*signe*).

Raimundus, comes, qui ista eleccione fecit fieri⁶⁵ et firmare rogauit (*signe*). Seniserus⁶⁶ (*signe*). Vvifredus (*signe*). Gombaldus (*signe*).

1. *Acta de l'elecció de Ràmio, canonge de la catedral de Vic, per abat de Sant Benet de Bages, per mort de l'abat anterior, l'any que els sarraïns ("ismaelites") devastaren els castells i llocs d'aquesta regió de Manresa. La intervenció del comte Ramon Borrell I [Raimundus, comes] en l'esmentada elecció és ben manifesta.*

Aquest és un dels trenta-tres documents de Sant Benet de Bages dels segles X i XI seleccionats per al vol. 3 dels Sacrae antiquitatis Cataloniae monumenta, del P. Jaume Pasqual (PASQUAL, ms. 729-3, f. 129 v. - 130 r.). [cf. a]

En la transcripció de mossèn Fortià Solà (cf. d), les signatures s'aturen a Ansulphus, sacer. [ell transcriu una abreviatura, scr., que tradueix per escriptent!] es deixa, per tant, les del leuita Ponç i el sacerdot Badeleu/Basleu, a més de les del bisbe i abat Arnulf, el comte Ramon Borrell I i Seniser/Sengreu, Guifred i Gombau.

Segons Albert Benet (cf. e), tota la comunitat de Sant Benet de Bages (els monjos: Adroer -que hi posa el signe-, Baldemar, Oruç, Todalec, Ermengol, Avagre, Argeric, Guillem, Guifred, Vivenç, Ansulf, Esteve, Miró i Sendred, a més dels sacerdots Ansulf i Badeleu/Basleu i el levita Ponç) signa autògrafament.

La traducció de mossèn Fortià Solà (cf. d) és la següent:

“Amb l’anuència de la pietat del Senyor, creador omnipotent del cel, de la terra, del sol i de les estrelles, a qui contempen els moradors de la Glòria, i a l’imperi de la seva paraula ha tret d’una miqueta de fang la naturalesa humana. En l’any de l’Encarnació de N[ostre] S[enyor] Jesucrist, mil dos, era mil·lèsima XL, indicció XV, a tres dels Idus d’Octubre i l’any VII del regnat de Raguabert, rei de França. En l’any que els ismaelites devastaren els castells i llocs d’aquesta regió, morí en aquest terme, en el Cenobi de Sant Benet, situat en el comtat d’Ausona, en el terme de Manresa, a la vora del riu Llobregat, l’abat Seniofred. I el príncep Ramon acudí a la Seu Apostòlica de Sant Pere, príncep dels apòstols, de Roma, juntament amb el prelat d’Ausona, anomenat Arnulf, i tractaren de l’esmentat Cenobi i de les disposicions del seu fundador. El Prelat, o el qui en aquell dia regia l’Església Romana, digué, en presència de tothom: -Segons les antigues constitucions, el Rei pot nomenar per al govern dels monestirs i seus episcopals, a les persones d’ell benvistes-. Llavors, el comte Ramon digué a l’esmentat bisbe: -¿Què és el que convé en aquest cas?-. I l’altre respongué: -Aniré al Cenobi, i esbrinaré la voluntat dels monjos, a fi de saber a qui desitgen per president.- I ho féu així mateix. Els monjos, que eren: Adroari, Teudalet, Baldemar i Ermengol, juntament amb tota la comunitat de servents de Déu en el dit Cenobi, després d’oït el parer dels preveres, dels diaques, dels sots-diaques i de tots els llecs, digueren unànimement: - Senyor, ho deixem a la voluntat divina i vostra, no a la nostra; car acceptarem com a vingut de Déu a qualsevol que Ell es serveixi donar-nos. Però sabem que teniu a la vostra Seu un baró noble, molt benvist de tota aquesta comunitat, per nom Rami, edificant pels seus bons costums i per la seva saviesa, caritatiu, matiner i donat a l’oració. Per la qual cosa, en atenció a aquestes i altres bones condicions que l’adornen, supliquem a vostra clemència que vulgui escollir-lo per al servei de Déu i per a la direcció del Cenobi de Sant Benet. I nosaltres, monjos esmentats, juntament amb tota la comunitat de clergues, amb ferm consentiment de tots, el proclamem i l’elegim per abat, si és grat a Déu i digne de semblant dignitat.= Adroari, monjo, que per malaltia estic impedit d’escriure, però poso + - Baldemar, monjo + - Oruci, monjo + - Todalet, monjo + - Ermengol, monjo + - Argeric, monjo + - Willelm, monjo + - Unfrid, monjo + - Ansulf, monjo + - Esteve, monjo + - Miró, monjo + - Sendre, monjo + - Ansulf, escriptent +”.

1. *Com a notícia interessant destaquem que immediatament abans d’oferir la traducció del document de la proclamació de l’elecció de Ràmio com a abat del monestir de Sant Benet de Bages, mossèn Fortià Solà revelà que l’havia traduït “amb inseguretats per l’enrevessament en què està redactat”. (cf. d, pàg. 73)*

2. *aeris segons d; enllaça directament amb patrador.*

3. *XV segons d.*

4. *His segons e.*

5. *corun segons e.*

6. *millessima segons d i e. Segons e, enllaça directament amb regnante.*

7. *XV segons d.*

8. *october segons d.*

9. *Raguaberto segons d.*

10. *Obiit segons d i e.*

11. *defunto segons d.*

12. *ismaelite segons d.*

13. *uel segons d i e.*

14. *Raimundo segons d i e.*

15. Arnulfo *segons d*.
16. ... ecclesie. Apostolicum aut qui eodem die ..., *segons d*.
17. que *segons e*.
18. sedem *segons d*.
19. domini (sic) *segons d*.
20. comes *segons e*.
21. uoluntates *segons d*.
22. elegerint *segons d*.
23. ille *segons e*.
24. famunlatibus *segons d* -es tracta clarament d'un error tipogràfic, no de transcripció-.
25. uel *segons e*.
26. laichorum *segons e*.
27. hunanimiter *segons e*.
28. uoluntate *segons d*.
29. placcuerit *segons e*.
30. uoluntarie *segons d*.
31. eligimus *segons d*.
32. obsequiis *segons d i e*.
33. Seimus *segons d* -es tracta clarament d'un error tipogràfic, no de transcripció-.
34. sede enllaça directament amb bonum, *segons d*.
35. quod *segons d*; que *segons e*.
36. Ramio amb majúscules només a **O** i **a**.
37. volump ratllat a **a** (i substituït per utili, aprofitant el final tatem -vegeu la nota 38-).
38. utili afegit, sobrelineat, *segons a*.
39. lugi *segons d i e*.
40. qui *segons d*; que *segons e*.
41. *Segons d*, scimus enllaça directament amb precamus.
42. precamus *segons d*.
43. clemenciam *segons d i e*.
44. Benedicto *segons e*.
45. firmo *segons d*.
46. abbatem *segons d i e*.
47. aegritudine *segons d i e*.
48. non p, ratllat, *segons a*.
49. *segons e*.
50. potuit *segons e*.
51. Baldemaris *segons d*; Baldemares *segons c*.
52. Audeuagro *segons d*.
53. Aquest monjo no signa, *segons d*.
54. Wililmus *segons d*.
55. Unifredus *segons d*.
56. Aquest monjo no signa, *segons d*.
57. Ansolphus *segons d i e*.
58. Sephanus *segons d* -es tracta clarament d'un error tipogràfic, no de transcripció-.
59. Sendredus *segons d*.
60. Ansulfus *segons e*.
61. scr., *segons d*, que tradueix per *escrivent!*
62. Aquí s'acaba la transcripció, *segons d*.
63. gracia *segons e*.
64. aba *segons e*.
65. Seguit de: et firmaui *segons e*.
66. Sengreus *segons e*.

Venda. *Levegod [= Llevot] [dona] i les seves filles Felícia i Orsenna venen a Ajolf una terra, que tenen per aprisió, al comtat de Manresa, al [terme/territori del] castell de Montdony/Montdó, [castell de Castelltallat] als Calmeixs, [cal Biosca -mas-, parròquia de Castelltallat, actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages] pel preu de dos sous i mig.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1212.

Venda²

S A N°. 127.³

Castelltallat.⁴

1003.⁵ 7-I⁶

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC _02__

LLIGALL ____ N°. 104.

7

1212⁸

In nomine Domini. Ego Leuegodo⁹ et filias meas Felicia¹⁰ et Orsenna,¹¹ uinditricis¹² sumus uobis Eigolfus,¹³ emtore.¹⁴ Per ista scriptura uindicionis¹⁵ me¹⁶ uindo¹⁷ uobis terra, cultum et eremum, qui¹⁸ nobis ad<uenit>¹⁹ per <a>prisione²⁰ et est in comitatum²¹ Manresa,²² in castro Montedonno,²³ ad ipsos Kalmegos.²⁴ Et afrontat.²⁵ de oriente et de meridie in terras de te comparatore; et de occiduo in terra de nos uinditricis;²⁶ et de circi²⁷ in terra de me comparatore. Quantum inter istas afrontaciones²⁸ includunt sit²⁹ uindimus³⁰ tibi ipsa terra ab integrum cum exio et regresio³¹ suo propter precium solidadas³² II et media. Et est manifestum. Quod si nos uinditricis³³ aut ullusque omo³⁴ qui ista scriptura uindicionis³⁵ disrumpere uoluerit non hac³⁶ ualeat uindicare set³⁷ conponat³⁸ ipsa terra in duplo cum sua inmeliore. Et in antea ista scriptura uindicionis⁴⁰ firma et stabilis permaneat⁴¹ omnique tempore.

Facta carta uindicionis⁴² VII Idus⁴³ Genuarii⁴⁴ anno VII regnante Radbertus⁴⁵ rex.⁴⁶

Sig+num Leuegodo. Sig+num Felicia. Sig+num Orsenna, qui ista carta rogauimus scribere et testos⁴⁷ firmare. Sig+num Borrellus.⁴⁸ Sig+num Bernardus.⁴⁹ Sig+num Frugiferus.⁵⁰

S+num Argimirus,⁵¹ presbiter, qui ista carta uindicionis⁵² scripsit et (SSS) die supra anno que⁵³ supra.

1. *Diverses taques d'humitat, les més grans a la part superior. Cap d'elles anula l'escriptura subjacent. Creueta de color negre al costat (esquerre) de la I inicial. Vegeu els documents núm. 594 (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1224 -1006, abril, 13-) i 778 (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1291 -1018, novembre, 23-).*

2. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages). A mitjans del segle XX, c. 1948-1950, va ser ratllat, amb llapis.*

5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
6. *7-1 al costat de 1003. (nota 5). Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
7. *Segell estampat, c. 1923.*
8. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
9. *Leugodo a O. Nom personal masculí d'origen germànic. Ho donat, en català, el cognom Llevot.*
10. *Felicia a O. Nom personal femení d'origen llatí.*
11. *Orsenna a O. Nom personal femení d'origen llatí.*
12. *uinditricis a O, per uenditricis.*
13. *Eigolfus a O. Nom personal masculí d'origen germànic. En català el traduïm per Ajolf.*
14. *emtoire a O, per emptore.*
15. *uindicionis a O, per uenditionis.*
16. *me a O, per mea.*
17. *uindo a O, per uendo.*
18. *qui a O, per quod.*
19. *ad a O, per aduenit.*
20. *prisione a O, per aprisione.*
21. *comitatum a O, per comitatu.*
22. *Manresa a O, per Minorisensi.*
23. *castro Montedonno a O. Correspon al castell de Montdony/Montdó, anomenat Castelltallat (parròquia de Castelltallat, actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages).*
24. *ipsos Kalmegos a O. Correspon al topònim els Calmeixs, que donava nom a un antic mas, la casa del qual es coneix actualment per cal Biosca (parròquia de Castelltallat, actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages).*
25. *afrontat a O, per affrontat.*
26. *uinditricis a O, per uenditricis.*
27. *circi a O, per circio.*
28. *afrontaciones a O, per affrontationes.*
29. *sit a O, per sic.*
30. *uindimus a O, per uendimus.*
31. *regresio a O, per regressio.*
32. *slds, amb signe d'abrev. travessant totes les lletres a O; podria ser solidos o solidadas, que concordaria amb media.*
33. *uinditricis a O, per uenditricis.*
34. *omo a O, per homo.*
35. *uindicionis a O, per uenditionis.*
36. *hac a O, per hoc.*
37. *set a O; variant, admesa en llatí, de sed.*
38. *conponat a O, per componat.*
39. *inmelioracione a O, per immelioratione.*
40. *uindicionis a O, per uenditionis.*
41. *Tot seguit hi ha d'anar: modo uel.*
42. *uindicionis a O, per uenditionis.*
43. *Idus a O, per Iduum.*
44. *Genuarii a O, per Ianuarii.*
45. *Radbertus a O, per Radberto.*
46. *rex a O, per regi.*
47. *testos a O, per testes.*
48. *Borrellus a O, per Borrelli.*
49. *Bernardus a O, per Bernardi.*
50. *Frugiferus a O, per Frugiferi.*
51. *Argimirus a O, per Argimiri. El nom de l'escrivà és amb lletra d'inspiració de cancelleria franca; a més, el (SSS) és molt elaborat (bo per a reproduir).*

52. uindicionis a **O**, per uenditionis.

53. que a **O** per quod. Després de que, signe d'abrev. que deu voler dir supra.

564

1003, març, 18.

Venda. *Freder ven a Loderic i la seva esposa Grada [= Grata] una casa i una peça de terra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Bages, al costat de la torre d'Adroer, [la Torre -mas-, el Pont de Cabrianes -veinat-, antiga parròquia de Sant Jaume d'Olzinelles, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de tres sous.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 20.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 305, pàg. 355, ex **O**.

bagES²

1002.³

Venta a Lodrigo de una tierra en el Campo de Bages.⁴

18⁵-III-1003⁶

In nomine Domini. Ego Fredario⁷ uinditor⁸ sum tibi Loderigo⁹ et uxori sue¹⁰ Grada,¹¹ emptores. Per hanc scriptura uindicionis¹² me¹³ uindo¹⁴ uobis kasa¹⁵ cum suo superposito et pecia I de tera¹⁶ culta qui a nobis¹⁷ aduenit de genitoris¹⁸ meos. Est ipsa hec omnia in comitatum¹⁹ Mino²⁰ Manresa,²¹ in locum que²¹ dicunt in²² Baies,²³ iusta²⁴ ipsa tore²⁶ de Adrouario.²⁷ Et adfrontat²⁸ ipsa hec omnia: de orientis²⁹ in tera³⁰ de Arnallo;³¹ de meridie in tera³² de Gudmira,³³ femina; de occiduo in tera³⁴ de me uinditore;³⁵ de circi³⁶ in ips[o]³⁷ trolal³⁸ de tria³⁹ [...] ⁴⁰ de me uinditore⁴¹ uel in ipso Cortego.⁴² Quantum infra istas IIII afrontaciones⁴³ includunt sic uindimus⁴⁴ uobis ipsa hec omnia ta⁴⁵ ab integrum cum exio uel regresio⁴⁶ suo, in propter precium solidos III. Est manifestum. Que⁴⁷ uero predicta hec omnia quod superius resonat de nostro iuro in uestro tradimus dominio et potestate ad proprium. Quod si nos uinditores⁴⁸ ad⁴⁹ ullus ommo⁵⁰ qui contra hanc ista carta uindicione⁵¹ uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁵² componamus uobis in duplo cum omne suam⁵³ immelioracione. Et in antea ista uindiccio⁵⁴ firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista uindiccione⁵⁵ XV Kalendas⁵⁶ Aprelii⁵⁷ anno VII regnante Radbertus⁵⁸ rege.⁵⁹

Si+gnum Fredario,⁶⁰ qui ista carta uindiccione⁶¹ fecit et testes firmare rogauit. Si+gnum Pasqual.⁶² Si+gnum Eccio.⁶³ Si+gnum Mir.⁶⁴

Desiderio,⁶⁵ sacer,⁶⁶ scrip[sit]⁶⁷ et (signe) die et anno quod supra.

1. *Caplletra inicial I allargada fins a baix de tot, d'un sol traç. Tinta força esvaïda, sobretot al terç dret del text.*

2. bagES [sic] *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

3. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

5. *18 escrit sota 21, ratllat.*

6. *-III-1003 al costat de 18 (nota 5). Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*

7. *Fredario a O. Nom personal masculí d'origen germànic. En català Freder.*

8. *uinditor a O, per uenditor.*

9. Loderigo a **O**. *Nom personal masculí d'origen germànic. En català Loderic o Llodric.*
10. sue a **O**, *per tua.*
11. Grada a **O**. *Nom personal femení. És a l'origen del topònim Senterada (actual municipi de Senterada, comarca de Pallars Jussà). L'església del poble -actualment dedicada a santa Maria- havia estat la d'un monestir de tradició visigòtica dedicat a santa Grada (o Grata), que poc abans del 814 canvià aquella antiga advocació per la de santa Maria, en ser-hi refundat el monestir pel bisbe Possidoni d'Urgell, sota la regla de sant Benet. [PLADEVALL, Antoni, "Senterada, monestir de", a Gran Enciclopèdia Catalana, 13 (Barcelona 1979 -1ª ed.-), pàg. 473].*
12. uindicionis a **O**, *per uenditionis.*
13. me a **O**, *per mea.*
14. uindo a **O**, *per uendo.*
15. kasa a **O**, *per casa.*
16. tera a **O**, *per terra.*
17. a nobis a **O**, *per mihi.*
18. de genitoris a **O**, *per pro genitores.*
19. comitatum a **O**, *per comitatu.*
20. Mino a **O**. *Superflu.*
21. Manresa a **O**, *per Minorisensi.*
22. que a **O**, *per quod.*
23. in a **O**. *Superfluu.*
24. Baies a **O**.
25. iusta a **O**, *per iuxta.*
26. tore a **O**, *per torre.*
27. de Adrouario a **O**, *per Adrouarii.*
28. adfrontat a **O**, *per affrontat.*
29. orientis a **O**, *per oriente.*
30. tera a **O**, *per terra.*
31. de Arnallo a **O**, *per Arnalli.*
32. tera a **O**, *per terra.*
33. Gudmira a **O**. *Nom personal femení d'origen germànic.*
34. tera a **O**, *per terra.*
35. uinditore a **O**, *per uenditore.*
36. circi a **O**, *per circio.*
37. ips[o] a **O**.
38. trolal a **O**.
39. de tria a **O**.
40. [...] a **O**.
41. uinditore a **O**, *per uenditore.*
42. Cortego a **O**. *Topònim no identificat. En català Corteix (?).*
43. afrontaciones a **O**, *per affrontaciones.*
44. uindimus a **O**, *per uendimus.*
45. ta a **O**.
46. regresio a **O**, *per regressio.*
47. Que a **O**, *per quod.*
48. uinditores a **O**, *per uenditores.*
49. ad a **O**, *per aut.*
50. ommo a **O**, *per homo.*
51. uindicione a **O**, *per uenditione.*
52. set a **O**, *variant admesa, en llatí, per sed.*
53. suam a **O**, *per sua.*
54. uindiccio a **O**, *per uenditio.*
55. uindiccione a **O**, *per uenditione.*

56. Kalendas a O, per Kalendarum.
 57. Aprelii a O, per Aprelium.
 58. Radbertus a O, per Radberto/Roberto.
 59. rege a O, per regi.
 60. Fredario a O, per Fredarii.
 61. uindicione a O, per uenditione.
 62. Pasqual a O, per Pasquali.
 63. Eccio a O, per Eccii.
 64. Mir a O, per Mironi.
 65. Desiderio a O, per Desiderii.
 66. sacer a O, per sacerdos.
 67. sit és il·legible actualment.

565

1003, març, 29.

Venda. *Just i la seva esposa Peternela venen a Audesind [= Otsens] i la seva esposa Saborosa unes cases, cort, terra i vinya amb arbres, que tene per compra i per altre dret, al comtat de Manresa, a la vall de Rajadell, [actuals municipis de Manresa o de Rajadell, comarca de Bages] pel preu de quaranta sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 21.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 306, pàg. 356, ex O.

Manresa.²

1004.³

29-III-1003⁴

In nomine Domini. Ego Iusto⁵ et uxori mea Petronilla,⁶ uinditores⁷ sumus uobis Audesindo⁸ et uxori sue⁹ Sabrosa,¹⁰ emtores.¹¹ Per hanc scriptura uindicionis¹² nostre¹³ uindimus¹⁴ uobis kasas¹⁵ cum solis¹⁶ et superpositis¹⁷ et curte et terra et uinea cum arboribus, nostrum proprium, qui nobis aduenit de comparacione uel per quacumque uoce. Et est hec omnia in comitatum¹⁸ Minorisa,¹⁹ in ualle rio Agelli.²⁰ Et afrontant²¹ ipsas kasas²² cum solis²³ et superpositis²⁴ et curte cum tristega²⁵ et terra et uinea cum arboribus: de orientis²⁶ in terra de Iotone,²⁷ et de meridie in rio Agelli; et de occiduo in uinea de Bonefilio; et de circi²⁸ in uinea de Guimara²⁹ uel suis³⁰ eres.³¹ Quantum inter³² istas afrontaciones³³ includunt sic uindimus³⁴ uobis ipsas kasas³⁵ cum solis³⁶ et superpositis³⁷ et curte et tristega³⁸ et terra et uinea cum illorum³⁹ arboribus, ab integrum, cum exio uel regresio⁴⁰ suo, in propter precium solidos XL in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predictas ipsas kasas⁴¹ cum solis⁴² et superpositis⁴³ et curte et terra et uinea cum arboribus, que⁴⁴ nos uobis uindimus⁴⁵ de nostro iure⁴⁶ in uestro tradimus dominio et potestatem⁴⁷ ad omnia que⁴⁸ facere uolueritis.⁴⁹ Quod si nos uinditores⁵⁰ aut ullusque omo⁵¹ qui contra hanc ista karta⁵² uindicione⁵³ uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindikare⁵⁴ set⁵⁵ componat aut componamus uobis ipsas kasas⁵⁶ cum solis⁵⁷ et superpositis⁵⁸ et curte et tristega⁵⁹ et terra et uinea cum arboribus in duplo cum omnem suam inmelioracionem.⁶⁰ Et in antea ista karta⁶¹ uindicione⁶² firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta⁶³ karta⁶⁴ uindicione⁶⁵ IIII [Kalendas]⁶⁶ Aprelis⁶⁷ anno VII regnante Raudeberto⁶⁸ rege,⁶⁹ filium Ugoni, qui dux fuit pridem.⁷⁰

Sign+um Iusto.⁷¹ Sign+um Petronilla, nos qui ista karta⁷² uindicione⁷³ fecimus et testes firmare rogauimus. Sign+um Albarigo.⁷⁴ Sign+um Iocefredo.⁷⁵ Sign+um Seniefredo.⁷⁶

Arnulfus,⁷⁷ sacer,⁷⁸ qui ista karta⁷⁹ uindicione⁸⁰ scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

Fol. 1[?]1.⁸¹

1. *Caplletra inicial I decorada (exacta a la del núm. 10).*
2. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
3. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
4. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
5. Iusto a **O**, per Iustus.
6. Petronilla (en llatí) a **O**. Diminutiu de Petra, nom femení d'origen grec, petra, 'pedra', 'roca', 'penya'. En català, Peternela.
7. uinditores a **O**, per uenditores.
8. Audesindo a **O**.
9. sue a **O**, per tuae.
10. Sabrosa a **O**.
11. emtores a **O**, per emptores.
12. uindicionis a **O**, per uenditiones.
13. nostre a **O**, per nostra.
14. uindimus a **O**, per uendimus.
15. kasas a **O**, per casas.
16. solis a **O**, per solos.
17. superpositis a **O**, per superpositos.
18. comitatum a **O**, per comitatu.
19. Minorisa a **O**, per Minorisensi.
20. in ualle rio Agelli.
21. afrontant a **O**, per affrontant.
22. kasas a **O**, per casas.
23. solis a **O**, per solos.
24. superpositis a **O**, per superpositos.
25. tristega a **O**. *La paraula tristega prové del grec tristégos, amb el significat de 'tres pisos' (d'una construcció) [SOPENA, Ramón, ed., Diccionario Latino-Español, II (K-Z), "tristêga, òrum", pàg. 1622] o 'els tres pisos d'una casa', de tris, 'tres vegades', i stégos, 'pis'. [COMMELERAN Y GÓMEZ, Francisco A., Diccionario clásico-etimológico latino-español, "tristëgã, òrum", pàg. 1425] En la versió llatina de la Vulgata (o versió de sant Jeroni) de Gènesi 6, 14-16, on es narra el moment en què Déu mana a Noè que faci una arca -més aviat una nau-, per a protegir-lo, a ell i a la seva família, del Diluvi destructor -segons la tradició eloïsta-, i li dóna les instruccions precises per a fer-la, apareix la paraula tristega, com a compartiment, juntament amb coenacula: Fac tibi arcam de lignis laeuigatis: mansiunculas in arca facies, et bitumine linies intrinsecus et extrinsecus. Et sic facies eam: trecentorum cubitorum erit longitudo arcae, quinquaginta cubitorum latitudo, et triginta cubitorum altitudo illius. Fenestram in arca facies, et in cubito consummabis summitatem eius. Ostium autem arcae pones ex latere. Deorsum, coenacula, et tristega facies in ea. [Biblia Sacra Vulgatae editionis Sixti V, Pont. max. jussu recognita et Clementis VIII auctoritate edita, pàg. 4/ COLUNGA, R. P. Alberto OP - TURRADO, Dr. Laurentio, Biblia Sacra iuxta Vulgatam Clementinam, pàg. 10] La traducció és aquesta: Fes-te una arca de fusta escairada/fina, raspallada/reïnosa/de xiprer. Dividiràs l'arca en compartiments i l'embetumaràs per dins i per fora. Que faci tres-centes colzades [la colzada podia ser: petita (45 cm), gran (52'5 cm) o grega (46'2 cm) -La Bíblia, Associació Bíblica de Catalunya. Vocabulari: mesures, pàg. 520-] de llargada [135 m/157'5 m /138'6 m], cinquanta colzades d'amplada [22'5 m/26'25 m/23'1 m]*

i trenta colzades [13'86 m/15'75 m/23'1 m] d'alçada. Faràs en l'arca una finestra i la cobriràs fent-la una colzada més alta [45 cm/52'5 cm/46'2 cm]. En un costat de l'arca hi faràs la porta. Per sota la faràs acabar en dos costats i per l'interior hi faràs tres pisos". Els problemes sorgeixen en la traducció d'aquest verset. La Bíblia [La Bíblia, Gènesi 6, 16, pàg. 23] ho tradueix sumàriament: "Fes-la de tres pisos", sense traduir cenacula. Si es contraposen ambdós mots, cenacula (un menjador) i tristega, evidentment, en aquest context, no es pot traduir per "un primer, un segon i un tercer pis".

Podria ser que la paraula tristega, també aquí, tingués el significat de 'cort per als animals'. Així, cenacula seria el menjador o estança per a les persones (Noè i la seva família), i tristega l'estança, o estances, per als animals.

Però en la versió grega (Septuaginta o versió dels setanta rabins del temps del rei Ptolemeu II dit Filadelf -285-246 aC- a Alexandria), el mot emprat és triôphora: "Katagaia diôphora kai triôphora poiêseis autên" (a baix hi faràs la diôphora -el menjador- i la triôphora). Tradicionalment s'ha traduït per 'tres pisos', és a dir, que diôphora faria referència als dos costats de la nau, en forma d'U, unides per la quilla, i triôphora als tres pisos amb que hauria estat dividida la nau en el seu interior. Ara bé, si en la Vulgata el mot grec diôphora es tradueix pel llatí cenacula, i triôphora per tristega (ambdós amb el significat literal de 'tres pisos'), i tenint en compte que potser en el segle IV (quan sant Jeroni traduí del grec al llatí la Bíblia), el significat original podia haver evolucionat, com de fet constatem a la plena edat mitjana -ho veurem tot seguit-, cenacula i tristega, contraposats, contenen tot un altre significat: estances reservades als homes i als animals, respectivament, dit amb unes altres paraules: menjador (cenacula) i cort o estables (tristega).

En les llengües romàniques, ja de forma evident, abandona (si és que no havia esdevingut abans) el seu significat original ('tres pisos') per prendre'n un altre que fa referència al seu ús; així, en castellà medieval, "trestiga" té el significat de claveguera o latrina; així es desprèn del text castellà (1284-1295) del Fuero de Cuenca (el text llatí és de vers 1189): "Qualquier que touiere trestiga a ojo de alguna calle descubierta, peche cada çinco maravedís". [Diccionario medieval español. Desde las Glosas Emilianenses y Silenses (s. X) hasta el siglo XIV. Tomo II CH-Z, Universidad Pontificia de Salamanca, Salamanca, 1986, "TRESTIGA", pàg. 1604]

En el context del nostre pergami, el sacerdot Arnulf, si bé també podia emprar el mot "tristega" en el sentit de 'porxo' o de 'golfes' (en aquest darrer cas podia ser el tercer pis d'una edificació de tres pisos), ens decantem per creure que tenia en ment més aviat de fer-lo servir com a sinònim de 'cort' per als animals. Reforçaria aquesta hipòtesi el fet que, com era costum en els textos de l'època, es contraposessin sovint sinònims. Així, curte et tristega serien mots sinònims, i la seva contraposició s'empraria per enriquir, com a recurs literari.

26. de orientis a **O**, per de oriente.

27. de Iotone a **O**, per Iotonis.

28. circi a **O**, per circio.

29. de Guimara a **O**, per Guimarani.

30. suis a **O**, per suos.

31. eres a **O**, per heres.

32. inter; generalment infra.

33. afrontaciones a **O**, per affrontaciones.

34. uindimus a **O**, per uendimus.

35. kasas a **O**, per casas.

36. solis a **O**, per solos.

37. superpositis a **O**, per superpositos.

38. tristega a **O**. Vegeu la nota 25.

39. illorum a **O**, per illis.

40. regresio a **O**, per regressio.

41. kasas a **O**, per casas.

42. solis a **O**, per solos.
43. superpositis a **O**, per superpositos.
44. que a **O**, per quod.
45. uindimus a **O**, per uendimus.
46. iure a **O**, per iuro.
47. potestatem a **O**, per potestate
48. que a **O**, per quod.
49. uolueritis (*futur perfecte d'indicatiu*), 'haureu volgut', a **O**, per uolueretis (*imperfecte de subjuntiu*), 'volguéssiu'.
50. uinditores a **O**, per uenditores.
51. omo a **O**, per homo.
52. karta a **O**, per carta.
53. uindicione a **O**, per uenditione.
54. uindikare a **O**, per uindicare.
55. set a **O**, variant admesa, en llatí, de sed.
56. kasas a **O**, per casas.
57. solis a **O**, per solos.
58. superpositis a **O**, per superpositos.
59. tristega a **O**. *Vegeu la nota 25.*
60. cum omnem suam immelioracionem a **O**, per cum omni sua immeliorationem.
61. karta a **O**, per carta.
62. uindicione a **O**, per uenditione.
63. *Tot seguit hi ha d'haver: ista.*
64. karta a **O**, per carta.
65. uindicione a **O**, per uenditione.
66. [Kalendas] a **O**, per Kalendarum.
67. Aprelis a **O**, per Aprelium.
68. Raudeberto a **O**.
69. rege a **O**, per regi.
70. Raudeberto rege, filium Ugoni qui dux fuit pridem a **O**. *Al segle XI, alguns escrivans feien esment, en els documents que redactaven, de la circumstància que Hug hagués estat duc abans que rei, i el costum no era pas local, ja que en la venda de dos alous a Lladurs, (actual municipi de Lladurs, comarca de Solsonès) al comtat d'Urgell, datada el 12 d'abril de 999 i coneguda per una còpia del segle XI conservada a l'Arxiu Diocesà de Solsona, podem llegir: Facta ista carta uindicionis II Idus Aprilis anno III regnante Radeberto rege, filio Ugone qui fuit dux et postea rex. (Catalunya Romànica, XIII, pàgs. 28 i 29).*
71. Iusto a **O**, per Iusti.
72. karta a **O**, per carta.
73. uindicione a **O**, per uenditione.
74. Albarigo a **O**, per Albarici.
75. Iocefredo a **O**, per Iocefredi.
76. Seniefredo a **O**, per Seniofredo.
77. Arnulfus amb majúscules a **O**; Ansulfus segons **a**. *Vegeu, tanmateix, el document núm. 10 del Diplomatari de Sant Benet de Bages.*
78. sacer a **O**, per sacerdos.
79. karta a **O**, per carta.
80. uindicione a **O**, per uenditione.
81. fol. 1[*lectura dubtosa*]¹ a **O**. *Mitjans del segle XIX (a l'angle inferior dret de l'anvers, escrit amb tinta).*

Commuta. *Adalbert i la seva esposa Coloma commuten amb l'abat Ràmio i al monestir de Sant Benet de Bages els seus alous de Vilaclara.* [Vilaclara -vila desapareguda; mas-, parròquia de Sant Martí de Torroella, actual municipi de Sant Joan de Vilatorrada, comarca de Bages]

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 22.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 307, pàg. 357, ex **O**.

S. Pedor.¹

1003.²

Adalberto y su Muger truequen con el Abad Ramio y Monasterio sus alodios que tenian en Vila clara, cuyas afrontaciones designan.³

P. N° 215⁴

Vila Clara⁵

Donacio a S. Benet⁶

Conmutatio non uero donatio.⁷

10-IV-1003⁸

In nomine Domini. Ego Adalbertus⁹ et uxor mea Columba,¹⁰ comutatores¹¹ sumus uobis Ramio, abba,¹² una cum congregacione Sancti Benedicti tibi comissa. Manifestum est enim quia placuit animis nostris et placet nullis quo egentis¹³ imperio nec sua dentis ingenio set¹⁴ propria et expontanea¹⁵ hoc nobis elegit bona uoluntas¹⁶ ut inter nos carta comutacione¹⁷ fecissemus sicuti et facimus de alaudes¹⁸ nostros. Comutamur¹⁹ namque uobis alaudem²⁰ nostrum que²¹ est in comitatu Minorisa,²² in termino suo, in locum que uocant villa Clara,²³ qui nobis aduenit per comparacione uel per quacumque uoce. Et afrontat²⁴ ipsum alaude,²⁵ id sunt terras: de oriente in terra de nos comutatores;²⁶ de meridie in sumitate de ipsa serra; de occiduo in strada²⁷ uel in aera²⁸ de Miro;²⁹ de circi³⁰ in ipsas casas de Sancto Benedicti³¹ uel in³² de Adalamiro³³ uel de Recosindo.³⁴ Quantum infra istas afrontaciones³⁵ includunt sic comutamur³⁶ uobis ipsum alaude,³⁷ id sunt terras, ab omni integrietate, cum exios et regresios³⁸ suos. Quod si nos comutatores³⁹ aut ullusque homo qui contra hanc comutacione⁴⁰ uene⁴¹ uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁴² componat ipsum alaude⁴³ in duplo cum omni sua inmelioracione,⁴⁴ et in antea ista comutacione⁴⁵ firmis et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista comutacio[ne]⁴⁶ IIII Idus⁴⁷ Apreli⁴⁸ anno VII regnante Radebertus⁴⁹ rege.⁵⁰

S+Adalbertus.⁵¹ S+Columba, qui ista comutacione⁵² fecimus et testes firmare rogauimus. S+Reinaldus.⁵³ S+ Oldofredus.⁵⁴ S+ Guischafredus.⁵⁵

Wifredus,⁵⁶ presbiter et monachus, scripsit et (*signe*) sub die et anno quod supra.

1. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

2. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

3. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

4. *Finals del segle XIX.*

5. *Finals del segle XIX.*
6. *Finals del segle XIX.*
7. *Primer quart del segle XIX, c. 1815-1820.*
8. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
9. *Adalbertus a O.*
10. *Columba a O.*
11. *comutatores a O, per commutatores.*
12. *Ramio, abba a O.*
13. *egentis a O, per agentis.*
14. *set a O; variant, admesa en llatí, de sed.*
15. *expontanea a O, per spontanea.*
16. *uoluntas a O, per uolumptas.*
17. *comutacione a O, per commutationis.*
18. *alaudes a O, per alodes.*
19. *Comutamus a O, per commutamus.*
20. *alaudem a O, per alodem.*
21. *que a O, per quod.*
22. *Minorisa a O, per Minorisensi.*
23. *villa Clara a O.*
24. *afrontat a O, per affrontat.*
25. *alaude a O, per alode.*
26. *comutatores a O, per commutatores.*
27. *strada (en català llatinitzat) a O; strata (en llatí).*
28. *aera a O.*
29. *de Miro a O, per Mironi.*
30. *circi a O, per circio.*
31. *de Sancto Benedicti a O, per Sancti Benedicti.*
32. *in superflu.*
33. *de Adalamiro a O, per Adalamiri.*
34. *de Recosindo a O, per Recosindi.*
35. *afrontaciones a O, per affrontationes.*
36. *comutamus a O, per commutamus.*
37. *alaude a O, per alodem.*
38. *regresios a O, per regressios.*
39. *comutatores a O, per commutatores.*
40. *comutacione a O, per commutatione.*
41. *uene a O; inici de uenerit, escrit sencer tot seguit.*
42. *set a O; variant, admesa en llatí, de sed.*
43. *alaude a O, per alodem.*
44. *inmelioracione a O, per immelioratione.*
45. *comutacione a O, per commutatione.*
46. *ne il·legible a O.*
47. *Idus a O, per Iduum.*
48. *Apreli a O, per Aprelium.*
49. *Radebertus a O, per Radeberto.*
50. *rege a O, per regi.*
51. *Adalbertus a O, per Adalberti.*
52. *comutacione a O, per commutatione.*
53. *Reinaldus a O, per Reinaldi.*
54. *Oldofredus a O, per Oldofredi.*
55. *Guischafredus a O, per Guischafredi.*
56. *Wifredus a O.*

Venda. *Tudiscle ven a Borrell, levita, un alou (cases amb corts i colomar, i terres i vinyes, conreat i erm, amb arbres), que té per donació de la difunta Ajo, [= Aig, Age] la seva dona, i per altre dret, al comtat de Manresa, al terme del castell de Sallent, a Serraima, [antiga parròquia de Sant Martí de Serraima, actual municipi de Sallent, comarca de Bages] pel preu d'un mas amb terres i vinyes.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, núm. ...

SARRAIMA²

carta de sancti martini de sarayma³

Serrahima.⁴

1004.⁵

B

Nº 65⁶

St. Marti Sarrima⁷

Venda inter Laicos=⁸

52 M⁹

B.B. nº 57¹⁰

In nomine Domini. Ego Tudisclus,¹¹ uinditor¹² sum tibi Borrello,¹³ leuite,¹⁴ e[m]tor.¹⁵ Per hanc scriptura uindicionis¹⁶ me¹⁷ uindo¹⁸ tibi casas cum curtes et palumbario et terras et u[i]ne[a]s,¹⁹ cultum uel ermun,²⁰ cum arboribus, meum proprium, qui mihi aduenit de condam Eigo,²¹ donna²² mea, per sua donacione, uel per²³ quacumque uoce. Et est ipsum alaude,²⁴ id est: casas, terras et uineas, cultum uel ermun,²⁵ cum arboribus, in comitatu Minorisa,²⁶ in terminio²⁷ de castro²⁸ Sallente,²⁹ in locum que³⁰ uocant Serraimma.³¹ Et afrontat³² ipsum alaude:³³ de oriente in strada;³⁴ de meridie, in ipso collo de Sancto Martino;³⁵ de occiduo in terra de Seniofredo;³⁶ de circi³⁷ in Bolzolos,³⁸ in ipso collo.³⁹ Quantum infra istas afrontaciones⁴⁰ includunt sic uindo⁴¹ tibi ipsum alau[d]e,⁴² [i]d est: casas cum curtes et palumbario, et ortos⁴³ et terras et uineas, cultum uel ermun,⁴⁴ cum arboribus, ab omni integrietate, i[n]⁴⁵ propter [pre]cio⁴⁶ maso⁴⁷ I cum terras et uineas, in ea⁴⁸ uidelicet racione ut tenea[s]⁴⁹ tu uinditor⁵⁰ ipsum maso⁵¹ in uita tua. Post obitum tuum remaneat ad me, emtor,⁵² uel cui ego iussero⁵³ et non abeas⁵⁴ [tu]⁵⁵ licencia uindire⁵⁶ nec comutare⁵⁷ aut inalienare nec seniore alium facere nisi me⁵⁸ aut cui ego dimisero.⁵⁹ Quem uero predicto alaude⁶⁰ que⁶¹ tibi uindo⁶² de meo iure⁶³ in tuo tra[d]o⁶⁴ dominio⁶⁵ potestate cum exios uel regressios suos. Quod si ego uinditor⁶⁶ aut ullusque homo qui contra ho[c]⁶⁷ uindicione⁶⁸ uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁶⁹ componat ipsum meum al[a]ude⁷⁰ que⁷¹ tibi uindo⁷² in duplo cum omni sua immelioracione.⁷³ Et in antea ista uindicio⁷⁴ firmis⁷⁵ et stabilis permaneat⁷⁶ omnique tempore.

Facta ista uindicio⁷⁷ XIII Kalendas⁷⁸ Iunii⁷⁹ anno VII regnante Radebertus⁸⁰ rege.⁸¹

Sig+num Tudisclus,⁸² qui ista carta uindicione⁸³ feci et testes firmare rogauit. S+ Guilabertus⁸⁴ que⁸⁵ uocant Andaleicus.⁸⁶ S+ Bonuspars⁸⁷ que⁸⁸ uocant Guilelmus.⁸⁹ Uuadamirus,⁹⁰ sacer⁹¹ (*signe*)

Wifredus,⁹² presbiter et monachus, scripsit et (*signe*) sub die et anno quod supra.

1. *Alguns forats i talls que afecten algunes lletres, les marcades entre claudàtors, si bé el text és del tot comprensible.*
2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*
3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
6. *Primer quart del segle XIX, c. 1815-1820.*
7. *Sarrima [sic] (vegeu la nota 8); en ortografia catalana actual Serraïma.*
8. *Primer quart del segle XIX, c. 1815-1820.*
9. *Finals del segle XIX.*
10. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
11. *Tudisclus a O.*
12. *uinditor a O, per uenditor.*
13. *Borrello a O.*
14. *leuite a O, per leuita.*
15. *e[m]tor -m il·legible actualment a O- per emptor.*
16. *uindicionis a O, per uenditionis.*
17. *me a O, per mea.*
18. *uindo a O, per uendo.*
19. *i i a il·legibles actualment a O.*
20. *ermum a O, per eremum.*
21. *Eigo a O. Nom personal femení, que a l'època tractada adopta formes variades -a finals del segle XI el trobem escrit en català: Age/Aig-. No obstant, el transcrivim sempre per Ajo.*
22. *donna -segons l'ortografia catalana actual dona- a O; en llatí uxor.*
23. *per a O, per pro.*
24. *alaude a O, per alode.*
25. *ermum a O, per eremum.*
26. *Minorisa a O, per Minorisensi.*
27. *terminio a O, per termino.*
28. *de castro a O, per castri.*
29. *Sallente (en català Sallent) a O, per Salienti (en llatí). Correspon a Sallent (actual municipi de Sallent, comarca de Bages).*
30. *que a O, per quod.*
31. *Serraimma a O. Correspon a Serraïma, altiplà entre el riu Llobregat (Sallent) i la riera Gavarresa (Santa Maria d'Horta d'Avinyó), que comprèn dues parròquies, Sant Pere i Sant Martí -a més de Fucimanya-. Aquí es refereix a la de Sant Martí (antiga parròquia de Sant Martí de Serraïma, actual municipi de Sallent, comarca de Bages).*
32. *afrontat a O, per affrontat.*
33. *alaude a O, per alode.*
34. *strada a O, per strata.*
35. *ipso collo de Sancto Martino a O. Es refereix al coll de Sant Martí [de Serraïma].*
36. *de Seniofredo a O, per Seniofredi.*
37. *circi a O, per circio.*
38. *Bolzolos a O.*
39. *ipso collo a O. Es refereix al collo de Bolzolos. Vegeu la nota 38.*
40. *afrontaciones a O, per affrontaciones.*
41. *uindo a O, per uendo.*
42. *alau[d]e -d il·legible actualment a O- per alodem.*
43. *i il·legible actualment a O.*
44. *ortos a O, per hortos.*
45. *n il·legible actualment a O.*

46. pre *il·legible actualment* a O.
47. maso *-segons l'ortografia catalana actual* mas- a O, per manso.
48. ea a O, per tale.
49. s *il·legible actualment* a O.
50. uinditor a O, per uenditor.
51. maso a O, per manso. *Vegeu la nota 47.*
52. emtor a O, per emptor.
53. iussero a O.
54. abeas a O, per habeas.
55. tu *il·legible actualment* a O.
56. uindre a O, per uendere.
57. comutare a O, per commutare.
58. me a O, per ad me.
59. dimisero a O.
60. alaude a O, per alode.
61. que a O, per quod.
62. uindo a O, per uendo.
63. iure a O, per iuro.
64. d *il·legible actualment* a O.
65. *Tot seguit hi ha d'anar:* et.
66. uinditor a O, per uenditor.
67. c *il·legible actualment* a O.
68. uindicione a O, per uenditione.
69. set a O, *variant admesa, en llatí, de sed.*
70. al[a]ude *-a il·legible actualment-* a O, per alodem.
71. que a O, per quod.
72. uindo a O, per uendo.
73. immelioracione a O, per immelioratione.
74. uindicio a O, per uenditio.
75. firmis a O, per firma.
76. *Tot seguit hi hauria d'anar:* modo uel.
77. uindicio a O, per uenditio.
78. Kalendas a O, per Kalendarum (*en genitiu plural*).
79. Iunii a O, per Iuniarum (*en genitiu plural*).
80. Radebertus a O, per Radeberto.
81. rege a O, per regi.
82. Tudisclus a O, per Tudiscli.
83. uindicione a O, per uenditionis.
84. Guilabertus a O, per Guilaberti.
85. que a O, per quod.
86. Andaleicus a O.
87. Bonuspars a O, per Bonipari.
88. que a O, per quod.
89. Guilelmus a O.
90. Uuadamirus a O.
91. sacer a O, per sacerdos.
92. Wifredus a O.

Venda. *Ermemir i la seva esposa Emma venen a Isarn una terra, que tenen per donació i per altres drets, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, a la cort de Crispi, difunt, [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de deu mancusos d'or.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 58.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 308, pàg. 358, ex **O**.

bage²

Bages³

Venta inter Laicos Año. 7 de Radberto.⁴

1002.⁵

Venta á favor de Isarno de un alodio en el Campo de Bages.⁶

B

Nº 9.⁷

49 M⁸

B. B. nº 58⁹

In nomine Domini. Ego Ermemiro¹⁰ et u[x]ori¹¹ me¹² Em,¹³ uinditores¹⁴ sumus tibi Isarno, emtores.¹⁵ Per hanc scriptu[ra]¹⁶ uindicionis¹⁷ nostre¹⁸ uindimus¹⁹ tibi terra nostra propria qui nobis aduenit per donaci[o]ne²⁰ uel per quacumque uoces. Et est ipsum alaudem²¹ in chomitatum²² Minorisa,²³ in Campo Bages,²⁴ ad ipsa curte de Crispioni,²⁵ condam. Et afrontat²⁶ ipsum alade[m]:²⁷ de orientis²⁸ in terra de Atoni,²⁹ et de meridie in terra de Enego³⁰ uel suis eres;³¹ et de occiduo in terra de Alba,³² et de circi³³ in strada.³⁴ Quant[um in]fra³⁵ istas afrontaciones³⁶ includunt sic uindimus³⁷ tibi ipsum alaudem³⁸ ab integrum cum exio uel re[gr]esio³⁹ suo, in propter preciu[m] m]ancusos⁴⁰ X de auro.⁴¹ Et est manifestum. Quem uos ipsum alaudem⁴² predictum de nostro iure⁴³ in tuo tradimus dominio et potestatem⁴⁴ ad omnia que⁴⁵ facere uolueris. Quod si nos uinditores⁴⁶ aut ullusque omo⁴⁷ qui contra hanc ista carta uindicione⁴⁸ inquietare uoluerit in duplo tibi con[poner]e⁴⁹ faciat cum omnem⁵⁰ suam⁵¹ inmelioracionem.⁵² Et in antea ista carta uindicione⁵³ firma et stabilis permaneat modo uel omnique temp[ore].⁵⁴

[F]acta⁵⁵ carta uindicione⁵⁶ XV Kalendas⁵⁷ Iulii⁵⁸ anno VII regnante Radebertus⁵⁹ reie.⁶⁰

Sig+num Ermemiro.⁶¹ Si+gnum Em,⁶² nos qui ista car[ta]⁶³ uindicione⁶⁴ fecimus et firmare rogauimus. Sig+num Bonefilio.⁶⁵ Sig+num Uuillielmo.⁶⁶ Ilies.⁶⁷

Ermemiro,⁶⁸ sacer,⁶⁹ qui ista carta uindicione⁷⁰ scripsit et (*signe*) die uel anno prefixo (*signe*).

2⁷¹

1. *Caplletra inicial I tipus "punyal", senzill, de doble traç i decorada internament, només a la meitat superior, amb uns petits traços a dalt i una faixa a baix. Cap a l'esquerra surt una decoració tipus "serpentina", que ressegueix paral·lelament la lletra. Tres forats de diversa grandària que han fet desaparèixer algunes lletres, assenyalades dins de claudàtors; de totes maneres, les lletres que manquen no afecten la lectura correcta del text. Dos sècs horitzontals, ben visibles al revers.*

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*
3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
6. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
7. *Primer quart del segle XIX, c. 1815-1820.*
8. *Inicis del segle XX.*
9. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
10. *Ermemiro a O, per Ermemirus.*
11. *x és il·legible actualment a O.*
12. *me a O, per mea.*
13. *Em (en català) a O. Segons l'ortografia actual, Emma, nom personal femení d'origen germànic.*
14. *uinditores a O, per uenditores.*
15. *emtores a O, per emptor.*
16. *ra il·legible actualment a O.*
17. *uindicionis a O, per uenditionis.*
18. *nostre a O, per nostra.*
19. *uindimus a O, per uendimus.*
20. *per donaci[o]ne -o il·legible actualment- a O, per pro donationis.*
21. *alaudem a O, per alodem.*
22. *chomitatum a O, per comitatu.*
23. *Minorisa a O, per Minorisensi.*
24. *Bages (en català) a O.*
25. *de Crispioni -de superflu- a O, per Crispioni.*
26. *afrontat a O, per affrontat.*
27. *alade[m] -m és il·legible actualment- a O, per alodem.*
28. *de orientis a O, per de oriente.*
29. *de Atoni -de superflu- a O, per Atoni.*
30. *de Enego a O, per Enegoni.*
31. *eres a O, per heres.*
32. *Alba a O.*
33. *circi a O, per circio.*
34. *strada a O, per strata.*
35. *um in il·legible actualment a O.*
36. *afrontaciones a O, per affrontaciones.*
37. *uindimus a O, per uendimus.*
38. *alaudem a O, per alodem.*
39. *gr il·legible actualment a O.*
40. *m m il·legible actualment a O.*
41. *de auro a O, per auri.*
42. *alaudem a O, per alodem.*
43. *iure a O, per iuro.*
44. *potestatem a O, per potestate.*
45. *que a O, per quod.*
46. *uinditores a O, per uenditores.*
47. *omo a O, per homo.*
48. *uindicione uenditionis.*
49. *poner il·legible actualment a O.*
50. *omnem a O, per omni.*
51. *suam a O, per sua.*
52. *inmelioracionem a O, per immelioracione.*

53. uindicione a **O**, per uenditionis.
54. ore *il·legible actualment* a **O**.
55. F *il·legible actualment* a **O**.
56. uindicione a **O**, per uenditionis.
57. Kalendas a **O**, per Kalendarum.
58. Iulii a **O**, per Iuliarum.
59. Radebertus a **O**, per Radeberto.
60. reie a **O**, per regi.
61. Ermemiro a **O**, per Ermemiri.
62. Em a **O**. *Vegeu la nota 13.*
63. ta *il·legible actualment* a **O**.
64. uindicione a **O**, per uenditionis.
65. Bonefilio a **O**, per Bonefilii.
66. Uuillelmo a **O**, per Uuillelmi.
67. Ilies (*en català*) a **O**. *Segons l'ortografia actual, Elies, nom personal masculí d'origen hebreu.*
68. Ermemiro amb majúscules a **O**.
69. sacer a **O**, per sacerdos.
70. uindicione a **O**, per uenditionis.
71. *Mitjans del segle XIX (a l'angle inferior dret de l'anvers, escrit amb tinta).*

569

1003, juliol, 13.

Commuta. *Bonfill [= Bofill] i la seva esposa Sicard [= Sicart] commuten amb el monestir de Sant Benet de Bages unes terres al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] prop de la ciutat, [actual municipi de Manresa, comarca de Bages] per uns molins, amb vinya i terra, al comtat de Berga, a la vall de Merlès, prop de Santa Maria. [actual municipi de Santa Maria de Merlès, comarca de Berguedà]¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 23.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 309, pàg. 359, ex **O**.

Valles²

Manresa.³

1003.⁴

Bonefilio y su Muger comutan con el Monasterio las tierras que tenian en Manresa, con el Molino que el Monasterio tenia en Santa Maria de Marles, y otras tierras.⁵

ECCXL⁶

240⁷

Manrresa⁸

Commutacio que feu esta casa ab tal Bonefilio de uns alous que tenia en Manrresa=y esta casa li dona en la vall de Merles, en Berga=altros alous.⁹

N 39¹⁰

M N. 663¹¹**13**¹²-VII-1003¹³

In nomine Domini. Ego Bonefilio¹⁴ et uxor¹⁵ mea Sigard,¹⁶ comutatores¹⁷ sumus tibi Sancti Benedicti cenobii¹⁸ uel suis¹⁹ seruientes. Manifestum est enim quia placuit nobis nostrisque conuenit animis ut inter nos comutacione²⁰ fecissemus de terras nostras proprias quod abemus²¹ in comitatu Minorisa,²² prope ipsa ciuitate. Donamus uobis in uestra comutacione²³ ipsas nostras terras quod abemus²⁴ in Minorisa pro ipsos molinos simul cum uinea et terra quod uos nobis donastis in nostra comutacione²⁵ in comitatu Berchitano,²⁶ in ualle Merles,²⁷ prope Sancta Maria. Et infrontant²⁸ ipsas terras in uestra comutacione.²⁹ de parte oriente in terra Stregodo,³⁰ femina, uel filiis suis; de meridie similiter; de occiduo in iungente³¹ de ipsas uias; de circi³² similiter in strada³³ puplica.³⁴ Et ipsa alia pecia de terra de omnesque partes in stratas. Et alia pecia de terra subtus uia afrontat.³⁵ de oriente in ipso aragallo³⁶ uel in terra de Adalelde.³⁷ de meridie in strada;³⁸ de occiduo in terra de Leto;³⁹ de circi⁴⁰ in terra de Ebbo.⁴¹ Et alia pecia de terra afrontat.⁴² de oriente in terra Stregodo⁴³ uel filiis suis; de meridie in terra de Leto;⁴⁴ de occiduo in terra de nos comutatores⁴⁵ uel in terra de Wifredo;⁴⁶ de circi⁴⁷ in terra de Wifredo,⁴⁸ iudice.⁴⁹ Quantum [infra⁵⁰ istas afrontaciones⁵¹ includunt sic comutamur⁵² uobis hec omnia ab omni integrietate,⁵³ cum exios et regresios⁵⁴ earum.⁵⁵ Quem uero predictas terras quem nos uobis comutamur⁵⁶ de n[ostro iur]e⁵⁷ in uestro tradimus dominio et potestate ab omnem⁵⁸ integrietate⁵⁹ ut quicquid exinde facere agere uel iudicare uolueritis liberam in Dei nomine abeatis⁶⁰ plenam potestatem ad uestrum proprium. Quod si nos comutatores⁶¹ aut ullusque homo qui contra hanc comutacione⁶² uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁶³ componat aut componamus uobis hec omnia que⁶⁴ uobis donamus in uestra comutacione⁶⁵ in duplo cum omni sua inmeliacione,⁶⁶ et hanc comutacione⁶⁷ firmis⁶⁸ et stabilis permaneat⁶⁹ omnique tempore.

Facta ista comutacione⁷⁰ III Idus⁷¹ Iulii⁷² anno VII regnante Radebertus⁷³ rege.⁷⁴

S+ Bonefilius.⁷⁵ S+ Sigard,⁷⁶ qui hanc comutacione⁷⁷ fecimus et testes firmare rogauimus. Badeleuus,⁷⁸ presbiter (*signe*). S+ Sentericus.⁷⁹ Poncius, leuita (*signe*).

Wifredus,⁸⁰ presbiter atque monachus, scripsit et (*signe*) sub die et anno quod supra.

fol. 21.⁸¹

1. Forat a l'esquerra, que ha eliminat algunes lletres a la vuitena i novena linies, fàcilment reconstruïbles (dins de claudàtors): [infra i n[ostro iur]e. Caplletra inicial I amb doble traç i terminació amb punta esbiaixada. Al revers, senyals de tres sècs verticals i d'altres de menys marcats, indicant que el pergami havia estat enrotllat.

2. No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.

3. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.

4. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).

5. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).

6. Primer quart del segle XIX, c. 1815-1820.

7. Primer quart del segle XIX, c. 1815-1820.

8. Primer quart del segle XIX, c. 1815-1820.

9. Primer quart del segle XIX, c. 1815-1820.

10. Primer quart del segle XIX, c. 1815-1820.

11. Inicis del segle XX.

12. 13 escrit a sobre de 5, ratllat. Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.

13.-VII-1003 escrit amb llapis. Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.

14. Bonefilio a O, per Bonusfilius.

15. uxor a **O**, *per* uxori.
16. Sigard a **O**. *Nom personal femení d'origen germànic. En català ha donat el cognom Sicart.*
17. comutatores a **O**, *per* commutatores.
18. Sancti Benedicti cenobii a **O**, *per* Sancto Benedicto cenobio.
19. suis a **O**, *per* suos.
20. comutacione a **O**, *per* commutatione.
21. abemus a **O**, *per* habemus.
22. Minorisa a **O**, *per* Minorisensi.
23. comutacione a **O**, *per* commutatione.
24. abemus a **O**, *per* habemus.
25. comutacione a **O**, *per* commutatione.
26. Berchitano a **O**, *per* Bergitanensi.
27. Merles (*en català*); Merlensi (*en llatí*).
28. infrontant a **O**, *per* affrontant.
29. comutacione a **O**, *per* commutatione.
30. Stregodo a **O**.
31. iungente (*en català llatinitzat*) a **O**.
32. circi a **O**, *per* circio.
33. strada a **O**, *per* strata.
34. puplica a **O**, *per* publica.
35. afrontat a **O**, *per* affrontat.
36. aragallo (*en català llatinitzat*) a **O**.
37. de Adalelde (*en català*) a **O**.
38. strada a **O**, *per* strata.
39. de Leto a **O**, *per* Letoni.
40. circi a **O**, *per* circio.
41. de Ebbo a **O**, *per* Ebboni.
42. afrontat a **O**, *per* affrontat.
43. Stregodo a **O**. *Vegeu la nota 30.*
44. de Leto (*en català*) a **O**; Letoni (*en llatí*).
45. comutatores a **O**, *per* commutatores.
46. de Wifredo a **O**, *per* Wifredi.
47. circi a **O**, *per* circio.
48. de Wifredo a **O**, *per* Wifredi.
49. iudice a **O**, *per* iudici.
50. inf *il·legible actualment* a **O**.
51. afrontaciones a **O**, *per* affrontaciones.
52. comutamus a **O**, *per* commutamus.
53. integrietate a **O**, *per* integritate.
54. regresios a **O**, *per* regressios.
55. earum a **O**, *per* suos.
56. comutamus a **O**, *per* commutamus.
57. n[ostro iur]e *-les lletres entre claudàtors, il·legibles actualment-* a **O**; iure *per* iuro.
58. omnem a **O**, *per* omni.
59. integrietate a **O**, *per* integritate.
60. abeatis a **O**, *per* habeatis.
61. comutatores a **O**, *per* commutatores.
62. comutacione a **O**, *per* commutatione.
63. set a **O**, *variant, admesa en llatí, de sed.*
64. que a **O**, *per* quod.
65. comutacione a **O**, *per* commutatione.
66. inmelioracione a **O**, *per* immelioratione.

67. comutacione a **O**, per commutatione.
68. firmis a **O**, per firma.
69. *Tot seguit hi hauria d'anar: modo uel.*
70. comutacione a **O**, per commutatione.
71. Idus a **O**, per Iduum (*en genitiu plural*).
72. Iulii a **O**, per Iuliarum (*en genitiu plural*).
73. Radebertus a **O**, per Radeberto.
74. rege a **O**, per regi.
75. Bonefilius a **O**, per Bonifilii.
76. Sigard a **O**. *Vegeu la nota 16.*
77. comutacione a **O**, per commutatione.
78. Badeleus a **O**.
79. Sentericus a **O**, per Senterici.
80. Wifredus a **O**.
81. *Mitjans del segle XIX (a l'angle inferior dret de l'anvers, escrit amb tinta).*

570

1003, octubre, 12.

Venda. *Ermemir ven a Senfred, [= Sinfreu] Reinard [= Renat] i Goltred mitja mujada de vinya, que té dels seus pares, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] prop de l'església de Sant Fruitós, [de Bages] [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de cinc sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1214.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 310, pàg. 360, ex **O**.

1002² 1003 12-X³

S. fructuos.⁴

Venta à Seniofredo de una viña cerca la Iglesia de S. Fructuos⁵

[S.] F N° 424⁶

Arxiu de casa GUITART
TOMO__ PLÉC__S.F.
LLIGALL ____ N°. 62.
7

VIII.⁸ [21]

n. 1214⁹

In nomine Domini. Ego Ermemirus,¹⁰ uindictor¹¹ sum uobis Seniofredus¹² et Reinardus¹³ et Goltredus,¹⁴ emtores.¹⁵ Per hac¹⁶ scriptura uindicionis¹⁷ me¹⁸ uindo¹⁹ uobis semodiata I de uinea mea propria, qui mihi aduenit per²⁰ ienitorum²¹ meorum. Et est ipsa uinea in comitatum²² Minorisa,²³ prope domum Sancti Fructuosi.²⁴ Et afrontat²⁵ ipsa uinea: de orientis²⁶ in uinea de Vencemal;²⁷ de meridie in uinea Suniario;²⁸ de hocciduo²⁹ in uinea de me uinditore;³⁰ de circi³¹ in uinea Toderico.³² Quantum infra istas [a]frontaciones³³ includunt sic uindo³⁴ uobis ipsa uinea, totum

ab integrum, cum exio uel regresio³⁵ suo, in propter precidum³⁶ solidos V in rem ualentem. Et nihil exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta uinea de meo iuro in uestro trado domineo³⁷ potestatem³⁸ ad omnia que³⁹ facere uoluer<i>tis. ⁴⁰ Quod si ego uindictor⁴¹ aut ullusque homo qui contra hanc ista uindicione⁴² uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁴³ componat in duplo cum omnem⁴⁴ suam⁴⁵ inmelioracionem.⁴⁶ Et in antea ista uindicio⁴⁷ firma et stabilis permaneat⁴⁸ omnique tempore.

Facta carta uindicio⁴⁹ IIII Idus⁵⁰ Hoctuber⁵¹ anno VII renngante⁵² Raibertus⁵³ rex.⁵⁴

Sing⁵⁵+num Ermemirus,⁵⁶ qui ista uindicione⁵⁷ fecit et testes firmare rogauit. Sing⁵⁸+num Godemar.⁵⁹ Sing⁶⁰+num Todericus.⁶¹ Sing⁶²+num Ofressus.⁶³

Sclua,⁶⁴ sacer,⁶⁵ scripsit et (SSS) die uel anno quod supra.

11⁶⁶

1. *Caplletra inicial I decorada (bona per a reproduir). Diverses taques d'humitat, i tinta esvaïda en alguns indrets, a part que el final d'una línia i gairebé tota la següent se'n ratllà el text -del qual se'n poden llegir encara algunes lletres-, segurament perquè l'escrivà s'adonà que s'havia equivocat.*

2. 1002 ratllat, escrit amb llapis.

3. 1003 12-X escrit amb llapis, al costat.

4. S. fructuos.

5. Venta à Seniofredo de una viña cerca la Iglesia de S. Fructuos

6. [S.] F N° 424

7. *Segell estampat, c. 1923.*

8. VIII. [21]

9. n. 1214 escrit amb llapis.

10. Ermemirus a O.

11. uindictor a O, per uenditor.

12. Seniofredus a O, per Seniofredo.

13. Reinardus a O, per Reinardo.

14. Goltredus a O, per Goltredo.

15. emtores a O, per emptores.

16. hac a O, per hanc.

17. uindicionis a O, per uenditionis.

18. me a O, per mea.

19. uindo a O, per uendo.

20. per a O, per pro.

21. ienitorum a O, per genitorum.

22. comitatum a O, per comitatu.

23. Minorisa a O, per Minorisensi.

24. Sancti Fructuosi a O, per Sanctum Fructuosum.

24. afrontat a O, per affrontat.

25. orientis a O, per oriente.

27. de Vencemal a O, per Vencemali.

28. Suniario a O, per Suniarii.

29. hocciduo a O, per occiduo.

30. uinditore a O, per uenditore.

31. circi a O, per circio.

32. Toderico a O, per Toderici.

33. a esborrada actualment a O.

34. uindo a O, per uendo.

35. regresio a O, per regressio.

36. *precidum a O, per precium.*
37. *domineo a O, per dominio. Tot seguit hi hauria d'haver: et.*
38. *potestatem a O, per potestate.*
39. *que a O, per quod.*
40. *uolueritis a O, per uolueritis. Tot seguit, gairebé una línia amb el text ratllat.*
41. *uindictor a O, per uenditor.*
42. *uindicione a O, per uenditione.*
43. *set a O, variant, admesa en llatí, de sed.*
44. *omnem a O, per omni.*
45. *suam a O, per sua.*
46. *inmelioracionem a O, per immelioratione.*
47. *uindicio a O, per uenditio.*
48. *Tot seguit hi ha d'anar: modo uel.*
49. *carta uindicio a O, per ista carta uenditionis.*
50. *Idus a O, per Iduum.*
51. *Hoctuber a O, per Octobrium.*
52. *rengnante a O, per regnante.*
53. *Raibertus a O, per Raiberto.*
54. *rex a O, per regi.*
55. *Sing a O, per Sig.*
56. *Ermemirus a O, per Ermemiri.*
57. *uindicione a O, per uenditione.*
58. *Sing a O, per Sig.*
59. *Godemar (en català); Godemari (en llatí).*
60. *Sing a O, per Sig.*
61. *Todericus a O, per Toderici.*
62. *Sing a O, per Sig.*
63. *Ofressus a O, per Ofressi.*
64. *Sclua (en català) a O.*
65. *sacer a O, per sacerdos.*
66. *Mitjans del segle XIX (a l'angle inferior dret de l'anvers, escrit amb tinta).*

571

1003, octubre, 13.

Venda. *Ermemir i la seva esposa Oruçà venen a Todfred tres quarterades de vinya al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] prop del gual d'Espansenda, pel preu de deu sous, a pagar en coses que ho valguin.*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 26.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 311, pàg. 361, ex **O**.

spansenda¹

M. N°. 306.²

Manresa³

prop Quadomar⁴

Manresa.⁵**1004.**⁶**13-XI-1003**⁷

In nomine Domini. Ego Ermemir⁸ et uxori mea Oruca⁹ uinditores¹⁰ sumus tibi Totfret,¹¹ emtore.¹² Per hanc scriptura uindiccionis¹³ nostre¹⁴ sic uindimus¹⁵ tibi quarteradas¹⁶ III de uinna¹⁷ nostra propria, qui nobis aduenit per¹⁸ comparacione.¹⁹ Et est²⁰ ipsas III quarteradas de uinnas²¹ in comitatum²² Minorisa,²³ prope ipso quado²⁴ que²⁵ dicunt Spansenda.²⁶ Et afrontat²⁷ ipsa uinna.²⁸ de orientis²⁹ in torente,³⁰ et de meridie similiter; et de occiduo in uinna³¹ de Godregel³² uel de Docone,³³ et de circi³⁴ in uinna³⁵ de Rimol³⁶ uel suos eres.³⁷ Quantum infra istas afrontaciones³⁸ includunt sic uindimus³⁹ tibi ipsas III quarteradas de uinnas⁴⁰ ab integrum cum exio et regresio⁴¹ suo, in propter precium solidos X in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero iam predicta⁴² ipsas III quarteradas de uinna⁴³ de nostro iure⁴⁴ in tuo trado⁴⁵ dominio et poteste⁴⁶ ad omnia que⁴⁷ facere uolueritis. Quod si nos uinditores⁴⁸ aut ullusque omo⁴⁹ qui contra hanc ista carta uindiccione⁵⁰ uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁵¹ componat ipsas III quarteradas de uinnas⁵² in duplo cum omnem⁵³ suam⁵⁴ inmelioracionem.⁵⁵ Et in antea ista carta firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta carta uindiccione⁵⁶ XVIII Kalendas⁵⁷ December⁵⁸ anno VIII regnante Radebertus⁵⁹ rex.⁶⁰

Sig+num Ermemir.⁶¹ Sig+num Oruca, nos qui ista carta uindiccione⁶² fecimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Esclua.⁶³ Sig+num Uuifredus.⁶⁴ Sig+num Uuadamir.⁶⁵

Seniofredus,⁶⁶ sacer,⁶⁷ qui ista carta uindicione⁶⁸ scripsi (*signe*) die uel et⁶⁹ anno quod supra.

fol 10.⁷⁰

1. spansenda
2. M. N°. 306.
3. Manresa
4. prop Quadomar
5. Manresa.
6. 1004.
7. 13-XI-1003 *escrit amb llapis.*
8. Ermemir a **O**. *Nom personal masculí.*
9. Oruca a **O**. *Nom personal femení.*
10. uinditores a **O**, *per uenditores.*
11. Totfret (*en català*) a **O**. *Nom personal masculí d'origen germànic.*
12. emtore a **O**, *per emptore.*
13. uindiccionis a **O**, *per uenditionis.*
14. nostre a **O**, *per nostra.*
15. uindimus a **O**, *per uendimus.*
16. quarteradas a **O**. *La quarterada és una mesura de superfície agrària, la que conté una quantitat d'àrid de la capacitat d'una quartera.*
17. de uinna (*en català*) a **O**; uineis (*en llatí*).
18. per a **O**, *per pro.*
19. comparacione a **O**, *per comparacione.*
20. est a **O**, *per sunt.*
21. de uinnas (*en català*) a **O**; uineis (*en llatí*).

22. comitatum a **O**, per comitatu.
23. Minorisa a **O**, per Minorisensi.
24. quado a **O**. Segons l'ortografia catalana actual, gual.
25. que a **O**, per quod.
26. Spansenda a **O**. Nom personal femení d'origen germànic.
27. afrontat a **O**, per affrontat.
28. uinna (en català) a **O**; uinea (en llatí).
29. orientis a **O**, per oriente.
30. torente a **O**, per torrente.
31. uinna (en català) a **O**; uinea (en llatí).
32. de Godregel a **O**, per Godregelli.
33. de Docone a **O**, per Doconi.
34. circi a **O**, per circio.
35. in uinna (només el substantiu en català) a **O**, per in uinea (en llatí).
36. de Rimol a **O**. Rimol és nom personal femení.
37. eres a **O**, per heres.
38. afrontaciones a **O**, per affrontationes.
39. uindimus a **O**, per uendimus.
40. de uinnas (en català) a **O**; uineis (en llatí).
41. regresio a **O**, per regressio.
42. predicta a **O**, per predictas.
43. de uinna a **O**, per uinei.
44. iure a **O**, per iuro.
45. trado a **O**, per tradimus.
46. poteste a **O**, per potestate.
47. que a **O**, per quod.
48. uinditores a **O**, per uenditores.
49. omo a **O**, per homo.
50. uindicione a **O**, per uenditionis.
51. set a **O**; variant admesa, en llatí, de sed.
52. de uinnas (en català) a **O**; uineis (en llatí).
53. omnem a **O**, per omni.
54. suam a **O**, per sua.
55. immelioracionem a **O**, per immelioratione.
56. carta uindicione a **O**, per ista carta uenditionis.
57. Kalendas a **O**, per Kalendarum.
58. December a **O**, per Decembrium.
59. Radebertus a **O**, per Radeberto.
60. rex a **O**, per regi.
61. Ermemir a **O**, per Ermemiri.
62. uindicione a **O**, per uenditionis.
63. Esclua a **O**, per Escluani.
64. Uuifredus a **O**, per Uuifredi.
65. Uuadamir a **O**, per Uuadamiri.
66. Seniofredus a **O**. Nom personal masculí d'origen germànic.
67. sacer a **O**, per sacerdos.
68. uindicione a **O**, per uenditionis.
69. uel et a **O**, per uel o et.
70. Mitjans del segle XIX (a l'angle inferior dret de l'anvers, escrit amb tinta).

Venda. *Sesnanna i Rosa venen a Gescafred i la seva esposa Espetosa una terra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, al Pujol, [antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de catorze sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 27.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 312, pàg. 362, ex **O**.

B. N.º. 544²

audi domine³

P O 301.⁴

termino de Bages⁵

1003.⁶

Sesenanda vende â Giscafredo una tierra en el Pujol.⁷

23-XII-1003⁸

In nomine Domini. Ego⁹ Sesenanda¹⁰ et Rossa¹¹ uinditrix¹² sum¹³ uobis Giscafredus¹⁴ et uxor¹⁵ sua¹⁶ Espetosa,¹⁷ emtores.¹⁸ Per hac¹⁹ scriptura uindicionis²⁰ nostre²¹ uindimus²² uobis terra nostra propria, qui nobis aduenit per²³ ienitorum²⁴ nostrorum. Et est ipsa terra in comitatum²⁵ Minorisa,²⁶ in Campo Baias,²⁷ ad ipso Pogolo.²⁸ Et afrontat²⁹ ipsa terra: de orientis³⁰ in strada;³¹ de meridie in terra de Nefridio;³² de hocciduo³³ in terra de Borrellus³⁴ uel de Imulo;³⁵ de circi³⁶ in terra Sancti Benedicti uel de uos comparatores. Quantum infra istas afrontaciones³⁷ includunt sic uindimus³⁸ uobis ipsa terra, totum ab integrum, cum exio uel regresio³⁹ suo, in propter precidum⁴⁰ solidos XIII in rem ualentem. Et nichil⁴¹ exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta terra de nostro iuro in uestro tradimus domineo⁴² potestatem,⁴³ ad omnia que⁴⁴ facere uolueritis. Quod si nos uinditores⁴⁵ aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicione⁴⁶ uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁴⁷ componat in duplo cum omnem⁴⁸ suam⁴⁹ inmelioracionem.⁵⁰ Et in antea ista uindicio⁵¹ firma et stabilis permaneat⁵² omnique tempore.

Facta ista uindicio⁵³ X Kalendis⁵⁴ Ianuariis⁵⁵ anno VIII regnante⁵⁶ Raibertus⁵⁷ rex.⁵⁸
Sing⁵⁹+num Sesenanda. Sing⁶⁰+num Rossa, qui ista uindicione⁶¹ fecit⁶² et testes firmare rogauit.⁶³ Sing⁶⁴+num Adouagro.⁶⁵ Sing⁶⁶+num Amalricus.⁶⁷ Sing⁶⁸+num Guadamirus⁶⁹

Sclua,⁷⁰ sacer,⁷¹ qui ista uindicione⁷² scripsit et (*signe*) die uel anno quod supra

1. *Caplletra inicial I decorada.*

2. B. N.º. 544

3. audi domine

4. P O 301.

5. termino de Bages

6. 1003.

7. Sesenanda vende â Giscafredo una tierra en el Pujol.

8. 23-XII-1003 *escrit amb llapis.*

9. Ego a **O**, per nos.
10. Sesenanda a **O**.
11. Rossa a **O**.
12. uinditrix a **O**, per uenditrices.
13. sum a **O**, per sumus..
14. Giscafredus a **O**, per Giscafredo.
15. uxor a **O**, per uxori.
16. sua a **O**, per tua.
17. Espetosa a **O**.
18. emtores a **O**, per emptores.
19. hac a **O**, per hanc.
20. uindicionis a **O**, per uenditionis.
21. nostre a **O**, per nostra.
22. uindimus a **O**, per uendimus.
23. per a **O**, per pro.
24. ienitorum a **O**, per genitorum.
25. comitatum a **O**, per comitatu.
26. Minorisa a **O**, per Minorisensi.
27. Baias a **O**, per Baiensi.
28. Pogolo (*en català llatinitzat*) a **O**. *Correspon al Pujol, antiga vila, després mas, ambdós desapareguts, de la parròquia de Sant Genís del Pujol, que després prengué el nom de Vall dels Horts, pels horts que hi tenia el monestir de Sant Benet de Bages.*
29. afrontat a **O**, per affrontat.
30. orientis a **O**, per oriente.
31. strada a **O**, per strata.
32. de Nefridio a **O**, per Nefridii.
33. hocciduo a **O**, per occiduo.
34. de Borrellus a **O**, per Borrelli.
35. de Imulo a **O**.
36. circi a **O**, per circio.
37. afrontaciones a **O**, per affrontationes.
38. uindimus a **O**, per uendimus.
39. regresio a **O**, per regressio.
40. precidum a **O**, per precium.
41. nichil a **O**, per nihil.
42. domineo a **O**, per dominio.
43. potestatem a **O**, per potestate.
44. que a **O**, per quod.
45. uinditores a **O**, per uenditores.
46. uindicione a **O**, per uenditione.
47. set a **O**, *variant admesa, en llatí, de sed.*
48. omnem a **O**, per omni.
49. suam a **O**, per sua.
50. immelioracionem a **O**, per immelioratione.
51. uindicio a **O**, per uenditio o carta uenditionis.
52. *Tot seguit hi ha d'haver: modo uel.*
53. uindicio a **O**, per uenditio.
54. Kalendis a **O**, per Kalendarum.
55. Ianuariis a **O**, per Ianuarium.
56. regnante a **O**, per regnante.
57. Raibertus a **O**, per Raiberto.
58. rex a **O**, per regi.

59. Sing a **O**, per Sig.
60. Sing a **O**, per Sig.
61. uindicione a **O**, per uenditione o carta uenditionis.
62. fecit a **O**, per fecimus.
63. rogauit a **O**, per rogauimus.
64. Sing a **O**, per Sig.
65. Adouagro a **O**, per Adouagri.
66. Sing a **O**, per Sig.
67. Amalricus a **O**, per Amalrici.
68. Sing a **O**, per Sig.
69. Guadamirus a **O**, per Guadamiri.
70. Sclua amb majúscules a **O**.
71. sacer a **O**, per sacerdos.
72. uindicione a **O**, per uenditione o carta uenditionis.

573

1004, febrer, 11.

Venda. *Senfred [= Sinfreu] i la seva esposa Gerberga, que anomenen Bonamoça, venen a Sendred [= Sindreu] i la seva esposa Morena una casa, una cort i la terra que és al seu voltant, i, en un altre lloc, a les Comelles, una peça de vinya. És, tot, al comtat d'Osona, al terme del castell de Tona, a la font de Tordera, al costat del Prat, [Fontordera -paratge-, actual municipi de Tona, comarca d'Osona] pel preu d'un mancús i mig d'or.*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1214.

a. Extracte del segle XVIII: ACA, Monacals - Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 75, Indice Nou del Calaix 18, núm. 103, f. 46 v. - 47 r.

O¹

U. N°. 7²

terres que son a tona
no se sab de quin alou son³

Lo Domini me pareix es del obispo =⁴

=Ausona=⁵

N 103 segons lo Indice nou⁶

tona. Fontordera⁷

1004.⁸ 11-II⁹

Arxiu de casa GUITART
TOMO __ PLÉC _13_
LLIGALL ____ N°. 434
10

k[arta] de tonna¹¹

donacion y otros papeles de una partida de tierra dicha tordera en tona.¹²**n. 1215**¹³

In Dei nomine. Ego Seniofredus¹⁴ et uxor¹⁵ mea Geriberga,¹⁶ qui nominant Bonamucia,¹⁷ uinditores¹⁸ sumus uobis Senderedus¹⁹ et uxor²⁰ tua Morena,²¹ emtores.²² Per hanc scriptura uindicionis²³ nostre²⁴ uindimus²⁵ uobis kasa²⁶ cum solo et superposito et curte²⁷ et ipsa terra qui in circuitu est. Et in alio loco pecia I de uinea que²⁷ dicunt ad ipsas Commellas,²⁸ nostrum proprium, qui nobis aduenit ad me²⁹ Seniofredus³⁰ de mea comparacione³¹ et ad me uxore de ienitores³² meos uel per³³ quacumque uoce, que³⁴ nos ibidem abemus.³⁵ Et est hec omnia in comitatum³⁶ Ausona,³⁷ in terminio³⁸ de castro³⁹ Tonda,⁴⁰ ad ipsa fonte de Tordaria,⁴¹ iusta⁴² ipso Prado. Et affrontat⁴³ ipsa kasa⁴⁴ cum ipsa terra qui ibidem est: de oriente in terra de uos emtores,⁴⁵ de meridie in ipso Prado uel in uia; de occiduo in terra de Sperandeo,⁴⁶ de circii⁴⁷ similiter. Quantum in⁴⁸ istas afrontaciones⁴⁹ includunt sic uindimus⁵⁰ uobis ipsa kasa⁵¹ cum ipsa terra qui ibidem est et ipsa uinea qui est ad ipsas Commellas,⁵² cum ipsas afrontaciones⁵³ qui ibidem sunt, ab integrum, cum exio uel regrexus⁵⁴ earum,⁵⁵ in propter precium mancoso⁵⁶ et medio de auro.⁵⁷ Et est manifestum. Et de nostro iure⁵⁸ in uestra⁵⁹ tradimus dominio et potestatem⁶⁰ ad uestrum proprium, a⁶¹ faciendum quecumque uolueritis, in Dei nomine abeatis⁶² firmam potestatem a presenti die et tempore. Quod si nos uinditores⁶³ aut ullusque omo⁶⁴ qui contra ista scriptura uindicione⁶⁵ uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁶⁶ componat ipsa hec omnia in duplo cum omnem⁶⁷ suam⁶⁸ inmelioracione.⁶⁹ Et in antea ista scriptura uindicio⁷⁰ firma permaneat modo uel omnique tempore.

Facta⁷¹ uindicione⁷² III Idus⁷³ Februarii⁷⁴ anno VIII regnante Ratbertus⁷⁵ rex.⁷⁶

S+num Seniofredus.⁷⁷ S+num Geriberga, que⁷⁸ nominant Bonamucia, qui ista uindicione⁷⁹ fecimus et firmare rogauimus. S+num Vidale.⁸⁰ S+num Maier.⁸¹ Wilieونسus,⁸² sacer⁸³ (*signe*).

Cixilane,⁸⁴ sacer,⁸⁵ scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Caplletra inicial I decorada (bona per a reproduir). Diversos forats petits, i algunes taques d'humitat, que han provocat que la tinta s'esvaís, en alguns punts. Malgrat tot, pot fer-se una lectura correcta del text sense cap dificultat especial.*

2. U. N°. 7

3. terres que son a tona

no se sab de quin alou son

4. Lo Domini me pareix es del obispo =

5. =Ausona=

6. N 103 segons lo Indice nou

7. tona. Fontordera

8. 1004.

9. 11-II, *al costat, escrit amb llapis.*

10. *Segell estampat, c. 1923.*

11. k[arta] de tonna

12. donacion y otros papeles de una partida de tierra dicha tordera en tona.

13. n. 1215, *escrit amb llapis.*

14. Seniofredus a O.

15. uxor a O, *per uxori.*

16. Geriberga a O.

17. Bonamucia a O.

18. uinditores a O, *per uenditores.*

19. Senderedus a O.

20. uxor a O, *per uxori.*

21. Morena a O.

22. emtores a **O**, *per* emptores.
23. uindicionis a **O**, *per* uenditionis.
24. nostre a **O**, *per* nostra.
25. uindimus a **O**, *per* uendimus.
26. kasa a **O**, *per* chasa o casa.
27. curte a **O**, *per*.
28. que a **O**, *per* quod.
29. Commellas -*amb doble m-* (en català) a **O**. *Segons l'ortografia catalana actual* Comellas.
30. Seniofredus (nominatiu) a **O**, *per* Seniofredum (acusatiu).
31. comparacione a **O**, *per* comparatione.
32. ienitores a **O**, *per* genitores.
33. per a **O**, *per* pro.
34. que a **O**, *per* quod.
35. abemus a **O**, *per* habemus.
36. comitatum a **O**, *per* comitatu.
37. Ausona a **O**, *per* Ausonensi.
38. terminio a **O**, *per* termino.
39. de castro a **O**, *per* castri.
40. Tonda (en llatí) a **O**. *En català de l'època*, Tonna; *segons l'ortografia catalana actual*, Tona.
41. Tordaria (en llatí) a **O**; *en català*, Tordera.
42. iusta a **O**, *per* iuxta.
43. afrontat a **O**, *per* affrontat.
44. kasa a **O**, *per* chasa o casa.
45. emtores a **O**, *per* emptores.
46. de Sperandeo a **O**, *per* Sperandei.
47. circii a **O**, *per* circio.
48. in a **O**, *per* infra.
49. afrontaciones a **O**, *per* affrontationes.
50. uindimus a **O**, *per* uendimus.
51. kasa a **O**, *per* chasa o casa.
52. Commellas a **O**. *Vegeu la nota 29.*
53. afrontaciones a **O**, *per* affrontationes.
54. regrexus a **O**, *per* regressio.
55. earum a **O**, *per* suos.
56. mancoso (en català llatinitzat) a **O**.
57. de auro a **O**, *per* auri.
58. iure a **O**, *per* iuro.
59. uestra a **O**, *per* uestro.
60. potestatem a **O**, *per* potestate.
61. a a **O**, *per* ad.
62. abeatis a **O**, *per* habeatis.
63. uinditores a **O**, *per* uenditores.
64. omo a **O**, *per* homo.
65. uindicione a **O**, *per* uenditionis.
66. set a **O**, *variant admesa, en llatí, de sed.*
67. omnem a **O**, *per* omni.
68. suam a **O**, *per* sua.
69. immelioracione a **O**, *per* immelioratione.
70. uindicio a **O**, *per* uenditionis.
71. *Tot seguit hi hauria d'haver: ista.*
72. uindicione a **O**, *per* uenditione o carta uenditionis.
73. Idus a **O**, *per* Iduum.

74. Februarii a **O**, per Februarium.
75. Ratbertus a **O**, per Ratberto.
76. rex a **O**, per regi.
77. Seniofredus a **O**, per Seniofredi.
78. que a **O**, per quod.
79. uindicione a **O**, per uenditione.
80. Vidale a **O**, per Vitalis.
81. Maier a **O**.
82. Wilieuonsus a **O**.
83. sacer a **O**, per sacerdos.
84. Cixilane a **O**, per Cixilianus. *Nom personal masculí d'origen germànic. Ha donat el cognom català Aixelà.*
85. sacer a **O**, per sacerdos.

a¹

Fontordera de Tona, Las Comellas, de Tona.

N 103.

Any 1004.

Venda de Casa Terra, y Vinya en Fontordera de Tona, entre seculares.

«Consta ab Acte Clos per Cixline;² . sacerdot, a 4 dels Idus de Febrer Any 8. del Reynat de Radberto Rey; Que Seniofredo, y sa Muller Geriberga, dita Bonamucia, venen a Sendredo, y a sa Muller Morena, La Casa ab lo Piso, y cubert, y Cort, y la Terra, que está en lo circuit; Y en altre part, una Pessa de Vinya, que'n dihuen: a las Comellas; Tot lo qual está en lo Comptat de Ausona, en lo Terme del Castell,³ de Tona. en Fontordera, prop del Prat. Y afronta la dita Casa, ab lo Piso, y Cubert, y la Terra, de Orient ab Terra dels compradors; De mitg Dia ab lo Prat, o ab lo Cami; De Ponent, ab Terra de Esperando; De Tremontana axí mateix: Quant estas Afrontacions enclohuen ho venen, ab la dita Vinya ab sas Afrontacions per preu de un Mancós, y mitg de Or.»

1. *La data de l'extracte del segle XVIII correspon al 10 de febrer, no a l'11 del mateix mes, que és la correcta.*

2. *Cixline amb majúscules a O; pel nom de l'escrivà, vegeu el núm. 106, f. 47 v., on és transcrit Eixilano, o Cixilano Sacerdot.*

3. *Castell escrit damunt una altra paraula, esborrada.*

Donació pietosa. *Audesind [= Ausens, Otsens] i la seva esposa Sabrosa donen al monestir de Sant Benet de Bages un alou (torre amb cases i corts, i vinyes, i bótes grans que hi ha a les cases), que tenen per compra, al terme [de la ciutat] de Manresa, exceptuant-ne una casa a Manresa, amb llurs estris i hort, [actual municipi de Manresa, comarca de Bages] amb la condició que els donants el retindran durant la seva vida, i després de llur decés passarà a Sant Benet.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 28.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 313, pàg. 363, ex **O**.

M. N° 214.²

Minorisa³

Donacions a S. Benet de Bages = dins los te[rms] de Manresa⁴

Manresa.⁵

1005.⁶

Audesendo y su Muger dan al Monasterio sus alodios en el termino de Manresa.⁷

21-IV-1004⁸

In Dei nomine. Ego⁹ Audesendus¹⁰ et uxor¹¹ me¹² Sabrosa,¹³ donatores sumus nos a¹⁴ domum Sancti Benedicti cenobi,¹⁵ que¹⁶ est situs infra termine¹⁷ de ciuitate¹⁸ Minorissa,¹⁹ iusta²⁰ flume²¹ Lobrechado.²² Mangnum²³ nobis et satis licitum eset²⁴ uidetur domum Dei edificare²⁵ ubique et de nostris rebus onorare²⁶ atque concedere. Audientem²⁷ predichacionem²⁸ Sanctorum Patrum quia elemosinam²⁹ ad mortem liberat anima. Cognoscentes nos macula onustorum,³⁰ compuntos³¹ diuine³² pietatem ut pius et missericor³³ sit Deus in peccatis nostris. Propterea concedimus atque tradimus omnem aulodem³⁴ nostro³⁵ ad domo³⁶ predicto.³⁷ Id est: turre cum casas³⁸ et curtes,³⁹ et uineas,⁴⁰ quem abemus⁴¹ in comitatum⁴² Minorissa,⁴³ infra eius⁴⁴ termines,⁴⁵ et uascula mogore⁴⁶ que⁴⁷ in eius⁴⁸ domos⁴⁹ sunt. Et aduenit nobis hec omnia per⁵⁰ nostra comparacione. Et afrontat⁵¹ hec omnia superius nominata: de parte orientis⁵² in alueo Lobrechado;⁵³ et de meridie in marugo⁵⁴ de Iouanne;⁵⁵ et de hocciduo⁵⁶ in flume⁵⁷ Cardesnario;⁵⁸ et de circi⁵⁹ que⁶⁰ dicitur in ipsas Terras Albes.⁶¹ Quantum in⁶² istas III^{or} afrontaciones⁶³ includunt sic tradimus ipsum nostrum aulodem⁶⁴ ad iam predicto⁶⁵ cenobi,⁶⁶ cum illorum⁶⁷ afrontaciones⁶⁸ quas in cartulis nostris empcionis resonant, propter Deum et remedium animas nostras, exceptus ipsa mansione que⁶⁹ in Minorissa⁷⁰ est, aput sua uascula ab ipso orto.⁷¹ In tale uidelicet racionem ut dum nos donatores uixerimus teneamus et possideamus. Post obitum uero nostrum remaneat ad domo⁷² Sancti Benedicti cenobi⁷³ sicut superius insertum est. Quod si nos donatores ad⁷⁴ ullusque omo⁷⁵ qui contra ista scriptura donacionis uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁷⁶ componat ipsum aulodem⁷⁷ supradicto⁷⁸ in quadruplo cum illorum⁷⁹ inmelioracione.⁸⁰ Et in antea ista donacione⁸¹ firma et stabilis permaneat mo[do]⁸² uel omnique tempore.

Facta ista donacionis⁸³ XI Kalendas⁸⁴ Madias⁸⁵ anno VIII regnante Ragnabertus⁸⁶ rege.⁸⁷

S+num Audesendus.⁸⁸ S+num Sabrossa,⁸⁹ qui ista donacionem⁹⁰ fecimus et testes firmare rogauimus. (*crismó*) Badeleuus,⁹¹ presbiter (*signe*). S+num Esperandeo.⁹² S+num Poncio.⁹³

Iaucefredus,⁹⁴ presbiter, qui ista donacione⁹⁵ scri(*signe*)psit die et anno quod supra.

fol. 22.⁹⁶

1. *Caplletra inicial I. Crismó (la tinta és una mica esvaïda) que precedeix el nom i el signe del primer testimoni, el sacerdot Badeleu/Basleu. A la part superior, al mig, manca un bocí del pergami que ha fet desaparèixer part de les lletres de nos ad, que no obstant s'han pogut llegir. En aquesta part del pergami, al costat, també hi ha una taca d'humitat, d'un centímetre d'amplada per un centímetre d'alçada aproximadament, que afecta algunes lletres de les dues primeres línies (Benedicti a la primera i rebus a la segona). El pergami ha estat retallat per la part inferior, segles després de la redacció del document, com es pot comprovar al revers, dins los te[rmes] de Manresa; no afecta el text redactat el 1004 pel sacerdot Jofre (Iaucefredus).*

2. M. N°. 214.

3. Minorisa

4. Donacions ā S. Benet de Bages = dins los te[rmes] de Manresa=

5. Manresa.

6. 1005.

7. Audesendo y su Muger dan al Monasterio sus alodios en el termino de Manresa.

8. 21-IV-1004 *escrit amb llapis.*

9. ego a **O**, per nos.

10. Audesendus a **O**, per Audesindus. *Ha donat els cognoms catalans: Ausens i Otsens.*

11. uxor a **O**, per uxori.

12. me a **O**, per mea.

13. Sabrosa (*en català*) a **O**.

14. a a **O**, per ad.

15. Sancti Benedicti cenobi a **O**, per Sanctum Benedictum cenobium.

16. que a **O**, per quod.

17. termine a **O**, per termino.

18. de ciuitate a **O**, per ciuitatis.

19. Minorissa a **O**, per Minorisensi.

20. iusta a **O**, per iuxta.

21. flume a **O**, per flumine.

22. Lobrechado a **O**.

23. mangnum a **O**, per magnum.

24. eset a **O**, per est.

25. edificiare a **O**, per edificare.

26. onorare a **O**, per honorare.

27. audientem a **O**, per audientes.

28. predichacionem a **O**, per predicationem.

29. elemosinam a **O**, per eleemosynam < grec.

30. onustorum a **O**, per onustum.

31. compuntos a **O**, per compunctos.

32. diuine a **O**, per diuinae.

33. missericor a **O**, per misericors.

34. aulodem a **O**, per alodem.

35. nostro a **O**, per nostrum.

36. domo a **O**, per domum.

37. predicto a **O**, per predictum.

38. casas a **O**, per casis.

39. curtes a **O**, per curtis.

40. uineas a **O**, per uineis.

41. abemus a O, per habemus.
42. comitatum a O, per comitatu.
43. Minorissa a O, per Minorisensi.
44. eius a O, per eis.
45. termines (*acusatiu plural*) a O, per terminibus (*ablatiu plural*).
46. mogore a O, per maiore.
47. que a O, per quod.
48. eius a O, per eis.
49. domos (*acusatiu plural*) a O, per domibus (*ablatiu plural*).
50. per a O, per pro.
51. afrontat a O, per affrontat.
52. orientis a O, per oriente.
53. Lobrechado a O. *Vegeu la nota 22.*
54. marugo a O.
55. de Iouanne a O, per Iouannis o Iohannis.
56. hocciduo a O, per occiduo.
57. flume -la forma correcta és flumen- (*nominatiu singular*) a O, per flumine (*ablatiu singular*).
58. Cardesnario a O.
59. circi a O, per circio.
60. que a O, per quod.
61. Terras Albes (*en català*) a O.
62. in a O, per infra.
63. afrontaciones a O, per affrontaciones.
64. aulodem a O, per alodem.
65. predicto a O, per predictum.
66. cenobi a O, per cenobium.
67. illorum (*en genitiu plural*) a O, per illis (*en ablatiu plural*).
68. afrontaciones a O, per affrontaciones.
69. que a O, per quod.
70. Minorissa a O, per Minorisa.
71. orto a O, per horto.
72. domo a O, per domum.
73. cenobi a O, per cenobii.
74. ad a O, per aut.
75. omo a O, per homo.
76. set a O, *variant, admesa en llatí, de sed.*
77. aulodem a O, per alodem.
78. supradicto a O, per supradictum.
79. illorum a O, per illis.
80. immelioracione a O, per immeliorationibus.
81. donacione a O, per donacione.
82. do *il·legible actualment* a O.
83. donacionis a O, per scriptura donacionis.
84. Kalendas a O, per Kalendarum.
85. Madias a O, per Maiarum.
86. Ragnabertus a O, per Ragnaberto.
87. rege a O, per regi.
88. Audesendus a O, per Audesendi.
89. Sabrossa a O, per Sabrosa.
90. donacionem a O, per donatio o scriptura donacionis.

91. Badeleuus a **O**. *Nom personal masculí d'origen grec, Basileus. En català de l'època Badeleu/Basleu; en català actual Basili.*
 92. Esperandeo (*en català llatinitzat*) a **O**; Sperandei (*en llatí*).
 93. Poncio a **O**, per Poncii.
 94. Iaucefredus *amb majúscules* a **O**.
 95. donacione a **O**, per donatio o scriptura donationis.
 96. *Mitjans del segle XIX (a l'angle inferior dret de l'anvers, escrit amb tinta).*

575

1004, juliol, 1.

Venda i donació pietosa. *Maria [vídua d'Ermeniscle, difunt] i els seus fills: Godriel; Unniscle; Salamó; [= Salomó] Adalbert; Danla; Riquela, dona; Eribert; [= Heribert] Giscafred; [= Gescafred] Ermemir; i Alúdia, [= Alòdia] dona, venen al monestir de Sant Benet de Bages una casa, unes sitges, l'angle on hi ha el colomar, i una era, que Ermeniscle va termenar, pel preu de sis sous, a pagar en coses que ho valguin. I li donen tres quarterades de vinya que van plantar, per a l'ànima d'Ermeniscle, difunt. Maria ho té del seu marit,¹ i, els fills, del seu pare. [Ermeniscle, difunt] És al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Vilaclara.[Vilaclara -vila desapareguda; mas-, parròquia de Sant Martí de Torroella, actual municipi de Sant Joan de Vilatorrada, comarca de Bages]²*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 29.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 314, pàg. 364, ex **O**.

P. 213³

Vilaclara⁴

Nº 171⁵

ECXCVIII⁶

Villaclara⁷

S. Pedor.⁸

1004. Vila clara.⁹

Maria y sus hijos venden al Monasterio una Casa y tierras, y le dan una viña todo en S. Pedor, en Vila clara.¹⁰

In nomine Domini. Ego Maria,¹¹ femina, et filiis meis, his nominibus id est: Godriel,¹² et Unnisclo,¹³ et Salamo,¹⁴ et Adalbert,¹⁵ et Danla,¹⁶ et Ricihilde,¹⁷ femina; et Eriberto,¹⁸ et Giscafred;¹⁹ et Ermemir,²⁰ et Aludia,²¹ femina. Nos simul in unum uinditores²² summus²³ uel donatores ad domum Sancti Benedicti cenobii. Nos simul in unum sic uindimus²⁴ ipsa casa cum solo et cigas,²⁵ superposito et ipso angulo quod est ad ipso²⁶ columbario,²⁷ et ipsa era,²⁸ quod ego²⁹ Ermenisclus fixurau, et ipsa uinea quod ego³⁰ plantaui. Sunt quarteradas³¹ III. Qui nobis aduenit, ad me Maria per meum genitorem,³² et ad nos infantes per nostrum genitorem,³³ qui est defunctus. Et est ipsa hec omnia in comitatu Minorisa,³⁴ in locum³⁵ que³⁶ dicunt Uillaclara.³⁷ Et affrontat ipsa casa cum ipso angulo et ipsa era in casas³⁸ de nos uinditores³⁹ uel donatores: de

meridie in strada⁴⁰ et in ipsa calice;⁴¹ de occiduo in ipsa era;⁴² et de circi⁴³ in ipso horto. Et ipsa uinea affrontat: de oriente et de meridie in terra de Donucio;⁴⁴ de occiduo et de circi⁴⁵ in uineas de⁴⁶ Sancti Benedicti. Quantum infra istas affrontaciones includunt sic uindimus⁴⁷ uel donamus ad domum Sancti Benedicti ipsa hec omnia, cum exio uel regressio earum,⁴⁸ in propter precium solidos VI in rem ualentem. Et ipsa uinea propter Deum et remedium anime Erminiscli. Quod si nos uinditores⁴⁹ uel donatores aut ullusque homo qui contra hanc hista⁵⁰ carta uindicione⁵¹ uel donacione⁵² uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat ipsa hec omnia in duplo cum omnem⁵³ suam⁵⁴ inmelioracionem.⁵⁵ Et in antea ista carta uindicio⁵⁶ uel donacio⁵⁷ firma et stabilis permaneat⁵⁸ omnique tempore.

Facta⁵⁹ carta in die Kalendas⁶⁰ Iulii⁶¹ anno VIII regnante Radberto⁶² rege.⁶³

Sign+um Maria. Sign+um Godriel.⁶⁴ Sign+um Unnisclo.⁶⁵ Sign+um Salamo.⁶⁶ Sign+um Adalbert.⁶⁷ Sign+um Danla.⁶⁸ Sign+um Richelde,⁶⁹ femina. Sign+um Eriberto.⁷⁰ Sign+um Giscafred.⁷¹ Sign+um Ermemir.⁷² Sign+um Aludia. Nos simul in unum qui ista carta uindicione⁷³ uel donacione⁷⁴ fecimus et testes firmare rogauimus. Sign+um Elamir.⁷⁵ Sign+um Quidbal.⁷⁶ Sign+um Miro.⁷⁷

Ermengaudus, presbiter,⁷⁸ qui ista carta uindicione⁷⁹ uel donacione⁸⁰ rogatus scripsit et (*signe*) die uel anno quod supra.

1. *Caplletra inicial I decorada, interessant per a reproduir, així com també pel nom de l'escrivà, escrit amb lletres capitals i clares. Comparar el document amb els núms. 11 i 22. [també de Vilaclara (Vilaclara -vila desapareguda, mas-, parròquia de Sant Martí de Torroella, actual municipi de Sant Joan de Vilatorrada, comarca de Bages)] Malgrat el seu relatiu bon estat de conservació, té alguns forats.*

2. *Sembla que aquest és el mot adequat, si bé al document hi ha escrit genitorem (pare), [vegeu la nota 32] que és del tot adequat per als fills. [vegeu la nota 33]*

3. P. 213.

4. Vilaclara.

5. N° 171.

6. ECXCVIII ratllat a O.

7. Villaclara.

8. S. Pedor.

9. 1004. Vila clara.

10. Maria y sus hijos venden al Monasterio una Casa y tierras, y le dan una viña todo en S. Pedor, en Vila clara.

11. Maria a O.

12. Godriel a O.

13. Unnisclo -Unisclo- a O; Undisclo (*en llatí*).

14. Salamo a O.

15. Adalbert a O.

16. Danla a O.

17. Ricihilde a O. *Nom personal femení d'origen germànic, format amb ric, 'poderós', i Hilde, nom personal femení d'aquest origen. Vegeu la nota 10 del document núm. 528 -1000, maig, 4- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 4).*

18. Eriberto a O.

19. Giscafred a O.

20. Ermemir (*en català*) a O.

21. Aludia (*en català*) a O. *Segons l'ortografia catalana actual Alòdia.*

22. uinditores a O, *per uenditores.*

23. summus a O, *per sumus.*

24. uindimus a O, *per uendimus.*

25. cigas (*en català*) a O. *Segons l'ortografia catalana actual: sitges.*

26. ipso a **O**, per ipsum.
27. columbario a **O**, per columbarium.
28. era (en català) a **O**.
29. ego es refereix a Ermeniscle (vegeu la nota següent); l'ús del pronom personal és, en aquest cas, incorrecte, perquè és referit a una persona difunta, mentre que a l'inici del document sí que s'empra correctament, referit a Maria, la seva vídua.
30. ego a **O**. Vegeu la nota anterior.
31. quarteradas (en català) a **O**.
32. genitorem (acusatiu singular) a **O**, per genitore (ablatiu singular).
33. genitorem (acusatiu singular) genitore (ablatiu singular).
34. Minorisa a **O**, per Minorisensi.
35. locum a **O**, per loco.
36. que a **O**, per quod.
37. Uillaclara a **O**.
38. casas a **O**, per casis.
39. uinditores a **O**, per uenditores.
40. strada (en català llatinitzat) a **O**, per strata.
41. calice a **O**. Probablement correspon a un mot català que actualment, segons l'ortografia vigent, s'escriu callís.
42. era (en català) a **O**. Vegeu la nota 28.
43. circi a **O**, per circio.
44. de Donucio a **O**, per Domnucii.
45. circi a **O**, per circio.
46. de a **O**; sobrer.
47. uindimus a **O**, per uendimus.
48. earum a **O**, per eis.
49. uinditores a **O**, per uenditores.
50. hista a **O**, per ista.
51. uindicione a **O**, per uenditionis.
52. donacione a **O**, per donationis.
53. omnem a **O**, per omni.
54. suam a **O**, per sua.
55. immelioracionem a **O**, per immeliorationem.
56. uindicio a **O**, per uenditionis.
57. donacio a **O**, per donationis.
58. Tot seguit hi hauria d'haver: modo uel.
59. Tot seguit hi hauria d'haver: ista.
60. die Kalendas a **O**, per die Kalendis.
61. Iulii a **O**, per Iuliarum.
62. Radberto a **O**.
63. rege a **O**, per regi.
64. Godriel (en català) a **O**, per Godrielli.
65. Unniscllo a **O**, per Unniscli/Uniscli o Undiscli (en llatí).
66. Salamo (en català) a **O**, per Salomonis (en llatí).
67. Adalbert (en català) a **O**, per Adalberti (en llatí).
68. Danla (en català) a **O**, per Danlani (en llatí).
69. Richelde a **O**. Vegeu la nota 17.
70. Eriberto (ablatiu singular) a **O**, per Heriberti (genitiu singular). Nom personal masculí d'origen germànic, Haribert, format per hari, 'poble', i el sufix d'aportació frànica beraht, 'il·lustre'. [MOLL, *Els llinatges catalans*, pàgs. 19, 20 i 94 / NADAL, Josep M. - PRATS, Modest, *Història de la llengua catalana. I*, pàg. 103]
71. Giscafred (en català) a **O**, per Giscafredi (en llatí).

72. Ermemir (*en català*) a **O**, per Ermemiri (*en llatí*).
 73. uindicione a **O**, per uenditionis.
 74. donacione a **O**, per donationis.
 75. Elamir (*en català*) a **O**, per Elamiri (*en llatí*).
 76. Quidbal (*en català*) a **O**, per Quidbaldi (*en llatí*).
 77. Miro a **O**, per Mironi.
 78. Ermengaudus, presbiter, *amb majúscules* a **O**.
 79. uindicione a **O**, per uenditionis.
 80. donacione a **O**, per donationis.

576

1004, juliol, 4.

Donació testamentària. *Mir i la seva esposa Aldregod, i Adalamir [= Adalmir] i la seva esposa Adalberga, marmessors,¹ donen al monestir de Sant Benet de Bages un alou (cases amb corts, horts, terres i vinyes), que tenen per compra, quelcom dels parents i per altres drets, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al terme de Montpeytà, al riu de Sant Fruitós, [riu d'Or -Ridor-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] a la Planca del vilar que fou d'Òlsia/Èlsia [=Elsa] [prop dels Tres Salts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]²*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1216.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 315, pàg. 365, ex **O**.

monte petan³

1003.⁴ **1004 4-VII**⁵

Montpeytà⁶

Aygo⁷ y su Muger dan al Monasterio su Alodio en Montpeyta que dize afronta â Oriente con la Roca â medio dia con el Rio Llobregat o con el Mas Planca â Poniente con la Portella, y à cierz con Monpeyta. año VII de Roberto.⁸

Arxiu de casa GUITART
TOMO __ PLÉC _SF._
LLIGALL _002_ N°. 068.

 9

VIII-13¹⁰

n. 1216¹¹

In nomine Domini. Ego Miro¹² et uxor mea Eldregodo,¹³ et Adalamiro¹⁴ et uxor mea Adalberga,¹⁵ donatores sumus Deo et Sancto Benedicto cenobio. Manifestum est enim quia placuit animis nostris et placet nullis quo egentis¹⁶ inperio¹⁷ nec suadentis ingenio set¹⁸ propria et expontanea¹⁹ hoc elegit bona uoluntas²⁰ ut Deo et Sancto Benedicto carta fecissemus pro animas nostras sicuti et facimus. Donamus namque ad predicto²¹ Sancto Benedicto cenobio²² alaudem²³ nostrum, id est: casas cum curtes²⁴ et ortos²⁵ et terras et uineas, nostrum proprium, qui nobis aduenit per²⁶ comparacione et aliquid per²⁷ parentorum uel per²⁸ quacumque uoce. Et est ipsum alaude²⁹ in comitatu Minorisa,³⁰ in

terminio³¹ de Monteipetano,³² ad ipso rio³³ de Sancti Fructuoso,³⁴ ad ipsa Planca³⁵ de villar³⁶ qui fuit Olsia.³⁷ Et afrontat³⁸ ipsum alaudem.³⁹ de oriente in rocha;⁴⁰ de meridie in flumen⁴¹ Lubricato,⁴² ad ipsa Planca,⁴³ uel in uia qui pergit ad Minorisa; de occiduo ad ipsa Portelia;⁴⁴ de circi⁴⁵ in Montepeitano.⁴⁶ Quantum infra istas afrontaciones⁴⁷ includunt sic donamus Deo et Sancto Benedicto ipsum alaude,⁴⁸ id est: casas cum curtes⁴⁹ et ortos⁵⁰ et teras⁵¹ et uineas, quantum ibi abemus⁵² integrietate,⁵³ cum exiis et regresiis⁵⁴ earum,⁵⁵ propter Deum et remedium animas nostras.⁵⁶ In tale uero racione ut in omnia uita nostra teneamus et possideamus nos et posteritas nostras et demus⁵⁷ ipsa tascha⁵⁸ a predicto⁵⁹ Sancto Benedicto,⁶⁰ et⁶¹ nos et posteritas nostra. Quod si nos donatores elemosinarii⁶² aut ullusque homo qui contra hanc donacione⁶³ uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁶⁴ componat ipsum alaude⁶⁵ in duplo cum omni sua inmelioracione.⁶⁶ Et in super iram Dei incurrat et cum Iuda Scarioth in infernum particeps⁶⁷ fiat [et ad Sancta Dei Ecclesia extraneus efficiat].⁶⁸ Et in antea ista donacio⁶⁹ elemosinaria⁷⁰ firmis⁷¹ et stabilis permaneat modo modo uel omnique tempore.

Facta ista donacio⁷² elemosinaria⁷³ IIII Nonas⁷⁴ Iulii⁷⁵ anno VII regnante Radeberto⁷⁶ rege.⁷⁷

S+ Miro.⁷⁸ S+ Eldregodo. S+ Adalamiro.⁷⁹ S+ Adalberga, qui ista donacione⁸⁰ fecimus et testes firmare rogauimus. S+ Riculfus.⁸¹ S+ Ferriolus.⁸² S+ Unifredus.⁸³ S+ Guitardus,⁸⁴ qui conscius sum et ea firmaui.⁸⁵

Wifredus,⁸⁶ presbiter et monachus, scripsit cum litteris fuis et emendatas⁸⁷ in uerso X⁸⁸ et (*signe*) sub die et anno quod supra.

5⁸⁹

1. *Vegeu la nota 58.*

2. *Pergamí força rebregat, i lletra força esvaïda; tanmateix, amb l'ajuda d'una làmpada de llum ultraviolada es pot llegir completament. El marge esquerre (anvers) ha estat reforçat cosint-hi (es conserva tot el cordill, blanc) una tira de pergamí reaprofitat, escrit amb lletra cursiva i menuda, en llatí, del segle XVIII (?), i que té tres forats, fets per a passar-hi un cordill, més gruixut que l'esmentat.*

3. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI. És escrit sota del regest del s. XVIII de la nota 8.*

4. *1003. ratllat, escrit amb llapis.*

5. *1004 4-VII escrit amb llapis.*

6. *Montpeytà.*

7. *Aygo.*

8. *Aygo y su Muger dan al Monasterio su Alodio en Montpeyta que dize afronta â Oriente con la Roca â medio dia con el Rio Llobregat o con el Mas Planca â Poniente con la Portella, y à cierz con Monpeyta. año VII de Roberto.*

9. *Segell estampat, c. 1923.*

10. *VIII-13*

11. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*

12. *Miro a O. En català actual, Mir o Miró.*

13. *Eldregodo a O. Nom personal femení d'origen germànic. En català actual, Aldregod.*

14. *Adalamiro a O. Nom personal masculí d'origen germànic. En català actual, Adalmir.*

15. *Adalberga a O. Nom personal femení d'origen germànic.*

16. *egentis a O, per agentis.*

17. *inperio a O, per imperio.*

18. *set a O, per sed.*

19. *expontanea a O, per spontanea.*

20. *uoluntas a O, per uolumptas.*

21. *predicto a O, per predictum.*

22. *Sancto Benedicto cenobio a O, per Sanctum Benedictum cenobium.*

23. alaudem a **O**, per alodem.
24. curtes (*acusatiu plural*) a **O**, per curtis (*ablatiu plural*).
25. ortos a **O**, per hortos.
26. per a **O**, per pro.
27. per a **O**, per pro.
28. per a **O**, per pro.
29. alaude a **O**, per alodem.
30. Minorisa a **O**, per Minorisensi.
31. terminio a **O**, per termino.
32. Monteipetano a **O**, per Montepeitano. *Vegeu la nota 46.*
33. ipso rio a **O**, per ipsum riuum.
34. de Sancti Fructuoso a **O**, per de Sancto Fructuoso o Sancti Fructuosi.
35. ipsa Planca a **O**. *Vegeu la nota 43.*
36. de villar a **O**, per uillari.
37. Olsia a **O**.
38. afrontat a **O**, per affrontat.
39. alaudem a **O**, per alodem.
40. rocha a **O**. *Segons l'ortografia catalana actual, roca.*
41. flumen (*nominatiu singular*) a **O**, per flumine (*ablatiu singular*).
42. Lubricato a **O**.
43. ipsa Planca a **O**.
44. ipsa Portelia (*article en llatí i substantiu en català llatinitzat*) a **O**; correspon a la Portella, pas a ponent del riu Llobregat i la Planca.
45. circi a **O**, per circio.
46. Montepeitano (*ablatiu singular*) a **O**; actualment Montpeità. *Nom de la muntanya que hi ha davant del monestir de Sant Benet de Bages, vers ponent. Sobre l'origen de la segona part del nom, és a dir, peitano, és probable que provingui del nom personal masculí d'origen germànic Beto, llatinitzat; l'ablatiu Betone, posteriorment, unit a monte, esdevé successivament Betano, Petano i Peitano. El procés, evidentment llarg, de transformació ens permet aventurar una hipòtesi sobre l'antiguitat del topònim, en tot cas anterior a l'establiment monàstic benedictí a mitjans del segle X. L'hipotètic Beto podria haver viscut entre els segles V i VII, i en aquest cas el topònim seria ja format abans de l'entrada dels musulmans a la Península a inicis del segle VIII, o bé seria un personatge contemporani del període musulmà però anterior a la fundació de Sant Benet de Bages, hipòtesi que faria avançar la data als segles VIII, IX i primera meitat del segle X.*
47. afrontaciones a **O**, per affrontationes.
48. alaude a **O**, per alodem.
49. curtes a **O**, per curtis.
50. ortos a **O**, per hortos.
51. teras a **O**, per terras.
52. abemus a **O**, per habemus.
53. integrietate a **O**, per integritate.
54. regresiis a **O**, per regressiis.
55. earum a **O**, per eis.
56. animas nostras a **O**, per animarum nostrarum.
57. demus a **O**, per donemus.
58. tascha a **O**.
59. a predicto a **O**, per ad predictum.
60. Sancto Benedicto a **O**, per Sanctum Benedictum.
61. et a **O**; *sobrer.*
62. elemosinarii a **O**, per eleemosynarii.
63. donacione a **O**, per donationem o cartam donationem.
64. set a **O**, *variant admesa, en llatí, de sed.*

65. *alaude a O, per alodem.*
66. *inmelioracione a O, per immelioratione.*
67. *particeps a O, per particeps.*
68. *actualment il·legible a O.*
69. *donacio a O, per donatio.*
70. *elemosinaria a O, per eleemosynaria.*
71. *firmis a O, per firma.*
72. *donacio a O, per donatio.*
73. *elemosinaria a O, per eleemosynaria.*
74. *Nonas a O, per Nonarum.*
75. *Iulii a O, per Iuliiarum.*
76. *Radeberto a O.*
77. *rege a O, per regi.*
78. *Miro a O, per Mironis.*
79. *Adalamiro a O, per Adalamiri.*
80. *donacione a O, per donatio.*
81. *Riculfus a O, per Riculfi.*
82. *Ferriolus a O, per Ferrioli.*
83. *Unifredus a O, per Unifredi.*
84. *Guitardus a O, per Guitardi.*
85. *firmaui a O, per firmauimus.*
86. *Wifredus a O.*
87. *emendatas a O, per emendatis.*
88. *in uerso X a O.*
89. *Mitjans del segle XIX (a l'angle inferior dret de l'anvers, escrit amb tinta).*

577

1004, juliol, 18.

Venda. *Altemir i la seva esposa Levegod [= Llevot] i el[s] fill[s] d'Altemir: Agelà, Radolf, [= Rodolf] Adroer, Teudalec, Todolf, Coloma, Quíxol, Tresvega i Elvira, venen a Loderic un alou (cases amb corts, terres i vinyes, amb arbres, hort), que Altemir té per compra i la seva esposa pel desè i els altres pels seus pares i per altres mitjans, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de vint-i-tres sous, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 30.

a. *Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari), II, núm. 316, pàg. 366, ex O.*

montepetano¹

B N 457¹

Año 1003.¹

Montpeytà¹

Altemiro vende â Loderico su Casa tierras, viñas, y huerto que tenia en Montpeyta. año 4. de Roberto.¹

18-VII-1004¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Altemiro et uxori sue Leuegode et filio de Altemiro, id est: Igela, Radolfo, Adroario, Teudalecus, Todolfo, Quolomma, Cixol, Tresuega, Adaluira. Vinditores sumus tibi Loderiquo, emptore [abreujat *etpre*]. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus tibi kasas cum curtes, terras et uineas, cum arboribus qui ibidem sunt, et ipso orto, qui aduenit ad me Altemiro, per comparacione [sic], et uxori mee per decimum et ad nos alios per genitores nostros uel per quacumqu uoce. Et est ehc [sic] omnia in comitatum Minorisa, in ipso Montepetano. Et affrontat: de parte horiente [sic] in ipsa serra ante Sancto Benedicto; et de meridie in ipsa Roca carneres; et de occiduo in ipso torrente uel in terra Sancti Benedicti; et de circi in ipso semdario uel in terra de me comparatore [sic]. Quantum infra istas affrontaciones includunt sic uindimus tibi ipsa hec omnia, totum ab integrum, ipsa nostra ereditate [sic] cum exiis et regressiis earum, in propter precium solidos XXIII in re [sic] ualentem, et nichil [sic] exinde non remansit. Est manifestum. Quem uero predicta hec omnia de nostro iuramus in tuo tradimus dominio et potestate affacere [sic] quod uolueris. Quod si nos uinditores aut [sic] ullusque omo [sic] qui contra hanc ista carta uindicione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uendicare [sic] set conponamus [sic] in duplo cum omnem suam immelioracione [sic]. Et in antea ista carta firmis et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta XV Kalendas Augustii anno VIII regnante Radeberto rege.

Sig+num Altemir. Sig+num Leuegode. Sig+num Igela. Sig+num Radolfo. Sig+num Adroario. Sig+num Teudalecus. Sig+num [sic] Sig+num Todolfo. Sig+num Quoluma. Sig+num Cixol. Sig+num Tresuega. Sig+num Adaluira, qui ista carta uindicione fecimus et firmare rogauimus. Sig+num Seniofredus. Sig+num Galindo. Sig+num Francemiro

MIRONE, LEUITA, qui ista carta scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Caplletra inicial I simple, amb doble traç i cua. Taca d'humitat al costat esquerre del text, que afecta alguna lletra però no priva la lectura correcta de les paraules.*

578

1004, agost, 20.¹

Donació pietosa. *Teuderic i la seva esposa Formosa donen al monestir de Sant Benet de Bages un alou (cases amb cort, trull, hort, terres i vinyes, conreus i erms, i la meitat d'un molí amb els estris), que tenen per compra, al comtat de Manresa, al terme [de la ciutat] de Manresa, a la Planca, [zona dels Tres Salts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] amb la condició que ells i la seva descendència donin a Sant Benet la tasca de tot.*²

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 24.

A. Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 25. [duplicat]

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 317, pàg. 367, ex **O**.

O

S.F. N 418³

Nº. 15.⁴

donatio del mas de la Plancha de St. Fritos⁵

1003⁶**S. Fructuos Planca**⁷**20-VIII-1004****(hay duplicado)**⁸

In nomine Domini. Ego⁹ Teudericus¹⁰ et uxor mea Fermosia,¹¹ donatores. Magnum et satis licitum esse uidetur domum Dei edificare¹² ubique et de nostris rebus honorare atque concedere. Audientes predicacionem et monita Sanctorum Patrum quia elemosina a morte liberat anima. Cognoscentes nos peccati maccula¹³ honusti de superni celorum supplicamus eius misericordia ut pius et misericors sit Deus in peccatis nostris. Propter ea concedimus atque tradimus alaudem¹⁴ nostrum proprium ad domum Sancti Benedicti cenobii.¹⁵ Id sunt: kasas¹⁶ cum solos et superpositos et curte et orto,¹⁷ terras et uineas, cultas et ermas,¹⁸ et molino,¹⁹ qui nobis aduenit per²⁰ comparacione.²¹ Et est hec omnia in comitatu Minorisa,²² infra eius termines,²³ ad ipsa Plancha.²⁴ Et afrontant²⁵ ipsas kasas²⁶ cum²⁷ torculario et orto²⁸ et terras et uineas et ipso molino²⁹ ipsa medietate cum omnia sua usibilia:³⁰ de horientem³¹ in rio Sancti Fructuosi,³² de meridie in medio alueo Lubricato; de occiduo in alaude³³ Sancti Benedicti et in ipsa Sportella;³⁴ de circi³⁵ in alaude³⁶ de Dato uel in rio Sancti Fructuosi. Quantum histas³⁷ afrontaciones³⁸ includunt sic donamus ipsum nostrum alaude³⁹ ad domum Sancti Benedicti cenobii.⁴⁰ In tale conuentum uel uidelicet racione quod nos uel posteritas nostra donare faciamus⁴¹ ipsa tasca⁴² ad domum Sancti Benedicti cenobii⁴³ quantum ibi abemus⁴⁴ in omnia et in omnibus. Et est manifestum. Quod si nos donatores aut ullusque⁴⁵ homo qui contra hanc histas⁴⁶ donacione uenerit ad inrumpendum⁴⁷ non hoc ualeat uindicare sed componamus uel componant⁴⁸ ipsum alaudem⁴⁹ in quadruplo cum omnem⁹⁰ suam⁵¹ inmelioracionem⁵² ad ecclesia⁵³ Sancti Benedicti.⁵⁴ Et in antea histas⁵⁵ carta donacio⁵⁶ firma permaneat⁵⁷ omnique tempore.

Facta histas⁵⁸ carta donacio⁵⁹ XIII Kalendas⁶⁰ Setembris⁶¹ anno VIII regnante Radbertus⁶² rege.⁶³

Sig+num Teudericus.⁶⁴ Sig+num Fremosia,⁶⁵ qui histas⁶⁶ carta donacione⁶⁷ fecimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Raimundus.⁶⁸ Sig+num Adroarius.⁶⁹ Sig+num Uuifredus.⁷⁰

Danagildus,⁷¹ presbiter, qui histas⁷² carta donacione⁷³ scripsit et⁷⁴ (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Robert II, dit el Piadós o el Sant (24 d'octubre del 996 - + 20 de juliol de 1031). 1003, agost, 20, segons: Arxiu de la Corona d'Aragó, Secció ordes religiosos i militars, Monestir de Sant Benet de Bages, Pergamins, I, Inventari general.*

2. *Lletra carolina perfecta. Bo per a reproduir. Aquest document és l'original primer. Vegeu també el document núm. 906 (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 189 -1030, gener, 25-).*

3. S.F. N 418.

4. N°. 15.

5. donatio del mas de la Plancha de St. Fritos.

6. 1003

7. S. Fructuos Planca.

8. *Escrit amb llapis.*

9. ego segons **O**, per nos.

10. Teudericus segons **O**, per Todericus.

11. Fermosia (*en català*) segons **O**, per Formosa.

12. edificare segons **O**; aedificare segons **A**.

13. *maccula segons O; macula en el duplicat (cf. A).*
14. *alaudem segons O; per alodem.*
15. *Sancti Benedicti cenobii segons O, per Sanctum Benedictum cenobium.*
16. *kasas segons O, per casas.*
17. *orto segons O, per horto.*
18. *ermas segons O, per eremas.*
19. *En el duplicat (cf. A), a més: cum omnia sua usibilia (sic) ipsa medietate.*
20. *per segons O; de segons A.*
21. *En el duplicat (cf. A), a més: uel per quacumque uoce.*
22. *Minorisa segons O, per Minorisensi.*
23. *termines segons O, per terminos.*
24. *Plancha (en català) segons O.*
25. *afrontant segons O, per affrontant.*
26. *kasas segons O, per casas.*
27. *Després de cum: ipsa curte et cum ipso en el duplicat (cf. A).*
28. *orto segons O; ipsos ortos.*
29. *ipso molino segons O; absent en el duplicat (cf. A).*
30. *cum omnia sua usibilia segons O; de ipso molino en el duplicat (cf. A).*
31. *horientem segons O, per oriente.*
32. *rio Sancti Fructuosi segons O; rio de Sancti Fructuosi en el duplicat (cf. A).*
33. *alaude segons O, per alode.*
34. *Sportella segons O; Portella en el duplicat (cf. A).*
35. *circi segons O, per circio.*
36. *alaude segons O, per alode.*
37. *histas segons O, per istas.*
38. *afrontaciones segons O, per affrontationes.*
39. *ipsum nostrum alaude segons O; absent en el duplicat (cf. A).*
40. *Sancti Benedicti cenobii segons O, per Sanctum Benedictum cenobium.*
41. *faciamus segons O; uel faciant en el duplicat (cf. A).*
42. *tasca segons O; tascha en el duplicat (cf. A).*
43. *Sancti Benedicti cenobii segons O, per Sanctum Benedictum cenobium.*
44. *abemus segons O, per habemus.*
45. *ullusque segons O, per ullo.*
46. *hista segons O, per ista.*
47. *irrupendum segons O, per irrumpendum.*
48. *uel componant segons O; adque componat en el duplicat (cf. A).*
49. *alaudem segons O, per alodem.*
50. *omnem segons O, per omni.*
51. *suam segons O, per sua.*
52. *inmelioracionem segons O, per immelioratione.*
53. *ad ecclesia segons O, per ad ecclesiam; ad ecclesia.*
54. *Sancti Benedicti segons O, per Sanctum Benedictum.*
55. *hista segons O, per ista.*
56. *donacio segons O, per donationis.*
57. *Tot seguit hi hauria d'anar: modo uel.*
58. *hista segons O, per ista.*
59. *donacio segons O, per donationis.*
60. *Kalendas segons O, per Kalendarum.*
61. *Setembris segons O, per Septembrium.*
62. *Radbertus segons O, per Radberto o Rodberto.*
63. *rege segons O, per regi.*
64. *Teudericus segons O, per Teuderici.*

65. Fremosia *segons O*; Ferosia *en el duplicat (cf. A)*.
66. hista *segons O, per ista*.
67. donacione *segons O, per donationis*.
68. Raimundus *segons O, per Raimundi*.
69. Adroarius *segons O, per Adroarii*.
70. Uuifredus *segons O, per Uuifredi*.
71. Danagildus *amb majúscules a O*.
72. hista *segons O, per ista*.
73. donacione *segons O, per donationis*.
74. *et superflu*.

A¹

Plancha²

N 249³

S.F.⁴

1003. Duplicado S. Fructuos=Plancha⁵

20-VIII-1004⁶

In nomine Domini. Ego Teudericus et uxor mea Ferosia donatores. Magnum et satis licitum esse uidetur domum Dei aedificare ubique et de nostris rebus honorare atque concedere. Audientes predicacionem et monita Sanctorum Patrum quia elemosina a morte liberat anima. Cognoscentes nos⁷ peccati macula honesti de superni celorum supplicamus eius misericordia ut pius et misericors sit Deus in peccatis nostris. Propter ea concedimus atque tradimus alaudem nostrum proprium ad domum Sancti Benedicti cenobii. Id sunt: kasas cum solos et superpositos et curte et orto, terras et uineas, cultas et ermas, et molino cum omnia sua usibilia⁸ ipsa medietate, qui nobis aduenit de comparacione uel per quacumque uoce. Et est hec omnia in comitatu Minorisa infra eius termines ad ipsa Plancha. Et afrontant ipsas kasas cum ipsa curte et cum ipso torculario et ipsos ortos et terras et uineas et ipsa medietate de ipso molino: de horientem in rio de Sancti Fructuosi; de meridie in medio alueo Lubricato; de occiduo in alaude Sancti Benedicti et in ipsa Portella; de circi in alaude de Dato uel in rio Sancti Fructuosi. Quantum histas afrontaciones includunt sic donamus ad domum Sancti Benedicti cenobii. In tale conuentum uel uidelicet racione quod nos uel posteritas nostra donare faciamus uel faciant ipsa tascha ad domum Sancti Benedicti cenobii quantum ibi abemus in omnia et in omnibus. Et est manifestum. Quod si nos donatores aut ullusque homo qui contra hanc hista donacione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componamus adque componat ipsum alaudem in quadruplo cum omnem suam inmelioracionem ad eclesia Sancti Benedicti. Et in antea hista carta donacio firma permaneat⁹ omnique tempore.

Facta hista carta donacio XIII Kalendas Setembris anno VIII regnante Radbertus rege.

Sig+num Teudericus. Sig+num Ferosia, qui hista carta donacione fecimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Raimundus. Sig+num Adroarius. Sig+num Uuifredus.

Danagildus,¹⁰ presbiter, qui hista carta donacione scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

1. 1003, agost, 20, segons: *Arxiu de la Corona d'Aragó, Secció ordes religiosos i militars, Monestir de Sant Benet de Bages, Pergamins, I, Inventari general*.

Lletra carolina perfecta. Bo per a reproduir. Aquest document (A) és un duplicat de l'original (O).

2. Plancha.

3. N 249.

4. S.F.

5. 1003. Duplicado S. Fructuos=Plancha.

6. *Escrit amb llapis.*

7. *nos sobrelineat.*

8. *usibilia segons A, per usabilia. Vegeu la nota 19 de O.*

9. *Tot seguit hi hauria d'anar: modo uel.*

10. *Danagildus amb majúscules a O.*

579

1004, octubre, 28.

Venda. *Teudemar i la seva esposa Ermesenda venen a Radulf [= Rodolf, Raül] una peça de terra, que Ermesenda té dels seus pares, difunts, i per altres drets, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu d'una solida, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 31.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 318, pàg. 368, ex **O**.

Montpeta¹

Montpeta siue de mansum de Ruir.¹

S. F. N° 549¹

1004¹

Venta â favor de Radulfo de una tierra en Monpeytà¹

28-X-1004¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Teudemare et uxori tue Ermesinda uinditores sumus tibi Radulpho. Per hac [sic] scriptura uindicionis nostri uindimus nos tibi pecia I de terra nostra propria qui michi [sic] aduenit amme [sic] Ermesinda per ienitores meos qui sunt condem siue per quascumque uoce. Et est ipsa terra in comitatum Minorisa, in loco que nucupant [sic] Montepetano. Et affrontad [sic] ipsa terra: de orientis [sic] in terra de Sancte Benedicte [sic]; de meridie in terra de me comparatore [sic]; et de occiduo in terra de Sancte Benedicte [sic]; et de circi in stirpe. Quantum in istas afrontaciones includunt sic uindimus nos uobis ipsa terra ab integrum cum exis uel regresis earum ad tuo proprio in in propter precium solida [sic] I in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero iamdicta ipsa terra que nos tibi uindimus de nostro iuro in tuo tradimus dominio et potestatem ad faciendum quod uolueris. Quod si nos uinditores aut ullusque omo [sic] inquietare uoluerit non hoc ualeat uindicare set conponamus [sic] tibi in duplo cum omnem suam immelioracione [sic]. Et in antea ista carta uindicione firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta carta uindicione V Kalendas Nouember anno VIII regnante Radoberte [sic] rege.

Sign+um Teudemare. Sign+um Ermesinda, nos qui ista uindicione fecimus et firmare rogauimus. Sign+um Ermemiro. Sign+um Trasemundo. Sign+um Seniofredo

Gisciefredus, sacer, qui ista carta uindicione scripsit et (*signe*) die uel anno quod supra.

1. *Caplletra inicial I decorada.*

580

1004, novembre, 30.

Donació pietosa. *Maiol i la seva esposa Ermegonça donen al monestir de Sant Benet i a Sant Valentí, màrtir [Sant Benet de Bages] tres quarterades de vinyes millorades, que tenen [sic] de la seva mare, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità. [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1217.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 320, pàg. 370, ex O.

Montpeta²

Montpeyta.³

[...] **tierras [...]** de Radberto [...] y de Christo 1107. c [...] 2 N° 5.⁴

B N°. 464⁵

1003.⁶ **1004 30-XI**⁷

Maiol, y Ermengoncia su muger hazen donacion a S. Benito, y â S.Valentin martir de tres quarteradas de viña sitas en Monpeyta.⁸

Arxiu de casa GUITART

**TOMO__ PLÉC_SF_
LLIGALL_002_N°.**⁹

n. 1217¹⁰

In nomine Domini. Ego Maiol¹¹ et uxori¹² mea Ermegoncia,¹³ donatores sumus ad domum Sancti Benedicti. Certum quidem et manifestum est enim quia placuit in animis et placed¹⁴ ut nullus quoque agentis imperio nec sua dentis ingenio sed propria expontanea¹⁵ hoc elegit nobis cum Deo bona uoluntas¹⁶ ut carta donacionis fecissemus sicuti et facimus ad domum Sancti Benedicti et ad Sancti Valentini, martiris. Et sunt quarteradas¹⁷ III de uineas melioratas¹⁸ qui nobis aduenit de genitrice mea. Et est ipsa uinea in comitatum¹⁹ Minorisa,²⁰ in Montepetano. Et affrontat ipsa uinea: de oriente in uinea de Bonucio²¹ uel suos eres;²² de meridie in uinea de Ricolf;²³ de occiduo in uinea de Lobet²⁴ uel suos eres;²⁵ de circi²⁶ in strada.²⁷ Quantum in istas affrontaciones includunt sic donamus ad domum Sancti Benedicti et ad Sancti Valentini ipsa uinea quantum idem²⁸ abemus²⁹ uel abere³⁰ debemus, totum ab integrum. Et est manifestum. Quod si nos donatores aut ullusque homo qui contra hanc ista carta donacione³¹ uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat ipsa uinea in duplo cum omnem³² suam³³ inmelioracionem.³⁴ Et in antea ista carta donacio³⁵ firma permaneat³⁶ omnique tempore.

Facta ista carta donacione³⁷ II Kalendas³⁸ December³⁹ anno VIII regnante Radberto⁴⁰ rege.⁴¹

Sign+um Maiol.⁴² Sign+um Ermegoncia, qui ista carta donacione⁴³ fecimus et testes firmare rogauimus. Sign+um Petrus.⁴⁴ Sign+um Adroarius.⁴⁵ Sign+um Quimara.⁴⁶

Ermengaudus,⁴⁷ presbiter uel monachus, qui ista carta donacione⁴⁸ scripsit et (*signe*) die uel anno quod supra.

4⁴⁹

1. *Pel que fa a l'anvers, si bé l'estat de conservació és, en general, molt bo, amb la lletra molt clara (a més, la cal·ligrafia és excel·lent), hi ha algunes taques d'humitat a la part superior esquerra i al costat dret; també hi ha dos forats petits a l'esquerra, que tanmateix no afecten cap lletra. Línia de puntejat, a la part inferior. Al revers, s'aprecien una vintena de sècs verticals.*

2. *Gairebé il·legible.*

3. *Titol del regest mig esborrat.*

4. *Regest en castellà, il·legible, i que correspon a un altre document, sota el nou regest: Maiol, y Ermengoncia ... (vegeu la nota 8).*

5. *Correspon al regest mig esborrat (vegeu la nota 3).*

6. *Ratllat, escrit amb llapis.*

7. *A sota, escrit amb llapis.*

8.

9. *Segell estampat, c. 1923.*

10. *Escrit amb llapis.*

11. *Maiol a O. Nom personal masculí d'origen llatí.*

12. *uxori a O, per uxor.*

13. *Ermegoncia a O. Nom personal femení d'origen germànic.*

14. *placed a O, per placet.*

15. *expontanea a O, per spontanea.*

16. *uolumtas a O, per uolumptas.*

17. *quarteradas (en català) a O.*

18. *de uineas melioratas a O.*

19. *comitatum a O, per comitatu.*

20. *Minorisa a O, per Minorisensi.*

21. *de Bonucio a O, per Bonucii.*

22. *eres a O, per heres.*

23. *de Ricolf a O, per Ricolfi.*

24. *de Lobet (en català) a O; Lupeti (en llatí).*

25. *eres a O, per heres.*

26. *circi a O, per circio.*

27. *strada (en català) a O;.*

28. *idem a O, per ibidem.*

29. *abemus a O, per habemus.*

30. *abere a O, per habere.*

31. *donacione a O, per donationis.*

32. *omnem a O, per omni.*

33. *suam a O, per sua.*

34. *inmelioracionem a O, per immelioratione.*

35. *donacio a O, per donationis.*

36. *Tot seguit hi ha d'anar: modo uel.*

37. *donacione a O, per donationis.*

38. *Kalendas a O, per Kalendarum.*

39. December a **O**, per Decembrium.
40. Radberto a **O**.
41. rege a **O**, per regi.
42. Maiol (*en català*) a **O**; Maioli (*en llatí*).
43. donacione a **O**, per donationis.
44. Petrus a **O**, per Petri.
45. Adroarius a **O**, per Adroarii.
46. Quimara (*en català*) a **O**, Quimarani (*en llatí*).
47. Ermengaudus, amb majúscules a **O**.
48. donacione a **O**, per donationis.
49. Mitjans del segle XIX (a l'angle inferior dret de l'anvers, escrit amb tinta).

581

1005, febrer, 14.

Donació pietosa. *Isarn, havent vingut al monestir de Sant Benet a celebrar la festa de sant Valentí, [14 de febrer] fa donació a l'esmentat monestir [a Déu, a sant Benet i a sant Valentí = Sant Benet de Bages] de tots els alous (cases, casals, corts i torres, horts, hortals, verdeguers, trulls, terres i vinyes, conreus i erms, garrigues i arbres frondosos de diverses menes, eixides i rendes, i molins amb llurs pertinences i aigües), que té a la Costa de Déudonat, [= Deusdé, Deudé] prop del riu Llobregat, [parròquia de Viladecavalls, actual municipi de Calders, comarca de Bages] al comtat de Manresa, [al terme/territori del castell de Calders,] amb la condició de continuar-ho tenint, però en benefici del monestir i donant-li la tasca, i que després de la seva mort continui en possessió dels seus fills, llevat de la casa que comprà a Ermegell, que dona a Sant Benet i Sant Valentí després del seu decés.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1219.

a. Transcripció de finals del tercer quart del segle XVIII, c. 1773: Barcelona, BC, Secció de manuscrits i arxiu, Ms. 729-3, Jaume PASQUAL, *Sacrae antiquitatis Cataloniae monumenta*, f. 92 r. i v. (foliació original: f. 185 i 186), ex **O**.²

b. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 321, pàgs. 371 i 372, ex **O**.

Vila de Caballs.³

C. N^o. [...]⁴

Isarno habiendo venido al Monasterio de S. Benito à celebrar la fiesta de S. Valentin, hizo donacion à dicho Monasterio de un alodio en el lugar llamado Costa de Deodonado, sin designar afrontaciones, à 16 de las Calendas de Marzo, año VIII de Roberto Rey./.⁵

1006.⁶ 1005 14-II⁷

Arxiu de casa GUITART
TOMO ___ PLÉC ___
LLIGALL _Vc_ N°. 8.

n. 1219⁹

Cum inmensi regis¹⁰ eterni nomine aduenit uir Isarnus causa oracionis uel excubia celebrando ad monasterium Sancti Benedicti ad festiuitatem sancti Ualentini¹¹ qui in prefato monasterio requiescit diuina inlustrante gracia conuenit suis am¹² animis ut omnia sua¹³ per¹⁴ onorem¹⁵ prefato monasterio ibi contulisset sicuti¹⁶ et fecit ut a Domino¹⁷ remissionem suorum facinorum¹⁸ meruisset accipere. Igitur in Dei omnipotentis nomine ego prescriptus Ysarnus¹⁹ dono omnes meos alaude Deo et sancto Benedicto atque beati Ualentini sine cuiuslibet metu sed mea promta²⁰ uoluntas uel deuocio spontanea per hanc scripturam donacionis. Et sunt ipsi alaude in comitatum Minorisa, in loco que dicunt Costa Deodonado,²¹ non longe a flumine Lubricato.²² Id sunt: casas, casalibus, curtis uel turris, ortis, ortalibus,²³ uiridiaris,²⁴ torculariis, terris uel uineis, cultis uel ermis,²⁵ siue garricis ceterorumque frondium arborum diuersis²⁶ generis, huieitibus uel reitibus,²⁷ molinariis cum illorum pertinentiis uel aquarum aquis,²⁸ omnia quitquit dici uel nominari potest. Totum dono atque concedo predicto cenobio et Deo ibi agonizantium cum omnium illorum affrontaciones²⁹ uel exiis uel regressiis³⁰ earum. Tali pactu uel liberacione atque conuentu ut ego concessor Isarnus per beneficium iamdicto monasterio et eius abbate concessu teneam omnibus diebus uite mee, et sum ut³¹ exinde censum iamdicto cenobio ipsa tasca.³² Post discessum³³ uero meum similiter eum abeant³⁴ proles mei, exceptus ipso domo quod emit de Ermigillo³⁵ quod dono sancto Benedicto uel sancto Ualentino. Post obitum meum liberum uel solidum hec omnia predicta concedo atque trado Deo et predictis sanctis, sub tali uinculo sicut supradictum est. Ut Deus omnipotens absoluere dignetur per eorum intercessione anima mea uel anima Carucioni, filio meo, et eripere de manu tartari et abstrahere de profundo lacu et auigo Zabulo sicut in sua confido miseracio. De ista iamdicta omnia nullus abbate uel monacho atque predicto cenobio donatore aliam funcionem a me uel a filiis meis exigendi licenciam non³⁶ abeat.³⁷ Et sic de meo iure in predicta potestate uel donacione cum omnibus afrontacionibus³⁸ quas meis concludent scripturis ex ipsis alaude trado uel dono simul cum ipso alaude qui fuit de Ermigillo,³⁹ quem liberum dono meo predictis sanctis me obiente. Et qui hoc disrumpere uoluerit iram Dei incurrat et sit condemnatus cum apostata angelo religatus in antris seuis,⁴⁰ et hec scriptura firma persistat.

Facta ista carta donacione XVI Kalendas Marci⁴¹ anno VIII regnante Radberto rege.

Sign+um⁴² Hisarnus,⁴³ qui ista donacione fecit et firmare rogauit. Sign+um⁴⁴ Giscafredus. Sign+um⁴⁵ Seniofredus. Sign+um⁴⁶

Uuitardus Cerdano.⁴⁷

Ermengaudus, presbiter uel monac[hus],⁴⁸ qui ista carta donacione⁴⁹ scripsit et SSS die uel anno quod supra.

1. *Diverses taques d'humitat i dos forats, un de petit a l'esquerra del text i dos més a la part inferior, un dels quals, el més petit, no afecta cap lletra, mentre l'altre sí (monac[hus]); cap de les tares esmentades priva que es faci la lectura correcta de les paraules afectades, i, més concretament, les lletres.*

En el vol. III dels Sacrae antiquitatis Cataloniae monumenta, del P. Pasqual (BC, Ms. 729, vol. III, f. 92 r. - 113 v.), aquest document (Barcelona, Biblioteca de Catalunya, Ms. 729, vol. III, f. 92 r. i v.) encapçala la selecció de dinou documents de Sant Benet de Bages dels quals se'ns dona la transcripció, precedint l'acta d'inventari de 1372 de les relíquies que es conservaven fins aquella data a l'església parroquial de Sant Fruitós de Bages i dues butlles papals del darrer quart del segle XII, entre d'altres.

2.

3.

4.

5.

6. *ratllat, escrit amb llapis.*

7. *escrit amb llapis, a sota.*

8. *Segell estampat, c. 1923.*

9. *escrit amb llapis.*
10. *regis sobrelineat a O.*
11. *Ualenti, i ni sobrelineat a a.*
12. *am a O; in segons a.*
13. *després de sua una paraula de 7/8 lletres ratllada a a.*
14. *per a O, pro segons a.*
15. *onorem a O, onore segons a.*
16. *sicuti a O, sicut segons a.*
17. *ad non/a Domino (?) a O, a Domino segons a.*
18. *facinorum a O; sarcinorum segons a.*
19. *Ysarnus a O, per Isarnus.*
20. *pronta a O; prompta segons a.*
21. *Deodonado a O; Deodonando segons a.*
22. *Lubricato a O; Lupricato segons a.*
23. *ortalibus a O; ortaliis, segons a.*
24. *uiridiaris a O; uiridariis, segons a.*
25. *ermis a O; eremis, segons a.*
26. *diuersis a O; diuersi, segons a.*
27. *huieitibus uel reitibus a O, per exitibus uel reitibus.*
28. *aquarum aquis a O, per aquis aquarum.*
29. *affrontaciones a O; afrontaciones segons a.*
30. *regressiis a O; regresiis segons a.*
31. *sum ut a O; sumat segons a.*
- 32.
33. *discessum a O; dicessum segons a.*
34. *abeant a O; habeat segons a.*
35. *Ermigillo a O; Ermegillo segons a.*
36. *non sobrelineat a O.*
37. *abeat a O; habeat segons a.*
38. *afrontacionibus a O; afrontationibus segons a.*
39. *Ermigillo a O; Ermegillo segons a.*
40. *seuis a O; seuis segons a; seruis segons b.*
41. *Marcii a O; marci segons a.*
42. *Sign+um a O; Sig+num segons a.*
43. *Hisarnus a O; per Isarnus.*
44. *Sign+um a O; Sig+num segons a.*
45. *Sign+um a O; Sig+n segons a.*
46. *Sign+um a O; Sig+n segons a.*
47. *Uuitardus Cerdano a O.*
48. *monac[hus]a O.*
49. *donacione a O; donacionis segons a.*

582

1005, febrer, 18.

Venda. *Esperandéu, Ermegod i Elies venen a Ràmio, abat del monestir de Sant Benet de Bages, i a la seva comunitat, un alou al comtat de Manresa, al terme [del castell] de Terçol, al vilar de Silmó, [actual municipi de Castellterçol, comarca de Vallès Oriental] pel preu de vuit sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1218.

in castro terciolo cuncio [?] in loco ubi dicitur ad uilar es d-en Sola
9²

k[arta] de castel terzol³

G. N.º. 244⁴

=Compra que feu lo Abat de St. Benet, en Castell tersol=⁵

al Vilar⁶

N. 44 segons
lo Indice nou⁷

Castelltersol.⁸

1005.⁹ 18-I¹⁰

Arxiu de casa GUITART
TOMO PLÉC 87
LLIGALL N.º. 2071.
11

In nomine Domini. Ego [Speran]neo¹² et Ermegod¹³ et Helies,¹⁴ uinditores¹⁵ sumus tibi Ramio,¹⁶ abbate,¹⁷ uel cuncta congregacione Sancti Bened[icti, em]tores.¹⁸ Per hanc scriptura uindiccionis¹⁹ nostre²⁰ uindimus²¹ tibi terras cum casalibus et pomiferis et arborib[us, cultum]²² uel erum,²³ qui nobis aduenit de genitrice nostra uel per quacumque uoce. Et est hec omnia in comitatum²⁴ Mi[nori]sa,²⁵ in terminio²⁶ de castro Terciolo,²⁷ in uilla²⁸ ubi dicit²⁹ ad uillar³⁰ de Silmo.³¹ Et affrontat hec omnia: de orientis³² in domum Sancti Iuliani;³³ et de meridie in Pedramala³⁴ uel in ipsa strada; et de occiduo in ipsa fonte de ipso Carner³⁵ uel in ipso torrente; et de circi³⁶ in ipsas casas de Argemir³⁷ qui fuit condam. Quantum in istas affrontaciones includunt sic uindimus³⁸ uobis ipsas terras cultas uel ermas cum omni genera arborum ipsas nostras ereditates³⁹ totum ab integrum cum exio uel regressio suo, in propter precium solidos VIII in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa omnia quod superius resonat de nostro iuro in uestro tradimus dominio⁴⁰ potestate ad omnia que⁴¹ facere uolueritis. Et qui contra hanc ista carta uindicione⁴² uen[e]rit⁴³ ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat hec omnia in duplo cum omnem⁴⁴ suam⁴⁵ inmelioracionem.⁴⁶ Et in antea ista carta uindicio⁴⁷ firma et stabilis permaneat⁴⁸ omnique tempore.

Facta ista carta uindicion[e]⁴⁹ quintodecimo Kalendas⁵⁰ Februarii⁵¹ anno VIII regnante Radbertus⁵² rex.⁵³

Sig+num Speranneo.⁵⁴ Sig+num Helies.⁵⁵ Sig+num Ermegod,⁵⁶ qui ista carta uindicione⁵⁷ fecimus et firmare rogauimus. Sig+num Holiba.⁵⁸ Sig+num Adalbert.⁵⁹ Sig+num Unifred⁶⁰

Ermengaudus, presbiter uel monachus, qui ista carta uindicione⁶¹ scripsit et (*signe*) die uel anno quod supra.

1. *Pergamí molt prim i malmès i una mica rebregat. Pel que fa al recte, el forat afecta l'angle esquerre. El marge dret és ratat. Aquests desperfectes han provocat la desaparició de part del suport i les lletres contingudes en les parts afectades; així i tot, el text es pot recomposar del tot.*

La nota al revers que fa equivalent aquest document amb el núm. 44 de l'Índice nou és errònia, perquè dit extracte del segle XVIII a què fa referència correspon a un altre document original

(Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 86 -1010, novembre, 25-) de la vila d'Auret, a la subcomarca de Cabrerès, comarca d'Osona.

2. Segle XIV [?]

3. Regest gairebé il·legible. No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI. 4. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.

5. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.

6. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.

7. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.

8. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.

9. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).

10. 18-I al costat, escrit amb llapis.

11. Segell estampat, c. 1923.

12. Speran, il·legible a O.

13. Ermegod (en català) a O, per Ermengod, és a dir, Ermengol.

14. Helies a O, per Elies.

15. uinditores a O, per uenditores.

16. Ramio (en català) a O.

17. abbate a O, per abba.

18. [... em]tores a O, per emptores.

19. uindiccionis a O, per uenditionis.

20. nostre a O, per nostra.

21. uindimus a O, per uendimus.

22. us, cultum il·legible a O.

23. ermun (en català llatinitzat) a O; eremum (en llatí) a O.

24. comitatum a O, per comitatu.

25. Mi[nori]sa a O, per Minorisensi.

26. terminio a O, per termino.

27. de castro Terciolo a O, per castri Tercioli.

28. in uilla a O.

29. dicit a O, per dicitur.

30. ad uillar a O, per ad uillare.

31. de Silmo a O, per Silmi.

32. orientis a O, per oriente.

33. in domum Sancti Iuliani a O. Es tracta de l'església de Sant Julià d'Uixols (actual municipi de Castellterçol, comarca de Vallès Oriental).

34. Pedramala (en català) a O.

35. Carner (en català) a O.

36. circi a O, per circio.

37. de Argemir (en català) a O; Argemiri (en llatí).

38. uindimus a O, per uendimus.

39. ereditates a O, per hereditates.

40. Tot seguit hauria d'haver-hi: et.

41. que a O, per quod.

42. uindicione a O, per uenditionis.

43. e il·legible a O.

44. omnem a O, per omni.

45. suam a O, per sua.

46. immelioracionem a O, per immelioratione.

47. uindicio a O, per uenditionis.

48. Tot seguit hi hauria d'haver: modo uel.

49. uindicion[e] a O, per uenditionis.

50. Kalendas a O, per Kalendarum.

51. Februarii a **O**, per Februarium.
52. Radbertus a **O**, per Rodberto.
53. rex a **O**, per regi.
54. Speranneo (en català llatinitzat) a **O**; Sperannei (Sperandei).
55. Helies (en català) a **O**, per Elies.
56. Ermegod (en català) a **O**.
57. uindicione a **O**, per uenditionis.
58. Holiba (en català) a **O**; Olibani (en llatí).
59. Adalbert (en català) a **O**; Adalberti (en llatí).
60. Unifred (en català) a **O**; Unifredi (en llatí).
61. uindicione a **O**, per uenditionis.

583

1005, febrer, 27.

Donació. *Trudgarda, dona, dóna a Basgonça i Guisad una peça de vinya que té per compra i altres mitjans al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a la Coscollola, [actual municipi de Manresa, comarca de Bages] amb la condició de no vendre-la ni reconèixer cap altre senyor.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 32.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 322, pàg. 373, ex **O**.

k[arta] de coscoiola²

M. N. 240³

1004. Manresa.⁴

27-II-1005⁵

In nomine Domini ego Trudegardis⁶ femina donator⁷ sum uobis Badeguncia⁸ et Quisado⁹. Per hanc scriptura donacionis¹⁰ me¹¹ dono uobis pecia I de uinea mea propria qui mihi aduenit de comparacione uel per quacumque uoce Et est ipsa uinea in comitatum¹² Minorissa¹³ in locum que¹⁴ uocant ad ipsa Coscoiola¹⁵ Et afrontat ipsa uinea de parte orientis in terra de Recossenno¹⁶ et de meridie in uinea de Seniofred¹⁷ et de occiduo in terra de Sancti Laurencio¹⁸ et de circii¹⁹ in stra<da>²⁰ Quantum in istas afrontaciones includunt sic dono tibi ipsa ec²¹ omnia totum ab integrum cum exiis et regressiis earum²² ut ex presentem²³ libera Dei nomine habeatis potestatem aut ullusque omo²⁴ qui uos inquietare uoluerit in duplo uobis componere faciat et in antea ista carta firma et stabilis permaneat homnique²⁵ tempore Facta ista carta in tale conuentum per tua laboracione teneatis et posideatis²⁶ et non abeatis²⁷ licencia uobis uindere²⁸ nec donare nec alio seniore facere et in antea firma permaneat

Facta ista donacione III Kalendas²⁹ Marcii³⁰ anno VIII regnante Radebertus³¹ rex³²

Sig+num Trudegarda Sig+num Miro³³ Sig+num Quilem³⁴ qui ista donacione fecimus et firmare rogauimus Sig+num Sentrigo³⁵ Sig+num Godefredo³⁶ Sig+num Fruga³⁷

Uuifredus³⁸ sacer³⁹ me scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

fol. 12⁴⁰

1. Mides màximes del pergami: 27,2 x 10,5 cm. A l'angle inferior esquerre (anvers), un forat irregular quadrangular, d'uns 5 mm de costat, fet expressament per lligar el document amb altres. Pergami en bon estat de conservació.
2. No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.
3. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.
4. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).
5. Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.
6. Trudegardis a **O**. Nom personal femení d'origen germànic, format per trud, 'força', i ward, 'guarda'. [MOLL, Francesc de B., *Els llinatges catalans*, pàg. 20]
7. donator a **O**, per donatrix.
8. Badeguncia a **O**. Nom personal femení d'origen germànic, format per bald, 'audaç', i gund, 'famós'. Equival al masculí Gundobald -amb l'ordre dels mots intercanviat-, que ha donat el cognom català Gombau. [MOLL, Francesc de B., *Els llinatges catalans*, pàgs. 19 i 109]
9. Quisado a **O**, per Quisadum.
10. donacionis a **O**, per donationis.
11. me a **O**, per mea.
12. comitatum a **O**, per comitatu.
13. Minorissa a **O**, per Minorisa, llatinització del topònim prellatí Manresa, Manresa.
14. que a **O**, per qui.
15. ipsa Coscoiola a **O**. Tornem a trobar el topònim el 1030 -escrit Goscolola-(Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 195).
16. Recossenno a **O**. Nom personal masculí d'origen germànic, format per ric, 'poderós', i sinth, 'cami'. Ha donat el nom català Rossend. [MOLL, Francesc de B., *Els llinatges catalans*, pàgs. 20 i 122]
17. de Seniofred a **O**. En llatí: Seniofredi. Nom personal masculí d'origen germànic, format per sinth, 'cami', i frid, 'pau'. [MOLL, Francesc de B., *Els llinatges catalans*, pàgs. 19 i 122] Ha donat el cognom català Sinfreu. En el Diplomatari de Sant Benet de Bages hem adoptat la forma Senfret.
18. de Sancti Laurentio a **O**, per Sancti Laurentii, sense de. Correspon al monestir de Sant Llorenç del Munt (actual municipi de Matadepera, comarca de Vallès Occidental).
19. circii a **O**, per circio.
20. stra a **O**, per strata.
21. ec a **O**, per hec.
22. earum a **O**, per eis.
23. pressentem a **O**, per presentem.
24. omo a **O**, per homo.
25. homnique a **O**, per omnique.
26. posideatis a **O**, per possideatis.
27. abeatis a **O**, per habeatis.
28. uindere a **O**, per uendere.
29. Kalendas a **O**, per Kalendarum.
30. Marcii a **O**, per Martiarum.
31. Radebertus a **O**, per Radeberto.
32. rex a **O**, per regi.
33. Miro a **O**, per Mironi.
34. Quilem (en català) a **O**, per Quilemi.
35. Sentrigo (en català llatinitzat) a **O**, per Senterici.
36. Godefredo a **O**, per Godefredi o Godofredi.
37. Fruga a **O**, per Frugani.
38. Uuifredus, amb majúscules a **O**.
39. sacer a **O**, per sacerdos.

40. *Mitjans del segle XIX (a l'angle inferior dret de l'anvers, escrit amb tinta).*

584

1005, març, 1.

Donació. *Badeleu, [Basleu] sacerdot, dóna al seu fill Garcies unes cases, terres conreades i ermes i vinyes a Manresa, i un camp que havia estat del comte Borrell situat a la Celada, [zona del Guix - mas desaparegut; veïnat-, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] excepte la terra d'Isarn, i a Vilapicina [les Marcetes -vila desapareguda; mas-, parròquia de Santa Maria de Viladordis, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] unes cases i corts amb la torre de la vila Antiga [prop de les Marcetes -vila desapareguda; mas-, parròquia de Santa Maria de Viladordis, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] i terres, conreades i ermes, amb la condició que ho tinguin i posseeixin Garcies i la seva descendència, tot pagant la tasca a Sant Benet de Bages, sense dret a vendre, commutar ni alienar; tanmateix, si tinguessin molta necessitat de fer-ho, l'abat de Sant Benet cobraria la tasca de tres honors del territori, a la seva elecció, i donaria a Garcies dues parts del preu, i la tercera part seria per a l'església de Sant Benet, per a remei de l'ànima del donant.¹*

[O]. Original no localitzat.

A.* Trasllet de 25 o 26 de febrer de 1174, per Bernat, levita: Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1220.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 323, pàgs. 374 i 375, ex A.

A

**Reuerendo domino suo Barc[...]
bus deuoti eius [...] obsequium de [...]ros bene [...] et
rogo[...]chus ut ille resepit meum nepe[...] domum propter comorantem et facie[...]**²

n 28³

M N 609⁴

**Aquestos sinch lligalls se an de mirar de espay y notar lo que contenen [... ..] entre [...
...]**⁵

=Cajon de Manrresa⁶

Manresa.⁷

1006.⁸ **1005 1-III**⁹ **Còpia de 1174**¹⁰

Arxiu de casa GUITART

TOMO__ PLÉC _27_

LLIGALL __ N°. __₁₁

Arxiu de casa GUITART

TOMO__ PLÉC _27_

LLIGALL __ N°. 778.₁₂

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹³**n. 1220¹⁴**

In Dei nomine. Ego Badeleuo, presbitero, donator sum tibi filio meo Garssies: chasas in duos loccos et terras cultas uel heremas et uineas in comitatum Minorise, in suo termine, qui mihi aduenit de mea comparatione. Et dono tibi in primis in Minorisa: chasas cum solo et supraposito et ferragenal. Et habet affrontaciones: de orientis in terra de Guilelmo uel in ipsa petra que est erecta in termine, et peruenit in ipsa clauagera qui est ante ipsam portam ad ipsa chantera que est de ipsa chantera, et intrat per ipsam portam et adfirmat se ad aliam chanteram que est prope ipso Iixo,¹⁵ et peruadit ad ipsa curte usque ad ipsa crebaduram¹⁶ que est in ipsa pariete, et sic descendit ad ipsam parietem de Sendre in ipso clos qui est inter me et illum, et descendit per ipsum clos usque in sumitate de ipsa ripa ubi ipsa fita est fundata, et postea uadit in giro. Quantum iste affrontaciones includunt sic dono tibi chasas cum solis et suprapositis et clauso ut dum uixeris teneas et possideas tu et posteritas tua et donare facias ipsam tascham ad domum Sancti Benedicti cenobii. Et ad ipsa Celada dono tibi ipsum campum qui fuit de Borrello comite, et incipit in ipso rego qui descendit de ipsa uinea de Bonifilio et ascendit per ipsum alium regum usque ad ipsam uineam de Salla, et ascendit usque ad ipsum pugol, et uadit per ipsam petrirem usque ad torrentem qui fuit de Chimera, et descendit usque in aragal in ipso qui descendit de uinea Sancti Michale, et sic descendit in ipso rego ubi ipsa aqua apprehendunt. Et postea uadit usque ad uinea de Umberto. Quantum iste affrontaciones includunt sic dono tibi ipsam terram integriter, exceptus ipsa terra de Ysarno. Et donare facias tascham tu et posteritas tua ad domum Sancti Benedicti. Et in alio locco supra ipso campo de Martinel cum suis affrontacionibus, sicut in cartulis meis emptionis resonat integriter, et donare facias tu et posteritas tua Sancto Benedicto tascham. Et in alio locco qui dicitur Villapiscina dono tibi chasas et curtes cum turre Villa antica, simul cum alias terras cultas uel heremas, et inceptit in ipso serrado supra uineam de Guifred, et uadit usque ad ipsam uiam que descendit de Sancta Maria. Et descendit per ipsa comella que descendit ad Lubricatum ad loccum qui dicitur prope ipsa Folia, et ascendit usque in margine de Melaniro et uadit ad ipsam uineam de Suniario et uadit per ipsam stirpem et peruenit in uinea que fuit de Ago, femina, et passat ipso torrente et iungit se ad uineam de Guilelmo deinde indomerat se in cabanna que fuit de Agario et ascendit in ipsa serra et uenit in uinea de Causad et ascendit in uia que uenit de Comeles et ascendit per ipso rego qui descendit de uinea de Agella et uadit per ipsam uiam supra ipsam uineam Rechosendam et ascendit ad ipsa ora de uia que dicitur Tiraretro et descendit per uineam de Guilelmo et uadit ad uineam Odricam et per ipso margine de Ledo, et uadit ad uineam que fuit de Trunelo, mulieri Chintilani. Quantum iste affrontaciones includunt sic dono atque concedo tibi filio Garssia in ea uidelicet racione ut dum uixeris teneas et possideas tu et posteritas tua et donare facias ipsam tascham ad domum Sancti Benedicti. Et non habeas licenciam uendere nec comutare nec alienare per nullam rem. Et si tantum te persumseris et ausus fueris et non obaudieris istam scripturam sicut superius est insertum, ueniat abbas Sancti Benedicti et apprehendat tribus honoribus de ipso territorio et sicut illi appreciauuerunt det tibi de ipso precio duas partes, et tertia pars remaneat ad domum Sancti Benedicti pro anima mea. Et in antea ista scriptura donacionis firma et stabilis permaneat omni tempore.

Facta ista carta donacionis Kalendas Marcii anno VIII° regnante Rodberto rege.

Sig+num Badeleuo, qui istam donacionem firmavit et testes firmare rogauit. Sig+num Adrorario. Sig+num Guisgiscllo. Sig+num Adroario. Ermengaudus, presbiter uel monachus, qui istam donacionem scripsit (*signe*) die et ano quo supra.

Bernardus, leuita, qui hanc translataui V^o Kalendas Marcii anno XXX^oVII^o regni Ludouici Iunioris (*signe*).

1. *Tira de pergamí no escrit enganxada a la meitat superior del costat dret del pergamí (al revers), com a reforç; tapa part de l'escrit en llatí, (s. XIV ?). Tres sècs horitzontals i un de vertical, ben visibles al revers.*
- 2.
3. *Ratllat.*
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
8. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis. Ratllat.*
9. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis. A sobre del que hi ha a la nota 8.*
10. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis. Al costat del que hi ha a la nota 8.*
11. *Segell estampat, c. 1923.*
12. *Segell estampat, c. 1923.*
13. *Segell estampat.*
14. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
15. *Ixo segons A, per Guixo. Correspon a la zona del Guix, mas desaparegut i actual veïnat del municipi de Manresa, al límit amb el de Sant Fruitós de Bages, ambdós a la comarca de Bages.*
16. *crebaduram segons A. Té el significat de trenc, badall, [forat] fenedura, esquerra ... Un fil conductor enllaça les llengües romàniques (italià: crepa; provençal: crebasa; francès: crevasse; ...) i les llengües germàniques (anglès: crevice; neerlandès: krabben, 'esgarrapar', 'ratllar'), algunes de les quals, si bé no totes (alemany: Riss) comparteixen aquesta arrel semàntica comuna, desconeguda en el llatí clàssic, que per a aquest mateix significat tenia el mot rima. Probablement entrà al lèxic català a través del provençal, una de les llengües de l'occità: crebasa. (LEVY, Emil, *Petit dictionnaire provençal-français*, pàg. 100)
*En cap cas podem donar al mot el significat de cantonada o cruïlla. (BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI*, IV, pàg. 1177).**

585

1005, març, 19.

Reconeixement i evacuació. *Sendred, [= Sindreu] veguer del castell de Sallent, [actual municipi de Sallent, comarca de Bages] reconeixent-se culpable d'haver pres un alou que era de Godmar, [= Gomar] difunt, en un plet amb un fill d'aquest, Avagre, [= Vagre] que es féu monjo, i que havia donat l'alou al monestir, el restitueix a l'abat i al monestir de Sant Benet de Bages. Qui el vulgui prendre a Sant Benet ho restitueixi tot en el quàdruple del seu preu, segons preceptuen els Sants Cànon.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1221.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 324, pàg. 376, ex **O**.

[...]²

1005.³ 19-III⁴

Sendredo restituie y define â favor de Ramio Abat de Bages y su Convento el alodio que le havia dado Avagro quando se hizo Monge, y era de su Padre Godmar.⁵

Arxiu de casa GUITART
TOMO ___ PLÉC 39
LLIGALL ___ N.º 1035.
 6

n. 1221⁷

In nomine Dei regis eterni, miseratoris et pii. Ego Sendredus, uicario⁸ chastro S[alent]⁹ Cognitum esse uolo hominibus¹⁰ Deum metuendibus qualiter accidit mihi causa ignorancie scilicet quia deliqui in Deum et contrarius extiti aduersus cenobium Sancti Benedicti, eo quod abstuli illi ipsum alodem de condam Godmari unde me culpabilem recognosco et ueniam exposcho aput miseratorem Deum et prolibati cenobii siue eius abbati Ramioni, et cuncta congregacione ibi Deo famulanti ut illorum precibus michi¹¹ subueniant et predictum facimus, quod recognosco Deum exorante dimittant. Ob inde ego iamdicto Sendredus ipso alode de condam Godmari quod prolis eius Auagri qui se med ipsum prefato cenobio obtulit et ibi ipso aulode¹² contulit et ego presumciosus¹³ d[e p]otestate¹⁴ pretaxato cenobio abstracti promtuosus¹⁵ et deuotus me recognoscho et ipso alaude¹⁶ iamdicto cenobio et ibi Deo militancium iuri proprio restituo, ut ab odierno die in antea faciant sicut aliis mun[i]ficenciis¹⁷ propriis Sancti Benedicti. Et sic me euacuo ut ad futurum nec ego Sendredus nec ullus de propinquis uel successoribus meis uel ulla persona hominum predicto alaude¹⁸ petere non persumat, nec de dominacione predicto monasterio abstraere. Et qui facere uoluerit unc¹⁹ pactum recognicionis uel euuacionis²⁰ eum resistat, et insuper sacrilega damnacione percipiat, et pro s[o]l[a te]meritate²¹ predicta homnia²² in quadruplu²³ persoluat quem admodum Sacros Canones percipiunt. Et in antea hunc pactum euuacionis²⁴ inconuulsa persistat in secula.

SS Senderedus SS,^{*25} qui hunc paginolam euuacionis atque professionis feci et manu mea roborauit et firmarique rogauit. Randulfus, leuita (*signe*).^{*26}
 UUifredus, leuita qui et iudice sub (*signe*)*²⁷
 Facta recognicione uel euuacione²⁸ XIII Kalendas²⁹ Aprilii³⁰ anno VIII regnante Raudeberto³¹ rege.³²

[...]³³

1. *Hi ha una + damunt la n de la I a la invocació inicial In nomine Dei Al revers del pergami poden apreciar-se molts sècs verticals, a l'estil del procés de preparació dels còdexs o llibres manuscrits. Tres forats més grans, al mig del text, afectant-lo, i dos de més petits al marge esquerre, que no l'afecten. Diverses taques d'humitat. Les que perjudiquen més les lletres afectades són la taca de la part superior central (que no permet de llegir les lletres que manquen, si bé es dedueixen: S[alent]), i inferior dreta (s[o]l[a te]meritate). Les taques de l'angle superior esquerre, entre d'altres, no afecten tant el text. Les tres signatures de SS Senderedus SS, Randulfus, leuita (*signe*) i UUifredus leuita qui et iudice sub (*signe*) són autògrafes, i foren fetes un cop escrit el document; es pot observar que la darrera de les signatures és escrita al final, per sota de Facta recognicione ..., de manera que resta separat de les altres dues, sense haver observat cap ordre concret a l'hora d'imprimir-la.*

2. *Regest del tot il·legible. Podria ser del segle XVI però també del segle XVIII.*

3. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

4. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*

5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

6. *Segell estampat, c. 1923.*

7. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*

8. *uicario a O. En català, veguer.*

9. *S[alent] no es llegeix per causa d'una taca d'humitat, si bé les lletres que manquen han pogut ésser reconstruïdes.*

10. homnibus a **O**, per omnibus.
11. michi a **O**, per mihi
12. aulode a **O**, per alode.
13. presumciosus a **O**. *Aquest mot, amb el significat de presumptuós, no era conegut en llatí clàssic, que emprava una altra paraula: uanus.*
14. d[e p]otestate a **O**. *Les lletres que manquen han pogut ésser reconstruïdes malgrat el dany produït per una taca d'humitat.*
15. promptuosus a **O**, per promptuosus (*derivat de promptus*).
16. alaude a **O**, per alode.
17. mun[i]ficiis a **O**. *La lletra que manca ha pogut ésser reconstruïda malgrat el dany produït per una taca d'humitat.*
18. alaude a **O**, per alode.
19. unc a **O**, per hunc. *Forma correcta: hoc.*
20. euuacionis a **O**, per euacuationis.
21. s[o]l[a te]meritate a **O**. *Les lletres que manquen han pogut ésser reconstruïdes malgrat el dany produït per una taca d'humitat.*
22. homnia a **O**, per omnia.
23. quadruplu a **O**, per quadruplum.
24. euuaquacionis a **O**, per euacuationis.
25. SS Sendedus SS *signatura autògrafa.*
26. Randulfus, leuita (signe) *signatura autògrafa.*
27. UUifredus leuita qui et iudice sub (signe) *signatura autògrafa. És escrita al final, per sota de Facta recognicione ..., de manera que resta separat de les altres dues, sense haver observat cap ordre concret a l'hora d'imprimir-la.*
28. euuacione a **O**, per euacuatione.
29. Kalendas a **O**, per Kalendarum.
30. Aprilii a **O**, per Aprelium.
31. Raudeberto a **O**.
32. rege a **O**, per regi.
33. [f. + xifra] . *Mitjans del segle XIX (a l'angle inferior dret de l'anvers, escrit amb tinta).*

586

1005, març, 20.¹

Memorial de l'elecció de nou abat. *Memorial de l'elecció de Ràmio, canonge de la seu de Sant Pere, [de Vic] per abat del monestir de Sant Benet de Bages, i de la recuperació de la fundació de Sala gràcies a la seva tasca restauradora, després dels danys causats en els governs dels dos abats que el precediren, descendents del fundador.²*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 2ª sèrie, núm. 904.

a. Còpia de la segona meitat del segle XVIII, c. 1773: Barcelona, BC, Secció de manuscrits i arxiu, Ms. 729, *Monumenta* del P. Pasqual, vol. III, f. 130 r. - 131 r., ex **O**.

b. Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 80, Calaix 49 i 50 [abans: Calaix 26], B. N. 3. [*aquest document estava en lo Calaix 40*].

c. Transcripció de principis del segle XIX, c. 1805-1808: VILLANUEVA, Jaume: *Viage literario a las iglesias de España*, VII (València 1821), apèndix, XIV, pàgs. 284-286. (Itinerari, Jaume Riera)

d. Transcripció i traducció al català de vers 1914-1936: SOLÀ I MORETA, Fortià: *El monestir de Sant Benet de Bages*, Centre Excursionista de la Comarca de Bages (Manresa 1955), pàgs. 70 i 75-77.

e. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 325, pàgs. 377 i 378, ex O.

O

eleccio dommo Ramio abbate³

B N.º. 3⁴

Año 1002⁵ 20-III⁶

**Memorial de la fundacion desta casa del primer Abbad y Abbades hasta Ramon que fue un Venerable perlado⁷
anno 1006⁸**

Corresponde al Año 1006 del Sr.⁹

Memorial en el qual se refieren los daños que causaron ã esse Monasterio los Abades descendientes de Salla y los beneficios que le hizo el Abad Ramio.¹⁰

S.B.¹¹

n. 904¹²

Prouidencia est¹³ Dei¹⁴ omnipotentis ut per¹⁵ cuncta mundi climata construeretur¹⁶ aecclesia.¹⁷ Igitur, ad laudem et honorem patratore omnium Deus,¹⁸ fabricauerunt¹⁹ uiri laudabili, condam²⁰ Sallani et, post eius discessu, sobolem eius Isarni, aecclesiam²¹ in nomine sancti Benedicti, confessoris Christi,²² iusta²³ alueum quod ab antiquis²⁴ accepit²⁵ nomine²⁶ Lubricatus, / prope planicie urbis Minorisa, quem ad cenobiticam honorem cum magno sudoris laborem perduxerunt²⁷ fauorem ab ipso Domino accipiant suam promissionem²⁸ atque retributionem. Ubi demum elegerunt²⁹ abbatem cognominatus Abboni, qui ibi iugiter³⁰ Dei precepta³¹ absque³² pigricia in quantum ualuit adimpleuit. Eo uero³³ obiente / atque defunctos predictos constructores surrexerunt³⁴ ex illorum stirpe tam filias quam neptis,³⁵ qui non tam recte cauerunt³⁶ culminam predicti cenobii et ibi putauerunt³⁷ constituere rectores qui potius fuerunt³⁸ predicti loci desertores. Ex quibus unus fuit Adalbertus, qui inde uiuens fuit expulsus. Alius uero Seniofredi, qui opus Dei³⁹ / neglegenter⁴⁰ ad facultatem predicti loci ad nichilum⁴¹ reducit.⁴² Eo uero⁴³ obiente surrexit⁴⁴ omnis katerua monachorum procedentes in presenciam inlustrissimi⁴⁵ comite Raimundo implorantes eius clemenciam ut eis dedisset patrem uel rectorem qui egecisset⁴⁶ gamdicto⁴⁷ cenobio de egestate uel paupertate, quia⁴⁸ nimio afflictis / erant, omnia necessaria deficiente per destructionem histius⁴⁹ loci. At⁵⁰ prephatus⁵¹ comes, misericordia motus, in consilio pontificum ceterorumque uirorum nobilium secundum uoluntatem uel adclamacionem monachorum, qui petierunt⁵² uel adclammauerunt⁵³ uirum Deo timoratum leuita Ramione, canonicus⁵⁴ alme sedis Sancti Petri / Ausonensis ditatus operibus⁵⁵ bonis uel locupletem facultatibus, cum illorum consensu hac⁵⁶ pontifices et seniores absque munera⁵⁷ sibi promissa uel donata, constituit illis in prephato⁵⁸ cenobio hac⁵⁹ benedixit⁶⁰ ad abbatem uel rectorem prelibato Ramione eo nolente et nulla sua suplicia intercedente, quia necessarium / preuidebat talem patronum a predictum⁶¹ monasterium aptum uel congruum. Fecit⁶² hoc predictus princeps⁶³ Romana auctoritate accepta sicut in prelibato abbate resonat⁶⁴ in sua aclammacione.⁶⁵ Ob inde, nos, monachi⁶⁶ uel famuli⁶⁷ Sancti Benedicti, cum magno desiderio suscepimus predictum abbatem,⁶⁸ qui nobis ex sua substan-/cia contulit uictum et uestitum et

munificenciis⁶⁹ predicti monasterii eleuauit nobis ad nostra necessaria exhibenda⁷⁰ quia eremum uastatum uel destructum erat. Et exarauimus hanc paginola memorialem ut notum sit hoc ignorantibus uel⁷¹ posteris nostris quia talem beneficium et nos / et nostro monasterio inpercit.⁷² Reliqui⁷³ uero in cuius potestate nostro cenobio fuit post discessum prelibatos cultores omnia prelibata⁷⁴ cenobio dissipauerunt⁷⁵ linteamina uel palios atque uolumina librorum uendiderunt⁷⁶ uel inpignorauerunt.⁷⁷ Quem⁷⁸ postea suprascriptus abba Ramione adquisiuit uel redemit patenam ex⁷⁹ / kalicem⁸⁰ argenteo⁸¹ in husu⁸² illorum expenderunt⁸³ bubus ex agris nostris eiecerunt⁸⁴ et extraneos dederunt⁸⁵ simul et omnia alia animalia et commederunt⁸⁶ et abstulerunt.⁸⁷ Panem et uinum nobis diripuerunt, et hunc cenobium uel cellaria uaccua⁸⁸ relinquerunt. Terris et uineis atque molendinis eremis uel desertis dimiserunt⁸⁹ et ad cul-/-turam neminem perduxerunt.⁹⁰ Quousque prephatus⁹¹ princeps⁹² sedem Romanam apostolicam⁹³ perrexit, et sua potestate ad regendum uindicauit, et hunc abbatem nobis concessit qui⁹⁴ nobis omnia perdita⁹⁵ recuperauit et deserta construxit insuper⁹⁶ et sua omnia suprascripta monasterio et nobis largiuit.

Facto memoriale hac⁹⁷ testimoniale firmo perpetuale anno VIII regnante Roberto rege⁹⁸ die XIII° Kalendarum Aprilium.

2.⁹⁹

1. 1006 segons **d**.

2. *No hi consta l'escrivà. Pergamí i text en molt bon estat de conservació, malgrat certa quantitat de forats, en general petits, que -a excepció d'un, una mica més gran que els altres- es localitzen en els tres sècs horitzontals per on es plegava el document (sobretot es concentren en els dos sècs superiors). A més, també hi ha nou o deu sècs verticals, menys marcats, a excepció del central, el més marcat de tots, tant dels verticals com dels horitzontals. L'angle inferior esquerre (anvers) té un estrip.*

Aquest és un dels documents de Sant Benet de Bages dels segles X i XI seleccionats pel P. Jaume Pasqual per al vol. 3 de la seva obra Sacrae antiquitatis Cataloniae monumenta (cf. a).

3. *Dins un rectangle. No anterior a mitjans del segle XIV. Potser del segle XV?. Aquí es veu molt bé l'ús antic d'escriure paraules diferents sense separació, i, a l'inrevès, un mot únic amb les lletres separades: elecciodommoRa mio abbate.*

4. *Finals del segle XVIII.*

5. *Finals del segle XVIII. Sobre el 2, escrit amb llapis, 5.*

6. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Al costat de Año 1002 (nota 5). Escrit amb llapis.*

7. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages); perlado [sic] a **O**, per prelado.*

8. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

9. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

10. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

11. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

12. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*

13. *est a **O**; eit segons **d** -es tracta clarament d'un error tipogràfic, no de transcripció-.*

14. *Dei a **O**; Domini segons **d**.*

15. *per a **O**; pro segons **d**.*

16. *construeretur a **O**, abreujat construeret.*

17. *aeccllesia a **O**; ecclesia segons **d**.*

18. *Deus a **O**, per Deum (genitiu) [= en honor de Déu, creador de tot]; Domini segons **d**.*

19. *fabricauerunt a **O**, abreujat fabricauer.*

20. *condam a **O**; quondam segons **d**.*

21. *aeccllesiam a **O**; ecclesiam, seguit immediatament de nomine segons **d**.*

22. *confessoris Christi a **O**, abreujat conf xp, amb signes d'abrev. damunt f i xp.*

23. *iusta a **O**; iuxta segons **d**.*

24. antiquis *a O*; antiquus *segons d*.
25. accepit *a O*, *abreujat* accep.
26. nomine *a O*; nomen *segons d*.
27. perduxerunt *a O*, *abreujat* perduxer.
28. promissionem *a O*; repromissionem *segons d*.
29. elegerunt *a O*, *abreujat* eleger.
30. iugiter *a O*, *abreujat* iugit.
31. precepta *a O*; precepta *segons d*.
32. absque *a O*; abque *segons d*.
33. uero *a O*; uno *segons d*.
34. surrexerunt *a O*; *abreujat* surrexer.
35. neptis *a O*; nepotis *segons d*. *El mot neptis té en llatí el significat de nétes, (nepotis el de néts) que és el que trobem en altres documents. (vegeu, per exemple, neptis al testament del vescomte Ramon Folc I de Cardona, de 23 de juny de 1083). Tanmateix, segons un historiador castellà, el mateix mot neptis té el significat de nebodes, si bé no necessàriament nebodes carnals [MARTÍNEZ DIEZ, Gonzalo, El Cid històric, pàgs. 76-78, notes 18 i 19]. Poso en dubte la seva doble interpretació, i crec que aquest sentit ha de ser, en tot cas, més tardà.*
36. cauerunt *a O*, *abreujat* cauer.
37. putauerunt *a O*, *abreujat* putauer.
38. fuerunt *a O*, *abreujat* fuer.
39. Dei *a O*; Domini *segons d*.
40. neglegenter *a O*, *abreujat* neglegent; negligenter *segons d*.
41. nichilum *a O*; nihilum *segons d*.
42. reducit *a O*, *abreujat* reduc; reduxit *segons d*.
43. uero *a O*; uno *segons d*.
44. surrexit *a O*, *abreujat* surrex.
45. inlustrissimi *a O*; illustrissimi *segons d*.
46. egecisset *a O*; eiecisset *segons d*.
47. gamdicto *a O*, iam dicto *segons d*.
48. quia *a O*; quo *segons d*.
49. per distructionem histius *a O*; pro distructionem istius *segons d*.
50. At *a O*; Atque *segons d*.
51. prephatus *a O*; prefatus *segons d*.
52. petierunt *a O*; pecierunt *segons d*.
53. adclammauerunt *a O*; acclamauerunt *segons d*.
54. canonicus *a O*; canonicus *segons d*.
55. operibus *a O*; opibus [sic] *segons d*.
56. hac *a O*; ac *segons d*.
57. munera *a O*; numero *segons d*.
58. prephato *a O*; prefato *segons d*.
59. hac *a O*; ac *segons d*.
60. benedixit *a O*; benedixit *enllaça directament amb* abbatem *segons d*.
61. a predictum *a O*; apud dictum *segons d* (*en lloc d'a predictum*).
62. Fecit *a O*, *abreujat* Fec.
63. princeps [sic] *a O*; Princeps [sic] *segons d*.
64. resonat *a O*; ressonat *segons d*.
65. aclammacione *a O*; aclamacione *segons d*.
66. monachi *a O*; monachi *enllaça directament amb* Sancti Benedicti *segons d*.
67. famuli *a O*, *abreujat* fmli.
68. predictum abbatem *a O*; dictum abatem *segons d*.
69. munificenciis *a O*; munificencias *segons d*.
70. exhibenda *a O*; exhibenda *segons d*.

71. ignorantibus uel *a O*; *omès a d*.
72. inperciit *a O*; *imperciit segons d*.
73. Reliqui *a O*, *abreujat Reliq*.
74. prelibata *a O*; *prelibato segons d*.
75. dissipauerunt *a O*, *abreujat dissipauer*; *disipauerunt segons d*.
76. uendiderunt *a O*, *abreujat uendider*.
77. inpignorauerunt *a O*, *abreujat inpignorauer*; *impignorauerunt segons d*.
78. Quem *a O*; *quam segons d*.
79. ex *a O*, *per et*; *et a d*.
80. kalicem *a O*; *calicem segons d*.
81. argenteo *a O*, *per argenteum*.
82. husu *a O*; *usum segons d*.
83. expenderunt *a O*, *per expender*.
84. eiecerunt *a O*, *abreujat eiecer*.
85. dederunt *a O*, *abreujat deder*.
86. commederunt *a O*, *abreujat commeder*; *comederunt segons d*.
87. abstulerunt *a O*, *abreujat abstuler*; *abitulerunt segons d*.
88. uaccua *a O*; *uacua segons d*.
89. dimiserunt *a O*, *abreujat dimiser*.
90. perduxerunt *a O*, *abreujat perduxer*.
91. prephatus *a O*; *prefatus segons d*.
92. princebs [sic] *a O*; *princeps segons d*.
93. apostolicam *a O*; *omès a d*.
94. qui *a O*, *abreujat q*.
95. perdita [sic] *a O*; *predicta segons d*.
96. insuper *a O*; *in usum segons d*.
97. hac *a O*; *hoc segons d*.
98. Roberto rege *en lletres majúscules només a O*.
- 99.

b

Plica. 1. de nº 1. â 20¹

Rubrica dels Actes en Pergami, del Monastir de Sant Benet de Bages, tocants â las rendas, y Drets de la mateixa Parroquia de St. Benet signats ab lletra B. y Numeros. y en lo Calaix de Numero² 49, y 50.³

B. N. 3

1005⁴

Eleccio de nou Abat poch despres de la fundacio y fou elegit un canonge de Vich

Esta en lo calaix 40.

«Consta que ab Acte fet â 13. de las Calendas de Abril any 9 del Regnat de Robert. Que havent fabricat lo Monastir de S. Benet de Bages prop llobregat en lo Pla de Manresa lo quondam Sallani, y en retribució elegiren en Abat a un que se Anomenava Abboni, y suplicaren al Ill^e. Compte Ramon, que los elegis Abat digne per sa direcció, y fou elegit Ramio⁵ Canonge de la seu de St. Pere de Ausona».

1. -26 = *segons a*¹.
2. *Davant*: Calaix 26. lletra .B. *ratllat, segons a*¹.
3. y en lo Calaix de Numero 49, y 50. *afegit després*.
4. 1005 *escrit amb tinta més clara*.
5. *Ramio escrit damunt Ramon*.

d

“És providència del Senyor Omnipotent, que en tots els llocs de la terra se li edificuin temples. Per això, a lloança i honor del Senyor, Creador de totes les coses, els honorables Sala, difunt, i, després de la seva mort, el seu fill Isarn, bastiren un temple sota l’advocació de Sant Benet, confessor de Crist, prop del riu que de temps antic s’anomena Llobregat, en el pla de la ciutat de Manresa, i el dedicaren amb grans treballs i despeses a la vida monàstica; el Senyor els ho pagui. Després elegiren per abat a Abbó, que fou complidor dels divinals preceptes amb assiduitat i cura.¹ En morir Abbó, i faltant també els esmentats fundadors, vingueren llurs descendents, filles i néts, els quals no miraren tant per la prosperitat del Cenobi, i hi posaren directors que abans foren destructors. Un dels tals fou Adalbert, expulsat en vida. L’altre fou Seniofred, el qual, per la seva negligència, fou causa de què l’obra del Senyor tornés a res. Quan aquest morí, tota la Comunitat de monjos es presentà a l’il·lustríssim comte Ramon, implorant de la seva clemència que els donés un abat i rector que tragués el Cenobi de la gran necessitat i indigència a què havia quedat reduït, car li era precisa una restauració. I el comte, mogut de compassió, amb consell dels prelats i d’altres nobles barons, i secundant els desigs i instàncies dels monjos, els quals demanaren i elegiren el subjecte temerós de Déu anomenat Rami, levita, canonge de la Seu de Sant Pere d’Ausona, dotat de molts béns i riqueses; amb consentiment dels mateixos monjos i dels prelats i ancians, sense mitjançar promesa ni donació, elegí i aprovà per abat i rector el dit Rami, sense instància ni súplica de part d’aquest, i sols perquè el cregué apte i digne del tal càrrec. I el comte obrà autoritzat pel Papa, com consta en l’acta d’elecció del dit abat. Per la qual cosa nosaltres, monjos de Sant Benet, amb ver anhel rebérem el citat Rami, el qual, dels seus béns, ens proporcionà aliment i vestit, i aixecà el monestir, traient-lo de la necessitat en què estava; car la propietat era devastada i abandonada. I hem estès aquest document en recordança, a fi que els nostres successors tinguin coneixement de semblant benefici fet a nosaltres i al Monestir. Perquè els qui governaren el Monestir després de la mort dels fundadors ho dissiparen tot, i vengueren i empenyoraren robes, vestits i llibres que Rami ha desempenyorat i adquirit novament, es desferen a llur gust del calze i patena d’argent, tragueren els bous dels nostres conreus, i els donaren als forasters, i acabaren amb tot l’altre bestiar, ens prengueren el pa i el vi, i així deixaren la casa i els cellers buits, i abandonaren els camps, vinyes, molins, prats i boscos, ja que no els feien conrear per ningú. Per tot el qual, el citat Príncep acudí a la Santa Seu i, fent ús de la seva influència, ens concedí el citat Abat, el qual ha recobrat tot allò esmentat i ha restaurat les coses caigudes, retornant-ho al Monestir i a nosaltres.= Fet aquest memorial en testimoni ferm i perpetu en l’any VIII del rei Robert, als XIII dies de les calendes d’abril”.

1. *En un altre lloc, pàg. 70*: Abboni, complidor diligent i assidu dels preceptes del Senyor.

587

1005, juliol, 11.

Donació pietosa. *Sendred [= Sindreu] dona a Déu i als sants Valentí, màrtir, i Benet, confessor de Crist, [Sant Benet de Bages] per Déu i el remei de la seva ànima, perquè Déu sigui propici en els seus pecats i els sants esmentats intercedeixin per ell, una parellada de terra, que té per compra i per altre dret, al comtat de Manresa, al terme del castell de Sallent, a Cabrianes. [Cabrianes - veïnat-, actual municipi de Sallent, comarca de Bages]*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 59.

**Sallent
siue Kabrianes²**

S N 3(?)15³

donatio a cabrianes⁴

Nº 58. Calaix 19. Lligall. 2.⁵

1005.⁶

**B
Nº 94(?)⁷**

Salent⁸

Sallent.⁹

1005.¹⁰

**Donacion de un censal al convento de S. Benito de Bages hecha por un tal Sosderedus. [sic]
Año 1005.¹¹**

B.B. nº 59¹²

In nomine Domini. Ego Senderedus,¹³ donator sum Domino Deo et sancti Valentini,¹⁴ martiris, et sancto Benedicto, confessor Christi. Dono namque a Deo et a predictos sanctos alaudem¹⁵ meum, pariliatam una[m,]¹⁶ propter Deum et remedium anime mee ut Deus sit propicius in peccatis meis, et isti sancti intercedant¹⁷ me. Qui mihi aduenit ipsum alaudem¹⁸ per comparacione uel per quacumque uoce. Et est ipsum alaude,¹⁹ id est pariliata una,²⁰ in comitatu Minorisa,²¹ in terminio²² de castro Sallente,²³ in locum que²⁴ uo[cant]²⁵ Cabrilianas.²⁶ Et adfrontat²⁷ ipsa pariliata una de terra: de oriente in terra Asinario;²⁸ de meridie in terra de Sancto Benedicto;²⁹ de occiduo similiter in terra [Sancti]³⁰ Benedicti;³¹ de circi³² in ipsa riba.³³ Quantum infra istas afrontaciones³⁴ includunt sic dono Deo et a predictos sanctos ipsum alaude,³⁵ pariliata I de terra, ab omni integrietate, cum exio uel regresio³⁶ suo, ad eorum proprio,³⁷ pro anima mea. Quod si ego donator aut ullusque homo, subposita³⁸ persona, qui contra hanc donacione elemosinaria³⁹ uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁴⁰ componat istum alaude⁴¹ in duplo cum omni sua inmelioracione.⁴² Et in super iram Dei incurrat et cum Iuda Scharioth in inferno particeps⁴³ fiat et peccatum meum sit obligatum anime sue. Et in antea ista donacio⁴⁴ elemosinaria⁴⁵ firmis⁴⁶ et stabilis permaneat⁴⁷ omnique tempore.

Facta ista carta donacio⁴⁸ elemosinaria⁴⁹ V Idus⁵⁰ Iulii⁵¹ anno X regnante Radebertus⁵² rege.⁵³ Senderedus, qui ista donacione feci et testes firmare rogauit. Bonefilio (*signe*).⁵⁴ S+ Isarnus.⁵⁵ Sig+num Oliba⁵⁶

Wifredus, presbiter et monachus, qui hista⁵⁷ carta donacionis⁵⁸ elemosinaria⁵⁹ scripsit et (*signe*) sub die et anno quod supra.

3.⁶⁰

1. *El pergami és malmès: en primer lloc, té algunes taques d'humitat. En segon lloc, té uns petits forats a la part superior esquerra. En tercer lloc té rebrecs repartits una mica arreu. I, en quart lloc, l'extrem de l'angle superior dret (llegint el text) és molt malmès, si bé només afecta el mot unam.*
2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI; siue Kabrianes afegit.*
3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760. Ratllat.*
4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
5. *Finals del tercer quart del segle XVIII, c. 1773.*
6. *Finals del tercer quart del segle XVIII, c. 1773.*
7. *Finals del tercer quart del segle XVIII, c. 1773.*
8. *Finals del tercer quart del segle XVIII, c. 1773.*
9. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
10. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
11. *Primer quart del segle XIX, c. 1815-1820. Donacion ratllat.*
12. *Inicis del segle XX.*
13. *Senderedus a O. Nom personal masculí d'origen germànic. En català Sendred, que ha donat el cognom Sindreu.*
14. *sancti Valentini (genitiu) a O, per sancto Valentino (datiu).*
15. *alaudem a O, per alodem.*
16. *una[m]; la m és afectada pel mal estat de l'extrem de l'angle superior dret, molt malmès.*
17. *Tot seguit hi ha d'anar: pro.*
18. *alaudem a O, per alodem.*
19. *alaude a O, per alode.*
20. *Tot seguit hi ha d'anar: terra.*
21. *Minorisa a O, per Minorisensi.*
22. *terminio a O, per termino.*
23. *de castro Sallente (en català llatinitzat) a O, per castri Saliendi (en llatí).*
24. *que a O, per quod.*
25. *uo[cant]; cant no es llegeix.*
26. *Cabrilianas a O. Correspon a Cabrianes, (Cabrianes -població-, actual municipi de Sallent, comarca de Bages) entre la vila de Sallent i el Pont de Cabrianes. Vegeu la nota 1 del document número 163 (965, octubre, 25).*
27. *adfrontat a O, per affrontat.*
28. *Asinario a O, per Asinariii.*
29. *de Sancto Benedicto (ablatiu). Vegeu la nota 31.*
30. *[Sancti] no es llegeix.*
31. *[Sancti] Benedicti (genitiu). Vegeu la nota 29.*
32. *circi a O, per circio.*
33. *riba (en català) a O, per ripa (en llatí).*
34. *afrontaciones a O, per affrontaciones.*
35. *alaude a O, per alode.*
36. *regresio a O, per regressio.*
37. *eorum proprio (genitiu plural + datiu singular) a O, per eum proprium (acusatiu singular).*
38. *subposita a O, per supposita.*
39. *elemosinaria a O, per eleemosynaria < grec.*
40. *set a O, variant admesa, en llatí, de sed.*
41. *alaude a O, per alode.*
42. *inmelioraracione a O, per immelioratione.*
43. *particeps a O, per particeps.*
44. *donacio a O, per donatio.*
45. *elemosinaria a O, per eleemosynaria < grec.*
46. *firmis a O, per firma.*

47. *Tot seguit hi ha d'anar: modo uel.*
48. donacio a **O**, *per* donatio.
49. elemosinaria a **O**, *per* eleemosynaria < *grec.*
50. Idus a **O**, *per* Iduum.
51. Iulii a **O**, *per* Iuliarum.
52. Radebertus a **O**, *per* Radeberto.
53. rege a **O**, *per* regi.
54. Bonefilio a **O**, *per* Bonusfilius
55. Isarnus a **O**, *per* Isarni.
56. Oliba a **O**, *per* Olibani.
57. hista a **O**, *per* ista.
58. donacionis a **O**, *per* donationis.
59. elemosinaria a **O**, *per* eleemosynaria.
60. *A l'angle inferior dret de l'anvers. Mitjans del segle XIX (escrit amb tinta).*

588

1005, agost, 15.

Venda. *Mir i la seva esposa Blancuça, que anomenen Guisla, [= Guilla, Guillem] venen a Oliba i la seva esposa Coloma una terra, que Mir té per compra i Blancuça pel desè, al comtat de Manresa, al terme [del castell] de Calders, al riu sota la Sala, [riera de Sant Joan i molí d'en Sala - mas-, actual municipi de Monistrol de Calders, comarca de Bages] pel preu d'una pesa.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1223.

C. S. N.º. 198²

Calders.³

1005. XVII kl. ?⁴ VIII-15⁵

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC _Cal. _

LLIGALL _1_ N.º. 9.

⁶

n. 1223⁷

In nomine Domini. Ego Miro et uxor mea Blanchucia que uocant Quisla, uinditores sumus uobis Oliba et uxor sua Columba, emtores. Per hanc scriptura uindicacionis nostr[a] uindimus uobis in comitatum Minorisa, in apendicio Kaldarios, in ipso rio subtus ipsa Sala, qui nobis aduenit,⁸ a me, Miro, de comparacione, a me, mulier, per decimum.⁹ [...] uindimus uobis casas cum curtes cum solos et superpositos, cum terras et uineas et eremo et arboribus. Hec omnia [...] afrontat ipsa hec omnia: de oriente in ipsa cudina subtus ipsa Salla; de meridie in rio Caldarios; de occiduo similiter; de circi in roca fundata. Quantum infra istas afrontaciones [...] de [...] ipsa hec omnia superscripta [...] propter precium pesa I placibile in rem ualentem. Est manifestum. Quem uero predicta hec omnia q[...] superius resonat de nostro iure in uestro tradimus dominio et potestate. Quod si nos uinditores aut ullusque omo qui contra hanc ista carta uindicacione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat ipsas casas cum solos et superpositos et torculario et terras et uineas cum sua inmeliacione. Et in antea ista uindicacione firma et stabilis permaneat] omnique tempore.

Facta carta uindicacione XVII Kalendas [...] anno VIII regnante Radebertus¹⁰ rex.¹¹

S+num Miro. S+num Blancucia qui uocant Quisla, qui ista carta uindicione fecimus et firmare rogauimus. S+num Samson. S+num [Oliba]. S+num [...]

[... ..]

1. Forat petit a l'esquerra del text, damunt qui a qui contra. Talls petits a la part superior i més grans a l'inferior. Superfície del text molt malmesa, de color grogós, i la tinta molt deslluïda. Cal làmpada de llum ultraviolada contínuament per poder transcriure el text. La part de l'escrivà ni s'intueix, de tan esborrat com està. Tres sècs horitzontals i altres tres (?) de verticals, ben apreciades al revers del pergami, del procés d'elaboració.

2. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.

3. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).

4. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).

5. VIII-15 a sota de 1005 (nota 3). Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.

6. Segell estampat, c. 1923.

7. Segona meitat del segle XX. Escrit amb llapis.

8. aduenit interlineat damunt.

9. decimum -abreujat Xnum- a **O**.

10. Radebertus a **O**, per Radeberto.

11. rex a **O**, per regi.

Donació. *Mir i la seva esposa Bella donen a Eniüll i la seva esposa Adaltruda, filla dels primers, un alou al comtat d'Osona,¹ al terme de Navarcles.* [actual municipi de Navarcles, comarca de Bages]²

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1222.

k[arta] **Nauarclas**³

[...]⁴

[N] N° 116⁵

1004.⁶ **1005 22-IX**⁷

Navarcles.⁸

Venda de tierras entre particulares en Navarcles.⁹

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC 12 _

LLIGALL __ N°. 332.

¹⁰

n. 1222¹¹

In nomine Domini. Ego Mirone et uxori mea Bela, donatores sumus uobis Eniullo et uxori tue filia mea Adaltrude. Manifestum est enim quia placuit animis nostris et placet nullis quoquegentis¹² inperio¹³ nec suadentis ingenio set¹⁴ propria expontanea nostra nobis hoc ellegit ut cum Deo bona uoluntas kartam donacionem fecisemus sicut et fecimus uobis aliquit de alaudem nostrum proprium, id est in II locos masos II cu¹⁵ solos et superpositos¹⁶ et pariliata I de a¹⁷ alaude et ipsas uineas qui sac¹⁸ sunt prope Sancta Maria, quod ille abet pidu uados nostrum proprium, qui nobis aduenit per nostra comparacione siue per ullasque uoces. Et est ipsa hec omnia in comitato Menr¹⁹ de Ausona, in terminio de Nauarcules. Et afrontant ipsas kasas cum ipsas teras:²⁰ de oriente in strada puplica; de meridie in istrada puplica; de hocciduo²¹ in terra de Ardemano;²² de circii in torente²³ qui discurit²⁴ usque in Callerios. Et ipsas uineas afrontant: de oriente in istrada; de meridie et de hocciduo²⁵ in uineas de Ardemanno;²⁶ de circii in rio de Callerios. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic donamus uobis ipsa hec omnia superius resonat, ad uestrum proprium, totum ab integrum. Quod si nos donatores aut ullusque omo²⁷ qui contra hanc ista carta donacionis uenerit ad inrumpendum non hoc ualea uincare²⁸ set²⁹ componam aut componamus uobis ipsa hec omnia in duplo cum omni sua inmelioracione. Et in antea ista carta donacionis firma permaneat modo uel omnique tempore.

Facta carra³⁰ donacione X^{mo} Kalendas³¹ Hoctuber³² anno VIII regnante Radeberto³³ rex.³⁴

S+m Mirone.³⁵ S+m Bela,³⁶ qui ista donacione fecimus et firmare rogauimus. S+m Uuilielmus.³⁷ S+m Seniofredus.³⁸ S+m Galino.³⁹

(*signe*) Mirone,⁴⁰ presbiter, qui scripsit et (SSS) et die et anno quod supra.

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES⁴¹

1. *L'escrivà primer va voler escriure Manresa, però va deixar el mot inconclús i va escriure, en canvi, el d' Osona (vegeu la nota 19).*
2. *Forat petit damunt la S del S+m Uuilielmus. Els dos angles inferiors del pergami, malmesos. Entre quod i supra.*
3. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*
4. *Regest antic, il·legible.*
5. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
6. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages). Ratllat, amb llapis.*
7. *1005 22-IX escrit amb llapis, a sota, al costat.*
8. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
9. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
10. *Segell estampat, c. 1923.*
11. *Segona meitat del segle XX. Escrit amb llapis.*
12. *quoquegentis a O, per quo agentis.*
13. *inperio a O, per imperio.*
14. *set a O; variant, admesa en llatí, de sed.*
15. *cu a O, per cum.*
16. *Tot seguit et curtes, ratllat.*
17. *a [sic]a O.*
18. *sac [sic] a O.*
19. *Menr [sic] a O, per Menresa. La forma correcta és, en llatí, Minorisensi.*
20. *teras a O, per terras.*
21. *hocciduo a O, per occiduo.*
22. *Ardemano a O. Correspon al nom personal masculí d'origen germànic compost de hard, 'dur', i man, 'home'. En català actual, Armand.*
23. *torente a O, per torrente.*
24. *discurit a O, per discurrit.*
25. *hociduo a O, per occiduo.*
26. *Ardemanno a O, per Ardoman o Ardemano (vegeu la nota 22).*
27. *omo a O, per homo.*
28. *uincare a O, per uindicare.*
29. *set a O, per sed.*
30. *carrta a O, per carta.*
31. *Kalendas -abreujat kle-, per Kalendarum.*
32. *Hoctuber a O, per Octobrium.*
33. *Radeberto a O.*
34. *rex a O, per regi.*
35. *Mirone a O, per Mironi*
36. *Bela a O, per Belani*
37. *Uuilielmus a O, per Uuilielmi.*
38. *Seniofredus a O, per Seniofredi.*
39. *Galino a O, per Galini.*
40. *Mirone a O, per Miro.*
41. *Segell del «Centre Excursionista de la Comarca de Bages», amb l'escut de l'entitat. Fou estampat entre c. 1905 i c. 1948-1950, anys en què el pergami era conservat en aquesta entitat esportiva, cultural i científica de la capital del Bages.*

Venda. *Linyas*, [= Linya] *dona, ven a Mir unes terres, vinyes, cases, cortis, torre, colomar, trull, conreus i erms, garrigues, la rovira, horts i arbres, que té dels seus pares, difunts, al comtat de Manresa, al terme del Buc*, [actual municipi de Castellnou de Bages, comarca de Bages] *pel preu de dues peses, entre or i altres havers, a pagar en coses que ho valguin.*²

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 33.

a. Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 77, Calaix 47, S. Fr. N°. 515.

O

bugo³

1008.⁴

Bugo⁵

termino de Bugo [7/8 lletres] **sobre Sanpedor** [9/10 lletres] **en el termino de** [7/8 lletres]⁶

25-X-1005⁷

In nomine Domini Ego · Lings⁸ · femina uinditrice⁹ sum tibi Miro¹⁰ · emptore Per hanc scriptura uindicionis¹¹ me¹² uindo¹³ tibi terras uel uineas cassas¹⁴ cum solos et superpositos et curtes et ture¹⁵ · et columbario¹⁶ · et torculario · cultum uel ermun et garicis¹⁷ cum ipsa ruira¹⁸ · et ortos¹⁹ et arboribus meum proprium qui mihi aduenit de ienitores²⁰ meos · qui sunt condam Et est hec omnia in comitatum²¹ Minorisa in teminio²² · de ipso Bugo²³ · Et affrontat hec omnia · de orientis²⁴ in aulod²⁵ · de comite Reimundo²⁶ · et de meridie · in Ori²⁷ · et de occiduo · in rio de Uineamala²⁸ · et de circi²⁹ in ipsa serra · de Agilar³⁰ · Quantum infra istas · affrontaciones includunt sic uindo³¹ tibi ipsa hec omnia · quod superius resonat ipsas meas ereditates³² totum ab integrum cum exeos³³ · uel regresios earum³⁴ · in propter precium · pesas · II · inter aurum · et alium abere³⁵ · in rem ualentem · Et est manifestum quem uero predicta h[ec om]nia³⁶ que³⁷ ego uindo³⁸ de meo iuro in tuo trado dominio et potestatem affacere³⁹ omnia quod uolueris. Et qui contra hanc ista carta uindicione⁴⁰ uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁴¹ conponat⁴² ipsa hec omnia in duplo cum suam inmelioracionem. Et in antea ista uindicione⁴³ permaneat⁴⁴ omnique · tempore.

Facta ista uindicio⁴⁵ VIII · K[alendas]⁴⁶ Nob[embe]r⁴⁷ anno X^{mo} regnante Roberto⁴⁸ rege.⁴⁹

S+num Lings · femina qui ista uindicione⁵⁰ fecit et testes firmare rogauit
S+num Uuigelmo⁵¹ · S+num Geriberto⁵² S+num Daniel⁵³ S+num⁵⁴

Lobatone⁵⁵ presbiter scripsit et die (*signe*) et annos⁵⁶ quod supra.

1. *La data, prenent com a primer any de regnat de Robert (el segon rei Capet) el 996 -24 d'octubre-, correspon al 25 d'octubre de 1005.*

Robert va iniciar el seu regnat el 24 d'octubre de 996, i va morir el 20 de juliol de 1031, essent succeït per Enric I.

2. *Mides màximes del pergami: 23,5 x 14,7 cm. La part dreta del pergami (anvers) és afectada per taques d'humitat. Més o menys al mig del text hi ha una taca, potser provocada per una gota de cera cremant (veure, també, Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 34), de gairebé un centímetre de diàmetre, que cobreix parcialment els mots h[ec om]nia, a la novena línia.*

A més, el costat dret (anvers) va ser retallat. Hi ha traces (les cues de les lletres) d'anotacions, actualment il·legibles, al revers.

3. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages). El subratllat és posterior; per la tinta, segurament coincideix amb el moment en què fou escrit el nom de la nota 5, això és, en el primer quart del segle XIX, c. 1815-1820.*

5. *Primer quart del segle XIX, c. 1815-1820.*

6. *Finals del segle XIX.*

7. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*

8. *El nom femení Lings, que en català és, versemblantment, Linya -ha donat nom a una parròquia de l'actual municipi de Navès, a la comarca del Solsonès-, el documentem al terme de Badalona (actual municipi de Badalona, comarca de Barcelonès) el 996 (RIUS SERRA, José, *Cartulario de «Sant Cugat del Vallès»*, I, núm. 312, pàgs. 261-263).*

9. *uinditrice a O, per uenditrix.*

10. *Miro a O, per Mironi.*

11. *uindicionis a O, per uenditionis.*

12. *me a O, per mea.*

13. *uindo a O, per uendo.*

14. *cassas a O, per casas.*

15. *Damunt la l hi ha un foradet i just després de columbario, dos més (també petits).*

16. *ture a O, per turre.*

17. *garicis a O, per garricis.*

18. *ruira a O. És un mot català, 'rovira', 'bosc de roures'.*

19. *ortos a O, per hortos.*

20. *ienitores a O, per genitores.*

21. *comitatum a O, per comitatu.*

22. *teminio a O, per terminio.*

23. *ipso Bugo a O. Correspon al territori de l'actual municipi de Castellnou de Bages, que depenia del castell d'Or. Vegeu la nota 27.*

24. *orientis a O, per oriente.*

25. *aulod a O, per alod, 'alou'.*

26. *de comite Reimundo a O, per comitis Raimundi.*

27. *Ori a O. Fa referència al topònim Or, centre d'un castell termenat del qual actualment no n'hi ha cap resta (el Serrat, actual municipi de Castellnou de Bages, comarca de Bages). [BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI*, IV, pàgs. 1211 i 1213-1216]*

28. *rio de Uineamala a O. Correspon a l'actual riera de Bellver (actuals municipis de Callús, Santpedor, Sant Joan de Vilatorrada i Castellnou de Bages, comarca de Bages), que assenyalava el límit nord-occidental del terme de la ciutat de Manresa.*

29. *circi a O, per circio.*

30. *ipsa serra de Agilar a O. Correspon a l'actual turó de l'Aguilar, damunt de ca l'Aguilar, a ponent del torrent de Viladelleva, el principal emissor que rep la riera de Bellver a la capçalera (actual municipi de Castellnou de Bages, comarca de Bages).*

31. *uindo a O, per uendo.*

32. *ereditates a O, per hereditates.*

33. *exeos a O, per exios.*

34. *earum a O, per eis.*

35. *abere a O, per habere.*

36. *h[ec om]nia, afectat per una taca, potser provocada per una gota de cera cremant de gairebé un centímetre de diàmetre.*

37. *que a O, per quod.*

38. *uindo a O, per uendo.*

39. *affacere a O, per a facere.*

40. uindicione a **O**, per uenditione.
41. set a **O**, variant admesa, en llatí clàssic, de sed.
42. conponat a **O**, per conponat.
43. uindicione a **O**, per uenditione.
44. A continuació hauria d'haver-hi: modo uel.
45. uindicio a **O**, per uenditio.
46. K[alendas] a **O**, per Kalendarum.
47. Nob[embe]r a **O**, per Nouembrium.
48. Roberto a **O**.
49. rege a **O**, per regi.
50. uindicione uenditione.
51. Uuigelmo a **O**, per Uuilelmi.
52. Geriberto a **O**, per Geriberti.
53. Daniel a **O**, per Danieli.
54. Espai en blanc.
55. Lobatone, amb majúscules a **O**.
56. annos a **O**, per anno.

a¹

Calaixos 47, y 48.

Rubrica dels actes en pergami se encontran en lo Archiu del Real Monestir de S^t. Benet de Bages fahents per dit Monestir de la Parroquia de S^t. Fructuos de Bages en lo Calaix de Numero =47= signats de lletras S. F. y numeros Com se segueix

Plica 26² del N°. 501 â 520

S. Fr. N° 515.

Any= 1006

Sⁿ. Pedor

Vende de terra en lo terme de Bugo. A Miro

«Consta que ab Acte Clos per Lobatono P<re>be<re>³ á 8 de las Kal<endas> de Novembre any 10 del Regnat de Robert Rey (de Nativitat 1006) Com Lingns femina Uen á Mirò Casas, Terras cultas, y Ermas que lí ha vingut per sos Parents, y es tot en lo Comptat de Manresa en lo terme de Bugo afronta de Solixent ab lo Alou del Compte Ramon, de Migdia ab lo Camí, de Ponent ab lo Riu de Uinyamala, y de Tramontana ab la Serra de Agilar, lo que inclou ditas afrontacions Uen enterament per preu de dos pessas de Or».⁴

1. *Aquest document no és de la parròquia de Sant Fruitós de Bages, com hauria d'haver estat segons la intenció primera de l'arxiver.*
2. *26 escrit sobre de 28, ratllat (el 8 va ser escrit damunt un 6 anterior, de manera que 26 correspon a la numeració original d'aquest plec.*
3. *Abreujat Pbre segons a.*
4. *lo que inclou ditas afrontacions Uen enteram^t per preu de dos pessas de Or amb lletra de caixa més petita.*

Venda. *Sendred* [= Sindreu] i la seva esposa *Guixola* [= Guix, Quíxol] venen a *Ceser* [= Cèsar] una peça de terra conreada i erma, que tenen en part per compra i en part pels seus pares i per altres drets, al comtat de *Manresa*, [al terme/territori de la vall de Nèspola,] a les solanes del riu [de] *Telers*, [riera de Santa Creu (de Palou)] [actual municipi de Mura, comarca de Bages] pel preu de catorze sous i tres dinerades, a pagar en coses que ho valguin.¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 34.

[T.S. N° ...]²

Solauel [?]³

Manresa.⁴

1007.⁵

5-II-1006⁶

In nomine Domini. Ego Senderedo⁷ et uxori tue⁸ Guisolo⁹ uinditores¹⁰ sumus tibi Cesareo.¹¹ Per hanc scriptura uindicionis¹² nostre uindimus¹³ nos tibi pecia I de terra culta uel erma nostra propria, qui nobis aduenit¹⁴ aliquit¹⁵ per comparacione aliquid per ienitores¹⁶ nostros siue per quascumque uoces. Et est ipsa terra culta uel erma in chomitatum¹⁷ Minorisa¹⁸ ad ipsas solanes¹⁹ de rio Telarios.²⁰ Et afrontad²¹ ipsa terra culta uel erma: deo²² orientis²³ in terra de Speraindeo²⁴ uel suos eres;²⁵ et de meridie in strata puplica;²⁶ et de occiduo in terra de nos uinditores;²⁷ et de circii²⁸ in rocha²⁹ fundata. Quantum in istas afrontaciones³⁰ includunt sic uindimus³¹ nos tibi ipsa terra culta uel erma ipsa nostra ereditate³² ab integrum cum exis³³ uel regresis³⁴ earum³⁵ ad tuo proprio³⁶ in propter precium solidos XIII et dineradas³⁷ III in rem ualentem, quod manibus nostris recepimus. Et est manifestum. Quem uero iamdicta ipsa terra que³⁸ nos tibi uindimus³⁹ de nostro iuro in tuo tradimus dominio et potestatem⁴⁰ ad faciendum quod uolueris. Quod si nos uinditores⁴¹ aut ullusque omo⁴² inquietare uoluerit non oc⁴³ ualeat uindicare set⁴⁴ componamus tibi in duplo cum omnem suam inmeliacione.⁴⁵ Et in antea ista carta uindicione⁴⁶ firma et stabilis permaneat⁴⁷ omnique tempore.

Facta carta uindicione⁴⁸ VIII Idus Februarii anno decimo⁴⁹ regnante Radeberte⁵⁰ rege.⁵¹

Sig+num Senderedo.⁵² Sig+num Guisolo, nos qui ista carta uindicione⁵³ fecimus et firmare rogauimus. Sig+num Francemiro.⁵⁴ Sig+num Lobatone.⁵⁵ Sig+num Olibane.⁵⁶

Gisciefredus,⁵⁷ sacer,⁵⁸ qui ista carta uindicione⁵⁹ scripsit et (*signe*) die uel anno quod supra.

fol. 13.⁶⁰

1. *Caplletra inicial I decorada. De les setze línies del text, en voreja onze. El pergami presenta, a la part inferior esquerra del text, unes taques i un forat, segurament provocats amb el temps per l'efecte d'unes gotes de cera cremant (veure, també, Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 33), que debilitaren i, finalment, foradaren, el pergami; no afecten la lectura del nom de l'escrivà.*

2. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

3. Solauel [?]

4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
6. *Segona meitat del segle XX. Escrit amb llapis.*
7. Senderedo a **O**, per Senderedo.
8. tue, és a dir tuae (datiu) a **O**.
9. Guisolo a **O**. En català Quixol.
10. uinditores a **O**, per uenditores.
11. Cesareo a **O**. En català Ceser o Cèsar.
12. uindicionis a **O**, per uenditionis.
13. uindimus a **O**, per uendimus.
14. aduenit *interlineat damunt*.
15. aliquit a **O**, per aliquid.
16. ienitores a **O**, per genitores.
17. chomitatum a **O**, per comitatu.
18. Minorisa a **O**, per Minorisensi.
19. solanes (en català) a **O**.
20. rio Telarios a **O**. *L'hem identificat amb l'actual riera de Santa Creu, anomenada així per passar per Santa Creu de Palou (actual municipi de Mura, comarca de Bages). La seva capçalera és formada per diverses rieres i torrents (la riera de Mata-rodona n'és el principal afluent) que neixen al vessant occidental de la serra de l'Obac (sector occidental del Parc natural de Sant Llorenç del Munt i de la serra de l'Obac), dins l'actual municipi de Mura, comarca de Bages. Fa de límit amb el del Pont de Vilomara i Rocafort, dins el qual entra, i aboca les aigües al riu Llobregat, al nord del nucli del Pont de Vilomara (actual municipi del Pont de Vilomara i Rocafort, comarca de Bages).*
21. afrontad a **O**, per affrontat.
22. deo a **O**. *L'escrivà, a l'hora d'escriure de o[riente] va ajuntar a la preposició de la primera lletra del punt cardinal, que va deixar sense eliminar no ratllar, per reescriure-ho correctament.*
23. de orientis a **O**, per de oriente.
24. de Speraindeo a **O**, per Speraindei.
25. eres a **O**, per heres.
26. puplica a **O**, per publica.
27. uinditores a **O**, per uenditores.
28. circii a **O**, per circio.
29. rocha a **O**. *Mot d'origen anterior a la llatinització. En llatí: rupes, saxum o scopulus.*
30. afrontaciones a **O**, per affrontationes.
31. uindimus a **O**, per uendimus.
32. ereditate a **O**, per hereditate.
33. exis a **O**, per exiis.
34. regresis a **O**, per regressiis.
35. earum a **O**, per eis.
36. ad tuo proprio a **O**, per ad tuum proprium.
37. dineradas (en català) a **O**.
38. que a **O**, per quod.
39. uindimus a **O**, per uendimus.
40. potestatem a **O**, per potestate.
41. uinditores a **O**, per uenditores.
42. omo a **O**, per homo.
43. oc a **O**, per hoc.
44. set a **O**; *variant admesa, en llatí, de sed.*
45. inmelioracione a **O**, per immelioratione.
46. uindicione a **O**, per uenditione.
47. *A continuació hi ha d'anar: modo uel.*
48. uindicione a **O**, per uenditione.

49. décimo -*abreujat X-* a **O**.
50. Radeberte a **O**, *per* Radeberto.
51. rege a **O**, *per* regi.
52. Senderedo a **O**, *per* Senderedi.
53. uindicione a **O**, *per* uenditione.
54. Francemiro a **O**, *per* Francemiri.
55. Lobatone a **O**, *per* Lobatoni.
56. Olibane a **O**, *per* Olibani.
57. Gisciefredus *amb majúscules* a **O**.
58. sacer a **O**, *per* sacerdos.
59. uindicione a **O**, *per* uenditione.
60. *A l'angle inferior dret de l'anvers. Mitjans del segle XIX (escrit amb tinta).*

592

1006, febrer, 23.

Venda. *Guifred [= Gifreu] i la seva esposa Gerberga [= Giberga] venen a Sendred [= Sindreu] mig trull, [premsa de vi o d'oli] que Guifred [= Gifreu] té per compra i per heretat de la seva muller, difunta, i Gerberga [= Giberga] pel desè i per altres drets, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu d'un sou, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 35.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 327, pàg. 380, *ex O*.

Montpetá siue de mansum de Ruirá.²

Monpetá Venda inter Laicos³

B. N.º. 556⁴

1005.⁵

Venta de tierras en Montpeytá⁶

29-III⁷-1006⁸

In nomine Domini. Ego Uuifredo⁹ et uxori tue¹⁰ Geriberga,¹¹ uinditores¹² sumus tibi Senderedo. Per hanc scriptura uindicionis¹³ nostre¹⁴ uindimus¹⁵ nos demedio¹⁶ trullo,¹⁷ nostrum proprium, qui¹⁸ michi¹⁹ aduenit, a²⁰ me Uuifredo, per comparacione uel per ereditate²¹ de muliere mee,²² qui est condam, et a²³ me Geriberga per meum decimum siue per quascumque uoces. Et est ipso trullo in comitatum²⁴ Minorisa,²⁵ in Montepetano. Et afrontad:²⁶ de orientis²⁷ in terra de me comparatore; et de meridie et de occiduo et de circi²⁸ in terra de nos uinditores²⁹ uel eres.³⁰ Quantum in istas afrontaciones³¹ includunt sic uindimus³² nos tibi de ipso trullo ipsa medietate ab integrum cum exis³³ et regreis³⁴ earum,³⁵ ad tuo proprio,³⁶ in propter precium solido I in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero iamdicta³⁷ ipso trullo que³⁸ nos tibi uindimus,³⁹ de nostro iuro in tuo tradimus dominio et potestatem⁴⁰ ad faciendum quod uolueris. Quod si nos uinditores⁴¹ aut ullusque omo⁴² [inque]tare⁴³ uoluerit non oc⁴⁴ ualeat uindicare set⁴⁵ componamus tibi in duplo cum omnem suam inmelioracionem.⁴⁶ Et in antea ista carta uindicione⁴⁷ firma et stabilis permaneat⁴⁸ omnique tempore.

Facta⁴⁹ carta uindicione⁵⁰ VII Kalendas⁵¹ Marci⁵² anno X regnante Radeberte⁵³ rege.⁵⁴
Sign+um Uuifredo.⁵⁵ Sign+um Geriberga, nos qui ista carta uindicione⁵⁶ fecimus et firmare
rogauimus. Sign+um Adal[ille (?)].⁵⁷ Sign+um Oliba.⁵⁸ Sign+um Unifredo.⁵⁹

Gisciefredus,⁶⁰ sacer,⁶¹ scripsi et [signe]⁶² die et anno quod supra.

1. *Petit forat doble i petit tall; a més, tinta força esvaïda, especialment a la darrera línia del text, fet que dificulta enormement la lectura d'alguns mots, com el nom del primer testimoni i la part corresponent a la signatura de l'escrivà.*
2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*
3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
6. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
7. *29-III escrit amb llapis damunt de IV, ratllat.*
8. *Segona meitat del segle XX. Escrit amb llapis.*
9. Uuifredo a **O**, per Uuifredus.
10. tue, és a dir tuae (datiu) a **O**.
11. Geriberga a **O**.
12. uinditores a **O**, per uenditores.
13. uindicionis a **O**, per uenditionis.
14. nostre a **O**, per nostra.
15. uindimus a **O**, per uendimus.
16. demedio a **O**, per dimidio.
17. trullo a **O**. *El significat originari de trull és 'premsa', i pot ser de vi o d'oli.*
18. qui a **O**, per quod.
19. michi a **O**, per mihi.
20. a a **O**, per ad.
21. ereditate a **O**, per hereditate.
22. mee a **O**, per mea.
23. a a **O**, per ad.
24. comitatum a **O**, per comitatu.
25. Minorisa a **O**, per Minorisensi.
26. afrontad a **O**, per affrontat.
27. de orientis a **O**, per de oriente.
28. circi a **O**, per circio.
29. uinditores a **O**, per uenditores.
30. eres a **O**, per heres.
31. afrontaciones a **O**, per affrontaciones.
32. uindimus a **O**, per uendimus.
33. exis a **O**, per exiis.
34. regresis a **O**, per regressiis.
35. earum a **O**, per eis.
36. ad tuo proprio a **O**, per ad tuum proprium.
37. iamdicta a **O**, per iamdicto
38. que a **O**, per quod.
39. uindimus a **O**, per uendimus.
40. potestatem a **O**, per potestate.
41. uinditores a **O**, per uenditores.
42. omo a **O**, per homo.
43. [inque]tare a **O**.
44. oc a **O**, per hoc.

45. set a **O**, variant admesa, en llatí, de sed.
46. immelioracionem a **O**, per immeliorationem.
47. uindicione a **O**, per uenditione.
48. *A continuació hi ha d'anar: modo uel.*
49. *A continuació hi ha d'anar: ista.*
50. uindicione a **O**, per uenditione.
51. Kalendas a **O**, per Kalendarum.
52. Marci a **O**, per Martiarum.
53. Radeberte a **O**, per Radeberto.
54. rege a **O**, per regi.
55. Uuifredo a **O**, per Uuifredi.
56. uindicione a **O**, per uenditione.
57. Adal[...]. *Segons a: Adalille. Tanmateix és una lectura dubtosa.*
58. Oliba a **O**, per Olibani.
59. Unifredo a **O**, per Unifredi.
60. Gisciefredus a **O**.
61. sacer a **O**, per sacerdos.
62. [signe] il·legible actualment a **O**.

593

1006, març, 5.

Venda. Ricol, [= Ricou] dona, i els seus fills [i la seva filla]: Sentric, Baldomar i Sara, [dona] venen a Sendred [= Sindreu] una peça de terra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de tres sous.¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 36.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 328, pàg. 381, ex **O**.

Montpetà siue de mansu Ruirà.²

Montpeita³

S. F. N.º. 458⁴

1005.⁵

Venta â favor de Sendredo de una pieza de tierra en Monpeytà.⁶

5⁷ -III-1006⁸

In nomine Domini.⁹ Riccol,¹⁰ femina, et filiis meis, id sunt: Sentric¹¹ et Ballomar¹² et Sarra,¹³ uinditores¹⁴ sumus tibi Senderedo,¹⁵ emtores.¹⁶ Per anhc¹⁷ scriptura uindicionis¹⁸ nostre¹⁹ uindimus²⁰ tibi peccia²¹ I de terra. Qui nobis aduenit, ad me Richol,²² de meo uiro, et ad nos infantes, per genitores. Est eh²³ omnia in chomitatum²⁴ Minorisa,²⁵ id est Montepetano.²⁶ Et afrontat:²⁷ de orientis²⁸ in terra de Guifredo;²⁹ de meridie in ipsa font;³⁰ et de occiduo in terra de Radulfo³¹ uel suos eres;³² de circi³³ in ipsa era.³⁴ Quantum in³⁵ istas afrontaciones³⁶ includunt sic uindimus³⁷ tibi ipsa ehc³⁸ omnia ab integrum cum exios uel regresios³⁹ earum,⁴⁰ in propter precium solidos III. Et est manifestum. Quem uera⁴¹ ipsa hec omnia quod superius resonat de

nostro iure⁴² in tuo tradimus dominio et potestatem⁴³ ad omnia facere quod uolueris. Quod si nos uinditores⁴⁴ aut ullusque homo qui contra anhc⁴⁵ ista uindicionis⁴⁶ uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁴⁷ conponat⁴⁸ in duplo cum omnem⁴⁹ suam⁵⁰ inmelioracione.⁵¹ Et in antea ista uindicio⁵² firma permaneat⁵³ omnique tempore.

Facta uindicio⁵⁴ III Nonas⁵⁵ Marcii⁵⁶ anno X regnante Raudebertus⁵⁷ rex.⁵⁸

Sig+num Ricol,⁵⁹ femina. Sig+num Sentrig.⁶⁰ Sig+num Ballomar.⁶¹ Sig+num Sarra,⁶² qui ista uindicione⁶³ fecimus et firmare rogauimus. Sig+num Ennego.⁶⁴ Sig+num Guilelmo.⁶⁵ Sig+num Trasuer.⁶⁶

Senderedus,⁶⁷ clericus, qui ista uindicione⁶⁸ scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

1. Baldomar és documentat del 1006 fins al 1013 (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núms. 36 -el document present-, 39, 40, 51, 60, 61 i 99 -vegeu també el núm. 38-).
2. No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.
3. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.
4. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.
5. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).
6. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).
7. 5 escrit a sota de 6, ratllat, i aquest a sota de 2, també ratllat.
8. -III-1006 escrit amb llapis.
4. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.
5. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).
6. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).
7. 29-III escrit amb llapis damunt de IV, ratllat.
8. Segona meitat del segle XX. Escrit amb llapis.
9. Tot seguit hi hauria d'haver: Ego.
10. Riccol a O, per Richol (vegeu la nota 22) o Ricol (vegeu la nota 59). Nom personal femení d'origen germànic que ha donat, en català, el cognom Ricou.
11. Sentrig (en català) a O; Sentrico (en llatí).
12. Ballomar (en català) a O; Baldomar (en llatí).
13. Sarra (en català) a O.
14. uinditores a O, per uenditores
15. Senderedo a O. Nom personal masculí d'origen germànic que ha donat, en català, el cognom Sindreu.
16. emtores a O, per emptore.
17. anhc a O, per hanc.
18. uindicionis a O, per uenditionis.
19. nostre a O, per nostra.
20. uindimus a O, per uendimus.
21. peccia a O, per pecia.
22. Richol a O. Vegeu la nota 10.
23. eh a O, per hec.
24. chomitatum a O, per comitatu.
25. Minorisa -la segona i, escrita damunt una a anterior- Minorisensi.
26. Montepetano a O. Correspon a la muntanya de Montpeità (actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages).
27. afrontat a O, per affrontat.
28. orientis a O, per oriente.
29. de Guifredo a O, per Guifredi.
30. font (en català) a O; fonte (en llatí).
31. de Radulfo a O, per Radulphi.

32. eres a **O**, per heres.
33. circi a **O**, per circio.
34. era (en català) a **O**.
35. in *superflu*.
36. afrontaciones a **O**, per affrontationes.
37. uindimus a **O**, per uendimus.
38. ehc a **O**, per hec.
39. regresios a **O**, per regressios.
40. earum a **O**, per eis.
41. uera a **O**, per uero.
42. iure a **O**, per iuro.
43. potestatem a **O**, per potestate.
44. uinditores a **O**, per uenditores.
45. anhc a **O**, per hanc.
46. uindicionis a **O**, per uenditione o charta uenditionis.
47. set a **O**; variant, admesa en llatí, de sed.
48. conponat a **O**, per componat.
49. omnem a **O**, per omne.
50. suam a **O**, per sua.
51. immelioracione a **O**, per immelioratione.
52. uindicio a **O**, per uenditio.
53. *Tot seguit hi hauria d'haver: modo uel.*
54. uindicio a **O**, per ista uenditio.
55. Nonas a **O**, per Nonarum.
56. Marcii a **O**, per Martiarum.
57. Raudebertus a **O**, per Raudeberto.
58. rex a **O**, per regi.
59. Ricol a **O**. *Vegeu la nota 10.*
60. Sentrig (en català) a **O**; Sentrici (en llatí).
61. Ballomar (en català) a **O**; Baldomari (en llatí).
62. Sarra a **O**, per Sara.
63. uindicione a **O**, per uenditione o charta uenditionis.
64. Ennego a **O**, per Ennegoni.
65. Guilelmo a **O**, per Guilelmi.
66. Trasuer (en català) a **O**; Trasoarii (en llatí).
67. Senderedus amb majúscules a **O**.
68. uindicione a **O**, per uenditione.

594

1006, març, 14.

Venda i donació pietosa. *Elemar [= Alomar] ven i concedeix a[el monestir de] Sant Benet [de Bages] i al seu abat Ràmio un alou que conté un cap d'aigües i una resclosa, que té del seu pare i de la seva mare, al comtat de Manresa, al terme de [la ciutat de] Manresa, prop del riu Llobregat, [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] a pagar en coses que ho valguin.*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 37.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 329, pàg. 382, ex **O**.

Donacio a S. Benet de alguns alous en lo comptat de Manresa prop llobregat, juntament ab lo cap de las aigüas=¹

Manresa.²

1007.³

Ellemar vende y dá al Monasterio tierras en el termino de Manresa cerca el Rio Llobregat.⁴

N. 2[5]0⁵

M. N. [413 ?]⁶

14-III-1006⁷ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Ellemar,⁸ uinditor⁹ uel donator sum ad¹⁰ Sancti Benedicti uel ad tibi¹¹ Ramio, indignus aba, emtore.¹² Per anhc¹³ scriptura uindicionis¹⁴ mee¹⁵ uindo¹⁶ uel dono uobis ipsum alaudem¹⁷ quod abeo¹⁸ uel abere debeo per quacumque uoce in ipsa ista,¹⁹ qui michi²⁰ aduenit de genitori uel de genitrice mea. Et est ipsum alaudem²¹ in comitatum²² Minorisa,²³ infra eius termines,²⁴ prope alueum Lubricato. Et afrontat²⁵ ipsum caput aquis cum ipsa resclausa²⁶ et cum ipsum alaude:²⁷ de orientem²⁸ ultra flumine Lubricato in ipsa rocha²⁹ de Sunigille;³⁰ de meridie in ipso torrente qui discurrit de ipso prado uel in ipso alaude³¹ de filios de Ago;³² de occiduo in rocha³³ uel in alaude³⁴ Bardine,³⁵ uicescomite,³⁶ de circi³⁷ in alaude³⁸ Sancti Benedicti uel in alueo Lubricato.³⁹ Quantum istas afrontaciones⁴⁰ includunt sic uindo⁴¹ uel concedo ipsum chaput⁴² aquis cum ipsum alaudem,⁴³ quantum ibi idem⁴⁴ abeo⁴⁵ uel abere⁴⁶ debeo per quacumque uoce ad⁴⁷ Sancti Benedicti uel ad tibi⁴⁸ Ramio, aba, in rem ualentem. Est manifestum. Quem uero predicta ipsa hec omnia de meo iuro in tua potestate trado. Quod si ego donator aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicione⁴⁹ uenerit ad inrumpendum non hoc ualead⁵⁰ uindicare set⁵¹ compono adque componat in quadruplo ad ecclesia⁵² Sancti Benedicti cum omnem suam inmelioracione.⁵³ Et in antea ista carta uindicio⁵⁴ uel donacio firma permanead⁵⁵ omnique tempore.

Facta ista donacio uel uindicio⁵⁶ II Idus Marcii anno X regnante Raudebertus⁵⁷ rex.⁵⁸

Sig+num Ellemar,⁵⁹ qui ista uindicio⁶⁰ uel donacione fecit et firmare rogauit. Sig+num Suniario.⁶¹ Sig+num Sallane.⁶² Sig+num Poncius.⁶³ Poncio,⁶⁴ leuita (*signe*).

Senderedus,⁶⁵ leuita, qui ista carta scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

fol. 24.⁶⁶

1. Donacio a S. Benet de alguns alous en lo comptat de Manresa prop llobregat, juntament ab lo cap de las aigüas=

2. Manresa.

3. 1007.

4. Ellemar vende y dá al Monasterio tierras en el termino de Manresa cerca el Rio Llobregat.

5. N. 2[5]0

6. M. N. [413 ?]

7. 14-III-1006 escrit amb llapis.

8. Ellemar (*en català*) a **O**. *Correspon al nom personal masculí d'origen germànic Altmar, sovint transcrit Aldomar(e), Eldemar(e), Ellemar(e), Ollomar(e), ... En català actual: Alomar*

9. uinditor uenditor.

10. *Tot seguit hi ha d'anar: domum.*

11. tibi a **O**, *per te*.

12. emtore a **O**, *per* emptore.
13. anhc a **O**, *per* hanc.
14. uindicionis a **O**, *per* uenditionis
15. mee a **O**, *per* mea.
16. uindo a **O**, *per* uendo.
17. alaudem a **O**, *per* alodem
18. abeo a **O**, *per* habeo.
19. in ipsa ista a **O**.
20. michi a **O**, *per* mihi.
21. alaudem a **O**, *per* alodem.
22. comitatum a **O**, *per* comitatu
23. Minorisa a **O**, *per* Minorisensi.
24. termines a **O**, *per* terminos.
25. afrontat a **O**, *per* affrontat.
26. ipsa resclausa a **O**, *per* ipsam resclausam (*acusatiu*).
27. alaude a **O**, *per* alaudem o, *correctament*, alodem (*acusatiu*).
28. orientem a **O**, *per* oriente.
29. rocha a **O**, *per* roca.
30. Sunigille a **O**. *Nom personal masculí d'origen germànic. En català actual: Sunigell.*
31. alaude a **O**, *per* alode.
32. Ago a **O**. *Nom personal femení d'origen germànic. En català de l'època: Age, Aig (vegeu el document núm. ... -1093, abril, 23-). En català actual el transcrivim com a Aia.*
33. rocha a **O**, *per* roca.
34. alaude a **O**, *per* alode.
35. Bardine a **O**. *Nom personal masculí d'origen germànic. En català actual: Bardina.*
36. uicescomite a **O**, *per* uicecomite.
37. circi a **O**, *per* circio.
38. alaude a **O**, *per* alode.
39. Lubriccato a **O**, *per* Lubricato.
40. afrontaciones a **O**, *per* affrontaciones.
41. uindo a **O**, *per* uendo.
42. chaput a **O**, *per* caput.
43. alaudem a **O**, *per* alodem.
44. ibi idem a **O**, *per* ibidem
45. abeo a **O**, *per* habeo.
46. abere a **O**, *per* habere.
47. Ha d'anar seguit de: domum.
48. tibi a **O**, *per* te.
49. uindicione a **O**, *per* uenditione.
50. ualead a **O**, *per* ualeat.
51. set a **O**, *per* sed.
52. ecclesia a **O**, *per* ecclesiam.
53. inmelioracione a **O**, *per* immelioratione.
54. uindicio a **O**, *per* uenditio.
55. permanead a **O**, *per* permaneat.
56. uindicio a **O**, *per* uenditio.
57. Raudebertus a **O**, *per* Roberto.
58. rex a **O**, *per* regi.
59. Ellemar a **O**, *per* Ellemari.
60. uindicio a **O**, *per* uenditio.
61. Suniario a **O**, *per* Suniarii.
62. Sallane a **O**, *per* Sallani.

63. Poncius a **O**, per Poncii.
 64. Poncio a **O**, per Poncius.
 65. Sendedus a **O**. *Nom personal masculí d'origen germànic. En català actual: Sindreu.*
 66. *Mitjans del segle XIX (a l'angle inferior dret de l'anvers, escrit amb tinta).*

595

1006, març, 29.

Venda. *Radulf [= Rodolf, Raül] ven a Sendred [= Sindreu] una peça de terra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de dos sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 38.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 330, pàg. 383, ex **O**.

Montpetà siue de mansum de Ruirà.²

Monpetá Venda inter Laicos³

B. N.º. 556⁴

1005.⁵

Venta de tierras en Montpeytà⁶

29-III⁷-1006⁸

In nomine Domini. Ego Radulfus,⁹ uinditor¹⁰ sum tibi Sendret,¹¹ emtor.¹² Per hanc scriptura uindiccionis¹³ mee¹⁴ uindo¹⁵ tibi pecia I de terra mea propria qui michi¹⁶ aduenit per¹⁷ comparacione uel per quacumque uoce. Et est ipsa terra in comitatum¹⁸ Minorisa,¹⁹ in loco²⁰ que²¹ nuncupant Montepetano. Et afrontat²² ipsa terra: de orientis²³ in terra de me uinditore²⁴ uel suos²⁵ eredes;²⁶ de meridie in uinea de²⁷ Sancti Benedicti; de occiduo in terra de²⁸ Sancti Benedicti; de circi²⁹ in stirpe uel in uia. Quantum in istas afrontaciones³⁰ includunt sic uindo³¹ tibi ipsa terra ab integrum cum exiis et regresiiis³² earum,³³ ad tuo proprio,³⁴ in propter precium solidos II in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero iamdicta ipsa terra que³⁵ ego uobis uindo³⁶ de meo³⁷ iure³⁸ in tuo trado dominio et potestate ad facere quod uolueris, ad tuum proprium. Quod si egos³⁹ uinditores⁴⁰ aut ullusque homo qui contra hanc ista karta⁴¹ uenerit ad inrumpendum non ho⁴² ualeat uindiccare⁴³ set⁴⁴ componat omnia in duplo cum omnem suam lioracionem.⁴⁵ Et in antea ista carta firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindiccione⁴⁶ IIII Kalendas⁴⁷ Aprelii⁴⁸ anno⁴⁹ X regnante Raudebertus⁵⁰ rex.⁵¹

Sig+num Radulfus,⁵² qui ista carta uindiccione⁵³ feci et testes firmare rogauit. Sig+num Kalindo.⁵⁴
 Sig+num Uuadaldo.⁵⁵ Sig+num Riculfus.⁵⁶

Poncio, leuita,⁵⁷ qui ista carta uindiccione⁵⁸ scripsi et (*signe*) die et anno quo supra.

1. *L'escrivà va posar un Sig+num de més. Veure n.ºs. 36, 39 i 40.*
2. Montpetà siue de mansum de Ruirà.
3. Monpetá Venda inter Laicos =.
4. B. N.º. 556.

5. 1005.
6. Venta de tierras en Montpeytà.
7. 29-III *escrit damunt de IV, ratllat.*
8. -1006 *escrit amb llapis.*
9. Radulfus a O. *Nom personal masculí d'origen germànic, en català Rodolf o Raül, que ha donat origen als cognoms Raüll i Rull.*
10. uinditor a O, *per uenditor.*
11. Sendret (*en català*) a O.
12. emtor a O, *per emptor.*
13. uindiccionis a O, *per uenditionis.*
14. mee a O, *per mea.*
15. uindo a O, *per uendo.*
16. michi a O, *per mihi.*
17. per a O, *per pro mea.*
18. comitatum a O, *per comitatu.*
19. Minorisa a O, *per Minorisensi.*
20. loco a O, *per locum.*
21. que a O, *per quod.*
22. afrontat a O, *per affrontat.*
23. orientis a O, *per oriente.*
24. uinditore a O, *per uenditore.*
25. suos a O, *per meos.*
26. eredes a O, *per heredes.*
27. de *superflu.*
28. de *superflu.*
29. circi a O, *per circio.*
30. afrontaciones a O, *per affrontaciones.*
31. uindo a O, *per uendo.*
32. regressiis a O, *per regressiis.*
33. earum a O, *per eis.*
34. tuo proprio a O, *per tuum proprium.*
35. que a O, *per quod*
36. uindo a O, *per uendo.*
37. meo *sobrelineat a O.*
38. iure a O, *per iuro.*
39. egos (e *sobrelineada*) a O, *per ego.*
40. uinditores a O, *per uenditores.*
41. karta a O, *per carta.*
42. ho [sic] a O, *per hoc.*
43. uindiccare a O, *per uindicare.*
44. set a O, *variant admesa, en llatí, de sed.*
45. lioracionem a O, *per meliorationem.*
46. uindiccione a O, *per uenditione.*
47. Kalendas a O, *per Kalendarum.*
48. Aprelii a O, *per Aprilibus.*
49. A^{nno} [sic] a O, *per anno.*
50. Raudebertus a O, *per Raudeberto.*
51. rex a O, *per regi.*
52. Radulfus a O, *per Radulfi.*
53. uindiccione a O, *per uenditione.*
54. Kalindo a O, *per Kalindi o, correctament, Galindi.*
55. Uuadaldo a O, *per Uuadaldi.*

56. Riculfus a **O**, per Riculfi.
 57. Poncio, leuita *amb majúscules a O*.
 58. uindiccion a **O**, per uenditione.

596

1006, març, 30.

Venda. *Sentric i Baldomar venen a Sendred [= Sindreu] les seves heretats al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de sis sous.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 39.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 331, pàg. 384, ex **O**.

mansum de Ruira.¹

B. N°. 411¹

1005.¹

Venta â favor de Sendredo de una hazienda en Montpeytà.¹

30-III-1006¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego [sic] Sentrig, et Ballomar. Vinditores sumus tibi Sendret, emtor. Per hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus tibi ipssas [sic] nostras hereditates in casis in curtis uel in ipso superposito uel in ipsa hera [sic] uel in ipso ixo uel quantum abemus uel abere debemus. Qui nobis aduenit de genitori nostro uel per quacumque uoce. Et est hec omnia in comitatum Minorisa, in locum que nuncupant Montepetano. Et afrontat dec [sic, per *hec*] omnia quod superius resonat: de parte horientis [sic] in terra de Ricul uel de suos eredes; de meridie in terra de me comparatore; de circi in terra de Uuifret; de occiduo in terra de me comparatore uel in strada. Quantum in istas quatuor [segueix *l* amb signe d'abreviatura] afrontaciones includunt sic uindimus tibi ipsa hec omnia quod superius resonat quantum abemus uel abere debemus cum exios uel regresiis earum in propter precium solidos VI. Et est manifestum. Quem uero predicta omnia quod superius resonat de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestate ad facere quod uolueris, ad tuum proprium. Quod si nos uinditores aut ullusque omo [sic] qui contra hanc ista carta uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindiccare, set [sic] componat omnia in duplo cum omniam suam inmelioracionem. Et in antea [es deixa *ista*] carta uindicci [es deixa *one*] firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindiccio [es deixa *ne*] III Kalendas Aprelii anno decimo [X] regnante Radbertus rex. [sic]

Sig+num Sentrig. Sig+num Ballomar, qui ista carta uindiccionem fecimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Steua. Sig+num Sendret. Sig+num Uuilelmo.

Poncio, leuita, qui ista karta uindiccionem feci uel die (*signe*) et anno quo supra

1. *A sota mateix, hi ha escrit In nomine, restant només la part superior de la caplletra inicial I, perquè el pergami fou retallat per la part de sota i no es va aprofitar.*

Vegeu: Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núms. 36, 38 i 40.

597

-875-

1006, març, 31.

Venda. *Sentric, Baldomar, Sara, Radulf*, [= Rodolf, Raül] *Ermemir i Ermesenda venen a Sendred* [= Sindreu] *una peça de terra al comtat de Manresa*, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] *a Montpeità*, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] *pel preu de dos sous, a pagar en coses que ho valguin*.¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 40.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 332, pàg. 385, ex **O**.

Montpeta¹

siue de mansum de Ruir.¹ [amb lletra més petita; segurament afegit posteriorment]

B. N.º. 436¹

1005.¹

Venta de una pieza de tierra en Montpeytà â favor de Sendret.¹

31-III-1006¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego [sic] Sentrig, Ballomar, Sara, Radulfus, Ermemir, Ermesinda. Nos simul in unum, uinditores sumus tibi Sendret, emtor. Per hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus tibi pecia I de terra qui nobis aduenit de genitore nostro uel per quacumque uoce. Et est hec omnia quod superius resonat in comitatum Minorisa, in locum que nuncupant Montepetano. Et afrontat [la primera a, damunt una h preescrita] hec omnia quod superius resonat: de orientis in terra de Sancti Benedicti; de meridie in uia uel in stirpe; de circi in uinea de Sancti Benedicti; de occiduo in terra de Sentrig, uinditore. Quantum in istas afrontaciones includunt sic uindimus uobis ipsa pecia de terra ab integrum cum exiis et regresiis earum in propter precium solidos II in rem ualentem. [es deixa *Et est manifestum*]. Quem uero predicta omnia quod superius est insertum de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestate ad tuum proprium ad facere quod uolueris. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra ista carta uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindiccare set [sic] componat aut componamus omnia in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindiccio II Kalendas Aprelii anno X regnante Radberto rex. [sic]

Sig+num Sentrig. Sig+num Ballomar. Sig+num Sarra [sic]. Sig+num Radufus [sic]. Sig+num Ermemir. Sig+num Ermesinda, qui ista carta fecimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Steua. Sig+num Uuilelmo. Sig+num [sic]. Sig+num Seniofret.

Poncio, leuita, qui ista carta scripsi et (*signe*) die et anno quo supra.

1. *L'escrivà va posar un Sig+num de més. Vegeu: Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 36, 38 i 39.*

598

1006, abril, 13.

Venda. *Levegod* [dona; = Llevot] *i les seves filles Felícia i Orsenna venen a Ajolf dues peces de terra, que tenen per aprisió, al comtat de Manresa, al [terme/territori del] castell de*

*Montdony/Montdó, als Calmeixs, [cal Biosca -mas-, parròquia de Castelltallat, actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages] pel preu d'un sou.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1224.

[regist antic, en català, molt esborrat]¹

[regist antic, en castellà, molt esborrat]¹

S. A. N°. 116.¹

Castelltallat.¹

1016. 13-IV¹ [escrit amb llapis, al costat]

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹ [segell estampat]

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC _02_

LLIGALL __ N°. 110.

₁

n. 1221¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Leuegodo et filias suas Felicia et Orsenna, uinditores sumus tibi Eigolfo, emtore. Per ista scriptura uindicionis nostre uindimus tibi pecia [sic] II de [es deixa *de terra*] cultum et ermum [sic] nostrum proprium qui nobis aduenit de aprisione. Et est ipsa terra in chomitatum Manresa, in chastro Montedonno, in locum que dicunt in Chalmegos. Qui affrontat: de parte orientis in cingulo; et de meridie in terra de nos uinditores; et de occiduo in terra de Sabrono [Sabrō; vegeu: Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, núms. 1276 i 1290]; et de circii in terra de nos uinditores. Quantun [sic] in istas affrontaciones includunt sic uindimus tibi ipsa terra ab integrum cum exio et regresio suo propter precium solido I [*sdlo* (sic)] in rem ualentem. Et est manifestum. Quod si nos uinditores aut ullusque omo [sic] quista [sic] scriptura uindicionis disrumpere uoluerit non oc [sic] ualeat uindicare set in duplo conponat ipsa terra cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista uindicionis firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista carta uindicionis Idus Aprelis annos X regnante Raddeberto rex [sic]

Sig+num Leuegodo. Sig+num Felicia. Sig+num Orsenna, qui ista carta rogauimus scribere et testes firmare. Sig+num Frugas. Sig+num Lobeto. Sig+num Godemar.

Seniolfus, clericus, qui ec scripsit et (SSS) die supra annos quos.

1. *Creueta + davant la caplletra inicial I. Tall a la part superior del pergami. Vegeu el document núm. 559 (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1212 -1003, gener, 7-).*

Venda. *Riquel, [= Riquelda] dona, i els seus fills Unifred, Senfred [= Sinfreu] i Bofill venen a Ajolf una peça de terra, que tenen per aprisió, al comtat de Manresa, al [terme del] castell de Montdó/Montdony, [castell de Castelltallat, actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages] pel preu de tres sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1225.

Castelltallat.²

1016 VX? idus-IV³ [VX? idus-IV amb llapis, al costat]

Castelltallat⁴

Venta inter Laicos⁵

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES⁶ [segell estampat]

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC _02_

LLIGALL __ N°. 083.

n. 1225⁸ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Richil, femina, et filiis suis Unefret et Senfret <et> Bofil, uinditores sumus tibi Egolfo, [sic] emtore. Per ista scriptura uindicionis nostre uindimus tibi pecia I [es deixa *de terra*] culta erma, qui nobis aduenit de apresione. [sic] Et est in comitatum Minorisa, in castro Montedono. [sic] Et adfrontat: de parte orientis in estrada; de meridie in tera [sic] de Uidal; de ociduo [sic] [et, s'ho deixa] de circii, de me comparatore. Quantum in istas adfrontaciones includunt sic uindimus tibi ipsa tera, [sic] nostra propria, ab integrum, cum exio et regresio suo, propter precium solidos III in rem ualentem. Et est manifestum. Quod si nos uinditores aut ululsque [sic] omo [sic] qui ista scriptura disrumpere uoluerit non hoc ualeat uindicare set in duplo componat ipsa tera [sic] cum omnem suam inmelioracione. Et in antea ista uindicio firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta carta uindicionis VX [sic] Idus Aprelis ano [sic] X rengnante Radberto rex [sic].

S+num Richil. S+num Unefret. S+num Senfret. S+num Bofil, qui ista carta uindicionis rogauimus scribere et testes firmare. S+num Enego. S+num Gifret. S+num Bofil Todcen.

(*crismó*) OLIBA, presbiter, qui ista carta scripxit et (*signe*) die anos quod supra

1. *Creueta + després de* In nomine Domini. *Tres forats a la part inferior i dos de minúsculs a l'esquerra (anvers), que no entorpeixen la lectura. En alguns llocs, taques que han esvaït la tinta. Vegeu el document núm. 559 (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1212 - 1003, gener, 7-).*

600

1006, juliol, 2.

Venda. *Joan i la seva esposa Gerella venen a Audesind [= Ausens, Otsens] i la seva esposa Saborosa un casal al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] prop del Quer Lampat, a les Codines, [actual municipi de Manresa, comarca de Bages] pel preu d'un sou, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 41.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 333, pàg. 386, ex O.

Manresa.¹

1007.¹

M. N° 272.¹

Minorisa.¹

VII-1006¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Ioan et uxori tue Gerelle, uinditores sumus uobis Audesindo et uxori tue Sabrosa. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus nos uobis kasale I nostrum proprium, qui michi [sic] aduenit amme [sic] Ioan per ienitores meos, et amme [sic] Gerille per meum decimum, siue per quascumque uoces. Et est ipso kasale inh [sic] comitatum Minorisa prope ipso Chero Lampado ad ipsas Chodines. Et afrontad ipso kasale: de orientis in strata puplica; et de meridie in rocha fundata uel in terra de nos comparatores; et de occiduo in orto de Eruigo; et de circii in strata puplica. Quantum in istas afrontaciones includunt sic uindimus nos uobis ipso kasale ipsa nostra ereditate ab integrum cum exis uel regresis earum a uestro proprio in propter precium solida [sic] I in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero iamdicta ipsa hec omnia que nos uobis uindimus de nostro iuro in uestro tradimus dominio et potestatem ad faciendum quod uolueritis. Quod si nos uinditores aut ullusque omo [sic] inquietare uoluerit non hoc ualeat uindicare set componamus uobis in duplo cum omnem suam inmelioracione. Et in antea ista carta uindicione firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta carta uindicione XV Idus Iulii anno X regnante Radeberto rege.

Sign+num Ioan. Sign+num Gerelle, nos qui ista carta uindicione fecimus et firmare rogauimus. Sign+num Senderedo. Sign+num Oliba. Sign+num Durando.

Gisciefredus, sacer, qui ista carta uindicione scripsit et (*signe*) die uel anno quod supra.

fol. 14.¹

1. *Caplletra inicial I decorada. De les quinze línies del text, en voreja tretze. A més, és de grandària considerable.*

601

1006, setembre, 23.

Donació. *Ermengarda, anomenada Bonadona, i el seu fill Radulf, [= Rodolf, Raül] levita, donen a la seva néta Amaltrud [= Amaltruda] un alou, que Ermengarda tenia del seu marit Unifred i Radulf [= Rodolf, Raül] del seu pare, al comtat d'Osona, al terme de la ciutat de Manresa, a Ullastrell. [Oristrell, actual municipi del Pont de Vilomara i Rocafort, comarca de Bages]*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1226.

**Donacio de Ermengarda, alias bonadona; à Amaltruda neboda sua=de Vns alous en lo lloc dit Vlistrell terme de Rocafort, o, talamanca=
=Expectancias=²**

T.S. N 55³

Rocafort. Uliastrell.⁴**1006. 23-IX**⁵**Arxiu de casa GUITART****TOMO __ PLÉC _R 25_****LLIGALL _001_ N°. 716**

6

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES⁷

In Dei nomine. Ego Ermengarda que⁸ uocant Bonadonna,⁹ et filio meo Randulfo,¹⁰ leuita.¹¹ Donatores sumus tibi Amaltrud,¹² nepta¹³ mea. Per hanc scriptura donacionis¹⁴ nostre¹⁵ donamus namque tibi alodium nostrum proprium, qui nobis aduenit ad me Bonadonna¹⁶ per uiro meo¹⁷ nomine Unifredi,¹⁸ qui est condam. Et ad me Randulpho¹⁹ per ienitori²⁰ meo siue per qualicumque uoces. Et est ipsum alaudem,²¹ id sunt kasas²² cum curtes²³ cum solos et superpositos,²⁴ terras et uineas²⁵ cum omni genera arborum qui ibidem sunt, cultum uel eremum, aquis, aquarum, uiaductibus uel reductibus, siluis, garicis,²⁶ pascuis, lapides seu ligna. Et est hec omnia in comitatum²⁷ Ausona,²⁸ in terminio de Minorisa ciuitate,²⁹ in locum³⁰ que³¹ uocant Uliastrello.³² Et afrontat³³ hec omnia: de horientis³⁴ in terminio de Arbocedo.³⁵ Et de meridie in ipso torrente de Monteirgilio.³⁶ Et de occiduo in termine³⁷ de Villa Amara.³⁸ Et de circi³⁹ in ipsa serra de Figera.⁴⁰ Quantum infra istas afrontaciones⁴¹ includunt sic donamus tibi ipsum iamdictum alodium totum ab integrum cum exios et regressios suos ad tuum plenissimum proprium ad faciendum quod uolueris sine blandimentum de ullumque hominem. Et est manifestum. Quod si nos donatores aut ullusque homo qui contra ista donacione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat aut componamus uobis ipsa hec omnia supranominata in duplo cum omnem suam inmeliacionem. Et in antea ista donacione firma stabilis permaneat modo et omnique tempore.

Facta ista karta⁴² donacione VIII Kalendas⁴³ October⁴⁴ anno X regnante Radebertus⁴⁵ rex.⁴⁶

Sig+num Bonadonna.⁴⁷ Randulfus,⁴⁸ archileuita,⁴⁹ (*signe*)⁵⁰ nos qui ista karta⁵¹ donacione fecimus scribere et firmauimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Guifredus.⁵² Sig+num Sendredus.⁵³ Sig+num Archimar.⁵⁴

Lobatone,⁵⁵ sacer,⁵⁶ qui hunc carta donacione scripsi et (SS) die et anno quod supra.

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES⁵⁷ [segell estampat, dues vegades]

1. *Tot i que hi ha parts del pergami que estan ben conservades, i fins i tot seria bo de reproduir alguns elements, com ara la I inicial, o bé el SS, altres parts malauradament han estat malmeses per la humitat (hi ha una taca força gran al centre) i per forats (se n'hi compten una desena) i talls als laterals; especialment malmès està el lateral dret (anvers). Són ben apreciades, per ambdós costats, quatre sècs horitzontals i nou verticals, senyal que el pergami s'havia plegat. A més d'haver estat estampat dues vegades al revers, el segell del "Centre Excursionista de la Comarca de Bages" també ha estat estampat doblement al recte, sota l'espai de l'escrivà, sense afectar, per tant, cap part del document.*

2. *Vlistrell a O. Escrit, als segles X i XI, Uliastrello, aquest topònim correspon a Ullastrell de la comarca de Bages (n'hi ha un altre a la comarca de Vallès Occidental). Actualment, la nomenclatura oficial del topònim bagenc, segurament per distingir-lo de l'homònim vallesà, a més de respectar la pronúncia local, és Oristrell (Oristrell -mas i capella de Sant Pere-, actual municipi del Pont de Vilomara i Rocafort, comarca de Bages).*

3.

- 4.
5. 23-IX *al costat, escrit amb llapis.*
- 6.
7. *Segell del “Centre Excursionista de la Comarca de Bages”, estampat, dues vegades.*
8. *que a O, per quod.*
9. *Bonadonna a O. Pot apreciar-se la tendència del català a doblar la n. Es tracta d'Ermengarda, anomenada Bonadona, esposa d'Unifred, mare de Radulf, [= Rodolf, Raül] arxilevita. Ermengarda, juntament amb el seu espòs Unifred, havia adquirit aquest alou d'Ullastrell/Oristrell del comte i marquès Borrell II, segons escriptura de 18 d'abril de 984. (vegeu el document núm. 361 del Diplomatari de Sant Benet de Bages).*
10. *Randulfo a O. Vegeu la nota 19.*
11. *leuita a O. Vegeu la nota 49.*
12. *Amaltrud a O. Nom personal femení d'origen germànic, que en català actual fóra Amaltruda.*
13. *nepta a O, per neptis, 'néta'.*
14. *donacionis a O, per donationis.*
15. *nostre a O, per nostra.*
16. *Bonadonna a O. Vegeu la nota 9.*
17. *per uiro meo a O, per per uirum meum (acusatiu -per és una prep d'ac.-).*
18. *Unifredi a O. Es tracta d'Unifred, casat amb Ermengarda, anomenada Bonadona, pare de Radulf [= Rodolf, Raül], arxilevita. Unifred, juntament amb la seva esposa, havia adquirit aquest alou d'Ullastrell/Oristrell del comte i marquès Borrell II, segons escriptura de 18 d'abril de 984. (vegeu el document núm. 364 del Diplomatari de Sant Benet de Bages).*
19. *Randulpho a O. Vegeu la nota 10.*
20. *per ienitori a O, per per genitorem (acusatiu -per és una prep d'ac.-).*
21. *alaudem a O, per alodem.*
22. *kasas a O, per casas o chasas.*
23. *curtes a O, per curtis.*
24. *superpositos a O, per superpositis.*
25. *terras et uineas a O, per terris et uineis.*
26. *garicis a O, per garricis.*
27. *comitatum a O, per comitatu.*
28. *Ausona a O, per Ausonensi.*
29. *de Minorisa ciuitate a O, per de ciuitate Minorisensi.*
30. *in locum a O, per in loco.*
31. *que a O, per quod.*
32. *Uliastrello a O. Vegeu la nota 2.*
33. *afrontat a O, per affrontat.*
34. *horientis a O, per orientis.*
35. *Arbocedo a O. Fitotopònim originat en el petit arbre o arbust de la família de les ericàcies (Arbutus unedo), de fulles verdes tot l'any i de flors blanques disposades en ramells al capdamunt de les branques, el fruit del qual és la cirera d'arboç, comestible. Correspon a l'Arbocet (l'Arbocet-paratge-, actual municipi del Pont de Vilomara i Rocafort, comarca de Bages).*
36. *torrente de Monteuirgilio a O. Correspon al torrent del Flequer, -pren el nom de la casa de pagès homònima- que neix a la zona de Casasaies -casa de pagès- i discorre paral·lel al vessant nord de la serra de Puig Gili (Monte Uirgilio), i desemboca just al nord de la població del Pont de Vilomara (actual municipi del Pont de Vilomara i Rocafort, comarca de Bages), per sota de la riera de Mura (rio de Nespola).*
37. *in termine a O, per in termino.*
38. *Villa Amara a O. Correspon a Vilomara, nucli de població modern vora el riu Llobregat, que actualment exerceix de capital del municipi de Rocafort (que s'anomena del Pont de Vilomara i Rocafort). És a ponent de l'antic centre, el poble de Rocafort. És un topònim documentat el 21 d'octubre de 982. (vegeu el document núm. 327 del Diplomatari de Sant Benet de Bages)*

39. circi a **O**, per circio.
40. serra de Figera a **O**. *Correspon a la zona on hi ha Casajoana, mas o casa de pagès a ponent de Rocafort, prop també del Ventaïol, un altre mas d'aquest sector del municipi a l'esquerra de la riera de Mura, que fa de límit amb el municipi veí de Talamanca (actual municipi del Pont de Vilomara i Rocafort, comarca de Bages).*
41. afrontaciones a **O**, per affrontaciones.
42. karta a **O**, per carta o charta.
43. Kalendas a **O**, per Kalendarum.
44. October a **O**, per Octobrium.
45. Radebertus a **O**, per Radeberto.
46. rex a **O**, per regi.
47. Bonadonna a **O**. *Vegeu la nota 9.*
48. Randulfus a **O**. *Vegeu la nota 19.*
49. archileuita a **O**. *Vegeu la nota 11.*
50. Randulfus, archileuita (signe) és autògraf a **O**.
51. karta a **O**, per carta o charta.
52. Guifredus a **O**, per Guifredi
53. Sendredus a **O**, per Sendredi.
54. Archimar a **O**, per Archimari.
55. Lobatone a **O**, per Lobatoni.
56. sacer a **O**, per sacerdos.
57. *Segell del "Centre Excursionista de la Comarca de Bages", estampat, dues vegades.*

602

1006, novembre, 2.

Venda. *Alomar ven a Ràmio, abat del monestir de Sant Benet de Bages, quatre peces de terra que tenia d'herència, al comtat de Manresa, al terme [de la ciutat] de Manresa, a les Illes, prop del riu Llobregat, al gual de Navarcles, [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de vuit mancusos, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1227.

- a. Regest (en català) de vers 1914-1936: SOLÀ I MORETA, Fortià: *El monestir de Sant Benet de Bages*, pàg. 77. [el cita, sense donar-ne la transcripció]
- b. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 335, pàg. 388, ex **O**.

Sig+num [...] **Sig+num Bonefilio.** **Sig+num Iocefredus.** **de oriente in uinea de Seniofredus.** **de meridie in terra Sancti Benedicti.** **de occiduo in terra de [...]** **du.** **de circi in strada.** **Sig+num Uuadamir.** **Sig+num Ermemir.** **Sig+num Galindo.**¹ [manuscrit opistògraf (escrit a les dues cares); segueix un afegit al revers]

N. N° 123¹

Venta [...]¹ [regest anterior, extens, pràcticament esborrat, sota el més modern –en castellà–]

1006. 2-XI¹ [escrit amb llapis, al costat]

Navarcles.¹

Venda de quatre peces de terra à S. Valentin y à S. Benito y à Ramio Abad en Navarcles, cuyas afrontaciones expresa.¹

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC 12_

LLIGALL ___ N.º. 373.

1

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹ [segell estampat]

n. 1227¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Ellemar, uinditor sum tibi Ramio, abba, emptore. Per hanc scriptura uindictionis ego uindo tibi IIII^{or} pecias de terra, cultum uel eremum ab integrum, qui mihi aduenit de genitori uel de genitrice mea uel per quacumque uoce. Et sunt ipsas IIII^{or} pecias de terra in comitatu Minorisa, infra eius termines, in ipsas Ysolas, prope alueo Lubricato, ad ipso guado qui uocitantur Nauarculas. Et afrontat I pecia de terra: de horientem [sic] in medio flumen Lubricato; de meridie de in terra de Bardina, uicecomite; de occiduo in ipsa rocha; de circi in terra de Raimundo filium Richulpho. Et alia pecia de terra afrontat: de horientem [sic] in medio flumen Lubricato; de meridie in torrente qui discurrit; de occiduo in terra Sancti Benedicti uel de Bonucio; de circi in terra Sancti Benedicti. Et alia pecia de terra afrontat: de horientem [sic] in medio flumen Lubricato; de meridie et de occiduo in terra de Ardman; de circi in ipso torrente qui discurrit per ipsum Pratum. Et alia pecia de terra afrontat: de horientem [sic] in terra Sancti Benedicti uel de Bardina uel de Bonucio; de meridie in terra de Bardina uel in ipso Prato; de occiduo in terra de Bardina; de circi in terra de Petro. Quantum histas [sic] afrontaciones includunt sic uindo uel trado ipsas IIII^{or} pecias de terra ab integrum ad Sancti Valentini, martiris, et ad Sancti Benedicti cenobii et ad tibi Ramio, abba, uel ad cuncta congregacione Sancti Benedicti cum exio uel regressio earum, in propter precium manchosos octo placibiles in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero sunt predictas ipsas IIII^{or} pecias de terra de meo iuro in uestra potestate trado uel ad proprium Sancti Valentini et Sancti Benedicti. Quod si ego uinditor aut ullusque homo qui contra hanc hista [sic] uindictione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed conponat [sic] ipsum alaude iamdictum ad ecclesia Sancti Benedicti in quadruplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea hista [sic] carta uindictio firma permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta hista [sic] carta uindictio IIII Nonas Nouember anno XI regnante Radbertus rege.

Sig+num Ellemar, qui ista carta fecit et firmaui et firmare rogauit. Sig+num Petro. Sig+num Gimara [sic]. Sig+num Adroarius.

Danagildus, presbiter uel monachus, qui hista [sic] carta scripsit et (*signe*) die et anno quod supra

1. *Manuscrit opistògraf (escrit a les dues cares). + damunt ego. Algunes taques d'humitat que no priven la lectura correcta de les lletres afectades. La part inferior del pergami ha estat retallada (hi manca la part inferior del signe). Una desena de sècs verticals.*

603

1006, desembre, 17.

Venda. *Dadilda i Sinyol, dones, venen a Borrell i la seva esposa Llobeta la meitat d'un alou i una peça de terra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, al Pujol, [el Pujol -vila i mas desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de sis sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 43.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 336, pàg. 389, ex O.

[...] N^o [tres xifres]¹

Baies¹

Manresa¹

Manresa.¹

1008.¹

17¹ [a sobre de 19] **19-XII-1006**¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego [sic] Dadille et Sindulo, feminas, uinditrix [sic] sum [sic] uobis Borrellus et uxor sua Lobeta, emtores. Per hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus uobis in casas cum solo [sic] et superposito [sic] et in curte et in ipsos palumbarios ipsa medietate et pecia I de terra qui est ad ipsa eira nostrum proprium qui nobis aduenit per ienitorum nostrorum. Et est ipsa hec omnia in comitatum Minorisa, in Campo Bagas, ad ipso Pozolo. Et afrontat ipsa hec omnia: de orientis in terra de Imulo uel eres suos; de meridie in casas de [Im]ulo uel eres suos uel in ipsa eira; de hocciduo similiter in terra [Im]ulo; de circi in terra de nos uinditores uel de [Im]ulo. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindimus uobis in ipsa hec omnia ipsa medietate ab omni integrietate cum exio uel regresio suo in propter precidum [sic] solidos VI in rem ualentem. Et nichil [sic] exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia de nostro iure in uestro tradimus domineo potestatem ad omnia que facere uolueritis. Quod si nos uinditores aut ullusque omo [sic] qui contra hanc ista uindiccionem uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set [sic] componat in duplo hum [sic] omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista uindiccionem firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista [uindi]cio VIX Kalendis Ianuariis anno XI reingante [sic] Raibertus rege.

Sing+num Dadille. Sing+num Sindulo, qui ista uindiccionem fecit [sic] et testes firmare rogauit [sic]. Sing+num Bulgara. Sing+num Ermemirus [BENET I CLARÀ, Albert, núm. 336, pàg. 389. Lectura dubtosa, tot i que força probable]. Sing+num Esperandeo.

Sclua, sacer, scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.¹

fol. 15.

1. *Caplletra inicial I decorada. En alguns llocs, tinta força esvaïda.*

604

1006, desembre, 18.

Venda. *Gescalfred, veguer, ven a Guiu i la seva esposa Truitelda una vinya amb terra, conreada i erma, amb arbres, al comtat de Manresa, al terme de Maians, a Camp Basell, [Maians, actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages] pel preu de nou sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 44.

MS. N° 23.¹Meyans.¹1007.¹k[arta] de Maians¹Castro de Mayans¹18-XII-1006¹ [escrit amb llapis]

In n[om]ine Domini. Ego Gischafre, uicario, uindictor sum uobis Gidone, et uxori sue Truitelle, emtore [sic]. Per hanc scriptura uindiccionis me uindo uobis [uinea] me [sic], qui mihi adueni de parentorum uel per quaquumque uoce. Et est ipsa uinea cum terra, culta uel erma, cum arbores qui infra sunt, in comitatum [Manresa/Minorisa, in ter]minio de Mediano, ad ipso Campo Baselio. Et afronta [sic] ipsa hec omnia: de orientis in tera [sic] de Filmerna; de meridie in terra me, uinditore [...; de occiduo] in sumitatem de ipsa sera; [sic] de circio in uinea Sancti [abreujat *Scāti*] Benediti cenobi [sic]. Quantum istas afrontaciones includunt, sic uindo uobis ipsa hec omnia, cum exio uel regresio earum, in propter precium solidos VIII in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa hec omnia quod ego [uindo, de meo iure] in uestro tradimus dominio et potestatem, a faciendum quod uolueris a proprio. Quod si ego uindito[r] o [per *aut*] ullusque omo [sic] qui hanc ista carta uindiccio[ne uenerit ad/pro inrumpendum], si no [per *non*] hoc ualea [per *ualeat*] uindicare set compono uobis in duplo cum omnia sua inmelioracione quod superio resona [per *superior resonat*]. Et in antea ista carta ui[ndicio firma et stabili]s permaneat modo uel omnique tempore.

Facta carta uindiccionis XV Kalendas Genuariias [per *ianuarii*] anos [per *annos*] XI regnante Raudebert[o] rege.

S+num Gisc]hafredo, quista carta uindiccione fecit et testes firmare rogauit. S+num Godmar. S+num Frederero. S+num Amelio.

Borreillo [sic], presbiter, qui ista carta uindiccionis scriperxit et (signe) die et ano [sic] quod supra.

1. *Ratat a les vores, sobretot a la part superior i a la dreta del text. Taques d'humitat i forat a la banda esquerra.*

605

1007, gener, 25.

Venda. *Adroer [amb el consentiment de la seva germana (?)] i Gracilia venen a Senfred [= Sinfreu] i la seva esposa Ermetruit una casa i dues peces de terra i la quintana al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa] al Pla de Bages, a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de set sous, a pagar en coses que ho valguin.*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 45.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 337, pàg. 390, ex **O**.

B. N° 3[...]⁴

montpeta¹**1006.¹****Venta de una Casa y tierras en Montpeyta.¹****25-I-1007¹** [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Adroario, uindictor sum uobis Seniofredus et uxor sua Ermetrutte, emtores. Per hac [sic] scriptura uindiccionis me uindo uobis casa cum solo et superposito et pecias II de terra et ipsa chintana nostrum proprium qui michi aduenit, a me Adroario et a me Grazilia per ienitorum nostrorum. Et est ipsa hec omnia in comitatum Minorisa, in Campo Baias, in Montepeitano. Et afrontat ipsa hec omnia: de orientis in closo de Ennego uel eres suos; de meridie in ipsos casales de Oliba; de hocciduo [sic] in terra de Dodone uel eres suos; de circi in casas de Igilo uel eres suos. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindimus uobis ipsa casa cum solo et superposito cum [cu] ipsa chintana et cum ipsas II pecias de terra, totum ab integrum cum exio uel regresio suo in propter precidum [sic] solidos VII in rem ualentem. Et nichil [sic] exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia de nostro iuro in uestro tradimus domineo [sic] potestatem [sic] ad omnia que facere uolueritis. Quod si nos uinditores aut ullusque omo [sic] qui contra hanc ista uindiccione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set [sic] componat in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista uindiccio firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta ista uindicio VIII Kalendas Februarii anno XI rengnante [sic] Raibertus [sic] rege [sic].

Sing [sic] +num Adroario. Sing [sic] +num Grazilia, qui ista uindiccione fecit [sic] et testes firmare rogauit [sic]. Sing [sic] +num Seruedei [sic]. Sing [sic] +num Seguinus. Sing [sic] +num Ansulfus. Et ego Adroario si erga amplius ad uindere abeam de ipsa alia rem, non abeam licencia ad uindere nisi ad uos emtores.

Sclua, sacer, scripsit et (signe) die uel anno quod supra.¹

1. *Caplletra inicial I decorada. Tot i el seu relatiu bon estat de conservació, el pergami presenta alguns estrips, que no afecten el text, i taques d'humitat que han afectat la tinta, en alguns indrets força esvaïda, difusa o fins i tot esborrada; no obstant aquesta circumstància, es poden reconstruir les mancances i extreure'n el contingut sencer. Sembla que Adroer és l'únic actor de la venda, al començament, però més endavant apareix la seva germana (qui michi aduenit, a me Adroario et a me Grazilia per ienitorum nostrorum), Gracília, que també signa. En aquest aspecte, hi ha una vacil·lació entre l'ús de la primera persona del singular (ego) i la primera del plural (nos). La darrera frase: Et ego Adroario si erga [sic] amplius ad uindere abeam de ipsa alia rem, non abeam licencia ad uindere nisi ad uos emtores, la tradueixo per: 'I si jo, Adroer, tingués alguna altra cosa més per vendre, no tingui llicència a vendre-ho si no a vosaltres, compradors'.*

606

1007, gener, 27.

Venda. *Seguí i la seva esposa Alòdia, que anomenen Morena, i Ramon, Guinedell, Ranlo i Senfred, [= Sinfreu] venen a Gescafred i Oruç [= Orús] una peça de terra al comtat de Manresa, prop del monestir de Sant Benet de Bages, [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de set sous, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 46.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 338, pàg. 391, ex O.

1006.¹

Venta de una tierra cerca el monasterio â Giscafredo.¹

27-I-1007¹

In nomine Domini. Ego Segouinus et uxor mea Alodia que uocant Morena, et Remon et Quinedilde et Ranlo et Seniofredus. Vinditores sumus uobis Giscafredus et Aurucio, emtores. Per hanc scriptura uindictionis nostre uindimus uobis pecia I de terra nostra propria qui michi [sic] aduenit, a me Sequino per comparacione, et ad nos infantes per ienitrice nostra. Et est ipsa terra in comitatum Minorisa prope domum Sancti Benedicti cenobii. Et afrontat ipsa terra: de orientis in uia; de meridie in terra Sancti Benedicti; de hocciduo [sic] in uinea Sancti Benedicti; de circi in terra de nos uinditores. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindimus uobis ipsa terra totum ab integrum cum exio uel regressio suo in propter precidum [sic] solidos VII in rem ualentem. Et nichil [sic] exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta terra de nostro iuro in uestro tradimus domineo [sic] potestatem [sic] ad omnia que facere uolueritis. Quod si nos uinditores aut ullusque omo [sic] qui contra hanc ista uindicione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set [sic] componat in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista uindiccio firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista uindicio VI Kalendas Februarii anno XI rengnante [sic] Raibertus [sic] rege [sic].

Sing [sic] +num Segouinus. Sing [sic] +num Aludia. Sing [sic] +num Remon. Sing [sic] +num Guinedilde. Sing [sic] +num Ranlo. Sing [sic] +num Seniofredus, qui ista uindicione fecimus et testes firmare rogauimus. Sing [sic] +num Sendedus. Sing [sic] +num Bulgara. Sing [sic] +num [5 o 6 lletres]us.

Sclua, sacer, scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Caplletra inicial I decorada. Pergamí en mal estat (taques d'humitat, diversos forats i esguinços); no obstant aquesta circumstància, es poden reconstruir les mancances i extreure'n el text sencer.*

607

1007, febrer, 8.

Donació pietosa. *Samsó, la seva esposa Avonda i llur fill Oliba donen al monestir de Sant Benet de Bages un alou al comtat de Manresa, al terme [del castell] de Terçol, [actual municipi de Castellterçol, comarca de Vallès Oriental] al Carner, [el Carner -vila desapareguda; mas-, actual municipi de Granera, comarca de Vallès Oriental] si bé els donants i llurs successors continuaran en la possessió, amb l'obligació de donar, cada any, la tasca a Sant Benet [de Bages].*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1228.

donacio[ne] de [ipso] carner²

G. N°. 58³

La principal donacio del mas Carner de Castell Tersol⁴**Numº. 3^{o5}****N. 11. segons
lo Indice nou⁶****32⁷****Castelltersol.⁸****1007.⁹ 8-II¹⁰****Arxiu de casa GUITART****TOMO __ PLÉC 87****LLIGALL __ Nº. 2074.**

11

n. 1228¹²

In nomine Domini. Ego Samson¹³ et uxor [me]a¹⁴ Auonda¹⁵ et filio meo Holiba,¹⁶ donatores sumus [uo]b[is]¹⁷ ad domum Sancti Benedicti cenobii.¹⁸ M[anifestum est enim quia placuit nostris ani]mis¹⁹ ut cartam fecissemus sicuti et²⁰ facimus²¹ de alaude²² nostri²³ proprio,²⁴ id sunt casas cum solos et superpositos et curtes et ortos²⁵ et co[lumbari]o²⁶ et terras et [uineas cultas]²⁷ et ermas²⁸ et bosco²⁹ cum omni genera arborum, qui nobis aduenit per geni[to]res³⁰ uel per comparacione uel per quacumque uoce. Et sunt ipsas cas[as]³¹ et curtes et ortos³² [et columb]ari[o]³³ et terras et uineas cultas et ermas³⁴ et ipso bosco³⁵ in comitatum³⁶ Minorisa,³⁷ in terminio³⁸ de castrum Terciolo,³⁹ ubi dicunt ad ipsum Ca[r]ner.⁴⁰ [E]t [af]rontat⁴¹ ip[sa omni]a⁴² [supe]rius⁴³ i[am]dicta:⁴⁴ de oriente in domum Sancti Iuliani;⁴⁵ de meridie in ipsa strada;⁴⁶ de occiduo in rio de Granera;⁴⁷ de circi⁴⁸ in torrentem⁴⁹ qui discurrit [per]⁵⁰ ipsum Carn[ario]⁵¹ uel in [ter]ras⁵² de Uuillimo.⁵³ Quantum infra istas afrontaciones⁵⁴ includunt sic donamus uel tradimus ipsum nostrum proprium alaudem⁵⁵ ad domum Sancti Benedicti⁵⁶ [ab inte]grum⁵⁷ quantum abemus⁵⁸ uel ab[ere d]ebemus⁵⁹ de francum. In tale conuentum uel uidelicet⁶⁰ racione quod nos et posteritas nostra teneamus⁶¹ et possidea[mus]⁶² ipsum iamdic[tum a]llau[dem sine blan]dimentum⁶³ de ullo [o]mine⁶⁴ excepto abbates et monachis Deo seruientis⁶⁵ et Sancti Benedicti cenobii.⁶⁶ Et donare faciamus per unumquemque annum et [nobis]⁶⁷ et pos[teritas nostra]⁶⁸ ipsa tasca⁶⁹ ad domum Sancti Benedicti⁷⁰ et nobis⁷¹ uel posteritas nostra non abeamus⁷² licenciam nec uindere⁷³ nec comutare⁷⁴ nec seniore[m] facere nisi [a nos siue]⁷⁵ ad s[eruientes]⁷⁶ Sancti Benedicti. Et nobis⁷⁷ abbates uel monachis non donemus nec comutemus⁷⁸ ad nullum ominem⁷⁹ nec ad feuum donemus sed ad proprium Sancti Benedicti⁸⁰ [... ...].⁸¹ Si per aliquam neglegenciam⁸² uindere⁸³ uoluerimus de ipsum alaude⁸⁴ non abeamus⁸⁵ licenciam nisi inter nos aut inter posteritas nostra aut ad abbates [uel]⁸⁶ Deo seruientes [Sancti Bene]dicti⁸⁷ sic⁸⁸ bonisque ominibus⁸⁹ dixerint precia.⁹⁰ Quod si nos donatores aut⁹¹ ullusque⁹² omo⁹³ qui contra hanc ista donacione uenerit ad inrumpendum non hoc [ualeat uindicare]⁹⁴ sed componamus atque componat ipsum iamdictum alaude⁹⁵ ad ecclesia Sancti Benedicti in quadruplo [cum omnem]⁹⁶ suam⁹⁷ in[m]elioracionem].⁹⁸ Et in antea ista [carta donacionem]⁹⁹ firma permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta donacio¹⁰⁰ VI Idus¹⁰¹ Februarii¹⁰² anno XI regnate¹⁰³ Radbertus¹⁰⁴ rege.¹⁰⁵

Sig+num Samsor.¹⁰⁶ Sig+num Auonda. Sig+num Oliba,¹⁰⁷ qui ista carta fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Ermemirus.¹⁰⁸ Sig+num Wilelmus,¹⁰⁹ leuita. [Ys]arnus,¹¹⁰ leuita (*signe*).

[Er]menga[u]d[u]s,¹¹¹ presbiter et monachus, qui ista carta scripsit et (*signe*) die uel anno quod sup[ra].¹¹²

- 1.
2. donacio[ne] de [ipso] carner
3. *Escrit damunt el regest anterior.*
4. La principal donacio del mas Carner de Castell Tersol
5. Numº. 3º
6. N. 11. Segons lo Indice nou.
7. 32.
8. Castelltersol.
9. 1007.
10. *Al costat, escrit amb llapis.*
11. *Segell estampat, c. 1923.*
12. *Escrit amb llapis.*
13. Samson a **O**.
14. [me]a; *les lletres il·legibles actualment, entre claudàtors.*
15. Auonda a **O**.
16. Holiba a **O**, *per Oliba.*
17. [uo]b[is]; *les lletres il·legibles actualment, entre claudàtors.*
18. Sancti Benedicti cenobii Sanctum Benedictum cenobium.
19. M[anifestum est enim quia placuit nostris ani]mis
20. sicuti a **O**, *per et sicut.*
21. facimus a **O**, *per fecimus.*
22. alaude a **O**, *per alodem.*
23. nostri a **O**, *per nostrum.*
24. proprio a **O**, *per proprium.*
25. ortos a **O**, *per hortos.*
26. co[lumbari]o; *les lletres il·legibles actualment, entre claudàtors.*
27. [uineas cultas]; *les lletres il·legibles actualment, entre claudàtors.*
28. ermas a **O**, *per eremas.*
29. bosco a **O**, *per boscho.*
30. geni[to]res]; *les lletres il·legibles actualment, entre claudàtors.*
31. cas[as]]; *les lletres il·legibles actualment, entre claudàtors.*
32. ortos a **O**, *per hortos.*
33. [et columb]ari[o]; *les lletres il·legibles actualment, entre claudàtors.*
34. ermas a **O**, *per eremas.*
35. bosco a **O**, *per boscho.*
36. comitatum a **O**, *per comitatu.*
37. Minorisa a **O**, *per Minorisensi.*
38. terminio a **O**, *per termino.*
39. Terciolo a **O**, *per Terciolum.*
40. Ca[r]ner; *les lletres il·legibles actualment, entre claudàtors.*
41. [E]t [af]rontat; *les lletres il·legibles actualment, entre claudàtors.*
42. ip[sa omni]a; *les lletres il·legibles actualment, entre claudàtors.*
43. [supe]rius; *les lletres il·legibles actualment, entre claudàtors.*
44. i[am]dicta; *les lletres il·legibles actualment, entre claudàtors.*
45. Sancti Iuliani a **O**, *per Sanctum Iulianum.*
46. strada a **O**, *per strata.*
47. rio de Granera a **O**.
48. circi a **O**, *per circio.*

49. torrentem a **O**, per torrente.
50. [per]; *il·legible actualment*.
51. Carn[ario]; *les lletres il·legibles actualment, entre claudàtors*.
52. [ter]ras; *les lletres il·legibles actualment, entre claudàtors*.
53. de Uuillemo a **O**, per Uuilelmi.
54. afrontaciones a **O**, per affrontationes.
55. alaudem a **O**, per alodem.
56. Sancti Benedicti a **O**, per Sanctum Benedictum.
57. [ab inte]grum; *les lletres il·legibles actualment, entre claudàtors*.
58. abemus a **O**, per habemus.
59. ab[ere d]ebemus; *les lletres il·legibles actualment, entre claudàtors*.
60. uideliced a **O**, per uidelicet.
61. teneamus a **O**; *la a sobrelineada damunt la segona e*.
62. possidea[mus]; *les lletres il·legibles actualment, entre claudàtors*.
63. iamdic[tum a]lau[dem sine blan]dimentum; *les lletres il·legibles actualment, entre claudàtors*.
64. [o]mine; *les lletres il·legibles actualment, entre claudàtors*.
65. seruientis a **O**, per seruientes.
66. Sancti Benedicti cenobii a **O**, per Sancto Benedicto cenobio.
67. [nobis]; *les lletres il·legibles actualment, entre claudàtors*.
68. pos[teritas nostra]; *les lletres il·legibles actualment, entre claudàtors*.
69. tasca a **O**, per tascha.
70. Sancti Benedicti a **O**, per Sanctum Benedictum.
71. nobis a **O**, per nos.
72. abeamus a **O**, per habeamus.
73. uindere a **O**, per uendere.
74. comutare a **O**, per commutare.
75. [a nos siue]; *les lletres il·legibles actualment, entre claudàtors*.
76. s[eruientes]; *les lletres il·legibles actualment, entre claudàtors*.
77. nobis a **O**, per nos.
78. comutemus a **O**, per commutemus.
79. ominem a **O**, per hominem.
80. Sancti Benedicti
81. [... ...]; *il·legible actualment*.
82. negligenciam neglicenciam.
83. uindere a **O**, per uendere.
84. alaude a **O**, per alodem.
85. abeamus a **O**, per habeamus.
86. [uel]; *les lletres il·legibles actualment, entre claudàtors*.
87. [Sancti Bene]dicti; *les lletres il·legibles actualment, entre claudàtors*.
88. sic a **O**, per usque.
89. ominibus a **O**, per hominibus.
90. precia a **O**, per precium.
91. aut *superflu*.
92. ullusque a **O**, per ullo.
93. omo a **O**, per homo.
94. [ualeat uindicare]; *les lletres il·legibles actualment, entre claudàtors*.
95. alaude a **O**, per alaudem.
96. [cum omnem]; *les lletres il·legibles actualment, entre claudàtors*.
97. suam a **O**, per sua.
98. inm[elioracionem]; *les lletres il·legibles actualment, entre claudàtors*.
99. [carta donacionem]; *les lletres il·legibles actualment, entre claudàtors*.
100. donacio a **O**, per donationis.

101. Idus a **O**, per Iduum.
102. Februarii a **O**, per Februarium.
103. regnate a **O**, per regnante.
104. Radbertus a **O**, per Radberto.
105. rege a **O**, per regi.
106. Samsor a **O**; Samson. *Vegeu la nota 13.*
107. Oliba a **O**, per Olibani.
108. Ermemirus a **O**, per Ermemiri.
109. Wilelmus a **O**, per Wilelmi.
110. [Ys]arnus; *les lletres il·legibles actualment, entre claudàtors.*
111. [Er]menga[u]d[u]s, *amb majúscules a O. La segona e de l'original ha estat refeta en i, de manera que ara s'hi llegeix [Er]minga[u]d[u]s. El sacerdot i monjo que redacta el document, tot i que aquí sigui escrit Ermingaudus, és Ermengaudus, actiu entre els anys 1007 i 1021, que trobem prestant els seus serveis com a escrivà a la vall mitjana del Llobregat (Avinyó, Montpeità, Sallent, Serraiïma, ...) fins a Castellterçol, com podem veure.*
112. Facta ista carta donacio VI Idus Februarii anno XI regnate [sic] *Radbertus rege. Sig+num Samsor [sic]. Sig+num Auonda. Sig+num Oliba, qui ista carta fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Ermemirus. Sig+num Wilelmus, leuita. [Is]arnus, leuita (signe). [Er]minga[u]d[u]s, presbiter et monachus, qui ista carta scripsit et (signe) die uel anno quod sup[ra], ha estat gairebé refet, amb una tinta negra, tot resseguint les lletres, gairebé esborrades, subjacents, de color bru. Tanmateix, les lletres que estan entre claus són les originals, malgrat siguin pràcticament del tot esborrades actualment, i no es puguin llegir a ull nu.*

A

A.* Còpia adaptada [s. XII]: Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, núm. 1229, ex 1228.

donacio sansom in castro terciolo ad ipsum carner afrontat in domo de suniarii¹

G. N.º. [...]¹

donacio del mas Carner a Sant Benet¹

Num.º. 14^{o1}

**N. 12
segons lo
Indice
nou¹**

Castelltersol.¹

1007. 8-II¹ [al costat, escrit amb llapis]

**Arxiu de casa GUITART
TOMO__ PLÉC_87_
LLIGALL __ N.º. 2073.**

n. 1229¹[escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Samson et uxor mea Auonda et filio Holiba, donatores sumus uobis ad domum Sancti Benedicti cenobii. Manifestum est enim quia placuit nostris nobis nostrum [sic] que conuenit animis ut cartam fecissemus sicut et facimus de alaude nostro proprio, id sunt casas cum solos et superpositos et curtes et ortos et columbario et terras et uineas cultas et ermas et bosco cum omni genera arborum qui nobis aduenit per genitores uel per comparacione uel per quacumque uoce. Et sunt ipsas casas et curtes et ortos et columbario et terras et uineas cultas et ermas et ipso bosco in comitatum Minorisa, in termino de castrum Terciolo, ubi dicunt ad ipsum Carner. Et affrontat ipsa omnia superius iamdicta: de oriente in domum Sancti Iuliani. De meridie in ipsa strada. De occiduo in rio de Granera. De circi in torrentem qui discurrit per ipsum Carnario [sic] uel in terras de Uuillmo. Quantum infra istas affrontaciones includunt sic donamus uel tradimus ipsum nostrum proprium alaudem ad domum Sancti Benedicti [q]uam abemus uel abere debemus de francum. In tale conuentum uel uidelicet racione quod nos et posteritas nostra [sic] teneamus et possideamus ipsum iamdictum alaudem sine blandi[mentum] de ullo omine excepto abbates et monachis Deo seruiantis et Sancti Benedicti cenobii. Et donare faciamus per unumquemque annum et nobis et posteritas nostra ipsa tasca ad domum Sancti Benedicti et nobis uel posteritas nostra non abeamus licencia [es deixa: *nec uindere nec comutare nec seniore[m] facere*, que sí que és a l'original -núm. 1228-] nisi inter nos aut inter posteritas nostra aut ad abbates uel Deo seruiantes Sancti Benedicti sicut bonisque ominibus dixerint precia. Quod si nos donatores aud ullusque homo qui contra hanc ista donacione uenerit pro aut inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componamus atque componad ipsum iamdictum alaude [sic] ad ecclesia Sancti Benedicti in quadruplo cum omnem suam melioracionem [sic]. Et in antea ista carta donacionem firma permaneat modo uel omnique tempore.

Facta acta ista carta donacio VI Idus Februarii anno XI regnante Radbertus rege.

Sig+num Samson. Sig+num Auonda. Sig+num Oliba. Qui ista carta [*carta*, afegit sobrelineat] fecimus et firmauimus et firmare rogamus. Sig+num Ermemirus. Sig+num Guilelmus, leuita (*signe*). Ysarnus, leuita (*signe*)

ERMENgaudus, presbiter et monachus, qui ista carta scripsit et (*signe*) die uel anno quod supra.

1. *Hi ha algunes diferències respecte del suposat model, O. Tot i que no s'ha perdut cap lletra, hi ha tot de taques liles escampades per tot el text.*

Línia de forats petitíssims, irregulars tant en la seva forma com en la seva distribució, paral·lela a la part superior, que no semblen fets expressament. Un forat petit a l'esquerra (anvers).

608

1007, febrer, 22.

Venda. *Arvídia, dona, ven a Llobeta una peça de terra al comtat de Manresa, al [terme del] castell de Montdony/Montdó, [castell de Castelltallat, actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages] pel preu de tres sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1230.

Castelltallat²

S. A N°. 107.³

Castelltallat.⁴

1007.⁵ 22-II⁶

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES⁷

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC _02_

LLIGALL __ N° 109

8

1230⁹

In nomine Domini. Ego Aruidio,¹⁰ femina, uinditor¹¹ sum tibi entrice¹² mea Lobeta.¹³ Per anc¹⁴ scriptura uindicionis¹⁵ me¹⁶ uindo¹⁷ tibi pecia I de terra culta uel erma,¹⁸ qui mihi aduenit de genitore meo. Et est in comitatum¹⁹ Minorisa,²⁰ in castro Mont[e]donno.²¹ Et afrontat:²² de oriente in terra de Uidal,²³ de meridie in te comparatore; de occiduo similiter;²⁴ et de circi²⁵ in terra de Leuegodo.²⁶ [Q]uatum²⁷ infra istas III afrontaciones²⁸ includunt sic uindo²⁹ tibi ipsa terra ab intecrum³⁰ in propter precio solidos³¹ III in rem ualentem. Et est manifestum. Et quis³² contra anc³³ ista uindicionis³⁴ uenerit pro inrumpendum uullus³⁵ omo³⁶ quam³⁷ ego uinditor³⁸ uenerit pro inrumpendum non oc³⁹ ualeat uindicare set⁴⁰ conponat⁴¹ in duplo ipsa terra cum omnem⁴² suam⁴³ inmelioracione.⁴⁴ Et in antea ista carta firma et stabilis permaneat⁴⁵ omnique tempore.

Facta carta uindicionis⁴⁶ VIII Kalendas⁴⁷ Marci⁴⁸ anno XI regnante Radbertus⁴⁹ rex.⁵⁰

Sig+num Aruidio, qui ista carta uindicionis⁵¹ fecit et testes firmare rogauit. Sig+num Suniofredus.⁵² Sig+num Lopardo.⁵³ Sig+num Sengoldus.⁵⁴

Guidisclus, presbiter, qui hunc ista carta uindicionis⁵⁵ rogitus scripxit⁵⁶ et (*signe*) sub die et anno quod supra.

1. *Dos forats, que afecten sengles lletres entre clau als mots Mont[e]donno i [Q]uatum. Un tercer forat no afecta cap lletra. Encara hi ha dos forats més, minúsculs. Tinta una mica esvaïda, sobretot a la part superior (on algú ha repassat amb ploma -tinta de color blau- les lletres assenyalades a: Ego Aruidio, femina, uinditor sum) i dreta (anvers), on el pergami està força rebregat i on hi ha els dos forats minúsculs.*

2. Castelltallat

3. S. A N° 107.

4. Castelltallat.

5. 1007.

6. *Escrit amb llapis, al costat.*

7. *Segell estampat, c. 1905-1923.*

8. *Segell estampat, c. 1923.*

9. *Escrit amb llapis.*

10. Aruidio a **O**.

11. uinditor a **O**, per uenditrix.

12. entrice a **O**, per emtrice.

13. Lobeta (*en català*) a **O**.

14. anc a **O**, per hac.

15. uindicionis a **O**, per uenditionis.

16. me a **O**, per mea.

17. uindo a **O**, per uendo.

18. erma a **O**, per erema.

19. comitatum a **O**, per comitatu.

20. Minorisa a **O**, per Minorisensi.

21. Mont[e]donno; *la lletra entre claudàtors, il·legible actualment.*

22. afrontat a **O**, per affrontat.

23. de Uidal (*en català*) a **O**.
24. similiter a **O**, *abreujat smlt, amb signe d'abrev. a la l.*
25. circi a **O**, *per circio.*
26. de Leuegodo.
27. [Q]uantum; *la lletra entre claudàtors, il·legible actualment.*
28. afrontaciones a **O**, *per affrontationes.*
29. uindo a **O**, *per uendo.*
30. intecrum a **O**, *per integrum.*
31. *solidos, abreujat solds, amb signe d'abrev. travessant totes les lletres ld.*
32. quis a **O**, *per qui.*
33. anc a **O**, *per hac.*
34. uindicionis a **O**, *per uenditionis.*
35. uullus a **O**, *per ullo.*
36. omo a **O**, *per homo.*
37. quam a **O**, *per quod.*
38. uinditor a **O**, *per uenditor.*
39. oc a **O**, *per hoc.*
40. set a **O**; *variant admesa, en llatí, de sed.*
41. conponat a **O**, *per componat.*
42. omnem a **O**, *per omni.*
43. suam a **O**, *per sua.*
44. inmelioracione a **O**, *per immelioratione.*
45. *Tot seguit hi ha d'anar: modo uel.*
46. uindicionis a **O**, *per uenditionis.*
47. Kalendas a **O**, *per Kalendarum.*
48. Marci a **O**, *per Martiarum.*
49. Radbertus a **O**, *per Rodberto.*
50. rex a **O**, *per regi.*
51. uindicionis a **O**, *per uenditionis.*
52. Suniofredus a **O**, *per Suniofredi.*
53. Lopardo a **O** *-les síl·labes segona i tercera, a sota-, per Lopardi.*
54. Sengoldus a **O**, *per Sengoldi.*
55. uindicionis a **O**, *per uenditionis.*
56. scripxit a **O**, *per scripsit.*

Venda. *Gered i la seva filla Ermovara, i les filles d'aquesta, Levegod [= Llevot] i Sinyer, venen a Sendred [= Sindreu] dues mujades de vinya que Gered té per batllia al comtat de Manresa, al terme de [la ciutat de] Manresa, al coll de Gam, [actual municipi de Manresa, comarca de Bages] pel preu de quaranta sous, a pagar en coses que ho valguin.*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 47.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 339, pàg. 392, ex **O**.

Manresa.¹

1008.¹

27-II-1007¹

In nomine Domini. Ego Gered, et filia mea Ermouara, et filias suas Leuegod et Sinner. Nos in unum uinditores sumus tibi Sendredus, emptore. Per hanc scriptura uindictionis nostre uindimus tibi modiatas II de uineas, qui nobis adueniunt, ad me Gered per mea baiulia uel per quacumque uoce, et ad me Ermouira per meum decimum, et ad me Leuegod, et ad soror mea nomine Sinner de genitori nostro. Et sunt ipsas II modiatas de uineas in comitatu Minorisa, infra eius termines, ad ipso collo que dicunt Gamo. Et afrontant ipsas uineas: de horientem [sic] in ipsa speluncha; et de meridie in ipsa uia uel in uineas de Borrellus; et de occiduo in strada publica uel in ipsas duas uias; de circi in uinea de Ymulo, femina, uel de Uuifredo, uel in ipsa serra. Quantum histas [sic] afrontaciones includunt sic uindo uobis ipsas modiatas II de uineas ab integrum cum exio uel regressio earum in propter precium solidos XL in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predictas ipsas uineas de nostro iuro in tuo tradimus potestate ad omnia que facere uolueris. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra hanc histas [sic] uindictione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componamus adque componat tibi ipsas modiatas II de uineas in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea histas [sic] carta uindictio firma permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore. Facta histas carta uindictio III Kalendas Marcii anno XI regnante Radbertus rege. Sig+num Gered. Sig+num Ermouara. Sig+num Leuegod. Sig+num Sinner, qui histas [sic] carta fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Tedbertus. Sig+num Galindus. Sig+num Lodaldus.

Danagildus, presbiter et monachus, qui histas [sic] carta scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.¹

fol. 17.

Donació testamentària. *Ramon, abat; Esperandéu, sacerdot; Mir; i Bonadona, tutors i marmessors de Guillem, difunt, lliuren al monestir de Sant Benet i Sant Valentí de Bages [Sant Benet de Bages] una coromina de terra [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Bages, a la Cot. [actual municipi de Manresa, comarca de Bages]*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 1231.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 340, pàg. 393, ex **O**.

[regist que no es veu a ull nu, de tres ratlles i mitja, a més del títol]¹

karta S Ualentini¹

B [N°][...]¹

1007.¹ **26-III**¹ [al costat, amb llapis]

Los Marmesores de Willelmo dan à S. Benito un alodio en Bages junto à Llobregat.¹

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC 39

LLIGALL __ N°. 1042.

n. 1231¹ [amb llapis]

In Dei nomine. Ego Reimundus, gratia Dei abba, et Sperandeo, presbitero, et Mirone, et Bonadomna. Nos qui sumus tutores uel helemosinarii de condam Willelmi, et ille mandauit nobis in suo uerbo et in suo testamento ut post [pt seguit del signe d'abrev. d'us] obitum suum scriptura donacionis fecissemus sicuti et facimus ad domum Sancti Benedicti et Sancti Valentini monasterii cuius ecclesia sita est super ribula Lobregado, condemina I de terra qui est in Baies, ad ipsa Cude. Et nos suprascripti elemosinarii sic donamus uel tradimus ipsum alaudum pro sua anima otam ipsam condaminam ab integrum ad suprascripto cenobio, sic quomodo tenebunt et possidebunt aliis alaudibus et munificenciis Sancti Benedicti et Sancti Valentini pertinentibus. Et ista scriptura firma permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta scriptura VII Kalendas Aprilis anno XI regnante Radoberto rege.

Sign+um Reimundus, ac si indignus et peccator gratia Dei abba. Sign+um Sperandeo, presbitero. Sign+um Mirone. Sign+um Bonadomna, nos elemosinarii qui ista donatione fecimus et firmare rogauimus.

(*signe*) WISCHAFREDUS, presbiter, qui ista karta scripsi et sub (SS) sic die et anno quod supra.

8¹

1. *Document bo per a reproduir, sobretot pels dos ruscs, si bé l'estat de conservació del pergami no és perfecte, perquè té tres forats petits, dos dels quals no afecten cap lletra però un altre afecta parcialment Si de Sign+um Bonadomna. S'aprecia molt bé que Sign+um Reimundus, ac si indignus et peccator gratia Dei abba va ser afegit després que fos redactat el document, amb un espai reservat per a fer-ho; el que ja costa més de saber és si fou escrit de mà de l'abat, tot i que la cal·ligrafia, més petita i de traç més prim, diferent a la de la resta del document però amb la tinta de la mateixa coloració, permet de suposar-ho.*

Professió monàstica i donació pietosa. *Senfred [= Sinfreu] es dóna personalment al monestir de Sant Benet [de Bages] com a seruent en l'orde monàstic, i fa lliurament d'alous al comtat de*

terra de Trasuer uel in terra de Luzrig. De occiduo in uia qui pergit ubique uel in terra de Amalrig uel eres suos. De circi in uia qui pergit ad Sancto Fructuoso. Et in alio loco ipsos meos alaudes quod habeo in castro Balcaren, in locum que dicunt ualle Ferrans, qui michi aduenit per parentorum uel genitorum meorum siue per quascumque uoces. Et affrontat ipso supra nominato alaude: de parte orientis in terra de Radulf uel de Gischafret. De meridie in serra de Fulcimanna uel in ipsa strada. De occiduo in uineas de Sancti Benedicti. De circi in ipso torrent qui discurrit ad Siluamseminatam et uadit ad fontem de Ferrans. Quantum infra istas omnes iamdictas affrontaciones includunt et ipsi termini circumeunt sic dono ad Sancti Benedicti cenobii domos soloque, suprapositos et casalibus, ortis, ortalibus et arboribus generis, cultum atque incultum, ab omni integritate cum exiis et regresiis earum, sic dono ad Sancti Benedicti cenobii. Quod si ego donator aut ullusque homo utriusque sexus qui contra hanc istam donacionem uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare quod repetet set compono atque componant hec omnia superius scripta tripliciter cum omne illius sua melioracione, et in super omnem peccatum anime mee sit obligatum anima illius et a Deo patre omnipotenti et a Ihesu Christo [Xpo] filio eius cum Sancto Spiritu sit condempnatus et excommunicatus et cum Datan et Abiron uiuus in infernum permaneat. Et in antea ista karta donacione firma persistat in secula omnique tempore.

Facta ista donacione IIII° Nonas Apreli anno XI° regnante Radberto rege.

Sig+num Seniofredus, qui ista karta donacione feci et firmaui et testes firmarique rogau. Sig+num Sig+num Sig+num Bonifilio.

Danagildus, presbiter et monachus, qui ista karta donacione scripxi et sub (*signe*) die et anno quo supra.

6¹

1. *Pergamí afectat per diverses taques d'humitat i fortas petits, si bé es pot llegir sense necessitat de mitjans artificials. Quatre sècs horitzontals i quatre de vertical, ben marcats en ambdues cares, que servien per a doblregar el document. + damunt Et inicial.*

612

1007, abril, 10.

Venda. *Guifred [= Gifreu] i la seva esposa Gerberga [= Giberga] venen a Sendred [= Sindreu] un alou al comtat de Manresa, al terme [de la ciutat] de Manresa, a Montpeità, [Montpeità - muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de nou mancusos, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 48.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 342, pàg. 395, ex O.

1006.¹

Venta â Sendredo de unas casas tierras y palomar en Montpeyta¹

Venda inter laicos= [Monpeita]¹

10-IV-1007¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Uuifredus et uxor mea Geriberga. Vinditores sumus tibi Sendredus, emptore. Per hanc scriptura uindictionis nostre uindimus tibi kasas, casalibus cum solos et

superpositos, curtis, curtalibus, cum ipso columbario et ortos et pecias de terras cultas et ermas, quod ibidem abemus uel abere debemus, qui nobis aduenit, ad me Uuifredus, per comparacione uel de quacumque uoce, et ad me Geriberga de uiro meo nomine Uuifredus per cartam donacionis. Et sunt ipsas kasas cum omnia haec quod superius resonat et ficulneas in comitatu Minorisa, infra eius termines, in locum que uocant Montepetano. Et afrontant ipsas kasas et curtes et ortos cum ficulneas et pecias de terras cultas et ermas: de horientem in strada uel in terra de Trasuer; de meridie in flumine Lubricato; de occiduo in rio Sancti Fructuosi; de circi in ipsa strada. Quantum histas IIII^{or} afrontaciones includunt sic uindimus tibi ipsa omnia totum ab integrum cum exio uel regressio earum in propter precium manchosos VIII in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa omnia de nostro iuro in tuo tradimus dominio et potestate ad omnia que facere uolueritis. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra hanc hista carta uindictione uenerit aut uenerimus ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat adque componamus tibi ipsa omnia in duplo cum omnem suam inmeliacionem. Et in antea hista carta uindictio firma permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta hista carta uindictio IIII Idus Aprelii anno XI regnante Radbertus rege.

Sig+num Uuifredus. Sig+num Geriberga, qui hista carta uindictione fecimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Durandus. Sig+num Trasuer. Sig+num Gisclamundus.

Danagildus, presbiter, qui hista carta scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

613

1007, abril, 21.

Venda. *Seguí, Adroer i Deda* [= Dot, Dou] *venen a Sendred* [= Sindreu] *una peça de vinya al comtat de Manresa*, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] *a Montpeità*, [Montpeità - muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] *pel preu d'una mancusada*.¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 49.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 343, pàg. 396, ex O.

Montpetan¹

S. F. N° 551¹

1006¹

Venta a favor de Sendredo de una viña en Montpeytà.¹

21-IV-1007¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Sequino, et Adroario, et Deda. Vinditores sumus tibi Sendret, emtor. Per hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus tibi pecia I de uinea qui a nobis aduenit per complantacione uel per quacumque uoce. Et est ipsa uinea in comitatum Minorisa, in locum que nuncupant Montepetano. Et afrontat ipsa uinea: de parte horientis in prato uel in terra de Trasuario; de circi [sic; deu ser *meridie*] in uinea de Sequino, uinditore; de circi in uinea de Sancti Benedicti; de occiduo in terra Sancti Benedicti uel in stirpe. Quantum in istas IIII^{or} afrontaciones includunt sic uindimus tibi totum ab integrum cum exiis uel regresiiis earum in propter precium mancusada I. Et est manifestum. Quem uero predicta omnia de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestate. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra hanc ista carta

uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindiccare set [sic] componat aut componamus omnia in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta firma permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista carta uindiccio XI Kalendas Madii anno XI regnante Raudebertus rex. [sic]

Sig+num Sequino. Sig+num Adroario. Sig+num Deda, qui ista carta donacione fecimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Ermemir. Sig+num Galino. Sig+num Riculfus.

Poncio, leuita, qui ista carta uindiccione scripsit et (*signe*) die et ano quo supra.

1. *Petit forat que afecta només una lletra del regest que hi ha al revers (la segona d de Sendredo). Els punts cardinals són erronis: es deixa el de migdia, que segurament és el segon, on per equivocació diu el nord, i els dos darreres, nord i ponent, no segueixen l'ordre general, que acostuma a indicar el ponent abans que el nord, el darrer.*

614

1007, abril, 25.

Donació pietosa. *Franc dóna a l'església de Sant Valentí, el cos del qual reposa a la basílica del monestir de Sant Benet de Bages, mitja mujada de vinya al territori de Manresa, vora el riu Cardener.* [actual municipi de Manresa, comarca de Bages]

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 50.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 344, pàg. 397, ex **O**.

Minorisa ad Cardenarium

=Donacio a St. Valenti

1005

Manresa

1007

Francho hace donacion a Sn Valentin de una Viña en el termino de Manresa

25-IV-1007 [escrit amb llapis]

[In nomine Domini]. Ego Francho, donator sum ad domum Sancti Valentini, martiris, cuius corpus requiescit in baselica Sancti Benedicti cenobii. Dono ibi semodiata I de uinea quod abeo in territorio Minorisa, iusta rio de Cardasenario. Et aduenit mihi de mea comparacione. Et afrontat: de oriente in uinea de predicti Sancti Valentini; de meridie in torrente; de occiduo in uinea de me donatore; et de circi in uinea de Galindo. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic dono ipsa semodiata de uinea ad predicto Sancti Valentini ab integre cum exio et regressio suo, propter Deum et remedium anime mee ad suum proprium. Et est manifestum. Quod si ego donator aut ullus homo qui contra ista donacione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindiccare set componat ipsa uinea in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista donacione firma permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista donacione VII Kalendas Madii anno XI regnante Roberto rege.

Sig+num Francho, qui ista donacione feci et firmare rogavi. Sig+num Adalberto. Sig+num Uuilielmo. Sig+num Arnallo.

Adaul[fu]s, presbiter, qui ista donacione [davant de *acione* hi ha escrit *deb* o quelcom semblant -no es llegeix bé-, però damunt s'hi intueix -de fet no es veu gens bé- que s'hi ha escrit *don*] scripsi et (*signe*) die et anno quod supra.

fol. 23.

1. *Pergamí malmès per una taca d'humitat que travessa de dalt a baix l'extrem esquerre del text; malgrat això, es pot llegir reconstruint les lletres que han desaparegut. Diversos forats, de mida diversa.*

615

1007, maig, 10.

Venda. *Ricol [= Ricou] [dona] i els seus fills: Sentric, Baldomar, Radulf, [= Rodolf, Raül] Sara, Ermemir i Ermesenda, venen a Sendred [= Sindreu] dues peces de vinya i una peça de terra que és sobre la Riba, prop l'Olivera, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de vuit sous, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 51.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 345, pàg. 398, ex **O**.

Venda de duas pecias de viña venudas [...] [...] en Mont[peytà].¹

B. N.º. 444¹

Año 1006. Montpeytà¹

Ricul y sus hijos venden à Senderedo dos viñas y piezas de tierra en Montpeytà año XI de Roberto Rey.¹

10-V-1007¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Richul et filiis meis his nominibus: Sentic et Ballomar, Radulf et Sarra [sic] et Ermemir et Ermesenda. Nos simul in unum uinditores sumus tibi Sendret, emtor. Per hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus tibi pecias II de uineas et pecia de terra qui est super ipsa Riba prope ipsa Uliuera qui nobis aduenit et ad me Richul de uiro meo uel per meum decimum et ad nos infantes de genitores nostros uel per quamcumque uoces. Et est hec omnia in comitatum Minorisa, in locum que uocant Montepetano. Et afrontat ipsa hec omnia quod superius est insertum: de oriente in uia qui pergit ad ipso Angulo uel ad ipsos molinos; de meridie in terra de Trasuer; de circi in uia qui pergit a Minorisa; de occiduo in uinea de Trasuer. Quantum in istas afrontaciones includunt sic uindimus uobis ipsa hec omnia totum ab integrum cum exiis uel regressiis earum in propter precium solidos VIII in rem ualentem. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat aut componamus omnia cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindiccio VI Idus [*Idus*, sobrelineat] Madii anno XI regnante Radbertus rex [sic].

Sig+num Ricul. Sig+num Sentrix. Sig+num Ballomar. Sig+num Radulfus. Sig+num Sarra. Sig+num Ermemir. Sig+num Ermesenna, qui ista carta fecimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Cesero. Sig+num Mir. Sig+num Cixela.

PONCIO, LEUITA, qui ista carta scripsit et (*signe*) die et anno quo supra.

1. *Dos talls, un a l'esquerra de la caplletra inicial I, que talla per la punta, i un altre a l'angle superior dret (anvers).*

616

1007, maig, 28.

Donació pietosa. *Mir i la seva esposa Aldregod, i Pere, Quintol i Advira, [= Elvira] donen al monestir de Sant Benet de Bages uns molins al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al riu Llobregat, a la Planca d'Èlsia. [= Elsa] [prop dels Tres Salts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 52.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 346, pàg. 399, ex O.

n 269¹

Cartes de molins¹

Carta de Mirone¹

1006 S Fructuos. Molino de Planca.¹

28-V-1007¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Miro et uxor mea Uldregod, et Petro et Chintulo et Aduira, Susanna, donatores sumus ad domum Sancti Benedicti cenobii. Certe manifestum est quia in nostris qui conuenit animis ut cartam donacionis fecissemus ad domum Sancti Benedicti sicuti et facimus de molinares nostros proprios qui nobis adueniunt per comparacionem uel per quacumque uoce. Et sunt ipsos molinares cum suum capud aquis et cum suum reductibus in comitatu Minorisa, in alueo Lubricato ad ipsa Plancha de Elzia. Et afrontant ipsos molinares: de horientem in rio Sancti Fructuosi; de meridie in ipso alaude de uicecomite uel in ipsa rocha; de occiduo in ipsa Plancha; de circi in ipsa rocha uel in uia. Quantum histas afrontaciones includunt sic donamus ipsos molinares cum suos capud aquarum et cum suis reductibus ad domum Sancti Benedicti ad suum proprium cum exiis et regressiis earum. Et est manifestum. Quem uero predicta omnia de nostro iuro tradimus in potestate et donacione Sancti Benedicti. Quod si nos donatores aut ullusque homo qui contra hanc histam donacione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat adque componamus in quadruplo ad ecclesiam Sancti Benedicti cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea histam donacionem firma permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta histam [sic] carta donacionem V Kalendas Iuni anno XI regnante Radbertus rege.

Sig+num Miro. Sig+num Uldregod. Sig+num Petro. Sig+num Chintulo. Sig+num Aduira, qui histam donacionem fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Galindus. Sig+num Adalbertus. Ollofredus, leuita (*signe*) [Ollofredus, leuita (*signe*), autògraf]

Danagildus, presbiter et monachus, qui ista carta scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Forat a la part inferior dreta (anvers). Taques d'humitat a la part superior, més grans a l'esquerra i més petites al dret, les quals, si bé enterboleixen la visió d'algunes lletres, no en priven la seva correcta interpretació.*

617

1007, juny, 13.

Commuta. *Acord en virtut del qual Ermetruit commuta amb el seu espòs, el senyor Ratfred, un alou al comtat de Manresa, prop del castell de Sant Mateu, [actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages] per un altre alou al terme de Moià, a Montbrú, [actual municipi de Moià, subcomarca de Moianès, comarca de Bages] i uns molins a Manresa. [actual municipi de Manresa, comarca de Bages]*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 53.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 347, pàg. 400, ex O.

St. Matheu de Bages.¹

1007.¹

x n 104¹

St. Mateu de Monte bruno¹

13-VI-1007¹ [escrit amb llapis]

In Dei nomine. Ego Ermetruite, femina, comutatrice sum tibi, uirum meum, domno Ratefredo. Per hanc comutacionis mee comuto tibi terras et uineas cum casas, solis et superpositis, meum proprium, qui mihi aduenit de comparacione uel per omnesque uoces. Et est ipsa hec omnia in comitatum Minorisa, in locum quem dicunt Sancto Mateo, prope ipsum castrum. Et afrontat ipsum alaudem: de orientis in torrente qui descendit per ipsum castel; et de meridie in terra de Sanca, femina, uel suos eres; et de occiduo in torrente ad ipsas fontes; et de circi afrontat in strada publica uel in uineas de Unifret et sui eres. Quantum in istas afrontaciones includunt sic comuto tibi ipsas terras cultas uel ermas uel uineas cum casas ab intere [sic] cum exio uel regresio suo. Et accepit eam comutatrice in placitum et paccionem meam alium alaudem placibilem que est in termino Modelano, in locum que dicunt Montebruno, siue ipsos molinos in Minorisa. Et est manifestum. Quem uero iam predicto ipsum alaudem sub scriptum que eo uobis comuto de meo iure in tuo trado dominio et potestate ad omnia que uolueris facere. Quod si me comutatrice aut ullusque omo [sic] qui contra hanc ista comutacione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set [sic] componat ipsum alaudem suprascriptum in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista comutacio firma permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta carta comutacione die Idus Iunii anno XI regnante Radebertus [sic] rex [sic].

Sig+num Ermetruite, qui ista comutacione fecit et firmare rogauit. Sig+num Vuifredus [= Guifred]. Sig+num Eicio. Sig+num Olibane.

SENIOFREDUS, sacer, qui ista carta comutacione scripsit die uel et (*signe*) anno quod supra.

1. *Part inferior del text, especialment la central, afectada per la humitat. Angle superior dret també força malmès. El nom del segon testimoni, Eicio, el trobem documentat en dues ocasions a RIUS SERRA, José, Cartulari de Sant Cugat, I, núm. 333, pàg. 282 (any 998) i II, núm. 605, pàg. 272 (any 1054).*

618

1007, agost, 11.

Donació pietosa. *Senfred [= Sinfreu] dóna a Déu i a Sant Benet i a Sant Valentí, [Sant Benet de Bages] mitja mujada de vinya al comtat de Manresa, al terme de [la ciutat de Manresa, al] Bages, al Pujol. [antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 42.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 348, pàg. 401, ex **O**.

Podolo¹

M. N° 228.¹

donacio. a S. Benet y S. Valentí¹

Vall dels horts.¹

Pozol.¹

1007.¹

Sonofredo [sic] hace donacion â Sn. Benito y Sn.Valentin de una semodiata de Viña en el Pozol.¹

11-VIII-1007¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Seniofredo, donator sum Deo et Sancto Benedicto et Sancto Valentino. Manifestum est enim quia placuit animis meis et placet nullis quo egentis imperio nec sua dentis ingenio set propria et expontanea hoc mihi elegit bona uoluntas ut Domino Deo et Sancto Benedicto et Sancto Valentino carta fecisem de semodiata una de uinea sicuti et facio dono namque ad predictos sanctos semodiata de uinea nostra propria qui mihi aduenit per uocem genitorum meorum uel per quacumque uoce. Et est ipsa semodiata de uinea in comitatum Minorisam, in terminio eiusdem de Bagas, ad ipso Pocolo. Et afrontat ipsa semodiata de uinea: de oriente in terra de Todolfo [*Rodolfo segons a*]; de meridie in uinea de Gotmar, qui est condam; de occiduo in uinea de me donatore; de circi similiter de me donatore. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic dono Deum et Sancto Benedicto et Sancto Valentino ipsa semodiata de uinea propter Deum et remedium anime mee, ab omni integrietate cum exio uel regresio suo. Quod si ego donator aut ullusque homo qui contra hanc donacione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat ipsa semodiata de uinea in quadruplum et insuper iram Dei incurrat et peccatum meum sit anime eius obligatum et in antea ista donacio firmis et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista donacione III Idus Agusti anno XI regnante Radebertus rege.

S+ Seniofredus, qui ista donacione feci et testes firmare rogauí. S+ Ermemirus. S+ Miro.

Wifredus, presbiter et monachus, scripsit et (*signe*) sub die et anno quod supra.¹

5¹

1. *Taques d'humitat i tinta esvaïda; això no obstant, es pot extreure tot el text amb ajuda d'una làmpada de llum ultraviolada. Només signen dos testimonis.*

619

1007, setembre, 18.

Donació pietosa. *Aleví i la seva esposa Esquinel donen al monestir de Sant Benet de Bages un alou al comtat de Manresa, al terme [del castell] de Terçol, a la Vall i a les Comes, [actual municipi de Castellterçol, comarca de Vallès Oriental] amb la condició de tenir i posseir l'esmentat alou, però donant la tasca al monestir.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1233.

[...][...] **ad ipsas ualles uel ipsas comas**¹

G. N.º. 85.¹

donacio de las Rendas [...] de castellarçol¹

**N. 10 segons
lo Indice nou**¹

Cartas de castellarçol¹

Castellarçol¹

es a Castellarsol alias Julia¹

Es a Castellarsol alias Julia¹

14¹

Castellarsol.¹

1006.¹[ratllat, escrit amb llapis]

1007 18-IX¹ [al costat, escrit amb llapis]

**Arxiu de casa GUITART
TOMO __ PLÉC _87_
LLIGALL __ N.º. 2072.**¹

n. 1233¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Olouinus et uxor mea Eschinelle, donatores sumus Deo et Sancti Benedicti monasterii. Magnum nobis gaudium est Deum laudare et glorificare et de nostris rebus

Sancto Benedicto onorare [sic] adque [sic] concedere. Audiente [sic] predicacione Sanctorum patrum quia elemosina a morte liberat animam. Cognoscentes nos peccati mucula [sic] honestum compunctus diuina pietatem ut pius et misericors Dominus in peccatis nostris. Propter hec donamus Deo et Sancti Benedicti cassas cum curtes et ortos cum solos et superpositos et terras cultas et ermas et uineas cum omnis generis arborum qui ibidem sunt, sic donamus a [sic] domum Sancti Benedicti, qui est suo domo in comitato Minorisa, iusta flumen Lubricato. Qui nobis auenit [sic] a [sic] me Olouinus et a [sic] me Eschinelle per nostra comparacione uel per quacumque uoce. Et est hec omnia in comitatum Minorissa, in terminio castrum Terciolo, ubi dicunt ad ipsa Valle uel in ipsas Chomas. Et afrontat hec omnia quod superius resonat: de orientis in Fitor; de meridie in Castelar; de occiduo in uilla de Olmos; de circii in uilla de Chorbos. Quantum in istas afrontaciones includunt per ipsas terras et cassas et curtes et ortos et ipsas cigas et uineas cum omnis generis arborum, sic donamus ad Sancti Benedicti iamdicto qui est suo domo fundatum flumen Lubricato. In tali conuentum quod nos donatores ista iamdicta hec omnia quod nos teneamus et possideamus in diebus inte [sic] nostre et nos et filii nostris et potesterita [sic] nostra et donare faciamus ad domum Santi Benedicti iamdicta ipsa tascha. Et post obitum nostrum uero teneant ut possideant filiis uel filias nostras uel potestas nostra, sine blandimentum de uillumque omine. Et dare faciant ad iamdicto Sancti Benedicto Sancti Benedicti [sic] ipsa tascha ab integrum cum exiis uel regressis earum. Et et manifestum. Et de nostro iure iamdicta hec omnia ad Sancti Benedicti tradimus pro animas nostras ut in perpetuum Sancti Benedicti sid exinde honoratus. Quod si nos donatores aut uillusque omo [sic] qui contra hanc ista donacione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set [sic] componat aut componamus ad Sancti Benedicti in duplo cum omne illorum inmelioracionem. Et in antea ista donacione firma permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista donacione XIII Kalendas December anno XI regnante Redbertus rex. [sic]

Sig+num Eschinelle, qui ista carta anteriora feci [sic] et firmare rogauimus. Sig+num Saburidus. Sig+num Belus. Sig+num Adorius.

(*signe*) Viues, sacer, qui hec scripsit et (SS) die et anno quod supra

1. *Algunes taques d'humitat. Forat petit i tall a l'extrem esquerre (anvers), que no afecta cap lletra.*

620

1007, setembre, 21.

Donació pietosa. *Agelà i la seva esposa Susanna donen a Sant Benet i a Sant Valentí, màrtir, [Sant Benet de Bages] una peça de terra al comtat de Manresa, al terme del castell d'Avinyó, al gual de Gavarresa, [actual municipi d'Avinyó, comarca de Bages] per a remei de llurs ànimes, amb la condició que els donants la tinguin i posseeixin mentre visquin donant a Sant Benet la tasca, i que no puguin vendre-la ni alienar-la sinó entre ells, i, si no poguessin, haguessin de fer-ho a Sant Benet.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 60.

A.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 61.

O

M N° 74¹

1008¹

St. Valentí Aviño¹

Avinyó.¹

1007.¹

B

Nº 96¹

52 M¹

B. B. nº 60¹

In nomine Domini. Ego Agela et uxor mea Susanna, donatores sumus Deo et Sancto Benedicto et Sancto Valentino, martiris. Manifestum est enim quia placuit animis [“an” repetit] nostris et placet [sic] ut nullus quo egentis imperio nec suadentis ingenio sed propria et expontanea hoc nobis elegit bona uoluntas u[t i]d iam sancti Benedi[c]ti et sancti Valentini ut carta fecissemus de aliquid alaudem nostrum sicuti et facimus. Donamus namque ad predictos sanctos pecia de terra nostra propria qui nobis aduenit per genitorum uel pro quacumque uoce. Et est ipsa terra in comitatum Minorisa, in terminio de castrum Auinione, in locum que dicunt ad ipso gaudio [sic] de Gauaressa [sic]. Et affrontat ipsa pecia de terra: de oriente in strada publica; de meridie in terra de Seniofred, uicario; de occiduo in flumen Gauaressa; [sic] de circi similiter in flumen Gauaressa. [sic] Quantum infra istas afrontaciones includunt sic donamus Deo et Sancto Benedicto et Sancto Valentino ipsa terra propter Deum et remedium animas nostras, ab omni integrietate cum exio uel regressio suo, in tale conuentum ut in omnibus diebus nostris teneamus et possideamus, et nos et posteritas nostra, et demus ipsa tasca. In tale conuentum ut licencia non abeamus uindere nec inalienare nisi inter nos et si inter nos non possumus uindere non abeamus licenciam uenundare nisi ad Sancto Benedicto. Quod si nos donatores aut ullusque homo qui contra hanc donacione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat aut componamus ipsa pecia de terra in quadruplum, et in super iram Dei incurrat et cum Iudas Scariot in inferno particeps fiat. Et in antea ista donacio firma et stabilis permaneat [s’ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta ista donacio XI Kalendas October anno XI regnante Radbertus rex. [sic]

Sig+num Agela. Sig+num Susanna, qui ista donacione fecimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Undisclò. Sig+num Ballomar. Sig+num Adroario.

ERMENGAUDUS, presbiter et monachus, scripsit et (*signe*) sub die et anno quod supra.

1. *Estrip a la part inferior dreta (anvers). Tres forats de diversa grandària, dels quals només un, a la part superior dreta, afecta alguna lletra (u[t i]d). En algunes parts, la tinta és difusa, fet que enterboleix la visió d’algunes lletres, si bé no priva la seva correcta interpretació.*

A

Avinyò.¹

1008.¹

B

Nº 23¹

53 M¹

B. B. nº 61¹

In nomine Domini. Ego Agila et [u]xor mea Susanna, donatores [no hi ha “sumus”] Deo et Sancto Benedicto et Sancto Valentino [no hi ha *martiris*]. Manifestum est enim quia placuit animis nostris et placet et nullis quo egentis imperio nec suadentis ingenio set [sic] propria et expontanea hoc [n]obis elegit bona uoluntas ut Deo et Sancto Benedicto et Sancto Valentino [sic] carta fecissemus de aliquid alaudem nostrum sicuti et facimus. Donamus namque ad predictos sanctos petia de terra nostra propria qui nobis aduenit per genitorum uel pro quacumque uoce. Et est ipsa terra in comitatum Minorisa, in terminio de castro Auinone, in locum [es deixa *que dicunt*] ad ipso gaudio [sic] de Gauarresa. Et afrontat ipsa terra: de oriente in strada publica; de meridie in terra de Seniofredo, uicario; de occiduo in flumen Gauarresa; de circi similiter in flumen Gauarresa. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic donamus Deo et Sancto Benedicto et Sancto Valentino ipsa terra propter Deum et remedium animas nostras, ab omni integrietate cum exio uel regressio suo. In tale conuentum ut in omnibus diebus nostris teneamus et possideamus, et nos et posteritas nostra et demus ipsa omnia tascha. In tali conuentum ut licencia non abeamus uindere nec inalienare nisi inter nos. Et si inter nos non posumus uindere non abeamus licencia uenundare nisi ad Sancto Benedicto. Quod si nos donatores aut ullu[sque] homo qui contra hanc donacione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat aut componamus ipsa terra in quadruplum, et in super iram Dei incurrat et cum Iuda Scarioth in inferno particebs fiat. Et in antea ista donacio firma et stabilis permaneat [s’ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista donacio XI Kalendas October anno XI regnante Radebertus rex. [sic]

Sig+num Agila. Sig+num Susanna, qui ista donacione fecimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Undisclo. Sig+num Baldomar. Sig+num Adroario.

Wifredus, presbiter et monachus, scripsit et (*signe*) sub die et anno quod supra.

1. *Respecte del núm. 60, si bé el text és gairebé igual (només canvien algunes paraules -per exemple Gauarresa, en lloc de Gauaressa-, o se’n deixa d’altres), l’escrivà és diferent. No sabem quin dels dos és còpia de l’altre, si bé sembla ser que el núm. 61 és el segon que es redactà; ens ho fa creure el fet que algunes paraules són escrites més correctament, com ara el nom de la riera Gavarresa (Gauarresa i no Gauaressa, com en el núm. 60). Tres forats, dels quals només un, el de major grandària, ha eliminat alguna lletra (ullu[sque]). En algunes parts, la tinta s’ha esvaït, si bé no priva la correcta lectura de les lletres afectades.*

621

1007, desembre, 9.

Venda. *Gescafred i la seva esposa Bonadona venen a Mir i la seva esposa Oruça dues sorts de vinya al comtat de Manresa, al [terme del] castell d’Or, prop de la torre de Mir, [Sant Salvador de Torre Abadal -mas i capella-, actual municipi de Castellnou de Bages, comarca de Bages] el comprador, pel preu d’un sou, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 56.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 349, pàg. 402, ex O.

pug auri¹

P. N° 18¹

P. n. 18. [amb lletres de caixa gran, i traç gruixut]¹

S. Pedor.¹

1008.¹

Venta entre particulars en S. Pedor de un trozo de tierra.¹

9-XII-1007¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Gishafredo et uxor mea Bonadona uinditores sumus uobis Miro et uxor sua Oruca, emtores. Per hanc scriptura uindicacionis me [sic] uindo uobis sortes II de uineas qui nobis aduenit de comparacione. Et est in homitatu Minorisa, in hastro Ori, prope ipsa ture [sic] de te Mirone, comparatore. Et afrontant ipsas II sortes de uineas: de oriente in alode de Regemundo, homite; de meridie in uinea Gouano; de hocciduo [sic] uel de circi in terra uel in uinea de uos comparatores. Quantum istas III^{or} afrontaciones includunt sic uindimus uobis II sortes de uineas totum ab integrum qum [sic] exio et regresio suo, in propter precio solidos I in rem ualentem. Et nihil exinde non remansit. Est manifestum. Quod si nos uinditores uenerimus aut ullusque omo [sic] qui hanc ista harta uindicacione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindihare [sic] set [sic] componat ipsa hec omnia quod superius insertum est in duplo qum [sic] omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista uindicacio firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta harta [sic] uindicacione V Idus December anno XII regnante Radebert rege.

Sig+num Gishafredo [sic]. Sig+num Bonadona, qui ista harta [sic] uindicacione fecimus et firmare rogauimus. Sig+num Radolfo. Sig+num Amalrigo. Sig+num Gouano.

Gulianus, sacer, qui ista harta [sic] uindicacione scripsit (SS) die et anno quod supra.¹

1. *El pergami és afectat per molts sècs, que el travessen en sentit obliquu, i són visibles en ambdós costats, si bé no afecten la comprensió del text, que en canvi resta afectada pel corregut de la tinta, molt accentuat, a causa del contacte directe amb l'aigua. Quatre forats petitíssims, només apreciables a contrallum.*

El comte Ramon [Regemundo, homite] esmentat en les afrontacions ha de ser Ramon Borrell I (992-1010) de Barcelona, Girona i Osona-Manresa, casat amb Ermesenda de Carcassona.

622

1007, desembre, 17

Venda. *Contel, [dona] conjuntament amb les seves filles Dalvira [=Elvira] i Flamídia i el seu fill Oliba, venen a Loderic un alou (una casa amb casals i un hort amb arbres) i una peça de terra sota l'alou del comprador, que Contel [dona] té dels seus pares i els fills per document de donació de llur mare i per altres drets, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de set sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 57.

a. *Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari), II, núm. 350, pàg. 403, ex O.*

montpetan¹

B N° [1221 ?]¹

1007.¹**Venta â favor de Lodrico de unas tierras en Montpeytà.¹**17-XII-1007¹ [escrit amb llapis]

[In nomine Domini.]Ego Gontel et filias meas nomine Daluira, f[emina, et] Flamidia, femina, et Oliba, uinditores sumus tibi Lodricus, emtore. Per hanc scriptura uindicio[nis nostre uindi]mus tibi casa cum casalibus et orto cum arboribus que ibidem sunt, et alia pecia de terra qui abemus infra tuum ipsum alaudem, qui mihi aduenit, [ad me Gontel de] genitores meos, et ad nos infantes, per cartam donacionis de genitrice mea uel per quascumque uoces. Et est hec omnia in comitatum [M]inorisa, in Montepetano. Et affrontat: de oriente in ipsas casas et ipsos casalibus et ipso orto cum arboribus in ipsa uia; de meridie in terra de te emtore; et de occiduo similiter; et de circi in terra de Sancti Benedicti. Et ipsa alia pecia de terra affrontat: de oriente et de meridie et de occiduo in terra de te emtore, et de circi in terra de Sancti Benedicti. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindimus tibi ipsa hec omnia suprascripta totum ab integrum, cum exiis uel regressiis earum, in propter precium solidos VII in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia superius inserta de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestate ad omnia que facere uolueris. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicacionis uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat ipsa hec omnia in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindicio firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta XVI Kalendas Ianuari anno XII° regnante Radberto rege.

Sig+num Chontel, femina. Sig+num Daluira, femina. Sig+num Flamidia, femina. Sig+num Oliba, qui ista carta uindicacionis fecimus et firmauimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Adalbertus. Sig+num Adalampir. Sig+num Ballo.

ERMENGAUDUS, presbiter et monachus, qui ista carta uindicione scripsit et (*signe*) die uel anno quod supra.

1. *El pergami és afectat per taques d'humitat. L'angle superior esquerre (anvers) és del tot il·legible, i amés a més presenta dos talls, si bé es pot reconstruir la part del text esborrada. A aquesta circumstància cal afegir-hi el fet que la lletra és molt petita, tot i que va augmentant de grandària a mesura que es baixa.*

623

1007.

Venda. [...] *ven a Ràmio, abat del monestir de Sant Benet de Bages, dues peces de terra* [..., al comtat de Manresa, al terme de la ciutat de Manresa, a les Illes, prop del riu Llobregat, al gual de Navarcles, (actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages) pel preu de ...]¹

[O]. Original no localitzat: Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages (provinent d'Arxiu Guitart, pergamins de Navarcles).

a. Regest (en català) de vers 1914-1936: SOLÀ I MORETA, Fortià: *El monestir de Sant Benet de Bages*, pàg. 77. [el cita, sense donar-ne la transcripció]

“Amb document de l’any següent, [1007] el veiem [es refereix a l’abat] comprant altres dues peces de terra situades en el mateix lloc de les Illes”.

Venda. *Ramon, levita, i Ermemir venen a Oliba i Adalbert un alou al comtat d'Osona, al terme del castell de Cabrera, a Auret, [puig d'Auret, actual municipi de Santa Maria de Corcó -l'Esquirol-, subcomarca de Cabrerès, comarca d'Osona] pel preu d'una pesa d'or cuit.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 58.

a. Extracte del segle XVIII: ACA, Monacals - Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 75, Indice Nou del Calaix 18, núm. 45, f. 19 v.- 20 r., *ex O.*

O

U N° 86²

N. 45

Segons lo Indice nou³

Castell de Cabrera⁴

1008.⁵

27-I-1008⁶

In nomine Domini. Ego⁷ Reimundus,⁸ leuita, et Ermemiro,⁹ uinditores¹⁰ sumus uobis Olibano¹¹ et Adalberto,¹² emtores.¹³ Per hanc¹⁴ scriptura uindicionis¹⁵ nostre¹⁶ uindimus¹⁷ uobis kasas¹⁸ cum curtes¹⁹ cum solos²⁰ et superpositos,²¹ terras²² et ortos²³ cum illorum²⁴ arboribus qui infra sunt. Qui nobis aduenit de genitores nostros. Et est in comitatum²⁵ Ausona,²⁶ in termine²⁷ kastro²⁸ Kabrera,²⁹ in locum que uocant³⁰ Azeredo.³¹ Et afrontat³² ipsa hec omnia: de orientis³³ et³⁴ in uos comparatores; de meridie in uia; de occiduo in serra³⁵ uel in ipso semitario;³⁶ de circi³⁷ in ipso alou³⁸ de nos uinditores³⁹ uel⁴⁰ ad ipso Perelione.⁴¹ Quantum infra istas quatuor⁴² afrontaciones⁴³ includunt sic uindimus⁴⁴ uobis ipsa hec omnia suprascripta ab integrum cum exio et regresio⁴⁵ earum,⁴⁶ in propter precium solidos⁴⁷ pesa I de auro cocto.⁴⁸ Est manifestum. Quem uero predicta ipsa terra et kasas⁴⁹ de nostro iure in uestro tradimus dominio⁵⁰ et potestatem ad omnia facere quod uolueritis. Quod si nos uinditores⁵¹ aut ullusque⁵² homo que⁵³ contra ista uindicio⁵⁴ inrumpendum uenerit⁵⁵ non hoc ualeat uindicare set⁵⁶ componat in duplo cum omnem⁵⁷ suam⁵⁸ inmelioracione.⁵⁹ Et in antea ista karta⁶⁰ uindicio⁶¹ firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista karta⁶² uindicio⁶³ VI Kalendas⁶⁴ Februarii⁶⁵ anno XII regnante Raudeberto⁶⁶ rege.⁶⁷

Sig+num Reimundus.⁶⁸ Sig+num Ermumiro,⁶⁹ qui ista uindicione⁷⁰ feccimus⁷¹ et firmare rogauimus. Sig+num Poncio.⁷² Sig+num Mirone.⁷³ Sig+num Uuilelmo.⁷⁴

Sendredus,⁷⁵ presbiter, qui ista uindicione⁷⁶ scripsit et⁷⁷ (*signe*) die et anno quod supra

1. *Taca d'humitat gran i una quinzena de taques d'aigua petites. Mentre la taca gran d'humitat no afecta la visibilitat de les lletres, més aviat la ressalta, les taques petites d'aigua han dissolt, més o menys, la tinta, si bé en qualsevol cas es pot veure més o menys la lletra o les lletres afectades.*

2. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

6. *Mitjans Del segle XX. Escrit amb llapis.*

7. ego a **O**, per nos.
8. Reimundus a **O**, per Raimundus.
9. Ermemiro a **O**, per Ermemirus.
10. uinditores a **O**, per uenditores.
11. Olibano a **O**, per Olibanum.
12. Adalberto a **O**, per Adalbertum.
13. emtores a **O**, per emptores.
14. hanc a **O**, per hac.
15. uindicionis a **O**, per uenditionis.
16. nostre a **O**, per nostra.
17. uindimus a **O**, per uendimus.
18. kasas a **O**, per casas.
19. curtes a **O**, per curtibus.
20. solos a **O**, per solis.
21. superpositos a **O**, per superpositis.
22. terras a **O**, per terris.
23. ortos a **O**, per hortis.
24. illorum a **O**, per illis.
25. comitatum a **O**, per comitatu.
26. Ausona (*aposió amb nom geogràfic*). També Ausonensi.
27. termine a **O**, per termino.
28. kastro a **O**, per castris.
29. Kabrera (*en català*) a **O**; millor Cabrera. En llatí: Capraria (*aposió amb nom geogràfic*) o Caprerensi (*sense aposició*).
30. que uocant a **O**, per quod uocatur.
31. Azeredo a **O**. Correspon a Auret.
32. afrontat a **O**, per affrontat.
33. orientis a **O**, per oriente.
34. et *superflu*.
35. serra (*en català*) a **O**.
36. ipso semitario (*adj*) a **O**, per ipsa semita *f*.
37. circi a **O**, per circio.
38. alou (*en català*) a **O**; alode (*en llatí*).
39. uinditores a **O**, per uenditores.
40. uel a **O**. La *l*-*l* amb signe d'abreviatura- sobreescrita damunt *b*, que voldria dir uobis.
41. ipso Perelione a **O**. No s'ha de confondre amb un altre Perelló (*antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages*) [Docs. 647 (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 75 -1009, abril, 21-) i 909 (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 191 -1030, abril, 7-)]
42. quatuor a **O**, per quattuor.
43. afrontaciones a **O**, per affrontationes.
44. uindimus a **O**, per uendimus.
45. regresio a **O**, per regressio.
46. earum a **O**, per eis.
47. solidos *sobrer*.
48. de auro cocto a **O**, per auri cocti.
49. kasas a **O**, per casas.
50. dominio a **O**, per dominium.
51. uinditores a **O**, per uenditores.
52. ullusque a **O**, per ullo.
53. que a **O**, per qui.
54. uindicio a **O**, per uenditio.

55. inrumpendum uenerit a O, per uenerit ad irrumpendum.
56. set a O; variant, admesa en llatí, de sed.
57. omnem a O, per omni.
58. suam a O, per sua.
59. immelioracione a O, per immelioratione.
60. karta a O, per carta.
61. uindicio a O, per uenditionis.
62. karta a O, per carta.
63. uindicio a O, per uenditionis.
64. Kalendas a O, per Kalendarum.
65. Februarii a O, per Februarium.
66. Raudeberto a O.
67. rege a O, per regi.
68. Reimundus a O, per Raimundi.
69. Ermumiro a O, per Ermemiri.
70. uindicione a O, per uenditione.
71. feccimus a O, per fecimus.
72. Poncio a O, per Pontii.
73. Mirone a O, per Mironi.
74. Uuilelmo a O, per Guilelmi.
75. Sendredus amb majúscules a O.
76. uindicione a O, per carta uenditionis.
77. et superflu.

a

**Casas, y Terras, en lo Terme del Castell
De Cabrera.**

En lo Lloch anomenat Azaredo.

N. 45.

Any 1008

Venda a Oliva de Casas, y Terras en Azaredo.

«Consta ab Acte Clos per Sendredo Prevere a 6 de las Calendas de febrer Any 12 del Reynat de Raudeberto, o Roberto Rey; Que Ramon Levita, y Hermomiro, venen a Olivano, y Adalberto Las Casas ab Las Corts, y Pisos, y Cuberts, Terras, y Horts, ab sos Arbres, quels havia provingut de sos Pares, lo qual esta esta en lo Comptat de Ausona, en lo Terme del Castell de Cabrera, en lo lloch dit Azaredo. tot Lo qual afronta de Orient, a los Compradors, De mitg Dia ab lo Cami; De Ponent ab la serra o ab lo mateix Cami: y de Tremontana en Alou dels Venedors [precedit de *Compradors*, ratllat] y ab lo Perelloner. Quant enclohuen venen enterament, ab sas entradas, y exidas per preu de una Pessa de Or Cuit».

625

1008, febrer, 5.

Donació pietosa. *Samsó i la seva esposa Avonda donen al monestir de Sant Benet de Bages un alou al comtat de Manresa, al terme del castell Terçol, [actual municipi de Castellterçol, comarca*

de Vallès Oriental] *al Carner*. [el Carner -vila desapareguda; mas-, actual municipi de Granera, comarca de Vallès Oriental]¹

[O]. Original no localitzat.

A.* Còpia [segle XII]: Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1234.

in sacco X cartes [...] ¹

donacio [...] ¹

G. N.º. 55¹ [escrit damunt el regest anterior]

N. 13.

segons lo

Indice nou¹

Castell tersol.¹

1008. 5-II¹ [al costat, escrit amb llapis]

Arxiu de casa GUITART

PLÉC 87

N.º 2076¹

n. 1234¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Samson et uxori mea Abunda. Donatores sumus [Domino Deo] et Sancti Benedicti monasterii. Magnum nobis est gaudium nobis est laudare et gleificare [sic] et de nostris rebus Sancti Benedicti onorare [sic] adque conce[d]ere predicacione Sanctorum Patrarum [sic] quia [elem]osina a morte liberat anima. Cognoscentes nos peccati macula honetum [sic] compunctus diuina pietate ut pius et misericors Dominus in peccatis nostris sit. Propter hec donam[us] Deo et Sancti Benedicti casas cum curtes, solos et superpositos et ortis et palomario et terras cultas et ermas et uineas et bosco cum omni genera et arborum qui infra sunt, nostrum proprium, qui nobis aduenit per genitores et per comparacione siue per decimum [*Xm*] uel per omnesque uoces. Et est hec omnia in chomitatu Minorisa, in termino castrum Terciolo, et ubi dicunt Karner. Et affrontat hec omnia: de oriente in domum Sancti Iuliani; et de meridie in ipsa strada; et de occiduo in rio de Granera; et de circi in torrentis qui discurrunt per ipso Carnario uel in terras qui sunt de Guilelme [hauria de ser *Guilelmo*]. Quantum in istas affrontaciones includunt sic donamus Deo et Sancti Benedicti iamdicti, ec [sic] omnia superius scripta exceptis blandimentum de ullem et nos et omnia posteritas nostra. Et donare faciamus ad Sancti Benedicti ipsa tasca et nos et posteritas nostra sic donemus ipsa tasca promito animo a nostra bona uolumptas quia non uultas coacta seruicia que ilarem datorem diligentir Dominus. Set nec nullus abbas nec monachus, religiosus uel laicus, non se presumat in illoque tempore aliut tempore petere uel usurpare nisi quod nos aut posteritas nostra sicut iamdictum est per nostra bona uolumptas anima dicto domo donaremus si alicuit facere, temptauerit ista donacione uacua permansisset et omnia que supra scriptum est nostro iure permansisset et de nostro iuro iamdicto Sancti Benedicti tradimus propter Deum et remedium animas nostras. Quod si nos donatores aut ullus homo qui hanc ista donacione uenerit pro aut inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat aut componamus ipsa hec omnia in duplo cum omnem suam melioracionem [sic]. Et in antea ista donacione firma permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta donacione Nonas Febroari [sic] anno XII regnante Roberto rex [sic].

Sig+num Samson. Sig+num Abunda. Nos qui ista donacione fecimus et firmare rogauimus.
Sig+num Petro. Sig+num Feriol [sic]. Sig+num ErmemiR

FRUCTUOSUS, presbiter, scripsit (*signe*) die et ano [sic] quo supra [sic]

1. *Caplletra inicial I decorada (es veu que no és dels primers anys del segle XI). Forat petit a l'esquerra del text, que no afecta cap lletra. Punts concrets on el pergami està malmès, com el raspat, potser provocat per una taca d'humitat, a la part superior d'un sèc vertical.*

626

1008, febrer, 5.

Donació pietosa. *Samsó i la seva esposa Avonda donen al monestir de Sant Benet de Bages un alou al comtat de Manresa, al terme del castell Terçol, [actual municipi de Castellterçol, comarca de Vallès Oriental] al Carner. [el Carner -vila desapareguda; mas-, actual municipi de Granera, comarca de Vallès Oriental]*¹

[O]. Original no localitzat.

A.* Còpia del segle XII: Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1235.

G. N°. 65.¹

Donacio á S. Benet de moltes Coses en Castell tersol y mas Carner=¹

N. 14 segons
lo Indice nou¹

Castelltersol.¹

1008. 5-II¹ [al costat, escrit amb llapis]

Donacion de unas tierras Junto a Sn Julian en el termino o lugar llamado Carner que dio mucho que hacer al Monasterio vease el legajo de Granera¹

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC _ 87 _

LLIGALL __ N^o. _ 2075 _

n. 1235¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Samson et uxor mea Abunda. Donatores sumus Domino Deo et Sancto Benedicto manasterio [sic]: casa cum curtes cum solos et superpositos et ortos et palumario et terras cultas et eremas et uineas et bosco cum omnis genera arborum qui infra sunt, nostrum proprium, qui nobis aduenit per genitores et per comparacionem siue per decimum et per omnes uoces. Et est hec omnia in comitatu Minorisa, in terminio castrum Terciolo et ubi dicunt Carner. Et afrontat hec omnia: de oriente in domum Sancti Iuliani; et de meridie in ipsa strada; et de occiduo in riuo de Granera; et de circi in torrentis qui discurrit per ipsum Carnel uel in terris [sic] qui sunt de Guilelmo. Quantum in istas afrontaciones includunt sic donamus Deo et Sancto Benedicto excepto ipsa uinea qui est de Sancto Iuliano, id est semodiatla [sic] I totum et integrum donamus predicta domo. In ea racione quod nos teneamus et possideamus sine blandimento ullius hominis uel femine et omnis posteritas nostra. Et donemus Sancto Benedicto tascham fideliter omni

tempore et sic de nostro iure in potestate monasterii Baienis tradimus ita ut non requirant ibi aliud nisi quo superius est scriptum. Quod si nos donatores aut ullus utriusque persona qui contra ista carta elemosinaria uenerit ad inrumpendum [sic] non possit facere sed in duplo componat. Et in antea ista carta firma permaneat.

Actum est hoc Nonas Februarii anno XII regnante Rodberto rex [sic].

S+ Samson. S+ Abunda, nos qui ista nostra elemosina fecimus scribere et firmauimus et testes firmare rogamus. S+ Petri. S+ Feriol [sic]. S+ Ermemir.

Fructuosus, presbiter, qui hoc rogatus scripsit sub die et anno (*signe*) quo supra

1. *Sembla que aquesta còpia del segle XII és més antiga que la del núm. 1234 precedent; podria tractar-se de còpies interpolades amb motiu d'un plet, segons el segon regest que hi ha al revers. Forat preexistent, sota l'angle superior dret (anvers); l'escriptura s'hi hagué d'adaptar.*

Uns anys després, l'11 d'octubre de 1022, Ermesenda, comtessa de Barcelona, empenyoraria al seu fill, el comte Berenguer Ramon I, com a garantia de l'acord de pau que havien signat, entre d'altres castells que tenia als comtats d'Osona i Barcelona, el castell de Granera (castrum Granaria). [Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona de Ramon Borrell a Ramon Berenguer I, vol. I (1999), pàg. 467]

627

1008, febrer, 22.¹

Venda. *Belaró, [= Ballaró] que anomenen Arnau, ven a Loderic i la seva esposa Bella un alou al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de quatre sous, a pagar en coses que ho valguin.²*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 59.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 351, pàg. 404, ex **O**.

montpetan¹

B. N.º. 640¹

1007.¹

Venta â favor de Loderigo de una casa y tierras en Montpeytà.¹

23-II-1008¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Belarone que uocant Arn[allo,] uinditor sum uobis Loderigo et u[xori t]ue Bela, emptores. Per hanc scriptura uindicacionis me uindo uobis kasa cum solo et superposito et orto et pecias IIII de terra et una de uinea qui michi aduenit de ienitrice mea uel per quacumque uoce. Est hec omnia in comitatum Minorisa, in Montepeitano. Et affrontat hec omnia: de parte oriente in ipsa rocha; et de meridie in ipsa rocha; de occiduo in ipso torrente; de circii in ipso prato. Quantum infra istas affrontaciones includunt sic uindo uobis ipsa ec omnia ab integrum, cum exio et regressio earum, in propter precium solidos IIII in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia de meo iure in uestro trado dominio et potestate affacere quod uolueris. Quod si ego uinditor aut ullusque omo qui contra hanc ista carta uindicacione uenerit ad inrumpendum non hoc

ualeat uendicare sed conponat in duplo cum omnem suam inmelioracione. [sic] Et in antea ista carta firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista carta VIII Kalendas Marcii [*mā*] anno XII regnante Radbertus rege.

Sig+num Arnallo, qui ista carta uindicione feci [*fec* -amb abrev. damunt la *c*-] et firmare rogauit. Sig+num Atto. Sig+num Adroario. Sig+num Uuifredo.¹

Mirone, leuita, [*l*, amb signe d'abrev. damunt] qui ista carta scripsit (*signe*) die et anno quod supra¹

1. *El dia és el 22 -també segons a- i no el 23.*

2. *El pergami té dues osques a la part superior, que han fet desaparèixer algunes lletres del text, les assenyalades entre claudàtors a: Arn[allo], uinditor sum uobis Loderigo et u[xori t]ue Bela.*

Comparar-lo amb el document següent, núm. 629, datat tan sols un dia després, i escrit pel mateix escrivà, el levita Mir.

628

1008, febrer, 23

Venda. *Quinverga, Oliba i Bonhom venen a Ràmio, abat [de Sant Benet de Bages] un alou al comtat de Manresa, a la vila d'Amudi, [actual municipi del Pont de Vilomara i Rocafort, comarca de Bages] pel preu de cinc mancusos, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 60.

Villa amudi¹

M. N.º. 328.¹

Manresa. rio de telarios¹ [*rio de telarios*, afegit després]

1009.¹

Chindeverga vende al Monasterio Casas y tierras en Manresa por cinco Mancosos.¹

23-II-1008¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Chindeverga et Oliba et Bonushomo. Vinditores sumus tibi Ramione, indignus abba, emptore. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus tibi kasas cum solos et superpositos et ipsa curte et ipsa terra qui ibidem est et ipsa uinea cum ipsos arboribus. Et est ipsa hec homnia in comitatum Minorisa, a uilla de Amudi. Qui nobis aduenit de genitores nostros uel pro quacumque uoces. Et affrontad: de parte horiente in terra Sancti Benedicti; et de meridie in ipso rio de Telarios; et de occiduo in terra Sancti Benedicti; et de circii in terra Sancti Benedicti uel in ipso cinglo. Quantum infra istas affrontaciones includunt sic uindimus tibi kasas cum solos et superpositos cum curte et ipsa terra cum arboribus qui ibidem sunt, et ipsa uinea ab integrum cum exios uel regressios earum, in propter precium solido manquosos V in rem ualentem. Et nichil exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia de nostro iuramus in tuo tradimus dominio et potestate ad proprium Sancti Benedicti. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uendicare sed conponamus in duplo cum omnem suam inmelioracione [sic]. Et in antea ista carta firmis et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta VIII Kalendas Marcii [sic] anno XII regnante Robertus rege anno. [sic]

Sig+num Quindeuerga. Sig+num Oliba. Sig+num Bonushomo, qui ista carta uindicione feci et firmare rogauī. Sig+num Undisclo. Sig+num Adalberto. Sig+num Ioccefredo.

Mirone, leuita, qui ista carta scripsit et (*signe*) die et anno quod supra¹

fol. 25

1. *El pergami té diverses taques d'humitat, que no priven la lectura correcta de les lletres afectades. Dos forats molt petits, de conseqüències del tot inofensives (el foradet més gran afecta només la part superior de la segona i de nichil).*

Comparar-lo amb el document núm. 628, escrit pel mateix escrivà del document núm. 629, el levita Mir.

629

1008, març, 15.

Venda. *Emma, dona, ven a Ràmio, abat del monestir de Sant Benet de Bages, dues peces de terra que tenia de Rigolf, [= Rigolfa, Rigolfes] el seu marit, difunt, al comtat de Manresa, al terme de Manresa, a l'Illa, sobre el gual de Navarcles, [actual municipi de Navarcles, comarca de Bages] pel preu de dos mancusos d'or cuit, i la resta del preu el dóna a Sant Benet per a remei de la seva ànima.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1236.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 352, pàg. 405, ex **O**.

k[arta] de nauarcles¹

=**Donacio a Sant Benet**¹

=**Nauarcles**=¹

[...][...]¹

de Roberto Rey¹

Navarcles.¹

1007.¹ [ratllat, escrit amb llapis] **1008 15-III**¹ [escrit amb llapis, al costat]

Venda de dos piezas de tierra al Abad Ramio en Navarcles cuyas afrontaciones designa.¹

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹ [segell estampat]

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC _ 12 _

LLIGALL __ N°. _ 319 _

IX-3¹ [escrit amb llapis]

n. 1236¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Hemma, femina, uinditrix sum tibi Ramio, gratia Dei abba. Per hanc scriptura uindiccionis mee uindo tibi pecias II de terras cultas qui michi aduenit de uiro meo nomine Richolf qui est condam, per meum decimum et sunt ipsas terras in comitatum Minorisa uel infra eius termines, in ipsa Insula, super ipso gaudio [sic] de Nauarcales. Et affrontat I pecia de terra: de oriente in flumine Lubrigado uel ultra; de meridie in terra de Bardines, [sic] uicecomite, uel uxori sue; de occiduo in terra Sancti Benedicti; de circi similiter. Et alia pecia de terra affrontat: de omnesque partes in terra Sancti Benedicti. Quantum in istas affron[ta]ciones includunt sic uindo tibi ipsas pecias II de terra ab integrum cum exio uel regressio earum, in propter precium mancosos II de auro cocto, et alium precium quod remanet pro anima mea ad domum Sancti Benedicti. Quem uero predicta hec omnia de meo iure in tuo trado dominio potestate ad proprium Sancti Benedicti. Quod si ego uinditrice aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindicio firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindicio Idus Marci anno XII regnante Radberto rege.

Sig+num Hemma, femina, qui ista carta uindicione feci et firmaui et firmare rogau. Sig+num Miro. Sig+num Ermemirus. Sig+num Iozfred.

ERMENGAUDUS, presbiter uel monachus, qui ista carta uindicio scripsit et (*signe*) die uel anno quod supra

1. *Algunes taques d'humitat que no priven la lectura correcta de les lletres afectades. Forat que ha eliminat dues lletres a: affron[ta]ciones. La part inferior dreta del pergami (anvers) està malmesa, i el costat dret, rebregat. Tres sècs horitzontals, que romanen del procés d'elaboració del pergami.*

630

1008, març, 29.

Donació pietosa. *Ledgarda, dona, i Isarn, levita, el seu fill, donen al monestir de Sant Benet i de Sant Valentí, màrtir, que reposa dins d'aquesta església, prop del riu Llobregat, els seus alous, per a remei de llurs ànimes i l'ànima de Senfred, [= Sinfreu] difunt. [espòs i pare, respectivament, dels donants] És al comtat d'Osona, al terme del castell de Tona, a la Riba i la Vinyaplana, prop de les Fosses, i una peça de terra al Guadell. [actual municipi de Tona, comarca d'Osona] Amb la condició que els donants tinguin dits alous en vida i donin la tasca, cada any, a Sant Benet, i al seu decés siguin per al monestir, si bé en vida dels donants els abats, tant presents com futurs, no puguin vendre, commutar ni posar-hi ningú sense la voluntat dels donants.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 62.

a. Extracte del segle XVIII: ACA, Monacals - Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 75, Indice Nou del Calaix 18, núm. 48, f. 21 v.- 22 r.

O

tona¹tona¹terres que son a tona¹Tona.¹

1009.¹=Donació à S. Benet y á S. Valenti=¹**Carta de tona**¹**donacion en tona, in locum vocatum ad ipsos guade«llos»**¹**B.****Nº 54**¹**1009.**¹**B.B. nº 62**¹

In nomine Domini. Ego Ledgarda, femina, et Hisarnus, leuita, filio meo, donatores. Magnum et satis licitum esse uidetur domum Dei ubique edificare et ubique et de nostris rebus onorare atque concedere. Audientes predicacionum et monita Sanctorum Patrum quia elemosina a morte liberat anima. Cognoscentes peccatis, de supernis celorum supplicamus eius misericordia ut pius et misericors sit Deus in peccatis nostris. Propterea concedimus atque tradimus ad domum Sancti Benedicti et Sancti Ualentini, martiris, qui in sinu ecclesie eius requiescit, alaudem nostrum proprium, hid sunt: casas, casalibus, curtis, curtalibus cum solarios et torculario et ortos et terras et uineas cultas et ermas, pascuis, siluis, garricis, rusticis uel inrusticis, cum omni genera arborum, montibus et uallibus. In tale hec omnia sic donamus atque concedimus ad domum Sancti Benedicti uel predicti martir, cuius baselica sita est prope alueo Lubricato, propter Deum et remedium animas nostras uel de Seniofredo, qui fuit condam. Et est hec omnia in comitatu Ausona, in locos uocitatos ad ipsa Riba uel ad ipsa Uinea plana, prope ipsas Fossas siue ad ipsos Quadellos uel infra terminos de castrum Tonda. Et aduenit nobis, hec omnia, ad me Ledgarda, per comparacione uel de uiro meo, et ad me Hisarnus de genitori meo uel per quacumque uoce. Et affrontat, ipsas casas cum ceteris alaudibus sicut superius est insertum: de oriente in terras de Iozfred; de meridie in torrente uel in uineas de Rannulfo, leuita, et pergit inde usque ad ipso Gixar; de occiduo in pugo de Iozfred uel de Senior, femina, uel proles suos, et discurrit in ualle Lobaría; de circi in ipso pugo de U[n]dela, et descendit usque ad semita [sic] qui pergit a Uicco, et inde peruenit ad alaude de Ermelle, femina, uel proles suos. Et alia pecia de terra qui est ad ipsos Quadellos affrontat: de oriente in ipso torrente; de meridie in uia; de occiduo in ipso torrente; de circi in terra de Gimmella [escrit *Gīmella*], femina, uel eres. Quantum in istas affrontationis includunt sic donamus ipsa omnia sicut superius est inserta, totum ab integrum, cum exiis et regressiis earum. In tali uidelicet racione quod nos donatores teneamus et possideamus ipsos alaudes in diebus nostris et ipsa tasca donemus per unumquemque annum ad Sancti Benedicti. Et Hisarnus quo adunare illam faciat sine fraudulencia, et post obitum nostrum remaneat ad domum Sancti Benedicti solidum et quietum ad suum proprium, et in uita nostra abbas presentes et qui post illum futuri sunt teneant in tale conuentum ut non liceat illis uindere nec comutare nec in potestate mittere de ullumque ominem nisi que nostra uoluntas fuerit. Quod si nos donatores aut ullusque omo qui contra ista scriptura donacionis uenerit [no hi ha *ad*] inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat aut componamus in quadruplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista donacio firma permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista carta donacio IIII Kalendas Apreli anno XII regnante Rodbertus rege.

Sig+num Ledgarda, femina. Isarnus, leuita (*signe*), qui ista donacione fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Adalbertus. Sig+num Iozfred. + Arnulfus

MIRONE, leuita (*signe*), gratia Dei humilis episcopus.

ERMENGAUDUS, presbiter et monachus, qui ista carta donacione scripsit et (*signe*) die uel anno quod supra.

1. *El pergami presenta una gran taca d'humitat que afecta el costat esquerre (a la banda del text) i altres de més petites repartides pel mig del text, que no afecten la lectura del text petits estrips a la part superior dreta, que no afecten per a la lectura correcta de les lletres i paraules afectades. Foradet a la part central esquerra (a la banda del text), que degué servir per passar-hi un cordill. Diversos sècs verticals, ben marcats al revers del pergami, que es devia enrotllar. Són autògrafes les signatures d'Isarn, levita [Isarnus, leuita (*signe*), qui ista donacione fecimus et firmuimus et firmare rogauimus] i d'Arnulf, levita i bisbe d'Osona (993-1010) [+ Arnulfus MIRONNE, leuita (*signe*), gratia Dei humilis episcopus].*

a

Sant Andreu de Tona Donacions

N. 48.

Any 1008.

Donació de un Alou a S^t. B^t. feta per Ledgarda, Isarno Levita en Riba, y Vilaplana de Tona.

«Consta ab Acte clos per Ermengaud, o Ermengol Prevere, y Monjo, a 4 de las Calendas de Abril, Any 12 del Reynat de Rodberto, o Roberto Rey; Que Ledgarda, e Isarno Levita son fill, Concedeixen, y donan al Monastir de Sn. Benet, y St. Valenti Martir que descansa en sa Iglesia, son Alou propri esto es Casas, Casals, Corts, Cortals, Solars, y prempsas, y Horts, terras, y Vinyas, Cultas, y Hermas, Pasturas, Boscos, Garrigas rusticas, o no rusticas, ab tot genero de Arbres, Montanyas, y valls; tot lo sobredit ho donan al dit Monastir, la Iglesia del qual está prop del Riu Llobregat, per amor de Deu, y per Remey de sas Animas, y de Seniofredo. Tot lo qual está en lo Castell de Tona Comptat de Ausona, en los Llochs anomenats Riba, y Vilaplana, prop [la *r* de *prop*, sobrelineada] Las fossas, o als Guells, o Guadells, o en los Termes del Castell de Tona; lo qual havia vingut a Letgarda per Compra, o de son Marit, y a Isarn de son Pare. tot lo qual afronta de Orient ab Terras de Jozfredo, o Jozfred; De mitg Dia ab lo Torrent, o ab Las Vinyas de Ranulfo Levita, y passa de aqui fins al mateix Çixar. De Ponent ab Lo Puig de Jozfred, o de Senior Dona, o sos fills, y corra per la Vallobera; De Tremontana, ab lo Puig de Tidela, y baixa fins al Cami, que vá a Vich, y de aqui arriba fins al Alou de Ermella Dona, o sos fills. Y La altre Pessa de Terra, que está en los matexos Guadells, o Guells afronta de Orient ab lo Torrent, de mitg Dia ab lo Cami; De Ponent ablo [sic] Torrent; De Tremontana ab Terra de Gimella Dona, o sos Hereus. Quant estas Afrontacions enclohuen ho donan tot enterament, absas [sic] entradas, y exidas, ab tal pacte, que no sia licit a algun Abat vendrerlo, ni comutarlo, ni dexarho a poder de algun Home, a no [no, escrit damunt *ser*, sembla, embegut dins una taca] ser ab voluntat dels Donadors».

631

1008, abril, 1.

Venda. *Adroer ven a Senfred [= Sinfreu] i la seva esposa Ermetruit [= Mentruit, Mentrud] un alou al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de set sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 61.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 353, pàg. 406, ex **O**.

montpetan¹

B N° 459¹

Año 1007. Montpeytà.

Adroario vende â Seniofredo una casa y tierras en Montpeytà año XII de Roberto Rey.¹

1-IV-1008¹ [escrit amb llapis]

I[n nomine Domini. Ego A]droario, uindictor su [sic] uobis Seniofredus et uxor sua Ermetrutte, emtores. Per hanc scriptu[ra] uindicionis me uindo uobis casa cum media curte et media porta meum propriu [sic] qui michi aduenit per comparacione. Et est ipsa casa cu[m] curte et media porta in comitatu Minorisa, in campo Baias, in Montepeitano. Et affronta ipsa casa cu [sic] curte et media porta: de orientis in curte de Olibane; de meridie in ipso orto de nos eres; de occiduo in teras [sic] de Lodone uel eres suos; de circi in casas de uos comparatores. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindo uobis ipsa hec omia [sic] totu [sic] ab integru cu [sic] exio uel regresio suo, in propter precidum solidos VII in rem ualentem. Et nichil exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia de meo iuro in uestro trado domineo potestate ad omnia que facere uolueritis. Quod si ego uindictor aut ullusque omo qui contra hanc ista uindicione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat in duplo cu ome sua inmeliacione. [sic] Et in antea ista uindiccio firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista uindiccio Kalendas [k] Apreli anno XII reingnante Raibertus rege.

Sing+num Adroario, qui ista uindicione fecit et testes firmare rogauit. Sing+num Bulgara. Sing+num [espai en blanc]. Sing+num [espai en blanc].

SCLUA, sacer, scripsit et (SSS) die uel anno quod supra.

1. *El pergami té diverses taques d'humitat, que dificulten la lectura de les lletres afectades, si bé es pot extreure amb certa dificultat. Una desena de forats molt petits, de conseqüències del tot inofensives (el més gran afecta la part inferior de les lletres ni de la paraula nichil i afecta també de retop les lletres mi de la paraula domineo, situada a sota de l'anterior (línies 7 i 8 del text). Tres sècs horitzontals, visibles al revers, atribuïbles al procés d'elaboració del pergami.*

632

1008, abril, 3.

Venda. *Garsies i la seva esposa Adaltruda venen a Ràmio, abat del monestir de Sant Benet de Bages, unes cases amb cort i una peça de terra d'un clos, que Garsies té del seu pare Badaleu, [= Badeleu, Basleu] difunt, [al comtat de Manresa, al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a la ciutat de Manresa, [actual municipi de Manresa, comarca de Bages] pel preu de sis mancosos, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 62.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 354, pàg. 407, ex **O**.

MINORISA¹

Manresa¹

Venta al Abat de Sant Benet [de?] moltas Cosas =¹

M N° 404¹ [escrit damunt de *Venta al Abat de Sant Benet [de?] moltas Cosas =*]

n 258¹ [ratllat]

Manresa¹

1009.¹

Garcias y su Muger venden al Monasterio sus alodios por el precio de seis Mancosos que tenian en Manresa.¹

3-IV-1008¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Garsias et uxori sue Adaltrude, uinditores sumus uobis Ramione, abba, uel cuncta congregacione Sancti Benedicti. Per hanc scriptura uindicacionis nostre uindimus uobis kasas cum solos et superpositos et ipsa curte et ipsa petia de terra de ipso closo quid [sic] nobis aduenit, ad me Garsias de genitori meo Badaleo, qui est condam. Et est ipsa chec [sic] omnia in ciuitate Minorisa. Et affrontat: de parte horiente in terra de Uuilielmo; et de meridie in ipsa estrata publica; et de occiduo in terra de Berta uel eres suos; et de circi in ipsa kaudina [sic] uel in ipso torrente. Quantum infra istas affrontaciones includunt sic uindimus uobis kasas cum curte, et ipsa pecia de terra de ipso closo ab integrum, cum exio uel regressio earum, in propter precium mancosos VI in re [sic] ualentem. Et nichil [sic] exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia de nostro iuramus in uestro tradimus dominio et potestate affacere [sic] quod uolueris. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicacione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uendicare sed conponamus in duplo cum omnem suam inmelioracione. Et in antea ista carta firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta III Nonas Aprelii anno XII regnante Radbertus rex. [sic]

Sig+num Garsias. Sig+num Adaltrud, qui ista carta uindicacione fecimus et firmare rogauimus. Sig+num Seniofredo. Sig+num Sendredo. Sig+num Raimundo.

Mirone, leuita [I], qui ista carta uindicacione scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

fol. 26.¹

1. *Caplletra inicial I decorada. Alguns forats petits que no afecten cap lletra. Unes vuit línies verticals, visibles al revers, originades en el procés d'elaboració del pergami. Aquest ha estat retallat, potser al segle XVIII, per la part inferior, per tal com va retallar, també, l'enllaç de la següent anotació del revers (de finals del segle XVII?): Venta al Abat de Sant Benet / [de?] moltas Cosas =.*

633

1008, abril, 5.

Donació pietosa. *Mir, sacerdot, altrament anomenat Marcuç, [= Marcús] dóna al monestir de Sant Benet de Bages, per a remei de la seva ànima i les ànimes dels seus pares, un alou (cases, casals, horts, hortals, terres, vinyes, conreades i ermes, arbres, molinars amb llurs cap d'aigües i*

desaigües, rescloses, glevers, camins i entrades i eixides), que té dels seus pares, per compra i per altres drets al comtat de Manresa, al terme del castell de Godmar, [= Gomar] que anomenen Castellet. [castell de Callús, actual municipi de Callús, comarca de Bages] Termeneja: a llevant amb el riu de Vinyamala; [riera de Bellver] a migdia amb el mateix riu de Vinyamala, [= riera de Bellver] amb el riu Cardener, i a l'altra banda fins al Mujal; a ponent amb el terme del castell de Sant Mateu, i amb la serra d'Antius; i al nord amb el terme del castell de Sùria, amb la Boadella, i amb la serra sobre la casa de Donne, i amb Puig-oter.¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 63.

k[arta] de K[astellet]¹

Castellet. alias Castell god[e]mar¹

1008.¹

S.A.N.º 70¹

Castellet¹

Donacio â S. Benet¹

Donacio de molts alous de Castellet prop Castellgali y fore a s. m[...]ger (?) y fins al [...][...] Sant Benet¹

Donacion, que haze â Bages un sacerdote dicho Miron, ô Marcucio de varias possessiones en el condado de Manresa infra terminos de gutmar, o de Castellet. Afrontan ab oriente cum Vineamala: â meridie cum ipsa Vineamala, et con el Rio Cardener, et ultra usque ad ipso muzal. et de occiduo in termino de Castrum S^{ti}. Mathei, uel in ipsa serra que uocant de antizs: et â circi in terminum de castro Sorisa, uel in ipsa bertadella [sic, en lloc de *buadella*], uel in ipsa serra super ipsa Casa de donno, siue in puigoter. Ano 12. Radberti. y de Xpro.¹

5-IV-1008¹ [escrit amb llapis]

In Dei eterni[. Ego Mi]ro, sacer, que alio nomine uocant Marcucio, donator. Magnum michi [sic] et satis licitum uidetur esse [domum Dei hedificare] et ubique et de rebus honorabus meis atque concedere. Audientes predicacionem Sanctorum Patrum quia helemosina a morte liberat anima, et quia Deus dixit “Vade, relinqu[e to]tum que possides et ueni sequere me”. Et ideo ego Marcucius his et aliis plurimis uerbis doctus, dono propter Deum et remedium anime mee alodem meum ad domum Sancti Benedic[ti c]enobii, cuius baselica sita est infra terminum Minorisa ciuitate, prope alueum Lubrigato. Et est ipso alode in comitatu Minorisa, infra terminos de castrum Godemar que uocant Castelet. Id sunt: c[asa]s, casalibus, ortis, ortalibus, terras, uineas cultas et heremas, arboribus, molinariis cum illorum caput aquis uel subtus aquis aquaribus, resclosas, gleuariis, ueductibus uel reductibus, cum exiis et regressiis earum. Qui aduenit michi [sic] hec omnia per genitores meos siue per comparacione aut per aliquasque uoces. Et habet afrontationes ipse alodus: de parte orientis in rio de Vineamala; et de meridie similiter in rio de Vineamala usque in flumine Cardesnario uel ultra ipso flumine usque ad ipso Mugal; et de occiduo in terminio de castrum Sancti Mathei uel in sumitate de ipsa serra que dicunt Antizs; de parte uero circi afrontat in terminum de castrum Sorisa uel in ipsa Buadella uel in ipsa serra super ipsa casa de Donno siue in Puig oter. Quantum infra istas afrontationes habeo aut habere debeo per qualicumque, sic dono atque trado cum ipso mem et ipso ad domum Sancti Benedicti, propter remedium anime mee uel propter remedium animabus de genitores meos, ipsum alodem superius insertum ab omni integrietate cum

exiis et regressiis earum. In tali uidelicet racione ut non liceat uindere nec donare ad ullumque homine sed semper permaneat in dominico de ipso monasterio supra inserto ut dominus exinde sit honoratus. Quod si ego donator aut aliqua hominis persona qui contra hanc scripturam donacio[nem u]enerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare quod inquisierit, sed componat hec omnia ad domum Sancti Benedicti in quadruplum. Et in antea ista donacio suam in omnibus obtineat firmitatem.

Facta carta donationis Nonas Aprelis anno XII regnante Radberto [sic] rege.

(*signe*) Miro, sacer, que uochant Marcucio, qui ista carta donationis firmari, et testibus firmare rogauit. Sig+num Petrus. Sig+num Remundus. Sig+num Seniofredus.

Honoratus, sacer et monachus, qui ista carta donacionis scripsi et (SS) die et anno quod supra cum litteras fussas in uerso quarto.

1. *El pergami presenta un petit doblec allargassat a la part superior esquerra que impedeix de completar la lectura de l'incipit, i que també amaga el primer nom del donant (perquè té un sobrenom), si bé es dedueix. A més, té tres forats, dos dels quals, els més petits, afecten algunes lletres sense privar-ne, però, una lectura correcta: un entre la segona i tercera línies; un entre les línies 11 i 12; i un altre, el més ampli, sota la signatura de l'escrivà, i que no afecta el text.*

El 17 d'abril del 1008 (vegeu el document núm. 631 -Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 64-), uns venedors van vendre a Guiu i la seva esposa Truitelda, per vint-i-dos sous, a pagar en coses que ho valen, una terra, conreada i erma, que els venia del seu pare, la qual afrontava: a llevant en el camí públic; a migdia en la serra; a ponent en la terra d'Estregot i els seus hereus; i al nord en terres de Sant Benet i en la serra.

634

1008, abril, 17.

Venda. [...] i [...] venen a Guiu i la seva esposa Truitelda una terra al comtat de Manresa, al terme del castell de Maians, [Maians, actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages] pel preu de vint-i-dos sous, a pagar en coses que ho valguin.¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 64.

M. S. N° 82¹

Mayans¹

Mayans¹

1008.¹

17-IV-1008¹ [escrit amb llapis]

[In nomine Domini. Ego, ..., et], uinditores sumus uobis, Guido, et uxori sue Truitelle, emtore. Per hanc scriptura uindicacionis nostre uindimus uobis terra [cul]ta uel erma. Qui nobis aduenit de genitori meo. Et est, ipsa hec omnia, [in comitatum Minorisa, infra termines de castrum] Mediano. Et afronta [sic] ipsa terra: de oriente in uia plubica [sic]; de meridie in sera [sic]; de ociduo [sic] in terra de Estregodo uel suos eres; de cercio [sic] in terra Sancti Benedicti uel in sera [sic]. Quantum infra istas [quatuor afrontaciones includunt, sic uindimu]s uobis ipsa terra, ab integrum, cum exio uel regresio earum, in propter precium solidos XXII in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa hec omnia quod nos uobis uindimus, de nostro [iure in uestro tradimus dominio

et po]testatem, ad faciendum quod uolueris a proprio. Quod si nos uinditores et ullusque omo [sic] qui ista carta uindiccionis inquietare uoluerit, non hoc ualeat uindicare set [sic] componamus tibi in du[p]lo, cum omnem suam inmelioracione, ut] superio resonat. Et in antea ista carta uindiccionis firma permanea [sic] modo uel omnique tempore.

Facta carta uindiccionis XV Kalendas Madi [sic] anos [sic] XII regnante Raudebertus [sic] rex. [sic]

[Sig+num Sig+num ...], qui ista carta uindiccionis fecit, et testes firmare rogauit. Sig+num Sonegelle. Sig+num Frederero. Sig+num Lobeto.

[... ..., qui ista u]indiccionis scripxit [sic] et (*signe*) die et ano quod supra.

1. *Al pergami li manca tot el cantó esquerra, per causa d'un estrip. Vegeu el document núm. 605 - 1006, desembre, 18-*.

635

1008, abril, 25.

Venda. *Belaró [= Ballaró] ven a Esperandéu i la seva esposa Dadilda una peça de terra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, sota el Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu d'una mitgera d'ordi.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 65.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 355, pàg. 408, ex **O**.

Montpeta Pozol¹

Montpeita¹

1002¹

Venta a favor de Esperandeo de una pieza de tierra en Monpeytà¹

25-IV-1008¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Belarone, uinditor sum tibi Seperanneo et uxori sue Dadille, emtore. Per hanc scriptura uindiccionis me uindo tibi pecia I de terra, qui mihi aduenit de ienitori meo uel de ienitrice mea. Et est ipsa pecia de terra in comitatum Minorisa, in campo Bayes [sic], subtus ipso Montepectano, in uertet [sic] oriente. Et afronta ipsa pecia de terra: de oriente in terra de me comparatore, qui est plantatus; de meridie similiter in terra de me comparatore; de occiduo in uinea de Sendred uel in terra de me comparatore; de circi in uinea de me comparatore, uel in uinea de Trasuero. Quantum in istas afrontaciones includunt sic uindo tibi ipsa ipsa pecia de terra totum ab integrum cum exio et regressio suo, in propter precium migera de ordio, quod tu emto [sic] mihi dedisti et ego de manibus meis recepi. Et nichil de ipso precio aput [sic] te emtore non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa terra de meo iuro in tuo trado dominio potesta [sic] ad omnia quecumque facere uolueris. Quod si ego uinditor aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindiccionis uenerit ad inrupendum non hoc ualeat uindicare set [sic] omnia in duplo componat cum sua inmelioracione. Et in antea ista carta uindiccionis [sic] firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista uindiccionis VII Kalendas [klls] Madii anno XII regnante Radberto rege.

Sig+num Belarone, qui ista carta fecit et firmare rogauit. Sig+num Domnuzo. Sing+num Seniofredus. Sig+num Boueto. Sig+num Dacone.

SANLANE, sacer, qui ista carta scripsit et sub (*signe*) dies et annos quod supra.

1. *El pergami té una taca d'humitat allargada a l'extrem esquerre del text, que a penes l'afecta (si que afecta, en canvi, la caplletra inicial I), i una altra de petita a l'angle superior dret. En general, tinta lleugerament escorreguda. Tots els Sig+num estan encerclats, partint dels extrems, superior i inferior, de la S.*

636

1008, abril, 30.

Venda. *Pere i la seva esposa Sinyol [= Sunyol] venen a Esperandéu i la seva esposa Dadilda una peça de terra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, al Pujol, [el Pujol -vila i mas desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu d'una quartera d'ordi.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 66.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 356, pàg. 409, ex **O**.

1007.¹

Venta â Esperandeo de una pieza de tierra en el Pozol.¹

S.F. N.º 477¹

30-IV-1008¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Petro et uxori sue Sinnolo, uinditores sumus tibi Speranneo et uxori sue Dadille, emtore [sic]. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus tibi pecia I [es deixa: *de terra*] qui mihi aduenit ad me Petro per uxor mea et ad me Sinnolo de ienitores meos. Et est ipsa pecia de terra in comitatum Minorisa, in Campo Bayes, in ipso Pozolo. Et afronta ipsa pecia de terra: de oriente in ipsa terra de Ansulfo uel ere [sic] suo; de meridie in terra d [sic] me comparatore uel de eres meos; de occiduo in terra de me comparatore; de circi in terra de Ansulfo uel de me comparatore. Quantum in istas afrontaciones includunt sic uindimus ipsa pecia de terra totum ab integrum cum exio et regressio suo propter precium quartera de ordio. Et est manifestum. Quem si predicta ipsa pecia de nostro iuramus in tuo tradimus dominio potestate ad omnia quecumque facere uolueris. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set [sic] omnia in dumplo [sic] e [sic] componat cum omnem suam inmelioraracione [sic]. Et in antea ista carta uindicio [sic] firma et stabilis permaneat modo omnique tempore.

Facta ista carta uindicio II Kallendas [sic] Madii anno XII regnante Radberto rege.

Sig+num Petro. Sig+num Sinnolo. Qui ista carta fecit et firmare rogauit [sic]. Sig+num Seniofredus. Sig+num Adanagille. Sig+num Boueto.

SANLANE, sacer, qui ista carta scripsit et sub (*signe*) dies et annos quod supra.

1. *Alguns punts estan afectats per gotes d'aigua, que han dissolt o escampat la tinta: suo (a ere suo) i alguna altra, si bé no perjudica la lectura correcta de les paraules afectades. Osca gairebé a l'angle inferior dret (anvers). Tots els Sig+num envoltats d'un cercle.*

637

1008, maig, 3.

Venda. *Sendred [= Sindreu] i la seva esposa Adalvira [= Elvira] venen a Esperandéu i la seva esposa Dadilda, una peça de terra al comtat de Manresa, al territori [de la ciutat] de Manresa, prop del monestir de Sant Benet de Bages, [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de tres sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 63.1 (document superior).

Montpeta¹

Venda de unas terras no fan per S. Benet=¹

está en la Parroquia y puede ser expectancia¹

1042.¹ **1008**¹ [al costat, escrit amb llapis]

Venta de una terreno [sic; probablement s'ha escrit damunt una paraula "tierra" primera] **junto â S. Benito á favor de Esperandeo.**¹

B

Nº 103¹

B N.º 133¹

94 M¹

B.B. nº 63¹

In nomine Domini. Ego Senderedus et uxor mea Adaluira. Vinditores sumus uobis Sperandeo et uxor sua Dadilde, emtores. Per hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus uobis pecia I de terra nostra propria, qui michi [sic] aduenit, a me Senderedus per ienitorum meorum, et a me Adaluira per meum decimum. Et est ipsa terra in comitatum Minorisa, in eius territorio, prope domum Sancti Benedicti. Et afrontat ipsa terra: de orientis in terra de Eldesinda; de meridie in casas de Eldesinda; de hocciduo in casas de Donadeo; de circi in terra de uos comparatores. Quantum infra istas afrontaciones includunt, sic uindimus uobis ipsa terra, totum ab integrum cum exio uel regresio suo, in propter precidum [sic] solidos III in rem ualentem, et nichil [sic] exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta terra de nostro iuro in uestro tradimus domineo potestatem ad omnia que facere uolueritis. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra hanc ista uindicione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set [sic] componat in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista uindicio firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta ista uindiccio V Nones Madi [sic] anno XII reingante [sic] Raibertus rege.

Sing [sic] +num Senderedus. Sing [sic] +num Adaluira, qui ista uindicione fecit et testes firmare rogauit. Sing [sic] +num Olibane. Sing [sic] +num Guidone. Sing [sic] +num Bellarone. Et non ab [sic]

Sclua, sacer, scripsit et (*signe*) die uel anno quod supra.

1. *Aquest document, núm. 63.1, que és escrit a la part superior del pergami, el comparteix amb un altre document, que és escrit a la part inferior, el núm. 63.2. Caplletra inicial I decorada, semblant del tot amb la del document inferior. Taca d'humitat a la dreta del text, que tot i enfosquir-lo no en priva la lectura. Dos sècs verticals i un d'horitzontal travessen aquest document superior. Els tres testimonis d'ambdós documents són els mateixos, només en canvia l'ordre dels dos darrers.*

638

1008, maig, 3.

Venda. *Gontelda, dona, ven a Esperandéu i la seva esposa Dadilda, una peça de vinya al comtat de Manresa, al territori [de la ciutat] de Manresa, a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu d'un sou, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 63.2 (document inferior).

Montpeta¹

Venda de unas terras no fan per S. Benet¹

está en la Parroquia y puede ser expectancia¹

1042.¹ **1008**¹ [al costat, escrit amb llapis]

Otra [venta] del mismo año [anno XII reingnante (sic) Raibertus (sic) rege (sic)] de una viña en Monpeyta.¹

B

Nº 103¹

B N.º 133¹

94 M¹

B.B. nº 63¹

In nomine Domini. Ego Gontelde, femina, uinditrix sum uobis Sperandeo et uxor sua Dadilde, emtores. Per hac [sic] scriptura uindiccionis me [sic] uindo uobis pecia I de uinea mea propria, qui michi [sic] aduenit per ienitorum meorum. Et est ipsa uinea in comitatum Minorisa, in eius territorio, in Montpettano. Et afrontat ipsa uinea: de orientis et de meridie et de hocciduo et de circi in uinea de uos comparatores. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindo uobis ipsa uinea, totum ab integrum cum exio uel regresio suo in propter precidum solido I in rem ualentem et nichil [sic] exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta uinea de meo iuro in uestro trado domineo potestatem ad omnia que facere uolueritis. Quod si ego uinditrix aut ullusque omo [sic] qui contra hanc ista uindiccionem uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set [sic] componat in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista uindiccionem firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista uindiccionem V Nones Madi [sic] anno XII reingnante [sic] Raibertus [sic] rege.

Sing+num Gontelde, qui ista uindiccionem fecit et testes firmare rogauit. Sing+num Olibane. Sing [sic] +num Bellarone. Sing [sic] +num Guidone.

Sclua, sacer, scripsit et (*signe*) die uel anno quod supra¹

9

1. *Aquest document, núm. 635 [Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 63.2 (document inferior) -1008, maig, 3-], que és escrit a la part inferior del pergami, el comparteix amb un altre document, que és escrit a la part superior. Caplletra inicial I decorada. Taca d'humitat a la dreta del text, que tot i enfosquir-lo no en priva la lectura. El travessen dos sècs verticals i dos d'horizontals. Els tres testimonis d'ambdós documents són els mateixos, només en canvia l'ordre dels dos darrers.*

639

1008, maig, 3.

Venda. *Quixalà i la seva esposa Trasgonça venen a Senfred [= Sinfreu] i la seva esposa Ermetruit [= Mentruit, Mentrud] una peça de terra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de dos sous, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 67.

A. Còpia coetània: Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 68.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 357, pàg. 410, ex **O**.

O

Montpetan¹

S. B. N° 552.¹

1001¹

Venta â favor de Seniofredo de una tierra en Monpeytà¹

3-V-1008¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Cixila et uxor mea Tresguanca uinditores sumus uobis Seniofret et uxor mea Ermetruit emtores. Per anc scriptura uindiccionis nostre uindimus uobis terra nostra propria qui nobis aduenit per ienitorum nostrorum. Et est ipsa terra in comitatum Minorisa, in Campo Bagas [sic], in Montepetano. Et afrontat ipsa terra: de orientis in ipsas casas de uos comparatores [sic]; de meridie in terra de Adroario; de occiduo in terra de Seniofret; de circi in terra de Seruedi [sic] uel suos eres. Quantum infra istas IIII^{or} afrontaciones includunt sic uindimus uobis ipsa terra nostra propria ab omni integrietate cum exio uel regressio suo in propter precium solidos II in rem ualentem. Et nihcil [sic] exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta terra de nostro iuro in uestro tradimus dominio et potestate ad omnia que facere uolueris. Qot [sic] si nos uinditores aut ullusque omo [sic] qui contra hanc ista carta uindiccione [sic] uenerit pro inrupendum non oc ualeat uindicare set [sic] conponat [sic] in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista uindiccio [sic] firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta ista uindiccio [sic] V Nones Mai anno XII° regnante Rotberto rege.

Sing+num Cixila. Sig+num Treguanca, qui ista uindione [sic] fecit et testes firmare rogauit. Sing+num Sesmundus. Sig+num Sendret. Sig+num Cuilelmus.

Wuilelmus, leuita, scripsit et (*signe*) die uel anno quod supra.

1. *Té una còpia coetània, signada per un altre escrivà, el sacerdot Esclua (núm. 68).*

En un moment posterior (no sabem quan) d'haver-se escrit el text, el pergami va ser retallat (mínimament) a l'extrem esquerre i hi foren fets dos forats per posar-hi un cordill, del qual se'n conserva la part que ha quedat dins. L'extrem oposat està malmès. Algunes taques de cera (?) que han esborrat una mica la tinta, tot afectant algunes paraules; tot i així, tot el text es pot extreure sense dificultat.

A

1007¹

Venta â favor de Seniofredo de una pieza de tierra en Monpeytà¹

3-V-1008¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Cixila et uxor mea Traseguanca uinditores sumus uobis Seniofret et uxor sua Ermetruit, emtores. Per anc scriptura [*scriptura* ha estat escrit damunt la primera paraula, *uindimus*, d'una frase subjacent, que no ha estat del tot esborrada i que ha estat aprofitada:] *uindimus uobis terra nostra propria qui nobis aduenit per ienitorum nostrorum*. Et est ipsa terra in comitatum Minorisa, in Campo Baias, [sic] in Montepeitano. Et afrontat ipsa terra: de orientis in ipsas casas de uos comparatores; de meridie in terra de Adroario; de hocciduo in terra de Seniofredus; de circi in terra de Seruedei uel eres suos [al núm. 67: suos eres]. Quantum infra istas afrontaciones [al núm. 67: IIII^{or} afrontaciones] includunt sic uindimus uobis ipsa terra ipsa nostra ereditate [al núm. 67: ipsa terra nostra propria] ab omni integrietate cum exio uel regresio [al núm. 67: regressio] suo suo [sic] in propter precidum solidos II in rem ualentem. Et nichil [al núm. 67: nihcil] exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta [de fet s'havia escrit *predicha*; s'intentà esborrar la *h*, sense reeixir-hi del tot] terra de nostro iuro in uestro tradimus domineo [al núm. 67, a continuació: et] potestate ad omia [sic; al núm. 67: omnia] que facere uolueritis. Quod [al núm. 67: Qot] si nos uinditores aut ullusque homo qui contra hanc ista [al núm. 67: carta] uindicione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set [sic] conponat in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista uindiccio [sic] firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta ista uindiccio [al núm. 67: uindiccio] V Nones Madi anno XII [al núm. 67: XII°] rengnante Raibertus [al núm. 67: Rotberto] rege.

Sing+num Cixila. Sig+num Trasegonca [al núm. 67: Treguanca], qui ista uindicione [al núm. 67: uindione] fecit et testes firmare rogauit.

Sing+num Sesmundus. Sing+num Senderedus [al núm. 67: Sendret]. Sing+num Gillelmo [al núm. 67: Cuilelmus].

SCLUA, sacer [al núm. 67: Wuilelmus, leuita], scripsit et (SSS) [al núm. 67: (*signe*)] die uel anno quod supra.

1. *Caplletra inicial I decorada (bona per a reproduir). Pergami malmès a l'extrem dret (anvers). Al revers s'aprecien molt bé tres sècs horitzontals, i menys d'altres de verticals, produïts en el procés d'elaboració del pergami. Diversos forats petits, alguns dels quals afecten lletres, sense que en privin la seva correcta lectura. Talls a la part superior.*

Venda. *Loderic i la seva esposa Bella venen a Esperandéu i la seva esposa Dadilda una peça de vinya al comtat de Manresa, al territori [de la ciutat] de Manresa, a Montpeità, [Montpeità - muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de deu sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 69.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 358, pàg. 411, ex **O**.

Monte petani¹

S. F N° 547¹

1007.¹

Venta â favor de Esperandeo de una pieza de tierra en Monpeytà.¹

3-V-1008¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Loderico et uxor mea Bella uinditores sumus uobis Sperandeo et uxor sua Dadilde, emtores. Per hac [sic] scriptura uindicacionis nostre uindimus uobis uinea nostra propria, qui michi [sic] aduenit a me Loderico per ienitorum meorum uel per comparacione et a me Bella per meum decimum [X]. Et est ipsa uinea in comitatum Minorisa, in eius territorio, in Montepeitano. Et afrontat ipsa uinea: de orientis in uinea de uos comparatores; de meridie in terra de Sancti Benedicti uel in uinea de Lobeto et eres suos; de hocciduo in uinea Raimundo, filio Riculfo; de circi in uinea de Sendedus uel de uos comparatores. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindimus uobis ipsa uinea totum ab integrum cum exio uel regresio suo in propter precidum solidos X in rem ualentem. Et nichil [sic] exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta uinea de nostro iuro in uestro tradimus domineo potestatem ad omnia que facere uolueritis. Quod si nos uinditores aut ullusque omo [sic] qui contra hanc ista uindicacione [sic] uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista uindicacione [sic] firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista uindicacione [sic] V Nones Madi [sic] anno XII reingnante Raibertus rege.

Sing+num Loderico. Sig+num Bella, qui ista uindicacione [sic] fecit et testes firmare rogauit. Sing+num Seniofredus. Sing+num Olibane. Sing+num Baldemar

SCLUA, sacer, scripsit et (SSS) die uel anno quod supra.

1. *Caplletra inicial I decorada (mateix model que el núm. 68). Dos forats petit a la part inferior (anvers).*

Donació pietosa. *Vidal, Undela [= Unnela] i Senfred, [= Sinfreu] marmessors de Mir, difunt, donen al monestir de Sant Benet de Bages dues peces de terra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, prop del Pujol. [el Pujol -vila i mas*

desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 54.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 361, pàg. 414, ex O.

donacio.¹

Pozolo¹

B N° 545¹

1008¹

termino de Bages¹

Vidal, Undela y Seniofredo dan á S. Benito dos piezas de tierra cerca del Pujol como manumisores de Miron.¹

29-VII-1008¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Vidal et Undela et Seniofredus, donatores sumus domum Sancti Benedicti. Per hanc scriptura donacionis nostre donamus namque pecias II de terra nostra propria qui nobis aduenit per manumisoria de condam Mironi. Et sunt ipsas II pecis de terra in comitatum Minorisa, in Campo Bagas, prope ipso Pozolo. Et affrontant ipsas duas pecias de terra: de orientis in istrada; de meridie in terra de Galinno; de hocciduo in ipso aragallo uel in terra de Vidal; de circi in terra de Cesero uel eres suos. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic donamus Deo et Sancti Benedicti ipsas II pecias de terra pro anima Mironi, totum ab integrum cum exio uel regresio suo. Et est manifestum. Quem uero iamdictas ipsas pecias II de terra de nostro iuo ad domum Sancti Benedicti tradimus domineo potestatem. Quod si nos donatores aut ullusque homo qui contra hanc ista donacione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista donacio firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta ista donacio IIII Kalendas Agustas anno XII reingnante Raibertus rege.

Sing+num Vidal. Sing+num Undela. Sing+num Seniofredus, qui ista carta donacione fecit et testes firmare rogauit. Sing+num Giscafredus. Sing+num Bunucio. Sing+num Mirone.

Sclua, sacer, scripsit et (SSS) die uel anno quod supra.¹

6¹

1. *Estrip a la part superior esquerra (anvers) i altres de més petits a la part inferior esquerra, on hi ha el nom de l'escrivà. Taques d'humitat una mica arreu. Tres sècs horitzontals. En algunes parts, la tinta és una mica esvaïda, si bé no priva la lectura correcta de les paraules afectades.*

Donació pietosa. *Guimarà [= Guimerà] i la seva esposa Druda donen al monestir de Sant Benet de Bages, per a remei de llurs ànimes, cinc quarterades de vinya franca al comtat de Manresa, al*

*terme [del castell] d'Avinyó, a la vall Gavarresa, al Bosc, [actual municipi d'Avinyó, comarca de Bages] amb la condició que els marmessors i els seus fills i filles ho posseeixin vitaliciament a llauró, juntament amb la meitat dels fruits anuals.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 64.

Montpetan¹

Donacio a St. Benet = Montpeita=¹

Vinyo¹

C N° 50¹

B

N° 89¹[damunt *Vinyo*] [*BN° 89* en doble subratllat -veure:Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, núm. 75-]

1009. –Avinyó.¹

**Donacion á S. Benito
de Bages.**¹

Avinyò.¹

1009.¹

54 M¹ [escrit amb llapis]

ARCHIVIUM MONTISSERRATI¹ [segell estampat]

B.B. n° 64¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Uuimara, et uxori sue Druda. Magnum nobis [es deixa *et*] satis licitum esset [sic] [es deixa *uidetur*] domum Dei edificare ubique [es deixa *et*] de nostris [es deixa *rebus*] honorare [sic] atque concedimus [sic; per *concedere*]. Audientes predicaciones [es deixa *Sanctorum*] Patrum. Quia elemosina a morte libera animas [sic; per *liberat anima*]. Cognoscentes nos peccati macula. [es deixa *honustus, conpunctos diuine pietatem, in pius et misericors sit Deus in peccatis nostris*] Propterea sicut concedimus nos a domum Sancti Benedicti cenobii. Quod est fundatus in terminio Minorisa iusta flumine Lubrigato sicut faciamus charta a domum Sancti Benedicti cenobii de quarteradas V de uinea francha nostrum proprium. Qui nobis aduenit de ienitor[um] uel de comparacione. Et sunt quarteradas V de uinea in chomitatum Minorisa, infra fines de Auinion[e], in locum que dicunt ualle Gauaresa, ad ipso Boscho. Et affrontant quarteradas V de uinea: [de oriente in terra] de nos elemosinarios: de meridie in uinea de nos elemosinarios; et de hocciduo similiter; et de circi in [torent ?] uel in terra de Uuidenelde [sic] que uocant Doda. Quantum [es deixa *infra*] istas affrontaciones includunt, sic donamus [ad] Sancti Benedicti cenobi [sic] quarteradas V de uinea ab integrum cum exis [sic] et regresis earum, propter Deum et remedium animas nostras, in tale pactum uel conuentum quod nos elemosinarios tenebamus in uita nostra aut fillos [sic] aut filia[s] propter nostra laboracione et de ipso fruito [sic] quod Deus dederit per singulos annos ipsa medietate. Et si [nos] contra ista carta elemosinaria aut nos elemosinarios aut ullusque omo que inquietare

uoluerit, iram Dei incurrat et cum Iudas Scariot porcionem accipiat. Et in antea ista carta elemosinaria firma et stabilis permaneat [es deixa *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista [es deixa *carta*] elemosinaria XII^{mo} Kalendas Hoctuber [sic] anno XIII regnante Radiberto rex. [sic]

Sig+num Uuimara. Sig+num Druda. Qui ista carta elemosinaria rogauimus scribere et testes firmare. Sig+num Ieramas [sic]. Sig+num Uuilelmus. Sig+num Gischafredus. Sig+num Recosindus. Stefanus, sacer.

Ansulfus, sacer. Qui ista carta elemosinaria scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Cal làmpada de llum ultraviolada per llegir el flanc dret del text, que es conserva en males condicions per esvaïment gairebé total, de la tinta. Hi ha un petit forat a l'esquerra, (anvers) com si en algun moment hagués servit per passar-hi un cordill. I un altre forat petit al mig del tex. Tres sècs horitzontals. Rebrecs.*

643

1008, setembre, 25.

Venda. *Godmar [= Gomar] i la seva esposa Sinyer venen a Oliba una terra conreada al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a la Guàrdia, [actual municipi de Manresa, comarca de Bages] pel preu de quatre mancusades i mitja, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 55.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 362, pàg. 415, ex **O**.

M. N°. 265.¹

En lo Comptat de Manrresa ab [sic] ipsa Guardia =¹

Manresa.¹

1008.¹

25-IX-1008¹ [escrit amb llapis; al damunt del 8 hi ha, sobreescrit, un 7, xifra que és visible actualment]

In nomine Domini. Ego Godmar et uxor mea Senior, uinditores sumus tibi Oliba, emtores. Per hanc scriptura uindicacionis nostre uindimus tibi terra culta nostra propria, qui nobis aduenit, ad me Senior de genitores meos. Et est ipsa terra in comitatum Minorisa, ad ipsa Guardia. Et afrontat ipsa terra: de orientis in alaude de Guidneille [sic]; et de meridie in uia; et de occiduo in terra de Ermemir uel eredes suos; et de circi in terra de Kalinno [sic] uel de Guinille. [sic] Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindimus tibi ipsa terra cum illorum arboribus ab intecrum cum exio uel regresio suo in propter precium mancusadas IIII^{or} et media in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero iamdicta ipsa terra que sic uindimus tibi de nostro iure in tuo tradimus dominio a potestate ad omnia que facere uolueris. Et qui contra hanc ista carta uindicacione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componamus tibi ipsa terra in duplo cum omnem suam imelioracione. [sic] Et in antea ista carta uindicacione firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta carta uindicacione VII Kalendas October anno XII regnante Raiberto rege.

Sig+num Godmar. Sig+num Senior, qui ista carta uindicione fecimus et et [sic] firmare rogauimus.
Sig+num Guitar. Sig+num Eldrico. Sig+num Ellomar

TRASEMIR, SaceR, qui ista karta uindicione scripsit et (SSS) die et anno quod supra.

fol. 16.¹

1. *Tinta una mica esvaïda, als laterals del text. Algunes taques d'humitat, visibles al revers. Petit forat a la dreta (anvers), que no afecta cap lletra.*

644

1009, febrer, 18.

Donació pietosa. *Audesind [= Ausens, Otsens] i la seva esposa Saborosa donen al monestir de Sant Benet de Bages, per a remei de llurs ànimes, un alou al comtat de Manresa i dins el terme de Manresa, [actual municipi de Manresa, comarca de Bages] amb la condició que ho retindran mentre visquin, i després de la seva mort passarà a Sant Benet íntegrament.*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 72.

A. Còpia coetània: Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 73.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 363, pàg. 416, ex **O** i **A**.

O¹

M. N.º. 293²

Manresa³

Donació à St. Benet de Bages de Molts alous en lo Comptat de Manresa; ab ss bones afrontacions; La qual Donació feu Audesinde, y sa Muller Sabrosa à dit Convent; es cosa de inportancia para esta Casa⁴

Manresa.⁵

1010.⁶

Audesindo y su Muger Sabrosa hacen donacion de sus alodios en el termino de Manresa, cuyas afrontaciones designa.⁷

18-II-1009⁸

In nomine Domini. Ego Audesindus, et uxori mea Sabrosa, donatores sumus nos ad domum Sancti Benedicti cenobii. Magnum nobis et satis licitum esse uidetur domum Dei edificare ubique et de nostris rebus honorare atque concedere. Audientem predicacionem Sanctorum patrum quia elemosina a morte liberat anima. Cognoscentes nos maculo honestus, compunctos diuine pietatem ut pius et misericors sit Deus in peccatis nostris. Propterea concedimus atque tradimus omnem alodem nostrum ad domum predicto cenobio, qui est situs iusta flumen Lubricato, id est: kasas cum turre et curtes et ortos et terras et uineas cultas et ermas cum illorum arboribus, et uascula maiore uel minore, quem abemus in comitatum Minorisa, uel in eius terminis et infra. Et aduenit nobis hec omnia per comparacione uel per quacumque uoce. Et affrontat hec omnia: de parte oriente in

flumen Lubricato; et de meridie in marun de Iohanno, et sic transcendit flumen Cardasnario et peruadit usque ad serra qui fuit de Vuimara, qui est condam; et de occiduo in ipsa strata qui uadit per Saleles; et de circii ubi dicunt Terras Albas. Quantum infra istas affrontaciones includunt sic tradimus ipsum nostrum alodem ad iam predicto cenobio quantum abemus uel abere debemus per quascumque uoces, propter Deum et remedium animas nostras. In tale uidelicet racione ut dum nos uicxerimus teneamus et posideamus ipsa omnia per beneficium Sancti Benedicti. Post obitum uero nostrum remaneat ad domum Sancti Benedicti cenobii, totum ab integrum. Quod si nos donatores aut ullusque omo qui contra ista scriptura donacionis uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uendicare sed conponat ipsa omnia in quadruplo, cum illorum inmelioracione. Et in antea ista donacione firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista donacione XII Kalendas Marci anno XIII regnante Roberto rege.

Sig+num Audesindus. Sig+num Sabrosa, qui ista donacione fecimus, et firmare rogauimus.

Sig+num Ellemar. Sig+num Daquo. Danagildus, presbiter et monachus (*signe*).

Mirone, leuita, qui ista carta donacione scripsit (*signe*) die et anno quod supra.

fol. 27.⁹

1. *Algunes taques d'humitat, de diversa grandària, que no priven tanmateix la correcta lectura de les parts afectades.* Danagildus, presbiter et monachus (*signe*), és autògraf.

A¹

Minorisa²

N 1³

M N. 578⁴

Manrresa.

1010.⁵

Audesindo y su Muger Sabrosa hacen donación de los alodios que expresa la escritura antecedente.⁶

18-II-1009⁷

In nomine Domini. Ego Audesindus et uxori mea Sabrosa, donatores sumus nos ad domum Sancti Benedicti cenobii. Magnum nobis et satis licitum esse uidetur domum Dei edificare ubique et de nostris rebus onorare⁸ atque concedere. Audientem prediccionem⁹ Sanctorum Patrum quia elemosinam¹⁰ a morte liberat anima. Cognoscentes nos maculo honostus,¹¹ conpunctos diuine pietatem ut pius et misericors sit Deus in peccatis nostris. Propterea concedimus atque tradimus omnem aulodem¹² nostrum ad domum predicto cenobio, qui est situs iusta flumen Lubricato, id est: kasas cum turre et curtes et ortos et terras et uineas cultas et ermas cum illorum arboribus, et uascula maiore uel minore, quem abemus in comitatum Minorisa uel in eius terminis et infra. Et aduenit nobis hec omnia per comparacione uel de¹³ per quacumque uoce. Et affrontat hec omnia: de parte horiente in flumen Lubricato; et de meridie in marun de Ioanno,¹⁴ et sic transcendit flumen Cardasnario et peruadit usque ad serra qui fuit de Vuimara, qui est condam; et de occiduo in ipsa estrata¹⁵ qui uadit per Saleles; et de circii¹⁶ ubi dicunt Terrasalbes.¹⁷ Quantum infra istas affrontaciones includunt sic tradimus ipsum nostrum alodem ad iam predicto cenobio cum illorum affrontaciones quas in scripturis nostris resonat,¹⁹

propter Deum et remedium animas nostras, quantum abemus uel abere debemus infra eius terminis.²⁰ In tale uidelicet racione ut dum nos uixerimus²¹ teneamus et possideamus²² ipsa homnia.²³ Post obitum uero nostrum remaneat ad domum Sancti Benedicti cenobii, totum ab integrum. Quod si nos donatores aut ullusque homo²⁴ qui contra ista scriptura donacionis uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uendicare sed conponat ipsa omnia in quadruplo cum illorum inmeliacione. Et in antea ista donacione firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista donacione XII Kalendas Marci anno XIII regnante Roberto rege.

Sig+num Audesindus. Sig+num Sabrosa, qui ista donacione fecimus, et firmare rogauimus. Sig+num Ellemar. Sig+num Daquo. Sig+num²⁵ Danagildus, presbiter et monachus (*signe*).

Mirone, leuita, qui ista donacione²⁶ scripsit cum litteras superpositas in VI uerso²⁷ (*signe*) die et anno quod supra.

fol. 28.²⁸

1. *Una taca d'humitat, que ha mig esborrat una paraula, iusta. Dos forats petits al marge esquerre del text, seguraments fets per a passar-hi un cordill. Danagildus, presbiter et monachus (signe), és autògraf.*

2. Minorisa

3. Ratllat.

4. M N. 578

5. Manresa. 1010.

6. Audesindo y su Muger Sabrosa hacen donación de los alodios que expresa la escritura antecedente.

7. *Escrit amb llapis.*

8. honorare a O; onorare segons A.

9. predicacionem a O; predicacionem segons A.

10. elemosina a O; elemosinam segons A.

11. honustus a O; honostus segons A.

12. alodem a O; aulodem segons A.

13. de segons A.

14. Iohanno a O; Ioanno segons A.

15. strata a O; estrata segons A.

16. et de circii *sobrelineat* segons A.

17. Terras Albas a O; Terrasalbes segons A.

18. quantum abemus uel abere debemus per quascumque uoces a O; cum illorum affrontaciones quas in scripturis nostris resonat segons A.

19. quantum abemus uel abere debemus infra eius terminis segons A.

20. uicxerimus a O; uixerimus segons A.

21. posideamus a O; possideamus segons A.

22. ipsa omnia per beneficium Sancti Benedicti a O; ipsa homnia segons A.

23. omo a O; homo segons A.

24. *Després de Sig+num, un espai en blanc segons A.*

25. carta donacione a O; donacione segons A.

26. cum litteras superpositas in VI uerso segons A.

27. fol. 28.

Venda. *Guifred [= Gifreu] i la seva esposa Gerberga [= Giberga] venen a Sendred [= Sindreu] una terra i una vinya amb arbres al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de cinc sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 74.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 364, pàg. 417, ex **O**.

[montpetan ?]¹ (gairebé del tot esborrat)

B. N.º. 621¹

1008¹

Venta à Sendredo de una tierra y viñas en Montpeyta.¹

27-II-1009¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Uuifredo et uxori tue Geriberga, uinditores sumus tibi Senderedo. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus nos tibi pecia I de terra et alia de uinea cum arboribus qui ibidem sunt, nostrum proprium, qui nobis aduenit per comparacione siue per quascumque uoces. Et est ipsa terra et uinea cum arboribus in comitatum Minorisa, in loco que nucupant [sic] Montepetano. Et afrontad hec omnia: de orientis in uia qui peruadit ad ipsa fonte; et de meridie in rocha fundata; et de occiduo in terra de Sancte Benedicte; et de circii in terra de Richolo, femina, uel suos eres. Et afrontad ipsa uinea: de orientis in uinea de Traseuario; et de meridie in terra de Sancte Benedicte; de occiduo in terra de Traseuario; et de circii in terra de Richolo, femina, uel suos eres. Quantum in istas afrontaciones includunt sic uindimus nos tibi ipsa terra et uinea ipsa nostra ereditate ab integrum cum exis uel regresis earum ad tuo proprio in propter precium solidos V in rem ualentem. Quod manibus nostris recepimus. Et est manifestum. Quem uero iamdicta ipsa terra et uinea que nos tibi uindimus de nostro iuro in tuo tradimus dominio et potestatem ad faciendum quod uolueris. Quod si nos uinditores aut ullusque homo inquietare uoluerit non oc ualeat uindicare set conponamus tibi in duplo cum omnem suam inmelioracione [sic]. Et in antea ista carta uindicione firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta carta uindicione III Kalendas Marcii anno XIII regnante Raubertus rege.

Sig+num Uuifredo. Sig+num Geriberga, nos qui ista carta uindicione fecimus et firmare rogauimus. Sig+num Rechosindo. Sig+num Borrello. Sig+num Unifredo.

GISCIEFR[E]DUS, sacer, qui ista carta uindicione scripsit (SS) die uel anno quod supra.

1. *Caplletra inicial I decorada. El pergami té diverses taques d'humitat, les quals, tot i afectar parts del text, no en priven la correcta lectura.*

Donació testamentària. *Sesnanda; Adroer, sacerdot; Bernat i Ansulf, marmessors de Martí, difunt, donen al monestir de Sant Benet de Bages una mujada de terra al comtat de Manresa, al terme de Bages, prop del Pujol, al Perelló. [zona de la Torre -mas- (a la riba dreta del riu Llobregat, davant la fàbrica del Galobard), antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 75.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 365, pàg. 418, ex O.

Pozol Perel[lo]¹

[...] **B N. 57**¹ (?)

[B] N° [5]46¹

Perellò.¹

1009.¹

Los marmesores de Martin cumpliendo su testamento dan â S. Benito una modiatâ de tierra cerca del pozol donde dizen Perellò.¹

21-IV-1009¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Sesenanda, femina, et Adroarius, sacer, et Bernardus et Ansulfus. Nos simul in unum donatores sumus ad domum Sancti Benedicti cenobii. Manifestum est enim quia quando uenit condam Martini ad suum obitum uel ad extrema uoluntate tunc iniunxit nobis ut kartam fecissemus siuti et facimus ad domum Sancti Benedicti de modiatâ I de terra ad suum proprium, qui nobis aduenit per manumisoria de condam predicti Martini et per suum uerbum uel per breuem et testamentum ut unde nos iudicium obligatum tenemus. Et est ipsa terra in comitatu Manresa, in terminio de Baias, prope ipso Pozolo, ad ipso Perellono. Affrontat ipsa modiatâ I de terra: de oriente in in terra de Seniofredus uel suos eres; de meridie in uinea de Ansefredus uel suos eres; de occiduo in ipsa terra de domum Sancti Benedicti; de circii in strada puplica. Quantum infra istas affrontaciones includunt sic facimus kartam de ipsa terra sic mandauit nobis condam Martini uel iniunxit ad suum proprium quod teneant seruietes Sancti Benedicti sicut ceteris illorum alaudibus uel munificenciis eius ecclesie. Quod si nos donatores aut ullusque homo qui contra hanc ista kartam donatione aut nos uenerimus ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set ad ecclesia Sancti Benedicti conponat aut conponamus in quadruplum ipsa terra cum omnem suam inmeliorationem. Et in antea ista karta donatione firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista karta donatione XI Kalendas Madii anno XIII regnante Radebertus rex. [sic]

Sig+num Sesenanda. Adroarius, sacer (*signe*). Sig+num Bernardus. Sig+num Ansulfus, qui hista karta donatione fecimus et firmare rogauimus. Sig+num Barone. Sig+num Vidale. Sig+num Scluuane.

(*crismó*) Giskafredus, sacer, scripsi et (SS) sub die uel anno quod supra.

2¹

1. *Caplletra inicial I decorada, molt senzillament però graciosa (bona per a reproduir). El pergami és afectat per taques d'humiditat (dues, una al marge dret del pergami i l'altra al centre, en forma de serp), les quals, tot i afectar parts del text, no en priven la correcta lectura. Forat petit damunt l'allargament de la a (a supra), al final del tot del document, que no afecta cap lletra. Adroarius, sacer (signe) és autògraf. Petit forat a la part inferior del pergami (anvers), que no afecta cap lletra.*

647

1009, maig, 10.

Venda. *Vives i la seva esposa Alòdia venen a Guitard [= Guitart] una peça de terra erma franca al comtat de Manresa, al [terme del] castell d'Oló, prop de Tresvics, a Puig-ros, [parròquia de Sant Joan d'Oló, actual municipi de Santa Maria d'Oló, comarca de Bages] pel preu d'una solidata, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 76.

H N° 14¹

Olò.¹

1010.¹

10-V-1009¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Viues et uxor sua Aludia. Vinditores sumus tibi Hitardus, emtore. Per anc scriptura uindiccionis nostre uindimus tibi pecia I de terra erma franca qui mihi aduenit ad me Viues per genitores meos et ad me Aludia per meum decimum siue per quacumque uoces. Et est in comitatum Minorisa, in kastrum Olone, prope Treuicos, in Pugorroso. Et afrontad: de oriente in strada; et de meridie in alode de Marauilio uel suos eres; et de occiduo in alode de domna Em uel suos eres; et de circii similiter. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindimus tibi ipsa terra ab integrum cum exio uel regre[sio] suo, in propter precium solidata I in res ualentes. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa terra de nostro iure in tuo tradimus dominio a [sic] potestate a facere omnia que uolueris. Quod si nos uinditores aut ullusque ohmo [sic] qui contra anc [sic] ista uindiccionem uenerit ad inrumpendum non oh [sic] ualeat uindicare set componat aut componamus tibi in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista uindiccionem firma permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta ista scriptura uindiccionis VIº Idus Madii anno XIII regnante Radeberto rex. [sic] Sig+num Vives. Sig+num Aludia, qui ista uindiccionem fecimus et firmare rogauimus. Sig+num Atila. Sig+num Seniofredus. Sig+num Suniarius. Sig+num Enego.

Uuisadus, sacer, qui ista uindiccionem scripsit (SSS) die et anno quod supra.

1. *Aquest escrivà fa servir la v. El nom masculí Marauilio [Merabilius: RIUS SERRA, José, Cartulario de Sant Cugat, I, 83, pàgs. 69 i 70 (965, agost, 28)] també existeix en versió femenina [Merauilia i Mirabilia: RIUS SERRA, José, Cartulario de Sant Cugat, I, 27, pàgs. 26 i 27 (947, maig, 26); 48, pàgs. 43 i 44 (957, febrer, 7); 132, pàgs. 107 i 108 (979, febrer, 11); 191, pàgs. 161 i 162 (986, desembre, 30) i II, 411, pàgs. 56 i 57 (1007, octubre, 12)].*

648

1009, maig, 12.

Venda. *Espetosa, dona, ven a Senfred [= Sinfreu] una terra al comtat de Manresa, al Pla de Bages, a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de dos mancosos, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm.77.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 366, pàg. 419, ex O.

montpetan¹

B N. 61¹

Año 1009. Montpeytà¹

Spetosa vende à Seniofredo una tierra en Montpeyta año XIII de Roberto Rey.¹

12-V-1009¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Spetossa, femina, uinditrix sum tibi Seniofredus, emtore. Per hac scriptura uindiccionis me uindo tibi terra mea propria qui michi aduenit per ienitorum meorum. Et est ipsa terra in comitatum Minorisa, in Campo Baias, ad ipso Montepettano. Et afrontat ipsa terra: de orientis in summa serra uel in terra de Adroario uel eres suos; de meridie in terra de te comparatore; de hocciduo in terra uel in ipsos casales de Dodone uel eres suos; de circi in uia uel in terra de Adroario. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindo tibi ipsa terra, totum ab integrum, cum exio uel regresio suo, in propter precidum mancosos II in rem ualentem, et nichil exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta terra de meo iuro in tuo trado domineo potestatem ad omnia que facere uolueris. Quod si ego uinditrix aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindiccionem uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat in duplo cum omnem suam inmeliacionem. Et in antea ista uindiccionem firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta uindiccionem IIII Idus Madii anno XIII reingnante Raibertus rege.

Sing+num Spetosa, qui ista uindiccionem fecit et testes firmare rogauit.

Sing+num Altemirus. Sing+num Olibane. Sing+num Senderedus.

Sclua, sacer, scripsit et (SSS) die uel anno quod supra.

1. *Caplletra inicial I decorada. Diverses taques d'humitat i diversos forats petits, si bé les parts afectades es poden llegir perfectament. Osca a la part inferior esquerra del pergami (part del text), que no afecta cap lletra. La s de ipso (a ipso Montepettano) i la i de die (a meridie) són afectades pel mal estat de conservació d'aquesta part del pergami.*

649

1009, maig, 31.

Venda. *Seniof i la seva esposa Espetosa venen a Guitard [= Guitart] un alou al comtat de Manresa, al [terme del] castell d'Oló, prop de Tresvics, [parròquia de Sant Joan d'Oló, actual municipi de Santa Maria d'Oló, comarca de Bages] pel preu de cinc mancusades.*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 78.

Tresvichos¹

H N°. 25¹

=Olone prope tres Vicos=¹

Olò.¹

1010.¹**q d d d**¹**31-V-1009**¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Seniolfo et uxor sua Espetosa. Vinditores sumus tibi Hitardus, emtore. Per anc scriptura uindiccionis nostre uindiccionis nostre [sic: *uindiccionis nostre*, repetit], uindimus tibi kasas I cum solos et superpositos et curtes et ortos et torcular [sic] et eras et uineas, cultas uel ermas, cum omni genere arborum. Qui nobis aduenit per comparaciones siue per quacumque uoces. Et est ehc omnia in comitatum Minorisa, in kastrum Olone, in locum que uocant prope Tresuichos. Et afrontad: de oriente in terra Eigolfo; et de meridie in terra de Boeto uel suos eres; et de occiduo in ipsa condamina de Ermemiro; et de circii in strada. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindimus uobis ipsas kasas cum solos et superpositos et curtes et ortos et columbario et torhulario [sic] et eras et uineas cultas uel ermas cum arboribus, totum ab integrum, cum exiis uel regresis earum, in propter precium mancusadas V. Et est manifestum. Et de nostro iure in tuo tradimus domini[o] a [sic] potestate a facere omnia quem uolueris. Quod si nos uinditores aut ullus homo qui contra ista uindiccionem uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista uindiccionem firma permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista uindiccionem II Kalendas Iunii anno XIII regnante Radeberto rex. [sic]

Sig+num Seniolfo. Sig+num Espetosa, qui ista uindiccionem fecimus et firmare rogauimus. Sig+num Eruigo. Sig+num Godmar. Sig+num Bonefilius.

Uuisadus, sacer, qui ista uindiccionem scripsit (SS) die et anno quod supra.

1. És el mateix escrivà que va redactar el núm. 76 -i, per tant, fa servir la v-. A l'extrem dret (anvers), tinta esvaïda. Malgrat tot, es pot extreure el contingut sense gaire dificultat. Dos forats, un de més petit que l'altre, a la part inferior, que no afecten el text. Diverses línies verticals, que han restat del procés de preparació del pergami.

650

1009, juny, 24.

Donació pietosa. *Belaró*, [= Ballaró] *Arnal i Oliba, marmessors de Guixol*, [= Guix, Quíxol] *difunta*, [vídua de Gerard] *donen al monestir de Sant Benet de Bages mitja mujada de vinya, amb tots els seus drets, al comtat de Manresa, a Olzinelles*, [antiga parròquia de Sant Jaume d'Olzinelles, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] *per al remei de l'ànima de Quíxol, dona.*¹

[O]. Original no localitzat.

a.* Extracte del segle XVIII: ACA, Monacals - Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 75, f. 80 v.

St. Jaume de Olsinellas.

Sta. Maria de Claret.

Calaix 23

Lligall 1. Rubrica dels Actes se troban en lo Archiu de St Benet de Bages de las Parroquias de St. Jaume de Olsinellas, y Claret en lo calaix 23

N.º 3. Any. 1009 Vinya.**[Olsinellas.]****Calaix. 23. Lligall**

«Consta ab Acte clos per Danagildus P^{re} y Monjo á 8 de las Kal. de Juliol, any 13 del regnat de Robert Rey. Donacio feta per Belaronus, Arnaldo, y Oliva Almoyners de la q^o. Guisul femina á favor del Monastir de St. Benet de Bages de una semodiata de Vinya situada en lo comptat de Manresa, en lo lloch dit Olsinellas. Afronta dita semodiata de Vinya de sol ixent ab la Vinya de Belaron; de mitg dia ab la Vinya de Gerovardus; de ponent ab la Vinya de Belaron; y de tremontana ab terra de Oliva. Lo que enclouhen ditas afrontacions donan á dit Monastir ab tots sos Drets per remei de la Anima de Guisul femina».

651

1009, juliol, 11.

Donació pietosa. *Bonadona dóna al monestir de Sant Benet de Bages, per a remei de la seva ànima, una peça de terra al comtat de Manresa, al terme [del castell] d'Avinyó. [actual municipi d'Avinyó, comarca de Bages]*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 65.

k[arta] de auingon¹

Avinyó.¹

1011.¹ 1009¹ [1009 al damunt, escrit amb llapis]

B

Nº 100¹

56 M¹

B.B. nº 65¹

In nomine Domini. Ego Bonadonna, femina, donatrix sum ad domum Sancti Benedicti cenobii. Certum quidem et manifestum est enim quia placuit in animis meis et placet ut nullus quoque agentis imperio nec suadentis ingenio sed propria expontanea hoc elegit michi [sic] cum Deo bona uoluntas, ut carta fecissem ad domum Sancti Benedicti cenobii de pecia I de terra qui michi [sic] aduenit de comparacione. Et est ipsa terra in comitatum Minorisa, infra fines de Auinione. Et afrontat ipsa terra: de oriente in strada publica; de meridie in terra de Sancti Benedicti; de occiduo in flumine Gauarressa; de circi in terra Sancti Benedicti que in carta uir Agela et uxori sue Susanna. Quantum infra istas IIII^{or} affrontaciones includunt sic dono ad domum Sancti Benedicti ipsa pecia de terra ab integrum cum exio uel regressio earum. Quod si ego donatrix aut ullusque homo qui contra hista [sic] carta donacione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat ipsa terra in duplo ad domum Sancti Benedicti cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista donacio firma permaneat [es deixa *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista carta donacio quinto Idus Iulii anno quartadecimo [sic] regnante Radbertus rex. [sic]

Sig+num Bonadonna, femina, qui ista carta donacione fecit et firmavit et testes firmare rogavit ABBO, sacer (*signe*). Sig+num Borrellus. Sig+num Radulfus

ERMENGAUDUS, presbiter uel monachus, qui ista carta donacione scripsit et (*signe*) die uel anno quod supra.

1. *Taques d'humitat a la part inferior del pergami, que afecten només d'esquillentes una sola lletra de la darrera línia del text: la u a uel. Caplletra inicial I decorada. Vegeu el document núm. 621 (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núms. 60 i 61 -1007, setembre, 21-).*

652

1009, agost, 9.

Venda. *Seniulf/Seniolf i la seva esposa Espetosa venen a Guitard, [= Guitart] fill d'Emma, un alou al comtat de Manresa, al terme del castell d'Oló, prop de Tresvics, a vila Morena, [parròquia de Sant Joan d'Oló, actual municipi de Santa Maria d'Oló, comarca de Bages] pel preu de cinc mancusos d'or.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 70.

Vilamorena¹

Mas de Vilamorena¹

Olo.¹

N.º 175¹

Olò.¹

1010¹

9-VIII-1009¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Seniulfo et uxori mea Espetosa, uinditores sumus tibi Vuitardus, filio Emma, femina, emptore. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus tibi kasas cum curtes et columbario, cum solos et superpositos, terras et uineas et ortos cum arboribus. Qui nobis aduenit de ienitores et de comparacione uel per omnesque uoces. Et est in comitatum Minorisa, in terminio de kastrum Olone, prope Tresuichos, uilla que [o *quam*, correctament] dicunt Morena. Et afrontat hec omnia: de oriente in terras de Sesenanda, femina, uel suis eredes; de meridie in uineas de Seniulfo qui sunt in ipso Iouellare; de occiduo in ipsa condamina de Emma, femina, uel filiis suis; de circi in uia uel in terra de Sesenanda. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindimus tibi ipsas kasas cum curtes et columbario et terras et uineas et ortis ortalibus, cultum et eremum cum arboribus, totum ab integre cum exiis et regressiis eorum in propter precium manchusos V de auro. Et est manifestum. Et de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestate ad facere omnia que uolueris. Quod si nos uinditores aut ullus omo [sic] qui contra ista uindicione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set [sic] componat ipsas kasas, terras et uineas in duplo cum omnem suam immelioracionem. Et in antea ista uindicione firma permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta ista uindicione V Idus Agusti anno XIII regnante Roberto rege.

Sig+num Seniulfo. Sig+num Espetosa, qui ista uindicione fecimus et firmare rogauimus. Sig+num Suniefredo. Sig+num Arnallo. Sig+num Oliba.

ADAULFUS, presbiter, qui ista uindicione scripsi et (SS) die et anno quod supra

1. *El pergami és afectat superficialment per la humitat. També té un tall al marge esquerre i està una mica malmès a l'angle superior i inferior dret (costat del document). Però en general el seu estat de conservació i, per tant, de lectura és òptim.*

653

1009, setembre, 30.

Donació pietosa. *Senfred [= Sinfreu] i la seva esposa Ermetruit [= Mentruit, Mentrud] donen al monestir de Sant Benet de Bages i a Sant Valentí, màrtir, [Sant Benet de Bages] una mujada de vinya al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa, al Pla de Bages, al Pujol: (el Pujol -vila i mas desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages)] Amb la condició que els donants tinguin la vinya mentre visquin, donant-ne la tasca a Sant Benet, i després de llur decés passi la dita vinya íntegrament al monestir.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 71.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 367, pàg. 420, ex O.

1009.¹

Seniofredo y su Muger dan a S. Benito, y Sn Valentin una Modiata de Viña.¹

Pozol¹

30-IX-1009¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Seniofredus et uxor mea Ermetruit, donatores sumus a domum Sancti Benedicti [et ad Sancti Valentini martiris] modiata I de uinea qui est in comitatu Minorisa infra termines de [.. ...] qui nobis aduenit de complantacionem. Et afr[onta ipsa modiata de uinea: de oriente in] de meridie in terra de Durando; de occiduo [... ..]; de circi, Quantum infra] istas afrontaciones includunt [sic donamus ad domum Sancti Benedicti et ad Sancti Valentini martiris] ipsa modiata de uinea. In tale [uidelicet ratione ut nos] donatores teneamus ipsa modiata de uinea in uita nostra [et donemus] ipsa tascha ad domum Sancti Benedicti et ad Sancti Valentini, et post obitum [nostrum remaneat] ad Sancti Benedicti et ad Sancti Valentini martiris ad suum proprium. Quod si nos [aut u]llusque homo qui contra hanc hista carta donacione uenerit aut [uenerimus pro inr]umpendum non hoc ualeat uindicare sed componat atque componamus ad [eccles]iam Sancti Benedicti in quaduplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea hista carta donacio firma permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta hista carta donacio II Kalendas October anno XIII regnante Radbertus rege.

Sig+num Seniofredus. Sig+num Ermetruit, qui hista carta donacione fecimus et firmauimus et firmare rogauimus.

Godmarus, leuita (*signe*). Sig+num Soniarius. Sig+num Unde[la].

Danagildus, presbiter [et monachu]s, qui hista carta scripsit cum litteras fusas et (*signe*) die et anno quod supra

7¹

1. *Mides màximes del pergami original (sense l'afegitó del segle XVI): 18,8 x 15 x 14,3 cm. A la part superior esquerra del pergami (anvers) hi ha una gran taca d'humitat que ha provocat la desaparició física de moltes lletres. Hi ha una altra taca d'humitat menys agressiva que afecta la part dreta i inferior del text. A més, a cada costat del signe de l'escrivà hi ha dos forats, força grossos, que no afecten tanmateix cap lletra. El pergami, de forma trapezoïdal, va ser reforçat en el costat esquerre enganxant-hi, pel revers, una tira de pergami de poc més de 2 cm. d'amplada, amb un escrit del temps de l'abat Pere Frigola (1554-1576), és a dir, del final del període en què el monestir de Sant Benet de Bages estigué regit per abats comandataris, just abans de la unió a Montserrat (1593).*

654

1009, setembre, 30.

Testament. *Brocard [= Brocart, Brucart] mana als seus marmessors, fidels seus: Joan, Llobató, [...] i la seva esposa Adaled, [= Adelaida] que reparteixin el seu patrimoni, en cas que no sobrevisqués a l'expedició militar que vol emprendre i no fes cap altre testament: en primer lloc, a la canònica de Santa Creu de Barcelona [catedral de Barcelona, districte de Ciutat Vella, ciutat de Barcelona, comarca de Barcelonès] la meitat de la seva millor caldera. Que facin vendre els seus molins de la Trilla amb el prat, i la coromina que comprà a Oleguer. Que redimeixin els seus deutes. Que [...] sigui per a [...], i, després de la seva mort, sigui per al monestir de Sant Benet de Bages. L'alou que fou d'Adroer [...]. Concedeix al monestir de Sant Miquel del Fai [Sant Miquel del Fai, actual municipi de Bigues i Riells, comarca de Vallès Oriental] l'alou que comprà a Gelemir. Concedeix al monestir de Sant Cugat del Vallès [actual municipi de Sant Cugat del Vallès, comarca de Vallès Occidental] l'alou que té en el castro Morino, [?] a la torre [... ..] a les vinyes que allà té tots els dies de la seva vida, i, després de la seva mort resti per a l'església de Sant Pere. L'altre alou que posseeix a Marata [Marata, actual municipi de les Franqueses del Vallès, comarca de Vallès Oriental] i a Cardedeu [actual municipi de Cardedeu, comarca de Vallès Oriental] [... ..] el concedeix [... ..].¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1237.

testament en lo qual se troba que deixa à S. Benet, Vns alous¹

se anomena lo testador Bocart [sic]=¹

-1009- 30 ?-IX¹ [30 ?-IX al costat, escrit amb llapis]

n. 1237¹ [escrit amb llapis]

Arxiu de casa GUITART

TOMO__ PLÉC_39_

LLIGALL ___ N°. 994

1

[In] Dei [nomine. Ego Brocardus ...] integroque consilio, hac supradictus indignus et peccatur. Propter [...]tis cassu mee iubeo facere meum te[stamentum ...] fideles meos, id sunt Ioannes et Lobatone [...] et uxori mea Adeleds. Idcirco precipio uobis helemosinarii mei, ut siquis mihi mors debita in ista hostili me superuenerit in qualibet loco habeat[is ...] remedium anime mee et istum testamentum [firm]am abeat stabilitatem usque dum alium faciam. In primis concedo ad ipsa cannonicha de Sancta Cruce de Barchinona ipsa mea caldaria meliora medietate. Et precipio [helem]osinarium ut uindere faciatis ipsos meos mulinos aput ipsa trilla cum ipso prato, et ipsa

condamina quod emi de Audegario et redimere faciatis omnem meum debitum [...] ipsum quod abeo in [...]rio [...]annas in eius [...] eraracione omnibus diebus uite sue. Et post obitum suum remaneat ad domum Sancti Benedicti de Baias cenobii. Et ipsum meum alaude que fuit de Adroua[...] illo. Et concedo [ad domum] Sancti Micalis de ipso Fallo ipsum meum alaude quod emi de Gellemiro. Et concedo ad domum Sancti Cucuphati cenobii ipsum meum alaude quod abeo in castro Morino, aput ipsa turre [...] aput ipsas uineas quod inde abeo omnibus diebus uite sue. Post obitum suum remaneat ibidem ad eius domi Sancti Petri. Aliut autem alaude quod abeo in Mesera[t]a uel in Cartetulo o[...]natule concedo [...].

Facto testamento I Kalendas Octoberas [sic] anno IIIIX regnante Rudeberti.

S+num Brocardus, qui hunc testamentum fecit et firmare rogauit. S+num Lopardus. S+[num ...]. [S+num ...].

(*signe*) [...], presbiter, qui hunc testamentum scripsit et sub S+ die [et anno quod supra].

1. *Pergamí en mal estat, tant a causa de la humitat, que afecta sobretot la primera línia i tota la banda esquerra (anvers), com perquè està mutilat en el seu costat dret; cal llegir-lo amb una làmpada de llum ultraviolada. Tres osques a la part inferior. Tres sècs verticals.*

655

1009, novembre, 27.

Venda. *Sala i la seva esposa Belluça venen a Guillem i a [...]mir una terra i una torre al comtat de Manresa, al [terme del] castell de Jorba, [actual municipi de Jorba, comarca d'Anoia] pel preu de dotze sous, amb la condició que no puguin vendre-ho ni alienar-ho sinó als venedors o als seus fills.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1238.

T N°. 147¹

Jorba¹

Jorba.¹

1009¹ [ratllat, escrit amb llapis] 1009 23-XI¹ [al costat, escrit amb llapis]

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC 17

LLIGALL ____ N°. 566
1

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹ [segell estampat]

n. 1238¹ [escrit amb llapis]

P-49¹ [P-, escrit amb ploma, i 49 estampat: enganxina ovalada blanca amb vorejat ondulat]

[In nomine] Domini. Ego Sa[lla et uxori] mea [Beluza], uinditores s[umus] tibi Guillelmo [...]mir, emtores. Per hac scriptura uindicionis nostre uindimus [tibi ...] II terra cultum uel erum ab ipsa ture [sic] qui ibidem est, totum ab integrum, qui michi aduenit ad me Salla per ienitores meos et ad me Beluza per meum decimum. Et est ipsa terra et ipsa turre in comitatum Minorissa, in castro Iorba. Et adfrontant ipsas hec omnia: de parte orientis in ipso Tuuer; et de

[meri]die in ipso rio de Iorba; et de occiduo in ipsa Comella siue in ipsa uinea de nos uinditores; et de circi in ipsa uia. Quantum infra istas afrontaciones inclu[dunt] sic uindimus uobis ipsas hec omnia ab integrum cum exios uel regressios earum, in propter precium solidos XII in re [sic] ualentem. Et est manif[estum]. Et qui hoc inquietare uolueri in duplo componat cum omnem suam immelioracione. Et in antea ista uindicio firma et stabilis permaneat omnique [tem]pore.

Facta ista uindicione nono Kalendas December [d̄c] anno X^m regnante Radeberto rege.

S+num Salla. S+ Beluza, qui ista uindicione fecimus et firmare rogauimus, in tale uidelice [sic] racione ut non abeat licencia ad uindere nec inalienare nisi ad me aut filios meos. S+um Mirone. S+ Guifredo. S+num Guilmundo. S+ Ermumiro.

S+ Lupus Sancio, presbiter, qui hec scripsi (SS) die et anno quod supra.¹

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES [segell estampat, amb l'escut de l'entitat]

1. Pergamí afectat per la humitat, sobretot a la part superior esquerra (les dues primeres línies) i a l'angle superior dret (anvers). Dos forats petits, un al lateral esquerre, que no afecta cap lletra, i un altre, minúscul, damunt la o de uindicio, a la línia sisena. Al final del document, just abans de les signatures dels testimonis, i sota de ad me aut filios meos, hi ha un grafiti de dotze lletres, del qual es pot llegir, a la part central, la paraula Deo.

656

1009, desembre, 20.

Venda. Garsies i la seva esposa Adaltruda venen a Ràmio, abat del monestir de Sant Benet de Bages, un alou al comtat de Manresa, al terme i barri [de la ciutat de Manresa,] a la Celada [zona del Guix -mas desaparegut; veïnat-, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] i Vilapicina, [les Marcetes -mas-, parròquia de Santa Maria de Viladordis, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] pel preu de cent sous.¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm.79.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 368, pàg. 421, ex O.

N [612]¹ [tapat pel pergamí que es feu servir per apedaçar]

N [29]¹ [ratllat] [tapat pel pergamí que es feu servir per apedaçar]

Manresa.¹

1011.¹

Venda de alodios que hace al Monasterio Garcias y su Muger en el termino de Manresa.¹

19-XII-1009¹ [escrit amb llapis]

F. N° 123¹ [pergamí que serveix per apedaçar]

In nomine Domini. Ego Garzias et uxor mea Adaltrud uinditores sumus tibi Ramio, indignus abba, emptore. Per hanc scriptura uindictionis nostre uindimus tibi casas kasalibus, curtis

curtalibus, ortis ortalibus et torculario, terras et uineas cultas et ermas, qui nobis aduenit ad me Garzias per cartam donacionis genitori meo Badeleui, condam, et ad me Adaltrud per meum decimum [Xmum]. Et sunt ipsas casas et curtes et ortos, terras et uineas cultas et ermas in comitatu Minorisa, infra eius termines uel infra eius barrio uel ad ipsa Celada uel in Villapiscinna. Et afrontant ipsas kasas cum curtes et ortos et terras et uineas de Villapiscinna: de horientem in flumen Lubricato; de meridie in ipso collo de Gam uel in sumitate de serra, ad ipsa Culla; de occiduo in strada qui pergit per ipsa Culla; de circi in ipsa strada qui pergit per uilla de [Ordeos, segons a] et pergit ubique. Et ipsas kasas et ortos et [cl]ausos et terras que abeo in Minorisa afrontant: de horientem in ipsa strada qui intrat in ipso barrio, ad ipso pugo de [...]; de occiduo afrontat in ipso [torren]te M[erietari]o [segons a] uel in ipsa stra[da] qui pergit ad Sanctum Michalem; de circi ad ipsa Zelada. Quantum histas afrontaciones in[cludunt] sic uindimus tibi ipsas [casas et curtes et ortos, terras et] uine[as et terras cul]tas et ermas [qui] in scripturis resonat, quod mihi fecit pater meus Badeleui condam, tota omnia ab integrum cum exio uel regressio [earum, propter preci]um solidos C plac[ibiles]. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia de nostro iuro tradimus [ad Sancti] Benedicti [in] uestra potestate ad omnia que facere [uol]ueritis. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra hista carta uindictione uenerit [pro inrumpendum] non hoc [ualeat] uindicare sed componamus adque com[ponant] ad domum Sancti Benedicti uel ad uos emptores in quadruplo cum omnem suam inmelioracio[nem. Et in antea] hista [carta uind]ictio firma perma[neat] omnique tempore.

Facta hista carta uindictio XIII Kalendis Ianuariis anno XIII regnante Rannibertus rege.

Sig+num Garzias. Sig+num Adaltrud, qui hista carta [uindictio] fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Unifredus. Sig+num [Branui (segons a)]no. Sig+num [...].

Danagildus, presbiter et monachus, qui ista carta scripsit et (*signe*) die et anno quod supra

fol. 30.¹

1. *Pergamí apedaçat dues vegades: la primera, amb dos retalls, damunt d'un dels quals, el major, hi ha escrit l'inici del regest en castellà (s. XVIII?), a la part esquerra del revers; i la segona, es reforçà el pergamí amb un altre pergamí reaprofitat, al revers del qual hi ha escrit F.Nº. 123, que cobrí parcialment les numeracions coetànies del regest, que ocupa l'angle dret inferior del revers del pergamí original. Aquest, visible en part, mostra tres sècs horitzontals.*

En quant al topònim Culla, el documentem els anys 930 i 938 al comtat d'Osona, a la vall de Ripoll, al terme de la vila de Rodonella i al terme de Fafilans (actual municipi de Sant Joan de les Abadesses, comarca de Ripollès): Monte Quulga/Culia. (Catalunya carolíngia, vol. IV, primera part, núm. 366, pàgs. 311-312, i núm. 454, pàgs. 372-373 -és probable que el núm. 461, pàg. 376, sigui un regest de l'anterior núm. 454-).

657

1010, gener, 1.

Venda. *Esperandéu i la seva esposa Dadilda venen a Sendred [= Sindreu] una peça de vinya amb arbres al comtat de Manresa, al terme de la ciutat, a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de sis sous, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 80.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 369, pàg. 422, ex **O**.

Manresa¹

Montpeta siue de mansum de ipsa Ruir.¹

1009.¹

Venta â favor de Sendredo de una pieza de tierra en Monpeyta.¹

1-I-1010¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Sperandeo et uxor mea Dadilde uinditores sumus tibi Sendredo, emtor. Per hanc scriptura uindicacionis nostre uindimus tibi pecia I de uine de uinea [sic] cum suis arboribus et cum ipsa terra culta qui ibidem est nostrum proprium, qui nobis aduenit per comparacione uel per quacumque uoce. Et est ipsa uinea cum ipsa terra in comitatu Minorisa, in apendicio de ipsa ciuitate, in locum que dicunt Montepeitano. Et afrontat ipsa uinea cum ipsa terra: de orientis in uinea de Boneto; de meridie in terra de Guadamiro qui est condam; de occiduo in uinea Sancti Benedicti; de circi in terra de Borrello uel suos eres. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindimus tibi ipsa uine [sic] cum ipsis arboribus et cum ipsa tera [sic] qui undem est ab integro cum exio uel regresio suo in propter precio solidos VI in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa uinea cum arbores cum ipsa terra que tibi uindimus de nostro iure in tuo tradimus dominio potestate cum exio uel regresio suo. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra hanc uindicacione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat ipsa uinea cum arbores cum ipsa terra in duplo cum omni sua inmeliacione. Et in antea ista uindicacio firmis et stabilis permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista uindicacio die Kalendis Ianuariis anno XIII regnante Radebertus rege.

S+ Sperandeo. S+ Dadilde, qui ista uindicacione fecimus et testes firmare rogauimus. S+ Teudericus. S+ Guilelmus. S+ Wifredus.

Wifredus, presbiter, scripsit cum litteris in uerso II fusas [de uine de uinea] uel in octauo [terra] et (*signe*) die et anno quod supra.

1. *L'angle inferior dret del pergami (anvers) és molt transparent, de manera que el signum és molt deslluït; hi ha també un forat petit, que no afecta cap lletra.*

658

1010, febrer, 15.

Venda. *Emili ven a Ràmio, abat de Sant Benet de Bages, mitja mujada de vinya que tenia d'herència del pare, que la plantà, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a la Planca, [prop dels Tres Salts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages,] pel preu d'un mancús.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1239.

S. F N 268²

Compra que feu hun abat antigament d'una vinya a la plancha³

plancha⁴

1009 S. Fructuos.⁵

1010 15-II⁶

Arxiu de casa GUITART
PLÉC SF
Nº 66.⁷

n. 1239⁸

In nomine Domini. Ego Amilio, uinditor sum tibi Ramio, gratia Dei abba. Per hanc scriptura uindiccionis mee uindo tibi semodiata I de uinea qui mihi aduenit per genitori meo qui eam complantauit uel edificauit. Et est ipsa uinea in comitatum Minorisa, ad ipsa Plancca. Et affrontat ipsa uinea: de oriente et de meridie et de circi et de occiduo in terra uel in uinea de Sancti Benedicti. Quantum in istas affrontaciones includunt sic uindo tibi ipsa uinea ab integrum ipsa mea ereditate quantum ibidem abeo uel abere debeo cum exio uel regressio suo in propter precium mancosso I. Et est manifestum. Quod si ego uinditor aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindiccionem uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat ad domum Sancti Benedicti ipsa uinea in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindiccio firma et stabilis permaneat⁹ omnique tempore.

Facta ista carta uindiccio quintodecimo Kalendas Marci anno IIIIX regnante Radberto rege.

[Sig]+num Amilio, qui ista carta uindiccionem rogauit scribere et firmaui et testes firmare rogauit. Sig+num Iozfred. Sig+num Uillelmus, leuita. (*signe*) Godmarus¹⁰ [...] (*signe*)

Ermengaudus,¹¹ presbiter uel monachus, qui ista carta uindiccionem scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Estrip que afecta la part dreta del pergami (anvers) i algunes lletres: plantau[i]t, [Sig]+num Amilio i Godmarus [...] (signe); en aquesta darrera s'ha perdut el càrrec o dignitat que tenia el personatge. El buit causat per l'estrip ha estat apedaçat pel revers amb un retall, també de pergami no escrit, que actualment està mig desenganxat. A més, el pergami té un forat, no pas petit, que no afecta cap lletra. I encara una osca natural a la part inferior del pergami, que tampoc afecta el text. Tot i els defectes assenyalats, el text no presenta cap problema major perquè la cal·ligrafia és bona i la tinta no s'ha esvaït, i, per tant, la seva lectura es pot fer del tot normalment.*

2.

3.

4.

5.

6. *Escrit amb llapis.*

7.

8. *Escrit amb llapis.*

9. *Tot seguit hi ha d'anar: modo uel, omès a O.*

10. *Godmarus amb majúscules a O.*

11. *Ermengaudus amb majúscules a O.*

Notícia de la celebració d'un judici en els claustres de Sant Benet de Bages i restitució d'un alou a l'esmentat monestir. *Havent-se celebrat en els claustres del monestir de Sant Benet de Bages la causa judicial sobre la propietat d'un alou (cases, corts, horts, terres, vinyes conreades i ermes, amb arbres i un molí amb la seva pertinença) [actual municipi del Pont de Vilomara i Rocafort, comarca de Bages] que Borrell, comte, havia donat a l'esmentat monestir, Guisad, vidu de la filla de Badeleu/Basleu, sacerdot, que era sota el patrocini de Domnuç de Calders, i que retenia l'esmentat alou per a ell i els seus fills després que el seu sogre li hagués donat*

mitjançant escriptura juntament amb la seva filla per esposa, reconeix que les auctoritates del monestir són anteriors a la de Badeleu/Basleu, falsa, i reconeix, per tant, el millor dret de Sant Benet. Immediatament, l'abat Ràmio dona a Guisad, per caritat i bonesa, quatre unces d'or òptim, perquè sempre més quedi tancada la seva boca.¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1240.

a. BENET I CLARÀ, Albert, "L'origen de la família Calders", pàg. 19.

1010 23-II¹

Sentencia dada por Juezes contra Wisado, y â favor [sic]¹

Agnoscat omnem populum (*pplm*) in Christo (*xpo*) credencium qualiter constitutum est placitum int[us] in claustra cenobium Sancti Benedicti de quadam alaude quem dudum dederat Borell[us] comes, una cum consensu Teudalecum, monachum, et fratres suos, qui ipso alaude iure proprio retinebant, a prephato cenobio sicut in ipsas scripturas resonat qui de ipso alaude in mon[ast]eriale sacrario inter alia strumenta [sic] cartarum latitant. Quem postea homo nomine Uuisadus eum proclamauit pro sua proprietate eo quod exinde scripturam in iamdicto placito host[en]dit quem illi fecerat condam Badeleus, presbiter, quando filia sua a prephato Uuisado copulauit uxorem, quem illa defuncta prephatus Uuisadus adsequi uoluit ipsam uoce pro se et filios suos, quem ex amissa coniugi abebat sicut in ipsa scriptura resonabat. Et haec ratio facta est in presencia Ramione, abbate, et cuncta congregacione degencium Sancti Benedicti siue ante domno Donnucio Calderensum, [sic] qui patrocinauit predicto Uuisado, siue ceterorum uirorum quorum nomina longum est exarare tam nobiles quam inferiores. Sed ut iudices atque sapientes qui predicto placito ordinabant ut uiderunt [uideř] auctoritates anteriores Sancti Benedicti et scripturam posteriorem prelibato U[uisa]do et proles suos dederunt illi sentenciam ut prephato Uuisado suum representasset auctorem. Quem prelibatus Uuisadus statim prephatum Badeleum, socrum suum, aucto[re ...].

Quem ille nec auctoricare uoluit nec potuit sed uocem Sancti Benedicti ubi recognouit uel adfirmavit. Ob inde nos creati iudices uidentes ex parte prephato [...] et liberos suos omnem legalem auctoritatem deficientem et rectitudinem Sancti Benedicti exuberantem consignamus uel confirmamus ipsum alaudem in potestate Sancti Bene[dicti] et eius seruientes ut ab hodierno die in antea faciant sicut de propriis munificenciis Sancti Benedicti et ultra per hac causa in nullo placito calumpnia non pertimescant [sic] ad prephato abbate ut uidit predicto alaude legibus uendicatum et consignatum sub dominacione Sancti Benedicti et sua karitati studio et bonitatis perfectione ex proprio thesauro Sancti Benedicti et Sancti Ualentini in loco auctore dedit prephato Uuisado et soboles suos pro precii emendacione uncias IIII^{or} [es deixa *de*] auro obtimo ut semper eorum hos contra hoc maneat opilatam.

Terminos uel afrontaciones de predicto alaude hec sunt: de horientem in ipsa serra de Figera uel in alaude Sancti Benedicti; de meridie in rio de Telarios; de occiduo in medio flumine Lubricato; de circi in alaude de Sperandeo uel suos eres uel in sumitate de ipsa serra et infra. Hoc sunt domos et curtes et ortos et terras et uineas cultas et ermas cum arboribus et molino I cum sua pertinencia.

Facta commemoracionis scripture VII Kalendas Marci [*mr*] anno XIII regnante Raberto rege.

Sig+num Uuisadus, qui predicta emendacione uel precio de manibus abbate in loco auctore pro me et pro filiis meis recepi et hanc securitatem uel professionem adque euaccuacionem uel pactum stabilitatem pro me et illis firmator accessi et firmare rogauit. Uuifredus, leuita [*lta*], qui et iudice sub (*signe*). * Godmarus, SUBdiaconus. * [*SBdcs*]. Ermengaudus, presbiter et monachus (*signe*)*

Danagildus, presbiter et monachus, qui hista scriptura scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

1. Pergamí malmès a la part dreta i forat petit a la part inferior esquerra (anvers). Algunes taques d'humitat. El text no presenta cap problema major perquè la cal·ligrafia és bona i la tinta no s'ha

esvaït, i, per tant, la seva lectura es pot fer del tot normalment. + al costat dret de la A inicial. Uuifredus, leuita (lta), qui et iudice sub (signe); Godmarus, SUBdiaconus (SBdcs) i Ermengaudus, presbiter et monachus (signe), autògrafs. Document dividit en tres paràgrafs: el primer, el més llarg, de vuit línies d'extensió; el segon, de cinc línies; i el tercer, de sis, comptant-hi la part de l'escrivà (en total, doncs, dinou línies).

Vegeu el document núm. 727 (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, núm. 1261 -1016, abril, 28-): l'abat Ràmio i la congregació de Sant Benet de Bages commuten amb Sunigell i la seva esposa Emma dues mujades de vinya en el terme de Calders. La mujada de vinya de Ràmio i Sant Benet de Bages fou de Domnuç, i la commuten per la que Sunigeld té al gual de Navarcles, prop del Llobregat.

660

1010, abril, 10.

Venda. *Seguí i la seva esposa Morena i els seus fills Ranlo, dona, i Senfred [= Sinfreu] venen a Senfred [= Sinfreu] i Renard [= Renat] un alou al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa] a l'Angle, prop de Sant Benet, [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de quatre mancusades i mitja.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 81.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 371, pàg. 424, ex **O**.

en lo comtat de Manrresa ad ipso Angulo¹

1009.¹

Venta â Seniofredo y Renard de una casa y tierras en el angulo cerca S. Benito.¹

10-IV-1010¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Seguino et uxor mea Morena et filios meos Ranlo, femina, et Seniofred, uinditores sumus uobis Seniofred et Renard [emtores]. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus uobis casa cum solo et superposito et pecia I de terra culta qui nobis aduenit per comparacione uel per genitores [nostros uel] per quacumque uoce. Et est ipsa hec omnia in comitatum Minorisa, ad ipso Angulo, prope Sancti Benedicti. Et affrontat ipsa casa ab ipsa terra: de parte oriente in terra de me uinditore uel de heredes meos; de meridie in terra de me uinditore; de occiduo similiter; de circi in cassas uel in terra de me uinditore. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindimus uobis ipsa casa ab ipsa terra totum ab integrum cum exio uel regressio suo in propter precium mancosades IIII^{as} et demiga. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa hec omnia de nostro iure in uestro tradimus dominio et potestate ad facere quod uolueris. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat ipsa casa cum ipsa terra in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindicio firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta ista carta uindicione IIII Idus Apreli anno IIIIX regnante Radberto [no segueix *rege*].

Sig+num Seguino. Sig+num Ranlo, femina. Sig+num Seniofred, qui ista carta uindicione fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Hunnela. Sig+num Iozfred. Sig+num Willelmus. Sig+num Mor [*Sig+num Mor* ratllat]. Sig+num Morena [seguint l'ordre lògic, el

nom de *Morena* hauria d'anar darrera del del seu marit, *Seguino*, just abans del de Ranlo, no darrera de tot; es veu ben clar que l'escrivà se'l va deixar i el va haver d'afegir després].

Ermengaudus, presbiter et monachus, qui ista carta uindicione scripsit et (*signe*) die uel anno quod supra.

1. *Pergamí afectat per la humitat a la part superior i, sobretot, a la part dreta (anvers), que no permet la lectura de dues paraules: emtores i nostros uel, si bé han de ser aquestes; la resta és visible amb làmpada de llum ultraviolada. Forat sota anno, i un de molt petit més a la dreta, ambdós sota la darrera ratlla del text, a la part inferior, que no afecten, per tant, cap lletra.*

661

1010, abril, 23.

Venda. *Arnal ven a Bella, dona, dues peces de terra conreada i una altra de mallol al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] als Vers, a Montpeità, [Montpeità - muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu d'un sou.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 82.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 372, pàg. 425, ex **O**.

Montpetan¹

B N° 617¹

Año 1010. Montpeytà.¹

Arnal vende à Bella una tierra en Montpeytà año XIII de Roberto Rey.¹

23-IV-1010¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Arnal uinditor sum tibi Bella, femina, emtor. Per hanc scriptura uindicione mee uindo tibi pecias II de terras cultas et alia [I] de maliolo meum proprium, qui mihi aduenit ad me Bellarone que uocant Arnal de genitrice mea uel per quacumque uoce. Et sunt ipsas II pecias de terras in comitati [sic] Minorisa, ad ipsos Vers, in locum que dicunt Montepetano. Et affrontat ipsa una pecia de terra: de oriente de me comparatore; de meridie in torrente; de occiduo in uinea de Sancti Benedicti; de circi in terra de Seniofred. Et alia pecia de maliolo afrontat: de oriente in uinea de Chontil, femina; de meridie in uinea de Holiba; de occiduo in maliolo de Anestesa, femina; de circi similiter. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindo tibi ipsa pecia de terra ab alia I pecia de maliolo ab omni ntegrietate cum exio uel regressio suo in propter precium solido I. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa hec omnia superius inscripta de meo iure in tuo trado dominio et potestate ad omnia que facere uolueris. Quod si ego uinditor aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat ipsa una pecia de terra ab ipsa alia pecia de maliolo ab omni integrietate in duplo cum omni suas inmelioraciones. Et in antea ista uindicio firmis et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista uindicio VIII Kalendas Madii anno quartodecimo regnante Radbertus rex. [sic]

Sig+num Arnal, qui ista carta uindicione feci et firmaui et firmare rogau. Sig+num Radent. Sig+num Iozfred. Sig+num Aurucio.

Ermengaudus, presbiter et monachus, qui ista carta uindicione scripsit et (*signe*) die uel anno quod supra.

1. *L'angle superior dret del pergami és malmès, amb la desaparició del mateix, sense que en quedi afectat greument el text, que en canvi ho és més per la humitat, present a la part superior, i sobretot en aquesta porció. Amb l'ajuda d'una làmpada de llum ultraviolada és tanmateix visible el text íntegre. Forat petit a la part inferior, sota de la dignitat (presbiter) de l'escrivà, però fora del text.*

662

1010, maig, 21.

Venda. *Igelà [=Agelà, Aixelà] i la seva esposa Eldregod venen a Ràmio, abat, [de Sant Benet de Bages] un alou amb torre al comtat de Manresa, al terme del castell de Maians, [Maians, actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages] pel preu de deu mancusos d'or cuit.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 83.

M S. N.º. 69¹ [ratllat]

Venda en Mayans a Ramio, gra[tia] Dei Abb[a].¹

k[arta] de Midians¹

Meyans.¹

1010¹

In nomine Domini. Ego Igela et uxori mea nomine Heldregod, femina, uinditores sumus tibi Ramio, gratia Dei abba. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus tibi casas cum turre, curte cum solo et superposito, et orto et terras, cultas uel ermas, et uineas cum omni genera arborum. Qui nobis aduenit ad me Igela per genitoris meos et ad me Heldregod per meum decimum uel per quacumque uoce. Et est ipsa hec omnia in comitatu Minorisa, in terminio de castrum Mediano. Qui affrontat: de oriente in uia uel in terra de Godmar, uel in uinea de Medira, femina, uel eres suos; de meridie in uinea de Bonefilio uel in uinea de Amelio; de occiduo in uias qui pergit [sic] ubique; de circi similiter in uia. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindimus tibi ipsas casas cum turre, curte cum solo et superposito et ipso torculario et orto et terras, cultas uel ermas, et uineas, cum omni genera arborum, quantum ibidem abemus uel abere debemus totum ab integrum cum exio uel regressio earum in propter precium manccossos X de auro cocto. Et est manifestum. Et qui contra hanc ista carta uindicionis ad inrumpendum uenerit non hoc ualeat uindicare sed componat ipsa hec omnia in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindicio firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista carta uindicio XII Kalendas Iunii anno quartodecimo regnante Raddberto rege.

Sig+num Igela. Sig+num Heldregod, femina, qui ista carta uindicione fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Admir. Sig+num Gid. Sig+num Fredario.

Ermengaudus, presbiter et monachus, qui ista carta uindicione scripsit et (*signe*) die uel anno quod supra

1. *Algunes petites taques d'humitat, que no priven la lectura correcta de les lletres que en resulten afectades.*

Donació pietosa. *Per fer-se perdonar de les moltes coses il·lícites que perpetraren, i per les quals no han fet penitència, Ermemir i la seva esposa Gudulo sol·liciten el perdó de Déu i donen al Senyor Déu i al monestir de Sant Benet de Bages una terra petita conreada [al comtat de Manresa,] al territori de Manresa, al Pla de Bages, vora el riu d'Or, [actual municipi de Santpedor, comarca de Bages] per a remei de les seves ànimes.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 84.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 373, pàg. 426, ex O.

P. N 32²

S. Pedor.³

1010.⁴ **Ermemiro y su Muger hacen donacion á S. Benito de una tierra en S. Pador.**⁵

P. N.º. 6 32⁷

Dum multa inlicita perpetrauimus et fecimus et non penituimus, ego Ermemirus coniuxque mea Gudulo, miserrimi et nimium peccatores, et Dominus noster uindictam de peccatis nostris non fecit sed semper ad penitenciam nos expectauit, propterea conuertimus ad eum qui nos de limo terre plasmavit et proprio sanguinem filii sui nos redimit et spiritum intellegencie nos animavit et precamus⁸ misericordiam Dei ut spacium penitencie nobis concedat et remissionem peccatorum nostrorum tribuat ut quandocumque mors nobis aduenerit non nos inueniat sine penitenciam peccatorum nostrorum nec sine testacione omnium nostrorum, et non inueniat nos Dominus noster quod condempnet sed potius quam choronet⁹ animam. Et ideo sic donamus ad Sancto Benedicto cenobii¹⁰ terrulam nostram quod abemus¹¹ in territorio Minorisa,¹² in Campo Baias,¹³ iusta¹⁴ rio de Auri,¹⁵ qui nobis aduenit de nostra comparacione.¹⁶ Qui afrontat:¹⁷ de oriente in terra de Ermetructis,¹⁸ femina, uel filiis suis; et de meridie in uia; de occiduo in terra de Barone¹⁹ uel suis eredes;²⁰ et de circi²¹ in terra supradicto cenobio domum²² Sancti Benedicti, cuius ecclesia sita est²³ territorio Manresa,²⁴ iusta²⁵ alueo Lubricato.²⁶ Quantum infra istas afrontaciones²⁷ includunt sic donamus ad Domino Deo²⁸ et Sancto Benedicto cenobio suprascripto²⁹ iamdicta terram chultam³⁰ ab omni integrietate, cum exio et regressio suo, ad suum proprium, propter Deum et remedium animas nostras. Et est manifestum. Quod si nos aut ullus homo qui hoc inquietare uoluerit non hoc abeat³¹ licenciam uindicare set³² in duplo componere faciat cum omnem³³ suam³⁴ inmelioracionem,³⁵ et ista donacione firma permaneat³⁶ omnique tempore.

Facta ista donacione Nonas³⁷ Iunii³⁸ anno XIII regnante Raberti³⁹ rege.⁴⁰

Sig+num Ermemirus.⁴¹ Sig+num Gudulo,⁴² qui ista donacione rogauimus scribere et per bona uolumptate firmare. Sig+num Oliba.⁴³ Sig+num Adalbertus.⁴⁴ Sig+num Sallane.⁴⁵ Nos litteras dochuimus⁴⁶ et nescimus scribere.⁴⁷

Adaulfus,⁴⁸ presbiter, qui ista donacione scripsi⁴⁹ et (*signe*) die et anno prefixo.

1. *El pergami és afectat per taques d'humitat, que tanmateix no priven la lectura correcta de les lletres que en resulten afectades (anvers). A més, un petit tall al lateral esquerre i un forat petit a l'angle inferior dret (també al recte) no afecten cap lletra.*

2. *El 3, que actualment és molt esborrat, també podria llegir-se -més fàcilment, fins i tot- com a 6, però tenint en compte que més avall és escrit 32, és més versemblant que així sigui.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
6. *Entre P. N° i 32, un 3 ratllat.*
7. *Finals del tercer quart del segle XVIII, c. 1773.*
8. *precamus - pcamus, amb signe d'abrev. damunt la p- a O.*
9. *choronet a O, per coronet.*
10. *Sancto Benedicto cenobii a O, per Sanctum Benedictum cenobium.*
11. *abemus a O, per habemus.*
12. *Minorisa a O, per Minorisensi.*
13. *Baias (en català) a O; Baiensi (en llatí).*
14. *iusta a O, per iuxta.*
15. *rio de Auri a O, per riuo Auri. Correspon al curs alt del riu d'Or, Riudor o Ridor (actual municipi de Santpedor, comarca de Bages).*
16. *conparacione a O, per comparatione.*
17. *afrontat a O, per affrontat.*
18. *de Ermetructis (en català llatinitzat) a O. Nom personal femení d'origen germànic: Ermetruit.*
19. *de Barone a O, per Baroni. Nom personal masculí d'origen germànic: Bar, Baro o Baró.*
20. *suis eredes a O, per suos heredes.*
21. *circi a O, per circio.*
22. *supradicto cenobio domum a O, per supradicti cenobii domui.*
23. *Tot seguit hi hauria d'haver: in.*
24. *Manresa (en català) a O, per Minorisensi.*
25. *iusta a O, per iuxta.*
26. *alueo Lubricato a O, per aluei Lubricati.*
27. *afrontaciones a O, per affrontationes.*
28. *Domino Deo a O, per Dominum Deum.*
29. *Sancto Benedicto cenobio suprascripto a O, per Sanctum Benedictum cenobium suprascriptum.*
30. *terram chultam a O, per terra culta.*
31. *abeat a O, per habeat.*
32. *set a O; variant, admesa en llatí, de sed.*
33. *omnem a O, per omni.*
34. *suam a O, per sua.*
35. *inmelioracionem a O, per immelioratione.*
36. *Tot seguit hi hauria d'haver: modo uel.*
37. *Nonas a O, per Nonis.*
38. *Iunii a O, per Iuniis.*
39. *Raberti a O, per Raberto, o, correctament, Roberto.*
40. *rege a O, per regi.*
41. *Ermemirus a O, per Ermemiri.*
42. *Gudulo a O.*
43. *Oliba a O, per Olibani.*
44. *Adalbertus a O, per Adalberti.*
45. *Sallane a O, per Sallani.*
46. *dochuimus a O, per docuimus.*
47. *Nos litteras dochuimus et nescimus scribere a O. Traducció proposada: 'Nosaltres vàrem instruir/ensenyar (coneixements, lletres, ciència) i no sabem escriure'.*
48. *Adaulfus, amb majúscules a O.*
49. *scripsi a O, per scripsit.*

Commuta. *Queruç i la seva esposa Bonadona commuten amb el monestir de Sant Benet de Bages i l'abat Ràmio dues mujades de vinya i un(s) camp(s)/una terra al comtat de Manresa, al [terme del] castell d'Avinyó, al gual de [la] Gavarresa, [actual municipi d'Avinyó, comarca de Bages] per un alou al mateix lloc.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 66.

k[arta] de auinno¹

k[arta] de auinone¹

Avinyò.¹

1011.¹

B

Nº 73¹

Avino¹

N Nº 88¹

55 M¹

B.B. nº 66¹

In Dei nomine. Ego Cherucio et uxori sue nomine Bonadonna comutatores sumus uobis Sancti Benedicti uel ad Ramio, aba [sic]. Per hac [sic] scriptura comutacionis nostre comutamur uobis modiatas II de uineas et campos. Qui nobis aduenit de copparacione [sic]. Et est ipsa uinea et ipsa terra in comitatum Minorisa, in castrum Aguinione [sic] uel ad ipso Uuado Gauaressa. Et affrontat ipsa uinea: de orient in rio Gauaressa; et de meridie similiter uel in ipsa strada; et de hocciduo in ipsa strada; et de circi in alode Sancti Benedicti. Et ipsa pecia de terra affrontat: de orient in strada plubica [sic]; et de meridie in terra Sancti Benedicti; et de hocciduo in uinea Seniofredus uel in alode Sancti Benedicti; et de circi in torent [sic]. Quantum in istas afrontaciones includunt sic comutamur uobis ipsas II modiatas de uineas et ipso campo ab integrum, cum exis [sic] uel regresio suo, propter ipsas chasas cum solos et superpositos et curtes et columbario et ortos et terras cultas cum illorum arboribus qui ibi idem sunt sic comutamur modiatas II de uineas et ipso campo quod est super ipsa strada ad domum Sancti Benedicti ad proprium. Quod si nos comutatores aut ullusque omo qui ista scriptura comutacionis disrumpere uoluerit non hoc ualeat uindicare se [sic] copponat [sic] ipsas II modiatas de uineas et ipso campo in duplo cum omne suam [sic] immelioracione. Et in antea ista scriptura comutacione firma et stabilis permaneat [es deixa: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista comutacione XV Kalendas Iulii anno XIII regnante Radberto rege.

Sig+num Cherucio. Sig+num Bonadonna. Qu[i i]sta comutacione rogauimus scribere et testes firmare rogauimus. Sig+num Uuitardus. Sig+num Eldeuardus. Sig+num Ermemirus. Sig+num alium Uuitardus. Sig+num Lunes.

ANSULFUS, SACER Qui ista carta comutacione scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

1. *El pergami té un petit punt malmès on és escrit. Qu[i i]sta. Tretze sècs verticals i onze d'horizontals, formant una gralla.*

Venda. *Daniel i la seva esposa Estrecod [= Estregoda] venen a Oliba i Adalbert un alou al comtat d'Osona, al terme [del castell] de Cabrera, a la vila d'Auret, [puig d'Auret, actual municipi de Santa Maria de Corcó -l'Esquirol-, subcomarca de Cabrerès, comarca d'Osona] pel preu de cinc sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 86.

a. Extracte del segle XVIII: ACA, Monacals - Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 75, Indice Nou del Calaix 18, núm. 44, f. 19 r. i v.

O

k[arta] de acered¹

Ausona¹

Cabrera - ô Collçacabra.¹

1011.¹

U N° 76

N. 44 segons lo Indice nou¹

ponda (?)¹

25-XI-1010¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Daniel et uxori sue Strecode uinditores sumus uobis Oliba et Adalberto, emtores. Per [h]anc scriptura uindicacionis nostre uindimus uobis casa cum curte et [h]orto et terras, cultum uel incultum, cum pomiferis et glandiferis et uides et arboribus de multa genira, [sic] qui nobis aduenit per nostra comparacione uel per qualicumque uoce. Et est ipsa hec omnia iamdicta in comitatu Ausona, in apendicio de Kapraria, in uilla que dicunt Acereddo. Et adfrontat ipsa casa cum curte et [h]orto et terras cum pomiferis et uides et aliis arboribus, cultum uel incultum: de oriente in ipso torrente; et de meridie in ipsa Uiglamorta [suposo que deuria voler dir: *Inglamorta*]; et de occiduo in ipso pug uel in uinea de uos [*uos*, sobrelineat] comparatores [*to*, sobrelineat]; de circi in ipsa strada qui uadit ad ipso Grado. Quantum in istas afrontaciones includunt sic uindimus uobis in ipsa omnia iamdicta quantum ibidem debemus abere [*abere*, sobrelineat] per qualicumque uoce ab omni intecrietate [in, sobrelineat] cum exis uel regreis earum in propter precium solidos V in rem ualentem. Et est manifestum. Quod si nos uinditores aut ullusque [h]omo qui contra ista scriptura uindicacionis uenerit pro inrumpendum aut nos ipsi uinditores uenerimus in duplo uobis componamus. Et in antea ista scriptura uindicacionis firmis perseuere omnique tempore.

Facta ista scriptura uindicacionis VII Kalendas December [sic] anno VX regnante Raudberto rex. [sic]

Sig+num Daniel. Sig+num Strecode, qui ista uindicacione scripsit et sub (SSS) die et anno quod supra. Sig+num Ermemir. Sig+num Guiglara. Sig+num Remundo

(SSS) AMALRIGUS, presbiter, qui ista uindicacione scripsit et sub(SSS) die et anno quod supra.

1. *Tinta esvaïda, en alguns indrets, per causa de la humitat. El pergami és ratat a la part superior esquerra i té un forat petit tipus ratlla al marge esquerre (anvers). Dos sècs horitzontals, ben visibles al revers, i diversos sècs verticals, menys visibles. Document bo per a reproduir (lletra molt interessant).*

a

**Casas, y Terras, en lo Terme del Castell
De Cabrera.**

En lo Lloch anomenat Azaredo.

N. 44.

Any [espai en blanc]

«Consta ab Acte Clos per Amalpasso Prevere (La forma de La Lletra del sobredit nom es de esta manera: Amalrigus.¹ a 3² de las Calendas de 10bre Any VX. Del Reynat de Rauberto, o Roberto Rey; Que Daniel, y sa Muller venen a Oliva, y a Adalberto, La Casa, ab la Cort, y Hort, y Terras cultas, o incultas, ab los fruyters, y Aglaners, y Ceps y Arbres de diferens generos, quels havia provingut per compra, o per qualsevol manera, tot lo qual esta en lo Comptat de Ausona, en lo Terme del Castell de Cabrera, y en la Vila de Azeredo, tot lo qual afronta de orient ab lo Torrent; y de mitg Dia ab Viglamorta, o Inglamorta; y de Ponent ab lo Puig, o ab la Vinya dels compradors; y De Tremontana ab lo Cami que vá al mateix Grau: Quant dins estas Afrontacions se Enclou venen de tota integritat ab sas entradas y exidas per preu de 5 s.»

1. Amalrigus *amb majúscules, també segons a, essent fidel a O.*

2. *La data és fruit d'haver pres el V -de VII Kalendas December- amb I -que dóna, erròniament, és clar, III Kalendas December, és a dir, 29 de novembre-. Comparar-ho amb el V d'anno VX regnante Rauberto rex d'O.*

666

1010 [...], [...].

Donació testamentària. *Sesval, [= Savall] levita i sagristà; Belenguer; i Amat, tutors i marmessors de Sunyer, difunt, donen al monestir de Sant Benet i Sant Valentí de Bages, mitjançant un document, un alou al comtat de Barcelona, al Vallès, a Corró d'Avall. [Corró d'Avall, actual municipi de les Franqueses del Vallès, comarca de Vallès Oriental]¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1241.

T.A. N 97¹

Vallès-Corrò de vall.¹

1010. nns ?¹ [al costat, amb llapis]

**Arxiu de casa GUITART
PLÉC C.R
Nº. 058¹**

n. 1241¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Nos Sisouallus, leuita et sacrista, Belengarius et Amadus, qui sumus tutores et elemosinarii de condam Suniarii. Manifestum est enim qu[ia precepit] nobis ut scriptura donacione fecissemus ad domum Sancti Benedicti et Sancti Valentini cenobii Bages ut scriptura donacione fecissemus de ipso su[...] de quod ille abebat in comitato Barhinonense, in Valse, [sic] in Corrono Subteriore, sicuti et facimus. Sic donamus nos predicti elemosinarii ista [...] superius scripta, totum ab integro, cum exiis et regressis earum, sicut nos iuratum uel probatum abemus aserie condicionis sicut lex est. Et de nostro iure tradim[us dominio et] potestate ad domum Sancti Benedicti et Sancti Valentini. Quod si nos donatores aut ullus homo qui contra hanc donacione uenerit pro inrumpendum [non hoc] ualeat uindicare quod requerit sed componat ad domum Sancti Benedicti et Sancti Valentini ista omnia superius scripta in duplo cum omni sua in meliora[cione]. Et in super ueniat illi malediccione dauttica et habebat et abeat participacione cum Iuda Scarioth et absorbeat illum illum [sic] terra sicut obsorb[...] Datan et Abiron. Et in antea ista scriptura donacione firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista scriptura donacione Nonas [...] anno XIII regnante Rodberto rege.

(SSS) SISOVALDUS, leuita et sacriste Lx. Sign+um Belengarius. (*signe*) Amado. Sign+um Ariuonsus. Sign+um Pascuale. Sign+um Stepanus.

(SS) ORIOLUS, subdiaconus, qui ista carta donacione scripsi die et anno quo supra.

1. *Document mutilat en el marge dret (anvers). Els noms de Belengarius i els dels tres testimonis: Ariuonsus, Pascuale i Stepanus, foren escrits al final de tot, després fins i tot que posessin les seves signatures els dos altres marmessors: SISOVALDUS, leuita et sacriste Lx. i (signe) Amado, que ho feren autògrafament. El lloc de Corró d'Avall és esmentat el 984, i la parròquia de Santa Eulàlia, el 1022.*

667

1011, gener, 28.

Donació testamentària. *Teuderic, sacerdot i monjo; Senyol; [= Sunyol] i Joan, marmessors de Guadall, difunt, lliuren al monestir de Sant Benet i Sant Valentí de Bages un alou al comtat de Manresa, a Vilarasa.* [Vilarasa -mas i església de Sant Esteve-, actual municipi de Talamanca, comarca de Bages]¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1242.

Bages¹

B.Nº 128¹

1011.¹ 28-I¹ [al costat, escrit amb llapis]

Los marmesores de Uuadaldo dan â S. Benito unas tierras que no se pueden averiguar por estar roido el Pergamino¹

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC 39

LLIGALL __ Nº. 1034

¹

n. 1242¹ [escrit amb llapis]

[In nomine Domini. Nos Tiudericus, presbiter et monachus, Senioldus et Ioannes, qui sumus tutores et elemosinarii de condam Uuadaldi. Manifestum est enim quia precepit nobis ut scriptura donacione fecissemus ad domum Sancti Benedicti et Sancti Valentini cenobii Bages] ut car[ta donacione fecissemus de ...]em domo sicuti [... a]d eius domo [...] cum ipsa uascula [... cul]tum uel ermum, qui [est in comitatum Mino]risa, in locum que dicunt vila Rara, qui no[bis ad]uenit de condam Uuad[al]di unde nos iudicium oblig[at]um ten[em]us inframetus temporum [a serie condi]cionis editum totum ab integrum, cum illorum afrontaciones, cum exios uel regressios suos, ad eius domo ad proprio sicut boni omnes qui ibidem [re]cogniciores sunt propter Deum et remedium anime Uuadaldi. Quod si nos donatores aut ullusque omo [sic] quis contra hanc ista carta donacionis uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat aut componamus ad eius domo ipsa hec omnia suprascripta in duplo cum omnem suam inmelioracione. Et in ante [sic] ista carta donacionis firma permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta carta donacionis V Kalendas Frebuari [sic] ano [sic] XV regnante Radbertus rex. [sic]

Tiudericus [sic], presbiter et monachus (*signe*). S+um Senioldus. S+um Ioannes, nos qui ista donacione ro rogauimus [sic] scribere et testes firmare. S+um Uuilielmus. S+um Morgadus. S+um Ermemirus
Egofredus, monacus (*signe*)

S+ FRUGIFER, PRESBITER, hec scripsit et sub (*signe*) die et ano [sic] quod supra.

10¹

1. *Document rosegat a la seva part superior. Tres orificis, un de rodó i dos més d'allargats, al marge esquerre (anvers), i també un forat minúscul al centre. No afecten cap lletra. Les signatures de Tiudericus, [sic] presbiter et monachus (signe) i d'Egofredus, monacus, (signe) són autògrafes.*

668

1011, març, 31.

Venda. *Guillem ven a Unifred i Ceser [= Cèsar] dues peces de vinya al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a la Querosa que fou d'Isarn, [la Querosa -mas desaparegut-, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] pel preu d'una unça d'or.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1243.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 375, pàg. 428, ex O.

R. N° 125¹

Rocafort a la Cherosa¹

fa per lo mas de la carrossa y per un tros que fou de pertinencies de dit mas lo [qual] fou donat en dot a Valenti Soler habitant en Manresa¹

Ítem una carta que sta plegada sobre lo ... plech que esta nombrada 8. Fa tambe per k[...] del mas de la querosa

11

Rocafort. La Carosa¹

12
13¹

1011.¹ **31-III**¹ [escrit amb llapis, al costat]

1-IV-1011¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Guadamiro et uxori sue Oruca et Ollegarda et Rosa, uinditores sumus uobis Aduonso et uxori sue Guntulo, emptores. Per hanc carta uindicionis nostre uindimus nos uobis pecia I de uinea et ipsa gariga que ibidem est nostra propria, qui nobis aduenit de genitori nostro uel per quacumque uoces. Et est ipsa pecia I de uinea in comitatum Minorisa, in locum que nunc[u]pant in Coma Manresa. Et afrontat hec ipsa hec omnia: [de] oriente in terra de Emmo uel suos fil[i]os [l sobrelineada]; de meridie in terra de Sendre [sic]; de occiduo in terra de Tortra; de circii in uinea de me comparatore. Quantum [istas ipsas] adfrontaciones [sic] includunt, sic uindimus nos uobis ipsa hec omnia totum ab integrum cum exio et regresio et earum in pro[p]ter precium solidos VIII in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia de nostro iure in uestro trado dominio et po[tes]tate ad facere omnia quod uolueris. Quod si ego uinditores [sic] ad uullusque homo qui contra hanc [damunt *āc* en el mot *hānc*, una ratlla de tinta, diagonal, que destorba la seva lectura. Sembla que és contemporània] ista carta uindicione ueneriit [sic] pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat ipsa hec omnia in duplo cum omnia nec [sic] suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindicione firma stabilis [sic] permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista carta uindicione Kalendas Aprelii anno V decimo regnante Radebertus rege.

S+ Guadamiro. S+ Oruca. S+ Ellegarda. S+ Rosa. S+ Seniofre. S+ Rechosenno. S+ Forto.

fol. 18.¹

1. *Falta la signatura de l'escrivà. Diversos forats que afecten només la banda dreta (anvers). Vegeu el document núm. 541 (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 8 - 1001, març, 1-): Alfons i la seva esposa Quintol compren una heretat a Ullastrell (Oristrell, actual municipi del Pont de Vilomara i Rocafort, comarca de Bages), pel preu d'un sou, a pagar en coses que ho valguin.*

670

1011, abril, 11.

Donació pietosa. *Guilabert [= Gilabert, Gelabert] i Oliba i la seva esposa Merídia donen al monestir de Sant Benet i a Sant Valentí de Bages, [Sant Benet de Bages] per a remei de llurs ànimes, un alou al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, al Pujol, [Montpeità -muntanya- i el Pujol -vila i mas desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] amb la condició que en tindran la possessió mentre visquin, obligant-se a donar la tasca al monestir de Sant Benet de Bages i a Sant Valentí, i després del seu decés passarà a poder del monestir de Sant Benet de Bages.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1244.

de monte petano¹

Se nota que la [...] a orient on lo riu Lobregat [...] [...] ab lo Riu¹

=**Monpeyta**=

Donacio a S. Benet y a S. Valenti=¹

1011.¹ **1-IV**¹ [1-IV al costat, escrit amb llapis]

Montpeyta.¹

Guilaberto, y Oliva dan â S. Benito y á S. Valentin sus alodios en Monpeyta, cuyos limites designa.¹

sito in Monte petano vel ad ipso podiol. afrontat de parte oritis [sic] in flum. lubricato vel in terminio S. Benedicti de meridie [...] de occiduo in rio S. fructuosi vel in eius terminio + vel in alode de gutmira vel [...] in ipsa barcha + de circi

debe pagar tasca.¹

Arxiu de casa GUITART

TOMO__ PLÉC_SF

LLIGALL_002_Nº. 67.

¹

n. 1244¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Guilaberto et Oliba et uxori mea Meridia, donatores sumus cenobio Sancti Benedicti uel ad Sancti Valentini qui est fundatus in Campo Baias alodem nostrum proprium id sunt: cassas, cassalibus, ortis, ortalibus, terras et uineas, cultas et ermas, nostrum proprium. Manifestum est enim quia placuit animis nostris et placet nullusquoque gentis imperio nec suadentis ingenio set propria expontanea nobis hoc elegit cum Deo bona uoluntas ut nos iamdictos carta donacionis fecissemus de alodem nostrum a cenobio Sancti Benedicti uel ad Sancti Valentini sicuti et fecimus et est in comitatu Minorissa ubi nucupant [sic] Montepectano uel ad ipso Pozol. Aduenit nobis de nostra comparacione siue de decimum uel per qualicumque uoces. Affrontat ipsum alode suprascriptum: de parte orientis in flumine Lubricato uel in terminio Sancti Benedicti; de meridie in alode [...] uel in suis terminis; de occiduo in rio Sancti Fructuossi uel in eius terminios; de circi in alode de Gutmira uel de Ermelle uel filios illorum uel in ipsa barcha siue in eius terminis. Quantum infra istas affrontaciones includunt sic donamus ad prelibato cenobio Sancti Benedicti uel ad Sancti Valentini ipsum nostrum alode superius insertum propter Deum et remedium animas nostras. In tale uidelice [sic] racione ut in diebus nostris nos teneamus ipsum alode et donare faciamus ipsa tasca per [abans, *pro*] singulos annos. Et post obitum nostrum remaneat ad prelibata Sancta Dei Ecclesia, totum ab integre, simul cum exios et regresios earum, ad proprio. Quicumque autem contra ista donacione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindiccare set in primis ira Dei incurrat et ad liminibus Sancta Dei Ecclesia extraneus fiat, et ad corpus et sanguinem Domini nostri Ihesu Christi [*Xpi*] non fiat digno accipere, et cum Iudas Scariod particeps fiat, et insuper temporalis iudicio componat omnique tempore.

Facta carta donacionis III Idus Aprelii anno XV Roberto rege regnante.

+ Guilabert. + Oliba. + Meridia, nos qui ista carta donacionis fecimus et testes firmare rogauimus. + Seniofredus. Reimundo, sacer (*signe*). + Bonefilio.

Holibane, sacer, qui hec scripsit et sub (*signe*)

7¹

1. *Pergami en estat de conservació regular. Al revers, a la part inferior dreta, és ben visible un defecte del pergami; allà, el gruix és menor i ha deixat una taca allargassada blanca. Tot i que el text s'ha conservat sencer, hi ha un seguit de defectes que afecten el recte: quatre forats petits al marge esquerre, i dos més situats més endins, cap dels quals afecten de forma substancial cap lletra; una taca d'humitat a la part central superior; i una osca que ha eliminat la part superior de la caplletra inicial I. Tres sècs horitzontals, ben marcats, són apreciables*

perfectament, tant al recte com al revers. A més a més, al revers hi ha una taca allargassada de color ataronjat fosc. També, tot l'extrem del marge esquerre (anvers), hi ha una franja, de dal a baix, d'engrut, com si el pergami hagués format part d'un relligat o enquadració.

671

1011, abril, 21.¹

Donació testamentària. *Sendred; [= Sindreu] Guillem; Agelà, sacerdot; i Leudegarda, marmessors d'Isarn, difunt, donen al monestir de Sant Benet de Bages una mujada de vinya al comtat de Manresa, al terme del castell de Sallent.* [actual municipi de Sallent, comarca de Bages]²

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 88.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 410, pàg. 467, ex **O**.

[k(arta)] de sa[liente]¹

Donacio à S. Benet E[n Saliente]¹

M. N° 371.¹

Manresa.¹

1012.¹

Los Marmesores de Isarno hacen donacion al Monasterio en cumplimiento de su testamento de una pieza de tierra en Manresa.¹

21-IV-1015¹ [escrit amb llapis]

In Dei nomine. Ego Senderedo [et Vuiliel]mus et A[guilane], sacer, et Leudegarda, donatores namque sumus ad Domino Deo et Sancto Benedicto cenobii qui est f[undatus in co]mitatum Minorisa, in apendicio de castro Salien[te ...].[sic]. Et manifestum est enim quia precepit nobis condam Isarni ut carta fecissemus ad iamdicto Sancto Benedicto sicuti [... ..]us de modiatia [I de uinea]. Et aduenit ad nobis ipsa uinea de condam supradicto Isarni unde nos sumus tutores et abemus nos probatum assirie [sic; en lloc de: *a serie*] condicionis sic donamus ips[... pre]dicto [et cum] suas affrontaciones ab integro, cum exio uel regressio suo. Et qui contra hac [sic] ista donacione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uendicare set compona[mus ipsa hec omnia in quadruplum cum omnia sua in meli]oracio[ne. Et in ante]a ista donacione sciam abeat firmitatem modo et usque in finem seculi.

Facta ista donacione XI Kalendas Madii anno XV[III (?) regnante Radebertus rege.]

[S+]num Sendredus. S+num Vuilielmus. AGU[I]LANE, SACER (SSS). S+num Leudegarda, qui hac [sic] donacione fecimus et firmare rog[auimus. S]+num [... S]+num Amalricho. [Vui]lielmus, leuita (*signe*).

Suniarius, sacer, qui hac [sic] scriptura donacionis scripsi et sub (*signe*) die et anno quod supra.¹

fol. 31.

1. 1015 *segons a.*

2. Bona part del text és esborrat, especialment als extrems (anvers). També s'han esborrat gairebé del tot les anotacions anteriors al regest (en castellà, del segle XIX), subjacents a aquest, que ens haurien proporcionat el nom del lloc al qual fa referència la donació, que sembla que ha de ser Sallent i no Manresa com diu l'esmentat regest, que versemblantment s'escrigué quan ja era esborrat el topònim autèntic, tant al revers com al text.

672

1011, juny, 20.

Donació pietosa. *Gerovard [= Gervar, Gervasi] i la seva esposa Quíxol donen al monestir de Sant Benet i a Sant Valentí, màrtir [Sant Benet de Bages] dues mujades o sis quarterades de vinya al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Olzinelles, [antiga parròquia de Sant Jaume d'Olzinelles, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] per al remei de llurs ànimes, reservant-se el fruit en vida i donant-ne la tasca [anual] al monestir, amb el pacte que després de llur mort l'esmentada tasca sigui del monestir, no podent-ho vendre sense que quadripliquin el seu valor.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1245.

- a. Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals - Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 80, Calaix 49 i 50 [abans: Calaix 26], B. N°. 47, ex O.
- b. Extracte del segle XVIII: ACA, Monacals - Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 75, St. Jaume de Olsinellas. Sta. Maria de Claret. Calaix 23, f. 80 r. i v., ex O.
- c. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 378, pàg. 431, ex O.

O

[sigles que no es llegeixen: ELxxxI ?]¹

B N°. 27¹

n°. 2. Lligall 1. Calaix 23¹

[dues línies que no es llegeixen: condado de Manresa y son ?]¹

VLZINELES¹

n°. 122¹

Ulzinelles.¹

1011.¹ 20-VI¹ [20-VI escrit amb llapis, al costat]

1011.¹

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC _OI_

LLIGALL __ N°. 3

n. 1245¹ [escrit amb llapis]

In n[omine Domini. E]go Ger[ou]ardus et [uxor mea] Gis[ul], donatores. [Magnum nobis et sa]tis licitum esse uidetur [domum Dei] aedificare et [de] meis rebus hono[rare] atque concedere. Audie[ntis pre]diccationem et moni[ta Sanctorum] Patrum quia elemosina a mo[rte libe]rat anima. Cognoscentes nos peccati maccula honusti de supern[us cel]orum supplicamus ei misericordia [ut pius] et misericors sit Deus in pec[catis nos]tris. Propter ea concedimus atque tradimus alaudem nostrum proprium ad domum Sancti Benedicti cenobi[i et] ad Sancti Valentini, martir, id sun[t:] modiatas II de uineas, qui nobis adueniunt per comparacionem. Et sunt ipsas modiatas de uineas in comitatu Minorisa, infra eius termines, in locum que dicunt Elzinelles. Et afrontant ipsas quarteradas VI, in uno loco: de horientem in torrentem qui discurrit; de meridie in uinea Sancti Benedicti; de occiduo in uinea de Belarone; de circi in terra de Belarone. Et in alio loco, ipsa modiatas quod emit de Ladulphus [sic] afrontat: de horientem in uinea de nos donatores; de meridie in sumitate serra; de occiduo in terra Sancti Benedicti; de circi in strada. Quantum histas afrontaciones includunt sic donamus atque tradimus ipsas modiatas II de uineas ad Sancti Benedicti et ad Sancti Valentini, martir, propter Deum et remedium animas nostras. In tale conuentum uel uidelicet racione quod teneamus in uita nostra ipsas modiatas II de uineas, et donare faciamus ipsa tascha ad domum Sancti Benedicti et ad Sancti Valentini, martir. Et post obitum nostrum remaneant ad domum Sancti Benedicti et ad Sancti Valentini, martir, ad suum proprium abbates enim et monachi seruientes Sancti Benedicti sicut ceteris alaudibus et munificenciis Sancta Dei Ecclesia. Quod si nos donatores aut ullusque homo qui contra hanc histas [sic] carta donacionis uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componamus atque componat ad ecclesia Sancti Benedicti in quadruplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea histas carta donacionis firma permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta histas carta donacionis XII Kalendas Iulii anno XV regnante Radbertus rege.

Sig+num Gerouardus. Sig+num Gisul, qui histas [sic] carta donacione fecimus et [es deixa *testes*] firmare rogauimus. Sig+num Arnaldus. Sig+num Balo. Sig+num Ladulphus.

Danagildus, presbiter et monachus, qui histas carta scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

3¹

1. *Pergamí rosegat en la seva part superior (en són afectades, parcialment, les quatre primeres línies). Dos forats petits, un en el marge esquerre i un altre damunt la paraula faciamus, a et donare faciamus ipsa tascha, resultant-ne afectada la segona a. Tinta una mica esvaïda al marge dret (anvers). Petit quadrat de paper que apedaça l'angle inferior esquerre (revers).*

a

Plica. 3. de N° 41 â 60.

B. N° 47.

1008¹

Donacio de Gerouardus, a St. Benet y St. Valentí, tres quarteradas de Vinya en Olzinellas= Per Gerouardus.²

Portat al calax 23. N° 2. llig .1.³

«Consta que ab Acte Clos per Dn. Angildus p^{re}. y Monjo â 12. de las Cal. de Juliol, any 12. del regnat de Robert. Gerouardus Dona y Concedeix lo Alou propri al Monastir de S. Benet, y S.

Valenti las dos Medietats de Viña que â dit Vendor⁴ li expectan per compra, y son en lo Comptat de Manresa en lo lloch dit Olsinellas, Y afrontan ditas quarteradas tres en un lloch: a Sol ixent ab lo torrent que Discorra; de Mitgdia ab la Vinya de S. B^t. De ponent ab la Vinya de Bellarona. De Tremontana ab la terra de Bellerona, Y laltre Medietat, que compra Adelulphus afronta: de Orient ab la Vinya de dits Donadors. De Mitgdia ab la sumitat de la Serra. De ponent ab terra de S. B^t. De tremontana ab lo Cami lo que enclou ditas Afrontacions de las ditas dos Medietats de Vinya Donan â S. B. y â S^t. Valenti per remey de llurs Animas, reservantse lo fruit en la Vida de dits Donadors, Y donan tambe la tasca ab lo pacte que despres de mort, quedia dita tasca en la Casa de S. B^t. y S. Valenti, ab lo pacte que no so puguen vendre sino que quadripliquian la Conveniencia, en la qual donacion se compren⁵ los Alous de las Cosas Donadas».

1. 1022= *escrit amb una tinta més clara.*

2. = Per Gerovardus. *Afegit, escrit amb tinta més clara que la nota que completa.*

3. Portat al calaix 23. N°. 2. llig .1. *és escrit al final del regist, però amb una crida que situa aquesta informació al marge.*

4. Vendor *segons a*, per Venedor.

5. compren *segons a*; comprenen *segons b*.

b

Lligall 1. Rubrica dels Actes se troban en lo Archiu de St Benet de Bages de las Parroquias de St. Jaume de Olsinellas, Y Claret en lo Calaix 23.

Olsinellas.

N.º 2.

any- 1008

Vinya.

«Consta ab acte clos per Dn. Angildus Pre y Monjo á 12 de las Kal. de Juliol, any 12 del regnat de Robert. Donacio feta per Gerovardus á favor del Monastir de Sant Benet de Bages, y Sant Valenti del alou propri de dos Medietats de Viña situats en lo comptat de Manresa en lo lloch dit Olsinellas, que han vingut á dit donador per compra. afrontan ditas quarteradas 3 en un lloch á sol ixent ab lo torrent que discorra; de mitgdia ab la Vinya de St. Benet; de ponent ab la Vinya de Bellarona; de tremontana ab la terra de Bellarona. Y la Altre Medietat, que compra Adelulphus afronta de Orient ab la Vinya de dits Donadors; de mitgdia ab la sumitat de la serra; de ponent ab terra de St. Benet; de tremontana ab lo Cami: Lo que enclouhen ditas afrontacions de las dos ditas Medietats de Vinya dona á St. Benet, y á Sant Valenti per remey de llurs animas, reservantse lo fruit en la Vida de dits Donadors: Y donan tambe la Tasca, ab pacte, que despres de mort, que sia dita tasca á dit Monastir, ab pacte, que no se ho puguen vendre, sino que quadripliquian la Conveniencia; en la qual Donació se comprenen los Alous de las cosas donadas. Calaix. 23. Lligall 1».

673

1011, agost, 10.

Venda. [...]atger i la seva esposa Contel venen a [...] i la seva esposa [...] una peça de terra, que tenen per compra, al comtat de Manresa, al terme del castell de Terçol, [actual municipi de Castellterçol, comarca de Vallès Oriental] al Carner, [el Carner -vila i mas desapareguts-,

actual municipi de Granera, comarca de Vallès Oriental] *pel preu de deu sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1246.

G. N°. 119.¹

N. 45 segons lo **Indice nou**¹

Castelltersol.¹

969.¹ [ratllat] **1011**¹ [damunt, escrit amb llapis] **10-VIII**¹ [al costat, de 969, escrit amb llapis]

Carta de castell tersol [... ..]¹

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC 87

LLIGALL __ N°. 2059

¹

n. 1246¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego [...]atger et uxor mea Gontelle, uinditores sumus uobis Sa[ns ?]o et uxori tue [...]. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus uobis pecia I de terra culta uel erma, cum omnis generis [arboribus], nostrum proprium, qui nobis auenit per nostra comparacione uel per comparacione. Et est hec omnia in comitatum Minorissa, in terminio castrum Terciolo, ubi dicu [*dicu*, interlineat a sobre] Carnero. Et afrontat hec omnia: de orientis [...] comparatores; de meridie in terra et de occiduo in terra de nos comparatores; de circii in terra de Sa[... Quantum in] istas afrontaciones includunt sic uindimus uobis pecia I de terra culta uel erma cum omnis generis arb[oribus], totum ab integrum, cum exiis uel regressis earum, in precium solidos X in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa omnia quod supperius resonat de nostro iure in uestro tradimus dominio et potestatem. Quod si nos uinditores aut uullusque homo qui contra hanc ista uindicione uenerit ad inrumpendum non oc ualeat uindicare, set componat uobis in duplo cum omnem suam inmelioracione. Et hanc uindicio firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista uindicione quarto Idus Agustas anno XV regnante Redbertus Redbertus [sic] rex. [sic]

Sig+num [...]atger. Sig+num Gontelle, qui ista uindicione fecimus et firmare rogauimus. Sig+num Erm[...]. Sig+num Ansulfus. Sig+num Saburidus.

(*signe*) Viuas, sacer, qui hec scripsit [...] et die et ano [sic] qu[od supra]

1. *Pergamí tacat, probablement per contacte amb un altre pergamí i l'efecte de la humitat. A més, hi ha diversos forats petits, escampats arreu; així i tot, el text es pot refer gairebé del tot, a excepció d'alguns noms personals, entre els quals el del venedor i els dos dels compradors.*

Venda. *Honrat i la seva esposa Aldegarda venen a Guilabert [= Gilabert, Gelabert] i la seva esposa Adaltruda una mujada de vinya de deu destres com a mínim, que ells plantaren, al comtat de Manresa, [al terme/territori de Navarcles,] a l'església de Santa Maria de Navarcles, [església*

parroquial de Santa Maria de Navarcles, actual municipi de Navarcles, comarca de Bages] *pel preu de dos mancusos, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1247.

[Venta] **inter Laicos de una vi[ñ]a te en** [Navarcles]¹

1010.¹ [ratllat, amb llapis] **1011 15-X**¹ [a sota, escrit amb llapis]

Venda de tierras entre particulares en Navarcles¹

[Navar]culas¹

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC 12

LLIGALL __ N.º 319

1

[sigles]¹

n. 1247¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Onradus, et uxor mea Eldegarda, uinditores sumus uobis Guilaberto, et uxor tua Adaltrude, emtores. Per anc scriptura uindicionis nostre uindimus uobis modiada I de uinea minimum dextros X qui nobis per ostra edificacione siue per ullasque uoces. Et est ipsa uinea in comitatum Manresa, ad ipsum domum Sancta Maria Nauarculas. Et afrontat ipsa uinea: de orientis in terra de Mirone uel eres; et de meridie in uinea de uos comparatores uel eres uestros; et de occiduo similiter; et de circi similiter in uinea de uos comparatores uel eres uestros. Quantum in istas III^{or} afrontaciones includunt sic uindimus uobis ipsa uinea nostra propria ab integrum cum exio et regresio suo, in precium manchosos II in rem ualentem. Et est manifestum. Et de nostro iure in uestro tradimus dominio et potestatem ad omnia facere que uolueritis. Quod si nos uinditores aut ullus omo qui contra anc ista scriptura uenerit ad inrumpendum non oc ualeat uindicare set in duplo uobis componat ipsa uinea cum sua inmeliacione. Et in antea ista scriptura firma permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omni que tempore.

Facta carta uindicionis Idus October anno XV regnante Radberto rege.

Sig+num Onradus. Sig+num Eldegarda, qui ista uindicione fecimus et firmare rogauimus. Sig+num Uuitardus. Sig+num Viues. Sig+num Galindo.

Neuolendus, sacer, scripsit et sub (*signe*) die et anno quod supra.¹

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES [segell estampat, amb l'escut de l'entitat]

1. *Algunes arrugues.*

675

1011, novembre, 27.

Donació pietosa. *Llobató, Aeci i Gescafred, marmessors d'Orfeta, difunta, filla d'Isarn, donen al monestir de Sant Benet de Bages una mujada de vinya, que Orfeta tenia per document del seu pare Isarn, difunts, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a la vora del riu*

Llobregat, a la Querosa. [la Querosa -mas desaparegut-, actual municipi de Manresa, comarca de Bages]¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 89.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 380, pàg. 433, ex O.

de querosa. sunt VIII.¹

Donacio a S. Benet de Bages=¹

=**Rocafort**=
Querosa=¹

R N°. 159¹

Rocafort-la Chêrosa.¹

1012¹

Los Albaceas de Orseta hacen donacion à S. Benito de una modiata de viña en la Chêrosa en Rocafort.¹

27-XI-1011¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Lobatone et Aezius et Giscafredus, nos pariter in unum donatores sumus domum Sancti Benedicti cenobii. Manifestum est enim quia precepit nobis condam Orfeta, femina, quando ad extremam suam uenerit uolumptatem unde iudicium obligatum tenemus infra metas temporum asserie [sic] condicionis editus. Ut cartam donacione fecissemus sicuti et facimus ad domum Santi Benedicti de modiata I de uinea qui est in comitatu Minorisa, infra eius termines, prope flumen Lubricato, in locum que dicunt ad ipsa Cherosa, cum illorum afrontaciones, qui mihi aduenit Orfeta per cartam de genitori meo Isarni, condam. Certe sicut audiuius et uidimus in sua plena memoria quando iniunxit nobis de ipsa modiata de uinea sicut supra dixit ab omni integrietate, ad suum proprium de Sancti Benedicti, cum exiis uel regresiis earum. Quod si nos donatores aut ullusque homo qui contra hanc hista [sic] carta donacione mercedem largicionis consecuta uenerat ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat aut componamus prenotata uinea ad domum Sancti Benedicti in quadruplum, prout Sancti Patres sancxerunt. Et in antea huius carta donacionis gratiam plenissimam in omnibus obtineat firmitatem.

Facta carta donacione V Kalendas Decembris anno XVI regnante Radberto rege.

Sig+num Lobatone. Sig+num Aezius. Sig+num Giscafredus, qui ista carta donacione fecimus et firmabimus [sic] et firmare rogauimus. Sig+num Mirone. Sig+num Leopardus. Sig+num Andreo. Sig+num Salamon, sacer (SSS).

Danagildus, presbiter qui et monachus, qui ista carta scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Diversos forats petits. Algunes taques d'humitat, la major part de poca importància; només una, a la part superior, que afecta parcialment les tres primeres línies, no permet la lectura a ull nu, però amb l'ajuda d'una làmpada de llum ultraviolada no presenta cap problema.*

Venda. *Guillem ven a Ràmio, abat de Sant Benet de Bages, un alou que fou del seu pare Isarn, difunt, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a la Querosa, [la Querosa -mas-, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] pel preu de tres peses d'or cuit.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 90.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 383, pàg. 436, ex **O**.

de querosa. sunt VIII.¹

R N° 27¹

K. [...]¹

Rocafort¹

cartas [...][...][...][...][...][...][...] quarosa [...][...] ubi [...][...]¹

Rocafort. Chêrosa.¹

1013.¹

Vvilelmo vende à Ramio Abad y al Monasterio sus tierras sitas en Rocafort donde dicen Chêrosa, cuyos limites designa, por el precio de tres piezas de oro cocido.¹

14-IV-1012¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Vuilelmus, uinditor sum tibi Ramio, abba, emptore. Per hanc scriptura uindictionis mee uindo tibi kasas cum solos et superpositos et curtes et ortos, terras et uineas, cultas et ermas, cum arboribus, et torculario, aquis aquarum, cum ipsos molinaris et garricis, qui mihi aduenit de genitori meo Isarni condam uel per quacumque uoce. Et est hec omnia in comitatu Minorisa, infra eius termines, in locum que dicunt ad ipsa Cherosa, prope flumen Lubricato. Et affrontat hec omnia: de horientem in medio flumine Lubricato; de meridie in ipso ponte petrisso; de occiduo in sumitate rocha; de circi in ipsa Rocha Tinnosa, et sic descendit ad flumen Lubricato. Quantum histas afrontaciones includunt sic uindo tibi ipsas kasas cum solos et superpositos et curtes et ortos et torculario et terras et uineas, cultas et ermas, cum omni genera arborum cum ipsos molinaris et garricis in omnia et in omnibus quicquid ibi uisus sum abere uel possidere ipsa mea ereditate sic uindo tibi et ad Sancti Benedicti ad suum proprium cum exio uel regressio earum in propter precium pesas III de auro cocto. Quod si ego uinditor aut ullusque homo qui contra hista carta uindictione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componamus tibi uel ad Sancti Benedicti in quadruplo cum omnem suam inmeliacionem. Et in antea hista carta uindictio firma permaneat [*s'ha deixat*: modo uel] omnique tempore.

Facta hista carta uindictio XVIII Kalendas Madii anno XVI regnante Radbertus rege.

Sig+num Vuilelmus, qui hista uindictione feci et firmaui et [es deixa *testes*] firmare rogau. Sig+num Seniofredus. Sig+num Recosindus. Sig+num Miro.

Danagildus, presbiter et monachus, qui hanc carta scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Pergamí ben conservat, però la tinta s'ha deslluït força, especialment a la part central; en alguns punts la tinta s'ha escorregut (anvers).*

Venda. *Gali i la seva esposa Èlia, i Agefred i la seva esposa Guixola, [= Guix, Quíxol] venen a Garsenda, compradora, un alou al comtat de Manresa, al terme [del castell] de Calders, a Almuçara, al bosc d'Amaful, [el Bosc de Mussarra -mas-, actual municipi de Monistrol de Calders, comarca de Bages] pel preu de cinc mancusos d'or cuit a Gali i quatre sous a Ajofred.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1248.

Venditores facte (?) alienis¹

C.[S.] N°. 187¹

Calders.¹

1013.¹ [ratllat, escrit amb llapis] **1012 22-IV**¹ [a sota, escrit amb llapis]

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC _cal_

LLIGALL _1_ N°. 10

n. 1248¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Galindo et uxori [sic] ma [sic] Ilia, et Egofredus et uxori mea Chixilo, uinditores sumus tibi Gicsendes, [sic; el nom apareix escrit *Gersindis* a Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, núm. 1252.2, i *Gersinde* a Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, núm. 1253] emtrice. Per anc [sic] scriptura uindicacionis nostre uindimus tibi in comitatum Minoris [sic], in apendicio Kallarios, in Almuzara, a boscho de Amafulo, in ibidem loco uindimus tibi [V, envoltat per un puntejat] chasas cum solos et superpositos et curtos [sic] et ortos, terras et uineas cum illorum arboribus et cum uimenarios, qui nobis aduenit de comparacione. Et afrontat ipsa ehc [sic] omnia quod superius scripta: de oriente in tera [sic] de Egofredo; de meridie in uinea Tortosana; de occiduo in tera [sic] Egofredo; de circi in boscho de me comparatrice. Quantum in istas afrontaciones includunt sic uindimus tibi casas cum solos et superpositos et curtes et ortos, terras et uineas et arboribus qui ibidem sunt, ab intetegrum [sic] cum exio et regresio earum. In precidum [sic], a Galinno muchosos V de auro cocto, ad Egeofredo [sic] solidos [slds, amb signe d'abrev. travessant *ld*] IIII in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ehc [sic] omnia de nostro iuro in tuo tradimus dominio et potestate. Quod si nos uinditores aut uulusque [sic] homo qui contra anc [sic] ista carta uindicacione uenerit pro inrumpendum non oc [sic] ualeat uindicare set componat ipa [sic] ec [sic] omnia in duplo cum omne suam inmelioracione. Et in antea ista uindicacione firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta ista uindicacione X Kalendas Madii anno XVI regnante Radebertus rex. [sic]

S+m Galindo. S+m Ilia. S+m Egofredo. S+m Chixilo, nos in unum ista uindicacione fecimus et firmare rogauimus. S+m Adrouario. S+m Guilelmo. S+m Mirone.

Tudisclo, sacer, scripsit et die (SSS) et anno quod supra.

1. *Forat petit, que sembla fet expressament, al marge esquerre. Taca grogosa al quart dret (anvers). Agefred (Egofredus) i la seva esposa Guixola, [= Guix, Quíxol] (Chixilo), i Garsenda [Gicsendes [sic] = Gersindis (vegeu: Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm.*

1252.2), i Gersinde (vegeu: Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1253], *es tornen a trobar en tres documents més: Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, nùms. 1252, 1252.2 i 1253.*

El topònim Almussarra [Almuzara (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1248 -1012, abril, 22-)], actualment Mussarra, i la masia del Bosc de Mussarra, són al sud de l'antic castell de Calders, actualment dins el terme municipal de Monistrol de Calders, a l'esquerra de la riera de Sant Joan i a ponent del cap de municipi, prop de Talamanca. [Gran geografia comarcal de Catalunya, vol. 2: El Bages, el Berguedà i el Solsonès, Fundació Enciclopèdia Catalana, 1982, pàgs. 10 i 11 -mapa- i 165-167].

Pel fet que la pronunciació actual, amb r sonora, ens allunya d'un hipotètic topònim àrab -fóra l'únic que documentem a la comarca de Bages-, és més versemblant que es tracti d'un topònim preromà.

*Reforçaria la hipòtesi d'un origen prellatí del topònim el fet que és documentat més a llevant, en el comtat d'Osona. Es tracta de la venda entre dos matrimonis d'uns horts i una vinya al comtat d'Osona, el 1041, al terme de Sant Boi, al uillar de Mussarra (actual municipi de Sant Boi de Lluçanès, subcomarca de Lluçanès, comarca d'Osona). [ORDEIG I MATA, Ramon, *Diplomatari de la catedral de Vic. Segle XI*, fascicle segon (Vic 2000), núm. 1005, pàgs. 328-329]. Seguint la lògica dels transvassaments de poblament i, amb ell, de topònims, a l'època altmedieval, més aviat aquest darrer, situat al comtat d'Osona, seria origen del primer, situat més a ponent, al comtat de Manresa.*

No sembla tenir relació amb un altre topònim, Mussara, d'arrel inequívocament àrab, que té el significat de 'verger', o 'còs', 'estadi': Mussara (comarca de Marina Meridional -lloc uns 5 km al nord de Benidorm-) i la Mussara (comarca de Baix Camp -lloc i serra de més de 1000 metres d'altitud, uns 12 km al nord de Reus-).

*És improbable, per no dir impossible, tenint en compte que a la Catalunya Vella en general, i a la Catalunya centro-oriental (Vallès Oriental i Vallès Occidental, Bages i Osona, ...) en particular, no hi ha ni un sol topònim aràbic, malgrat el que en el seu moment opinaren alguns filòlegs. Ni Marata (actual municipi de les Franqueses del Vallès, comarca de Vallès Oriental), que prové del llatí maserata, ni Gallifa (actual municipi de Gallifa, comarca de Vallès Occidental / actual municipi de les Masies de Voltregà, comarca d'Osona), d'origen germànic, poden ser ja considerats noms aràbics (COROMINES, Joan, "Mapa V", "Noms aràbics", a *Estudis de toponímia catalana*, I, pàgs. 265-273, citat a: NADAL, Josep M. - PRATS, Modest, *Història de la llengua catalana*, pàg. 107).*

678

1012, abril, 28.

Donació testamentària. *Ansulf, Vidal, Senfred [= Sinfreu] i Madresenda, dona, donen al monestir de Sant Benet de Bages uns aious prop del Pou, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pujol, [el Pujol -vila i mas desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] amb la condició que mentre visquin, juntament amb els seus fills, tindran els esmentats aious, donant-ne la tasca anualment al monestir de Sant Benet de Bages, i que després de llur decés, tant d'ells com dels seus fills, serà per al monestir.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 91.

a. Extracte [molt complet] de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 384, pàg. 437, ex O.

mansus de podal dat tascha de omnibus et est honore de puteo¹

[Donacio] **de Moltes honors**¹ [*Donacio* està amagat sota una tira de pergami enganxat a la vora dreta del revers]

B N.º 712¹

k[arta] de Podol¹

1012.¹

Isulpho, [sic] Vidal, Seniofredo y Madresena hazen donacion â S. Benito de sus alodios que tenian en Podol.¹

28-IV-1012¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Ansulph et Vidal et Seniofredus et Madresena, femina. Nos simul in unum donatores sumus Domino Deo et Sancto Benedicto cenobio, id sunt: casas cum solos et suprapositos, curtis, curtalibus, ortis, ortalibus, cum ipsas cintanas [sic] qui ad eius domi [sic] pertinet, cum ipsos alaudes quem habemus prope ipso puteo, id sunt: pecias III de terras in tribus locis et alia pecia de terra que nominant closo prope ipsa mansione de Uzalgario cum ipso orto qui ibidem est, cum ipsas ficulneas. Qui nobis aduenit per parentorum siue per genitorum nostrorum, aut per quascumque uoces. Per tale conueniencia ut teneamus nos et filiis nostris in uita nostra sub donacione Sancti Benedicti, et donemus ipsa tascha qui inde exiit ab ea die et deinceps. Post obitum uero nostrum et filii nostri, remaneat ad Sancti Benedicti solidum et quietum et liberum. Et est hec omnia suprascripta in comitatu Minorise, siue in ipso Podolo. Et affrontat ipsa casa cum ipsa sorte qui est super puteum: de horiente in ipsa casa siue in terras de Seniofredus, et de Renard; de meridie in ipso puteo; de occiduo in terra de Guilelm uel heres; de circi in mansione Sancti Petri. Et alia sorte qui est subtus ipso puteo affrontat: de horiente in terra de Ansulph et de Marti, siue in ipso limite; de meridie in strada; de occiduo in terra de Marti; de circi in terra de Ansulph, siue in limite. Et alia sorte qui est suptus riba affrontat: de horiente in terra de Ansulph; de meridie in uineas de Uzalgario; de occiduo in terra de Guilelm; de circi in riba siue in terra de Ansulph. Et alia pecia de terra que nominant closo affrontat: de horiente in limite siue in terra Sancti Benedicti uel de Ansulph; de meridie in era uel in terra Sancti Petri; de occiduo in mansione uel in orto siue in terra de Uzalgario; de circi in limite siue in terra de Sancti Benedicti. Quantum infra istas affrontationes includunt et ipsi termini circumeunt, sic donamus ad Sancti Benedicti cenobii ipsa domo cum alaudes. Et est manifestum. Quod si nos donatores aut ullusque homo qui contra hanc istam donacione uenerint ad disrumpendum non hoc ualeat uindicare set componamus atque componant ipsa casa cum alaudes in duplo. Et in super iram Dei incurrant, et cum Iuda Scariothis participationem accipiant et dimergat Deus illis sicut dimersit Datan et Abiron, et peccatum anime nostre illius sit obligatum. Que pro hac recupimus esse purgatum. Et in antea ista nostra donacione firma persistat omnique in secula tempore.

Facta ista donacione IIII Kalendas Madii anno X^oVI^o regnante Rodberto rege.

Sig+num Ansulph. Sig+num Vidal. Sig+num Seniofret. Sig+num Madresena. Sig+num Remon, qui ista karta donacione fecimus et firmauimus et testes firmarique rogauimus. Sig+num Sanlani. Sig+num Gischafret. Sig+num Echard.

Adanagellus, presbiter et monachus, qui ista karta donacione scripsi et sub (*signe*) die et anno quo supra (SSS).

9¹

1. *Petita osca a la part inferior esquerra (anvers), totalment inofensiva. Tira de pergami escrit, molt estreta, reaprofitada (es pot llegir l'escriptura, en llatí, molt menuda, referent a una causa*

criminal d'època moderna: “[...]iso in criminalibus [lite ?] pto. dominus Simon Petrac[ci ?...] fiscali mandari ad olteriora procesi iuxta formam dicte comisionis aduersarium quod consignari [...]sona [...] et cum effectio coram suis superioribus sub pena tricentum et octuagintos scutorum [...] infra decem dies inmediate et [...]”) *al lateral esquerre del revers, que serveix de reforç a aquest. Tres sècs horitzontals, deguts a les marques del procés d'elaboració del pergami. Un forat petit que afecta la lletra e a termini. Diverses taques d'humitat, en general petites. La lectura és clara. Bo per a reproduir.*

679

1012, juny, 24.

Donació testamentària. *Belaró, [= Ballaró] Arnau i Oliba, marmessors de Quixol, difunta, donen al monestir de Sant Benet de Bages mitja mujada de vinya al comtat de Manresa, al seu terme, a Olzinelles. [antiga parròquia de Sant Jaume d'Olzinelles, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1249.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 385, pàg. 438, ex **O**.

n.º 3. Lligall 1. Calaix 23¹

vlzineles¹

Ulzinelles.¹

1012.¹ **24-VI**¹ [24-VI escrit amb llapis, al costat]

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC _OI_

LLIGALL __ N.º 4

1

n. 1249¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Belaronus et Arnaldus et Oliba, nos simul in unum elemosinarii sumus de condam femina Uuisul. Quando uenit ad sua extrema uolumptate tunc iniuncxit nobis ut cartam faciamus ad domum Sancti Benedicti sicuti et facimus de semodiata I de uinea qui est in comitatu Minorisa, infra eius termines, in locum que uocant Elzinelles. Et afrontat ipsa semodiata de uinea: de horientem in uinea de Belaron; de meridie in uinea de Gerouardus; de occiduo in uinea de Belaron; de circi in terra de Oliba. Quantum histas afrontaciones includunt sic donamus ipsa semodiata de uinea ad domum Sancti Benedicti, propter Deum et remedium anima de Guisul, femina, ab integrum, cum exio uel regressio earum. Quod si nos donatores aut ullusque homo qui contra hanc hista [sic] carta donacione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componamus in quadruplo ad ecclesiam Sancti Benedicti, cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea hista [sic] carta donacione firma permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta hista [sic] carta donacione VIII Kalendas Iulii anno XVI regnante Radbertus rege.

Sig+num Belarone. Sig+num Arnaldus. Sig+num Oliba, qui hista [sic] carta donacione fecimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Gudalbertus.

ELLEfredus, leuita.* (SSS) Durande, clericus.*

Danagildus, presbiter et monachus, qui hista [sic] carta donacione scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

4¹

1. *Les signatures de ELLEfredus, leuita i (SSS) Durande, clericus són autògrafes. Arreu del pergami hi ha taques, no massa extenses, degut al contacte amb la tinta d'algun altre pergami. Forat petit al marge esquerre (anvers).*

680

1012, setembre, 8.

Venda. *Borrell i la seva esposa Llobeta venen a Igelà, [= Agelà, Aixelà] levita, dues peces de terra conreada al comtat de Manresa, al Bages, al Pujol, [el Pujol -vila i mas desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de tres mancosos d'or cuit, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 67.

compt[at] de Manresa¹

en lo pla de bages¹

M. N° 260¹

escore [?] Particulares¹

Pozol.¹
1013.¹

B
N° 27¹

57 M¹

B.B. n° 67¹

In nomine Domini. Ego Borrello et uxori sua Lobeta, uinditores sumus tibi Igela, leuita, emtores [sic]. Per ahc [sic] scriptura uindicionis mee uindo tibi pecia I de terra [cul]ta [?] nostra propria, qui nobis aduenit per comparacione et genitorum siue per quacumque uoce. Et est ehc omnia in comitatu Menressa [sic], in Baias, ad ipso Podollo. Et affrontat: de oriente in strada publica; de meridie in terra de Salla; de occiduo in ipsa serra de Salla; de circi in ipso aragalo de ipso Podolo. Et alia pecia de terra affrontat: de oriente in terra de Dodo uel suos eres; de meridie in ipso prato; de occiduo in terra de Vencemalo uel de Ansolfo; de circi in ipsa Fo[n]theta. Quantum infra istas affrontaciones includunt sic uindimus ipsas pecias II de terra ab integrum, cum exiis uel regresiis earum, in propter precium macodos [sic] III de orure [sic] godto [sic] in rem ualentem. Est manifestum. Quem uero predicta ec omnia de nostre iure in uestro trado dominio et potestatem ad omnia que facere uolueritis uindendi donandi in Dei nomine liberam habeatis potestatem. Quod si nos uinditores aut ullusque ommo [sic] qui contra hac [sic] uindicione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat hec omnia in duplo

cum omnem suam inmelioracione, et in antea ista uindicione firma stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindicionis V Idus Setember anno XVII regnante Roberto rege.

S+num Borrello. S+num Lobeta, nos qui ista uindicione [“ne”, sobrelineat] fecimus et firmare [...] rogauim. S+num Oliba. S+num Guielmo. S+num Vidallo.

+ polita, hec uindicionis per manus Guifredo, presbitero qui ac (signe) sub die uel anno prefixo.

12¹

1. *Tinta esvaïda. Pergamí malmès cap a l'extrem dret del text (no es pot llegir bé [cul]ta (?), a causa de la desaparició d'un bocí de pergamí, precisament on hi ha escrites les lletres que assenyalen entre claudàtors), on, a més, hi ha una gran taca d'humitat que, com una franja vertical, el travessa de dalt a baix. Caplletra inicial I senzilla, decorada també molt rudimentàriament. De tot el text es desprèn una rusticitat molt digna, amb noms no llatins, com ara Menressa, aragalo (que es llegeix molt bé) i Lobeta, a més de fórmules llatines i noms correctament escrits, com ara Roberto, el nom del rei franc que en la gran majoria d'altres texts contemporanis és ben deformat.*

681

1012, novembre, 17.

Donació testamentària. *Adroer, Brandoví, Gescafred, Alena, [= Olena] Floridi i un altre Gescafred, marmessors d'Elvira, difunta, donen al monestir de Sant Benet de Bages una peça de terra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Altaió, [el Telló, actual municipi de Castellgalí, comarca de Bages] per a remei de l'ànima de la difunta.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 92.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 387, pàg. 441, ex O.

M. N.º 162.¹

[Ma]nresa.¹

Manresa un alou a la partida dita altago.¹

Manresa¹

1013.¹

Los Albaceas de A Dover [sic] cumpliendo con su testamento hacen donacion al Monasterio de una pieza de tierra en Manresa.¹

17-XI-1012¹ [escrit amb llapis]

In Dei nomine. Ego Adrouer et Brandoui et Gischafret et Allena et Floridio et Liuola et alio Gischafret. Nos simul in unum donatores sumus tibi Domino Deo et Sancti Benedicti cenobi. Manifestum est enim quia placuit animis nostris et placet ut carta donacione feissemus sicuti et facimus. Donamus namque tibi pecia I de terra culta, nostrum proprium, qui nobis

aduenit per manumisorio de condam Adeuira, per suum uerbum uel per suum testamentum uel per quacumque uoces. Et est ipsa terra in comitatum Minoressa, in loco uocitato Altago. Et affrontat: de orientis in istrada; de meridie in terra de Sonegel; de occiduo in strada; de circii in terra de Ariolfo. Quantum in istas affrontaciones includunt sic donamus ipsa terra a [sic] domum Sancti Benedicti cenobi, propter Deum et remedium de anima de condam Adeuira, ad tuum plenissimum proprium, ad omnia quitquod uolueritis facere. Et qui ista donacione uenerit pro inrumpendum non hoc ualead uindicare set componat in duplo cum omnem suam inmelioracione. Et in antea ista donacione firma permane ad omni tempore.

Facta ista donacione XV Kalendas Dezember anno XVII regnante Raddebertus rege.

Sig+num Adrouer. Sig+num Brandoui. Sig+num Giscafret. Sig+num Allena. Sig+num Floridio. Sig+num Liuola. Sig+num alio Giscafret, nos qui ista donacione fecimus et firmauimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Guadallus. Sig+num Vuifret. Sig+num Gouan.

Suniefredus, presbiter, escriptsit et (SS) die et anno quod supra.

fol. 32¹

1. Tinta molt deslluïda, com si el pergami hagués estat sotmès a un procés de rentat amb molta aigua. Dos forats minúsculs. Caplletra inicial I bona per a reproduir. Sembla que Altago correspon a Altaió, o Alteió. Aquest lloc, conegut actualment pel Telló, [actual municipi de Castellgalí, comarca de Bages] és un puig (445 m) i un mas i urbanització al sud de Manresa (a la dreta de la riera de Cornet, afluent del Llobregat). Era una de les fites meridionals del terme de Manresa. Ja surt esmentat en la delimitació que es féu en motiu de la consagració de l'església de Santa Maria de Manresa vers 930-940, en temps del comte Sunyer i el bisbe Jordi (si bé el document original desaparegué el 999 i també la restitució que se'n féu el 1020, de manera que el document ens ha pervingut a través d'una còpia del segle XIV conservada a l'Arxiu Històric de Manresa).

682

1012, novembre, 20.

Donació testamentària. Bonfill, sacerdot; Dou, sacerdot; Pere, levita; i Llívól, dona, marmessors d'Agefred, difunt, donen al monestir de Sant Benet de Bages tres mujades de vinya al comtat de Manresa, [terme/territori de la ciutat de Manresa,] a la Serra, [actual municipi de Manresa, comarca de Bages] amb la condició que Llívól, dona, les tingui durant la seva vida, i, després de la seva mort, passi íntegrament a Sant Benet.¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 93.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 388, pàg. 442, ex O.

nº 181¹

ECCLXXIII¹ [ratllat]

Donacio de una viña en Manresa à S. =Benet=¹

M N. 505¹

Manresa.¹

1013.¹

Los Marmesores de Egofredi dán al Monasterio tres Modiatas de viña en Manresa en cumplimiento de su testamento.¹

20-XI-1012¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Bonifilio, sacer, et Dodo, presbiter, et Petro, leuita, et Liuolo, femina. Donatores sumus ad domum Sancti Benedicti cenobii modiatas III de uinea qui nobis aduenit de condam per manumissoria de Egofredi, defuncti, unde iudicium obligatum siue corroboratum tenemus asserie conditionis. Et est manifestum. Et est ipsa uinea in comitato Minorisa, in locum que dicunt ipsa Serra. Et afrontat ipsa uinea: de parte orientis in uinea de Aliero uel suos eres; de meridie similiter siue in terra culta; de meridie [sic; hauria de dir-hi *occiduo*] et de circi in terra uel uinea de Vuilielmo, leuita. Quantum in istas afrontaciones includunt, sic donamus a suprascripto cenobio. In ea uidelice [sic] ratione ut Liuol femina teneat et possideat omnium diebus uite sue sine blandimentum de ullum hominem. Et post obitum uero sui remanead ad prefato cenobio ab integrum cum exios et regressios suos. Quem uero ipsa uinea de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestate ad omnia que facere uolueris et ad suum proprium libera in Dei nomine plena habeas potestatem. Quod si nos donatores uenerimus aut ullusque homo qui contra hanc ista donatione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat in uinculo libras III de auro cocto. Et in antea ista donatione firmis et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista donatione XII Kalendas December anno XVII regnante Robertus rege.

Sig+num Liuolo, femina, qui ista donatione fecit et firmaui et testes firmare rogau. Bonifilio, presbiter (*signe*). Dodone, presbiter (*signe*)

(*crismó*) Petrus, leuita, qui ista donatione scripsi et (SS) die et anno quod supra:

fol. 33.¹

1. *Tres taques d'humitat, que tanmateix no han esvaït massa la tinta de les parts afectades. Les signatures dels dos testimonis: Bonifilio, presbiter (SS) i Dodone, presbiter (signe), són autògrafes. Caplletra inicial I decorada (bona per a reproduir).*

683

1012, desembre, 11.

Venda. *Oliba ven a Galofré una terra conreada amb arbres al comtat de Manresa, a la Segarra, al costat de la torre Manresana, [la Manresana, actual municipi dels Prats de Rei, Alta Segarra, comarca d'Anoia] pel preu de dos sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 94.

[M.] N° 121¹

Manresa.¹

1013.¹

11-XII-1012¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Oliba uinditor sum tibi Gualafredus, emptore. Per hanc scriptura uindiccionis me uindo tu terra culta cum arboribus, meum proprium, qui mihi aduenit de comparacione siue per omnesque uoces. Et est hec omnia in comitatum Minorissa, in locum que dicunt Segarra, iuxta ipsa turre Manresana. Et adfrontat ipsa hec omnia: de orientis in terra de Gumila; de meridie in ipsa Serra siue in uia qui pergit ubique; de occiduo in terra de Alaricus siue in petras natiuales; de cercii in aragallo qui discurrit. Quantum infra istas IIII^{or} afrontaciones includunt sic uindo tibi ipsa hec omnia totum ab integrum, cum exeis uel regreseis suis in propter precium solidos II in rem ualentem. Et nichil exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia de meo iuro in tuo trado dominio potestate ad facere quod uolueris. Quod si me uinditore aut ullus omo qui contra hanc ista carta uindiccionem uenerit pro ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat ista omnia in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindiccionem firma permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindiccionem III Idus December anno XVII regnante Radbertus rege.

S+num Oliba, qui ista carta uindiccionem fecit et firmavit et testes firmare rogauit. S+num Mirone. S+num Trasuer. S+num Freder

(SSS) Rechosindus, subdiachonus, qui ista carta uindiccionem scripsit die et anno quod supra.

fol. 19.¹

1. Tinta esvaïda, en alguns indrets, per causa de la humitat. Tres forats al marge dret (anvers), que no afecten cap lletra. L'any 1012, i concretament en aquest document, és la primera vegada que s'esmenta la torre Manresana (ipsa turre Manresana). Ben aviat ja serà esmentada com a castell termenat, com trobem escrit el 1034. El mateix Galofré (Gualafredus), juntament amb la seva esposa Susanna, en deuen ésser els castlans. Aquesta època és, de fet, la de la consolidació del poblament del lloc, encara que el 945 ja tenim notícies de l'església, que aquest any fou donada al monestir femení de Sant Pere de les Puelles, a la ciutat de Barcelona. (Catalunya Romànica, XIX, pàg. 467).

684

1012, desembre, 14.

Venda. Sesval i la seva esposa Sesnanda [= Sesnanna] venen a Mir i la seva esposa Adaled [= Adelaida] mitja mujada de vinya al comtat de Manresa, al [terme del] castell de Jorba, [actual municipi de Jorba, comarca d'Anoia] pel preu d'un mancús.¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1250.

Jorba.¹

1013.¹ [ratllat, amb llapis] 1012¹ [a sobre, amb llapis] 14-XII¹ [a sota, amb llapis]

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹ [segell estampat]

Arxiu de casa GUITART

TOMO__ PLÉC_17_

LLIGALL __ N°. 576

1

n. 1250¹ [escrit amb llapis]

P-50¹ [P-, escrit amb ploma, i 50 estampat: enganxina ovalada blanca amb vorejat ondulat]

In [Dei -sembla que no hi és-] nomine. Ego Sisual et uxori tue Sesnanda, uinditores sumus tibi Mirone, et uxori tue Adaleds, emptores. Per [hac -sembla que no hi és-] scriptura uindiccionis mee uindo uobis semodiata I de uinea mea propria, quod mihi aduenit per mea comparacione. Et est hec omnia in komitatum Minorisa, in termine de kastrum Iorba. Quod affrontat: de orientis in uinea de Iordano; de meridie in strada publica; de occiduo in uinea de Seniofredus Eguado; de circi in serra uel in terra de Uuadamir. Quantum infra istas omnes affrontaciones includunt sic uindo tibi ista hec omnia superius scripta, in propter precium manchoso I in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia que nos uobis uindimus de nostro iure in uestro tradimus dominio et potestate ad uestrum proprium. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra hanc ista uindiccionem uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat in duplo cum omnem suam immelioracionem. Et in antea ista karta uindiccio firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista karta uindiccio XVIII Kalendis Ianuariis (*ianrii*, amb *u* petita damunt la *n*) anno XVII regnante Radebertu rex. [sic]

Sig+num Sisual. Sig+num Sesnanda, qui ista uindiccionem fecimus et testes firmare (*firmre*, amb *u* petita damunt la *m*) rogauimus. Sig+ Vuadamir. Sig+ Uidal. Sig+ Blandrig, clericus.

Ermenardus, sacer, scripsi et (*signe*) die et anno quo supra.

1. *Un forat petit al lateral esquerre, a la meitat, que ha foradat la caplletra inicial I, també a la meitat.*

685

1013, gener, 17.

Venda. *Ermegonça, dona, ven a Geribert [= Gibert] i la seva esposa Emma unes terres al comtat d'Osona, al terme [del castell] de Tona, als Guadells, [actual municipi de Tona, comarca d'Osona] pel preu de dos sesters de blat.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1251.

U N°. 105¹

k[arta] Tonna.¹

N 105 segons lo Indice nou¹

Tona-los guadells.¹

1013.¹ 17-I¹ [17-I al costat, amb llapis]

Carta de Tona¹

Tvna¹

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC 13 _

LLIGALL __ N°. 440

1

n. 1251¹ [escrit amb llapis]

In Dei nomine. Ego Ermegoncia, femina, uinditrix sum tibi Geribertus, et uxor tua Emmo, emtores. Per hanc scriptura uindicionis me uindo uobis casalibus cum terras qui ibidem sunt, cultas et ermas, et omni genera arborum qui ibidem sunt. Et in alio loco ipsa mea ereditate, meum proprium, qui mihi aduenit de ienitores meos. Et est hec omnia in comitatum Ausona, in terminio de Tonda, ad ipsos Guadellos. Et afrontat hec omnia: de parte orientis in terra de Issarnus, leuita, uel in ipso torente; de meridie in alio torent; de [*meridie*, ratllat] occiduo [a damunt] in terra de uos emtores; de circii similiter. Quantum istas afrontaciones includunt sic uindo uobis ipsa mea ereditate quantum ibidem abeo uel abere debeo per quacumque uoce, cum exio uel regrexio suo, in propter precium sesterts II in rem ualente de blado. Et est manifestum. Et de meo iuro in uestro trado dominio et potestatem a faciendum quodcumque uolueritis. Quod si ego uinditrice aut ullusque omo qui contra ista uindicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat ipsa hec omnia in duplo cum omnem suam inmeliioracione. Et in antea ista uindicione firma permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta uindicione XVI Kalendas Februarii anno XVII regnante Radbertus rex. [sic]

S+num Ermegoncia, qui ista uindicione feci et firmare rogau. S+num Christolfus (*Xpōlfus*). S+num Seniofredus. S+num Suniario.

Vvilieuonsus, sacer, scripsit et (SS) et die et anno quod supra.

1. *Cinc forats petits, que no afecten substancialment el text; un dels quals en el marge esquerre, probablement fet expressament (anvers). Tinta una mica esvaïda, sobretot a la part superior i a la meitat esquerra (anvers). Dos sècs verticals, ben visibles al revers.*

686

1013, febrer, 15.

Venda. *Ricol*, [= Ricou] *dona, i els seus fills: Baldomar, Sara i Ermesenda, venen a Sendred* [= Sindreu] *i la seva esposa Orfeta un alou al comtat de Manresa, al terme [de la ciutat] de Manresa, a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de vint sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 95.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 389, pàg. 443, ex **O**.

Montpeta siue de mansu de Ruira.²

B. N.º. 623³

Monpeita, algunes donacions a St. Benet de Bages y altres papers que anavan fer dun⁴

1009.⁵

Venta â favor de Sendredo de unas Casas y tierras en Montpeytà.⁶

15-II-1013⁷

In nomine Domini. Ego Richulo, femina, cum filiis meis, id sunt: Baldemarus et Sarra,⁸ et Ermesinda, nos simul in unum uinditores sumus uobis Sendredus, et uxor tua Orpheta, emptores. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus uobis kasa I cum solos et superpositos et kasalibus

cum ipsos solos et orto cum ipsas ficulneas, et pecias II de terras cultas, qui nobis aduenit ad me Richulo de meo uiro, per cartam donacionis, qui est condam, et ad nos infantes de ienitori uel de genitrice nostra. Et est hec omnia in comitatu Minorisa, infra eius termines, in locum que uocant Montepetano. Et afrontant, ipsa casa cum casalibus et orto et pecias II de terra: de horientem⁹ et de meridie et de occiduo et de circi in terras de uos emptores. Quantum histas¹⁰ afrontaciones includunt sic uindimus uobis ipsa omnia superius inserta ab omni integrietate, cum exio uel regressio earum, in propter precium solidos XX in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa omnia de nostro iuro in uestro tradimus dominio et potestate ad omnia que facere uolueritis. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra histas¹¹ uindictione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componamus uobis ipsa omnia in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea histas¹² uindictio firma permaneat modo uel omnique tempore.

Facta histas¹³ carta uindictio XV Kalendas¹⁴ Marcii¹⁵ anno XVII regnante Raddbertus¹⁶ rege.¹⁷

Sig+num Richul. Sig+num Baldemar. Sig+num Sarra.¹⁸ Sig+num Ermesinda, qui histas¹⁹ carta uindictione fecimus et firmavit et firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Fredario. Sig+num Morato. Cesero, qui hoc uidimus et firmabimus.²⁰

Danagildus, presbiter [...],²¹ qui histas²² carta scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Caplletra inicial I bona per a reproduir. Tres sècs horitzontals, ben visibles al revers.*
2. Montpeta siue de mansu de Ruir. a O.
3. B. N°. 623 a O.
4. Monpeita, algunes donacions a St. Benet de Bages y altres papers que anavan fer dun= a O.
5. 1009. a O.
6. Venta â favor de Sendredo de unas Casas y tierras en Montpeytà. a O.
7. 15-II-1013 a O.
8. Sarra a O, per Sara.
9. horientem a O, per orientem.
10. histas a O, per istas.
11. histas a O, per ista.
12. histas a O, per ista.
13. histas a O, per ista.
14. Kalendas a O, per Kalendarum (*genitiu plural*).
15. Marcii a O, per Martiarum (*genitiu plural*).
16. Raddbertus a O.
17. rege a O, per regi.
18. Sarra a O, per Sara.
19. histas a O, per ista.
20. firmabimus a O, per firmauimus.
21. *Espai en blanc; s'hi veu que ha estat ratllada una paraula, segurament l'abreviatura de monachus, per tal com en tretze documents més on actua d'escriuà apareix amb aquesta dignitat acompanyada de la primera. Són els següents: Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 47 -1007, febrer, 27-; Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 52 -1007, maig, 28-; Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 72 -1009, febrer, 18-; Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 73, ex núm. 72 -1009, febrer, 18-; Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 71 -1009, setembre, 30-; Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 79 -1009, desembre, 20-; Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 96 -1013, març, 18-; Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 105 -1013, novembre, 24-; Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, núm. 71 -1016, abril, 30-; Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 155 -1021, març, 10-; Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, núm. 79 -1022, gener, 13-; Montserrat, AAM, fons de Sant*

Benet de Bages, núm. 82 -1027, gener, 22-; Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 179 -1027, maig, 25-).
22. hasta a **O**, per ista.

687

1013, març, 18.

Venda. *Enegó ven a Ràmio, abat del monestir de Sant Benet de Bages, un alou (cases, amb cort, torre, colomar, estris grans i petits, i hort amb arbres i terres i vinyes, conreus i erms, i garrigues) que té per compra i altre dret al comtat de Manresa, al terme del castell de Maians, al Querós, [Maians, actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages] pel preu de cent sous, a pagar en coses que ho valguin, entre or, draps i blat. Igol, [l'esposa d'Enegó ?] dóna el seu consentiment en aquesta venda, pel dret que li correspon pel desè, i rep dos mancusos d'or cuit del preu de cent sous.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 96.

M. S. N° 72²

Venda de Ennego al Abat de S. Benet de molts alous en Mayans.³

k[arta] de Madians⁴ **ad ipso Carosa et stabilimenta alia**⁵

Meyans.⁶

1013.⁷

T V 17⁸

In nomine Domini. Ego Ennego,⁹ uinditor¹⁰ sum tibi Ramio,¹¹ indignus abba, emptore.¹² Per hanc scriptura uindictinis¹³ mee¹⁴ uindo¹⁵ tibi kasas¹⁶ cum solos et superpositos et ipsa curte cum ipsa turre et columbario et ipsa uascula maiore uel minore et orto¹⁷ cum arbores et terras et uineas, cultas et ermas, et garricis. Qui mihi aduenit ipsa¹⁸ omnia de genitori meo¹⁹ uel per²⁰ quacumque uoce. Et est hec omnia in comitatu Minorisa,²¹ infra termines²² de castrum²³ Mediano,²⁴ ad ipso Cheroso.²⁵ Et afrontat²⁶ ipsa²⁷ omnia: de horientem²⁸ in terra de Iohanne,²⁹ presbitero;³⁰ de meridie in terra de Emmo³¹ uel eres³² suos; de occiduo in terra de Rechosindo;³³ de circi³⁴ in sumitate de ipsa rocha.³⁵ Quantum³⁶ istas afrontaciones³⁷ includunt sic uindo³⁸ tibi ipsa³⁹ omnia, totum ab integum, cum exio uel regressio earum,⁴⁰ in propter precium solidos centum inter aurum⁴¹ et drapos⁴² et blado,⁴³ in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa⁴⁴ omnia de meo iuro in tuo trado dominio et potestate. Quod teneat Sanctus Benedictus⁴⁵ in sua potestate sicut ceteris alaudibus⁴⁶ et munificentis Sancta Dei Ecclesia.⁴⁷ Quod si me⁴⁸ uinditor⁴⁹ aut ullusque homo qui contra hanc hasta⁵⁰ uindictione⁵¹ uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed compono adque componat ad domum Sancti Benedicti⁵² in quadruplo cum omnem⁵³ suam⁵⁴ inmeliorationem.⁵⁵ Et in antea ista carta uindictio⁵⁶ firma permaneat⁵⁷ omnique tempore.

Facta ista carta uindictio⁵⁸ XV Kalendas Aprelii⁵⁹ anno XVII regnante Radbertus⁶⁰ rege.⁶¹

Sig+num Ennego,⁶² qui hasta⁶³ carta uindictione⁶⁴ fecit et firmavit et firmare rogauit.⁶⁵ Sig+num Godmar.⁶⁶ Amalricus, leuita.*⁶⁷ (SSS) Petrus, leuita (*signe*). Sig+num Ichul, femina, que⁶⁸ conscia sum in ista uindictione⁶⁹ per⁷⁰ meum decimum⁷¹ et precium C exinde recepit⁷² manchosos II de auro cocto.⁷³

(*signe*) Danagildus,⁷⁴ presbiter et monachus, qui hasta⁷⁵ carta scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Algunes taques fosques, potser produïdes per cremadura, sobretot apreciable al revers; no afecten cap lletra.*

Dos forats minúsculs que no afecten cap lletra i un de més gran damunt l'abrev. de que a omnique en l'expressió firma permaneat [modo uel] omnique tempore.

Amalricus, leuita és autògraf.

2. M. S. N° 72 a O.

3. Venda de Ennego al Abat de S. Benet de molts alous en Mayans. a O.

4. k[arta] de Madians a O.

5. ad ipso Carosa et stabilimenta alia, *escrit posteriorment a Karta de Madians. Probablement l'escrivà no es decidí a escriure el topònim Caroso, com li correspondria -vegeu la nota 25- perquè devia tenir present una altra Querosa, la que hi ha a la riba del riu Llobregat, al terme de Manresa (la Querosa -mas desaparegut-, actual municipi de Manresa, comarca de Bages).*

6. Meyans. a O.

7. 1013. a O.

8. T V 17 a O.

9. Ennego a O.

10. uinditor a O, per uenditor.

11. Ramio a O.

12. emptore a O, per emptor.

13. uindictinis a O, per uenditionis.

14. mee a O, per mea.

15. uindo a O, per uendo.

16. kasas a O, per chasas o casas.

17. orto a O, per horto.

18. *Tot seguit hi ha d'haver:* hec.

19. de genitori meo.

20. per a O, per pro.

21. comitatu a O, per comitatu.

21. Minorisa a O, per Minorisensi.

22. termines a O, per terminos.

23. de castrum a O, per de castro o castru.

24. Mediano a O. *Correspon a Maians (Maians, actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages).*

25. ipso Cheroso a O.

26. afrontat a O, per affrontat.

27. *Tot seguit hi ha d'haver:* hec.

28. horientem a O, per oriente.

29. de Iohanne a O, per Iohanni.

30. presbitero a O, per presbiteri.

31. Emmo a O. *Segons l'ortografia catalana actual, Emma.*

32. eres a O, per heres.

33. de Rechosindo a O, per Rechosindi.

34. circi a O, per circio.

35. rocha a O.

36. *Tot seguit hi ha d'haver:* infra.

37. afrontaciones a O, per affrontationes.

38. uindo a O, per uendo.

39. *Tot seguit hi ha d'haver:* hec.

40. earum a O, per suo.

41. aurum a O, per auro.

42. drapos a O.

43. blado a **O**.
44. *Tot seguit hi ha d'haver: hec.*
45. Sanctus Benedictus a **O**, *per* Sancto Benedicto.
46. alaudibus a **O**, *per* alodiis.
47. Sancta Dei Ecclesia a **O**, *per* Sanctae Dei Ecclesiae (*en genitiu*).
48. me a **O**, *per* ego.
49. uinditor a **O**, *per* uenditor.
50. hista a **O**, *per* ista.
51. uindictione a **O**, *per* uenditione o carta uinditionis.
52. Sancti Benedicti a **O**, *per* Sanctum Benedictum.
53. omnem a **O**, *per* omni.
54. suam a **O**, *per* sua.
55. immeliorationem a **O**, *per* immelioratione.
56. uindictio a **O**, *per* uenditionis.
57. *Tot seguit hi ha d'haver: modo uel.*
58. uindictio a **O**, *per* uenditionis.
59. Kalendas Aprelii -*abreujat* ap, *amb signe d'abrev. damunt la p-* Kalendarum Aprilium (*genitiu plural*).
60. Radbertus a **O**, *per* Radberto.
61. rege a **O**, *per* regi.
62. Ennego a **O**, *per* Ennegoni.
63. hista a **O**, *per* ista.
64. uindictione a **O**, *per* uenditionis.
65. rogau i a **O**, *per* rogauit.
66. Godmar (*en català*) a **O**, *per* Godomari (*en llatí*).
67. Amalricus, leuita *autògraf*.
68. que a **O**, *per* quod.
69. uindictione a **O**, *per* uenditione o carta uenditionis.
70. per a **O**, *per* pro.
71. decimum -*abreujat* x^{mum} - a **O**.
72. recepisce/recepit -*abreujat* recep, *amb signe d'abrev. damunt la p-*.
73. Manchosos II de auro cocto, *afegit després, interlineat entre Sig+num* Godmar i (*signe*) Danagildus, presbiter et.
74. Danagildus a **O**.
75. hista a **O**, *per* ista.

688

1013, març, 18.

Venda. *Sendred [= Sindreu] i la seva esposa Malvija venen a Guiu i la seva esposa Truitelda una peça de vinya al comtat de Manresa, al terme del castell de Maians, [Maians, actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages] pel preu d'un sou, a pagar en coses que el valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 97.

k[arta] **Madians**²

Venda inter laicos=Mayans³

MS. N.º 57⁴

Mevans.⁵

1013.⁶**18-III-1013**⁷

In nomine Domini. Ego Sendret⁸ et uxori⁹ mea Maluiga,¹⁰ uinditores¹¹ sumus uobis Guido¹² et uxori¹³ mea¹⁴ Trutelde,¹⁵ emtore.¹⁶ Per anc¹⁷ scriptura uindiccionis¹⁸ nostre¹⁹ uindimus²⁰ uobis pecia I de uinea, qui nobis aduenit de²¹ parentorum. Est ipsa uinea in comitatum²² Minorisa,²³ in terminio²⁴ de kastro²⁵ Midianos.²⁶ Et affrontat: de oriente in torent,²⁷ de meridie in uinea de te comparatore;²⁸ de occiduo similiter; de circii²⁹ in serra.³⁰ Quantum in istas affrontaciones includunt sic uindimus³¹ uobis ipsa pecia de uinea ab integum cum exio uel regresio³² suo propter precio solido I in res³³ ualentem. Et nihil³⁴ exinde non remansit. Est manifestum. Quem uero predicta de nostro iuro in tuo tradimus dominio³⁵ potestatem³⁶ ad omnia facere quod uolueritis. Quod si nos uinditores³⁷ aut ullusque omo³⁸ qui contra anc³⁹ ista uindiccione⁴⁰ uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindikare⁴¹ set⁴² conponat⁴³ in duplo cum omni suam⁴⁴ inmelioracionem.⁴⁵ Et in antea ista uindiccio⁴⁶ firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista uindiccio⁴⁷ XV Kalendas⁴⁸ Aprelis⁴⁹ anno XVII re[g]nantem⁵⁰ Radebertus⁵¹ rex⁵².

Si+num Sendret⁵³. Si+num Maluiga,⁵⁴ qui ista uindiccione⁵⁵ fecimus et testes firmare rogamus. Si+num Argemirro.⁵⁶ Si+num Elies.⁵⁷ Si+num Guiliemmo⁵⁸

Petrus, presbiter, qui ista karta⁵⁹ uindiccione⁶⁰ scrip⁶¹ die⁶²

1. *La signatura és incompleta; hi manca també el signe (signum) de l'escrivà.*
2. k[arta] Madians a O.
3. Venda inter laicos=Mayans= a O.
4. MS. N.º 57 a O.
5. Meyans. a O.
6. 1013. a O.
7. 18-III-1013 a O.
8. Sendret (*en català*) a O.
9. uxori a O, *per uxor.*
10. Maluiga (*en català*) a O. *Nom personal femení d'origen germànic, que adaptem al català actual: Malviya.*
11. uinditores a O, *per uenditores.*
12. Guido a O. *Nom personal masculí d'origen germànic, en català: Guiu.*
13. uxori a O, *per uxor.*
14. mea a O, *per tua.*
15. Trutelde (*en català*) a O. *Nom personal femení d'origen germànic, que adaptem al català actual: Truitelda.*
16. emtore a O, *per emptore.*
17. anc a O, *per hanc.*
18. uindiccionis a O, *per uenditionis.*
19. nostre a O, *per nostra.*
20. uindimus a O, *per uendimus.*
21. de a O, *per pro.*
22. comitatum a O, *per comitatu.*
23. Minorisa a O, *per Minorisensi.*
24. terminio a O, *per termino.*
25. de kastro a O, *per de castro o castri.*
26. Midianos (*en llatí*) a O. *Correspon a Maians (actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages).*
27. torent (*en català*) a O.

28. comparatore a O, per comparatore.
29. circii a O, per circio.
30. serra (en català) a O.
31. uindimus a O, per uendimus.
32. regresio a O, per regressio.
33. res a O, per rem.
34. nihil a O, per nichil.
35. Tot seguit hi hauria d'anar: et.
36. potestatem a O, per potestate.
37. uinditores a O, per uenditores.
38. omo a O, per homo.
39. anc a O, per hanc.
40. uindicione a O, per uenditio o carta uenditionis.
41. uindikare a O, per uindicare.
42. set a O, variant admesa, en llatí, de sed.
43. conponat a O, per componat.
44. suam a O, per sua.
45. immelioracionem immelioratione.
46. uindiccio a O, per uenditio o carta uenditionis.
47. uindiccio a O, per uenditio o carta uenditionis.
48. Kalendas a O, per Kalendarum.
49. Aprelis a O, per Aprelium.
50. re[g]nantem a O, per regnante.
51. Radebertus a O, per Radeberto.
52. rex a O, per regi.
53. Sendret (en català) a O; Sendredi (en llatí).
54. Maluiga a O, per.
55. uindicione a O, per uenditio o carta uenditionis.
56. Argemirro a O, per Argemiri.
57. Elies (en català) a O.
58. Guiliemmo a O, per Guilielmi.
59. karta a O, per carta.
60. uindicione a O, per uenditio o carta uenditionis.
61. scrip a O, per scripsit.
62. Tot seguit hi hauria d'anar: et anno quod supra.

689

1013, març, 20.

Venda. Sinyol, dona, ven a Gescafred i la seva esposa Espetosa quatre peces de terra (una de les quals és en un hort), al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, al solar de Vit, [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu d'un sou i mig, a pagar en coses que ho valguin.¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 98.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 390, pàg. 444, ex O.

St. Benet Par^a.
Bages¹

1012.¹

Venta a Giscafredo de 4 piezas de tierra en el Campo de Bages al solarío donde dicen Vite.¹

20-III-1013¹

In nomine Domini. Ego Sindolo, femina, uinditrice sum uobis Giscafredus et uxori tue Spetosa uinditores [sic], emtores. Per hac [sic] scriptura uindiccionis me uindo uobis pecias IIII de terras meas proprias, qui mihi aduenit per ienitores meos qui sunt condam. Et sunt ipsas IIII pecias de terras in comitatum Minorisa, in Campo Baias, ad ipso solarío que uocant Vite. Et afrontant ipsas ipsas [sic] III pecias de terras de omnesque partes in terras de uos comparatores uel eres uestros. Et alia pecia qui est in ipso orto afrontad [sic] de omnesque partes in uos comparatores. Quantum infra istas totas afrontaciones includunt sic uindo uobis ipsas IIII pecias de terras ab omni integrietate, cum exios et regressios earum, in propter precium solido I et medio in rem ualentem. Et nichil [sic] exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa omnia de meo iuro in uestra trado dominio et pote[state] [sic] abendi, uindendi, donandi seu comutandi, ut in Dei nomine firma abeatis potestate.

XIII Kalendas Aprelii anno XVII regnante Radeuertus [sic] rege.

S+num Sindolo, qui hista [sic] carta uindiccionis feci et firmare testes rogauí. S+num Guilielmus. S+num Geriberto. S+num Amado.

S+ Teudalecus, presbiter, qui hista [sic] carta uindiccionis scripsit et (*signe*) die et anno quod supra

1. *Pergamí malmès a la part inferior, fora del text, al qual no afecta.*

690

1013, abril, 16.

Venda. *Bonamoça ven a Godmar [= Gomar] una peça de terra erma al comtat d'Osona, al [terme del] castell de Tona, a les Comelles, [actual municipi de Tona, comarca d'Osona] pel preu d'un sou.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, núm. 1252.

a. Reproducció fotogràfica de la signatura de l'escrivà, de vers 1966: ARAGÓ, Antoni M., "L'escrivania pública de Santes Creus a l'època post-fundacional", a *I Col·loqui d'Història del Monaquisme Català*, vol. II, apèndix, s. n.

U N°. 48²

k[arta] de Tonna.³

=Ausona=⁴

N 104 segons lo Índice nou⁵

Tona-las Comelles⁶

1013.⁷ 16-IV⁸

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC 13 _
LLIGALL __ N°. 435
 9

BAGES¹⁰

N¹¹

n. 1252¹²

In Dei nomine. Ego Bonamucia,¹³ femina, uinditrice¹⁴ sum tibi Godmar,¹⁵ emtrice.¹⁶ Per hanc¹⁷ scriptura uindicionis¹⁸ me¹⁹ uindo²⁰ tibi p[e]cia²¹ de terra erma²² mea propria qui mihi aduenit de genitores uel per ulasque²³ uoces. Est ipsa terra erma²⁴ in chomitatum²⁵ Ausona,²⁶ in chastrum²⁷ Tonda,²⁸ in locum²⁹ que nominant³⁰ ad ipses³¹ Chomelles.³² Et afrontat:³³ de orientis³⁴ in terra de Ermenisclo;³⁵ de meridie in terra uel uinea de Sendredii³⁶ uel eres;³⁷ de occiduo in torrent,³⁸ de circii³⁹ in rocha fundata. Quantum infra istas afrontaciones⁴⁰ includunt sic uindo⁴¹ tibi ipsa terra erma⁴² quod ibi resonat, ab integrum, cum exio uel regresio⁴³ suo, in propter precium solidio⁴⁴ I. Et est manifestum. Et de meo iuro⁴⁵ in tuo trado dominio potestatem⁴⁶ ad tuum proprium ad faciendum quodcumque uolu[e]ris.⁴⁷ Quod si ego uinditrice⁴⁸ aut ullusque⁴⁹ omo⁵⁰ qui chontra⁵¹ hanc⁵² ista scriptura uindicione⁵³ uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁵⁴ chompono⁵⁵ tibi ipsa terra erma⁵⁶ in duplo cum sua inmeliore.⁵⁷ Et in antea ista scriptura uindicione⁵⁸ firma stabilis⁵⁹ permaneat⁶⁰ omnique tempore.

Facta scriptura uindicione⁶¹ XVI Kalendas⁶² Madii⁶³ anno XVII regnante Ratbertus⁶⁴ rege.⁶⁵ + Bonamucia, femina, qui ista uindicione⁶⁶ feci⁶⁷ et firmare rogauit.⁶⁸ + Esperandeo.⁶⁹ + Oliba.⁷⁰ + Bonadonna.⁷¹

Uuilielmus,⁷² sacer,⁷³ scripsit die⁷⁴ et anno (*signe*) quod supra.

1. *Un forat petit, que afecta la lletra i a ipsa terra erma (línia vuitena), en el marge esquerre (anvers). Algunes lletres han desaparegut, per causa de la humitat, parcialment o del tot: p[e]cia i uolu[e]ris.*
2. U N°. 48
3. k[arta] de Tonna.
4. =Ausona=
5. N 104 segons lo Indice nou
6. Tona-las Comelles
7. 1013.
8. 16-IV, *al costat, amb llapis.*
9. Segel estampat, c. 1923.
10. BAGES *estampat, de color lila.*
11. N *estampat, de color lila.*
12. *Escrit amb llapis.*
13. Bonamucia
14. uinditrice a **O**, *per uenditrix.*
15. Godmar a **O**. *Es escrit Gogedamar, ge i la primera a envoltades d'un puntejat, que indica que aquestes sil·labes s'han d'eliminar, de manera que el nom resta Godmar.*
16. emtrice a **O**, *per emtrix.*
17. hanc a **O**, *per hac.*
18. uindicionis a **O**, *per uenditionis.*
19. me a **O**, *per mea.*
20. uindo a **O**, *per uendo.*
21. p[e]cia; *la lletra que no es llegeix, entre claudàtors.*

22. erma a **O**, *per* erema.
23. ulasque a **O**, *per* ullas.
24. erma a **O**, *per* erema.
25. chomitatum a **O**, *per* comitatu.
26. Ausona (*en llatí*) a **O**.
27. chastrum a **O**, *per* castrum.
28. Tonda (*en llatí*) a **O**.
29. locum a **O**, *per* loco.
30. que nominant a **O**, *per* quod nominatur.
31. ipses a **O**, *per* ipsas.
32. Chomelles (*en català*) a **O**; *actualment* Comelles.
33. afrontat a **O**, *per* affrontat.
34. orientis a **O**, *per* oriente.
35. de Ermenisclo a **O**, *per* Ermeniscli.
36. de Sendredii a **O**, *per* Sendredii.
37. eres a **O**, *per* heres.
38. torrent (*en català*) a **O**; *torrente* (*en llatí*).
39. circii a **O**, *per* circio.
40. afrontaciones a **O**, *per* affrontationes.
41. uindo a **O**, *per* uendo.
42. erma (*en català*) a **O**, *per* erema.
43. regresio a **O**, *per* regressio.
44. solido, *abreujat* sdlo (sic) -*amb signe d'abrev. transversal* a dl-.
45. iuro a **O**, *per* iure.
46. potestatem a **O**, *per* potestate.
47. uolu[e]ris.
48. uinditrice a **O**, *per* uenditrix.
49. ullusque a **O**, *per* ullo.
50. omo a **O**, *per* homo.
51. chontra a **O**, *per* contra.
52. hanc a **O**, *per* hac.
53. uindicione a **O**, *per* uenditionis.
54. set a **O**; *variant, admesa, en llatí, de sed.*
55. chompono a **O**, *per* compono.
56. erma (*en català*) a **O**, *per* erema.
57. immelioracione a **O**, *per* immelioratione.
58. uindicione a **O**, *per* uenditionis.
59. stabilis a **O**, *per* et stabilis.
60. *Tot seguit hi hauria d'anar:* modo uel.
61. uindicione a **O**, *per* uenditionis.
62. Kalendas a **O**, *per* Kalendarum.
63. Madii a **O**, *per* Maiarum.
64. Ratbertus a **O**, *per* Ratberto.
65. rege a **O**, *per* regi.
66. uindicione a **O**, *per* uenditione.
67. feci a **O**, *per* fecit.
68. rogauit a **O**, *per* rogauit.
69. Esperandeo a **O**, *per* Sperandei.
70. Oliba a **O**, *per* Olibani.
71. Bonadonna Bonadomna.
72. Uuilielmus, *amb majúscules* a **O**. Wiuelmus *segons a*.
73. sacer a **O**, *per* sacerdos.

74. die; *abreujat* di.

691

1013, abril, 28.

Venda. *Baldomar ven a Sendred [= Sindreu] i la seva esposa Orfeta una peça de vinya al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de dos sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 99.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 391, pàg. 445, ex O.

Mont peta siue de mansum de Ruir.¹

B. N.º. 64¹

1012.¹

Venta de tierras en Montpeyta.¹

28-IV-1013¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Ballomar uinditor sum tibi Sendret, et uxori mea Orfeta. Per hanc scriptura uinditionis [sic] nostre uindimus uobis pecia una de uinea qui mihi [sic] aduenit per genitori meo [es deixa *uel*] per quascumquas [sic] uoces. Et est ipsa pecia de uinea in comitatum Minorisa, in locum que dicunt in Montepetano. Et afrontat: de parte orientis de me emptore; de meridie similiter; de occiduo in uia qui pergit [sic]; de circii in uinea de Sentrigo, condam qui fuit. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindo uobis ipsa pecia de uinea ab integrum cum exiis uel regressios earum in propter precium solidos II in rem ualente. [sic] Quod si nos uinditor [sic] aut ullusque hommo [sic] qui contra hanc ista carta uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set [sic] compono aud componamus uobis in duplo cum omnem suam inmelioracione [sic]. Et in antea ista carta firma et stabilis per[m]aneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindicacione [sic] IIII Kalendas Mai anno XVII regnante Roberto reg[e].

[S]+num Ballomar, qui ista carta uindicacione [sic] fecit et testis firmare rogauit. S+num Cesero. S+num Du[ran]dus. S+num Seniofredo.

(SSS) Sese[u]to, sacer, qui ista carta scripsit et die et anno prefixo.

1. *Dos forats, el més gran dels quals afecta algunes lletres que malgrat tot es poden reconstruir. El nom de l'escrivà és incomplet perquè la lletra u que manca ha estat raspada. Caplletra inicial I molt bella, molt adequada per a reproduir. També són interessants el (SSS) i el revers, on s'aprecia el forat gran, en forma de cabra muntesa, i les anotacions, com a exemple de la validesa del document a través dels segles i del deteriorament que ha patit.*

Baldomar és documentat des del 1006 (vegeu: Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 36, 39, 40, 51, 60 i 61).

692

1013, abril, 28.

Venda. *Agefred i la seva esposa Quíxol [= Guix, Guixola] venen a Garsenda una terra amb arbres al comtat de Manresa, al terme del castell de Calders, a Vilaseca, [actual municipi de Calders, comarca de Bages] pel preu de quatre mancosos.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1252.

Kallers¹

Calders.¹

1014. ¹[ratllat, amb llapis] **1013 28-IV**¹ [a sota, amb llapis]

Arxiu de casa GUITART

TOMO__ PLÉC _Cal_

LLIGALL _1_ N°. 11

⁶

n. 1252 bis¹[escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Egfred et uxo [sic] me [sic] Chixol, femina, uinditores sumus tibi Gersindis, femina, hemptrice [sic]. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus tibi terra cum arbores qui infra sunt, nostra propria, qui nobis aduenit per nostra comparacione. Et est ipsa terra in chomitatu Minorisa, in apendicio de kastrum Challarios, a Vilasecha. Et afrontat ipsa terra: de orientis et de meridie in terra de me hemtrice; [sic] de occiduo in uinea de Sancta Maria uel in terra de Ramio; de circi in terra de me hemtrice. [sic] Quantum istas afrontaciones includunt sic uindimus tibi ipsa terra ab integre cum exio et regressio earum, in propter precium manchusos IIII. Et est manifestum. Quem uero predicta terra qui nos tibi uindimus, de nostro in tuo tradimus dominio et potestate, ad omnia qui uolueris facere plenam abeas potestatem. Quod si ego uinditor aut ullusque homo qui contra hanc [es deixa: ista carta] uindicione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat ipsa terra in duplo cum sua inmeliaciones [sic] [*cum sua inmeliaciones*, interlineat a sobre]. Et in antea ista carta firma permaneat homnique tempore.

Facta [es deixa: *ista*] uindicio V Kalendas Aprelis anno XVII regnante Radbertus rex. [sic]

S+m Egfred. S+m Chixol, femina, nos qui ista uindicione fecimus et firmare rogauimus. S+ Guifret. S+ Miro. S+ Pocius [sic].

(Psx) Adalbertus, sacer, qui ista uindicione scripsi et (SS) die et anno quod supra.

1. *Per a retrobar els actors, vegeu:* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, núms. 1248 i 1253. *Resta per identificar Vilaseca, tot i que probablement cal situar el lloc en un mas del terme de Calders, o de Monistrol o, més improbablement, fora d'aquests dos termes municipals si és que l'antic terme del castell de Calders incloïa algun territori d'un municipi veí d'aquests. En tot cas, no és recollit (Gran geografia comarcal de Catalunya, vol. 2: El Bages, el Berguedà i el Solsonès, Fundació Enciclopèdia Catalana, 1982). Per a més informació sobre el castell de Calders, vegeu: Els castells catalans, Rafael Dalmau, vol. V, pàgs. 519-525. És documentat, segons l'obra citada, des del 965 (ABADAL I DE VINYALS, Ramon d', Documents de Sant Benet de Bages). El seu terme comprenia els territoris dels municipis actuals de Calders (que inclou Viladecavalls) i Monistrol de Calders. Ja el 974, el monestir de Sant Benet de Bages rebé una vinya, a ponent del riu de Calders (Arxiu Guitart, núm. 1, plec Cal. -segons LLADÓ, "Geografia comarcana. Calders", a Butlletí del Centre Excursionista de la Comarca de Bages, núm. 132 (Manresa, agost de 1929), pàg. 343).*

Pel que fa al segle XI, la primera referència és del 1019, quan Senfred, [= Sinfreu] per testament, féu donació de vinyes i terra, prop del riu de Calders, que el testador havia canviat amb Radulf [= Rodolf, Raül] (Els castells catalans, Rafael Dalmau, vol. V, pàgs. 519-525). També l'aporta mossèn Fortià Solà a la seva recerca històrica sobre Sant Benet de Bages (SOLÀ I MORETA, Fortià, El monestir de Sant Benet de Bages, pàg. 139). Es tracta d'un document datat el 25 de juny de 1019 (vegeu el núm. 263 del Diplomatari de Sant Benet de Bages) i només podem parlar d'una mujada de vinya, perquè la peça de terra no se'ns diu on és.

El castell pertanyia, el 1023, a la comtessa Ermesenda, vídua del comte Ramon Borrell I. Devia ésser, probablement, un dels que constituïen el dot de la comtessa (SOBREQUÉS I VIDAL, Santiago, Els grans comtes de Barcelona, Barcelona, 1961, pàg. 38). Com sigui, l'octubre de l'any esmentat, el castell fou un dels que la comtessa Ermesenda donà en penyora al propi fill, el comte Berenguer Ramon I, com a garantia de la pau que ella li havia jurat. [MIQUEL ROSELL, F., pvre., ed., Liber Feudorum Maior, I, pàg. 232]

693

1013, maig, 1.

Venda. *Undela [= Unnela] i la seva esposa Elisenda venen a Gescafred i la seva esposa Espetosa mitja mujada de vinya al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, a l'Arca, [Sant Iscle de Bages, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de quatre mancusos, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 100.

a. *Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari), II, núm. 392, pàg. 446, ex O.*

Nichil [suarum ?] **habent**¹

Ab ipsa Arca en lo comptat de Manrresa.¹

B. N.º 731¹

1012.¹

Venta â Giscafredo de una viña en el campo de Bages donde archa.¹

1-V-1013¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Undela et uxor mea Eldesinda, uinditores sumus uobis Giscafredus et uxor sua Espetosa, emtores. Per hac [sic] scriptura uindicionis nostre uindimus uobis semodiata I de uinea nostra propria qui michi aduenit a me Undela per comparacione, [sic] et a me, Eldesinda, per meum decimum. [x] Et est, ipsa uinea, in comitatum Minorisa, in Campo Bagiis, in locum que uocant ad ipsa Archa. Et afrontat ipsa uinea: de orientis in uinea de nos uindiores; de meridie in uinea de Baldofredus uel eres suos; de hocciduo [sic] in uinea de Seniofredus uel eres suos; de circi in uinea de uos comparatores uel de Francemirus. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindimus uobis ipsa uinea totum ab integrum cum exio uel regresio suo in propter precidum [sic] mancusos IIII^{of} in rem ualentem. Et nichil exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa uinea de nostro iuro in uestro tradimus domineo potestatem [sic] ad omnia que facere uolueritis. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra hanc ista uindicione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat in

duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista uindicio firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta ista uindicio VII Nones Madi anno XVII reingnante [sic] Raibertus rege.

Sing+num Undela. Sing+num Eldesinda, qui ista uindicione fecit et testes firmare rogauit. Sing+num Unifredus. Sing+num Olibane. Sing+num Amalricus

SCLUA, sacer, scripsit et (SSS) die uel anno quod supra.

1. *Pergamí en bon estat de conservació. El rusc (SSS), molt adequat per a reproduir.*

Vegeu: Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, núm. 71. En ambdues vendes, el preu que obté Undela és el mateix: quatre mancosos, a pagar en coses que ho valguin.

694

1012, juny, 24-1013, juny, 24.

Donació pietosa. *Guillem i la seva esposa Bonafilla donen, per a remei de llurs ànimes, a Sant Benet i a Sant Valentí, [Sant Benet de Bages] al seu abat, un alou al comtat de Manresa, al seu terme, al Pujol. [el Pujol -vila i mas desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] Donen també dues mujades de vinya. Amb la condició que ho tindran tot a llauror pels abats i els monjos, ells i la seva descendència, tot donant-ne la meitat, com han de fer els demás llauradors, i la tasca a Sant Benet. I que després de llur decés passi a llurs fills, masculins i femenins. I si tinguessin necessitat de vendre o commutar o bé volguessin donar-ho, no puguin fer-ho a ningú si no entre si i a l'abat de Sant Benet o als monjos.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 107.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 397, pàg. 451, ex O.

De ipso Poal. donacio de riarum in loco de uinca de fritá¹

M N°. 53¹ [escrit damunt de "De ipso Poal"]

Poal terme de Manresa¹

Podol¹

1013.¹

Vall dels horts.

Pozol.¹

1012-1013¹

In Dei nomine. Ego Vuilielmus et uxori mea Bonafilia, donatores summus ad domum Sancti Benedicti cenobii, qui est situs infra termine de ciuitate Minorisa, iuxta flumen Lubricato. Magnum nobis et satis licitum esse uidetur domum Dei edificare ubique et de nostris rebus honorare atque concedere. Audientem predicationem Sanctorum Patrum quia elemosina ad morte liberat anima. Cognoscentes nos macula honustos compunctos diuine pietate ut pius et misericors sit Deus in peccatis nostris. Propterea concedimus adque tradimus aulaudem nostrum proprium ad dommo predicto, id est: casas, curtes, cum ipso closo et cum ipsos arbores et ipsas terras et uineas, quem

abeo in comitatum Minorisa, infra eius termine, ad ipso Pozolo. Et aduenit nobis hec omnia per nostra comparatione. Et affrontant hec omnia superius nominata: de parte orientis in strata publica; de meridie in terra de Galindo; de occiduo similiter; de circii in ipsa uinea de Fruga uel de Geruardo. Et donamus ad domum Sancti Benedicti et Sancti Valentini modiatas duas de uineas solidas sine ullo impedimento. In tali uidelicet ratione ut teneamus nos et posteritas nostra per manum de abbates uel de ipsos monachos ad laborationem et donemus ipsa medietatem sicut alii laboratores facere debent cum illorum affrontaciones. Quantum istas affrontaciones includunt sic tradimus alaudem nostrum proprium ad domum Sancti Benedicti cum illorum afrontaciones (sic), propter Deum et remedium animas nostras. In tale uidelicet ratione ut dum nos uixerimus teneamus et possideamus et per unumquemque annum donare faciamus ipsa tascha, nos et posteritas nostra ad Sancti Benedicti. Post obitum nosrum remaneat ad proles nostros masculini seu feminini ut si illis necessitas aduenrit ad iam prelibatos proles ud (sic) uindere uoluerint non abeant licentiam aud uindere ad aliam personam nec comutare nec donare nec per nulla occasione inalienare nisi inter illos uel ad abbate Sancti Benedicti aud ipsos monachos et teneat et possideant uindicent ahc deffendant iure perpetualiter tam illis suprascriptis quam posteritas eorum qui de stirpe eorum progeniti fuerint sine blandimentum de ullum ominem. Quod si nos donatores aud ullusque ommo qui contra ista scriptura donationis uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat ('t' sobrelineada) uindicare set conponat (sic) ipsa hec omnia superius scripta in quadruplo cum illorum inmeliaciones. Et in antea ista donatio firma permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista scriptura donationis anno XVII regnante Roberto rege.

S+m Wilielmus. S+m Bonafilia, femina, qui ista carta donacionis fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. S+m Undula. S+m Sanlla. S+m Seniofredus.

S+ Seseuto, sacer, qui ista scriptura donatione scripsi et (*signe*) sub die uel anno quod supra

10¹

1. *Document exemplar per la bona ortografia i el seu bon estil. Caplletra inicial molt elegant (bona per a reproduir), malgrat tenir un tall petit damunt. Petit forat a la part inferior dreta del text, que tanmateix no n'afecta cap lletra. Vuit sècs verticals, força espaiats. Altres sècs diagonals. Taques d'humitat a la part superior, esquerra i dreta, del text, que ha afectat la tinta, si bé el text es pot llegir perfectament bé.*

695

1013, octubre, 15.

Donació del dècim amb motiu de celebració de noces. *Bosó pren com a esposa a Berília i li dóna, per amor a ella i als fills que procrearan, la desena part de tots els seus béns, segons la llei dels gots.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 102.

B. n.º. 730¹

1013¹

estraño

donacion propter nupcias¹

San Benet de Bages 102¹[amb llapis]

Donacio de dot Ab los capitols¹

Nichil [sic] ualet nuptias antiquissima¹

DUM CR[E]ATOR OMNIUM DEUS ASSUMUM CELORUM ARCANG[E]LO usque ad prexigum uiris uermicuculis ineffabiliter cuncta creando disposeret ultimum omnium craturarum Adam solum similem sibi condit Eua. Ex uno duo facias duo unum esse monstrauit dicens: “Crescite et multiplicamini”. “Quamobrem de relinquit homo patrem et matrem et aderebit sibi uxori sue et fiunt duo in carne una”. Sequens illud quod Paulus in epistula sua loquiter dicens: “Coniungium non dicimus esse peccatum set gratia”. “Et item uolo iuuenes nubere et filios procreare”. “Quia melius est nubere quam peccare”. Legalis autem ordo continet et sine dote coniungium non fiat: Pro id uero in nomine eterni Dei et Saluatoris Ihesu Christi. (*xpi*). Ego Bossonę. In Christo (*xpo*) humilis te expetiui sponsam mea nomine Berilia in coniungio compulandam sicuti et facio. Et ideo dono tibi propter amorem et pulcritudinem decoris tue et filios procreandos [d]e me et te dono tibi in omnem rem meam quidquid dici uel nominare non possum decimam partem tibi dono atque concedo sicut lex gottorum continet. Sane quod minime credo, quod si ego Bossonę perlibatus uel quislibet omo subpossita persona qui contra hanc titulum dotis donacionis ad inrumpendum uenerit nullo modo plicari set pro temporali iudicio componat in uinculo auri libras X perpetim abituras et insuper ista dote et donacione suam firmitatem omnique tempore.

Facta ista dote donacione Idus Hoctobris anno VIIIX regnante Radebertus rege.

S+gnum Bossone, qui ista dote donacione fecit et firmauit et testes firmare rogauit. S+gnum Mirone. S+gnum Franchone. S+num Vidal.

(*signe*) Rechosindus, subdiaconus, qui rogatus ista dote donacione scripsit et subscripsit die et anno quod su[p]ra.

1. Manca un bocí de pergami a l'angle superior esquerre, que no obstant no afecta cap lletra del text. Algunes lletres (exactament tres) desaparegudes per raspats han estat fàcilment reconstruïdes: “[d]e”; part de la ‘R’ de Rechosindus; i “su[p]ra”. Taca d'humitat a la part superior central, que afecta part del text - només ha aclarit la intensitat de la tinta -, essent perfectament llegible.

Traducció: Quan el Creador de tot, Déu suprem dels cels, féu des dels arcàngels fins a l'última de les criatures (‘els cucs més petits, els homes’), va disposar que l'última de totes les criatures fos Adam (‘va crear l'home, Adam’), i, semblantment va crear Eva, i així va mostrar que formaven una unitat.

696

1013, octubre, 22.

Venda. *Fritós* [= Fruitós] i *Adroer* venen a *Genseric* (?) una terra al comtat de Manresa, al [terme/territori del] *castell de Calders*, a Ingagamores, [actual municipi de Calders, comarca de Bages] pel preu d'un mancús i mig.¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 103.

Manresa.²

1014.³

22-XI-1013⁴ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Fritoso et Adrouario, uinditores sumus tibi Ge[n]ser[icus, emtore ?].⁵ Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus tibi terra culta et erma, qui nobis aduenit de ienitores nostros uel de comparacione uel per quaecumque⁶ uoce. Et est in comitatum Minorisa, in castrum Callarios, in locu⁷ uocitatum Ingagamos. Et afrontat: de oriente in uinea de Egofredo; de meridie in torento qui discurit; de occiduo in uinea de [Ochixilo ?] uel suos eres; de cerci⁸ in roca. Quantum in istas afrontacios⁹ includunt sic uindimus tibi ipsa terra culta et erma ipsa nostra ereditate quod abemus uel ereditare debemus ab integegrum¹⁰ cum exio et regresio earum¹¹ precidum manchoso et medio. Et est manifestum. Quem uero predicta terra de nostro iuramus in tuo tradimus dominio et potestate. Quod si nos uinditores aut uulusque omo qui contra anc ista carta uindicione uenerit pro inrumpendum non oc ualeat uindicare set componere faciat ipsa terra in duplo cum omnia sua inmeliacione. Et in antea ista uindicione firma et stabili permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta ista uindicione XI Kalendas Nouimber¹² ano XVIII regnante Radeberto rege.

S+m Fritoso. S+m Adrouario, qui ista uindicione fecimus et firmare rogauimus. S+m Reimundo. S+m Cixila. S+m Ramio

Tudisclo, sacer, qui ista carta scrip et (*signe*)¹³ subscripsit die et anno quod supra

fol. 20.¹⁴

1. *Tinta força esvaïda. Fóra bo de reproduir el “rusc” (SSS), mostrand-lo com a exemple de l’evolució de la fórmula* subscripsit.
- 2.
- 3.
- 4.
5. *Lectura dubtosa.*
6. *Forma correcta:* qualicumque.
7. *Forma correcta:* locum.
8. *Forma correcta:* circi.
9. *Hauria de ser:* afrontaciones.
10. *Hauria de ser:* integrum
11. Tot seguit hauria d’haver-hi: *in propter*.
12. Escrit “*nouiber*”. Hauria de ser: *nouember*.
13. *Rusc* (tres “S” que representen les homònimes en el mot “subscripsit”) simplificat, format per tres ‘S’ estilitzades, cadascuna amb el signe d’abreviació damunt, i sense encerclar.
14. *Mitjans del segle XIX (a l’angle inferior dret de l’anvers, escrit amb tinta).*

697

1013, novembre, 22.

Venda. *Vencemal ven a Icard [= Icart] i la seva esposa Bonamoça una peça de terra al comtat de Manresa, prop de Sant Fruitós, a la vila del Pujol, [el Pujol -vila i mas desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de cinc sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 104.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 394, pàg. 448, ex **O**.

Pozol.¹

Vendicio¹

S. F N° 569¹

S Fructuos¹

Venta de una pieza de tierra al Pujol año 18 de Roberto Rey.¹

1013¹

Venta â favor de Eicardo de una pieza de tierra en el Pozol.¹

22-XI-1013¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Uincimalo, [sic] uinditor sum tibi Eicardus et uxori tue Bonamoza, emtores. Per hac [sic] scriptura uindiccionis me [sic] uindo uobis pecia I de terra mea propria, qui mihi aduenit per ienitori meo, qui est condam. Et est, ipsa terra, in comitatum Minorisa, prope Sancto Fructuoso, in uila [sic] Pozolo. Et afronta: [sic] de oriente in terra de Galindo; de meridie similiter; de occiduo in strada; de circi in terra de Sesnanda uel eres. Quantum infra istas afrontaciones includunt, sic uindo uobis ipsa terra ab omni integrietatem, cum exio et regressio suo, in propter precium solidos V in rem ualentem, et nichil [sic] exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta terra de meo iuro in uestro trado dominio et potestate. Quod si ego uinditor aut ullusque omo [sic] qui contra ista carta uindiccionis uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindiccare set componat ipsa omnia in duplo cum sua inmeliioracione. Et in antea ista uindicccio firma permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta ista carta uindiccionis X Kalendas December [dbr, amb signe d'abrev. travessant la b] anno XVIII regnante Radeuertus [sic] rege.

S+num Vincimal, [sic] qui hista carta uindiccione feci et firmare testes rogau. S+num Sanla. S+num Seniofret. S+num Eldemar.

Teudalecus, presbiter, qui hoc scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

3¹

1. *Caplletra inicial I. Tres forats petits, que si bé afecten un dels registos del revers [la i a la paraula tierra a: Venta â favor de Eicardo de una pieza de tierra en el Pozol], no afecten cap lletra del document. Tinta més o menys esvaïda.*

698

1013, novembre, 22.

Venda. *Mir i la seva esposa Cusca venen a [... i ...] al comtat de Manresa, [al Pujol] [el Pujol -vila i mas desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de quinze mancosos, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2262.

Pozol.²

Pozol

En lo comt. de Manresa**Nihil valet**³**B. N° 7[5/3 ?]4**⁴**inutil.**⁵**2262**⁶

[In nomine Domini. Ego Mirone et uxor mea Cuscha, uinditores sumus uobis ... , emtores. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus uobis ... et ipsa uinea ..., qui nobis aduenit per] Et est h[ec omni]a in comitatum [Minorisa Et afrontat ...: de oriente ...; de meridie ...; de] hocciduo in terra de alio Miro et de caualer⁷ uel eres; de cercii in terras de Mir [5 cm. (3,5 cm. suport inexistent) ip]sa uinea [qui est ad] ipso Poz[ol] afrontat: de orientis in torrente qui imber ducit aqua per tempus pluuiarum; de meridie in uinea de [2,5 cm (1,5 cm. suport inexistent) de]occiduo in margine siue in uinea de Guifredus; de cercii in uineas de Guilmundus. Quantum infra istas hocto afrontaciones includunt sic uindimus uobis ipsa hec omnia quod superius insertum est, totum ab integrum, cum exeo uel regreseis eorum, in propter precium manchosos XV in rem ualentem. Et nichil exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia de nostro iuramus in uestras potestates tradimus ad uestrum plenissimum proprium. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra hec ista carta uindiccione uenerit pro ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componamus ista omnia in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindiccione firma permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindiccione X Kalendas⁸ December⁹ anno XVIII regnante Radebertus rege.

S+num Mirone. S+num Cuscha, qui ista carta uindiccione fecimus et firmauimus et testes firmare rogauimus. S+num Leopardus. S+num Bernardus. S+num Guilemus.¹⁰

SSS. Recosindvs,¹¹ svbdiaconvs,¹² qui ista carta uindiccione scripsit die et anno quod supra.

1. *Pergamí mutilat a la seva part superior. N'és afectat gairebé la meitat del text, les sis primeres línies: manquen les dues primeres línies senceres, la major part de les línies tercera i quarta, i la cinquena i sisena estan mancades de diversos mots, mentre que les set restants estan en bon estat de conservació.*

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

6. *Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.*

7. *caualer (en català) a O.*

8. *Kalendas a O, per Kalendis.*

9. *December -abreujat dbr, amb signe d'abrev. a d i a b-, a O, per Decembris.*

10. *Guilemus a O, per Guilelmus.*

11. *Amb majúscules a O.*

12. *Abreujat svbdn, amb signe d'abrev. a d.*

Venda. *Bonuç i la seva esposa Ermengarda venen a Ràmio, abat [de Sant Benet de Bages] un alou al comtat de Manresa, al seu terme, a la vila del Pujol, [el Pujol -vila i mas desapareguts-, antiga*

parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] *pel preu de cent sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 105.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 395, pàg. 449, ex **O**.

terminat locus de bages¹

Venda al Poal.¹

M N°. 44¹ [escrit en part damunt *Venda al Poal.*]

Pozol.¹

1013¹

24-XI-1013¹ [amb llapis]

In nomine Domini. Ego Bonucius et uxor mea Ermengards, uinditores sumus tibi Ramio, indignus abba, emptores. Per hanc scriptura uindictionis nostre uindimus tibi kasas cum solos et superpositos et curtes et ortos, terras et uineas, cultas et ermas, pratis, pascuis, qui nobis adueniunt, ad me Bonucius per uxori mea uel per comparacione uel per quacumque uoces, et ad me Ermengards de genitori uel de genitrice mea. Et est hec omnia in comitatu Minorisa, infra eius termines, in locum que dicunt in ipsa uilla de ipso Pozol, uel in eius termines. Et affrontant ipsas kasas cum curte et orto et terras et uineas et pratis: de horientem in medio flumen Lubricato; de meridie in strada qui pergit ad Minorisa; de occiduo in rio Sancti Frutuosi; de circi in strada publica qui pergit ad Cardona. Quantum istas afrontaciones includunt sic uindimus tibi ipsa omnia iam superius est dicta ab omni integritate cum exios uel regressios earum, in propter precium solidos C in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa omnia de nostro iuro in tuo tradimus potestate ad omnia que facere uolueris. Quod si eg nos [sic] uinditores aut ullusque homo qui contra ista uindicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat ipsa omnia in quadruplo ad domum Sancti Benedicti uel ad tibi Ramio abba cum omnem suam inmeliorationem. Et in antea ista carta uindictio firma permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista carta uindictio VIII Kalendas December anno XVIII regnante Radbertus rege.

Sig+num Bonucius. Sig+num Ermengards, qui ista carta uindicione fecimus et firmabimus et firmare rogauimus. Sig+num Vuilelmus. Sig+num Sunner. Sig+num Ellemar.

Danagildus, presbiter et monachus, qui ista carta scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

11¹

1. *Caplletra inicial I. Un forat i una taca d'humitat a l'extrem dret del text, que si bé no l'afecten, sí que afecta el revers, sobretot un dels registos, tot i que es pot llegir [terminat locus de bages]. Una altra taca d'humitat, de menor grandària, afecta part del text del document pel cantó esquerre. Tinta més o menys esvaïda.*

2. *El topònim Cardona ja el documentem el segle X: ipsa uilla de Cardona (984). [“Urgellia”, I, núm. 40, pàgs. 105-107]*

Donació pietosa. *Gelmir i la seva esposa Trasgonça donen al monestir de Sant Benet de Bages mitja mujada de vinya al comtat de Manresa, al terme [de la ciutat] de Manresa, a la Culla.* [la Culla -mas desaparegut; convent de clarisses (s. XIV)-, actual municipi de Manresa, comarca de Bages]¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 106.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 396, pàg. 450, *ex O.*

405¹

Ex LVI¹

290¹

Manresa.¹

1014.¹

Gelmir y su Muger dán al Monasterio una semodiata de tierra en Manresa á la Culla.¹

11-XII-1013¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Gelmir et uxor mea Trasgoncia, donatores. Magnum et satis licitum esse uidetur domum Dei edificare ubique et de meis rebus honorare atque concedere. Audientes predicationa et monita Sanctorum Patrum quia elemosina a morte liberat anima. Cognoscentes nos peccati de supernis celorum supplicamus eius misericordia ut pius et misericors sit Deus in peccatis nostris. Propterea concedimus atque tradimus ad domum Sancti Benedicti cenobii semodiata I de uinea nostra propria. Qui nobis aduenit, ad me Gelmir de genitori meo, et ad me Trasgoncia per meum decimum (*xmum*). Et est ipsa semodiata de uinea in comitatu Minorisa, infra eius termines, in locum que dicunt ad ipsa Culla. Et afrontat ipsa semodiata de uinea: de horientem in uinea de Unifredus uel in rocha fundata; de meridie in uinea de Miro; de occiduo in terra Sancti Benedicti; de circi in uinea de Miro. Quantum istas afrontationes includunt sic donamus ipsa semodiata de uinea ab integrum ad suum proprium Sancti Benedicti, propter Deum et remedium animas nostras. Et est manifestum. Quod si nos donatores aut ullusque homo qui contra hanc ista donatione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componamus ad ecclesiam Sancti Benedicti in quadruplo cum omnem suam immeliorationem, et in antea ista carta donatio firma permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista carta donatio III Idus December anno XVIII regnante Radbertus rege.

Sig+num Gelmir. Sig+num Transgoncia, qui ista carta donatione fecimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Miro. Sig+num Miro. DURANDUS, CLERICUS (*signe*).*

Danagildus, presbiter, qui ista carta scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

fol. 34.¹

1. *Taca d'humitat a la part superior del text, que afecta "... Dei edificare ...". L'angle superior dret, al recte, també és malmès.*

DURANDUS, CLERICUS (*signe*) és autògraf.

Venda. *Agefred i la seva esposa Guixola [= Guix, Quíxol] venen a Garsenda dues mujades de vinya al comtat de Manresa, al terme del castell de Calders, a la serra de Vilaseca, al Carany, [actual municipi de Calders, comarca de Bages] pel preu de cinc mancusades, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1253.

C. S. N.º. 189¹

Calders.¹

1015.¹[ratllat, amb llapis] **1014 5-I**¹ [a sota, amb llapis]

Arxiu de casa GUITART

TOMO__ PLÉC__

LLIGALL _Vc. N.º. 9

n. 1253¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Egifredo et uxori sue Chixilo, uinditores sumus tibi domna Gersinde, emtores [sic]. Per hac scriptura uindicio nostre uindimus tibi modiatas II de uineas nostras proprias cum illorum arboribus pomiferos uel glandiferos, qui nobis aduenit per nostra comparacione siue et per ullasque uoces. Et sunt ipsas modiatas II de uineas cum ipsa terra ubi sunt ipsas uineas edificatas cum illorum arboribus in comitatum Minorissa, in agencias de castrum Caldarios, in ipsa serra a Vilasecca, in ipso Karango. Et affrontant ipsas modiatas II de uineas: de orient in uinea de Ello et in ipso Karango; de meridie in uinea de Ramio; de occiduo in ipsa strada et in roca; de cerci in uinea de me comparatrice. Quantum in istas afrontaciones includunt sic uindimus tibi ipsas modiatas II de uineas cum illorum arboribus, totum ab integre, cum exio uel regresio earum, in propter precium manchosadas V in res ualentem; et nichil exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predictas uineas de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestate ad tuum proprium. Quod si nos uinditores aut ullusque hommo [*homo*, amb signe d'abrev. damunt la *m*] qui contra hanc ista carta uindicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat ipsas uineas in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista uindicione firma permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta [es deixa *ista*] carta uindicione Nonas [*nns*, amb signe d'abrev. damunt la primera *n* i la *s*] Ianuarii anno XVIII regnante Radeberto rege.

Sig+num Egifredo. Sig+num Chixilo, qui ista uindicione fecimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Giscafredo. Sig+num Petro. Sig+num Iohane.

Addus, sacer, qui ista uindicione scripsit et (signum *-estrella de cinc puntes amb un punt dins de cada punta-*) die et ano [sic] quod supra:

1. *Diversos forats petits; només un, és extens de forma allargassada, afecta lletres, la i i la f d'Egifredo, a la part de les signatures.*

Agefred (Egifredo) i la seva esposa Guixola [= Guix, Quíxol] (Chixilo), i Garsenda (domna Gersinde), es tornen a trobar en tres documents més: 678 (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de

*Bages, núm. 1248 -1012, abril, 22-), ... (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, núm. 1252.1) i 694 (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, núm. 1252.2 -1013, abril, 28-). El nom de l'escrivà sembla que ha de ser Addus =Atto (At). Vegeu Ado (= At) a: Udina Martorell, F., *El archivo condal de Barcelona en los siglos IX-X. Estudio crítico de sus fondos*, CSIC, Escuela de Estudios Medievales, Textos, 18, Imprenta de la Casa Provincial de Caridad, Barcelona, 1951, pàg. 520, i núm. 34, pàgs. 152 i 153 (terra Adone) -Vallfogona, vila de Balbs, 912, febrer, 27-. Pot haver-hi un cert dubte que el nom sigui Desiderius, tot i que a les sigles, suposant que la primera fos una D (DddVS), hi sobraria una d. Aquest escrivà Desiderius és documentat des del 1002, també com a sacerdot, i el seu signum és, igualment, un estel de cinc puntes, però sense el puntejat dins de cada punta, com ho és en aquest cas. Resta el dubte, doncs, de la correcta lectura de la primera lletra, que no és no és gens clara: pot ser A, D, I, ... o bé dues lletres ajuntades, per exemple LI. Malgrat tot, crec que la interpretació bona dona Addus, i aquest és, doncs, el nom de l'escrivà.*

702

1014, gener, 20.

Donació. *Argeleva i els seus fills i filles: Enegó, Èlsia [= Elsa] i Mir, donen a Oniscle i Gelsenda [= Elisenda] mitja mujada de vinya al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità. [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 108.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 398, pàg. 452, ex **O**.

Montpetà siue de mansum de Ruirà.¹

B. N.º. 346¹

1013¹

Donacion de una viña en Montpeytà.¹

20-I-1014¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Argeleua, cum filiis suis et filias, id est: Ennego, Elsia et Miro, nos simul in unum donatores sumus uobis Undisclo et Guillisenda. Per hac scriptura donacionis nostre donamus uobis semodiata I de uinea nostra propria, qui nobis aduenit, a me Argeleua, per complantacione, et a nos infantes per ienitori nostro qui est condam siue per quacumque uoce. Et est ipsa uinea in comitatum Minorisa, in Montepetano. Et afrontad ipsa uinea: de orientis in uia uel in terra de Bonifilio; de meridie in terra de Sancto Benedicto; de occiduo in uinea de Sendredo; de circi in strada. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic donamus uobis ipsa uinea a uestrum propium, ab omni integrietate, cum exiis et regressiis earum, a uestrum propium. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra ista donacionis uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uendicare set componad ipsa uinea in duplo cum omni sua immelioracione. Et in antea ista donacione firma permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista carta donacionis IIIIX Kalendas Februarii anno XVIII regnante Radeuertus rege.

S+num Argeleua. S+num Ennego. S+num Elsia. S+num Miro, qui ista donacionis fecimus et firmare testes rogauimus.

S+num Feriolo. [sic] S+num Adalamiro. S+num Fredario.

Teudalecus, presbiter, qui hista carta donacionis scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

1. Taca d'humitat a la part dreta del text, que ha produït un lleu esvaïment de la tinta, tot i que la part afectada es pot llegir perfectament. Angle superior dret del recte desaparegut; només afecta parcialment una lletra, la ū a la paraula unum (unū).

703

1014, febrer, 8.

Venda. *Riquel* [= Riquelda] i el seu fill *Oruç* [= Orús] venen a *Gescafred* i la seva esposa *Espetosa* mitja mujada de vinya al comtat de *Manresa*, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] *al Pla de Bages, prop del Pujol*, [el Pujol -vila i mas desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] i *de la Guardiola*, [la torre del Santmartí, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] *pel preu de dos mancosos, a pagar en coses que ho valguin.*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 109.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 399, pàg. 453, ex **O**.

M N°. 26.¹

Manresa.¹

pohal.¹

1015.¹

8-II-1014¹ [escrit amb llapis]

In [nomine Domini. Eg]o Richelde, femina, et filio meo Aurucio, uinditores sumus uobis Giscafredus et uxor sua E[spetosa], emtores. Per hac scriptura uindicacionis nostre uindimus uobis semodiata I de uinea nostra [propia qui] nobis aduenit per comparacione. Et est ipsa uinea in comitatum Minorisa, in Campo Baias prope i[ps]o Poz]olo et ipsa Guardiola. Et afrontat ipsa uinea: de orientis in uinea de Oliba; de meridie in u[inea] de uos comparatores uel uestros eres; de hocciduo in uinea de uos comparatores; de circii [in u]inea de Oliba uel in terra de Ansulfus. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindi[mu]s uobis ipsa uinea totum ab integrum cum exio uel regresio suo in propter precidum mancosos II [in r]em ualentem et nichil exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa uinea de [n]ostro iuro in uestro tradimus domineo potestatem ad omnia que facere uolueritis. Quod si nos uinditores [a]ut ullusque omo qui contra hanc ista carta uindicacione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat in duplo cum omnem suam inmeliacionem. Et in antea ista uindicacione firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta ista uindicacione VI Idus Februarii anno XVIII reynante Raibertus rege.

Sing+num Richelde. Sing+num Aurucio, qui ista uindicacione fecit et testes firmare rogauit.
Sing+num Olibane. Sing+num Seniofredus. Sing+num Godemar.

SCLUA, sacer, scripsit et (SSS) die uel anno quod supra.

fol. 21.¹

1. *Aquest document* (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 109), *datat el 8 de febrer de 1014, comparteix el mateix pergami amb un altre document. El present ocupa la part dreta del pergami, i al costat esquerre hi ha l'altre document, datat sis dies més tard, el dia 14* (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 102.2). *Taca d'humitat en forma de triangle invertit a la part superior esquerra -la caplletra inicial I, decorada, és afectada només a l'extrem inferior o cua- que ha esvait del tot la tinta (per això les paraules que manquen, reconstruïdes -fins on és possible- entre claudàtors, té un volum de lletres decreixent). Caplletra inicial I decorada (bona per a reproduir). Diversos forats petits a la part inferior del text, per sota de la signatura de l'escrivà, de manera que no afecten, tanmateix, la seva lectura correcta. Encara dos petits talls i un forat minúscul al lateral esquerre, part superior, que no afecten cap lletra.*

704

1014, febrer, 14.

Venda. *Sunyer i la seva esposa Maria venen a Gescafred i la seva esposa Espetosa dues peces de vinya, que tenen per complantació, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, a l'Arca, [vers el Poal, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] pel preu de quatre mancosos, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 102.2.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 400, pàg. 454, ex **O**.

M N°. 26.²

Manresa.³

pohal.⁴

1015.⁵

14-II-1014⁶

In nomine Domini. Ego Suniario⁷ et uxor⁸ mea Maria,⁹ uinditores¹⁰ sumus uobis Giscafredus¹¹ et uxor¹² sua¹³ Espetosa,¹⁴ emtores.¹⁵ Per hac¹⁶ scriptura uindicacionis¹⁷ nostre¹⁸ uindimus¹⁹ uobis pecias II de uinea nostra propria, qui nobis aduenit per complantacione. Et sunt ipsas II pecias de uinea in comitatum²⁰ Minorisa,²¹ in Campo Bagas,²² ad ipsa Archa.²³ Et afrontant²⁴ ipsas II pecias de uinea: de orientis²⁵ in istrada;²⁶ de meridie in uinea de Undela;²⁷ de hocciduo²⁸ in uinea de Seniofredus²⁹ uel eres³⁰ suos; de circi³¹ in uinea de Francemirus³² uel de uos comparatores. Quantum infra istas afrontaciones³³ includunt sic uindimus³⁴ uobis ipsas II pecias de uinea, totum ab integum, cum exio uel regresio³⁵ suo, in propter precidum³⁶ manchosos³⁷ IIII in rem ualentem. Et nichil³⁸ exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predictas ipsas duas pecias de uinea de nostro iuro in uestro tradimus domineo³⁹ potestatem⁴⁰ ad omnia que⁴¹ facere uolueritis. Quod si nos uinditores⁴² aut ullusque omo⁴³ qui contra hanc ista carta uindicacione⁴⁴ uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁴⁵ componat in duplo cum omnem⁴⁶ suam⁴⁷ inmelioracionem.⁴⁸ Et in antea ista uindicio⁴⁹ firma et stabilis permaneat⁵⁰ omnique tempore.

Facta ista uindicio⁵¹ XVI Kalendas Marci⁵² anno XVIII rengnante⁵³ Raibertus⁵⁴ rege.⁵⁵

Sing+num Suniario.⁵⁶ Sing+num Maria, qui ista carta uindicione⁵⁷ fecit et testes firmare rogauit.

Sing+num Undela.⁵⁸ Sing+num Olibane.⁵⁹ Sing+num Seniofredus.⁶⁰

Sclua,⁶¹ sacer,⁶² scripsit et (SSS) die uel anno quod supra.

fol. 22.⁶³

1. *Aquest document (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 102.2), datat el 14 de febrer de 1014, comparteix el mateix pergami amb un altre document. El present ocupa la part esquerra del pergami, i al costat dret hi ha l'altre document, datat sis dies abans, el 8 (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 109), les paraules esborrades del qual han pogut ser suplertes gràcies al segon, més ben parat de la humitat. Caplletra inicial I, decorada (bona per a reproduir), molt semblant a la del núm. 109. Malmès per una rascadura a l'extrem dret del text, malgrat que cap lletra en sigui afectada.*

2. M N°. 26.

3. Manresa.

4. pahal.

5. 1015.

6. 14-II-1014, escrit amb llapis.

7. Suniario a O, per Suniarius.

8. uxor a O, per uxori.

9. Maria a O.

10. uinditores a O, per uenditores.

11. Giscafredus a O.

12. uxor a O, per uxori.

13. sua a O, per tua.

14. Espetosa a O.

15. emtores a O, per emptores.

16. hac a O, per hanc.

17. uindicionis a O, per uenditionis.

18. nostre a O, per nostra.

19. uindimus a O, per uendimus.

20. comitatum a O, per comitatu.

21. Minorisa a O, per Minorisensi.

22. Bagas (en català) a O, per Baiensi (en llatí).

23. Archa (en català) a O.

24. afrontant a O, per affrontant.

25. orientis a O, per oriente.

26. istrada (en català) a O. Segons l'ortografia catalana actual: estrada.

27. de Undela a O, per Undelani.

28. hocciduo a O, per occiduo.

29. de Seniofredus a O, per Seniofredi.

30. eres a O, per heres.

31. circi a O, per circio.

32. de Francemirus a O, per Francemiri.

33. afrontaciones a O, per affrontationes.

34. uindimus a O, per uendimus.

35. regresio a O, per regressio.

36. precidum a O, per precium.

37. muchosos (en català) a O.

38. nichil a O, per nihil.

39. domineo a O, per dominio et.

40. potestatem a O, per potestate.

41. que a O, per quod.

42. uinditores a **O**, per uenditores.
43. omo a **O**, per homo.
44. uindicione a **O**, per uenditionis.
45. set a **O**, variant admesa, en llatí, de sed.
46. omnem a **O**, per omni.
47. suam a **O**, per sua.
48. immelioracionem a **O**, per immelioratione.
49. uindicio a **O**, per uenditio o carta uenditionis.
50. *Tot seguit hi hauria d'haver: modo uel.*
51. uindicio a **O**, per uenditio o carta uenditionis.
52. Kalendas Marci a **O**, per Kalendarum Martiarum.
53. rengnante a **O**, per regnante.
54. Raibertus a **O**, per Raiberto.
55. rege a **O**, per regi.
56. Suniario a **O**, per Suniarii.
57. uindicione a **O**, per uenditionis.
58. Undela a **O**, per Undelani.
59. Olibane a **O**, per Olibani.
60. Seniofredus a **O**, per Seniofredi.
61. Sclua amb majúscules a **O**.
62. sacer a **O**, per sacerdos.
63. *Mitjans del segle XIX (a l'angle inferior dret de l'anvers, escrit amb tinta).*

705

1014, febrer, 15.

Venda. *Ermemir i la seva esposa Imol, i Maria, venen a Savaric i la seva esposa Guinedella terres i vinyes, conreus i erms, amb arbres fruiters i glaners, que tenen dels seus pares i per llur heretat i per altre dret, al comtat de Manresa, a la vall del castell de Marfà, [terme de Marfà, actual municipi de Castelleir, subcomarca de Moianès, comarca de Vallès Oriental] pel preu de quatre sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 2ª sèrie, núm. 1254.

G. [A?] [1?]77.¹

[regist extens, de vuit línies d'extensió, gairebé esborrat, il·legible]¹

Carta antiga de Marfa¹

N. 146 segons lo Indice nou¹

Marfà.¹

1014.¹ 17-II¹ [sic] [17-II a sota, amb llapis]

Venda de tierra entre particulars en Marfá.¹

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC 10

LLIGALL ___ N.º. 286

1

n. 1254¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Ermemirus et uxori sue Imul, et Maria, nos simul in unum uinditores sumus uobis Sauarigo, et uxori sua Guidenel, emptores [sic]. Per hanc scriptura [*tura*, sobrelineat] uindiccionis nostre uindimus uobis teras et uineas, cultas uel ermas, cum arboribus pomiferis uel glaniferis, et omnia genera arborum qui infra sunt, qui nobis aduenit per genitoris nostros uel per nostra eredita siue per quacumque uoce. Et est ipsa hec omnia in chomitatum Minorisa, in uale de kastro Marfano. Et adfrontat ipsa hec omnia: de orientis in ipso kasal de Forte; de meridie in ipso chol uel in ipsa strada plubica; de occiduo in ipses Chanales; de circii in ipso rio. Quantum infra istas IIII afrontaciones includunt sic uindimus uobis ipsas teras et uineas cultas ermas cum illorum arboribus, totum ab integrum, cum exios uel regresios suos, in propter precium [*in propter precium*, interlineat a sobre] solidos IIII in rem ualentem. Et nichil de ipso precio aput uos, emtores, exinde non remansit. Est manifestum. Quem uero predicta hec omnia quod superius resonat de nostro iuro in tuo tradimus dominio et potestate ad proprium. Quod si nos uinditores ad uullusque ommo [sic] qui contrat [sic] hanc ista scriptura uindiccionem uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componamus uobis in duplo cum omnia sua imelioracione. [sic] Et in antea ista scriptura firma stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista scriptura uindiccionem XIII Kalendas Marcii anno XVIII regante [sic] Radbertus reg. [sic]

Si+gnum Ermemir. Si+gnum Imul. Si+gnum Maria, qui ista uindiccionem fecimus et firmare rogauimus. Si+gnum Godmar. Si+gnum Mir. Sig+num Ellemar.

(*signe*) Desiderius, sacer, cum literas suprapositasin uersio VII, scripsit (signum -estrella de cinc puntes-) die et anno quod supra:

1. *Algunes parts del pergami són tacades, probablement per contacte amb un altre pergami i l'efecte de la humitat. Tres forats, dos d'ells petits; l'altre, una mica més gran. Cap afecta el text.*

Segons un document del 1107 (citat a: *Els castells catalans*, Rafal Dalmau, vol. V, pàg. 520), Estefania, esposa de Ponç de Calders, donà el mas Erola al monestir de Sant Benet de Bages, en reparació dels danys causats al cenobi en retenir injustament uns terrenys *in castro Segur et in batlia de ualle Marfano* (Arxiu Guitart, Lligall 3, núm. 1, plec Cal. -segons LLADÓ, Josep, prev., "Geografia comarcana. Calders", a *Butlletí del Centre Excursionista de la Comarca de Bages*, núm. 132, Manresa, agost 1929, pàg. 344-).

706

1014, febrer, 19.

Donació pietosa. *Trudelenda*, [dona] *dóna al monestir de Sant Benet [de Bages] quatre mujades de vinya al comtat de Manresa*, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] *prop de Sant Fruitós, al Pla de Bages*, [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] *que té per donació testamentària del seu espòs Guitard*, [= Guitart] *difunt, que al seu torn les obtingué per via judicial. La donació és per a remei de l'ànima de l'esmentat Guitard.* [= Guitart]¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1255.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 401, pàg. 455, ex O.

donacio de un camp a Sent frutos e es tant antiga que no val molt empero es bona a [...][...] en[...] vos¹ [lletra del s. XV ?]

Donacio a S. Benet de unas viñas en S. fructuos¹**n 36¹****d.¹** [a l'angle superior esquerre, costat del revers]**1013**¹[ratllat, amb llapis] **S. Fructuos.**¹**1014 ? IV (?)¹** [a sota, amb llapis]**Arxiu de casa GUITART****TOMO__ PLÉC _S.F_****LLIGALL __ N°. 68.**
_____₁**n. 1255¹** [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Trudelendes, donatrice sum ad domum Sancti Benedicti cenobii. Per hanc scriptura donacionis me dono namque ad domum Dei et Sancti Benedicti cenobii, modiatas III^{or} de uineas meas proprias, qui mihi aduenit de uiro meo per sua donacione siue per suum testamentum siue per suum iudicium que est roboratum, siue per omnesque ces [sic]. Et est ipsa hec omnia in comitatum Minorissa, prope Sancti Fructuosi, in Campo Bagas. Et afrontat, ipsas terras cum uineas qui ibidem sunt edificatas: de orientis et de meridie cum illorum afrontaciones. Quantum infra istas afrontaciones includunt, sic dono a domum Sancti Benedicti ipsas modiatas III de uineas et semodiatas propter Deum et remedium de anime de uiro meo nomine Guitardus, ut Deus omnipotens [*omps*, amb signe d'abrev. damunt la *p*] propiciis sit ei cum omnibus sanctis eius ut inouisimo [sic] die inimicus non possit nocere. Sic dono et sic trado a domum Sancti Benedicti cenobii, ad uocem illorum ut Deus adiutor sit ei, ut lucem uideatur cum sanctis [*scis*] suis. Quod si ego, donatrice, aut ullusque ommo aut de filiis meis aut de propinquis meis aut ullusque omo uel in rogata persona uoluerit ista carta donacione uoluerit disrumpere, non hoc ualeat uidicare [sic; ha de ser *uindicare*] set [sic] compono aut componat ista omnia quod superius insertum est in duplo, uel in duplo aut quantum uel tantum aut quantum. Et si hoc uoluerit ista donacione carta, et cum Iuda uero Domini participacionem habeant in infernum. Et Beelzebub, principem domoniorum, [sic] in claustris infernis participacionem habeant.

Facta ista car [sic] donacione XI [Kalendas] Marci anno XVIII regnante Radebertus rege.

S+num Trudelendes, qui ista carta donacione fecit [*fec*, amb signe d'abrev. damunt la *c*] et firmavit, et testes firmare rogauit. S+num Guifredus. Vvadamirus, sacer (*signe*).* Ermemiro, sacer (*signe*).*

(*signe*) Rechosindus, subdiaconus, qui ista carta donacione [do seguit de diccione, ratllat i després nacione] scripsit cum litteras fusas scripsit die et anno quod supra.

13¹

1. *Dos forats petits al marge esquerre (anvers). Vvadamirus, sacer (signe) i Ermemiro, sacer (signe), són autògrafs.*

Donació testamentària. *Ratrud*, [= Ratruda] [vídua de Guifred (= Gifreu), difunt] *Borrell*, *Domnuç*, *Geribert*, [= Gibert] *Argemir i Maiol*, *tutors i marmessors de Guifred*, [= Gifreu] *difunt*, *donen al monestir de Sant Benet de Bages un alou (terres i vinyes, cases, casals, horts i hortals amb els arbres fruiters i no fruiters), que tenen per compra i altre dret, al comtat de Manresa, al terme [de la ciutat] de Manresa.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 110.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 402, pàg. 456, ex O.

b. Cita de 1982: BENET I CLARÀ, Albert, “L’origen de la família Calders”, pàg. 18.

224¹ [escrit damunt d’un regest, probablement del s. XV (?), mutilat perquè el pergami va ser retallat posteriorment, potser a principis del segle XIX, del qual només se’n conserven -i se’n poden llegir algunes lletres: ‘... de ... **Mino**(risa)’. A sota, en tinta i cal·ligrafia que semblen ser del final de l’època moderna, del segle XVIII, hi ha escrit el que resta -degut al mateix motiu, perquè el pergami va ser retallat per la part inferior- d’un regest, la lletra gairebé esborrat: ‘(do)**nacio** **Manrresa**’]

1013¹

Manresa.¹

1015.¹

Los Marmesores de Wifredo dan al Monasterio sus alodios en Manresa, cuyas afrontaciones designan.¹

11-III-1014¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Ratrud, femina, et Borrellus, et Donnutio, et Geribertus, et Argemir, et Maiol, qui sumus tutores uel manumissores de homine nomine Vuifredo, facimus carta ad domum Sancti Benedicti cenobii, qui est fundatus in Baias, prope amne Lubricato, de alaude quod abebat in chomitatu Minoresa uel infra eius termines, id sunt: terras et uineas, kasas, casalibus, hortis, ortalibus cum illorum arboribus pomiferis uel inpomiferis, et terras cultas uel eremas, qui illi adueniunt de comparatione uel de quacumque uoce. Et afrontat ipsa prefata omnia: de parte orientis in flume Lubricato; de meridie in marung de Iohane; de occiduo in alueo Kardosner; de circi in puiol Salamir uel per ipsa strada qui pergit inde. Quantum istas afrontaciones includunt sic donamus ista predicta omnia tam terras quam uineas et pane et uino in uasculis maioribus uel minoribus, quantum ibidem abebat condam Wifredus uel uxor sua Ratrud ab integrum. Quod si nos donatores aut ullusque homo qui contra ista carta donationis uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare quod requirit set componat in duplum cum omni sua inmellioratione, et ista firma permaneat [s’ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista carta donatio V Idus Marcii anno XVIII regnante Radbertus rex. [sic]

S+ Ratrud. S+ Borrellus. S+ Donnutio. S+ Geriberto. S+ Maiol. S+ Argemir, qui ista carta fecimus et firmamus et firmare rogauimus. S+ Odegario. S+ Seniofredo. S+ Wilielmo.

Eldomares, leuita, qui ista carta scripxit et (*signe*) die anno quod supra.

fol. 35.¹

1. *Dos tallets minúsculs a la part esquerra del recte, si bé no sembla que foren fets expressament.*
2. BENET (cf. **b**) *identifica Domnuç amb Sendred, anomenat Domnuç, o Domnuç de Calders (984-+1021), fill de Trasoard. També considera que Geribert és el seu fill.*

708

1014, setembre, 18.

Venda. *Guinedella i Abo venen a Oliba i la seva esposa Sinyer una peça de vinya al comtat de Manresa, al terme de la ciutat, a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de quatre sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 101.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 403, pàg. 457, ex **O**.

k[arta] de Montepetano¹

B N.º 405¹

1013.¹

Venta â favor de Olibano de una viña en Montpeyta.¹

no fa per S. Benet=¹

18-IX-1014¹ [escrit amb llapis]

In nomine [Domini. E]go Guinedilde et Abone, uinditores sumus uobis Olibane et uxor sua Senior, emtores. Per hanc scriptura uindicacionis nostre uindimus uobis pecia I de uinea nostra propria qui nobis aduenit per ienitorum nostrorum. Et² ipsa uinea in comitatum Minorisa in agacencia de ipsa ciuitate, in locum que uocant Montpeittano. Et afrontat ipsa uinea: de orientis in uinea³ Seniofredus; de meridie in uinea de Eldemar, sacer, uel eres suos; de hocciduo in uinea de Unifredus uel eres suos; de circi in torrente uel in uinea de Salamone uel eres suos. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindimus uobis ipsa uinea totum ab integrum cum exio uel regrio⁴ suo in propter precidum solidos IIIIor in rem ualentem, et nichil⁵ exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa uinea de nostro iuro in uestro tradimus domineo potestatem ad omnia que facere uolueritis. Quod si nos uinditores aut ullusque omo qui contra hanc ista carta uindicacione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set conponat in duplo cum omne suam inmelioracionem. Et in antea ista uindicacio firma et stabilis permaneat⁶ omnique tempore.

Facta ista uindicacio XIII Kalendas Hoctubre anno XVIII reingnante Raibertus rege.

Sing+num Guinedilde. Sing+num Abone, nos qui ista carta uindicacione fecit et testes firmare rogauit. Sing+num Seniulfus. Sing+num Ermemirus. Sing+num alio Ermemirus.

Sclua⁷, sacer, scripsit et (*signe*) die uel anno quod supra.

1. *Caplletra inicial I decorada (bona per a reproduir). Taca d'humitat irregular que afecta gairebé la totalitat del terç esquerre del text, tant a la part superior com a la mitja i la inferior, deixant intacta una petita franja l'extrem esquerre -per aquest motiu no n'ha estat afectada la caplletra-. Dues petites taques d'humitat, també, damunt d'anno i quod, a la part on signa l'escrivà. Diversos*

forats petits per tot el text, que no n'afecten, tanmateix, la seva lectura correcta. Petit tall al lateral esquerre, part inferior, que no afecta cap lletra.

2 Falta est.

3 Falta de.

4 Hauria de ser: regresio

5 Forma correcta: nihil

6 Tot seguit hauria d'anar-hi: modo uel.

7 Amb majúscules a O.

709

1015, febrer, 2.

Venda. Adroer i la seva esposa Guinedella venen a Bella, dona, una peça de vinya, que tenen per compra i altre dret, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de dos sous, a pagar en coses que ho valguin.¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 111.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 404, pàg. 458, ex O.

Montpetan¹

no fa per S. Benet¹

B N° 426¹

1014.¹

Venta a favor de Bela de una viña en Monpeyta.¹

2-II-1015¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Adroario et uxori sue Guinedilde, uinditores sumus tibi Bela, femina, emtrice. Per hac scriptura uindiccionis nostre uindimus tibi pecia I de uinea nostra propria qui nobis aduenit per comparacione siue per quacumque uoce. Et est ipsa uinea in comitatum Minorisa in locum que dicunt Montepeitano. Et afrontad ipsa uinea: de orientis in uinea de Anestesa; de meridie in uinea de Guadaldo; de hocciduo in terra de Loderigo; de circi in uinea de Trasuerdo uel de Anestesa. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindimus tibi ipsa uinea ab omni integrietate cum exio et regressio suo in propter precium solidos II in rem ualentem, et nichil exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa uinea de nostro iuro in tua tradimus dominio et potestate abendi, uindendi, donandi seut comutandi, ut in Dei nomine firma abeas potestate.

Facta ista carta uindiccionis IIII Nonas Februarii anno XVIII regnante Radeuertus reie.

S+num Adroario. S+num Guinedille, qui ista carta uindiccionis fecimus et firmare testes rogauimus. S+num Dolquido. S+num Teitardus. S+num Iocfredus.

Teudalecus, presbiter, qui hoc scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

1. Forat a l'angle superior esquerre del pergami, que no afecta cap lletra.

Venda. *Mir ven a Sendred [= Sindreu] i la seva esposa Orfeta un alou, la seva heretat, (casa amb uicarie, hort, terra i arbres de moltes menes) que té del seu pare i per altres drets al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al terme de Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu d'un mancús i mig d'or cuit, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 112.1.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 405, pàg. 459, ex **O**.

Montpeta.²

Montpeta siue de mansum de Ruuir.³

Venda inter laicos

Montpeita siue de mansum Rouira=⁴

St. frutuós⁵

B. N.º. 652⁶

1014

Venta de tierras en Monpeyta⁷

11-II-1015⁸ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Miro,⁹ uinditor¹⁰ sum uobis Sendredus¹¹ et uxori¹² tua Orfeta,¹³ emptores. Per hanc scriptura uindicionis¹⁴ mee¹⁵ uindo¹⁶ uobis alaudum¹⁷ meum proprium, qui michi¹⁸ aduenit de genitori¹⁹ meo uel per quacumque uoces.²⁰ Id sunt: chasa²¹ cum solo et superposito et uicarie²² et in orto²³ et in terra et in arboribus de multa genera.²⁴ Sic uindo²⁵ uobis ipsa mea ereditate²⁶ et ipsum alaudum²⁷ in comitatu Minorisa,²⁸ in terminio²⁹ de Montepetano.³⁰ Et afrontad³¹ hec omnia: de parte orientis³² in terra de Onisclo³³ et de Gilisenna;³⁴ et de meridie in ipso torrente qui discurrit per tempus pluuiarum; de occiduo in terra de Ennego;³⁵ et de circi³⁶ in ipsa chasa³⁷ de Onisclo³⁸ et de Gilisenna. Quantum infra istas totas afrontationes³⁹ includunt sic uindo⁴⁰ uobis ipsum alaudum,⁴¹ totum ab integrum, cum exiis uel regresiis⁴² earum,⁴³ in propter precium mancuso I de auro cocto⁴⁴ et medium, in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero hec omnia superius scripta de meo iuro in uestro trado dominio et potestate ad faciendum omnia quod uolueris. Ita quod si ego uinditore⁴⁵ aut ullusque omo⁴⁶ qui contra ista charta⁴⁷ uindicionis⁴⁸ uenerit pro inrumpendum non hoc ualead⁴⁹ uindicare quod requirit set⁵⁰ componat in duplo cum sua meloracione.⁵¹ Et in antea ista charta⁵² uinditione⁵³ firma et stabilis permaneat⁵⁴ omnique tempore.

Facta ista charta⁵⁵ uindicionis⁵⁶ XVIII Kalendas⁵⁷ Marcii⁵⁸ anno XVIII regnante Radebertus⁵⁹ rex.⁶⁰

Sign+um Miro,⁶¹ qui ista charta⁶² uindicionis⁶³ feci et firmare rogau. Sign+um Cesero.⁶⁴ Sign+um Adalimir.⁶⁵ Sign+um Fredario.⁶⁶

(SS) Petrus, leuita, qui ista harta⁶⁷ scripsit et sub(scrip)sit⁶⁸ die et anno quod supra et in regulo⁶⁹ quinto abeat⁷⁰ litteras positas.⁷¹

1. *Aquest document, datat l'11 de febrer de 1015, comparteix el mateix pergami amb un altre document. Ambdós tenien una sola signatura: núm. 112. Aquest ocupa la part superior del pergami (l'hi hem donat la signatura núm. 112.1), i, separat per una línia, a la part inferior, hi ha l'altre document, datat onze dies més tard, el dia 22 (al que hem donat la signatura de 112.2). Diversos talls petits a la part superior esquerra del pergami, que no afecten, tanmateix, cap lletra. També hi ha un petit forat al lateral dret, més o menys al centre, que no afecta tampoc cap lletra del núm. 112.2. Tinta una mica esvaïda a la primera línia del text i del document núm. 112.1, i el final de les línies segona i tercera del mateix document, tot que es pot llegir.*

2. Montpeta.

3. Montpeta siue de mansum de Ruuira.

4. Venda inter laicos. Montpeita siue de mansum Rouira=

5. St. frutuus

6. B. N°. 652

7. 1014.

Venta de tierras en Monpeyta⁷

8. *Escrit amb llapis.*

9. Miro a **O**.

10. uinditor a **O**, per uenditor.

11. Sendredus a **O**, per Sendredum (*ha de respondre a la pregunta a qui o per a qui*).

12. uxori a **O**, per uxor.

13. Orfeta (*en català*) a **O**.

14. uindicionis uenditionis.

15. mee a **O**, per mea.

16. uindo a **O**, per uendo.

17. alaudum a **O**, per alodem.

18. michi a **O**, per mihi.

19. genitori a **O**, per genitore.

20. per quacumque uoces a **O**, per per quacumque uoce o per quascumque uoces.

21. chasa a **O**, per casa.

22. uicarie a **O**, per uicaria.

23. in orto a **O**, per horto.

24. et in terra et in arboribus de multa genera a **O**, per terra et arbores multi generi.

25. uindo a **O**, per uendo.

26. ereditate a **O**, per hereditate.

27. alaudum a **O**, per alodem.

28. Minorisa a **O**, per Minorisensi.

29. terminio a **O**, per termino.

30. de Montepetano a **O**.

31. afrontad a **O**, per affrontat.

32. orientis a **O**, per oriente.

33. de Onisclo a **O**, per Oniscli..

34. Gilisenna (*en català llatinitzat*) a **O**, Gilisenda (*en llatí*).

35. de Ennego a **O**, per Ennegoni.

36. circi a **O**, per circio.

37. chasa a **O**, per casa.

38. de Onisclo a **O**, per Oniscli.

39. afrontationes a **O**, per afrontationes.

40. uindo a **O**, per uendo.

41. alaudum a **O**, per alodem.

42. regresiis a **O**, per regressiis.

43. earum a **O**, per eis.

44. de auro cocto a **O**, per auri cocti.

45. uinditore a **O**, *per* uenditor.
46. omo a **O**, *per* homo.
47. charta a **O**, *per* carta.
48. uindicionis a **O**, *per* uenditionis.
49. ualead a **O**, *per* ualeat.
50. set a **O**, *per* sed.
51. cum sua meloracione [sic] *sobrelineat, en lletra menuda; per* cum sua immelioratione.
52. charta a **O**, *per* carta.
53. uinditione a **O**, *per* uenditionis.
54. *Tot seguit hi hauria d'haver: modo uel.*
55. charta a **O**, *per* carta.
56. uindicionis a **O**, *per* uenditionis.
57. Kalendas a **O**, *per* Kalendarum.
58. Marcii a **O**, *per* Martiarum.
59. Radebertus a **O**, *per* Radeberto.
60. rex a **O**, *per* regi.
61. Miro a **O**, *per* Mironis.
62. charta a **O**, *per* carta.
63. uindicionis a **O**, *per* uenditionis.
64. Cesero -de Ceser- (*en català llatinitzat*) a **O**, *per* Cesarii (*en llatí*).
65. Adalamir (*en català*) a **O**, Adalamiri (*en llatí*).
66. Fredario a **O**, *per* Fredarii.
67. harta a **O**, *per* carta.
68. sub (S)sit a **O**.
69. regulo a **O**, *per* linea (ordo o series *no són emprades mai*).
70. abeat a **O**, *per* habeat.
71. litteras positas a **O**. *Es refereix a cum sua meloracione (vegeu la nota 51), escrit entre les línies quarta i cinquena.*

711

1015, febrer, 12.

Venda. *Sala i la seva esposa Riquel [= Riquelda] venen a Ràmio, abat [de Sant Benet de Bages] una peça de terra amb vinya al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pujol, al Prat vescomtal, [el Pujol -vila i mas desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de cinc sous, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 113.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 406, pàg. 460, ex **O**.

B n.º. 549¹

Pozol¹

emit Ramio in prato de uicecomite I trocium terre¹

termino de Bages¹

1015¹

Sanla y su Muger venden â Ramio Abad de S. Benito una pieza de tierra con una viña en el Podol, ò en el Prado del Bisconde por precio de 5 s.¹

12-II-1015¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Sanla et uxori sue Ricelle, uinditores sumus tibi Ramio, indignus aba, emptore. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus tibi pecia I de terra cum uinea. Et est ipsa terra cum uinea in comitatu Minorisa uel ad ipso Podol siue in Prado de uicecomite. Et afrontad ipsa terra um uinea: de parte orientis in terra cum uinea de Sancti Benedicti; de meridie simul; de occiduo in terra cum uinea de uicecomite; de parte uero circi simul de Sancti Benedicti. Quantum infra istas totas afrontaciones includunt sic uindimus tibi terra cum ipsa uinea totum ab integrum cum exiis uel regressiis earum in propter precium solidos V in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero hec omnia superius scripta de nostro iuramus in tuo tradimus dominio et potestate ad faciendum omnia quod uolueris. Ita quod si nos uinditores aut ullusque omo qui contra ista charta uindicionis uenerit pro inrumpendum non hoc ualead uindicare quod requirit set in duplo componat cum omnem suam inmelioratione. Et in antea ista charta uindicionis firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista charta uindicionis XVIII Kalendas Marcii anno XVIII regnante Radbertus rex. [sic]

Sign+um Sanla. Sign+um Richelle, qui ista charta uindicionis feci et firmare rogauit. Sign+um Gotmarus. Sign+um Seniofredus. Sign+um Gitardus.

(SSS) Petrus, leuita, qui ista scriptura scripsit et sub(SSS)sit die et anno quod supra.

13¹

1. *Document redactat pel mateix escrivà que féu els núms. 112.1 i 112.2 (signatura d'arxiu: núm. 112). Tinta esvaïda en alguns punts. Per causa d'una taca d'humitat, que afecta l'angle superior dret, han restat afectades algunes paraules del final de les línies segona (meridie) i tercera (terra cum), si bé es poden llegir.*

712

1015, febrer, 17.

Venda. *Ermemir i la seva esposa Avonda venen a [...] sis quarterades de vinya al comtat de Manresa, al [terme del] castell de Calders, prop de l'Angle, al Palou, [parròquia de Viladecavalls, actual municipi de Calders, comarca de Bages] pel preu de quatre mancosos.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1256.

[V]illa de caualls.¹

Vila de Caballs.¹

1016.¹ [ratllat]

1015 13-II¹ [a sota, amb llapis]

Arxiu de casa GUITART

TOMO _____ **PLÉC** _____

LLIGALL _____ **Nº** _____

n. 1256¹ [escrit amb llapis]

In [nomine Domini. Ego Ermemirus et uxor sua Abunda, uindimus tibi Per] hanc scriptura uindicionis nostre uindimus tibi quarteradas VI de uineas, [qui nobis aduenit per nostra compara]cione. Et sunt, ipsas quarteradas VI de uineas, in comitatum Manresa, in castrum Caldarios, prope ipso Angulo, ad [...] Palazolo. Et affrontant, ipsas quarteradas VI de uineas: de oriente in stradas qui pergunt ad Nauarculas uel ad ipso Angulo; de meridie in ipsa Serra uel in uinea de Isarno uel de Bonomir; de occiduo in uinea de Cixolo; et de circii, in uia qui uadit ad ipso Angulo uel in ipsa Maiola. Quantum infra histas III affrontaciones includunt, sic uindimus tibi ipsas quarteradas VI de uineas ab omni integrietate, cum exiis uel regressiis earum, in propter precio manchosos III in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta uinea de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestate faciendi quod uolueris quod tuum proprium. Quod si nos, uinditores, aut ullusque homo, qui contra hanc hista carta uindicione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set [sic] conponamus hista uinea in duplo cum omnem suam inmelioracione. Et in antea hista uindicione firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta hista uindicione XIII Kalendas Marcii anno XVIII regnante Radebertus rex. [sic]

Sig+num Ermemirus. Sig+num Abunda, qui hista uindicione fecimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Eldesindo. Sig+num Gondefredus. Iodericus, [tant pot ser *Odericus* com *Lodericus*] clericus.

Salomon, sacer, qui hista uindicione scripsit et (*signe*) sub die et anno quod supra.

1. *Les dues línies superiors són pràcticament il·legibles a causa de l'engrut d'una cola. El pergami ha estat retallat pel marge inferior, de manera que a [V]illa de caualls, escrit al revers, s'ha eliminat la V.*

713

1015, febrer, 22.

Venda. *Argeleva i els seus fills: Enegó, Mir i Oniscle, i la seva esposa Gilsenda, [= Elisenda] venen a Sendred [= Sindreu] i la seva esposa Orfeta un alou al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de deu mancusos i dos sous de diners.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 112.2.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, Història de Manresa. *Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 408, pàg. 465, ex **O**.

Montpeta.¹

Montpeta siue de mansum de Ruuira.¹

Venda inter laicos

Montpeita siue de mansum Rouira=¹

St. frutuos¹

B. N°. 652¹

1014

Venta de tierras en Monpeyta¹22-II-1015¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Argeleva, et filio: Ennego et Miro et Onisclo, et uxor mea Gilsenna, nos simul in unum uinditores sumus uobis Sendredus et uxor tua Orfeta, emptores. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus uobis alaudum nostrum proprium quod abemus uel abere debemus. Et aduenit a me Argeleua per uiro meo et ad alios superius scriptos per genitores uel per quacumque uoces. Id sunt: casas cum solos et superpositos et columbario et curte et orto et arbores de multa genera. Et est ipsum alaudum in comitatu Minorisa uel in Montepetano. Et afrontat hec alaudum superius scriptum: de meoriente [la o escrita damunt e; devia voler escriure *meridie*] in terra de me comparatore uel de suos eres; de meridie in torrente qui discurrit per tempus pluuiarum uel in terra de Sancti Benedicti; de occiduo in terra de Bonifilio siue in strada; de circi in uia qui pergit ubique uel in terra de Trasoario. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindimus uobis totum ab integrum cum exiis uel regressiis earum in propter precium mancosos X et solidos II de dinarios. Et est manifestum. Quem uero hec omnia de nostro iuramus in uestro tradimus dominio et potestate ad faciendum omnia quod uolueris. Ita quod si nos uinditores aut ullusque omo qui contra ista carta uindicionis uenerit pro inrumpendum non hoc ualead uindicare quod requirit set in duplo componat cum sua melioratione. Et in antea ista carta uindicionis firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista charta uindicionis VIII Kalendas Marcii anno XVIII regnante Radebertus rex. [sic]

Sign+um Argeleua. Sign+um Ennego. Sign+um Miro. Sign+um Onisclo. Sign+um Gilsenna, qui ista carta uindicionis fecimus et firmare rogauimus. Sign+um Cesero. Sign+um Adalampir. Sign+um Fredario.

(SS) PPetrus [sic], leuita, qui ista charta scripsit et sub(S)sit die et anno quod supra.

1. *Aquest document, datat el 22 de febrer de 1015, comparteix el mateix pergami amb un altre document. Ambdós tenien una sola signatura: núm. 112. Aquest ocupa la part inferior del pergami (li hem donat la signatura núm. 112.2), i, separat per una línia, a la part superior, hi ha l'altre document, datat onze dies abans, el dia 11 (al que hem donat la signatura de 112.1). Diversos talls petits a la part superior esquerra del pergami, que no afecten, tanmateix, cap lletra del núm. 112.1. També hi ha un petit forat al lateral dret, més o menys al centre del pergami, que no afecta cap lletra d'aquest document (núm. 112.2). És interessant de veure la indecisió en l'escriptura d'algunes lletres; així, una mateixa paraula és escrita diferentment, tant en un com en altre documents: orientis i oriente, uindicionis i uinditionis, regresiis i regressiis, charta i carta o, també, dinarios, comparatore, ...; d'altra banda, aquesta fluctuació i manca de fixació de certes lletres i sons és habitual i no només la trobem en aquest escrit.*

714

1015, març, 3.

Venda. *Eldesind [= Elesèn] i la seva esposa Guisla [= Guilla] venen a Bonfill, [= Bofill] la seva esposa Ermetruit [= Mentruit, Mentrud] i llur fill Artau, un alou en dos llocs (una peça de terra plantada de vinya amb arbres, en un lloc, i una casa amb cort i hort i una peça de trilla i vinya, en un altre), amb vimeters i canets/canyissars i coves, que tenen que tenen per compra i altres drets, al comtat de Manresa, a les trilles que foren de Crispí, difunt, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a la riera de Rajadell, [Balloví (s. XVI) -mas desaparegut?-, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] pel preu de set unces d'or, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 114.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 409, pàg. 466, ex O.

k[arta] de ridagel et de balloui²

M. N°. 171.³

Manresa.⁴

1016.⁵

3-III-1015⁶

In nomine Domini. Ego Eldesindus⁷ et uxori sue⁸ Guisula,⁹ uinditores¹⁰ sumus uobis Bonefilio¹¹ et uxori sue¹² Ermetruite¹³ et filio nostro¹⁴ Artallo,¹⁵ emptores. Per hanc scriptura uindiccionis¹⁶ nostre¹⁷ uindimus¹⁸ nos uobis terra cum uinea qui ibidem est edificata, cum omnia lenes alignorum,¹⁹ cum cassas²⁰ cum solos et superpositos, cum cauerneis,²¹ cum curte,²² et orto,²³ cum uinienarios²⁴ et canedos,²⁵ nostrum proprium, qui nobis aduenit de comparacione siue per²⁶ omnesque uoces. Et est ipsa hec omnia suprascripta in comitatum²⁷ Minorissa,²⁸ in locum que²⁹ uocat³⁰ rio Ridagel,³¹ ad ipsas trilias³² qui fuerunt de Crispio,³³ qui est condam. Et adfrontat³⁴ ipsa cassa³⁵ cum ipsa I pecia de triglia³⁶ uel uinea: de orientis³⁷ in uinea de Dauí,³⁸ de meridie in midio³⁹ rio de Agel,⁴⁰ de occiduo in ipso torrente qui⁴¹ imber ducit aqua per⁴² tempus pluuiarum; de cercii⁴³ in uia qui pergit ubique. Et alia pecia de terra uel uinea cum ipsos arboribus afrontat:⁴⁴ de orientis⁴⁵ in ipso erum;⁴⁶ de meridie in ipsa rocha⁴⁷ fundata; de occiduo in triglia⁴⁸ de Egone;⁴⁹ de cercii⁵⁰ in medio rio de Agel.⁵¹ Quantum infra istas hoc⁵² afrontaciones⁵³ includunt sic uindimus⁵⁴ uobis ipsa hec omnia suprascripta quantum ibidem abemus,⁵⁵ totum ab integrum,⁵⁶ cum exeis uel regreseis⁵⁷ earum,⁵⁸ in propter precium uncias⁵⁹ VII^m de auro⁶⁰ in rem ualentem. Et nichil⁶¹ exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia de nostro iuramus⁶² in uestram⁶³ dominio⁶⁴ potestatem⁶⁵ tradimus,⁶⁶ ad uestrum plenissimum proprium. Quod si nos uinditores⁶⁷ aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindiccionem⁶⁸ uenerit pro ad⁶⁹ inrumpendum non hoc ualeamus⁷⁰ uindicare set⁷¹ componamus⁷² ista omnia in duplo cum omnem⁷³ suam⁷⁴ inmelioracionem.⁷⁵ Et in antea ista carta uindiccionem⁷⁶ firma permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindiccionem⁷⁷ V Nonas Marcii anno XVIII regnante Radebertus⁷⁸ rege.

S+gnum Eldesindus.⁷⁹ S+gnum Guisla,⁸⁰ qui ista carta uindiccionem⁸¹ fecimus et firmauimus et testes firmare rogauimus. S+gnum Ermericus.⁸² S+gnum Sendredus.⁸³ S+gnum Bonucius,⁸⁴ sacer⁸⁵ (SSS).

(SSS) Rechosindus,⁸⁶ subdiaconus,⁸⁷ qui ista carta uindiccionem⁸⁸ scripsit.

fol. 24.⁸⁹

1. *Dues taques d'humitat que no afecten la visibilitat ni la lectura correcta del text. Tinta esvaïda en alguns punts, que afecten lletres concretes, com la lletra u de Guisula a la primera línia o el a rio de agel, a la desena línia. Una desena de sècs verticals, ben visibles al revers però que no tingueren efecte a l'hora de plegar el document, perquè al recte no hi ha cap senyal que hagi estat mai plegat. Tira de puntejat -que no forada el pergami- a la part inferior del recte, de direcció aproximadament paral·lela a la darrera línia del document, on hi ha la signatura de l'escrivà.*

2. k[arta] de ridagel et de balloui.

3. M. N°. 171.

4. Manresa.

5. 1016.

6. 3-III-1015.
7. Eldesindus a O. *Nom personal masculí d'origen germànic.*
8. sue a O, *per mea.*
9. Guisula a O. *Nom personal femení d'origen germànic. Correspon al nom Guilla, derivat de Guillema.*
10. uinditores a O, *per uenditores.*
11. Bonefilio a O. *Nom personal masculí d'origen germànic.*
12. sue a O, *per tua.*
13. Ermetruite a O. *Nom personal masculí d'origen germànic.*
14. nostro a O, *per uestro.*
15. Artallo a O, *per Artallus. Correspon al nom personal masculí Artal/Artau.*
16. uindiccionis a O, *per uenditionis.*
17. nostre a O, *per nostra.*
18. uindimus a O, *per uendimus.*
19. lenes (*en català*) alignorum *-per lignarum-* (*en llatí*). *Mot doble, amb una part en català i una altra en llatí, amb el mateix significat: 'llenyes de llenyes'*
20. cassas a O, *per casis.*
21. cauerneis a O, *per cauernis.*
22. curte a O, *per curtis.*
23. orto a O, *per horto.*
24. uinienarios a O, *per uimenarios.*
25. canedos a O, *per canetos.*
26. per a O, *per pro.*
27. comitatum a O, *per comitatu.*
28. Minorissa a O, *per Minorisensi.*
29. que a O, *per quod.*
30. uocat a O, *per uocant.*
31. rio Ridagel a O. *Correspon a la riera de Rajadell, afluent del riu Llobregat per la dreta. Ha donat nom a la parròquia i poble i municipi actuals de Rajadell (actual municipi de Rajadell, comarca de Bages). L'indret a què es refereix el document és al terme antic de la ciutat de Manresa, per tant cal localitzar-lo al curs inferior de la riera.*
32. trilias a O. *Segons l'ortografia actual, trilles -plural de trilla-. Vegeu la nota 36.*
33. de Crispio a O, *per Crispii.*
34. adfrontat a O, *per affrontat.*
35. cassa a O, *per casa.*
36. triglia a O. *Segons l'ortografia actual, trilla.*
37. orientis a O, *per oriente.*
38. de Dauí a O, *per Dauini.*
39. midio a O, *per medio.*
40. rio de Agel a O. *Vegeu la nota 31.*
41. *Tot seguit hi ha d'haver: per*
42. per a O, *per pro.*
43. cercii a O, *per circii.*
44. afrontat a O, *per affrontat.*
45. orientis a O, *per oriente.*
46. ermum a O, *per eremo.*
47. rocha (*en català*) a O. *Segons l'ortografia actual, roca.*
48. triglia (*en català*) a O. *Vegeu la nota 36.*
49. de Egone a O, *per Egoni.*
50. cercii a O, *per circio.*
51. rio de Agel a O. *Vegeu les notes 31 i 40.*
52. hoc a O.

53. *afrontaciones a O, per affrontationes.*
54. *uindimus a O, per uendimus.*
55. *abemus a O, per habemus.*
56. *integrum a O, per integro.*
57. *regreseis a O, per regressis.*
58. *earum a O, per suis.*
59. *uncias a O.*
60. *de auro a O, per auri.*
61. *nichil a O, per nihil.*
62. *iuramus a O, per iuro.*
63. *uestram a O, per uestro.*
64. *Tot seguit hi ha d'haver: et.*
65. *potestatem a O, per potestate.*
66. *dominio potestatem tradimus a O, per tradimus dominio et potestate.*
67. *uinditores a O, per uenditores.*
68. *uindicione a O, per uenditionis.*
69. *pro ad a O, per ad.*
70. *ualeamus a O, per ualeat.*
71. *set a O, variant admesa, en llatí, de sed.*
72. *componamus a O, per componat.*
73. *omnem a O, per omni.*
74. *suam a O, per sua.*
75. *inmelioracionem a O, per immelioratione.*
76. *uindicione a O, per uenditionis.*
77. *uindicione a O, per uenditionis.*
78. *Radebertus a O, per Radeberto.*
79. *Elldesindus a O, per Elldesindi.*
80. *Guisla a O. Nom personal femení d'origen germànic. Vegeu la nota 9.*
81. *uindicione a O, per uenditionis.*
82. *Ermericus a O, per Ermerici.*
83. *Sendredus a O, per Sendredi.*
84. *Bonucius a O, per Bonucii.*
85. *sacer a O, per sacerdos.*
86. *Re amb majúscules a O.*
87. *subdiaconus a O, per subdiachonus.*
88. *uindicione a O, per uenditionis.*
89. *Mitjans del segle XIX (a l'angle inferior dret de l'anvers, escrit amb tinta).*

715

1015, abril, 17.

Venda. *Sala ven a Guiu i la seva esposa Truitelda una casa al comtat de Manresa, al [terme del] castell de Maians, [Maians, actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages] pel preu de set sous, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 115.

k[arta] midians¹

M.S. N° 42¹

Venda inter laicos = Mayans¹

Mayans.¹**1015¹****17-IV-1015¹**

In nomine Domini. Ego Sala, uinditor sum tibi Guido, e [sic] uxori sue Trulei [Truitelle], emtore. Per anc scriptura uindicacionis me uindo tibi casa cum solo e [sic] superposito usque in nubibus celi, qui michi [sic] aunit [aduenit] per genitori meo uel per quacumque uoce. Est ipsa casa in comitatu Minorisa, in castro Midians. Qui afront [afrota]: de oriente i [in] me coparatore [comparatore]; de meridie similiter; de ociduo [occiduo] in casa de Balo; de circi in uia. Quantum in istas afrontaciones includun [includunt] sic uindimus uobis ipsa casa cum exio uel regresio earum in propter precium solidos VII in rem ualente [ualentem et] nichil exide [exinde] non remansit. Est manifestum. Quem uero predicta ec omnia quod superius resona [resonat] de nostro iure in uestro trado omnia potestate a facere quod uolueris. Quod si nos uinditor a ulusque omomo [sic] qui cotra [contra] anc ista carta uener[it] pro inrumpendum non oc ualea [ualeat] uindicare set copont [componat] in duplo cum sua inmeliacione. E [Et] in antea ista uindicacio firma permamea [permaneant] (*permamea*, amb la *p* amb abreviatura de *per*) modo uel omnique tempore.

Facta ista carta quintodecimo Kalendas Madi ano [sic] nonodecimo regnate [regnante] Raudebertus rege.

Si+gnum Sala qui ista carta feci e [et] testes firmare rogau. Si+gnum Bernardus. Si+gnum Guilmus [Guilelmus]. Si+gnum Masacaro (= Mascaró).

Gulelmu [sic], leuita, qui ista krta [karta] scripsi e [et] (*signe*) scripsi [sic] die [et] ano [sic] quod supra. (*supra*, amb la *p* amb abreviatura de *per*).

1. *Aquest pergami, escrit per Guillem, levita, juntament amb els pergamins número 44 (escrit per Borrell, sacerdot) i 116 (també escrit per Guillem, levita) [Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages], tots de Maians, són escrits en el llatí més horrible mai escrit en el segle XI.*

716

1015, abril, 30.

Venda. *Leduí i la seva esposa Honrada venen a Senfred [= Sinfreu] una quarterada de vinya, que tenen per complantació, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] prop del camí que va a Sant Benet i al pla sota Santa Maria, [actual municipi de Navarcles, comarca de Bages] pel preu d'una mancusada d'or, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1257.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 41, pàg. 468, ex **O**.

NAVARCULAS²**1014³****1015 30 (?) -IV (?)⁴****Navarcles⁵**

Venda de tierras entre particulares en Navarcles cerca el camino que vá à S. Benito.⁶

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC 12

LLIGALL _____ N.º. 334

7

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES⁸

n. 1257⁹

In nomine Domini. Ego Leuino et uxori mea Onrada,¹⁰ uinditores¹¹ sumus tibi Seniofret, emtores.¹² Per hanc scriptura uindicionis¹³ nostre¹⁴ uindimus¹⁵ tibi quarterada I de uinea nostra propria, qui nobis aduenit de nostra complatación¹⁶ uel per quacumque uoces. Et est ipsa uinea in comitatum¹⁷ Manresa, prope ipsa ipsa¹⁸ strada qui uadit ad Sancti Benedicti¹⁹ uel in ipso plano subtus Sancta Maria. Et adfrontat ipsa uinea: de orient²⁰ in me comparatore; de meridie in uinea de filios de Ermenaro; de occiduo in uinea de Adrouer, presbiter; de circi²¹ in strada qui pergit ad Sancti Benedicti²² uel in uineas de Ardomano. Quantum infra istas quatuor adfrontaciones²³ includunt sic uidimus²⁴ tibi ipsa quarterada de uinea totum ab integrum cum exis²⁵ uel regresis²⁶ earum²⁷ in propter precium macosada²⁸ I de or²⁹ in rem ualentem. Et nichil³⁰ exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta de nostro iuro in uestro trado³¹ dominio ad³² potestatestem³³ ad omnia facere que³⁴ uolueris.³⁵ Quod si nos uinditores ad³⁶ ulusque³⁷ omo³⁸ qui contra hanc ista uindicione³⁹ uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁴⁰ componamus in duplo cum omnem suam inmelióratione.⁴¹ Et⁴² antea ista uindiccio⁴³ firma⁴⁴ stabili⁴⁵ modo uel omnique tempore.

Facta car⁴⁶ uindiccione⁴⁷ II Idus Kalendas⁴⁸ Madi⁴⁹ anno VIIIIX⁵⁰ regnante Radbertus⁵¹ rege.

Sig+num Leduino.⁵² Sig+num Onrada, qui ista uindiccione fecimus⁵³ testes firmare rogauimus. Sig+num Oliba.⁵⁴ Sig+num Gouano.⁵⁵ Sig+num Ego.⁵⁶

Godmar, sacer,⁵⁷ qui ista carta (*signe*) scripsid⁵⁸ die et ano⁵⁹ quod supra.

1. *Les dues línies superiors són pràcticament il·legibles a causa del tractament químic amb àcid gàl·lic al qual fou sotmès el document a finals del segle XVIII o inicis del segle XIX. El pergami ha estat retallat pel marge inferior, de manera que a [V]illa de caualls, escrit al revers, s'ha perdut la V.*

2.

3. 1014. Ratllat, amb llapis.

4. 1015 30 (?) - IV (?) a sota, amb llapis.

5.

6.

7.

8. *segell estampat.*

9. *escrit amb llapis.*

10. Onrada a **O**. La n *sobrelineada*.

11. uinditores a **O**, per uenditores.

12. emtores a **O**, per emptor.

13. uindicionis a **O**, per uenditionis.

14. nostre a **O**, per nostra.

15. uindimus a **O**, per uendimus.

16. complatación a **O**, per complantacione.

17. comitatum a **O**, per comitatu.

18. ipsa *doblata* a **O**.

19. Sancti Benedicti a **O**, per Sanctum Benedictum.
20. orient a **O**. És correcte en català; en llatí ha de ser: orientis.
21. circi a **O**, per circio.
22. Sancti Benedicti a **O**, per Sanctum Benedictum. Sancti abreuja't Sc, amb signe d'abrev. damunt la c.
23. adfrontaciones a **O**, per affrontaciones.
24. uidimus a **O**, per uendimus.
25. exis a **O**, per exiis.
26. regresis a **O**, per regressiis.
27. earum a **O**, per eis.
28. macosada a **O**, per mancosada.
29. de or a **O**. És correcte en català; en llatí ha de ser: auri.
30. nichil a **O**, per nihil.
31. trado a **O**, per tradimus.
32. ad a **O**, per et.
33. potestatestem a **O**, per potestate.
34. que a **O**, per quod.
35. uolueris a **O**, per uolueritis.
36. ad a **O**, per aut.
37. ulusque a **O**, per ullusque.
38. omo a **O**, per homo.
39. uindiccione a **O**, per uenditione.
40. set a **O**, per sed.
41. inmelioracione a **O**, per immelioratione.
42. tot seguit hauria d'anar-hi: et.
43. uindiccio a **O**, per carta uenditionis.
44. tot seguit hauria d'anar-hi: et.
45. tot seguit hauria d'anar-hi: permaneat.
46. car a **O**, per carta.
47. uindiccione a **O**, per uenditione.
48. Kalendas a **O**, per Kalendis.
49. Madi a **O**, per Madii.
50. VIIIIX = XVIIIII = XIX = 19.
51. Radbertus a **O**.
52. Leduino a **O**, per Leduini.
53. tot seguit hauria d'anar-hi: et.
54. Oliba a **O**, per Olibani.
55. Gouano a **O**, per Gouani.
56. Ego a **O**, per Egoni.
57. sacer a **O**, abreuja't scr (amb signe d'abrev. damunt r); per sacerdos.
58. scripsid a **O**, per scripsit.
59. ano a **O**, per anno.

Donació vitalícia d'un cens sobre un alou. Argemir i el seu fill Guifred [= Gifreu] i la seva esposa Argeleva; Crispí i la seva esposa Adelina; i Paloma i els seus fills i les seves filles: Fèlix, Mir, Bovet, Elvija, Sinyol, Senfred, [= Sinfreu] Susanna i Ermemir, donen a Sant Benet i Sant Valentí [Sant Benet de Bages] llur alou, que inclou una torre, prop de l'església de Sant Pere, al comtat de Manresa, al terme del castell d'Òdena, [actual municipi d'Òdena, Conca d'Òdena, comarca d'Anoia] amb la condició que el tindran mentre visquin, tot donant-ne tres sesters de

forment al monestir de Sant Benet i Sant Valentí, cada any. I si un d'ells tingués necessitat de vendre, que pugui fer-ho.

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 68.

A. Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 69. [duplicat]

O¹

Odena.²

arbosar [?] en odena³

nº 35⁴

Bages.=1015.=Carta de Odena.⁵

Bajes⁶

tots⁷

152⁸

B.B. 68⁹

In nomine Domini. Ego Argemirus et filio meo Uuifredo et uxor sua Argeleua, et Crispio et uxor mea Audelina, et Paloma et filiis et filias meas,¹⁰ donatores sumus ad domum Sancti Benedicti cenobii.¹¹ Manifestum est enim quia placuit animis nostris et placet nullus quoque agentis imperio nec suadentis ingenio set¹² propria et expontanea hoc elegit nobis cum Deo bona uoluntas¹³ ut cartam fecissemus ad iamdicto¹⁴ Sancti Benedicti et Sancti Valentini¹⁵ de alaudem nostrum. Id sunt: casas cum solos et superpositos et turre cum solos et superpositos et curtes et ortos¹⁶ et terras et uineas et palumbario [et torculario] et omnes arbores qui infra sunt. Et est ibi fundata baselica Sancti¹⁷ Petri apostoli, nostrum proprium. Qui nobis aduenit, ad nos [Argemirus] et Crispio per comparacione, et ad me Uuifredo per ienitorum uel per quacumque uoces, et ad nos feminas per nostrum decimum. Et est hec omnia in comitatum¹⁸ Minorisa, in terminio de castro Otena.¹⁹ Et afrontat ipsa hec omnia quod superius resonat: de oriente²⁰ in stratas publicas; de meridie in terra de Leutario uel in alaudem Sancti Benedicti cenobii; de occiduo in serra siue in ipso cingulo de Penedes; de circii in uinea [de] Ermemiro uel eres suos siue in terra de Leutario. Quantum in istas afrontataciones²¹ includunt sic donamus ad nomen²² Deo et Sancti Benedicti et Sancti Valentini ipsum alaudem quod superius resonat ab integre quantum nos ibi abemus uel abere debemus cum exios uel regressios earum. In ea uidelice²³ racione ut nos teneamus ipsum alaudem suprascriptum omnibus diebus uite nostre et nos et posteritas [nostra]s sine blandimentum de ullusque hominem, et dare faciamus, et nos et posteritas nostras sesters²⁴ III de forment²⁵ ad domum Sancti Benedicti et Sancti [Va]lentini²⁶ per singulos annos. Et si necesse nobis accesserit uindere possit unum de nos suprascripti ad alium in tale conuentum sicut [su]pra est sertum.²⁷ Et est manifestum. Quod si nos donatores aut ullusque homo qui contra ista donacione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set²⁸ in primis ira Dei incurrat et cum Iuda qui Dominum tradidit porcionem accipiat in infernum, et ad liminibus Sancta Dei Ecclesia extraneus efficiat. Et insuper ipsa hec omnia quod superius resonat componat in quadruplum. Et in antea ista scriptura firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista donacio XIII Kalendas²⁹ Agustas³⁰ anno XX^{mo} regnante [Rad?]bertus³¹ Rex.³²

S+m Argemirus.³³ S+m Uuifredo.³⁴ S+m Argeleua. S+m Crispio.³⁵ S+m Audelina. S+m Paloma. S+m Felix.³⁶ S+m Miro.³⁷ S+m Boueto.³⁸ S+m Elleuiga. S+m Seniullo.³⁹ S+m

Seniefredo.⁴⁰ S+m Susanna. S+m Ermemiro,⁴¹ qui ista donacione fecimus et⁴² firmare rogauimus. S+m Gue[ru]ardo.⁴³ S+m Gerberno.⁴⁴ S+m Miro.⁴⁵

S+ Uuifredus,⁴⁶ presbiter, qui ista donacione scripsit cum litteras minimas et emendatas⁴⁷ in uerso I et II et fusas in uerso V (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Pergamí en mal estat. Tinta esvaïda, forats i taques d'humitat. A baix de tot, sanefes i dibuixos migpartits, entre els quals la part inferior d'un quadrúpede amb urpes, que sembla un gos; l'altra meitat deu ser en un altre pergamí, presumiblement el que es quedà l'altra part. A la dreta del text, arran de la vora del pergamí, línia vertical amb petits forats per on devia anar lligat el pergamí.*

2.

3.

4.

5.

6. *A tocar de la línia de punts i en lletra molt menuda.*

7. *A tocar de la línia de punts i en lletra molt menuda.*

8. *A tocar de la línia de punts i en lletra molt menuda.*

9.

10. *et Paloma et filiis et filias meas, afegit, sobrelineat, a O.*

11. *Sancti Benedicti cenoby a O, per Sanctum Benedictum cenobium.*

12. *set a O, per sed.*

13. *uoluntas a O, per uolumptas.*

14. *iamdicto a O, per iamdictum.*

15. *Sancti Benedicti et Sancti Valentini a O, per Sanctum Benedictum et Sanctum Valentinum.*

16. *ortos a O, per hortos.*

17. *Seguit de: Michalis, ratllat.*

18. *comitatum a O, per comitatu.*

19. *Otena a O, per Odena (així a A).*

20. *oriente a O, per orientis.*

21. *afrontataciones a O, per afrontaciones.*

22. *nomen abreujat no (amb signe d'abrev. damunt).*

23. *uidelice a O, per uidelicet.*

24. *sesters, abreujat ss.*

25. *forment, abreujat for (amb signe d'abrev. damunt or).*

26. *Sancti Benedicti et Sancti Valentini a O, per Sanctum Benedictum et Sanctum Valentinum.*

27. *sertum a O, per insertum.*

28. *set a O, per sed.*

29. *Kalendas a O, per Kalendis.*

30. *Agustas a O, per Augustis.*

31. *[Rad?]bertus a O, per [Rad?]berti.*

32. *Rex a O, per rege.*

33. *Argemirus a O, per Argemiri.*

34. *Uuifredo a O, per Uuifredi.*

35. *Crispio a O, per Crispioni.*

36. *Felix a O, per Felicis.*

37. *Miro a O, per Mironi.*

38. *Boueto a O, per Boueti.*

39. *Seniullo a O, per Seniulli.*

40. *Seniefredo a O, per Seniofredi.*

41. Ermemiro a **O**, per Ermemiri.
42. *Després de et ha d'anar-hi*: testes.
43. Gue[ru]ardo a **O**, per Gue[ru]ardi (o, millor, Gerardi).
44. Gerberno a **O**, per Gerberni.
45. Miro a **O**, per Mironi.
46. Uuifredus a **O**, per Uuifredi.
47. emendatas a **O**, per emmendatas.

A¹

152² [en lletra molt menuda]

Odena.³

1016.⁴

Donacion de Argemi de Odena à S. Benito de Bages.⁵

B

Nº 95⁶

59 **A**⁷ [a tocar de la línia de punts i en lletra molt menuda]

In nomine Domini. Ego Argemirus et filio meo Wifredo et uxor sua Argeleua, et Crispio et uxor mea Audelina, et Paloma et filiis et filias meas, donatores sumus ad domum Sancti Benedicti cenobii.⁸ Manifestum est enim quia placuit animis nostris et placet nullus quoque agentis imperio nec suadentis ingenio sed propria⁹ expontanea hoc elegit nobis cum Deo bona uoluntas ut cartam fecissemus ad iamdicto¹⁰ Sancti Benedicti et Sancti Valentini¹¹ alaudem nostrum. Id sunt: casas cum solos et superpositos et turre cum solos et superpositos et curtes et ortos¹² et terras et uineas et palumbario et torculario et omnes arbores qui infra sunt. Et est ibi fundata baselica Sancti Petri apostoli nostrum proprium, qui nobis aduenit, ad nos Argemirus et Wifredo et Crispio per comparacione, uel per genitorum, uel per quacumque uoces, et ad nos feminas per nostrum decimum. Et est hec omnia in comitatu Minorisa in terminio de castro Odena. Et afrontat ipsa hec omnia quod superius resonat: de oriente¹³ in stratas publicas; de meridie in terra de Leutario, uel in alaudem Sancti Benedicti cenobii; de occiduo in serra siue in ipso cingulo de Penedes; de circi¹⁴ in uinea de Ermemiro uel eres suos, siue in terra de Leutario. Quantum in istas afrontaciones includunt sic donamus ad nomen¹⁵ Deo et Sancti Benedicti et Sancti Valentini ipsum alaudem quod superius resonat ab integre, quantum ibi nos abemus uel abere debemus, cum exios uel regressios earum. In ea uidelicet racione ut nos teneamus ipsum alaudem suprascriptum omnibus diebus uite nostre, et nos et posteritas nostras sine blandimentum de ullusque hominem. Et dare faciamus nos et posteritas nostra sesters¹⁶ III de forment¹⁷ ad domum Sancti Benedicti et Sancti Valentini¹⁸ per singulos annos. Et si necesse nobis accesserit uindere possit unum de nos suprascripti ad alium in tale conuentum sicut supra est sertum.¹⁹ Et est manifesum. Quod si nos donatores aut ullusque homo qui contra ista donacione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set²⁰ in primis ira Dei incurrat, et cum Iuda qui Dominum tradidit porcionem accipiat in infernum, et ad liminibus Sancta Dei Ecclesia extraneus efficiat, et insuper²¹ hec omnia quod superius resonat componat in quadruplum. Et in antea ista scriptura firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista donacio XIII Kalendas²² Agustas²³ anno XX regnante Rotberto²⁴ rex.²⁵

Sig+ Argemirus.²⁶ Sig+ Uuifredo.²⁷ Sig+ Argeleua. Sig+ Crispio.²⁸ Sig+ Audelina. Sig+ Paloma. Sig+ Felix.²⁹ Sig+ Miro.³⁰ Sig+ Boueto.³¹ Sig+ Elleuiga. Sig+ Seniullo.³² Sig+

Seniofredo.³³ Sig+ Susanna. Sig+ Ermemiro,³⁴ qui ista donacione fecimus et³⁵ firmare rogauimus. Sig+m Guerardo.³⁶ Sig+ Girberno.³⁷ Sig+ Miro.³⁸

Sig+num Teudebertus, [?] monachus, qui hoc scripsit pro melioracione, die et anno quo supra (*signe*).

1. *Pergamí en bon estat si no fos per una gran taca d'humitat que l'enlletgeix, que ocupa tota la part superior, entrant cap endins a la meitat, fent com una mena de panxa. A l'esquerra del text, arran de la vora del pergamí, línia vertical amb petits forats per on devia anar lligat el pergamí.*

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8. Sancti Benedicti cenobii a **A**, per Sanctum Benedictum cenobium.

9. *Tot seguit hauria d'anar-hi: et.*

10. iamdicto a **A**, per iamdictum.

11. Sancti Benedicti et Sancti Valentini a **A**, per Sanctum Benedictum et Sanctum Valentinum. *Tot seguit hauria d'anar-hi: de (al núm. 68 hi és).*

12. ortos a **A**, per hortos.

13. oriente a **A**, per orientis.

14. circi a **A**, per circio.

15. nomen a **A**, abreujat no (*amb signe d'abrev. damunt*).

16. sestera a **A**, abreujat ss.

17. forment a **A**, abreujat for (*amb signe d'abrev. damunt or*).

18. Sancti Benedicti et Sancti Valentini a **A**, per Sanctum Benedictum et Sanctum Valentinum.

19. sertum a **A**, per insertum.

20. set a **A**, per sed.

21. *al núm. 68, tot seguit: ipsa.*

22. Kalendas a **A**, per Kalendarum.

23. Agustas a **A**, per Augustarum.

24. Rotberto a **A**, per Rotberti.

25. rex a **A**, per rege.

26. Argemirus a **A**, per Argemiri.

27. Uuifredo a **A**, per Uuifredi.

28. Crispio a **A**, per Crispioni.

29. Felix a **A**, per Felicis.

30. Miro a **A**, per Mironi.

31. Boueto a **A**, per Boueti.

32. Seniullo a **A**, per Seniulli.

33. Seniofredo a **A**, per Seniofredi.

34. Ermemiro a **A**, per Ermemiri.

35. *Després de et ha d'anar-hi: testes.*

36. Guerardo a **A**, per Guerardi.

37. Girberno a **A** (Gerberno a **O**), per Girberni (Gerberni a **O**).

38. Miro a **A**, per Mironi.

Venda. *Providia, dona, i Sarvilda, dona, venen a Odevagre, [= Avagre, Vagre] llurs heretats: una terra conreada i erma, garrigues i pastures amb les pedres, que tenen del seu pare i per altres drets al comtat de Manresa, al [terme del] castell de Montdony/Montdó, anomenat Tallat, als Calmeixs, [cal Biosca -mas-, parròquia de Castelltallat, actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages] pel preu de paraments de roba per dos llits, en coses que ho valguin.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1258.

[S. A.] N° 118²

In nomine domini ego³

+

in Castro Montedono en lo Comptat de Manrresa
+Castell tallat= Venta inter laicos A. 23⁴ de Roberto⁵

Castelltallat.⁶

1015.⁷ 22-VII⁸

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES⁹

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC 02

LLIGALL ___ N°. 111

¹⁰

n. 1258¹¹

In nomine Domini. Ego Pruuidia,¹² femina, et Saruille,¹³ femina. Vinditricis¹⁴ sumus tibi Audeuagro,¹⁵ entore.¹⁶ Per hanc scriptura uindiccionis¹⁷ nostre¹⁸ uindimus¹⁹ terra chulta²⁰ et erma, garicis,²¹ paschuis²² cum ipsas petras, qui nobis aduenit per genitori nostro uel per qualesque uoces. Et est ipsa terra chulta²³ uel erma in chomitatum²⁴ Minorisa,²⁵ in chastrum²⁶ Montedono²⁷ que²⁸ dichunt²⁹ Taliato,³⁰ ad ipsos Chalmegos. ³¹Et adfronta:³² de orient³³ in terra de Uidal³⁴ uel in ipsos Iunentos;³⁵ et de meridie intus ipso torrent;³⁶ et de ociduo³⁷ similiter in torrent;³⁸ et de circii³⁹ in terra de nos uinditores.⁴⁰ Quantum in istas afrontaciones includunt sic uindimus⁴¹ tibi ipsa terra chulta⁴² et erma, ipsas nostras ereditates⁴³ ab integrum, sicut superius resonat, cum exio et regresio⁴⁴ suo, in precium litos⁴⁵ II de drapos⁴⁶ in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta terra que tibi uindimus⁴⁷ de nostro iuramus⁴⁸ in tuo tradimus dominio et potestatem⁴⁹ ad tuum⁵⁰ proprium. Quod si nos uinditricis⁵¹ ad⁵² ullusque omo⁵³ qui contra hanc ista charta⁵⁴ uindiccionis⁵⁵ uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindichare⁵⁶ set⁵⁷ componat tibi ipsa terra in duplo cum sua melioracione.⁵⁸ Et in antea ista charta⁵⁹ uindicccio⁶⁰ firma permaneat⁶¹ omnique tempore.

Facta ista charta⁶² uindicccio⁶³ XI Kalendas⁶⁴ Augustus⁶⁵ ano⁶⁶ XVIII regnante Roberto⁶⁷ rex.⁶⁸

Sign+um Pruuidia. Sign+um Saruille, nos qui ista charta⁶⁹ uindiccione⁷⁰ fecimus et firmare rogauimus. Sign+um Esclua.⁷¹ Sign+um Centollo.⁷² Sign+um Ermemiro.⁷³

(SS) Arnallus, iudice (*signe*)

Raimundo,⁷⁴ sacer,⁷⁵ qui ista charta⁷⁶ scripsit et (S) die et ano⁷⁷ quod supra.

1. (SS) Arnallus, iudice (signe) és autògraf (bo per a reproduir). Creueta + davant la caplletra inicial I. Quatre forats: dos al costat esquerre de la caplletra inicial I; un altre a l'angle inferior esquerre; i un quart a la part inferior mitja (anvers). I tres més (un de rodó, minúscul, i dues ratlletes, també molt petites) a la part central del text. Cap d'ells afecta cap lletra.
2. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.
3. No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI. Ratllat.
4. A. 23 [sic]. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.
5. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.
6. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).
7. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).
8. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages). 22-VII escrit amb llapis, al costat.
9. Segell del "Centre Excursionista de la Comarca de Bages", amb l'escut de l'entitat, estampat.
10. 10 escrit amb llapis damunt el primer 1. Segell estampat, c. 1923.
11. Escrit amb llapis.
12. Pruidia a O, per Prouidia. Nom personal femení d'origen germànic.
13. Saruille a O. Nom personal femení d'origen germànic.
14. Vinditricis a O, per Venditricis
15. Audeuagro a O, per Odevagro. Nom personal masculí d'origen germànic que correspon a Avagre o Vagre, en català.
16. entore a O, per emptore.
17. uindiccionis a O, per uenditionis
18. nostre a O, per nostra.
19. uindimus a O, per uendimus.
20. chulta a O, per culta.
21. garicis a O.
22. paschuis a O, per pascuis.
23. chulta a O, per culta.
24. chomitatum a O, per comitatu.
25. Minorisa a O, per Minorisensi.
26. chastrum a O, per castrum.
27. Montedono a O.
28. que a O, per quod.
29. dichunt a O, per dicunt.
30. Taliato a O
31. ipsos Chalmegos a O.
32. Adfronta a O, per affronta.
33. de orient (en català) a O.
34. de Uidal (en català)
35. ipsos Iuentos
36. torrent (en català) a O.
37. ociduo a O, per occiduo.
38. torrent (en català) a O.
39. circii a O, per circio.
40. uinditores a O, per uenditores.
41. uindimus a O, per uendimus.
42. chulta a O, per culta.
43. ereditates a O, per hereditates.
44. regresio [sic] a O, per regresio.
45. litos (en català llatinitzat) a O. Correspon al plural del mot català lit, 'llit'.

46. drapos (*en català llatinitzat*) a **O**. *Correspon al plural del mot català drap, 'teixit', 'roba' -en llatí pannus-*.
47. uindimus a **O**, *per uendimus*.
48. iuramus a **O**, *per iuro*.
49. potestatem a **O**, *per potestate*.
50. tuum (*abreujat tū*) a **O**.
51. uinditricas a **O**, *per uenditricas*.
52. ad a **O**, *per aut*.
53. omo a **O**, *per homo*.
54. charta a **O**, *per carta*.
55. uindiccionis a **O**, *per uenditionis*.
56. uindichare a **O**, *per uindicare*.
57. set a **O**, *per sed*.
58. melioracione a **O**, *per immelioratione*.
59. charta a **O**, *per carta*.
60. uindiccio a **O**, *per uenditionis*.
61. *S'ha deixat: modo uel*.
62. charta a **O**, *per carta*.
63. uindiccio a **O**, *per uenditionis*.
64. Kalendas a **O**, *per Kalendarum*.
65. Augustus [sic] a **O**, *per Augustarum*.
66. ano [sic] a **O**, *per anno*.
67. Roberto a **O**.
68. rex a **O**, *per rege*.
69. charta a **O**, *per carta*.
70. uindiccione a **O**, *per uenditionis*.
71. Esclua (*en català*) a **O**.
72. Centollo a **O**, *per Centulli*.
73. Ermemiro a **O**, *per Ermemiri*.
74. Raimundo a **O**, *per Raimundus*.
75. sacer a **O**, *per sacerdos*.
76. charta a **O**, *per carta*.
77. ano a **O**, *per anno*.

719

1015, juliol, 30.

Testament. *Guisad mana als seus marmessors: Sendred, [= Sindreu] sacerdot; Ramon; i Guitard, [= Guitart] que reparteixin la seva almoïna, en cas que no sobrevisqués a la seva malaltia, segons el seu desig: primerament, dona un alou franc que té a Avinyó, [actual municipi d'Avinyó, comarca de Bages] al monestir de Sant Benet de Bages, per a remei de la seva ànima. I un altre alou que té de la seu de Roma al seu senyor Senfred, [= Sinfreu] que tant l'ha beneficiat. Fa vendre també el seu cavall i, del que se'n tregui, que es donin dos mancusos a Sant Pere de Roma, i altres dos mancusos a Santa Maria, on vol ser enterrat, i el que resti del preu del cavall ho donin per misses, i una mancusada a Sant Joan d'Avinyó. I tot el que resti i tingui en estris grans i petits, en pa i en vi, que ho donin per misses. Els auditors són Onofre, Guillem i Eribert. [= Heribert]*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 70.

Auignone¹

Testament fa per S. Benet=
=Aviño=¹

M N° 87¹

Avinyò.¹

1017.¹

B
N° 78¹

62 M¹

B.B. n° 70¹

In Dei nomine. Hoc est breue memoratorio quod gusi [per *iusi*] facere Guisado in sua loquella plena [et memo]ria integra. Sic mandauit uel ingunxit [per *iniunxit*] sua elemosina ad istos suos elemosinarios, id sunt: [Sendre]dus, sacer, et Reimundo, et Guitardo. Precipio namque uobis gamdictis [per *iamdictis*] elemosinariis meis [quod si] de ista egritudine mors mihi adueneri [sic], aud [sic] hunc testamentum facio, aprenderes et [...]ne meum abere et dare pro anima mea, sicut uobis ingungo [*iniungo*]. Per hanc testamentum uel breue [...] iubeo carta facere ad domum Sancti Beniti [sic] cenobi [sic]: casas cum solos et superposito [sic] et terras et uineas quod ego abeo franchas in Auigone [sic], pro anima mea. Et alium aulodem quod ego abeo de seo Roma [...] a domno meo Seniofredo, qui mihi tantu benefeciset. Et ipsum meum cauallum uindere faciatis, et de ipso precio mancausos II ad Sanctum Petrum Roma, et alios II mancausos ad Sancta Maria, ubi corpus meus [...]quere. Et alium quod remane [sic] de ipso caualo, donare faciatis per misas, et ad Sancti Gouanis [per *Iouanis*] de Auigone [sic] mancausada I. Et alia omnia quod remane [sic] et ego abeo in uaschulas magores uel minores, in pane et uino, totum pro [sic] misas.

Facto testamento III Kalendas Agustas anos [sic] XX regnante Raudeberto rege.

S+num Guisado, qui istum testamentum fecit et testes firmare rogauit. S+num Sendredo, sacer. S+num Reimundo. S+num Guitado [sic; per *Guitardo*], qui sumus elemosinarii. S+num Onofredo. S+num Gullelmo [sic; per *Guillelmo*]. S+num Eriberto, qui sumus auditores.

Borelus [sic], presbiter, qui hunc testamentum scripxit [sic].

1. *Pergamí en mal estat; caldria llegir-lo amb una làmpada de llum ultraviolada. Tinta esvaïda i taques d'humitat (a l'extrem dret del text es fa difícil de llegir). Estil rudimentari. Ús de g en lloc de i: gusi per iusi, ingunxit per iniunxit, Gouanis per Iouanis, gamdictis per iamdictis, ingungo per iniungo i magores per maiores.*

720

1015, octubre, 14.

Donació testamentària. *Aimó, sacerdot; Mir; i Duran, donen a l'església de Sant Valentí [Sant Benet de Bages] una peça de terra [al comtat de Manresa, al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pujol. [el Pujol -vila i mas desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 119.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 412, pàg. 469, ex O.

k[arta] de puïol¹

[M] N° 283.¹

Manresa.¹

1017.¹

14-X-1015¹ [al costat 1016, ratllat]

In nomine Domini. Ego Eimo, presbiter, et Miro et Durandus, donatores sumus ad domum Sancti Valentini de pecia I de terra, qui nobis auenit per manumissoria de Scluani, qui est condam. Et est ipsa terra in comitatum [...] in [...] de Manresa, in locum que uocant ad ipso Puiolo. Et afrontat ipsa terra: de I parte in torrente; et de alia in uinea de Bonofilio; et de III in uinea de Sendredo; et de IIII in terra de [...]. Quantum in istas afrontaciones includunt sic donamus ipsa pecia de terra ad domum Sancti Valentini qui est in [...], ab integrum, propter remedium anime [...] [...]. Quod si nos donatores aut ullusque homo uenerit ad inrumpendum ad ista donacione non hoc ualeat uindicare set componat ipsa terra ad omnia sua [...] cum sua inmeliore. Et in antea ista donacionis firma permaneat.

Facta carta donacionis II Idus October anno XX regnante Radeberto rege.

Sig+num Eimo, presbiter. Sig+num Miro. Sig+num Durandus, qui hanc carta donacionis rogauimus firmare et testes firmare. Sig+num [...]. Sig+num Vuitardo. Sig+num Vuilabertus.

EIMO, presbiter, qui hanc carta donacionis scripsit et (SSS) die et anno quod supra

fol. 26.¹

1. *Tinta molt esvaïda.*

721

1016, gener, 1.

Venda. *Ramon i la seva esposa Gentil venen a Goltred i la seva esposa Ermelda una peça de vinya i una altra de terra, conreada i erma, al comtat de Berguedà, al [terme/territori del] castell de Coaner, a la Plana, [parròquia de Coaner, actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages] pel preu de tres sous, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 120.

S. A. N. 214²

En diferents³

Castell Coccener en el Condado de Berga⁴

1016.⁵

1-I-1016⁶

In nomine Domini. Ego Reimon⁷ et uxori⁸ sue⁹ Gentild.¹⁰ Vinditores¹¹ sumus uobis Goltred¹² et uxori¹³ sue¹⁴ Ermeld.¹⁵ Per hanc scriptura uindicionis¹⁶ nostre¹⁷ sic uindimus¹⁸ uobis pecia I de uinea et pecia I de terra, culta uel erma, qui nobis aduenit de parentorum. Et est in comitatum¹⁹ Bergitano,²⁰ in castro Coccenero,²¹ ad ipsa Plana.²² Et afrontat²³ ipsa terra et ipsa uinea cum illorum arboribus: de oriente in rocca²⁴ fundata; et de meridie in uinea de Ranemiro,²⁵ et de occiduo in strada;²⁶ et de circii²⁷ in ipsas Possas.²⁸ Quantum infra istas affrontaciones includunt sic uindimus²⁹ uobis ipsa hec omnia ab integrum, cum exiis uel regresiiis³¹ earum,³² propter precium solidos III in res³³ ualentem. Et est manifestum. Et siquis qui hanc ista carta uindicionis³⁴ nostre³⁵ inquietare uoluerit non hoc ualeat uindicare sed componat in duplo cum sua inmelioracione et non sit disrupta. Et in antea ista uindicio³⁶ firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista uindicio Kalendis Ianuariis anno XX regnante Radeberto rege.³⁷

Sig+num Reimondo.³⁸ Sig+num Gentild, qui ista carta uindicione³⁹ rogauimus scribere et testes firmare. Sig+num Ansolfo.⁴⁰ Sig+num Ermemiro.⁴¹ Sig+num Ranemiro.⁴²

Poncius, sacer,⁴³ qui hoc scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Caplletra inicial I decorada. Tres petits forats a la part dreta del text, si bé només un afecta una lletra del text (la t de fundata), que evidentment no afecta la comprensió de la paraula.*

2. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

6. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*

7. Reimon (*en català*) a **O**; Raimundo (*en llatí*).

8. uxori a **O**, *per uxor*.

9. sue a **O**, *per sua*.

10. Gentild (*en català*) a **O**.

11. Vinditores a **O**, *per venditores*.

12. Goltred (*en català*) a **O**.

13. uxori a **O**, *per uxor*.

14. sue a **O**, *per sua*.

15. Ermeld (*en català*) a **O**.

16. uindicionis a **O**, *per uenditions*.

17. nostre a **O**, *per nostra*.

18. uindimus a **O**, *per uendimus*.

19. comitatum a **O**, *per comitatu*.

20. Bergitano a **O**, *per Bergitanensi*.

21. castro Coccenero a **O**. *Correspon al castell de Coaner (actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages). Aquest castell de la marca del comtat de Berga i bisbat d'Urgell, limítrof tant amb el comtat de Manresa com amb el bisbat d'Osona, és documentat des del 960. Apareix en llatí (Quouecenigro el 960, Cauezenigro el 978) i en català llatinitzat (Chozenario el 992) o sense llatinitzar (Gozenner el 992). El nom fa referència al cap negre -penya de roca negra- damunt el qual és bastit el castell, del qual en roman la imponent torre. Entre els anys 1997 i 2001 el Servei de Patrimoni Arquitectònic de la Diputació de Barcelona, dirigit pel Sr. Antoni González-Moreno Navarro, hi dugué a terme unes obres de consolidació que engolí sota una estructura de formigó esglaonada la roca sobre la qual és assentada la torre, donant un aspecte totalment diferent al lloc.*

22. ipsa Plana (*el subjecte, en català*) a **O**.

23. afrontat a **O**, *per affrontat*.

24. rocca a **O**, *per roca*.

25. de Ranemiro a **O**, *per Ranemiri*.

26. strada (*en català llatinitzat*) a **O**; strata (*en llatí*).

27. circii a **O**, *per circio*.

28. ipsas Possas (*el subjecte, en català*).
29. uindimus a O, *per* uendimus.
30. regressiis a O, *per* regressiis.
31. earum a O, *per* eis.
32. res a O, *per* rem.
33. uindicionis a O, *per* uenditionis.
34. nostre a O, *per* nostra.
35. uindicio a O, *per* uenditio.
36. uindicio a O, *per* uenditio.
37. rege a O, *per* regi.
38. Reimondo a O, *per* Raimundi.
39. uindicione a O, *per* uenditionis.
40. Ansolfo a O, *per* Ansulphi.
41. Ermemiro a O, *per* Ermemiri.
42. Ranemiro a O, *per* Ranemiri.
43. sacer a O, *per* sacerdos.

722

1016, febrer, 24.

Venda. *Nampi i la seva esposa Sança venen a Senfred [= Sinfreu] i la seva esposa Gerberga [= Giberga] una terra i vinya al comtat de Manresa, a Navarcles, prop del Llobregat, al gorg de Maria, [actual municipi de Navarcles, comarca de Bages] pel preu de sis mancusades.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1259.

NAVARCVLAS

[V]enda inter laicos [...] una [...]²

Navarcles.

Venda de tieras³ entre particulars en Navarcles.⁴

1015.⁵

1016 24-II⁶

Arxiu de casa GUITART

TOMO__ PLÉC 12

LLIGALL ____ N°. 391

7

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES⁸

n. 1259⁹

In nomine Domini. Ego Nampio et uxori¹¹ mea Sanza, uinditore¹² sumus uobis Seniofret, et uxori¹³ sua Gerberga, emtores.¹⁴ Per hanc scriptura uindicionis¹⁵ nostre¹⁶ uindimus¹⁷ uobis ipsa terra et uinea cum arboribus qui infra sunt, nostrum proprium, qui nobis aduenit de comparacione uel per omnes qualisquaque¹⁸ uoces. Et est hec omnia in comitatum¹⁹ Menresa,²⁰ in locum que dicunt Nauarculas, prope flumen²¹ Lubrigado, uel ad ipso gorgo de Maria.²² Et adfrontat²³ ipsa terra cum

uinea qui ibidem est: de orient²⁴ in roca uel in terra de Ardmano;²⁵ de meridie in terra de uos comparatores; de occiduo in flumen²⁶ Lubrigado; de circi²⁷ in terra de Ardman.²⁸ Quantum infra istas adfrontaciones²⁹ includunt sic uindimus³⁰ uobis ipsa terra et uinea, cum omni genera arboribus qui ibidem sunt, totum ab integrum, cum exis³¹ uel regresis³² earum,³³ in propter precium mancusadas³⁴ VI in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicto de nostro iuro in uestro tradimus dominio et potestate ad omnia facere que uolueris. Quod si nos uinditores³⁵ ad³⁶ ulusque³⁷ omo³⁸ qui contra hanc ista carta uenerit ad inrumpendum non³⁹ ualeat uindicare set⁴⁰ componamus in duplo cum omnem⁴¹ suam⁴² inmelioracio.⁴³ Et⁴⁴ antea ista uindiccio⁴⁵ firma⁴⁶ stabili⁴⁷ modo uel omnique tempore.

Facta carta uindicione⁴⁸ VI Kalendas⁴⁹ Marci⁵⁰ anno XX regnante Rabertus⁵¹ rege.⁵²

Sig+num Nampio. Sig+num Sanza, qui ista uindicione⁵³ fecimus et de manus⁵⁴ nostras firmauimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Bernardo.⁵⁵ Sig+num Durando.⁵⁶ Sig+num Giscafret.⁵⁷

Gonmar,⁵⁸ sacer,⁵⁹ qui ista carta (SS) scripsit die uel anno quod supra.

1. *Forat petita a l'inici de la tretzena línia (de les disset de què consta el text), afectant la part inferior de la u de uindicione a l'inici de l'escatocol (que fóra interessant de reproduir):* Facta carta uindicione ..., i que devia servir per a passar-hi un cordill. Algunes taques d'humitat, que no afecten la visibilitat del text.

Vegeu: Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 121 (1016, febrer, 26) i Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1260 (1016, febrer, 25).

2. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

3. tieras (sic).

4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages). Ratllat, amb llapis.*

6. *A sota, amb llapis.*

7. *Segell estampat, c. 1923.*

8. *Primera meitat del segle XX, c. 1905-1948/1950, període en què el document va ser conservat en aquesta entitat.*

9. *Escrit amb llapis.*

10. Nampio a **O**.

11. uxori a **O**, per uxor.

12. uinditore a **O**, per uenditores.

13. uxori a **O**, per uxor.

14. emtores a **O**, per emptores.

15. uindicionis a **O**, per uenditionis.

16. nostre a **O**, per nostra.

17. uindimus a **O**, per uendimus.

18. qualisqumque a **O**, per que.

19. comitatum a **O**, per comitatu.

20. Menresa (*en català*) -abreujat Mērēsa- a **O**; Minorisa -correctament Minorisensi- (*en llatí*).

21. flumen a **O**, per flumine.

22. Maria -la m escrita damunt una o dues lletres anteriors- a **O**-.

23. adfrontat a **O**, per affrontat.

24. de orient (*en català*) a **O**.

25. de Ardmano -abreujat Ardmāno-, per Ardmanni.

26. flumen a **O**, per flumine.

27. circi a **O**, per circio.

28. de Ardman (*en català*) a **O**; Ardmanni.

29. adfrontaciones a **O**, per affrontationes.
30. uindimus, *abreujat* uīm -la m amb signe d'abrev. d'us-
31. exis a **O**, per exiis.
32. regresis a **O**, per regressiis.
33. earum a **O**, per suis.
34. mancusadas (*en català*) a **O**.
35. uinditores a **O**, per uenditores.
36. ad a **O**, per aut.
37. ulusque a **O**, per ullusque.
38. omo a **O**, per homo.
39. *Tot seguit després de non hauria d'haver-hi*: hoc.
40. set; *variant, admesa en llatí, de sed*.
41. omnem a **O**, per omne.
42. suam a **O**, per sua.
43. inmelióracio a **O**, per immelióracione.
44. *Tot seguit després de et hauria d'haver-hi*: in.
45. uindiccio a **O**, per uenditio.
46. *Tot seguit després de firma hauria d'haver-hi*: et.
47. *Tot seguit després de stabili hauria d'haver-hi*: permaneat.
48. uindicione a **O**, per uenditionis.
49. Kalendas a **O**, per Kalendarum.
50. Marci a **O**, per Martiarum.
51. Rabertus a **O**, per Radeberto.
52. rege a **O**, per regi.
53. uindiccione a **O**, per uenditione.
54. manus a **O**, per manos.
55. Bernardo a **O**, per Bernardi.
56. Durando a **O**, per Durandi.
57. Giscafret (*en català*) a **O**; Gischafredi (*en llatí*).
58. Gonmar (*en català*) -*abreujat Gōmār-* a **O**.
59. sacer a **O**, per sacerdos.

723

1016, febrer, 25.

Venda. *Leduí i la seva esposa Honrada venen a Senfred [= Sinfreu] una peça de terra al comtat de Manresa, a Navarcles, prop del gorg de Maria, [actual municipi de Navarcles, comarca de Bages] pel preu de tres sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1260.

Nauarculas²

Venda i[nter] laicos [de] tierras e[n] Navarel[as]. Año 11 (sic) [...] Ladberto [rey ?]³

Año 1015.⁴

1016 25-II⁵

Navarcles.⁶

Venda de tierras entre particulares en Navarcles, cerca el Gorch de Maria.⁷

Arxiu de casa GUITART
TOMO __ PLÉC 12
LLIGALL ____ N.º. 370

 8

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES⁹

n. 1260¹⁰

In nomine Domini. Ego Leduino¹¹ et uxori¹² mea Onrada,¹³ uinditores¹⁴ sumus tibi Seniofret,¹⁵ emtore.¹⁶ Per hanc scriptura uindicionis¹⁷ nostre¹⁸ uindimus¹⁹ tibi pecia I de terra nostra propria, qui nobis aduenit de comparacione uel per quacumque uoces. Et est ipsa terra in comitatum²⁰ Menresa,²¹ in Nauarculas,²² prope gorgo de Maria. Et adfrontat²³ ipsa terra: de orient²⁴ in roca uel in terra de Ardmano,²⁵ de meridie de te comparatore; de occiduo in flumen²⁶ Lubrigado; de circi²⁷ in terra de Ardmano.²⁸ Quantum infra istas adfrontaciones²⁹ includunt sic uindimus³⁰ tibi pecia I de terra, totum ab integrum, cum exis³¹ uel regresis³² earum,³³ in propter precium solidos III in rem ualentem, et nichil³⁴ exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta de nostro iuro in uestro tradimus dominio et potestate, ad omnia facere que uolueris. Quod si nos uinditores³⁵ ad³⁶ ulusque³⁷ [sic] omo³⁸ [sic] qui contra ista uindicione³⁹ uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁴⁰ componamus in duplo cum omnem⁴¹ suam⁴² inmelioracione.⁴³ Et⁴⁴ antea ista uidicio⁴⁵ [sic] firma⁴⁶ stabili⁴⁷ [sic] modo uel omnique tempore.

Facta carta uindicione⁴⁸ V Kalendas⁴⁹ Marci⁵⁰ anno XX regnante Radbert[us]⁵¹ rege.⁵²

Sig+num Leduino.⁵³ Sig+num Onrada,⁵⁴ qui ista uindicione⁵⁵ fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Bernardus.⁵⁶ Sig+num Durandus.⁵⁷ Sig+num Giscafret.⁵⁸

Gonmar,⁵⁹ sacer,⁶⁰ qui ista carta scripsit (SS) die uel anno quod supra.

1. *Tres forats petits, un al marge esquerre (anvers) -que devia servir per a passar-hi un cordill- i dos més a la dreta, enmig del text (també al recte), que no afecten cap lletra. Algunes taques d'humitat, que no afecten la visibilitat del text. El pergami ha estat retallat (apreciable al revers, on el regest Venda i[nter] laicos [de] tierras e[n] Navarcl[as]. Año 11 (sic) [...] Ladberto [rey ?] és incomplet).*

Vegeu: Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1257 (1015, abril, 30), Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 121 (1016, febrer, 26) i Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1259 (1016, febrer, 24).

Una desena de sècs verticals, ben apreciables al revers del pergami.

2. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

Ratllat, amb llapis.

5. *A sota, amb llapis.*

6. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

7. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

8. *Segell estampat, c. 1923.*

9. *Primera meitat del segle XX, c. 1905-1948/1950, període en què el document va ser conservat en aquesta entitat.*

10. *Mitjans del segle XX. Escrit amb llapis.*

11. Leduino a **O**.

12. uxori a **O**, per uxor.

13. Onrada a **O**, per Honrada.

14. uinditores a **O**, per uenditores.

15. Seniofret, *abreujat* Sēniofret.
16. emtores a **O**, *per* emptores.
17. uindicionis a **O**, *per* uenditionis.
18. nostre a **O**, *per* nostra.
19. uindimus a **O**, *per* uendimus.
20. comitatum a **O**, *per* comitatu.
21. Menresa (*en català*) -*abreujat* Mēresa- a **O**; Minorisa -*correctament* Minorisensi- (*en llatí*).
22. Nauarculas (*en català*) a **O**.
23. adfrontat a **O**, *per* affrontat.
24. de orient (*en català*) a **O**.
25. de Ardmano -*abreujat* Ardmāno-, *per* Ardmanni.
26. flumen a **O**, *per* flumine.
27. circi a **O**, *per* circio.
28. de Ardmano a **O**, *per* Ardmanni.
29. adfrontaciones a **O**, *per* affrontationes.
30. uindimus, *abreujat* uīm -*la m amb signe d'abrev. d'us-*
31. exis a **O**, *per* exiis.
32. regresis a **O**, *per* regressiis.
33. earum a **O**, *per* suis.
34. nichil a **O**, *per* nihil.
35. uinditores a **O**, *per* uenditores.
36. ad a **O**, *per* aut.
37. ulusque a **O**, *per* ullusque.
38. omo a **O**, *per* homo.
39. uindicione a **O**, *per* uenditione.
40. set; *variant, admesa en llatí, de sed.*
41. omnem a **O**, *per* omne.
42. suam a **O**, *per* sua.
43. inmelioracio a **O**, *per* immelioracione.
44. *Tot seguit després de et hauria d'haver-hi: in.*
45. uidicio a **O**, *per* uenditio.
46. *Tot seguit després de firma hauria d'haver-hi: et.*
47. *Tot seguit després de stabili hauria d'haver-hi: permaneat.*
48. uindicione a **O**, *per* uenditionis.
49. Kalendas a **O**, *per* Kalendarum.
50. Marci a **O**, *per* Martiarum.
51. Radbertus a **O**, *per* Radberto.
52. rege a **O**, *per* regi.
53. Leduino a **O**, *per* Leduini.
54. Onrada a **O**, *per* Honrada.
55. uindicione a **O**, *per* uenditione.
56. Bernardus a **O**, *per* Bernardi.
57. Durandus a **O**, *per* Durandi.
58. Giscafret (*en català*) a **O**; Gischafredi (*en llatí*).
59. Gonmar (*en català*) -*abreujat* Gōmar- a **O**.
60. sacer a **O**, *per* sacerdos.

Empenyorament. *Nampi i la seva esposa Sança empenyoren a Senfred [= Sinfreu] llur alou propi, dividit entre el terme de Navarcles [actual municipi de Navarcles, comarca de Bages] i el terme del*

castell d'Aguilar. [actual municipi d'Aguilar de Segarra -o de Boixadors-, Alta Segarra, comarca de Bages] L'empenyoren, tant la part de Navarcles com la d'Aguilar, per tres quartes i una èmina [= aimina] d'ordi, que han de pagar per la festa de santa Maria d'agost; [el dia 15] de no fer-ho, perdrien l'alou.¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 121.

Nauarculas²

S A. N.º 78.³

Aguilar y Navarcles

sa pose en Aguilar que es mes necessari, en cas falta per alg<un>a espectancia⁴

Impignoracion de unas posesiones en Navarcles, y Aguilar. Con afrontaciones. Año 20 de Radberto.⁵

Navarcles y Aguilar.⁶

1016.⁷

26-II-1016⁸

In nomine Domini. Ego Nampio⁹ et uxori¹⁰ mea Sanza,¹¹ inpignores sumus tibi, Seniofret,¹² emtore.¹³ Per hanc scriptura inpignorationis nostre¹⁴ inpignoramus tibi aulode¹⁵ nostrum proprium qui est infra termi[n]o¹⁶ de Nauarculas¹⁷ uel in castro Aquilar.¹⁸ Et est in Nauarculas¹⁹ ipsum alodem suprascripto, id sunt: casas, casalibus, cum solos et superpositos, et columbario, et torculario,²⁰ et orto,²¹ et ortalibus,²² et ipsa era, et pecia I de uinea, qui nobis a[d]uenit²³ de nostra complantacione de Sancta Maria²⁴ uel de Adrouer,²⁵ presbiter. Et alium alodem qui est superscripto²⁶ in castrum Aquilar,²⁷ id est: casas cum solo et superposito, et terras et uineas, quod ibi abemus²⁸ uel abere²⁹ debemus, cum omni genera arboribus qui ibidem sunt, et cubo et tona³⁰ I, nostrum proprium, qui nobis aduenit auenit³¹ de comparacione. Et est hec omnia in comitatum³² Manresa,³³ in locum que dicunt Nauarculas,³⁴ prope flumen³⁵ Lubrigado, uel in castrum de Aquilar.³⁶ Et afronta³⁷ ista hec omnia superscripta³⁸ qui est in Nauarculas:³⁹ de oriente in alode de te emtore;⁴⁰ de meridie in tera⁴¹ de Dauit;⁴² de occiduo in flume⁴³ Lobrigado;⁴⁴ de circii⁴⁵ in alode de te emtore.⁴⁶ Et alio alode qui est in Aquilar:⁴⁷ de oriente in sera⁴⁸ de Fonolosa;⁴⁹ de meridie in torento⁵⁰ que uocant Bono;⁵¹ de occiduo nd⁵² ipso Palazo;⁵³ de circi⁵⁴ ipsas Calms.⁵⁵ Quantum in ista⁵⁶ adfro[n]taciones⁵⁷ includunt sic inpignoramus tibi ipsa hec omnia suprascripta, totum ab integrum, cum exis⁵⁸ uel regresis⁵⁹ earum,⁶⁰ propter quartas⁶¹ III de ordio⁶² et emina⁶³ I, quod nos tibi debemus abere⁶⁴ usque ad festa sancta Maria qui est mediante Agosto.⁶⁵ Et si non abuerimus⁶⁶ tibi solutas istas quartas III et emina I de ordio usque ad festa sancta Maria mediante Agosto istas proximas uenturas, licenciam abeas⁶⁷ de ista hec omnia suprascripta ad omnia facere que uolueris ad tuum proprium alodem. Quod si nos inpignores ad⁶⁸ ulusque⁶⁹ omo⁷⁰ uel feminas,⁷¹ qui contra hanc ista inpignoratione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁷² componat uel componamus ista superus⁷³ scripta in duplo cum omnem⁷⁴ suam⁷⁵ inmelioracione.⁷⁶ Et in⁷⁷ antea ista inpignoracio firma⁷⁸ stabili⁷⁹ modo uel omnique tempore.

Facta ista inpignoratione V Kalendas⁸⁰ Marci⁸¹ annos⁸² XX regnante Rabertus⁸³ rege.⁸⁴

Sig+num Nampio. Sig+num Sanza, qui ista inpignoratione fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Bernardus.⁸⁵ Sig+num Durandus.⁸⁶ Sig+num Giscafret.⁸⁷

Gonmar,⁸⁸ sacer,⁸⁹ qui ista inpignoratione scripsit (SS) die uel anno quod supra.

1. Tall (en forma d'ungla) damunt Giscafret, el darrer testimoni; en resulten afectades les tres darreres lletres: ret. En alguns punts, tinta esvaïda, sense arribar a afectar-ne la correcta lectura. Vegeu: Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1259 (1016, febrer, 24).
2. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.
3. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.
4. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.
5. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.
6. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).
7. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).
8. Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.
9. Nampio a O.
10. uxori a O, per uxor.
11. Sanza (en català) a O.
12. Seniofret (en català) a O; Seniofredo (en llatí).
13. emtore a O, per emptore.
14. nostre a O, per nostra.
15. aulode a O, per alode.
16. n il·legible a O.
17. de Nauarculas (en català) a O.
18. castro Aquilar (el subjecte, en català) a O. No s'ha de confondre aquest castell d'Aguilar (actual municipi d'Aguilar de Segarra -o de Boixadors-, Alta Segarra, comarca de Bages) [Els castells catalans, vol. V, "Castells d'Aguilar i de Castellar", pàgs. 474-482] amb dos altres castells homònims, un a Osona (actual municipi de Balenyà, Sevedà, comarca d'Osona) [Els castells catalans, vol. IV, "Castell de l'Aguilar", pàgs. 751-754] i un altre al Berguedà, (el Sunyer d'Aguilar, actual municipi de Montmajor, comarca de Berguedà) que fou inicialment del comtat d'Urgell i després del vescomtat de Cardona, i la meitat era de Sant Cugat del Vallès i l'altra meitat dels Cardona. El castell d'Aguilar que tractem es documenta per primera vegada el 972 (BENET I CLARÀ, Albert, "El castell d'Aguilar", a Catalunya Romànica, XI, "El Bages", pàg. 91). Onze anys després, el 21 de novembre de 983, en l'acta de consagració de l'església del monestir de Sant Llorenç prop Bagà (actual municipi de Guardiola de Berguedà, comarca de Berguedà) pel bisbe Sala d'Urgell i els comtes de Cerdanya, trobem que fou dotada, entre moltes altres, amb l'església de Sant Joan d'Aguilar, al comtat de Manresa, amb els seus delmes i primícies, cases, terres i vinyes. Aquesta església de Sant Joan cal situar-la indubtablement en el terme del castell d'Aguilar perquè, a més d'indicar que és al comtat de Manresa, tot seguit s'esmenta la donació d'unes altres terres i vinyes a Castellar, al sud d'Aguilar (Castellar i les quadres de Puigfarners, les Coromines i Seguers, a més del santuari de Còdolrodon, formaren un municipi propi fins al segle XIX, abans de ser unit al d'Aguilar). Probablement es tracti de l'església parroquial d'Aguilar, que després canvià de patró per sant Andreu, l'advocació actual [SERRA I VILARÓ, Joan, Baronies de Pinós i Mataplana, 3, pàg. 90 / BENET I CLARÀ, Albert, "El castell d'Aguilar", a Catalunya Romànica, XI, "El Bages", pàg. 34 / BOLÒS I MASCLANS, Jordi, El monestir de Sant Llorenç prop Bagà, pàgs. 287-303]. A la centúria següent trobem el castell d'Aguilar en poder de Radulf, [= Rodolf, Raül] levita i ardiaca de la catedral de Vic, el qual, per voluntat testamentària (24 d'agost de 1022), adjudicà al seu fill Ot Radulf, [= Rodolf, Raül] (+1070), probablement el major, juntament amb el castell de Llavinerà (actual municipi de Sant Pere Sallavinera, Alta Segarra, comarca d'Anoia). Per bé que posteriorment ambdós castells passaren a un altre fill de Radulf i germà d'Ot, Sunyer Radulf (que morí el maig de 1050), el qual, al seu torn, per voluntat testamentària, va deixar al seu fill Bernat, clergue (BENET I CLARÀ, Albert, "El castell d'Aguilar", a Catalunya Romànica, XI, "El Bages", pàg. 91 / SABATÉ, Flocel - BENET, Albert, "Castell de la Llavinerà", a Catalunya Romànica, XIX, "El Penedès, L'Anoia", pàg. 315)] Ot fou l'iniciador del llinatge Rocafort (actual municipi del Pont de Vilomara i Rocafort, comarca de Bages). El seu fill Humbert Ot, que el 1085 professà com a monjo a Sant Benet de Bages, posseï també el castell de Rocafort, que heretà el seu fill, Guillem Humbert, el qual el posseïa ja el 1090,

dos anys abans de la mort del seu pare (SOLÀ I MORETA, Fortià, El monestir de Sant Benet de Bages, pàgs. 132 i 135).

Pel que fa al castell d'Aguilar, al segle XII tenim informació dels castlans: el juny de 1128 Ramon de Sallavinera i el seu fill, Guillem d'Aguilar, i Pere de Riner, feren concòrdia a propòsit d'unes propietats; ultra els interessats, signaren el conveni Guillem de Cabrera, Pere de Malacara i Ramon de Cervera (UDINA MARTORELL, Frederic, El llibre blanc de Santes Creus, pàg. 40).

Guillem d'Aguilar devia ser el castlà, mentre la senyoria era dels Cervera. Ramon de Cervera, marit de Ponceta, per donació testamentària de juliol de 1182, deixà al seu fill Guillem el castell d'Aguilar amb els seus termes, a més dels castells de Llavinera (actual municipi de Sant Pere Sallavinera, Alta Segarra, comarca d'Anoia), Montfalcó (Montfalcó Gros, actual municipi de Veciana, Alta Segarra, comarca d'Anoia) i Castellnou (Castellnou d'Ivorra, actual municipi d'Ivorra, Baixa Segarra, comarca de Segarra). També els drets que tenia a Bas, que haurien de revertir a la seva filla Tiburgueta si aquell moria sense fill legítim (SERRA I VILARÓ, Joan, "Castell de Riner, senyoriu dels repobladors de l'Espluga de Francolí", pàg. 87).

El segle XIV el capítol de canonges de Manresa era senyor útil del castell i castellania d'Aguilar. El fogatge de 1365-1370 ens informa que aleshores s'hi comptaven 21 focs (IGLÉSIES FORT, J., El fogaje de 1365-1370, pàg. 104).

Els procuradors del rei Pere el Cerimoniós vengueren, el 28 de març de 1381, al paborde de Santa Maria de Manresa, la jurisdicció -civil i criminal- del castell d'Aguilar, pel preu de cinc-cents florins (MONSALVATJE, Francesc, Noticias històriques, XIX, pàgs. 273 i 274). Aquell mateix any, el castell d'Aguilar, de la vegueria de Manresa, amb els seus 24 focs, consta que era del paborde de Manresa (ACA, Cancelleria, reg. 1548 / BOFARULL I MASCARÓ, Pròsper de, Los condes de Barcelona vindicados, XII, pàg. 63). El 1385 el capítol de canonges féu donació del castell d'Aguilar al paborde de Santa Maria de Manresa. Al segle XVII el paborde de Santa Maria de Manresa encara detentava la jurisdicció del terme del castell d'Aguilar (PEGUERA, Lluís de, Práctica, forma i estil de celebrar corts en Catalunya).

19. Nauarculas (en català) a **O**. Correspon a Navarcles (actual municipi de Navarcles, comarca de Bages).

20. torculario a **O**, per torculario.

21. orto a **O**, per horto.

22. ortalibus hortilibus.

23. d il-legible a **O**.

24. Sancta Maria a **O**.

25. de Adrouer (en català) a **O**; Adrouarii (en llatí).

26. superscripto a **O**, per superscripto.

27. in castrum Aquilar (el subjecte, en català). Vegeu les notes 18 i 36.

28. abemus a **O**, per habemus.

29. abere a **O**, per habere.

30. tona (en català) a **O**.

31. auenit a **O**, per aduenit.

32. comitatum a **O**, per comitatu.

33. Manresa (en català) a **O**; Minorisensi.

34. Nauarculas (en català) a **O**.

35. flumen a **O**, per flumine.

36. castrum de Aquilar. Vegeu les notes 18 i 27.

37. afronta a **O**, per affrontat.

38. superscripta a **O**, per superscripta.

39. Nauarculas (en català) a **O**.

40. emtore a **O**, per emptore.

41. tera a **O**, per terra.

42. de Dauit (en català) a **O**.

43. flume a **O**, per flumine.

44. Lobrigado (*en català llatinitzat*) a O.
45. circii a O, *per* circio.
46. emtore a O, *per* emptore.
47. Aquilar (*en català*) a O.
48. sera (*en català*) a O.
49. de Fonolosa (*en català*) a O.
50. torento a O, *per* torrento.
51. que uocant Bono (*en català*) a O.
52. nd a O, *per* in
53. ipso Palazo (*el subjecte, en català llatinitzat*) a O.
54. circi a O, *per* circio.
55. ipsas Calms (*el subjecte, en català*) a O.
56. in ista a O, *per* infra istas.
57. adfro[n]taciones a O, *per* affrontationes.
58. exis a O, *per* exiis.
59. regresis a O, *per* regressiis.
60. earum a O, *per* eis.
61. quartas (*en català*) a O.
62. de ordio a O, *per* ordearum.
63. emina (*en català*) a O.
64. abere a O, *per* habere.
65. Agosto a O, *per* Augusto.
66. abuerimus a O, *per* habuerimus.
67. abeas a O, *per* habeas.
68. ad a O, *per* aut.
69. ulusque a O, *per* ullusque.
70. omo a O, *per* homo.
71. feminas a O, *per* femina.
72. set a O; *variant admesa, en llatí, de sed.*
73. superus a O, *per* superius.
74. omnem a O, *per* omni.
75. suam a O, *per* sua.
76. immelioracione a O, *per* immelioratione.
- 77 in *sobrelineat* a O.
78. *Tot seguit després de firma hauria d'haver-hi: et.*
79. *Tot seguit després de stabili hauria d'haver-hi: permaneat.*
80. Kalendas a O, *per* Kalendarum.
81. Marci a O, *per* Martiarum.
82. annos a O, *per* anno.
83. Rabertus a O, *per* Raberto -*correctament* Roberto-.
84. rege a O, *per* regi.
85. Bernardus a O, *per* Bernardi.
86. Durandus a O, *per* Durandi.
87. Giscafret (*en català*) a O; Gischafredi (*en llatí*).
88. Gonmar (*en català*) -*abreujat Gōmar-* a O.
89. sacer a O, *per* sacerdos.

Commuta. *Contel, dona, commuta amb Loderic una peça de vinya per una altra peça de terra que és hortal al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità. [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 122.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 413, pàg. 470, ex **O**.

et affrontat ipsa uinea: de oriente in ipsas meas uineas; de meridie similiter; de occiduo in uineas de me commutator; de circi in torrente siue in alaudem meum. [Et ipsa uinea ... rte]²

M [... ...]³

1015⁴

Cambio de tierras en Montpeytà entre Chontelle y Lodrico.⁵

5-IV-1016⁶

In nomine Domini. Ego Chontelle,⁷ femina, comutator⁸ sum tibi Lodricus.⁹ Per hanc scriptura excomutacionis¹⁰ me¹¹ excomuto¹² tibi pecia I de uinea per alia pecia de terra qui est ortalo,¹³ mea propria, qui michi¹⁴ aduenit de genitori meo. Et est ipsa uinea in comitatum¹⁵ Minorisa,¹⁶ in Montepetano.¹⁷ Et affrontat ipsa pecia de uinea: de oriente et de meridie in ipsas meas uineas; de occiduo in uineas de me commutator;¹⁸ de circi¹⁹ in torrente siue in alaudem²⁰ meum. Quantum infra istas afrontaciones²¹ includunt sic excomuto²² tibi ipsa uinea per alia de terra qui est ortalo²³ totum ab integrum, et ipsa mea ereditate²⁴ in casa et in curte, cum exio uel regressio suo. Quem uero iamdicta ipsa uinea et casa et curte de meo iure in tuo trado dominio et potestate ad omnia que facere uolueris. Quod si ego comutatrix²⁵ aut ullusque homo qui contra hanc ista excomutacione²⁶ uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set²⁷ componat in duplo cum omnem²⁸ suam²⁹ inmelioracionem.³⁰ Et in antea ista excomutacio³¹ firma et stabilis permaneat³² omnique tempore.

Facta ista carta excomutacio³³ Nonas³⁴ Aprelii³⁵ anno XX^{mo} regnante Radberto³⁶ rege.³⁷

Sig+num Chontelle, femina, qui ista excomutacione³⁸ feci et firmaui et testes firmare rogauit. Sig+num Seniofred.³⁹ Sig+num Vidal.⁴⁰ Sig+num Sendred.⁴¹

Ermengaudus,⁴² presbiter et monachus, scripsit et (*signe*) die uel anno quod supra.

1. Forat romboïdal a l'angle inferior dret del text, que no afecta cap lletra.
2. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.
3. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.
4. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).
5. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).
6. Mitjans del segle XX. Escrit amb llapis.
7. Chontelle (*en llatí*) a **O**; Contel (*en català*).
8. comutator a **O**, per commutatrix.
9. Lodricus a **O**, per Lodrico.
10. excomutacionis a **O**, per excommutationis.
11. me a **O**, per mea.
12. excomuto a **O**, per excommuto.
13. ortalo a **O**, per hortalo.
14. michi a **O**, per mihi.

15. comitatum a **O**, per comitatu.
16. Minorisa a **O**, per Minorisensi.
17. Montepetano a **O**.
18. commutator -tor, sobrelineat en lletra menuda a sobre- a **O**, per commutatrix.
19. circi a **O**, per circio.
20. alaudem a **O**, per alodem
21. afrontaciones a **O**, per affrontationes.
22. excomuto a **O**, per excommuto.
23. ortalo a **O**, per hortalo.
24. ereditate a **O**, per hereditate.
25. comutatrix a **O**, per commutatrix.
26. excomutacione a **O**, per excommutatione.
27. set a **O**; variant, admesa en llatí, de sed.
28. omnem a **O**, per omni.
29. suam a **O**, per sua.
30. immelioracionem a **O**, per immelioratione.
31. excomutacio a **O**, per excommutatio.
32. Tot seguit hi hauria d'haver: modo uel.
33. excomutacio a **O**, per excommutationis.
34. Nonas a **O**, per Nonarum.
35. Aprelii a **O**, per Aprelium.
36. Radberto a **O**.
37. rege a **O**, per regi.
38. excomutacione a **O**, per excommutatione.
39. Seniofred (en català) a **O**; Seniofredi (en llatí).
40. Vidal (en català) a **O**; Vitali (en llatí).
41. Sendred (en català) a **O**; Senderedi (en llatí).
42. Ermengaudus a **O**.

726

1016, abril, 28.

Commuta. Ràmio, abat, i el convent de Sant Benet, [de Bages] commuten amb Sunigell i la seva esposa Emma dues mujades de vinya al terme [del castell] de Calders. [actual municipi de Calders, comarca de Bages] La del monestir, que fou de Domnuç, la commuten per la que Sunigell té al gual de Navarcles, prop del Llobregat. [actual municipi de Navarcles, comarca de Bages].

En la commuta hi intervenen, a més de l'abat, vuit monjos, els noms dels quals són: Teudalec, Ermengod, [= Ermengol] Guifred, [= Gifreu] Adroer, Argeric, Joan, Bonuç i Guillem. Danagell, que a més de monjo també és sacerdot, actua d'escrivà.

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1261.

- a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 414, pàg. 471, ex **O**.
- b. BENET I CLARÀ, Albert, "L'origen de la família Calders", pàgs. 19 i 20.

k[arta] d[e] callers²

Nauarcules³

[C] S. N° 195⁴

Navarcles.⁵

1016.⁶ 28-IV⁷

X-3⁸

Trueque de tierras entre el Monasterio y Sunigildo y su Muger.⁹

Arxiu de casa GUITART

TOMO__ PLÉC 12

LLIGALL _____ N° 312
_____ ¹⁰

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹¹

n. 1261¹²

In nomine Domini. Ego Ramio, indignus abba,¹³ cum congregatione Sancti Benedicti, comutatores¹⁴ sumus uobis Sunigildus¹⁵ et ad uxor tua¹⁶ Emmo.¹⁷ Manifestum est enim quia in nostris que¹⁸ conuenit animis ut inter nos comutationem¹⁹ fecissemus sicuti et facimus de duas modiatas de uineas que sunt²⁰ infra termines²¹ de Caldarios.²² Ipsa modiata de uinea que nos comutamur²³ uobis fuit de domnus Donnucius,²⁴ et comutamur²⁵ uobis propter uestra modiata que abetis²⁶ ad ipsum uadum de Nauarcales,²⁷ prope flumine Lubricato. Et afrontat²⁸ ipsa modiata de uinea: de horientem²⁹ in ipsa uinea de Seniofred;³⁰ de meridie in torrentem,³¹ de occiduo in terra de Bradila;³² de circi³³ in ipsa rocha.³⁴ Quantum istas afrontationes³⁵ includunt sic comutamur³⁶ uobis ipsa modiata de uinea ab integrum, cum exiis uel regressiis earum.³⁷ Quod si nos comutatores³⁸ aut ullusque homo qui contra ista comutatione³⁹ uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat adque⁴⁰ componamus uobis in duplo cum omnem⁴¹ suam⁴² inmeliorationem.⁴³ Et in antea ista carta comutatione⁴⁴ firma permaneat⁴⁵ omnique tempore.

Facta ista carta comutatione⁴⁶ anno XX regnante Radberto⁴⁷ rege,⁴⁸ IIII Kalendas⁴⁹ Mai.⁵⁰

Ramio, abba SSS. Teudalecus, monachus. Ermengaudus, monachus. Uuifredus, monachus. Adroarius, monachus. Argericus, monachus. Iohannis,⁵¹ monachus. Bonucius, monachus. Uuilelmus, monachus, qui ista comutacione⁵² fecimus et firmabimus⁵³ et firmare rogauimus. Sig+num Galindus.⁵⁴ Sig+num Iocifredus.⁵⁵ Sig+num Raimundus.⁵⁶

Danagildus, monachus et presbiter, qui ista comutatione carta⁵⁷ scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Forat a l'extrem esquerre del text, que degué servir per a passar-hi un cordill (afecta la primera a de Facta, a l'inici de l'escatocol -a la desena línia-). Sèc vertical a la meitat del pergami (ben visible al revers), i un altre d'horitzontal, a la part baixa del mateix, menys ben fet; demostren que el pergami es plegava, si bé inicialment només per la meitat.*

En aquell temps el terme del castell de Calders arribava fins al Llobregat, i el gual de Navarcles hi era inclòs.

Vegeu: Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1240 (1010, febrer, 23). Es tracta de la restitució d'un alou que havia donat el comte Borrell, amb consentiment de Todalec, monjo, i els seus germans, que el retenien per dret propi, al monestir de Sant Benet de Bages, per un tal Guisad, que se l'apropià per una escriptura que li féu Badeleu/Basleu, sacerdot, quan li donà la seva filla per esposa. En morir aquesta, Guisad el volgué, prosseguint aquest dret,

(adsequi ipsam uocem) *per a ell i per als seus fills. Es féu causa (ratio) davant de Ràmio, abat, i de la comunitat, i davant de Domnuç de Calders, que patrocinau Guisad, el qual reconegué que les auctoritates del monestir eren anteriors a la de Badeleu/Basleu, falsa, i hagué de reconèixer el dret de Sant Benet (uocem Sancti Benedicti recognouit uel adfirmavit). Però l'abat dóna, en fer-se aquest reconeixement, a Guisad per caritat i bonesa, quatre unces d'or òptim, perquè sempre més quedi tancada la seva boca.*

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages). Escrit damunt una paraula anterior, potser la mateixa (Navarcles)*

6. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

7. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Al costat, escrit amb llapis.*

8. *A sota, escrit amb llapis.*

9. *Finals del segle XIX.*

10. *Segell estampat, c. 1923.*

11. *Segell, c. 1905-1955.*

12. *Escrit amb llapis.*

13. *Ramio, indignus abba a O.*

14. *comutatores a O, per commutatores.*

15. *Sunigildus a O, per Sunigildo.*

16. *uxor tua a O, per uxorem tuam.*

17. *Emmo a O, per Emmonem.*

18. *que superflu.*

19. *comutationem a O, per commutationem.*

20. *sunt - st, amb signe d'abrev. damunt la t- a O.*

21. *termines a O, per terminos.*

22. *de Caldarios a O, per Caldariis.*

23. *comutamus a O, per commutamus.*

24. *domnus Donnucius a O. Es tracta del Domnuç, de Calders.*

25. *comutamus a O, per commutamus.*

26. *abetis a O, per habetis.*

27. *ipsum uadum de Nauarcules a O.*

28. *afrontat a O, per affrontat.*

29. *horientem a O, per oriente.*

30. *de Seniofred (en català) a O; Seniofredi (en llatí).*

31. *torrentem a O, per torrente.*

32. *de Bradila (en català) a O; Bradilani (en llatí).*

33. *circi a O, per circio.*

34. *rocha a O, per roca.*

35. *afrontationes a O, per affrontationes.*

36. *comutamus a O, per commutamus.*

37. *earum a O, per eis.*

38. *comutatores a O, per commutatores.*

39. *comutatione a O, per commutatione.*

40. *adque a O, per atque.*

41. *omnem a O, per omne.*

42. *suam a O, per sua.*

43. *inmeliorationem a O, per immelioratione.*

44. *comutatione -abreujat cōmutatione- a O, per commutationis.*

45. *Tot seguit hi hauria d'haver: modo uel.*

46. *comutatione -abreujat cōmutatione- a O, per commutationis.*

47. Radberto a O.
48. rege a O, per regi.
49. Kalendas a O, per Kalendarum.
50. Mai a O, per Maiarum.
51. Iohannis -abreujat Iohs- a O.
52. comutacione a O, per commutatione.
53. firmabimus a O, per firmauimus.
54. Galindus a O, per Galindi.
55. Iocifredus a O, per Iocifredi.
56. Raimundus a O, per Raimundi.
57. comutatione carta a O, per carta commutationis.

727

1016, abril, 30.

Venda. *Undela/Unla* [= Unnela] i la seva esposa *Elisenda venen a Agelà*, [= Agell] *levita, una peça de terra conreada al comtat de Manresa, al terme [de la ciutat] de Manresa, al Pla de Bages, a la Cot*, [actual municipi de Manresa, comarca de Bages] *pel preu de quatre mancosos d'or cuit, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 71.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 416, pàg. 473, ex O.

bage in cute¹

in plano de Bages in Cute=¹

B. N° 128¹

1015.¹

Venta â favor de Igela Levita de una pieza de tierra en el pla de Bages donde dicen Cute.¹

B

N° 71¹

58 M¹

B.B. n° 71¹

In nomine Domini. Ego Undela, et uxor mea Ellesinda, uinditores sumus tibi Igela, leuita, emptore. Per hanc scriptura uindictionis nostre uindimus tibi pecia I de terra culta qui nobis aduenit ad me Unla [sic] per mea comparatione, et ad me Ellesinda per meum decimum. Et est ipsa petia de terra in comitatu Minorisa, infra eius termines, in Plano Baies, ad ipsa Cute. Et afrontat ipsa pecia de terra: de horientem [sic] in terra Sancti Benedicti; de meridie in strada; de occiduo in terra de Gishafred uel de Sperandeo; de circi in strada. Quantum [es deixa *infra*] istas afrontationes includunt sic uindimus tibi totum ab integrum ipsa pecia de terra cum exio uel regressio earum, in propter precium manchosos IIII^{or} de auro cocto in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia de nostro iuro in tuo tradimus dominio et potestate. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra hanc ista uindictione uenerit ad

inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat tibi in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindictio firma permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta ista carta uindictio II Kalendas Madii anno XX regnante Radbertus rege.

Sig+num Undela. Sig+num Ellesinda, qui ista carta uindictione fecimus et firmabimus et firmare rogauimus. Sig+num Iocefredus. Sig+num Salamon. Sig+num Uuitardus.

Danagildus, presbiter et monachus, qui ista carta scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

C¹ [al marge dret del text]

3¹

1. Pergamí en bon estat de conservació. Tres sècs horitzontals, ben apreciables al revers.

El document núm. 728 -1016, abril, 30- (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 71) és el primer que documenta el nom de Pla de Bages, (Plano Baies) com es coneix encara avui la porció de territori de la Catalunya central la capital del qual és la ciutat de Manresa. Després tornem a trobar-lo en una sola ocasió més, en el document núm. 902 -1030, gener, 25- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 188): Plano de Bages.

728

1016, maig, 12.

Venda. Ramon ven a Guifred [= Gifreu] i la seva esposa Cusca un alou al comtat d'Osona, al terme del castell de Tona, a Montbrú [Montbrú, actual municipi de Tona, comarca d'Osona] pel preu de dos sous, a pagar en coses que ho valguin.¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1262.

U. N°. 120¹

k[arta] de Tonna¹

Carta del mas de Muntbru///¹

N 61 segons lo Indice nou¹

tona-montbru¹

1016¹ 12-V¹ [al costat, escrit amb llapis]

Arxiu de casa GUITART

PLÉC 13

LLIGALL N°. 439¹

n. 1262¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Reimundo, uinditor sum uobis Cifredo et uxori tue Cuscha, emptores. Per hanc scriptura uindicionis mee uindo uobis aulodem meum proprium. Id sunt kasas cum curtes, terras et uineas, cultum uel ermun, simul cum illorum arboribus, pratis et pascuis, a[q]uis aquarum,

uieductibus et reductibus, in prono et in plano, meum proprium, qui mihi aduenit per ienitores meos siue per quacumque uoce. Et est in komitatum Ausona, in terminio de chastrum Tonda, in locum que dicunt Montebruno. Et afrontat: de oriente in ipso terrero [sic] qui discurrit per dies pluuiarum; de meridie in sumitate de ipso puiolo uel in terra de Fruila; de hocciduo in ipso rego qui discurrit per ipso prado; de circi in uinea de Guilielmo uel in strada. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindo uobis in ipsa hec omnia superius scripta, ipsa mea ereditatem, qualem ego ibi abeo uel abere debeo per quacumque uoce, totum ab integrum, cum exiis uel regresiis earum, in propter precium solidos II in rem ualentem. Et nikil exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia que uobis uindo de meo iure in uestro trado dominio et potestatem ad omnia que facere uolueritis. Quod si ego uinditor aut ullusque omo qui contra hanc ista uindicione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uendikare set componat in duplo. Et in antea ista uindicione firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista scriptura uindicionis II Idus Apreli anno XX regnante Radberto rege.

S+ Reimundo, qui ista uindicione fecit et testes firmare rogauit. S+ Amalrigo. S+ G[itar/erar]do.

S+ Ademar Barone, presbiter, qui ista uindicione scripsit et (SS) et die et anno quod supra.

1. *L'angle superior dret del pergami, esquinçat, fou cosit, sembla que antigament (segles XVIII-XIX ?) amb cordill de color bru -sis punts-, visible al revers.*

Mig tallat per la part de baix hi ha, a la part inferior del pergami (anvers), hi ha, sembla que repetit, un nom d'escrivà -potser el mateix; el rusc, del qual només se'n veu la meitat superior, és el mateix-; també es llegeix la part superior de et die et anno.

729

1016, maig, 17.

Venda. *Adalbert ven a Ràmio, abat de Sant Benet de Bages, llurs heretats: cases, corts, horts, terres i vinyes, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Vilaclara,[Vilaclara -vila desapareguda; mas-, parròquia de Sant Martí de Torroella, actual municipi de Sant Joan de Vilatorrada, comarca de Bages] pel preu de dotze sous.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 123.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 417, pàg. 474, ex **O**.

P. N.º. 214¹

Villa Clara¹

S. Pedor.¹

1016.¹

Alberto vende à Ramio Abad casas y tierras en Vilaclara, cuyas afrontaciones designa.¹

17-V-1016¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Adalbertus uinditor sum tibi Ramio, indignus abba, emtore. Per hanc scriptura uindicionis meę uindo tibi casas, curtes et ortos, terras et uineas, cultas et ermas, qui mihi aduenit de genitore uel de genitrice mea. Et est hec omnia in comitatum Minorisa, in locum que uocant Vilaclara. Et afrontant ipsas casas et curtes et ortos, terras et uineas, cultas uel ermas: de

oriente in ipsa turre de Ermemir uel in ipsa uia; de meridie in ipsa strada; de occiduo in rio de Vineamala [=riera de Bellver -assenyalava el límit nord-occidental del terme de la ciutat de Manresa-]; de circi in ipsas casas qui fuerunt de Adalberto. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindo tibi ipsas meas ereditates [sic] in omnia et in omnibus ubicumque inuenire potueritis, cum exiis uel regressis earum, in propter precium solidos XII. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa hec omnia de meo iure in tuo trado dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris. Quod si ego uinditor aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindiccare sed conponat ipsa hec omnia superius inserta in quadruplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindicio firma et stabilis permanead [sic] omnique et [sic] tempore.

Facta ista carta uindicio VIX Kalendas Iunii anno XX regnante Roberto rege.

Sig+num Adalbertus, qui ista carta uindicione feci et firmaui et firmare rogauí. Sig+num Unnisclo. Sig+num Godregel. Sig+num Salamon. Sig+num Danla.

Ermengaudus, presbiter uel monachus, qui ista carta uindicione scripsit et sub(*signe*) die et anno quod supra.

1. *Pergamí molt prim; l'escriptura transllueix a través del pergamí i és visible al revers.*

730

1016, juny, 12.

Venda. *Adaled [= Adelaida] ven a Ràmio, abat de Sant Benet de Bages, un alou al comtat de Barcelona, al Maresme, al terme de Santa Maria de Civitas fracta, [actual municipi de Mataró, comarca de Maresme] i a altres llocs, pel preu de cinc unces d'or.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1263.

Matarò.¹

1017.¹ [ratllat, amb llapis]

1016 12-VI¹ [escrit a sota, amb llapis, la data sencera]

Ciuitas fracta¹

Argentona¹ [els dos topònims, escrits d'una mateixa mà] [aquesta nota és, segurament, la més antiga de les que hi ha en el revers; podria ser contemporània a la redacció del document -el traç de la *F* de *Fracta* és com el de la *F* de *Facta* de l'escatocol d'aquest mateix document, o d'altres de contemporanis-]

Aquesta apar que sia de argentona¹ [escrit per una altra persona, en tinta que ara és de color taronja]

no fa per [la ?] **Casa**¹ [escrit per un altra persona, en tinta negra]

Per estar destruit ahont diu Abbati emptore han tingut esta escriptura per de ningun profit. Y para mes seguritat se ha de notar que la escriptura es del Any 20 del Reynat de Roberto que correspon al Any 1018, y el dit Abad entra por los Años de 1003 o 1004.¹

T.A. N 211¹

se ha de averiguar si era encara Abat per aqueix temps¹ [el paràgraf anterior, la signatura i aquesta darrera nota, escrites per una mateixa persona, en tinta bruna clara, però potser en diferents moments, perquè el gruix és diferent en les tres parts citades]

Emit Ramio [in] **maritimo in pluribus locis**¹ [aquesta nota del revers és, segurament, també contemporània a la redacció del document; el nom de l'abat, *Ramio*, pràcticament il·legible]

=Valles=¹

en la parrochia de S. Julia de Argentona=
no fa per esta Casa sino que se age donat despres=¹

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC 16

LLIGALL _____ N.º. 560

1

P. 33¹ [*P.*, escrit amb ploma, i 33 estampat: enganxina ovalada blanca amb vorejat ondulat]

n. 1263¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Adalezis, femina, uinditrice sum tibi Ramio, ab[ba, em]ptore. Per ahnc [*ahc*, amb signe d'abrev. damunt la *c*] scriptura uindicacionis meę uindo tibi alaudem meum proprium, qui mihi aduenit per uocem de uiro meo nomine Brocardus, condam, siue per qualescumque uoces. Id sunt terras et uineas, cultas uel ermas, casas et ortos cum o[mn]ia genera arborum, siluis et garricis siue orto cum suo rego. Et est ehc [sic] omnia in comitato Barchilona, in Maretima, in terminio de Sancta Maria de Ciuitas fracta siue ad ipsa [P]ola siue ad ipsa Curte siue in uilla Uiuario siue in uilla Madani siue in Purpullas siue in Orrios siue in Cabannas. [*Cabānas*] Et afrontat ehc [sic] omnia: de oriente in ipso arenio de Ualedexo; de meridie in undas maris; de occiduo in Montecabrario; de cerci in uilla de Palacio. Quantum infra istas afrontaciones includunt, sic uindo tibi in terris, in uineis, in cultis, in ermis, in siluis, in garricis, in cassis, in curtis, in ortis, reganeis, in omnia genera arbores, omnes meas uoces quod ibi abeo uel abere debeo, ab integrum, in propter precium uncias V de auro bono placibile a peso legitimo, quod tu mihi dedisti et ego de te manibus meis accepi. Et est manifestum. Quem uero predicta ehc [sic] omnia que tibi uindo de meo iure in tuo trado dominio et potestatem [sic] ad tuum proprium. Quod si ego uinditrice aut ullusque omo qui contra ahnc [*ahc*, amb signe d'abrev. damunt la *c*] ista uindicacione uenerit [*unērit*] pro inrumpendum non ohc [sic] ualeat uindicare set componat aut componamus tibi ista ehc [sic] omnia prefata in duplo cum omnem suam inmelioracione. [sic] Et in antea ista uindicacione firma permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta uindicacione II Idus Iunii anno XX regnante Roberto rex. [sic]

S+m Adalez, qui ista uindicacione fecit [sic] et firmaui et firmare rogauit. S+m Bernardus, qui ista uindicacione conscius sum. S+m Ioannes. S+m Archimbal. S+m Guilelmus.

(*signe*) Bonusomo, qui uocant Lobeto, presbiter, qui ista uindicacione scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹ [segell estampat, amb l'escut de l'entitat]

1. *Mides màximes del pergami: 50 x 11cm. Pergami molt llarg, doblegat per la meitat, verticalment. Nou forats petits, vuit al marge esquerre i un més al dret, que no afecten cap paraula (anvers). A més, dues parts ratades, una a la part superior (la que afecta la titulació abacial de*

Ràmio, i que s'esmenta en una nota del revers) i una altra a la inferior esquerra (que no afecta el text).

Topònims

Per a la identificació dels topònims: in terminio de Sancta Maria de Ciuitas fracta siue ad ipsa [P]ola siue ad ipsa Curte siue in uilla Uiuario siue in uilla Madani siue in Purpullas siue in Orrios siue in Cabannas. [Cabānas] Et afrontat ehc [sic] omnia: de oriente in ipso arenio de Ualedexo; de meridie in undas maris; de occiduo in Montecabrario; de cerci in uilla de Palacio.

*Al segle XI, diversos alous de la parròquia de Santa Maria de Ciuitas fracta (actual municipi de Mataró, comarca de Maresme) foren donats al monestir de Sant Cugat del Vallès, si bé la Seu de Barcelona també hi tenia béns, que havia rebut en els termes de Premià, Teià, Agell i Argentona, ja el segle X. També el monestir de Sant Pol del Maresme (església de Sant Pau, actual municipi de Sant Pol de Mar, comarca de Maresme) hi rebé béns. [CUADRADA I MAJÓ, Coral, *El Maresme medieval: les jurisdiccions baronals de Mataró i Sant Vicenç/Vilassar (hàbitat, economia i societat, segles X-XIV)*, Rafal Dalmau (Barcelona 1988), pàg. 248]*

La vila de Viver correspon al santuari del Viver, al sud de la vila d'Argentona, a la dreta de la riera d'Argentona (actual municipi d'Argentona, comarca de Maresme). [Gran Enciclopèdia Catalana, 15, Enciclopèdia Catalana, S. A. (Barcelona 1980 -1ª ed.-), "Viver, el", pàg. 589]

La vila de Madà té un origen romà (Argentona i el seu entorn, pàg. 10). Madà és un veïnat, al sud-est de la vila d'Argentona, a la dreta de la riera d'Argentona, proper al Cros. El torrent de Madà fa de límit entre els termes d'Argentona i Cabrera. Can Madà pertany a Agell de Dalt (actual municipi de Cabrera, comarca de Maresme).

Purpullas no ho podem identificar, de moment.

La vila d'Òrrius (actual municipi d'Òrrius, comarca de Maresme) és documentada per primera vegada el 8 d'abril de 974, quan Guifred, sacerdot, cedeix al monestir de Sant Cugat del Vallès uns alous en el terme, en qualitat de marmessor de Bulgarà, en compliment de la seva voluntat [Catalunya Romànica, XX (1992), pàg. 499].

Cabanyes (actual municipi d'Òrrius, comarca de Maresme) i l'església de Sant Bartomeu són al coll de Sant Bartomeu, que uneix la serra d'Ametlla i el turó de Séllecs (534 m). El lloc és documentat els anys 931 i 1008; l'església de Sant Bartomeu, en canvi, no ho és fins el 1191 [Catalunya Romànica, XX (1992), pàg. 502]. Hi ha una altre lloc anomenat Cabanyes, també amb una església, Sant Cebrià, al vessant vallesà de la Serralada Litoral (actual municipi de Sant Fost de Campsentelles, comarca de Vallès Oriental).

*La vila de Valldeix és documentada el 949 en una escriptura de venda in Maritima, in terminio [de Al]arona, in uilla Ualadex. El topònim Alarona deriva del d'Iluro, nom de la població que correspon a l'actual Mataró a l'època romana. [Fidel Fita, "La Ciudad de Alarona (Mataró) a mediados del siglo X", *Boletín de la Real Academia de la Historia*, vol. 41 (Madrid 1902), pàg. 347-348 / QUADRADA, Oriol, "El document més antic sobre Alarona (Mataró)", *Cingles*, núm. 32-33 (Mataró 1977), pàgs. 608 i 609; inclou reproducció de l'escriptura. / LLOVET, Joaquim, "El mil·lenari de la parròquia de Santa Maria", *Fulls del Museu Arxiu de Santa Maria*, núm. 90 (Mataró gener 2008), pàgs. 9-12.]*

Actualment, Valldeix és el nom d'un veïnat al nord de la ciutat de Mataró, dins el seu terme (actual municipi de Mataró, comarca de Maresme). [Gran Enciclopèdia Catalana, 15, Enciclopèdia Catalana, S. A. (Barcelona 1980 -1ª ed.-), "Valldeix", pàg. 225] El portal de Valldeix és situat al

nord-est del perímetre emmurallat de Mataró, i donava pas al camí que anava a Sant Vicenç de Montalt per Sant Andreu de Llavaneres, pel cantó de muntanya.

Montcabrer (307 m) és un contrafort meridional de la Serralada Litoral, al límit entre els termes de Cabriils i Cabrera (actuals municipis de la comarca de Maresme), que es comunica amb el turó i castell de Burriac pel coll de Burriac. Al cim hi ha restes d'un poblat ibèric. Els seus vessants han estat urbanitzats. [Gran Enciclopèdia Catalana, 10, Enciclopèdia Catalana, S. A. (Barcelona 1977 - 1ª ed.-), "Montcabrer", pàg. 222]

Palau pot correspondre a Palautordera (actual municipi de Santa Maria de Palautordera, comarca de Vallès Oriental): el primer esment és del 18 de novembre del 908, quan Trasovad vengué al comte i marquès Guifred Borrell, i la seva esposa Garsenda, in comitatu Barchinona, in locum Uallense, ualle que uocant Tordaria, uilla Bitamina, que uocant Palacio, cum ecclesias, id est Sancte Marie uirginis et Sancti Stephani protomartiris, et alia ecclesia que uocant similiter Sancti Stephani, qui est in latere Montissigni. [RIUS I SERRA, Josep, Cartulario de "Sant Cugat" del Vallés, I, CSIC (Madrid 1945), núm. 3, pàgs. 6 i 7]

La vila de Palau, a la vall de la Tordera, [Gran Enciclopèdia Catalana, 13, Enciclopèdia Catalana, S. A. (Barcelona 1979), "Santa Maria de Palautordera", pàg. 182] pertanyia al monestir de Sant Cugat des d'abans de l'any 986. Així l'anomenen tant el precepte del rei Lotari (si bé l'original és perdut n'existeixen còpies), de confirmació de tots els seus béns, la seva immunitat i la lliure elecció de l'abat: uillam Uitdameniam, que uocant Palatium [RIUS I SERRA, Josep, Cartulario de "Sant Cugat" del Vallés, I, CSIC (Madrid 1945), núm. 173, pàgs. 144-148], com diverses butlles papals, començant per la del papa Silvestre II, de desembre de 1002: uillam Uitaminea, quod uocant Palatium, cum terminis et adiacentiis suis, et cum ipsas ecclesias Sancti Stephani et Sancte Marie qui ibidem sunt fundatas, um decimis et primitiis et oblationes que ad ipsas ecclesias pertinent. [RIUS I SERRA, Josep, Cartulario de "Sant Cugat" del Vallés, II, CSIC (Madrid 1946), núm. 382, pàgs. 30-33] o, encara, la del papa Joan XVIII, de novembre de 1007. [RIUS I SERRA, Josep, Cartulario de "Sant Cugat" del Vallés, II, CSIC (Madrid 1946), núm. 412, pàgs. 57-60] Aquesta pertinença al cenobi santcugatenc és també confirmada per un altre document procedent del Cartulari, document datat el 996, que recull que la uilla Uitaminea, que uocant Palacio era alou del monestir de Sant Cugat del Vallés [RIUS I SERRA, Josep, Cartulario de "Sant Cugat" del Vallés, I, CSIC (Madrid 1945), núm. 314, pàgs. 264 i 265]

No és probable, en canvi, que correspongui a un altre Palau (conegut fins fa pocs anys com a Palau de Plegamans), vora el riu de Caldes, documentat el 1011. [RIUS I SERRA, Josep, Cartulario de "Sant Cugat" del Vallés, II, CSIC (Madrid 1946), núm. 433, pàgs. 77 i 78]

Finalment, Palau podria correspondre a dos cases de pagès del vessant vallesà de la Serralada Litoral, que ressegueix la costa mediterrània des del Vendrell fins a l'Empordà.

Bé a can Palau (actual municipi de la Roca del Vallés, comarca de Vallès Oriental), a la serra d'Ametlla, vora el límit del terme d'Òrrius i també prop del coll de Parpers. O bé, encara, un altre can Palau (actual municipi de Vallromanes, comarca de Vallès Oriental), a la dreta de la riera de Vallromanes, afluent del Mogent, on s'hi descobrí un jaciment del període hallstàtic [Rodalies de Barcelona entre Vallès i Maresme. Sant Mateu, Puig Castellar, La Conreria, Céllecs, Mollet del Vallés, Vallromanes, Badalona, Montgat i el Masnou, Guia cartogràfica, Editorial Alpina, Granollers, pàg. 17]. Caldria comprovar si l'origen d'aquestes dues cases és tan antic que pugui remuntar-se, almenys, al voltant de l'any 1000, quan haurien d'haver estat viles, i no en tenim cap element de judici, ara per ara.

Sigui quin sigui el Palau citat en el nostre document (tot i que em decanto per Palautordera, a l'actual municipi de Santa Maria de Palautordera), fóra aquest l'únic lloc que no pertany estrictament al Maresme, sinó al Vallès (com indica una nota del revers del pergami).

Adaled [= Adelaida]

En aquesta època, -primer terç del segle XI- el castell de Sant Vicenç (o Burriac), i el de Cabrera, ambdós en el Maresme central, eren posseïts per la comtessa Ermesenda (ACA, Ramon Berenguer I, Pergamins, núm. 46). Quan, el 1025, els comtes de Barcelona, Ramon Borrell i Ermesenda, vengueren a Guadall -que el 1029 seria nomenat bisbe de Barcelona, i en seria fins el 1035, any de la seva mort-, [Gran Enciclopèdia Catalana, 8, Enciclopèdia Catalana, S. A. (Barcelona 1975), "Guadall Domnuç", pàg. 274] els feus del comtat d'Osona i Barcelona, n'exceptuaren el castell de Sant Vicenç (ACA, Feudorum vicariarum Cathaloniae, IV, f. 88). Els castells de Mata i Llavaneres pertanyien, en canvi, a la família Castellvell.

Adaled, [= Adelaida] esposa de Guillem de Castellvell (1011-1041), i mare de Bonfill Guillem i Ramon Guillem, vengué a aquest segon els castells de Mata i Llavaneres, que gaudia per donació matrimonial, és a dir, com a part del seu esponsalici [GARÍ, Blanca, El linaje de los Castellvell en los siglos XI y XII (Bellaterra 1985), pàg. 93]. Precisament aquest Ramon Guillem i els seus fills acabaren heretant els dominis dels Castellvell.

731

1016, juny, 12.

Donació testamentària. *Joan, Llobató i Adaled, [= Adelaida] dona, marmessors de Brocard, difunt, donen al monestir de Sant Benet de Bages, en nom d'aquest, un alou al comtat de Barcelona, al Maresme, al terme de Santa Maria de Civitas fracta. [actual municipi de Mataró, comarca de Maresme] i a altres llocs.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1264.

Ciuitas fracta. Mataro.¹

1031.¹[molt esborrat]

1016 12-VI¹ [amb llapis, la data sencera]

P[... .. ?; molt esborrat]¹

Ciuitas fracta¹ [molt esborrat]

ESACYA¹ [?; molt esborrat]

T.A. N 123¹

donacio in pluribus locis¹

[... ..] **dona** [...]¹

[Argen]tona [...] **molts locs**¹

maresma n° 5.¹

[... ..] maresma¹

Arxiu de casa GUITART
TOMO ___ PLÉC 16
LLIGALL _____ N.º. 558

P. 32¹ [*P.*, escrit amb ploma, i 32 estampat: enganxina ovalada blanca amb vorejat ondulat]

n. 1264¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Ioannes et Lobatone et Adaled, femina, nos qui sumus elemosinarii de condam Brocardus, donatores sumus Deo et Sancti Benedicti cenobii. Manifestum est enim quia comendauit nobis condam Brocardus suam elemosinam unde iudicium obligatum abemus inframetus temporum aserie condicionis ordinante iudice et precepit nobis condam Brocardus ut carta donationis fecissemus ad Sancti Benedicti sicuti et facimus de terras et uineas, cultas uel ermas, casas et curtes et ortos cum omnia genera arborum, siluis et garricis, orto cum suo rego. Et est ehc [sic] omnia in comitato Barchilona, in Maretima, in terminio de Sancta Maria de Ciuitas fracta siue ad ipsa Pola siue ad ipsa Curte siue in uilla Uiuario siue in uilla Madani siue in Purpullas siue in Orrios siue in Cabannas [sic] Et afrontat ehc [sic] omnia: de oriente in ipso arenio de Ualedexio; de meridie in undas maris; de occiduo in Montecabrario; de circi in uilla de Palacio. Quantum infra istas afrontaciones includunt, sic donamus ista ehc [sic] omnia prefata ad Sancti Benedicti. In ea uidelicet et racione ut teneat uxor sua et possideat in diebus uite sue et post obitum suum remaneat ad iamdicto altario ad proprio. Quod si nos donatores aut ullusque omo qui contra ahc [*ahc*, amb signe d'abrev. damunt la *c*] ista donacione uenerit [*unērit*] pro inrumpendum non ohc [sic] ualeat uindicare set componat aut componamus tibi ista ehc [sic] omnia ad Sancti Benedicti in duplo cum omnem suam inmelioracione. [sic] Et in antea ista donacione firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta donacione II Idusiunii anno XX regnante Roberto rex. [sic]

S+m Ioannes. S+m Lobatone. S+m Adaled, nos qui ista donacione fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. S+m Guilelmus. S+m Archimbal. S+m Vgo.

(*signe*) Bonusomo, qui uocant Lobeto, presbiter, qui ista donacione scripsit et (*signe*) die et anno quod supra¹

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES [segell estampat, amb l'escut de l'entitat]

1. *Mides màximes del pergami: 70 x 11 cm. Pergami molt llarg, doblegat per la meitat, verticalment. Dos forats petits, que no afecten cap paraula (anvers). A més, dues petites parts ratades, a la part superior, que afecten parcialment les paraules femina (la f) i sumus elemosinarii (la segona s i el).*

L'ordre d'aquest document sembla que ha de ser preferent respecte del núm. 1263, encara que duquin la mateixa data.

Venda i donació pietosa. *Riquel*, [= Riquelda, Riquilda] dona, i el seu fill Vidal venen i donen al monestir de Sant Benet de Bages un alou al comtat de Manresa, al terme [de la ciutat] de Manresa, a la vila del Pujol, [el Pujol -vila i mas desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís

de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] *pel preu de tres sous*.¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 124.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 418, pàg. 475, ex **O**.

k[arta] de pozol¹

Pozol.¹

[M N° 14]2.¹

Manresa¹

Donacion S. B[enito]¹

E C L VIII¹

Vall dels Orts.

Pozol.¹

1016.¹

13-VI-1016¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Richel, femina, et filio meo Vidal, uinditores et donatores sumus ad domum Sancti Benedicti cenobii. Per hanc scriptura uindicionis uel donacionis donamus ad supradicto cenobio casas cum curte et solo, superposito et terra quem ibidem abemus. Et affrontat hec omnia suprascripta: de parte orientis in mansione de eredibus, id est Chintol uel filios suis; de meridie in strada publica prope ipso Puteo; de occiduo in mansione de Ansulfo; de circi in mansione Sancti Petri qui fuit de Unnela. Et est hec omnia suprascripta in comitatu Minorisa, infra eius termines, in uilla que dicunt Pozol. Et est precium solidos III. Quantum infra istas afrontaciones includunt uindimus uel donamus ad suprascripto cenobio, in ea uidelicet racione uel conuentu ut in diebus uite nostre teneamus et posidemus nos et posteritas nostra et per singulos annos ipsam tascam donare faciamus. Quod si nos donatores uel uinditores qui contra hanc ista carta donacione uindicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set conponat ipsa hec omnia in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista donacio uel uindicio firma et stabilis permaneat [*s'ha deixat*: modo uel] omnique tempore.

Facta ista carta donacio uel uindicio Idus Iunii anno uigesimo regnante Radberto rege.

Sig+num Richel. Sig+num Vidal, qui hanc scripturam fecimus et firmare rogauimus. Sig+num Seniofred. Sig+num Willelmus. Sig+num Reinardus.

Ermengaudus, presbiter uel monachus, scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

14¹

1. *Caplletra inicial I decorada (bona per a reproduir). Taca d'humitat irregular que afecta gairebé la totalitat del terç esquerre del text, tant a la part superior com a la central i la inferior, deixant intacta una petita franja l'extrem esquerre -per aquest motiu no n'ha estat afectada la caplletra-. Dues petites taques d'humitat, també, damunt d'anno i de quod, a la part on signa l'escrivà. Diversos*

forats petits per tot el text, que no n'afecten, tanmateix, la seva lectura correcta. Petit tall al lateral esquerre, part inferior, que no afecta cap lletra.

733

1015, juny, 24-1016, juny, 24.

Sots-empenyorament. *Sunigell i la seva esposa Emma sots-empenyoren a Ràmio, abat, i al monestir de Sant Benet, [de Bages] dues mujades de vinya que el monestir té al terme del castell de Calders, que fou del senyor Domnuç, [actual municipi de Calders, comarca de Bages] per una mujada de vinya que l'esmentat matrimoni té al gual de Navarcles. [actual municipi de Navarcles, comarca de Bages]*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1267.

a. Cita de 1982: BENET I CLARÀ, Albert, "L'origen de la família Calders", pàgs. 19 i 20.

1015¹ [mig esborrat]

k[arta] de N^auarcvlas¹ [sic]

C.S. N°. 57¹

permuta¹

calders¹

Navarcles y Vila de Cavalls¹

1016.¹ sense dia ni mes¹ [sense dia ni mes, al costat, amb llapis]

Trueque de tierras entre el Monasterio y Sunigildo y su muger.¹

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC 12

LLIGALL _____ N°. 362

¹

n. 1267¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Sunigildus, et uxor mea Emmo, supignoratores sumus uobis, Ramio, indignus abba, uel cum caterua Sancti Benedicti. In nostris que conuenit animis ut inter nos comutationem fecissemus sicuti et facimus de modiatas II de uineas quod abet Sanctus Benedictus infra termines de castrum Caldarios, qui fuit de domnus Donnucii, et nostra modiata que nos comutamur propter ipsa est ad ipsum guadum de Nauarculas. Et afrontat, ipsa modiata de uinea: de horientem in ipsa strada; de meridie in uinea de Belone; de occiduo in medio flumine Lubricato; de circi in torrentem. Quantum istas afrontaciones includunt, sic comutamur uobis ipsa modiata de uinea propter ipsa uestra sicut superius est insertum, cum exiis uel regressiis earum. Quod si nos comutatores, aut ullusque homo qui contra ista commutatione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componamus atque componat ad ecclesiam Sancti Benedicti cum omnem suam inmeliorationem. Et in antea ista carta commutatione firma permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta ista carta comutatione anno XX regnante Radberto rege.

Sig+num Sunigilus. Sig+num Emmo, qui ista carta comutatione facimus et firmabimus et firmare rogauimus. Sig+num Galindus. Sig+num Iocfredus. Sig+num Raimundus.

Danagildus, presbiter et monachus, qui ista carta comutatione scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.¹

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES [segell estampat, amb l'escut de l'entitat]

1. *Vegeu el document núm. 727 del Diplomatari de Sant Benet de Bages (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1261 -1016, abril, 28-).*

734

1016, juny, 28.

Donació anual d'un cens sobre un alou. *Freder, sacerdot, i Ermovija, dona, donen a Déu i al cenobi de Sant Benet [de Bages] un alou que el primer havia comprat a Vives i Guadamir, al comtat de Manresa, al terme del castell Terçol, [actual municipi de Castellterçol, comarca de Vallès Oriental] prop del Carner [el Carner -vila desapareguda; mas-, actual municipi de Granera, comarca de Vallès Oriental]. Amb la condició que els donants i llurs descendents el posseixin mentre visquin, fent-ne donar la tasca, cada any, a Sant Benet, i sense que els abats i monjos del monestir puguin exigir cap altre cens ni puguin posar cap altre senyor, ni a ells ni a llurs descendents, sinó que en siguin senyors els monjos de Sant Benet.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1265.

A. Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1266 [duplicat].

O

G N°. 111.¹

in castro terciolo donacio prope ip[so] carner¹ [regist escrit damunt G N°. 111.]

N. 15 segons lo Indice nou¹

Castelltersol.¹

1016. 2 Kl.-VII¹ [2 Kl.-VII amb llapis, al costat]

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC _87_

LLIGALL _C.Trsol_ N°. 2078. _

n. 1265¹ [escrit amb llapis]

[In nomine Domini. Ego Fredarius, sacer,] et Ermouiga, [femina, donat]ores sumus Domino Deo et Sancti Benedicti cenobii. Propterea donamus nos cassas cum solos et superpositos, [curtes et ortos] et col[umbarios cum torculario, terras et] uineas, cult[um uel ermum, et cum] arboribus pomiferis uel glandiferis, siluis et garricis, et cum alia genera arborum qui ibidem sunt, nostrum proprium, qui nobis aduenit per comparacione siue per ullasque uoces. Et est, hec omnia, in [comita]tum Minorisa, in terminio castrum Terciolo, prope ipso Carner. Et affrontat, hec omnia

quod superius resonat: de orientis in torre[nte:] de meridie in terra de Samson uel in pontil; [de occi]duo, in terra Samson uel in uia qui pergit ad ipso Charner; de circi [sic] in strada uel in riba uel in terra de Wadamir. Quantum in istas [afronta]ciones [includ]unt, sic donamus Domino Deo et Sancti Benedicti ista hec omnia quod superius resonat, quantum ego emit de Uiues uel de Wadamir, ad proprium, in ea uidelicet racione ut ego nos [nos, sobrelineat] [po]ssideamus in diebus nostris, et nos et poster[itas nostra, sine] ullum blandimentum de nullumque hominem nisi de Sancti Benedicti uel suos suscessores, [sic] et dare faciamus ipsa tascha per [singulos] annos, et nos et posteritas nostra, sicut supe[rius est in]ser[tum,] abbatis uero uel seruientes Sancti Benedicti si alium censum illos ad crescere uoluerint adere non abeant licenciam amitte[re a nos] alium seniore[m] nec ad nos nec ad poster[itas nostra nisi] ad seruos de Sancti Benedicti. Et de nostro iure in uestro tradimus ad Sancti Benedicti sicut superius est insertum. Quod si nos donatores, aut [ullusque homo] qui contra hanc ista donacione [uenerit] ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat in duplo cum omnem suam inmeliacionem. Et in antea ista donacione firma [et stabilis] permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta [ista donacio IIII] Kalendas Iu[lia] anno XX° regnante Radeberto rege.

(SS) Fredarius, sacer, qui ista donacione donauit et firma[ui et firmare rogauit] Sig+num Ermoui[ga, similiter]. Senderedus + A[z/ger ?]et, iudice (signe). Sig+num Vnifred. Sig+num Cherouardus. Sig+num Samson.

[E]r[mengau]dus, [presbiter] et monachus, qui ista donacione scripsit cum litteras fusas in uerso VII et (signe) die et anno quod supra.

1. *Pergamí en pèssim estat de conservació, sobretot a causa de taques degudes a l'aplicació d'àcid gàl·lic, [ORDEIG I MATA, Ramon, Diplomatari de la catedral de Vic. Segle XI (Vic 2005), fascicle tercer, núm. 1138, pàg. 447 -anotació següidament a la signatura del document-] un producte químic emprat a finals del segle XVIII i inicis del segle XIX, que ha donat al text un color marró intens. Aquestes taques afecten principalment els marges i tot el terç esquerre del pergamí, cosa que ha provocat, en algunes parts, la total pèrdua de l'escrit (com la data, que podem conèixer gràcies al núm. 1266 -duplicat-), i la inutilitat de qualsevol mitjà per veure el que hi havia escrit. El pergamí, posteriorment, fou retallat, tal com s'aprecia al revers, en el regest: in castro Terciolo donacio prope ip[so] Carner. Un forat, en el marge esquerre -recte-, degué servir per a passar-hi un cordill.*

A

G. N°. 117.¹

k[arta] de castel tercol et k[arta] carner siue de manso de solans.¹

N. 2 segons lo Indice nou¹

Castelltersol.¹

1016. Idusiulii (?) anno ?¹ [Idusiulii (?) anno ? escrit amb llapis, al costat]

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC _87_

LLIGALL _C.Trsol _N^o. 2077. _

n. 1266¹ [escrit amb llapis]

1. Pergamí en pèssim estat de conservació, a causa del tractament químic amb àcid gàl·lic sofert a la fi del segle XVIII o inicis del segle XIX, que l'afecta en la seva totalitat, i que el fa intel·ligible a la meitat dreta (anvers). Diversos forats (un d'ells, situat al costat d'un altre, en el marge esquerre -anvers- degué servir per a passar-hi un cordill). Cinc sècs verticals i un horitzontal. L'angle superior dret (anvers) és retallat i amb un puntejat a la vora. Algunes lletres (In a la invocació inicial, i fr de Fredarius, a l'inici del text, i SS davant Fredarius, a l'escatocol) han estat repassades amb tinta negra.

Serveix per a reconstruir el text del núm. 1265, més ben conservat, en general, però amb mots perduts que gràcies a aquest duplicat es poden conèixer. També gràcies a ell sabem que l'alou donat es pot identificar amb un mas Solans.

735

1016, juny, 30.

Venda. *Teudalec, sacerdot, ven a Guitard, [= Guitart] levita, un alou al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de set mancusades, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 125.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 419, pàg. 476, ex **O**.

Monte petano¹

B N° 463¹

1015.¹

Venta â favor de UVitardo [sic] Levita de unas casas tierras, y viñas sitas en Montpeytà.¹

In nomine Domini. Ego Teudalecus, presbiter, uinditor sum tibi Vuitardus, leuita, emtore. Per hac scriptura uindiccionis mee uindo tibi kasa cum solo et superposito cum corte et ortis, ortalibus et aliis kasalibus cum ipsos clausos cum ipsas ficulneas et ipsa oliuera et terras et uineas cultum uel ermum, cum arboribus qui infra sunt, meum poprium, qui mihi aduenit per comparacione siue per quacumque uoce. Et est hec omnia in comitatum Minorisa, in Campo Baies, in locum uocitatum Montepeitano. Et afrontad ipsa kasa cum ipso alaude sicut superius scriptum est: de parte orientis in uineas de Ramio; et de meridie in sumitate de ipso puio, et peruadit in terra de Anestesa, femina; et de hocciduo in rocca fundata, et in terras de Teudesindus et de Durando, cum aliis eredibus; de circi in uinea de Ramio, et in terra de Dolchido. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindo tibi ipsa omnia suprascripta ab omni integrietate, cum exios et regressios earum, a tuum proprium, cum exiis et regressiis earum, propter precium manchosades septem in rem ualentem, et nichilque de ipso precio aput te emtore non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa omnia de meo iuro in tua trado dominio potestate ad omnia facere que uolueris. Quod si ego uinditor aut ullusque omo qui contra ista carta uindiccionis uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uendicare set [sic] componat ipsa omnia in duplo cum omni sua inmeliacione. Et in antea ista uindiccio firma permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista carta uindiccionis II Kalendas Iulii anno XX regnante Raduertus rege.

S+num Egila. S+num Bernardus. S+num Vuilielmo, subdiaconus.

S+ Teudalecus, presbiter, qui ista uindicione fecit et ista carta manibus suis scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Caplletra inicial I decorada. Tres línies horitzontals, segurament originades en el procés d'elaboració del pergami; només són visibles, i són molt marcades, al revers. Tot el pergami és tenyit d'una coloració ataronjada, més intensa al revers, si bé la tinta no en surt afectada.*

736

1016, juliol, 31.

Venda. *Adalmir i la seva esposa Especiosa venen a Vívid i la seva esposa Truitelda una peça de vinya amb terra conreada i erma al comtat de Manresa, al terme del castell de Maians, [Maians, actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages] pel preu de tres mancosos, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 116.

k[arta] de midians¹

M.S. N.º. 56¹

Meyans
1016¹

kastro de Mayans=
Venda inter laicos=¹

31-VII-1016¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Adalimir, e [et] uxori mea Especiosa uinditore [uinditores] sumus tibi Viuido e [et] uxori sua Truitel, emtores. Per ac [sic] scriptura [scriptura] uindicionis nostre uindimus uindimus [sic] uobis pecia I de uinea cu [cum] terra culta uel erma nostra propria qui nobis auenit per coparacione [comparacione] uel per quacumque uoce. E[st] [Est] ipsa ec omnia in comtatum [comitatum] mitatu [sic] Minorisa in termine de castro Midians. Qui afronta: de orient in tera [sic] Godmar; de meridie in me comparatore; de ociduo [sic] in sera [sic]; de ciric [sic] in sera [sic]. Quantum infra istas afrontaciones includunt (includūt; el signe d'abreviació no recau damunt la 'u', sinó a la 'd'; seria 'includeut') sic uindimus uobis ipsa ec [sic] omni [omnia] ab integrum cum exio uel reqresie [sic] in pro pcium [precium] mancosos III in re [rem] uale [ualentem] t [et] nichil [sic] exinde non remasi [remansit]. T [et] est manifestum. Quem uero perdicta [predicta] ec omnia quod superius resona [resonat] de nostro iure in uestro tradimus domini [dominio] e potestate. Quod si nos uinditores a ulusque omo qui contra ista carta inrumpend [inrumpendum] uenerit no [non] ualea [ualeat] uindicare se [sed] copona [componat] in duplo. In ante [antea] carta uindicio firma pme [permaneant] nec modo uel omnique tepore [tempore].

Facta ista pridie Klendas [Kalendas] Agustas ano XX regnate [regnante] Raudebrtus [Raudebertus] rege.

S+gnum Adalimir. S+gnum Especiosa, qui ista carta fecimus e [et] frmare [firmare] rogauimus. S+num Vifre. S+num Sentel. S+num Mir

Vuilelm, sacer, scrips [scripsit] e [et] (*signe*) die [et] ano quod supra.

1. *Taca d'humitat a la part inferior dreta, que ha afectat aquella part del text i dificulta la visibilitat de les lletres, sense impedir-ne una lectura correcta. Tinta una mica esvaïda en algunes*

parts (superior dreta i central). Pergamí irregular, sembla que d'origen. Dues osques, una al lateral esquerre i una altra a la part inferior dreta, que no afecten cap lletra. El llatí més horrible mai escrit el segle XI, juntament amb els núm. 44 i 115, també de Maïans. A més, en aquest, l'escrivà abreuja al màxim les fórmules, eliminant-ne moltes paraules. Sens dubte, el sacerdot Guillem és el pitjor escrivà de tots els trobats fins ara.

737

1016, setembre, 17.

Venda. *Sendred [= Sinfreu] i la seva esposa Quíxol venen a Quiter i la seva esposa Contel una peça de terra conreada i erma al comtat de Manresa, al [terme del] castell d'Òdena, [actual municipi d'Òdena, comarca d'Anoia] als Monts [els Monts, Grevalosa, actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages] pel preu de dos sous, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 117.

Manresa.¹

1016.¹

17-IX-1016¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Sendret et uxori sue Chixol, uinditores sumus uobis Chiter e uxori sue Chontelle, emtore. Per anc scriptura uindicionis nostre uindimus pecia I de terra cultam uel ermam nostram propriam qui nobis aduenit per comparacione uel [tres lletres ratllades] uel per quacumque uoces. Et est ec [sic] omnia in comitatum Minorisa, in kastrum Odena, in locum que uochant ad ipsos Montos. Et afrontad ipsam terram: de orient in terram de Feriol [sic]; de meridie in terram de Mir Sanla; de occiduo in rocha; de circii in terram de Suniario. Quantum in istas afrontaciones includunt sic uindimus uobis ipsam terram totum ab integrum cum exio uel regresio earum in propter precium solidos II in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ech omnia de nostro iurauimus in uestro tradimus dominio e potestate ad omnia que facere uolueris. Quod si nos uinditores ad ullusque omo [sic] qui contra anc ista charta uindicione inquietare uolueris componad aud componamus in duplo cum suam inmelioracione. Et in antea ista charta uindicione firma stabilis permanead [sic] modo uel omnique tempore.

Facta charta uindicione XV Kalendas October anos XX regnante Radebertus rege.

Sig+num Sendred. Sig+num Chixol, nos qui ista charta uindicione fecimus et firmare rogauimus. Sig+[num] Ellecher [sic]. Sig+num Landrig. S+num Mir.

Vuilielmo, subdiaco[nus] me scripsi [sic] (*signe*)

fol. 23.¹

1. *Capbreu inicial i decorada. Pergamí afectat per la humitat; la tinta és en menor o major grau, esvaïda, sobretot a la part inferior, afectant les signatures dels testimonis i de l'escrivà, de manera que no es pot llegir bé.*

Una possibilitat és que els Monts tinguin relació amb l'església de Sant Pere del Mont, que malgrat la seva proximitat no devia ésser del terme del castell de Grevalosa (actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages) sinó del d'Òdena (actual municipi d'Òdena, comarca d'Anoia). A Grevalosa, al nord de l'actual municipi de Castellfollit del Boix, a tocar del d'Aguilar de Segarra -o de Boixadors-, (ambdós de la comarca de Bages) encara hi ha les ruïnes

de l'església de Sant Pere del Mont, que fou priorat del monestir de Sant Pere de la Portella (la primera notícia com a priorat és del 1140) [Catalunya Romànica, XI, pàgs. 190 i 191].

738

1016, octubre, 22.¹

Donació pietosa. *Senfred [= Sinfreu] fa donació al seu fill Isarn, per a remei de l'ànima del donant, de la quarta part de l'alou i les vinyes que té a Montpeità i d'una peça de vinya sencera al vinyar de Sant Benet. Tot és al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al terme de Bages, a Montpeità. [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]²*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 118.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 420, pàg. 477, ex **O**.

Montpetan¹

B. N° 643¹

1015.¹

donacion de tierras en Montpeyta.¹

22-X-1016¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Seniofredus donator sum tibi filio meo nomine Isarnus. Manifestum est enim quia sic placuit animis meis et placet nullus quoque agentis imperio nec suadentis ingenio set propria expontanea hoc elegit mihi cum Deo bona uoluntas ut kartam donatione fecissem tibi sicuti et facio. De ipsum meum alodem quod abeo in Montepeitano ipsa quarta parte et de ipsas uineas qui ibidem sunt, et in ipso uiniario de Sancti Benedicti pecia I de uinea qui est prope ipsa strada, meum proprium. Qui mihi aduenit per comparatione. Et est hec omnia in comitatu Manresa, in terminio de Baias, in loco que uocant Montepeitano. Affrontat ipsum alode: de oriente in ipso alode qui est de Amalrico uel suos eres; de meridie in uinea de Trasouario uel suos eres; de occiduo in terra de Sancti Benedicti uel in terras de Oliba uel suos eres; de circii ad ipsa strada puplica [sic] ad ipsa Archa. Et ipsa pecia I de uinea qui est in ipso Viniario de Sancti Benedicti affrontat: de oriente et meridie in uinea Sancti Benedicti; de occiduo et de circii in stradas puplicas [sic]. Quantum infra istas affrontationes includunt sic dono tibi de ipsum alodem quod superius resonat ipsa quarta parte et pecia I de uinea ab integrum, propter Deum et remedium anime mee, cum exiis uel regressiis earum. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia que tibi de meo iure in tuo trado diccione et potestatem ad tuum placibile proprium. Quod si ego donator aut ullusque homo qui contra hanc ista donatione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat tibi ipsa hec omnia superius scriptum in duplo cum omnem suam immeliorationem. Et in antea ista donatio firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempori [sic].

Facta ista donatio X Kalendas October anno XX regnante Radbertus rege.

Sig+num Seniofredus, qui hista donation feci et firmaui et firmare rogau. Sig+num Mirone. Sig+num Trasouario. Sig+num Atone.

(*crismó*) Giskafredus, sacer, scripsit et (*signe*) sub die uel anno quod supra.

1. 1016, setembre, 22 *segons a*.

2. Pergamí força malmès a la part inferior dreta del text, amb arrugues i un petit forat; en alguns punts la tinta s'ha esvaït molt, tot i que el text es pot extreure completament. Set sècs verticals, apreciables al revers.

739

1016, novembre, 22.

Venda. Oderic, clergue, ven a Eldesèn i la seva esposa Sesnanna una sort de terra, que té dels seus pares i per altres drets al comtat de Manresa, al [terme del] castell de Calders, a Viladecavalls, [parròquia de Viladecavalls, actual municipi de Calders, comarca de Bages] pel preu de dos sous, a pagar en coses que ho valguin.¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1430.1.

Villa de cauals²

C. S. N° 178³

Vila de Caballs. 1049.⁴

1016-22-XI⁵

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC _ SF _
LLIGALL _Vc._ N° 25.

6

n. 1430⁷

In nomine Domini. Ego Odericus, clericus, uinditor⁸ sum uobis Eldesino et uxori⁹ tue¹⁰ Sesnanna¹¹ emtores.¹² Per hanc scriptura uindicionis¹³ meę uindo¹⁴ sorte I de terra qui mihi aduenit de ienitorum¹⁵ meorum siue per ullahque uoces. Et est ipsa sorte de terra in comitatum¹⁶ Minorisa¹⁷ in castrum Caldarios¹⁸ in Uilladecauillos.¹⁹ Et afrontat²⁰ ipsa sorte I de terra: de oriente [in terras de uos]²¹ comparatores uel in uia; de meridie in uia; de occiduo similiter; de circii²² similiter [in terras de uos]²³ comparatores Quantum infra histas²⁴ IIII^{or} affrontaciones includunt sic uindo²⁵ uobis ipsa sorte I de terra ab omni integrietate cum exiis et regresiiis²⁶ earum,²⁷ in propter precio solidos II in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia de meo iure in uestro tradimus²⁸ dominio et potestate ad omnia facere quod uolueritis, ad uestrum proprium. Quod si me uinditor²⁹ aut ullusque homo qui contra hanc histas³⁰ carta uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set³¹ compono ista terra in duplo cum omne sua inmeliioracione.³² Et in antea histas³³ uindicio³⁴ firma³⁵ stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta histas³⁶ uinditione³⁷ X Kalendis³⁸ December³⁹ anno XX I regnante Rodeberto⁴⁰ rege.⁴¹

Sig+num Odericus,⁴² clericus, qui histas⁴³ uindicione⁴⁴ fecimus⁴⁵ et testes firmare rogauimus⁴⁶
Sig+num [...] ⁴⁷ Sig+num Domenicus⁴⁸ Sig+num Adalsennus.⁴⁹

Salomon, sacer,⁵⁰ qui histas⁵¹ uindicione⁵² scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

1. Aquest document núm. 735 (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1430.1 -1016, novembre, 22-) comparteix el mateix suport en pergamí que el document núm. 1079, escrit trenta-tres anys més tard (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1430.2 -1049, març, 15-). El seu estat de conservació no és tan bo com el segon document: és més gastat, especialment a la part dreta (anvers). Dos forats petits a la part dreta (anvers), que no

- afecten cap lletra. Un d'ells, el més petit, servia segurament per a passar-hi un cordill, perquè el pergami anava enrotllat. L'angle superior dret (anvers) és esmusat.*
2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*
 3. *Mitjans del segle XVIII.*
 4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
 5. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
 6. *Segell estampat entre c. 1835 i c. 1905, període en què el document era conservat a l'arxiu de casa Guitart de Manresa.*
 7. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
 8. *uinditor a O, per uenditor.*
 9. *uxori a O, per uxor.*
 10. *tue a O, per tua.*
 11. *Sesnanna a O.*
 12. *emtores a O, per emptores.*
 13. *uindicionis a O, per uenditionis.*
 14. *uindo a O, per uendo.*
 15. *ienitorum a O, per genitorum.*
 16. *comitatum a O, per comitatu.*
 17. *Minorisa a O, per Minorisensi.*
 18. *in castrum Caldarios a O. Correspon al castell de Calders (actual municipi de Calders, comarca de Bages).*
 19. *Uilladecauillos a O. Correspon a Viladecavalls (actual municipi de Calders, comarca de Bages).*
 20. *afrontat a O, per affrontat.*
 21. *in terras de uos il·legible a O.*
 22. *circii a O, per circio.*
 23. *in terras de uos il·legible a O.*
 24. *histas a O, per istas.*
 25. *uindo a O, per uendo.*
 26. *regresiis a O, per regressiis.*
 27. *earum a O, per eis.*
 28. *tradimus a O, per trado.*
 29. *uinditor a O, per uenditor.*
 30. *hista a O, per ista.*
 31. *set a O, per sed.*
 32. *inmelioracione a O, per immelioratione.*
 33. *hista a O, per ista.*
 34. *uindicio a O, per uenditio.*
 35. *Tot seguit hauria d'haver-hi: et*
 36. *hista a O, per ista.*
 37. *uinditione a O, per uenditione.*
 38. *Kalendis a O, per Kalendarum.*
 39. *December a O, per Decembrium.*
 40. *Rodeberto a O.*
 41. *rege a O, per regi.*
 42. *Odericus a O, per Oderici.*
 43. *hista a O, per ista.*
 44. *uindicione a O, per uenditione.*
 45. *fecimus a O, per fecit.*
 46. *rogauimus a O, per rogauit.*
 47. *il·legible a O.*
 48. *Domenicus a O, per Dominici.*

49. Adalsennus a O, per Adalsenni.
 50. sacer a O, per sacerdos.
 51. hista a O, per ista
 52. uindicione a O, per uenditione.

740

1016, desembre, 16.

Privilegi pontifici de protecció. *Privilegi de protecció del papa Benet VIII a l'abat Ràmio i al seu monestir de Sant Benet i Sant Valentí de Bages, concedint-li l'exempció de qualsevol jurisdicció i la única subjecció a Sant Pere de Roma.*¹

[O]. Original en pergamí no localitzat.

A.* Còpia del segle XIII: Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 2ª sèrie, núm. 905.

- a. Transcripció i traducció al català de vers 1914-1924: SOLÀ I MORETA, Fortià: *El monestir de Sant Benet de Bages*, pàgs. 49 [esment del document] i 78. [transcripció i traducció al català]
 b. Transcripció i fotografia de vers 1925: KEHR, Paul: *Papsturkunden in Spanien, I. Katalanien, II. Urkunden und regesten* (Berlin 1926), núm. 6, pàgs. 257 i 258, ex A.
 c. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 421, pàgs. 478 i 479, ex a.

Benedictus episcopus, seruus seruorum Dei. Ramio abbati uenerabilis cenobii Sanctorum Benedicti et Valentini, et cuncte tue congregationi successoribus tuis perpetuam in Domino salutem. Conuenit apostolico moderamini pia religione pollentibus beniuola compassione succurrere et petencium desideriis congruum impertire suffragium. Et ideo quia postulastis a nobis, quatinus confirmaremus uobis posterisque abbatibus predictum monasterium et nostra sub protectione ipsum acciperemus cum omnibus, que modo ibidem haberi uidentur atque eius proprietati subduntur et que offerenda sunt a piis christianis et que iuste a uobis acquisita sunt uel adquirenda erunt et a uestris successoribus in perpetuum, et ab omni iure aliorum ac dominio illud priuaremus et Deo soli sanctoque Petro romanisque pontificibus illud submitteremus: rectis precibus uestris inclinati monasterium Sanctorum Benedicti et Valentini nostro priuilegio roboramus et sub nostra protectione ipsum accipimus cum omnibus, que ibi habentur et ad eius pertinenciam refferuntur seu memorantur uel que habenda sunt in perpetuum, et ab omni iure et dominio illud subtraximus, ita sane ut nullus rex, archiepiscopus, episcopus, comes, uel uicecomes, seu quecumque persona sub iure et dominio suo predictum monasterium mittere audeat, sed soli Deo et Sancto Petro nobis nostrisque successoribus omni tempore sit subditum et deffensione firmatum, et nullus omnium mortalium que ibi sunt modo seu alibi habeantur ex quibuscumque possessionibus uel que habenda sunt, inuadere presumat aut usurpare aut fratres seu ministros ibidem seruietes inquietare, eo pacto scilicet ut singulis quibusque annis tres bisanteos optimos ecclesie Sancti Petri, cui constituyente Deo presidemus, et Romano pontifici sine aliqua mora qui in tempore fuerit monasterii pater persoluat. Siquis autem in hac predicto monasterio data libertate nobiscum consenserit et huius nostri priuilegii custos fuerit, gratia Omnipotentis Dei et apostolorum principis nostraque benedictione fruatur. Qui uero, quod absit, huius nostri priuilegii transgressor fuerit et supradictorum aliquid diminuire temptauerit, iram Omnipotentis Dei aut geminam corporis et anime perditionem perpetuam incurrat et nostra apostolica auctoritate, nisi satisfecerit, anathema sit illi et maledictio et a gloria regni celestis et consortio sancte ecclesie sit sequestratus; sit uero Iude traditori Domini cum illis sociatus, qui dixerunt, Domino Deo: Recede a nobis, scienciam uiarum tuarum nolumus.

Scriptum per manum Petri, diachoni sancte romane ecclesie et cancellarii sacri palatii, in mense decembrio, die XVI, indictione XV.

+ BENE VALETE (*signe*).

1. *Es tracta del privilegi de protecció que el 16 de desembre de 1016 el papa Benet VIII adreçà a l'abat Ràmio i al seu monestir de Sant Benet i Sant Valenti de Bages, perquè seguis essent exempt de qualsevol jurisdicció i subjecte únicament a la de Sant Pere de Roma.*

2. *El papir havia estat l'única matèria escriptòria emprada per la cancelleria pontificia fins a Benet VIII, durant el pontificat del qual pren carta de naturalesa el pergami. Els privilegis més antics que es coneixen fins ara escrits en pergami, i no en papir, són datats els anys 1013 i 1017. [MILLARES CARLO, Agustín (1918): *Documentos pontificios en papiro de archivos catalanes. Estudio paleográfico y diplomático*. Primera parte. Madrid: Imprenta de Fortanet, pàg. 41]*

741

1017, gener, 10.

Venda. *Vendrell i la seva esposa Garsenda venen al monestir de Sant Benet de Bages una peça de vinya al comtat de Manresa, al terme [del castell] d'Òdena, a Aldorell, [actual municipi d'Òdena, Conca d'Òdena, comarca d'Anoia] pel preu de dos mancosos i mig, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 72.

carta d'odena²

odena³[gairebé no es llegeix; damunt s'hi ha escrit el que segueix:] **Nº 38. lligall 2. Calaix 28.**⁴

Odena.⁵

1017.⁶ **Carta de un tal Doria.**⁷

T. Nº 35 P7⁸

B

Nº 60⁹

60 A¹⁰

140¹¹

B.B. nº 72¹²

In nomine Domini. Ego Venrello¹³ et uxori¹⁴ mea Garsinds,¹⁵ uinditores¹⁶ sumus tibi Sanctus¹⁷ Benedicto, emtore.¹⁸ Per hanc¹⁹ scriptura uindicacionis²⁰ nostre²¹ uindimus²² tibi pecia I de uinea qui nobis aduenit ad me Venrel²³ per mea comparacione et ad me Garsinds²⁴ per meum decimum. Et est ipsa ec²⁵ omnia in comitatum²⁶ Manresa,²⁷ in termine de Odena,²⁸ in Aldorel.²⁹ Et afrontad:³⁰ de orientis³¹ et de meridie et de occiduo et de circii³² in terra uel in uinea de³³ Sancti Benedicti. Quantum infra istas totas afrontaciones³⁴ includunt sic uindimus³⁵ tibi predicta uinea totum ab integrum cum exio uel regresio³⁶ suo in propter precio mancosos II et medium in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ec³⁷ omnia de nostro iure in tuo tradimus dominio a³⁸ potestatem³⁹ ad omnia facere quod uolueris. Quod si nos uinditores⁴⁰ ad⁴¹ uullusque⁴² omo⁴³ quis⁴⁴ contra hanc⁴⁵ ista carta uindicacione⁴⁶ uenerit pro inrumpendum non oc⁴⁷ ualead⁴⁸ uindicare set⁴⁹ componat ad⁵⁰ componamus tibi predicta ec⁵¹ omnia in duplo cum omnem⁵² suam⁵³ inmelioracione.⁵⁴ Et in antea ista carta uindicacio⁵⁵ firma et stabilis permanead⁵⁶ modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindicio⁵⁷ IIII Idus⁵⁸ Genuarii⁵⁹ anno XXI regnante Radebertus⁶⁰ rex.⁶¹
S+num Venrello.⁶² S+num Garsinds,⁶³ qui ista carta uindicione⁶⁴ fecimus et firmare
rogauimus. S+num Durando.⁶⁵ S+num Amalrico.⁶⁶ S+num Guadamir.⁶⁷

Sesegutus, presbiter, qui ista carta uindicione⁶⁸ iscripsit⁶⁹ et die et anno quod supra.

1. *Tinta una mica esvaïda, a la part superior i, sobretot, a l'extrem de l'angle dret del text.*
2. carta d'odena
3. *Gairebé no es llegeix; damunt s'hi ha escrit el que hi ha a la nota següent.*
4. odena N° 38. lligall 2. Calaix 28.
5. Odena.
6. 1017.
7. Carta de un tal Doria.
8. *Gairebé no es llegeix; damunt s'hi ha escrit el que hi ha a la nota següent.*
9. B N° 60.
10. 60 A.
11. 140.
12. B.B. n° 72.
13. Venrello (en català llatinitzat) a **O**, per Venrellus.
14. uxori a **O**, per uxor.
15. Garsinds (en català) a **O**.
16. uinditores a **O**, per uenditores.
17. Sanctus a **O**, per Sancto.
18. emtore a **O**, per emptore.
19. hanc a **O**, per hac.
20. uindicionis a **O**, per uenditionis.
21. nostre a **O**, per nostra.
22. uindimus a **O**, per uendimus.
23. Venrel (en català) a **O**.
24. Garsinds (en català) a **O**.
25. ec a **O**, per hec.
26. comitatum a **O**, per comitatu.
27. Manresa (en català) a **O**; Minorisensi (en llatí).
28. de Odena (en català) a **O**.
29. Aldorel (en català) a **O**.
30. afrontad a **O**, per affrontat.
31. orientis a **O**, per oriente.
32. circii a **O**, per circio.
33. de *superflu*.
34. afrontaciones a **O**, per affrontationes.
35. uindimus a **O**, per uendimus.
36. regresio a **O**, per regressio.
37. ec a **O**, per hec.
38. a a **O**, per et.
39. potestatem a **O**, per potestate.
40. uinditores a **O**, per uenditores.
41. ad a **O**, per aut.
42. uullusque a **O**, per ullo.
43. omo a **O**, per homo.
44. quis a **O**, per qui.
45. hanc a **O**, per hac.
46. uindicione a **O**, per uenditionis.

47. oc a **O**, per hoc.
48. ualead a **O**, per ualeat.
49. set a **O**; variant admesa, en llatí, de sed.
50. ad a **O**, per aut.
51. ec a **O**, per hec.
52. omnem a **O**, per omni.
53. suam a **O**, per sua.
54. immelioracione a **O**, per immelioratione.
55. uindicio a **O**, per uenditione.
56. permane ad a **O**, per permaneat.
57. uindicio a **O**, per uenditionis.
58. Idus a **O**, per Iduum.
59. Genuarii a **O**, per Ienuarii -tot i que la forma correcta fóra *ianuarii*-.
60. Radebertus a **O**, per Radeberto.
61. rex a **O**, per regi.
62. Venrello a **O**, per Venrelli.
63. Garsinds.
64. uindicione a **O**, per uenditionis.
65. Durando a **O**, per Durandi.
66. Amalrico a **O**, per Amalrici.
67. Guadamir a **O**, per Guadamiri.
68. uindicione a **O**, per uenditionis.
69. iscripsit a **O**, per scripsit.

742

1017, gener, 17.

Venda. *Immol, dona, i els seus fills: Ervic; Ajo, [= Aig, Age] dona; Alomar i la seva esposa Deudona; [nora d'Immol] Mir; Quíxol; [...]moni i Guillem, venen a Bernat un alou al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al coll del Guix, [zona del Guix -mas desaparegut; veïnat-, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] pel preu de setze mancusades, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 126.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 422, pàg. 480, ex **O**.

[In nomine Domini. Ego Imolo et] filia, id est Eruigo, et Ago, femina, et Eldemaro, et uxori mea Deodona, [et Miro, et Chixolo, et]moni, et Gilelmo, nos simul in unum uinditores sumus tibi Bernardo, [emptore. Per hanc scriptura uindicionis] nostre uindimus tibi aulodem nostrum proprium, id sunt: chasas, chasalibus cum turre, [et solos et su]perpositos, curte, et ortos, terras chultas uel ermas cum arboribus qui infra sunt; et alia terra ubi ipsa uinea [... ..] sunt, quarteradas VI, nostrum proprium, qui nobis aduenit, ad me Imolo per comparacione cum uiro meo, uel per meum decimum, et ad [nos filia de] ienitore uel de ienitrice nostra, et ad uxores nostras per illorum decimo[et per om]nes qualescumque uoces. Et est ista hec omnia suprascripta [in comitatu] Minorisa, in suas agacencias, ad ipso chollo que uocant Chixo. Et [afront]at ista omnia suprascripta: de parte orientis [in terra de Sen]dredo, uel in terra erma de Languardo qui est condus, et peruadit [ad ips]a uinea de Ermegelle, uel in sua terra de Ermegelle [... ; de meridie ...] uel de occiduo in terras beneficio uicecomite, uel in uinea Sanc[ti Ben]edicti; et de circi in ipso cinglo qui est rocca fundata [uel in terra] de Gitero. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uind[im]us tibi ista omnia suprascripta, totum ab integrum [cum exio et] regresis earum, in propter precio manchosadas

XVI in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uera iam dicta ipsa hec omnia [nominat]a de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestatem, ad omnia que uolueris facies oprobrio. Et si nos uinditores aut [ullusque] omo qui ista carta uindicionis inquietare uoluerit, in duplo tibi componere faciamus, et in antea firma permaneat [omnique temp]ore.

Facta carta uindicionis XVI Kalendas Frebuarii anno XXI regnante Rotberto rege.

S+m Imolo femina. S+m Erouigio. S+m Ago. S+m Eldemaro. S+m Deodona. S+m Miro S+m Chixolo. S+m [...moni]. S+m Gilelmo, nos simul in unum qui ista carta uindicionis fecimus, et manus nostras firmauimus et testes [firma]re rogauimus. S+m Fruia. S+m Rechosindo. S+m Trasmonno que uocant Rosso.

[Elies, leuita] qui ista carta uindicione scripsit et sub (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Pergamí mutilat a l'angle superior i al lateral esquerres (anvers). A més, té un forat al centre. Completat amb el resum M 368.*

Part dels venedors, encapçalats per la mare, els retrobem en el document núm. 840 -1023, gener, 28- (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 80).

743

1017, gener, 30.

Venda. *Saburó i la seva esposa Ledgarda venen a Odevagre, [= Avagre, Vagre] una peça de terra conreada i erma al comtat de Manresa, al [terme del] castell de Montdony/Montdó, [castell de Castelltallat] a les Olles, [parròquia de Castelltallat, actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages] pel preu de quatre sous.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1268.

Castell tallat¹

Venta inter Laicos¹

Castelltallat¹

1017.¹ Venda de terres entre particulars. per el preu de IV sous.¹ [escrit modern, del segle XX]

30-I¹ [escrit a sota, amb llapis]

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC 02

LLIGALL _____ N°. 112 [damunt el primer 1, un altre 1; el segon 1, transformat en un 4, amb llapis]

1

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹ [segell estampat]

n. 1268¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Sa[b]ro, et uxor sua Ledgarda, uinditores sumus uobis Odeuagro, emtor. [sic] Per ista scriptura uindicionis nostre uindimus uobis pecia I de tera, [sic] culta uel erma, qui nobis aduenit de comparacione uel per omnes uoces, et est in comitatu Minorissa, in castrum Montdonno, ad ipsas Ollas. Et affrontad: de orient in terra de nos, comparatores; de meridie in torent; de occiduo et de circii in terra de nos uinditores. Quantum in istas affrontaciones includunt sic uindimus uobis ipsa terra culta uel erma, tota ab integrum, cum exios et

regresios earum, in propter precium solidos IIII. Et est manifestum. Quod si nos uinditores, aut ullusquo [sic] ommo [sic] qui contra ista uindicio uenerit pro inrumpendum non hoc ualead [sic] uindicare set [sic] conponad [sic] in duplo. Et in antea ista uindicio firma [es deixa *et*] stabilis omnique tempore. [es deixa *permaneant*]

Facta uindicio III Kalendas Februarii anno XXI regnante Radberto rege.

Sig+num Sabro. S+[sic] Ledgarda, qui ista uindicione fecit et firmare rogauit. S+[sic] Seniofret. S+[sic] Reimundo.

Oliba, sacer, scripsit et (SS) die et anno quod supra.

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹ [segell estampat, amb l'escut de l'entitat]

1. *Creueta + a l'angle superior esquerre del pergami (anvers), a l'esquerre de la part superior de la caplletra I inicial.*

744

1017, febrer, 4.

Venda. *Adroer i la seva esposa Gerberga [= Giberga] venen a Ràmio, abat del monestir de Sant Benet de Bages, un alou format per tres cases i la quarta part d'una torre, al comtat de Manresa, prop de la torre de Revel, [actual municipi de Manresa, comarca de Bages] pel preu de sis mancosos.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm.127.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 423, pàg. 481, ex **O**.

1017.¹

Manresa. torre de Reuel.¹

Adroario y su muger venden â Ramio Abat su alodio con sus casas y la 4 parte de la torre sitas en el terminio de Manresa donde dize la torre de Reuel.¹

B. n.º. 528¹

In nomine Domini. Ego Adroarius et uxor mea nomine Gerberga, uinditores sumus tibi, domno Ramio, aba. [sic] Per anc [sic] scriptura uindicionis nostre uindimus tibi alodem nostrum, id sunt: casas III cum solos et superpositos, et in ipsa torre ipsa III^a parte. Qui nobis aduenit ad me Adroario per genitores meos, et ad me Gerberga per meum decimum. Et sunt ipsas casas cum ipsa turre in comitatum Minorisa, infra eius terminio, prope ipse [sic] turre que uocant Reuel. Et adfrontas [sic] ipsas casas: de orientis cum ipsa turre, in ipso trulo uel in ipsa chintana; de meridie in ipsa uia uel in ipsa area; de occiduo in casa uel est in curte Giscafredo, fratre meo; de circi in mansione uel in curte Branuinno uel suos eres, simul cum ipso columbario qui ibidem est. Quantum infra istas quatuor afrontaciones includunt sic uindimus tibi ipsas suprascriptas casas uel suprascripto columbario uel suprascripta turre uel ipsa curte, cum exiis uel regresiiis [la segona *i*, sobrelineada] earum, in propter precium manchosos VI. Quem uero ec [sic] omnia superius scripta de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestatem ad alodem Sancti Benedicti. Quod si nos uinditores ad ullusque omo [sic] qui contra anc [sic] scriptura uindicionis uenerit pro inrumpendum **ad** nos ipsi uenerimus, non oc [sic] ualeat uindicare quod repeti, se componat ad componamus in

duplo cum sua inmelioracione. Et in antea ista scriptura uindicionis firma permaneat modo uel omnique tempore.

Facta scriptura uindicionis pridie Nonas Februarii anno uigesimo I [seguit de *cum*, raspat] regnante Radberto rege.

Sig+num Adroario. Sig+num Gerberga, qui ista scriptura fecimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Vidal. Sig+num Ioannes. Sig+num Eribertus.

(*signe*) Ermenardus, monachus, qui anc [sic] carta uindicionis scripsi (*signe*) die et anno quod supra.

1. *El pergami fou retallat, en un moment posterior a la seva redacció, per la part inferior (es pot apreciar perquè manca la cua de la g del signum d'Eribertus), i probablement també tot el flanc dret (anvers), en diagonal. Puntejat seguit al lateral esquerre (anvers), segurament per marcar per on havia de ser foradat, operació que finalment no es duqué a terme.*

745

1017, febrer, 14.

Venda. *Quíntol, dona, ven a Guinat i la seva esposa Ermelda la novena part d'una terra erma, amb garrigues, bosc i boxeda, al comtat de Manresa, al terme [del castell] de Calders, [actual municipi de Calders, comarca de Bages] pel preu de tres sous.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1269.

k[arta] de cauders¹

C. S. N°. 164¹

pregs del mas Bosch y mas Boxeda a Caldes¹

1017.¹ 14-II¹

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC Cal.

LLIGALL 1 N°. 12

1

n. 1269¹ [escrit amb llapis]

I[n] nomine Domini. Ego Chintulo, [femina,] uinditrice sum uobis Guinado, et uxor sua Ermelde, emtores. [sic] Per hanc scriptura uindicionis uindo uobis in comitatum Minorisa, in apendicio Caldarios, in Solerolos, in ibidem loco, uindo uobis terra erma cum garicis [sic] cum ipso bosco et ipsa boxeda, qui mihi aduenit de ienitores meos seu per quacumque uoces. Afrontat ipsa hec omnia suprascripta: de oriente in terra Teddemundo; de meridie in sumasera qui uocant de Morelio; de occiduo in uos [et ?] de Bradila; de circi in roca fundata. Quantum infra istas afrontaciones includunt, sic uindo uobis ipsa hec omnia suprascripta, de ipsa hec omnia ipsa mea ereditate, ipsa nouena parte, ab integrum, in propter precium solidos III in rem ualentem. Est manifestum. Quem uero predicta terra erma cum ipsa garica [sic] cum ipso bosco et boxeda, de meo iure in uestros trado dominio [es deixa *et*] potestate. Quod si nos uinditores, aut uullus [sic] omo [sic] qui contra hanc ista carta uindicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set [sic] componat ipsa hec omnia in duplo cum suam inmelioracionem. Et in antea ista uindicio firma permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta carta uindicione XVII Kalendas Marcias anno XXI regnante Radebertus rex. [sic]
S+num Chintulo, femina, qui ista carta uindicione feci et firmare rogau. S+num Amado.
S+num Ber[...]chor. S+num Barono.

Indisclus, presbiter, rogatus scripsit et [(SS) ?] die et anno quod supra.

1. Forat petit, a l'esquerra, (anvers) que serviria per a passar-hi un cordill. Als dos angles superiors, restes d'etiqueta de paper; i, a la part inferior del pergami, dos forats rodons fets amb màquina (mitjans del segle XX).

746

1017, febrer, 19.

Venda. *Guifred [= Gifreu] i la seva esposa Alena [= Olena] venen a Ràmio, abat del monestir de Sant Benet de Bages, la meitat d'un alou i la quarta part d'una torre a la Boadella, [actual municipi de Manresa, comarca de Bages] pel preu de vuit auris.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 128.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 424, pàg. 482, ex **O**.

n 238¹ [ratllat]

M N° 425¹

Buadela=¹

Venda al Abat de moltes coses¹

Manresa.¹

1018.¹

Guifredo y su Muger venden al Abad Ramio casas y tierras en Manresa donde dicen Buadella.¹

In nomine Domini. Ego Guifredus et uxore mea Allena, uinditores sumus tibi Ramio, abba, emptore. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus tibi kasa cum solo et superposito et in ipso portico ipsa medietate et in ipsa curte ipsa medietate et in ipso columbario similiter et in ipsa turre ipsa III^a parte et in ipso orto ipsa medietate et quarteradas V de terra, nostrum proprium, qui mihi aduenit ad me Allena per genitores meos et ad me Guifred pro ista uxor mea uel per quascumque uoces. Et est hec omnia in comitatu Minorisa, ad ipsa Buadela. Et afrontat hec omnia: de oriente in strada publica; de meridie in strada publica; de occiduo in terra de Rodgario; de circi in terra de Cixol. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindimus tibi hec omnia sicut superius resonat in omnia et in omnibus ipsa nostra hereditate ab integrum, cum exiis uel regressiis earum, in propter precium aureos VIII^l. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia de nostro iuro in tuo tradimus dominio et potestate ad omnia que facere uolueris. Quod si nos uinditores aud ullusque omo qui contra hanc ista carta uindicionis uenerit aut uenerimus pro inrumpendum non oc [sic] ualeat uindicare sed componat aut componarnus in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindicio firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindicionis XI Kalendas Marci anno XX° I^o regnante Radbertus rege.

Sig+num Guifred. Sig+num Allena, qui ista carta uindicione fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Uidal. Sig+num Adrouarius. Sig+num Seniofredus.

DURANDUS, CLERICUS, qui ista carta uindicione scripsit et sub (*signe*) die et anno quod supra.

fol. 36.¹

1. *El pergami fou retallat, en un moment posterior a la seva redacció, per la part inferior (es pot apreciar perquè manca la punta inferior del signum de Durandus, clericus). Diverses taques d'humitat. El text és llegible perfectament. Al revers són visibles sècs horitzontals i verticals, restes del procés d'elaboració del pergami.*

747

1017, març, 21.

Donació pietosa. *Alomar i la seva esposa Ledgarda donen al monestir de Sant Benet [de Bages] quelcom de l'alou que tenen al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al costat del riu Llobregat, a la Planca [prop dels Tres Salts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] i el molí de Teuderic/Tedric (la costa, la boxeda i el molinar, amb la resclosa, el pedregat i la riera). [actual municipi de Talamanca, comarca de Bages]*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1270.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 425, pàg. 483, ex O.

S. F. N 270¹ [*S. F.*, escrit en tinta més fosca, i afegit després davant de *N 270*, en lletra de caixa més gran i tinta marró clar]

Plancha a¹

molins¹

De la plancha¹

1017.¹ 21-III¹ [21-III, escrit amb llapis]

Talamanca¹

Elemar y su muger Ledgarda hazen donacion al Monasterio de su alodio y Molino que tenian junto â Llobregat en la costa dicha de las Boxedas.¹

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC 15

LLIGALL _____ N°. 477

¹

n. 1270¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Ellemarus, et uxor sua Ledgarda, donatores sumus a domum Sancti Benedicti cenobii aliquid de alaudem nostrum quem abemus in comitatu Minorisa, infra eius

termines, iuxta flumen Lubrigad, subtus ipsa Planca uel molino de Tedricus, id est ipsa costa cum ipsa boxeda et cum ipso molinare qui ibidem est, cum ipsa aqua et ipso resclosario et suo petreca et cum suo excursu et cum ipsa [la *i*, sobrelineada damunt la *p*] riera. Et afrontat, ipsa terra: de orientis in medio alueo Lubrigad; de meridie in aloude [sic] de Sancti Benedicti; de occiduo in sumitate de ipsa roca; de circi in alaude de Tedricus, in ipsa sua termine, in roca. Quantum infra istas IIII afrontaciones includunt, sic donamus ipsa suprascripta omnia a domum Sancti Benedicti cenobii, propter remedium animas nostras, cum exiis uel regressiis [la segona *i*, sobrelineada damunt la darrera *s*] earum. Quod si nos, donatores, aud [sic] ullusque omo [sic] qui hanc scriptura donacionis ad inrumpendum uel temptandum uenerit, non oc [sic] ualeat uindicare sed in primis ira Dei incurrat et a liminibus Sancta Dei Ecclesia extraneis fiat, et a consorcio sanctorum. Et in antea ista scriptura firma stabilitaque permaneat, modo uel omnique tempore.

Facta ista scriptura XII Kalendas Aprelis anno XX° primo regnante Radbertus rege. Eldemares.

Sig+num Ledgarda, qui ista carta donacione fecimus et firmare rogauimus. Sig+num Tedricus. Sig+num Seniofredus. Sig+num Marcuz. Tedbertus, sacer.

DUR[A]NDUS, clericus, qui ista carta donacione scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Vuit forats de mides diverses; a més, com que el pergami és prim, s'ha malmès en diversos punts.* Eldemares i Tedbertus, sacer, autògrafs.

748

1017, març, 24.

Venda. *Maria ven a Ràmio, abat del monestir de Sant Benet de Bages, un alou (cases, cort, colomar, hort amb figueres i altres menes d'arbres, farraginal, era i mitja mujada de vinya) al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Vilaclara, [Vilaclara -vila desapareguda; mas-, parròquia de Sant Martí de Torroella, actual municipi de Sant Joan de Vilatorrada, comarca de Bages] pel preu de vint-i-vui sous, a pagar en moneda grossa.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 129.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 426, pàg. 484, ex O.

P. N.º 211¹

Carta antiga dun mas de Vilaclara¹

venditio Abbati et Monasterio Sancti Benedicti¹ [quelcom escrit a sota, il·legible]

VILLA CLARA¹

S. Pedor.¹

1017.¹

Villaclara¹

Maria vende al Abad Ramio casa y tierras en Vilaclara.¹

In nomine Domini. Ego Maria,¹ uinditrice¹ sum tibi Ramio, gratia Dei abba,¹ emptore. Per hanc scriptura uindicionis¹ mee¹ uindo¹ tibi alodem meum proprium quem habeo in comitatu Minorisa,¹

in Villaclara.¹ Id sunt: kasas cum solos et superpositos, et curte et columbario, et orto cum ficulneas et alia genera arborum, et ipso ferragenal cum ipsa era, et semodiata una de uinea qui ibidem est. Et affrontat: de orientis¹ in uinea de Godregelle uel in ipsa turre de Sancti Benedicti;¹ de meridie in mansione uel terra Sancti Benedicti; de occiduo in ipsa bassa¹ uel in ipsa strada¹ qui pergit ubique uel in terra et uinea Sancti Benedicti; de circi¹ in uinea Sancti Benedicti. Quantum infra istas IIII^{or} affrontaciones includunt sic uindo¹ tibi ipsum alodem quod superius resonat, totum ab integrum, cum exiis et regressiis earum,¹ in propter precium solidos XXVIII de moneta grossa.¹ Et nichil¹ de ipso precio aput te emptore non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia de meo iure¹ in tuo trado dominio et potestate ad alodem Sancti Benedicti. Quod si ego uinditrix¹ aut ullus de filiis et filiabus meis uel aliquis h[o]mo¹ subposita persona contra hanc scriptura uinditionis¹ uenerit pro inrumpendum aut nos ipsi uenerimus, non ho[c u]aleat¹ uindicare sed componamus in quadruplo ipsa hec omnia cum omni sua inmeliore.¹ Et in [an]tea¹ ista scriptura uinditionis¹ firma stabilitaque permaneat modo uel omnique tempore.

Facta¹ scriptura uinditionis¹ VIII Kalendas¹ Aprilis¹ anno XX° regnante Ratberto¹ rege.¹

S+num Maria, uinditrice,¹ qui ista karta¹ uindicionis¹ feci facere et firmavit et firmare rogauit. S+num Undiselo.¹ S+num Salamo.¹ S+num Eribert.¹ S+num Aludia.¹ S+num Gischafréd.¹

(SSS) Guifredus,¹ presbiter et monachus,¹ qui ista karta¹ uindicionis¹ scripsit et (SS) die et anno quod supra.

1. Pergamí malmès, amb nombrosos forats petits i raspats, que malgrat tot no priven la correcta lectura de les parts afectades.

749

1017, abril, 1.

Donació pietosa. Ramon, fill de Trudgarda, dóna a l'església de Sant Valentí, màrtir, [Sant Benet de Bages] una mujada de vinya, que té de la seva mare i per altres drets, al comtat de Manresa, [al terme/territori de Manresa,] al Bages. [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1271.

a. Reproducció fotogràfica de la signatura de l'escrivà, de vers 1966: ARAGÓ, Antoni M., "L'escrivania pública de Santes Creus a l'època post-fundacional", a *I Col·loqui d'Història del Monaquisme Català*, vol. II, apèndix, s. n.

b. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 427, pàg. 485, ex O.

donacio.²

B. N. 851³

anno 1016⁴

1017⁵ 1-IV⁶

Raymundo haze donacion â S. Valentin de una semodiata de viña en el Condado de Manresa dentro en Bages⁷

BAGES⁸

N⁹

Arxiu de casa GUITART
TOMO __ PLÉC 39
LLIGALL _53_ N°. 13
 10

n. 1271¹¹

In nomine Domini. Ego Raimundus. Manifestum est enim quia donator sum Domino Deo et ad domum Sancti Valentini¹² modiatu una de uinea. Quod est situs in cenobio Sancti Benedicti, in comitatu Manresane,¹³ in Baias.¹⁴ Qui mihi aduenit per genitrice mea uel et¹⁵ per¹⁶ quacumque uoces.¹⁷ Que¹⁸ est prefata¹⁹ uinea in iamdicto comitatu,²⁰ intus in²¹ Bagas.²² Que²³ afrontat²⁴ iamdicta uinea: de oriente in strata publica; de meridie in uinea de Trudegardis,²⁵ mater mea; de occiduo in strata uel in uinea de Foliencio;²⁶ de circi²⁷ in uinea de iamdicta Trudegardis uel in uia qui inde uadit. Quantum istas afrontationes²⁸ ambiunt sic dono uel²⁹ concedo ad iamdicto³⁰ martire³¹ uel ad seruiantis³² ipsius ipsa uinea suprainserta ab integre,³³ et de meo iure in illorum³⁴ trado dominio et potestate ad proprio,³⁵ simul cum exiis et regressiis earum.³⁶ Ut quicquid exinde facere uel iudicare uoluerint liberam in omnibus abeant³⁷ uellem³⁸ secundum quod eis est licitum de aliis munificenciis domui³⁹ illius⁴⁰ pertinentibus.⁴¹ Quod si ego donator aut ullusque homo qui hanc mercedem largicionis uel donationis uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uendicare⁴² sed componat aut componam hec omnia superius sumpta in quadruplum⁴³ ad domum iamdictum uel ad seruiantes ipsius tam presencium quam et futurorum. Et in antea ista donatio firma permaneat modo uel omnique tempore.

Facta⁴⁴ donatione die Kalendas⁴⁵ Aprelii⁴⁶ anno XXI regnante Roberto⁴⁷ rege,⁴⁸ filius condam Hugoni.

S+m Raimundus, qui ista donatione feci, firmaui firmarique rogauit. S+m Seniofredus.⁴⁹ S+m Ermemirus.⁵⁰ S+m Borrellus.⁵¹ S+m Trudegardis, femina.

(*crismó*) Arnallus,⁵² lahos⁵³ exarator⁵⁴ et (SS) sub die et anno prefixo.

11⁵⁵

1. *Creueta + damunt* nomine, a l'inici del document. Forat petit, al marge esquerre, que degué servir per a passar-hi un cordill.

2. donacio.

3. B. N. 851.

4. anno 1016.

5. 1017.

6. 1-IV, *escrit amb llapis*.

7. Raymundo haze donacion â S. Valentin de una semodiata de viña en el Condado de Manresa dentro en Bages.

8. BAGES *imprès*.

9. N *imprès*.

10. *Segell estampat, c. 1923*.

11. *Escrit amb llapis*.

12. Sancti Valentini a O, *per* Sanctum Valentinum.

13. Manresane a O, *per* Minorisensi.

14. Baias a O.

15. uel et a O.

16. *per* a O, *per* pro.

17. uoces a O, *per* uoce.

18. Que a **O**, *per* quod.
19. prefata a **O**, *per* prephata.
20. comitatu a **O**, *per* comitato.
21. intus in
22. Bagas a **O**.
23. Que a **O**, *per* quod.
24. afrontat a **O**, *per* affrontat.
25. Trudegardis (*en llatí*) a **O**.
26. de Foliencio a **O**, *per* Fulgencii.
27. circi a **O**, *per* circio.
28. affrontationes a **O**, *per* affrontationes.
29. uel, *abreujat* **Ł** a **O**.
30. iamdicto a **O**, *per* iamdictum.
31. martire a **O**, *per* martyrum.
32. seruentis a **O**, *per* seruientes.
33. integre a **O**, *per* integrum.
34. illorum a **O**, *per* suo.
35. proprio a **O**, *per* proprium.
36. earum a **O**, *per* eis.
37. abeant a **O**, *per* habeant.
38. uellem a **O**.
39. domui (dat.) a **O**.
40. illius (gen.) a **O**.
41. pertinentibus (dat.) a **O**.
42. uendicare a **O**, *per* uindicare.
43. quadruplum a **O**, *per* quadruplo.
44. *Tot seguit hi hauria d'anar: ista.*
45. Kalendas a **O**, *per* Kalendis.
46. Aprelii a **O**, *per* Aprelibus.
47. Roberto a **O**.
48. rege a **O**, *per* regi.
49. Seniofredus a **O**, *per* Seniofredi.
50. Ermemirus a **O**, *per* Ermemiri.
51. Borrellus a **O**, *per* Borrelli.
52. Arnallus a **O**, *per* Arnalli.
53. lahos a **O**. *El mot grec lahos s'hauria de traduir per 'popular' < λαός = poble (nació).*
54. exarator a **O**. *El mot llatí exarator s'hauria de traduir per a **O**. El mot grec lahos s'hauria de traduir per escrivà, notari.*
55. 11 a **O**.

750

1017, abril, 1.

Donació pietosa. *Ariolf i la seva esposa Ranlo donen al monestir de Sant Benet [de Bages] una peça de terra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al terme de Bages, a Altaió, a Socarrats. [actual municipi de Santpedor, comarca de Bages]*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1272.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 428, pàg. 486, *ex O*.

Altaion¹

B. N.º. 397¹

**.do in loco qui uocant Altagon
ad ipso Socarads**¹

**Dona a S. Benet
Montpeita**¹

Do[...] de [... ...] de Bages¹ [escrit sota el regest en castellà]

1017¹ I-IV¹ [el segon *I* escrit amb llapis damunt 2, i *I-IV* escrit amb llapis, al costat]

Termino de Bages.¹

**Ariolfo y su muger dan â S. Benito una tierra en termino de Bages, en la partida llamada
Altagon â Socarrats.**¹

**Arxiu de casa GUITART
TOMO ___ PLÉC SF.
LLIGALL _____ N.º. 74.**

n. 1272¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Ariolfus, et uxori sue Ranlo, donatores sumus a Sancto Benedicto cenobii, propter Deum et remedium animas nostras, pecia una de tera, [sic] qui nobis aduenit per comparacionem uel per ulla uoce, et in tale uidelicet racione in diebus uite sue ut teneat et possideat. Post obitum meum remaneat ad Sancti Benedicti cenobii ad proprio. Et est, ipsa terra, in comitatum Minorisa, in terminio de Bages que uocant [sic] Altagon, ad ipso Socarads. Et afronta, [sic] ipsa terra: de orinent [sic] in terra Sancti Benedicti; de meridie in trra [sic] de ipso comite; de occiduo in terra de Rodger; et de circi in terra Sancti Benedicti. Quantum in [*in*, *sobrelineat*] ipsas quatuor affrontacines [sic] includunt, sic donamus uobis ipsa pecia de terra ad Sancti Benedicti cenobii, propter Deum et remedium animas nostras, in diebus nostris teneamus et donemus ipsa tascha ad Sancti Benedicti cenobii. Quod si nos, donatores, ad [sic] ullusque homo qui contra ahnc [*anc*, amb signe d'abrev. damunt la *n*] ista carta donaciones [sic] uenerit pro inrumpendum, inoc [sic] ualeat uindicare, se [sic] componat in duplo. Et nantea [sic] ista donacio firma permaneat uel omnique tempore.

Facta donacione Kalendas Aprelii anno XXI regnante Radebetus [sic] rex. [sic]

Sig+num Ariolfus. Sig+num Ranlo, qui ista donacione fecimus testes firmare rogauimus. Sig(*signe*)num Sendredus, subdiaconus.* [*sbd*s, amb signe d'abrev. damunt *bd*] Sig+num Oliba.* Sig+num Guadal.

(*signe*) Ermenardus, clericus uel monachus, [sic] qui anc [sic] scriptura donacionis scripsi uel (*signe*) die et anno quod supra.

13.¹

1. *Diversos sècs verticals (una desena), que s'aprecien millor al revers. Cinc forats petitíssims i un d'allargat, finíssim, cap dels quals afecta cap lletra ni, per tant, la correcta lectura del text; a més, talls i osques als marges. Al marge esquerre (costat del pergami), hi ha traces de cola, com si el*

pergamí hagués estat enganxat a un quadern per aquest costat. Talls als marges. L'escrivà, Ermenardus, clericus uel monachus, hi posa dos signum; el primer consta de dos llaços, i, el segon, de quatre llaços. Dues de les signatures són autògrafes: Sig(signe)num Sendredus, subdiaconus i Sig+num Oliba.

El topònim Socarrats ja el trobem documentat al segle X com a nom d'un vilar del terme del castell de Taradell (actual municipi de Taradell, comarca d'Osona). En un document del 938 llegim: in comitatu Ausona, in terminio de castro Taradello, in uillare Socarradus (actual municipi de Santa Eugènia de Berga, comarca d'Osona). [Catalunya carolíngia, vol. IV, primera part, núm. 455, pàgs. 373 i 374]

751

1017, abril, 19.

Venda. *Roger ven a Ràmio, abat del monestir de Sant Benet de Bages, un alou al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a la vila d'Altalong, [actual municipi de Manresa, comarca de Bages] pel preu d'una mancusada i mitja.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 130.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 429, pàg. 487, ex **O**.

do I^a Vila que uocant Altalongo¹ [corregit damunt longo, donant] Togno

en lo Comptat de Manresa¹

Manresa.¹

1018.¹

Rodegario vende al Abad Ramio Casas y tierras en Manresa.¹

In nomine Domini: Ego Rodegario, uinditor sum tibi Ramio, abba, emtore. Per hanc scriptura uindicionis mee uindo tibi alaudem meum proprium, quem abeo in comitatu Minorisa, infra eius termines, in uilla que uocant Altalongo. Id sunt cassas cum curte et solos et superpositos et terras quem ibidem abeo, totum ab integrum, cum exio et regressio suo. Et affrontant, ipsas cassas et ipsas terras: de oriente in alaude de Sancti Benedicti; de meridie in strada publica; de occiduo in alaude de Sancti Petri sede Vico; de circi similiter. Quantum infra ista afrontaciones includunt sic uindo tibi ipsum alaudem suprascriptum totum ab integrum cum exio uel regressio suo, in propter precium mancossada I et demiga. Et aduenit michi [sic] ipsa hec omnia per comparacione. Et est manifestum. [ratlladura] Quem uero predicta ipsa hec omnia de meo iure in tuo trado dominio et potestate cum omnes uoces quem ibidem abeo ad alaudem Sancti Benedicti. Quod si ego uinditor aut ullusque homo qui contra hanc ista scriptura uindicionis uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat aut componam in duplum cum omni sua inmelioracione. Et in antea ista scriptura uindicionis firma stabilis permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta ista scriptura uindicionis XIII Kalendas Mai anno XX^{mo} I regnante Radberto rege.

Sig+num Rodegario, qui ista scriptura uindicionis feci et firmaui et testes firmare rogau. Sig+num Ariolfus. Sig+num Sendredus. Sig+num Dalmacius.

Ermengaudus, presbiter et monachus, qui ista carta uindicione scripsit et (signe) cum litteras fussas in uerso V die et anno quod supra.

fol. 37.¹

1. *Dos forats, fora ja del text, a la part inferior del text, que no afecten cap lletra. Taques al marge esquerre (anvers).*

752

1017, abril, 27.

Venda. *Joan i la seva esposa Adalvira [= Elvira] venen a Ermesenda, comtessa, [de Barcelona, Girona i Osona-Manresa] una quarterada i mitja de vinya que Joan té per complantació i Adalvira pel seu seu dècim, al comtat de Manresa, a la vall de Marfà, als Horts jussans, [terme de Marfà, actual municipi de Castellcir, subcomarca de Moianès, comarca de Vallès Oriental] pel preu d'una mancusada.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1273.1.

Cartas antiguas de Marffa¹

Marphan¹

=Marfa=

=no fan per S. Benet de Bages=¹

N. 147 segons lo Indice nou¹

Marfà.¹

1017.¹ 3-V¹ 2° document 27-IV¹ [3-V 2° document 27-IV, al costat, amb llapis]

Venda de tierras entre particulares en Marfá.¹

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC 10

LLIGALL _____ N°. 284
1

n. 1273¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Gohanne, et uxori sue Adaluira, uinditores sumus tibi Ermensinde, comitissa, emtore. [sic] Per hac [sic] scriptura uindicionis nostre uindimus tibi quarterad^a [sic] I de uinea et dimiga, [sic] qui nobis aduenit per complantacione et ad uxori mea per decimum [xmum] et per quacumque uoce. Et est, ipsa uinea, in comitatum Minorisa, in ualle Marfano, ad ipsos Ortos [sic] sutiranos. Et affrontat, ipsa uinea: de orient in rocha; de meridie in ipsos ortos; de occiduo et de cerci [sic] in ipso turento [sic] et in terra de me comparatrice. Quantum in istas afrontaciones includunt, sic uindimus tibi ipsa quarterada I de uinea et dimiga, [sic] ab integre, [sic] cum exio uel regresio earum, in propter precium manchosada I. Et nichil [sic] exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta uinea de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris. Quod si nos uinditores aut ullusque hommo [sic] qui contra ahnc [ahnc] ista carta uindicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set [sic] componat ipsa uinea in

duplo cum omnem suam inmelioracione. [sic] Et in antea ista uindicione firma permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta carta uindicione V Kalendas Madii anno XXI regnante Radeberto rege.

Sig+num Gohanne. Sig+num Adaluira, qui ista uindicione fecimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Morato. Sig+num Basleo. [sic] Sig+num Seniofredo.

Addus, sacer, qui ista uindicione scripsit et (*signe*) die uel anno quod supra. [die uel anno quod supra, *sobrelineat*]

1. *Dos forats petits en el marge esquerre; l'inferior, de major diàmetre, fou fet per a passar-hi un cordill. (afecten el núm. 1273.2, datat el 3 de maig de 1017) Un altre forat, més gran, a la part inferior, sota el núm, 1273.1, datat el 27 d'abril de 1017, que comparteix el pergami amb un altre document datat sis dies després (núm. 1273.2, de 5 de maig de 1017). Tot i que aquest document (núm. 1273.1) sigui anterior en el temps, sembla que va ser redactat juntament amb el segon, (núm. 1273.2) però després, quan el més tardà (núm. 1273.2) ja havia estat posat per escrit, pel fet que el núm. 1273.2 hagi estat escrit a l'esquerra i ocupi la part més extensa del mateix pergami, encara que sigui de data anterior. Dos dels testimonis (Morató i Badeleu/Basleu) són germans (veure Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1274).*

753

1017, maig, 3.

Venda. *Emili i la seva esposa Bonamoça venen a Ermesenda, comtessa, [de Barcelona, Girona i Osona-Manresa] mitja mujada de vinya que tenen per complantació al comtat de Manresa, a la vall de Marfà, a Vinyallonga, [terme de Marfà, actual municipi de Castellcir, subcomarca de Moianès, comarca de Vallès Oriental] pel preu d'una mancusada.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1273.2.

Cartas antiguas de Marffa¹

Marphan¹

=Marfa=

=no fan per S. Benet de Bages=¹

N. 147 segons lo Indice nou¹

Marfà.¹

1017.¹ 3-V¹ 2º document 27-IV¹ [3-V 2º document 27-IV, al costat, amb llapis]

Venda de tierras entre particulares en Marfá.¹

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC 10

LLIGALL _____ N.º. 284

n. 1273¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Ammilio, [sic] et uxori sue Bonamoza, uinditores sumus tibi Ermensinda, [sic] comitisa, [sic] emtore. [sic] Per hac [sic] scriptura uindicionis nostre uindimus tibi semodiata I de uinea, qui nobis aduenit per nostra complantacione et per ullasque uoces. Et est, ipsa semodiata I de uinea, in comitatum Minorisa, in ualle Marfano, ad ipsas uineas longas. Et affrontat, ipsa semodiata I de uinea: de orient in uinea de Argemiro et de Godmar; de meridie in ipsa strada et in uinea de Agela; de occiduo in ipsas uineas longas de domna comitisa; de cerci in roca redunna. Quantum istas affrontaciones includunt, sic uindimus tibi ipsa semodiata I de uinea, ab integre, cum exio uel regresio earum, in propter precium manchosada I. Et nichil [sic] exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta uinea de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestate, ad omnia facere quod uolueris. Quod si nos uinditores, aut ullusque hommo [sic] qui contra hanc ista carta uindicione uenerit ad inrumpendum non ohc [sic] ualeat uindicare set componat ipsa uinea in duplo cum omnem suam inmelioracione. [sic] Et in antea ista uindicione firma permaneat [*s'ha deixat: modo uel*] omnique tempore.

Facta carta uindicione V Nonas Madii anno XXI regnante Radeberto rege.

Sig+num Ammilio. [sic] Sig+num Bonamoza, qui ista uindicione fecimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Senderedo. Sig+num Ermemiro. Sig+num Ihoanne. [sic]

Addus, sacer, qui ista uindicione scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Aquest document, (núm. 1273.2) comparteix el pergami amb un altre document, escrit a la seva dreta, datat sis dies abans (núm. 1273.1). Ambdós foren redactats pel mateix escrivà, Addus. També comparteixen que la compradora sigui la mateixa persona, la comtessa Ermesenda, que comprà vinyes a la vall de Marfà, si bé a indrets diferents.*

754

1017, maig, 3.

Venda. *Badeleu/Basleu i el seu germà Morató, i llurs esposes Sança i Quintol, venen a Ermesenda, comtessa, [de Barcelona, Girona i Osona-Manresa] mitja mujada de vinya, que tenen per complantació al comtat de Manresa, al terme del castell de Calders, a Monistrol, [actual municipi de Monistrol de Calders, comarca de Bages] a la resclosa de la senyora comtessa, pel preu d'una mancusada.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1274.

[... ..]trol.¹

de mona[strol ?]¹

Sala abadal.¹

In sacco de [caldarios ?]¹

de Caldes Monistrol¹

C. S. N.º. 209¹

Monistrol.¹

1017.¹ 3-V¹ [3-V, al costat, amb llapis]

Basleo y sus hermano venden à Ermisenda Condesa una semodiata de viña en Monistrol.¹

Arxiu de casa GUITART
TOMO __ PLÉC 212. C

LLIGALL _____ N.º. 075 [el 0 és ratllat, amb un traç 𐀀]

1

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹ [segell estampat]

n. 1274¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Basleo, et fratri suo Morato, et uxores illorum Sancia, et Chintulo, uinditores sumus tibi Ermensinde, comitisa, [sic] emtore. [sic] Per ahnc [aħc] scriptura uindicionis nostre uindimus tibi semodiata I de uinea qui nobis aduenit per nostra complantacione et per ullasque uoces. Et est, ipsa uinea, in comitatum Minorisa, in agencias [gen escrit dues vegades, per canvi de línia] in castrum Caldarios, in Munistirolo, ad ipsa resclausa de domna comitisa. Et affrontat, ipsa semodiata I de uinea: de oriete [sic] in in [sic] ipsa resclausa; de meridie in ipso rego; de occiduo in uinea de me comparatrice; de cerci [sic] in terra de Richelle. Quantum in istas afrontaciones includunt, sic uindimus tibi ipsa semodiata I de uinea, ab integre, [sic] cum exio uel regresio earum, in propter precium manchosada I. Et nichil [sic] exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta uinea de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestate, ad omnia facere quod uolueris. Quod si nos, uinditores, aut ullusque ommo [sic] qui contra ahnc [aħc] ista carta uindicione uenerit [precedit de uen i un borró, motiu pel qual refeu el mot, si bé sense senyalitzar l'anterior, que restava inservible] ad inrumpendum non ohc [sic] ualeat uindicare set [sic] componat ipsa uinea in duplo cum omnem suam inmelioracione. [sic] Et in antea ista uindicione firma permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta carta uindicione V Nonas Madii anno XXI regnante Radeberto rege.

Sig+num Basleo. Sig+num Morato. Sig+num Sancia. Sig+num Chintulo, qui ista uindicione fecimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Steuano. Sig+num Ermemiro. Sig+num Sendedero.

Addus, sacer, qui ista uindicione scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹ [segell estampat, amb l'escut de l'entitat]

1. *Creueta + damunt Basleo, a l'inici del document. Sis forats, cinc d'ells petitíssims, (el més gran és a la part inferior esquerra del recte) que no afecten cap lletra. Traces (sècs verticals) del procés d'elaboració del pergami. Els germans Badeleu/Basleu i Morató ja apareixen com a testimonis en una altra venda a favor de la comtessa Ermesenda a la vall de Marfà, en un document fet pel mateix escrivà Addus (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, núm. 1273.1). És interessant que la vinya venuda es relacioni amb Sala Abadal, que d'antuvi semblaria que cal identificar amb la gran pairalia de l'Abadal (Horta d'Avinyó, actual municipi d'Avinyó, comarca de Bages), però que cal situar a Monistrol de Calders, dins el terme del castell de Calders, i, per tant, cal rebutjar la hipòtesi per incorrecte, per tal com el cantó d'Avinyó (i Horta d'Avinyó és un terme modern) mai ha estat integrat a Calders. Més aviat, potser, la propietat esmentada estaria integrada en un mas Sala. [abadal per estar vinculat a l'abadiat de Sant Benet de Bages] Tenint en compte que a la riera de Sant Joan, a llevant del poble de Monistrol de Calders, i dins el seu terme, hi ha encara actualment, el molí d'en Sala, caldria esbrinar si també hi ha un mas Sala o d'en Sala, origen del molí.*

Venda. *Sendred [= Sindreu] i la seva esposa Llívól, Ermemir i la seva esposa Quíntol, Senfred [= Sinfred] i Esteve venen a Ermesenda, comtessa, [de Barcelona, Girona i Osona-Manresa] tres quarterades de vinya, i a més Esteve una quarterada de vinya en un altre indret, que tenen per complantació al comtat de Manresa, al terme del castell de Calders, a Monistrol, a la Resclosa. [actual municipi de Monistrol de Calders, comarca de Bages] Les tres quarterades pel preu d'una mancusada i mitja, i la d'Esteve per una sollada.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1275.

k[arta] de [caldarios]¹

C. S. N. 161.¹

**de aquesta escritura se prova com ermesinda era comptessa.
Monistrol de Calders**¹

1018.¹ [ratllat, amb llapis] **1017**¹ 3-V¹ [1017 3-V, a sota, amb llapis]

Sendredo y su Muger Venden à Ermisenda Condesa tres quarteradas de tierra en Monistrol de Calders.¹

**Arxiu de casa GUITART
TOMO __ PLÉC 212. C
LLIGALL _____ N.º 2**

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹ [segell estampat]

n. 1275¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Senderedo, et uxori sue Liuilo, [sic] et Ermemiro et uxori sue Chintulo, et Seniofred et Steuano, nos uinditores sumus tibi Ermensinde, [sic] comitisa, [sic] [seguit de uinditores, ratllat] emtores. [sic] Per hac scriptura uindicacionis nostre uindimus tibi quarteradas III de uineas, et ego Steuano in alio loco quarterada I de uinea, qui nobis aduenit per nostra complantacione et per ullasque uoces. Et sunt, ipsas uineas, in comitatum Minorisa, in agencias de castrum Caldarios, in Munistirolo, ad ipsa resclausa. Et aff[ron]tant, ipsas quarteradas III de uineas que uendit Senderedo ab suos eres: de orient et de meridie et de occiduo et de cerci [sic] in uineas de te comparatrice. Et ego, Steuano, tinga quarterada I afrontat: de oriente in ipsa strada; de meridie in ipso turent; [sic] de occiduo in uinea rochera; de cerci [sic] in roca. Quantum in istas afrontaciones includunt, sic uindimus tibi quarteradas III, ab integre, [sic] cum exio uel regresio earum, in propter precium manchosada I et media. [m̄da] Et ego, Steuano, quarterada I de uinea et abet precium solidata I ab integre. [sic] Et nichil [sic] exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta uinea de nostro iuramus in tuo tradimus dominio et potestate, ad tuum proprium. Quod si nos, uinditores, aut ullusque ommo [sic] qui contra ahnc [ahc] ista carta uindicacione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set [sic] componat ipsas uineas in duplo cum omnem suam inmeliacione. [sic] Et in antea ista uindicacione firma permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta carta uindicacione V Nonas Madii anno XXI regnante Radeberto rege.

Sig+num Senderedo. Sig+num Liuilo. Sig+num Ermemiro. Sig+num Chintulo. Sig+num Seniofredo. Sig+num Steuano, qui ista uindicacione fecimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Basleo. Sig+num Morato. Sig+num Ammilio.

Addus, sacer, qui ista uindicione scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Cinc forats, de diversa forma i grandària (un d'ells, a la part inferior del marge esquerra -recte- serví per a passar-hi un cordill). Afecten poc el text.*

Algunes taques d'humitat. La part més malmesa del pergami és l'angle superior dret (anvers); a tots aquests defectes suara esmentats s'hi afegeix el fet que la tinta s'hagi esvaït força.

A la part inferior del pergami, dos talls, un dels quals afecta l'escatocol. [separa la s de acer] Traces (sècs verticals) del procés d'elaboració del pergami. Els germans Badeleu/Basleu i Morató ja apareixen, sia com a testimonis, (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1273.1) sia com a venedors (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1274) en dos documents de venda més a favor de la comtessa Ermesenda a la vall de Marfà i Monistrol de Calders, respectivament. Emili també apareix com a venedor a la comtessa Ermesenda a la vall de Marfà (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1273.2).

Tots aquests documents foren redactats pel mateix escrivà Addus.

756

1017, maig, 8.

Venda. *Saburó i la seva esposa Ledgarda venen a Odevagre, [= Avagre, Vagre] una peça de terra conreada amb roureda/rovira, que tenen per compra i per altres drets, al comtat de Manresa, al [terme/territori del] castell de Montdony/Montdó, als Calmeixs, [cal Biosca -mas-, parròquia de Castelltallat, actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages] pel preu de cinc mancusos d'or.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1276.

[S.A.] N° 170¹ (?)

Castelltallat¹

Castelltallat.¹

1017.¹ 8-V¹ [8-V, escrit amb llapis, al costat]

Venta inter Laicos de una pieza de tierra en Castelltallat Ano 21. de Roberto¹

Arxiu de casa GUITART

TOMO__ PLÉC 02

LLIGALL ____ N°. 106.

¹

n. 1276¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Sabrono, et uxor sua Ledgarda, uinditores sumus tibi Oduagro, [a continuació, espai en blanc, potser per a esquivar una osca en el marge superior del pergami, ja que aquesta és la primera línia del document] emtor. Per ista scriptura uindicionis nostre uindimus tibi pecia I de tera [sic] culta cum ipso rouero, qui nobis aduenit de comparacione uel per omnes uoces. Et est in comitatum Minorissa, in castrum Montdonno, in Calmegos. Et affrontad, ipsa terra: de orient et de meridie in tera de Lobeta uel filias suas; de occiduo in terra de nos uinditores; de circii in terra de Lobeta uel filias suas. Quantum in istas affrontaciones includunt sic uindimus tibi ipsa pecia de tera, tota ab integrum, cum exios et regresios earum, in

propter precium mancusos V de auro. Et est manifestum. Quem uero predicta omnia que nos uindimus, de nostro iuro in uestro tradimus dominio potestum [sic] ad omnia que facere uolueris. Quod si nos, uinditores aut ullus qui contra ista uindicio uenerit pro inrumpendum non hoc ualead uindicare set componamus in duplo. Et in antea ista uindicio firma [es deixa *et*] stabilis [es deixa *permaneant*] omique [sic] tempore.

Facta [es deixa *ista*] uindicio VIII Idus Madii anno XXI regnante Radberto rege.

S+ Sabrono. S+ Ledgarda, qui ista uindicione fecit et firmare rogauit. S+ Bernardo. S+ Seniofret.

Oliba, sacer, scripsit et (SS) die et anno quod supra.

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹ [segell estampat]

1. És interessant la caplletra inicial I (bona per a reproduir). Vegeu el document núm. 594 (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1224 -1006, abril, 13-).

757

1017, maig, 9.

Venda. *Mir Sala i la seva esposa Adaled [= Adelaida] i Adroer, venen a Guiter llur alou i l'hostalitat (una perna de porc bona i un moltó bo) que fou d'Adroer Cucaran, al comtat de Manresa, al territori del castell d'Òdena, [actuals municipis d'Òdena o d'Igualada, Conca d'Òdena, comarca d'Anoia] pel preu de cent sous, amb la condició que Guiter i la seva descendència no facin altre senyor sinó tan sols reconeguim a Mir i a aquell dels seus descendents que ell designi.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 73.

de Casas a possessions qui son antro terma del Castell d'odena.

Odena

T N° 4

Miró Sala hijo de Salane y Adrobario vendieron los alous de Odena a quiter VII IdusMadii anno XXI reynante raundaberto rege²

Odena.

1017.³

B

N° 51⁴

61 A⁵

B.B. n° 73⁶

138⁷

In nomine Domini. Ego Mirone⁸ Sala et uxori⁹ sue¹⁰ Azalez¹¹ et Adrouer,¹² uinditores¹³ sumus tibi Guiter,¹⁴ emtore.¹⁵ Per anc¹⁶ scriptura uindiccionis¹⁷ nostre¹⁸ uindimus¹⁹ tibi alaudem²⁰

nostrum, ipsa ostalitate,²¹ qui fuit de Adrouer Cukarando.²² Id sunt: kasasas²³ cum solos et superpositos et curte et terras et uineas cum arboribus, cultum uel erum, aquis aquarum, ueductibus adque reductibus, pomiferis, glandiferis, saxis magnis uel paruis, garicis.²⁴ Qui nobis aduenit ad me Mirone per meum genitorem et ad me Azalez per meum decimum et ad me Adrouer per comparacione. Et est ipsa hostalitate²⁵ in chomitatum²⁶ Minorissa,²⁷ infra teritorio²⁸ de kastrum²⁹ Odena.³⁰ Et afrontat³¹ ipsa hostalitate:³² de orientis³³ in kastrum³⁴ Odelino;³⁵ et de meridie in alueo de Agua Lada;³⁶ et de occiduo in terminio³⁷ de kastrum³⁸ Iorba;³⁹ et de circi⁴⁰ in Puio grosso.⁴¹ Quantum infra istas afrontaciones⁴² includ⁴³ sic uindimus⁴⁴ tibi ipsa ec⁴⁵ omnia suprascripta, ipsa ostalitate⁴⁶ uel ipsum alaudem⁴⁷ qui fuit de Adrouer Chukarando,⁴⁸ qui fuit, condam, totum ab integrum, cum exio⁴⁹ et regresio⁵⁰ earum,⁵¹ in propter precium solidos⁵² C, quod tu emtor⁵³ precium nobis donasti et nos uinditores⁵⁴ de presente manibus nostris recepimus. In ea uidelicet racione sic uindimus⁵⁵ tibi ipsum alaudem⁵⁶ suprascriptum, simul⁵⁷ ipsa hostalitate,⁵⁸ qui fuit de Adrouer Chukaran⁵⁹ ut tu aut posterita tua, Guiter,⁶⁰ ad me Mirone, et ad me Azalez, de ipsa ora in antea seruire nobis faciatis pro nomine perna I optima⁶¹ de porcho⁶² et moltono⁶³ I optimo⁶⁴ per singulos annos. In ea uidelicet racione ut tu Guiter aut posterita tua siue qui de te genuerit non possitis de ista ostalitate⁶⁵ qui fuit de Adrouer Chukaran⁶⁶ uel ipsum alaudem⁶⁷ suprascriptum alium seniore facere nissi⁶⁸ me⁶⁹ Mir⁷⁰ aud⁷¹ posteritas mea qui de me genuerit uel qui ego uoluerit. Et est manifestum. Quem uero predicta ista ec⁷² omnia superius scripta de nostro iure⁷³ in tuo tradimus dominio et potestatem⁷⁴ ad omnia que exinde facere uolueris sicut superius insertum est. Quod si nos uinditores⁷⁵ aut ullusque homo qui contra hanc ista karta⁷⁶ uindiccionis⁷⁷ uenerit ad inrumpendum non hoc ualead⁷⁸ uindikare⁷⁹ set⁸⁰ componat in duplo cum homnem⁸¹ suam⁸² inmelioracionem.⁸³ Et in antea ista karta⁸⁴ uindiccione⁸⁵ firma⁸⁶ stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista karta⁸⁷ uindiccione⁸⁸ VII Idus⁸⁹ Madi⁹⁰ anno XXI regnante Raudaubertus⁹¹ rege.⁹²

Sig+num Mirone.⁹³ Sig+num Adalez.⁹⁴ Sig+num Adrouer,⁹⁵ qui ista karta⁹⁶ uindiccione⁹⁷ fecimus scribere et testes firmare rogauimus. Sig+num Guifred.⁹⁸ S+num Guilmondo.⁹⁹

Ermengaudus, leuita, qui ista karta¹⁰⁰ scripsit et die et anno quod (*signe*) supra.

1. *Caplletra inicial I decorada. Onze sècs verticals. Forat allargat a l'extrem esquerre del text, que degué servir per a passar-hi un cordill. La lletra és molt menuda. Per a més informació sobre el personatge que havia estat propietari de l'alou i l'hostalitat (ostalitate/hostalitate, Adrouer Cukarando/Chukarando/Chukaran, ...) vegeu també els documents números 940 i 941 (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núms. 91 i 92 -1032, febrer, 22-).*

2.

3.

4.

5.

6.

7. *a l'angle superior esquerre del revers i en lletra molt menuda.*

8. Mirone a **O**, per Miro.

9. uxori a **O**, per uxor.

10. sue a **O**, per mea.

11. Azalez (*en català*) a **O**. Correspon al nom personal femení Adaled, actualment Adelaida.

12. Adrouer (*en català*) a **O**.

13. uinditores a **O**, per uenditores.

14. Guiter (*en català*) a **O**.

15. emtore a **O**, per emptore.

16. anc a **O**, per hac.

17. uindiccionis a **O**, per uenditionis.

18. nostre a **O**, per nostra.

19. uindimus a **O**, per uendimus.
20. alaudem a **O**, per alodem.
21. ostalitate a **O**, per hostalitate -*vegeu les notes 25,32, 46, 58 i 65*-. *Cens percebut en concepte de dret d'allotjament* [RODON I BINUÉ, Eulàlia (1957): *El lenguaje técnico del feudalismo en el siglo XI en Cataluña. Contribución al estudio del latín medieval*. Barcelona: Consejo Superior de Investigaciones Científicas, Escuela de Filología, pàg. 182, *citada*: RUIZ GÓMEZ, Vicenç, «Homines de Terracia»: *cultura escrita i hegemonia feudal (Terrassa, ca. 950-1150)*. Barcelona: Generalitat de Catalunya - Departament de Cultura, 2011, Col·lecció Arxius i societat: quaderns de divulgació històrica, núm. 6, pàgs. 89 i 90 -*aporta un altre cas terrassenc*-]
22. de Adrouer Cukarando (*el nom en català i el cognom en llatí*) a **O**, per Adrouarii Chucarandi (*en llatí*).
23. kasasas a **O**, per chasas o casas.
24. garicis a **O**, per garricis.
25. hostalitate a **O**. *Vegeu les notes 21,32, 46, 58 i 65*.
26. chomitatum a **O**, per comitatu.
27. Minorissa a **O**, per Minorisa.
28. teritorio a **O**, per territorio.
29. de kastrum a **O**, per castrí.
30. Odena (*en català*) a **O**.
31. afrontat a **O**, per affrontat.
32. hostalitate a **O**. *Vegeu les notes 21,25, 46, 58 i 65*.
33. orientis a **O**, per oriente.
34. kastrum a **O**, per castro
35. Odelino a **O**. *Fa referència a un personatge anomenat Odelí -en català actual Oli-*.
36. de Agua Lada (*en català llatinitzat*) a **O**, per de Aqua Lata. *Correctament, Aqualatensi*.
37. terminio a **O**, per termino.
38. de kastrum a **O**, per castrí.
39. Iorba (*en català*) a **O**.
40. circi a **O**, per circio.
41. Puio grosso (*en català llatinitzat*) a **O**.
42. afrontaciones a **O**, per affrontationes.
43. includ a **O**, per includunt.
44. uindimus a **O**, per uendimus.
45. ec a **O**, per hec.
46. ostalitate a **O**, per hostalitate. *Vegeu les notes 21,25, 32, 58 i 65*.
47. alaudem a **O**, per alodem.
48. de Adrouer Chukarando (*en català*) a **O**; Adrouarii Chucarandi (*en llatí*).
49. exio a **O**, per exios.
50. regresio a **O**, per regressios.
51. earum a **O**, per eos.
52. solidos, *abreujat slds* a **O**.
53. emtor a **O**, per emptor.
54. uinditores a **O**, per uenditores.
55. uindimus a **O**, per uendimus.
56. alaudem a **O**, per alodem.
57. *tot seguit després de simul hauria d'haver-hi: cum*.
58. hostalitate a **O**. *Vegeu les notes 21,25, 32, 46 i 65*.
59. de Adrouer Chukaran (*en català*) a **O**; Adrouarii Chucarandi (*en llatí*).
60. Guiter (*en català*) a **O**.
61. obtima a **O**, per optima.
62. de porcho (*en català llatinitzat*) a **O**.
63. moltono (*en català llatinitzat*) a **O**.

64. obtimo a **O**, per optimo.
65. ostalitate a **O**, per hostalitate. *Vegeu les notes 21,25, 32, 46 i 58.*
66. de Adrouer Chukaran (*en català*) a **O**; Adrouarii Chucarandi (*en llatí*).
67. alaudem a **O**, per alodem.
68. nissi a **O**, per nisi.
69. me a **O**, per ad mihi
70. Mir (*en català*) a **O**; Mirone (*en llatí*).
71. aud a **O**, per aut.
72. ec a **O**, per hec.
73. iure a **O**, per iuro.
74. potestatem a **O**, per potestate.
75. uinditores a **O**, per uenditores.
76. karta a **O**, per charta o carta.
77. uindiccionis a **O**, per uenditionis.
78. ualead a **O**, per ualeat.
79. uindikare a **O**, per uindicare.
80. set a **O**; *variant admesa, en llatí, de sed.*
81. homnem a **O**, per omni.
82. suam a **O**, per sua.
83. immelioracionem a **O**, per immelioratione.
84. karta a **O**, per charta o carta.
85. uindiccione a **O**, per uenditionis.
86. *tot seguit després de firma hauria d'haver-hi: cum.*
87. karta a **O**, per charta o carta.
88. uindiccione a **O**, per uenditionis.
89. Idus a **O**, per Iduum.
90. Madi a **O**, per Maiarum.
91. Raudaubertus a **O**, per Rodeberto.
92. rege a **O**, per regi.
93. Mirone a **O**, per Mironi.
94. Adaleiz (*en català*) a **O**.
95. Adrouer (*en català*) a **O**; Adrouarii (*en llatí*).
96. karta a **O**, per charta o carta.
97. uindiccione a **O**, per uenditionis.
98. Guifred (*en català*) a **O**; Guifredi (*en llatí*).
99. Guilmondo a **O**, per Guilmondi (*en llatí*).
100. karta a **O**, per charta o carta.

758

1017, maig, 27.

Venda. *Belúnia ven a Gescafred i la seva esposa Espetosa una peça de terra amb casals, horts i hortals, al comtat de Manresa, al Pla de Bages, a la vila del Pujol, [el Pujol -vila i mas desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de dos sous i mig, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 131.2.

a. *Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari), II, núm. 430, pàg. 488, ex O.*

Omnia ista instrumenta sunt diuersarum in ualle de bagiis per laycos¹

Recognoscantur
1016. y 1020.¹

Ventas de tierras sitas en el Campo de Bages donde dizen Pozol â favor de Giscafredo.¹

B N° 5¹ [cal làmpada de llum ultraviolada per llegir-ho]

B. 520¹

B. 519¹ [1'1 sobrescrit damunt un 2]

estos son dos.¹

[totes aquestes notes són escrites al revers del pergamí que comparteixen els documents núm. 131a i 131b, i per tant són comuns]

In nomine Domini. Ego Belunia, femina, uinditrice sum uobis Gischafredus et uxori tue Spetosa, emtores. Per hac scriptura uindiccionis me uindo tibi pecia I de terra cum casualibus, ortis ortalibus, meum proprium, qui mih [sic] aduenit per ienitrice mea qui est condam. Et est ipsa omnia in comitatum Minorisa, in Campo Baies, in uilla Pozolo. Et afrontad ipsa terra cum ipso kasale, ortis ortalibus: de orientis in ipsa era et in terra de uos comparatores uel eres; de meridie in terra de Imolo uel eres; de occiduo in uinea de uos comparaores; de circi in terra de Imolo uel filios suos. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindo uobis ipsa omnia ab integro cum exio et regressio suo in propter precium solidos II et medio in rem ualentem. Et nichil exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa omnia de nostro iure in uestra tradimus dominio et potestate ad omnia facere que uolueris, abendi, uindendi, donandi, se ut comutandi ut in Dei nomine firma abeatis potestante. Et ista uindicio firma permanead omnique tempore.

Facta ista carta uindiccionis VI Kalendas Iunii anno XXI regnante Raduertus rege.

S+num Belunia, femina, qui ista carta uindiccionis feci et firmare testes rogauí. S+num Vidal. S+num Vuilielmus. S+num Eldemare.

Teudalecus, presbiter, qui hoc scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Aquest document núm. 758 -1017, maig, 27- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 131.2) ocupa la meitat esquerra d'un pergamí, a l'altre costat del qual n'hi ha un altre, escrit per un escrivà diferent i datat posteriorment, que té el núm. 803 -1020, maig, 17- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 131.1). La raó per la qual comparteixen el mateix pergamí és que els compradors són, en ambdós, Giscafred i la seva esposa Espetosa. Aquesta part del pergamí, on hi ha escrit el document present, s'ha conservat molt bé.*

759

1017, maig, 28.

Donació. *Ot, Sendred [= Sindreu] Ariolf i Riquel, [= Riquelda] dona, donen a Mir, per manament del pare d'aquest, Sunyer, la meitat dels alous de Vilaseca, [actual municipi de Mediona, comarca d'Alt Penedès] Promptiana i Marçans, i de les vinyes de Coscollola, [els tres darrers llocs, de la parròquia de Sant Esteve de Palaudàries, actual municipi de Lliçà d'Amunt, comarca de Vallès Oriental] i la tercera part dels alous de Badalona. [actual municipi de Badalona, comarca de Barcelonès]*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 132.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 431, pàg. 489, ex O.

Vilaseca. Promptiana. Badalona. Marcans, y Coscolola.¹

1017.¹

In nomine Domini. Ego Odo, et Senderedus Ariulfus, et Richildis, femina. Donatores sumus tibi Mironi. Manifestum est enim quia precepit nobis condam pater tuus nomine Suniarius in suo testamento unde iudicium obligatum tenemus infra metam temporum ad seriem conditionis editum ut tibi cartam donationis fecissemus sicuti et facimus. Donamus namque tibi medietatem de ipso alaude quod habebat in Villasicca. Id est: casas cum solis et superpositis, curtibus et ortis, arbores et aquas, terras et uineas, cultum uel eremum. Et uerum donamus tibi medietatem de ipsis alaudibus suis quod habebat in Promptiana. Et tertiam partem de suis alaudibus que habebat in Bitulona. Et medietatem de ipsis suis alaudibus quod habebat in Marcans. Et medietatem de ipsis uineis quas habebat in Coscolola. Et est ipsum alode de Marcans casas et terras et uineas et arbores, cultum uel eremum, arbores uariis generis, aquas et garicas [sic]. Hec omnia suprascripta tibi donamus et de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestate ut facias exinde quodcumque uolueris. Quod si nos donatores aut aliquis homo utriusque sexus qui contra hanc cartam donationis uenerimus aut uenerit ad inrumpendum non hoc ualead uendicare [*dicare*, *sobrelineat*] sed componat aut componamus tibi prescripta omnia in duplo cum omni sua immelioratione. Et in antea ista donatio firmis et stabilis permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista donatione V Kalendarum Iunii anno XXI regnante Roberto rege.

Odo.* S+m Senderedus Ariulfus. S+m Richildis, femina, nos qui ista donatione fecimus et firmauimus firmarique rogauimus. S+num Mironi, sacer.* S+m Martino. S+m Suniario.

S+ Pontius cognomento Bonusfilius, clericus et iudex.

S+ Ermemirus, presbiter exarator, cum litteras suprapositas in uerso V ubi dicit uendicare (SSS) die et anno prefixo.

1. *Pergamí molt prim, translúcid a la part del (SSS).*

760

1017, maig, 30.

Sots-empenyorament. *Joan sots-empenyora a Ermesenda, comtessa* [de Barcelona, Girona i Osona-Manresa] *i al seu fill Berenguer* [properament Berenguer Ramon I, comte de Barcelona, Girona i Osona-Manresa] *mitja mujada de vinya al comtat de Manresa, al riu Teler* [= riu de Telers, actualment riera de Santa Creu, actual municipi de Mura, comarca de Bages] *prop de Sant Esteve*, [Sant Esteve de Vilarasa -església i mas-, actual municipi de Talamanca, comarca de Bages] *per una èmina* [= aimina] *d'ordi i una altra de forment amb la seva recaptació, a tornar la propera festa de sant Feliu.* [1 d'agost]²

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 133.

[...I]N[...]³ (sigles)

**Manresa
en lo Castell de Castellet⁴**

1022.

Manresa.⁵**30-V-1017**⁶ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Ioanis,⁷ supignoratorr⁸ sum uobis Ermesinda,⁹ comitesa,¹⁰ et filii¹¹ sui¹² Berengario.¹³ Per hanc¹⁴ scriptura supignoracionis me¹⁵ supignoro [uobis]¹⁶ semodiata I de uinea mea propria, qui mihi aduenit de ienitori¹⁷ meo siue de ienitrice¹⁸ siue per omnesque uoces. Est ipsa ec¹⁹ omnia in comitatum²⁰ Minorisa,²¹ in [rio] Telaro,²² prope Sancti Stefani.²³ Et afrontad.²⁴ de parte orientis²⁵ in uia uel in torrentem;²⁶ de meridie in in²⁷ tera²⁸ de Sancti Stefani;²⁹ de occiduo in uinea de Durando;³⁰ <de> circii³¹ in ipso Cingolo.³² Quantum in istas quatuor³³ afrontaciones³⁴ includunt sic supignoro uobis ipsa hec omnia ab integrum, cum exiis³⁵ uel regresiis³⁶ earum,³⁷ pro eminam³⁸ I de ordeo³⁹ et alia de formento⁴⁰ ab suo conquisto⁴¹ usque ad festa sancti Felicis qui est proxima uentura, talia conuentum quod si nos tibi persoluimus emina⁴² I de ordeo⁴³ ab alia de forment⁴⁴ ab suo conquisto⁴⁵ usque ad festa suprascripta facias ad me ista scriptura in illa era.⁴⁶ Et si ego tibi non⁴⁷ persoluo istum debitum usque ad festa suprascripta, licenciam abeas⁴⁸ de ipsa hec omnia uindere⁴⁹ aut comutare⁵⁰ aut inalienare aut facere quod uolueritis. Quod si ego supignorator aut ullus⁵¹ omo⁵² qui contra hanc ista carta supignoracione uenerit ad inrumpendum non hoc ualead⁵³ uindicare sed componad⁵⁴ in duplo cum omnem⁵⁵ suam⁵⁶ immelioracionem.⁵⁷ Et in antea ista supignoracione firma et stabilis permaneat⁵⁸ omnique tempore.

Facta ista supignoracione III Kalendas⁵⁹ [Iuni]⁶⁰ ano⁶¹ XX° I regnante Radbertus⁶² rex.⁶³

S+num Ioannis,⁶⁴ qui ista carta supignoracione fecit et testes firmare rogauit. S+num Trasouario.⁶⁵
S+num Ricolfo.⁶⁶ S+num Recosindus.⁶⁷

Ermemirus, sacer,⁶⁸ qui hec scripsit.

1. *A la part dreta (anvers) la tint és força deslluïda. Forats petits a l'angle inferior dret (anvers); tall petit a la part inferior (cap d'ells afecten el text). Pergamí molt prim, translúcid a la part del (SSS).*

3. [...I]N[...]. *Sigles il·legibles.*

4. Manresa en lo Castell de Castellet.

5. 1022. Manresa.

6. 30-V-1017. *Escrit amb llapis.*

7. Ioanis a **O**, per Iohannis.

8. supignoratorr a **O**, per supignorator.

9. Ermesinda (en llatí) a **O**.

10. comitesa (en català llatinitzat) a **O**, per comitissa (en llatí).

11. filii a **O**, per filio.

12. sui a **O**, per suo.

13. Berengario a **O**. *Es tracta del futur Berenguer Ramon I, dit el Corbat, comte de Barcelona, Girona i Osona-Manresa (1017-1035), fill de la comtessa Ermesenda i del comte Ramon Borrell, que esdevingué comte sota la tutela de la seva mare a la mort del seu pare, esdevinguda el 8 de setembre de 1017, poc després de la data que indica aquest document. [COLL I ALENTORN, Miquel, "Ramon Borrell I de Barcelona" a Gran Enciclopèdia Catalana, 12 (Barcelona 1978 -1ª ed.-), pàg. 332] Vegeu el document núm. 764.*

14. hanc a **O**, per hac.

15. me a **O**, per mea.

16. [uobis] *il·legible* a **O**.

17. ienitori a **O**, per genitori.

18. ienitrice a **O**, per genitrice.

19. ec a **O**, per hec.

20. comitatum a **O**, per comitatu.

21. Minorisa a **O**, per Minorisensi.
22. [rio] - *il·legible a O*- Telaro. *El rio Telarios és documentat des del darrer terç del segle X [Catalunya carolíngia, IV, segona part, núm. 1238, pàgs. 890 i 891 (any 977); núm. 1290, pàgs. 930 i 931 (any 979); i núm. 1401, pàgs. 1004 i 1005 (any 982)]. L'identifico amb la riera de Santa Creu, anomenada en el seu curs superior riera de Mata-rodona, formada alhora per diversos torrents nascuts al vessant occidental de la serra de l'Obac: el del Sot de l'Infern, de Còdol Llarg i del Flequer. La riera de Santa Creu, enriquida doncs amb les aportacions de nombrosos afluents, desemboca al riu Llobregat, just al nord del nucli del Pont de Vilomara; el marge dret de la desembocadura s'anomena el pla del Llop (la partícula llop fa referència a les aigües que corren, no a l'animal feréstec). Vegeu el document núm. 591 (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 34 -1006, febrer, 5-).*
23. Stefani a **O**, per Stephani.
24. afrontad a **O**, per affrontat.
25. orientis a **O**, per oriente.
26. torrentem a **O**, per torrente.
27. in in a **O**.
28. tera a **O**, per terra.
29. Stefani a **O**, per Stephani.
30. de Durando a **O**, per Durandi.
31. circii a **O**, per de circio.
32. Cingolo (*en català llatinitzat, o a l'inrevès, en llatí catalanitzat*) a **O**.
33. quatuor a **O**, per quattuor.
34. afrontaciones a **O**, per affrontationes.
35. exiis a **O**, per exitibus.
36. regressiis a **O**, per regressibus.
37. earum a **O**, per eis.
38. eminam a **O**, per emina.
39. de ordeo a **O**, per ordeí.
40. de formento a **O**, per frumenti.
41. ab suo conquisto a **O**. *Si conquisto és el mateix que conquistio, aleshores es pot traduir per 'amb la seva recaptació'.*
42. emina a **O**, per eminam.
43. de ordeo a **O**, per ordeí.
44. de forment (*en català*) a **O**; frumenti (*en llatí*).
45. ab suo conquisto a **O**. *Vegeu la nota 41.*
46. era (*en català*) a **O**.
47. non, *sobrelineat* a **O**.
48. abeas a **O**, per habeas.
49. uindere a **O**, per uendere.
50. comutare a **O**, per commutare.
51. ullus a **O**, per ullo.
52. omo a **O**, per homo.
53. ualead a **O**, per ualeat.
54. componad a **O**, per componat.
55. omnem a **O**, per omni.
56. suam a **O**, per sua.
57. immelioracionem a **O**, per immelioratione.
58. *Tot seguit hi hauria d'anar: modo uel*
59. Kalendas a **O**, per Kalendarum.
60. [Iuni] - *il·legible a O*-, per Iuniarum.
61. ano a **O**, per anno.
62. Radbertus a **O**, per Radberto.

63. rex a **O**, per regi.
 64. Ioannis a **O**, per Iohannis.
 65. Trasouario a **O**, per Trasouarii.
 66. Ricolfo a **O**, per Riculfi.
 67. Recosindus a **O**, per Recosindi.
 68. sacer a **O**, per sacerdos.

761

1017, maig, 30.

Commemoració i substracció. *Relació del plet -i la seva resolució- que enfrontava Blanca amb el seu cunyat Ramon, que la menyspreava en el reconeixement dels drets que garantia la llei gòtica, entre ells el desè, expressats en el testament del seu espòs difunt, Ermemir (germà de Ramon). En la sentència, favorable a Ramon, el jutge també dictaminà que tres homes separessin la cinquena part dels béns del difunt que pertocava als seus fills menors d'edat. A més, els homes que atengueren el plet -encapçalats per Sinfreu de Greualosa i Maier, i llur pare Seguí de Castellar- obligaren demandant i demandat a establir un pacte entre ells -probablement per a garantir la successió als fills quan fossin majors d'edat-.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 134.

T. N.º. 271¹

uenditiones inter laycos¹

Composicion de unas Viñas entre Casados.¹

Suni[fredus ?] de greualosa.¹

1017.¹

Pleyto sobre la herencia de Ermemiro.¹

30-V-1017¹ [escrit amb llapis]

In presencia Segouino de Castelar, Sunifredus de Greualosa, Maier proles predicto Segouino, Bonucio. Sendedi, [sic] presbiteri, [sic] Gumila, presbiter, Eribertus, Viuendus, Trasoario et alii quam plurimi uiri in eodem loco adsistentes. [sic] Coram istis predictis uiris uenit femina nomine Blanca, magna referens querella de cognatum suum nomine Raimundus qui contemnebat ereditatem quam eam contingebat de condam uirum suum nomine Ermemiro. Tunc prefatus Raimundus in suis responsis locutus est dicens: “Neque contemtor tibi exita neque contemtor tibi sum set paratus sum tibi dare sicut frater meus, predictus Ermemirus bone memorie, ordinauit in suum testamentum. Et est conuintum in ipsa series condicionis quod nos simul in unum iam iuratum abemus est in porcione exia ipsum decimum et de alia omnia quod simul in unum adquisistis ipsa medietate sicut lex gotica edocet atque iubet et sicut iudicatum fuit ad Viuas, presbiter uel iudici, et sicut resonat in ipsum testamentum quod ante se scribere iusit uel manu propria firmauit. Me autem relinquit in ipso solarario de ipsa sua porcione ipsa medietate cum suos terminos simul cum omnes uoces quod ibidem abebat uel abere debebat”. Alium uiro consecit proles suos: “Hec omnia predicta ereditate quod superius resonat fuit iudicatum a prefato iudice in presencia predictorum uirorum subteriorum roboratorum. Et item iudicauit predicto iudici ut elegissent se tres uiros de eorum confinio ut metissent omnem suum alode exceptus ipsum decimum uel ipsa adquisicione quod in coniugio adquisierunt si ipsa quinta pars erat in ipsa porcione de prelibato solarario teneat et posidebat

pretaxato Raimundo sine ulla inquietudine, et si amplius ipsa [la *a* de *ipsa*, sobrelineada, damunt la *q* de *quinta: ipsq^uinta*] quinta pars inuenerint at ipsos pupilos proles de condam prefato Ermemiro reuertat”. Et item querellauit se prelibata Blanca de cognatum suum prefato Raimundo quod repellat eam de domo sua et maliciose pertraxit pro capillos capitis sui, et dedit ei unum ictum in pectore cum pede et non potuit comprobare per ullumque testem. Et fui iudicatum at predicto iuce [sic] ut purgasset se predicto Raimundo per sacramentum per unum suum hominem quod exinde malemeritus non erat, et illa noluit recipere nullum directum. Et fui contemtrice omnem ueritatem et abstr[a]xit se de ipsum placitum propter suam culpam. Et nos, suprascripti uiri, testes sumus, et quod uidimus recte et ueraciter nos supscripsimus.

Acta pagina comemoracionis uel subtracionis [sic] III Kalendas Iuni ahno [sic] XXI regnante Roberto rege.

S+ Sunifredus. S+ Maier. S+ Segouino. S+[Bonucio]. S+ [...; forat]. S+ Eribertus. S+ Viuendus.

Et postquam ista ista [sic] altercacio per acta fuit conueniencia inter illos propter consultum predictorum uirorum ut fuiset inter illos pactum uel pacie[... li]cita et fiat et pepererunt unus ab alius predicta Blanca et pretaxato [Bernardo, ratllat] Raimundo. Et qui contra istum pactum uel placitum disrumpere temptauerit at nihilum proficiat componat in fisco principi libra auri purissimi et in ante [sic] firmum permaneat.

S+ Raimundus. S+ Blanca, nos simul qui istum pactum fecimus et firmare rogauimus. S+ Companno.

S+ Viuas, sacer et iudici, qui hec scripsi et die et anno prefixo.

1. *Algunes taques d'humitat. Tinta deslluïda en algunes parts, especialment una zona de la la part superior esquerra; tot i dificultar-ne la lectura, no la impossibiliten. Tall a la part dreta (anvers), que afecta la part superior de la primera ista a: ... quantum ista ista afrontacio ... Un forat ha eliminat la part de pergami on hi havia escrit el nom d'un dels uir que avalen el pactum; ha de correspondre forçosament a bonucius, escrit amb minúscula, com la resta de noms -mentre que al començament del document són escrits amb majúscules- a jutjar tant per la part superior del pal - que ha restat- de la b com pel fet que no signa cap dels dos preveres -Sendredi i Gumila-; tampoc signa Trasoario, el darrer uir.*

Tres sècs horitzontals.

Traducció:

En presència de Seguí de Castellar i els seus fills Sinfreu de Grevalosa i Maier; Bonuç; Sindreu, prevere; Gumila, prevere; Heribert; Vivenç; Trasoer i molts altres homes assistents en aquest lloc. Davant aquests homes esmentats ha vingut una dona anomenada Blanca, que ha explicat la disensió que tenia amb el seu cunyat Ramon, que despreciava l'heretat que li pertanyia del seu home difunt anomenat Ermemir. Aleshores l'esmentat Ramon, en la seva compareixença, va dir: “No menystinc el teu dret ni tampoc et menyspreo a tu, sinó queestic disposat a donar-te el que el meu germà, l'esmentat Ermemir, de bona memòria, va disposar en el seu testament. I es demostra en la seva publicació, que nosaltres conjuntament hem jurat, que et pertoca la meitat dels drets, el desè i tot el que conjuntament adquiríreu, segons ensenya i ratifica la llei gòtica i segons jutjà Vives, sacerdot i jutge, i tal com consta en el testament que manà escriure davant seu i signà de la seva pròpia mà. A mi, per altra part, em va deixar l'altra meitat dels drets de la seva part del solar, amb els seus termes, juntament amb tots els drets que allà hi tenia i havia de tenir”. Un altre home menysprea els seus fills: “Tota l'esmentada heretat que consta més amunt va ser jutjada per l'esmentat jutge en presència dels homes esmentats que signen a sota. I l'esmentat jutge també va jutjar que entre ells n'elegissin tres que medessin els termes de tot el seu alou, excepte el desè i allò que adquiriren en matrimoni, i esbrinessin si l'esmentat Ramon tenia i posseïa la cinquena part que corresponia als fills de l'esmentat difunt Ermemir”. També es queixà, l'esmentada Blanca, que el seu cunyat l'havia

tret per la força de casa seva, agafant-la pels cabells, i que li havia donat un cop al pit amb el peu, i això no ho pogué comprovar per cap testimoni. I fou jutjat per l'esmentat jutge que l'esmentat Ramon es purgués per jurament fet per un home seu que no fos inconvenient/injust. I ella no volgué rebre cap dret i menyspreà la veritat i s'enretirà del plet per la seva culpa. I nosaltres, els esmentats homes, que som testimonis, i que subscriuim en veritat i rectament el que veïem.

L'escrit de commemoració i sustracció fou fet el tres de les calendes de juny de l'any vint-i-unè del regnat del rei Robert.

S+ Sinfreu. S+ Maier. S+ Seguí. S+[Bonuç]. S+ [...; forat]. S+ Heribert. S+ Vivenc.

I després d'aquesta disputa fou feta convenença entre ells per ordre dels esmentats homes. I qui anés contra aquest pacte i sentència que compongui al fisc del príncep una lliura d'or puríssim i d'ara et endavant romangui ferm.

S+ Ramon. S+ Blanca, nosaltres conjuntament que vàrem fer aquest pacte i demanàrem que el signés. S+ Company.

*Els llocs de Castellar i Aguilar, ambdós del comtat de Manresa, són documentats per primera vegada el 21 de novembre de 983, en l'acta de consagració de l'església del monestir de Sant Llorenç prop Bagà (actual municipi de Guardiola de Berguedà, comarca de Berguedà) pel bisbe Sala d'Urgell i els comtes de Cerdanya. El monestir berguedà fou beneficiat amb la donació d'unes terres i vinyes a Castellar, al sud d'Aguilar (Castellar i les quadres de Puigfarners, les Coromines i Seguers, a més del santuari de Còdolrodon, formaren un municipi propi fins al segle XIX, abans de ser unit al d'Aguilar). [SERRA I VILARÓ, Joan, *Baronies de Pinós i Mataplana*, 3, pàg. 90 / BENET I CLARÀ, Albert, "El castell d'Aguilar", a *Catalunya romànica*, XI, "El Bages", pàg. 34 / BOLÒS I MASCLANS, Jordi, *El monestir de Sant Llorenç prop Bagà*, pàgs. 287-303].*

*Uns anys més tard ja s'esmenta el castell, amb motiu de la commuta que feren Garsenda, anomenada Bonamoça, i l'abat Ot de Sant Cugat del Vallès, per escriptura datada el 15 de gener de 987, per la qual s'intercanviaren un molí i unes vinyes al riu Ripoll, al terme de Palatio Auzito (actual municipi de Ripollet, comarca de Vallès Occidental), per un alou a la marca [del comtat] de Manresa, al terme de Castellar (in ipsa marchia de Minorisa, in termine de Castellare). [RIUS SERRA, José, *Cartulario de «Sant Cugat del Vallès»*, I, núm. 193, pàgs. 162 i 163] *El monestir de Sant Cugat hauria rebut aquell alou quan es va aprisiar el territori de Castellar, probablement a començaments del segle X, i unes dècades més tard l'hauria commutat per uns béns més propers al monestir, que s'interessà per les rendes dels molins i les vinyes.**

El tercer esment més antic que conservem del terme de Castellar -també s'hi esmenta l'aigua o riera de Castellar- és en el document que recull l'acord que posava fi a un plet entre dos germans, Aeci i Guitard, [= Guitart] formalitzat en un judici que havia presidit el comte Ramon Borrell I. L'escrit original és datat el 31 d'octubre de 990, tot i que la notícia ens ha pervingut per un trasllat de 25 de juny de 1018 [Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 45]

762

1017, juliol, 20.

Venda. *Ramon i la seva esposa Adaltruda venen a Senfred [= Sinfreu] un alou al comtat de Manresa, a Navarcles, [actual municipi de Navarcles, comarca de Bages] pel preu de sis mancusos, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1277.

N N°. 216¹

[...]ada[...] inter laicos¹

1016¹[ratllat, amb llapis] **1017 20-VII**¹ [amb llapis, a sota]

Navarcles.¹

Venda entre particulars de Casas y tierras en Navarcles.¹

N^aVARCVLAS¹

Arxiu de casa GUITART

TOMO__ PLÉC 12

LLIGALL _____ N°. 337

1

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹ [segell estampat]

n. 1277¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Reimonno, et uxori mea Adaltrude. Uinditores sumus tibi emptori nostro Seniofredo, em[ptor]e. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus tibi alodem nostrum proprium, id sunt: chasas, chasalibus, ortos, ortalibus, terras et uineas, chultas uel ermas, cum omni genera arborum, aquis aquarum, ueductibus [uel reduc]tibus, qui nobis aduenid, ad me, Reimon, de uxori mea, et ad me, Adaltrude, de ienitrice mea, et [...]te uel per quacumque omnes uoces. Et est, ipsa hec omnia suprascripta, in chomitatum Minorisa, in locum que [...] in Nauarchulas. Et afrontat, ipsa hec omnia suprascripta: de parte orientis in ipsa Buada; et de meridie [in ipsa] serra de Uillarara; et de occiduo in flumine Lubrigado; et de circi in rio Kalleros. Quantum infra istas [afron]taciones includunt, sic uindimus tibi in chasas cum solos et superpositos et chasalibus et churte et ortos et terras et uineas, chultas uel ermas, cum omni genera arborum, ipsa nostra ereditate, ubi inuenire pot[est, totum ab in]tegrum, cum exis uel regresis earum, in propter precio manchosos VI in rem ualentem. Et est manifestum. [Quem uero] iamdicta ipsa hec omnia suprascripta, de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestatem ad omnia que [uolue]ris facies oprobrio. Quod si nos, uinditores, aut ullusque omo qui ista carta uindicionis inquietare uoluerit, in duplo tibi componere faciat. Et in antea ista carta uindicio sit firma, et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta carta uindicionis XII Kalendas Iulii anno XXI regnante Rotberto rege.

Sig+num Reimonno. Sig+num Adaltrude, qui ista charta uindicione fecimus et manus nostras firmauimus et testes firmare [ro]gauimus. Sig+num Bernardo. Sig+num Duranno. Sig+num Uuifredo.

DACHO, SACER, qui ista carta uindicione rogitus scripsit (*signe*) die et ano quod supra.

1. Forat al marge esquerra, que serví per a passar-hi un cordill. Un altre forat, més gran, al marge dret. En aquesta banda dreta (anvers), aproximadament el cinquè del pergami, està molt afectat per una taca de color marró clar que afecta el final de gairebé totes les línies, a causa del tractament químic amb àcid gàl·lic a què degué ser sotmès el pergami a finals del segle XVIII o inicis del segle XIX.

763

1017, [juny/juliol].

Venda. [...]var i la seva esposa Amaltruda venen a Sendred [= Sindreu] i la seva esposa Orfeta dues peces de terra amb arbres glaners i fruiters al comtat de Manresa, a Montpeità, [Montpeità, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de tres sous, a pagar en coses que ho valguin.¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2263.

Montpeita

Mont peta siue de mansum de Ruira.²

B N°. 789³

1016

Venta â Sendredo de unas tierras en Montpeyta.⁴

2263⁵

[In nomine Domini. Ego ...us, et] uxori sue Amaltrudes. Vinditores sumus uobis Sen[dredo et uxor] tue Orfeta, emtores. Per hac scriptura uindiccionis nostre [uindimus uobis peci]as II de terras cum glandiferos uel pomiferos, nostrum proprium, [qui nobis aduenit per com]paracione siue per quacumque uoce. Et est ec omnia in comitatum Mi[norisa, in locum que uocant/dicunt Monte]peitano. Et afronta ipsa I pecia: de oriente in terra de Sancto Benedicto; [de meridie in ...] de nos comparatores; de occiduo similiter; de circi in uinea de Sancto Benedicto [... c]omparatores. Et alia pecia afronta: de orientis in terra de Sancto Benedicto [... uind]itores; de meridie in uinea de Guadallo; de occiduo in uinea de Sancto Benedicto [...; de circ]i similiter. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uin[dimus uobis II] pecias de terras cum arboribus, ab omni integrietate, cum exios et [regressios suos, i]n propter precium solidos III in rem ualentem. Et nichil exinde non reman[sit. Et est manife]stum. Quem uero predicta ipsa omnia de nostro iure in uesto tradimus [dominio et potestat]e ad omnia que facere uolueritis. Quod si nos uinditores aut ullus[que homo qui ist]a carta uindiccionis uenerit pro inrumpendum non oc ualeat [inquietare sed c]omponat ipsa omnia in duplo cum omni sua inmelioracione. Et [in antea ista carta uin]dicio firma permaneat omnique tempore.

Facta ista carta uin[diccionis ...] Kalendas Iulii anno XXI regnante Raduertus rege.

[Sig+num ...]uarus. Sig+num Amaltrudes, qui ista carta uindicio [fecimus] firmare⁶ testes firmare rogauimus. Sig+num Guili[elmus. Sig]+num Iocbertus. Sig+num Arnallus.

[...]vs,⁷ presbiter, qui hoc scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Pergamí mutilat al costat esquerre (anvers).*

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

5. *Inicis del segle XXI (amb llapis).*

6. *Tot seguit hi ha d'anar: et.*

7. *[...]vs amb majúscules a O.*

Venda. *Berenguer*, [= Berenguer Ramon I, dit el Corbat (1017-1035)] *comte i marquès, i la seva esposa Sança*, [= Sança de Castella] *comtessa, venen a Ràmio, abat, dues mujades de terra amb les cases, que dit Berenguer té de part del seu pare, i dita Sança pel desè, al comtat d'Osona, a la parròquia de Sant Pere de Vic, a Tramesaigües, [on s'ajunten el Mèder i el riu de Muntanyola, actual municipi de Vic, comarca d'Osona] pel preu de nou quarteres d'ordi.*²

[O]. Original no localitzat.

a.* Extracte del segle XVIII: ACA, Monacals - Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 75, Indice Nou del Calaix 18, núm. 1, f. 3 r.-v.

Plana de Vich.

Venda de Terras al Monastir de Sn. Benet.

Parroquia de Vich. Tramesaygues.

N. 1.

Any 1009.

Venda de dos Modiatas de Terra. a Ramio Abat, y Casas. en lo Terme de St. Andreu de Tona. entre dos Aigues.³

«Consta, que ab Acte Clos per Adanagilo Prevere y Monjo, a 2 de las Nonas de 9bre en lo Any 11.⁴ del Reynat de Radberto Rey, Berenguer per la gracia de Deu Compte, y Marques, y sa Muller Sancia Comptessa, venen á Ramio Abat dos Modiatas de Terra ab Las Casas, que alli son, que vingue a dit Berenguer de part de son Pare, y a dita Sancia [espai en blanc]⁵ tot en lo Comptat de Ausona, y en lo Terme de San Pere de la Seu de Vich, baix, o entre dos Ayguas; Y afrontan las ditas Casas ab las dos Modiatas de Terra, de part de Orient, alli ahont se juntan las mateixas Ayguas, só es; Lo Riu Merder ab lo Riu de Montanyola. De part de Mitg Dia, al mitg de la Aigua, que baixa de Montanyola. De part de Occident, o Ponent, ab Terra de San Pere, y del Abat comprador. De Tremontana ab lo Riu Merder. Tot lo, que enclouen ditas afrontacions, venen per preu de nou Quarteras de Ordi, y entregan al Domini del Comprador, per que ne puga fer lo que ben vist li sia. Es firmat dit Acte de lletra propria de Berenguer Compte.

Est Abat Ramio, fou elegit per Abat de est Monastir, sent antes canonge de Vich, lo qual dona tot lo que tenia al Monastir Vide calaix 40. de la eleccio de Abats».

1. *El regest del segle XVIII data el document a 2 de las Nonas de 9bre en lo Any 11 del regnat del rei Robert, o sia, el 4 de novembre de 1006, data que si bé és compatible amb els anys de govern de l'abat Ràmio (1002-1032) i de l'actuació de l'escrivà Adanagildus (1001-1022), el fet que el comte Berenguer i Sança, units conjugalment, actuïn com a parella comtal, fa sospitar que es tracta d'una data més avançada, l'any 1017, per tal com el pare de Berenguer, el comte Ramon Borrell, havia mort precisament aquell mateix any, el 8 de setembre, de retorn a Catalunya de terres cordoveses (vegeu la nota 13 del document núm. 760). Cal, doncs, llegir 22 en lloc d'11. Vegeu la nota 4.*

2. *Segons el mateix Indice nou (ACA, Sant Benet de Bages, Monacals - Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 75, Indice Nou del Calaix 18, núm. 2, f. 3 v. - 4 r. -document de 1289-), l'abat fra Guerau i el prior fra Guillem tenen el domini damunt una trilla amb tots els arbres, sobre la que hi reben el quart i el braçatge dels esplets. És en el lloc de Tramesaygues, de la parròquia de [Sant Pere de] Vic.*

3. *a Ramio Abat, y Casas. en lo Terme de St. Andreu de Tona. entre dos Aigues, afegit posteriorment.*

4. *11 segons a, potser per 22 (?). Aleshores l'any correspon al 1017.*

5. *Espai en blanc: hi ha d'anar pel desè. I és situat.*

1017, desembre, 19.

Donació pietosa. *Seniolf i la seva esposa Blanqueta donen al monestir de Sant Benet de Bages, per a remei de llurs ànimes, un alou al comtat de Manresa, al castell dels fills de Guadamir, a Brugueroles [Brugueroles -paratge-, actual municipi de Castellterçol, comarca de Vallès Oriental], amb el pacte que els donants i llur descendència el tinguin en servei de Sant Benet, i en donin la tasca cada any al monestir de Sant Benet de Bages.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1278.

[...] **que uocant brugaroles**¹ [el començament, retallat]

XIII¹

Nº 203 calaix 18¹

brugarolas¹

G. Nº. 9.¹ [retallat per dalt] [escrit, en part, damunt brugarolas]

Castell terçol¹

N. 16 segons lo Indice nou¹

Castell guadamir¹

Brugueroles¹

1018.¹ [ratllat, amb llapis] **1017 19-XII**¹ [al damunt, amb llapis]

Donacio a S. Benet en Castellterçol a la partida dita Brugarolas¹

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC

LLIGALL _____ Nº. 857¹

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹ [segell estampat]

Archivium Montisserrati¹ [segell estampat]

BAGES¹ [estampat]

N¹ [estampat]

n. 1278¹ [escrit amb llapis]

P 2¹ [*P*, escrit amb ploma, i 2 estampat: enganxina ovalada blanca amb vorejat ondulat]

In nomine Domini. Ego Seniolfo, et uxori mea Blancheta, donatores sumus [Domino Deo] et Sancto Benedicto cenobio et Sancto Ualentino martiris. Magnum et satis licitum esse uidetur [*uider*, amb signe d'abrev. damunt la *r*] domum Dei edificare et de nostris rebus onorare atque

concedere. Audientes predicacionem et monita Sanctorum Patrum quia elemosina a morte liberat anima. Et propter hoc donamus atque concedimus alaudem nostrum proprium ad domum Sancti Benedicti et Sancti Ualentini martiris. Id sunt: kasas, curtes et ortos, et torculario, terras cultas et ermas, cum omnia genera arborum, qui ibidem sunt, aquis aquarum, ueductibus uel reductibus, omnia et in omnibus quidquid abemus uel abere debemus per ullaque uoces. Et est, hec omnia, in comitatum Minorisa, in castrum filiis Guadamir, in locum que dicunt Brugeroles. Et afrontat, hec omnia: de oriente in rio qui discurit per ipsa Cerueriza; de meridie in rio Tenes; de circi in alaude de Sancto Benedicto; de occiduo in ipso rio qui discurit per ipso Uilara. Quantum in istas IIII^{of} afrontaciones includunt sic donamus a Domino Deo et a Sancto Benedicto cenobio et a Sancto Ualentino martiris ipso alaude nostro franco. In tale conuentum ut teneamus, nos et posterita nostra, in seruicio Sancti Benedicti et Sancti Ualentini martiris et donemus ipsa tascha per unumquemque annum. Et est manifestum. Quod si nos donatores aut ullusque homo qui contra hanc ista scriptura uenerit pro inrumpendum, iram Dei incurrat et cum Iuda Scarioth particeps fiat. Et in antea ista scriptura firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta donacione XIII^{mo} Kalendis Ianuariis anno XX^{mo} II regnante Radebertus rex. [sic]

Sig+num Seniolfo. Sig+num Blancheta, qui ista donacione fecimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Gerouardus. Sig+num Bonucio. Sig+num Gilmundo.

PONCIO, LEUITA, qui ista carta donacione scripsi et (*signe*) die et anno quo supra.¹

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES [segell estampat, amb l'escut de l'entitat]

1. *L'angle superior dret del pergami (anvers) ha desaparegut. Algunes lletres han estat repassades amb tinta negra: la segona e de benedicto, la a de ipsa a ipsa tascha, i ulli a ullusque. Més modernament, algun desaprensiu ha subratllat: in castrum filiis, amb llapis de color rosa, i brugeroles, amb llapis normal. Set sècs horitzontals. Dos forats petits: un afecta la primera i de discurit i l'altre la primera e de tenea. El pergami ha estat retallat pel marge dret (anvers), com es pot apreciar per dues anotacions del revers.*

766

1018, febrer, 5.

Donació. *Senfred [= Sinfreu] i la seva esposa Ajo [= Aig, Age] donen a Ot el seu alou al comtat de Manresa, a Fals. [Fals, actual municipi de Fonollosa, comarca de Bages] Amb la condició que si Ot volgués vendre'l, hagués de deixar l'alou de Pedrós. [Pedrós, actual municipi de Santa Maria de Merlès, subcomarca de Lluçanès, comarca de Berguedà]*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 74.

de falcs²

Donacion [... ..] **alodial en el lugar de falcs** [... ..] **afronta de parte de oriente con el rio** [Cardesnero (?);] **de poniente con Castellotallado. año [XXII] Reynando Radberto.**³

Falcs.⁴

1019.⁵

T N° 256⁶

B**Nº 70.**⁷**64 M**⁸**B.B. nº 74**⁹**1018**¹⁰

In nomine Domini. Ego Seniofredo¹¹ et uxori¹² sue¹³ Ego, donatores sumus tibi Odo, emtores.¹⁴ Per anh¹⁵ scriptura donacionis nostre¹⁶ donamus tibi ipsum nostrum allode,¹⁷ qui sunt terras et uineas, cultas uel ermas,¹⁸ cum illorum¹⁹ genera arboribus, pratis, pascuis, siluis, garicis,²⁰ aquis aquarum, uiaductibus uel reductibus, ipsas nostras uoces quod abemus²¹ uel abere²² debemus, qui²³ nobis aduenit de parentorum²⁴ uel per qualicumque uoce. Et est eh²⁵ omnia quod cuperius²⁶ scripta²⁷ in comitatum²⁸ Manresa,²⁹ in locum que uocant Falhos.³⁰ Et adfrontat³¹ ipsa eh³² omnia quod superius scripta:³³ de parte oriente in flumine Hardsnerro;³⁴ de meridie in rio Agello;³⁵ de ohciduo³⁶ in Kastello Tallado;³⁷ de circii³⁸ in Sancto Mateo.³⁹ Quantum infra istas adfrontaciones⁴⁰ includunt sic donamus tibi allodem⁴¹ nostrum qui⁴² sunt teras⁴³ et uineas, cu[lt]as⁴⁴ uel ermas,⁴⁵ cum illorum⁴⁶ genera arboribus, pratis, pascuis, siluis, garicis,⁴⁷ aquis aquarum, uiaductibus uel reductibus, ipsas nostras uoces quod abemus⁴⁸ uel abere⁴⁹ debemus, totum ab integrum, cum exiis⁵⁰ [ue]⁵¹ regresiis⁵² earum.⁵³ In tale conuentum quod si tu Odo ipsum alode⁵⁴ quod superius scriptum uindere uoluerit,⁵⁵ de ipsum alode⁵⁶ de Pedroso⁵⁷ extraneus exinde fiat. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa eh⁵⁸ om[n]ia⁵⁹ de nostro iuramus⁶⁰ in tuo tradimus dominio et potestatem⁶¹ ad omnia facere quod uoluerit.⁶² Quod si nos donatores a⁶³ uulusque⁶⁴ omo⁶⁵ qui ista carta donacione⁶⁶ inquietare uoluerit in duplo tibi com[ponat]⁶⁷ faciat. Et in antea ista carta donacione⁶⁸ firma stabilis sit permaneat⁶⁹ modo uel omnique tempore.

Facta carta donacione⁷⁰ Nonas⁷¹ [F]ebruarii⁷² ano⁷³ XXII regnante Radebertus⁷⁴ rex.⁷⁵

S+num Seniofredo.⁷⁶ S+num Ego, qui ista carta donacione⁷⁷ fecimus et testes firmare rogauimus. S+num Bradilla.⁷⁸ S+num Enego.⁷⁹ S+num Adiscllo.⁸⁰

Reimundo,⁸¹ sacer,⁸² qui ista carta donacione⁸³ scripsit et (*signe*) die⁸⁴ ano⁸⁵ quod supra.

1. Pergamí força malmès, amb forats, humitats, raspadures i tinta esvaïda. Tres sècs horitzontals. Caplletra inicial I decorada senzillament amb traços senzills horitzontals, així com també la R inicial del nom de l'escrivà. Ús de h pel so de k (eh per ec -la forma correcta fóra hec-, Falhos per Falcos, Hardsnerro [sic] per Cardesnero -sense la doble r, més apropiat-, o, més aproximat a la denominació actual, Cardenarrio, com trobem al document núm. 831 (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 79 -1022, gener, 13-).

2. de falcs

3. Donacion [... ..] alodial en el lugar de falcs [... ..] afronta de parte de oriente con el rio [Cardesnero (?);] de poniente con Castellotallado. año [XXII] Reynando Radberto.

4. Falcs.

5. 1019.

6. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760. Mig esborrat.*

7. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

8. 64 M

9. B.B. nº 74. *Escrit amb llapis.*

10. 1018. *Escrit a la part central inferior del revers i amb una lletra molt menuda.*

11. Seniofredo a O, per Seniofredum. *Probablement es tracta de Seniofredus de Cardona, veguer [del terme/territori del castell] de Cardona. [Diplomatari de la vila de Cardona (anys 966-1276): núm. 15, pàg. 79 -Seniofredus, uicarius Cardonensis (1021, març, 16)-; núm. 19, pàg. 83 -*

Seniofredo de Cardona (1026, gener, 11)-; núm. 21, pàgs. 86 i 87 -Seniofredus de Cardona (1030, abril, 18)-; i núm. 31, pàgs. 99 i 100 -Seniofredus de Cardona/Seniofredus (1039, abril, 30)-] *Juntament amb Guisad Alomar, Ermemir de Castelltallat, Bonfill de Fals i l'abat Guillem de Sant Vicenç de Cardona, fou un dels fidels principals dels vescomtes de Cardona: de la vescomtessa Engonça, vídua del vescomte Ramon, i dels seus tres fills: el vescomte Bermon -de qui fou marmessor-; Aribau, ardiaca i després bisbe d'Urgell, i també vescomte de Cardona; i el vescomte Folc -de qui també fou marmessor-.*

Seniofred [= Sinfreu] de Cardona i Bonfill de Fals els trobem junts en un altre document d'aquest Diplomatari de Sant Benet de Bages (vegeu el document núm. 947 -1032, abril, 18-).

12. uxori a O, per uxor.
13. sue a O, per sua.
14. emtores a O, per emptores.
15. anh a O, per hac.
16. nostre a O, per nostra.
17. allode a O, per alodem.
18. ermas a O, per eremas.
19. illorum a O, per omnia.
20. garicis a O, per garricis.
21. abemus a O, per habemus.
22. abere a O, per habere.
23. qui a O, per quod.
24. parentorum a O, per parentes.
25. eh a O, per hec.
26. cuperius a O, per superius.
27. *Tot seguit hi hauria d'anar: est.*
28. comitatum a O, per comitatu.
29. Manresa a O, per Minorisensi.
30. Falhos a O, per Falcos.
31. adfrontat a O, per affrontat.
32. eh a O, per hec.
33. *Tot seguit hi hauria d'anar: est.*
34. Hardsnerro a O, per Cardesnero (en català llatinitzat) o Cardosinario.
35. rio Agello a O.
36. ohciduo a O, per occiduo.
37. Kastello Tallado a O, per Castello Tallado (en llatí catalanitzat).
38. circii a O, per circio.
39. Sancto Mateo a O.
40. adfrontaciones a O, per affrontationes.
41. allodem a O, per alodem.
42. qui a O, per quod.
43. teras a O, per terras.
44. cu[lt]as; *entre claudàtors, les lletres il·legibles.*
45. ermas a O, per eremas.
46. illorum a O, per omnia.
47. garicis a O, per garricis.
48. abemus a O, per habemus.
49. abere a O, per habere.
50. exiis a O, per exitibus.
51. [ue]; *entre claudàtors, les lletres il·legibles.*
52. regresiis a O, per regressibus.
53. earum a O, per eis.
54. alode a O, per alodem.

55. uoluerit a O, per uolueris.
56. alode a O, per alodem.
57. Pedroso (*en llatí catalanitzat*) a O.
58. eh a O, per hec.
59. om[n]ia; *entre claudàtors, les lletres il·legibles.*
60. iuramus a O, per iuro.
61. potestatem a O, per potestate.
62. uoluerit uolueris.
63. a a O, per aut.
64. uulusque a O, per ullo.
65. omo a O, per homo.
66. donacione a O, per donationis.
67. com[ponat] a O, per componere.
68. donacione a O, per donationis.
69. firma stabilis sit permaneat a O, per firma et stabilis sit o firma et stabilis permaneat .
70. donacione a O, per donationis.
71. Nonas a O, per Nonis.
72. [F]ebruary; *entre claudàtors, les lletres il·legibles.*
73. ano a O, per anno.
74. Radebertus a O, per Rodeberto.
75. rex a O, per regi.
76. Seniofredo a O, per Seniofredi.
77. donacione a O, per donationis.
78. Bradilla a O, per Bradilani.
79. Enego a O, per Enegoni.
80. Adisclo a O, per Adiscli.
81. Reimundo a O, per Reimundi.
82. sacer a O, per sacerdos.
83. donacione a O, per donationis.
84. *Tot seguit hi hauria d'anar: et.*
85. ano a O, per anno.

767

1018, febrer, 15.

Venda. *Ermengarda ven a Ràmio, abat del monestir de Sant Benet de Bages, un alou al comtat de Manresa, als termes de Marfà, [terme de Marfà, actual municipi de Castellcir, subcomarca de Moianès, comarca de Vallès Oriental] Moià, [Moià, subcomarca de Moianès, comarca de Bages] Monistrol de Calders, [actual municipi de Monistrol de Calders, comarca de Bages] i Calders, [actual municipi de Calders, comarca de Bages] pel preu de quatre unces, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1279.

N. 99 segons lo Índice nou¹

Compra de possessions en lo terme de Marfá de Moya de Calders molt antiga¹

Marfá y Monistrol.¹

1018.¹ **15-II**¹ [15-II, escrit amb llapis, al costat]

Venda de alodios al Abad Ramio en Marfá y Monistrol, cuyas afrontaciones expresa.¹

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC 10

LLIGALL _____ N.º. 209

1

n. 1279¹ [escrit amb llapis]

In n[omine Domini. Ego Ermengards, femina,] uinditrice sum tibi Ramio, gratia Dei abba Sancti Benedicti cenobii, emptore. Per hanc scriptura uinditionis mee uindo tibi alodem meum proprium, id sunt: kasas, kasalibus, cum solos et superpositos, curtes cum [turre,] cum ipsos torcularios, terras et uineas, cultas uel eremas, ortis, ortalibus, cum omnis genere arborum qui infra sunt, siluis, garricis, pratis, pascuis, aquis aquarum, mulinis muli[nari]bus, aquaductibus [uel] reductibus, meum proprium, qui michi aduenit de genitori meo qui fuit condam siue per ullasque uoces. Et est hec omnia in comitatu Manresa, in terminio de Marphano uel de Modellano, [siue] in terminio de Callar[ios.] Et afrontant ipsos alodes de Marphano uel de Modelano: de oriente in Sancta Eugenia; de meridie in Casteleto; de occiduo in chero cumalado; de circii in ipsa archa uel in ipsa r[uira]. Et ipsum alodem quod est [in] terminio de Callarios que uocant Munistrolo afrontat: de oriente in ipsos molinos de Fructuoso, sacer, uel in terra de Dodone, qui est condam; de meridie in ipso alodem de Gerouardo; de occiduo in [rio de Callarios uel in ipso alode de Ermemirus Gaffarrone]; de circii in ipso collo de Ermetructe. Quantum infra istas affrontaciones includunt sic uindo tibi ipsos alodes quod superius resonat, ipsas meas ereditates, [quantum ibi abeo uel] ereditare debeo per quaecumque [uoces,] totum ab integrum, cum exiis uel regressiis earum, in propter precium uncias IIII in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia que [tibi uindo] de meo iuro in tuo trado dominio et potestate ad proprium uel ad Sancti Benedicti. Quod si ego uinditrice aut ullusque homo qui contra hanc ista uinditione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat [tibi ipsos alodes in quadruplo,] cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista uindicio firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista uinditione XV Kalendas Marcii anno XXII° regnante Radbertus rege.

Sig+num Ermengards, qui ista uinditione feci et firmare rogauí. Sig+num Gerouardus. Sig+num Seniofredus, qui [...] us[...]m in ista uinditione. Sig+num Senderedus.

Giskafredus, sacer, scripsit et (SS) sub die et anno quod supra

1. *Pergamí en molt mal estat, en tres quartes parts de la seva superfície (anvers) cobert d'engrut (de color marró clar). La seva reconstrucció ha estat possible gràcies al núm. 1280, gairebé idèntic, si bé aquest darrer, escrit per un altre escrivà, presenta formes més "modernes". Per exemple: comitatum Minorisa (forma llatinitzada) en lloc de comitatu Manresa (forma més vernacle), aludem en lloc d'alodem, Marfano en lloc de Marphano, o chero chomalado en lloc de chero cumalado (les segones formes són les que hi ha en el núm. 1279).*

Al marge esquerre, al centre, forat que servia per a passar-hi un cordill.

Vegeu: Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1303.

Venda. *Branuí i la seva esposa Sinyer venen a Ràmio, abat del monestir de Sant Benet de Bages, tres peces de terra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a la Boadella, [actual municipi de Manresa, comarca de Bages] pel preu de tres sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 135.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari), II, núm. 434, pàg. 492, ex O.

Manresa¹

Buadella¹

M. N. 255¹ [escrit damunt Manresa]

Manresa.¹

1019.¹

Bran[u]imus [sic] y su muger venden al Monasterio tres piezas de tierra en Manresa donde dizen Buadella.¹

26-II-1018¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Branuinus et uxori mea Siger, uinditores sumus tibi Ramio, gratia Dei aba [sic], emptore. Per anc [sic] scriptura uindicionis nostre [uindi]mus tibi pecias III de terra nostras proprias, qui mihi aduenit ad me Branuin per ienitores meos, et ad me Siger per meum decimum, siue per quacumque uoces. Et sunt ipsas pecias III de terra in comitatum Minorisa, ad ipsa Buadella. Et afrontat ipsa pecia I de terra: de orientis in ipsa chasa de Sancti Be[nedict]i; de meridie in te[rra] de Gischafret; de hocciduo de terra [es deixa *de*] Sancti Benedicti; de circi in strata publica. Et alia pecia de terra afrontat: de parte orien[tis in te]rra de Ricol [= Rigol, Rigola]fus, faber; de meridie in terra de Adroarius; de hocciduo in strada publica; de circi in terra de Sancti Benedicti. Et alia pecia de terra afrontat: de or[ientis in] terra de Chixol; de meridie in ipso orto de Onofret; de hocciduo in terra de Adrouer uel de Gischafret; [de c]irci in terra de Sancti Benedicti. Qu[antum in]fra istas afro[n]taciones includunt sic uindimus tibi ipsas pecias III de terra, totum ab integrum, cum exiis uel regressiis earum, in propter precium [solidos] III in rem uale[n]tem. Et est manifestum. Quem uero predictas ipsas pecias de terras de nostro iuro in tuo tradimus dominio et potestate, et fac[ere que] uolueris. Quod [si nos] uinditores aut ullusque omo [sic] qui contra ista karta uindicione uenerit aud uenerimus pro inrumpendum [n]on [h]oc ualeat uindicare set componat aut componamus in quadruplo, cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista karta uindicio[ne firm]a establis [sic] permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista karta uindicio IIII Kalendas Marci anno XX° II° regnante Radberto rege.

Sig+num Branu[inus]. Sig+num Siger, qui ista karta uindicione fecimus et firmauimus, et testes firmare rogauimus. Sig+num Adroarius. Sig+num Salla.

Senderedus, leuita (*signe*)

Ermenardus, clericus uel monachus, qui ista karta uindicion[is] scripsit et sub (*signe*) die et anno [quod] supra.

fol 38.¹

1. Pergamí en mal estat, amb estrips i taques d'humitat que travessen el text de dalt a baix (unes vuit franges, que s'espesseixen en direcció esquerra-dreta). Els estrips ja devien ser-hi al temps que es va fer el regest principal (finals s. XVIII), perquè aleshores es va apedaçar el pergamí, escrivint el regest al revers (correspon a la meitat dreta -recte-). Senderedus, leuita (*signe*) és autògraf.

Venda. *Amat ven a Ràmio, abat del monestir de Sant Benet de Bages, dos alous al comtat de Manresa, als termes de Marfà, [terme de Marfà, actual municipi de Castellcir, subcomarca de Moianès, comarca de Vallès Oriental] i Moià [actual municipi de Moià, subcomarca de Moianès, comarca de Bages] i al terme del castell de Calders [actual municipi de Calders, comarca de Bages] a Monistrol, [actual municipi de Monistrol de Calders, comarca de Bages] pel preu de quatre unces, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1280.

Marpha²

k[arta] de [...]³

in ipsa archa [... ..] et in rouira⁴

Afrontaciones de Marfano et de monistrol⁵

N. 98 segons lo Indice nou⁶

Nº. 162.⁷

Marfa.⁸

1018.⁹ 1-III¹⁰

**Tomada la razon en el oficio de Hipotecas de la Ciudad de Manresa al fol. 11 del lib. 2. de este año en 26 Enero de 1905=Por Josef Antº. Enrich
Escrivano de dicho oficio=Josef Mas y Casellas Escrivano Substituto. (SSS)**¹¹

Venda de alodios hecha al Abad Ramio en Marfa y en Calders por 4 onzas.¹²

1018. 1-III¹³

Venda de alodios al Abad Ramio en Marfá y Monistrol, cuyas afrontaciones expresa.¹⁴

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC 10

LLIGALL _____ Nº. 292

¹⁵

n. 1280¹⁶

In nomine Domini. Ego Amado, uinditor¹⁷ sum tibi Ramio, gratia Dei abba Sancti Benedicti cenobii, emtore.¹⁸ Per hanc scriptura uindicionis¹⁹ mee²⁰ uindo²¹ tibi alaudem²² meum proprium, hid²³ sunt: casas, casalibus, cum solos et superpositos, curtis cum turre cum ipsos torcularios, terras et uineas, cultas uel ermas, ortis,²⁴ ortalibus,²⁵ cum omni genere arborum qui infra sunt, siluis, garricis, pratis, pascuis, aquis aquarum, molinis molinaribus, aqueductibus uel reductibus, meum proprium, qui michi²⁶ aduenit de genitori meo qui fuit condem siue per ullasque uoces. Et est hec

omnia in comitatum²⁷ Minorisa,²⁸ in terminio²⁹ de Marfano uel de Modellano siue in terminio³⁰ de castrum³¹ Callarios. Et affrontant ipsos alaudes³² de Marfano uel de Modellano: de oriente in Santa Eugenia; de meridie in Casteleto; de occiduo in Chero chomalado,³³ de circi³⁴ in ipsa archa uel in ipsa ruira.³⁵ Et ipsum alaudem³⁶ quod est in terminio³⁷ de Callarios qui uocant Monestrol³⁸ affrontat: de oriente in ipsos molinos de Fructuoso, sacer, uel in terra de Dodono, qui est condam; de meridie in ipso alaude³⁹ de Gerouardus;⁴⁰ de occiduo in rio de Callarios uel in ipso alaude⁴¹ de Ermemirus⁴² Gaffarrano;⁴³ de circi⁴⁴ in ipso chollo⁴⁵ de Ermetrutte. Quantum infra istas affrontaciones includunt sic uindo⁴⁶ tibi ipsos alaudes⁴⁷ quod superius resonat, ipsas meas ereditates,⁴⁸ quantum ibidem abeo⁴⁹ uel [abere]⁵⁰ debeo per quascumque uoces, totum ab integrum, cum exiis uel regresiis earum,⁵¹ in propter precium uncias IIII^{or} in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia que⁵² tibi uindo,⁵³ de meo iuro in tuo trado dominio et potestate, ad proprium uel ad Sancti Benedicti.⁵⁴ Quod si ego uinditor⁵⁵ aut ullusque homo qui contra ista uindicione⁵⁶ uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁵⁷ componat tibi ipsos alaudes⁵⁸ in quadruplo, cum omnem⁵⁹ suam⁶⁰ inmelioracionem.⁶¹ Et in antea ista uindicio⁶² firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindicio⁶³ Kalendas⁶⁴ Marcii⁶⁵ anno XXII^{mo} regnante Radbertus⁶⁶ rege.⁶⁷

Sig+num Amado,⁶⁸ qui ista uindicione⁶⁹ feci et firmaui et testes firmare rogau. Sig+num Miro.⁷⁰
Sig+num Mager.⁷¹ Sig+num Cherouardus.⁷²

Ermengavdvs,⁷³ presbiter et monachus, qui ista carta uindicione⁷⁴ scripsit et (*signe*) die uel anno quod supra.

1. *Pergamí en bon estat de conservació, malgrat la meitat, aproximadament, de la seva superfície (anvers) sigui afectada pel tractament químic sofert a finals del segle XVIII (que ha deixat una patina de color marró clar), si bé en general no s'ha "menjat" la tinta, com passa en el núm. 1279. Creueta + damunt la invocació inicial. Al marge esquerre, dos forats, un a dalt i un altre a baix, que degueren tenir la funció de fer-hi passar un cordill; un altre forat petit enmig del text, que no afecta cap lletra.*

El redactat és pràcticament exacte al del núm. 1279, si bé canvien el donant, els testimonis i l'escrivà, a més del dia (Kalendas Marcii en lloc de XV Kalendas Marcii). També aquest document, núm. 1280, presenta un llenguatge més evolucionat, tal com s'observa en algunes paraules, com per exemple: alaudem en lloc d'alodem (la forma en o la trobem en el núm. 1279, mentre que en el núm. 1280 és en au); també chero chomalado en lloc de chero cumalado, i encara d'altres (vegeu la nota del document núm. 1279).

Vegeu: Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1303.

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

3. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

5. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

6. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

7. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

8. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

9. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

10. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

11. *Ant^o. =Antonio; Esno, amb signe d'abrev. damunt no=Escrivano. Any 1905.*

12. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

13. *1-III, escrit amb llapis, al costat. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

14. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

15. *Segell estampat entre c. 1835 i c. 1905, període en què el document era conservat a l'«Arxiu de casa Guitart», de Manresa.*

16. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*

17. uinditor a O, *per* uenditor.
18. emtore a O, *per* emptore.
19. uindicionis a O, *per* uenditionis.
20. mee a O, *per* mea.
21. uindo a O, *per* uendo.
22. alaudem a O, *per* alodem.
23. hid a O, *per* id.
24. ortis a O, *per* hortis.
25. ortalibus a O, *per* hortalibus.
26. michi a O, *per* mihi.
27. comitatum a O, *per* comitatu.
28. Minorisa a O, *per* Minorisensi.
29. terminio a O, *per* termino.
30. terminio a O, *per* termino.
31. de castrum a O, *per* castri.
32. alaudes a O, *per* alodes.
33. Chero chomalado a O.
34. circi a O, *per* circio
35. ruira a O.
36. alaudem a O, *per* alodem.
37. terminio a O, *per* termino.
38. Monestrol a O.
39. alaude a O, *per* alode.
40. de Gerouardus a O, *per* Gerouardi.
41. alaude a O, *per* alode.
42. de Ermemirus a O, *per* Ermemiri.
43. Gaffarrano a O, *per* Gaffarrone. *Vegeu el document núm. 765.*
44. circi a O, *per* circio.
45. chollo a O, *per* collo.
46. uindo a O, *per* uendo.
47. alaudes a O, *per* alodes.
48. ereditates a O, *per* hereditates.
49. abeo a O, *per* habeo.
50. [abere] a O, *per* habere.
51. earum a O, *per* eis.
52. que a O, *per* quod
53. uindo a O, *per* uendo.
54. Sancti Benedicti a O, *per* Sanctum Benedictum.
55. uinditor a O, *per* uenditor.
56. uindicione a O, *per* uenditione.
57. set a O; *variant admesa, en llatí, de sed.*
58. alaudes a O, *per* alodes.
59. omnem a O, *per* omni.
60. suam a O, *per* sua.
61. immelioracionem a O, *per* immelioratione.
62. uindicio a O, *per* uenditio
63. uindicio a O, *per* uenditionis.
64. Kalendas a O, *per* Kalendarum.
65. Marcii a O, *per* Martiarum.
66. Radbertus a O, *per* Radberti.
67. rege a O, *per* regi.
68. Amado a O, *per* Amati.

69. uindicione a **O**, per uenditione.
70. Miro a **O**, per Mironi.
71. Mager.
72. Cherouardus a **O**, per Cherouardi.
73. Ermengavdvs, amb majúscules a **O**.
74. uindicione a **O**, per uenditionis.

770

1018, març, 15.

Empenyorament. *Sala i la seva esposa Quintol empenyoren a Emma, dona, una mujada de vinya al comtat de Manresa, al terme [del castell] de Calders, prop la casa de Sala, [actual municipi de Calders, comarca de Bages] per mig muig d'ordi, a retornar per la festa de sant Llorenç. [diaca i màrtir, 10 d'agost]*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1281.

nil Valet¹
en lo comptat de Man[resa]¹

[C. S.] N°. 53¹

Calders¹

1018.¹ 15-III¹ [15-III, escrit amb llapis, al costat]

Arxiu de casa GUITART
TOMO ___ PLÉC Cal
LLIGALL 1 N°. 15
_____ 1

n. 1281¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Salla, et uxor mea Chintulo, inpignoratores sumus tibi, Emo, femina. Per hanc scriptura inpignorationis inpignoramus tibi modiatia I de uinea per semodio I de quod ortu mihi prestare debes et nos rendere debemus usque a festa sancti Laurencii et aduenit nobis ipsa uinea de ienitores nostros, et de comparacione uel per quacumque uoces. Est, ipsa uinea, in comitatum Minorisa, in apendicio Caldarios, prope ipsa casa de Salla, iusta ipso molino. Afrontat, ipsa uinea: de oriente in uinea Emo, femina; de meridie in rio Caldarios; de occiduo in uinea de me [m, amb signe d'abrev. damunt] Salla, inpignorator; de circi in strada publica. [sic] Quantum infra istas afrontaciones includunt, sic inpignoramus tibi ipsa uinea per semodio I de ordeo quod tu mihi prestes et prestare debes et nos rendere debemus usque a festa sancti Laurencii et si non redimus tibi ipso oblato abeas licencia ipsa uinea prendere, uindere, donare seu comutare. Est manifeſtum. Quem uero predicta uinea de nostro iuros in tuo tradimus dominio [es deixa *et*] potestatem. Quod si nos inpignoratores, aut uullus [sic] omo [sic] qui contra hanc ista carta inpignoracione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat ipsa uinea in duplo. Et in antea ista scriptura firma permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta carta inpignoracione Idus Marci anno XXV regnante Radebert rex. [sic]

S+num Salla. S+num Chintulo, qui ista carta inpignoracione fecimus firmare rogauimus. S+num alio [...]alla. S+num Berçhero. S+num Leopardo

Undisclus, presbiter, rogitus scripsit (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Pergamí retallat per la part inferior, com es pot comprovar pel nom Manresa tallat. Dos forats petitíssims, gairebé invisibles. Als dos angles inferiors, restes d'etiqueta de paper.*

771

1018, març, 15.

Venda. *Languard i la seva esposa Ermetruit venen a Arnal i la seva esposa un alou al comtat de Manresa, a Marfà, [terme de Marfà, actual municipi de Castellcir, subcomarca de Moianès, comarca de Vallès Oriental] pel preu d'un mancús.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1282.

St. Benet¹

B. N. 805¹

Marfa¹

Marfà.¹

1018.¹ 15-III¹ [15-III, escrit amb llapis]

Venda de Casas y tierras entre particulares en Marfá.¹

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC 10

LLIGALL _____ N°. 281

n. 1282¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Languardo, et uxori sua Ermetrutte, [u]inditores sumus uobis Arnal et ux[ori] kasa cu[m s]olo et superposito et orto et terras et uineas, cultas et ermas et arboribus [... ..] per genitores meos, et a[d m]e, Languardo, per mulier mea uel per quacumque uoce. Et est ec [sic] omnia in comitat[... Minorisa] afrontat omnia: de o[riente] in terra de Sauar[...]; de meridie in pugo de Alamir; de occiduo in torent; [sic] de circi in terra de [... ..] quod superius resonat, totum ab integrum, quantum ibidem abemus uel abere debemus, cum exio uel regresio suo, in propter [... ..]. Et est manifestum. Et si quis contra carta uindicionis uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componamus uobis in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta carta uindicione XVIII Kalendas Aprelii ano [sic] XXII regnante Raudebertus reie. [sic]

Sig+num [Languar]do. Sig+num Ermetruit. Sig+num Oliba. Sig+num Guifre, qui ista carta uindione [sic] fecimus et testes firmare rogauimus. Sig+num [...]. Sig+num Seniofre. Sig+num Gerouardo.

Oliba, sacer, qui ista carta uindicione scripsit et (*signe*) die et ano quod supra.

1. *Pergamí en molt mal estat de conservació, que, a més, ha estat retallat en el seu marge dret (anvers), de manera que hi falten lletres, les del final de cada línia. La lletra, que ja de per si és molt menuda, està afectada per diverses tares: la tinta esvaïda, taques, raspadures, osques (una a*

la part superior, que afecta el text), a més d'uns sis forats petits (els quals no afecten significativament el text), un dels quals serví per a passar-hi un cordill, segurament.

772

1018, març, 18.

Testament. *Enegó ordena el seu testament, i per això nomena marmessors: Goldregod, la seva esposa; el senyor Domnuç, anomenat Sendred; [= Sindreu] i Guifred. [= Gifreu] Disposa que la seva esposa i els seus fills redimeixin l'alou que té a l'Espina, [actual municipi de Collsuspina, comarca d'Osona] i facin donar dues peses d'or als seus marmessors, i, després de la seva mort, que l'alou sigui per a qui ella vulgui dels seus fills, i si no el volguessin redimir ni la seva esposa ni els seus fills, que els marmessors tinguin llicència per vendre'l i donar-ne el preu de la venda a Sant Pere de Roma [Sant Benet de Bages] per a la seva ànima. I que la tercera part del pa i del vi que s'obtingui en la propera collita i la tercera part dels seus béns mobles, siguin per a la seva ànima. Deixa la meitat del seu alou de Tona [actual municipi de Tona, comarca d'Osona] a la seva filla Bonadona, per a la seva heretat, i, l'altra meitat, a Guillem i a Guifred. [= Gifreu] Deixa la torre amb el mas que fou d'Aquilà, [= Agelà, Aixelà] amb un farraginal, a Senfred. [= Sinfreu] Deixa la meitat de l'alou de Bages a la seva filla Elsava, i, l'altra meitat, amb el mas i les vinyes de Manresa, [actual municipi de Manresa, comarca de Bages] a l'altra filla, Orfeta.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1283.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 435, pàg. 493, ex **O**.

b. Cita de 1982: BENET I CLARÀ, Albert, "L'origen de la família Calders", pàgs. 18 i 19.

Testamentum de ennego de Villa de cauals¹

C. S. N.º. 60¹

1017. [...] ¹

Vila de Caballs.¹

Testamento de Ennego en el qual no habla del Monasterio de Bages, hecho à 15 de las Calendas de Abril año XXII de Roberto Rey.¹

1019.¹ [ratllat, amb llapis] **1018-18-III**¹ [1018-18-III, a sota, escrit amb llapis]

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC _____

LLIGALL __ Vc. __ N.º. 10.

1

n. 1283¹ [escrit amb llapis]

In Dei nomine. Ego Ennegone, dum Deo nostro Ihesu Christi, [Xp̄i] dum ego esset in egritudine, et timeo ne repentina casu mortis mee sub res [... huius] testamentum fieri decreui ut si in ista egritudine mors me aduenerit, licenciam abeant histis amicis meis uel elemosinariis meis apreendere et distribuere omnem facultatem meam et donare faciatis pro anima mea. Id est, amicis meis uel elemosinariis meis: Goldregodo, uxori mee, domno Domnucio, qui [sic] uocant Sendredus, seniore meo, et Uuifredus Recharedus, et Uuilelmus. Precor uos, propter Deum et remedium animas

uestras, quod sicut uobis iniugo sic faciatis pro anima mee. In primis, ipsum meum alaudem, qui est ad ipsa Spina, redimant uxori mee aut filiis meis; et si non uolunt redimere filiis meis, redimant [sic] uxori mee, et faciat donare pesas II de auro ad ipsos meos manumisores. Et post obitum suum remaneat, ipso alaude, ad qualemque illam uoluerit de filiis suis. Et si non uolunt redimere uxori mee uel filiis meis, licenciam abeat, istis elemosinariis meis, uendere et donare ipsum precium ad Sancto Petro de Roma, pro anima mea. Et de ipso pane et uino quem Dominus daturus ad anno erit expectante, ipsa tertia parte pro anima mea. Et de meum mobile, quantum potueritis inuenire, ipsa tertia parte pro anima mea. Et ipsum meum alaudem de Tonna remaneat, ipsa medietate, ad Bonadonna, filia mea, per sua ereditate de alios meos alaudes; et alia medietate remaneat ad Guilelmus et ad Wifredus. Et ipsa turre cum ipso maso [sic] qui fuit de Ichilane, remaneat ad Seniofredus, cum ipso feragenal, qui est antea ipsa porta de ipsa oliuaria ad amonte, [sic] quem odie tenet per sua ereditate de alias meas mansiones. Et de ipsum meum alaudem de Baias, remaneat, ipsa medietate, ad Elsaau, filia mea, per sua ereditate de alios meos alaudes; et alia medietate cum ipso maso, [sic] et cum ipsas uineas que abeo in Minorisa, remaneat ad Orfeta, filia mea, per sua ereditatem [sic] de alios meos alaudes. Et alios meos alaudes que abeo in cunctisque locis, remaneant ad uxori mee in diebus uite sue, tenead et posideat sine blandimentum de ulloque omine. Et post obitum suum remaneat ad filiis meis qui sunt procreati de me et se.

Facto hunc testamentum XV Kalendas Aprelii anno XXII regnante Radebertus rex. [sic]

Sig+num Ennegone, qui istum testamentum mandauit scribere et testes firmare rogauit. Sig+num Gitardus. Sig+num Adalberto. Sig+num Wifredus Eldemar.

Salomon, sacer, qui hunc testamentum scripsit et (SSS) sub die et anno quod supra.

1. *Albert Benet (cf. b) suposa Enegó fill d'Agelà, la publicació del testament del qual és del 27 desembre 984 [document núm. 369 del Diplomatari de Sant Benet de Bages]. A més, identifica el senyor Domnuç, anomenat Sendred, [= Sindreu] com a senyor de Calders.*

Les cinc primeres línies estan mig cobertes per la substància química -àcid gàl·lic- amb què es cobrí la superfície del pergami a finals del segle XVIII o inicis del segle XIX per poder-lo llegir millor, circumstància que en dificulta molt la lectura. Sis forats petits -cinc d'ells, on s'ajunten els sècs-, que no afecten cap lletra. Tres sècs horitzontals i tres de verticals, ben apreciades a ambdós costats del pergami.

773

1018, abril, 1.

Donació pietosa. *Gerouard [= Gervar, Gervasi] i la seva esposa Quíxol donen al monestir de Sant Benet de Bages un alou que tenen al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, a Olzinelles, [antiga parròquia de Sant Jaume d'Olzinelles, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] reservant-se la propietat i amb obligació de donar, cada any, una solidada de cera. Si els seus fills encara hi visquessin, l'heretarien, havent de lliurar, cada any, al monestir, un mancús. I, si no hi visquessin, que la propietat sigui per al monestir.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1284.

a. Extracte del segle XVIII: ACA, Monacals - Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 75, f. 80 v.- 81 r.

b. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 436, pàg. 494, ex **O**.

O

kartes [k^artes] de gerouard de Ulzineles¹

donacio de Ulzineles.¹

B N°. 58¹

alsinellas¹

n°. 4. Lligall 1 Calaix 23¹

Ulzinelles.¹

1018.¹ 1-IV¹ [1-IV, *al costat, escrit amb llapis*]

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC __ OL. __

LLIGALL __ Vc. __ N°. 5

n. 1284¹ [*escrit amb llapis*]

In nomine Domini. Ego Gerouardus, et uxori mea Chixulo, donatores sumus Domino Deo et Sancti Benedicti cenobii et Sancti Ualentini, qui sunt fundatus prope alueo Lubricati. Recognoscimus nos quia elemosinam a morte liberat anima, propterea, donamus [...] ipsum nostrum alode que abemus in Campo Baies, in locum ubi dicunt Elzinellas, id sunt: casas cum curtes et ortos et terras et uineas, cultum uel ermun, cum arboribus qui ibidem sunt, pratis, pascuis, aquis aquarum, uiaductibus adque reductibus nostrum proprium, qui nobis aduenit per comparacione et per donacione siue per ullasque uoces. Et est hec omnia in comitatum Minorisa, in Campo Baies, ubi dicunt Elzinelas. Et afrontat hec omnia yamdicta: de orientis in alueo Lubricati; de meridie, ad ipsa Archa; de occiduo, in ipso Puzolo, [sic] et in strada qui pergit ad Cabriianas; [sic] de circii, similiter, uel in termine de Salenti. [sic] Quantum in istas afrontaciones includunt, sic donamus ista hec omnia, quantum ibi resonat, totum ab integrum, cum exios et regressios earum, in ea uidelicet racione ut nos, donatores, teneamus et possideamus sine blandimentum de nullumque ominem et donare faciamus ad Sancta Dei Ecclesia solidada I de cera per quisque annos, et, post obitum nostrum remaneat ad filios uel filias nostras qui sunt procreati et erunt de nos ambos pariter si ad etatem perfectam ueniut et illos donare faciat manchoso I per omnesque. Quod si nos ad Sancta Dei Ecclesia ad predictum monasterium aut suum abatium. Et si ad etatem perfectam non uenuit remaneat ad Sancti Benedicti et Sancti Ualentini ad proprium, propter Deum et remedium animas nostras et de nostro iure ad illo tradimus sicut superius est insertum. Quod si nos donatores aut ullusque omo qui contra hanc ista donacione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat in duplo cum omni suo inmeliacione. Et in antea ista donacio firma permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta ista donacio [*espai en blanc*] Kalendas Aprelii [aprlui] anno XXII regnante Roberto rege.

S+gnum Gerouardus. S+gnum Chixulo, nos qui ista donacione fecimus et firmare rogauimus. S+num Odo. S+gnum Reimundus. S+gnum Esclua

(SS) Fredarius, sacer, qui hec scripsit et (SSSSSSSS) die et anno quod supra.

5¹

1. *Forat petit al marge esquerre, (anvers) fet expressament, per a passar-hi un cordill. Al marge inferior (anvers), part superior de tres (SSS) -la meitat inferior dels quals devia quedar per a un altre pergami-*.

a

N.º 4. any-1018 Alou de cases, viñas, terras, Prats ayguas &.

«Consta ab acte Clos per Fredarius sacerdot á las Kalen. de Abril, any 22 del regnat de Robert Rey. Donacio feta per Gerovardus, y Chixulo a favor de St. Benet, y son Monastir, y de St. Valenti de un alou tenen prop de Llobregat en lo Comptat de Manresa. situat en Lo Camp de Bages en lo lloch dit Olsinellas, que ha vingut a dits Donadors per Compra, y per donacio. dit alou son: Casas ab Corts. horts, terras, vinyas, cultas, y hermas, ab arbres, que alli son, Prats, pasturas, ayguas, aygols, y aquaductos. Afronta dit alou, ó totes ditas cosas, de sol ixent ab lo Riu Llobregat; de mitgdia ab aquella Archa; de ponent ab lo Pujol, y ab lo Cami, que vá á Cabrianas; y de tremontana ab lo mateix Cami, y ab lo terme de Sallent. Lo que enclouhen ditas afrontacions donan dit Monastir ab tots los drets, y de Almoyna. Calaix 23. Lligall 1.»

774

1018, abril, 10.

Venda. *Immol, dona, i el seu fill Ervic venen a Gescafred i la seva esposa Espetosa una peça de terra, que Immol, dona, té per compra, pel desè i per altres drets, i Ervic del seu pare i per altres drets, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, al Pujol, [el Pujol -vila i mas desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de cinc mancosos i mig, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 136.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 437, pàg. 495, ex **O**.

Pozol¹

[B.?] N° [5 ?]¹

Pozol.¹

1019.¹

10-IV-1018¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Imolo, femina, et filio meo Eruigio, uinditores sumus uobis Giscafred et uxori sue Expectosa, [sic] emptores. Per hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus uobis pecia I de terra nostra propria qui mihi aduenit ad me Imolo per comparacione siue per meum decimum [dxm, *amb signe d'abrev. a la d i la m*] siue per omnesque uoces, et ad me Eruigio de ienitori meo siue per omnesque uoces. Et est ipsa terra culta in comitatum Minorissa, in Campo Bagas, in ipso Pozolo, in ipso campo qui fuit de Erifonsus. Et a[d]frontat ipsa tera [sic]: de orientis in uia qui pergit ubique; de meridie et de hocciduo in torrente qui imber ducit aqua; et de cercii in tera [sic] de Esperandeo et de eres. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindimus uobis ipsa terra, totum ab integrum, cum exeis et regreseis suis, in propter precium manchosos V e dimidio in rem

ualentem. Et nichil ex inde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia de nostro iuramus in uestras donaciones potestates tradimus ad uestrum plenissimum proprium, ad omnia facere quod uolueritis. Quod si nos uinditores aut ullusque omo [sic] qui contra hanc ista carta uindiccionem uenerit ad inrumpendum non hoc ualeamus uindicare set componamus ipsa terra in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindiccionem firma permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista uindiccionem IIII Idus Kalendas [sic] Aprelii anno XXII regnante Radeberti rege.

Signu+m Imolo, femina. Signu+m Eruigio, qui ista carta uindiccionem fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Signu+m Reimundus. Borellus, [sic] leuita* (*signe*)

(SS) Rechosindus, subdiachonus, qui ista carta uindiccionem scripsit et die et anno quod supra.

15¹

1. *Caplletra inicial I decorada (bona per a reproduir). L'estat de conservació del pergami és bo. Tinta una mica deslluïda a la meitat esquerra (anvers). Taca d'humitat damunt la d a adfrontat. La signatura de Borellus, leuita, és autògrafa (el signum podria haver estat fet per l'escrivà, abans que Borrell escrivís).*

Els actors, mare i fill -probablement el primogènit de set germans i germanes- els trobem en tres altres documents del Diplomatari de Sant Benet de Bages: els núm. 742, 803 i 840.

775

1018, abril, 25.

Venda. *Guillem i la seva esposa Eimeruda venen a Ràmio, abat, i al convent de Sant Benet, [de Bages] un alou al comtat de Manresa, als termes de Marfà [terme de Marfà, actual municipi de Castellcir, subcomarca de Moianès, comarca de Vallès Oriental] i Mojà, [actual municipi de Mojà, subcomarca de Moianès, comarca de Bages] a canvi d'uns altres alous que reben del monestir en presència de Maler, Gerard, Bonfill, Guilabert, Mir, Bernat i Guitard, [= Guitart] jutge, els quals signen.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1285.

A. Trasllat de 15 de març de 1449 (Joan de Puigcasat, sacerdot i notari públic de l'església i parròquia de Santa Maria de Mojà, per manament del senyor Jaume de Vilarúbia, batlle i subveguer del rei a Mojà, i per l'autoritat del reverend senyor bisbe de Vic): Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1286, *ex O.*

O²

afrontaciones de Marfano in alaude Sancti Petri de Uico [... et hau sot... ...] hoc fuit ostensum³

Nº. 13. fa per terras de Moia y Marfa⁴

G. Nº. 32.⁵

Marfa, y Moya, compra que feu lo Conuent de S. Benet de Bages=de Moltas Cosas y alous en dits termes⁶

N. 149 segons lo Indice nou⁷

Marfà.⁸

1018.⁹ 25-IV¹⁰

Venda hecha al Abad Ramio y Monges de Bages por Willelmo y su Muger de los alodios de Marfá, sus tierras y Molinos, por otras tierras le dió el Monasterio, cuyos limites do que vende expresa.¹¹

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC 10LLIGALL ___ N°. 231₁₂**n. 1285**¹³

In nomine Domini. Ego Wilelmus et uxor mea Eimerud,¹⁴ femina, vinditores¹⁵ sumus tibi Ramio, gratia Dei abba, cum cuncta congregacione Sancti Benedicti, emtores.¹⁶ Per hanc scriptura uindicionis¹⁷ nostre¹⁸ uindimus¹⁹ uobis ipsum alaudem²⁰ nostrum proprium quem abemus²¹ in Marfano uel in terminio de Modeliano. Id sunt: casas, casalibus cum solos et superpositos, ortis,²² ortalibus,²³ molinis, molinaribus cum illorum caput aquis et illorum regos et subtus regos et terras et uineas, cultas uel incultas, et cum omni genera arborum qui infra sunt, petris, saxis, aquis, aquarum, uiaductibus et reductibus, in omnia et in omnibus, quantum ibidem abemus²⁴ uel abere²⁵ debemus, cum exiis uel regresiis earum,²⁶ qui michi²⁷ aduenit, ad me Wilelmus per donacione, et ad me uxor per genitores meos siue per quascumque uoces. Et est hec omnia in comitatum²⁸ Minorisa uel in terminio de Marfano siue de Modeliano. Et afrontat: de oriente in terminio de Sancta Eugenia qui est sita in Medeliano;²⁹ de meridie in ipso alaude³⁰ de Sancti Petro sede Uico qui³¹ est nominatum Castelleto; de occiduo in terminio de Callarios uel in Cher quomalado;³² de circi³³ in ipsa strada qui pergit per ipsa ruiira comitale. Quantum in istas affrontaciones includunt sic uindimus³⁴ uobis ipsos alaudes³⁵ iamdictos in istos locos quod suprascripti sunt ad proprium Sancti Benedicti³⁶ de eius abbati uel de eius bene seruientes, in propter precium alios alaudes³⁷ quod uobis nobis dedistis et nos presente bonis hominibus recipimus. Id est: Maler et Cherouard et Bonefilio et Quilabert³⁸ et Mirone et Bernardus et Witardus, iudex. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa hec omnia quod superius est inserta de nostro iure in uestro tradimus dominio et potestate ad omnia que facere uolueritis. Quod si nos uinditores³⁹ aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicione⁴⁰ uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁴¹ componat aut componamus ipsa hec omnia superius inserta in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindicio⁴² firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindicio⁴³ VII Kalendas⁴⁴ Madii⁴⁵ anno XX^{mo}II regnante Rabertus⁴⁶ rex.⁴⁷

Sig+num Wilelmus.⁴⁸ Sig+num Eimerud, femina, qui ista carta uindicione⁴⁹ fecimus et firmuimus et firmare rogauimus. Sig+num Cherouardo.⁵⁰ Sig+num Maier. Sig+num Quilabert.⁵¹ Sig+num Miro.⁵² (*signe*) Uuitardus,⁵³ iudice (SSSSSSSS)

ERMENGAVDVS,⁵⁴ presbiter et monachus, qui ista carta uindicione⁵⁵ scripsit cum litteras superpositas in uerso IIII° et (*signe*) die uel anno quod supra.

1.

2. *Pergamí en general força ben conservat; es pot llegir perfectament, sense cap ajuda tècnica. Dos forats al cantó esquerra, (anvers) que degueren servir per a passar-hi cordill. La signatura de Uuitardus, iudice (SSSSSSSS) és autògrafa. Una dotzena de sècs verticals, segurament del procés d'elaboració del pergamí, i tres sècs horitzontals; aquests darrers, ben marcats, sobretot al revers, degueren ser fets per plegar el document. Petita osca damunt nomine, a l'inici del document. També a l'inici del document, damunt la W de Wilelmus, creueta, feta en una tinta de coloració negra i amb una altra ploma, de traç més prim.*

3. afrontationes de Marfano in alaude Sancti Petri de Uico (... et hau sot... ...)
hoc fuit ostensum, *escrit sota* G. N°. 32.
- 4.
5. G. N°. 32. *escrit damunt* afrontationes de Marfano in alaude Sancti Petri de Uico (... et hau sot... ...)]
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
10. 25-IV *al costat, escrit amb llapis.*
- 11.
- 12.
13. n. 1285 *escrit amb llapis.*
14. Eimerud a **O**. *Correspon a un nom personal femení d'origen germànic, inexistent en català actual però que és possible adaptar per Eimeruda.*
15. vinditores a **O**, *per* venditores.
16. emtores a **O**, *per* emptores (*així a A*).
17. uindicionis a **O**, *per* uendicionis.
18. nostre a **O**, *per* nostra.
19. uindimus a **O**, *per* uendimus.
20. alaudem a **O**, *per* alodem.
21. abemus a **O**, *per* habemus.
22. ortis a **O**, *per* hortis.
23. ortalibus a **O**, *per* hortalibus.
24. abemus a **O**, *per* habemus.
25. abere a **O**, *per* habere.
26. cum exiis uel regressiis earum *sobrelineat*; regressiis earum a **O**, *per* regressiis suis.
27. michi a **O**, *per* mihi.
28. comitatum a **O**, *per* comitatu.
29. Medeliano a **O**, *per* Modeliano (*vegeu abans*).
30. alaude a **O**, *per* alode.
31. qui a **O**, *per* quod (*així a A*).
32. Cher quomalado a **O**, *per* Cher comalado (*així a A*). *Correspon al topònim Quer comalat (= roca ampla/grossa).*
33. circi a **O**, *per* circio.
34. uindimus a **O**, *per* uendimus.
35. alaudes a **O**, *per* alodes.
36. Sancti Benedicti a **O**, *per* Sanctum Benedictum.
37. alaudes a **O**, *per* alodes.
38. Quilabert a **O**, *per* Guilabert.
39. uinditores a **O**, *per* uenditores.
40. uindicione a **O**, *per* uenditione.
41. set a **O**, *per* sed.
42. uindicio a **O**, *per* uendicio.
43. uindicio a **O**, *per* uendicio.
44. Kalendas a **O**, *per* Kalendarum.
45. Madii a **O**, *per* Maiarum.
46. Rabertus a **O** (Robertus a **A**) *per* Roberto.
47. rex a **O**, *per* regi.
48. Wilelmus a **O**, *per* Wilelmi/Guilelmi.
49. uindicione a **O**, *per* uendicione.
50. Cherouardo a **O**, *per* Cherouardi/Gerouardi/Gerardi.

51. Quilabert a O, per Guilaberti.
52. Miro a O, per Mironi.
53. Uuitardus a O, per Uuitardi/Guitardi.
54. Ermengavdvs amb majúscules a O.
55. uindicione a O, per uenditione.

A¹

Marfa²

Fa per lo 3^r Abat de Sant Benet³

N. 100 segons lo Indice nou⁴

Marfa.

1018.⁵ 25-IV⁶

Transunto de la Venda hecha por Guillmo [sic] y su Muger al Abad y Monjes de alodios en Marfá por otros que el Monasterio le dió a el.⁷

copia del 1409⁸

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC __ 10 __

LLIGALL ____ N°. 217

⁹

n. 1286¹⁰

“Hoc est translatum ffideliter sumptum a quodam publico instrumento tenoris sequentis”: In nomine Domini. Ego Guilelmus,¹¹ et uxor mea Eimerud, femina, vinditores¹² sumus tibi Ramio, gratia Dei abba, cum cuncta congregacione Sancti Benedicti, emptores.¹³ Per hanc scriptura uindicionis¹⁴ nostre¹⁵ uindimus¹⁶ uobis ipsum alaudem¹⁷ nostrum proprium quem habemus¹⁸ in Marffano¹⁹ uel in terminio de Modeliano. Id sunt: casas, casalibus cum solos et superpositos, ortis,²⁰ ortalibus,²¹ molinis, molinaribus cum illorum capud²² aquis et illorum regos et subtus regos et terras et uineas, cultas uel incultas, et cum omni genera arborum qui inffra²³ sunt, petris, saxis, aquis, aquarum, uiaductibus et reductibus, in omnia et in omnibus, quantum ibidem abemus²⁴ uel abere²⁵ debemus, cum exitis uel regressis earum,²⁶ qui michi²⁷ aduenit, ad me Guilelmus²⁸ per donacione, et ad me uxor per genitores meos siue per quascumque uoces. Et est hec omnia in comitatum²⁹ Minorisa uel in terminio de Marfano siue de Modeliano. Et affrontat:³⁰ de oriente in terminio de Sancta Eugenia qui est sita in Medeliano;³¹ de meridie in ipso alaude³² de Sancti Petro sede Uico quod³³ est nominatum Castalleto;³⁴ de occiduo in terminio de Callarios uel in Cher comalado;³⁵ de circi³⁶ in ipsa strada qui pergit per ipsa ruiira comitale. Quantum in istas affrontaciones includunt sic uindimus³⁷ uobis ipsos alaudes³⁸ iamdictos in istos locos quod suprascripti sunt ad proprium Sancti Benedicti³⁹ de eius abbati uel de eius bene seruientes, in propter precium alios alaudes⁴⁰ quod uobis nobis dedistis et nos presente bonis hominibus recipimus. Id est: Maler et Cherouard et Boneffilio⁴¹ et Quilabert⁴² et Mirone et Bernardus et Guitardus,⁴³ iudex. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa hec omnia quod superius est inserta de nostro iure in uestro tradimus dominio et potestate ad omnia que ffacere⁴⁴ uolueritis. Quod si nos uinditores⁴⁵ aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicione⁴⁶ uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁴⁷ componat aut componamus ipsa hec omnia superius inserta in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindicio⁴⁸ firma et stabilis permaneat, modo uel omnique tempore.

Ffacta⁴⁹ ista carta uindicio⁵⁰ VII Kalendas⁵¹ Madii⁵² anno XX^oII^o⁵³ regnante Robertus⁵⁴ rex.⁵⁵
Sig+num Guilelmus.⁵⁶ Sig+num Eymerud,⁵⁷ femina, qui ista carta uindicione⁵⁸ ffecimus⁵⁹ et
ffirmauimus⁶⁰ et ffirmare⁶¹ rogauimus. Sig+num Cherouardo.⁶² Sig+num Mayer.⁶³ Sig+num
Quilabert.⁶⁴ Sig+num Miro.⁶⁵ (*signe*) Uuitardus, iudice (SSSSSSSS)

Ermengaudus,⁶⁶ presbiter et monachus, qui ista carta uindicione⁶⁷ scripsit cum litteras
superpositas in uerso III° et (*signe*) die uel anno quod supra.

“Ego Iacobus Soler, rector et notarius publicus ecclesie Sancti Felicis de Roudors, hic proteste
me subscribo. Ego Iacobus de Arguagars, rector et notarius ecclesie Sancti Petri de Fferrarons, hic
me pro teste subscribo.

Sig+num nostri Iacobi de Vilarubia, baiuli et subvicarii Modeliani pro domino rege, qui huic
translato subscribo ffideliter ab originali suo nomen cancellato nec abolito nec in aliqua sui parte
viciato set cum eo comprobato legitime ex parte domini regis et auctoritate officii quo ffunginnir [?]
auctoritatem nostram impendimus pariter et decretum interponimus ut tanquam originali suo ffides
plenaria ab omnibus impendatur appositum hic per manum notarii infrascripti in cuius manu et
posse hec facio et ffirmo quintadecima die marcii anno a Nativitate Domini millesimo
quadringsesimo nono, presentibus testibus Bernardo Basto, sutore, et Iohanne Abadal,
habitoribus Modeliani.

Sig(*signe*)num mei, Iohannis de Podiocasato, presbiteri, notarii publici ecclesie et parrochie
Sancte Marie de Modeliano, vice et nomine venerabilis rectoris eiusdem ecclesie, qui hoc
translatum sumptum ffideliter ab originali suo non cancellato nec abolito nec in aliqua sui parte
viciato aut suspecto set cum eodem originali de verbo ad verbum legitime comprobatum scribi ffeci,
et suprascriptum decretum apposui in eodem mea manu propria, de mandato dicti domini baiuli et
subvicarii et auctoritate reverendi domini Vicensi episcopi clausi XV^a die marcii anno a Nativitate
Domini M^o CCCC^o⁶⁸ nono.”

1. *Pergamí en general força ben conservat, si bé a l'angle superior esquerra (anvers) la tinta és una mica esborrada; tot i això, es pot llegir perfectament, sense cap ajuda tècnica. Dos forats al cantó esquerra, (anvers) que degueren servir per a passar-hi cordill; i dos altres forats petits al final de l'escatocol (un, el de diàmetre major, afecta la darrera sil·laba, si, de clausi). Dos sècs verticals (un molt ben marcat) i un sèc horitzontal (també ben marcat), que degueren ser fets per plegar el document.*

Com tots els demés documents de Castellterçol on es dóna la seva equivalència a aquest índex elaborat el segle XVIII, aquest tampoc hi és (el núm. 100 correspon a una venda feta el 9 d'octubre del 995 al terme de actual municipi de Tona, comarca d'Osona (ACA, fons de Sant Benet de Bages, Monacals - Universitat, lligall 75, Indice Nou del Calaix 18, núm. 100, f. 46 r.-).

2.

3.

4. N. 100 segons lo Indice nou a **O**, escrit sota el regest escrit en castellà: Marfa.1018. Transunto de la Venda hecha por Guillmo [sic] y su Muger al Abad y Monjes de alodios en Marfá por otros que el Monasterio le dió a el.

5.

6. 25-IV, al costat, escrit amb llapis.

7.

8. copia del 1409 al costat, escrit amb llapis.

9.

10. n. 1286 escrit amb llapis.

11. Guilelmus a **A**; Wilelmus a **O**.

12. vinditores a **A** i **O**, per venditores.

13. emptores (*forma correcta*) a **A**; emtores a **O**.
14. uindicionis a **A** i **O**, per uenditionis.
15. nostre a **A** i **O**, per nostra.
16. uindimus a **A** i **O**, per uendimus.
17. alaudem a **A** i **O**, per alodem.
18. habemus (*forma correcta*) a **A**; abemus a **O**.
19. Marffano a **A**; Marfano a **O**.
20. ortis a **A** i **O**, per hortis.
21. ortalibus a **A** i **O**, per hortalibus.
22. capud a **A**; caput (*forma correcta*) a **O**.
23. infra a **A**; infra (*forma correcta*) a **O**.
24. abemus a **A** i **O**, per habemus.
25. abere a **A** i **O**, per habere.
26. cum exitis [sic] uel regressis earum a **A**; cum exiis uel regressiis [sic] earum a **O**.
27. michi a **A** i **O**, per mihi.
28. Guilelmus a **A**; Wilelmus a **O**.
29. comitatum a **A** i **O**, per comitatu.
30. affrontat a **A**; afrontat a **O**.
31. Medeliano a **A** i **O**, per Modeliano (*vegeu abans*).
32. alaude a **A** i **O**, per alode.
33. quod a **A**; qui a **O**.
34. Castalleto a **A**; Castelleto a **O**.
35. Cher comalado a **A**; Cher quomalado a **O**.
36. circi a **O**, per circio.
37. uindimus a **A** i **O**, per uendimus.
38. alaudes a **A** i **O**, per alodes.
39. Sancti Benedicti a **A** i **O**, per Sanctum Benedictum.
40. alaudes a **A** i **O**, per alodes.
41. Boneffilio a **A**; Bonefilio a **O**.
42. Quilabert a **A** i **O**, per Guilabert.
43. Guitardus a **A**; Witardus a **O**.
44. ffacere a **A**; facere a **O**.
45. uinditores a **A** i **O**, per uenditores.
46. set a **A** i **O**, per sed.
47. uindicio a **A** i **O**, per uendicio.
48. uindicio a **A** i **O**, per uendicio.
49. Ffacta a **A**; Facta a **O**.
50. uindicio a **A** i **O**, per uendicio.
51. Kalendas a **A** i **O**, per Kalendarum.
52. Madii a **A** i **O**, per Maiarum.
53. XX^oII^o a **A**; XX^{mo}II a **O**.
54. Robertus a **A**; Rabertus a **O**. *La forma correcta fóra Roberto.*
55. rex a **A** i **O**, per regi.
56. Guilelmus a **A**; Wilelmus a **O**. *La forma més correcta fóra Guilelmi.*
57. Eymerud a **A**; Eimerud a **O**.
58. uindicione a **A** i **O**, per uendicione.
59. ffecimus a **A**; fecimus a **O**.
60. ffirmauimus a **A**; firmauimus a **O**.
61. ffirmare a **A**; firmare a **O**.
62. Cherouardo a **A** i **O**, per Cherouardi.
63. Mayer a **A**; Maier a **O**.
64. Quilabert a **A** i **O**, per Guilaberti.

65. Miro a **A i O**, per Mironi.
 66. Ermengaudus a **A**; amb majúscules a **O**.
 67. uindicione a **A i O**, per uendicione.
 68. Manca quadringentesimo.

776

1018, abril, 28.

Venda. *Esclua ven a Senfred [= Sinfreu] una quarterada de verema al comtat de Manresa, al terme de Maçana, [parròquia de Sant Martí de Maçana, actual municipi de Rubió, Alta Segarra, comarca d'Anoia] pel preu de tres sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 137.

1[0]17.²

Manresa³

M. N°. 360⁴

Manresa.⁵

1019.⁶

28-IV-1018⁷

In nomine Domini. Ego Esclua, uinditor⁸ sum tibi Seniofre,⁹ emtor.¹⁰ Per hac¹¹ scriptura uindicionis¹² me¹³ sic uindo¹⁴ tibi quarterada uindemie mea propria, qui mihi aduenit de genitori siu[e] per quacumque uoce. Et est in comitatum¹⁵ Minorisa, in termine Maçana. Et afrontat: de orientis in uinea de Gumila; et de meridie in uinea de Enego; et de occiduo in uinea de Gumila; et de circi¹⁶ in uinea Lobatone. Quantum in istas afrontaciones includunt sic uindimus¹⁷ tibi ipsa hec omnia totum ab integrum cum exio uel regresio earum,¹⁸ in propter precium solidos III in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia de nostro iuro in tuo trado dominio et potestate a facere quod uolueris. Quod si ego uinditor¹⁹ aut ullusque omo²⁰ qui contra hanc ista uindicione²¹ uenerit ad inrumpendum non oc²² ualeat uindicare set²³ componat in duplo cum omne²⁴ suam inmelioracione.²⁵ Et in antea ista uindicio²⁶ firma²⁷ stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta uindicione²⁸ IIII^{to} Kalendas²⁹ Madii ano³⁰ XXII regnante Radeberto rege.³¹

Sig+num Esclua, qui ista uindicione³² fecit et firmare rogauit. Sig+num Onofre.³³ Sig+num Seniofre.³⁴ Sig+num Quitardo.³⁵

Sender[e]dus,³⁶ sacer,³⁷ qui ista uindicio³⁸ scripsit et (*signe*) die uel ano³⁹ prefixo.

fol. 28⁴⁰

1. Pergamí mutilat a l'angle inferior esquerra (anvers), que afecta tan sols la part inferior de la caplletra inicial I (decorada molt originalment, en forma de rosques; bona per a reproduir). També està perjudicat el marge superior, on a més l'humitat ha malmès part del text, el qual tanmateix es pot llegir. Forat petit a l'angle inferior dret, que no afecta cap lletra.

La identificació i ubicació de Maçana no ofereix cap dubte: correspon a l'actual parròquia de Sant Martí -abans sant Iscle- de Maçana (actual municipi de Rubió, Alta Segarra, comarca d'Anoia), al

*límit amb el Bages (Castellar, actual municipi d'Aguilar de Segarra -o de Boixadors-, Alta Segarra, comarca de Bages, i Grevalosa, actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages). El lloc de Maçana és documentat per primera vegada el 990, any en què es testimonien també els termes veïns de Castellar i Grevalosa. [Catalunya carolíngia, vol. IV, tercera part, núm. 1595] El castell de Maçana, actualment desaparegut, centrà un terme autònom. El 22 d'octubre de 1032, [1031 segons ORDEIG (2003), Diplomatari de la catedral de Vic. Segle XI, fascicle segon, núm. 895, pàgs. 217-220. Si acceptem que Robert va començar a regnar el 24 d'octubre de 996, l'onzè dia de les calendes de novembre (el 22 d'octubre) de l'any trenta-sisè del seu regnat correspon al mateix dia de l'any 1032, que coincideix a més amb el fet que Guillem donés al monestir de Sant Benet de Bages un mulet negre que havia estat de l'abat Ràmio (et ipso muleto nigro qui fuit de Ramio abba concedo a Sancti Benedicti), d'on es dedueix que l'abat Ràmio ja era mort quan Guillem féu testament. I Ràmio fou abat fins a la seva mort, esdevinguda l'any 1032 i no el 1031] el levita Guillem d'Oló, canonge de la seu de Vic i senyor del castell de Mediona, en motiu de fer testament abans d'emprendre la seva darrera expedició cap a Espanya, d'on ja no tornaria, en ser escapat dos anys més tard en un enfrontament amb els sarraïns al terme d'Argençola (actual municipi d'Argençola, comarca d'Anoia), disposà, entre moltes altres coses, que el castell de Maçana, amb el seu terme, fos per al seu fill laic. [Catalunya Romànica (1992), vol. XIX, pàg. 314 / ORDEIG (2003), Diplomatari de la catedral de Vic. Segle XI, fascicle segon, núm. 895, pàgs. 217-220] Per tenir una visió geogràfica, vegeu el mapa de les marques dels comtats catalans entre els segles IX i XI a: HURTADO, Víctor - MESTRE, Jesús - MISERACHS, Toni (1995), *Atlas d'història de Catalunya*, Fortificacions de la Marca, Edicions 62, Barcelona, pàg. 72).*

Hi ha un altre lloc anomenat Maçana prop de Guardiola (actual municipi de Font-rubí, comarca d'Alt Penedès). L'església de Sant Joan (o Santa Apol·lònia), romànica, del segle XI, encara es conserva, si bé sense culte, a un quilòmetre i mig de Guardiola, a 9 quilòmetres de Vilafranca del Penedès. [Catalunya Romànica (1992), vol. XIX (El Penedès, l'Anoia), pàgs.117 i 118] No és possible que sigui aquest, que formà part del comtat de Barcelona, ni, menys encara, cap altre dels molts indrets anomenats Maçana que hi ha arreu de Catalunya.

2.

3.

4.

5.

6.

7. *Escrit amb llapis.*8. uinditor a **O**, per uenditor.9. Seniofre a **O**.10. emtor a **O**, per emptor.11. hac a **O**, per hanc.12. uindicionis a **O**, per uendicionis.13. me a **O**, per mea.14. uindo a **O**, per uendo.15. comitatum a **O**, per comitatu.16. circi a **O**, per circio.17. uindimus a **O**, per uendimus.18. earum a **O**, per suo.19. uinditor a **O**, per uenditor.20. omo a **O**, per homo.21. uindicione a **O**, per uendicione.22. oc a **O**, per hoc.23. set a **O**; variant admesa, en llatí, de sed.24. omne a **O**, per omnem.25. inmelioracione a **O**, per inmelioracionem.26. uindicio a **O**, per uendicio.

27. *tot seguit ha d'anar-hi et.*
 28. uindicione a **O**, *per* uendicione.
 29. Kalendas a **O**, *per* Kalendarum.
 30. ano a **O**, *per* anno.
 31. rege a **O**, *per* regi.
 32. uindicione a **O**, *per* uendicione.
 33. Onofre a **O**, *per* Onofredi.
 34. Seniofre a **O**, *per* Seniofredi.
 35. Quitardo a **O**, *per* Guitardi.
 36. Sender[e]dus *amb majúscules* a **O**.
 37. sacer a **O**, *per* sacerdos.
 38. uindicio a **O**, *per* uendicio.
 39. ano a **O**, *per* anno.
 40.

777

1018, maig, 3.

Venda. *Esclua ven a Odevagre, [= Avagre, Vagre] dues sorts de terra al comtat de Manresa, al [terme del] castell de Montdony/Montdó, [= castell de Castelltallat] a les Olles, [parròquia de Castelltallat, actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages] pel preu de dos sous.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1297.1.

Venditiones inter laicos [... ...] **alibi in** [castrum de Montedono]¹

-1017-¹ [ratllat, amb llapis]

1018 3-V¹ [a sobre, escrit amb llapis]

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ **PLÉC** ___
LLIGALL ___ **Nº.** ___

n. 1291¹ [escrit amb llapis]

[veure regest del núm. 1297-2]¹

In nomine Domini. Ego Esclua, uinditor sum tibi, Audeuagro, emtore. Per ista scriptura uindicionis me uindo tibi sortes II de terra chulta uel erma, qui mihi aduenit per genitores uel per qualesque uoces. Et est, ipsa terra, in chomitatum Minorisa, in chastrum Montedono, in ipsas Olles. Et adfrontant, sortes II de terra: de orient in torrent qui dischurit; de meridie in terra de Bonefilio uel suos eres; de ociduo in terra de Gilio uel eres; de circii in terra de Bonefilio uel suos eres. Quantum in istas afrontaciones includunt, sic uindo tibi sortes II de terra chulta uel erma, ab integrum, cum exio uel regresio suo, in precium solidos [*SoLidos*] II. Et est manifestum. Quem uero predicta terra que tibi uindo de meo iuro in tuo trado dominio et potestatem ad omnia que facere uolueris. Quod si me uinditore, ad ullusque homo qui contra hanc ista charta uindicio uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindichare, set in duplo componat. Et in antea ista charta uindicio firma permaneat [*s'ha deixat: modo uel*] omnique tempore.

Facta ista charta uindicio V Nonas Madii ano XXII regnante Radberto rege.

Sign+um Esclua, qui ista charta uindicione fecit et firmavit et firmare rogavit. Sign+um Guilielmo. Sign+um Durando. Sign+um.

Raimundo, sacer, qui ista charta uindicione scripsit et (S) die et ano quod supra.

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹ [segell estampat, amb l'escut de l'entitat]

1. *Aquest document núm. 775 -1018, maig, 3- (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, 1297.1) comparteix el mateix pergami amb el document núm. 797 -1019, juny, 24- (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, 1297.2) redactat de la mà d'un altre escrivà, si bé ambdós documents comparteixen els actors, -el venedor i el comprador són els mateixos, si bé en aquest hi apareix també l'esposa del comprador- i el fet que ambdues vendes afecten terres del terme del castell de Montdó/Montdony o Castelltallat (parròquia de Castelltallat, actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages). Vegeu el document núm. 797, perquè algunes anotacions i segells, tant del revers (el de l'arxiu de la casa Guitart) com de l'anvers (el segell del "Centre Excursionista de la Comarca de Bages" i el número escrit amb llapis) són comuns als dos documents, sobretot les més modernes.*

Gilio -que és nom masculí- també el trobem al document núm. 799 -1019, juliol, 10- (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1299).

778

1018, maig, 22.

Venda. Èlia, dona, ven a Ermesenda, comtessa, [de Barcelona, Girona i Osona-Manresa] dos alous al comtat de Manresa: un alou que té per commuta del seu germà Cusat, a Marfà, als termes de Marfà [terme de Marfà, actual municipi de Castelleir, subcomarca de Moianès, comarca de Vallès Oriental] i Moià, [actual municipi de Moià, subcomarca de Moianès, comarca de Bages] i un altre a Monistrol, [actual municipi de Monistrol de Calders, comarca de Bages] al terme del castell de Calders, [actual municipi de Calders, comarca de Bages] pel preu de vint-i-vuit mancusos d'or cuit legítims.¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1287.

**afrontat in sancta eugenia in rouira comitale
datur ipsa [...] cum ipso solario
ipsa afrontat [... ..]**¹

afrontaciones [...] marffano¹

de marfano¹

N 14[...] segons lo indice nou¹

marfa¹

petit Bernardus de Marffano, translatum huius instrumenti¹

G. N°. 19.¹

Marfà.¹

1018. 22-V¹ [22-V, al costat, escrit amb llapis]

Venda de alodios â Ermesendis condesa en Marfá.¹

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ **PLÉC** 10

LLIGALL ___ **Nº.** 230

1

n. 1287¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Ilia, femina, uinditor sum tibi, Ermesindis, comitissa, emtore. Per hanc scriptura uindicacionis meę uindo tibi alaudem meum, id sunt: cassas, casalibus, terris et uineis, mulinis uel mulinaribus, siluis et garricis, cultum uel ermun, ortis ortalibus, cum omni genera arborum, qui michi aduenit per genitori meo uel per comutacioni [*meo*, ratllat] de fratri meo Cvsado, qui est condam. Et est, hec omnia, in comitatum Minorisa, in locum que dicunt Marfano uel Modellano siue in Monestrol siue in apendicio de castrum Calladarios. Et afrontat, ipsa hec omnia superius inserta, ipsum alaudem qui est in Marfano uel in Modellagno, id est, ipsa hecclesia Sancti Petri qui est fundata in Marfano, et ipsa turre et cum ipso solario et ipsas cassas condrictas uel ermas et ipsos molinos condrictos uel ermos cum illorum usibilia qui ad illos pertinet, et cum illorum rego aput suo discurso et ipsius caput rego, linaribus uel canabaribus super rego uel subtus rego, et cum omnis illorum arboribus fructiferis uel infructiferis uel ipsum alaudem quod superius resonat, et afrontat ipsa hec omnia: de oriente in Sancta Eugenia; et de meridie in Casteleto; et de occiduo, in terminio de Callarios; et de circi in strada publica uel in ruiira comitale. Et alium alaude qui est in terminio de Callarios, id est in Monestrol, afrontat: de oriente in ipsa rocha undata uel in alaude de Holfred; et de meridie in alaude de Mager; et de occiduo in ipsos molinos de Ermemir Gafarrono uel in rio de Callarios; et de circi in ipso collo de Ermetruite, femina, uel in strada publica. Quantum infra istas VIII afrontaciones includunt, sic uindo tibi ipsum alaudem de Marfano, ipsas II ereditates, et in ipsum alaudem de Monestrol ipsa mea ereditate, quantum ibidem abeo uel abere debeo per quascumque uoces ubi inuenire potueritis, cum exiis uel regressiis earum, ad tuum proprium, ad omnia que facere uolueris, in propter precium mancossos XX^{ta} et VIII de auro cocto legitimos, et nichil exinde de ipso precio aput te, emptore, non remansit. Et est manifestum. Quod si ego uinditor, aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicacione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat ipsa hec omnia superius inserta in quadruplo, cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindicacione firma et stabilis permaneat [es deixa *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista carta uindicacione XI Kalendas Iunii anno XXII regnante Radberto rege.

Sig+num Hilia, femina, qui ista carta uindicacione feci et firmaui et firmare rogau. Sig+num Mager. Sig+num Sendredus. Sig+num Gillelmus.

ERMENgaudus, presbiter et monachus, qui ista carta uindicacione scripsit et (*signe*) cum litteras fussas in uerso II die uel anno quod supra.

1. *Pergamí en general força ben conservat; es pot llegir perfectament, sense cap ajuda tècnica. Hi ha dues taques, una d'humitat i una altra, més gran, que afecta ambdós costats però sobretot el revers, on la lectura d'algunes notes se'n ressent. Dos forats al cantó esquerra, (anvers) que degueren servir per a passar-hi cordill. Molts sècs horitzontals, del procés d'elaboració del document. Damunt la e d'ego, a l'inici del document, una creueta, feta en una tinta de coloració negra i amb una altra ploma, de traç més prim. Les afrontacions de Marfà són les mateixes que les d'Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1285, però més resumides.*

1018, juliol, 23.

Venda. *Guadamir i la seva esposa Bonadona venen a Bernat una terra i vinya amb arbres de diverses menes, i cases i corts i la tona i un cubet major), que Guadamir té pels seus pares i per compra, i la seva muller pel desè, per compra i per qualssevol altres drets, al comtat de Barcelona, al terme [del castell] de Terrassa, a Pèlec Lempet [actual municipi de Terrassa, comarca de Vallès Occidental] pel preu de tres unces d'or bo.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 138.

Tarrassa.²

Vendicio in loco nominato Pelago limpido inter laycos³

T. A. N 19⁴

Tarrassa.⁵

1018.⁶

Terracia.⁷

In nomine Domini. Ego Guadamir,⁸ et uxori⁹ mea Bonafemina.¹⁰ Vinditores¹¹ sumus tibi Bernardus,¹² emptore. Per h[anc] scriptura uindicionis¹³ nostre¹⁴ uindimus¹⁵ tibi¹⁶ terra et uinea cum arboribus qui infra sunt, et kasas¹⁷ et curtes cum solos et superpositos, hec omnia nostrum proprium. Qui nobis aduenit, ad me Guadamir per¹⁸ genitores meos uel per¹⁹ comparacione, et ad me mulier per²⁰ meum decimum²¹ siue per²² comparacione uel per²³ ullas nostrasque uoces. Et est hec omnia suprascripta in chomitato²⁴ Barchinona,²⁵ in termine²⁶ Terracia,²⁷ in locho²⁸ uocitato Pelago²⁹ Limpido.³⁰ Et afrontat ipsa terra et uinea: de parte circi³¹ in ipsa strada publica; de oriente similiter in ipsa strada; de meridie in terra et uinea de Iohanne³² uel heres suos; de hocciduo³³ in ipsa uia uel in ipsa terra de Gisol,³⁴ femina, uel filiis suis. Quantum infra istas III^{or} afrontaciones includunt sic uindimus³⁵ tibi ipsa terra et uinea cum ipsos arboribus qui infra sunt de uniuersisque genere³⁶ et kasas,³⁷ curtes, cum solos et superpositos, et ipsa tona,³⁸ et cubeto³⁹ I maior, totum ab integre,⁴⁰ cum exiis et regressiis earum,⁴¹ ad tuum proprium, in propter precium huncias⁴² III de auro⁴³ hobtino.⁴⁴ Quod emptione precium⁴⁵ nobis dedisti et nos uinditores⁴⁶ manibus nostris recepimus. Est manifestum. Quem uero predicta ec⁴⁷ omnia que⁴⁸ tibi uendimus de nostro iuro in tuo tradimus dominio et potestatem⁴⁹ ad omnia quicquod⁵⁰ exinde facere uolueris, libera in Dei nomine abeas⁵¹ potestatem. Quod si nos uinditores⁵² aud⁵³ ullusque homo qui contra hanc ista uindicione⁵⁴ uene⁵⁵ uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁵⁶ componad⁵⁷ aut nos componamus tibi ipsa prefata hec omnia quod su<pe>rius⁵⁸ resonat in duplo cum omnem⁵⁹ suam⁶⁰ immelioracione.⁶¹ Et ista⁶² uindicione⁶³ firma permanead⁶⁴ omnique tempore.

Facta uindicione⁶⁵ X^{mo} Kalendas⁶⁶ Augustas⁶⁷ anno XXII regnante Roberto⁶⁸ rege.⁶⁹

Si+m Guadamir.⁷⁰ Si+m Bonafemina, nos qui ista uindicione⁷¹ fecimus et firmare rogauimus. Si+m Lopetus.⁷²

Guadamirus (*signe*), leuita, scripsit die et anno que⁷³ supra.

1. Pergamí malmès per alguns desperfectes a la part superior (una osca i un tall, a més d'una taca de cera que afecta tibi, a la primera línia) i als laterals (a l'esquerra, a la part superior, també hi ha una osca, i la part inferior del lateral dret també està malmesa, si bé cap d'aquests desperfectes dels laterals afecten lletres). La tinta està força deslluïda, sobretot de la meitat cap avall; a la part

inferior, a partir del darrer testimoni, i tota la línia de l'escrivà, s'han esborrat gairebé del tot, i cal làmpada de llum ultraviolada per a llegir el que hi diu.

2. Tarrassa.

3. Vendicio in loco nominato Pelago limpido inter laycos

4. T. A. N 19

5. Tarrassa.

6. 1018.

7. Terracia.

8. Guadamir (*en català*) a **O**.

9. uxori a **O**, *per uxor*.

10. Bonafemina (*en llatí*) a **O**; *en català és Bonadona, i així ho trobem escrit en molts altres documents.*

11. Vinditores a **O**, *per uenditores*.

12. Bernardus a **O**, *per Bernardo*.

13. uindicionis a **O**, *per uenditionis*.

14. nostre a **O**, *per nostra*.

15. uindimus a **O**, *per uendimus*.

16. tibi *afectat per una taca de cera* a **O**.

17. kasas a **O**, *per casas*.

18. per a **O**, *per pro*.

19. per a **O**, *per pro*.

20. per a **O**, *per pro*.

21. decimum, *abreujat xm* a **O**.

22. per a **O**, *per pro*.

23. per a **O**, *per pro*.

24. chomitato a **O**, *per comitatu*.

25. Barchinona a **O**, *per Barcinonensis*.

26. termine a **O**, *per termino*.

27. Terracia (*nominatiu*) a **O**, *per Terracensi (genitiu)*.

28. locho a **O**, *per loco*.

29. Pelago a **O**. Pelagus (*llatí < grec*) té el significat de 'mar', 'oceà', però en aquest context té el significat de 'gorg'.

30. Limpido a **O**.

31. circi a **O**, *per circio*.

32. de Iohanne a **O**, *per Iohannis*.

33. hocciduo a **O**, *per occiduo*.

34. de Gisol a **O**.

35. uindimus a **O**, *per uendimus*.

36. genere a **O**, *per generis*.

37. kasas a **O**, *per casas*.

38. ipsa tona a **O**.

39. cubeto a **O**.

40. integre a **O**, *per integrum*.

41. earum a **O**, *per suis*.

42. huncias a **O**, *per uncias*.

43. de auro a **O**, *per auri*.

44. hobtimo a **O**, *per optimo (en aquest cas optimi)*.

45. emptione precium a **O**, *per precium emptionis*.

46. uinditores a **O**, *per uenditores*.

47. ec a **O**, *per hec*.

48. que a **O**, *per quod*.

49. potestatem a **O**, *per potestate*.

50. quicquod a O.
51. abeas a O, per habeas.
52. uinditores a O, per uenditores.
53. aud a O, per aut.
54. uindicione a O, per uenditione.
55. uene a O, per bene.
56. set a O, variant admesa, en llatí, de sed.
57. componad componat.
58. surius -hi manca pe- a O.
59. omnem a O, per omni.
60. suam a O, per sua.
61. immelioracione a O, per immelioratione.
62. ista a O; la a escrita damunt una lletra anterior ratllada.
63. uindicione a O, per uenditione.
64. permanead a O, per permaneat.
65. uindicione a O, per uenditione.
66. Kalendas a O, per Kalendarum.
67. Augustas a O, per Augustarum.
68. Roberto a O.
69. rege a O, per regi.
70. Guadamir a O, per Guadamiri.
71. uindicione a O, per uenditione.
72. Lopetus a O, per Lopeti.
73. que a O, per quod.

780

1018, agost, 27.

Donació pietosa. *David, levita, dóna a Déu i a Sant Benet i Sant Valentí, màrtir, [Sant Benet de Bages] un alou al comtat de Manresa, a Navarcles, [actual municipi de Navarcles, comarca de Bages] prop del Llobregat. Conserva la propietat durant la seva vida, i dóna, cada any, tres sous; després de la mort passa a la seva descendència.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1287.

a. Extracte de la segona meitat del segle XVIII, c. 1773: Barcelona, BC, Secció de manuscrits i arxiu, Ms. 729-3, Jaume PASQUAL, *Sacrae antiquitatis Cataloniae Monumenta*, f. 131 r., ex O.

k[arta] de nauarcles¹ [sota del regist en castellà]

[N] N 16¹

nauarcles.¹

1017.¹ [ratllat, amb llapis] 1018 27-VIII¹ [amb llapis, al costat]

Navarcles.¹

David Levita hace donacion a S. Benito y á S. Valentin de casas y tierras en Navarcles, cuyas afrontaciones expresa.¹

Navarcles¹ [sota, i per tant anterior, del paràgraf precedent]

Arxiu de casa GUITART
TOMO ___ PLÉC 12
LLIGALL ___ N.º 368.

1

n. 1288¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Daud, leuita, donator sum Domino Deo et Sancto Benedicto seu Sancti Ualentini, martir. Po[r] prouidenciam Dei sat[is li]citu [sic] michi esse domu[m] Dei onorare [sic] et de meis propriis rebus donare atque concedere. Ideoque, dono ad Sancto Benedicto alaudem meum proprium, id sunt: kasas et terras, qui mihi aduenit de genitores meos. Et est, ipso alaude, in comitatu Minorisa siue in Nauarculas, prope flumen Lubricato. Affrontat, ipsum alaude: de oriente in terra de me, donatore; de meridie in roca fundata; de occiduo in torrent; [sic] de circi [sic] in torrent uel in terra de me, donatore. Et ad ipsa garriga ipsas terras et uineas cum illorum afrontataciones qui ad ipsius termini ambiunt. Quantum infra istas affrontaciones includunt sic dono ad Sancto Benedicto prelibato cenobio in ea racione sicut in nostra [inrā] noticia resonat atque conuentu alaudem meum non inc inni [?] in uita mea teneam et possideam, et dono per singulos annos solidas III in omni rem ualentem. Post obitum meum remaneat ad posteritas mea. Quos si abbatis uel seruientes Sancti Benedicti cenobii qui sunt uel qui aderunt [?] uenturi alium censum uoluerint inquirere in domo uel in alaude, non abeant licenciam nisi quod superius resonat siue in securitate, et si aliter fecerint in antea paciantur. Quod si ego donator aud ullusque homo qui contra hanc ista carta donacionis uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat in duplo. Et in antea ista donacione firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta ista donacione VI Kalendas Setember anno XXII regnante Radbertus rege.

Daut, [sic] leuita (SS) Sig+ qui ista donacione feci et firmaui firmare rogau. Sig+num Recosindus. Sig+num Seniofredus. Sig+num Arnallus.

PONCIO, Leuita (*signe*). * Uuitardus, iudex (SSSSSSSSS).*

(*crismó*) GISKAFREDUS, sacer, scripsit et (SS) sub die uel anno quod supra.¹

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES [segell estampat, amb l'escut de l'entitat]

1. *Osques al marge superior, que han eliminat diverses lletres de la primera línia, si bé es poden reconstruir, i a la part inferior. Forat petit al marge esquerre (costat de text), que servia per a passar-hi un cordill. Dos altres forats, que afecten diverses lletres (costat dret del text). Molts sècs verticals. El costat dret del text, rebregat.*

Aquest és un dels documents de Sant Benet de Bages dels segles X i XI seleccionats pel P. Jaume Pasqual per al vol. 3 de la seva obra Sacrae antiquitatis Cataloniae monumenta.

*Les signatures de PONCIO, Leuita (*signe*) i de Uuitardus, iudex (SSSSSSSSS), són autògrafes.*

Donació pietosa. *Lanfred i la seva esposa Llívol, i llur fill Sesmir, donen a Déu i Sant Benet i Sant Valentí, màrtir de Crist [Sant Benet de Bages] un alou al comtat de Manresa, al terme del castell Terçol, a Vilanova i Coma de Vigil. [actual municipi de Castellterçol, comarca de Vallès Oriental] Mentre viuen el posseïran i donaran la tasca del seu alou franc. Lanfred dona l'herència que li pertoca, un cop mort, a Sant Benet, on ha de ser enterrat.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1289.

kastelcir et kaseta[...] et brugerolas¹

donacio in castro terciolo in locum uocato uila noua e in coma de auigille¹

hoc est mansus de parerio¹

Vilanoua N° 1.¹

G. N° 75¹ [escrit damunt *donacio in castro ...*]

N. 17 segons lo Indice nou.¹

Donacio del Mas Vilanoua Castell terçol¹

**si trobara altra donacio del mas Vila noua=
dins est lligall=¹**

[N] 1 segons [lo] **Indice nou¹**

Castelltersol.¹

1018.¹ 29-X¹ [29-X escrit amb llapis, al costat]

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC 87

LLIGALL __ C. Trsol __ N° 2079

n. 1289¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Lanfred, et uxor mea Liuol, et filio meo Sesmir. Donatores sumus Domino Deo et Sancto Benedicto Sanctique martiris Christi [*Xp̄i*] Valentini. Manifestum est enim quia placuit animis nostris et placet nullus quoque gentis imperio nec suadentis ingenio set propria et expontanea hoc elegit nobis bona uoluntas ut nos carta fecissemus ad Sanctum Benedictum et Sanctum Ualentinum. Donamus namque cassas cum solos et superpositos in duos locos, curtes et ortos, terras et uineas, cultas et ermas, arboribus, pomiferis uel glandieris, et alia genera arborum qui ibidem sunt, et torcularios, et columbarios, nostrum proprium, qui nobis aduenit, ad me Liuol, per cartam donacionis de uiro meo nomine Lanfred et per meum decimum uel per ullasque uoces, et a me Sesmir, per cartam donacionis de patri meo nomine Lanfred. Et est, hec omnia, in comitatum Minorisa, in terminio de castrum Terciolo, ubi dicunt Uillanoua uel in coma de Auigille. Et affrontat, hec omnia quod superius resonat: de orientis in collo de Supiradels; de meridie in rio de Granaria; de occiduo in terminio de Casteleto; de circi [*sic*] in Pugo alto. Quantum inter istas affrontaciones includunt, sic donamus Domino Deo et Sancto Benedicto et Sancto Ualentino, martiris, totum ab integrum ad omnem franchitatem, cum exios uel regressios earum, propter Deum et remedium animas nostras, in ea uidelicet racione ut dum nos uixerimus teneamus et possideamus et ipsa tascha donemus ad Sancti Benedicti de ipsum alaudem nostrum franchum et non liceat nobis nullum seniore ad facere nisi ipsum abbatem Sancti Benedicti. Et post obitum meum ego Lanfred ipsa mea hereditate tam mobile quam immobile, qui michi contigit, remaneat ad domum Sancti Benedicti cum corpus meum, et ibi requiescat. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia

quod superius resonat, de nostro iure in uestro tradimus dominio et potestate et Sancti Benedicti et Sancti Ualentini. Quod si nos, donatores, aut ullusque homo qui contra ista donacione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set [sic] componat in quadruplum, cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista donacio firma permaneat [es deixa *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista carta donacione IIII Kalendas Nouember anno XX^{mo} III° regnante Radberto rege.

Sig+num Lanfred. Sig+num Liuol. Sig+num Sesmir, nos qui ista donacione fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Rechosindo. Sig+num Oliba. Sig+num Hesclua.

ERMENGAUDUS, presbiter et monachus, qui ista carta donacione scripsit et (*signe*) die uel anno quod supra.

1. *Lletra ben feta, línies rectes, ben espaiades, .. Pergamí força ben conservat; només té algunes petites taques d'humitat. Una dotzena de sècs verticals, del procés d'elaboració del pergamí. Forat petit al marge dret (anvers), que degué servir per a passar-hi un cordill. Caplletra inicial I molt interessant, bona per reproduir: senzilla però elegant, amb una cua en forma de voluta cap a l'esquerra (no pas aquells "punyals" assassins d'altres escrivans!).*

782

1018, novembre, 3.

Venda. *Guillem i la seva esposa Provídia venen a Odevagre, [= Avagre, Vagre] i la seva esposa Llobeta un alou, que Provídia tenia del seu avi Sabró, al comtat de Manresa, al [terme del] castell de Montdony/Montdó, a Calmeixs, [cal Biosca -mas-, parròquia de Castelltallat, actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages] pel preu de vuit sous i mig.*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1290.

S.A N° 130¹

In Castro Montedono en lo Comptat de Manresa¹

Castelltallat.¹

1018 3-XI¹ [escrit amb llapis]

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹ [segell estampat]

Arxiu de casa GUITART

TOMO__ PLÉC 02

LLIGALL ___ N° 118 [damunt 11, 14 escrit amb llapis]

n. 1290¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego ego [sic] Vuilelmo, et uxor sua Prouidia, uinditores sumus uobis Audeuagro, et uxor sua Lobeta, emtores. Per ista scriptura uindicacionis nostre uindimus uobis terras cultas et ortos et in cassas uel in turre et in torculario. Qui nobis aduenit, ad me Prouidia, de auio meo Sabrono, et ad me Vuilelmo, per uxor mea. Et est in comitatum Minorissa, in castrum Montdonno, in Calmegos. Et afrontad: [sic] de orient in terra de nos comparatores; de meridie in terra so giuento; (?) de occiduo in ipso torent; [sic] de circii in uia qui uadit a mansione de Lobeta. Quantum infra istas afrontaciones includunt, sic uindimus uobis ipsas nostras ereditates qui sunt de super scriptas, totas ab integrum, cum exiis et regresiiis earum, in propter precium solidos VIII et

medio. Et est manifestum. Quod si nos uinditores, aut ullusque omo [sic] qui ista uindicione uenerit pro inrupendum non hoc ualead uindicare set [sic] componamus in duplo. Et in antea ista uindicio firma stabilis [es deixa: *permaneat modo uel*] omnique tempore.

Facta ista uindicio III Nonas Nouember anno XXIII regnante Radberto rege.

S+ Vuilelmo. S+ Prouidia, qui ista carta uindicione fecit et firmare rogauit. S+ Seniofre. S+ Sendret

Oliba, sacer, scripsit et (SS) die et anno quod supra.

1. *Pergamí malmès per causa d'una pàtina groguenca que cobreix tot el text; a més, l'angle superior dret (anvers) està rebregat. In (invocació inicial) i Oliba (el nom de l'escrivà, a la darrera línia del document) han estat repassats amb ploma -tinta blava- (com a Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1230). L'escrivà fa servir dos signes gràfics diferents per a representar el so de g: g i 3 -que hom pot confondre fàcilment amb una z si no fos perquè es fa servir a: ego (el primer), Calmegos i rege-.*

783

1018, novembre, 22.

Venda. *Mir i la seva esposa Quíxol venen a Gescafred i la seva esposa Espetosa una peça de terra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, al Pujol, [antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de set sous i mig, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 139.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 440, pàg. 498, ex **O**.

B N° 547¹

k[arta] de Pozol siue de pereion¹

termino de Bages¹

1018.¹

Mir y su muger venden â Giscafredo una pieza de tierra en el Campo de Bages en la partida llamada del Pozol.¹

22-XI-1018¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Mir et uxori sue Chixolo, uinditores sumus uobis Giscafredus et uxori sue Espetosa, emptores. Per hac [sic] scriptura uindicionis [sic] nostre uindimus uobis pecia I de terra mea propria, qui mihi aduenit, ad me Mir per ienitori meo, et ad me Chixol per meum decimum [dxm, amb signe d'abrev. damunt la *de* i la *m*]. Et est ipsa terra in comitatum Minorisa, in Campo Bagas, in locum que uocant ad ipso Pozolo, siue ad ipso Pereglone. Et adfrontat [sic] ipsa pecia I de terra: de orientis in uia qui pergit ubique; de meridie in torrente qui imber ducit aqua; de hocciduo in terra de Dadile, femina, uel eres; de cercii in terra de nos comparatores. Quantum infra istas afrontaciones includunt, sic uindimus uobis in ipso campo ipsa mea hereditate ab omni integrietate, cum exeis et regreseis suis, in propter precium solidos VII et dimidio in rem ualentem. Et nichil [sic] exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia de nostro

iuramus in uestra potestate tradimus ad uestrum plenissimum proprium ad omnia facere quod uolueritis. Quod si nos uinditores aut ullusque omo [sic] qui contra hanc ista carta uindicione uenerit pro ad inrupendum non hoc ualeamus uindicare set componamus ipsa terra in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindicione firma permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindicione X Kalendas December anno XXIII regnante Radebertus rege.

Signu+m Mirone. Signu+m Chixolo, qui ista carta uindicione fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Signu+m Godemar. Signu+m Uidal. Signu+m Rechosindus, laicus.

(SS) RECHOSINDUS, subdiachonus, qui ista carta uindicione scripsit.

1. Pergamí malmès a la part superior, amb un rebrec longitudinal paral·lel al marge del pergamí; manca l'angle superior dret (anvers), i això ha afectat la part superior de et uxori sue.

784

1018, novembre, 23.

Venda. *Cusca, dona, i el seu fill Ermemir venen a Borrell, sacerdot, tres peces de terra a tres llocs, que Cusca tenia del seu marit Bell, difunt. Una vinya és al territori de Barcelona, al terme de Sarrià, al terme de [l'església de] Sant Vicenç, màrtir. [Sarrià, districte de Sarrià-Sant Gervasi, ciutat de Barcelona, actual municipi de Barcelona, comarca de Barcelonès] I les altres dues peces de terra són també a Barcelona, al terme de Trullols. Tot, ho venen pel preu de setze mancusos d'or cuit i quatre sous de diners de moneda grossa barcelonina. Responen amb llus béns i consenteixen la venda Ermela, dona, esposa de l'esmentat Ermemir, amb el desè, i Savegonça, dona, filla de l'esmentada Cusca i germana d'Ermemir, amb els seus drets i heretats.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1291.

a. Reproducció fotogràfica de la signatura de l'escrivà, de vers 1966: ARAGÓ, Antoni M., "L'escrivania pública de Santes Creus a l'època post-fundacional", a *I Col·loqui d'Història del Monaquisme Català*, vol. II, apèndix, s. n.

barchna²

Hic est breuis honoris Sancti Benedicti quem habet in Barchinona. In primis ortum atque triliam iuxta Sanctum Cucuphatem siue Sancti Petri cenobii. Et fasciam unam terrę ad ipsos Archus. Et ad Duos riuos peciolam I terrę. Et Bernardus Bonefilii peciam unam uineę iuxta Monte agilar. Et ad Serrianum duas pecias uineę quas plantauit Donucius faber. Et peciam unam alodii quę tenet Bonpar iuxta ꝑcclesiam Sancti Uincentii. Et alodium iuxta alodium Stephani Adalberti, condam, et modo est canonicę. Et in Espluges peciam unam uineę Sancti Ualentini. Et in Prouinciana peciolam unam terrę in loco qui dicitur Ualldequart. Alaudia Beati Pontii ad ipso uineal: VI modiatas uinearum et II partes modiate intra terras et uineas. Et iuxta uiam qui pergīt de Barchinona ad Portel, unam fasciam terrę. Et iuxta Curts, unam uineam in loco qui dicitur Adalbedo. De ipsa domo quam fecerunt in ipsum ortum Bernardus et Iohannis donant annuatim Sancto Benedicto III manchosos kauili.³

T. A. N 183⁴

Sarrià.⁵

1019.⁶

1018 23-XI⁷Venda de terres entre particulars.⁸CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES⁹

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC _____

LLIGALL ___ N°. 2453
10BAGES¹¹N.¹²n 1291¹³

In nomine Domini. Ego Cusca, femina, cum filio meo Ermemiro nomine. Nos simul in unum uinditores¹⁴ sumus tibi Borrello, presbitero, emptore. Per hac¹⁵ scriptura uindicionis¹⁶ nostre uindimus¹⁷ tibi in uno loco pecia I de uinea nostra propria. Et inter duos locos duas pecias de terra bona et panifica, totum ab integre. Qui nobis aduenit ea omnia pretaxata, ad me Cusca, femina, per mea comparacione et per uocem condam uiro meo Bellus uel per meum decimum¹⁸ seu per quacumque uoces. Et ad me Ermemiro, per uocem genitorum meorum uel per quacumque uoce. Est denique prefixa uinea in territorio Barchinonense, in terminio de Serriano¹⁹ et in apendicine²⁰ de Sancti Uincencii, martiris. Et sunt ipsas duas pecias de terra in territorio predicto, in terminio de Truliolos. Que affrontat, ipsa uinea: de parte circi²¹ in ipsa uinea de Sancti Geruasii, martiris, et de Seniofredo de Riorubio; de aquilonis²² in terra de Sancti Iuliani, martiris; de meridie, in uinea de Sancta Cruce sedis Barchinona; de occiduo in ipso torrente pluuiialis. Et affrontat pecia I de terra: de parte circi in terra de Guitardo greco, et habet dextros ad dextro maiore LVIII; de aquilonis²³ in ipso torrente, et habet dextros XIII; de meridie, in uinea de Zara, ebrea,²⁴ et habet dextros LVIII; de occiduo in terra de predicto Guitardo, et habet dextros XII et cubito I. Et item afrontat alia pecia de terra: de parte circi²⁵ in terra de Sancti Petri cenobii, et abet²⁶ dextros XXVII; de aquilonis²⁷ in uinea de predicta Zara, ebrea,²⁸ et habet dextros VIII; de meridie in ipsa uia consueta, et habet dextros XXVII; de occiduo in ipsa terra de predicto Guitardo, et habet dextros VIII. Quantum istas omnes afrontationes includunt et huniuersi²⁹ dextris et termini circumdant, sic uindimus³⁰ tibi prescripta omnia, totum ab integre, in aderato et difinito precio mancosos XVI de auro cocto et obtimo,³¹ legitime pensatos, bonos, placibiles et solidos IIII de denarios monete grosse barchinonense, curribiles et dispensabiles. Quod tu emptore precium exinde nobis dedisti et nos uenditores manibus nostris integriter accepimus, et iam receptum habemus. Est manifestum. Quem uero predicta omnia que nos tibi uindimus,³² de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestate ab omni integritate, simul cum exiis et regressiis earum, ad tuum plenissimum proprium. Quod si nos uenditores aut aliquis homo utriusque sexus qui contra hac uendicione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uendicare³³ sed componat aut componamus tibi iamdicta omnia in duplo cum omnem suam imelioratione.³⁴ Et in antea ista uendicione firma permaneat³⁵ omnique tempore.

Facta uendicione VIII Kalendas³⁶ December³⁷ anno XXIII regnante Roberto rege.

S+ Cusca, femina. S+ Ermemiro.³⁸ Nos qui ista uendicione fecimus et firmare rogauimus. S+ Uiuas, presbiter, qui uocant Rufus S+n Guillarani. S+n Ricario, faber.

S+n Hermillis, femina, uxor qui sum de predicto Ermemiro. Et in ipsa carta uendicione ipsum meum decimum uindo,³⁹ uel cunctas meas uoces in ac⁴⁰ paginola euacuanter confirmo et nomen meum placenter firmo et firmare rogo.

S+n Saueguncia, femina, filia qui sum de predicta Cusca, et cum mater uel frater meus hanc meas uoces uel hereditates in huius uendicionis cartula cum illis pariter uindo⁴¹ et nomen meum euacuanter firmo et firmarique rogo.

(*crismó*) Argimir, presbiter,⁴² exarator et (SS) sub die et anno prefixo.

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES⁴³

1. *A l'esquerra de la invocació inicial In nomine Domini, posteriorment, s'hi afegí una creueta, feta amb tinta de coloració negra i amb una altra ploma, de traç més prim. Guitardo greco; Zara, ebrea. Document molt interessant. Bo per a reproduir. L'escrivà és el mateix del document núm. 563 (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1212 -1003, gener, 7-).*

2. barchna =Barchinona.

3. kauili (K uili).

4.

5.

6. 1019. ratllat, amb llapis.

7. 1018 23-XI a sota, amb llapis.

8. Venda de terres entre particulars. *escrit amb ploma -tinta negra-*.

9. *Segell estampat.*

10. *Segell estampat.*

11. *Estampat.*

12. *Estampat.*

13. *Escrit amb llapis.*

14. uinditores a O, per uenditores.

15. hac a O, per hanc.

16. uindicionis a O, per uendicionis.

17. uindimus a O, per uendimus.

18. decimum, abreujat Xm.

19. Serriano a O. *Correspon a Sarrià.*

20. apendicine a O, per apendicione.

21. circi a O, per circio.

22. aquilonis=orient.

23. aquilonis=orient.

24. ebrea (ebra, amb signe d'abrev. a b)

25. circi a O, per circio.

26. abet a O, per habet.

27. aquilonis=orient.

28. ebrea (ębra, amb signe d'abrev. a b)

29. huniuersi a O, per uniuersi.

30. uindimus a O, per uendimus.

31. obtimo a O, per optimo.

32. uindimus a O, per uendimus.

33. uendicare a O, per uindicare.

34. imelioratione a O, per immeliorationem.

35. *tot seguit ha d'anar-hi: modo uel.*

36. Kalendas a O, per Kalendis.

37. December (dcnbr, amb signe d'abrev. a c i b) a O, per Decembris.

38. Ermemiro a O, per Ermemiri.

39. uindo a O, per uendo.

40. ac a O, per hac.

41. uindo a O, per uendo.

42. Argemiro presbitero *segons a*.43. *Segell estampat, c. 1905-1923*.

785

1018, novembre, 28.

Donació. *Teudeguer i la seva esposa Ledgarda, i Alomar i la seva esposa Caribergera, donen a Guitard [= Guitart] i la seva esposa Adaled [= Adelaida] un alou al comtat d'Osona, al terme d'Auret, [puig d'Auret, actual municipi de Santa Maria de Corcó -l'Esquirol-, subcomarca de Cabrerès, comarca d'Osona] en reparació del forfet que feren.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 140.

a. ACA, Sant Benet de Bages, Monacals - Universitat, lligall 75, Indice Nou del Calaix 18, núm. 46, f. 20 r.

O

Cabrera.
Aderedo¹

1019¹

U N°. 72¹

N 46 segons lo Indice nou¹

k[arta] de Azered¹

29-XI-1018¹ [escrit amb llapis; el dia correcte ha de ser el 28, com es transcriu a l'extracte del segle XVIII, malgrat que a l'original el quart pal és molt petit i poc marcat]

In nomine Domini. Ego Teudecario et uxori sue Letcarda, et Ellemare et ux[ori sue Ker]iberca, donatores sumus uobis, Uuitardo et uxori sue Adalez. Per hanc scriptura donacionis nostre donamus [*na*, sobrelíneat] nos uo[*bis alaudum*] n[*ostrum*] proprium qui nobis aduenit per comparacione uel per qualiscu[m]que uoces. Id sunt: casas cum soles [*sic*] et superpositos et curtes et ortos et ter[*ras* cu]ltas et ermas et trilias et arbores de multa ieneracione, qui est in comitatum Ausona, in terminio de Aderedo. Et afrontat ipsa hec omnia: de parte orientis in ipsa Para; [*sic*] et de meridie in terra Sancti [*Sic*, amb signe d'abrev. damunt la *c*] Ioannis; et de hocciduo [*sic*] in terra Mirone, qui est condam; et de circii in ualle que dicunt Fornes. Quantum in istas afrontaciones includunt sic donamus nos uobis ipsa omnia que superius resonat ab omni integrietate, pro ipso foresfecto [escrit *foresfecto*] quod illos fecerunt de ipsas terras et uineas cultas et ermas et casas cultas et ermas, per ipsum fraudem [*u*, sobrelíneada] quod illos [*dum*] fecerunt. Quod si nos donatores aut ullus omo [*sic*] qui contra hanc ista carta donacione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uendicaret [*sic*] set componat ipsa omnia in duplo cum sua inmelioracione. Et in antea ista donacione fir[*m*]at stabilis permaneat [*s'ha deixat: modo uel*] omnique tempore.

Facta carta donacione IIII Kalendas [*KS*, amb signe d'abrev. damunt ambdues lletres] Deceber [*sic*] anno XX III renante [*sic*] [*R*]adebertus rege.

Sign+um Teudecario. Sign+um Letcarda. Sign+um Ellemare. Sign+um Keriberg[*a*, q]ui ista donacione fecimus et firmare rogauimus. Sign+um Goltredo. Sign+um Lanquardo. Sign+[*um*] Ermemiro.

(SS) Uuifredus, iudice (SSS)

(SS) Ermemiro, sacer, scrip<tor>, qui ista [*ista*, *sobrelineat*] donacione scripsit die et anno quod supra.

1. *Mides màximes del pergami: 25,4 x 11 cm. Té diversos forats que han provocat la pèrdua de moltes lletres. Fores fecto, 'forfet', té el significat de 'malifeta', 'greuge', 'tort' o 'delicte comès pel vassall envers el senyor'. [Gran Enciclopèdia Catalana, vol. 7, Enciclopèdia Catalana, S. A., Barcelona, 1974, "forfet", pàg. 593]*

a

**Casas, y Terras, en lo Terme del Castell
De Cabrera.**

En lo Lloch anomenat Azaredo.

N. 46.

Any 1017.

Donació a Vtcario de Casas y Terras en Azaredo.

«Consta ab Acte Clos per Ermemiro Sacerdot, a 4 de las Calendas de 10bre del Any 23 del del [sic] Reynat de Radedeberto, o Rodoberto Rey; que Teudecario, y sa Muller Eycarda Donan a Uutcardo y a sa Muller Adalexas Las Casas, ab los Pisos, y cuberts, y Corts, y Horts y las Terras cultas, y Hermas, y Trillas, y Arbres de molts Generos, en lo Comptat de Ausona, en lo Terme de Aderedo, lo qual afronta de part de Orient ab La Parra; Y de Mitg Dia ab Terra de Sn. Joan; Y de Ponent ab Terra de Miró, quondam; Y de Tremontana [a continuació: *ab la Parra; Y de mitg Dia ab Terra de San Joan*, ratllat]; ab la Vall de Fornes; Quant en estas Afrontacions se Enclou ho donan de Tota integritat»

786

1018, desembre, 4.

Venda. *Vivenç, sacerdot, ven a Sendred [= Sindreu] i Orfeta, dona, mitja mujada de vinya al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, [Montpeità - muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu d'un mancús.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 141.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 441, pàg. 499, *ex O.*

Montpeta¹ [mig esborrat per la humitat]

Manresa

ap ipso bancal

no fa per la Casa de Bages¹

Manresa.¹

1020.¹

4 ?¹ [escrit damunt XI, també amb llapis, ratllat] -**XII-1018**¹

In nomine Domini. Ego Uiuencius, presbiter, uinditor sum uobis Sendredus et Orfeta, femina, emtores. Per hanc scriptura uindiccionis [sic] mee uindo uobis semodiata I de uinea mea propria qui michi [sic] aduenit per comparacione uel per cartam donacionis siue per quascumque uoces. Et est ipsa uinea in comitatum Minorisa, in Montepetano. Et affrontat ipsa uinea: de oriente in ipsa uinea que dicunt banchal; de meridie in uinea de nos comparatores; de occiduo in uia qui pergit a Fontanelles uel in ipsa limite; de circi in uinea de Sancti Benedicti qui fuit de Malagnec. Quantum infra istas affrontaciones includunt sic uindo uobis ipsa uinea totum ab integrum, cum exio uel regressio suo, in propter precium manchosso I. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa uinea de meo iure in uestro trado dominio et potestate ad facere quod uolueritis. Quod si ego uinditor aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat [uendi]care set componat uobis in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindicio firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindicio II [Nonas] December anno XX^{mo} III regnante Radberto rege. Viuencio, presbiter.

Sig+num Ermemir. Viuencius, presbiter, qui ista carta uindicione fecit et firmavit et firmare rogavit. Sig+num Adalampir. Sig+num Freder.

ERMENGAUDUS, presbiter et monachus, qui ista carta uindicione scripsit et (*signe*) die uel anno quod supra.

fol. 30.¹

1. *Abans d'escriure's, el pergami ja tenia una tara o defecte, una mena de durícia, a la part superior, vers la dreta, que va ser esquivat. A la part inferior esquerra (anvers), dos punts oberts que s'extenen, el més superior dels quals afecta només la part inferior d'una paraula: monachus. La tinta està molt deslluïda per taques d'humitat; cal làmpada de llum ultraviolada per a llegir la major part del document.*

787

1018, desembre, 13.

Venda. *Amalric i la seva esposa Adaled [= Adelaida] venen a Sendred [= Sindreu] i la seva esposa Orfeta un alou al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, a la Coromina, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu d'onze mancosos.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 142.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 442, pàg. 500, ex **O**.

Mont peta siue de mansum de Ruira¹

Parrochia de Sant Benet¹

B.Nº. 315¹

1018¹**Venta á favor de Sendret de unas tierras y possessions en Montpeytà donde dicen la Condamina.**¹**13-XII-1018**¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Amalrigo et uxori mea Adaled uinditores sumus uobis Sendret et uxor mea Orfeta, emptores. Per anc [sic] scriptura uindicionis nostre uindimus uobis terras et uineas, cultas et ermas, qui aduenit a me Amalrico per parentorum et per genitores meos uel per comparacione, et ad me Adaled per meum decimum uel per quacumque uoces. Et est hec omnia in comitatum Minorisa uel in Montepetano [ue]l in ipsa Conamina. Et afrontat ec [sic] omnia: de oriente in terras uel uineas de Sancti Benedicti uel de Sperandeo uel de suos eres; de meridie in terra de Lodrico uel de suos eres; de occiduo in terra de Seniofret Pilot uel de suos eres; de circi in terra de Seniofret Pibotel uel de suos eres. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindimus uobis ipsas terras et uineas, cultas uel ermas, sicut superius resonat, totum ab integrum, quantum ibi abemus uel abere debemus, cum exiis uel regressiis earum, in propter precium mancosos XI [precedint XI, hi hagué un altre X, que fou raspat]. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa ec [sic] omnia de nostre [sic] iure [sic] in uestro tradimus dominio et potestate, ad omnia que facere uolueritis. Quod si nos uinditores aut ullusque omo [sic] qui contra ista carta uindicionis uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set [sic] componat aut componamus in quadruplum cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindicio firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindicio Idus December anno XX^{mo} III° regnante Radberto rege.

Sig+num Amalrico. Sig+num Adaled, qui ista carta uindicio fecimus et firmuimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Adalampir. Sig+num Miro de Sancti Fructuosi. Sig+num Igela.

SENIOFREDUS, CLERICUS, qui ista carta uindicio scripsi cum ipsas litteras superpositas in uerso primo et sub (*signe*) scripsi die et anno quo supra.

1. *Tres sècs verticals i tres horitzontals, probablement fruit del procés d'elaboració del pergami, ben apreciables al revers. Dos forats petits, un dels quals afecta la r d'Adalampir.*

788

1018, desembre, 18.

Venda. *Ermemir i la seva esposa Ermela venen a Oliba una terra conreada al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a la comella d'Oseli, [actual municipi de Manresa, comarca de Bages] pel preu de quatre sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 143.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 443, pàg. 501, *ex O.*

Carta de compra de terras en lo comdat de Manresa. No enten hom ont es¹

M. N[^o ...]¹**Manresa.**¹**1020.**¹

18-XII-1018¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Ermemiro et uxori sue Ermelle, uinditores sumus tibi Oliba, emptore. Per anc [scr]iptura uindicionis nostre uindimus tibi terram cultam nostra propria qui nobis aduenit ad me Ermemiro per ien[it]tore et ad me Ermell[e] per meum decimum [X]. Et est ipsa terram in comitatum Minorisa in locum que uocant chomela de Ausilio, qui afrontad ipsa terra: de orientis in torrent qu[i] discurit; de meridie in terra de Oliba, comparatore; de occiduo in terra de Oliba, comparatore, uel eredes s[u]is; de circi in estrada publicha qui peruadit ad Munistrolo. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindimus tibi ipsa terra ab integrum, cum exio uel regresio suo in propter precium solidos IIII^{of} in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa terra de nostro iuramus in tuo tradimus dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris. Quod si nos uinditores ad ullusque omo qui contra anc ista charta uindicione inquietare uoluerit, non oc ualead uindichare set componad aud componamus ipsa terra in duplo cum omnem suam inmelioracione. Et in antea ista charta uindicione firma stabilis permanead modo uel omnique tempore.

Facta charta uindicione XX Kalendis Januariis anno XXIII regnante Radebertus rege.

+m Ermemiro. Sig+m Ermelle, quista [sic] charta uindicione fecit [mus sobrelineat] et firmare rogauimus. Sig+m Richolfo. Sig+m Galindo. Sig+m Guifre.

Uuilielmo, presbiter, qui me scripsi (*signe*) die ano quod supra.

fol. 29.¹

1. *Nombrosos forats, especialment als extrems del pergami, però que tanmateix no afecten excessivament el text, que és comprensible en la seva totalitat.*

Oseli és un nom personal masculí que documentem a Sant Cebrià d'Aiguallonga [= Valldoreix, actual municipi de Valldoreix, comarca de Vallès Occidental] [RIUS SERRA, José, Cartulario de «Sant Cugat del Vallès», I, núms. 78 -965- i 261 -990-; II, núms. 499 -1026- i 594 -1051-] i a Palomar (I, núm. 276 -992-), al comtat de Barcelona. El trobem escrit sota les formes Auselius i Ausilius.

789

1019, gener, 23.

Venda. *Gontelda, dona, i el seu fill Oliba venen a Sendred [= Sindreu] i la seva esposa Orfeta, mitja mujada de vinya que tenen per complantació al comtat de Manresa, al terme de la ciutat, a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de dotze sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 145.1.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 444, pàg. 502, ex **O**.

Mont peta siue de mansum de Ruira.¹

B N°. 638¹ [escrit damunt de *Mont peta*]

1018.¹

Venta â favor de Sendredo de una viña en Montpeytà.¹

23-I-1019¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Gontelde, femina, et filio meo Olibane, uinditores sumus uobis Senderedus et uxor sua Orfaeta [sic], emtores. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus uobis semodiata I de uinea nostra propria, qui nobis aduenit per complantacione siue per quacumque uoces. Et est ipsa uinea in comitatum Minorisa, in agacencia de ipsa ciuitate, in locum que uocant Montepettano. Et afrontat ipsa uinea: de orientis in uinea de Sperandeo uel eres suos; de meridie in uinea de Dadilde uel eres suos; de hocciduo in terra [erma ?] de Loderico; de circi in uinea de nos comparatores. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindimus uobis ipsa uinea, totum ab integrum, cum exio uel regresio suo, in propter precidum solidos XII in rem ualentem. Et nichil exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa uinea de meo iuro in uestro tradimus dominio potestate ad omnia que facere uolueritis. Quod si nos uinditores aut ullusque omo [sic] qui contra hanc ista carta uindicione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set [sic] componat in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista uindicio firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista uindicione X Kalendas Februarii anno XXIII reingnante [sic] Raibertus rege.

Sing+num Gondelde [sic]. Sing+num Olibane, qui ista carta uindicione fecit et testes firmare rogauit. Sing+num Mirone. Sing+num Unifredus. Sing+num Senderedus alio.

Sclua, sacer, scripsit et (SSS) die uel anno quod supra.

1. *Caplletra inicial I decorada (fóra interessant de reproduir). Aquest document (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 145.1 -1019, gener, 23) ocupa la meitat superior d'un pergami, a la part inferior del qual n'hi ha un altre (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 145.2 -1022, febrer, 14-), escrit amb posterioritat, probablement -perquè ha desaparegut el nom- per un altre escrivà. La raó per la qual comparteixen el mateix suport és que els venedors són, en ambdós, en part, els mateixos, tot i que en el núm. 145.2 són actors juntament amb més membres de la família, fills i germans, respectivament, dels dos venedors principals (Xixol, Ramon, Domènega, Madrona i Quíxol). I els compradors també són la mateixa parella, Sendred i Orfeta. El lloc de la compravenda, si no exactament el mateix, se situa en ambdós casos a Montpeità. Pergami afectat per la humitat, que ha malmès unes tres quartes parts del document, menys una quarta part a la dreta del document, tot i que arreu la tinta és força esvaïda; malgrat aquesta circumstància, es pot extreure tot el text. Una línia vertical i una altra d'horitzontal, formant una creu, segurament originades en el procés d'elaboració del pergami; només són visibles al revers.*

790

1019, gener, 25.

Commuta. *Odger i la seva esposa Elo commuten amb el monestir de Sant Benet i Sant Valentí, màrtir, i el seu abat, Ràmio, una mujada de vinya que tenen al comtat de Manresa, al Coll, al vinyar de Bonfill de Merlès, per una altra vinya erma. [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1292.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 445, pàg. 503, ex **O**.

S. F. N 42¹

Minorisa¹

d. 1018.¹ [*1018*. ratllat, amb llapis]

1019 25-I¹ [a sota, amb llapis]

Comutacio del Abat de Sant Benet ab tal Otger=Manrresa; al Coll de bono filio=¹

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC _SF_

LLIGALL ____ N°. 70

1

BAGES¹ [estampat]

N¹ [estampat]

n. 1292¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Odger, [sic] et uxori mea Elo, comutatores sumus ad domum Sancti Benedicti uel Sancti Ualentini martiris, siue domno Ramione, abba, et cuncta congregacione Sancti Benedicti. Per anc scriptura comutacionis nostra comutamus nos ad domum Sancti Benedicti et abbati presentis et cuncta congregacione modiata I de uinea nostra propria, qui nobis aduenit ad me Ogdario per yenitori meo et ad me Elo per meum decimum siue per quascumque uoces. Et est ipsa uinea in comitatum Minorisa, ad ipso Collo in uineariorum de Bonefilio de Merles. Et affrontat: de orientis in strata publica; de meridie in uinea de Sancti Benedicti; de hocciduo in uinea de me, comutatore; de circi, similiter, in uinea de me comutatore. Quantum infra istas III^{or} affrontaciones includunt, sic comutamus uobis ipsa uinea modiata I obtima, pro alia uestra erma, propterea sic tradimus ad domum Sancti Benedicti et abbati presentis et cuncte congregacioni ut plenam et liberam potestatem abeatu uel abeant ad facere quod uolueritis ad proprium. Quod si nos comutatores aut ullusque homo qui contra ista carta comutacione uenerit aut uenerimus uel uenerit non hoc ualeat uindicare set componat in duplo cum omnem suam inmeliorationem. Et in antea ista carta comutacione firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta comutacione VII Kalendas Februarii anno XX° III regnante Radberto rege.

Sig+num Odger. Sig+num Elo, qui ista carta comutacione fecimus et firmauimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Miro. Sig+num Guadal. Sig+num [...]

Ermenardus, leuita et sacer, qui ista carta comutacione scripsit et sub (*signe*) die et anno quod supra.

14¹

1. *Dos forats petits al marge esquerre, que degueren ser fets per a passar-hi un cordill. L'11 d'octubre de 1022 Ermesenda, comtessa de Barcelona, Girona i Osona-Manresa, havia empenyorat al seu fill, el comte Berenguer Ramon I, els castells que tenia als comtats d'Osona i Barcelona, com a garantia de l'acord de pau signat entre ambdós. Entre aquests castells hi entraven també els de Lluçà i Merlès (castro Lucan et Merles). [FELIU, Gaspar - SALRACH, Josep M., dirs., Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona de Ramon Borrell a Ramon Berenguer I. Vol. I, pàg. 467]*

Venda. *Gerberga, [= Giberga] dona, que anomenen Bonamoça, ven a Godmar [= Gomar] i la seva esposa Guinedella una peça de terra conreada i erma al comtat d'Osona, al terme de Tona, al Prat, [actual municipi de Tona, comarca d'Osona] pel preu de quatre sous i mig.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1293.

k[arta] de tonna¹

Tona¹

U. N. 178¹

N 107.¹

tona¹

1022¹ [ratllat, amb llapis]

1019 3-II¹ [al damunt de 1022, escrit amb llapis]

n. 1293¹ [escrit amb llapis]

In Dei nomine. Ego Geriberga, femina, que uocant Bonamoza, uinditrice sum tibi, Godemar, et uxor tua Guidenel, emtores. Per hac scriptura uindicionis me uindo uobis pecia I de terra culta et erma, qui mihi auenit de ienitores meos. Et est ipsa terra in comitatum Ausona, in terminio de Tonda, in locum ubi dicunt ad ipso Prado. Et afrontat, ipsa terra: de orient in terra de Seniofredus; de meridie [*mrie*] in ipso torent [*torēt*] qui discurit per tempus pluuiarum; de occiduo in tera [*trā*] de ego, femina, uel eres suos; de circi in ipsa strada [*strad*^q] qui pergit ubique. Quantum infra istas afrontaciones includunt, sic uindo uobis [*sic*] ipsa tera [*trā*] ab integrum, cum exio uel regresio suo, in propter precium sol[o, inutilizada per un borró]idos IIII et medio. Et est manifestum. Et de meo iuro in uestra trado dominio et potestatem a tuum [*tū*] propium, [*sic*] a faciendum quodcumque uolueritis. Quod si [*nos, ratllat*] me uindi[tores, ratllat]trice aut ullusque omo qui contra ista uidicione [*sic*] uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed compona in duplo cum sua melioracione. Et in atea [*sic*] ista karta uindicione firmanea [*sic*] omnique tempore.

Facta ista uindicione tercio nonas februarii ano [*sic*] XXIII regnante Ratbertus rege.

S+num Geribega, [*sic*] femina, qui uocant Bonamoza, qui ista uindicione fecit et firmavit et firmare roguit [*sic*]. S+num Anguncia. S+num Oliba. S+n Ermenisclo S+num Gisado S+num Sendredo

UNFREDUS, Sacer (*signe*) scripsit et die et ano [*sic*] quod supra.

1. *Tinta força esvaïda, segurament contemporàniament al seu escrit, per tal com algunes lletres, totes menys una, que és al marge dret, del marge esquerre (anvers) foren repassades amb tinta del mateix tipus i color.* S+num Anguncia, encara que sembli autògraf, podria ser escrit en aquest segon moment, per tal com la coloració de la tinta és la mateixa, i a més és escrit damunt la g a S+num Geribega, [*sic*] femina. Petit forat al marge esquerre, (*anvers*) i, un altre de major grandària, però que no afecta cap lletra, a la part inferior, tocant al marge extern, vers l'angle dret (*anvers*). Encara un tercer forat, aquest molt petit, damunt num a S+num Oliba.

Venda. *Bonfill i la seva germana Quixol venen a Senfred [= Sinfreu] un alou al comtat de Manresa, al terme de Santa Maria, a Navarcles, [actual municipi de Navarcles, comarca de Bages] pel preu de deu mancusades.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1294.

N[AVAR]COLAS¹

N. N°. 206.¹

audiuit domine¹ [*dn(e?)* -la *n*, amb signe d'abrev. damunt-]

1018.¹ [ratllat, amb llapis] **Navarcles.**¹

Venda entre particulars de alodios en Navarcles.¹

Arxiu de casa GUITART
TOMO ___ PLÉC 12
LLIGALL _____ N°. 359
 _____¹

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹ [segell estampat]

n. 1294¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Bonofilio, et sorori mea Chixolo, femina, uinditores sumus tibi, Seniofredo, emptore. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus tibi alodem nostrum probrium, [sic] id sunt chasas cum solos et superpositos et curtes et ortis, ortalibus, terras et uineas, chultas uel ermas, cum omni genera arborum, aquis aquarum, ueductibus et reductibus, qui nobis aduenit de genitore uel de genitrice nostra per nostra ereditate, uel per quacumque uoce. Et est, ipsa hec omnia suprascripta, in comitatum Manresa, in apendicio Sancta Maria, in locum que dicunt in Nauarchulas. Et afrontat, ipsa hec omnia suprascripta: de parte orientis in sumitate serre quem dicunt ad ipsa Buada, uel ad ipsa torre de Mirone; et de meridie in sumitate serre qui est super Uillarara; et de occiduo in flumine Lubrigado; et de circi in rio Challeros. Quantum infra istas afrontaciones includunt, sic uindimus tibi ipsa hec omnia suprascripta, ipsa nostra hereditatem [sic] ubi inuenire potueris, totum ab integrum, cum exis uel regresis earum, in propter precium manchosadas decem [Xm] in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uera [sic] iamdicta ipsa hec omnia superius scripta, de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestatem ad omnia que uolueris facies oprobrium. [sic; en lloc de *ad proprium*] Et si nos uinditores, aut ullusque homo qui ista carta uindicionis inquietare uoluerit, in duplo tibi componere faciat. Et in antea [es deixa *ista carta uindicionis*] firma permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta carta uindicionis Nonas Marci anno XXIII regnante Rotberto rege.

Sig+num Bonofilio. Sig+num Chixolo, femina, qui ista carta uindicione fecimus et manus nostras firmauimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Galinno. Sig+num Uuitardo. Sig+num Uuifredo.

DACHO, SACER, qui ista carta uindicione rogitus scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Pergamí en gairebé perfecte estat de conservació, almenys pel que fa al text, si bé hi ha algunes taques d'humitat, que afecten parts del pergamí, tant del revers com del recte, si bé molt*

lleugerament. Petit forat a l'angle superior dret (anvers), que afecta parcialment les lletres ió al mot apendicio. Bo per a reproduir (uilla rara).

793

1019, març, 30.

Venda. *Emma, dona, ven a Sunyer i la seva esposa Justosa una peça de terra al comtat de Manresa, al terme de Marfà, al Coll, [terme de Marfà, actual municipi de Castellcir, subcomarca de Moianès, comarca de Vallès Oriental] pel preu d'onze dinerades.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 1295.

En lo comptat de Mandresa en lo terma de Marffa.¹

G N°. 192.¹

N 151.
segons lo Indice nou¹

Mafà.¹ [sic]

1019¹ **30-III**¹ [30-III, al costat, escrit amb llapis]

Venda entre particulars en Marfá.¹

Arxiu de casa GUITART
TOMO ___ PLÉC 10
LLIGALL _____ N°. 228¹

n. 1295¹ [escrit amb llapis]

In [nomine Domini. Ego Emmo, femina, uinditrice sum uobis,] Suniario, et uxori sue Iustusa, emtores. Per ahnc scriptura uindicionis meę uindo uobis pecia I de terra, culta uel erma, qui mihi aduenit per ienitores meos, et per quacumque uoce. Et est, ipsa terra, in comitatum Minorisa, in termine de Marfano, ad ipso Colo. Et afrontat, ipsa terra: de orient in terra de Liuila et suos eres; de meridie et de occiduo in terra de nos comparatores; de cerci in terra de Sancio. Quantum in istas afrontaciones includunt, sic uindo uobis ipsa terra sicut ego piduuauí ab integre, cum exio uel regresio earum, in propter precium dineradas XI. Et nichil exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta terra, de meo iure [sic] in uestro trado dominio et potestate ad proprium. Quod si ego uinditrice aut ullusque ommo [sic] qui contra ahnc ista carta uindicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set [sic] componat ipsa terra in duplo cum omnem suam inmeliore. Et in antea ista uindicione firma permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta carta uindicione III Kalendas Aprilis anno XXIII regnante Radeberto rege.

Sig+num Emmo, qui ista uindicione feci et testes firmare rogauí. Sig+num Miro. Sig+num Atila. Sig+num Ichila.

Addus, sacer, qui ista uindicione scripsit et (*signe* -estel de cinc puntes-) die et anno quod supra.

1. Pergamí malmès, tant per desaparició de la part superior esquerra (anvers), de manera que cal reconstruir el començament del document (entre claudàtors), com per taques d'humitat. Dos forats petits al marge esquerre. (anvers)

L'equivalència d'aquest document a l'index elaborat el segle XVIII no és correcta (el núm. 151 correspon a una venda feta el 10 d'octubre del 912 a favor de Sala, el fundador de Sant Benet de Bages, a Vallors -ACA, Sant Benet de Bages, Monacals - Universitat, lligall 75, Indice Nou del Calaix 18, núm. 151, f. 66 r.-).

794

1019, abril, 25.

Venda. Oniscle i la seva esposa Guilsenda, [= Elisenda] i Enegó, venen a Sendred [= Sindreu] i la seva esposa Orfeta mitja mujada de vinya al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu d'un mancús, a pagar en coses que ho valguin.¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 146.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 446, pàg. 504, ex O.

B N°. 474¹

Montpeita¹

Venta de tierras

Año. 13. de Radberto¹

1018.¹

Venta â favor de Sendredo de una semodiata de viña en Monpeytà.¹

25-IV-1019¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Unnisclo et uxor mea Chillesenda et Ennego, nos simul in unum uinditores sumus uobis Sendred et uxor mea Horfeta, [sic] emtores. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus uobis semodiata I de uinea nostra propria, qui nobis aduenit per complantacione. Et est ipsa uinea in comitatum Minorisa, in Montepetano. Et affrontat ipsa uinea: de oriente in terra uel in uinea de Sancti Benedicti; de meridie in uinea de nos comparatores; de occiduo in terra qui fuit de Seniofred; de circi in uinea de nos comparatores. Quantum infra istas affrontaciones includunt sic uindimus nos uobis ipsa uinea, totum ab integrum, cum exio uel regressio, in propter precium mancosso I in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa uinea de nostro iuramus in uestro tradimus dominio et potestate affacere [sic] quod uolueris. Quod si nos uinditores aut ullusque omo [sic] qui contra hanc ista carta uindicione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set [sic] componat ipsa uinea in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindicio firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta ista carta uindicio VII Kalendas Mai anno XX^{mo} III regnante Radberto rege.

Sig+num Unnisclo. Sig+num Chilsenda. Sig+num Ennego, qui ista carta uindicione fecimus et firmuimus et firmare rogauimus.

Sig+num Loddric. Sig+num Lanfred. Sig+num Willelmus.

Ermengaudus, presbiter [raspat], qui ista carta uindicione scripsit et sub (*signe*) die uel anno quod supra.

1. *Caplletra inicial I, senzilla però graciosa (bona per a reproduir). Pergamí malmès en alguns llocs per taques d'humitat i un lloc raspat (just després de la paraula presbiter, darrera el nom de l'escrivà -on sembla que hi seguia et i potser monachus ?-). Malgrat tot, aquestes tares afecten poc la comprensió del text.*

795

1019, maig, 23.

Venda. *Pedró ven a Mir i la seva esposa Elvira una terra al costat dels casals i dues peces de vinya amb arbres al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] prop del riu de Sant Fruitós, [riu d'Or/Riudor/Ridor, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu d'onze sous.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1296.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 447, pàg. 505, ex **O**.

S fructuosi¹

S. F N°. 155.¹

1018.¹ [ratllat, amb llapis] **S Fructuos.**¹

1019 23-V¹ [a sota, escrit amb llapis]

1019¹ 30-III¹

Venta inter laicos cerca el Rio de S. Fructuos.¹

Venda inter laicos en St. fructuos¹

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ **PLÉC SF**

LLIGALL _____ **N°.** 69.
₁

n. 1296¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Pedro, uinditor sum uobis, Mir, et uxor mea Aduira, emptores. Per hanc scriptura uindicione me uindo uobis terra aput [=al costat dels] casalibus et pecias II de uineas cum arboribus. Et est, ipsa hec omnia, in comitatum Minorisa, prope rio Sancti Fructuosi. Et affrontant: de orientis in terra de me, comparatore; de meridie in alueo Lubricato; et de occiduo in roca de Bonefilio; et de circii in roca fundata. Quantum infra [*infra*] istas IIIor affrontaciones includunt, sic uindo uobis mea ereditate, ab integrum, cum exio et regresio suo, in propter precium solidos XI. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia de meo iure in uestro trado dominio et potestatem. Quod si nos uinditores, aut ullusque homo qui contra ista carta uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat in duplo cum omne sua

inmelioracione. Et in antea ista carta firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista carta decimo [*Xmo*] Kalendas Iunii anno XXIII° regnante Rauberto rege.

Sig+num Pedro, qui ista carta uindicione feci et firmaui et testes firmare rogauit. Sig+num Marcucio. Sig+num Morato. Sig+num Ollomar.

Uuitardus, clericus, qui ista carta uindicione scripsi et sub (*signe*) die et anno quod supra.

15¹

1. *Dos forats, a la part inferior, que no afecten cap lletra. Tira d'engrut al marge esquerre (anvers). He interpretat una terra al costat dels casals, i no una terra als Casals, [antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] per les afrontacions i per la coherència, el sentit de la frase, per tal com el locatiu va al final de la descripció, i aquest és el riu de Sant Fruitós, l'actual riu d'Or/Riudor.*

796

1019, maig, 27.

Venda. *Guisla, [= Guilla, Guillema] que anomenen Belluça, ven a Sentell i la seva esposa Quinverga un alou al comtat de Manresa, al terme del castell d'Òdena, [actual municipi d'Òdena, Conca d'Òdena, comarca d'Anoia] pel preu d'una unçada, a pagar en coses que ho valguin. Amb la condició que ho tinguin en homenatge del senyor Mir i la seva descendència i no hagin de fer cap servei ni obra, només pagar el delme.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 75.

Venditiones inter laycos¹

T N°. 104.¹ [precedit de quatre aspes, dues a dalt i dues a baix]

Odena.¹

1019.¹ [aquestes tres línies subratllades són de la mateixa mà]

Venta de unas tierras de Odena.¹

B

N° 75¹ [B N° 75 en doble subratllat -vegeu: Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, núm. 64-]

65 A¹ [escrit amb llapis]

Archivium Montisserrati¹ [segell estampat]

B.B. n. 75¹ [escrit amb llapis]

139¹ [a l'angle superior esquerre del revers i en lletra molt menuda]

In Dei nomine. Guisla, que uokant Beluca, uinditores [sic] sumus tibi Sentelle et uxor tua Chinuerga. Per hanc scriptura uindictionis mee uindo uobis kasalibus et ipsum meum alaudem, cultum uel eremum, et fontem qui ibidem est, totum ab integrum, qui mihi aduenit per uiro

meo uel per meum decimum. Et est hec omnia in komitatum [sic] Minorisa, in termine kastrum Odena. Qui affrontat [at, tacat. La tinta s'havia acabat; suca de nou i segueix] hec omnia: de orientis in terra de Enguncia; de meridie in terra de Galindo; de occiduo in terra de Galindo; de circi in terra de nos comparatores. Quantum infra istas omnes affrontaciones includunt sic uindo namque uobis ista hec omnia superius scripta cum exiis uel regressiis earum ad uestrum plenissimum proprium, in propter precium unciada [sic] una in rem ualentem et nikil [sic] exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia que ego uobis uindo de meo iuro in uestro trado dominio et potestate ad uestrum plenissimum proprium. In tale racione ut hominaticum teneas de domno Mirone uel posteritas sua. Et exinde alium seruicium non facias nec nulla opera exceptus ipsa decima. Quod si ego uinditrice aut ullusque uiuentis homo qui hoc inquietare temptauerit non hoc ualeat uendikare [sic] set [sic] componat uobis in duplo cum omnes illorum inmelioraciones. Et in antea ista karta uindictio firma et stabilis permaneat modo uel ultra.

Facta ista karta uindictio VI Kalendas Iunii anno XXIII regnante Radeberto rege.

Sig+num Guisla que uokant Beluca, qui ista uindictione fecimus [sic] et testes firmare rogauimus [sic]. Sig+ Eizo. Sig+ Oliba. Sig+ Uuitardo.

Ermenardus, sacer, qui ista karta uindictione scripsi et (*signe*) die et anno prefixo.

1. *Caplletra inicial I ricament decorada, que arriba gairebé a baix de tot (bona per a reproduir). Al marge esquerre del text, alineada amb la caplletra, verticalment, hi ha unes paraules que no es poden llegir perquè la tinta s'ha esvaït molt. Forat al marge esquerre (anvers), que devia servir per a passar-hi un cordill. L'estat de conservació del document és bo, i seria interessant de reproduir-lo perquè, a més, es pot veure el procés d'escriptura, amb tinta: les tres primeres línies i mitja van ser escrites amb la ploma gairebé sense tinta, i es va acabar bruscament quan acabava d'escriure la paraula affrontat. En escriure at la tinta es vessà, de manera que el traç quedà engruixit; si fins aquí la tinta és més clara, quan torna a carregar la coloració de la tinta i el contrast ja són més apropiats. Morfològicament, és de destacar l'ús de la k.*

Uns anys després, l'11 d'octubre de 1022, Ermesenda, comtessa de Barcelona, Girona i Osona-Manresa, empenyoraria al seu fill, el comte Berenguer Ramon I, com a garantia de l'acord de pau que havien signat, entre d'altres castells que tenia als comtats d'Osona i Barcelona, el castell d'Òdena (castrum Odena). [FELIU, Gaspar - SALRACH, Josep M., dirs., Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona de Ramon Borrell a Ramon Berenguer I. Vol. I, pàg. 467]

797

1019, juny, 7.

Venda. *Mir, Goldric, [= Galdric/Galderic] Gescafred i un altre Mir venen a Guitard [= Guitart] cinc peces de terra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de quatre mancusos d'or bo.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 147.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 448, pàg. 506, ex **O**.

cartes de bages IIII¹

S.B. N° 476¹

Monpeita¹

1018.¹

Venta à favor de Uvitardo [sic] de una pieza de tierra en Monpeytà¹

7-VI-1019¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Mirone et Goltrigo et Gishafret et alio Mirone, nos simul in unum uinditores sumus tibi Vuitardo, leuita, emtore. Per hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus tibi pecias V de terra complantata et pecia I de terra, qui nobis aduenit per comparacione uel per quacumque uoces. Et est hec omnia in comitatum Minorisa, in locum que dicunt Montepetano. Et afrontat hec omnia: de orientis in uinea de Ramio; et de meridie in uinna de te emtore; de occiduo in costa erma; et de circi in uinea de te emtore. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindimus tibi ipsa hec omnia, totum ab integrum, cum exio et regresio suo, in propter precium manchosos IIII de auro [la u, sobrelineada] obtimo. Et est manifestum. Quem uero iampredicta ipsa hec omnia de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestate ad omnia que facere uolueris. Quod si nos uindit[ore]s aut ullusque omo qui contra hanc ista carta uindiccionem uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindiccare set [sic] componat ipsa omnia in duplo cum [omnem] suam inmelioracionem. Et in antea ista carta firma permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta carta uindiccionem III Idus Iunii anno XX^{mo} III regnante Rad[eb]erto rege.

Sig+num Mirrone [sic]. Sig+num Goltrigo. Sig+num Giscafredo. Sig+num alio Mirrone [sic], qui ista carta uindiccionem fecimus et firmari rogauimus.

Sig+num Moratone. Sig+num Onofret. Sig[+num Do]lchido.

SENIOFREDUS, sacer, qui ista carta uindiccionem [ne scripsit die et] (*signe*) anno quod supra.

1. Pergamí malmès, per una gran "ratada" a la part inferior i dos forats més; la tinta és força esvaïda. Afecten poc la comprensió del text.

798

1019, juny, 24.

Venda. *Esclua ven a Odevagre, [= Avagre, Vagre] i la seva esposa Llobeta una vinya al comtat de Manresa, al [terme del] castell de Montdony/Montdó, a Calmeixs, [cal Biosca -mas-, parròquia de Castelltallat, actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages] pel preu de dos mancosos i mig.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1297.2.

De manresa¹

Castelltallat.¹

1018.¹ [ratllat, amb llapis]

1019 24-VI¹ [a sota, escrit amb llapis]

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹ [segell estampat]

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC 02

LLIGALL __Ca [escrit amb llapis] ___ N°. 114 [damunt 13, escrit amb llapis]

n. 1297¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Escluua, uinditor sum uobis, Oduagro, et uxor sua Lobeta, emtores. Per ista scriptura uindicionis me uindo uobis ipsas meas ereditates de ipsa uinea qui mihi aduenit de genitores meos uel per omnesque uoces. Et est in comitatum Minorissa, in castrum Montdonno, in Calmegos. Et afrontant, ipsas meas ereditates: de orient in torent; de meridie in uineas [*uieas*, amb la *i* sobrelineada] de Bonefilii uel suos eres; de occiduo in sumasera; de circii in ipsa strada. Quantum in istas affrontaciones includunt, sic uindo uobis ipsas meas ereditates uel meas uoces, quantum ibi abeo uel ereditare debeo, totum ab integrum, cum exios et regresios earum, in propter precium mancossos II et medio. Et est manifestum. Quod si ego uinditor, aut ullusque omo qui contra ista uindicio uenerit pro inrumpendum non hoc ualead uindicare set componamus in duplo. Et in antea ista uindicio firma stabilis [es deixa *permaneant*] omnique tempore.

Facta uindicio VIII Kalendas Iulii anno XXIII regnante Radberto rege.

S+ Esclua, qui ista uindicione fecit et testes firmare rogauit. S+ Ermofret. S+ Seniofret. S+ Eichardo.

Oliba, sacer, scripsit et (SS) die et anno quod supra.

1. *Aquest document núm. 797 -1019, juny, 24- (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1297.2) comparteix el mateix pergami amb el document núm. 775 -1018, maig, 3- (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1297.1) redactat de la mà d'un altre escrivà, si bé ambdós documents comparteixen els actors, -el venedor i el comprador són els mateixos, si bé en el primer hi apareix també l'esposa del comprador- i el fet que ambdues vendes afecten terres del terme del castell de Montdó/Montdony o Castelltallat (parròquia de Castelltallat, actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages).*

799

1019, juny, 25.

Testament. *Senfred [= Sinfreu] disposa el seu testament i nomena marmessors: Alomar del Toneu; [el Toneu -mas-, actual municipi d'Oristà, subcomarca de Lluçanès, comarca d'Osona] Sendred [= Sindreu] de Bassí; [Bassí -mas-, la Torre d'Oristà, actual municipi d'Oristà, subcomarca de Lluçanès, comarca d'Osona] Guillem del castell de Merlès; [actual municipi de Santa Maria de Merlès, subcomarca de Lluçanès, comarca de Bages] Bernat, germà seu; Dac, sacerdot de Santa Eulàlia [parròquia de Santa Eulàlia de Pardines, actual municipi de Prats de Lluçanès, subcomarca de Lluçanès, comarca d'Osona] -que, a més, actua de notari- i Gerberga, [= Giberga] la seva esposa. Actuen com a testimonis: Guisad, Guitard i Guifred. [= Gifreu] Disposa donar l'alou de Coromines, [la Coromina -mas-, la Torre d'Oristà, actual municipi d'Oristà, subcomarca de Lluçanès, comarca d'Osona] que havia comprat a Adaled [= Adelaida] de Sant Martí, [de Merlès] a Santa Maria [actual municipi de Santa Maria de Merlès, subcomarca de Lluçanès, comarca de Berguedà] per a remei de la seva ànima, amb la condició que el tinguin els seus fills mentre visquin i donin la tasca a Santa Maria ells i els seus fills; si morissin abans que tinguessin fills, que sigui per a remei de la seva ànima. L'alou que té al Bages, a Socarrats, [actual municipi de Sallent, comarca de Bages] i l'alou que té a Osona, a Tona, [actual municipi de Tona, comarca d'Osona] vol que en facin donació a la seu de Sant Pere de Vic, per a remei de la seva ànima. La mujada de vinya de Bassí, [Bassí -mas-, la Torre d'Oristà, actual municipi d'Oristà, subcomarca de Lluçanès, comarca d'Osona] que havia comprat a Adaled [= Adelaida] de Sant Martí, [de Merlès]*

vol que en facin donació a Santa Maria. La mujada de vinya de prop del riu de Calders, [actual municipi de Calders, comarca de Bages] la peça de terra que havia adquirit per bescanvi a Radulf, [= Rodolf, Raül] i la vinya de Vilaclara, [Vilaclara -vila desapareguda; mas-, parròquia de Sant Martí de Torroella, actual municipi de Sant Joan de Vilatorrada, comarca de Bages] prop del riu de Vinyamala, [= riera de Bellver -assenyalava el límit nord-occidental del terme de la ciutat de Manresa-] vol que en facin donació al monestir de Sant Benet de Bages i a Sant Valentí, per a remei de la seva ànima. La vinya de la font de Rodal, prop de la vinya d'Amalric, a Pardines, [parròquia de Santa Eulàlia de Pardines, actual municipi de Prats de Lluçanès, subcomarca de Lluçanès, comarca d'Osona] vol que sigui per a remei de la seva ànima. Els altres alous que té, i els alous de Tresvics, [parròquia de Sant Joan d'Oló, actual municipi de Santa Maria d'Oló, comarca de Bages] Relat, [actual municipi d'Avinyó, comarca de Bages] Terradelles [Sant Miquel de Terradelles, actual municipi de Santa Maria de Merlès, subcomarca de Lluçanès, comarca de Berguedà] i Navarcles, [actual municipi de Navarcles, comarca de Bages] excepte l'heretat de les seves germanes, vol que siguin per a la seva esposa Gerberga [= Giberga] i pels fills comuns d'ella i d'ell. Si la mare es portés bé amb els fills i els nodris, que tingui dits alous amb ells. Després, dits alous siguin per als fills, i l'esposa es quedi amb l'alou de Navarcles i la vinya que dit testador havia comprat als fills d'Ermenard i Nampi. Després del seu decés, passi tot als fills, si bé, en cas que no visquessin, hauria de passar al monestir de Sant Benet i a Sant Valentí, per a remei de la seva ànima. Els alous de Tresvics [parròquia de Sant Joan d'Oló, actual municipi de Santa Maria d'Oló, comarca de Bages] i Relat, [parròquia de Santa Eugènia de Relat, actual municipi d'Avinyó, comarca de Bages] en canvi, la meitat vol que siguin per al monestir de Santa Maria de Ripoll, i, l'altra meitat, per a la seu de Sant Pere de Vic, per a remei de la seva ànima i les ànimes dels seus pares. De dos cavalls que té, disposa que en facin vendre un i reparteixin el seu preu de la manera següent: dos mancusos d'or a Santa Eulàlia, [actual parròquia de Santa Eulàlia de Pardines, actual municipi de Prats de Lluçanès, subcomarca de Lluçanès, comarca d'Osona] per a remei de la seva ànima; un mancús a Dac, sacerdot; tres mancusos a Adalgarda, germana seva; la resta per a remei de la seva ànima. L'altre cavall, amb fre blanc, vol que sigui també per a remei de la seva ànima. A Adaled, [= Adelaida] germana seva, li dóna una egua. L'altra egua, vol que la facin vendre, i, del preu obtingut, donin l'annona [= cereal, especialment blat] a Queruç. Els bous i els ases siguin per als seus fills. Els bens, porcs, oques i gallines que hi hagi a la seva estada, que siguin per a l'esposa i els fills. Tots els mobles, dues parts per a l'esposa i els fills i una tercera part per a la seva ànima. El pa i del vi que hi hagi, la meitat per a remei de la seva ànima. L'alou de Salelles [Salelles -mas-, la Torre d'Oristà, actual municipi d'Oristà, subcomarca de Lluçanès, comarca d'Osona] per a Bernat, germà seu.¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1298.

a. Regest de vers 1914-1936: SOLÀ I MORETA, Fortià, *El monestir de Sant Benet de Bages*, pàgs. 139 i 140, ex **O.**²

b. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 449, pàg. 507-508, ex **O.**

Calders¹

T N° 301¹

A tona¹

Testamentum de Seniofredo¹

carta de tres vicos¹

Calders.¹1019.¹

testamento de Seniofredo en el que lega al Monasterio de Bages una modiata de viña cerca el Rio Calders, y una pieza de tierra, que trocó con Radulfo, y una viña en Vila Clara; y si mueren sus hijos sin succesión dexa al Monasterio los alodios de Navarcles. Hecho à 7 de las Calendas de Julio, año XXIII de Roberto Rey.¹

n. 1298¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Seniofredus timeo ne subitanea morte michi [sic] ueniat. Sum mea memoria plena et mea loquela integriter, et facio meum testamentum, et spero in misericordia Dei, et cupio peruenire ad aulam ianuamque paradisi. Et rogo ut sint helemosinarii mei, id est: Ellemar de Tolneo; et Sendredo de Bassilo; et Guilelmo de ca[st]ro [M]erlense; et Bernardo, fratri meo; et Dacho, presbitero de Sancta Eulalia; et Gerberga, uxori mea. Precor uos, mei manumissores, ut sicut rationem retdituri estis in diem iudicii, ut Deus miserabilis sit de uestra delicta. Si mors mihi aduenerit ante quam alium testamentum faciam, plenam potestatem abeatis aprehendere et distribuer[e] omnia que abeo, propter Deum et remedium anime meę, sicut ego in Domino confido et in uobis spero. In primis, ipsum meum alaudem que uocant ipsa Connaminas, que ego comparauí de Adalez de Sancto Martino, remaneat ad Sancta Maria pro anima mea, in talę conuentum que teneant filii mei in uita illorum, et donent ipsa tascha ad Sancta Maria, et illi et infantes illorum. Et si illi mortui fuerint ante quam infantes abeant, remaneat pro anima mea. Et alium alaudem que abeo in Baies, in locum que uocant Soccarrads, casas cum terras et uineas, et ipsum alaudem que abeo in Osona, in locum que uocant a Tonna, casas cum terras et uineas, cum omnia genera arborum, carta faciatis ad Sanctum Petrum sedis in Uico, pro anima mea. Et ipsa modiata de uinea que est in Bassilo, que ego comparauí de Adalez de Sancto Martino, carta faciatis ad Sancta Maria que est fundata. Et ipsa modiata de uinea que est prope ipso riuo de Callers. Et ipsa pecia de terra que excamiauí ad Radulf [= Rodolf, Raül]um, carta faciatis ad Sancto Benedicto cenobii de Baies uel ad Sanctum Valentinum, pro anima mea. Et ipsa uinea que abeo in uila Clara, prope ipso riuo de Uinnamala, similiter remaneat ad Sancto Benedicto, pro anima mea. Et ipsa uinea que abeo ad fonte de Rodallo, prope ipsa uinea de Amalrrico, in Pardineso, pro anima mea. Et ipsos alios meos alaudes que abeo: casas cum solos et suprapositos et curtes, terras et uineas, cultas uel ermas, cum omni genera arborum, et ipsos alaudes de Tresuicos uel in Rilad aut de Terradeles, uel in Nauarculas, exceptus ipsa hereditate de sorores meas, totum alium meum alaudem ubi inuenire potueritis remaneat ad Gerberga, uxori mea, et ad filiis meis et suis qui sunt procreati de me in illa. In tale conuentum que si bene se contrauerit et nutrierit ipsos nostros infantes, teneat ipsos alaudes suprascriptos cum illis dum illi tales fiant que illis teneant. Postea quando illi prendiderit istos alaudes suprascriptos, remaneat ad uxore mea ipsos alaudes in Nauarculas et uineas que ego comparauí de filiis Ermenard uel de Nampio. Post obitum suum remaneat ad filios meos qui sunt procreati de me in illa. Et si ipsos nostros infantes non uiuunt et Deus morte dederit illis, que non potuerint tenere ipsos alaudes de Nauarculas cum casas et terras et uineas, remaneat ad Sancti Benedicti et ad Sancti Valentini, pro anima mea. Et ipsos alios alaudes que sunt suprascripti in Tresuicos uel in Relad, remaneat ipsa medietate ad Sancta Maria de Riuopullo et alia medietate ad Sancti Petri sedis Uico, pro anima mea uel pro animas de genitore u[el] de g[e]nitricem mea. Et ipsos cauallus duos que abeo, ipso uno cauallo uendere faciatis et de ipso precio donare faciatis ad Sancta Eulalia mancosos II de auro, pro anima mea, et a Dacho, presbitero, mancosos I. Et de precio de isto cauallo suprascripto donate a Adalgards, sorore mea, mancosos III de auro, alio precio pro anima mea, et ipso alio meo cauallo, cum freno, blanc. Et Adalez, sorore mea, ipsa mea egua. Et alia egua uindere faciatis et de ipso precio retdere faciatis ipsa annona ad Cheruco. Et boues et asinos remaneat ad filios meos. Et ipsas oues et porcos et ouchas et gallinas, remaneant in mea mansione et ad uxore et filiis meis. Et de omne mobile, duas

partes remaneat ad uxore mea et filiis meis, tercia parte pro anima mea. Et de pane et uino que abemus, ipsa medietate donate pro anima mea. Et ipsum alaude de Saleles ad Bernard, fratri meo. Faciant karta ipsi manumissores.

Factum hunc testamentum VII Kalendas Iulii anno XX^oIII^o regnante Rodberto rege.

Sig+num Seniofredo, qui istum meum testamentum rogauit scribere et firmaui et testes firmare rogauit. Sig+num Guisad. Sig+num Guitardo. Sig+num. Guifred.

Dacho, sacer, notarius adque manumissores, qui istum testamentum rogatus scripsi et (signe) die et anno quo supra.

1. *Una trentena de foradets fets amb punxó que voreja tot el marge esquerre (anvers) del document, amb resta de cordill en dos dels petits forats.*

Dos forats més grans, també circulars, fets modernament amb màquina de foradar, a la part inferior esquerra (anvers). Diversos petits forats escampats pel text: quatre de rodons, molt petits, que no afecten el text, i dos de més grans, allargassats, que sí, encara que els mots afectats es poden refer (les lletres entre claudàtors): u[el] de g[e]nitrice.

A la part superior (anvers), alguns fragments la capa superior del pergami s'ha deteriorat, i que afecta les lletres entre claudàtors de les paraules: ca[st]ro [M]erlensse i distribuer[e].

Més d'una dotzena de sècs verticals i tres d'horizontals, segurament fruit del procés d'elaboració del pergami.

Damunt de la invocació inicial In nomine Domini, posteriorment, s'hi afegí una creueta, feta en una tinta de coloració negra i amb una altra ploma, de traç més prim; concretament tot seguit, i per damunt, la n d'In.

Fins a la segona meitat del segle XI, el gran terme del castell d'Oristà, documentat des del 908, incloïa els termes dels castells d'Olost, Tornamira, el Toneu i Cirera, a més dels termes de les parròquies de Santa Eulàlia de Pardines i Sant Genís de Caràüll [Catalunya Romànica, vol. III, Osona II, 1986, pàg. 444-445].

2. *Mossèn Fortià Solà (cf. a) invoca aquesta donació de Senfred d'una mujada de vinya prop del riu de Calders a favor del monestir de Sant Benet de Bages i de Sant Valentí, juntament amb la peça de terra que havia adquirit per bescanvi a Radulf, i la vinya de Vilaclara, prop de la riera de Bellver -assenyalava el límit nord-occidental del terme de la ciutat de Manresa-, com la primera de les últimes voluntats de particulars de la parròquia de Calders que beneficien els monjos. Anys a venir -escriví-, els llegats testamentaris dels senyors de Calders, Pere de Calders (1193), i la donació de Guillem de Calders (1208), mereixen ésser comptats entre els més decidits benefactors del cenobi.*

Tanmateix, mossèn Fortià Solà no aportà la donació que el 24 de febrer de 974, Francemir i la seva esposa Elisenda feren al mateix monestir de Sant Benet de Bages d'una vinya al riu de Calders, al terme del castell de Calders. (vegeu el document núm. 231 del Diplomatari de Sant Benet de Bages). Uns anys després que mossèn Fortià Solà escrivís el seu treball compilatori sobre el monestir de Sant Benet de Bages -el 1914, encara que no li fos publicat fins el 1955, pòstumament-, un altre historiador, Joaquim Sarret, l'inclogué en el cinquè i darrer volum de la seva obra Monumenta Historica Civitatis Minorisae, dedicat a la Història de l'estat polític-social de Manresa, en concret a la seva darrera part, amb el títol Senyoriu dels castells de la vegueria de Manresa, fruit de la seva recerca històrica sobre els castells de l'antiga vegueria de Manresa [SARRET I ARBÓS, Joaquim (1925), Monumenta Historica Civitatis Minorisae, vol. V: Història de l'estat polític-social de Manresa, pàg. 224], i també n'aportà la notícia mossèn Josep Lladó, uns anys després (LLADÓ, Josep, "Geografia comarcana. Calders", a Butlletí del Centre Excursionista de la Comarca de Bages, núm. 132 (Manresa, agost 1929), pàg. 343 -signatura: Arxiu Guitart, núm. 1, plec Cal.-). És possible que mossèn Fortià Solà no l'hagués vist, conservant-se encara a l'arxiu de casa Guitart de Manresa, que ell coneixia tan bé? Potser sí, o qui sap si distretament no l'inclogué. De fet, quan començà a redactar la seva obra, l'any 1914, ja no era vicari de Navarcles, sinó que s'estava a Centelles, força més lluny de Manresa, i l'accés a la

documentació no li devia ser tan fàcil com abans. Tampoc havia vist la publicació jurada del testament de Domnuç de Calders, de l'1 de maig de 1021, que es conservava a l'Arxiu de la Corona d'Aragó probablement des de l'època de la Desamortització.

800

1019, juliol, 10.

Venda. *Gil i Ermemir venen a Odevagre, [= Avagre, Vagre] i la seva esposa Llobeta tres peces de terra al comtat d'Osona, al terme del castell de Montdony/Montdó, als Calmeixs, [cal Biosca - mas-, parròquia de Castelltallat, actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages] pel preu de trenta sous.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1299.

a. Extracte del segle XVIII: ACA, Monacals - Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 75, Indice Nou del Calaix 18, núm. 190, f. 73 v.

O

U N.º 12¹

kastro [sic] montdono¹

Ausona¹

Nº 190¹ [90, escrit -contemporàniament- damunt 8(8?)] **segons lo Indice nou.**¹

Castelltallat, olim Montedonno¹

1019¹ 10-VII¹ [10-VII al costat, escrit amb llapis]

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹ [segell estampat]

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC _02_

LLIGALL _____ Nº. 105 [damunt 1, 15, escrit amb llapis]

n. 1299¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Gilio, et Ermemiro, uinditores sumus uobis, Oduagro, et uxor sua Lobeta, emtores. Per ista scriptura uindicionis nostre uindimus uobis pecias III de teras cultas uel ermas, et casas II cum solos et superpositos [cu]m ipsa ture et in ipso trulo, ipsas nostras ereditates, qui nobis aduenit de genitorum uel de patrum nostrum uel per omnes uoces. Et est i[n]c]o[mitat]um Ausona, in terminio de castrum Montdonno, in Calmegos. Et afronta, ec omnia suprascripta: de parte orientis in aulode de nos co[mpara]tores, siue de nostros eres; de meridie in ipso iunge[n]to; de occiduo in ipso torento; de circii in tera [terā] de nos, uinditores uel in sumitate de ipso pugol, siue in ipsa uia. Quantum infra istas afrontaciones includunt, sic uindimus uobis ipsas nostras ereditates quod ibi abemus uel ereditare debemus, totas ab integrum, cum exios et regresios earum, in propter precium solidos [sl̄dos] triginta. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia que nos uindimus, de nostro iuro in uestro tradimus dominio [dominio] potestatum. [sic] Quod si nos uinditores, ad ullusque homo qui contra ista uindicio uenerit pro

inrumpendum non hoc ualead uindichare set componamus in duplo. Et in antea ista uindicio firma stabilis [es deixa: *permaneant*] omnique tempore.

Facta uindic [sic] VI Idus Iulii anno XXIII regnante Radberto rege.

S+ Gilio. S+ Ermemiro, qui ista uindidicione [sic] fecit et testes firmare rogauit. S+ Bernucio. S+ Adrouero. S+ Ioanno.

Oliba, sacer, scripsit et (SS) die et anno quod supra.

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹ [segell estampat]

1. *Caplletra inicial I molt artística; sembla el cos d'una ballarina dansant. Forat gran a la part superior del recte, obert cap amunt i enfora. Angle superior dret malmès (anvers).*

Ús del signe gràfic 3 per transcriu els sons g i gue: Gilio, Oduagro, Calmegos, iungento, pugol, rege i rogauit. Aquest so gue és representat també per la lletra que s'assembla a una S, però més plana de dalt: integrum.

a

Castell de Mordono.

N. 190. [el 90 escrit damunt un 86, esborrat]

Any 1022.

Venda a [per entre] seculars de 3 Pessas de Terra y dos Casas en Castell Mordono. [frase afegida després]

«Consta ab Acte Clos per Oliva Sacerdot, a 6 dels Idusde Juliol, Any 26. del Reynat de Roberto Rey; Que Zilio, y Ermemiro, venen a Odvagro, y a sa Muller, 3 pessas de Terra culta, o erma, dos Casas, ab los Pisos, y Cuberts, en la Torre, y en lo Trull, que sons [sic] las herencias, quels havian vingut de sos Passats. tot lo qual está en lo Comptat de Ausona en lo Terme del Castell Mordono. (in Calmegos.) tot lo qual Afronta de part de orient ab Alou dels compradors, o de sos hereus. De Mitg Dia ab lo Vinyet; De Ponent ab lo Torrent; De Tremontana ab Terra dels Venedors, o ab la cima del Pujol. o ab lo Camí. Quant estas Afrontacions enclohuen ho vengueren per preu de 30 s.» [abreujat]

801

1019, novembre, 13.

Venda. *Agelà, levita, i la seva sogra Sesnanda, [= Sesnanna] venen a Alomar i la seva esposa Guinedella una peça de terra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, a la vila del Pujol, [el Pujol -vila i mas desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de quaranta-tres [sous, a pagar en coses que ho valguin.]¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 150.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 450, pàg. 509, ex **O**.

podol¹

1019.¹

Venta â favor de Eldemaro de una tierra en el Pozol.¹

13-XI-1019¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Igilane, leuita, et soc[r]a sua Sesenanda, uinditores sumus uobis Eldemar et uxor sua Quinedilde, emtores. Per hac scriptura uindicionis nostre uindimus uobis pecia I de terra nostra propria, qui nobis aduenit per comparacione. Et est ipsa terra in comitatum Minorisa, in Campo Bagas, in uilla Pozolo. Et afrontat ipsa terra: de orientis in istrada; de meridie in terra de Sallane; de hocciduo et de circi in terras uel in casas de domna Adalez, uicescometissa. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindimus uobis ipsa terra totum ab integrum cum exio uel regresio suo in propter precidum XXXX et III in rem ualentem. Et nichil exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa terra de nostro iuro in uestro tradimus domineo potestate ad omnia que facere uolueritis. Quod si nos uinditores aut ullusque omo qui contra hanc ista carta uindicione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista uindicio firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista carta VIIIIX Kalendas Dezember anno XXIII reingnante Raibertus rege.

IGELANUS, leuita et clericus (*signe*)* Sing+num Guillelmus. Sing+num Seniofredus. Sing+num Mirone.

Sclua, sacer, scripsit et (SS) die uel anno quod supra.

1. *Caplletra inicial I decorada. Tinta força esvaïda; cal làmpada de llum ultraviolada.*
IGELANUS, leuita et clericus (*signe*) és autògraf.

Petit forat de forma allargassada a la part superior, que afecta parcialment la paraula ipsa a Et est ipsa terra ... (a la quarta línia). Cinc sècs verticals i tres línies horitzontals, segurament originats en el procés d'elaboració del pergami; només són visibles al revers.

802

1018-1019.

Donació pietosa. *Esclua i la seva esposa Arcedònia donen al monestir de Sant Benet de Bages tres molins, excepte la tercera part que Eldesind té en dos d'ells, situats al comtat de Manresa, prop de la ciutat, al Pont, al Bullidor i a la Pila. [actual municipi de Manresa, comarca de Bages] Amb la condició que els tindran durant la seva vida, donant una solidata de cera manresana cada any, i que, després de llur mort hagi de passar als seus fills, donant tasca a Sant Benet, i no podent donar-los en feu a cap home. A més, si volguessin vendre'ls, el monestir haurà de ser consultat i, si volgués recuperar-ho, preferència de compra.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 144.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, *Albert, Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 451, pàg. 510, ex O.

Manresa.¹

1019.¹

Escluva y su Muger hacen donacion al Monasterio de un Molino y tierras en Manresa cerca el Puente, donde dicen Vullidor.¹

n 235¹ [ratllat]

M N°. 425¹

**manressa
moli al pont vell¹**

Donacio de un moli¹

1018-1019¹

In nomine Domini. Ego Escluua et uxor mea Arcedonia. Manifestum est enim quia nos simul in unum donatores sumus ad Dominum Deum Omnipotentem et ad Sancto Benedicto cenobio. Donamus ibidem uos molino I molente, cum caput aquis et sua resclosa et suos p[e]trarios cum cursu uel incurso et cum omnia adgacencias eius et cum omnia instrumenta que a molino pertinet. Et alios II mulnars, exceptus ipsa tercia parte que Ollesindus ibi abet in uno mulnare. Nostrum proprium. Qui nobis aduenit per comparatione siue per omnesque uoces. Et sunt ipsos mulnars II et ipso mulino molente in comitatu Minorisa, prope ipsa ciue, in locum que uocant ad ipso Ponte siue ad ipso Bulidor uel ad ipsa Pila. Et afrontat hec omnia supranominata: de oriente in ipso trulolo; et de meridie ultra flumen Cardosnario siue in ipsos closos; de occiduo in porta qui fuit de Sauarigo, qui est condam, et sic transiit per flumen Cardosner usque in ipso cher de Acuto; de circi qui fuit de Liuula et sic per transiit rio Merdazane, et sic uadit usque in ipso cioso qui fuit de Crispio, sacer, qui est condam. Quantum infra istas afrontationes includunt sic donamus ad Dominum Deum Omnipotentem et ad Sancti Benedicti cenobii ipsa hec omnia. In tale conventum ut in diebus uite nostre teneamus et possideamus, et per unumquemque annum donare faciamus solidata I de cera Manresana, et post obitum nostrum remaneat ad filios et filias nostras, et post illos ad alia progenia nostra qui erint iam in seculum seculi, et illi donare ei faciant ipsa tascha ad dicto cenobii [sic] suprascripto, in tale conuentu ut nullus aba nec nullus monachus licentia non abeat a donare ad nullum hominem per feo. Et si oc facere uoluit, ista scriptura non abeat firmitatem. Et si posteritas nostra qui post nos erit siue degerit fuerit non abeat licenciam nec donare nec inalienare nec comutare nec uindere nisi unus ad alter. Et si ad nos aut a posteritas nostra necessitas aduenerit, et uindere ei uolumus, ille aba aut illis monachus de predicto cenobio, illis [...] quod [...]tione de III bonisque hominibus illis donare ei faciant ipsum precium de proprietate Sancti Benedicti. Et si oc facere noluerint, illis licentiam abeant uindere ad homines qui ad Sancti Benedicti donare faciant ei ipsa tascha. Quod si nos donatores aut ullusque homo qui contra ista carta donatione uoluerit uindicare aut inquietare uel dirumpere, recomponat ipsa hec omnia in duplo cum omni sua inmelioracione. Et in antea ista carta donatione firma permaneat modo uel omnique tempore. Et qui dirumpere uoluerit cum Beelzebub principis demoniorum in claustra inferni participationem abeat. Et cum Iuda traditor Domini similiter participationem abeat in inferno inferiori.

Facta ista carta donatio X [Kalendas ? ...] anno XXIII regnante Roberto rege.

Signu+m Escluua. Signu+m Arzezonia [...], qui ista carta donationis simul in unum fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Signu+m Sesgudo. +m Lupus. Signu+m [...].

(SS) Rechosindus, subdiaconus, qui ista carta donacione scripsit.

fol. 39¹

1. Pergamí malmès per gran quantitat de taques d'humitat, algunes de les quals travessen el text de dalt a baix. Ha afectat especialment el lateral dret del recte, on a més hi ha un petit trencat. A més, té un forat a la part inferior, probablement ja existent quan es va escriure el text, a jutjar per l'esquivament que va fer l'escrivà en escriure.

803

1020, febrer, 28.¹

Venda. Guifred [= Gifreu] de Balsareny ven a la seva esposa Engilberga els castells de Castellnou de Bages [actual municipi de Castellnou de Bages, comarca de Bages] i Copons [actual municipi de Copons, Alta Segarra, comarca d'Anoia] i tots els altres alous que té als comtats de Manresa, Osona i Barcelona, excepte els alous que dona per a la seva ànima, pel preu de tres-cents sous, a pagar en coses que ho valguin.²

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 76.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 452, pàg. 511, ex **O**.

De Monte petano¹

B. N. 660¹

1000.¹

[...] **de Engilberga de castel nouo**¹

Castellnou.¹

1020.¹

B

Nº 62¹

67 M¹

B.B. nº 76¹

[In nom]ini Domini. Ego Uuifredus uinditor sum tibi congux [sic] mea nomine Inquilberga. Per hanc scriptura uindicionis me, uindo tibi ipsum meum kastrum Nouo qui est in ipso Bugo, cum ipsos suos termines, [et] alium chastrum que uocant Choponos cum suos termines et omnes alios alodes meos qui sunt in chomitatum Minorisa siue in chomitatum Ausonensis siue in chomitatum Barchinonensis, [omn]i que ego ibidem abeo, meum proprium, qui mihi aduenit per genitorii uel per genitrice uel per comparacionem uel per omnesque uoces. Et est hec omnia suprascripta in chomitatum Minorisa siue in Ausonen[sis s]iue in Barchinonensis, exceptus ipsos alodes quod illi iusit dare pro anima sua. Et afrontat ipsum kastrum Nouo cum suos termines: de aurientis in ipso termine de Balcaren, et peruadit usque in ipso termine de Sallente; de meridie in ipso puio de Auri, et descendit et ascendit usque in termine de kastrum Godemaro; de hocciduo in ipso termine de kastrum Godmar et peruadit usque in ipso termine de Sorisa; de circii in ipso Perello. Et ipsum kastrum de Choponos afronta: de aurientis in ipsos terminos de kastrum Rubio; et de meridie in ipsos termines de Iorba; de hocciduo a parte Espania uel in termine de Viciiana; de circii in ipsos termine [sic] de Rubio. Et alios alodes meos quod remanent, id sunt: kasas chum [sic] solos et

suprepositos [sic] et churtes et ortos, terras et uineas, chultum uel erum, siluis, garriciis, pratis, paschuis, aquis aquarum, molinis molinarum, uiaductibus uel reductibus cum eorum afrontaciones qui ibidem sunt, totum res earum suprascripta. Quantum infra totidas afrontaciones includunt sic uindo tibi ista hec omnia suprascripta ab omnem integrietatem, cum exios uel regresios earum, in propter precium solidos CCC in rem ualentem. Et est manifestum. Quod si ego uinditor aut ullusque omo quis contra anc [sic] ista scriptura uindicionis uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindichare set componat tibi in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista uindicio firma stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta charta uindicionis III Kalendas Marcii anno XXVIII regnantem Radbertus rex. [sic]

S+num Uuifredus, qui ista uindicionem fecit et testes firmare rogauit. S+num Unufredus. S+num Arnallo. S+num Gonmarus. S+num Odgero. S+num Gischafredus. S+num Quilielmus. S+num Reimundus. (*signe*) Uuitardus, iudex (*signe*).

Un[i]fredus, sacer, qui ista uindicionem scripsit et (*signe*) die anno quod supra.

1. *El tres de les calendes de març de 1020, que fou any de traspàs, o bixest, correspon al dia 28, que s'escaigué en diumenge, i no al 27.*

2. *Tres sècs horitzontals molt marcats i nou de verticals (dels quals tres són més marcats). Angle superior esquerra desaparegut, de manera que han desaparegut algunes lletres. Tinta esvaïda en alguns punts.*

804

1020, març, 14.

Venda. *Trasuer i la seva esposa Amaltrud [= Amaltruda] a venen a Guitard, [= Guitart] leuita, la meitat d'uns casals, una cort, un trull, una terra qui est in giro i un camp, a més de la meitat d'un sitjar, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, [Montpeità - muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de quatre mancusos i deu sous.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 151.

a. *Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari), II, núm. 453, pàg. 512, ex O.*

Monte petano¹

Montpeita¹

Ven[ditio]¹

1019¹

Venta de tierras y Casas en Montpeyta¹

B N° 343¹

14-III-1020¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Trasuer et uxor mea Amaltruz. Vinditores sumus tibi Witardus, leuita, emtore. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus tibi medietatem de ipsos chesalos et de ipsa curte et de ipso torculario et de ipsa terra qui est in giro et campo I qui ibidem est totum ab

integrum. Et est hec omnia in comitatum Minorisa, in locum que uocant Montepetano. Et affrontat hec omnia: de orientis in uia uel in terra de Adrouer uel suos eres; de meridie in terra de Sancti Fructuosi siue in ipsa margine; de occiduo in torrent; de circi in uinea de Azaled uicescomitissa. Quantum infra istas affrontaciones includunt sic uindimus tibi ipsa hec omnia superius scripta totum ab integrum, et ipsa medietate de ipso cigar. Et aduenit a nobis per comparacione uel per quacumque uoce. Et uindimus tibi ista hec omnia superius scripta totum ab integrum cum exiis uel regressiis earum in propter precium mancossos IIII^{of} et solidos X. Et nihil ex inde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestate ad tuum proprium ad omnia facere que uolueris. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra ista scriptura uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat ista hec omnia in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista scriptura firma permaneat [a continuació hauria d'haver-hi: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista scriptura II Idus Marci anno XX^{mo} IIII regnante Robert [sic] rege.

Sig+num Trasuer. Sig+num Amaltruz, qui ista scriptura fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Fruga. ADROARIUS (*signe*) presbiter.* Eribertus, gramaticus (*signe*).

ERMENGAUDUS, presbiter uel monachus, qui ista carta scripsit et sub (*signe*) et die et anno quod supra.

1. *Caplletra inicial I bona per a reproduir. Una mica rebregat. La signatura d'ADROARIUS (signe) presbiter és autògrafa.*

805

1020, abril, 30.

Commuta. *Bernat commuta amb el monestir de Sant Benet de Bages i el senyor Ràmio, abat, un alou (cases, torres, corts, horts, hortals amb terres i vinyes, conreus i erms i arbres de diversa mena) que té al comtat de Manresa, al terme de [la ciutat de] Manresa, al coll de Guix, prop la vila de Cafells, [zona del Guix, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] que té per compra i altres drets, i en un altre lloc, al comtat d'Osona, al terme del castell d'Oristà, al coll de Bassil, [actual municipi d'Oristà, subcomarca de Lluçanès, comarca d'Osona] tres mujades de vinyes, per un alou (cases i casals, horts, vinyes i arbres de diverses menes, conreus i erms, i aigües) que Sant Benet té al comtat d'Osona, al terme del castell d'Oristà, a la parròquia de Santa Eulàlia [Santa Eulàlia de Pardines, actual municipi de Prats de Lluçanès, subcomarca de Lluçanès, comarca d'Osona] i a Sant Andreu de Llanars. [Sant Andreu de Llanars, actual municipi de Prats de Lluçanès, subcomarca de Lluçanès, comarca d'Osona] Amb el pacte que Bernat ho posseeixi en vida seva i doni la tasca a Sant Benet, i després de llur mort ho tinguin els seus descendents en servei de Sant Benet, amb les mateixes condicions. I sobre aquestes condicions, Bernat dona cinc mancusos d'or cuït al monestir de Sant Benet.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2264.

a. Còpia del segle XVIII: Montserrat, AAM, Papers de Sant Benet de Bages, C. 43-44, M. 193.

b. Transcripció (en català) de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 455, pàg. 514, ex a.

K[arta] de Prads²

De Bernard Ellemar³

Anno 1021⁴

Manresa al
Coll del guix
Donacio à St Benet⁵

M. N. 193.⁶

M. N.º. 193⁷

Manresa.

1021.

Concambio que Bernado hace con el Monast^o dandole los alodios que él tenia en Manresa en el Coll del Guix, por los que el Monast.^o le cede en Horistá.⁸

44⁹

2264¹⁰

In nomine Domini. Ego Ber[nard]us,¹¹ co[m]mutator sum¹² ad [dom]um¹³ [Sancti Benedic]ti [cenobii, cuius baselic]a¹⁴ sita est in comitatu¹⁵ Minorisa,¹⁶ infra eius termines,¹⁷ supra ripa alueo [Lubr]igad,¹⁸ alaudem¹⁹ meum quem abeo²⁰ in comitatu Minorisa,²¹ infr[a eius]²² termines, in locum²³ que²⁴ dicunt ad ipso collo de Gixo,²⁵ prope ui[ll]a²⁶ Cafellos,²⁷ id sunt: casas cum solos et superpositos et turres et curtes et ortis ortalibus²⁸ cum terris et²⁹ uineis et uinealibus, cultum uel ermum, et cum omni genera³⁰ arborum qui infra sunt et exiis uel regresiis³¹ earum,³² qui mihi aduenit³³ per ex comparacione uel per quasquaque³⁴ uoces. Et affrontat hec omnia sup[er]iu[s]³⁵ insertu: ³⁶ de parte orientis³⁷ in uineas de Sendredo³⁸ uel in uineas qui fuerunt de condam Frugani³⁹ uel in uineas siue in terris de Ricolphus;⁴⁰ de meridie in alaude⁴¹ beneficio de uicecomite; de occiduo in uinea[s]⁴² de Sancti Benedicti⁴³ suprascripti cenobii; de circi⁴⁴ in ipso cingulo.⁴⁵ Et in alio loco, in comitatu Ausonensi, infra termines de castro⁴⁶ Oristidano,⁴⁷ in loco que⁴⁸ dicunt ad ipso collo de Bassil,⁴⁹ modiatas III de uineas quas inde⁵⁰ habeo. Et afrontant⁵¹ ipsas uineas: de parte orientis⁵² uel de meridie in uineas qui fuerunt de condam Ermessindi;⁵³ et de occiduo et de circi⁵⁴ afrontant⁵⁵ in ipsa serra.⁵⁶ Quantum infra suprascriptas affrontaciones includunt sic sunt,⁵⁷ ego suprascriptus Bernardus comutator⁵⁸ ad domum suprascriptum Sancti Benedicti cenobii et ad domno Ramione abbate et ad omnem congregacionem Sancti Benedicti ipsum meum suprascriptum alaudem⁵⁹ propter ipsum alaudem⁶⁰ quod Sancti Benedicti abet⁶¹ in comitatu Ausonensi, infra termines de castro⁶² Oristidano,⁶³ in parrochia Sancta Eulalia uel in Sancti Andree de Landares,⁶⁴ id sunt: casas uel casalibus cum solos et superpositos, et ortis⁶⁵ et ortis⁶⁶ ortalibus,⁶⁷ terris et uineis uel uinealibus cum omni genera arborum qui infra sunt, cultum⁶⁸ uel incultum, aquis aquarum, uiaductibus uel reductibus cum exiis uel regresiis earum.⁶⁹ Et afrontant⁷⁰ hec omnia superius inserta: de parte orientis⁷¹ in uilla que dicitur Prados⁷² uel in ipsa serra de Sancta Eulalia;⁷³ de meridie in domum Sancta Eulalia⁷⁴ uel in Cogmeles;⁷⁵ de occiduo in serra que⁷⁶ dicunt de Collotas;⁷⁷ de circi⁷⁸ in uilla de Landares⁷⁹ uel in serra de Torrezela.⁸⁰ Quantum in istas affrontaciones⁸¹ includunt sic concedo atque comuto⁸² ad domum Sancti Benedicti cenobio,⁸³ in tale uidelicet racione ut ego suprascriptus Bernardus teneat et possideat in uita mea et dono exinde de ipsa tascha ad Sancti Benedicti.⁸⁴ Et post obitum meum teneant posteritas mea in seruicio Sancti Benedicti et similiter faciant. Et ipsum alaudem⁸⁵ quem ego comuto⁸⁶ ad domum Sancti Benedicti⁸⁷ cenobio⁸⁸ infra suprascriptos termines de Minorisa teneat et possideat in uita mea et dono exinde ipsa tascha ad Sancti Benedicti.⁸⁹ Et post obitum meum teneant posteritas mea et similiter faciant. Et hec omnia superius inserta ego suprascriptus Bernardus sic comuto⁹⁰ atque concedo ad domum Sancti Benedicti cenobii⁹¹ uel ad domno⁹² Ramione abbate uel a quoqunq[ue]⁹³ congregacione Sancti Benedicti. In tale uidelicet racione ut ego teneat et possideat in uita mea et donare faciat ipsa tascha

ad Sancti Benedicti, et post⁹⁴ obitum meum teneant posteritas mea et similiter faciant. Et istos suprascriptos ipsos alaudes⁹⁵ potestatem abeamus⁹⁶ ad omnia facere quod uoluerimus, exceptus ipsa tascha. Et supra has condiciones⁹⁷ ego suprascriptus Bernardus dono mancosos⁹⁸ V de auro⁹⁹ cocto¹⁰⁰ ad domum Sancti Benedicti. Et siquis hanc scriptura uenerit ad inrumpendum comutacionis¹⁰¹ non hoc ualeat uindicare sed ira Dei incurrit et cum Iuda Scharioth¹⁰² particeb¹⁰³ fiat et a liminibus Sancta Dei ecclesia extraneus efficiat.¹⁰⁴

Facta ista scriptura comutacione II Kalendas¹⁰⁵ Madii¹⁰⁶ anno XX IIII regnante Raubertus¹⁰⁷ rex.¹⁰⁸

S+num Bernardus,¹⁰⁹ qui ista scriptura comutacione¹¹⁰ feci et firmaui et firmare rogau. S+num Guilielmus.¹¹¹ S+num Iohannes.*¹¹² S+num Mager.*¹¹³

(*crismó*) Durandus,¹¹⁴ leuita,¹¹⁵ qui ista commutacio scripsit et sub (*signe*) die et a[nn]o quod supra.

fol. 40.¹¹⁶

1. *Les parts superior i inferior del pergami són ratades. Pel que fa a la part de dalt, n'és afectada la primera línia del document, i, en part, també la segona. La part inferior, que a més té un tall, afecta la darrera línia. També una taca d'humitat ha afectat part de la dreta del pergami (anvers). En qualsevol cas, els mots que manquen o que són il·legibles han pogut ser reconstruïts. Les signatures de dos testimonis (Iohannes i Mager) són autògrafes.*

806

1020, maig, 17.

Venda. *Immol, dona, ven a Gescafred i la seva esposa Espetosa la meitat i la desena part d'una peça de terra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, prop el Pujol, [el Pujol -vila i mas desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de nou sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 131.1.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 456, pàg. 515, ex **O**.

Omnia ista instrumenta sunt diuersarum in ualle de bagii per laycos¹

Recognoscantur

1016. y 1020.¹

Ventas de tierras sitas en el Campo de Bages donde dizen Pozol â favor de Giscafredo.¹

B N° 5¹ [cal làmpada de llum ultraviolada per llegir-ho]

B. 520¹

B. 519¹ [1' I sobrescrit damunt un 2]

estos son dos.¹

[totes aquestes notes són escrites al revers del pergami que comparteixen els documents núm. 131.1 i 131.2, i per tant són comuns]

In nomine Domini. Ego Imulo, femina, uinditrix sum uobis Giscfredus et uxor sua Espetosa, emtores. Per hac scriptura uindicionis me uindo uobis pecia I de terra mea propria qui michi aduenit aduenit [sic] per comparacione siue per quacumque uoces. Et est ipsa terra in comitatum Minorisa, in Campo Baias, prope ipso Pozolo. Et afrontat ipsa terra: de orientis in istrada puplica; [sic] de meridie similiter; de hocciduo in istrada; de circi in terra de uos comparatores. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindo uobis ipsa terra ipsa medietate et ipsa X partem ab integro cum exio uel regresio suo in propter precidum solidos VIII in rem ualentem. Et nichil exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa terra de meo iuro in uestro trado domineo potestate ad omnia que facere que uolueritis. Quod si ego uinditrix aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat in duplo cum omnem suam immelioracionem et in antea ista uindicio firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista uindicio XVI Kalendas Iunii anno XXVIII reingnante Raibertus rege.

Sing+num Imulo, qui ista carta uindicione fecit et testes firmare rogauit. Sing+num Frugane. Sing+num Olibane. S[in]g+num Adeueiro

SCLUA, sacer, scripsit et (SSS) die uel anno quod supra.

1. *Caplletra inicial I decorada (bona per a reproduir). Aquest document núm. 803 -1020, maig, 17- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 131.1) ocupa la meitat dreta d'un pergami, a l'altre costat del qual n'hi ha un altre, escrit per un escrivà diferent i amb anterioritat: és el document núm. 758 -1017, maig, 27- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 131.2. La raó per la qual comparteixen el mateix suport és que els compradors són, en ambdós, els esposos Gescfred i Espetosa. L'extrem dret d'aquest pergami, que afecta gairebé la meitat del document, té la tinta força esvaïda; malgrat aquesta circumstància, es pot extreure tot el text.*

L'actora, Immol, la trobem en dos altres documents, un d'anterior, el núm. 742 -1017, gener, 17- i un de posterior, el núm. 840 -1023, gener, 28-.

807

1020, maig, 19.¹

Venda. *Bernat, fill de Bardina, vescomte, [de Berguedà] difunt, ven a Borrell, sacerdot, una terra que és farraginal prop de l'església de Sant Just, dins les muralles de la ciutat de Barcelona, [església parroquial de Sants Just i Pastor, districte de Ciutat Vella, ciutat de Barcelona, comarca de Barcelonès] pel preu de vuit mancosos.¹*

[O]. Original no localitzat.

A.* Còpia (segle XII): Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1209.

a. SOLÀ I MORETA, Fortià, *El monestir de Sant Benet de Bages*, pàg. 77, ex O.

T. A N 121¹

Barcelona¹

1131 Venda de terres¹

1020 (còpia) 19-V¹ [escrit amb llapis]

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC _____
 LLIGALL _____ N.º. 2428
 1

[segell rodó, imprès: CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES?]¹

n. 1300¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Bernardus, filius qui fui Bardine, uicecomitis, uenditor sum tibi, Borrello, presbitero, emtori. Per hanc scribura uendicionis mee uindo tibi terram, id est ferragenale unum, quod habeo prope ecclesiam Sancti Iusti, infra muros ciuitatis Barcinone. Quod mihi aduenit per genitores meos siue per qualicumque uoce. Affrontad quipe: de parte orientis in domo tua siue in ipsa calle qui pergit ad castrum Regumiri; de meridie in domibus tuis siue in cort de Lopard; de occiduo in ortale de Ugo de Ceririo; de circi in ortale Sancti Celedonii uel Sancti Iusti, martiris. [*uel Sancti Iusti martiris* més ressaltat, en lletra de caixa lleugerament superior i amb un traç més gruixut] Quantum iste affrontaciones includunt, sic uindo tibi prefatam terram, id est ferragenale unum, cum ipso puteo et petris et omnibus rebus qui infra hos terminos concluduntur, et de meo iure in tuo trado dominio et potestate, cum exiis et regresiis eius, propter precium mancosos VIII quos tu emptor precium exinde mihi dedisti, et ego uenditor recepi. Estque manifestum. Ut tu, emptor, facias ex prefatis rebus quodcumque uolueris. Quod si ego [ui]nditor aut aliquis homo utriusque sexus contra hanc uendicionem uenero aut uenerit, [*ne, sobrelineat*] n [sic] hoc ualeam aut ualeat uend[ic]are, sed componat aut componam tibi predicta omnia que tibi uendo in duplum, et insuper hec uendicio firma permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Acta est hec uendicio XIII Kalendas Iunii anno XXIII regni Rodberti regis. [sic]

S+ Bernardus, filius qui fui Bardine, qui hanc uendicionem feci et testes firmare eam rogauí. S+ Adalbertus, leuita. S+ Petrus. (SS) S+m Ieorgius. S+ Guilielmus.

Kuadaldus, [sic] leuita, qui hoc scripsit et cum literis rasis uel emendatis in linea VIII (*signe*) sub die et anno

1. *Les signatures dels quatre testimonis: S+ Adalbertus, leuita. S+ Petrus. (SS) S+m Ieorgius. S+ Guilielmus, són escrites amb una tinta marró clar, diferent de l'emprada per a la resta del text, de bru, o marró fosc, si bé el tipus de lletra sembla ser de la mà del mateix copista.*

Damunt de la invocació inicial In nomine Domini, posteriorment, s'hi afegí una creueta, feta en una tinta de coloració negra i amb una altra ploma, de traç més prim.

Al marge esquerre del text, a la meitat, un forat obert, que no afecta cap lletra.

Forat més gran al mig del text, que ha fet desaparèixer les lletres indicades entre claudàtor a: [ui]nditor i uend[ic]are, una a la línia de sobre de l'altra. Altres cinc forats més petits a la meitat inferior del pergami, que no han eliminat cap altra lletra.

Tres sècs horitzontals i un de vertical, molt marcats.

A l'angle inferior esquerra (anvers), un cop acabat el text, hi ha unes paraules soles, sense connexió entre elles: Sign, In i la meitat superior d'una altra, de la qual se'n veu la part superior d'una S, la part inferior de la qual degué quedar en el pergami que es retallà.

Mossèn Fortià Solà (cf. a, pàg. 77) el comenta: "el 1025 [en realitat és el 19 de maig de 1020] el trobem [es refereix a Ràmió, abat de Sant Benet de Bages] comprant també al sacerdot Borrell unes cases amb quatre mujades de vinya, vora els murs de Barcelona, al costat de l'església dels Sants Just i Pastor, i altres cases en el carrer que va al castell de Regomir, les quals confinen per migdia amb la cort de Lopart, per ponent amb hortes d'Hug de Cervelló [sic] i per tramuntana amb hortes de Sant Celedoni i de Sant Just, màrtir (Arxiu Guitart; nota presa per Joaquim Sarret)". Si bé l'original no es conserva, almenys a l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat (Montserrat, AAM), sí que se'n conserva una còpia del segle XII (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, núm. 1209).

Encara que, per la descripció, a primer cop d'ull, de la propietat d'aquest document i la que el sacerdot Borrell comprà al fill de Bardina, vescomte de Berguedà, poc més de quatre anys abans, no coincideixen (en la darrera es parla d'unes cases i vinya), les afrontacions són, en canvi, les mateixes. És probable que el sacerdot Borrell, a partir de la terra, que era un farraginal, que havia adquirit de Bernat, fill de Bardina, ara la revengués a Ràmio, si bé ampliada o millorada (en aquests anys hi hauria fet construir unes cases i plantat vinya).

1. 1025 segons a.

808

1020, maig, 22.

Donació pietosa. *Alfred, Ansulf i Sixol, marmessors de Bac, difunt, donen al monestir de Sant Benet de Bages mitja mujada de vinya i mitja mujada de terra al comtat de Manresa, a les Olzinelles, [antiga parròquia de Sant Jaume d'Olzinelles, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] per al remei de la seva ànima.*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1301.

a.* Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 80, Calaix 49 i 50 [abans: Calaix 26], B. N°. 49.

b. Extracte del segle XVIII: ACA, Monacals - Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 75, f. 81 r.

c. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 457, pàg. 516, ex O.

O

N°. 5. lligall. 1. Calaix 23¹

Vlcinelles.¹

1020.¹ 22-V¹ [22-V al costat, amb llapis]

donacio Ulçineles¹

B N°. 49¹ [ratllat, amb les mateixes ploma i tinta]

BAGES¹ [imprès]

N¹ [imprès]

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC ___OI.[=Olzinelles]_

LLIGALL _____ N.^o ___7. ___

n. 1301¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Ollofredus et Ansulfus et Sixol, qui sumus elemosinarii de condam Bagi. Manifestum est enim quia placuit animis nostris et placet ut nullis co [sic; en lloc de *quo*] egentis imperio nec suadentis ingenio set propria et expontanea hoc nobis elegit bona uolumptas uel

Deo et Sancto Benedicto carta fecissemus, qui est cenobio, sicuti et facimus sic ille nobis iussit. Donamus namque ad predicto cenobio semodiata I de uinea et semodiata I de terra propter Deum et redempcione anime condam Bagi, nostra propria, [sic] qui nobis aduenit per manumissione ipsius Ollefredus [sic] et Ansulfus et Sixol. Et est ipsa semodiata de uinea et semodiata I de terra in comitatum Minorisa, ad [la d, més petita, i al costat, a dalt] ipses Uldinelles. Et afrontat ipsa uinea: de oriente in uinea de Gerouar; de meridie in terra de Gisad; de occiduo in uinea de Ansulfus; de circi in uinea de Sancti Benedicti. Et ipsa semodiata de terra: de oriente in terra de Gerouar; de meridie in terra de Gisad; de occiduo in terra de Sancti Benedicti; de circi in terra de Gerouar. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic donamus ad domum Sancti Benedicti cenobii ipsa semodiata de uinea et ipsa semodiata de terra pro anima de Bago, qui est condam. Sic donamus ipsa uinea et ipsa terra ab omni integritate, cum exio uel regres[s]io suo. Quod si nos donatores aut ullusque homo qui contra hanc donacione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set iram Dei incurrat et cum Iuda Scariocis in inferno particeps sit. Et ista donacio firma stabilis permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista donacio XI Kalendas Iunii annos XX^{ti} IIII^{or} regnante Radberto rege.

Sig+num Ollefredus. Sig+num Ansulfus. Sig+num Sixol, qui ista donacione fecimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Galino. Sig+num Onefredus. Sig+num Arn[a]llus.

Ermenardus, monachus, qui ista carta scripsit et (*signe*) sub die et anno quod supra.

7¹

1. *Tres sècs horitzontals. Un forat a l'esquerra del text, per a passar-hi un cordill. Altres tres forats més petits a la línia, o prop, dels sècs (afecten les lletres entre claudàtors a: regres[s]io i Arn[a]llus).*

a

Plica. 3. de N° 41 â 60.

B. N° 49.

1021=¹

Altre donacio á S^t. Benet y S^t. Valentí á Olzinelles.= Per Bagira= tret y portat al Calaix 23: Llig. 1. N° 5.²

«Consta que ab Acte Clos per Ermengou Monjo³ a 11.⁴ de las Cal. de Juny any 24. del regnat de Robert Rey Olofredus, Alsulphus,⁵ y Fixol⁶ que son almoyners del q.^o Bagi Donan a S. B^t. y â son Conuent a una semodiata de Vinya, y una semodiata de terra per remey del q.^o Bagi que tot es en lo Comptat de Manresa, y â Olsinellas, y afronta dita Vinya de Sol ixent ab la Vinya de Gerouar. De Mitgdia ab la Vinya⁷ de Gisad De ponent ab la Vinya de Ansulf. De tremontana ab la Vinya de S^t. Ben^t Y la semodiata de terra: de Orient en terra de Gerouar. De Mitgdia en terra de Gisad. De ponent en terra de S. B^t. y de tremontana ab terra de Gerouar, y que las Cosas donadas no poguessen vendrer. Sed irandi incurrite cum Iuda Iscariotis in Inferno particeps»⁸

1. 1021= *escrit amb tinta més clara.*

2. Per Bagira= *escrit amb una tinta diferent de la nota que la precedeix.*

3. Ermengou Monjo *segons a*; Ermenardus, monachus *a O*.

4. 11. *s'ha d'entendre com a 11*, en aquest cas, i no com a II, com en altres.

5. Alsulphus *segons a*; Ansulfus *a O*.

6. Fixol *segons a*; Sixol *a O*.

7. Vinya *segons a*; terra *a O*.

8. Sed irandi incurrite cum Iuda Iscariotis in Inferno particeps *segons a*; set iram Dei incurrat et cum Iuda Scariocis in inferno particeps sit *a O*. *Aquí fineix el document, segons a. En canvi, a O hi consten els testimonis: Sig+num Galino. Sig+num Onefredus. Sig+num Arn[a]llus.*

b

St. Jaume de Olsinellas.

Sta. Maria de Claret.

Calaix 23

Lligall 1. Rubrica dels Actes se troban en lo Archiu de St Benet de Bages de las Parroquias de St. Jaume de Olsinellas, y Claret en lo calaix 23

N.º 5. any- 1021 Vinya Pessa de terra

[Olsinellas.]

Calaix. 23. Lligall 1

«Consta ab acte clos per Ermengod Monjo á 11. de las Kalen. de Juny, any 24 del regnat de Robert Rey. Donacio feta per Ollofredus, Ansulfus, y Fixol Almoyners del q.º Bagi, á favor del Monastir de St. Benet de Bages de una semodiata de Viña, y una altre semodiata de terra, situadas en lo Comptat de Manresa, y á Olsinellas. Afronta dita semodiata de Vinya de sol ixent, ab la Vinya de Gerovar; de mitgdia ab la Vinya de Guisad; de ponent ab la Vinya de Ansulfus; y de tremontana ab la Vinya de St. Benet = Afronta la dita semodiata de terra de sol ixent ab terra de Gerovar; de mitgdia ab terra de Guisad; de ponent ab terra de St. Benet; y de tremontana ab terra de Gerovar: Lo que enclouhen ditas afrontacions donan á dit Monastir per remei del q.º Bagi»

809

1020, maig, 26.

Donació testamentària. *Senfred [= Sinfreu] Alovara, Alomar i Gondemara, [vídua de Languard] marmessors de Languard, difunt, i en compliment de la seva darrera voluntat, donen al monestir de Sant Benet, [de Bages] per a remei de la seva ànima i de la seva esposa Gondemara, tres mujades de terra que fou d'Adroer de Sagàs, a la Culla, i una mujada de vinya que fou de Trasoer, a la costa de la Culla, [la Culla -mas desaparegut, convent de clarisses (s.XIV)-, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] i el seu dret al forn de Santa Maria, juntament amb una peça de terra, amb la condició que el tingui Gondemara, la seva esposa, mentre visqui, i després del seu decés la seva filla, i després d'ella, la seva descendència, tot donant-ne la tasca per sempre més. Testimonis: Fruia, Mir i Josfred. [= Jofre]¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1302.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 454, pàg. 513, ex **O**.

donacio de [...] [...]¹

Be[...] [...]¹

1020.¹ 26-V¹ [26-V, escrit amb llapis, al costat]

Los matmesores [sic] de Langovardo dan â S. Benito unas tierras en el Campo de Bages donde dizen Cugla.¹

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC 39

LLIGALL ____ N.º. 16

1

n. 1302¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. g [sic] Seniofredus Elleuara et Ellemar et Gondemara. Nos, simul in unum, donatores sumus ad domum Sancti Benedicti cenobii, modiatas III de terras et modiatas [I] de uinea. Manifestum est enim qui aperce [?] [...] nobis condam Langouardus, defuncto, quando ad extrema uoluptate [sic] uenit, per suum breuum et per suum textamentum [sic] unde iudicium obligatum tenemus, infra mentes temporum as condiccionis [...]tu ordinante iudicem ut carta donacionis fecissemus sicuti et fecimus. Donamus namque uobis ad domum Sancti Benedicti cenobii, modiatas III de teras [sic] qui sunt in comitatum Minorissa, qui est in ipsa Cugla, qui fuit de Adrouer de Segasse, cum illorum afrontaciones. Et modiatas I de uinea qui fuit de Trasouer, qui est in ipsa costa de Cugla, cum illorum afrontaciones. Sic donamus atque tradimus propter Deum et remedium de anime de Langouardus, defuncti, [sic] a domum Sancti Benedicti cenobii. Et ipso furno de Sancta Maria, pecia I de tera, [sic] a domum Sancti Benedicti cenobii ipsum meum directum, cum illorum afrontaciones. Et teneat ei Gondemara, uxori mea, in diebus uite sue. Et, post obitum su, [sic] filia nostra. Et post ea, posterita nostra. Et donare ei faciant ipsa tascha iam in seculi seculi. Quantum infra istas as [sic] afrontaciones includunt, sic donamus ipsum alodem suprascriptum sicut superius insertum est, ab omni integrietate, cum exeis et regreseis earum, et de nostro iuramus in potestate tradimus de domum Sancti Benedicti cenobii. Quod si nos, manimesores, aut ullusque omo [sic] qui contra hac ista carta donacionis aduenerit pro ad inrumpendum uenerit, [sic] non hoc ualeamus disrumpere, set componamus ipsum alodem qui nos donamus pro anima de Langouardus, defuncti, et de uxori sue Gondemara, in duplo cum omnem illorum imelioracionem. [sic] Et qui hoc disrumpere uoluerit, cum Iuda uero Domini participacionem abent in infernum et cum Beelzebub princebs demoniorum similiter participacionem abeant in claustris in infernis inferiorum. Et insuper ista carta donacione suam [sic] abeat firmatatem [sic] omnique tempore.

Facta ista carta donacione VI Kalendas Madii anno XXIII regnante Radebrtus [sic] rege.

Signu+m Seniofredus Elleuara. Signu+m Ellemar. Signu+m Gondemara, qui nos simul in unum pro anima de uiro meo et de me Gondemara, fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Signu+m Fruga. Signu+m Mir. Signu+m Iochefredus.

(SS) Rechosindus, subdiachonus, [subdñs] qui ista carta donacione scripsit et die et anno quod supra.

12.¹

1. *Mides màximes del pergami: 27 x 9 cm. Creueta al costat i a sota de la I inicial. Dos forats al marge esquerre (anvers). Tot i que el text és molt llarg, i original, és molt comprimit, perquè és encabit en un tros de pergami relativament petit.*

Tinta una mica esvaïda. Taques grogues fruit del tractament químic al qual degué ésser sotmès el pergami entre darreries del segle XVIII i inicis del segle XIX.

Venda. *Guimarà [= Guimerà] i la seva esposa Sinyol venen a Joan i la seva esposa Ermetruit una peça de terra al comtat de Manresa, al terme de la ciutat, a Caselles, prop del riu Llobregat, [antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de tres sous, a pagar en coses que ho valguin.*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 77.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 458, pàg. 517, ex **O**.

k[arta] de baies¹

Castro de Bajes¹

B N° 13¹

1019.¹

Venta de una tierra â favor de Senior junto al Llobregat de pertinencias al Mas Caselles.¹

B

N° 10¹

66. M¹

B.B. n° 77¹

In nomine Domini. Ego Guimara et uxor mea Senior, uinditores sumus uobis Iqilane et uxor sua Ermetruite, emtores. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus uobis pecia I de terra nostra propria, qui nobis aduenit per comparacione uel per quacumque uoces. Et est ipsa terra in comitatum Minorisa, in agencias de ipsa ciuitate, in locum que uocant Kasellas, prope flumen Lubrigado. Et afrontat ipsa terra: de orientis in ipsas casas de nos uinditores; de meridie in uia uel in terra de nos uinditores; de hocciduo et de circi in terra de nos uinditores. Quantum infra istas afrontaciones includunt, sic uindimus uobis ipsa terra, totum ab integrum, cum exio uel regresio suo, in propter precidum solidos III in rem ualentem. Et nichil [sic] que de ipso precio aput uos emtores non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa terra de nostro iuro in uestro tradimus dominio potestate ad omnia que facere uolueritis. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra hacnc [sic] ista carta uindicione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista uindicio firma et stabilis permaneat. omnique tempore.

Facta ista uindicio Kalendas Iunii anno XXVIII regnante Raibertus rege.

Sing+num Guimara. Sing+num Senior, qui ista uindicione fecit et testes firmare rogauit. Sing+num Olibane. Sing+num Guitardus. Sing+num Mirone.

SCLUA, sacer, scripsit et (*signe*) die uel anno quod supra.

4¹

1. *Caplletra inicial I decorada. Taques d'humitat a la part superior, que dificulten notablement la lectura. Tres forats petits al costat esquerre del text. No confondre aquest Caselles, després mas homònim, (antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de*

Bages, comarca de Bages) prop del Llobregat, amb un altre Caselles, (actual municipi de Fonollosa, comarca de Bages) cap a la banda de Fals i, per tant, allunyada del Llobregat.

811

1020, juny, 3.

Venda. *Oliba, Bonfill, [= Bofill] Dalmau, Arnol, Madresenda i Adalbert, venen a Oliba una mujada de terra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, al Prat, a Olzinelles, [antiga parròquia de Sant Jaume d'Olzinelles, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de dos mancosos d'or.¹*

[O]. Original no localitzat.

a.* Extracte del segle XVIII: ACA, Monacals - Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 75, f. 86 v., ex O.

St. Jaume de Olsinellas.

Sta. Maria de Claret.

Calaix 23

Lligall 1. Rubrica dels Actes se troban en lo Archiu de St Benet de Bages de las Parroquias de St. Jaume de Olsinellas, y Claret en lo calaix 23

N.º 16. any- 1020 Una Modiata Preu

[Pesas de Terra, Casas, Horts &.]

Calaix. 23. Lligall 1

«Consta ab Acte Clos per Armengol Pre^{te}. y Monjo á 3 de las Nonas de Juny, any 24 del regnat de Robert Rey. Venda feta per Oliva, y Bonfill, Dalmau, Arnol, Madrasenda, y Adalbert á favor de Oliva de aquella Modiata de terra situada en lo Comptat de Manresa en lo Camp de Bages, en lo Prat, y en lo Lloch dit de Olsinellas. Afronta dita terra de sol ixent ab terra de Gerovardo: de mitgdia ab terra de dit Comprador: de ponent ab lo Torrent de dit Prat, que discorra en temps de Plujas: de tremontana ab terras de St. Benet. Lo preu de dita Venda, Dos Moncosos de Or»

812

1021, agost, 13.

Publicació de testament. *Quintiló, que anomenen Llobeta; Fructuós, sacerdot; Vital, sacerdot; Guillem, veguer; i Mir, pròcer, marmessors del noble Sala, [nét de Sala de Conflent, el fundador de Sant Benet de Bages] difunt, juren la seva darrera voluntat a l'església del castell de Santa Perpètua, [parròquia de Santa Perpètua de Gaià, actual municipi de Pontils, Baixa Segarra, comarca de Conca de Barberà] a l'última marca, al comtat de Barcelona, amb la presència dels testimonis: Esteve, sacerdot; Sendred, [= Sindreu] laic; i Ràmio, els quals ratifiquen la donació que havia fet Sala al monestir de Sant Benet i a Sant Valentí, màrtir, per document de donació, de l'alou de Viladeperdius, [Viladeperdius, parròquia de Santa Perpètua de Gaià, actual municipi de Pontils, Baixa Segarra, comarca de Conca de Barberà] amb la seva torre i les seves fortificacions, cases i demás edificis, arbres, boscos, garrigues, pedres i roques, prats, pastures i fonts, per Déu i el remei de l'ànima de l'esmentat Sala. Amb la condició que cap abat ni monjo, presents i futurs, no el puguin alienar, ni commutar, ni empenyorar ni transferir per cap mena d'astúcia ni elegir cap altre patrocini ni batllia que no siguin els dits marmessors, que posseeixen i retenen el dret del castell de*

Santa Perpètua, i després seu altres afins i parents de Sala, difunt, que en l'esmentat castell de Santa Perpètua posseiran el dret. I que els predits monjos observin amb suma vigilància aquesta clàusula, i no consenteixin que mai cap monjo permeti que es violi. Bonhom, levita i jutge, i la seva esposa Tedlèn, [= Tedelenda] donen el delme de Viladeperdus al monestir de Sant Benet i a Sant Valentí, màrtir, per a remei de llurs ànimes.¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 148.

A. Trasllat de 23 de febrer de 1270: Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 149, ex núm. 148.

O

S. A. N.º 183¹

carage de uila de perdius qui fan per la sagrestia¹

Alou en la Vila de perdius= N. 1.¹

Donacion de la Quadra¹

De Viladeperdus¹

S. Perpetua.¹

Vila de Perdius¹

1020.¹

Has conditiones editas, sub ordinacione iudicis subterius digestus, id est: in comitatu Barchinonense, in ultima marchia, in castrum uocitatum Sancta Perpetua. Ante cuius altario consistimus nos, e[le]mosinarios sequentes, id est: Quintilo que uocant Lobeta; et Frutuusus, [sic] presbiter; et Vitale, sacer; et Guilelmus, uicarius; et Mirone, procerus. Nos pariter elemosinarii prefati electi fuimus et informati ad quadam condam nobil[em] Sanlanem quando ad ultimum transmigracionis sui spiritum uenit, sic nobis iussit cartam facere ad domum Sancti Benedicti cenobii et Sancti Ualentini martir, [la forma correcta, en llatí clàssic, és: *martyris*] ob remedium anime condam prefixi auctoris et remuner[at]io[n]is uenie. Quamobrem ad huius comprobationis causam offerimus horum testes, id est: Stefanus, sacer; et Sinderedus, laicus; et Ramioni, [espai en blanc] qui presens fuerunt et hoc audierunt et uiderunt omnia scilicet prefixa. In[de] nos testes pariter iuramus per sanctam et inuiolabilem Trinitatem et per istum locum ueneracionis sancta Perpetua uirginis Christi, [*Xristi*] cuius nomen memoriabilis permanet in loco predito. [sic] Quem utique nos audiui[m]us et uidi[m]us quando informauit et instituit prenotatos suos elemosinarios in suis tantum modo uerbum ut cartam donacionis fecissent ad cenobium prelibatum de ipsum alaudem quem dicunt de Uilladepredices. Ideo nos prefati elemosinar[um] pariter in unum donamus alaudem prefixum Uilleperdices ad cenobium prelibatum pro remedium auctoris prepositum spiritum et releuacionis uenie ei a Deo conlatum. Amen. Quę est prenotatum alaudem in ter[mino] de Sa[ncta]Perpetua castrum uocitatum, in ultima marchia. Quę affrontat ea omnia prefixa, cum sua turre et eius municione, cum suas domibus ceterisque edificiis uel domorum officiniis, cum quarumcumque arborum genus, [siluis,] garricis, saxorum tumulis ac rupibus huc illutque positis et naturaliter digestis, pratis, pascuis, cum fontem iugiter latices emantes, cultum uel heremum, planum et declium, exiis et regr[esiis] omnium suarum: de parte orientis in ipso torrente unde temporaliter ducit aqua; de meridie in ipsa strata publica; de occiduo in terras de Arnallo suosque heres; de circi in ipso Prato [Iuncoso]. Quantum istas affrontaciones includunt sic donamus prefixa

omnia ad cenobium prelibatum propter Deum et remedium anime prefixo auctore Sanlane. Ut seruientes prefati acisterii cenobio agant et faciant quem admodum et de aliis munificentis domui prefixi pertinentibus, exceptus ut non sit illis lic[itu]m ad abbates uel monachos, presentes et futuros, quicumque militant uel adcionis militauerint cenobice uel regulariter in acisterio prefixo, nec uenundari [sic] ista prefata, nec inalienare, nec comutare, nec oppignorare, [sic] nec in aliquo loco transferre per cuiusque ad inuentionis astucia ibi alium patrociniū uel baiolum eligere et facere, nisi ad [ad, sobrelineat] nos presentes qui castrum Sancte Perpetue iure possedimus et retinemus uel post nos alii de prefato condam Sanlani adfinitimi et propinqui qui in preno[tato] castro Sancte Perpetue iure resederint et possederint. Hęc omnia proibita illis cenobicos monachosque prenotatos obseruent cum summa uigilantia et conseruent ut ne umquam conuentum prefixum tran[sigere] nec uiolari presumant. Et sic ista donatio firma permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore. Et nos elemosinarii prefixi sic iuramus in Deum et propter Deum qui quantum isti testes in has condiciones testificauerunt uerum est absque fraude et malo ingenio. Et nos testes recte et ueraciter testificamus atque iuramus que pretidimus per super adnixum iuramentum in Domino.

Facta donationis scriptura cum condiciones roboratas die Iduum Augustarum annos XXIII regnante Roberto rege.

S+m Quintilo, quem uocant Lobeta. (*signe*) Fructuoso, sacer. S+m Vitalis, sacer, qui pro infirmitatem manuum mearum per punctum impressionum hoc nomen meum firmaui. S+m Guilelmus, uicarius. S+m Mirone, procerus. Incipiunt testes: Stefanus, sacer. S+m Sinderedus. S+m Ramioni. Nos pariter, elemosinarii et testes, qui istam cartam donationis iurauimus et fecimus firmarique rogauimus: S+m Gilelmus Bernardus. S+m Hisarnus. S+m Arnallus. S+num Delani Gilelmus. S+m Seniofredus. Bonushomo, leuita qui et iudex (*signe*).

S+m Tedlen, uxor mea, qui propter remedium animarum nostrorum donamus ipsa decima de Villeperdices a Domino Deo et Sancti Benedicti Sanctique Valen[tini], martiris, et pro hoc in hoc titulo nomina nostra roboramus atque firmamus ut nos neque posteritas nostra futura ipsa decima sup[erius inserta inque]tare presumat ad cenobium prefixum.

Miro.

Petrus Bonushomo, leuita exarator, et (*signe*) tremulis manibus sub die et anno prefixo.

1. *Almenys una vintena de sècs verticals, ben visibles al revers, senyals del procés d'elaboració del pergami. Costat dret i angle inferior del mateix costat, malmesos. Alguns forats i algunes taques d'humitat, que dificulten la lectura.*

Entre 1052 i 1054, el comte Ramon Berenguer I, dit el Gran, féu diverses conuinences amb Alemany Hug de Cervelló i altres per la tinença del castell de Santa Perpètua de Gaià [Els pergamins de l'Arxiu comtal de Barcelona de Ramon Borrell a Ramon Berenguer I, Fundació Noguera, Diplomatari, 18 (Barcelona 1999), I, 237, i II, 401, 426 i 431].

A

S. A. N.º 184¹

De Viladeperdius¹

1020.¹

Vilaperdius¹

Donacion de la Quadra de Viladeperdius Duplicada¹

Traslado 23-II-1270¹

“Hec est trasl[at]um traslatum VII Kalendas Marcii anno Domini M CC LX nono quod ita incipit:” Has condiciones editas, sub ordinacione iudicis su[b]terius] digestus, id est: in comitatu Barchinonense, in ultima marchia, in castrum uocitatum Sancta Perpetua. Ante cuius altario consistamus nos, elem[osinario]s sequentes, id est: Quintillo que uocant Lobeta; et Fructuosus, presbiter; et Vitale, sacer; et G[uilelmus,] uicarius; et Mirone, procerus. Nos pariter elem[osina]rii prefati electi fuimus et informati ad quandam [sic] condam nobilem Sanlanem, quando ad ultimum transmigrationis sui spiritum uenit, sic nobis iussit cartam facere ad domum Sancti Benedicti cenobii et Sancti Valentini martiris, ob remedium anime condam prefixi auctoris et remunerationis uenie. Quamobrem ad huius comprobationis causam offerimus horum testes, id est: Stefanus, sacer, et Sindradus, [sic] laicus, et Ramioni qui presens fuerunt, et hoc audierunt et uiderunt omnia scilicet prefixa. Inde nos testes pariter iuramus per sanctam et inuiolabilem Trinitatem et per istum locum ueneracionis Sancta Perpetua uirginis Christi, [Xristi] cuius nomen memoriabilis permanet in loco predicto. Quem utique nos audiuius et uidimus quando informauit et instituit prenotatos suos elemosinarios, in suis tantum modo uerbis, ut cartam donacionis facissent ad cenobium prelibatum de ipsum alaudem quem dicunt de Villade[perdices]. Ideo nos prefati elemosinarii, pariter in unum, donamus alaudem prefixum Villeperdices ad cenobium prelibatum pro remedium auctoris prepositum spiritum et releuacionis uenie ei a Deo conlatum. Amen. Que est prenotatum alaudem in termino de Sancta Perpetua castrum uocitatum, in ultima march[ia]. Que aff[r]ontat ea omnia prefixa, cum sua turre et eius municione, cum suas domibus ceterisque hediffiis [sic] uel domorum officiniis, cum quarumcumque [arborum ge]nus, siluis, garricis, saxorum tumulis ac rupibus huc illutque positis et naturaliter digestis, pratis, pascuis, cum fontem iugiter [latices emantes,] cultum uel herenum, planum et decliuum, exiis et regresiis omnium suarum: de parte orientis in ipso torrente unde temporaliter duc[it] aqua; de meridie in ipsa stra]ta publica; de occiduo in terras de Arnallo suosque heres; de circi in ipso Prato Iuncoso. Quantum [istas affrontaciones includunt sic donamus] prefixa omnia ad cenobium prelibatum, propter Deum et remedium anime prefixo auctore Sanlane. Ut seruientes prefati [acisterii cenobio agant et] faciant. Quem admodum et de aliis munificentis domui prefixi pertinentibus, exceptus ut non sit illis lic[itu]m aut [sic] abbatis [sic] uel monacos, presentes et futuros. Quicumque militant uel aduontis [sic] militauerint cenobite uel regularint in acisterio prefixo, nec uenundari [sic] ista prefata, nec inalienare, nec comutare, nec oppignorare, [sic] nec in aliquo loco transfferre per cuiusque ad inuentionis astucia ibi alium patrocinium uel baiolum eligere et facere. Nisi ad nos presentes qui castrum Sancte Perpetue iure possedimus et retinemus, uel post nos alii de prefato condam Sanlani affini et propinqui, qui in prenotato castro Sancte Perpetue iure residerint et possederint. Hec omnia prohibita illis cenobitos monacos prenotatos obseruent cum suma uigilantia et conseruent ut ne umquam conuentum prefixum transigere nec uiolari presumant. Et sic ista donatio firma permaneat omniaque tempore. Et nos, elemosinarii prefixi, sic iuramus in Deum et propter Deum qui quantum isti testes in has condiciones testificauerunt uerum est absque fraude et malo ingenio. Et nos testes recte et ueraciter testificamus atque iuramus que pretulimus per super adnixum iuramentum in Domino.

Facta donationis scriptura cum condiciones roboratas die Iduum Augustarum, annos XXIII regnante Roberto rege.

S+m Quintillo, quem uocant Lobeta. (*signe*) Fructuoso, sacer. S+m Vitalis, sacer, qui pro infirmitatem manuum mearum per punctum impressionum hoc nomen meum firmaui. S+m G[uilelmus,] uicarius. S+m Mirone, procerus. Incipiunt testes: Stefanus, sacer. S+m Sindredus [sic]. S+m Ramioni. Nos pariter, elemosinarii et testes, qui istam cartam donationis iurauimus et fecimus firmarique rogauimus: S+m Gilelmus Bernardus. +m Isarnus [sic]. S+m Arnallus. S+num Delani Guillelmus. S+m Seniofredus.

Bonushomo, leuita qui et iudex (*signe*). S+m Talen, [sic] uxor mea, qui propter remedium animarum nostrorum donamus ipsa decima de Villeperdices a Domino Deo et Sancti Benedicti Sanctique Valentini, martiris, et pro hoc in hoc titulo nomina nostra roboramus atque firmamus ut

nos neque posteritas nostra futura ipsa decima superius inserta inquietare presumat ad cenobium prefixum.

Miro.

Petrus Bonushomo, leuita exarator et (*signe*) tremulis manibus sub die et anno prefixo.

Raimundo de Podiolo, presbiter et scriba Sancti Benedicti, scripsit hoc die et anno quod supra (*signe*).

813

1020, setembre, 5.

Venda. *Ramon, levita, ven a Ràmio, abat, [de Sant Benet de Bages] un alou a Marfà, que inclou l'església de Sant Pere de Marfà, [terme de Marfà, amb l'església parroquial de Sant Pere Marfà, actual municipi de Castellcir, subcomarca de Moianès, comarca de Vallès Oriental] a Moià [actual municipi de Moià, subcomarca de Moianès, comarca de Bages] i a Monistrol, [actual municipi de Monistrol de Calders, comarca de Bages] al terme del castell de Calders. [actual municipi de Calders, comarca de Bages] Tot, enterament, pel preu d'un mul òptim, una egua i un mancús d'or.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 2ª sèrie, núm. 1303.

[... ..]¹

afrontant en [... ..]

Donacio de ipsa [...] **de solarío**

Afrontaciones de Marfano et de Monistrol¹

Nº. 16 mas Sola de marfa¹

G.Nº. 31¹

N. 150 segons lo Índice nou¹

Compra que el Abad Ramio de alodios é Yglesia de Marfá, y en Monistrol de Calders.¹

Marfà.¹

1020.¹ **5-IX**¹ [5-IX, escrit amb llapis, al costat]

Tomada la razon en el oficio de Hipotecas de la ciudad de Manresa al fol. 11 del libro 2 de este año en 26 Enero de 1805.=Por Josef Antonio Enrich, Escrivano de dicho oficio=Josef Mas y Casellas¹

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC 10

LLIGALL _____ Nº. 226¹

n. 1303¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Raimundo, leuita, uinditor sum tibi Ramio, gratia Dei abba. Per hanc scriptura uindicionis mee uindo tibi alaudem meum proprium, id est: ecclesia Sancti Petri, et ipso solarío cum ipsas casas et casalibus, terras et uineas, cultum uel erum, siluis et garricis, ortis,

ortalibus, mulinis uel mulinaribus, et ipsas casas cum ipsos homines uel cum ipso censo qui ibidem pertinent, uel cum omni genera arborum, quantum ibidem abeo uel abere debeo per quascumque uoces, ipsa mea ereditate. Exceptus ipsa chausa uel comparacione qui michi aduenit de Sancio. Et uindo tibi ipsa mea hereditate qui fuit de Unifredo, fratri meo, qui michi aduenit per comparacione siue per quascumque uoces. Qui michi aduenit, ad me Raimundo, leuita, de genitori meo uel de comparacione de fratri meo nomine Unifred. Et est hec omnia in comitatum Minorisa, in locum que dicunt Marfano uel in Modeglano, [sic] siue in Monestrol siue in appendicio de castrum Caldarios. Et affrontat hec omnia superius inserta ipsum alaudem qui est in Marfano uel in Modeglano, id est: ipsa ecclesia Sancti Petri, qui est fundata in Marfano, et ipsa turre cum ipso solarario et ipsas casas condricetas uel ermas, et ipsos molinos condricetos uel ermos cum illorum usibilia [sic] qui ad illos pertinet et cum illorum regos et subtus regos aput suos discursos linaribus subregos uel subtus regos et cum illorum arboribus fructiferis uel infructiferis uel ipsa mea ereditate, quantum ibidem abeo uel abere debeo. Et affrontat, ipsa hec omnia: de oriente in Sancta Eugenia; et de meridie in Casteleto; et de occiduo in terminio de castrum Caldarios; et de circi in strada publica uel in ruira comitale. Et alium alaudem qui est in terminio de Caldarios, id est in Monestrol, affrontat: de oriente in ipsa rocha fundata uel in alaude de Ollofred; et de meridie in alaude de Mager; et de occiduo in ipsos molinos de Ermemir Gafarrone uel in rio de Callarios; et de circi in ipso collo de Ermetruite, femina, uel in strada publica. Quantum infra istas affrontaciones includunt sic uindo tibi ipsum alaudem quod superius resonat, totum ab integrum, quantum ibidem abeo uel abere debeo per quascumque uoces, cum exiis uel regressiis earum, in propter precium mulo I obtimo et equa I et mancosso I de auro, et nichil exinde de ipso precio aput te emtore non remansit. Et est manifestum. Quod si ego uinditor aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat ipsa hec omnia in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindicio firma et stabilis [permaneat modo uel] omnique tempore.

Facta ista carta uindicio Nonas Setember anno XX^{mo}III regnante Radberto rege.

(*signe*) Reimundus, leuita (SS),* qui ista carta fecit et firmauit et firmare rogauit. Sig+num Sendred. Sig+num Marcucio. Sig+num Guilelmus, presbiter.*

ERMENGAVDVS, presbiter el monachus, qui ista carta uindicione scripsit et sub (*signe*) die uel anno quod supra.

1. *Vegeu: Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núms. 1279, 1280 i 1287. Creueta + damunt la invocació inicial. Set sècs verticals. (dos o tres d'ells, especialment el del mig, molt marcats, han incidit en el text). Dos forats petits al marge esquerre, (anvers) que devien servir per a passar-hi un cordill. Pel que fa a la resta, el document ha pervingut en bon estat de conservació, i la lletra és clara i de bona lectura (bo per a reproduir). (signe) Reimundus, leuita (SS) i Sig+num Guilelmus, presbiter són autògrafs.*

L'equivalència d'aquest document a l'index elaborat el segle XVIII no és correcta, per tal com el núm. 150 correspon a una donació d'alous a la vall d'Osor i a Vallors, al terme del castell de Solterra, feta pels marmessors d'Isarn, difunt -fill de Sala de Conflent, el fundador de Sant Benet de Bages- al monestir de Sant Benet de Bages el 20 de maig del 985 (ACA, Sant Benet de Bages, Monacals - Universitat, lligall 75, Indice Nou del Calaix 18, núm. 150, f. 66 r.).

Donació testamentària. *Maier i Gerard donen al monestir de Sant Benet de Bages, que és al comtat de Manresa, al costat del riu Llobregat, un alou a Maians, [Maians, actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages] que tenen per marmessoria de Guillem, difunt, havent fet ja la publicació jurada (o adveració sacramental) del testament, de manera que el tinguin els servents, monjos, sacerdots i clergues de Sant Benet, sense cap oposició per part de ningú.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 152.

k[arta] de Sancti Benedicti¹

Nº 134¹

M.S. Nº. 40¹

=Mayans=¹

donatio à S. Benet=¹

Crech aquesta charta ho diu de Maians sagon las affrontacions¹

Mayans¹

1021.¹

IN NOMINE Domini. Ego Mayer et Guuardo, donatores. Magnum nobis et satis licitum esse uidetur domum Dei hedificare ubique, et terras et uineas et casas cum solos et superpositos de Uuilielmi, defuncti, honorare atque concedere. Audientis predicacionem Sanctorum patrum quia elemosinam ad morte liberat animam. Cognoscente se peccati macula honusti compuncti diuina pietate ut pius et misericors Deus sit in peccatistis [sic] suis. Propter ea concedimus atque tradimus ad domum Sancti Benedicti cenobyy, qui est in comitatum Minorisa [sobrelineat damunt de 'iuxta', entre la segona i la tercera línies; en fa esment l'escrivà a la darrera línia del pergami], iuxta alueo Lubrigado, terras et uineas et casas cum solos et superpositos, qui [sic] nobis aduenit per manemesoria [sic] de condam Uuilielmi, defuncti, unde nos iudicium firmum et obligatum tenemus infram estus temporum. Et afrontant ipsas terras et uineas et casas: de oriente in terminio de Guardiola; de meridie in terminio de Mediano uel Otena; de occiduo in ipso Grado siue in ipsa Molella; de circii in Montealare uel in pugo Aquilare siue in ualle [la *a* sobrelineada damunt la *u*] Fremosa [sic]. In istas afrontaciones sic donamus ad iamdicti Sancti Benedicti cenobyy ipsas terras et uineas et casas cum solos et superpositos que ibi abebat [la *t* entre la *a* i la *U* inicial del nom que segueix] Uuilielm defuncti uel abere debebat ab integre cum exios uel regressios earum, cum ceteris alaudibus uel munificenciis Sancti Benedicti cenobyy. Seruientes, monaci, presbiteri, clerici Sancti Benedicti teneant sine [ne, sobrelineat damunt *si*] ullum blandimentum hominum. Ita tamen ut uenia et remedium anim[e Gui]lielmi ad domino exorare non pigeat, ut ueniam et remedium ad domino Ihesu Christo [*Xpo*] adipisci merear. [sic] Amen. Quod si nos donatores aut ullusque homo super terra qui ista donacione seu largicione mercedem causa mouere temptare uoluerit peccatum Uuilielmi defuncti anime illius sit obligatum. Et insuper componat ad domum Sancti Benedicti ipsa hec omnia in quadruplo. Quantum ab eo tempore inmeliorata fuerit, ipsas terras et uineas et casas uel carius ualere uoluerit. Et hanc ista donacione suam abeat firmitatem omnique tempore.

Facta ista donacione XV^{mo} Kalendas Nouember anno XX^{mo} V regnante Radbertus rex. [sic]

S+m Mayer. S+m Guuardo, qui ista donacione fecimus et firmare rogauimus. S+m Mirone. S+m Uuilmundus. S+m Undisclo.

S+ Uuifredus, presbiter, qui ista donacione scripsi cum litteras minimas et emendatas in uerso III et (SSS) die et anno quod supra

1. *Aquest Uuifredus, presbiter ja escriu més bé (res comparat amb el Guilelmus, sacer del document núm. 850 -1023, novembre, 30- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 169).*

Donació testamentària. *Sendred*, [= Sindreu] *que anomenen Domnuç; Maier; i Gerard, marmessors de Garsenda, difunta, donen al monestir de Sant Benet de Bages terres, vinyes i cases al comtat de Manresa, al terme del castell de Maians.* [Maians, actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages]¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 153.

a. Cita de 1982: BENET I CLARÀ, Albert, “L’origen de la família Calders”, pàgs. 19 i 20.²

k[arta] de midians

donacio qui fecit Gersinde³ [sota de *M.S. N.º. 63*; gairebé no es veu]

M.S. N.º. 63⁴

Sendredus fa donacio a Sant Benet en Mayans de molts alous = com a marmesor⁵

1016.⁶

18-X-1020⁷ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Senderedus que uocant Domnucio et Mayer et Guuardo, donatores. Magnum nobis et satis licitum esse uidetur domum Dei hedificare ubique et terras et uineas et casas cum solos et superpositos de Gersinde, defuncte, honorare atque concedere. Audientis predicacionem Sanctorum patrum quia elemosinam ad morte liberat animam. Cognoscente se peccati macula honusti compuncti diuina pietate ut pius et misericors sit Deus in peccatis suis. Propter ea concedimus atque tradimus ad domum Sancti Benedicti cenobyi qui [sic] est in comitatum Minorisa, iuxta alueo Lubrigado, terras et uineas et casas cum solos et superpositos, qui nobis aduenit per manemesoria [sic] de condam Gersinde, defuncte, unde nos iudicium firmum et obligatum tenemus inframestus [sic] tempore. Et afrontant ipsas terras et uineas et casas cum solos et superpositos: de oriente in terminio de Guardiola; de meridie in termine de Mediano uel de Otena; de occiduo in ipso Grado siue in ipsa Molella; de circii in Montealare uel in pugo Aquilare siue in Vallefremosa. [es deixa *Quantum*] In istas afrontaciones [es deixa: *includunt*] sic donamus ad iamdicto [sic] Sancti Benedicti cenobyi ipsas terras et uineas et casas cum solos et superpositos que ibi abebat Gersinde, qui est condam, uel abere debebat ab integre cum exios uel regressios earum sicut ceteris alaudibus uel munificenciis Sancti Benedicti cenobyi seruientes, monaci, presbiteri, clerici Sancti Benedicti teneant sine ullum blandimentum hominum. Ita tamen ut ueniant et remedium anime Gersinde ad domino exorare non pigeat, ut ueniam et remedium ad domino Ihesu Christo [*Xpo*] adipisci merear [sic] amen. Quod si nos donatores aut ullusque homo qui contra ista donacione seu largicione mercedem causa mouere temptare uoluerit peccatum Gersinde, defuncte, anime illius sit obligatum et insuper componat ad domum Sancti Benedicti ipsa hec omnia in quadruplo. Quantum ad eo tempore inmelioratum fuerit ipsas terras et uineas et casas uel carius ualere uoluerit. Et hanc ista donacione suam abeat firmitatem omnique tempore.

Facta ista donacione XV^{mo} Kalendas Nouember anno XX^{mo} V regnante Radbertus rex. [sic]

SENDREDUS + [autògraf] S+m Mayer. S+m Guuardus, que ista donacione fecimus et firmare rogauimus. S+m Miro. S+m Guilmundus. S+m Undisclo.

S+ Uuifredus, presbiter, qui ista donacione scripsi et (SSS) die et anno quod supra.

1. *Aquest Uuifredus, presbiter ja escriu més bé (res comparat amb el Guilelmus, sacer del document núm. 850 -1023, novembre, 30- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 169). Aquest escrit és pràcticament calcat del que conté el pergami anterior, el document núm. 811 -1020, octubre, 18- (ACA, fons de Sant Benet de Bages, núm. 152), redactat pel mateix escrivà. En aquest cas, el protagonista de la donació és una dona, Gersinde, defuncte. La diferència bàsica respecte al document precedent és que escriu el seu nom, de la seva mà, Sendredus, i hi afegeix una simple creu.*

2. *Segons Albert Benet (cf. a) els béns que els marmessors donaren per disposició de Garsenda eren a Castellbell (actual municipi de Castellbell i el Vilar, comarca de Bages), no a Maians (actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages). És de creure que la confusió provingui de la semblança morfològica de Castellbell i Castellfollit.*

3.

816

1020, desembre, 29.

Venda. *Bonfill [= Bofill] i els seus hereus; [Guitard Ramon, Ermetruit i Calvija] Sarvill i els seus hereus; [Ermemir i Provícia] Sendred [= Sindreu] i Esclua; i Gil i els seus hereus, venen a Odevagre, [= Avagre, Vagre] i la seva esposa Llobeta una terra erma, que tenen dels parents, al comtat de Manresa, al [terme del] castell de Montdony/Montdó, a Calmeixs, [cal Biosca -mas-, parròquia de Castelltallat, actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages] pel preu d'un moltó i dos sesters de vi.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1304.

SSS¹

Signum¹

S. A. N°. 110¹

Castelltallat¹

Venta inter Laicos¹

Castelltallat¹

1022.¹ [ratllat, amb llapis]

1020 29-XII¹ [a sota, amb llapis]

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹ [segell estampat]

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC 02

LLIGALL ___ N°. 102 [17, a sobre, amb llapis]

1

n. 1304¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Bonefilio, cum suos eredes, et Saruille cum suis et Sendredus et Esclua et Gilio cum suis eredes, uinditoresumus [sic] uobis Oduagro, et uxori tue Lobeta. Per hanc

scriptura uindicionis nostra [*nr*, amb signe d'abrev. damunt] uindimus uobis terra [a continuació: *culta*, ratllat] erma, qui nobis aduenit per parentorum. Et est ipsa terra in comitatum Minorisa, in castrum Montedomno, [també podria ser: *Montedonno*] in locum que dicunt Calmegios. Et afrontad: de parte orientis in terra de Sendre uel eredes; de meridie de me emtore; et de ociduo, in torent et det annos emtore uel eredes quantum infra istas quatuor afrontaciones includunt sic uindo uobis ab integrem, cum exio uel regresio suo, propter precium solidos moltono I sesters [*s*, ambn signe d'abrev.] II de uino. Quod si nos uinditores aut ullusque omo qui ista carta uenerit pro inrumpendum non hoc ualead uendicare set componad in duplo. Et in antea ista scriptura firma et stabilis permeneat [sic] omnique tempore.

Facta ista carta IIII Kalendas [*klds*, amb signe d'abrev. damunt les quatre lletres] Iennuarias anno XXV regnante Radeberto rege.

Sig+num Bonefilio et Gitardus Reimundus. Sig+num Ermetruite. Sig+num Kalluuiga. Sig+nu [sic] Saruile. Sig+num Ermumir. Sig+nu [sic] Pruuicia. Sig+nu [sic] Sedredus. [sic] Sig+num Esclua, qui ista carta rogauimus scribere e testos [sic] firmare. Sig+nu [sic] Orucio. Sig+nu [sic] Sala. Sig+num Miro

SENIOFREDVS, CLERICVS, qui hoc scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Al marge esquerra, un petit forat, segurament per a passar-hi un cordill.*

817

[1021 (?)], gener, 28.

Venda. Albatur i Alsavel venen a Gescafred i la seva esposa Espetosa Belarona unes vinyes al comtat de Manresa, al Pujol, [el Pujol -vila i mas desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] *pel preu de vuit sous.*

[O]. Original no localitzat.

a.* Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 80, Calaix 49 i 50 [abans: Calaix 26], B. N° 537.

b. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 860, pàg. 992, ex a.

a

Plica. 27. de N° 521 â 540.

B. N° 537.

A= 1021=²

Vende³ de terra situada al Pujol a Giscafredo.

«Consta que ab Acte Clos per Senderedus Sac. a 5 de las Kal. de Feb. Albatur y Alsavel venen a Giscafredus y a sa Muller Espetosa Velarona las vinyas llurs⁴ que son en lo Comptat de Manresa y al Pujol. Y af.: de sol hixent ab la Serra; de Mitgdia ab la Guardia; de Ponent ab la Vinya de Reganfredus Sac. y de Sessemundo; y de Tremontana ab la Vinya de Amanrich. Lo que enclou ditas af. venen enteram^t. per preu de 8 s.»

1.

2. A =1021= ratllat a a.
- 3.
4. las vinyas llurs a a; els vinyalars segons b.

b

«Albatur i Alsavel venen a Giscafredus i la seva muller Espetosa Velarona els vinyalars, en el comtat de Manresa, al Pujol. Afronta de solixent amb la serra; de migdia amb la Guardia; de ponent amb vinya de Reganfredus, sacer, i de Sessemundo; de tramuntana amb vinya d'Amanrich. Ho venen pel preu de 8 sous.

A 5 de les calendes de febrer.

Sendredus, sacerdot, escrigué»

818

1021, febrer, 28.

Venda. *Vendrell i la seva esposa Sesnana [= Sesnanna] venen a Godmar [= Gomar] i Ansulf una terra conreada i erma, que és una mujada de vinya, que Vendrell té del seu pare i per altre dret, al comtat de Manresa, al terme del castell de Maians, [Maians, actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages] pel preu de nou sous, a pagar en coses que ho valguin. Hauran de pagar també una mitgera d'ordi de servei.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm.154.

k[arta] de Midians¹

Venditiones inter laycos¹

Venda inter laicos¹

M. S. N°. 50.¹

Mayans¹

Mevans.¹

1021.¹

In nomine Domini. Ego Venrel e [sic] uxori mea Sesnana. Vinditores sumus tibi, Godmar, e [sic] Ansolfo, emtores. Per ac [sic] scriptura uindicacionis nostre uindimus uobis terra culta uel erma, ese [sic] modiatia I de uinea nostra propria, qui nobis auenit [sic] per genitori nostro uel per quacumque uoce. Est ipsa ec [sic] omnia in comitataum [sic] Minorisa, in termine de castro Midians. Qui afronta: de oriente in uinea Albarico; de meridie in terra Godmar; de ociduo [sic] in casa Godmar uel ere [sic] suos; de circi in terra Bonefilio. Quantum infra istas afro[n]taciones includunt sic uindimus uobis ipsa ec [sic] omnia ab integrum, cum exio uel re<gr>esio earum in propter precium solido<s> VIII in rem ualentem. <Et> exinde non remansi<t>. Est manifestum. Que<m> uero iamdicta ec [sic] omnia quod superius resona<t> de nostro iure in uestro tradimus dominio [es deixa et] potestate. Quod si nos uinditores aut ulusque [sic] omo [sic] qui contra ac [sic] ista carta inru<m>pendum <u>eneri<t> non [h]oc ualea<t> uindicare set compona<t> in duplo cum sua inmelioracione. [es deixa Et] In antea [es deixa ista] uindicacio firma permanea<t> modo uel omnique tepore [sic].

Facta ista carta uindicacio pride [sic] Calendas Marci [sic] anno XXV regnante Raudebertus rege.

Si+gnum Verrel [sic]. S+gnum Sesnana, qui ista carta fecimus e [sic] firmare rogauimus. S+gnum Ademir. S+gnum Todadelco [sic]. Si+gnum Albaricho:
in seruicio miga de ordio

Guilelm, pre[s; s'ho deixa]biter, scripsi e [sic] (*signe*) die [es deixa *et*] ano [sic] prefixo.

1. *L'escrivà, Guilelm, presbiter, s'estalvia paraules i lletres. A més, el seu català de base es deixa veure arreu. Taques d'humitat molt visibles i tinta deslluïda, dificultats afegides que no priven la lectura correcta del text.*

819

1021, febrer.

Donació pietosa. *Sendred, [= Sindreu] levita i jutge, dona al monestir de Sant Benet, i a Sant Valentí, [Sant Benet de Bages] un alou i una vinya que té al comtat de Manresa, al terme del castell de Calders, a Monistrol. [actual municipi de Monistrol de Calders, comarca de Bages] Mentre visqui donarà la tasca anual, però un cop mort l'abat Ràmio i la comunitat ho posseiran plenament.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1308.

C. S. N.º. 47¹

D.º. al monestir en monistrol de Caldes¹

1021.¹

[Monist]rol.¹

1021 (?) octubre ?¹ [escrit amb llapis]

[Sedr]e[do,] levita, hace donacion [a S. Beni]to y à S. Valentin de los alod[ios que tenia e]n Monistrol cerca la Yglesia [de S. F]alio, cuyas afrontaciones expr[es]a.¹

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹ [segell estampat]

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC ___ M. C ___

LLIGALL ___ N.º. 4

n. 1308¹ [escrit amb llapis]

In nomine sancte et indiuidue Trinitatis. Ego Sendredus, leuita et iude[x, don]ator sum Domino Deo et Sancti Benedicti cenobii Sanctique Uale[ntini] meum id est [*idt*] domo[s] cum solos et superpositos et solarios et scamnos et tonna et cub[os]nensas et curte et torculario atque columbario, ortos et uiridi[arios ...] et [... ..]ici[...]cla[... ..] pe]cia I de uinea, qui mihi aduenit de ienitore siue per qualicumque uoce uel modo. Et est hec omnia in comitatu Minorisa, infra termines de castrum Caldarios, in locum que d[icunt Monestro], prope [Sancti] Felicis. Et afrontat hec omnia: de horientem in rio Secho; de meridie in terra de Sancta Maria; de occiduo similiter in terra Sancta Maria; de circi in rio que dicunt Aquas calentes. [Qu]antum istas afrontaciones includunt sic dono Domino Deo et iamdicto cenobio et in potestate tibi Ramione, abbate, iamdicta

omnia simul cum prephata uinea, ab integrum uel proprium suprascripto monasterio, talique deliberacione ut in diebus uite mee teneam [*teneā*] et possideam suprascripta omnia per concessu [sic] et beneficio Sancti Benedicti uel de te Ramione, abbate, et per omnes annos accipiat prephat[us] abba suusque legatus uel successor per uocem Sancti Benedicti ipsa tascha. Et post meum dicessu solidum et liberum remaneat in iure et dominio Sancti Benedicti ad [su]um plenissimum prop[ri]um ut meritis ipsius clementissimus Deus mihi absoluat ab omni crimina uel pondere peccatorum et deleat facinus (malifetes de facinerós) quod comisi in predia uel munific[ie]cia ecclesiastica pretextat[o] mo]nasterio. Et propterea de meo iure trado et mutto in dominio et potestate iamdicto cenobio suoque Ramione, abbate, simul cum exiis uel regressiis earum atque terminos uel afrontaciones eorum. Quod si ego donator aut ullusque homo qui hunc pactum largicionis disrumpere uoluerit primus amorem Dei Omnipotentis perdat et eius iram incurrat. [Et] in prope [sic] sumpcione sola libram auri persoluat et omnia iamdicta in quadruplum. Et in antea ista scriptura firma permaneat.

Facta ista scriptura [... Fe]bruarii anno XXI regnante Rotberto rege.

Sendredus + qui et iudex* qui ista scriptura iussit facere et [firmavit] et firmare rogauit. Sig+num Maier. Sig+num Seniofredus. Sig+num Godmar. Similiter stabilimus et confirmamus ad posidendum [... ...] ut teneat [in u]ita sua in seruicio iamdicto monasterio omnia prephata sinceriter et fideliter.

Danagildus, presbiter et monachus, qui ista carta scripsit et (SSS) die et anno quod supra.

Guifredus, leuita et iudex, sub (*signe*)*

1. *Pergamí força malmès, ratat, sobretot a la part superior i dreta. (anvers) Precisament a la part dreta li fou aplicat, perquè s'aguanti el poc que en resta, un tros de paper d'estrassa (sembla, al segle XVIII). Dos sècs horitzontals i quatre de verticals (un dels verticals, molt marcat). Sendredus + qui et iudex i Guifredus, leuita et iudex, sub (signe), autògrafs.*

En relació al topònim Aquas calentes, vegeu també el document núm. 858 -1024, novembre, 22- (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1321).

Roser Serra escriu: "Hi ha autors que [l'etimologia de Calders] la fan derivar de "cald", que significaria calent o calda [...] i ho justifica el fet que hagin perdurat alguns topònims que constaten aportacions d'aigua calenta al llarg del curs del riu. Així, a Monistrol es té constància del topònim "aquas calentas" des del segle XI; també a Monistrol -i probablement al mateix lloc- hi havia hagut el mas Aigües Calentes -o Calents-. A Calders hi ha la font Calda, que, malgrat les transformacions que ha rebut i el seu estat de deixadesa, l'aigua brolla a una temperatura més elevada de l'habitual. És molt probable que, per totes aquestes aportacions d'aigua calenta, el riu passés a anomenar-se "Caldarius" [...]" [SERRA COMA, Roser, "Els segles medievals (s. IX-XV)", Calders. Un municipi entre el Pla de Bages i el Moianès, pàgs. 87 i 88.

Un any i uns vuit mesos després, l'11 d'octubre de 1022, Ermesenda, comtessa de Barcelona, empenyoraria al seu fill, el comte Berenguer Ramon I, com a garantia de l'acord de pau que havien signat, entre d'altres castells que tenia als comtats d'Osona i Barcelona, el castell de Calders (castrum Calders). [FELIU, Gaspar - SALRACH, Josep M., dirs., Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona de Ramon Borrell a Ramon Berenguer I. Vol. I, pàg. 467]

Publicació de testament. *Goldregod; el senyor Domnuç, que anomenen Sendred; [= Sindreu] Guifred [= Gifreu] Recared; i Guillem, marmessors d'Enegó, difunt, juren sobre l'altar de l'església de Sant Pere de Viladecavalls, al terme del castell de Calders, [parròquia de Viladecavalls, actual municipi de Calders, comarca de Bages] el testament d'Enegó, difunt. Ho fan davant de Salomó, sacerdot, i Sendred, [= Sindreu] jutge, i de Bradila, Alderic i Gescafred,*

anomenat Francemir, i d'altres bons homes. Són testimonis: Bernat, Guitard [= Guitart] i Guifred [= Gifreu] Serfdedeu, que ho juren. Enegó, difunt, disposà, en primer lloc, que la seva esposa i fills redimessin l'alou d'Espina, [actual municipi de Collsuspina, comarca d'Osona] i si els fills no volguessin, que el redimís l'esposa i fes donar dues pesas d'or als marmessors. Un cop morta, que passés al fill que ella hagués triat. Si l'esposa tampoc volgués redimir l'esmentat alou d'Espina, que els marmessors el venguessin i donessin el preu obtingut a Sant Pere de Roma per a remei de la seva ànima, juntament amb la tercera part de la collita de pa i de vi i de tots els seus béns mobles. Que l'alou de Tona, [actual municipi de Tona, comarca d'Osona] la meitat fos per a heretar Bonadona, filla seva, i l'altra meitat per a Guillem i Guifred [= Gifreu]. Per a Senfred [= Sinfreu], per a completar la seva herència, la torre i el mas que fou d'Agelà [= Agell], juntament amb el freginal que hi ha davant la porta, de l'olivera cap amunt, tal com ja té, com a complement a la seva herència de les altres estades que ja té. Que l'alou de Bages, la meitat fos per a heretar la seva filla Elsava, com a complement de la seva herència dels altres alous, i l'altra meitat, juntament amb el mas i les vinyes de Manresa, restessin per a Orfeta, també filla seva, com a complement de la seva herència dels altres alous. Els altres alous, allà on fossin, restessin per a la seva esposa mentre visqui, sense perjudici de ningú, i després d'ella restés per als fills que tenen en comú.¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1305.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 460, pàgs. 522-523, ex **O**.

b. Transcripció de 1984: UDINA I ABELLÓ, Antoni M., *La successió testada a la Catalunya altomedieval*, núm. 117, pàgs. 290 i 291, ex **O**.²

IVDicium de Enego de uilla de chauals³

C. S. N.º. 59⁴

Vila de Caballs.⁵

Publicacion del testamento de Ennego, en el qual nada dexa al Monasterio. hecho â 8 de los Idus de Marzo, año XXV de Roberto Rey ./.⁶

1022.⁷ 1021-8-III⁸

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC ___

LLIGALL _____⁹

n. 1305¹⁰

Condicione sacramentorum a quarum presencia ubi residebat sacerdote Salomone et iudice Sedredus,¹¹ siue et¹² in presencia Bradilane,¹³ et Eldrichus,¹⁴ et Gischafredus¹⁵ que¹⁶ dicunt¹⁷ Francemirus,¹⁸ uel aliorum bonorum ominum¹⁹ qui ibidem aderant. Testificant testes²⁰ prolati quas proferunt²¹ his nominibus helemosinariis,²² id sunt: Goldregod,²³ domno Domnucio²⁴ que²⁵ uocant Sedredus,²⁶ et Guifredus Recharedus,²⁷ et Guilelmus, in faciem de suprascripto sacerdote et iudice ad comprobendam ipsam²⁸ elemosinam²⁹ de condam Ennegone.³⁰ Et hoc³¹ sunt nomina testium qui hoc testificant sicuti et iurant. Id sunt: Bernardo,³² et Guitardus, et Guifredus Seruedei.³³ Iurati³⁴ autem dicimus, in primis, per Deum Patrem Omnipotentem et per Ihesuchristum,³⁵ filium eius, Sanctumque Spiritum, qui est in Trinitate unus et uerus Deus, et per reliquias sancti Petri,³⁶ chuius³⁷

honore basilica³⁸ sita³⁹ est in comitatu Minorisa,⁴⁰ in terminio⁴¹ de chastro⁴² Callarios,⁴³ supra cuius sacrosancto⁴⁴ altario ubi⁴⁵ has condiciones manibus nostris continemus et iurando contangimus⁴⁶ quia nos suprascripti testes scimus⁴⁷ et bene⁴⁸ ueritate sapemus,⁴⁹ et⁵⁰ oculis nostris uidimus, et⁵¹ aures nostras audiuius, et de presente eramus ad ea⁵² ora⁵³ quando predicti⁵⁴ Ennego⁵⁵ erat⁵⁶ sua loquela plena et memoria integra. Et tunc nos uidentes et audientes sic mandauit uel iniunxit⁵⁷ per suum uerbum uel per suum testamentum ut quandoque mors illi aduenerit uel mortuus fuisset,⁵⁸ sicut et fuit, plenam potestatem abuiset⁵⁹ apprehendere⁶⁰ uel distribuere omnem suam facultatem,⁶¹ mobile⁶² uel immobile,⁶³ et faciatis exinde sicut ille uobis iniunxit per suum uerbum et testamentum. In primis ipsum [suum]⁶⁴ alaudem⁶⁵ qui⁶⁶ est ad ipsa Spina⁶⁷ redimat uxori⁶⁸ sue⁶⁹ uel filiis⁷⁰ suis,⁷¹ et si non uolunt⁷² redimere filiis suis, redimat uxori⁷³ sue,⁷⁴ et faciant⁷⁵ donare pesas II de auro⁷⁶ ad ipsos suos manumisores.⁷⁷ Et post obitum suum remaneat ipso alaude⁷⁸ ad qualemque illam uoluerit de filiis suis; et si non uolunt⁷⁹ redimere uxori⁸⁰ sue⁸¹ uel filiis suis, licenciam abeant⁸² istis elemosinariis⁸³ suis uendere et donare ipsum precium ad Sancto Petro⁸⁴ de Roma⁸⁵ pro anima sua. Et de ipso pane et uino quem⁸⁶ Dominus daturus erit ad anno⁸⁷ expectante⁸⁸ ipsa tercia parte pro anima sua. Et de suum⁸⁹ mobile quantum potueritis inuenire ipsa tercia parte pro anima sua. Et ipsum alaudem⁹⁰ de Tonna⁹¹ remaneat ipsa medietate⁹² ad⁹³ Bonadonna,⁹⁴ filia⁹⁵ sua,⁹⁶ per⁹⁷ sua ereditate⁹⁸ de alios alaudes;⁹⁹ et alia medietate remaneat ad Guilelmus¹⁰⁰ et ad Guifredus.¹⁰¹ Et ipsa turre cum ipso maso¹⁰² qui fuit de Ichilane¹⁰³ remaneat ad Seniofredus¹⁰⁴ cum ipso ferragenal¹⁰⁵ qui est ante ipsa porta de ipsa oliuaria¹⁰⁶ ad amonte,¹⁰⁷ quem odie tenet per¹⁰⁸ sua¹⁰⁹ ereditate¹¹⁰ de alias mansiones. Et de ipsum alaudem¹¹¹ de Baias¹¹² remaneat ipsa medietate ad Elsaua,¹¹³ filia¹¹⁴ sua,¹¹⁵ per¹¹⁶ sua¹¹⁷ ereditate¹¹⁸ de alios alaudes;¹¹⁹ et alia medietate cum ipso maso¹²⁰ et cum ipsas uineas qui¹²¹ est in Minorisa remaneat ad Orfeta,¹²² filia¹²³ sua,¹²⁴ per¹²⁵ sua¹²⁶ ereditate¹²⁷ de alios¹²⁸ alaudes.¹²⁹ Et alios suos¹³⁰ alaudes¹³¹ que¹³² abuit¹³³ in cunctisque locis remaneant¹³⁴ ad uxori¹³⁵ sue,¹³⁶ in diebus uite¹³⁷ sue¹³⁸ teneat et possideat sine blandimentum de ullumque ominem;¹³⁹ et post obitum suum remaneat ad filiis nostris¹⁴⁰ qui sunt procreatis de me et se. Et cuncta¹⁴¹ omnia ordinauit uel¹⁴² iniussit¹⁴³ per suum uerbum uel per suum testamentum, adhuc loquela plenus¹⁴⁴ et memoria integra, cum sua bona uoluntate¹⁴⁵ de ac causa superius scripta sic obiit de oc¹⁴⁶ seculo in anno III, in mense Ianuarii. Et nos iamdictis elemosinariis¹⁴⁷ sic iuramus in Deum et propter Deum quia quantum isti testes testificauerunt¹⁴⁸ in isto¹⁴⁹ iudicio uerum est, et in ista scriptura nulla fraus nec malo ingenio ic¹⁵⁰ impressum¹⁵¹ non est set¹⁵² secundum uoluntatem¹⁵³ ipsius conditoris sic est factus uel editus. Et nos iamdicti testes recte et ueraciter testificamus atque iuramus per super hanc nixum¹⁵⁴ iuramentum in Domino.

Late condicionis¹⁵⁵ VIII Idus¹⁵⁶ Marcii¹⁵⁷ anno XXV regnante Radebertus¹⁵⁸ rex.¹⁵⁹

Sig+num¹⁶⁰ Goldregodo.¹⁶¹ Sig+num¹⁶² Domnucio¹⁶³ que¹⁶⁴ uocant Sedredus.¹⁶⁵ Sig+num¹⁶⁶ Guifredus¹⁶⁷ Recaredo.¹⁶⁸ Sig+num¹⁶⁹ Guilelmus.¹⁷⁰ Helemosinariis¹⁷¹ sumus et iuramentum iuramus. Sig+num¹⁷² Bernardus.¹⁷³ Sig+num¹⁷⁴ Guitardus.¹⁷⁵ Sig+num¹⁷⁶ Guifredus¹⁷⁷ Seruedei.¹⁷⁸ Testes sumus et iuramentum iuramus.

Senderedus,¹⁷⁹ leuita, qui et¹⁸⁰ iudice (SS).¹⁸¹

Giskafredus,¹⁸² sacer,¹⁸³ qui hoc scripsit (SS)¹⁸⁴ sub die uel¹⁸⁵ anno quod supra.

1. *Tres sècs horitzontals i tres de verticals. Sis forats petits escampats, tres d'ells a les interseccions dels sècs -només un afecta de ple una lletra: la m a mors, a la novena línia-. Degut al tractament químic amb àcid gàl·lic al qual fou sotmès a finals del segle XVIII, el text té un color grogós, com una pàtina.*

2. *Segons b el document fa referència al castell de Callús (actual municipi de Callús, comarca de Bages), tot i que es tracta del de Calders (actual municipi de Calders, comarca de Bages).*

3. IVDicium de Enego de uilla de chauls

4. C. S. N°. 59

5. Vila de Caballs.

6. Publicacion del testamento de Ennego, en el qual nada dexa al Monasterio. hecho â 8 de los Idus de Marzo, año XXV de Roberto Rey ./.
7. *Escrit amb llapis. Ratllat.*
8. *Escrit amb llapis.*
9. *Segell estampat, c. 1923.*
10. *Escrit amb llapis.*
11. Sedredus a **O** i segons **a**; Sendredus segons **b**.
12. siue et a **O** i segons **a**; siue segons **b**.
13. Bradilane a **O** i segons **a**; Bradilo segons **b**. *Forma correcta: Bradilani.*
14. Eldrichus a **O** i segons **a**; Eldricus segons **b**. *Forma correcta: Elderici.*
15. Gischafredus a **O** i segons **a** i **b**. *Forma correcta: Giscafredi.*
16. que a **O** i segons **a** i **b**. *Forma correcta: quod.*
17. dicunt a **O** i segons **a** i **b**. *Forma correcta: dicitur.*
18. Francemirus a **O** i segons **a** i **b**.
19. ominum a **O** i segons **a** i **b**. *Forma correcta: hominum.*
20. testes a **O** i segons **b**; teste segons **a**.
21. proferunt a **O** i segons **a**; profert segons **b**.
22. helemosinariis a **O** i segons **a** i **b**. *Forma correcta: eleemosynariis.*
23. Goldregod a **O** i segons **a** i **b**.
24. Domnucio a **O** i segons **a**; Donnucio segons **b**.
25. que a **O** i segons **a** i **b**. *Forma correcta: quod.*
26. Sedredus a **O**; Sendredus segons **a** i **b**.
27. Guifredus Recharedus a **O** i segons **a** i **b**.
28. ipsam a **O** i segons **a**; ipsa segons **b**.
29. elemosinam a **O** i segons **a** i **b**. *Forma correcta: eleemosynam.*
30. Ennegone a **O** i segons **a** i **b**.
31. hoc a **O** i segons **a**; hec segons **b**.
32. Bernardo a **O** i segons **a** i **b**. *Forma correcta: Bernardus.*
33. Seruedeï (patronímic) a **O** i segons **a**; et Vedeï (un testimoni inexistent) segons **b**.
34. iurati a **O** i segons **a**; iuramus segons **b**.
35. Ihesuchristum a **O**; Ihesu Christum segons **a**; Ihesum Christum segons **b**.
36. per reliquias sancti Petri, chuius honore baselica a **O** i segons **b**; per reliquias Sancti Petri, chuius honore baselicas segons **a**. *Es refereix a l'església parroquial de Viladecavalls (actual municipi de Calders, comarca de Bages), dedicada a sant Pere, on segurament s'hi veneraven relíquies, veres o falses, del sant titular.*
37. chuius a **O** i segons **b**, per cuius.
38. baselica a **O** i segons **b**; baselicas segons **a**.
39. sita a **O** i segons **b**; ita segons **a**.
40. Minorisa a **O** i segons **b**, per Minorisensi.
41. terminio a **O** i segons **a**; termino segons **b**.
42. de chastro a **O** i segons **a** i **b**. *Forma correcta: castrì.*
43. Callarios a **O** i segons **a**; Callario segons **b**. *Es tracta de Calders i no de Callús -cf. b-, que, d'altra banda, era conegut com a castell de Godmar o Castellet.*
44. sacrosancto a **O** i segons **b**; sacrosanto segons **a**.
45. ubi a **O** i segons **a** i **b**; superflu.
46. manibus nostris continemus et iurando contangimus a **O** i segons **a**; manibus nostris contangimus et iurando continemus segons **b**.
47. scimus a **O** i segons **b**; sumus segons **a**.
48. *Tot seguit hi hauria d'anar: in, omès a O i segons a i b.*
49. sapemus a **O** i segons **a** i **b**. *En llatí clàssic: scimus.*
50. *Tot seguit hi hauria d'anar: cum, omès a O i segons a i b.*
51. *Tot seguit hi hauria d'anar: cum, omès a O i segons a i b.*

52. ea a **O** i segons **a i b**, per eam.
53. ora a **O** i segons **a i b**, per oram.
54. predicti a **O** i segons **a i b**, per predicto.
55. Ennego a **O** i segons **a i b**.
56. erat a **O** i segons **a i b**.
57. iniuncxit a **O** i segons **a**; iuncxit segons **b**.
58. fuiset a **O** i segons **a**; fuisset segons **b**.
59. abuiset a **O** i segons **a**; abuissent segons **b**.
60. aprehendere a **O** i segons **a**; aprehendere segons **b**.
61. facultatem a **O** i segons **a i b**.
62. mobile a **O** i segons **a i b**.
63. immobile a **O** i segons **b**; immobile segons **a**.
64. [suum] (*il·legible*) a **O**; suum segons **b**; omès segons **a**.
65. alaudem a **O** i segons **a**; alodem segons **b**.
66. qui a **O** i segons **b**; que segons **a**.
67. ipsa Spina a **O** i segons **a i b**. *Correspon a l'Espina, que dona nom a l'actual municipi de Collsuspina, comarca d'Osona.*
68. uxori a **O** i segons **a i b**.
69. sue a **O** i segons **a i b**.
70. filiis a **O** i segons **a i b**.
71. suis a **O** i segons **a i b**.
72. uolunt a **O** i segons **a i b**.
73. uxori a **O** i segons **a i b**.
74. sue a **O** i segons **a i b**.
75. faciant a **O** i segons **b**; faciat segons **a**.
76. de auro a **O** i segons **a i b**.
77. manumisores a **O** i segons **a**; manumissores segons **b**.
78. alaude a **O** i segons **a i b**. *Forma correcta: alode.*
79. uolunt a **O** i segons **a i b**.
80. uxori a **O** i segons **a i b**.
81. sue a **O** i segons **a i b**.
82. abeant a **O** i segons **a i b**. *Forma correcta: habeant.*
83. eleemosinariis a **O** i segons **a i b**. *Forma correcta: eleemosynariis.*
84. Sancto Petro a **O** i segons **a i b**. *Forma correcta: Sanctum Petrum.*
85. de Roma a **O** i segons **a i b**.
86. quem a **O**; que segons **a i b**.
87. ad anno a **O**; ad ano segons **b**. *Forma correcta: ad annum.*
88. expectante a **O** i segons **a i b**. *Forma correcta: expectantem.*
89. de suum a **O** i segons **b**; ipsum segons **a**.
90. alaudem a **O** i segons **a**; alaude segons **b**. *Forma correcta: alodem.*
91. de Tonna a **O** i segons **a i b**.
92. ipsa medietate a **O** i segons **a**; ipsa medietatem segons **b**. *Forma correcta: ipsa medietatem.*
93. ad a **O** i segons **a**; a segons **b**. *Forma correcta: ad.*
94. Bonadomna a **O**; Bonadonna segons **a i b**. *Forma correcta: Bonadomnam.*
95. filia a **O** i segons **a i b**. *Forma correcta: filiam.*
96. sua a **O** i segons **a i b**. *Forma correcta: suam.*
97. per a **O** i segons **a i b**. *Forma correcta: pro.*
98. ereditate a **O** i segons **a i b**. *Forma correcta: hereditate.*
99. alaudes a **O** i segons **a i b**. *Forma correcta: alodes.*
100. Guilelmus a **O** i segons **a i b**. *Forma correcta: Guilelmum.*
101. Guifredus a **O** i segons **a i b**. *Forma correcta: Guifredum.*
102. maso a **O** i segons **a i b**. *Forma correcta: manso.*

103. de Ichilane *a O i segons a*; de Ichilone *segons b*. *Forma correcta*: Ichilani.
104. ad Seniofredus *a O i segons a*; ad Seniofredo *segons b*. *Forma correcta*: ad Seniofredum.
105. ferragenal (*en català*) *a O i segons a i b*.
106. oliuaria *a O i segons a i b*.
107. ad amonte (*en català llatinitzat*) *a O i segons a*; ad Amonte *-topònim- segons b*.
108. per *a O i segons a i b*. *Forma correcta*: pro.
109. sua *a O i segons a i b*. *Forma correcta*: suam
110. ereditate *a O i segons a i b*. *Forma correcta*: hereditatem.
111. alaudem *a O i segons a*; alaude *segons b*. *Forma correcta*: alodem.
112. de Baias (*en català*) *a O i segons a i b*; Baiensi (*en llatí*).
113. ad Elsaua *a O i segons a i b*. *Forma correcta*: ad Elsauam.
114. filia *a O i segons a i b*. *Forma correcta*: filiam.
115. sua *a O i segons a i b*. *Forma correcta*: suam.
116. per *a O i segons a i b*. *Forma correcta*: pro.
117. sua *a O i segons a i b*. *Forma correcta*: suam
118. ereditate *a O i segons a i b*. *Forma correcta*: hereditatem.
119. alaudes *a O i segons a i b*. *Forma correcta*: alodes.
120. maso *a O i segons a i b*. *Forma correcta*: manso.
121. qui *a O i segons b*; que *segons a*. *Forma correcta*: quod.
122. Orfeta *a O i segons a i b*. *Forma correcta*: Orphetam.
123. filia *a O i segons a i b*. *Forma correcta*: filiam.
124. sua *a O i segons a i b*. *Forma correcta*: suam.
125. per *a O i segons a i b*. *Forma correcta*: pro.
126. sua *a O i segons a i b*. *Forma correcta*: suam.
127. ereditate *a O i segons a i b*. *Forma correcta*: hereditatem.
128. de alios *a O i segons a*; de alios suos *segons b*.
129. alaudes *a O i segons a*; alodes *segons b*. *Forma correcta*: alodes.
130. suos *a O i segons b*; suis *segons a*.
131. alaudes *a O i segons a i b*. *Forma correcta*: alodes.
132. que *a O i segons a i b*. *Forma correcta*: quod.
133. abuit *a O i segons a i b*. *Forma correcta*: habuit.
134. remaneant *-forma correcta- a O*; remaneat *segons a i b*.
135. ad uxori *a O i segons a i b*. *Forma correcta*: ad uxorem.
136. sue *a O i segons a i b*. *Forma correcta*: suam.
137. uite *a O i segons a i b*. *Forma correcta*: uitae
138. sue *a O i segons a i b*. *Forma correcta*: suae
139. ominem *a O i segons a*; omine *segons b*. *Forma correcta*: hominem.
140. ad filiis nostris *a O i segons a i b*.
141. cuncta *a O i segons a i b*.
142. uel *a O i segons b*; id *segons a*.
143. iniussit *a O i segons a i b*. *Forma correcta*: iniunxit.
144. plenus *a O i segons a i b*. *Forma correcta*: plena.
145. uoluntate *a O i segons a i b*. *Forma correcta*: uolumptate.
146. oc *a O i segons a i b*. *Forma correcta*: hoc.
147. elemosinariis *a O i segons a i b*. *Forma correcta*: eleemosynariis.
148. testificauerunt *a O i segons a*; testificant *segons b*.
149. isto *a O i segons b*; isti *segons a*.
150. ic *a O i segons a*; no hi és *segons b*. *Forma correcta*: hic.
151. inpressum *a O i segons b*; impressum (*forma correcta*) *segons a*.
152. set *a O i segons a*; sed *segons b*. *Ambdues formes són correctes, en llatí*.
153. uoluntatem *a O i segons a i b*. *Forma correcta*: uolumptatem.
154. nixum *a O i segons a i b*. *Forma correcta*: adnixum.

155. condicionis *a* **O** *i segons b*; condiccionis *segons a*.
156. Idus *a* **O** *i segons b*. *Forma correcta*: Iduum.
157. Marcii *a* **O** *i segons b*. *Forma correcta*: Martiarum.
158. Radebertus *a* **O**; Rodbertus *segons b*. *Forma correcta*: Radeberto o Rodberto.
159. rex *a* **O** *i segons b*. *Forma correcta*: regi.
160. Sig+num *a* **O**; S+m. *segons a*; Signum *segons b*.
161. Goldregodo *a* **O** *i segons b*. *Forma correcta*: Goldregodi.
162. Sig+num *a* **O**; S+m. *segons a*; Signum *segons b*.
163. Domnucio *a* **O**; Donnucio *segons b*. *Forma correcta*: Domnucii.
164. que *a* **O**; qui *segons b*. *Forma correcta*: quod.
165. Sedredus *a* **O**; Sendredus *segons b*.
166. Sig+num *a* **O**; S+m. *segons a*; Signum *segons b*.
167. Guifredus *a* **O** *i segons b*. *Forma correcta*: Guifredi.
168. Recaredo *a* **O** *i segons b*. *Forma correcta*: Recaredi.
169. Sig+num *a* **O**; S+m. *segons a*; Signum *segons b*.
170. Guilelmus *a* **O** *i segons b*. *Forma correcta*: Guilelmi.
171. Helemosinariis *a* **O** *i segons b*. *Forma correcta*: eleemosynariis.
172. Sig+num *a* **O**; S+m. *segons a*; Signum *segons b*.
173. Bernardus *a* **O** *i segons b*. *Forma correcta*: Bernardi.
174. Sig+num *a* **O**; S+m. *segons a*; Signum *segons b*.
175. Guitardus *a* **O** *i segons b*. *Forma correcta*: Guitardi.
176. Sig+num *a* **O**; S+m. *segons a*; Signum *segons b*.
177. Guifredus *a* **O** *i segons b*. *Forma correcta*: Guifredi.
178. Seruedei -és el patronímic de Guifredus (vegeu la nota 164)- *a* **O**; Signum Vedei - és un personatge diferent- *segons b*.
179. Senderedus *a* **O** *i segons b*. *Forma correcta*: Senderedi.
180. et *a* **O**; est *segons a i b*.
181. (SS) *a* **O**; ss. *segons a*; subscripsit *segons b*.
182. Giskafredus *a* **O**; (G)iskafredus *segons b*. *Forma correcta*: Giskafredus.
183. sacer *a* **O** *i segons b*. *Forma correcta*: sacerdos.
184. (SS) *a* **O**; subscripsit *segons b*.
185. uel *a* **O**; et *segons b*.

821

1021, març, 10.

Commuta. *Ràmio, abat de Sant Benet de Bages, juntament amb tota la comunitat, commuta amb Maier i la seva esposa Adaled [= Adelaida] un alou que el monestir té a [l terme del castell de] Castellbell [actual municipi de Castellbell i el Vilar, comarca de Bages] per un altre alou que l'esmentat matrimoni té a la ciutat de Manresa, al barri Saragossà. [zona de la via de Sant Ignasi, ciutat de Manresa, actual municipi de Manresa, comarca de Bages]*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 155.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 461, pàg. 524, ex **O**.

C. N.º. 92¹

Castell [Bellit]

=en cas[...] es de [.Sant Benet de Ba]ges=¹

[aquest regest, la meitat dreta del qual és del tot esborrat, és a sota del regest que donem més avall]¹

N. 241 segons lo Indice nou¹

Manresa.¹

1021.¹

Ramio Abad y Monges comutan las tierras y alodio que tenian en Bellid, con las que Mager les cede en Manresa, donde dicen el Barrio Zesaragustano.¹

10-III-1021¹ [escrit amb llapis]

In Dei nomine. Ego Ramio, gratia Dei abba, cum omni congregatio Sancti Benedicti et Sancti Valentini, martiris, qui est in Campo Baias, prope flumine Lubricato. Comutatores sumus tibi Maier alaudem Sancti Benedicti cenobii quod abeo in castrum Bellito, id sunt: kasas cum solos et superpositos et curtes et ortos, terras et uineas, cultum uel erum, cum exiis et regresis earum, qui aduenit ad supradicto cenobio per elemosina de Gersindis, femina, et filio suo Uuilelmus, qui sunt condas. Comutamur namque tibi Mager ipsum supradictum alaudem de supradictum castrum per ipsum tuum alaudem quod tu comutas ad supradicto cenobio in Minorisa ciuitate, in ipso barrio Cesaragustano. Id sunt: kasas cum solos et superpositos, ortos ortalibus, terras et uineas, quod abeo [*abeo*, *sobrelineat*] in ipso territorio cum illorum afrontaciones uel exiis et regresis earum, quantum ibidem abeo. Et est manifestum. Quem uero ipsum supradictum alaudem quem abemus in supradictum castrum Bellito, in tuo tradimus dominio et potestate propter ipsum tuum alaudem quod tu nobis comutas in Minorisa. Siquis homo qui contra ista carta comutatoria uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat aut componamus in quadruplum cum illorum omnem inmeliorationem. Et in antea ista comutacione firmis et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista comutacione VI Idus Marcii anno XXV regnante Roberto rege.

RAMIO, gratia Dei aba (*signe*). Danagildus, presbiter et monachus (SSS). Ermengaudus, presbiter et monachus (*signe*). Adroarius, presbiter et monachus (*signe*). Ioannes, sacer et monachus

(*crismó*) Viuas, leuita, qui hec scripsit cum literas superpositas in uerso II [davant II, un V raspat] et VI die et anno quod supra.

fol. 41.¹

1. *Aquest document és molt important, en primer lloc perquè es testimonia la centralitat de Manresa, anomenada ciutat, (com també en el núm. 156) capital d'un territori, (i d'un comtat, com explícitament mostra el citat núm. 156) i també perquè aquesta ciutat ha experimentat un creixement, que es materialitza en la formació d'almenys un barri nou de l'antiga ciutat, anomenat Saragossà. Vegeu el document núm. 825 -1021, juny, 7- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 159). En segon lloc, perquè apareix un bon nombre de monjos -tots ells sacerdots- del monestir de Sant Benet de Bages, ultra l'abat, i a més a més tots ells signen autògrafament.*

El document és bo per a reproduir, perquè a més de l'interès intrínsec té una cal·ligrafia clara i de bona grandària; llàstima que tingui una tara, un sèc de coloració fosca, que travessa l'angle dret (anvers) en diagonal, que afecta, entre d'altres, la lletra o de cesaragustano. Pergamí prim, que deixa translluir l'escriptura en alguns indrets.

Commuta. *Maier i la seva esposa Adaled [= Adelaida] commuten amb Ràmio, abat del monestir de Sant Benet de Bages, un alou que tenen al comtat de Manresa, a la ciutat, [actual municipi de Manresa, comarca de Bages] per un altre alou que el monestir té a[1 terme del castell de] Castellbell. [actual municipi de Castellbell i el Vilar, comarca de Bages]*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 156.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 462, pàg. 525, ex **O**.

in sacco Minorise¹

ECXCLI¹

M. N° 477.¹

Donacio a S. Benet per Vn Cambi feu la mateixa Casa = en Manresa, y los de Sant Benet en Castro Belit.¹

Manresa.¹

1022.¹

Maior [sic] y su Muger comutan con el monasterio el alodio que tenian en Manresa, cuyas afrontaciones deslinda, por lo que el Monasterio le cede en el castro Bellid.¹

10-III-1021¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Maior [sic] et uxor mea Adalez, comutatores sumus Domino Deo et Sancto Benedicto cenobio. Comutamur illi alodem nostrum proprium, id sunt: casas et curtes et ortis ortalibus, terras et uineas, cultas et ermas, et ipso torculario. Et est hec omnia in comitatu Minorisa, in ipsa ciuitate, qui nobis aduenit per comparatione uel per qualescumque uoces. Et affrontat hec omnia: de oriente in rio de Sancti Fructuosi; de meridie in alueo Lubricato; de occiduo in rio de Rigadel; de circi in ipsa Torrezella que [sic] est alaude de Sancti Benedicti. Quantum infra istas affrontationes includunt sic comutamur Domino Deo et Sancto Benedicto cenobio totum ab intregum, propter ipsum alaudem quem abet Sanctus Benedictus infra termines de castrum Bellid. Quem uero predicta hec omnia de nostro iure in dominio et potestate Sancti Benedicti tradimus ad suum proprium sicut ceteris suis alodibus. Quod si nos comutatores aut ullusque homo uel femina qui contra hanc comutatione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uel ualeant uindicare set componat uel componant in quaduplo, cum omnem suam immeliorationem. Et in antea scriptura ista firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista scriptura commutationis VI Idus Marci [sic] anno XXV regnante Radberto rege.

Sig+num Maior. Sig+num Adalez, qui ista commutatione fecimus et firmamus et firmare rogauimus. Sig+num Bernardus. Sig+num Wilelmus Oliba. Sig+num Wilmundus.

Wifredus, gratia Dei aba, qui hanc karta commutationis rogatus scripsi et sub (SS) die et anno quo supra.

fol. 42¹

1. *Vegeu el document núm. 818 -1021, març, 10- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 155). Pergamí prim, que deixa translluir l'escriptura en alguns indrets. Algunes taques d'humitat i dos forats petits. Cal·ligrafia molt clara, millor encara que la del núm. 155 (si bé els escrivans són diferents).*

823

1021, març, 22.

Donació pietosa. *Ratruda, dona, dóna al monestir de Sant Benet de Bages i a Sant Valentí, màrtir, per Déu i per a remei de la seva ànima, un alou al mig del qual hi ha l'església de Sant Pere de Serraiïma.* [parròquia de Sant Pere de Serraiïma, actual municipi de Sallent, comarca de Bages]¹

[O]. Original no localitzat.

A.* Trasllet de 1286: Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 78.

prop balsareny y auinyo²

Carta de donacion a Sant Benet de uns alous prop de auinyo y balsareny y sallent.³

Donacio de la Iglesia de S. Pere de Serrayma y de tots los alous ab las afrontacions⁴

Cartas sobre la Rectoria de S. Marti de Serrahima, las collacions fetas per lo Abad⁵

H N° 69.⁶

Serrahima.⁷

Donació de la Iglesia.⁸

1022.⁹

B

N° 57¹⁰

68 M¹¹

B.B. n° 78¹²

“Hoc est tranlatum¹³ fideliter tranlatatum¹⁴ XIII Kalendas¹⁵ Augusti¹⁶ anno Domini millesimo ducentesimo octuagesimo sexto a quodam instrumento cuius tenor talis est:” In nomine Domini. Ego Rotrud,¹⁷ femina, donatrice¹⁸ sum ad domum Sancti Benedicti cenobii¹⁹ et²⁰ Valentini, martiris. Magnum et satis licitum esse uidetur domum Dei edificare²¹ ubique et de meis rebus honorare atque concedere. Audientes predicacionem et monita Sanctorum Patrum quia elemosina a morte liberat anima. Cognoscente me peccatrix²² de superni²³ suplico eius misericordia ut pius et misesicors sit Deus in peccatis meis. Propterea concedo atque trado alaudem²⁴ meum proprium ad domum Sancti Benedicti.²⁵ Id sunt: casas, casalibus, curtis, curtalibus, ortis,²⁶ ortalibus,²⁷ terras et uineas, cultas et ermas, pratis, pascuis, siluis, garricis, molendinis cum omnia usabilia illorum.²⁸ Et in medio isto alaude²⁹ iamdicto est ecclesia sita Sancti Petri. Et affrontat ipsa ecclesia cum ipsos alaudes³⁰ iamdictos et cum ipsos molinos iamdictos: de orientem³¹ in termino de castrum³² de Auinione,³³ de meridie in alaude³⁴ de Sentdred³⁵ [sic] uel in alaude³⁶ Sancti Benedicti qui ffuit³⁷ de³⁸ Uuifredi,³⁹ condam, uel in castrum⁴⁰ Salent,⁴¹ de occiduo in rio Auri⁴² uel in ipso Far,⁴³ de circi⁴⁴ in termino de castrum⁴⁵ Balzarenno⁴⁶ uel in alaude⁴⁷ Sancta Maria Riopullensis.⁴⁸

Quantum⁴⁹ istas affrontaciones infra⁵⁰ includunt sic dono atque concedo ad domum Sancti Benedicti cenobii⁵¹ et ad Sancti Valentini,⁵² martiris, propter Deum et remedium anime mee de ipsa ecclesia iamdicta et de ipsas casas et de ipsas terras et uineas, cultas et ermas, et de ipsos molinos molentes et de ipsa tota omnia quod istas affrontaciones sunt in omnia et in omnibus quantum habeo uel habere debeo per quascumque uoces ipsa quarta parte sic concedo atque trado ad domum Sancti Benedicti⁵³ ut exinde sit honoratus. Qui michi⁵⁴ aduenit de genitrice mea uel de parentorum meorum ubi iam inuenire potueritis de illa mea porcione nullam rem abbates enim et monachi seruietes Sancti Benedicti ita obtineant sicut ceteris alaudibus⁵⁵ et munificenciis Sancta Dei Ecclesia. Quod si ego donatrix aut ullusque homo qui contra hanc ista donacione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁵⁶ componat ipsum alaude⁵⁷ in quadruplo cum omne sua inmelioracione⁵⁸ et in super iram Dei incurrat et cum Iuda in inferno⁵⁹ porcionem accipiat. Et in antea ista carta donacio ffirmia⁶⁰ permaneat⁶¹ omnique tempore.

Ffacta⁶² ista carta donacio⁶³ XI Kalendas Aprelis⁶⁴ anno XX° V^o regnante Radberto⁶⁵ rege.⁶⁶

Sig+num Rotrud, qui ista carta donacione fecit et firmaui⁶⁷ et testes rogauit firmare. Sig+num Escofred.⁶⁸ Sig+num Mir.⁶⁹ Sig+num Hesclua.⁷⁰

Ermengaudus,⁷¹ presbiter et monachus, qui ista carta donacione scripsit et sub (*signe*) die uel anno quod supra.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.
13. tranlatum a **O**, per translatum.
14. tranlatatum a **O**, per translataatum.
15. Kalendas a **O**, per Kalendarum.
16. Augusti a **O**, per Augustarum.
17. Rotrud a **O**. *Nom personal femení d'origen germànic, format per ric, 'poderós', i trud, 'força'. [MOLL, Francesc de B., Els llinatges catalans, pàgs. 20 i 118] Correspon a un nom personal femení d'origen germànic, inexistent en català actual però que és possible adaptar per Ratruda.*
18. donatrice a **O**, per donatrix.
19. Sancti Benedicti cenobii a **O**, per Sanctum Benedictum cenobium.
20. *Tot seguit: ad Sancti, ratllat.*
21. edificare a **O**, per aedificare.
22. peatrix a **O**, per peccatrix.
23. *A continuació hi hauria d'anar: caelorum.*
24. alaudem a **O**, per alodem.
25. Sancti Benedicti a **O**, per Sanctum Benedictum.
26. ortis a **O**, per hortis.
27. ortalibus a **O**, per hortibus.
28. illorum (*genitiu plural*) a **O**, per illis (*ablatiu plural*) o, millor, eis (*ablatiu plural*).
29. alaude a **O**, per alode.
30. alaudes a **O**, per alodes.

31. orientem a O, per oriente.
32. castrum a O, per castro.
33. Auinione a O. *Es tracta d'Avinyó (actual municipi d'Avinyó, comarca de Bages).*
34. alaude a O, per alode.
35. Sentedred a O, per Sentedred.
36. alaude a O, per alode.
37. ffuit a O, per fuit.
38. de a O. *Superflu.*
39. Uuifredi a O. *Gifredus Nom personal masculí d'origen germànic, format per gif, 'donador', i frid, 'pau'. Si bé se sol normalitzar Guifré, en català, m'estimo més respectar la forma Guifred, la més comú a l'època que tracto. Ha perviscut com a cognom català, amb diverses formes: Gifre, Gifreu, Xifra, Xifre, Xifré, ... [MOLL, Francesc de B., Els llinatges catalans, pàgs. 19 i 107]*
40. castrum a O, per castro.
41. Salent a O. *Es tracta de Sallent (actual municipi de Sallent, comarca de Bages).*
42. rio Auri a O. *Es tracta del riu d'Or (actual municipi de Santpedor, comarca de Bages).*
43. ipso Far a O.
44. circi a O, per circio.
45. castrum a O, per castro.
46. Balzarenno a O. *Es tracta de Balsareny (actual municipi de Balsareny, comarca de Bages).*
47. alaude a O, per alode.
48. Sancta Maria Riopullensis a O. *Es tracta del monestir de Santa Maria de Ripoll (actual municipi de Ripoll, comarca de Ripollès).*
49. *Tot seguit hi hauria d'anar: infra, que és escrit més avall.*
50. infra a O, per alode.
51. Sancti Benedicti cenobii a O, per Sanctum Benedictum cenobium.
52. Sancti Valentini a O, per Sanctum Valentinum.
53. Sancti Benedicti a O, per Sanctum Benedictum.
54. michi a O, per mihi.
55. alaudibus a O, per alodibus.
56. set a O; *variant, admesa en llatí, de sed.*
57. alaude a O, per alode.
58. omne sua immelioracione a O, per omnem suam immeliorationem.
59. infferno a O, per inferno.
60. ffirma a O, per firma.
61. *Tot seguit hi hauria d'anar: modo uel.*
62. Ffacta a O, per facta.
63. donacio a O, per donationis.
64. Kalendas Aprelis a O, per Kalendis Aprilibus.
65. Radberto a O.
66. rege a O, per regi.
67. firmaui a O, per firmavit.
68. Escofred a O, per Escofredi. *Correspon al cognom català actual Escofet.*
69. Mir a O, per Mironi.
70. Hesclua a O, per Escluani.
71. Ermengaudus a O. *Correspon al nom i cognom catalans actuals Ermengol.*

Donació pietosa. *Branuí i la seva esposa Sinyer donen al monestir de Sant Benet [Sant Benet de Bages] dues peces de terra conreada, el seu alou, per a remei de llurs ànimes, al comtat de*

Manresa, al terme [de la ciutat] de Manresa, al Pla de Bages, a la torre que fou de Languar.
[la Torre -mas-, el Pont de Cabrianes -veinat-, antiga parròquia de Sant Jaume d'Olzinelles, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1306.

B N° 570²

Bages donacion al monasterio de dos piezas de tierras a la torre que dicen de Languar. año 25 de Roberto Rey³

1021.⁴ 2-IV⁵

Brandino y su Muger hazen donacion â S. Benito dos piezas de tierra en el Pla de Bages donde dizen la Torre.⁶

Arxiu de casa GUITART
TOMO __ PLÉC __53__
LLIGALL _002_ N°. 1247

BAGES⁸

N.⁹

n. 1306¹⁰

In nomine Domini. Ego Branuino¹¹ et uxor¹² sua¹³ Siger,¹⁴ donatores sumus ad domum Sancti Benedicti cenobii.¹⁵ Manifestum est enim quia in nostris qui conuenit animis¹⁶ ut cartam¹⁷ fecissemus sicuti et facimus de pecias II de terras cultas ad domum Sancti Benedicti,¹⁸ propter Deum et remedium animas nostras, qui nobis aduenit de yenitore¹⁹ uel de genitrice nostra. Et est ipsum alaudem²⁰ in comitatum²¹ Minorisa,²² infra eius termines,²³ in Plano Baies,²⁴ ad ipsa turre qui fuit de Languar.²⁵ Et afrontant²⁶ ipsas pecias II de terra: de orientem²⁷ et de meridie et de hocciduo²⁸ et de circi²⁹ in terras Sancti Benedicti. Quantum infra istas afrontaciones³⁰ includunt sic donamus ad domum Sancti Benedicti³¹ ipsas pecias II de terras ad suum proprium. Uolumus enim ut teneat Sancti Benedicti³² sicut ceteris alaudimus.³³ Quod si nos donatores ad³⁴ ullusque homo qui contra hanc ista donacione³⁵ uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set³⁶ componat in duplo ad ipsa ecclesia iamdicta cum omnem³⁷ suam³⁸ inmelioracionem.³⁹ Et in antea ista donacio⁴⁰ firma permaneat⁴¹ omnique tempore.

Facta ista carta donacio⁴² IIII° Nonas⁴³ Aprelii⁴⁴ anno XX^{mo} V^o regnante Radberto⁴⁵ rege.⁴⁶

Sig+num Branuino.⁴⁷ Sig+num Siger, qui ista carta donacione⁴⁸ fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Ariolfo.⁴⁹ Sig+num Oliba.⁵⁰ Sig+num Guadamir.⁵¹

Ermenardus, monachus,⁵² qui ista carta donacione⁵³ scripsit et sub (*signe*) scripsit et die et anno quod supra.

in nomine ⁵⁴ 1⁵⁵

1. *Dos forats petits al marge esquerre (anvers). Taca d'humitat que afecta la paraula cenobii, a la primera línia.*

2. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

3. Bages donacion al monasterio de dos piezas de tierras a la torre que dicen de Languar. año 25 de Roberto Rey
4. 1021.
5. 2-IV *al costat, escrit amb llapis.*
6. Brandino y su Muger hazen donacion â S. Benito dos piezas de tierra en el Pla de Bages donde dizen la Torre.⁶
7. *Segell estompat, c. 1923.*
8. BAGES [imprès]
9. N· [imprès]
10. n. 1306 [escrit amb llapis]
11. Branuino a O, *per* Branuinus.
12. uxor a O, *per* uxori.
13. sua a O, *per* mea.
14. Siger a O.
15. Sancti Benedicti cenobii a O, *per* Sanctum Benedictum cenobium.
16. in nostris qui conuenit animis a O, *per* conuenit ad animis nostris.
17. cartam a O, *per* carta donationis.
18. Sancti Benedicti a O, *per* Sanctum Benedictum cenobium.
19. yenitore a O, *per* genitore.
20. alaudem a O, *per* alodem.
21. comitatum a O, *per* comitatu.
22. Minorisa a O, *per* Minorisensi.
23. termines a O, *per* terminos.
24. in Plano Baies a O.
25. ad ipsa turre qui fuit de Languar.
26. afrontant a O, *per* affrontant.
27. de orientem a O, *per* oriente.
28. hocciduo a O, *per* occiduo.
29. circi a O, *per* circio.
30. afrontaciones a O, *per* affrontaciones.
31. Sancti Benedicti a O, *per* Sanctum Benedictum.
32. Sancti Benedicti a O, *per* Sancto Benedicto.
33. alaudimus a O, *per* alodibus.
34. ad a O, *per* aut.
35. donacione a O, *per* carta donationis.
36. set a O, *variant admesa, en llatí, de sed.*
37. omnem a O, *per* omni.
38. suam a O, *per* sua.
39. immelioracionem a O, *per* immelioratione.
40. donacio a O, *per* carta donationis.
41. *Tot seguit hi ha d'anar: modo uel.*
42. donacio a O, *per* donationis.
43. Nonas a O, *per* Nonarum.
44. Aprelii a O, *per* Aprelibus.
45. Radberto a O.
46. rege a O, *per* regi.
47. Branuino a O, *per* Branuini.
48. donacione a O, *per* donationis.
49. Ariolfo a O, *per* Ariolfi.
50. Oliba a O, *per* Olibani.
51. Guadamir a O, *per* Guadamiri.

52. Ermenardus, monachus *amb majúscules a O*. *Sota el nom de l'escrivà, aquest ha tornat a ser escrit amb llaipsis: ERMENarDUS (mitjans del segle XX, c. 1948-1950).*
53. donacione a **O**, per donationis.
54. in nomine a **O**.
55. 1 a **O**.

825

1021, abril, 27.

Donació pietosa. *Guadall, arxilevita, dóna a Déu i al monestir de Sant Benet i Sant Valentí [Sant Benet de Bages] per Déu i per a remei de l'ànima del seu pare, Domnuç, i de la seva mare, Garsenda, els molins que són davant del castell de Sallent, al Salt. [actual municipi de Sallent, comarca de Bages]*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 157.

a. Cita de 1982 (inclou una reproducció fotogràfica del document, amb el propòsit de mostrar la signatura de Guadall, arxilevita -i bisbe-): BENET I CLARÀ, Albert, "L'origen de la família Calders", pàgs. 15-30.

S N° 53¹

S. N° 53.¹

N° 8. Calaix 19. Lligall. 1.¹

26.

Molí de Salent¹

Molí de Sellent

C¹

Sallent.¹

1021.¹

In nomine Domini. Ego Quadal,¹ archilevita, donator sum domino Deo et Sancto Benedicto et Sancto Valentino cenobii.¹ Manifestum est enim quia sic¹ placuit animis meis et placet nullis quoque agentis imperio nec suadentis ingenio sed propria expontanea¹ hoc elegi cum Deo bona uoluntas¹ ut cartam¹ donacionis ibi fecissem sicuti et facio. Dono namque ibi ipsos meos molinos qui sunt ante castrum Sallent,¹ ad ipso Sal[tu; forat].¹ Qui mihi aduenit ad me Quadal, archilevita, per¹ comparacione, cum illorum afrontaciones,¹ cum exiis uel regressiis earum,¹ cum suum caput aquis, cum sua resclosa,¹ cum suum cursu¹ et discursu,¹ cum illorum¹ usibilia¹ quo¹ ad molinos pertinet, totum ab integre,¹ propter Deum et remedium anime patri meo Domnucio¹ uel matri mee¹ Gersends.¹ Et est manifestum +¹ [creu amb quatre punts, un entre cada braç, afegida. Té la mateixa coloració que l'escatocol i és com la que hi ha a la darrera línia]. Quem uero predicta hec omnia de meo iure¹ in uestro trado dominio et potestate ad proprium. Quod si ego donator aut ullusque omo¹ qui contra hanc ista carta donacionis uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat ipsa hec omnia superius inserta in quadruplo cum omnem¹ suam¹ immelioracionem.¹ Et in antea ista donacio¹ firma et stabilis permaneat¹ [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista carta donacio¹ V Kalendas Madii¹ anno XX^{mo} V regnante Radberto¹ rege.¹

Wadaldus,¹ [sic] ar[c]hileuita (*signe*).^{*1} Sig+num Cherouard.¹ Sig+num Mager.¹ Sig+num
Wilabert.¹ [sic] Sig+num Wifred.¹ [sic] Sig+num Iozfred.¹
SEnderedus + qui et iudice.^{*1}

ERMengaudus,¹ presbiter et monachus, qui ista carta donacionis scripsit et sub (*signe*) die uel
anno quod supra.

+¹ [creu amb quatre punts, un entre cada braç, com l'anterior] propter uncias VIII quod ibi
reliquit patri meo¹ [patri meo, sobrelineat] uel matri mee.¹

5.¹

1. *Vuit forats petits i taques d'humitat, la de major grandària a la part extrema de la dreta (anvers), que afecten lletres però no priven la lectura correcta de les paraules afectades. A l'angle inferior esquerra (anvers) un tall, que no afecta el text. Pergamí prim, que transllueix el text al revers. Les signatures de Wadaldus, ar[c]hileuita (*signe*) i SEnderedus + qui et iudice són autògrafes.*

826

1021, abril, 28.

Donació pietosa. *Alomar; Sendred; [= Sindreu] Guillem; Bernat; Dac, sacerdot; i Gerberga, [= Giberga] marmessors de Senfred, [= Sinfreu] difunt, donen a Sant Benet i Sant Valentí [Sant Benet de Bages] un alou (una mujada de vinya prop del riu Calders i una peça de terra prop del camí) que l'esmentat Senfred [= Sinfreu] tenia a Navarcles [actual municipi de Navarcles, comarca de Bages] i dos mallols a Vilaclara [Vilaclara -vila desapareguda; mas-, parròquia de Sant Martí de Torroella, actual municipi de Sant Joan de Vilatorrada, comarca de Bages] i prop del riu de Vinyamala. [riera de Bellver -assenyalava el límit nord-occidental del terme de la ciutat de Manresa-] I els altres alous de Navarcles romanguin a la seva esposa Gerberga [= Giberga] i a llurs fills.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1307.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 464, pàgs. 527 i 528, ex O.

1020² [1020, ratllat] 28-IV³ [28-IV al costat, escrit amb llapis]

1021⁴ [1021 a sota, escrit amb llapis]

k[arta] de navarculas⁵

N. N.º. 114⁶

Donacio en nauarcles ā St. Benet⁷

Nauarcles.⁸

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES⁹ [segell estampat]

Arxiu de casa GUITART
TOMO ___ PLÉC ___ 12 ___

LLIGALL __ N°. 358.

10

n. 1307¹¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego¹² Ellemar,¹³ et Sendret,¹⁴ et Uuilielm,¹⁵ et Bernard,¹⁶ et Dacho,¹⁷ sacer,¹⁸ et Gerber[ga, ma]numisores¹⁹ uel elemosinarii²⁰ de condam Seniofret. Corium quidem et manifestum est enim quia precepi[t nobis condam Seni]ofret²¹ per suum uerbum et per suum testamentum ut post obitum illius scriptura fecisemus ad dom[um Sancti] Benedicti cenobii et Sancti Valentini,²² cui²³ [sic] ecclesia sita est in comitatum²⁴ Minorisa,²⁵ infra eius termines,²⁶ iuxta flu[men Lub]rigad,²⁷ de aliquid de alodem suum quod ille abebat²⁸ in Nauarchulas,²⁹ id³⁰ [Id] est modiatia I de uinea prope ipso rio de Callarios,³¹ iuxta uineas de Ardman.³² Et ibidem prope ipsa strada³³ pecia I de terra quod excamiauit Seniofret,³⁴ qui est condam, a Randulfo.³⁵ Et maliolos³⁶ duos in Uilaclara³⁷ uel in Uineamala,³⁸ prope ipso rio.³⁹ Ipsas terras et ipsas uineas, ipsas meas⁴⁰ herditates,⁴³ [sic] uel meas⁴² uoces sicuti et facimus. Et afrontat⁴³ ipsa uinea et ipsa terra qui est in Nauarculas:⁴⁴ de orient⁴⁵ in terra de Randulf⁴⁶ uel de Arman;⁴⁷ et de meridie in strata uel in terra de Randulf;⁴⁸ et de occiduo uel de circii⁴⁹ in strata uel in uineas de Ardman.⁵⁰ Et alias uineas et terras qui est⁵¹ in Uineamala⁵² uel in Uilaclara,⁵³ afrontat:⁵⁴ de oriente et de meridie in rio de Uineamala;⁵⁵ et de occiduo uel de circii⁵⁶ afrontat⁵⁷ in alode de Seniofret⁵⁸ uel in ipsa strada⁵⁹ uel in ipsas terras et uineas de Oliba.⁶⁰ Quantum in istas afrontaciones⁶¹ includunt sic donamus ista⁶² omnia suprascripta ad supradicto⁶³ cenobio propter remedium anime Seniofret,⁶⁴ qui est condam. Et ipsos alios alodes qui sunt in Auarchulas,⁶⁵ [sic] isunt:⁶⁶ [sic] casas, casalibus cum solos et superpositos, ortis,⁶⁷ ortalibus,⁶⁸ terras et uineas, cum omni genera arborum qui ibidem sunt, tam de compar[a]cione⁶⁹ [q]uam⁷⁰ de parentorum, qui remanent ad uxori⁷¹ sue⁷² aut filii⁷³ uel filia qui sunt procreati de iamdicto Seniofret⁷⁴ in Gerberga,⁷⁵ teneant et possideant⁷⁶ in uita illorum.⁷⁷ Et si de illa defuerit uel de istos suprascriptos filio uel filia [...] ⁷⁸ procreacionem habeant, remaneat ad iamdicto⁷⁹ cenobio⁸⁰ totum hab⁸¹ [sic] integrum, cum exio uel regreso⁸² earum,⁸³ uel cum illorum afrontaciones.⁸⁴ Et si illa de alium uirum infantes habuerit non hereditatent ibi. Et hec omnia superius inserta, nos suprascripti elemosinarii⁸⁵ sic donamus uel tradimus in potestatem Sancti Benedicti suprascripti cenobii et Sancti Ual[entini],⁸⁶ sicut ille nobis precepit per suum uerbum uel per suum testamentum unde [no]s⁸⁷ iudicium obligatum habemus a series condic[i]onis ordinante iudice. Et si qui hanc scriptura dirumpere uoluerit non hoc ualeat uindicare set⁸⁸ in primis iram Dei incurat⁸⁹ et a liminibus Sancta Dei Ecclesia extraneus fiat et a consorcio sanctorum et cum Iuda Scariot⁹⁰ participacionem haccipiat.⁹¹ [sic]

Facta scriptura donacionis IX Kallendas Madii⁹² anno XXV regnante Roberto⁹³ rege.⁹⁴

Si+gnum Elldemar.⁹⁵ [sic] Si+gnum [Sendret].⁹⁶ Si+gnum Uuilielm.⁹⁷ Si+gnum Gerberga.

Bernard [...] ⁹⁸

El[...] , qui ista carta] ⁹⁹ donacio[nis scripsit et] ¹⁰⁰ (SS) et die et [anno quo supra.] ¹⁰¹

1. Pergamí en molt mal estat de conservació.

Publicació de testament. *Publicació jurada (o adveració sacramental) del testament de [Domnuç (de Calders)], jurat sobre l'altar de sant Miquel de l'església de Sant Llorenç de Lord [?], [església parroquial de Sant Llorenç de Morunys -antic monestir benedictí-, actual municipi de Sant Llorenç de Morunys, comarca de Solsonès] [al comtat d'Urgell, davant el sacerdot Ermengol (?)-que també és l'escrivà del document-,] i del jutge Arnau, i amb l'assistència d'Ermemir, Gelabert, Senfred, Galí, levita, i d'altres. Testimonis: Eimeric i Mir. Marmessors: Guadall, arxilevita; Maier i*

Gueruard. Primerament donà a l'església de Santa Maria de la seu d'Urgell [actual municipi de la Seu d'Urgell, Ribera d'Urgellet, comarca d'Alt Urgell] un alou a Ventenac [Ventenac/Ventenac-Cabardès, comuna d'Alzona/Alzonne, districte de Carcassona, departament d'Aude, regió de Llenguadoc-Rosselló, Occitània ?] i a la Perella, [la Parella -mas-, actual municipi de Navès, comarca de Solsonès] de manera que el tingués el seu fill i fes donar anualment un mancús per a remei de la seva ànima, i després de la mort de Guadall passés a Guillem, fill d'Ermemir, si fos viu, i després de la mort de Guillem romangués a un clergue de Santa Maria, [de la seu d'Urgell] i després de la seva mort restés per a la canònica de Santa Maria. I si el bisbe o algun home volgués prendre-ho a la canònica, que fos sòlid de Guadall i de la seva descendència.

Deixà a l'església de Sant Pere de la seu de Vic [actual municipi de Vic, comarca d'Osona] un alou de la parròquia de Sant Genís de Taradell [actual municipi de Taradell, comarca d'Osona] i un alou de Tanyà, per a remei de la seva ànima i de la seva mare. L'havia de tenir el seu fill Guadall, i després de la seva mort havia de passar a Humbert, fill de Gervàs, si fos viu, i després d'ell a un clergue de Sant Pere, [de la seu de Vic] aquell que Guadall elegís, i després d'ell havia de romandre per a la canònica de Sant Pere. I si el bisbe o algun home volgués prendre-ho a la canònica, que fos sòlid de la descendència de Guadall.

Donà al monestir de Sant Pere d'Escales, [Sant Pere de Graudescales, actual municipi de Navès, comarca de Solsonès] a la vall de Lord, l'alou que tenia a la vall de Lord, a Corrà. [parròquia de Corrà, actuals municipis de Montmajor i l'Espunyola, comarca de Berguedà]

Disposà que restés per a l'església de Sant Pere de Rodes [actual municipi del Port de la Selva, comarca d'Alt Empordà] l'alou que tenia a Volpelleres i al Vilar. [actuals municipis de Santa Eugènia de Berga i/o de Taradell, comarca d'Osona ?] Donà a l'església de Sant Andreu de Calders [actual municipi de Calders, comarca de Bages] la vinya Avedona, que fou d'Elies, clergue, de manera que la tinguessin els clergues de l'església de Sant Andreu, [de Calders] un després d'un altre, i la tinguessin per mà de Guadall i de la seva descendència que s'estarà a la sala.

I va manar donar al monestir de Sant Miquel del Fai [actual municipi de Bigues i Riells, comarca de Vallès Oriental] el mas que tenia a les Benes, amb l'alou que li pertanyia.

I les vinyes que tenia a Badalona, a la vall Àuria, [actual municipi de Badalona, comarca de Barcelonès] que foren de Ramon.

Disposà donar al monestir de Sant Cugat, [actual municipi de Sant Cugat del Vallès, comarca de Vallès Occidental] per a remei de la seva ànima i del seu fill Ramon, el mas que tenia a Sentmenat, [actual municipi de Sentmenat, comarca de Vallès Oriental] que fou de Ramon, fill seu, amb les terres i les vinyes i el bosc que hi va adquirir.

Disposà que restés per a l'església de Sant Andreu de Castelleir [actual municipi de Castelleir, comarca de Vallès Oriental] el clos que tenia prop de la masina de Llopart.

A Sant Pere de Castellbell [actual municipi de Castellbell i el Vilar, comarca de Bages] l'egua que fou d'Agelà, amb el seu guarniment.

A Sant Vicenç de Calders [actual municipi de Calders, comarca de Bages] la mallola que plantà Llopart al Curs, de manera que la tinguessin els clergues que cantessin a l'església, per mà de Guadall i la seva descendència.

A Santa Maria del castell de Rubió [actual municipi de Rubió, Alta Segarra, comarca d'Anoia] la vinya que plantà Adroer, amb el pacte que la tinguessin els clergues que cantarien a l'església, per mà de Guadall i la seva descendència.

Disposà donar al monestir de Sant Benet, [de Bages] on el seu cos reposa, el seu mul amb la sella i el fre, i la seva espasa espanesca amb el seu adob, que fou de Guillem.

I l'alou que tenia al castell del fill de Guadamir, i als Torrents, de manera que el redimís Guadall, el seu fill, i doni sis unces d'or a l'esmentat monestir. I si no ho redimís, sigui sòlid de l'esmentat monestir.

I a Sant Fruitós que és al Pla de Bages, [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] el seu solar de Bages, tot sencer, amb les estades i les terres i les vinyes i els prats i els

canets i les fonts amb els cabanyars que pertanyen a aquest alou, de manera que ho tinguin els clergues que cantessin a l'església de Sant Fruitós, per mà del seu fill Guadall.

I donin a Sant Guerau un mancus anualment, tal com és expressat en un [altre] document. I romanguí a la seva esposa els castells de Rubió i Ardesa, amb els termes, [actual municipi de Rubió, Alta Segarra, comarca d'Anoia] i després de la seva mort passi al seu fill Guadall. I el dret dels castells de Miralles [Miralles, actual municipi de Copons, Alta Segarra, comarca d'Anoia] i Segur, [Segur, actual municipi de Veciana, Alta Segarra, comarca d'Anoia] amb els termes, al seu fill Guadall.

I a la seva filla Guília el castell anomenat Castellet, [actual municipi de Callús, comarca de Bages] amb la parròquia, amb els seus termes i els alous, tot sencer, i l'alou d'Antius, [Antius, actual municipi de Callús, comarca de Bages] amb cases i terres i vinyes, conreus i erms, tot sencer. I al seu fill Guadall l'alou sencer, que tenia a Sant Fruitós, amb les cases i les terres i les vinyes i l'església de Sant Fruitós. [de Bages]

I a la seva esposa la sala que tenia a Calders, amb terres i vinyes i molins, amb tot l'alou que tenia al terme [del castell] de Calders. I després de la seva mort romangués al seu fill Guadall. I que Domnuç i Gironí donessin juntament al monestir de Sant Benet [de Bages] tres mujades de vinyes a Badalona, i a Calders i a B[adalona (?)] quatre semujades (mitges mujades).

I la resta de l'alou de Badalona, al seu fill Guadall. I l'alou de Mar[fà ...] el Suliol: [el Saiol (?) -mas en ruïnes-, vall i terme de Marfà, actual municipi de Castellcir, subcomarca de Moianès, comarca de Vallès Oriental] cases i corts, terres i vinyes i molins, boscos amb tota mena d'arbres, tot sencer, i l'alou que tenia a Pedrosa: [el Pedrós (?) -mas-, actual municipi de Castellterçol, comarca de Vallès Oriental] cases amb terres conreades i erms i tots els arbres que hi ha, que tenia al puig de Gema: cases i terres i vinyes i boscos i tots els arbres que hi ha, amb l'alou que fou de David i Cristiana: cases amb terres i vinyes i tots els arbres que hi ha, per mà de Guadall.

Amb l'acord que el seu fill Guadall redimís l'alou esmentat, i si ell no ho volgués fer, que ho fes la seva filla Guília. I si no volgués, que els seus marmessors tinguin poder per vendre l'alou i tornar els seus deutes.

I el que romanguí ho fessin donar per a remei de la seva ànima, i deu unces en mà dels seus marmessors, i que fessin tal com està escrit més amunt.

I els altres alous que restessin, allà on fossin, romanguessin a la seva esposa, i després [de la seva mort ...] l'alou de Gironès. [el Gironès -mas, al sud del Saiol-, vall de Marfà, actual municipi de Castellterçol, comarca de Vallès Oriental] I aquest romangués al seu fill Guadall.

I a l'església de Santa Maria de Ripoll, [actual municipi de Ripoll, comarca de Ripollès] una mula i el seu millor parell de copes.

I al monestir de Sant Martí [del Canigó, actual municipi de Castell de Vernet, comarca de Conflent] [...] llemosins.

I al monestir de Sant Llorenç de Lord [actual municipi de Sant Llorenç de Morunys, comarca de Solsonès] dues unces i l'equivalent [...] fill seu Guadall la seva esposa i el millor alsberg. I que l'altre alsberg el fessin vendre i el preu obtingut l'empessin per a l'alliberament de captius.

I la seva caldera major amb els cremalls, per a la seva ànima. I les altres dues calderes siguin per la seva esposa. I dels ases i dels bous, la meitat per a la seva ànima. I [...] I els altres havers mòvils que romanguessin, la meitat per a la seva ànima i l'altra meitat per al seu fill Guadall. I després els encomanà de paraula que restituïssin els seus estris majors i petits al seu fill Guadall i a Guifred [...] sis mancosos. I a Undiscle, [= Oniscle] sacerdot, tres quartes d'ordi i tres muigs de vi. I després d'haver ordenat tot això de paraula i pel seu testament, amb plenes facultats de parla i d'enteniment, deixà aquest segle el mes de febrer.¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2265.

a.* Regest (en català) del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 80, Calaix 49 i 50 [abans: Calaix 26], B. N.º 717. [*aquest document estava en lo Calaix 40*].

b. Regest (en català) de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 465, pàg. 529, ex a.

O

[...]²

[...] [K(arta)] de Callers³

B N.º 717⁴

B N.º 717⁵

testament⁶

1020.

Testam¹⁰ de un Cavallero cuyo nombre se ignora por estar roido el pergamino haze legado a S. Benito de VI onzas de oro y de otros muebles.⁷

267⁸

2265⁹

Condic[iones sacramentorum ad quarum hordinationem residebat sacerdos Ermengaudus, et in]¹⁰ presencia Ermemirus [...]¹¹ testificat testes prolati quas[...]te¹² et iudice ad comprobando [...]a¹³ testium qui hoc testificat siccuti et [...]s¹⁴ per Deum patrem omnipotentem et per Ihesum Christum [...]¹⁵ Sancti ti¹⁶ Michaelis, qui ęst situs intus in baselica Sancti [Laure]ncii¹⁷ de [... m]anibus¹⁸ nostris continemus et iurando contag[...]¹⁹ quia nos sup[...]²⁰ sapemus et de presente eramus et oculis nostris uidimus et aures nostras audiuius [...]cii²¹ suum tes[tamen (?)]tum²² in sua plena memoria et sic mandauit per suum testamentum uel per suum [... elemo]sinarios²³ Vvadallus et Maier et Guuardus et precepit eis et dixit vt si mortuus [...]²⁴ fecisset sicut et fuit, plenam potestatem abuissent²⁵ isti sui elemosinarii²⁶ suprascripti omnem suam elem[osina ... pro ani]ma²⁷ sua.

In primis iussit dare ad domum Sancta Maria sedis Urgellitensis ipsum suum ala[udem ... que abeb]at²⁸ in locum que dicunt Uentenago²⁹ siue in ipsa Perella.³⁰ In tale uidelicet³¹ ut teneat filius eius V[vadallus in uite su]e³² et dare faciat mancoso I pro anima sua per singulos annos ad iamdicta Sancta Maria, et post obitum Vv[adallus remaneat ad V]uilielmo³³ filio Ermemiri, si uiuus fuerit, et post obitum Vvilielmo remaneat ad unum clericum Sancta Mari[a ...]gere³⁴ uoluerit, et post obitum illius remaneat ad ipsa canonica Sancta Maria. Et si episcopus aut ullus homo tollere [uoluerit de ipsa can]onica³⁵ fiat solidum de Vvadallo³⁶ uel de posterita sua. Et iussit remanere ad domum Sancti Petri sedis Uico ipsum ala[udem que abebat i]n³⁷ Taradello uel in parochia Sancti Genesii,³⁸ et ipsu³⁹ alaudem⁴⁰ que abebat⁴¹ in Taniano,⁴² pro anima sua uel de matre s[ua ...]eracione⁴³ ut teneat filius eius Vvadallus, et post obitum illius remaneat ad Umberto, filio Guuardo, si uiuus fueri[t ...]erit,⁴⁴ et post eius obitum remaneat ad unum clericum Sancti Petri quale Vvadallus eligere uoluerit, et post obitum ill[ius rema]neat⁴⁵ ad ipsa canonica Sancti Petri. Et si episcopus aut ullus homo tollere uoluerit de ipsa canonica fiat⁴⁶ solidum de posteritate de Vv[adallo].⁴⁷ Et iussit dare ad domum Santi Petri cenobii qui est situs in Scalas,⁴⁸ ualle Lordensis,⁴⁹ ipsum alaudem⁵⁰ que abebat⁵¹ in ualle Lordensis uel in Currizano.⁵² Et iussit remanere ad domum

Sancti Petri Rodas⁵³ ipsum alaudem⁵⁴ que abebat⁵⁵ in Uulpilieres⁵⁶ siue in Uillare.⁵⁷ Et iussit dare ad domum Sancti Andreę⁵⁸ de Callarios⁵⁹ ipsa uinea Auedona⁶⁰ qui fuit de Elias, clerico, in tale uideliciteracione⁶¹ ut teneant ipsi⁶² clericy⁶³ qui tenuerint ecclesiam Sancti Andreę, unum post alium,⁶⁴ et teneant per manu Vvadallo uel de posterita sua qui stara⁶⁵ in ipsa sala.⁶⁶ Et ipso maso⁶⁷ que abebat⁶⁸ ad ipsas Bennas,⁶⁹ cum ipso alaude⁷⁰ que ad ipso maso⁷¹ pertinet mandauit dare ad Sancti Michalis⁷² cenoby⁷³ de ipso⁷⁴ Falio.⁷⁵ Et ipsas uineas que abebat⁷⁶ in Bedelona,⁷⁷ in locum que dicunt ualle Aurea,⁷⁸ qui fuerunt de Raimundo.⁷⁹ Et ipso maso⁸⁰ que abebat⁸¹ in Sancti Minati⁸² qui fuit de Raimundo, filio suo,⁸³ cum terras et uineas et cum ipso bosco⁸⁴ quod ille ibi adquisiuit, precepit dare a⁸⁵ Sancti Cucuphati cenobii⁸⁶ pro anima sua uel de filio suo Raimundo. Et iussit remanere ad domum Sancti Andreę de castro Cirui⁸⁷ ipso clauso⁸⁸ que abebat⁸⁹ prope ipsa masine⁹⁰ de Lopardo.⁹¹ Et ad Sancti Petri⁹² de castro Bellido⁹³ ipsa egua⁹⁴ qui fuit de Igela,⁹⁵ in⁹⁶ sua ornamenta. Et ad Sancti Uincencii⁹⁷ de Callarios⁹⁸ ipsa maliola que plantauit Lopardo⁹⁹ ad ipso Curso,¹⁰⁰ in tale uideliciteracione¹⁰¹ ut teneant ipsi clerici qui cantauerint¹⁰² ecclesiam¹⁰³ Sancti Uincencii per manu de Vvadallo uel posterita sua. Et a¹⁰⁴ Sancta Maria de castro Rubio¹⁰⁵ ipsa uinea que plantauit Adroario, in tale pactum ut teneant ipsi clerici quod cantauerint¹⁰⁶ ipsa ecclesia Sancta Maria. Et iussit dare ad Sancti Benedicti cenobii,¹⁰⁷ ubi corpus eius requiescit, ipso suo mulo, cum sella et freno, et sua spada¹⁰⁸ espanesca¹⁰⁹ cum ipso adobo, qui fuit de Vvilielmi.¹¹⁰ Et ipsum alaudem¹¹¹ que in castrum¹¹² filii Vvadamiri¹¹³ abebat,¹¹⁴ uel ad ipsos Torrents,¹¹⁵ in tale uideliciteracione¹¹⁶ ut redimat Vvadallus,¹¹⁷ filius eius, et det uncias VI de auro ad iamdicto monasterio.¹¹⁸ Et si redimere noluerit fiat solidum de iamdicto monasterio. Et ad Santi Fructuosi¹¹⁹ qui est situs in Campo Bayas¹²⁰ ipso suo solarario de Baias¹²¹ cum mansiones et terras et uineas et ipsos pratos et ipsos cannedos¹²² et fontes cum ipsas cabaneries¹²³ qui ad eius alaudem¹²⁴ pertinent, totum ab integrum, in ea uideliciteracione¹²⁵ ut teneant ipsis clericis qui¹²⁶ ecclesiam Sancti Fructuosi decantauerint,¹²⁷ per manu filii sui Vvadalli, et dent mancoso I ad Sancti Geralli¹²⁸ per singulos annos quia sic ęst suum directum per sua carta. Et iussit remanere ad uxor sua ipsos castros Rubio¹²⁹ et Ardesa¹³⁰ cum illorum termines,¹³¹ et post eius obitum a filio suo Vvallo.¹³² Et ipsos kastros Miralias¹³³ et Seguro¹³⁴ cum illorum termines,¹³⁵ ipsum suum directum a filio suo Vvadallo. Et a filia sua Vvilia ipso kastro¹³⁶ que uocant Casteleto¹³⁷ ab¹³⁸ ipsa parochia,¹³⁹ cum eius termines¹⁴⁰ et ipsos alaudes,¹⁴¹ totum ab integre,¹⁴² et ipsum alaudem de Antizs,¹⁴³ cum casas et terras et uineas, cultum uel incultum, totum ab integrum. Et a filio suo Vvadallo ipsum alaudem¹⁴⁴ que abebat¹⁴⁵ a¹⁴⁶ Sancti Fructuosi,¹⁴⁷ cum casas et terras et uineas et ipsa ecclesia Sancti Fructuosi qui infra ęst, totum ab integrum. Et ad ux[or]¹⁴⁸ sua ipsa sala¹⁴⁹ que abebat¹⁵⁰ in Callarios,¹⁵¹ cum terras et uineas et molinos, cum omnem alaudem¹⁵² que infra terminos¹⁵³ de Callarios¹⁵⁴ abebat.¹⁵⁵ Et post eius obitum remaneat ad Uuadallo,¹⁵⁶ filio suo.¹⁵⁷ Excepere¹⁵⁸ que simul Dom[nucio et Geru]ndis¹⁵⁹ dare a¹⁶⁰ Sancti Benedicti cenobii¹⁶¹ modiatas III de uineas in Bedelona,¹⁶² et infra Callarios et B[edelona (?)]¹⁶³ semodiatas III^{or}. Et alium alaudem¹⁶⁴ que remanet in Bedelona,¹⁶⁵ a filio suo Vvadallo. Et ipsum alaudem¹⁶⁶ de Mar[fano ...]¹⁶⁷ ipso Suliolo:¹⁶⁸ casas et curtes, terras et uineas et mulinos,¹⁶⁹ boschos¹⁷⁰ cum omni genera arborum, totum ab inte[grum],¹⁷¹ et ipsum alaudem¹⁷² que abebat¹⁷³ in Pedrosa,¹⁷⁴ idt¹⁷⁵ sunt: casas cum terras cultas uel eremas et [omnes]¹⁷⁶ arbores qui infra sunt [... alo]dem¹⁷⁷ que abebat¹⁷⁸ ad ipso pugo¹⁷⁹ de Iema:¹⁸⁰ casas et terras et uineas et boscos¹⁸¹ et omnes arbores que infra sunt [...]¹⁸² cum alaudem¹⁸³ qui fuit de Dauit¹⁸⁴ uel de Cristiana:¹⁸⁵ casas cum terras et uineas et omnes arbores qui infra sunt, propter man[...]¹⁸⁶ In tale conuentum ut redimat filius eius Vvadallus ipsum alaudem¹⁸⁷ suprascriptum uno [... Et si redime]re¹⁸⁸ non uult¹⁸⁹ redimat filia eius Guilia. Et si noluerit potestatem abeant¹⁹⁰ ipsi elemosinarii [...]¹⁹¹ ipsum alaudem¹⁹² et uindere¹⁹³ et reddere suos debitos. Et que remanet dare pro a[nima ...]dem¹⁹⁴ det ipsas uncias X^m in manu de suos elemosinarios,¹⁹⁵ et illi faciant sic suprascriptum [est. Et alios]¹⁹⁶ alaudes¹⁹⁷ que remanent in cunctisque locis remaneant ad uxori¹⁹⁸ sue,¹⁹⁹ et post [...]²⁰⁰ alaudem²⁰¹ de Ierundensis.²⁰² Et ipsum remaneat a filio suo Vvadallo. Et ad domum Sancta Maria Riopollensis²⁰³ mula I et parilio I meliore de ennapos.²⁰⁴ Et a Sancti Martini cenob[ii ...]at²⁰⁵ limodganos.²⁰⁶ Et a Sancti Laurenti cenobii Lordensis²⁰⁷ uncias II et it ipsum ualentem [...]²⁰⁸ filio suo Vvadallo ipsa sua spada²⁰⁹ et ipso alsbergo meliore. Et alio alsbergo iussit

uin[dere...]²¹⁰ dare pro captiuis. Et sua callaria²¹¹ maiore cum cremalios²¹² pro anima sua. Et alias dua²¹³ callarias iussit remanere ad uxori sua. Et de ipsos asinos et de ipsos bouos, ipsa medietate pro anima sua. Et [...] ²¹⁴ Et alium abere²¹⁵ mobile que remanet²¹⁶ metatem²¹⁷ pro anima sua et alia medietate a filio suo Vvadallo. Et postea iniuncxit²¹⁸ per suum uerbum ipsa sua uascula maiora uel minora redimere a filio suo Vvadallo [e]t²¹⁹ a Uuifred [...] ²²⁰ mancosos²²¹ VI. Et a²²² Undisclo,²²³ sacer,²²⁴ quartas²²⁵ III de ordei²²⁶ et modios²²⁷ III de uino.²²⁸ Et cum hoc omnia ordinauit per suum uerbum uel per suum testamentum adhuc loquela plena et memoria integra postea sic obiit de hoc seculo in mense februario. Et nos suprascriptos testes sic iuramus quia quantum in istum iudicio testificamus uerum est nec nullo fraus nec male ingenio hic inpressum non est set secundum uolumptatem ipsius conditus est factus uel editus est. Et ea que sumus recte et uerasciter testi[fi]camus²²⁹ atque iuramus per subtus annixum iuramentum in Domino.

Lade²³⁰ condicione die Kalendas²³¹ Madii²³² anno XX^{mo} V^o regnante Radbertus²³³ rex.²³⁴ Wadaldus, archileuita (*signe*). S+num [Ma]jier²³⁵ S+num Guerdardus,²³⁶ manimesores²³⁷ sumus de hac causa.

Vndiscclus, presbiter (*signe*). S+num Eimerigo.²³⁸ S+num Miro.²³⁹ Nos testes sumus et hunc iuramus et infra sex menses euentilauimus.

(*signe*) Arnallus, iudex (*signe*). Galindus, leuita²⁴⁰ (*signe*).²⁴¹ Ermemirus,²⁴² sacrista²⁴³ (*signe*).²⁴⁴ S+num Gilabertus.²⁴⁵ S+num Seniofredus.²⁴⁶

S+ Vvifredus, presbiter, qui has condicione scripsi et SSS die et anno quod supra.

1. *Pergamí en mal estat de conservació. La part superior té dues osques simètriques, a banda i banda del sèc central que marca la línia de plec del document. Segons el P. Benet Ribas, autor d'un regest a inicis del segle XIX (vegeu la nota 7), la causa d'aquesta doble osca és deguda a un rosegador, tot i que l'aparença és més aviat per combustió. A part d'aquest doble forat, n'hi ha un altre de proporcions menors al centre del pergamí, un altre al marge esquerre (anvers) i altres estrips que afecten en menor grau el text. També hi ha taques d'humitat que afecten un terç aproximadament de la superfície del text. El document havia estat plegat per la meitat i després en altres plecs secundaris (sis sècs verticals i tres sècs horitzontals).*

2. *Tres línies intel·ligibles per causa del mal estat de la tinta i per desaparició del suport.*

3. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

5. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

6. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

7. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

8. *Mitjans del segle XX. Escrit amb llapis. Ratllat a inicis del segle XXI, c. 2003.*

9. *Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.*

10. *20,5 cm.*

11. *20,5 cm.*

12. *19, 5 cm.*

13. *19, 5 cm.*

14. *18 cm.*

15. *18, 5 cm.*

16. *ti superflu.*

17. *1,5 cm., l'espai de Laure Vegeu la nota ...*

18. *13, 5 cm.*

19. *1 cm.; 3/4 lletres.*

20. *9, 5 cm.*

21. *8, 5 cm.; 29/30 lletres.*

22. *1 cm; 3/4 lletres.*

23. 8,5 cm.
24. 7 cm.; 23/24 lletres.
25. *abuissent a O, per habuissent.*
26. *elemosinarii a O, per eleemosynarii.*
27. 7 cm.; 23/24 lletres.
28. 5,8 cm.; 18/19 lletres.
29. *Uentenago a O. Topònim d'origen celta. Si bé la majoria d'aquests topònims es troben al nord dels Pirineus, a Occitània, i no siguin desconeguts al sud de la serralada, Ventenac és el nom de dos municipis (comunes) del departament d'Aude, a la regió de Llenguadoc-Rosselló: un del Cabardès (Ventenac/Ventenac-Cabardès, comuna d'Alzona/Alzonne, districte de Carcassona) i un altre del Menerbès (Ventenac/Ventenac-en-Minervois, comuna de Ginestars/Ginestas, districte de Narbona). És força improbable que es tracti d'un topònim de l'actual municipi de Navès, a la comarca de Solsonès. L'únic element a favor seria el fet que sigui esmentat al costat d'un altre topònim, en aquest cas no celta (vegeu la nota 30). Tanmateix, aquesta no és una prova definitiva, perquè en altres documents apareixen esmentats, l'un al costat de l'altre, topònims d'una banda i altra dels Pirineus. Vegeu més endavant, per exemple, el document número 1119 (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2258 J -1052, gener, 18-).*
30. *ipsa Perella a O. Correspon probablement al mas la Parella (actual municipi de Navès, comarca de Solsonès).*
31. *uideliceraçione a O, per uidelicet racione.*
32. 5,5 cm.; 16 lletres.
33. 5 cm.; 17 lletres.
34. 4,7 cm.; 18/19 lletres.
35. 4 cm.; 17 lletres.
36. *de Vvadallo a O, per Vvadalli.*
37. 4 cm.; 14 lletres.
38. *Sancti Genesii a O. Sant Genís correspon, efectivament, al titular de la parròquia de Taradell (actual municipi de Taradell, comarca d'Osona).*
39. *ipsu a O, per ipsum.*
40. *alaudem a O, per alodem.*
41. *que abebat a O, per quod habebat.*
42. *Taniano a O. Correspon a Tanyà (actual municipi de Folgueroles, comarca d'Osona).*
43. 3,3 cm.; 11/12 lletres.
44. 3,2 cm.; 10 lletres.
45. 2 cm.; 5 lletres.
46. *la t sobrelineada a O.*
47. 1 cm.; 6 lletres.
48. *domum Santi Petri cenobii qui est situs in Scalas a O. L'església de l'antic cenobi benedictí és la de Sant Pere de Graudescales (actual municipi de Navès, comarca de Solsonès).*
49. *ualle Lordensis a O. Correspon al territori de la vall de Lord, que a l'època medieval era dividida en dues parts, la sobirana, centrada pel monestir benedictí de Sant Llorenç (actual municipi de Sant Llorenç de Morunys, comarca de Solsonès), i la jussana, que comprenia fonamentalment la vall de l'aigua d'Ora, afluent del Cardener, i arribava fins prop de Cardona (incloïa Sant Ponç -a Clariana de Cardener- i Sorba). El monestir de Sant Pere de Graudescales (actual municipi de Navès, comarca de Solsonès) pertanyia a la part jussana. La divisòria entre ambdues la constituïa la serra de Busa.*
50. *alaudem a O, per alodem.*
51. *abebat a O, per habebat.*
52. *Currizano a O. Correspon a Correà (parròquia de Correà, actuals municipis de Montmajor i de l'Espunyola, comarca de Berguedà). Aquesta parròquia, veïna de la de Montmajor, a l'est de la vall de Lord, es considerava a tots els efectes part d'aquesta.*

53. domum Sancti Petri Rodas a **O**. *Correspon al monestir de Sant Pere de Rodes (actual municipi del Port de la Selva, comarca d'Alt Empordà).*

54. alaudem a **O**, per alodem.

55. que abebat a **O**, per quod habebat.

56. Uulpieres a **O**. *Aquest topònim cal situar-lo sens dubte a l'actual comarca d'Osona, regió on el monestir de Sant Pere de Rodes hi tenia drets -en alocs i esglésies- ja des del segle X: al vilar de Socarrats i a la vila de Berga (actual municipi de Santa Eugènia de Berga), del terme del castell de Taradell. [Catalunya carolíngia, vol. IV: Els comtats d'Osona i Manresa, segona part, núm. 1120, pàgs. 811 i 812 -972, juny, 6- i núm. 1166, pàg. 845 -974, abril-], i també al d'Orsal (actual municipi de Malla). [Catalunya carolíngia, vol. IV: Els comtats d'Osona i Manresa, tercera part, núm. 1810, pàgs. 1285 i 1286 -998, desembre, 20-]. Al segle XI la presència de l'abadia emporitana, a més de les parròquies de Sant Genís de Taradell [ORDEIG I MATA, Ramon, *Diplomatari de la catedral de Vic. Segle XI*, fascicle tercer, núm. 1197, pàgs. 505 i 506 -1060, abril, 1-] i de Santa Eugènia de Berga, [ORDEIG I MATA, Ramon, *Diplomatari de la catedral de Vic. Segle XI*, fascicle tercer, núm. 1299, pàgs. 597 i 598 -1066, desembre, 17- i núm. 1372, pàgs. 669 i 670 -1075, abril, 22-] és documentada a les parròquies de Santa Coloma de Vinyoles (després de Centelles) [ORDEIG I MATA, Ramon, *Diplomatari de la catedral de Vic. Segle XI*, fascicle segon, núm. 884, pàg. 209 -1031, gener, 18-] i de Santa Maria de Seva. [ORDEIG I MATA, Ramon, *Diplomatari de la catedral de Vic. Segle XI*, fascicle tercer, núm. 1204, pàgs. 513 i 514 -1060, agost, 28-]*

57. Uillare a **O**. *Vegeu la nota 56.*

58. domum Sancti Andree

59. de Callarios

60. uinea Auedona⁶⁰ qui fuit de Elias, clerico, in tale uidelicacione⁶¹ ut teneant ipsi⁶² clericis⁶³ qui tenerint ecclesiam Sancti Andree, unum post alium,⁶⁴ et teneant per manu Vvadallo uel de posterita sua qui stara⁶⁵ in ipsa sala.⁶⁶ Et ipso maso⁶⁷ que abebat⁶⁸ ad ipsas Bennas,⁶⁹ cum ipso alaude⁷⁰ que ad ipso maso⁷¹ pertinet mandauit dare ad Sancti Michalis⁷² cenobii⁷³ de ipso⁷⁴ Falio.⁷⁵ Et ipsas uineas que abebat⁷⁶ in Bedelona,⁷⁷ in locum que dicunt ualle Aurea,⁷⁸ qui fuerunt de Raimundo.⁷⁹ Et ipso maso⁸⁰ que abebat⁸¹ in Sancti Minati⁸² qui fuit de Raimundo, filio suo,⁸³ cum terras et uineas et cum ipso bosco⁸⁴ quod ille ibi adquisiuit, precepit dare a⁸⁵ Sancti Cucuphati cenobii⁸⁶ pro anima sua uel de filio suo Raimundo. Et iussit remanere ad domum Sancti Andree de castro Cirui⁸⁷ ipso clauso⁸⁸ que abebat⁸⁹ prope ipsa masine⁹⁰ de Lopardo.⁹¹ Et ad Sancti Petri⁹² de castro Bellido⁹³

L'11 d'octubre de 1023 (V idus october anno XXVII regnante Rodberto rege) la comtessa Ermessenda va empenyorar al seu fill Berenguer els castells de Cabrera, Besora, Curull, Duocastella, Orís, Lluçà, Merlès, Voltregà, Balsareny, Súria, Castelltallat, Calders, Granera, Mura, Òdena, Castellbell, Vacarisses, Tagamanent, Taradell, Barcelona, Montcada, Sant Vicenç, *Resubio*, Eramprunyà, Vilademàger, Montagut, Querol, Pinyana i Cardona [Perg. Berenguer Ramon I, núm. 46, editat per Marca, col. 1037. Liber Feudorum Maior, I, ed. Miquel Rosell, Francesc (Barcelona 1945), núm. 223, p. 232 i 233].

ipsa egua⁹⁴ qui fuit de Igela,⁹⁵ in⁹⁶ sua ornamenta. Et ad Sancti Uincencii⁹⁷ de Callarios⁹⁸ ipsa maliola que plantauit Lopardo⁹⁹ ad ipso Curso,¹⁰⁰ in tale uidelicacione¹⁰¹ ut teneant ipsi clerici qui cantauerint¹⁰² ecclesiam¹⁰³ Sancti Uincencii per manu de Vvadallo uel posterita sua. Et a¹⁰⁴ Sancta Maria de castro Rubio¹⁰⁵ ipsa uinea que plantauit Adroario, in tale pactum ut teneant ipsi clerici quod cantauerint¹⁰⁶ ipsa ecclesia Sancta Maria. Et iussit dare ad Sancti Benedicti cenobii,¹⁰⁷ ubi corpus eius requiescit, ipso suo mulo, cum sella et freno, et sua spada¹⁰⁸ espanesca¹⁰⁹ cum ipso adobo, qui fuit de Vvilielmi.¹¹⁰ Et ipsum alaudem¹¹¹ que in castrum¹¹² filii Vvadamiri¹¹³ abebat,¹¹⁴ uel ad ipsos Torrents,¹¹⁵ in tale uidelicacione¹¹⁶ ut redimat Vvadallus,¹¹⁷ filius eius, et det uncias VI de auro ad iamdicto monasterio.¹¹⁸ Et si redimere noluerit fiat solidum de iamdicto monasterio. Et ad Santi Fructuosi¹¹⁹ qui est situs in Campo Bayas¹²⁰ ipso suo solarío de Baias¹²¹ cum mansiones et terras et uineas et ipsos pratos et ipsos cannedos¹²² et fontes cum ipsas cabaneries¹²³ qui ad eius alaudem¹²⁴ pertinent, totum ab integrum, in ea uidelicacione¹²⁵

ut teneant ipsis clericis qui¹²⁶ ecclesiam Sancti Fructuosi decantauerint,¹²⁷ per manu filii sui Vvadalli, et dent mancoso I ad Sancti Geralli¹²⁸ per singulos annos quia sic est suum directum per sua carta. Et iussit remanere ad uxor sua ipsos castros Rubio¹²⁹ et Ardesa¹³⁰ cum illorum termines,¹³¹ et post eius obitum a filio suo Vvallo.¹³² Et ipsos kastros Miralias¹³³ et Seguro¹³⁴ cum illorum termines,¹³⁵ ipsum suum directum a filio suo Vvadallo. Et a filia sua Vvilia ipso kastro¹³⁶ que uocant Casteleto¹³⁷ ab¹³⁸ ipsa parochia,¹³⁹ cum eius termines¹⁴⁰ et ipsos alaudes,¹⁴¹ totum ab integre,¹⁴² et ipsum alaudem de Antizs,¹⁴³ cum casas et terras et uineas, cultum uel incultum, totum ab integrum. Et a filio suo Vvadallo ipsum alaudem¹⁴⁴ que abebat¹⁴⁵ a¹⁴⁶ Sancti Fructuosi,¹⁴⁷ cum casas et terras et uineas et ipsa ecclesia Sancti Fructuosi qui infra est, totum ab integrum. Et ad ux[or]¹⁴⁸ sua ipsa sala¹⁴⁹ que abebat¹⁵⁰ in Callarios,¹⁵¹ cum terras et uineas et molinos, cum omnem alaudem¹⁵² que infra terminos¹⁵³ de Callarios¹⁵⁴ abebat.¹⁵⁵ Et post eius obitum remaneat ad Uuadallo,¹⁵⁶ filio suo.¹⁵⁷ Excepere¹⁵⁸ que simul Dom[nucio et Geru]ndis¹⁵⁹ dare a¹⁶⁰ Sancti Benedicti cenobii¹⁶¹ modiatas III de uineas in Bedelona,¹⁶² et infra Callarios et B[edelona (?)]¹⁶³ semodiatas III^{or}. Et alium alaudem¹⁶⁴ que remanet in Bedelona,¹⁶⁵ a filio suo Vvadallo. Et ipsum alaudem¹⁶⁶ de Mar[fano ...]¹⁶⁷ ipso Suliolo.¹⁶⁸ casas et curtes, terras et uineas et mulinos,¹⁶⁹ boschos¹⁷⁰ cum omni genera arborum, totum ab inte[grum],¹⁷¹ et ipsum alaudem¹⁷² que abebat¹⁷³ in Pedrosa,¹⁷⁴ idt¹⁷⁵ sunt: casas cum terras cultas uel eremas et [omnes]¹⁷⁶ arbores qui infra sunt [... alo]dem¹⁷⁷ que abebat¹⁷⁸ ad ipso pugo¹⁷⁹ de Iema:¹⁸⁰ casas et terras et uineas et boscos¹⁸¹ et omnes arbores que infra sunt [...]¹⁸² cum alaudem¹⁸³ qui fuit de Dauit¹⁸⁴ uel de Cristiana:¹⁸⁵ casas cum terras et uineas et omnes arbores qui infra sunt, propter man[...]¹⁸⁶ In tale conuentum ut redimat filius eius Vvadallus ipsum alaudem¹⁸⁷ suprascriptum uno [... Et si redime]re¹⁸⁸ non uult¹⁸⁹ redimat filia eius Guilia. Et si noluerit potestatem abeant¹⁹⁰ ipsi elemosinarii [...]¹⁹¹ ipsum alaudem¹⁹² et uindere¹⁹³ et reddere suos debitos. Et que remanet dare pro a[nima ...]dem¹⁹⁴ det ipsas uncias X^m in manu de suos elemosinarios,¹⁹⁵ et illi faciant sic suprascriptum [est. Et alios]¹⁹⁶ alaudes¹⁹⁷ que remanent in cunctisque locis remaneant ad uxori¹⁹⁸ sue,¹⁹⁹ et post [...]²⁰⁰ alaudem²⁰¹ de Ierundensis.²⁰² Et ipsum remaneat a filio suo Vvadallo. Et ad domum Sancta Maria Riopollensis²⁰³ mula I et parilio I meliore de ennapos.²⁰⁴ Et a Sancti Martini cenob[ii ...]at²⁰⁵ limodganos.²⁰⁶ Et a Sancti Laurenti cenobii Lordensis²⁰⁷ uncias II et it ipsum ualentem [...]²⁰⁸ filio suo Vvadallo ipsa sua spada²⁰⁹ et ipso alsbergo meliore. Et alio alsbergo iussit uin[dere...]²¹⁰ dare pro captiuis. Et sua callaria²¹¹ maiore cum cremalios²¹² pro anima sua. Et alias dua²¹³ callarias iussit remanere ad uxori sua. Et de ipsos asinos et de ipsos bouos, ipsa medietate pro anima sua. Et [...]²¹⁴ Et alium abere²¹⁵ mobile que remanet²¹⁶ metatem²¹⁷ pro anima sua et alia medietate a filio suo Vvadallo. Et postea iniunxit²¹⁸ per suum uerbum ipsa sua uascula maiora uel minora redimere a filio suo Vvadallo [e]t²¹⁹ a Uuifred [...]²²⁰ mancosos²²¹ VI. Et a²²² Undisclio,²²³ sacer,²²⁴ quartas²²⁵ III de ordei²²⁶ et modios²²⁷ III de uino.²²⁸ Et cum hoc omnia ordinauit per suum uerbum uel per suum testamentum adhuc loquela plena et memoria integra postea sic obiit de hoc seculo in mense februario. Et nos suprascriptos testes sic iuramus quia quantum in istum iudicio testificamus uerum est nec nullo fraus nec male ingenio hic inpressum non est set secundum uolumptatem ipsius conditus est factus uel editus est. Et ea que sumus recte et uerasciter testi[fi]camus²²⁹ atque iuramus per subtus annexum iuramentum in Domino.

Lade²³⁰ condicione die Kalendas²³¹ Madii²³² anno XX^{mo} V^o regnante Radbertus²³³ rex.²³⁴ Wadaldus, archileuita (*signe*). S+num [Ma]jier²³⁵ S+num Gueruuardus,²³⁶ manimesores²³⁷ sumus de hac causa.

Vndisclus, presbiter (*signe*). S+num Eimerigo.²³⁸ S+num Miro.²³⁹ Nos testes sumus et hunc iuramus et infra sex menses euentilauimus.

(*signe*) Arnallus, iudex (*signe*). Galindus, leuita²⁴⁰ (*signe*).²⁴¹ Ermemirus,²⁴² sacrista²⁴³ (*signe*).²⁴⁴ S+num Gilabertus.²⁴⁵ S+num Seniofredus.²⁴⁶

S+ Vvifredus, presbiter, qui has condicione scripsi et SSS die et anno quod supra.

Plica. 36. de N° 701 â 720.**B N.º 717¹****Any 1081²****Donacio a St. Benet de Alous en Uuadir³ als torrents
St. Fructuos cases terras ab las Corbateras⁴**

Es Un testament Sacremental fet en las Cal. de Maig Any 25 del Regnat de Robert Rey de Nat<ivita>^t 1021.

Respecta de Ser esquinsat no es possible saber lo testador sols se Veu en ell era Señor dels Castell⁵ de Robio y Castellet feu diferents llegats pios á diferents Monestirs y Ecclesias, Y en altres Mana fos enterrat al Mones<ti>^r de S<an>^t Benet de Bages y llega á dit Monestir lo alou que es al Castell de Uuadamir als torrents ab Condicio que lo redemisen de Uualia,⁶ Y S<an>^t fructuos que es Situat al Camp de Bagès lo Solario ab las habitacions terras Vinyas, y prats, fonts ab las Corbateras⁷ tot lo que en dit alou pertany tot enteram<en>^t.

1. *Escrit amb la mateixa tinta que el regest, motiu pel qual es pot afirmar que fou escrit per la mateixa mà i en un mateix moment.*

2. *L'escrivà d'aquesta anotació no va llegir correctament la xifra de l'any que hi ha al regest, i va malinterpretar el 2 com a 8. La coloració més clara permet deduir que la mà que va escriure aquestes anotacions no és la mateixa que la que va escriure el regest, probablement també anterior*

3. Uuadir, per Uuadamir.

4. *La coloració més clara permet deduir que la mà que va escriure aquestes anotacions no és la mateixa que la que va escriure el regest, probablement també anterior.*

5. Castell, per Castells.

6. Et iussit dare ad Sancti Benedicti cenobii, ubi corpus eius requiescit, [...] ipsum alaudem que in castrum filii Vvadamiri abebat, uel ad ipsos Torrents, in tale uidelicet ut redimat Vvadallus, filius eius a O; Y en altres Mana fos enterrat al Mones<ti>^r de S<an>^t Benet de Bages y llega á dit Monestir lo alou que es al Castell de Uuadamir als torrents ab Condicio que lo redemisen de Uualia segons a.

7. Et ad Santi Fructuosi qui est situs in Campo Bayas ipso suo solarío de Baias cum mansionis et terras et uineas et ipsos pratos et ipsos cannedos et fontes cum ipsas cabaneries a O; Y S<an>^t fructuos que es Situat al Camp de Bagès lo Solario ab las habitacions terras Vinyas, y prats, fonts ab las Corbateras segons a.

828

1021, maig, 25.

Venda. *Senfred, [= Sinfreu] Ranlo, [dona] Renard i Elvira, dona, venen a Mir i la seva esposa Sesnanna una peça de terra al comtat de Manresa, a la torre Manresana, [la Manresana, actual municipi dels Prats de Rei, Alta Segarra, comarca d'Anoia] pel preu d'un mancús d'or cuit, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 158.

Manresa²**M. N. 304**³

Manresa.⁴**1022.**⁵**25-V-1021**⁶

In nomine Domini. Ego⁷ Seniofred⁸ et Ranl⁹ et Renard¹⁰ et Adaluiria,¹¹ femina, uinditores¹² sumus uobis Miro¹³ et uxori mea¹⁴ Sesnanna,¹⁵ femina, emtores.¹⁶ Per hanc scriptura uindicionis¹⁷ nostre¹⁸ uindimus¹⁹ uobis pecia I de terra culta uel erma, qui²⁰ mihi aduenit, ad me Seniofred²¹ et ad me Renard²² per comparacione siue per aprisione, et ad me Ranl²³ et Adaluiria²⁴ per nostrum decimum. Et est ipsa pecia de terra culta uel erma in comitatum²⁵ Minorisa,²⁶ ad ipsa turre Manresana.²⁷ Et affrontat ipsa pecia de terra culta uel erma: de oriente in strada²⁸ publica; de meridie in terra de Manuel;²⁹ de occiduo in terra de Iozfred³⁰ uel eres³¹ suos; de circi³² in terra de Uiues³³ uel eres³⁴ suos. Quantum infra istas afrontaciones³⁵ includunt sic uindimus³⁶ uobis ipsa hec omnia superius inserta, totum ab integrum cum exio uel regressio suo, in propter precium mancosso³⁷ I de auro³⁸ cocto³⁹ in rem ualentem. Et nihil de ipso precio aput uos emtores⁴⁰ non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa hec omnia superius inserta de nostro iuramus⁴¹ in uestro tradimus dominio et potestate ad omnia que⁴² facere uolueris. Quod si nos uinditores⁴³ aut ullusque omo⁴⁴ qui contra hanc ista carta uindicione⁴⁵ uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁴⁶ componat ipsa pecia de terra in duplo cum omnem⁴⁷ suam⁴⁸ inmeliacionem.⁴⁹ Et in antea ista carta uindicio⁵⁰ firma et stabilis permaneat⁵¹ omnique tempore.

Facta ista carta uindicio⁵² VIII Kalendas⁵³ Iunii⁵⁴ anno XXV regnante Radberto⁵⁵ rege.⁵⁶

Sig+num Seniofred.⁵⁷ Sig+num Renard.⁵⁸ Sig+num Ranl.⁵⁹ Sig+num Adaluiria, qui ista carta uindicione⁶⁰ fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Uidal.⁶¹ Sig+num Adrouer.⁶² Sig+num alio Seniofred.⁶³

Ermengaudus,⁶⁴ presbiter et monachus, qui ista carta uindicione⁶⁵ scripsit et sub (*signe*) die uel anno quod supra.

1. *Pergami força perjudicat per la humitat, que ha deslluït la tinta en les parts afectades; cal làmpada de llum ultraviolada. Tres forats petits a la part dreta del pergami (anvers) i un forat una mica més gran, allargassat, a la part inferior. A més, sis taques d'òxid, una d'elles afecta la l de uel a uel anno quod supra, al final de tot del text. Ni els forats ni les taques afecten totalment cap lletra. Al revers s'aprecien els sècs, cinc d'horizontals i només un de vertical, del procés d'elaboració del pergami.*

2. Manresa

3. M. N. 304

4. Manresa.

5. 1022.

6. 25-V-1021 [amb llapis]

7. Ego a **O** per nos.

8. Seniofred (*en català*) a **O**; Seniofredus (*en llatí*).

9. Ranl (*en català*) a **O**; correspon al nom personal femení d'origen germànic Ranlo.

10. Renard (*en català*) a **O** - segons l'ortografia actual, Renat-.

11. Adaluiria (*en català*) a **O**.

12. uinditores a **O** per uenditores.

13. Miro a **O** per Mironi.

14. mea a **O** per tuae.

15. Sesnanna (*en català*) a **O**.

16. emtores a **O** per emptores.

17. uindicionis a **O** per uenditionis.

18. nostre a **O** per nostra.

19. uindimus a **O** per uendimus.
20. qui a **O** per quod.
21. Seniofred (*en català*) a **O**; Seniofredus (*en llatí*).
22. Renard (*en català*) a **O** -segons l'ortografia actual, Renat-.
23. Ranl (*en català*) a **O**; correspon al nom personal femení d'origen germànic Ranlo.
24. Adaluiria (*en català*) a **O**.
25. comitatum a **O** per comitatu.
26. Minorisa a **O** per Minorisensi.
27. ipsa turre Manresana a **O**. *Vint-i-dos anys després és documentada ja com a castell (vegeu el document núm. 1035 -1043, juny, 29-).*
28. strada (*en català*) a **O**; strata (*en llatí*).
29. de Manuel (*en català*) a **O**; Emmanuelli (*en llatí*).
30. de Iozfred a **O** per Iozfredi.
31. eres a **O** per heres.
32. circi a **O** per circio.
33. de Uiues (*en català*) a **O** per Uiuani (*en llatí*).
34. eres a **O** per heres.
35. afrontaciones a **O** per affrontaciones.
36. uindimus a **O** per uendimus.
37. mancosso (*en català*) a **O**.
38. de auro a **O** per auri.
39. cocto a **O** per cocti.
40. emtores a **O** per emptores.
41. iuramus a **O** per iuro.
42. que a **O** per quod.
43. uinditores a **O** per uenditores.
44. omo a **O** per homo.
45. uindicione a **O** per uenditione.
46. set a **O** per sed.
47. omnem a **O** per omni.
48. suam a **O** per sua.
49. immelioracionem a **O** per immeliorationem.
50. uindicio a **O** per uenditionis.
51. *Tot seguit hi ha d'anar: modo uel.*
52. uindicio a **O** per uenditionis.
53. Kalendas a **O** per Kalendarum.
54. Iunii a **O** per Iuniarum.
55. Radberto a **O**.
56. rege a **O** per regi.
57. Seniofred a **O** per Seniofredi.
58. Renard a **O** per Renardi.
59. Ranl a **O**. *Vegeu la nota 9.*
60. uindicione a **O** per uenditionis.
61. Uidal (*en català*) a **O** per Uitali (*en llatí*).
62. Adrouer (*en català*) a **O** per Adroarii (*en llatí*).
63. alio Seniofred (*el nom en català*) a **O** per alii Seniofredi (*en llatí*).
64. Ermengaudus (*en llatí*) a **O**; Ermengol (*en català*). *Nom personal masculí d'origen germànic.*
65. uindicione a **O** per uenditionis.

Donació. *Llopard [= Llopart] i la seva esposa Guinedella donen al monestir de Sant Benet de Bages un tros de terra, que tenen per compra i per qualsevol altre dret, a la ciutat de Manresa, al barri Saragossà, [zona de la via de Sant Ignasi, ciutat de Manresa, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] per a remei de l'ànima del difunt Guillem.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 159.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 466, pàg. 530, ex **O**.

[...]²

1020³

M. N°. **1**⁴

Manressa⁵

Donacio[n] a [San Benito] de [Bages]de vn clos en Manressa en el lugar dicho Barrio Saragoçano [...][...][...][...][...]⁶

Manresa.⁷

1022.⁸

Leopardo y su Muger hacen donacion al Monasterio de su alodio en Manresa en el Barrio Siracusano.⁹

7-VI-1021¹⁰

In nomine¹¹ Domini.¹² Ego Leopardus¹³ et uxor¹⁴ mea Guinedelle,¹⁵ donnattores¹⁶ sumus ad domum Sancti Benedicti cenobii clos¹⁷ I de terra nostrum proprium. Et aduenit nobis de comparacione siue per omnes qualescumques uoces. Et est¹⁸ ipso clos¹⁹ in ciuitate Minorisa, in locum que nucupant²⁰ barrio Saragocano.²¹ Et afrontat:²² de parte orientis²³ in ipso clos²⁴ de supradicto cenobii;²⁵ de meridie in ipso closeto²⁶ de Ollomar²⁷ Poteles²⁸ uel in uia; de occiduo in uia; de cercii²⁹ in ipsas casas de Ellebone³⁰ uel in ipsos ortales.³¹ Quantum infra istas afrontaciones³² includunt sic donamus suprascripto clos³³ obtimo³⁴ ad domum Sancti Benedicti cenobii, propter Deum et remedium anima de condam Guilelmi,³⁵ ad suum proprium. Et in antea ista donacione firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempora.³⁶

Facta ista donacione VII Iduus³⁷ Iunii ano XXV regnante Radepertus³⁸ rege.³⁹

Leopardus (*signe*).⁴⁰ Si+num Guinedelle, qui ista carta donacione fecimus et firmauimus et testes firmare rogauimus. S+ Bonifilio, presbiter (SS).⁴¹ Adalbertus, presbiter (SSS).⁴² Sig+num Arnallus.⁴³

Gisciefredus, clericus,⁴⁴ qui ista carta scripsit et (*signe*) et die et anno quod supra.

fol. 43.⁴⁵

1. *Cinc taques d'humitat en sentit vertical que afecten la part inferior dreta del pergami (anvers). La primera o superior, damunt la part inferior de be d'Adalbertus. Tinta força deslluïda; cal llegir el text amb l'ajuda d'una làmpada de llum ultraviolada. Les signatures de Leopardus (signe), S+ Bonifilio, presbiter (SS) i Adalbertus, presbiter (SSS), són autògrafes. Per a trobar la primera*

notícia de l'existència del barri Saragossà, a Manresa, vegeu el document núm. 818 -1021, març, 10- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 155).

2. [...]

3. 1020

4. M. N°. 1

5. Manressa

6. Donacio[n] a [San Benito] de [Bages]de vn clos en Manressa en el lugar dicho Barrio Saragoçano [...][...][...][...][...]

7. Manresa.

8. 1022.

9. Leopard y su Muger hacen donacion al Monasterio de su alodio en Manresa en el Barrio Siracusano.

10. 7-VI-1021, *escrit amb llapis.*

11. a nomine, la e, *sobrelineada.*

12. a Domini, la i, *sobrelineada.*

13. Leopardus a **O**.

14. uxor a **O**, per uxori.

15. Guinedelle (*en català llatinitzat*) a **O**; Guinedilde.

16. donnattores a **O**, per donatores

17. clos (*en català llatinitzat*) a **O**, per clauso.

18. est *sobrelineat.*

19. clos (*en català llatinitzat*) a **O**, per clauso.

20. nucupant a **O**, per nuncupant.

21. Saragocano (*en català llatinitzat*) a **O** -Saragoçano/Saragoçà, o Saragossà, *segons l'ortografia catalana actual-*; Caesaraugustano (*en llatí*).

22. afrontat a **O**, per affrontat.

23. orientis a **O**, per oriente.

24. clos (*en català llatinitzat*) a **O**, per clauso.

25. cenobii a **O**, per cenobio.

26. closeto (*en català llatinitzat*) a **O**.

27. de Ollomar a **O**, per Ollomari.

28. Poteles (*en català*) a **O** -Potelles *segons l'ortografia actual-*. Podria ser un *microtopònim*.

29. de cercii a **O**, per de circio.

30. de Ellebone a **O**, per Elleboni.

31. ortales a **O**, per hortales.

32. afrontaciones a **O**, per affrontaciones.

33. clos (*en català*) a **O**.

34. obtimo a **O**, per optimo.

35. remedium anima de condam Guilelmi a **O**.

36. temporia a **O**, per tempore.

37. Iduus a **O**, per Idus.

38. Radepertus a **O**, per Radeperto

39. rege a **O**, per regi.

40. Leopardus (*signe*), *signatura autògrafa* a **O**.

41. S+ Bonifilio, presbiter (SS), *signatura autògrafa* a **O**.

42. Adalbertus, presbiter (SSS), *signatura autògrafa* a **O**.

43. Arnallus a **O**, per Arnalli.

44. Gisciefredus, clericus *amb majúscules* a **O**. *L'escrivà, el clergue Giscafred, és el mateix que el del document núm. 575 (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 31 -1004, octubre, 28-).*

45. fol. 43.

Donació testamentària. *Guisad, Andreu i Sendred*, [= Sindreu] *marmessors de Quíxol, difunta, donen al monestir de Sant Benet i Sant Valentí, màrtir*, [Sant Benet de Bages] *i a l'abat i monjos, una peça de terra conreada al comtat de Manresa*, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] *al Pla de Bages, a Olzinelles, prop del riu Llobregat*, [antiga parròquia de Sant Jaume d'Olzinelles, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] *pel manament que els havia fet la predita Quíxol, per a remei de la seva ànima, i amb pacte que el monestir no la pugui alienar, a no ser que n'obtingui el doble del seu valor.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1309.

a. Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals - Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 80, Calaix 49 i 50 [abans: Calaix 26], B. N°. 48, *ex O*.

b. Extracte del segle XVIII: ACA, Monacals - Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 75, f. 81 r. i v.

c. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 467, pàg. 531, *ex O*.

O

Instrumentum donacionis a quibusdam manimessoribus.¹

Donacio de Vlzinellas.

Parrochia de S. Benet=¹

N°. 6. Lligall 1. Cala. 23.¹

Ulzinelles.¹

1019.¹ [ratllat, amb llapis]

1021 31-XII¹ [escrit amb llapis]

B N°. 48¹

Vlzineles¹ [escrit posteriorment a *B N°. 48*]

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC __ Ol. [=Olzinelles]____

LLIGALL _____ N°. 6

1

n. 1309¹ [escrit amb llapis]

[I]n nomine Domini. Nos Wisadus et Andreas et Sendredus, qui sumus manumissores de condam Cixul. Manifestum est enim quia placuit nobis et placet ut scriptura donationis fecissemus sicuti et facimus quia condam Cixul precepit nobis ut karta donationis fecissemus ad domum Sancti Benedicti cenobii et Sancti Ualentini, martir, [sic] qui est in Campo Baias, prope flumen Lubricato, de ipsa pecia sua de terra culta qui nobis aduenit per suum uerbum [*ūbū*] uel per sua manumissoria. Et est ipsa terra in comitatu Minorisa, in locum [u]ocitatum Elzinellas. Et affrontat ipsa terra culta:

de parte orientis in terra de Geroardo; et de meridie similiter in terra de [C]heroardo; et de occiduo, in terra de Wisado; de circi in terra Sancti Benedicti cenobii. Quantum infra istas quatuor affrontaciones includunt, sic donamus a predicto cenobio propter Deum et remedium anime de condam Cixul. Et est manifestum. Quem uero predicta omnia de nostro iure in dominacione Sancti Benedicti cenobii tradimus abbatibus et monachis sicut ceteris munificenciis. Quod si nos donatores aud ullus homo uel homines, femina uel feminas, qui contra ista karta donationis uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare quod requirit uel requirunt, set componat aut componant in duplo. Et in antea ista karta donationis firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista scriptura donationis elemosinaria II Kalendis Ianuariis anno XXVI regnante Rodberto rege.

Sig+num Wisadus. Sig+num Andreas. Sig+num Sendredus, qui ista karta donationis fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Witardus. Sig+num Oliba. Sig+num Seniofredus.

Wifredus, gratia Dei aba, qui ista karta donationis rogatus scripsi et sub (SS) die et anno quo supra.

6¹

1. *Angle superior esquerre, (anvers) ratat, fet que ha provocat la desaparició d'algunes lletres inicials a les sis primeres línies, degudament senyalitzades entre claudàtors (són: [I]n, a la primera, [u]ocitatum, a la segona, i [C]heroardo, a la sisena). Més avall, al mig del marge esquerre, dos petits forats, per a passar-hi un cordill. Taca d'humitat, també al marge esquerre, i altres que afecten algunes lletres, com ara et (a la primera línia, precedint Sendredus) o Bene (a Benedicti, a la vuitena línia).*

És de destacar que martir és escrit així, no martiris -és la forma correcta-; per tant, en altres documents, on la paraula apareix abreujada (mr), potser caldria desenvolupar-la en la forma primerament esmentada.

Guifred podria ser l'abat coadjutor, i Ràmio l'abat de règim.

El document original no fa esment del gènere de Cixul, i si bé és un nom de dona, en no esmentar-ho -hi manca el típic femina aclaridor- podria ser que fos d'home. L'extracte del segle XVIII així ho fa constar, mentre que Albert Benet (cf. c) creu que és un nom de dona. El tingueren, entre moltes altres, una vescomtessa i una filla de Sala, religiosa i abadessa del monestir barceloní de Sant Pere de les Puel·les -que el 972 era present a la solemne consagració de l'església de Sant Benet de Bages i dotació del monestir fundat pel seu pare-.

En el document núm. 829 -1022, febrer, 14- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 145.2) d'aquest mateix Diplomatari de Sant Benet de Bages, referent a Montpeità, hi trobem dues germanes -o germanastres- que es diuen igual, Quíxol, i, segurament per distingir-les, són anomenades l'una Xixol i l'altra Chixol.

A Catalunya carolíngia, vol. IV, Els comtats d'Osona i Manresa, a més a més de la forma Cixul, el nom femení que traduïm per Quíxol es troba amb altres variants: Chixilo- Cixiilo - Cixilo, Chixilone - Chixiloni, Chixol - Cixol - Cixolo i Chixulo - Cixulo. No es pot confondre amb un altre nom, molt semblant, però masculí, que traduïm per Quixelà (el dugué el repoblador de la Vall de Lord, al comtat d'Urgell, al nord del Solsonès actual), escrit en aquells segles també de diverses formes: Cixela - Cixelane- Cixila - Cixilane - Cixilia (per a uns i altres, veure, de l'obra citada: tercera part, Índex alfabètic de noms, pàgs. 1401 i 1402).

Si bé sempre resta el dubte, jo també em decanto -com Albert Benet- per creure que la forma Cixul fa referència a un nom de dona.

a

B. N.º. 48.

1022=¹

Altre donacio á S^t. Benet y S^t. Valentí, en lo lloch de Olzinelles.= Per Chixol: tret y portat al cal. 23. llig. 1. N.º. 6.²

«Consta que ab Acte Clos per Vvifret Abat â 11.³ de las Cal. de Jan^r. any 26. del regnat de Robert Rey. Vvisadus, Andreu, y Sandredus,⁴ que son Marmessors del q.º Cixul Donan per raho del Manam^t. los havia fet dit quondam a la Casa de S^t. B^t. y S. Valenti Martir, que es en lo Cam⁵ de Bages prop del Riu de llobregat aquella pessa de terra culta, que ha vingut â dits Donadors per rahó de la Marmessoria de dit quondam. y la dita terra es en lo Comptat de Manresa en lo lloch dit Olsinellas, y afronta dita terra culta: de Solixent ab terra de Geroardo, y de Mitgdia aiximateix, y en terra de Heroardo, y de ponent en terra de Vvisado. De tremontana en terra de S. Benet. Donan lo que Conte dintre las 4. afrontacions ab tot lo Domini â dit Monastir de S^t. B^t. â son Abat y Monjos per remey de la Anima del quondam Cixul. qual Donació se feu ab lo pacte que no sen poguessen desfer, sino ab Doblada ganancia»

1. 1022= *escrit amb tinta més clara.*

2. = Per Chixol: tret y portat al cal. 23. llig. 1. N.º. 6. *escrit amb una tinta diferent de la nota que la precedeix.*

3. 11. *s'ha d'entendre com a II, segons O.*

4. Sandredus *segons a*; Sendredus *segons O.*

5. Cam *segons a*; *per Camp.*

b

N.º 6 any- 1022 Pessa de terra

[Olsinellas.]

Calaix. 23. Lligall 1

«Consta ab acte clos per Vuifret Abat á 11. de las Kal. de Janer, any 26. del regnat de Robert Rey. Donacio feta per Vuisadus, Andreu, y Sendredus Marmessors del q.º Cixúl, á favor del Monastir de St. Benet de Bages, y de St. Valenti [i a l']Abat, y Monjos de aquella [d'una] Pessa de Terra Culta situada en lo Comptat de Manresa en lo Camp de Bages en lo Lloch dit Olsinellas prop lo Riu Llobregat. Afronta dita Pessa de Terra Culta de sol ixent ab ab [sic] terra de Geroardo; de mitg dia aixi mateix, y ab terra de Heroaro; de ponent ab terra de Vvisado; y de tremontana ab terra de St. Benet. Lo que enclouhen ditas afrontacions ab tot lo domini donan á dit Monastir los dits Donadors per raho del manament los avia fet dit q.º Cixul per remei de la sua Anima, y ab pacte que no sen pogues desfer dt. Monastir, sino ab doblada ganancia»

831

1022, gener, 13.¹

Donació i venda pietoses. *Ermesenda, comtessa*, [de Barcelona, Girona i Osona-Manresa] *i el seu fill Berenguer*, [= Berenguer Ramon I dit el Corbat] *comte* [de Barcelona, Girona i Osona-Manresa] *i marquès, donen i venen al monestir de Sant Benet de Bages llur alou al comtat de Manresa, a Torroella.* [parròquia de Sant Martí de Torroella, actual municipi de Sant Joan de Vilatorrada,

comarca de Bages] *La comtessa fa la donació per a remei de l'ànima del seu espòs, difunt, i la seva, i el comte per a remei de la seva ànima i pel cavall que li ha donat l'abat Ràmio.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 79.

a. Regest i traducció parcial al català de vers 1914-1936: SOLÀ I MORETA, Fortià: *El monestir de Sant Benet de Bages*, pàgs. 77, [el cita, sense donar-ne la transcripció] 136 i 137-138, [traducció, incompleta, al català] *ex O.*

b. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 468, pàgs. 532 i 533, *ex O.*

O

N 111¹

k[arta] **torre**[della?]¹

Rodalia de Turruella¹

[... Rodalia?] **de Torruella**¹

La donacio feta del terme de Torroella al monestir de Sant Benet per lo comte Berenguer¹

8¹

X N° 150¹

La Rodalia de St. Marti de torroella¹

Manrresa te usurpadas algunas p[e]cas de terra de esta rodalia¹ [en lletra menuda]

torruella.¹

1022.¹

Rodalia feta per lo Compte Berenguer.¹

ARCHIVIUM MONTISSERRATI¹

B. B. N° 79¹

B

N° 33¹

In nomine Domini. Ego Ermesinds, gratia Dei cometissa, et filio meo Belengario, gratia Dei comes et marchio, donatores sumus ad domum Sancti Benedicti cenobi[i et] ad Sancti Valentini, martiris, qui est subditus ipso cenobio Sancti Petri Rome. Magnum et satis licitum esse uidetur domum Dei edificare et de nostris rebus onorare atque concedere. Audientes predicacionis et monita Sanctorum Patrum quia elemosina a morte liberat anima. Cognoscentes nos peccatos de supernis suplicamus eius misericordia ut pius et misericors sit Deus in peccatis nostris. Propterea concedimus atque tradimus alaudem nostrum proprium quem abemus infra termines de comitatu Minorisa, locum que uocant Torrezella. Id est ipso solarario, et casas, casalibus, et ipsa ecclesia qui

ibidem est, et curtis, curtalibus, ortis, ortalibus, terras et uineas, cultas et ermas, molinis seu molinaribus, aquis aquarum, cum suis capud aquis, siluis, garricis, uiaductibus uel reductibus, cum exiis uel regressis earum, qui nobis aduenit, ad me Ermesinds, comitissa, per mea comparacione, et ad me Belengario comite, de genitori meo. Et afrontat ipsa omnia iam superius dicta: de orientis in alaude Sancti Benedicti uel in alaude de Bonefilio uel in solaro qui fuit de Marcucio uel in strada qui pergit ad Minorisa ciuitate; de meridie in alaude de Ermemiro, condam, uel de filiis suis, et transcendit alueo Cardenario, et sic pergit per ipsa strada qui pergit ad kastrum Falchs; de occiduo in termine de castrum Falchs; de circi in terminio de Castelet [= Callús] uel in ipsa strada qui pergit ubique. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic donamus ipsos alaudes sicut superius est insertum. Ego Ermesinda, cometissa, propter Deum et remedium anime mee uel de uiro meo Raimundo, comite, qui est condam, et ego Belengario, comite, propter Deum et remedium anime mee uel propter ipsum cauallum obtimum que mihi dedit Ramio, abbas [(m)ee uel propter ipsum cauallum obtimum que mihi dedit Ramio, abbas, escrit damunt un text previ que ha estat rascat; a més, mihi dedit Ramio, abbas, interlineat a sobre de la frase següent: *Quantum ibi abem* (sic)]. Quantum ibi abem [sic; per *abemus*] uel abere debemus per ullasque uoces, sic donamus ad Sancti Benedicti et ad Sancti Valentini, martiris. Quod si nos donatores aut ullusque homo qui contra hanc ista carta donacione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat ipsos alaudes ad Sancti Benedicti in quadruplo cum omnem suam inmelioracionem. Et insuper iram Dei incurrat et ad Sancta Dei Ecclesia extraneus efficiat. Et in antea ista carta donatio firma permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omni que tempore.

Facta ista carta donacio Idus Ianuarii anno XXVI regnante Radberto rege.

S+num ERMESINDS COMETISSA. Berengarius, gratia Dei comes et marchio,* qui ista donnacione fecimus et firmare rogauimus.

Bernardus.* Fulcrandus, leuita (*signe*).*

Raimundus, archileuita +.* Sig+num Bernardus Ruiro. Sig+num Wilelmus. Sig+num Udalard. BONEFILIO (*signe*).* Miro (*signe*).* Sig+num Seniofredo. Sig+num Gonbal. Sig+num Miro. (*signe*) Amado.*

Adanagildus, presbiter et monachus, qui ista carta scripsit cum litteras emendatas uel superpositas in uerso X et (*signe*) die et anno quod supra.

69 M¹

1. *Uns quants signants són autògrafs. Són aquests:* Berengarius, gratia Dei comes et marchio; Bernardus; Fulcrandus, leuita (*signe*); Raimundus, archileuita; BONEFILIO (*signe*); Miro (*signe*) i (*signe*) Amado.

a

“En el nom del Senyor. Jo, Ermesindis, per la gràcia de Déu comtessa, i Berenguer, fill meu, per la gràcia de Déu comte i marquès, som Donadors a l'església del monestir de Sant Benet i de Sant Valentí, màrtir, subjecte a Sant Pere de Roma. Concedim i donem el nostre alou propi que tenim dins el terme del comtat de Manresa, en el lloc anomenat Torroella, això és, el solar, cases, casals i l'església que hi ha allà mateix, i el corral; tot el qual ho posseïm nosaltres, és a dir, jo Ermesindis, comtessa, per compra, i jo Berenguer, comte, per herència del meu pare. I afronten les susdites coses, per orient, amb l'alou de Sant Benet, amb l'alou de Bonfill, amb el solar que fou de Marcuci i amb el camí que va a la ciutat de Manresa; per migdia, amb l'alou d'Ermemir, travessa el Cardener i segueix pel camí que va al castell de Falç; per ponent, amb el terme del castell de Falç; i, per cerç, amb el terme de Casselet [sic] [Castelet = Callús] i amb la via pública. Tots els alous compresos en les dites afrontacions els donem, com s'ha dit, jo Ermesindis, comtessa, per amor de Déu i per a remei de la meua ànima i la del meu marit Ramon, comte, i jo Berenguer, comte, per

amor de Déu i per a remei de la meua ànima, i perquè Rami, abat, va regalar-me un cavall molt bo ...” (cf. **a**, pàgs. 137-138).

1. 1020, segons **a**.

832

1022, febrer, 8.

Venda. *Oniscle i la seva esposa Gilsenda [= Elisenda] venen a Sendred [= Sindreu] i la seva esposa Orfeta mitja mujada de vinya, que Oniscle té per la seva muller i Gilsenda [= Elisenda] té pel seu pare, difunt, i per complantació, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, a la Coromina, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de deu sous de [moneda de] Vic.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 161.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 469, pàg. 534, ex **O**.

Montpeita¹

Monte peta siue ad mansum de Ruir.¹

siue manso de Rouira¹

B. N.º. 608¹

Año 1022¹

Unisclo vende â Sendredo unas tierras sitas en Monpeyta. año 25 de Roberto¹

8-II-1022¹ [amb llapis]

In nomine Domini. Ego Unnisclo et uxor mea Gilsenda, uinditores sumus uobis Sendred et uxor mea Orfeta, emtores. Per hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus uobis semodiata I de uinea nostra propria qui mihi aduenit ad me Unnisclo per mulier mea, et ad me Gilsenda de genitori meo qui est condam siue per complantacione. Et est ipsa semodiata de uinea in comitatum Minorisa in locum que dicunt Montepetano siue ad ipsa Connamina. Et afrontat ipsa semodiata de uinea: de oriente in terras uel in uineas de nos comparatores; de meridie in terra de Lodric uel eres suos; de occiduo in uinea de nos comparatores; de circi similiter. Quantum infra istas affrontaciones includunt sic uindimus nos uobis ipsa semodiata de uinea, totum ab integrum, cum exio uel regressio suo in propter precium solidos X de Uicho. Et nihil exinde de ipso precio non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa semodiata de uinea de nostro iuramus in uestro tradimus dominio et potestate ad omnia que facere uolueris. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat ipsa uinea in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindicio firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta ista carta uindicio V Idus Februarii anno XXVI regnante Radberto rege.

Sig+num Unnisclo. Sig+num Gilsenda, qui ista carta uindicione fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Ennego. Sig+num Wadal. Sig+num Mir. Sig+num Marcucio. Sig+num Seniofred.

ERMENGAUDUS, presbiter et monachus, qui ista carta uindicione scripsit et sub (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Taca d'humitat a la part inferior, que afecta et monachus, qui ist[a]. Tres forats petits, un dels quals afecta parcialment el signum; també és el de major grandària.*

833

1022, febrer, 14.

Venda. *Gontelda, dona, i el seu fill Oliba, juntament amb els seus altres fills i filles: [germans i germanes d'Oliba] Xixol, [= Quíxol] Ramon, Domènega, Madrona i Quíxol, venen a Sendred [= Sindreu] i la seva esposa Orfeta, el domini i la potestat sobre una peça de vinya que Gontelda té pel seu home, difunt, i pels seus fills i les seves filles i per altres drets [per complantació] al comtat de Manresa, a Montpeità i a la Coromina, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de deu sous de diners, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 145.2.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 470, pàg. 535, ex O.

Mont peta siue de mansum de Ruira.¹

B N°. 638¹ [escrit damunt de *Mont peta*]

1021.¹

Otra venta en Montpeytà de una viña al mismo.¹

14-II-1022¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Gontelde, femina, et filio meo Oliba, et Xixol, femina, et Raimundo et Dominica, femina, et Madrona, femina, et Chixol, femina, uinditores sumus uobis Sendredus et uxor sua Orfeta, emtores. Per hanc scriptura uindicione nostre uindimus uobis infra totos pecia I de uinea nostra propria, qui michi aduenit, ad me Gontelde de uiro meo qui est condam uel per filios uel per filias meas uel per quacumque uoces. Et est ipsa pecia de uinea in comitatum Minorisa, in locum que uocant Montepetano siue ad ipsa Conamina. Et afrontat ipsa pecia de uinea: de oriente in uineas de nos comparatores; de meridie in stirpe uel in ipso ermo; de occiduo in uineas de nos comparatores; de circi in uineas de Dadil, femina, uel filios suos. Quantum infra istas affrontaciones includunt sic uindimus nos uobis ipsa hec omnia superius insertum, totum ab integrum, cum exio uel regressio suo, in propter precium solidos X de dinarios in rem ualentem. Et nichil exinde de isto precio aput uos emtores non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa uinea de nostro iuramus in uestro tradimus dominio et potestate ad omnia que facere uolueritis. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindicio firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta ista uindicio XVI Kalendas Marci anno XXVI regnate [sic] Radberto rege.

Sig+num Gontelde, femina. Sig+num Oliba. Sig+num Cixol. Sig+num Raimundo. Sig+num Dominica, femina. Sig+num Madrona, femina. Sig+num Chixol. Sig+num [...]sed. Sig+num Marcucio. Sig+num Unifred. Sig+num Bellarono.

[...], qui ista carta uindicione scripsit et sub (*signe*) cum literas fusas die et anno quod supra.

1. *Caplletra inicial I molt senzilla però original (fóra interessant de reproduir). Aquest document (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 145.2 -1022, febrer, 14-), ocupa la meitat inferior d'un pergami, a la part superior del qual n'hi ha un altre (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 145.1 -1019, gener, 23-), escrit pel mateix escriptor amb anterioritat. La raó per la qual comparteixen el mateix suport és que els venedors són, en ambdós, almenys en el nucli essencial, els mateixos, tot i que en aquest segon la mare i un dels fills actuen juntament amb els altres fills i germans, respectivament: Xixol, Ramon, Domènega, Madrona i Quíxol. I els compradors també són la mateixa parella, Sendred i Orfeta. En ambdós pergamins, el lloc de la compravenda és a Montpeità, si bé mentre en el primer no es concreta més, en el segon es diu que la peça de vinya venuda és a la Coromina. Pergami afectat per una gota d'aigua, que ha deixat una marca, i un forat, segurament ja existent en el moment d'escriure el text. Tot i que en general la tinta no és tant esvaïda com en el document superior (núm. 145.1), en canvi en les tres darreres línies la tinta és mol esvaïda, i on hi hagué el nom de l'escriptor, no es llegeix en l'actualitat. Una línia vertical i una altra d'horitzontal, formant una creu, segurament originades en el procés d'elaboració del pergami; només són visibles al revers.*

834

1022, febrer, 15.

Venda. *Vidal ven a Sunyer el domini directe d'unes cases, horts, terres i vinyes, conreades i ermes, i, en un altre lloc, tres peces de terra i una quarterada de vinya, al comtat de Manresa, al Pla de Bages, a Olzinelles, [antiga parròquia de Sant Jaume d'Olzinelles, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de tres mancusades de cereal.¹*

[O]. Original no localitzat.

a.* Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals - Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 80, Calaix 49 i 50 [abans: Calaix 26], B. N°. 46, ex O.

b. Extracte del segle XVIII: ACA, Monacals - Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 75, f. 86 v.- 87 r., ex O.

a

Plica. 3. de N° 41 â 60.

B. N°. 46.

1022=¹

Vende² á favor de Sunyer de terras en Olzinellas.

tret y portat al calaix 23 · lligal .1. N°. 17.³

«Consta que ab acte clos per Fr. Mengardus p^{te}. y Monjo â 15. de las Calend. de Mars any 6. post 20. regnant Robert. Vidal ven â Sunyer aquellas Casas, horts, terras, y vinyas cultas, y hermas, que te per propri, y entre lloc Ven 3. pessas de terra, y una quarterada vinya, que â dit Venedor â vinguda per compra ô per altre rahó, y tot es en lo Comptat de Manresa, y en lo Cam⁴ de Bages, y en lo lloch dit Alsinellas, y afrontan ditas Casas, horts, terras, y vinyas, cultas, y ermas: de sol ixent al riu Llobregat: de mitgdia en aquell Pujol. De ponent en lo Cami publich. De Tremontana al Prat de Sallent, Y las altres tres pessas de terra afrontan: de sol ixent ab terras del Ansemal,⁵ ô de sos fills. De mitgdia ab lo Cami. De ponent ab terra de Unmol, vel de Giscafred, y de Tremontana ab

terra de Unmol, ô de sos hereus, y aquella quarterada de Vinya que es en guardiola afronta: de sol ixent ab lo torrent vel ab Vinyas de dit Venedor. De mitgdia y ponent aixi mateix. Y de tremontana ab la Vinya de S. B^t. preu de dita Venda tres Mancossadas den unona⁶ la qual Venda fan ab tot lo Domini Directe»

1. 1022= *escrit amb una tinta més clara.*
2. Vende *segons a.*
3. Es tret y portat al calaix 23. lligal .1. N°. 17. *és escrit amb una tinta diferent, i emmarcat.*
4. Cam *segons a, per Camp.*
5. del Ansemal *segons a*; de Vencemal *segons b.*
6. den unona *segons a i segons b; probablement a l'original -no localitzat- hi diu de anona.*

b

St. Jaume de Olsinellas.

Sta. Maria de Claret.

Calaix 23

Lligall 1. Rubrica dels Actes se troban en lo Archiu de St Benet de Bages de las Parroquias de St. Jaume de Olsinellas, y Claret en lo calaix 23

Pesas de Terra, Casas, Horts &.

N.º 17. any- 1022 y es. ditxo antich. 3 Pessas. = 1 Vinya Casas-Horts- 3 Pessas. Vinya Preu

«Consta ab Acte clos per Fr. Mengardus Pre^{re}. y Monjo â 15. de las Kalen. de Mars, any 6. post 20. regnant Robert Rey. Venda feta per Vidal á favor de Sunyer de aquellas Casas, Horts, terras, y Vinyas cultas, y hermas, que te per propri. y Y entre lloch. Ven tres Pessas de terra, y una Quarterada Vinya, que á dit Venedor ha vingut per compra, ó per altre rahó: Y tot está situat en lo Comptat de Manresa, en lo Camp de Bages, y en lo Lloch dit Olsinellas. Afrontan ditas Casas, Horts, terras, y vinyas cultas, y hermas de sol ixent ab lo riu Llobregat: de mitgdia ab aquell Pujol: de ponent ab lo Cami publich: de tremontana ab Prat de Sallent.= Y las altres Tres pessas de terra afrontan de sol ixent ab terras de Vencemal, ó de sos fills: de mitgdia ab lo camí: de ponent ab terra de Unmol, ó de Giscafred: de tremontana ab terra de Unmol, ó de sos hereus. = La quarterada de vinya, que es en Guardiola, afronta de sol ixent ab lo torrent, ó ab Vinyas del venedor: de mitgdia, y de ponent aixi mateix: y de tremontana ab la Vinya de St. Benet. Preu de dita Venda, 3 Mancosades den unona. [sic] Qual Venda fan ab tot lo Domini Directe. Calaix. 23. Lligall 1»

835

1022, març, 6.

Donació testamentària. *Susanna; Guifred, [= Gifreu] sacerdot; Aigfred; [= Agefred] i Senfred, [= Sinfreu] marmessors de Radulf, [= Rodolf, Raül] difunt, donen al monestir de Sant Benet de Bages dues mujades de terra complantada al comtat de Manresa, al terme del castell de Montdony/Montdó, [= Castelltallat] a Esdernardes. [parròquia de Castelltallat, actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages]*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1311.

[regist il·legible]¹

Castelar¹

Donacion a Bages de dos modiatas de viñas en Castromondono, ò Castelar. en el termino dicho Esmenardes. Hae [sic] muy Confusas afrontaciones. Ano 26 de Roberto¹ [regist sobre un escrit anterior, del qual només es llegeix: *donacion en Castelltallat ...*]

Castelltallat.¹

1022. ¹**Donacio a S. Benet dos modiatas de terres.**¹

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹ [segell estampat]

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC 02

LLIGALL _____ N.º. 103 [damunt 16, escrit amb llapis]

1

n. 1311¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Susanna, femina, et Guifredus, sacer, et Eigfredus, et Seniofredus, qui sumus helemosinarii uel manumissores de condam Radolfi, et sumus donatores ad Sancti Benedicti cenobii. Donamus namque modiatas II de terras complantata, qui nobis aduenit de manumissoria de condam Radolfi, vnde iudicium habligatum [sic] tenemus aserie conditionis uel pro qualesque ille hab[entibus ?] uoces, et nos habere debemus. Et sunt ipsas modiatas II de terra complantata in chomitatum Minorisa, in terminio de chastrum Montedonno, in locum que uochant Esdernardes. Et afrontat ipsa hec omnia: de orientis in terra de Ranlo; et de meridie in terra de Miro; et de hocciduo in terra de Ermemiro, qui est condam; et de circi in terra de Ranlo. Quantum in istas afrontaciones includunt, sic donamus ipsum aulode suprascripto ad domum Sancti Benedicti cenobii, cuius baselicha sita est in chomitatum Minorisa, iusta flumen Lubrigado, ad suum propium sicut ceteris aliis aulodibus propter Deum et remedium anime de condam Radolfi. Et est manifestum. Quod si nos donatores aut ullusque homo qui contra hanc ista carta donationis uenerit ad inrumpendum aut disrumpere uoluerit, peccatum anime eius sit obligatum et insuper ira Dei incurrat, et cum Iuda qui Dominum tradidit, participationem haccipiat in inferno inferiore. Et in antea ista carta donatione firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista carta donatione II Nonas Mar [sic] anno XX et VI regnante Radbertus rege.

S+num Susanna. S+num Uuifredus, sacer. S+num Eigfredus. S+num S[eniofredus, qui] ista carta donatione rogauimus scribere et testes firmare et sumus helemosinarii uel tutores de condam Radolfi. S+num [Ra]imundo. S+num Ermemiro. S+num alium Seniofred, isti auditores fuerunt

Adalbertus, sacer, qui ista carta donatione scripsit (SS) et dye [sic] et anno quod supra.

1. *Pergamí en mal estat de conservació, sobretot a causa d'un forat considerable a la part central de l'escatocol, que afecta la data i les signatures.*

*Uns mesos més tard, l'11 d'octubre de 1022, Ermesenda, comtessa de Barcelona, Girona i Osona-Manresa empenyoraria al seu fill, el comte Berenguer Ramon I, com a garantia de l'acord de pau que havien signat, entre d'altres castells que tenia als comtats d'Osona i Barcelona, el de Castelltallat (castrum Casteltallad). [FELIU, Gaspar - SALRACH, Josep M., dirs., *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona de Ramon Borrell a Ramon Berenguer I*. Vol. I, pàg. 467]*

Venda. *Guillem i la seva esposa Ermelda, i Goltred, que anomenen Morató, venen a Godmar [= Gomar] i la seva esposa Gu[...] dues peces de terra i una peça de vinya al comtat d'Osona, al terme del castell de Tona, al Prat de [...]. [actual municipi de Tona, comarca d'Osona]*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1310.

UNº. 112¹

N. 106 segons lo **Indice nou**¹

Tona - el Prat.¹

1027. ¹[ratllat, amb llapis]

1022 8-III¹ [escrit amb llapis]

N[i]chil¹

Tonna¹

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC __ 13 __

LLIGALL _____ Nº. 451

¹

n. 1309¹ [escrit amb llapis]

In Dei nomine. Ego [Uuilielmo, et u]xor mea Ermeldes, Goltredus [que nominatus Moratone, uinditores sumus] uobis Godmar et uxor tua Uu[i... ...]. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus uobis pecias II de terra, culta et erma, [et in] alio [l]oco, a les Comellas, pecia I de uinea[a ... , qui n]obis aduenit de ienitores nostros et a [me E]rmel per decimum. [X.] Et est hec omnia in comitatum Ausona, in terminio de castro [castrō] Tonda, ad ipso Prado de [...ian...as. Et] afrontat: de oriente, ipsa terra in [...]; de meridie, in terra de domna [sic] Rotrudes; de occiduo, similiter; de circi, in prado de domna [sic] Rotrudes. Et alia pecia de terra qui est super ipsa stra[d]a afrontat: de oriente in strada; de meridie in terra de [... ...] uel de filios suos; de occiduo, in terra de uos, emtores; de circi, in terra de Eigo, femina, et filio suo Bernardo. Et alia pecia de uinea, qui est a les Comellas, afrontat: de oriente, in uinea de uos, emtores; de meridie, in torrente; de occiduo, in uinea de uos, emtores; de circii, in roca. Quantum in istas afrontaciones includunt, sic uindimus uobis ipsas pecias III de terra et uinea, ab omni integrietate, cum exio uel regrexios [sic] earum, in precium macosos [sic] III. Et est manifestum. Et de nostro iure in uestram [sic] tradimus dominio et potestatem a faciendum quecumque uolueritis. Quod si nos uinditores aut ullusque omo qui contra ista scriptura uindicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat ipsas pecias III de terra et uinea in duplo cum omnem suam inmelioracione. Et in antea ista scriptura uindicio firma permaneat modo uel omnique tempore.

Facta uindicione VIII IdusMarcii anno XXVI regnante Ratberto rege.

S+ Uuilielmo. S+ Ermeldes. S+ Goltredus, qui naminatus [sic] Moratone, qui ista uindicione fecimus et firmare rogauimus. S+ Ermenisclo. S+ Suniario. S+ Lobeto.

Cixilane, sacer, scripsit et (SS) die et anno quod supra.

1. *Caplletra inicial I senzilla però elegant. Lletra molt acurada; segurament l'escrivà (Cixilane, sacer) és de l'església de la catedral de Sant Pere de Vic. Pergamí força malmès, especialment a la part superior, tant a causa de la desaparició de parts com de la humitat, que ha esvaït la tinta. Forat a l'esquerre (anvers), per a fer-hi passar un cordill. Mitja dotzena de sècs verticals, gairebé tots poc visibles, a excepció d'un, més marcat.*

837

1022, març, 11.

Donació. *Savaric i la seva esposa Guinedella donen a Arnal i la seva esposa Adaltrud [= Adaltruda] una terra, vinya, arbres i erm al comtat de Manresa, a Marfà. [terme de Marfà, actual municipi de Castelleir, subcomarca de Moianès, comarca de Vallès Oriental]¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1312.

G. N°. 106¹

N. 213 segons lo **Indice nou**¹

Marfà.¹

1022.¹ 11-III¹ [11-III, escrit amb llapis]

Donacion entre particulars en Marfà.¹

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC 10

LLIGALL _____ N°. 206

¹

n. 1312¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Sauarichus, et uxor sua Guidenel, donatores sumus uobis Arnal et uxor sua Adaltrud [... ...] Manifestum [est enim] quia sic placuit animis meis et placet at nullus quoque a agentis imperio nec suadentis ingenio, set propria et expontanea, hoc elegit nobis, cum Deo bona uoluntas, ut cartam donacionis fecissemus sicuti et fecimus, id est, de terra culta et uineas et arbores et ermo qui ibidem est, nostrum proprium, qui ibidem est, qui nobis aduenit per comparacione uel per genitores uel per quacumque uoce. Et est, ec omnia, in comitatum Minorisa, in Marfano, prope ipso mulino Be[x]n. (?) Et afrontat, ec omnia: de oriente, in uinea de Oliba; de meridie, in ipsos [...]; de occiduo, in ipso semitario qui pergit ad [...] no b[...] de [...]. Quantum in istas afrontaciones includunt, sic donamus [ista ec omnia quod] superius resonat, totum ab integrum, cum exios uel regresios earum. Et est manifestum. Si quis contra hanc ista carta donacione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set [sic] componat uobis in duplo cum omnem suam inmeliacionem. Et in antea ista carta donacione firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta carta donacione V Idus Marcii ano XXVI regnante Radebertus rege.

Sig+num Sauarig. Sig+num Guidenel, qui ista carta donacione fecimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Dacho. Sig+num Escluua. Sig+num Sancio.

[Oliba... (?)], sacer, qui ista carta donacione scripsit et (*signe*) die et ano quod supra

1. *Dos forats petits al marge esquerre (anvers).*

838

1022, març, 27.

Venda. *Bonadona ven a Senfred [= Sinfreu] i la seva esposa Ermetruit [= Mentruit, Mentrud] dues peces de terra conreada, amb els casals, i una altra peça de terra erma, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, a Montpeità, [Montpeità - muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de dos sous i mig, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 162.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 471, pàg. 536, ex **O**.

1001¹ [sic]

Venta de 2 piezas de tierra en Monpeyta á favor de Seniofredo¹

27-III-1022¹ [amb llapis]

In nomine Domini. Ego Bonadonna, uinditor sum uobis Seniofred et uxor mea Ermetruite, femina, emtrice. Per hanc scriptura uindicionis mee uindo uobis pecias II de terras cultas cum ipsos casales et alia pecia de terra erma meum proprium qui mihi aduenit ad me Bonadonna de genitori meo siue de genitrice mea. Et sunt ipsas pecias II de terras cum ipsos casales siue cum ipsa alia pecia de terra erma in comitatum Minorisa, in Campo Baias, in locum que dicunt Montepetano. Et afrontat ipsa hec omnia superius inserta: de oriente in terra de Mir uel de Cesser; de meridie similiter in terra de Seniofred Cesser; de occiduo in terra de nos comparatores; de circi in terra de Oliba M[e]ridie. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindo uobis ipsa hec omnia, totum ab integrum, cum exio uel regressio suo, in propter precium solidos II et dimidio in rem ualentem. Et nihil exinde de ipso precio aput te emtore non remansit. Et est manifestum. Quem uero predictas ipsas pecias III de terras cum ip[so]s casales de meo iure in uestro tradimus dominio et potestate ad omnia que facere uolueris. Quod si ego uinditor aut ullusque omo qui contra hanc ista carta uindicione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat ipsa hec omnia superius inserta in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindicio firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista carta uindicio VI Kalendas Aprelii anno XXVI regnante Radberto reg[e].

Sig+num Bonadonna, qui ista carta uindicione feci et firmaui et firmare rogauí. Sig+num Godmar. Sig+num Mir. Sig+num Wille[I]mus. Sig+num Ermemir

ERMENGAUDUS, presbiter et monachus, qui ista carta uindicione scripsit et sub (*signe*) die uel anno quod supra.

1. *Pergamí afectat per la humitat a la part superior i dreta (anvers), si bé no priva d'una lectura correcta. Diversos forats petits, tres dels quals, els de major grandària, en línia vertical al centre del text, afecten parcialment algunes paraules, de les quals n'ha eliminat lletres, tot i que aquestes poden ser refetes. Osca a la part inferior esquerra del text.*

Commuta. *Marcuç*, [= Marcús] *cognomenat Guitard*, [= Guitart] *i la seva esposa Sança*, *commuten amb Mir Sunyer un alou que Marcuç* [= Marcús] *té per la seva esposa Sança*, *per compra i per canvi*, *i Sança per la seva mare Riquel*, [= Riquelda] *difunta*, *i per altres drets*, *al comtat de Barcelona*, *al Vallès*, *a Marçans*, *les Canals i la Coscollola*, [parròquia de Sant Esteve de Palaudàries, actual municipi de Lliçà d'Amunt, comarca de Vallès Oriental] *per un altre alou que aquest els donà*.¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 163.

Valles¹

En lo lloch dit Marsans¹

Valles-Marzans. junto â Caldas.¹

Bar[c]h[i]nona Vallense¹

[T. M. N°] **90**.¹

[Hi ha dibuixada una figura que consisteix en un quadrat, amb doble vora i llaços a cada punta, que amida 6,8 x 6,5 cm]¹

In nomine Domini. Ego Marcucio qognomento Guitardo et uxori mea Sanza, comutatores sumus tibi Mirone Sunniario. Manifestum enim quia excamiatores sumus tibi kasas et curtes cum solos et superpositos et foueas et ianuas et stillicinios et terras et uineas, aquas et aqualibus, cultum uel ermun et uides, et omnis generis uarisque arboribus qui infra sunt, nostrum proprium, qui nobis at me uene [sic] Marcucio per uxori me nomine Sanza, uel per comparacione siue per excamiacione, et at me Sanza per matre mea nomine Rihelde [sic] qui fuit condam, siue per ulleusque [sic] uoces. Qui est ista omnia superscripta quem nos tibi comutamus, in comitatum Barhinonense in uill [sic] Vallense, in locum qui [sic] dicunt Marzans et ipsas Canals, siue ad ipsa Coscollola. Et affrontat ista omnia superius est scripta: de oriente in rio de Tenes; et de meridie in Lizano subtirano uel in Callex; et de hocciduo in rio de ipsas Caldas; et de circio in ipso castro de Montebuii. Quantum [sic] infra istas affrontaciones includunt, sic comutamus tibi ista omnia superscripta tota ab integrum cum exios uel regresios earum, a tuum plenissimu [sic] proprium, pro ipsas tuas casas cum curtes et solos et superpositos et foueas et ianuas et terras uel uineas, ermun et cultum, quod uos mihi destis tu nobis donasti in nostra comutacione. Et est manifestum. Quod si nos donatores comutatores aullusque [sic] homo fuerit qui contra anc ista comutacione uobis uenerit at inrumpendum [sic] non hoc ualead [sic] uindicare set componat aut componamus tibi ista omnia in duplo cum omnem suam inmelioracione. [sic] Et in antea ista comutacione firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta ista comutacione Idus Aprelii anno XX VI regnante Raudeberto rege.

S+n [sic] Marcucio cognomento Guitardo. S+num Sanza, nos qui ista comutacione uel excamiacione fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. S+num Argimiro. S+num Gummila. S+num Sinner. Et ista omnia superius est scripta atuenit [sic] at [sic] me Guitardo et at at [sic] uxori mea Sanza ipsa tercia parte per nostras ereditates et alias II partes [la p amb signe d'abrev. de per] per excamiaciones quem nos fecimus apud Odone et apud uxori sua Tedelens, et apud Mirone et aput uxori sua nomine Lobeta.

(*signe*) S+ Marcucio, presbiter, scripsit et sub die et ano [sic] quod supra.

1. *Forat petit al marge dret i un altre a l'esquerra, a més d'un petit estrip en aquest darrer.*

840

1022, agost, 2.

Venda. *Galofré i la seva esposa Susanna venen a Gervar [= Gervàs, Gervasi] si dues peces de terra al comtat de Manresa, a [terme de] Castellbell, a l'Arnabal, [actual municipi de Castellbell i el Vilar, comarca de Bages] pel preu de sis mancosos, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 160.

1001¹

Castro beliti¹

M. N. 375.¹

Manresa¹

1022.¹

2-VIII-1022¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Gualafre et uxori sue Sussana [sic], uinditores sumus tibi Geruaro, [sic] emtore. Per hanc scriptura uindicio[nis nostre] uindimus tibi peccias II de terras cultas uel ermas, nostrum proprium, qui nobis aduenit de comparacione. Et sunt ipsas pecias de [terra] cultas uel ermas in comitatum Minorisa, in chastrum Belido, in locum que nuncupant ad ipso Arnabal. [sic] Et afrontant ipsas [pecias] II de terras cultas uel ermas: de orient et de meridie et de occiduo et de circii, in terra [a continuació: *de nos*, ratllat] de me, comparatore. Quantum infra istas III^{or} afrontaciones includunt sic uindimus tibi ipsa hec omnia qui est supra scripta, totum ab integrum, cum exios uel regresios, in propter precium manchossos VI in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa hec omnia de nostro iuramus [sic] in tuo tradimus dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris. Quod si nos uinditores ad ullusque homo qui contra hanc ista karta uindiccione uenerit pro inrumpenum non hoc ualeat uindiccare, set componat aut componamus tibi in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista karta uindiccione firma stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista karta uindiccione IIII Nonas Augusto anno VI post XX^{mo} regnante Radberto rege.

S+num Gualafre. S+num Sussana [sic], qui ista karta uindiccione fecit et testes firmare rogauit. S+num Guillelm [sic]. S+num Mirone. S+num Sendret.

Vi[t]allus, subdiachonus, qui ista karta uindiccione scripsit (*signe*) cum literas fusas in uersia IIII^{or} die et anno quod supra.

1. *Pergamí escrit amb lletra molt petita. La seva lectura es complica pel fet que el pergamí és afectat per alguns desperfectes que ha patit. En primer lloc, degut a un forat, al costat de la caplletra inicial I -decorada-, que ha creat una rodella que ha eliminat el text en aquell sector) A més, a la part dreta la tinta està molt deslluïda. D'altra banda, sense que afectin la lectura del text, hi ha altres forats minúsculs, gairebé invisibles, un altre a l'esquerra i cinc més a la dreta (anvers). Uns dos mesos després, l'11 d'octubre de 1022, Ermesenda, comtessa de Barcelona, Girona i Osona-Manresa, empenyoraria al seu fill, el comte Berenguer Ramon I, com a garantia de l'acord*

de pau que havien signat, entre d'altres castells que tenia als comtats d'Osona i Barcelona, el castell de Castellbell (castrum Castelbel). [FELIU, Gaspar - SALRACH, Josep M., dirs., Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona de Ramon Borrell a Ramon Berenguer I. Vol. I, pàg. 467]

841

1022, setembre, 26.

Donació pietosa. *Guillem, clergue i monjo, dóna al monestir de Sant Benet i a Sant Valentí, màrtir, [Sant Benet de Bages] uns alous al terme [de la ciutat] de Manresa, al riu de Sant Fruitós, [riu d'Or, Riudor o Ridor, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] i al terme de Castellolí. [actual municipi de Castellolí, comarca d'Anoia]*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1313.

Donacio à St. Benet y Sant Valentí de [... ..]¹ [il·legible]

Donacio in [... ..]¹ [il·legible]

S.F. n 357¹

1021.¹ [ratllat, amb llapis] **S. Fructuos
Castellaui.**¹

1022 26-VIII¹ [escrit amb llapis]

Arxiu de casa GUITART
TOMO ___ PLÉC SF.
LLIGALL _____ N° 79.

n. 1313¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Uuilelmus, clericus uel monachus. Donator sum ad domum Sancti Benedicti et ad Sancti Ualentini, martir. Manifestum est enim quia meis que conuenit animis ut cartam fecissem ad domum Sancti Benedicti sicuti et facio de alaudes meos proprios quod abeo infra termines de Minorisa, ad rio Sancti Fructuosi uel infra termines de castrum Odulino, qui mihi adueniunt de parentorum meorum uel per comparatione uel per quacumque uoces, et sunt: casas, casalibus, curtis, curtalibus, ortis, ortalibus, terras et uineas, cultas et ermas. Et afrontant, ipsas casas casalibus, ortis ortalibus, terras et uineas quod abeo in rio Sancti Fructuosi: de horientem, in Montepetano; de meridie, in ipsa Portella; de occiduo, in uilla de Caffels; de circi, in strada qui pergit ante ecclesia Sancti Fructuosi. Et ipsum alaudem quem abeo infra termines de castrum Odulino, id sunt: terras cultas et ermas, cum illorum afrontationes. Quantum istas afrontaciones includunt sic dono atque concedo ipsa omnia superius nominata, ipsum meum alaudem ad Sancti Benedicti et ad Sancti Ualentini, martir, propter Deum et remedium anime mee. Quod si ego, donator, aut ullusque homo qui contra hanc ista donacione uenerit aut uenero ad inrumpendum, iram Dei incurrat et ad liminibus sancta Dei ecclesia extraneus efficiat, et cum Iuda Scarioht [sic] in infernum particeps fiat. Et si est aliquid homo qui aliquid de ipsos alaudes fraudauerit aut abstraere uoluerit, in quadruplo componat ad ecclesiam Sancti Benedicti, cum omnem suam inmeliorationem. Et in antea ista carta donatio firma permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista carta donacione VII Kalendas Setember anno XXVI regnante Ratberto rege.

Sig+num Uuilelmus, clericus et monachus, qui doctus fuit ad scribere et non possum per magna egritudine quem abeo, et firmo et firmare rogo. Sig+num Durandus. Sig+num Bonefilio. IGELA, LEVITA (*signe*)

DANAGILDUS, PRESBITER et monachus, qui hanc cartam scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

16¹

1. *Nou sècs horitzontals, fets molt regularment, d'un centímetre aproximadament de separació entre ells, com prisats, i un sèc vertical, que migparteix el pergami per la meitat. Tots els sècs romanen, sembla, del procés de preparació del pergami. Prop del marge esquerre (anvers), hi ha una línia de nou forats molt petits (alguns dels quals no han arribat a foradar el pergami). Creueta + davant la I inicial. IGELA, LEVITA (signe), autògraf (signatura bona per a reproduir).*

842

1022, octubre, 2.

Donació pietosa. *Guillem, clergue i monjo, dóna al monestir de Sant Benet [de Bages] un alou al comtat de Manresa, al seu terme, al riu de Sant Fruitós, [riu d'Or, Riudor o Ridor, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] i al terme de Castellolí, [actual municipi de Castellolí, comarca d'Anoia] per a remei de la seva ànima i perquè l'abat i els monjos el mantinguin mentre visqui.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1314.

Donacio en S. Fructuos, y en lo Castell de aulino a S. Benet de Bages=¹

k[arta] **sancti fuctuosi** [sic] **et kastro odolino**¹

Donacio in sancto fructuoso et in castro aulino nequil¹

S.F n 359¹

1021.¹ [ratllat, amb llapis] **Duplicado S. Fructuos
Castelloli**¹

1022 2-X¹ [escrit amb llapis]

Arxiu de casa GUITART
TOMO __ PLÉC S.F
LLIGALL _____ N°. 867

n. 1314¹ [escrit amb llapis]

[In nomine] Domini. Ego Uuilelmus, clericus uel monachus. Manifestum est enim quia in meis que conuenit animis ut cartam fecissem ad domum Sancti Benedici [si]cuti et facio de alaudem meum proprium quem abeo in comitatu [M]inorisa, infra eius termines, ad rio Sancti Fructuosi uel in castrum Odulino, infra eius termines, id sunt: kasas, casalibus, ortis, ortalibus, terras et uineas, cultas uel ermas, qui mihi aduenit de genitori uel de genitrice mea uel per quacumque uoces. Et afrontat, ipsum alaude de rio Sancti Fructuosi: de orientem in alaude Sancti Bene[d]icti; de meridie

in terras uel in uineas de Sendredus uel in ipsa Portela; de occiduo in strada; de circi in ipso rio Sancti Fructuosi [uel] in alaude Sancta Maria. Et ipsum alaude de castrum Odulino afrontat: de orientem in ipso termine de ipsa Guardia; [de] meridie in ipso termine de Clarmont[...]; de occiduo in ipso termine de Odena; de circi in ipso termine de Mediano. [Qua]ntum istas afrontaciones includunt, sic dono atque concedo ipsum meum alaude ubi inuenire potueritis in om[ni]a et in omnibus, ad domum Sancti Benedicti, propter Deum et remedium anime mee et propter hoc quia abba et monachi dum uixero [d]ent mihi unde uiuere possim. Et in antea ista carta donacio firma permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore. Quod si ego, donator, aut ullusque homo qui contra hanc ista carta donacio uenerit ad inrumpendum, [non] hoc ualeat uindicare sed componat ad ecclesia Sancti Benedicti in quadruplo, cum omnem suam inmelioracionem.

Facta ista carta donacio VI Nonas October anno XXVI regnante Radberto rege.

Sig+num Uuilelmus, qui ista carta donacione fecit et firmauit et firmare rogauit. Sig+num Bonefilio. Sig+num Oliba. Sig+num Blancher.

Danagildus, presbiter et monachus, qui ista carta scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

17¹

1. *Pergamí força malmès: tot el marge esquerre (anvers) és ratat, fent ondulacions; a més, taques color cafè en diversos llocs; i diversos forats. Quatre sècs horitzontals, molt marcats, i uns set de verticals, menys marcats.*

No és un duplicat de: Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1313 (les afrontacions són diferents). Diferències respecte del núm. 1313: el donant signa com a clericus et monachus, mentre que en el núm. 1314 ho fa només amb el nom propi, sense cap altra additament; fa la donació propter Deum et remedium anime mee, mentre que en el segon document, a més, fa la donació amb la condició que l'abat i els monjos l'acullin en els darrers dies de la seva vida: et propter hoc quia abba et monachi dum uixero [d]ent mihi unde uiuere possim; només un testimoni, Bonefilio, intervé en ambdós documents, mentre que els altres dos testimonis no coincideixen.

Pel que fa a l'escrivà, recordem que just la setmana abans reconeixia haver estat docte en escriure -doctus fuit ad scribere-, però aleshores ad scribere non possum per magna egritudine quem abeo (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1313).

843

1023, gener, 28.

Venda. *Immol, dona, [i els seus fills:] Ajo, [= Aig, Age] dona; Alomar i la seva esposa Deudona; [nora d'Immol] Mir; i Guillem, venen a Oliba i la seva esposa Esquinell sis mujades de terra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, al Pujol i als Torrents, [el Pujol -vila i mas desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de sis mancosos, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 80.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 474, pàg. 539, ex **O**.

et aduenit, ad me Himmol, de ipsas modiatas, qui sunt in strad [sic] de Minorisa qui pergit ad Sallent uel ad Minorisa, ipsa medietate [...] de genitori nostro¹ [en lletra del tot contemporània al document; probablement és un esborrany del text definitiu, a l'altre costat]

Manresa

ad ipso Pozol¹**B.****Nº 4¹****Pozol.¹****1023.¹****M. Nº. 278¹****70 M¹****B.B. nº 80¹**

In nomine Domini. Ego Himmol, femina, et Ago, femina, et Hellemar, et uxori mea Deuzona, femina, et Mir, et Willelmus, nos simul uinditores sumus uobis Oliba, et uxor mea Eschenil, femina, emtores. Per hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus uobis modiatas VI de terras nostras proprias, qui michi [sic] aduenit, ad me Himmol, de ipsas terras, qui sunt in strad [sic] de Minorisa qui perguit ad Sallent uel ad Minorisa, ipsa medietate per comparacione uel per meum decimum et ad me Deuzona, femina, per meum decimum et ad me Ago, femina, et Hellemar et Mir et Willelmus aduenit nobis de genitori nostro. Et sunt ipsas modiatas VI de terras in comitatum Minorisa, in Campo Bages, ad ipso Pozol siue ad ipsos Torrents. Et affrontat ipsas modiatas VI de terras: de oriente in ipsa terra de nos uinditores siue in terra de Sichards, femina; de meridie in terra de Dadil, femina, uel de filios suos; de occiduo in ipso campo qui fuit de Ariuonso; de circi in ipso campo de Barono uel de fratres meos. Quantum infra istas affrontaciones includunt sic uindimus uobis ipsa hec omnia superius inserta, totum ab integrum, cum exiis uel regressiis earum, in propter precium mancossos [sic] VI in rem ualentem, et nichil [sic] exinde de ipso precio aput [sic] uos emtores non remansit. Et est manifestum. Quem uero predictas ipsas modiatas VI de terras de nostro iuramus in uestro tradimus dominio [et] potestate ad omnia que facere uolueris. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindiccione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat aut componamus uobis ipsas modiatas VI de terris in duplo cum omnem suam inmeliacionem. Et in antea ista carta uindiccione firma et stabilis permaneat [es deixa modo] omnique tempore.

Facta ista carta uindiccio V Kalendas Februarii anno XXVII regnante Radberto rege.

Et teneat Oliba [segueix *et Holiba*, ratllat] et Eschenil ista hec omnia superius inserta in omnibus diebus uite sue sine blandimentum de nullumque hominem. Et post obitum de Oliba et Heschenil remaneat ad domum Sancti Benedicti pro animas nostras.

Sig+num Himmol. Sig+num Ago, femina. Sig+num Hellemar. Sig+num Mir. Sig+num Willelmus, qui ista carta uindicione fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Rechosendo. Sig+num Hecardo. Sig+num Hellemar Salla. Sig+num Deuzona, femina, qui ista carta uindiccione fecimus et firmauimus et firmare [sic].

Ermengardus, presbiter et [espai en blanc: *monachus?* -veure per exemple, núm. 167-] qui ista carta uindiccione scripsit et sub (*signe*) die et anno quod supra.

16¹

1. *Els mateixos personatges, a excepció de tres: Ervic, el primogènit; Quíxol, dona; i [...]moni, els trobem al document núm. 742 -1017, gener, 17- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 126). Immol és actora també al document núm. 803 -1020, maig, 17- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 131.1).*

Venda. *Quíxol* [vídua de Senfred/Sinfreu, difunt] *i els seus fills i filles: Lleu, Bernat i Riquel*, [= Riquelda] *venen a Trasuer tres peces de terra conreada al comtat de Manresa, al puig que fou de Quíntol*, [actual municipi de Manresa, comarca de Bages] *pel preu de tres mancosos d'or i sis diners.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 216.

Manresa
Al puig¹

Manresa¹

1032.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

13-V-1032 (?)¹[escrit amb llapis]

In nomine. [es deixa *Domini*] Ego Uuisol, et filis uel filias suas, et est: Led et Bernardo et Richelle, uinditores sumus nos uobis Trasuer, emptores. [sic] Per hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus tibi pecias III de terras cultas, nostras proprias, qui nobis aduenit, ad me Guisol, de ienitoris meos uel per mea comparacione uel de uiri meo nomine Seniofre, condam, et ad nos, infantes predictos, de ienitorum uel per omnesque uoces. Et est hec omnia in comitatum Minorisa, in ipso pugo qui fuit de Gintul. Et afrontat ipsa pecia de terra, ipsa costa: de orientis in terra de me comparatore; de meridie in uia uel in era Sancti Benedicti cenobii; de occiduo in terra Sancti Benedicti cenobii; de circii in ipsa issola de iudice Uuitardo uel eres. Et alia pecia I de terra cum petras maximas uel minimas cum parietes, qui est ad ipsa porta de ipso solario Sancti Benedicti affrontat: de orientis in terra Sancti Benedicti cenobii; de meridie et de occiduo in uias publicas; de circii in ipsum solario Sancti Benedicti. Et alia pecia de terra affrontat: de orientis in mansiones Sancti Benedicti cenobii, ad ipsa fonte qui fuit de Badleo, [sic] sacer, condam; de meridie in uia; de occiduo in terra de Ledgarda et de filis [sic] suis; de circii in terra Sancti Benedicti cenobii. Quantum iamdictas affrontaciones includunt, sic uindimus tibi predictas pecias III de terra, totum ab integrum, cum exeis et regreseis suis, in propter precium mancosos III de auro et dinarios VI. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia de nostro iuramus in tua [sic] dominio et potestate tradimus ad proprio ad omnia facere que uolueris. Quod si nos uinditores aut uullusque homo qui contra hanc ista carta uindiccionem uenerit ad inrumpendum non hoc ualeamus uindiccare set [sic] componamus tibi ipsa hec omnia in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindiccionem firma stabilis permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta ista carta uindiccionem XIII <Kalendas> Madii anno VI post XXI regnante Rotberto rege.

Signu+m Guisol. Signu+m Led. Signu+m Bernardo. Signu+m Richelle, nos qui ista carta uindiccionem fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Signu+m Bonefilio. Signu+m Petro. Signu+m Durando.

(SS) Uufredus, [sic; hi falta la *I*] subdiachonus, qui ista carta uindiccionem scripsit [falta *et* (*signe*); en el seu lloc hi ha un espai en blanc] die et anno quod supra.

1. *A la part superior, tinta esvaïda; com que la lletra és molt petita, presenta certa dificultat de lectura. Forat quadrat, obert a l'extern, a l'angle superior dret (anvers). Forat petit, fet per a passar-hi un cordill, a la part central del marge esquerre (anvers). Taca d'humitat a la part central del text. El nom de l'escrivà, com que els traços són molt junts, és difícil de llegir.*

*Pel que fa al nom, que la primera vegada que apareix es podria interpretar per Leo -tot i que es veu que la tinta de la cua d'aquesta lletra s'ha pulveritzat-, però que a la part de les signatures, a l'escatocol, es llegeix clarament Led, deu correspondre al nom Leduicus, Leudouicus (RIUS SERRA, José, *Cartulario del monasterio de "San Cugat del Vallés"*, IV, Índices, pàg. 127).*

845

1023, febrer, 25.¹

Publicació de testament. *Davant de Mir, sacerdot, i Ansefred, jutge, i en presència de Gimó; Senfred, [= Sinfreu] sacerdot; Marc i altres prohoms. Ramon, un dels tres marmessors d'At, difunt, jura sobre l'altar de sant Pere de església de [Sant Julià] de Coaner [Coaner, actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages] el testament de l'esmentat At, que va morir el mes de febrer. Ramon els diu que At havia disposat donar als seus fills, Bonuç [= Bonús] i Guisla, [= Guilla, Guillema] les cases de Talteüll, [Talteüll, actual municipi de Massoteres, Baixa Segarra, comarca de Segarra] tres molins roquers, una mujada de vinya que tenia amb Daví, dues sesterades de terra sota l'espona, un hort prop la vinya de Daví, una tona i un cubell. Per a la seva ànima volgué donar la meitat del pa i el vi, de les bèsties i dels estris grans i petits. Goltred i Ramir, que són els altres dos marmessors i testimonis, també van jurar el testament dins el termini de sis mesos.²*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 164.

X N 102³

In hac die⁴

San Pere del Castell Coaner. Chohener. Taltaull.⁵

Testamento de Ato.⁶

1023.⁷

Sant Benet⁸

Maçoteres⁹

audiuit¹⁰

=Sagarra=¹¹

Carta que parla de Tautabull e de III molins e de I troç appallat espona e daltras troços que son prop Maçoteras, en hurgell apud Guissona¹²

26-II-1023¹³

Condiciones¹⁴ sacramentorum adque¹⁵ ex ordinatione ubi residebat Miro, sacer,¹⁶ et Ansefr[e]dus,¹⁷ iudice, et in presencia Gillmon¹⁸ et Seniofret¹⁹, sacer,²⁰ et Marco,²¹ et aliorum bonorum ominum²² qui inde aderunt.²³ Testificant testes prolati quas profert Reimundo²⁴ in faciem de suprascripto²⁵ sacerdote²⁶ uel iudice²⁷ ad comprobandum ipsa²⁸ elemosinam²⁹ de condam Atoni.³⁰ Et hec sunt nomina testium qui hoc testificant, sicuti³¹ et iurant. Id sunt: Goltret³² et Ranemir,³³ iurati autem dicimus, in primis, per Deum Patrem Omnipotentem, per Ihesumcristum³⁴ filium eius, Santumque³⁵ Spiritum,³⁶ qui est in Trinitate unus et uerus Deus, super hunc³⁷ locum³⁸ ueneracionis super aram positam Sancti Petri, cuius baselica sita est in castro Chozener,³⁹ supra cuius⁴⁰ sancto altario, as⁴¹ condicione⁴² manibus nostris continemus uel iurando contangimus quia scimus nos suprascripti testes scimus et bene ueritate sapemus,⁴³ et oculos nostros uidimus, et aures nostras audiuius, et de presente eramus ad ea ora, quando mandauit per suum testamentum uel per suum⁴⁴ uerbum ad istos suos elemosinarios,⁴⁵ nomine Raimundo et Goltret⁴⁶ et Ranemir,⁴⁷ plenam potestatem abuisent⁴⁸ aprendere⁴⁹ omnem suam elemosinam⁵⁰ quod illi condam ingunsit⁵¹ per suum⁵² uerbum et dare fecissent⁵³ pro anima sua. In primis, ad filiis suis, nomine Bonuc⁵⁴ et Gisla,⁵⁵ ipsas chassas⁵⁶ qui sunt ad Talteullo⁵⁷ et mollinos⁵⁸ III rochers,⁵⁹ et modiata I de uinea quem abuisem⁶⁰ cum Dauí, et sesteradas⁶¹ II de terra subtus ipsa sponda,⁶² et orto⁶³ I prope ipsa r⁶⁴ uinea de Dauí pro illorum ereditatem,⁶⁵ et tona⁶⁶ I, cubel⁶⁷ I, et, pro anima sua, in pane et uino in bestias in e⁶⁸ in uascula maiore uel minore ipsa uc⁶⁹ medietate⁷⁰ pro anima sua. E⁷¹ hec omnia ordinauit⁷² uel ingunsit⁷³ condam Atoni et ad uc⁷⁴ suam memoriam abebat,⁷⁵ et postea sic obiit de hoc seculo in mense Frebuarii.⁷⁶ Et ego Raimundo iuro in omnia et in omnibus quia quantum hic testes testificauerunt in istum iudicium uerum est, et nulla fraus nec male⁷⁷ ingenio hic impresa⁷⁸ non est set⁷⁹ secundum suam uoluntatem,⁸⁰ conditori,⁸¹ est factus uel editus et ea que⁸² scimus recte ueraciter testificamus adque⁸³ iuramus super anixum iuramentum in Domino.

Late condicione⁸⁴ V^{to} Kalendas⁸⁵ Marci⁸⁶ ano⁸⁷ XXVII regnante Radbertus⁸⁸ rege.⁸⁹

Sig+num Reimundo,⁹⁰ qui tutor sum et hunc iuramentum iurauit.⁹¹ Sig+num Goltret.⁹² Sig+num Ranemir,⁹³ qui testes sumus et hunc iuramentum iuramus infra sex menses euentilauimus.

Sig+num Ranemir.⁹⁴ Sig+num Esclua.⁹⁵ Sig+num Ermemir,⁹⁶ isti auditores fuerunt. (*signe*) Ansefredus, iudice (*signe*).⁹⁷

Miro, sacer,⁹⁸ qui hac⁹⁹ condicione¹⁰⁰ scripsit et sub (*signe*) die et ano¹⁰¹ quod supra.

1. 26 segons ... L'any 1023 no fou un any de traspàs, o bixest.
2. Tinta una mica esvaïda als laterals. Diverses taques d'humitat, que no dificulten la lectura però enlletgeixen el text (llàstima!).
3. Segle XVIII.
4. Segle XVIII.
5. Segle XVIII.
6. Segle XVIII.
7. Segle XVIII.
8. Segle XVIII.
9. Segle XVIII.
10. Segle XVIII.
11. Segle XVIII.
12. Segons aquest regest del segle XVIII, Massoteres i Guissona, incloses al comtat i bisbat d'Urgell després de la conquesta empresa pels urgellesos i sota el comandament del bisbe sant Ermengol d'Urgell pels volts dels primers anys de la dècada de 1020, es consideraven d'Urgell -no de la Segarra-. Aquesta adscripció és del tot encertada, tant en termes històrics com geogràfics. Talteüll, encara que administrativament formi una sola entitat amb Massoteres, cap de municipi, és el darrer lloc de la Baixa Segarra nord-occidental -vall del Llobregós-, per la seva situació de cap de pont al marge esquerre del Llobregós, al cim d'un turó que s'alça davant la plana d'Urgell,

concretament de la plana presidida per Guissona. En aquells temps pertanyia a la Marca del comtat de Cerdanya a través del de Berguedà.

13. *Finals del segle XX. Escrit amb llapis.*
14. *Condiciones a O, per conditiones.*
15. *adque a O, per atque.*
16. *sacer a O, per sacerdos.*
17. *Ansefr[e]dus*
18. *Gillmon (en català) a O; Guilmundi (en llatí).*
19. *Seniofret (en català) a O; Seniofredi o Sunifredi (en llatí).*
20. *sacer a O, per sacerdos.*
21. *Marco a O, per Marci.*
22. *ominum a O, per hominum.*
23. *aderunt a O, per aderant.*
24. *Reimundo a O, per Raimundus.*
25. *de suprascripto a O, per suprascripti.*
26. *sacerdote a O, per sacerdoti*
27. *iudice a O, per iudicis.*
28. *ipsa a O, per ipsam.*
29. *elemosinam a O, per eleemosynam < grec. En llatí clàssic, la paraula per dir 'almoïna' és stips-stipis.*
30. *Atoni, subratllat amb llapis a O.*
31. *sicuti a O, per sicut.*
32. *Goltret (en català) a O; Goltredus (en llatí).*
33. *Ranemir (en català) -abreujat Rāmīr- a O.*
34. *Ihesumcristum -abreujat Ihmcristum- a O.*
35. *Santumque a O, per Sanctumque.*
36. *Spiritum -abreujat Spū, amb signe d'abrev. a la p- a O.*
37. *hunc a O, per hoc.*
38. *locum a O, per loco.*
39. *Chozener (en català) a O.*
40. *cuis a O, per cuius.*
41. *as a O, per has.*
42. *condicione a O, per condiciones.*
43. *sapemus (en català llatinitzat) a O.*
44. *suum -abreujat sū- a O.*
45. *elemosinarios a O, per eleemosynarios < grec.*
46. *Goltret (en català) a O; Goltredus.*
47. *Ranemir -abreujat Rāmīr- a O.*
48. *potestatem abuisent, subratllat a O.*
49. *aprendere a O, per apprehendere.*
50. *elemosinam a O, per eleemosynam < grec. Vegeu la nota 29.*
51. *ingunsit a O, per iniunxit.*
52. *suum -abreujat sū- a O.*
53. *fecisent a O, per fecissent.*
54. *Bonuc (en català) a O.*
55. *Gisla (en català) a O; Guisla (en llatí).*
56. *chassas a O, per casas.*
57. *qui sunt ad Talteullo, subratllat a O. Aquesta és la primera vegada que trobem esmentat Talteüll (actual municipi de Massoteres, Baixa Segarra, comarca de Segarra), tant a la documentació del Diplomatari de Sant Benet de Bages com en el conjunt de documentació medieval catalana. El trobem escrit Talteuul l'any següent, el 1024 -fins ara era l'esment més antic que es coneixia-, com a afrontació oriental del terme de Guissona, que els comtes i bisbes d'Urgell havien*

conquerit poc abans. Es recull el 1065 com un dels primers esments de la parròquia de Sant Pere de Talteüll (Sancti Petri Talteuolio), dins el bisbat d'Urgell. El 1075, el comte Ermengol IV d'Urgell va donar l'església de Talteüll a la canònica de Santa Maria de Solsona. [Catalunya Romànica, vol. XXIV, pàgs. 419 i 420]. Considerem un error la cita "El 1014 és esmentat el castell de Talteüll". [“Talteüll”, a Gran Enciclopèdia Catalana, 14, (Barcelona 1980 -1ª ed.-), pàg. 150]

58. mollinos a **O**, per molinos.
59. rochers (en català) a **O**.
60. abuisem a **O**, per habuissem.
61. sesteradas (en català) a **O**.
62. ipsa sponda a **O**. *Es refereix a l' 'espona' o 'marge', 'riba' d'un riu.*
63. orto a **O**, per horto.
64. r solta a **O**.
65. ereditatem a **O**, per hereditatem.
66. tona (en català) a **O**.
67. cubel (en català) a **O**.
68. e a **O**, per et.
69. maiore uel minore ipsa uc, subratllat a **O**.
70. me subratllat a **O**.
71. e a **O**, per et.
72. ordinaui a **O**, per ordinauit.
73. ingunsit a **O**, per iniunxit.
74. uc a **O**, per huc.
75. abebat a **O**, per habebat.
76. Frebuarii a **O**, per Februario.
77. male a **O**, per malo.
78. impresa -abreujat ĩpresa- a **O**.
79. set a **O**; variant, admesa en llatí, de sed.
80. uoluntatem -abreujat uolūtātē- a **O**, per uolumptatem.
81. conditori a **O**; *es refereix al testador.*
82. que a **O**, per quod.
83. adque a **O**, per atque. *Tot seguit: ueracite, ratllat.*
84. condicione a **O**, per conditiones.
85. Kalendas a **O**, per Kalendarum.
86. Marci a **O**, per Martiarum.
87. ano a **O**, per anno.
88. Radbertus a **O**, per Rodberto.
89. rege a **O**, per regi.
90. Reimundo a **O**, per Raimundi.
91. iurauai a **O**, per iurauit.
92. Goltret (en català) a **O**; Goltredi.
93. Ranemir (en català) -abreujat Rāmir- a **O**.
94. Ranemir (en català) -abreujat Rāmir- a **O**.
95. Esclua (en català) a **O**; Scluuani.
96. Ermemir (en català) a **O**; Ermemiri.
97. *El jutge Ansefred signa de la seva mà, amb lletres molt grans i el nom entre dos signum, també molt grans, més el de la dreta.*
98. sacer a **O**, per sacerdos.
99. hac a **O**, per has.
100. condicione a **O**, per conditiones.
101. ano a **O**, per anno.

1023, març, 1.

Donació testamentària. *Oda, Senfred [= Sinfreu] i Folc, marmessors de Sendred, [= Sindreu] arxiprest, difunt, lliuren al monestir de Sant Benet i a Sant Valentí [Sant Benet de Bages] la porció que Guillem, germà de l'esmentat Sendred, [= Sindreu] li havia deixat a Castellterçol. [actual municipi de Castellterçol, comarca de Vallès Oriental]*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1315.

donacio de bonis qui fuerunt den Sendret archipresbiteri¹

k[arta] casteltercol¹

G N°. 116¹

N. 9 segons lo Indice nou¹

Castellersol.¹

1003.¹ [ratllat, amb llapis]

1023 1-IV¹ [escrit amb llapis]

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC 87

LLIGALL _C. Trsol_ N°. 2070

n. 1315¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Oda, et Seniofret, et Fulco, qui sumus elemosinarii de condam Sendredi, archipresbiter. Facimus nos karta ad domum Sancti Benedicti et ad Sancti Ualentini, cuius cenobium est fundatus in terminio de Baias monasterii prope flumen Lubrigado. Sic facimus nos carta propria de ipsa porcione que Sendredus, condam, abebat in Casteltercol [*castel tercol*], que frater [*fr*, amb signe d'abrev. damunt la *r*] suus Wilelmi, condam, dimisit, facient manimessores mei carta propria ad istos sanctos supranominatos pro anima mea et pro anima Wilielmi. Omnia ista porcione pro animas nostras ad Sancti Benedicti et ad Sancti Ualentini remaneat cum terminos que abere debet sine nulla inquietacione. Et in antea ista carta firma et stabilis permaneat modo uel omni que tempore. Et si quis contra hanc ista carta helemosinaria uenerit ad inrumpendum, ut ullusque inquietare uoluerit, in primis iram Dei incurrat, et cum Iuda Scarioth porcionem accipiat.

Facta ista carta mandataria Kalendas Marci [sic] anno XX VII regnante Radberto rege.

Sig+num Oda. Sig+num Seniofret. Sig+num Fulco, de condam helemosinarii qui ista carta rogauimus scribere et testes firmare. Sig+num Gilaberto. Signum [sic] Seniofret. Sig+num Lup Sancio.

Wifredus, sacer, qui ista carta elemosinaria scripsit (SSS) die et anno quod supra.

1. *Pergamí en força bon estat de conservació. Forat petit al marge esquerre (anvers), que ha foradat i malmès la lletra u a incurrat; i un altre forat encara més petit més avall, que no afecta cap lletra. També són malmesos els dos angles inferiors, especialment el dret (anvers), que ha provocat la seva pèrdua; sortosament cap d'aquests altres desperfectes afecten el text. Creu + amb llapis blau.*

Donació. *Anlo, dona, fa donació a [...] de la meitat d'un alou (cases amb corts i horts, trulls, colomars, terres i vinyes, conreades i ermes i arbres de diversa mena, glaners i fruiters, i boixedes), que té per document de donació del seu home Goltred, difunt, i per altres drets, al comtat de Manresa, a Moià [actual municipi de Moià, subcomarca de Moianès, comarca de Bages] i al terme d'Artés. [actual municipi d'Artés, comarca de Bages] Amb el pacte que, després de mort, haurà de passar als fills i a les filles que tenen en comú. Si algú anés en contra d'això, resti obligat al pagament de tres lliures d'or.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1316.

[...]²

Artés.³

-1023-⁴ 3-V⁵

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC Artés.

LLIGALL _____ N.º. 3859

⁶

n. 1316⁷

In nomine Domini. Ego Anl[o,]⁸ f[emina,]⁹ donatr[ic]e¹⁰ sum tibi U[u...]¹¹ Ato.¹² Certum quidem et manifestum est enim quia [placuit in]¹³ animis meis et placet [ut nullus quo]que¹⁴ agentis imperio nec suadentis ingenio set¹⁵ propria et expontanea¹⁶ hoc elegit michi¹⁷ cum Domino bona uoluntas¹⁸ ut cartam¹⁹ donationis tibi fecissem sicuti et facio de chasas²⁰ cum [curtes et]²¹ ortos,²² solos et superpositos et torcularios et columbarios et terras et uineas, cultas uel ermas²³ et illorum²⁴ ieneri²⁵ arboribus qui infra sunt, glandiferos uel pomiferos, et alia ienera²⁶ arborum qui infra sunt, et boxedas,²⁷ meum proprium, qui michi²⁸ aduenit per²⁹ cartam³⁰ donationis de uiro meo³¹ nomine Goltret,³² si[ue]³³ per³⁴ ullasque uoces. Et est hec omnia in comitatum³⁵ Minorisa,³⁶ in Modeliano³⁷ siue in terminio³⁸ de Artesse.³⁹ Et afrontat,⁴⁰ hec omnia: de parte orientis⁴¹ in terra de Audesindus⁴² uel suos heres, ad ipsos kasalibus⁴³ prope ipso Petrone,⁴⁴ de meridie in strada⁴⁵ plubica⁴⁶ qui pergit ad castrum⁴⁷ Kaldarios;⁴⁸ de occiduo in ipsa Sorba;⁴⁹ de circi⁵⁰ in rio qui discurrit de chastrum⁵¹ Rosedurios.⁵² Sicut in istas IIII^{or} afrontationes⁵³ includunt sic dono tibi in kasas⁵⁴ cum curtes⁵⁵ et ortos,⁵⁶ solos et superpositos, et in columbario, in torculario, in terras⁵⁷ et in uineas,⁵⁸ cultum uel incultum, et in boxedas⁵⁹ et in illorum⁶⁰ ienera⁶¹ arborum qui infra sunt, in omnia et in omnibus, in monte et in ualle, ubi inuenire potueris, ipsa medietate ab integrum, cum exios uel regressios earum.⁶² In ea uidelicet ratione⁶³ diebus uite tue teneas et possideas sine ullius⁶⁴ blandimentum,⁶⁵ et post obitum tuum remaneat ad filios uel filias nostras qui sunt procreati uel geniti de me et te. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia que⁶⁶ ego tibi dono de meo iure⁶⁷ in tuo trado dominio et potestatem⁶⁸ ad tuum proprium. Quod si ego donatrice⁶⁹ aut hullus⁷⁰ homo aut femina utriusque sexus⁷¹ qui contra hanc ista carta donatione⁷² uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁷³ componat tibi in uinculo auri libras III. Et in antea ista⁷⁴ omnia superius inserta in duplo cum omnem⁷⁵ suam⁷⁶ inmeliorationem.⁷⁷ Et in ante[a ista]⁷⁸ scriptura donacione⁷⁹ firma permaneat⁸⁰ omnique tempore.

Facta ista scriptura donacione⁸¹ V Nonas⁸² Madii anno XXVII regnante Robeberto⁸³ rege.⁸⁴

Sig+num Anlo, femina, qui ista donacione feci et firmaui et [firmar]e⁸⁵ rogau.

Sig+num Gondemar.⁸⁶ Sig+num Pacifichus.⁸⁷ Sig+num Altemir.⁸⁸

Senderedus,⁸⁹ sacer,⁹⁰ qui ista scriptura donatione⁹¹ rogatus scripsit et (SS) die et anno quod supra.

1. Pergamí en força mal estat de conservació, tot ell de color bru ataronjat, amb algunes taques d'humitat i, a la part superior, diversos forats, petits, alguns dels quals arran del marge mateix, traspasant-lo. Una quinzena de línies verticals, senyals del procés d'elaboració del pergamí.
2. signum gran, mig esborrat.
3. Artés.
4. -1023-
5. 3-V
6. Segell estampat, c. 1923.
7. Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.
8. o il·legible a O.
9. emina il·legible a O.
10. donatrice -ic il·legible- a O, per donatrix.
11. u[...] il·legible a O.
12. Ato a O.
13. placuit in il·legible a O.
14. ut nullus quo il·legible a O.
15. set a O, variant, admesa en llatí, de sed.
16. expontanea a O, per spontanea.
17. michi a O, per mihi.
18. uoluntas a O, per uolumptas.
19. cartam a O, per carta.
20. chasas a O, per casas.
21. curtes et il·legible a O.
22. ortos a O, per hortos.
23. ermas a O, per eremas.
24. illorum a O, per omni.
25. ieneri a O, per generi.
26. ienera a O, per genera.
27. boxedas (en català) a O, per buxeta (en llatí; nominatiu plural).
28. michi a O, per mihi.
29. per a O, per pro.
30. cartam a O, per carta.
31. de uiro meo a O, per uiri mei.
32. Goltret (en català) a O.
33. ue il·legible a O.
34. per a O, per pro.
35. comitatum a O, per comitatu.
36. Minorisa a O, per Minorisensi.
37. Modeliano a O.
38. terminio a O, per termino.
39. de Artesse a O.
40. afrontat a O, per affrontat.
41. orientis a O, per oriente.
42. de Audesindus a O, per Audesindi.
43. kasalibus a O, per casalibus.
44. ipso Petrone a O. En català, el Pedró.
45. strada a O, per strata.

46. plubica a **O**, *per* publica.
47. kastrum a **O**, *per* castrum.
48. Kaldarios a **O**, *per* Caldarios.
49. ipsa Sorba a **O**.
50. circi a **O**, *per* circio.
51. de chastrum a **O**, *per* de castro.
52. Rosedurios a **O**. *Correspon a Rodors (actual municipi de Moià, subcomarca de Moianès, comarca de Bages). El topònim és documentat des de l'any 929 (Barcelona, ACA, Cancelleria, pergamins de Sunifred, núm. 4) [Catalunya carolíngia, vol. IV, Els comtats d'Osona i Manresa, 1ª part, núm. 353, pàgs. 302 i 303].*
53. afrontationes a **O**, *per* affrontationes.
54. kasas a **O**, *per* casis.
55. curtes a **O**, *per* curtis.
56. ortos a **O**, *per* hortos.
57. terras a **O**, *per* terris.
58. uineas a **O**, *per* uineis.
59. boxedas (*en català*) a **O**; buxetis (*en llatí; ablatiu plural*).
60. illorum a **O**, *per* illis.
61. ienera a **O**, *per* genera.
62. earum a **O**, *per* suos.
63. *Tot seguit hi ha d'anar: ut in.*
64. ullius a **O**, *per* ullum.
65. blandimentum a **O**, *per* blandimento.
66. que a **O**, *per* quod.
67. iure a **O**, *per* iuro.
68. potestatem a **O**, *per* potestate.
69. donatrice a **O**, *per* donatrix.
70. hullus a **O**, *per* ullus.
71. homo aut femina utriusque sexus a **O**. *Repetició innecessària.*
72. donacione a **O**, *per* donationis.
73. set a **O**, *per* sed.
74. *Tot seguit hi ha d'anar: hec.*
75. omnem a **O**, *per* omni.
76. suam a **O**, *per* sua.
77. inmeliorationem a **O**, *per* immelioratione.
78. a ista *il·legible* a **O**.
79. donacione a **O**, *per* donationis.
80. *Tot seguit hi hauria d'haver: modo uel.*
81. donacione a **O**, *per* donationis.
82. Nonas a **O**, *per* Nonis.
83. Robeberto a **O**.
84. rege a **O**, *per* regi.
85. *firmar il·legible* a **O**.
86. Gondemar a **O**, *per* Gondemari.
87. Pacifichus a **O**, *per* Pacifici.
88. Altemir a **O**, *per* Altemiri.
89. Senderedus a **O**.
90. sacer a **O**, *per* sacerdos.
91. donacione a **O**, *per* donationis.

Donació testamentària. *Abo, sacerdot; Adalbert, sacerdot; i Senfred, [= Sinfreu] marmessors de Sança, difunta, en compliment de la seva darrera voluntat, donen a Sant Pere de Roma l'alou que fou de l'esmentada dona a Manresa, prop de la ciutat, a la Celada, [zona del Guix -vila i mas desapareguts; veïnat-, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] per a la seva ànima, la del seu marit i la del seu fill. Amb la condició que el seu germà Onofred [= Onofre] el tingui, tot donant al monestir de Sant Benet de Bages la tercera part del pa i el vi, cada any, i una tona, dos cops i quatre portadores, i, un cop mort, passi a un dels seus descendents.*²

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 165.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 438, pàg. 496, ex O.

Minorisa³

M. N°. N°. 216.⁴

Donacio a S. Pere de Roma = en Manrresa ab [sic] ipsa Celada =⁵

Manresa.⁶

1024.⁷

Abbo sacerdote hace donacion a S. Pedro de Roma del alodio tenia en el territorio de Manresa⁸

In Dei nomine. Ego Abbo, sacer; et Adalbertus, sacer; et Seniofredo, donatores sumus ad domum Sancti Petri Romma⁹ ut fecissemus tibi karta de ipsum alaude, id sunt: terras et uineas et casas cum solos et superpositos et curte et ipsas petras cum ipsas macherias, qui nobis aduenit per manumissoria de condam Sanca, unde iudicium obligatum tenemus asserie condicione¹⁰ et sicut precipimus per suum testamentum. Et est ipsum alaude in Minorisa, prope ipsa ciuitate, ad ipsa Celada. Et afronta hec omnia: de parte orientis in alaude qui fuit de Uisado uel in torrente qui discurit;¹¹ et de meridie in strada puplichia; et de occiduo in ipsa pariete anticha uel in chantera de ipsa chasa de Sunnero;¹² et de circi in ipsa uia siue ad ipso seradello¹³ et ad ipsa kasa de Oriolo et sic peruadit per ipso semedario¹⁴ usque ad ipso torrente. Quantum istas afrontationes¹⁵ includunt sic donamus per kartam donationis ad Sancti Petri Romma¹⁶ totum ab integrum pro anima sua et pro uiro suo et pro filio suo, in tale [conuentum ?] ut dum uiuit Unifredus, frater¹⁷ suus teneat et possideat, et ipsa tercia parte de pane et uino quod inde exierit donare faciad¹⁸ ad domum Sancti Petri per singulos annos, et tonna I, et chubos II, et portadoras III^{or}. Et post obitum de fratri¹⁹ suo remaneat²⁰ ad unum de sua posterita quod sit Deum timentem in eadem tenorem. Et si aliter facere presumserit²¹ nisi quod superius scriptum est anathema sit, et peccatum eius animas illius sit obligatum, cum exiis et regresiis earum. Et est manifestum. Quod si nos donatores aut ullusque homo qui contra hanc ista karta donationis uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat hec omnia in quadruplum cum omnem suam inmeliorationem. Et in antea ista karta donatio firma permaneat²² omnique tempore.

Facta ista karta donatio XII Kalendas Iunii anno XXVII regnante Radeberto rege.

Abbo, sacer (*signe*). Adalbertus, sacer (*signe*). Sign+um Seniofredo, nos qui ista karta donatione fecimus et firmuimus et testes firmare rogauimus. Sign+um Lobatone. Sign+um Uifret. Sig+um Reimundus.

Oliba, sacer, qui ista karta donatione scripsi et (*signe*) die uel anno quod supra.

fol. 45.²³

1. 1018, maig, 21 segons **a**, per mala lectura de l'any: XXII en lloc de XXVII, que és la lectura adequada.
2. La signatura d'Adalbertus, sacer (*signe*) és autògrafa (és interessant el traç de la lletra A, com una doble E: €€). Tinta esvaïda als laterals, sobretot al dret (anvers), on també hi ha unes taques de color ataronjat clar i un forat; n'hi ha un altre de més petit al mig del text. Ambdós afecten només d'esquitllentes alguna lletra. Pergamí molt prim, que transllueix la tinta.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
9. Romma a **O**, per Roma.
10. condicione a **O**, per condicione.
11. discurit a **O**, per discurit.
12. Sunnero a **O**, per Sunnero.
13. seradello a **O**, per seradello.
14. semedario a **O**, per semedario.
15. afrontationes a **O**, per afrontationes.
16. Romma a **O**, per Roma.
17. fr, amb signe d'abrev. damunt la r.
18. faciad a **O**, per faciad.
19. abreujat frī a **O**.
20. la t sobrelineada.
21. psūserit; la p amb signe d'abrev. de pre damunt.
22. Tot seguit hi ha d'anar modo uel.
- 23.

849

1023, juliol, 15.

Donació vitalícia d'un alou amb obligació de construir-hi cases, a canvi d'un cens (la meitat). Ràmio, per la gràcia de Déu abat, i el convent de Sant Benet, [de Bages] donen vitalíciament a Sanç un alou a Marfà, [terme de Marfà, actual municipi de Castellcir, subcomarca de Moianès, comarca de Vallès Oriental] que tenia Ermetruit, [= Mentruí, Mentrud] dona nobilíssima, que fou esposa de Ratfred, difunt. També li donen un altre alou a Marfà que l'esmentada església té per munificència d'un fidel, i que inclou un molí a Moià. [actual municipi de Moià, subcomarca de Moianès, comarca de Bages]¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1317.

donacio factam per monasterium ad uitam¹

G N°. 238¹

N. 101. segons lo **Indice nou**¹

Marfà.¹

1023. 15-VII [15-VII, escrit amb llapis, al costat] El Abad Rámio y Monges de Bages establecen el alodio de Marfá durante la vida de Sancio à la prestacion de la mitad.¹

Stabliment en Marfa del mas Marfa y moli de Moya¹

M¹ [de la mateixa mà -P. Benet Ribas (?)- que escriví el regest extens en castellà, del segle XVIII]

Arxiu de casa GUITART
TOMO __ PLÉC 10
LLIGALL ____ N° 263

n. 1317¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Ra[mi]o, gratia [Grá] Dei abba, cum cuncta congregacione Sancti Benedicti, donatores sumus tibi, Sancio. Manifestum est enim quia donamus tibi ipsum alaudem qui est in Marfano quem tene[b]at Ermetruit, nobilissima femina, coniuX qui fuit condam Ratfred. Donamus namque tibi, iamdicto Sancio, ipsum nostrum alaudem qui est in Marfano, qui nobis aduenit, nostreque ecclesie, per munificencia cuiusdam fidelium, id sunt: domos, terras et uineas, ortis et ipso mulino qui est in Modeliano, cum illorum affrontaciones. Sic donamus tibi prefata omnia ut construas domos et edifices edificaciones uarias sic in omnibus diebus uite tuę, secure et quietę teneas sine cuiuslibet inquietudine, cum exiis et regressiis earum, ab integre, sic sane ut hec omnia prenotata non [e]a tibi liceat uindere nec inalienare nec cuiuslibet persona defensorem aduocarę nisi nos presentes et successores nostros ad futuros sub sufragacione nostra mater prelibata ecclesia, sic ut nec ego iamdicto Ramio, abba, nec alios successores meos tibi tollant nec auferant omnibus diebus uite tue. Et per singulos annos, de ipsos blados et frutos [en realitat hi diu *sūtos*] quod Deus ibidem dederit, donare facias ipsa medietate. Et si aliquid inde fraudaueris nullam f[ir]mitatem tibi obtineat. Post obitum uero tuum, prefata omnia integriter, cum omni eius augmento reuertat ad iure prefata ecclesia. Quod si nos, donatores, hanc donacionem infringere temptauerimus, non hoc ualeamus perficere set componamus tibi in uinculo solidos C tibi abendos. Et in antea prefata omnia obtineas prout supra sponndimus. [sic]

Facta donacione Idus Iulii anno XXVII regnante Raberto rege.

Ramio, gratia Dei (*signe*)

Ermengavdvs, presbiter et monachus, qui ista donacione scripsi et sub (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Mides màximes del pergami: 34,7 x 14,2 cm. El document té dotze línies, (la signatura de Rámio és a la dotzena línia, després de Raberto rege) més la de l'escrivà, és a dir, tretze en total. A la primera línia, el nom de Ra[mi]o és ratat. Tot seguit, gratia -abreujat Grá-, tot i que es llegeix, la tinta és esvaïda; aquest problema també afecta algunes altres lletres, poques, a la resta del text. Es compten, dins del document, a més, una desena de forats, la majoria petits, alguns de mitjans, que afecten poc el text (les lletres que s'han perdut són senyalitzades entre claudàtors); dos d'aquests forats, al marge esquerre (anvers), molt probablement foren fets per a passar-hi un cordill; els altres no són fets expressament. La lletra que manca de la forma verbal tene[b]at ha estat raspada. Tres sècs horitzontals, ben marcats, especialment al revers. Altres sècs verticals, poc definits.*

Aquest document és molt interessant, per diverses raons: primerament, perquè l'actor principal, i l'únic que signa, és l'abat Rámio, que a més ho fa autògrafament. En segon lloc, i no menys important, perquè aquí es veu com el monestir rebia, de part dels poderosos, alous que, després,

l'abat i la comunitat, conjuntament, donaven -o establien, en llenguatge posterior- a un "empresari", diríem avui, que havia de fer rendir les terres tot millorant-les, concretament ut construas domos et edifices edificaciones uarias, i pagant-ne una renda anual, en aquest cas la meitat del blat i dels fruits. És interessant de remarcar que els donants s'avenen a pagar cent sous al beneficiari si no els primers, és a dir, l'abat i els monjos, no respectessin el pacte. I també per veure com les dones nobles vídues eren possessores d'alous com ho havien estat els seus esposos.

Seria bo de reproduir. Ermengaudus devia ser el millor escrivà que tenia el monestir.

En el regest en castellà (El Abad Rámio y Monges de Bages establecen el alodio de Marfá durante la vida de Sancio à la prestacion de la mitad) el nom de l'abat apareix accentuat en esdrúixola.

850

1023, agost, 24.¹

Testament. *Estant al llit malalt i tement morir, Radulf, [= Rodolf, Raül] arxilevita, espera la misericòrdia de Déu i fa testament dels seus béns. Demana als seus amics: Sunyer, Mir, Duran i Guadall, que siguin els seus marmessors. Els demana que si morís, d'aquesta malaltia o d'una altra, sense haver disposat una altra cosa, facin donar per a remei de la seva ànima el que tot seguit s'enumera: la meitat de les seves vaques a la canònica de Sant Pere de Vic; al monestir de Sant Benet de Bages dos pollins d'ase que havia comprat enguany; una pellissa i un sobrepellís, que té a Vic, a un clergue, per misses; els llençols i coixins que té a Vic, als clergues, per misses; la meitat del pa i del vi d'enguany, en facin donar la meitat, i de l'altra meitat en facin tres parts: una part per a la seva ànima, una altra part per a pagar tots els seus deutes i la tercera part per a la seva mainada allà on visqui aquest any. I els bous que té a Llavinera, a Odernosa [actual municipi de Sant Pere Sallavinera, Alta Segarra, comarca d'Anoia] i a Navarcles, [actual municipi de Navarcles, comarca de Bages] restin per a la seva mainada, per llauror. I l'argent que va confiar a Arnust de Beguir, el facin donar per a la seva ànima. Que facin vendre el seu Liber iudicum i destinin el seu preu per a la seva ànima. Els altres llibres que té, romanguin a Santa Maria per a la seva ànima. La somera i el seu pollí romanguin a la seva filla Trasgonça i al seu fill Unifred. I l'altre ase borrell (de pèl vermellós, alatzà), romanguí a Santa Maria, [de Navarcles] per a la restauració de la campana. I la mula major amb l'ausberg / la cota de malles romanguí a Sunyer. I l'altra mula romanguí a Trasgonça. [a continuació, espai on hi havia quelcom escrit, però que és raspat] I l'altra meitat de les vaques romanguí a Trasgonça i a Unifred. I l'alou que té a Navarcles: cases, casals, horts, hortals, molins i molinars amb els seus recs i glevars, arbres de tota mena que allà hi ha, amb llurs fonts, terres, vinyes, conreus i erms, pedres i llenya, amb tota edificació que hi hagi, romanguí a Sunyer i al seu germà Guadall, excepte la parròquia de Santa Maria, [de Navarcles] que havia concedit a Sunyer amb les seves primícies i delmes que li pertanyen, excepte l'alou que va comprar a Bradila, [= Braila] Guillem i Llopard, [= Llopart] que dóna a Unifred, juntament amb un altre alou que té al castell de Tona: [actual municipi de Tona, comarca d'Osona] cases, dos closos que foren de Senfred [= Sinfreu] i de Dat. I al Buc, [actual municipi de Castelnou de Bages, comarca de Bages] l'alou que hi té: cases amb cort, terres i vinyes, i tot el que hi té. De manera que la seva mare tingui en vida l'esmentat alou. I després de la seva mort romanguí a l'esmentat Unifred. I que facin el mateix de les vaques, i que mentrestant les tingui mentre visqui. I el castell de Nèspola, anomenat Rocafort, [actual municipi del Pont de Vilomara i Rocafort, comarca de Bages] amb els seus termes, i els seus boscs, garrigues, terres i vinyes, conreus i erms, amb el mont Virgili, [serra de Puig Gili, actual municipi del Pont de Vilomara i Rocafort, comarca de Bages] amb boscs i garrigues, fins al terme d'Ullastrell, [Sant Pere d'Oristrell, actual municipi del Pont de Vilomara i Rocafort, comarca de Bages] romanguí a Ot, amb l'alou que va comprar a Ermemir, juntament amb la parròquia de Santa Maria de Palau de Vesa. [= Santa Maria de Rocafort, actual municipi del Pont de Vilomara i Rocafort, comarca de Bages] Excepte l'alou de Trasgonça, i excepte la vinya de Duran. I l'alou d'Ullastrell, amb els seus termes, romanguí a Amaltruda. I a Ot una parellada de terra al terme [del castell] de Llavinera, a*

Odernosa. [actual municipi de Sant Pere Sallavinera, Alta Segarra, comarca d'Anoia] *I l'alou de Bosquet* [actual municipi de Vacarisses, comarca de Vallès Occidental]: *terres i vinyes, boscs i garrigues, cases amb corts, romanguí a Gerberga [= Giberga]. I a Sala, les vinyes i terres que té al terme d'Aguilar, que té per compra i per altres drets, romanguí a Sala, juntament amb la terra que és sobre la parellada de la parellada d'Ot. I el castell d'Aguilar*, [actual municipi de Tona, comarca d'Osona] *amb els seus termes, i [el castell de] Llavinera*, [actual municipi de Sant Pere Sallavinera, Alta Segarra, comarca d'Anoia] *amb els seus termes, romanguí a Sunyer, tot el que allà hi té, per qualsevol mitjà. I l'alou de Guadells* [actual municipi de Tona, comarca d'Osona] *i de Mataoriola*, [Floriac, actual municipi de Collsuspina, comarca d'Osona] *amb els seus termes, romanguí a Sunyer. I l'alou de Vilageriu*, [Vilageriu, actual municipi de Tona, comarca d'Osona] *que va comprar a Ramon, comte, i per altres drets, romanguí a Trasgonça perquè ho tingui i posseeixi mentre visqui, sense menysteniment de cap home. Després de la seva mort romanguí a un dels seus fills, el que triï. I els cups i les tones que són a Navarcles romanguin a Sunyer i a Guadall, excepte la tona de Trasgonça. I les tones i cups que són a Guadells, romanguin a Sunyer, excepte els de Trasgonça. I els cups i les tones d'Aguilar*, [actual municipi de Tona, comarca d'Osona] *romanguin a Sunyer i a Sala.*

*Llobató, sacerdot, confirma en nom de Radulf [= Rodolf, Raül] a requeriment seu i (signe) ja que ell no va poder a causa de la seva malaltia.*²

O-1.* Manresa, AHCM, Pergamins, fons de Sant Benet de Bages, núm. 5.

O-2.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2266.

a. Transcripció de 2000: ORDEIG I MATA, Ramon, *Diplomatari de la catedral de Vic. Segle XI*, fascicle primer, núm. 825, pàgs. 160-162, ex **O**.

O-1

Testam.^t de randulfus ArchiLeuita³
Rocafort⁴

Rocafort.⁵

1023.⁶

testamento de Radulfo archilevita.⁷

Dexa al Monast^o de Sn Benito de Bages dos Pollinos. Dexa a Suniario y a su hermano Wadaldo un Alodio que tenia en Navarcles. Exceptuando la Parroquia dicha Stâ Maria, la qual ya havia dexado a Suniario Con los Diezmos y Primicias. Exceptua tambien el Alodio que havia comprado a Bradila, a Guillelmo, y Leopardo, el qual dexa a Vuifredo, junto con otro Alodio que tenia en el Castillo de Tonna, y otro Alodio en el Bugo. Dexa a Odon el Castillo de Nespola llamado Rocafort, Con el Monte Virgilio, con sus terminos, tierras, viñas y bosques hasta llegar al termino de Ullastrell, con el Alodio que havia comprado a Ermemir, y juntamente esta Iglesia Parroquial de Stâ Maria de Palacio de Veca. Dexa a Amaltrud el Alodio de Villastrell con sus terminos. Dexa a Sala las tierras y Viñas que tenia en el termino de Aguilar, y a Gerberga el Alodio de Bosqueto. Dexa a Suniario el Castillo de Aguilar, y la Llauinera, con sus terminos, y los Alodios de Guadells y de Mataoriola, con sus terminos, y a Trasegoncia el Alodio de Villa Girilde⁸

477⁹

477¹⁰AHCM /núm. SB 5¹¹CIVITAS MINORISA¹²A.H.C.M.-núm. / ser. S B / n. 5¹³

In Dei nomine. Ego Randulfus,¹⁴ archileuita, iacens in lectulo meo in egritudine et timeo ne ueniat mihi repentinum causus¹⁵ mortis set¹⁶ spero in Dei misericordia et ideo hunc testamentum de rebus meis fieri decreui et uolo ut quiquid in hunc testamentum sub tibi¹⁷ fuerit scriptum firmum permaneat.¹⁸ Propterea precor uos, amicis meis, id sunt: Suniario²⁰ et Mirone²¹ et Duran et Guadaldus. Precor uos, iamdicti helemosinarii mei, ut in qua ora²² mors mihi²³ euenerit de ista passione aut de alia usque alium testamentum faciam, apprehendere²⁴ faciatis omnem rebus meum et dare faciatis pro anima mea, sicut ego uobis mando.

In primis de ipsas meas uakas²⁵ que²⁶ abeo²⁷ dare faciatis ad²⁸ domum Sancti Petri²⁹ Uico ad ipsa³⁰ kanonica³¹ ipsa³² medietate.³³ Et ad³⁴ domum Sancti Benedicti cenobii³⁵ pullinos³⁶ duos quod ego hemi³⁷ in isto anno, filios asine. Et pellicia³⁸ huna,³⁹ qui est in Uico, cum ipso superpellicio,⁴⁰ dare faciatis ad huno⁴¹ clerico⁴² per missas. Et ipsos trapos⁴³ quem ego abeo⁴⁴ in Uicho, dare faciatis ad clericos per missas, cum ipsos plummacios.⁴⁵ Et de meum panem et uinum quem abeo⁴⁶ in isto anno, dare faciatis ipsa medietate. Et de ipsa medietate faciatis tres partes:⁴⁷ huna⁴⁸ parte pro anima mea, et de alia parte soluere faciatis meos debitos quantum abundat.⁴⁹ Et ipsos meos boues que⁵⁰ abeo⁵¹ in Lauinera⁵² et in ipsa Ozernosa,⁵³ siue in Nauarculas,⁵⁴ remaneant ad mea⁵⁵ mesnada⁵⁶ per laboracione.⁵⁷ Et ipsum meum argentum que⁵⁸ ego commendauit ad Arnusto⁵⁹ de Beguiro,⁶⁰ dare faciatis pro anima mea. Et ipsum meum Librum iudicum⁶¹ uindere⁶² faciatis et ipsum precium⁶³ pro anima mea. Et ipsos alios libros quem abeo,⁶⁴ remaneant ad Sancta Maria pro anima.⁶⁵ Ipsa somera⁶⁶ cum filia⁶⁷ sua⁶⁸ remaneat⁶⁹ ad Trasegoncia⁷⁰ et ad filio⁷¹ suo⁷² Unifredo.⁷³ Et alium asinum que⁷⁴ dicunt borrello⁷⁵ remaneat⁷⁶ ad Sancta Maria, ad ipso⁷⁷ signo⁷⁸ restauracione.⁷⁹ Et ipsa mula maiore cum ipso alsebergo⁸⁰ remaneat⁸¹ ad Suniario.⁸² Et alia mula remaneat⁸³ ad Trasegoncia.⁸⁴ Et ipsas⁸⁵ alia medietate de ipsas uakas⁸⁶ remaneat ad Trasgoncia⁸⁷ et ad Hunifredo.⁸⁸ Et ipsum alaudem⁸⁹ quem abeo⁹⁰ in Nauarculas, id sunt: kansas⁹¹ cum kasalibus,⁹² ortis,⁹³ ortalibus,⁹⁴ molinis, molinaribus cum illorum aquisductibus⁹⁵ uel reductibus et cum illorum gleuares,⁹⁶ arboribus omni genere qui ibidem sunt, cum illorum fontes qui ibidem sunt, terris, uineis, cultum uel eremum, lapides seu ligna, cum omni hedificacione,⁹⁷ qui ibidem est et non est, remaneat ad Suniario⁹⁸ et a⁹⁹ fratri¹⁰⁰ suo¹⁰¹ Uuadaldo,¹⁰² exceptus ipsa parrochia¹⁰³ que¹⁰⁴ nuncupant Sancta Maria, que¹⁰⁵ ego concessi ad Suniario,¹⁰⁶ cum suis primiciis et decimis que¹⁰⁷ ad ecclesia¹⁰⁸ consecrata¹⁰⁹ pertinet, exceptus ipsum alaudem¹¹⁰ quod ego hemi¹¹¹ de Bradila et de Guilielmo et de Leopardo, que¹¹² ego dono ad Hunifredo,¹¹³ simul cum alio¹¹⁴ alaudem¹¹⁵ quem abeo¹¹⁶ in castrum¹¹⁷ Tonna,¹¹⁸ id sunt casas et closos¹¹⁹ duos, qui fuit de Seniofredo et de Dato. Et in ipso Bugo¹²⁰ ipsum alaudem¹²¹ que¹²² ibi abeo:¹²³ kassas¹²⁴ cum curte et terras et uineas, quantum ibi abeo¹²⁵ uel abere¹²⁶ debuero. In tale uidelicet racione ut ipsum iamdictum alaudem¹²⁷ teneat mater eius in uita sua, et post uero obitum suum remaneat ad iamdicto¹²⁸ Hunifredo¹²⁹ et de ipsas uakas¹³⁰ similiter faciat et teneat¹³¹ in uita sua. Et ipsum castrum de Nespola,¹³² que¹³³ dicunt Rokaforte,¹³⁴ cum suis termines,¹³⁵ et cum suis siluis et suis garricis, et terras,¹³⁶ et uineas,¹³⁷ cultum uel eremum, siue cum ipso monte que¹³⁸ dicunt Uirgilio,¹³⁹ cum siluis et garricis, usque ad terminum de Uliastrello,¹⁴⁰ remaneat¹⁴¹ ad Odone,¹⁴² cum ipso¹⁴³ alaude¹⁴⁴ quod hemi¹⁴⁵ de Ermemi<ro>,¹⁴⁶ simul cum ipsa parrochia de Sancta Maria de Palacio de Ueca.¹⁴⁷ Exceptus ipsum alaudem¹⁴⁸ de Trasegoncia, et exceptus ipsa uinea de Duran, et ipsum alaudem¹⁴⁹ de Uliastrelo,¹⁵⁰ cum suos termines,¹⁵¹ remaneat¹⁵² ad Amaltrud.¹⁵³ Et ad Odo¹⁵⁴ pariliata¹⁵⁵ huna¹⁵⁶ de terra in termino¹⁵⁷ de Lauinera,¹⁵⁸ in locum que¹⁵⁹ dicunt Ozernosa.¹⁶⁰ Et ipsum alaudem¹⁶¹ de Boscheto,¹⁶² id sunt: terras et uineas, cum siluis et garricis, et kansas¹⁶³ cum curtes,¹⁶⁴ remaneat¹⁶⁵ ad Gerberga.

Et ad Sala: ipsas uineas et terras que abeo¹⁶⁶ in terminio¹⁶⁷ de Agilar,¹⁶⁸ qui mihi auenit¹⁶⁹ per comparacione et per aliasque¹⁷⁰ uoces, remaneant ad Sala, simul cum ipsa terra qui est super ipsa pariliata¹⁷¹ de ipsa pariliata¹⁷² de Odo.¹⁷³ Et ipsum castrum que¹⁷⁴ dicunt Agilar, cum suos termines,¹⁷⁵ et ipsa Salauinera,¹⁷⁶ cum suos termines,¹⁷⁷ remanead¹⁷⁸ ad Suniario,¹⁷⁹ quantum ibi abeo¹⁸⁰ uel abere¹⁸¹ debuero, per quacumque¹⁸² uoces. Et ipsum alaudem¹⁸³ de Guadelos¹⁸⁴ et de Mataoriola,¹⁸⁵ cum illorum termines,¹⁸⁶ remaneant ad Suniario.¹⁸⁷ Et ipsum alaudem¹⁸⁸ de uilla Girilde,¹⁸⁹ quod ego hemi¹⁹⁰ de Regimundo,¹⁹¹ commite,¹⁹² siue per quacumque¹⁹³ uoces, remaneat ad Trasegoncia ut teneat et possideat¹⁹⁴ in uita sua, sine ullum blandimentum ominum.¹⁹⁵ Post uero obitum suum remaneat ad hunum¹⁹⁶ de filiis suis, qualem eligere uoluerit. Et ipsos cubos et ipsa<s>¹⁹⁷ tonnas¹⁹⁸ qui sunt in Nauarculas remaneant ad Suniario¹⁹⁹ et ad Guadaldo,²⁰⁰ exceptis²⁰¹ ipsa tonna de Trasegoncia. Et ipsas tonnas cum ipsos cubos qui sunt in Guadelos,²⁰² remaneat²⁰³ ad Suniario,²⁰⁴ exceptus ipsos de Trasegoncia. Et ipsos cubos et ipsas tonnas de Agilar remaneant ad Suniario²⁰⁵ et ad Salla.

Hec omnia ordinauit Randulphus²⁰⁶ in sua memoria nono Kalendas²⁰⁷ Setembris²⁰⁸ anno XXVII regnante Radebertus,²⁰⁹ rex.²¹⁰ Et ego Lobatone,²¹¹ sacer,²¹² confirmo nomen Randulpho propter suam iusionem et SSS²¹³ quia ille non potuit propter suam egritudinem.

Sig(+)num Suniario²¹⁴ Sig(+)num Mirone²¹⁵ Sig(+)num Durandus²¹⁶ Sig(+)num Guadaldus.²¹⁷
Nos elemosinari²¹⁸ sumus Sig(+)num Regimundo²¹⁹ Sig(+)num Guisadus²²⁰ Sig(+)num Suniario.²²¹
Nos testes sumus.²²²

Lobatone,²²³ sacer,²²⁴ qui hunc testamentum scripsi et SSS²²⁵ die uel anno quod supra, cum literas²²⁶ fusas in uerso quinto, ubi dicebat «ipsa tercia parte ad ipsa mesnada».

[CIVITAS MINORISA]²²⁷

1. *La publicació jurada (o adueració sacramental) del testament fou feta un mes i mig més tard, el 10 d'octubre de 1023 (Vic, ACV, pergami núm. 1374, calaix 6). El text, pràcticament calcat al del testament, ha estat publicat dues vegades, amb data de l'any 1022, a: UDINA I ABELLÓ, Antoni M., La Successió Testada a la Catalunya Altomedieval, Col·lecció «Textos i Documents», Fundació Noguera (Barcelona 1984), núm. 123, pàgs. 300-303 / ORDEIG I MATA, Ramon, Diplomatari de la catedral de Vic, segle XI, fascicle primer, Patronat d'Estudis Osonencs (Vic 2000), núm. 826, pàgs. 162-164.*

2. *Mides màximes del pergami: 56,5 x 22,5 cm. Pergami gran, rectangular, en relatiu bon estat de conservació, tot i que està plegat per la meitat, verticalment (tres sècs -el del mig molt marcat-), i horitzontalment (tres sècs més). La tinta, una mica esvaïda, sobretot al marge superior esquerre (anvers). Molts rebrecs petits. Forats, un a la part inferior central, que no afecta cap lletra, i diversos als límits del pergami, sobretot el superior (un afecta parcialment la paraula testamentum de la primera línia) i els laterals, on també hi ha petits talls. Taques d'humitat, no massa grans.*

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9. *Escrit amb llapis.*

10. *Escrit amb llapis.*

11. *Etiqueta de paper, rectangular, dentada, amb les sigles: AHCM /núm. SB 5, a màquina. Fou posada per mossèn Josep Maria Gasol i Amendros, arxiver de l'Arxiu Històric de la Ciutat de Manresa, el 1976.*

12. *Segell estampat, amb l'escut de Manresa i les lletres: CIVITAS MINORISA, de color carmesí, damunt l'angle superior dret de l'etiqueta. Fou posat per mossèn Josep Maria Gasol i Amendros, arxiver de l'Arxiu Històric de la Ciutat de Manresa, el 1976.*
13. *Segell quadrangular, estampat, amb les sigles: A.H.C.M.-núm. / ser. S B / n. 5, amb tinta negra. Fou posat per mossèn Josep Maria Gasol i Almendros, arxiver de l'Arxiu Històric de la Ciutat de Manresa, el 1976.*
14. *Randulfus a O. Més endavant és escrit Randulphus (vegeu la nota 206). Qui ara disposa el testament, Radulf, [= Rodolf, Raül] que el 28 de febrer de 994 ja devia ser ardiaca de la canònica de Vic, a més de levita -però encara no arxilevita-, juntament amb la seva mare, Ermengarda, anomenada Bonadona, en aquella data obtingueren una escriptura que els hi feren Ramon Borrell I i Ermesenda, en qualitat de comtes d'Osona-Manresa, per la venda que els havien fet dels censos de la parròquia de Santa Maria de Palau de Vesa, al terme de Sant Martí [de Mura], i de Bosquet, al terme de Vacarisses [Catalunya carolíngia, IV, tercera part, núm. 1670, pàg. 1190].*
15. *causus a O, per casus.*
16. *set a O, variant admesa, en llatí, de sed.*
17. *sub tibi a O; subtus segons a.*
18. *permanead a O, per permaneat.*
19. *sunt a O; est segons a.*
20. *Suniario a O, per Suniarius.*
21. *Mirone a O, per Mir.*
22. *ora a O, per hora.*
23. *mihi a O; michi segons a.*
24. *aprehendere a O, per apprehendere.*
25. *uakas a O, per uacas.*
26. *que a O, per quod.*
27. *abeo a O, per habeo.*
28. *ad a O; a segons a.*
29. *Sancti Petri a O, per Sanctum Petrum.*
30. *ipsa a O, per ipsam.*
31. *kanonica a O, per canonicam.*
32. *ipsa a O, per ipsam.*
33. *medietate a O, per medietatem.*
34. *ad a O; a segons a.*
35. *Sancti Benedicti cenobii a O, per Sanctum Benedictum cenobium.*
36. *pullinos a O. L'adjectiu llatí pullinus, derivat de pullus, petit d'un animal, en català es degué aplicar específicament, ja aleshores, als petits dels animals de peu rodó (tot i que també existeixen els petits de les gallines, els pollets). Per referir-se a als petits de l'egua l'escrivà es veu obligat a afegir que els petits en qüestió són filios asine, és a dir, de somera (vegeu les notes 66 i 67), i no de cap altre animal de peu rodó (egua, ...).*
37. *hemi a O, per emi.*
38. *pellicia a O. És un mot català llatinitzat. En català és pellissa.*
39. *huna a O, per una.*
40. *superpellicio a O. És un mot català llatinitzat. Correspon, en català actual, al sobrepellís, peça de revestir que es conserva en l'àmbit eclesiàstic: peça de teixit de lli blanc amb mànigues amples, més curt que l'alba, que els clergues duen damunt la sotana en certs oficis solemnes (processons, funerals, ...).*
41. *huno a O, per hunum.*
42. *clerico a O, per clericum.*
43. *trapos a O, per pannos.*
44. *abeo a O, per habeo.*

45. plummacios a **O**; plumacios segons **a**. *Aquesta darrera és la forma correcta. Ho tradueixo per coixins, tot i que els mots llatins per coixí siguin ceruical -alis n. i puluinus -i m.*
46. abeo a **O**, per habeo.
47. partes a **O**; parte segons **a**.
48. huna a **O**, per una.
49. *A continuació: et ipsa tertia parte remaneat ad mea mesnada unde uiuant isto anno ratllat.*
50. que a **O**, per quem.
51. abeo a **O**, per habeo.
52. Lauinera a **O**. *Correspon a la Llavinera (actual municipi de Sant Pere Sallavinera, Alta Segarra, comarca d'Anoia).*
53. Ozernosa a **O**. *Correspon a Odernosa, lloc no localitzat però que cal situar a la rodalia de la Llavinera (actual municipi de Sant Pere Sallavinera, Alta Segarra, comarca d'Anoia).*
54. Nauarculas a **O**. *Correspon a Navarcles (actual municipi de Navarcles, comarca de Bages).*
55. mea a **O**, per meam.
56. mesnada a **O**, per mesnadam.
57. laboracione a **O**, per laboracione.
58. que a **O**, per quem.
59. Arnusto a **O**, per Arnustum.
60. de Beguiro a **O** i segons **a**.
61. Librum iudicum a **O**.
62. uindere a **O**, per uendere.
63. *A continuació hauria d'haver-hi dare faciatis.*
64. abeo a **O**, per habeo.
65. *A continuació et segons a.*
66. somera a **O**. *És un mot català, que designa la femella del ruc.*
67. filia a **O**, per filiam. *Es refereix a la filla de la somera.*
68. sua a **O**, per suam.
69. remanead a **O**, per remaneat.
70. Trasegoncia a **O**.
71. filio a **O**, per filium.
72. suo a **O**, per suum.
73. Unifredo a **O**, per Unifredum.
74. que a **O**, per quem.
75. borrello (en català llatinitzat) a **O**. *En català actual, 'vermellós', 'pèl roig'.*
76. remanead a **O**, per remaneat.
77. ipso a **O**, per ipsum.
78. signo a **O**, per signum.
79. restauracione.
80. alsebergo a **O**. *És un mot d'origen germànic, i té el significat de 'túnica de malles o d'escates' per a protegir el cos del guerrer. En català actual s'escriu ausberg, però més aviat s'empra 'cota de malles'. Un altre terme és el de lloriga, que prové del llatí lorica.*
81. remanead a **O**, per remaneat.
82. ad Suniario a **O**, per ad Suniarium.
83. remanead a **O**, per remaneat.
84. *A continuació, espai on hi havia quelcom escrit, però que és raspat.*
85. ipsas a **O**, per ipsa.
86. uakas a **O**, per uacas.
87. Trasgoncia a **O**, per Trasegoncia.
88. Hunifredo a **O**, per Unifredum.
89. alaudem a **O**, per alodem.
90. abeo a **O**, per habeo.
91. kasas a **O**, per casas.

92. kasalibus a O, per casalibus.
93. ortis a O, per hortis.
94. ortalibus a O, per hortibus.
95. aquisductibus a O, per aquaeductibus.
96. gleuares a O, per glebares.
97. hedificacione a O, per aedificacione.
98. Suniario a O, per Suniarium.
99. a a O, per ad.
100. fratri a O, per fratrem.
101. suo a O, per suum.
102. Uuadaldo a O, per Uuadaldum; Wadaldo segons a.
103. parrochia a O; parrochia segons a.
104. que a O, per quem.
105. que a O, per quem.
106. ad Suniario a O, per ad Suniarium.
107. que a O, per quod.
108. ad ecclesia a O, per ad ecclesiam.
109. consecrata a O, per consecratam.
110. alaudem a O, per alodem.
111. hemi a O, per emi.
112. que a O, per quod.
113. ad Hunifredo a O, per ad Unifredum.
114. alaudem a O, per alodem.
115. abeo a O, per habeo.
116. castrum a O, per castro.
117. Tonna a O.
118. closos a O, per clausos.
119. alaudem a O, per alodem.
120. ipso Bugo a O. *Correspon al territori o terme centrat al castell d'Or (el Serrat, actual municipi de Castellnou de Bages, comarca de Bages).*
121. alaudem a O, per alodem.
122. que a O, per quod.
123. abeo a O, per habeo.
124. kassas a O, per casas.
125. abeo a O, per habeo.
126. abere a O, per habere.
127. alaudem a O, per alodem.
128. ad iamdicto a O, per ad iamdictum.
129. Hunifredo a O, per Unifred
130. uakas a O, per uacas. A continuació, espai on hi havia quelcom escrit, però que és raspat.
131. tenead a O, per teneat.
132. ipsum castrum de Nespola a O. *És el nom originari del castell de Rocafort, que centrava el territori de la vall de Nèspola (actuals municipis del Pont de Vilomara i Rocafort i de Mura, comarca de Bages), entre els comtats d'Osona-Manresa -al darrer dels quals pertanyia- i el comtat de Barcelona.*
133. que a O, per quod.
134. Rokaforte a O. *Altre nom amb què era conegut l'esmentat castell de Nèspola, al qual s'acabà imposant. Les ruïnes de l'antic castell són molt aprop del poble de Rocafort (actual municipi del Pont de Vilomara i Rocafort, comarca de Bages). En aquesta època tenia jurisdicció sobre tot el territori de la vall, que també incloïa la parròquia de Sant Martí de Mura (actual municipi de Mura, comarca de Bages). Vegeu la nota 147.*
135. termines a O, per terminos.

136. terras a **O**, per terris.
137. uineas a **O**, per uineis.
138. que a **O**, per quod.
139. Uirgilio a **O**, Virgili. *El nom ha evolucionat en Gili, per a formar el topònim serra de Puig Gili (460 m), al sud-oest del castell i poble de Rocafort (actual municipi del Pont de Vilomara i Rocafort, comarca de Bages).*
140. Uliastrello a **O**. *El nom ha evolucionat en Oristrell, nom del mas i capella (Sant Pere), a l'oest del castell i poble de Rocafort, a mig camí entre aquest lloc i el Pont de Vilomara (actual municipi del Pont de Vilomara i Rocafort, comarca de Bages).*
141. remanead a **O**, per remaneat.
142. ad Odone a **O**, per ad Odonem.
143. ipso a **O**, per ipsum.
144. alaude a **O**, per alodem.
145. hemi a **O**, per emi.
146. de Ermemi a **O**, per Ermemiro.
147. parrochia de Sancta Maria de Palacio de Ueca a **O**. *La parròquia de Santa Maria de Palau de Vesa, [no de Versa: GASOL I ALMENDROS, Josep Maria, "Rocafort", a Gran Enciclopèdia Catalana, 12 (Barcelona 1978 -1ª ed.-), pàg. 663] al territori de la vall de Nèspola, correspon a l'actual parròquia de Santa Maria de Rocafort, centrada per l'església de Santa Maria del poble de Rocafort (actual municipi del Pont de Vilomara i Rocafort, comarca de Bages). Al segle X el trobem escrit: Palacio de Auezia (932, agost, 2), Palatio de Auaicae (993, març, 20), Palaz Aueiza (994, febrer, 28). [Catalunya carolíngia, IV, primera part, doc. 386; tercera part, doc. 1649, pàgs. 1176 i 1177, i doc. 1670, pàg. 1190]. Aquesta mateixa època la parròquia era sufragània, tanmateix, de la de Sant Martí de Mura (actual municipi de Mura, comarca de Bages), el territori de la qual també formava part de la vall de Nèspola. Vegeu la nota 2.*
148. alaudem a **O**, per alodem.
149. alaudem a **O**, per alodem.
150. Uliastrelo a **O**; Uliastrello més amunt (vegeu la nota 141).
151. termines a **O**, per terminos.
152. remanead a **O**, per remaneat.
153. Amaltrud a **O**. *En català actual s'hauria d'anomenar Amaltruda.*
154. Odo a **O**, per Odonem.
155. pariliata a **O**, per pariliatam.
156. huna a **O**, per unam.
157. termino a **O**; terminio segons **a**.
158. Lauinera a **O**. *Vegeu la nota 52.*
159. que a **O**, per quem.
160. Ozernosa a **O**. *Vegeu la nota 53.*
161. alaudem a **O**, per alodem.
162. Boscheto (en català llatinitzat) a **O**. *És un topònim de Vacarisses (actual municipi de Vacarisses, comarca de Vallès Occidental), documentat el 28 de febrer de 994, escrit en català Boschet. [Catalunya carolíngia, IV, tercera part, doc. 1670, pàg. 1190] Vegeu la nota 2.*
163. kasas a **O**, per casas.
164. curtes a **O**.
165. remanead a **O**, per remaneat.
166. abeo a **O**, per habeo.
167. terminio a **O**, per termino.
168. Agilar a **O**. *Correspon a Aguilar (actual municipi de Balenyà, Sevedà, comarca d'Osona), i no a Aguilar de Segarra -o de Boixadors-, (actual municipi d'Aguilar de Segarra -o de Boixadors-, Alta Segarra, comarca de Bages) [segons **a**].*
169. auenit a **O**, per aduenit.
170. aliasque a **O**, per alias.

171. pariliata a **O**. *És un mot català, parellada. Fa referència a un camp d'extensió equivalent a la que podia llaurar una parella de bous.*
172. de ipsa pariliata escrit per error de l'escrivà.
173. de Odo interlineat a sobre.
174. que a **O**, per quod.
175. termines a **O**, per terminos.
176. ipsa Salauinera a **O**; ipsa Lavinera segons **a**.
177. termines a **O**, per terminos.
178. remanead a **O**, per remaneat.
179. ad Suniario a **O**, per ad Suniarium.
180. abeo a **O**, per habeo.
181. abere a **O**, per habere.
182. quacumque a **O**, per quiscumque.
183. alaudem a **O**, per alodem.
184. Guadelos a **O**. *Correspon a Guadells (actual municipi de Tona, comarca d'Osona).*
185. Mataoriola a **O**. *Correspon a Floriac (actual municipi de Collsuspina, comarca d'Osona).*
186. termines a **O**, per terminos.
187. ad Suniario a **O**, per ad Suniarium.
188. alaudem a **O**, per alodem.
189. uilla Girilde a **O**. *Correspon a Vilageriu (actualment, sovint, Vilageliu), una de les viles -amb l'església de Sant Miquel- de l'antic terme del castell de Tona (actual municipi de Tona, comarca d'Osona).*
190. hemi a **O**, per emi.
191. Regimundo a **O**. *Nom personal masculí d'origen germànic, Raginmund, format de la unió dels mots ragin, 'consell' i mund, 'tutela', 'protecció'. [MOLL, Francesc de B., Els llinatges catalans, pàg. 20] Va passar al català (Remun al segle XI, i Ramon i/o Raimon actualment), esdevenint de seguida un nom molt comú, arribant a esdevenir un nom distintiu de diverses cases comtals, entre elles les de Barcelona i Tolosa, en llurs períodes de màxim esplendor.*
192. commite a **O**, per comite.
193. quascumque.
194. posideat a **O**, per possideat.
195. ominum a **O**, per hominum.
196. hunum a **O**, per unum.
197. ipsa a **O**, per ipsas.
198. tonnas.
199. Suniario a **O**, per Suniarium.
200. ad Guadaldo a **O**, per ad Guadaldum.
201. exceptis a **O**; exceptus segons **a**.
202. Guadelos a **O** (vegeu la nota 184).
203. remaneat a **O**, per remaneant.
204. ad Suniario a **O**, per ad Suniarium.
205. ad Suniario a **O**, per ad Suniarium.
206. Randulphus a **O**. *Vegeu la nota 14.*
207. Kalendas a **O**, per Kalendarum.
208. Setembris a **O**, per Septembrium.
209. Radebertus a **O**, per Radeberto.
210. rex a **O**, per regi.
211. Lobatone a **O**, per Lobatonus.
212. sacer a **O**, per sacerdos.
213. SSS a **O**.
214. Suniario a **O**, per Suniarii.
215. Mirone a **O**, per Mironi.

216. Durandus a O, per Durandi.
 217. Guadaldus a O, per Guadaldi.
 218. elemosinarii a O, per helemosinarii.
 219. Regimundo a O, per Raimundo.
 220. Guisadus a O, per Guisadi.
 221. Suniario a O, per Suniarii.
 222. A continuació Suniarius leuita SSS.* segons a.
 223. Lobatone a O, per Lobatonus.
 224. sacer a O, per sacerdos.
 225. SSS. a O.
 226. literas a O, per litteras.
 227. Segell estampat, amb l'escut de Manresa i les lletres: CIVITAS MINORISA, de color verd. Fou posat per mossèn Josep Maria Gasol i Almendros, arxiver de l'Arxiu Històric de la Ciutat de Manresa, el 1976.

O-2¹

T. N.º 296²

Testament de Randulfo Archileuita, que encara que no diga molta cosa del monestir pero que se veu que era amo y Sr de Rocafort, de la Iglesia de navarcles, y altres parts las quals llegue a differentes persones se ha de guardar per espectancias.³

1023.

Testamento de Randulfo Archilevita.⁴

352⁵

2266⁶

In Dei nomine. Ego Randulfus, archileuita, iacens in lectulo meo in egritudine et timeo ne ueniat mihi repentinus⁷ causus mortis set spero in Dei misericordia. Et ideo hunc testamentum de rebus meis fieri decreui et uolo ut quidquid⁸ in hunc testamentum sub tibi fuerit scriptum firmum permaneat.⁹ Propterea precor uos, amicis meis, id est:¹⁰ Suniario et Mirone et Duran et Guadallus.¹¹ Precor uos, iamdicti elemosinari¹² mei, ut in qua ora mors mihi euenerit de ista passione aut de alia usque alium testamentum faciam, aprehendere faciatis omnem rebus meum et dare faciatis pro anima mea, sicut ego uobis mando.

In primis de ipsas meas uachas¹³ que abeo dare faciatis a¹⁴ domum Sancti Petri Uico ad ipsa kanonika¹⁵ ipsa medietate. Et a¹⁶ domum Sancti Benedicti cenobii pullinos II¹⁷ quod ego hemi in isto anno, filios asine.¹⁸ Et pellicia I,¹⁹ qui est in Uico, cum ipso superpellicio,²⁰ ad uno²¹ clerico per missas. Et ipsos trapos quem ego abeo in Uico,²² dare faciatis ad clericos per missas, cum ipsos plumacios.²³ Et de meum panem et uinum quem abeo in isto anno, dare faciatis ipsa medietate. Et de ipsa medietate faciatis tres partes: huna parte pro anima mea, et de alia parte soluere faciatis meos debitos quantum abundat.²⁴ Et ipsos meos boues que abeo in Lauinera et in ipsa Odernosa,²⁵ siue in Nauarculas, remaneat²⁶ a²⁷ mea mesnada per laboracione. Et ipsum meum argentum que ego commendaui ad Arnusto de Beguiro, dare faciatis pro anima mea. Et ipsum meum Librum iudicum uindere faciatis et ipsum precium pro anima mea. Et ipsos alios libros quem abeo, remaneant a²⁸ Sancta Maria pro anima mea.²⁹ Et³⁰ ipsa somera cum filia sua remaneat³¹ ad³² Trasegoncia et ad³³ filio suo Unifredo. Et alium asinum quem³⁴ dicunt borrel³⁵ remaneat³⁶ ad Sancta Maria, ad ipso signo restauracione. Et ipsa mula maiore cum ipso alsebergo remaneat³⁷ ad Suniario. Et alia mula remaneat ad³⁸ Trasegoncia. Et ipsa³⁹ alia medietate de ipsas uachas⁴⁰ remaneat a⁴¹ Tragoncia⁴² et ad

Unifredo.⁴³ Et ipsum alaudem quem abeo in Nauarculas, id sunt: kasas cum kasalibus, ortis, ortalibus, molinis, molinaribus cum illorum aqueductibus uel reductibus et cum illorum gleuares, arboribus de⁴⁴ omni genere qui ibidem sunt, cum illorum fontis⁴⁵ qui ibidem sunt, terris, uineis, cultum uel eremum, lapides seu ligna, cum omni edificacione,⁴⁶ qui ibidem est et non est, remaneat ad Suniario et a fratri suo Uuadallo,⁴⁷ exceptus ipsa parroquia⁴⁸ que nuncupant Sancta Maria, que ego concessi ad Suniario, cum suis primiciis et decimis que ad ecclesia consecrata⁴⁹ pertinet,⁵⁰ exceptus ipsum alaudem quod ego emi⁵¹ de Bradila et de Guilielmo⁵² et de Leopardo, que ego dono ad Unifredo,⁵³ simul cum alio alaudem que⁵⁴ abeo in kastrum⁵⁵ Tonna, id sunt kasas⁵⁶ et closos duos, qui fuit de Seniofre⁵⁷ et de Dat.⁵⁸ Et in ipso Bugo ipsum alaudem que ibi abeo.⁵⁹ kasas⁶⁰ cum⁶¹ curte et terras⁶² et uineas, quantum ibi abeo uel abere debuero.⁶³ In tale uidelicet racione ut ipsum iamdictum alaudem teneat mater eius in uita sua, et post uero obitum suum remaneat⁶⁴ a⁶⁵ gamdicto⁶⁶ Unifredo⁶⁷ et de ipsas uachas⁶⁸ similiter faciat et teneat⁶⁹ in uita sua. Et ipsum chastrum⁷⁰ de Nespola, que dicunt Roccafart,⁷¹ cum suis termines,⁷² et cum suis siluis et suis garricis, et terras,⁷³ et uineas, cultum uel eremum, siue cum ipso monte que dicunt Uirgilio, cum siluis et garricis, usque ad terminum de Ullastrel,⁷⁴ remaneat⁷⁵ ad Oddone,⁷⁶ cum ipso alaude quod emi⁷⁷ de Ermemir,⁷⁸ simul cum ipsa parroquia⁷⁹ de Sancta Maria de Palacio de Aueza.⁸⁰ Exceptus ipsum alaudem de Trasgoncia,⁸¹ exceptus ipsa uinea de Duran. Et ipsum alaudem de Ullastrello⁸² cum suos termines remaneat⁸³ ad Amaltrud. Et ad Oddo⁸⁴ pariliata⁸⁵ huna de terram⁸⁶ in terminio⁸⁷ de Lauinera, in locum que dicunt Ozernosa. Et ipsum alaudem de Boscheto, id sunt: terras⁸⁸ et uineas, cum siluis et garricis, et chasas⁸⁹ cum curtes, remaneat ad Gerberga. Et ad Salla:⁹⁰ ipsas uineas et terras⁹¹ que abeo in terminio de Agilar, qui mihi aduenit⁹² per comparacione et per aliasque uoces, remaneat⁹³ ad Salla,⁹⁴ simul cum ipsa terra⁹⁵ qui est super ipsa pariliata de ipsa pariliata de Oddo.⁹⁶ Et ipsum chastrum⁹⁷ que dicunt Agilar, cum suos termines, et ipsa Lauinera,⁹⁸ cum suos termines, remaneat⁹⁹ ad Suniario, quantum ibi abeo uel abere debuero, per quacumque uoces. Et ipsum alaudem de Quadels¹⁰⁰ et de Mataoriola, cum illorum termines,¹⁰¹ remaneat¹⁰² ad Suniario. Et ipsum alaudem de uila Geril,¹⁰³ quod ego¹⁰⁴ emi¹⁰⁵ de Reimundo,¹⁰⁶ commite, siue per quacumque uoces,¹⁰⁷ remaneat a¹⁰⁸ Trasgoncia¹⁰⁹ ut teneat et possideat¹¹⁰ in uita sua, sine ullum blandimentum ominum. Post uero obitum suum remaneat¹¹¹ ad unum¹¹² de filiis suis, qualem eligere uoluerit. Et ipsos cubos et ipsas¹¹³ tonnas qui sunt in Nauarculas remaneat¹¹⁴ ad Suniario et a¹¹⁵ Guadallo,¹¹⁶ exceptus¹¹⁷ ipsa tonna de Trasgoncia.¹¹⁸ Et ipsas tonnas cum ipsos cubos qui sunt in Quadels,¹¹⁹ remaneat ad Suniario, exceptus ipsos de Trasgoncia.¹²⁰ Et ipsos cubos et ipsas tonnas de¹²¹ Agilar remaneat¹²² a¹²³ Sunier¹²⁴ et a Ssalla.¹²⁵

Hec omnia ordinauit Randulfus¹²⁶ in sua memoria nono Kalendas Setember¹²⁷ anno XXVII regnante Radbertus,¹²⁸ rex. Et ego Lobatone, sacer, confirmo nomen Randulfo¹²⁹ propter suam iussionem¹³⁰ et SSS quia ille non potuit propter suam egritudinem.

Sig(+)num Suniario Sig(+)num Mirone Sig(+)num Durandus Sig(+)num Guadaldus.¹³¹ Nos elemosinarii sumus Sig(+)num Regimundo Sig(+)num Guisadus Sig(+)num Suniario. Nos testes sumus. Suniarius leuita¹³²

Lobatone, sacer, qui hunc testamentum scripsi et SSS die uel anno quod supra, cum literas fusas in uerso quinto ubi dicebat «ipsa tertia parte ad ipsa mesnada».

1. *Pergamí quadrat d'un pam i tres quarts de costat, en bon estat de conservació, tot i que té una desena de forats petits escampats per la superfície. Tres sècs verticals i tres sècs horitzontals, que divideixen la superfície del pergamí en una quadrícula de 4x4 quadres. L'angle inferior dret (anvers) va ser retallat.*

- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

- 6.
7. *repentinum a O-1; repentinus a O-2.*
8. *quiquid a O-1; quidquid a O-2.*
9. *permane ad a O-1; permaneat a O-2.*
10. *sunt a O-1; est a O-2.*
11. *Guadaldus a O-1; Guadallus a O-2.*
12. *helemosinarii a O-1; elemosinari a O-2.*
13. *uakas a O-1; uachas a O-2.*
14. *ad a O-1; a a O-2.*
15. *kanonica a O-1; kanonika a O-2.*
16. *ad a O-1; a a O-2.*
17. *duos a O-1; II a O-2.*
18. *filios asine afegit a O-1; sobrelineat a sobre d'anno a O-2.*
19. *huna a O-1; I a O-2.*
20. *Tot seguit: dare faciatis a O-2.*
21. *huno a O-1; uno a O-2.*
22. *Uicho a O-1; Uico a O-2.*
23. *plummacios a O-1; plumacios a O-2.*
24. *Tot seguit: et ipsa tercia parte remaneat a mea mesnada unde uiuant isto anno, ratllat a O-2.*
25. *Ozernosa (en català) a O-1; Odernosa (en català) a O-2.*
26. *remaneant a O-1; remaneat a O-2.*
27. *ad a O-1; a a O-2.*
28. *ad a O-1; a a O-2.*
29. *mea, obviat a O-1.*
30. *et, obviat a O-1.*
31. *remane ad a O-1, remaneat a O-2.*
32. *ad a O-1, a a O-2.*
33. *ad a O-1, a a O-2.*
34. *que a O-1; quem a O-2.*
35. *borrello a O-1; borrel (en català) a O-2.*
36. *remane ad a O-1, remaneat a O-2.*
37. *remane ad a O-1, remaneat a O-2.*
38. *ad a O-1, a a O-2.*
39. *ipsas a O-1; ipsa a O-2.*
40. *uakas a O-1; uachas a O-2.*
41. *ad a O-1, a a O-2.*
42. *Trasgoncia a O-1; Tragoncia a O-2.*
43. *Hunifredo a O-1; Unifredo a O-2.*
44. *de, obviat a O-1.*
45. *fontes a O-1; fontis a O-2.*
46. *hedificacione a O-1; edificacione a O-2.*
47. *Uuadaldo a O-1; Uuadallo a O-2.*
48. *parrochia a O-1; parroquia a O-2.*
49. *consecrata a O-1; consecrata a O-2.*
50. *consecrata pertinet amb tinta diferent (de color més clar) a la resta del text, a O-2.*
51. *hemi a O-1; emi a O-2.*
52. *Guilielmo a O-1; Guilelmo a O-2.*
53. *Hunifredo a O-1; Unifredo a O-2.*
54. *quem a O-1; que a O-2.*
55. *castrum a O-1; kastrum a O-2.*
56. *casas a O-1; kasas a O-2.*
57. *Seniofredo a O-1; Seniofre (en català) a O-2.*

58. Dato a **O-1**; Dat (*en català*) a **O-2**.
59. cum, *obviat* a **O-1**.
60. kassas a **O-1**; kasas a **O-2**.
61. cum a **O-1**; et a **O-2**.
62. terras (*sic*), *amb signe d'abreviació (innecessari) sobre la segona r*, a **O-2**.
63. debeo, *convertit en* debuero a **O-2**.
64. remaneat a **O-1**; remanead.
65. ad a **O-1**; a a **O-2**.
66. iamdicto a **O-1**; gamdicto a **O-2**.
67. Hunifredo a **O-1**; Unifredo a **O-2**.
68. uakas a **O-1**; uachas a **O-2**.
69. tenead a **O-1**; teneat a **O-2**.
70. castrum a **O-1**; chastrum a **O-2**.
71. Rokaforte a **O-1**; Roccafort (*en català*) a **O-2**.
72. termines a **O-1**; terminis a **O-2**.
73. terras (*sic*), *amb signe d'abreviació (innecessari) sobre la segona r*, a **O-2**.
74. Uliastrello a **O-1**; Ullastrel (*en català*) a **O-2**.
75. remanead a **O-1**; remaneat a **O-2**.
76. Odone a **O-1**; Oddone a **O-2**.
77. hemi a **O-1**; emi a **O-2**.
78. Ermemi<ro> a **O-1**; Ermemir (*en català*) a **O-2**.
79. parrochia a **O-1**; parroquia a **O-2**.
80. Ueca a **O-1**; Aueza a **O-2**.
81. Trasegoncia et a **O-1**, Trasgoncia a **O-2**.
82. Uliastrelo a **O-1**; Ullastrelo a **O-2**.
83. remanead a **O-1**; remaneat a **O-2**.
84. Odo a **O-1**; Oddo a **O-2**.
85. pariliata a **O-1**; paraliata a **O-2**.
86. terra (*sic*), *amb signe d'abreviació (innecessari) sobre la segona a*, a **O-2**.
87. termino a **O-1**; terminio a **O-2**.
88. terras (*sic*), *amb signe d'abreviació (innecessari) sobre la segona r*, a **O-2**.
89. kasas a **O-1**; chasas a **O-2**.
90. Sala a **O-1**; Salla a **O-2**.
91. terras (*sic*), *amb signe d'abreviació (innecessari) sobre la segona r*, a **O-2**.
92. auenit a **O-1**; aduenit a **O-2**.
93. remaneant a **O-1**; remaneat a **O-2**.
94. Sala a **O-1**; Salla a **O-2**.
95. terra (*sic*), *amb signe d'abreviació (innecessari) sobre la segona r*, a **O-2**.
96. Odo a **O-1**; Oddo a **O-2**.
97. castrum a **O-1**; chastrum a **O-2**.
98. Salauinera (*en català*) a **O-1**; Lauinera (*en català*) a **O-2**.
99. remanead a **O-1**; remaneat a **O-2**.
100. Guadelos a **O-1**; Quadels (*en català*) a **O-2**.
101. cum illorum termines, *obviat* a **O-1**.
102. remaneant a **O-1**; remaneat a **O-2**.
103. uilla Girilde a **O-1**; uila Geril (*en català*) a **O-2**.
104. ego, *obviat* a **O-1**.
105. hemi a **O-1**; emi a **O-2**.
106. Regimundo a **O-1**; Reimundo a **O-2**.
107. siue per quacumque uoces, *amb tinta diferent (de color més clar) a la resta del text*, a **O-2** (*vegeu la nota 50*).
108. ad a **O-1**; a a **O-2**.

109. Trasegoncia a O-1; Trasgoncia a O-2.
110. posideat a O-1; possideat a O-2.
111. remaneat a O-1; remanead a O-2.
112. hunum a O-1; unum a O-2.
113. ipsa a O-1; ipsas a O-2.
114. remaneant a O-1; remaneat a O-2.
115. ad a O-1; a a O-2.
116. Guadaldo a O-1; Quadallo a O-2.
117. exceptis a O-1; exceptus a O-2.
118. Trasegoncia a O-1; Trasgoncia a O-2.
119. Guadelos a O-1; Quadels (*en català*) a O-2.
120. Trasegoncia a O-1; Trasgoncia a O-2.
121. de i qui *en una mateixa lletra* a O-2.
122. remaneant a O-1; remaneat a O-2.
123. ad a O-1; a a O-2.
124. Suniario a O-1; Sunier (*en català*) a O-2.
125. ad Salla a O-1; a Ssalla *-escrit tot junt i amb minúscules: assalla-* a O-2.
126. Randulphus a O-1; Randulfus a O-2.
127. Setembris a O-1; Setember a O-2.
128. Radebertus a O-1; Radbertus a O-2.
129. Randulfo a O-1; Randolpho a O-2.
130. iusionem a O-1; iussionem a O-2.
131. Guadaldus a O-1; Guadallus a O-2.
132. Suniarius leuita (+), *obviat* a O-1.

851

1023, setembre, 9.

Donació pietosa. *Guifred*, [= Gifreu] fill de *Marcuç*, [= Marcús] difunt, *dóna a Déu i al convent de Sant Benet i de Sant Valentí*, [Sant Benet de Bages] *que és al comtat de Manresa*, [al terme/territori de la ciutat de Manresa.] *al terme de Bages, per a remei de la seva ànima, un alou que té al territori de Barcelona, a diversos llocs; i al comtat de Barcelona, al Vallès; i al comtat d'Osona, a la vila de Múnter*, [Múnter, actual municipi de Muntanyola, comarca d'Osona] *la seva herència i el seu dret.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1318.

T. A n 177¹

Barcelona.¹

1023.¹ 9-IX¹ [9-IX, escrit amb llapis, al costat] **Donació a S. Benet d'alous.** [*Donació a S. Benet d'alous*, escrit en lletra del segle XX]

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC _____

LLIGALL _____ N°. 2424

1

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹ [segell estampat]

n. 1318¹ [escrit amb llapis]

In Christi [*Xp̄i*] nomine. Ego Wifredus, prolis condam Marcucii [*cu*, *sobrelineat*] donator sum Domino Deo et cenobium Sancti Benedicti et Sancti Ualentini qui est in comitatum Minorisa, in terminio de Bages. Certum quidem et manifestum est enim quia de bono animo et prompta uoluntate sic dono Domino Deo et predictum cenobium alaudem meum proprium quod abeo in territorio Barchinonensi, in uariis locis, id sunt: domos cum curtes, terras et uineas cultas et eremas, ortos ortalibus cum arboribus uariis generiis, puteis cum foueis et ferraginales et meos domos quod abeo infra muros Barchinona ciuitatis cum uitis et omnes arbores qui infra sunt, et cum ipsa palma simul cum ipso puteo qui ibi est. Et est prope Sancti Iusti. Aduenit mihi predictum alaudem per genitorum meorum uel per ullasque uoces. Affrontat supranominato alaude: de parte circi in cacumine montis qui est super Acutellos et super Orta; a parte uero orientis in collo que dicunt Fenestreles; de meridie uero in littore maris; occiduo namque in flumine Lubrichato. Quantum infra istas affrontaciones includunt, sic dono Domino Deo et prelibato cenobio Sancti Benedicti et Sancti Ualentini omnem meum alaudem quod abeo uel habere debeo et omnia mea uascula maiore uel minore, uel in antea Deo annuente adquisiero et omnes meos directos et uoces sic dono ad predictum cenobium uel ad eius seruientes. Et de meo iure in ius et dominio predicto cenobio trado et firmo ut faciant seruientes predicto cenobio sicut et de aliis munificenciis earum. Iterum ego Wifredus prenominatus dono Domino Deo et prelibato cenobio in aliis locis, id est in comitato Barchinonense, in Uallense, et in comitato Ausona, in uilla que dicunt Montar, ipsa mea hereditate et ipsum meum directum quod abere debeo per qualicumque uoce. Hec omnia prefata trado et dono Domino Deo et prelibato cenobio Sancti Benedicti propter remedium anime meę et anime genitorum uel parentorum meorum ut faciant seruientes predicti cenobii qui hodie sunt uel in antea erunt sicut et de aliis munificenciis earum. Quod si ego donator aut ullusque homo utriusque sexus qui contra hanc donacionem uenerit aut uenero ad inrupenum, non hoc ualeant uind[ic]are sed componant aut componam supranominato cenobio iamdicto alaude in duplo cum omnem suam immelioracionem. Et in antea ista donacio firma permaneat [*s'ha deixat: modo uel*] omnique tempore.

Actum est hoc V Idus Setember anno XX^oVII regni Roberti regis. [*sic*]

S+ Wifredus prelibatus, qui ista donacione feci et firmaui et testes firmare rogau.

Sig+num Ermemirus Rusus. Sig+num Sigefred. Sig+num Guilmundo cognomento Balarig.

S+ Poncii cognomento Bonifilii, clericus et iudicis, hoc uistum esse agnoscens, et ab ullius repetitione liberum, manu propria corroborau (SS).* S+ Bonucius, presbiter (SS).* S+ Suniefredus, presbiter (SSS).* S+ Bonutius, presbiter.* + Sigefredus, leuita.* Ermemirus, presbiter (SS).* + Guislabertus, leuita +.* (*crismó*) Iohannes, leuita (SS).* S+ Guitardus, leuita, qui et iud[e]x (SS).* S+ Eremirus.* S+ Raimundus, leuita.*

ERMENGAVDVS, presbiter et monachus, qui hec scripsi et (*signe*) die et anno quod supra.

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹ [segell estampat, amb l'escut de l'entitat]

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹ [segell estampat, amb l'escut de l'entitat]

1. *Mides màximes del pergami: 53,7 x 23,5 cm. Em reafirmo en el que he escrit per al document 845 -1023, juliol, 15- (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1317): Ermengaudus, presbiter et monachus devia ser el millor escrivà que tenia el monestir, o almenys un dels més actius, que també redactà actes més rutinaris, no gens excepcionals (vegeu, per exemple: Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1319). El pergami és afectat per taques d'humitat, sobretot al terç dret, (anvers) circumstància que l'enlletgeix i en priva de fer-ne una bona reproducció; tot i així fóra recomanable de fer-la, sobretot per veure la part de les signatures, que a més del seu valor intrínsec, visualment ocupa un espai una mica superior al del*

document en si. Vint sècs verticals, del procés de preparació del pergami. A més, dos altres sècs que són dels plec que s'hi feren, un d'ells més marcat. Al centre, aproximadament, del document, el pergami és esquinçat, i coincideix que també hi ha una taca d'humitat, que ha esvaït la tinta de les signatures que hi ha: la d'un testimoni, Sig+num Guilmundo cognomento Balarig, i la de Bonucius, presbiter (SS) i Guitardus, leuita, qui et iudex (SS); a l'extrem dret (anvers) també hi ha un altre esquinç, més petit i que no afecta cap lletra.

Es compten, dins del document, una gran quantitat de foradets, fets amb un punxó.

Aquest document és molt interessant, per diverses raons: primerament, perquè aquí es veu la fase anterior a la que hem vist a Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1317, de 15 de juliol i referent a uns altres territoris, Marfà i Moià. És a dir, en aquest document (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1318) veiem el monestir com a receptor d'alous de part dels poderosos, alous que, després, com hem vist, (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1317) l'abat i la comunitat, conjuntament, donen -o estableixen, en llenguatge posterior- a un "empresari", diríem avui, perquè en tregui rendiment i sigui de profit per al monestir.

També és interessant per la munió de persones d'Església que corroboren l'acta, onze: un clergue i jutge, quatre preveres i cinc levites, un dels quals també és jutge, més un onzè que no escriu que era. A més de les signatures del donant i dels tres testimonis, hi ha les signatures autògrafes de les onze persones vinculades a l'Església. (un d'ells, Eremirus, devia ser familiar d'un levita o aspirant a ser-ho, tot i que no ho fa constar) Les seves signatures foren escrites autògrafament, seguint un ordre jeràrquic -primer Ponç Bonfill, clergue i jutge, sota seu els sacerdots, i, finalment, els levites, encara que un sigui també jutge-, no sobrepasant ni per dalt -la signatura del donant- ni per sota -la de l'escrivà- els límits i respectant la forma del document. Els onze posaren els seus noms un cop enllestit el document per l'escrivà, omplint els espais buits des del costat de la signatura del donant -on signà en primer lloc Ponç Bonfill, clergue i jutge de molt renom que ja actua altres vegades en afers del monestir de Bages- fins al costat de la línia de l'escrivà, omplint tot l'entorn de l'espai on hi ha els noms dels tres testimonis, que prèviament havia escrit l'escrivà. Es veu, doncs, el procés de redacció, i la jerarquia, per tal com Ponç Bonfill és el primer a posar la seva signatura, i s'esplaia amb un comentari retòric addicional que no repeteix cap altre eclesiàstic.

852

1023, novembre, 1.

Venda. *Trasuer ven a Ramon mitja mujada de vinya al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de cinc sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 167.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 475, pàg. 540, ex **O**.

munt petan¹

B. N.º. 630¹

1023¹

Venta à Raymundo de una viña en Montpeyta.¹

1-XI-1023¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Trasuer, uinditor sum tibi Raimundo, emtore. Per hanc scriptura uindiccionis mee uindo tibi semodiata I de uinea mea propria, qui mihi aduenit per comparacione. Et est ipsa semodiata de uinea in comitatum Minorisa, in Montepetano. Et afrontad ipsa uinea: de oriente in terra de Lodric uel suos eres; de meridie in uinea de Suniario siue de Trasuer; de occiduo et de circi in uinea de Lodric. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindo tibi ipsa semodiata de uinea, totum ab integrum, cum exio uel regressio suo, in propter precium solidos V in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa uinea de meo iure in tuo trado dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris. Quod si ego uinditores [sic] aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindiccionem uenerit ad inrumpendum non hoc ualead uindicare sed componad ipsa uinea in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindiccio firma et stabilis permane ad omnique tempore.

Facta ista carta uindiccio Kalendas Nouember anno XXVIII regnante Radberto rege.

Sig+num Trasuer, qui ista carta uindiccionem feci et firmaui et firmare rogau. Sig+num Giscafred. Sig+num Oliba. Sig+num Bonusomo. Sig+num Iozfredus.*

Ermengardus, presbiter et *monachus*, qui ista carta uindiccionem scripsit et sub (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Pergamí més o menys en mal estat, amb diversos forats petits, sobretot a la part superior i dreta (anvers). Sig+num Iozfredus és autògraf.*

853

1023, novembre, 7.

Donació pietosa. *Domnuç, Darnent i Em, [= Emma] dona, donen al monestir de Sant Benet de Bages una peça de terra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al terme de la Boada, [actual municipi de Castellgalí, comarca de Bages] per a l'ànima de Guillem.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 168.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 476, pàg. 541, ex O.

Donacion a S. B[e]net = Manres[a]¹

=Bages=¹

1023¹

Manresa.¹

1024.¹

Donucio hace donacion à S. Benito de una pieza de tierra en el termino de Manresa donde dicen Buada.¹

7-XI-1023¹ [escrit amb llapis]

In nomine [es deixa: *Domini*]. Ego Donucio, et Darnent, et Em, femina, [sic] donatores sumus uobis pecia I de terra ad Sancti Benedicti cenobii per anima de Guillem, nostra propria [sic], qui nobis aduenit per comparacione. Et est ipsa hec omnia in comitatum Minorisa, in termineo de

ipsa Bouada. Et afronta: de orient in ipso torrent; de meridie in terra de Ricolf; de hocciduo similiter; de circi in uinea de Oliba, presbiter, uel suo erede. Quantum infra istas afrontaciones includunt sicut donamus pecia I de terra a domum Sancti Benedicti cenobii, totum ab inteccrum, [sic] cum exio uel regresio suo. Quem uero predicta hec omnia de nostro iuro in uestro tradimus domineo potestatem ad omnia que facere uolueritis. Quod si nos donatores ad ullusque omo qui contra hanc carta donacione uenerit pro inrupendum, [sic] non hoc ualeat uindicare set componat in duplo cum omsnem [sic] suam inmeliacionem, et in antea ista donacio firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista donacio VII Idus Noueber [sic] anno XXVIII regnante Radbertus rege.

Sig+num Donucio. Sig+num Darnent Sig+num Em, femina, [sic] qui ista carta donacione fecit et testes firmare rogauit.

Guillelmus, sacer, scripsit et (SS) die uel anno quod supra.

fol. 44¹

1. *Tot i que s'anuncia, no signa cap testimoni. Caplletra inicial I decorada. Tinta esvaïda a la part superior i dreta del pergami. El pergami ha estat retallat per la part inferior, com es apreciar en un dels registos del revers: Donacion a S. B[e]net = Manrres[a], si bé no afecta el document pròpiament dit.*

854

1023, novembre, 30.

Venda. *Gescafred i Ramon i la seva esposa Adald [= Adaled, Adelaida] venen a Godmar [= Gomar] i Ansof una terra al comtat de Manresa, al terme del castell de Maïans, [Maïans, actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages] pel preu de dos mancosos, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 169.

MS. N° 77.¹

1024.¹

Meyans.¹

k[arta] de Midias¹ [sic]

In¹

In nomine Domini¹

In¹

In nomine Domini. Ego Gicafredus [sic], e Remundus, e uxori mea Adalz. Vinditores sumus tibi Godmar e Ansolfo, emtores. Per ac [sic] scriptura uindicionis nostre uindimus uobis terra culta uel erma nostra propria qui nobis auenit a me Giscafre per comparacione e a me Reimon per muliere mea e a [sic] me Adalz per genitori meo uel per quacumque uoce. Est ipsa ec [sic] omnia in comitatum Minorisa in termine de castro Midanis. Qui afrontat: de oriente in sera [sic]; de meridie in uinea de nos uinditores; de ociduo [sic] in tera Guillem uel eres suos; de circi in serra [sic]. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindimus uobis ipsa terra ab integrum cum exio uel

regresio earum in propter precium so [sic] mancosos II in rem ualente [sic]. Nichil [sic] exinde non remansi. Est manifestum. Quem uero iamdic [sic] terra [enllaça dues paraules en una: *iamdictērra*] quod superius resona [sic] de nostro iure in uestro taradimus [sic] dominia potestate [sic]. Quod si nos uinditores aut ullusque omo qui contra ac ista carta inrumpendum uenerit non oc [sic] ualea [sic; per *ualeat*] uindicare set compona [sic] in duplo cum sua immelioracione. In antea ista uindicatio firma permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta pridie Kalendas Decmber [sic] anno XXVIII regnante Raudebertum rege.

Si+gnum Giscfredus. S+gnum Reimundus. S+gnum Adalz, qui ista carta fecimus e firmare rogauimus. S+gnum Ademir. S+gnum Miro. S+gnum Bonefilio.

Guilelmus, sacer, scrip e [sic] (*signe*) di e [enllaça dues paraules, *die i e = et*, en una: *die*] anno prefixo.

1. *A part d'escriure les paraules incorrectament, l'escrivà, Guilelmus, sacer, es deixa lletres: Gichafredus, e, ac, auenit, Midanis, sera, ociduo, in rem ualente, iamdic, resona, taradimus, dominia potestate, non oc ualea, set compona, decmber, etc. El pergami està força ben conservat, si bé a la primera línia i l'extrem dret del text, la tinta és força esvaïda; també hi ha dos forats, un a dalt i l'altre a baix, del marge esquerre (anvers), que no afecten cap lletra.*

855

1023, desembre, 11.

Venda. *Adroer, sacerdot i monjo, i Josfred, [= Jofre] venen a Arnal i la seva esposa Guilla una peça de terra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, a l'Arca de Sant Fruitós, [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de dos mancosos i un sou, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1319.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 477, pàg. 542.

S. F. N°. 499.¹

1023¹ 19-XII¹ [19-XII, escrit amb llapis, al costat] Venta inter laicos en la Arca.¹

S[ancti] fructuosi archa¹

[...] Archa¹

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC ___ SF ___

LLIGALL _____ N°. 64 a

1

n. 1319¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Adroarius, presbiter et monachus, et Iozfred, uinditores sumus uobis Arnal, et uxor mea Gilla, femina, emtores. Per hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus nos uobis pecia I de terra nostra propria, qui nobis aduenit de genitori nostro uel de genitrice nostra. Et est ipsa pecia de terra in comitatum Minorisa, in Campo Baias, in locum que dicunt ad ipsa Archa de Sancti Fructuosi. Et afrontat ipsa pecia de terra: de oriente in terra de Cixela uel suos eres; de

meridie et de occiduo in terra de Sancta Maria; de circi in strada publica. Quantum in istas afrontaciones includunt, sic uindimus nos uobis ipsa peci de terra quantum nos uobis pediculauimus, [sic] totum ab integrum, cum exio uel regressio suo, in propter precium mancossos II et solido I in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa pecia de terra de nostro iuramus [sic] in uestro tradimus dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris. Quod si nos, uinditores, aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualead [sic] uindicare sed componat ipsa terra in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindicio firma et stabilis permanead [sic] omnique tempore.

Facta ista carta uindicio III Idus December anno XXVIII regnante Ro[b]erto rege.

Sig+num Adroarius, presbiter. Sig+num Iozfred, qui ista carta uindicione fecimus et firmauimus, et [firm]are rogauimus. Sig+num Seniofred. Sig+num Dolchido. Sig+num Bernardo.

ERMENGAVDVS, presbiter et monachus, scripsit et sub (*signe*) die et anno quod supra.

19¹

1. *Mides màximes del pergami: 22,5 x 10,5 cm. Pergami amb molts rebrecs, amb tendència a obrir-se com un ventall des de l'angle superior. També alguns forats petits, tot i que es pot llegir bé. Al marge esquerre, a la part inferior (a la zona de l'escatocol), engrut. Aquest pergami té unes mides regulars.*

856

1024, febrer, 22.

Venda. Borrell, sacerdot, ven a Ràmio, abat del monestir de Sant Benet, que és al suburbi [= terme] de la ciutat de Manresa, i als monjos del cenobi esmentat, unes cases dins les muralles de la ciutat de Barcelona, prop de l'església dels Sants Just i Pastor [església parroquial dels Sants Just i Pastor, districte de Ciutat Vella, ciutat de Barcelona, actual municipi de Barcelona, comarca de Barcelonès], i quatre mujades de vinya: una al territori de Barcelona, al terme de Sarrià, a Sant Vicenç, màrtir [església parroquial de Sant Vicenç de Sarrià, districte de Sarrià-Sant Gervasi, ciutat de Barcelona, actual municipi de Barcelona, comarca de Barcelonès]; i dues altres peces de vinya separades al comtat i territori esmentats, a Colliano. [...] Tot ho ven pel preu de cinc unces d'or cuït i bo, de pes legítim. D'aquestes cinc unces, se'n queda tres i dues les lliura al monestir per a remei de la seva ànima.¹

[O]. Original no localitzat.

A.* Còpia del segle XII: Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1320.

a. Regest incomplet en català -amb indicació que la nota l'ha pres en Joaquim Sarret-: SOLÀ I MORETA, Fortià: *El monestir de Sant Benet de Bages*, pàg. 77.

T. A. n 102¹

Barcelona.¹

1025.¹ [ratllat, amb llapis] **1024 22-II**¹ [1024 22-II, escrit amb llapis] **Venda de casa y vinya al monastir de S. Benet.**¹ [Venda de casa y vinya al monastir de S. Benet. escrit el segle XIX]

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC _____

LLIGALL _____ N°. 2445

1

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹ [segell estampat]n. 1320¹ [escrit amb llapis]1025.¹**donacio de [... ..] en lo territori de Bar^a y en [... ..]¹**

In nomine Domini. Ego Borrellus, presbiter. Vinditor sum tibi, domno Ramioni, gratia Dei abbati cenobii Sancti Benedicti, qui est situs in suburbio ciuitas Minorisa, una cum katerua monachorum ex prelibato cenobio. Per hanc scripturam uindicionis meę uindo tibi domos meas proprias cum solos et superpositos cum eorum parietibus, gutis et stilliciniis et cum ipsis casalicis qui iusta predictas domos sunt, cum illorum parietibus et cum omnibus petris uel eis omnia qui infra predictos casalicios sunt. Et item uindo tibi modiatas IIII de uineis in diuersis locis separatis, meas proprias. Aduenit mihi ea omnia quod superius resonat, aliquid per mea comparacione, et aliquid per mea commutacione, uel per ullasque uoces. Que sunt, prefatas domos, infra muros ciuitatis Barchinona, prope domum Sancti Iusti et Sanci Pastoris. Affrontat autem: de parte circi in ipso clauso de Bardina, uicecomes, condam, siue de quo heredibus; de aquilonis [=orient] uero parte in uia publica qui inde pergit; de meridie et de occiduo in domos qui fuerunt de Leopardum. [Affrontant] quipe prefatos casaliciis: de parte orientis in prefatas domos siue in ipsa calle qui pergit ad kastrum Regumir; de meridie in domibus tuis siue in cort de Lopard; de occiduo in ortale de Ugo de Cerueio; de circi in ortale Sancti [seguit d'un espai raspat] Celedonii uel Sancti Iusti martiris. Est quipe prefixa pecia I de uinea in territorio Barchinonense, in terminio de Serriano et in apendicione Sancti Uincencii, martiris. [*mr̄is*, amb signe d'abrev. a la *m*] Que affrontat: de parte circi, in ipsa uinea de Sancti Geruasii, martiris, [*mr̄*] et de Seniofredus Rio rubensis; de aquilonis [=orient] in terra Sancti Iuliani, martiris; [*mr̄*] de meridie, in uinea Sanctis Crucis sedis Barchinone; de occiduo in ipso torrente qui per ymbrem [*sic*] ducit aquas. Et item sunt duas alias pecias de uinea in diuersis locis separatas in comitatum iamdicto, in territorio prefato que uocant Colliano. Que affrontat, pecia I de uinea: de parte circi in uineas qui fuerunt de condam Guillarani, presbiteri; de aquilonis [=orient] et de meridie, similiter; de occiduo in ipsa carrera uel in ipso [...]. Et item afrontat alia pecia de uinea: de parte circi in uinea Sancti Cucufati, martiris; [*mr̄is*, amb signe d'abrev. a la *m*] de aquilonis [=orient] in terra de condam Guillarani iamdicti; de meridie in [...]; de occiduo in uinea de condam Guillarani, presbiteri, prefati. Quantum istas omnes affrontaciones includunt, et uniuersi termini se connectunt uel circumdant, sic uindimus prescripta omnia, totum ab integre, in aderato precio et definito uncias V de auro cocto et obtimo, legitime pensatas. Quod uos, emptores, precium mihi exinde dedistis, et ego ad presens manibus meis recepi integriter. Et nichil de ipso precio aput uos emptores non remansit. Et est manifestum. Tres uero uncias aput me retinui duas uero dedi a prefato cenobio propter Deum et remedium anime meę. Quem uero predicta omnia que ego uobis uindo, de meo iure in uestro trado dominio et potestate, ab omni integritate, simul cum exiis et regressiis earum, ad uestrum plenissimum proprium. Quod si ego uinditor, aut ullusque homo utriusque sexus qui contra ista uindicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uel ualeam uindicare sed componat aut componam tibi prefata ea omnia in duplo cum omnem suam melioracionem. Et in antea ista uindicio firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta uindicio VIII Kalendas May anno XX^oVIII^o regni Rodberti regis.

S+ Borelliis, qui ista uindicione feci firmaui firmarique rogau. S Placianus, presbiter +. Guilelmus, leuita. S+ Uiu[a]s, sacer et iudex.

+ Uilielmus, leuita. S+ Ermemirus, presbiter. (SS)

S+ Seniofredus, monachus exarator, sub die et anno (SSSSSS), quo supra.

1. *A més del tipus de lletra, expressions com ara: in suburbio ciuitas Minorisa, o noms propis com Uilielmus, i altres indicis, demostrin que el document és, en el millor dels casos, una còpia, segurament del segle XII, tot i que és sospitós que no es faci constar que és un trasllat. Aquest document sembla haver estat redactat tenint com a model el document núm. 778 (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1291 -1018, novembre, 23-).*

Intent d'imitar les signatures, però es veu ben clar que no són autèntiques.

Damunt de la invocació inicial In nomine Domini, posteriorment, s'hi afegí una creueta, feta en una tinta de coloració negra i amb una altra ploma.

Al marge esquerre del text, a la meitat, un forat fet per a passar-hi un cordill, que afecta la cua de la lletra Que a Que affrontat pecia I de uinea

Quatre sècs horitzontals i deu de verticals.

857

1024, març, 10.

Venda. *Sesmon [= Samon] i la seva esposa Quixol venen a Arnau i la seva esposa Ermetruit [= Mentruit, Mentrud] la seva heretat d'un molí, un hort, uns arbres, uns ceps, un vimetar i unes cases, al comtat de Manresa, al terme del castell de Castellar, al riu de Maçana i al riu d'Aguilar, i al seu terme, [actual municipi d'Aguilar de Segarra -o de Boixadors-, Alta Segarra, comarca de Bages / parròquia de Sant Martí de Maçana, actual municipi de Rubió, Alta Segarra, comarca d'Anoia] pel preu de vuit sous, a pagar en coses que ho valguin, sollades placibeles.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 170.

[... ..] [sigles i número]¹

era lo plec es los niosos la notes y morisquo [?]¹

Carta molt antiga dunes cases e molins e possessions ab prou bones affrontacions en lo Terme de Castellar al loch appellat Riu de meçanes¹

Año 32. de Roberto¹

Castellar.¹

1024.¹

10-III-1024¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego, Sesmundus, et uxor mea Guisol, femina, uinditores sumus uobis, Arnaldus, et uxor sua Ermetruit, emtores. Per anc scriptura uindicionis nostre uindimus uobis de ipso molino ipsa nostra ereditate, et ipso horto, et ipsos arbores qui ibidem sunt, et ipsas uites, et ipso uimeneriu, [= vimetar] et de ipso molino cum ipso caput aquis et ipso rego, cum solo et superposito, et ipso cacauo, et de ipsas casas cum solos et superpositos, et cum ipsos petrarior et ipsos gleuarior et totum edificium molino. Qui nobis auenit [sic] ad me Guisol, femina, de ienitori meo, et ad me Sesmondus [sic] per uxor mea Guisol. Et est iamdicta hec omnia in comitatum Minorisa, in terminio de castrum Castelar, in locum que dicunt in ipso loco de ipso rio qui uenit de Maciana et alio qui uenit de Aguilar uel in ipsos terminos. Et afrontat iamdicta hec honia: [sic] de oriente in rio; et de meridie similiter in rio; et de occiduo in ipsa terra de filios uel filias de Duran, qui fuit, condam; et de parte uero circii in [ter]ra de Sescor/Siscor [?] Tegaculos. [sic] Quantum infra istas IIII^{or} afrontaciones includunt sic uindimus iamdicta hec homnia, totum ab integum, cum exiis uel regresiis earum, in propter precium solidos [solls, amb ratlla horitzontal] VIII in rem

ualentem solidatas placibeles. Et est manifestum. Quem uero predicta hec honia [sic] quod superius scripta, de nostro iuramus [sic] in uestro tradimus dominio et potestatem aut quiquit exinde facere quod uolueritis. Quod si nos uinditores aut ullusque omo qui contra ista carta uindicionis uenerit pro inrumpendum non hoc ualead [sic] uindicare quod requiret set componat in duplo cum omni sua inmelioracione. Et in antea ista uindicione firma permanead [sic] homnique [sic] tempore.

Facta ista carta uindicione VI Idus Marcii anno [XXVIII] regnante Rodberto rege.

Sign+um Sesiumundus. S+num Guisol, femina, nos qui ista carta uindicionis fecimus scribere, et firmuimus, et testes firmare rogauimus. Sign+um Ricolfus. Sign+um Olseus. Sign+um Oliba.

(SSS) ISARNUS, PRESBITER, qui ista carta uindicione scripsit cum literas superpositas uel fusas uel rasas uel emendatas [...] sub die et anno quod supra.

1. *Pergamí mal conservat, malmès per diverses taques d'humitat; la tinta és força esvaïda. Talls a la part superior.*

858

1024, març, 24.

Venda. *Senfred [= Sinfreu] i la seva esposa venen a Guisad i la seva esposa Bonadona una peça de terra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, a Montpeità o a l'Arca de Sant Fruitós, [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de set sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 171.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 478, pàg. 543, ex O.

Monte petani¹

B N° 392¹

1023¹

Venta de tierras en el Campo de Bages en Montpeytà.¹

24-III-1024¹

In nomine Domini. Ego Seniofred cum mulier mea uinditores sumus uobis Wisad, et uxor mea Bonadonna, emtores. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus tibi pecia I de terra nostra propria qui mihi aduenit ad me Seniofred de genitori meo uel de genitrice mea, et a mulier mea per meum decimum [X]. Et est ipsa pecia de terra in comitatum Minorisa, in Campo Bagas, in Montepetano siue ad ipsa Archa de Sancti Fructuosi. Et afrontad ipsa terra: de oriente et de meridie in terra de Seniofred; de occiduo ad ipsa Archa; de circi in strada publica. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindimus tibi ipsa pecia de terra totum ab integrum cum exio uel regressio suo, in propter precium solidos VII in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa terra de nostro iure in uestro tradimus dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat ipsa terra in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindicio firma et stabilis permaneat [a continuació hauria d'haver-hi *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista carta uindicio VIII Kalendas Aprelii anno XX VIII regnante Roberto rege.

Sig+num Seniofred cum mulier mea, qui ista carta uindicione fecimus et firmauimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Bonefilio. Sig+num Mager. Sig+num Marcucio. Sig+num Maria, qui ista carta fecit scribere.

ERMENGAUDUS, presbiter uel rogitus, qui ista carta uindicione scripsit et sub (*signe*) die uel anno quod supra.

1. *Un forat a l'angle inferior dret (anvers), que no afecta cap lletra. A sobre, una taca que afecta la r de la paraula supra. Però el pergami està en bon estat de conservació.*

859

1024, maig, 23.

Venda. *Guadall i la seva esposa Engonça venen a Gerbert [= Gibert] i la seva esposa Quixol una peça de terra i una altra de vinya al comtat de Barcelona, al terme d'Olèrdola, a Pinells, [Pinells - mas-, actual municipi de la Granada, comarca d'Alt Penedès] pel preu de cinc mancosos d'or cuit.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 172.

[... ..]¹ [sigles i número]

PINELS¹

Olerdula.¹

1024.¹

12¹ [escrit amb llapis]

23-V-1024¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego, Guadallo, et uxori mea Eguncia. [sic] Viditores [sic] sumus uobis, Geriberto, et uxori sua Kixolo, emptores. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus uobis pecia I de terra et alia de uinea, qui nobis aduenit, ad me, Guadallo, per uxori mea, et ad me, Eguncia [sic], per genitores meos, siue per ullasque uoces. Et est, ipsa hec omnia, in comitatum Barchinona, in terminio de Olerdula, in locum que nuncupant Pinels. Et affrontat, ipsa pecia de terra: de parte orientis uel de meridie, aut de occiduo, de nos, comparatores; de parte uero circii, in torrente que discurrit. Et alia pecia de uinea, similiter. Quantum istas affrontaciones includunt, sic uindimus uobis ipsa terra et uinea, ab integrum, cum exiis uel regressiis suis, in propter precium manchosos V de auro cogto [sic], et de ipso precio exinde non remansit. Quem uero predicta ipsa hec omnia quod superius resonat, de nostro iure in uestro tradimus dominio et potestatem, ad uestrum proprium. Quod si [si, interlineat a sobre] nos, uinditores, aut ullusque homo qui contra hanc ista karta uindicione uenerit pro inrumpendum noc hoc ualeat uendicare set componat aut componamus uobis ipsa hec omnia in duplo cum omnem suam inmeliacionem. Et in antea ista karta uindicione firma et stabilis permaneat, modo uel omnique tempore.

Facta ista karta uindicionem [sic] X Kalendas Iunii anno XXVIII regnante Rotberto [sic] rege.

Sig+num Guadallo. Sig+num Eguncia [sic], qui ista karta uindicione fecimus et firmauim et firmare rogauimus.

Sig+num Wilielmo. Sig+num Ammillo. Sig+num Aduero.

(crismó) [p(amb abrev. de *pra*)xsi; praxis=mostra, prova] Miro, presbiter, qui ista karta rogitus scripsit (SSS) die et anno quo supra.

1. *Sis sècs verticals, visibles al revers, reminiscència del procés d'elaboració del pergami.*

860

1024, juliol, 25.

Venda. *Riquel [= Riquelda] i el seu fill Esteve, que anomenen Bovet, i la seva filla Guisla, [= Guilla, Guillema] venen a Bernat sis quarterades de vinya amb el seu erm, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, prop del Guix, [el Guix -vila i mas desapareguts; veïnat-, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] pel preu de cinc mancusos i mig, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 166.1.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 479, pàg. 544, ex **O**.

Minorisa¹

M. N°. 195.¹

En lo Comptat de Manrresa prope ipso guixo=¹

Manresa.¹

1025.¹

25-VII-1024¹

[els diversos escrits del revers són compartits amb el núm. 166.2, per tal com el suport dels dos documents és el mateix pergami]¹

In nomine Domini. Ego Richelde et filio meo Stefanus, que [sic] uocant Boueto, et filia mea Guisila, nos in unum uinditores sumus tibi Bernardus, emtore. Per hac scriptura uindiccionis nostre uindimus tibi uinea nostra propria, id est [sic]: quarteradas VI, nostra propria, qui michi [sic] aduenit, a me Richelde per ienitorum meorum, et a me Boueto et a me Gisila similiter per ienitori nostro qui est condam. Et uindimus tibi pecia I de ermo. Et est ipsa uinea cum ipso ermo in comitatam [sic] Minorisa, in Campo Baias, prope ipso Gisso. Et afrontat ipsa uinea cum ipso ermo: de parte orientis in terra erma de Gillelmo Antunno; de meridie in uinea de nos uinditores uel in uinea et terra de te comparatore; de hocciduo in terra de te comparatore; de circi in terra de te comparatore. Et ipsa terra erma afrontat: de orientis in terra erma de nos uinditores; de meridie in uinea de te comparatore; de hocciduo in terra de te comparatore uel in terra erma de filiis Langoardus; de circi in ipsa stada [sic]. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindimus tibi ipsa uinea et ipso er[mo], totum ab integrum cum exio uel regresio suo, in propter precidum manchosos V et medio in re [sic] ualentem et nichil exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa uinea et ipso ermo de nostro iuro in tuo tradimus domineo potestatem ad omnia que facere uolueris [a continuació: *ad omnia*]. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindiccionis uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat in duplo cum omne [sic] suam inmelioracionem. Et in antea ista uindiccio firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta ista uindiccio VIII Kalendas Agustas anno XXVIII regnante [sic] Raibertus rege.

Sing+num Richelde. Sing+num. Boueto Sing+num Guisila, qui ista carta uindicione fecit et testes firmare rogauit. Sing+num Ioan. Sing+num Frugane. Sing+num Seniofredus.

SCLUA, sacer, scripsit et (SSS) die uel anno quod supra.

1. *Quatre taques d'humitat, una d'elles més gran, la qual afecta algunes lletres de tres línies, però que es poden llegir. A la dreta (anvers), un forat allargat, vertical, a la juntura amb el document 166.2, que afecta er[mo].*

861

1024, juliol, 25.

Venda. *Joan i la seva esposa Adaled [= Adelaida] venen a Alienard unes terres i vinyes al comtat de Manresa, ael terme de la ciutat de Manresa, prop del Guix, [el Guix -vila i mas desapareguts; veïnat-, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] pel preu de sis mancusos, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 166.2.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 480, pàg. 545, ex O.

Minorisa¹

M. N° 195.¹

En lo Comptat de Manresa prope ipso guixo⁼¹

Manresa.¹

1025.¹

25-VII-1024¹ [escrit amb llapis]

[els diversos escrits del revers són compartits amb el núm. 166.1, per tal com el suport dels dos documents és el mateix pergami]¹

In nomine Domini. Ego Goan et uxor mea Adalez, uinditores sumus tibi Bernardus, emtore. Per hac scriptura uindicionis nostre uindimus tibi terras et uineas cum ipsos casalibus, qui michi [sic] aduenit, a me Goan per carta donacionis de patri meo et mater mea, et a me Adalez per meum decimum. Et est ipsa hec omnia in comitatu Minorisa, in agacencia de ipsa ciuitate, prope ipso Gisso. Et afrontat ipsa hec omnia: de orientis in terra uel in uinea de Richelde uel filios suos; de meridie in terra uel in uinea de Amalricus qui est condam; de hocciduo in terras de te comparatore; de circi in uinea de te comparatore. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindimus tibi ipsa hec omnia quod superius resonat, totum ab integum, cum exio uel regresio suo, in propter precium muchosos VI in rem ualentem, et nichil [sic] ex inde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa hec omnia de nostro iuro in tuo tradimus dominio potestatem ad omnia que facere uolueris. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicionis uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat in duplo cum omnem inmelioracionem. Et in antea ista uindicio firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista uindicio VIII Kalendas Agustas anno XXVIII regnante Raibertus rege.

Sing+num Goan. Sing+num Adalez, qui ista uindicione fecit et testes firmare rogauit. Sing+num Seniofredus. Sing+num Boueto. Sing+num Frugane.

SCLUA, sacer, scripsit et (SSS) die uel anno quod supra.

1. *Diverses taques d'humitat, més difuses que en el nùm. 166.1, i tinta esvaïda a la banda dreta. Forat a la part inferior dreta, que no afecta el text.*

862

1024, novembre, 22.

Donació testamentària. *Guifred, [= Gifreu] Guiu i Gescafred, tutors i almoiners de Bonuç, [= Bonús] difunt, donen a Déu i Sant Benet, [Sant Benet de Bages] per a remei de la seva ànima, l'alou que tenia al comtat de Manresa, al terme del castell de Calders, a Monistrol, al Cascall. [actual municipi de Monistrol de Calders, comarca de Bages]*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, nùm. 1321.

a. Regest (en català) de vers 1925: SARRET I ARBÓS, Joaquim: *Monumenta Historica Civitatis Minorisae*, vol. V: *Història de l'estat polític-social de Manresa*, pàg. 224.

Munustrol¹

En [... ..] **que** [... ..]
Donacio en Ca[lders]
[...]¹

Monistrol.¹

1025.¹ [4, escrit amb llapis, damunt 5] **22-XI**¹ [escrit amb llapis]

Los Albaceas de Bonucio hacen donacion al Monasterio del alodio tenia en Monistrol donde dicen Cascal, cuyas afrontaciones deslinda.¹

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹ [segell estampat]

Arxiu de casa GUITART
TOMO ___ PLÉC M.C.
LLIGALL _____ N.º 076

n. 1321¹ [escrit amb llapis]

Mas [...] ¹ [nota del tros de pergami lateral dret (costat reversal) enganxat de reforç]

[...] **o del molin de uirela**¹ [nota del tros de pergami lateral dret (costat reversal) enganxat de reforç]

na[...]

m[...]

Ba[...] ¹ [notes del tros de pergami lateral dret (costat reversal) enganxat de reforç]

In nomine Domini. Ego Uuifredus et Guido et Gischafredus, qui sumus tutores uel elemosinarii de condam Bonucii. Nos simul in unum donatores sumus Domino Deo et Sancto Bene[di]cto. [D]onamus suum alaudem quod iniunxit nobis donare Bonucii pro anima sua ad prephatum cenobium, et est in comitatu Minorisa, infra termines de castru[m C]aldario, i[n loc]um que dicunt Munistrol, ad ipso Cascal. Id sunt: casas, casalibus, et curtes, et ortos, terras et uineas, cultas et ermas, cum omni genera arbo[rum qui] infra sunt, [st, amb signe d'abrev. damunt la t] et [tor]culario et ipsa ruuira. [Et] afrontat, hec omnia: de horientem in Aquas calentes; de meridie in ipso alaude de Miro; de occiduo i[n ...]; de circi in [al]aude Sancti Petri sede Uico. Quantum histas afrontationes includunt sic donamus Domino Deo et Sancto Benedicto ipsum alaudem franchum sicut [...us] dicit, cum exiis et regressiis earum, propter Deum et remedium animam de condam Bonucii, sicut in suum testamentum uel in iuditium obligatum tenemus asser[ie condi]cionis per manu de iu[di]ce Bonushomo uel de iu[di]ce Sendredus. Quod si [no]s, donatores, aut [u]llusque homo qui contra hanc hista do[nacion]e uel carta elemosina[ri]a uenerit ad inrumpen[d]um non hoc ualeat uind[i]care sed componat ad ecclesia Sancti Benedicti in quadruplo, cum o[mnem suam] inmelioracionem. Et in antea hista carta elemosinaria firma permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta hista carta Deo donante X Kalendas De[cember] anno XXVIII regnante Roberto rege.

Sig+num Uuifredus. Sig+num Guido. Sig+num Gischafred, nos qui ista donatio[ne] fecimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Godmar. Sig+num Fedancio. Sig+num Stephanus.

DanaGILDUS, PRESBITER et monachus, qui hista carta scripsit et (signe) die et anno quod supra.

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹ [segell estampat, amb l'escut de l'entitat]

1. *Creueta + damunt l'abreviatura de Domini, a l'inici del document. Ja de fa segles, el pergami és malmès, i, pel revers, als dos costats, es reforçà amb dos trossos de pergami diferents, enganxats amb cola al que es reparà, revers a revers. Un tros de pergami, el del costat dret (revers) ja tenia notes reversals escrites, si bé foren retallades -són les paraules sòltes que hi ha entre claudàtors-; a més hi foren oberts dos forats, un a adalt i un altre a baix, segurament per a passar-hi un cordill. Un altre tros de pergami, de color blanc, el del costat esquerre (revers), és del cert que fou enganxat per l'escrivà que anotà el regest en castellà (a finals del segle XIX), el qual comparteix els dos, l'antic i el tros enganxat.*

Pel que fa al pergami original -el del text del 1024-, té uns divuit forats, els més grans al cantó esquerre (anvers), i la majoria allargassats; un d'ells -el que va fer que s'hi enganxés el tros de pergami amb notes prèvies- és més gran i ample, i molt llarg: gairebé travessa tot el pergami, de dalt de tot fins a baix, obrint-se cap enfora, i esquinçant el pergami entre PRESBITER i et monachus.

Deu sècs verticals i tres d'horizontals.

En relació al topònim Aquas calentes, vegeu també el document núm. 815 -1021, febrer- (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1308).

863

1025, gener, 13.

Establiment a cens (la tasca i el quart). *Ràmio, abat, i la congregació de Sant Benet, [de Bages] donen a Esteve i la seva esposa Oruça unes cases, cort, hort, una peça de terra i una mujada de vinya que tenia Pere, clergue, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a la Coma, a prestació de la tasca anual de la terra i del quart de la vinya.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1322.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 481, pàg. 546, ex O.

k[arta] de bages. donacio.¹

Donacio de Ramio Abat e Conuent=St Benet¹

B N°. 709¹

1025.¹ 13-I¹ [13-I, al costat, amb llapis]

Ramio Abat y su Convento establezen â Estevan unas casas con su huerto y una pieza de tierra en la Coma.¹

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC 38

LLIGALL __02__ N°. 1009

1

n. 1322¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Ramio, indignus abba, cum congregatione Sancti Benedicti, donatores sumus uobis, Stephanus, et uxor tua Oruza. Donamus namque uobis kasas cum solos et superpositos et curte et orto et pecia I de terra qui ibidem est terminatum, et modiatia I de uinea quod tenebat Petrus, clericus. Et est ipsa omnia in comitatu Minorisa, in ipsa Comma, cum illorum afrontationes. In tale uidelicet racione quod uos et posteritas uestra teneatis ipsa omnia et bene dirigetis ipsas kasas simul cum ipsa uinea quod si bene edificaueritis et bene dirigeretis ipsa omnia teneatis uos et posteritas uestra et per unumquemque annum ipsa tascha donare faciatis ad ipso cenobio de ipsa terra, et de ipsa uinea ipsum quartum. [*et per unumquemque annum ipsa tascha donare faciatis ad ipso cenobio de ipsa terra, et de ipsa uinea ipsum quartum*, sobre i infralineat -pel mateix escrivà-] Et in antea ista scriptura firma permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore. Quod si nos donatores aut aliquid homo qui contra hanc hasta scriptura uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat uobis cum omnem suam inmeliorationem si bene laboraueritis sicut superius dictum est. Et postea firma permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta ista carta donatione Idus Ianuariis [*ins*, amb signe d'abrev. damunt la *n*] anno XXVIII regnante Radberto rege.

Sig+num RaMIO, abba, qui ista carta donatione fecit et firmabit et firmare rogauit. Ermengaudus, presbiter uel monachus. TeuDalecus, presbiter et monachus. ARGERICUS, MONACHUS. ElleSINdus, monachus. Uiuas, sacer. (SS) Ellemarus, monachus. UUifredus, monachus.

Danagi[Idus, presbiter et monachus, qui ista] carta scripsit et (*signe*) die et anno [quod supra.]

17¹

1. *Damunt nomine, a la invocació inicial In nomine Domini, posteriorment, s'hi afegí una creueta, feta en una tinta de coloració negra. Deu sècs verticals, més visibles al revers, del procés d'elaboració del pergami. Taques color cafè al costat dret (anvers). Dos o tres forats petitíssims, i dos estrips a la part inferior (no afecten cap lletra del text). Després de l'abat signen sis monjos -*

set, comptant-hi l'escrivà- (dos dels quals són també sacerdots -tres, comptant-hi l'escrivà-) i un sacerdot, que hi posa el (SS).

864

1025, març, 29.

Commuta. *Locifred [= Llofriu] commuta amb Ràmio, abat, i la congregació de Sant Benet, [de Bages] unes cases i annexes que eren del seu germà Guifred, [= Gifreu] per dues peces de terra pròpia al comtat de Barcelona, als Arcs. [zona del carrer dels Arcs, districte de Ciutat Vella, ciutat de Barcelona, actual municipi de Barcelona, comarca de Barcelonès]*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1323.

k[arta] de barchinona¹

T A. N.º. 245¹

barchinona.¹ [barc^a. 3]

Condado de Barcelona.¹

Archs.¹

1025.¹ 29-III¹ [29-III, al costat, amb llapis]

Comutacio ab el Monastir S. Benet¹

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹ [segell estampat]

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC ____

LLIGALL __02__ N.º. 2451

¹

n. 1323¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Locifredus, comutator sum uobis, Ramio, abba, cum congregacione Sancti Benedicti. Manifestum est enim quia nostrisque conuenit [animis nostris] ut inter nos comutationem fecissemus sicuti et facimus de casas et casalibus et ipsa curte cum arboribus [...] et [...] qui ibidem [est ...] de terras meas proprias, qui mihi adueniunt de genitori meo. Et sunt, ipsas pecias II de terra, in comitatum Barchinona, ad ipsos Archos. Et afrontant, ipsas pecias de terra: de parte horientis, in alaude Sancti Petri; de meridie, in alaude Sancti Benedicti; de occiduo, in alaude de Compan et de Amad; de parte uero circi, in alaude de Belid, iudeo. Quantum istas afrontationes includunt, sic comuto uobis ipsas pecias II de terra propter ipsas uestras *cases* [sic] qui fuerunt de Wifredo, frater meus, ad uestrum proprium, ad omnia que facere uolueritis. Quod si ego Locifredus, comutator, aut ullusque homo qui contra hanc comutacione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed compono atque componat in duplo cum omnem suam inmeliorationem. Et in antea ista commutatione firma permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista carta commutatione IIII Kalendas Aprelii [ap, amb signe d'abrev. damunt la p] anno XXVIII regnante Ratberto rege.

Sig+num Locifredus, qui ista carta comutatione fecit et firmavit et firmare rogavi. Sig+num Uuilmundus. S. Borellus, presbiter.* [pbr, si bé la p amb abrev. de per, i b amb abrev.-] S+ Centol.* Godmarus, leuita.* S+ Uiuas, leuita (SS).*

Danagildus, presbiter et monachus, qui ista carta scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.¹

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES [segell estampat, amb l'escut de l'entitat]

1. *D'entre els testimonis, a excepció del primer, els altres són autògrafs: S. Borellus, presbiter; [pbr, si bé la p amb abrev. de per, i b amb abrev.-] S+ Centol; Godmarus, leuita; i S+ Uiuas, leuita (SS). Taques color cafè a l'angle superior esquerre i un bon tros del costat dret (anvers). Un forat petit a la part esquerra (anvers), segurament per a passar-hi un cordill. Modèlic, malgrat el pergami no es conservi en massa bon estat, pel que fa a la transcripció de qui i que (cal anar amb molt de compte!).*

865

1025, juny, 14.

Notícia de la celebració d'un judici en els claustres del monestir de Sant Benet de Bages. *Judici celebrat al monestir de Sant Benet de Bages sobre la possessió d'un alou al terme de Buc, a la parròquia de Sant Andreu, [parròquia de Sant Andreu de Castellnou, actual municipi de Castellnou de Bages, comarca de Bages] al comtat d'Osona i Manresa, que havia estat donat a l'esmentat monestir el 1006. Hi assisteix Oliba, bisbe d'Osona.¹*

O.* Barcelona, BC, Secció de manuscrits i arxiu, Perg. 99 R. 9137 (Antic Top.: 2-VIII-2).

a. Barcelona, ACA, Monacals - Universitat, Lligall 75. Registre de documents del calaix 18 de l'Arxiu de Sant Benet de Bages, doc. 12, sense data.

b. Transcripció de vers 1950-1990: JUNYENT I SUBIRÀ, Eduard - MUNDÓ I MARCET, Anscari Manuel: *Diplomatari i escrits literaris de l'abat i bisbe Oliba*, núm. 83, pàgs. 132 i 133, ex a.²

1025.³

Esta es una confirmacio de un gran alou en Tona pero no se explique be y quant y aige ocasio se ha de mirar ab las cartas antigas quina alou era.⁴

N. [...] **segon lo indice** [nou].⁵

2-VIII-2⁶

Arx. 9137⁷

Carta de donacio a S. Benet per lo comte Armengol. No-s pot bé legir perquè és menjada.⁸

cartas de puig de auro⁹

hoc de turre [...] (?)¹⁰

[In XVIII Kalendas Iulii anno regis Roberto X]XVIII.¹¹ Acta est audientia in claustra beati [Benedicti assisten]tibus¹² Guilelmo, leuita, et Bernardo et Raimundo et Haiarico, fratribus, et Compagno [Siguino et Miro Riuodagellensis et aliis illustribus]¹³ uiris: Gilaberto

Eldemaro, Sindaredo Adalberto et Fruiano et Maiolo et Bonofilio et Seniofredo [et alio Seniofredo, leuita, et Ermen]gaudo,¹⁴ leuita, et Atanulfo et Raimundo Ennego et Darneto Berengarioque Guadamiro, et Bonofilio de Ventaliolo¹⁵ aliisque [personis, tam la]ycis¹⁶ quam religiosis, et maxima uulgi multitudine, residentibus quoque iudicibus Vidiano, presbitero, et Bonofilio Marco, et Guitardo [...] ¹⁷ Ramio, abbate presidente cenobio prenotato. Adfuerunt petitores Honifredus¹⁸ et Guilabertus et Arnallus, fratres, filii qui fuerunt Fruiani [petierunt apud]¹⁹ predictum abbatem iniuste retinere illorum maximam possessionem alodii quod Miro, filius qui fuit Igilani, una cum uxore sua Aurucia, uen[didit eis]²⁰ per scripturam uenditionis. Et est in comitato Ausona²¹ siue Minorisa,²² in appendicione de ipso Bugo,²³ infra terminos parrochiae Sancti Andraee.²⁴ Abbas uero predictus, in suis responsis dixit: Hec autem omnia que mihi requiritis Guifredus et uxor sua Guisulo, parentes Aurucie, quam uestram autricem esse proclamatis, [per scripturam]²⁵ donationis quam uidetis dederunt meo monasterio ad proprium sicut in ipsa per legi potest. Et postmodum, Miro, uester auctor, cum prefata Aurucia [dederunt ad pro]prium²⁶ Sancti Benedicti omnia que mihi requiritis. Et ego, postquam per consignationem quam in mea manu et potestate fecerunt, cum corda schille [pendenti]s²⁷ ante altare Sancti Benedicti, recepi in meo iure omnia prefata. Et per consignationem alteram quam mihi exinde fecerunt cum clauibus domorum alodii prenotati [sui cum Miro]²⁸ ad ipsum alode, et demonstraui eum Miro prefatus michi. Expuli eos cum illorum familia a prefato alode et per uocem Sancti Benedicti misi eos in prefa[tum alaudem ut]²⁹ per uocem Sancti Benedicti incoluissent prefatum alode et tenuissent et censum mihi persoluissent ad opus Sancti Benedicti quod inter illos et me conuenit. [Unum]³⁰ namque uoces quas requiritis et scripture quas ostenditis, posteriores omnibus meis uocibus et scripturis sunt. Cumque has petitiones et responciones et scripturas ab utrisque partibus uise atque perlecte fuissent, interrogatis ut leges edocent, et requisitis primum testibus, pleniter recog[nouerunt res]³¹ hec uiris debere esse archisteri Sancti Benedicti predicti iudicauerunt ut Ramio, abbas prenotatus, per idoneos testes comprobasset hoc quod [per composit]ionem³² uocis petentium obiebat et sic demum in iure prefate aecliesiae omnia prenotata confirmanda essent auctoritate iudiciaria. [Interea]³³ allati sunt idonei testes Gondemarus et Igila, leuite, et Helias,³⁴ presbiter, et Miro atque Adroarius et Eldemarus, laici, a parte uocis Sancti Benedicti [idonei test]ibus³⁵ testificati sunt hoc quod suprascriptum est ad annihilationem³⁶ uocis petentium, sicut inspicere potest in eisdem conditionibus. [Dato testimoni]o³⁷ aut dato a testibus per ordinem legum, iudices supranotati, omnibus uocibus et scripturis examinatis a parte petentium, excepto si infra hos sex non potuerint remoueri testes predicti a testimonio consignauerunt omnia suprascripta in iure Sancte Dei Aecliesie Sanctique Benedicti, quam hec omnia uotiuue et potencialiter ibi collata sunt. Cetera autem que postmodum exinde facta sunt uacua et exhinanita penitus reputanda sunt, si tamen testes [predicti]³⁸ digniter manserint in eorum testimonio. Dicta enim lex que continetur libro gotico V titulo I capitulo I ita: “Si famulorum meritis iuste [compell]imur³⁹ debite compensare lucra mercedis, quanto iam copiosius pro remediis animarum diuinis cultibus, et terrena debemus impendere, [et]⁴⁰ impensa legum soliditate seruare. Quapropter quecumque res sanctis Dei basilicis, aut per principum aut per quorumlibet fidelium donationes collate [reperi]untur,⁴¹ uotiuue ac potencialiter, pro certo censemus, ut in earum iure inreuocabili modo legum aeternitate firmentur”. Et altera lex que [gotico li]bro⁴² continetur dicit: “Res donate si in presenti tradite sunt, nullo modo repetantur a donatore”. Et inter alia dicit: “Certe siquisquis [ille]⁴³ rem donatam, siue per traditionem condite scripture, siue per consignationem uel traditionem rerum, in iure suo perceperit, et complacuerit ei, ut donator <rem ipsam>⁴⁴ per uoluntatem⁴⁵ eius, qui eam donatam perceperit, possideat. Iam si in postmodum fortasse contigerit, ut ipse qui rem donatam perceperat <uiuente donatore>⁴⁶ moriens, ab hac uita discedat, quidquid de re sibi donata iudicare elegerit,⁴⁷ licentiam habeat”. Veruntamen hanc uocem quam abbas predictus concessit Mirono et uxori [eius]⁴⁸ in prefatis rebus, idcirco a potestate Mironis abstulerit, et in potestate predicti monasterii firmauerit, quam malo ordine a iure hoc postmodum eius Miro [ex]taxit⁴⁹ et iniusto ordine uendidit. Et per hanc satisfactionem, uox tuis ex<s>tingui⁵⁰ debuit. Et ut hec scriptio roborem perpetuum obtineret sub excommunicationis uinculo ab episcopo hoc innodatum est. Ut si quod absit aliquis homo aut femina hec que suprascripta sunt a iure predictae aecliesie Sancti Benedicti iniuste abstulerit [et i]n⁵¹

quoquam hoc iniuste uiolare temptauerit, iram Dei incurrat, et a liminibus Sancte Dei Aeclesie extraneis permaneat quousque pro hoc satisfaciat.

[Actum]⁵² est hoc XVIII Kalendas⁵³ Iulii ⁵⁴ anno X regni regis supradicto.

S+ Onifredi.⁵⁵ S+ Gilaberti. S+ Arnalli. Nos qui hic pro se[ruan]dis⁵⁶ uocibus nostris sicut supradicit nomina nostra firmauimus.

Oliba, episcopus, quod iustum est confirmo (*signe*). Wadaldus, archileuita (*signe*).

Wilielmus, leuita (*signe*). S+ Mironis, qui hic omnes suas uoces firmauit.

S+ Raimundus. S+ Haianricus. S+ Bernardus, fratres. S+ Enguilbertus. Nos omnes hic uoces nostras firmauimus. S+ Compagni Siguini. [S+]⁵⁷ Gilaberti Eldemari. S+ Sindaredi Adalberti. [Marcus Poncii cognomento]⁵⁸ Bonifilii, clerici et iudicis, qui haec scripsit et edidit atque (*signe*). S+ Viuas, sacer et iudex. S+ Viuas, sacer (*signe*). Durandus, leuita (*signe*). Bernardus, sacer.

[Ermengaud]us, chomes⁵⁹ (*signe*).

[...]⁶⁰ (*signe*) die et anno quo supra (*signe*).

1. *Pergamí mutilat a les parts superior esquerra, esquerra i inferior esquerra.*

Vegeu documents semblants a: RIUS SERRA, José, *Cartulario de "Sant Cugat" del Vallès*, II, CSIC (Barcelona 1946). *Per exemple, la concòrdia, celebrada el 1045, entre l'abat Guitard [= Guitart] de Sant Cugat del Vallès i els germans Oliba, Ricard i Albert. El litigi era per unes vinyes de Gualba i del riu Tort, i va ser dirimit mitjançant una sentència judicial (pàgs. 241 i 242).*

2. *L'autor i el curador del diplomatari d'Oliba, per la senzilla raó de desconèixer el document original i prendre com a model el regest incomplet de l'escrivà del segle XVIII, que copiaren, cometen els mateixos errors que aquest, i confonen d'entrada la localització del bé causant del plet i la subsegüent sentència judicial: en lloc de situar-la a Castellnou de Bages, com correspon, la situen a Tona (comarca d'Osona), prenent únicament com a referència l'esment del titular de l'església parroquial (sant Andreu), comú a ambdues parròquies.*

3.

4.

5.

6.

7.

8. *Es tractaria d'Ermengol II, dit el Pelegrí, comte d'Urgell (1010-1035).*

9.

10. *Molt esborrat.*

11. *In XVIII Kalendas Iulii anno regis Roberto X és refet a partir del sentit del text.*

12. *Benedicti assisten és refet a partir del sentit del text.*

13. *Siguino et Miro Riuodagellensis et aliis illustribus és refet a partir del sentit del text.*

14. *et alio Seniofredo, leuita, et Ermen és refet a partir del sentit del text.*

15. *Ventaliolo a O. Correspon al Ventaiol (actual municipi del Pont de Vilomara i Rocafort, comarca de Bages). Amb la grafia Ventalgol, aquest lloc del comtat de Manresa és documentat el 988 [Catalunya carolíngia, vol. IV, tercera part, doc. 1531, pàgs. 1093 i 1094].*

16. *personis, tam la és refet a partir del sentit del text.*

17.

18. *Honifredus a O. A partir de l'Índex alfabètic de noms de Catalunya carolíngia, IV, observem que aquest nom personal masculí d'origen germànic, tant comú a l'època (fonamentalment els segles X i XI) i territoris (els comtats d'Osona i Manresa) que tractem, era escrit generalment Unifredus (sense h i amb u), amb algunes variants: Unefredus, Unfredus, Uniefredus, Unifred, Uniofreddus i Unofredus. També el podem trobar escrit amb o inicial: Onifredus (només una sola*

vegada). Però també trobem un segon grup en què s'empra la h, seguida d'o o u: Honofredus, Hunifredus (una vegada el fill gran de Sala de Conflent -doc. 1057-), Hunofredus i Hunufredus. La forma que documentem aquí, Honifredus, s'ha d'incloure, doncs, en aquest segon grup, però és l'únic exemple que tenim pel que fa a la grafia.

19. petierunt apud és refet a partir del sentit del text.
20. didit eis és refet a partir del sentit del text.
21. Ausona a **O**, per Ausonensi.
22. Minorisa a **O**, per Minorisensi.
23. in appendicione de ipso Bugo és refet a partir del sentit del text.
24. terminos parrochia Sancti Andraee. subratllat a **O**.
25. per scripturam és refet a partir del sentit del text.
26. dederunt ad pro és refet a partir del sentit del text.
27. pendenti és refet a partir del sentit del text.
28. sui cum Miro és refet a partir del sentit del text.
29. tum alaudem ut és refet a partir del sentit del text.
30. Unum és refet a partir del sentit del text.
31. nouerunt res és refet a partir del sentit del text.
32. per composit és refet a partir del sentit del text.
33. Interea és refet a partir del sentit del text.
34. Helias és refet a partir del sentit del text.
35. idonei test és refet a partir del sentit del text.
36. annihilationem a **O**. Annichilatio, -onis no existeix en llatí clàssic, que se servia d'un altre substantiu: exstinctio- onis f. (del verb exstinguo)
37. Dato testimoni és refet a partir del sentit del text.
38. predicti és refet a partir del sentit del text.
39. compell és refet a partir del sentit del text.
40. et és refet a partir del sentit del text.
41. reperi és refet a partir del sentit del text.
42. gotico li és refet a partir del sentit del text.
43. ille és refet a partir del sentit del text.
44. rem ipsam no surt al text, però és a la llei.
45. uoluntatem a **O**, per uolumptatem.
46. uiuente donatore no surt al text, però és a la llei.
47. elegerit a **O**, uoluerit a la llei.
48. eius és refet a partir del sentit del text.
49. ex és refet a partir del sentit del text.
50. s omesa a **O**.
51. et i és refet a partir del sentit del text.
52. Actum és refet a partir del sentit del text.
53. Kalendas a **O**, per Kalendarum.
54. Iulii a **O**, per Iuliarum.
55. Onifredi a **O**, per Unifredi (vegeu la nota 18).
56. se[ruan]dis és refet a partir del sentit del text.
57. S+ és refet a partir del sentit del text.
58. Marcus Poncii cognomento (es dedueix; només es llegeix cogn).
59. chomes a **O**, per comes.
60. Nom il·legible.

Venda. *Patridi/Batridi i la seva esposa Contel venen a Sinyer, dona, una quarterada de terra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al terme de Sant Fruitós, al Noguer, [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de tres sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1324.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 484, pàg. 550, ex **O**.

[k(arta) ?] de S[ancti] **fructuosi**²

1022.³ **1025 19-X**⁴

Venta inter laicos donde dicen Noguer.⁵

Arxiu de casa GUITART
TOMO ___ PLÉC _S.F. ___
LLIGALL ___ N.º. 72.

 6

n. 1324⁷

Omnipotentis Deus.⁸ In nomine Domini. Batridio⁹ et uxor sua¹⁰ Quantil,¹¹ uinditores¹² sumus tibi Senior,¹³ femina, emtores.¹⁴ Per anc¹⁵ scriptura uindicionis¹⁶ nostra uindimus¹⁷ tibi quarterada I de terra, qui nobis aduenit, a¹⁸ me Patridio¹⁹ per²⁰ mea comparacione, et a²¹ uxor per²² meum decimum.²³ Et est ec²⁴ omnia in comitatum²⁵ Minorisa,²⁶ in terminio²⁷ de Sancti Fructuosii²⁸ uel ad ipso²⁹ Noger.³⁰ Et affrontat: de orient³¹ in terra de Adroario;³² de meridie in uinea de Azalet,³³ uicecometissa,³⁴ de occiduo in terra de Uencemalo³⁵ uel in strada³⁶ qui pergit ubique; de cercii³⁷ in te[rra de] Adroario.³⁸ Quantum infra istas IIII afrontaciones³⁹ includunt sic uindimus⁴⁰ tibi ista omnia suprascripta, totum ab integrum, cum exio et regresio⁴¹ earum,⁴² in propter precium solidos III in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta in tuo tradimus domineo⁴³ a⁴⁴ potestatem⁴⁵ a⁴⁶ faciendum omnia que⁴⁷ uolueritis. Quod si nos uinditores⁴⁸ aut ullusque omo⁴⁹ qui contra ista carta uindicione⁵⁰ uenerit ad inrumpendum non oc⁵¹ ualeat uindicare set⁵² componat toto in duplo cum omnem⁵³ suam⁵⁴ inmelioracionem.⁵⁵ Et in antea ista carta uindicione⁵⁶ firma et stabilis permaneat⁵⁷ omnique tempore.

Facta ista carta uindicione⁵⁸ XIII Kalendas⁵⁹ Nouember⁶⁰ anno XXVIII regante⁶¹ Radberto⁶² rege.⁶³

S+gnum Batridio.⁶⁴ S+gnum Quantil,⁶⁵ qui ista uindicione⁶⁶ fecimus et firmuimus et firmare rogauimus. S+gnum Aduno.⁶⁷ S+gnum Ramiu.⁶⁸ S+gnum Reimon⁶⁹

Cherucius,⁷⁰ presbiter, scripsit die (SS) et anno quod supra +

18⁷¹

1. *Angle inferior esquerra (anvers), retallat, en forma de rectangle, i apedaçat pel darrera. Tres forats petits, que afecten parcialment algunes lletres, si bé es poden llegir.*

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760. Ratllat, amb llapis.*

4. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. A sota, escrit amb llapis.*
5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
6. *Segell estampat, c. 1923.*
7. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
8. *Omps -amb abreviatura damunt la p- ðs ói/Arbi (?) escrit damunt la invocació inicial, afegit contemporàniament a l'escrit del text.*
9. *Batridio a O. Nom personal masculí, probablement deformació de Patricius, nom documentat als comtats d'Osona i Manresa des del segle X (GINEBRA, Rafael - ORDEIG, Ramon, Índex alfabètic de noms, a Catalunya carolíngia, IV, tercera part, pàgs. 1491 i 1492). El fet d'escriure's amb b en lloc de p pot explicar-se per la pronunciació, potser influïda per la llengua àrab i el seu alfabet, on manca la lletra p, el so de la qual és de difícil pronunciació per als seus parlants.*
10. *sua a O, per mea.*
11. *Quantil a O. Nom personal femení, origen del cognom català actual Contel.*
12. *uinditores a O, per uenditores.*
13. *Senior*
14. *emtores a O, per emprix.*
15. *anc a O, per hanc.*
16. *uindicionis a O, per uenditionis.*
17. *uindimus a O, per uendimus.*
18. *a a O, per ad.*
19. *Patridio a O. Vegeu la nota 9.*
20. *per a O, per pro.*
21. *a a O, per ad.*
22. *per a O, per pro.*
23. *abreujat X a O.*
24. *ec a O, per hec.*
25. *comitatum a O, per comitatu.*
26. *Minorisa a O, per Minorisensi.*
27. *terminio a O, per termino.*
28. *de Sancti Fructuosii a O, per Sancti Fructuosi.*
29. *ipso a O, per ipsum.*
30. *Noger (en català) a O. Segons l'ortografia actual, Noguer.*
31. *de orient (en català) a O; de oriente (en llatí).*
32. *de Adroario a O, per Adroarii.*
33. *de Azalet a O, per Azaledi.*
34. *uicecometissa a O, per uicecomitissa.*
35. *de Uencemalo a O, per Uencemali.*
36. *strada en català) a O, per strata.*
37. *cercii a O, per circio.*
38. *[... de] Adroario a O, per Adroarii.*
39. *afrontaciones a O, per affrontationes.*
40. *uindimus a O, per uendimus.*
41. *regresio a O, per regressio.*
42. *earum a O, per suo.*
43. *domineo a O, per dominio.*
44. *a a O, per et.*
45. *potestatem a O, per potestate.*
46. *a a O, per ad.*
47. *que a O, per quod.*
48. *uinditores a O, per uenditores.*
49. *omo a O, per homo.*
50. *uindicione a O, per uenditionis.*

51. oc a **O**, *per hoc*.
52. set a **O**, *variant admesa, en llatí, de sed*.
53. omnem a **O**, *per omni*.
54. suam a **O**, *per sua*.
55. immelioracionem a **O**, *per immelioratione*.
56. uindicione a **O**, *per uenditionis*.
57. *tot seguit hauria d'haver-hi: modo uel*.
58. uindicione a **O**, *per uenditionis*.
59. Kalendas a **O**, *per Kalendarum*.
60. Nouember a **O**, *per Nouembrium*.
61. regante a **O**, *per regnante*.
62. Radberto a **O**.
63. rege a **O**, *per regi*.
64. Batridio a **O**, *per Batridii. Vegeu les notes 9 i 19*.
65. Quantil a **O**. *Vegeu la nota 11*.
66. uindicione a **O**, *per uenditione o carta uenditionis*.
67. Aduno a **O**, *per Adunii*.
68. Ramiu a **O**, *per Ramioni*.
69. Reimon a **O**, *per Raimundi*.
70. Cherucius a **O**. *Nom propi masculí d'origen probablement grec. En català li correspondria Queruç. Als comtats d'Osona i Manresa el trobem documentat una sola vegada, amb la grafia Cheruc, en la còpia del segle XII d'un document del 985 de la parròquia de Sant Pere de Marfà (terme de Marfà, actual municipi de Castellcir, subcomarca de Moianès, comarca de Vallès Oriental). [document núm. 374 del Diplomatari de Sant Benet de Bages / GINEBRA, Rafael - ORDEIG, Ramon, Índex alfabètic de noms, a Catalunya carolíngia, IV, tercera part, pàg. 1400].*
71. *Mitjans del segle XIX. A l'angle inferior dret de l'anvers. Escrit amb tinta.*

867

1025, desembre, 31.

Venda. *Altemir ven a Teuderic i la seva esposa Formosa un alou: terres i vinyes, casals i colomar, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, [Montpeità - muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] que té, en part, per complantació, i en part per la seva muller Elegarda, i per altres drets, pel preu d'un mancús d'or.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 81.

a. *Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari), II, núm. 485, pàg. 551, ex O.*

Venda inter lai[cos]²

1025³

B.

Nº 13⁴

1025.⁵

Venta de tierras en Montpeytà.⁶

71 M⁷

B.B. n° 81⁸

In nomine Domini. Ego Altemiro⁹ uinditore¹⁰ sumus¹¹ uobis Teudericus¹² et uxori sue¹³ Fremusia.¹⁴ Per hanc scriptura uindiccionis¹⁵ mee¹⁶ uindo¹⁷ uobis terras et uineas, cultas uel ermas, cum casalibus, cum parietis, cum solos et columbario, cum exeis,¹⁸ meum proprio, qui michi¹⁹ aduenit aliquit²⁰ per²¹ complantacione aliquit²² per²³ mea muliere nomine Ellegarda siue per omnesque uoces. Et sunt ipsas terras et uineas, cultas uel ermas, cum casalibus, in comitatum²⁴ Minorisa,²⁵ in Montepetano. Et affrontat ipsa hec omnia: de parte orientis²⁶ in uineas de Sendre²⁷ in ipsos banchalos;²⁸ de meridie in uineas de Freder²⁹ uel in ipsa fonte; de occiduo in uineas de Sancta Marie Ripullensis;³⁰ de cercii³¹ in istrada³² publica. Quantum in istas affrontaciones includunt sic uindo³³ uobis ipsas terras et uineas, cum casalibus, cum columbario, quantum ibi abeo,³⁴ totum ab integrum, cum exeis³⁵ uel regreseis³⁶ suis, in propter precium manchoso³⁷ I de auro. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia de meo iuro in uestra potestate trado ad uestrum plenisimum³⁸ proprium ad omnia facere que³⁹ uos uolueritis. Quod tibi uinditore⁴⁰ aut uullusque⁴¹ homo qui contra hanc ista carta uindiccionem⁴² uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindiccare⁴³ set⁴⁴ compono uobis ipsas terras et uineas cultas uel ermas, cum casalibus, cum columbario, in duplo, cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindiccionem⁴⁵ firma permaneat⁴⁶ omnique tempore.

Facta ista carta uindiccionem⁴⁷ II Kalendas⁴⁸ Ienuarii⁴⁹ anno XXX^{mo} regnante Raudebertus⁵⁰ rege.⁵¹

Signu+m Altemirro,⁵² qui hista⁵³ carta uindiccionem⁵⁴ fecit et manu sua propria firmavit et testes firmare rogauit. Signu+m Bernardo.⁵⁵ Signu+m Uuilielmus.⁵⁶ Signu+m Lancefre.⁵⁷

(*signe*) Uuifredus,⁵⁸ subdiachonus, qui hista⁵⁹ carta uindiccionem⁶⁰ scripsit die et anno quod supra.

5⁶¹

1. *Caplletra inicial I decorada. Quatre petits forats; si bé cap afecta la comprensió del text.*

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9. Altemiro a **O**, per Altemir o Altemirus.

10. uinditore a **O**, per uenditor.

11. sumus a **O**, per sum.

12. Teudericus a **O**, per Teuderico.

13. sue a **O**, per sua.

14. Fremusia a **O**, per Ferosia (o Formosa).

15. uindiccionis a **O**, per uenditionis.

16. mee a **O**, per mea.

17. uindo a **O**, per uendo.

18. exeis a **O**, per exiis.

19. michi a **O**, per mihi.

20. aliquit a **O**, per aliquid.

21. per a **O**, per pro.

22. aliquit a **O**, per aliquid.

23. per a **O**, per pro.

24. comitatum a **O**, per comitatu.

25. Minorisa a **O**, per Minorisensi.

26. orientis a **O**, per oriente.
27. de Sendre a **O**, per Sendredi.
28. banchalos a **O**.
29. de Freder a **O**, per Fredarii.
30. de Sancta Marie Ripullensis a **O**, per Sante Marie Riupollensi.
31. cercii a **O**, per circio.
32. istrada a **O**, per strada.
33. uindo a **O**, per uendo.
34. abeo a **O**, per habeo.
35. exeis a **O**, per exiis.
36. regreseis a **O**, per regressis.
37. manchoso a **O**, per mancuso.
38. que a **O**, per quod.
39. uinditore a **O**, per uenditore.
40. uullusque a **O**, per ullusque.
41. uindiccione a **O**, per uenditionis.
42. uindiccare a **O**, per uendicare.
43. set a **O**, per sed.
44. compono a **O**, per componat.
45. uindiccione a **O**, per uenditione.
46. *Tot seguit hi hauria d'haver: modo uel.*
47. uindiccione a **O**, per uenditionis.
48. Kalendas a **O**, per Kalendarum.
49. Ienuarii a **O**, per Ianuarium.
50. Raudebertus a **O**, per Rodberti.
51. rege a **O**, per regi.
52. Altemirro a **O**, per Altemiri.
53. hista a **O**, per ista.
54. uindiccione a **O**, per uenditionis.
55. Bernardo a **O**, per Bernardi.
56. Uuilielmus a **O**, per Uuilelmi.
57. Lancefre a **O**, per Lancefredi.
58. Uuifredus amb majúscules a **O**.
59. hista a **O**, per ista.
60. uindiccione a **O**, per uenditionis.
61. *Mitjans del segle XIX. A l'angle inferior dret de l'anvers. Escrit amb tinta.*

868

1026, gener, 25.

Venda. *Bernat i la seva esposa Ermetruit [= Mentruit, Mentrud] venen a Llop i la seva esposa Quíxol un alou: dues mujades de terra bona i conreada, al comtat de Manresa, al Pla de Bages, prop de la torre d'Ervic, difunt, [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] que Ermetruit [= Mentruit, Mentrud] té del seu pare i per altres drets, amb la condició que l'altre alou que els resta no el venguin ni commutin sinó als compradors d'aquests dos. El preu d'aquesta venda és de dos mancusos d'or bo.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1329.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 487, pàg. 554, ex **O**.

En lo Camp de Bages, prop S frutuos²**=Venda**³**N 327**⁴**k[arta] de b[aias]**⁵**1025.**⁶**Venta inter laicos cerca la torre de Erbigo.**⁷**n. 1329**⁸

In nomine Domini. Ego Bernardus, et uxori sue⁹ Ermetruite, uinditores¹⁰ sumus uobis Lupus, et uxori sue¹¹ Chixolo, emptores. Per hanc scriptura uindiccionis¹² nostre uindimus¹³ uobis modiatas II de terras bonas et obtimas,¹⁴ cultas, nostras proprias. Qui michi¹⁵ aduenit, ad me Ermetruite, de ienitori¹⁶ meo siue per omnesque uoces. Et est¹⁷ ipsas modiatas II de terras superscriptas¹⁸ in comitatum¹⁹ Minorisa,²⁰ in locum que²¹ uocant in Campo Bagas,²² prope ipsa turre qui fuit de Eruigo, qui est condam.²³ Et adfrontant²⁴ ipsas modiatas II de terras bonas et obtimas:²⁵ de orientis²⁶ in ipso torrente prop ipsa uia ad ipsa Caulada;²⁷ de meridie in mansione qui relinquit Fruga ad filios suos, et sic peruadit usque in alode Sancti Petri sedis Uicho, ad ipsos Bastones;²⁸ de hocciduo²⁹ in rio de Sancti Fructuosi siue in terra de Guifredus Rechered;³⁰ de cercii³¹ in terra de Folcho Guisado. Quantum infra istas afrontaciones³² includunt, sic uindimus³³ nos uobis ipsas modiatas II de terras bonas et obtimas,³⁴ totum ab integrum. In tale uidelicet³⁵ racione ut alium alodem qui remanet nos non abeamus³⁶ licencia nec uindire³⁷ nec comutare³⁸ nisi ad uos emptores si emere uoluimus, ad extimacionem³⁹ de bonisque⁴⁰ omnes.⁴¹ Et in propter precium manchosos II de auro bono et obtimo.⁴² Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia de nostro iuramus⁴³ in uestra potestate tradimus ad uestrum plenissimum⁴⁴ proprium ad omnia facere quod uolueritis. Quod si nos uinditores⁴⁵ aut ullusque omo⁴⁶ qui contra hanc ista carta uindiccionem⁴⁷ uenerimus pro ad inrumpendum non hoc ualeamus uindicare set⁴⁸ componamus ipsa hec omnia in duplo cum omnem suam inmelioracionem.⁴⁹ Et in antea ista carta uindiccionem⁵⁰ firma permaneat modo uel omnique tempore.

Facta esta⁵¹ carta uindiccionem⁵² VIII Kalendas⁵³ Februarii⁵⁴ anno XXX^{mo} regnante Radebertus⁵⁵ rege.⁵⁶

Signu+m Bernardus.⁵⁷ Signu+m Ermetruite, qui ista carta uindiccionem⁵⁸ fecimus et firmuimus et firmare rogauimus. Signu+m Adrouer⁵⁹ Dodo. Signu+m ergo⁶⁰ Remundus Galindus.⁶¹ Signu+m Suniarius Rechosindus.⁶²

(SS) RECHOSINDVS,⁶³ subdiachonus, qui ista carta uindiccionem⁶⁴ scripsit et die et anno quod supra.

20⁶⁵

1. *Al marge esquerre, tres forats petits, i una taca llarga, de dalt a baix, deguda al tractament amb àcid gàl·lic que s'aplicà al pergami a finals del segle XVIII o inicis del segle XIX. Taca d'humitat, llarga també, al marge dret; només aquesta afecta lleument alguna lletra. Tot l'esmentat, al recte.*

2. frutuos a O.

3.

4.

5.

6. *Damunt del 5, un 6 escrit amb llapis.*

7. Erbigio a **O**.
8. *Escrit amb llapis.*
9. sue a **O**, per mea.
10. uinditores a **O**, per uenditores.
11. sue a **O**, per tua.
12. uindiccionis a **O**, per uenditionis
13. uindimus a **O**, per uendimus.
14. obtimas a **O**, per optimas.
15. michi a **O**, per mihi.
16. ienitori a **O**, per genitori.
17. est a **O**, per sunt.
18. superscriptas a **O**, per superscriptas.
19. comitatum a **O**, per comitatu.
20. Minorisa a **O**, per Minorisensi.
21. que a **O**, per quod.
22. Bagas a **O**, en català; en llatí Baias.
23. ipsa turre qui fuit de Eruigo, qui est condem a **O**. *Aquesta torre, documentada també uns anys més tard, el 24 de juny de 1061, estaria situada als Bastons, (vegeu el document núm. 1098) al nord de l'actual cementiri de Sant Fruitós de Bages, entre l'antic camí ral de Sant Fruitós a Sallent, d'una banda, i el riu de Sant Fruitós o Ridor, de l'altra (BENET I CLARÀ, Albert, Història de Manresa. Dels orígens al segle XI, IV, pàgs. 1229 i 1230).*
24. adfrontant a **O**, per affrontant.
25. obtimas a **O**, per optimas.
26. orientis a **O**, per oriente.
27. ipsa Cauallada a **O**. *Correspon a un topònim, en català (antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages), que posteriorment trobem pluralitzat, Cavallades, en sengles documents dels anys 1176 i 1225 (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 668). [SALVADÓ I MONTORIOL, Joan, Història medieval d'un territori: Sant Fruitós de Bages (segles X-XI), Biblioteca Abat Oliba, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 253 (Barcelona 2003), pàgs. 181, 627 i 630] Si Caponades, topònim de la parròquia de Sant Fruitós de Bages documentat els anys 1313 i 1394, (op. cit., pàg. 634) deu fer referència als pollastres capons, Cavallades, de la parròquia veïna de Sant Genís, deu tenir relació sens dubte amb els cavalls.*
28. in alode Sancti Petri sedis Uicho, ad ipsos Bastones a **O**. *L'alou de Sant Pere de Vic, documentat també el 28 d'abril de 1012 i 13 de juny de 1016 (vegeu els documents núm. 675 i 729 del Diplomatari), era situat a tramuntana del lloc del Pujol (antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages) [BENET I CLARÀ, Albert, Història de Manresa. Dels orígens al segle XI, IV, pàgs. 1229 i 1230]. L'alou de Sant Pere, que en aquest document sembla que sigui al mateix lloc de Bastons, en un altre document uns anys posterior, de 24 de juny de 1061, el situa a llevant.*
29. hocciduo a **O**, per occiduo.
30. Rechered a **O**; en català (actualment Recared).
31. cercii a **O**, per circii.
32. afrontaciones a **O**, per affrontaciones.
33. uindimus a **O**, per uendimus.
34. obtimas a **O**, per optimas.
35. uidelice a **O**, per uidelicet.
36. abeamus a **O**, per habeamus.
37. uindre a **O**, per uendere.
38. comutare a **O**, per commutare.
39. ad extimacionem a **O**, per ad estimacionem.
40. bonisque a **O**, per bonis; que *superflu*.

41. omines a **O**, *per* homines.
42. obtimo a **O**, *per* optimo.
43. iuramus a **O**, *per* iuro.
44. plenisimum a **O**, *per* plenissimum.
45. uinditores a **O**, *per* uenditores.
46. omo a **O**, *per* homo.
47. uindiccione a **O**, *per* uenditione.
48. set a **O**, *variant admesa, en llatí de sed.*
49. immelioracionem a **O**, *per* immeliorationem.
50. uindiccione a **O**, *per* uenditione.
51. esta a **O**, *per* ista.
52. uindiccione a **O**, *per* uenditione.
53. Kalendas a **O**, *per* Kalendarum.
54. Februarii a **O**, *per* Februarium.
55. Radebertus a **O**, *per* Robertus.
56. rege a **O**, *per* regi.
57. Bernardus a **O**, *per* Bernardi.
58. uindiccione a **O**, *per* uenditione.
59. Adrouer a **O**, *en català, i, per tant, sense declinar; en llatí ha de ser Adrouarii.*
60. ergo -abreujat g- a **O**.
61. Remundus Galindus a **O**. *En llatí ha de ser Raimundi Galindi. Remundus és el nom Remun (Ramon en català actual) llatinitzat.*
62. Suniarius Rechosindus a **O**, *per* Suniarii Rechosindi.
63. (SS) RECHOSINDVS *en lletres majúscules a O*.
64. uindiccione a **O**, *per* uenditione.
- 65.

869

1026, gener, 29.

Donació per judici obligat. *Baró [= Bar] i Mir, tutors de Senfred, [= Sinfreu] difunt, donen a Gaudant (?) una torre amb cases amb cortil i la tercera part de terres i vinyes amb els arbres, i garrigues, que tenen per judici obligat, ordenat per un jutge, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la vall de Nèspola,] a Ullastrell. [Oristrell, actual municipi del Pont de Vilomara i Rocafort, comarca de Bages]¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1325.

Rocafort. Vllastrell¹

[**1**]027.¹[ratllat, amb llapis] **1026 29-I¹** [escrit amb llapis]

BAGES¹ [estampat]

N¹ [estampat]

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹ [segell estampat]

Arxiu de casa GUITART

TOMO__ PLÉC R. 25 [R., afegida posteriorment, no impresa, sinó escrita en tinta negra, amb traç més gruixut]

LLIGALL __001_ N°. 723

n. 1325¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Barrone, et Mirrone, tutores de condam Seniofre, defunc[ti], donatores sumus tibi, Gau[dant ?]. Per hanc scriptura donacionis nostre donamus tibi torre I cum chasa I cum cortilio cum suo exio cum ipsa tercia I parte de terras et uineas cum arboribus cum garricis quod tenemus per iudicium oblicatum [sic] ordinantem iudice asserie condicionem. Et est hec omnia in comitatum Minorisa, in locum que dicunt Ullastrello. Et affrontat ipsa hec omnia: de orientis in pugo comitale; de meridie in ipso Chorregadore [o Charregadore] de monte Uirgilio; de occiduo in riuo Telarius; de cercii in ipsa Figera. Quantum in istas affrontaciones includunt, sic donamus tibi ipsa hec omnia suprascripta quod tenemus per uocem condam Seniofre, defuncti, cum exeis et regreseis earum, ubi in Dei nomine abeas potetatem ad facere que tu uolueris ad tuum proprio. Et est manifestum. Quem uero predicta hc omnia de nostro iuramus in tua potestate tradimus superius scripta sicut terminatum est, ad tuum proprio. [sic] Quod si nos donatores uel manimesores aut uullusque homo qui contra hanc ista carta donacione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindiccare set componamus nos tibi ipsa hec omnia in duplo et qui oc [sic] dirumpere uoluerit, uel frangere, cum Iuda Schariozis qui Dominum tradidit, abeant participacionem in claustris infernum inferiori. Et in antea ista carta donacione firma permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista carta donacione IIII Kalendas Frebuarii anno XXX regnante Raudebertus rege.

Signu+m Barrone. Signu+m Mirrone, nos qui hista carta donacione fecimus et manus nostras proprias firmauimus et testes firmare rogauimus. Signu+m Teuderichus. Signu+m Guisadus. Signu+m Seniofredus

(*signe*) Uuitardus, iudex (SSS)

(SS) UUIEFREDUS, subdiachonus, qui hista carta donacione scripsit die et anno quod supra¹

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES [segell estampat, amb l'escut de l'entitat]

1. *És ratat a la part superior, i afecta la primera línia, on hi diu: defunc[ti]. El pergami ha estat retallat: encara es veu, al marge dret (anvers) la línia de llapis que es traçà; però a més, al revers, es retallà la primera xifra (1) de l'any 1027 ([1]027.). Tot el text és cobert d'una pàtina de color cafè amb llet.*

Oristrell (antigament Ullastrell) és un mas de l'antiga vall de Nèspola, un dels territoris que integraven els comtats d'Osona i Manresa (vegeu el document núm. 541 (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 8).

Un altre exemple del perquè no s'ha de fer cas de les separacions a l'hora de transcriure el veiem a: cum Iudas chariozis, amb un espai que no podem acceptar, quan, per altra banda, en tots els altres documents que hem examinat es veu escrit, o alguna petita variant, com cum Iuda Scarioth, que trobem en una donació testamentària, la del document núm. 842 -1023, març, 1- (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1315).

Venda. *Guadall, archilevita, i la seva esposa Sicarda, [= Sicart] venen a Guifred [= Gifreu] i la seva esposa Sicarda [= Sicart] un alou al comtat de Manresa, al [terme/territori del] castell de Calders, a Almuçar, [Mussarra, actual municipi de Monistrol de Calders, comarca de Bages] pel preu de cent sous.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1326.

Caldas = almuzar¹

C.S. N.º. 72¹

Calders.¹

1027.¹ [ratllat, amb llapis] **1026 19-III**¹ [a sota, escrit amb llapis]

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC Cal.

LLIGALL _1_ N.º. 15

¹

n. 1326¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Wadaldo, archileuita, et uxor mea Siccards, uinditores sumus tibi Guifredus, et uxori tuę Siccards, emptores. Per hac [sic] scriptura uinditionis nostrę uindimus uobis terra nostra propria cum casis casalitiis et solos et cum bosco et cum ipsa fonte et garris garricis, cultis et incultis, siue plantationibus de pomiferis uel uitis. Qui mihi aduenit de genitores meos, uel de comparatione quod mater mea emit de Maior, uel per quacumque uoce. Et est ipsa terra in comitato Minorisa, in castrum Callario, [sic] in locum quę uocant Almuzar. [sic] De oriente in strada; de meridie similiter in strada que pergit ad Sanctum Petrum uel in quacumque loco; de occiduo [sembla que primer hagi volgut escriure *occidue*] in ipso alaude de Adrouer uel de suos eredes; de circi in rocca uel in ipsa strada que pergit ad ipsa Sala. Quantum infra istas affrontationes aut cum affrontationes conminatas quem mater mea emit de Maior includunt, sic uindimus uobis ipsa terra cum ipso bosco uel cum ipsa fonte cum casis casalibus, garris garricis, pomiferis uel uitis, mobiles et immobiles quem mater mea iamdicta emit de Maior, ab integre, cum exio et regressio suo, in pretivm [primer va escriure *pretio*] solidos C, quod uos, emptores, nobis dedistis et nos uinditores manibus nostris recepimus. Est manifestum. Quem uero predicta terra quę nos uobis uindimus, de nostro iuro in uestro tradimus dominio et potestate ad omnia que uolueritis facere. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra hanc uinditione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uendicare [sic] sed componat aut componamus uobis ipsa terra iamdicta omnia in omnibus in duplo cum omnem suam inmeliorationem. Et in antea ista uinditio firma permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta [es deixa *ista*] uinditione XIII Kalendas Aprelii [*apri*] anno XXX regnante Roberto rege francorum.

Waldus, archileuita, [la darrera *a*, volada] (SS) qui ista karta feci et firmaui et testes firmarique rogau. S+ Sicards.

S+ Odo. S+ Adalbert. S+ Ermengaudus.

ANDREAS, SACERDOS, qui ista karta scripsit et sub (*signe*) die et anno quod supra.

1. in comitatu Minorisa, in castrum Callario [sic] *ho traduim*: al comtat de Manresa, al castell de Calders (*i no* al comtat de Manresa, al castell Calders, *com farien a* “Catalunya carolíngia”).
La signatura de Wadaldus, archileuita, [la darrera a, volada] SS., és autògrafa, i es veu ben bé com la hi posà després que l’escrivà hagués redactat el document.

El nom i el càrrec de l’escrivà que hi ha a l’escatocol en lletra capital decorada, i amb caixa gran (la D d’ANDREAS és la lletra més gran, d’1 cm. d’alçada, i la O de SACERDOS, la més petita, de 7 mm.).

Document interessant de reproduir, sobretot per l’escatocol; també per veure els dos forats a la part inferior, fets amb màquina de foradar moderna el segle XX per un arxiver desaprensiu.

Forat petit al marge esquerra (anvers), per a passar-hi un cordill.

Tros de cinta adhesiva (“celo”) damunt Domini. Ego W a la invocació inicial i a l’inici del nom del venedor: In nomine Domini. Ego Wadaldo, archileuita, i tres fragments d’etiqueta de paper enganxades a la part reversal superior del pergami.

871

1026, abril, 1 o 5.¹

Venda. *Trasuer ven a Quinila [= Canela] i la seva esposa Ermetruit una peça de terra, conreada i erma, amb el pujol, que té per aprisió, al comtat de Manresa, al [terme/territori del] castell de la Manresana, a la Coma armada, [la Manresana, actual municipi dels Prats de Rei, Alta Segarra, comarca d’Anoia] pel preu de deu sous, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 173.

M. N° 213¹

Manresa.¹ [sic]

1016¹ [gairebé esborrat]

1017.¹

24-IV-1026¹ [sic; escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Trasiero, uinditores [sic] sumus uobis, Quinila, et uxori sua Ermetructe, emtoribus. Per hac [sic] scriptura uindicionis me sic uindimus uobis pecia de [t]erram [sic], culta uel erma, qui mihi aduenit per apresione. Et est ipsa terra in committatum [sic] Minorisa, in kastrum Manresana, in ipsa Qoma armada. Et adfrontat ipsa terra: de orientis in terra de Qualafret; et adfrontat de meridie et de ociduo [sic] in uinea de nos comparatores; de circi in strada plubika [sic]. Quantum infra istas IIII adfrontaciones includunt sic uindimus uobis pecia I de terra cum ipso pugolo, ab onni [sic] intregrietatatem [sic], cum exio uel regresio suo, in propter p[r]ec[i]u [sic] sollidos [sollid, amb signe d’abrev. horitzontal] X in rem ualentem. Et est manifestum. Quod si nos uinditores ad ullusque omo [sic] qui contra hac ista karta uindicione uenerit pro inrumpendu [sic] non hoc ualeat uindikare set [sic] componeat [sic] ipsa terra in duplo cum omnem suam inmelioracione [sic]. Et in antea [es deixa *ista carta*] uindicione firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta [es deixa *ista*] karta uindicione nonas Kalendas [sic] apreli anno XXX regnante Radabertus rex [sic].

Sig+num Trasiero, qui ista karta uindicione fecit et testes firmare rogauit. Sig+num Bonefilio. Sig+num Argimiro. Sig+num Martino.

Cesero, sacer, qui ista karta rogitus scripsit et (*signe*) die anno quod supra.

fol. 25.¹

1. Tinta força esvaïda, especialment al marge esquerre, que priva de veure bé el preu i fins i tot el nom de l'escrivà, per exemple.

872

1026, abril, 28.

Establiment a cens (la tasca i aimina de mel). *Ràmio, abat, i la congregació de Sant Benet, [de Bages] donen a Bonfill [= Bofill] i als seus fills un alou al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a l'Angle, sota Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] a prestació de la tasca anual de la terra i del servei i èmina [= aimina] de mel de la casa per Pasqua.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1327.

a. Còpia fragmentària, en català: SOLÀ I MORETA, Fortià: *El monestir de Sant Benet de Bages*, pàg. 166.

b. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 489, pàg. 556, ex **O**.

Montpetan¹ [escrit el s. XI ?]

prop Coma petrosa = es de la parrochia¹ [escrit en època moderna (s. XVII o XVIII ?)]

n 388.¹

S.F.¹

1026.¹ **28-IV**¹ [28-IV, al costat, amb llapis]

Ramio Abad y su Convento establezen à Bonfilio unas Casas y tierras sitas en el Condado de Manresa donde dizen Angulo baxo Monpeyta â tasca de todos hatos.¹

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC 38

LLIGALL __02__ N°. 014

1

n. 1327¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Ramio, indignus abba, cum congregatione Sancti Benedicti, donatores sumus uobis, Bonefilio, uel ad filiis tuis. Donamus namque uobis kasas cum solos et superpositos et ipsa [anteriorment havia escrit *o*, sota la *i*] curte et ipsas pecias de terras qui ibidem sunt. Et sunt ipsas casas et ipsa omnia in comitatu Minorisa, infra ipsos terminos, ad ipso Angulo subtus Montepetano. Et afrontant ipsas casas cum ipsas terras: de horientem [a continuació: *de8* (8 obert per l'angle inferior esquerre)] in ipsa Petrosa uel in alaude de Sendredus; demeridie in casas de Adalampir; de occiduo in uia; de circi in ipsa coma de ipsa Petrosa. Quantum infra istas afrontaciones includunt, sic donamus uobis ipsas casas cum ipsas pecias de terras qui ibidem sunt, cum exio uel regressio earum. In tale uidelicet ratione quod teneatis uobis uel posteritas uestra et de ipso alaude donetis ipsa tascha, et per ipsas casas seruicio ad festiuitate

Pascha Domini [a continuació: *in O*, mig esborrat] emina de mel. Et in antea ista donatio firma permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore. Et ego Ramio, abba, cum ceteris monachis propter hoc donamus uobis ipsa omnia ut teneatis et possideatis et bene dirigatis et construatis ipsa omnia in seruiicio Sancti Benedicti. Quod si nos donatores aut ullusque homo qui contra hanc ista carta donatione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componamus atque componat uobis cum omnem suam inmeliorationem. Et in antea ista carta donatio firma permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista carta donatione IIII Kalendas Mai anno XXX regnante Ratberto rege.

[Sig+num RaMIO, abba, qui ista carta donatione fecit et firmabit et firmare rogauit. Ermengaudus, presbiter uel monachus. TeuDalecus, presbiter et monachus. ARGERICUS, MONACHUS. ElleSINdus, monachus. Uiuas, sacer. (SS) Ellemarus, monachus. UUifredus, monachus.

Danagildus, presbiter et monachus, qui ista carta scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.]

audid¹ [sic]

8¹

1. *A partir de rege no es llegeix res, és a dir que no podem conèixer els noms dels signants. La reconstrucció és copiada del document núm. 859 -1025, gener, 13- (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1322), on, després de l'abat, signen sis monjos -set, comptant-hi l'escrivà- (dos dels quals són també sacerdots -tres, comptant-hi l'escrivà-) i un sacerdot, que hi posa el SS]; ara bé, sí que s'intueix el nom de l'escrivà, Danagildus.*

Al costat dret de nomine, a la invocació inicial In nomine Domini, posteriorment, s'hi afegí una creueta, feta en una tinta de coloració negra. Sècs verticals, més visibles al revers, del procés d'elaboració del pergami. Tacats de color cafè a la part central de la primera línia i, sobretot, tota la part de les signatures, irrecuperable. Un forat al marge esquerre, (anvers) per a passar-hi un cordill, i un altre de més petit més avall dessota l'anterior.

Vegeu el document núm. 845 -1023, juliol, 15- (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1317), en el qual Ràmio, abat, i la congregació de Sant Benet, [de Bages] donen vitaliciament a Sanç un alou que la dita església té per munificència d'un fidel a Marfà, [terme de Marfà, actual municipi de Castelleir, subcomarca de Moianès, comarca de Vallès Oriental] que tenia Ermetruit, dona nobilíssima, que fou esposa de Ratfred, difunt. I, sobretot, el document núm. 859 -1025, gener, 13- (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1322), en el qual Ràmio, abat, i la congregació de Sant Benet, [de Bages] donen a Esteve i la seva esposa Oruça unes cases, cort, hort, una peça de terra i una mujada de vinya que tenia Pere, clergue, al comtat de Manresa, a la Coma, [Pla de Bages] a prestació de la tasca anual de la terra i del quart de la vinya.

873

1026, juny, 11.

Venda. *Fruia, dona, i els seus fills: Ajo, [= Age, Aig] Mir i Guifred [= Gifreu] venen a Sendred [= Sindreu] i la seva esposa Gerberga [= Giberga] llurs heretats, una peça de trilla, que tenen per complantació i per llur plantació, i per altres drets, al comtat de Manresa, al terme de Navarcles, sota Santa Maria, [de Navarcles] prop del riu de Calders, [actual municipi de Navarcles, comarca de Bages] pel preu d'una mancusada, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1328.

Uind[icion] en [Nauar]cl[es]¹

k[arta] de Nauarculas¹

1025.¹[ratllat, amb llapis] **Navarcles.**¹[el subratllat és de quan es va escriure el breu regest en castellà que hi ha a sota]

1026 11-VII¹ [1026 11-VII, escrit amb llapis]

Venda entre particulars de una Viña en Navarcles.¹

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC 12

LLIGALL ____ N.º 364

1

n. 1328¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Frugio, femina, et filiis meis, id sunt: Eigo, et Mirone, et Guifredus. Nos simul in unum uinditores sumus uobis, Sendedus, et uxori tue Gerberga, emptor. [*empr*, amb signe d'abrev. damunt i entre la *m* i la *p*] Per hanc scriptura uinditionis nostre uinimus uobis pecia I de trilla nostra propria, qui nobis aduenit per nostra complantatione uel per nostra edificatione, siue per quascumque uoces. Et est ipsa uinea in comitatu Manresa, in terminio de Nauarculas, de subtus Sancta Maria, prope rio de Callarios. Affrontat ipsa uinea: de oriente in torrente qui inde discurrit; de meridie in ipsa trilla de Mirone; de occiduo in uinea de Sancti Benedicti cenobii; de circii in rio de Callarios. Quantum infra istas affrontationes includunt sic uindimus uobis ipsa trilla ipsas nostras ereditates, totum ab integrum, cum exiis uel regressiis earum, in propter precium mancusada I in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta uinea que uobis uindimus, de nostre iure in uestro tradimus dominio et potestatem ad uestrum proprium. Quod si nos, uinditores, aut ullusque homo qui contra hanc ista uinditione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat uobis ipsa uinea in duplo cum omnem suam inmeliorationem. Et in antea ista uinditio firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista uinditione III Idus Iunii anno XXX regnante Radbertus rege.

Sig+num Frugio. Sig+num Eigo. Sig+num Mirone. Sig+num Guifredus, qui ista uinditione fecimus et firmamus et firmare rogauimus. Sig+num Isarnus. Sig+num Guillelmus. Sig+num Olibane.

(*crismó*) Giskafredus, sacer, scripsit et SS. sub die uel anno quod supra.

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹ [segell estampat, amb l'escut de l'entitat]

1. *Un forat petit a l'esquerra, (anvers) per a passar-hi un cordill.*

A part del forat, una taca d'humitat al seu entorn i del segell estampat al recte, el pergami es conserva bon estat de conservació, de manera que és bo per a reproduir, tant per la lletra, clara i rodona, com per la part on hi consta el nom de l'escrivà, precedit del crismó.

Venda. *Senfred [= Sinfreu] i la seva esposa Maria, i Guisad i la seva esposa Bonadona* [Senfred i Bonadona són germans] *venen a Elvira i Sunyer dues peces de terra al comtat de Manresa*, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] *a Montpeità*, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] *pel preu de tres sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 176.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 492, pàg. 559, ex **O**.

Montpetan¹

B N° 381¹

1020.¹

Venta de tierras en Montpeyta â favor de Adalberto y Suniario.¹ [sic]

Venda inter Laicos en S. frutuos [sic], **en Montpeita**=¹

Venta de tierras de Montpeytà inter Laicos Año 25. de Roberto Rey, y de Christo¹ [*Xp^{to}*.]

13-X-1026¹ [el 6 escrit damunt un 7 anterior]

In nomine Domini. Ego Seniofredus, et uxor mea Maria, et Wisad, et uxor mea Bonadonna, uinditores sumus tibi Adaluiro [*Adal*, al final de la línia, i *uiro* -potser *uira*- afegit al marge de la següent; no *Adalberto*, com suposa l'autor d'un dels registos del revers] Suniario, emtores. Per hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus tibi pecias II de terra nostra propria qui mihi aduenit a me Seniofred et Bonadonna de genitori meo uel de genitrice mea, et a me Wisad de mulier mea. Et est ipsa pecia de terra in comitatum Minorisa, in Montepetano. Et afrontad ipsa pecia de terra: de oriente in ipsas uineas de Sancti Benedicti uel in strada; de meridie in terra de Sancti Fructuosi; de occiduo in terra de Seniofred, patri meo; de circi in strada publica. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindimus tibi ipsa pecia de terra, totum ab integum, cum exio uel regressio suo, in propter precium solidos III in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa terra de nostro iuramus in uestro tradimus dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris, sine blandimentum de nullumque ominem [sic]. Quod si nos uinditores aut ullusque omo [sic] qui contra hanc ista carta uindicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set [sic] componat ipsa terra in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindicio firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta ista carta uindicio III Idus October anno XXXI regnante Roberto rege.

Sig+num Seniofred. Sig+num Maria. Sig+num Wisad. Sig+num Bonadonna, qui ista carta uindicione fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Miro

Ermengaudius, presbiter et monachus, scripsit.

1. *Pergamí afectat, en tres quartes parts aproximadament (menys la superior esquerra -recte-), per la humitat. A més, és esquinçat a l'angle inferior esquerra (anvers), on la E d'Ermengaudus (el nom de l'escrivà) ha estat migpartida. Al final de l'escatocol hi falta (signe) die et anno quo supra.*

875

1026, desembre, 12.

Venda. *Maier i la seva esposa Sesnanna venen a Gumila una peça de terra conreada i erma que tenen per aprisió o per altres mitjans al comtat de Manresa, al terme de la Manresana, [la Manresana, actual municipi dels Prats de Rei, Alta Segarra, comarca d'Anoia] pel preu de deu sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 177.

En lo terme de la Manresana¹

Manresa¹

1027.¹

M N°.¹

12-XII-1026¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego, Maier, et uxori sue Sesnanna. Vinditores sumus tibi, Gumila, emtore. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus tibi pecia I de terra culta uel erma, qui nobis aduenit de aprisione siue per ullasque uoces. Et est, ipsa terra, in chomitatu [sic] Minorisa, in termine Manresana, in Choma armada. Afrontat, ipsa terra: de oriente, in terra de Lobatone; et, de meridie, in ipso torrent; [sic] et de occiduo, in uinea de Gumila; et de circii, in terra de Ermemir. Quantum infras [sic] istas afrontaciones includunt sic uindimus tibi ipsa hec omnia, totum ab integrum, cum exiis uel regresiis earum, in propter precium solidos X in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa hec omnia, de nostro yuramus [sic] in tuo tradimus dominio et potestatem, ad omnia facere quod uolueris. Et qui contra hanc ista carta uindicio pro inrumpendum uenerit, aut nos, uinditores, aut ullusque homo inquietare uoluerit non hoc ualeat uindicaret [sic] sed componat ipsa hec omnia in duplo, uel cum omnem sua [sic] inmelioracione. [sic] Et in antea ista carta uindicio firma et stabilis permaneat uel omnique tempore.

Facta ista carta uindicio II Ydus [sic] Decimber [sic] anno XXXI regnante Radberto rege.

Sig+num Maier. Sig+num Sesnanna, qui ista carta uindicio rogauimus scribere et ad testes firmare. Sig+num Estewan. [sic] Sig+num Ermengaudus. Sig+num Bonifilio.

GILEM, sacer, qui ista carta uindicio scripsit et sub (*signe*) die et anno prefixo.

1. *Pergamí en mal estat de conservació, sobretot als extrems (anvers), ja sigui per la humitat com també per un esguinç (a l'extrem dret). Tanmateix, el mal estat -de les parts suara esmentades- es pot subsanar amb l'ajuda de làmpada de llum ultraviolada. És el mateix escrivà que redactà el núm. 196 (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 196).*

Commuta. *Ràmio, abat, amb la congregació de Sant Benet, [de Bages] commuten amb Freder una peça de terra erma per una peça de vinya que Freder té al coll d'Ordis. [Viladordis, actual municipi de Manresa, comarca de Bages]*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 82.

**Commutacio inter laicos
seran super [...]**¹

ECCXXIII¹

Vila de ordis¹

T. N° 300¹

minorisa¹

villa de ordis¹

Viladordis.¹

1027.¹

Trueque de tierras que hace el Abad Ramio con Predios en Viladordis.¹

B.B. n° 82¹

In nomine Domini. Ego Ramio, indignus abba, cum congregatione Sancti Benedicti. Comutatores sumus tibi Freder. Manifestum est enim quia nostrisque conuenit animis ut inter nos comutationem fecissemus sicuti et facimus de alaudem nostrum proprium, id est de pecia I de terra erma que nos donamus tibi per pecia I de uinea que tu abes ad ipso collo de Ordios. Et afrontat ipsa pecia de terra que nos donamus tibi: de horientem in rocha; de meridie in terra de ipso comite; de occiduo similiter; de circi in terra de Almun. Quantum histas afrontationes includunt sic comutamur tibi ipsa pecia de terra ab integrum cum exio uel regressio earum. Quod si nos comutatores aut ullusque homo qui contra hista comutatione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componamus tibi in duplo cum omnem suam inmeliorationem. Et in antea hista carta comutatio firma permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta hista carta comutatio XI Kalendas Februarii anno XXXI regnante Ratberto rege.

Sig+ Ramio, abba. Uuifredus, monachus. Ermengaudus, monachus. Adroarius, monachus. Argericus, monachus, qui hista carta comutatione fecimus et firmare rogauimus. Sig+num Tedrig. Sig+num Bonefilio.

Danagildus, presbiter et monachus, qui ista carta scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Tres sècs horitzontals. Alguns petits forats i altres a punt de fer-se, en punts on el pergami s'ha aprimat molt i és translúcid; no afecten gens la lectura del text.*

1027, abril, 22.

Venda. *Oniscle i la seva esposa Gilsenda [= Elisenda] venen a Sendred [= Sindreu] i la seva esposa Orfeta una quarterada de vinya al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de mitja mancusada, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 178.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 495, pàg. 562, ex **O**.

**Mont peta
siue de mansum de Ruiria**¹

**Monpeita=
Mas de Riera**¹

S F. N°. 471¹

1026¹

Venta â favor de Sendredo de una quarterada de viña en Monpeytà.¹ [sic]

2-IV-1027¹ [amb llapis]

In nomine Domini. Ego Unnisclo, et uxor mea Gilsenda, uinditores sumus uobis Sendred, et uxor mea Orfeta, emtores. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus uobis quarterada de uinea nostra propria qui mihi aduenit ad me Unnisclo per donacione siue per comparacione siue per complantacione, et a me Gilsenda per donacione siue per comparacione siue de genitori meo. Et est ipsa uinea in comitatum Minorisa, in Montepetano. Et affrontad ipsa quarterada de uinea: de oriente in terra de nos, comparatores; de meridie in uinea de Sancti Benedicti; de occiduo in uia uel in terra de Bonefilio; de circi in terra de nos comparatores. Quantum infra istas affrontaciones includunt sic uindimus uobis ipsa uinea, totum ab integrum, [c]um exio uel regressio suo, in propter precium mancusada demiga in rem ualentem. Et est manif[e]stum. Quem uero predicta ipsa uinea de nostro iuramus in tuo tradimus dominio et potesta[te a]d omnia facere quod uolueris. Quod si nos uinditores aut ullusque omo [sic] qui contra hanc ista car[ta uin]dicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set [sic] componat ipsa ui[nea] in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindicio firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista carta uindicio X Kalendas Mai anno XXXI regnante Roberto rege.

Sig+num Unnisclo. Sig+num Gilsenda, qui ista carta uindicione fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Giscafred. Sig+num Oliba. Sig+num Bonusomo.

ERMENGAUDUS, presbiter uel monachus [*uel monachus*, gairebé no es llegeix], qui ista carta uindicione scripsi et (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Pergamí afectat per forats, que han eliminat lletres, que tanmateix poden ser reconstruïdes. Algunes taques, produïdes per la humitat.*

Venda. *Quíxol i els seus fills: Guerau i Guiu, venen a Guifred [= Gifreu], sacerdot, una peça de vinya al comtat de Manresa, al terme del castell de Montdony/Montdó, [castell de Castelltallat] a la Figuera, [parròquia de Castelltallat, actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages] pel preu de dos sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1330.1.

Castelltallat¹

Venditionis intus [... ..]¹

S A. N° 134.¹

Castell tallat.¹

1027.¹ **24-IV**¹ [24-IV, escrit amb llapis]

Chicol ven a Unifret II pessés de terra¹ [escrit amb llapis de color rosa]

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹ [segell estampat]

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC __02__

LLIGALL ____ N° 101¹ [a sobre de 10, 18, escrit amb llapis]

n. 1330¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Chixol, et filis [sic] suis, id est: Geral et Gidone, uinditor sum uobis, Uuifredus, sacer, emptore. Per anc scriptura uindo uobis pecia I de uinea qui mihi aduenit de comparacione. Et est ipsa ec omnia in comitatum Minorisa, in terminio de castrum Montedon uel in Figera. Et afrontat ipsa ec omnia: de parte orient in uinea de me comparator; et de meridie in terra de Danlo; et de occiduo in uinea de me comparator; et de circi in uinea de Sancti Cristofori [sic]. Quantum istas afrontaciones includunt, sic uindimus uobis ipsa uinea, ab integrum, cum exio uel regresio earum, in propter precium solidos II in rem ualentem. Et est manifestum. Que [sic] uero predicta ipsa ec omnia, de meo iuro in tuo trado dominio et potestate ad omnia facere que uolueris. Et qui contra ista carta uenerit pro inrumpendum non oc ualeat uindicare, set componat aut componamus uobis in duplo cum omnem suam melioracione. Et, in antea, ista carta firma stabilis [s'ha deixat: *permaneat*] modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindicacione octauo Kalendas Madii anno XXXI regnante Radebertus rege.

Sig+num Chixol. Sig+num Geral. Sig+num Chidone, qui ista carta fecimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Sendre. Sig+num Conberto. Sig+num Bonefilio.

Uuifredus, sacer, qui ista carta scripsit die uel anno (*signe*) quod supra.

1. *Aquest document (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, núm. 1330.1) ocupa la part superior d'un mateix pergami, compartit amb un altre document, (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, núm. 1330.2) una mica més extens. Tenen en comú el lloc: la Figuera, a Castelltallat (actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages) i el comprador i l'escrivà, que són el mateix: Guifred, [= Gifreu] sacerdot.*

El pergami, comú a ambdós documents, té tres sècs horitzontals ben marcats. Mides màximes: 29 x 15 cm. Comença en singular, malgrat hi hagi els fills: Ego Chixol, et filis [sic] suis, id est: Geral et Gidone, uinditor sum uobis, Uuifredus, sacer, emptore. I acaba emprant el plural: Quantum istas afrontaciones includunt, sic uindimus uobis [...].

879

1027, maig, 1.

Venda. *Codbert i la seva esposa Fruia venen a Guifred, [= Gifreu] sacerdot, una peça de vinya i una altra d'erm al comtat de Manresa, al [terme/territori del] castell de Montdony/Montdó, [castell de Castelltallat] a la Figuera, [parròquia de Castelltallat, actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages] pel preu de quatre sous, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1330.2.

Nota les notes reversals a: Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1330.1.

1027-25-IV¹ [sic] [escrit amb llapis]

In nomine [es deixa: *Domini*]. Ego Codberto, et exor [sic] sue Frugo, uinditores sumus uobis, Uuifredus, sacer, emptore. Per anc scriptura uindicacionis me, uindo uobis pecia I de uinea et alia de terra et olei et de ermo. Et est ipso ermo infra ipsa fexia de uinea de me compator [sic] et ipsa uinea qui fuit de [...]scuol qui est coddam, [sic] qui mihi aduenit de parentorum. Et est ipsa ec omnia in comitatum Minorisa, in castrum Montedon uel in Figera. Et afronta ipsa pecia de uinea: de parte orient in torent; [sic] et de meridie in uinea de Danlo; de occiduo et de circi in uinea de me comparator. Et ipsa alia pecia de terra afrontat: de orient in terra de me uinditor; et de meridie et de occiduo et de circi in terra de me comparator uel in torent. [sic] Quantum istas afrontaciones includunt, sic uindimus uobis ipsa ec omnia, ab integrum, cum exio uel regresio earum, in propter precium solidos IIII in rem ualentem. Et est manifestum. Que [sic] uero predicta ipsa ec omnia, de meo iuro in tuo trado dominio et potestate ad omnia facere que uolueris. Et qui contra ista carta uenerit pro inrumpendum non oc ualeat uindicare, set componamus uobis in duplo cum omnem suam melioracione. Et, in antea, ista carta firma stabilis [s'ha deixat: *permaneant*] modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindicacione unus Kalendas Madii anno XXXI regnante Radebertus rege.

Sig+num Codberto. Sig+num Fruio, qui ista carta fecimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Uuillielmo. Sig+num Reimon. Sig+num Bonefilio.

Uuifredus, sacer, qui ista carta scripsit die uel anno (*signe*) quod supra.

1. *Aquest document (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1330.2) ocupa la part inferior d'un mateix pergami, compartit amb un altre document (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1330.1). Tenen en comú el lloc: la Figuera, a Castelltallat (actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages) i el comprador i l'escrivà, que són el mateix: Guifred, sacerdot.*

880

1027, maig, 25.

Donació pietosa. *Manuel dóna al monestir de Sant Benet i a Sant Valentí, màrtir, [Sant Benet de Bages] per Déu i per al remei de la seva ànima, el seu alou, que és al comtat de Manresa, als termes dels castells de Fals [Fals, actual municipi de Fonollosa, comarca de Bages] i Castellar,*

[Castellar, actual municipi d'Aguilar de Segarra -o de Boixadors-, Alta Segarra, comarca de Bages]
*i també una tona, una mascota, una escoda i una caldera.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 179.

S A N 174.¹

-8-¹

carta de falchs¹

Falchs, y Castellar.¹

1027.¹

Carta de la donacio que na manuel [sic] feu a sent Benet e a sent valenti de cases miges que son prop lo castel de castelar¹

donacio de tres alous en lo terme de fals y de Castellar¹

k[arta] de Falchs¹

bou[e]s [...] et oues I et capres II et porcho I femina et [...]¹

Donacio en terme de castellar y de fals¹

Donacion de [muchas posesiones] en termino de [... ..]da, y tenidor [...] termino de [Castellar con sus] afrontaciones [fecha año 31 de Roberto Rey. y de Xp Señor Nuestro].¹

25-V-1027¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego, Manuuel, donator sum ad domum Sancti Benedicti et ad Sancti Valentini, martiris. Manifestum est enim quia meis que conuenit animis ut cartam fecissem sicuti et facio de alaudem meum proprium, id sunt: kasas, casalibus, ortis, ortalibus, et curtes et torculario et columbario, et terras et uineas cultas et ermas, cum omni genera arborum, siluis, garricis. Sic dono atque trado ad domum Sancti Benedicti at ad Sancti Valentini, martiris, propter Deum et remedium anime mee. Et est, hec omnia, in comitatu Minorisa, infra termines de castrum Falchs uel infra termines de castrum Castelar. Qui mihi aduenit de genitori uel de genitrice mea, uel per comparacione uel per quacumque uoces. Et afrontant, ipsas casas cum ipsas curtes et torculario et columbario et terras et uineas cum omni genera arborum, cultas et ermas, et garricis, quem abeo in apendicio de castrum Falchs: de horientem, in ipso termine de Falchs; de meridie, in ipsas casas de Stephanus uel de suos eres; de occiduo, in rocha Foradada; de circi, in ipsa rocha de ipso monte que dicunt Cunil. Et ipsos alaudes quod abeo in apendicio de castrum Castelar, id sunt: casas, casalibus, curtis, curtalibus, ortis, ortalibus, aquis aquarum, uiaductibus uel reductibus, siluis, terras et uineas, cultas uel ermas: de horientem, in strada qui pergit ad Sancti Iuliani; de meridie, in strada uel in alaude de Ellemar; de occiduo, in uia uel in puiol Redonnel; de ci[rc]i, in terra de Ellouard uel eres suos. Quantum infra histas [sic] afrontationes includunt, sic dono atque concedo ipsa omnia, totum ab integrum, ad domum Sancti Benedicti, et tonna I, et maschota I, et scoda I, et caldera I, propter Deum et remedium anime mee, ut teneat Sanctus Benedictus ad suum proprium, sicut ceteris alaudibus et munificentis sancta Dei ecclesia. Quod si ego, donator, aut ullusque homo qui contra hista donatione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed compono atque componat in quadruplo ad ecclesiam Sancti Benedicti, cum omnem suam inmeliorationem. Et si est

aliquid homo qui ad sancta Dei ecclesia abstraere uoluerit, cum Iuda in infernum particeps fiat, et cum christianis [*xpianis*] portionem non accipiat. Et, in antea, hista donatio firma permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta hista carta donacio VIII Kalendas Iunii anno XXXI regnante Ratberto rege.

Sig+num Emanuuel, qui hista carta donatione feci et firmaui et firmare rogauí. Sig+num Oliba. Sig+num Argemir. Sig+num Daudid. Stefanus, sacer (*signe*). Galindo, leuita (*signe*)

Danagildus, presbiter et monachus, qui hista carta donatione scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Set sècs horitzontals i dos de verticals, ben apreciables al revers, del procés d'elaboració del pergami. Quatre forats petits; dues afecten lletres: l a columbario i rc a circi. Els noms d'Stefanus, sacer (amb majúscules) i Galindo, leuita són escrits autògrafament.*

881

1027, agost, 8.

Donació pietosa. *Quíntol, dona, i els seus fills: Senfred [= Sinfreu] i Vendrell, donen al monestir de Sant Benet de Bages la seva meitat d'un molí amb el cap d'aigües, la resclosa, el cacau i els seus estris, construït en el riu Llobregat, a la Planca, [prop dels Tres Salts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] al terme de Manresa, a la torre d'Altemir. Ho donen per al remei de llurs ànimes i la de Tedric, marit i pare, respectivament, dels donants. Amb el pacte que ho tindran ells i els seus successors, pagant un cens anual d'un sou, a més del delme, i sense poder-ho alienar a cap persona.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 174.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 496, pàg. 563, ex **O**.

k[arta] **de lubricato**¹

Del molí de planqua¹

[car]ta **de riera**¹

N 264¹ [el 4 escrit damunt un 7 anterior]

1026.¹

S. Fructuos = Molino de Planca.¹

8-VIII-1027¹ [escrit amb llapis]

In nomine sancte et indiuidue Trinitatis. Ego Chintol, femina, simul cum filiis meis, id est: Seniofredus et Venrel, per prouidenciam Dei, satis licitum nobis esse uidetur domum Dei honorare et de nostris propriis rebus donare atque concedere. Ideoque donamus Deo et Sancto Benedicto prelibato cenobio medietate nostra de molino qui est fabricatus in alueo Lubricato ad ipsa Planca uel in terminio de Minorisa qui locus uocitatur ad ipsa turre de Altemir. Quod aduenit ad me Chintol siue ad nos infantes id est: Seniofred et Venrel, per emendacione de Tedrig siue per qualecumque uoces uel de genitore nostro qui est conditus. Et affrontat ista nominato supra

medietate de molino cum suo capud aquis et cum suo resclosario siue cacuum uel cum sua usabilia: de oriente in rio de Sancto Fructuoso; de meridie in roca fundata; de occiduo in ipsa Planca; de circi in roca uel in uia. Quantum iste affrontaciones includunt sic donamus atque tradimus in potestate et dominio Sancto Benedicto cenobio prefate medietate de molino nostro propter Deum remediumque animarum nostrarum siue pro anima pater noster nomine Morat. In ea uidelicet racione atque conuentum ita ud dum uicxerimus teneamus et possideamus nos et posteritas nostra in onoris Domine et imposuimus censum quod nos et posteri nostri ad ipso cenobio persoluamus per singulos annos id est solidata [sic] I uel ipsa decima. Et neque nos nec posteri nostri atque successores abea die et deinceps hec omnia suprascripta non habeamus licenciam uindere nec comutare nisi ad ipso cenobio. Et si nos aud posteri nostri ipso censo siue decimo [X^o] quem constituimus ad prefato cenobio fraudem uel contempcionem fecerimus aud fecerint a Deo Patre Omnipotenti et a Ihesu Christo [Xpo] filio suo cum Sancto Spirito sit condempnatus et excommunicatus et ista scriptura persistat in secula. Et iam siq de absit nos donatores ullaque persona potens maiori gradu uel minori hanc cartam donacionis inrumpere uoluerit non hoc ualeat uindicare sed cum omnem suam inmeliioracione sicut in Gotorum lege continet et cogatur exsoluere.

Facta ista carta donacione VI Idus Agusti anno XXXI regnante Radbertus rex [sic].

Sig+num Chintol. Sig+num Seniofredus. Sig+num Venrel, qui ista carta donacione fecimus et firmauimus et testes firmare rogauimus. S+num Arnallus. S+num Ellesen. S+num Maier.

Duran, leuita (*la*), qui ista carta donacione scripsit et sub (*signe*) die et anno quo supra

1. *Dues taques d'humitat a la part inferior (anvers). Esquinç que ha estat apedaçat enganxant dues tires de pergami al revers. Una altra tira fou també enganxada al marge esquerre (anvers).*

882

1027, setembre, 30.

Commuta. *Guillem i la seva esposa Bonafilla commuten amb el monestir de Sant Benet de Bages i l'abat Ràmio els alous que el matrimoni tenia al comtat de Manresa, al terme [de la ciutat] de Manresa, al Pujol, [el Pujol -vila i mas desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] per una peça de terra que fou de Bardina, que el monestir tenia a la Coma.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 175.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 497, pàg. 564, ex O.

k[arta] de podol¹

donaciones et uendiciones ad ipso poallo¹

B. N.º. 541¹

1027.¹

Pujol. Bages¹

Vuilelmo trueca con el Abad Ramio y su Convento de Bages sus alodios que tenia en el Pujol, con una pieza de tierra que fue de Bardina año 31 de Roberto.¹

30-IX-1027¹

In nomine Domini. Ego Uuilelmus, et uxor mea Bonafilia, comutatores sumus ad Sancti Benedicti uel ad Ramio, abba, cum katerua Sancti Benedicti. Manifestum est enim quia inter nos comutationem fecissemus sicuti et facimus de alaudes nostros propios. Et sunt ipsos alaudes in comitatu Minorisa, infra eius termines, ad ipso Puzol. Et afrontat ipsa pecia de terra: de horientem in strada; de meridie in terra Sancti Benedicti; de occiduo in terra de uicecometissa Adaled; de circi in uinea de Frugo. Quantum infra histas afrontationes includunt sic comutamur ipsas terras quem abemus in [*in*, *sobrelíneat*] ipsa Comma, et sic donamus atque concedimus ad Sancti Benedicti et in presencia de Ramio, abba, propter ipsa pecia de terra qui fuit de Bardina, teneatis uos et posteritas uestra in seruicio Sancti Benedicti nullum senioresem nec nulla baiulia nisi abbates Sancti Benedicti. Et in antea hista carta comutatione firma permaneat [*s'ha deixat: modo uel*] omnique tempore. Quod si nos comutatores aut ullusque homo qui contra ista carta comutatione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componamus in duplo cum omnem suam inmeliorationem.

Facta ista comutatione II Kalendas Octobris anno XXXI regnante Ratberto rege.

Sig+num Uuilelmus. Sig+num Bonafilia, qui hista carta comutatione fecimus et firmabimus et firmare rogauimus. Sig+num Ermemir. Sig+num Ardman. Sig+num Maier.

Danagildus, presbiter et monachus, qui hista carta scripsit et (*signe*) die et anno quod supra

18¹

1. *Tres taques d'humitat força extenses que, tanmateix, no han dissolt del tot la tinta, de manera que les parts afectades es poden llegir bé. Tres forats petits a l'angle superior dret (anvers), que afecten, al final de la primera línia, només parcialment, les paraules katerua i Benedicti (a Sancti Benedicti, tot seguit). El pergami és prim i transparenta (s'aprecia només al revers). Sis sècs verticals, visibles només al revers, fruit del procés d'elaboració del pergami.*

883

1027, novembre, 20.

Venda. *Alfred i la seva esposa Goltred venen a Ansulf i Emma una peça de terra al comtat de Manresa, al [terme del] castell de Rajadell, a Sant Amanç, [Sant Amanç de Viladés, actual municipi de Rajadell, comarca de Bages] pel preu d'una solidada, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 180.

a. BENET I CLARÀ, Albert, "Sant Amanç", *Catalunya Romànica*, XI, pàg. 360.

T N° 243.²

Rajadell.³

1028.⁴

castro Agello⁵

Antoni[...]⁶

In nomine Domini. Ego Ollofred⁷ et uxor mea Goldrild.⁸ Vinditores⁹ sumus uobis Ansulfus¹⁰ et Em.¹¹ Per hanc scriptura uindicacionis¹² nostre¹³ uindimus¹⁴ uobis pecia I de terra, qui nobis aduenit de parentorum aut per qualicumque uoce. Et est ipsa pecia de terra in chomitatu¹⁵ Minorisa,¹⁶ in

chastri¹⁷ Ageli¹⁸ Astramonni (*signe*),¹⁹ ad Sancti Emanz.²⁰ Affrontat ipsa pecia de terra: de oriente, in uinea de comparatores; de meridie, in serra; de occiduo, in strada; de circi, in terra de Siner.²¹ Quantum infra istas IIII affrontaciones includunt sic uindimus²² uobis pecia I de terra, ab integrum, cum exiis uel regresiis illorum, in propter precium soldada²³ I in rem ualentem. Et est manifestum. Et qui ista karta²⁴ uindicione²⁵ inquietare uoluerit non ualeat uindichare²⁶ sed²⁷ in duplo omnia uobis componat. Et ista karta²⁸ uindicioni²⁹ suam abeat³⁰ firmitatem.

Facta karta³¹ uindicio³² XII Kalendas³³ Decembris³⁴ anno XXXII regnate³⁵ Raudebert³⁶ rex.³⁷

Sig+num Ollofred.³⁸ Sig+num Goldrid.³⁹ Qui ista karta⁴⁰ uindicione⁴¹ fecimus et firmare rogamus.⁴² Sig+num Bernard.⁴³ Sig+num Adalbert.⁴⁴ Sig+num Egfred.⁴⁵

Ermengaudus,⁴⁶ sacer,⁴⁷ qui ista karta⁴⁸ uindicione⁴⁹ scripsit et sub die et (SSS) anno quo supra.

1. *La caplletra inicial I de la invocació inicial (In nomine Domini), molt ben elaborada i amb decoració interna, però sense acolorir (4 x 1,3 cm), s'allarga fins a baix de tot del text del pergami, excloent-hi l'espai entre el final del text i el nom de l'escrivà.*

Tinta en general una mica esvaïda. Un forat a l'angle inferior esquerre (anvers).

2. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4.

5.

6.

7. *Ollofred (en català) a O. Correspon a Alfred.*

8. *Goldrild (en català) a O.*

9. *Vinditores a O, per Venditores.*

10. *Ansulfus a O, per Ansulfo.*

11. *Em (en català) a O. Correspon a Emma.*

12. *uindicionis a O, per uenditionis.*

13. *nostre a O, per nostra.*

14. *uindimus a O, per uendimus.*

15. *chomitatu a O, per comitatu.*

16. *Minorisa a O, per Minorisensi.*

17. *in chastri[i] a O, per in castri.*

18. *Ageli a O, per Agelli.*

19. *Ariamonnt (o Astramonni) (signe) a O. La localització de la peça de terra presenta un problema; a l'habitual ordre comtat-terme-lloc, s'hi immiscueix un nom sense sentit aparent, que no sembla ser cap topònim. La seqüència és: in chomitatu Minorisa, in chastri[i] Ageli Ariamonnt/Astramonni (signe), ad Sancti Emanz. Si fos Astramonni (en lloc d'Ariamonnt), podria tractar-se del genitiu singular d'un patronímic, format a partir del nom Astramon. En aquest cas, el castell d'Agell -Rajadell- seria propietat d'Astramon. Aquest nom el llegim en un document de 4 de gener de 1090 (vegeu el document núm. 1137 -Senfred Astramon-).*

20. *ad Sancti Emanz a O. Albert Benet (cf. a) escriví: "L'església [Sant Amanç de Viladés] es troba esmentada el 1027, però es tracta d'un topònim afegit posteriorment al document ja en època antiga". Es refereix al fet que ad Sancti (Emanz) ha estat escrit posteriorment; ara bé, penso que el mateix escrivà, Ermengaudus, sacer, en el moment en què redactà el document, va deixar un espai buit que després va omplir ell mateix escrivint-hi el nom d'aquesta església, cosa que situaria l'anotació el 20 de novembre de 1027, data de l'escriptura, o poc temps després.*

21. *Siner (en català) a O.*

22. *uindimus a O, per uendimus.*

23. *soldada (en català) a O.*

24. *karta a O, per carta.*

25. *uindicione a O, per uenditionis.*

26. *uindichare a O, per uindicare.*

27. sed a **O**.
28. karta a **O**, per carta.
29. uindicioni a **O**, per uenditionis.
30. abeat a **O**, per habeat.
31. karta a **O**, per carta.
32. uindicio a **O**, per uenditionis.
33. Kalendas a **O**, per Kalendarum.
34. Decembris a **O**, per Decembrium.
35. regnate a **O**, per regnante.
36. Raudebert *en català*) a **O**; Raudeberto (*en llatí*).
37. rex a **O**, per regi.
38. Ollofred (*en català*) a **O**; Ollofredi (*en llatí*).
39. Goldrid (*en català*) a **O**;
40. karta a **O**, per carta.
41. uindicione a **O**, per uenditionis.
42. rogamus a **O**, per rogauimus.
43. Bernard *en català*) a **O**; Bernardi (*en llatí*).
44. Adalbert *en català*) a **O**; Adalberti (*en llatí*).
45. Egfred (*en català*) a **O**; Egfredi (*en llatí*).
46. Ermengaudus, amb majúscules a **O**.
47. sacer a **O**, per sacerdos.
48. karta a **O**, per carta.
49. uindicione a **O**, per uenditionis.

884

1027.

[...]

[**O**]. Original no localitzat.

a. MASSANÉS, Víctor: *La Tebaida del Llano de Bages*.

b. * SOLÀ I MORETA, Fortià: *El monestir de Sant Benet de Bages*, pàg. 79, ex **O**.

b

“En un altre instrument de l'any 1027, apareix solament Adalbert *abat*; i, si bé això pot obeir a una absència de Rami, creiem ben fàcil que es tracti d'un abat auxiliar; car els múltiples negocis de l'Abadia renaixent ho reclamen de sobres, sobretot tractant-se de Rami, que amb una assiduïtat de vint-i-cinc anys consecutius l'ha restituïda a l'antiga esplendor. Massanés (*cf. a*) pren peu d'això per continuar a Adalbert en la relació dels abats. Però, constant-nos la presència de Rami fins el 1032, després d'aquesta data posarem simultàniament els dos abats Adalbert i Egfred, [=Ajofred, Agefred] i farem seguir l'abat Bonfill, a qui trobem en 1042, segons document en el qual firma *abat* i *prepòsit*.”

885

1028, febrer, 12.

Venda. Ràmio i la seva esposa Ermela venen a Guifred [= Gifreu] una mujada de vinya franca al comtat de Manresa, al [terme/territori del] castell de Calders, a la serra, a Vilaseca, [actual municipi de Calders, comarca de Bages] pel preu de dos mancosos.¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1331.

kallers¹

C. S. N.º. 193¹

Calders.¹

1029.¹[ratllat, amb llapis]

1028 12-II¹ [escrit amb llapis]

Arxiu de casa GUITART
TOMO __ PLÉC _Calders_
LLIGALL __1__ N.º. __16__

n. 1331¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Ramio, et uxori sue Ermelle, uinditores sumus [*sūmus*] tibi, Gifredo, emtores. Per ahc [sic] scriptura uindicionis nostre uindimus tibi modiata I de uinea francha, nostra propria, qui nobis aduenit per nostra comparacione et per ullasque uoces. Et est ipsa uinea in comitatum Minorisa, in castrum Caldarios, in ipsa sera, [sic] in Uilaseca. Et afrontat ipsa uinea: de oriente in terra de nos uinditores; de meridie in uinea de Sancta Maria; de occiduo in terra de Issarno; [sic] de cerci in terra de nos, uinditores. Quantum in istas afrontaciones includunt, sic uindimus tibi ipsa modiata I de uinea, ab integre, cum exis uel regresis earum, in propter precium manchosus [sic] II, et nichil exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta uinea de nostro iure [sic] in tuo tradimus dominio et potestate, ad tuum proprium. Quod si nos, uinditores, aut ullusque omo [*omo*, amb signe d'abrev. damunt la *m*] qui contra ahnc [*ahc*, amb signe d'abrev. damunt les tres lletres, travessant la *h*] ista carta uindicione uenerit ad inrumpendum non ohc [sic] ualeat uindicare set componat ipsa uinea in duplo cum omnem suam inmelioracione. Et in antea ista uindicione firma permaneat [es deixa: *modo uel*], omnique tempore.

Facta carta uindicione II Idus Februarii anno XXXII regnante Radeberto rege.

Sig+num Ramio. Sig+num Ermelle, qui ista uindicione fecimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Morato. Sig+num Mirone. Sig+num Godmare.

Addus, sacer, qui ista uindicione scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Dos forats petits, al cantó esquerre (anvers), un dels quals, el que és més aprop del marge, sembla que fou fet per a passar-hi un cordill. A l'angle superior dret, al revers, restes d'etiqueta de paper; i, a la part inferior del pergami, dos forats rodons fets amb màquina (mitjans del segle XX). Un sèc vertical, lateral, no massa marcat però visible al costat esquerre del revers. Pel que fa al recte, recobert, tot ell, d'una pàtina grogosa, deguda als efectes del tractament químic amb àcid gàl·lic a què fou sotmès el pergami a finals del segle XVIII o inicis del segle XIX: damunt de la invocació inicial In nomine Domini, posteriorment, s'hi afegí una creueta, feta en una tinta de coloració negra i amb una altra ploma, de traç més prim. El signum de l'escrivà consta d'una estrella de cinc puntes. La part de l'escatocol, lleugerament afectada per taques d'humitat, especialment la inferior esquerra -el nom de l'escrivà, tot i que es pot llegir perfectament-. El topònim correcte deu correspondre a una propietat anomenada la Serra, a [la serra de] Vilaseca.*

1028, febrer, 22.

Donació pietosa. *Sala i la seva esposa Truitelda donen a Déu i al monestir de Sant Benet [de Bages] un alou al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al riu de Sant Fruitós, [= riu d'Or/Riudor/Ridor; actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] exceptuant l'alou que Sala té del seu patrocini, amb la condició de quedar-se'l mentre visquin i donar-ne la tasca, i que, un cop morts, passi totalment a potestat del monestir, juntament amb l'alou que fou del monjo Guillem.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1332.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 498, pàg. 565, ex **O**.

n 402¹

k[arta] de S. fructuosi siue de plan de baies¹

Donacio à S. Benet de molts alous en lo Riu de S. frutuos¹

1027.¹[ratllat, amb llapis] **S. Fructuos**¹

1028 22-II¹ [escrit amb llapis]

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC _SF_
LLIGALL ___ N.º. 75. ___

n. 1332¹ [escrit amb llapis]

In Dei nomine. Ego Sallane, et uxor mea Tritelle, [sic] donatores sumus [sum'] Domino Deo et Sancto Benedicto prelibato cenobio [alaudem] nostrum. Per hanc scriptura donacionis nostre donamus ad prephati cenobii, id sunt: casas, casalibus cum porticos cum guttis et stilliciniis et cum omnia uascula maiore uel minore, ortis ortalibus, terras et uineas et cum omni genera arborum qui infra sunt siue cultum uel ermum. Et est iamdictum alaudem in comitatu Minorisa, in locum uocitatum in rio de Sancto Fructuoso. Et abet affrontaciones: de oriente in Montepetano; de meridie ad ipsa Portela; de occiduo in alaude de Seniofredus, senior castro Luza; de circii in strada publica. Quantum infra istas affrontaciones includunt, sic donamus supradictum alaude ad predicto cenobio ab omni integrietate, exceptus ipso alaude qui uenit ad me, Sala, de patrocínio meo, cum exiis uel regressis suis, eo [...] conuentu atque ea racione [...] dum uixerimus teneamus et possideamus in honoris culmine et non habeamus licenciam iam supradicto alaude uindere nec comutare nec inalienare per ullasque necessitas, et per singulos annos donemus ipsa tasca ad ipso cenobio. Post obitum uero nostrum solidvm [sic] et libervm [sic] remaneat in potestate Sancti Benedicti simul cum ipso alaude qui fuit de condam Wilielmo, monacho, ita ut [...] Sancti Benedicti cenobii suprascripti utrusque abea die et deinceps potestatem abeant tenendi exfructuandi abendi et in perpetuum possidendi. Siquis qualiscumque persone homo hanc cartam donacionis inrumpere temptauerit non hoc ualeat uindicare sed fiat illis similis Iude traditor et in quadruplum exsoluere cogatur. Et in antea ista carta donacionis firma et stabilis [per]maneat et semper inconuulsa.

Facta ista carta donis [sic] VIII Kalendas Marci anno XXXII regnante Rodberto rege.

S+num Sallane. S+num Truitel, qui ista carta donacionis rogauimus scribere et firmare decreuimus. S+num Bonefilio. S+num Dvran. [sic] S+num Sendredus.

DVRANDVS, leuita, qui hanc cartam donacionis rogatus scripsit et sub(*signe*) die et anno quo svpra. [sic]

21¹

1. *Taca d'humitat al marge dret, que dificulta la lectura de les lletres afectades. El marge esquerre (anvers), malmès, va ser reforçat amb una tira estreta de pergami enganxat al revers, al qual hi fou fet un forat petit, a la part superior, per a passar-hi un cordill.*

Un sèc vertical, central, no massa marcat però visible al costat del revers.

887

1028, març, 7.

Donació pietosa. *Guifred [= Gifreu] i la seva esposa donen al monestir de Sant Benet, [de Bages] el seu alou al comtat d'Osona, a la parròquia de Sant Quirze, [actual municipi de Muntanyola, comarca d'Osona] al [terme/territori del] castell de Tona, [actual municipi de Tona, comarca d'Osona] amb la condició que ho tinguin, ells i la seva descendència, donant la tasca al monestir, i cap altre cens.*¹

[O]. Original no localitzat.

A. Extracte del segle XVIII: ACA, Monacals - Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 75, Indice Nou del Calaix 18, f. 22 r. i v.

N. 49.

Any 1038. [sic]

«Consta ab Acte Clos per Dahagildo, o Danagildo Monjo, a las Nonas de Mars Any 32 del Reynat de Rodberto, o Roberto Rey. Que Vuifredo Y sa Muller Donaren al Monastir de Sn. Benet son Alou propri, es a saber las Casas, ab los pisos, y cuberts, y horts, Terras cultas, ab tot Genero de Arbres que en ellas son. Tot lo qual está en lo Comptat de Ausona, en la Parroquia de Sn. Quirse, sota lo Castell de Tona. Y afronta lo sobredit de Orient ab lo Cami; De Tremontana en lo mateix Vlar [sic]. De Ponent ab La Roca del mateix Castell: De mitg Dia ablas [sic] Posas. Quant en estas afrontacions se Enclou ho donan a la Casa de St. Benet, de modo, que los Donadors, y sa Posteritat ho tingan, y cada Any donaran la Tascha al Monastir de Sn. Benet; Y no puga algun altre posar altre Cens mes sobre lo sobredit Alou fora de lo sobredit».

888

1028, setembre, 29.

Venda. *Engilbert i Franc, Sunyer i At venen a Bonfill [= Bofill] i la seva esposa Ermengarda set sorts de terra al terme del castell de Fals, [Fals, actual municipi de Fonollosa, comarca de Bages] a Camps, [Camps, actual municipi de Fonollosa, comarca de Bages] pel preu de sis solidades i mitja, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, núm. 83.

Fals.¹

minime prat¹ [signe d'abrev. damunt r]

Falcs¹**1029.**¹**Falchs.**¹**B****Nº 98**¹**T. Nº. 234**¹**74 M**¹**B.B. nº 83**¹

In nomine Domini. Ego Egilberto, et Francho, Suniario, et Azo, uinditores sumus uobis Bonefilio, et uxor sua Ermengarda. Per hanc scriptura [uindicionis nostra] uindimus uobis sortes VII de terra qui nobis aduenit de parentorum. Et sunt in comitatum Minorisa infra terminum de castrum Falchos, in locum que dicunt in [Ch]anzios. Et [affrontant] ipsas sortes de terra: de orientis in uinea de Dodada; et de meridie in terra de Francho; et de occiduo in terram de Atto; et de circii in terra de Alarigo. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindimus uobis ipsas VIII sortes de terra cum ipsos arbores qui ibidem sunt, totum ab integrum cum exio uel regressio earum, in propter precio solidadas VI et media in rem ualentem. Et est manifestum. Et qui contra hanc ista carta nullus homo inquietare uoluerit omnique tempore in duplum uobis componat. Et in antea ista [*ista*, repetit] carta firmis et stabilis permaneat.

Facta ista carta uindicione III Kalendas October anno XXXIII regnante Radberto rex. [sic]

Sig+num Egilberto. Sig+num Franco. Sig+num Suniario. Sig+num Azzo, qui ista carta fecimus scribere et testes firmare rogauimus. Sig+num Baldofre. Sig+num [...] Sig+num Ermengardo. Sig+num Sendret.

Bonefilio, leuita, qui ista carta rogitus scripsit cum fusas literas superpositas in [...] circio (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Pergamí força malmés; tinta esvaïda i forats a la part superior dreta (banda del text).*

889

1028, octubre, 9.

Donació pietosa. *Icard*, [= Icart] *Guillem i Enegó donen a Déu i al monestir de Sant Benet [de Bages] una peça de vinya i una peça de terra per a l'ànima de Sinyer, dona. La vinya, que fou d'Abo, és al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Guardiola, [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] i la terra, que fou de Patrici, és també al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al terme de Sant Fruitós. [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 182.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 499, pàg. 566, ex **O**.

Guardiola

Manresa¹

Guardiola Sancti Fructuosi¹

Do[nacion a San] **Be**[nito de una pieza de viña y una pieza de tierra en Guardiola]¹

Guardiola 1029.¹

1029.¹

9-X-1028¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego, Heccardo, et Vuille[lmu]s, [et] Ennego. Donatores sumus a Domino Deo et Sancti Benedicti cenobii. Donamus namque pecia I de uinea et pecia I de terra pro anima de signer, femina. Et est, ipsa uinea qui fuit de Ab, in comitatum Minorisa, in locum que dicunt Guardiola. Et afrontat, ipsa uinea: de oriente, in uinea de Suniario; de meridie, in uinea de Hecfred, presbiter; de occiduo, in uinea de Suniario; de circi, in torrente. Et est, ipsa terra qui fuit de Patricio, in comitatum Minorisa, in terminio de Sancti Fructuosi. Et afrontat: de oriente, in terra de Ermengaud; de meridie, in uinea de Azaled, uicescomitissa; de occiduo, in terra de Vencemal; de circi, in terra de Ermengaud. Quantum infra istas afrontaciones includunt, sic donamus ipsa uinea et ipsa terra a Sancti Benedicti pro anima de signer, cum exiis et regresiis suis. Et est manifestum. Quod si nos, donatores, aut ullusque homo qui contra hanc ista donacione uenerit ad inrump[e]ndum, non hoc ualeat uindicare set componat ipsa uinea et ipsa terra in quadruplo, cum omnem suam inmeliacionem. Et, in antea, ista carta donacio firma et stabilis permaneat, omnique tempore.

Facta ista carta donacio VII Idus October [sic] anno XXXIII regnante Roberto rege.

Sig+num Heccardo. Sig+num Uuillelmus. Sig+num Ennego, qui ista donacione fecimus et firmuimus et firmare rogauimus. Sig+num Raimundo. Si[g]+num Arnal. Si[g]+num Willelmus Sendred.

Ermengaudus, presbiter vel [sic] monachus, qui ista donacione scripsit et sub (*signe*) die et anno quo supra.

1. *El pergami ens ha arribat en un estat de conservació dolent: té quatre forats i al marge superior -que afecten un tros de la primera línia- i dret (anvers) també hi ha talls. Tots aquests forats i talls, malgrat hagin malmès el text, no priven, però, la correcta lectura de les paraules afectades; les lletres que manquen s'indiquen incloent-les dins de claudàtors. A més, la tinta és força esvaïda, especialment a la part central del pergami.*

890

1028, novembre, 4.

Commuta. *Godmar [= Gomar] i la seva esposa Engilberga commuten llurs alous respectius amb Mir i la seva esposa Amaltruda. Són al comtat de Manresa, al terme de Nèspola, a Ullastrell. [Oristrell, actual municipi del Pont de Vilomara i Rocafort, comarca de Bages]*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 183.

Vllastrell.¹

Nespola. 1029.¹

[d] nesp[ula]¹talamanca¹de nespula¹d·uyastrell¹nespula=¹T. S. n. 77¹

In nomine Domini. Ego, Godemare, et uxori mea Ingilberga. Comutatores sumus uobis, Mirone, et uxori tue, Amaltrude. Manifestum est enim quia sic placuit animis nostris et placet nullus quoque agentis imperio nec sua dentis ingenio set propria expontanea hoc elegit nobis, cum Deo bona uolumptas, ut, inter nos, comutatione fecissemus de uinea cum illorum arboribus qui infra sunt, et terras eremas cum garricis, nostrum proprium. Qui nobis aduenit, ad me, Godemar, de ienitori meo uel per genitrice mea uel per comparatione, siue per quascumque uoces. Et est hec omnia superius scriptam. Et ad me, Ingilberga, per meum decimum. Est hec omnia in comitatu Manresa, in terminio de Nespula, in loco que uocant Ullastrello. Affrontat, ipso alode: de oriente, in uinea de nos, comutatores; de meridie, in torrente qui inde discurrit; de occiduo, in ipsa garriga de Seniofredus uel suos eres; de circii, in terras de Mirone. Quantum infra istas affrontationes includunt, sic comutamur uobis ipsa uinea pro alia et terras eremas cum garricis et cum il[lorum] arboribus qui infra sunt, totum ab integrum, cum exiis uel regressiis earum. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia que uobis comutamur, de nostre iure in uestro tradimus dominio et potestatem, ad omnia faciendi quod uolueritis, in Dei nomine liberam abeatis potestatem. Quod si nos, comutatores, aut ullusque homo qui contra hanc ista comutatione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat uobis ipsa hec omnia que uobis comutamur in duplo cum omnem suam inmeliorem. Et in antea ista comutatio firma et stabilis permaneat, modo uel omnique tempore.

Facta, ista comutatione, II Nonas Nouember anno XXXIII regnante Radbertus rege.

Sig+num Godemare. Sig+num Ingilberga, qui ista comutatione fecimus et firmamus et firmare rogauimus. Sig+num Bardina. Sig+num Guillelmus. Sig+num Bernardus.

Giskafredus, sacer, scripsit et (*signe*) sub die uel anno quod supra.

1. *Diversos forats, al cantó dret (anvers), especialment al marge, fora del text.*

891

1028, desembre, 29.

Rememoració d'un testament. *Breu referència del testament de Senfred, [= Sinfreu] monjo, [el testament és de la mateixa data: 29 de desembre de 1028] en el qual disposa que si mor abans d'haver-ne fet un altre, els seus amics Eribert, Oliba Gemela i Adaülf [= Adolf] prenguin els seus havers i els donin per a remei de la seva ànima. Primerament ordena donar a Santa Maria tot el que és escrit en el seu testament, amb la meitat del noguer que té amb Trasuer, i un cup. I a Guilla, [= Guillema] filla seva, li sigui lliurat tot el que és escrit en el seu testament, i la tercera part d'un altre noguer, amb la condició que si no ho prengué, ho divideixin en dues meitats: una per a Santa Maria i l'altra entre el senyor Ramon i la senyora Adaled, [= Adelaida] com consta en el testament. I la casa que fou de Guillem, amb els casals que hi ha al seu voltant, siguin per a Oseca. I que a Oliba, sacerdot, li sigui lliurada una mujada de terra, i que ho facin posar per escrit.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 184.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 500, pàg. 567, ex O.

[regist gairebé del tot esborrat, de cinc o sis línies]¹

S. A. N.º 176¹

Testamento de Sendredo.¹ [sic]

1029.¹

29-XII-1028¹ [escrit amb llapis]

In Dei nomine. Est breue memoratorio quod yussit facet Seniofredum, monaco, in sua loquella plena et memoria integra sic mandauit uel inyussit ad istos suos elemosinarios, id sunt: Eribertus et Oliba Gemella et Adaholfo. Precor uos, amicis meis, ut si mors mihi aduenit aut usque dum alium testamentum faciat aprendere faciatis omne auerem meum et dare pro anima mea sic ego iniungho per hunc breuem uel testamentum. In primis yubeo ad Sancta Maria ipsa hec omnia qui est scriptum in sua carta cum ipsa medietate de ipso nocher que abet ab Trasuer, et cubo I. Et ad Guilla, filia mea, remaneat ipsum hec omnia qui est sriptum in sua carta. Et de ipso alio nocher ipsa tercia parte, in tale uidelice racione et in tale conuentum quod si de illa me ne uenerit fiant ipsa medietate de Sancta Maria et alia medieta inter domno Reimundo et domna Adaled he [sic] sicut scriptum est in sua carta. Et ipsa casa qui fuit de Guillelmo, cum ipsos casales qui sunt in circuitu, remaneat ad Osecha, et ad Olibane, presbitero, modiatia I de terra unde faciunt [seguit de *faci u*, ratllat]t scriptum.

Facte testamento IIII Kalendas Yanuarii anno XXXIII regnantem [sic] Radberto rege.

Sig+num Seniofredum, qui mihi testamentum fecit et ad testes firmare rogauit. Sig+num Eribertus. Sig+num Oliba. Sig+num Adaholfo. Nos qui sumus manumessores.

Oliba, sacer.

892

1029, gener, 3.

Venda. *Adroer i la seva esposa Ermetruit [= Mentruit, Mentrud] venen a Brocard [= Brocart] una quarterada de vinya al comtat de Manresa, al [terme/territori del] castell de Castelltallat o Montdony/Montdó, [parròquia de Castelltallat, actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages] pel preu de tres sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 185.

Manresa.¹

1030.¹

3-I-1029¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego, Adrouer, et uxor sua Ermetruit, uinditores sumus tibi, Brokardo, emtore. Per hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus tibi quarterada I de uinea, qui nobis aduenit de parentorum. Et est, ipsa uinea, in chomitatum Minorisa, in kastrum Kasteltalad uel in Montedon. Et

adfrontad, [sic] ipsa uinea: de oriente in torente; [sic] de meridie uel de circi in uineas de Bonefilio; de occiduo in cingulo de ipsa sera. [sic] Quantum infra istas totas adfrontaciones includunt, sic uindimus tibi ipsa quarterada de uinea cum illorum arboribus, ab intecrum, [sic] cum exio uel regrresio [sic] suo, propter precium solidos III, in rem valentem. Quem uero predicta ista hec omnia, de meo iuro in uestro trado dominio potestatem, ad omnia facere quod uolueris. Et est manifestum. Quod si nos, uinditores, aut ullusque omo [sic] qui contra hanc ista uindiccionem uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindikare set [sic] componat in duplo cum sua inmeliacione. Et, in ante, [sic] ista uindiccionem firma sit omnique tempore.

Facta ista karta uindiccionem III^{ci} Nonas Ianuarii ano [sic] XXXIII regnante Radberto rege.

Sig+num Adrouer. Sig+num Ermetruit, qui ista karta uindiccionem fecimus et firmare rogamus. Sig+num Ovagre. Sig+num Ekard. Sig+num Arberto.

MIRO, SACER, ratus [sic] et scripsit et sub (*signe*) die et ano [sic] quod supra.

1. *El tercer testimoni*, Sig+num Arberto, *escrit sota els noms dels dos primers*. Brokardo compra el mateix dia i al mateix indret a: *Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, núm. 1333*.

893

1029, gener, 3.

Venda. *Avagre [= Vagre] i la seva esposa Llobeta venen a Brocard [= Brocart] tres sorts de vinya al comtat de Manresa, al [terme del] castell de Castelltallat o Montdony/Montdó, als Calmeixs, [cal Biosca -mas-, parròquia de Castelltallat, actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages] pel preu de tretze sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1333.

**En lo Comptat de Manresa in kastro Cafel=
Castelltalat T N° 248**¹

40

$\frac{3}{43}$ ¹

Castelltallat.¹

1029.¹ 3-I¹ [3-I escrit amb llapis]

Arxiu de casa GUITART

TOMO__ PLÉC _02_

LLIGALL ____ N°. _100_ [19, escrit damunt, amb llapis]

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹ [segell estampat]

n. 1333¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Ovagre, [sic] et uxor sua Lobeta, uinditores sumus tibi Brokardo, emtore. Per hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus tibi sortes III de uineas cum illorum arboribus uel cum illorum limites, qui nobis aduenit de comparacione uel per qualescumque uoces. Et est ipsas III sortes de uineas in chomitatum Minorisa, in kastrum Kasteltallad uel Montedon [a continuació sembla que hauria d'haver-hi escrit: *in locum*, que es deu haver deixat] que uochant

ipsos Kalmegos. Et adfrontant ipsas sortes III de uineas: de oriente, in uinea de Olliba; de meridie in [in ī (sic)] ipsa sera [sic] uel in cingulo; de circi in ipso torente qui [a continuació sembla que hauria d'haver-hi escrit: in] inber aqua ducit; de occiduo, in uinea de Bonefilio uel suos eres. Quantum infra istas totas adfrontaciones includunt, sic uindimus tibi ipsas III sortes de uineas cum illorum arboribus, ipsas nostras uoces totas, ab intecrum, cum exio uel regresio earum, propter precium solidos III^{mo} in rem ualentem. Et de meo iuro in uestro trado dominio potestatem ad omnia facere quod uolueris. Et est manifestum. Quod si nos, uinditores, aut ullusque omo qui contra hanc ista karta uindiccionis uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindikare set componat in duplo cum omni sua inmelioracione. Et in ante [sic] ista uindiccio firma sit omnique tempore.

Facta ista karta uindiccio terciio [III^{2cio}] Nonas Ianuarii ano XXXIII^{2cio} regnante Radberto rege.

Sig+num Ouagre. Sig+num Lobeta, qui ista karta fecimus et firmare rogauimus. Sig+num Raimundo. Sig+num Adrouer. Sig+num Godmar.

MIRO, SACER, rogitus et scripsit et sub (*signe*) die et ano quod supra.¹

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES [segell estampat, amb l'escut de l'entitat]

1. *Dos forats, un de rodó i petit i un altre d'allargassat, doble, una mica més gran. Tres sècs verticals i un sèc horitzontal. Brocard [= Brocart] compra el mateix dia i al mateix indret a: Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 185.*

894

1029, març, 7.

Venda. *Adroer i la seva esposa Riquel, [= Riquelda] i Marcuç [= Marcús] i la seva esposa Aldregod, venen a Delà i la seva esposa Guisla [= Guilla, Guillema] una terra i una vinya al comtat de Manresa, al terme del castell de Talamanca, [actual municipi de Talamanca, comarca de Bages] prop l'alou, pel preu de set sous i mig, a pagar en coses que ho valguin.¹*

[O]. Original no localitzat.

A.* Trasllet de 7 de desembre de 1167, per Ponç, monjo: Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 85.

Talamanca.¹

1030.¹

De I^a vinya a talamanca¹

T. 5 N 91¹

B

1028.

N. 107.¹

N [gairebé no es llegeix] **209** [escrit a sota de:]

B.

Nº 107.¹

Bages¹

In nomine Domini. Ego Adrouarius et uxor mea Richelle, et Marcucio et uxori mea Eldregodo. Nos simul in unum. Vinditores sumus Dela et uxori tue Guisla, emptore. [sic] Per hanc scriptura uindiciones nostra uindimus terra uobis et uinea nostra propria, qui nobis aduenit ad nos fratres per complantacionem et ad nos mulieres per nostrum decimum. Et est hec omnia in comitatu Menrresa [sic], in terminio de kastrum Talamancha, prope ipso alaude. Et affrontat ipsa uinea: de oriente in terras de Sancti Petri cenobii, uel in ipso Sale[n?]tilio; de meridie in rio Siccho; de occiduo in uinea de Borrello; de circi similiter in uineas de Borrello. Quantum infra istas affrontaciones includunt, sic uindimus uobis ipsa uinea cum ipsa terra tottum [sic] ab integrum, cum exiis uel regresiis earum, in propter precium solidos VII et medio in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia que uobis uindimus de nostre iure in uestro tradimus dominio et potestatem ad uestrum proprium. Quod si nos uinditores ad [sic] ullusque homo qui contra hanc ista uindicione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set [sic] componat uobis ipsa terra cum ipsa uinea in duplo cum omnem suam inmeliacionem, et in antea ista uindicio firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista uindicione Nonas Marcii anno XXX° III° regnante Ratbertus reige [sic].

Sig+num Adrouarius. Sig+num Richelle. Sig+num Marchucio. Sig+num Eldregodo, qui ista uindicione fecimus et firmare rogauimus. Sig+num Ermemirus. Sig+num Seniofredus. Sig+num Guillelmus. Sig+num Berardus.

Gischafredus, sacer, scripsit et sub die et anno (*signe*) quo supra.¹

Poncius, monachus, qui hec translatum fecit VII Idus Decembris anno XXXI° Ludouici Iunioris (*signe*).

1. *El pergami té uns forats d'origen, que l'escrivà tingué en compte a l'hora de redactar el document. Però a baix de tot, a l'esquerra, hi ha una taca d'humitat, evidentment molt posterior, que afectà Seniofredus. Si [g+num Guillelmus] i Poncius, monachus, qui hec translatum fecit / anno XXXI° Ludouici Iunioris.*

895

1029, març, 25.

Donació pietosa. *Ermengarda, dona, fa donació al monestir de Sant Benet de Bages de mitja mujada de vinya al comtat de Manresa, al [terme/territori del] castell de Fals, a la font Pobrela. [Fals, actual municipi de Fonollosa, comarca de Bages]¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 86.

T. N° 226¹

Falcs.¹

1029.

B.

N° 88¹

k[arta] de falchs¹

[regist del text; del tot il·legible] =fals=¹

B.B. n° 86¹

73 M¹

In nomine Domini. Ego Ermengards, femina, donator sum tibi ad Sanctum Benedictum semodiada I de uinea qui nobis aduenit de compara [sic] uel per qualique uoce. Et est ipsa uinea in comitatum Menorisa, in kastrum Falcos, ad ipsa font Pobrela. Et afronta ipsa uinea: de orientis in uinea de Bonadona; et de meridie in uinea de Bonefilio; et de occiduo similiter; et de circi in uinea de Bonefilio. Quantum inter istas afrontaciones includunt, sic dono ad Sanctum Benedictum ista semodiada de uinea, ab integrum. Et quis contra hanc ista karta uenerit ad inrumpendum aud ullusque homo inquietare uoluerit in duplo uobis componere faciat, et in antea ista karta firmis stabilis [sic] permaneat omnique tempore et non sit disrupta.

Facta ista karta donacione Kalendas VIII Apreli ano XXXIII regnante Rradberto rex. [sic]

S+gnum Ermengards, qui ista karta rogau scribere et testes firmare rogau. S+gnum Bonefilio. S+gnum Oliba. S+gnum Quifret.

SALAMON, presbiter (*signe*) die et ano [sic] quod supra.

1. *Tres sècs horitzontals. Sense que afecti cap lletra, hi ha un petit forat al costat de la caplletra inicial I, decorada molt senzillament.*

896

1029, març, 28.

Donació testamentària. *Ermemir, sacerdot; Unnela; Guillem; i Guinedella, dona, marmessors de Daniel, difunt, donen al monestir de Sant Benet de Bages un camp en el Camp de Siurana [Pla de Bages] i una vinya al Pujol, prop l'alzina que fou de Sunyer, [el Pujol -vila i mas desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] al comtat de Manresa. Excepte mitja mujada de vinya al cap Sobirà, que el testador havia deixat al fill de Guillem per fillolatge.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 186.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 501, pàg. 568, ex **O**.

ECLXXV

donacio Sancti Benedicti de campo de Siurana [4-5 lletres] pozols¹

Podol¹1029.¹

Los Marmesores de Daniel cumpliendo su testamento dan á S. Benito una pieza de tierra y bosque en el Campo de Siurana y una viña en el Pozol.¹

28-III-1029¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego, Ermemir, sacer, et Unnela, et Uuilielmus, et Uuizenelle, femina. Nos simul in unum, qui sumus manumisores de condam Danieli, donatores sumus uobis ad domum Sancti Benedicti cenobii. Per anc scriptura donacionis nostre donamus ad domum Sancti Benedicti campo I qui fuit de Ello, qui est ad Campo de Siurana, et pecia I de uinea cum terra et simul cum ipso ermo qui ibidem est, qui est ad ipsa Auzina qui fuit de Sunier, qui nobis aduenit per

manumisoriorum de condama Danieli, defuncti, unde iudicium firmatum roboratum tenemus asserie condicionis ordinante iudice siue per omnesque uoces. Et est ipsa ec omnia in comitatum Minorissa, in locum que dicunt ipso campo de terra culta in Campo Baies uel ad Campo de Siurana. Et ipsa uinea est ad ipso Pozolo, prope ipsa Auzina. Et affrontat, ipso campo: de orient, in ipso ermo de Lobatone, uel in ermo de Uuifredus Uu[i]tardus et de suo frater; et, de meridie, in ipso torrent [sic] qui discurit per tempus pluuiarum; et, de occiduo, in alaude de Seniofredus de Cardona; et, de circii, similiter, et in alaude de Lobatone. Et ipsa uinea affrontat: de orient, in ipso ermo de Seseundus uel in uia; de meridie, in ipso ermo de Sancti Fructuosi; et, de occiduo, in ermo de Dauino; et, de circii, in ipso torrent qui discurit [sic] per tempus pluuiarum. Et ipso ermo, qui est ultra ipso torrent, [sic] cum illorum affrontaciones qui ibidem sunt. Quantum infra istas affrontaciones includunt sic donamus ad domum Sancti Benedicti cenobii campo I de terra et pecia I de uinea cum terra et simul cum ipso ermo et exceptus ipsa I semodiata de uinea ad ipso Cabo [sic] supirano qui lecxauit ad filio de Uuilielmus per filiatico, totum ab integrum, cum exiis uel regressiis eam, libera in Dei nomine plenam abeat potestatem ad uestrum plenissimum proprium de domum Sancti Benedicti cenobii. Quod si nos manumisores ad ullusque omo qui contra anc ista carta donacione inquietare uoluerit non hoc ualeat uindicare set componat aut componamus ad domum Sancti Benedicti cenobii in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in tea [sic] ista carta donacione firma et stabilis permaneat, modo uel omnique tempore.

Facta ista carta V Kalendas Aprelii anno III post XXX° regi regni Radberti. Ermemiro, sacer (SS)*

Sig+num Unnela. Sig+num Uuilielmus. Sig+num Uuizenelle, femina, qui ista carta donacione fecimus et firmauimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Agela. Sig+num Arucio. Sig+num Bonsomo.

UUILIELMUS, SACER, qui ista carta donacione scripsit die (SS) ano quod supra.

19¹

1. *Caplletra inicial I decorada. La signatura d'Ermemiro, sacer (SS) és autògrafa. Forat romboïdal, petit, fet expressament, a l'angle superior dret. Quatre taques d'humitat, força grans, a la part inferior del pergami, i dues de més petites a la superior dreta (anvers).*

Commuta. *Duran, levita, commuta amb Ràmio, abat, [de Sant Benet de Bages] una terra i uns casals al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pujol i als casals d'Alomar i els seus hereus, [el Pujol -vila i mas desapareguts- i els Casals -mas-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] per una altra terra.*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 187.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 502, pàg. 569, ex **O**.

B N° 99¹

podol casals¹

[regist molt extens -unes vint línies- gairebé esborrat, del tot il·legible]¹

1029.¹

Cambio y pemuta que hizo el Abad Ramio de una tierra en el Pozol con otra de Durando Leuita¹

10-IV-1029¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini [*Domini*, escrit a sobre, entre *nomine* i *ego*]. Ego Durandus, leuita, comutator sum tibi Ramio, gratia Dei abba, emptor. [sic] Per hanc scriptura comutationis me comuto tibi terra mea propria, qui mihi aduenit per comparatione uel per quascumque uoces. Et est ipsa terra in comitatum Manresa, subtus ipso Pozolo, siue ad ipsos casales qui sunt de Ellemare uel suos eres. Et affrontat ipsa terra cum ipsos kasales: de oriente, in terra de Sancti Petri; de meridie, in uineas de Maiolus; de occiduo, in terra de Sancti Benedicti, siue in ipso Prato; de circii, in terra de Bunitio uel de Udalgero. Quantum infra istas affrontationes includunt sic comuto tibi pro tua terra quod tu mihi comutas, totum ab integrum, quales uoces ibidem abeo uel ereditare debeo, cum exiis uel regressiis earum. Et est manifestum. Quem uero predicta terra que tibi comuto de meo iure in tuo trado dominio et potestatem, ad omnia facere quod uolueris. Quod si ego comutator aut ullusque homo qui contra hanc ista comutatione inquietare uoluerit, non hoc ualeat uindicare set componat tibi ipsa terra in duplo cum omnem suam inmeliorationem. Et in antea ista comutatio firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta comutatione IIII Idus Aprelii anno XXXIII regnante Radberto rege.

Durandus, leuita [*La*] (signe), qui ista comutatione feci et firmaui et firmare rogau. Sig+num Arnallo. Sig+num Ycardus. Sig+num Uidale.

Giskafredus, sacer, scripsit et (SS) sub die uel anno quod supra.

10¹

1. Durandus, leuita [*La*] (signe), qui ista comutatione feci et firmaui et firmare rogau, és autògraf.

Venda. *Vives, hebreu, fill de Šem Tob, hebreu, difunt, ven a Ermemir Ros mig clos a la ciutat de Barcelona, al Miracle, [ruïnes de l'antic temple romà, districte de Ciutat Vella, ciutat de Barcelona, comarca de Barcelonès] pel preu de tres mancosos, de mans de Bonnom, hebreu.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1334.

k[arta] de barchinona²

Barcelona³

Barcelona.⁴

1029.⁵ 16-IV⁶

Venda entre particulars d'un terrer tancat.⁷

T.A. N°. 259⁸

1029.⁹ 3-I¹⁰

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC ___

LLIGALL ___ N°. 2417 ___

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹²

Montserrat, Arxiu
núm. Bages n. 1334¹³

In nomine Domini. Ego Uiuas,¹⁴ ebreo,¹⁵ filium¹⁶ condam Še[m] Tob,¹⁷ ebreo.¹⁸ Vinditor¹⁹ sum tibi Ermemiri Russi, emptor. Per hanc scriptura uinditionis²⁰ mee²¹ uindo²² tibi ipso medio clauso qui est infra ciuitas Barchinona,²³ ad ipso Miraculo.²⁴ Aduenit mihi per mea comparatione uel per ullaque uoces. Affrontat namque predicto clauso: de parte circi²⁵ cum ipsa pariete in curte de Gilelmo²⁶ de Mediano;²⁷ de parte orientis²⁸ et de meridię in uia; de occiduo in clauso de te iamdicto emptori. Quantum iste²⁹ affrontaciones includunt sic uindo³⁰ tibi predicto clauso cum exiis uel regressiis eius ad tuum plenissimum proprium, in propter precium mancosos III de manu Bonnom,³¹ ebreo.³² Quod tu emptore mihi dedisti et ego uinditor³³ hoc pretio recepi manibus meis. Est manifestum. Quem uero predicto clauso que tibi uindo³⁴ de meo iure in tuo trado dominio et potestate ab integre ut quicquid exinde facere uel iudicare uolueris liberam et firmam in Dei nomine habeas plenam potestatem. Quod si ego uinditor³⁵ aut aliquis homo utriusque sexus contra hanc uenditione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uendicare³⁶ set³⁷ componat aut componamus tibi predicta omnia in duplo cum omnem suam inmeliorationem. Et ista uinditio³⁸ firma permaneat modo uel omnique tempore.

Facta uinditione³⁹ XVI Kalendas⁴⁰ Maias⁴¹ anno XXXIII regni Roberti⁴² regis.⁴³

אני נחמן ברי' יעקב עשיתי מכירה זו לדון אירמ[נ]מירו בשביל שלושה זהובים מיד ר' יצחק ופיסתי להתמה יצחק ברי'
נחמן יוסף / ב"ר משה קוט⁴⁴

S+num Bellihominis, leuite exarator et (SS) sub die et anno prefixo.

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES⁴⁵

1. *Diverses taques d'humitat. Diversos forats petits; el de diàmetre més gran és dins el costat esquerre del segell del "Centre Excursionista de la Comarca de Bages" (anvers). Deu sècs verticals. Veure Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 87, de finals del mateix any 1029, on també apareix Ermemir Ros.*
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
6. *16-IV al costat, escrit amb llapis.*
- 7.
- 8.
- 9.
10. *3-I escrit amb llapis.*
- 11.
12. *Segell estampat.*
13. *Escrit amb llapis.*
14. *Uiuas a O. Correspon al nom personal masculí d'origen llatí -després cognom- Vives.*
15. *ebreo a O, per hebreo.*
16. *filium a O, per filius.*
17. *Še[m] Tob a O, en català Bonnom. Antropònim força comú entre els hebreus, que empraven també la seva forma catalana, Bonnom. Al segle XI aquest era el nom del moneder de la ceca barcelonina que baté els primers mancosos d'or, a imitació del dinars cordovesos, on apareix gravat el seu nom. També fou el nom propi de tres destacats savis jueus dels segles XII-XIV amb residència a les corones catalano-aragonesa i castellana. [BRAMON, Dolors: "Šem Tob ben Ishaq", "Šem Tob ben Ishaq ibn Arduziel" i "Šem Tob ben Yosef ibn Falaquera", a *Gran Enciclopèdia Catalana*, 13 (Barcelona 1979 -1^a ed.-), pàgs. 460 i 461].*
18. *ebreo a O, per hebreo.*
19. *Vinditor a O, per Venditor.*
20. *uinditionis a O, per uenditionis.*
21. *mee a O, per mea.*
22. *uindo a O, per uendo.*
23. *ciuitas Barchinona a O, és a dir, la ciutat de Barcelona.*
24. *Miraculo a O. El Miracle es refereix a les ruïnes de l'antic temple romà de Barcelona, situades en el lloc més alt de la ciutat. [BANKS, Philip: "El creixement físic de Barcelona, segles X-XIII", a *Quaderns d'Història*, 8 (Barcelona 2003), nota 14, pàg. 15].*
25. *circi a O, per circio.*
26. *Gilelmo a O, per Guilelmo.*
27. *Mediano a O, és a dir, Maià.*
28. *orientis a O, per oriente.*
29. *iste a O, per ista.*
30. *uindo a O, per uendo.*
31. *Bonnom a O. Aquest nom personal, aquí en la seva traducció catalana, correspon a l'hebreu Šem Tob. Amb tota certesa era reservat als hebreus, que l'empraven, com era costum, en la seva vida pública quan es relacionaven amb els cristians. No s'ha de confondre amb el nom Bonhom, aquest sí propi de cristians, però que contràriament, en aquest cas, era vetat als hebreus per la qualitat moral que implicava, i que se'ls hi negava per pertànyer al poble que va fer ajusticiar Jesucrist.*

El més famós fou el moneder, conegut com a Bonnom Hebreu en la historiografia catalana, que al començament del govern de la comtessa Ermesenda durant la minoritat del seu fill, el comte Berenguer Ramon I (1018-1035), fabricà mancusos d'or, a imitació dels dinars califals, a la seca de la capital comtal barcelonina, i que són testimoniats des de l'any 1019. [VEGUÉ, Pere: "mancús" a Gran Enciclopèdia Catalana, 9 (Barcelona 1976 -1ª ed.-), pàg. 517]. Aquest és el personatge al qual fa referència el document.

32. ebreo a **O**, per hebreo.

33. uinditor a **O**, per uenditor.

34. uindo a **O**, per uendo.

35. uinditor a **O**, per uenditor.

36. uendicare a **O**, per uindicare.

37. set a **O**, per sed.

38. uinditio a **O**, per uenditio.

39. uinditione a **O**, per uenditione.

40. Kalendas a **O**, per Kalendarum.

41. Maias a **O**, per Maiarum.

42. Roberti a **O**, per Roberto.

43. regis a **O**, per rege.

44. Jo, Nahman, fill de rabí Jacob [Yaaqov], he fet aquesta venda a don Ermenmiro per tres monedes d'or, per mà de rabí Issac [Yishaq]. I he demanat de firmar-la. [Firmes:] Issac [Yishaq], fill de rabí Nahman. Jucef [Yosef], / fill de rabí Mossé [Moixé] Qot. *Versió del text hebreu i traducció al català de Pere Casanellas i Bassols, basada en les versions anteriors de Javier del Barco i Jaume Riera i Sans.*

45. Segell estampat, amb l'escut de l'entitat.

899

1028, juny, 24-1029, juny, 24.

Venda. *At i la seva esposa Em [= Emma] venen a Ot i la seva esposa Ermesenda un alou al comtat de Manresa, al [terme/territori del] castell d'Òdena, [actual municipi d'Òdena, Conca d'Òdena, comarca d'Anoia] pel preu de nou mancusos.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 84.

Ato vende los alous de Odena á Odo y á su muger Ermesindis anno XXXIII regnante Raundaberto rege¹

T N° 3¹

Odena.¹

1029.¹

Venta de unos alodios de Ato de Odena á Odo.¹

B

N 44¹

72 A¹

B.B. n° 84¹

In nomine Domini. Ego Ato et uxor sua Emo, femina. Venditores sumus uobis Odo et uxor sua Ermesinds, emptores. Per hanc scriptura uinditionis nostre uindimus uobis alaudem nostrum, qui nobis aduenit ad me Ato per uxor mea et ad uxor mea per ienitori meo uel per ienitrice mea uel per qualicumque uoces. Id sunt kas [sic] cum curtes et ortos terras et uineas ermum uel cultum, arboribus, omnia et in omnibus, quantum ibidem abemus uel abere debemus per qualiscumque uoces. Et est hec omnia in comitato Minorisa, in kastrum Odena. Qui afrontat ipsa omnia qui est suprascriptum: de parte orientis in termine de castrum Odelino uel in termine de Claromonte; de meridie similiter in termine de Claromonte uel in Agualada uel in termine de Montebui; de ociduo [sic] in termine de castrum Iorba uel in termine de Ardesa; de circi in Puiogrosso uel in puio de Cocelmo. Quantum infra istas totas afrontationes includunt, sic uindimus nos uobis ipsa omnia qui est superius scripta totum ab integrum cum exiis et regressiis earum quam ibidem abemus uel abere debemus per qualescumque uoces, in propter precium mancosos VIII. Et est manifestum. Quem uero ipsa omnia superius scripta de nostro iuramus in uestra tradimus dominio et potestate ad faciendum omnia quodcumque uolueris, ita quod si nos uinditores aut ullusque homo uel femina qui contra ista karta uinditione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat aut componamus in duplo cum omnem suam immelioratione [sic]. Et in antea ista karta uinditio firma permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta ista karta uindicio anno III plus XXX^{mo} regnante Ratberto rege.

Sign+um Ato. Sign+um Em, femina, nos qui ista karta uinditione fecimus et firmare rogauimus. Sign+um Galindus. Sign+um Wisad. Sign+um Belaruno.

Vitalis, presbiter, qui ista karta uinditione scripsit die et anno quod su(*signe*)pra.

1. *Dos sècs verticals i un d'horitzontal.*

900

1029, agost, 21.

Venda. *Barcelona, hebrea, i els seus fills: Bonnom i Dedenat, hebreus, venen a Ermemir Ros un clos a la ciutat de Barcelona, al Miracle, [ruïnes de l'antic temple romà, districte de Ciutat Vella, ciutat de Barcelona, comarca de Barcelonès] i que tenia del seu marit Bevenist, hebreu, difunt, pel preu de quatre mancosos d'or cuit.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1335.

k[arta] de barchinona¹

Barcelona.¹

1056.¹[1056, ratllat, amb llapis] **1029 21-VIII**¹ [1029 al damunt, i 21-VIII al costat, escrits amb llapis]

Venda d'un hort per el preu de quatre mancosos d'or.¹ [escrit amb la mateixa tinta -i, segurament, amb la mateixa ploma- que la creueta de damunt la invocació inicial, al recte]

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC ___

LLIGALL ___ N°. 2419 ___

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹ [segell estampat]

**Montserrat, Arxiu
núm. Bages n. 1335¹** [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Barcelona, ebrea, una cvm [primer cō; després, ha estat sobreescrita una v damunt la o] filii mei Bonomine et Dedenatus, ebreis. Vinditores sumus [sūmus] tibi Ermemiri Russi, emptores. Vinditor sum tibi Ermemiri Russi, emptor. [sic] Per hanc scriptura [scripturā] uinditionis nostre uindimus tibi ipsum clausum quod habemus infra ciuitas Barchinona, ad ipso Miraculo. Aduenit nobis per uocem Beuenisti [sic] ebreo, uirum, qui est condam, ad me supranominata Barcelona, ebrea. Et ad nos, predicti filii, per uocem patris nostri condam. Affrontat namque: a parte orientis, in hereditate Mair, ebreo; de meridie in uia; de circio, [circio ha estat esmenat, com anota a l'escatocol el mateix escrivà] cum ipsas parietes et guttas et stillicinios in curte et in casas que fuerunt de Gilelmi de Sancti Martini; de occiduo in casas de te, emptori. Quantum iste affrontaciones includunt, sic uindimus tibi predicto clauso siue ferragenale cum suas parietes et guttas et stillicinios, cum exiis uel regressiis eius, ad tuum plenissimum proprium, in propter pretium mancuso IIII de auro cocto. Quod tu emptore nobis dedisti, et nos uenditores, manibus nostris recepimus. Est manifestum. Quem uero predicta omnia que tibi uindimus de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestate. Ut quicquid exinde exinde facere uel iudicare uolueris liberam et firmam in Dei nomine habeas plenam potestatem. Quod si nos uenditores aut aliquis homo utriusque sexus contra hanc uenditione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uendicare set componat aut componamus tibi predicta omnia in duplo cum omnem suam immeliorationem. Et ista uenditione firma permaneat modo uel omnique tempore.

Facta uenditione XII Kalendas Setember anno XXXIII regni Roberti regis.

/ אנוכי ברצלונה ואנחנו נחמן ונתנאל עשינו מכירה זו מן חותה [?] חורבה שירשנו מאבינו ואני ברצלונה מחסות כתובתי לדון ארמנמירו בארבעה זהובים וחורבה זו היא בצד החצר שהיה לדון גילילמו מול המירגלו ומצד שני דרך רשות הרבים מצד שלישי חורבה של יורשי / ר' מאיר שהיא כמידה זו כשווה כימידה אחת ווצב [?] אחת להנה ופייסנו לחותמה נתנאל בר' בנבנישתי [senyal] יוסף בר' משה קוט יוסף בר' יצחק הלוי²

S+num Bellihominis, leuite exarator, cum literas rasas et emendatas in linea IIII ubi dicit *de circio* et (SS) sub die et anno prefixo.

1. *Damunt de la invocació inicial* In nomine Domini, al costat dret de la I, posteriorment, s'hi afegí una creueta, feta en una tinta de coloració negra i amb una altra ploma (sembla que la mateixa que féu un dels registos del revers). Per al lloc -la ciutat de Barcelona- i els personatges barcelonins, tant hebreus com cristians, veure també: Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, núm. 87 i Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, núm. 1334. Diversos sècs verticals. Un forat petit a la darrera línia, i un que s'està fent que afecta la p de pretium, a la setena línia. Tot i aquests defectes, el document és conserva relativament bé, i fóra interessant de reproduir.

2. Jo, Barcelona [Bartselona], i nosaltres, Nahman i Natanel [Netanel], hem fet la venda aquesta d'un establiment [?] d'un terreny erm que hem heretat del nostre pare, i jo, Barcelona [Bartselona], a l'empara de la meva quetubà, / a don Ermenmiro, per quatre monedes d'or. I aquest terreny erm es troba al costat del pati que fou de don Guillelmo, enfront del Miracle [Miraglo], i pel segon costat [hi ha] una via pública; pel costat tercer [hi ha] el terreny erm dels hereus / de rabí Maïr [Meïr], el qual amida igual com aquest perquè és igual d'una mesura i una [...] fins aquí (?). I hem demanat de firmar-la. (Firmes:) Natanel [Netanel], fill de rabí Benveniste (senyal). Jucef [Yossef], fill de rabí Mossé [Moixé] Qot. / Jucef [Yossef], fill de rabí Issac [Yishaq] ha-Leví. *Versió del text hebreu de Pere Casanellas i Bassols, basada en les versions anteriors de Javier del Barco i Jaume Riera i Sans. Observacions de Pere Casanellas a aquest text:*

a) El Miracle apareix en els documents llatins en la forma llatina *Miraculum* i es refereix a les ruïnes de l'antic temple romà de Barcelona, situades en el lloc més alt de la ciutat. Veg. Philip BANKS, «El creixement físic de Barcelona, segles X-XIII», *Barcelona Quaderns d'Història*, 8 (2003), p. 15 i nota 14.

b) La transcripció de *molhamerglo* pot interpretar-se com un sol mot -mancat de sentit-: «Guillemo Molamerglo», o bé per separat: *mul*, que vol dir ‘enfront de’, i *ha*, que és l’article determinat, que es traduiria per «enfront del Miracle».

c) El mot llatí: «clausum», tant pel context del text llatí com del text hebreu, sembla que es tracta del terreny que conté, no de la «tanca».

d) Queda per aclarir el sentit precís del mot que he traduït per «establiment», que en hebreu bíblic vol dir ‘campament’ i en hebreu modern ‘granja’. Suposant que l’hagi transcrit bé; suposo que sí. També queda per aclarir, punt encara més fosc, el sentit del segon mot a continuació del qual he posat un interrogant en la transcripció i que he deixat sense traduir ([...]) en la traducció. La transcripció hebrea צבב crec que no té dubte, però és una paraula inexistent en hebreu i, per tant, penso que potser és transcripció en lletres hebrees d’alguna mesura catalana; la transcripció en lletres llatines és *w-z□b*. La primera lletra és la conjunció, corresponent a la catalana *i*. Vocalitzant el substantiu podria ser *za□ab*, *ze□ab*, etc. En català correspondria a formes com *zaçab*, *zaçau*, *satsau*, etc., però no he trobat el desllorigador que permeti donar la correspondència correcta a aquesta mesura, de moment enigmàtica.

901

1029, setembre, 8.

Venda. *Anastàsia ven a Bella, dona, un alou, que és la seva heretat, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de set sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 181.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 503, pàg. 570, ex **O**.

Montpetan¹

1028.¹

Venta â favor de Bella de un alodio en Montpeytâ¹

8-IX-1029¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Anastasia, femina, uinditrix sum tibi Bela, femina, emtore. Per hanc scriptura uindicionis mee uindo tibi alaudem meum quem habeo in Montepeitano, ipsam meam ereditatem, id sunt: casas, casalibus, ortis, ortalibus, terras et uineas, cultum uel eremum, qui mihi aduenit de genitore meo uel per quascumque uoces. Et est hec omnia in comitatum Minorisa, in locum que dicunt Montpeitano. Et afrontat hec omnia: de oriente in terra Sancti Benedicti; de meridie in alueo Lubricato; de occiduo in torrente qui discurrit per tempus pluuiarum; de circi in alaudem de Seniofredus Piloto, qui fuit, condam. Quantum infra istas IIII^{or} afrontaciones includunt sic uindo tibi ipsa hec omnia superius iamdicta, totum ab integrum, cum exio uel regressio suo, quiquid ibi habeo uel habere debeo per omnesque uoces, in propter precium solidos VII in rem ualentem, et nihil de ipso precio aput te emptore non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa hec omnia de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestate ad tuum proprium. Quod si ego uinditor aut ullusque homo qui contra hanc scriptura uindicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uinditione firma permaneat [s’ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista carta uinditione VI Idus Septembri anno XXXIII regnante Radberto rege.

Sig+num Anastasia, femina, qui ista carta uinditione feci et firmare rogau. Sig+num Miro. Sig+num Oliba. Sig+num Gondabaldus. Sig+num Dalmacius

AIGFREDUS, MONACHUS, qui ista carta uinditione scripsit et (SS) die et anno quo SUPRA;

1. *Quatre sècs horitzontals, tres dels quals ben visibles també al recte, i un de vertical.*

902

1029, desembre, 2.

Empenyorament. *Durable, hebreu, empenyora a Ponç, levita, dues mujades i mitja, entre terra i vinya, al territori de Barcelona, al terme del Cogull antic, [barri de Sant Pere (de les Puel·les), districte de Ciutat Vella, ciutat de Barcelona, comarca de Barcelonès] i una casa amb terra per una unça i mig mancús d'or cuit de Bonnom, hebreu, que el dit Ponç, levita, li havia prestat. Li empenyora tot això i li dóna el seu dret perquè dit Ponç, levita, ho tingui en benefici fins que li retorni el préstec, el venciment del qual és el proper 24 de maig. Si no li tornés, que dit Ponç, levita, tingui plena potestat sobre els béns empenyorats.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 87.

habet prepositus Minorise III cartes isti domus II^{as} de Barchinona et altera de Olone, de loco qui uocatur Tresuicos, quos eis o modo dauit domnus Raimundus, abbas, et ceteri fratres ad contropadam suam dodaliam anno M^o CC^o XIII° mense setembrio²

Barcelona³

1029⁴ 1034.⁵

**Montserrat, Arxiu
núm. Bages (fons antic) n. 87**⁶

In nomine Domini. Ego Durabile, ebrei, impignorator sum tibi, Pontius, leuita. Manifestum [e]st [e]nim qua debitor sum tibi uncia I et medio mancuso de auro cocto de manu Bononomen, hebreo, aurifice, a penso legitime pensatos [quod] tu mihi prestasti. Est manifestum. Propter ea impignoro tibi infra terra et uinea modiatas II et media meum proprium quod habeo in territor[io B]archinona, in terminio de ipso Cucullo antico.⁷ Aduenit mihi per ienitorum meorum uel per comparatione seu per omnesque uoces. Que affronta[nt: de] parte circio in uinea de Scluuu fratrique suo Auxilio; de aquilonis in uinea de Regina, ebreu; de meridie in ipsa strada; de occiduo in torrente. Et in alio loco infra muros ciuitatis Barchinone. Sic impignoro tibi casa cum orto et puteo cum uitis et ficulnea, meum proprium. Aduenerunt mihi per ienitorum meorum uel per comparacione uel per ullasque uoces. Que affrontant: de parte circio in calle uel in uia; de aquilonis in orto de Ermomiro Roso; de meridie in alio horto de te impignorator; de occiduo in solario de Bonauita, ebreo. Quantum iste affrontaciones includunt sic impignoro tibi prefata [hec totum ab integre] et [i]ure tue trado. Et inter tantum teneam per tuum beneficium. Et in die quod erit nouem dies infra mense Kalendas Iunii istas proximas uenientes sic reddere tibi facio prefata uncia I et medio mancuso de auro cocto sicut superius scriptum est. Et tu reddes mihi istas scriptura sine mora et si ad ipso placito constituto minime fecero et die placitis meis non adimpleuero libera in Dei nomine habeas plena potestate prefata omnia apprehendere, tenere, uindere et facere quod uolueris simul cum exiis uel regressiis earum ad tuum plenissimum proprium. Quod si ego impignorator aut ullusque homo utriusque sexus qui contra ista impignoratione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uendicare sed componat⁸ uel ego compono⁹ tibi prefata¹⁰ omnia in duplo cum suam¹¹ inmelioratione.¹² Et ista impignoratio firma permaneat¹³ omnique tempore.

Facta impignoratione VII Idus¹⁴ December¹⁵ anno XXXIII regnante Roberto¹⁶ rege.¹⁷

אני מאיר המכונה דורבול בר' נתן עשיתי משכונה זו לדון פונצו בשביל שבעה זהובים וחצי זה מיד ר' יצחק בר' משה / עד זמן ששה חדשים ופייסתי לחותמה בראש חודש טבת שנת תשעים ואם אתן לו ממון זה לא אתננו / אלא בפני עדים עדי ישראל בלא שום תרעומת יהודה בר' שלמה יוסף בר' משה¹⁸

+ Ermemirus, presbiter exarator (*signe*)¹⁹ die et anno prefixo.

1. *Pergamí malmès en algunes de les seves parts per taques d'humitat, sobretot als costats; però en general no afecta la lectura correcta del text. Uns tretze sècs verticals. Segurament un monjo de Sant Benet tenia una casa a Barcelona, que donà al monestir, i aquest l'empenyorà a un hebreu.*

2. *Damunt de domus hi ha escrit Sancti Benedicti. Traducció: el paborde de Manresa té tres cartes/documents d'aquest monestir de Sant Benet, tres de Barcelona i una altra d'Oló, del lloc anomenat Tresvics, les quals (cartes) el senyor Ramon, abat, i els altres germans van donar per comprovar la seva dotàlia el mes de setembre de l'any 1213]*

Tresvics correspon a l'actual Sant Joan d'Oló, al sud-oest del terme municipal de Santa Maria d'Oló, comarca de Bages. [ACV, cal. 6, núm. 180/*Catalunya carolíngia*, IV, tercera part, núm. 1826, pàg. 1296-1297 (any 999)].

3. Barcelona a **O**.

4. *Escrit amb llapis damunt.*

5. *Ratllat. Escrit amb llapis.*

6. Montserrat, Arxiu. núm. Bages (fons antic) n. 87 a **O**.

7. *Per a la identificació del topònim de ipso Cucullo antico, ens interessa donar un cop d'ull a la breu introducció a la història del barri de Sant Pere [de les Puel·les] que Alexandre Cirici, el seu autor, inclou a la guia Barcelona, pam a pam. El segle XI l'església i monestir benedictí, fundat el 945, era fora de les muralles, les romanes:*

“El camí que unia Barcelona amb el continent, anomenat via romana o “Strata Francisca”, passava a prop d'un turonet denominat *el Cogoll*. Segons la tradició, durant el setge de Lluís el Piadós contra la ciutat musulmana (801), el cabdill franc dedicà al costat d'aquest camí un temple al màrtir de Tolosa, sant Sadurní.

Al voltant d'aquest temple fou alçat, durant el segle IX, una aglomeració suburbana, el Vilar de Sant Pere, que s'incorporà a la ciutat amb el recinte de les muralles del segle XIII.

El monestir de Sant Pere de les Puelles, [sic] consagrat l'any 945, al capdamunt del Cogoll, exercí el senyoratge sobre el barri i els camps que envoltaven la ciutat, durant molts segles.” [CIRICI I PELLICER, Alexandre: *Barcelona, pam a pam*, editorial Teide, Col·lecció «Què cal saber» (Barcelona 1971), pàg. 280]

8. conponat a **O**, per conponat.

9. conpono a **O**, per conpono.

10. prefata a **O**, per prephata.

11. suam a **O**, per sua.

12. inmelioratione a **O**, per immelioratione.

13. *Tot seguit hi hauria d'anar: modo uel.*

14. Idus a **O**, per Iduum.

15. December a **O**, per Decembrium.

16. Roberto a **O**.

17. rege a **O**, per regi.

18. Jo, Maïr [Meïr], anomenat Durabol, fill de rabí Natan, he fet aquest empenyorament a Don Pontso, per set monedes d'or i mitja, per mitjà de mestre Issac [Yitshaq], fill de mestre Mossé [Moixé], / fins a un període de set mesos, i he demanat de signar-lo el dia primer del mes de *tevet* de l'any [47]90 [= dimarts, 15 de desembre de l'any 1029]. I només li donaré aquest diner / davant testimonis israelites, sense cap ressentiment. [Firmes:] Jafudà [Yehudà], fill de mestre Salamon

[Xelomó] (senyal). Jucef [Yossef], fill de rabí Mossé [Moixé]. *Transcripció i traducció al català de Pere Casanellas i Bassols, basada en les versions anteriors de Javier del Barco i Jaume Riera i Sans. Observacions de Pere Casanellas a aquest text:*

a) La majoria de documents hebreus de jueus catalans estan datats el dia primer del mes o neomènia [FELIU, Eduard: “Nota sobre el mot *mes* en hebreu per a la correcta datació dels documents barcelonins”, a Josep BAUCCELLS I REIG *et alii*: *Diplomatari de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona: Segle XI*, vol. 1, Barcelona, 2006, pàgs. 179-183; KLEIN, Elka: *Hebrew deeds of Catalan Jews = Documents hebraics de la Catalunya medieval 1117-1316*, Barcelona i Girona, 2004, pàgs. 104-105).

b) El dia 1 de *xevat* (lectura de Jaume Riera) de l'any 4790 correspon al dimecres, 13 de gener del 1030.

19. El seu *signum* és com de capgrossos verticals.

903

1029, desembre, 15.

Venda. *Gerberga*, [= Giberga] *que anomenen Bonamoça, dona, i Gonter i la seva esposa, i filla de Gerberga*, [= Giberga] *Engonça, venen a Godmar* [= Gomar] *i la seva esposa Guinedella una peça de terra anomenada clota, juntament amb els arbres i el casal, al comtat d'Osona, al terme del castell de Tona, prop de l'alou de Bernat Gelmir*, [actual municipi de Tona, comarca d'Osona] *pel preu de dos mancusos i mig, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1337.

k[arta] de tonna¹

U N° 88¹ [segons la fitxa de Montserrat, però és erroni: 58]

N 108 segons
lo Indice nou¹

tona.¹

1030¹ [ratllat, amb llapis] 1029 15-XII¹ [escrit amb llapis, al costat]

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC _ 13 _

LLIGALL __ N°. _449_

n. 1337¹ [escrit amb llapis]

+ In Dei nomine. Ego Gerberga, que uocant Bonamoza, femina, et Gonter, [segons la fitxa de Montserrat, però és erroni: *Gomer*] et uxor sua, filia mea, nomine Henguncia. Nos pariter uinditores sumus uobis Godemar, et uxor tua Guidenelle, emtores, per scriptura uindicionis nostre uindimus uobis pecia I de terra que nominant clota, simul cum ipsos arbores qui ibidem sunt, uel cum ipso chasal qui infra est, nostrum proprium, qui nobis aduenit, ad me, Gerberga, de ienitores meos, et ad nos, infantes, per quacumque uoces. Et hec est omnia in comitatum Ausona, in terminio de kastrum Tonda, prope ipso alode de Bernardus Gelmir. Et afrontat: de orient in ipsa strada; de meridie in alode de Seniofret uel de nos, comparatores; de occiduo in ipsa strada uel in terra de Bernardus suprascripto; de circii in ipso margene de Bernardus. Quantum in istas afrontaciones includunt, sic uindimus uobis quantum abemus uel abere debemus per quacumque uoce, totum ab integum, cum

exiis et regressiis earum, in precium manchosos II et medio in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia de nostro iure in uestro tradimus dominio et potestatem ad faciendum quodcumque uolueritis. Quod si nos uinditores, aut ullusque homo uel femina qui contra hanc ista uindicione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uendicare set componat in duplo cum suam inmelioracionem. Et in antea suam abeat firmitatem.

Facta carta uindicione XVIII Kalendas Genuarii [sic] anno XXXIII [III, sobrelineat] regnante Rotherto rege.

S+n Geriberga, que nominant Bonamoza. S+n Gonter. S+n Henguncia, nos qui ista uindicione fecimus et firmare rogauimus. S+n Suniario. S+n alio Suniario. S+n Ermeniselo.

LOBETO, sacer, scripsit et (SS) die et anno quod supra.

1. Creu +, més gran que les esmentades fins ara, no contemporànies, al costat esquerre de la I inicial, feta sembla que contemporàniament a la redacció del document. Forat petit al marge esquerre (per a passar-hi un cordill). Tres forats petits més, enmig del text, i un quart forat més gran al mig del pergami, que possiblement ja hi era abans de redactar-se el document, perquè l'escrivà deixa un espai entre predicta i hec omnia, a la novena línia. La part inferior del (SS), que d'altra banda és posat inclinat, horitzontalment, per aprofitar l'espai, és ratada. Document bo per a reproduir.

904

1029, desembre, 25.

Venda. *Guisad i la seva esposa Bonadona venen a Oliba una mujada de terra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Olzinelles, [antiga parròquia de Sant Jaume d'Olzinelles, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de dos mancosos d'or.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1338.

a. ACA, Sant Benet de Bages, Monacals - Universitat, lligall 75, f. 87 r.

b. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 504, pàg. 571, ex **O**.

O

Vlzinelles¹

B N°. 57¹ [ratllat, amb llapis]

N°. 18. **Lligall.** 1.

Calaix. 23¹

Olsinelles.¹

1030.¹ [ratllat, amb llapis] **1029 25-XII**¹ [al costat, amb llapis]

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ **PLÉC** _**OI**. [= Olzinelles] _

LLIGALL ___ **N°.** _**8.**_

n. 1338¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Uuisad, et uxor mea Bonadonna, [sic] uinditores sumus tibi Oliba, emtores. Per hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus tibi modiata I de terra culta, nostra propria, qui nobis aduenit de comparacione. Et est, ipsa terra, in comitatu Minorisa, in locum que dicunt Ulcinelles. Et afrontad, ipsa modiata de terra: de oriente in terra de Gerouardo; de meridie in terra de Lodolfo, qui est condam; de occiduo in terra de Igela uel suos eres; de circi in uinea de Aaulfo. Quantum infra istas afrontaciones includunt, sic uindimus tibi ipsa terra totum ab integrum, cum exio uel regresio suo, in propter precium mancossos II de auro. Et est manifestum. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindiccionem uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat ipsa terra in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindiccio firma et stabilis permaneat [es deixa: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista carta uindiccio VIII Kalendis Ianuariis anno XXXIII° regnante Roberto rege.

Sig+num Uuisad. Sig+num Bonadonna, qui ista carta uindiccionem fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Suniario. Sig+num Miro. Sig+num Seniofred.

PETRVS, subdiaconus, qui ista carta uindiccionem scripsit et sub (*signe*) die et anno quod supra.

8¹

1. *Taques d'humitat a la part superior, que afecten la primera línia -i una mica, la part superior de la segona-, però no enterboleixen la lectura. Forat petit al marge esquerre del text, que fou fet i serví per a passar-hi un cordill. Vegeu: Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, núm. 1210.*

b

N.º 18. any- 1030. Una Modiata Preu

[Pesas de Terra, Casas, Horts &.]

«Consta ab Acte clos per Pere subdiaca á 8 de las Kalen. de Janer, any 34 del regnat de Robert Rey. Venda feta per Vuisad, y Bonadona sa Muller, a favor de Oliva de Una Modiata de terra culta, que dits Venerevers tenen per compra, situada en lo Comptat de Manresa, y en lo Lloch dit Olsinellas. Afronta dita Modiata de terra de solixent ab terra de Gerouardo: de mitgdia ab terra Delofolso q.º: de ponent ab terra de Ygela, ó sos hereus: de tremontana ab la Vinya de Aaulfo. Preu de dita Venda, Dos Moncossos de Or.»

Esmena. *Gescafred i la seva esposa Saborella esmenen a Guilla una quarterada de vinya al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages. [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 188.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 505, pàg. 572, ex **O**.

1029.¹

Emmienda por una venta de una viña â favor de Willa.¹

In nomine Domini. Ego, Uuischafret, et uxori sue Saborella, emmendatores sumus tibi, Uuilla. Per anc [sic] scriptura emendamus tibi quarterada I de uinea, qui nobis aduenit de parentorum uel per qualiquecumque uoce. Et est, ipsa uinea, in chomitatum Minorisa, in Plano de Bages. Et affrontat, ipsa uinea: de orientem, de me, emendatore; et, de hocciduo, in uinea Sancti Benedicti; et circii, de me, emdatore; [sic] et, de meridie, in strada. Quantum infra istas affrontaciones includunt, sic emndamus [sic] tibi, ipsa quarterada I de uinea, ab integrum. Et est manifestum. Et quis contra hac ista emendacione uenerit ad inrumpendum, aut uullusque homo inquietare [sic] uoluerit, non hoc ualeat uindictare.

Facta emendacione [a continuació ve quelcom ratllat] VIII Kalendas Frebuarii [sic] anno XXXIII regnante Radberto rege.

+sinum [sic] Uuischafret et uxori sue Saborella, qui ista emendacione fecimus et testes firmare rogauimus. +num Uuifret. +num Guadamir. +num Uuilelm.

Guisadus, sacer, qui ista carta scripsit (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Tinta una mica esvaïda. El pergami té una esquinçada a la part inferior, que no afecta cap lletra. Aquest escrivà escriu les línies ondulades; o era molt vell o no s'hi veia.*

Aquest document núm. 902 -1030, gener, 25- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 188) és el segon on trobem el nom de Plano de Bages, tal com avui s'anomena, Pla de Bages. El primer és el document núm. 728 -1016, abril, 30- (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 71): Plano Baies.

Venda. *Senfred [= Sinfreu] i la seva esposa Riquel [= Riquelda] venen a Teuderic i la seva esposa Formosa la tercera part del molí sobirà, situat al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a la Planca i a la torre, [prop dels Tres Salts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de set sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 189.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 506, pàg. 573, ex **O**.

1029.¹

S. Fructuos. Molino de Planca.¹

Venta â favor de trelemar de un Molino sito en la Planca¹

In nomine Domini. Ego, Seniofredus, et uxori sue Richelle, uinditores sumus uobis, Teudericus, et uxori sue Fermossia. Per hanc scriptura uindiciocionis [sic] nostra uindimus uobis de ipso mulino sustirano ipsa tertia parte, et ipso mulino in comitatum tatuam [sic] Minorissa, ad ipsa Planca uel ad ipsa turre. Et frontat, [sic] ipso molino cum suo solo et suum caput pt [sic] aquis et suo reguro [sic] et ipso cleuario [sic] que ad ipsum mulinum pertinet: de orientis, in ipso Boscazat; et, de meridie, in ipsa roca fundata; et, de hociduo, [sic] in ipsa Planca; et, de circii, in ipsa turre uel in rio Sancti Fructuosi. Quantum infra istas IIII^{of} afrontaciones includunt, sic uindimus nos uobis ipsa hec omnia quod superius resonat ipsas ereditates nostras ipsam tertiã partem, totum ab integrum, cum exiis uel regressiis suis, in propter precium solidos VII in rem ualentem. Et est manifestum. Inquietare [sic] uoluerit, non hoc ualeat uindicare set connamus [sic; en lloc de *conponamus*] uobis in duplo cum omnem in suam inmelioracione. [sic]

Facta carta uindicione VIII° Kalendas Frebruaryes [sic] anno XXXVIII regnante Robertus rege.

S+num Seniofredus. S+num Richelle, nos simul in unum, qui ista carta uindicione fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. S+num Lobeto. S+num ...er. S+num Lanfredo.

Iocefredus, presbiter, qui ista carta uindicio [sic] ardo [sic] die scripsit (*signe*) die uel anno quod supra.

1. *Tira de pergami de reforç enganxada al marge esquerre del pergami (anvers). Tinta molt esvaïda. Forat petit, minúscul, després de la s de ipsa hec omnia. Vegeu: Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 24.*

907

1030, març, 20.

Venda. *Gil i la seva esposa Ermetruit venen a Brocard [= Brocart] una peça de vinya al comtat de Manresa, al [terme/territori del] castell de Montdony/Montdó, que anomenen Castelltallat, [castell de Castelltallat] als Calmeixs, [cal Biosca -mas-, parròquia de Castelltallat, actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages] pel preu de tres sous que l'esmentat Gil devia a Brocard.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1339.

S.A. N°. 117¹

Castelltallat¹

mas Calmeix¹

Venta inter Laicos de una pieza de tierra en Castelltallat. tiene hunas afrontaciones. A. 34. de Radberto.¹

Castelltallat.¹

1030.¹ 20-III¹ [20-III, escrit amb llapis, al costat]

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ **PLÉC 02**

LLIGALL _____ **Nº. 099** [20, escrit amb llapis, damunt 09]

1

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹ [segell estampat]

n. 1339¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Gilio, et uxor sua Ermetruit, uinditores sumus tibi Brokardo, emtore. Per hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus tibi pecia I de uinea cum illorum arboribus, qui nobis aduenit, ad me, Gilio, per comparacione, ad me Ermetruit, per meum decimum. Et est, ipsa uinea, in comitatum Minorisa, in kastrum Montedon que uocant Casteltalad, ad ipsos Kalmegos. Et adfrontad, ipsa uinea: de oriente in terra de Bonefilio; de meridie in cingulo; de occiduo in uinea de Uuillermo; de circi in torente [sic] qui inber [sic] aqua ducit. Quantum infra istas totas adfrontaciones includunt, sic uindo tibi ipsa uinea ipsa medietate, ab omnem integrietatem, cum exio uel regresio earum, propter precium solidos III que ego, Gilio, debeo tibi persoluere per [...] de facta, in rem ualentem. Et est manifestum. Quod si nos, uinditores, aut ullusque omo [sic] qui contra hanc ista karta uindiccionis uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat in duplo cum sua inmeliioracione. Et in ante ista uindiccio firma sit omnique tempore.

Facta ista karta uindiccio III^rX^{mo} Kalendas Aprelii ano [sic] XXXIII^{rto} regnante Radberto rege.

Sig+num Gilio. Sig+num Ermetruit, qui ista karta uindiccione fecitemus [sic] et firmare rogauimus. Sig+num Bonefilio. Sig+num Eikardo. Sig+num Uuifret.

MIRO, SACER, rogitus et scripsit et sub (*signe*) die et ano [sic] quod supra¹

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES [segell estampat, amb l'escut de l'entitat]

1. *Ratat a la part superior (afecta només la part superior d'alguna lletra) i inferior. Sèc vertical, al mig, per a plegar el document (el desgast ha fet que el pergami s'hagi foradat). Creueta al costat esquerra de la caplletra inicial I, feta en tinta negra, etc.*

908

1030, març, 24.

Venda. *Sunyer i la seva esposa Ermengarda venen a Guerau i la seva esposa Quíxol mitja quarterada de vinya que tenen per plantació al comtat de Manresa, al seu territori, prop del gual Pedregós, al Mujal, [actual municipi de Callús, comarca de Bages] pel preu d'un sou i mig, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 190.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 507, pàg. 574, ex **O**.

M. N. 215.¹

Manresa¹

no fa per esta Casa=¹

Manresa.¹

1031.¹24-III-1030¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Sunier et uxor mea Ermengards, uinditores sumus uobis Gerrallo et uxor sua Chixolo, emtores. Per [h]anc scriptura uindiccionis [sic] nostre uindimus nos uobis media quarterada de uinea, qui nobis aduenit per complantacione. Et est ipsa uinea in chomitatum Minorissa, in eius territorio, prope guado Pedroso, in ipso Mugalo. Et afrontad, ipsa uinea: de orient, in uinea de nos, emtores; de meridie, in uinea de Bonefilio; de occiduo, [in] terra de Godmar; de circii, in riuo de Guarces. [torrent de la Portella -*Catalunya Romànica*, vol. XI, “Callús, Sant Sebastià”, pàg. 35-] Quantum infra istas IIII afrontaciones includunt, sic uindimus nos uobis ipsa pecia de uinea, ab integrum, cum exio et regresio suo, in propter precium solido I et medio, in res ualentem. Et est manifestum. Ut in Dei nomine firmam abeatis potestatem ad omnia facere quod uolueritis. Et si nos, uinditores, aut ullusque homo qui contra ista uindiccionem uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat ipsa uinea in duplo cum sua inmelioracione. Et in antea ista uindiccionem firma permaneat [s’ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta carta uindiccionem VIII Kalendas Aprelii anno XXX^{mo} IIII° regnante Radbertus rex. [sic]

S+num Suniero. S+num Ermengards, qui ista carta uindiccionem fecimus et firmauimus et testes firmare rogauimus. S+num Pedro. S+num Seniollo. S+num Bonefilio.

STEFANUS, Sacer, qui ista carta scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Pergamí malmès als extrems, per la humitat, que afecten sensiblement algunes lletres, sense que se’n derivi una mala lectura, i, a la part inferior, especialment a l’angle inferior esquerre (anvers), també per osques, que no afecten el text.*

909

1030, abril, 7.

Document de compliment / execució tascal. *Agelà, [= Agell] anomenat Barba, i la seva esposa Ermetruit, donen a Déu i Sant Benet i Sant Valentí, màrtir, [Sant Benet de Bages] un alou al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, al Perelló, [zona de la Torre -mas- (a la riba dreta del riu Llobregat, davant la fàbrica del Galobard), antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] amb la condició que ho tinguin mentre visquin, donant la tasca al monestir, i després de la mort d’ambdós passi a Sant Benet, amb la condició que un dels seus parents ho tingui per conreuar, tot pagant el cens degut; i si, per alguna extrema necessitat, o empesos per la fam, ho haguessin de vendre, que ho puguin fer a qualsevol persona, sempre que es comprometí a pagar la tasca a Sant Benet i no a cap altre batlle ni senyor.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 191.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 508, pàg. 575, ex O.

Donacio et afrontaciones honoris del pereyo²

Donacion de los honores [...] Peredo con sus afrontaci[ones] ô linderos. fecha año 3[4] de Roberto Rey, y de Christo Nuestro.³

1030.⁴

Perellò.⁵

Igela y su muger hazen donacion â S. Benito y â S. Valentin Martir de la tasca en su alodio y tierras sitas donde dicen Perellò que afronta por oriente con el termino del Castell de Sallent.⁶

7-IV-1030⁷

In nomine Dei aeterni [et salua]toris nostri Ihesu Christi.⁸ Ego Ygela,⁹ q[ui] uocant Barba,¹⁰ et Ermetruit,¹¹ femina, ux[or] mea. Magnum nobis et satis licitum esse uidetur domum Dei edificare¹² atque construere. Audientes predicationes¹³ et monita Sanctorum Patrum q[ui]a elemosina¹⁴ a morte liberat animas.¹⁵ Idcirco nos suprascripti conpuncti diuina pietate ut Deus misericors sit et propicius in peccatis nostris, placuit in animis nostris et placet nullius suadentis ingenio nec per uidentis imperio¹⁶ set¹⁷ propria nobis et spontanea,¹⁸ hoc elegit nobis bona uolumptas ut karta¹⁹ funcctionis²⁰ taschale facissemus²¹ ad nomine Deo et Sancti Benedicti Sanctique Valentini, martiris,²² ibi quiescentis, sicuti et facimus, pro remedium animarum nostrarum uel pro beneficium quod nobis,²³ abas²⁴ presens²⁵ et futurus²⁶ qui est²⁷ in monasterio prefixo, ex alaudibus²⁸ et ex uineis pro laboracione²⁹ nobis iniungat laborandum et exercendum. Idcirco nos suprascripti, per hanc scripturam donacionis nostre, facimus³⁰ hanc kartam³¹ taschalem de omnem nostrum alaudem³² ad nomine Deo et Sancti Benedicti, qui nobis aduenit per comparacione uel per qualicumque uoces. Id sunt terras et uineas. Et est hec omnia in comitatum³³ Minorisa,³⁴ in Campo Baias, ad locum quem uocant ad ipso Perelio.³⁵ Et afrontat³⁶ ipsum alaudem³⁷ superius scriptum: de parte orientis,³⁸ in ipso terminio³⁹ de castro Salente;⁴⁰ de meridie, in ipso Pozolo;⁴¹ de occidente, in ipso⁴² torre de Aduira;⁴³ de parte uero circi⁴⁴ afrontat⁴⁵ in ipsa turre de Conbert,⁴⁶ qui fuit condam. Quantum inter⁴⁷ istas III^{or} afrontaciones⁴⁸ includunt sic facimus⁴⁹ anc⁵⁰ scripturam tomi⁵¹ taschalem de omnem alaudem⁵² superius⁵³ scriptum ad monasterium prefixum. In ea uidelicet racione atque conuentu ut nos in diebus nostris ipsa tascha donemus ad cenobicos⁵⁴ ibi degentes. Quod si quis ex nobis primus mortuus fuerit ad alium uiuentem remaneat. Post mortem uero nostram ex duobus transahctam⁵⁵ ipsum alaudem⁵⁶ supranotatum solidum et litium⁵⁷ remaneat ad monasterium prefixum, tantum ut unum ex proprinquis nostris eum teneat ad laborandum et exercendum siue censum persoluendum, et ut nullus abas⁵⁸ aut cenobicos⁵⁹ ibi degentes nullum alium censum ibi perquirant nisi ipsa tascha in diebus nostris. Quod si fecerint unam unciam auri nobis componat, et in antea nos ipsam tascham demus ad monasterium prefixum. Quod si nobis aliquo casu aut penuria famis obrimenit, quod absit nobis aduenerit ipsum alaudem⁶⁰ superius scriptum non abeamus⁶¹ licenciam ad uindere nec inalienare nisi ad cenobicos⁶² prefixos. Et si illi mere noluerint, nos licenciam abeamus⁶³ ad aliam personam uind[e]re tantum ut ipsam tascham donent ad monasterium prefixum. Et ut nullum baiolum nec ullum seniore non abeamus⁶⁴ licenciam ad facere nisi domino Deo et Sancti Benedicti. Quod si nos donatores aut ullusque homo qui contra hanc kartam⁶⁵ taschalem uenerimus aut uenerint pro inrumpendum non hoc ualeant uindicare set⁶⁶ componant in quadruplum ipsum alaudem⁶⁷ et secundum legem goticam V^e libras auri persoluant ad nomine Deo et Sancti Benedicti. Et in antea ista karta⁶⁸ donacionis uel funcctionis⁶⁹ firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore et non sit disrupta.

Facta ista scriptura donacionis VII Idus⁷⁰ Aprilii⁷¹ anno XXX° III° regnante Rodberto⁷² rege.⁷³

Sig+num Ygela.⁷⁴ Sig+num Ermetruit, qui ista carta taschalem rogauimus scribere et firmauimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Ansulfus.⁷⁵ Sig+num Reimun[dus. Si]g+num⁷⁶ Marchucius,⁷⁷ kamarerius⁷⁸ Ramii abatis.⁷⁹

Oliba,⁸⁰ monachus et sacer,⁸¹ qui scripxit⁸² sub(*signe*) die et anno quod supra.

1. *El marge esquerre del pergami està regularitzat enganxant-hi una tira de pergami d'època posterior (lletra humanista c. 1550 - c. 1650), la part escrita del qual es pot llegir al revers del pergami del segle XI. Pergami malmès en els extrems, a més d'ésser afectat per humitats i forats (més d'una dotzena, entre petits i grans).*
- 2.
3. *El lloc de Peredo ha de ser Perelló (vegeu la nota 35). Al final hi falta Señor.*
- 4.
- 5.
- 6.
7. *Escrit amb llapis.*
8. *Abreujat Xpī a O.*
9. *Ygela a O, per Igela, en català Agelà (origen del cognom Agell).*
10. *Barba a O. Sobrenom que, temps a venir, esdevindria cognom, tant en català com en castellà.*
11. *Ermetruit a O. Nom personal femení d'origen germànic, format per Ermin, nom d'una divinitat, i trud, 'força'. [MOLL, Francesc de B., *Els llinatges catalans*, pàgs. 19 i 20]*
12. *edificare a O, per aedificare.*
13. *predicaciones a O, per praedicationem.*
14. *elemosina a O, per eleemosyna (del grec).*
15. *animas a O, per anima.*
16. *et placet nullius suadentis ingenio nec per uidentis imperio a O, per et placet nullus quoque agentis imperio nec suadentis ingenio.*
17. *set a O, variant, admesa en llatí, de sed.*
18. *spontanea a O, per spontanea.*
19. *karta a O, per charta o carta.*
20. *funcctionis a O, per functionis.*
21. *facissemus a O, per fecissemus.*
22. *ad Sancti Benedicti Sanctique Valentini, martiris a O, per ad Sanctum Benedictum Sanctumque Valentinum, martirem.*
23. *nobis a O, per nobis.*
24. *abas a O, per abbate.*
25. *presens a O, per presente.*
26. *futurus a O, per futuro.*
27. *qui est a O. Calia afegir-hi et qui erunt.*
28. *alaudibus a O, per alodibus.*
29. *Tot seguit, un borró.*
30. *facimus a O, per fecimus.*
31. *kartam a O, per chartam o cartam.*
32. *alaudem a O, per alodem.*
33. *comitatum a O, per comitatu.*
34. *Minorisa a O, per Minorisensi.*
35. *ipso Perelio a O. Correspon al Perelló, indret que ha de ser al marge dret del riu Llobregat, entre el pont de Cabrianes i el gual de Navarcles/Pont Nou, més o menys davant l'antiga fàbrica tèxtil del Galobard, (la Torre, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages). “El terme [de Manresa] va pel davant de la torreta que ara es diu de Quinverga, dona, i cap al lloc que anomenen Perelló, i baixa al riu Llobregat, i va pel gual de Navarcles per la vora del riu, sota l'església de Sant Benet“ [SALVADÓ I MONTORIOL, Joan, *Història medieval d'un territori: Sant Fruitós de Bages (segles X-XI)*, Biblioteca Abat Oliba, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 253 (Barcelona 2003), pàgs. 29-34 (especialment la pàg. 31).] *Aquesta descripció és la que es féu per a l'acta de dotació de Santa Maria de Manresa, vers 937, i que es perdé en un atac sarraí de vers l'any 1000, motiu pel qual el 1020 se'n féu la restitució, que coneixem per una còpia de 1078 que, al seu torn, fou copiada el segle XIV i que es conserva al Llibre de Privilegis de la ciutat de Manresa (Manresa, AHPM, Llibre de Privilegis, fols. 80v.-81 v.) [transcrita a: BENET I CLARÀ,**

Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI*, II, núm. 459, pàgs. 518-521 (especialment la pàg. 519)]. *Vegeu, per a un estudi més detallat: BENET I CLARÀ, Albert, Història de Manresa. Dels orígens al segle XI*, IV, pàgs. 1049-1067 (especialment la pàg. 1057) i 1227]. *Al segle X és encara esmentat en dos altres documents, i en tots dos se situa al Pla de Bages. (Catalunya carolíngia, vol. IV, segona part, núm. 1362, pàgs. 979 i 980 -982, gener, 16-; tercera part, núm. 1852, pàg. 1314 -1000, abril, 29-).*

36. *afrontat a O, per affrontat.*

37. *alaudem a O, per alodem.*

38. *orientis a O, per oriente.*

39. *terminio a O, per termino.*

40. *Salente a O. Correspon a Sallent. Si bé el terme del castell se centrava en el riu Llobregat, és insostenible la descripció que fan les afrontacions d'aquests document, per tal com en qualsevol cas és al nord, i no a llevant, del Perelló.*

41. *ipso Pozolo a O. Correspon al Pujol, nom d'una vila, després un mas -inexistent-, que donava nom a l'actual Vall dels Horts, sector a la dreta del Llobregat entre Sant Jaume d'Olzinelles (el Pont de Cabrianes) i Sant Fruitós de Bages, centrat per l'església de Sant Genís, actualment en ruïnes i gairebé desapareguda. [antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]*

42. *ipso a O, per ipsa.*

43. *torre de Aduira a O. L'antiga torre d'Advira [= Elvira] podria situar-se al lloc on hi havia hagut un mas i hostal, al peu de l'actual carretera de Manresa a Vic per Sant Fruitós de Bages i Navarcles, on actualment hi ha el nucli residencial de Torroella de Baix, nascut amb la immigració de mitjans del segle XX (Torroella de Baix, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages). [BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI*, IV, pàgs. 1226, 1227 i 1241]*

44. *circi a O, per circio.*

45. *afrontat a O, per affrontat.*

46. *turre de Conbert a O. L'antiga torre de Gombert probablement cal identificar-la amb l'actual casa de pagès de Torroella de Dalt (Torroella de Dalt -mas-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages) [BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI*, IV, pàgs. 1226, 1227 i 1241] *Vegeu també la nota 47 del document núm. 1119 (trasllat de 1154, febrer, 20: Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2258 J -1052, gener, 18-), on surt esmentada aquesta mateixa torre: turrem que fuit condam Gondeberti.**

47. *inter a O, per infra.*

48. *afrontaciones a O, per affrontaciones.*

49. *facimus a O, per fecimus.*

50. *anc a O, per hanc.*

51. *tomi a O. Quin sentit té?*

52. *alaudem a O, per alodem.*

53. *superius a O, per superius.*

54. *cenobicos a O, per coenobitas.*

55. *transahctam a O, per transactam.*

56. *alaudem a O, per alodem.*

57. *litium a O, per litium.*

58. *abas a O, per abbatum.*

59. *cenobicos a O, per coenobitarum.*

60. *alaudem a O, per alodem.*

61. *abeamus a O, per habeamus.*

62. *cenobicos a O, per cenobicos.*

63. *abeamus a O, per habeamus.*

64. *abeamus a O, per habeamus.*

65. kartam a O, per cartam.
66. set a O, variant admesa, en llatí, de sed.
67. abeamus a O, per habeamus.
68. karta a O, per carta.
69. funcionis a O, per functionis.
70. Idus a O, per Iduum.
71. Aprilii a O, per Aprilibus.
72. Rodberto a O.
73. rege a O, per regi.
74. Ygela a O, per Igelani.
75. Ansulfus a O, per Ansulfi.
76. Reimundus a O, per Raimundi.
77. Marchucius a O, per Marcutii.
78. kamarerius a O, per camarerius.
79. abatis a O, per abbatis.
80. Oliba a O, per Olibani.
81. sacer a O, per sacerdos.
82. scripxit a O, per scripsit.
- 83.

910

1030, abril, 30.

Venda. *Sendred Llopard* [= Sindreu Llopart] ven a *Godfred* [= Jofre] una terra conreada i erma al comtat de Manresa, al terme [del castell] de *Calders*, a *Vilaseca*, [actual municipi de Calders, comarca de Bages] pel preu de quatre mancosos.¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1340.

Calders¹

C.S. N° 142¹

Venta¹

Calders.¹

1031.¹ [ratllat, amb llapis]

1030 30-IV¹ [a sota, amb llapis]

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC Cal.

LLIGALL _1_ N°. _17_

n. 1340¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Senderedo Lopardo, uinditor sum tibi G[od]fred, emtore. Per anc scriptura uindiccionis mee uindo tibi terra chulta et erma et ui[nea]s, meum proprium, qui mihi aduenit de genitores meos qui sunt chomdam, [sic] uel per q[ua]cumque uoces. Et est ipsa terra chulta et erma in chomitatum Minorisa, infra termine de Challers, a Uilasecha. Et afrontat, ipsa terra et uinea: de orientem in terra de Ermetruit, femina, et de filiis uel filias suas; de meridie in uineas de Guifred et de suos eres; de occiduo in terra de Gintrar [sic] et de Mir; et

de illorum eredes; de circii in uineas Eimo, femina. Quantum in istas afrontaciones includunt, sic uindo ego tibi istum aulodem supra [sic] suprascriptum cum illorum afrontaciones, totum hab integrum, cum exio uel regresio suo, in propter precium manchosos quatuor in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predictum istum aulodem suprascriptum de meo iuro in tuo trado dominio et potestate ad facere homnia que uolueris. Siquis ista charta uindiccionis uenerit ad inrumpendum [sic] aut ego uinditor uenero aut hullusque homo non hoc ualeat uindiccare set conponat [sic] uel conpono ego istum aulodem suprascriptum in duplo cum homni suas inmeliaciones. Et in antea ista uindiccio firmam et stabilitam permaneat modo uel homnique tempore.

Facta charta uindiccionis II Chalendas Madii anno trigesimo quarto regnante Radberto rege.

S+num Senneredo, qui ista charta uindiccione fecit et testes firmare rogauit. S+num Reimundo. S+num Reimundo. [sic; dos *Reimundo*] [precedit de *Ermemir*, envoltat d'un puntejat] S+num Salla Segngfret.

GALINDO, sacer, qui ista charta uindiccione scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

1. Lletra inicial I, en forma de "punyal", decorada (la cua que s'origina al capdamunt i marxa cap a l'esquerra és una mica esborrada). Forat petit, a l'esquerra, (anvers) que serviria per a passar-hi un cordill. Al marge superior, un altre forat, no fet expressament, i diversos estrips. A la part inferior del pergami, dos forats rodons fets amb màquina. (segle XX) Set traces d'humitat, verticals, de dalt a baix, travessen el text. A més, la lletra és molt petita, circumstància que dificulta una mica la lectura de certes paraules.

911

1030, maig, 18.

Venda. Ramon i la seva esposa Sança venen a Ot i la seva esposa Milsenda uns molins hidràulics al comtat de Manresa, al terme de Santa Maria de Palacio de Aueza, al riu Llobregat, a Vilardell, [parròquia de Santa Maria de Rocafort, actual municipi del Pont de Vilomara i Rocafort, comarca de Bages] pel preu de dos mancosos, a pagar en coses que ho valguin.¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1341.

[... ..] **Palac**[...]¹[regist il·legible]

[... ..]¹ [un altre regist il·legible]

Nespola-S. M^a. de Palacio de aueza.¹

1030.¹ **18-V**¹ [18-V, escrit amb llapis]

R. N°. 305¹

P-20¹ [P-, escrit amb ploma, i 20 estampat: enganxina ovalada blanca amb vorejat ondulat]

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹ [segell estampat]

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC 48

LLIGALL _____ N°. 1166

1

n. 1341¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Reimundo et uxor mea Sancia, uinditores sumus uobis Oddoni, et uxor Milesendo, emtores. Per hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus uobis ipsos mulindinares, cum ipsas lapides, tam maximas quam minimas, et ipsas roccas fundatas, et suum capud aquis, et suum resclosare, et suum exaquatorium, nostrum proprium, qui nobis aduenit, ad me Reimundo per uocem uxori me Sancia, et ad me Sancia per ienitori meo uel per ienitrice mea uel per quacumque uoces. Et est, hec homnia, in comitatum Minorisa, in terminio de Sancta Maria de Palacio de Aueza, in alueo Lubricato, in locum que dicunt Uilarzello. Et affrontat, hec homnia: de oriente in rio de Infirmos; de meridie in ipsa strada; de occiduo in ipso guado de Mellanccosa; de circii in medio alueo Lubricato uel in terras Sancti Benedicti cenobii. Quantum infra istas affrontaciones includunt, sic uindimus uobis in ipsa omnia suprascripta ipsas nostras ereditates et ipsas nostras uoces quales abuimus et ereditate [sic] debemus, totum ab integrum, cum exiis uel regresis earum, in propter precium mancosos II in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa omnia de nostros iuros in uestros tradimus dominio et potestates ad uestrum proprium alaudem ad faciendum que uolueritis, in Dei nomine liberas abeatu potestates. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra ista carta uindiccionis uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat aut componamus uobis in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindiccionis XV Kalendas Iunii anno XXXVIII regnante Radberto rege.

Sig+num Reimundo. S+num Sancia, qui ista carta uindiccionis fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Senifredus [sic] S+S.* S+num Ugone. S+num Durandus Ennego.

Ansulfus, sacer, scripsit (SS)

1. Senifredus [sic] S+S *és autògraf. Creueta al costat superior esquerre de la I de la invocació inicial. Document interessant de reproduir per la manera com és escrit sacer, amb la S incloent, en el tomb, la a i la c -amb l'abreviatura de er-, al final del document, després del nom de l'escrivà. És interesant la descripció del bé venut: ipsos mulindinares, cum ipsas lapides, tam maximas quam minimas, et ipsas roccas fundatas, et suum capud aquis, et suum resclosare, et suum exaquatorium. Les roccas fundatas, que normalment es documenten en singular, potser cal identificar-les, segons aquesta descripció, amb les roques de riu que han estat perforades per a bastir-hi els molins i els seus annexos.*

912

1030, maig, 19.

Venda. *Ermemir i la seva esposa Guifreda venen a Sendred, [= Sindreu] sacerdot, i al seu fill Joan, levita, un alou a la ciutat de Barcelona, [districte de Ciutat Vella, ciutat de Barcelona, actual municipi de Barcelona, comarca de Barcelonès] pel preu de setze mancosos d'or cuit jafarins, amorins o ceptins, i de pes legítim.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1342.

1030.¹

In nomine Domini. Ego Ermemir[us, et uxor] mea Guifreda, femina, uenditores sumus uobis Sendedus, presbiter, simul cum filio tuo Iohannes, leuita, emptor. [Per han]c scripturam uenditionis nostre uendimus uobis casa cum solo et superposito, guttas et stillicinios, hostios cum limites atque [...], simul cum ipsa terra qui ibidem est uel cum ipsas parietes qui sunt in circuitu, nostrum proprium, quod habemus infra muros ciuitati[s B]archinona. Aduenerunt nobis per nostra comparatione seu per decimum [Xm, amb signe d'abrev. damunt la m] uel per ullasque uoces. Que affrontant, prefata omnia: de parte circio in curte uel in domos qui fuerunt de condam Guilelmi de

Sancti Martini; de aquilonis in uia uel in calle; de meridie similiter in uia uel in calle; de occiduo in exio commune. Quantum iste afrontationes includunt, sic uendimus uobis predicta omnia, totum ab integre, in aderato et definito pretio mancusos XVI de auro cocto iaharis aut amoris aut ceptis, a penso legitime pensatos. Quod uos emtores pretium nobis dedistis et nos uenditores ad presens manibus nostris accepimus. Est manifestum. Quem uero predicta omnia quod uobis uendimus sicut superius resonat de nostro iure in uestro tradimus dominio et potestatem ab omni integrietate ut quicquid exinde facere uel iudicare uolueritis, liberam in Dei nomine habeatis plenam potestatem simul cum exii uel regressiis earum, ad uestrum plenissimum proprium. Quod si nos, uenditores, aut ullusque homo utriusque sexus qui contra ista uenditione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uendicare sed conponat [sic] aut nos conponamus [sic] uobis prefata ea omnia in duplo cum suam inmelioratione. Et ista uenditio firma permaneat omnique tempore.

Facta uenditione XIII Kalendas Iunii anno XXXIII regni Roberti regis.

S+ Ermemirus.* S+num Guifreda, femina, nos qui ista uenditione fecimus et firmare rogauimus+ Sigefredus, leuita.* S+ Pontius, leuita (SSS).* Gocefredus, presbiter.* S+ Dalmacius, leuita, kaput scole.* S+ Bonutius, presbiter.* S+ Guitardus, leuita.* S+ Bomparus, presbiter.* S+ Bellihominis, leuite.*

S+ Ermemirus, presbiter exarator (SSS) die et anno praefixo.

1. *Mides màximes del pergami: 27 x 21 cm. Osca en forma de triangle invertit, força extensa, que afecta les quatre primeres línies, de més a menys (les lletres que manquen han estat posades entre claudàtors). Forat, al costat dret del tall, que afecta parcialment les tres primeres lletres del nom Guifreda; un segon forat, minúscul, damunt la d de uendimus, i un tercer, també minúscul, que no afecta cap lletra, sota Bonutius, a l'escatocol, per on hi passa el sèc vertical. Vuit sècs horitzontals i un de vertical, molt més marcat, usat per a plegar el document, com també un sèc oblic, al costat esquerre del pergami (anvers).*

Totes les signatures masculines (se n'exceptua, doncs, la de l'esposa del venedor, Guifreda) són autògrafes: la del venedor, S+ Ermemirus; i les dels testimonis, + Sigefredus, leuita. S+ Pontius, leuita (SSS). Gocefredus, presbiter. S+ Dalmacius, leuita, kaput scole. S+ Bonutius, presbiter. S+ Guitardus, leuita. S+ Bomparus, presbiter. S+ Bellihominis, leuite.

La darrera paraula del text, praefi xo, separada per síl·labes que no corresponen.

És interessant de recalcar la presència d'un cabiscol (kaputscole), ofici del qui ensenyava humanitats i cant, en aquest cas exercit per un leuita anomenat Dalmacius.

913

1030, juny, 3.

Venda. *Oliba, Bonfill, [= Bofill] Dalmau, Arnal, Madresenda i Adalbert venen a Oliba una mujada de terra, que Oliba i Adalbert tenen de llur pare; Madresenda del seu pare i per altres drets; i Bonfill, [= Bofill] Dalmau, Arnal, de llur mare, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, a Olzinelles, al Prat, [antiga parròquia de Sant Jaume d'Olzinelles, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de dos mancusos d'or.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1335.

k[arta] de baies Vlzineles²

B N° 51³ [ratllat]

N° 16. lligall. 1

Calaix 23⁴**Vlzinelles.**⁵**1030.**⁶ **3-VI**⁷ [3-VI al costat, escrit amb llapis]**Arxiu de casa GUITART****TOMO__ PLÉC _OI.** [= Olzinelles]**LLIGALL ____ N°. 9**
_____**n. 1343**⁹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Oliba, et Bonefilio, et Dalmacio, et Arnal, et Madresenda, et Adalbert. Nos simul in unum uinditores sumus tibi, Oliba, emtores. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus tibi modiata I de terra nostra propria, qui nobis aduenit, ad me Oliba et a me Adalberte de genitori nostro, et ad me Madresenda de genitori meo siue per quascumque uoces, et a me Bonefilio et Dalmacio et Arnal de genitrice nostra. Et est ipsa modiata de terra in comitatum Minorisa, in Campo Baias, ad ipso Prado, in locum que dicunt Ulzinelles. Et afrontat ipsa terra: de oriente, in terra de Gerouardo; de meridie, in terra de me, comparatore; de occiduo, in torrent de ipso Prado qui discurrit per tempus pluuiarum; de circi, in terra de Sancti Benedicti. Quantum infra istas afrontaciones includunt, sic uindimus tibi ipsa modiata de terra, totum ab integrum, cum exiis et regressiis earum, in propter precium mancossos II de auro. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa terra de nostro iuramus in tuo tradimus dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindiccione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat ipsa terra in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindicio firma et stabilis permaneat¹⁰ omnique tempore.

Facta ista carta uindicio III Nonas Iunii anno XXXIII regnante Roberto rege.

Sig+num Oliba. Sig+num Adalbert. Sig+num Bonefilio. Sig+num Dalmacio. Sig+num Arnal. Sig+num Madresenda, qui ista carta uindicione fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Igela. Sig+num Witardus. Sig+num Recosindo. Sig+num Raimundo.

Ermengaudus, presbiter vel monachus, qui ista carta uindicione scripsit et sub (*signe*) die et anno quod supra.

9¹¹

1. *Diverses taques d'humitat, que afecten lletres concretes, però que no són un obstacle per a la seva correcta reconstitució.*

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10. *Tot seguit hi ha d'anar:* modo uel.

11.

Venda. *Guillem i la seva esposa Bella venen a Mir Jofred, [= Jofre] sacerdot, un alou (cases, casals, horts, hortals, terres i vinyes, conreades i ermes, amb casals), excepte la vinya que Guillem té amb Santa Maria. [de Manresa] Guillem ho té dels seus parents i de la seva mare i per altres drets, i Bella pel desè. És al comtat de Manresa, al costat de la ciutat, prop de l'església de Sant Miquel i al fossar, al Cós, i prop del prat de l'església de Santa Maria de Manresa, on corre l'aigua per la codina. [actual municipi de Manresa, comarca de Bages] El preu és de quatre mancusos d'or.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 192.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 510, pàg. 577, ex **O**.

minorisa²

Manresa
no fa per esta Casa³

M. N°. 266⁴

1031.⁵

Manresa.⁶

1031.⁷

24-VI-1030⁸

In nomine Domini. Ego Uuilielmus⁹ et uxor¹⁰ sua¹¹ Bella,¹² femina, nos simul in unum vinditores¹³ sumus tibi Miro¹⁴ Iocefredus,¹⁵ sacer,¹⁶ emtores.¹⁷ Per anc¹⁸ scriptura uindicionis¹⁹ nostre²⁰ uindimus²¹ tibi alaudem²² nostrum proprium, hid²³ sunt: kassas,²⁴ cassalibus,²⁵ ortis,²⁶ ortalibus,²⁷ cum solos et superpossitos,²⁸ et terras et uineas, cultas uel ermas, qui mihi aduenit, ad me Uuilielmus²⁹ per parentorum meorum³⁰ uel per ienitrice³¹ mea siue per³² qualiscumque uoces, et ad me Bella per meum decimum. Et est ipso alaude³³ in comitatum³⁴ Minorissa,³⁵ iuxta ipsa ciuitate, prope domum Sancti Michahelis³⁶ uel ad ipso fossar,³⁷ in locum que³⁸ dicunt ad ipso Corso³⁹ uel prope ipso prado⁴⁰ de domum⁴¹ Sancta Maria de Minorissa,⁴² unde discurit⁴³ ipsa aqua per ipsa cudina.⁴⁴ Et affrontat ipsa ec⁴⁵ omnia qui est suprascripto:⁴⁶ de parte uero orientis⁴⁷ in ipso mercadal⁴⁸ uel in termine⁴⁹ de domum⁵⁰ Sancti Michahelis;⁵¹ et de meridie in ipsa strada⁵² publica que⁵³ est callo⁵⁴ qui pergit ad ipsos mulins⁵⁵ de Reimundus⁵⁶ Ratefredus⁵⁷ uel ad flumen⁵⁸ Casdasnario;⁵⁹ et de occiduo in ipso alaude⁶⁰ de uicecomite⁶¹ et in alaude⁶² de domum⁶³ Sancta Maria de Minorissa,⁶⁴ et de circii;⁶⁵ in terra de domum⁶⁶ Sancta Maria uel uinea uel in uinea edificata qui⁶⁷ est de me⁶⁸ uinditore,⁶⁹ uel ipsa era⁷⁰ qui est fosar⁷¹ de domum⁷² Sancti Micha<he>lis.⁷³ Quantum infra istas affrontaciones includunt sic uindimus⁷⁴ tibi alaudem⁷⁵ nostrum proprium, hid⁷⁶ sunt: kassas,⁷⁷ casalibus, ortis,⁷⁸ ortalibus,⁷⁹ cum solos et superpositos, et terras et uineas, cultas uel ermas, cum casalibus, exceptus ipsa uinea que⁸⁰ abet⁸¹ cum Sancta Maria, totum ab integrum, cum exiis uel regressis⁸² earum,⁸³ in propter precium mancosos⁸⁴ IIII^{or} de auro,⁸⁵ et nichil⁸⁶ ex inde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa ec⁸⁷ omnia de nostro⁸⁸ iuramus⁸⁹ in tuo tradimus dominio et potestate affacere⁹⁰ ad omnia quod uolueris, ad tuum plenissimum⁹¹ proprium. Quod si nos uinditores⁹² ad⁹³ ullusque omo⁹⁴ qui contra anc⁹⁵ ista carta

uindicione⁹⁶ inquietare uoluerit⁹⁷ hoc ualeat uindicare set⁹⁸ componat aut componamus uobis in duplo cum omnem⁹⁹ suam¹⁰⁰ inmelioracionem.¹⁰¹ Et in antea ista carta uindicione¹⁰² firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempo.

Facta ista carta uindicione¹⁰³ VIII Kalendas¹⁰⁴ Iulii¹⁰⁵ anno IIII post XXX° regnante Ratoberti¹⁰⁶ regi.

Sig+num Uuilielmus.¹⁰⁷ Sig+num Bella, femina, qui ista carta uindicione¹⁰⁸ fecimus et firmauimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Adrouer.¹⁰⁹ Sig+num Lopardus.¹¹⁰ Lobatone,¹¹¹ sacer.*¹¹²

Ermengardus,¹¹³ sacer,¹¹⁴ qui ista carta (*signe*) uindicione¹¹⁵ scripsit cum literas¹¹⁶ rassas¹¹⁷ in uerso VI, die (*signe*) et anno quod supra.

1. *Pergamí afectat per la humitat. Caplletra inicial I decorada (bona per a reproduir).*

2. *minorisa, no anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

3. Manresa

no fa per esta Casa.

4. M. N°. 266

5. 1031.

6. Manresa.

7. 1031.

8. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*

9. Uuilielmus a **O**.

10. uxor a **O**, per uxori.

11. sua a **O**, per mea.

12. Bella a **O**.

13. vinditores a **O**, per venditores.

14. Miro a **O**, per Mironi.

15. Iocfredus a **O**, per Iocfredi.

16. sacer a **O**, per sacerdos.

17. emtores a **O**, per emtores.

18. anc a **O**, per hanc.

19. uindicionis a **O**, per uenditionis.

20. nostre a **O**, per nostra.

21. uindimus a **O**, per uendimus.

22. alaudem a **O**, per alodem.

23. hid a **O**, per id.

24. kassas a **O**, per casas.

25. cassalibus a **O**, per casalibus.

26. ortis a **O**, per hortis.

27. ortalibus a **O**, per hortibus.

28. superpossitos a **O**, per superpositos.

29. Uuilielmus a **O**, per Uuilielmo.

30. per parentorum meorum a **O**, per pro parentibus meis.

31. per ienitrice a **O**, per pro genitrice.

32. per a **O**, per pro.

33. alaude a **O**, per alode.

34. comitatum a **O**, per comitatu

35. Minorissa a **O**, per Minorisensi.

36. Michahelis a **O**, per Michaelis.

37. fossar (*en català*) a **O**. *Vegeu la nota 72.*

38. que a **O**, per quod.

39. Corso a **O**. *En català, Cós.*

40. prado a **O**, *per* prato.
41. de domum a **O**, *per* domui.
42. de Minorissa a **O**, *per* Minorisensi.
43. discurit a **O**, *per* discurrit.
44. cudina (*en català*) a **O**.
45. ec a **O**, *per* hec.
46. suprascripto a **O**, *per* suprascripta.
47. orientis a **O**, *per* oriente.
48. mercadal (*en català*) a **O**.
49. termine a **O**, *per* termino.
50. de domum a **O**, *per* domui.
51. Michahelis a **O**, *per* Michaelis. *Vegeu la nota 36.*
52. strada a **O**, *per* strata.
53. que a **O**, *per* quod.
54. callo a **O**.
55. mulins (*en català*) a **O**; molinos (*en llatí*).
56. de Reimundus a **O**, *per* Raimundi.
57. Ratefredus a **O**, *per* Ratefredi.
58. ad flumen a **O**.
59. Casdasnario a **O**, *per* Cardasnarii. *Correspon al riu Cardoner, afluent del Llobregat per la dreta, més avall de la ciutat de Manresa.*
60. alaude a **O**, *per* alode.
61. de uicecomite a **O**, *per* uicecomitis.
62. alaude a **O**, *per* alode.
63. de domum a **O**, *per* domui.
64. de Minorissa a **O**, *per* Minorisensi.
65. de circii a **O**, *per* de circio.
66. de domum a **O**, *per* domui.
67. qui a **O**, *per* quod.
68. de me a **O**.
69. uinditore a **O**, *per* uenditore.
70. era (*en català*) a **O**.
71. fossar (*en català*) a **O**, *per* fossar (*en català*). *Vegeu la nota 38.*
72. de domum a **O**, *per* domui.
73. Michalis a **O**, *per* Michaelis. *Vegeu les notes 36 i 51.*
74. uindimus a **O**, *per* uendimus.
75. alaudem a **O**, *per* alodem.
76. hid a **O**, *per* id.
77. kassas a **O**, *per* casas.
78. ortis a **O**, *per* hortis.
79. ortalibus a **O**, *per* hortalibus.
80. que a **O**, *per* quod.
81. abet a **O**, *per* habet.
82. regressis a **O**, *per* regressiis.
83. earum a **O**, *per* eis.
84. mancosos (*en català*) a **O**.
85. de auro a **O**, *per* auri.
86. nichil a **O**, *per* nihil.
87. ec a **O**, *per* hec.
88. de nostro a **O**.
89. iuramus a **O**, *per* iure.
90. affacere a **O**, *per* ad faciendum.

91. plenissimum a O, per plenissimum.
92. uinditores a O, per uenditores.
93. ad a O, per aut.
94. omo a O, per homo.
95. anc a O, per hac.
96. uindicione a O, per uenditione.
97. Tot seguit hi ha d'anar: non.
98. set a O, variant admesa, en llatí, de sed.
99. omnem a O, per omni.
100. suam a O, per sua.
101. immelioracionem a O, per immeliorationem.
102. uindicione a O, per uenditione.
103. uindicione a O, per uenditione.
104. Kalendas a O, per Kalendarum.
105. Iulii a O, per Iuliarum.
106. Ratoberti a O, per Ratoberto.
107. Uuilielmus a O, per Uuilielmi.
108. uindicione a O, per uenditione.
109. Adrouer (en català) a O; Adroario (en llatí).
110. Lopardus a O, per Lopardi.
111. Lobatone amb majúscules a O.
112. sacer -la s amb majúscules a O- per sacerdos. Lobatone, sacer, autògraf.
113. Ermengardus a O.
114. sacer a O, per sacerdos.
115. uindicione a O, per uenditione.
116. literas a O, per litteras.
117. rassas a O, per rasas.

915

1030, agost, 8.

Venda. *Isarn i la seva esposa Dispòsia, i Senfred, [= Sinfreu] i Riambau, [= Rimbau] i Blanca, venen a Arnal i la seva esposa Adaltrud, [= Adaltruda] una terra al comtat de Manresa, a Marfà, prop de la casa de Dac, [terme de Marfà, actual municipi de Castellcir, subcomarca de Moianès, comarca de Vallès Oriental] pel preu d'un mancús d'or.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1344.

En Marffà¹

Marfa.¹

G. N.º. 204¹

N. 152 segons lo Índice nou¹

Marfà.¹

1030.¹ 8-VIII¹ [8-VIII, escrit amb llapis]

Venda de tierras entre particulares en Marfà.¹

Arxiu de casa GUITART
TOMO ___ PLÉC 10
LLIGALL _____ N.º 204

n. 1344¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Isarnus, et uxor sua Disposia, et Seniofre, et Reambal, et Blanca, nos simul in unum uinditores sumus uobis [Ar]nal, et uxor sua Adaltrud,¹ emptores. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus uobis terra, culta et erma, qui nobis aduenit per genitor[... .. Et] est ec omnia in comitatum Minorisa, in Marfano, prope ipsa casa de Dacho. Et afrontat ec omnia: de orientis in rio; de meridie in terra de Sancti Benedicti; de occiduo [... ..]; de circii in torent qui uadit ad ipso mulino mediano. Quantum in istas afrontaciones includunt sic uindimus uobis ipsa ec omnia quod superius [... ..] nostras ereditates, quantum ibidem abemus uel abere debemus, et ipso alaude uenit in placito de domno Guifre, iudice, et de domno [... ..] domno Gerouardo et [...] illis omo de ipso alaude nulla inquisicione facere uoluerit in duplo componat de auri libras III, totum ab integrum, cum exio uel regresio suo, in propter precium manchoso I de auro in rem ualentem. Et est manifestum. Et si quis contra hanc ista carta uindicionis uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat uobis in duplo cum omnem suam immelioracionem. Et in antea ista carta uindicionis firma stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta carta uindicione VI Idus Agosto ano XXXIII regnante [Radbertus rege].

Sig+num Isarnus. Sig+num Disposia. Sig+num Seniofre. Sig+num Reambal. Sig+num Blanca, qui ista carta uindicionis fecimus et firmare rogauimus.

Sig+num [... ..] sacer, qui ista carta uindicione scripsit et (*signe*) die et ano quod supra.

1. *Algunes parts del pergami són tacades, probablement per contacte amb un altre pergami i l'efecte de la humitat. N'és afectada, especialment, la part dreta (anvers). Forat petit al marge esquerre (anvers). Altres dos forats petits, a la part inferior esquerra, (anvers) sota l'última línia, (sota carta uin[dicione]) no fets expressament, i que no afecten cap lletra. Arnal i Adaltrud ja són documentats uns anys abans: vegeu el document núm. 833 -1022, març, 11- (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1312).*

916

1030, novembre, 10.

Venda. *Gerberga [= Giberga] i els seus fills i filla: Oliba, Erinball, [= Aribau] Arbert, [= Albert] Folc, Dalmau, Ebrí i Engonça, fills de Riquer, difunt, venen a Mir Sunyer un alou al comtat de Barcelona, al Vallès, a Palaudàries, Marçans i Coscollola [parròquia de Sant Esteve de Palaudàries, actual municipi de Lliçà d'Amunt, comarca de Vallès Oriental] i al [terme del] castell de Mediona, a Vilaseca jussana, a Santa Margarida, [Vilaseca -paratge- i Santa Margarida d'Agulladolç, actual municipi de Mediona, comarca d'Alt Penedès] pel preu de cinc mancusos d'or bo.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 193.

1031.¹

Mediona.¹

T. N.º 159¹

Carta de Vila Secca prop madiona¹**Vilaseca¹****Vilaseca¹****Villasecca¹****10¹** [10, escrit damunt 29, ratllat] **-XI-1030¹**

In nomine Domini. Ego, Ierberga, femina, et filiis meis uel filia, id est: Oliba et Erinballus et Arbertus et Folcho et Dalmadio et Ebrino et Enguncia, femina, proles Ricario, condam. Nos simul in unum uinditores sumus tibi, Mirone Suniario, emtore. Per ista scriptura uindiccionis nostre uindimus tibi cassas cum curtes, cum solos et superpositos illorum, ortis, ianuas, cum mazerias, terras et uineas, ortis, ortalis, garicis in prono et plano, casalicis, cultum uel ermun, simul cum illorum arboribus qui infra sunt ienerati, similis et dissimilis, quod abemus in comitato Barchinonense, in Vallense, in termine Palacio de Arias siue de Marcianos, et in termine Coscolola, siue in castro Midiona, in locum uocitatum Villasicca sutiore, ad Sancta Margarita. Aduenit nobis, ad me, Ierberga, per mea decima, ad nos infantes de ienitori nostro. Et affrontat, ipsa ec omnia qui est in termine Palacio de Arias siue de Marcianos: de circi, in ipso torrente qui discurrit per imbrem siue in alaude Sancti Petri cenobii; de orientis, in strada publica; de meridie, in alaude Sancti Petri siue de Guisla, femina; de occiduo, in rio Palacio de Arias. Et ipsas uineas de Coscolola affrontant: de circi, in terra et uinea de Ermumiro; de orientis, in terra et uinea qui fuit de Senderedus; de meridie, similiter, siue in terra de Arnallus; de occiduo, in strada publica siue in uinea qui fuit de Tudmira, femina. Et ipso alaude qui est in Villa sicca, affrontat: de parte circi, in strada publica; de orientis, in ipso alaude de Oddoni qui fuit de Recosindus, uicario, siue de nos uinditores; de meridie, in terra de Daniel uel eres siue in ipso torrente de Vigilio; de occiduo, in terra et uinea qui fuit de Salamon, siue in uinea de Guilielmo Malagnecus. Quantum istas totas affrontaciones includunt sic uindimus tibi in ipsa ec omnia superius scripta, ipsas nostras ereditates et uoces quod nos ibi abemus aut tenemus per ullaque uoces ab integrum, in propter precio mancusos V de auro bono et nihil que de ipso precio aput te emtore non remansit est manifestum. Quem uero predicta ec omnia que tibi uindimus de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestatem ab omni integritate ut qui quod exinde facere uel iudicare uolueris libera in Dei nomine abeas plenam potestatem cum exios et regresios earum a proprio. Quod si nos uinditores aut ullusque omo aut femina qui contra anc ista uindiccionem uenerit pro inrumpendum non oc ualeat uindiccare set componant aut componamus tibi ipsa ec omnia supranotata in duplo cum omnem illorum imelioracione [sic] et in antea ista uindiccionem firma permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista uindiccionem IIII Idus Nouember anno XXXV regnante Roberto reie.

S+num Ierberga, femina. S+m Oliba. S+num Erinballus. S+m Arbertus. S+m Folcho. S+m Dalmadio. S+m Ebrino. S+m Enguncia, femina, nos qui ista uindiccionem fecimus et firmare rogauimus. S+num Seniofredus. S+num Adalbertus Bonusomo. S+num Bermundus. S+num Archimballus.

S+ Suniarius, presbiter, scripsit et die (*signe*) et anno quod supra.

1. *La caplletra inicial I (In nomine Domini), amb decoració interna però sense acolorir (5,3 x 1,4 cm), s'allarga cap avall compronent 10 línies del document, de les 16 que té en total.*

Palacio de Arias (*escrit Palazdarias en un document del 959 procedent del cartulari del monestir de Sant Cugat del Vallès, si bé ens ha pervingut per trasllat posterior -ACA, Cart., f. 371 v, núm. 1076-*) correspon a la parròquia de Sant Esteve de Palaudàries (*actual municipi de Lliçà d'Amunt, comarca de Vallès Oriental*). El rio Palacio de Arias (*escrit Palacio de Arias en un document del 991 procedent del dit cartulari, si bé ens ha pervingut per trasllat posterior -ACA, Cart., f. 371,*

núm. 1072-) s'anomena actualment 'torrent de Can Paiaigua' [RIUS SERRA, José, *Cartulario de "Sant Cugat"*, I, CSIC (Barcelona 1981), núm. 59, pàg. 52, i núm. 266, pàg. 224; i *Índices*, pàg. 44].

El terme de Coscollola és documentat els anys 990 i 991. [op. cit., núm. 243, pàgs. 204 i 205, i núm. 266, pàg. 224] En altres documents, Coscollola és qualificat d'apèndix, és a dir, terme (991 - I, núm. 264, pàg. 223-), lloc (991 -I, núm. 263, pàgs. 221 i 222-) i mas (1185 -III, núm. 1158, pàgs. 300 i 301- i 1202 -idem, núm. 1240, pàgs. 362 i 363-). Correspon a un grup de masies de Palaudàries, entre aquest terme (actual municipi de Lliçà d'Amunt) i Plegamans (ambdós de la comarca de Vallès Oriental), de les que actualment en resta la masia de can Cuscó o Sant Valerià, de Palaudàries. [op. cit., pàg. 28]

El castro Midiona és el castell de Mediona, i Sancta Margarita, la parròquia homònima, anomenada actualment d'Agulladolç. (Santa Margarida d'Agulladolç, actual municipi de Mediona, comarca d'Alt Penedès). [no Santa Margarida i els Monjos, a la mateixa comarca, op. cit., pàgs. 38 i 52]

El monestir de Sant Pere (Sancti Petri cenobii) no pot ser altre que el de Sant Pere de les Puel·les, al barri homònim sorgit als afores de l'antiga ciutat romana de Barcelona, esmentat en les butlles que els papes Silvestre II, Joan XVIII i Benet VIII van emetre a favor del monestir de Sant Cugat del Vallès els anys 1002, 1007 i 1023, respectivament (els originals són en paper). Ja aleshores el monestir de Sant Pere de les Puel·les posseïa aous a la serra de Collserola, concretament a Sant Genís dels Agudells, que termenejaven amb els del monestir de Sant Cugat del Vallès [op. cit., II, núms. 382, pàgs. 30-33; 412, pàgs. 57-60; i 486, pàgs. 134-137]. Més probatòries són, per una banda, la concessió a favor del monestir barceloní de Sant Pere d'un aou a Palatio de Aries, l'any 1024, per part dels marmessors de la difunta Emma, [op. cit., II, núm. 491, pàgs. 141 i 142] i, en segon lloc, l'esment directe de Sant Pere de les Puel·les (Sancti Petri Puellarum) en l'afrontació d'una heretat situada a la parròquia de Sant Esteve de Palaudàries, que és oferta al monestir de Sant Cugat del Vallès per part d'un matrimoni particular, tot i que sigui en una data més de cent anys després, el 1155. [op. cit., III, núm. 998, pàgs. 172 i 173]

917

1030, novembre, 15.

Venda. Mir i la seva esposa Riqueld [= Riquelda] venen a Guifret [= Gifreu] i la seva esposa Sicard [= Sicart] un aou al comtat de Manresa, al [terme del] castell de Calders, al vilar de Gudul, [actual municipi de Calders, comarca de Bages] pel preu de cinc sous.¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1346.

C. S. N.º. 190¹

Calders.¹

1032.¹[ratllat]

1031 15-IX¹ [1031 15-IX a sota, escrit amb llapis]

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC Cal

LLIGALL __1__ N.º. 18

1

[a l'angle inferior esquerre -costat del revers-, restes d'una etiqueta de paper quadrangular amb el marge en sanefa de color blau]¹

n. 1346¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Miro, et uxori mea Riccheld, uinditores sumus tibi Guifret et uxori tue Siccard, emptores. Per hanc scriptura uind<itionis nostre> uindimus uobis terra cum arboribus, casas cum curte, nostra parte propria, qui nihi [sic] aduenit per getores [sic; per genitores] meum et a me Riccheld per meum decimum siue per quacumque uoce. Et est ipsa terra cum ipsas casas in comitatu Minorisa, in castrum Caldario, [sic] in locum ubi dicunt uilla de Gudul. Quantum ibi abemus uel abere debemus cum omnem illorum affrontationibus includunt sic uindimus uobis ipsa hec omnia suprascripta ab integre, cum exio et regressio suo, in <precium> solidos V quod uos emptores nobis dedistis, et nos uinditores manibus nostris recepimus. Est manifestum. Quem uero predicta hec omnia suprascripta de nostro iure in uestro dominio et potestate, ad omnia que uolueritis facere. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra hanc uinditione uenerit <ad in>rumpendum non hoc ualeat uendicare sed componat aut componamus uobis ipsa nostra hereditate suprascripta in duplo cum omnem suam <inmeliora>tionem. Et in antea ista uinditio firma permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista uinditione XVII Kalendas December anno XXXV reg<nante Rober>to rege.

S+ Miro. S+ Riccheld. Qui ista carta uinditionis fecimus, firmauimus, et firmare rogauimus. S+ [...]. S+ Agila. S+ Pasqual.

ANDREAS, sacerdos, qui ista karta uinditione scripsit et sub (*signe*) die et anno quod supra.

1. *La tinta, a la part lateral dreta del text, s'ha diluït, de manera que moltes lletres s'han esborrat, si bé es poden deduir. Si bé el document va ser escrit per una mateixa mà, on signa l'escrivà, al final de l'escatocol (bo per a reproduir) la tinta és de color bru, mentre que a la resta del document el color de la tinta és molt més clar, ataronjat.*

918

1030, desembre, 1.

Venda. *Esclua ven a Senfred [= Sinfreu] i la seva esposa Ermengarda un alou, la seva heretat, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a la roca Gossa, prop del riu Llobregat, [actual municipi de Manresa, comarca de Bages] pel preu de dos sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 195.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 512, pàg. 579, ex **O**.

M. N°. 358¹

Rocha Tignsa¹ [sic]

1030.¹

Manresa.¹

1030.¹

Manrres[a]¹**ab ipsa** [...] ¹**1-XII-1030 (?)****(30-XI ?)**¹ [amb llapis]

In nomine Domini. Ego Esclua, uinditor sum uobis Seniofredus et uxori sue Ermengarda, emtores. Per hanc scriptura uindicionis uindo uobis terras et uineas, cultas uel ermas, et [...] et casas, casalibus cum solos et superpositos et curtis, ortis, ortalibus qui ibidem sunt, in omnia et in omnibus, ipsam meam ereditatem, qui mihi aduenit de genitores meos uel per quecumques uoces. Et est, ipsa hec omnia quod superius scriptam, in comitatum Minorissa, ad ipsa rocam Gossa, [sic] prope flumen Lobrecado. Et adfrontant, ipsas terras et uineas et casas, casalibus, ortis, ortalibus, cum solis et superpositis, cultis uel ermis, et illorum arboribus uel claudiueris: [sic] de parte oriente, in medio alueo Lobrecado uel in rocha Tisosa; [sic] et de meridie in roca de Deunado uel in pugo de Eusago; et de hoci duo [sic] in Uillapicina uel in ipsa strada qui uadit ad clo [sic] de Gam; et de circii in ipso [...]erolo uel in uia [q]ui pergit ad Goscolola. [sic] Quantum infra istas III^{or} afrontaciones includunt, sic uindo uobis ipsam meam ereditatem, totum ab integrum, cum exis uel regresis suis, in propter precium solidos II in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero iamdicta carta uindicione de meo iuro in uestro trado dominio et potestatem. Quod si me, uinditore, ad [sic] ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicionis uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat [sic] uobis in duplo in omnem in sua inmeliore. Et in antea ista carta uindicione firma et stabilis permaneat [es deixa *modo*] uel omnique tempore.

Facta carta uindicione X Kalendas December anno XXXV regnatent [sic] [es deixa *Rodberto*] rege.

S+uum Esclua, qui ista carta uindicione fecit et firmavit et testes firmare rogavit. S+uum Poncius. S+uum Bernardo. S+uum Gotmar.

GUIF (?)REDUS, PRESBITER [*PRtr*, amb signe d'abrev. damunt], qui ista carta uindicione SCRIP [*SRP*] (signe) SIT die uel anno quod supra.

1. *Tinta esvaïda, sobretot a la part superior i a la dreta del text. Quatre forats minúsculs, gairebé invisibles, a l'esquerra, i tres de més grans, a la dreta (anvers); set en total. El pergami ha estat retallat al marge inferior, després d'haver escrit Manrres[a] ab ipsa [...] al revers, que ha quedat tallat.*

919

1030, desembre, 8.

Venda. *Guisad i la seva esposa Bonadona venen a Oliba el seu alou franc, això és, quatre mujades de terres i vinyes, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, al prat de Gerard, prop del Pujol, [el Pujol -vila i mas desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de sis mancusos i mig.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 194.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 513, pàg. 580, ex **O**.

k[arta] de Bages¹

B N°. 538¹1020.¹**Venta â Oliva de unas tierras y viñas donde dicen Prat de Guerovardo junto al Pozol.**¹**8-XII-1030**¹ [amb llapis]

In nomine [noē] Domini. Ego Wisad [sic], et uxor mea nomine [Noē] Bonadonna, uinditores sumus tibi Oliba. Per hanc scripturam uindicionis nostre uindimus tibi nostrum alaudem proprium franchum, id sunt terras et uineas, qui nobis aduenit per genitorum uel per parentum nostrorum uel per comparatione uel per qualicumque uoce. [Et] est ipsum alaudem in comitatum Minorisa, Compo [sic] Baias, ad locum quem dicunt ad ipso prato de Guerouardo, prope ipso Pozolo. Et affrontant ipsas terras et uineas: de oriente, in terra de Guerouardo; de meridie, in uinea de Miro Graciano; de occiduo, in uineas de Dauino, leuita; de parte uero circi afrontat in terra Sancti Benedicti zenobii. [sic] Quantum inter istas III^{or} afrontaciones includunt, sic uindimus tibi ipsas terras et uineas suprascriptas, id sunt modiatas III^{or}, [sic] ad tuum proprium, cum exiis et regresiis earum, in propter precium manchosos VI et dimiium, et nihil aput te, emptore, de precium non remansit, de nostro uero iure in tuo tradimus dominio et potestate, ad omnia que uolueris, ut liberam, in Dei nomine, abeas potestatem uindere, fructificare, excolere atque concamiare. Quod si nos, uinditores, aut ullusque homo qui contra hanc ista karta uindicionis de alaudem suprascriptum uenerimus aut uenerunt ad inrumpendum non hoc ualeamus aut ualeant uindicare set componamus aut componant tibi ipsum alaudem suprascriptum in duplo cum omnem suam inmeliorationem. Et in antea ista scriptura uindicionis firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore, et non sit pro nullo kasu disrupta.

Facta ista karta uindicionis VI Idus December anno XXX° V^o regnante Rodberto rege.

Sig+num Wisadus. [sic] Sig+num Bonadonna, qui ista karta uindicionis rogauimus scribere et firmauimus, et testes firmare rogauimus. Sig+num Bonifilius, filius Ollomari. Sig+num Lodolfo Wisad. [sic]. Sig+num Wilelmus. [sic]

OLIBA, MONACHUS UEL SACER, qui ista karta uindicionis scripxit sub (SSS) die et anno quod supra.

1. *Dos llocs ratllats, una a l'angle superior esquerre i una altra a l'inferior dret (anvers); la primera afecta lletres, si bé es pot refer el que hi diu.*

920

1031, gener, 7.

Venda. *Blanca ven a Ramon i la seva esposa Adaled [= Adelaida] un alou (un molí cobert amb el seu casal, el cap d'aigües, les rescloses i els aparells, els recs, les terres, conreades i ermes, les vinyes, les roques fermes, les pedres, els boscos, les garrigues, les fonts, els prats, les pastures, els arbres fruiters i glaners i les figueres i els arbres de tota mena) amb els delmes i les primícies, que té a títol luctuós (de dol), per aprisió, per compra, pel desè, per altres mitjans i del seu marit Ermemir, difunt. Aquest alou és al comtat de Manresa, al terme [de la ciutat] de Manresa, en alou de Santa Maria, [de Manresa] i al terme de la Manresana. [la Manresana, actual municipi dels Prats de Rei, Alta Segarra, comarca d'Anoia] El ven, tot sencer, pel preu de set mancusades, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 196.

Manresana. 1031.¹

Venda**Manrresana**

=Sagarra=No se puede sacar el termino, solo se lee uno, que es *in cruce in roca fundata*. Es venta, y parece ser entre leg.[= *legos* -és a dir, *laics*-]¹

7-I-1031¹ [a sota, ratllat: 26-XII-1030]

In nomine [Domini. Ego, Blanca, femina, uinditrix sum uobis Reimundo et uxori sua Adalez, emptores]. Per hanc scriptura uindiccionis mee uindo uobis [5-6 lletres] de Sancta Maria, [id est: moli] cupert [cum sua mansione, cap]ut aquis et suas r[es]closas et suas [usabi]lias qui ad molinum [pertin]et, et suos incurso uel discursos, et ueductibus uel reductibus, et terras, cultas uel ermas, et uineas, et r[ocas] funda[t]as [7-8 lletres] et petras mouibiles, cum siluis et garricis, f[on]tis, pratis, paschui[s, p]omiferis et glandiferis, ficulneas seu genera arboribus qui infra sunt, cum decimis seu in primic[iis, quas] mihi pertinet per nomen lectuosum uel per aprisione uel de comparacione uel per meum decimum siue per ullasque uoces, siue de uiro meo Ermemiro, qui est condam. Et est, hec omnia, in chomitatu Minorisa, infra cuius termine, in alode Sancta Maria suprascripta, uel infra cuius termine de Manresana. Et afrontat, ipsa hec omnia suprascripta: de orientis, in terra qui fuit de [El]desindo uel in ipsa cruce in rocha fundata et uadit per ipsa limite ad alia cruce, et descendit ad ipso casale de Morinno ad ipso rio qui discurrit per tempus pluuiarum, et uadit ad ipsa serra de Falchones, ad ipsas petras fundatas super puio de Upila qui fuit condam. Et de meridie in terra qui fuit de Balascuito, et descendit per ipso aragallo et uadit per ipso torrente uel in terra de omnes de Mazana, et descendit in rio et ascendit in ipsa serra super turre de Olleguiso uel in ipsa Pausata. Et afrontat, de occiduo: in terminio de Castellar, in ipsa Pausada aut per ipsa serra. Et afrontat, de circi: in terminio de Castellar uel in terra qui fuit de Fuliencio uel eredes suos, et descendit in ipso rio et ascendit per ipsa serra uel in terra qui fuit de Borrello uel ad ipsa cruce in rocha fundata. Et ipsum alium alodem qui est [10-11 lletres] termine Manresana. Et afrontat: orientis, in terra de Cherouardo uel in ipsa serra prope ipsa casa de Bonifilio de Uod. Et, de meridie, in terra de Iozfredo uel in terra de filios de Druda, qui est [condam]. Et, de occiduo, in rio qui discurrit per tempus pluuiarum. Et, de circii, in istrada puplica uel in terra de Bernardo uel in ipso medio rio. Quantum infras [sic] istas afrontaciones includunt, sic uindo uobis ipsa hec omnia suprascripta, quantum abeo uel abere debuero, totum ab integrum, cum exios uel regresios earum, a uestro proprio, in propter precium manchosadas VII in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa hec omnia, de meo yuro in uestro trado dominio et potestate, ad facere quod uolueritis. Quod si ego, uinditrice, aut que f[iliis] aut consanguineis meis, aut propinquis meis, aut asertor meis, aut ullusque homo, qui contra hanc ista carta uindiccionis uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat in duplo cum illorum suas inmelioraciones, ut ab odierno die tempore quietus fiatis et securus teneatis et possideatis uindicetis hac defendatis iure perpetualiter abeatis potestate. Et in antea ista carta uindiccionis firma et stabilis permaneat, modo uel omnique tempore.

Facta carta uindicione VII Ydus Ianuarii anno XXXV regnante Radbertus rege.

Sig+num Blanca, qui ista carta uindicione rogauit scribere et manibus firmavit, et ad testes firmare rogauit. Sendredus, sacer (*signe*). Sig+num Gheribertus. Sig+num Baron Lopardo.

Gilem, sacer, qui ista carta uindiccionis scripsit et sub (*signe*) die et anno prefixo.

1. Blanca és, segons el document, vídua d'Ermemir. Un any després documentem un possible fill - és evident que no pot ser el mateix, que ja era mort-, Ermemir d'Aguilar, castlà d'Aguilar, un dels castells de la marca [actual municipi d'Aguilar de Segarra -o de Boixadors-, Alta Segarra, comarca de Bages] que tenia Guillem de Mediona (o d'Oló). Vegeu el seu testament a: Vic, ACV, C-9, Ep. II, núm. 35 / BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI*, II, núm. 537 bis, pàg. 606.

Maçana (*actual municipi de Rubió, Alta Segarra, comarca d'Anoia*) era un castell termenat, també possessió del levita Guillem de Mediona (o d'Oló), tal com consta al final del seu testament, dictat el 22 d'octubre de 1032, abans de marxar cap a Espanya. [BENET I CLARÀ, Albert, *op. cit.*, pàg. 608].

Pel que fa a Bonifilio de Uod, cal dir que Uod no és cap topònim, sinó un patronímic que prové d'un nom personal. Així, en el seu testament d'11 d'octubre de 999, Guillem, abans d'emprendre el pelegrinatge a Roma, mana que dare faciatis a filio meo nomine Uodo el seu cavall amb llur arnès o guarniments. A més, Guillem devia ser, probablement, oriünd precisament d'Oló (fa donacions, entre d'altres, a les esglésies de Santa Maria d'Oló i Sant Joan de Tresvics -Sant Joan d'Oló-) [ACV, cal. 6, núm. 180/Catalunya carolíngia, IV, tercera part, núm. 1826, pàg. 1296-1297 (any 999)].

Gilem, sacer, és el mateix escriptor que redactà el document núm. 871 -1026, desembre, 12- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 177). La primera línia és gairebé totalment esborrada, i, en menor grau, la segona i tercera. Els extrems, on la tinta és molt esvaïda, també estan afectats.

921

1031, gener, 20.

Venda. *Trasuer i la seva esposa Elvira venen a Llorenç i la seva esposa Cusca una peça de terra conreada amb la figuera i el pruner al comtat de Barcelona, al terme del castell de Piera [actual municipi de Piera, comarca d'Anoia] de Riculf, [= Rigolf] difunt, pel preu d'un mancús i mig, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 197.

T. N.º 184¹

Piera.¹

1031.¹

k[arta] de apiera.¹

20-I-1031¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini ego Trasuer, et uxori sue, Aduira. Vinditores sumus uobis Laurencio, et uxori tue Chusca. Per hanc scriptura uindicacionis nostre uindimus uobis pecia I de terra culta cum ipsa figera, et cum ipso pruner, nostrum proprium. Qui nobis aduenit per nostra comparacione uel per omnesque uoces. Et est ipsa pecia de terra, in quomitatum Barquinona in terminem de kastrum Apiaria de Richulfi condam qui fuit. Et afrontat hec omnia: de parte orientis, in terra de nos uinditores; de meridie, in ipso torrente qui discurrit; de occiduo in terra de nos emtores, uel de Framarig; de circi, in strada publica. Quantum infra istas IIII^{of} afrontaciones includunt sic uindimus uobis quantum ibi abemus totum ab integrum cum exios uel regressios earum in propter precium manchoso I et medio, in rem ualentem. Quod si uos emtores nobis dedistis, et nos uinditores manibus nostris recepimus et nichil de ipso precio aput uos emtores non remansit est manifestum. Quem uero predicta hec omnia quod superius resonat de nostro iuramus in uestro tradimus dominio et potestate a uestro proprio. Quod si nos uinditores uenerimus aut ullusque omo qui contra hac ista karta uindicacione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat aut componamus

uobis iadicta [sic] omnia in duplo cum omnem suam inmelioracione. Et in antea ista karta uindicione, firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista karta uindicione XIII Kalendas Febrorii anno XXXV regnante Raudeberto rege.

S+num Trasuer. S+num Aduira. Qui ista karta uindicione fecimus et testes firmare rogauimus. Et exiit gueta pun[yeres] IIII de or[deu].

S+num Tered. S+num Framarig. S+num Guifre.

S+ Adalbertus, sacer qui hec scripsit et (SS) die et anno quod supra.

922

1031, gener, 21.

Venda. *Guisad i la seva esposa Bonadona venen a Marcuç [= Marcús] dues mujades de vinya, pròpies i franques, que tenen pels pares i per compra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de cinc mancosos auris (o auris).¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 198.

A. Extracte del segle XVIII: ACA, Monacals - Universitat, Lligall 80, Calaix 49-50, B. N°. 403.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 514, pàg. 581, ex **O**.

O

=Venda= no fa per St. Benet¹

Montpetan¹

B N°. 403¹

1030.¹ [sic]

Venta â favor de Marcucio de dos modiatas de viña en Monpeytà.¹

21-I-1031¹ [sic] [amb llapis]

In nomine Domini. Ego Wisadus et uxori sue [Bonadomna, uinditores sumus tibi, Marcucio,] emptore. Per hanc scripturam uindicionis nostre uindimus tibi ipsas nostras uineas proprias uel franchas, [a continuació: *et sunt ipsas uine, ratllat*] qui nobis aduenit per parentorum nostrorum uel per comparacione uel per qualicumque uoce. Et sunt, ipsas duas modiatas de uineas, in comitatum Minorisa, Compo [sic] Baias, in locum quem apellant ad ipso Montepetano. Et affrontant, ipsas duas modiatas de uineas: de parte oriente, in terra de Seniofredo Here; de meridie, in terra de Seniofredo Pibotelo; de occiduo, in ipso torrente qui discurrit [es deixa *per o pro*] tempore pluuiarum; de parte uero circi afrontant in ipsa strata publica uel manresana. Quantum inter istas IIII^{or} afrontaciones includunt, sic uindimus tibi ipsas uineas superius scriptas cum omnes uoces quod abuimus, cum exiis uel regressis earum, totum ab integrum, in propter precium manchosos V aureos nobis placcabiles, et aput te, emptore, de precium nihl [sic] remansit. De nostro uero iure et dominio in tua [sic] tradimus potestate et dominio ad omnia que uolueris facere ut liberam in Dei nomine abeas potestatem excolendi, fructificandi, uindendi siue construendi. Et est manifestum. Quod si nos uinditores, aut ullusque homo qui contra hanc istam kartam uindicionis pro aliquo casu uenerint aut uenerimus pro inrumpendum non hoc ualeant uindicare set secundum legis gotice ipsas

uineas tibi in duplo conponant et tibi ipsos aureos V in duplo conponant. Et ista carta uindicionis firma et stabilis permaneat, modo uel omnique tempore, et non sit disrupta in antea pro nulla persona aliqua.

Facta ista karta uindicionis XII Kalendas Februarii anno XXXV regni Rodberti regis.

Sig+num Wisadus. Sig+num Bonadonna, qui ista karta uindicionis rogauimus scribere et firmuimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Mironi. Sig+num Ellemarus. Sig+num Gischafredus, subdiaconus [*subdcns*, amb signe d'abrev. damunt *cn*].

Oliba, monachus uel sacer, qui scripxit sub (SSS) die et anno quod supra.

1. *Pergamí en excel·lent estat de conservació, sense cap forat ni taca d'humitat, i amb una cal·ligrafia també molt clara. Llàstima que una part de la primera línia estigui plegada sobre si mateixa, i tan ben enganxada que no es pot alçar de cap manera sense fer malbé el pergamí; malgrat tot, es pot reconstruir la part del document amagada.*

A

Plica 21: de N° 401 a 420.

A=1023=

Vende [sic] de terra en Monpeytà a Mercusio. [sic]

«Consta que ab acte clos per Oliba, monjo y sacerdot, a 12 de las Calendas de Febrer any 25 del regnat de Robert rey. Wisado y sa muller Bonadona venen a Marcusio aquellas vinyas propias y franques que los han vingut per sos parents y per compra. Y son dos [modiatas] de vinya en lo comptat de Manresa y Camp de Bages, y en lo lloch que's diu Monpeytà. Y afrontan, ditas modiatas de vinya: a sol ixent ab terra de Seniofredo, here; de mitgdia ab terra de Seniofredo Pibotelo; a ponent ab lo torrent que corre en temps de pluja; y a tramontana ab lo camí públic de Manresa. Lo que enclou ditas afrontacions venen [entera]ment per preu de 5 mancosos de or»

923

1031, febrer, 8.

Venda. *Mir i la seva esposa Especiosa venen a Gumila i la seva esposa Ermetruit [= Mentruit, Mentrud] una peça de terra conreada, vimeters i arbres, fruiters i d'altra mena, al comtat de Manresa, a la torre Manresana, [la Manresana, actual municipi dels Prats de Rei, Alta Segarra, comarca d'Anoia] pel preu d'una mancusada.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 199.

M. N°. 175.¹

Manresa.¹

1031.¹

8¹ [damunt 27, ratllat -amb llapis]-**II-1031¹** [amb llapis]

In nomine Domini. Ego, Mir, et uxori sua, Speciosa. Uinditores sumus uobis, Gumila, et uxori sua Ermentruit, [sic] emtores. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus uobis pecia I de terra culta et uiminarios et omnes arbores pomariis qui ibidem sunt, uel alios arbores, nostros propios.

Qui nobis aduenit de parentorum siue per ullaque uoces. Et est, ipsa terra cum [sic] superius resonat in comitatum Minorisa, in turre Manresana. Et affrontat ipsa terra: de orient, in [a continuació: *terra*, ratllat] torrentem [sic] qui discurrit uel in prad de domno Bernardo; et, de meridie, in terra de Seniofre; et, de ociduo, [sic] in istrada publica uel in terra de Bernardo; de circi, similiter. Quantum in istas affrontaciones includunt, sic uindimus uobis ipsa hec omnia, totum ab integrum, cum exio uel regeresio [sic] suo, in propter precium mancusada I. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa terram [sic] quod superius resonat, et ipsa casa cum solo et superposito, et ipsas foueas, de nostro iuramus in uestro tradimus dominio et potestatem ad omnia facere que uolueris. Quod si nos, uinditores, aut ullusque homo, inquietare uolueris, non hoc ualeat uindicare set componat aut componamus uobis ista hec omnia in duplo cum omnem suam inmeliorationem. Et in antea ista uindiccio firma stabilis permaneat, modo uel omnique tempore.

Facta ista uindiccione VI Idus FEBRUARII [*FRbRI*, amb signe d'abrev. a la *b*] annos XXX^{mo} V regnante Radbertus rex. [sic]

S+num [Mir]. Sig+num Speciosa, qui ista uindiccione fecit et firmare rogauit. S+num Liuola. S+num Seniofre. S+num Giscafre.

S+ VNIFREDVS, leuita [*litta*], qui ista uindiccione scripsit et (SSS) dies et annos quod supra.

1. *És molt interessant el nom VNIFREDVS, amb lletra capital, molt bella.*

924

1031, març, 25.

Venda. *Senfred [= Sinfreu] i Quíxol venen a Gumila i la seva esposa Ermetruit [= Mentruit, Mentrud] una peça de terra amb la casa i els arbres, al comtat de Manresa, a la Manresana, [la Manresana, actual municipi dels Prats de Rei, Alta Segarra, comarca d'Anoia] pel preu de sis sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 200.

uisa¹

Manresa. 1031.¹

25-III-1031¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego, Seniofret, et Chisol, uinditores sumus uobis, Cumila, et uxori sue Ermetruet, emtores. Per anc scriptura uindiccionis nostre sic uindimus uobis peccia I de terra cum ipsa kassa cum solo et superposito cum illorum arboribus, qui michi aduenit de parentorum siue per ullaque uoces. Et est ec omnia in comitatum Minorisa, in ipsa Manresana. Et afrontat: de orientis, in terra de me, comparatore; de meridie, in ipsa aqua; de ociduo, [sic] in terra de Fretallo; de circi, in ipsa strada. Quantum infras istas afrontaciones includunt, sic uindimus uobis ipsa ec omnia, totum ab integrum, cum exios uel regresios earum, in propter precium solidos VI in rem ualentem. Et est manifestum. Quod si nos uinditores aut ullusque omo qui contra anc ista carta uindiccionis inquietare uoluerit non oc ualeat uindicare set componat in duplo cum omnem suam inmelioracione. Et in antea ista carta uindiccionis firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta carta uindiccionis octauo Kalendas Aprelis [sic] ano [sic] XXX ° V regnante Raudepertus rex. [sic]

Sig+num Seniofret. Sig+num Chisol, qui ista carta fecimus et firmare rogauimus. Sig+num Magol. Sig+num Lobaton. Sig+num Agila.

Willelmus, presbiter, scripsit et (SS) die ano quod supra.

1. *No és el mateix Guillem que va redactar els núm. 177 i 196 (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages).*

925

1031, abril, 8.

Venda. *Cusca, vídua de Llobet, i Llobeta, la seva filla, venen a Sendred [= Sindreu] i la seva esposa Orfeta una quarterada de vinya al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, a la Coromina, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de mitja mancusada, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 201.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 515, pàg. 582, ex **O**.

et est ipso precio de ipsa uinea quarteres VII infra ordio et form[ento]¹

1030.¹

Venta â Sendredo de una viña en Montpeytà.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

8-IV-1031¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. [es deixa *Ego*] Cuska et filia mea Lobeta, uinditricis sumus uobis Sendredus et uxor tua Horfeta, emtores. Per hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus uobis quarterada I de uinea nostra propria, qui nobis aduenit, ad me Cuska per uirum meum nomine Lobeto, et ad me Lobeta per ienitori meo condam, uel per quacumque uoces. Et est ipsa quarterada de uinea in comitatum Minorisa, in Montepetano, in locum que dicunt ad ipsa Connamina. Et afrontat ipsa uinea: de oriente in terra de Sancti Benedicti; de meridie et de occiduo et de circii in uineas de nos, comparatores. Quantum infra istas afrontaciones includunt, sic uindimus uobis ipsa quarterada de uinea, ab integrum, cum exio uel regresio suo, in propter precium media mancusada, in rem ualentem. Et nichil exinde de ipso precio apud te emtore non remansit. Et est manifestum. Quem [es deixa *uero*] predicta ipsa uinea de nostro i[u]re in uestro tr[ad]imus dominio et potestatem, ad homnia facere que uolueritis. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra [es deixa *hanc*] ista carta uindicione [uen]erit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set [sic] componat ipsa [qu]arterada de uinea in duplo cum omnem suam inmeliacionem. Et in antea [is]ta carta [es deixa *uindicio*] firma et stabilis permaneat [es deixa *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista carta uindicione VI Idus Apreli anno XXXV regnante Roberto rege.

S+num Cuska. S+num Lobeta, qui ista carta uindicione fecimus et firmare [es deixa *testes*] rogauimus. S+num Onofredus. S+num Bernardus. S+num Reimundo.

Ansulfus, sacer, scripsit (SS).

1. *Mides màximes del pergami: 29 x 7,2 cm (comparar-les, per exemple, amb les del núm. 204, si bé aquest és una publicació jurada de testament (o una adveració o testament sacramental). Tinta deslluïda. Setze forats, escampats pel text, i, al marge esquerre, dos forats més, fets expressament, probablement per a passar-hi un cordill, i, al mateix costat, un tall petit, (anvers). Aquesta escriptura tan senzilla, on l'escrivà simplifica al màxim les fórmules, és deguda a una gent amb*

pocs recursos, com és evident en aquest cas: una vídua i la seva filla -comparar-lo amb altres vendes contemporànies-.

926

1030, juny, 24-1031, juny, 24.

Venda. *Guinedella, dona, i el seu fill Ranemir, [= Ramir] anomenat Mir, venen a Els i la seva esposa Guinedella una peça de terra franca i lliure, que tenen dels pares i per benefici al comtat de Manresa, al terme del castell de Rajadell, a Monistrol, [Monistrol de Rajadell -o Monistrolet-, actual municipi de Rajadell, comarca de Bages] pel preu de vuit mancosos, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 207.

T. N° 228¹

ista instrumenta non intelligo¹

rigadel antonica¹

**Monistrol reyadell Venta inter laicos de unas tierras
Ano 36 de Radberto**¹

Rajadell – Monistrol¹

1031.¹

In nomine Domini. Ego Guinedellis, f[em]ina, et filio meo Ranemiro, que uocant Mironi, uinditores sumus uobis Els et uxori sue Guinedellis emtores per hanc scriptura uindicacionis nostre uindimus uobis pecia una de terra franca et litea qui nobis aduenit per genitorum siue per beneuidii. Est ipsa terra fracca [sic] et litea in comitatum Minorisa infra terminum de castrum Rio de Agel, in Munisteriol. Affronta ipsa terra: a parte horientis in medio alueo de rio Agel; et de meridie in alodio de Tudisclo; et de occiduo, in ipso closo de Ermemir de Buadela uel in casas de Tudisclo; et de circii, in alodio de Tudisclo, siue in medio alueo de rio Agel. Quantum infra istas affrontaciones includunt sic uindimus uobis ipsa terra franca et litea ab integrum cum exiis et regressiis earum in propter precio machosos [sic] VIII, in rem ualentem et est manifestum et in ea uidelicet racione ut uos emtores non possitis uindere nec alienare neque chomutare ad nullumque ominem uel femina nisi ad nos uinditores uel successores nostros aut eis quod nos uoluerimus, et quod si nos uinditores aut ullusque omo qui contra hanc ista carta uindicacione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindiccare set componat ipsa terra in duplo. Et in antea ista carta uindicacione firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindicacione XXXV regnante Raudebertus rege.

Sig+num Guinedellis. Sig+m Ranemiro, que uocant Mironi, qui ista carta uindicacione fecimus et firmuimus et firmare rogauimus. Sig+m Stefanus. Sig+m Tudisclo. Sig+m Mironi Guilelmus.

Trassemirus, sacer, qui ista carta uindicacione scripsit (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Pergamí amb dos sècs horitzontals i almenys dos sècs verticals.*

927

-1363-

Venda. *Guillem i la seva esposa Adalgards [= Adalgarda] a venen a Senfred [= Sinfreu] i la seva esposa Ermengarda una peça de terra, un hort i un colomar, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a [Santa Maria de] Vilamajor,¹ [Santa Maria de Viladordis, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] pel preu de tres mancosos, a pagar en coses que ho valguin, i un sou.²*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 202.1.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 516, pàg. 583, ex **O**.

1032³

1033.⁴

Vilamajor.⁵

In nomine Domini. Ego Guilelm⁶ et uxori⁷ sue⁸ Adalgards.⁹ Vinditores¹⁰ sumus nos uobis Sinfred¹¹ et uxori¹² sue¹³ Ermengarda,¹⁴ emptores. Per hanc scriptura uindicionis¹⁵ nostre¹⁶ uindimus¹⁷ nos uobis pecia I de terra et ipso orto¹⁸ et ipso columbario, cum solo et superposito, nostrum proprium. Qui nobis aduenit nobis¹⁹ per parentorum²⁰ uel per quecumque²¹ uoces. Et est ipsa terra et orto²² et columbario in comitatu Minorisa,²³ in Villamaiore.²⁴ Et affrontat ipsa ec²⁵ [davant *ec*, i sobrelineat, hi ha un signe, †, que indica, segurament, la *h* omesa] omnia quod superius resonat: de parte horientis²⁶ in terra de Bernard,²⁷ et de meridie in uinea de Bernard²⁸ uel de Siger²⁹ et filiis suis; et de occiduo in terra de Siger; et de circi in terra de Miro,³⁰ prope Sancta Maria.³¹ Quantum infra istas III affrontaciones includunt sic uindimus³² nos uobis pecia I de terra ab ipso orto³³ et ipso columbario, cum solo et superposito, totum ab integrum, cum exiis uel regressiis suis, in propter precium mancosos³⁴ III in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero iamdicta karta³⁵ uindicione³⁶ de nostro iuramus³⁷ in uestro tradimus dominio et potestate. Quod si nos uinditores³⁸ aut ullusque homo qui contra anc³⁹ ista karta⁴⁰ uindicione⁴¹ uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁴² componamus uobis in duplo cum omnem⁴³ in⁴⁴ suam⁴⁵ inmelioracione.⁴⁶ Et in antea ista karta⁴⁷ uindicione⁴⁸ firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta karta⁴⁹ uindicio⁵⁰ III° Idus⁵¹ Augusti⁵² anno I regnante Henrico⁵³ rege.⁵⁴

Sig+num Guilelm.⁵⁵ Sig+num Adalgards. Nos simul in unum, qui ista karta⁵⁶ uindicione⁵⁷ fecimus et firmare rogauimus. Sig+num Godmar.⁵⁸ Sig+num Salomon.⁵⁹ Sig+num Bonifilio Perna.⁶⁰

Iozfredus, presbiter, qui ista karta⁶¹ uindicione⁶² scrip(*signe*)sit sub die et anno quod supra.

1. *Es tracta de Santa Maria de Viladordis, al terme de Manresa.*

2. *Aquest document comparteix el mateix suport, en pergami, amb altres dos: el document núm. 951 -1032, agost, 18- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 202.2) i el document núm. 954 -1032, desembre, 29- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 202.3). Tots tres, de dates diferents però molt aproximades, foren redactats pel mateix escrivà: Iozfredus (= Jofre), sacerdot. Aquest és, cronològicament, el document més antic. I també el que ocupa més superfície, tota la part dreta, mentre que els altres dos comparteixen una superfície semblant, una mica més gran, a la part esquerra.*

3.

4.

- 5.
6. Guilelm (*en català*) a **O**.
7. uxori a **O**, *per* uxor.
8. sue a **O**, *per* sua.
9. Adalgards (*en català*) a **O**.
10. Vinditores a **O**, *per* venditores.
11. Sinfred (*en català*) a **O**. *Nom personal masculí d'origen germànic, que s'ha conservat fins avui amb el cognom català Sinfreu.*
12. uxori a **O**, *per* uxor.
13. sue a **O**, *per* sua.
14. Ermengarda (*en català*) a **O**. *Nom personal femení d'origen germànic, que altres vegades trobem escrit Ermengards.*
15. uindicionis a **O**, *per* uenditionis.
16. nostre a **O**, *per* nostra.
17. uindimus a **O**, *per* uendimus.
18. orto a **O**, *per* horto.
19. nobis a **O** *superfluu*.
20. parentorum a **O**, *per* parentes.
21. quecumque a **O**, *per* quascumque.
22. orto a **O**, *per* horto.
23. Minorisa a **O**, *per* Minorisensi.
24. Villamaiore a **O**. *Vegeu la nota 31.*
25. ec a **O**, *per* hec; *davant ec, i sobrelineat, hi ha un signe: †*
26. horientis a **O**, *per* oriente.
27. de Bernard a **O**, *per* Bernardi.
28. de Bernard a **O**, *per* Bernardi.
29. Siger (*en català*) a **O**.
30. de Miro a **O**, *per* Mironi.
31. Sancta Maria a **O**. *Es tracta de Villamaiore (vegeu la nota 24), l'actual Viladordis. L'església de Santa Maria de Vilamajor o Viladordis -l'actual santuari homònim centra un petit nucli de població rural a la part oriental del terme municipal de Manresa- era la seu d'una de les antigues parròquies del terme de Manresa.*
32. uindimus a **O**, *per* uendimus.
33. orto a **O**, *per* horto.
34. mancosos.
35. karta a **O**, *per* carta o charta.
36. uindicione a **O**, *per* uenditionis.
37. iuramus a **O**, *per* iuro.
38. uinditores a **O**, *per* uenditores.
39. anc a **O**, *per* hanc.
40. karta a **O**, *per* carta o charta.
41. uindicione a **O**, *per* uenditionis.
42. set a **O**, *per* sed.
43. omnem a **O**, *per* omni.
44. in *superfluu*.
45. suam a **O**, *per* sua.
46. immelioracione a **O**, *per* immelioratione.
47. karta a **O**, *per* carta o charta.
48. uindicione a **O**, *per* uenditionis.
49. karta a **O**, *per* carta o charta.
50. uindicio a **O**, *per* uenditionis.
51. Idus a **O**, *per* Iduum.

52. Augusti a O, per Augustarum.
53. Henrico a O.
54. rege a O, per regi.
55. Guilelm (en català) a O.
56. karta a O, per carta o charta.
57. uindicione a O, per uenditionis.
58. Godmar (en català) a O; God(o)mari (en llatí).
59. Salomon (en català) a O; Salomonis (en llatí).
60. Bonifilio Perna a O. *Aquest personatge (el sobrenom del qual, Perna, és en català) el retrobem en els documents núm. 950 -1032, agost, 18-, 1036 i 1037 -1043, maig, 31-.*
61. karta a O, per carta o charta.
62. uindicione a O, per uenditionis.

928

1031, agost, 14.

Donació testamentària. *Riolf, sacerdot, Ermemir i Oriol, marmessors de Quixol, difunta, donen al monestir de Sant Benet de Bages un alou que la fundadora tenia al comtat de Barcelona, al terme del castell de Sant Vicenç del Maresme. [castell de Burriac, actual municipi de Cabrera de Mar, comarca de Maresme]*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1345.

k[arta] de argentona²

donacio in apendio castri Sancti Uincencii. Afrontat in castrum mata et in mari et in monte Sancti xpofori³

Sant Vicent de Cadelles⁴

Mataro.⁵

Donació del castell de Sant Vicens⁶

S. Vicens de Mar, junto â Matarò.

1031.⁷ 14-VIII⁸

Arxiu de casa GUITART

TOMO__ PLÉC 16

LLIGALL ____ N°. 559⁹

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹⁰

P. 31¹¹

n. 1345¹²

In nomine Domini. Ego Riulfus,¹³ sacer,¹⁴ et Ermemirus,¹⁵ et Oriolo,¹⁶ nos simul in unum donatores sumus¹⁷ domum Sancti Benedicti zenobii,¹⁸ que¹⁹ cuius basilica sita est in comitatum²⁰ Minorisa,²¹ prope alueo Lubricato, in locum uocitatum Angulo.²² Manifestum est enim quia

precepit nobis condam Cixol,²³ femina, unde iudicium obligatum et roboratum exinde abemus²⁴ infra metus temporum asserie condicionis²⁵ editum ordinante iudice ut si de ipsa egritudine mortua fuisset, sicut et fuit, ut donacionem fecissemus de alaudem²⁶ suum quod ipsa conditricem habebat in comitatum²⁷ Barchinonense,²⁸ infra terminos de castrum²⁹ Sancti Uincentii de Maritima.³⁰ Id est: casas³¹ et curtes, solos et superpositos, terras et uineas, cultum uel eremum, cum omni genera arborum qui infra sunt, cum uitis et arundines,³² et aquis qui infra sunt, et ipso columbario, sicuti et facimus. Qui nobis aduenit per supradicta causa helemosinaria. Et affrontat, supradicta omnia: de parte orientis³³ in terminio de castrum Mata;³⁴ et de meridie in undas maris; de occiduo in terminio de Cabrils³⁵ siue in ipso monte Sancti Christofori;³⁶ de parte uero circi³⁷ affrontat in ipso collo de Paraper³⁸ siue in ipso kastro³⁹ uel terminio de Duosriuos.⁴⁰ Quantum inter⁴¹ istas afrontaciones includunt sic donamus ad supradicto domo⁴² ipsum alaudem⁴³ quod supradicta conditricem laccionem⁴⁴ abebat⁴⁵ factam in sua uita. Et est manifestum. Et de nostro iure in potestate Sancti Benedicti tradimus ad suo proprio,⁴⁶ cum exiis uel regressis earum⁴⁷ per supradicta uoce. Quod si nos donatores aut ullusque homo qui contra ista donacione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁴⁸ componat aut componamus ad supradicta⁴⁹ domo supradicta omnia in duplo cum omnem sua⁵⁰ inmelioracione.⁵¹ Et in antea ista donacio firma permaneat⁵² omnique tempore.

Facta ista donacione XVIII Kalendas⁵³ Setember⁵⁴ anno XXXV regnante Rodberto⁵⁵ rege.

(*signe*) Riulfus,⁵⁶ presbiter. Sig+num Ermemirus.⁵⁷ Sig+num Oriol,⁵⁸ nos qui ista donacione per supradicta uoce fecimus et firmare rogauimus. Sig+num Guadallus⁵⁹ proceris. Sig+num Berengarius.⁶⁰ Sig+num Bonifilius.⁶¹ (*crismó*) Adalbertus,⁶² sacer⁶³ et iudex.

Oliba, monachus vel sacer,⁶⁴ qui hec scripsit svb (SSS) die et anno.

1. *Vegeu: Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, núm. 1263 i 1264, de quinze anys abans (1016). També, Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 271, tretze anys posterior (1044): Guadallus proceris, testimoni a Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 1345, deu ser Guadallus, uicharii, afrontador en aquell (núm. 271). En poden deduir que el 1031 Guadall encara no era vicari, i sí, en canvi, el 1044.*

Quatre sècs horitzontals, ben marcats al revers. En certes parts, la tinta s'ha aclarit, i de color bru fosc ha passat gairebé a taronja.

2. *k[arta] de argentona molt esborrat; escrit contemporàniament als regests més antics, que si bé originàriament tenien una coloració fosca, algunes parts -com aquesta- s'han transformat, prenent un color molt més clar, ataronjat.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4.

5.

6.

7.

8. *14-VIII escrit amb llapis.*

9. *Segell estampat, c. 1923.*

10. *Segell estampat.*

11. *P., escrit amb ploma, i 31 estampat: enganxina ovalada blanca amb vorejat ondulat.*

12. *Escrit amb llapis.*

13. *Rioulfus a O, per Riolfus o Riulfus (vegeu la nota 56). Aquest nom personal masculí d'origen germànic ha donat, en català, Riolf, origen del topònim Valldarió/Valldariolf/Valldoriolf (Valldoriolf, actual municipi de la Roca del Vallès, comarca de Vallès Oriental). [“Valldarió” (o Valldariolf)”, a Gran Enciclopèdia Catalana, 15 (Barcelona 1980 -1ª ed.-), pàg. 220]*

14. *sacer a O, per sacerdos.*

15. *Ermemirus a O. Correspon a Ermemir.*

16. *Oriolo a O, per Oriolus o Oriol (vegeu la nota 58).*

17. *Tot seguit hi ha d'anar ad.*

18. *Sancti Benedicti zenobii a O, per Sanctum Benedictum cenobium.*

19. que *superflu*.
20. comitatum a **O**, per comitatu.
21. Minorisa a **O**, per Minorisensi.
22. Angulo. *Correspon a l'Angle, porció de terra que deixa el riu Llobregat en fer un revolt o angle per franquejar la muntanya de Montpeità, que Sala de Conflent, veguer comtal, va adquirir per commutació l'any 950 (vegeu el document núm. 77 del Diplomatari de Sant Benet de Bages) per a edificar-hi un monestir benedictí. [Sant Benet de Bages, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]*
23. Cixol a **O**. *Correspon a Quíxol.*
24. abemus a **O**, per habemus.
25. condicionis a **O**, per condiciones.
26. alaudem a **O**, per alodem.
27. comitatum a **O**, per comitatu.
28. Barchinonense a **O**, per Barchinonensi.
29. kastrum a **O**, per castrum.
30. Sancti Uinentii de Maritima a **O**. *Correspon al castell de Burriac, abans anomenat de Sant Vicenç de Maresme.*
31. kasas a **O**, per casas.
32. arundines a **O**, variant, admesa en llatí, de harundines, 'canyes'.
33. orientis a **O**, per oriente.
34. Mata a **O**. *Correspon al castell de Mataró, conegut també a l'edat mitjana per castell d'Onofre Arnau.*
35. Cabrils a **O**. *L'actual població i municipi de la comarca de Maresme apareix en català amb la mateixa denominació d'avui, que s'ha mantingut invariable.*
36. ipso monte Sancti Christofori a **O** (Xpofori abreviat amb signe d'abrev. damunt la p). *Correspon al veïnat del Sant Crist (actual municipi de Cabrils, comarca de Maresme), centrat per l'església de Sant Cristòfor, el primer esment de la qual és precisament en aquest document. Probablement és al mateix indret d'una vil·la romana.*
37. circi a **O**, per circio.
38. Ipso collo de Paraper a **O**. *Correspon al coll de Parpers, una depressió (de 306/d'uns 330 m) de la Serralada Litoral, entre la serra d'Ametlla (430 m) i el turó dels Castellans (357/378 m), via natural històrica de comunicació entre l'interior i el litoral -amb Iluro/Mataró com a principal centre dinamitzador-. Constitueix el límit entre la Roca (actual municipi de la Roca del Vallès, comarca de Vallès Oriental) i Argentona (actual municipi d'Argentona, comarca de Maresme). De la via romana se'n conserven, al terme d'Argentona, 1.101 m de traçat, amb guarda-rodes, murs laterals, dos ponts i desguassos. Actualment hi passa la carretera de Granollers a Mataró. [“Parpers, coll de” a Gran Enciclopèdia Catalana, 11 (Barcelona 1978 -1ª ed.-), pàg. 318 / Argentona i el seu entorn, pàgs. 9 i 10]*
39. kastro a **O**, per castro.
40. Duosriuos a **O**. *És la llatinització de Dosrius, actual població i municipi de la comarca de Maresme.*
41. inter a **O**, per infra.
42. supradicto domo a **O**, per supradictum domum.
43. alaudem a **O**, per alodem.
44. laccionem a **O**. *El llatí, com a llengua viva en aquesta època, també va enriquir-se amb nous mots del lèxic específicament feudal, importats, en general, de les terres de la Gàl·lia [BINUÉ RODÓN, Eulàlia, El lenguaje técnico del feudalismo en el siglo XI en Cataluña (Barcelona 1957), Introducció, pàgs. V-XXVIII, citat a: NADAL, Josep M. - PRATS, Modest, Història de la llengua catalana. I/ Dels orígens fins al segle XV, Col·lecció Estudis i Documents, 33, Edicions 62 (Barcelona 1987 -3ª ed.-), pàg. 165].*
45. abebat a **O**, per habebat.
46. suo proprio a **O**, per suo proprio.

47. earum a **O**, per earum.
48. set a **O**; variant, admesa en llatí, de sed.
49. supradicta a **O**, per superflu.
50. sua a **O**, per suam.
51. immelioracione a **O**, per immeliorationem.
52. Tot seguit hi hauria d'anar: modo uel.
53. Kalendas a **O**, per Kalendarum.
54. Setember a **O**, per Septembrium.
55. Rodberto a **O**.
56. Riulfus a **O** (vegeu la nota 13).
57. Ermemirus a **O**, per Ermemiri.
58. Oriol a **O**, per Orioli.
59. Guadallus a **O**, per Guadalli.
60. Berengarius a **O**, per Berengarii.
61. Bonifilius a **O**, per Bonifilii.
62. Adalbertus a **O**, per Adalberti.
63. sacer a **O**, per sacerdos.
64. sacer a **O**, per sacerdos.

929

1031, setembre, 29.

Venda. *Quintela [= Quintil·la] i la seva esposa Sesnana [= Sesnanna] venen a Marcuç [= Marcús] i la seva mare Ermerica el domini i la potestat sobre una peça de terra conreada i erma, que Quintela té per la seva esposa i Sesnana [= Sesnanna] pels seus pares i per altres drets al comtat de Manresa, al [terme/territori del] castell de Maians, [Maians, actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages] pel preu de nou sous, a pagar en coses que ho valguin. Amb la condició que si la volguessin vendre o alienar no poguessin fer-ho si no als venedors o als seus descendents. Han de fer, per aquesta terra, [el] servei d'un capó.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 203.

k[arta] de Midians²

M. S. N 45³

Meyans.⁴

1031.⁵

Venda inter laicos=Mayans

Expec[ta] de est Monestir de St. Benet⁶

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN⁷

29-IX-1032 (?)⁸

In nomine Domini. Ego Chintela⁹ et uxor sua¹⁰ Sesnana, femina. Venditores sumus uobis Marchucio,¹¹ e¹² mater sua¹³ Ermeriga,¹⁴ femina, emtores.¹⁵ Per hanc scriptura uendicionis¹⁶ nostra¹⁷ uendimus uobis pecia I de terra culta uel erma, qui aduenit ad me Quintela per uxori mea, et ad me uxor per per¹⁸ genitores meos uel per quacumque uoces. Et est ipsa terra culta uel erma in chomitatum¹⁹ Minorisa,²⁰ infra castrum Midianos.²¹ Et afronta: de oriente²² in terra de Chandedini;²³

de meridie in strada; de occiduo in terra de laucfredus,²⁴ sacer,²⁵ de circi²⁶ in torent²⁷ qui escurit.²⁸ Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uendimus uobis ipsa terra, tota ab integrum, cum exiis et regressiis²⁹ earum,³⁰ in propter precium solidos VIII in rem ualentem. In tale conuentum ut si uendere uolueritis aut inalienare non abeatis³¹ licenciam uindere³² ad alium nisi ad nos aut ad posteritas nostra. Et est manifestum. Quem uero pr<e>dicta³³ ipsa terra quod superius resonat de nostra³⁴ iuramus³⁵ in uestro tradimus dominio et potestate ad omnia facere quod uolueritis. Quod si nos uenditores aut ullusque omo³⁶ uel femina qui contra hanc ista carta uendicione³⁷ uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uendicare³⁸ set³⁹ componat aut componamus uobis ipsa hec omnia in duplo, cum omnem suam imelioracione.⁴⁰ Et in antea ista carta firma permaneat modo uel omnique tempore.

Facta carta uendicione⁴¹ III Kalendas October⁴² anno XXX^{mo} VI regnante Radbertus⁴³ rege.

Sig+num Quintela.⁴⁴ S+num Sesnana. Nos qui ista carta⁴⁵ fecimus scribere et firmauimus et testes firmare rogauimus.

S+num Gischafredi. S+num Onofredi. S+num Guiriberti.⁴⁶ Lexiat de ipsa terra caponum⁴⁷ I seruicio.

Guilielmus,⁴⁸ sacer,⁴⁹ qui ista car<ta>⁵⁰ uendicione⁵¹ scripsit dies⁵² et anos⁵³ quod supra (SS).

1. *Caplletra inicial I bona per a reproduir. Taca d'humitat extensa que abasta el tercer quart del pergami (anvers). Forat de forma romboïdal, fet expressament, a la part inferior dreita del pergami, que no afecta, però, cap lletra. A l'altra banda, una taca de tinta contemporània, escorreguda.*

Tot i que, efectivament, Robert II, dit el Piadós o el Sant, va regnar trenta-cinc anys (996-1031), el 29 de setembre de 1031 ja regnava el seu fill, Enric I.

Pel fet que Robert havia mort el 20 de juliol del mateix 1031, tant Flórez com Villanueva assenyalen aquesta data com l'inici del regnat del seu fill i successor Enric, si bé hi ha proves que demostren que aquest fou el 30 d'octubre de 1032 (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 204 i 205).

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

6. *Finals del segle XIX.*

7. *Segell estampat a inicis del segle XX: «Archivo de la Corona de Aragón».*

8. *Escrit amb llapis.*

9. *Chintela a O. Equival al nom personal masculí Quintil·la, que és també el d'un sant el record del qual l'Església catòlica commemora el 19 de març.*

10. *sua a O, per mea.*

11. *Marchucio a O. És el nom personal masculí d'origen llatí Marcutius, que en català és Marcuç, actualment transcrit sempre Marcús.*

12. *e a O, per et.*

13. *sua a O, per tua.*

14. *Ermeriga a O. Nom personal femení d'origen germànic, el corresponent masculí del qual és Ermeric.*

15. *emtores a O, per emptores.*

16. *uendicionis a O, per uenditionis.*

17. *nostra, abreujat nr (amb signe d'abrev. damunt la r).*

18. *per per (repetit, per confusió deguda al canvi de línia).*

19. *chomitatum a O, per comitatu.*

20. *Minorisa a O, per Minorisensi.*

21. *Midianos a O. És la traducció llatina del topònim Maians (Maians, actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages).*

22. *oriente, abreujat or (amb signe d'abrev. damunt la r).*

23. Chandedini a **O**. *Nom personal masculí, que correspon, en català actual, a Candi.*
24. Iaucfredus a **O**. *Nom personal masculí d'origen germànic, en català actual Jofre.*
25. sacer a **O**, *per sacerdos.*
26. circi a **O**, *per circio.*
27. torent a **O**. *És un mot català.*
28. escurit a **O**. *És un ús verbal català, que no existeix en llatí clàssic; no hi ha, en llatí clàssic, cap hipotètic verb escuro. El sentit que aquí vol expressar l'escrivà, el de 'córrer', 'escolar-se' [l'aigua d'un torrent] el tenen els verbs llatins fluo i difluo (d'on ve el verb castellà 'fluir') i discurro (d'on ve el verb català 'discórrer'), el més emprat en la documentació que hem consultat.*
29. regressiis a **O**, *per regressiis.*
30. earum a **O**, *per suis.*
31. abeatis a **O**, *per habeatis.*
32. uindere a **O**, *per uendere.*
33. prdicta a **O**, *per predicta.*
34. nostra a **O**, *per nostro.*
35. iuramus a **O**, *per iuro.*
36. omo a **O**, *per homo.*
37. uendicione a **O**, *per uendicione.*
38. uendicare a **O**, *per uendicare.*
39. set a **O**, *variant admesa, en llatí, de sed.*
40. imelioracione a **O**, *per immelioratione.*
41. uendicione a **O**, *per uenditione.*
42. October (en llatí clàssic, October) a **O**, *per Octobrium.*
43. Radbertus a **O**, *per Radberto.*
44. Quintela a **O**, *per Quintelani.*
45. carta a **O**; *la c escrita damunt una s, possiblement de la paraula anterior (ista), que havia escrit, equivocadament, en plural.*
46. Guiriberti a **O**; *la e, sobrelineada.*
47. caponum a **O**, *abreujat capō.*
48. Guilielmus Guilelmus.
49. sacer sacerdos.
50. car a **O**, *per carta.*
51. uendicione a **O**, *per uenditione.*
52. dies a **O**, *per die.*
53. anos a **O**, *per anno.*

930

1031, octubre, 30.

Venda. *Oliba ven a Senfred [= Sinfreu] i Ranlo un alou al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a la vila de Sant Benet, a l'Angle, [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de dos sous, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 88.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 518, pàg. 585, ex **O**.

vendicio¹

bage¹

B. N°. 289¹

Son de migam profit per ser tan antigas.¹

no deixen de ser de profit per ser antigas. Si trobaran 3 dons a S. Benet¹

Venta de Unas Casas y tierras a la Vilella. año 1° de Angerico Rey¹

79 M¹

B.B. n. 88¹

1031.¹

Oliva vende â Seniofredo y Ranlo una Casa y tierras sitas en la Villa de S. Benito donde dizen angulo.¹

B

N 25¹

In nomine Domini. Ego Oliba, uinditor sum uobis Seniofred et Ranlo, emtores. Per hanc scriptura uindiccionis mee uindo uobis in ipsas casas et in curte et in orto cum arboribus ipsa mea ereditate, qui mihi aduenit de [...] uel per qualicumque uoce. Et est ipsa casa et curte et orto cum arboribus in comitatu Minorisa, ad ipsa uilla de Sancti Benedicti, ad ipso Angulo. Et affrontat ipsa casa et curte et orto: de oriente in uia; de meridie in terra [de Daud, leuita] uel de Duran, leuita, siue in torrente; de occiduo similiter; de circi in casa de Ato uel de suos eres. Quantum infra istas affrontaciones includunt sic uindo uobis ipsa hec omnia superius inserta, totum ab integrum, ipsa mea ereditate [sic], cum exios et regresios earum, in propter precium solidos II in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa casa et curte et orto de meo iuro in uestro trado dominio et potestatem, ad omnia facere quod uolueris. Quod si ego uinditor aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set [sic] componat ipsa hec omnia in duplo cum omnem suam immelioracionem. Et in antea ista carta uindicio firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindicio III Kalendas Nouember [sic] anno I regnante Aganricco rege.

Sig+num Oliba, qui hista carta uindicione feci et firmam et testes firmare rogau. Sig+num Miro. Sig+num Willelmus. Sig+num Wifred. Sig+num Raimon.

Ermengaudus, presbiter uel monachus, qui hista [sic] carta uindicione scripsit et sub (*signe*) die et anno quo supra.

7¹

1. *Caplletra inicial I senzilla però força allargada. Taques d'humitat a la part superior dreta del text.*

Si consideréssim que el 30 d'octubre de 1032 començà oficialment el regnat d'Enric I, l'endemà que finalitzés el del seu pare, el qual, havent mort el 20 de juliol de 1031, havia regnat trenta-cinc anys (996-1031), comptats des del 24 d'octubre de 996 fins el 29 d'octubre de 1032 -malgrat haver-se produït ja el seu decés-, caldria avançar un any la data d'aquest document, que seria el mateix 30 d'octubre de 1032.

Donació pietosa. *Senfred [= Sinfreu] dóna al Senyor Déu i al monestir de Sant Benet [de Bages] la meitat d'un alou al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al terme de Montpeità, als Horts, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] amb la condició que mentre visqui, el donant i els seus descendents en podran gaudir, donant la tasca anual al monestir. Al mateix temps, hi lliura un fill, per l'esmena d'un frau/tort que féu al monestir.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1347.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 519, pàg. 586, ex **O**.

1031. 17-XI¹ [17-XI al costat, escrit amb llapis]

Montpeyta.¹

Emienda y donacion que hizo Seniofredo de un alodio que tenia en Montpeyta por S. Benito¹

Mon tepetano¹

B. N.º. 388¹

Donacio de Senofredus en lo terme de Monpeità, a S. Benet =¹

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC _S F_
LLIGALL _002_ N.º. _76_

n. 1347¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Seniofredus dono atque emendo uel trado Domino Deo et Sancto Benedicto prelibato cenobio hoc est alaudem meum quod abeo in comitatu Minorisa in terminio de Montpetano siue ad ipsos Ortos, id est: ipsa casa, terras et uineas, cultum uel erum, meum proprium, ipsa medietate, qui mihi aduenit per comparacione siue per qualicumque uoce. Et affrontat, hec omnia: de oriente in terra de Sancti Benedicti; de meridie, in apendicio de Montpetano, in ipsa uia qui pergit ad ipsa Fabreca; de occiduo, in uinea de Marcucio; de circi, in uineas de Magol siue in alaude qui fuit de Azaled, uicescomitissa, qui est condam. Quantum infra istas IIII^{or} affrontaciones includunt sic dono atque emendo a Domino Deo et Sancto Benedicto ipsa hec omnia superius scripta, et dono meum filium a Sancti Benedicti pro emendacione propter fraudem siue malum ingenium quod feci a Sancti Benedicti. Et ego, Seniofred, totum emedo [sic] quod superius scriptum est, cum meo filio a Sancto Benedicto, ut ego sim [sic] liberus et propicius sit Deus in peccatis meis. In ea uidelicet racione ut in diebus uite meę teneam et possideam ego et posteritas mea, et per unumquemque annum donemus ipsa tasca a Sancti Benedicti. Quod ego donator atque emendator aut ullusque homo qui contra hanc ista carta donacione uel emendacione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat ipsa hec omnia superius inserta cum omne suam inmeliacionem, et cum exios et regressios earum. Et in antea ista carta firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista scriptura donacionis uel emendacionis XV Kalendas December anno I regnante Aganricho rege, filio qui fuit Rodbert.

Sig+num Seniofred, qui hista carta donacionis uel emendacionis feci et firmaui et testes firmare rogau. Sig+num Sendred. Sig+num Marcuc. Sig+num Witardus.

Ermengaudus, presbiter uel monachus, qui hista [sic] carta donacionis uel emendacionis scripsit et sub (*signe*) die et anno quod supra.

9¹

1. *Si consideréssim que el 30 d'octubre de 1032 començà oficialment el regnat d'Enric I, l'endemà que finalitzés el del seu pare, el qual, havent mort el 20 de juliol de 1031, havia regnat trenta-sis anys (996-1032), comptats des del 24 d'octubre de 996 fins el 29 d'octubre de 1032 -malgrat haver-se produït ja el seu decés-, caldria avançar un any la data d'aquest document, que seria el 17 de novembre de 1032. En qualsevol cas, el 17 de novembre d'aquell any (el primer del regnat d'Enric), Robert ja era mort: XV Kalendas December anno I regnante Aganricho rege, filio qui fuit Rodbert. Per tant, només pot ser el 1031 o el 1032.*

932

1031, desembre, 1.

Donació pietosa. *Esquinel, dona, i els seus fills i filles: Llívól, Senfred, [= Sinfreu] Vidal, Susanna i Ermel, donen al monestir de Sant Benet de Bages un alou al comtat de Manresa, al Pla de Bages, prop del riu Llobregat, [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] amb la condició que els donants i els seus descendents donin la tasca de les cases i la terra, el quart de les terres que foren d'Oliba i la meitat del vi de les vinyes que foren d'Oliba. I que per les cases no reconeguïn cap altre senyor ni batllia que no siguin els abats de Sant Benet de Bages, i no puguin vendre ni commutar sinó entre si i llur descendència. Si els calgués fer-ho, i cap d'ells ho pogués comprar, que ho poguessin vendre només a aquell qui volgués l'abat de Sant Benet, segons un preu que haurien d'establir els bons homes.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 205.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 520, pàg. 587, ex O.

[donacio afrontat in strata qui pergít] **in cardona et ubique**¹ [la primera part de la frase, entre claudàtors, és tapada per una tira de pergami enganxada al marge, foradada per passar-hi un cordill]

Donacio ā St. Benet, de moltes honors en lo Comptat de Manresa =¹

bages¹

donacio de bages¹

1031.¹

S. Fructuos¹

N 474¹

Cax. 8. Leg. 1.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

1-XII-1031¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Schinils, femina, et filiis meis uel filias meas id est: [idt] Liuul et Seniofredus et Uidal et Susanna et Ermel. Nos simul in unum donatores sumus ad domum Sancti Benedicti. Manifestum est enim quia placuit animis nostris et placet nullis quo egentis imperio nec suadentis ingenio set propria et expontanea hoc elegit bona uoluntas ut Deo et Sancto Benedicto carta fecissemus pro animas nostras sicuti et facimus. Donamus namque ad predicto Sancto Benedicto cenobio alaudem nostrum, id est: casas cum curtes et ortos et terras et uineas, nostrum proprium, qui nobis aduenit per comparacione et aliquid per parentorum uel per quacumque uoce. Et est ipsum alaude in comitatu Minorisa, infra eius termines, in Campo Baies, prope alueum Lubricato. Et afrontat, hec omnia, kasas, terras et uineas: de horientem in medio flumen Lubricato; de meridie in strada qui pergit ad Minorisa uel ubique; de occiduo in rio Sancti Fructuosi; de circi in strada qui pergit in Cardona qui pergit [aquest segon *qui pergit* és equivalent a *uel*, com en l'afrontació anterior. També es podria haver escrit: *uel qui pergit* o, simplement, *et*, com en el regest mig tapat del revers] ubique. Quantum [es deixa *infra*] histas afrontaciones includunt sic donamus ipsas kasas cum ipsas terras qui ibidem sunt, et ipsas terras et ipsas uineas quod Oliba emit cum uxore sua Schinel ubi inuenire potueritis de ipsa omnia. In tale uidelicet racione quod nos teneamus uel posteritas nostra de ipsas kasas uel de ipsa terra qui ibidem est ipsa tascha, et de ipsas terras uel de ipsas uineas qui fuit de Oliba de ipsas terras ipsum quartum, uel de ipsas uineas ipsa medietate de ipso uino. In ipsas kases [sic] non abeamus licenciam alium seniore facere, nec baiulia mittere, nisi abbates Sancti Benedicti, et non liceat nobis nec uindere nec commutare nisi [nisi, sobrelineat] inter nos uel posteritas nostra. Et si tantum est ut uindere uoluerit unus aut aliud et non possunt emere, ueniat ille que uendere uoluerit ad abbate Sancti Benedicti sicut boni homines precia uero sic dent precium abbates Sancti Benedicti. Et in antea hista scriptura firma permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore. Et si est aliquid homo qui hista donacione abstraere uoluerit de Sncta Dei Ecclesia, cum Iuda Scarioht in infernum particeps fiat. Et in antea teneat Sanctus Benedictus firmiter sicut ceteris alaudibus.

Facta hista carta donacio Kalendas December anno I regnante Engelricus rege.

Sig+num Schinel. Sig+num Liuul. Sig+num Seniofred. Sig+num Uidal. Sig+num Susanna. Sig+num Ermel, qui hista carta scri[psi] fecimus et firmabimus et firmare rogauimus. Sig+num Uuadaldus. Sig+num Raimundus. Sig+num Salamon.

Danagildus, presbiter et monachus, qui hista carta scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

22¹

1. *Pergamí molt ben conservat, malgrat tingui un pedaç, si bé aquest és afegit per poder-hi fer un petit forat (segurament per a passar-hi un cordill) i no haver-lo de fer damunt el pergamí original, i també malgrat els set sècs verticals i un d'horitzontal, que mostren que el pergamí s'havia plegat. Tres petites osques, dues a la part superior dreta i una altra a la part superior del marge dret (anvers). Al revers, a més de la tira de pergamí enganxada posteriorment, hi ha algunes taques de tinta ataronjada.*

Si consideréssim que el 30 d'octubre de 1032 començà oficialment el regnat d'Enric I, l'endemà que finalitzés el seu pare, el qual, havent mort el 20 de juliol de 1031, havia regnat trenta-sis anys (996-1031), comptats des del 24 d'octubre de 996 fins el 29 d'octubre de 1032 -malgrat haver-se produït ja el seu decés-, caldria avançar un any la data d'aquest document, que seria l'1 de desembre de 1032.

En aquesta data, 1 de desembre de 1032, efectivament, ja havia començat el regnat d'Enric I, que començà a computar el 30 d'octubre d'aquell any, l'endemà que finalitzés el del seu pare. Aleshores, el primer any del regnat d'Enric aniria del 30 d'octubre de 1032 al 30 d'octubre de 1033.

Venda. *Oniscle i la seva esposa Gelsenda [= Elisenda] venen a Guadall i la seva esposa Sinyol una peça de vinya que Oniscle té per complantació i Gelsenda pel desè al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu d'un sou i mig, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 206.1.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 521, pàg. 588, ex **O**.

In nomine Domini. Ego Vnnisclo, [sic] et uxor mea Gelsinda, femina, uinditores sumus uobis, Wadal et uxor mea Sinnol, femina, emtores. Per hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus uobis pecia I de uinea nostra propria, qui mihi aduenit, a me, Unnisclo, per complantacione siue per qualicumque uoces, et a me, Gelsenda, per meum decimum [X]. Et est ipsa pecia de uinea in comitatu Minorisa, in Montepetano. Et affrontat, ipsa uinea: de oriente in terra de Sancti Benedicti; de meridie in terra de Sancti Benedicti siue in uinea de Sendred; de occiduo in ipsa Connamina siue in ipsa margine; de circi in uia qui pergit a Sancti Fructuosi, siue in terra de Sendred. Quantum infra istas affrontaciones includunt, sic uidimus nos uobis ipsa pecia de uinea, totum ab integrum, cum exio uel regressio suo, in propter precium solido I et demig, in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa uinea de nostro iure in uestro tradimus dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat ipsa uinea in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista uindicio firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista carta uindicio IIII Kalendis Ianuariis anno I regnante Aganricco rege.

Sig+num Vnnisclo. Sig+num Gelsinda, femina, qui hista carta uindicione fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Marcucio. Sig+num Martino. Sig+num Sendred. Sig+num Ellesen.

Ermengavdvs, presbiter et monachus, qui hista carta uindicione scripsit et sub (*signe*) die et anno quo supra.¹

1031¹

Venta de tierras en Monpeyta¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

29-XII-1031¹ [escrit amb llapis] [escrit al peu del text]

1. *El mateix pergami, escrit per ambdós costats, conté dos documents, que tenen en comú l'haver estat escrits pel mateix escrivà, fer referència a Montpeità i tenir com a actors comuns el matrimoni format per Guadall i Sinyol: en aquest primer document, el núm. 929 -1031, desembre, 29- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 206.1), cronològicament anterior, hi actuen de compradors; en el segon, en canvi, que és uns quants anys posterior, tracta d'un empenyorament: document núm. 1057 -1044, novembre, 21- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 206.2).*

Gelsenda i Elisenda, tot i que en origen puguin ser el mateix nom (Elisenda, en català actual), aquí apareixen diferenciats, duts per persones diferents.

Si consideréssim que el 30 d'octubre de 1032 començà oficialment el regnat d'Enric I, l'endemà que finalitzés el del seu pare, el qual, havent mort el 20 de juliol de 1031, havia regnat trenta-cinc anys (996-1031), comptats des del 24 d'octubre de 996 fins el 29 d'octubre de 1032 -malgrat haver-se produït ja el seu decés-, caldria avançar un any la data d'aquest document, que seria el 29 de desembre de 1032.

En aquesta data, 29 de desembre de 1032, efectivament, ja hauria començat el regnat d'Enric I, que hauria començat a computar el 30 d'octubre d'aquell any, l'endemà que finalitzés el del seu pare. Aleshores, el primer any del regnat d'Enric aniria del 30 d'octubre de 1032 al 30 d'octubre de 1033.

934

1032, gener, 5.

Venda. Gentil i la seva esposa Providència, i Guifred [= Gifreu] i la seva esposa Esplània, i Elisenda i la seva esposa Guinedella, i Seniol [= Sunyol] i la seva esposa Ermetruit, [= Mentruit, Mentrud] venen a Bonfill [= Bofill] i la seva esposa Ícol una peça de terra conreada i erma al comtat de Manresa, al terme de la Manresana, [la Manresana, actual municipi dels Prats de Rei, comarca d'Anoia] pel preu de tres mancosos, a pagar en coses que ho valguin.¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 208.

uisa¹

Sagarra

en lo terme de la Manresana¹

ollasen chi[ntol ?] esplannia Sinol [...]inam
 pecia de terra [...] [...] de o[riente] in terra de Chifre meridie similiter [...] in terra de Chifret
 circi in terra de Ellech e Costremir¹

solids XIII¹ [XIII¹ ?]

Manresa.¹

1032.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

5-I-1032¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Gentill et uxori sue Prouedenna, et Guifredo et uxori sue Splannia, et Eldesindo et uxori sue Guinedel, et Seniol et uxori sue Ermetruit. Vinditores sumus uobis Bonefilius et uxori sue Ychol, hemtor. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus uobis petia I de terra, culta uel erma, qui nobis aduenit de ienitorum uel per ullasque nostras uoces. Et est ipsa terra in comitatum Minorisa, infra terminos de Manresana. Et afrontat ipsa terra: de orient et de meridie in terra de Guifret; et de occiduo in terra de Uuifret; [in terra de Uuifret, sobrelineat] et de circi in terra de Ellegis et de Gostremir. Quantum infra istas III^{or} afrontaciones includunt sic uindimus uobis ipsa terra, culta uel erema, ab integrum cum exio uel regressio suo, in propter precium manchosos III in rem ualentem. Et est manifestum. Que [sic] uero predicta terra que nos

uobis uindimus de nostro iure in uestro tradimus dominio et potestate ad omnia que facere uolueritis. Et qui contra hanc ista carta uindicione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat ipsa terra in duplo cum sua immelioracione. Et in antea ista karta uindicione firma stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista karta uindicione Nonas Ianuarii anno VI post XXX^{ta} regnante Roberto rege.

Sig+num Gentill. Sig+num Prouedenna. Sig+num Guifret. Sig+num Splanja. Sig+num Eldesindo. Sig+num Guinedell. Sig+num Senioll. Sig+num Ermetruit, qui ista karta uindicione fecimus et firmare rogauimus. Sig+num Seniofret. Sig+num Ademar. Guitardus (*signe*).

Lobetus, sacer, qui ista karta uindicione scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Pergamí amb tara original que és esquivada per l'escrivà; això provoca un desencaixament progressiu de les línies, sobretot a partir de la quarta.*

935

1032, gener, 20.¹

Venda. *Freder i la seva esposa Sinyer venen a Bovet una peça de terra erma al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, prop de la vila de Cafells, [vila desapareguda; després mas Casanova, també desaparegut, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de dos sous, a pagar en coses que ho valguin.²*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 89.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 523, pàg. 590, ex O.

B N° 249¹

Baies cafels¹

B.

N° 45¹

1031.¹

Venta de una tierra sita en el Campo de Bages donde dicen Cafels â favor de Bovet.¹

78 M¹

B. B. n° 89¹

In nomine Domini. Ego Freder et uxor mea Sinner, uinditores sumus tibi Bouet, emtore. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus tibi pecia I de terra erma nostra propria, qui nobis aduenit per comparacione. Et est ipsa terra in comitatum Minorisa, in Campo Baies, prope de uila de Chafels. Et afrontat ipsa terra: de orientis in uinea de te comparatore; et de meridie in uia; et de occiduo in uinea de Bouet; et de circi in torrent. Quantum infra istas IIII afrontaciones includunt sic uindimus tibi ipsa terra ab integrum, cum exio uel regresio earum, in propter precium solidos II in res ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa terra de nostro iuro in tuo tradimus dominio et potestatem ad omnia facere quod uolueris. Quod si nos uinditores aud ullusque omo uel femina qui contra hanc ista carta uindicione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componad in duplo cum suam immelioracione. Et in antea ista carta firma permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta ista carta XIII Kalendas Frebuarii [sic] anno I regnante Aianrigo rege.

S+num Freder. S+num Sinner, qui ista carta firmamus et testes firmare rogamus. S+num Baio. S+num Uuillelm. S+num Guadal.

Eimerig, presbiter, qui ista carta scripsit et die anno quod supra (*signe*).

6¹

1. A l'Arxiu Capitular de Vic (Vic, ACV, cal. 6, núm. 920) s'hi conserva una còpia, de 12 de maig de 1225, d'un document original perdut, de 12 de gener de 1032 (referent a l'església de Sant Andreu de Castellcir), on, a la datació, s'hi fa constar: Facta est donacionis huius et tradicionis scriptura II Idus Ianuarii anno I regni Henrici, filii Roberti, vel anno XXXVI regni Roberti, quo dicitur obisse [ORDEIG I MATA, Ramon, *Diplomatari de la catedral de Vic. Segle XI*, fascicle segon, Patronat d'Estudis Osonencs (Vic 2000), núm. 899, pàgs. 223 i 224].

Observem que l'any primer del regnat d'Enric I se sobreposa al del seu pare, i predecessor al tron franc, Robert II, que ja havia mort (la data precisa del seu decés és el 20 de juliol de 1031). Però resulta que al mateix arxiu (Vic, ACV, cal. 6, núm. 858) s'hi conserva un altre document (referent a Sant Julià de Vilatorça), aquest original, datat el 20 de gener de 1033 pel seu editor [ORDEIG I MATA, Ramon, *Diplomatari de la catedral de Vic. Segle XI*, fascicle segon, Patronat d'estudis Osonencs (Vic 2000), núm. 908, pàgs. 232 i 233] en el qual, a la datació, s'hi fa constar: Facta ista carta vi[nic]ion]e XIII Kalendas Freboarii anno XXXVII rennante Rodbertus rex. Com pot ser que, al cap d'un any, es cometi l'error de datar per l'any de regnat d'un rei dels francs que ja se sabia que havia mort? O, almenys, això ens dóna a entendre el document primer, que sabem que és una còpia del segle XIII. No fóra més lògic pensar que, tot i fallit, es continuà datant pel rei Robert II de França, potser en alguns casos, fins l'any 1033? I que, evidentment, el regnat del seu fill, Enric, no començà a computar fins aquell any, o, més versemblantment a la vista de la documentació, el 30 d'octubre de 1032, per ser més exactes.

Aquesta darrera data coincideix amb els trenta-sis anys (996-1032) de regnat de Robert, però no amb els trenta-set, periodització que documentem també al Diplomatari de Sant Benet de Bages (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 216).

Si consideréssim el 30 d'octubre de 1032, l'endemà que finalitzés el del seu pare, la data d'inici del regnat d'Enric (el primer any del regnat d'Enric aniria del 30 d'octubre del 1032 al 30 d'octubre del 1033), caldria datar aquest document el 20 de gener de 1033.

2. Caplletra inicial I amb decoració interior molt senzilla. Tinta esvaïda, sobretot a la part dreta del text. Petites taques d'humitat. Almenys uns set sècs verticals ben marcats.

936

1032, gener, 21.¹

Donació pietosa. Oriol i la seva esposa Gerberga [= Giberga] donen al monestir de Sant Benet de Bages un alou al comtat de Barcelona, al terme del castell de Sant Vicenç, [castell de Burriac, actual municipi de Cabrera de Mar, comarca de Maresme] a Lledó,² [actual municipi d'Argentona, comarca de Maresme] amb la condició que mentre visquin els donants el tindran en potestat de Sant Benet, i que, després de llur decés, passi a ser propietat del monestir.³

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 90.

T. A. N. 278⁴

Sant Vicens de Maresme, sobre Mataró⁵ [escrit amb llapis sobre un text anterior, la tinta del qual s'ha esvaït i és completament intel·ligible]

1032-21-I⁶ [escrit amb llapis sota de 1031, ratllat]

In nomine Domini. Ego Oriol et ux[ori mea Geriber]ga, donatores sumus nos ad domum Sancti Benedicti, cuius basilica sita est in comitatum Minorisa prope alueo Lubrigado, in locu[m] uocitatum Baias. (?) P]lacet in animis nostris ut carta[m] donacione fecissemus ad domum Sancti Benedicti de alodem nostrum proprium qui ad me Oriol [adue]nit per comparacione aud per qualicumque uoce, et ad me Geriberga aduenit michi [sic] ipsum alaudem, hoc est ipsum decimum per uirum meum nomine Oriol. Et est [est, repetit; la primera vegada abreujat (ē) i, la segona, desenvolupat (est)] hec omnia in comitatum Barchinona, in apendicio de castro Sancti Vincenti, in locum que uocant Ledo,¹ id sunt: terras cultas uel incultas, uineas, casas, casalibus, ortis, ortalibus, superpositis cum solos, et pratis, pascuis, garricis, aquis aquarum, cum omni genere arborum qui ibidem sunt, qui nobis aduenit per qualicumque uoce. Et afrontat hec omnia: de parte horientis in ipsa mare; et de meridie in Dali Pane; et de occiduo in Montegaio; [espai en blanc de 35 mm] de parte uero circi in ipsa spluga de Goiol. Quantum inter istas [istas, sobrelineat] afrontaciones includunt, sic donamus istum alaudem suprascriptum, in tale uidelicet racione ut dum nos uixerimus teneamus et possideamus in uitas nostras in potestate de Sancti Benedicti et de abbate et de[ser]uis [sic; uis, no mus (és a dir, no és *deseruimus*, com hauria de ser, per concordar amb *donemus*)] Sancti Benedicti et donemus tasca ad Sancti Benedicti. Et [p]ost obitum nostrum remaneat ad Sancti Benedicti ad proprium. Et est manifestum. Et siquis contra hanc ista carta donacionis uenerit [pro] inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat in duplo cum omnem suam inmelioracionem, et in antea ista carta firm[a et st]abilis omnique tempore.

Facta ista carta donacionis XII Kalendas Febroarii anno I regnante Aienrigo rege.

Sig+num [Or]iol. Sig+num Geriberga, qui ista carta rogauimus scribere et testes firmare. Sig+num Giscafret. Sig+num Marti. Sig+num Iozefret.

Wifredus, sacer et [...], qui ista carta scripsit (*signe*) die et anno quod supra

Et cum ipso mobile uel inmobi[le ad] Sancti Benedicti remaneat post hobitum [...] quantum habemus uel habere debemus ibi.

1. Caldria datar-lo el 21 de gener de 1033 si considerem que el primer any de regnat d'Enric I començà el 30 d'octubre de 1032 i finalitzà el 30 d'octubre de 1033.

2. Pergamí en força mal estat de conservació, que dificulta la lectura tant al revers com a la banda del text. Dues en són les causes, pel que fa a la banda del text: un estrip que travessa tot el text de dalt a baix (si bé en la part central ha estat refet) i el raspat d'algunes lletres, especialment la penúltima línia de text del document, on s'explica la condició amb què es fa la donació al monestir de Sant Benet de Bages.

3. El topònim Lledó, força comú al Maresme central, ha de correspondre, en aquest cas, al d'Argentona, [actual municipi d'Argentona, comarca de Maresme] inclòs, el segle XI, al terme del castell de Sant Vicenç. [castell de Burriac, actual municipi de Cabrera de Mar, comarca de Maresme] Precisament al sud de la població actual d'Argentona, i dins el seu terme municipal, hi ha Can Serra de Lledó, que dóna el nom a un dels seus veïnats, situat als peus, i al vessant nord, del turó de Burriac (388 m) -amb les restes del castell- i del turó dels Oriols (322/325 m). El torrent de Burriac, que esdevé, en el seu darrer tram, torrent de Cirés, i que flueix cap a la riera d'Argentona, separa el veïnat de la vila d'Argentona. És una zona rica en fonts (unes tretze actualment, entre les quals la font Picant) [Argentona i el seu entorn, mapa]

Venda. *Ramon [i Elvira, afegit] ven a Mir mitja mujada de vinya al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu d'una mancusada d'ordi.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 209.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 524, pàg. 591, ex **O**.

S. N° 681¹

Mont petan¹

1031.¹

Venta â favor de Mirò de una viña en Montpeyta.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

28-I-1032 (?)¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Raimon, [es deixa *et*] Adaluira, [*Adaluira*, afegit, sobrelineat] uinditor sum tibi, Mir, emtore. Per hanc scriptura uindicacionis meę uindo tibi semodiata I de uinea mea propria, qui mihi aduenit per comparacione. Et est ipsa semodiata de uinea in comitatu Minorisa, in Montepetano. Et affrontat, ipsa uinea: de oriente in terra de Bella uel eres suos; de meridie in uinea de Suniario siue de Trasuer; de occiduo et de circi in uinea de Bella uel suos eres. Quantum infra istas affrontaciones includunt, sic uindo tibi ipsa semodiata de uinea, totum ab integrum, cum exio uel regressio suo, in propter precium mancossada I de ordio. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa uinea de meo iure in tuo trado dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris. Quod si ego uinditor aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicacione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat ipsa uinea in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindicacio firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista carta uindicacio V Kalendas Februarii anno VI post XXX regnante Roberto rege.

Sig+num Raimundo, qui hista carta uindicacione feci et firmaui et firmare rogauit. Sig+num Bonefilio. Sig+num Mager. Sig+num Iozfred. Sig+num Seniofre.

Ermengaudus, presbiter et monachus, qui hista carta uindicacione scripsi et sub (*signe*) die et anno quo supra.

1. *En aquesta data, 28 de gener de 1032, el rei Robert II ja havia mort (la data exacta del seu decés fou el 20 de juliol de 1031), però s'esperà que es clogués l'any trenta-sisè del seu regnat, que finalitzava l'octubre de 1032 (el seu regnat s'havia iniciat el 24 d'octubre de 996), abans no s'esmentés el del seu successor, Enric I, el seu fill, el regnat del qual començà a computar el 30 d'octubre de 1032, l'endemà que finalitzés el del seu pare.*

2. *Pergamí molt petit. (14,5 x 11,2 cm). Una desena de forats molt petits, alguns rodons i altres allargassats; un d'ells, el situat més a l'angle inferior esquerre (anvers), sembla que és fet expressament i fou emprat per a passar-hi un cordillet. A la part inferior del pergamí, paral·lela al marge, una línia de puntejat de 20 puntets molt petits que amb prou feines foraden el pergamí. Rebrec a l'angle inferior dret (anvers). Una mica més amunt, una taca petita ataronjada. Quatre taques d'humitat, dues de grans i dues de petites. Bona lectura, malgrat aquests defectes, del text.*

Venda. *Vives* [fill d'Enegó, difunt] i la seva esposa *Ermengards* [= Ermengarda] venen a *Guitard*, [= Guitart] sacerdot, i *Riquel* [= Riquelda] la quarta part de l'església, cementiri i alou de Sant Joan, que Enegó, el seu pare, havia donat en morir. És al comtat d'Osona i Manresa, a Palou, prop de la torre d'Enegó, difunt. [actual municipi de Sant Joan de Vilatorrada, comarca de Bages] *El preu de la venda és de quatre mancusos d'or, a pagar en coses que ho valguin.*²

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1348.

a. SOLÀ I MORETA, Fortià, *El monestir de Sant Benet de Bages*, pàg. 138, ex **O**.

b. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 526, pàg. 593, ex **O**.

O

k[arta] de uilla torrada³

St. Joan de Vilatorrada⁴

S. Juan de Vilatorrada = Venda echa por Vives y hermengarda Su Muger a Vuitardo Sacerdote la casa y la Igllesia de S. Joan de Vilatorrada⁵

Vilatorrada.⁶

1026.⁷

1032 XIII marcii (?)⁸ [escrit a sota, amb llapis]

Venda de la quarta parte de la Yglesia de S. Juan de Vilatorrada y sus pertinencias entre particulares⁹

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC _51_

LLIGALL _Vi_ N°. 1206__

n. 1348¹¹

In nomine Domini. Ego Uiuēs,¹² et uxori¹³ sue¹⁴ Ermengards,¹⁵ uinditores¹⁶ sumus uobis Uuitardus,¹⁷ sacer,¹⁸ et Richell.¹⁹ Per hanc scriptura uindiccionis²⁰ nostre²¹ uindimus²² uobis domum Sancti Iohannis²³ ipsa III^{ta} parte, et sacrarios cum parietes, et solo et superposito cum ipso exio, et cum ipso cimentario²⁴ Sancti Iohannis ipsa quarta parte in totisque locus,²⁵ uel cum ipsa terra Sancti Iohannis que²⁶ Enegonem, pater meus, ad diem obiti sui,²⁷ a predicto altario domum²⁸ Sancti Iohannis ille concedit nostrum proprium. Qui michi²⁹ aduenit, ad me predicto Uiuane,³⁰ de ienitoris³¹ meos uel ienitrice³² mea, uel per mea ereditate³³ siue per omnesque uoces. Et ad me Ermengardis aduenit michi³⁴ per meum decimum.³⁵ Et est predicto domo uel altario cum ipsum sacrario³⁶ et cimiterio³⁷ et alaude³⁸ in comitatum³⁹ Ausone⁴⁰ uel Minorisa,⁴¹ in locum que⁴² dicunt Palazole,⁴³ prope turre de Enegone,⁴⁴ condam. Et affrontat hec omnia predicta: de orientis⁴⁵ in terra de nos uinditores⁴⁶ uel eres,⁴⁷ de meridie in ipso clause⁴⁸ de Aunofre,⁴⁹ de occiduo in istrada⁵⁰ publica; de circii⁵¹ in terra de Tudis.⁵² Quantum iamdictas affrontaciones includunt sic uindo⁵³ uobis predicto altario et domo cum solo et parietes et superposito et exio et predicto sacrario ab integrum, et predicto domo et cimiterio⁵⁴ et alaude⁵⁵ ipsa III^{ta} parte, quantum ibi abemus,⁵⁶ totum ab

integrum, cum exis⁵⁷ et regreseis⁵⁸ suis, in propter precium mancosos⁵⁹ III^{or} de auro in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ecclesia, domo et altario et circuitu et alaude⁶⁰ ipsa nostra quarta parte et ipso sacrario cum solos et parietes, superposito et exios, totum ab integrum, ipsum sacrarium, de nostro iuramus⁶¹ in uestra⁶² dominio et potestate tradimus ad proprio⁶³ ad omnia facere que⁶⁴ uos uolueritis. In tale conuentum dono ego Uuitardo, sacer,⁶⁵ predicto ipsum precium in ista hec omnia, cum predicta Richelle, que⁶⁶ nullum omnes:⁶⁷ omo,⁶⁸ femina aut feminas, in mea uita uel post obitum nostro abeant⁶⁹ ereditatem⁷⁰ nisi filis⁷¹ aut filias qui sunt procreate et creatas de me in te, aut ille que⁷² nos in simul dubitauerimus. Et nos predictos uinditores⁷³ sic uindimus⁷⁴ uobis ipsa hec omnia predicta, cum terras et uineas, ubi inuenire potueritis de predicto altario ipsas nostras uoces.⁷⁵ Quod si nos uinditores⁷⁶ aut uullusque⁷⁷ homo qui contra hanc ista carta uindiccionem⁷⁸ uenerit ad inrumpendum non hoc ualeamus uindiccare⁷⁹ set⁸⁰ componamus nos uobis ipsa hec omnia in duplo cum omne⁸¹ suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindiccionem⁸² firma permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindiccionem⁸³ XIII <Kalendas>⁸⁴ Marcii⁸⁵ anno VI post XXX regnante Rotberto⁸⁶ rege.

Signu+m Uiuēs. Signu+m Ermengards, nos qui ista carta uindiccionem⁸⁷ fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Signu+m Tudis.⁸⁸ Signu+m Atone.⁸⁹ Bradila,⁹⁰ sacer⁹¹ (*signe*)

(SS) UUIFREDUS, subdiachonus, qui Ermengaudus, presbiter uel monachus, qui ista carta uindiccionem⁹² cum literas⁹³ superpositas in uerso XVIII scripsit die et anno quod supra.

1. any 1026 *segons a*. Com que l'error de sis anys en el còmput sembla excessiu, perquè normalment és d'un sol any, podria ser que aquell document, ara per ara no localitzat, existís o hagués existit, i que el document present sigui bé original també, bé un pseudo-original redactat no el 1032 com expressa l'escatocol, sinó uns anys després, fins i tot del segle XII, tot i que caldria un anàlisi lingüístic més profund del text. Corroboraria aquesta impressió el fet que la llengua emprada (certs mots i certes expressions i girs) és força més evolucionada i diferent de la del conjunt de documents transcrits i estudiats contemporanis, almenys els del fons del monestir de Sant Benet de Bages.

2. Dos forats petits al marge esquerre (anvers): un a la part superior i un altre a la inferior. Al costat extern de la I inicial, una creueta. Una osca a la part superior dreta, que s'ha menjat la part superior de Uuitardus, sacer. Taques d'humitat. Al revers, tres sècs horitzontals.

3.

4. St. Joan de Vilatorrada afectat per la humitat.

5.

6.

7. 1026, ratllat, amb llapis.

8. 1032 XIII marcii (?) escrit a sota, amb llapis.

9.

10.

11. n. 1348 escrit amb llapis.

12. Uiuēs a O.

13. uxori a O, per uxor.

14. sue a O, per sua.

15. Ermengards a O.

16. uinditores a O, per uenditores.

17. Uuitardus a O, per Uuitardi.

18. sacer a O, per sacerdos.

19. Richell a O.

20. uindiccionis a O, per uenditioni.

21. nostre a O, per nostra.

22. uindimus a O, per uendimus.

23. Sancti Iohannis a **O**, per Sanctum Iohannum.
24. ipso cimentario a **O**, per ipsum coemeterium.
25. locus a **O**, per locis.
26. que a **O**, per quod.
27. obiti sui a **O**, per obitum suum.
28. domum a **O**, per domo.
29. michi -*forma correcta*: mihi- a **O**, per nobis.
30. Uiuane a **O**, per Uiuani.
31. ienitoris a **O**, per genitoris.
32. ienitrice a **O**, per genitrice.
33. ereditate a **O**, per hereditate.
34. michi a **O**, per mihi.
35. decimum, *abreujat xm, amb signe d'abrev. damunt m, a O*.
36. sacrario a **O**, per sacrarium.
37. cimitterio a **O**, per coemeterio.
38. alaude a **O**, per alode.
39. comitatum a **O**, per comitatu.
40. Ausone a **O**, per Ausonensi.
41. Minorisa a **O**, per Minorisensi.
42. que a **O**, per quod.
43. *El topònim Palazole correspon a Vilatorrada. [actual municipi de Sant Joan de Vilatorrada, comarca de Bages] Ja el 978, en la butlla que el papa Benet VII adreçà al bisbe Frujà d'Osona, confirmant-lo en la seu episcopal de Vic i descrivint el terme diocesà, que incloïa -i inclou- també el territori de Manresa, a la banda del riu Cardener i Vilatorrada arribava fins a la summitate de Montecunilio, [Montcunill] des d'on s'enfilava per sobre de Palatiolo i s'estenia fins la serra més enllà de la Guàrdia (peruenit super ipso termino de Palatiolo usque in serram ultra ipsam Guardiam). [Catalunya carolíngia, IV, segona part, núm. 1247, pàgs. 898-900 (any 978)].*
44. de Enegone a **O**, per de Enego o Enegoni.
45. orientis a **O**, per oriente.
46. uinditores a **O**, per uenditores.
47. eres a **O**, per heres.
48. clause a **O**, per clauso.
49. Aunofre a **O**.
50. istrada (*en català llatinitzat*) a **O**; strata (*en llatí*).
51. circii a **O**, per circio.
52. Tudis a **O**.
53. uindo a **O**, per uendo. *Com que els venedors són dos, també podria ser uendimus.*
54. cimitterio coemeterio.
55. alaude a **O**, per alode.
56. abemus a **O**, per habemus.
57. exis a **O**, per exiis.
58. regreseis a **O**, per regressiis.
59. mancosos a **O**.
60. alaude a **O**, per alode.
61. iuramus a **O**, per iuro.
62. uestra a **O**, per uestro. *Tot seguit hi ha d'anar trado o tradimus.*
63. proprio a **O**, per proprium.
64. que a **O**, per quod.
65. sacer a **O**, per sacerdos.
66. que a **O**, per quod.
67. omines a **O**, per homines.
68. omo a **O**, per homo.

69. abeant a **O**, per habeant.
70. ereditatem a **O**, per hereditatem.
71. filis a **O**, per filiis.
72. que a **O**, per quod.
73. uinditores a **O**, per uenditores.
74. uindimus a **O**, per uendimus.
75. ipsas nostras uoces *interlineat, sota la línia 18 i damunt de la 19 -esmena senyalitzada a l'escatocol-*.
76. uinditores a **O**, per uenditores.
77. uullusque a **O**, per ullusque.
78. uindiccione a **O**, per uindictionis.
79. uindiccare a **O**, per uindicare.
80. set a **O**, *variant admesa, en llatí, de sed.*
81. omne a **O**, per omnem.
82. uindiccione a **O**, per uenditionis.
83. uindiccione a **O**, per uenditionis.
84. <Kalendas> a **O**, per <Kalendarum>
85. Marcii a **O**, per Martiarum.
86. Rotberto a **O**, per Roberto.
87. uindiccione a **O**, per uenditionis.
88. Tudis a **O**, per Tudissi.
89. Atone a **O**, per Atoni.
90. Bradila a **O**, per Bradilani.
91. sacer a **O**, per sacerdos.
92. uindiccione a **O**, per uenditionis.
93. literas a **O**, per litteras.

a

“Ignorem l'any en què passa a ésser propietat de l'Abadia [Sant Benet de Bages] aquesta parròquia [Vilatorrada] que existeix a principis del segle XIe i tal volta molt abans, ja que havem vist una venda entre particulars, de la quarta part de l'església i honors, datada l'any 1026.” [sic]

939

1032, febrer, 22.

Venda. *Guiter i la seva esposa Contel venen a Ot i la seva esposa Ermesenda l'alou i l'hostalitat que foren de Cucaran, al comtat de Manresa, al terme del castell d'Òdena, [actuals municipis d'Òdena i d'Igualada, Conca d'Òdena, comarca d'Anoia] pel preu de quatre unces i tres mancosos.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 91.

cartes de sensades de odena¹

**Cartas de odena
expectancias**¹

T.Nº 101.¹

Odena.¹

1031¹

Cartas expectancias.¹**B****Nº 82**¹**77 A**¹**B.B. nº 91**¹**156**¹ [en lletra menuda, a l'angle superior esquerre del revers]**1032**¹ [el 2 és escrit, amb llapis, damunt l'1 de la data, escrita segles abans, de 1031, tot aprofitant-la]**22-II**¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Guiterus et uxor mea Guntildes. Vinditores sumus tibi Oddone et uxor tua Ermesindis. Per anc [sic] scriptura uindimus uobis alaudum nostrum proprium, qui nobis aduenit per emptione quod nos emimus de Mironi condam. Est ipse alaudes [sic] in chomitu Minorisa, in castrum Odena uel in eius agacenciis, ipsa hostalitate qui fuit de Quqaran. Id sunt terras et uineas, kasas cum kasalibus, hortis, hortilibus, cum illorum arboribus, tam fructuosis quam infructuosis, siluis, garricis, pratis, paschuis, aquis aquarum, ueductibus uel reductibus, fontis cum illorum fontanulis, petras mobiles omnia edificia ibidem facta uel facienda. Et abet [sic] ista omnia supranominata: a parte orientis in torrente qui discurrit uel in ipso Chochono [el nom d'un torrent?]; et de merie [sic] in alium torrentem qui discurrit per tempus pluuiarum uel in ipso Pozol; et de meridie in alaudum de nos uinditores; et de parte uero circi in alaudum de Ermomir uel suos eredes; et de occiduo in alaudum de nos uinditores. Quantum istas affrontationes includunt sic uindimus uobis ipsum alaudum de ipsa hostalitate qui fuit de Quqaran in omnibus locis ubi inuenire potueris ab integrum et ipsum censum quod reddere nobis solet Udalar et Recosindus et Ermomir sic uindimus uobis et omnes uoces que abemus in ipsum alaudum uel abituri sumus. Et est in precio uncias III^{of} et manchosos III. Et est manifestum. Quem uero predicta omnia de nostro iure in uestro tradimus dominio et potestate ad uestrum proprium. Quod si nos uinditores aut [sic] ullusque homo qui contra hanc ista carta uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare quod requirit set [sic] componat in uinculo quantum in melioratum fuerit ad eodem tempus. Et ista carta uinditio firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta carta uinditionis VIII Kalendas Marcii anno I regnante Eienricis [sic] regis.

S+ Witerus. S+ Guntildes, qui ista carta uinditionis fecimus et testes firmare rogauimus. S+ Ainarus. S+ Wilmundus. S+ Durando Uuisad. S+ Seniofret. S+ Bernardus Dd [*dd*, ambdues amb signe d'abreviatura = Deda?].

Eldomares, sacer, qui ista carta uinditionis rogatus scripxit cum ipsa afrontatione duobus uicibus replicata et (*signe*) die anno quo supra.

1. Si considerem que el regnat d'Enric I es comença a comptar des del 30 d'octubre de 1032, l'endemà mateix que finalitza el del seu pare, Robert II -el decés del qual s'esdevingué, tanmateix, uns mesos abans, el 20 de juliol de 1031-, caldria datar aquest document el 22 de febrer de 1033.

2. Lletra excepcionalment gran en tot el text. Tres sècs horitzontals i dos de verticals, vers els extrems. Tinta una mica esvaïda en alguns indrets. Alguns forats petits que no afecten cap lletra. Lectura sense problemes. Vegeu també el document número 758 (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 73 -1017, maig, 9-) i el document número 941 (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm 92 -1032, febrer, 22-).

Venda. *Guiter i la seva esposa Contel venen a Ermesenda l'alou i l'hostalitat que foren de Cucaran, al comtat de Manresa, al terme del castell d'Òdena, [actuals municipis d'Òdena i d'Igualada, Conca d'Òdena, comarca d'Anoia] pel preu de quatre unces i tres mancosos.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 92.

T.Nº. 73.¹

Venditiones inter laycos afrontat ad ipso pozol¹

del mas arboçar de Odena¹

Odena.¹

1031¹

Venda inter laycos del Mas Pozos.¹

B

Nº 74¹

76 A¹

B.B. nº 92¹

155¹ [en lletra menuda, a l'angle superior esquerre del revers]

1032¹ [el 2 és escrit, amb llapis, damunt l'1 de la data, escrita segles abans, de 1031, tot aprofitant-la]

22-II¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Guiterus et uxor mea Guntilles. Vinditores sumus tibi Ermesindis femina. Per hanc scriptura uindicionis uindimus tibi alodem nostrum proprium qui nobis aduenit per emptione quod nos emimus de Mironi condam. Et est ipse alodes [sic] in chomitatu Minorisa, in castrum Oddena uel in eius agacenciis ipsa hostalitate qui fuit de Chucharan. Id sunt terras et uineas, kasas cum kasalibus, hortis, ortalibus, cum illorum arboribus, tam fructuosis quam infructuosis, siluis, garricis, pratis, paschuis, aquis aquarum, ueductibus uel reductibus, fontis cum illorum fontanulis, omnia hedifitia ibidem facta uel affacienda [sic]. Et affrontat ista omnia supranominata: apparte horientis in torrente qui discurrit uel in ipso Chochono [el nom d'un torrent?]; et de meridie in alium torrentem qui discurrit per tempus pluuiarum uel in ipso Pozol seu in alaudum de nos uinditores; et de occiduo in alaudum de nos uinditores; et de parte uero circi in alodem de Ermomir uel suos eres. Quantum istas affrontationes includunt sic uindimus tibi ipsum alodum supranominatum ipsa hostalitate qui fuit de yamdictum Chuchuran in omnibus locis ubi inuenire potueris ab integrum. Et ipsum censum quod reddere nobis solet Udalar et Recosindus et Duran [et Duran, afegit] et Ermomir sic uindimus tibi et omnes uoces que ibidem abemus in ipsum alaudum uel abituri sumus ab integrum. Et est in precio uncias IIII^{or} et manchosos III. Et est manifestum. Quem uero predicta omnia de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestate ad tuum proprium. Et qui contra hanc ista carta uinditionis uenerit pro inrumpendum aut ullusque homo

inquietare uoluerit in duplo componat. Et ista carta firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: modo uel] omnique tempore.

Facta carta uinditionis VIII Kalendas Marci anno I regnante Aianricis regis.

S+ Uuiterus. S+ Gontilles, qui ista carta rogauimus scribere et testes firmare.

S+ Ainardus. S+ Uuilmundus. S+ Durando Uuisado. S+ Seniofret. S+ Bernardo Dd [dd, ambdues amb signe d'abreviatura = Deda, Dodo ?].

Eldomares, sacer, qui ista carta uinditionis rogatus scripxit et (signe) die anno quo supra.

1. Lletra excepcionalment gran en tot el text. Cinc sècs horitzontals i tres de verticals. Petits talls que segueixen, paral·lelament als extrems del pergami. A l'esquerra, un forat rodó petit, entremig dels talls. Diversos gruixos de tinta. Lectura sense problemes. Vegeu també el document núm. 758 (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 73 -1017, maig, 9-) i el document número 940 (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 91 -1032, febrer, 22-).

Si considerem que el regnat d'Enric I es comença a comptar des del 30 d'octubre de 1032, l'endemà mateix que finalitza el del seu pare, Robert II -el decés del qual s'esdevingué, tanmateix, uns mesos abans, el 20 de juliol de 1031-, caldria datar aquest document el 22 de febrer de 1033.

941

1032, febrer, 26.¹

Commuta. Sunyer commuta amb Senfred, [= Sinfreu] el seu pare, una peça de terra per una peça de vinya. Sunyer té la peça de terra per la seva mare, i és al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, a Montpeità. [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]²

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 210.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 527, pàg. 594, ex O.

k[arta] de muntpetan³

1031.⁴

Cambio de tierras en Montpeytà.⁵

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN⁶ [segell estampat]

26-II-1032⁷ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Suniarius, excamiator sum tibi patri meo Seniofredo, patri meo. [sic] Per hanc scripturam excamiacionis mee concamio tibi pecia I de terra per pecia I de uinea, qui mihi aduenit per genitrice mea Marcucio qognomento Guitardo et uxori mea [mā] uel per qualicumque uoce. Et est ipsa peia de terra in comitatum Minorisa, [es deixa in] Campo [sic] Bages, in apendicio de Montepetano. Et afrontat: de parte orientis in terra Sancti Benedicti; de meridie in ipsos Casales de te excamiatore; de occidente in terra Sancta Maria; de parte uero circi afrontat in ipsa strada. Quantum inter istas afrontaciones includunt, sic excamio tibi sicut superius resonat, ab omni integrietate, cum exio uel regressio suo, per pecia de uinea. Et est manifestum. De meo uero iure in tuo trado dominio et potestate ad omnia que uolueris facere. Quod si ego concamiator aut ullusque

homo qui contra ista scriptura uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat tibi ipsa terra in duplo cum omnem sua inmeliore. [sic] Et in antea ista scriptura firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista carta excamiacionis V Kalendas Marcii [*mrc*, amb signe d'abrev. damunt la *c*] anno XXXVI regnante Radberto rege.

Sig+num Suniarius, qui ista carta excamiacionis rogauit scribere et testes firmare. Sig+num Suniarius Poch et Bono. Sig+num Seniofret. Sig+num Dalmachius, leuita. (SS)

Oliba, monachus et sacer, qui scripsit sub (SSS) die et notato tempore. [tpr-]

1. 25 segons a. La datació és incorrecta, perquè l'any 1032 fou any de traspàs, i el cinc de les calendes de març s'escaigué el dia següent, 26.

2. Mides màximes del pergami -no és un rectangle regular-: 20,9 x 9 cm. L'abreviatura de tpr acaba amb un punt i final, representat amb un guionet (-). No s'especifiquen les afrontacions de la vinya.

942

1032, març, 14.¹

Venda. Llobató i la seva esposa Medira venen a Ràmio, abat [de Sant Benet de Bages] una mujada de trilla legítima al comtat de Manresa, al seu terme, on l'aigua del riu d'Agell [riera de Rajadell] entra en el riu Cardener, [actual municipi de Manresa, comarca de Bages] pel preu de dos mancosos, a pagar en coses que ho valguin.²

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 211.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 528, pàg. 595, ex O.

trilia ubi aqua degel intrat cardenerium¹

Venda al Abat de St. Benet de vna trilla, o, hera en Man.^a =¹

Manresa.¹

1032.¹

Lobatonu vende al Abad Ramio una modiatu de tierra en el termino de Manresa en donde el Rio Rajadell entra en el Rio Cardener.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

14-III-1032¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Lobatonus, et uxor mea [sic] Medira, uinditores sumus tibi Ramio, abba, emptore. Per hanc scriptura uindictionis nostre uindimus tibi modiatu I de trilla legitima, qui nobis aduenit per comparacione uel per quacumque uoces. Et est ipsa trilla in comitatu Minorisa, infra eius termines, ubi aqua rio d'Agel intrat in flumen Cardasner. Et afrontat, ipsa trilla: de horientem in rio d'Agel; de meridie similiter uel in uineas de Sancta Cecilia; de occiduo in rocha fundata; de circi similiter in rocha. Quantum histas afrontaciones includunt sic uindimus tibi cum legitimum dextrum modiatas de trilla, cum exio uel regressio earum, in propter precium manchosos II, in rem ualentem. Quem uero predicta ipsa trilla de nostro iuro in tuo tradimus dominio et potestate. Quod si nos

uinditores aut ullusque homo qui contra hista carta uindictione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componamus atque componat ad Sancti Benedicti uel ad tibi, Ramio, in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea hista [sic] uindictio firma permaneat [es deixa *modo uel*] omnique tempore.

Facta hista [sic] carta uindictio II Idus Marci annos XXXVI regnante Ratbertus rege.

Sig+num Lobatonus. Sig+num Medira, qui hista [sic] carta uindictione fecimus et firmabimus et firmare rogauimus.

Sig+num Bonefilio. Sig+num Raimundus. Sig+num Arnaldus

Danagildus, presbiter et monachus, qui hista [sic] carta scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.¹

fol. 47 [el 7 sembla que és sobreescrit damunt un 6 (?) anterior, mig esborrat]

1. 1029 segons **a**, data que no pot ser de cap manera.

2. Mides màximes del pergami: 26,2 x 7,3 cm. Força ben conservat, excepte per alguns petits rebrecs; a més, en alguns indrets, tinta una mica regruixida -per efecte de la humitat- o bé una mica esborrada.

943

1032, març, 24.

Venda. *Mir, sacerdot, ven a Senfred, [= Sinfreu] i al seu germà Unifred sis mujades de vinya al comtat de Manresa, al [terme/territori del] castell de Godmar, [= Gomar] que és anomenat Casteluç, [castell de Callús] prop de Sant Sebastia,¹ [actual municipi de Callús, comarca de Bages] pel preu d'un mancús, a pagar en coses que ho valguin.²*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 212.

M. N° 284.¹

Manresa prop [...]

St. Sebastia¹

Manresa.¹

1027.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

24-III-1032 (?)¹[? ratllat] [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego, Mir, sacer, uinditore sumus [sic] uobis, Seniofret, et fratri meo nomine Unifret. Per anch [sic] scriptura uindicionis me uindo uobis sex modiatas de uinea chi [sic] michi aduenit per meam coparacione. [sic] Et est, ech [sic] omnia, in chomitatum Minorisa, in chastro Chodmar, [sic] que uocant Chasteluc, prope Sancte Sebastiano. Et afronta, [sic] ipsa uinea: de orient, in ipsa Limite; de meridie, in uinea de nos, comparatores; de ochciduo [sic], in uinea de Sancte Sebestia; de circii, in terra de me, uinditore. Quantum in istas IIII^{or} afrontaciones includunt, sic uindimus uobis ipsa uinea, ab intecrum, [sic] cum exios et recresios [sic] earum, in propter precium chod [sic] inter nos compllacuit [sic] et manibus meis recepimus, isunt [sic] solidos macoso I [*macoso I*, sobrelineat] madosos [sic] in re ualentem, et de ipso precium aput [es deixa *te*] non remansit. Et est manifestum. [es deixa *Et*] De nostro guro [sic] in uestro tradimus, dominio et potestate, ad tum [sic] proprium, ad omnia facere chod [sic] uoluerit. Cod [sic] si nos, uinditores, *ad*

ulusque omo chi [sic, totes quatre paraules] contra ista charta uindicionis uenerit pro inrumpendum non och [sic] ualeat uindichare, set componamus ipsa uinea ab intecrum [sic] in dupllo, [sic] cum omnem suam inmeliacione. [sic] Et, in antea, ista charta uindicione firma stabili [es deixa *et*] permanea [sic], modo uel omnique tempore.

Fachta [sic] ista charta uindicione VIII Kalendas Aprelii ano [sic] VIXXX renante [sic] Roberto rege.

S+num Mir, chi [sic] ista charta uindicione fecit scribere et firmavit et rochare [sic] firmare. S+num Odcher. [sic] S+num Chifret. [sic] S+num Oliba.

Elias, sacer, me scripsit et (*signe*) die et ano [sic] quod + supra.

1. *Sobre Sant Sebastià, vegeu: Catalunya Romànica, XI, "Callús", pàg. 35.*
2. *Un forat petit que afecta ui de uinea a: de ochciduo [sic], in uinea de Sancte Sebestia. Un altre forat petit, a la part inferior del document, que no afecta cap lletra. El pergami, posteriorment, fou retallat en la seva part inferior, com ho demostra el final tallat de "Manresa prop [...]", al revers. El nom de l'escrivà és interessant de reproduir. La forma d'escriure d'aquest escrivà és certament molt original.*

944

1032, març, 28.

Venda. *Senfred [= Sinfreu] i la seva esposa Ranlo/Ranl venen a Guifred [= Gifreu] una casa al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a l'Angle de Sant Benet, [on hi fou fundat el monestir de Sant Benet de Bages, entre el riu Llobregat i el Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de sis sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1349.

cum ipso cigar [... .. sa curte] **casa cum solo et superposito et curte a de oriente, in ipso orto de nos, uinditores, uel de nostros eres; de meridie, similiter, de in casa de Uuilabert uel Raimon; de occiduo, in casa de Mir uel suos eres; de circi, in casa de Unifred uel suos solidos VI in rem ualentem**¹

B N°. 175¹

[san]t f[ruitos]¹ (?)

1031¹ [ratllat, amb llapis]**1032 28-III**¹ [escrit amb llapis]

Vilella¹

Venta â favor de Wifredo de una casa y corral en el Angulo de S. Benito¹

Angulo de Sn. Benito
Venta de una tierra
año 36. de Roberto
Rey¹

Arxiu de casa GUITART
TOMO__ PLÉC SF

LLIGALL _____ N°. 77.

1

n. 1349¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Seniofred et uxor mea Ranlo, uinditores sumus tibi Wifred, emtores. Per hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus tibi casa cum solo et superposito et ipso cigar, et ipsas duas partes de curte, qui mihi aduenit, a me, Seniofred, de mulier mea Ranlo, et a me Ranlo de genitori meo. Et est, ipsa hec omnia, in comitatu Minorisa, ad ipso Angulo de Sancti Benedicti. Et affrontat, ipsa casa cum solo et superposito et cigar, et duas partes de curte: de oriente, in ipso orto de nos, uinditores, uel de nostros eres; de meridie, in casa de Uuilabert uel Raimon; de occiduo, in casa de Mir uel suos eres; de circi, in casa de Unifred uel suos eres. Quantum infra istas affrontaciones includunt, sic uindimus tibi ipsa hec omnia superius inserta, totum ab integrum, cum exio uel regressio suo, in propter precium solidos VI in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia superius scripta, de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris. Quod si nos uinditores, aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat ipsa hec omnia in duplo cum omnem suam inmeliacionem. Et in antea ista carta uindicio firma et stabilis permaneat [es deixa: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista carta uindicio V Kalendas Aprelii anno VI post XXX regnante Roberto rege.

Sig+num Seniofred. Sig+num Ranlo, qui hista carta uindicione fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Miro. Sig+num Widez. Sig+num Bonefilio. Sig+num Wadal. Sig+num Arnal.

Ermengaudus, presbiter et monachus, qui hista carta uindicione scripsit et sub (*signe*) die et anno quo supra.

1¹

1. *Un forat petit al marge esquerre (anvers), que fou fet per a passar-hi un cordill. Anava enrotllat.*

945

1032, abril, 17.

Venda. *Fredberga, dona, i els seus fills Senfred [= Sinfreu] i Sinyer, dona, venen a Sunyer el domini i la potestat sobre tres peces de terra i una quarterada de vinya, que Fredberga té pel seu home, pel desè i per altres drets, i Senfred [= Sinfreu] i Sinyer, dona, del seu pare i per altres drets, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages. Les tres peces de terra són al Pujol, [el Pujol -vila i mas desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] i la quarterada de vinya a [la] Guardiola. [la torre del Santmartí, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] El preu total és de sis sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 213.

1031¹

Venta â favor de Seniofredo de tres piezas de tierra y una quarterada de viña en el Campo de Bages donde dizen Pozol.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

17-IV-1032 (?)¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego [F]redbercha, femina, et filios meos Seniofred et signer, femina, ui[n]ditores sumus tibi Suniario, emtores. Per hanc scriptura uindiccionis [nost]re uindimus tibi pecias III de terras et quarterada I de uinea, nostrum, qui mihi aduenit a me Fredbercha, femina, de uiro meo siue per decimum [x] siue per qualicumque uoces, et a me Seniofred et signer, femina, de genitori nostro siue per qualicumque uoces. Et sunt ipsas pecias III de terras cum ipsa quarterada [gra, amb signe d'abrev. damunt la r] in comitatu Minorisa, in Campo Bagas, ad ipso Pozol. Et affrontant pecias III de terras et quarterada [gra, amb signe d'abrev. damunt la r] de uinea: de oriente in terras de Uencemal uel de Immol siue de filios meos; de meridie in strada publica; de occiduo in terra de Immol siue de Giscafred; de circi in terra de Immol uel suos eres. Et ipsa quarterada [gra, amb signe d'abrev. damunt la r] de uinea affrontad: de oriente in ipso torrent uel in uin[e]as nostras; de meridie et de occiduo similiter; de circi in uinea Sancti Benedicti. Quantum infra istas affrontaciones includunt sic uindimus tibi ipsas pecias III de terras cum ipsa quarterada [gra, amb signe d'abrev. damunt la r] de uinea qui est in Quardiola, totum ab integrum, cum exios et regressios earum, in propter precium solidos VI in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predictas ipsas terras et ipsa uinea, de nostro iure in tuo trado et tradimus dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componant ipsas terras et ipsa uinea in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindicio firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta uindicio XV Kalendas Mai anno VI po [sic; per *post*] XXX^{mo} regnante Roberto rege.

Sig+num Fredbercha, femina. Sig+num Seniofred. Sig+num signer, femina, qui ista carta uindicione fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Igela. Sig+num Wadamir. Sig+num Witardo. Sig+num Uidal. Sig+num Ermetruit.

Ermengaudus, presbiter et monachus, qui ista carta uindicione scripsit et sub (*signe*) die et anno quo supra.

1. *Dos forats petits, al marge esquerre (anvers). Algunes lletres, assenyalades entre claudàtors, han desaparegut.*

946

1032, abril, 17.

Venda. *Vidal ven a Sunyer el domini i la potestat sobre un alou al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, en dos llocs. Unes cases, uns horts, unes terres i unes vinyes, conreus i erms, a Olzinelles, [antiga parròquia de Sant Jaume d'Olzinelles, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] i una quarterada de vinya a [la] Guardiola. [la torre del Santmartí, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] Tot, pel preu de tres mancusades d'annona. [cereals, especialment blat] I quan l'alou va ser venut, prengueren, d'una quartera d'ordi, un moltó.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1350.

Vlzineles¹

B N° 46¹ [ratllat, amb tinta del mateix color que l'anotació següent: *N° 17. lligall. 1 Calaix. 23.*]

N° 17. lligall. 1

Calaix. 23.¹**Ulzinelles**¹**1032.**¹ 17-IV¹ [17-IV, escrit amb llapis]**Arxiu de casa GUITART****TOMO ___ PLÉC OI****LLIGALL _____ N.º. 10****1****n. 1350**¹ [escrit amb llapis][restes d'etiqueta]¹

In nomine Domini. Ego Vidal, [sic] uinditor sum tibi Suniario. Per hanc scriptura uindicacionis meę uindo tibi ipsas casas cum solos et superpositos et ortos, terras et uineas, cultum uel ęrum, meum proprium. Et in alio loco uindo tibi pecias III de terras et quarteradas I de uinea, qui mihi aduenit per comparacionę uel per qualicumque uoce. Et est ipsa hec omnia superius inserta in comitatu Minorisa, in Capo [sic] Bagas, in locum que dicunt Ulcinelles. Et affrontant ipsas casas cum solos et superpositos, et ortos et terras et uineas, cultum uel ermum: de oriente in flumęn Lubriccado; de meridie ad ipso Pozol; de occiduo in strada publica; de circi in prado de Sallent. Et alias pecias III de terras affrontant: de oriente in terras de U[ence]mal uel de Imul cum filios suos; de meridię in strada; de occiduo in terra de Immol uel de Giscafred; de circi in terra de Immol uel suos eres. Et ipsa quarterada de uinea qui est in Quardiola affrontat: de orięte in ipso toręnt uel in uineas nostras; de meridię et de occiduo similiter; de circi in uinea Sancti Benedicti. Quantum infra istas affrontaciones includunt sic uindo tibi ipsa hec omnia superius scripta, totum ab integrum, cum exios et regresios earum, in propter precium mancossades III de annona. ęt est manifestum. Quem uero predicto isto alaude suprascripto de meo iure in tuo trado dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris. Quod si ego uinditor aut ullusque omo qui contra hanc ista carta uindicacione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componant ipsa hec omnia in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindicacio firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindicacio XV Kalendas Mai anno VI post XXX regnante Roberto rege.

Sig+num Uidal, qui hista carta uindicacione feci et firmaui et firmare rogau. Sig+num Witardus. Sig+num Igela. Sig+num Wadamir.

Ermęngavdvs, presbiter et monachus, qui hista carta uindicacione scripsit et sub (*signe*) die et anno quo supra. Et quando fuit isto alaude uenditum sic aprendebant de una quartera de ordio moltono I.

10¹

1. *Un forat, a la línia quatre, que afecta el nom U[ence]mal, on les lletres assenyalades entre claudàtors han desaparegut. Una taca, a la línia sis, que afecta la paraula annona, si bé finalment es pot llegir. Forat petit al marge esquerre (anvers), que fou fet per a passar-hi un cordill. Anava enrotllat.*

Confirmació d'evacuació. *Confirmació de l'evacuació d'uns béns a favor d'Ot Radulf [= Rodolf, Raül] feta per Maria, Ramon i Sança, després de la celebració d'un judici davant l'església de Sant*

*Fruitós de Bages, en el qual aquests no pogueren demostrar legalment els drets que encara pretenien sobre uns béns que Sança havia venut a Mir i al seu fill Ramon. La confirmació és feta davant una gran gernació, amb jutges i clergues.*²

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 214.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 531, pàg. 598, ex **O**.

estraño.³

1031⁴

Confirmacion de una escritura y convenio en presencia de muchos varones illustres.⁵

=Peticio en la Real audiencia de alguns alous=⁶

=Ausona=⁷

No fa per esta casa sino es que sia donat despres=⁸

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN⁹

18-IV-1032¹⁰

In Christi¹¹ nomine. Nos Maria et Remundus¹² et Santia,¹³ simul in unum, pacificatores¹⁴ tibi Odoni Randulfo.¹⁵ Manifestum est enim quia petiuimus te inter placiti audientia coram multorum nobilium uirorum ceterorumque aliorum presentia pro rebus quae resonabant in scriptura uenditionis quam tu ostendisti in placito que¹⁶ resonat in nomine Mironis et Remundi, filii sui, quorum uocem tu comprobasti habere in presentia iudicum, et comprobasti per testes quod predicta scriptura ego feceram Sancia, et cum conscientia mea totum quod resonabat in hac eadem scriptura conscriptum, et postmodum a me confirmatum fuit in eadem. Quapropter quia iudicauerunt iudices quod stabilis debebat esse supranotata cum omnibus rebus que¹⁷ ibi conscripte sunt scriptura. Eo quod nos in ipso placito quod actum fuit ante aeclesiam¹⁸ Sancti Fructuosi, in comitatu Ausonensi, in territorio Baiensi,¹⁹ non potuimus legaliter reuincere supranotatos testes, exuacuamus omnes uoces quas in prefatis rebus habere putamus, et eas omnes in potestate tua confirmamus, ut nec nos nec ullus uiuens homo te appetese²⁰ aut auctores tuos pro his rebus presumamus aut presumat. Quod si facere presumpserimus componamus tibi supradictas omnes res que²¹ resonant in iamdicta scriptura in triplum,²² et insuper hoc pactum securitatis²³ firmum permaneat²⁴ omnique tempore.

Actum est hoc XIII Kalendas²⁵ Maii anno primo regni Henrici regis.

S+ Marię. S+num Remundi. S+num Sancię, nos qui hoc pactum securitatis²⁶ fecimus et firmari rogauimus.

S+ Gondballi Bisorensis.²⁷ S+ Bernardi Bardine.²⁸ S+ Falconis²⁹ Guisadi. S+ Ermengaudi Geriberti. S+ Seniofredi Cardonensis. S+ Bonifilii³⁰ Falcensis. S+ Remundi Gifredi. S+ Onifredi³¹ Daconis. S+ Ermemiri de Castrotaliato.³² S+ Gilelmi Honofredi. S+ Gitardi Francimiri. S+ Sendredi Gilelmi. S+ Mironis Gilelmi Bisorensis. S+ Gilelmi Mironis. S+Gilaberti Eldemari. S+ Guifredi Eldemari. S+ Suniarii Amalrici. S+ Guifredi, fratris eius. S+ Durandi Guisadi. S+ Fulconis Eldemari. S+ Bernardi Ermemiri. S+ Seniofredi Ennegonis. Durandi, fratris eius. S+ Bernardi Dauini. S+ Remundi Borrelli. S+ Eralli Guadalli. S+ Borrelli Bonefilii. S+ Aenardi.³³ S+ Guifredi Eldemari³⁴ Rubionensis.³⁵ S+ Arnulfi Delanis. S+ Gilelmi Olibani. S+ Bonifilii Petri. Poncio, leuita (*signe*)³⁶

Wilielmus, archidiaconus*³⁷ +.³⁸ S+ Fulcus, leuita.*³⁹ Alamano.*⁴⁰

Reimundus, leuita.⁴¹ ERIBALLUS + + Wadaldus,*⁴² ac si indignus gratia Dei episcopus (SS).*⁴³

Sub istorum presentia placitorum fuit hoc negocium, atque definitum (*signe*) necnon, et sub multorum aliorum (*signe*) assistente caterua.

S+ Poncii,⁴⁴ cognomento Bonifilii, clerici et iudicis,⁴⁵ qui haec scripsit et⁴⁶ (SSS) die et anno quo supra. (*signe*). S+ Adalbert, leuite et iudicis.⁴⁷

1. *La datació del document no coincideix amb l'episcopat d'Aribau, nomenat bisbe d'Urgell el 1036. Aribau no va ser elegit bisbe d'Urgell fins el 1036 (i ho va ser fins el 1040); el 1033 encara era només vescomte d'Osona, juntament amb el seu germà Folc I (ambdós correignaren fins a la mort d'aquest darrer, el 1040). [SOBREQUÉS I VIDAL, Santiago, "Eribau", a Gran Enciclopèdia Catalana, 6 (Barcelona 1974 -1ª ed.-), pàg. 701 / BARAUT I OBIOLS, Cebrià, "Urgell, bisbat d'", a Gran Enciclopèdia Catalana, 15 (Barcelona 1980 -1ª ed.-), pàg. 102]. Així es tractaria d'un acte jurídic anterior del qual posteriorment se'n redactaria un document, amb una data que correspon a la de l'acte jurídic. Posteriorment, l'escola de Bolonya establí que l'acte jurídic només es podia posar per escrit quan ho manava el notari.*

D'altra banda, si consideréssim que el regnat d'Enric I començà a comptar des del 30 d'octubre de 1032 (vegeu: Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, núm. 88), l'endemà mateix que finalitzà el del seu pare, Robert II (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 204), aquest document s'hauria de datar el 18 d'abril de 1033, no de 1032.

2. *El pergami té tres sècs horitzontals i tres de verticals. A baix de tot, línia puntejada que no forada, tanmateix, el pergami.*

Signen autògrafament els següents personatges: Wilielmus, archidiaconus; Fulcus, leuita; Alamano; ERIBALLUS, ac si indignus gratia Dei episcopus i Wadaldus (aquest darrer signa entremig d'Eribau, bisbe d'Urgell, de la família vescomtal de Cardona, i el seu nom apareix entre la + i l'ac indignus gratia Dei episcopus (SS). [segons a també són autògrafes les signatures dels tres personatges següents: Poncio, leuita; Reimundus, leuita i Adalbert, leuite -leuita segons a- et iudicis]

3.

4.

5.

6. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

7. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

8. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

9. *Segell estampat: "Archivo de la Corona de Aragón".*

10. *Escrit amb llapis.*

11. *Abreujat Xpi.*

12. *Remundus a O. És la llatinització del nom català Remun, emprat a l'època (actualment Ramon).*

13. *Santia a O, per Sancia.*

14. *Tot seguit hi ha d'anar: sumus.*

15. *Odoni Radulfo (en datiu, com correspon aquí) a O. Es tracta d'Ot Radulf, a qui el seu pare, Radulf, [= Rodolf, Raül] levita i ardiaca de la catedral de Vic, per voluntat testamentària, heretà amb el castell i la parròquia de Rocafort (actual municipi de Rocafort, comarca de Bages). Vegeu el document núm. 842 del Diplomatari de Sant Benet de Bages.*

16. *que a O, per quod.*

17. *que a O, per quod.*

18. *aeclesiam a O, per ecclesiam.*

19. *in territorio Baiensi a O. És l'únic document del fons de Sant Benet de Bages que empra aquesta fórmula, d'altra banda del tot correcta, per anomenar el Pla de Bages. Generalment s'empen*

expressions com ara: in locum que uocant in Campo Bagas (vegeu el document número 860, de 1026, gener, 25, del Diplomatari de Sant Benet de Bages).

20. appetese [sic] a **O**.
21. quę a **O**, per quod.
22. triplum a **O**, per triplum.
23. securitatis a **O**, per securitatis.
24. *Tot seguit hi ha d'anar: modo uel, omès a **O**.*
25. Kalendas a **O**, per Kalendarum.
26. securitatis a **O**, per securitatis.
27. Gondballi Bisorensis -per Bisorensi- a **O** i segons **a**. *Es tracta de Gombau de Besora, un dels consellers de la comtessa Ermesenda. [COLL I ALENTORN, Miquel, "Ermessenda de Carcassona", a Gran Enciclopèdia Catalana, 6 (Barcelona 1974 -1ª ed.-), pàg. 713].*
28. Bernardi Bardinę a **O** i segons **a**. *Es tracta de Bernat Bardina, fill de Bardina i germà de Dalmau, vescomtes de Berga els dos primers terços del segle XI. [PLADEVALL, Antoni, "Berga, vescomtat" / FLUVIÀ, Armand, "vescomtes de Berga, dinasties dels" -quadre genealògic-, a Gran Enciclopèdia Catalana, 3 (Barcelona 1971 -1ª ed.-), pàg. 463].*
29. Falconis (genitiu de Falco) a **O** i segons **a**. *No hi ha dubte que un dels testimonis signants d'aquest pacte de seguretat és Falconis Guisadi (genitiu), malgrat que, al nom, podria confondre's la a per una u (Fulconis en lloc de Falconis). La a hi és ben evident, mercès al traç dret, l'únic que se n'ha conservat, d'altra banda.*
30. Bonifilii a **O**; Bonefilii segons **a**.
31. Onifredi a **O**; Unifredi segons **a**.
32. Ermemiri de Castrotaliato a **O** i segons **a**. *És el mateix Ermomir, uichario que trobem en un altre document d'un any i deu mesos més tard (vegeu el document núm. 959, de 1034, febrer, 22, del Diplomatari de Sant Benet de Bages).*
33. Aenardi a **O**; Renardi segons **a**.
34. Eldemari a **O**; Eldemar segons **a**.
35. Rubionensis a **O** i segons **a**, per Rubionensi.
36. Poncio, leuita (signe), signatura autògrafa segons **a**.
37. Wilielmus, archidiaconus, signatura autògrafa.
38. + artística.
39. Fulcus, leuita, signatura autògrafa.
40. Alamano encerclat a **O**; signatura autògrafa.
41. Reimundus, leuita, signatura autògrafa segons **a**.
42. ERIBALLUS +, ac si indignus gratia Dei episcopus (SS), signatura autògrafa, té una unitat, malgrat hi hagi + Wadaldus intercalat. No és interpretat així a **a**.
43. + Wadaldus, signatura autògrafa.
44. Poncii a **O**; Poncius segons **a**.
45. Poncii, cognomento Bonifilii, clerici et iudicis a **O** i segons **a**. *Es tracta de Ponç Bonfill, anomenat Marc, clergue i jutge, segurament el jutge més prestigiós del comtat de Barcelona, i un dels consellers de la comtessa Ermesenda. [COLL I ALENTORN, Miquel, "Ermessenda de Carcassona", a Gran Enciclopèdia Catalana, 6 (Barcelona 1974 -1ª ed.-), pàg. 713].*
46. et a **O**; omès a **a**.
47. + Adalbert, leuite et iudicis, signatura autògrafa segons **a** (leuite a **O**; leuita segons **a**).

Commuta. *Trasuer commuta amb Ràmio, abat, [de Sant Benet de Bages] tres peces de terra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] prop del monestir de Sant Benet de Bages, [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] per una peça de terra que Trasuer ha donat a Ràmio.*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 215.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 533, pàg. 600, ex **O.** (transcripció completada amb el resum M. 389)

[... ..]¹ [no es llegeix]

M. N.º. 389¹

Manresa¹

minorisa¹

Manresa.¹

1032.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

24-IV-1032¹ [escrit amb llapis]

[In Dei nomine. Ego Trasuer comu]tator sum tibi/uobis [damunt *ti* hi ha escrit *uo*, de manera que es llegeix uobis] Ramio, abba. Per hanc scriptura comutacionis nostre [sic] comuto tibi pecias III de terra [meas proprias, qui mihi aduenit per com]utaciones uel per quacumque uoces. Et sunt ipsas pecias de terras iamdictas in comitatu Minorisa, [prope Sancti Bene]dicti. Et afrontant, ipsas pecias III de terra: de horientem in terra de me comutatore; de meridie [in uia uel in era Sancti Benedicti]; de occiduo in terra Sancti Benedicti cenobii; de circi in ipsa Ysla de iudice Uuitardo uel eres suos. [Quantum in predic]tas afrontaciones includunt sic comuto uobis ipsas pecias III de terra, ab integrum, cum exiis uel re[gressiis suos pro ipsa p]ecia de terra quod uobis mihi donasti in comutacione. Et est manifestum. Quod si nos comutatores [uel ullusque omo qui c]ontra hista iamdicta [comut]acione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed copono [sic] atque coponat ad Sancti Benedicti in [duplo, cum] omnem suam immelioracionem. Et in antea hista scriptura comutacione firma permaneat omnique t[empor]e.

Facta hista carta comutacione VIII Kalendas Mai anno VI post XXX regnante Ratberto rege.

Sig+num Trasuer, qui hista scriptura commutacione fecit et firmabit et firmare rogauit. Sig+num Bonefilio. Sig+num Uuadaldus. Sig+num Raimundus.

Danagildus, presbiter et monachus, qui hista carta scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

fol. 48¹

1. *El pergami, de bell antuvi, tenia un costat oblic, en diagonal (el dret, recte), i va ser escrit adaptant-se a aquesta forma. Li manca un bon tros de l'angle superior esquerre (anvers); a més, té un forat gran al mig, que han fet desaparèixer part del text. Sense que l'afectin, hi ha dos altres forats, un a l'angle superior dret i un altre a la part inferior.*

Venda. *Guillem, anomenat Constantí/Constantí, anomenat Guillem, ven a Guntviga, dona, i a les seves filles i al seu fill: Domènega i Ermesenda, i Gibert, una heretat: cases, corts, horts, terres i vinyes, boscs i arbres fruiters i glaners, i recs, [en alou] i en feu, que té dels seus pares, al comtat d'Osona, al terme del castell de Terçol, al Mont, [actual municipi de Castellterçol, comarca de Vallès Oriental] pel preu de [...].*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1246.

k[arta] de castelitercol¹

G. N.º. 88¹

N. 49 segons lo Indice nou¹

Castelltersol.¹

1031.¹ [ratllat, amb llapis] 1032 29-IV¹ [a sota, escrit amb llapis]

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC 87

LLIGALL _____ N.º. 2081

¹

n. 1251¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Guilelmo, qui uocant Costantine, uinditores [sic] sumus uobis, Guntuiga, femina, et filias uel filio: Domenega et Ermesenna, et Gerbert, [no *Degobert* -transcripció d'un monjo de Montserrat, de mitjans del segle XX-] emtore. [sic] Per hac [sic] scriptura uindiccionis me uindo uobis ipsa mea ereditatem de ipsas kasas cum solos et superpositos et curtes uel ortos et terras uel uineas, et boscos siue arboribus pomiferis uel glandiferis [*glandiferis* -alguna vegada hi ha signes d'abreviatura que no abreugen cap lletra, i que no cal tenir en compte-] cum aquaductibus uel reductibus, in omnia uel in omnibus, [...] uel feue, totum ab integrum, qui mihi aduenit per ienitores uel per ullasque uoces. Et est, hec omnia, in comitatum A[u]son[a, in terminio] kastrum Terciol, uel ubi dicunt ad ipso Mont. Et afrontad, ipsa hec omnia iamdicta: de orientis, in ips[a Ka]nalina [... 13/14 ... (et, de meridie, in ...)]el, femina, uel eres; et, de occiduo, in terra de Ermuuiga uel eres; et, de uero circii, in terra de Alamir. Quantu[m ... 5/6 ... in istas afrontaciones inclu]nt, sic uindo uobis ipsa hec omnia iamdicta tum [sic] ab integrum, cum exiis uel regresiis earum, in propter precium [... 30/31 ... (Et est mani)]festum. Quem uero predicta hec omnia, de meo iure in uestros tradimus dominio ad [sic] potestatem, ad uestrum proprium. Quod si nos uinditores, ad [sic] [uullusque homo] qui contra hac [sic] ista uindiccionis nos uindo uobis, ipsa hec omnia, uenerit ad inrumpendum non hoc ualead uindicare sed compono uobis in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in ante ea [sic] ista uindiccione firma stabilis permanead [sic] modo uel omnique tempore.

Facta ista karta uindiccione [III] Kalendas [*kadas*] Madii annos [sic] XXXVI post obitum rennante regi Rotbertii [sic] rex.

S+m Costantine, qui uocant Guilelm, [sic] qui ista uindiccione fecit et firmare rogauit. S+m Ermemir. S+m Altemir. S+m Ennego

Oliba, sacer*

(*signe*) Reinardus, sacer*

(*signe*) Lupetuus, sacer, qui ista karta uindicione scripsit die et anno quod supra

1. *El pergami anava enrotllat, com ho prova el forat petit que es feu a la part central del marge esquerre (anvers). La part dreta (anvers) és afectada per la humitat (la tinta és una mica esvaïda), i, a més, hi ha una taca, probablement per contacte amb un altre pergami i l'efecte de la humitat, i que ha amagat completament moltes lletres, de manera que s'ha perdut informació, com la condició amb què es tenien part de les terres alienades (només es llegeix el final: per feue; se suposa que les altres eren tingudes en franc alou), i el preu de la venda. Sota el nom de l'escrivà hi ha un forat, que no afecta cap lletra perquè és fora del text. Les signatures d'Oliba, sacer i (*signe*) Reinardus, sacer són autògrafes (la tinta és una mica esvaïda però es llegeixen bé).*

950

1032, abril, 29.

Establiment. *Ràmio, abat, amb els altres monjos que serveixen a Sant Benet, estableixen a Guifred [= Gifreu] i la seva esposa Adaled, [= Adelaida] i als seus descendents, un alou propi del monestir de Sant Benet i de Sant Valentí, màrtir: [Sant Benet de Bages] cases, terres i vinyes, conreades i ermes, amb arbres de tota mena, al comtat de Manresa, al terme del castell d'Òdena, a Arboçar. [actual municipi d'Òdena, Conca d'Òdena, comarca d'Anoia] Amb la condició que ho plantin i edifiquin, i ni ells ni els seus descendents puguin reconèixer cap altre senyor ni batllia sinó Sant Benet i Sant Valentí, màrtir [Sant Benet de Bages] i els abats i servents de Sant Benet. Hauran de donar, cada any, la tasca.*

[O]. Original no localitzat.

a.* VILLANUEVA, Jaime: *Viage literario a las iglesias de España*, VII, pàgs. 213 i 214 i apèndix, XV, pàgs. 286 i 287.

b. SOLÀ I MORETA, Fortià: *El monestir de Sant Benet de Bages*, pàg. 79, ex O.

“In nomine Domini. Ego Ramio, indignus abba cum ceteris monachis servientes Sancti Benedicti, donatores sumus vobis Wifredus et uxor tua Adalez. Donamus namque vobis alaudem proprium Sancti Benedicti cenobii et de Sancti Valentini martyris, id sunt, kasas cum solos et super positos, et terras et vineas cultas et ermas cum omni genera arborum qui infra sunt. Et est hec omnia in comitatu Minorisa infra termines de castrum Odena, in locum que dicunt Arbucar. Et afrontant ipsas casas et terras et vineas cultas et ermas cum omni genera arborum, de horientem in strada publica, de meridie in ipsa serra, de occiduo in ipsa serra vel in ipsa Abela, de circi in vineas de Wifredus vel eres suos. Quantum histas afrontaciones includunt, sic donamus vobis vel posteritas vestrum in ipsa omnia et per unumquemque annum de ipso pane et de ipso vino que exinde exierit ipsa tasca ad Sancti Benedicti et ad Sancti Valentini Martyris donetis, ut plantetis et edificetis ipsa omnia, et nullam licenciam nec vos nec posteritas vestra alium seniorum facere, nec baiulia nisi Sancti Benedicti et Sancti Valentini Martyris et abbates vel servientes Sancti Benedicti. Quod si nos donatores aut ullusque homo qui contra hista donacione venerimus aut venerit ad inrumpendum, non hoc valeat vindicare, sed componamus atque componat vel ipsa omnia in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea hista carta donacio firma permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta hista carta donacio III. Kals May annos XXX. peractos VI. anno regnante Ratberto rege. = + Ramio abba, qui ductus fui ad scribere et non possum propter infirmitatem corporis mei. = Adalbertus abba. + = Egfredus abba +. = Ioannes monachus. = Sig+num Bonefilius. = Sig+num Miro. = Sig+num Seniofredus. =

Danagildus presbyter vel monachus, qui ista carta scripsit et + die et anno quod supra.”

1. El P. Jaume Villanueva ens deixà escrita la seva hipòtesi sobre la identificació dels abats que trobem en aquest document: "... los abades Adalberto y Egfredo ... serian de algunos monasterios comarcanos", mentre que "el nuestro es verisimil que muriese de la enfermedad que él indica; á lo menos no hay otra memoria posterior de su vida y gobierno." (cf. a) El segon, que també l'aporta, escriví: "En un document datat el 29 d'abril de 1032, eixint del nom de Rami, que fa constar que no pot escriure per trobar-se malalt, firmen Adalbert *abat* i Egfred *abat*." *Davant la identitat d'aquests dos altres abats, mossèn Fortià Solà es demana si* "són veritables abats, o bé simples auxiliars de Rami durant la seva malaltia? Villanueva creu que es tracta d'abats comarcans; si bé en el tal cas és particular que no facin esment de llurs abadies." (cf. b)

951

1032, maig, 18.

Donació testamentària. *Guisad, Tedric/Teuderic i Bella, dona, marmessors de Lodric/Loderic, difunt, donen a Adanlo, dona, mitja mujada de vinya al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità. [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 217.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 534, pàg. 601, ex O.

MONTEPETANO¹

B N° 422¹

año 1031.¹

donacion de una viña en Montpeytà ā Danlo.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

18-V-1032¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Wisad, et Tedric, et Bella, femina. Per hac scriptura donacionis nostre donamus namque tibi Adanlo, femina, semodiata I de uinea qui est in Montepetano, qui nobis aduenit per manumissorio de condam Lodric, qui obiit. Et est ipsa semodiata de uinea in comitatu Minorisa, in Montpetano. Et affrontat, ipsa uinea: de oriente in torrente qui discurrit per tempus pluuiarum; de meridie in uinea de Mir; de occiduo in terra uel uinea de Sancti Benedicti; de circi in torrente qui discurrit per tempus pluuiarum. Quantum infra istas affrontaciones includunt sic donamus tibi ipsa semodiata de uinea per uerbum de Lodric, qui est condam, totum ab integrum, cum exio uel regressio suo, ut in Dei nomine firmam abeas potestatem ad omnia facere quod uolueris. Quod si nos donatores aut ullusque homo qui contra hanc ista carta donacione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat ipsa uinea in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta donacio firma et stabilis permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista carta donacio XV Kalendas Iunii anno I regnante Aganricco rege.

Sig+num Wisad. Sig+num Teddric. Sig+num Bella, femina, qui ista carta donacione fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Wadal. Sig+num Bonefilio. Sig+num Seniofred.

Ermengaudus, presbiter et monachus, scripsit et (*signe*) die et anno quo supra.

1. *Dos forats petits al marge esquerre (anvers).*

Si el regnat d'Enric I s'hagués iniciat l'octubre de 1032, la data d'aquest document hauria de ser la del 18 de maig de 1033.

952

1032, juliol, 1.

Venda. *Ot i la seva esposa Tedlenda venen a Mir i la seva esposa Eliarda un alou al comtat de Barcelona, al terme del castell de Mediona, a Vilaseca jussana, [Vilaseca -paratge-, actual municipi de Mediona, comarca d'Alt Penedès] pel preu de dues unces en or i en [béns] mobles.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 218.

T. N.º. 160.¹

Cartas de un lloch qui's diu Villa seca en lo terme del castell de mediona¹

Villa secca¹

[signe: estrella de cinc puntes -no és la de sis, la de David, formada per dos triangles-]

Cabrera¹

1031¹

Mediona¹

Villasecca¹

In nomine Domini. Ego Odone et uxori sua Tedelinde, femina. Vinditores sumus uobis Mirone et uxori sua, Elliardis, femina. Emptores. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus uobis alaudem nostrum proprium quod abemus in Villasecca subteriora. [sic] Id sunt: kasas, cum curte, et solos et superpositos, et foueas, et palumbario, et terras et uineas, cultum uel eremum, et omni genera arborum, et aquis aqualibus, garricis, pratis, uel paschuis. Aduenit mihi Odone, hec omnia, per uxori mea uel per comparacione siue per commutacione, et ad me Tedelinde per genitores meos siue per omnesque uoces. Et est prescripta omnia in comitatum Barchinonense ue[l] [in] termine de kastro Midione, in Villaseca subteriora. [sic] Et afrontat iamdicta omnia: de parte orientis in torrent uel ad ipso forno siue in uinea de filios uel filias que fuerunt de Sinner siue in terra de Guilielmus Malannego uel in terra de Seniofret, faber; de meridie in strada publica uel in terra de Guitardo siue in terra de Inguilfret uel de Seniofret, faber; de occiduo in uia uel in nos comparatores; de circii in uinea de domno Guilielmus, senior Midione qui es uecheraria, uel in terra et uinea de Ebrino uel de Sancta Margarita. Quantum infra istas totidem afrontaciones includunt sic uindimus uobis iamdicta omnia totum ab integrum, cum exios uel regressios earum, ad uestrum plenissimum proprium, in propter precium uncias II in auro id in mobile. Et nichilque de ipso precio apud uos emptores non remansit. Est manifestum. Quem uero predicta hec omnia quod superius resonat de nostro iure in uestro tradimus dominio et potestate, ad uestrum plenissimum proprium. Quod si nos uinditores uenerimus aut ullusque uiuens homo utriusque sexus qui contra ista uindicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat aut componamus uobis prescripta omnia in duplo cum omnem illorum i[n]melioracione [sic]. Et in antea ista uindicione firma permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista karta uindicione Kalendas Iulii anno I regnante Aianricus rex, [afegit, interlineat a sobre, entre *Aianricus i filium*] filium Roberti regi qui fuit.

S+ Odone. S+ Tedelinde. Nos qui ista uindicione scribere iussimus et manus nostras firmauimus et testes firmare firmare [sic] rogauimus. S+ Guilielmus. S+ Remundo. S+ Guitiza.

Odo

S+ Gaucefredus, sacer, qui ista uindicione scripsi cum litteras rasas uel emendatas, in uerso VIII [es tracta de *In propter precium uncias II in auro id in mobile. Et*, reescrit damunt un ratllat] et (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Comparar-lo amb el document núm. 913 -1030, novembre, 10- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 193).*

953

1032, juliol, 29.

Reparació per mitjà de testimonis d'escriptura perduda. *Reparació, feta el 29 de juliol de 1032, d'una escriptura perduda datada el 18 de juliol de 1009, l'any abans que el comte Ramon Borrell anés a l'expedició de Còrdova, [agost-setembre de 1010] on hi morí el seu germà, el comte Ermengol. [I d'Urgell, dit el de Còrdova]*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2261.

a. Extracte de finals del tercer quart del segle XVIII, c. 1773: Barcelona, BC, Secció de manuscrits i arxiu, Ms. 729, *Monumenta* del P. Pasqual, vol. III, f. 129 (foliació original: f. 259), ex O.

O¹

29 julio² 1032.³

Reparacion de una escritura perdida probada p.^r testigos, y autorizada por el Juez.

es este docum.^{to} muy curioso, aunque no haga relacion al Monast.^{o4}

2261⁵

In Dei nomine Hec est memorialis scriptura et reparationis perditae conditionis quod per testes legaliter adprobauit condamnandus Randulphus archidiaconus cum testibus quem legaliter protulit pro alaude uel termino Uilarzel et testificando legaliter probauit per testes quorum nomina fuerunt Daniellus, Adeuonsus et Sendre Quem postmodum per incuria ipse conditiones perditae fuerunt Vnde nos testes id sunt Trasuer et Centullo atque Saluadre quos modo protulit octo proli condamnandus prefati Randulphi quorum Guifredo iudice sicut legalis docet auctoritas eo quod pleniter uid[i]mus a prefatis testibus primas conditiones iurare et confirmare testificamus per Deum uiuum et uerum super altare Sanctę Marię de Palatio de Aueze quia ita resonabant ipsas conditiones quas condamnandus Randulphus cum prefatis primis testibus ordinante prefato iudice ita resonabant fideliter et sinceriter et nos ita iurando confirmamus per supradictum sacramentum quem inennarrabiliter adoramus et credimus quia sic uidimus ipsas conditiones confirmatas et ita resonabant Nos uero testes Daniel Adeuonsus et Sendre testificando iuram[us] per Deum patrem omnipotentem et per Ihesum Christum filium eius sanctumque spiritum · et per hanc locum uenerationis sancte Marie de Palatio de Aueze quia uidimus presentialiter a Lobeto genero Seniofre Galliffa petere a prefato Randulfo per legalem uocem mandataria uxori ssue et cognato suo Eldemar [et] Sancia ipso alaude de Uilarzel et uidimus

eum bis exinde extrahere et propterea iuramus per prefatum sacramentum quia uidimus ipsum alaudem quod Lobetus petebat per iamdictam uocem tenere uel possidere ad condam Unifredo per suo feuo et ad uxori suę Bonadonna post obitum uiri sui et postea a prefato Randulfo illorum filio per suę franchitatis alaude et inter Unifredo atque Randulfo atque Bonadonna triginta annos et amplius uidimus eis tenere prefatum alaudem absque ulla interruptione per terminum sicut uadit ipsa uia ad Uillomara et ad rio de Infirmos et quantum ibi possedit uel tenuit prefatus Seniofredus de Galliffa per consensu iamdicto Unifredo fecit atque pro pignora quod ei deposuerunt prefato Unifredo et Bonadonna quem postea uidimus eis redimere sex quartas ordeı et de ipsa pignora cicere et hoc iuramus recipiente iudice eo quod Lobetus se extraxet de ipso placito et ita iurando confirmamus quia ita uidimus per super adnixum iuramentum in Domino Et hoc fuit anno ante quam Remundus comes in expeditione Cordube profectus fuisset quando relinquit ibi defuncto fratre suo Ermengaudo comite XV Kalendas Augusti anno XIII regnante Rotberto rege et erant legaliter munite et firmate a testibus atque iudice uel notario nobisque pleniter cognite adeo tu nos testes qui modo hoc reparamus et iurando confirmamus id est Trasuer et Centoll atque Saluadre iuramus per superscriptum sacramentum id est trinum et unum Deum et altare Sancte Marie quia ita uidimus et ita resonabat iamdicte conditiones perditę et sinceriter et fideliter perseueramus legaliter per superscriptum sacramentum in Domino ordinante et recipiente prelibato iudice qui ipsas fecit et confirmauit.

· Late conditiones uel reparationis scripture IIII Kalendas Augusti anno XXXVI regnante rege Rotberto Sig+num Trasuer Sig+num Centullo Sig+num Saluadre testes sumus de hac causa et hunc testimonium legaliter perfecimus Sig+num Fulcho Sig+num Durandus Sig+num Oliba Guifredus leuita qui et iudex ex hoc legibus perfecit et sub SSS.⁶

Ermemirus leuita scripsit et sub SSS. in prefato anno uel die.

1. *Tres sęcs horizontals molt marcats. Un sęc vertical, centrat, que divideix el pergami per la meitat. El pergami anava enrotllat.*
2. *Inicis segle XX.*
3. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
5. *Mitjans del segle XX (escrit amb llapis).*
6. *Signatura autògrafa (imitació).*

a¹

«Reparació de una escriptura perduda, feta per medi de testimonis de vista; ço es Randulphus Archidiaconus adprobavit quondam² cum testibus &c. Et hoc fuit factum anno ante quam Remundus comes in expeditione Cordube prosecutus fuisset quando relinquit ibi defuncto fratre suo Ermengaudo comite XV Kalendis³ Augusti anno XXXVI regnante Rotberto⁴ rege = = y acaba l'instrument: Late conditiones vel reparationis scripture. IIII Kalendas⁵ Augusti anno XXXVI regnante Rege Rotberto. S+um Trasuer. + Centullo + Salvedre».⁶

1. tambe es original en l'arxiu de Bages *escrit en el marge a a.*
2. adprobavit quondam *escrit en el marge a a.*
3. Kał segons **a.**
4. t *sobrelineada a a.*
5. Kał segons **a.**
6. *El tercer testimoni, Salvedre, podria ser el Salvadre que apareix com a afrontador en una escriptura referent al Pla de Bages, datada el 6 de novembre de 1036 (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, nım. 238).*

1032, agost, 18.¹

Venda. *Sinyer, dona, i els seus fills i filles: Mir, Eliarda, i Albaric, i Guilla, [= Guillema] i Guitard, [= Guitart] venen a Senfred [= Sinfreu] i la seva esposa Ermengarda unes terres i unes vinyes, conreades i ermes, al comtat de Manresa, a Santa Maria de Vilamajor,² [Santa Maria de Viladordis, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] pel preu de tres mancusos, a pagar en coses que ho valguin, i un sou.³*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 202.2.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 536, pàg. 603, ex **O**.

1032⁴

1033.⁵

Vilamajor.⁶

In nomine Domini. Ego Siger, femina, et filiis suis uel filias suas, id est: Miro, Elliards, et Albaricho, et Guila, et Guitard. Vinditores sumus nos uobis, Sinfred, et uxori sue Ermengarda, emptores. Per anc⁷ scriptura uindicionis nostre uindimus nos uobis terras et uineas cultas uel ermas nostras proprias. Qui nobis aduenit de genitores nostros ipsas nostras ereditates⁸ totum ab integrum. Et est ipsa ec⁹ omnia quod superius resonat in comitatum¹⁰ Minorisa,¹¹ ad Sancta Maria de Uillamaiore.¹² Et adfrontant¹³ ipsas terras et uineas: de parte horientis¹⁴ ad ipsa roca¹⁵ de ipso Ceger;¹⁶ et de meridie in terras et uineas de nos comparatores; et de occiduo ad ipso Kabannal¹⁷ et ipsa strada¹⁸ qui uadit ad Minorisa; et de circi¹⁹ in ipso torrente de ipsa²⁰ ualle uel in uinea de Bonifilio Perna²¹ uel eres²² suos. Quantum infra istas IIII affrontaciones²³ includunt sic uindimus²⁴ nos uobis ipsa ec²⁵ omnia quod superius scriptum est totum ab integrum cum exiis uel regressiis suis in propter precium mancusos²⁶ III in rem ualentem et solidos I. Et est manifestum. Quem uero iamdicta karta²⁷ uindicione²⁸ de nostro iuramus²⁹ in uestro tradimus dominio et potestate. Quod si nos uinditores³⁰ aut ullusque homo inquietare uoluerit non hoc ualeat uindicare set³¹ componamus uobis induplo cum omnem³² in suam³³ immelioracionem.³⁴

Facta karta³⁵ uindicione³⁶ X^oV^o Kalendas³⁷ Setember³⁸ anno II° regnante Henricho³⁹ rege.⁴⁰

Sig+num Siger. Sig+num Miro.⁴¹ Sig+num Elliards. Sig+num Albarig.⁴² Sig+num Guila. Sig+num Guitard.⁴³ Nos simul in unum qui ista karta⁴⁴ uindicione⁴⁵ fecimus et firmauimus rogauimus et testes firmari rogauimus. Sig+num Tedrig.⁴⁶ Sig+num Salomon.⁴⁷ Sig+num Godmar.⁴⁸

Iozfredus, presbiter. Qui ista karta⁴⁹ uindicione⁵⁰ scrip(signe)sit sub die uel anno quod supra.

1. *Si el regnat d'Enric I s'hagués iniciat el 30 d'octubre de 1032 -com proposo- i no el 20 de juliol de 1031 (data de la mort del seu pare, Robert II), la data d'aquest document ha de correspondre al 18 d'agost de 1034.*

2. *Es tracta de Santa Maria de Viladordis, una de les antigues parròquies del terme de Manresa. Actualment és una demarcació rural del municipi manresà, i té un petit nucli al voltant del santuari homònim, a la part oriental del terme de Manresa.*

3. *Aquest document comparteix el mateix suport, en pergami, amb altres dos: el document núm. 924 -1031, agost, 10- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 202.1) i el document núm. 954 -1032, desembre, 29- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 202.3). Tots tres, de dates diferents però molt aproximades, foren redactats pel mateix escrivà: Josfred, [= Jofre] sacerdot. Aquest ocupa el segon lloc en ordre cronològic. Ocupa la part*

- inferior esquerra. Vegeu el document núm. 920, venda -1031, febrer, 8- del Diplomatari de Sant Benet de Bages.*
- 4.
 - 5.
 - 6.
 7. anc a **O**, per hanc.
 8. ereditates a **O**, per hereditates.
 9. ec a **O**, per hec.
 10. comitatum a **O**, per comitatu.
 11. Minorisa a **O**, per Minorisensi.
 12. Sancta Maria de Uillamaioire a **O**. *Vegeu la nota 2.*
 13. adfrontant a **O**. *Vegeu la nota 21.*
 14. horientis a **O**, per oriente.
 15. roca a **O**. *Sobrelineat, entre la c i la a, hi ha un signe: † (vegeu el document núm. 923, venda -1031, agost, 10- del Diplomatari de Sant Benet de Bages).*
 16. ipso Ceger a **O**. *El nom geogràfic és en català. Correspon a Seguer.*
 17. ipso Kabannal a **O**. *El nom geogràfic és en català, si bé escrit amb k en lloc de c. El lloc de Cabannals (en plural) és documentat l'any 987 a Montpeità, (389, donació testamentària -987, juliol, 2-) i el Cabanal (en singular), que sembla ser el mateix, els anys 1065 i 1067. [SALVADÓ I MONTORIOL, Joan, *Història medieval d'un territori: Sant Fruitós de Bages (segles X-XI)*, pàgs. 282-283 i 622 i 624].*
 18. ipsa strada a **O**; strata en llatí.
 19. circi a **O**, per circio.
 20. *Després de ipsa, i abans de ualle, hi ha dues o tres lletres, o que ho podrien ser-ho, ratllades.*
 21. Bonifilio Perna (el sobrenom, en català) signa com a testimoni en el document núm. 923 -1031, agost, 10-, i el retrobem també en els documents núm. 1036 i 1037 -1043, maig, 31-.
 22. eres a **O**, per heres.
 23. affrontaciones a **O**.
 24. uindimus a **O**, per uendimus.
 25. ec a **O**, per hec.
 26. mancosos (en català) a **O**.
 27. karta a **O**, per carta o charta.
 28. uindicione a **O**, per uenditionis.
 29. iuramus a **O**, per iuro.
 30. uinditores a **O**, per uenditores.
 31. set a **O**, per sed.
 32. omnem a **O**, per omni.
 33. suam a **O**, per sua.
 34. immelioracionem a **O**, per immelioratione.
 35. karta a **O**, per carta o charta.
 36. uindicione a **O**, per uenditionis.
 37. Kalendas a **O**, per Kalendarum.
 38. Setember a **O**, per Septembrium.
 39. Henricho a **O**.
 40. rege a **O**, per regi.
 41. Miro (en català) a **O**, per Mironi.
 42. Albarig (en català) a **O**, per Albarici.
 43. Guitard (en català) a **O**, per Guitardi.
 44. karta a **O**, per carta o charta.
 45. uindicione a **O**, per uenditionis.
 46. Tedrig (en català) a **O**, per Tedrici.
 47. Salomon (en català) a **O**, per Salomonis.

48. Godmar (*en català*) a **O**, per God(o)mari.

49. karta a **O**, per carta o charta.

50. uindicione a **O**, per uenditionis.

955

1032, octubre, 10.

Venda. *Droc i la seva esposa Quíntol venen a Mir Josfred [= Jofre] una peça de vinya complantada amb arbres i garrigues, que és trilla, i una peça de terra/una coma amb arbres, al comtat de Manresa, al [terme/territori del] castell de Fals, a Fontanils, [Fals, actual municipi de Fonollosa, comarca de Bages] pel preu de dotze sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 93.

k[arta] de Falcs seu Fontanils¹

Falchs¹

1032.¹

B

Nº 22¹

10-X¹ [escrit amb llapis]

Venta inter laicos de unas posesiones in castro Falcs dichas Fontanils¹

T. N. 262¹

80 M¹

B.B. nº 93¹

In nomine Domini. Ego Drogo et uxor sua Chintol, uinditores sumus tibi Mir Iocfred, emtor. Per anc scriptura uindiccionis nostre uindimus tibi pecia I de terra cum uinea complantada, pomiferis uel glandiferis seu garricis et pecia I de terra ipsa choma qui ibidem est cum pomiferis uel glandiferis et lignis et pedras qui nobis aduenit, ad me Drog per comparacione, et ad me Chintol per meum decimum uel per omnesque uoces. Et est ipsa hec omnia in comitatum Minorisa, in chastrum Falcs, in locum que dicunt Fontanils. Et afrontat ipsa uinea cum arboribus qui est trilla, et ipsa pecia de terra cum arboribus suprascripta: de orient [*de orient*, afegit, sobrelineat] in uinea de Mir Iocfred; de meridie in strada; de occiduo in uinea de Mir Iocfred; de circi in terra de Mir Iocfred, emtor. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindimus tibi ipsa hec omnia suprascripta ab integrum, cum exio uel regressio suo, in propter precium solidos XII in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa hec omnia suprascri[pta] de nostro iuro in tuo tradimus dominio potestate ad omnia facere quod uolueris.

Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindiccione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat aut componamus tibi in duplo cum omnem suam inmelioracionem, et in antea ista carta uindiccione firm[a] stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindiccione VI Idus October anno II regnante Aianrigo rege.

Sig+num Drogo. Sig+num Chintol, nos qui ista carta uindiccione fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Bonefilio. Sig+num Gilabert. Sig+num [espai en blanc]

Lobatone, sacer, qui ista carta uindicione scripsit (*signe*) die anno quod supra.

1. Si el regnat d'Enric I s'hagués iniciat el 30 d'octubre de 1032 -com proposo- i no el 20 de juliol de 1031 (data de la mort del seu pare, Robert II), la data d'aquest document ha de correspondre al 10 d'octubre de 1034.

2. Pergamí en bon estat general de conservació, a part que té un petit forat que afecta dues lletres d'una paraula, suprascri[pta], la qual es pot reconstruir. També està malmès on hi diu: firm[a et].

956

1032, octubre, 29.¹

Publicació de testament. *Publicació jurada (o adveració sacramental) del testament de Maier, difunt, [germà del senyor Ermemir (veguer de Castelltallat)] feta a l'església de Sant Llorenç del castell d'Argençola, [actual municipi d'Argençola, Alta Segarra, comarca d'Anoia] al comtat de Manresa, davant d'Adrover, sacerdot, i Vives, sacerdot i jutge, a més de Guisad, jutge. Els marmessors són Riquel, [= Riquelda] la seva vídua, i Jofred. [= Jofre] Testimoni: Mir Adrover, sacerdot. Els auditors foren: Bernat, Arnall, Mir, Oliba i Guillem. Primerament, concedeix al monestir de Sant Benet [de Bages] el seu alou de Conangle, [actual municipi de Balsareny, comarca de Bages] que, a més de cases, terres i vinyes, consta de molinars i boscs. A més, una mula traginera, un [joc] de llit blanc, una flassada (probablement de pèl) i un matalàs de ploma.²*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 204.

C N° 92³

Mas Conangla

Donacio

Balsarenys⁴

Carta de donacio de Conangle al convent de S. Benet pa y altres donacions a ... pios⁵

per la camereria de Sant Benet de Bages per demostrar lo dret té en lo mas de Conangla⁶

en Ballsereis⁷

de balçareny⁸

donacions de balçareny e de Salent⁹

Conanglà – Balsareny¹⁰

1031¹¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹²

29-X-1031 (?)¹³

Conditione¹⁴ sacramentorum atque¹⁵ ex ordinatione ubi residebat Adrouer,¹⁶ sacer,¹⁷ et iudice Viuas.¹⁸ In presentia Mirono,¹⁹ et Bonefilii, et Adalbertus,²⁰ leuita, et Fruia,²¹ et aliorum bonorum hominum qui ibidem aderant, testificant testes prolati quas profert²² Richel,²³ femina, et Iozfret²⁴ in faciem de supradicto sacerdote uel iudice ad comprobendam²⁵ ipsam helemosinam de condam

Maier. Et sunt nomina testium qui hoc testificant, sicuti et iurant, id sunt: Mirono,²⁶ et Adrouer, sacer.²⁷

Iurati autem dicimus, in primis, per Deum patrem omnipotentem et per Ihesum Christum,²⁸ filium eius, Sanctumque Spiritum qui est in Trinitate unus et uerus Deus, et per hunc locum uenerationis super aram positam Sancti Laurentii, cuius baselica²⁹ sita est in comitatum³⁰ Minorise,³¹ in castrum³² Argencola.³³ Supra cuius sancto altario has conditione³⁴ manibus nostris continemus uel iurando contangimus quia scimus nos, suprascripti³⁵ testes, et bene in ueritate sapemus, et oculis nostris uidimus et aures nostras audiuimus, et de presente eramus ad ea hora³⁶ quando iacebat condam Maier in sua egritudine, et sic comendauit eos per suum uerbum, uel per suum testamentum ad istos suos elemosinarios³⁷ suprascriptos ut si de ipsa hora in antea mortuus fuisset, sicut et fuit, plenam potestatem abuissent³⁸ isti sui elemosinarii,³⁹ apprehendere⁴⁰ omnem suam elemosinam⁴¹ et dare fecissent pro anima sua.

In primis concedo ad Sancti Benedicti cenobii⁴² quod abebat⁴³ in Conaglo,⁴⁴ id sunt: terras et uineas, et casas cum solos⁴⁵ superpositos, et ipsos mulnaros⁴⁶ siue cum ipsos boscos,⁴⁷ et tonnas⁴⁸ et cubos,⁴⁹ totum ab integrum. Et de super mula I que dicunt traginera⁵⁰ cum lectulo I de palleo,⁵¹ et feltro⁵² I cum plummatio⁵³ I. Et ad Sancti Cucufati cenobii⁵⁴ concedo mula I veira⁵⁵ et pallio⁵⁶ I cum anapo⁵⁷ I de argent,⁵⁸ et callera⁵⁹ I obtima.⁶⁰ Et ad Sancti Michalis⁶¹ de Iorba⁶² modiatia I de uinea qui est ad ipso⁶³ Palaz.⁶⁴ Et ad Sancta Maria de Cleriana⁶⁵ ipso suo alaude⁶⁶ qui est a⁶⁷ uila de Sanla.⁶⁸ Et ad Sancta Maria de Argencola⁶⁹ petia I de uinea cum ipsa terra, culta et erma. Et ad Sancti Laurenti,⁷⁰ ipso suo alode, cultum uel eremum, qui est a font Podezela,⁷¹ quantum ibi abebat.⁷² Et ad Sancti Petri⁷³ de Claret,⁷⁴ ipso alode quod tenebat Languardo.⁷⁵ Et ad Sancti Martini⁷⁶ de Breneros,⁷⁷ ipsam terram qui fuit de Mirono⁷⁸ Mariola.⁷⁹ Et ad Sancti Michali⁸⁰ de castro Mole,⁸¹ dono ipso alode de Gouverna.⁸² Et ad Mirono⁸³ Vidal,⁸⁴ cartam⁸⁵ faciatis de pecia I de terra qui est prope ipsa de Mir⁸⁶ Cardona.⁸⁷ Et de pane et uino, et uascula maiore uel minore, terciam partem pro anima sua. Et ad Adulfo,⁸⁸ mancuso I cum oues II. Et ad filio suo Bonifilio ipsa sua alcuba.⁸⁹ Et ad Gerallo⁹⁰ caual⁹¹ bruger,⁹² cum sella⁹³ et freno,⁹⁴ cum alsebergo⁹⁵ et elmo⁹⁶ et escudo⁹⁷ et lancea⁹⁸ et espada.⁹⁹ Et ipsos anapos¹⁰⁰ de argento¹⁰¹ cum ipso argento que aportauit Mir¹⁰² de Ispania¹⁰³ remaneat ad Raimundo¹⁰⁴ per ipso alaude¹⁰⁵ que redimat de Barchinona.¹⁰⁶ Et ipsos mancusos qui sunt prestati in Argencola et in Cleriana donare fecissent per trentanarios.¹⁰⁷ Et ad mulier sua¹⁰⁸ ipso suo mulo. Et ad Arnalli¹⁰⁹ ipso alode qui est ad ipsa uila qui fuit de Adaulfo,¹¹⁰ in[...u]inea,¹¹¹ cultum uel eremum, cum ipsa sua parte de decimas de Clareto.¹¹² Et abeat¹¹³ in seruicio de mulier mea, cum filiis suis. Et ipso cauillo feranno¹¹⁴ redimat Bonifilius,¹¹⁵ et donet pesas III^{or} a Uuilelmo, filio suo, cum matre sua. Et alium precium quod remanet donent per captiuos. Et ipso suo castello¹¹⁶ de Argencola cum Rocamora¹¹⁷ cum ipsas meas uoces que¹¹⁸ abeo¹¹⁹ in Cerbasino¹²⁰ et cum ipso castro de Cleriana et cum Clareto remaneat ad mulier sua¹²¹ de uita sua. Et post obitum suum remaneat ad filios qui sunt creati¹²² de me in illa, et abeant¹²³ filii mei ipsa espleta.¹²⁴ Et ipsos suos alods¹²⁵ de Clareto et de Breners¹²⁶ et de Iorba cum alia omnia quod remanet, remaneat ad mulier sua.¹²⁷ Et ad Amalrigo¹²⁸ mancusos V in rem ualentem.

Et cum hec omnia ordinauit uel iniunxit condam Maier adhuc suam memoriam abebat¹²⁹ quando mandauit in suam egritudinem. Et postea sic obiit de hoc seculo in mense October.¹³⁰ Et ego¹³¹ Richelle¹³² et Iozfret¹³³ sic iuramus in omnia et in omnibus quia quantum hic testes testificauerunt iustum iudicium uerum est. Et nulla fraus nec malo ingenio hic impressa non est set¹³⁴ secundum uoluntatem¹³⁵ ipse conditori¹³⁶ est factus uel editus. Et ea que¹³⁷ scimus recte et ueraciter testificamus atque iuramus supra hanc nixum iuramentum in Domino.

Late conditionis IIII Kalendas¹³⁸ Nouember¹³⁹ anno XXXVI regnante Rodberto¹⁴⁰ rege.¹⁴¹

S+ Richelle. S+ Iozfret,¹⁴² qui tutores sumus et hunc iuramentum iuramus. S+ Mirone¹⁴³ Adrouer, sacer,¹⁴⁴ qui testes sumus et hunc iuramentum iuramus, et infra sex menses euentilauimus atque firmamus.¹⁴⁵ S+ Bernardo.¹⁴⁶ S+ Arnallo.¹⁴⁷ S+ Mironi. S+ Oliba.¹⁴⁸ S+ Uuilelmo,¹⁴⁹ isti auditores fuerunt. S+ Viuas,¹⁵⁰ sacer¹⁵¹ et iudex.

S+ Guisadus,¹⁵² iudex (SS).

Et precor uos, domno Ermemir,¹⁵³ frater meus, propter Deum et anima tua, de ipsa honore que relinco¹⁵⁴ ad mulier mea¹⁵⁵ et ad filios meos non relinquis tortum facere¹⁵⁶ ad nullumque hominem.

Oliba, sacer,¹⁵⁷ qui has conditiones¹⁵⁸ scripsit et (SS) die et anno quod supra.

1. *Datem el document el 29 d'octubre de 1032, i no el 1031. En aquest document es demostra com el regnat de Robert, que s'inicià el 24 d'octubre de 996 (i no el 24 de juny, segons el parer de Mundó, criteri que segueixen Catalunya carolíngia i el seu patrocinador, l'Institut d'Estudis Catalans), es féu acabar al cap de trenta-sis anys (996-1032), fins l'octubre del 1032 (el dia 29) - són, dia més dia menys, trenta-sis anys (del 24 d'octubre de 996 fins el 29 d'octubre de 1032)-. Encara que el rei hagués mort uns mesos abans, el còmput continuava fins, gairebé exactament, el dia de l'inici del seu regnat (cal tenir en compte els anys de traspàs, cada quatre, en què febrer té un dia més). El 30 d'octubre del 1032, l'endemà, ja consta com a rei Enric I (tot i que, de fet, ja ho fos des del 20 de juliol del 1031, data de la mort del seu pare).*

2. *Mides màximes del pergami: 39,6 x 26,6 cm. S'han destacat alguns grups de paraules subratllant-les, sigui per damunt (Sancti Laurentii, cuius basilica sita est in comitatum Minorise, in castrum Argencola, ad Sancti Martini, castro Mole, ... Argencola, cum Rocamora ...) o, més marcadament, per damunt i per sota (In primis concedo ad Sancti Benedicti, cenobii, quod abebat in Conaglo [sic], id sunt terras et uineas, et casas cum solos superpositos, Et ad Sancti Cucufati cenobii, concedo ..., Et ad Sancta Maria de Argencola, Et ad Sancti Petri de Claret, ipso alode ...).*

L'estat de conservació del pergami és en general bo, malgrat que, per causa que havia estat plegat (s'aprecien perfectament, sobretot al revers del pergami, els quatre sècs horitzontals, i el mateix nombre, si bé menys marcats, verticals, en algunes parts latinta s'ha esborrat. A més, hi ha algunes taques, que no en priven, tanmateix, la lectura, i un forat allargassat a la part central esquerra del pergami, que s'ha endut una paraula (Aduolfo in[...u]inea ...).

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12. *Segell estampat.*

13. *Escrit amb llapis.*

14. *Conditione a O, per Conditiones.*

15. *atque a O, per ad quarum.*

16. *Adrouer (en català) a O. Nom personal masculí d'origen germànic, que en català és, des dels orígens, Adrover o Adroer, dues formes que es mantenen també actualment.*

17. *sacer a O, per sacerdos.*

18. *Viuas a O.*

19. *Mirono a O, per Mironi.*

20. *Adalbertus a O, per Adalberti.*

21. *Fruia (en català) a O, per Fruiani.*

22. *profert a O, per proferunt (vegeu, per exemple, el document núm. 999, de 25 de maig de 1038 - publicació jurada o adveració sacramental del testament d'Arsenda de Mediona-).*

23. *Richel (en català) a O. Nom personal femení d'origen germànic, format amb ric, 'poderós', i Hilde, nom personal femení del mateix origen. Malgrat la terminació -el, que tenen alguns noms bíblics (Raquel, Ezequiel, Ismael, ...), no és d'aquest grup lingüístic, per tal com aquest nom, escrit Richeld i, sobretot, Richel, en el català d'aquells temps, prové del germànic Ric(i)hilde. Vegeu la nota 10 del document núm. 528 -1000, maig, 4- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 4) i la nota 17 del document núm. 575 -1004, juliol, 1- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 29).*

24. Iozfret (*en català*) a **O**. *Nom personal masculí d'origen germànic, que correspon en català actual a Jofre.*
25. comprobendam a **O**, *per comprobandum.*
26. Mirono a **O**, *per Mir. Vegeu la nota 102.*
27. sacer a **O**, *per sacerdos.*
28. Christum, abreuïat *Ihm Xpm.*
29. baselica a **O**, *per basilica.*
30. comitatum a **O**, *per comitatu.*
31. Minorise a **O**, *per Minorisensi.*
32. castrum a **O**, *per castro.*
33. Argencola (*en català*) a **O**. *Correspon a Argençola, poble i municipi de la comarca d'Anoia, al sector septentrional, anomenat actualment Alta Anoia, però que geogràficament i històrica forma part de la Segarra. El 1012, quan fou repoblat el terme de Clariana, era inclòs en el seu terme (vegeu la nota 65).*
34. conditione a **O**, *per conditiones.*
35. supramscripti a **O**, *per suprascripti.*
36. ea hora a **O**, *per eam horam.*
37. elemosinarios a **O**, *per helemosinarios.*
38. abuissent a **O**, *per habuissent.*
39. elemosinarii a **O**, *per helemosinarii.*
40. apprehendere a **O**, *per apprehendere.*
41. elemosinam a **O**, *per helemosinam.*
42. ad Sancti Benedicti cenobii a **O**, *per ad Sanctum Benedictum cenobium.*
43. abebat a **O**, *per habebat.*
44. Conaglo (*en català llatinitzat*) a **O**, *per Conangulo (Conangle, actual municipi de Balsareny, comarca de Bages).*
45. *Tot seguit ha d'anar-hi: et.*
46. mulnaro (*en català llatinitzat*). *És un mot que deriva del llatí mola. La seva traducció al català actual és 'molnars' o 'molinars' (conjunt de molins).*
47. boscos a **O**, *plural de 'bosc', és un mot del lèxic comú del català d'origen visigòtic (bŭsk), si bé no entrà com a conseqüència de l'estada dels gots a la Península, sinó que ho féu més tard a través d'Occitània. Està documentat en occità el 806 i fins al segle X no el troben documentat en català, des d'on va passar a la resta de les llengües ibèriques, com va demostrar P. Aebischer. [AEBISCHER, Paul, Par quelle voie «bosque» est entré en espagnol, Estudis Romànics, I, Institut d'Estudis Catalans (Barcelona 1947-1948), pàgs. 69-74, citat a NADAL, Josep M. - PRATS, Modest, Història de la llengua catalana. 1/ Dels orígens fins al segle XV, Col·lecció Estudis i Documents, 33, Edicions 62 (Barcelona 1987 -3ª ed.-), pàgs. 97-99]*
48. tonnas (*en català*) a **O**. *La seva traducció al català actual és 'bótes', 'tones', 'barrils'.*
49. cubos (*en català llatinitzat*) a **O**. *És un mot derivat del llatí cupa. La seva traducció al català actual és 'bótes', 'tones', 'barrils'.*
50. traginera (*en català*) a **O**. *Aplicat a una haveria vol dir que és útil per a tragar o transportar.*
51. lectulo I de palleo (*en llatí*) a **O**, *'llit de palla' en català.*
52. feltro (*en llatí*) a **O**, *'flassada' (probablement de pèl) en català.*
53. plummatio (*en llatí*) a **O**, *'matalàs de plomes' en català.*
54. Sancti Cucufati cenobii a **O**, *per Sanctum Cucuphatum cenobium.*
55. veira a **O**.
56. pallio (*en llatí*) a **O**, *'cobrellit' en català.*
57. anapo a **O**, *'copa' en català.*
58. de argent (*en català*) a **O**, *per argentarium (en llatí).*
59. callera (*en català*) a **O**, *'caldera' en català actual. En llatí clàssic caldarium. Té la mateixa formació que el topònim Calders, en català antic Callers (rio de Callarios -1026, juny, 11-; termine de Challers -1030, abril, 30-).*

60. *obtima a O, per optima.*
61. *ad Sancti Michalis a O, per ad Sanctum Michaelis. Correspon a l'església del castell de Jorba.*
62. *Iorba a O. Correspon a Jorba, poble i municipi de la comarca d'Anoia, al límit de la Segarra -geogràfica i històrica- i la Conca d'Òdena.*
63. *ipso a O, per ipsum.*
64. *Palaz (en català) a O. Aquest topònim, que en català actual fóra Palà, ara per ara no s'ha localitzat. Cal situar-lo prop de Jorba.*
65. *Cleriana a O. Correspon a Clariana, poble del municipi d'Argençola, a l'Alta Segarra, al sector septentrional de la comarca d'Anoia, anomenat actualment Alta Anoia, però que geogràficament i històrica forma part de la Segarra. El castell de Clariana és esmentat per primera vegada el 960 en el document de donació del castell de Tous, del terme del de Montbui, que Borrell II, comte i marquès, féu a favor de la seu episcopal de Sant Pere de Vic. [Catalunya carolíngia, vol. IV, segona part, doc. 862, pàgs. 650-651] La possessió, per part del comte i marquès, del castell de Tous, immediatament al sud del de Clariana, remet a la generació del seu pare, Sunyer, que el degué obtenir per pròpia aprisió. Torna a aparèixer a la butlla que el papa Benet VII expedí a favor del bisbe Frujà i la diòcesi vigatana, que aleshores regia. [Catalunya carolíngia, vol. IV, segona part, doc. 1247, pàgs. 898-900] Encara en el diploma que Lotari, rei dels francs, expedí a favor del monestir de Sant Cugat del Vallès el 986, torna a anomenar-se el castell de Clariana. El 989 era del levita Alomar, que el deixà al seu germà Sesmon [= Samon] d'Oló, vicari -veguer-comtal. [Catalunya carolíngia, vol. IV, tercera part, doc. 1565, pàgs. 1116-1118] Quan el terme de Clariana fou repoblat efectivament, el 1012, incloïa també Argençola (vegeu la nota 33). Sembla que la situació es devia mantenir sense variacions respecte a la precedència i importància d'un i altre vint anys després: Et ipso suo castello de Argencola cum Rocamora cum ipsas meas uoces que abeo in Cerbasino et cum ipso castro de Cleriana, que interpreto en el sentit que Clariana -designat com a castro- era el castell principal termenat, mentre que Argençola seria un castell secundari -castello-, aquest darrer amb dues forteses subsidiàries: Rocamora i Carbasí, que no tenen cap denominació particular. A més, una circumstància a favor d'aquesta hipòtesi és que aquests dos llogarets propers a Argençola són dues avançades vers ponent, una al sud-oest i l'altra al nord-oest, guardant l'ampla i no massa llunyana frontera amb Ispania. Els mateixos mes i any (octubre de 1032) que es feia públic el testament de Maier, Guillem, levita, anomenat de Mediona, dictava el seu testament abans d'emprendre una expedició per terres musulmanes. Aquest senyor, a qui dos bisbes successius d'Osona, Borrell (1010-1017) i Oliba (1017-1046), li havien encomanat la repoblació de la contrada de Calaf (1015) i dels termes del castell de Montbui, amb els de Tous i Ocelló (1023), respectivament, al final de la seva vida era senyor dels castells d'Aguilar (actual municipi dels Hostalets de Balenyà, Sevedà, comarca d'Osona), Calaf (actual municipi de Calaf, Alta Segarra, comarca d'Anoia) i Montbui (actual municipi de Santa Margarida de Montbui, Conca d'Òdena, comarca d'Anoia) pels bisbes osonencs, i del de Mediona (actual municipi de Mediona, comarca d'Alt Penedès) pels mateixos bisbes i els de Barcelona, però en canvi era senyor únic (salvant la jurisdicció comtal) dels de Compedra (Orsal, actual municipi de Malla, Plana de Vic, comarca d'Osona), Oló (actual municipi de Santa Maria d'Oló, comarca de Bages), Maçana (actual municipi de Rubió, Alta Segarra, comarca d'Anoia), Clariana (actual municipi d'Argençola, Alta Segarra, comarca d'Anoia), Tous (actual municipi de Sant Martí de Tous, comarca d'Anoia) i Corbera (actual municipi de Corbera de Llobregat, comarca de Baix Llobregat). [ORDEIG I MATA, Ramon, Diplomatari de la catedral de Vic, segle XI, fascicle segon, Patronat d'Estudis Osonencs (Vic 2003), núm. 895, pàgs. 217-220 (testament) i núms. 914 i 915, pàgs. 237-242 (publicació del testament)].*
66. *alaude a O, per alode.*
67. *a a O, per ad.*
68. *uila de Sanla a O. Probablement correspon al mas Sala (actualment anomenat can Cansalada), amb el veí santuari de la Mare de Déu de la Sala (actual municipi de Jorba, Alta Segarra, comarca d'Anoia). És al límit de la Segarra -geogràfica i històrica- amb la Conca d'Òdena.*

69. Sancta Maria de Argencola a **O**. *Correspon a l'església parroquial del poble d'Argencola (vegeu la nota 33).*
70. ad Sancti Laurenti a **O**, per ad Sanctum Laurentium. *Correspon a l'església del castell d'Argencola (vegeu la nota 33), que fou consagrada el 1083.*
71. font Podezela (en català) a **O**. *No sé on pot correspondre exactament aquesta font, si bé ha de situar-se prop d'Argencola. El mot font és escrit en català.*
72. abebat a **O**, per habebat.
73. ad Sancti Petri a **O**, per ad Sanctum Petrum. *Correspon a l'església del llogaret de Claret dels Cavallers. (vegeu la nota següent).*
74. Claret a **O**. *Correspon a Claret dels Cavallers, llogaret del vessant septentrional de la serra de Castelltallat, al sector de ponent de la comarca de Bages, que forma part de la Segarra històrica. La seva església de Sant Pere depèn de la parròquia de Castelltallat (actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages).*
75. Languardo a **O**.
76. ad Sancti Martini a **O**, per ad Sanctum Martinum. *Correspon a l'ermita de Sant Martí. ["Castelltallat" a Diccionari nomenclàtor de pobles i poblats de Catalunya] Pertany al terme de la parròquia de Castelltallat (actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages). Vegeu la nota següent.*
77. Breneros a **O**. *Més avall és escrit Breners (vegeu la nota 126). Antic lloc del terme del castell i de la parròquia de Castelltallat, que cal identificar amb el mas Serra de Branés i l'església de Sant Martí de Bertrans -del nom del veí mas Bertrans- (Castelltallat, actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages). [Catalunya Romànica, XI, pàgs. 457 i 458]. El nom, germànic, sembla tenir relació etimològica amb el del pas dels Alps que comunica el Tirol del Nord -Àustria- amb el del Sud -Itàlia- (Brenner en alemany; Brenero en italià).*
78. de Mirono a **O**, per Mironi.
79. Mariola a **O**.
80. ad Sancti Michali a **O**, per ad Sanctum Michaelis. *Correspon a l'església de l'antic castell de Sant Mateu de Bages, coneguda actualment per Sant Miquel de les Planes, a llevant del poble de Sant Mateu de Bages.*
81. castro Mole a **O**. *Correspon a l'antic castell de Sant Mateu de Bages (o de les Planes), a llevant del poble de Sant Mateu de Bages.*
82. Gouverna a **O**. *Correspon a Governà, sector de ponent de la serra de Castelltallat que dona nom a un cim (922,2 m), solana i casa de pagès del poble de Castelltallat, a ponent, al límit amb el terme de Prades (actual municipi de la Molsosa, comarca de Solsonès). [Governa, Castelltallat, actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages]. És al nord dels Calmeixs -documentat en aquest mateix fons de Sant Benet de Bages-, l'actual cal Biosca, també de la parròquia de Castelltallat.*
83. Mirono a **O**, per Mironum.
84. Vidal a **O**.
85. cartam a **O** (damunt rt hi ha una c).
86. Mir a **O**.
87. Cardona a **O**.
88. Adulfo a **O**, per Ad(a)ulfum/Ad(a)ulphum, llatinitzat correctament. *Aquest nom personal masculí d'origen germànic ha esdevingut Adolf.*
89. alcuba (en àrab) a **O**. *És indubtablement un mot d'origen àrab, que té el significat general de 'volta'. En català actual s'escriu alcova i té el significat més concret de 'cambra petita' annexa a una sala, generalment per posar-hi un o més llits. En aquest context té el significat específic de 'tenda de campanya'. [BASSOLS DE CLIMENT, M. - BASTARDAS [I PARERA], Joan [dirs.] (1986), Glossarium Mediae Latinitatis Cataloniae, ab anno DCCC vsque ad annum MC. Conditum ab M. Bassols de Climent. Conficiendum curavit Iohannes Bastardas: Barcinone MCMLX - MCMLXXXV. Barcelona: Universidad de Barcelona - Consejo Superior de Investigaciones Científicas. Institución Milá y Fontanals. Vol. I (A - D) [Fasc. 1 - 9], p. 79 i 80]*

90. Gerallo a **O**, per Gerallum.
91. caual (en català) a **O**.
92. bruger (en català) a **O**. Fa referència a la planta anomenada bruc.
93. sella (en llatí i català) a **O**. El mot llatí sella, 'cadira', ha passat en català per a designar específicament la 'cadira de muntar a cavall'.
94. freno a **O**.
95. alsebergo a **O**. És un mot d'origen germànic, i té el significat de 'túnica de malles o d'escates'. Era emprat per a protegir el cos del guerrejador. En català actual s'escriu ausberg, però més aviat s'empra 'cota de malles'.
96. elmo a **O**. Mot que té el significat de 'casc'. Era emprat per a protegir el cap del guerrejador. En català actual s'escriu elm. Prové del visigòtic hylms. [NADAL, Josep M. - PRATS, Modest, *Història de la llengua catalana. 1/ Dels orígens fins al segle XV*, Col·lecció Estudis i Documents, 33, Edicions 62 (Barcelona 1987 -3ª ed.-), pàgs. 97 i 98]
97. escudo a **O**, 'escut' en català actual. És un mot procedent del llatí scutum, -i, a través del grec skûtos.
98. lancea (en llatí) a **O**, 'llança' en català actual. És un mot d'origen llatí, lancea, -ae.
99. espada a **O**, 'espasa' en català actual. És un mot procedent del llatí, emprat per l'escriptor i historiador romà Tàcit (s. I - II d. C.), spatha, -ae, 'espasa llarga i ampla', a través del grec spáthe. El nom més emprat en llatí clàssic era gladius, -ii.
100. anapos a **O**, 'copes' en català. Vegeu la nota 57.
101. de argento a **O**, per argenti.
102. Mir a **O**. Vegeu la nota 26.
103. Ispania a **O**, era la grafia comuna per a denominar l'antiga Hispania, si bé en aquesta època feia referència a la part, que era la més gran de la Península, sota domini musulmà.
104. Raimundo a **O**, per Raimundum.
105. alaude a **O**, per alode.
106. Barchinona a **O**, era la forma usual a l'època per anomenar l'antiga Barcino, el nom llatí de Barcelona.
107. trentanarios a **O**. Trentenaris, misses celebrades durant trenta dies seguits, en sufragi d'un difunt.
108. ad mulier sua a **O**, per ad mulierem suam.
109. ad Arnalli (nalli mig esborrat per una raspadura) a **O**, per ad Arnallum.
110. ad ipsa uila a **O**, per ad ipsam uillam. No sé on pot correspondre exactament aquesta antiga vila d'Adaülf o Adolf, segurament després transformada en un mas, si bé ha de situar-se a la rodalia de la serra de Castelltallat.
111. in [...u]inea a **O**. Mot que ha estat eliminat a causa d'un forat allargassat que afecta la part central esquerra del pergami.
112. Clareto a **O**. Més amunt és escrit Claret (vegeu la nota 74).
113. abeat a **O**, per habeat.
114. feranno a **O**. Aquest adjectiu, que es documenta el 817 en el fons documental de l'abadia de Gerri, té el significat de '[color] de ferro', 'gris', aplicat especialment a un cavall. Mentre en occità, i concretament en provençal, l'adjectiu ferran, que té aquest significat, s'ha mantingut (LEVY, 1966, p. 188), en català s'ha perdut.
115. Bonifilius a **O**, per Bonifilii.
116. castello a **O**, 'castell' en català actual. És el mot que ha restat, a diferència de castrum, -i. Segurament castellum era, en termes de jurisdicció militar, inferior a castrum.
117. Rocamora a **O**. Correspon al llogaret homònim del municipi d'Argençola, a la comarca d'Anoia, al sector septentrional anomenat actualment Alta Anoia, però que geogràficament i històrica forma part de la Segarra. És al sud-oest del poble d'Argençola, molt aprop. Era una fortalesa subsidiària del castell d'Argençola, tal com es dedueix de l'expressió Et ipso suo castello de Argencola cum Rocamora (notes 116 i 117). Cal dir que més a ponent, a Sant Magí de

Brufaganya, hi ha un altre topònim Rocamora (actual municipi de Pontils, Baixa Segarra, comarca de Conca de Barberà).

118. que a **O**, per quod.

119. abeo a **O**, per habeo.

120. Cerbasino a **O**. *Correspon a Carbasí, llogaret del municipi d'Argençola, a l'Alta Segarra, en el sector actualment pertanyent a la comarca d'Anoia, al sector de la comarca anomenat actualment Alta Anoia, però que geogràficament i històrica forma part de la Segarra. Carbasí és entre Argençola, al sud, i el coll de la Penadella (la Panadella, actual municipi de Montmaneu, comarca de Segarra), al nord.*

121. ad mulier sua a **O**, per ad mulierem suam.

122. creati a **O**, per procreati.

123. abeant a **O**, per habeant.

124. espleta a **O**.

125. alods a **O**.

126. Breners a **O**. *Més amunt és escrit Breneros (vegeu la nota 77).*

127. ad mulier sua a **O**, per ad mulierem suam.

128. ad Amalrigo a **O**, per ad Amalrigum/Amalricum. *Amalric Nom personal masculí d'origen germànic.*

129. abebat a **O**, per habebat.

130. October a **O**, per Octobris.

131. ego a **O**, per nos.

132. Richelle a **O**. *Nom personal femení d'origen germànic. L'equivalent català actual és Raquel. Vegeu la nota 23.*

133. Iozfret a **O**. *Nom personal masculí d'origen germànic. L'equivalent català actual és Jofre. Vegeu la nota 24.*

134. set a **O**, variant admesa, en llatí, de sed.

135. uoluntatem a **O**, per uolumptatem.

136. conditori a **O**, per conditor, 'fundador'.

137. que a **O**, per quod.

138. Kalendas a **O**, per Kalendarum.

139. Nouember a **O**, per Nouembrium.

140. Rodberto a **O**.

141. rege a **O**, per regi.

142. Iozfret a **O**, per Iozfredi.

143. Mirone a **O**, per Mironi.

144. sacer a **O**, per sacerdos.

145. firmamus a **O**, per firmauimus.

146. Bernardo a **O**, per Bernardi.

147. Arnallo a **O**, per Arnalli.

148. Oliba a **O**, per Olibani.

149. Uuilelmo a **O**, per Uuilelmi.

150. Viuas a **O**, per Viuani.

151. sacer a **O**, per sacerdos.

152. Guisadus a **O**, per Guisadi.

153. Ermemir a **O**.

154. relinco a **O**, per relinquo.

155. ad mulier mea a **O**, per ad mulierem meam.

156. tortum facere a **O**. *Expressió en llatí del lèxic feudal.*

157. sacer a **O**, per sacerdos.

158. conditiones. *Vegeu les notes 14 i 34.*

1032, novembre, 28.

Venda. *Trasgonça, dona, ven a Blanquer, sacerdot, les seves heretats, que té dels seus pares al comtat de Manresa, al terme de la Manresana, [la Manresana, actual municipi dels Prats de Rei, Alta Segarra, comarca d'Anoia] pel preu d'un sou i mig, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 219.

1031 Manresa¹

Manresa.¹

1032.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

28-XI-1032¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego, Trasgoza, [sic] femina. Uindtre [sic] sum tibi, Blanchero, sacer, emtore. Per hanc scriptura uindiccionis meę uindo tibi ipsas meas ereditates quod ego abeo uel abere debeo, et est in comitatum Minorisa, infra terminos de Manresana. Et aduenit mihi de genitores, et adfrontat: de parte orientis in ipso prado uel in terra de Reimundo; et, de meridie, in ipsa estrada pupilica [sic] siue in terra de Reimundo; et, de occiduo, in ipso Pozo uel in terra de Bernardo; et, de circi, in terra de Seniofred. Quantum infra istas IIII^{or} afrontaciones includunt, sic uindo tibi ipsas meas ereditates totas, ab ipsos ermos uel ab ipsa tore de Lauel, ab ipsas petriculas, [*ab ipsas eras*, sobrelineat] totas ab integras, cum exis uel regresis earum, in propter precidum [*solidos*, ratllat] solido I et medio in rem ualente. [sic] Et est manifestum. Quod si ego, uindictor, ad uulsque [sic] omo [sic] qui contra ista carta uindiccione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat ipsa omnia quod superius resonat in duplo cum omnem suam inmelioracione. Et in antea ista carta uindiccione firma stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindiccione IIII Kalendas Deceber [sic] ano [sic] II regnante Annarico rege.

Sig+num Trasgoza, qui ista carta rogau scribere et testes firmare rogau. Sig+num Ebri. Sig+num Arionso. Sig+num [...].

Adalechus, presbiter (*signe*)

[Ranuero, esor (?)] ista carta scripsis [sic] et anno (SSS) quod supra.

1. *Escrit en un tros de pergami petit, amb un entrant a l'angle inferior esquerra. El llatí emprat és molt dolent. No era un escrivà massa bo.*

Si el regnat d'Enric I s'hagués iniciat el 30 d'octubre de 1032 -com proposo- i no el 20 de juliol de 1031 (data de la mort del seu pare, Robert II), la data d'aquest document ha de correspondre al 28 de novembre de 1033.

958

1032, desembre, 29.¹

Venda. *Guillem i la seva esposa Adalgarda venen a Senfred [= Sinfreu] i la seva esposa Ermengarda una peça de vinya amb la terra erma i els arbres, [Santa Maria de Viladordis, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] pel preu d'onze sous, o en coses que ho valguin.*²

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 202.3.

1032¹1033.¹**Vilamajor.**¹

In nomine Domini ego, Guilelm, et uxori sue Adalgards. Vinditores sumus nos uobis Sinfred, et uxori sue Ermengarda, emptores per hac [sic] scriptura uindicionis nostre uindimus uobis pecia I de uinea ab ipsa terra erma. De parte horientis ad ipsa rocha de ipso Ceger; et de meridie in terra de nos comparatores; et de occiduo in terra de Siger uel de filiis suis; et de circi similiter. Quantum infra istas IIII affrontaciones includunt sic uindimus nos uobis pecia I de uinea ab ipsa terra erma cum illorum arboribus totum ab integrum cum exiis uel regressiis suis, in propter precium sollidos [solls] XI, aut in rem ualentem et est manifestum. Quem uero iamdicta karta uindicione de nostro iuro in uestro tradimus dominio et potestate. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra hanc ista karta uindicione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat uobis in duplo cum omnem suam inmelioracione.

Facta karta uindicione IIII Kalendas Ianuarias anno II° regnante Henricho rege.

Sig+num Guilelm. Sig+num Adalgards. Nos simul in unum qui ista karta uindicione facimus et firmuimus et testis firmari rogauimus. Sig+num Guifredus. Sig+num Gitardus. Sig+num Bernardus.

Iozfredus, presbiter, qui ista karta uindicione scripsit sub (*signe*) die et anno quo supra.

1. *Si el regnat d'Enric I s'hagués iniciat l'octubre de 1032, aquest document caldria datar-lo el 29 de desembre de 1033.*

2. *Aquest document comparteix el mateix suport, en pergami, amb altres dos: el document núm. 923 -1031, agost, 10- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 202.1) i el document núm. 950 -1032, agost, 18- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 202.2). Tots tres, de dates diferents però molt aproximades, foren redactats pel mateix escrivà: Jofred, [= Jofre] sacerdot. Aquest document núm. 954 -1032, desembre, 29- té el darrer lloc en ordre cronològic. Ocupa la part superior esquerra. És, també, el més elaborat pel que fa als detalls de llenguatge, si bé elimina algunes fórmules. Fa referència a Santa Maria de Viladordis, actualment una partida rural del municipi de Manresa, entorn del santuari homònim, que fou una de les antigues parròquies del terme de la ciutat de Manresa.*

959

1033, gener, 22.¹

Venda. *Guillem ven a Bernat dues mujades de vinya al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, al puig d'Enguirló, prop del coll del Guix, [zona del Guix -vila i mas desapareguts; veïnat-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]² pel preu de dos mancosos d'or.*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 220.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 541, pàg. 613, ex O.

SAN [721]¹pug engirlo¹

**Puy Enguirlo en
lo terme de Manresa**¹

Manresa.¹

1033.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

22-I-1033¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego, Gillelm, uinditor sum tibi, Bernard, emtore. Per hanc scriptura uindiccionis mee uindo tibi modiatas II de uineas meas propias [sic] qui mihi aduenit de comparacione uel per qualescumque uoces. Et sunt ipsas uineas in comitatum Minorisa, in Campo Baies, a puio Egilron, qui est prope ipso chollo de Gisso. Et afrontant ipsas uineas: de orientis in terra de te emtore; de meridie similiter; de occiduo in uineas de filiis Giter; de circii in uineas de Amalrig uel de filiis de Onofre. Quantum infra istas III afrontaciones includunt sic uindo tibi ipsas modiatas II de uineas, totum ab integrum, cum exios uel regresios earum, in propter precium manchosos II de auro. Et est manifestum. Quem uero predictas ipsas uineas, de meo iuro in tuo trado dominio et potestatem, ad omnia facere quod uolueris. Quod si ego uinditor aud ullusque omo uel femina qui contra hanc ista carta uindiccionem uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componad tibi in duplo cum omne suam immelioracione. Et in antea ista carta firma permanead omnique tempore.

Facta ista carta XI Kalendas Frebuarii [sic] anno II regnante Aianrigo rege.

S+num Gillelm, qui ista carta rogauit scribere et firmaui et ad testes firmare rogauit. S+num Bouet. S+num Salla. S+num Guadal.

Ermeffret, [*Ermefre*, segons **a**] presbiter, qui ista carta scripsit et die anno quod supra (SSS).

1. Si el regnat d'Enric I s'hagués iniciat el 30 d'octubre de 1032 -com proposo- i no el 20 de juliol de 1031 (data de la mort del seu pare, Robert II), la data d'aquest document ha de ser el 22 de gener de 1034.

2. Al segle XI el puig d'Enguirló (o de Guirló) era de la parròquia de Sant Fruitós de Bages; per tant cal situar-lo al nord del coll del Guix, en territori de l'actual municipi de Sant Fruitós de Bages i no del de Manresa, al sud, on hi hauria, en canvi, el lloc anomenat la Celada, molt documentat en aquesta època.

960

1033, abril, 16.

Commuta. Grasabia i els seus fills: Ansulf, sacerdot; Mir; i Guifred, [= Gifreu] commuten amb Bernat i la seva esposa Guisla [= Guilla, Guillema] una peça de terra que tenen per donació d'Ermengol, difunt, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, a la vila de Marfà/Marvà. [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 221.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 543, pàg. 615, ex **O**.

M. N°. 85¹

[... ..] **No fa per esta casa**¹

Ausona¹ [ratllat]

Manresa.¹

1033.¹

x¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

16-IV-1033¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Grasabia, et filios meos, id est: Ansolfo, sacer, et Mirone, et Guifredo. Nos simul in unum exchomutatores sumus uobis Bernardo et uxori tue Guista. Per anc [sic] scriptura exchomutacionis nostre exchomutamus uobis pecia I de terra qui nobis aduenit per donacione de Ermengaud, qui est condam, siue per quacumque uoce. Et est ipsa terra [*ipsa terra*, repetit dues vegades] in chomitatum Minorisa, in Champo Bages, in locum que uochant uila Marfano. Et afrontad [sic] ipsa terra: de oriente in terra de Richell uel filio suo Boueto; de meridie in ipsa uinea de Guilabert, et peruenit ad ipsa terra de Seniofreo [sic] Radent; de hocciduo in ipso beneficio de uicechomito; de parte uero circii in ipsa terra de uos exchomutatores. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic exchomutamus uobis ipsa nostra terra propria cum illorum afrontaciones et cum exio et regresio suo. Et est manifestum. Ud [sic] in Dei nomine firmam abeatis potestatem ad omnia facere que uolueritis. Et si nos chomutatores aut ullusque omo uel femina qui contra anc ista chomutacione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindichare set componat aut componamus in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea firmam et stabilis permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta charta chomutacione XVI Kallendas [sic] Madii ano [sic] II regnante Enrigo rege.

Sig+num Grasabia. Ansulfus, sacer, sub (*signe*). Sig+num Mirone. Sig+num Guifredo, qui ista charta chomutacione fecimus et firmamus et testes firmare rogauimus. S+num Reimundo. S+num Guanalgod. S+num Seniofredo.

Durandus, sacerdos, qui ista charta chomutacione scripsit (*signe*) die et ano [sic] quod supra.

1. *Dos forats a la part inferior, que no afecten cap lletra. És interessant remarcar com llatinitza. Així, el nom propi Seniofre esdevé Seniofreo; i uescomte esdevé uicechomito.*

Si el regnat d'Enric I s'hagués iniciat el 30 d'octubre de 1032 -com proposo- i no el 20 de juliol de 1031 (data de la mort del seu pare, Robert II), la data d'aquest document ha de ser el 16 d'abril de 1034.

La uila Marfano cal situar-la al territori de la parròquia de Sant Fruitós de Bages, prop del coll del Guix, ampla collada que separa la vall del Llobregat (actual municipi de Sant Fruitós de Bages) de la del Cardener (actual municipi de Manresa). Un document de 17 de gener de 1017 situa 'el benefici del vescomte' a ponent d'aquest coll: de hocciduo in ipso beneficio de uicechomito. Vegeu el document núm. 738 del Diplomatari de Sant Benet de Bages.

*Un document del 1036 identifica la vila de Marfà/Marvà amb la vila de Cafells, esmentada des del 1022 fins al 1098; d'aquest any fins el 1151 hi hagué un altre canvi de nom, que no afectà el sobrenom sinó la forma de denominació de l'entitat, que des del segle XII fins el segle XIV, quan deixà de documentar-se, es conegué com a mas Cafells. [SALVADÓ I MONTORIOL, Joan, *Història medieval d'un territori: Sant Fruitós de Bages (segles X-XI)*, pàgs. 261-264].*

Commuta. *Sunyer, archilevita, i Quíxol, dona, commuten amb Godmar [= Gomar] i la seva esposa un alou: terres conreades i ermes, amb arbres, [cases], corts, horts, recs i aigües, al comtat d'Osona, al terme del castell de Tona, a la Riba i a [...] per un altre alou a Mataoriola que diuen Floriac [Floriac -mas-, actual municipi de Collsuspina, comarca d'Osona].¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1353.

tona.¹

1033. (??)¹ [(??), amb llapis]

k[arta] de tonna¹

U N° 51¹

N 109¹

segons lo **Indice nou.**¹

Arxiu de casa GUITART

TOMO__ PLÉC _13_

LLIGALL ____ N° 433 _

1

In Dei nomine. Ego Suniario, archileuita, et Chixol, femina, comutores sumus uobis, Gondemar, et uxor tua [...]. Per hanc scriptura comutacionis comutamur uobis terras cultas et ermas, cum illorum arboribus qui ibi[dem] sunt, [casas et] superpositos, curtes et ortos, ueductibus et reductibus, aquis aquarum, nostrum proprium, qui nobis aduenit per comparacione uel per ullasque uoces. Et est, hec omnia, in comitatum Ausona, in terminio kastrum Tonda, ad ipsa Riba uel ad ip[... ...]. Et afrontat: de orient, [sic] in strada publica; de meridie, in puio de Iozfre uel in ipsa deuesa; [sic] de occiduo, in torrent; et, de circi, in puio de Tidela. Quantum in istas quatuor afrontaciones includunt, sic commutamur [com a la línia, i muta, amb abrev. d'us, sobrelineat] uobis quantum abe[mus] uel a[bere debemus, per] uestrum aulode qui est in Matoriola que dicunt Floriag, et cum exiis et regressiis earum, de omnesque partes [... ...] uero predicta hec omnia de nostro iure in uestro tradimus ad uestrum proprium faciendum quodcumque uolu[eritis]. Quod si nos, comutatores,] aut ullusque ommo qui contra hanc ista comutacione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat [uindicare sed componat ipsa hec omnia] in duplo cum suam inmelioracionem. Et, in antea, suam abeat firmitatem.

Facta carta com[utacione] anno XXXVII regnante Rotberto rege.

S+n Suniario, archileuita. S+n Chix[ol, femina, qui ista] comutacione fecimus et firmare rogauimus. S+n alio Suniario. S+n Gerbert. S+n Guadmir.

Lobeto, sacer, scripsit et (SS) die et anno quod supra.

1. A causa que la tinta és força deslluïda a la banda dreta (anvers), no es llegeixen algunes paraules, com ara el nom de l'esposa d'un dels actors, el darrer topònim on es localitza el bé motiu de l'acta, ni tampoc el dia i el mes (només sabem l'any).

El pergami anava enrotllat i lligat, com ho prova el forat petit que fou fet a la part esquerra (anvers).

Tres forats a la banda dreta (anvers). Una taca d'humitat a la banda esquerra (anvers). Aquestes màcules no afecten especialment el text.

962

1032, juliol, 20-1033, juliol, 20.¹

Venda. *Baró [= Bar, Baro] i la seva esposa Quilio venen a Unifred i la seva esposa Bella la setena part, llur heretat (casal, hort, dues sorts de vinyes i una sort de terra), i els drets que els pertanyen, al Coll. I als Vers una sort de vinya que Baró [= Bar, Baro] té de la seva muller i ella del seu pare, [al comtat de Manresa, al terme de la ciutat de Manresa, a] Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de dos sous, a pagar en coses que ho valguin.²*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2267.

S. F. N.º 467.

Mont peita

Nichil ualet

[1033]

[Venta â fa]uor de Unifredo de unas tierras [...] Coll.

85

2267

In nomine Domini. Ego Barono et uxor mea Chillio, uinditores sumus uobis Vnifred et uxor mea Bella, emtores. Per hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus uobis ips[o casal et ipso orto et sortes II de uineas et sorte I de terra] ipsa setena parte ipsa mea ereditate siue ipsas meas uoces cum illorum affrontaciones. Et ad ipsos Uers sorte I de uinea qui mihi aduenit a me Barono de mulier m[ea et a me Chillio] de genitori meo. Et affrontat ipsa sorte de uinea: de oriente in uinea de nos comparatores; de meridie in uinea filios de Bella; de occiduo in ipso ermo de Sancti Benedicti; de circi [...] Et ipsa sorte qui est ad ipso Collo affrontat: de oriente in ipso ermo de Sancti Benedicti; de meridie in strada; de occiduo in uinea de Dauit, leuita, siue de Duran, leuita; de circi in uinea et sorte I de terra qui est ad ipso Collo, cum suas affrontaciones. Quantum infra istas affrontaciones includunt sic uindimus uobis ipsa hec omnia superius inserta, totum a[b integrum, cum exios] et regresios earum, in propter precium solidos II in rem ualentem. Et est manifestum. Et est ipso casal et ipso orto et sortes II de uineas et sorte I de terra in comit[atun] Minorisa, in Mon]te petano. Quem uero predicta ipsa hec omnia superius scripta de nostro iuramus in uestro tradimus dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris. Quod si nos uinditores [aut ullusque omo] qui contra hanc ista carta uindicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat ipsas meas uoces quod ego Chillio abeo in ipso casal et in ipso orto et i[n sortes II] de uineas et sorte I de terra in duplo, cum omne suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindicio firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta uind[icio ...] anno II regnante Aganricco rege.

Sig+num Chillio, femina, qui hista carta uindicione fecimus et firmuimus et firmare rogauimus.
Sig+nu[m Barono]

Sig+num Barono. Sig+num Martino. Sig+num Arnal. Sig+num Bonefilio.

ERMENGAVDVS, presbiter et monachus, qui hista carta uindicione scripsit et sub (*signe*) die et anno quo supra.

963

1033, agost, 13.

Testament. *Bernat, després d'haver nomenat marmessors: Adroer, Onofre Fruia i Josfred [= Jofre] del Coll, i Ermesenda, la mare del testador, els encomana que si morís sense haver fet un altre testament, donin la seva heretat, que té del seu germà, a la seva mare Ermesenda, i que la tingui la resta de la seva vida, i que després del seu decés, juntament amb la seva heretat, sigui per a Sant Benet de Bages, per a la seva ànima i la del seu germà. Dóna també per misses per a la seva ànima, set sesters d'ordi, set sesters d'espelta i el vi de les vinyes. Concedeix a Ramon, sacerdot, una mancusada; i a Guifred, [= Gifreu] sacerdot, una altra mancusada. I si quedés quelcom, en tot l'any que ve, sigui per a Santa Maria de Roqueta. [Santa Maria de Roqueta, actual municipi de Sant Martí de Tous, comarca d'Anoia] I les terres i vinyes de Piera, [actual municipi de Piera, comarca d'Anoia] també, com és escrit més amunt. Concedeix a Sant Cugat [actual municipi de Sant Cugat del Vallès, comarca de Vallès Occidental] i a Ramon, sacerdot, set ovelles que té a Sallent. [actual municipi de Sallent, comarca de Bages] I les oques i les gallines que té a Balsareny, [actual municipi de Balsareny, comarca de Bages] per misses. I el blat i el vi que té a Roqueta, [castell de Roqueta, actual municipi de Sant Martí de Tous, comarca d'Anoia] per misses i a Santa Maria. [de Roqueta] Concedeix el seu cavall, amb els guarniments, i la casa que té a Sant Miquel de Roqueta [església del castell de Roqueta, actual municipi de Sant Martí de Tous, comarca d'Anoia] al seu germà Senfred. [= Sinfreu]¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 222.

B. N.º. 711.¹

1033.¹

Balsareny.¹

Bernardo en su testamento haze donacion a S. Benito de la hazienda que tenia en Balsareny¹

St. Benet
(SSS)¹

Testamentum
fa llegat a S. Benet =¹

Son estades trobades ab lo plech de Cellent y no fan al cas per la camereria¹

In Dei eterni miseratoris et pii. Ego, Bernardus, spero in misericordia Dei et iubeo meum testamentum scribere firmum stabile omnique tempore, et iubeo atque discerno ut sint elemosinarii mei, id est: Adrouerus et Onofredus Fruia, et Iaucefredus de ipso Collo, et Ermesinda, matrem meam. Precipio namque uobis, iamdictis elemosinariis meis, ut si mors michi [sic] aduenit ante quam alium testamentum faciam, plenam potestatem abeatís adprendere omne meum auer[e; en aquest punt hi ha un forat] quod abeo in Balccaaregno: [sic] terras, uineas et chasas, et ipsa ereditate qui michi aduenit per fratrum [frm, amb signe d'abrev. damunt la m] meum, teneat matre mea, [escrit *matre mea*, tot junt] nomine Ermesinda, omnibus diebus uite sue. Post obitum suum, simul

cum sua ereditate, remaneat ad Sanctum Benedictum cenobii, simul cum fratri meo, pro eius anima. [simul cum fratri meo, pro eius anima, interlineat a sobre] Et abeo sesters [ss] VII de or[dei] et sesters [s, amb signe d'abrev. damunt la s] VII de espelta, et quarta I de for[ment] [et quarta I de for[ment], interlineat a sobre] et [i]pso uin de ipsas uineas pro anima mea, per misas. In primis, ad Reimundus, presbiter, mancosada I. Et ad Guifredus, presbiter, mancosata I. Et quod superuenit, si fierit poset, in isto anno et ad nouo ueniente [a continuació: mancosad, ratllat] quod de super fuerit, concedo ad Sancta Maria in Rocheta. Et ipsas terras et uineas qui sunt in Apiera, similiter, quod superius scriptum est. Concedo ad Sancti Chucufati et ad Reimundo, presbiter, oues septem que abeo in Sallente, et ipsas aucas et gallinas que abeo in Balccarenno, per misas. Et ipso oblato [sic] et uin que abeo in Rocheta, per misas, uel ad Sancta Maria. Et ipso caualllo [tot seguit, etf, mig esborrat] cum ipso adobo que abeo, concedo ad Seniofret, fratri meo. Et ipsa kasa ad Sanctum Michael, quest [sic] fu[n]datus in Rocheta.

Factum húc [sic] testamentum Idus Agusti anno III regnante Aianricus rex. [sic]

S+num Bernardus, qui hunc testamentum fecit scribere et testis firmare. S+num Morelio. S+num Compagnus. S+num Fruia. S+num Ato. S+ Mir. S+num Guisad, uos in úc [sic] testamentum firmatores estis et uidistis et audistis quando frater meus [fr ms, amb signe d'abrev. damunt la r i la s] Atoni tradidit suas ereditates quodcumque abebat in omnique loco in mea potestate. Qui húc [sic] disrumpere uoluerit, cum Iuda Schariot particeps sit usqui [sic] in nouissimo die.

S+ Reimundus, sacer (SSS) exarator.

1. *Caplletra I de la invocació inicial (In Dei eterni miseratoris et pii) que s'allarga fins gairebé a baix de tot del text. El pergami presenta dos forats petits a la part superior; només l'inferior, més gran que el superior, ha eliminat part d'una lletra que, tot i així, no priva la lectura correcta del mot: auere. Tres sècs horitzontals, molt marcats al revers, i dos de verticals, menys marcats. Diversos sècs en diagonal, aquests accidentals, ben apreciats a l'anvers. Diverses taques d'humitat i de florit, que no afecten significativament el text.*

Document bo per a reproduir. A més, exemplifica molt bé el paper dominant de l'Església, que havia sabut inculcar molt bé el temor a la condemna eterna pels pecats comesos en aquesta vida pels milites, i que només per mitjà d'ella -de l'Església-, i de les donacions testamentàries, es podien salvar.

Comparar-lo amb el testament de Robau (Rodball), un fidel dels vescomtes d'Osona-Cardona, que va ser jurat sobre l'altar de la Santa Creu de l'església de Santa Maria de Masquefa el 7 de desembre del 1039. Robau (Rodball) disposa de béns a Conill, Sant Pesselaç, Piera [vegeu el document núm. 955 -1033, agost, 13-] i les parròquies de Sant Pere de Bigues i Sant Julià de Caselles (Diplomatari de Cardona, núm. 32, pàgs. 100-103).

Les primeres notícies del castell de Roqueta són del 960, quan el comte Borrell II en confirmà la propietat a Isarn, fill de Sala, el fundador de Sant Benet de Bages, que l'havia aprisiat uns trenta anys abans. El 1018 el senyorejaua Hug de Cervelló, el qual aquest mateix any el cedí al seu fill Alemany. Sant Miquel de Roqueta, l'església del castell, va ser dedicada el 21 d'abril de 1043 pel bisbe Oliba, a instàncies d'Alemany de Cervelló. Les dues esglésies del terme del castell de Roqueta -vers el 1030 separat del de Tous, i anteriorment del de Montbui-, Sant Miquel i Santa Maria, són documentades precisament per primera vegada en aquest document de 1033 (o 1035). Si bé Sant Miquel, com a església del castell, degué ser l'església principal, podria ser que en aquesta època les funcions parroquials fossin compartides amb la de Santa Maria, si bé, segles més tard, esdevingués una sufragània de la veïna parròquia de Fiol (d'aquí que se l'anomeni Santa Maria de Roqueta de Fiol), fins que deixà de tenir culte, el segle XIX. [Catalunya Romànica, vol. XIX, pàgs. 494-497]

Si el regnat d'Enric I s'hagués iniciat el 30 d'octubre de 1032 i no el 20 de juliol de 1031 (data de la mort del seu pare, Robert II), la data d'aquest document ha de ser el 13 d'agost de 1035.

Venda. *Sendred [= Sindreu] i la seva esposa Sesnana [= Sesnanna] venen a Brocard [= Brocart] i la seva esposa Ledgarda una peça de terra, conreada i erma, amb els arbres, al comtat de Manresa, al terme del castell de Montdony/Montdó, [castell de Castelltallat] a la vall Infernal, [parròquia de Castelltallat, actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages] pel preu de nou sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1352.

ualle inferna[l]¹

Castelltallat¹

S A N° 126.

Castelltallat.¹

1033.¹ 22-IX¹ [22-IX, escrit amb llapis]

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹ [segell estampat]

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC 02

LLIGALL _____ N° 098 [el 0, escrit damunt 21, amb llapis]

n. 1352¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Sendred et uxor tua Sesnana, uinditores sumus uobis Brocard et uxori tua Ledgarda, emtores]. Per anc [sic] scriptura uindicionis nostre uindimus uobis pecia I de terra, chulta [sic] uel erma, nostra propria, qui nobis ad[uenit per ...] uel per ullasque uoces. Et est ipsa terra, culta uel erma, cum illorum arboribus, in chomitatum [sic] Minorisa, [in apendicio de chastrum Mon]tedon, in ualle Infernal. Et afrontad, [sic] ipsa terra: de parte orientis, in torente [sic] qui dischurit; [sic] de meridie, in u[i]ne[as de] Sendred; de occiduo, in terra de me, comparatore; de circi, in terra qui fuit de Engilberto, qui est condam. Quantum istas afrontaciones includunt, sic uindimus uobis ipsa terra, ab ipsos arbores qui infra sunt, totum ab integum, cum exio uel regresio earum, in propter precium solidos VIII in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa ec [sic] omnia, de nostro iuramus in uestro tradimus dominio et potestate, ad facere quod uolueritis. Quod si nos, uinditores, ad [sic] ullusque omo [sic] qui contra anc [sic] ista carta [carta, sobrelineat] uenerid [sic] pro inrumpendum non oc [sic] ualead [sic] uindicare sed componamus uobis in duplo cum omnem suam inmelioracione. [sic] Et in antea ista carta uindicione firma [es deixa et] stabilis permanead [sic] omnique tempore.

Facta ista carta uindicione X^{mo} Kalendas October [sic] anno III regnante [sic] Enrigo [sic] rege.

S+num Se[n]dred. S+num Sesnana, nos qui ista carta mandauimus scribere et firmauimus et firmare rogauimus. S+num Duran. S+num Bonefilio. S+num Altemir.

Bernardus, sacer, qui ista carta scripsid (SSS) die et anno quod supra.

1. *Dues taques d'humitat, una a la part superior, i l'altra a l'angle superior dret (anvers). Raspat, al costat dret (anvers). Lletra una mica esvaïda, fet que, juntament amb la cal·ligrafia, no massa*

bona, difficulten la lectura, si bé no hi ha cap obstacle insuperable que en privi una lectura correcta.

965

1033, desembre, 23.

Empenyorament. *Trasuer empenyora a Guifred [= Gifreu] i la seva esposa Sicards [= Sicart] tres quarterades de vinya al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] per un mancús d'or que li deixaren vuit dies abans de Nadal. Si els hi torna dins el termini fixat, amb el seu interès, en aquell moment li han de retornar aquesta escriptura, però si Trasuer no ho pogués fer, que Guifred [= Gifreu] i Sicards [= Sicart] puguin tenir, vendre, commutar les dites tres quarterades de vinya, i fer-ne allò que els plagui.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 223.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 544, pàg. 623, ex **O**.

Enpinorat inter Laicos

Montpeità=¹

B N° 359¹

1033.¹

Empeño de unas Viñas en Montpeità.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

23-XII-1033¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego, Trasuer, inpignorator sum uobis, Wifred, et uxor mea Sichards, femina. Per hanc scriptura inpignoracionis nostre inpignoro uobis quarteradas III de uineas meas proprias, qui mihi [sic] aduenit per complantacione, siue per donacione de fratri meo siue per qualicumque uoce. Et sunt ipsas quarteradas III de uineas in comitatu Minorisa, in Montepetano. Et affrontant ipsas quarteradas III: de oriente, in uinea de Wifred Ellemar uel de Sichards, femina, uel de Isarnus; de meridie, in torrente qui discurrit per tempus pluuiarum; de occiduo, in torrente uel in uineas de Seniofred Ceser; de circi, in uineas de Uuifred Ellemar. Quantum infra istas III^{or} affrontaciones includunt sic inpignoro uobis ipsas uineas, totum ab integrum, cum exios et regresios earum pro mancosso I de auro quod uos prestastis a me octo dies ante Natala Domini, usque ad Pasca uentura et quando uenerit a Pasca uentura iamdicta si ego tibi persoluero isto mancosso ab suo lucro uos reddatis a me ista scriptura in illa ora. Et si ego, Trasuer, non potuissem a uobis persoluere isto mancosso absoluero ad ista Pasca iam uentura licenciam abeatis de ipsas quarteradas III de uineas tenere, uindere et comutare aut facere quod uolueris sine blandimentum de nullumque hominem a tuum alaudem proprium. Et in antea ista carta inpignoracio firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta inpignoracio X Kalendis Ianuariis anno III regnante Aganricco rege.

Sig+num Trasuer, qui hista inpignoracione feci et firmaui et testes firmare rogau.

Sig+num Witardus Sendred. Sig+num Marcucio. Sig+num Martinus, camarer.

Ermengaudus, presbiter [espai en blanc] qui hista carta inpignoracione scripsit et sub (*signe*) die et anno quo supra.

1. *La tinta s'ha esvaït lleugerament al marge dret (anvers). Vuit sècs verticals. Dos petits forats al marge esquerre i un altre a l'angle inferior dret (anvers), que no afecten cap lletra.*

Si el regnat d'Enric I s'hagués iniciat el 30 d'octubre de 1032 i no el 20 de juliol de 1031 (data de la mort del seu pare, Robert II), la data d'aquest document ha de ser el 23 de desembre de 1034.

966

1033, desembre, 25.

Venda. *Sendred [= Sindreu] i la seva esposa Adalvira [= Elvira] venen a Onofred [= Onofre] tres quarterades de vinya, de deu destres de llargària, amb els arbres, que tenen per complantació, i Adalvira [= Elvira] pel desè, al comtat de Manresa, al terme de Navarcles, a la Roira, [actual municipi de Navarcles, comarca de Bages] pel preu d'una mancusada i tres sous.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1354.1.

In nomine Domini. Ego Sendred et uxor mea Adalvira. Vinditores² sumus tibi Onofred,³ emptore. Per hanc scriptura uindicionis⁴ nostre uindimus⁵ tibi quarteradas⁶ III de uinea et X destros⁷ cum illorum⁸ arboribus qui infra sunt. Qui nobis aduenit per complantacione,⁹ et ad me Adalura¹⁰ per meum decimum siue pro qualicumque uoces. Et est hec omnia in comitatu¹¹ Minorisa uel in apendicio de Nouarculas,¹² qui locus uocitatur ad ipsa Roira.¹³ Afrontat hec omnia: de oriente in uinea de Bonefilia¹⁴ Pector; de meridie in ipsa Roira;¹⁵ de occiduo in torrente; de circi¹⁶ in flumen¹⁷ Lubricat¹⁸ siue in roca. Quantum in istas affrontaciones includunt sic uindimus¹⁹ tibi ipsas quarterades²⁰ III de uinea et amplius, quantum ibidem abemus²¹ uel hereditare debemus, totum ab integrum, cum exio et regressio earum,²² in propter precium²³ mancosata²⁴ I et solidos III. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestate, liberam²⁵ ab eas potestatem. Quod si nos uinditores²⁶ aut alicuius persone potens maiori gradu hanc²⁷ minori hanc cartam uindicionis²⁸ disrumpere uoluerit non hoc ualeat uindicare sed componamus aut componant in duplo cum sua inmelioracione. Et in antea ista uindicio²⁹ firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta uindicio³⁰ VIII Kalendas³¹ Ianuarii³² anno III regnante Aganrrico³³ rege.³⁴

S+num Sendred.³⁵ S+num Adalvira, qui ista uindicione³⁶ fecimus et firmauimus et testes firmarique rogauimus. S+num Miro.³⁷ S+num Guadal.³⁸ S+num Seniofred.³⁹

Sig+num Marcucius,⁴⁰ monachus.⁴¹

Dvrandvs,⁴² leuita, scripsit et (*signe*) sub die et anno quo svpra.⁴³

1033.⁴⁴[només el subratllat, amb llapis]

Navarcles⁴⁵ **Venda de tierra entre particulares en Navarcles**⁴⁶

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES⁴⁷

n. 1354⁴⁸

1. *Mides màximes del pergami: 25'03 x 11'05 cm. Aquest document (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1354.1 -1033, desembre, 25-) ocupa l'anvers d'un pergami que comparteix amb un altre document (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm.*

1354.2 -1038, febrer, 26-), que és escrit al revers. Ambdós tenen relació, per tal com el bé immoble amb el qual es duen a terme ambdues transaccions és el mateix: tres quarterades de vinya i deu destres, amb els arbres, al comtat de Manresa, al terme de Navarcles, a la Roira [actual municipi de Navarcles, comarca de Bages].

2. Vinditores a O, per venditores.

3. Onofred (en català) a O. Nom personal masculí d'origen germànic, format per hun, 'gegant', i frid, 'pau'. [MOLL, Francesc de B., *Els llinatges catalans*, pàgs. 19, 20 i 86] Aquí el trobem en català, amb terminació amb -d; també podria ser amb -t (Onofret). En català modern ha perdut la consonant final (com ha esdevingut amb altres antics noms masculins germànics, com Galofré, Jofre, ...), restant Onofre.

4. uindicionis a O, per uenditionis.

5. uindimus a O, per uendimus.

6. quarteradas a O.

7. destros a O. El mot, aquí en plural, és català. En llatí seria dexteros (dextero, en singular, que vol dir 'adient'). El destre és una antiga mesura de longitud agrària que equival aproximadament a 4 metres actuals.

8. illorum a O, per illis.

9. complantacione a O, per complantationem.

10. Adalura a O, per Adaluira.

11. comitatv a O, per comitatu.

12. Nouarculas a O, per Nauarculas. Aquesta variant amb o ja la trobem en un altre document (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1208 -1001, setembre, 16-).

13. ipsa Roira a O. Evidentment, una roira és un bosc de roures [potser també d'alzines], altrament dit 'rovira' ('roira' n'és una variant) però en català, no pas en llatí, que seria, potser, ipsa robor.

14. Bonefilia a O, per Bonefilio.

15. Vegeu nota 13.

16. circi a O, per circio.

17. flum, amb signe d'abrev. damunt la m.

18. Lubricat a O.

19. uindimus a O, per uendimus.

20. quarterades a O.

21. abemus a O, per habemus.

22. earum a O per suo.

23. precium a O, per pretio/precio.

24. mancosata a O.

25. abeas a O, per habeas.

26. uinditores a O, per venditores.

27. hanc a O, per aut.

28. uindicionis a O, per uenditionis.

29. uindicio a O, per uenditionis.

30. Vegeu nota anterior.

31. Kalendas a O, per Kalendarum.

32. Ianuarii a O, per Ianuarium.

33. Aganrrico a O.

34. rege a O, per regi.

35. Sendred a O, per Sendredi.

36. uindicione a O, per uenditione.

37. Miro a O, per Mironi.

38. Guadal a O, per Guadaldi. És correcte Guadal, que és la forma català, però hi faltaria la preposició de davant.

39. Seniofred a O, per Seniofredi. La forma Seniofred, que és completament correcta (ho fóra també Seniofret) en català, li caldria la preposició de davant.

40. Marcucius a O, per Marcucii.
41. monachus a O, per monachi.
42. Dvrandvs a O, per Dvrandi.
43. svpra a O, per supra.
44. *Només el subratllat, amb llapis, molt probablement, entre 1948 i 1950. Davant de l'any hi ha, escrit amb llapis, 25-XII, molt probablement, entre 1948 i 1950, de manera que donés la data de 25-XII-1033. Per a l'any, 1033, vegeu la nota següent.*
45. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
46. *Finals del segle XIX.*
47. *Segell estampat entre 1905 i 1948, anys en què es conservaren al «Centre Excursionista de la Comarca de Bages» els pergamins procedents de l'«Arxiu Guitart de Manresa», abans de ser duts en dipòsit a l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat, on es conserven actualment.*
48. *Mitjans del segle XX, c. 1948-c. 1950. Escrit amb llapis.*

967

1034, febrer, 22.

Donació pietosa. *Ermemir, veguer [de Castelltallat,] dóna al monestir de Sant Benet de Bages una mujada de vinya al comtat de Manresa, al terme del castell de Montdony/Montdó, [castell de Castelltallat] a Governna. [Governna, parròquia de Castelltallat, actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages]*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 224.

M. N[º. 500, o 300?]¹

Donacio a S. Benet¹

donatio casteltayat in loco uocato a gouerna¹

**Kastro [sic] de montedon
Comptat de Manrresa**¹

Castelltallat.¹

1034.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

22-II-1034¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Ermomir, uichario, donator sum ad domum Sancti Benedicti cenobii. Per hac [sic] scriptura donacionis [mee] dono modiatia I de uinea qui mihi aduenit de comparacione uel per ullasque uoces. Et est ipsa uinea in comitatu Minorisa, infra termines de castrum Montedon, in Gouerna. Et afrontat ipsa uinea de omnesque partes in terras uel in uineas de me donatore. Quantum infra istas afrontaciones includunt, sic dono ad domum Sancti Benedicti ipsa uinea suprascripta ab integrum cum exios uel regresios earum, propter Deum et remedium anime de Adalez. Quod si ego donator ad [sic] ullusque omo qui contra hac [sic] ista carta donacione disrumpere uoluerit non hoc ualeat uendicare set componat in duplo cum omnem suam inmelioracione. Et in antea ista carta donacione firma permaneat omnique tempore.

Facta ista carta donacione VIII Kalendas Marcii anno III regnante Angelricii rege.

Si+num Ermomir, uicario, qui ista carta feci scribere et testes firmare. Raimundo, sacer (*signe*).
Si+num Guilielmo. Si+num Seniofre.

Langouardus, sacer, qui ista carta donacione scripsit die et (*signe*) anno quod supra.

1. *Caplletra inicial I decorada, que s'allarga cap avall comprenent les set primeres línies, de les onze que conté el pergami. Tres sècs horitzontals, que s'aprecien molt bé al revers. Dos forats petits per on passa el sèc central, que no afecten cap lletra.*
2. *És un dels trenta-dos nobles (Ermemiri de Castrotaliato) que deposaren llur signatura en l'evacuació d'una propietat a favor d'Ot Radulf. Vegeu el document núm. 944 -1032, abril, 18- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 214).*

968

1034, febrer, 24.¹

Venda. *Gilmon [= Gimó] i la seva esposa Riquel [= Riquelda] venen a Goltred i la seva esposa Ermela una peça de terra, conreada i erma, al comtat de Berguedà, al terme [del castell] de Coaner, a Olivella, [parròquia de Coaner, actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages] pel preu de cinc argenços, a pagar en coses que ho valguin.²*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 225.

=In diuersis=¹

C. N. 58¹

Gilmon donet ad miro sacer piciculos XXX^{ta} per ipsa carta.¹

Cozener en el Condado de berga¹ [frase escrita damunt l'anterior]

1033.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

24-II-1034¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego, Gilmon et uxor sua Richelle, uinditores sumus uobis Goltred, et uxor sua Ermelle, emtores. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus uobis pecia I de terra culta uel erma, qui nobis aduenit de parentorum. Et est ipsa terra in comitatum Bergitano, in fines de Chozener, in locum que uochant Olliuela. [sic] Et adfrontad, ipsa terra: de oriente in uia qui pergit ubique; de meridie in terra de nos, comparatores; de occiduo, similiter; de circi, in cingulo. Quantum infra istas totas adfrontaciones includunt, sic uindimus uobis ipsa terra culta uel erma ab intecrum, [sic] cum exio uel regresio earum, propter precium argencios V in rem ualentem. Et est manifestum. Quod si nos, uinditores, aut ullusque omo [sic] inquietare uoluerit, in duplo uobis componat, cum sua inmeliore. Et, in antea, ista uindicio firma sit omnique tempore.

Facta ista carta uindicio VI^{to} Kalendas Marcii ano [sic] III regnante Eiaricho [sic] rege.

Sig+num Gilmon. Sig+num Richele, qui ista carta uindicione fecimus et firmare rogauimus. Sig+num Rannemir. [abreujat Rāmir] Sig+num Altemir. Sig+num Olliba .[sic]

MIRO SACER, rogitus et scripsit et sub (*signe*) die et ano [sic] quod supra.

1. 1034, febrer, 24 *segons*: Arxiu de la Corona d'Aragó, Secció ordes religiosos i militars, Monestir de Sant Benet de Bages, Pergamins, I, Inventari general. *L'any 1034 no fou any de traspàs, o bixest, i, per tant, la datació és correcta.*

2. *Caplletra decorada internament amb franges fosques (3) i clares (4), alternes, i una cua en espiral que surt de la part superior esquerra, i una altra afectada per un retall de l'angle inferior esquerre del pergami (costat del text) que també marxa cap a l'esquerra i que és com un ganxo acabat en una voluta; s'allarga cap avall comprnent les set primeres línies, de les onze que conté el pergami. Tres sècs horitzontals, que s'aprecien molt bé al revers. L'angle inferior esquerre del pergami (costat del text) desaparegut. Un forat petit al mig del text, que no afecta cap lletra.*

Olivella és un fitotopònim, un nom de lloc d'origen botànic. Es tracta d'un arbust perennifoli propi de la Mediterrània occidental (Cneorum tricocon).

969

1034, març, 9.

Venda. *Blanquer, sacerdot, i Ermengarda, dona, venen a Gumila i la seva esposa Ermentruit, [= Mentrut, Mentrud] un alou al comtat de Manresa, a la torre Manresana, [la Manresana, actual municipi dels Prats de Rei, Alta Segarra, comarca d'Anoia] pel preu de dos mancosos, a pagar en coses que ho valguin. Amb la condició que Ermengarda faci la pau amb Senfred, [= Sinfreu] fill seu.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 226.

M. N.º. 275¹

Manresa.¹

1033.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

9 [escrit damunt 3, ratllat] **-III-1034¹** [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego, Blancarius, sacer, et Ermengards, vinditores sumus uobis Gumila, et uxor tua Ermentruit, [sic] emtores. Per hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus uobis terras cultas et ermas cum petras mobiles et non mobiles, cingulis cingularum, nostras proprias, qui nobis aduenit de parentorum uel de comparacione siue per ullasque uoces. Et est, ipsa hec omnia, in comitatum Minorisa, in turre Manresana. Et affrontat, ipsa hec omnia: de orient in strada puplica; de meridie in terra de Raimundo uel in strada puplica; de occiduo in terra de Bernard Uuifre ad ipso Pozol; de circi in istrada uel in terra de Mir Ellefre. Quantum in istas afrontaciones includunt sic uindimus uobis ista hec omnia, totum ab integrum, cum exis uel regresis earum in propter precium mancosos II in re [sic] ualentem. Et est manifestum. In tale uidelicet racione quod ego Ermengards contra Seniofre, filio suo, pax meritum faciat. Quem uero predicta hec omnia de nostro iuramus in tuo tradimus dominio et potestate ad omnia facere que uolueris. Quod si nos uinditores aut ullusque homo inquietare uolueris non hoc ualeat uindicare set componat aut componamus uobis ipsa hec omnia in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista uindiccione firma sit uel omnique tempore.

Facta ista uindiccio VII Idus Marci annos [sic] III regnante Ingelrichus rege.

S+num Blancarius. S+num Ermengards, qui ista uindiccione fecit et firmare rogauit. S+num Liuola. S+num Ferriolus. S+num Adroario.

Vuifredus, sacer, qui ista uindiccione scripsit (SSS) et dies et annos quod supra.

1. *Pergamí molt petit (13'9 x 7 cm aprox.); la lletra també és molt petita, fet que dificulta la lectura, si bé es pot treure tot el text.*

Hi ha un sèc vertical, ben marcat, més o menys a la meitat del pergamí; hi ha tot de sècs secundaris, menys marcats i diferenciats, traces que resten del fet que, després, el pergamí s'enrotllava, tot lligant-lo amb cordill, potser juntament amb altres pergamins. Tres petits forats al marge esquerre (costat del text) del pergamí, que no afecten, tanmateix, cap lletra.

Podem veure, en els tres pergamins redactats per Unifredus, sacer: document núm. 965 -1034, març, 9- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 226); document núm. 973 -1035, abril, 1- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 231); i document núm. 978 -1036, març, 8- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 233), que els escriptors tenien una manera d'escriure i una ortografia pròpies. També que, en llocs de frontera, qualsevol tros de pergamí que tenien a mà servia per a fer-hi una escriptura. En el núm. 965, per exemple, un pergamí de petitíssimes dimensions (13'8-12'7 x 7-7'2 cm), va haver d'encabir-hi el redactat disminuint la caixa de les lletres, mentre que en el núm. 231 (21 x 9'3 cm) va poder fer la lletra una mica més gran però va començar igualment dalt de tot i al final li va sobrar espai, que va haver de deixar buit.

970

1034, març, 14.

Donació. *Quinverga, dona, dóna a Seniofre [= Sinfreu] i la seva esposa Blancuça un alou (terra conreada i erma) a la coma de Viladases, [Viladases -vila desapareguda; llogaret-, actual municipi de Copons, Alta Segarra, comarca d'Anoia] que té dels seus pares.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2268-1 (anvers).

[11/12 línies] **et uns exegres et rasteleda I et I podadora et I anap et quatre scutellos et VIII ratelons de canam et capdel de lana et II pels[3 lletres]els et [5 lletres] V et I fromagge et mig [4 lletres] de [4/5 lletres] farina [4 lletres] et cap[6/7 lletres] et II cols et plenasmans de aczlars cor[3/4 lletres] et estopes races qu[...] II cotalel agra.**

et martino commendauit auer [aonido (?)] fuit uiuer in alia terra [...] rancura [...] et lino cernellas XX et calzes noues blanches et VI parels de cuiram et trapel I et I ngel et II alboles de goneles et capa alborarl et II alboles limes et touello I et anap I [...] et scudella I et [...] I lhora [...] et ipso sac [...] liures²

B. N°. 250³

Bajes⁴

estraño⁵

estraño⁶

2268⁷

In nomine Domini. Ego Chinuerga⁸ femina donator⁹ sum uobis Seniofre¹⁰ et uxori¹¹ tua Blancuca.¹² Per hanc scriptura donacionis mee¹³ dono uobis ipsum meum alode¹⁴ que¹⁵ abeo¹⁶ in ipsa coma¹⁷ de Uiladeasos¹⁸ et aduenit mihi de genitores meos et afrontat¹⁹ ipsa terra de orient²⁰ in terra de Ell²¹ et²² meridie similiter et de occiduo in terra de Guadall²³ et de circi²⁴ in terra de Guilabert²⁵ Quantum infra istas adfrontaciones²⁶ includunt sic dono uobis ipsa²⁷ culta uel erma

totum ab integrum²⁸ propter²⁹ [sic] Et est manifestum. Quod si ego donator³⁰ aut ullusque omo³¹ qui contra hanc ista carta donacionis uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set³² componat aut componamus uobis in duplo cum suam³³ immelioracionis.³⁴ Et³⁵ ista carta firma permaneat³⁶ omnique tempore.

Facta ista carta donacionis II Kalendas³⁷ Marci³⁸ anno III regnante Aianrigo³⁹ rege.⁴⁰
 Sig+num Chinuerga qui ista carta rogauit scribere et testes firmare. Sig+num Fruga.⁴¹ Sig+num Bernard.⁴² Sig+num Guilelm.⁴³

Uuitardus⁴⁴ sacer⁴⁵ rogatus scripsit et sub (*signe*) die et anno quod supra.

aud⁴⁶

audiu⁴⁷

- 1.
2. *Vegeu el document següent.*
3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
4. Bajes
5. estraño
6. estraño
7. *Inicis del segle XXI, c. 2003.*
8. Chinuerga (*en català*) a **O**. *Nom personal masculí d'origen germànic.*
9. donator a **O**, *per* donatrix.
10. Seniofre (*en català*) a **O**. *Nom personal masculí d'origen germànic.*
11. uxori a **O**, *per* uxor.
12. Blancuca (*en català*) a **O**. *Nom personal femení d'origen germànic, format per blank, 'blanc', i sufix llatí.*
13. mee a **O**, *per* mea.
14. alode a **O**, *per* alodem.
15. que a **O**, *per* quod.
16. abeo a **O**, *per* habeo.
17. coma (*en català*) a **O**; cumba (*en llatí*).
18. Uiladeasos (*en català*) a **O**. *Topònim no localitzat que podria ser del Bages, tal com indica una nota del revers, del segle XVIII.*
19. afrontat a **O**, *per* affrontat.
20. de orient (*en català*) a **O**; de oriente (*en llatí*).
21. Ell (*en català*) a **O**. *Probablement aquest nom personal és masculí.*
22. *Després de et hauria d'anar-hi: de.*
23. de Guadall (*en català*) a **O**; Guadalli (*en llatí*).
24. circi a **O**, *per* circio.
25. de Guilabert (*en català*) a **O**; Guillaberti (*en llatí*).
26. adfrontaciones affrontaciones.
27. *Després de ipsa hauria d'anar-hi: terra.*
28. integrum a **O**, *per* integrum.
29. propter a **O**. *Sense complement. Sobrer.*
30. donator a **O**, *per* donatrix.
31. omo a **O**, *per* homo.
32. set a **O**; *variant admesa, en llatí, de sed.*
33. suam a **O**, *per* sua.
34. immelioracionis a **O**, *per* immelioratione.
35. *Tot seguit hi hauria d'anar: in antea.*
36. *Tot seguit hi hauria d'anar: modo uel.*

37. Kalendas a O, per Kalendarum.
38. Marci a O, per Martiarum.
39. Aianrigo a O.
40. rege a O, per regi.
41. Fruga (en català) a O; Fruiani (en llatí).
42. Bernard (en català) a O; Bernardi (en llatí).
43. Guilelm (en català) a O; Guilelmi (en llatí).
44. Uuitardus a O. Correspon al nom personal masculí d'origen germànic Wilelm, llatinitzat.
45. sacer a O, per sacerdos.
46. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.
47. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.

971

1034, març, 14.

Esborrany de la *memoratio* d'una *rancura* o *querimonia*.¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2268-2 (revers).

[11/12 línies] **et uns exegres et rasteleda I et I podadora et I anap et quatre scutellos et VIII ratelons de canam et capdel de lana et II pels[3 lletres]els et [5 lletres] V et I fromagge et mig [4 lletres] de [4/5 lletres] farina [4 lletres] et cap[6/7 lletres] et II cols et plenasmans de aczlars cor[3/4 lletres] et estopes races qu[...] II cotalel agra.**

et martino commendauit auer [aonido (?)] fuit uiuer in alia terra [...] rancura [...] et lino cernellas XX et calzes noues blanches et VI parels de cuiram et trapel I et I ngel et II alboles de goneles et capa alborarl et II alboles limes et touello I et anap I [...] et scudella I et [...] I lora [...] et ipso sac [...] liures

1. *Es tracta segurament de la minuta o esborrany de la memoratio d'una rancura o querimonia, és a dir, d'un llistat dels danys soferts per un conjunt de persones físiques presentat conjuntament al tribunal de justícia comtal com a prova judicial. La llista, d'unes trenta línies de 25/30 lletres cadascuna, és en gran part il·legible. Hem pogut recuperar una part de la llista dels béns mobles (eines del camp, estris domèstics, parament de taula -vaixel·la i roba de taula-, teixits, cuir, ...) i queviures que confiaren tenir uns homes, dels quals només se'n llegeix el nom d'un d'ells: Martí. La llista és escrita en català, a diferència dels documents que conformen aquest Diplomatari, que ho són en llatí -tot i que contenen un nombre més o menys elevat de mots catalans-. Per la lletra amb què és escrita i per les mateixes característiques del llenguatge, el text ha de ser contemporani del document principal, que ocupa l'anvers del mateix pergamí.*

Els mots catalans que es poden identificar amb claredat són nombrosos. Hi són compresos substantius i adjectius, a més d'un adverbi, i fan referència a l'habillament personal, a diversos béns i estris dels àmbits domèstic i laboral i a queviures: exegres/exegers (= corretges per als arnesos o guarniments de les bèsties de peu rodó), rasteleda (= rastell per netejar el cànem o el lli), podadora, anap (= tassa), quatre (= tres més un), ratelons de canam (= petits retalls, trossos sobrants de cànem), capdel de lana (= cabdell de llana), fromagge (= formatge), mig (= que és la meitat d'un tot), farina, cols, aczlars (= asclars, tascons que serveixen per a estellar -asclar- o partir llenya), plenasmans (= a mans plenes, abundantment), estopes races (estopes = draps teixits amb els filaments de rebuig de l'operació de pentinar el lli o el cànem; races = rases), rancura (= queixa), cernellas (= cernedores, bastiments que sostenen el sedàs de cerndre -passar pel sedàs-farina o qualsevol altra matèria molta/reduïda a pols), calzes noues blanches (= calces noves blanques), VI parels de cuiram (= sis parells de conjunt de cuirs), goneles (= gonelles, peces de

*vestit que duien homes i dones, composta de cos i falda fins a mitja cama), capa, alborarl (= alboral, del mateix color que la llum de l'alba), alboles (= bolles), limes (= de color vermell com la conquilla de la llima -mol-lusc-), touello (= tovalló), scudella (= escudella), lhora (= bruna), sac i liures (= lliures -unitat de pes; una lliura = 12 unces-). Vegeu: Colectánea Paleográfica de la Corona de Aragón (siglos IX-XVIII), t. It. II, *Texto y transcripciones*, "Lám. 35", pàgs. 489-497]*

972

1034, març, 29.

Venda. *Vivenç i la seva esposa Sinyer venen a Bernat un alou al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa.] al Pla de Bages, prop d'Espinavessa, [actual municipi de Manresa, comarca de Bages] pel preu de quatre mancosos, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 227.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 547, pàg. 626, ex **O**.

Manresa.¹

1033.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

29-III-1034¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego, Viuencio, et uxor sua Senior, uinditores sumus tibi, Bernardus, emtores [sic]. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus nos tibi chasas cum solos et superpositos et horto, cum figera, et pecias IIII de terra qui est ante ipsa porta nostrum proprium qui nobis aduenid [sic] ad me Viuencio de ienitores meos qui sunt condas [sic], et ad me Signer per meum decimum siue per homnesque [sic] uoces. Et est ipsa hec omnia suprascripta in comitatum Minorisa, in Campo Baies, prope Spinauesis [sic]. Et afrontad [sic] ipsas chasas et orto et ipsas quatuor pecias de terras: de orientis in terras de Iuiscafred uel eres suos; et de meridie in terras de Seniofredus uel suos eres; et de occiduo in terras uel in chasas de Iuiscafre [sic] uel in stirpe; et de circii in alaud e de Seniofred, sacer, et de suos heres. Quantum infra hista [sic] s [sic] quatuor afrontaciones includunt sic uindimus nos tibi ipsa hec omnia suprascripta totum ab integrum cum exiis et regresiiis earum in propter precium manchosos IIII in res ualentes [sic]. Et est manifestum. Quem uero predicta de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestate ad homnia [sic] facere quod uolueritis. Quod si nos uinditores aud ullusque homo qui contra hanc hista [sic] charta [sic] uindicione uenerid [sic] pro inrumpendum non hoc ualead uindichare set componad tibi in duplo cum homnem [sic] suam inmelioracionem. Et in antea hista [sic] charta [sic] uindicione firma et stabilis permanead modo uel homnique tempore.

Facta hista [sic] charta uindicione [uindicione, interliniat a sobre] IIII^{to} Kalendas Aprelii anno III^{cio} regnante Angelrichus rege.

S+um Viuencio. S+um Singer nos qui hista [sic] carta uindicione fecimus, et firmare rogauimus. S+um Guifred. S+um Guisad. S+um Remon.

Ermemirus, sacer, qui hista [sic] charta uindicione scripsid (*signe*) die uel anno quod supra.

1. *Caplletra que s'allarga cap avall comprenent les deu primeres línies, de les catorze que conté el pergami. Tres forats, alineats verticalment, paral·lels al marge dret (costat del text) del pergami, que no afecten, tanmateix, cap lletra (els forats augmenten de grandària, de superior a inferior).*

Donació testamentària. *Baió i la seva esposa Oruça donen al monestir de Sant Benet de Bages una peça de terra al comtat de Manresa, al [terme del] castell d'Òdena, [actual municipi d'Òdena, Conca d'Òdena, comarca d'Anoia] reservant-se-la mentre visquin.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 95.

Donacion de una Pieça de tierra en Odena¹ [en lletra menuda, a l'extrem dret del dors, verticalment respecte a la posició del pergami]

1033 Odena¹ [escrit contemporani de l'anterior; en lletra menuda, a baix]

nº 37¹

Odena¹

Odena.¹

1033. [damunt el segon 3 hi ha escrit, amb llapis, un 4, i, també amb llapis, tot seguit:]-20-V¹

Donacion de una pieza de tierra.¹

B

Nº 18¹

157¹ [en lletra menuda, a l'angle esquerre del dors]

81 A¹

B. B. nº 95¹

In nomine Domini. Ego Baio et uxori me [sic] Oruça, donatores sumus Deo et domum Sancti Benedicti cenobii, qui est situs in comitatum Minorisa, iuxta flumen Lubricado. Magnum nobis et satis licitum esse uidetur domum Dei hubique edificare et de nostris rebus honorare atque concedere. Audientes predicacionem et monita Sanctorum Patrum quia helemosina a morte liberat animas [sic], hec ergo, predictus Baio, dono atque trado, cum coniuge me [sic] Oruça, pecia I de terra, culta et erma, nostra propria, qui nobis aduenit per comparacione siue per quacumque uoces. Et est, hec omnia, in comitatum Minorissa, [sic] in kastrum Odena [a continuació: *ad ipso callo de Ober* (?), ratllat]. Quod afrontat: de parte orientis ipsa terra inos [per *in nos*] donatores; de meridie similiter; de occiduo in terra de Barnardo [sic] Bardina; de circi similiter. Quantum in istas afrontaciones includunt, sic donamus atque tradimus ad Deum et ad domum Sancti Benedicti cenobii ipsa pecia de terra ab integrum, cum exio et regresio suo, in ea uidelice [sic] racione ut nos, suprascriptus Baio, et uxori mee Oruça, teneamus et posideamus omnibus diebus uite nostre et donemus ad dictum domum ipsa tasca. Et, post obitum nostrum, teneant filiis nostris his nominibus: Ioui(?)cefre et Seniofre et Mir, et donent per unusquisque annum ipsa tascha ad iamdictum domum, fideliter. Post obitum illorum, remaneat ipsa terra a [sic] suprascriptum cenobium, ad suum plenissimum proprium. Sisquis [sic] uenire temptauerit ad disrumpendum peccatis nostris amen illis sit obligatum et si diminuere uoluerint depintatus sit cum ipsipsis [sic] nisi resipuerit qui dixerunt de non

recede ambos et insuper de substanciis suis intanploze restraiat. Et in antea ista scriptura ad onorem Dei in eternum maneat firma.

Facta carta donacione IIIIX Kalendas Iunii anno III regnante Henrici regi.

Sig+num Baio. Sig+num Oruçā, nos qui ista carta donacione fecimus scribere et firmare rogare. Sig+m Ramio. Sig+m Galin. Sig+m Radolfo.

Uuilielmus, sacer et monacus, scripsi cum literas fusas in uerso V [on hi ha els mots ratllats] die ano [sic] quod supra (*signe*). Hec est paginola fideliter [transsumpta?] (*signe*) [només la meitat superior]

1. *Taques d'humitat, que afecten sobretot l'extrem dret del text. El pergami fou retallat per la part inferior, cosa que es veu perquè les extremitats de la g de Galin, de la creu d'aquesta mateixa signatura (la de Galin) i del darrer signe, apareixen esmuçades.*

Venda. *Isarn ven a Guitard [= Guitart] una quarterada de vinya al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu d'una quarta d'ordi.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 228.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 550, pàg. 629, ex **O**.

B N°. 414¹

monte petan¹

1033.¹

Venta â favor de Witardo de una quarterada de Viña en Monpeytà.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

16 [escrit damunt 27, ratllat] **-VI-1034**¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego, Isarnus, uinditor sum tibi, Witardus, emtores [sic]. Per hanc scriptura uindiccionis meę uindo tibi quarterada de uinea mea propria qui mihi aduenit per comparacione siue per emendacione siue per qualicumque uoce. Et est ipsa quarterada de uinea in comitatum Minorisa, in Montepetano. Et affrontad ipsa uinea: de oriente in uinea de Uuadal; de meridie in uinea de Sendred; de occiduo in ipso ermo de Sendred; de circi in uinea de Sendred. Quantum infra istas affrontaciones includunt, sic uindo tibi ipsa quarterada de uinea, totum ab integrum, cum exio uel regressio suo, in propter precium quarta de ordio. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa uinea de meo iure in tuo trado dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris. Quod si ego uinditor aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set [sic] componat ipsa uinea in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindicio firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta uindicio VIX Kalendas Iulii anno III regnante Aganricco [sic] rege.

Sig+num Isarnus, qui hista carta uindicione feci et firmaui et firmare rogau.

Sig+num Wadal. Sig+num Marcucio. Sig+num Oliba.

ERMęngaudus, presbiter et monachus, qui hista carta uindicione scripsit et sub (*signe*) die et anno quo supra.

1. *El pergami és esquinçat cap a la part esquerra (costat del text). Algunes taques d'humitat.*

Venda. *Quíntol i els seus fills i filla: Garsèn/Garsenda, Gelabert, Borrell i Pasqual, venen a Mir Josfred [= Jofre] una peça de terra conreada i erma amb pedres al comtat de Manresa, al [terme del] castell de Fals, a la Guàrdia, [Fals, actual municipi de Fonollosa, comarca de Bages] pel preu de dos mancosos i mig, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 94.

k[arta] de Falchs [siue ?] Guardia.¹

[T. N. 2]73¹

Falcs.¹

1033.¹ -20-VII¹ [-20-VII, escrit amb llapis]

1033.¹

B

Nº 32¹

82 M¹

B.B. nº 94¹

In nomine Domini. Ego Chintol et filiis meis uel filia: Gersen et Gilabert [et] Borrel et Pasqual, uinditores sumus tibi Mir Iocfred, emtor. Per anc scriptura uindiccionis nostre uindimus tibi pecia I de terra culta uel erma cum pedras qui nobis aduenit de genitore nostro siue per omnesque uoces. Et est ipsa pecia de terra in chomitatum Minorisa, in chastrum Falcs, ad ipsa Guardia. Et afrontat ipsa pecia de terra culta uel erma: de orient in terra de Mirarpes uel de Raimon Bernard; de meridie in terra de Mirarpes uel in ipsa uia; de occiduo in terra de te comparador; de circi similiter. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindimus tibi ipsa pecia de terra culta uel erma, quantum ibi abemus uel iam abere debemus ab integrum, cum exio uel regressio suo, in propter precium manchosos II et medio in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa terra de nostro iuro in tuo tradimus dominio potestate ad omnia facere quod uolueris. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra anc ista carta uindiccione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat aut componamus tibi in duplo cum omnem suam inmelioracionem, et in antea ista carta uindiccione firma stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindiccione XIII Kalendas Augustas anno III regnante Engelrici regi.

Sig+num Chintol. Sig+num Gersen. Sig+num Gilabert. Sig+num Borrel. Sig+num Pasqual, nos qui ista carta uindiccione fecimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Mir Bradila. Sig+num Senfred. Sig+num Guilielm. Sig+num Guifred [*Guifred*, escrit a sota, per manca d'espai a continuació].

LOBATONE, sacer, qui ista carta uindiccione scripsit (*signe*) die anno quod supra.

1. Pergamí en mal estat de conservació, afectat per la humitat (*grans taques*) i petits forats i estrips (*que, tot i afectar algunes lletres, no impossibiliten la comprensió del text*).

Donació pietosa. *Oda, dona; Senfred; [= Sinfreu] i Folc, almoiners de Sendred, [= Sindreu] ardiaca, difunt, donen a Déu i al monestir de Sant Benet i a Sant Valentí, màrtir, [Sant Benet de Bages] la meitat d'uns aious que l'esmentat Sendred [= Sindreu] els deixà al comtat de Manresa, al terme del castell Terçol, [actual municipi de Castellterçol, comarca de Vallès Oriental] i al*

*terme del castell de Granera, [actual municipi de Granera, comarca de Vallès Oriental] per a remei de la seva ànima i de la del seu germà Guillem.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1336.

k[arta] de kastel tercol [et de granera (?)]¹

**In castro terciolo donacio Sendredi et afrontatur
Et in granera hic castrum**¹

Numº 9º¹

**Castellterçol
y granera**¹

Castelltersol.¹

1029.¹ **23-VIII**¹ [23-VIII, al costat, escrit amb llapis]

N 20

segons lo Indice nou¹

G.¹ [sembla que damunt la *G*, potser gairebé simultàniament, hi hagi estat sobreescrita una *T*] **Nº.**
46¹

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC _87_

LLIGALL ____ Nº. _2080__

n. 1336¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Oda, [*eg* (sic) i *oda*, repassats en tinta negra] femina, et Seniofredus, et Fulcho, [*et fulch* (sic), repassat en tinta negra] simul in unum, donatores sumus Domino Deo et Sancto Benedicto cenobio et Sancti Ualentini, martir. Donamus namque ipsos alaudes quod reliquit [sic] Sendredus, beate memorie, ad prefato cenobio. Id sunt: alaudes, kasas, casalibus, curtis, curtalibus, ortis, ortalibus, terras et uineas, cultas uel ermas, cum omni genera arborum qui infra sunt, siluis, garricis, aquis aquarum, uiaductibus uel reductibus. Et est hec omnia in comitatu Minorisa, infra termines de castro Terciolo uel in castrum de Granera uel in suos termines, qui nobis aduenit per manumissoria de condam Sendredi uel fratre suo W[ille]lmo, unde iudicium obligatum tenemus asserie condicionis. Et affrontant ipsos alaudes qui sunt in castrum T[erc]iol uel in suos termines: de parte orientis in terminio de castro Ciruio uel in ipsa Archa uel in termine [sic] de castrum Tenes; de meridie in Sancti Saturnini uel in collo de Asinos uel in rio de Granera; de occiduo in termine de Castelet, et sic peruadit usque ad terminos de Marfano; de circi in termines de Modeliano uel in ipsas Plugas. [sic] Et ipsos alaudes qui sunt in termines de Granera cum illorum affrontaciones. Quantum istas totas affrontaciones includunt sic donamus Domino Deo et Sancto Benedicto et Sancto Ualentino, martir, de ipsos alaudes ipsa medietate in omnia et in omnibus, ubi iam inuenire potueritis, uel infra termines de castro Terciolo uel in termines de Granera ipsa medietate cum omni integrietate, cum exiis uel regressiis earum, propter Deum et remedium animam de condam Sendredi, archidiaconi, uel de fratri suo Willelmo. [W, repassat amb tinta negra] Quod si nos donatores aut ullusque homo qui contra hanc ista carta elemosinaria uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat in quadruplo cum omnem suam immelioracionem, sed in

primis iram Dei incurrat et cum Iudas, qui Dominum tradidit, partem abeat in inferno. Et in antea ista carta elemosinaria firma et stabilis [*stabili*, (sic) repassat en tinta negra] permaneat [s'ha deixat: *modo uel*] omnique tempore.

Facta ista carta donacio X Kalendas Setember anno XXXVIII regnante [*regnante*, sobrelineat] Radberto rege.

Sig+num Oda. Sig+num Seniofredus. Sig+num Fulcho, qui ista carta elemosinaria [sic] fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Godmar. Sig+num Ermengaudus. Sig+num Raimundus, leuita. Sig+num Marcucius.

Ermengaudus, presbiter vel monachus, qui ista carta scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Un forat que afecta dues paraules de dues línies contígues: W[ille]lmo i T[erc]iol. Osa al marge esquerre (anvers). Una vintena de sècs verticals, ben apreciables al revers, fruit del procés d'elaboració del pergami; a més, un sèc vertical que n'aprofita un dels esmentats, i un d'horitzontal, fets per a plegar el document. Petites taques d'humitat.*

977

1034, agost, 29.

Concòrdia. *Concòrdia entre Pere Bernat i la seva esposa Guija, d'una part, i Arnal Bernat i la seva esposa Maiasenda, d'altra, sobre uns alous al comtat de Manresa, al [terme del] castell de Fals, al Soler i la Guàrdia. [Fals, actual municipi de Fonollosa, comarca de Bages]*

Pere i Guija empenyoren uns alous, que el pare de Guija havia deixat a Pere, per set morabetins d'or puríssim. N'exceptuen tot el que és de Guillem Bernat de Rubió i la seva esposa i la penyora que tenen Adalbert i la seva esposa. Que Arnal Bernat en tingui els esplets durant dos anys, transcorreguts els quals haurà de pagar als esmentats Adalbert i esposa cinc sous de moneda de Calaf, i Arnal Bernat retorni la penyora a Pere Bernat i Guija.

Que la penyora que tenen Arnal i la seva esposa (és a dir, l'alou principal), si hi fessin millores (plantacions i edificacions), que tant Pere Bernat i la seva esposa com els seus descendentats en tinguin sempre la meitat en alou propi, sense que els sigui permès de vendre-ho, alienar-ho ni commutar-ho a ningú més que als esmentats Arnau i esposa Maiasenda i als seus descendentats.

I quan Pere i Guija tornin a Arnal i la seva esposa Maiasenda els set morabetins, que aquests els hi retornin l'esmentada penyora (els alous).

I si els empenyoradors (Pere i Guija) o el seu fill legítim no ho redimissin, restés en llur alou propi (d'Arnal i Maiasenda).

L'escriptura va ser feta en presència d'Arnal Guerau; el sacerdot Pere; Ramon Joan; Guillem Bonuç i altres homes (Ramon Isarn, Pere Ramon, ...), amb llicència de Pere Ponç, dins la fàbrega de Fals.¹

[O]. Original no localitzat.

A.* Còpia del segle XII?: Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 96.

Notum sit omnibus ominibus qualiter fuit placitum inter Petri Marigoht et [...]lie Peri [sic] Fulchoni et propulsabat ut ego habeo in uestro omnibus r [sic]²

[... la de Pet... de Sol... (?)³

Fals.⁴**1035** [1034]⁵-29-VIII⁶**B****Nº 6**⁷**Convencion entre [s]eqlares sobre el empeño de unas tierras en termino de falchs en las tierras dichas soler y guardia. Año 4. de Henrico.**⁸**84 M**⁹**B.B. nº 96**¹⁰

Notum sit omnibus ominibus¹¹ tam futuris quam presentis qualiter fuit <facta>¹² concordia inter Petri¹³ Bernardi et mulier sua nomine Guiga quando aduenerit ad compute aput Arnaldi¹⁴ Bernardi et mulier sua nomine Maiasendis de omnia alodia que antea tenerit et modo tenerint inpignoratione propter morabatinos¹⁵ VII de auro purissimo, quando¹⁶ Arnalli¹⁷ Bernardi et mulier sua debet in manu Petri Bernardi et mulier sua nomine Guiga iamdictos. Et ego¹⁸ nos iamdictos prefatos¹⁹ sic inpignoramus uobis iamdicti Arnaldi et mulier sua, id sunt: casas, kasalibus,²⁰ ortis,²¹ ortalibus,²² terris et uineis, cultum uel eremum, siluis, garicis,²³ prono et plano, omnia in omnibus, uieuntibus²⁴ et redeuntibus,²⁵ aquis aquarum, cum fontanulis, petras maximas uel minimas, et arbores de diuersis generis, omnia quod abemus²⁶ uel abere²⁷ debemus quomodo resonat in testamento de pater²⁸ de iamdicta Guiga sicut dimisit mihi, exceptus omnia que²⁹ iam habet Guillelmi³⁰ Bernardi de Rubio³¹ et mulier sua; et ipsa inpignoratione que³² tenet Adalberti³³ et mulier sua habeat ipsa expleta ad duos annos, et quando aduenerit ad duos anno³⁴ reddeant Arnaldi Bernardi et mulier sua Adazalberti³⁵ et a mulier sua solidos V de moneta de Calapho,³⁶ et ille redde³⁷ nos ipsa inpignoratione. Et ipsa iamdicta inpignoratione que ego Arnal teneo et mulier mea ibi in ipsa³⁸ inpignoratione plantas siue kasas³⁹ ibi fecerimus adnulla edificia semper habeatis ipsa medietate ad uestrum proprium alodium. Tali modo ut uos iamdictis inpignoroatores Petri et Guiga non habeatis licitum sit uendere nec inalienare nec comutare⁴⁰ nisi ad nos iamdictis idem Arnaldi⁴¹ et mulier mea Maiasendi⁴² uel a posterita nostra, tam uos iamdictis quam posterita nostra. Et quando uos iamdictos inpignoroatores, id est Petri et Guiga, reddideritis ad me,⁴³ Arnaldi⁴⁴ Bernardi et ad mulier mea Maiasendi⁴⁵ morabatinos VII, nos reddemus uobis ipsa⁴⁶ inpignoratione. Et si uos iamdictos inpignoroatores ad⁴⁷ filio nostro qui fuit procreati de nos ambos emere non potuerimus remaneat ad uestri⁴⁸ proprium alodium.

Et fuit facta⁴⁹ ipsa⁵⁰ scriptura in presentia Arnaldi Geraldi et de Petri, clerici, et de Raimundi Ioanni⁵¹ et de Guillelmi Bonuzi⁵² et aliorum uirorum ominum⁵³ qui ibi aderant. Et est facta iamdicta omnia suprascripta ab licentia de Petri Pontii intus in ipsa frabega⁵⁴ de Falchus.⁵⁵ Et est ec⁵⁶ omnia in comitatu Minorisa,⁵⁷ in castrum Falchos,⁵⁸ in locum⁵⁹ que⁶⁰ nucupant⁶¹ ad ipso Soler⁶² uel ad ipsa Gardia.⁶³ Tali modo quod si nos inpignoroatores ad⁶⁴ ullusque omo⁶⁵ uel ex progenia nostra uoluerit frangere ad⁶⁶ diminuere, in triplo componamus iamdicta omnia suprascripta.

Actum est hoc IIII Kalendas⁶⁷ Setember⁶⁸ anno IIII regnante Enrichus⁶⁹ rex.⁷⁰

Sig+num Petri. Sig+num Guiga. Nos qui ista i[n]p[ig]noratione⁷¹ mandauimus scribere et manibus propriis firmuimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Arnaldi. Sig+num Raimundi Iohani.⁷² Sig+num Guillelmi Bonuzi.⁷³ Sig+num Raimon⁷⁴ Ysarni.⁷⁵ Sig+num Petri Reimundi.⁷⁶ Qui sumus tutores et auditores.

Exarata scriptura per manus Petri, scriptor, qui hec scripsit in literas⁷⁷ rasas⁷⁸ in linea V, XIII⁷⁹ siue suppositas in linea I [fuit]⁸⁰ uel XII⁸¹ [facta] die et (*signe*) anno prefixo.

1. *Lletra molt menuda. Bon estat de conservació. Tres sècs horitzontals. Forat petit que ha eliminat el pal de la Y a Ysarni (penúltim tutor i auditor).*
2. *Lletra del s. XII (?).*
3. *Segle XVI (?).*
4. *Segle XVIII.*
5. *4 escrit amb llapis damunt 5.*
6. *escrit amb llapis.*
7. *escrit damunt una numeració anterior, que no es llegeix.*
8. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
9. 84 M.
10. B.B. n° 96.
11. *omnibus escrit dues vegades.*
12. *fuit sobrelineat; a continuació hauria d'haver-hi: facta.*
13. *Petri a O, per Petro.*
14. *Arnaldi a O, per Arnaldo.*
15. *morabitanos a O, per morabetinos.*
16. *quando a O, per quos.*
17. *Arnalli a O, per Arnallo.*
18. *ego superfluu.*
19. *prefatos a O, per prephatos.*
20. *kasalibus a O, per casalibus.*
21. *ortis a O, per hortis.*
22. *garicis a O, per garricis.*
23. *uieuntibus [sic] a O, per*
24. *redeuntibus [sic] a O, per*
25. *abemus a O, per habemus.*
26. *abere a O, per habere.*
27. *després de pater venen unes lletres que han estat raspades.*
28. *que a O, per quod.*
30. *Guillelmi a O, per Guilelmo.*
31. *de Rubio a O, per Rubionensi. Devia ser el castlà del castell de Rubió, al sud de l'Alta Segarra, albirant la Conca d'Òdena, entre aquesta i el Pla de Bages (actual municipi de Rubió, Alta Segarra, comarca d'Anoia).*
32. *que tenet a O, per quod tenet.*
33. *Adalberti a O, per Adalberto.*
34. *anno a O, per annos.*
35. *Adazalberti a O, per a Adazalberto.*
36. *moneta de Calapho a O. "L'encunyació de moneda que feyen a Calaf els vescomtes era, per part d'ells, una usurpació dels drets que corresponien als bisbes d'Ausona a la moneda; per que, perteneixent Calaf a llur diòcesi, la moneda que devia circularhi era la dels bisbes y no la dels vescomtes, els quals, si tenien el dret de fabricarne a Cardona, no tenien el de fabricarne a Calaf. Les qüestions que d'això degueren originarse entre'ls bisbes y els vescomtes motivaren, junt ab altres assumptes, el conveni de 1088, del qual resulta que'ls vescomtes de Cardona havien de menester el consentiment dels bisbes de Vic pera fabricar moneda a Calaf y devien, además, donàrlosi part del guany o beneficis de l'encunyació, qual part sembla que's fixà en la meytat entre'l bisbe Berenguer y els vescomtes Ermesendis y Folch" [BOTET I SISÓ, Joaquim: *Les Monedes Catalanes. Estudi i descripció de les monedes carolíngies, comtals, senyoriales, reials y locals pròpies de Catalunya*, I, pàgs. 185-188 (Senyoriu de Cardona) i 215-217 (*transcripció del document: Conveni entre'l Bisbe de Vic y els Vescomtes de Cardona, al qual se parla del lucre de la moneda qu'aquèstos encunyin a Calaf -29 octubre 1088-*)]*
37. *redde, de fet retde, perquè per al so de ed l'escrivà empra el signe d'abreviatura de et, a O.*
38. *in ipsa, repetit a O; per in ista.*

39. *kasas a O, per casas.*
40. *comutare a O, per commutare.*
41. *Arnaldi a O, per Arnaldo.*
42. *Maiasendi a O, per Maiasendis*
43. *me a O, per nos.*
44. *Arnaldi a O, per Arnaldus.*
45. *Maiasendi a O, per Maiasendis.*
46. *ipsa a O, per ista.*
47. *ad a O, per aut.*
48. *uestri a O, per uestrum.*
49. *facta sobrelineada.*
50. *ipsa a O, per ista.*
51. *Ioanni a O, per Iohanni.*
52. *Bonuzi a O, per Bonucii.*
53. *ominum a O, per hominum.*
54. *frabega (en català) a O; fàbrega en català normalitzat.*
55. *de Falchus a O, per de Falchos. En català normalitzat, de Fals, en referència a Fals (actual municipi de Fonollosa, comarca de Bages). Vegeu la nota 54.*
56. *ec a O, per hec.*
57. *Minorisa a O, per Minorisensi.*
58. *castrum Falchos a O.*
59. *locum a O, per loco.*
60. *que a O, per quod.*
61. *nucupant a O, per nuncupant.*
62. *Soler (en català) a O; Solario (en llatí).*
63. *ipsa Gardia (el substantiu en català) a O, per ipsam Guardiam.*
64. *ad a O, per aut.*
65. *omo a O, per homo.*
66. *ad a O, per aut.*
67. *Kalendas a O, per Kalendarum.*
68. *Setember a O, per Septembrium.*
69. *Enrichus a O, per Enricho.*
70. *rex a O, per regi.*
71. *i[n]p[ig]noratione*
72. *Iohani a O, per Iohanni.*
73. *Bonuzi a O, per Bonucii.*
74. *Raimon (en català) a O, per Raimundi.*
75. *Ysarni a O, per Isarni.*
76. *Reimundi a O, per Raimundi.*
77. *litteras a O, per litteris.*
78. *rasas a O, per rasis.*
79. *in linea V, XIII a O. El raspat comença a partir de la tretzena lletra de la línia cinc.*
80. *fuit a O, il·legible.*
81. *uel XII. Tot seguit facta, il·legible; compta com a línia l'espai en blanc que ha deixat entre la línia 10 i la 11 -convertida, doncs, en la 12-.*

Venda. *Sunyer i la seva esposa Bonuça venen a Arnall, sacerdot, i a la seva esposa Guisla [= Guilla, Guillem] una mujada de vinya al comtat de Barcelona, al [terme del] castell de Piera, a les Comelles d'Ermeniscla, [actual municipi de Piera, comarca d'Anoia] que Sunyer té pels seus pares i*

*per compra, i Bonuça pel desè i per altres drets, pel preu de tres sesterts d'ordi, que els venedors de present reben.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 229.

Piera.¹

1034.¹

T. N.º. 183.¹

k[arta] de apiera¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

17-I-1035¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Suniario et uxori mea Bonucia, femina. Venditores sumus uobis Arnallo, presbitero, et coniuxque eius Guisla, femina, emptores. Per hanc scripturam uendicionis nostre, uendimus uobis modiatia I de uinea, nostra propria, quod habemus in comitatu Barchinona, in kastrum que uocitant Apiaria, ad ipsas Comellas de Erminislo. Aduenit nobis per genitorum nostrorum et per comparacione, uel per decimum uel per omnesque uoces. Et afrontat supradicta uinea: de parte orientis, in ipso Brugario; de meridie, in uinea de uos emptores; de occiduo, in ipso Stipario; de circi, in uinea de Adalbert qui fuit de Ermetruit femina. Quantum iste afrontaciones includunt, sic uendimus uobis supradicta modiatia I de uinea, in propter precio sesterts III de ordeo quod uos emptores omnem hec precium ex inde nobis dedistis, et nos uenditores ad presens manibus nostris accepimus. Est manifestum. Quem uero predicta uinea que nos uobis uendimus, de nostro iure in uestro tradimus dominio et potestate ab omni integritate simul cum exiis uel regressiis earum, ad uestrum plenissimum proprium. Quod si nos uenditores aut aliquis homo utrusque sexus qui contra ista uindicione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeamus aut ualeat uendicare set componat aut nos componamus uobis supradicta omnia in duplo cum omnem suam imelioracionem [sic] et in antea ista uendicio firma permaneat omnique tempore.

Facta ista uendicione XVI Kalendas Februarii anno IIII regni Henrici regis.

S+m Suniario. S+m Bonutia, femina. Nos, qui ista uendicionem [sic] fecimus et firmauimus et testes firmare rogauimus. S+m Bonus homo. S+m Sendredus. S+m Galindus.

S+ Petrus, presbiter, qui hec scripsit et (*signe*) die et anno quo supra.

1. *Caplletra inicial I, amb decoració interior i exterior, que s'allarga cap avall comprenent les sis primeres línies, de les deu que conté el pergami. Un forat a la part inferior esquerra (costat del text) del pergami, que no afecta, però, cap lletra.*

979

1035, març, 12.

Venda. *Vivenç i els seus fills: Enegó i Esteve, venen conjuntament a Bernat tres sorts de terres i dues sorts de vinyes que Vivenç té pels pares i els fills també, i per altres drets, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, prop d'Espinavessa, [actual municipi de Manresa, comarca de Bages] pel preu de dues mancusades.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 230.

- a. Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 80, Calaix 49 i 50 [abans: Calaix 26], B. N°. 36.
b. Extracte de vers 1980: BENET I CLARA, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 553, pàg. 633, ex O.

O

B N°. 36¹

Dependencia del cambrer de Bages a Spinauesa¹

Tres piezas [de tierra] uendidas en Espinauesa año quarto del rey Aganrico I de Francia¹

1034¹

Venta a favor de Bernardo de unas tierras y viñas en el Campo de Bages cerca de Espinaversa.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

12-III-1035¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Viuencio et filio suo Enego et Estefano, nos simul in unum uinditores sumus tibi Bernardus, entores. [sic] Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus nos tibi sortes III de terras et sortes III de uineas, nostras proprias. [sic] Qui nobis aduenit, ad me Viuencio pro ienitorum, et ad nos infantes similiter, siue per homnesque [sic] uoces. Et est ipsa hec homnia [sic] suprascripta in chomitatum Minorisa, in Campo Baias, prope Spinauersa. Et afrontad [sic] ipsas terras uel uineas: de orientis in alaude de Seniofred Isarnus siue de Iuischafred uel in me comparatore; et de meridie in terras de Iuischafre uel in uineas de Sancti Chuchufati cenobii; et de occidue in terras de Seniofred et de Falchucio; et de circii in terras de Seniofred uel in uineas de Iuischafre. Quantum infra histas [sic] quatuor afrontaciones includunt sic uindimus nos tibi ipsa hec homnia [sic] suprascripta, totum ab integrum, cum exiis et regressis earum, in propter precium manchosadas II. Et est manifestum. Quem uero predicta de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestatem ad omnia facere quod uolueritis. Quod si nos uinditores aud [sic] ullusque homo qui contra hanc histas [sic] carta uindicione uenerid [sic] ad inrumpendum non hoc ualead uindicare set componad uobis in duplo cum homnem suam inmelioracionem. Et in antea histas [sic] charta [sic] uindicione firma et stabilis permanead modo uel omnique tempore.

Facta histas [sic] charta [sic] uindicione IIII Iduus Marcii anno quarto regnante Angelrici regis.

S+um Uiuencio. S+um Enego. S+um Estefano, [seguidament ve un espai ratllat, d'unes 12 lletres] nos qui histas [sic] charta [sic] uindicione fecimus et firmare rogauimus. S+um Seniofre. S+um Iuischafre. S+um Ollomar.

Ermemirus, sacer, qui histas [sic] charta [sic] uindicione scripsid [sic] et (*signe*) die uel anno quod supra.

1. *Caplletra, amb parells simples de franges a l'interior, que s'allarga cap avall comprenent tot el lateral esquerre del text, és a dir, les tretze línies de què es compon el document. Una mica més de la meitat del pergami, la inferior, és en blanc. Com que la part escrita ocupa la part superior i està molt enganxada al límit del pergami, deixa entendre que es reservava la part restant per a escriure-hi un altre document, si bé finalment no es va fer servir.*

Plica. 2. de N° 21 á 40.

B. N°. 36.

1034=¹

Tres sorts de terra prop Espinaversa venudas a Bernat Emir.²

«Consta que ab acte clos per Hermemirus, sacerdot, a 4. dels Idus de Mars any 4. del regnat Angelrici. Ego Viventio, y son fill Onugo,³ y sa muller Fresa⁴ venen a Bernat Emir⁵ 3. sorts de terra de vinyas⁶ proprias de dits venedors que son al comptat de Manresa, y en lo Camp de Bages, prop de Spinaversa.⁷ Y afrontan ditas vinyas, ô terras: de sol ixent ab honor de Seniofredi Isarni, sive de Viscafredi; a mitgdia en terra de Viscafredi, vel vinya de S. Benet de dit monastir;⁸ a ponent ab terras de Senofret⁹ et de Falcucio; y de tremontana ab terras de Senofret¹⁰ vel in vinea de Viscafré. Firman dita venda: Viventio, Enego, Stephano, Seniofré, Viscafre, Ollomar».¹¹

1. 1034= *escrit amb una tinta més clara.*
2. venudas a Bernat Emir *escrit amb una tinta de color diferent, posteriorment.*
3. Enego *és el que degué voler escriure, si bé sembla més aviat que hi digui Onugo.*
4. y sa muller Fresa *segons a*; et Estefano *a O.*
5. Bernat Emir *segons a*; Bernardus, emtores. [sic] *a O.*
6. 3. sorts de terra de vinyas *segons a*; sortes III de terras et sortes III de uineas *a O.*
7. prop de Spinaversa *és al marge, després d'una crida.*
8. a mitgdia en terra de Viscafredi, vel vinya de S. Benet de dit monastir *segons a*; et de meridie in terras de Iuischafre uel in uineas de Sancti Chuchufati cenobii *a O.*
9. Senofret *segons a*; Seniofred *a O.*
10. Senofret *segons a*; Seniofred *a O.*
11. Seniofré, Viscafre, Ollomar *són els testimonis, circumstància que no s'adverteix a a.*

980

1035, abril, 1.

Venda. *Llobató i la seva esposa Sinyer venen a Gumila i la seva esposa Ermentruit, [=Mentruit, Mentrud] una quarterada de vinya amb arbres de tota mena al comtat de Manresa, al terme de la Manresana, [la Manresana, actual municipi dels Prats de Rei, Alta Segarra, comarca d'Anoia] pel preu de dos sous, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 231.

Sagarra¹

Manresana¹

M. N°. 18¹

Manresa.¹

1035.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

1-IV-1035¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Lobato et uxori sua Sinner. Uinditores sumus uobis Gumila et uxori sua Ermentruit, [sic] emtores. Per hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus uobis quarterada I de uinea cum omni genera arborum qui ibidem sunt, qui nobis aduenit de aprisione siue per ullasque uoces. Et est, ipsa hec omnia, in comitatum Minorisa, in termine Manresana. Et affrontat, ipsa hec omnia: a parte orient in te, comparatore; de meridie in uinea de Alaricus; de occiduo in uinea de me, uinditore; de circi, in uinea de Bernard. Quantum in istas affrontaciones includunt, sic uindimus uobis ipsa hec omnia suprascripta, totum ab inte[g]rum, cum exiis et regresiis earum, in propter precium solidos II in re [sic] ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia, de nostro iuramus in uestro tradimus dominio et potestatem, ad omnia facere que uolueris. Quod si nos uinditores aut ullusque homo inquietare uolueris non hoc ualeat uindicare set componat aut componamus uobis ista hec omnia in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista uindiccio firma sit uel omnique tempore.

Facta ista carta uindiccio Kalendas Apreliis annos IIII que regnante Enrici rege.

S+num Lobato. S+num Siner, qui ista uindiccione fecit et firmare rogauit. S+num Liuola. S+num Seniofre. S+num Giscafre.

Unifredus, sacer, qui ista uindiccione scripsit (SSS) et dies et annos quod supra.

981

1035, maig, 4.

Venda. *Enegó ven a Bernat mitja mujada de vinya amb la terra on és plantada dita vinya, que té per complantació i per altres drets al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, prop d'Espinavessa, [actual municipi de Manresa, comarca de Bages] pel preu d'un mancús, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 98.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 554, pàg. 634, ex O.

Venta de una viña in Campo Bagii prope Espinauersa. Regnante Angerico. Xpi.¹

999.¹[ratllat, amb llapis; al costat hi ha escrit:]1035-4-V¹ [amb llapis]

Venta de una Viña en el Campo de Bages donde dicen Espinaversa à favor de Bernardo.¹

espinauersa¹

B N° 249¹ [ratllat amb una ratlla del mateix color de tinta; a sota, hi ha escrit (també amb el mateix color de tinta):] **B N° 241**¹

A
N° 45¹

B.B. n° 98¹

46 M¹

158¹ [en lletra menuda a l'angle superior esquerre del dors]

In nomine Domini. Ego Enego uindictor sum tibi Bernardus, emtores. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindo tibi semodiata I de uinea cum terra ubi rresedid [sic] ipsa uinea mea propria qui michi aduenid per complantacione siue per omnesque uoces. Et est ipsa uinea in chomitatum Minorisa, in Campo Baies, prope Spinauersa.¹ Et afrontad ipsa uinea: de orientis in terras de Seniofred Isarnus; et de meridie in uineas de Ermengardus; de occiduo similiter; de circii in alaude de Sancti Benedicti cenobii. Quantum infra histas [sic] quatuor afrontaciones includunt sic uindo tibi ipsa semodiata de uinea totam ab integrum, cum exiis uel regresiis earum, in propter precium manchoso I in res ualentes. Et est manifestum. Quem uero predicta de meo iure in tuo tradimus dominio et potestatem ad omnia facere quod uolueritis. Quod si ego uindictor aud [sic] ullusque homo qui inquietare uoluerid non hoc ualead uindichare set componad tibi in duplo cum omnem suam immelioracionem. Et in antea hista [sic] charta uindicione firma et stabilis permanead modo uel omnique tempore.

Facta hista [sic] charta uindicione IIII Nonas Madii anno IIII° regnante Angelricus regis.

S+num Enego, qui ista charta uindicione fecid [sic] et firmare rogauit. S+num Guifred. S+num Guisad. S+num Remon.

Ermemirus, sacer, qui hista [sic] charta uindicione scripsid [sic] et (*signe*) die uel anno quod supra.

22¹

1. *Un petit forat a l'angle inferior esquerre del text, que no afecta cap lletra.*
2. *Escrit propespinauersa.*

982

1035, setembre, 1 o 9.

Venda. *Sunyer i Riquel [= Riquelda] venen a Guilla, dona, dues sorts de vinya al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, prop del Pujol, [el Pujol -vila i mas desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de dos sous i mig, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 99.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 556, pàg. 638, ex **O**.

M. N°. [...] ¹

Pozol.¹

1035.¹**I-IX**¹ [el dia i el mes, al costat, escrits amb llapis]

B.

N° 19¹

85 M¹

B.B. n° 99¹

In nomine Domini. Ego Suniario, et Riquelle, uinditores sumus tibi Guilla, femina, emtor. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus tibi uobis sortes II de uineas nostras proprias qui nobis

aduenit de genitori nostro siue per quascumque uoces. Et est hec omnia in comitatum Manresa, in Campo Baias, prope ipso Pozolo. Et affrontat ipsas II de [sic] sortes: de oriente in terra de Durando uel in uineas de Guilla; de meridie in uineas de Durando uel in terra de D[al]mad, uice;¹ de ociduo [sic] in terra de Dalmad, uice; de circii in terra de Duran. Quantum infra istas affrontaciones includunt sic uindimus uobis ipsa hec omnia ab integrum cum exiis et regressis earum in propter precium solldus[sic] II et dimidio in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia de nostre [sic] iuramus in tuo tradimus dominio et potestatem ad tuum proprium. Quod si nos uinditores ad [sic] ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set [sic] componat ipsa hec omnia superius scriptum in duplo cum omnem suam inmeliorationem. Et in antea ista uindicio firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta V Nonas Setember anno V regnante Aianrici rege.

Sig+num Suniario. Sig+num Riquelle, qui ista carta uindicione fecimus et firmare rogauimus. Sig+num Truiter. Sig+num Guifre. Sig+num Adroario. Sig+num Dadila (*signe*)

Suniario, psalmista, scripsit et (*signe*) die uel anno quod supra.

21¹

1. *El 5 de les nones de setembre no existeix; podria ser, aleshores, les Calendes de Setembre (l'1 de setembre), o el 5 de les Idus de Setembre (el 9 de setembre).*

Caplletra inicial I que va de dalt a baix. Tinta esvaïda en diverses parts del text, sobretot a la superior dreta (sortes II de uineas) i a la inferior dreta (supra).

2. D[al]mad, uice (*per uicecomes*) a **O**. *Es tracta de Dalmau, vescomte de Berga (1016/1017 - c. 1067), fill de Bardina, vescomte de Berga, i germà de Bernat Bardina (vegeu la nota 28 del document núm. 940 del Diplomatari de Sant Benet de Bages.)* [PLADEVALL, Antoni, "Berga, vescomtat" / FLUVIÀ, Armand, "vescomtes de Berga, dinasties dels" -quadre genealògic-, a *Gran Enciclopèdia Catalana*, 3 (Barcelona 1971 -1^a ed.-), pàg. 463].

983

1035, setembre, 9.

Venda. *Adroer, sacerdot, ven a Arnal i la seva esposa Guilla una terra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, a l'Arca, [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de dos mancusos i quatre solidades, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 232.1.

a. *Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari), II, núm. 557, pàg. 639, ex O.*

monte petano

B N° 428¹

1035.¹

Dos ventas â Arnaldo de unas tierras en el Campo de Bages donde dizen Archa, y otra en Montpeytà.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

9-IX-1035¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Adroarius, presbiter, uinditor sum tibi Arnald, et uxor sua Gila, emtore. Per anc [sic] scriptura uindicionis me [sic] uindo uobis terra mea propria, qui mihi aduenit per comparacione uel per genitore meo siue per ullasque uoces. Et est ec [sic] omnia in comitatum Minorisa, in Campo Bagas, ad ipsa Arca. Et afrontat, ipsa terra: de oriente ad ipso col in suma sera; [sic] de meridie in strada uel in toret; [sic] de occiduo in uinea de ueccomte [sic] uel de te comparatore; de circii in ipsos cesals [sic] qui fuit de Cixela, [la primera lletra era x; després, transformada en c] condam. Quantum in istas afrontaciones includunt, sic uindo uobis ipsa terra, totum ab integrum, cum exio uel regresio suo, in propter [damunt la darrera r, signe d'abrev. de *er*, que no cal perquè ja ha desenvolupat l'abreviatura] precium macossos [sic] II et solidadas III^{or} in rem ualentem Et est manifestum. Quem uero predicta, de meo iuro in uestro trado dominio et potesta [sic] ad omnia que facere uolueris. Quod si ego uinditor aut ulusque [sic] omo [sic] qui contra ista carta uenerit ad inrumpendum non oc [sic] ualeat uindicare set componat in duplo cum omnem suam inmelioracione. Et in antea ista carta firma permaneat omnique tempore.

Facta carta uindicione V Idus Setember ano [sic] V rennante [sic] Aianricus rex. [sic]
Sig+num Sinfredus. Sig+num Gozfret. Sig+num Sinfret

Adroarius, presbiter, qui ista carta uindicione scripsit et firmauit et firmare rogauit et die et ano quod supra (*signe*) Ermerig, presbiter (SSS).

1. *Aquest document (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 232.1) ocupa gairebé tres terços del pergami, compartit amb un altre document, (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 232.2) que és escrit a la dreta (costat del text). Ambdós documents, amb data diferent, són escrits pel mateix escrivà, Adroarius, que tanmateix no subscriu el segon document (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 232.2).*

Quatre forats petits, dos al marge esquerre i dos més a la part inferior, que no afecten significativament el text; a més, esguinç a la part superior. (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 232.1)

El pergami té un sèc a la part del segon document, (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 232.2) que travessa pel seu costat esquerre, que serví per plegar-lo. És ben visible al dors.

984

1035, setembre, 17.¹

Venda. *Ermemir i la seva esposa Argeleva venen a Gumila i la seva esposa Ermetrut dues peces de terra conreada i erma amb els arbres, que tenen per compra i per quassevol altres drets al comtat de Manresa, al [terme/territori del] castell de Manresana, [castell de la Manresana, actual municipi dels Prats de Rei, Alta Segarra, comarca d'Anoia] pel preu de dos mancosos, a pagar en coses que ho valguin.²*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2269 A.

M N° 77³

Manresa
in Castro de la Manresana⁴

1045.

Manresa.⁵

196⁶2269 A⁷

In nomine Domini. Ego Ermemir⁸ et uxori⁹ sua Arieleua, uinditores¹⁰ sumus uobis Gumila¹¹ et uxori¹² sua Ermentruct,¹³ emtores.¹⁴ Per hanc scriptura uindicionis¹⁵ nostre¹⁶ uindimus¹⁷ uobis pecias II de terras cultas et ermas cum ipsos arbores qui ibidem sunt, nostras proprias. Qui nobis aduenit de comparacione siue per ullasque uoces. Et est ipsa hec omnia in comitatum¹⁸ Minoris<a>¹⁹ in castrum Menresana.²⁰ Et affrontat ipsa I pecia de terra cum ipsos arbores: de orient²¹ in terra de Trasuario;²² de meridie in terra de Giscafne;²³ de occiduo in terra de Raimundo;²⁴ de circi²⁵ in terra de Recosen.²⁶ Et affrontat alia pecia de terra: de orient²⁷ in te uinditore;²⁸ de meridie in terra de Ennecusi;²⁹ de occiduo in te comparatore; de circi³⁰ in terra de Recosen.³¹ Quantum in istas affrontaciones includunt sic uindimus³² uobis istas³³ hec omnia suprascripta, totum ab integrum, cum exis³⁴ et regresis³⁵ earum,³⁶ in propter precium mancosos³⁷ II in re ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia de meo iuro in uestro tradimus dominio et potestatem ad omnia facere que³⁸ uolueris. Quod si nos uinditores³⁹ aut ullusque homo qui contra hanc ista uindicione⁴⁰ ueneris inquietare uolueris⁴¹ non hoc ualeat uindicare set⁴² componat aut componamus uobis ista hec omnia in duplo cum omnem⁴³ suam⁴⁴ inmelioracionem.⁴⁵ Et in antea ista uindicio⁴⁶ firma sit omnique tempore.

Facta ista uindicione⁴⁷ VX Kalendas⁴⁸ October⁴⁹ annos⁵⁰ V que⁵¹ regnante Enrici⁵² rege.⁵³

S+num Ermemir.⁵⁴ S+num Arieleua, qui ista uindicione fecit et firmare rogauit. S+num Vuilelme.⁵⁵ S+num Adroer.⁵⁶ S+num Vuifre.⁵⁷

Vnifredus,⁵⁸ sacer,⁵⁹ qui ista uindicione⁶⁰ scripsit (*signe*) et⁶¹ dies⁶² et annos⁶³ quod supra.

1.1034 [?]-IX-17 *segons l'Inventari general del pergamins del monestir de Sant Benet de Bages de la Secció d'Ordes religiosos i militars de l'Arxiu de la Corona d'Aragó.*

2. *Pergamí en bon estat de conservació, tot i que la tinta és lleugerament deslluïda a la part central de la primera i de la segona línies i a l'inici de les darreres (anvers). El pergamí havia estat enrotllat. Es conserva dins d'una funda transparent de polímer (Melinex), mitjà de protecció que s'ha fet servir per a altres peces d'aquesta sèrie numerada a inicis del segle XXI -que es distingeixen per tenir una lletra tot seguit del número- i afegida als que l'Arxiu de la Corona d'Aragó ja tenia classificats anteriorment.*

3. *Segle XVIII.*

4. *Segle XVIII.*

5. *Inicis del segle XIX.*

6. *Segona meitat del segle XX. Escrit amb llapis. Ratllat.*

7. *Inicis del segle XXI.*

8. Ermemir (*en català*) a **O**.

9. uxori a **O**, per uxor.

10. uinditores a **O**, per uenditores.

11. Gumila (*en català*) a **O**.

12. uxori a **O**, per uxor.

13. Ermentruct (*en català*) a **O**.

14. emtores a **O**, per emptores.

15. uindicionis a **O**, per uenditionis.

16. nostre a **O**, per nostra.

17. uindimus a **O**, per uendimus.

18. comitatum a **O**, per comitatu.

19. Minoris a **O**, per Minorisensi.

20. castrum Menresana (*el topònim, en català*) a **O**.

21. de orient (*en català*) a **O**; de oriente

22. de Trasuario (*en català*) a **O**; Trasuarii.
23. de Giscafre (*en català*) a **O**; Giscafredi
24. de Raimundo a **O**, *per* Raimundi.
25. circi a **O**, *per* circio.
26. de Recosen (*en català*) a **O**; Recosendi
27. de orient (*en català*) a **O**.
28. uinditore a **O**, *per* uenditore.
29. de Ennecusi a **O**. *Sembla que el nom ha d'èsser* En(n)eco, En(n)ego, *Hauria d'èsser:* de En(n)egone o En(n)egoni,
30. circi a **O**, *per* circio.
31. de Recosen (*en català*) a **O**; Recosindi (*en llatí*).
32. uindimus a **O**, *per* uendimus.
33. istas a **O**. *Superflu*.
34. exis a **O**, *per* exiis.
35. regresis a **O**, *per* regressiis.
36. earum a **O**, *per* eis.
37. mancosos (*en català*) a **O**.
38. que a **O**, *per* quod.
39. uinditores a **O**, *per* uenditores.
40. uindiccione a **O**, *per* uenditione.
41. ueneris inquietare uolueris
42. set a **O**. *Variant, admesa en llatí, de sed.*
43. omnem a **O**, *per* omni
44. suam a **O**, *per* sua.
45. immelioracionem a **O**, *per* immelioratione.
46. uindiccio a **O**, *per* uenditio.
47. uindicione a **O**, *per* uenditione.
48. Kalendas a **O**, *per* Kalendarum.
49. October a **O**, *per* Octobrium.
50. annos a **O**, *per* anno.
51. que a **O**, *superflu*.
52. Enrici a **O**, *per* Enrico.
53. rege a **O**, *per* regi.
54. Ermemir (*en català*) a **O**; Ermemiri (*en llatí*).
55. Vuilelme (*en català*) a **O**; Vvilelmi (*en llatí*).
56. Adroer (*en català*) a **O**; Adrouarii (*en llatí*).
57. Vvifre (*en català*) a **O**; Vvifredi (*en llatí*).
58. Vnifre *amb majúscules* a **O**.
59. sacer a **O**, *per* sacerdos.
60. uindiccione u a **O**, *per* enditione.
61. *després d'et hauria d'haver-hi: signauit, que manca a O.*
62. dies a **O**, *per* die.
63. annos a **O**, *per* anno.

Venda. *Adroer, sacerdot, ven a Arnal i la seva esposa Guilla una sort de terra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa.] a Montpeità, als Casals, [Montpeità - muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de tres sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 232.2.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 559, pàg. 643, ex O.

monte petano

B N° 428¹

1035.¹

Dos ventas â Arnaldo de unas tierras en el Campo de Bages donde dizen Archa, y otra en Montpeytà.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

1-I-1036 ?¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Adroarius, presbiter, uinditor sum uobis, Arnaldus, et uxor sua Gila, emtore. Per anc [sic] scriptura uindicacionis me [sic] uindo uobis sorte I de terra, mea propria, qui mihi aduenit de genitore meo. Et est ec [sic] omnia in comitatum Minorisa, in Montepetano, in ipsos Kesals. Et afrontat, ec [sic] omnia: de oriente in ipsa sera; [sic] de meridie in tera [sic] de Seniofret; de circi in ipso Aragal; de occiduo de te comparatore. Quantum in istas afrontaciones includunt, sic uindo uobis ipsa ec [sic] omnia, ab integrum, cum exio uel regresio suo, in propter precium solidos III in rem ualentem Et est manifestum. Quem uero predicta tera [sic] de meo iuro in uestro trado dominio et potestate ad omnia que facere uolueris. Quod si ego uinditor aut ullusque omo [sic] inquietare uoluerit non oc [sic] ualeat uindicare set componat in duplo cum omnem inmelioracione. Et in antea ista carta firma permaneat omnique tempore.

Facta carta uindicacio [sic] Kalendas Genuarii [ano V reg]nante Annanricus rex. [sic]

Sig+num Unifret. Sig+num Oliba. Sig+num Bonucius.

1. (1035 ?), gener, 1 *segons*: *Arxiu de la Corona d'Aragó, Secció ordes religiosos i militars, Monestir de Sant Benet de Bages, Pergamins, I, Inventari general.*

1036, gener, 1, *segons a.*

2. *Aquest document núm. 977 -1036, gener, 1- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 232.2) ocupa aproximadament un terç del pergami, compartit amb un altre document, el núm. 976 -1035, setembre, 9- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 232.1) que és escrita a l'esquerra (costat del text). Ambdós documents, amb data diferent, són escrits pel mateix escrivà, Adroarius, que tanmateix no subscriu el present document núm. 977.*

El marge dret (costat del text) està força malmès, de manera que la tinta també s'ha esvaït, especialment a la part inferior (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 232.2).

986

1036, març, 8.

Venda. *Ricolf i la seva esposa Sinyol venen a Gumila i la seva esposa Ermentruit [=Mentruit, Mentrud] una peça de terra amb vinya al comtat de Manresa, a la torre Manresana, [la Manresana, actual municipi dels Prats de Rei, Alta Segarra, comarca d'Anoia] pel preu d'un sou, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 233.

M. N° 80¹

1036. Manresa.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

8-III-1036¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego, Ricolfus, et uxori sua Sinol. Uinditores sumus uobis, Gumila, et uxori sua, Ermentruit, [sic] emtores. Per hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus uobis pecia I de terra aput uinea cum illorum arboribus, qui nobis aduenit de comparacione siue per ullasque uoces. Et est, ipsa hec omnia, in comitatum Minorisa, in turre Manresana. Et affrontat, ipsa hec omnia: de orient, in te, comparatore; de meridie, in istrada [sic] puplica; [sic] de occiduo, similiter; de circi, in te, uinditore. Quantum in istas affrontaciones includunt, sic uindimus uobis ista hec omnia, totum ab integrum, cum exis et regresis earum, in propter precium solido I in re [sic] ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia de nostro iuramus in uestro tradimus dominio et potestatem ad omnia facere que uolueris. Quod si nos uinditores aut ullusque homo inquietare uolueris non hoc ualeat uindicare set componat aut componamus uobis ista hec omnia in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista uindiccio firma sit uel omnique tempore.

Facta ista carta uindiccio VIII Idus Marci annos V que regnante Enrici rege.

S+num Ricolfus. S+num Sinol, qui ista uindiccione fecit et firmare rogauit. S+num Bonefilio. S+um Liuola. S+num Lobato.

S+ UNIFREDUS, sacer, qui ista uindiccione scripsit (SSS) et dies et annos quod supra.

1. *Podem veure, en els tres pergamins redactats per Unifredus, sacer: document núm. 965 -1034, març, 9- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 226); document núm. 973 -1035, abril, 1- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 231); i document núm. 978 -1036, març, 8- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 233), que els escrivans tenien una manera d'escriure i una ortografia pròpies. També que, en llocs de frontera, qualsevol tros de pergami que tenien a mà servia per a fer-hi una escriptura. En el núm. 965, per exemple, un pergami de petitíssimes dimensions (13'8-12'7 x 7-7'2 cm), va haver d'encabir-hi el redactat disminuint la caixa de les lletres, mentre que en el núm. 231 (21 x 9'3 cm) va poder fer la lletra una mica més gran però va començar igualment dalt de tot i al final li va sobrar espai, que va haver de deixar buit.*

987

1036, abril, 24.

Venda. *Sendred [= Sindreu] i la seva esposa Gerberga [= Giberga] venen a Guillem i la seva esposa Quinverga una peça de terra franca amb els arbres, que tenen per compra al comtat de Manresa i al terme [del castell] de Maians, [Maians, actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages] pel preu de tres sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 235. 1.

k[arta] de Mediano²

M. S. N° 107.³

1035. Mavans.⁴

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN⁵24-IV-1036⁶

In nomine Domini. Ego Sendret⁷ et uxori⁸ sue⁹ Gueriberga,¹⁰ uinditores¹¹ summus¹² uobis Uuilel¹³ et uxori¹⁴ sue¹⁵ Chinuerga,¹⁶ emptore.¹⁷ Per hanc scriptura uindicionis¹⁸ nostre¹⁹ uindimus²⁰ uobis pecia I de terra cum ipsos arbores, qui nobis aduenit per comparacione. Et est hec omnia in comitatum²¹ Minorisa uel in termine²² de Midiano.²³ Et afrontat hec omnia: de orient²⁴ in uinea de me uinditore,²⁵ de meridie in strada²⁶ de nos comparatores; de circi²⁷ in uinea de Remon.²⁸ Quantum infra istas III^{or} afrontaciones²⁹ includunt sic uindimus³⁰ uobis ipsa terra francha, totum ab integum, cum exiis et regressiis earum,³¹ in propter precium solidos III in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia quod superius resonat de meo iuro in uestro trado dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris.³² Quod si nos uinditores³³ aut ut³⁴ ullusque homo qui contra hanc ista uindicione³⁵ uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set³⁶ componat in duplo cum omnem suam inmelioracione. Et ab³⁷ in antea ista uindicio³⁸ firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista uindicione³⁹ VIII Kalendas⁴⁰ Madi⁴¹ anno V regnante Aiaricho⁴² rege.⁴³

Sig+num Sendret.⁴⁴ Sig+num Gueriberga, qui ista uindicione⁴⁵ fecimus et testes firmare rogauimus.

Sig+num Ermengaudus.⁴⁶

Godmarus,⁴⁷ leuita, qui ista uindicione⁴⁸ scripsit et die et an(*signe*)no quod supra.

1. *El pergami conté dos documents. Aquest, el núm. 979 -1036, abril, 24- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 235.1), que fou escrit al costat esquerre, és el primer cronològicament, uns vuit mesos anterior al segon, el document núm. 986 -1036, desembre, 29- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 235.2), que ocupa el cantó dret.*

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

3. *Mitjans del segle XVIII.*

4.

5. *Segell estampat.*

6. *Escrit amb llapis.*

7. *Sendret a O. Nom personal masculí d'origen germànic, aquí escrit en català. Si es donés en traducció llatina hauria de ser Sendredus.*

8. *uxori a O, per uxor.*

9. *sue a O, per sua.*

10. *Gueriberga a O. Nom personal femení d'origen germànic, format per gair, 'llança', i warda, 'guarda'. En català ha donat el cognom Giberga (i els seus derivats). [MOLL, Francesc de B., *Els llinatges catalans*, pàgs. 19, 104, 105 i 107]*

11. *uinditores a O, per uenditores.*

12. *summus a O, per sumus.*

13. *Uuilel a O. Nom personal masculí d'origen germànic, aquí en català, format per will, 'voluntat' i helm, 'elm', 'casc'. En català ha donat els cognoms Guillem (i nom) i Guillén. [MOLL, Francesc de B., *Els llinatges catalans*, pàgs. 20 i 111]*

14. *uxori a O, per uxor.*

15. *sue a O, per sua.*

16. *Chinuerga a O. Nom personal femení d'origen germànic, format per kind, 'infant', i warda, 'guarda'. No s'ha transmés com a cognom, en català. El tradueixo per Quinverga, respectant al màxim la grafia original. Vegeu el document número 3 d'aquest Diplomatari.*

17. *emptore a O, per emptores.*

18. *uindicionis a O, per uenditionis.*

19. nostre a **O**, *per* nostra.
20. uindimus a **O**, *per* uendimus.
21. comitatum a **O**, *per* comitatu.
22. termine a **O**, *per* termino.
23. Midiano a **O**. *Correspon a Maians (Maians, actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages).*
24. orient (*en català*) a **O**, *per* oriente, *en llatí*.
25. uinditore a **O**, *per* uenditore.
26. *Tot seguit hi ha d'anar:* de occiduo.
27. circi a **O**, *per* circio.
28. de Remon a **O**. *És del tot correcte, en català. En llatí hauria de ser Raimundi.*
29. afrontaciones a **O**, *per* affrontaciones.
30. uindimus a **O**, *per* uendimus.
31. earum a **O**, *per* eis.
32. uolueris a **O**, *per* uolueritis.
33. uinditores a **O**, *per* uenditores.
34. ut a **O**. *És superflu.*
35. uindicione a **O**, *per* uendicione.
36. set a **O**. *És una variant admesa, en llatí, de sed.*
37. ab a **O**. *És superflu.*
38. uindicio a **O**, *per* uendicio.
39. uindicione a **O**, *per* uendicione.
40. Kalendas a **O**, *per* Kalendarum.
41. Madi a **O**, *per* Maiarum.
42. Aiaricho a **O**.
43. rege a **O**, *per* regi.
44. Sendret a **O**, *per* Sendredi. *La forma catalana, Sendret, que, evidentment, no és incorrecte, hauria d'anar precedida per la preposició de.*
45. uindicione a **O**, *per* uenditione.
46. Ermengaudus a **O**, *per* Ermengaudi. *Nom personal masculí d'origen germànic, que prové del nom de dues divinitats, Ermin i Gaut. Del nom de persona en procedeixen, en català, el nom i el cognom Ermengol, i els seus derivats: Amengual, Armengau, Armengod, Armengol, Armengot, Armengou, Armengual, Ermengol, Ermengot i Mengual. [MOLL, Francesc de B., Els llinatges catalans, pàgs. 19, 94 i 95]*
47. Godmarus a **O**. *Nom personal masculí d'origen germànic, que tant pot provenir de god, 'got', 'home de la nació dels gots', com de gud, 'déu', unit al sufix mar, 'insigne'. [MOLL, Francesc de B., Francesc de B., Els llinatges catalans, pàgs. 19, 20, 109 i 110] En procedeixen els cognoms catalans: Godomà, Gomà, Gomar, Gotmar, Gumà, ... i llurs feminitzacions: Gomara, Gomera, Gumara ...*
48. uindicione a **O**, *per* uendicione.

Venda testamentària. *Bernat Bardina, Gerard i Guifred [= Gifreu] Alomar, marmessors de Guadall, [= Guadall Domnuç, bisbe de Barcelona (1029-1035)] difunt, en compliment del seu testament, venen a Bernat Guilmon i al seu germà [...]ç, una peça de terra amb vinya al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa.] al Pla de Bages, al Prat, [antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu d'una unça d'or bona.*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 236.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 560, pàg. 644, ex O.

1035.¹

Venta á Bernad de una uña en el Campo de Bages.¹

B N°. 629¹

Carta antiga d'una vinya appellat al camp de bages e al prat prop sant fritos¹

bages.¹

minorise¹

uide[tur]¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

27-IV-1036¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domin[i. Eg]o Bernardus Bardina, et Ierouardus, et Uuifre Ellemar, uinditores sumus tibi Bernadus Guilmundus, et fratri suo [*dues o tres lletres -no és Aecio, a jutjar pel final del traç de la darrera lletra que ha desaparegut-*]cio. Per hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus uobis petia I de terra cum uinea aput ipso Prado, qui nobis aduenit per manumensoria de condam Uuadallus, episcopus [*epcus, amb signe d'abrev. damunt la c*] qui est condam unde iudicium firmum et obligatum tenemus infra mentes temporum ordinantem iudice asseries condicione. Et est, hec omnia, in comitatum Minorise, in Campo Baies. Et affrontat, ipsa terra et uinea culta aput ipso Prato: de orientis in terra Sancti Fructuosii; de meridie in istrada publica; de occiduo in terras et uineas de nos comparatores; de circii in terra Sancte Cecilia cenobia et in prato de Ermengards. Quantum in istas affrontaciones includunt, sic uindimus uobis ipsa hec omnia, quantum tenemus, per uocem Uuadallus episcopus [*epcs, amb signe d'abrev. damunt la c*] defuncti, cum exeis et regreseis suis, in propter precium uncia I de auro, bona et optima. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia, de nostro iuramus in uestra tradimus dominio et potestate, ad omnia facere que [*no quod*] uolueritis, ad uestrum plenisimum proprium. Quod si nos manimesores uel uinditores aut uullusque [*sic*] omo [*sic*] qui contra hanc ista carta uindiccionem uenerit ad inrumpendum non hoc ualeamus uindiccare set compono aut componamus nos uobis ipsa hec omnia in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindiccionem firma stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindiccionem V° Kalendas Madii anno V regnante Eçenrici regi. [*sic*]

Signu+m Bernardus Bardina. Signu+m Ierouardus. Signu+m Uuifred, nos qui ista carta uindiccionem scribere fecimus et firmauimus et testes firmare rogauimus.
Signu+m Raimun Oriol. Signu+m alio Raimundus Enegonis. Signu+m Guilemun.

(SS) UNNIFREDUS, [sembla que hauria de ser *UUIFREDUS*, però no ho llegeixo; la segona lletra és tancada de dalt] subdiachonus, qui ista carta uindiccionem scripsit die et anno quod supra.

1. *Oscia a la part superior esquerra del pergami (costat del text) que ha eliminat algunes lletres de les dues primeres línies. Diversos forats petits escampats que no afecten significativament el text. Una taca d'humitat, a la part central esquerra del text. Al dors s'aprecia el quadriculat de sècs del procés d'elaboració del pergami.*

[Rubén Molina el va demanar, juntament amb els núm. 214 i 236 (petició núm. 11801)].

989

1036, abril, 30.

Venda. *Gescafred i la seva esposa Quixol venen a Sendred [= Sindreu] una quarterada de vinya amb els arbres al comtat de Manresa, a la Manresana, [la Manresana, actual municipi dels Prats de Rei, Alta Segarra, comarca d'Anoia] pel preu de tres sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 234.

M. N.º. 123.¹

Manresana¹

Manresa.¹

1036.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

30-IV-1036¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego, Giscafret, et uxori sue Chixol, uinditores sumus tibi, Sendret, emtor. Per anc [sic] scriptura uindicionis nostre sic uindimus tibi quarterada I de uinea cum illorum arborum, qui nobis aduenit per aprisione siue per ullasque uoces. Et est ec omnia, in comitatum Minorisa, in ipsa Manresana. Et afrontad: de orientis in uinea de Bonofilio; de meridie in uinea de me, uinditore; de ociduo [sic] in ipsa strada; de circi in uinea Adalaric [per *de Alaric*; veure Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 231]. Quantum infra istas afrontaciones includunt, sic uindimus tibi ipsa ec omnia, totum ab integrum, cum exios uel regresios earum, in propter precium solidos [*solids* abreujat] III in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ec omnia sicut superius resonat, de nostro iuramus in tuo tradimus donio [sic, per *dominio*] et potestate ad omniaque facere uolueritis. Quod si nos, uinditores, aut ullusque omo [sic] qui contra anc [sic] ista carta [*anc ista carta*, escrit dues vegades] uindicionis inquietare uoluerit non oc [sic] ualeat uindicare set componat in duplo cum omnem suam inmeliore. Et in antea ista carta uindicionis firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta carta uindicionis II Kalendas [*kaleds*, abreujat] Madii ano [sic] V regnante Enrici regi.

S+num Giscafret. S+num Chixol, quista [sic] carta fecimus et firmare rogauimus. S+num Bonofilio. S+num Lobatone. S+num Trasuer.

Uuillelmus, presbiter, scripsit et (SS) die anno quod supra.

990

1036, juny, 14.

Donació pietosa. *Lodric/Loderic, anomenat Guiral, [= Guerau] i la seva esposa Formosa, donen al monestir de Sant Benet de Bages un alou al comtat de Manresa, a Vilamajor, [Viladordis, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] amb la condició que el tindran ells i els seus descendents, donant cada any la tasca i dues lliures de cera a Sant Benet, no poden-lo alienar.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 237.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 562, pàg. 646, ex O.

[man]resa et uilla maior¹

n 249¹ [ratllat quan s'escrigué el número que hi ha a sota: *M N° 424* -la tinta és del mateix to-]

M N° 424¹

Vilamayor prop lo coll de manresa fins lo terme de dita Ciutat.¹

Donacio de molts alous a St Benet de Bages=¹

Manresa.¹

Vilamaior.¹

1036.¹

Gueiral llamado Landrig y su Muger hacen donacion à San Benito y à San Valentin de su alodio en el termino de Manresa en Vila mayor, cuyas afrontaciones designa.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

14-VI-1036¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Ledrig, [*Tedrig*, segons *a*] que uocant Gueiral, et uxor mea Fermosia, donatores sumus Domino Deo et Sancto Benedicto prelibato cenobio seu Sancti Valentini, martiris, alaudem nostrum, id sunt: [casas] cum solos et superpositos et ipsas curtes et terras et uineas et cum omni genera arborum qui infra sunt. Et est hec omnia in comitatu in comitatu [sic] Minorisa, qui locum uocitatum Villamaior, qui aduenit nobis per comparacione uel pro qualicumque uoces. Et affrontat, hec omnia superius inserta: de oriente in alueo Lubricato medio; de meridie in ipsa Cherosa uel in Uillapiscina; de occiduo in ipsa Cula uel ad ipso collo de Minorisa; de parte uero circi in uilla de Maruano que uocitant Caffeldis. Quantum infra istas affrontaciones includunt, sic donamus atque tradimus in potestate et donacione Sancti Benedicti seu Sancti Valentini, martiris, sicut superius resonat, ipsum [nostrum (*proprium*, segons *a*)] alaudem ubi inuenire potueritis, cultum uel incultum, omnia et in omnibus, quicquid dici uel nominari potest, ab omni [*omi*, amb signe d'abrev. damunt la *m* (*omnem*, segons *a*)] integritate, cum exiis et regre[ssiis] earum, in [eo] conuentu atque ea racione ut in diebus uite nostre teneamus et possideamus nos et posteritas nostra, et donemus per singulos annos ipsa tascha et libras duas de cera pre[fati] Sancti Benedicti per unumquemque annum, et ipsum alaudem non possumus uindere nec comutare nec inalienare ab ea die et deinceps nisi inter nos siue abbatis [*abbis*, amb signe d'abrev. travessant les dues *b*] uel abitantes de ipso cenobio. Quod si nos donatores aut ullusque persone homo potens maiori gradu hanc minori hanc ista carta donacionis disrumpere uoluerint non hoc ualeat uindicare sed componamus aud componant in quadruplum cum sua inmelioracione ad eius cenobio. Et in ante<a> ista donacio firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta donacio XVIII Kalendas Iulii anno V regnante Aganrrico [sic] rege.

S+num Gueiral, que uocant Ledrig. [*Tedrig*, segons *a*] S+num Fermosia, qui ista carta donacionis fecimus et firmauimus firmarique rogauimus.

S+num Godmar. S+num Wifred. S+num Bouet. S+num Martino. S+num Marcuz. S+num Raimon.

DVRANDVS, leuita, qui ista carta donacionis scripsit et sub (signe) die et anno quo supra.

ful. [sic] **49.** [la lectura del 9, afectat per una gota d'aigua, que ha escorregut la tinta, és una mica confusa]

1. *Pergamí malmès per la humitat, que afecta sobretot la part dreta, l'angle superior de la qual està, a més, malmesa a causa de diversos talls (costat del text). D'altra banda, el pergamí, potser ja d'origen, o, en tot cas, abans de ser escrit, ja tenia un retall a la part inferior, a la dreta (costat del text).*

991

1036, novembre, 6.

Donació. *Dadil, dona, dóna al seu fill Guifred [= Gifreu] i la seva esposa Emma mitja mujada de vinya i quatre peces de terra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, que són de la seva heretat, que Dadil té del seu pare i de la seva mare, difunts, i per altres drets. Les peces de terra són a quatre llocs: als Casals, [els Casals -mas-] al Camp d'Odevagre, [= Avagre, Vagre] a les Tendes i al Perelló, [zona de la Torre -mas-] sobre al Pujol, [el Pujol -vila i mas desapareguts-][antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 238.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 563, pàg. 647, ex **O**.

bages¹

B N 8[1]¹

[Bages]¹

1001.¹

Dadil Madre Wifredo le haze donacion de unas tierras en el Campo de Bages¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

6-XI-1036¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Dadil, femina, donator sum tibi, Wifred, fili[o m]jeo, et uxor tua Emmo, femina. Manifestum est enim quia placuit animis meis et placet nullus quo agentis imperio sed suadentis ingenio sed propria uoluntas mihi elegi ut cartam donacionis tibi fecissem sicuti et facio a uobis de semodiata de uinea, mea propria, et pecias IIII^{or} de terras meas proprias de ipsa mea ereditate, qui mihi aduenit a me Dadil, de genitori meo qui est condam, et de genitrice mea qui est condam, siue per quascumque uoces. Et est ipsa uinea et ipsas IIII^{or} pecias de terras in comitatu Minorisa, in Campo Bagas. Et affrontad ipsa semodiata de uinea: de oriente in uinea de filios de Giscalfred qui est condam; de meridie in uinea qui fuit de Uencemal siue de Salamon; de occiduo in uinea de Seniofred uel de Mir; de circi in uinea de Mir uel suos eredes. Et ipsa sorte [...]stad ipsos Casales affrontad: de oriete [sic] in ipsa terra qui fuit de Sperandeo, qui perdidit per placito; de meridie in terra de me donatore uel de nostros eres; de occiduo in terra de fili[os] Giscalfred; de circi in campo de Saluadre. Et alia pecia de terra qui est in Campo de Oduagro, [sic] affronta: de oriente

in terra de Sancti Benedicti uel filios de Eschenil; de meridie in terra de nostros eres; de occiduo in terra de nos donatores; de circi in terra de Seniofred uel de nostros eres. Et alia pecia qui est ad ips[as Ten]des afrontad: de oriente, et de meridie, et de occiduo, et de circi in terra de Mir Giscafred uel suos eres. Et alia pecia qui est supra ipso Pozol, ad ipso Periliono, af[frontad: de orien]te in terra de Ato Ansof; de meridie in terra; [sic] de occiduo in terra de Sancti Petri; de circi in strada publica. Quantum infra istas affrontaciones includunt sic trado et dono uobis ipsa pecia de uinea, ipsa mea ereditate qui fuit de genitori meo uel de genitrice mea qui sunt condam, cum ipsas III^{or} pecias de terras, totum ab integrum, cum exios et regressios earum. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa donacio de meo iure in uestro trado dominio et potestate ad [omnia] facere quod uolueris. Quod si ego donatrice aut ullusque homo de nulla persona qui contra hanc ista carta donacione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat ipsa hec omnia superius inserta cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista donacio firma permaneat omnique tempore.

Facta ista donacio VIII Idus Nouemb̄er anno VI regnante Aganricco rege.

Sig+num Dadil, femina, qui ista carta donacione rogau scribere et firmaui et testes firmare rogau. Sig+num Ato. Sig+num Martino. Si+num Bonefilio. Sig+num Marcucio. Sig+num Guidono, filio meo.

ERMENGAVDVS, presbiter et monachus, qui hista carta donacione scripsit et sub (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Caplletra inicial I decorada. Diversos forats que afecten alguna lletra i taques d'humitat - aquestes afecten la part dreta (costat del text)-. Això no obstant, es pot extreure tot el text amb ajuda d'una làmpada de llum ultraviolada.*

992

1036, novembre, 8.

Donació. *Sendred, [= Sindreu] sacerdot, dóna al seu fill Joan el domini i la potestat sobre unes cases al territori i ciutat de Barcelona, al costat de l'església de Sant Jaume apòstol, [església de Sant Jaume -desapareguda-, plaça de Sant Jaume, districte de Ciutat Vella, ciutat de Barcelona, comarca de Barcelonès] que té per compra i per altres drets.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 239.

rode sa[...]¹

[...] **de torroella**¹ [anotació -de finals del segle XVIII ?- retallada per la part superior, pertanyent al tros pergami enganxat, que fou emprat per a dotar d'una base estable el pergami que conté el text] (aquesta anotació, i l'anterior, pertanyen al tros de pergami ajuntat)

Barcelona – Casas.¹

1036.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

8-XI-1036¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Send[eredus, presbiter, donator] sum tibi Iohanni, filio meo. Manifestum est enim quia dono tibi domos meas proprias quas habeo in territorio Barchinonensi, infra urbem Barchinonam, iuxta domum Sancti Iacobi apostoli. [Qui aduenit] mihi per meam comparatione siue

per omnes uoces. Et affrontant: de parte orientis in calle publico; de meridie similiter; de occiduo in exio comune; de circio in domibus Guilelmi Midiane[nsis ...]i, eius filii. Quantum iste affrontationes includunt, sic dono tibi predicta omnia cum exiis et regressibus earum, cum guttis et stilliciniis, totum integriter. Et de meo iure in tuum trado dominium et p[otestatem] ut ab hodierno die et tempor[e] licitum sit tibi exinde facere quodcunque uolueris, ad tuum plenissimum proprium. Quod si ego donator aut aliquis homo utriusque sexus contra hanc ue[... ..]uenero aut uenerit ad inrumpendum non hoc ualeam aut ualent uendicare sed componam aut componat tibi supradicta omnia in duplum cum omni sua inmelioracione. Et insuper hec d[onacione] firma permaneat omni tempore.

Actum est hoc VI Idus Nouembris anno VI regni Henrici regis.

S+ Senderedus, presbiter, qui ista donacione fieri feci et firmaui firmarique rogauí (SS).
Amalricus, presbiter (SS).
S+ Gaucefredus, leuita.
Nos donacionis huius testes sumus.

S+ Bonifilii, fleccarii.*

S+ Remundi, leuite, cause huius testis et scriptoris et die et anno quo supra cum duabus litteris fuis turpe in linea III. (SSS)

1. *Al centre del text, dos petits forats. El pergami anava enrotllat i lligat (nombrosos sècs: els de la part central, oblicus; al marge superior, tres talls; al mig del marge esquerre -costat del text-, petit forat per a passar-hi un cordill).*

Pergami restaurat, al qual se li enganxà, al dors, servint de base a la malmesa part esquerra, (costat del text) un altre tros de pergami, que té dos fragments d'anotacions retallades. Pel que fa al pergami original, com he dit molt malmès en la seva part esquerra, hi manca un tros, que afecta diverses línies, i que, entre d'altres, no permet de saber el lloc exacte on eren situades les cases (només sabem que eren al costat de l'església de Sant Jaume). A l'escatocol, les signatures de l'actor [S+ Senderedus, presbiter, qui ista donacione fieri feci et firmaui firmarique rogauí (SS)] i dels tres testimonis [Amalricus, presbiter (SS); S+ Gaucefredus, leuita; i S+ Bonifilii, fleccarii - aquest darrer escriu el seu nom i ofici més avall-] són autògrafes. Document bo per a reproduir.

L'església de Sant Jaume, amb el seu cementiri adjacent, a Barcelona, és documentada des del 985. Era a la plaça de Sant Jaume -l'actual plaça fou obra del municipi progressista de l'any 1823-, a la cruïlla del cardus i el decumanus, és a dir, a l'àgora de l'antiga ciutat romana. Fins al segle XIX l'església de Sant Jaume, que havia estat reedificada en època gòtica, ocupava el sector llevantí de l'actual plaça, a la cantonada amb el carrer de la Ciutat - la meitat meridional del cardus romà-, davant la façana de la Casa de la ciutat, mentre que el cementiri era davant la façana del Palau de la Generalitat. El porxo i el cementiri eren encarats a la façana del Palau de la Generalitat, al mig de la plaça de Sant Jaume. [CIRICI I PELLICER, Alexandre, Barcelona, pam a pam, pàgs. 50 i 51]

993

1036, novembre, 11.

Venda. *Senfred [= Sinfreu] i la seva esposa Bonadona venen a Arnal i la seva esposa Guilla un alou al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, a Montcornell. [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 240.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 564, pàg. 648, ex **O**.

Montpetan¹

Montpetan¹

B. N.º. 654¹

Vendicio inter Laicos = en Montpeita¹

1036.¹

Venta de tierras en Montpeytà.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

11-XI-1036¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Seniofret, et uxor mea Bonadona, vinditores uobis Arnal, et uxor mea Willa, [*et uxor mea Willa*, sobreescrit damunt un text anterior, que ha estat prèviament ratllat] emtores. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus uobis pecia I de terra ab ipsos casales et mig orto et miga curte, et lit de trugl, et cum ipsa pecia I de uinea erma, qui mihi aduenit de genitori meo uel de comparacione siue per qualicumque uoce, et a me, Bonadona, per meum decimum. [x] Et est, ipsa hec omnia, in comitatu Minorisa, in Montepetano, in Montcornilio. Et affrontad: de oriente in terra de Sancti Benedicti; de meridiu in terra de nos comparatores; de occiduo similiter; de circi in terra de Transgoncia, femina, et filios suos. Quantum infra istas affrontaciones includunt sic uindimus nos uobis pecia I de terra ab ipsos casales et migo orto et miga curte et lit de trugl et pecia I de uinea, cultum uel erum, totum ab integrum, cum exios et regressios earum, in propter precium manccossada I in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa hec omnia de nostro iure in uestro tradimus dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris. Quod si nos uinditores, aut ullusque omo qui contra hanc ista carta uindicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat ipsa hec omnia superius inserta cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindicio firma permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindicio III Idus Nouember anno VI regnante Aganricco rege.

Sig+num Seniofred. [sic] Sig+num Bonadonna, qui ista carta uindicione fecimus et firmuimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Bouet. Sig+num Margol. Sig+num Oliba.

Ermengaudus, presbiter et monachus, qui hista carta uindicione scripsit et sub (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Caplletra inicial i simplement engruixida. Taca d'humitat -afecta algunes lletres de la part dreta (costat del text)-. El pergami s'enrotllava.*

994

1036, desembre, 29.

Venda. *Sendred [= Sindreu] i la seva esposa Gerberga [= Giberga] venen a Guillem i la seva esposa Quinverga una peça de terra i vinya que tenen per compra al comtat de Manresa, al terme [del castell] de Maians, [Maians, actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages] pel preu de quatre sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 235. 2.

k[arta] de Mediano²

M. S. N° 107.³**1035. Mavans.**⁴**ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN**⁵ [segell estampat]**29-XII-1036**⁶ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Sendret⁷ et uxori⁸ sue⁹ Gueriberga,¹⁰ uinditores¹¹ summus¹² tibi¹³ Uuilel¹⁴ et uxori¹⁵ sue¹⁶ Chinuerga,¹⁷ emptore.¹⁸ Per hanc scriptura uindicionis¹⁹ nostre²⁰ uindimus²¹ uobis pecia I de terra et de uinea, qui nobis aduenit per comparacione. Et est hec omnia in comitatum²² Minorisa uel in termine²³ de Midiano.²⁴ Et afrontat hec omnia: de orient²⁵ in torrent²⁶ uel in strada; de meridie in strada; de occiduo de nos comparatores; de circi²⁷ in uinea de Remon.²⁸ Quantum infra istas III^{or} afrontaciones²⁹ includunt sic uindimus³⁰ uobis ipsa hec omnia suprascripta, totum ab integrum, cum exiis uel regressiis earum,³¹ in propter precium solidos III in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia quod superius resonat de meo iuro in uestro trado dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris.³² Quod si nos uinditores³³ aut uullusque³⁴ homo qui contra hanc ista uindicione³⁵ uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set³⁶ componat in duplo. Et ab³⁷ in antea ista uindicio³⁸ firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista uindicione³⁹ IIII Kalendis⁴⁰ Ianuariis⁴¹ anno VI regnante Aiarico⁴² rege.⁴³

Sig+num Sendret.⁴⁴ Sig+num Gueriberga, qui ista uindicione⁴⁵ fecimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Godmar.⁴⁶ Sig+num Adalbernt.⁴⁷ Sig+num Uuifret.⁴⁸

Godmarus, leuita, qui ista uindicione⁴⁹ scripsit, et die et an(*signe*)no quod supra.

1. *El pergami conté dos documents. Aquest, el núm. 986 -1036, desembre, 29- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 235. 2), que fou escrit al costat dret, és el segon també per cronologia, uns vuit mesos després del primer, el núm. 979 -1036, abril, 24- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 235.1), que ocupa el cantó esquerra. Precisament el cantó on fou escrit aquest segon document és molt irregular al costat dret.*

2. *Mitjans del segle XVIII.*

3.

4.

5.

6.

7. *Sendret a O. Nom personal masculí d'origen germànic, aquí en català. Si es donés en traducció llatina hauria de ser Sendredus.*

8. *uxori a O, per uxor.*

9. *sue a O, per sua.*

10. *Gueriberga a O. Nom personal femení d'origen germànic, format per gair, 'llança', i warda, 'guarda'. En català ha donat el cognom Giberga (i els seus derivats). [MOLL, Francesc de B., *Els llinatges catalans*, pàgs. 19, 104, 105 i 107]*

11. *uinditores a O, per uenditores.*

12. *summus a O, per sumus.*

13. *tibi a O, per uobis.*

14. *Uuilel a O. Nom personal masculí d'origen germànic, aquí en català, format per will, 'voluntat' i helm, 'elm'. Ha donat els cognoms Guillem i Guillén. [MOLL, Francesc de B., *Els llinatges catalans*, pàgs. 20 i 111]*

15. *uxori a O, per uxor.*

16. *sue a O, per sua.*

17. Chinurga a **O**. *Nom personal femení d'origen germànic, format per kind, 'infant', i warda, 'guarda'. No s'ha transmés com a cognom, en català. La versió catalana actual podria ser, d'acord amb les normes ortogràfiques vigents, Quinverga, respectant al màxim la grafia original. Vegeu, al respecte, la informació de la nota 3 del document número 2.*
18. emptore a **O**, per emptores.
19. uindicionis a **O**, per uenditionis.
20. nostre a **O**, per nostra.
21. uindimus a **O**, per uendimus.
22. comitatum a **O**, per comitatu.
23. termine a **O**, per termino.
24. Midiano a **O**. *Correspon a Maians (Maians, actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages).*
25. orient a **O**, per oriente. *El mot orient, del tot correcte, és en català.*
26. torrent a **O**, per torrente. *El mot torrent, del tot correcte, és en català.*
27. circi a **O**, per circio.
28. de Remon a **O**. *És del tot correcte, en català. En llatí hauria de ser Raimundi.*
29. afrontaciones a **O**, per affrontaciones.
30. uindimus a **O**, per uendimus.
31. earum a **O**, per eis.
32. uolueris a **O**, per uolueritis.
33. uinditores a **O**, per uenditores.
34. uullusque a **O**, per ullusque.
35. uindicione a **O**, per uendicione.
36. set a **O**, *variant, admesa en llatí, de sed.*
37. ab a **O**. *És superfluu.*
38. uindicio a **O**, per uendicio.
39. uindicione a **O**, per uendicione.
40. Kalendas a **O**, per Kalendarum.
41. Ianuarii a **O**, per Ianuarium.
42. Aiarico a **O**.
43. rege a **O**, per regi.
44. Sendret a **O**, per Sendredi. *La forma catalana, Sendret, que, evidentment, no és incorrecte, hauria d'anar precedida per la preposició de.*
45. uindicione a **O**, per uenditione.
46. Godmar a **O**, per God(o)mari. *La forma catalana, Godmar, que, evidentment, no és incorrecte, hauria d'anar precedida per la preposició de. Nom personal masculí d'origen germànic, que tant pot provenir de god, 'got', 'home de la nació dels gots', com de gud, 'déu', unit al sufix mar, 'insigne'. [MOLL, Francesc de B., Els llinatges catalans, pàgs. 19, 20, 109 i 110] En procedeixen els cognoms catalans: Godomà, Gomà, Gomar, Gotmar, Gumà, ... i llurs feminitzacions: Gomara, Gomera, Gumara ...*
47. Adalbernt a **O**, per Adalberni. *La forma catalana, Adalbernt o, millor, Adalbern, evidentment, no és incorrecte, si bé hauria d'anar precedida per la preposició de. El nom personal masculí Adalbern, d'origen germànic, prové d'adal/athal, 'noblesa', 'raça' i bern, 'ós'. [MOLL, Francesc de B., Els llinatges catalans, pàgs. 19 i 20] En procedeix el cognom català Alabern.*
48. Uuifret a **O**, per Uuifredi. *La forma catalana, Uuifret, que, evidentment, no és incorrecte, hauria d'anar precedida per la preposició de.*
49. uindicione a **O**, per uenditione.

Venda. *Els germans Gerbern, Gerard i Dacbert venen a Arnal i la seva esposa Guilla una terra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, [Montpeità - muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de dos mancosos, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 242.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 565, pàg. 649, ex **O**.

3. 196¹

1036¹

Venta á Arnaldo de unas tierras en Montpeytà¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

1-I-1037¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Gerbernus, Gerouardus et Dacbertus uinditores sumus uobis Arnaldus et uxor sua Gila, emtores. Per anc scriptura uindicionis nostre uindimus uobis terra nostra propria qui nobis atuenit [sic] per genitores notros [sic] siue per ullasque uoces. Et est ec [sic] omnia in comitatum Minorisa, in Montepetano. Et afrontad: [sic] de oriente in ipso col in tera [sic] de Sendret; de meridie in nos uinditores; de circi de me comparatore; de occiduo in ipso torent [sic] qui discurit [sic] per tempus pluuiarum. Quantum in istas afrontaciones includut [sic] sic uindimus uobis ista ec [sic] omnia totum ab integrum, cum exiis et regresio suo in propter precium mancosos II in rem ualentem. [uatē] Et est manifestum. Quem uero predicta ec [sic] omnia de nostro [sic] iuro in uestro trado dominio et potestate ad omnia que facere uolueris. Quod si nos uinditores aut ullusque omo [sic] qui contra ista carta uenerit ad inrumpendum non oc [sic] ualeat uindicare set [sic] componat in duplo cum omnem suam inmelioracione. Et in antea ista carta firma permaneat omnique tempore.

Facta carta uindicione Kalendas Ienuarii VI renate [sic] Annaricus [sic] rex. [sic]

Sig+num Gerbern. Sig+num Gerouard. Sig+num Dacbert, qui ista carta firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Oliba. Sig+num Bonuc. Sig+num Salamo

Adroarius, pres [sic] presbiter, qui ista carta scripsit et (*signe*) die et ano quod supra.

1. *Són ben apreciables els sècs verticals (set) que indiquen que el pergami s'enrotllava, i anava lligat amb un cordill (forat petit corresponent al marge esquerre). Al dors, en algunes parts, la capa externa del pergami ha desaparegut i deixa veure la segona capa; en un lloc s'hi ha produït un forat. Hi ha algun altre forat petit, produït fortuïtament, que no afecten el text. Destaca un forat més o menys romboïdal a l'angle inferior esquerra, (costat del document) d'altra banda malmès. Els noms dels venedors, que a l'inici del document són escrits en llatí, a l'escatocol ho són en català.*

Venda. *Senfred [= Sinfreu] i els seus fills: Guillem, Isarn i Bonadona, venen a Arnal i la seva esposa Guilla una peça de terra amb uns casals al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu d'un sou, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 243.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 566, pàg. 650, ex **O**.

Monte petano¹

1036.¹

Venta â Arnal de una Casa y tierra en Montpeyta.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

27-I-1037¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Senfret et prolis meis: Guilem et Issarn, et Bonadona, uinditores sumus uobis Arnal et uxor sua Guila, emtores. Per hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus uobis pecia I de terra cum ipsos cassals, [sic] nostra propria qui nobis aduenit per comparacione. Et est in comitatum Minorissa, in Campo Baages, [sic] in Montepetano. Et afrontat: de orient in terra de nos uinditores; de meridie in terra de Senfret Cesserer; [sic] de occiduo in terra de nos comparatores; de circi similiter. Quantum infras [sic] istas IIII afrontaciones includunt sic uindimus uobis ipsa terra cum ipsos cassals [sic] totum ab integrum, cum exio uel regresio suo in propter precium solidos I in res ualentem. Et nihil ex inde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia de nostro iuramus in uestro tradimus dominio et potestate ad omnia facere que uolueris. Quod si nos uinditores aut ullusque omo [sic] uel femina qui contra hanc ista carta uindiccionem uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set [sic] componamus uobis in duplo cum suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindiccionem firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta uidiccionem [sic] VI Kalendas Februarii annos VI regnante Aniarig [sic] rege.

Sig+num Seniofret. Sig+num Issarn. Sig+num Guilem. Sig+num Bonadona qui ista carta rogauit scribere et firmaui et testes firmare rogauit. Sig+num Lopardus. Sig+num Uuifret Ollomar. Sig+num Adaled. Sig+num Ermel. Sig+num Suner

Signum Cuilelmus [sic] suprascripto (*signe*).*

Seniofret, sacer, scripsit die et anno (*signe*) quod supra.

1. *El pergami anava enrotllat i lligat amb un cordill (sècs i forat petit al marge esquerre, per a passar-hi un cordill).*

Hi ha un forat sota el nom del tercer dels cinc testimonis, Adaled, que no afecta cap lletra.

*La signatura de Guillem [Signum Cuilelmus suprascripto (*signe*)] és autògrafa, amb tinta més fosca que la tinta clara amb què fou redactat el document; primer l'escrivà havia redactat el document, i després el principal actor (l'hereu ?) signà, qui sap si a casa seva, temps després d'haver estat redactat el document.*

Venda. *Sunyer i la seva esposa Dalvira [= Elvira] venen a Arnal i la seva esposa Guilla el mural del puig Cornell i, en un altre lloc, una sort de terra, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, a Montcornell, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu d'una sollada i mitja de vi.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 245.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 568, pàg. 652, ex O.

Mas Monconill de fals¹

n. 2.¹

Donacio ab ses afrontacions de una conamina en Calaf¹ [ratllat]

1036.¹

Campo de Bages – Cornet.

Monte Cornilio cerca de Avinyò.¹

k[arta] de Bages¹

[...] 22¹

Venta inter Laicos de una heredad dicha el Mural en Puig Conilio y de una pieza de tierra en Campo Bages con sus afrontaciones con el Monte conill, y [y, ratllat] con heredad de San Benet y con el Mural de Arriba. An. 6. Henric. Xpi. vero.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

16-II-1037¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego, Suner et uxor mea Daluira uinditores sumus uobis Arnal et uxor sua Guila, emtores. Per hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus uobis ipso mural de ipso pug Curnilio et in alio loco sorte I de terra nostra propria qui nobis aduenit de comparacione. Et est in comitatum Minorissa, in Campo Baages, [sic] in Montecurnilio. Et afrontat, ipso mural: de orient in terra de Senfret; de meridie in terra de me comparatore; de occiduo in terra de Tresgonca; de circi in terra de Senfret. Et ipsa sorte de orie [sic] in terra de Suner; de meridie in terra Sancti Benedicti; de occiduo in terra de Arnal; de circi in terra de Senfret. Quantum infra istas afrontaciones [escrit *afortaciones*, amb signe d'abrev. *damunt or*] includunt sic uindimus uobis ipso mural et ipsa sorte de terra totum ab integrum cum exio uel regresio suo in propter precium sollada I et miga de ui. Et nihil exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia de nostro iuramus in uestro tradimus dominio et potestate [escrit *potestē*] ad omnia facere que uolueris. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindiccione uenerit pro inrumpendum non oc ualeat uindicare set componamus uobis in duplo cum suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindiccio firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta uindiccio IIII^{or}X Kalendas Marcii anno VI regnante Aniarig [sic] rege.

Sig+num Suner. Sig+num Daluira. Sig+num Ermel. Sig+num Adaled, qui ista carta rogau scribere et firmaui et firmare rogau. Sig+num Senfret. Sig+num Lopardus.

Seniofret, presbiter, qui ista carta scripsit die et anno (*signe*) quod supra.

1. *A l'angle superior dret, osca quadrada.*

1037, febrer, 26 o 27.¹

Venda. *Senfred [= Sinfreu] ven a Sunyer una peça de vinya al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de mitja sollada, a pagar en coses que ho valguin.*²

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 244.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 567, pàg. 651, ex **O**.

Monte petano¹

B. N.º. 658¹

1036.¹

Venta de tierras en Montpeytà.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

16-II-1037¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Senfret uinditor sum tibi Suner, emtore. Per hanc scriptura uindiccionis mee uindo tibi pecia I de uinea mea propria qui mihi aduenit per comparacione. Et est in comitatu Minorissa, in Campo Baages, [sic] in Montepeta. Et afrontat: de orient in terra de me comparatore; de meridie in uinea mea; de occiduo in terra de Arnal; de circi in terra Sancti Benedicti. Quantum infra istas IIII afrontaciones includunt sic uindo tibi ipsa uinea totum ab integrum, cum exio uel regresio suo in propter precium miga sollada in res ualentem. Et nihil ex inde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia de meo iuro in uestro tradimus dominio et potestate ad omnia facere que uolueris. Quod si nos uinditores aut ullusque omo [sic] qui contra hanc ista carta uindiccione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set [sic] compono tibi in duplo cum suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindiccio firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta uidiccio [sic] IIII^a Kalendas Marcii annos VI regnante Aniarig [sic] rege.

Sig+num Seniofre, qui ista carta rogauit scribere et firmaui et firmare rogauit. Sig+num Arnal. Sig+num Lopardus.

Seniofredu, presbiter, qui ista carta scripsit die et anno (*signe*) quod supra.

1. 1037, febrer, 16 *segons* Arxiu de la Corona d'Aragó, Secció ordes religiosos i militars, Monestir de Sant Benet de Bages, Pergamins, I, Inventari general.

2. *El pergamí anava enrotllat, com ho demostren els sècs, i lligat amb un cordill (sècs i tres forats - el central fet amb un punxó i els laterals més allargassats-, al marge esquerre, per a passar-hi un cordill).*

Cal llegir-lo amb làmpada de llum ultraviolada, perquè la tinta és molt esvaïda.

1037, maig, 25.

Venda. *Pasqual i la seva esposa Arseconia [=Arcedònia] venen a Lodric/Loderic i la seva esposa Grada, una peça de vinya, que los ha vingut per sos Parents, al comtat de Manresa, [al*

terme/territori de la ciutat de Manresa,] a *Olzinelles, prop de la vinya d'Adroer*, [antiga parròquia de Sant Jaume d'Olzinelles, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] *pel preu de dos sous i sis diners*.¹

[O]. Original no localitzat.

a. Extracte del segle XVIII: ACA, Monacals - Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 75, f. 87 r.

b. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 570, pàg. 654.

St. Jaume de Olsinellas.

Sta. Maria de Claret.

Calaix 23

Lligall 1. Rubrica dels Actes se troban en lo Archiu de St Benet de Bages de las Parroquias de St. Jaume de Olsinellas, y Claret en lo calaix 23

N.º 19 any- 1036. Vinya Preu

[Pesas de Terra, Casas, Horts &.]

Calaix. 23. Lligall 1

«Consta ab acte clos per Desideri sacerdot á 8 de las Kalen. de Juny [*Desideri, cerdot, 8, kalen. i Juny*, escrit damunt unes altres lletres esborrades], any 6 del regnat de Enrich Rey. Venda feta per Pasqual, y Arseconia sa Muller, á favor de Lodrigo, y de sa Muller Grada, de Una Pessa de Vinya, que los ha vingut per sos Parents, la qual está situada en lo Comptat de Manresa en lo Lloch, ques diu terme de Olsinellas, prop de la Vinya de Adrover. Afronta dita Vinya de sol ixent, ab la Vinya de Godmira femina: de mitgdia aixi mateix: de ponent ab la Vinya de Adalagell Pre^{re}: y de tremontana ab la Vinya de Godmira femina. Lo que enclouhen ditas afrontacions venen per preu de 2 s. 6».

1000

1037, agost, 19.

Venda. *Guillem, arxilevita, i Ava, venen a Arnal un alou al comtat d'Osona, al terme de Santa Maria de Manresa, al Bages, als Horts*, [parròquia de Santa Maria de Viladordis, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] *pel preu de set peses d'or*.¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 100.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 574, pàg. 658, *ex O*.

k[arta] baies¹

[...] **Arnall**[us empt (?)] **or de mansum de Font**[e (?)... ..] **ad ipsos ortos**.¹

[... ..]¹

1037. -19-VIII¹[el dia i el mes, al costat, amb llapis]

Venta â favor de Arnaldo de un alodio sito â los confines de Bages, cuyas afrontaciones expresa.¹

B.

Nº 93¹

88 M¹

B.B. nº 100¹

In nomine Domini. Ego Uillem, [sic] archileuita, et Aua, te emtor nostro Arnallo. Per hanc scriptura uindicionis uindimus tibi alaudem nostrum proprium quem abemus in chomitatum Osonna [escrit *Osōna*] in apendicio de Sancta Maria de Manresa ad ipsos Orts [*ad ipsos Orts*, afegit posteriorment, tot seguit però en el marge], infra fines de Bages, id sunt: terras et uineas, casas, casalibus, cum ipsa fonte [*cum ipsa fonte*, afegit interlineat a sobre, pel mateix escrivà], ortis, ortalibus, arboribus, cultum uel incultum, ueductibus uel reductibus, uascula magore uel minore et eorum superpositis. Et aduenit nobis de parentorum. Et abet afrontaciones, hec omnia: de I parte orientis in flumen Lubrigad; et de occiduo in Sancta Maria de Villadeordeos; et de meridie in Chardosner; et de parte uero circi in Clareto. Quantum inter istas afrontaciones includunt sic uindimus tibi hec omnia quod superius resonat ab omni intecrietate cum omnes uoces que ibi abemus uel abere debuerimus, in precio placibile pesas VII de auro. Et est manifestum. Ut de ab odierna die et tempora libera in Dei nomine abeas [escrit *indeinnēabeas*] potestatem ad proprium. Si quis contra hanc ista carta uindicionis uenerit ad inrumpendum aud ullusque omo [sic] uel femina inquietare uel disrumpere uoluerit non hoc ualead [sic] uindicare set [sic] componat in duplo cum sua in fita melioracione. Et in antea ista carta firma permanead omnique tempore et non sit disrupta.

Facta ista carta uindicionis IIIIX^{mo} Kalendas Sebtimber [sic] anno VII regnante Enricho rege.

S+num [S+num enquadrat, pels costats i per sota, però no per la part de dalt] Guilelm, archileuita (*signe*)* [autògraf]. S+num Auua, qui ista carta rogamus scribere et testes firmare. S+num Bernardo Sclua. S+num Arnallo Ato. S+num Arnallo Onofret.

Companius, sacer, rogitus scripsit cum literas superpositas II^a linea (*signe*) et die et anno quod supra.

1. *La signatura de Guilelm, archileuita és autògrafa. Diversos forats (produïts per un afebliment del pergami, segurament a causa d'una cremada), a la part inferior, que no afecten cap lletra, ni del text ni del dors; també dos de més petits al costat dret de la caplletra. També diversos raspats i ennegriments del pergami, sobretot al dors, que priven la lectura del regest més antic. Té un alte document molt semblant a aquest, el núm. 101.*

1001

1037 [?]

Venda. *Una colla de germans: Adalgarda, Senfred, [= Sinfreu] Pedró, Hug, Espòsia, Goda, Formosa, Saborosa [i algun altre ?] venen a Senfred [= Sinfreu] [i la seva esposa ?] una terra conreada al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Manresa. [actual municipi de Manresa, comarca de Bages]*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 241.

Manresa.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

1037¹ [escrit amb llapis]

<In nomine Domini. Nos Seniofre, Pedro, > Ucco, Sposia, Goda et Fremosia, Adalgards, [...] Sabrosa [...] nos simul in unum uinditores sumus uobis Seniofre et [...]os uobis quarterada de tera culta, qui nobis aduenit de parentorum uel per uilasque uoces. <Et est hec omnia in comitatum Minorisa [...]. Et afrontat hec omnia: de oriente [...]; de meridie [...] pr>ope ipsa casa de me comparatore; de occiduo in uinea de me comparatore; de circi in tera de nos uinditores <Quantum infra istas> afrontaciones includunt sic uindimus nos uobis tera suprascripta culta totum ab integrum, cum exiis uel regressiis earum in propter precium [...] [...]. Et est manife>stum. Quod si nos uinditores at [sic] ullusque omo qui contra ista carta suprascripta [in]rump[...]<Et in ante>a ista carta suprascripta stabilitate abeat uel omnique tempore.

Facta i<sta carta anno [...] regnante [...] r>ege. S+num Adalcards.

S+num Seniofre. S+num Pedro. [la r sobrelineada] S+num Ucco. S+num Esposia. S+num [...] [...]
<qui ista carta rogauimus scribe>re et testes firmare rogauimus. S+num Robertus. S+num Mir. S+num Bone[...]

[...][...][...][...]

1. *El pergami no s'ha conservat en la seva totalitat, perquè li manca el cantó esquerre (costat del text), que fou retallat amb posterioritat a l'anotació dorsal més moderna (de finals del segle XVIII ?). L'angle superior dret està ratat; a més a més, adjacent al ratat, dos forats més, que no afecten el text.*

Lletra difícil. A més, a la primera línia hi ha interpolacions a la part més propera al marge superior que, afegit a la menudesa de la lletra i a l'esvaïment de la tinta, les fa intel·ligibles, en part.

S'ha perdut la major part de la informació important del document: els noms d'alguns dels actors, la localització de la venda, part de les afrontacions, el preu de la venda, la datació i el nom de l'escrivà.

Albert Benet no el recull.

1002

1038, gener, 10.

Venda. *Senfred Godmar [= Sinfreu Gomar] ven a Sunyer i la seva esposa Fredberga dues peces de terra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al terme del Pujol, a l'alou dels fills de Bernat i de Dalmaç, [= Dalmau] vescomte, [de Berguedà] i al Mercadal, [el Pujol - vila i mas desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages] pel preu de dos sous, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 102.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 577, pàg. 661, ex **O**.

k[arta] de [pozol et] de podol¹

B 527¹

1037. [8 escrit amb llapis damunt 7]-**10-I** [escrit amb llapis]¹

Venta de 2 piezas de tierra â favor de Suniario sitas en el apendicio del Pozol.¹

B

Nº 49¹

B. B. nº 102¹

86 M¹

In nomine Domini. Ego, Seniofred Godmar, uinditor sum uobis, Suniario, et uxor mea Fredbercha, femina, emtores. Per hanc scriptura donacion[is] mee uindo uobis pecias II de terras meas proprias qui mihi aduenit per comparacione de Bonafilia, femina, uel de filios meos. Et sunt ipsas pecias II de terras in comitatu Minorisa, in apendicio de Pozol, in alaude de filios Bernard siue de Dalmaz, uicescomes, uel in ipso Mercadal. Et affrontad ipsas terras: de oriente in strada publica; de meridie in alaude de filios Bernard siue in Solario; de occiduo ad ipso Merchadal siue in ipsa Trigla; de circi ad pso [sic; per *ipso* ?] Poz s[a continuació, una lletra ratllada] et in ipsa casa de filios Bernard. Quantum infra istas affrontaciones includunt sic uindo uobis ipsas pecias II de terras totum ab integum cum exios et regressios earum in propter precium solidos II in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predictas ipsas pecias II de terras de meo iure in uestro trado dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris. Quod si ego uinditor aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindiccare set componat ipsa uinea in duplo cum omnem suam inmeliacionem. Et in antea ista carta uindicio firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta uindicio IIII Idus Ianuarii anno VII regnante Aganricco [sic] rege.

Sig+num Seniofred Godmar, qui hista [sic] carta feci et firmaui et firmare rogau. Sig+num Marcucio. Sig+num Tedmar. Sig+num Raimon.

Ermengaudus, presbiter et monachus, qui hista [sic] carta uindicione scripsi et sub (*signe*) die et anno quo [supra].

1. *L'ordre de les afrontacions és aquest: est (oriente), sud (meridie), oest (occiduo) i nord (circi). Pergamí molt rebregat, amb lletres raspades que dificulten la lectura correcta d'algunes paraules (p.e. s[a continuació, una lletra ratllada] et in). Quatre forats de diversa grandària que no afecten cap lletra ni, per tant la lectura del text. Sis sècs verticals. Caplletra inicial I, amb doble traç, ben senzilla. No crec que es tracti d'un palimpsest, com s'ha escrit a la camisa on es guarda el pergamí, tot i que hi ha un escrit de vuit línies mig esborrat, del tot il·legible, que ocupa només una petita porció del dors del pergamí, a l'angle inferior esquerre.*

1003

1038, gener, 24.¹

Venda. *Gescafred i la seva esposa Riquel [= Riquelda] venen a Gumila i la seva esposa Ermetruit [=Mentruit, Mentrud] una peça de terra, conreada i erma, al comtat de Manresa, al terme de la Manresana, [la Manresana, actual municipi dels Prats de Rei, Alta Segarra, comarca d'Anoia] pel preu de dos sous i mig, a pagar en coses que ho valguin.²*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 252.

Manresana.³

T. Nº. 229⁴

=Sagarra=⁵**Venta inter laicos de una heredad.**⁶An.<no> 7 de Henric[o]⁷Sagarra⁸
Manresana.⁹1037.¹⁰**ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN**¹¹28-VIII ?¹² -1037¹³IX-1038¹⁴

In nomine Domini. Ego Giscafre et uxori sua Richel vinditores sumus uobis Gumila et uxori sua Ermentruit, emtores. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus uobis pecia I de terra culta et erma nostra propria, qui nobis aduenit de comparacione siue per ullasque uoces. Et est ipsa hec omnia in comitatum Minorisa, in termine Manresana. Et afrontat ipsa hec omnia: de orient in terra de domno Bernard;¹⁵ de meridie in terra de Crispio qui est condam; de occiduo in serra; de circi in terra de Galtt,¹⁶ qui est condam. Quantum in istas afrontaciones includunt sic uindimus uobis ista hec omnia, totum ab integrum, cum exiis et regresis earum, in propter precium solidos II et de mig in re ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia de nostro iuramus in uestro tradimus dominio et potestatem ad omnia facere que uolueris. Quod si nos uinditores aut ullusque homo inquietare uoluerit non hoc ualeat uindicare set componat [sic] aut componamus uobis ista hec omnia in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista uindicio firma sit uel omnique tempore.

Facta ista uindiccione VIII Nonas Februarii¹⁷ annos [sic] VII que [sic] regnante Enrici rege.

S+num Giscafre. S+num Richel, qui ista uindicione fecit et firmare rogauit. Sig+num Bonesindus. Sig+num Olibane. Sig+num Mirone.

UNIFREDUS, sacer, qui ista uindicione scripsit SSS. et dies et annos quod supra.

1. 1038, agost (?), 28, segons: *Arxiu de la Corona d'Aragó, Secció ordes religiosos i militars, Monestir de Sant Benet de Bages, Pergamins, I, Inventari general.*
2. *Un petit forat a l'angle inferior dret, que no priva la lectura del text. El pergami anava enrotllat i lligat a un forat petit al marge esquerre (costat del text).*
3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
6. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
7. *Primer quart del segle XIX (c. 1815-1820).*
8. *Primer quart del segle XIX (c. 1815-1820).*
9. *Primer quart del segle XIX (c. 1815-1820).*
10. *Primer quart del segle XIX (c. 1815-1820).*
11. *Segell estampat a inicis del segle XX: «Archivo de la Corona de Aragón».*
12. *VIII ? a sobre de I, ratllat. Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
13. *1037 escrit amb llapis. Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
14. *IX-1038 escrit a sota, ratllat. Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
15. *El domno Bernard esmentat a les afrontacions cal identificar-lo, molt probablement, amb Bernat Guifred [= Gifreu] de Balsareny. Pel testament, que dictà el 18 d'octubre de 1045, encara*

amb la memòria íntegra, llegà l'honor de Balsareny, els castells de Castellnou (actual municipi de Castellnou de Bages, comarca de Bages), Copons (actual municipi de Copons, comarca d'Anoia) i el Toneu (actual municipi d'Oristà, subcomarca de Lluçanès, comarca d'Osona), i altres castells i béns, al seu germà Guillem, aleshores ardiaca de Vic i que, al cap de poc més d'un any, seria elevat a l'episcopat, en substitució d'Oliba.

*Coneixem aquest testament per un trasllat contemporani que féu redactar l'esmentat Guillem, successor d'Oliba al capdavant de la seu episcopal osonenca. [Original no localitzat / Trasllat de 1047, Vic, ACV, Calaix 9, Episc. II, núm. 46 / SABALA, Josep Maria, "La comtessa Guisla de Barcelona: noves dades genealògiques", pàgs. 31-43, ap. I / BENET I CLARÀ, Albert, *Diplomatari de la ciutat de Manresa*, III, núm. 654, pàgs. 751-753 / ORDEIG I MATA, Ramon, *Diplomatari de la catedral de Vic. Segle XI*, fascicle segon, núm. 1045, pàgs. 359-161]. *El testament original el guardava Guisla, [= Guilla, Guillema] vescomtessa de Barcelona. [ORDEIG I MATA, Ramon, *Diplomatari de la catedral de Vic. Segle XI*, fascicle primer, núm. 1059, pàgs. 370-371]**

Bernat Guifred [= Gifreu] visqué fins un 20 de juliol, probablement de 1047, tot i que en desconeixem l'any exacte.

*El 14 d'abril de 1047, juntament amb la seva esposa, Guasca, va donar al jutge Adalbert i al sacerdot Radulf [= Rodolf, Raül] la quadra de Benviure [Biure de Gaià, actual municipi de les Piles de Gaià, comarca de Conca de Barberà], a l'alt Gaià, a la marca extrema o frontera del comtat de Manresa. Els la donà meitat en alou, amb la meitat, també, dels seus delmes, i meitat en feu. [FELIU, Gaspar - SALRACH, Josep M., dirs., *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona de Ramon Borrell a Ramon Berenguer I*. Vol. I, pàg. 242. Vol. II, núm. 337, pàgs. 704-706]*

16. *El nom propi Galtt, en català, probablement correspon al nom personal masculí que també trobem escrit, en català, Galter, [= Gualter] (*Liber Feudorum Maior*, II, 187) i en llatí Galtherius (*Liber Feudorum Maior*, II, 317).*

17. *El IX Nonas Februarii no existeix en el calendari romà, de manera que pot ser que correspongui a V Kalendis Februarii (28 de gener) o IX Kalendis Februarii (24 de gener), possibilitat, aquesta segona, que crec més probable.*

1004

1038, gener, 28.

Donació. *Mir, Senfred [= Sinfreu] i Sesval donen a Fredberga i [al seu espòs] Sunyer una quarterada de vinya que tenen per marmessoria de Salomó, difunt, al comtat de Manresa, als Horts de Sant Benet i a [la] Guardiola. [els Horts de Sant Benet i la torre del Santmartí, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 101.

1038. [7 escrit amb llapis damunt 8]-28-VIII¹ [amb llapis]

Donacion â favor de Fredbercha y Suniario de una Viña sita en la Huerta de S. Benito ò en el Apendicio de Guardiola.¹

B. N° 226¹

B.

N. 63.¹

B.

N° 63.¹ [sic]

90 M¹

B. B. n° 101¹

In nomine Domini. Ego Mir, et Seniofred, et Sesual, donatores sumus uobis Fredbercha, et Suniario. Per hanc scriptura donacionis nostre donamus namque uobis quarteradam de uinea qui nobis aduenit per manumissoria de condam Salamon, qui obiit. Et est ipsa quarterada de uinea in comitatu Minorisa, ad ipsos Ortos de Sancti Benedicti siue in apendicio de Guardiola. Et affrontad ipsa uinea: de oriente in uinea de nos comparatores; de meridie in uinea de Wadamir; de occiduo in uinea de filios Speranneo; de circi in torrent qui discurrit per tempus pluuiarum siue in ipsa sorte de Suniario Pibotel. Quantum infra istas affrontaciones includunt sic donamus uobis ipsa quarterada de uinea per uerbum de Salamon qui est condam totum ab integum cum exios [sic] et regressio suo, in Dei nomine in firmam abeatis potestatem ad omnia que facere uolueris. Quod si nos donatores aut ullusque homo qui contra hanc ista carta donacione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindictare set [sic] componat ipsa uinea in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindicio uel donacio firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta donacio uel uindicio V Kalendas Februari anno VII regnante Aganricco rege.

Sig+num Mir. Sig+num Seniofred. Sig+num Sesual, qui hista [sic] carta uindicione uel donacione fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Bonefilio. Sig+num Leopard. Sig+num Willemus.

Ermengaudus, presbiter et monachus, qui hista [sic] carta uindicione uel donacione scripsi et sub (*signe*) die et anno quo supra.

1. *Dos petits forats damunt la caplletra inicial I, amb doble traç i esfilagarsaments però sense decorar a l'interior. Extrem inferior esquerre del pergami ennegrit, potser a causa d'un defecte d'origen del curtit.*

L'ordre de les afrontacions és, aquí: oriente, meridie, occiduo i circi.

1005

1038, febrer, 12.¹

Venda. *Senfred [Godmar] [= Sinfreu Gotmar] ven al senyor Guerau un alou al comtat de Manresa, als Horts, [els Horts de Sant Benet, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu d'un mancús i mig d'or, a pagar en coses que ho valguin.*²

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 103.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 579, pàg. 663, ex **O**.

k[arta] de ortos³

B. N° 201⁴

Vall dels Horts.⁵

1037.⁶-12-II⁷

Seniofredo vende â Geraldo su casa y tierras sitas en la Vall dels Horts.⁸

B

Nº 2⁹B. B. nº 103¹⁰87 M¹¹

In nomine Domini. Ego Seniofredus, uinditor sum tibi domno Gueiraldo,¹² emptore. Per hanc scriptura uindiccionis mee uindo tibi alaudem meum, id sunt: kasas cum solos et superpositos et ipso cortel¹³ et terram¹⁴ qui ibidem est simul cum ipso orto, meum proprium, qui mihi aduenit per comparacione uel pro qualicumque uoce. Et est ipso alaude simul cum ipsa kasa in comitatu Minorisa, in locum que nuncupant ad ipsos Ortos. Et affrontat hec omnia: de oriente in terra de Sancti Benedicti; de meridie in terra siue in uia ad ipso orto¹⁵ de Suniario uel de suos eres; de occiduo in ipsas casas siue ad ipsa porta de Suniario siue de suos eres;¹⁶ de parte uero circi in uinea de Dalmaz, uicecomes, uel de suos eres.¹⁷ Quantum in istas affrontaciones includunt sic uindo tibi ipsa terra et ipsa casa ab omni integrietate cum exiis et regressiis earum in propter precium mancoso I de auro et dimidium in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia de meo iuro in tuo trado dominio et potestate a tuum proprium. Quod si ego uinditor aud ullusque homo qui ista carta uindicione disrumpere temptauerit non hoc ualeat uindicare sed componat in duplo cum sua inmeliacione. Et in antea ista carta uindiccio firmis et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista scriptura uindicione XVIII Kalendas¹⁸ Marci¹⁹ anno VII regnante Aianrrico²⁰ rege.²¹

S+num Seniofred, qui hista²² carta uindicione feci et firmaui firmareque rogau. S+num Miro.²³
S+num Igela.²⁴ S+num Suniarius.²⁵

(*crismó*) Durandus, leuita, qui ista carta uindicione scripsit et sub (*signe*) die et anno quo supra.

1. El 18 de les calendes de març no existeix; podria ser el 12 de febrer o el 18 de març.
2. Pergamí molt rebregat, amb lletres raspades que dificulten la lectura correcta d'algunes paraules (p.e. s[a continuació, una lletra ratllada] et in). Quatre forats de diversa grandària que no afecten cap lletra ni, per tant, la lectura del text. Sis sècs verticals. Caplletra inicial I, amb doble traç, ben senzilla. L'ordre de les afrontacions és: oriente, meridie, occiduo i circi.
3. No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.
4. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.
5. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.
6. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages). 8 escrit amb llapis damunt
7. Mitjans del segle XX, c. 1948-1950.
7. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages). 12-II escrit amb llapis. Mitjans del segle XX, c. 1948-1950.
- 8 Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).
9. Primer quart del segle XIX (c. 1815-1820).
10. Primer quart del segle XIX (c. 1815-1820).
11. Primer quart del segle XIX (c. 1815-1820).
12. Gueiraldo a O, per Gueraldo o Gueraldo.
13. cortel (en català) a O.
14. terram a O, per terra.
15. orto a O, per horto.
16. eres a O, per heres.
17. eres a O, per heres.
18. Kalendas a O, per Kalendarum.
19. Marci a O, per Martiarum.
20. Aianrrico a O.
21. rege a O, per regi.
22. hista a O, per ista.

23. Miro a **O**, per Mironi.
 24. Igela a **O**, per Igelani.
 25. Suniarius a **O**, per Suniarii.

1006

1038, febrer, 26.¹

Empenyorament. *Unifred i la seva esposa Bella empenyoren a Marcuç [= Marcús] tres quarterades de vinya i deu destres, amb els arbres, al comtat de Manresa, al terme de Navarcles, a la Roira, [actual municipi de Navarcles, comarca de Bages] per un mancús d'or cuit que manllaven fins la festa de santa Maria d'agost, [15 d'agost] amb el tracte que, per recuperar l'escriptura d'empenyorament, li han de tornar el mancús, amb el seu interès, quan arribi la festa predita, i si no ho fessin, tingui llicència de quedar-se les tres quarterades de vinya i els deu destres, i vendre-les o commutar-les.²*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1354.2.

In nomine Domini. Ego Unifred, et uxor mea Bella, femina, inpignoratores sumus tibi Marcucio. Per hanc scriptura inpignorationis nostre [in]pignoramus tibi quarteradas III de uineas et X destros, cum illorum arboribus qui infra sunt, qui nobis aduenit per comparacione uel per qualicumque uoces. Et est, ipsa hec omnia, in comitatu Minorisa, in apendicio de Nauarculas que [sic] locus uocitatur ad ipsa Ruira. [sic] Et affrontad, hec omnia: de oriente, in uinea de Bonefilio Pestor; de meridie, in ipsa Roira; [sic] de occiduo, in torrente; de circi in flumi[ne] Lubriccado, siue in rocca. Quantum infra istas affrontaciones includunt, sic inpignoramus tibi ipsas quarteradas III de uineas [et X] destros, totum ab integrum, cum exios et regressios earum, pro mancosso I de auro cocto, quod tu mihi prestasti usque ad festa sancta Maria [augusti]. Et quando uenerit ad festa iamdicta, si nos tibi persoluimus isto mancosso ab suo lucro, tu nobis reddis ista scriptura [... 4/5 ...], et si non [abui]ssemus tibi persoluere isto mancosso iamdicto, licenciam abeas de ipsas quarteradas III de uinea et X destros [et X destros, sobrelineat damunt] tenere, uindere et comutare [... 4/5 ...] facere quod uolueris, sine blandimentum de nullumque hominem, a tuum alaudem proprium. Quod si nos inpignoratores aut ullusque [homo] qui contra hanc ista inpignoratione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindiccare set [sic] componat ipsa hec omnia in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta inpignoracio firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta inpignoracio IIII Kalendas Marci anno VII regnante Aganricco reg[e].

Sig+num Vnifred. Sig+num Bella, femina, qui ista carta inpignoratione fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Ellesen. Sig+num [... 6/7 ...]. Sig+num [... 8/9 ...]. Sig+num Quadall.

k[arta] de nauarcles¹ [nauarcles]

Empeño de tierras entre particulares¹

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC 12 _

LLIGALL ____ N° 315 _

1

1037.¹ [ratllat, amb llapis]

1038 26-II¹ [escrit amb llapis]

1. *L'any 1038 no fou any de traspàs, o bixest, i, per tant, el IIII Kalendas Marci s'escaigué el dia 26 de febrer (i no el 27).*

2. *La part final de l'escatocol, la de l'escrivà, no es llegeix. La tinta és força deslluïda, fet que dificulta la lectura del text o, fins i tot, la priva del tot, perquè aquesta cara del pergami era l'exterior (el pergami havia anat plegat, com ho testimonien els tres sècs horitzontals, ben apreciables en aquesta cara), i, per tant, la menys protegida.*

Aquest document núm. 998 (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, núm. 1354.2 -1038, febrer, 26-) comparteix el mateix pergami amb un altre, el núm. 962 -1033, desembre, 25- (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, núm. 1354.1), que és escrit a l'altra cara. Ambdós tenen relació, per tal com el bé immoble amb el qual es duen a terme ambdues transaccions és el mateix: tres quarterades de vinya i deu destres, amb els arbres, al comtat de Manresa, al terme de Navarcles, a la Roira. [actual municipi de Navarcles, comarca de Bages]

1007

1038, març, 10.

Sol·licitud de publicació de testament. *Ermemir, levita, sacerdot i sagristà; Quixalà, sacerdot; Bonfill, [= Bofill] sacerdot; i Joan, levita, marmessors de Sendred, [= Sindreu] sacerdot, difunt, demanen a Ramon, levita, que faci pública i legal la darrera voluntat de l'esmentat Sendred, [= Sindreu] sacerdot, difunt.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 246.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 582, pàg. 667, ex **O**.

=Diuersos=

St. Benet²

B N. 806³

1038.

estraño.⁴

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN⁵

10-III-1037⁶

In Christi⁷ Domini. Nos helemosinari⁸ quondam Sendredi, sacerdotis: Ermemirus, sacrista, et Cixalanus, et Bonusfilius, sacerdotes; et Iohannes, leuita, tibi Remundo,⁹ leuite. Rogantes mandamus maximeque ob[se (7/8 lletres; 1,5 cm) u]t¹⁰ facere et ordinare procures condiciones sacramentorum testamenti ultime uoluntatis Sendredi, sacerdotis, et quicquid exinde legaliter fece[re et ord]inare¹¹ procuraueris. Nos tibi in omnibus ratos et stabiles esse pollicemur.

Actum est hoc VI Idus¹² Marcii¹³ anno VII regni Henrici¹⁴ regis.¹⁵

S+ Ermemirus, leuita et sacr[istani].*¹⁶ S+ Bonusfilius, presbiter (*signe*).*¹⁷ S+ Iohannes, leuita.*¹⁸ S+ Cixalane, presbiter (*signe*).*¹⁹

Nos quippe hoc mandatum helectionis²⁰ et exortationis f[ecimus et i]ussimus²¹ et firmuimus et firmari rogauimus. S+ Onofredi Vitalis. S+ Vitalis. (*signe*) Isarnus, leuita.²²

1. *Taques d'humitat i diversos forats. Aquests afecten la part de les signatures, on hi manquen lletres, assenyalades dins de claudàtors.*

2. *Segle XVIII.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4.

5. *Segell estampat el segle XX.*

6. *Finals del segle XX. Escrit amb llapis.*

7. *Abreujat xpi (amb signe d'abreviació sobre de pi).*

8. *helemosinari⁸ a O, per eleemosynarii.*

9. *Remundo a O.*

10. *(7/8 lletres; 1,5 cm) il·legible a O.*

11. *re et ord il·legible a O.*

12. *Idus a O, per Iduum.*

13. Marcii a **O**, per Martiarum. *La datació: VI idus marcii escrit amb tinta de coloració més rogenca si bé amb la mateixa caixa de lletra.*
14. Henrici a **O**, per Henrico.
15. regis a **O**, per regi.
16. S+ Ermemirus, leuita et sacr[istani] autògraf a **O**.
17. S+ Bonusfilius, presbiter (*signe*) autògraf a **O**.
18. S+ Iohannes, leuita autògraf a **O**.
19. S+ Cixalane, presbiter (*signe*) autògraf a **O**.
20. helectionis a **O**, per electionis.
21. *les lletres posades dins del claudàtor s'han perdut per causa d'un forat.*
22. S+ Bonusfilius, presbiter (*signe*).* S+ Iohannes, leuita.* S+ Cixalane, presbiter (*signe*).*Nos quippe hoc mandatum helectionis et exortationis f[ecimus et i]ussimus et firmuimus et firmari rogauimus. S+ Onofredi Vitalis. S+ Vitalis. (*signe*) Isarnus, leuita *escrit amb tinta de color més rogenca. Vegeu la nota 13.*

1008

1038, maig, 4.

Venda. Amaltrud, [= Amaltruda] dona, i els seus fills: Mir, Enegó i Salomó, venen a Guadamir i la seva esposa Espetosa una peça de vinya i una altra de terra, i, en un altre lloc, Enegó ven quatre peces de vinya, i Salomó mitja quarterada de vinya amb un torrent i arbres. Tot és al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, al Pujol. [el Pujol -vila i mas desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] Ho venen: Amaltrud, [= Amaltruda] pel preu de vint-i-cinc diners, a pagar en coses que ho valguin; Enegó, per nou diners; i, Salomó, per una èmina [= aimina] d'ordi.¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 247.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 587, pàg. 673, ex **O**.

uendicio¹

podol¹

St. Benet¹

B. N 775¹

Manresa

En el Camp de Bages¹

1033.¹

Venta de una tierras y viñas en el apendicio de Pozol a favor de Guadamiro y de su Muger Espetosa.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

4-V-1038¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Amaltrud, femina, et Mir et Ennecho et Salamon, nos simul in unum uinditores sumus uobis Quadamir, et uxor mea Espetosa, emtores. Per hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus nos uobis pecia I de uinea et pecia I de terra, et in alio loco ego Ennecho uindo uobis pecias III^{or} de uineas, et ego Salamon uindo uobis miga quarterada de uinea cum ipso torrent et cum omni genera arborum. Et est hec omnia in comitatu Minorisa in Campo Bagas in apendicio de Pozol. Et aduenit mihi pecia I de terra et pecia I de uineas de mulier meę, et a me Amaltrud, de genitori meo uel de genitriceę mea qui sunt condem siue per qualicumque uoces. Et ipsas III^{or} pecias de uineas aduenit mihi a me Enecho, de mulier mea qui est condem, uel per qualicumque uoce. Et ipsa miga quarterada de uinea aduenit a me Salamon, per comparacione uel per qualicumque uoces. Et affrontad hec omnia superius inserta: de oriente in flumen Lubriccado; de meridię in apendicio de Montepetano siue in casa de Arnal Dolchido; de occiduo ad ipsa Arca siue in uineas de Salla; de circi in apendicio de Pozol, siue in casas de filios Giscafred. Quantum infra istas affrontaciones includunt sic uindimus nos uobis ipsa hec omnia superius inserta totum ab integrum cum exios et regresios earum in propter precium: ad Amaltrud diners XXV^{ti} in rem ualentem; et ad Ennecho diners VIII; et a Salamon emina I de ordio. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa hec omnia superius inserta de nostro in uestro tradimus dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat ipsa hec omnia in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindicio firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta uindicio III Nonas Mai anno VII regnante Aganricco rege.

Sig+num Amaltrud femina. Sig+num Mir. Sig+num Ennecho. Sig+num Salamon qui ista carta uindicione fecimus et firmauimus, et testes firmare rogauimus. Sig+num Oliba. Sig+num Quizdo. [Quizda, segons a] Sig+num Vidal. Sig+num Wifred.

Ermengaudus, presbiter et monachus, qui hista [sic] carta uindicionę scripsit et sub(signe) dię et anno quo supra.

1. *Caplletra inicial I que s'allarga cap avall comprenent les catorze primeres linies, de les divuit que conté el pergami. Anava enrotllat i lligat: un petit forat a l'angle inferior del marge esquerre (costat del text) indica per on passava el cordill.*

La tinta s'ha escorregut en algunes paraules per causa de l'aigua, tot afectant lletres, que tanmateix no en priva la seva lectura.

Dòlquid és un nom personal masculí. L'Arnal Dolchido d'aquest document -que trobem sovint, entre els anys 1034 i 1045 com a comprador de terres a Montpeità, juntament amb la seva esposa Guilla- és fill, gairebé segur, d'un Dòlquid, seguint la lògica de l'ús del patronímic, que al segle XI ja és freqüent. Dels sis documents que apareix aquest nom a la documentació del segle X dels comtats d'Osona-Manresa, que trobem escrit de diverses formes: Dolchit, Dolchido, Dolguido i Dolquido, (GINEBRA, Rafael - ORDEIG, Ramon, Índex alfabètic de noms, a Catalunya carolíngia, IV, tercera part, pàgs. 1410 i 1411) en cinc la seva procedència és el monestir de Sant Benet de Bages i, a més, tenen per escenari Montpeità o els seus voltants immediats (la Guardiola, el Pujol i la Planca). L'altre document (Catalunya carolíngia, IV, primera part, núm. 119, pàgs. 153-159) no el podem tenir en compte, primerament per ser força més antic, en un any (el 913) en què no podia encara ni haver nascut, i, en segon lloc -tot i que això no fóra un impediment massa important-, perquè el personatge que duu aquest nom consta com a habitant d'una de les viles de la vall de Ripoll dependents del monestir de Sant Joan. Els altres sis documents ens ajuden, segurament, a identificar el pare. En tres d'aquests documents (núm. 1257, 1504 i 1632), el tal personatge apareix com a testimoni, donant fe de l'acte. Però en els altres dos (núm. 1424 i 1486), és el propi escrivà, al servei, doncs, del monestir de Sant Benet de Bages. És, per tant, algú de rang elevat, amb cultura, com cal que sigui el pare d'Arnal Dòlquid. A més, en cap dels dos casos se l'identifica com a monjo, detall a tenir en compte perquè un monjo havia de ser necessàriament cèlibe, mentre un prevere, per exemple, podia ser casat i tenir fills, i, aquests, alhora, ser també preveres o sacerdots. (la reforma de l'Església catòlica -anomenada convencionalment gregoriana-

de la segona meitat del segle XI intentà prohibir també el matrimoni dels sacerdots). I si el Dòlquid en qüestió ha de ser, com intento demostrar, el pare d'Arnal Dòlquid -que, per cert, també sembla haver estat sacerdot-, un dels primers requisits és que no podia ser monjo, o, almenys, no ho podia ser en el moment de ser pare.

Els dos actes en els quals Dòlquid actua com a escrivà del monestir són: el primer, en l'acte de la venda de sis quarteres de vinya que fan els esposos Arnal i Quílio a Esperandéu i a Loderic, a Montpeità, el 26 d'abril del 983; (Catalunya carolíngia, IV, segona part, núm. 1424, pàg. 1019) el segon, en l'acte de venda que fa el clergue At a Emili i la seva esposa Èlia d'una quartera de vinya també a Montpeità, el 20 de febrer del 985. (Catalunya carolíngia, IV, tercera part, núm. 1486, pàg. 1064)

Els tres actes on el nom de Dòlquid és escrit al rengle dels testimonis són: el primer, en l'acte de la venda d'una vinya que fan Quintela i la seva esposa Aldena a Gescafred a la Guardiola [la torre del Santmartí] i al Pujol, [el Pujol -vila i mas desapareguts-] [antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] el 26 de juny del 978; (Catalunya carolíngia, IV, segona part, núm. 1257, pàgs. 907 i 908) el segon, en l'acte de donació feta per Ursi i Gildrassa de l'onzena part de les cases i alocs que tenen al terme de Montpeità, el 29 d'agost del 986; (Catalunya carolíngia, IV, tercera part, núm. 1504, pàgs. 1074 i 1075) i, el tercer acte, el de venda d'una peça de terra que fan els esposos Dat i Quíxol a Tedric a la Palanca de Sant Benet, al riu Llobregat, el 16 de maig del 992 (Catalunya carolíngia, IV, tercera part, núm. 1632, pàgs. 1163 i 1164).

Les dates extremes que trobem documentat Dòlquid són el 978 i el 992 (el mateix any que morí el comte Borrell II). La seva actuació va coincidir, doncs, amb la primera etapa de vida del monestir de Sant Benet de Bages, després de la consagració del seu temple, el dia 3 de desembre del 972.

El seu fill, Arnal Dòlquid, tenia casa a Montpeità, com podem llegir en una de les afrontacions aportades a l'escriptura del 1038: in apendicio de Montepetano siue in casa de Arnal Dolchido. [document núm. 1000 -1038, maig, 4- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 247)] El pare, Dòlquid, ja devia fer anys que havia traspasat el llindar de la vida terrenal, però el fill, que potser ja vivia amb el pare, ajudant-lo en les tasques ministerials, s'hauria quedat els béns paterns a Montpeità, a més dels del Pujol, [Montpeità -muntanya-, parròquia de Sant Fruitós de Bages, i el Pujol -vila i mas desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] com anirem veient al seu moment. La casa de Montpeità degué ser la seva residència habitual.

1009

1038, maig, 16.

Venda. *At i la seva esposa Ermegonça venen a Sunyer i la seva esposa Fredberga, en vida seva, el domini i la potestat sobre dues sorts de vinya, que At té del seu pare i la seva mare, i Ermegonça pel desè, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a [la] Guardiola, [la torre del Santmartí, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de dos sous i un diner. Que Fredberga les segueixi tenint i posseint un cop enviudi, i, després de la seva mort, la cinquena part resti per als fills tinguts amb Sunyer.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 248.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 588, pàg. 674, ex **O**.

k[arta] de bages¹

[sigles il·legibles, gairebé del tot esborrades]¹

[Et teneas ?] **fredbrerchas et posideas et post obitum de Fredbercha remanead ipsa quinta parte ad filios qui sunt procreati de me et te.**¹

Guardiola¹

1037.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

16-V-1038¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Ato, et uxor mea Ermegonca uinditores sumus uobis Suniario, et uxor mea Fredbercha, emtores. [Per] hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus uobis sortes II de uineas nostras proprias, qui mihi [sic] aduenit a me Ato de genitor[i] meo uel de genitrice[m] me[m], et a me[m] Ermegonca, per meum decimum. [x] Et sunt ipsas sortes duas de uineas in comitatu Minorisa, in locum que dicunt Quardiola. Et affrontant ipsas sortes II de uineas: de oriente in uinea de me comparatore uel de meos eres; de meridię in uinea de Ermencharda uel de meos ęres; de occiduo in Quardiola; de circi in uinea de Rainil [sic]. Et alia sortę de uinea affrontad: de oriente in uinea uel in terra de Salamon; de meridię in uinea de Wiz uel suos eres; de occiduo, in uia uel in Quardiola; de circi in uinea de Uuiz uel suos eres. Quantum infra istas affrontaciones includunt sic uindimus uobis ipsas sortes II de uineas totum ab integrum cum exios et regressios earum in propter precium solidos II et diner I. Et est manifestum. Quem uero predictas ipsas sortes duas de uineas de nostro iure in uestro tradimus dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat ipsas sortes II de uineas in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindicio firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta uindicio XVII Kalendas Iunii anno VII regnante Aganricco rege.

Sig+num Ato qui ista uindicione feci et firmaui et firmare rogau. Sig+num Ermegonca femina. Et istas II sortes suprascriptas ipsa quinta parte in uita sua. Sig+num Wifređ. Sig+num Wadamir. Sig+num Suniario.

Ermengaudus, presbiter et monachus, qui hista [sic] carta uindicione[m] scripsit et sub(*signe*) dię et anno quo supra.

1. *Caplletra que s'allarga cap avall comprenent les nou primeres línies, de les catorze que conté el pergami. Un petit bocí ratllat afecta una lletra, per a per hanc ..., a la primera línia del pergami. La tinta s'ha escorregut en algunes paraules, tot afectant lletres, que tanmateix no en priva la seva lectura. Al revers, s'han esborrat les primeres lletres de l'anotació (ja aportada) que resum el contingut del document i que és contemporània a la seva redacció.*

1010

1038, maig, 25.

Publicació de testament. *Publicació jurada (o adveració sacramental) del testament d'Arsenda, difunta, jurat a l'església de Santa Margarida de Vilaseca, [Santa Margarida d'Agulladolç, actual municipi de Mediona, comarca d'Alt Penedès] al terme del castell de Mediona, [actual municipi de Mediona, comarca d'Alt Penedès] al comtat de Barcelona, davant del sacerdot Artemi i del jutge Gerbert, [= Gibert] i amb l'assistència de Guifred, [= Gifreu] sacerdot; Guitard; [= Guitart] Amat i*

altres bons homes. Marmessors: Ebrí, Engilfred i Ermenard. Auditors: Sendred, [= Sindreu] Bernat i Dalmau.

Disposà que la seva heretat de pa i vi, bestiar gros i menut, cups i bótes, fos venuda, i el preu obtingut destinat a la dedicació de [l'església de] Santa Margarida i a misses per a remei de la seva ànima.

Les seves heretats en terres i vinyes, cases i casals, horts i hortals, prats i pastures, boscs i garrigues, conreus i erms, allà on fossin, les tingués vitaliciament Eliarda, i després de la seva mort passessin a Gerbert [= Gibert] i Adaled, [=Adelaida] els seus germans, i si morissin, a un dels seus familiars. Arsenda havia mort aquell mateix mes de maig.¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 249.

Villa sica nichil monasterio datur est in mediona¹

Vilaseca.¹

[dues línies: unes setanta-cinc lletres] **et uino et** [quatre lletres] **boue et in asino et oues In primis et sesters VI de uino et** [unes catorze lletres] **media mancosada margarita [?] sua donacione et in ipso bouo et asino et truia I et in ipsa tonna I et cubo I de uallense et pars de mancuso** [una lletra] [aquest text, de sis línies i una mica més, és subjacent, i, per tant, anterior, a les sigles *T. N°. 163*]¹

T. N°. 163¹

1037.¹

Mediona.¹

Testamento de Arsendis.¹

Cartas de Vilaseca vuy lo mas de S. Benet inter Laicos.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

25-V-1038¹ [escrit amb llapis]

Condicione sacramentorum a quarum presencia residebat Artemius, sacer, et iudice Geribertus, et in presencia Guifredus, presbiter, et Guitardus et Amattus [sic] et aliorum bonorum hominum qui ibidem aderant testificant testes prolati quas proferunt Ebrinus et Inguilfret et Ermenardus in faciem de supradicto sacerdote et iudice ad comprouandam elemosinam de condam Arsendis, defuncta. Et hec sunt nomina testium qui hoc testificant sicuti et iurant, id est: Sendret et Bernardus et Dalmaz. Iuratores autem iurandi dicimus: in primis, per Deum Patrem Omnipotentem et per Ihesum Christum Filium eius Sanctumque Spiritum qui est in Trinitate unus et uerus Deus et per hunc locum ueneracionis Sancta Margarita, cuius baselica sita est in comitatum Barchinonense, infra termine de kastro Midione, in Villasecca, supra cuius sacrosancto altario has condicione [sic] manibus nostris continuimus uel iurando contangimus; quia nos suprascripti testes scimus et bene in ueritate sapemus, et de presente eramus et oculis nostris uidimus et aures nostras audiuius ad ea ora quando iacebat condam Arsendis, defuncta, in ipsa egritudine unde obiit adhuc erat loquella plena et memoria integra. Et tunc nos uidentes uel audientes sic commendauit uel iniunxit omniam suam elemosinam ad istos suos elemosinarios supranominatos. Et precepit eis et dixit ut si de ipsa egritudine mortua fuisset sicut et fuit plenam potestatem abuissent isti sui elemosinarii supra nominati omnem suam elemosinam aprehendere et dare pro anima sua.

In primis iussit dare de pane et uino et de bestias maiores uel minores, et de cubos et de tonnas, ipsa sua ereditate pro anima sua. Et de isto cubo et de tonna ipsa sua ereditate de ipso precio a dedicacione de Sancta Margarita, et alias causas qui remanent ipsa sua ereditate per missas.

Et ipsas suas hereditates quod abebat in qualicumque loco de terras et uineas, de kasas et casalibus, ortis, ortalibus, de pratis, paschuis, siluis, garricis, cultum uel eremum, ubi inuenire potueritis, ipsa sua ereditate ad Elliardis, quod in uita sua teneat et possideat, et post obitum suum remaneat a Gerberto et ad Adaleiz, fratres suos, et si illos obierint ad unum de propinquis suis.

Et cum hec omnia ordinauit sic obiit de hoc seculo, in mense isto madii. Et nos qui sumus elemosinarii sic iuramus in omnia et in omnibus quia quantum isti testes hic testificauerunt in istum iudicium uerum est, et nulla fraus nec malo ingenio hic inpressa non est set secundum uoluntatem ipsius conditoris est factus uel heditus, et eaque scimus recte et ueraciter testificamus atque iuramus per super hanc nixum iuramentum in Domino.

Late condicionis VIII Kalendas Iunii anno VII regni Enrici regis.

S+ Ebrinus. S+ Inguilfredus. S+ Ermenardus. Nos qui sumus elemosinarii et hunc iuramentum iuramus. S+ Sendret. S+ Bernardus. S+ Dalmaz. Nos auditores sumus et hunc iuramentum iuramus.

(S) Geribertus, iudice.*

S+ Gaucefredus, sacer, qui has condicione scripsi et (SSS) die et anno quod supra.

1. *Caplletra C (Condicione sacramentorum ...) destacada, però força simple (només un doble traç interior) i de poca grandària (només ocupa una línia i mitja del text). Dues taques d'humitat al quadrant superior dret. Doblec del pergami a l'angle inferior esquerre i tara del pergami, d'origen, a la part inferior dreta; cap de les dues afecta el text. El pergami, que s'enrotllava, es lligava amb un cordill passat per dos forats petits al marge esquerre.*

Geribertus iudice signa autògrafament.

Una breu referència de Santa Margarida d'Agulladolç (actual municipi de Mediona, comarca d'Alt Penedès) es troba a: Catalunya Romànica, vol. XIX, El Penedès, L'Anoia, 1992, pàg. 131.

1011

1038, juny, 1.

Venda. *Guilabert*, [= Gilabert, Gelabert] *Ramon*, *Guinedell* [= Guinedella] [dona] i *Ranlo* [dona] *venen a Unifred i la seva esposa Belladona una sort de vinya al comtat de Manresa*, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] *a Montpeità, als Vers*, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] *pel preu d'un sou, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 250.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 590, pàg. 676, ex **O**.

mont petan¹

B. N.º. 6[2]6¹

1037.¹

Venta â Wifredo de una Viña en Montpeytà.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

1-VI-1038¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Quilabert, et Raimon, et Quinedel, et Ranlo, uinditores sumus uobis Unifred, et uxor mea Bellafemina, emtores. Per hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus uobis sorte I de uinea nostra propria qui nobis aduenit de genitori nostro qui est condem siue per qualicumque uoces. Et est ipsa sorte de uinea in comitatu Minorisa, in Montepetano, in locum que dicunt ad ipsos Uers. Et affrontat ipsa sorte de uinea: de oriente in uineas de Sendred; de meridiu in uineas de nos comparatores uel nostros eredes; de occiduo similiter, siue in torrente; de circi in uineas de Sendred uel de nos comparatores. Quantum infra istas III^{or} affrontaciones includunt sic uindimus nos uobis ipsa sorte de uinea totum ab integrum cum exios et regressios earum, in propter precium solido I in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa sorte de uinea de nostro iure in uestro tradimus dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris. Quod si nos uinditores aut ullusque omo qui contra hanc ista carta uindicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set [sic] componat ipsa sorte de uinea in duplo cum omne suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindicio firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta uindicio Kalendas Iunii anno VII regnante Aganricco rege.

Sig+num Quilabert. Sig+num Raimon. Sig+num Quinedel. Sig+num Ranlo, qui ista carta uindicione fecimus et firmauimus et firmare rogauimus.
Sig+num Ammodo. Sig+num Oliba. Sig+num Ellesen

Ermengaudus, presbiter et monachus, qui hista carta uindicione scripsit et sub (*signe*) die et anno quo supra.

1. *Pergami amb una taca d'humitat a la part inferior dreta (costat del text); l'angle inferior esquerra (costat del text) està malmès, si bé cap lletra n'és afectada. Dues taques d'òxid, de color taronja intens, a la part esquerra del marge superior, (costat del text) que no estorben per a la intel·ligibilitat del text.*

1012

1038, juny, 16.

Venda. *Sendred* [= Sindreu] *ven a Guinedell*, [= Guinedella] *Arnal, Ramir i la seva esposa Sança, un alou al comtat de Manresa*, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] *a Montpeità, a les Corbateres*, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] *pel preu de dos sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 251.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 591, pàg. 677, ex **O**.

monte petano¹

1037¹

Venta â favor de Quinedei de un alodio en Montpeyta donde dizen Corbateres¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

16-VI-1038¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Sendred, uinditor sum uobis, Quinedei, et Arnal, [*et Arnal*, damunt de *Ranemir*] et Ranemir, et uxor mea Sanca. Per hanc scriptura uindiccionis meę uindo uobis alaudem meum proprium, quem abeo in comitatu Minorisa, in terminio de Montpetano, [sic] ad ipsas Corbateres. Qui mihi aduenit per comparacione uel per qualicumque uoces, totum ab integum, cum exios et regressios earum ad uestrum proprium, cum suas affrontaciones ubicumque inuenire potueritis, in ipsa Corbatera, habendi, donandi, uinde<n>di sed comutandi, ad omnia facere quod uolueris. Quod si ego uinditor aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindiccionis uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat uobis ipsa terra in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Vindo autem uobis supradictum alaudem propter precium solidos II in rem ualentem, et nihil exinde aput te emtoř de illo precio non remansit. Et est manifestum.

Facta ista carta uindiccionis XVI Kalendas Iulii anno VII regnantę Aganricco rege.

Sig+num Sendred, qui hista carta uindiccionis feci et [es deixa: *testes*] firmaui et firmare rogau. Sig+num Vvadal. Sig+num Arnal. Sig+num Salamon. Sig+num [...].

Ermengaudus, presbiter et monachus, qui hista [sic] carta uindicione scr[ipsit] sub (*signe*) dię et anno quo supra.

1. *El pergami anava enrotllat i lligat: dos forats petits a la part superior del marge esquerre (costat del text) indica on anava lligat el cordill.*

Dos forats, que no afecten cap lletra.

El nom del quart i darrer testimoni s'ha esborrat completament (Sig+num [...]); però podria ser un nom de quatre o cinc lletres, per exemple Vidal.

1013

1038, juliol, 22.

Venda. *Oliba i la seva esposa Riquel [= Riquelda] venen a Sunyer dues peces de terra que Oliba té per la seva muller i Riquel [= Riquelda] del seu pare i de la seva mare, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al terme de Sant Fruitós, a l'Arca, [parròquia de Sant Fruitós de Bages, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages,] prop [la] *Guardiola*, [la torre del Santmartí, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de sis diners, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 104.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 593, pàg. 679, ex O.

k[arta] **Sancti fructuosi.**²

ad ipsa archa³

S. Fructuos
no fa per S. Benet⁴

B. N° 13⁵

B
N 77.⁶

B.B. n° 104⁷

1038⁸-22-VII⁹ Venta â favor de Suniario de dos piezas de tierra en el apendicio de S. fructuos cerca Guardiola.¹⁰

89 M¹¹

ARCHIVIUM MONTISSERRATI¹²

[etiqueta blanca]¹³

[In nomine] Domini Ego Oliba et uxor mea Richel uinditores sumus tibi Suniario Per hanc scriptura [u]indiccionis¹⁴ nostre uindimus tibi pecias II de terras nostras proprias qui [m]ihi aduenit a me Richel de genitori meo uel de genitrice meâ Et sunt ipsas pecias duas de terras in comitatu Minorisa in apendicio de Sancti Fructuosi¹⁵ ad ipsa Archa prope Guardiola Et affrontant ipsas pecias duas de terras de oriẽte in uinea de Marcucio uel suos eres de meridiẽ in strada publica uel in campo de Sancta Maria de occiduo in terra uel in uinea de Salla de circi¹⁶ in uinea de Amaltrud uel de Espetosa uel suos¹⁷ Quantum infra istas affrontaciones¹⁸ includunt sic uindo¹⁹ tibi ipsas II pecias de terras totum ab integrum cum exios et regressios earum in propter precium diners VI in rem ualentem Et est manifestum Quem uero predictas ipsas pecias II de terras de nostro iuro in tuo tradimus dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set²⁰ componant ipsas II pecias de terras in duplo cum omnem suam inmelioracionem Et in antea ista carta uindicio²¹ firma et stabilis permaneat omnique tempore

Facta ista carta uindicio²² XI Kalendas²³ Agostas²⁴ anno VIII regnante Aganrico²⁵ rege²⁶

Sig+num Oliba²⁷ Sig+num Richel²⁸ qui ista carta uindiccionis fecimus et firmauimus et firmare rogauimus

Sig+num [...] Sig+num Raimon²⁹ Sig+num Ermemir³⁰

Ermengaudus, presbiter et monachus, qui ista carta uindicione³¹ scripsit et sub (*signe*) die et anno quo supra.

1. Pergamí molt rebregat, taques d'humitat; tot i aquestes tares, que afecten la visibilitat d'algunes lletres (tinta esvaïda, sobretot a la part inferior), la lectura del text no se'n ressenteix. Tall a la part superior esquerra (anvers), que afecta parcialment el començament de les dues primeres línies; les lletres afectades són assenyalades degudament entre claudàtors. El pergamí anava enrotllat (petit forat al marge esquerre -anvers-).

2. No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.

3. No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.

4. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.

5. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.

6. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.

7. Segle XVIII.

8. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).

9. 22-VII amb llapis, c. 1948-1950, al costat de 1038.

10. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).

11. Finals del segle XIX-inicis del segle XX.

12. Segell imprès al primer quart del segle XX, c. 1923.

13. Primer quart del segle XX, c. 1923.

14. uindiccionis a O, per uenditionis.

15. Sancti Fructuosi a O, per Sancto Fructuoso.

16. circi a O, per circio.

17. *A continuació hauria d'haver-hi* heredes.
18. *affrontaciones a O, per* afrontaciones.
19. *uindo a O, per* uendimus.
20. *set a O, variant admesa, en llatí, de* sed.
21. *uindicio a O, per* uenditionis.
22. *uindicio a O, per* uenditionis.
23. *Kalendas a O, per* Kalendarum.
24. *Agostas a O, per* Augustarum.
25. *Aganrico a O.*
26. *rege a O, per* regi.
27. *Oliba a O, per* Olibani.
28. *Richeł a O, per* Richełdi.
29. *Raimon a O, per* Raimundi.
30. *Ermemir a O, per* Ermemiri.
31. *uindicione a O, per* uenditione.

1014

1038, novembre, 6.¹

Testament. *Engilberga*, [vídua de Guifred [= Gifreu] de Balsareny i mare d'Enric (difunt); Ramon (difunt); Guillem, arxilevita i ardiaca de Vic; i Bernat] *tement que li arribi la mort, nomena marmessors: Bernat; Guillem, (arxilevita i) ardiaca (de Vic) [fills seus]; Gombau (de Besora), el seu germà; Guilbert [= Gilbert, Gelabert] Fruirà; i Mir Onofred. [= Onofre] Primerament mana que sigui donat al monestir de Sant Benet, [de Bages] on vol ser sebollida, per a remei de l'ànima de Guifred, [= Gifreu] el seu home, difunt, i de la seva: uns alous, una part dels quals té dels seus pares, al comtat de Besalú; altres alous als comtats de Barcelona; i un altre alou als comtats d'Osona-Manresa, aquest darrer juntament amb els cups i les bótes, un mul o una mula bons, dos muigs d'ordi, cinc muigs de vi, cinc porcs, deu bens, un llit bo, un tovalló i unes tovalles i un parell de bous.*

Distribueix entre vint institucions eclesiàstiques més (canòniques, monestirs i esglésies parroquials) dels comtats d'Osona, Manresa, Barcelona, Berguedà i Empúries, altres alous i demés béns immobles, semovents i mobles, gra i vi, a més de quantitats de diners.

Als dos fills que li sobreviuen (perquè dos altres han mort), Guillem i Bernat, que actuen com a marmessors, els dóna: a Guillem, arxilevita, [i ardiaca de Vic] l'hereu, el castell de Copons; [actual municipi de Copons, comarca d'Anoia] un alou al comtat de Besalú; l'ús vitalici d'un altre alou al comtat d'Osona, amb obligació de donar-ne la tasca a la canònica de Sant Pere de Vic, que en serà el propietari quan mori; un alou al comtat de Girona; i un altre alou al comtat d'Osona.

A Bernat, també fill seu, li dóna el castell Nou, [actual municipi de Castellnou de Bages, comarca de Bages] un mas prop de Balsareny i un alou i vinyes al comtat de Manresa, a ponent del riu Llobregat.

Finalment, als amics o fidels: Humbert; Ermerut; Ermengol; Ramon, sacerdot; i Mir Requesens, els dóna diversos alous i vinyes a Argençola, [Argençola, actual municipi de Castellnou de Bages, comarca de Bages] i a Copons. [actual municipi de Copons, comarca d'Anoia]²

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1378.

a. Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 80, Calaix 49 i 50 [abans: Calaix 26], B. N. 808.

b. Extracte de vers 1922: DANÉS I TORRAS, Josep, *Documents comunicats per en Josep Danés i Torras*, a *Analecta Montserratensia*, V, 1922 (Abadia de Montserrat 1924), p. 441-448.

c. Extracte de vers 1923-1924: SOLÀ I MORETA, Fortià: *El monestir de Sant Benet de Bages*, pàg. 71. [cita el document a partir d'a]

- d. Regest (en català) de vers 1925: SARRET I ARBÓS, Joaquim: *Monumenta Historica Civitatis Minorisae*, vol. V: *Història de l'estat polític-social de Manresa*, pàg. 221.
- e. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 595, pàgs. 681-683.

[...]³

[B. N.º 808 (?)]

Bianya - Montmalò.

Llissa - Montbuy.

Galegs.⁴

1038.⁵ **6-XI**⁶

Testamento de Dña Ingilberga en el que dexa a Sⁿ Benito un Alodio en Sexán, otro en Biaña otro en Lican, otro en Galegs. Otro en Montmaló. Y por fin quanto tenia en Alodio desde Mon[tbu]y hasta Barcelona, dexando [su] entierro en este Monasterio.⁷

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC _07_

LLIGALL _002_ N.º. 179 b

⁸

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES⁹

1378¹⁰

In Dei nomine aeterni et Saluatoris nostri Ihesu Christi. Ego Ingilberga,¹¹ misera et nimium¹² peccatrix, timeo ne subito euenio¹³ casu mortis mee.¹⁴ Et ideo iubeo atque discerno ut sint elemosinarii¹⁵ mei, id est: Bernardus;¹⁶ et Guilelmus,¹⁷ archidiaconus; Gonballus,¹⁸ frater meus;¹⁹ et Guilabertus Fruiga;²⁰ atque Mir Onofred.²¹ Precor uos, omnes amici mei, siue elemosinarii,²² ut si mihi aduenit mors antea quam²³ alium testamentum faciam, plenam potestatem habeatis apprehendere²⁴ omnem meum auere,²⁵ mobile uel immobile, et dare faciatis pro anima mea sicut ego hic uobis instituo uel ordinauero, et sicut ego bene confido in uobis.

In primis, ipsum meum alaude²⁶ que²⁷ ego habeo in Sexan,²⁸ qui²⁹ mi³⁰ aduenit per genitorum meorum,³¹ id sunt: casas, casalibus, ortis,³² ortalibus,³³ terras et uineas, cultas uel eremas, remaneat ad Sancti Benedicti cenobii;³⁴ cum ipsum alaude³⁵ qui est in Biagna,³⁶ cum eorum³⁷ arboribus qui infra sunt, quantum ibidem abeo³⁸ uel abere³⁹ debeo per ullasque uoces. Totum remaneat ad Sancti Benedicti,⁴⁰ pro⁴¹ anima⁴² uiro meo Guifred⁴³ et mea.

Et alium meum alaude⁴⁴ qui est in Lican,⁴⁵ id sunt: casas, casalibus, ortis,⁴⁶ ortalibus,⁴⁷ terras et uineas, cultas uel eremas, cum eorum⁴⁸ arboribus qui infra sunt, qui mei⁴⁹ aduenit per genitorum meorum⁵⁰ siue per ullasque uoces siue per comparatione; uel cum alium meum alaudem⁵¹ quem habeo in Galegs,⁵² id sunt: kasas,⁵³ kasalibus,⁵⁴ ortis,⁵⁵ ortalibus,⁵⁶ terras et uineas, cultas uel eremas, cum eorum⁵⁷ arboribus qui infra sunt, qui mihi aduenit pro mea hereditate uel comparatione; siue cum ipsum alium meum alaudem⁵⁸ qui est ad ipsas Curtes,⁵⁹ uel in Montemolono,⁶⁰ id sunt: terras, uineas, cultas uel eremas, pratis, pascuis, et cum eorum⁶¹ terminibus, qui mihi aduenit per mea hereditate⁶² aut pro quascumque uoces, aut quantum alaudem⁶³ habeo in terras⁶⁴ et⁶⁵ uineas,⁶⁶ cultas uel eremas,⁶⁷ in casas,⁶⁸ casalibus, ortis,⁶⁹ ortalibus,⁷⁰ cum pratis, pascuis, petris, siluis, garricis, ueductibus uel reductibus, de Montebui⁷¹ usque in Barchinona,⁷² totum remaneat a Sancti Benedicti cenobii,⁷³ ubi corpus⁷⁴ meum sepelitur fiat; exceptus ipsum alaudem⁷⁵ de Corrone,⁷⁶ in tali uidelicet racione que⁷⁷

teneat et possideat Uuillhelmus, archidiachonus,⁷⁸ in uita sua, et donet exinde ipsa tascha ad iamdictum cenobium. Et post obitum suum remaneat sicut superius insertum est, totum pro anima mea atque de uiro meo Guifred.

Et ipsum alaudem⁷⁹ de Corrone remaneat ad ipsa canonica⁸⁰ Sancti Petri sedis Vico, pro anima mea atque Ainrico,⁸¹ filio meo.⁸²

Et ipsum meum alaude⁸³ qui est in uilla de Ranlo,⁸⁴ qui mihi aduenit per mea hemptione⁸⁵ aut per ullasque uoces, id sunt: casas, casalibus, ortis,⁸⁶ ortalibus,⁸⁷ terra⁸⁸ et uineas, cultas uel eremas, remaneat ad iam prephatum Sancti Benedicti,⁸⁹ cum ipsos cubos et tonnas⁹⁰ qui ibidem sunt, et cum mulo I aut mula⁹¹ I et⁹² hobtima,⁹³ et cum modios⁹⁴ II de ordeo,⁹⁵ et modios⁹⁶ V de uin,⁹⁷ et porcos V, et oues X, et cum lectulo⁹⁸ I obtimo,⁹⁹ et mapas¹⁰⁰ I, et touallas,¹⁰¹ et cum parilio¹⁰² I de bouos,¹⁰³ totum pro anima mea.

Et a Sancta Maria¹⁰⁴ de Balcaren¹⁰⁵ remaneat ipsos II molinos qui fuerunt de Teuderico,¹⁰⁶ et alios II qui fuerunt de Esclua,¹⁰⁷ et in alio molino quartam partem, et cum ipsa casa¹⁰⁸ ubi habitat Reimundus,¹⁰⁹ et ipsum alaudem¹¹⁰ qui est in circuitu¹¹¹ ipsa mansione, totum pro anima mea, quantum ibi abeo¹¹² uel habere debeo per ullas uoces.

Et ipsum alium alaude¹¹³ francum, qui est in uilla de Porcos,¹¹⁴ qui mihi aduenit per mea hemptione,¹¹⁵ remaneat ad iamdicta¹¹⁶ sedis Sancti Petri Uico, ad prephata¹¹⁷ cannonica,¹¹⁸ cum alium meum alaudem,¹¹⁹ qui mihi aduenit per comparatione de Durandus,¹²⁰ presbiter, et Manibert,¹²¹ et cum ipsa mea sala,¹²² atque cum ipsos alios meos molinos, qui mihi ad remanent¹²³ in flumine Lubricad,¹²⁴ cum eorum¹²⁵ cubos et tonnas¹²⁶ qui sunt, totum pro anima mea, ad iamdicta cannonica¹²⁷ sedis Sancti Petri.

Et ipsum meum alaude¹²⁸ qui est in Corned,¹²⁹ id sunt: terras et uineas, cultas uel eremas, cum ipsos masos,¹³⁰ qui mihi aduenit ex comparatione et ex beneficio, quantum ibi habeo uel habere debeo remaneat ad Sancta Maria¹³¹ de iamdicto Corned¹³² pro anima mea siue de iamdicta anima uiri mei.

Ad Sancto Laurentio¹³³ de Monte¹³⁴ rem[aneat]¹³⁵ ipsum meum alaudem¹³⁶ de Macanas,¹³⁷ et cum ipsas casas, et cum ipso censo¹³⁸ qui exinde exit,¹³⁹ cum modios¹⁴⁰ II de ordeo et II de uino.

Ad Sancti Saluatori¹⁴¹ de Castronouo,¹⁴² remaneant ipsas uineas de Albucons,¹⁴³ exceptus ipsum decimum et tascha I, qui mihi aduenit per mea comparatione, cum ipsos cubos et tonnas¹⁴⁴ qui sunt in Puioi,¹⁴⁵ et cum modio¹⁴⁶ I de ordeo, ad opera.¹⁴⁷

Totum ipsum meum alaude¹⁴⁸ francum, qui fuit¹⁴⁹ Iulian,¹⁵⁰ remaneat a Sancto Andreo,¹⁵¹ id est: casas, casalibus, ortis,¹⁵² ortalibus,¹⁵³ terras, uineas, cultas uel eremas, cum eorum¹⁵⁴ arboribus qui infra sunt, totum pro anima mea, et pesada¹⁵⁵ I ad ipsa opera.¹⁵⁶

A Sancti Petri¹⁵⁷ Rodas¹⁵⁸ uncias II.

Ad Sancti Petri¹⁵⁹ Portella¹⁶⁰ ipsas meas cupas¹⁶¹ ex argento, cum modis¹⁶² II de ordeo¹⁶³ et modios II de uin.¹⁶⁴

Ad Sancti Cucufati¹⁶⁵ in Barchinona,¹⁶⁶ equis¹⁶⁷ II, et uaccas II, et modio I de uin,¹⁶⁸ et II de ordeo.

Ad Sancta Maria¹⁶⁹ de Riopullo,¹⁷⁰ uncias III.

Ad Sancti Laurentii¹⁷¹ de Bagazan,¹⁷² aliter.

A Sancta Maria¹⁷³ Serratax,¹⁷⁴ aliter.

Ad Sancti Mikaelis¹⁷⁵ de Fai,¹⁷⁶ uaccas II.

Ad Sancta Cecilia¹⁷⁷ de Monteserrad,¹⁷⁸ modios II de ordi¹⁷⁹ et II de uin.¹⁸⁰

Ad Sancta Maria¹⁸¹ de Monteserrad,¹⁸² parilio¹⁸³ I de boues,¹⁸⁴ per opera.¹⁸⁵

A Sancta Maria¹⁸⁶ Minorisa,¹⁸⁷ alium parilium¹⁸⁸ de bous¹⁸⁹ ad canonica.¹⁹⁰

A Sancti Petri¹⁹¹ de Auro,¹⁹² equa I in ornamenta.¹⁹³

A Sancti Uincenti¹⁹⁴ de Aladerned,¹⁹⁵ mancusus¹⁹⁶ I ad opera¹⁹⁷ et in¹⁹⁸ dedicacionem.

A Sancta Eulalia¹⁹⁹ de Argencola,²⁰⁰ similiter.

A Sancti Petri²⁰¹ de Copons,²⁰² ipso campo qui se tenet cum ipsa uinea, similiter illis remaneat²⁰³ totum ad²⁰⁴ integrum pro anima mea et de Remun,²⁰⁵ filio meo, siue cum ipsum alaude²⁰⁶ qui est ad ipso²⁰⁷ Frexan,²⁰⁸ qui mihi aduenit per comparationem²⁰⁹ aut per ullasque uoces, in tale uidelicet ratione que²¹⁰ ipsi sacerdotes hoc possideant qui²¹¹ ipsa eclesiam²¹² cantabunt.

A Sancta Maria²¹³ de Copons, ipsum meum alaudem²¹⁴ qui fuit de Guifred, uiro meo, id est: terras, uineas, trillas,²¹⁵ ortis,²¹⁶ casas, cum ipso molino,²¹⁷ pro anima mea.

Et ipsum meum alaude,²¹⁸ qui est in Tornafort,²¹⁹ qui mihi aduenit propter mea prisione²²⁰ aut ruptura,²²¹ cum ipso molino²²² de Figera,²²³ remaneat a Guillemo,²²⁴ archileuita, filio meo.²²⁵

Et ipsum meum alaude²²⁶ de Pardines,²²⁷ et de Tresuigs,²²⁸ et de Olost²²⁹ I: casas, casalibus, ortis,²³⁰ ortalibus,²³¹ terras et uineas, cultas uel eremas, trillas,²³² cum solos et superpositos, remaneat a Guilelm,²³³ ita ut teneat in uita sua et donet ipsa tascha ad iam prephatam canonicam²³⁴ Sancti Petri, et post obitum suum remaneat iamdictum alaude²³⁵ ad prephata sede.²³⁶

Et ipsum castrum de Copons,²³⁷ cum terminis et pertinentiis suis, remaneat ad predictum Guilelm,²³⁸ quantum ibi habeo uel abere²³⁹ debeo, per ullasque uoces, exceptus ipsas uineas qui fuerunt de Argemir,²⁴⁰ et de Gaucbert,²⁴¹ et de Belluca.²⁴²

Et ipsum Castrumnouo,²⁴³ cum terminis et pertinentiis suis, remaneat a Bernard,²⁴⁴ filium meum, cum ipso²⁴⁵ mas²⁴⁶ qui est a Sancti Stefano,²⁴⁷ et cum ipsum meum alaude²⁴⁸ que²⁴⁹ ibidem est, uel cum ipsas uineas qui fuerunt ex Aton,²⁵⁰ qui sunt ultra flumen²⁵¹ Lubricat.²⁵²

Et ipsum meum alaude²⁵³ qui est in Argencola²⁵⁴ I: casas, casalibus, ortis,²⁵⁵ ortalibus,²⁵⁶ terras et uineas, cultas uel eremas, quantum ibi habeo uel abere²⁵⁷ debeo per ullas uoces, et quantum comparau de Guilem,²⁵⁸ presbiter, totum remaneat ad Unbert,²⁵⁹ ad suum proprium alaude,²⁶⁰ pro anima mea.

Et ipsa modiata de uinea qui fuit de Trasmir,²⁶¹ remaneat ad Ermerut.²⁶²

Et ipsas uineas qui fuerunt de Gauzbert,²⁶³ remaneat ad Ermengaud²⁶⁴ in Copons.

Et ipsa modiata de uinea qui fuit de Belluca²⁶⁵ remaneat a Remon,²⁶⁶ presbiter.

Et ipsas uineas qui fuerunt de Argemir,²⁶⁷ remaneant a Mir Recosen.²⁶⁸

Et ipsum meum alaude,²⁶⁹ qui est in Loriano,²⁷⁰ et in uilla Radulf,²⁷¹ totum remaneat ad Uuilielmo.²⁷²

Facto hunc testamento VIII Idus²⁷³ Nobember²⁷⁴ anno VIII regnante Ainrico²⁷⁵ rege.²⁷⁶

S+m Ingilberga, qui istum testamentum rogauit escribere²⁷⁷ et testes firmare precepit. S+m Bernardus.²⁷⁸ S+m Gonballus.²⁷⁹ S+m Guilabert Fruia.²⁸⁰ S+m Mir Onofred.²⁸¹ S+m Mir.²⁸² S+m Remun,²⁸³ presbiter. S+m Ato.²⁸⁴ S+m Sendred.²⁸⁵

Ermengaudus,²⁸⁶ presbiter, qui et scriptor.

1. 1038, novembre, 6, *segons a, b i d.*; 1038, novembre, 5 *segons c.*
2. *Pergamí malmès a la part inferior i a les vores; també té vuit forats, en general molt petits, i que no afecten cap lletra. Taques d'humitat. Es pot fer una lectura correcta del text.*
3. *Probablement del segle XVI; no es llegeix (a sota de la nota 4).*
4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
6. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
7. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
8. *Segell estampat, c. 1923.*
9. *Dos segells del «Centre Excursionista de la Comarca de Bages», estampats el 1923.*
10. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
11. *Ingilberga a O. Nom personal femení d'origen germànic.*
12. *nimum a O, per nimia.*
13. *euenio a O, per eueniat.*
14. *mee a O, per mea.*
15. *elemosinarii a O, per helemosinarii.*
16. *Bernardus a O. Nom personal masculí d'origen germànic.*
17. *Guilelmus a O. Nom personal masculí d'origen germànic.*
18. *Gonballus a O. Nom personal masculí d'origen germànic.*
19. *frater meus a O. Es tracta de Gombau de Besora, germà de la testadora, Engilberga.*
20. *Guilabertus Fruiga a O. Nom personal i patronímic (en català) masculins d'origen germànic.*

21. Mir Onofred a **O**. *Nom personal i patronímic masculins d'origen germànic. En català.*
22. elemosinarii a **O**, *per* helemosinarii.
23. antea quam a **O**, *per* antequam.
24. apprehendere a **O**, *per* apprehendere.
25. auere a **O**, *per* habere.
26. alaude a **O**, *per* alodem.
27. que a **O**, *per* quod.
28. Sexan (*en occità*) a **O**. *Correspon a Seixan (actual municipi de Prats de Sornian, comarca de Fenolleda). Des de finals del segle X, quan pervingué al comte de Besalú Bernat I Tallaferro (994-1020) -fill d'Oliba I Cabreta, comte de Cerdanya i Besalú-, la Fenolleda (comarca occitana al sud de les Corberes) restà constituïda en vescomtat dependent dels comtes de Besalú, situació que perdurà fins a l'extinció de la dinastia l'any 1111.*
29. qui a **O**, *per* quod.
30. mii a **O**, *per* mihi.
31. genitorum meorum (*genitiu plural*) a **O**, *per* genitores meos (*acusatiu plural*).
32. ortis a **O**, *per* hortis.
33. ortalibus a **O**, *per* hortibus.
34. Sancti Benedicti cenobii a **O**, *per* Sanctum Benedictum cenobium.
35. alaude a **O**, *per* alodem.
36. Biagna a **O**. *Correspon a Bianya (actual municipi de la Vall de Bianya, comarca de Garrotxa). També formava part del comtat de Besalú.*
37. eorum a **O**, *per* eis.
38. abeo a **O**, *per* habeo.
39. abere a **O**, *per* habere.
40. Sancti Benedicti a **O**, *per* Sanctum Benedictum.
41. *A continuació hauria d'haver-hi: remedium.*
42. anima a **O**, *per* animam. *A continuació hauria d'haver-hi: de.*
43. Guifred a **O**. *Nom personal masculí d'origen germànic, aquí en català. Ha donat els cognoms Gifreu, Gifra,*
44. alaude a **O**, *per* alodem.
45. Lican (*en català*) a **O**. *Correspon a Lliçà (actuals municipis de Lliçà d'Amunt i Lliçà d'Avall, comarca de Vallès Oriental). Era del comtat de Barcelona.*
46. ortis a **O**, *per* hortis.
47. ortalibus a **O**, *per* hortibus.
48. eorum a **O**, *per* eis.
49. mei a **O**, *per* mihi.
50. genitorum meorum a **O**, *per* genitores meos.
51. alaudem a **O**, *per* alodem.
52. Galegs (*en català*) a **O**. *Correspon a Gallecs (actuals municipis de Mollet del Vallès, comarca de Vallès Oriental/Palau-solità i Plegamans, comarca de Vallès Occidental). Era del comtat de Barcelona.*
53. kasas a **O**, *per* chasas.
54. kasalibus a **O**, *per* chasalibus.
55. ortis a **O**, *per* hortis.
56. ortalibus a **O**, *per* hortibus.
57. eorum a **O**, *per* eis.
58. alaudem a **O**, *per* alodem.
59. ipsas Curtes a **O**.
60. Montemolono (*en llatí*) a **O**. *Correspon a Montmeló (actual municipi de Montmeló, comarca de Vallès Oriental). Era del comtat de Barcelona.*
61. eorum (*genitiu plural*) a **O**, *per* eis (*ablatiu plural*).
62. mea hereditate (*nominatiu singular*) a **O**, *per* meam hereditatem (*acusatiu singular*).

63. alaudem a **O**, per alodem.
64. terras a **O**, per terris.
65. *A continuació hauria d'haver-hi:* in.
66. uineas a **O**, per uineis.
67. cultas uel eremas a **O**, per cultis uel eremis.
68. casas a **O**, per casis.
69. ortis a **O**, per hortis.
70. ortalibus a **O**, per hortibus.
71. Montebui a **O**. *Correspon a Montbui (actual municipi de Bigues i Riells, comarca de Vallès Oriental). Era del comtat de Barcelona.*
72. in Barchinona (ablatiu) -ch té el so de k- a **O**. *Aquí in Barchinona fa referència a la mateixa ciutat de Barcelona, és a dir, al seu terme o territori (actual municipi de Barcelona, comarca de Barcelonès), capital del comtat de Barcelona, aleshores regit per Ramon Berenguer I, dit el Gran (1035-1076).*
73. a Sancti Benedicti cenobii a **O**, per ad Sanctum Benedictum cenobium.
74. corpus a **O**, per corpus.
75. alaudem a **O**, per alodem.
76. Corrone (en llatí) a **O**. *Correspon a qualsevol dels dos Corró, el d'Amunt i el d'Avall (actual municipi de les Franqueses del Vallès, comarca de Vallès Oriental). Era del comtat de Barcelona.*
77. que a **O**, per ut.
78. archidiaconus a **O**, per archidiaconus.
79. alaudem a **O**, per alodem.
80. ipsa canonica (nominatiu singular) a **O**, per ipsam canonicam (acusatiu singular).
81. Aianrico (en llatí) a **O**.
82. filio meo a **O**. *Es tracta d'Enric, fill d'Engilberga i Guifred de Balsareny, que havia mort.*
83. alaude a **O**, per alodem (acusatiu singular).
84. uilla de Ranlo (en llatí) a **O**. *Correspon a Viladeran (Viladeran -mas-, actual municipi de Castellnou de Bages, comarca de Bages). [BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa*, IV, pàg. 1195]*
85. mea hemptione (nominatiu singular) a **O**, per meam emptionem (acusatiu singular).
86. ortis a **O**, per hortis.
87. ortalibus a **O**, per hortibus.
88. terra a **O**, per terras.
89. Sancti Benedicti a **O**, per Sanctum Benedictum (acusatiu singular).
90. tonnas (en català) a **O**, 'bótes de vi'.
91. mulo I aut mula a **O**. *Els tres autors que han utilitzat aquest document per als seus estudis (a, b i c) ho tradueixen per 'un mul i una mula', segurament preferible a 'un mul o una mula', fins i tot tenint en compte que aut s'hauria de traduir per o. Adduïm com a exemple: Et precepit ut si ille cauallum aut spata aut lorica aut aliquid comendatum ..., de la publicació jurada (o adveració sacramental) del testament de Ramon Guifred [= Gifreu] (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1360). [ORDEIG I MATA, Ramon, *Diplomatari de la catedral de Vic. Segle XI*, fascicle segon, Patronat d'Estudis Osonencs (Vic 2003), núm. 940, pàgs. 268-270]*
92. et superfluu.
93. hobtima a **O**, per optima.
94. modios (acusatiu plural) a **O**, per modiis (ablatiu plural), perquè va precedit de cum, preposició d'ablatiu. El modius (modi o muig) és una mesura de capacitat equivalent a 16 sextarii (sesters) o 8,733 litres.
95. de ordeo a **O**, per hordei, o ordeí.
96. *Vegeu la nota 94.*
97. de uin (en català) a **O**; uini (en llatí; genitiu singular), perquè concordi amb el nom que complementa. El mot uin prové del llatí clàssic uinum, -i, n 'vi'.

98. lectulo a **O**, per lectulum. *En llatí*, lectulus, -i, *m és diminutiu de lectus*, -i, *m 'llit'*.
99. obtimo a **O**, per optimum.
100. mapas (*en llatí*) a **O**, per mappas, 'tovalloses', 'eixugamans'.
101. touallas (*en català*) a **O**.
102. parilio (*en català llatinitzat*) a **O**; *en llatí clàssic* parium, 'parell'.
103. de bouos (*llatinització del català 'de bouos' -vegeu la nota 189-*) a **O**; bouum (*en llatí; genitiu plural*).
104. a Sancta Maria a **O**, per ad Sanctam Mariam (*acusatiu singular*).
105. Balcaren (*en català*) a **O**. *Correspon a Balsareny (actual municipi de Balsareny, comarca de Bages). Era del comtat de Manresa.*
106. Teuderico a **O**. *Nom personal masculí d'origen germànic, format per theuda, 'gent', 'poble' i ric, 'poderós'. En català: Tedric. [MOLL, Francesc de B., Els llinatges catalans, pàg. 20]*
107. Esclua a **O**. *Nom personal masculí d'origen germànic.*
108. ipsa casa (*nominatiu singular*) a **O**, per ipsam casam (*acusatiu singular*).
109. Reimundus (*nominatiu singular*) a **O**, per Reimundum/Reimundum (*acusatiu singular*).
110. alaudem a **O**, per alodem (*acusatiu singular*).
111. *Tot seguit hi ha d'anar:* de.
112. abeo a **O**, per habeo.
113. alaude a **O**, per alodem (*acusatiu singular*).
114. uilla de Porcos a **O**. *No hem localitzat cap entitat de població -mas, veïnat o parròquia- que pugui ser hereu d'aquesta vila altmedieval; tanmateix, tant aquesta com el mas que versemblantment la succeí, potser desapareguts, una i altre, fa segles, sembla que devia ser prop de Vic, al seu mateix terme (actual municipi de Vic, comarca d'Osona). Caldrà confirmar-ho o desmentir-ho.*
115. hemptione a **O**, per emptione.
116. iamdicta a **O**, per iamdictam (*acusatiu singular*).
117. prephata a **O**, per prephatam (*acusatiu singular*).
118. cannonica a **O**, per canonicam (*acusatiu singular*).
119. alaudem a **O**, per alodem (*acusatiu singular*).
120. Durandus a **O**, per Durando.
121. Manibert (*en català*) a **O**, per Maniberto (*en llatí; datiu singular*). *Nom personal masculí d'origen germànic, segurament format per man, 'home', i berht, 'clar', 'il·lustre', 'brillant'. [MOLL, Francesc de B., Els llinatges catalans, pàg. 19]*
122. ipsa mea sala (*nominatiu singular*) a **O**, per ipsam meam salam (*acusatiu singular*).
123. ad remanent a **O**, per remaneant.
124. Lubricad a **O**. *Vegeu la nota 252, on és escrit amb -t: Lubricat. Correspon al riu Llobregat.*
125. eorum a **O**, per eis (*ablatiu plural*).
126. *Vegeu la nota 90.*
127. iamdicta cannonica (*nominatiu singular -cannonica és en català-*) a **O**, per iamdictam canonicam (*acusatiu singular*).
128. alaude a **O**, per alodem.
129. Corned (*en català*) a **O**. *Correspon a Cornet (actual municipi de Sallent, comarca de Bages).*
130. masos (*en català*) a **O**; mansos (*en llatí*).
131. Sancta Maria (*nominatiu*) a **O**, per Sanctam Mariam (*acusatiu*).
132. *Vegeu la nota 129.*
133. Sancto Laurentio (*ablatiu singular*) a **O**, per Sanctum Laurentium (*acusatiu singular*).
134. de Monte (*ablatiu singular*) a **O**. *Correspon a l'antic monestir benedictí (de Sant Llorenç) del Munt, al cim d'aquesta muntanya al nord de Terrassa (actual municipi de Matadepera, comarca de Vallès Occidental). Era del comtat de Barcelona.*
135. Forat.
136. alaudem a **O**, per alodem.

137. Macanas (*en català*) a **O**. Maçanes (*en català actual*) ha de ser un lloc de la comarca de Bages, on el monestir de Sant Llorenç del Munt hi tenia propietats.
138. ipso censo (*datiu o ablatiu singular*) a **O**, per ipsum censum (*acusatiu singular*).
139. exit a **O**, per exit.
140. *Vegeu la nota 94.*
141. Sancti Saluatori (*genitiu singular*) a **O**, per Sanctum Saluatorem (*acusatiu singular*).
142. de Castronouo (*ablatiu singular*) a **O**. *Es tracta del castell de Castellnou de Bages (comarca de Bages).*
143. Albucons a **O**. *Topònim no localizat, també de Castellnou de Bages.*
144. *Vegeu la nota 90.*
145. Puiol (*en català*) a **O**. *A Castellnou de Bages (probablement).*
146. modio a **O**, per modium.
147. opera a **O**, per operam (*acusatiu singular*).
148. alaude a **O**, per alodem (*acusatiu singular*).
149. *Tot seguit hi ha d'anar: de.*
150. Iulian (*en català*) a **O**. *Nom personal masculí d'origen llatí, Iulianus, derivat, al seu torn, de Iulus (en català actual Juli), fill d'Enees, generalment identificat amb Ascani, considerat el fundador de la família Júlia (a la qual pertanyien August i Juli Cèsar).*
151. a Sancto Andreo (*ablatiu singular*) a **O**, per Sanctum Andreem (*acusatiu*).
152. ortis a **O**, per hortis.
153. ortalibus a **O**, per hortalibus.
154. eorum a **O**, per eis (*ablatiu plural*).
155. pesada (*en català*) a **O**. *Quantitat de productes (especialment gra) equivalent a una pesa.*
156. ipsa opera (*nominatiu*) a **O**, per ipsam operam (*acusatiu*).
157. Sancti Petri (*genitiu*) a **O**, per Sanctum Petrum (*acusatiu*).
158. Rodas a **O**. *Es podria pensar que hauria de ser en genitiu, en aquest cas Rhodi o Rodi, per mantenir la concordança amb el substantiu al qual complementa (Sancti Petri), però el fet de ser en nominatiu és del tot correcte, en llatí. Se'n diu aposició i la seva funció és aclaridora o determinativa. Es dona, per exemple, en els noms geogràfics: urbs Roma, que traduirem per la ciutat de Roma, i no la ciutat Roma. O bé, en aquest cas: de Sant Pere de Rodes, i no de Sant Pere Rodes. Correspon a l'antic monestir benedictí (de Sant Pere) de Rodes (actual municipi del Port de la Selva, comarca de l'Alt Empordà). Era del comtat d'Empúries.*
159. Sancti Petri (*genitiu*) a **O**, per Sanctum Petrum (*acusatiu*).
160. Portella (*nominatiu*) a **O**. *És un altre cas d'aposició amb un nom geogràfic o topònim, que existia en llatí, en què un substantiu (Portella) es juxtaposa a un altre substantiu que el precedeix (Sancti Petri, correctament Sanctum Petrum) per complementar-lo, amb una funció aclaridora o determinativa. El cas nominatiu és del tot correcte, si bé a l'hora de traduir-ho hem de tenir en compte que no podem oblidar la preposició de: Sant Pere de (la) Portella. Correspon a l'antic monestir benedictí (de Sant Pere) de la Portella (actual municipi de la Quar, comarca de Berguedà). Era del comtat de Cerdanya-Berguedà.*
161. cupas a **O**, 'copes'. *Aquí el mot cupa (cuppa), -ae, f no té el significat de 'bóta', 'tona', 'barril', com en llatí clàssic, sinó el de 'copa', que s'ha mantingut en català.*
162. modis (*en català*) a **O**; modios (*en llatí*).
163. de ordeo a **O**, per ordei.
164. *Vegeu la nota 97.*
165. Sancti Cucufati (*genitiu*) a **O**, per Sanctum Cucufatum (*acusatiu*).
166. in Barchinona (*ablatiu singular*) a **O**. *Aquí fa referència al territori del comtat de Barcelona, no al terme o territori de la mateixa ciutat. Vegeu la nota 72.*
167. equis a **O**, per equos.
168. *Vegeu la nota 97.*
169. Sancta Maria a **O**, per Sanctam Mariam.

170. Riopullo (*en llatí*) a **O**. *Topònim que dona nom al monestir benedictí de (Santa Maria de) Ripoll (actual municipi de Ripoll, comarca de Ripollès). Era del comtat d'Osona.*
171. Sancti Laurentii a **O**, per Sanctum Laurentium.
172. Bagazan (*en català*) a **O**. *Topònim que dona nom al monestir benedictí de (Sant Llorenç prop) Bagà (actual municipi de Guardiola de Berguedà, comarca de Berguedà). Era del comtat de Cerdanya-Berguedà.*
173. Sancta Maria (*nominatiu*) a **O**, per Sanctam Mariam (*acusatiu*).
174. Serratax (*en català*) a **O**. *Cas d'aposiçió amb nom geogràfic (vegeu les notes 158 i 160). No cal que sigui en genitiu: Serrataxi. Topònim que dona nom al monestir benedictí de (Santa Maria) de Serrateix (actual municipi de Viver i Serrateix, comarca de Berguedà). Era del comtat de Cerdanya-Berguedà.*
175. Sancti Mikaelis a **O**, per Sanctum Michaellem.
176. Fai (*en català*) a **O**. *Topònim que dona nom al monestir benedictí de (Sant Miquel) del Fai (actual municipi de Bigues i Riells, comarca de Vallès Oriental). Era del comtat de Barcelona. El nom fai , 'sallent', 'salt d'aigua', que acompanya el nom de l'església dedicada a sant Genís, sant Martí i sant Feliu, seu d'un priorat dependent del monestir benedictí de Sant Cugat del Vallès almenys des del 878, i que posteriorment, el 997, Gombau de Besora convertí en seu d'un monestir que el mateix fundador uní el 1042 a Sant Víctor de Marsella. [PLADEVALL, Antoni: "Fai, el", a Gran Enciclopèdia Catalana, 7 (Barcelona 1974 -1ª ed.-), pàgs. 269 i 270]*
177. Sancta Cecília (*nominatiu*) a **O**, per Sanctam Caeciliam (*acusatiu*).
178. de Monteserrad (*en català*) a **O**; Montisserrati (*en llatí*). *Topònim que dona nom al monestir benedictí de (Santa Cecília de) Montserrat (actual municipi de Marganell, comarca de Bages). Era del comtat d'Osona-Manresa.*
179. ordi (*en català*) a **O**; ordeo (*en llatí*).
180. *Vegeu la nota 97.*
181. Sancta Maria a **O**, per Sanctam Mariam.
182. *Vegeu la nota 178.*
183. *Vegeu la nota 102.*
184. *Vegeu la nota 103.*
185. opera (*nominatiu*) a **O**, per operam (*acusatiu*).
186. Sancta Maria (*nominatiu*) a **O**, per Sanctam Mariam (*acusatiu*).
187. Minorisa a **O**. *Cas d'aposiçió amb nom geogràfic (vegeu les notes 158 i 160). No cal que sigui en genitiu: Minorisae. En canvi, podria haver optat per in Minorisa (ablatiu singular), recurs molt més emprat que el de l'aposiçió, almenys en aquest document. [vegeu, en primer lloc, la nota 166: in Barchinona, referit al monestir de Sant Cugat del Vallès; també, les notes 170, 172, 176, 178, 182, 192, 195, 200, 202, 213, 223, 227, 228, 229 i 237]*
188. parilium (*en català llatinitzat*) a **O**; *en llatí clàssic parium, 'parell'. Vegeu la nota 102.*
189. de bous (*en català*) a **O**; bouum (*en llatí; acusatiu plural*). *Vegeu la nota 103.*
190. canonica a **O**, per canonicam.
191. a Sancti Petri a **O**, per ad Sanctum Petrum.
192. de Auro a **O**, o Auri.
193. ornamenta a **O**, per ornamentis.
194. a Sancti Uincenti a **O**, per ad Sanctum Uincentium.
195. Aladerned (*en català*) a **O**. *Correspon a Aladernet (actual municipi de Balsareny, comarca de Bages), a la vall de la riera de Conangle, afluent al riu Llobregat per l'esquerra, aigua avall de Balsareny. La seva església, preromànica, prop del mas Solà, és dedicada a sant Vicenç. És la més septentrional de les quatre esglésies suposadament més antigues (anteriors al segle X) del curs mitjà del Llobregat, que correspon a la comarca actual de Bages, juntament amb les de Santa Maria de Matadars, Sant Pere del Brunet i Sant Jaume d'Olzinelles. (PAGÈS I PARETAS, Montserrat, Art romànic i feudalisme al Baix Llobregat) Es tracta d'un fitotopònim: 'aladernet' és una comunitat vegetal d'aladerns (amb el sufix -et propi dels col·lectius botànics). [VENY, Joan, La formació dels col·lectius botànics en la toponímia catalana, 1994 / Onomàstica i dialectologia,*

- pàg. 29] *L'aladern* (Rhamnus alaternus) és un arbret d'uns sis metres d'alçada, freqüentment en forma d'arbust, propi de la terra baixa, associat a l'alzinar (MASCLANS, Francesc, *Guia per a conèixer els arbres*, pàgs. 168, 170 i 171). *L'església de Sant Vicenç d'Aladernet és documentada per primera vegada el 9 de setembre de 1035, en la publicació jurada (o adveració sacramental) del testament de Ramon Guifred -fill d'Engilberga-, que havia mort l'abril d'aquell any (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1360). [ORDEIG I MATA, Ramon, *Diplomatari de la catedral de Vic. Segle XI*, fascicle segon, Patronat d'Estudis Osonecs (Vic 2003), núm. 940, pàgs. 268-270]*
196. mancusus a **O**, per mancusum.
197. opera a **O**, per operam.
198. in a **O**, per ad.
199. a Sancta Eulalia a **O**, per ad Sanctam Eulaliam.
200. Argençola (en català) a **O**. *Per l'advocació del temple a santa Eulàlia, es tracta d'Argençola de la comarca de Bages (actual municipi de Castellnou de Bages, comarca de Bages), i no d'Argençola de la comarca d'Anoia (actual municipi d'Argençola, comarca d'Anoia), els temples del qual són dedicats a sant Llorenç (el del castell) i santa Maria (el del poble), documentats també en aquesta època.*
201. a Sancti Petri a **O**, per ad Sanctum Petrum. Es tracta de l'església de la caseria o agregat homònim de la vila de Copons (actual municipi de Copons, comarca d'Anoia).
202. Copons (en català) a **O**. *Correspon a Copons (actual municipi de Copons, comarca d'Anoia).*
203. remaneat a **O**, per remaneant.
204. ad a **O**, per ab.
205. Remun (en català) a **O**. *Nom personal masculí d'origen germànic Raginmund, format de la unió dels mots ragin, 'consell' i mund, 'tutela', 'protecció'. [MOLL, Francesc de B., *Els llinatges catalans*, pàg. 20] Mitjançant la seva llatinització, Raimundus, ha passat al català (actualment Ramon i Raimon). Per cert, fou un nom molt comú a tota l'edat mitjana. Es tracta de Ramon Guifred de Balsareny, que morí l'abril de 1035. Entre d'altres disposicions, va voler que fossin donats, tant a la seva mare com a Arnau de Cabrera, onze mancusos i la tercera part de dos més: Et iussit dare ad donna Ingilberga manchusos XI et tertiam partem de duos, et ad Arnal de Cabrera, similiter. La donació es va poder fer efectiva des del 9 de setembre de 1035, quan la mare del traspasat, Engilberga de Besora, i els seus dos fills -i germans del difunt-, l'ardiaca Guillem i Bernat, i també Gelabert Fruïà i Mir Unifred, van testificar i ordenar la seva publicació, mitjançant jurament -sagrament- davant l'altar de Sant Benet de l'església de Sant Pere de Vic. [Montserrat: AAM, fons Guitart, núm. 1360. Publicat a: ORDEIG I MATA, Ramon, *Diplomatari de la catedral de Vic. Segle XI*, fascicle segon (Vic 2003), núm. 940, pàgs. 268-270].*
206. alaude a **O**, per alodem.
207. ipso a **O**, per ipsum.
208. Frexan (en occità) a **O**. *Per la terminació (com Sexan), probablement sigui un altre topònim de la comarca de Fenolleda, al Llenguadoc meridional (nord dels Pirineus). Per voluntat d'Engilberga, l'alou que hi posseïa per compra havia de ser per als sacerdots que 'cantaran' a l'església de Santa Maria de Copons.*
209. comparationem a **O**, per comparatione.
210. que a **O**, per quod.
211. A continuació hauria d'haver-hi: in.
212. ecclesiam a **O**, per ecclesia.
213. a Sancta Maria a **O**, per ad Sanctam Mariam. *Es tracta de l'església parroquial de la vila de Copons (actual municipi de Copons, comarca d'Anoia), si bé l'actual és del segle XVIII.*
214. alaudem a **O**, per alodem.
215. trillas (català llatinitzat) a **O**. *Una trilla era un tipus de terra de conreu les característiques particulars de la qual desconeixem, on s'hi cultivava tant la vinya i, més concretament, parres, és a dir, ceps aeris estintolats amb un entramat, generalment de fusta, com cereals, blat i ordi. Les trilles, o tries, devien ser destinada al conreu intensiu i, per aquesta raó, protegides amb tanques*

- de fusta o marges de pedra. Ha restat com a topònim i cognom.* [SALVADÓ I MONTORIOL, Joan, *Història medieval d'un territori: Sant Fruitós de Bages (segles X-XVI)*, pàgs. 56 i 57]
216. ortis a **O**, per hortis.
217. ipso molino a **O**, per ipsum molinum.
218. alaude a **O**, per alodem.
219. Tornafort (*en occità*) a **O**. *La torre de Tornafòrt (Tornafòrt, actual municipi de Rasiguèras, comarca de Fenolleda) és documentada per primera vegada el 9 de setembre de 1035, en la publicació jurada (o adveració sacramental) del testament de Ramon Guifred -fill d'Engilberga-, que havia mort l'abril d'aquell any (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1360).* [ORDEIG I MATA, Ramon, *Diplomatari de la catedral de Vic. Segle XI*, fascicle segon, Patronat d'Estudis Osonencs (Vic 2003), núm. 940, pàgs. 268-270]
220. prisione a **O**, per aprisione.
221. ruptura a **O**. *El mot ruptura prové del verb llatí rumpo, 'rompre', 'obrir', en referència a la tasca de preparació d'una terra verge per a fer-la apta per al seu aprofitament agropecuari.*
222. ipso molino a **O**, per ipsum molinum.
223. de Figera (*en occità*) a **O**. *A la riba de l'Agli.*
224. a Guillemo a **O**, per ad Guillelmum.
225. filio meo a **O**. *Efectivament, Guillem és fill d'Engilberga. Encara que probablement no hagués estat el primogènit (sembla que ho era Bernat), heretà, en canvi, la part més substancial dels béns de la seva mare, juntament amb dues institucions eclesiàstiques: el monestir de Sant Benet de Bages i la canònica de Vic, de la qual n'era ardiaca.*
226. alaude a **O**, per alodem.
227. Pardines (*en català*) a **O**. *Correspon a Santa Eulàlia de Pardines (Santa Eulàlia de Pardines, actual municipi de Prats de Lluçanès, subcomarca de Lluçanès, comarca d'Osona).*
228. Tresuigs (*en català*) a **O**. *Correspon a Sant Joan d'Oló (Sant Joan d'Oló, actual municipi de Santa Maria d'Oló, comarca de Bages).*
229. Olost (*en català*) a **O**. *Correspon a Olost (actual municipi de Santa Maria d'Olost, subcomarca de Lluçanès, comarca d'Osona).*
230. ortis a **O**, per hortis.
231. ortalibus a **O**, per hortilibus.
232. *Vegeu la nota 215.*
233. a Guilelm (*en català*) a **O**; ad Guillelmum (*en llatí*).
234. cannonicam a **O**, per canonicam.
235. alaude a **O**, per alodem.
236. prephata sede a **O**, per prephatam sedem.
237. castrum de Copons (de Copons, *en català*) a **O**; castrum Coponem *en llatí*. *El castell de Copons (actual municipi de Copons, comarca d'Anoia) és documentat per primera vegada el 9 de setembre de 1035, en la publicació jurada (o adveració sacramental) del testament de Ramon Guifred -fill d'Engilberga-, que havia mort l'abril d'aquell any. És versemblant, i molt probable, que hagués estat aprisiat pel seu pare, Guifred [= Gifreu] de Balsareny, en el transcurs del primer quart del segle XI. Fins l'any 1000, el castell més proper en aquest sector de la marca de Manresa era el de Jorba (actual municipi de Jorba, comarca d'Anoia), testimoniats des del 974. Al nord de Jorba, és a dir, vers Copons, s'hi documenta ipsa Guardia.* [Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1056/Catalunya carolíngia. *Els comtats d'Osona i Manresa*, segona part, Institut d'Estudis Catalans, 1999, núm. 1150, pàg. 835] *A favor d'aquesta hipòtesi aportem la notícia que Ramon Guifred, [= Gifreu] en la seva darrera voluntat, disposà que fossin donades quatre unces per a l'edificació de Santa Maria de Copons, senyal que s'estava construint l'església principal del lloc.* [Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1360 / ORDEIG I MATA, Ramon, *Diplomatari de la catedral de Vic. Segle XI*, fascicle segon, Patronat d'Estudis Osonencs (Vic 2003), núm. 940, pàgs. 268-270]
238. Guilelm a **O**, per Guillelmum.
239. abere a **O**, per habere.

240. Argemir (*en català*) a **O**; *en llatí hauria de ser*: Argemiri (*genitiu singular*). *Nom personal masculí d'origen germànic, que prové d'arceger, 'avar', i mir, 'insigne'*. [MOLL, Francesc de B., *Els llinatges catalans*, pàgs. 19 i 94]
241. Gaucbert (*en català*) a **O**. *Nom personal masculí d'origen germànic, que prové de Gaut, nom d'una divinitat, i de berht, 'clar', 'il·lustre', 'brillant'*. *Ha donat el cognom català Gobert, i les seves variants: Gober, Gubert, ...* [MOLL, Francesc de B., *Els llinatges catalans*, pàgs. 19 i 109]
242. Belluca (*en català*) a **O**. *En el document núm. 349 -983, maig, 9- (original no localitzat, abans de 1936 a la Biblioteca de la Universitat de Barcelona) ja testimoniem aquest nom personal femení, amb la grafia Beluza, que oferim com a Belluça. Francesc de B. Moll recull la forma Bellucia (949) [MOLL, Francesc de B., *Els llinatges catalans*, pàg. 270]. També hi havia l'equivalent masculí, Bellucius (que donaria Belluç). El mateix autor opina que deriva de l'adjectiu bellus, 'bell', 'formós'. Ha perviscut com a cognom: Bellús/Ballús.* [MOLL, Francesc de B., *Els llinatges catalans*, pàgs. 63 i 270]
243. Castrumnouo a **O**, *per* Castrumnouum.
244. a Bernard (*en català*) a **O**; *ad* Bernardum (*en llatí*).
245. ipso a **O**, *per* ipsum.
246. mas (*en català*) a **O**; mansum (*en llatí*).
247. a Sancti Stefano a **O**, *per* ad Sanctum Stephanum. *L'origen és una església altmedieval dedicada a sant Esteve, protomàrtir, vora el Llobregat, a la dreta, davant la desembocadura de la riera de Gaià. Al segle XX hi hagué una colònia fabril tèxtil. (Sant Esteve, actual municipi de Balsareny, comarca de Bages).*
248. alaude a **O**, *per* alodem.
249. que a **O**, *per* qui.
250. Aton (*nominatiu: Ato*) a **O**, *per* Atone (*ablatiu*).
251. flumen (*nominatiu*) a **O**, *per* fluminis (*genitiu*).
252. Lubricat a **O**. *Vegeu la nota 124.*
253. alaude a **O**, *per* alodem.
254. Argencola a **O**. *Probablement es tracta d'Argençola del Bages (actual municipi de Castellnou de Bages, comarca de Bages), i no de l'Anoia. Vegeu la nota 189.*
255. ortis a **O**, *per* hortis.
256. ortalibus a **O**, *per* hortilibus.
257. abere a **O**, *per* habere.
258. Guilem (*en català*) a **O**. *Nom personal masculí d'origen germànic.*
259. Unbert a **O**. *Nom personal masculí d'origen germànic que prové de hun, 'gegant', i berht, 'clar', 'il·lustre', 'brillant', 'famós'. En català ha donat el nom i cognom Humbert -que també és escrit, de vegades, Umberto-. [MOLL, Francesc de B., *Els llinatges catalans*, pàgs. 19, 20, 113 i 124]*
260. alaude a **O**, *per* alodem.
261. Trasmir (*en català*) a **O**.
262. Ermerut a **O**, *per* Ermerut. *Nom personal masculí d'origen germànic. El prefix erme podria provenir d'Ermin, nom d'una divinitat, però més probablement de haim, 'casa' (com a Eimeric). [MOLL, Francesc de B., *Els llinatges catalans*, pàg. 19] La i de Eime s'hauria transformat en r, donant Erme. Així plantejat, el nom masculí Eimerut/Ermerut té correspondència amb el nom personal femení Eimeruda.*
263. Gauzbert a **O**. *Vegeu la nota 241.*
264. Ermengaud (*en català*) a **O**, *que correspon a Ermengol, nom i cognom actuals. Nom personal masculí d'origen germànic, format per la unió del nom de dues divinitats, Ermin i Gaud. Ha donat els cognoms: Amengual, Armengau, Armengod, Armengol, Armengot, Armengou, Armengual, Ermengol, Ermengot i Mengual.* [MOLL, Francesc de B., *Els llinatges catalans*, pàgs. 19, 94 i 95]
265. Belluca a **O**. *Vegeu la nota 242.*
266. a Remon (*en català*) a **O**, *per* ad Raimundum (*acusatiu*).
267. de Argemir (*en català*) a **O**. *En llatí hauria de ser*: Argemiri (*genitiu*).

268. a Mir Recosen (*en català*) a **O**, per ad Mironem Recosendum (*en llatí; acusatiu*). És la mateixa situació que el cas de la nota 266. Mir prové d'un mot germànic que vol dir 'insigne'. Ha donat el cognom català homònim; [MOLL, Francesc de B., *Els llinatges catalans*, pàgs. 20 i 116] Recosen prové de ric, 'poderós', i sinth, 'cami'. Ha donat els cognoms i topònims Recasens i Requesens. [MOLL, Francesc de B., *Els llinatges catalans*, pàgs. 20 i 119]
269. alaude a **O**, per alodem.
270. Lorianano a **O**, per Lorianano. Correspon a Llorà (actual municipi de Sant Martí de Llémena, comarca de Gironès).
271. uilla Radulf a **O**. Topònim format de uilla (*en llatí*) i Radulf (*en català*), que, units formen un sol mot, potser Uillaradulf, que posteriorment degué evolucionar en Vilarolf (Vilarolf, actual municipi de Vic, comarca d'Osona). Com sol passar en aquesta època, el nom personal masculí Radulf (*en català*) és unit a l'entitat d'assentament humà, en aquest cas una uilla, directament sense la preposició de, pròpia d'una construcció actual, en què Radulf hauria d'anar precedit de la preposició de perquè fos correcte en català. La 'vila de Radulf' devia ser propietat de Radulf, [= Rodolf, Raül] el fill petit del comte Guifred I el Pilós, el qual, després d'haver estat un temps monjo de Santa Maria de Ripoll, fou bisbe d'Urgell (914-940/941/942). [MUNDÓ I MARCET, Anscari M., "Radulf de Barcelona", a *Gran Enciclopèdia Catalana*, 12 (Barcelona 1978 -1ª ed.-), pàg. 298 / BARAUT I OBIOLS, Cebrià, quadre "episcopologi d'Urgell", a *Gran Enciclopèdia Catalana*, 15 (Barcelona 1980 -1ª ed.-), pàg. 102. *Els dos autors no es posen d'acord sobre la data final del servei pastoral al capdavant de la seu urgellenca*]
272. Uuilielmo a **O**, per Uuilielmum.
273. Idus a **O**, per Iduum.
274. Nobember a **O**, per Nouembrium (*genitiu plural*), 'de novembre'.
275. Ainrico a **O**.
276. rege a **O**, per regi.
277. escribere a **O**, per scribere.
278. Bernardus a **O**, per Bernardi.
279. Gonballus a **O**, per Gonballi.
280. Guilabert Fruia a **O**, per Guilaberti Fruiani. En qualsevol cas, Guilabert Fruia, que hauria d'anar precedit de la preposició de, és correcte, si bé en català.
281. Mir Onofred a **O**, per Mironi Onofredi. En qualsevol cas, Mir Onofred, que hauria d'anar precedit de la preposició de, és correcte, si bé en català.
282. Mir a **O**, per Mironi. En qualsevol cas, Mir, que hauria d'anar precedit de la preposició de, és correcte, però en català.
283. Remun a **O**, per Raimundi. En qualsevol cas, Remun, que hauria d'anar precedit de la preposició de, és correcte, però en català. *Vegeu la nota 193.*
284. Ato a **O**, per Atoni.
285. Sendred a **O**, per Sendredi.
286. Ermengaudus a **O**. *Vegeu la nota 264.*

a

Plica. 41. Del N.º 801 â 820

Rubrica dels Actes en Pergamí, del Monastir de Sant Benet de Bages, tocants â las rendas, y Drets de la mateixa Parroquia de S^t. Benet signats ab lletra B. y Numeros. y en lo Calaix de Numero¹ 49, y 50.

B. N.º. 808

Any 1038

est Acte de Testament se ha posat al calaix 14.

Donacio de alous a S^t. Benet en Sexan Biagna Lliça, y Galegs.

«Consta que ab acte clos per Ermengol Prebere² de 8. dels Idus de Nobembre³ Any 8 del Regnat de Enrich Rey (de Nativitat⁴ 1038) es un acte destruït, y es lo testament de I<n>gilberga,⁵ la qual llega al Monestir de S^t. Benet lo seu alou de Sexan que son cases y terras, ab lo alou que es en Biagna per remey de la Anima de Guiu Uifredi⁶ son marit. Y lo seu alou⁷ de Lliça que son cases y terras que li ha uingut per sos Parents. Y per Compra, junt ab lo Alou de Galegs que son cases y terras, y lo alou de Monmelo, lo demes esta destruït se aduerteix que fa llegat de alous á S^t. Pere de Uich, y es contingent tanir copia de dit testam<en>t».⁸

1. -26 = *segons a*.
2. *Abreujat*: Pbre -amb signe d'abrev. damunt b- *segons a*.
3. *Abreujat*: 9. ^{brc} *segons a*.
4. *Abreujat*: Nat^t. *segons a*.
5. *Escrit* Igilberga *segons a*.
6. *Escrit* Guiu Uifredi *segons a*.
7. *Tot seguit*: que es, ratllat *segons a*.
8. *Abreujat*: testam.^t *segons a*.

1015

1039, gener, 2.

Publicació de testament. *Publicació jurada (o adveració sacramental) del testament d'Engilberga, jurat sobre l'altar de santa Maria de l'església de Sant Andreu del Buc, [església parroquial de Sant Andreu de Castellnou, actual municipi de Castellnou de Bages, comarca de Bages] al comtat d'Osona o Manresa, davant el sacerdot Ermengol, que també és l'escrivà del document, i dels jutges Gerard i Albert, i amb l'assistència d'Unifred Fruià, cavaller; Ramon Unifred, cavaller; Ermengol Guifred, cavaller; Mir Martí, cavaller; Senfred Isarn, cavaller; Guillem, levita; Arnau Bonfill; Guillem Argemir i d'altres. Testimonis: el sacerdot Ramon Unifred i Mir Requesens. Marmessors: Bernat; Guillem, ardiaca de Vic; (fills d'Engilberga, la testadora) Gombau de Besora; (germà de la mateixa) i els cavallers amics (de Gombau) Gelabert Fruià i Mir Unifred [per a tots ells, vegeu el document núm. 712 -1038, novembre, 6- (testament d'Engilberga)].*

Engilberga donà al monestir de Sant Benet de Bages, on volgué ser sebollida: els alous que tenia a Seixan [Seixan, actual municipi de Prats de Sornian, comarca de Fenolleda, Occitània] i Bianya, [Bianya, actual municipi de la Vall de Bianya, comarca de Garrotxa] per al remei de l'ànima del seu espòs Guifred, [= Guifred Ervic] i la seva; els alous que tenia a Lliçà, [actuals municipis de Lliçà d'Amunt i Lliçà d'Avall, comarca de Vallès Oriental] Gallecs, [actuals municipis de Mollet, comarca de Vallès Oriental/Palau-solità i Plegamans, comarca de Vallès Occidental] les Corts i a Montmeló, [actual municipi de Montmeló, comarca de Vallès Oriental] i tot l'alou que tenia de Montbui [actual municipi de Bigues i Riells, comarca de Vallès Oriental] fins a Barcelona, [actual municipi de Barcelona, comarca de Barcelonès] excepte l'alou de Corró, [actual municipi de les Franqueses del Vallès, comarca de Vallès Oriental] que volgué que el tingués Guillem, ardiaca, fill seu, en vida seva, donant la tasca a l'esmentat cenobi. I que, després de la seva mort, l'esmentada tasca romangués a l'esmentat monestir, per al remei de l'ànima del seu espòs Guifred, i la seva, si bé l'alou de Corró el donà a la canònica de Sant Pere de Vic per a remei de la seva ànima i la d'Enric, fill seu. I l'alou que tenia a Viladeran [Viladeran -casa de pagès-, actual municipi de Castellnou de Bages, comarca de Bages (és improbable que es tracti de Viladran -casa de pagès-, actual municipi de Sant Llorenç Savall, comarca de Vallès Occidental)] fos per a Sant Benet, amb les tones i els cups que allà hi havia, juntament amb una mula o mul bons, dos muigs d'ordi, cinc

muigs de vi, cinc porcs, deu bens, un llit bo, unes estovalles, un tovalló i un parell de bous, per al remei de la seva ànima.

D'altra banda beneficia moltes més institucions eclesiàstiques: les canòniques de Sant Pere de Vic (l'alou que tenia a Corró, un cop mori Guillem, ardiaca de Vic, si bé Sant Benet de Bages en continuarà rebent la tasca; l'alou franc que tenia a Viladeporcs; l'alou que tenia per compra que n'havia fet a Duran, sacerdot, i Manibert; la seva sala i els molins que tenia al riu Llobregat) i a Santa Maria de Manresa (un parell de bous); els monestirs de Sant Llorenç del Munt (l'alou que tenia a Maçanes, amb les cases i el cens que paguen, i dos muigs d'ordi i dos de vi); Sant Pere de Rodes (dues unces); Sant Pere de la Portella (les seves copes d'argent, un muig d'ordi i dos muigs de vi); Sant Cugat del Vallès (dues egües i dues vaques, un muig de vi i un altre d'ordi); Santa Maria de Ripoll (una unça); Sant Llorenç prop Bagà (una unça); Sant Miquel del Fai (dues vaques); Santa Cecília de Montserrat (dos muigs de vi i un altre d'ordi); Santa Maria de Montserrat (un parell de bous); i Santa Maria de Serrateix; i les esglésies de Santa Maria de Balsareny (dos molins que foren de Tedric, dos més que foren d'Esclua, la quarta part d'un altre molí, la casa on hi vivia Ramon i l'alou del voltant de les cases); Santa Maria de Cornet (l'alou que tenia a Cornet, amb els masos, que tenia per compra i per benefici); Sant Salvador de Castellnou (el delme i la tasca de la vinya que tenia per compra a Albucons; i les bótes i els cups que tenia al Pujol i un muig d'ordi per a l'obra del temple); Sant Andreu de Castellnou (l'alou franc que fou de Julià, i una pesada per a l'obra del temple); Sant Pere d'Or (una egua); Sant Vicenç d'Aladernet (dues mancusades per a l'obra o per a la dedicació); Santa Eulàlia d'Argençola (dues mancusades per a la dedicació); Sant Pere de Copons (el camp que és tingut amb vinyes d'Esperandéu i l'alou de Freixan, per a l'ànima del seu fill Ramon -d'Engilberga-, de manera que el tinguin els sacerdots que canten a l'església) i Santa Maria de Copons (l'alou que fou de Guifred Ervic -terres, trilles, horts, cases i el seu molí-, per a la seva ànima).

Als seus fills: a Guillem, ardiaca [de Vic] li concedeix les seves copes d'argent, a més dels alous que tenia a Tornafòrt per aprisió i ruptura, i el molí de la Figuera; [Tornafòrt, actual municipi de Rasiguèras, comarca de Fenolleda] a Pardines [actual municipi de Santa Eulàlia de Riuprimer, comarca d'Osona]; a Tresvics [parròquia de Sant Joan d'Oló, actual municipi de Santa Maria d'Oló, comarca de Bages]; i a Olost, [actual municipi d'Olost, subcomarca de Lluçanès, comarca d'Osona] amb obligació de donar-ne la tasca a la canònica de Sant Pere de Vic i, a la seva mort, que romangués per a la seu osonenca. També li concedí els alous que tenia a Llorà [Llorà, actual municipi de Sant Martí de Llémena, comarca de Gironès] i Vilarolf. [actual municipi de Vic, comarca d'Osona] I el castell de Copons, [actual municipi de Copons, comarca d'Anoia] amb els seus termes i pertinences, exceptuant-ne les vinyes que foren d'Argemir, Jobert i Belluç.

Al seu altre fill, Bernat, li concedeix el castell de Castellnou, [actual municipi de Castellnou de Bages, comarca de Bages] amb els seus termes i pertinences, juntament amb el mas que és a Sant Esteve, [Sant Esteve, actual municipi de Balsareny, comarca de Bages] i l'alou, i les vinyes que foren d'At, que són a l'altra banda del Llobregat.

Als tres testimonis: Ermengol, sacerdot -l'escrivà que redactà el document- (les vinyes que tenia a Copons que foren de Jobert); Ramon Unifred, sacerdot (la mujada de vinya que tenia a Copons que fou de Belluç i l'alou de Sunyer que Engilberga -la testadora- tenia per esmena del deute que tenia amb ella el predit Sunyer, en cas que el predit Sunyer no pogués recobrar el predit alou); i Mir Requesens (les vinyes que tenia a Copons, que foren d'Argemir, i una muleta).

I a diversos particulars: a Humbert (l'alou que tenia a Argençola, més tot el que comprà a Guillem, sacerdot); Eimeruda (la mujada de vinya que tenia a Argençola, que fou de Trasmir); Estefania; (la mujada de vinya -no diu on és situada- que fou de Malquer) Guillem Aribau i Fruirà. (sengles auris).¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1381.

- a. Transcripció de vers 1922: DANÉS I TORRAS, Josep, *Analecta Montserratensia*, V, pàgs. 444-448.
- b. Regest de vers 1924-1936: SOLÀ I MORETA, Fortià: *El monestir de Sant Benet de Bages* (Manresa 1955), pàg. 71. [cita el document a partir d'a]
- c. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 597, pàgs. 686-689.

In Christi nomine. Haec sunt sacramentorum conditiones ad quarum hordinationem residebat sacerdos Ermengaudus, et in presentia Unifredi Fruiani, Arnalli Bonifilii, Wilielmi Argemiri, Reimundi Unifredi, Ermengaudi Guifredi, Mironis Martini, Seniofredi Isarni, aliorumque plurimorum testificatis testes, Remundus Unifredi, sacerdos, et Miro Reccosindi, atque Ermengaudus predictus, quos ad testimonium aptulerunt Adalberto, et Geraldo, iudicibus, Bernardus Guifredi, et Guilielmus, archidiachonus, utrique fratres, et Guilibertus Fruia, atque Miro Unifredi, et Gondeballus Besorensis, ultimam uoluntatem cuiusdam Inguilberge, femine. Nos predicti testes unum et uerum dantes testimonium, testificando iuramus per Dominum uiuum et uerum super altare Sancte Marie, sito secus ecclesiam Sancti Andree de Bugo, in chomitatu Ausonae, siue Minorise, quia predicta autrix elegit hos supradictos fratres, filios suos, cum alios, iuxta eos suprascriptos distrutores [unes 9 lletres] pro testametu, quem ipsa per secum tertio siquis solitis punccattim firmavit, tali modo et hordine.

In primis iussit ipsum suum alaudem quod abebat in Sexano, quod adueniebat ei per genitores suos, quod est: chasas cum kasalibus, et ortos cum ortalibus, et terras, et uineas, cultas uel ermas. Et cum suo alaude quod abebat in Biagna, quantum ibidem abebat uel abere debebat per ullasquoque uoces. Totum iussit remanere cenobio Sancti Benedicti pro anima uiri sui Guifredi, et sua. Et alium suum alaudem quod est in Lican, [no *Licam*, com transcriu *c*; es tracta clarament d'un error de transcripció, perquè en la transcripció que dona el mateix autor del testament, apareix escrit *Lican* -núm. 595, pàg. 681-] quod sunt: kasas, kasalibus, ortis, ortalibus, terras et uineas, cultas uel ermas, cum eorum arboribus qui infra sunt, quod ei adueniebat de ienitoribus uel per omnes uoces, siue per comparationem; et cum alium suum alaudem quod abebat in Galegs, id sunt: kasas kasalibus, ortis ortalibus, terras et uineas, cultas uel ermas, cum eorum arboribus qui infra sunt, quod ei adueniebat pro sua ereditate uel per comparationem; et cum suo alio alaude quod est ad ipsas Curtes, uel in Montemolono, id sunt: terras et uineas, cultas uel ermas, cum eorum pratis uel pascuis, et cum eorum terminis, quod adueniebat ei pro sua ereditate aut per quascumque uoces; et cum omni alaude quod abebat de Montebui usque in Barchinona: kasas cum chasalibus, ortis cum ortalibus, cum pratis et paschis, cum petris, siluis et garricis, cum uieductibus uel reductibus, totum iussit remanere cenobio Sancti Benedicti, ad quod iussit sepeliri se; exceptus ipsum alaudem de Chorrón, iussit tenere Guilielmo, archidiachono, filio suo, in uita sua, ut donet ipsam tascham iamdicto cenobio. Et, post ipsius obitum, iussit remanere totum prefato cenobio pro anima sua, et uiri sui predicti, et tali tenore dimisit hoc prefato cenobio. Et predictum alaudem de Chorrón iussit dare kannonice sedis Sancti Petri Vicensis pro anima sua et Aianrici, filii sui. Et alaudem quod habebat in uilla de Ranlo, quod adueniebat ei pro sua emptione aut per ullas uoces, totum iussit remanere cenobio prefato, cum tonnis et cubos que ibidem sunt, et cum una mula aut mulo obtimo, et cum duobus modiis ordeï, et cum quinque modiis uini, et cum quinque porciis, et cum X ouibus, et cum I obtimo lecto, et mapas I, et cum I manutergio, et cum I parilio bouum, pro anima sua. Et Sancte Marie de Balcaren iussit remanere II molinos qui fuerunt Teudorici, et cum alios II qui fuerunt Esclue, et cum quarta parte alteri molini, et cum ipsa domo ubi habitabat Reimundus, et cum alaude qui est in circuitu ipsius mansionis, totum pro anima sua, quantum ibidem abebat uel abere debebat per ullasque uoces. Et suum alaudem francum, quod abebat in uilla de Porcis, quod adueniebat ei pro sua emptione, iussit remanere prephate channonice Sancti Petri, cum alio suo alaude, quod adueniebat ei per comparationem Durandi,

presbiteri, et de Manibert, et cum ipsa sua sala, et cum suos alios molinos quos abebat in flumine Lubrigat, cum tonniss et cubos qui sunt in prefato alodio. Totum relinquit predictae channonice, propter animam suam. Et suum alaudem quod abebat in Corned, terras et uineas, cultas uel ermas, cum mansos, quod adueniebat ei per comparationem, et ex beneficio, quantum ibidem abebat uel abere debebat, totum reliquit prephate Sancte Marie Corned, pro anima uiri sui et sua. Et¹³⁵ Sancto Laurencio¹³⁵ de Monte iussit dari suum alaudem de Macanes,¹³⁷ cum domibus, et censu, qui deinde exit, et cum duobus modis ordei, et · II · uini. Et Sancti Saluatoris¹⁴¹ de Castrinou¹⁴² iussit dari sua uinea de Albucons,¹⁴³ propter decimam et tascham, adueniebant namque ei iamdicti uinee pro sua emptione. Et insuper reliquit Sancto Saluatori tonnas et cubos qui sunt in Pugol, cum · I · modio ordei, in opere.¹⁴⁷

E suum alaudem¹⁴⁸ francum, quod fuit¹⁴⁹ Iuliani,¹⁵⁰ totum iussit remanere Sancti Andree,¹⁵¹ ad integrum, cum omnibus suis utensilibus, pro anima sua, pesada · I · ad ipsa opera.¹⁵⁶

Et Sancto Petro¹⁵⁷ Rodas¹⁵⁸ iussit dari uncias · II ·.

Et Sancto Petro¹⁵⁹ de Portela¹⁶⁰ iussit dari suas copas¹⁶¹ argenti, cum · I · modio¹⁶² ordei, et · II · uini. Et cenobio¹⁶⁴ Sancti Cucuphati¹⁶⁵ Barchinonensis¹⁶⁶ iussit dari equas¹⁶⁷ · II ·, et totidem uachas II, et modium unum uini,¹⁶⁸ et alium ordei.

Et cenobio Sancte Marie¹⁶⁹ Riupollentis iussit dari¹⁷⁰ unciam · I ·.

Et Sancto Laurencio¹⁷¹ de Bagazan,¹⁷² aliam.

Et Sancto Mihaeli¹⁷⁵ de Fai,¹⁷⁶ uachas · II ·.

Et Sancte Cecilia¹⁷⁷ de Monteserrad,¹⁷⁸ modios II uini¹⁷⁹ et · I · ordei.¹⁸⁰

Sancte Marie¹⁸¹ de eodem Monte unum¹⁸² par¹⁸³ bouum.

Et channonice Sancte Marie¹⁸⁶ Minorisensi,¹⁸⁷ similiter unum par.

Et Sancto Petro¹⁹¹ de Auro,¹⁹² equam · I ·.

Et Sancto Uincencio¹⁹⁴ de Aladerned,¹⁹⁵ mancusadas¹⁹⁶ · II · aut in opere,¹⁹⁷ aut in¹⁹⁸ dedicacione.

Et Sancte Heulaliae¹⁹⁹ de Argentiola,²⁰⁰ totidem in dedicacione.

Et Sancte Petro²⁰¹ de Copons²⁰² iussit remanere ipsum campum qui se tenet cum uineas Sperandei, et eandem uineam similiter iussit remanere, cum alaude qui est ad ipsum Frexanum²⁰³ quod adueniebat ei per comparationem, aut per ulla uoces, et hec pro anima filii sui Reimundi et sua, tali tenore dimisit ut ipsi sacerdotes possideant qui²¹¹ ipsam ecclesiam²¹² cantabunt.

Et Sancte Marie²¹³ de Chopons iussit remanere suum alaudem²¹⁴ quod fuit de Guifredo Eruigii, scilicet terras et trilias,²¹⁵ et ortos,²¹⁶ et domos, et cum suo molino,²¹⁷ pro anima sua.

Et suum alaudem²¹⁸ quod abebat in Tornafort,²¹⁹ quod adueniebat ei propter apreensionem²²⁰ aut rupturam,²²¹ et cum molino²²² quod abebat ad ipsa Ficculneam,²²² iussit remanere ad Guilielmum,²²³ archidiaconum.²²⁴

Et suos ciphos argenteos reliquit eidem ardiachono, filio suo, cum alodio²²⁵ que abebat in Pardines,²²⁶ et cum ipso quod abebat in Tres Vichos,²²⁷ et in Olost,²²⁸ quod sunt: kasas cum casalibus, ortis,²²⁹ ortalibus,²³⁰ terras et uineas, cultas uel ermas, et trilias,²³¹ cum solos et superpositos, ita ut teneat prefatus Guilielmus²³² in uita sua, et donet tascham predictae kannonice,²³³ et post eius obitum remaneat iamdicte sedi.²³⁴

Et eidem archidiacono filio suo concessit ipsum kastrum de Copons,²³⁶ cum terminis et pertinentiis suis,²³⁷ quantum in eo abebat uel abere debebat per omnes uoces, exceptis uineis²³⁸ que fuerunt Argemiri,²³⁹ et Yoberti²⁴⁰ atque Beluce.²⁴¹

Et Bernardo, filio suo, reliquit Chastrumnouo,²⁴² cum terminis et pertinentiis suis,²⁴³ et cum ipso²⁴⁴ manso²⁴⁵ qui est ad Sancti Stephani,²⁴⁶ et cum ipso suo alaude²⁴⁷ quod²⁴⁸ ibidem est, et cum ipsas uineas qui fuerunt Atonis,²⁴⁹ que sunt ultra flumen²⁵⁰ Lubricad.²⁵¹

Et ipsum suum alaudem²⁵² quod abebat in Argencola:²⁵³ domos cum kasalibus, ortis,²⁵⁴ ortalibus,²⁵⁵ terras et uineas, cultas uel ermas, quantum ibi abebat uel abere²⁵⁶ debebat per ullaque uoces, et quantum comparauit ex Guilielmo,²⁵⁷ presbitero, totum iussit remanere Umberto,²⁵⁸ ad suum proprium alaudem,²⁵⁹ pro anima sua.

Et ipsam modiatam uinee, que fuit de Trasmir,²⁶⁰ iussit remaneret Heimerudi pro anima sua.²⁶¹

Et ipsas uineas qui fuerunt Yoberti,²⁶² que sunt in Chopons, iussit remanere Ermengaudo, presbitero, pro anima sua et uiri sui.

Et modiata uinee, qui fuit Belluce,²⁶⁴ iussit remanere Reimundo,²⁶⁵ presbitero, pro animabus predictis.

Et uineas que fuerunt Argemiri,²⁶⁶ iussit remanere Mironi Reccosindo, similiter pro predictis animabus.²⁶⁷

Et filio suo Bernardo iussit remanere ipsas tonnas de Chastrumnouo, et tonnas et cubos de ipso barrio.

Et cum tonnas et cubos de ipso Bugo iussit remanere pro anima sua et uiri sui. Et ipsum suum alaudem quod abebat²⁶⁸ in Loriana,²⁶⁹ et in uilla Radulfi,²⁷⁰ totum iussit remanere predicto Guilielmo, archidiachono.²⁷¹

Et nouo adueniente iussit dare totum [quantum cuique] num pro anima sua quod Deus dederit tam de uetere quam de nouo, et omnes alias res suas abebat uel abere debebat tam in mulis quam in asinis ubicumque inuenire posset manumissores sui predicti totum iussit dari pro anima sua in missis et in pauperibus et in lumine sancto.

A Sancte Marie de Serrateixo uncia · I ·

Et postquam hec omnia ordinauit uel iniunxit nobis cum postposita omnique pro testamento, quem ipsa nobiscum roborauit, postea addidit hec per suis tantu modo uerbis, scilicet ut fuisset datam Gisliberti, mercenario, filii sui, Reimundi et suo asina · I · cum pullo. Et etiam alia sua facultate tantum de qua possit preuenire ad clerichatus honorem, regimen quoque ipsis pueri Gisliberti reliquit prefato archidiachono, filio suo.

Et predictum Humbertum, baptizatum, cum alaude quod reliquit in baiolia predicti archidiachoni. Et Mironi Reccosindo predicto iussit dari muleta, et Estephanie reliquit modiatam uinee, que fuit de Malcharios, et Guilielmo Eribaldi, et Fruge iussit dari singulos aureos. Et iussit ut alodium Suniarii quod abebat predicta Ingilberga pro emendatione debiti quod debebat Suniarius predictus et non potuit reddere abisset Reimundus Unifredi, sacer, post obitum prephati Suniarii. Et ita uerum est per hanc iuxtum iuramentum in Domino.

Et post omnem supradictum ordinationem, quam nobis presentibus ordinauit et roborauit ut predictum est · VIII · Idus Nouembris postea addidit hec in suis uerbis · VIII · Kalendas Ianuarii ipsa uero obiit · VI · Kalendas Ianuarii, et nos perfecimus hoc legaliter infra · VI · menses post eius dicessu. Scilicet quia iste condiciones edite sunt : IIII · Nonas predicti mensis Ianuarii anno · VIII · regis Henrici.

Ermengaudus,²⁸⁴ sacer et testis. SS. S+m Mironis Rechosindi. Raimundus, sacer. SS. Nos pariter qui hoc confirmauimus et testificati sumus iurando et publiccando sicut supra chommemoratum est. S+m Bernardi Guifredi. Wilielmus, archidiaconus. + Nos qui hoc quod ipsa iuste testata est confirmamus propter quod superflue roborauit et ingiuntxit. S+m Gisliberti. S+m Mironis Unifredi. S+m Gondebaldi Bisorensis. S+m Unifredi Fruie. S+m Reimundus Unifredi. S+m Ermengaudi Guifredi. S+m Mironis Martini. S+m Seniofredi Isarni. Guilielmus, leuita. SS. Arnallus Bonifilius Gerardus, ypendens atque iudex, qui hoc iustum est et su SS.

Ermengaudus,²⁸⁴ sacer et testis, qui has condiciones scripsit et SS. die et anno quo supra.

Donació. *Acfred, sacerdot, dóna a Arnulf, sacerdot, i Trudgars, [= Trudgarda] filla seva, [d'Acfred, sacerdot] un alou, totes les seves heretats (cases, casals, horts, hortals, corts, cortals, amb el trull i la bassa, la seva sortida i entrada, terres i vinyes, conreus i erms), que té del seu pare i per compra que féu als seus hereus i a Riquel, [= Riquelda] Amaltrud [= Amaltruda] i Sinyer, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pujol i al puig [de Guardiola,] [el Pujol - vila i mas desaparegut- i la torre del Santmartí, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] excepte el que ell i els seus hereus havien donat a Sant Benet. [de Bages]*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 253.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 598, pàg. 690, ex **O**.

k[arta] de baies et de poiol²

[M. N°. 142 ?]³

donacio [...]⁴

fa per S. Benet de Bages en part⁵

Pozol.⁶

1039.⁷

Manresa⁸

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN⁹

6-I-1039¹⁰

In nomine Domini. Ego Hecfredus,¹¹ sacer,¹² donator sum tibi Arnulfo, presbiter¹³ et Trudgars,¹⁴ filia mea, alaudem¹⁵ meum quem abeo¹⁶ in comitatu Minorisa,¹⁷ in terminio¹⁸ de ipso Pozol¹⁹ siue in ipso Puio.²⁰ Id sunt: casas,²¹ casalibus, ortis,²² ortalibus,²³ curtis, curtalibus, cum ipso torculario et ipsa bassa²⁴ et cum ipso exio uel regressio suo, omnes ereditates²⁵ meas, qui mihi adueniunt per genitore²⁶ meo uel per comparacione²⁷ quem comparauit de ipsos meos eredes²⁸ idem et de Richel²⁹ uel de Amaltrud³⁰ siue de Signer,³¹ omnia et in omnibus, quoquid ibi abeo³² uel abere³³ debeo per³⁴ ullasque uoces, totum ab integrum, cum exiis uel regressiis suis, terras et uineas, cultum uel eremum, exceptus ipsa incartacione³⁵ uel donacione Sancti Benedicti,³⁶ quem iam cum me³⁷ ipso donauit. Et affrontant ipsas casas cum ipsum alaudem³⁸ et cum omnia superius iamdicta: de oriente in terra de Wido³⁹ uel suos eres;⁴⁰ de meridie in torrente qui discurrit per tempus pluuiie;⁴¹ de occiduo in terra de uicecomite⁴² uel in ipsa Wardiola,⁴³ de circi⁴⁴ in terra de uicecomite⁴⁵ siue in terra de Wadamir.⁴⁶ Quantum [i]nfra⁴⁷ istas affrontaciones includunt sic dono tibi Trudgars,⁴⁸ filia mea, ipsum meum superius iamdictum alaudem,⁴⁹ omnia et in omnibus, totum ab integrum, quantum ibi abeo⁵⁰ uel abere⁵¹ debeo per⁵² ullasque uoces, cum exiis uel regressiis suis. Quem uero predicta hec omnia de meo iure⁵³ in tuo trado dominio et potestate ad faciendum omnia quecumque⁵⁴ uolueris, liberam in Dei nomine abetis⁵⁵ potestatem.⁵⁶ Quod si ego donator aut ullusque homo qui contra h[anc i]sta⁵⁷ carta donacione⁵⁸ uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat

uindicare sed componat tibi in duplo cum omnem⁵⁹ suam⁶⁰ inmelioracionem.⁶¹ Et in antea ista carta donacione⁶² firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta donacione⁶³ VIII Idus Ianuarii anno VIII regnante Aianrico⁶⁴ rege.⁶⁵

Sig+num Hecfredus,⁶⁶ sacer,⁶⁷ qui hanc cartam donacionis fecit et firmavit et firmare rogavit. Sig+num Wido.⁶⁸ Sig+num Ermengaudus,⁶⁹ presbiter. Sig+num Willelmus.⁷⁰

Agfredvs, sacer vel monachus,⁷¹ qui ista carta donacione⁷² scripsit et (SS) die et anno quo⁷³ supra.⁷⁴

22.⁷⁵

1. *El pergami anava plegat i enrotllat: un sèc vertical i un altre sèc horitzontal, en forma de creu, més marcats, i molts d'altres d'horizontals. Diversos forats petits: tres en línia, damunt el principal sèc horitzontal, i tres més a la part inferior.*

A les dues parts laterals, esquerra i dreta (costat del text) hi ha alguns bocins de pergami, així com les lletres que hi havia, que han desaparegut.

2. k[arta] de baies et de poiol

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760. Damunt hi ha escrit Pozol. -vegeu la nota 6-.*

4. donacio [unes disset lletres].

5. fa per S. Benet de Bages en part.

6. Pozol.

7. 1039.

8. Manrresa

9. ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN [segell estampat]

10. 6-I-1039 *escrit amb llapis.*

11. Hecfredus a O.

12. sacer a O, *per sacerdos.*

13. Arnulfo, presbiter *afegit a sobre, a O.*

14. Trudgars a O.

15. alaudem a O, *per alodem.*

16. abeo a O, *per habeo.*

17. Minorisa a O, *per Minorisensi.*

18. terminio a O, *per termino.*

19. ipso Pozol a O.

20. ipso Puio a O. *Es tracta del puig de Guardiola, l'actual torre del Santmartí, darrera l'institut d'educació secundària "Gerbert d'Aurillac", al municipi de Sant Fruitós de Bages (vegeu el document núm. 1013 -1040, abril, 4-).*

21. casas a O, *per casis.*

22. ortis a O, *per hortis.*

23. ortalibus a O, *per hortalibus.*

24. ipsa bassa (*l'article en llatí; el nom en català*) a O.

25. ereditates a O, *per hereditates.*

26. per genitore a O, *per pro genitoris.*

27. per comparacione a O, *per pro comparationis.*

28. eredes a O, *per heredes.*

29. Richel a O.

30. Amaltrud a O.

31. Signer a O.

32. abeo a O, *per habeo.*

33. abere a O, *per habere.*

34. per a O, *per pro.*

35. ipsa incartacione a O.

36. Sancti Benedicti a O. *Primer escrit Sancto Benedicto, i, després, sobre les o, han estat escrites, transformades, les i.*
37. cum me a O. cum (*prep. d'abl.*)
38. alaudem a O, *per* alodem.
39. de Wido a O, *per* Widoni.
40. eres a O, *per* heres.
41. per tempus pluuiæ a O, *per* pro temporis pluuiarum.
42. de uicecomite a O, *per* uicecomiti.
43. uel in ipsa Wardiola *afegit posteriorment, sobrelineat.*
44. circi a O, *per* circio.
45. de uicecomite a O, *per* uicecomiti.
46. de Wadamir a O, *per* Wadamiri.
47. [i]nfra a O.
48. Trudgars a O. *Vegeu la nota 15.*
49. alaudem a O, *per* alodem.
50. abeo -*amb signe d'abrev. travessant la b-* per habeo.
51. abere a O, *per* habere.
52. per a O, *per* pro.
53. iure a O, *per* iuro.
54. quecumque a O.
55. abetis a O, *per* habeatis.
56. potestatem a O, *per* potestate.
57. h[anc i]sta a O.
58. donacione a O, *per* donationis.
59. omnem a O, *per* omni.
60. suam a O, *per* sua.
61. immelioracionem a O, *per* immelioracione.
62. donacione a O, *per* donationis.
63. donacione a O, *per* donationis.
64. Aianrico a O.
65. rege a O, *per* regi.
66. Hecfredus a O, *per* Hecfredi.
67. sacer a O, *per* sacerdos.
68. Wido a O, *per* Widoni.
69. Ermengaudus a O, *per* Ermengaudi.
70. Willelmus a O, *per* Willelmi.
71. Agfredvs, sacer vel monachus, *amb majúscules a O.*
72. donacione a O, *per* donationis.
73. quo a O, *per* quod.
74. die et anno quo supra *escrit damunt de (... dona)cionem scripsit et.*
75. 22. a O.

1017

1039, gener, 11.

Donació. *Acfred, sacerdot, dóna a Ranil, [= Ranell] el seu 'bon servent', una mujada de vinya, amb la terra on la vinya és plantada, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, prop dels Horts de Sant Benet. [els Horts de Sant Benet, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 105.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 599, pàg. 691, ex O.

k[arta] de bages¹

kastro de Bages prop los orts de S. Benet=

1038¹ [9 escrit amb llapis damunt 8]-11-I¹ [amb llapis]

Hecfredo da à Ranel su criado una modiata de viña en el Campo de Bages cerca dels Horts.¹

B

N. 21¹

91 M¹

B.B. n° 105¹

In nomine Domini. Ego Hecfredus, sacer, donator sum tibi Ranil, mihi bene seruiente. Per hanc scriptur[a do]nacio[nis] mee dono tibi modiata I de uinea mea propria [sic], qui mihi aduenit per comparacione uel per genitore siue per ullasque uoces. Et [est i]psa uin[ea] cum ipsa terra ubi ipsa uinea ressedit in comitatum Minorisa, in Campo Baies, prope de ipsos Ortos de Sancti Benedicti. Et afronta[t ip]sa uine[a]: de orientis in uinea de Sancti Benedicti; et de meridie in uinea de Uuifre uel suos eres; et de occiduo in strada publica; et de circii in uinea de Guadamir. Quantum infra istas IIII afrontaciones includunt sic dono tibi ipsa uinea simul cum ipsa terra ubi ipsa uinea ressedit ab integrum cum exio uel regresio suo et cubelo I et barrilos [sic] II et guadego I ad tuum plenissimum proprium ut facias quod uolueris. Quod si ego donator aud ullusque omo [sic] uel femina qui contra hanc ista karta donacione uenerit pro inrumpendum non hoc ualead uindicare set [sic] componad [sic] in duplo cum suam inmelioracione. Et in antea ista karta donacione firma permanead [sic] modo uel omnique tempore.

Facta ista karta donacione III Idus Ianuarii anno VIII regnante Enrici re [sic; per *rege*].

S+num Hecfredus, qui ista karta donacione firmaui et testes firmare rogauí. S+num Bernard. S+num Gidone. Seniofret, presbiter (*signe*).*

Ermerig, presbiter, qui ista karta donacione scripsit et die et anno (*signe*) quod supra.

1. *Pergamí arrugat. A la part superior dreta del text hi ha algunes parts raspades. Línia de foradets en el marge esquerre del costat del text, de dalt a baix. Hi ha, escampats, alguns forats petitíssims, gairebé minúsculs, que no afecten el text. L'ordre de les afrontacions és: orientis, meridie, occiduo i circii. En aquest document es veu molt clar el procediment que se seguia en la redacció de documents, almenys d'alguns: primer l'escrivà redactava el document, inclosos els noms dels testimonis que no signaven amb les seves pròpies mans, i després signaven els qui ho feien de la seva mà, en aquest cas Seniofret, presbiter (signe), que és autògraf.*

1018

1039, març, 9.

Venda. *Company Bovet ven a Mir Jofred, [= Jofre] sacerdot, dues mujades de terra amb vinya, que té per compra i per altres drets, en dos llocs, tres quarterades de vinya i una mujada de terra conreada al comtat de Manresa, al [terme del] castell de Fals, a la Guàrdia, [Fals, actual municipi de Fonollosa, comarca de Bages] pel preu de sis mancosos, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 106.

T. N. 265¹

Falchs.¹

1004. [1039 escrit amb llapis damunt 1004, ratllat]-9-III¹ [escrit amb llapis]

B

Nº 52¹

51 M¹

B.B. nº 106¹

In nomine Domini. Ego Chompan Bouet uinditor sum tibi Mir Io[c]fred, sacer, emtore. Per anc [sic] scriptura uindiccionis me [sic] uindo tibi in duos locos modiatas II de terras cum uineas et quarterades [abreujat *qrēdes*] III de uineas et modiata I de terra culta qui mihi aduenit de comparacione siue per omnesque uoces. Et sunt ipsas terras et uineas in comitatum Minorisa in castrum Falcs [sic], ad ipsa Guardia. Et afrontant ipsas terras cum uineas edificatas: de orient [sic] in uinea de Ros; de meridie in strada uel in uinea de Gonter; de occiduo in terra de Altemir Anxdor ? [abreujat *axdor*, amb signe d'abrev. damunt la *x*]; de circi [sic] in terra de Mir Arpes. Et afrontat ipsa modiata de terra [tot seguit *deo*, ratllat] cum uineas qui sunt in alio loco afrontat: de orient [sic] in strada uel in terra de Oliba del Col; de meridie in uinea de uicecomtessa; de occiduo in uinea de Sendred; de circii in terra de Sent [sic] Vincencii. Et afrontat ipsa terra qui est ad ipso Soler: de orient [sic] in terra de te comparatore; de meridie in uinea de Isimbert; de occiduo in uinea de Ros; de circi in terra de Bonefilio. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindo tibi ista ec [sic] omnia suprascripta ab integrum cum exio uel regressio suo in propter precium manchosos VI in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa hec omnia de meo iuro in tuo trado dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris. Quod si ego uinditor aut ullusque homo qui contra anc [sic] ista carta uindiccionem uenerit pro inuempendum non hoc ualeat uindicare set componat tibi in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindiccionem firma stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindiccionem VII Idus Marcii anno VIII regnante Eienrici regi.

Sig+num Chompan Bouet, qui ista carta uindiccionem fecit scribere et testes firmare rogauit. Sig+num Duran. Sig+num Raimon. Sig+num Bonefilio.

Lobatone, sacer, qui ista carta uindiccionem scripsit (*signe*) die anno quod supra.

1. *Pergami una mica rebregat, afectat per diverses taques d'humitat, especialment dues que travessen el text de dalt a baix. Línies verticals (n'hi ha un nombre indeterminable; només les sis de la banda dreta del dors són ben marcades).*

1019

1039, abril, 25.

Donació. *Guifred Guitard [= Gifreu Guitart] i Eribal, [= Aribau] el seu germà, donen a Guilla llur alou (terres, vinyes i cases), que tenen de llur pare i per altres drets, al comtat de Manresa, a Testagrassa i Puigdor. [Testagrassa i Puigdor -masos desapareguts-, actual municipi de Santpedor, comarca de Bages]*¹

[O]. Original no localitzat.

A.* Trasllet de 9 d'abril de 1304: Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 255, *ex O*.

I E n 100¹

Donacio antiga de cases e possessions situades a testa grassa e a puyg <de riudor ...> prop Santpedor segons les [...]¹

1038. Puigdor-testagrasa¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

25-IV-1039¹ [escrit amb llapis]

“Hoc est translatum fideliter sumptum a quodam instrumento cuius tenor est talis:” In nomine Domini. Ego Uuifredi Gitard, et Eribalus, fratri meo. Certum quidem et manifestum est enim quia placiunt animis nostris et placet nullus quoque agentis imperio nec suadentis ingenio set propria expontanea nobis hoc elegit cum dicto bona uoluntate, ut cartam donationis fecissemus sicuti et facimus. Vt tibi domna Guillelma de alodem nostrum proprium cum ipsas uineas et casas, etcetera, qui nobis aduenit de ienitori nostro uel per ullasque uoces. Et est ipsa hec omnia suprascripta in comitatu Minorisa, in locum que dicunt Testagrasa siue in Pugo de Auri. Et affrontad ipsas terras et uineas et casas qui sunt in Testagrasa: de orientis, in terra de Amad uel uxori sue; et de meridie, in strata publica; et de occiduo, similiter; et de circii, in pratoto [sic] de Sancti Petri. Et affrontad ipsas terras et uineas et casas casalibus qui sunt in Pugo de Auri: de orientis, in strata publica; et de meridie in strata qui pergit ad Sancti Petri; et de occiduo in pugo qui fuit de Ollomar; et de circii in ipso torrentis. Quantum in istas totas affrontaciones includunt sic donamus tibi ipsas terras et uineas et casas suprascriptas, totum ab integrum cum exiis uel regresiis earum ad tuum proprium. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa hec omnia de nostro iuro in tuo tradimus dominio et potestate ad omnia que facere uolueris. Quod si nos donatores aut ullusque homo qui contra anc ista carta donationis uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componad in duplo cum omnem suam melioracionem. Et in antea ista carta donatio firma permanead omnique tempore.

Facta ista carta donatio VII Kalendas Madi anno VIII regnante Aianrico rege.

S+num Vvifre. S+num Eriballus, qui ista carta fecimus et firmamus et testes firmare rogauimus. S+num Guilelmus Sala. S+num Bernardus.

Bernardus, leuita, scripsit et (SS) die et ano quod supra.

S+ Guilielmus qui et iudex sub (SS).

“Sig(*signe*)num Raymundi de Poallo, [*poal*] notario Sancti Benedicti, qui hoc translatum scripsit cum litteris suprapositis in prima linea ubi dicitur enim et clausit V^o Idus Aprilis anno Domini millesimo tricentesimo quarto.”

1. *Un forat petit al marge esquerre (costat del pergami).*

1020

1039, setembre, 1.

Venda. *Isarn i el seu germà Sunyer venen a Senfred [= Sinfreu] Isarn cases, casals, horts, hortals amb els seus arbres, terres i vinyes, conreat i erm, que tenen del seu germà Bernat, difunt, i per*

*altres drets, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, prop d'Espinavessa, [actual municipi de Manresa, comarca de Bages] pel preu de vuit mancosos d'or.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 107.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 607, pàg. 700, ex **O**.

Spinauersa.¹ [emmarcat dins un requadre].

Vendicio prope spinauersa¹

B N° 2[...]¹

Venta de Casas Viñas y tierras sitas en el Campo de Bages prope Spinauersa. Año 9. del Reynado de Aianrico Rey¹

1038.¹ [8 ratllat, amb llapis; al damunt, amb llapis, sobreescrit 9. A continuació:]-**I-IX** [escrit amb llapis]

Espinaversa.¹

Isarno Vende â Sendredo su Casa tierras y Huertas sitas en el Campo de Bages en Espinaversa.¹

B
N° 17.¹

92 M¹

B.B. n° 107¹

In nomine Domini. Ego Issarnus [sic] et fratri meo Suniario uinditores sumus tibi Seniofre Isarn, emtore. Per hanc scriptura uinditionis nostre uindimus tibi kasas, chasalibus, ortis, ortalibus cum illorum arboribus, terras et uineas, cultum uel ermun, nostrum proprium, qui nobis aduenid de fratri nostro Bernard, qui est condam, uel per ullasque uoces. Et est ipsa hec omnia in comitactum [sic] Minorisa, in Campo Baies, prope Spinauersa. Et afrontad ipsa hec omnia: de orientis in terra de Giscafre uel suos eres; et de meridie in uineas de Sancti Ccucufati [sic] et de Bernard Senol; et de occiduo in uineas de Sancti Benedicti cenobii et de Ermegards et filiis suis; et de circi in alod de me comparator. [sic] Quantum in istas afrontaciones includunt sic uindimus tibi ipsas kasas cum solo et superposito et cum ortis cum arbores, terras et uineas cultas uel ermas, quantum nos abemus, totum ab integrum, cum exio uel regresio suo, in propter precium mancosos VIII de auro. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa hec omnia de nostro iuro in tuo tradimus dominio et potestatem ad omnia que facere uolueris. Quod si nos uinditores ad ullusque omo [sic] qui contra anc [sic] ista carta uidicione [sic] uenerid [sic] pro inrumpendum non hoc ualead [sic] uindicare set [sic] componad [sic] in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindicio firma permanead [sic] omnique tempore.

Facta ista carta uindicio Kalendas Setember ano [sic] VIII regnante Aianrico rege.

S+num Isarnus. S+num Suniario, qui ista carta fecimus et firmamus et testes firmare rogauimus. S+num Trasuarius. S+num Bonefilio, sacer. S+num Tofredus.

BERNARDUS, leuita, scripsit et (*signe*) die et ano [sic] quod supra.¹

8[8 ?, raspat]

1. *Un forat damunt l'escrit de l'escrivà, que no afecta cap lletra. Tres sècs horitzontals. Algunes taques grogues. El text no resta afectat per a una correcta lectura.*

1021

1039, novembre, 2.

Venda. *La comtessa vídua Ermesenda* [Ermesenda de Carcassona, comtessa de Barcelona, Girona i Osona] *ven a Guifred* [= Gifreu] *i la seva esposa Guilla unes cases en dos llocs, terres conreades i ermes i una mujada de vinya, que li havia pervingut per empenyament i per la seva potestat reial o per altres mitjans, al comtat de Manresa,* [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] *al Pla de Bages, prop de l'església de Sant Iscle,* [Sant Iscle de Bages, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] *pel preu de dues unces d'or.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 256.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 608, pàg. 701, ex O.

b. Cita de vers 1995: AURELL, Martin: *Les noces du comte. Mariage et pouvoir en Catalogne (785-1213)*, pàg. 224.

S. Aciscle.¹

1039.¹

bages¹

Del camp de bages a sant Iscle =¹

S I¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

2-XI-1039¹ [escrit amb llapis]

In Dei nomini. Ego Ermessinde, gratia Dei comotissa. [sic] Vinditrice sum uobis Guifret et uxori tuę Guila, emptores. Per hanc scriptura uinditionis meę uindo uobis kasas in duos [lo]ccos et terras cultas uel ermas et modiata una de uinea, qui michi aduenit per impignoratione et propter mea regia potestate aut per ullasque uoces. Et ęst ipsa hec omnia in chomitatum Minorisa, in Campo Bages, prope domum Sancti Aziscli. Et affrontad: de orientis in strada publica; de meridie in domum Sancti Aziscli; de occiduo in uinea de Ermomir [sic]; de circi in alaud de Gersins. Quantum in istas III affrontationes includunt sic uindo uobis ipsa hec omnia tota ab integrum cum exios et regressios earum in propter precium uncias II de auro. Et est manifestum. Quod si ego uinditrice aut ullusque omo [sic] quis contra hanc ista carta uinditionis uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindiccare set componat uobis in duplo cum suam immeliorationem. Et in antea ista carta uinditionis firma permaneat omnique tempore.

Facta carta uinditionis IIII Nonas Nouembris anno VIII regnante Aiarigo [sic] rege.

Sig+num Ermessindis, qui ista carta uindicione fecit et firmauit et firmare rogauit. Sig+num Eribaldus. Sig+num Chompang. [la h afegida, sobrelineada] Sig+num Arnall. Sig+num Amad.

ERMENGAUDUS, sacer, scripsit et (SSS) die et anno quod supra.

1. *El pergami té tres sècs horitzontals ben marcats. Anava enrotllat (sècs verticals) i lligat (forat petit al marge esquerre). Tres forats petits més, escampats pel text. Al començament de la primera línia (In Dei nomini ego Ermessindis gratia Dei como[tissa] la tinta és força desgastada. Al començament de la segona línia (uindo uobis kassas in duo[s lo]ccos), la tinta s'ha escorregut. A més a més, cinc lletres de la primera i la segona línies han estat afectades per gratament del pergami, en concret la di d'Ermessindis i la s final de duos; Les dues lletres, lo, de loccos han desaparegut del tot.*

Ermengaudus, sacer (*realment, només es poden llegir fàcilment l'inici, Ermen, i el final, dus, perquè per al gau cal fer un gran acte de fe*) és l'únic escrivà que escriu *immeliorationem correctament, amb doble m i amb t.*

1022

1040, gener, 23.

Commuta. *Martí i els seus fills i filles: Bella; Mir; Madresenda; Bonfill, [= Bofill] sacerdot; Sinyer, dona; i Pere, commuten amb Bellazar i les seves filles i fill: Sicards, [= Sicart] Ermesenda i Roger, un alou (cases, vinyes, arbres, illes i la meitat de la riera i del molner), que tenen dels parents, per compra, per donació i per altres drets al comtat de Manresa i al terme [del castell] de Balsareny, [actual municipi de Balsareny, comarca de Bages] a l'alou de la senyora Adaled, [= Adelaida] per un altre alou.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 254.

CN°. 25¹

balcareng¹

Balsareny¹

Balsareny¹

1040.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

23-I (?) - 1039¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Marti et filios meos ac filias, id est: Bella et Miro et Madresinda et Bonifilio presbiter et Senior, femina, et Petro. Nos in unum, comutatores sumus uobis Bellazar et filias tuas et filio: Sicardis et Ermesindis et Rodeger. Per hanc scriptuara [sic] comutacionis nostre comutauamus [sic] uobis kassas cum solos et cassalibus, et curtes, et solarario, et ortis ortalibus, et terras, et uineas, cultum et ermun, cum illorum arboribus, et ipsas insulas, et ipsa medietate de ipsa riera et de ipso mulner. Qui nobis aduenit, hec omnia, per parentorum vel [sic] per comparacione uel per donacione uel per qualisque [sic] uoces. Et est, hec omnia, in comitatum Menressa, in castro Baluaren [sic], in alode domna Azaledis. Et afrontant ipsas cassas et uineas, cultum et ermun, cum arboribus, et ipsas insulas: de orientis, in alode Sancta Maria Riopullensis; de meridie, in ipsa Cudina; de occiduo, in flumine Lubricato; de circii, in ipso torrent ad ipso [... qui] uadit in flumine Lubricato. Et afrontat ipsa medietate de ipsas uineas qui sun[t ...] casas Giscafret et sunt ad ipsos

Ermos. Afrontant: de oriente, in alode de Sancta Maria [... ; de me]ridie, in ipso torrent; de occiduo, in terra de Giscafret et in uinea domna Azaled [...]. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic comutamur uobis hec omnia iamdicta ab integrum propter alio uestro alodio iamdictum, cum exiis uel regressiis suis. Et est manifestum. Et de nostre iuramus in uestro tradimus dominio et potestate [... ad uestrum] proprium. Quod si nos comutatores ad ullusque omo qui contra ista carta comutacionis uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat aut componamus uobis hec omnia in duplo cum omne suam inmelioracionem. Et in antea ista carta comutacionis firma stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta comutacionis X Kalendas Februarii anno VIII regni Enrici regis.

S+num Marti. S+num Bella. S+num Mir. S+num Madresinde. S+num Senior. S+num Petro nos ista carta comutacione rogauimus scri[bere] et testes firmare. S+num Guilaberto. S+num Odgero. S+num Giscafret.

Vvifredus, presbiter, scrip(SS)it.

1. *Fa de molt mal llegir, perquè la tinta està força esborrada, sobretot a la dreta del pergami; a més, hi ha una taca. Costa molt de treure tot el text. Al final del pergami hi ha una marca o signe que sembla una delta invertida (◀ -però sense ser negra-).*

1023

1040, febrer, 1.

Venda. *Llobató, Ermemir, Ramon, Guinedella, Quílio, Senull [= Sanui] i Guifred [= Gifreu] venen a Gumila i la seva esposa Ermetruit [= Mentruí, Mentrud] una peça de terra conreada que tenen per aprisió al comtat de Manresa, al terme de la Manresana, [la Manresana, actual municipi dels Prats de Rei, Alta Segarra, comarca d'Anoia] pel preu d'una mancusada i una sollada, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 257.

M. N°. 104¹

Manresa.¹

1040.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

1-II-1040¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego, Lobato [et uxori sua, ratllat], et Ermemir, et Raimundo et Guidenel, [sic] et Chilchol, [sic] et Senullus, et Vuirfre, vinditores [sic] sumus uobis, Gumila, et uxori sua Ermentruit, [sic] emtores. Per hanc scriptura uindicacionis nostre uindimus uobis pecia I de terra culta qui est inde la part, et alia qui est inde este [sic] part, cum cingulis cingularum, nostrum proprium, qui nobis aduenit de aprisione siue per ullasque uoces. Et est, ipsa hec omnia, in comitatum Minorisa, in termine Manresana. Et affrontat, ipsa pecia I de terra: de parte orient, in terra de Guadallus; de meridie, in terra de Sendre; de occiduo, in torrentem qui discurrit per tempus pluuiarum uel in terra de Adalbertus; de circi, in uos uinditores. Et alia pecia de terra afrontat: de orient, in ispluga; [sic] de meridie, in torrent; de occiduo, in uos comparatore; de circi similiter. Quantum in istas afrontaciones includunt, sic uindimus uobis ista hec omnia, totum ab integrum, cum exis et regressis earum, in propter precium mancosada I et solidata I in re ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia, de nostro iuramus in uestro tradimus, dominio et

potestatem, ad omnia facere que uolueris. Quod si nos, uinditores, aud ullusque homo inquietare uoluerit non hoc ualeat uindicare set componat aut componamus uobis ista hec omnia in duplo, cum omnem suam inmelioracionem. Et, in antea, ista uindicio firma sit, modo uel omnique tempore.

Facta ista uindiccione Kalendas Februarii annos VIII que regnante Enrici rege.

S+num Lobato. S+num Ermemir. S+num Raimundo. S+num Guinedel. S+num Chixol. S+num Senullus. S+num Vuifre, qui ista uindicione fecit, et firmare rogauit. S+num Seniofre. S+num Ermemir. S+num Bonesindus. S+num Vuifre [sic]

S+ VNIFREDVS, sacer, qui ista uindicione scripsit cum litteras fusas in uerso primo (SSS) et dies et annos quod supra.

1. *El pergami anava enrotllat, com ho demostren el forat petit al marge esquerre i els quatre sècs verticals ben marcats, a més d'altres de més difosos, i un sèc horitzontal.*

El nom Chilchol, al final de la primera línia, és mig esborrat. Document -ben senzill, d'altra banda- força bo per a reproduir, sobretot el (SSS).

1024

1040, abril, 4.

Venda. *Saborit i la seva esposa Guinedella venen a Sunyer i la seva esposa Fredberga tres sorts de vinyes, conreades i ermes, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a l'Arca, [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de dos sous, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 258.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 609, pàg. 702, ex **O**.

S. F. N.º. 217¹ [?]

k[arta] de bages k[arta] de archa¹

Manresa.¹

1039.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

4-IV-1040¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego, Saburido, et uxori sua Guinedel, femina, uinditores sumus Suner et uxori sua Fretberberga, [sic] femina, emptores. Per anc [sic] scriptura uindiccionis nostre uindimus nos uobis sortes III de uineas cultas et ermas, nostrum proprium. Qui mihi aduenit ad me Saburido per uoce mulier mea Guinedel, et ad me Guinedel per meos genitores siue per mea ereditate. Et est, ec omnia suprascripta, in comitatum Minorissa, que dicunt ad ipsa Arca. Et afrontat, ipsa ec omnia suprascripta: de parte orientis, in ipso soler de Sancti Benedicti, siue in casas de nos comparatores; de meridie, in istrada publica; de occiduo, in ipso puio de Gordiola; de circi, in ipso soler de Dalmazio, uicecomite. Quantum istas III^{or} afrontaciones includunt, sic uindimus nos uobis ipsas sortes III de uineas cultas et ermas, nostrum proprium, totum ab integrum, in proppter [sic] precium solidos II in rem ualente. [sic] Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia, sicut superius resonat, de nostro iuramus in uestro tradimus, dominio et potesta [sic] ab omni integritate cum exios

et regressios earum a uestrum proprium aut facere quod uolueritis. Quod si nos uinditores aut ullusque omo [sic] qui contra hanc ista carta uindicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare se [sic] componat aut componamus nos uobis in duplo, cum omnem suam inmelioracione. Et in antea ista carta uindicio firma permaneat omnique tempore.

Facta ca [sic] carta uindicione II Nonas Apreli anno VIII regnante Ingelrici rege.

S+n Saburido. S+n Guinedel, femina, nos qui ista carta uindicione fecimus et firmauimus et firma[uimus, ratllat]re rogauimus. S+n Mirone. S+n Selmir. S+n Bernardo.

S+n Seniullus, presbiter, qui ec scripsit sub die et (SS) anno quod supra.

1. *El pergami anava enrotllat, com ho demostren el forat petit al marge esquerre i els sècs verticals difosos. Document en bon estat, bo per a reproduir, tot i que és ben senzill.*

1025

1040, maig, 26.

Venda. *Guillem, arxilevita, i Ava, venen a Arnal un alou al comtat de Manresa, al terme de Santa Maria de Manresa, al Bages, als Horts, [parròquia de Santa Maria de Viladordis, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] pel preu de set peses d'or.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 108.

k[arta] de [...]son de [...] de ortos²

B. B. [n. 8 (?)]³

B. N°. 81⁴

1039.⁵ [ratllat, amb llapis] 1040 -26- V⁶[al costat, amb llapis]

Venta â favor de Arnaldo de unos alodios y hazienda está baxo los Confines de Bages, cuyas afrontaciones designa.⁷

B. N° 101⁸

B. N°.101⁹

93 M¹⁰

ARCHIUIVM MONTISSERRATI¹¹

In nomine Domini Ego · Wilelm¹² archileuita · et Aua · te¹³ emtori¹⁴ nostro Arnallo · Per hanc scriptura uinditionis¹⁵ uindimus¹⁶ tibi · alaudem¹⁷ nostrum proprium quem abemus¹⁸ in chomitatu · Menresa¹⁹ in apendi[ci]o²⁰ Sancte Marie de Menresa²¹ ad ipsos Ortos²² [ad ipsos Ortos, *sobrelineat, afegit pel mateix escrivà*], infra fines de Bage[s]²³ id sunt terras et uineas · casas casalibus cum ipsa fonte²⁴ [cum ipsa fonte, *afegit interlineat a sobre, pel mateix escrivà*] ortis²⁵ ortalibus²⁶ · arboribus cultum uel incultum · ueductibus uel reductibus earum²⁷ uascula maiore uel minore · et eorum²⁸ superpositis²⁹ · Et aduenit nobis de parentorum · Et abet³⁰ affrontationes hec omnia de · I³¹ parte orienti[s]³² in flumine Lubrigad³³ · et de meridie in Montepietano³⁴ · et de occiduo in Sancti Fructuosi³⁵ · et de parte uero circi³⁶ in Sancto Genesii³⁷ · Quantum inter³⁸ istas affrontationes includunt sic uindimus³⁹ tibi hec omnia quod superius resonat ab o[mni]⁴⁰ integrietate · cum omnes uoces que⁴¹ · ibi abemus⁴² uel aberere⁴³ debuerimus in precio placibile pesas · VII · de auro⁴⁴ · Et est

manifestum · Vt de⁴⁵ ab odierno die et tempora libera in Dei nomine abeas⁴⁶ potestatem ad proprium. · Si quis contra hanc ista car[ta uin]ditionis⁴⁷ uenerit ad inrumpendum aut uullusque⁴⁸ homo inquietare uoluerit non hoc ualeat uindicare sed conponat⁴⁹ in duplo cum sua immelioracione⁵⁰ · Et in antea ista carta firma permaneat omnique tempore et non sit d[isrup]ta.⁵¹

Facta ista carta uinditionis⁵² · VII Kalendas⁵³ Iunii⁵⁴ anno VIII · regnante Enrico⁵⁵ rege.⁵⁶

Gvilelmus archileuita SSS.⁵⁷ · Sig+num Aua qui ista carta rogamus scribere et testes firmare. Archimballus leuita (*signe*)⁵⁸

Petrus sacer⁵⁹ rogatus scripsit cum litteras superpositas in linea I^a uel II^a (*signe*) die et anno quod supra.

1. *La signatura de Gvilelmus archileuita és autògrafa. Aquest document (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 108) és molt semblant a un altre, datat el 19 d'agost de 1037 (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 100). Benet i Clarà pren aquest document de 26 de maig de 1040 per una còpia d'aquell de 1037, [BENET I CLARÀ, Albert, Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari), II, núm. 574, pàg. 658, ex O] quan de fet es tracta de dos documents diferents.*

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

3. B. B. [n. 8 (?)]

4. B. N°. 81

5. 1039. [ratllat, amb llapis]

6. 1040 -26- V[al costat, amb llapis]

7. Venta â favor de Arnaldo de unos alodios y hazienda està baxo los Confines de Bages, cuyas afrontaciones designa.

8. B. N° 101

9. B. N°.101

10. 93 M

11. ARCHIVIVM MONTISSERRATI

12. Wilelm

13. te a O, per tibi.

14. emtori a O, per emptor.

15. uinditionis a O, per uenditionis.

16. uindimus a O, per uendimus.

17. alaudem a O, per alodem.

18. abemus a O, per habemus.

19. Menresa (*en català*) a O; Minorisensi (*en llatí*).

20. apendi[ci]o a O. *Les dues lletres entre claudàtors són il·legibles a O.*

21. Sancte Marie de Menresa (*en català*) a O.

22. ad ipsos Ortos, *sobrelineat, afegit pel mateix escrivà.*

23. Bage[s] (*en català*) a O. *La lletra entre claudàtors és il·legible a O.*

24. cum ipsa fonte, *afegit interlineat a sobre, pel mateix escrivà.*

25. ortis a O, per hortis.

26. ortalibus a O, per hortibus.

27. earum a O, per suis.

28. eorum a O, per suos.

29. superpositis a O, per superpositos.

30. abet a O, per habet.

31. I *superflu*.

32. orienti[s] a O, per oriente. *La lletra entre claudàtors és il·legibles a O.*

33. Lubrigad (*en català*) a O.

34. Montepietano a O.

35. Sancti Fructuosi a O, per Sancto Fructuosos.

36. circi a O, per circio.
37. Genesii a O, per Genesio.
38. inter a O, per infra.
39. uindimus a O, per uendimus.
40. o[mni] a O. *Les tres lletres entre claudàtors són il·legibles a O.*
41. que a O, per quod.
42. abemus a O, per habemus.
43. aberere -re repetit- a O; per habere.
44. de auro a O, per auri.
45. de *superflu*.
46. abeas a O, per habeas.
47. car[ta uin]ditionis a O, per carta uenditionis. *Les cinc lletres entre claudàtors són il·legibles a O.*
48. uullusque a O.
49. conponat a O, per componat.
50. immelioracione a O, per immelioratione.
51. d[isrup]ta a O. *Les cinc lletres entre claudàtors són il·legibles a O.*
52. uinditionis a O, per uenditionis.
53. Kalendas a O, per Kalendarum.
54. Iunii a O, per Iuniarum.
55. Enrico a O.
56. rege a O, per regi.
57. Gvilelmus archileuita SSS. *signatura autògrafa a O.*
58. Archimballus leuita (*signe*) *signatura autògrafa a O.*
59. Petrvs sacer *amb majúscules a O.*

1026

1040, juliol, 29.

Publicació de testament. *Publicació jurada (o adveració sacramental) del testament de Tedric, que morí el mes de febrer proppassat. Sis mesos després, els marmessors: Godmar, Seniülf/Seniolf i Formosa, la seva esposa, que foren testimonis presencials en el darrer moment de la seva vida, i sentiren el que els encomanà de fer, ara ho legalitzen i ho fan públic, mitjançant jurament per Déu viu i veritable sobre l'altar de sant Joan de l'església de Santa Maria de Vilamajor, [Santa Maria de Viladordis, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] en presència de Guerau, jutge, i davant de Guillem i Josfred, [= Jofre] sacerdots. En primer lloc, disposà que fos venut el seu alou de Sorbera i fos donat un mancús a Santa Maria de Vilamajor, i al cementiri d'aquesta església, una quarterada de terra. I a Morena, filla seva, una casa i mitja mujada de vinya. I a Guilla, néta seva, una sort de vinya a Vilamajor, sota la casa de Guifred [= Gifreu] Mir. I a les seves filles, el molí mitjà. I a Guillem Tedric, el molí de la Codina. I a l'esmentat Guifred [= Gifreu] Tedric, el seu casal i casa amb els arbres, que va comprar a Felícia i a la seva filla, juntament amb la vinya que fou de Guilarà. I al seu fill Guifred [= Gifreu] Tedric, l'alou que tenia a Vilamajor. I a Santa Maria de Vilamajor, el delme dels molins esmentats, de manera que el tinguessin els sacerdots que cantaran a l'església. I va fer donar per a la seva ànima, la tercera part de tots els seus [béns] mobles. I disposà que la seva esposa tingués l'esmentat alou i els molins en vida seva, i que després del seu decés fos com és atorgat, si bé el molí que deixà a Guillem Tedric, després no el tindria la seva esposa, sinó Guillem.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 259.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 611, pàg. 706 i 707, ex O.

T<estamentum> **teudericii**¹=Vila major¹**testament antic**¹**M N 671.**¹**Testamento de tredico.**¹**1040.**¹**ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN**¹ [segell estampat]**29-VII-1040**¹ [escrit amb llapis]

In Christi [*Xp̄i*] nomine. Hec est sacramentorum conditio ultime uoluntatis cuiusdam Tedrici quam testificantur testes presentiales et ab eo electi distributores rerum suarum Godmarus atque [Se]niulphus, et Ferosia, femina, uxor eius. Nos predicti unum dantes testimonium iurantes testificamur per Deum uiuum et uerum, super altare sancte Dei Gohannis, [sic] sito in ecclesia Sancte Marie de Uillamaiori, in presentia iudice Geraldo, ante sacerdotes Guilelmum et Gozfredum, que in loquela plena et memoria integra iussit nobis in suis uerbis prefatus Teuderici suam distribuere facultatem hoc modo et ordinauo. [*ordinauit*, segons *a*] In primis iussit uindere de suo alodio de Sorbera, unde daretur Sancte Marie prefate mancusum I, et cimiterio Sancte Marie Uillamaiori prefate quarteradam I de [tot seguit, *uinea*, ratllat] terra. [sobrelíneat] Et ad More[na,] filia sua, iussit dare domum Iam et semodiata I de uinea. Et ad Guilam, nepotam suam, sortem I uineę in Uillamaiori, sub domo Guifredi Mironis. [segueixen unes trenta lletres -9 cm- de text ratllat, que l'escrivà esmenta al final del document: *qui etiam hoc prius quam testificaretur deleuit quod deletum est in V uerso*. Com que tot seguit hi ha un espai en blanc que sembla raspat, segons *a* hi hauria hagut prèviament un text, però el cert és que l'escrivà no en fa menció i, a més, no sembla que hi hagi hagut mai res escrit de subjacent -el text ratllat realment és efectivament a la cinquena línia, perquè l'espai en blanc i raspat és a la sisena-.] Et filiabus [sic] suis, molinum medianum. Et ad Guilelmum Tedrici reliquid molinum I qui est ad ipsam Cudinam. Et ad Guifredum Tedrici prefato reliquid casalicium eiis et domos cum solos et suprapositis, et cum omnibus arboribus, quod emit de Felicia et de filia eius, et cum uinea que [sic] fuit de Gilara. Et iussit dari filio suo Guifredo Tedrici ipsum alodem quem habebat in Uillamaiori. Et iussit dari Sancte Marie prefate de Uillamaiori, decimam de predictis molinis, tali modo ut habuissent eam sacerdotes qui ipsam ecclesiam cantabunt. Et iussit dari pro anima sua tercia parte de omni suo mobili. Et iussit dari ut uxor eius prefata tenuisset omne predictum alodium et molinos in uita sua, et post obitum eius fuisset ut premissum est. [això no és llatí! El verb bàsic ha de ser *premitto*, (?) derivat del verb *mitto*] Sed molinum quem reliquid Guilelmo Tedrici non iussit illud tenere uxori suę sed Guilelmo. [la resta de la línia, uns 29 cm, sense res escrit. Tot i que segons *a* una part -uns 20 cm- fóra de text raspat, l'escrivà no diu res al respecte, i no hi ha restes d'haver-hi res escrit dessota]

Hec omnia ordinauit nobis presentibus et aliis pluribus, id est: Guilelmum Durandi, et Seniofredum Morat, et Bonumfilium Seniulphi, et Guilelmum Iozfredi, et Guilelmum Tedrici predictus auctor nobis in uerbis suis. Et postea uoluntatem suam non mutauit, sed obiit de hoc seculo in mense isto preterito februarii, et nos perfecimus hoc legaliter VI mense post eius decessum per super adnexum iuramentum in Domino. [*anno*, en lloc de *Domino*, segons *a*, que malinterpreta el pal de la *d* de *Domino* com una cua o allargament de la *r* de *Tedrici* que hi ha just damunt]

Late conditiones IIII Kalendas Augusti anno X^{mo} Henrici regis.

Sig+num Godmari. Sig+num Seniulphi. Sig+num Ferosia, nos qui hoc legaliter testificati sumus iamdicto iudice insistente. Guillem, sacer (SS).* Sig+num Seniofredi Morat. Sig+num Bonifilii Seniulphi. Sig+num Guilelmi Iozfredi. Sig+num Guilelm Tedrici. Sig+num Guisadi Godmari. Sig+num Guilelmi Alba[re ? -segons a-] Sig+num Adalberti Guilelm. Sig+num Gocfre Seniol. Sig+num Guifre Geriberti. Sig+num Tedlen. Geraldus, ypodiaconus atque iudex, sub (*signe*).*

Geraldus, ypodiaconus atque iudex, qui hoc scripsit et testimonium legaliter de duobus helemosinariis, Godmaro et Ferosia, recepit, qui etiam hoc prius quam testificaretur deleuit quod deletum est in V uerso, et suprapositum in IIII atque sub (*signe*).

1. *Mides màximes del pergami: 42,5 x 12 cm. És un pergami rectangular. El pergami és malmès per la humitat (hi ha restes de florit) a la part dreta, especialment a l'angle inferior dret. Anava enrotllat, com ho demostren el forat petit al marge esquerre i els sècs verticals difosos. Les signatures de Guillem, sacer (SS) i Geraldus, ypodiaconus atque iudex, sub (signe) són autògrafes.*

1027

1040, octubre, 22.¹

Publicació de testament. *Publicació jurada (o adveració sacramental) del testament d'Aribau, vescomte de Cardona [1029-1042] i bisbe d'Urgell, [1036-1042], el qual disposà, entre altres coses, donar al monestir de Sant Benet de Bages l'alou de Calcina [actual municipi de Castellnou de Bages, comarca de Bages] després de la mort d'Arau.¹*

[O]. Original no localitzat.

a.* VILLANUEVA, Jaime: *Viage literario a las iglesias de España*, X, Imprenta de Oliveres (València 1821), apéndice, XXXIV, pàgs. 326-333. [la nota que copiem és a la pàg. 329]

b. MONSALVATJE I FOSSAS, Francesc: *El monasterio de San Pedro de Casserras. Noticias históricas*, XX, Imprenta de Dalmau Carles Cia. (Girona 1910), apéndice, IV, pàgs. 103-111. [la nota que copiem és a la pàg. 106]

c. SOLÀ I MORETA, Fortià: *El monestir de Sant Benet de Bages*, Centre Excursionista de la Comarca de Bages (Manresa 1955), pàgs. 20. [cita el document a partir d'a] i 71. [cita el document a partir de b]

d. BARAUT I OBIOLS, Cebrià: *Urgellia*, V, núm. 525, pàgs. 63-65.

“Et monasterium Sancti Benedicti apud Baias alodium de Calcina post mortem Eralli.” [cf. a, pàg. 329, i b, pàg. 106]

“... i el 1040 el bisbe Eriball, d'Urgell, fa una deixa al “monasterium Sancti Benedicti apud Baias.” [cf. c, pàg. 20]

“[La noblesa de la terra té en molta consideració l'Abadia de Bages, citant-la sovint en actes d'última voluntat. Retraurem només ...] el [testament sacramental] d'Erivall, vescomte de Cardona i bisbe d'Urgell, el qual, el 1040, el fa [es refereix al monestir de Sant Benet de Bages] senyor de l'alou anomenat de Calcina.” [cf. c, pàg. 71].

1. Segons b, pàg. 103: 1040, novembre, 9.

1028

[1040].

Venda Bonfill i la seva esposa Doruja/Oruja venen a [...] un [...] i [...] que Bonfill té de la seva esposa esmentada i [...] al comtat de Manresa, al [terme/territori del] castell de Montdony/Montdó, [castell de Castelltallat] als Calmeixs, [cal Biosca -mas-, parròquia de Castelltallat, actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages] pel preu d'un sou, a pagar en coses que ho valguin.¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2274.

[S. A. N°] 360¹

Manresa

1040.

Manresa.

2274¹

[In nomine Domini]¹. Ego Bonefilio et u[xori mea]¹ Doruga¹ uinditores¹ sumus uobis [2 cm. (13/14 lletres)]¹. Per hanc ista carta uindicionis¹ nostra uindimus¹ tibi I^a [cate fistera]¹ et I to[1,3 cm. (4/5 lletres)]¹ et aduenit ad me Bonefilio per muliere mea suprascripta et ad [3 cm. (11/12 lletres)]¹ Et est hec omnia in comitatu Minorisa in [c]astrum Montedon in Calmegos. Et afrontat hec omnia de orient et de meridie in [1,5 cm. (7/8 lletres)] de occiduo in uia plupika de circi in pug de Sunner Quantum infra istas [afron]taciones includunt sic uindimus tibi [ista] omnia suprascr[ipta totum ab integrum ad] tuum proprium aolodem¹ cum exiis et regresiis eorum in propter precium solido I [in rem ual]entem. Et est manifestum. Quod si nos uinditores ad uulousque omo qui contra hanc ista qarta uindicione disrumpere uoluerit non hoc audeat uindicare [sed in] duplo tibi componat [c]um s[ua] inmelioracione. Et in an[tea ista carta uin]dicione firma stabilis permaneat omnique tem[po]r[e ...] quo non posit uindere ne[c inalien]are nisi ad nos [uel] ad propinquis nostris.

Fac[ta ista] carta uindicione quintodecimo [...] re[gn]ante Aianrici regi.

S+ Bonefilio S+ Oruga nos qui ista carta uindicione fecimus et [fir]mamus et testes firmare rogauimus. S+um Retd. S+um Bonefilio prolis Guilelmo. S+um Oliba.

BERMONDus¹ sacer qui ista carta uindicione scripsit eo (*signe*) die et anno quod supra.

+ Etraldis iun¹ + Ermetruit

1. Pergamí de petites dimensions (14,3 x 9,3 cm.), de forma de trapezi, amb la part superior corba. Pel que fa a l'anvers, on hi ha el text, a part que la lletra és molt petita, la tinta és molt esvaïda. El pergamí, a més, havia estat doblegat per la meitat (de dalt a baix, en sentit vertical).

1029

1041, desembre, 24.

Venda. Unifred i Sinyer venen a Sunyer i la seva esposa Adaled [= Adelaida] una peça de terra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a l'Arca de Sant Fruitós, [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de deu diners.¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1391.

a. BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 615, pàg. 711, ex O.

O

[un rengle, del qual es veu la part inferior] **Et est ipsa pecia ad ipsa Arca de or<iente> in uinea de Mar<ucio> de m<eridie> in strada publica de occ<iduo> in ter<ra> de Salla siue ad ipsa Arca de circi in ui<nea> de Espetosa uel de Isarn et diners²**

Sancti Fructuosi

Archa³

1041.⁴ 24-XII⁵

S. Fructuos

Venta inter laicos donde dicen Arca.⁶

S F N° 576.⁷

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC _SF_

LLIGALL __ N°. 87.

⁸

n. 1391⁹

In nomine Domini. Ego¹⁰ Unifred¹¹ et Senior, femina, uinditores¹² sumus tibi Suniario et uxor mea¹³ Azaled,¹⁴ emtore.¹⁵ Per hanc scriptura uindiccionis¹⁶ nostre uindimus¹⁷ uobis pecia I de terra¹⁸ propria, qui nobis aduenit de genitori nostro uel de genitrice nostra. Et est ipsa pecia de terra¹⁹ in comitatu Minorisa,²⁰ ad ipsa Archa²¹ de²² Sancti Fructuosi.²³ Et afrontad²⁴ ipsa pecia de terra:²⁵ de oriente in uinea de Marcucio,²⁶ de meridie in strada²⁷ publica; de occiduo in terra de Salla²⁸ siue ad ipsa Arca;²⁹ de circi³⁰ in uinea de Espetosa³¹ uel de Isarn.³² Quantum infra istas affrontaciones includunt sic uindimus³³ uobis ipsa pecia de terra, totum ab integrum,³⁴ cum exios et regressios earum, in propter precium diners³⁵ X. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa pecia de terra de nostro iure in uestro tradimus dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris. Quod si nos uinditores³⁶ aut ullusque³⁷ omo³⁸ qui contra hanc ista carta uindicione³⁹ uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁴⁰ componat ipsa terra in duplo cum omnem⁴¹ suam⁴² immelioracionem.⁴³ Et in antea ista carta uindicio⁴⁴ firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta uindicio⁴⁵ VIII·Kalendas Ianuarii anno XI regnante Aganricco⁴⁶ rege.

Sig+num Unifred.⁴⁷ Sig+num Senior, femina, qui ista carta uindicione⁴⁸ fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Wifred.⁴⁹ Sig+num Wadal.⁵⁰ Sig+num Isarn.⁵¹

Ermengaudus, presbiter et monachus, qui hista⁵² carta uindicione⁵³ scripsit et sub(*signe*) cum litteras superpositas in uerso VI die et anno quo supra.

28⁵⁴

1. *Osc a la part inferior.*

2. *Esborrany preparatori per a la redacció del document, de la mateixa data.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
5. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis, a sota de S. Fructuos.*
6. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
7. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
8. *Segell estampat, c. 1923.*
9. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
10. *Ego a O, per nos.*
11. *Unifred (en català) a O.*
12. *uinditores a O, per uenditores.*
13. *mea a O, per tua.*
14. *Azaled (en català) a O.*
15. *emtoire a O, per emptore.*
16. *uindicionis a O, per uenditionis.*
17. *uindimus a O, per uendimus.*
18. *de terra a O, per terrae.*
19. *de terra a O, per terrae.*
20. *Minorisa a O, per Minorisensi.*
21. *Archa a O; en el mateix document Arca (nota 25).*
22. *de superfluu.*
23. *Sancti Fructuosi a O, per Sancti Fructuosii.*
24. *afrontad a O, per affrontat.*
25. *de terra a O, per terrae.*
26. *de Marcucio a O, per Marcucii.*
27. *strada (en català llatinitzat) a O; strata (en llatí).*
28. *de Salla (en català) a O; Sallani (en llatí).*
29. *Arca a O; en el mateix document Archa (nota 19).*
30. *circi a O, per circio.*
31. *Espetosa (en català) a O.*
32. *Isarn (en català) a O; Isarni (en llatí).*
33. *uindimus a O, per uendimus.*
34. *integrum a O, per integro.*
35. *diners (en català) a O; denarios (en llatí).*
36. *uinditores a O, per uenditores.*
37. *ullusque a O, per ulloque.*
38. *omo a O, per homo.*
39. *uindicione a O, per uenditionis.*
40. *set a O, variant admesa, en llatí, de sed.*
41. *omnem a O, per omni.*
42. *suam a O, per sua.*
43. *inmelioracionem a O, per immeloratione.*
44. *uindicio a O, per uenditionis.*
45. *uindicio a O, per uenditionis.*
46. *Aganricco a O.*
47. *Unifred (en català) a O; Unifredi (en llatí).*
48. *uindicione a O, per uenditionis.*
49. *Wifred (en català) a O; Wifredi (en llatí).*
50. *Wadal (en català) a O; Wadaldi (en llatí).*
51. *Isarn (en català) a O; Isarni (en llatí).*
52. *hista a O, per ista.*
53. *uindicione a O, per uenditionis.*
54. *Mitjans del segle XIX (a l'angle inferior dret de l'anvers, escrit amb tinta).*

a

«Unifred i Senior, femella, venen a Suniario i a la seva muller Azaled una peça de terra, que els ha vingut dels seus pares, en el comtat de Manresa, ad ipsa Archa de Sant Fruitós. Afronta: de solixent amb vinya de Marcucio, de migdia amb strada publica, de ponent amb terra de Salla, o amb Arca, de tramuntana amb vinya de Espetosa, o de Isarn. Ho venen pel preu de 10 diners.

A 9 de les calendes de gener de l'any 11 del regnat del rei Enric.

S+m Unifred. S+m Senior. Testimonis: S+m Wifred. S+m Wadal. S+m Isarn.

Ermengaudus, presbiter et monachus, scripsit».

1030

1042, abril, 21.

Venda. *Guifred [= Gifreu] Tedric ven a Senfred [= Sinfreu] i la seva esposa Ermengarda un molí molent amb el cacau, la resclosa, el cap d'aigües, el glever amb el pedregar i l'utillatge, que tenen del seu pare i per altres drets, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Llobregat, a la Querosa, [la Querosa -mas desaparegut-, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] pel preu de tres sous i mig, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1392.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 616, pàg. 712, ex O.

O

Karosa

B. N° 117²

Rocafort³ – Querosa.⁴

1041.⁵ 1042-21-IV⁶

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC 28

LLIGALL _Ro.K_ N°. 9.

7

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES⁸

n. 1392⁹

In nomine Domini. Ego Guifret Tedrig,¹⁰ uinditores¹¹ sumus¹² uobis Senfred¹³ et uxor sua¹⁴ Ermenkarda,¹⁵ emtore.¹⁶ Per hanc scriptura uindicacionis¹⁷ nostre¹⁸ uindimus¹⁹ uobis muli molent²⁰ ab ipso kakauario²¹ et ipsa resclosa²² cum suum kapud²³ aquis et ipso cleuario²⁴ ab ipso pedrekario²⁵ et ipsa osauilia²⁶ qui ad mulinum²⁷ pertinet, nostrum²⁸ proprium. Qui nobis²⁹ aduenit de genitori nostro³⁰ uel per omnesque uoces. Et est hec omnia in comitatum³¹ Minorisa,³² in locum que dicunt³³ in Lubricado³⁴ uel ipsa Querosa.³⁵ Et afrontad³⁶ muli molent³⁷ ab ipso kakauario:³⁸ de parte orientis³⁹ in medio Lubricatus⁴⁰ uel in ipsa boxeda;⁴¹ de meridie in roca de Corb;⁴² de occiduos⁴³ ipsos celer⁴⁴ de Sancti Benedicti⁴⁵ cenobii; de circi⁴⁶ in mulins⁴⁷ de Gu<i>llem⁴⁸ uel de Senol.⁴⁹ Quantum infra istas IIII^{or} afrontaciones⁵⁰ includunt sic uindimus⁵¹ uobis totum ab intecgrum⁵² cum

exio uel regresio⁵³ suo, in propter precipium⁵⁴ solidos III et mig⁵⁵ in rem ualentem. Et nicil⁵⁶ exinde non remansid.⁵⁷ Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia de nostro⁵⁸ iuro⁵⁹ in uestro trado domineo⁶⁰ potestate⁶¹ ad omnia que facere uolueritis. Quod si nos⁶² uinditores⁶³ ad⁶⁴ ullusque⁶⁵ omo⁶⁶ qui contra hanc ista karta⁶⁷ uindicione⁶⁸ uenerid⁶⁹ pro inruppendum⁷⁰ non hoc ualead⁷¹ uindicare set⁷² componad⁷³ in duplo cum omnem⁷⁴ suam⁷⁵ inmelioracionem.⁷⁶ Et in antea ista uindicio⁷⁷ firma et stabilis permanead⁷⁸ modo uel omnique tempore.

Facta ista karta⁷⁹ XI Kalendas Madi⁸⁰ anno XI regnante Angenrigco⁸¹ rege.

Sig+num Guifret,⁸² qui ista karta⁸³ uindicione⁸⁴ feci et firmare rogauit.⁸⁵ Sig+num Guillem.⁸⁶ Sig+num Guillem Tedrig.⁸⁷ Sig+num Senfred Guillem.⁸⁸

Guillem,⁸⁹ sacer,⁹⁰ scripsit et (SS) die uel anno quod⁹¹ supra.

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES⁹²

1. Pergamí amb forma mig de trapezi (costat dret) i mig de rectangle (els altres tres costats) - revers-.
2. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.
3. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).
4. Segle XIX.
5. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages). Ratllat, amb llapis.
6. Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.
7. Segell estampat, c. 1923.
8. Segell estampat c. 1905-1948.
9. Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.
10. Guifret Tedrig (en català) a **O**; Guifredus Tedrici (en llatí).
11. uinditores a **O**, per uenditor.
12. sumus a **O**, per sum.
13. Senfret (en català) a **O**; Seniofredus (en llatí).
14. sua a **O**, per tua.
15. Ermenkarda (en català) a **O**; millor Ermengarda; Ermengardis (en llatí).
16. emtore a **O**, per emptores.
17. uindicionis a **O**, per uenditionis.
18. nostre a **O**, per mea.
19. uindimus a **O**, per uendo.
20. muli molent (en català) a **O**. Vegeu la nota 37.
21. kakauario (en català llatinitzat) a **O**; cacau (en català actual). Vegeu la nota 38.
22. resclosa (en català) a **O**; resclausa (en llatí).
23. kapud a **O**, per caput.
24. cleuario a **O**, per gleuario.
25. pedrekario (en català llatinitzat) a **O**; pedreguer (en català actual).
26. osauilia a **O**, per usabilia.
27. mulinum a **O**, per molinum.
28. nostrum a **O**, per meum.
29. nobis a **O**, per mihi.
30. nostro a **O**, per meo.
31. comitatum a **O**, per comitatu.
32. Minorisa a **O**, per Minorisensi.
33. que dicunt a **O**, per quod dicitur.
34. Lubricado a **O**, per Lubricato.
35. Querosa (en català) a **O**.
36. afrontad a **O**, per affrontat.

37. muli molent (*en català*) a **O**. *Vegeu la nota 20.*
38. kakauario (*en català llatinitzat*) a **O**; cacau (*en català actual*). *Vegeu la nota 21.*
39. orientis a **O**, *per oriente.*
40. Lubricatus a **O**, *per Lubricati o alvei Lubricati.*
41. boxeda (*en català*) a **O**; buxetum (*en llatí*).
42. roca de Corb (*en català*) a **O**.
43. occiduos a **O**, *per occiduo.*
44. ipsos celer (*manca de concordança del nombre entre l'article, en plural i llatí, i el substantiu, en singular i català*) a **O**; ipsos cellarios o ipso cellario (*concordança de nombre, en llatí*).
45. de Sancti Benedicti a **O**, *per Sancti Benedicti.*
46. circi a **O**, *per circio.*
47. mulins (*en català*) a **O**; mulinis (*en llatí*).
48. Gu<i>llem (*en català*) a **O**.
49. Senol (*en català*) a **O**.
50. afrontaciones a **O**, *per affrontationes.*
51. uindimus a **O**, *per uendimus.*
52. intecgrum a **O**, *per integrum.*
53. regresio a **O**, *per regressio.*
54. precidum a **O**, *per precium.*
55. mig (*en català*) a **O**; medio (*en llatí*).
56. nicil a **O**, *per nichil.*
57. remansid a **O**, *per remansit.*
58. nostro a **O**, *per meo.*
59. iuro a **O**, *per iure.*
60. domineo a **O**, *per dominio.*
61. potestate a **O**; *tot seguit hi ha d'haver et.*
62. nos a **O**, *per ego.*
63. uinditores a **O**, *per uenditor.*
64. ad a **O**, *per aut.*
65. ullusque a **O**, *per ulloque.*
66. omo a **O**, *per homo.*
67. karta a **O**, *per carta.*
68. uindicione a **O**, *per uenditionis.*
69. uenerid a **O**, *per uenerit.*
70. inruppendum a **O**, *per inrumpendum.*
71. ualead a **O**, *per ualeat.*
72. set a **O**; *variant admesa, en llatí, de sed.*
73. componad a **O**, *per componat.*
74. omnem a **O**, *per omni.*
75. suam a **O**, *per sua.*
76. inmelioracionem a **O**, *per immelioratione.*
77. uindicio a **O**, *per uenditio.*
78. permanead a **O**, *per permaneat.*
79. karta a **O**, *per carta.*
80. Madi a **O**, *per Madii.*
81. Angenrigco a **O**.
82. Guifret (*en català*) a **O**; Guifredi (*en llatí*).
83. karta a **O**, *per carta.*
84. uindicione a **O**, *per uenditionis.*
85. rogauid a **O**, *per rogauit.*
86. Guillem (*en català*) a **O**; Guilelmi (*en llatí*).
87. Guillem Tedrig (*en català*) a **O**; Guilelmi Tedrici (*en llatí*).

88. Senfred Guillem (*en català*) a **O**; Seniofredi Guilelmi (*en llatí*).
89. Guillem (*en català, i e amb majúscula*) a **O**; Guilelmus (*en llatí*).
90. sacer a **O**, per sacerdos.
91. Tot seguit hi hauria d'anar est.
92. Segell estampat c. 1905-1948.

1031

1042, juliol, 26.

Evacuació i definició. *Evacuació i definició a favor de Senfred, [= Sinfreu] monjo, dels seus germans Llopard [= Llopart] i Sendred [= Sindreu] i d'Arnau Adroer, dels termes d'un alou que d'una part era del comte de Barcelona, feta per Beliarda, esposa de Marcuç, [= Marcús] difunt, i els seus fills: Pere i Mir, pagesos treballadors del comte, després de la celebració d'un judici que convocà Arnau Salomó, procurador i batlle del comte al terme de Tona, a l'església de Sant Miquel de Vilageriu, [Vilageliu, actual municipi de Tona, comarca d'Osona] en el qual es requeriren els serveis de tres perits: Bernat Oliba; Dalmau Ramon, canonge de la seu de Barcelona; i Company Galí, cavaller, que comprovaren, tot resseguint les termes sobre el terreny, que les proporcions s'ajustaven al que havien dit els guanyadors. En foren testimonis molts prohoms que assistiren al judici, entre els quals: Oliba Guadamir, Bernat Ermemir, Llopard Godmar, [= Llopart Gomar] Guillem Ot, Joan [...], [...] Adroer, Ramon Gescafred, Sunyer Sala i Guillem.*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 109.

A. Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, fons de Sant Benet de Bages, Monacals - Universitat, lligall 75, Índice Nou del Calaix 18, f. 20 v.- 21 r.

O¹

k[arta] de Tonna²

Osona en tona =³

U N° 85

**N. 47 segons
lo Índice nou**⁴

1042.⁵

tona. 1042.

**Cuestion definida por
Arnaldo de Tona.**⁶

B. N° 79⁷

[tros de paper blanc]⁸

417⁹

96. A¹⁰

ARCHIVIUM MONTISSERRATI¹¹

B. B. 109¹²

In Dei nomine. Notum sit omnibus hominibus tam presentibus quam et futuris quia commotum fuit placitum quoddam inter Beliardem uxorem condam Marcucii · et filiis eius, id est: Petrum · et Mironem contra Se[niofred]um, [m]onachum, et fratres eius Lopardu[m] atque · Sendredum de antiquis alod[i]i terminib[us] qui non [d]um apparebant pro nimia prolixitate temporum fixi sed erant a laboratoribus ex utraque · parte arando conculcati · Quod alodium · manife[stum] est quia ex uno latere domni comitis est · Et ex alio latere prescriptorum fratrum Seniofredi Lopardique · et Sendredi est · Qua de causa orta est contentio causantium et litigantium inter se pro dubietate predictorum terminum · id est inter predictam Belliardem et filios eius · qu[i] sunt laboratores domni comitis · contra Seniofred[um et] fratres eius prescriptos · et Arnaldum Adrouarii · Et quia longe uentilatum et inquietatum fuit inter illos · Uentum est in audientia Arnaldi Salomonis, procuratoris comitis, et al[iorum] multorum bonorum hominum qui sere co[n]iunxerant ad hoc placitum procuratori Arnaldo de Tonna difiniendum · Ad quorum discussionem et placiti comprobationem fuerunt Bernardus Oliba · et Dalmacius Reimundi, canonicus Barchinonensis s[edis ?] et Companius Galindi, miles · et multi alii · Et quia prescriptus procurator cum suis laboratoribus qui hoc inquietabant non potuerunt probare quod repetebant per alodium domni comitis · iudicatum atque laudatum fuit ab hominibus · prescriptu[2-3 lletres] erant ex parte procuratoris seu baiu[is co]m[itis] · eo quod Lopardus atque · Sendredus, fratres, qui sunt heredes huius alodii coherentis alodii comitis · hostendissent ueridicos terminos qui demonstrassent et amputassent omnem d[4-5 lletres]tatem utrumque · Quod ita factum est cum sacramenti exhibitione coram omnibus recipiente Arnaldo, baiulo, super altare sancti Micahelis de Uilla geril¹³ · quia iurauit Lopardus atque · Sendredus et testificati sunt uidentibus cunctis [1'04 cm (4-5 lletres)] qua [6-7 lletres] per passus pedicauerunt et ambulando ostenderunt · tantum esse deberet illorum proporcio et finis seu termenis alodii · Tunc satis manifestatum et declaratum est coram omnibus quia ita inuenti sunt termini qui absconsi fi[4 cm aprox. (15-16 lletres)] sicut illi per sacramentum ostenderunt p[ost]o[que] ego prescriptus Arnaldus, aduicem domni comitis, senioris mei, definio et euacuo me ab hodierno die et deinceps · ut amplius in eternum · neque ego · neque · ullus homo utriusque [sexus] repetere neque · inquietare hanc euacuationis scripturam · Quod q[ui] fecerit · non ualeat uendicare quod petierit · sed componat hec omnia in duplo cum sua melioratione · Et postea hec scriptura firma persistat modo uel p[3'02 cm (12-13 lletres)].

Actum est hoc VII · Kalendas Augusti · anno XII^{mo} · regis Henrici ·

Sig+num Arnalli Salomonis · Qui hanc definitionem feci · et firmaui et firmare rogauit · Sig+num Bernardi Oliba ·
 Sig+num Companii Galindi · Sig+num Oliba Guadamir · Sig+num Bernardi Ermemiri · Sig+num Lopardi Godmari · Sig+num Guilelmi Ottonis · Sig+num Iohann[i]s [2'05 cm (9-10 lletres)] extoris · S[ig+num] [2'02 cm (8-9 lletres)] Adrouarii · Sig+num reimundi iuscafredi · Sig+num Suniarii Sanlani · qui hoc uidimus · et audiuius · Sinum Guilel S¹⁴

Ricardus · qui ohe dictauit sed non iudicauit (*signe*).

Scripsit et hoc posuit signum (SS) qui dic[1 cm (3-4 lletres)] Ysarnus

1. *Mides màximes del pergami: 51'05 x 13,04 cm. És malmès a l'extrem dret (anvers), tant al marge extrem, en part desaparegut, com a la part conservada, on un estrip important ha estat cosit amb cordill (segles XVIII-XIX?). A la part central-esquerra del pergami (anvers) hi ha alguns forats de diversa grandària i taques d'humitat. També la part inferior esquerra (anvers) és malmès per forats. Tots aquests desperfectes afecten el text, si bé amb grau divers (molt més a la part dreta i inferior esquerra). Alguns foradets petitíssims, al marge esquerre i inferior (anvers) que no afecten cap lletra. D'altra banda, pel que fa a la resta, allà on s'ha conservat, la lletra es llegeix bé, perquè la cal·ligrafia és clara i ben feta.*

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI. La k sembla més aviat una P (majúscula). Considerem aquesta breu nota, primer intent de classificació d'un fons únic però*

divers geogràficament com és el del monestir de Sant Benet de Bages, com la més antiga de les anotacions del revers.

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Mitjans del segle XVIII.*

5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages). A costat de l'any hi ha, escrit amb llapis, -26-VII, de manera que la data completa és la de 1043-26-VII, que considerem correcta. Fou escrit, molt probablement, entre 1948 i 1950.*

6. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

7. *Segona meitat del segle XIX. Escrit amb tinta negra i amb lletra de plantilla.*

8. *Mitjans del segle XIX. A l'angle inferior dret de l'anvers. Escrit amb tinta. Restes d'un tros de paper blanc, que en cas d'haver tingut res escrit no en conserva cap traça.*

9. *Finals del segle XIX ?*

10. *Finals del segle XIX ?. Escrit amb tinta de color sèpia i traç fi.*

11. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Segell estampat.*

12. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*

13. *Vilageliu (l'antiga uilla Gerile), amb l'església de Sant Miquel, és documentada des del 948. Era al terme del castell de Tona, documentat des de l'any 889, quan hi acudí el bisbe Godmar a consagrar l'església de Sant Andreu (del castell de Tona). Els senyors de Vilageliu foren els Rocafort, senyors d'aquest castell del Bages. El primer conegut és Radulf, [= Rodolf, Raül] levita, senyor de Rocafort, el qual havia comprat l'alou de Vilageliu al comte Ramon Borrell, segons fa constar en el seu testament datat el 24 d'agost de 1023. (vegeu el document núm. 846). Deixà l'alou al seu fill segon, Sunyer. L'any 1050 es jurà, sobre l'altar de sant Miquel de l'església de Sant Miquel de Vilageliu, el testament de Sunyer Radulf, [= Rodolf, Raül] senyor dels castells d'Aguilar [actual municipi d'Aguilar de Segarra, Alta Segarra, comarca de Bages] i Llavinerà, [actual municipi de Sant Pere Sallavinera, Alta Segarra, comarca d'Anoia] i propietari de l'alou de Vilageriu. [Vilageliu, actual municipi de Tona, comarca d'Osona]. [Catalunya Romànica, vol. III, pàgs. 648 i 649]*

14. *Sinum Guilel S · autògraf.*

A¹

N. 47.

Any 1008.

Conveni sobre los Termes de una heretat, o Alou entre Beliarde, y Seniofredo y sos Germans.

«Consta ab Acte Clos per Isarn a 7 de las Calendas de Agost Any 12 del Reynat de Enrrich, Consta de un Conveni entre Beliarde Muller quondam de Marcucio, y sos Fills anomenats Pere, y Miró, contra (apar, que diu: algun Monjo) y sos Germans Llopart, y Senrredo, sobre dels termes antichs del Alou, que no havian aparegut, o no aparexian a Causa del Temps, sinó que eran arruynats de una part, y altre, lo que havian fet los Pagessos quant Llauravan. Lo Qual Alou es manifest, que de una part es del Senyor Conde (axi apar que diu.) Y de la altre Part dels sobredits Germans Seniofredo, Llopart, y Sendredo. Per la qual Causa nasque La Contienda dels Causidics y Pledejadors entre si per Lo dubtos dels dits Termes, es a saber entre La sobredita Belliarde y sos fills, que son Pagesos treballadors del Sr. Compte, contra Senesfredo, o Seniofredo, y sos Germans sobredits, y Arnaldo Adrovarii; Y per quant per llarch Temps se havia questionat entre ells; se vingue a Audiencia de Arnaldo (apar, que diu Sidomor) Procurador del Compte, y de molts altres bons Homens, que se havian juntat al Procurador de Arnaldo de Tona, per difinir aquest Plet. Y per averiguacio de axó, y comprobacio del dit Plet, foren Bernat Oliva, y Dalmasi Raymundi, Canonge de Barcelona, y Companio (talvegada Company) de Galindo soldat, y molts altres. Y per quant Lo sobredit Procurador, ab sos Pagesos treballadors, que axo movian, no podian probaro, per lo que

demanavan per Alou del Sr. Compte; fou judicat y Lloat per los Homens sobredits que eran de la Part del Procurador, o del Batlle del Compte; per quant Llopart, y Sendredo germans, que son Hereus del Alou, ques toca ab lo Alou del Compte mostraren, Veridics termes, que senyalavan, y aclaravan los duptes de una, y altre part: Lo ques feu ab exhibicio de Sacrament devant de Tots, lo qual rebé Arnaldo Batlle sobre lo Altar de St. Miquel, de la Vila de Geril. Per lo qual Arnaldo per part y poder del Sr. Compte son senyor ho evacua axí, y ho definí»

1. *L'extracte del segle XVIII data el document "a 7 de las Calendas de Agost Any 12 del Reynat de Enrrich", que correspon a 26 de juliol de 1042, si bé també anota, al marge, "Any 1008". Podria ser que tingués en ment el rei Robert -els quatre extractes anteriors són d'aquest rei, i potser per aquest fet el redactor s'equivocà-, tot i haver escrit Enric. A més, el 7 de les calendes d'agost de l'any 12e del regnat del rei Robert correspon, efectivament, a l'any 1008.*

Entre les dues dates, 1008 i 1044, hi ha un espai temporal de trenta-sis anys, que en aquest cas representa situar el conveni que finalitza el plet als temps de Ramon Borrell I i Ermesenda, si situéssim l'acte el 1008, o als del seu nét Ramon Berenguer I, dit el Gran (1035-1076), si fos la del 1044. Penso que cal donar per bona aquesta. El panorama polític del país era ben somogut: en primer lloc, la casa comtal barcelonina no passava per massa bons moments, perquè, l'any 1041, el jove comte havia exclòs la seva àvia, Ermesenda de Carcassona, del govern dels comtats de Barcelona i Osona-Manresa, permetent-li tan sols que regís el de Girona, on s'hagué de retirar. D'altra banda, la política exterior del comte era delicada, perquè si bé havia començat a intervenir en els afers interiors de la taifa de Saragossa, el 1041 Àger havia estat ocupada pels sarraïns.

1032

1042, agost, 21.¹

Venda. *Ramon i la seva esposa Enímia venen a Guilla, [= Guillem] dona, una peça de terra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, prop de Sant Iscle, [Sant Iscle de Bages, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de quatre sous de diners.²*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 262.

a. Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 77, Calaix 47, S. Fr. N°. 508.

b. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 617, pàg. 713, ex **O**.

O

Carta³

bages⁴

=**S. Asiscle**=

Dun tros al camp de bages prop senta Iscla, no fa per S^t. Benet⁵

S.F. N°. 508⁶

1042 S. Iscle.⁷

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN⁸

20-21-?-1042-43⁹

In nomine Domini Ego Raimundus¹⁰ et uxori¹¹ mea Enimia¹² · Vinditores¹³ sumus tibi Gilla¹⁴ femina · emtore¹⁵ Per anc¹⁶ scriptura uindicionis¹⁷ nostre¹⁸ uindimus¹⁹ tibi pecia I de terra nostra propria qui mihi²⁰ aduenit ad me Raimun²¹ per²² donacione uel per ullasque uoces · et ad me · Enimia · per decimum²³ [X] Et est ipsa terra in comitatum²⁴ Minorisa²⁵ in Kampo²⁶ Baies²⁷ · prope Sancti Aciscli²⁸ Et afrontad²⁹ ipsa terra de orient³⁰ · in terra de me coparatore³¹ · de meridie in uinea de Ermemir³² · de occiduo · in terra de prolis Bernard³³ · de circi³⁴ · in alod³⁵ de Gersens³⁶ · Quantum infra istas · IIII · afrontaciones³⁷ includunt si³⁸ uindimus³⁹ tibi · ipsa terra totum ab integrum cum exio uel regresio⁴⁰ suo · in propter precidum⁴¹ · sols⁴² · IIII · de diners⁴³ · Et est manifestum · Quem uero · predicta ipsa hec omnia · de nostro · iuro · in tuo tradimus dominio · potestatem⁴⁴ a⁴⁵ omnia que⁴⁶ facere uolueris⁴⁷ · Quod si nos uinditores⁴⁸ · ad⁴⁹ ullusque omo⁵⁰ qui contra anc⁵¹ ista karta⁵² uindicione⁵³ uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁵⁴ componad⁵⁵ in duplo cum omem⁵⁶ suam⁵⁷ · inmeliacionem⁵⁸ in tale conuentum · quod alium alodem qui remanet non posvm⁵⁹ · uindere⁶⁰ a null[um]⁶¹ em[torem]⁶² nisi atte⁶³ Gillam⁶⁴ · Et in antea ista karta⁶⁵ uindicio⁶⁶ firma · permanead⁶⁷ omnique tempore ·

Facta ista · karta⁶⁸ uindicio⁶⁹ XII Kalendas Setember⁷⁰ an⁷¹ XII⁷² regni Einrici⁷³ regei.⁷⁴
S+num Raimun⁷⁵ S+num Enimia · qui ista karta⁷⁶ uindicio⁷⁷ fecim⁷⁸ · et firmam⁷⁹ et firmare rogauim⁸⁰ testes. S+num Gilelm⁸¹ · S+num Sendre⁸² S+num Gisad⁸³ ·

Bernardus⁸⁴ sacer⁸⁵ · scripsit et SS die et ano⁸⁶ quod supra

Et per⁸⁷ ipso⁸⁸ conuenium · suprascriptum est precium dinario⁸⁹ [I]⁹⁰

1. *Hi ha tres versions diferents sobre la datació del document: segons a:* 12 de las Kal. de Jener any 12 del Regnat de Robert Rey, *que correspon a la data* 1008, desembre, 21; *segons b:* 1042, agost, 20; *i segons l'Inventari general de la Secció ordes religiosos i militars, Monestir de Sant Benet de Bages, Pergamins, I, l'Arxiu de la Corona d'Aragó:* 1042/1043-[...]-21. *La segona és la que s'aproxima més a la datació que proposo.*

2. *Mides màximes del pergami: 33 x 8,7 cm. El pergami, de forma trapezoidal, és més estret en un extrem (3,8 cm. a l'extrem dret -anvers-) que en l'altre (8,8 cm. a l'extrem esquerre -anvers-); l'escriptura s'hi adapta. S'assenyalen entre claudàtors les lletres que són il·legibles actualment per esvaïment de la tinta.*

3. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

4. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

5. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

6. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

7. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

8.

9. *Finals del segle XX. Escrit amb llapis.*

10. Raimundus a **O**.

11. uxori a **O**, per uxor.

12. Enimia a **O**. *Nom personal femení d'origen grec. [?]*

13. Vinditores a **O**, per uenditores.

14. Gilla (en català) a **O**; segons l'ortografia actual Guilla, hipocorístic de Guillema.

15. emtore a **O**, per emptore.

16. anc a **O**, per hanc.

17. uindicionis a **O**, per uenditionis.

18. nostre a **O**, per nostra.

19. uindimus a **O**, per uendimus.

20. mihi a **O**, per nobis.

21. Raimun (*en català*) a **O**, *per* Raimundum (*en llatí, acusatiu singular*).
22. *per a* **O**, *per* pro.
23. *per* decimum -*abreujat* X-, *pro* decimum.
24. comitatum a **O**, *per* comitatu.
25. Minorisa a **O**, *per* Minorisensi.
26. Kampo a **O**, *per* Campo.
27. Baies (*en català*) a **O**, *per* Baiensi (*en llatí, ablatiu singular*).
28. *prope* Sancti Aciscli a **O**. *Es tracta de Sant Iscle de Bages, parròquia veïna de la de Sant Fruitós, municipi al qual pertany.*
29. afrontad a **O**, *per* affrontat.
30. orient a **O**, *per* oriente.
31. coparatore a **O**, *per* comparatore.
32. de Ermemir a **O**, *per* Ermemiri.
33. de prolis -*en llatí*- Bernard -*en català*- a **O**, *per* prolium Bernardi -*tot en llatí*-.
34. circi a **O**, *per* circio.
35. alod (*en català o en llatí, en nominatiu singular*) alode (*en llatí, en ablatiu singular*).
36. de Gersens (*en català*) a **O**; Gersendis (*en llatí, genitiu plural*).
37. afrontaciones a **O**, *per* affrontationes.
38. si a **O**, *per* sic.
39. uindimus a **O**, *per* uendimus.
40. regresio a **O**, *per* regressio.
41. precidum a **O**, *per* precium.
42. sols (*en català*) -*segons l'ortografia actual* sous-, *per* solidos.
43. de diners (*en català*) a **O**; denariorum (*en llatí, genitiu plural*).
44. potestatem a **O**, *per* et potestate.
45. a a **O**, *per* ad.
46. que a **O**, *per* quod.
47. uolueris a **O**, *per* uolueritis.
48. uinditores a **O**, *per* uenditores.
49. ad a **O**, *per* aut.
50. omo a **O**, *per* homo.
51. anc a **O**, *per* hanc.
52. karta a **O**, *per* carta.
53. uindicione a **O**, *per* uenditionis.
54. set a **O**, *variant admesa, en llatí, de sed.*
55. componad a **O**, *per* componat.
56. omem a **O**, *per* omni.
57. suam a **O**, *per* sua.
58. immelioracionem a **O**, *per* immelioratione.
59. posvm a **O**, *per* posumus.
60. uindere a **O**, *per* uendere.
61. um *actualment il·legible per esvaïment de la tinta.*
62. torem *actualment il·legible per esvaïment de la tinta.*
63. atte a **O**, *per* ad te.
64. Gillam -*la m, dubtosa, seria damunt la a-*.
65. karta a **O**, *per* carta.
66. uindicio a **O**, *per* uenditionis.
67. permanead a **O**, *per* permaneat.
68. karta a **O**, *per* carta.
69. uindicio a **O**, *per* uenditionis.
70. Kalendas Setember (*nominatiu singular*) a **O**, *per* Kalendarum Septembrium (*genitiu plural*).
71. an (*en català*) a **O**, *per* anno (*en llatí*).

72. *se al costat de l'abreviatura de Kalendas, i tember an XII a sota.*
73. *Einrici a O, per Enrico.*
74. *regei a O, per regi.*
75. *Raimun (en català) a O, per Raimundi (en llatí, genitiu singular).*
76. *karta a O, per carta.*
77. *uindicio a O, per uenditionis.*
78. *fecim a O, per fecimus.*
79. *firmam a O, per firmamus.*
80. *rogauim a O, per rogauimus.*
81. *Gilelm (en català) a O, per Gilelmi.*
82. *Sendre (en català) a O, per Sendredi.*
83. *Gisad (en català) a O, per Guisadi.*
84. *Bernardus amb majúscules a O.*
85. *sacer a O, per sacerdos.*
86. *ano a O, per anno.*
87. *per a O, per pro.*
88. *ipso a O, per ipsum.*
89. *dinario a O, per denarium.*
90. *I s'intueix, si bé la tinta és esvaïda.*

Traducció: En el nom del Senyor. Jo, Ramon, i la meva muller Enímia, som venedors a tu, Guilla, dona, compradora. Per aquesta escriptura de venda nostra et venem una peça de terra nostra pròpia que a mi, Ramon, m'ha pervingut per donació i per altres drets, i a mi, Enímia, pel desè. La terra és al comtat de Manresa, al Pla de Bages, prop de Sant Iscle. La terra termeneja: a l'est, en terra meva, comprador; al sud, en vinya d'Ermemir; a l'oest, en terra dels descendents de Bernat; i, al nord, en l'alou de Gersens. Et venem la terra inclosa en aquestes quatre afrontacions, íntegrament, amb el seu dret, pel preu de quatre sous de diners. I és manifest. Te'n traspassem el domini i la potestat que hi teníem, per tal que des d'ara hi puguis fer el que més et plagui. Que si nosaltres, venedors, o algú altre, impugnés aquesta venda, que la seva vindicació no valgui, sinó que us ho hagi de rescabalar en el doble, amb totes les millores que hi haguéssiu fet, de manera que un altre alou que resta no el puguem vendre a cap altre comprador que no siguis tu, Guilla. I d'ara endavant, que aquest document de venda romanguí ferm per sempre.

Aquest document de venda fou fet a 12 de les Calendes de Setembre de l'any 12 del regnat del rei Enric.

signe de Ramon. signe d'Enímia, que hem fet i signat aquest document de venda i hem pregat a testimonis que el signessin. signe de Guillem. signe de Sendret. signe de Guisad.

El sacerdot Bernat l'ha escrit i signat el dia i l'any predits.

El preu d'aquest acord és d'un diner.

a¹

Calaixos 47, y 48.

Rubrica dels actes en pergami se encontran en lo Archiu del Real Monestir de S^t. Benet de Bages fahents per dit Monestir de la Parroquia de S^t. Fructuos de Bages en lo Calaix de Numero =47= signats de lletras S. F. y numeros Com se segueix

Plica 26² del N°. 501 â 520

S. Fr. N° 508.

Sant Iscle

Any= 1008³

Uende de terra prop St. Iscle. A Gilla femina

«Consta que ab Acte Clos per Bernat Sacerdot á 12 de las Kal<endas> de Jener⁴ any 12 del Regnat de Robert⁵ Rey (de Nativitat 1008) Com Ramon, y sa Muller Enimia Uenen á Gilla femina una pessa de terra que li ha uingut per son Delme es en lo Camp de Bages prop St Iscle Y afronta de Solixent ab terra del Comprador de Migdia ab la Uiña de Ermemir, de Ponent ab terra dels fills de Bernat, y de tramontana ab Alou de Gersens preu 4 s<ous>»

1. *Aquest document no és de la parròquia de Sant Fruitós de Bages, com hauria d'haver estat segons la intenció primera de l'arxiver.*
2. *26 escrit sobre de 28, ratllat (el 8 va ser escrit damunt un 6 anterior, de manera que 26 correspon a la numeració original d'aquest plec.*
3. *1008 segons a, per 1042. Vegeu la nota següent.*
4. *Jener segons a, per Setembre. Si bé és escrit en dues parts: se al costat de l'abreviatura de Kalendas, i tember a sota, encara actualment el nom del mes es llegeix clarament a O.*
5. *Robert segons a, per Enric. Encara actualment Einrici es llegeix clarament a O.*

1033

1042, setembre, 6.

Venda. *Sunyer i la seva esposa Maria venen a Arnal Dòlquid i la seva esposa Guilla, [=Guillema] mitja mujada de vinya amb la terra, conreada i erma, que Sunyer té per compra, per complantació i de la seva mare, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de quatre sous i nou diners.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 261.

a. *Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari), III, núm. 618, pàg. 714, ex O.*

[text de tres línies, gairebé del tot, que és un esborrany d'un document. Es mig mal llegeixen les afrontacions: de orient ... de meridie in terra de ... de occiduo similiter de circi precium solido I]¹

B. N.º. 642¹

Montpetan¹

1007¹

Venta de tierras en Monpeytà à Arnal Dolchido¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

6-IX-1042¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Suniario, et uxor mea Maria, uinditores sumus uobis, Arnal Dolchido, et uxor mea Gilla, femina, emtores. Per hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus uobis semodiata I de uinea cum ipsa terra culta uel erma, nostrum [sic] propria, qui mihi [sic] aduenit a me Suniario per comparacione siue per complantacione uel de mater mea [hauria d'haver-hi uel] per qualicumque uoces. Et est ipsa semodiata de uinea cum ipsa terra culta uel erma in comitatu Minorisa, in locum que dicunt Montpetano. Et affrontad ipsa uinea cum ipsa terra: de oriente et de meridie in terras uel uineas de nos comparatores; de occiduo et de circi similiter. Quantum infra istas affrontaciones includunt, sic uindimus nos uobis ipsa semodiata de uinea, cum ipsa terra qui ibidem est, totum ab integrum, cum exios et regressios earum, in propter precium solidos IIII et VIII diners. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa uinea cum ipsa terra de nostro iure in uestro tradimus dominio et potestate ad omnia quod uolueris. Quod si nos uinditores, aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindiccionem uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat ipsa uinea cum ipsa terra in duplo cum omnem suam inmeliacionem. Et in antea ista carta uindiccionis firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta uindiccionis VIII Idus September anno XII regnante Aganricco rege.

Sig+num Suniario. Sig+num Maria, qui ista carta uindiccionem fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Bellarono. Sig+num Miro. Sig+num Wadal. Sig+num Ranemir.

Ermengaudus, presbiter et monachus, qui ista carta uindiccionem scripsi et sub (*signe*) die et anno quo supra.

1034

1042, desembre, 28.

Venda. *Senfred*, [= Sinfreu] *Guillem*, *Isarn*, *Sunyer*, *Ermel*, *Bonadona*, *Riquel* [= Riquelda] *i una altra Bonadona*, *venen a Arnau i la seva esposa Guilla tres peces de terra al comtat de Manresa*, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] *a Montpeità*, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] *pel preu d'un sou*.¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1393.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 619, pàg. 715, ex O.

O

Montpetan²

B. N.º 405³

1042⁴ 28-XII⁵

Venta â favor de Arnal de 3 piezas de tierra en Montpeytà.⁶

Arxiu de casa GUITART

TOMO__ PLÉC_SF_
LLIGALL_002_Nº. 89.

7

n. 1393⁸

In nomine Domini. Ego Seniofret⁹ e¹⁰ Guilelm¹¹ et Isarno¹² e¹³ Suner¹⁴ et Ermel¹⁵ e¹⁶ Bonadonna¹⁷ e¹⁸ Ricel¹⁹ et Bonadonna.²⁰ Nos simul in unum uinditores²¹ sumus uobis Arnal²² et uxor mea²³ Guilla,²⁴ emtores.²⁵ Per hanc scriptura uindicionis²⁶ nostre²⁷ uindimus²⁸ uobis pecias III de terra nostra propria, qui nobis atuenit²⁹ per comparacione uel per quascumque uoce³⁰ atuenerit.³¹ Et est ipsa terra³² in comitatum³³ Minorisa,³⁴ in locum que dicunt³⁵ in apendicio de Montepetano.³⁶ E³⁷ de parte uero circi³⁸ afrontat³⁹ ad ipsa estrada,⁴⁰ et de meridie de nos comparatores; e⁴¹ de occiduo similiter; in uerte sole isente⁴² afrontat⁴³ ad ipsas uineas de Sancti Benedicti,⁴⁴ a⁴⁵ gorgo⁴⁶ de Maria. Quantum infra istas affrontaciones includunt sic uindimus⁴⁷ uobis pecias III de terra, totum ab integrum,⁴⁸ cum exiis et regresiiis⁴⁹ earum, in propter precium solido I. Quot⁵⁰ si nos uinditores⁵¹ aut ullusque omo⁵² qui contra ista carta uindicione⁵³ uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁵⁴ componat in duplo ipsa terra cum omnem⁵⁵ suam⁵⁶ inmelioracionem.⁵⁷ Et in antea ista carta uindicio⁵⁸ firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta uindicio⁵⁹ V Kalendas Ianuarii anno XII regnante Ingelrico⁶⁰ rege.

Sig+num Seniofredo.⁶¹ Sig+num Guilem.⁶² Sig+num Isarno.⁶³ Sig+num Bonadonna. Sig+num Ermel, qui ista carta uindicione⁶⁴ fecimus e⁶⁵ firmare rogauimus. Sig+num Bels. Sig+num Mir.⁶⁶ Sig+num Lopardo.⁶⁷

Arnallus,⁶⁸ presbiter, qui ista carta uindicione⁶⁹ scripsi sub die (*signe*) et anno quo supra fixo.

1. *Pergamí en bon estat de conservació.*
2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*
3. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
4. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
5. *Primer quart del segle XIX, c. 1815-1820.*
6. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
7. *Segell estampat, c. 1923.*
8. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
9. Seniofret (*en català*) a **O**; Sunifredus (*en llatí*).
10. e a **O**, *per et*.
11. Guilelm (*en català*) a **O**; Guilelmus (*en llatí*).
12. Isarno (*en català*) a **O**; Isarnus (*en llatí*).
13. e a **O**, *per et*.
14. Suner (*en català*) a **O**; Isarnus (*en llatí*).
15. Ermel (*en català*) a **O**.
16. e a **O**, *per et*.
17. Bonadonna (*en català*) a **O**.
18. e a **O**, *per et*.
19. Ricel (*en català*) a **O**.
20. Bonadonna (*en català*) a **O**.
21. uinditores a **O**, *per uenditores*.
22. Arnal (*en català*) a **O**.
23. mea a **O**, *per tua*.
24. Guilla (*en català*) a **O**.
25. emtores a **O**, *per emtores*.
26. uindicionis a **O**, *per uendicionis*.
27. nostre a **O**, *per nostra*.
28. uindimus a **O**, *per uendimus*.
29. atuenit a **O**, *per aduenit*.
30. uoce a **O**, *per uoces*.
31. atuenerit a **O**, *per aduenerit*.
32. ipsa terra a **O**; *més amunt pecias III de terra*.
33. comitatum a **O**, *per comitatu*.

34. Minorisa a **O**, per Minorisensi.
35. que dicunt a **O**, per quod dicitur.
36. de Montepetano (en llatí catalanitzat) a **O**.
37. e a **O**, per et.
38. circi a **O**, per circio.
39. afrontat a **O**, per affrontat.
40. estrada (en català) a **O**; strata (en llatí).
41. e a **O**, per et.
42. in uerte sole isente (en llatí catalanitzat) a **O**, 'en el vessant de solixent'.
43. afrontat a **O**, per affrontat.
44. de Sancti Benedicti a **O**, per Sancti Benedicti.
45. a a **O**, per ad.
46. gorgo a **O**; en català actual 'gorg', 'clot pregon en el llit d'un riu o torrent, on l'aigua s'entolla o alenteix el seu curs, sia formant remolí, sia encalmant-s'hi'. En francès antic es documenta 'gourt' (DCVB, vol. 6, p. 339), probablement origen del cognom català Gurt. El mot gorgo [el 908 documentem gorgo nigro a Ridaura, al comtat de Besalú, i c. 950 gurgo a Vilamajor, al comtat de Barcelona (COROMINES, 1980-2001, vol. IV, p. 566)] prové de gūrgus o gūrgu, mot del llatí vulgar derivat, al seu torn, del llatí clàssic gurgēs, -itis, m.
47. uindimus a **O**, per uendimus.
48. integrum a **O**, per integro.
49. regresiis a **O**, per regressiis.
50. quot a **O**, per quod.
51. uinditores a **O**, per uenditores.
52. omo a **O**, per homo.
53. uindicione a **O**, per uenditionis.
54. set a **O**; variant, admesa en llatí, de sed.
55. omnem a **O**, per omni.
56. suam a **O**, per sua.
57. immelioracionem a **O**, per immelioratione.
58. uindicio a **O**, per uenditionis.
59. uindicio a **O**, per uenditionis.
60. Ingelrico a **O**.
61. Seniofredo a **O**, per Seniofredi.
62. Guilem (en català) a **O**; Guilelmi (en llatí).
63. Isarno a **O**, per Isarni.
64. uindicione a **O**, per uenditionis.
65. e a **O**, per et.
66. Mir (en català) a **O**; Mironi (en llatí).
67. Lopardo a **O**, per Lopardi (en llatí).
68. Arnallus amb majúscules a **O**.
69. uindicione a **O**, per uenditionis.

a

«Seniofret, Guilem, Isarno, Suner, Ermel, Bonadonna, Ricel, Bonadonna, venen a Arnal, i a la seva muller Guilla tres peces de terra, que els ha vingut per compra, en el comtat de Minorisa, en el lloc de Monte Petano. Afronta: de tramuntana amb strada; de migdia amb els compradors; de ponent igualment; de solixent amb vinya de Sant Benet al gorgo de Maria. Ho venen pel preu d'un sou.

A 5 de les calendes de gener de l'any 12 del regnat del rei Enric.

S+m Seniofret. S+m Guilem. S+m Isarno. S+m Ermel. S+m Bonadonna.

Testimonis: S+m Bels. S+m Mir. S+m Lopardo.

Arnallus, presbiter, scripsit»

1035

1042, desembre, 31.

Venda. *Bella, dona, ven a Guillem Lodric [= Loderic] una mujada de vinya, amb el seu erm, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, als Vers, [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de vuit sous de diners.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1394.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 620, pàg. 716, ex **O**.

O

de Montpeyta es un troç de terra ab affrontacions²

1042.³ 31-XII⁴

Venta de una tierra en Monpeytà â favor de Wilem Lodric.⁵

B. N.º 507⁶

Arxiu de casa GUITART

**TOMO ___ PLÉC _SF_
LLIGALL _002_ N.º. 91.**

n. 1394⁸

In nomine Domini. Ego Bella, femina, uinditrice⁹ sum tibi Willem Lodric.¹⁰ Per hanc scriptura uindiccionis¹¹ meę¹² uindo¹³ tibi modiata I de uinea mea propria, qui mihi aduenit a¹⁴ me Bella per comparacione uel per qualicumque uoces.¹⁵ Et est ipsa modiata de uinea in comitatu Minorisa,¹⁶ in Montpetano, in locum que dicunt¹⁷ ad ipsos Uers.¹⁸ Et affrontad¹⁹ ipsa uinea: de oriente in uia que pergit a²⁰ Minorisa; de meridie in terra de Sancti Benedicti,²¹ de occiduo in torrent²² qui discurrit per tempus pluuiarum; de circi²³ in roca fundata. Et ipsa modiata de uinea cum illorum²⁴ affrontaciones includunt sic uindo²⁵ tibi ipsa uinea cum ipso ermo, totum ab integrum,²⁶ cum exios et regressios earum, in propter precium solidos VIII de dinarios.²⁷ Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa modiata de uinea cum ipso ermo de meo iure in tuo trado dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris sine blandimentum de nullumque²⁸ hommem,²⁹ a³⁰ tuum alaudem³¹ proprium. Quod si ego uinditrice³² aut ullusque³³ homo qui contra hanc ista carta uindicione³⁴ uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set³⁵ componat ipsa uinea cum ipso ermo in duplo cum omnem³⁶ suam³⁷ inmelioracionem.³⁸ Et in antea ista carta uindicio³⁹ firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta uindicio⁴⁰ II Kalendas Ianuarii anno XII regnante Aganricco⁴¹ rege.

Sig+num Bella, qui ista carta uindicione⁴² feci et firmaui et firmare rogau. Sig+num Vidal.⁴³ Sig+num Bernardo.⁴⁴ Sig+num Chintol. Sig+num Anlo, qui ista carta uindicione⁴⁵ fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Arnal Rog.⁴⁶ Sig+num Wadal.⁴⁷

Ermengaudus, presbiter et monachus, qui ista carta uindicione⁴⁸ scripsit et sub (*signe*) die et anno quo supra.

1. Pergamí amb un forat prop del marge esquerre i restes d'encolat -visible en una i altra cara del pergamí- al mateix marge, que d'altra banda va ser retallat fins arran de la lletra inicial. Un sèc vertical, per on era doblegat el pergamí, el travessa una mica més enllà de la meitat. En un tros de la part superior, el pergamí és esquinçat -anvers-.
2. No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.
3. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).
4. Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.
5. Primer quart del segle XIX, c. 1815-1820.
6. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.
7. Segell estampat, c. 1923.
8. Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.
9. uinditrice a **O**, per uenditrix.
10. Willem Lodric (en català) a **O**; Willelmus Loderici (en llatí).
11. uindiccionis a **O**, per uenditionis.
12. meę a **O**, per mea.
13. uindo a **O**, per uendo.
14. a a **O**, per ad.
15. uoces a **O**, per uoce.
16. Minorisa a **O**, per Minorisense.
17. que dicunt a **O**, per quod dicitur.
18. Uers (en català) a **O**.
19. affrontad a **O**, per affrontat.
20. a a **O**, per ad.
21. de Sancti Benedicti a **O**, per Sancti Benedicti.
22. torrent (en català) a **O**.
23. circi a **O**, per circio.
24. illorum a **O**, per eis.
25. uindo a **O**, per uendo.
26. integrum a **O**, per integro.
27. dinarios a **O**, per denarios.
28. nullumque a **O**, per nullo.
29. hommem a **O**, per homine.
30. a a **O**, per ad.
31. alaudem a **O**, per alodem.
32. uinditrice a **O**, per uenditrix.
33. ullusque a **O**, per ullo.
34. uindicione a **O**, per uenditionis.
35. set a **O**, variant admesa, en llatí, per sed.
36. omnem a **O**, per omni.
37. suam a **O**, per sua.
38. inmelioracionem a **O**, per immelioratione.
39. uindicio a **O**, per uenditionis.
40. uindicio a **O**, per uenditionis.
41. Aganricco a **O**.
42. uindicione a **O**, per uenditionis.
43. Vidal (en català) a **O**; Vitalis (en llatí).
44. Bernardo a **O**, per Bernardi.
45. uindicione a **O**, per uenditionis.
46. Arnal Rog (en català) a **O**; Arnaldi Rubei (en llatí).
47. Wadal (en català) a **O**; Wadaldi (en llatí).
48. uindicione a **O**, per uenditionis.

a

«Bella, femella, ven a Willem Lodric una mojada de vinya, amb el seu erm, que li ha vingut per compra, en el comtat de Minorisa, in Monte Petano, en el lloc que diuen ad ipsos Vers. Afronta: de solixent amb la via que va a Minorisa; de migdia amb terra de Sant Benet; de ponent amb el torrent plujós; de tramuntana amb la roca ferma. Ho venen pel preu de 8 sous de diners.

A 2 de les calendes de gener de l'any 12 del regnat del rei Enric.

S+m Bella. S+m Vidal. S+m Bernardo. S+m Chintol. S+m Anlo, que fan la venda. Testimonis: S+m Arnal Rog. S+m Wadal.

Ermengaudus, presbiter et monachus, scripsit».

1036

1043, gener, 25.

Venda. *Bovet i Riquel*, [= Riquelda] la seva mare, i *Ermengarda*, la seva esposa, venen a *Vendrell* i la seva esposa *Adal* dues mujades de terra al comtat de *Manresa*, al *Mujal*, [el Mujal, parròquia de Sant Martí de Torroella, actual municipi de Sant Joan de Vilatorrada, comarca de Bages] pel preu de tres mancusos i mig, a pagar en coses que ho valguin.¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 263.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 621, pàg. 717, ex **O**.

Mugal

Muial

Muyall

C. N.º. 16 80

Mugal junto â Balsareny.

1043.

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN

25-I-1043 [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Bouet, et Richel, mater meã, et Ermengards, uxor mea, uinditores sumus uobis Uenreł et uxor meã Adal, emtores. Per hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus uobis modiatas duas de terras nostras proprias, qui mihi aduenit a me Bouet de genitori meo, et a me Richel de uiro meo, et a me Ermengards, per meum decimum. [X] Et sunt ipsas II modiatas de terras in comitatu Minorisa, in apendicio de ipso Mugal. Et affrontant ipsas modiatas II de terras: de oriente in uinea de nos uinditores; de meridie [*die* de *meridie*, *sobrelineat*] in terra de nos uinditores; de occiduo in terra de Bernard Ellemar; de circi in terra de Uuifred Ellemar. Quantum infra istas III^{or} affrontaciones includunt sic uindimus nos uobis ipsas modiatas II de terras, totum ab integrum, cum exios et regressios earum, in propter precium mancossos III et mig, in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predictas ipsas modiatas II de terras de nostro iure in uestro tradimus dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris. Quod si nos uinditores aut ullusque omo qui

contra hanc ista carta uindicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat ipsas modiatas II de terras in duplo cum omne suam immelioracionem. Et in antea ista carta uindicio firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta uindicio VIII Kalendas Februarii anno XII regnante Aganricco rege.

Sig+num Bouet. Sig+num Richel. Sig+num Ermengards, qui hista carta uindicione fecimus et firmare rogauimus. Sig+num Salamon. Sig+num Oliba. Sig+num Arnal. Sig+num Wifred. Sig+num Tedmar.

Ermengaudus, presbiter et monachus, qui ista carta uindicione scripsit, cum litteras superpositas in uerso IIII et sub (*signe*) die [sic]

1. *El pergami anava enrotllat, perquè hi ha traces dels sècs al dors i, a més, un forat petit al marge esquerre (costat del text). Bo per a reproduir, tot i no sigui immaculat (taca al centre, osca que afecta el nom Uenreç, a la línia primera, ...).*

1037

1043, gener, 31.

Testament. *Sendred*, [= Sindreu] que es disposa a ordenar el seu testament, nomena marmessors a Arnal Dòlquid, Guitard Sendred [= Guitart Sindreu] [el seu fill] i Guillem, sacerdot. Mana que donin al monestir de Sant Benet [de Bages] una mujada de vinya a la Roira, [actual municipi de Navarcles, comarca de Bages] i una altra mujada de terra a la Pedrosa, i un cup i una tona. Amb la condició que Guitard [= Guitart] [el seu fill] doni la tasca, i de la vinya la meitat. I a Guitard, [= Guitart] fill seu, li deixa les cases, els horts, els colomers i la trilla que és a la font. I la meitat de l'alou esmentat de terres, vinyes, cultes i ermes, i els seus estris grans i petits, i també tres flassades amb el seu coixí, i la quarta part del pa i vi d'aquest any, i una vaca, dos llençols, una capa, una túnica i una pellissa, per a remei de la seva ànima. A Guerau un ase. A Isarn una peça de terra erma que té per compra a Montpeità. [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]¹

[O]. Original no localitzat: Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 264. [Falta 17-XI-93]

a. Regest extens de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 622, pàg. 718, ex O.

b. SALVADÓ I MONTORIOL, Joan, *Història medieval d'un territori: Sant Fruitós de Bages (segles X-XI)*, Biblioteca Abat Oliba, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 253 (Barcelona 2003), pàg. 492.

Testament de Sendredus, que nomena marmessors a Arnal Dolchid, i a Witard Sendred, i a Willelmo, prevere. Mana que donin a la casa de Sant Benet una mojada de vinya ad ipsa Ruiria, i un altra mojada de terra in ipsa Pedrosa, amb la condició que Witard doni tasca, i de la vinya la meitat, i un cub i una tona. I a Witardo, fill seu, romanguin les cases, amb sòl i sostres, horts, hortals, colomers, et ipsos sci(...)an i la trilla que és a la Fonte; i de la meitat del dit alou de terres, vinyes, cultes i ermes, i la seva vascula major i menor, per la seva ànima, i 3 drapos per la seva ànima, amb el seu capazul; [sic] i del seu pa i vi d'aquest any, la quarta part per la seva ànima. I a Geraldo un asino, una vascha, [sic] dos parapsides, una capa, una chonna, un pellizo, per la seva ànima. Una peça de terra erma ad Isarn, que li ha vingut per compra, in Mont Peta, de solixent amb terra de Wadal, de migdia amb terra de Sendred, de ponent amb terra de Arnal, de tramuntana amb vinya de Seniofred. [aquest paràgraf està escrit en un costat del document]

A 2 de les Calendes de Febrer de l'any 12 del regnat del rei Enric.

S+m Sendredus. Testimonis: S+m Arnal. S+m Witard. S+m Guillem, sacer. S+m Barono.
S+m Geraldo, Giscafred, prevere. S+m.
S+m Ermengaudus, presbiter et monachus, scripsit.
(al verso). S+m Sendredo, qui ista carta donacione fecit et firmavi et rogavi.

1. *El text anterior és el regest extens segons a. Els [sic] són meus i fan referència a possibles errors de la transcripció donada.*

1038

1043, gener, 31.

Donació. *Sendred [= Sindreu] dona a Isarn, per fillolatge, una peça de terra erma al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, a la Coromina. [Montpeità - muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 110.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 623, pàg. 719, ex O.

O

1043.² -31-I³

Donacion â Isarn de una pieza de tierra en Montepetano al apendio de la Condamina.⁴

ARCHIVIUM MONTISSERRATI⁵

B B 110⁶

In nomine Domini. Ego Sendred,⁷ donator sum tibi Isarn.⁸ Dono namque tibi pecia I de terra⁹ mea propria filiomatico,¹⁰ qui mihi aduenit per comparacione siue per qualicumque uoces.¹¹ Et est ipsa pecia de terra¹² in comitatu Minorisa,¹³ in Montepetano, in apendio de ipsa Connamina.¹⁴ Et affrontad¹⁵ ipsa pecia de terra erma:¹⁶ de oriente in terra de Quadal;¹⁷ de meridie in uinea uel in terra de me donatore; de occiduo in terra de Arnal¹⁸ uel de Seniofred;¹⁹ de circi²⁰ in terra de Arnal²¹ uel suos eres.²² Quantum infra istas affrontaciones includunt²³ sic dono tibi ipsa pecia de terra erma²⁴ a²⁵ tuum proprium, cum exio et regressio suo, uindendi,²⁶ comutandi,²⁷ in Dei nomine firmam abeas²⁸ potestatem. Quem uero iamdicta ipsa terra de meo iure in tuo trado dominio et potestate ad omnia facere quod²⁹ uoueris. Quod si ego donator aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicione³⁰ uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set³¹ componat ipsa terra in duplo cum omnem³² suam³³ inmelioracionem.³⁴ Et in antea ista carta donacio³⁵ firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta uindicio³⁶ II Kalendas Februarii anno XII regnantę Aganricco³⁷ rege.

Sig+num Sendred,³⁸ qui hista³⁹ carta donacione⁴⁰ feci et firmaui et testes firmare rogau.

Sig+num Witardo.⁴¹ Sig+num Isarn.⁴² Sig+num Geraldo.⁴³ Sig+num Trutter.⁴⁴

Ermengaudus, presbiter et monachus, qui ista carta donacione⁴⁵ scripsit et sub(*signe*) die et anno quo supra.

1. *Pergami en bon estat de conservació, malgrat algunes taques d'humitat, que afecten lleument algunes parts del text, i dos petits forats, un al centre del text (nota 23) i un altre a l'angle inferior dret (anvers).*

2. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
3. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
5. *Segell estampat, c. 1923.*
6. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
7. *Sendred (en català) a O; Senderedus (en llatí).*
8. *Isarn (en català) a O; Isarno (en llatí).*
9. *de terra a O, per terrae.*
10. *filiolatico a O. Institució jurídica pròpia del dret familiar: el fillolatge (en català).*
11. *uoces a O, per uoce.*
12. *de terra a O, per terrae.*
13. *Minorisa a O, per Minorisensi.*
14. *de ipsa Connamina (el substantiu en català) a O; ipsae Condamina (en llatí).*
15. *affrontad a O, per affrontat.*
16. *de terra erma (el substantiu en català) a O; terrae erema (en llatí).*
17. *de Quadal (en català) a O; Guadaldi (en llatí).*
18. *de Arnal (en català) a O; Arnaldi (en llatí).*
19. *de Seniofred (en català) a O; Sunifredi (en llatí).*
20. *circi a O, per circio.*
21. *de Arnal (en català) a O; Arnaldi (en llatí).*
22. *suos eres a O, per heredis suis.*
23. *nt desaparegut a causa d'un forat.*
24. *de terra erma (el substantiu en català) a O; terrae erema (en llatí).*
25. *a a O, per ad.*
26. *uindendi a O, per uendendi.*
27. *comutandi a O, per commutandi.*
28. *abeas a O, per habeas.*
29. *quod a O, per que.*
30. *uindicione [sic] a O, per uenditionem. Ha de ser donacione o, correctament, donationem.*
31. *set a O; variant, admesa en llatí, de sed.*
32. *omnem a O, per omni.*
33. *suam a O, per sua.*
34. *inmelioracionem a O, per immelioratione.*
35. *donacio a O, per donationis.*
36. *uindicio a O, per donacione.*
37. *Aganricco a O.*
38. *Sendred (en català) a O; Senderedi (en llatí).*
39. *hista a O, per ista.*
40. *donacione a O, per donationis.*
41. *Witardo a O, per Witardi o Guitardi.*
42. *Isarn (en català) a O; Isarni (en llatí).*
43. *Gerardo a O, per Geraldí.*
44. *Trutter (en català) a O.*
45. *donacione a O, per donationis.*

a

Sendred dóna a Isarn una peça de terra erma propria filiolatico que li ha vingut per compra, en el comtat de Minorisa, in Monte Petano, a l'apèndix de ipsa Connamina. Afronta: de solixent amb terra de Quadal; de migdia amb vinya o terra del donador; de ponent amb terra de Arnal, o de Seniofred; de tramuntana amb terra d'Arnal.

A 2 de les Calendes de Febrer de l'any 12 del regnat del rei Enric.

S+m Sendred. Testimonis: S+m Witardo. S+m Isarn. S+m Geraldo. S+m Trutter.
Ermengaudus, presbiter et monachus scripsit.

1039

1043, febrer, 22.¹

Publicació de testament. *Publicació jurada (o adveració sacramental) del testament de Sendred, [= Sindreu] difunt, jurat sobre l'altar de sant Pere de l'església del monestir de Sant Benet de Bages, davant el jutge [espai en blanc] i en presència de: Freder; Seniol, anomenat Guillem; Gescafred, sacerdot i capellà de Sant Benet [de Bages] i el testimoni de molts bons homes. Marmessors: Guillem, sacerdot; Guitard; [= Guitart] i Arnau. Disposà que el seu cos fos enterrat a Sant Benet [de Bages]. Que fossin donades al monestir una mujada de vinya i una mujada de terra, un cup i una tona, i que el seu fill Guitard [= Guitart] donés la tasca [1/11] del que es collís a la terra i la meitat dels fruits de la vinya. A Guitard, [= Guitart] fill seu, li deixà les cases, amb els casals, els horts, el trull, el colomar, els freginals, la trilla amb l'hort a la font i els arbres. Disposà, també, que la meitat de l'alou, en terres i vinyes, fos per a Guitard, [= Guitart] i que l'altra meitat els marmessors la venguessin i, el preu obtingut, el donessin per a remei de la seva ànima, juntament amb tres flassades, un capçal, i el pa d'aquell any. A Guerau se li havia de donar un ase. Una caixa, dues flassades, una capa, una túnica i una pellissa també s'havien de vendre i, l'import, destinat per al remei de la seva ànima.*²

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1396.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 624, pàg. 720, ex O.

Iudicium Sendredis.³

Judicium Sendredis.⁴

Testament =⁵

B N.º 736⁶

Montpeytá.⁷

1042⁸

**Testamento de Sendredo por el qual
dexa à S. Benito unas tierras y Viñas.**⁹

Arxiu de casa GUITART

**TOMO __ PLÉC _SF_
LLIGALL __002__ N.º. 90**
10

n. 1396¹¹

Condicione sacramentorum a quarum presencia ubi reside[bat ... et Fr]edario¹² et Seniol que uocant Willelm et Geraldo et Ermengaud que [uocan]t Willelm et Giscafred presbiter chapellanos Sancti Benedicti et iudicę [Senderedus (espai en blanc de 2'05 cm; 10-11 lletres)]¹³ et in presencia

multorum bonorum hominum qui ibidem aderant testes prolati quas proferunt omnes id est Willelmo presbitero et Arnal et Witardo qui sumus elemosinarios¹⁴ condam Sendred ad conprobendam suam elemosinam ante supradicto sacerdote¹⁵ et iudice et hec sunt nomina stetium¹⁶ qui hoc testificant sicuti et iurant id est Willem presbiter et Arnal et Witardo iurati autem dicimus in primis per Deum Patrem Omnipotentem et per Ihesum Christum¹⁷ filium eius sanctumque Spiritum qui est in Trinitate unus et uerus Deus et per hunc locum ueneracionis sanctique Petri qui est in baselica Sancti Benedicti supra cuius sacrosancto altario has condiciones manibus nostris continemus uel iurando contagimus quia nos suprascripti testes scimus et bene in ueritate sapemus et de presente eramus et oculis nostris uidimus et aures nostras audiuius ad ea ora quando iacebat Sendret in sua egritudine unde obiit sic nos uidentes uel audientes comendauit uel iniunxit omnem suam elemosinam ad istos suos supradictos et precepit ad¹⁸ illos ut si de ista egritudine mortuus fuisset, sicut et fuit, plenam potestatem abeat aprehendere¹⁹ omnem suam elemosinam et donare pro anima sua sicut ad nos iniunxit In primis iunxit dare ad domum Sancti Benedicti ubi corpus meum requiescit modiatia I de uinea et modiatia I de terra et cubo I et tonna I Ut de ipsa terra donet Witardo ipsa tasca quando leuat Et de ipsa modiatia de uinea ipsa medietate Et a Witardo, filio meo, remaneat casas casalibus cum solos et superpositos ortis ortalibus cum cortalibus et torculario et columbario et cum ipsos ferragenals qui ibidem sunt et cum omni genera arborum qui ibidem sunt et ipsa triglla cum ipso orto ad ipsa fonte cum arboribus qui ibidem sunt Et ipsa medietate de ipso alaude in terras et uineas cultas uel ermas uasculas maiores uel minores ipsa medietate remaneat a Witardo Et alia medietate quod remanet in uascula maiore uel minore in omnia et in omnibus in terras et uineas cultum uel erum in terras et uineas uinderet faciat et donetis pro anima mea et drappos III pro anima mea et capcal I. Et in isto anno de pane quod Deus dederit pro anima mea Et a Geraldo asino I Et archa I et drappos II et capa I pro anima mea et chonna²⁰ I et pellizono I Et cum hec omnia ordinauit ad huc loquela plenus et memoria integra Et postea sua uoluntas inmutata nunquam fuit sic obiit de hoc seculo VIII Kalendas Marci Sic iuramus in Deum et propter Deum quia quantum isti testes testificauerunt in istum iudicium uerum est Et in ista scriptura nulla fraus nec malo inuenio hic inpressum non est set secundum uoluntate ipsius conditoris uel editus nunquam fuit sic obiit de hoc seculo

Late condicionis anno XII regnante Aganricco rege

Sig+num Barono Sig+num Segnol Sig+num Willem Sig+num Geraldo Sig+num Giscafred Sig+num Ermengaud. Sig+num Bouet id est et sunt auditores.

Sig+num Willem Sig+num Arnal Sig+num Witardo qui sumus elemosinarios Senderedus + et iudice (signe)²¹

Ermengaudus, presbiter et monachus, qui has sacramentorum scripsit et sub (signe) die et anno quo supra²²

1. *L'adveració sacramental o publicació jurada d'un testament, i la seva escriptura, es feien després de la mort el testador, en el termini de sis mesos transcorreguts des del dia del traspàs. Però en aquest cas es féu el mateix dia del traspàs del testador. L'any dotzè del regnat del rei Enric I dels Francs s'inicià el 20 de juliol de 1042 i finalitzà el 20 de juliol de 1043. Sendred morí aquest any, el 22 de febrer de 1043, i l'escriptura de publicació de la seva darrera voluntat es redactà -o almenys es datà- el mateix dia (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1396), com també l'escriptura de donació a favor del monestir de Sant Benet de Bages d'un llegat per part dels marmessors del difunt (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1397).*

2. *Mides màximes del pergami: 28'05 (cal afegir 1 cm si es compta el reforç) x 12 cm. L'estat general de conservació del pergami és bo. La lletra és més aviat petita però molt clara. Alguns talls a la part superior, que afecten algunes lletres. Dos forats petits en el pergami, que afecten parcialment alguna lletra, si bé es poden refer perfectament. Probablement la primera meitat del segle XX, o més aviat a mitjans d'aquest mateix segle, li fou cosit, amb fil (que encara conserva el color blanc original), un tros de pergami del segle XIV, per reforçar el lateral esquerre (anvers).*

En aquest bocí de pergami s'hi llegeixen, fragmentàriament, quatre línies: "... omnibus notum. Quod nos ffrater Arnaldus, Dei gratia ... / ... publici instrumenti constituimus et ordinamus certum et ... / ... de Cumba, monachum dicti meum monasterii ... / ... et nomine nostro posse...". Segurament s'ha de relacionar amb el moment en què fou relligat, per tal com hi ha restes de pega als dos costats (anvers i revers) en aquest extrem del pergami.

3. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

5. *Finals del segle XVIII.*

6. *Mitjans del segle XVIII.*

7. *Finals del segle XVIII.*

8. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages). 1042 ratllat, amb llapis, i, a sota, 1043 22-II, també escrit amb llapis. Així, la data d'inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages) és esmenada i ampliada amb el mes i el dia, i que considerem correcta. Fou escrit, molt probablement, entre 1948 i 1950.*

9. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

10. *Segell estampat la primera meitat del segle XX, abans de l'ingrés del fons a Montserrat entre 1948 i 1950, procedent de Manresa.*

11. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*

12. *Espai de 2 cm que ocupava l'inici de la llista dels capellans de Sant Benet que foren presents en l'adveració sacramental del testament de Sendret, difunt. S'ha mirat de refer el que s'ha pogut, però manca un nom, o dos, que ocupen un espai per a 9-10 lletres. A tall d'hipòtesi podrien ser Barono i Bouet, però no és segur, tot i que les seves signatures les trobem entre les dels capellans, a l'escatocol.*

13. *És sens dubte, Senderedus, el nom del qual trobem a l'escatocol, on signa autògrafament (veure nota 21).*

14. *Manca de, després d'elemosinarios.*

15. *sacer dotę a O.*

16. *stetium a O, per testium.*

17. *iĥm xpm (amb signe d'abrev. damunt la p) a O.*

18. *preceptad a O.*

19. *apre ęndęre a O.*

20. *Traduïm per túnica el mot chonna, que considerem un mot català procedent del llatí cotta, amb aquest significat (Du Cange, Glossarium).*

21. *Senderedus + et iudice (signe), autògraf, actualment mig esborrat. Aquesta signatura, l'única autògrafa, es va fer després d'haver estat redactat tot el document, en l'espai que restava entre les signatures dels marmessors i la de l'escrivà.*

22. *4 escrit a l'angle inferior dret (anvers). Datem aquesta numeració a finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760 (el color de tinta és el mateix que el d'una altra anotació que datem d'aquest mateix temps -vegeu la nota 4-), en una època de revalorització del fons de l'arxiu del monestir de Sant Benet de Bages, prèvia tanmateix a la tasca arxivística del P. Benet Ribas.*

1040

1043, febrer, 22.

Donació testamentària. *Guillem, sacerdot; Guitard; [= Guitart] [fill de Sendred, (= Sindreu) difunt] i Arnal, marmessors de Sendred, [= Sindreu] difunt, donen al Senyor Déu i a Sant Benet [de Bages] una mujada de vinya i una mujada de terra al comtat de Manresa, a Montpeità, a la Roira, [actual municipi de Navarces, comarca de Bages] juntament amb un cup i una tona, per a l'ànima de Sendred, [= Sindreu] difunt. Guitard [= Guitart] haurà de donar al monestir, quan ho requereixi, la tasca de la terra i la meitat de la vinya.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1397.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 625, pàg. 721, ex O.

montpetan²

Montpeita³

B N.º 769⁴

Montpeytá.⁵

1042⁶

**Los Manumisores de Sendredo dan una
Modiata de Uiña y otra de tierra à S.ⁿ
Benito en Monpeyta año XII de En-
rico.**⁷

Arxiu de casa GUITART

**TOMO __ PLÉC _SF_
LLIGALL __002__ N.º. 92**
8

n. 1397⁹

In nomine Domini. Ego · Willemus · presbiter · et Witardo · et Arnal · Donatores sumus a Domino¹⁰ Deo · et Sancto Benedicto cenobio · Donamus namque modiata · I · de uinea · et modiata · I · de terra · qui mihi aduenit · a me¹¹ · Willemus presbiter · et Witardo · et Arnal · per manumissoria · de condam Sendred · Et est ipsa modiata · de uinea · et modiata de terra in comitatu Minorisa · in Monte petano · in apendicio · de ipsa Ruiria · Et affrontad¹² ipsa uinea: de oriente · in uinea Sancti Benedicti · uel in apendicio de ipsas Cholariches · de meridie in ipsa Serra · de occiduo in uinea de Raimon · de circi in strada¹³ publica · siue in uinea Sancti Benedicti · Et ipsa modiata de terra · affrontad¹⁴: de oriente · in terra de Witardo · de meridie in terra Sancti Benedicti · de circi in terra · de Witardo · de occiduo in uinea de Uenrël · Quantum infra istas affrontaciones includunt sic donamus a Domino¹⁵ Deo · et Sancto Benedicto · ipsa uinea · et ipsa terra · cum exios et regressios earum · cum ipsa tonna · et cubo · I · pro anima de Sendred · In tale uidelicet racione ut de ipsa terra¹⁶ · doned¹⁷ Witardo · ipsa tasca · quando leuat · Et de ipsa uinea ipsa medietate · Quod si nos¹⁸ · donatores · aut ullusque homo¹⁹ qui contra hanc ista carta donacione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat ipsa modiata · de uinea · et modiata · I · de terra · in quadruplo cum omnem suam inmelioracionem · Et in antea ista carta donacio firma et stabilis permaneat omnique tempore:

Facta ista carta donacio VIII Kalendas²⁰ Marci²¹ anno XII regnante Aganricco²² rege

Guillelmus sacer (SS) Sig+num Witardo Sig+num Arnal qui ista carta donacione fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Geraldo Sig+num²³ Giscalfred Sig+num Barono.

Ermengaudus, presbiter et monachus, qui ista carta donacione scripsit et sub (SS) die et anno quo supra.

1. Mides màximes del pergami: 27'01 (cal afegir 5 mm si es compta el reforç) x 7'06 cm. L'estat general de conservació del pergami és bo. Probablement la primera meitat del segle XX, o més aviat a mitjans d'aquest mateix segle, li fou cosit, amb fil (que encara conserva el color blanc

original), un tros de pergami (del segle XIV?), per reforçar el lateral esquerre (anvers). En aquest bocí de pergami reaprofitat actualment no s'hi llegeix res, si bé és evident que és escrit. Segurament s'ha de relacionar amb el moment en què fou relligat, per tal com hi ha restes de pega als dos costats (anvers i revers) en aquest extrem del pergami.

2. Inicis de la segona meitat del segle XVIII, c. 1760.

3. Inicis de la segona meitat del segle XVIII, c. 1760.

4. Inicis de la segona meitat del segle XVIII, c. 1760.

5. Inicis de la segona meitat del segle XVIII, c. 1760.

6. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages). 1042 ratllat, amb llapis, i, a sota, 1043 22-II, també escrit amb llapis. Així, la data d'inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages) és esmenada i ampliada amb el mes i el dia, i que considerem correcta. Fou escrit, molt probablement, entre 1948 i 1950.

7. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).

8. Segell estampat la primera meitat del segle XX, abans de l'ingrés del fons a Montserrat entre 1948 i 1950, procedent de Manresa.

9. Molt probablement, entre 1948 i 1950. Escrit amb llapis.

10. adnō a O.

11. ame a O.

12. affrontad a O, per afrontat.

13. strada a O, per strata.

14. affrontad a O, per afrontat.

15. adnō a O.

16. utdeipsaterra a O.

17. doned a O, per donet.

18. Quodsinos a O.

19. ullus quehomo a O.

20. Kalendas a O, per Kalendarum.

21. Marci a O, per Martiarum.

22. Aganricco a O, per Engelric, que correspon al nom català actual Enric.

23. Sig+num, repetit a O.

1041

1043, febrer, 23.

Donació per disposició testamentària. Guillem, sacerdot, i Arnal, [dos dels marmessors de Sendred, (= Sindreu) difunt] donen a Guitard [= Guitart] i Senfred [= Sinfreu] i la seva esposa Adaled, [= Adelaida] per manament de Sendred, [= Sindreu] difunt, unes cases amb corts, farraginals i font, que tenen per l'esmentat Sendred, difunt, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità. [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]¹

[O]. Original no localitzat.

a.* Extracte del segle XVIII: ACA, Monacals - Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 80, Calaix 49 i 50 [abans: Calaix 26], B. N°. 358.

b. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 626, pàg. 722, ex a.

a

Plica. 18. de N° 341 â 360.

B. N° 358.

=1042=

Donació de Cases en Monpeyta a Vvitardo y Siniofret

«Consta que ab acte clos per Armengol, prevere, a 7 de las calendas de mars any 12 del regnat de Aganrico rey, Vvillelm, prevere, y Arnal donan â Vvitardo y Siniofret,¹ y a sa muller Azalet, per manament de Sendret, qui est quondam, casas, corts, ab los freginals, font, que ha vingut a dits donadors per dit Sendret, y es en lo comptat de Manresa, y en lo lloch que's dit Monpeytá. Y afrontan ditas casas, y terras: de sol ixent ab lo coll de Sant Benet y ab las vinyas; de mitgdie ab lo riu de Llobregat; de ponent ab lo riu de Sant Fructuos; y de trasmontana ab la casa de Arnal, y ab lo lloch de Monpeytá. Lo que inclou ditas afrontacions donan sens ninguna reserva en alou propri».

1. Vvitardo y Siniofret *segons a*, per Vvitardo Siniofret. *Cf. b*.

b

«Willelm, prevere, i Arnaldo donen a Witardo Seniofred¹ i a la seva muller Azalet, per manament de Sendret, difunt, que és cases, corts, ... amb els farraginals i la font, que els ha vingut pel dit Sendret, en el comtat de Manresa, en el lloc que es diu Montpeità. Afronta: de solixent amb el coll de Sant Benet i les vinyes; de migdia amb el riu Llobregat; de ponent amb el riu de Sant Fruitós; de tramuntana amb casa de Arnal, i el lloc de Montpeità. Ho donen en alou propi. A 7 de les calendes de març de l'any 12 del regnat del rei Enric. Ermengol, sacerdot, escrigué».

1. Witardo Seniofred *segons b*. *Cf. a*.

1042

1043, febrer, 25.¹

Venda. *Sunyer i la seva esposa Maria venen a Arnal i la seva esposa Irilla una mujada de vinya, que tenen per compra, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de quatre sous i sis diners d'argent.*

[O]. Original no localitzat.

a.* Extracte del segle XVIII: ACA, Monacals - Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 80, Calaix 49 i 50 [abans: Calaix 26], B. N° 408.

b. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 627, pàg. 723, *ex a*.

a

Plica. 21. de N° 401 â 420.

B. N° 408.

A=1042=

Vende de terra en Monpeytà, a Arnal.

«Consta que ab acte clos per Vvilelmo, levita, â 5 de las calendas de mars any 12 del regnat de Aganrico rey, Suniario y sa seva muller Maria venen â Arnal y â sa muller Irilla una modiata de vinya que ha vingut a dits venedors per compra, y es en lo comptat de Manresa, y en Monpeytà. Y afronta: de sol ixent ab Corbateras; de mitgdie ab terra dels compradors; de ponent ab terra dels compradors; y de trasmontana ab terra dels compradors. Lo que enclou ditas afrontacions venen enterament per preu de 4 sous 6 <diners> de argent».

b

«Sunario i la seva muller Maria venen a Arnal i a la seva muller Irilla una mojada de vinya, que els ha vingut per compra, en el comtat de Manresa, a Montpeità. Afronta: de solixent amb les Corbateres; de migdia amb terra dels compradors; de ponent igualment; de tramuntana igualment. Ho venen pel preu de 4 sous de diners d'argents.

A 5 de les calendes de març de l'any 12 del regnat del rei Enric.

Wilelmo, levita, escrigué».

1. *L'any 1043 no fou any de traspàs, o bixest, i, per tant, el 5 de las calendas de mars s'escaigué el dia 25 de febrer (i no el 26).*

1043

1043, març, 9.

Contracte de complantació. *Bonfill, [= Bofill] per la gràcia de Déu abat, i el convent de Sant Benet, [de Bages] estableixen a Guillem unes cases amb casals, horts, hortals, terres i vinyes, conreus i erms, i tot el que pertany a la seva estada, al comtat de Manresa, al terme de Manresa, al riu de Sant Fruitós [= riu d'Or] i a la vila de Lluerts, [Lluerts, després Casanova -mas desaparegut-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] amb el pacte que l'esmentat Guillem i un fill seu ho conreïn bé i ho complantin, donant cada any al monestir la tasca de les terres i vinyes, a més d'un parell de capons, i que no obeeixin cap altre senyor que no sigui l'abat de Sant Benet.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1399.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 628, pàg. 724, ex **O**.

Sancti Fructuosi.²

= **S. Fructuos**=

per lo Abat de S. Benet³

5.⁴

N 417⁵

1042⁶

S. Fructuos⁷

Arxiu de casa GUITART
TOMO ___ PLÉC _SF_
LLIGALL ___ N.º. 88.

 8

n. 1399⁹

In¹⁰ Dei nomine. Ego Bonefilio gracia Dei abba¹¹ simul cum cuta¹² congregacione Sancti Benedicti cenobii¹³ donatores sumus tibi Willielmo Per hanc scriptura donacionis nostre donamus tibi casas casalibus¹⁴ cum solos¹⁵ et superpositos ortis ortalibus terras et uineas cultas uel ermas¹⁶ ·qui ibidem sunt Et omnia que ad ipsam mansionem pertinent Et sunt¹⁷ ipsas casas et ipsa omnia¹⁸ in comitatu¹⁹ Minorisa infra suos termines in apendicio rio Sancti Fructuosi²⁰ siue in uilla de Lodezrts²¹ Et affrontad ipso alaude²² cum ipsas casas qui fuit de Uillelmo²³ clerico et Truitelle femina et terras et uineas affrontad de oriente in Monte petano de meridie in ipsa Portella de occiduo²⁴ in alaude²⁵ de domno²⁶ Seniofred de circi²⁷ in ipso²⁸ Quadē Quantum infra istas affrontaciones includunt sic donamus²⁹ tibi ipsa hec omnia³⁰ superius inserta totum³¹ ab integrum cum exios³² et regressios earum In ea³³ uidelicet racione ad bene³⁴ edificandum et complantandum ut teneas³⁵ tu et unum filium tuum³⁶ Et per singulos annos donetis ipsa tasca de terras et uineas ad domum Sancti Benēdicti³⁷ cum parilio I de capponos³⁸ a predicto³⁹ cenobio ·Et in antea ista carta donacio⁴⁰ firma et stabilis permaneat omnique tempore⁴¹ In tale conuentum⁴² ut non liceat⁴³ tibi nec filium tuum nullum seniore[m] facere nisi abba Sancti Benēdicti⁴⁴ Quod si nos donatores aut ullusque homo⁴⁵ qui contra hanc ista carta⁴⁶ donacionē uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat⁴⁷ ista hec⁴⁸ omnia superius⁴⁹ inserta cum omnem suam⁵⁰ inmelioracionem⁵¹ Et in antea ista carta donacio⁵² firma et stabilis permaneat omnique tempore

Facta ista carta donacio VII Idus⁵³ ·Marci⁵⁴ anno XII regnante Aganricco⁵⁵ rege⁵⁶

Bonifilius aba (SS)⁵⁷

(SSS) Bonefilius abba et prepositus (*signe*)⁵⁸ Wifredus, presbiter. Arnallus, presbiter. Seniofredus, presbiter. Bonefilius, monachus. Arnallus, monachus. Willelmus, presbiter. Borrellus, presbiter⁵⁹ Guitardus monachus (*signe*)⁶⁰

Ermengaudus, presbiter et monachus, qui ista carta donacione scripsit et sub (SSS) die et anno quo supra.

29⁶¹

1. *Mides màximes del pergami: 41'05 x 10'05 cm. L'estat general de conservació del pergami és bo. La lletra és molt clara. Forat romboïdal al marge dret (anvers), per a passar-hi un cordill; segurament el document es guardava enrotllat. Tanmateix, el pergami va ser retallat d'un costat, i en resulten afectats la I de la invocació inicial (anvers) i el 5 d'una anotació probablement d'inicis del segle XVIII (revers). Segurament s'ha de relacionar amb el moment en què fou relligat, per tal com hi ha restes de pega als dos costats (anvers i revers) en aquest extrem del pergami.*

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760. Mig esborrat (només es pot llegir amb l'ajuda d'una làmpada de llum ultraviolada).*

4. *Inicis del segle XVIII (?). És l'única anotació que resta d'aquest moment, per tal com el pergami fou retallat. Restes d'encolat en aquest extrem del pergami.*

5. *Mitjans del segle XVIII.*

6. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages). 1042 ratllat, amb llapis, i, a sota, 1043 22-II, també escrit amb llapis. Així, la data d'inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages) és esmenada i ampliada amb el mes i el dia, i que considerem correcta. Fou escrit, molt probablement, entre 1948 i 1950.*

D'altra banda, el 1042 és subratllat, però aquest subratllat és coetani de l'anotació que hi ha al costat: S. Fructuos (veure la nota 7), i per tant posterior.

7. *Posterior a inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages) però anterior als anys 1948-1950.*

8. *Segell estampat la primera meitat del segle XX, abans de l'ingrés del fons a Montserrat entre 1948 i 1950, procedent de Manresa.*

9. *Molt probablement, entre 1948 i 1950. Escrit amb llapis.*

10. *Només s'ha conservat la meitat dreta de la I de la invocació inicial In Dei nomine.* 11. *graciadeiabba a O.*

12. *cuta a O, per cuncta. A més, cūcuta a O.*

13. *congregacionesc̄ibenedicticenobii a O.*

14. *casa libus a O.*

15. *cūsolos a O.*

16. *ulermas a O.*

17. *Etsunt a O.*

18. *ipsaomnia a O.*

19. *inco mitatu a O.*

20. *inapēndicio rio sc̄ifructuosi a O.*

21. *delodezrts a O. La vila de Lluerts, del terme de la parròquia de Sant Fruitós de Bages, és esmentada per primera vegada el 1044, precisament en aquest document. El 1294 surt ja esmentat el mas Lluerts o Casanova [Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núms. 1068 i 1069 / SALVADÓ I MONTORIOL, Joan, *Història medieval d'un territori: Sant Fruitós de Bages (segles X-XVI)*, Biblioteca Abat Oliba, Publicacions de l'Abadia de Montserrat (Barcelona 2003), pàg. 266].*

22. *ipsoalaude a O.*

23. *deuillelmo a O.*

24. *deocciduo a O.*

25. *in alaude a O.*

26. *dedōno a O.*

27. *decirci a O.*

28. *inipso a O.*

29. *sicdonamus a O.*

30. *hecomia (amb signe d'abrev. damunt la m) a O.*

31. *insertato tū a O.*

32. *abintegrūcūexios a O.*

33. *inea a O.*

34. *adbene a O.*

35. *utteneas a O.*

36. *unūfiliūtuū a O. A més, escrit damunt un raspat lleuger anterior realitzat damunt el pergami.*

37. *addomūsc̄ibenēdicti a O.*

38. *decapponos a O.*

39. *apdicto a O (amb signe d'abrev. damunt la p).*

40. *inantea istacartadonacio a O.*

41. *omiquetpre a O (amb signes d'abrev. damunt la m i la r).*

42. *intalecōnuēntū a O.*

43. *utnonliceat a O.*

44. *abbasc̄ibenēdicti a O.*

45. *quehomo a O.*

46. *istacarta a O.*

47. *setcōponat a O.*

48. *istahec a O.*

49. *supę rius a O.*

50. cūomesuā (*amb signe d'abrev. damunt la m*) a **O**.
 51. in melioracionēm a **O**.
 52. istacartadonacio a **O**.
 53. Idus a **O**, per Iduum.
 54. Marci a **O**, per Martiarum.
 55. Aganricco a **O**, per Engelric, *que correspon al nom actual Enric, en català*.
 56. rege a **O**, per regi.
 57. Bonifilius aba (SS), *autògraf. És escrit després d'haver estat redactat el document, en un espai lliure entre l'anotació temporal i l'inici de les signatures. L'abat Bonfill és el darrer que signà. La caixa de les lletres és més gran i la tinta emprada és força més clara que la resta*.
 58. (SSS) Bonefilius abba et prepositus (*signe*), *autògraf. És escrit amb un traç més prim. També fou escrit després d'haver estat redactat el document, i l'escrivà deixà un espai preferent a l'inici de les signatures perquè pogués signar l'abat. Bonefilius abba amb majúscules*.
 59. *Després de l'abat i prepòsit Bonfill escriviren el seu nom, sense posar-hi cap mena de signe individual, vuit sacerdot i monjos: Wifredus, presbiter. Arnallus [Arnallus amb lletres majúscules], presbiter. Seniofredus, presbiter. Bonefilius, monachus. Arnallus, monachus. Willelmus, presbiter. Borrellus, presbiter · i Guitardus · monachus · Després d'aquest darrer hi ha un signum*.
 60. Guitardus monachus (*signe*), *sembla posterior als altres, i clou el document*.
 61.

1044

1043, maig, 11.

Empenyorament. *Guadamir, sacerdot, i la seva fidel Ledgarda, deutors de cinc sous i tres diners per quatre sesters d'ordi i una èmina [= aimina] i mitja de forment que els deixà Quixelà, li empenyoren una mujada i mitja [tres mitges mujades] de vinya amb la terra on és plantada, al comtat de Barcelona, al terme [del castell] de Terrassa, a Vilafilar, [Vilafilar -vila i mas desapareguts-, l'Aiguacuit, actual municipi de Terrassa, comarca de Vallès Occidental] que tindran per benefici de Quixelà, i el dia de la propera festa de sant Feliu de Girona, [1 d'agost] si li tornen els quatre sesters d'ordi i l'èmina [= aimina] i mitja de forment i a mig abril cinc sous i tres diners de moneda de Barcelona puntualment, recuperin la terra i la vinya, però si en aquests terminis no li paguessin el deute, aleshores tingui potestat per prendre, tenir, vendre, donar, commutar o fer el que li plagui amb dita terra i vinya.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 265.

T A. N 43

Terraça.

tarrasa.

1042.

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN [segell estampat]

5 [sic]-V-1043 [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego, Guadamirus, presbiter, et fidelem meam Ledgars, impignoro sumus tibi Cixelano. Manifestum est enim quia debitores sumus tibi solidos [*sldos*, amb ratlla transversal que travessa *sld*] V et denarios [*dnros*, amb ratlla transversal damunt *nr*] III et sesters IIII de ordeo et emina I et media [*et media*, afegit, sobrelineat] de forment [*fromt*] quod tu nobis prestasti et nos

recepimus. Propter ea impignoramus tibi modiatia I et media de uinea cum terra ubi ipsa uinea est fundata francum, nostrum proprium, qui nobis aduenit per comparacione et per omnesque uoces. Et est ipsa uinea cum terra in comitatu Barquinona, in terminio Terracia, in locum uocitatum Uillafilar.¹ Et afrontat: de oriente in uia; de meridie in uinea de nos impignorores; de occiduo in uinea de Suniario uel eres; de circi in uinea de nos impignorores. Quantum infra istas quattuor afrontaciones includunt sic impignoramus tibi ipsa uinea et terra semodiatas III, totum ab integre, cum exios et regresios earum, et teneamus pro tuum beneficium, et in die quod erit festa sancti Felicis Gerunda ista proxima uentura sic rendere faciamus tibi sesterts III de ordeo et emina I et media [et media, afegit, sobrelineat] de forment [frōt] et ad mediant [sic] Apreli solidos V et denarios III ex moneta de Barquinona sin [sic] mora. Et si ad ipso die placito constituto minime fecerimus et ipso debito tibi non persoluerimus, tunc abeas potestatem ipsa terra et uinea supranominata adprendere, tenere, uindere, donare, commutare et omnia que uolueris facere, ad tuum proprium. Quod si nos impignorores aut ullusque omo [sic] qui contra ac [sic] ista impignoroce pro inrumpendum uenerit aut nos uenerimus, non hoc ualead uindicare set componat aut componamus tibi ipsa terra et uinea supranominatum [sic] in duplo cum suam inmelioracionem. Et in antea ista impignoroce firma per<ma>nead omnique tempore.

Facta inpignoroce [sic] V Idus Madii anno XII regni [rī] Enrici regi.

(signe) Guadamirus, presbiter.* S+num Ledgards, femina, nos qui oc [sic] fecimus et firmare rogauimus. S+num Bouetus. S+num Gotmar. S+num Iohan. [Ihn]

S+ Guadamirus, leuita, scripsit et die et anno quod supra

1. *Mides màximes del pergami: 20,4 x 9,5 cm. Dos forats petits al marge esquerre (costat del text) del pergami, que no sembla, tanmateix, que hagin estat fets expressament, o almenys són tan estrets que no hi passa cap cordill, tot i que el pergami anava enrotllat. Es distingeixen, al dors, tres sècs horitzontals, ben marcats.*

(signe) Guadamirus, presbiter és autògraf.

Hi ha un document molt semblant, però que té com a topònim Sant Feliu de Montagut, també al terme o territori del castell de Terrassa, redactat pel mateix escrivà, el número 1115 (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2269 R -1051, abril, 9-).

2. *La vila anomenada Uillafilar, al sud de l'actual ciutat de Terrassa, de la parròquia de Sant Pere, és documentada des de finals del segle X. El 1117 una peça de terra amb vinya del seu terme afrontava a migdia amb una vinya de Sant Benet de Bages. C Segurament correspon al mateix lloc Vilafallo, documentat a Terrassa, que coneixem per un regest [ALTÉS, X., El diplomatar del monestir de Santa Cecília de Montserrat, núm. 71, pàg. 282 / Catalunya carolíngia, IV, segona part, núm. 1329, pàg. 954 (980)]. Després de l'estudi del poblament del terme del castell de Terrassa durant els segles X i XI realitzat per A. Borfo i P. Roca (vegeu la bibliografia), s'ha establert que el jaciment de l'Aiguacuit -amb una cronologia des del segle V fins al segle XII i, potser, fins al principi del segle XIII- correspon a aquesta vila, una de les catorze identificades pels medievalistes terrassencs. [MORO I GARCIA, Antoni-Abel, "L'Aiguacuit (vila de Villafilare)", a Catalunya Romànica. El Vallès Occidental. El Vallès Oriental, XVIII, 1991, pàg. 273]*

1045

1043, maig, 31.

Venda. *Quíxol, dona, i Tedlèn, dona, i els fills de Vidal Amador: Ledgarda, Quíxol i Amat; i els fills de Sinfred [= Sinfreu] Amador: Josfred, [= Jofre] Guilabert, [= Gilabert, Gelabert] Ramon i Ot, venen a Mir Josfred, [= Jofre] sacerdot, una peça de terra amb una altra de vinya, conreat i erm, que tenen pels pares i per altres drets al comtat de Manresa, sota el puig de Berenguer, fill de Bonfill [= Bofill] Perna, difunt, [Puig Berenguer, ciutat de Manresa, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] pel preu de sis sous, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 266.1.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 629, pàg. 725, ex O.

Minorisa²

Manresa Venta a tal Miro³

M. N° 244.⁴

Manresa.⁵

1042.⁶

31-V-1043⁷

In nomine Domini. Ego Quixol,⁸ femina, et Tedlen,⁹ femina, et proles de Uidal Amador:¹⁰ Ledgarda¹¹ et Quixol et Amad,¹² et proles de Seniofret Amador,¹³ id est: Yaucefret,¹⁴ [et Guilabert,]¹⁵ et Reimon¹⁶ et Otone,¹⁷ nos simul in unum uinditores¹⁸ sumus tibi Mirone Iaucefret,¹⁹ sacer,²⁰ hemptor.²¹ Per hanc scriptura uindiciones²² nostre uindimus²³ tibi pecia I de terra, cum alia de uinea, cultum et eremum,²⁴ qui nobis aduenit de ienitorum,²⁵ siue per ullasque uoces. Et est ipsa terra et uinea in comitatum²⁶ Minorisa,²⁷ subtus ipso puio de Berengario,²⁸ prolis condam Bonifilio Perna.²⁹ Et afrontad³⁰ ipsa terra et uinea suprascripta: de parte oriente in ipsa uia uel in ipsas mansiones de Seniofret Cigalel,³¹ et de meridie in ipso collo; et de occiduo in ipsa strata uel in me emptore; et de circii³² in terra de me emptore uel in aloude³³ de Berengario Bonifilio.³⁴ Quantum infra istas III^{or} afrontaciones³⁵ includunt sic uindimus³⁶ tibi ipsa hec omnia suprascripta, totum ab integrum, cum exio et regressio suo, in propter precium solidos VI in res ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ec³⁷ omnia que tibi uindimus³⁸ de nostro iure in uestro tradimus dominio et potestatem ad omnia que³⁹ facere uolueritis. Quod si nos uinditores⁴⁰ aut ullusque homo qui contra ista karta⁴¹ uindicione⁴² uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁴³ componat ipsa hec omnia supranominata in duplo cum sua inmelioracione.⁴⁴ Et in antea ista karta⁴⁵ uindicione⁴⁶ firma permaneat omnique tempore.

Facta ista karta⁴⁷ uindicionis⁴⁸ II Kalendas⁴⁹ Iunii anno XII regnante Aenricii⁵⁰ rege,⁵¹ prolis condam Radberti.⁵²

Sig+num Quixol, femina. Sig+num Tedlen, femina. Sig+num Ledgarda. Sig+num Quixol. Sig+num Amad.⁵³ Sig+num Yaucefret.⁵⁴ Sig+num Guilabert.⁵⁵ Sig+num Reimon.⁵⁶ Sig+num Otone,⁵⁷ qui ista karta⁵⁸ uindicione⁵⁹ fecimus et firmauimus, et firmare rogauimus. Sig+num Mirone.⁶⁰ Sig+num Benedicto.⁶¹ Sig+num Vuilielmus.⁶²

Guitardus, subdiaconus,⁶³ qui ista karta⁶⁴ scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Un forat petit a l'esquerra, anava enrotllat. Quixol i Tedlèn són cunyades, esposes de Vidal Amador i Senfred Amador, germans, respectivament. Els fills d'ambdues parelles són cosins. A excepció de Quixol, esposa de Vidal Amador, els demés actors, juntament amb el sacerdot comprador, apareixen en el segon document, amb qui comparteix el mateix suport. També el lloc on se situa el bé alienat és coincident.*

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

6. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

7. *Escrit amb llapis.*

15. et Guilabert *ha pogut ser reconstruït gràcies a:* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 266.2.

24. *eremum sotalineat a O.*

29. Bonfill Perna *surt documentat, encara vivent, en els documents núm. 923 -1031, agost, 10- i 950 -1032, agost, 18-. Ja difunt, en aquest, núm. 1036, i en el núm.1037 -1043, maig, 31-.*

33. *aloude a O, per alode.*

37. *ęc a O, per hec.*

43. *set a O, per sed.*

63. *Guitardus subdiaconus amb majúscules a O; SBDS, amb signe d'abrev. damunt BD.*

64. *karta a O, per carta.*

1046

1043, maig, 31.

Venda. *Tedlèn, dona, i els seus fills i de Senfred [= Sinfreu] Amador: Josfred, [= Jofre] Guilabert, [= Gilabert, Gelabert] Ramon i Ot, i els fills de Vidal Amador: Ledgarda, Quixol i Amat, venen a Mir Josfred, [= Jofre] sacerdot, un alou (cases, casals, horts, hortals, terres i vinyes, conreat i erm, arbres de tota mena, colomar i clots), que tenen pels pares i per altres drets al comtat de Manresa, sota el puig de Berenguer, fill de Bonfill [= Bofill] Perna, difunt, [Puig Berenguer -muntanya-, ciutat de Manresa, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] pel preu de trenta-quatre sous, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 266.2.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 630, pàg. 726, ex **O**.

Minorisa²

Manresa Venta a tal Miro³

M. N° 244.⁴

Manresa.⁵

1042.⁶

31-V-1043⁷

In nomine Domini. Ego, Tedlen, femina, et filios meos, proles de Seniofret Amador, id est: Yaucefret, et Guilabert, et Reimon, et Otone, et proles de Uidal Amador, id sunt: Ledgarda, et Quixol, et Amad, nos simul in unum, uinditores sumus tibi, Mirone Iaucefret, sacer, hemptor. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus tibi kasas, kasalibus, ortis, hortilibus, terras et uineas, cultum et eremum,⁸ cum omni genera arborum qui infra sunt, cum columbario et foueas,⁹ nostrum proprium, qui nobis aduenit de ienitorum, siue per ullasque uoces. Et est, ipsa hec omnia, in comitatum Minorisa, in locum que dicunt ad ipso puio de Berengario, prolis condam Bonifilio Perna.¹⁰ Et afrontat, ipsa hec omnia suprascripta: de parte oriente, in ipso collo uel in ipsa uia qui pergit ad ciue Minorisa; et, de meridie, in aloude¹¹ uineas de Sancta Maria, siue de Guitard, sacer, uel suos heres; et, de occiduo, in ipso flumine de Kardoasnario;¹² et, de circii, in ipso puio, siue ultra Uilarzel. Quantum infra istas IIII^{or} afrontaciones includunt, sic uindimus tibi ipsa hec omnia suprascripta, ab integrum, cum exios et regressios earum, in propter precium solidos XXX^{ta} et IIII^{or}

in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ec¹³ omnia suprascripta que tibi uindimus, de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestatem, ad omnia que facere uolueris. Quod si nos, uinditores, aut ullusque homo qui contra ista karta uindicione uenerit pro inrumpendum, non hoc ualeat uindicare set componat ipsa hec omnia supranominata in duplo, cum sua immelioracione. Et, in antea, ista karta uindicione firma permaneat omnique tempore.

Facta ista karta uindicione II Kalendas Iunii anno XII regnante Enricii rege, prolis condam Radberti.

Sig+num Tedlen, femina. Sig+num Yaucefret. Sig+num Guilabert. Sig+num Reimon. Sig+num Otone. Sig+num Ledgarda. Sig+num Quixol. Sig+num Amad, qui ista karta uindicione fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Benedicto. Sig+num Mirone. Sig+num Uuilielmus.

Guitardus, subdiaconus,¹⁴ qui ista karta uindicione scripsit cum litteras superpositas in uerso III et (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Un forat petit a l'esquerra, anava enrotllat. A excepció de Quíxol, esposa de Vidal Amador, la resta d'actors són els mateixos que els del document precedent: Senfred Amador i Vidal Amador són germans, units conjugalment amb Tedlèn i Quíxol, (que no apareix en aquest document) respectivament. Els fills d'ambdues parelles són cosins. També el lloc on se situa el bé alienat és el mateix que en el document anterior, amb qui comparteix el suport.*

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

6. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

7. *Escrit amb llapis.*

8. *eremum sotalineat a O.*

9. *cum columbario et foueas, afegit, interlineat.*

10. *Bonfill Perna surt documentat, encara vivent, en els documents núm. 923 -1031, agost, 10- i 950 -1032, agost, 18-. Ja difunt, en el núm. 1036 i en aquest, núm. 1037 -1043, maig, 31-.*

11. *aloude a O, per alode.*

12. *Kardoasnario a O, per Cardosnario.*

13. *ec a O, per hec.*

14. *Guitardus subdiaconus -abreujat sbds, amb signe d'abrev. damunt bd- amb majúscules a O.*

1047

1043, juny, 10.

Venda. *Bella, dona, ven a Guillem, fill seu, tres quarterades de vinya que té per compra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de sis sous.¹*

[O]. Original no localitzat.

a.* Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 80, Calaix 49 i 50 [abans: Calaix 26], B. N°. 366.

b. Extracte de vers 1980: BENET I CLARA, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 631, pàg. 727, ex a.

a

Plica. 19. de N° 361 â 380.

B. N.º. 366.

=1008=

Vende de vinya en Monpeytà, a Vvillelmo

«Consta que ab acte clos per Armengol, prevere y monjo, a 4 dels idus de juny any 12 del regnat de Aganrico rey, Bella, femina, ven â Vvillelmo, son fill, 3 quarteradas de vinya, que li ha vingut per compra y son en lo comptat de Manresa, en Monpeytà. Afrontan: de sol ixent ab las vinyas de Sendret, y de Vvitardo, y en lo lloc de la Coromina; de mitgdia ab la vinya del comprador; de ponent ab la vinya de Seniofret Cesér; y de trasmontana ab lo Cabanal, y vinyas de Vvitardo. Tot lo que enclou ditas afrontacions venen sens ninguna servitut per preu de 6 sous».

b

«Bella, femella, ven a Willelmo, son fill, 3 quarterades de vinya, que li han vingut per compra, en el comtat de Manresa, a Montpeità. Afronta: de solixent amb vinyes de Sendret, i de Witardo, i amb el lloc de la Coromina; de migdia amb vinya del comprador; de ponent amb vinya de Seniofret Ceser; de tramuntana amb el Cabanal, i amb vinyes de Witardo. Ho ven pel preu de 6 sous. A 4 dels idus de juny de l'any 12 del regnat del rei Enric. Armengol, prevere i monjo, escrigué».

1048

1043, juny, 29.

Venda. *Ajo*, [= Aig, Age] [dona] *Bella* [dona] i *Guillem* venen a *Sendred* [= Sindreu] i la seva esposa *Trudgards* [= Trudgarda] una peça de terra conreada, i una altra de vinya amb els arbres, al comtat de Manresa, al [terme del] *castell de la Manresana*, [la Manresana, actual municipi dels Prats de Rei, Alta Segarra, comarca d'Anoia] pel preu de dos sous i mig, a pagar en coses que ho valguin.¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 267.

Manressana

In castro de Manresana

Manresa

M. N.º. 273²

Manresa.

1043³

29-VI-1043⁴

In nomine Domini. Ego Ag,⁵ et Bela,⁶ et Uuilelme,⁷ uinditores⁸ sumus uobis Sendre⁹ et coniux sua¹⁰ Trudegards,¹¹ emtores.¹² Per hanc scriptura uindicacionis¹³ nostre¹⁴ uindimus¹⁵ uobis pecia I de terra culta et alia de uinea cum illorum arboribus, qui nobis aduenit de patri nostro siue per ullasque uoces. Et est ipsa hec omnia in comitatum¹⁶ Minorisa,¹⁷ in castrum¹⁸ Manresana.¹⁹ Et affrontat ipsa hec omnia: de orient²⁰ in uinea de Sancto Andree,²¹ de meridie in terra et uinea de Chixol²² et filiis

suis; de occiduo similiter; de circi²³ in uinea de Bonefilio²⁴ uel in uos comparatore.²⁵ Quantum in²⁶ istas affrontaciones includunt sic uindimus²⁷ uobis ista hec omnia, totum ab integrum, cum exiis et regresis²⁸ earum,²⁹ in propter precium solidos II et demedio³⁰ in re³¹ ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia de nostro iuramus³² in uestro tradimus dominio et potestatem³³ ad omnia facere quo³⁴ uolueris. Quod si nos uinditores³⁵ aud³⁶ ullusque homo inquietare uolueris non hoc ualeat uindicare set³⁷ componat aud³⁸ componamus uobis ista hec omnia in duplo cum omnem³⁹ suam⁴⁰ in melioracionem.⁴¹ Et in antea ista uindicio⁴² firma sit modo uel omnique tempore.

Facta ista uindicione⁴³ III Kalendas⁴⁴ Iulias⁴⁵ annos⁴⁶ XII^{mo} que⁴⁷ regnante Enrici⁴⁸ rege.⁴⁹

S+num Ag. S+num Bela. S+num Uuilelmus,⁵⁰ qui ista uindicione⁵¹ fecit⁵² et firmare rogauit.⁵³
S+num Bonefilio.⁵⁴ Si+num Giscafre.⁵⁵ S+num Amad.⁵⁶

Vnifredus,⁵⁷ sacer,⁵⁸ qui ista uindicione⁵⁹ scripsit (SSS) et dies⁶⁰ et annos⁶¹ quod supra.

1. *Caplletra inicial decorada (bona per a reproduir, com també el SSS). Forat petit a l'esquerra, anava enrotllat.*

2. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

3. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

4. *Segona meitat del segle XX. Escrit amb llapis.*

5. Ag (en català) a **O**. Nom personal femení: Ajo, Aig o Age.

6. Bela (en català) a **O**. Nom personal femení: Bella.

7. Uuilelme a **O**, per Uuilelmus.

8. uinditores uenditores.

9. Sendre (en català) a **O**. Nom personal masculí d'origen germànic, que ha donat el cognom català Sindreu.

10. sua a **O**, per mea.

11. Trudegards (en català) a **O**.

12. emtores a **O**, per emptores.

13. uindicionis a **O**, per uenditionis.

14. nostre a **O**, per nostra.

15. uindimus a **O**, per uendimus.

16. comitatum a **O**, per comitatu.

17. Minorisa a **O**, per Minorisensi.

18. castrum a **O**, per castro.

19. Manresana (en català) a **O**.

20. de orient (en català) a **O**.

21. de Sancto Andree a **O**, per Sancti Andrei.

22. de Chixol (en català) a **O**.

23. circi a **O**, per circio.

24. de Bonefilio a **O**, per Bonifilii.

25. comparatore a **O**, per comparatores.

26. in a **O**, per infra.

27. uindimus a **O**, per uendimus.

28. regresis a **O**, per regressiis.

29. earum a **O**, per eis.

30. demedio a **O**, per dimidio.

31. re a **O**, per rem.

32. iuramus a **O**, per iure.

33. potestatem a **O**, per potestate.

34. quo a **O**, per quod.

35. uinditores a **O**, per uenditores.

36. aud a **O**, per aut.

37. set a **O**; variant admesa, en llatí, de sed.

38. aud a O, per aut.
39. omnem a O, per omni.
40. suam a O, per sua.
41. inmeliacionem a O, per immelioratione.
42. uindicio a O, per uenditio.
43. uindicione a O, per uenditione.
44. Kalendas a O, per Kalendarum.
45. Iulias a O, per Iuliarum.
46. annos a O, per anno.
47. que *superflu*.
48. Enrici a O, per Enrico.
49. rege a O, per regi.
50. Uuilelmus a O, per Uuilelmi.
51. uindicione a O, per uenditione.
52. fecit a O, per fecimus.
53. rogauit a O, per rogauimus.
54. Bonefilio a O, per Bonefilii.
55. Giscafre (*en català*) a O; Giscafredi (*en llatí*).
56. Amad (*en català*) a O; Amati (*en llatí*).
57. Vnifredus amb *majúscules* a O.
58. sacer a O, per sacerdos.
59. uindicione a O, per uenditione.
60. et dies a O, per die.
61. annos a O, per anno.

1049

1043, setembre, 27.

Venda. *Mir, abat, juntament amb la congregació de monjos de Sant Sebastià, màrtir, [Sant Sebastià dels Gorgs, actual municipi d'Avinyonet del Penedès, comarca d'Alt Penedès] venen a Gerbert [= Gibert] i la seva esposa Quixol, una parellada de terra que tenen per l'ànima de Gerbert, [= Gibert] difunt, al comtat de Barcelona, al terme del castell d'Olèrdola, [actual municipi d'Olèrdola, comarca d'Alt Penedès] a Pinells, [Pinells -mas-, actual municipi de la Granada, comarca d'Alt Penedès] pel preu de dues unces d'or puríssim vell d'Espanya, que els venedors reconeixen haver rebut. A més de l'abat, signen cinc monjos: Guillem, Gerbert, [= Gibert] Adroer, Ponç i Adroer. [els dos darrers, a més, sacerdots]*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 268.

T A. N° 232²

pinels³

Olerdula.⁴

1043.⁵

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN⁶

27-IX⁷-1043⁸

13⁹

In nomine Domini. Ego Miro, gratia Dei abba, unaque cum congregatione monachorum Sancti martiris Sebastiani, uenditores sumus tibi Geriberto et uxori tue Chixol, emptores. Per hanc scriptura uendicionis nostre uindimus uobis pariliata una de terra. Aduenit namque nobis ipsa terra pro anime Geriberti, condam. Et est ipsa terra in comitatu Barchinone, in terminum castris Olerdule, in locum uocitatum Pinels. Afrontat: uero de parte orientis in alaude de uos emptores, uel in strata publica qui pergit ad Granata; de meridie autem in ipsa strata; de occiduo namque in alaude de uos, emptores; de circi uero in ipsa aqua qui uenit de ipso aranno.¹⁰ Quantum iste affrontaciones includunt sic uendimus uobis ipsa terra ab integum cum exio et regressio suo in precium uncias II auri purissimi uetulum de Spania. Quod uos emptores nobis dedistis et nos uinditores manibus nostris recepimus. Et est manifestum. Quem uero predicta terra que nos uobis uindimus de nostro iure in uestro tradimus dominio et potestate, ad omnia que uolueritis facere. Quod si nos uinditores aut ullusque ohmo [sic] qui contra hanc uindicione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uendicare set componat aut componamus uobis ipsa terra in duplo cum omne sua inmelioracione. Et in antea ista uendicio firma permaneat omnique tempore.

Facta hanc uendicione V Kalendas October anno XIII regni Henrici regis.

Sig+num Miro, gratia Dei abba. Wilelmus, monachus (SSS).* Gerbertus, monachus. Adroarius, monachus (*signe*).* Poncius, presbiter uel monachus.* Adroario, presbiter et monachus. Nos simul in unum suprascripti qui hanc uindicione fecimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Sanla. Sig+num Enneg. Sig+num Amalrig. Sig+num Aduer. Sig+num Eruig. (*signe*) Mirone.* Sig+num Wislie.* Iste due uncie auri suprascripte qui fuerunt aprehense de ista pariliata suprascripta sic fuerunt date pro alodium de ipsa quadra qui fuit de Bernardi Bardini, condam

Miro, gratia Dei abba,¹¹ qui hanc uindicionem scripsit et sub (SSS) die et anno que prefixo.

1. *Mides màximes del pergami: 43,5 x 7,7 cm. Forat petit a l'esquerra, anava enrotllat. Un altre forat, més gran i allargassat, a la dreta, (costat del text) que, tanmateix, no afecta cap lletra. Les signatures de Wilelmus, monachus (SSS); Adroarius, monachus (signe); Poncius, presbiter uel monachus; Adroario, presbiter et monachus, (signe) Mirone i Sig+num Wislie són autògrafes. Document bo per a reproduir. Enlloc diu que Mir sigui abat de Sant Benet de Bages.*

2. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

5. *13 escrit damunt.*

6. *Segell estampat a inicis del segle XX: «Archivo de la Corona de Aragón».*

7. *IX escrit a sobre de VI, ratllat.*

8. *Escrit amb llapis.*

9. *A l'angle superior esquerra, escrit amb llapis.*

10. *aranno (en català llatinitzat) a O. En català normalitzat, areny [sorrall a la riba d'un curs d'aigua].*

11. *Miro, gratia Dei abba escrit amb majúscules a O.*

1050

1043, novembre, 1.

Venda. *Els germans Dod, [= Dou] Isarn/Isarn Quixelà i Garsèn, [= Garsenda] dona, i Josfred, [= Jofre] amb els seus fills: Arnal, Guillem i Anastesa, [= Anastàsia] dona, venen a Arnal Dòlquid i la seva esposa Guilla, dona, quatre mujades de terra, conreada i erma, que Dou, Isarn i Garsèn, [= Garsenda] dona, tenen del seu pare [Quixelà] i la seva mare i per altres drets, i Josfred, [= Jofre] dels seus parents i Arnal, Guillem i Anastesa, [= Anastàsia] dona, del seu avi [Quixelà] i la seva àvia, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al territori de Montpeità, a*

l'Arca, [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] *pel preu de deu sous d'argent*.¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 269.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 632, pàg. 728, *ex O.*

Montpetan arca

B. N.º. 345

1043.

Venta de tierras en Montpeytà.

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN [segell estampat]

1-XI-1043 [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Dozdono, et Isarn, et Garsen, femina, et Iozfred, cum filiis suis, id est: Arnal, et Williemo, et Anastesa, femina, nos simul in unum uinditores sumus uobis Arnal Dolchido, et uxor mea Gilla, femina. Per hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus nos uobis modiatas quartuor de terras, cultas uel ermas, nostras proprias, qui nobis aduenit a me Doz et Isarn et Garsen, femina, de genitori nostro uel de genitrice nostra, siue per qualicumque uoces, et a me Iozfred, de parentorum siue de auio et de auia mea, id est Arnal et Willem et Anastesa. Et sunt, ipsas modiatas IIII^{or} de terras, cultas uel ermas, in comitatu Minorisa, in territorio de Montpetano, in apendicio ad ipsa Arca. Et affrontant, ipsas modiatas IIII de terras: de oriente in ipso monte de Montpetano, siue in ipso torrent qui discurrit per tempus pluuiarum; de meridie, in terras de nos, comparatores, siue in ipso torrent; de occiduo, in uinea de nos, comparatores; de circi, in ipsa Arca de Sancti Fructuosi, siue in strada publica. Quantum infra istas IIII^{or} affrontaciones includunt, sic uindimus nos uobis ipsas modiatas IIII^{or} de terras, cultas uel ermas, totum ab integrum, cum exios et regressios earum, in propter precium solidos X in argent. Et est manifestum. Quem uero predictas ipsas terras de nostro iure in uestro tradimus dominio et potestate ad omnia quod uolueris. Quod si nos uinditores aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componant ipsas terras in duplo, cum chasalibus, curtes curtalibus cum ipsas petras, cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindicio firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta uindicio Kalendas Nouember anno terciodecimo regnante Aganricco rege.

Sig+num Doz. Sig+num Isarn Cixela. Sig+num Garsen, femina. Sig+num Iozfred. Sig+num Arnal. Sig+num Wille[lmo]. Sig+num Anestes[a. S]ig+num Seniofred Ceser.

Sig[+n]um Witar[do. (?) Sig+num Se (?)]ndred. Sig+n[um Wa (?)]dal. Sig+num [...]d.

E[r]meng[a]udus, p[resbiter] et m[onachus, q]ui ista [carta] uindi[cionis] scripsit [et sub die] et (*signe*) [an]no quo su[pra].]

1. *Mides màximes del pergami: 32,3 x 9,5 cm. Dos forats petits a l'esquerra. Anava enrotllat. La part inferior és malmesa per nou forats, en gradació, de dreta a esquerra, (costat del text) de major a inferior, per una rosegada de rata. (per això, el document fóra interessant per a reproduir).*

Venda. *Engilberga, dona, i les seves filles Guilla i Garsèn [= Garsenda] venen a Joan Eliars [= Eliards, Eliarda] una mujada de terra, conreada i erma, que tenen per compra, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Viverol, [actual municipi de Manresa, comarca de Bages] pel preu de dos sous de diners de moneda de Vic, i tres diners, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 111.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 633, pàg. 729, ex **O**.

In nomine Domini. Ego Ingulberca, femina, et filias suas Guillie et [Gar]sent, uinditores sumus uobis Iouant Eliars, emtore. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus uobis modiatia · I · de terra culta uel erma ab ipso molario, nostra propria. Qui nobis aduenid per comparacione uel per qualicumque uoces. Et est hec omnia in comitatum Minorissa, in locum Uiuerol. Et afrontad iamdicta modiatia de terra: de orientis in uinea de nos comparatores; de meridie in terra de Senfret uel suos eredes; de occiduo similiter, uel in strada publica; et de circi in ermo de Sancti Benedicti. Quantum infra istas · IIII · afrontaciones includunt sic uindimus uobis totum ab intecrum, cum exiis uel regressis suis, in propter precidum solidos · II · de diners de monete de Uig, et · III · diners, in rem ualentem. Et nichil exinde non remansid. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa uinea de nostro iuro in uestro trado dominio potestate ad omnia que facere uolueritis. Quod si nos uinditores ad ullusque omo qui contra hanc ista carta uindicione uenerid pro inrumpendum non hoc ualead uindicare set componad in duplo cum omnem suam inmeliacionem. Et in antea ista carta uindicio firma et stabilis permanead modo uel omnique tempore.

Facta ista uindicio [· V ·] Idus Nouember anno · XIII · regnante Angenrig rege.
S+m Ingulberca. S+m Guillie. S+m [Gar]sent, qui ista uindicione fecid et firmare rocauid. S+m Iouant. S+m Guifret Tedrig.

Willem, sacer, scripsid et SS die uel anno quod supra.

1052

1043, novembre, 17.

Venda. *Icol [dona] i els seus fills [tres filles i un fill]: Adaled, [= Adelaida] Ermengards, [= Ermengarda][dona] Icol [dona] i Guilabert [= Gilabert, Gelabert] venen a Sendred [= Sindreu] i la seva esposa Trudgards [= Trudgarda] una peça de terra, conreada i erma, al comtat de Manresa, al [terme del] castell de la Manresana, [la Manresana, actual municipi dels Prats de Rei, Alta Segarra, comarca d'Anoia] pel preu d'onze sous, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 270.

M. N. 288²

Sagarra

Manresana³

Manresa.

1043.⁴

X⁵ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN⁶17-XI-1043⁷

In nomine Domini. Ego Ichol⁸ et filii⁹ suis¹⁰ Azaleiz,¹¹ et Ermengards,¹² et Ichol,¹³ et Guilabertus,¹⁴ uinditores¹⁵ sumus uobis Sendre¹⁶ et uxori¹⁷ sue¹⁸ Trudegarda,¹⁹ emtores.²⁰ Per hanc scriptura uidicionis²¹ nostre²² uindimus²³ uobis pecia de terra culta et erma, nostra propria, qui nobis aduenit de comparacione siue per ullahque uoces. Et est ipsa hec omnia in comitatum²⁴ Minorisa,²⁵ in castrum²⁶ Menreesana.²⁷ Et affrontat ipsa hec omnia: de orientis²⁸ in istrada;²⁹ de meridie similiter uel in terra de Vuifre,³⁰ de occiduo in terra de Vuifre;³¹ de circi³² in istrada³³ uel in terra de [...] ³⁴ et in terra de nos uinditores.³⁵ Quantum in istas affrontaciones includunt sic uindimus³⁶ uobis ista hec omnia, totum ab integrum, cum exiis et regresis³⁷ earum,³⁸ in propter precium solidos XI in re³⁹ ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicto⁴⁰ hec omnia de nostro iuramus⁴¹ in uestro tradimus dominio et potestatem,⁴² ad omnia facere que⁴³ uolueris. Quod si nos uinditores⁴⁴ aud⁴⁵ ullusque homo inquietare uolueris non hoc ualeat uindicare set⁴⁶ componat aud⁴⁷ componamus uobis ista hec omnia in duplo cum omnem⁴⁸ suam⁴⁹ inmelioracionem.⁵⁰ Et in antea ista uindicio⁵¹ firma⁵² stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista uindiccione⁵³ VX Kalendas⁵⁴ Decembris⁵⁵ annos⁵⁶ XIII^{mo} que⁵⁷ regnante Enrici⁵⁸ rege.⁵⁹

S+num Ichol. S+num Azaleiz. S+num Ermengards. S+num Ichol. S+num Guilabertus,⁶⁰ qui ista uindicione⁶¹ fecit,⁶² et firmare rogauit.⁶³ S+num Giscafre.⁶⁴ S+num Uuilelm Poncius.⁶⁵ S+num Uuifre,⁶⁶ exit seruicium migeram⁶⁷ de ordeí.⁶⁸

Vnifredvs,⁶⁹ sacer,⁷⁰ qui ista uindicione⁷¹ scripsit cum litteras superpositas in uerso V (SSS) et dies⁷² et annos⁷³ quod supra.

1. *Un forat petit a l'esquerra, anava enrotllat. Quatre sècs verticals. Mides: 14,5 x 8 cm. Lletra molt menuda. Bocí de l'angle superior dret desaparegut. Tacat.*

2. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

3. Sagarra

Manrresana

4. Manresa.

1043.

5. X

6. ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN [segell estampat]

7. 17-XI-1043[escrit amb llapis]

8. Ichol

9. filii a **O**, per filios.

10. suis a **O**, per meos.

11. Azaleiz (en català) a **O**.

12. Ermengards (en català) a **O**.

13. Ichol (en català) a **O**.

14. Guilabertus a **O**.

15. uinditores a **O**, per uenditores.

16. Sendre (en català) a **O**.

17. uxori a **O**, per uxor.

18. sue a **O**, per sua.

19. Trudegarda (en català) a **O**;

20. emtores a **O**, per emptores.

21. uidicionis a **O**, per uenditionis.

22. nostre a **O**, per nostra.
23. uindimus a **O**, per uendimus.
24. comitatum a **O**, per comitatu.
25. Minorisa a **O**, per Minorisensi.
26. castrum a **O**, per castro.
27. Menreesana (en català) a **O**. En català normalizat: Manresana.
28. orientis a **O**, per oriente.
29. istrada (en català llatinitzat) a **O**; strata.
30. de Vuifre (en català) a **O**; Vuifredi (en llatí).
31. de Vuifre (en català) a **O**; Vuifredi (en llatí).
32. circi a **O**, per circio.
33. istrada (en català llatinitzat) a **O**, per strada.
34. [...] *il·legible* a **O**.
35. uel in terra de [...] et in terra de nos, uinditores, *interlineat, a sobre*; uinditores a **O**, per uenditores.
36. uindimus a **O**, per uendimus.
37. regresis a **O**, per regressiis.
38. earum a **O**, per eis.
39. re a **O**, per rem.
40. predicto a **O**, per predicta.
41. iuramus a **O**, per iure.
42. potestatem a **O**, per potestate.
43. que a **O**, per quod.
44. uinditores a **O**, per uenditores.
45. aud a **O**, per aut.
46. set a **O**; *variant admesa, en llatí, de sed*.
47. aud a **O**, per aut.
48. omnem a **O**, per omni.
49. suam a **O**, per sua.
50. immelioracionem a **O**, per immelioratione.
51. uindicio a **O**, per uenditio.
52. *Tot seguit hi hauria d'haver:* et.
53. uindicione a **O**, per uenditione.
54. Kalendas a **O**, per Kalendarum.
55. Decembris a **O**, per Decembrium.
56. annos a **O**, per anno.
57. que *superflu*.
58. Enrici a **O**, per Enrico.
59. rege a **O**, per regi.
60. Guilabertus a **O**, per Guilaberti.
61. uindicione a **O**, per uenditione.
62. fecit a **O**, per fecimus.
63. rogauit a **O**, per rogauimus.
64. Giscafre (en català) a **O**; Gischafredi.
65. Uuilelm (en català) Poncius a **O**, per Guilelmi Pontii.
66. Uuifre (en català) a **O**; Uuifredi (en llatí).
67. migeram (en català llatinitzat) a **O**.
68. de ordeí -*abreujat or, amb signe d'abrev. damunt or-* a **O**.
69. Vnifredvs amb *majúscules* a **O**.
70. sacer a **O**, per sacerdos.
71. uindicione a **O**, per uenditione.
72. et dies a **O**, per die.

73. annos a O, per anno.

1053

1043, desembre, 11.

Venda. *Trasgonça, dona, [i els seus dos fills i la seva filla] Dou, Isarn i Garsèn, [= Garsenda] dona, venen a Arnal [= Arnal Dòlquid] i la seva esposa Guilla, dona, una mujada de terra amb els casals, que Trasgonça, dona, té del seu pare i la seva mare, i Dou, Isarn i Garsèn, [=Garsenda] del seu pare i de la seva mare, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al terme de Sant Fruitós, a l'Arca. [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de quatre sous i mig en argent.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1406.1.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 635, pàg. 731, ex O.

semodiata · de terra in serra [...]

de occi in torret qui discor per tempus pluuiarum de cir in [uinea de Marcucio]²

Sⁱ fructuosi archa³

S· fritos⁴

S F 53[...]⁵

**Venda inter laicos ab ipsa
arca de S. Fructuos =**⁶

1043⁷

**Venta inter laicos de un trozo
de tierra donde dicen Arca.**⁸

S. Fructuos⁹

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC _SF_

LLIGALL ___ N°. 93.
₁₀

n. 1399¹¹

In nomine Domini. Ego · Transgonca femina · Doz · et Isarn · et Garsen · femina · uinditores sumus uobis · Arnal · et uxor mea Gilla femina, emtore · Per hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus uobis · modiata · I · de terra · cum ipsos casals · qui mihi aduenit a me Trasgonca femina · de genitori meo uel de genitrice mea · et a me Doz · et Isarn · et Garsen · de genitori uel de genitrice nostra · Et est ipsa modiata · I · de terra · cum ipsos · casals · in comitatu Minorisa · in apendicio · de ipsa Archa Sancti Fructuosi · Et affrontad¹² ipsa modiata · de terra cum ipsos · casals · de oriente · in terra · de me comparatore · de meridie similiter · de occiduo in terra · de nos uinditores · de circi · in rocca · uel in uineas · de Marcucio · Quantum infra istas · IIII^{or} · affrontaciones includunt · sic uindimus nos uobis ipsa modiata · de terra cum ipsos casals totum ab integrum cum exios et

regressios earum in propter precium · solidos · III^{of} · et de mig · in argent · Et est manifestum · Quem uero predicta ipsa terra de nostro iure in uestro tradimus dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris · Quod si nos uinditores aut ullusque omo¹³ qui contra hanc ista carta uindicione uenerit ad inrumpendum · non non hoc ualeat uindicare set¹⁴ componat ipsa modiatia de terra · in duplo cum omnem suam inmelioracionem · Et in antea ista carta uindicio firma · et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista ista carta · uindicio · III · Idus December · anno · XIII · regnante Aganricco rege ·

Sig+num Trasgonca, femina · Sig+num Doz · Sig+num Isarn · Sig+num Garsen qui ista carta uindicione fecimus et firmauimus · et firmare rogauimus · Sig+num Seniofred · Sig+num Iozfred · Sig+num Unnela ·

Ermengaudus, presbiter et monachus, qui hista carta uindicione scripsit · et sub (*signe*) die et anno quo supra ·¹⁵

1. *Mides del pergami sencer: 51'03 x 9'08 cm. Part del primer document (1406.1): 26 x 9'08 cm. L'estat general de conservació del pergami és bo. La lletra és molt clara. Fou relligat, per tal com hi ha restes de pega als dos costats (anvers i revers) en aquest extrem del pergami. Les anotacions del revers són comuns entre ambdós documents.*

2. *Apunts previs a la redacció del segon document, el núm. 1045, i, per tant, del tot contemporanis a la seva redacció (1043, desembre, 11).*

3. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

5. *Mitjans del segle XVIII. En aquest extrem del pergami, restes d'encolat de la relligadura.*

6. *Finals del segle XVIII.*

7. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages). A sota del 1043, escrit amb llapis, 11-XI. Així, la data d'inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages) és esmenada i ampliada amb el mes i el dia, i que considerem correcta. Fou escrit, molt probablement, entre 1948 i 1950. D'altra banda, el 1043 és subratllat, però aquest subratllat és coetani de l'anotació que hi ha al costat: S. Fructuos (vegeu la nota 9), i per tant posterior.*

8. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

9. *Posterior a inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages), però anterior als anys 1948-1950.*

10. *Segell estampat la primera meitat del segle XX, abans de l'ingrés del fons a Montserrat entre 1948 i 1950, procedent de Manresa.*

11. *Escrit amb llapis. Escrit, molt probablement, entre 1948 i 1950.*

12. *affrontad a O, per afrontat.*

13. *omo a O, per homo.*

14. *set a O, per sed.*

15. *31 escrit a l'angle inferior dret (anvers), és a dir, a la part del segon document, el núm. 1045. Datem aquesta numeració a inicis del segle XVIII, en una època de revalorització del fons de l'arxiu del monestir de Sant Benet de Bages, prèvia tanmateix a la tasca arxivística del P. Benet Ribas.*

1054

1043, desembre, 11.

Venda. *Trasgonça, dona, [i els seus dos fills i la seva filla] Dou, Isarn i Garsèn, [=Garsenda] dona, venen a Arnal i la seva esposa Guilla, dona, mitja mujada de terra, que Trasgonça, dona, té del seu pare i la seva mare, i Dou, Isarn i Garsèn, [=Garsenda] del seu pare i de la seva mare, al comtat de Manresa, al terme de [la ciutat de Manresa, a] Sant Fruitós, a l'Arca. [actual municipi de Sant*

Fruitós de Bages, comarca de Bages] *pel preu de mitja mancusada, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1406.2.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 634, pàg. 730, ex O.

semodiata · de terra in serra [...]

de occi in torret qui discor per tempus pluuiarum de cir in [uinea de Marcucio]²

Sⁱ fructuosi archa³

S· fritos⁴

S F 53[]⁵

**Venda inter laicos ab ipsa
arca de S. Fructuos =**⁶

1043⁷

**Venta inter laicos de un trozo
de tierra donde dicen Arca.**⁸

S. Fructuos⁹

**Arxiu de casa GUITART
TOMO ___ PLÉC _SF_
LLIGALL ___ N°. 93.
_____ ₁₀**

n. 1399¹¹

In nomine Domini. Ego · Transgonca femina · Doz · et Isarn · et Garsen · femina · uinditores sumus uobis · Arnal · et uxor mea Gilla femina, emtore · Per hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus uobis · semodiata · I · de terra · qui mihi aduenit a me Trasgonca femina · de genitori meo uel de genitrice mea · et a me Doz · et Isarn · et Garsen · de genitori uel de genitrice nostra · Et est ipsa semodiata · I · de terra · in comitatu Minorisa · in apendicio · de Sancti Fructuosi · ad ipsa Archa · Et affrontad¹² ipsa semodiata · de terra · de oriente · in Monte cornilio · de meridie in terra de te comparatore · de occiduo in torrente · de circi · in terra · de Marcucio · Quantum infra istas · IIII^{or} · affrontaciones includunt · sic uindimus nos uobis ipsa semodiata · de terra totum ab integrum cum exios et regressios earum in propter precium · mancusata · media · in rem ualentem · Et est manifestum · Quem uero predicta ipsa terra de nostro iure in uestro tradimus dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris · Quod si nos uinditores aut ullusque omo¹³ qui contra hanc ista carta uindicione uenerit ad inrumpendum · non non hoc ualeat uindicare set¹⁴ componat ipsa modiata de terra · in duplo cum omnem suam inmelioracionem · Et in antea ista carta uindicio firma · et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista ista carta · uindicio · III· Idus December · anno · XIII · regnante Aganricco rege·

Sig+num Trasgonca, femina · Sig+num Doz · Sig+num Isarn · Sig+num Garsen qui ista carta uindicione fecimus et firmauimus · et firmare rogauimus · Sig+num Witardo · Sig+num Wadal · Sig+num Isarn¹⁵

1. *Pergamí sencer: 51'03 x 9'08 cm. L'estat general de conservació del pergamí és bo. La lletra és molt clara. Fou relligat, per tal com hi ha restes de pega als dos costats (anvers i revers) en aquest extrem del pergamí. Les anotacions del revers són comuns entre ambdós documents. En aquest, el núm. 1045 -1043, desembre, 11- (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1406.2), no hi figura l'escrivà, que ha de ser el mateix del document del costat esquerre, el núm. 1044 -1043, desembre, 11- (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1406.1): Ermengaudus, presbiter et monachus, qui hista carta uindicione scripsit · et sub (signe) die et anno quo supra*
2. *Apunts previs a la redacció del segon document, el núm. 1045, i, per tant, del tot contemporanis a la seva redacció (1043, desembre, 11).*
3. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*
4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
5. *Mitjans del segle XVIII. En aquest extrem del pergamí, restes d'encolat de la relligadura.*
6. *Finals del segle XVIII.*
7. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages). A sota del 1043, escrit amb llapis, 11-XI. Així, la data d'inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages) és esmenada i ampliada amb el mes i el dia, i que considerem correcta. Fou escrit, molt probablement, entre 1948 i 1950. D'altra banda, el 1043 és subratllat, però aquest subratllat és coetani de l'anotació que hi ha al costat: S. Fructuos (veure la nota 9), i per tant posterior.*
8. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
9. *Posterior a inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages), però anterior als anys 1948-1950.*
10. *Segell estampat la primera meitat del segle XX, abans de l'ingrés del fons a Montserrat entre 1948 i 1950, procedent de Manresa.*
11. *Escrit amb llapis, molt probablement, entre 1948 i 1950.*
12. *affrontad a O, per afrontat.*
13. *omo a O, per homo.*
14. *set a O, per sed.*
15. *31 escrit a l'angle inferior dret (anvers), és a dir, a la part del segon document, el núm. 1045. Datem aquesta numeració a mitjans del segle XVIII, en una època de revalorització del fons de l'arxiu del monestir de Sant Benet de Bages, en qualsevol cas prèvia a la tasca arxivística duta a terme pel P. Benet Ribas.*

1055

1043, desembre, 24.

Venda. *Elisenda, dona, i el seu fill Guifred [= Gifreu] venen a Sunyer i la seva esposa Adaled [= Adelaida] mitja mujada de vinya millorada, que Elisenda, dona, té del seu pare i la seva mare, difunts, i per altre dret, i Guifred [= Gifreu] de la seva mare, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al territori de [la] Guardiola, [la torre del Santmartí, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]¹ pel preu de dos sous, a pagar en coses que ho valguin.²*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 112.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 636, pàg. 732, ex **O**.

k[arta] de bages et de archa³

[subratllat d'una anotació]⁴

B N° 212⁵

1043.⁶

Guardiola.

Elesenna y su hijo Uuifredo venden â Sunerio y â su muger Azaled una Semodiata de Viña en el territorio de Guardiola.⁷

B. N° 85.⁸

[tros de paper blanc]⁹

97 M¹⁰

ARCHIVIUM MONTISSERRATI¹¹

B. B. 112¹²

In nomine · Domini · Ego Ellesenna femina · et filio meo Wifred · Vinditores sumus uobis Suniario · et uxor mea Azaled. Per hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus nos uobis · semodiata · I · de uinea nostra propria qui mihi aduenit a me Ellesenna femina de genitori meo · uel de genitrice mea · qui sunt condam siue per qualicumque uoces · et a me Wifred · de genitrice mea · Et est ipsa semodiata una de uinea meliorata · in comitatu Minorisa, in territorio de Quardiola · Et affrontad ipsa uinea: de oriente in locum que dicunt Quardiola · de meridie ad ipsa Archa de Sancti Fructuosi · siue in strada publica · de occiduo in ipso pug de Isarn · de circi in uinea de Seniofred Bur siue de Marcucio · Quantum infra · istas III^{or} affrontaciones includunt sic uindimus nos uobis ipsa semodiata · una de uinea meliorata totum ab integrum · cum exio et regressio suo in propter precium solidos · II · in rem ualentem. Et est manifestum · Quem uero predicta ipsa uinea de nostro iure in uestro tradimus dominio · et potestate ad omnia facere quod uolueris · Quod si nos uinditores aut ullusque omo¹³ qui contra hanc ista carta uindiccione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set¹⁴ componat ipsa uinea in duplo cum omnem suam inmelioracionem · Et in antea ista carta uindiccio firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta uindiccio · VIII· Kalendis Ianuariis · anno terciodecimo regnante Aganricco rege·

Sig+num Wifred · filio meo · Sig+num Ellesenna, femina, qui ista carta uindicione fecimus · et firmauimus et testes firmare rogauimus · Sig+num Wifred · Sig+num Seniofred Bur · Sig+num Seniofred · Sig+num Vadal ·

Ermengaudus, presbiter et monachus, qui ista carta uindiccione scripsit et sub (*signe*) die et anno quo supra ·¹⁵

1. *Es tracta de la Guardiola de Sant Fruitós de Bages. Els seus vestigis s'han trobat recentment en unes excavacions a la torre del telègraf òptic, obra del segle XIX, que corona un turó conegut com la torre del Santmartí (319 m), situat darrere l'IES "Gerbert d'Aurillac", en el límit nord - orientació vers Berga, seguint l'eix del Llobregat- de la població actual de Sant Fruitós de Bages.*

2. *Mides màximes del pergami: 45 x 5,03 cm. L'estat general de conservació és regular. La lletra es llegeix bé, excepte a l'extrem dret, on és mig esborrada per una taca d'humitat, que dificulta la*

lectura del text, encara que pot fer-se correctament. En algun moment força modern es retallà uns mil·límetres el lateral del pergami (costat esquerre de l'anvers), sense que aquesta operació afectés cap lletra; d'altra banda, hauria passat del tot desapercebuda si no fos perquè eliminà una anotació que hi havia escrita, que datem d'inicis del segle XVIII, de la qual només en resta el subratllat. Alguns foradets petitíssims, que no afecten cap lletra per ser tan minúsculs.

3. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

4. *Subratllat d'una anotació, segurament de finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

5. *Mitjans del segle XVIII.*

6. *Inicis del segle XIX (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages). A costat de l'any hi ha, escrit amb llapis, -24-XII, de manera que la data completa és la de 1043-24-XII, que considerem correcta. Fou escrit, molt probablement, entre 1948 i 1950.*

7. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

8. *Escrit amb tinta negra i amb lletra de plantilla (mitjans del segle XIX).*

9. *Restes d'un tros de paper blanc, que en cas d'haver tingut res escrit no en conserva cap traça (mitjans del segle XIX).*

10. *Escrit amb tinta de color sèpia i traç fi, probablement a finals del segle XIX.*

11. *Segell estampat, molt probablement entre 1948 i 1950.*

12. *Escrit amb llapis, molt probablement entre 1948 i 1950.*

13. *omo a O, per homo.*

14. *set a O, per sed.*

15. *10 escrit en tinta fosca, a l'angle inferior dret (anvers). Datem aquest xifra a mitjans del segle XVIII, en una època de revalorització del fons de l'arxiu del monestir de Sant Benet de Bages, prèvia tanmateix a la tasca arxivística del P. Benet Ribas.*

1056

1044, febrer, 22.

Donació i venda. *Senfred [= Sinfreu] Bur; Sinyer, dona; i Ermetruit, dona, donen i venen a Sunyer i la seva esposa Adaled [= Adelaida] mitja mujada de vinya i mitja mujada de terra, que tenen dels seus pares, i la tercera part d'unes cases, corts i mig hort, i els estris majors i menors, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa.] al terme de Sant Benet [de Bages] o Sant Fruitós, a l'Arca, [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de vuit sous, a pagar en coses que ho valguin. Amb el pacte que no ho puguin vendre sinó als venedors i als seus descendents.²*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1409.

a. *Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari), III, núm. 637, pàg. 733, ex O.*

O

S. F. N° 500.²

Venta inter laicos en S. Frutuos ab ipsa arca³

1043⁴ **1044-22-II**⁵

S. Fructuos.

Venta inter laicos de un trozo de tierra, casa, y huerto en donde dicen Arca.⁶

[estrella de cinc puntes]⁷

Arxiu de casa GUITART
TOMO ___ PLÉC _SF_
LLIGALL _____ N.º. 94.

8

n. 1409⁹

In nomine Domini. Ego Seniofred Bur¹⁰ et Senior, femina, et Ermetruit,¹¹ femina, nos simul in unum donatores uel uinditores¹² sumus namque uobis a¹³ tibi Suniario et uxor tua Azaled,¹⁴ femina. Donamus namque et uindimus¹⁵ uobis semodiata I de uinea¹⁶ et alia de terra,¹⁷ qui nobis aduenit de genitori nostro uel de genitrice nostra siue per qualicumque uoces. Et est ipsa semodiata de uineas¹⁸ et semodiata de terra,¹⁹ et tertia parte in casas et curtes et migo²⁰ orto,²¹ in comitatu Minorisa,²² in appendicio²³ Sancti Benedicti uel Sancti Fructuosi, prope ipsa Arca.²⁴ Et affrontad²⁵ ipsa hec omnia superius inserta: de oriente in terra Sancti Benedicti siue in ipsa casa; de meridie in alaude²⁶ de nos uinditores²⁷ uel donatores; de occiduo in uinea Sancti Benedicti; de circi²⁸ in torrente qui discurrit per tempus pluuiarum. Quantum infra istas IIII^{or} affrontaciones includunt sic uindimus²⁹ et donamus namque tibi Suniario semodiata I de uinea³⁰ et alia de terra,³¹ et tertia parte in casas et curtes et mig³² orto,³³ in uascula maiore uel minore, ipsas nostras ereditates,³⁴ totum ab integrum,³⁵ cum exios uel regressios earum, in propter precium solidos VIII in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa hec omnia superius inserta de nostro iuro³⁶ in uestro tradimus dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris. Quod si nos uinditores³⁷ uel donatores qui contra hanc ista carta uindicione³⁸ uel donacione³⁹ uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁴⁰ componat ipsa hec omnia superius inserta in duplo, cum omnem⁴¹ suam⁴² inmelioracionem.⁴³ Et in antea ista carta uindicio⁴⁴ uel donacio⁴⁵ firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta uindicio⁴⁶ VIII° Kalendas Marcii anno terciodecimo regnante Aganricco⁴⁷ rege.

Sig+num Seniofred Bur.⁴⁸ Sig+num Senior, femina. Sig+num Ermetruit, femina, qui ista carta donacione⁴⁹ fecimus, uel uindicione,⁵⁰ et firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Igela.⁵¹ Sig+num Wig.⁵² Sig+num Oliba.⁵³

Ermengaudus, presbiter et monachus, qui ista carta uindicione⁵⁴ uel donacione⁵⁵ scripsit et sub (SS) die et anno quo supra.

Et nos sumus in presencia de Igela⁵⁶ et de Amado⁵⁷ et Wig⁵⁸ et sic nos exuacuamus de ista scriptura superius scripta ut iam semper teneat Suniario in uita sua sine blandimentum de nullumque hominem ut non liceat ei uindere⁵⁹ nec comutare nisi ad illos aut posteritas illorum quia ego Suniario in presencia de istis⁶⁰ de istis bonisque ominibus⁶¹ suprascriptis sic comparauit ipsa semodiata de uinea et semodiata de terra ut non liceat eis inquirere a nullumque ominem.⁶²

30⁶³

1. Pergamí amb forma de rectangle amb una osca a l'angle inferior dret -revers-. Restes d'encolat al marge esquerre -revers-.
2. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.
3. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).
4. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages). Ratllat, amb llapis.
5. Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.
6. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).
7. Segell estampat, c. 1923.
8. Segell estampat c. 1905-1948.
9. Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.

10. Seniofred Bur (*en català*) a **O**.
11. Ermetruit (*en català*) a **O**.
12. uinditores a **O**, *per* uenditores.
13. a *superfluu*.
14. Azaled (*en català*) a **O**.
15. uindimus a **O**, *per* uendimus.
16. de uinea a **O**, *per* uineae.
17. de terra a **O**, *per* terrae.
18. uineas a **O**, *per* uineae.
19. de terra a **O**, *per* terrae.
20. migo a **O**, *per* medio.
21. orto a **O**, *per* horto.
22. Minorisa a **O**, *per* Minorisensi.
23. appendicio a **O**, *per* apendicio.
24. Arca (*en català*) a **O**.
25. affrontad a **O**, *per* affrontat.
26. alaude a **O**, *per* alode.
27. uinditores a **O**, *per* uenditores.
28. circi a **O**, *per* circio.
29. uindimus a **O**, *per* uendimus.
30. de uinea a **O**, *per* uineae.
31. de terra a **O**, *per* terrae.
32. mig (*en català*) a **O**; medio (*en llatí*).
33. orto a **O**, *per* horto.
34. ereditates a **O**, *per* hereditates.
35. integrum a **O**, *per* integro.
36. iuro a **O**, *per* iure.
37. uinditores a **O**, *per* uenditores.
38. uindicione a **O**, *per* uenditionis.
39. donacione a **O**, *per* donationis.
40. set a **O**; *variant admesa, en llatí, de sed.*
41. omnem a **O**, *per* omni.
42. suam a **O**, *per* sua.
43. immelioracionem a **O**, *per* immelioratione.
44. uindicio a **O**, *per* uenditionis.
45. donacio a **O**, *per* donationis.
46. uindicio a **O**, *per* uenditionis.
47. Aganricco a **O**.
48. Seniofred Bur (*en català*) a **O**.
49. donacione a **O**, *per* donationis.
50. uindicione a **O**, *per* uenditionis.
51. Igela (*en català*) a **O**; Igelani (*en llatí*).
52. Wig (*en català*) a **O**; Vigoni (*en llatí*).
53. Oliba (*en català*) a **O**; Olibani (*en llatí*).
54. uindicione a **O**, *per* donationis.
55. donacione a **O**, *per* donationis.
56. de Igela a **O**, *per* Igilani.
57. de Amado a **O**, *per* Amati.
58. Wig (*en català*) a **O**; Vigoni (*en llatí*).
59. uindere a **O**, *per* uendere.
60. de istis, *escrit dues vegades* a **O**; *per* istius.
61. ominibus a **O**, *per* hominibus.

62. ominem a O, per hominem.

63. Mitjans del segle XIX (a l'angle inferior dret de l'anvers, escrit amb tinta).

a

«Seniofred Bur; Senior, femella; Ermetruit, femella, donen i venen a Suniario i a la seva muller Azalez, femella, una semodiata de vinya, i una altra de terra, que els ha vingut dels seus pares, i la tercera part de les cases, corts, i mig hort, i la vascula major i menor, en el comtat de Minorisa, a l'apèndix de Sant Benet, o de Sant Fruitós, ad ipsa Arca. Afronta: de solixent amb terra de Sant Benet, o amb la casa; de migdia amb alou dels venedors, o dels donadors; de ponent amb vinya de Sant Benet; de tramuntana amb torrent plujós. Ho venen pel preu de 8 sous, en cosa que ho val. Amb la condició que no es pot vendre, si no a ells i a la seva posteritat.

A 8 de les calendes de març de l'any 13 del regnat del rei Enric.

S+m Seniofred Bur. S+m Senior. S+m Ermetruit. Testimonis: S+m Igela. S+m Wiz. S+m Oliba.

Ermengaudus, presbiter et monachus, scripsit».

1057

1044, març, 15.

Donació pietosa. *Senfred [= Sinfreu] i la seva esposa Sança donen al monestir de Sant Benet [de Bages] dues peces de terra al comtat de Barcelona, a Sant Julià, [parròquia de Sant Julià d'Argentona, actual municipi d'Argentona, comarca de Maresme] al terme del castell de Sant Vicenç, [castell de Burriac, actual municipi de Cabrera, comarca de Maresme] amb la condició de donar cada any la tasca al monestir de Sant Benet, ells i la seva descendència.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 271.

T. A. N°. 175¹

donacio a S Iuliano qui est in apendicio castri Sancti Vincencii¹

S. Julià. Junto â tarrasa¹

1044.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

15-III-1044¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Seniofredus et uxor mea Sanca. Magnum nobis et satis licitum esse uidetur domum Dei edificare et de nostris rebus honorare. Audientes predicacionem sanctorum patrum quia elemosina a morte liberat anima. Propterea donamus ad domum Sancti Benedicti qui est fundatus prope alueum Luprikati, in comitatu Minorisa, alaudem nostrum qui est in comitatu Barchinona, in locum que uocant Sancti Iuliani, in apendicio de kastro Sancti Vincencii. Et est ipsum aludem [sic]: pecias II de terra qui nobis aduenit per comparacione uel per qualicumque uoce. Et afrontant ipsas pecias II de terra: de oriente in ipso torrente; de meridie in terra de Sancti Iuliani; de occidente in terra de Guadallus, uicharii; de circi in torrente. Quantum in istas IIII afrontaciones includunt sic donamus Domino Deo et Sancto Benedicto. In ea uidelicet racione ut per singulos annos donare faciamus ipsa tascha ad domum Sancti Benedicti et nos posteritas nostra. Quod si nos uinditores aud [sic] ullusque homo qui contra hanc ista carta uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set [sic] componat in duplo cum omnem suam immelioracionem. Et in antea ista carta firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta donacionis Idus Marcii anno XIII regnante Henricho rege.

Sig+num Seniofredus. Sig+num Sanca qui ista carta fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Arnallus. Sig+num Ricolfo. Sig+num Renard.

GUITARDUS, SUBDIACONUS, qui ista carta donacione scripsit et sub(*signe*)scripsit die et anno quo supra.

1. *Dos forats petits al marge esquerre, anava enrotllat. Bo per a reproduir. Si bé les ruïnes de l'antic castell de Sant Vicenç o Burriac pertanyen al terme municipal de Cabrera de Mar, la seva jurisdicció s'estenia també pel terme veí d'Argentona.*

1058

1044, març, 19.

Venda. *At i la seva esposa Quíxol venen a Radulf [= Rodolf, Raül] i Ledgarda, dona, mitja mujada de vinya, que At té del seu pare i per plantació, i Quíxol pel desè, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] als Horts de Sant Benet, [els Horts de Sant Benet, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de dos sous d'argent.²*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 113.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 638, pàg. 734, ex O.

O

[17/18 lletres] **S. Benet de Bages**²

1043.³ - **19-III**⁴

Venta â Rodulfo de una Viña en los Horts.⁵

[tros de paper blanc]⁶

B. N° 11.⁷

98 M⁸

ARCHIVIUM MONTISSERRATI⁹

B. B. 113¹⁰

In nomine Domini. Ego Ato et uxor¹¹ mea Chixol,¹² uinditores¹³ sumus uobis Radulfo¹⁴ et Ledgarda,¹⁵ femina. Per hanc scriptura uindicionis¹⁶ nostre¹⁷ uindimus¹⁸ uobis semodiata I de uinea¹⁹ mea propria, qui mihi aduenit a²⁰ me Ato de genitori meo, de planta uel per qualicumque uoces,²¹ et a²² me Chixol²³ per meum decimum. Et est ipsa uinea in comitatu Minorisa,²⁴ ad ipsos Ortos²⁵ de²⁶ Sancti Benedicti. Et affrontad²⁷ ipsa semodiata de uinea.²⁸ de oriente in uinea uel in uia qui pergit ubique; de meridie in uineas de Dalmacio,²⁹ uicescomes,³⁰ de occiduo in terra de Dalmaz,³¹ de circi³² in uinea de Uidal.³³ Quantum infra istas affrontaciones includunt sic uindimus³⁴ uobis ipsa uinea, totum ab integrum,³⁵ cum exio uel regressio suo, in propter precium solidos II in argent.³⁶ Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa semodiata de uinea³⁷ de nostro iure in uestro

tradimus dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris. Quod si nos uinditores³⁸ aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicione³⁹ uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁴⁰ componat ipsa uinea in duplo cum omnem⁴¹ suam⁴² inmelioracionem.⁴³ Et in antea ista carta uindicio⁴³ firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta uindicio⁴⁴ XIII Kalendas Aprelii anno terciodecimo regnante Hengerrico⁴⁵ rege.

Si+gnum Ato, qui hista⁴⁶ carta uindicione⁴⁷ feci et firmaui et firmare rogau. Sig+num Chixol.⁴⁸
Sig+num Wadal.⁴⁹ Sig+num Wiz.⁵⁰ Sig+num Suniario.⁵¹

Ermengaudus, presbiter et monachus, qui ista carta uindicione⁵³ scripsit et sub(*signe*) die et anno quo supra.

1. *Pergamí en perfecte estat de conservació.*
2. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
3. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages). Ratllat, amb llapis.*
4. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
6. *Mitjans del segle XIX. Restes d'un tros de paper blanc, que en cas d'haver tingut res escrit no en conserva cap traça.*
7. *Segona meitat del segle XIX. Escrit amb tinta negra i amb lletra de plantilla.*
8. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
9. *Segell estampat, c. 1923.*
10. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
11. *uxor a O, per uxori.*
12. *Chixol (en català) a O.*
13. *uinditores a O, per uenditores.*
14. *Radulfo a O, per Radulpho.*
15. *Ledgarda (en català) a O.*
16. *uindicionis a O, per uenditionis.*
17. *nostrę a O, per nostra.*
18. *uindimus a O, per uendimus.*
19. *de uinea a O, per uineae.*
20. *a a O, per ad.*
21. *uoces a O, per uoce.*
22. *a a O, per ad.*
23. *Chixol (en català) a O.*
24. *Minorisa a O, per Minorisensi.*
25. *Ortos a O, per Hortos.*
26. *de superfluu.*
27. *affrontad a O, per affrontat.*
28. *de uinea a O, per uineae.*
29. *de Dalmacio a O, per Dalmacii.*
30. *uicescomes a O, per uicecomiti.*
31. *de Dalmaz (en català) a O; Dalmacii (en llatí).*
32. *circi a O, per circio.*
33. *de Uidal (en català) a O; Uitalis (en llatí).*
34. *uindimus a O, per uendimus.*
35. *integrum a O, per integro.*
36. *argent (en català) a O; argento (en llatí).*
37. *de uinea a O, per uineae.*
38. *uinditores a O, per uenditores.*
39. *uindicione a O, per uenditionem.*

40. set a **O**; *variant, admesa en llatí, de sed.*
41. omnem a **O**, *per omni.*
42. suam a **O**, *per sua.*
43. immelioracionem a **O**, *per immelioratione.*
44. uindicio a **O**, *per uenditionis.*
45. uindicio a **O**, *per uenditionis.*
46. Hengerrico a **O**.
47. hista a **O**, *per ista.*
48. uindicione a **O**, *per uenditionis.*
49. Chixol (*en català*) a **O**.
50. Wadal (*en català*) a **O**; Wadaldi o Guadaldi (*en llatí*).
51. Wiz (*en català*) a **O**. *Ha donat el cognom català Bis -segons la normativa ortogràfica vigent actualment-.*
52. Suniario a **O**, *per Suniarii.*
53. uindicione a **O**, *per uenditionis.*

a

«Ato i la seva muller Chixol venen a Radulfo i a Ledgarda, femella, una semodiata de vinya, que els ha vingut, a ell del seu pare i de plantació, i a ella per dècima, en el comtat de Minorisa, ad ipsos Ortos de Sant Benet. Afronta: de solixent amb vinya o via; de migdia amb vinyes de Dalmacio, vicescomes; de ponent igualment; de tramuntana amb vinya de Vidal. Ho venen pel preu de 2 sous d'argent.

A 14 de les calendes d'abril de l'any 13 del regnat del rei Enric.

S+m Ato. S+m Chixol. Testimonis: S+m Wadal. S+m Wiz. S+m Suniario.

Ermengaudus, presbiter et monachus, scripsit».

1059

1044, març, 20.

Venda. *Ermengards [= Ermengarda] i Riquel, [= Riquelda] germanes, venen a Senfred [= Sinfreu] i la seva esposa Nèvia [= Neva] un alou (terres i vinyes, conreus i erms, amb arbres), al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] i una vinya [al comtat de Besalú,] a Maltosquer. [Boratosca/Boscdetosca/Malatosquera, actual municipi de les Preses, comarca de la Garrotxa] Ho venen, tot, pel preu de vuit sous, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 272.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 639, pàg. 735, ex **O**.

bage **maltoscher**¹

Manresa = **en la partida maltoscher**=¹

Manresa.¹

1044.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

20-III-1044¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego, Ermengards, et Richel, ambas sorores, vinditrices sumus tibi, Seniofret, et uxori sue Neuia, emptores. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus uobis alodem nostrum proprium. Id sunt: terras et uineas, cultas et ermas, cum illorum arboribus qui infra sunt, qui nobis aduenit per genitorum uel per genitrice, siue per omnesque uoces. Et est, hec omnia, in chomitatum Minorisa, in Campo Bages siue in Maltoscher. Et adfrontat, ipso alode qui est in Campo Bages: de orient, in alode qui fui<t> de Amad, que dicunt supranomine Sinfret; de meridie, in alode de Gischafret, uel de nos, comparatores; de hocciduo, [sic] in alode Sancti Benedicti cenobii; de circii, in strada plubica. [sic] Et ipsa uinea iam suprascripta qui est in Maltoscher, cum illorum afrontaciones. Quantum infra istas afrontaciones includunt, sic uindimus uobis ipsa hec omnia superius scripta ab integrum, cum exios et regresios earum, in precium solidos VIII in rem ualentem. Et est manifestum. Quod si nos uinditrices aud [sic] uullusque omo [sic] qui contra hanc ista carta uindicione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat in duplo cum omni sua immelioracione. Et, in antea, firma sit omnique tempore.

Facta carta uindicione XIII Kalendas Aprelii anno XIII regni Henricii rege.

Si+gnum Ermengards. Si+gnum Richel, qui ista carta mandauimus scribere, et testes firmare. Si+gnum Isouard. Si+gnum Amalrig. Si+gnum Mir.

Richulfus, sacer, qui ista carta scripsi et sub(*signe*) die et anno quod supra.

1. *Dos forats petits al marge esquerre (costat del text). Sis forats més, dos de petits, també, a la part inferior esquerre, un altre de minúscul més a la dreta, i tres més, dos dels quals una mica més grans que els anteriors, a la part inferior central (costat del text), que no afecten, tanmateix, el text. Tinta una mica esvaïda, i, a la part superior, dues taques d'humitat que han afectat algunes paraules de les dues primeres línies; si bé la lectura es pot dur a terme sense cap dificultat insuperable, fins i tot sense l'ajuda de la làmpada de llum ultraviolada. Repassat el dilluns 27 de juliol del 2009 (considero la transcripció, que ja tenia feta i que he contrastat amb l'original i la transcripció proposada per a, de modèlica).*

1060

1044, abril, 5.¹

Commuta. *Guitard* [= Guitart] *Oniscle* i la seva esposa *Rodlèn*, [= Rodlenda] *dona*, *commuten amb Guifred* [= Gifreu] i la seva esposa *Trudgards* [= Trudgarda] *llur alou: una mujada de terra conreada al comtat de Manresa, al Pla de Bages, prop de l'església de Santa Maria* [= Santa Maria de Joncadella, parròquia de Sant Martí de Torroella, actual municipi de Sant Joan de Vilatorrada, comarca de Bages] *al costat del riu d'Or*, [= riera de Joncadella, afluent del riu Cardener per l'esquerra] *a les illes d'Ermemir, difunt, al costat del riu Cardener, prop dels molins, a Espinavessa*, [actual municipi de Manresa, comarca de Bages] *i mitja mujada de vinya amb terra al Pla de Bages, a ipso plane de Alguiso*, [el Guix -vila i mas desapareguts; veïnat-, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] *per un altre alou que Guifred* [= Gifreu] *i Trudgards* [= Trudgarda] *tenen al* [terme del] *castell de Tous*. [actual municipi de Sant Martí de Tous, comarca d'Anoia]²

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 273.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 640, pàgs. 736 i 737, ex **O**.

C. N.º. 39¹

tous y otros terminos

Manresa. espinauersa etc.¹

1043.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

24-III [escrit damunt 5-IV (?), ratllat]-**1044¹** [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Guitardus Unisclo et uxori sue Rodlen, femina. Nos simul in unum. Comutatores sumus uobis Guifredus et uxori sue Trudgards, femina. Per hanc scriptura comutacionis nostre comutamur nos uobis alaudem nostrum proprium. Id est: modiatia I de terra culta, et in alio loco semodiatia I de uinea cum terra, nostrum proprium, pro alio alaude que nos abemus in castrum Tous, ipsas nostras hereditates, que nos escamiamus ad uos suprascripti Guitardo et Rodlen, coniux eius, pro ipso alio alaude que uos abetis in Campo Bages. Qui michi aduenit, ad me Guitardus per mea comparacione siue per qualicumque uoces, et ad me Rodlen per meum decimum siue per omnesque uoces. Et est ipsa hec omnia suprascripta in comitatum Minorisa, in eius terminis, in Campo Bages, prope domum Sancta Maria iuxta rio Auri, in locum que dicunt ipsa terra ad ipsas issolas que fuerunt de Ermemiro, condam, iuxta flumen Casdasnario, prope ipsos mulins, in terminio de Espinauersa. Et ipsa semodiatia I de uinea cum terra est in ipso plane de Alguiso, in Campo Bages. Et afrontat, ipsa modiatia I de terra culta: de parte uero orientis in strada publica qui pergit in omnesque partes; et de meridie in alaude de Sancta Maria cenobii Serratexo; et de occiduo in alaude de nos comutatores; et de circi in terra de Campio. Et alia semodiatia I de uinea cum terra suprascripta afrontat: de parte uero orientis in uinea de Sancta Maria cenobii; et de meridie in uineas de nos comutatores; et de occiduo in uinea de Sancta Maria cenobii; et de circii in uineas de Gerberga femina. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic comutamur nos uobis ipsa modiatia I de terra culta et semodiatia I de uinea cum terra nostrum proprium, pro alio alaude que Guifredus et Trudgards coniux eius abemus in castrum Tous, ipsas nostras hereditates que nos escamiamus ad Guitardo, et ad Rodlen, coniux eius, in Minorise in Campo Bages, quomodo est supra scripto, totum ab integrum cum exiis uel regresiis earum liberam in Dei nomine plenam abeatis potestatem ad uestrum plenissimum proprium. Quod si nos comutatores ad [sic; en lloc de ut] ullusque omo [sic] qui contra anc [sic] ista carta comutacione inquietare uoluerit non hoc ualeat uindicare set componat aut componamus uobis in tiple [sic] cum omnem suam inmelioracione et in antea ista carta comutacione firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta comutacione Nonas Kalendas Aprelii anno XIII regnante Enrici regi.

Sig+num Guitardo Unisclo. Sig+num Rodlen femina. Qui ista carta comutacione fecimus et firmauimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Astremon. Sig+num Amalrigo. Sig+num Seniofredus. Sig+num Arnallo. Sig+num Guilaberto. Sig+num Ermengards.

Ermemirus, sacerdote, qui ista carta comutacione scripsit die (*signe*) et anno quod supra.

1. Segons **a**, que intpreta Nonas com a IX, la data és 1044, març, 24. Sóc de l'opinió que Nonas és el referent datari i Kalendas té el significat de 'mes'.

2. Un forat petit al marge esquerre, per a passar-hi un cordill. Dotze sècs verticals, ben apreciàbles al dors. Anava enrotllat.

Caplletra inicial I molt gran i decorada, amb cua que surt cap a l'esquerra; ocupa -amb la cua- el flanc d'onze línies de les vint que té el text (excel·lent per a reproduir).

1061

1044, abril, 9.

Venda. *Bonfill*, [= Bofill] *levita*, *ven a Duran i la seva esposa Quinverga sis quarterades de vinya al comtat de Manresa, al Viverol, al costat del riu Llobregat*, [actual municipi de Manresa, comarca de Bages] *pel preu de set sous i mig de diners de Vic*.¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 274.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 641, pàg. 738, *ex O*.

k[arta] de turre de lobregad
k[arta] de torre viverol.²

M. N°. 282.³ [escrit damunt dels dos anteriors]

Manresa⁴

Venda inter [...] terme de **Manresa [...]** lloc anomenat **Viverol prop lo Riu Llobregat**⁵

Manresa.⁶

1044.⁷

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN⁸ [segell estampat]

9-IV-1044⁹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. [Ego] Bonefilio, leuita, vinditor sum uobis, Durandus, et uxori sue Chinurga, femina, emtore. Per anc scriptura uindicionis me[e uin]do uobis quarterades VI de uineas cum terras qui mihi aduenit per cartam donacionis siue per qualicumque uoces. Et est ipsa ec o[mni]a in comitatum Minorisa, in locum que dicunt Uiuerol, iuxta alueo Lubreatico. Et affrontant, ipsas uineas cum terras: de parte uero orientis, in uinea de Lobato Miro, sacer; et, de meridie, in sumitate de ipsa rocha fundata; et, de occiduo, similiter; et, de circi, in uinea de Iouanno, uel de Lobatone, presbiter. Quantum infra istas IIII^{or} affrontaciones includunt, sic uindo uobis quarterades VI de uineas cum terras, totum ab integrum, cum exiis uel regressis earum, in propter precium solidos VII et medio de diners de Uico. Et nichil exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa ec omnia qui est suprascripta de meo iure in uestro trado dominio et potestate affacere ad omnia quod uolueris ad uestrum plenisimum proprium. Quod si ego uinditore ad [sic] ullusque omo [omō] qui contra anc [sic] ista carta uindicione inquietare uoluerit non hoc ualeat [uindicare, ratllat -pel mateix escrivà, que ho indica al final: correspon a la línia novena-] uindicare set componat [cōpōnat] aut compono uobis in duplo, [sic] cum omnem suam immelioracione. Et in antea ista carta uindicione firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindicione V Idus Aprelii anno XIII° regnante Eñrici regi.

(*signe*) Bonefilio, leuita,* qui ista carta uindicione fecit et firmauit et testes firmare rogauit. Sig+num Ariuonso. Sig+num Bonefilius. Vuitardus +.* Raimundo, presbiter (SSS).* Sig+num Guitardus.*

UUILIELMUS, sacer, qui ista carta uindicione scripsit cum litteras fusas in uerso VIII die et anno quod supra.

1. *Dos forats petits al marge esquerre, per a passar-hi un cordill. Anava enrotllat. Dos forats més a la part inferior dreta, que no afecten cap lletra, i una osca (produïda pel rosec d'una rata ?) a la part superior esquerra, que ha fet desaparèixer algunes lletres de les tres*

primeres línies, assenyalades entre claudàtors. Caplletra inicial I gran i decorada, amb cua que surt cap a l'esquerra; ocupa -amb la cua- el flanc d'onze línies de les catorze que té el text. De fet és molt semblant a la de: Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 273 (1044, març, 24), encara que, a diferència d'aquesta, és ben maldestra.

Les signatures de: (signe) Bonefilio, leuita; Vuitardus +; Raimundo, presbiter (SSS) i Sig+num Guitardus són autògrafes (quatre, en total).

2. No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.

1062

1044, abril, 26.

Venda. *Senfred [= Sinfreu] i els seus fills: Guillem, Llopard, [= Llopart] Mir i Quíntol, dona, venen a Arnal Dòlquid i la seva esposa Guilla, dona, mitja mujada de vinya, que tenen per compra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, [Montpeità - muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de quatre sous i deu diners d'argent.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 114.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 642, pàg. 739, ex **O**.

O

B N° 137²

Venda inter Laicos= S. Frutos³

1043.⁴

Venta de tierra Inter Laicos que afrontan con Viña de Bages. Año 13. de Agenricco Rey de Christo.⁵

[tros de paper blanc]⁶

B. N° 50⁷

99 M⁸

ARCHIVIUM MONTISSERRATI⁹

In nomine Domini. Ego¹⁰ Seniofred¹¹ et filios meos: Wilielmo¹² et Leopardo¹³ et Mir¹⁴ et Chintol,¹⁵ femina, vinditores¹⁶ sumus uobis Arnal¹⁷ Dolchido¹⁸ et uxor¹⁹ mea²⁰ Gillia,²¹ femina. Per hanc scriptura uindiccionis²² nostre²³ uindimus²⁴ uobis semodiata I de uinea²⁵ nostra propria, qui nobis aduenit per comparacione. Et est ipsa semodiata de uinea²⁶ in comitatu Minorisa,²⁷ in Monttepetano.²⁸ Et affrontad²⁹ ipsa uinea: de oriente in terra de³⁰ Sancti Benedicti uel in ipsa fonte de Wadal;³¹ de meridie et de occiduo et de circi³² in alaude³³ siue in uineas de nos comparatores. Quantum infra istas III^{or} affrontaciones includunt sic uindimus³⁴ nos uobis ipsa semodiata de uinea,³⁵ totum ab integrum,³⁶ cum exios et regressios earum, in propter precium solidos III et diners³⁷ X in argent.³⁸ Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa uinea de meo³⁹ iure in uestro trado⁴⁰ dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris. Quod si nos uinditores⁴¹ aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindiccionis⁴² uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare

set⁴³ componat ipsa uinea in duplo cum omnem⁴⁴ suam⁴⁵ inmelioracionem.⁴⁶ Et in antea ista carta uindicio⁴⁷ firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta uindicio⁴⁸ VI Kalendas Mai⁴⁹ anno terciodecimo regnante Aganricco⁵⁰ rege.

Sig+num Seniofred,⁵¹ qui ista carta uindicione⁵² fecimus⁵³ et firmauimus⁵⁴ et firmare rogauimus.⁵⁵ Sig+num Wilielmo.⁵⁶ Sig+num Leopardo.⁵⁷ Sig+num Miro.⁵⁸ Sig+num Chintol, femina. Sig+num Isarn.⁵⁹ Sig+num Barono.⁶⁰ Sig+num Ioan.⁶¹ Sig+num Ierbecca.⁶² Sig+num Witardo.⁶³

Ermengaudus, presbiter et monachus, qui ista carta uindicione⁶⁴ scripsit et sub(*signe*) die et anno quo supra.

1. *Pergamí en perfecte estat de conservació.*
2. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
3. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
6. *Mitjans del segle XIX. Restes d'un tros de paper blanc, que en cas d'haver tingut res escrit no en conserva cap traça.*
7. *Segona meitat del segle XIX. Escrit amb tinta negra i amb lletra de plantilla.*
8. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
9. *Segell estampat, c. 1923.*
10. Ego a **O**, per nos.
11. Seniofred (*en català*) a **O**; Sunifredus (*en llatí*).
12. Wilielmo a **O**, per Wilelmus o Guilelmus (*en llatí*).
13. Leopardo a **O**, per Leopardus (*en llatí*).
14. Mir (*en català*) a **O**; Miro (*en llatí*).
15. Chintol (*en català*) **O**.
16. vinditores a **O**, per uenditores.
17. Arnal (*en català*) a **O**; Arnaldo (*en llatí*).
18. Dolchido a **O**.
19. uxor a **O**, per uxori.
20. mea a **O**, per tua.
21. Gillia (*en català*) a **O**.
22. uindicionis a **O**, per uenditionis.
23. nostre a **O**, per mea.
24. uindimus a **O**, per uendo.
25. de uinea a **O**, per uineae.
26. de uinea a **O**, per uineae.
27. Minorisa a **O**, per Minorisensi.
28. Monttepetano a **O**, per Montepetano.
29. affrontad a **O**, per affrontat.
30. de *superfluu*.
31. de Wadal (*en català*) a **O**; Wadaldi o Guadaldi (*en llatí*).
32. circi a **O**, per circio.
33. alaude a **O**, per alodio.
34. uindimus a **O**, per uendimus.
35. de uinea a **O**, per uineae.
36. integrum a **O**, per integro.
37. diners (*en català*) a **O**; denarios (*en llatí*).
38. argent (*en català*) a **O**; argento (*en llatí*).
39. meo a **O**, per nostro.
40. trado a **O**, per tradimus.

41. uinditores a **O**, per uenditores.
42. uindiccione a **O**, per uenditionis.
43. set a **O**; variant, admesa en llatí, de sed.
44. omnem a **O**, per omni.
45. suam a **O**, per sua.
46. immelioracionem a **O**, per immelioratione.
47. uindiccio a **O**, per uenditionis.
48. uindiccio a **O**, per uenditionis.
49. Mai a **O**, per Madii.
50. Aganricco a **O**.
51. Seniofred (en català) a **O**; Seniofredi o Sunifredi (en llatí).
52. uindiccione a **O**, per uenditionis.
53. fecimus a **O**, per fecit.
54. firmauimus a **O**, per firmauit.
55. rogauimus a **O**, per rogauit.
56. Wilielmo a **O**, per Wilelmi o Guilelmi.
57. Leopardo a **O**, per Leopardi.
58. Miro a **O**, per Mironi.
59. Isarn (en català) a **O**; Isarni (en llatí).
60. Barono a **O**, per Baroni.
61. Ioan (en català) a **O**; Ioanni (en llatí).
62. Ierbecca (en català) a **O**.
63. Witardo a **O**, per Witardi o Guitardi.
64. uindicione a **O**, per uenditionis.

a

«Seniofred i fills: Wilielmo, Leopardo, Mir, Chintol, femella, venen a Arnal Dolchido i a la seva muller Gilla, femella, una semodiata de vinya, que els ha vingut per compra, en el comtat de Minorisa, in Monte Petano. Afronta: de solixent amb terra de Sant Benet, o amb la font de Wadal; de migdia, de ponent i de tramuntana amb alou o vinyes del comprador. Ho venen pel preu de 4 sous i 10 diners d'argent.

A 6 de les calendes de maig de l'any 13 del regnat del rei Enric.

S+m Seniofred. S+m Wilielmo. S+m Leopardo. S+m Mir. S+m Chintol. Testimonis: S+m Isarn.

S+m Barono. S+m Ioan. S+m Ierbecca. S+m Witardo.

Ermengaudus, presbiter et monachus, scripsit».

1063

1044, abril, 27.

Venda. *Trasgonça, dona, i Dou, i Isarn, i Garsèn, [= Garsenda] dona, venen a Arnal i la seva esposa Guilla una mujada de terra amb els casals i les pedres, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de quatre sous i mig, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 275.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 643, pàg. 740, ex **O**.

k[arta] de mont peta²

B N° 420³

1043

Venta â favor de Arnaldo de una tierra en Montpeytà⁴

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN⁵ [segell estampat]

27-IV-1044⁶ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Trasconca, femina, et Doz, et Isarn, et Garsen, femina, uinditores sumus uobis, Arnal, et uxor mea Gilla, femina. Per hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus nos uobis modia[ta] una de terra ab ipsos chasals et ab ipsas petras, qui michi aduenit a me Trasconca, de genitori meo siue per qualicumque uoces, et a me Doz, et Isarn, et Garsens, de genitori nostro qui est condam siue per qualicumque uoces. Et est ipsa modiata de terra ab ipsos casals in comitatu Minorisa, in Campo Bagas, [in Monte]petano. Et affro[nta]d, ipsa modiata de terra cum ipsos casals ab ipsas petras: de oriente, in terra a ta [sic] de nos comparatores; de meridie, similiter; de occiduo, in alaude de nos, uinditores, uel de [...]; de circi, in strada publica. Quantum infra istas IIII^{or} affrontaciones includunt, sic uindimus nos uobis ipsa hec omnia superius insertum, totum ab integrum, cum exio et regressio suo, in propter precium solidos IIII^{or} et demig in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa modiata de terra cum ipsos casals de nostro iure in uestro tradimus dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris. Quod si nos uinditores aud ullusque omo qui contra hanc ista carta uindicione uenerit ad inrumpendum, non hoc ualeat uindicare set componat [sic] ipsa hec omnia superius inserta in duplo, cum omnem suam inmeiioracionem. Et in antea ista carta uindicione firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindicio V Kalendas Mai [sic] anno terciodecimo regnante Aganricco rege.

Sig+num Trasconca, femina. Sig+num Doz. Sig+num Isarn. Sig+num Garsens, femina, qui ista carta uindicione fecimus et firmauimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Sabbato. Sig+num Wadal. Sig+num Raimon. Sig+num Bernardo. Sig+num Bonefilio. Sig+num.

Ermengaudus, presbiter et monachus, qui ista carta uindicione scripsit et sub SSS die et anno quo supra.

1. *Mides màximes del pergami: 15,5 x 11 cm. Bocí sòlt o separat del pergami principal: 2,5 x 2,4 cm. Un forat petit al marge esquerre, per a passar-hi un cordill (hi ha un altre forat petit més avall, que no afecta cap lletra). Anava enrotllat.*

Al dors s'aprecien molt bé sis sècs verticals, més marcats que els secundaris. L'angle superior dret és arrancat, i aquest bocí de pergami, que actualment és solt, caldria tornar-lo a unir (tant el pergami com aquest fragment estan guardats dins una funda transparent de polimer (Melinex)).

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

1064

1044, març-abril.

Testament. *Bonfill, [= Bofill] que jau al llit malalt i tem que li sobrevingui la mort, demana als seus amics Guilabert [= Gilabert, Gelabert] i Guifred, [= Gifreu] que si morís de la malaltia que té, prenguin els seus béns i els donin per a la seva ànima, d'aquesta manera: de les vinyes que té a la Roira, mitja mujada de vinya per al monestir de Sant Benet [de Bages] i dues sorts de vinya a Ajo, [= Aig, Age] dona. Que donin per a al seva ànima la meitat de la vinya de la Coma i dues sorts de vinya a l'Illa, [actual municipi de Navarcles, comarca de Bages] juntament amb unes cases, un hort, dues bótes i dues portadores. A Ermengol una bóta i un follador. A Ajo, [= Aig, Age] dona, un cup*

petit. A Gescafred un cup petit. I de la llauror, la meitat de la collita de pa i vi, que en paguin els deutes que tenen en comú. I del pa i del vi que restin, la meitat per a la seva ànima i l'altra meitat per a Ajo, [= Aig, Age] dona. I que l'I de març paguin a Bonfill, [= Bofill] monjo, un sou d'argent, i a Carnestoltes, nou diners. I el maig, fins a la festa de sant Miquel, [29 de setembre] paguin a Domnuç setze diners en argent. I l'I d'octubre un sou a Guilabert [= Gilabert, Gelabert] Fidel i a Baró. La sort de vinya que fou de Gombert romanguí a Ajo, [= Aig, Age] dona, juntament amb el càvec, l'aixada i la podadora.¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1422.1

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 644, pàg. 741, ex **O**.

O

In Dei nomine. Ego Bonefilio² iaceo in egritudine et timeo ne subueniat repentina casu³ mortis meę et precor uos, amici⁴ mei,⁵ id est: Wilabert⁶ et Wifred,⁷ ut si mors mihi aduenerit de ista egritudine apreendatis⁸ omnem auere⁹ et donetis pro anima mea. In primis ad domum Sancti Benedicti¹⁰ semodiata¹¹ I de uinea¹² prope ipsa Ruira.¹³ Et ad Ego,¹⁴ femina, sortes II de uinea.¹⁵ Et in ipsa Coma¹⁶ ipsa medietate de uinea¹⁷ et ipsas sortes II de uineas¹⁸ que¹⁹ sunt in ipsa Isola.²⁰ Et ipsas casas cum solos et superpositos et ipso orto²¹ et duas barrilas²² et duas portadores.²³ Et ad Ermengaud²⁴ barril²⁵ I et [I]²⁶ follador.²⁷ Et ad Ego, femina, cubet²⁸ I. Et a Giscafred²⁹ cubet³⁰ I. Et de ipsa laboracione in pane et uino ipsa medietate ut soluant ipsos debitos in comune.³¹ Et alia quod remanet pro anima mea. Et alia medietate remaneat in pane et uino ad Ego, femina. Et per Kalendas³² Marces³³ sic persoluant a Bonefilio solido I de ergent.³⁴ Et [per]³⁵ Carnestoltes³⁶ VIII diners³⁷ a Bonefilio, monacho. Et a mag³⁸ usque ad festa³⁹ sancti Michaelis sic persoluant a⁴⁰ Donucio sidecim⁴¹ diners⁴² in argent.⁴³ Et Wilabert⁴⁴ Fidel⁴⁵ et a⁴⁶ Barono per Kalendas⁴⁷ October⁴⁸ solido I. Et ipsa sorte de uinea⁴⁹ qui fuit de Conbert⁵⁰ remaneat ad Ego, femina, cum cauago⁵¹ et exada⁵² et podadora.⁵³

Facto isto testamento VII Aprelii⁵⁴ anno terciodecimo regnante Aganricco⁵⁵ rege.

Sig+num Bonefilio.⁵⁶ Sig+num Wifred.⁵⁷ Sig+num Wilabert.⁵⁸

Ermengaudus, presbiter et monachus, qui istum testamentum scripsit et sub(*signe*) die et anno quo supra.

Vlzineles⁵⁹

[(B) N 1 ... lligall (Ol)zinelles]⁶⁰

Olzinelles⁶¹

1043.⁶² (?) **IV - 1044**⁶³

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC _____⁶⁴

[tros de paper blanc]⁶⁵

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC ___ OI ___

LLIGALL _____ N°. 11.

⁶⁶

[tros de paper blanc]⁶⁷

1. *Pergamí ben conservat, amb algunes taques d'humitat que afecten les lletres i, en algun cas, la seva lectura i comprensió. A la part inferior dos petits forats i dos petits estrips -tapats amb un tros de cinta aïllant transparent-; notes i segells impresos en èpoques posteriors a l'escripturació del testament.*
2. Bonefilio a **O**, per Bonusfilius.
3. *Tot seguit, espai en blanc.*
4. amici a **O**, per amicos.
5. mei a **O**, per meos.
6. Wilabert (*en català*) a **O**; Guilabertus (*en llatí*).
7. Wifred (*en català*) a **O**; Guifredus (*en llatí*).
8. apreendatis a **O**, per apprehendatis o apprendatis.
9. omnem auere a **O**, per omnes res/facultates.
10. Sancti Benedicti a **O**, per Sanctum Benedictum.
11. semodiata a **O**, per semodiatam.
12. de uinea a **O**, per uineae.
13. Ruiria (*en català*) a **O**.
14. Ego a **O**. *Nom personal femení, que transcrivim Ajo, en català, amb una probable seqüència evolutiva Aig i Age.*
15. de uinea a **O**, per uineae.
16. Coma (*en català*) a **O**; Cumba (*en llatí*).
17. de uinea a **O**, per uineae.
18. de uineas a **O**, per uinearum.
19. que a **O**, per quod.
20. Isola a **O**, per Insula.
21. orto a **O**, per horto.
22. barrilas (*en català*) a **O**.
23. portadores (*en català*) a **O**.
24. Ermengaud (*en català*) a **O**; Ermengaudum (*en llatí*).
25. barril (*en català*) a **O**.
26. *Il·legible. Pot ser I.*
27. follador (*en català*) a **O**.
28. cubet (*en català*) a **O**.
29. a Giscafred (*en català*) a **O**.
30. cubet (*en català*) a **O**.
31. in comune a **O**, per communiter.
32. per Kalendas a **O**, per in Kalendis. *Vegeu la nota 47.*
33. Marces a **O**, per Martii.
34. de ergent (*en català*) a **O**; argenti (*en llatí*).
35. *Pot ser per.*
36. Carnestoltes (*en català*) a **O**.
37. de diners (*en català*) a **O**; denariis (*en llatí*).
38. a mag (*en català*) a **O**; in Madio (*en llatí*).
39. festa a **O**, per festam.
40. a superflu a **O**.
41. sidecim a **O**, per sedecim (sexdecim).
42. diners (*en català*) a **O**.
43. argent a **O**, per argento.
44. Wilabert (*en català*) a **O** -*hauria d'anar precedit d'a-*; ad Guilabertum (*en llatí*).
45. Fidel (*en català*) a **O**. *Sembla que és el sobrenom de Wilabert/Guilabert (Gilabert, Gelabert).*

46. a *superfluu*.
47. per Kalendas a **O**, per in Kalendis. *Vegeu la nota 32.*
48. October a **O**, per Octobrium.
49. de uinea a **O**, per uineae.
50. de Conbert (*en català*) a **O**; Gomberti (*en llatí*).
51. cauago (*en català*) a **O**.
52. exada (*en català*) a **O**.
53. podadora (*en català*) a **O**.
54. VII Aprelii a **O**. *Entre el numeral i el mes hi manca la indicació de calendes, idus o nones.*
55. Aganricco a **O**.
56. Bonefilio a **O**, per Bonefilii.
57. Wifred (*en català*) a **O**; Guifredi (*en llatí*).
58. Wilabert (*en català*) a **O**; Guilaberti (*en llatí*).
59. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*
60. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
61. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
62. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages). Ratllat, amb llapis.*
63. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
64. *Segell estampat, c. 1923. Només és estampada la part superior, per raó de manca de suport físic per ser molt aprop del marge inferior del pergami.*
65. *Tros de paper blanc.*
66. *Segell estampat, c. 1923.*
67. *Tros de paper blanc.*

a

«Bonefilio ordena testament i prega als seus marmessors: Wilabert, Wifred que donin a Sant Benet una semodiata de vinya, prop ipsa Ruiria. A Ego, femella, dues sorts de vinya, i la meitat de la vinya de la Coma, i dues sorts de vinyes que són in ipsa Isola, i les cases amb sòls i sostres, l'hort, i dos barrilas, dues portadores. I a Ermengaud un barril i amb follador. I a Ego, femella, un cubet. I a Giscafred un cubet. I de la seva laboracione en pa i en vi, la meitat per pagar els seus deutes, i el que resti per la seva ànima, i l'altra meitat a Ego, femella. I per Calendes de Març paguin a Bonefilio un sou d'argent; i per les Carnestoltes 8 diners a Bonefilio, monjo, i a Magius (?) a la festa de Sant Miquel paguin a Donucio 10 diners d'argent; i a Wilabert Fidel, i a Barono per les Calendes d'Octubre un sou. I la sort de vinya que fou de Combert romanguí a Ego, femella, cum cavago, exada et podadora.

A 7 d'abril de l'any 13 del regnat del rei Enric.

S+m Bonefilio. Testimonis: S+m Wifred. S+m Wilabert.

Ermengaudus, presbiter et monachus, scripsit».

1065

1044, maig, 28.

Evacuació i definició. *Bernat i la seva esposa Eiçolina, amb els seus fill i filles: Berenguer, Estefania, Ermengards [= Ermengarda] i Eiçolina, volen fer saber a tothom, present i no present, i també per als homes futurs, que demanaren a Senfred [= Sinfreu] Isarn, amb la presència de Ramon Senfred, [= Sinfreu] Guillem Alomar i Guadall Duran, i altres cavallers: [Ole]guer, Otger, i el sacerdot Riculf, l'alou que els infants tenien per patrimoni i Eiçolina per compra o pel desè. És veritat que el demanaren per dret patern o per compra. Senfred [= Senfred (= Sinfreu) Isarn] deia que era seu propi. Després de llargues discussions, amb el consell dels predits cavallers, i amb la seva petició, ambdues parts decideixen deixar la qüestió a criteri dels dits cavallers, i a no moure*

*cap contenció en el futur per aquesta querella, i firmen el dit alou en poder de l'esmentat Senfred [= Senfred (= Sinfreu) Isarn] comproment-se a no repetir. Si algú ho fes, que pagui una lliura d'or i tot seguit aquesta evacuació persisteixi ferma.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 276.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 645, pàg. 742, ex **O**.

no fa [per esta] **casa**² [gairebé del tot esborrat]

B. N. 834³

estraño.⁴

1044.⁵

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN⁶

28-V-1044⁷

Sub Trinitatis nomine sacro. Ego Bernardus coniuxque mea Eizolina, cum filio filiabusque suis: Berengario, scilicet, et Stefania, Ermengardisque et Eizolina. Volumus, ad noticiam cunctorum [sic] non solum presencium sed eciam futurorum hominum deducere. Qualiter petiuimus Seniofredum Isarni, in presencia Reimundi Seniofredi, Guilielmique Ellemari, et Gaudalli [sic] Durandi, assistentibus aliis militibus, id est: [3 lletres]garius, et Odgariusque et sacerdos Richulfus, pro allode quod nobis infantibus adueniebat de patrimonio, et mihi, Eizoline, per comparacione, siue per decimum [*Xmum*] omnesque per uoces. Verum est enim que petebamus illud per paterna uoce, siue per emcionem. Seniofredus uero predictus nobis e [sic] contrario alterum, petebat alodium, quod dicebat esse suum proprium. Post longam quidem alterchacionem uerborum consiliantibus predictis militibus, ab hac petitione omisino nos euacuamus ex utrisque partibus. Nos illi ille uersauice nobis, et necontemcio [sic] ex hoc ulterius moueatur a prelibata querela ex toto nos euacuamus et predictum alodium in potestate prefati Seniofredi firmamus, ut in eternum illud repetere non ualeamus, nec nos nec aliqua persona hominum nostra nec per uocem. Et siquis ex hoc uoluerit quoquo modo repetere, libram auri componat, et hec euacuacio firma postea persistat.

Hactuum [sic] est hoc V^o Kalendas Iunii in terciodecimo [*Xmo*] anno a rege Henricho.

Si+gnum Bernardus. Si+gnum Eizolina. Si+gnum Bergario. [sic] Si+gnum Stephania. Si+gnum Ermengards.

Si+gnum Eizolina, qui hoc euacuacione scribere rogauimus et firmauimus, et <fir>mare rogauimus.

Si+gnum Guitardi. Si+gnum Odgario. Si+gnum Isarni.

Guilelmus, sacerdos et iudex, hoc intuens firmauit (SS).

Richulfus, sacer, qui hoc scripsi et sub (SS) in prefato die et anno.

1. *Mides màximes del pergami: 24,7 x 9,2 cm. Un forat petit (massa petit; potser no es va utilitzar mai per a passar-hi un cordill) al marge esquerre (hi ha dos altres forats, minúsculs, enmig del text, que no afecten cap lletra). Anava enrotllat.*

1066

1044, novembre, 21.

Empenyorament. *Guadall i la seva esposa Sinyol empenyoren a Senfred [= Sinfreu] dues mujades de terra i mitja mujada de vinya, que tenen per compra, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de quatre sous d'argent. La propera festa de santa Cecília [22 de novembre] els han de tornar sis sous; si no ho fan, hauran de donar a Senfred l'escriptura de propietat.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 206.2.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 646, pàg. 743, ex **O**.

In nomine Domini. Ego Quadal, [sic] et uxor mea Sinnol, inpignorores sumus tibi, Seniofred. Per hanc scriptura inpignorationis nostre inpignoramus tibi modiatas duas de terras et semodiata I de uinea, nostras proprias, qui nobis aduenit per comparacione siue per qualicumque uoces. Et sunt ipsas modiatas duas de terras cum ipsa uinea in comitatu Minorisa, in Montepetano. Et affrontant, ipsas terras: de oriente in strada uel in uinea de Duran; de meridie in uineas et [uineas et, sobrelineat] et terra de Roterá; de occiduo in rio Sancti Fructuosi; de circi in Montepetano. [la darrera o, sobrelineada] Quantum infra istas affrontaciones includunt, sic inpignoramus tibi ipsas modiatas duas de terras cum ipsa uinea pro solidos IIII^{or} de argent usque ad festa de sancta Cecilia, et quando uenerit de ista festa ad alia de sancta Cecilia, si nos tibi persoluimus solidos VI in argent, tu nobis reddas ista scriptura in illa ora. Et quando uenerit ad ista festa iamdicta, si nos non potuissemus tibi persoluere solidos VI in argent, licenciam abeas de ipsas modiatas II de terras cum ipsa uinea tenere, uindere et comutare aut facere quod uolueris sine blandimento de nulloque omini a tuum alaudem proprium. Et in antea ista carta inpignoracio firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta inpignoracio XI Kalendas December anno quartodecimo regnante Engerrico rege.

Sig+num Quadal, qui ista inpignoratione feci et firmaui et testes firmare rogauí. Sig+num Sinnol, femina. Sig+num Uidal. Sig+num Rannemir. Sig+num Wifred Dadil.

Ermengaudus, presbiterque et monachus, qui ista inpignoratione scripsit et sub (*signe*) die et anno quo supra.

mont petan

B N° 395

Venda de vinyas e terras de Monpeyta. [escrit al marge esquerre (costat del text)]

1044

empeño de tierras en Monpeyta.

21-XI-1044 [escrit amb llapis] [escrit al peu del document, a la dreta (costat del text)]

1. *El mateix pergami, escrit per ambdós costats, conté dos documents, que tenen en comú l'haver estat escrits pel mateix escrivà, fer referència a Montpeità i tenir com a actors comuns el matrimoni format per Guadall i Sinyol: aquest document, el núm. 1066 -1044, novembre, 21- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 206.2) és un empenyorament de terres a Montpeità; l'altre, el document núm. 933 -1031, desembre, 29- (Barcelona, ACA,*

Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 206.1), anterior cronològicament, és una venda, que té com a lloc també Montpeità.

1067

1044, novembre, 25.

Venda. *Bovet i la seva esposa Ermengarda, i Joan i la seva esposa Adaled, [= Adelaida] venen a Folc i la seva esposa Maiasenda llur alou, una peça de terra, conreada i erma, al comtat de Manresa, al terme [de la ciutat] de Manresa, al costat del coll de Guix, a la vila de Cafells, [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de dos sous de diners.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 277.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 647, pàg. 744, ex **O**.

M. N°. 227

Manresa. 1044.

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN [segell estampat]

25-XI-1044 [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Boueto, et uxori sue Ermengards, femina, et Ioanno, et uxori sue Adaled, femina, vinditores sumus uobis, Folchone, et uxori sue Maidsens,² femina, emtores. Per anc scriptura uindicacionis nostre uindimus uobis alaudem nostrum proprium, id est: pecia I de terra,³ cultas uel ermas, qui nobis aduenit, ad me, Ioanno per ienitorum meorum, et ad me, Azaled, per meum decimum, et ad me, Boueto, et Ermengards, per guadiacione, siue per qualicumque uoces. Et est ec omnia in comitatum Minorisa, in suas agacencias, iuxta ipso collo de Guixo, in locum que dicunt uilla de Cafels. Et affrontat, ipso alaude: de orient, in terra de nos, comparatores, uel in ipso torrent qui discurit per tempus pluuiarum; et, de meridie, in terra de Ermemiro Bernardus; et, de occiduo, in terra de filiis de Ledgarda, condam; et, de circii, in terra de nos, comparatores. Quantum infra istas III^{of} affrontaciones includunt, sic uindimus uobis pecia I de terra culta uel erma, totum ab integrum, cum exiis uel regressis earum, in propter precium solidos II de diners, et nichil exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa ec omnia, de nostro iuramus in uestro tradimus dominio et potestate affacere ad omnia quod uolueris, ad uestrum plenissimum proprium. Quod si nos, uinditores, ad ullusque omo qui contra anc ista carta uindicacione inquietare uoluerit, non hoc ualeat uindicare set componat aut componamus uobis in duplo, cum omne suam inmelioracione. Et in antea ista carta carta uindicacione firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindicacione VII Kalendas Dezember anno XIII regnante Eñrici regi.

Sig+num Boueto. Sig+num Ermengards. Sig+num Ioanno. Sig+num Adalezo, femina, qui ista carta uindicacione fecimus et firmauimus, et testes firmare rogauimus. Sig+num Durandus Mangula. Sig+num Trasuer.

Uuilielmus, sacer, qui ista carta uindicacione scripsit di[e] (SS) et anno quod supra.

1. *Mides màximes del pergami: 25,3 x 12 cm. Un forat petit, que es va utilitzar per a passar-hi un cordill, al marge esquerre (hi ha quatre altres forats, a la part inferior del text, que no l'afecten -alguna lletra en resulta afectada, però no l'elimina-). Anava enrotllat. Les vores de la zona de*

l'angle superior dret (costat del text) estan amplament, però no profundament, rosegades, si bé això no afecta el text, el qual sí que resulta perjudicat, en algunes parts, per la humitat.

2. *Després de maid hi ha un raspat que ha eliminat 1 o 2 lletres que hi havia a continuació, i, tot seguit, sens.*

3. *Abreujat trā.*

1068

1045, març, 16.

Donació. *Godmar [segueix un espai en blanc de disset lletres aproximadament] [= Gomar] dóna al monestir de Sant Benet [de Bages] una casa bona, un cup, una tona i les vinyes que té per complantació de Sant Benet de Bages al comtat de Manresa, al terme [del castell] de Maïans. [Maïans, actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages] Amb la condició que els donants tinguin en vida les vinyes i facin donar, cada any, la meitat del vi, i després de la mort de Godmar [= Gomar] romanguí per al monestir de Sant Benet de Bages en alou.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 278.

k[arta] de Midians²

M.S. N.º. 54³

Mayans.⁴

1044. donacio quam fecit godomar in Mayans a S. Benet de Bages=⁵

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN⁶

16-III-1045⁷

In nomine Domini. Ego Godmar⁸ donatores sumus ad domum Sancti Benedicti. Magnum et satis licitum esset uidetur domum Dei edificare et de nostris rebus onorare atque concedere. Audientes predicacionum et monita Sanctorum Patrum quia elemosina a morte liberat anima. Cognoscentes nos peccati macula onustos de supernis celorum supplicamus eius misericordia ut pius et misericors sit Deus in peccatis nostris. Propter ea concedimus atque tradimus ad domum Sancti Benedicti casa I optima et cubo I et tonna I et ipsas uineas qui michi aduenit per complantacione de Sancti Benedicti uel per quascumque uoces. Et est hec omnia suprascripta in comitatum Minorisa uel in termine de Midia.⁹ Et afrontat ipsa casa et ipsas uineas: de orrient,¹⁰ in termine de Guardiola; de meridie, in termine de castrum Odolino; de occiduo, in termine de castrum Odena; de circi, in termine de castrum Belint. Quantum infra istas IIII^{or} afrontaciones includunt sic donamus ad domum Sancti Benedicti ipsas uineas et ipso cubo et ipsa tonna. In tale uidelicet racione quod nos donatores teneamus in uita nostra ipsas uineas et dare faciatis per unumquenque anno, de ipso uino ipsa medietate, et post obitum tuum remaneat ad domum Sancti Benedicti ad suum proprium alaudem. Quod si nos donatores aut uullusque homo qui contra hanc ista donacione uenerit ad inrumpendum non hoc ualead uindicare set componamus in quadruplo ad ecclesiam Sancti Benedicti, cum omnem suam inmeliacione. Et in antea ista carta donacione firma permaneat omnique tempore.

Facta ista carta donacione XVII Kalendas Aprelii XIII^{mo} regnante Aiarico¹¹ rege.

Sig+num Godmar,¹² qui ista carta donacione fecit et testes firmare rogauit.

Sig+num Remon. Sig+num Petro. Sig+num Maier.

Godmarus, presbiter, qui ista donacione scripsit et die et an(*signe*)no quod supra.

1. *Mides màximes del pergami: 16,8 x 11,9 cm. Un forat petit, que es va utilitzar per a passar-hi un cordill, al marge esquerre (hi ha un altre forat petit, a la part inferior, fora ja del text, que no l'afecta). Anava enrotllat. Al dors s'aprecia un ratllat vertical, amb les línies força juntes -menys d'1 cm de separació entre cadascuna- que arriben fins a una línia horitzontal, també ratllada, a un terç de la superfície del pergami, per sota de la qual hi ha una línia doble fins a la meitat, de puntejat, que traspassa el pergami. El puntejat sembla que ha de ser posterior al procés de realització del pergami. No queda marge, s'aprofita tota la superfície per a encabir-hi el text; si bé la cal·ligrafia és molt bona i intel·ligible. Bo per a reproduir. És el mateix escriptor que redactà els nùms. 283, 284 i 285. Comparar les afrontacions d'aquest document (nùm. 278) amb les dels nùm. 152 i 153 (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages).*
2. *ns en una sola lletra. No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*
3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
5. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
6. *Segona meitat del segle XX. Segell estampat.*
7. *Segona meitat del segle XX. Escrit amb llapis.*
8. *Tot seguit, segueix un espai en blanc de disset lletres aproximadament.*
9. *de Midia a O. Correspon a Maians (actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages).*
10. *orrient a O; sembla com si primer volgués escriure aquest punt cardinal abreujat (or), però després hagués desenvolupat la paraula.*
11. *Midia a O. Correspon a Maians (actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages).*
12. *Tot seguit, segueix un espai en blanc de disset lletres aproximadament.*

1069

1045, abril, 27.

Venda. *Gescalfred, sacerdot, ven a Arnal Dòlquid una peça de vinya i una peça de terra, conreada i erma, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, [Montpeità - muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de set sous, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, nùm. 279.

a. *Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari), III, nùm. 648, pàg. 745, ex O.*

pecia I de uinea et pecia I de terra culta uel erma in montepeta de or[iente] in uinea de wadal de meridie [mri, amb abbrev. damunt la r] in uinea de wifred ellemar de occiduo in terra de seniofred qui est condam de circi in uinea de isarn precium solidos VII et marcu isarn et [wadal]¹ [apunts presos per l'escriptor abans de redactar el document definitiu]

monte petan¹

B. N.º. 425.¹

1044 Venta a Arnal dolchido de una tierra y vñas en Montpeytà.¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹ [segell estampat]

27-IV-1045¹ [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Giscafred, presbiter, uinitor¹ sum tibi Arnal Dolchido. Per hanc scriptura uindiccionis¹ meę uindo tibi pecia I de uinea et pecia I de terra, culta uel erma, mea propria, qui mihi aduenit per comparacione siue per qualicumque uoces. Et est ipsa pecia de uinea et pecia de terra in comitatu Minorisa, in Montepetano. Et affrontad ipsa pecia de uinea et pecia de terra: de oriente in uinea de Wadal uel suos eres; de meridie in uineas de Wifred Ellemar; de occiduo in terra de Seniofred, qui est condam, uel de Hemmo, femina; de circi in uinea de Isarn, filio meo. Quantum infra istas IIII^{or} affrontaciones includunt, sic uindo tibi pecia I de uinea et pecia I de terra, culta uel erma, totum ab integrum, cum exios et regressios earum, in propter precium solidos VII in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa pecia de uinea et pecia de terra de meo iure in tuo trado dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris. Quod si ego uinditor, aut ullusque homo, qui contra hanc ista carta uindicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat ipsa pecia I de uinea et pecia I de terra in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindicio firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta uindicio V Kalendas Mai [sic] anno quartodecimo regnante Aganricco rege.

Sig+num Giscafred, presbiter, qui ista carta uindicione feci et firmaui et firmare rogauit. Sig+num Marcucio. Sig+num Wadal. Sig+num Isarn. Sig+num Witardus. Sig+num Sendred.

Ermengaudus, presbiter et monachus, qui ista carta uindicione scripsit et sub (*signe*) die et anno quo supra.

1. *Mides màximes del pergami: 33 x 9 cm. Dos forats petits, que es devien utilitzar per a passar-hi un cordill -almenys el més gran-, al marge esquerre (hi ha un altre forat petit, a la part inferior dreta, fora ja del text, que no l'afecta). Anava enrotllat. Un petit estrip a la part superior. Estant enrotllat el va afectar una taca d'humitat que es va anar reproduint, fins al nombre de set, i que són visibles a ambdós costats del pergami. La més petita la darrera, situada a l'esquerra (costat del text), té unes mides d'1,5 (alçada) x 2 cm, (amplada) mentre que la primera taca, a la dreta, té unes mides de 4 (alçada) x 3,5 cm (amplada). Cal·ligrafia excel·lent. Bo per a reproduir.*

1070

1045, maig, 1.

Concessió. *Guillem, comte de Besalú, [Guillem I, dit el Gras, comte de Besalú i de Ripoll (1020-1052)] concedeix a Sant Benet de Bages que d'aleshores ençà ni ell ni cap successor seu exigeixi cap tribut o cens, ni tragina, ni obra, ni host o qualsevulla altra questa per l'alou que el monestir de Sant Benet té al comtat de Besalú, a Bas, al terme de Preses, [actual municipi de les Preses, comarca de Garrotxa] amb els seus llogarets. N'exceptua els censos anuals que el seu pare, el comte Bernat, [Bernat I, dit Tallaferro, comte de Besalú i de Ripoll (990-1020)] havia establert: les cases, un sester d'ordi i mitja quartera de forment; i les cabanes, una emina d'ordi i una quartera de forment entre dues. I que el senyor Bernat Isarn per la seva tuició i defensa tingui de l'esmentat alou el reconeixement per la batllia i per la custòdia. El comte Guillem pren l'alou sota la seva tuició, custòdia i batllia, defensant-lo de qualsevol adversari, i accepta de l'abat Mir una mula de valor de tres-cents sous per aquesta concessió. De seguit després de Guillem, comte per la gràcia de Déu, signen les principals autoritats eclesiàstiques seculares del país: l'arquebisbe de Narbona, Guifred; el bisbe [d'Osona] Oliba; el bisbe de Barcelona, Guilabert; el bisbe d'Urgell, Guillem; el bisbe d'Osona, Guillem; [= Guillem Guifred de Balsareny (1046-1076), successor immediat d'Oliba] i el bisbe d'Elna, Berenguer, per donar més validesa a l'acte.¹*

[O]. Original no localitzat.

A.* Trasllet de 21 de juliol de 1335 -pergamí-, per Pere de Bellsolà, ciutadà de Manresa, per autoritat reial notari públic per tot Catalunya, sota les ordres de Jaume d'Olorda, sotsveguer de Manresa i de Bages: Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2271.

Guilelmi comitis²

**placeus que aquesta carta sie tangude aprop
si mossen noy era que lo portado del present que lam torni³**

Pro [...] Sancti Benedicti [...]⁴

in comitatu et in adiecencias de bas [...] comes nec dis[...] audant ab [...] defendat⁵

Per aquesta carta apar com los homens de [presas] no son tenguts de fer hobra ni a ost ni caualcada ni e dagunes seruituts reals ni personals a comte de bas⁶

P. S N° 153⁷

· 21⁸

Presas.⁹

1045.

Presas.

Donacion hecha por el Vizconde de Bas al Monast.^o y promesa de no cobrar, ni exigir de los de las Presas censos, ni servitudes, sino los censos que se reserva.¹⁰

351¹¹

2271¹²

“Hoc est translatum fideliter sumptum a quodam instrumento cuius tenor talis est:” In nomine sancte et indiuidue Trinitatis. Ego Guilielmus, gratia Dei comes,¹³ considerans me peccatorem in omnibus esse, volo aliquid facere quod Deo sit placitum et ut in peccatis et necessitatibus meis merear illum habere propiciam. Constituo itaque et remitto ad locum Sancti Benedicti, cuius cenobium constructum est in comitatu Minorise,¹⁴ iuxta flumen Lubrigad,¹⁵ ut de isto die in antea nec ego nec ullus ex successoribus meos aud¹⁶ ullusque homo, in alaudem¹⁷ Sancti Benedicti qui est in comitatu Bisuldunensis,¹⁸ in adiacencias¹⁹ de Bass,²⁰ ad locum que dicunt²¹ Presas²² cum uiculis²³ sibi adiacentiis²⁴ cum illorum terminos et afrontaciones,²⁵ ut non accipiam nec ego nec ullus ex successoribus meis aliquid tributum aut censum siue receptum aut etiam traginam²⁶ neque opera²⁷ neque hostem²⁸ aut aliquid questum²⁹ ibi faciamus nec ego nec aliquis post me in eternum nisi tantum hoc quod pater meus domnus Bernardus, comes,³⁰ ibi constituit. Scilicet receptum qui fiat ex singulis mansibus per singulos sextareum orde³¹ et mediam quarteram frumenti.³² Et ex kabbannis³³ eminam orde³⁴ et inter duos mediam quarteram frumenti,³⁵ et nichil³⁶ aliut³⁷ omnino. Et ut domnus Bernardus Ysarni³⁸ pro sua tuicione³⁹ hac defensione⁴⁰ habeat ex ipso alaude⁴¹ recognitionem pro ipsa baiglia⁴² et pro bona custodia⁴³ quam ibi faciat ex omnibus simul in unum per unumquemque annum unum receptum⁴⁴ ut non aliut⁴⁵ quicquam ibi auferre presumat nec distringere ullomodo. Nec ipse nec aliquis ex successoribus eius in eternum. Hunc autem alaudem⁴⁶ accipio ego suprascriptus comes in tuicione⁴⁷ et custodia⁴⁸ siue baiglia propter Deum et remedium anime mee.⁴⁹ Ut ab isto die et deinceps⁵⁰ ex omnibus hominibus custodiam et salutem atque ab omnibus aduersariis defendam qui ibi aduersi fuerint domino annuente accepi autem propter hoc a Mirone abbate Sancti Benedicti⁵¹ mulam obtinam⁵² ualentem CCC^{tis} solidos propter hanc constitutionem. Et ut Deus omnipotens propicius sit in peccatis meis Siquis ergo hanc constitutionem et remissionem uoluerit disrumpere aut ego aut aliquis ex successoribus meis aliquisque hoc si non digne satisfecero aut fecerint Deo et Sancto Benedicto absoluo ego ut ex tunc ex parte Dei omnipotentis et omnium sanctorum permaneamus aut permaneant excommunicati per excommunicationem omnium episcoporum quorum nomina in hac karta⁵³ fuerint scripta. Et ut simul cum Iuda Scariot in infernum consimilis fiat et sicut Datan et Abiron uiuos eos in terra degluciat.⁵⁴

Facta ista scriptura Kalendas⁵⁵ Madi⁵⁶ anno XIII° regni Henrici⁵⁷ regis,⁵⁸ qui hanc kartam⁵⁹ concessionis et remissionis feci firmaui et firmare rogau. S+gnum Bernard Isarn.⁶⁰ S+gnum Ugoberti. S+gnum Raimundi Ademari. S+gnum Bernard Arnall.⁶¹ S+gnum Remun Arnall.⁶² S+gnum Bernad Adalbert.⁶³ S+gnum Remun Adalbert.⁶⁴ S+gnum Odgerrius⁶⁵ Arnallus.⁶⁶ Wilielmus⁶⁷ (*comes*)⁶⁸ gracia Dei.⁶⁹ Guifredus, sancte prime sedis Narbonensis ecclesie episcopus.⁷⁰ SS (*signe*) (*signe*) Oliba, episcopus⁷¹ (*signe*) (*signe*) Guilabertus, sancte ecclesie Barchinonensis episcopus.⁷² (*signe*) Guillelmus, Urgellensis ecclesie episcopus⁷³ (*signe*) Guillelmus, episcopus Ausonensis⁷⁴ SSS (*signe*) Berengarius, Ellensis ecclesie episcopus.⁷⁵ (*signe*)

Deusde, presbiter,⁷⁶ qui hanc constitutionem uel largitionem scripsi sub (*signe*) die et anno quo supra.

“Sig+num nostri Iacobi de Olorda, subvicarii Minorise⁷⁷ et Bagiarum⁷⁸ pro domino rege, qui huic translato sumpto fideliter a suo originali, non viciato non abolito non cancellato, nec aliqua sui parte suspecto, set⁷⁹ omni suspicione carente, et cum eodem de verbo ad verbum in nostri presentia fideliter comprobato ex prece dicti domini regis, et auctoritate officii quo fungimus in hac parte, auctoritatem prestamus, et decretum interponimus, ut ei tanquam suo originali fides plenior ab omnibus impendatur appositum hic de mandato nostro, per manum Petri de Pulcrosolano ciuis Minorise, auctoritate regia notarii publici per totam Cathaloniam,⁸⁰ in cuius posse hec firmamus. Et ideo ego Petro de Pulcrosolano, notarius prelibatus recepto huiusmodi firmamento, a venerabili Iacobo de Olorda, subvicario predicto, hec scripsi cum raso et emendato in prima linea huiusmodi decreti interpositione ubi scribitur “Mino”⁸¹ et meum assuetum sig(*signe*)num hic apposui in testimonium rei geste, quod est actum duodecimo Kalendas⁸² Augusti⁸³ anno Domini millesimo

trecentesimo tricesimo quinto presentibus ad hec testibus: Raimundo Boxoni, Guilelmo de Serra et Iacobo Granoya ciuibus Minorise.⁸⁴

Sig(*signe*)num mei Petri de Pulcrosolano, ciuis Minorise, auctoritate regia notarii publici per totam Cathaloniam qui hoc translatum sumptum fideliter a suo originali et cum eodem de verbo ad uerbum fideliter comprobatum, scribi feci et interveniente ad hec, auctoritate et decreto venerabilis Iacobi de Olorda, subvicarii predicti, ut supra patet, clausi, duodecimo Kalendas⁸⁵ Augusti⁸⁶ anno Domini millesimo trecentesimo tricesimo quinto, presentibus ad hec testibus Raimundo Boxoni, Guilelmo de Serra et Iacobo Granoya, superius nominatis.”

1. *Pergamí en bon estat de conservació, excepte un tall lateral a la part esquerra (anvers), en la mateixa línia produïda pel séc del plec horitzontal central (havia estat plegat pel mig). Es tracta d'una còpia autèntica, en concret d'un trasllat públic, i a més a més imitativa o figurada, és a dir, que procura imitar certs elements del text que reproduïx amb la major versemblança possible envers l'original, com en el cas de les majúscules d'algunes de les signatures.*
2. *Aquesta anotació fou escrita com a rúbrica o títol del document quan fou doblegat o plegat en dues meitats (aquest és el sentit original de la paraula diploma, que prové de la grega διπλόυ). Lletra de mitjans del segle XIV (c. 1340-1350).*
3. *Aquesta anotació recordatòria, escrita amb lletra de mitjans del segle XIV (c. 1340-1370), fou presumptament escrita per un notari del vescomte de Bas -un Cabrera- que hauria deixat l'escriptura a un altre notari al servei d'un cavaller -que rep el tractament de mossèn-, i vol que li sigui retornada.*
4. *Anotació il·legible en part.*
5. *Anotació il·legible en part.*
6. *Anotació en català. Només el nom del lloc -que no pot ser cap altre que el de les Preses- és il·legible actualment a causa d'un forat en aquest punt.*
7. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
8. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
9. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
10. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
11. *Segona meitat del segle XX. Escrit amb llapis. Ratllat.*
12. *Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.*
13. *Guilielmus, gratia Dei comes segons A. Es tracta de Guillem I, dit el Gras, comte de Besalú i de Ripoll (1020-1052).*
14. *Minorise segons A, per Minorisensi.*
15. *Lubrigad (en català) segons A.*
16. *aud segons A, per aut.*
17. *alaudem segons A, per alodem.*
18. *Bisuldunensis segons A, per Bisuldunensi.*
19. *adiacencias segons A.*
20. *de Bass -amb s doble- segons A. Es tracta de Bas, nom del terme -o vall- patrimonial dels vescomtes de Besalú, després anomenats de Bas.*
21. *que dicunt segons A, per quod dicitur.*
22. *Presas segons A. Es tracta de la parròquia de les Preses (actual municipi de les Preses, comarca de Garrotxa), del terme -o vall- Bas.*
23. *uicculis segons A, és a dir llogarets.*
24. *adiacentiis segons A.*
25. *afrontaciones segons A, per affrontationes.*
26. *traginam segons A.*
27. *opera segons A.*
28. *hostem segons A.*
29. *questum segons A.*

30. pater meus domnus Bernardus, comes *segons A. Es tracta de Bernat I Tallafarro, comte de Besalú i de Ripoll (990-1020), pare del comte Guillem que fa la present constitució i remissió a favor del monestir de Sant Benet de Bages.*
31. sextareum ordeï *segons A. Es tracta del sester, mesura per a àrids, en aquest cas d'ordi.*
32. mediam quarteram frumenti *segons A. Es tracta de mitja quartera, mesura per a àrids, en aquest cas de forment.*
33. kabbannis *segons A, per cabanis (és a dir cabanes). En relació al mas -esmentat just abans-, la cabana era una propietat més humil.*
34. eminam ordeï *segons A. Es tracta de l'emina, mesura per a àrids, en aquest cas d'ordi.*
35. mediam quarteram frumenti
36. nichil *segons A, per nihil.*
37. aliut *segons A, per aliud.*
38. domnus Bernardus Ysarni
39. tuicione *segons A. Es tracta de tuitio, 'protecció'.*
40. defensione *segons A.*
41. alaude *segons A, per alode.*
42. baiglia (*en català*) *segons A. Es tracta de baiulia, 'batllia'.*
43. bona custodia *segons A.*
44. unum receptum *segons A.*
45. aliut *segons A, per aliud.*
46. alaudem *segons A, per alodem.*
47. tuicione *segons A. Vegeu la nota 39.*
48. custodia *segons A. Sinònim de tuicione.*
49. anime mee *segons A, per anima mea.*
50. deinceps *segons A, per deinceps.*
51. Mirone abbate Sancti Benedicti.
52. optimam *segons A, per optimam.*
53. karta *segons A, per carta.*
54. sicut Datan et Abiron uiuos eos in terra degluciat *segons A. Segons l'Antic Testament, Datan i Abriron, fills d'Eliab, companys de Corè, sacerdot, en la seva rebel·lió contra Moisès i Aaron, foren castigats pel Senyor essent engolits per la terra (Nm 16, 1-35; 26, 9-11; Sl 106, 16-18; Sir 45, 18). Enunciat recurrent en les clàusules penals espirituals per fer més eficaç el compliment de tot allò que disposa el document.*
55. Kalendas *segons A, per Kalendarum.*
56. Madi *segons A, per Maiarum.*
57. Henrici *segons A, per Henrico.*
58. regis *segons A, per regi.*
59. kartam *segons A, per cartam.*
60. Bernard Isarn Bernardi Isarni.
61. Bernard Arnall *segons A, per Bernardi Arnalli.*
62. Remun Arnall.
63. Bernad Adalbert.
64. Remun Adalbert.
65. Odgerrius *segons A, per Odgerius o, correctament, Odgerii.*
66. Arnallus *segons A, per Arnalli.*
67. Wiliel amb majúscules *segons A, però mus, tot seguit, amb minúscules.*
68. Les lletres de comes són escrites als extrems i al centre de la creu que serveix de signum.
69. gracia Dei amb majúscules *segons A.*
70. Guifredus, sancte prime sedis Narbonensis ecclesie episcopus *segons A. Es tracta de Guifred, bisbe de l'església de la santa seu primada de Narbona, de la qual depenien totes les diòcesis catalanes.*

71. Oliba, episcopus segons A. *Es tracta de l'abat i bisbe Oliba, tiet del comte atorgant per tal com era germà del seu pare Bernat. Oliba moriria l 1046, l'any següent d'haver signat la concessió feta pel seu nebot. De fet Oliba consta que és bisbe, però qui governava ja la diòcesi d'Osona era Guillem (vegeu la nota 72).*
72. Guilabertus, sancte ecclesie Barchinonensis episcopus segons A. *Es tracta de Guislabert (1034-1062), bisbe de la santa església de Barcelona. Era el fill segon del vescomte de Barcelona Udaldard I i de Riquilda, filla del comte Borrell II de Barcelona. A la mort del seu pare (1014) i del seu germà Bernat regí el vescomtat en nom del fill d'aquest, Udaldard II, fins que li traspasà el govern el 1041. Tot i ésser casat i pare d'un fill i dues filles, fou elegit bisbe de Barcelona el 1034 i consagrat a Sant Pere de la Portella (Berguedà) l'any següent.*
73. Guillelmus, Urgellensis ecclesie episcopus segons A. *Es tracta de Guillem de Cerdanya (1041-1075), bisbe de l'església d'Urgell.*
74. Guilelmus, episcopus Ausonensis segons A. *Es tracta de Guillem Guifred de Balsareny (1046-1076), bisbe d'Osona. La cronologia oficial del seu govern al capdavant de la seu osonenca no es correspon amb la real i efectiva, com demostra aquest document d'un any abans, on ja es titula bisbe d'Osona essent encara viu Oliba, que només té el tractament de bisbe (vegeu la nota 69).*
75. Berengarius, Ellensis ecclesie episcopus segons A. *Es tracta de Berenguer (1031-1053), bisbe de l'església d'Elna, de la família dels comtes de Rosselló. [PONSICH, Pere, "Berenguer" a Gran Enciclopèdia Catalana, 3 (Barcelona 1971 -1ª ed.-), pàg. 457] Descartem, per la cronologia, que es tracti d'un altre Berenguer, també bisbe d'Elna (993-1003), [GALTÉS, Joan, "Berenguer" a Gran Enciclopèdia Catalana, 3 (Barcelona 1971 -1ª ed.-), pàg. 457] germà de l'abat i bisbe Oliba i del comte de Besalú Bernat Tallaferro (vegeu la nota 71), que morí el 1003 en una batalla amb els sarraïns acabadillats per Abd al-Malik que tingué lloc al pla d'Albesa (comarca de la Noguera), entre Balaguer i Lleida, l'any anterior a una altra batalla que tingué l'escenari força més a llevant, in grata planitie Thorani castris (actual municipi de Torà, vall del Llobregós, Baix Segarra, comarca de la Segarra), que coneixem gràcies a la notícia que ens forneix el monjo Andreu de l'abadia de Floriac/Fleury al llibre quart dels Miracula sancti Benedicti -escrit entre 1043 i 1056-, en la que hi participaren quatre comtes catalans: Bernat Tallaferro de Besalú, Guifré II de Cerdanya (un altre germà de Berenguer, Oliba i Bernat), Ramon Borrell de Barcelona, Girona i Osona-Manresa, i Ermengol I d'Urgell. [Les miracles de saint Benoît, Eugène de CERTAIN, éd. Per a les interpretacions d'aquesta batalla: BENET I CLARÀ, Albert, El procés d'independència de Catalunya (897-989), pàgs. 129-131 / CINGOLANI, Stefano Maria: "Estratègies de legitimació del poder comtal: l'abat Oliba, Ramon Berenguer I, la seu de Barcelona i les Gesta comitum Barchinonensium", a Acta historica et archaeologica Mediaevalia, 29, pàgs. 170 i 171 (aquest darrer autor, per pur desconeixement geogràfic, proposa de situar la batalla de Torà en el context de l'expedició a Còrdova de l'any 1010, i de retruc augmenta a quatre el nombre de comtes catalans que hi anaren, però sabem que mentre els comtes Ramon Borrell i Ermengol eren a Còrdova el comte Guifré II de Cerdanya no hi anà perquè assistia a un gran sínode provincial a la Seu d'Urgell -COLL I ALENTORN, Miquel, "Guifré II de Cerdanya", a Gran Enciclopèdia Catalana, 8 (Barcelona 1975 -1ª ed.-), pàg. 312-]]*
76. Deusde, presbiter amb majúscules segons A.
77. Min esmenat (vegeu la nota 80).
78. Iacobi de Olorda, subvicarii Minorise et Bagiarum pro domino rege (més avall trobem escrit Iacobo de Olorda, subvicario) segons A. *Es tracta de Jaume d'Olorda, sotsveguer de Manresa i de Bages pel senyor rei (Alfons III -IV d'Aragó- el Benigne).*
79. set segons A; variant admesa, en llatí, de sed.
80. Petri de Pulcrosolano ciuis Minorise, auctoritate regia notarii publici per totam Cathaloniam.
81. *Aquesta esmena de l'inici de la part del decreti interpositione, que aporta les credencials del notari autor del trasllat, fa referència a l'inici del mot Minorise (vegeu la nota 76).*
82. Kalendas segons A, per Kalendarum.
- 83 Kalendas segons A, per Kalendarum.

84. Raimundo Boxoni, Guilelmo de Serra et Iacobo Granoya ciuibus Minorise. *Aquests són els noms dels testimonis del trasllat de 1335, tots ells ciutadans de Manresa.*
85. Kalendas segons A, per Kalendarum.
86. Augusti segons A, per Augustarum.

1071

1045, juliol, 31.

Donació pietosa. *Vendrell i la seva esposa Adal i llur fill Senfred [= Sinfreu] donen a Déu i al monestir de Sant Benet i a Sant Valentí, màrtir, [Sant Benet de Bages] llur propi molí, que és tingut amb els altres molins de Sant Benet, que tenen per compra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al riu Llobregat, a la Planca. [prop dels Tres Salts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] Els donants es reserven l'esmentat molí pel temps de llur vida, donant la quarta part al monestir, i després de llur òbit resti lliure per a Sant Benet.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2269 C.

a.* Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 77, Plica 13, S. F. N.º 252.

b. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 649, pàg. 746, ex a.

O

Donacio antiga dun molí a la planca en lo flum de lobregat

N 252²

1045

S. Fructuos Molino de Planca³

198⁴

2269 C⁵

In nomine Domini. Ego Venrel et uxor mea Addal cum filiis suis nomine Seniofredus. Donatores sumus namque Domino Deo et Sancto Benedicto Sanctoque Valentini martiris molinum nostrum proprium qui nobis aduenit de comparatione uel per qualicumque uoce. Et est ipse molendinus in comitatum Minorise in flumen Lubrecad in locum que uocant ad ipsa Plancaqui se tenet cum alios molinos de Sancto Benedicto. Et affrontad idem molinus cum suo capud aquis cum sua resclausa siue cacabum cum sua usabilia que ad molinum pertinent: de oriente in riuo de Sancto Fructuosi; de meridie in rocha fundata; de occiduo in ipsa Planca; de circi in rocha uel in uia. Quantum iste affrontaciones includunt sic donamus atque tradimus in potestate et donatione Sancti Benedicti cenobii uel Sancti Valentini martiris, in eadem uidelicet ratione ut dum uixero ego Uenrel et uxor mea et filius meus Seniofredus teneamus in uita nostra et donemus per singulos annos ipsa thascha ad domum Sancti Benedicti. Post obitum uero nostrum remaneat ad filium nostrum Iozfret in eo tenore ut ex ipso molino donet ad Sancti Benedicti ipsam quartam partem in uita sua. Post obitum uero illorum solidum remaneat ad Sancti Benedicti. Quod si nos ul filii nostri ipsam thascam uel quartam partem sicut superius scriptum est ad prefatum cenobium fraudem uel contentionem fecerimus uel fecerint non hoc ualeant uindicare nec ipsi nec nullus omnino aliquis homo sed

componat sed componant in triplo cum omni sua inmelioratione. Et in antea ista donatio firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta donationis II Kalendas Agusti anno XV regnante Henricho rege. Sig+num Uenrel. Sig+num Addal. Sig+num Seniofredus. Sig+num Iozfredus. Sig+num Guadallus. Sig+num Arnallus Miro. Sig+num Arnallus, presbiter.⁶

.... Arnallus, sacer,⁷ qui hanc kartam donationis rogatus scripsit sub die et anno (*signe*) quod supra.⁸

1. *Document en bon estat de conservació, malgrat una taca d'humitat a la part dreta del text, que no n'afecta la lectura correcta. Al marge esquerre (anvers) s'hi va enganxar una tira de pergami, a la qual s'hi van fer dos forats petits.*

Es conserva dins d'una funda transparent de polimer (Melinex), mitjà de protecció que s'ha fet servir per a altres peces d'aquesta sèrie numerada a inicis del segle XXI -que es distingeixen per tenir una lletra tot seguit del número- i afegida als que l'Arxiu de la Corona d'Aragó ja tenia classificats anteriorment.

2. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

3. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

4. *Segona meitat del segle XX. Escrit amb llapis. Ratllat.*

5. *Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.*

6. *Arnallus, presbiter amb majúscules a O.*

7. *Arnallus, sacer amb majúscules a O.*

8. *supra amb majúscules a O.*

a

Plica. 13. de N° 241 á 260.

S. F. N.º 252.

Any 1045¹

Donacio de un moli en lo riu de Llobregat al Costat de altre moli de St Benet a la Palanca Per Venrel

«Consta que ab acte clos per Arnallus, sac^{er}, de 2 de las Kal^{endas} de Agost¹ Any 15 del Regnat de Enrich (Rey de Nat^{ivi}>t<a>t 1045)² Com Venrel y sa Muller Addal, y llur fill Siniofredus, Donan á Deu y al Monestir de St Benet y St Valenti Martir, lo moli llur propi que los ha Vingut per Compra. Y es dit Moli en lo Comptat de Manresa, en lo riu de Llobregat, en lo lloch que se diu la Palanca, que se te ab altres Molins de St Benet, y afronta dit Moli ab lo cap de aygua y resclosa De solhixent ab lo riu de St Fructuos, de Mitgdia ab la rocafundada De ponent ab la Palanca y de tremuntana ab la roca y ab lo Camí La qual donacio fan ab Condicio que dit Venrel y sa muller se reservan dit Molí per lo temps de llur Vida donant tasca á St Benet y per la Vida de llur fill donant la quarta part á dit Monestir y despres de llur obit queda libre á St Benet»

1. *Tot seguit de ratllat.*

2. (Rey de Nat^t 1045) *segons a, per Rey (de Nat^t 1045).*

b

«Venrel i la seva muller Addal i llur fill Siniofredus donen a Déu i al monestir de Sant Benet i a Sant Valentí, martir, el molí, llur propi, que els ha vingut per compra, en el comtat de Manresa, al riu Llobregat, al lloc que es diu la Palanca, que es té amb altres molins de Sant Benet. Afronta el

molí, amb el cap d'aigua, i resclosa: de solixent amb el riu Sant Fruitós; de migdia amb la roca ferma; de ponent amb la Palanca; de tramuntana amb la roca i el camí. La qual donació que fan amb la condició que dit Venrel i la seva muller es reserven dit molí pel temps de llur vida, donant tasca a Sant Benet, i per vida de llur fill, donant la quarta part a dit monestir, i després de llur òbit quedi lliure a Sant Benet.

A 2 de les calendes d'agost de l'any 15 del regnat del rei Enric.

Arnallus, sacerdot, escrigué».

1072

1045, agost, 21.

Donació. *Seniolf i la seva esposa Ermela, anomenada Moreta, donen a Isarn, nebot seu, la meitat d'un molí que era destruït, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al riu Llobregat, a la Portella. [la Portella -mas desaparegut-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] També li donen una peça de terra conreada. Amb la condició que no ho pugui vendre sinó al monestir de Sant Benet, al qual haurà de donar dos diners.*¹

[O]. Original no localitzat.

a. Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 77, Plica 29 [abans 31 i 29 -original-], S. Fr. N° 566.

b. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 650, pàg. 747, ex a.

a

Plica. 29 [a sota, ratllat: 31, i encara a sota 29, la xifra de la primera numeració, del mateix color que el regest] **de N° 561 â 580.**

S Fr. N° 566

Any 1045¹

Donacio de un Moli y terra Culta a la portella A Isarno¹

«Consta que ab Acte clos per¹ Willelmus, sacerdot, á 12 de las Kal<endas> de Setembre any 15 del Regnat de Enrich Rey (de Nativitat 1045) Com Siniolfo, y sa Muller Ermella que se anomena Moreta, femina, Donan á Isarno son Nebot la mitat de un Molí, que era destruit, y es en lo Comptat de Manresa, en lo Riu de Llobregat, en la Portella, afronta de solixent y Migdia ab lo Riu de Llobregat, y ab bollidor, de Ponent ab terra de Bonfill, y de tramontana ab lo singla, y terra de Bonfill y tambe Donan una pessa de terra culta afronta de solixent ab terra de Sabadell de migdia ab terra de Verelló, y de Ponent ab la Portella, y de tramontana ab terra de Bonfill, Donan la mitat ab lo pacte que no puga vendre sino á Sant Benet y li dega donar al Monastir 2 diners»

1. *Tot seguit Per ratllat.*

b

«Siniolfo i la seva muller Ermella que s'anomena Moreta, femella, donen a Isarn, nebot seu, la meitat d'un molí que era destruït, en el comtat de Manresa, al riu Llobregat, a la Portella. Afronta: de solixent i de migdia amb el riu Llobregat i amb el bullidor; de ponent amb terra de Bonfill; de tramuntana amb el cingle, i amb terra de Bonfill. I també donen una peça de terra culta. Afronta: de

solixent amb terra de Sabadell; de migdia amb terra de Verelló; de ponent amb la Portella; de tramuntana amb terra de Bonfill. Donen la meitat amb el pacte que no pugui vendre sinó a Sant Benet i hagi de donar al monestir 2 diners.

A 2 de les calendes de setembre de l'any 15 del regnat del rei Enric.

Vvillelmus, sacerdot, escrigué».

1073

1045, setembre, 4.

Empenyorament. *Bella, dona, empenyora a Guillem, fill seu, dues cases, un colomar, dos casals i la peça de terra de sota els casals, que té per compra, i una coma de terra, una bóta i un cup, que té al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, [Montpeità - muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de dos sous. Si la propera festa de la Nativitat de santa Maria [8 de setembre] li pagava tres sous en argent, Guillem li tornaria l'escriptura, i, si no pogués pagar-los, Guillem tindria llicència per quedar-s'ho i fer-ne el que volgués.*¹

O*. Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2269 G-1.²

a.* Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 80, Calaix 49 i 50 [abans: Calaix 26], B. N°. 644.

b. Extracte de vers 1980: BENET I CLARA, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 651, pàg. 748, ex a.

c. Regest complet i resumit de vers 1997: SALVADÓ I MONTORIOL, Joan, *Història medieval d'un territori: Sant Fruitós de Bages (segles X-XI)*, Biblioteca Abat Oliba, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 253 (Barcelona 2003), pàgs. 107 -regist complet- i 461 -regist resumit-.

O

Monte petano

B. N°. 644.³

1045.

Venta de tierras en Montpeyta.⁴

202⁵

2269 G⁶

In nomine Domini. Ego Bella, femina, inpignorator sum tibi Willem, filio meo. Per hanc scriptura inpignoracionis meę inpignoro tibi chasas duas cum solos et superpositos et columbario et chasals duos et ipsa pecia de terra qui est subtus ipsos chasals, qui mihi aduenit per comparacione, et ipsa comma et barril I et cub I. Et est ipsa hec omnia superius inserta in comitatu Minorisa, in Montepetano. Et affrontad hec omnia: de oriente in semitario menresano; de meridie in terra de Sancti Benedicti; de occiduo in torrente qui discurrit per tempus pluuiarum; de circi in roca fundata. Quantum infra istas affrontaciones includunt sic inpignoro tibi ipsa hec omnia superius inserta, totum ab integrum, cum exios et earum pro solidos II in argent usque ad Natiuitatem de sancta Maria. Et quando uenerit ad Natiuitatem de sancta Maria si ego tibi persoluo solidos III in argent tu mihi reddas ista scriptura in illa ora. Et si non potuissem tibi persoluere ad ista festa iamdicta solidos III in argent licenciam abeas de ipsas chasas II et de ipso columbario et de ipsos casals et de

ipsa terra et de ipsa comma de terra et de uno barril et de uno cub tenere et uindere et comutare aut facere quod uolueris ut in Dei nomine firmam abeas potestatem a tuum alaudem proprium. Et in antea ista carta inpignoracio irma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta inpignoracio II Nonas Setember anno XV regnante Aganricco rege.
Sig+num Bertran. Sig+num Marcucio. Sig+num Ranemir. Sig+num Raimon Pelet.

Ermengaudus, presbiter et monachus, qui ista carta inpignoracione scripsit cum litteras fusas in uerso IIII° et sub(*signe*) die et anno quo supra.

1. *El pergami es conserva dins d'una funda transparent de polimer (Melinex), mitjà de protecció que s'ha fet servir per a altres peces d'aquesta sèrie numerada a inicis del segle XXI -que es distingeixen per tenir una lletra tot seguit del número- i afegida als que l'Arxiu de la Corona d'Aragó ja tenia classificats anteriorment.*
2. *Aquest document comparteix el suport amb un altre (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2269 G-2) que és escrit al revers, en molt mal estat de conservació, datat provisionalment el 29 de desembre de 1120.*
3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
5. *Segona meitat del segle XX. Escrit amb llapis. Ratllat.*
6. *Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.*

a

Plica. 33. de N° 641 â 660.

B. N°. 644.

A= 1045=

Empeyament¹ de cases y cormina en Monpeyta, a Vuillem²

«Consta que ab acte clos per Ermengol, prevere y monjo, â 2 de las nonas³ de setembre any 15 del regnat de Enrich rey. Com Bella, femina, empenyora â Vvillem, son fill, dos casas, y ab la terra que son fetas, y la coromina, un barril y un cup, y es tot en lo comptat de Manresa, y en Monpeyta, y afronta tot: de sol ixent ab lo camí de Manresa; de mitgdia ab terra de S. Benet,⁴ de ponent ab lo torrent que discorre en temps de pluja; y de trasmontana ab la roca fundada. Preu de dit empenyament 3 sous».

1. *Empeyament a a, per empenyament (vegeu el regist, on torna a ser escrita aquesta paraula). Segons les normes de l'ortografia catalana actual, empenyorament*
2. *A= 1045= i Empeyament de cases y cormina en Monpeyta, a Vuillem escrit amb una tinta color verdós clar diferent a la resta del regist, que és escrit amb una tinta marró clar (B. N. 644 i el regist en català).*
3. *9. a a, per nonas; calendes segons b.*
4. *Manresa ratllat, precedint S. Benet, a a.*

b

«Bella, femella, empenyora a Willem, fill seu, dues cases amb la terra que són fetes, i la coromina, i un barril i un cub, en el comtat de Manresa, a Montpeità. Afronta: de solixent amb el camí de Manresa; de migdia amb terra de Sant Benet; de ponent amb el torrent plujós; de tramuntana amb la roca ferma. Ho empenyora pel preu de 3 sous.

A 2 de les calendes¹ de setembre de l'any 15 del regnat del rei Enric.
Ermengol, prevere, escrigué».

1. calendes *segons* **b**. *Correspon a* 1045, agost, 31.

1074

1045, setembre, 23.

Venda. *Anlo, dona, ven a Guillem, anomenat Loderic, una mujada de terra amb els ceps, que té dels seus parents al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de vuit diners.*

[O]. Original no localitzat.

a.* Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 80, Calaix 49 i 50 [abans: Calaix 26], B. N°. 509.

b. Extracte de vers 1980: BENET I CLARA, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 652, pàg. 749, *ex a*.

a

Plica. 26. de N° 501 â 520.

B. N°. 509.

A= 1045=¹

Vende de terra Monpeyta. A Vilielmo Lodrich

«Consta que ab acte clos per Ermengol, prevere, â 9 de las calendas de octubre any 15 del regnat de Aganrich rey. Anlo, fembra, ven â Vilielmo dit Lodric una modiata de terra ab los seps, que en ella son, que li ha vingut per sos passats, y es en lo comptat de Manresa, y en Monpeytá, y afronta: de orient ab lo torrent que discorre en temps de pluja; de mitgdia ab la vinya de Mir que's quondam; de ponent ab vinya, y terra de Sant Benet; y de trasmontana ab lo torrent. Lo que inclou ditas afrontacions ven enterament per preu de 8 diners».

1. A=1045= *escrit amb una tinta color verdós clar diferent a la resta del regest, que és escrit amb una tinta ferruginosa de coloració més fosca* (B. N. 509 i el regest en català).

b

«Anlo, femella, ven a Vilielmo dit Lodric una mojada de terra amb els ceps que hi ha, que li ha vingut pels seus passats, en el comtat de Manresa, a Montpeità. Afronta: de solixent amb el torrent plujós; de migdia amb vinya de Mir, difunt; de ponent amb vinya de Sant Benet; de tramuntana amb el torrent. Ho ven pel preu de 8 diners.

A 9 de les calendes de octubre de l'any 15 del regnat del rei Enric.
Ermengol, prevere, escrigué».

1075

1045, setembre, 29.

Donació pietosa. *Adalgarda, dona, i els seus fills i les seves filles: Senfred, [= Sinfreu] Pere, Hug, Doda, Espòsia, Formosa i Adalgarda, donen a Déu i al monestir de Sant Benet [de Bages] un alou (terres, vinya, erms i conreus, cases, horts i edificacions) al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Santa Maria de Vilamajor, [Viladordis, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] part prop de l'església i part allunyat, que tenen per herència dels seus parents. Ho donen a l'esmentat monestir per aconseguir la vida eterna. Amb la condició que els esmentats donants ho posseeixin, ells i els seus, donant la tasca de tots els fruits a Sant Benet.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2269 E.

a.* Extracte del segle XVIII: Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, Papers, Calaix 43 i 44, M. N° 209, *ex O.*

b. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 653, pàg. 750, *ex a.*

O

M. N° 209.

Manresa.²

1045.

Adalgards y sus hijos hacen donacion al Monast.º del alodio tenian en Vila maior termino de Manresa, cuyas afrontaciones designana.³

200⁴

2269 E⁵

Quam inuenitur in lege gothorum: “Res donate si in presenti tradite sunt nullomodo repetantur a donatore”. Iccirco in Dei nomine ego Adalgards femina simul cum filiis et filiabus meis, id sunt Seniofredus et Petrus et Ugo et Doda, Esposia et Fermosia⁶ et Adalgards uno animo unaque uoluntate donatores sumus Domino Deo Sancto Benedicto cenobio cuius domum situm est iuxta flumen Lubricato. Per hanc pactum scripture donamus illi alodium terras cum uineas complantatas eremum simul etcultum domibus cum curtes et ortis siue cum ceteris hedificiis et cum arboribus diuersi generis. Est autem hec in comitatu Minorisense in adiacencias Sancte Marię Uillemaiori partim iuxta ipsius ecclesie partim quoque alonge. Aduenit nobis per successionem parentorum uel pro qualicumque uoce. Habet terminum a parte orientali in flumen Lubricato; de meridie in Uiuorolo; ab occiduo ad ipsa Culla et in alodium prefati cenobii; a parte quoque septemtrionali in uilla Cafellis siue in uia. Quantum iste afrontaciones infra includunt et ambiunt sic donamus iamdicto cenobio omnem nostrum alaudem tradimus proprialiter propter adipiscendam uitam aeternam. In tali tenore ut dum uixerimus possideamus tam nos quam posteris nostri et per singulos annos prefato cenobio undecimam partem de omni fructu qui in ipso creuerit alodio reddamus et reddant. Quod si nos donatores aut ullusque omo qui hanc nostra donacionem dirumperit aut inrumpere uoluerit non hoc ualeat uindicare sed componat in duplo cum omni sua inmelioracione. Et in antea non sit disrupta.

Facta ista karta donacionis III Kalendas October anno XV regnante Henrico rege.

Sig+num Adalgards. Sig+num Seniofredus. Sig+num Petrus. Sig+num Ugo. Sig+num Doda. Sig+num Esposia. Sig+num Fermosia. Sig+num Adalgards, qui ista karta feci scribere uel fecerint et testes firmare. Sig+num Lobet. Sig+num Seniofredus Piscina. Sig+num Seniofredus Morat. Sig+num Arnallus Miro.

Arnallus, sacer, qui hanc cartam donacionis scripsit cum litteris superpositis in secunda linea (*signe*) sub die et anno quod supra.

fol. 50⁷

1. *Es conserva dins d'una funda transparent de polimer (Melinex), mitjà de protecció que s'ha fet servir per a altres peces d'aquesta sèrie numerada a inicis del segle XXI -que es distingeixen per tenir una lletra tot seguit del número- i afegida als que l'Arxiu de la Corona d'Aragó ja tenia classificats anteriorment.*
2. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
3. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
4. *Segona meitat del segle XX. Escrit amb llapis. Ratllat.*
5. *Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.*
6. et Fermosia, *afegit a O.*
- 7.

b

«Adalgardia, femella, junt amb els seus fills i filles: Siniofredo, Pere, Ugo, Doda, Esposia, Fermosa, i Adalgardis donen a Déu i al monestir de Sant Benet, que està prop el riu Llobregat, aquell alou de terres, i vinyes, erm i cult, cases, i horts, amb els edificis, en el comtat de Manresa, en les adjacències de Santa Maria de Vilamajor, part prop de l'església, i part lluny, que els ha vingut per successió dels seus avantpassats. Afronta: de solixent amb el riu Llobregat; de migdia in Viriorolo; a ponent amb la Culla, i en alou de dit monestir; de tramuntana amb la vila Cafellis, i amb el camí. El que enclouen dites afrontacions ho donen a dit monestir, per aconseguir la vida eterna, amb la condició que dits donadors ho posseeixin i els seus, donant tasca de tots els fruits a Sant Benet.

A 3 de les calendes d'octubre de l'any 15 del regnat d'Enric rei.

Arnaldo, sacerdot, escrigué».

1076

1045, octubre, 28.

Donació. *Bella, dona, dóna a Guillem, fill seu, terres i vinyes i la meitat d'unes cases amb llurs horts, que té del seu espòs, difunt, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità. [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]*¹

[O]. Original no localitzat.

a.* Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals - Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 80, Calaix 49 i 50 [abans: Calaix 26], B. N°. 423.

b. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 655, pàg. 754, *ex a.*

a

Plica. 22. de N° 421 â 440.

B. N°. 423.

A= 1045=²

Donació de terras en Monpeyta. A Vvilielmo³

«Consta que ab acte clos per Armengol, prevere, â 5 de las calendas de novembre any 15 del regnat de Aganrico rey, Bella, femella, dona â Vvilielmo, son fill, terras, y vinyas, y la mitat de las casas ab [sos] horts, que ha vingut a dita Bella per son marit quondam, y es en lo comptat de Manresa, y en Monpeytá. Y afronta: de orient ab la costa de Sant Benet; de mitgdia ab Llobregat; de ponent ab lo solar de Guitart Sendret;³ y de trasmontana ab lo camí manresá.⁴ Lo que enclou ditas afrontacions dona enterament»

- 1.
2. A=1045= *escrit amb una tinta color verdós clar diferent a la resta, que és escrit amb una tinta ferruginosa de coloració més fosca* (B. N. 509 i el regest en català).
3. lo solar de Guitart Sendret *a a*; el soler de Guitart segons *b*.
4. manresá *a a*; de Manresa segons *b*.

b

«Bella, femella, dóna a Wilielmo, fill seu, terres i vinyes, i la meitat de les cases, amb els seus horts, que li ha vingut pel seu marit difunt, en el comtat de Manresa, a Montpeità. Afronta: de solixent amb la costa de Sant Benet; de migdia amb el riu Llobregat; de ponent amb el soler de Guitart; de tramuntana amb el camí de Manresa. Ho dóna enterament.

A 5 de les calendes de novembre de l'any 15 del regnat del rei Enric.

Armengol, prevere, escrigué»

1077

1045, novembre, 10.

Venda. *Llopard [= Llopart] i la seva esposa Gerberga [= Giberga] venen a Ponç una quarterada de vinya que Llopard [= Llopart] té de la seva esposa i Gerberga [= Giberga] de Marcuç [= Marcús] i per aixovar al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] prop dels Horts de Sant Benet. [els Horts de Sant Benet, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 118.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 656, pàg. 755, ex **O**.

O

1045.² - 10 - XI³

Venta á Poncio de una Viña en los Huertos de S. Benito.⁴

B. N° 3⁵

106 M⁶

ARCHIVIUM MONTISSERRATI⁷

B.B 115⁸

In nomine Domini. Ego Leopardo⁹ et uxor¹⁰ mea Gerbercha,¹¹ femina, uinditores¹² sumus tibi Poncio. Per hanc scriptura uindixionis¹³ nostre¹⁴ uindimus¹⁵ tibi quarterada¹⁶ una de uinea¹⁷ mea propria, qui mihi aduenit ad me Leopard¹⁸ de mulier mea et a¹⁹ me Gerbercha,²⁰ femina, de Marcucio siue per exouar.²¹ Et est ipsa quarterada²² de uinea²³ in comitatu Minorisa,²⁴ prope ipsos Ortos²⁵ Sancti Benedicti siue in apendicio de casal²⁶ qui fuit de Hecfred,²⁷ qui est condam. Et affrontad²⁸ ipsa quarterada²⁹ de uinea:³⁰ de oriente in uinea de³¹ Sancti Benedicti; de meridie similiter; de occiduo in uinea de Dalmaz,³² uicescomes;³³ de circi³⁴ in torrente qui discurrit per tempus pluuiarum. Quantum infra istas IIII^{or} affrontaciones includunt sic uindimus³⁵ tibi ipsa semodiata de uinea,³⁶ totum ab integrum,³⁷ cum exio et regressio suo, in propter precium solidos II in argent.³⁸ Et est manifestum. Quod si nos uinditores³⁹ aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicione⁴⁰ uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁴¹ componat ipsa semodiata⁴² de uinea⁴³ in duplo cum omnem⁴⁴ suam⁴⁵ inmelioracionem.⁴⁶ Et in antea ista carta uindicio⁴⁷ firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta uindicio⁴⁸ IIII·Idus⁴⁹ Nouember⁵⁰ anno XV regnante Aganricco⁵¹ rege.

Sig+num Leopardo.⁵² Sig+num Gerbercha,⁵³ femina, qui ista carta uindicione⁵⁴ fecimus et firmauimus et firmare rogauimus. Sig+num Suniario⁵⁵ Reg.⁵⁶ Sig+num Ansolf⁵⁷ Barba.⁵⁸ Sig+num Wilabert.⁵⁹ Sig+num Marcucio.⁶⁰

Ermengaudus, presbiter et monachus, qui hista⁶¹ carta uindicione⁶² scripsit et sub(*signe*) die et anno quo supra.

1. Pergamí en bon estat de conservació. Té una taca d'humitat que l'afecta parcialment (part superior).
2. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).
3. Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.
4. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).
5. Segona meitat del segle XIX. Escrit amb tinta negra i amb lletra de plantilla.
6. Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.
7. Segell estampat, c. 1923.
8. Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.
9. Leopardo a **O**, per Leopardus.
10. uxor a **O**, per uxori.
11. Gerbercha (en català) a **O**.
12. uinditores a **O**, per uenditores.
13. uindixionis a **O**, per uenditionis.
14. nostre a **O**, per nostra.
15. uindimus a **O**, per uendimus.
16. quarterada (en català) a **O**; quarterata (en llatí).
17. de uinea a **O**, per uineae.
18. Leopard (en català) a **O**; Leopardum (en llatí).
19. a a **O**, per ad.
20. Gerbercha (en català) a **O**.
21. per exouar (en català) a **O**.
22. quarterada (en català) a **O**.
23. de uinea a **O**, per uineae.
24. Minorisa a **O**, per Minorisensi.
25. Ortos a **O**, per Hortos.
26. de casal (en català) a **O**; casali (en llatí).
27. de Hecfred (en català) a **O**; Hecfredi (en llatí).
28. affrontad a **O**, per affrontat.
29. quarterada (en català) a **O**.
30. de uinea a **O**, per uineae.

31. de *superfluu*.
32. de Dalmaz (*en català*) a **O**; Dalmacii (*en llatí*).
33. uicescomes a **O**, per uicecomiti.
34. circi a **O**, per circio.
35. uindimus a **O**, per uendimus.
36. de uinea a **O**, per uineae.
37. integrum integro.
38. argent (*en català*) a **O**; argento (*en llatí*).
39. uinditores a **O**, per uenditores.
40. uindicione a **O**, per uenditionis.
41. set a **O**; variant, admesa en llatí, de sed.
42. semodiata a **O**, per quarterada (*en català*) / quarterata (*en llatí*).
43. de uinea a **O**, per uineae.
44. omnem a **O**, per omni.
45. suam a **O**, per sua.
46. immelioracionem a **O**, per immelioratione.
47. uindicio a **O**, per uenditionis.
48. uindicio a **O**, per uenditionis.
49. Idus a **O**, per Iduum.
50. Nouember a **O**, per Nouembris.
51. Aganricco a **O**.
52. Leopardo a **O**, per Leopardi.
53. Gerbercha (*en català*) a **O**.
54. uindicione a **O**, per uenditionis.
55. Suniario a **O**, per Suniarii.
56. Reg (*en català*) a **O**. *Correspon al cognom català Reig -segons la normativa ortogràfica vigent actualment-*.
57. Ansolp (*en català*) a **O**; Ansulphi (*en llatí*).
58. BaRba [sic] (*en català*) a **O**; Barbae (*en llatí*).
59. Wilabert (*en català*) a **O**; Wilaberti o Guilaberti (*en llatí*).
60. Marcucio a **O**, per Marcutii.
61. hista a **O**, per ista.
62. uindicione a **O**, per uenditionis.

a

«Leopardo i la seva muller Gerbercha venen a Poncio una quarterada de vinya, que els ha vingut, a ell per la seva dona, i a ella de Marcucio, o per exovar, en el comtat de Minorisa, prop ipsos Ortos de Sant Benet, o a l'apèndix del casal de Hecfred, difunt. Afronta: de solixent amb vinya de Sant Benet; de migdia igualment; de ponent amb vinya de Dalmaz, vicescomes; de tramuntana amb torrent plujós. Ho venen pel preu de 2 sous d'argent.

A 4 dels idus de novembre de l'any 15 del regnat del rei Enric.

S+m Leopardo. S+m Gerbercha. Testimonis: S+m Suniario Reg. S+m Ansolp Barba. S+m Wilabert. S+m Marcucio.

Ermengaudus, presbiter et monachus, scripsit».

1078

1045, novembre, 22.

Venda. *Quíntol, dona, ven a Magnalgod mitja mujada de vinya, conreada i erma, que té per compra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] prop de l'Arca de Sant*

Fruitós, [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] *pel preu d'un sou i mig, a pagar en coses que ho valguin*.¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1413.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 657, pàg. 756, ex O.

O

[...]²

D'un troc a Sent Fritos a la Archa =³

S. Frutuos⁴

1045.⁵ 22-XI⁶

S. Fructuos

Venta inter laicos de una semodiata de tierra junto à la Arca.⁷

Arxiu de casa GUITART

**TOMO __ PLÉC __SF__
LLIGALL __ N°. _95._**

n. 1413⁹

In nomine Domini. Ego Chintol,¹⁰ femina, uinditor¹¹ sumus¹² tibi Magnalchod.¹³ Per hanc scriptura uindiccionis¹⁴ mẽę¹⁵ uindo¹⁶ tibi semodiata una de uinea¹⁷ mea propria, qui mihi aduenit a me Chintol per comparacione siue per qualicumque uoces.¹⁸ Et est ipsa semodiata de uinea¹⁹ culta uel erma²⁰ in comitatu Minorisa,²¹ prope ipsa Arca²² Sancti Fructuosi. Et afrontad²³ ipsa semodiata de uinea²⁴ culta uel erma:²⁵ de oriente in uinea de Dadil,²⁶ femina, qui est condam, uel filios suos; de meridie in torrente qui discurrit per tempus pluuiarum; de occiduo in uineas de Fredbercha,²⁷ femina, qui est condam, uel suos eres;²⁸ de circi²⁹ in apendicio de Quardiola.³⁰ Quantum infra istas III^{or} affrontaciones includunt sic uindo³¹ tibi ipsa semodiata de uinea³² culta uel erma,³³ totum ab integrum,³⁴ cum exios et regressios earum, in propter precium solido uno et mig³⁵ in rem ualentem. Et est manifestum. Quod si ego uinditor³⁶ aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicione³⁷ uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set³⁸ componat ipsa uinea in duplo cum omnem³⁹ suam⁴⁰ inmelioracionem.⁴¹ Et in antea ista carta uindicio⁴² firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta uindicio⁴³ X Kalendas December⁴⁴ anno quintodecimo regnante Aganricco⁴⁵ rege.

Sig+num Chintol, qui ista carta uindicione⁴⁶ feci et firmaui et firmare rogau. Sig+num Bels. Sig+num Wifred.⁴⁷ Sig+num Leopardo.⁴⁸

Ermengaudus, presbiter et monachus, qui hista⁴⁹ carta uindicione⁵⁰ scripsit et sub(*signe*) die et anno quo supra.

1. Pergamí en bon estat de conservació, amb dos forats petits al mig del text, la lletra del qual és afectada parcialment per la huminat, que l'ha esvaït lleugerament.
2. Anotació il·legible.
3. No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.
4. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.
5. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).
6. Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.
7. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).
8. Segell estampat, c. 1923.
9. Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.
10. Chintol (en català) a **O**.
11. uinditor a **O**, per uenditrix.
12. sumus a **O**, per sum.
13. Magnalchod (en català) a **O**.
14. uindiccionis a **O**, per uenditionis.
15. meę a **O**, per mea.
16. uindo a **O**, per uendo.
17. de uinea a **O**, per uineae.
18. uoces a **O**, per uoce.
19. de uinea a **O**, per uineae.
20. erma (en català) a **O**; erema (en llatí).
21. Minorisa a **O**, per Minorisensi.
22. Arca (en català) a **O**.
23. afrontad a **O**, per affrontat.
24. de uinea a **O**, per uineae.
25. erma (en català) a **O**; erema (en llatí).
26. Dadil (en català) a **O**.
27. Fredbercha (en català) a **O**.
28. eres a **O**, per heres.
29. circi a **O**, per circio.
30. Quardiola (en català) a **O**.
31. uindo a **O**, per uendo.
32. de uinea a **O**, per uineae.
33. erma (en català) a **O**; erema (en llatí).
34. totum ab integrum a **O**, per toto ab integro.
35. mig (en català) a **O**; medio (en llatí).
36. uinditor a **O**, per uenditor.
37. uindicione a **O**, per uenditionis.
38. set a **O**; variant, admesa en llatí, de sed.
39. omnem a **O**, per omni.
40. suam a **O**, per sua.
41. immelioracionem a **O**, per immelioratione.
42. uindicio a **O**, per uenditionis.
43. uindicio a **O**, per uenditionis.
44. December a **O**, per Decembris.
45. Aganricco a **O**.
46. uindicione a **O**, per uenditionis.
47. Wifred (en català) a **O**; Wifredi (en llatí).
48. Leopardo a **O**, per Leopardi.
49. hista a **O**, per ista.
50. uindicione a **O**, per uenditionis.
51. Mitjans del segle XIX (a l'angle inferior dret de l'anvers, escrit amb tinta).

a

«Chintol, femella, ven a Magnalchod una semodiata de vinya culta o erma, que els ha vingut per compra, en el comtat de Minorisa, prop de la Arcca de Sant Fruitós. Afronta: de solixent amb vinya de Dadil, femella, difunta, o fills seus; de migdia amb torrent plujós; de ponent amb vinyes de Fredebercha, femella, difunta; de tramuntana amb l'apèndix de Quardiola. Ho venen pel preu d'un sou i mig, en cosa que ho val.

A 10 de les calendes de desembre de l'any 15 del regnat del rei Enric.

S+m Chintol. Testimonis: S+m Bels. S+m Wifred. S+m Leopardo.

Ermengaudus, presbiter et monachus, scripsit».

1079

1045, desembre, 11.

Venda. *Guitard* [= Guitart] i *Guillem*, sacerdot, i *Arnau Dòlquid* venen a *Gescafred*, sacerdot, una peça de vinya i una peça de terra, conreada i erma, que tenen per marmessoria del difunt *Sendred*, [= Sindreu] al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a *Montpeità*, a la *Coromina*, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de set sous i mig, a pagar en coses que ho valguin.¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2269 H.

a.* Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 80, Calaix 49 i 50 [abans: Calaix 26], B. N°. 406.

b. Extracte de vers 1980: BENET I CLARA, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 658, pàg. 757, ex **a**.

c. Regest complet de vers 1997: SALVADÓ I MONTORIOL, Joan, *Història medieval d'un territori: Sant Fruitós de Bages (segles X-XI)*, Biblioteca Abat Oliba, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 253 (Barcelona 2003), pàg. 107.

O

Mont petan

B. N°. 406²

1045.

Venta â favor de Giscafredo Pbrô de unas tierras en Montpetano donde dizen Condamina.³

203⁴

2269 H⁵

In nomine Domini. Ego Witard et Wilielmo, presbitero, et Arnal Dolchid, uinditores sumus tibi Giscafred, presbiter. Per hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus tibi pecia I de uinea et pecia I de terra, culta uel erma, qui nobis aduenit per manumissoria de condam Sendredo, qui est condam. Et est ipsa pecia I de terra et pecia I de terra in comitatu Minorisa, in Montepetano, in locum que dicunt ad ipsa Connamina. Et affrontad ipsa pecia de uinea et pecia de terra: de oriente in terra de Sancti Benedicti uel de Quadal; de meridie in uinea de Uvitardo, uinditore; de occiduo in terra de Arnal; de circi in terra in ipsa sortę que donauit Sendred ad Isarn in uita sua per filiomatico. Quantum

infra istas IIII^{of} affrontaciones includunt sic uindimus nos tibi ipsa pecia de terra et pecia de uinea, cultum uel erum, totum ab integrum, cum exios et regressios earum, in propter precium solidos VII et mig in rem ualentem, pro anima de Sendred ad monachos uel ad deuotos⁶ Sancti Benedicti.⁷ Quem uero predicta ipsa terra et ipsa uinea de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris, sine blandimentum de nulloque omine, a tuum alaudem proprium. Quod si nos uinditores aut ullusque homo de⁸ nulla persona disrumpere uoluerit, non hoc ualeat uindicare set componat ipsa uinea et ipsa terra in duplo cum omnem suam inmeliacionem. Et in antea ista carta uindicio firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta uindicio III Idus December anno XV regnante Aganricco rege.

Sig+num Witardo. Sig+num Arnal Dolchid. Sig+num Miro. Sig+num Bonefilio. Sig+num Uidal. Sig+num Wifred.

Guilelme, sacer (*signe*)*

Ermengaudus, presbiter et monachus, qui ista carta uindicione scripsit et sub (*signe*) die et anno quo supra.

1. *Tot i que és en bon estat de conservació pel que fa a l'escrit, tot i que el pergami és afectat per alguns forats minúsculs, visibles a contrallum, a més d'haver estat retallat després d'haver servit de suport documental: almenys a la part superior i al marge esquerre, anant amb molta cura, el qui ho féu, de no retallar cap part escrita, però tallant molt just; a més, a l'angle inferior dret es retallà en forma de rectangle un tros de pergami que almenys no era escrit amb text (anvers). Tres forats petits al marge esquerre, un al centre i dos junts més avall.*

Es conserva dins d'una funda transparent de polimer (Melinex), mitjà de protecció que s'ha fet servir per a altres peces d'aquesta sèrie numerada a inicis del segle XXI -que es distingeixen per tenir una lletra tot seguit del número- i afegida als que l'Arxiu de la Corona d'Aragó ja tenia classificats anteriorment.

2. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

3. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

4. *Segona meitat del segle XX. Escrit amb llapis. Ratllat.*

5. *Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.*

6. *deuotos, abreujat ðos.*

7. *Tot seguit hauria d'anar-hi: Et est manifestum.*

8. *de a O, per nec.*

a

Plica. 21. de N° 401 â 420.

B. N° 406.

A= 1045=²

Vende³ de terra en Monpeytá. A Giscafret prevere

«Consta que ab acte clos per Armengol, prevere y monjo, a 3 dels idus de desembre any 15 del regnat de Aganrico rey. Vvitardo, y Vvilielmo, prevere, venen â Giscafret, prevere, una pessa de vinya, y una pessa de terra, culta y herma, que havia vingut a dits venedors per la marmessoria del quondam S[e]n[dret, y es dita pe]ssa⁴ de terra, y vinya en lo comptat de Manresa, y en lo lloch dit Monpeytá, y en la Coromina. Y afrontan ditas pessas de terra: de sol ixent ab terra de Sant Benet y de Guadal; de mitgdie ab la vinya de Vvitardo, venedor; de ponent ab terra de Arnal; y de trasmontana ab la sort de terra que doná Sendredo â Manucia⁵ per fiolatge. Lo que enclou ditas afrontacions venen enterament per preu de 7 sous».

- 1.
2. A=1045= *escrit amb una tinta color verdós clar diferent a la resta, que és escrit amb una tinta ferruginosa de coloració més fosca* (B. N. 406 i el regest en català).
3. Vende a **a**.
4. *La reacció de la tinta ferruginosa damunt el paper ha fet que en alguns indrets s'hi hagin obert canals.*
5. Manucia segons **a** i **b**, per Isarn in uita sua a **O**.

b

«Witardo i Wilielmo, prevere, venen a Giscafret, prevere, una peça de vinya, i una peça de terra, culta i erma, que els ha vingut per marmessoreria del difunt Sendredo, en el comtat de Manresa, en el lloc que es diu Montpeità, a la Coromina. Afronta: de solixent amb terra de Sant Benet, i de Guadal; de migdia amb vinya de Witardo, venedor; de ponent amb terra de Arnal; de tramuntana amb la sort de terra que donà Sendredo a Manucia per fiolatge. Ho venen pel preu de 7 sous. A 3 dels idus de desembre de l'any 15 del regnat del rei Enric. Armengol, prevere i monjo, escrigué».

1080

1046, gener, 31.¹

Venda. *Guitard [= Guitart] i la seva esposa Adaled [= Adelaida] venen a Gescafret, sacerdot, una quarterada de vinya que Guitard [= Guitart] té per compra, [al comtat de Manresa, al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, a la Coromina, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de tres sous en argent.²*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2269 D.

a.* Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 80, Calaix 49 i 50 [abans: Calaix 26], B. N.º. 511.

b. Extracte de vers 1980: BENET I CLARA, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 659, pàg. 758, ex **a**.

c. Regest complet de vers 1997: SALVADÓ I MONTORIOL, Joan, *Història medieval d'un territori: Sant Fruitós de Bages (segles X-XI)*, Biblioteca Abat Oliba, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 253 (Barcelona 2003), pàg. 106.

O

Monte petano

Monpeytá

B N.º 511

1045.

Venta â favor de Giscafredo Pbro de una quarterada de viña en Monpeyta al apendicio de la Condamina.

194

2269 D

In nomine Domini. Ego Witard et uxor mea Azaled, femina, uinditores sumus tibi Giscafret, presbiter. Per hanc scriptura uindiccionis nostre uindimus nos tibi quarterada I de uinea nostra propria, qui mihi aduenit a me Witard per comparacione uel de genitori meo siue per quascumque uoces. Et est ipsa quarterada de uinea in comitatu Minorisa, in Monttepetano, in apendicio de ipsa Connamina. Et affrontad ipsa uinea: de oriente in uinea de Wadal uel eres suos; de meridię in uinea de Sendret siue de nos uinditores; de occiduo in terra erma de Witardo uel suos eres suos; de circi similiter. Quantum infra istas IIII^{or} affrontaciones includunt sic uindimus nos tibi ipsa quartera de uinea, totum ab integrum, cum exios et regressios earum, in propter precium solidos III in argent. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa hec omnia de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris a tuum aludem proprium. Quod si nos uinditores aut ullusque omo qui contra hanc ista carta uindicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat ipsa uinea in duplo cum omne suam inmeioracionem. Et in antea ista carta uindicio firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindicio II Kalendas Februarii anno quintodecimo regnante Aganricco rege. Sig+num Witardus. Sig+num Azaled, femina, qui ista carta uindicione fecimus et firmuimus et firmare rogauimus. Sig+num Ato. Sig+num Wadal. Sig+num Arnal. Sig+num Wifred. Sig+num Ranemir. Sig+num Marcucio.

.... Ermengaudus, presbiter et monachus, qui ista carta uindicione scripsit et sub (*signe*) die et anno quo supra.

1. 1045, gener, 31 *segons c*; 1046, gener, 22 *segons a i b*.
2. *Es conserva dins d'una funda transparent de polimer (Melinex), mitjà de protecció que s'ha fet servir per a altres peces d'aquesta sèrie numerada a inicis del segle XXI -que es distingeixen per tenir una lletra tot seguit del número- i afegida als que l'Arxiu de la Corona d'Aragó ja tenia classificats anteriorment.*

a

Plica. 26. de N° 501 à 520.

B. N°. 511.

A= 1045=²

Vende³ de terra en Monpeyta a la Coromina. A Guiscafret, prevere

«Consta que ab acte clos per Ermengol, prevere y monjo, a 11 de las calendas de febrer any 15 del regnat de Aganricco rey. Vvitard, y sa muller Azalet, venen à Guiscafret, prevere, una quarterada de vinya que ha vingut a dit Vvitard per compra en Monpeyta, a la Coromina. Y afronta: de orient ab la vinya de Vvadal, ô sos hereus; de mitgdia ab la vinya de Sendret y dels venedors; de ponent ab terra herma de Vvitardo, ô sos hereus; y de trasmontana aiximateix. Lo que inclou ditas afrontacions venen enterament per preu de 3 sous en argent».

- 1.
2. A=1045= *escrit amb una tinta color verdós clar diferent a la resta, que és escrit amb una tinta ferruginosa de coloració més fosca (B. N. 511 i el regist en català).*
3. *Vende a a.*

b

«Witard i la seva muller Azalet venen a Guiscafret, prevere, una quarterada de vinya, que els ha vingut a Witard per compra, a Montpeità, a la Coromina. Afronta: de solixent amb vinya de Wadal, de migdia amb vinya de Sendret, i dels venedors, de ponent amb terra erma de Witardo, de tramuntana igualment. Ho venen pel preu de 3 sous d'argent.

A 11 de les calendes de febrer de l'any 15 del regnat del rei Enric.

Ermengol, prevere i monjo, escrigué».

1081

1046, març, 5.

Venda. *Arnal ven a Sunyer una casa i una cort que té per plantació al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Bages, prop de Sant Genís, [antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de cinc sous.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 119.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 660, pàg. 759, ex O.

O

1045.²-5-III³

Venta à favor de Suner de una Casa en S. Genis.⁴

Bages et Sancti Genesii⁵

B N 99⁶

Venta de una casa año 15 de Angerico Rey⁷

B N° 573⁸

102 M⁹

ARCHIVIUM MONTISSERRATI¹⁰

BAGES¹¹

N¹²

B. B. 119¹³

In nomine Domini. Ego Arnal,¹⁴ uinditor¹⁵ sum tibi Suner,¹⁶ emptore.¹⁷ Per hanc scripturam uindicionis¹⁸ nostre¹⁹ uindimus²⁰ tibi ipsa mea kasa,²¹ qui mihi aduenit per conplantacione²² uel per qualicumque uoce aduenit. Et est ipsa kasa²³ in chomitatu²⁴ Minorisa,²⁵ in locum que dicunt²⁶ Bayas,²⁷ prope Sancti Genesi.²⁸ Sic uindo²⁹ tibi ipsa kasa³⁰ cum ipso superposito et curte cum exio et regressio earum, in propter precium solidos V. Et est manifestum. Quod si ego uinditor³¹ aud³² ullusque homo qui contra hanc ista karta³³ uindicione³⁴ uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set³⁵ componat ipsa kasa³⁶ cum ipso superposito in duplo,

cum omnem³⁷ suam³⁸ inmelioracionem.³⁹ Et in antea carta ista uindicio⁴⁰ firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta uindicio⁴¹ III Nonas Marci⁴² anno XV° regnante Engenrici⁴³ rege.

Sig+num Arnal,⁴⁴ qui ista carta uindicione⁴⁵ fecit et firmavit et firmare rogavit. Sig+num⁴⁶
Sig+num⁴⁷ Sig+num.⁴⁸

Gvitardus, subdiachonus, qui ista carta scripsit sub(*signe*) die et anno quo supra X Kalendas [...]⁴⁹ber⁴⁹ [recepit ?]⁵⁰ Ricolf⁵¹ [kartes ?]⁵² [XXX ?]⁵³

1. *Pergamí en bon estat de conservació.*
2. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
3. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
5. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
6. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
7. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
8. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
9. *Escrit amb tinta de color sèpia i traç fi, probablement a finals del segle XIX.*
10. *Segell estampat, c. 1923.*
11. *Lletres impreses.*
12. *Lletra impresa.*
13. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
14. Arnal (*en català*) a **O**; Arnaldus (*en llatí*).
15. uinditor a **O**, per uenditor.
16. Suner (*en català*) a **O**; Suniario (*en llatí*).
17. emptore a **O**, per emptori.
18. uindicionis a **O**, per uenditionis.
19. nostre a **O**, per nostram.
20. uindimus a **O**, per uendimus.
21. kasa a **O**, per casa.
22. conplantacione a **O**; variant, admesa en llatí, de complantatione.
23. kasa a **O**, per casa.
24. chomitatu a **O**, per comitatu.
25. Minorisa a **O**, per Minorisensi.
26. que dicunt a **O**, per quod dicitur.
27. Bayas (*en català*) a **O**.
28. Genesi a **O**, per Genesisii.
29. uindo a **O**, per uendo.
30. kasa a **O**, per casa.
31. uinditor a **O**, per uenditor.
32. aud a **O**, per aut.
33. karta a **O**, per carta.
34. uindicione a **O**, per uenditionis.
35. set a **O**; variant, admesa en llatí, de sed.
36. kasa a **O**, per casa.
37. omnem a **O**, per omni.
38. suam a **O**, per sua.
39. inmelioracionem a **O**, per immelioratione.
40. uindicio a **O**, per uenditio.
41. uindicio a **O**, per uenditionis.
42. Marci a **O**, per Madii.
43. Engenrici [sic] a **O**, per Engenrico.

44. Arnal (*en català*) a **O**; Arnaldi (*en llatí*).
45. uindicione a **O**, per uenditionis.
46. Espai en blanc.
47. Espai en blanc.
48. Espai en blanc.
49. [1/2]ber.
50. [recept] *lectura probable*.
51. Després de Ricolf (*en català*): et Eneg -el nom, *en català*-, ratllat.
52. [kartes] (*en català*). *Lectura probable*.
53. [XXX]. *Lectura probable*.

a

«Arnal ven a Sunyer casa, sostre i cort, que li ha vingut per plantacionis, en el comtat de Minorisa, en el lloc que diuen Bayas, prop de Sant Genís.¹ Ho venen pel preu de 5 sous. A 3 de les nones de març de l'any 15 del regnat del rei Enric. S+m Arnal. Testimonis: S+m (). S+m (). S+m ().² Guiardus, subdiachonus, scripsit».

1. A **O** no segueixen, com seria lògic, les afrontacions.
2. A **O** és en blanc.

1082

1046, abril, 24.

Testament. *Sendred* [= Sindreu] *nomena els seus marmessors: Ameli, sacerdot; Delà; i Elies, i fa redactar el seu testament. Els mana que donin a Sant Benet [de Bages] el seu alou (cases, corts, terres i vinyes, amb trilles, i rovires) d'Ullastrell, [Oristrell, actual municipi del Pont de Vilomara i Rocafort, comarca de Bages] que té dels seus pares i per compra; del seu alou de Bages, [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] una meitat a la seva esposa i l'altra meitat a la seva filla Guia, però si aquesta morís sense haver tingut fills, que romanguí per a Sant Benet. [de Bages] Dels seus béns mobles, una meitat per a la seva ànima i l'altra meitat per a la seva esposa i la seva filla, amb l'obligació de pagar els seus deutes en conjunt. A la seva esposa i filla la seva tona bona, un cup, un cup petit i un parell de portadores. A Sant Benet [de Bages] una tona i dos cups. I als fills de Senfred, [= Sinfreu] difunt, consanguini seu, tots els altres estris i les dogues, [= fustes per fer bótes] per a pagar el deute que tenia amb ell. A Ermenard, sacerdot, mig mancús. I del seu pa i vi, tant vell com nou, la meitat per a la seva ànima, i l'altra meitat per a la seva esposa i la seva filla. Tot és al comtat de Manresa, [i al terme/territori de la ciutat de Manresa.]¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1415.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 661, pàg. 760, ex **O**.

O

De uyastrel e de solanes

Sunt [V s<olidos>]²

Testament de Sendredi en lo qual fa donacio a S. Benet de Bages de uns alous en lo lloc anomenat Ulastrell terme de Rocafort sino me engaño = o de Talamanca = en una part es Ulastrell³

1046.⁴ 24-IV⁵

Rocafort⁶ Ullastrel.⁷

Arxiu de casa GUITART
TOMO __ PLÉC _R 25 _
LLIGALL _001_ N°. 715

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES⁹

n. 1415¹⁰

[In Dei]¹¹ nomine. Ego Sendret¹² iaceo in lectulo meo [in egri]tudine,¹³ spero in misericordia Dei et timeo ne su[bit]o¹⁴ ueniat repentina casu mortis mee et ideo iubeo atque discerno ut sint helemosi[n]arii¹⁵ mei, id sunt: Amelius, sacer,¹⁶ et Dela, et Helies.¹⁷ Precipio namque uobis helemosinarii¹⁸ mei ut si mors me aduenerit de ista egritudine aut de alia aut ante quam alium testamentum faciam, plenam potestatem abeat¹⁹ omne meum auere²⁰ apprehendere²¹ et dare pro anima mea sicut ego uobis dispono uel iniungo. In primis concedo ad domum Sancti Benedicti cenobii ipsum meum alaudem²² quod habeo in locum²³ dicunt Ulastrel,²⁴ id sunt: casas et curtes, terras et uineas cum ipsas trilias²⁵ uel cum ipsas ruuiras,²⁶ quantum ibi abeo²⁷ uel abere²⁸ debeo, qui mihi aduenit per ienitores²⁹ meos uel per mea comparatione siue per omnesque uoces. Et concedo ad uxori mea ipsa medietate de ipsu³⁰ meum alaudem³¹ quod abeo³² in Baies,³³ et alia medietate ad filia mea Guiia,³⁴ id sunt de terris et de uineis. Et si mortua fuerit filia mea Guiia³⁵ sine proles remaneat³⁶ ipsa sua medietate³⁷ ad domum Sancti Benedicti. Et de omne meum mobile ipsa medietate pro anima mea, et alia medietate remaneat ad uxori mea et ad filia mea, et soluere faciatis ipsos nostros debitos in comune. Et concedo ad uxori mea et ad filia mea tona³⁸ I obtima³⁹ et cubo I et cubel⁴⁰ I et parilio I de portadores.⁴¹ Et concedo a⁴² Sancti Benedicti⁴³ suprascripti⁴⁴ tonna⁴⁵ I et cubos II. Et alia uascula quod remanet et ipso dogado⁴⁶ de ipsa mea tonna⁴⁷ dare faciatis ad filios de Seniofret,⁴⁸ qui est condam, consanguineo meo, per ipso debito. Et concedo ad Ermenardi,⁴⁹ presbiter,⁵⁰ medio mancuso. Et de meum panem et uinum, tam de uetere quam de nouo, ipsa medietate pro anima mea. Et alia medietate ad uxori mea et ad filia nostra.

Facto testamento VIII Kalendas Madii anno XV regni Henrici⁵¹ regis.

S+num Sendret,⁵² qui isto testamento fieri iussio et firmo et testes firmare rogo. S+num Ollomare.⁵³ (SSS) Gerouardus, presbiter. S+num Raimundi.

S+ Ermenardi, presbiter, qui hec scripsit (*signe*) cum litteras superpositas in linea VI^a die et anno prefixo.

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES⁵⁴

1. *Tres sècs horitzontals i dos de verticals, més junts, en el terç dret del pergami -anvers-. El pergami era plegat. Tres osques grans i dues de petites a la part superior del pergami, que afecten algunes lletres, assenyalades entre claudàtors en la transcripció del text. En algunes parts les lletres són una mica esvaïdes a causa de la humitat.*

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

3. *Primer quart del segle XIX, c. 1815-1820.*
4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
5. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
6. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
7. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
8. *Segell estampat, c. 1923.*
9. *Segell estampat, c. 1923.*
10. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
11. *Lletres afectades per la primera de les tres osques grans de la part superior del pergami. Es llegeix la part inferior de dei, de manera que es descarta la possibilitat que pugui ser Domini el mot preexistent -encara que hagués estat abreujat dni- .*
12. *Sendret (en català) a O; Sendredus (en llatí).*
13. *Lletres que han desaparegut a causa de la segona de les tres osques grans de la part superior del pergami.*
14. *Lletres afectades per la tercera de les tres osques grans de la part superior del pergami. Es llegeix la part inferior de bit, de subito, de manera que la reconstrucció del mot no presenta cap mena de problema.*
15. *La lletra n parcialment afectada per la part inferior de la la primera de les tres osques grans de la part superior del pergami.*
16. *sacer a O, per sacerdos.*
17. *Helies (en català) a O. Correspon a un nom personal masculí d'origen hebreu (Eliiáh), que en català escrivim Elies segons les normes lingüístiques vigents actualment.*
18. *helemosinariii a O, per eleemosynarii < grec.*
19. *abeatis a O, per habeatis.*
20. *auere a O, per hauere, amb el sentit d'haver, 'conjunt de béns que algú posseeix'.*
21. *aprehendere a O, per apprehendere faciatis.*
22. *alaudem a O, per alodem.*
23. *Tot seguit hi hauria d'haver quod dicitur -restant alhora suprimit dicunt-.*
24. *Ulastrel (en català) a O.*
25. *trilias a O, per trileas.*
26. *ruuiras (en català) a O.*
27. *abeo a O, per habeo.*
28. *abere a O, per habere.*
29. *ienitores a O, per genitores.*
30. *ipsu a O, per ipsum. El redactor s'ha oblidat d'escriure la ratlleta damunt u, signe d'abreviació que donaria ipsum, la forma correcta.*
31. *alaudem a O, per alodem.*
32. *abeo a O, per habeo.*
33. *Baies (en català) a O.*
34. *Guiia (en català) a O; hipocorístic de Guilleuma. En alguns documents trobem Guilia.*
35. *Guiia (en català) a O. Vegeu la nota anterior.*
36. *remanead a O, per remaneat.*
37. *ipsa sua medietate sobrelineat a O, tal com s'indica al final de l'escatocol.*
38. *tona (en català) a O. També és escrit amb la n doblada. Vegeu les notes 45 i 47.*
39. *optima a O, per optima.*
40. *cubel (en català) a O.*
41. *de portadores (en català) a O.*
42. *a a O, per ad.*
43. *Sancti Benedicti a O, per Sanctum Benedictum.*
44. *suprascripti a O, per suprascriptum.*
45. *tonna (en català) a O; amb la n doblada.*

46. dogado a **O**. *Fa referència al conjunt de fustes corbades que conformen els costats d'una bóta. Una doga és cadascuna de les fustes que formen el cos d'una bóta o d'un recipient semblant i es mantenen unides amb cercols. La descripció de bóta és aquesta: un recipient de fusta, preferentment de roure, utilitzat en el procés d'envelliment dels vins, de forma aproximadament cilíndrica, amb les bases formades per dues posts circulars i amb els costats composts de dogues corbades i sòlidament unides per cercols de fusta o de ferro [descripció de l'ofici de boter a l'Exposició "Qui de jove no treballa, de vell dorm a la palla", dedicada als oficis que s'exercien a Igualada a principis del segle XX i dels quals hi ha constància fotogràfica a l'Arxiu Comarcal de l'Anoia. Biblioteca Central d'Igualada, del 3 al 20 de juny de 2009. Consulta feta el 03/10/2012 a: www.slideshare.net/Blocdelamemoria/qui-de-jove-no-treballa]*
47. tonna (en català) a **O**.
48. de Seniofret (en català) a **O**; Seniofredi o Sunifredi (en llatí).
49. Ermenardi a **O**, per Ermenardum.
50. presbiter a **O**, per presbiterum.
51. Henrici a **O**.
52. Sendret (en català) a **O**; Sendredi (en llatí).
53. Ollomare a **O**, per Ollomari o Eldemari.
54. Segell estampat, c. 1923.

a

«Sendred fa testament i mana als seus marmessors: Amelius, sacerdot; Dela, Helies, que donin a Sant Benet el seu alou de Ulastrel, de cases, corts, terres i vinyes, amb trilles, i ipsas ruiras, que li ha vingut pels seus pares, o per compra. A la seva muller la meitat de l'alou del Bages, i l'altra meitat a la seva filla Guiia, de terres i vinyes; i si Guiia mor sense fills, romanguí a Sant Benet. Del seu moble, la meitat per la seva ànima, i l'altra meitat a la seva muller i a la seva filla, i facin pagar els seus deutes en conjunt. I concedeix a la seva muller i a la seva filla la seva tona òptima, un cub, un cubel, un parell de portadores. I concedeix a Sant Benet una tona, dos cubs. I l'altra vascula que resta i ipso dogado ho donin als fills de Seniofret, difunt, consanguini seu, pel seu deute. I concedeix a Ermenardi, prevere, mig mancús. I del seu pa i vi la meitat per la seva ànima, i l'altra meitat per la seva muller i la seva filla.

A 8 de les calendes de maig de l'any 15 del regnat del rei Enric.

S+m Sendret. Testimonis: S+m Ollomare. ss. Gerovardus, prevere. S+m Raimundi.

+ Ermenardi, presbiter, scripsit».

1083

1046, maig, 1.

Donació testamentària. Ameli, sacerdot; Delà; i Elies, marmessors de Sendred, [= Sindreu] difunt, donen a Sant Benet [de Bages] el seu alou, en dos llocs, al comtat de Manresa, [i al terme/territori de la ciutat de Manresa:] un mas a Ullastrell [Oristrell, actual municipi del Pont de Vilomara i Rocafort, comarca de Bages] amb la cort i tot el que li pertany: terres i vinyes, conreades i ermes, arbres de diverses menes, rovires, pastures, garrigues, molinars, fonts, cursos d'aigua i recs. I, en un altre lloc, la meitat de l'alou de Bages, no lluny de l'església de Sant Fruitós, [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] amb la condició que si després de la mort de la seva filla [Guia] no resten fills legítims, romanguí a Sant Benet. [de Bages] També li donen una tona, un cup i la meitat de la resta dels seus béns mobles.¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1419.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 662, pàg. 761, ex **O**.

O

k[arta] de VLastrel

Carta [qui] est [...] a la [...]gel [...] y de [...] S. Fritos[...] St Fritos²

37

B N^o [...] ³**1046.**⁴ 1-V⁵**Rocafort Ullastrell.**⁶

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC ___ R 25

LLIGALL ___ 001 ___ N°. 717

7**CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES**⁸n. 1419⁹

In Domini nomine. Ego Amelius, presbiter, et Dela atque Helias,¹⁰ qui sumus elemosinarii¹¹ condam Senderedi. Manifestum est enim quia prefatus¹² condam Senderedus comendauit nobis suam elemosinam.¹³ Per suum testamentum unde nos iudicium obligatum tenemus aserie conditionis infra mēta temporum, et precepit nobis atque iniungit ut cartam donationis fecissemus Sancto Benedicto, cuius cęnobium situm est in Bages,¹⁴ secus fluuium Lubricatum,¹⁵ de quodam suo proprio alodio legitimo francho¹⁶ duobus locis separato. De uno uidelicet manso in locum nominatum Oleastrello,¹⁷ cum solo et superposito hac cum sua curte uel cum omnem alodio eidem manso pertinente: terras scilicet et uineas, cultas et incultas, arboresque diuersi generis et rouiras,¹⁸ pascua namque et garriciis atque molinares, fontes quoque cum decursionibus aquarum, uiarumque iter et reditus cum omni integritate.¹⁹ Et in alio loco medietatem ipsius alodii quod illo abebat²⁰ in Bages,²¹ non longe ab ipsa eęclesia Sancti Fructuosi,²² eo conuentu ut post mortem filie prefati²³ auctoris que²⁴ abeo²⁵ relicta est paruula, aut si ipsa eadem puella ad perfectam non peruenerit ētatem, aut filium de legitimo non abuerit²⁶ coniugio, prefati²⁷ medietas alodii simili modo abea²⁸ die et deinceps solide deueniat in iure Sancti Benedicti predicti cęnobii²⁹ cum suis terminis et affrontacionibus absque ulla inquietudine. De una etiam tonna³⁰ atque de uno cubo siue et de medietate omnium suorum ceterorum mobilium que³¹ idem predictus auctor ea die possidere uidebatur sicuti et facimus. Est autem predictum mansum cum prefata³² alodia in comitatum³³ Minorisense,³⁴ in ea que³⁵ supra³⁶ memorauimus loca. Et abet³⁷ affrontaciones predictum mansum cum suo prefato³⁸ alodio: de parte orientis in strata publica que³⁹ uadit per ipsa serra Sancte Marie que uocant⁴⁰ Palatio de Ueza;⁴¹ et de meridie in ipsa strata de Figera;⁴² de occiduo in predicto flumine Lubricato;⁴³ de circio in ipsa se[r]ra⁴⁴ de Uilarara.⁴⁵ Quantum iste⁴⁶ affrontaciones includunt uel isti termini ambiunt sic tradimus et donamus prefatum⁴⁷ mansum cum suo predicto alodio uel cum predicta alterius alodii medietate, ea quo predicto est modo simul cum supradicto mobile prefato⁴⁸ cenobio Sancti Benedicti secundum auctoritatem uel iussionem predicti testatoris. Et est manifestum. Siquis cuiuscumque persone homo contra hanc cartam elemosinariam⁴⁹ uel largitionis uenerit pro inrumpendum aut eam inquietare temptauerit non hoc ualeat uendicare⁵⁰ sed

componat predicta omnia in triplo cum sua melioratione. Et hec largitionis donatio firma et stabilis permaneat et semper inconuulsa.

Facta carta elemosinaria⁵¹ uel largitionis Kalendis⁵² Mai⁵³ anno XV regni Henrici⁵⁴ regis.

Amelivs, presbiter (SSS).⁵⁵ Sig+num Dela.⁵⁶ Sig+num Helie,⁵⁷ qui hanc cartam donationis scribere fecimus et testibus firmare rogauimus. Sig+num Rainardi Ermemiri. Sig+num Raimundi Mironis. Sig+num Arnalli Mironis.

Arnallus, sacer,⁵⁸ qui hanc cartam donacionis scripsi⁵⁹ et sub(*signe*) die et anno quo supra.

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES⁶⁰

[dos cercles -partit per ABC-]⁶¹

1. *Molts sécs verticals, força junts. Quatre forats -dos i dos- al marge esquerre. Algunes taques d'humitat. Al marge superior, dos cercles que engloben els mots condam Senderedi, respectivament, que formen part del "partit per ABC" -anvers- (vegeu la nota 64). El pergami era plegat i enrotllat.*

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

5. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*

6. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

7. *Segell estampat, c. 1923.*

8. *Segell estampat, c. 1923.*

9. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*

10. *Helias (en llatí) a O, variant d'Elias. Correspon a un nom personal masculí d'origen hebreu, Eliiáh, que en català escrivim Elies segons les normes lingüístiques vigents actualment. Helies (en català) en el document precedent (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1415) -vegeu la nota 17-.*

11. *elemosinarii a O, per eleemosynarii < grec.*

12. *prefatus a O, per prephatus.*

13. *elemosinam a O, per eleemosynam < grec.*

14. *Bages (en català) a O.*

15. *Lubricatum sobrelineat a O.*

16. *Tot seguit hi hauria d'anar: in.*

17. *Oleastrello (en llatí) a O; Ulastrel (en català) en el document precedent (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1415) -vegeu la nota 24-.*

18. *rouiras (en català) a O.*

19. *Oleastrello, cum solo et superposito hac cum sua curte uel cum omnem alodio eidem manso pertinente: terras scilicet et uineas, cultas et incultas, arboresque diuersi generis et rouiras, pascua namque et garriciis atque molinares, fontes quoque cum decursionibus aquarum, uiarumque iter et reditus cum omni integritate senyalitzat i sobrelineat parcialment a O*

20. *abebat a O, per habebat.*

21. *Bages (en català) a O.*

22. *in Bages, non longe ab ipsa ecclesia Sancti Fructuosi sobrelineat a O.*

23. *prefati a O, per prephati.*

24. *que a O, per quod.*

25. *abeo a O, per habeo.*

26. *abuerit a O, per habuerit.*

27. *prefati a O, per prephati.*

28. abea a **O**, *per* habeat.
29. in iure Sancti Benedicti predicti cenobii *sobrelineat* a **O**.
30. tonna (*en català*) a **O**.
31. que a **O**, *per* quod.
32. prefata a **O**, *per* prephata.
33. comitatum a **O**, *per* comitatu.
34. Minorisense a **O**, *per* Minorisensi.
35. que a **O**, *per* quod.
36. que supra *sobrelineat* a **O**.
37. abet a **O**, *per* habet.
38. prefato a **O**, *per* prephato.
39. que a **O**, *per* qui.
40. que uocant a **O**, *per* quod uocatur.
41. Palatio de Ueza *sobrelineat* a **O**.
42. strata de Figera *sobrelineat* a **O**.
43. flumine Lubricato *sobrelineat* a **O**.
44. se[r]ra (*en català*) a **O**. *La segona r afectada per un petit forat.*
45. de Uilarara (*en català*) a **O**.
46. iste a **O**, *per* istas.
47. prefatum a **O**, *per* prephatum.
48. prefato a **O**, *per* prephato.
49. elemosinariam a **O**, *per* eleemosynariam < *grec*.
50. uendicare a **O**, *per* uindicare.
51. elemosinaria a **O**, *per* eleemosynam < *grec*.
52. Kalendas a **O**, *per* Kalendis.
53. Mai a **O**, *per* Madii.
54. Henrici a **O**.
55. Amelivs, presbiter (SSS) *autògraf* a **O**.
56. Dela a **O**, *per* Delani.
57. Helie a **O**, *per* Heliae (*cas genitiu d'Helias, ae*).
58. Arnallus, sacer *amb majúscules* a **O**; sacer a **O**, *per* sacerdos.
59. *Les lletres pr, amb majúscules* a **O**.
60. *Dos segells, estampats, c. 1923.*
61. *Tres cercles més que conformen el "partit per ABC" (vegeu la nota 1): dos junts a la part inferior central i un altre a l'angle inferior dret -anvers-.*

a

«Amelius, *prevere*; Dela, Helias, *marmessors del difunt Senderedus, donen a Sant Benet el seu alou en dos llocs apartats: un mas en el lloc de Oleastrello, amb sòl i sostre, amb la cort, amb l'alou que pertany al mas, terres i vinyes, cultes i incultes, arbres de diversos gèneres, reviras, pastures, garrigues i molinares, fonts, cursos d'aigua, i recs. En altre lloc, la meitat de l'alou que tenia en el Bages, no lluny de l'església de Sant Fruitós, amb el conveni que, si després de la mort de la filla del difunt no resten fills legítims passi a Sant Benet. I donen una tona, un cub i la meitat de la resta del seu moble. Els alous són en el comtat Minorisense. Afronta el mas: de solixent amb strada puplica que va a la serra de Santa Maria que diuen de Palazio de Veza; de migdia amb la strada de Figera; de ponent amb el riu Llobregat; de tramuntana amb Vilarara.*

A calendes de maig de l'any 15 del regnat del rei Enric.

Amelius, *prevere*, ss. (*aut.*). S+m Dela. S+m Helias. *Testimonis: S+m Rainardi Ermemiri. S+m Raimundi Mironis. S+m Arnalli Mironis.*

Arnallus, sacer, *scripsit*».

Venda. *Oliba Guimarà ven a Reginell, dona, la seva heretat (casa, mitja mujada de vinya i cort), que té dels seus pares al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Olzinelles, [antiga parròquia de Sant Jaume d'Olzinelles, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de dos mancusos. Amb el pacte que ho tingui Reginella vitaliciament, i després de la seva mort i la d'Oliba passi a Sant Benet, [de Bages] donant la tasca a Sant Benet per a remei de les seves ànimes.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1422.2.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 663, pàg. 762, ex **O**.

O

In nomine Domini. Ego Oliba Gimara,² uinditor³ sum tibi Reginill,⁴ femina. Per hanc scriptura⁵ uindiccionis⁶ mee⁷ uindo⁸ tibi chasa⁹ I cum solo et superposito et semodiata I de uinea,¹⁰ ipsa mea hereditate, qui mihi aduenit de genitori meo uel de ienitrice¹¹ mea, siue per¹² qualicumque uoces. Et est ipsa chasa¹³ cum solo et superposito et curte cum ipsa semodiata de uinea¹⁴ in comitatu Minorisa,¹⁵ in locum que dicunt¹⁶ Ulzineles.¹⁷ Et afrontat¹⁸ ipsa chasa¹⁹ cum curte: de oriente in ka<sa>²⁰ de Gerouard,²¹ de meridie in kasa²² de Belell,²³ femina, uel filios suos; de occiduo in kasa²⁴ de Mir²⁵ Bag;²⁶ de circi²⁷ in terminio²⁸ de Salent.²⁹ Et ipsa semodiata de uinea³⁰ afrontad:³¹ de oriente in alaude³² de Iozfred,³³ de meridie in uinea de Liuol³⁴ uel filios suos; de occiduo in uine<a>³⁵ de Gerouard,³⁶ de circi³⁷ in terra de Mir³⁸ Bag.³⁹ Quantum in istas afrontaciones⁴⁰ includunt sic uindo⁴¹ tibi ipsa hec omnia superius inserta, ipsa mea hereditate totum ab integrum,⁴² cum exios et regressios earum, in propter precium mankusos II. Et est manifestum.⁴³ In tale uidelicet racione ut teneat Reginill⁴⁴ in uita sua, et post obitum de Reginill⁴⁵ et de Oliba⁴⁶ teneat posterita sua et donent ipsa tascha⁴⁷ ad domum Sancti Benedicti⁴⁸ iam semper pro animas suas. Quem uero predicta ipsa kasa⁴⁹ cum solo et superposito et kurte⁵⁰ cum ipsa semodiata de uinea⁵¹ de meo iure in tuo trado dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris. Quod si ego uinditor⁵² aud⁵³ ullusque omo⁵⁴ qui contra hanc ista karta⁵⁵ uindicione⁵⁶ uenerit ad inrupendum non hoc ualeat uindicare set⁵⁷ componat ipsa ec⁵⁸ omnia in duplo cum omnem⁵⁹ suam⁶⁰ in melioracionem.⁶¹ Et in antea ista carta uindicio⁶² firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta uindicio⁶³ IIII [Idus]⁶⁴ Iunii anno XV regnante Anianricho⁶⁵ rege. Sig+num Oliba,⁶⁶ qui ista carta uindicione⁶⁷ feci et firmaui et firmare rogau. Sig+num Guilelm Ellemar.⁶⁸ Sig+num Ponc.⁶⁹ Sig+num Mir Bag.⁷⁰ Sig+num Guifred.⁷¹ Sig+num Igela Barba.⁷²

Ermengaudus,⁷³ presbiter et monachus, qui ista carta uindicione⁷⁴ scripsit cum litteras superpositas in uerso VII° et subscrip(*signe*)sit die et anno quo supra.

1046-10-VI⁷⁵

n. 1422⁷⁶

11⁷⁷

1. *Tot i que el pergami està ben conservat, diverses taques marronoses afecten quatre sectors del text; especialment la més gran i fosca, a l'angle inferior esquerre (anvers) dificulta la lectura de la data. Així mateix hi ha dos forats i dos estrips, a la part inferior (anvers), que no afecten significativament la lectura del text.*

2. Oliba Gimara (*en català*) a **O**.
3. uinditor a **O**, *per* uenditor.
4. Reginill (*en català*) a **O**.
5. scriptura a **O**, *per* scriptura.
6. uindiccionis a **O**, *per* uenditionis.
7. mee a **O**, *per* mea.
8. uindo a **O**, *per* uendo.
9. chasa a **O**, *per* casa.
10. de uinea a **O**, *per* uineae.
11. ienitrice a **O**, *per* genetrici o genitrici.
12. per a **O**, *per* pro.
13. chasa a **O**, *per* casa.
14. de uinea a **O**, *per* uineae.
15. Minorisa a **O**, *per* Minorisensi.
16. que dicunt a **O**, *per* quod dicitur.
17. Ulzineles (*en català*) a **O**.
18. afrontat a **O**, *per* affrontat.
19. chasa a **O**, *per* casa.
20. ka a **O**, *per* kasa (casa).
21. de Gerouard (*en català*) a **O**; Gerouardi (*en llatí*).
22. kasa a **O**, *per* casa.
23. de Belell (*en català*) a **O**.
24. kasa a **O**, *per* casa.
25. de Mir (*en català*) a **O**; Mironi (*en llatí*).
26. Bag (*en català*) a **O**; Bagi (*en llatí*).
27. circi a **O**, *per* circio.
28. terminio a **O**, *per* termino.
29. de Salent (*en català*) a **O**; Salienti (*en llatí*).
30. de uinea a **O**, *per* uineae.
31. afrontad a **O**, *per* affrontat.
32. alaude a **O**, *per* alode.
33. de Iozfred (*en català*) a **O**; Iocefredi (*en llatí*).
34. de Liuol (*en català*) a **O**.
35. uine a **O**, *per* uinea.
36. de Gerouard (*en català*) a **O**; Gerouardi (*en llatí*).
37. circi a **O**, *per* circio.
38. de Mir (*en català*) a **O**; Mironi (*en llatí*).
39. Bag (*en català*) a **O**; Bagi (*en llatí*).
40. afrontaciones a **O**, *per* affrontationes.
41. uindo a **O**, *per* uendo.
42. integrum a **O**, *per* integro.
43. in propter precium mankusos II. Et est manifestum, *sobrelíneat, amb lletra de caixa més petita que la del text*.
44. Reginill (*en català*) a **O**.
45. de Reginill (*en català*) a **O**.
46. de Oliba (*en català*) a **O**; Olibani (*en llatí*).
47. tascha a **O**; millor tasca (*tant en llatí com en català*).
48. Sancti Benedicti a **O**, *per* Sanctum Benedictum.
49. kasa a **O**, *per* casa.
50. kurte a **O**, *per* curte.
51. de uinea a **O**, *per* uineae.
52. uinditor a **O**, *per* uenditor.

53. aud a **O**, per aut.
54. omo a **O**, per homo.
55. karta a **O**, per carta.
56. uindicione a **O**, per uenditionis.
57. set a **O**; variant, admesa en llatí, de sed.
58. ec a **O**, per hec.
59. omnem a **O**, per omni.
60. suam a **O**, per sua.
61. immelioracionem a **O**, per immelioratione.
62. uindicio a **O**, per uenditionis.
63. uindicio a **O**, per uenditionis.
64. [Idus] a **O**, per Iduum.
65. Anianricho a **O**.
66. Oliba (en català) a **O**; Olibani (en llatí).
67. uindicione a **O**, per uenditionis.
68. Guilelm Ellemar (en català) a **O**; Guilelmi Eldemari (en llatí).
69. Ponc (en català) a **O**; Poncii (en llatí).
70. Mir Bag (en català) a **O**; Mironi Bagi (en llatí).
71. Guifred (en català) a **O**; Guifredi (en llatí).
72. Igela Barba (en català) a **O**; Igelani Barbae (en llatí).
73. Ermengaudus amb majúscules a **O**.
74. uindicione a **O**, per uenditionis.
75. Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.
76. Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.
77. Mitjans del segle XIX (a l'angle inferior dret de l'anvers, escrit amb tinta).

a

«Oliba Gimara ven a Reginill, femella, una casa, amb sòl i sostre, i una semodiata de vinya, cort, i la seva heretat, que li ha vingut pels seus pares, en el comtat de Minorisa, al lloc de Ulzineles. Afronta la casa: de solixent amb casa de Gerovard; de migdia amb casa de Belell, femella, o fills seus; de ponent amb casa de Mir Bag; de tramuntana amb terme de Salent. La mojada afronta: de solixent amb alou de Iozfred; de migdia amb vinya de Livol, o fills seus; de ponent amb vinya de Gerovard; de tramuntana amb terra de Mir Bag. Ho ven pel preu de 2 mancusos. Amb la condició que ho tingui Reginill durant la seva vida, i després de la seva mort i de la d'Oliba, passi a la seva posteritat, donant tasca a sant benet per les seves ànimes.

A 3 dels idus de juny de l'any 15 del regnat del rei Enric.

S+m Oliba. Testimonis: S+m Ellemar. S+m Ponc. S+m Bag. S+m Guifred. S+m Igela Barbo. Ermengaudus, presbiter et monachus, scripsit».

1085

1046, juny, 17.

Publicació de testament. Publicació jurada (o adveració sacramental) del testament de Sendred, [= Sindreu] difunt. Els marmessors: Ameli, sacerdot; Delà; i Elies, juren el seu testament sobre l'altar de l'església de Sant Miquel del castell d'Olèrdola, al comtat de Barcelona. [actual municipi d'Olèrdola, comarca d'Alt Penedès] Ho fan davant d'Ermenard, sacerdot i jutge, i de Godmar, [= Gomar] Alomar, Josfred, [= Jofre] Senfred, [= Sinfreu] Guillem i altres bons homes. Són testimonis: Alomar; Gerovard, [= Gervar, Gervasi] sacerdot; i Ermenard, sacerdot. Disposà, en primer lloc, donar a Sant Benet [de Bages] el seu alou o mas d'Ullastrell [Oristrell - mas-, actual municipi del Pont de Vilomara i Rocafort, comarca de Bages], que té dels seus pares i per compra, amb tot el que li pertany: cases, corts, terres i vinyes, trilles i rovires. També disposà

que el seu alou de Bages (terres i vinyes) [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] fos dividit: la meitat a la seva esposa i l'altra meitat a la seva filla Guia, [= Guilleuma] amb la condició que si aquesta moria sense descendència, la seva part romangués a Sant Benet. [de Bages] Disposà igualment fer dues parts dels seus béns mobles, i donar-ne la meitat per a remei de la seva ànima i l'altra meitat per a la seva esposa i la seva filla. A més, que fos donada a la seva esposa i la seva filla una tona bona, un cup, un cubell i un parell de portadores. A Sant Benet [de Bages] li concedí una tona i dos cups. La resta dels estris i les dogues de la tona major fossin per als fills de Senfred, [= Sinfreu] difunt, consanguini seu, pel deute que tenia amb ell. Concedí a Ermenard, sacerdot, mig mancús. I del seu pa i vi, la meitat per a la seva ànima i l'altra meitat per a la seva esposa i la seva filla. Morí el mes d'abril.¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1421.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 664, pàg. 763, ex **O**.

O

Carta de vn lloq ho mas qui's diu Vlastrell²

Vllastrell³

In ulastrel.⁴

Rocafort⁵

Testament de tal Sendret, lo qual deixa a S. Benet tot lo alou que te en lo mas Vlastrell terme de Rocafort⁶

B. N.º 134⁷

B. N.º 135⁸

1046⁹ 17-VI¹⁰

Rocafort.¹¹ Ullastrell.¹²

Arxiu de casa GUITART

TOMO__ PLÉC_R25

LLIGALL_001_Nº. 722

¹³

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹⁴

n. 1421¹⁵

Condiciones sacramentorum ad quarum presentia residebat Ermenardi,¹⁶ presbiter et iudice,¹⁷ et in presentia Gondemarus¹⁸ et Ollomarus¹⁹ et Gaucefret²⁰ et Seniofret²¹ et Guilelmus²² et aliorum multorum bonorum hominum qui ibidem aderant testificant testes prolati quas proferunt, id est: Amelius, sacer,²³ et Dela²⁴ et Helies,²⁵ in faciem de supradicto²⁶ sacerdote²⁷ uel iudice²⁸ ad comprobendam ipsam helemosinam²⁹ de condam Sendret.³⁰ Et hec sunt nomina testium qui hoc testificant sicuti et iurant, id est: Ollomare³¹ et Gerouardi,³² presbiter, et Ermenardi,³³ presbiter.

Iurati autem dicimus: in primis, per Deum patrem omnipotentem et per Ihesum Christum,³⁴ filium eius, Sanctumque Spiritum, qui est in trinitate unus et uerus Deus, et per hunc locum orationis et uenerationis Sancti Michahelis,³⁵ archangeli, cuius ecclesia sita est in comitatu Barchinonense,³⁶ intus in castrum³⁷ Olerdule,³⁸ supra cuius sacrosancto altario has condiciones manibus nostris continemus uel iurando contangimus quia nos suprascripti testes scimus et bene in ueritate sapemus et de presente eramus et oculis³⁹ nostris uidimus et aures⁴⁰ nostras audiuius ad ea hora quando iacebat condam Sendret⁴¹ in ipsa egritud[ine]⁴² unde obiit adhuc loquela plena et memoria integra et tunc nos uidentes uel audientes sic comendauit uel iniunxit omnem suam helemosinam⁴³ ad isti sui helemosinari⁴⁴ suprascripti, et precepit eis et dixit ut si de ista egritudine mortuus fuisset, sicuti et fuit, plenam potestatem habuissent isti sui helemosinari⁴⁵ omnem suam helemosinam⁴⁶ aprehendere⁴⁷ et dare pro anima sua. In primis concessit ad domum Sancti Benedicti⁴⁸ cęnobii⁴⁹ ipsum suum alaudem⁵⁰ que ille habebat in locum que dicunt⁵¹ Ulastrel,⁵² id sunt: casas cum curtes,⁵³ terras et uineas, cum ipsas trilias uel cum ipsas ruuiras,⁵⁴ quantum ille ibi abebat⁵⁵ uel abere⁵⁶ debebat. Et aduenit ad ille per genitores suos uel per comparatione siue per omnesque uoces Et concessit ad uxori sua ips[a]⁵⁷ medietate de ipsum suum⁵⁸ alaudem⁵⁹ quod habebat in Baies,⁶⁰ et alia medietate ad filia sua Guiia,⁶¹ id sunt de terris et uineis.⁶² Et si mortua fuerit filia sua sine proles⁶³ remaneat ad domum S[ancti Ben]edicti⁶⁴ ipsa sua medietate, et de omnem suum mobilem ipsa medietate pro anima sua, et alia medietate ad uxori sua et ad filia sua. Et soluere fecissent ipsos suos debitos [...]ne.⁶⁵ Et concessit ad uxori sua et ad filia sua tonna⁶⁶ I obtima⁶⁷ et cubo I et cubel⁶⁸ I et parilio I de portadores.⁶⁹ Et concessit ad Sancti Benedicti⁷⁰ suprascripti⁷¹ tonna⁷² I et cubos II. Et alia uascula quod⁷³ remanet, et ipso dogado⁷⁴ de ipsa tonna⁷⁵ maiore dare fecissent ad filios de Seniofret,⁷⁶ qui est condam, consanguineo suo, per ipso debito. Et concessit ad Ermenardi,⁷⁷ presbiter, medio mancuso.⁷⁸ Et de suum panem et uinum, tam de uetere quam de nouo, ipsa medietate pro anima sua, et alia medietate ad uxori sua et ad filia sua. Et cum hec omnia ordinauit, postea sic obiit de isto seculo in isto mense aprelui, et nos helemosinari⁷⁹ suprascripti sic iuramus in omnia et in omnibus quia quantum isti testes testificauerunt in istum iudicium uerum est, et nulla fraus nec malo ingenio hic inpressa non est set⁸⁰ secundum uoluntatem⁸¹ ipsius conditor est factus uel editus, et ea que scimus recte et ueraciter testificamus atque iuramus super innixum⁸² iuramentum in Domino.

Late conditionis XV Kalendas Iuliis⁸³ anno XV regni Henrici⁸⁴ rege⁸⁵ (SS) Amelius, presbiter. S+num Dela.⁸⁶ S+num Helies,⁸⁷ nos helemosinari⁸⁸ sumus et hunc iuramentum iuramus. S+num Ollomare.⁸⁹ S+num Gondemarus.⁹⁰ S+num Gaucefret.⁹¹ S+num Seniofret.⁹² S+num Guilelmus.⁹³

S+ Ermenardi, presbiter, qui hec scripsit die et anno prefixo.

1. *Pergamí afectat per dos forats prop del marge esquerre (anvers): un de rodó, que ha eliminat les darreres tres lletres (ine) a egritudine a la línia setena, a més d'afectar la part inferior de les lletres est del mot testes, a la línia sisena; i un altre una mica més gran que ha eliminat ancti Ben a Sancti Benedicti i [...]ine, a les línies dotzena i tretzena, respectivament, a més d'afectar la part inferior de les lletres psa del mot ipsa, a la línia onzena. Dues osques al marge inferior, que tan sols afecten lleugerament el S+ i la p a scripsit. El text, a part de les petites pèrdues de lletres per causa dels dos forats esmentats, és ben conservat. Les cinc primeres línies són més espaiades; a partir de la cinquena les línies són més juntes.*

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

5. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

6. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

7. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760. Ratllat; el 4, escrit sobre una xifra anterior prèviament ratllada.*

8. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

9. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
10. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
11. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
12. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
13. *Segell estampat, c. 1923.*
14. *Segell estampat, c. 1923.*
15. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
16. Ermenardi a **O**, per Ermenardus.
17. iudice a **O**, per iudex. Tot seguit, un espai en blanc amb capacitat per a unes 10/11 lletres, sens dubte reservat per escriure el nom del iudice.
18. Gondemarus a **O**, per Gondemari.
19. Ollomarus a **O**, per Ollomari o Eldemari.
20. Gaucefred (en català) a **O**; Gaucefredi (en llatí).
21. Seniofret (en català) a **O**; Seniofredi (en llatí).
22. Guilelmus a **O**, per Guilelmi.
23. sacer a **O**, per sacerdos.
24. Dela (en català) a **O**; Delanus (en llatí).
25. Helies (en català) a **O**; Elias, o Helias (en llatí) < hebreu.
26. de supradicto a **O**, per supradicti.
27. sacerdote a **O**, per sacerdotis.
28. iudice a **O**, per iudicis.
29. helemosinam a **O**, per eleemosynam < grec.
30. Sendret (en català) a **O**; Senderedi (en llatí).
31. Ollomare a **O**, per Ollomarus.
32. Gerouardi a **O**, per Gerouardus.
33. Ermenardi a **O**, per Ermenardus.
34. Christum, abreujat Xpm a **O**.
35. Michahelis a **O**, per Michaelis.
36. Barchinonense a **O**, per Barchinonensi.
37. castrum a **O**, per castro.
38. Olerdule (en llatí) a **O**. Correspon al topònim Olèrdola (comarca d'Alt Penedès).
39. oculis a **O**, per cum oculis.
40. aures a **O**, per cum aures
41. Sendret (en català) a **O**; Senderedus (en llatí).
42. ine ha desaparegut a causa del forat circular.
43. helemosinam a **O**, per eleemosynam < grec.
44. helemosinari a **O**, per eleemosynarii < grec.
45. helemosynarii a **O**, per eleemosynarii < grec.
46. helemosinam a **O**, per eleemosynam < grec.
47. apprehendere a **O**, per apprehendere.
48. Sancti Benedicti a **O**, per Sanctum Benedictum.
49. cenobii a **O**, per cenobium.
50. alaudem a **O**, per alodem.
51. que dicunt a **O**, per quod dicitur.
52. Ulastrel (en català) a **O**.
53. curtes a **O**, per curtis.
54. ruuiras (en català) a **O**.
55. abebat a **O**, per habebat.
56. abere a **O**, per habere.
57. L'espai entre claudàtors inclou la lletra a que clou ipsa i que hi havia abans que la part superior del forat més gros la fes desaparèixer.
58. de ipsum suum a **O**, per ipsi sui.

59. alaudem a **O**, per alodii.
60. Baies (en català) a **O**.
61. Guiia (en català) a **O**.
62. terris et uineis a **O**, per terras et uineas.
63. proles a **O**, per prole.
64. S[ancti Ben]edicti a **O**, per Sanctum Benedictum.
65. [...]ne. *L'espai entre claudàtors, actualment desaparegut per causa del forat gros, era ocupat per 8/9 lletres.*
66. tonna (en català) a **O**.
67. obtima a **O**, per optima.
68. cubel (en català) a **O**.
69. de portadores (en català) a **O**.
70. Sancti Benedicti a **O**, per Sanctum Benedictum.
71. suprascripti a **O**, per suprascriptum.
72. tonna (en català) a **O**.
73. quod a **O**, per que.
74. dogado a **O**. *Fa referència al conjunt de fustes corbades que conformen els costats d'una bóta. Una doga és cadascuna de les fustes que formen el cos d'una bóta o d'un recipient semblant i es mantenen unides amb cercols. La descripció de bóta és aquesta: un recipient de fusta, preferentment de roure, utilitzat en el procés d'envelliment dels vins, de forma aproximadament cilíndrica, amb les bases formades per dues posts circulars i amb els costats composts de dogues corbades i sòlidament unides per cercols de fusta o de ferro [descripció de l'ofici de boter a l'Exposició "Qui de jove no treballa, de vell dorm a la palla", dedicada als oficis que s'exercien a Igualada a principis del segle XX i dels quals hi ha constància fotogràfica a l'Arxiu Comarcal de l'Anoia. Biblioteca Central d'Igualada, del 3 al 20 de juny de 2009. Consulta feta el 03/10/2012 a: www.slideshare.net/Blocdelamemoria/qui-de-jove-no-treballa]*
75. tonna (en català) a **O**.
76. de Seniofret (en català) a **O**; Seniofredi (en llatí).
77. Ermenardi a **O**, per Ermenardum.
78. mancuso a **O**.
79. helemosinarii a **O**, per eleemosynarii < grec.
80. set a **O**; variant admesa, en llatí, de sed.
81. uoluntatem a **O**, per uolumptatem.
82. innixum a **O**, per annexum.
83. Iuliis a **O**, per Iuliarum.
84. Henrici a **O**.
85. rege a **O**, per regis.
86. Dela (en català) a **O**; Delani (en llatí).
87. Helies (en català) a **O**. *Correspon a un nom personal masculí d'origen hebreu (Eliiáh), que en català escrivim Elies segons les normes lingüístiques vigents actualment. Vegeu la nota 25.*
88. helemosinarii a **O**, per eleemosynarii < grec.
89. Ollomare a **O**, per Ollomari o Eldemari.
90. Gondemarus a **O**, per Gondemari.
91. Gaucefret (en català) a **O**; Gaucefredi (en llatí).
92. Seniofret (en català) a **O**; Seniofredi o Sunifredi (en llatí).
93. Guilelmus a **O**, per Guilelmi.

a

«Testament sacramental fet davant de Ermenardi, prevere, i del jutge (en blanc), en presència de Gondemar, Ollomar, Gaucefret, Seniofret, Guillemus, i altres bons homes. I Amelius, sacerdot, Dela, Helies comproven i juren el testament del difunt Sendret, i són testimonis Ollomare,

Gerovardi, *prevere*, Ermenardi, *prevere*, *juren sobre l'altar de Sant Miquel de Olerdule, del comtat de Barcelona.*

*Concedeix a Sant Benet el seu alou de Ulastrel, que són cases, amb corts, terres i vinyes, trilles, rovires, que li ha vingut pels seus pares, o per compra. Deixa a la seva muller la meitat del seu alou del Bages, i l'altra meitat a la seva filla Guiia. Són terres, vinyes. I si mor sense fills romanguí a Sant Benet. Del seu moble, la meitat per la seva ànima, i l'altra a la seva muller i a la seva filla, i paguin els seus deutes. Deixa a la seva muller i a la seva filla una tona òptima, un cub, un cubel, un parell de portadores. I concedeix a Sant Benet una tona, dos cubs. I l'altra vascula i el dogado de la tona major ho donin als fills de Seniofret, difunt, consanguini seu, pel seu deute. Concedeix a Ermenardi, *prevere*, mig mancús. I del seu pa i del seu vi, la meitat per la seva ànima, i l'altra meitat per la seva muller i per la seva filla. Morí el mes d'abril.*

A 15 de les calendes de juliol de l'any 15 del regnat del rei Enric.

Ss. Amelius, *prevere*, (*aut.*). S+m Dela. S+m Helies, *marmessors*. S+m Ollomare. + Ermenardi, *prevere*. Testimonis: S+m Gondemarus. S+m Gaucefret. S+m Seniofret. S+m Guillemus.

+ Ermenardi, *presbiter*, *scripsit*».

1086

1046, juliol, 15.

Venda. *Guillem, Guitard Sendred [= Guitart Sindreu] i Arnal Dòlquid venen a Adaled [= Adelaida] i al seu fill Dalmau Guitard [= Guitart] la meitat d'unes terres, vinyes, conreades i ermes, i arbres de tota mena, que tenen per marmessoria de Sendred, [= Sindreu] difunt, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de sis mancosos, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 122.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 665, pàg. 764, ex O.

O

Monpeita

Venda =²

Venta inter Laicos de tierras en Montpeyta. Marca afrontaciones de a Bages. Año 15. de Aganrico³

B N° 31⁴

1045.⁵ -15 - VII⁶

Venta â Azaled de unas tierras que deslinda en Montepetano.⁷

[tros de paper blanc]⁸

104 M⁹

ARCHIVIUM MONTISSERRATI¹⁰

B. B. 122¹¹

In nomine Domini. Ego¹² Willielmo¹³ et Witardo¹⁴ Sendred¹⁵ et Arnal¹⁶ Dolchido,¹⁷ uinditores¹⁸ sumus uobis Azaled¹⁹ cum filio meo²⁰ Dalmaz²¹ Witardo,²² emtores.²³ Per hanc scriptura uindiccionis²⁴ nostre²⁵ uindimus²⁶ uobis terras et uineas, cultas uel ermas,²⁷ et cum omni genera arborum, ipsa medietate qui remanet, qui nobis aduenit per manumissoria de condam Sendred.²⁸ Et sunt ipsas terras et uineas, cultas uel ermas,²⁹ in comitatu Minorisa,³⁰ in locum que dicunt³¹ Montpetano.³² Et affrontant ipsas terras et uineas, cultas uel ermas:³³ de oriente in ipso qual³⁴ de³⁵ Sancti Benedicti super ipsa uilla que dicunt³⁶ ad ipso Angulo; de meridie in flumen³⁷ Lubricchado³⁸ siue ad ipsa Planca,³⁹ de occiduo in rio Sancti Fructuosi; de <cir>ci⁴⁰ in Montpetano⁴¹ siue in ipsa casa de Arnal⁴² Dolchido uel suos eres.⁴³ Quantum infra istas IIII^{or} affrontaciones includunt sic uindimus⁴⁴ nos uobis ipsas terras, cultas uel ermas,⁴⁵ et uineas, ipsa medietate quod remanet, totum ab integrum, cum exios et regressios earum, in propter precium mancossos⁴⁶ VI in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa hec omnia superius inserta de nostro iure in uestro tradimus dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris. Quod si nos uinditores⁴⁷ aut ullusque homo de⁴⁸ nullaque persona qui contra hanc ista carta uindiccionem⁴⁹ uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindiccare⁵⁰ set⁵¹ componant ipsas terras et uineas in duplo cum omnem⁵² suam⁵³ inmelioracionem.⁵⁴ Et in antea ista carta uindiccionem⁵⁵ firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta uindiccionem⁵⁶ Idus⁵⁷ Iulii anno XV regnante Aganricco⁵⁸ rege.

Guillem,⁹² sacer⁶⁰ (SS). Sig+num Witardo.⁶¹ Sig+num Arnal⁶² Dolchido. Sig+num Baro.⁶³ Sig+num Giscafred,⁶⁴ presbiter. Sig+num Seniofre.⁶⁵ Sig+num Raimon⁶⁶ Oriol.⁶⁷ Sig+num Bonefilio⁶⁸ Mir.⁶⁹ Isti omnes⁷⁰ sunt tutores.

Ermengaudus, presbiter,⁷¹ qui ista carta uindiccionem⁷² scripsit et sub(*signe*) die et anno quo supra.⁷³

1. *Pergamí en perfecte estat de conservació. Unes paraules amb la tinta correguda per causa de la humitat. Es conservava plegat.*
2. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
6. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
7. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
8. *Mitjans del segle XIX. Restes d'un tros de paper blanc, que en cas d'haver tingut res escrit no en conserva cap traça.*
9. *Escrit amb tinta de color sèpia i traç fi, probablement a finals del segle XIX.*
10. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Segell estampat.*
11. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
12. Ego a **O**, per nos.
13. Willielmo a **O**, per Willielmus o Guilelmus.
14. Witardo a **O**, per Witardus o Guitardus.
15. Sendred (en català) a **O**; Sendredi (en llatí).
16. Arnal (en català) a **O**; Arnaldus (en llatí).
17. Dolchido a **O**.
18. uinditores a **O**, per uenditores.
19. Azaled (en català) a **O**.
20. meo a **O**, per tuo.
21. Dalmaz (en català) a **O**; Dalmacius (en llatí).
22. Witardo a **O**, per Witardi o Guitardi.
23. emtores a **O**, per emptores.
24. uindiccionis a **O**, per uenditionis.
25. nostre a **O**, per nostra.

26. uindimus a **O**, per uendimus.
27. ermas (*en català*) a **O**; eremas (*en llatí*).
28. Sendred (*en català*) a **O**; Sendredi (*en llatí*).
29. ermas (*en català*) a **O**; eremas (*en llatí*).
30. Minorisa a **O**, per Minorisensi.
31. que dicunt a **O**, per quod dicitur.
32. Montpetano a **O**, per Montepetano.
33. ermas (*en català*) a **O**; eremas (*en llatí*).
34. qual (*en català*) a **O**.
35. de *superfluu* a **O**.
36. que dicunt a **O**, per quod dicitur.
37. flumen a **O**, per flumine.
38. Lubricchado a **O**.
39. Planca (*en català*) a **O**.
40. ci a **O**.
41. Montpetano a **O**, per Montepetano.
42. de Arnal (*en català*) a **O**; Arnaldi (*en llatí*).
43. eres a **O**, per heredes.
44. uindimus a **O**, per uendimus.
45. ermas (*en català*) a **O**; eremas (*en llatí*).
46. mancosos (*en català*) a **O**, per mancosos.
47. uinditores a **O**, per uenditores.
48. de a **O**, per aut.
49. uindicione a **O**, per uenditionis.
50. uindiccare a **O**, per uindicare.
51. set a **O**; *variant, admesa en llatí, de sed.*
52. omnem a **O**, per omni.
53. suam a **O**, per sua.
54. immelioracionem a **O**, per immelioratione.
55. uindicio a **O**, per uenditionis.
56. uindicio a **O**, per uenditionis.
57. Idus a **O**, per Iduum.
58. Aganricco a **O**.
59. Guillem (*en català*) a **O**; Guilelmus (*en llatí*).
60. sacer a **O**, per sacerdos.
61. Witardo a **O**, per Witardi o Guitardi.
62. Arnal (*en català*) a **O**; Arnaldi (*en llatí*).
63. Baro a **O**, per Baroni.
64. Giscafred (*en català*) a **O**; Giscafredi (*en llatí*).
65. Seniofre (*en català*) a **O**; Seniofredi o Sunifredi (*en llatí*).
66. Raimon (*en català*) a **O**; Raimundi (*en llatí*).
67. Oriol (*en català*) a **O**.
68. Bonefilio a **O**, per Bonefilii (*en llatí*).
69. Mir (*en català*) a **O**; Mironi (*en llatí*).
70. omnes a **O**, per homines.
71. *Després de presbiter, un espai en blanc.*
72. uindicione a **O**, per uenditionis.
73. *A l'angle inferior dret hi ha la part inferior invertida d'una I majúscula com la que hi ha a l'incipit del document, sencera.*

«Willielmo, Witardo Sendred i Arnal Dolchido venen a Azaled, i al seu fill Dalmaz Witardo, terres, vinyes, cultes o ermes, amb tot gènere d'arbres, la meitat, que els ha vingut per marmessoria del difunt Sendred, en el comtat de Minorisa, en el lloc que diuen Monte Petano. Afronta: de solixent el gual de Sant Benet sobre la vila que diuen ad ipso Angulo; de migdia amb el riu Llobregat o amb la Planca; de ponent amb el riu Sant Fruitós; de tramuntana amb Monte Petano, o casa de Arnal Dolchido. Ho venen pel preu de 6 mancosos, en cosa que ho val.

A idus de juliol de l'any 15 del regnat del rei Enric.

Guillem, sacer ss. (aut.). S+m Witardo Sendred. S+m Arnal Dolchido. Testimonis: S+m Baro. S+m Giscafred, prevere. S+m Seniofre. S+m Raimon Oriol. S+m Bonefilio Mir.

Ermengaudus, presbiter et monachus, scripsit».

1087

1045, juliol, 20-1046, juliol, 20.

Venda. *Maria i els seus fills: Ramon, Gescafred, Senfred, [= Sinfreu] Mir, Bonuç, Guifred, [= Gifreu] Bonada i Elensana/Elesenda [= Elisenda] venen a Manialgod [= Manyalgod] Specia[...] una peça de vinya al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a [la] Guardiola, [la torre del Santmartí, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de nou diners.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2269 F.

a.* Extracte del segle XVIII: Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, Papers, Calaix 17, S. A. N°. 86.

b. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 666, pàg. 765, ex **O**.

O

K[arta] de [guardiola]²

S. [A] N°. 86.

Vna Viña ab ipsa guardiola

Guardiola

Venta inter Laicos de una Viña que afronta â pt^e orientis in Vinea S^{ti} Bened^{ti}. An. 15 de Henrico³

1045.

Guardiola.⁴

201⁵

2269 F⁶

In Dei nomine. Ego Maria cum filiis meis Remun, Giscafret, Seniofredus, Mir, Bonuc, Guifredus, Bonada, Ellensana.⁷ Vinditores sumus tibi Manialgod Specia[7/8 lletres] emptor. Per ahnc sriptura uindicionis nostre uindimus tibi pecia I^a de uinea, qui nobis aduenit ad me Maria de uiro meo qui est condam et ad nos infantes de genitores nostros et ad me Ellesenda de genitores

meos. Et est ipsa uinea in comitatu Minorisa, ad ipsa Guardiola. Et affrontat: de orient in uinea Sancti Benedicti; de meridie in terra uel in uinea de Sunier;⁸ de occiduo in uinea de Ermetruit; de circi in uinea de Sinfred. Quantum infra istas IIII^{or} affrontaciones includunt sic uindimus tibi ipsa pecia de uinea, totum ab integrum, cum exiis et regressis earum, propter precium denarios VIII. Et est manifestum. Quem uero predicta de nostro iuro in uestro trado dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris. Quod si nos uinditores aut ullusque omo qui contra ista carta uenerit ad inrumpendum non ualeat uindicare sed componat i[n] d[uplo] cum omnem suam inmellioracione. Et in antea ista carta uindicio firma et stabilis maneat et modo uel omnique tempore.

Facta ista carta [uindicionis ...] anno XV regnante Henrico rege.

Sig+num Maria. Sig+num Remon. Sig+num Giscafre. Sig+num Seniofredus. Sig+num Mir. Sig+num [Bonuc]. Sig+num Guifred. Sig+num Bonada. Sig+num Ellensana, qui ista carta firmauimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Sunier. Sig+num Gis[... Sig+num ...].

Ricolf, presbiter,⁹ qui ista carta rogatus scripsit sub (*signe*) die et anno quo supra.

1. *Es conserva dins d'una funda transparent de polimer (Melinex), mitjà de protecció que s'ha fet servir per a altres peces d'aquesta sèrie numerada a inicis del segle XXI -que es distingeixen per tenir una lletra tot seguit del número- i afegida als que l'Arxiu de la Corona d'Aragó ja tenia classificats anteriorment.*

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

5. *Segona meitat del segle XX. Escrit amb llapis. Ratllat.*

6. *Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.*

7. *Tot seguit, un espai en blanc.*

8. *La n sobrelineada.*

9. *presbiter, amb majúscules a O.*

b

«Maria i els seus fills Ramon, Gescafred venen a Manualgo¹ i a Espetosa, muller seva, una peça de vinya, en el comtat de Manresa, a Gordiola. Afronta: de solixent amb la vinya de Sant Benet; de migdia amb terra i vinya de Sunier; de ponent amb vinya de Ermetrud; de tramuntana amb vinya de Sinfred. Ho venen pel preu de 9 diners.

A l'any 15 del regnat del rei Enric.

Ricololfs,² prevere, escrigué.

1. *Manualgo segons b; Manialgod a O.*

2. *Ricololfs segons b; Ricolf a O.*

1088

1046, novembre, 9.

Venda. *Engelberga, dona, i els seus fills: Guillem i Arsèn, [= Arsenda] venen a Joan i Eliars, [= Eliarda] una mujada de terra conreada i erma amb el molar, que tenen per compra i per altres drets al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Viverol, [actual municipi de Manresa, comarca de Bages] pel preu de dos sous de diners de moneda de Vic i tres diners, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 111.

k[arta] de [uiuerol ?]²

1046.³

Uenta de tierras entre Particulares.⁴

B. N° 76.⁵

[tros de paper blanc]⁶

108 M⁷

ARCHIVIUM MONTISSERRATI⁸

B. B. 111⁹

[In nomine] Domini. Ego Inguillber[ca], femina, et filiis suis Guillem et [Ar]sent; uinditores sumus uobis; Iouant et Eliars; emtores Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus uobis; modiatia · I · de terra culta uel erma [a]b ipso molario; nostro proprio · Qui nobis aduenid per comparacione uel per qui[cum]que uoces · Et est hec omnia in comitatum Minorisa · in locum Uiuerol · Et afrontad modiatia I; de terra: de orientis; in uinea; de nos comparatores de meridie in terra · de Senfret · uel de uos eredes; de occiduo · similiter uel in strada · plubica; de [circi in terra] de Sancti Benedicti; Quantum infra istas IIII^{or} afrontaciones includunt sic uindimus uobis totum ab intecrum cum exis uel regresiis sus in propter precidum solidos II de diners de moneda de Uig; et · III diners; in rem ua[lentem] · Et ni[h]il ex inde non remansid; Et est manifestum. Quem uero predic[ta hec o]mnia de nostro iuro in uestro trado domineo potestate ad omnia que fa[cere] uolueritis; Quod si nos uinditores ad ullusque omo qui contra hanc ista carta; uindicione · uenerid pro inruppendum non hoc ualead uindicare · set conponad [in du]plo cum omnem suam inmelioracionem; Et in antea ista car[ta] uindicio firma et stabilis permanead modo uel omnique tempore.

[Fact]a is[t]a uendicio; V Idus Nouember anno XVI regnante Angenrig [1'05 cm (5-6 lletres)] rege;

Sig+num [In]guilberca Sig+num Guillem · Sig+num Arsent, qui ista uindicione; fecid et firmare rocauid · Sig+num Mir Iouant; Sig+num Guifret Tederig.

Guillem, sacer scripsid et (SS) die uel anno quod supra.

1. *Mides màximes del pergami: 23'02 x 13,06 cm. La tinta és força diluïda, de manera que només es pot llegir amb molta dificultat i lentitud. Dos forats petits, ambdós al marge esquerre, un a la part superior i l'altra a la inferior (anvers), que devien servir per passar-hi un cordill, perquè el document anava enrotllat (són apreciables uns vuit sècs verticals).*

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI. Com que la tinta és gairebé del tot esborrada només s'intueix. La k i la ð (kastrum de) es veuen més o menys, però no tant el que ve darrera; sembla que ha de ser el topònim 'Viverol', però no es veu cap lletra, només que hi hagué quelcom escrit. Considerem aquesta breu nota, primer intent de classificació d'un fons únic però divers geogràficament com és el del monestir de Sant Benet de Bages, com la més antiga de les anotacions del revers.*

3. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages). Damunt el 6 de l'any (1046, escrit a inicis del segle XIX, c. 1804, pel P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages) hi ha, escrit amb llapis, esmenant-lo, un 3, i tot seguit -9-XI, de manera que la data completa i esmenada és la de 1046-9-XI, que considerem correcta. Fou escrit, molt probablement, entre 1948 i 1950.*

4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

5. Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb tinta negra i amb lletra de plantilla.
6. Finals del segle XIX. Restes d'un tros de paper blanc, que en cas d'haver tingut res escrit no en conserva cap traça.
7. Finals del segle XIX. Escrit amb tinta de color sèpia i traç fi.
8. Segell estampat. Mitjans del segle XIX, c. 1948-1950.
9. Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.

1089

1047, gener, 25.

Venda. *Guillem i la seva esposa Felícia venen a Sala i la seva esposa Adaled [= Adelaida] una peça de terra conreada i erma, que Felícia té dels seus pares i per altres drets al comtat de Manresa, al terme [del castell] de Manresana. [la Manresana, actual municipi de Prats de Rei, Alta Segarra, comarca d'Anoia] pel preu de tres sous d'argent.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2269 J.

O

Manresana=Sagarra

Venta

M. N° 79¹

1047.

Manresa.¹

205¹

2269 J¹

In nomine Domini. Ego Guillem et uxori meę Felizia, uinditores sumus tibi Salla et uxor tua Adalezo, emtores. Per anc scriptura uindiccionis nostre uindimus uobis pecia I de terra, culta uel erma, nostra propria, qui nobis aduenit ad me Felizia de genitorum siue per ullasque uoces. Et est ipsa terra in comitatum Minorisa, infra terminos de Menresana. Et afronta: de oriente in terra de nos uinditores uel de eredes; de meridie similiter; de hocciduo in ipso prato; de circii in strada plubica. Quantum infra istas IIII^{of} afrontaciones includunt sic uindimus uobis ipsa terra, totum ab integum, cum exios et regresis earum, in propter precium solizos [sic] III de argente. Et est manifestum. Quem uero predicta de nostro iure in uestro tradimus dominio potestatem ad omnia facere que uolueritis. Quod si nos uinditores ad ullusque omo qui inrumpere uoluerit [com]ponat in duplo cum sua inmelioracionem. Et in antea ista carta uindiccio firma permaneat omnique tempore.

Facta ista carta uidiccio [sic] VIII Kalendas Februarii ano XVI regnante Enrici rege.

S+ Guillem. S+ Felizia, qui ista carta fecimus scribere et testes firmare rogauimus. S+ Vvifre. S+ Borel. S+ Miro.

S+ Trasuer, sacer, qui ista carta scripsit die uel ano quod sup(*signe*)ra.

1. *El pergami és força ben conservat, si bé en alguns indrets del text hi ha alguna taca petita d'humitat i al marge inferior (anvers) hi ha tres forats que, d'altra banda, no afecten el text. Dos forats petits al marge esquerre, per on devia passar-hi un cordill quan el pergami era enrotllat.*

Es conserva dins d'una funda transparent de polimer (Melinex), mitjà de protecció que s'ha fet servir per a altres peces d'aquesta sèrie numerada a inicis del segle XXI -que es distingeixen per tenir una lletra tot seguit del número- i afegida als que l'Arxiu de la Corona d'Aragó ja tenia classificats anteriorment.

1090

1047, febrer, 19.

Venda. *Ramon i la seva esposa Riquel [= Riquelda] i Onofre venen a Mir i la seva esposa Arsèn [= Arsenda] tres quarterades de terra, conreada i erma, que tenen dels seus parents, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, al terme de Sant Fruitós, al Guadell. [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] Ho venen pel preu de nou sesterts d'ordi i una èmina. [= aimina]*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1423.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 667, pàg. 766, ex **O**.

b. Regest breu de vers 1997: SALVADÓ I MONTORIOL, Joan, *Història medieval d'un territori: Sant Fruitós de Bages (segles X-XI)*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Biblioteca Abat Oliba, 253 (Barcelona 2003), pàg. 512.²

O

K[arta] de guadel³

Venta [inter laicos] en S. Frutuos⁴

No fa per S Benet⁵

S. F. N 435⁶

1046⁷ S. Fructuos⁸

1047 19-II⁹

Venta inter laicos de tres Quarteradas de Viña donde dicen Guadel.¹⁰

Arxiu de casa GUITART

TOMO__ PLÉC __SF__

LLIGALL ____ N.º. 96. __

¹¹

n. 1423¹²

In nomine Domini. Ego Remon¹³ et uxori mea Richell,¹⁴ et Honofret,¹⁵ venditores sumus uobis Mir¹⁶ et uxor¹⁷ tua Arsen,¹⁸ emtores.¹⁹ Per hanc scripturam²⁰ uendicionis nostre uendimus uobis quarteradas²¹ III de terra,²² cultas uel eremas, qui nobis aduenit per parentorum uel per omnesque uoces. Et est omnia predicta in chomitatum²³ Minorise,²⁴ in Campo Baies,²⁵ in apendicio Sancti Fructuosi, ad ipso Guadel.²⁶ Et affrontat: de oriente²⁷ in strata publica de Pere Ermengaud,²⁸ de meridie in terra de Adalbert Guitard;²⁹ et de occiduo in terra de Esteua³⁰ et [de Od ?];³¹ et de circi³² in terra de uos emtores.³³ Quantum istas affrontaciones includunt sic uendimus uobis ipses³⁴ III quarterades³⁵ de terra,³⁶ totas ab integrum,³⁷ cum exiis et regressiis

earum, pro precio sesterts³⁸ VIII de³⁹ ordeï et mina⁴⁰ I. Et est manifestum. Quem iam predicta terra de nostro iure in uestro tradimus dominium⁴¹ et potestatem⁴² ad uestrum proprium. Quod si nos uenditores aud⁴³ ullusque uiuens qui contra ista carta uindicione⁴⁴ uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat uobis predicta omnia in duplo cum sua immelioracione. Et in antea ista scriptura firmitatem abeat⁴⁵ omnique tempore.

Actum est hoc XI Kalendas Marcii anno XVI regnante Henrici⁴⁶ regis.⁴⁷

Sig+num Remon.⁴⁸ Sig+num Ricell.⁴⁹ Sig+num Honofret,⁵⁰ qui ista carta uendicione⁵¹ fecimus et firmuimus et ad testes firma<re>⁵² rogauimus. Sig+num Salamir.⁵³ Sig+num Bonefilio.⁵⁴ Sig+num Buadamir.⁵⁵

Bernardvs,⁵⁶ sacerdos, rogatus scripsit in die et(*signe*) ano⁵⁷ prefixo.

33 33⁵⁸

1. *Pergamí en bon estat de conservació general, tot i que està malmès al marge esquerre (anvers). El text és afectat per la humitat, i en algunes zones la tinta està una mica difuminada, circumstància que dificulta la lectura, especialment a uxor (nota 17) i Arsen (nota 18).*
2. *L'any del document és 1048 segons b; ara pensem que és 1047. «Èmina ('mina') (1048): l'any 1048 es venen 3 quarterades de terra, tant cultivades com ermes, al Guadell, a Sant Fruitós, per 9 sesterts d'ordi i 1 èmina (se sobreentèn, que també d'ordi)».*
3. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*
4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
5. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
6. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
7. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages). Ratllat, amb llapis.*
8. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
9. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
10. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
11. *Segell estampat, c. 1923.*
12. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
13. *Remon (en català) a O; Raimundus (en llatí).*
14. *Richell (en català) a O -Ricell a la nota 49-; Richeldis (en llatí).*
15. *Honofret (en català) a O; Onofredus, o Honofredus (en llatí).*
16. *Mir (en català) a O; Mironi (en llatí).*
17. *uxor a O, per uxori. Mot afectat per la humitat.*
18. *Arsen (en català) a O; Arsendis (en llatí). Mot afectat per la humitat*
19. *emtores a O, per emptores.*
20. *scripturam a O, per scriptura.*
21. *quarteradas (en català) a O.*
22. *de terra a O, per terrae.*
23. *chomitatum a O, per comitatu.*
24. *Minorise a O, per Minorisensi.*
25. *Baies (en català) a O; Baiensis (en llatí).*
26. *Guadel (en català) a O.*
27. *abreujat or a O.*
28. *de Pere Ermengaud (en català) a O; Petri Ermengaudi (en llatí).*
29. *de Adalbert Guitard (en català) a O; Adalberti Guitardi (en llatí).*
30. *de Esteua (en català) a O; Stephani (en llatí).*
31. *de Od [?] (en català) a O; Otoni (en llatí).*
32. *circi a O, per circio.*
33. *emtores a O, per emptores.*

34. ipses a **O**, per ipsas.
35. quarterades (en català) a **O**. També quarteradas (nota 21).
36. de terra (en català) a **O**; terrae (en llatí).
37. integrum a **O**, per integro.
38. abreujat ss, amb línia transversal d'abreviació.
39. de superfluu a **O**.
40. mina (en català) a **O**; hemina (en llatí).
41. dominium a **O**, per dominio.
42. potestatem a **O**, per potestate.
43. aud a **O**, per aut.
44. uindicione a **O**, per uenditionis.
45. abeat a **O**, per habeat.
46. Henrici a **O**, per Henrico.
47. regis a **O**, per rege.
48. Remon (en català) a **O**; Raimundi (en llatí).
49. Ricell (en català) a **O**. També Richell (nota 14).
50. Honofret (en català) a **O**; Onofredi, o Honofredi (en llatí).
51. uendicione a **O**, per uenditionis.
52. firma a **O**.
53. Salamir (en català) a **O**; Sallani Mironi (en llatí).
54. Bonefilio a **O**, per Bonefilii.
55. Buadamir (en català) a **O**; Buadamiri, probablement Guadamiri (en llatí).
56. Bernardvs amb majúscules a **O** [BERNA -A oberta per sota i sense pal travesser-R DVS]
59. 57. ano a **O**, per anno.
58. Mitjans del segle XIX (a l'angle inferior dret de l'anvers, escrit amb tinta).

a

«Remon i la seva muller Richell i Honofret venen a Mir i a la muller Arsen tres quarterades de terra, culta o erma, que els ha vingut dels seus avantpassats, en el comtat de Minorise, in Campo Baies, apendix de Sant Fruitós, ad ipso Guadel. Afronta: de solixent amb strada publica de Pere Ermengaud; de migdia amb terra Adalbert Guitard; de ponent amb terra de Estevan Dod; de tramuntana amb terra dels compradors. Pel preu de 9 d'ordi i una mina.¹

A 11 de les calendes de març de l'any 16 del regnat del rei Enric.

S+m Remon. S+m Richell. S+m Honofret. Testimonis: S+m Salamir. S+m Bonefilio. S+m Buada Mir.

Bernardus, sacer, scripsit».

1. No diu quina mesura correspon a la primera quantitat, suposem setzès, segons **a**.

1091

1047, març, 27.

Venda. Guid [= Guiu] i la seva esposa Adaled [= Adelaida] venen a Bofill i la seva esposa Em [= Emma] dues sorts de terra, que tenen per compra i per qualssevol altres drets al comtat de Manresa, al terme [del castell] de Maians. [Maians, actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages] pel preu d'un sou d'argent.¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2269 I.

O

K[arta] midians²**M. S. N° 79³****1047.****Meyans.⁴****Venda inter Laicos=Mayans son Expec<tancia>s per est Monestir⁵****204⁶****2269 I⁷**

In nomine Domini. Ego Guid⁸ et uxori⁹ sue¹⁰ Adalez,¹¹ uinditores¹² sumus uobis Bofil¹³ et ux[o]ri¹⁴ sue¹⁵ Em,¹⁶ eptore.¹⁷ Per hanc scriptura uindicionis¹⁸ nostre¹⁹ uindimus²⁰ uobis sortes II de terra, qui nobis aduenit per comparacione uel per quascumque uoces. Et est hec omnia in comitatum²¹ Minorisa²² uel in termino de Midiano.²³ Et afrontat²⁴ ipsa sorte de terra: de orient²⁵ in terra Sancti Benedicti; de meridie et de occiduo in terra de me comparatore; de circi²⁶ in torrent.²⁷ Et alia pecia de terra afrontat.²⁸ de orient²⁹ in terra de me comparatore; de merie³⁰ in torrent,³¹ de occiduo in terra de me comparatore; de circi³² in ipso cortello³³ de Remon.³⁴ Quantum infra istas III^{or} affrontaciones includunt sic uindimus³⁵ uobis ipsas II sortes de terra, totum ab integrum, cum exiis³⁶ uel regressiis³⁷ earum,³⁸ in propter precium solido I de argento.³⁹ Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia quod superius resonat de nostros⁴⁰ iure in uestros⁴¹ tradimus dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris. Quod si nos uinditores⁴² aut uullusque⁴³ hominum⁴⁴ qui contra hanc ista uindicione⁴⁵ uenerit ad inrumpendum non⁴⁶ ualeat uindicare set⁴⁷ componat in duplo cum omne suam⁴⁸ inmelioracione.⁴⁹ Et ab in antea ista uindicione⁵⁰ firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista uindicione⁵¹ VI Kalendas⁵² Aprelii⁵³ anno XVI regnante Enrici⁵⁴ regi.

Sig+num Guid.⁵⁵ Sig+num Adalez, nos qui ista uindicione⁵⁶ fecimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Vvilel.⁵⁷ Sig+num Remon.⁵⁸ Sig+num Onofret.⁵⁹

Godmarus, presbiter, qui ista uindicione⁶⁰ scripsit et die et an(*signe*)no quod supra.

1. *El pergami és força ben conservat, si bé al marge superior el mot uxori de la primera línia ha mig desaparegut (anvers). Dos forats petits al marge esquerre, per on devia passar-hi un cordill quan el pergami era enrotllat.*

Es conserva dins d'una funda transparent de polímer (Melinex), mitjà de protecció que s'ha fet servir per a altres peces d'aquesta sèrie numerada a inicis del segle XXI -que es distingeixen per tenir una lletra tot seguit del número- i afegida als que l'Arxiu de la Corona d'Aragó ja tenia classificats anteriorment.

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760. Ratllat.*

4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

5. *Primer quart del segle XIX, c. 1815-1820.*

6. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*

7. *Inicis del segle XXI, c. 2003.*

8. *Guid (en català) a O.*

9. *uxori a O, per uxor.*

10. *sue a O, per sua.*

11. *Adalez (en català) a O.*

12. uinditores a **O**, per uenditores.
13. Bofil (*en català*) a **O**.
14. ux[o]ri a **O**, per uxor.
15. sue a **O**, per sua.
16. Em (*en català*) a **O**.
17. eptore a **O**, per emptore.
18. uindicionis a **O**, per uenditionis.
19. nostre a **O**, per nostra.
20. uindimus a **O**, per uendimus.
21. comitatum a **O**, per comitatu.
22. Minorisa a **O**, per Minorisensi.
23. Midiano (*en llatí*) a **O**. *Correspon a Maians (actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages).*
24. afrontat a **O**, per affrontat.
25. orient (*en català*) a **O**.
26. circi a **O**, per circio.
27. torrent (*en català*) a **O**.
28. afrontat a **O**, per affrontat.
29. orient (*en català*) a **O**.
30. merie a **O**, per meridie.
31. torrent (*en català*) a **O**.
32. circi a **O**, per circio.
33. cortello (*en català llatinitzat*) a **O**, ‘cortal’. *És un derivat de cohors, -rtis, f. (en llatí), ‘clos’, ‘cort’, ‘corral’.*
34. de Remon (*en català*) a **O**; Raimundi (*en llatí*).
35. uindimus a **O**, per uendimus.
36. exiis a **O**, per exibus.
37. regressiis a **O**, per regressibus.
38. earum a **O**, per eis.
39. de argento a **O**, per argenti.
40. nostros a **O**, per nostro.
41. uestros a **O**, per uestro.
42. uinditores a **O**, per uenditores.
43. uullusque a **O**, per ullus.
44. hominum a **O**, per hominus.
45. uindicione a **O**, per uenditione.
46. *Tot seguit hi ha d’anar: hoc.*
47. set a **O**; *variant admesa, en llatí, de sed.*
48. suam a **O**, per sua.
49. immelioracione a **O**, per immelioracione.
50. uindicione a **O**, per uenditione.
51. uindicione a **O**, per uenditione.
52. Kalendas a **O**, per Kalendarum.
53. Aprelii a **O**, per Aprilibus.
54. Enrici a **O**, per Enrico.
55. Guid (*en català*) a **O**; Guidoni (*en llatí*).
56. uindicione a **O**, per uenditione.
57. Vvilel (*en català*) a **O**; Vvilelmi (*en llatí*).
58. Remon (*en català*) a **O**; Raimundi (*en llatí*).
59. Onofret (*en català*) a **O**; Onofredi (*en llatí*).
60. uindicione a **O**, per uenditione.

1092

1047, novembre, 29.

Venda. *Josfred [= Jofre] i la seva esposa Bonadona venen a Senfred [= Sinfreu] i la seva esposa Ermesena [(Ermesenda) = Armisén] una peça de terra que tenen per compra i per qualssevol altres drets, al comtat de Manresa, al terme [del castell] de Maians, [Maians, actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages] pel preu d'una sollada.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2269 M.

Donationes et venditiones fecit condam in homines²

De media forsan

Maians³

K[arta] de midians⁴

M. S. N.º. 62⁵

1048.

Mevans.⁶

208⁷

2269 M⁸

In nomine Domini. Ego Iozfret⁹ et uxori¹⁰ sue¹¹ Bonadonna,¹² uinditores¹³ summus¹⁴ uobis Sinfret¹⁵ et uxori¹⁶ sue¹⁷ Ermesenna,¹⁸ emptore.¹⁹ Per hanc scriptura uindicionis²⁰ nostre²¹ uindimus²² uobis pecia I de terra, qui nobis aduenit per comparacione uel per quascumque uoces.²³ Et est hec omnia in comitatum²⁴ Minorisa,²⁵ uel in termine²⁶ de Midia.²⁷ Et afrontat²⁸ ipsa terra: de orient²⁹ in terra de me comparatore; de meridie similiter; de occiduo et de circi³⁰ in terra de me uinditore.³¹ Quantum infra istas III^{or} afrontaciones³² includunt sic uindimus³³ uobis ipsa terra, totum ab integrum, cum exiis uel regressiis earum,³⁴ in propter precium sollada³⁵ I. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia quod superius resonat de nostros iure in uestros³⁶ tradimus dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris. Quod si nos uinditores³⁷ aut uullusque³⁸ homo qui contra hanc ista carta uindicione³⁹ uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁴⁰ componat in duplo cum omne⁴¹ suam⁴² inmelioracione.⁴³ Et ab⁴⁴ in antea ista uindicione⁴⁵ firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista uindicione⁴⁶ III Kalendas⁴⁷ December⁴⁸ anno XVII regnante Enrici⁴⁹ regi.

Sig+num Iozfret.⁵⁰ Sig+num Bonadonna,⁵¹ nos qui ista uindicione⁵² fecimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Remon.⁵³ Sig+num Onofret.⁵⁴ Sig+num Folc.⁵⁵

Godmarus, presbiter, qui ista uindicione⁵⁶ scripsit et die et an(signe)no quod supra.

1. El pergami té diversos talls i la tinta és força deslluïda. A més de mancar l'angle inferior esquerra (anvers), el pergami és migpartit totalment en tres troços desiguals, motiu pel qual es conserva dins d'una funda transparent de polimer (Melinex), mitjà de protecció que s'ha fet servir per a altres peces d'aquesta sèrie numerada a inicis del segle XXI -que es distingeixen per tenir una lletra tot seguit del número- i afegida als que l'Arxiu de la Corona d'Aragó ja tenia classificats anteriorment.

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*
3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
5. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760. Ratllat.*
6. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
7. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
8. *Inicis del segle XXI, c. 2003.*
9. *Iozfret (en català) a O.*
10. *uxori a O, per uxor.*
11. *sue a O, per sua.*
12. *Bonadonna (en català) a O.*
13. *uinditores a O, per uenditores.*
14. *summus a O, per sumus.*
15. *Sinfret (en català) a O.*
16. *uxori a O, per uxor.*
17. *sue a O, per sua.*
18. *Ermesenna (en català) a O;*
19. *emptore a O, per emptores.*
20. *uindicionis a O, per uenditionis.*
21. *nostre a O, per nostra.*
22. *uindimus a O, per uendimus.*
23. *quascumque uoces a O, per quacumque uoce.*
24. *comitatum a O, per comitatu.*
25. *Minorisa a O, per Minorisensi.*
26. *termine a O, per termino.*
27. *de Midia (en català) a O.*
28. *afrontat a O, per affrontat.*
29. *de orient (en català) a O.*
30. *circi a O, per circio.*
31. *uinditore a O, per uenditore.*
32. *afrontaciones a O, per affrontaciones.*
33. *uindimus a O, per uendimus.*
34. *earum a O, per eis.*
35. *sollada (en català) a O.*
36. *de nostros iure in uestros a O, per de nostro iure in uestro.*
37. *uinditores a O, per uenditores.*
38. *uullusque a O, per ullusque.*
39. *uindicione a O, per uenditionis.*
40. *set a O; variant admesa, en llatí, de sed.*
41. *omne a O, per omni.*
42. *suam a O, per sua.*
43. *inmelioracione a O, per immelioratione.*
44. *ab a O, superflu.*
45. *uindicione a O, per uenditione.*
46. *uindicione a O, per uenditione.*
47. *Kalendas a O, per Kalendarum.*
48. *December a O, per Decembrium.*
49. *Enrici a O, per Enrico.*
50. *Iozfret (en català) a O; Iocefredi (en llatí).*
51. *Bonadonna (en català) a O.*
52. *uindicione a O, per uenditione.*
53. *Remon (en català) a O; Raimundi (en llatí).*

54. Onofret (*en català*) a **O**; Onofredi (*en llatí*).55. Folc (*en català*) a **O**; Fulconi (*en llatí*).

1093

1048, febrer, 3.

Commuta. *Guillem i la seva esposa Arsèn [= Arsenda] commuten amb Duran Enegó i la seva esposa Sicards [= Sicart] un alou amb els arbres, glaners i fruiters, conreus i erms, amb les ribes i les pedres, les pastures i la meitat de la boxedera. que Guillem té del seu pare i Arsèn [= Arsenda] pel desè i per altres drets, al comtat de Manresa, al terme [del castell] de Calders, a Viladecavalls, a la Trilla i a la Coronela, i té al Coscó que és al Cau i va fins a la Cisa i baixa fins als camins que són sobre la Canaleta. [parròquia de Viladecavalls de Calders, actual municipi de Calders, comarca de Bages] Ho commuten per l'heretat que Duran té al solar i a les cases i l'alou que és prop del solar.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1427.Villa de cavals²C. S. N°. 181³Vila de Caballs. 1048.⁴ 3-II⁵

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC ___

LLIGALL _Vc._ N°. 24

6

n. 1427⁷

In nomine Domini Ego · Guilielmus · et uxori mee Arssindis · Comutatores sumus tibi⁸ · Durandus · Enegoni · et uxori tue Sicardis Per hanc scriptura comutacionis nostre comutamur · uobis · alaudem nostrum proprium cum ipsos arbores⁹ qui ibidem sut¹⁰ · et aduenit nobis ad me Guilielmus per genitori meo et ad me Arssindis per meum decimum · uel per qualesque¹¹ uoces · Et est ec omnia in comitatu Minorisa · infra terminos de castrum Challdarios in Uila de cauillos ad ipsa Trilia uel ad ipsa Coronela · et tenet ad ipso Choschone qui est ad ipso Chaueo et peruidit usque ad ipsa Assisa et descendit usque ad ipsas uias qui gunt¹² super ipsa Chanaleta · Et afrontat ipso alaude · de parte orientis in ipso alaude de Bernard Tixidor qui est condam · uel in ipsa strata puplich¹³ · et de meridie in alaude de nos comutatores uel in ipsa Assisa · et de occiduo in uineas de Guitard qui est condam uel in alaude · de nos Duran et Sichardis · et de circii¹⁴ · in rocha¹⁵ fundata · uel in uineas Cardonesas · Quantum inter istas afrontaciones · includunt · sic comutamur uobis ipsum alaudem cultum uel eremum cum ipsas ribas et ipsas petras et ipsos arbores qui ibidem sunt · glandiferis fructuosus uel infructuosus cum ipsis paschuis et cum ipsa medietate de ipsa boxedera · ab integrum · cum exiis uel regressiis earum · propter ipsa tua ereditate quod tu Durandus abes in ipso solaro uel in ipsas mansiones uel in ipso alaude qui est prope ipso solaro Et est manifestum · Quem uero predicta ec¹⁶ omnia · de nostro iuro in uestro tradimus dominio et potestate ad uestrum proprium · Quod si nos comutatores aut ullusque omo¹⁷ ista carta inquietare uoluerit non hoc ualeat uindicare set¹⁸ componat in duplo cum omne sua in melioracione · Et in antea ista carta firma permaneat omnique tempore

Facta carta comutacione · III Nonis¹⁹ Februarii²⁰ · anno XVII · regnante Henrici²¹ rege²² ·Sig+num · Guilielmus²³ · Sig+num Arssindis · qui ista comutacione mandauimus scribere et firmamus · et testes firmare rogauimus ·

Sig+num · Guifret²⁴ · Sig+num · Arnallus²⁵ Pladiano²⁶ · Sig+num · Rigouallo²⁷ ·

Richulfvs · sacer²⁸ · qui ista carta scripsi · et · (SSS) · die et anno quod supra.

1. *Pergamí en força bon estat de conservació. El pergamí anava plegat i enrotllat (petit forat al marge esquerre -anvers-).*
2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*
3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
5. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis, al costat de 1048. (nota 4)*
6. *Segell estampat, c. 1923.*
7. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
8. *tibi a O, per uobis.*
9. *cum ipsos arbores escrit dues vegades a O.*
10. *sut a O, per sunt.*
11. *qualesque a O, per qualescumque.*
12. *gunt a O, per pergunt.*
13. *puplich a O, per publica.*
14. *circii a O, per circio.*
15. *rocha a O, per roca.*
16. *ec a O, per hec.*
17. *omo a O, per homo.*
18. *set a O, variant admesa, en llatí, de sed.*
19. *Nonas -abreujat nns- a O, per Nonarum.*
20. *Februarii -abreujat fbrarii- a O, per Februarium.*
21. *Henrici a O, per Henrico.*
22. *rege a O, per regi.*
23. *Guilielmus a O, per Guilielmi.*
24. *Guifret a O, per Guifredi.*
25. *Arnallus a O, per Arnalli.*
26. *Pladiano a O, per Pladiani.*
27. *Rigouallo a O, per Rigoualli.*
28. *sacer a O, per sacerdos.*

1094

1048, abril, 25.

Donació. *Vidal dona a Guilabert, [= Gilabert, Gelabert] levita, fill seu, una peça de terra amb vinya, que té per complantació al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages. [antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 124.

a. *Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari), III, núm. 669, pàg. 769, ex O.*

O

B. N° 186²

B. N° 14³

Bages⁴Año 1057.⁵**Donación â Guilaberto Levita de una tierra en el Campo de Bages, que por la parte de tramonta afronta con la closa que es baxo S. Genís.**⁶42 M⁷ARCHIVIUM MONTISSERRATI⁸B.B 124⁹

In nomine Domini. Ego Uitalis donator sum tibi Guilabertus,¹⁰ leuita, filio meo. Manifestum est enim quia placuit animis meis et placet nullo quoque agentis imperio nec suadentis ingenio set¹¹ propria et spontanea mea mihi hoc elegit cum Deo bona uoluntas¹² ut tibi cartam donacionis fecissem¹³ sicuti et facio de pecia I de terra¹⁴ cum uinea qui ibi est fundata qui¹⁵ mihi aduenit per complantacione¹⁶ siue per qualicumque uoces. Et est hec omnia in comitatu Minorisa,¹⁷ in Campo Baies.¹⁸ Et affrontat: a parte orientis in strada¹⁹ publica; de meridie similiter in strada,²⁰ de occiduo in uinea Sancti Benedicti cenobii; de circi²¹ in maregni²² de ipsa closa²³ qui²⁴ est subtus Sancti Genesii. Quantum infra istas III affrontaciones includunt sic dono tibi totum ab integre²⁵ per melioracione²⁶ cum exiis et regresiiis earum. Et est manifestum. Quem uero predicta omnia que ibi dono de meo iure in tuo trado dominio et potestate ad tuum plenissimum proprium francum. Quod si ego donator aut ullusque homo qui²⁷ contra ista carta donacione²⁸ uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uendicare²⁹ set³⁰ componat aut componam tibi prescripta donacione in duplo cum omne sua inmeliioracione. Et in antea ista carta et donacione³¹ firma³² permaneat³³ modo uel omnique tempore.

Factum est hoc VII Kalendas Madi³⁴ anno XVII regnante Enrici³⁵ rege.

Sig+num Uitalis, qui ista donacione feci, firmaui et testes firmari rogau. Sig+³⁶ Guifret³⁷ Dadilli. Sig+num Atoni Dadille.³⁸ Sig+num Guifret³⁹ Unla.⁴⁰

Ermengaudus,⁴¹ presbiter et monachus, qui ista carta donacione⁴² scripsit et (*signe*) sub die et anno quo supra.

11⁴³

1. Pergamí impecablement ben conservat. Lletra inicial I decorada amb un trenat en espiral i puntejat amb borles a cada enllaç (tipus irlandès). El pergamí anava plegat i enrotllat.
2. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.
3. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.
4. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.
5. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).
6. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).
7. Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.
8. Segell imprès c. 1923.
9. Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.
10. Guilabertus a O, per Guilaberto.
11. set a O; variant admesa, en llatí, de sed.
12. uoluntas a O, per uolumptate.
13. fecissem a O, per facerem.

14. de terra a **O**, per terrae.
15. qui a **O**, per que.
16. complantacione a **O**, per complantacione.
17. Minorisa a **O**, per Minorisensi.
18. Baies (en català) a **O**; Baiensis (en llatí).
19. strada (en llatí catalanitzat) a **O**; strata (en llatí).
20. strada (en llatí catalanitzat) a **O**; strata (en llatí).
21. circi a **O**, per circio.
22. maregni a **O**, per maregno. *En català: mareny, 'terreny planer pantanós'. Com mostra aquest document, no només és característic de les planes del litoral marítim (sinònim de maresma), sinó que també pot denominar zones lacustres fluvials interiors, com en aquest cas.*
23. closa (en català) a **O**; clausa (en llatí). *S'observa el fenomen de diftongació propi de la baixa llatinitat, amb el pas de au a o. Una closa és un terreny clos (protegit) destinat al pasturatge. La closa s'assimila al prat dallador [o prat de dalla]. Als segles XVII i XVIII, al Baix Empordà, les closes situades entre les desembocadures del Ter i el Daró [entre Torroella de Montgrí i Pals], amb els seus herbassars, arbusts, matolls i joncs, conformaven un medi excessivament humit per adaptar-lo al conreu cerealícola. Ni les obres de drenatge ni les motes per evitar embassaments amb la crecuda de recs i rierols foren suficients per canviar la fesomia de la closa, que la pagesia utilitzà com a pastura del bestiar cavallí i boví, ús que aportava un ingrés suplementari a la unitat pagesa. [GIFRE I RIBAS, Pere, Propietat i explotació agrària, pàg. 197].*
24. qui a **O**, per que.
25. integre a **O**, per integro.
26. melioracione a **O**, per melioracionem.
27. qui a **O**, per que.
28. ista carta donacione a **O**, per istius carte donationem.
29. uendicare a **O**, per uindicare.
30. set a **O**; variant admesa, en llatí, de sed.
31. donacione a **O**, per donatio.
32. firma a **O**, per firme.
33. permaneant a **O**, per permaneant.
34. Madi a **O**, per Madii.
35. Enrici a **O**, per Enrico.
36. Sig+ a **O**, per Sig+num.
37. Guifret (en català); Guifredi (en llatí).
38. Dadille a **O**, per Dadilli.
39. Guifret (en català); Guifredi (en llatí).
40. Unla (en català); en altres llocs aquest antropònim apareix escrit Undela.
41. Escrit ERmengaudus a **O**.
42. donacione a **O**, per donationis.
43. Mitjans del segle XIX (a l'angle inferior dret de l'anvers, escrit amb tinta).

a

«Vitalis dóna a Guilabertus, levita, fill seu, una peça de terra amb vinya, que li ha vingut per complantacione, en el comtat de Minorisa, in Campo Baies. Afronta: de solixent amb strada publica; de migdia igualment; de ponent amb vinya de Sant Benet; de tramuntana amb el marge del clos de sota Sant Genís.

A 7 de les calendes de maig de l'any 17 del regnat del rei Enric.

S+m Vitalis. Testimonis: S+m Guifret Dadilli. S+m Atoni Dadille. S+m Guifret Unla. Ermengardus, presbiter et monachus, scripsit».

Venda. *Adalgards* [= Ermengarda] *i els seus fills: Senfré,* [= Sinfreu] *Pedró, Hug i la seva filla Formosa, Bertran, Adalgards i Ermengards* [= Ermengarda] *venen a [...]* una terra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] *al terme de* [Santa Maria de] *Vilamajor,* [Santa Maria de Viladordis, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] *pel preu d'un sou, a pagar en coses que ho valguin.*²

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2281.

M. N.[^o] 25[...]³

Manresa

En lo Cam, o pla / de Bages = Bages⁴

91⁵

2281⁶

In nomine Domine.⁷ Ego Adalgards,⁸ cum filiis meis, id est: Seniofre,⁹ Pedro,¹⁰ Uco¹¹ et filia [... uinditores sumus uobis ... et]¹² uxori¹³ sue¹⁴ Ermangarda,¹⁵ emtore.¹⁶ Per anc¹⁷ scriptura uindicionis¹⁸ nostre¹⁹ uindimus²⁰ n[os ...]²¹ Et est ipsa tera²² in comitatum²³ Menresa,²⁴ infra fines de Uilamagore²⁵ [...] de meredie²⁶ in tera²⁷ de me comparatore;²⁸ de orientis²⁹ similiter. Quantum in istas [me ...]³⁰ cum exio et regresio³¹ earum,³² in propter precium solido I in rem ualentem. Et est manife[stum. ...]re³³ uel inquietare uoluerit in duplo tibi componere faciamus et [...]³⁴ [...]³⁵ suprascripta Idus³⁶ Kalendas³⁷ Setember³⁸ ano³⁹ septimo X^{mo} regni Enrico [r...].⁴⁰ [...]⁴¹ S+num Ferosia. S+num Bertran.⁴² S+num Adalgards.⁴³ S+num Ermegardas,⁴⁴ qui ista carta mandauimus scri[bere ...].⁴⁵

Radulfus,⁴⁶ leuita (*signe*) die et ano⁴⁷ prefixo.

1. 1066-IX-13 *segons l'Inventari general del pergamins del monestir de Sant Benet de Bages de la Secció d'Ordes religiosos i militars de l'Arxiu de la Corona d'Aragó.*
2. *Pergamí mutilat: manca aproximadament la meitat dreta del pergamí; i, per tant, només es conserva la part esquerra del document (anvers). A més, ha estat retallat d'un costat, de manera que una de les anotacions del revers n'ha resultat afectada, concretament la part superior [°] de la sigla que correspon a una catalogació del segle XVIII (vegeu la nota 3).*
3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
5. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
6. *Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.*
7. *Domine a O, per Domini.*
8. *Adalgards (en català) a O.*
9. *Seniofre (en català) a O.*
10. *Pedro (en català) a O.*
11. *Uco a O, per Hugo.*
12. *Els noms de la filla (la darrera de la llista de venedors) i d'un dels dos compradors (el de l'espòs), il·legibles a O.*
13. *uxori a O, per uxor.*
14. *sue a O, per mea.*
15. *Ermangarda (en català) a O, per Ermengarda.*
16. *emtore a O, per emptores.*

17. anc a **O**, per hanc.
18. uindicionis a **O**, per uenditionis.
19. nostre a **O**, per nostra.
20. uindimus a **O**, per uendimus.
21. n[os ...] *il·legible* a **O**.
22. tera a **O**, per terra.
23. comitatum a **O**, per comitatu.
24. Menresa (*en català*) a **O**, sense de; Minorisensi (*en llatí*).
25. de Uilamagore (*en català*) a **O**; Vilamaioris.
26. meredie a **O**, per meridie.
27. tera a **O**, per terra.
28. me comparatore a **O**, per nos comparatores.
29. orientis a **O**, per oriente.
30. [me ...] *il·legible* a **O**.
31. regresio a **O**, per regressio.
32. earum a **O**, per suo.
33. [stum. ...]re *il·legible* a **O**.
34. [in ...] *il·legible* a **O**. *Amb seguretat, ha de dir-hi: in antea ista uinditione firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore o una frase semblant.*
35. [...] *il·legible* a **O**.
36. Idus a **O**, per Iduum.
37. Kalendas -*abreujat* Xlendas- a **O**, per Kalendarum.
38. Setember a **O**, per Septembrium.
39. ano a **O**, per anno.
40. [r...] *il·legible* a **O**.
41. [...] *il·legible* a **O**.
42. Bertran (*en català*) a **O**; Bertrandi (*en llatí*).
43. Adalgards (*en català*) a **O**;
44. Ermegardas a **O**, per Ermengards (*en català*) o Ermengardis (*en llatí*).
45. scri[bere ...] *il·legible* a **O**.
46. Radulfus a **O**, per Radulphus.
47. ano a **O**, per anno.

1096

1048, octubre, 17.

Venda. *Odger i la seva esposa Adalaida [= Adelaida] venen a Quixelà i la seva esposa Aliards [= Aliart] unes cases i quelcom de la quintana, franc, que Odger té dels seus pares i per qualssevol altres drets, i la dona per donació, pel desè i per qualssevol altres drets al comtat de Barcelona, al terme [del castell] de Terrassa, al terme de [la vila de] Montagut, al costat de l'església de Sant Feliu, [Montagut -vila i església de Sant Feliu, desaparegudes-, actual municipi de Terrassa, comarca de Vallès Occidental] pel preu de cinc diners corrívols barcelonesos.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2269 L.

MVNTAGVD²

[S. A.] **N 36**³

Tarrassa prop la Iglesia de S^t. Feliu⁴

1048.

Tarrassa.⁵207⁶2269 L⁷

In nomine Domini. Ego Odgero⁸ et uxori⁹ mea Adalaide,¹⁰ uinditores¹¹ sumus uobis Cixela¹² et uxori [tua]¹³ Illiards,¹⁴ emptores. Per ac¹⁵ scriptura uindicionis¹⁶ nostre¹⁷ uindimus¹⁸ uobis kasas¹⁹ cum solos et [supra]positos²⁰ et ostios²¹ et aliquit²² de quintana,²³ francum nostrum proprium, qui nobis aduenit, ad me Odgero per ienitores²⁴ meos et per omnesque uoces, et ad me femina per donacione et per decimum²⁵ et per ullaque²⁶ uoce.²⁷ Et est ec²⁸ omnia in chomitato²⁹ Barquinona,³⁰ infra terminis³¹ Terracia,³² in apendicio de Monte acuto,³³ iusta³⁴ ecclesia de Sancti Felicis.³⁵ Et afrontad³⁶ predicta omnia: de orientis³⁷ in sacrario³⁸ de Truitelle,³⁹ femina, et de suo filio Bernardo; de meridie in istrada;⁴⁰ de occiduo in quintana⁴¹ ante ostio⁴² de Sancti Felicis;⁴³ de circi⁴⁴ in pariete de Sancti Felicis.⁴⁵ Quantum infra istas quattuor⁴⁶ afrontaciones⁴⁷ includunt sic uindimus⁴⁸ uobis ipsas casas cum solos et suprapositos et ostios⁴⁹ et foueas et aliquit⁵⁰ de quintana,⁵¹ totum ab integre,⁵² cum exios et regresios⁵³ earum,⁵⁴ propter precium solidos V de denarios curribiles barquinonensis,⁵⁵ quod uos emptores precium nobis dedistis et nos recepimus. Est manifestum. Et de nostre iure⁵⁶ in uestrum tradimus dominio et potestatem⁵⁷ ad omnia que⁵⁸ uolueritis facere, ad uestrum proprium. Quod si nos uinditores⁵⁹ aut ullusque omo⁶⁰ qui contra ac⁶¹ ista carta uindicione⁶² pro inrumpendum uenerit aut nos uenerimus non hoc ualeat uindicare set⁶³ componat aut componamus uobis ipsa omnia supranominata in duplo cum suam inmeliacionem.⁶⁴ Et in antea ista carta uindicione⁶⁵ firma permanead⁶⁶ omnique tempore.

Facta carta uindicione⁶⁷ XVI Kalendas⁶⁸ Nouember⁶⁹ anno XVIII regni Enrici⁷⁰ rege.

S+num Odgero.⁷¹ S+num Adalaide,⁷² femina, nos qui ista carta uindicione⁷³ fecimus et firmare rogauimus. S+num Seniofredi Daniel.⁷⁴ S+num Guifredi Albo.⁷⁵ S+num Ferriollus.⁷⁶ S+num Guniscli.⁷⁷

S+ Guadamirus, leuita, scripsit et⁷⁸ die et anno quod supra.

1. *El pergami és força ben conservat, si bé en alguns indrets del text la tinta s'ha deslluït, de manera que algunes lletres no les podem llegir. Dos forats petits al marge esquerre, per on devia passar-hi un cordill quan el pergami era enrotllat -al revers es poden apreciar set sèvs verticals-. Es conserva dins d'una funda transparent de polimer (Melinex), mitjà de protecció que s'ha fet servir per a altres peces d'aquesta sèrie numerada a inicis del segle XXI -que es distingeixen per tenir una lletra tot seguit del número- i afegida als que l'Arxiu de la Corona d'Aragó ja tenia classificats anteriorment.*

2. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

6. *Segona meitat del segle XX. Escrit amb llapis. Ratllat.*

7. *Inicis del segle XXI. Escrit amb llapis.*

8. Odgero a **O**.

9. uxori a **O**, per uxor.

10. Adalaide (en català) a **O**.

11. uinditores a **O**, per uenditores.

12. Cixela (en català) a **O**.

13. tua il·legible a **O**.

14. Illiards (en català) a **O**.

15. ac a **O**, per hanc.

16. uindicionis a **O**, per uenditionis.
17. nostre a **O**, per nostra.
18. uindimus a **O**, per uendimus.
19. kasas a **O**, per casas.
20. supra *il·legible* a **O**.
21. ostios a **O**, per ostia.
22. aliquit a **O**, per aliquid.
23. quintana (*en català*) a **O**.
24. ienitores a **O**, per genitores.
25. decimum, *abreujat X (amb signe d'abrev. damunt la X)* a **O**.
26. ullaque a **O**, per ullasque.
27. uoce a **O**, per uoces.
28. ec a **O**, per hec.
29. chomitato a **O**, per comitatu.
30. Barquinona a **O**, per Barchinonensi.
31. terminis a **O**, per terminos.
32. Terracia a **O**.
33. de Monte acuto a **O**; de *superflu*. *O bé Monte acuti. Correspon a l'antic poblament de Montagut, probablement una vila -després mas-, centrat per l'església de Sant Feliu de Montagut, inexistent actualment. Hi ha un puig d'aquest nom (400 m), al sud-oest de la ciutat Terrassa, dins el seu terme municipal, al límit amb els termes municipals d'Ullastrell i Rubí, els tres de la comarca de Vallès Occidental. Pel seu vessant oriental hi passa la carretera C-243 que uneix Terrassa amb Martorell (comarca de Baix Llobregat).*
34. iusta a **O**, per iuxta.
35. de Sancti Felicis a **O**; de *superflu*.
36. afrontad a **O**, per affrontat.
37. orientis a **O**, per oriente.
38. sacrario a **O**.
39. Truitelle a **O**.
40. istrada (*en català -la forma correcta és estrada- mal llatinitzat -la forma correcta és strada-*) a **O**; strata (*en llatí, correctament*).
41. quintana (*en català*) a **O**. *Vegeu la nota 23.*
42. ostio a **O**, per ostium.
43. de Sancti Felicis a **O**; de *superflu*. *Vegeu la nota 35.*
44. circi a **O**, per circio.
45. de Sancti Felicis a **O**; de *superflu*. *Vegeu les notes 35 i 43.*
46. quattuor, *abreujat qr* a **O**.
47. afrontaciones a **O**, per affrontaciones.
48. uindimus a **O**, per uendimus.
49. ostios a **O**, per ostia. *Vegeu la nota 21.*
50. aliquit a **O**, per aliquid. *Vegeu la nota 22.*
51. quintana (*en català*) a **O**. *Vegeu la nota 23.*
52. integre a **O**, per integrum.
53. regresios a **O**, per regressios. *Vegeu la nota 42.*
54. earum a **O**, per eis.
55. barquinonensis a **O**, per barchinonensis.
56. iure a **O**, per iuro.
57. potestatem a **O**, per potestate.
58. que a **O**, per quod.
59. uinditores a **O**, per uenditores.
60. omo a **O**, per homo.
61. ac a **O**, per hac.

62. uindicione a **O**, per uenditionis.
63. set a **O**, variant admesa, en llatí, de sed.
64. immelioracionem a **O**, per immeliorationem.
65. uindicione a **O**, per uenditionis.
66. permanead a **O**, per permanead
67. uindicione a **O**, per uenditionis.
68. Kalendas (abreujat K -amb signe d'abrev.-) a **O**, per Kalendarum.
69. Nouember (abreujat nubr -amb signe d'abrev. a la b-) a **O**, per Nouembrium.
70. Enrici a **O**, per Enrico.
71. Odgero a **O**, per Odgerii.
72. Adalaide a **O**. Vegeu la nota 10.
73. uindicione a **O**, per uenditionis.
74. Daniel (en català) a **O**, per Danieli.
75. Albo a **O**, per Albi.
76. Ferriollus (en català llatinitzat) a **O**, per Ferreoli.
77. Gunnisclo a **O**, per Gunniscli.
78. Espai en blanc entre scripsit i et, on hi hauria d'haver el signe o llur equivalent en la paraula signauit, omès a a **O**.

1097

1049, gener, 18.

Donació. *Senfred* [= Sinfreu] *Esperandéu* *dóna* a *Ermetruit*, [= Mentruit, Mentrud] *la seva esposa, la meitat d'un alou (cases, casals, horts, hortals, terres, conreades i ermes, en vinyes i en arbres) que Senfred* [= Sinfreu] *té dels seus parents i per altres drets, al comtat de Manresa, al terme [del castell] de Calders, a Viladecavalls, a l'Angle.* [parròquia de Viladecavalls de Calders, actual municipi de Calders, comarca de Bages]¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1432.

Villa de cavals²

C. S. N.º. 159³

Vila de Caballs. **1049.**⁴ **18-I**⁵ [amb llapis, al costat de 1049.]

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC ___

LLIGALL _Vc._ N.º. 26

n. 1432⁷

In nomine Domini. Ego Seniofret Speraindeo · donator sum tibi · Ermetruit uxor[i] mea. Per ha]nc scriptura donacionis dono tibi in ipsum meum alodem⁸ · ipsa mea medietate id est in chasas⁹ in casalibus in ortis in ortalibus¹⁰ in terras · cultas uel ermas¹¹ · in uineas¹² · et in arbores qui infra sunt, qui mihi aduenit Seniofret per parentorum meorum¹³ siue per ullasque uoces. Et est hec prenomina in comitatum¹⁴ Minorisa,¹⁵ in termino de Kallers · uel in Uiladecauillos · uel ad ipso Angulo · Et affrontat hec omnia · de oriente¹⁶ in uineas¹⁷ de Guilelm Ennego · de meridie in alodem¹⁸ · de Duran · de occiduo in alodem¹⁹ · de Gerbert Guilelm · de circi²⁰ · in riuo de Callers · Quantum in istas · IIII^{or} · affrontaciones²¹ sic do²² tibi ipsa medietate quod superius scriptum est · totum ab integum cum exiis · et regresis²³ · earum in tale uidelicet racione²⁴ teneat Ermetruit et

posideat²⁵ · sine blandimento de ullo omine²⁶ et faciat suam uolutatem²⁷ · Et est manifestum · Quod si ego donator ad²⁸ ullusque omo qui ista carta uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set²⁹ componat in duplo cum omnem³⁰ suam³¹ immelioracionem³² · Et in antea ista carta firma permaneat omnique tempore et non siat³³ dirupta³⁴ ·

Facta carta donacionis · XV Kalendas³⁵ Februarii³⁶ · anno XVIII° · regnante Henrico³⁷ rege³⁸
 Sig+num · Seniofret³⁹ Speraindeo · qui ista carta fecit scribere et firmauit et testes · fecit firmare ·
 Sig+num Lopard⁴⁰ · Sig+num Guadamir⁴¹ · Sig+num Duran⁴² Guit[ardi]⁴³

Wifredus⁴⁴ presbiter · qui ist[a]⁴⁵ carta scripsit et die et anno (*signe*) quod supra.

1. Pergamí en força bon estat de conservació, a excepció de l'angle inferior dret, que està malmès, però que no afecta el text, i de taques d'humitat, sobretot a la part superior (anvers), que si bé l'afecten, no priven la lectura correcta dels mots afectats (les lletres que no es llegeixen són assenyalades entre claudàtors). A la part inferior dreta (anvers) el pergamí presenta un forat que sembla d'origen, i que va ser oportunament esquivat per l'escrivà. El pergamí anava plegat i enrotllat (petit forat al marge esquerre -anvers-).

2. No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.

3. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.

4. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).

5. Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.

6. Segell estampat, c. 1923.

7. Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.

8. ipsum meum alodem a O, per ipso meo alode.

9. chasas a O, per casis.

10. ortalibus a O, per hortaliibus.

11. terras cultas uel ermas a O, per terris cultis uel ermis.

12. uineas a O, per uineis.

13. parentorum meorum a O, per parentibus meis.

14. comitatum a O, per comitatu.

15. Minorisa a O, per Minorisensi.

16. oriente a O, per orienti.

17. uineas a O, per uineis.

18. alodem a O, per alode.

19. alodem a O, per alode.

20. circi a O, per circio.

21. affrontaciones a O, per afrontaciones. A més, l'hauria de seguir includunt.

22. do a O, per dono.

23. regresis a O, per regressiis.

24. Hi manca ut.

25. posideat a O, per possideat.

26. omine a O, per homine.

27. uolutatem a O, per uolumptatem.

28. ad a O, per aut.

29. set a O; variant admesa, en llatí, de sed.

30. omnem a O, per omni.

31. suam a O, per sua.

32. immelioracionem a O, per immelioratione.

33. siat a O, per sit.

34. dirupta a O, per disrupta.

35. Kalendas (abreujat klds) a O, per Kalendarum.

36. Februarii (abreujat febr) a O, per Februarium.

37. Henrico a O.

38. rege a **O**, per regi.
 39. Seniofret (en català) a **O**; Seniofredi (en llatí).
 40. Lopard (en català) a **O**; Leopardi (en llatí).
 41. Guadamir (en català) a **O**; Guadamiri (en llatí).
 42. Duran (en català) a **O**; Durandi (en llatí).
 43. Guit[...] a **O**. *Lectura probable, però no segura*: Guitardi.
 44. Wifredus, amb majúscules a **O**.
 45. ist a **O**. *Sembla, tanmateix, que la a final (hauria de ser ista) ha desaparegut posteriorment, perquè hi ha l'espai; potser va ser raspada.*

1098

1049, març, 15.

Venda. *Ramon Oliba i la seva esposa Adaled [= Adelaida] venen a Bremon [= Bramon] i la seva esposa Estefania unes terres conreades i ermes i unes vinyes amb les terres on són plantades, que a Ramon li han pervingut per la seva esposa i a ella pels seus pares i per altres drets, al comtat de Manresa, al terme [del castell] de Calders, a Viladecavalls, sota el solar i a les malloles que foren d'Oliba Galí, [parròquia de Viladecavalls de Calders, actual municipi de Calders, comarca de Bages] pel preu de dos sous i quatre diners, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1430.2.

Villa de cauals²

C. S. N° 178³

Vila de Caballs. 1049.⁴ **15-III**⁵

Arxiu de casa GUITART

TOMO__ PLÉC _SF _

LLIGALL _Vc._ N° 25.

⁶

n. 1430⁷

In nomine⁸ Domini · Ego · Reimun Oliba · et uxori sue · Adalez · vinditores · sumus tibi⁹ · Bremon et uxori tue · Stefania · Per hanc scriptura vindiccione¹⁰ nostre uindimus · uobis · terras · cultas · et ermas¹¹ et uineas · cum ipsas terras ubi resedunt · nostrum · proprium · qui mihi aduenit · Reimundo · per mulier mea · et · ad illa · per genitores suos · uel per ullasque uoces · Et est hec omnia suprascripta¹² in comitatum¹³ Minorisa in termino de Kallers uel in Uilladecauillos subtus ipso solaro uel ad ipsas mallolas qui fuerunt de Oliba Galin · Et afrontat hec omnia · de oriente¹⁴ in ipso Chabanal de Marti de meridie in uinea de Onofret Randulfo¹⁵ uel in ipso torrent de occiduo in ipso curso de Nauarculas de circi¹⁶ in alode de Duran Ennego¹⁷ uel de suos eres Quantum in¹⁸ istas IIII^{or} afrontaciones includunt sic uindimus uobis ipsa hec omnia quod superius scriptum est totum ab integrum cum exiis et regresis¹⁹ earum in propter precium solidos II et dinarios IIII in rem ualentem Et est manifestum Quod si nos uinditores ad²⁰ ullusque omo²¹ qui contra ista carta²² uenerit pro²³ inrumpendum · non hoc ualead²⁴ uindicare set²⁵ componat in duplo cum omnem suam inmelioracionem²⁶ · Et in antea · ista carta firma²⁷ permaneat omnique tempore

Facta²⁸ carta vindiccione²⁹ Idus³⁰ Marci³¹ anno XVIII° regnante Henricho³² rege³³

Sig+num Reimundo Oliba³⁴ Sig+num Adalez³⁵ qui ista carta³⁶ fecimus scribere et firmuimus et fecimus firmare³⁷

Sig+num Bernard Seniofret³⁸ Sig+num Lopard³⁹ Sig+num Gerbert⁴⁰

Wifredus sacer⁴¹ qui ista carta scripsit et die et anno (*signe*) quod supra

1. *Dos forats petits a la part esquerra (anvers), que no afecten cap lletra. Un d'ells, el més petit, servia segurament per a passar-hi un cordill, perquè el pergami anava enrotllat.*
2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*
3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
5. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
6. *Segell estampat, c. 1923.*
7. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
8. *nn[omi]ne a O, per nomine.*
9. *tibi a O, per uobis, perquè concordi en nombre amb Bremon et uxori tue Stefania, matrimoni que adquireix les terres i les vinyes.*
10. *vindiccionis a O, per uenditionis.*
11. *la s final d'ermas, sobrelineada (final de la segona línia).*
12. *la p de scripta, sobrelineada (final de la quarta línia).*
13. *comitatum a O, per comitatu.*
14. *oriente a O, per orientis.*
15. *Randulfo (en datiu o ablatiu) a O, per Randulfi (en genitiu).*
16. *circi (en genitiu ha de ser circii) a O, per circio (en ablatiu).*
17. *Ennego (en nominatiu) a O, per Ennegoni (en genitiu).*
18. *in escrit dues vegades a O.*
19. *regresis a O, per regressiis.*
20. *ad a O, per aut.*
21. *omo a O, per homo.*
22. *a continuació de carta hauria d'haver-hi uenditionis.*
23. *proo a O, per pro.*
24. *ualead a O, per ualeat.*
25. *set a O, variant, admesa en llatí, de sed.*
26. *inmelioracionem a O, per inmeliorationem.*
27. *a continuació de firma hauria d'haver-hi et stabilis.*
28. *a continuació de facta hauria d'haver-hi ista.*
29. *vindiccione a O, per venditione.*
30. *Idus a O, per Idibus.*
31. *Marci a O, per Martiis.*
32. *Henricho a O.*
33. *rege a O, per regi.*
34. *Reimundo Oliba a O, per Reimundi -o Raimundi- Olibani.*
35. *Adalez (en català) a O, per Adalezi o Adalendi.*
36. *a continuació de carta hauria d'haver-hi uenditionis.*
37. *re final de firmare sobrelineada (final de la quinzena línia).*
38. *Bernard Seniofret (en català) a O, per Bernardi Seniofredi (en llatí).*
39. *Lopard (en català) a O, per Lopardi o Leopardi (en llatí).*
40. *Gerbert (en català) a O, per Gerberti o Geriberti (en llatí).*
41. *sacer a O, per sacerdos.*

1099

1049, març, 30.

Venda. *Arnal i la seva esposa Adaltrud [= Adaltruda] venen a Maier i la seva esposa Riquel [= Riquela, Riquelda, Riquilda] una peça de terra conreada amb el(s) roure(s), que tenen pel pare i*

*per altres drets al comtat de Manresa, al terme [del castell] de Marfà, a la vall, [vall i terme de Marfà, actual municipi de Castellcir, subcomarca de Moianès, comarca de Vallès Oriental] pel preu d'un sou, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1431.

de Marffa²

in sacco de Marfano³

G. N.º. 189⁴

Marfà. 1049.⁵ **30-III**⁶

Venda de tierra entre particulars en Marfá.⁷

Arxiu de casa GUITART

TOMO__ PLÉC _10_

LLIGALL __ N.º. 251

8

n. 1431⁹

In nomine Domini. Ego Arnal et uxori sue Adaltrud, uinditores sumus uobis Mager et uxori sue Riquel emtores¹⁰. Per anc¹¹ scriptura uindicionis nostre uindimus uobis pecia I de tera¹² culta cum ipso roure qui infra sunt¹³, nostrum propium¹⁴, qui nobis aduenit per genitori¹⁵ siue per qualicumque uoces. Et est ipsa ehc¹⁶ omnia in comitatum¹⁷ Minorissa¹⁸, in terminio de Marfano, ad ipsa ual¹⁹. Et afrontat de oriente²⁰ in tera²¹ de Sunger; de meridie in ipso toren²² qui discurit²³ per dies²⁴ pluuiarum; de ohcciduo²⁵ in tera²⁶ de Bernardus; de circii²⁷ in roca uel in ipsa estrada²⁸. Quantum in istas afrontaciones includunt sic uindimus uobis ipsa ehc²⁹ omnia quod superios³⁰ ressonat³¹, ab omni intecritate,³² cum exio uel recresio³³ earum, in propter precio solido I in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicto de nostro gure³⁴ in uestro tradimus dominio et potestate. Quod si nos uinditores ad³⁵ ullusque omo³⁶ qui anc³⁷ ista carta inquietare uel dirumpere³⁸ uoluerit sic conponamus³⁹ uobis in duplo, cum omnia sua inmeliioracione⁴⁰ Et in antea ista carta uindicione firma permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindicione III Kalendas⁴¹ Aprelii⁴² anno XVIII^{mo} rennantem⁴³ Inricii⁴⁴ rex⁴⁵.

S+ Arnal. S+ Adaltrut, qui ista uindicione fecit⁴⁶ et firmare rogauit. S+ Coltred. S+ Remon. S+ Godmar censio punera⁴⁷ I de blad.⁴⁸

Mirone,⁴⁹ leuita, qui ista carta escripsit⁵⁰ (*signe*) die et anno quod supra

1. *Pergamí en quasi perfecte bon estat de conservació. A comentar una taca d'humitat, que afecta les sigles G. N.º. 189 (revers) -veure nota 4-, sense privar-ne la lectura correcta, i un parell de dobles al costa dret (anvers). El pergamí anava plegat i enrotllat (petit forat al marge esquerre - anvers-).*

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

6. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis, al costat de 1049.*

7. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*

8. *Segell estampat, c. 1923.*

9. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
10. emtores a **O**, per emptores.
11. anc a **O**, per hanc.
12. tera a **O**, per terra.
13. ipso roure qui infra sunt a **O**. *Com que el nombre no concorda, se'n pot deduir que no es refereix a un sol arbre, sinó a un grup nombrós de roures, és a dir, a una rovira o roureda.*
14. propium a **O**, per proprium.
15. genitori a **O**, per genitore.
16. ehc a **O**, per hec.
17. comitatum a **O**, per comitatu.
18. Minorissa a **O**, per Minorisa.
19. ual a **O**. *Aquest mot no és llatí, sinó ja català. En llatí hauria de ser ipsam uallem, (ac.) perquè concordi amb ad (prep. d'ac.).*
20. oriente a **O**, per orientis.
21. tera a **O**. *Aquest mot no és llatí, sinó ja català.*
22. toren a **O**. *Aquest mot no és llatí, sinó ja català.*
23. discurit a **O**, per discurrit.
24. dies a **O**, per diebus.
25. ohcciduo a **O**, per occiduo.
26. tera a **O**. *Aquest mot no és llatí, sinó ja català.*
27. circii a **O**, per circio.
28. estrada a **O**. *Aquest mot no és llatí, sinó ja català.*
29. ehc a **O**, per hec.
30. superios a **O**, per superius.
31. ressonat a **O**, per resonat.
32. intecritate a **O**, per integrietate.
33. recresio a **O**, per regressio. *En llatí clàssic hauria de ser regressione, (abl.) perquè concordi amb cum (prep. d'abl.). Caldria, a més a més, escriure exione, en lloc d'exio, tot i que el mot no existeix en llatí clàssic.*
34. gure a **O**, per iure.
35. ad a **O**, per aut.
36. omo a **O**, per homo.
37. anc a **O**, per hanc.
38. dirumpere a **O**, per dirumpere.
39. conponamus a **O**, per componamus.
40. immelioracione a **O**, per immelioracione.
41. Kalendas a **O**, per Kalendarum.
42. Aprelii a **O**, per Aprelium.
43. rennantem a **O**, per regnantem.
44. Inricii a **O**, per Henrici. *El nom personal, d'origen germànic, prové d'Haimrich, 'casa rica'.*
45. rex a **O**, per rege.
46. *Tot seguit hi hauria d'haver scribere.*
47. punera (en català) a **O**. *Mesura de capacitat per a àrids emprada a l'època. En altres documents, pungera. En català normalitzat, 'punyera'.*
48. *En altres documents de l'època en què l'abreviatura bla s'ha desenvolupat, hi trobem escrit blad. No sabem quan va ser afegida aquesta nota (censio punera I de blad), si bé podria ser del tot contemporània a la redacció del document.*
49. Mirone (ablatiu) a **O**, per Miro (nominatiu). *El nom personal, d'origen germànic, prové de Miro, 'il·lustre'.*
50. escriptsit a **O**, per scripsit.

1049, agost, 7.

Testament. *Arnau, que jau malalt i espera en la misericòrdia de Déu i tem que li sobrevingui la mort, es disposa a distribuir els seus béns mobles i immobles. Per demana als seus marmessors: Sala, el seu cunyat; Guifred [= Gifreu] Alomar, Isarn Amalric; i la seva esposa Guilla, que si morís sense haver fet cap altre testament, tinguin poders damunt els seus havers i els reparteixin per a la seva ànima de la manera que els diu: primerament a Sant Benet [de Bages] un somer, un sester de blat i dos sous de diners. Deixa a Duran, clergue de Sant Fruitós, [de Bages] un quartà de vi i un sester d'espelta. I a Bernat Llopart una truja bona. I disposa que els seus marmessors donin per a la seva ànima un cub i una bóta, i per a la seva sepultura un sester de blat, dues sollades de diners en carn i un sester d'ordi, a més de la tercera part de tot el menut. I deixa a la seva muller Guilla cases, corts, terres, vinyes i dues parts dels estris perquè ho posseeixi en vida si no pren cap home; si en pren, que en tingui la meitat. I deixa a Bernat, fill seu, mitja mujada de la vinya que té Sala Mir in guadio i la tercera part de la terra que té prop de la de l'esmentat Bernat, fill seu. I deixa a Isarn, fill seu, una quarterada de vinya, juntament amb la terra que fou de Sendred [= Sindreu] de Montpeità, perquè la tingui Sala en vida seva i nodreixi l'esmentat fill seu [Isarn]. I demana als marmessors que facin vendre l'alou que té a l'illa prop de Sant Fruitós [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] i les altres terres i vinyes que són aprop, i paguin els deutes que té. I el que resti sigui per a la seva muller i als seus fills que romanguin amb ella, i que no ho venguin, excepte en el cas que per necessitat no pervingués als germans.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2269 P.

S. F. N.º. 482.¹

=Testament=

Sⁱ fructuosi

Donacio ā S. Benet

1049¹

Testam^{to}. de Arnaldo, en q^e entre otros haze un legado ā S. Benito de un sextario de trigo &.

211

2269 P¹

Bernardo en su testamento haze donacion a S. Benito de la hazienda que tenia en Balsareny¹

St. Benet
(SSS)¹

Testamentum
fa llegat a S. Benet =¹

Son estades trobades ab lo plech de Cellent y no fan al cas per la camereria¹

In Dei eterni nomine et miseratoris pii. Ego Arnallus. Dum iaceo in egritudine et spero in misericordia Dei et timeo ne superueniat mihi repentina casu mortis meę et ideo iubeo atque discerno omnem meum abere mobile et immobile et precor ut sint elemosinariis meis id sunt: Sanla

cognato meo et Guifret Ellemaro et Isarno Amalricus et coniux mea Guila ut si mors ad me aduenerit plenam abeat potestatem apprehendere meum auere et distribuere pro anima mea sicut ego uobis iniungo. In primis a Sancti Benedicti somer I et sester I de triticho et solidos II de diners. Et lexo ad Duran clericus de Sancti Fructuosi in quarta I de ui et sester I de espelte. Et ad Bernad Lopard truga I bona. Et donet predictos manumissores pro anima mea cub I et tona I. Et apprehendant ad mea sepultura sester I de triticho et solladas II in carne de diners et sester I de ordeï a predicta sepultura. Et de omnia que minutas sunt et remanet ipsa tercia parte fiat pro anima mea. Et lexo ad mulier mea Guila casas et curtes et terris et uineis et de uascula ipsas II partes ut teneat et posiead (sic) in uita sua si uiro non apprehendere et si uiro apprehenderit abeat in omnia suprascripta ipsa medietate ad suum proprium. Et lexo de uinea que tenet Sanla Mir in guadio semodiata I ad Bernard, filio meo. Et de terra qui est prope de predicto Bernard, meo filio, lexo terciam partem. Et lexo ad Isarn, filio meo, quarterada I de uinea simul cum terra qui fuit de Sendret de Montepigtano ut teneat eam Sanla in uita sua et nutriat filium meum iamdictum. Et ipsum alodium que abeo in ipsa isola prope Sancti Fructuosi uendant predictos manumissores et persoluant de meos debitos. Et de alias terras et uineas que prope sunt similiter uendant tantum ut persoluant totos meos debitos. Et alia omnia qui remanet remaneat ad mulier mea et ad filios meos et ab illa se continent et ut non uendant si per necessitatem non aduenerit et ad illorum fratres [*frs*, amb signe d'abrev. damunt la *r*] si emere posunt.

Et istum testamentum firmitatem abeat usque dum alium faciam

Actum est hoc VII Idus Agusti anno XVIII regnante Henrici regis.

Sig+num Arnall, qui istum testamentum fieri usit et firmaui et ad testes rogare firmaui. Sig+num Sanla. Sig+num Guifret. Sig+num Ysarn. Sig+num Guila. Sig+num Bernard. Sig+num Remon, filios meos.

BERNARDVS, sacerdos, rogatus scripsit in die et anno (*signe*) prefixo.

1. *El pergami és en bon estat de conservació, a excepció d'un forat petit a la part inferior, i d'un altre, aquest fet expressament al marge esquerre (anvers), per a passar-hi un cordill. Diversos sècs i replecs verticals, fruit de la posició enrotllada a la qual fou sotmès.*

1101

1049, setembre, 6.

Publicació de testament. *Publicació jurada (o adveració sacramental) del testament de Guinedella, feta pels seus marmessors: Marcuç, [= Marcús] Arnau i Senfred Marcuç Rami, [= Sinfreu Marcús Rami] sobre l'altar principal de l'església de Sant Andreu, al comtat d'Osona, a Tona, amb la presència de Guifred, [= Gifreu] sacerdot, i d'altres sacerdots, els noms dels quals són declarats tot seguit, i del jutge Enric, que és levita i monjo.*

Primerament donà per la seva sepultura a Sant Andreu [de Tona] una quarterada de terra a les Carreres, [Carreres -mas-, Sant Miquel de Vilageriu -o Vilageliu-, actual municipi de Tona, comarca d'Osona] al costat de la terra de Sant Andreu. Concedí a Guifred [= Gifreu] i Senfred, [= Sinfreu] sacerdots, juntament, una pollina d'ase. Deixà a Var, sacerdot, una ovella i una cabra. Manà que l'escriptura que havia fet amb el seu espòs a Sant Benet obtingui plena fermesa. I deixà al seu fill Senfred [= Sinfreu] dos sesters de blat i un sester d'ordi quan arribés la nova collita. I concedí al seu fillol Gerbert un sester d'ordi i dos sesters [de blat]. I concedí a Gerbert, Oliba, Ramon i Bonadona, juntament, un parell de bous amb l'arada i el jou. I concedí a l'esmentada Bonadona, filla seva, una vedella, dos llits, anells, una túnica, una pellissa amb dos guaramballis, dos llençols, dos cobrellits i dues sivelles. Del pa i del vi de la nova collita de la seva llauror va concedir-ne la meitat per a la seva ànima. Dels estris majors i menors manà donar-ne la tercera part per a la seva ànima. I concedí a Josfred [= Jofre] una solidada entre pa i vi. I concedí a Gomar Coc la casa que és a la costa, que ell habita, juntament amb la terra que hi ha, mentre

visqui, per Déu i per al remei de la seva ànima i la del seu marit, que és difunt, i no en doni res. I concedí la meitat de mitja mujada de vinya a les malloles o trilla, i la meitat de mitja mujada de terra a les comes, per l'aniversari de la seva ànima i la del seu home. I que ho tingui Senfred, [= Sinfreu] fill d'ells dos, i ho llauri/conrei mentre visqui. I després del seu òbit ho tinguin de la mateixa manera els altres fills seus mentre visquin. I que també facin l'aniversari i no tinguin llicència de dividir la terra ni la vinya. I després d'haver disposat tal com és dit traspasà el mes de maig proppassat.¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2269 K.

a.* Extracte del segle XVIII: ACA, Monacals - Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 75, Indice Nou del Calaix 18, f. 24 r. i v.

O

[...]²

K[arta] de tonna³

dons de tona⁴

donacions del mas de padros de tona⁵

4 laicos a capbrevat a 15 de X^oVII en poder del S^r rector de balaña pere pau pedros⁶

U N° 135⁷

N 52 segons lo Indice nou⁸

1047.

Testam^{to} de Guinedela⁹

206¹⁰

2269 K¹¹

In Dei nomine.¹² Iste sunt conditiones sacramentorum legaliter confectę ultime uoluntatis queđam¹³ defunctę nomine Guinedella¹⁴ quas publicant sui elemosinarii¹⁵ uel mamananissores,¹⁶ id est: Marcucius¹⁷ et Arnallus¹⁸ necnon et Seniofredus Marcucii Ramii.¹⁹ Nos enim manumissores iurando testificamus per sanctam et ineffabilem²⁰ Trinitatem tacto altario Sancti Andree, cuius domum sitam nouimus²¹ in comitatu Ausonense,²² in locum uocitatum Tonna,²³ in presencia Guifredi, sacerdotis, et aliorum quorum nomina subiecta declarat linea ordinante hec iudice Henrico,²⁴ quem uidimus et audiuius quando prenotata defuncta infirmata²⁵ in egritudine unde obiit iacebat adhuc loquela et memoria integra suum iussit fieri testamentum quod hore sue dictauit coramque se legentem audiuit manumque sua firmauit et illut²⁶ in nostra potestate tradidit. Precepit nobis ut si de hac infirmitate in qua detinebatur ab hac luce discederet, sicuti et fecit, firmam potem²⁷ aberemus²⁸ distribuere tali modo suam facultatem.

In primis ergo²⁹ concessit propter sepulturam sui corporis Sancti Andree³⁰ unam quarteratam³¹ terrę que est ad ipsas Carreres,³² iuxta terram Sancti Andree. Et concessit inter Guifredum³³ et Seniofredum,³⁴ sacerdotes, pullinam I asininam . Reliquit ergo³⁵ ad Uario,³⁶ sacerdoti, ouem I et capram I, et precepit ut ipsam quam fecit scripturam cum suum³⁷ uirum Sancto Benedicto ut

plenitudinem firmitatis obtineat. Et reliquit suo filio Seniofredo³⁸ II sextarios tritici et unum sextarium ordeï aduenientibus messibus nouis. Et concessit filiolo suo nomine Geriberto³⁹ unum sextarium ordeï et duos sexta[rios tritici].⁴⁰ Et concessit inter Geribertum⁴¹ et Olibanum⁴² et Reimundum⁴³ et Bonamdomnam⁴⁴ unum par⁴⁵ bouum cum aratro et iugo. Et concessit hec ad istam Bonamdomnam, filiam suam, unam uitulam et duos⁴⁶ lectos, annels⁴⁷ et tunicam⁴⁸ I et pelliciam⁴⁹ I cum duobus guaramballis⁵⁰ et duobus sabanis⁵¹ et alifafis⁵² duobus et nastulis⁵³ II. De pane autem et uino nouo adueniente de sua laboracion[e con]cessit⁵⁴ medietatem pro animam suam. Et de sua uascula, tam de maiore quam et iam et de minore, iussit dare terciam partem pro animam suam. Et concessit ad Gaugefredum unam solidata[m in]ter⁵⁵ panem et uinum. Et concessit Gondemaro quem dicunt Cohc⁵⁶ ipsam domum que est in ipsa costa⁵⁷ in qua ille habitat,⁵⁸ simul cum ipsa terra que ibi est dum uiuit, propter Deum et remedium anime sue et animam uiri sui qui est condam, et res non donet.⁵⁹ Et concessit unam semodiatam uinee que est in ipsas maliolas que dicunt trilia⁶⁰ et unam semodiatam terre que est in ipsas com[as]⁶¹ ipsam suam medietatem propter anniuersarium anime sue et amēn uiri sui. Et teneat Seniofredus, filius eius, et laboret dum uiuit. Et post eius obitum similiter teneant alii filii sui dum⁶² uiuunt. Et similiter faciant anniuersarium et non abeant⁶³ licenciam diuidere⁶⁴ ipsam terram nec ipsam uineam. Et postquam hec ita ordinauit sicut dictum est, cum hac uoluntate adhuc luce decessit in mense maio⁶⁵ preterito. Que sunt edite VIII Idus⁶⁶ Septembris⁶⁷ anno XVIII regis Henrici.⁶⁸ Sig+num Marcucii. Sig+num Arnalli. Sig+num Seniofredi Ramii,⁶⁹ manumissores sumus et testes. Sig+num Gonmar⁷⁰ Coc.⁷¹ Sig+num alio Gonmar.⁷² Sig+num Lopard.⁷³ Sig+num⁷⁴ qui hoc testimonium audiuius et presentes fuimus.

Henricus,⁷⁵ leuita, monachus et iudex, firmauit has condiciones et emendauit in XIII^a linea et in XIII^a cum simili atramento sicut et isto et sub (*signe*).⁷⁶

Oliba, sacerdos, qui has scripsit condiciones et sub (*signe*) et anno quod supra.

1. *Pergamí en relatiu bon estat de conservació, malgrat una taca a la part central del marge dret (anvers) que afecta aquella part del text. Tres sècs horitzontals i dos verticals i dos forats, l'inferior de major diàmetre que el superior, per on anava lligat. El document havia estat plegat i enrotllat. Pel que fa al procés de redacció del document, aquest hauria estat escrit en dues fases per dos autors diferents: a la primera, l'escrivà (Oliba, sacerdot) redactà el document deixant tanmateix alguns espais en blanc, que posteriorment, i amb tinta d'un pigment més fosc, el jutge Enric, que a més era leuita i monjo, hauria completat, almenys en aquelles parts que calia (el quart espai reservat per als noms dels testimonis va restar en blanc; només n'hi ha tres). També va deixar constància de les esmenes fetes amb la mateixa tinta (cum simili atramento). És ben visible el contrast entre ambdues coloracions, d'un colorant més clar la primera i més fosc la segona.*

Es conserva dins d'una funda transparent de polímer (Melinex), mitjà de protecció que s'ha fet servir per a altres peces d'aquesta sèrie numerada a inicis del segle XXI -que es distingeixen per tenir una lletra tot seguit del número- i afegida als que l'Arxiu de la Corona d'Aragó ja tenia classificats anteriorment.

2. *Il·legible actualment.*

3. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

5. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

6. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760. A les pàgines dedicades als rectors de Balenyà, tant de l'època medieval (959-1411) com de les èpoques moderna i contemporània (1501-1976), no s'ha pogut documentar cap sacerdot, rector o ecònom, amb aquests nom i cognom. [PLADEVALL I FONT, Antoni et alii, Balenyà, un terme històric: els Hostalets de Balenyà i el seu municipi. Vic: Eumo Editorial - Ajuntament dels Hostalets de Balenyà, 1991, pàgs. 57, 58 i 60; 155 i 156]*

7. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

8. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

9. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
10. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
11. *Inicis del segle XXI, c. 2003.*
12. *In Dei nomine a O.*
13. *quedam a O, per cuiusdam.*
14. *Guinedella (en català) a O.*
15. *elemosinarii a O, per eleemosinarii.*
16. *mamanissores a O, per manumissores.*
17. *Marcucius a O.*
18. *Arnallus a O.*
19. *Seniofredus Marcucii Ramii a O.*
20. *ineffabilem a O, per ineffabilem.*
21. *nouimus a O.*
22. *Ausonense a O, per Ausonensi.*
23. *Tonna (en català) a O.*
24. *iudice Henrico a O.*
25. *infirmata a O. En català normalitzat actual: malalta.*
26. *illut a O, per illud.*
27. *potem a O, per potestatem.*
28. *aberemus a O, per haberemus.*
29. *abreujat gº a O.*
30. *Sancti Andree a O, per Sancto Andreo.*
31. *unam quarteratam a O.*
32. *Carreres (en català) a O. Correspon al nom d'un lloc i antic mas [Carreres -mas-, Sant Miquel de Vilageriu -o Vilageliu-, actual municipi de Tona, comarca d'Osona].*
33. *Guifredum a O.*
34. *Seniofredum a O (vegeu la nota 38).*
35. *abreujat gº a O (vegeu la nota 29).*
36. *Uario (?) a O, per Uarium.*
37. *inicialment suā a O, que l'escrivà esmenà tot seguit procurant que la a esdevingués una u, comesa en la qual no acabà de reeixir.*
38. *Seniofredo a O (vegeu la nota 34).*
39. *Geriberto a O.*
40. *rios [tritici (?)] afectat per una taca d'humitat.*
41. *Geribertum a O (vegeu la nota 39).*
42. *Olibanum a O.*
43. *Reimundum a O.*
44. *Bonamdomnam a O. Més avall se'ns diu que és filla de Guinedella, la testadora.*
45. *par a O, per parium.*
46. *et duos afectat per la mateixa taca d'humitat (vegeu la nota 40)..*
47. *annels (en català) a O. En català normatiu actual: anyells (no anells).*
48. *tunicam a O.*
49. *pelliciam a O.*
50. *guaramballis a O. L'evolució del mot hauria de donar, en català: galambals (?)*
51. *sabanis a O. Mot d'origen semític, que a través del grec σάβανον, 'tovallola de bany' passà al llatí sabānum. En els texts medievals catalans i occitans savena té el significat de 'vel', tot i que no és descartable que tingui el mateix significat que se li dona actualment, el de 'llençol'. [Colectánea Paleográfica de la Corona de Aragón (siglos IX-XVIII), t. II, Texto y transcripciones, "savena, savenes", pàg. 495] Alguns derivats antics han perviscut en llengües i parlars de la Península Ibèrica: en gallec, sabenlo (< sabanellum) és 'davantal', i a Biscaia sabanilla és el 'mocador blanc que duen lligat al cap les dones casades'. [COROMINES, Joan (1954): Diccionario crítico etimológico de la lengua castellana, vol. 4, "sábana", pàgs. 97 i 98]*

52. alifafis a **O**. *Mot d'origen àrab: lihâf, 'vànova, cobrellit, cobertor'. [COROMINES, Joan (1954): Diccionario crítico etimológico de la lengua castellana, vol. 1, "alifafe, II", pàg.131]*
53. nastulis a **O**. *Mot d'origen germànic, que correspon al llatí fibule-fibula, 'sivella'. [MEDIAE LATINITATIS LEXICON MINUS, J. F. NIERMEYER, fasc. 7-11 (1959-1964), "nastula", pàg. 714]*
54. e con afectat per la mateixa taca d'humitat a **O**.
55. m in afectat per la mateixa taca d'humitat a **O**.
56. Gondemaro quem dicunt Cohc escrit pel jutge Enric, emprant una tinta de pigment més fosc que la que emprà el sacerdot Oliba, l'autor del document. Aquí cohc és escrit amb una h intercalada, però en un altre lloc, sense (vegeu la nota 71). Aquest sobrenom té el significat de 'coc', 'cuiner'.
57. costa (en català) a **O**.
58. Tot seguit, un espai en blanc.
59. propter Deum et remedium anime sue et animam uiri sui qui est condem, et res non donet escrit pel jutge Enric, emprant una tinta de pigment més fosc que la que emprà el sacerdot Oliba, l'autor del document.
60. trilia escrit pel jutge Enric, emprant una tinta de pigment més fosc que la que emprà el sacerdot Oliba, l'autor del document.
61. as afectat per la mateixa taca d'humitat.
62. dum gairebé il·legible; després, entre dum i uiuunt, 3/4 lletres gairebé esvaïdes i il·legibles, aparentment sense cap raó d'ésser.
63. abeant a **O**, per habean.
64. diuidere, a la setzena línia, escrit damunt un raspat, un i altre fets per l'escrivà, el sacerdot Oliba.
65. maio escrit pel jutge Enric, emprant una tinta de pigment més fosc que la que emprà el sacerdot Oliba, l'autor del document.
66. Idus a **O**, per Iduum.
67. Septembris a **O**, per Septembrium.
68. Henrici a **O**, per Henrico.
69. Seniofredi Ramii.
70. Gonmar (en català) a **O**.
71. Coc (en català) a **O**.
72. Gonmar (en català) a **O**; alii Gondemari (en llatí).
73. Lopard Lopardi.
74. Espai en blanc per a un quart testimoni.
75. Henricus a **O**.
76. Henricus, leuita, monachus et iudex, firmauit has conditiones et emendauit in XIII^a linea et in XIII^a cum simili atramento sicut et isto et sub (signe) escrit pel jutge Enric, emprant una tinta de pigment més fosc que la que emprà el sacerdot Oliba, l'autor del document.

a

Testament.

N 52.

Any 1049.

«Aprobació Testamentaria de una escriptura de Donació a St. Benet, feta per Guinedella Dona.

Consta ab Acte Clos per Oliva Sacerdot a 8 dels Idus de 7bre Any 19 del rey Enrich; Que Guinedella aprobá en son Testament una escriptura que havia fet a St. Benet, en lo qual Testament parla de

Carreras, y segons se ha vist en altres Actes, Carreras es en Alou de St. Benet, y al costat se Troban diferens pessas de Terra, que son en Alou de la Iglesia de Tona, que vuy se diu lo sot de Sant Miquel, en lo qual Testament fa llegat de ditas Terras a St. Andreu sens dir lo titol. (ayxi lo Indice vell.)»¹

1. *D'aquest regest del segle XVIII es dedueix que en aquella època Carreres [Carreres -mas-, Sant Miquel de Vilageriu -o Vilageliu-, actual municipi de Tona, comarca d'Osona] havia pervingut al monestir de Sant Benet, [de Bages] mentre que les diverses peces de terra [al segle XVIII, anomenades "lo sot de Sant Miquel"] devien romandre en poder de l'església de Sant Andreu de Tona.*

1102

1049, octubre, 2.

Donació testamentària. *Mir dóna al Senyor Déu i a Sant Benet [Sant Benet de Bages] la quarta part d'una peça de terra i d'una altra peça de vinya, com consta en el seu testament, que té [...] i per altres drets al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, prop de Sant Fruitós, [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] amb la condició que ho tingui Guifred, [= Gifreu] i després d'ell els seus descendents, a llauró.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1429.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 671, pàg. 771, ex O.

O

donacio Sancti Benedicti²

BAGES³

B N°. 430⁴

1049.⁵ **2-X**⁶[amb llapis, al costat de 1049.]

Miro haze donacion â S. Benito de una tierra y viña cerca S. Fructuos.⁷

Arxiu de casa GUITART

TOMO__ PLÉC_SF_

LLIGALL __ N°. 97.

⁸

n. 1429⁹

In nomine Domini. Ego Mironi,¹⁰ donator sum nomine Deo et Sancti Benedicti de pecia I de terra et de alia de uinea ipsa quarta parte, qui mihi aduenit [de comparacione siue per qualicumque] uoce. Et est hoc omnia in comitatu Minorisse,¹¹ in Campo Baies,¹² prope Sancti Fructuosi.¹³ Et affrontat · de orientis¹⁴ in terra de Ber[...]ram uel de eres; et de meridie in terra uel uinea de [...]; et de occiduo in terra de Bouet; et de parte uero circi¹⁵ in torrent qui discurrit per tempus pluuiarum uel in uinea de me donatore. Quantum istas affrontaciones includunt sic dono [...] Sancti Benedicti in predicta terra uel uinea ipsa quarta parte sicut resonat in ipsum meum testamentum, propter Deum et remedium anime meę. In tale modo ut teneat Guifret [predicta terra] uel uinea ille et

posteritas sua per laboracione. Et est manifestum. Et si est ullus homo qui ista carta donacione disrumpere aut uindicare uoluerit ira Dei incurrat et cum [Iuda Scarioth qui Dominum] tradidit participacionem accipiat.

Facta carta donacione · VI · Nonis Hoctobri¹⁶ · anno XVIII regnante Henrici regis¹⁷.
Sig+num Mironi, qui ista carta donacione [feci et f]irmaui et ad testes firmare rogauī · Sig+num Guisadi · Sig+num Guifred¹⁸ · Sig+num Ollofret¹⁹ ·

Durandus, sacerdos, qui ista carta donacione scripsit et (*signe*) die et anno quod supra.

5²⁰

1. *El pergami és afectat per la humitat; destaca especialment una gran taca d'humitat que afecta, en part, les sis línies del text, al costat dret (anvers). D'altra banda, el pergami anava plegat i enrotllat (petit forat al marge esquerre -anvers-).*
2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*
3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
6. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
- 7.
8. *Segell estampat, c. 1923.*
9. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
10. *Mironi a O, per Miro.*
11. *Minorisse a O, per Minorisa.*
12. *Baies a O, (en català) per Baiis (en llatí) o, adaptant-ho, en tot cas Bagiis.*
13. *prope Sancti Fructuosi a O, per prope Sanctum Fructuosum.*
14. *orientis a O, per oriente.*
15. *circi a O, per circio.*
16. *Hoctobri a O, per Octobris.*
17. *Henrici regis a O, per Henrico regi.*
18. *Guifred a O, per Guifredi.*
19. *Ollofret a O, per Ollofredi.*
20. *Mitjans del segle XIX (a l'angle inferior dret de l'anvers, escrit amb tinta).*

a

«Mironi dóna a Sant Benet una peça de terra i la quarta part d'una de vinya, que li ha vingut per compra (), en el comtat de Minorisse, in Campo Baies, prop de Sant Fruitós. Afronta: de solixent amb terra de Ber()ram; de migdia amb terra o vinya (); de ponent amb terra de Bovet; de tramuntana amb el torrent plujòs, o vinya dels donadors. Ho dóna per la seva ànima, amb la condició que ho tingui Guifret () i la seva posteritat per laboracione.

A 6 de les nones d'octubre de l'any 19 del regnat del rei Enric.

S+m Mironi. Testimonis: S+m Guisadi. S+m Guifredi. S+m Ollofret.

Durandus, sacerdos, scripsit».

1103

1049, novembre, 25.

Venda. *Elesèn [= Eldesind] i la seva esposa Fruny [= Fruns] venen a Ervic i la seva esposa Llívoll llurs drets en les seves heretats (cases, corts, hortals, terres, vinyes, conreus i erms, amb tota mena d'arbres), que tenen del pare i de la mare i per altres drets, al comtat de Manresa, al terme [del castell] de Marfà, prop d'Escortegat, [terme de Marfà, actual municipi de Castellcir, subcomarca de*

Moianès, comarca de Vallès Oriental] *pel preu d'un sester de blat, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1428.

de Marffano²

G. N.º. 194³

N. 160 segons lo Indice nou⁴

Marfà. 1050.⁵ **1049 25-XI**⁶ [amb llapis, a sota de *1050.*, ratllat, amb llapis]

Venda de tierra en Marfá entre particulares.⁷

Arxiu de casa GUITART

TOMO __ PLÉC 10 _

LLIGALL __ N.º. 201₈

[estrella de cinc puntes -dos triangles-]ol⁹

n. 1428¹⁰

In nomine Domini. Ego Ellesin et uxori sue Frung,¹¹ uinditores¹² sumus uobis Eruiio¹³ et uxori sue Liuol, emtore.¹⁴ Per anc¹⁵ scriptur[a uindi]cionis¹⁶ nostre uindimus¹⁷ uobis in casas in curtes in solo et superposito in ortalibus¹⁸ in tera¹⁹ in uineas²⁰ in cultis uel in ermis et in omnia genera arboribus qui infra sunt ipsas nostras ereditates²¹ uel ipsas nostras uoces quod abemus²² siue in Marfa siue super Modeliano,²³ qui nobis aduenit per genitore uel per genetrice siue per qualicumque uoces. Et est ipsa ehc²⁴ omnia in comitatum²⁵ Minorissa,²⁶ in terminio de Marfano, prope ipso Escortegado. Et afrontat: de oriente²⁷ in tera²⁸ de Godmar; de meridie in ipsa estrada²⁹ qui pergit ad ipso Suiol; de ohcciduo³⁰ ad ipso [...] uel in rio; de circii³¹ in Roca Solana. Quantum in istas afrontaciones includunt sic uindimus uobis ipsa ehc³² omnia quod superiores³³ ressonat,³⁴ ab omni integritate,³⁵ cum exio uel recresio³⁶ earum,³⁷ in propter precio sester I de blat in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicto de nostro gure³⁸ in uestro tradimus dominio et potestate. Quod si nos uinditores ad³⁹ ullusque omo⁴⁰ qui anc⁴¹ ista carta uindicione dirupere⁴² uoluerit sic conponamus⁴³ uobis in duplo, cum omnia sua inmeliioracione.⁴⁴ Et in antea ista carta uindicione firma permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindicione VII Kalendas December⁴⁵ anno VIIIIX^{mo} rennantem⁴⁶ Inricii⁴⁷ rex.⁴⁸ S+ Ellesin. S+ Frung, qui ista uindicione fecit⁴⁹ et firmare rogauit. S+ [...] S+ [...] S+ [...] ⁵⁰

[Mirone, leuita, qui ista carta escripsit (*signe*) die et anno quod supra]⁵¹

1. *Pergamí sotmès a tractament amb àcid gàl·lic a darrerries del segle XVIII o inicis del segle XIX, que fa del tot il·legibles importants parts del text, a la part inferior. A més, talls a la part superior. El pergamí anava plegat i enrotllat (forat triangular al marge esquerre -anvers-).*

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

3.

4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

6. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*

7.

8. *Segell estampat, c. 1923.*

9. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*

10.

11. *El nom personal femení Frung, d'origen germànic, només el documentem en aquest document en tot el Diplomatari de Sant Benet de Bages. El nom és la base del topònim Vilafruns (actual municipi de Balsareny, comarca de Bages). Si bé la població actual nasqué amb la industrialització dels segles XIX i XX, l'església de Santa Cecília és documentada el 997.*

1104

1049, desembre, 17.

Venda. *Guitard, [= Guitart] sacerdot, i Algarda, dona, venen a Bonfill Todnet i la seva esposa Sicards, [= Sicarda] dona, mitja mujada de terra plantada de vinya amb arbres, que tenen per compra i per qualssevol altres drets, al comtat de Manresa, al Pla de Bages, a la parròquia de Sant Iscle, [de Bages] prop del riu d'Or, [Sant Iscle de Bages, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de dotze sous de moneda bona.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2269 O.

Carta de menresa

A Sant Yscla antiquissima modie[...]**n** prodest

A Sant Yscla prop Riudor

= St. Iscle²

I. E. N 97³

1049.

S. Iscle.⁴

210⁵

2269 O⁶

In nomine Domini. Ego W[i]tar[dus, s]acerdos, et Ellegarda, femina. Vinditores⁷ sumus uobis Bonefilio Todnet⁸ et uxori tue Sicards,⁹ femina. Per anhc¹⁰ scriptura uindicionis¹¹ nostre¹² uindimus¹³ nos uobis semodia[t]a I [de] terras¹⁴ qui est uinea edificata, nostra propria, qui nobis adu[e]nit per emcione¹⁵ uel per omnesque uoces. Et est predicta omnia in comitatum¹⁶ Minorisa,¹⁷ in Kampo¹⁸ Bages,¹⁹ in parochia²⁰ Sancti Adizscli,²¹ prope riuo de Aurii.²² Et abet²³ affrontacione²⁴ ips[a u]inea: appart²⁵ orient²⁶ in allodium²⁷ de Remundo²⁸ Oriol;²⁹ et de meridie in uinea de Sancia, femina, uel filiis suis; et de occiduo in flumen³⁰ Riuodeauri,³¹ de circii³² in uineas de Reimon Oriol.³³ Quantum predictas affrontaciones includunt sic uindimus³⁴ nos uobis predictas terras cum uinea et arbores qui ibidem sunt edificati id³⁵ cuntisque generibus, cum exios uel regresios³⁶ earum,³⁷ ad uestrum proprium allodium,³⁸ pro precio solidos XII de moneda obtima.³⁹ Et est manifestum. Quem uero predicta omnia de nostro iuramus⁴⁰ in uestro trad[imu]s dominio et potestate aud⁴¹ omnia facere que uolueritis aud⁴² uestrum proprium allodium.⁴³ Quod si nos uinditores⁴⁴ aud⁴⁵ ullusque uiuens qui contra anhc⁴⁶ ista carta uindicio[ne]⁴⁷ uenerit ad inrumpendum non ohc⁴⁸ ualeat uindicare set⁴⁹ componat aud⁵⁰ coponamus⁵¹ nos uinditores⁵² ad uos

predictos omnes⁵³ in duplo cum suam⁵⁴ inmelioracione.⁵⁵ Et in antea ista uindicione⁵⁶ firmitatem ontinead⁵⁷ omnique tempore.

Actum est ohc⁵⁸ XVI Kalendas⁵⁹ Genuar[i]i⁶⁰ annos XVIII regni Aianricii⁶¹ rege.⁶²

Witardus, sacerdos (*signe*).

Sig+num Ellegarda, femina, nos qui ista uindicione⁶³ fecimus et carta firmamus et ad testes firmare rogauimus. Sig+num Reimundo.⁶⁴ Sig+num Godmar Oliba.⁶⁵ Sig+num Guillem Seniol.⁶⁶

Sendredus,⁶⁷ sacerdos, rogatus scripsit die et ano⁶⁸ (*signe*) quod supra.

1. *La superfície de l'anvers té algunes raspats que afecten el text. També hi ha un forat que coincideix entre l'article ipsa i el substantiu uinea, a la meitat de la tercera línia.*

Es conserva dins d'una funda transparent de polímer (Melinex), mitjà de protecció que s'ha fet servir per a altres peces d'aquesta sèrie numerada a inicis del segle XXI -que es distingeixen per tenir una lletra tot seguit del número- i afegida als que l'Arxiu de la Corona d'Aragó ja tenia classificats anteriorment.

2. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

5. *Segona meitat del segle XX. Escrit amb llapis. Ratllat.*

6. *Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.*

7. *vinditores a O, per venditores.*

8. *Todnet (en català) a O.*

9. *Sicards (en català) a O.*

10. *anhc a O, per hanc.*

11. *uindicionis a O, per uenditionis.*

12. *nostre a O, per nostra.*

13. *uindimus a O, per uendimus.*

14. *terras a O, per terra.*

15. *emcione a O, per emptione.*

16. *comitatum a O, per comitatu.*

17. *Minorisa a O, per Minorisensi.*

18. *Kampo a O, per Campo.*

19. *Bages (en català) a O; Bagiis (en llatí).*

20. *parochia (en català) a O.*

21. *Adizscli a O, per Aciscli.*

22. *de Aurii a O, per Auri.*

23. *abet a O, per habet.*

24. *affrontacione a O, per affrontationes.*

25. *appart (en català) a O; a parte (en llatí).*

26. *orient (en català) a O; oriente (en llatí).*

27. *allodium a O, per alodio.*

28. *de Remundo a O, per Raimundi.*

29. *Oriol (en català) a O; Orioli (en llatí).*

30. *flumen a O, per flumine*

31. *Riuodeauri (en català llatinitzat) a O -actualment Riudor-; riuo Auri (en llatí).*

32. *circii a O, per circio.*

33. *de Reimon Oriol (en català) a O; Raimundi Orioli (en llatí).*

34. *uindimus a O, per uendimus.*

35. *edificati id a O, per edificatas.*

36. *regresios a O, per regressios.*

37. *earum a O, per suos.*

38. *allodium a O, per alodium.*

39. obtima a **O**, per optima.
40. iuramus a **O**, per iuro.
41. aud a **O**, per ad.
42. aud a **O**, per ad.
43. allodium a **O**, per alodium.
44. uinditores a **O**, per uenditores.
45. aud a **O**, per aut.
46. anhc a **O**, per hanc.
47. uindicio[ne] a **O**, per uenditione.
48. ohc a **O**, per hoc.
49. set a **O**; variant admesa en llatí, de sed.
50. aud a **O**, per aut.
51. coponamus a **O**, per componamus.
52. uinditores a **O**, per uenditores.
53. omnes a **O**, per homines.
54. suam a **O**, per sua.
55. immelioracione a **O**, per immelioratione.
56. uindicione a **O**, per uenditione.
57. ontinead a **O**, per obtineat.
58. ohc a **O**, per hoc.
59. Kalendas a **O**, per Kalendarum.
60. Genuar[i]i a **O**, per Ianuaribus.
61. Aianricii a **O**, per Aianrico.
62. rege a **O**, per regi.
63. uindicione a **O**, peruindicione
64. Reimundo a **O**, per Raimundi.
65. Godmar Oliba; Godmari Olibani.
66. Guillllem Seniol; Guilelmi Senioldi.
67. Sendredus; Sen i re amb majúscules a **O**.
68. ano a **O**, per anno.

1105

1050, abril, 28.

Venda. Maier i la seva esposa Guilla venen a Adaled [= Adelaida] i al seu fill Eribal [= Aribau] la seva heretat: unes cases -amb sitges, colomar, trull i hort-, unes terres (a Aguilera, Camp Basell i la Clota,) i unes vinyes (a Romegosa i la Feixa), amb arbres de diverses menes, garrigues, boscs, pastures, camins i aigües, que té de la seva mare Adaled [= Adelaida] i del seu avi Gescafred, excepte les compres del seu pare i de la seva mare. És al comtat de Manresa, al terme [del castell] de Maians. [Maians, actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages] Ho venen pel preu d'un cavall.¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2269 N.

Venda inter Laicos

Mayans =²

M. S. N°. 71³

1049

Mevans.⁴

209⁵2269 N⁶

In nomine Domini. Ego Maier⁷ et uxori⁸ sue⁹ Guilla,¹⁰ uinditores¹¹ summus¹² uobis Adalez¹³ et filio suo¹⁴ Eribal,¹⁵ eptore.¹⁶ Per hanc scriptura uindicionis¹⁷ nostre¹⁸ uindimus¹⁹ uobis casas cum solos et superpositos ab ipsas foueas et columbario ab ipso torculario et teras²⁰ et uineas cum omni genera arborum qui i[n]fra²¹ sunt, caricis,²² siluis, pascuis, uiaductibus et reductibus, aquis aquarum, qui nobis aduenit de matri mea Adalez²³ uel de Gischafret,²⁴ auio suo, uel per quascumque uoces.²⁵ Et est hec omnia suprascripta in comitatum²⁶ Minorisa,²⁷ uel in termine²⁸ de Midiano.²⁹ Et afrontat³⁰ ipsa casa: de orient³¹ in casa de Bofil³² uel in terra sua; de meridie similiter; de occiduo et de circi³³ in stradas³⁴ publicas. Et ipsas teras³⁵ qui sunt in Aquilera³⁶ afrontat.³⁷ de orient³⁸ in ipsa strada³⁹ qui uenit de Aquilera,⁴⁰ de meridie afrontat⁴¹ in termine⁴² de chastrum⁴³ Odolino,⁴⁴ de occiduo afrontat⁴⁵ in termine⁴⁶ de castrum⁴⁷ Odena,⁴⁸ de circi⁴⁹ afrontat⁵⁰ in terra Sancti Benedicti uel in tera⁵¹ de Remon.⁵² Et ipsa tera⁵³ de Champo⁵⁴ Basello⁵⁵ afrontat.⁵⁶ de orient⁵⁷ in tera⁵⁸ de Guid,⁵⁹ de meridie afrontat⁶⁰ in terra de Amalric;⁶¹ de occiduo similiter in tera⁶² de Amalric;⁶³ de circi⁶⁴ in tera⁶⁵ de Guid.⁶⁶ Et ipsa tera⁶⁷ de ipsa Clota⁶⁸ afrontat.⁶⁹ de orient⁷⁰ in tera⁷¹ Sancti Benedicti; de meridie in tera⁷² de Sendret⁷³ uel de Remon,⁷⁴ de occiduo et de circi⁷⁵ in stradas⁷⁶ publicas.⁷⁷ Et ipso orto⁷⁸ afrontat.⁷⁹ de orient⁸⁰ in terra Sancti Benedicti; de meridie afrontat⁸¹ in torrent;⁸² de occiduo et de circi⁸³ afrontat⁸⁴ in stradas⁸⁵ publicas. Et ipsa pecia de uinea de Romegosa⁸⁶ afrontat.⁸⁷ de orient⁸⁸ in serra;⁸⁹ de meridie in strada⁹⁰ publica; de occiduo in tera⁹¹ Sancti Benedicti; de circi⁹² in uinea de Guid.⁹³ Et ipsa alia pecia de uinea qui est ad ipsa Fexa⁹⁴ afrontat.⁹⁵ de orient⁹⁶ in uinea de Guid;⁹⁷ de meridie in ipsa rocha; de occiduo in tera⁹⁸ de Guilelm⁹⁹ Asolf;¹⁰⁰ de circi¹⁰¹ in terra de Godmar.¹⁰² Quantum infra istas IIII^{or} afrontaciones¹⁰³ includunt sic uindimus¹⁰⁴ uobis ipsas casas et ipsas teras¹⁰⁵ et ipsas uineas et ipso orto¹⁰⁶ cum omni genera arborum qui infra sunt, quod est superius scriptum, ipsa mea ereditate¹⁰⁷ quantum abeo¹⁰⁸ uel abere¹⁰⁹ debeo, qui michi¹¹⁰ aduenit de matri mea Adalez¹¹¹ uel de Gichafret,¹¹² auio suo. Exceptus ipsas compras¹¹³ de patri meo uel de matre mea, totum ab integrum, cum exiis¹¹⁴ regressiis earum,¹¹⁵ in propter precium cauallo¹¹⁶ I. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia quod superius resonat de nostros iuramus¹¹⁷ in uestro tradimus dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris. Quod si nos uinditores¹¹⁸ aut uullusque¹¹⁹ homo qui contra hanc ista carta uindicione¹²⁰ uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set¹²¹ componat in duplo cum omne¹²² suam¹²³ inmelioracione.¹²⁴ Et ab¹²⁵ Iudas qui Dominum tradidit abeat¹²⁶ porcionem et a limina sancta Dei ecclesia fit extraneus et a sacro chanulo fiat excommunicatus.¹²⁷ Et abinantea ista¹²⁸ uindicione¹²⁹ firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista uindicione¹³⁰ IIII Kalendas¹³¹ Madii¹³² anno XVIII regnante Enrici¹³³ regi.

Sig+num Maier.¹³⁴ Sig+num Guilla,¹³⁵ nos qui ista carta uindicione¹³⁶ fecimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Guid.¹³⁷ Sig+num Bofil Maiol.¹³⁸ Sig+num Oliba Gostremir.¹³⁹ Sig+num Guilelm Remon.¹⁴⁰ Sig+num Guilelm Amado.¹⁴¹

Godmarus, presbiter,¹⁴² qui ista carta uindicione¹⁴³ scripsit (*signe*) et die et anno quod supra.

1. *El pergami, que és en força bon estat de conservació, té ben marcats els tres sècs horitzontals del temps en què era plegat. Es conserva dins d'una funda transparent de polímer (Melinex), mitjà de protecció que s'ha fet servir per a altres peces d'aquesta sèrie numerada a inicis del segle XXI - que es distingeixen per tenir una lletra tot seguit del número- i afegida als que l'Arxiu de la Corona d'Aragó ja tenia classificats anteriorment.*

2. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

5. *Segona meitat del segle XX. Escrit amb llapis. Ratllat.*

6. *Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.*
7. Maier (*en català*) a **O**.
8. uxori a **O**, *per uxor.*
9. sue a **O**, *per mea.*
10. Guilla (*en català*) a **O**.
11. uinditores a **O**, *per uenditores.*
12. summus a **O**, *per sumus.*
13. Adalez (*en català*) a **O**.
14. suo a **O**, *per tuo.*
15. Eribal (*en català*) a **O**.
16. eptore a **O**, *per emptores.*
17. uindicionis a **O**, *per uenditionis.*
18. nostre a **O**, *per nostra.*
19. uindimus a **O**, *per uendimus.*
20. teras a **O**, *per terras.*
21. n *il·legible* a **O**.
22. caricis a **O**, *per garricis.*
23. Adalez (*en català*) a **O**.
24. de Gischafret (*en català*) a **O**.
25. per quascumque uoces a **O**.
26. comitatum a **O**, *per comitatu.*
27. Minorisa a **O**, *per Minorisensi.*
28. termine a **O**, *per termino.*
29. de Midiano a **O**. *Correspon a Maians (actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages).*
30. afrontat a **O**, *per affrontat.*
31. de orient (*en català*) a **O**.
32. casa de Bofil (*en català*) a **O**.
33. circi a **O**, *per circio.*
34. stradas stratas.
35. teras a **O**, *per terras.*
36. Aquilera (*en català*) a **O**.
37. afrontat a **O**, *per affrontant.*
38. de orient (*en català*) a **O**.
39. strada (*en català llatinitzat*) a **O**; strata (*en llatí*).
40. Aquilera (*en català*) a **O**. *Correspon al sector anomenat Pla d'Aguilera, al sud de Maians (Maians, actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages), al límit amb els termes d'Òdena -el Raval d'Aguilera i ca n'Aguilera de la Costa- i Castellolí -ca n'Aguilera-. Més al sud, el puig d'Aguilera (626 m.) fa de límit entre els termes d'Òdena i Castellolí (Conca d'Òdena, comarca d'Anoia).*
41. afrontat a **O**, *per affrontat.*
42. termine a **O**, *per termino.*
43. de chastrum a **O**, *per castri.*
44. Odolino (*en llatí*) a **O**; Olí (*en català*). *És el nom d'un personatge no documentat anomenat així, que donà nom al castell homònim (actual municipi de Castellolí, Conca d'Òdena, comarca d'Anoia).*
45. afrontat a **O**, *per affrontat.*
46. termine a **O**, *per termino.*
47. de castrum a **O**, *per castri.*
48. Odena (*en català*) a **O**. *Correspon a Òdena (actual municipi d'Òdena, Conca d'Òdena, comarca d'Anoia).*
49. circi a **O**, *per circio.*

50. afrontat a **O**, *per* affrontat.
51. tera a **O**, *per* terra.
52. de Remon (*en català*) a **O**; Raimundi (*en llatí*).
53. tera a **O**, *per* terra.
54. Champo a **O**, *per* Campo.
55. Basello (*en català llatinitzat*) a **O**.
56. afrontat a **O**, *per* affrontat.
57. de orient (*en català*) a **O**.
58. tera a **O**, *per* terra.
59. de Guid (*en català*) a **O**; Guidoni (*en llatí*).
60. afrontat a **O**, *per* affrontat.
61. de Amalric (*en català*) a **O**; Amalrici (*en llatí*).
62. tera a **O**, *per* terra.
63. de Amalric (*en català*) a **O**; Amalrici (*en llatí*).
64. circi a **O**, *per* circio.
65. tera a **O**, *per* terra.
66. de Guid (*en català*) a **O**.
67. tera a **O**, *per* terra.
68. ipsa Clota (*el topònim en català*) a **O**.
69. afrontat a **O**, *per* affrontat.
70. de orient (*en català*) a **O**.
71. tera a **O**, *per* terra.
72. tera a **O**, *per* terra.
73. de Sendret (*en català*) a **O**; Sendredi (*en llatí*).
74. de Remon (*en català*) a **O**.
75. circi a **O**, *per* circio.
76. stradas (*en català llatinitzat*) a **O**; stratas (*en llatí*).
77. publichas a **O**, *per* publicas.
78. orto a **O**, *per* horto.
79. afrontat a **O**, *per* affrontat.
80. orient (*en català*) a **O**; oriente.
81. afrontat a **O**, *per* affrontat.
82. torrent (*en català*) a **O**; torrente.
83. circi a **O**, *per* circio.
84. afrontat a **O**, *per* affrontat.
85. stradas (*en català llatinitzat*) a **O**; stratas (*en llatí*).
86. Romegosa (*en català*) a **O**.
87. afrontat a **O**, *per* affrontat.
88. de orient (*en català*) a **O**; de oriente.
89. serra (*en català*) a **O**.
90. strada (*en català llatinitzat*) a **O**; strata (*en llatí*).
91. tera a **O**, *per* terra.
92. circi a **O**, *per* circio.
93. de Guid (*en català*) a **O**.
94. Fexa (*en català*) a **O**.
95. afrontat a **O**, *per* affrontat.
96. de orient (*en català*) a **O**; de oriente.
97. de Guid (*en català*) a **O**; Guidoni (*en llatí*).
98. tera a **O**, *per* terra.
99. de Guilelm (*en català*) a **O**.
100. Asolf (*en català*) a **O**; Asolfi (*en llatí*).
101. circi a **O**, *per* circio.

102. de Godmar (*en català*) a **O**; Godmari (*en llatí*).
103. afrontaciones a **O**, *per* affrontationes.
104. uindimus a **O**, *per* uendimus.
105. teras a **O**, *per* terras.
106. orto a **O**, *per* horto.
107. ereditate a **O**, *per* hereditate.
108. abeo a **O**, *per* habeo.
109. abere a **O**, *per* habere.
110. michi a **O**, *per* mihi.
111. Adalez (*en català*) a **O**.
112. Gichafret (*en català*) a **O**.
113. compras (*en català*) a **O**; comparationes.
114. *tot seguit després de exiis hauria d'haver-hi et.*
115. earum a **O**, *per* suos.
116. cauallo a **O**, *per* caballo.
117. nostros iuramus a **O**, *per* nostro iure.
118. uinditores a **O**, *per* uenditores.
119. uullusque a **O**, *per* ullusque.
120. uindicione a **O**, *per* uenditionis.
121. set a **O**; *variant, admesa en llatí, de sed.*
122. omne a **O**, *per* omni.
123. suam a **O**, *per* sua.
124. immelioracione a **O**, *per* immelioratione.
125. *ús d' ab en comptes de cum, per influència del català.*
126. abeat a **O**, *per* habeat.
127. excommunicatus a **O**, *per* excommunicatus.
128. *tot seguit després de ista hauria d'haver-hi carta.*
129. uindicione a **O**, *per* uenditione.
130. uindicione a **O**, *per* uenditione.
131. Kalendas a **O**, *per* Kalendarum.
132. Madii a **O**, *per* Maiarum.
133. Enrici a **O**, *per* Enrico.
134. Maier (*en català*) a **O**.
135. Guilla (*en català*) a **O**.
136. uindicione a **O**, *per* uenditione.
137. Guid (*en català*) a **O**.
138. Bofil Maiol (*en català*) a **O**.
139. Oliba Gostremir (*en català*) a **O**.
140. Guilelm Remon (*en català*) a **O**.
141. Guilelm Amado (*el nom, en català, i el cognom, en català llatinitzat*) a **O**.; Guilelmi Amati (*en llatí*).
142. marus presbiter -*abreujat pbr- amb majúscles* a **O**.
143. uindicione a **O**, *per* uenditionis.

Reparació d'escriptura de publicació de testament. *Reparació de l'escriptura de la publicació jurada (o adveració sacramental) del testament de Verònica -germana d'Ermesenda i Guillem i àvia d'Humbert i Belisenda, que afavorí amb deixes-, destruïda per negligència i incúria, menjada per les rates. La reparació de l'escriptura la féu Enric, levita, monjo i jutge, pregat pel cunyat*

de Verònica, Ot Radulf [= Rodolf, Raül] -marit de la seva germana Ermesenda-. Foren marmessors: Ponç Enegó, levita; Guillem Oliba; i Guillem Enegó, els quals juraren la darrera voluntat de Verònica, difunta, amb el testimoni d'Ansulf, sacerdot, i de Bonfill Pere, davant l'altar major de l'església de Santa Maria de Palacio de Aueza, [= Santa Maria de Rocafort, actual municipi del Pont de Vilomara i Rocafort, comarca de Bages] al comtat de Manresa, en presència del jutge Guitard, [= Guitart] que havia presidit el jurament del testament per Verònica, abans del seu traspàs, esdevingut el desembre de 1034. Disposa de propietats als comtats d'Osona i Barcelona.

El testament original de Verònica s'havia jurat a l'església de Sant Esteve de Vilarasa, al terme del castell de Talamanca, al comtat de Manresa, en presència de Guitard, [= Guitart] jutge manresà; Ansulf, sacerdot; i d'altres assistents, l'1 de gener de 1035.¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 97.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 610, pàgs. 703-705, ex **O**.

T. N.º 8²

**testament de tal Veronica,
talamanca³**

1034.⁴-1-I⁵

Odena.⁶

Testamento de una tal Verònica de Talamanca.⁷

B

Nº 5⁸

Los nombres que dize esta Carta hazen por las Cartas de la succession de los alodios de Odena que compró Salla al Compte de Barc[hinona]⁹

83 A¹⁰

158¹¹

B.B. nº 97¹²

Lex¹³ gotica docet et instruit ut qui per negligencia casu atque incuria¹⁴ suam perdiderit scripturam uel sibi dixerit fuisse ablatam, si testis qui in eadem scriptura subscripsit adhuc superstis existit per ipsum poterit coram iudice omnis ordo scripture perditae reparari. Quod si testem ipsum qui in ea scriptura subscriptor accessit mortuum esse contigerit, tunc si legitimi et cognitores reperti fuerint alii testes qui eadem scripturam se dicant uidisse, et omnem textum uel firmitatem eiusdem scripture plenissime nosse, similiter publica iudicium inuestigacione per eorum testimonium ille qui scripturam perdidit, poterit suam reparare et percipere ueritatem. Ob hoc igitur ego Henricus,¹⁵ leuita, monachus et iudex, rogatus sum ab Odo Randulfi¹⁶ ut scripturam repararem quam a muribus et soricis ex paste consumpta uidebatur. Id est conditiones legaliter edite extreme uoluntatis cuiusdam defuncte nomine Veronice. Que sicut prefatus sum ex paste consumpte uidebantur sed tantum nomina et signa testium et nomen iudicis diemque et annum euidenter

expressum monstrantur. Requisiui quo si testes qui has condiciones subscripserunt et firmauerunt, adhuc superstes essent qui et repertis, id sunt: Anulfus,¹⁷ sacerdos, et Bonifilius Petri, qui has condiciones¹⁸ uiderunt et audierunt et propriis manibus firmauerunt talem dantes testimonium. Nos uero testes unum damus testimonium per Deum Patrem Omnipotentem filiumque eius unigenitum Ihesum Christum¹⁹ Sanctumque Spiritum²⁰ ab utroque procedentem tactis reliquiis que in altare Sancti Stephani²¹ condite sunt cuius domum sitam uidetur in comitatu Minorisensem,²² infra terminum scilicet castri Talammanche,²³ locum nuncupatum villam Raram,²⁴ quem uidimus et audiuius et presentes fuimus quando predictae condiciones in presencia Guitardi Minorisensi iudicis et aliorum multorum fuerunt edite uel roborate que tali modo incipiunt: Sub ordinacione iudice Guitardo et Anulfo,²⁵ sacerdote, ad compobandam extremam uoluntatem de condam femina nomine Veronice per suum testamentum editam. Testificant testes qui et elemosinarii,²⁶ id sunt: Poncius Ennegoni et Guilelmus Olibani, Guilelmusque Ennegoni. Iuramus nos testes per trinum et unum Deum et per altare consecratum Sancte Marie cuius ecclesia sita est in comitatu Minorisa²⁷ in locum quem nominant Palacio de Aueza.²⁸ Quod nos pleniter scimus uidendo et audiendo quod prefata²⁹ conditricis ita ordinaui suam uoluntatem sicut in suum testamentum resonat quod illa iussit scribere et manu sua firmaui quod ita resonat. In primis ad domum Sancte Marie de Palacio de Aueza³⁰ remaneant mancosos³¹ II quos debebat illi domna Ermesindis,³² soror sua.³³ Et ad Sanctum Petrum de Matamorgone³⁴ mancosum I quod ei debebat domnus Odo, cognatus suus.³⁵ Et ipso suo alodio quod abebat³⁶ in Coangulo,³⁷ ipsam suam hereditatem, iussit ut remansisset pro animam suam,³⁸ et redimat eum domnus Odo et soror sua domna Ermesindis. Et ipsum precium dare fecissent pro anima sua per missas. Et ipsas suas hereditates³⁹ de ipsos alodios quas⁴⁰ abebat⁴¹ in Castaniola⁴² et in Granoliarios⁴³ uel in Polinano⁴⁴ remansissent⁴⁵ ad domnum Odonem uel ad sororem suam domna⁴⁶ Ermesindis,⁴⁷ sine blandimentum de ullumque hominem. Et de alios omnes suos alodios qui remanent in Iorba⁴⁸ uel in Colonico⁴⁹ uel ubi inuenire potuissent et ipsas suas uoces et ipsas suas hereditates remansissent ad Guilelmum, fratrem suum, et ad nepotem⁵⁰ eius Umbertum.⁵¹ Et si Guilelmus mortuus fuerit remansisset⁵² ad Umbertum, nepotem eius. Et si Umbertus mortuus fuerit remansisset ad Bellisendem, nepotem⁵³ suam. Et si Bellisendis mortua fuerit remansisset ad Odonem, cognatum⁵⁴ suum, et ad Ermesindem, sororem suam. Et ipsam suam porcionem de ipsos molinos de Gramined⁵⁵ et gonnella⁵⁶ I^a remansisset ad Bellisendem, nepotem suam. Et postquam hec omnia ordinauit iamdita auctrix sic migraui de hoc seculo in mense isto Decembrio⁵⁷ iam preterito. Et nos testes eaque dicimus recte et ueraciter testificamus atque iuramus et nulla fraus⁵⁸ nec malo ingenio hic inpressa⁵⁹ non est sed secundum uoluntatem⁶⁰ prefate⁶¹ conditricis est editus uel factus in quantum nostra recurrit consciencia per super annexum iuramentum in Domino.

Late uero fuerunt uel roborate illas condiciones Kalendis Ianuariis anno IIII regni Henrici regis.

Poncius leuita. Sig+num Guilelmi Olibani. Sig+num Guilelmi Ennegoni, testes fuerunt et elemosinarii,⁶² et illas condiciones fideliter ab eis iurando firmate sunt. (*signe*) Uuitardus, iudex, sub cuius presentia illas condiciones edite fuerunt, talem signum impressit (*signe*). Sig+num Durandi Ennegoni. Sig+num Guadaladi. Sig+num Raimuni Anulfi.⁶³ Isti presentes fuerunt et coram eis iurando firmate sunt. Anulfus,⁶⁴ sacer⁶⁵ (*signe*). Nos quo testes predicti per cuius testimonium has condiciones legaliter reparate sunt. In presentia prefati⁶⁶ iudicis Henrici et aliorum multorum absque ulla fraude hoc testimonium iurando firmamus et nostris signis notando firmamus. Anulfus,⁶⁷ sacer,⁶⁸ (*signe*)⁶⁹ et testis. Sig+num Bonifilii Petri, testes sumus de hac⁷⁰ re.⁷¹

Facta autem hec reparacionis scriptura II Idus⁷² Mai⁷³ anno XVIII predicti regis Henrici.

Giscafredus, leuita (*signe*).⁷⁴ Sig+num Guilelmi Mironi. Sig+num⁷⁵ Guilelmi Lobatoni. Sig+num Isarni Guifredi. Sig+num Bernardi Lopardi.

Poncius, leuita, qui illas condiciones scripsit talem signum impressit (*signe*)

Sig+num Giscafredi Iohanni. Sig+num Adoni.⁷⁶ Sig+num Petri⁷⁷ Gilmundi. Reimundus⁷⁸ leuita (*signe*).⁷⁹

Sig+num Guifredi Lopardi. Sig+num Seniofredi sacerdotis. Sig+num Reimundi⁸⁰ Mironis.

Henricus, leuita, monachus⁸¹ et iudex, qui hoc testimonium cum aliis predictis plurimis recepit et hanc scripturam reparauit et firmavit siue sub (*signe*) scripsit.

Arnallus,⁸² monachus⁸³ et sacerdos, qui hanc reparacionis scripturam scripsit et sub (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Pergamí en bon estat general de conservació, si bé afectat per diverses taques d'humitat. Tres sècs horitzontals i tres de verticals. El copista, que redactà la còpia només quinze anys més tard de l'original perdut, tractà d'imitar les signatures autògrafes, en concret les de Ansulfus sacer (signe) [repetida doblement], de Giscafredus leuita (signe) i de Reimundus leuita (signe), potser no massa reeixides, a diferència de la resta del document.*
2. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages). 5 escrit amb llapis damunt 4.*
5. *Segona meitat del segle XX. Escrit amb llapis.*
6. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
7. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
8. *Primer quart del segle XIX, c. 1815-1820.*
9. *Inicis del segle XX.*
10. *Inicis del segle XX.*
11. *En lletra menuda a l'angle superior esquerre del dors.*
12. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
13. *lex amb majúscules a O.*
14. *suam a O, per sua.*
15. *Henricus a O. Apareix escrit amb h a tots els altres esments que se'n fa en el document.*
16. *Randulfi a O, per Randulphi.*
17. *Ansulfus a O, per Ansulphus.*
18. *coditiones a O, per conditiones.*
19. *Christum; abreujat xpm a O.*
20. *Spiritum; abreujat spm a O.*
21. *altare Sancti Stephani a O. Correspon a l'església de Sant Esteve de Vilarasa, església del lloc homònim (Sant Esteve de Vilarasa -mas i capella-, actual municipi de Talamanca, comarca de Bages). Vegeu la nota 24.*
22. *Minorisensem a O, per Minorisensi.*
23. *Talammanche a O; signe d'abreviació sobre la m, que voldria dir que el nom és Talammanche, amb doble m.*
24. *villam Raram a O. Correspon a Vilarasa (Sant Esteve de Vilarasa -mas i capella-, actual municipi de Talamanca, comarca de Bages), a la riba esquerra del riu Llobregat, més avall del monestir de Sant Benet de Bages i al peu del camí de Talamanca i Mura.*
25. *Ansulfo a O, per Ansulpho.*
26. *elemosinarii a O, per eleemosynarii < grec.*
27. *Minorisa a O, per Minorisensi.*
28. *Palacio de Aueza. Correspon a Palau de Vesa, antic nom de Rocafort (actual municipi del Pont de Vilomara i Rocafort, comarca de Bages). Vegeu la nota 32.*
29. *prefata a O, per prephata.*
30. *domum Sante Marie de Palacio de Aueza. Correspon a l'església de Santa Maria de Palau de Vesa -antic nom de Santa Maria de Rocafort-, església parroquial del lloc i terme del castell de Rocafort (actual municipi del Pont de Vilomara i Rocafort, comarca de Bages), del terme o territori de la vall de Nèspola -que també incloïa el terme de Mura-, al vessant nord-occidental del Montcau i a la riba esquerra del riu Llobregat.*

31. mancosos (*en català*) a **O**.
32. domna Ermesindis a **O**. *Es refereix a la senyora Ermesenda, esposa d'Ot Radulf, [= Rodolf, Raül] i germana de Verònica.*
33. soror sua a **O**; 'la seva germana'. *Es refereix a la germana de Verònica, Ermesenda.*
34. Sanctum Petrum de Matamorgone a **O**. *Correspon a Sant Pere de Matamargó, església parroquial del lloc i terme del castell de Matamargó (actual municipi de Pinós, comarca de Solsonès), al vessant oriental de la serra de Pinós, a la vall de la riera de Matamargó, afluent de la riera de Salo, alhora afluent per l'esquerra del riu Cardener, al nord de la serra de Castelltallat.*
35. cognatus suus a **O**; 'el seu cunyat'.
36. abebat a **O**, per habebat.
37. Coangulo Conangle, amb la variant de Conanglell, és un topònim triplicat a Osona: tots tres es troben a la riba dreta del riu Ter. De nord a sud, el primer davant la població de Sant Pere de Torelló; el segon davant Torelló; i el tercer, que crec que és el documentat ara, és el Conangle que correspon a Còdol Dret, a l'angle o meandre del Ter que hi ha davant de Roda de Ter; és a la dreta del riu, mentre aquella població és situada a l'esquerra. Prop, vers el sud, hi ha Salou, altre lloc històric. Actualment pertany al municipi de les Masies de Roda.
38. animam suam a **O**, per anima sua.
39. ereditates a **O**, per hereditates.
40. quas a **O**, per quos.
41. abebat a **O**, per habebat.
42. Castaniola. *Correspon a Castanyola, actual mas del terme municipal de Taradell, tocant al de Seva. Pel fet d'ésser un topònim menor i força desconegut, és fàcil confondre'l amb un altre topònim del peu del Montseny, la Castanya, a la vall homònima, capçalera de la Tordera, que neix sota Collformic i que actualment és del terme municipal del Brull. Com que el nom s'ha mantingut fins avui, i que sapiguem és únic, crec que és el mateix indret documentat el 25 de febrer de 979, ubicat ad radice Montesennio; no hi ha raó, doncs, d'incloure'l dins el terme de Viladrau [Catalunya carolíngia, IV, segona part, núm. 1272, pàgs. 917 i 918 (any 979)]. Malgrat que ens mantinguem fermes en aquesta identificació, no ens passa per alt que hi ha un problema de fons, referent a les afrontacions i a la seva credibilitat, de fet extensible a tota la documentació d'aquest període. L'alou donat l'any 979 al monestir de Sant Cugat del Vallès i situat a Castanyola afronta: de meridie in uillare Adrald [al sud en Viladrau] et de occiduo in Montesennio [a l'oest en el Montseny]. Quan en realitat tant Viladrau com el Montseny són a l'est.*
43. Granoliarios (*en català llatinitzat*) a **O**. *Granollers no deu ser de la Plana (comarca d'Osona) sinó, més versemblantment, la capital de la comarca de Vallès Oriental, per tal com tot seguit s'anomena Polinyà, al sud-oest de Granollers, en el camí a Sabadell i molt a prop d'aquesta població.*
44. Polinano (*en català llatinitzat*) a **O**. *Polinyà (actual municipi de Polinyà, comarca de Vallès Occidental). Vegeu la nota precedent.*
45. remansisent a **O**, per remansissent.
46. domna a **O**, per domnam.
47. Ermesindis a **O**, per Ermesindem.
48. Iorba (*en català*) a **O**.
49. Colónico a **O**. *Correspon a Calonge (actual municipi de Calonge de Segarra, Alta Segarra, comarca d'Anoia).*
50. nepotem a **O**; 'nét'.
51. Umbertum a **O**. *Es refereix a Humbert, nét de Verònica, a qui afavorí amb deixes.*
52. remansiset a **O**, per remansisset.
53. nepotem a **O**; 'néta'.
54. cognatum a **O**; 'cunyat'. *Es refereix a Ot Radulf, [= Rodolf, Raül] marit d'Ermesenda, germana de Verònica.*

55. de Gramined (*en català*) a **O**. *La seva identificació amb Gramenet vora el Besòs (actual municipi de Santa Coloma de Gramenet, comarca de Barcelonès) sembla la correcta, per tal com s'esmenten els molins.*
56. gonnella (*en català*) a **O**; 'gonella'.
57. Decembrio; *abreujat* đcbrio a **O**.
58. fraus (*en català*) a **O**.
59. inpressa a **O**, *per* impressa.
60. uoluntatem a **O**, *per* uolumptatem.
61. prefate a **O**, *per* prephati.
62. elemosinarii a **O**, *per* eleemosynarii < *grec*.
63. Raimuni Ansulfi a **O**, *per* Raimundi Ansulphi.
64. Ansulfus a **O**, *per* Ansulphus.
65. sacer a **O**, *per* sacerdos.
66. prefati a **O**, *per* prephati.
67. Ansulfus a **O**, *per* Ansulphus.
68. sacer a **O**, *per* sacerdos.
69. *El copista tractà d'imitar, amb no massa bona traça, la signatura autògrafa d'Ansulfus, sacer, (signe), i la repetí doblement.*
70. hac a **O**, *per* hanc.
71. re a **O**, *per* rem.
72. Idus a **O**, *per* Iduum.
73. Mai a **O**, *per* Maiarum.
74. *El copista tractà d'imitar, amb no massa bona traça, la signatura autògrafa de Giscafredus leuita (signe).*
75. *Tot seguit: Bernardi, ratllat a O.*
76. Adoni a **O**, *probablement per* Odoni.
77. *Després de Petri: monachus -abreujat mñs-, ratllat a O.*
78. Reimundi a **O**, *per* Raimundi.
79. *El copista tractà d'imitar, amb no massa bona traça, la signatura autògrafa de Reimundus leuita (signe).*
80. Reimundi a **O**, *per* Raimundi.
81. monachus; *abreujat* mñs a **O**.
82. Arnallus, *amb majúscules a O.*
83. monachus; *abreujat* mñs a **O**.

1107

1050, setembre, 12.

Empenyorament. *Guitard Senfred [= Guitart Sinfreu] i la seva esposa Adaled [= Adelaida] empenyoren a Guifred, anomenat Alomar, unes cases i unes terres, figueres, colomar, cort, casals, trull, horts i la font, amb arbres de tota mena, que Guitard [= Guitart] té del seu pare i per qualssevol altre dret i Adaled [= Adelaida] pel seu desè, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa] a Montpeità. [Montpeità, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] Li ho empenyoren per deu mancusos d'or de Barcelona, que es comprometen a tornar a les properes calendes de juny; [el dia 1] de no fer-ho, perdrien l'alou.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2258 C.

a. Regest complet i resumit de vers 1997: SALVADÓ I MONTORIOL, Joan, *Història medieval d'un territori: Sant Fruitós de Bages (segles X-XI)*, Biblioteca Abat Oliba, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 253 (Barcelona 2003), pàgs. 108 -registre complet- i 461 -registre resumit-.

de Seniofre.²

K de [...] sunt de³

Año 1051.

Guitardo empeña una Casa y hazienda que tenia en Montpeytà â Guifre y dize q^e â poniente afronta con tierras de S. Benito en Vilela. Año XX de Enrico Rey.⁴

[217]⁵

2258 C⁶

In nomine Domini. Ego Quitardo et uxor mea Azalez, inpignoratores sumus tibi Guifre, que uocant Ellemar. Per hanc scriptura inpignoracionis nostre inpignoramus tibi chasas cum solos et superpositos et ipsas terras qui ibidem sunt cum ipsas ficulneas et columbario et curte cum chasalibus et torculario cum ipso soler et superposito, ortis ortalibus et ipsa fonte cum omni genera arborum qui ibidem sunt, qui mihi aduenit a me Quitardo de genitori meo siue per qualicumque uoces, et a me Azalez per meum decimum. Et est ipsa hec omnia superius inserta in comitatu Minorisa, in Montepetano. Et affrontant ipsas chas<as> cum solos et superpositos cum chasalibus et curte et torculario cum ipso soler et superpositos, ortis ortalibus cum ipsas terras qui ibidem sunt et columbario et ipsa fonte cum omni genera arborum: de oriēte in ipsa rocha supra ipso Comelar; de meridie similiter; de occiduo in terra de Sancti Benedicti uel in ipsa Uilela; de circii in ipsa strada qui pergit ad ipso tuo manso. Quantum infra istas IIII^{or} affrontaciones <i>ncludunt sic inpignoramus tibi ipsa hec omnia superius inserta, totum ab integrum, cum exios et regressios earum, pro mancossos X de auro de Barchinona usque ad Kalendas Iuni. Et quando uenerit de istas Kalendas ad alias si nos tibi persoluimus mancossos X de auro de Barchinona tu nobis reddas ista scriptura. Et si non potuissemus tibi persolu[er]e ad istas Kalendas Iunii, licenciam abeas de isto alaude suprascripto in ista pagilona tenere uindere et co[mu]tare aut f[acer]e quod uolueris a tuum alaudem proprium ut in Dei nomine firmam abeas potestatem.

Facta ista carta inpig[nor]acio II Id[us S]etember anno uigesimo regnantē Aganricco rege.

Sig+num Quitardo Seniofre, qui ista charta in[pig]noracione r[o]gaui scribere et firmaui et testes <firmare> rogauit. Sig+num Azalez, femina. Sig+num Vidal, celare[r]ii (?). Sig+num Seniofred Morat. Sig+num Bouet.

Sig+num Uenrel. Sig+[num] Sabbato.

Ermengaudus, presbiter, qui hista carta inpignoracione scripsi cum litteras superpositas in uerso I^o, V^o et XIII° et sub (*signe*) die et anno quo supra.

Per acto mancossos sic sunt decem.

1. *El pergami anava enrotllat. A l'angle inferior dret (anvers), osca triangular. Es conserva dins d'una funda transparent de polimer (Melinex), mitjà de protecció que s'ha fet servir per a altres peces d'aquesta sèrie numerada a inicis del segle XXI -que es distingeixen per tenir una lletra tot seguit del número- i afegida als que l'Arxiu de la Corona d'Aragó ja tenia classificats anteriorment.*

2. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

5. *Segona meitat del segle XX. Escrit amb llapis. Ratllat. Il·legible.*

6. *Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.*

Donació pietosa i establiment a cens. *Guid [= Guiu] i la seva esposa Adaled [= Adelaida] donen al monestir de Sant Benet i a Sant Valentí, màrtir, [= monestir de Sant Benet de Bages] un alou franc (cases, casals, sitges, horts, hortals, terres, vinyes amb arbres, conreus i erms, boscs, pastures, aigües, camins d'entrada i de sortida), que tenen per compra, dels parents i per qualssevol altres drets al comtat de Manresa, al terme del castell de Maians, [Maians, actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages] pel remei de llurs ànimes, amb l'obligació per als donants de lliurar al monestir la tasca anual. I després de llur mort continui amb llurs fills, i amb la condició que ni ells ni llurs descendents puguin vendre, commutar ni alienar l'esmentat alou sinó entre els germans o a la casa de Sant Benet, i sota el judici de tres bons homes del mateix territori, i que no puguin entrar en cap altre senyoratge que el de la casa de Sant Benet i els seus abats. I per les terres i les vinyes que són de feu, els donants i llurs fills donaran cada any un recepte al senyor abat Mir i als abats que el succeeixin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2258 I.

O

K[arta] de midians²

Guido et uxor sua adalez dede runt de suis alaudis tascam [a] monasterio³

datur hic monasterio

Tascha aliquorum honorum

qui fuerunt Adalez⁴

donacio castri [Mi]d[iani]⁵

de medians⁶

M. S. N° 91

donacio de certs alous en Mayans⁷

N 117⁸

1051.

Mayans.⁹

[223]¹⁰

2258 I¹¹

In nomine Domini. Ego Guid¹² et uxori¹³ sue¹⁴ Adalez,¹⁵ donatores summus¹⁶ ad domum Sancti Benedicti cenobii¹⁷ et ad Sancti Ualentini, martiris,¹⁸ alaudem¹⁹ nostrum franchum.²⁰ Id sunt: chasas²¹ chasalibus²² cum solos et superpositos, ab ipsas foueas, ortis²³ ortalibus,²⁴ terras et uineas ab ipsos arbores qui infra sunt, cultas uel ermas, siluis, pascuis, aquis aquarum, uiaductibus et reductibus, qui nobis aduenit per comparacione siue per parentorum uel per qualicumque uoce. Et

sunt ipsas casas et ipsas teras²⁵ et ipsas uineas quod est superius scriptum in comitatum²⁶ Minorisa²⁷ uel in terminio²⁸ de chastrum²⁹ Midia.³⁰ Et afrontant³¹ ipsas chasas³² et ipsas teras³³ et ipsas uineas: de orient³⁴ in tera³⁵ de Duran³⁶ uel in torrente prope ipsa uinea; de meridie in serra³⁷ uel in torrent;³⁸ de occiduo in strada³⁹ publica qui pergit ad Sancti Felicis;⁴⁰ de circi⁴¹ in ipsa limite uel in terra de nos donatores. Quantum infra istas III^{or} afrontaciones⁴² includunt sic donamus ipsum nostrum alaudem⁴³ quod est superius scriptum ad domum Sancti Benedicti cenobii⁴⁴ et ad Sancti Ualentini, martiris,⁴⁵ totum ab integrum, cum exiis⁴⁶ uel regressiis⁴⁷ earum,⁴⁸ propter Deum et remedium animas nostras. In tale uidelicet racione ut ego⁴⁹ Guid et uxor mea nomine Adalez⁵⁰ donemus ipsa tascha⁵¹ ad domum Sancti Benedicti⁵² et Sancti Ualentini, martiris,⁵³ per unumquenque⁵⁴ annum. Et post obitum nostrum remaneat ad filiis nostris qui sunt procreati de me Guid et de te Adalez et illi similiter donent ipsa tascha⁵⁵ uel progenita illorum ad domum Sancti Benedicti.⁵⁶ In ea⁵⁷ uidelicet racione ut ego⁵⁸ Guid et Adalez et progenita nostra non abeamus⁵⁹ licenciam nec uindere⁶⁰ nec comutare⁶¹ ne⁶² alienare nec alium senioraticum facere nisi⁶³ domum Sancti Benedicti⁶⁴ et abbates illorum. Et si uolueritis uindere⁶⁵ non abeatis⁶⁶ licenciam uindere⁶⁷ ad nullumque hominem⁶⁸ nisi inter uos fratres aut ad domum Sancti Benedicti⁶⁹ et ad iudicium de tres bonisque hominibus de ipso territorio⁷⁰ sic donet abbas aut monachi ipsum precium et de ipsas terras et de ipsas uineas qui sunt de feuo sic donet Guid et Alez⁷¹ et filiis nostris qui sunt procreati de me et de te et illorum progenita per unumquenque⁷² annum unum receptum ad domum⁷³ Mironem, abbatem, uel ad abbates qui iam erunt in Sancti Benedicti.⁷⁴ Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia quod superius resonat de nostro iure in uestro tradimus dominio et potestate ad omnia facere quod uolueris. Quod si nos donatores aut uullusque⁷⁵ homo qui contra hanc ista donacione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁷⁶ componat in duplo cum omne suam⁷⁷ inmelioracione.⁷⁸ Et ab⁷⁹ Iudas, qui Dominum tradidi,⁸⁰ abeat⁸¹ porcionem et a⁸² limina sancta Dei Ecclesia se recognoscat et a⁸³ sacro⁸⁴ chanulos fiat excommunicatus.⁸⁵ Et ab in antea ista donacione firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista donacione XVIII° Kalendas⁸⁶ October⁸⁷ anno XX regnante Enrici⁸⁸ regi.

Sig+num Guid.⁸⁹ Sig+num Adalez, nos qui ista carta donacione⁹⁰ fecimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Remon,⁹¹ uicario.⁹² Sig+num Suger⁹³ Feriol.⁹⁴ Sig+num Arnal.⁹⁵ Sig+num Maier.⁹⁶

Sig+num Remon,⁹⁷ clericus.⁹⁸ Sig+num Uuilel,⁹⁹ clericus.¹⁰⁰

Godmarus, presbiter, qui ista carta donacione¹⁰¹ scripsit (*signe*) et subscripsit et die et anno quod supra.

1. *Es conserva dins d'una funda transparent de polimer (Melinex), mitjà de protecció que s'ha fet servir per a altres peces d'aquesta sèrie numerada a inicis del segle XXI -que es distingeixen per tenir una lletra tot seguit del número- i afegida als que l'Arxiu de la Corona d'Aragó ja tenia classificats anteriorment.*
2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*
3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
5. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
6. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
7. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
8. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
9. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
10. *Segona meitat del segle XX. Escrit amb llapis. Ratllat.*
11. *Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.*
12. *Guid (en català) a O. Correspon a Guiu, nom personal masculí d'origen germànic.*
13. *uxori a O, per uxor.*
14. *sue a O, per sua.*

15. Adalez (*en català*) a **O**. *Correspon a Adaled (o Adalet), nom personal femení d'origen germànic, que anà evolucionant: Adalais, Adelais(a) i Adelaida, la forma actual.*
16. summus a **O**, *per* sumus.
17. Sancti Benedicti cenobii a **O**, *per* Sanctum Benedictum cenobium.
18. Sancti Ualentini, martiris a **O**, *per* Sanctum Ualentinum, martirum.
19. alaudem a **O**, *per* alodem.
20. franchum a **O**, *per* francum.
21. chasas a **O**, *per* casas.
22. chasalibus a **O**, *per* casalibus.
23. ortis a **O**, *per* hortis.
24. ortalibus a **O**, *per* hortibus.
25. teras (*en català*) a **O**, *per* terras.
26. comitatum a **O**, *per* comitatu.
27. Minorisa a **O**, *per* Minorisensi.
28. terminio a **O**, *per* termino.
29. de chastrum a **O**, *per* castri.
30. Midia (*en català*) a **O**. *Correspon a Maians (actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages).*
31. afrontant a **O**, *per* affrontant.
32. chasas (*en català*) a **O**, *per* casas.
33. teras (*en català*) a **O**, *per* terras.
34. de orient (*en català*) a **O**.
35. tera (*en català*) a **O**, *per* terra.
36. de Duran (*en català*) a **O**; Durandi (*en llatí*).
37. serra (*en català*) a **O**.
38. torrent (*en català*) a **O**; torrente (*en llatí*).
39. strada a **O**, *per* strata.
40. ad Sancti Felicis a **O**. *Correspon a l'església de Sant Pere i Sant Feliu de la vall d'Aguilera (actual municipi de Castellolí, comarca d'Anoia). El terme del castell de Castellolí, al qual pertanyia aquesta església, és documentat des del 961, en la venda que Gomsèn i la seva esposa Escolàstica feren al clergue Guadamir d'uns béns al terme del castell de Maians, que termenaven a migdia amb el terme del castell de Castellolí. L'església de Sant Feliu, documentada des del 1002, depenia del monestir de Sant Cugat del Vallès, si bé era inclosa en el terme de la parròquia de Sant Vicenç de Castellolí. [JUNYENT I MAYDEU, Francesc - MAZCUÑÁN I BOIX, Alexandre, "Sant Pere i Sant Feliu de la Vall d'Aguilera", a Catalunya Romànica, XIX, "El Penedès. L'Anoia", pàg. 415] També podria tractar-se de l'església parroquial de Sant Pere i Sant Feliu de Seguers (actual municipi dels Prats de Rei, Alta Segarra, comarca d'Anoia), primer inclosa al terme del castell de Castellar i després al de Seguers. [BENET I CLARÀ, Albert, "Sant Pere i Sant Feliu de Seguers", a Catalunya Romànica, XIX, "El Penedès. L'Anoia", pàgs. 345 i 346]*
41. circi a **O**, *per* circio.
42. afrontaciones a **O**, *per* affrontationes.
43. alaudem a **O**, *per* alodem.
44. Sancti Benedicti cenobii a **O**, *per* Sanctum Benedictum cenobium.
45. Sancti Ualentini, martiris a **O**, *per* Sanctum Ualentinum, martyrum.
46. exiis a **O**, *per* exitibus.
47. regressiis a **O**, *per* regressibus.
48. earum a **O**, *per* eis.
49. ego a **O**, *per* nos.
50. Adalez (*en català*) a **O**.
51. tascha (*en català*) a **O**.
52. Sancti Benedicti a **O**, *per* Sanctum Benedictum.
53. Sancti Ualentini, martiris a **O**, *per* Sanctum Ualentinum, martyrum.

54. unumquenque a O, per unumquemque.
55. tascha (en català) a O.
56. Sancti Benedicti a O, per Sanctum Benedictum.
57. ea a O, per tale.
58. ego a O, per nos.
59. abeamus a O, per habeamus.
60. uindere a O, per uendere.
61. comutare a O, per commutare.
62. ne a O, per nec.
63. tot seguit després de nisi hi hauria d'anar: ad.
64. Sancti Benedicti a O, per Sanctum Benedictum.
65. uindere a O, per uendere.
66. abeatis a O, per habeatis.
67. uindere a O, per uendere.
68. hominem a O, per hominum.
69. Sancti Benedicti a O, per Sanctum Benedictum.
70. teritorio a O, per territorio.
71. Alez a O, per Adalez.
72. unumquenque a O, per unumquemque.
73. domum a O, per domnum.
74. Sancti Benedicti a O, per Sancto Benedicto.
75. uullusque a O, per ullusque.
76. set a O; variant admesa, en llatí, de sed.
77. suam a O, per sua.
78. immelioracione a O, per immelioratione.
79. ab a O, per cum.
80. tradidi a O, per tradidit.
81. abeat a O, per habeat.
82. a a O, per ab.
83. a a O, per ab.
84. sacro a O, per sacros.
85. excommunicatus a O, per excommunicatus.
86. Kalendas a O, per Kalendarum.
87. October a O, per Octobris.
88. Enrici a O, per Enrico.
89. Guid (en català) a O; Guidoni (en llatí).
90. donacione a O, per donationis.
91. Remon (en català) a O; Raimundi (en llatí).
92. uicario a O, per uicarii. *En aquesta època ja no es tracta d'un veguer comtal com ho havia estat Sala, el fundador del monestir de Sant Benet de Bages, sinó d'un oficial senyorial -de vegades anomenat custos, és a dir, 'guardià'-, la missió principal del qual era la custòdia o guarda d'un castell, i, per delegació del senyor, en aquest cas el monestir de Sant Benet de Bages, funcions administratives i judicials. És el mateix cas de Bernat Amat de Claramunt, que ho era al terme del castell de Terrassa (Bernardus Amatus, custos Terracia), segons consta en un document de 29 de gener de 1042 [PUIG I USTRELL, Pere et alii: Diplomatari de Sant Pere i Santa Maria d'Ègara. Terrassa, 958-1207, doc. 34 (1042, gener, 29), pàgs. 251 i 252. Vegeu SERGI, G, "L'ercizio del potere giudiziario dei signori territoriali" a La giustizia nell'alto medioevo (secoli IX-XI), Spoleto: Centro Italiano di Studi sull'Alto Medioevo, 1997, t. I, p. 313-341, citat a: RUIZ GÓMEZ, Vicenç, «Homines de Terracia»: cultura escrita i hegemonia feudal (Terrassa, ca. 950-1150). Barcelona: Generalitat de Catalunya - Departament de Cultura, 2011, Col·lecció Arxius i societat: quaderns de divulgació històrica, núm. 6]*
93. Suger (en català) a O; Suniarii (en llatí).

94. Feriol (*en català*) a **O**; Ferrioli (*en llatí*).
95. Arnal (*en català*) a **O**; Arnaldi (*en llatí*).
96. Maier (*en català*) a **O**.
97. Remon (*en català*) a **O**; Raimundi (*en llatí*).
98. clericus a **O**, *per* clerici.
99. Uuilel (*en català*) a **O**; Uuilelmi (*en llatí*).
100. clericus a **O**, *per* clerici.
101. donacione a **O**, *per* donationis.

1109

1050, octubre, 27.

Publicació de testament. *Publicació jurada (o adveració sacramental) del testament de Sunyer Radulf, [= Rodolf, Raül] difunt, ordenada per Guillem, jutge d'Osona, i amb la presència i l'assistència de Radulf [= Rodolf, Raül] i d'altres cavallers, clergues i laics, i Adalèn, [= Adelaida] esposa del difunt; Riculf, sacerdot; i Sala Radulf, [= Rodolf, Raül] que testifiquen sota jurament, per Déu viu i ver, sobre l'altar de sant Miquel [de l'església de Sant Miquel] de Vilageriu, [Sant Miquel de Vilageriu -o Vilageliu-, actual municipi de Tona, comarca d'Osona] que veieren i eren presents quan l'esmentat Sunyer, en la seva salut i amb plenitud de memòria, ordenà les seves disposicions testamentàries, que ells li llegiren i ell va demanar que signessin i que, després de la seva mort, els seus marmessors, que són els seus germans i l'esmentada Adalèn, [= Adelaida] i Enric Duran i Mir Ràmio, distribuïssin els seus béns. En primer lloc, deixà al seu fill Bernat, clergue, l'església de Santa Maria de Navarcles, [actual municipi de Navarcles, comarca de Bages] amb els delmes i les primícies i les oblacions dels fidels, i els ornaments, els llibres, i el calze i la patena, que Ot, germà del testador, tenia en penyora i que han de redimir i recuperar per a l'esmentada Santa Maria. [de Navarcles] I deixà tots els sagrers que tenia al voltant de la mateixa església. Tot això, va manar, que resti sempre sota el patrocini i la potestat de l'esmentat Bernat, fill seu, sempre i quan visqui i arribi a l'edat púber i tingui fills i no sigui dement. I deixà al mateix Bernat la meitat dels alous de Navarcles, és a dir, terres i vinyes i tots els arbres i aigualls i verdeguers i prats, molins i els seus estris. L'altra meitat la deixa al seu fill Guillem, de la mateixa manera que a Bernat. Però si l'esmentat Bernat no arribés a l'esmentada edat i no tingués fills, o si fos dement, que aquests béns restessin en potestat de l'esmentat Guillem, fill seu. Deixà també a l'esmentat Bernat, fill seu, el castell d'Aguilar [actual municipi d'Aguilar de Segarra -o de Boixadors-, Alta Segarra, comarca de Bages] amb les esglésies i els delmes i les seves afrontacions. I li deixà el castell de Llavinerà, [actual municipi de Sant Pere Sallavinerà, Alta Segarra, comarca d'Anoia] juntament amb l'església i els sagrers que són al seu voltant, una parellada d'alou que és sota el castell i les vinyes que són davant l'esmentada església fins a la font de la Portella. [actual municipi de Prats de Rei, Alta Segarra, comarca d'Anoia] A Ramon, fill seu, li deixà la parellada d'alou que tenia a la Portella, al costat de la de Jofre. I manà, l'esmentat Sunyer, que si qualsevol dels seus fills morís, Bernat, Guillem i Ramon, si no tinguessin fills de matrimoni legítim, que passés a l'altre germà que visqués. I a Adalèn, [= Adelaida] la seva esposa, li deixà el solar de Guadells amb les demés cases que allà hi ha, i amb tot l'alou i les vinyes que pertanyen a aquest solar. I el mas d'Ardenella, [actual municipi de Tona, comarca d'Osona] amb l'alou i els seus termes i les vinyes del camp de Terçol amb l'alou que tenia al terme de Tona, [actual municipi de Tona, comarca d'Osona] tot sencer. I l'alou que fou de Guillem Arimany, al terme de Navarcles. I l'alou que tenia al terme del castell d'Aguilar, [actual municipi d'Aguilar de Segarra -o de Boixadors-, Alta Segarra, comarca de Bages] amb les vinyes que són a Ferriola, [actual municipi de Fonollosa, Alta Segarra, comarca de Bages] que va comprar a Sala, difunt, tot sencer. I l'alou amb les vinyes que tenia a Llavinerà, que va comprar a Folquer, Queruç i Gonfred. I la coromina de Viladepedres, i la peça de terra amb les vinyes que són davant la casa de Sunyer Baruc. Això, en canvi, va manar deixar-ho a un dels seus fills seus, el que ella volgués.*

L'altre alou que tenia al terme de l'esmentat castell d'Aguilar i a[l terme del castell de] Llavinera, excepte l'altre alou esmentat, volgué deixar-lo igualment entre els altres fills seus, excepte a Bernat i a Guillem. I que l'alou de Ferriola fos per a l'esmentat Bernat després de la mort de la seva mare si fos viu, al servei de Sant Pere de Vic. Però si morís sense descendència, que romangués per a un altre fill seu que fos ric, sota el patrocini de l'esmentat Sant Pere [de Vic]. I que l'alou d'Ardenella, després de la mort de la seva esposa romangués per a Santa Maria de Navarcles. I el seu alou que va comprar a Guillem Enegó el deixà al seu fill Guillem, juntament amb l'alou que comprà a Ermemir. Però si l'esmentat Guillem no arribés a l'edat púber i no tingués fills, o si fos dement, romangués en potestat de Ramon. I el seu alou que va comprar a Ramir, a Senfred [= Sinfreu] de Boixedera i a Agell, el deixà a l'esmentat Bernat, fill seu. I després de la seva mort romangués per a la canònica de Sant Pere de Vic. I el seu alou que tenia i havia de tenir a Vilageriu el deixà entre tots els seus fills, excepte els esmentats Bernat i Guillem. També les cases que tenia a Vic les deixà a l'esmentat Bernat, fill seu, o a un altre fill seu que fos ric. Totes les tones i cups que tenia a Navarcles les deixà igualment entre Bernat i Guillem, i les tones i els cups que tenia a Aguilar les deixà a Bernat, fill seu, juntament amb la meitat dels estris que tenia a Llavinera, i amb totes les bàscules que tenia a Guadells. Tots els altres estris que tenia a tots els altres llocs les deixà als altres fills seus. I a Bernat, fill seu, li deixà la seva lloriga (cota de malles) major, i l'altra lloriga (cota de malles) menor la deixà a Guillem. I al senyor Guillem, bisbe d'Osona, li deixà dues copes d'argent, i a Santa Maria de Navarcles li deixà onze culleres d'argent ornades amb una creu. I dels seus estris deixà tota la seva part a la canònica de Sant Pere [de Vic] i totes les seves egües que tenia les deixà a la seva esposa i als seus fills, els esmentats Bernat, i Guillem i Ramon. I a Guillem, bisbe d'Urgell, li deixà un mul negre. I a l'esmentat Guillem, bisbe d'Osona, li deixà una mula negra. I a la canònica de Santa Maria d'Urgell li deixà un ase negre. I un altre ase seu el deixà a la seva esposa. I al bisbe d'Osona, el senyor Guillem, li deixà un cobrellit blanc. I el seu cavall baldric el deixà a Bernat Analec. I un altre cobrellit blanc el deixà a Bernat, fill seu, juntament amb les arques que hi ha a l'església de Santa Maria de Navarcles, i amb el seu anell d'or. Del blat i el vi que tenia i haurà de tenir, deixà la tercera part per a la seva ànima d'aquesta faïçó: s'haurà de dividir en tres parts i donar-ne la primera part a la canònica de Santa Maria d'Urgell, la segona part a la canònica de Sant Pere de Vic i la tercera entre els monestirs de Sant Pere de Casserres [actual municipi de les Masies de Roda, comarca d'Osona] i Sant Benet de Bages. Les dues parts restants les deixà a la seva esposa i als seus fills. Dels seus porcs i bens, la tercera part la deixà per a la seva ànima. I si algun dels seus fills, Bernat, Guillem i Ramon, morís abans que arribés a l'edat púber, llurs heretats passessin de dret a l'altre germà que sobrevisqués. Això va manar. Després va pregar al bisbe d'Osona, el senyor Guillem, que posava en la seva batllia i protecció la seva esposa i els seus fills, juntament amb tots llurs béns. Va manar que fossin els seus defensors i ajudants Bernat Guifred, Bernat Amat, Ot, Sala i Unifred, germans del testador, [només els tres darrers] contra totes les adversitats que els sobrevinguessin. Tot això va voler deixar-ho als seus fills, i manà que la seva esposa, mentre visqués, els governés bé, i els conservés tot el que és escrit més amunt. Amb tot, havia de romandre en digna viduïtat. Que cadascun d'ells tingués el que és escrit. I si els seus germans Sala i Unifred fossin defensors i ajudants dels seus fills, mereïessin rebre eterna remuneració. Després que això fos ordenat, visqué un any sencer i mai va canviar el seu desig, i va morir de la malaltia que tenia. Que es faci tot el que va manar. Morí el mes de maig i aquestes condicions foren complertes el 27 d'octubre de 1050. Els que ho escoltàrem, i pregats pel darrer autor, ho fem constar, i per això, legalment i sense frau, sota jurament, publiquem la seva voluntat. Signe d'Adalèn. [= Adelaida] Signe de Tedbald/Teudebald. [= Tubau] Sala, levita, signe. Signe d'Ot Radulf. [= Rodolf, Raül] Signe d'Unifred. Signe d'Ot. Signe de Bonfill [= Bofill] Ot. Signe de Marcuç (?) [= Marcús] Signe d'Isarn Guifred. [= Gifreu] Pere Escan, signe.

Guillem, sacerdot i jutge, que això ha dictat i legalment ha signat (signe).

*Oliba, sacerdot, que això ha escrit el dia i any (signe) que hi ha més amunt.*¹

[O]. Original no localitzat.

A.* Trasllet de 27 d'agost de 1148, per Ramon, levita i monjo: Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1434.

N. N°. 71.²

Donacio a S. Benet de Bages³

1050. 27-X Navarcles Testamento ô su publicacion de Suniario Radulfo.⁴

n. 1434⁵

In nomine Domini · Hec est condicio sacramentalis · et publicacio uolumptatis · cuiusdam Suniarii Randulphi · cuius ordo actus est ordinante iudice Guilelmo nomine Ausonensi · et in eius · presencia assistentibus aliis orto scilicet Randulfi · cum aliis militibus clericisque et laicis · et ego Adalen uxor que fui presta defuncti et Riculfus sacerdos et Sanla Randulfi · iurando testificamus per Deum uiuum et uerum super altare Sancti Michaelis de uilla Gerilli · quia uidimus · et presentes eramus quando supradictus Suniarius in sua sanitate et in sua integra memoria omnes res suis ordinauit · secundum suum testamentum · quod nobis presentibus legere ante se fecit · et postea nobis firmare precepit · qualiter eius possessio per manumissores suos scilicet per fratres suos et per Azalen supradictam · et per Henricum Durandi · et per Mirone Ramii · post mortem suam distribueretur · In primis dimisit filio suo Bernardo clerico · ecclesiam Sancte Marie de Nauarculis · cum decimis · et primiciis · et oblacionibus cunctis · et uniuersis ornamentis et cum omnibus · suis libris · et cum calice et patena · que Otto frater eius · tenebat · in pignore et iussit redimere · et in iure predictae Sancte Marie recuperare · et dimisit ei omnes sacrarios quos habebat in circuitu ipsius ecclesie Sancte Marie · Cuncta hec precepit manere omni tempore sub patrocínio et potestate predicti Bernardi filii sui · sitamen uixerit et ad perfectam etatem uenerit et filios procreauerit · et demens non fuerit · Et dimisit ad eundem Bernardum medietatem omnis alodis quod habebat et abere debebat in iamdicto loco de Nauarculis · scilicet de terris et uineis et arboribus uniuersis · et aquariis · et uiridiariis · et pratis · et de omnibus rebus que dici et nominari possunt · et ad eundem alodium pertinent · simul cum molendinis et eorum utensilibus · Aliam namque medietatem · dimisit ad filium suum Guilelmum · simili modo sicut de Bernardum comprehensum est · Si autem predictus Bernardus ad iamdictam etatem non peruenerit · et filios non abuerit · aut si demens fuerit · precepit consistere supradictas res · in potestate supradicti Guilelmi filii sui · Dimisit etiam ad supradictum Bernardum filium suum · castrum Aquilare cum ecclesiis et decimis et afrontacionibus suis · Et dimisit ei ipsum castrum de Lauinera · simul cum ipsa ecclesia · et cum sacrariis · que sunt in circuitu eius · et cum una pariliata alodii · que est subtus ipso castro · et cum ipsis uineis que sunt ante predictam ecclesiam · usque ad fontem de Portellam · Ad Reimundum filium suum dimisit ipsam pariliatam alodii · quam abebat ad ipsam Portellam iuxta ipsa de Gaucefredo · Et mandauit predictus Suniarius qualiscumque ex filiis suis mortuus fuerit de suprascriptis · Bernardo et Guilelm · et Raimundo · si filius non habuerit ex legitimo connubio · ad alium fratrem suum suprascriptum qui uiuus fuerit reuertant · Et ad Azalen coniux sua dimisit ipsum solarium de Gaudellis cum ceteris domibus que ibi sunt · et cum omni alodio et uineis quod ad istum solarium pertinet · Et ipso maso de Ardennela⁶ cum ipso alodio et suis terminis et ipsas uineas de campo Terciolo cum ipsum alodium quod abebat infra terminos de Tonna totum ab integrum · Et ipsum alodium qui fuit de Guilelmo Ardmanni · qui est infra terminum Nauarculas · Et ipsum alodium quod abebat infra terminum castro Aquilari · cum ipsas uineas qui sunt in locum nuncupatum Ferriola · quod emit de condam Salla · totum ab integrum · Et ipsum alodium cum ipsas uineas que abebat in Lauinera que emit de Folcher · et de

Geruc · et · de Gonfred · Et ipsa connamina de uila de Pedres · et ipsa pecia de terra cum ipsas uineas qui sunt ante domo Suniarii Barucho · Hec autem omnia mandauit consistere ad unum de filiis suis · cui ipsa uoluerit · Alium quoque suum alodium quod abebat infra terminos supradicti castri Aquilaris · et Lauinarie · excepto alio alodio supradicto · dimisit equaliter inter alios filios suos · exceptus Bernardo et Guilelmo · et ipsum alodium de Firriola · remaneat ad Bernardum predictum post obitum matris sue si uiuus fuerit in seruicio Sancti Petri Uicensi · Si autem obierit absque nullo prole remaneat ad alium filium suum · qui de ricus fuerit · sub patrocinio Sancti Petri predicti · Et ipsum alodium de Ardennela · post obitum uxoris sue · iussit remanere Sancte Marie de Nauarculis · Et ipsum suum alodium quod emerat de Guilelmo Ennegonis · dimisit ad filium suum · Guilelmum · simul cum ipso alodio quod emerat de Ermemiro · Si autem predictus Guilelmus ad iamdictam etate non peruenerit · et filios non abuerit · aut si demens fuerit · omnia hec in potestate Raimundi consistat · Et suum alodium quod emerat de Rannemiro et de Seniofredo de Boxedera · et de Igela · dimisit ad Bernardum predictum filium suum · Et post obitum suum remaneat ad canonicam Sancti Petri de Uico · Et suum alodium quod abebat uel abere debebat in uilla Gerilli · dimisit inter omnes filios suos · excepto Bernardo et Guilelmo supradictis · Domos etiam quam abebat in Uico · dimisit ad Bernardum filium suum iamdictum · aut ad alium filium suum qui de ricus fuerit · Omnes uero tonnas et cubos quas abebat in Nauarculis · dimisit equaliter · inter Bernardum · et Guilelmum · et tonnas et cubos quas abebat in Aquilare dimisit ad Bernardum filium suum simul cum medietate uasculam quam abebat in Lauinaria · et cum omnibus uasculis quas abebat in Gaudellis · Omnia alia sua uascula quas abebat in cunctis aliis locis · dimisit aliis filiis suis · Et ad Bernardum filium suum · dimisit loriam suam maiorem · et aliam loriam minorem · dimisit ad Guilelmum · Et ad donnum Guilelmum episcopum Ausonensem · dimisit duos ciphos argenteos · et ad Sancta Maria de Nauarculis · dimisit · XI · clocleafeas argenteas ad ornadam crucem · Et de suis uasculis · dimisit omnem porcionem suam · ad canonicam Sancti Petri · et omnes suas equas quas abebat relinquit ad mulierem suam et ad filios suos · suprascriptos · Bernard · et Guilelm · et Raimundo · Et ad Guilelmum episcopum Uurgellensem · dimisit unum mulum nigrum · Et ad predictum Guilelmum episcopum Ausonensem dimisit unam mulam nigram · Et ad canonicam Sancte Marie de Urgello dimisit asinum unum nigrum · Et alium suum asinum dimisit uxori sue · et ad Ausonense episcopum donnum Guilelmum dimisit unum superlectum de palleo · Et suum equum balciano dimisit ad Bernardum Analeg · Alium superlectum de palleo · dimisit Bernardo filio suo cum archis que sunt infra ecclesiam Sancte Marie de Nauarculis · et cum suo annulo aureo · de sua autem annona et uino quod abebat · et abiturus erat · terciam dimisit partem pro animam suam · Et ex illa tercia parte · per tres partes iussit diuidere · et · I · partem ad canonicam Sancte Marie de Urgello · iussit dare · II · partem ad canonicam Sancti Petri de Uico · Et terciam inter Sanctum Petrum de Castro Serris · et Sanctum Benedictum de Bagis · Duas autem partes quas supra diximus dimisit ad uxorem suam predictam cum filiis suis · de suis enim porcis et ouibus terciam dimisit partem pro anima sua · Et si aliquis ex filiis suis suprascriptis Bernardo · et Guilelmo · et Raimundo · ab ac uita recesserit ante quam ueniat ad perfectam etatem omnem successionem hereditatis eius in iure persistat de alio fratre suo suprascripto · qui supersti fuerint · abeat suam hereditatem · Et hoc ita precepit · Postea autem rogauit donnum episcopum Ausonense Guilelmum · ut in sua baiolia et tuicione susciperet suam coniugem et filiis suis cum omnibus rebus eorum · Defensores enim et adiutores illorum precepit esse Bernardum Guifredi · et Bernardum Amati · et Otonem · et Sanlanum · et Vnifredum fratres sui · contra cunctis aduersitates que illis aduenerint · Hec prefata omnia que filiis suis dimisit uolebat et iussit ut uxor sua predicta teneat dum uixerit · ut bene regat eos · et conseruet illis omnia que supra scripta sunt · si tamen · in digna uiduitate permanserit · Sin autem unus quisque eorum abeat sicut scriptum est · Et si fratres sui Sanla uidelicet et Unifredus · defensores et adiutores filiorum suorum fuerint · mereantur accipere eternam remuneracionem adnon · Hoc autem postquam sic ordinauit annum integrum uixit · sed nunquam ab hac uoluptate recessit · et in ipsa egritudine unde obiit · Hoc totum sic manere precepit · obiit autem in mense madio · Et iste condiccionem fuerint facte · VI · Kalendis Novembris · XX · anno Henrici regis ·

Qui hoc audiimus et rogati a conditore extitimus ideoque legaliter · et absque fraude uolumptate eius iurando publicamus ·
Sig+num Azalen · Sig+num Tedbaldi · Sanlanus leuita · + Sig+num Otonis Randulfi ·
Sig+num Vnifredi · Sig+num Ottonis · Sig+num Bonifilii Otonis · Sig+num Marcucii⁷ · Sig+num Isarni Guifredi · Petrus Scan · +

Guilelmus, sacerdos et iudex, qui hoc et dictauit et legaliter firmauit · (*signe*)

Olibanii sacerdos qui hoc scripsit et sub die et anno (*signe*) quo svpra.⁸

Raimundus · leuita et monacho qui hoc s translatum · VI · K[alendis] S[e]t[em]br[is] · anno · XII · Leudouici Iunioris (*signe*).

1. *Vegeu la publicació jurada (o adveració sacramental) del testament de Guillem Ramon, de 12 de novembre de 1082 (havia mort el 17 d'octubre). Entre moltes altres disposicions, donà als seus fills les cases, les terres i les vinyes amb sagrers que tenia al Bages, a la parròquia de Sant Iscle de Bages, amb l'obligació que donessin la tasca al monestir de Sant Benet, i després de la mort de tots ells romangués sòlid d'aquest cenobi. Del cereal i el vi que tenia a Montbui, una part la donà a Sant Benet, i dues parts als seus fills. També dos porcs dels quatre que tenia a Montbui (dos els havia donat abans de morir al bisbe de Ribagorça). També donà al monestir de Sant Benet de Bages la biblioteca que fou d'Amat Eldric, i altres llibres que havia prestat al prior Ramon. I cent mancusos d'or que havia comanat el senyor Sanç, i tres anells d'or amb altres objectes que havia donat a l'esmentat senyor Sanç. [ORDEIG I MATA, Ramon, *Diplomatari de la catedral de Vic*, segle XI, fascicle quart, Patronat d'Estudis Osonencs (Vic 2007), núm. 1455, pàgs. 744-747].*

2. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

5. *Segona meitat del segle XX. Escrit amb llapis.*

6. *maso de Ardenella segons A. Correspon a Ardenella (actual municipi de Tona, comarca d'Osona) [ORDEIG I MATA, Ramon, *Diplomatari de la catedral de Vic. Segle XI*, fascicle tercer, Patronat d'Estudis Osonencs (Vic 2005), núm. 1165, pàg. 475]*

7. *Marcucii (?) segons A. Lectura dubtosa.*

8. *svpra amb majúscules segons A.*

1110

1050, desembre, 12.

Empenyorament. *Guitard Senfred [= Guitart Sinfreu] i la seva esposa Adaled [= Adelaida] empenyoren a Guifred, [= Gifreu] anomenat Alomar, unes cases, amb les terres i colomar, amb el soler, els horts i la font, que Guitard [= Guitart] té dels seus pares i la seva esposa pel desè, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, [Montpeità - muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de deu mancusos d'or de Barcelona. Si no ha quitat d'aquí a l'1 de juny, que sigui venda perpètua.*

[O]. Original no localitzat.

a.* *Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 80, Calaix 49 i 50 [abans: Calaix 26], B. N° 615.*

b. *Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 674, pàg. 775, ex a.*

a

Plica. 31. de N° 601 â 620.

B. N° 615.

A= 1050=

Enpeyora ment de cases y terras en Monpeyta A Guifre

«Consta que ab acte clos per Ermengol, prevere, â 2 dels idus de desembre any 20 del regnat de Aganrico rey. Com Guitardo Seniofre, y sa muller Azalés empenyoran â Guifre, qui anomenan Ellemar, casas, ab las terras, y colomer ab lo soler, horts, y la font, que ha vingut â dit venedor per sos passats, y â sa muller per son delme, y es tot en lo comtat de Manresa, y en Monpeytá. Y afronta tot: de sol ixent ab la roca que's sobre lo Comellar; y de mitgdia aiximateix; de ponent ab terra de Sant Benet y ab la Vilella; de trasmontana ab lo camí que va al mas del comprador. Preu del empenyorament: deu mancosos de or de Barcelona. Y si no ha¹ quitat de aqui a las Calendas de Juny sia venda perpetua».

1. ha a **a**; han *segons* **b**.

b

«Guitardo Seniofre i la seva muller Azales empenyoren a Guifre que anomenen Ellemar cases amb les terres, i colomer, amb el soler, horts i la font, que els ha vingut, a ell pels seus passats, i a ella per delme, en el comtat de Manresa, a Montpeità. Afronta: de solixent amb la roca que és sobre el Comellar, de migdia igualment, de ponent amb terra de Sant Benet i amb la Vilella, de tramuntana amb el camí que va al mas del comprador. Ho empenyoren pel preu de 10 mancosos d'or de Barcelona, i si no han quitat d'aquí a les calendes de juny, sigui la venda perpètua. A 2 dels idus de desembre de l'any 20 del regnat del rei Enric. Ermengol, prevere, escrigué».

1111

1051, gener, 7.¹

Venda. *Guillem, Sendred*, [= Sindreu] *Riquel*, [= Riquilda] *Guitard*, [= Guitart] *Ermengards*, [= Ermengarda] *Adalèn*, [= Adelaida] *Berenguer, Raimon* [= Ramon] *i Bernard* [= Bernat] *venen a Brocard* [= Brocart] *i la seva esposa Ledgards* [= Letgarda] *dues peces d'alou, conreades i ermes, que tenen dels seus pares i per qualssevol altres drets al comtat de Manresa, al [terme del] castell de Montdony/Montdó, [castell de Castelltallat] als Calmeixs, [cal Biosca -mas-, parròquia de Castelltallat, actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages] pel preu de sis sous, a pagar en coses que ho valguin.*²

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2269 B.

M N° 367³

Manresa⁴

1045.

Manresa.⁵

197

197⁶

2269 (b)

2269 B⁷

In nomine Domin[i. E]go⁸ Vilielm⁹ et Sended¹⁰ et Riquill¹¹ et Vitard¹² et Ermengards¹³ et Adalen¹⁴ [et Be]renger¹⁵ et [Raimon et Berna]rd,¹⁶ nos simul in unum uinditores¹⁷ sumus uobis Brochard¹⁸ et uxor tua Ledgards,¹⁹ emptore.²⁰ Per hanc scriptura uindicionis²¹ nostre²² uindimus²³ uobis pecias II de alod[io ?]²⁴ cultum et ermun qui nobis aduenit de ienitorum²⁵ siue per qualescumque uoces. Et est in comitatum²⁶ Minorisa,²⁷ in kastr[um Montedon],²⁸ ad ipsius²⁹ Kalmegi[os].³⁰ Et affronta:³¹ de orient³² [et]³³ [de meridie]³⁴ et de occiduo de nos comparatores;³⁵ de circi³⁶ in terra de [Gu]mar.³⁷ Et ipsa alia pecia de terra affronta³⁸ de ullusque partes [de nos]³⁹ comparatores. Quantum in istas affrontaciones includunt sic uindimus⁴⁰ uobis ipsa hec omnia, totum ab integrum, cum exio⁴¹ et regresio⁴² earum,⁴³ in [propter]⁴⁴ precio solidos VI in [re]⁴⁵ ualent.⁴⁶ Et est manifestum. Quod si nos uinditores⁴⁷ aut ullusque omo⁴⁸ qui contra hanc ista carta u[enerit pro inrum]pendum⁴⁹ non hoc ualeat uindicare sed componat uobis in duplo cum omnem⁵⁰ suam⁵¹ inmelioracione.⁵² Et in antea ista carta [uindicionis fir]ma⁵³ permaneat omnique tempore.

Facta ista carta uindicionis⁵⁴ VII Idus⁵⁵ Ianuarii⁵⁶ anno XX regnante Ayenrico⁵⁷ rege.⁵⁸

[Sign+um]⁵⁹ Viliel[m].⁶⁰ Sign+um [Send]ered.⁶¹ Sign+um Riquill. Sign+um Vitard.⁶² Sign+[um Ermen]gards.⁶³ Sign+um [Adalen].⁶⁴ Si[gn+um Berenger].⁶⁵ Sign+um Raimon.⁶⁶ Sign+um Bernard.⁶⁷ qui ista carta sc[riberere fecimus]⁶⁸ et f[irmare] rogauimus. S]+num⁶⁹ Vitard.⁷⁰ S+num Bonfill.⁷¹ S+num Vilielm.⁷²

[... qui ista carta uindicione]⁷³ scrip⁷⁴ et die (*signe*) [et]⁷⁵ ano⁷⁶ quod supra.

1.1051 [?]-I-7 *segons l'Inventari general del pergamins del monestir de Sant Benet de Bages de la Secció d'Ordes religiosos i militars de l'Arxiu de la Corona d'Aragó.*

2. *El pergami té diversos talls i la tinta és força deslluïda. A més de mancar l'angle inferior esquerra (anvers), el pergami és migpartit totalment en tres troços desiguals, motiu pel qual es conserva dins d'una funda transparent de polimer (Melinex), mitjà de protecció que s'ha fet servir per a altres peces d'aquesta sèrie numerada a inicis del segle XXI -que es distingeixen per tenir una lletra tot seguit del número- i afegida als que l'Arxiu de la Corona d'Aragó ja tenia classificats anteriorment.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

6. *Segona meitat del segle XX. Escrit amb llapis. Ratllat.*

7. *Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.*

8. *i e il·legible a O.*

9. *Vilielm (en català) a O.*

10. *Sended (en català) a O.*

11. *Riquill (en català) a O.*

12. *Vitard (en català) a O.*

13. *Ermengards (en català) a O.*

14. *Adalen (en català) a O.*

15. *et Be Berenger (en català) a O.*

16. *Raimon et Berna il·legible a O. Els noms personals masculins d'origen germànic Raimon i Bernard, en català a O.*

17. uinditores a **O**, per uenditores.
18. Brochard (*en català*) a **O**.
19. Ledgards (*en català*) a **O**.
20. emptore a **O**, per emptores.
21. uindicionis a **O**, per uenditionis.
22. nostre a **O**, per nostra.
23. uindimus a **O**, per uendimus.
24. potser io, *il·legible* a **O**.
25. de ienitorum a **O**.
26. comitatum a **O**, per comitatu.
27. Minorisa a **O**, per Minorisensi.
28. um Montedon *il·legible* a **O**; kastrum per kastro o, *correctament*, castro.
29. ipsius a **O**, per ipsos.
30. os Kalmegios *il·legible* a **O**.
31. affronta a **O**, per affrontat.
32. de orient (*en català*) a **O**.
33. et *il·legible* a **O**.
34. de meridie molt esborrat a **O**.
35. de nos comparatores
36. circi a **O**, per circio.
37. gu *il·legible* a **O**. de Gumar (*en català*) a **O**.
38. affronta a **O**, per affrontat.
39. de nos *il·legible* a **O**.
40. uindimus a **O**, per uendimus.
41. exio a **O**, per exios.
42. regresio a **O**, per regressios.
43. earum a **O**, per eis.
44. propter *il·legible* a **O**.
45. re molt esborrat a **O**.
46. ualent (*en català*) a **O**.
47. uinditores a **O**, per uenditores.
48. omo a **O**, per homo.
49. enerit pro inrum *il·legible* a **O**.
50. omnem a **O**, per omni.
51. suam a **O**, per sua.
52. immelioracione a **O**, per immelioratione.
53. uindicionis fir *il·legible* a **O**.
54. uindicionis uenditionis.
55. Idus a **O**, per Idibus.
56. Ianuarii a **O**, per Ianuarium.
57. Ayenrico a **O**.
58. rege a **O**, per regi.
59. Sign+um *il·legible* a **O**.
60. m *il·legible* a **O**. Vilielm (*en català*) a **O**; Guilelmi (*en llatí*).
61. send *il·legible* a **O**. Sendered (*en català*) a **O**; Sendredi (*en llatí*).
62. Vitard (*en català*) a **O**; Guitardi (*en llatí*).
63. um Ermen *il·legible* a **O**.
64. Adalen *il·legible* a **O**.
65. gn+um Berenger *il·legible* a **O**.
66. Raimon (*en català*) a **O**; Raimundi (*en llatí*).
67. Bernard (*en català*) a **O**; Bernardi (*en llatí*).
68. ribere fecimus *il·legible* a **O**.

69. irmare rogauimus. S *il·legible a O*.
 70. Vitard (*en català*) a **O**; Guitardi (*en llatí*).
 71. Bonfill (*en català*) a **O**; Bonifilii (*en llatí*).
 72. Vilielm (*en català*) a **O**; Guilelmi (*en llatí*).
 73. *El nom de l'escrivà i el que ve tot seguit, és a dir, qui ista carta uindicione, il·legible a O*.
 74. scrip a **O**, per scripsit.
 75. et *il·legible a O*.
 76. ano a **O**, per anno.

1112

1051, gener, 13.

Venda. *Mager i la seva esposa Adaled, [= Adelaida] dona, venen a Bernat unes terres i vinyes i una rovira i arbres, franc, que Maaer té de la seva esposa i per compra, i Adaled [= Adelaida] dels seus pares i per compra, i per qualssevol altres drets, al comtat de Barcelona, al terme [del castell] de Terrassa, a Pèlec Lempet, a la rovira que fou de Sesmon, [= Samon] difunt. [actual municipi de Terrassa, comarca de Vallès Occidental] pel preu de quatre cafiços d'ordi a la mesura de Bernat.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2272.

Terracia uendicio in pelago limpido²

T. A N 61³

Pelago limpido en tarrassa⁴

1050.

Tarrassa.⁵

195⁶

2272⁷

In nomine Domini. Ego Mager,⁸ et uxori⁹ mea Adalezis,¹⁰ femina. Vinditores¹¹ sumus tibi Bernardus,¹² emptore. Per hanc scriptura uindicionis¹³ nostre¹⁴ uindimus¹⁵ tibi terras et uineas et ruuira¹⁶ et arbores qui infra sunt, hec omnia franchum nostrum proprium. Qui nobis aduenit, ad me Mager per muliere mea et per mea comparacione, et ad me Adalezis per genitores meos et per comparacione siue per ullah nostrasque uoces. Et est hec omnia in comitatu Barchinona,¹⁷ in termine¹⁸ Terracia,¹⁹ in loco uocitato Pelago²⁰ Limpido,²¹ iusta²² ipsa ruuira qui fuit de Sesmundo qui est condam.²³ Et affrontad:²⁴ de aurientis²⁵ in strada²⁶ publica et in terra et in ruuira de te emptore siue in terra de Bonucius²⁷ Ioanni,²⁸ de meridie in terra et in uinea de Bernardus²⁹ Gonter³⁰ chognomento³¹ Lopardus,³² de hocciduo³³ in uia et in terra de nos uinditores,³⁴ de parte uero circi³⁵ in terras et uineas de te emptore. Quantum istas affrontaciones includunt et resonant sic uindimus³⁶ tibi ipsa omnia suprascripta ab integre³⁷ cum exiis et resiiis³⁸ earum,³⁹ in propter precium kaficios⁴⁰ IIII^{or} de ordeo⁴¹ ad tua mensura.⁴² Et est manifestum. Quem uero predicta⁴³ omnia que⁴⁴ nos tibi uindimus⁴⁵ de nostro iuro in tuo tradimus dominio et potestate ad omnia que⁴⁶ uolueris facere, libera in Dei nomine abeas⁴⁷ plenam potestatem. Quod si nos uinditores⁴⁸ aut ullusque homo uel femina qui contra hanc ista uindicione⁴⁹ uenerid⁵⁰ ad inrumpendum non hoc ualead⁵¹ uendichare⁵² sed componad⁵³ aut nos componamus tibi ipsa omnia suprascripta in duplo cum omnem⁵⁴ suam⁵⁵ inmelioracione.⁵⁶ Et in antea ista uindicione⁵⁷ firma permanead⁵⁸ modo et omnique tempore.

Facta ista uindicione⁵⁹ Idus⁶⁰ Ianuarii⁶¹ anno XX regni Henrici⁶² regi.

S+num Mager.⁶³ S+num Adalezis, femina, nos qui ista uindicione⁶⁴ fecimus et firmauimus et firmare rogauimus.

S+ Bonucius⁶⁵ leuita. Ioanni⁶⁶ (*signe*). S+num Salamon.⁶⁷ S+num Vitalis. S+num Elies⁶⁸

S+ Arnallus,⁶⁹ sacer,⁷⁰ qui hec scripsid⁷¹ die et anno quod supra.

1. Pergamí en bon estat de conservació, amb una petita taca quadrangular a la part superior dreta (anvers), que no priva la lectura de la part del text afectat. La tinta també ha conservat el seu lluit original.

2. No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.

3. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.

4. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.

5. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, *arxiver del monestir de Sant Benet de Bages*).

6. Mitjans del segle XX. Escrit amb llapis.

7. Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.

8. Mager (en català) a **O**. Correspon a Mager o Maier, dues variants del mateix nom personal masculí -derivat de 'maig'-, que s'ha conservat en la toponímia (Puigdemàger i Vilademàger).

9. uxori a **O**, per uxor.

10. Adalezis a **O**.

11. Vinditores a **O**, per uenditores.

12. Bernardus a **O**, per Bernardo.

13. uindicionis a **O**, per uenditionis.

14. nostre a **O**, per nostra.

15. uindimus a **O**, per uendimus.

16. ruuira (en català) a **O**.

17. Barchinona a **O**, per Barcinonensis.

18. termine a **O**, per termino.

19. Terracia (*nominatiu*) a **O**, per Terracensi (*genitiu*).

20. Pelago a **O**. Pelagus (*llatí < grec*) té el significat primigeni de 'mar', 'oceà', però en aquest context té el significat de 'gorg' ["Pèlag" a COROMINES, Joan (1989-1997): *Onomasticon Cataloniae. Els noms de lloc i noms de persona de totes les terres de llengua catalana*, vol. 6 (Barcelona 1996), pàg. 184]

21. Limpido a **O**. És l'adjectiu *llatí* limpidus, -a, -um, 'límpid', 'clar', 'transparent'.

22. iusta a **O**, per iuxta.

23. ipsa ruuira qui fuit de Sesmundo qui ęst condem a **O**.

24. affrontad a **O**, per afrontat.

25. aurientis a **O**, per oriente.

26. strada (en *llatí catalanitzat*) a **O**; strata (en *llatí*).

27. de Bonucius a **O**, per Bonucii.

28. Ioanni a **O**, per Iohanni.

29. de Bernardus a **O**, per Bernardi.

30. Gonter (en català) a **O**.

31. chognomento a **O**, per cognomento.

32. Lopardus a **O**, per Lopardi.

33. hocciduo a **O**, per occiduo.

34. uinditores a **O**, per uenditores.

35. circi a **O**, per circio.

36. uindimus a **O**, per uendimus.

37. integre a **O**, per integrum.

38. resiis a **O**, per regressiis.

39. earum a **O**, per suis.

40. kaficios a O, per
41. de ordeo a O, per ordei.
42. tua mensura a O, per tuam mensuram.
43. Tot seguit hi hauria d'anar: hec.
44. que a O, per quod.
45. uindimus a O, per uendimus.
46. que a O, per quod.
47. abeas (a més de la b amb el signe abreviació de be, una e al costat) a O, per habeas.
48. uinditorēs a O, per uenditorēs.
- 49 uindicione a O, per uenditione.
50. uenerid a O, per uenerit.
51. ualead a O, per ualeat.
52. uendichare a O, per uindicare.
53. componad a O, per componat.
54. omnem a O, per omni.
55. suam a O, per sua.
56. inmelioracione a O, per immelioratione.
57. uindicione a O, per uenditione.
58. permanead a O, per permaneat.
59. uindicione a O, per uenditione.
60. Idus a O, per Iduum.
61. Ianuarii a O, per Ianuaribus.
62. Henrici a O, per Henrico.
63. Mager (en català) a O, per
64. uindicione a O, per uenditione.
65. Bonucius a O, per Bonucii.
66. Ioanni a O, per Iohannes
67. Salamon a O, per Salomonis.
68. Elies (en català) a O.
69. Arnallus a O, per Arnalli
70. sacer a O, per sacerdos.
71. scripsid a O, per scripsit.

1113

1051, gener, 27.

Venda. *Anlo/Anla, dona, ven a Guillem i a la seva esposa una casa i una peça de terra, que té del seu pare i per qualssevol altre dret al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de quatre dinerades, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2269 Q.

a.* Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 80, Calaix 49 i 50 [abans: Calaix 26], B. N°. 475.

b. Extracte de vers 1980: BENET I CLARA, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 677, pàg. 778, ex a.

O

mo[...]²

**Montpeita
Venta³**

**Año 20
de Aganrico.**

B. N.º. 475⁴

1050.

Venta a favor de Wilielmo de una Casa y tierras en Montpeytà.⁵

212⁶

2269 Q⁷

In nomine Domini. Ego Anlo,⁸ femina. Vinditor⁹ sum uobis Vilielmo¹⁰ et uxor mea¹¹ [...].¹² Per hanc scriptura uindiccionis¹³ meę¹⁴ uindo¹⁵ uobis casa cum solo et superposito et pecia I de terra mea propria, qui mihi aduenit a¹⁶ me Anla¹⁷ de genitori meo siue per qualicumque uoces. Et est ipsa chasa¹⁸ et ipsa pecia I de terra in comitatu Minorisa,¹⁹ in Montepetano.²⁰ Et affrontad²¹ ipsa chasa²² et pecia I de terra: de oriente in terra de Sancti Benedicti²³ uel in ipsa Costa;²⁴ de meridie in flumen Lubricchado;²⁵ de occiduo²⁶ in uinea de Sancti Benedicti;²⁷ de circi²⁸ in ipsas Chorbateres.²⁹ Quantum infra istas affrontaciones includunt sic uindo³⁰ uobis ipsa chasa³¹ cum solo et³² superposito et ipsa sorte de terra, ipsa mea hereditate, cum exio uel regressio suo, in propter precium dineradas IIII^{or33} in rem ualentem.³⁴ Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa chasa³⁵ et ipsa pecia de terra de meo iure³⁶ in uestro trado dominio et potestate ad³⁷ omnia facere quod uolueris. Quod si ego uinditor³⁸ aut ullusque homo qui contra hanc ista carta uindicione³⁹ uenerit ad inrumpendum⁴⁰ non hoc ualeat uindicare set⁴¹ componat ipsa casa et ipsa terra in duplo. Et in antea ista carta firma permaneat omnique tempore.⁴²

Facta ista carta VI Kalendas⁴³ Februarii⁴⁴ anno uigesimo regnante Aganricco⁴³ rege.⁴⁴
Sig+num Anlo, qui ista carta firmaui et firmare rogau. Sig+num Bella. Sig+num Witardo.⁴⁵
Sig+num Bernard.⁴⁶ Sig+num Chintol.

Ermengaudus, presbiter et monachus, qui ista carta scripsit et sub (*signe*) die et anno quo⁴⁷ supra.

1. *Pergamí en bon estat de conservació, tot i que té una taca d'humitat. El forat que hi ha a la meitat de la vuitena línia ja hi era quan es va redactar el document, i l'escrivà va escriure la paraula uindicione tenint-lo en compte: uindicio a l'esquerra i ne a la dreta.*

Es conserva dins d'una funda transparent de polimer (Melinex), mitjà de protecció que s'ha fet servir per a altres peces d'aquesta sèrie numerada a inicis del segle XXI -que es distingeixen per tenir una lletra tot seguit del número- i afegida als que l'Arxiu de la Corona d'Aragó ja tenia classificats anteriorment.

2. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

6. *Mitjans del segle XX. Escrit amb llapis.*

7. *Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.*

8. Anlo a **O**.

9. Vinditor a **O**, per vinditrix.

10. Vilielmo a **O**.

11. mea a **O**, per sua.

12. *el nom de la muller ha estat raspat.*
13. *uindiccionis a O, per uenditionis.*
14. *meçe a O, per mea.*
15. *uindo a O, per uendo.*
16. *a a O, per ad.*
17. *Anla a O. Vegeu la nota 8.*
18. *chasa a O, per casa.*
19. *Minorisa a O, per Minorisensi.*
20. *Montepetano a O.*
21. *affrontad a O, per affrontat.*
22. *chasa a O, per casa.*
23. *de Sancti Benedicti a O, per Sancti Benedicti.*
24. *ipsa Costa -el substantiu en català; amb c- a O.*
25. *in flumen Lubricchado a O, per in flumine Lubrichado/Lubricado.*
26. *iduo afectat per la part superior d'una taca d'humitat.*
27. *de Sancti Benedicti a O, per Sancti Benedicti.*
28. *circi a O, per circio.*
29. *ipsas Chorbateres -el substantiu en català; amb ch- a O.*
30. *uindo a O, per uendo.*
31. *chasa a O, per casa.*
32. *cum solo et afectat per la part central d'una taca d'humitat.*
33. *dineradas IIII^{or} -el substantiu en català- a O.*
34. *in rem ua afectat per la part central d'una taca d'humitat.*
35. *chasa a O, per casa.*
36. *iure a O, per iuro.*
37. *potestate ad afectat per la part central d'una taca d'humitat.*
38. *uinditor a O, per uenditor.*
39. *uindicione -separat per un forat existent en el moment d'escriure la paraula- a O, per uenditionis.*
40. *uenerit ad inrumpendum afectat per la part central d'una taca d'humitat.*
41. *set a O; variant admesa, en llatí, de sed.*
42. *permaneat omnique tempore afectat per la part central d'una taca d'humitat.*
43. *Kalendas a O, per Kalendarum.*
44. *Februarii a O, per Februarium.*
45. *Aganricco a O.*
46. *rege a O, per regi.*
47. *Witardo a O, per Witardi.*
48. *Sig+num Bernard afectat per la part inferior d'una taca d'humitat; Bernard Bernardi.*
49. *b (signe) die et anno quo afectat per la part inferior d'una taca d'humitat.*

a

Plica. 24. de N° 461 â 480.

B. N°. 475.

A= 1050=²

Vende³ de casa y terra en Monpeyta. A Vilielmo

«Consta que ab acte clos per Ermengol, prevere y monjo, a 6 de las calendas de febrer any 20 del regnat de Aganrich rey. Anlo, femella, ven â Vilielmo casa y una pessa de terra, que ha vingut â dit

venedor per sos passats, y es dita casa, y pessa de terra en lo comptat de Manresa, y en Monpeytá. Afronta: de orient ab terra de Sant Benet y ab la [costa]; de mitgdia ab Llobregat; de ponent ab la vinya de Sant Benet; y de trasmontana ab las Corbateras. Lo que enclou ditas afrontacions venen enterament, per preu de 4 diners de or».¹

1. 4 diners de or *segons a i b*; dineradas IIII^{or} in rem ualentem *a O*.

b

«Anlo, femella, ven a Vilielmo cases i una peça de terra, que li ha vingut pels seus passats, en el comtat de Manresa, a Montpeità. Afronta: de solixent amb terra de Sant Benet, i amb la costa; de migdia amb el riu Llobregat; de ponent amb vinyes de Sant Benet; de tramuntana amb les Corbateres. Ho ven pel preu de 4 diners d'or.

A 6 de les calendes de febrer de l'any 20 del regnat del rei Enric.

Ermengol, prevere i monjo, escrigué».

1114

1051, març, 30.¹

Venda. *Isarn i Guitard*, [= Guitart] *venen a Guifred* [= Gifreu] *i la seva esposa Ermesèn*, [= Ermesenda] *i Guiie, levita, una quarterada i mitja de vinya que tenen per complantació i qualssevol altres drets, al comtat de Manresa, al Bages, al Mujal*, [actual municipi de Callús, comarca de Bages] *en alou del monestir de Sant Benet, per tres sous de diners de Vic*.²

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2270.

A. Extracte del segle XVIII: Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, Papers, Calaix 16 i Calaix 20, *ex O*.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 613, pàg. 709, *ex A*.

O

k[arta] de mugal.³

C N°. 20⁴

1050.

Ballsareny.⁵

250⁶

2270⁷

In nomine Domini. Ego Isarn⁸ et Guitard,⁹ uinditores¹⁰ sumus¹¹ uobis¹² Guifre¹³ et uxori sue¹⁴ Ermesen¹⁵ et Guiie,¹⁶ leuita,¹⁷ emtore.¹⁸ Per hanc scriptura¹⁹ uindicacionis²⁰ nostr²¹ uindimus²² uobis quarterada²³ I et miga²⁴ de uinea nostra propria qui nobis aduenit²⁵ per complantacione uel per ullasque uoces. Et est hec omnia in comitatum Minorisa,²⁶ in terminio²⁷ de Bages,²⁸ in locum que dicunt Mugal,²⁹ in alaud³⁰ de Sancti Benedicti³¹ cenobiit.³² Et afrontad³³ ipsa uinea:³⁴ de parte orientis³⁵ et de meridie in alaud³⁶ de Sancti Benedicti³⁷ cenobiid;³⁸ de hocciduo³⁹ in tminio⁴⁰ de Falcs;⁴¹ de circi⁴² in terminio⁴³ de Sancto Mateo.⁴⁴ Qantum⁴⁵ infra istas quatuor⁴⁶ afrontaciones⁴⁷

includunt sic uindimus⁴⁸ uobis ipsa⁴⁹ hec omnia superius scirpta⁵⁰ qantum⁵¹ ibi abemus⁵² uell⁵³ abere⁵⁴ debemus, totum ab integrum, cum exios et regresios⁵⁵ earum,⁵⁶ in propter precium solidos III⁵⁷ de diners de Uic.⁵⁸ Et est manifestum. Que⁵⁹ uero perdicta⁶⁰ ipsa hec omnia de nostro iuramus⁶¹ in uestro tradimus dominio et potestate ad omnia que⁶² uolueris facere. Quod si nos uinditores⁶³ aud⁶⁴ ullusque omo⁶⁵ qui contra hanc ista carta uindicione⁶⁶ uenerid⁶⁷ pro inrumpendum non hoc ualead⁶⁸ uindicare set⁶⁹ componad⁷⁰ in duplo cum⁷¹ sua inmeliioracione.⁷² Et in antea ista carta uindicio⁷³ firma sit omnique tempore.

Facta ista carta uindicione⁷⁴ tercio Calendas⁷⁵ Aprellii⁷⁶ ano⁷⁷ X^{mo} VIII^{III}⁷⁸ regnante Enrici⁷⁹ rege.⁸⁰

Sig+num Isarn.⁸¹ Sig+num Guitard,⁸² nos qui ist⁸³ carta uindicione⁸⁴ mandauimus scribere et firmuimus et testes firmare rogauimus.

Sig+num Baro.⁸⁵ Sig+num Bonsomo.⁸⁶ Sig+num Ermengaud.⁸⁷

Bernardus,⁸⁸ sacer,⁸⁹ qui ista carta scripsit (*signe*) et die et ano⁹⁰ quod supra.

1. 1041, març, 31 *segons* Albert Benet / 1044 [?]-III-30 *segons* l'Inventari general del pergamins del monestir de Sant Benet de Bages de la Secció d'Ordes religiosos i militars de l'Arxiu de la Corona d'Aragó.

2. *Pergami en força bon estat de conservació, amb algunes taques d'humitat que no priven la lectura correcta de les lletres afectades. A la part dreta (anvers) la tinta no és prou ben fixada i s'ha després lleugerament.*

3. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

6. *Mitjans del segle XX. Escrit amb llapis.*

7. *Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.*

8. Isarn (*en català*) a **O**; Isarno o Isarnus (*en llatí*). *Correspon al nom personal masculí d'origen germànic Isoarn.*

9. Guitard (*en català*) a **O**. Guitardo/Witardo o Guitardus/Witardus (*en llatí*). *Correspon al nom personal masculí d'origen germànic Witard/Withard.*

10. uinditores a **O**, per uenditores.

11. *la m de sumus, afectada per una taca d'humitat.*

12. bis a uobis, afectat per una taca d'humitat.

13. gu a Guifre, afectat per una taca d'humitat.

14. sue a **O**, per sua. *La s de sue, afectada per una taca d'humitat.*

15. erm de Ermesen, afectada per una taca d'humitat.

16. Guiie (?) a **O** (*lectura possible*).

17. leuita (?) -l amb signe d'abreviació de leuita- a **O** (*lectura possible*).

18. emtore a **O**, per emptore.

19. *la s de scriptura, afectada per una taca d'humitat.*

20. uindicionis a **O**, per uenditionis.

21. nostr a **O**, per nostra.

22. uindimus a **O**, per uendimus.

23. quarterada a **O**; *abreujat* qrada.

24. miga (*en català*) a **O**.

25. bis adue a nobis aduenit, afectat per una taca d'humitat.

26. um m a comitatum Minorisa, afectat per una taca d'humitat.

27. terminio a **O**, per termino.

28. de Bages (*en català*) a **O**.

29. Mugal a **O**. *Aquest topònim és el del terme del castell de Godmar o de Castellet (actual municipi de Callús, comarca de Bages), i no l'homònim de Balsareny, com erròniament interpretà*

a començaments del segle XIX el P. Benet Ribas, autor d'una de les anotacions del revers (vegeu la nota 5), sens dubte per una lectura massa ràpida del document i, per tant, sense haver llegit les afrontacions, que són les que ens donen la clau adequada per a la seva localització real: el terme [del castell] de Fals a l'oest i el [del castell] de Sant Mateu [de Bages] al nord. (vegeu les notes 41 i 44).

30. alaud (*en català*) a **O**; alodium (*en llatí*).

31. de Sancti Benedicti (*en català llatinitzat*) a **O**, per Sancti Benedicti.

32. cenobiit a **O**, per cenobii.

33. afrontad a **O**, per affrontat.

34. nea a uinea, *afectat per una taca d'humitat*.

35. orientis a **O**, per oriente.

36. alaud (*en català*) a **O**; alodium (*en llatí*).

37. de Sancti Benedicti (*en català llatinitzat*) a **O**, per Sancti Benedicti. *Vegeu la nota 31.*

38. cenobiid a **O**, per cenobii.

39. hocciduo a **O**, per occiduo.

40. tminio a **O**, per terminio -per termino-.

41. de Fals (*en català*) a **O**. *Correspon al terme del castell de Fals (actual municipi de Fonollosa, comarca de Bages).*

42. circi a **O**, per circio.

43. terminio a **O**, per termino.

44. de Sancto Mateo a **O**. *També és correcte Sancti Mathei. Correspon al terme del castell de Sant Mateu (actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages).*

45. qantum a **O**, per quantum.

46. quatuor a **O**, per quattuor.

47. afrontaciones a **O**, per affrontationes.

48. uindimus a **O**, per uendimus.

49. ps a ipsa.

50. scirpta a **O**, per scripta.

51. qantum a **O**, per quantum.

52. abemus a **O**, per habemus.

53. uell a **O**, per uel.

54. abere a **O**, per habere.

55. regresios a **O**, per regressios.

56. earum a **O**, per suis.

57. III a **O**; 4 segons A i a.

58. de diners de Uic.

59. que a **O**, per quem.

60. perdicta a **O**, per predicta.

61. iuramus a **O**, per iuro.

62. que a **O**, per quod.

63. uinditores a **O**, per uenditores.

64. aud a **O**, per aut.

65. omo a **O**, per homo.

66. uindicione a **O**, per uenditionis.

67. uenerid a **O**, per uenerit.

68. ualead a **O**, per ualeat.

69. set a **O**, *variant admesa, en llatí, de sed.*

70. componad a **O**, per componat.

71. cum *escrit dues vegades* a **O**.

72. immelioracione a **O**, per immelioratione.

73. uindicio a **O**, per uenditionis.

74. uindicione a **O**, per uenditionis.

75. *calendas (escrit amb totes les lletres) a O, per Calendarum.*
76. *Aprèllii (escrit amb totes les lletres) a O, per Aprelium.*
77. *ano (escrit amb totes les lletres) a O, per anno.*
78. *X^{mo} VIII -variant de XX^{mo}- a O; 10 segons A i a.*
79. *Enrici a O, per Enrico.*
80. *rege a O, per regi.*
81. *Isarn (en català) a O; Isarni (en llatí).*
82. *Guitard (en català) a O; Guitardi (en llatí).*
83. *ist a O, per ista.*
84. *uindicione a O, per uenditionis.*
85. *Baro (nominatiu) a O -la b és afectada per un forat i ar gairebé s'ha esborrat- ; Baronis (genitiu).*
86. *Bonsomo (nominatiu) a O; Bonushomini (genitiu).*
87. *Ermengaud (en català) a O; Ermengaudi (en llatí).*
88. *Bernardus (nominatiu) a O, per Bernardi (genitiu).*
89. *sacer a O, per sacerdos.*
90. *ano a O, per anno.*

A

«Isarn ven a Wifredo una quarterada de vinya que és en el comtat de Manresa, en el terme de Balsareny, i en el lloc que es diu Mujal, i en alou del monestir de Sant Benet. Afronta dita vinya: de solixent, i de migdia amb alou del monestir de Sant Benet, de ponent amb el terme de Falcs, i de tramuntana amb el terme de Sant Mateu. Ho venen pel preu de 4 sous de diners de Vic.

A 2 de les calendes d'abril de l'any 10 del regnat del rei Enric.

Bernat, sacerdot, escrigué».¹

1. *Aquest regest ha provocat una confusió notable que amb la descoberta de l'original ha estat resolta. El Mujal és un topònim molt comú al Bages, essent actualment el de més entitat poblacional el veïnat rural homònim dependent de Navàs. Un altre Mujal és el de Balsareny. D'entrada, l'inconvenient amb què topa la identificació del Mujal documentat i aquests dos topònims és que que un i altre, tot i que pertanyen a l'antic comtat de Manresa i a la seva regió o comarca modernes, ni Navàs ni Balsareny havien format part del territori que al segle XI era anomenat Bages. Un altre topònim d'aquest nom que caldria situar al terme del castell anomenat al segle XI de Godmar o Castellet, que correspon al Callús actual, és el candidat més plausible. D'una banda, aquest terme conformava el sector septentrional del terme o territori d'ela ciutat de Manresa i doncs del Bages, entès com a territori històric i no com a comarca. D'altra banda, així ho donen a entendre les afrontacions. El problema ve del fet que l'extracte del segle XVIII el situa al terme [del castell] de Balsareny, però en canvi les afrontacions remetent al Mujal de Callús, concretament a la banda ponentina del terme actual, a la riba dreta del riu Cardener. Aquesta hipòtesi concorda amb el fet que el monestir tenia abundoses propietats en aquest sector del nord del Pla de Bages, mentre a Navàs i Balsareny -excepte a la vall de Ferrans- la seva implantació era poc significativa.*

Empenyorament. *Odger, [= Otger] i la seva esposa Adaled, [=Adelaida] deutors de quatre mancosos d'or i cinc èmines d'ordi que els hi deixà Quixelà, li empenyoren una casa i unes terres amb arbres glaners i fruiters i la meitat d'una olivera i ullastre i quelcom d'una vinya i d'un casal, tot franc, que Odger, [= Otger] té dels seus pares i per compra i per qualssevol altres drets, i Adaled, [=Adelaida] pel seu dècim i per altres drets, al comtat de Barcelona, al terme [del castell] de Terrassa, a Montagut, davant de [l'església de] Sant Feliu, [Montagut -vila i església de Sant Feliu, desapareguts-, actual municipi de Terrassa, comarca de Vallès Occidental] que tindran per benefici de Quixelà, i el dia de la propera festa de sant Feliu de Girona, [1 d'agost] si li tornen els quatre mancosos d'or i les cinc emines d'ordi, recuperin allò que li han empenyorat, però si en aquests dos terminis no li paguessin el deute, aleshores tingui potestat per prendre, tenir, vendre, commutar o fer el que li plagui amb dita terra i vinya.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2269 R.

**pignoratio in Monte aguto ante S. Felicem
inter laycos et uenditiones²**

K[ARTA] DE MVNTAGVD³

=Castro de Montegud=⁴

T. A. [2]72⁵

Impignoracion⁶ de unas poses^{es}. (inter Laicos) en Monteagut junto â Sⁿ Feliu. Ano 20 de Henrico.⁷

tarrasa.

1050.⁸

213⁹

2269 R¹⁰

In nomine Domini. Ego Odger et uxori mea Azalaide. Impignoratores sumus tibi Cixela. Manifestum est enim quia debitores sumus tibi mancosos IIII de auro et eminas V de ordeo quod tu nobis prestasti et nos recepimus. Est manifestum propter ea impignoramus tibi kasa cum solo supraposito et ostios et terras cum arboribus glandiferis pomiferis et medietate de oliuera I et oleastro et aliquid de uinea et casal I, ec omnia francum, nostrum proprium, qui nobis aduenit ad me Odger per ienitores et per comparacione et per omnesque uoces, et ad me femina per decimum et per ullasque uoce. Et est in chomitato Barquinona, in terminio Terracia, in Monte accuto, ante Sancti Felicis.¹¹ Et afrontat iamdicta omnia: de oriente in quintana de te suscriptore, et de Sancti Felicis; de meridie in Isanda; de occiduo in Fin Antiga et in terra de Guisla uel eres; de circi in terra et uinea de Guilielmo et de Guisla et iniungit se per sumitate de ipso margine et uadit usque subtus ipsa Elzina in terra de Guilielmus uel Gunniscla et in uia. Quantum infra istas quattuor afrontaciones includunt sic impignoramus tibi ipsa omnia supranominata, totum ab integre, cum exios et regresios earum, et teneamus per tuum beneficium, et in die quod erit festa sancti Felicis Ierunda ista proxima uentura sic reddere faciamus tibi eminas V de ordeo et in die quod erit inde [...] isto proximo ueniente isto in precio mancosos IIII sine mora de auro et fiad ipsos duos placitos

constitutos minime fecerimus et ipsos debitos tibi non persoluerimus tunc abeas potestatem ipsa omnia supranominata adpreendere, tenere, uindere, commutare et omnia que uolueris facere, ad tuum proprium. Quod si nos inpignoratores aut ullusque omo qui contra ac ista inpignoracione pro inrumpendum uenerit aut nos uenerimus non hoc ualeat uindicare set componat aut componamus tibi ipsa omnia supranominata in duplo, cum suam inmelioracionem. Et in antea ista inpignoracione firma permaneat omnique tempore.

Facta carta inpignoracione V Idus Aprelii anno XX regnante Enrici regi.
S+num Odger. S+num Azalaide, femina, nos qui oc fecimus et firmare rogauimus. S+num Guifredus. S+num Domnucius. S+num Senderedus.

S+ Guadamirus, leuita, scripsit et die et anno quod supra.

1. *Més del quart superior esquerre del pergami (anvers) és afectat per una gran taca d'humitat, que tanmateix no priva la lectura del text. Un forat petit al marge esquerre (costat del text) del pergami, que anava enrotllat. Altres forats diversos accidentals al mig del text. A l'angle inferior dret (anvers) hi fou fet un retall quadrangular, que no afectà el text.*
2. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
5. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
6. *Impignoracion ratllat, i , damunt escrit: empenyo.*
7. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
8. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
9. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
10. *Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.*
11. *Sancti Felicis a O. Correspon a Sant Feliu (Sant Feliu de Montagut -església desapareguda-, actual municipi de Terrassa, comarca de Vallès Occidental).*

1116

1051, maig, 3.

Evacuació i definició. *Ermengol Ermemir, la seva germana Aiçolina i llur mare Engilberga, no havent pogut demostrar en judici el dret que tenien, evacuen i defineixen a Guillem Bonhom allò que injustament retenien, enduent-se l'aigua del pou i altres accions que feien en el seu alou injustament. Fan aquesta definició de drets en resposta a l'acció judicial que l'esmentat Guillem Bonhom havia emprès contra ells en un judici davant els seus senyors, i en presència d'Ermemir, sacrista; Isarn Tedbert; Ponç Ermemir; Vives Mir; Llunes, ferrer; i altres bons homes.¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1433.

ad Barchinonaipsa²

Barcelona.³ 1049.⁴ 1050 3-V⁵ Conveni entre particulars⁶

ignorati vbi sit⁷

Bar^{na} = no fa res per esta Casa de Bages =⁸

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC ___

LLIGALL ___ N.º. 2420

9

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES¹⁰n. 1433¹¹

In Christi¹² nomine Ego Ermengaudus Ermemiri · una cum sorore mea Aiculina · et mater nostra Engilberga · Pacificatores et euacuatores et definitores sumus tibi Guilelmus Bonushomo · Manifestum est enim quia petisti nobis in placito seniorum nostrorum Ermemiri sacriste · et Isarnus Tedberti · et Pontius Ermemiri · et Uiuus Mirone · et Lunes faber · et aliorum bonorum hominum · eo quod iniuste retinebamus · exeundo et regrediendo · quod habebamus per tuum alodium ad auriendam aquam putei · siue alios exios et regressios quod faciebamus per tuum alodium iniusta · Ideo iudicauerunt nobis prescriptis idoneis uiris ut de hoc quod retinebamus · in tuo alodio · protulissimus in illorum placito aut per scripturam aut per testes · Nos autem requisuimus hoc de non potuimus · inuenire per scripturam uoces per testes quod ibi ullum directum de ullam uocem habere debuissemus in predictos exios et regressios siue in ipsa aqua · Quapropter pacificamus tibi et euacuamus et definimus siue tue progenies predictos exios et regressios · et predicta aqua ut ab hodierno die et tempore sequi et quieti inde permaneatis · et retineatis ad opus uestrum sicut uestrum alodem francum · Quod si nos definitores aut aliquis homo utriusque sexus hoc dirumpere temptauerit aut temptauerunt · pro nobis uel illis proficiat · set insuper componat aut componamus uobis uncias · II · auri purissimi · et insuper maneat hoc firmum omne per aeuum ·

Actum est hoc · V · Nonas¹³ Madii¹⁴ · anno XVIII · regni Henrici¹⁵ regis¹⁶ ·

S+num Ermengaudus¹⁷ Ermemiri · S+num Aiculina · S+num Engilberga femina · Nos pariter qui hoc pacificamus et euacuamus · et firmamus · et testes his firmare rogauimus: Senulphus · leuita S+num Guitardus¹⁸ Cusca S+ Sindredus¹⁹ presbiter.

S+num Bellihominis cognomento Geraldus, leuita exarator, et (SS) sub die et anno prefixo.

1. *Dues taques d'humitat afecten la part inferior esquerra del text (anvers), humitat que ha traspasat el pergami, tal i com es pot apreciar si es mira el revers. El pergami anava enrotllat (petit forat al marge esquerre -anvers-).*
2. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
5. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
6. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
7. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
8. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
9. *Segell estampat, c. 1923.*
10. *Segell del «Centre Excursionista de la Comarca de Bages», amb l'escut de l'entitat, estampat en la primera meitat del segle XX, c. 1905-1948, abans de l'ingrés, en dipòsit, del fons a l'arxiu de l'Abadia de Montserrat (Montserrat, AAM).*
11. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
12. *Christi- abreujat Xpi- a O.*
13. *Nonas a O, per Nonarum.*
14. *Madii a O, per Maiarum.*
15. *Henrici a O, per Henrico.*
16. *rege a O, per regi.*
17. *Ermengaudus a O, per Ermengaudi.*
18. *Guitardus a O, per Guitardi.*
19. *Sindredus a O, per Sindredi.*

1051, maig, 28.

Empenyorament. *Guitard* [= Guitart] [= Guitard/Guitart Senfred] i la seva esposa *Adaled* [= Adelaida] empenyoren a *Guifred*, [= Guifred/Gifreu, anomenat Alomar] unes cases, horts, terres, amb la triola i la font, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a *Montpeità*, [Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu d'onze mancosos. [d'or de Barcelona] *Si no ha quitat d'aquí a l'1 de juny, que sigui venda perpètua.*

[O]. Original no localitzat.

a. Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 77, Plica 28 [abans 30 i 38 -original-], S. Fr. N° 544.

b. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 679, pàg. 780, ex a.

a

Plica. 28 [a sota, ratllat: 30, i encara a sota 38, la xifra de la primera numeració, del mateix color que el regest] **de N° 541 â 560.**

S Fr. N° 544

Any 1050=

Empenyam^t. En Monpeyta de Cases Orts y terras A Grifaell

«Consta que ab Acte clos per Ermengol, P<re> b<e> re, á 5 de las Kal<endas> de Juny any 20 del Regnat de Enrich Rey (de Nativitat 1050) Com Vvitard y sa Muller Azeled¹ Empenyoran á Grifaell² Casas, y horts y terras ab la triola y font, y es tot en lo Comptat de Manresa, ab Monpeytá, afronta de solixent ab lo Camí, de migdia ab terras hermas, y ab lo camí que va al Molí, de Ponent ab lo Camí que allí³ passa de tramontana ab la estrada y ab lo Camí que va á St Benet preu 11 Mancosos fins a las Kal<endas> de Juny proxim vinent, y despres quedia venda feta perpetua»

1. *Tot seguit Donan ratllat segons a.*
2. *Grifaell segons a.*
3. *que allí escrit dues vegades segons a.*

b

«Witard i la seva muller Azeled empenyoren a Grifaell cases, i horts, i terres, amb la triola, i la font, en el comtat de Manresa, a Montpeità. Afronta: de solixent amb el camí, de migdia amb terres ermes, i camí que va al molí, de ponent amb el camí, de tramuntana amb l'estrada, i amb el camí que va a Sant Benet. Ho empenyoren pel preu de 11 mancosos fins a les calendes de juny pròxim vinent, i després quedi venda feta perpètua.

A 5 de les calendes de juny de l'any 20 del regnat del rei Enric. Ermengol, prevere, escrigué».

1118

1051, juliol, 23.

Donació. *Elo, dona, i els seus fills Ramon i Guillem, donen a Guitard, [= Guitart] i a la seva esposa Ermeniards, [= Ermengarda] una peça de terra franca, unes parets antigues, clapers i figuera, que*

Elo té per compra, pel desè i per qualssevol altre dret, i els fills per llurs pares i per qualssevol altre dret, al comtat de Barcelona, al terme [del castell] de Terrassa, a Vilařilar, [Vilařilar -vila i mas desapareguts-, l'Aiguacuit, actual municipi de Terrassa, comarca de Vallès Occidental] pel preu de dos llits de draps [= roba] i dos capçals.¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2258 G.

En lo terº de Bar.^{na2}

T.A. N. 276³

1051.

Tarrasa.⁴

221⁵

2258 G⁶

In nomine Domini. Ego Elo,⁷ femina, et filiis meis Reimon⁸ et Guilielmus,⁹ donatores sumus uobis Guitardus et uxori¹⁰ tue¹¹ Ermeniards.¹² Manifestum est enim quia donamus uobis pecia I de terra franca et parietes antigas¹³ et claperos¹⁴ et ficulnea ec¹⁵ omnia nostrum proprium, qui nobis aduenit ad me Elo per comparacione et per decimum et per omnesque uoces et ad nos infantes per ienitori¹⁶ nostrum et pro ullasque uoces. Et est in chomitato¹⁷ Barquinona,¹⁸ in terminio¹⁹ Terracia,²⁰ in locum uocitatum Uillařilar.²¹ Et afrontad²² ipsa terra: de oriente in iunientos²³ de aragallos;²⁴ de meridie in terra de Suniario;²⁵ de occiduo in uia; de circi²⁶ in aragallo.²⁷ Quantum infra istas quattuor²⁸ afrontaciones²⁹ includunt sic donamus uobis ipsa terra ab integre³⁰ qui ibi nobis contigit,³¹ cum exios et regresios³² earum,³³ propter lectos II de draptos³⁴ cum cabeciales³⁵ II. Est manifestum, et de nostre iure³⁶ in uestrum tradimus dominio et potestatem ad omnia qui uolueritis facere, ad uestrum proprium. Quod si nos donatores aut ullusque omo³⁷ qui contra ac³⁸ ista carta donacione³⁹ pro inrumpendum uenerit aut nos uenierimus,⁴⁰ non hoc ualead⁴¹ uindichare⁴² set⁴³ componat aut componamus uobis ipsa terra supranominata in duplo, cum suam⁴⁴ inmelioracionem.⁴⁵ Et in antea ista carta donacione⁴⁶ firma permanead⁴⁷ omnique tempore.

Facta carta donacione⁴⁸ X Kalendas Augusti⁴⁹ anno XXI regni Enrici⁵⁰ regi.⁵¹
S+num Elo, femina. S+num Reimon.⁵² S+num Guilielmus,⁵³ nos qui ista carta donacione⁵⁴ fecimus et firmare rogauimus. S+num Arnallo Guilielmus.⁵⁵ S+num Guilabertus.⁵⁶ S+num Guilielmus Languardus.⁵⁷

S+ Guadamirus,⁵⁸ leuita, scripsit cum literas⁵⁹ ingorgatas⁶⁰ et die et anno quod supra.

1. *Pergamí en bon estat de conservació. En algunes parts del text la tinta s'ha esvaït, fet que dificulta la lectura. Forat a la part nferior, ja existent quan es va escriure el document. Es conserva dins d'una funda transparent de polimer (Melinex), mitjà de protecció que s'ha fet servir per a altres peces d'aquesta sèrie numerada a inicis del segle XXI -que es distingeixen per tenir una lletra tot seguit del número- i afegida als que l'Arxiu de la Corona d'Aragó ja tenia classificats anteriorment.*

2. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

5. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*

6. *Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.*

7. Elo a O.
8. Reimon (*en català*) a O; Raimundi (*en llatí*).
9. Guilielmus a O, *per* Guilelmus.
10. uxori a O, *per* uxor.
11. tue a O, *per* tua.
12. Ermeniards (*en català*) a O.
13. parietes antigas (*en llatí catalanitzat*) a O.
14. claperos (*en llatí catalanitzat*) a O.
15. ec a O, *per* hec.
16. ienitori a O, *per* genitorum
17. chomitato a O, *per* comitatu.
18. Barquinona a O, *per* Barchinonensi.
19. terminio a O, *per* termino.
20. Terracia (*en llatí catalanitzat*) a O.
21. Uillafilar a O. *La vila anomenada Uillafilar, al sud de l'actual ciutat de Terrassa, de la parròquia de Sant Pere, és documentada des de finals del segle X. El 1117 una peça de terra amb vinya del seu terme afrontava a migdia amb una vinya de Sant Benet de Bages. [PUIG I USTRELL, Pere et alii: Diplomatari de Sant Pere i Santa Maria d'Ègara. Terrassa, 958-1207, núm. 5 (990, febrer, 24), pàgs. 216 i 217; núm. 111 (1117, desembre, 13), pàgs. 356 i 357 (Barcelona 2001)] Segurament correspon al mateix lloc Vilafallo, documentat a Terrassa, que coneixem per un regest [ALTÉS I AGUILÓ, Xavier, El diplomatarí del monestir de Santa Cecília de Montserrat, núm. 71, pàg. 282 / Catalunya carolíngia, IV, segona part, núm. 1329, pàg. 954 (980)]. Després de l'estudi del poblament del terme del castell de Terrassa durant els segles X i XI realitzat per A. Borfo i P. Roca (vegeu la bibliografia), s'ha establert que el jaciment de l'Aiguacuit -amb una cronologia des del segle V fins al segle XII i, potser, fins al principi del segle XIII- correspon a aquesta vila, una de les catorze identificades pels medievalistes terrassencs. [MORO I GARCIA, Antoni-Abel, "L'Aiguacuit (vila de Villafilare)", a Catalunya Romànica. El Vallès Occidental. El Vallès Oriental, XVIII, 1991, pàg. 273]*
22. afrontad a O, *per* affrontat.
23. iunientos (*en llatí catalanitzat*) a O, *per* iungentes.
24. de aragallos (*en llatí catalanitzat*) a O.
25. de Suniario a O, *per* Suniaríi.
26. circi a O, *per* circio.
27. aragallo (*en llatí catalanitzat*) a O.
28. quattuor, *abreujat* qr -*amb signe d'abrev. damunt la r-* a O.
29. afrontaciones a O, *per* affrontationes.
30. ab integre a O, *per* ab integrum.
31. qui ibi nobis contigit
32. regresios a O, *per* regressios
33. earum a O, *per* eos.
34. draptos -la a sobrelineada- a O, *per* drapos.
35. cabeciales (*en llatí catalanitzat*) a O.
36. nostre iure a O, *per* nostro iuro.
37. omo a O, *per* homo.
38. ac a O, *per* hac.
39. donacione a O, *per* donationis.
40. uenierimus a O, *per* uenerimus.
41. ualead a O, *per* ualeat.
42. uindichare a O, *per* uindicare.
43. set a O; *variant, admesa en llatí, de sed.*
44. suam a O, *per* omni sua.
45. inmeliacionem a O, *per* immelioratione.

46. donacione a O, per donationis.
47. permanead a O, per permaneat.
48. donacione a O, per donationis.
49. Augusti a O, per Augustarum.
50. Enrici a O, per Enrico.
51. regi a O, per rege.
52. Reimon (en català) a O; Raimundi.
53. Guilielmus a O, per Guilelmi.
54. donacione a O, per donationis.
55. Arnallo Guilielmus a O, per Arnalli Guilielmi.
56. Guilabertus a O, per Guilaberti.
57. Guilielmus Languardus a O, per Guilelmi Langoardi.
58. Guadamirus a O, per Guadamiri.
59. literas a O, per litteras.
60. ingorgatas a O.

1119

1052, gener, 18.

Publicació de testament. *Publicació jurada (o adveració sacramental) del testament de Bernat Sendred, [= Sindreu] que publiquen legalment els seus marmessors i almoiners: Guillem, Oliver i Aleran, [= Alerany] prevere i levita, fills del testador; Mir Llopsanç, Isarn At, Berenguer Ramon, Ebroi Mir, Guillem Ramon, Bonfill Eició i Bernat Guifred. [= Gifreu] En presència del jutge Adalbert, dels sacerdots Guifred [= Gifreu] i Bonfill i de molts altres homes, els noms dels quals són consignats a sota: Guadall Guadall, Guillem Geribert, Hug Guifred, [= Gifreu] Udalard Mir, Rodlan Humbert i Guadall major, els esmentats Bonfill Eició, Bernat [Guifred (Gifreu)] i Guillem Ramon testimonien per Déu pare omnipotent i per Jesucrist, fill seu, i el sant Esperit, sobre l'altar de Sant Miquel arcàngel, l'església del qual és al comtat de Barcelona, a la base del castell de Queralt, [església de Sant Miquel del castell de Queralt, actual municipi de Bellprat, Alta Segarra, comarca d'Anoia] que eren presents quan l'esmentat Bernat Sendred féu el seu testament, quan encara era sa de cos i amb plenes facultats sensorials i de memòria, pel qual els encomanà, als seus fills i als altres marmessors, tots els drets que tenia, perquè després de la seva mort els distribuïssin. Primerament va concedir a Santa Maria de Montserrat [església i monestir de Santa Maria de Montserrat, actual municipi de Monistrol de Montserrat, comarca de Bages] l'alou que tenia al Penedès, [comarca d'Alt Penedès] que fou de Senador. Deixà també a Santa Maria de Ripoll [església i monestir de Santa Maria de Ripoll, actual municipi de Ripoll, comarca de Ripollès] l'alou que tenia a Gurbità, a la vall de Sant Bartomeu. [actual municipi de Sant Bartomeu del Grau, comarca d'Osona] Igualment li concedí l'alou de Vespella, [Vespella, actual municipi de Gurb, comarca d'Osona] que fou del difunt Ab i del difunt Bonuç, sacerdots. Amb la condició que el tingués Aleran, [= Alerany] fill seu ja esmentat, mentre visqués. I després de la seva mort romangués a Santa Maria [de Ripoll]. I també va concedir a la canònica de Sant Pere de Vic [canònica de Sant Pere de Vic, catedral de Vic, actual municipi de Vic, comarca d'Osona] l'alou que tenia a Molnells. [Monells, actual municipi de Cervera, comarca de Segarra] I també a la canònica de Santa Creu i Santa Eulàlia de Barcelona [canònica de Santa Creu i Santa Eulàlia de Barcelona, catedral de Barcelona, districte de Ciutat Vella, ciutat de Barcelona, actual municipi de Barcelona, comarca de Barcelonès] li deixà l'alou de Pinells [Pinells -mas-, actual municipi de la Granada, comarca d'Alt Penedès] anomenat Mal Consell, que fou del difunt Savaric. Al monestir de Sant Benet de Bages [monestir de Sant Benet de Bages, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] li concedí quatre parellades a la torre que fou del difunt Gondebert [= Gombert] [Torroella de Dalt -mas-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]. I també al seu fill Guillem, ja esmentat, li concedí el castell de Gurb, [castell de Gurb, actual municipi de Gurb, comarca d'Osona] juntament*

amb llurs feus i termes, i el feu de Granollers, i la parròquia de Sant Esteve, [parròquia Sant Esteve de Granollers, actual municipi de Gurb, comarca d'Osona] i l'alou. També li concedí el castell de Tona, [castell de Tona, actual municipi de Tona, comarca d'Osona] amb el seu terme i tot el que li pertany. Igualment li deixà el castell de Sallent, [castell de Sallent, actual municipi de Sallent, comarca de Bages] amb els delmes i les primícies i el seu terme i tot el que pertany a l'esmentat castell. Igualment li deixà el castell de Guardiola, [castell de Guardiola, actual municipi de Sant Salvador de Guardiola, comarca de Bages] amb els delmes i les primícies i el seu terme i tot el que pertany a l'esmentat castell, exceptuant l'alou que és a Sant Pere de la Serra, [Sant Pere del Brunet, actual municipi de Sant Salvador de Guardiola, comarca de Bages] que la seva esposa deixà a Oliver, fill seu. També li concedí els castells de Queralt [castell de Queralt, actual municipi de Bellprat, Alta Segarra, comarca d'Anoia] i de Fillol, [Fillol o Fiol, actual municipi de Sant Martí de Tous, comarca d'Anoia] amb els delmes i les primícies i llurs termes i tot el que pertany als esmentats castells. Igualment li deixà el castell d'Alet [castell d'Alet, departament d'Aude, regió de Llenguadoc-Rosselló, Occitània] amb el seu terme. I li va concedir les cases que tenia dins les muralles de Barcelona, [ciutat de Barcelona, districte de Ciutat Vella, actual municipi de Barcelona, comarca de Barcelonès] amb llurs horts, pous i sitges i tot el que pertany a les cases. Tot això esmentat que deixà a Guillem, fill seu, li ho deixà amb la condició que si moria sense descendència legítim matrimoni romangués al seu germà Berenguer, si fos viu, i si no ho fos, passés a l'altre germà Oliver. Si tampoc fos viu, que passés a Aleran, [= Alerany] l'altre germà. A Berenguer, també fill seu, li concedí el castell d'Odolí, [actual municipi de Castellolí, comarca d'Anoia] amb les primícies i els delmes i el seu terme i tot el que pertany a l'esmentat castell. I li concedí el castell de Galí, [actual municipi de Castellgalí, comarca de Bages] amb les primícies i els delmes i el seu terme i tot el que pertany a l'esmentat castell. Amb la condició que si moria sense descendència de matrimoni legítim romangués al seu germà Guillem, si fos viu, i si no ho fos, passés a Oliver, i si cap d'aquests fos viu passés al seu germà Aleran [= Alerany].

A Oliver, també fill seu, li concedí el castell de Termes, [castell de Termes, Termenés, departament d'Aude, regió de Llenguadoc-Rosselló, Occitània] i els de Montfalcó [Montfalcó Gros, actual municipi de Veciana, Alta Segarra, comarca d'Anoia] i d'Orfort, [castell d'Orfort, Termenés, departament d'Aude, regió de Llenguadoc-Rosselló, Occitània] juntament amb els feus comtals, els feus bisbals i els feus abadals i les batllies, les escauserias i les condirecciones novellas, i els aous, les albergues episcopals, els delmes i tot el que pertany a l'honor del castell esmentat. [sic]

Amb la condició que tot això ho tingués en servei de Pere, bisbe, [de Girona (1010-1052)] i de Pere Ramon [comte en part de Carcassona, vescomte de Besiers i d'Agde (+ vers 1059)] i dels seus successors. [de Carcassona] I també li deixà el castell de Vilademàger, [Vilademàger, actual municipi de la Llacuna, comarca d'Anoia] amb els seus delmes i les seves primícies i el seu terme, en tot i en tot el que pertany a l'esmentat castell, amb la mercè del seu senyor el comte Ramon. [= Ramon Berenguer I, dit el Gran (1035-1076)]. Igualment li va concedir els castells de Font-rubí, [castell de Font-rubí, actual municipi de Font-rubí, comarca d'Alt Penedès] de Guardiola [castell de Guardiola, actual municipi de Sant Salvador de Guardiola, comarca de Bages] i de Montclar [castell de Montclar, actual municipi de Santa Perpètua de Gaià, Alta Segarra, comarca de Conca de Barberà] amb llurs primícies, delmes i termes, amb tot el que pertany als esmentats castells. Tot això que va concedir al seu fill Oliver també li ho va concedir amb la condició que si moria sense descendència de matrimoni legítim romangués al seu germà Guillem, si fos viu, i si fos mort passés a Berenguer, si fos viu, i si Berenguer hagués mort passés al seu germà Aleran [= Alerany] si fos viu.

A Aleran, [= Alerany] també fill seu, li concedí el castell de Meda [castell de Meda, actual municipi de Sant Julià de Vilatorrada, comarca d'Osona] amb tots els aous que pertanyen al castell, juntament amb les batllies que allà hi tinguessin els seus parents. I li deixà el feu de Sant Llorenç, [Sant Llorenç del Munt, actual municipi de Sant Julià de Vilatorrada, comarca d'Osona] tot sencer. I li deixà les parròquies de Gurbità i les altres parròquies que tenia del senyor Guilibert, bisbe [= Guislabert-millor Guilabert-, bisbe de Barcelona (1035-1062)]. A Oliver, també, fill seu, li concedí les egües que aleshores hi tenia.

Tots els feus que deixà als seus fills els els concedí amb la mercè dels seus senyors, pels quals eren tinguts els feus. Disposà que allò que restés dels seus béns mobles i immobles s'emprès per a pagar els seus deutes. I el que restés encara fos emprat en misses per a la seva ànima. Després d'haver disposat la seva darrera voluntat la pietat divina li concedí dos anys de vida. Després va anar a Santa Maria del Puig (Santa Maria de lo Puèg/Sainte-Marie-de-le-Puy, Lo Puèg de Velai/Le Puy-en-Velay, departament de Haute-Loire, regió d'Alvèrnia, Occitània) a resar i allà fou atacat per una febre mortal, i havent confessat els seus pecats traspassà d'aquesta vida el mes d'agost [de 1049] i fou enterrat en aquest mateix lloc fou enterrat.

[O]. Original no localizat.

A.* Trasllet de 20 de febrer de 1154, per Ramon, sacerdot: Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2258 J.

a.* Regest (en català) del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 80, Calaix 49 i 50 [abans: Calaix 26], B. N.º 717. [aquest document estava en lo Calaix 40].

A

Iudicium bernardi Sendredi.²

T. N.º. 302³

testament⁴

testament en que se deixa a S. Benet Vnas propietats = y moltas otras Cosas en diferents parts =⁵

Testament de [Bernat] Sendred [...]⁶

1051.

testam¹⁰ de Bernardo hijo de Sendredo, dexa al Mon^o 4 pariliatas de tierra en la torre de Godeberto.⁷

2258 J⁸

In nomine Domini Iste sunt condiciones sacramentorum · ultime uoluntatis cuiusdam hominis defuncti· Bernardi prolis Sendredi⁹ Quas publicatur legaliter sui manumissores uel helemosinarii¹⁰ abeo¹¹ helecti¹² Id sunt Guilelmus¹³ et Oliuarius¹⁴ necnon et Alerannus¹⁵ utrique filii sui Mironi quoque Lupisancii¹⁶ et Ysarnus Atoni atque Berengarius Raimundi Ebroinus quoque Mironi et Guilelmus Reimundi¹⁷ Bonifilius Eicioni¹⁸ Bernardusque Guifredi¹⁹ In conspectu uel presentia Adalberti iudice atque sacerdotis Guifredi et Bonifilii et aliorum plurimorum hominum quorum nomina subterius sunt adsignata Nomina uero testium qui hoc iurando testificant Bonifilius enim Eicioni prefatus et Bernardus²⁰ et Guilelmus Raimundi predictus Nos uero predicti testificamus primo per Deum patrem omnipotentem et per Ihesum Christum²¹ filium eius sanctumque Spiritum super altare Sancti Michaelis archangeli cuius domum sitam cernitur²² in comitatu Barchinonense²³ ad radicem castris Cheralti²⁴ quem²⁵ uidimus quando iamdictus Bernardus Sendredi suum decreui fieri testamentum dum adhuc erat corpore sanus sensum atque memoria plenus per quod commendauit nobis uel aliis suis manumissoribus uniuersam suam facultatem qualiter post mortem suam distribueretur Primo quidem concessit Sancte Marię Montis serrati²⁶ ipsum suum alodium quod abebat²⁷ in Penitense²⁸ quod fuit Senatori²⁹ Sancte Marie quoque

Riuipollentis³⁰ dimisit ipsum suum alodium quod abebat³¹ in Gurbitano³² ad ipsam uallem qui³³ est subtus Sancti Bartolomei³⁴ Similiter namque concessit ei ipsum suum alodium de Uespella³⁵ qui fuit condam Aboni atque condam Bonucii sacerdotis³⁶ Sub ac condicione ut teneat illum Alerannus filius eius predictus dum uiueret Et post obitum suum remaneat ad Sancte Marię predicte Alodium quoque suum quod abebat³⁷ in Molnellis³⁸ concessit chanonice³⁹ Sancti Petri sedis Uici⁴⁰ Cannonice⁴¹ quoque Sancte Crucis et Sancte Eulalie Barchinonensis⁴² dimisit ipsum suum alodium de Pinellis⁴³ quod dicunt Malum consilium Et fuit condam Sauarici⁴⁴ Cenobio autem Sancti Benedicti Baiensis⁴⁵ concessit ipsum suum alodium que⁴⁶ sunt pariliatas III^{or} et sunt ad ipsam turrem que fuit condam Gondeberti⁴⁷ Filio quoque suo Guillelmo iamdicto concessit ipsum castrum quod cognominatum est Gurbi⁴⁸ simul cum ipsos feuos et illorum⁴⁹ termines⁵⁰ eorumque⁵¹ aiacensiis⁵² simulque cum ipsum feuum Granollariis⁵³ et parrochiam Sancti Stephani⁵⁴ meum alodium qui⁵⁵ ibidem est Item concessit ei ipsum castrum quod uocatum est Tonna⁵⁶ cum finis et terminis suis et cum suis aiacensiis⁵⁷ quantum ad ipsum kastrum⁵⁸ pertinet Similiter autem dimisit ei ipsum castrum quod cognominatur Salientum⁵⁹ cum decimis et primiciis et finis et terminis eius quantum ad istum castrum pertinent⁶⁰ Item dimisit ei ipsum castrum quod uocatum est Guardiolum⁶¹ cum decimis et primiciis eiusque⁶² aiacenciis⁶³ quantum eodem kastro⁶⁴ pertinet exceptus ipsum alodium qui⁶⁵ est ad Sanctum Petrum de ipsa Serra⁶⁶ quod coniux sua⁶⁷ dimisit Oliuario filio suo Item concessit ei ipsum castrum que⁶⁸ nominatum est Cheiraltum⁶⁹ Et ipsum castrum que⁷⁰ dicunt Filiolum⁷¹ concessit ei cum decimis et primiciis et suis terminisque illorum quantum eosdem castros pertinent⁷² Similiter dimisit ei castrum Aliza⁷³ cum terminis et finis atque aiacensiis⁷⁴ suis Et concessit ei ipsas suas mansiones quas habebat intra muros Barchinone cum orto⁷⁵ et puteo⁷⁶ et foueas quantum ad ipsas domos pertinet Omnia uero hec suprascripta quam dimisit ad Guilelmum filium suum predictum Sub tali pactu hec concessit ei Vt si ille moriretur sine prole de legitimo coniugio hec omnia suprascripta remaneat ad Berengarium fratrem suum Si uiuus fuerit Si autem ille uiuus non fuerit remaneat ad Oliuario⁷⁷ fratri suo⁷⁸ Similiter si ille mortuus fuerit remaneat ad Alerandus⁷⁹ fratrem suum Berengario autem filio suo concessit ei ipsum castrum quod uocatum est Odolinum⁸⁰ cum primiciis et decimis et finis et terminis eius omnia et in omnibus quantum ad suprascriptum castrum pertinent⁸¹ Et ipsum castrum Galinum⁸² dimisit ei cum primiciis et decimis et finis et terminis eius omnia et in omnibus quantum eodem castro pertinent⁸³ In tali conuentum sicut suprascriptum est Vt si ille moritur sine infante de legitimo coniugio remaneant ad Guilelmus⁸⁴ fratrem suum si uiuus fuerit Si autem ille uiuus non fuerit remaneat⁸⁵ ad Oliuario⁸⁶ Si unum de istis non fuerit uiuus remaneat⁸⁷ ad Alerandus⁸⁸ fratri suo⁸⁹ Oliuario quoque filio suo concessit ipsum castrum quod dicitur Terminum⁹⁰ Et quod cognominatur Monte falchonum⁹¹ Et ipsum castrum quem dicunt⁹² Aurumfortem⁹³ simul cum ipsos feuos comitales et ipsos feuos episcopales et ipsos feuos abbatiales et ipsasque baiulias⁹⁴ et ipsas escauserias⁹⁵ et ipsas condirecciones nouellas⁹⁶ ipso[s] que⁹⁷ alodios et ipsas albergas⁹⁸ omnia et in omnibus quantum ad onorem⁹⁹ de suprascripto¹⁰⁰ kastro¹⁰¹ pertinent¹⁰² In tali conuentum ut hec omnia suprascripta abeat¹⁰³ in seruicio Petroni episcopi¹⁰⁴ Petrique Reimundi¹⁰⁵ et successoribus illorum¹⁰⁶ Item quoque dimisit ei kastrum¹⁰⁷ quod dicitur Uilla de Maier¹⁰⁸ cum decimis et primiciis et f[ini]s¹⁰⁹ terminisque eius¹¹⁰ omnia et in omnibus quantum ad eosdem kastro¹¹¹ pertinet apud mercedis seniori suo Raimundi comitis¹¹² Item concessit ei ipsum kastrum¹¹³ quod uocatur Fontem rubeum¹¹⁴ et ipsum kastrum¹¹⁵ quod dicitur Guardiola¹¹⁶ Et ipsum kastrum¹¹⁷ quod dicitur Monte claro¹¹⁸ cum primiciis et decimis et finis terminisque ill[orum] c]um¹¹⁹ omnia et in omnibus quantum ad eosdem kastos¹²⁰ pertinent¹²¹ Hec quoque omnia suprascripta quam¹²² concessit filio suo Oliuario sub ea ratione dimisit ei ut si ille moriretur sine infante de legitimo coniugio remaneat ad Guilelmum filium suum si uiuus fuerit Et si Guilelmus mortuus fuerit rema[ne]at¹²³ ad Berengarius¹²⁴ filium suum si uiuus fuerit Quod si Berengarius mortuus fuerit remaneat ad Alerannum si uiuus fuerit Aleranno quoque filio suo predicto concessit ipsum kastrum¹²⁵ quod dicitur Meda¹²⁶ cum ipsos alodios quantum ad ipsum kastrum¹²⁷ pertinent¹²⁸ simul cum ipsas baiolias¹²⁹ quas ibi abuerunt¹³⁰ parentes sui omni tempore Et dimisit ei ipsum feuum de Sancti Laurencii¹³¹ totum ab integrum Et dimisit ei ipsas parrochias de Gurbitanno¹³² et ipsas alias parrochias quas tenebat de domno Guiliberto episcopo¹³³ Oliuario

quoque filio suo predicto concessit illas equas quas tunc abebat¹³⁴ Hec autem omnia suprascripta quam dimisit infantibus suis¹³⁵ quantum ibidem abet¹³⁶ de feuos concessit eis apud mercedem seniorum suorum de quorum¹³⁷ ipso¹³⁸ feuos tenebat Aliut autem quod remanet mobile uel immobile iussit exinde soluere ipsos suos debitos Et quicquid exinde remanserit iussit dare pro anima sua in missas Post autem iussit ut qui contra suum testamentum per quem condiciones iste sunt edite uenerit ad inrumpendum nullomodo ualeat uendicare¹³⁹ sed componat aut componant hec in duplo cum omnem¹⁴⁰ suam¹⁴¹ inmeliorationem¹⁴² Et insuper iussit ut ipsum testamentum firmum et inconuulsum permaneret tunc uel omni tempore Postquam autem hec predicta omnia a prefato Bernardo ita ordinata sunt sicut suprascriptum est concessit ei diuina pietas duos annos ad uitam Peractosque perrexit¹⁴³ Sancte Marie Podiensis¹⁴⁴ oraturus¹⁴⁵ Ibiq; mortali febre percussus et de suo crimine confessus in mense augusto ab ac uita transiuit In illo enim loco¹⁴⁶ corpus eius humatum est Nos uero manumissores predicti Et testes talem fuisse uoluntatem eius iuramus per super annexum sacramentum quemadmodum superius scriptum est Iuramus insuper quod nullam fraudem in hac pagina impressam nescimus Late et roborate sunt hec condiciones XV Kalendas¹⁴⁷ Februarii¹⁴⁸ anno XX° I^o regni Enrici¹⁴⁹ regis¹⁵⁰ S+num Bonifilii Eicioni S+num Guilelmi Raimundi S+num Bernardi Guifredi (signe)¹⁵² Alerandus pr<e>s<biter>¹⁵³ qui et leu<i>ta¹⁵⁴ S+num Oliuarii S+num Mironi Lupiscancii S+num Ysarni Atoni S+num Berengarius¹⁵⁵ Raimundi S+num Ebroni Mironi Manumissores sunt huius rei et testes et has condiciones punctatis signis adfirmant.

Adalbertus, iudex, qui hoc sacramentum recepit et sub¹⁵⁶ SSS S+num Guadaldi Guadaldi S+num Guilelmi Geriberti S+num Vgoni Guifredi S+ Vzalardi Mironis S+num Rodlanni¹⁵⁷ Vmberti S+num Guadaldi maiori Quantum hic michi iuste debetur confirmo sed aliud nichil

Oliba, sacerdos, qui has condiciones sacramentorum scripsit et sub SSS die annoque prefixo.

Raimundus, sacerdos, qui hec translatum scripsit X Kalendas¹⁵⁸ Marci¹⁵⁹ anno XVII regni regis Ludouici Iunioris (signe).

1. *Pergamí en bon estat de conservació, a part d'un forat que afecta algunes lletres en quatre línies, algunes taques que, si bé afecten el text, aquest es pot llegir perfectament en la seva totalitat, i alguns petits talls als marges. El pergamí, rectangular, amb l'angle inferior dret (anvers) esmuçat d'origen, fou preparat a la manera dels còdexs, amb rengles per a l'escriptura. Era plegat (tres sècs verticals i tres sècs horitzontals). Lletra de mitjans del segle XII. Nivell de llengua alt, gairebé desconegut en la gran majoria de documents que conformen el present Diplomatari: ús dels adverbis necnon i quoque, 'també', i enim, 'certament', i del pronom utrique; verbs com cerno, Es conserva dins d'una funda transparent de polímer (Melinex), mitjà de protecció que s'ha fet servir per a altres peces d'aquesta sèrie numerada a inicis del segle XXI -que es distingeixen per tenir una lletra tot seguit del número- i afegida als que l'Arxiu de la Corona d'Aragó ja tenia classificats anteriorment.*

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

5. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

6. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

7. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

8. *Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.*

9. *Bernardi prolis Sendredi (genitiu singular) segons A.*

10. *helemosinariii (genitiu singular) segons A, per eleemosynariii.*

11. *abeo segons A, per habeo.*

12. *helecti segons A, per electi.*

13. Guilelmus segons A. *Es tracta de Guillem, fill primogènit del testador, Bernat Sendred. Després de la publicació del testament del seu pare el retrobem almenys tres vegades més, tant en documents de l'Arxiu Capitular de Vic com de l'Arxiu de la Corona d'Aragó (secció de Cancelleria), que ens el presenten com un important senyor que tant aviat pledeja amb el bisbe d'Osona per la possessió de parròquies i esglésies que li reclama la canònica de Vic, com s'avé a reconèixer que els castells de Gurb i Sallent no els té en alou sinó en feu dels seus senyors, els comtes de Barcelona Ramon i Almodis. En cada un d'aquests tres documents és anomenat Guillem, Guillem Bernat de Gurb i Guillem Bernat de Queralt, respectivament.* [ORDEIG I MATA, Ramon (2005), *Diplomatari de la catedral de Vic. Segle XI*, fascicle tercer, núm. 1138 (1055, setembre, 27), pàgs. 447 i 448; núm. 1169 (1058, juny, 20), pàgs. 478-480; i núm. 1294 (1066, juny, 10), pàg. 593].
14. Oliuarius segons A. *Germà de l'anterior.*
15. Alerannus segons A. *Germà de l'anterior.*
16. Mironi quoque Lupisancii (*genitiu singular*) segons A. *Mir Llopsanç deu tenir algun parentiu amb un Llop Sanç, que primer documentem com a testimoni en una donació testamentària. (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1315 -1023, març, 1-) i al final de la seva vida professà com a monjo a Sant Benet de Bages. A més, en una clàusula de l'acte documental que estén per donar fermesa a la seva professió religiosa amb una donació pietosa, hi apareix un Ramon Llopsanç, que ja era monjo de l'esmentat monestir. (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 352 -1077, octubre, 21-).*
17. Guilelmus Reimundi
18. Bonifilius Eicioni
19. Bernardusque Guifredi
20. Bernardus segons A, per Bernardus prefatus. *És el mateix que Bernardusque Guifredi (vegeu la nota 19)*
21. Ihesum Christum, abreujat: ihm (*amb signe d'abrev. a la h*) i xpm (*amb signe d'abrev. a la p*) segons A.
22. cernitur segons A. *Verb cerno, 'distingir bé mitjançant els sentits, sobretot el de la vista'. Cal interpretar-ho en el sentit que el castell es distingeix clarament.*
23. Barchinonense segons A, per Barchinonensi.
24. castru Cheralti (*genitiu singular*) segons A.
25. quem segons A, per quod.
26. Sancte Marię Montis serrati segons A.
27. abebat segons A, per habebat.
28. Penitense segons A. *Denominació llatina usual d'una de les regions naturals i històriques que foren incloses en el comtat de Barcelona, al sud del riu Llobregat: el Penedès. Segons la divisió comarcal vigent actualment la conformen tres comarques: Alt Penedès, Baix Penedès i Garraf.*
29. Senatori (*genitiu singular*) segons A. *Nom personal masculí d'origen llatí - en català, Senador-, que prové de senex, 'ancià'.*
30. Sancte Marie quoque Riuipollentis segons A.
31. abebat segons A, per habebat.
32. Gurbitano segons A. *Correspon al territori centrat pel castell de Gurb, a la Plana de Vic (actual municipi de Gurb, comarca d'Osona).*
33. qui segons A, per quod.
34. Sancti Bartolomei segons A. *Es tracta de Sant Bartomeu del Grau (actual municipi de Sant Bartomeu del Grau, comarca d'Osona).*
35. Uespella segons A. *Es tracta de Vespella (actual municipi de Gurb, comarca d'Osona).*
36. condam Aboni atque condam Bonucii sacerdotis segons A.
37. abebat segons A, per habebat.
38. Molnellis (*ablatiu singular*) segons A.
39. chanonice segons A, per canonice.

40. Sancti Petri sedis Uici *segons A. Es tracta de Sant Pere de Vic (catedral de Vic, actual municipi de Vic, comarca d'Osona).*
41. cannonice *segons A, per canonice.*
42. Sancte Crucis et Sancte Eulalie Barchinonensis *segons A.*
43. de Pinellis (*genitiu singular*) *segons A.*
44. condam Sauarici *segons A.*
45. Sancti Benedicti Baiensis (*genitiu singular*) *segons A.*
46. que *segons A, per quod.*
47. turrem que fuit condam Gondeberti *segons A. L'antiga torre de Gombert probablement cal identificar-la amb l'actual casa de pagès de Torroella de Dalt (Torroella de Dalt -mas-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages) [BENET I CLARÀ, Albert, Història de Manresa. Dels orígens al segle XI, IV, pàgs. 1226, 1227 i 1241] Vegeu la nota 46 del document núm. 911. (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 191 -1030, abril, 7-), on surt esmentada aquesta mateixa torre: turre de Conbert.*
48. castrum quod cognominatum est Gurbi *segons A. Es tracta del castell de Gurb (actual municipi de Gurb, comarca d'Osona).*
49. illorum *segons A, per illos (o suos).*
50. termines *segons A, per terminos.*
51. eorumque *segons A, per easque*
52. aiacensiis *segons A, per adiacentias.*
53. Granollariis (*ablatiu plural*) *segons A. Es tracta de Granollers (actual municipi de Gurb, comarca d'Osona).*
54. Sancti Stephani (*genitiu singular*) *segons A. Es tracta de la parròquia de Granollers, Sant Esteve (parròquia de Sant Esteve de Granollers, actual municipi de Gurb, comarca d'Osona).*
55. qui *segons A, per quod.*
56. castrum quod uocatum est Tonna *segons A. Es tracta del castell de Tona (actual municipi de Tona, comarca d'Osona).*
57. aiacensiis *segons A, per adiacentias.*
58. kastrum *segons A, per castrum.*
59. castrum quod cognominatur Salientum *segons A. Es tracta del castell de Sallent (actual municipi de Sallent, comarca de Bages).*
60. pertinent *segons A, per pertinet.*
61. castrum quod uocatum est Guardiolum *segons A. Tot i que són diversos els castells anomenats Guardiola, es tracta, gairebé segur, del castell de Guardiola de la comarca de Bages (actual municipi de Sant Salvador de Guardiola, comarca de Bages).*
62. eiusque *segons A, per eisque.*
63. aiacenciis *segons A, per adiacentias.*
64. kastro *segons A, per castro.*
65. qui *segons A, per quod.*
66. Sanctum Petrum de ipsa Serra *segons A. Podria tractar-se de l'actual església de Sant Pere del Brunet (actual municipi de Sant Salvador de Guardiola, comarca de Bages), en el cas que al segle XI fos anomenada Sant Pere de la Serra.*
67. coniux sua *segons A. Es tracta de l'esposa del testador Bernat Sendred, anomenada Quíxol.*
68. que *segons A, per quod.*
69. castrum que nominatum est Cheiraltum *segons A. Es tracta del castell de Queralt (actual municipi de Bellprat, Alta Segarra, comarca d'Anoia).*
70. que *segons A, per quod.*
71. castrum que dicunt Filiolum *segons A. Es tracta del castell de Fillol o Fiol (actual municipi de Sant Martí de Tous, comarca d'Anoia).*
72. pertinent *segons A, per pertinet.*

73. castrum Aliza segons A. *Es tracta del castell d'Alet (departament d'Aude). És l'antiga Electa, uns 10 km. al sud-est de Limós i a 36 km. de Carcassona. El 813 el comte de Rasès hi fundà un monestir benedictí, al voltant del qual hi cresqué la població, que en el segle XIV va ser convertit en seu episcopal (suprimida el 1790). [“Alet ó Aleth”, a Enciclopedia Vniversal Ilvstrada europeo-americana, Espasa-Calpe (Madrid-Barcelona), t. 4, pàgs. 533 i 534]*
74. aiacensiis segons A, per adiacentias.
75. orto segons A, per hortos.
76. puteo segons A, per puteos.
77. Oliuario (datiu o ablatiu singular) segons A, per Oliuarium (acusatiu singular).
78. fratri suo segons A, per fratrum suum.
79. Alerandus segons A, per Alerandum.
80. castrum quod uocatum est Odolinum segons A. *Es tracta del castell d'Odolí (actual municipi de Castellolí, comarca d'Anoia).*
81. pertinent segons A, per pertinet.
82. castrum Galinum segons A. *Es tracta del castell de Galí (actual municipi de Castellgalí, comarca de Bages).*
83. pertinent segons A, per pertinet.
84. Guilelmus segons A, per Guilelmum.
85. remaneat segons A, per remaneant.
86. Oliuario (datiu o ablatiu singular) segons A, per Oliuarium.
87. remaneat segons A, per remaneant.
88. Alerandus segons A, per Alerandum.
89. fratri suo segons A, per fratrem suum.
90. castrum quod dicitur Terminum segons A. *Correspon al castell de Termes.*
91. et quod cognominatur Monte falchonum segons A. *i el [castell] de Montfalcó (Montfalcó Gros, Alta Segarra, actual municipi de Veciana, Alta Segarra, comarca d'Anoia).*
92. quem dicunt segons A, per quod dicitur.
93. castrum quem dicunt Aurumfortem segons A. *Correspon al castell d'Orfört (departament d'Aude), al Termenès, al sud de Carcassona, formant part de la línia defensiva del comtat de Carcassona amb el de Besalú, a les Corberes.*
94. baiulias segons A. *Vegeu la nota 129.*
95. escauserias segons A.
96. condirecciones nouellas segons A.
97. ipso[s qu]e segons A. *Les lletres entre claudàtors no existeixen per causa del forat que afecta quatre línees, essent aquesta la primera.*
98. albergas segons A.
99. onorem segons A, per honorem.
100. de suprascripto segons A, per suprascripti.
101. kastro (datiu o ablatiu singular) segons A, per castri.
102. pertinent segons A, per pertinet.
103. abeat segons A, per habeat.
104. Petroni episcopi segons A. *Es tracta de Pere Roger, bisbe de Girona (1010-1052). Com a fill del comte Roger de Carcassona, i germà, per tant, d'Ermesenda de Carcassona -esposa de Ramon Borrell I, comte de Barcelona-, Pere Roger fou, a més de bisbe de Girona, comte en part de Carcassona i de Foix. [PLADEVALL I FONT, Antoni, “Pere I de Carcassona”, a Gran Enciclopèdia Catalana, 11 (Barcelona 1978 -1ª ed.-), pàg. 460] Si la seva mort s'escaigué l'any 1051, quan fou redactat aquest document ja no era entre els vius. El nom que usà, Petronus, no era per raó de la seva juvenesa, perquè el dugué tota la seva vida.*
105. Petrique Reimundi segons A. *Es tracta de Pere Ramon, el comte de Carcassona (ho era en part) i vescomte de Besiers. Nebot de Pere, bisbe de Girona, i d'Ermesenda, comtessa de Barcelona pel fet d'ésser esposa de Ramon Borrell I.*
106. et successoribus illorum segons A, per et sucesorum suorum.

107. *castrum segons A, per castrum.*
108. *castrum quod dicitur Uilla de Maier segons A. Correspon al castell de Vilademàger (actual municipi de la Llacuna, comarca d'Anoia). El castell de Vilademàger, situat en un cim (700 m alt), al sud-est de la vall de la Llacuna, capitalitzava l'extens terme de la Llacuna. Sempre sota el domini eminent dels comtes de Barcelona, aquests l'infeudaren als Gurb-Queralt, successors d'un magnat anomenat Maier (posteriorment transformat en Màger), que havia bastit una torre abans del 987. Ja abans del 1079 el domini del castell de Vilademàger havia passat als Cervelló, barons de la Llacuna; ells i els seus descendents el posseïren fins el segle XIX. [PLADEVALL I FONT, Antoni, "Vilademàger", a Gran Enciclopèdia Catalana, 15 (Barcelona 1980 -1ª ed.-), pàg. 469].*
109. *f[ini]s segons A. Les lletres entre claudàtors no existeixen per causa del forat que afecta quatre línees, essent aquesta la segona.*
110. *terminisque eius segons A.*
111. *castro (datiu o ablatiu singular) segons A, per castros.*
112. *Raimundi comitis (genitiu singular).*
113. *castrum segons A, per castrum.*
114. *castrum quod uocatur Fontem rubeum (acusatiu singular) segons A. Es tracta del castell de Font-rubí (actual municipi de Font-rubí, comarca d'Alt Penedès).*
115. *castrum segons A, per castrum.*
116. *castrum quod dicitur Guardiola (acusatiu singular) segons A. Vegeu la nota 61.*
117. *castrum segons A, per castrum.*
118. *[castrum (sic) quod dicitur] Monte claro (datiu o ablatiu singular) segons A, per [castrum quod dicitur] Montem clarum (acusatiu singular). Es tracta del castell de Montclar (actual municipi de Santa Perpètua de Gaià, Baix Segarra, comarca de Conca de Barberà).*
119. *ill[orum c]um segons A. Les lletres entre claudàtors no existeixen per causa del forat que afecta quatre línees, essent aquesta la tercera.*
120. *castros segons A, per castros.*
121. *pertinent segons A, per pertinet.*
122. *quam segons A. Superflu.*
123. *rema[ne]at segons A. Les lletres entre claudàtors no existeixen per causa del forat que afecta quatre línees, essent aquesta la quarta i darrera línia afectada.*
124. *Berengarius segons A, per Berengarium.*
125. *castrum segons A, per castrum.*
126. *castrum quod dicitur Meda segons A. Es tracta del castell de Meda (actual municipi de Sant Julià de Vilatorrada, comarca d'Osona).*
127. *castrum segons A, per castrum.*
128. *pertinent segons A, per pertinet.*
129. *baiolias segons A. Vegeu la nota 94.*
130. *abuerunt segons A, per habuerunt.*
131. *Sancti Laurencii segons A. Es tracta del monestir benedictí de Sant Llorenç del Munt o de les Planeses (actual municipi de Sant Julià de Vilatorrada, comarca d'Osona).*
132. *parochias de Gurbitanno segons A. Es refereix a les parròquies del terme o territori del castell de Gurb, anomenat Gurbità.*
133. *domno Guiliberto episcopo segons A.*
134. *abebat segons A, per habebat.*
135. *suis segons A.*
136. *abet segons A, per habet.*
137. *de quorum segons A, per quorum.*
138. *ipso segons A, per ipsos.*
139. *uendicare segons A, per uindicare.*
140. *omnem segons A, per omni.*
141. *suam segons A, per sua.*
142. *inmeliorationem segons A, per immelioratione*

143. perrexit (*la p amb abreviatura de per*) segons A. *Tercera persona del singular del perf. del verb pergo*, ‘proseguir el seu camí’, ‘continuar fins al seu terme’, ‘encaminar-se a’.
144. Sancte Marie Podiensis segons A. *Es tracta de Santa Maria de lo Puèg (Santa Maria de lo Puèg/Sainte-Marie-de-le-Puy, Lo Puèg de Velai/Le Puy-en-Velay, departament de Haute-Loire, regió d’Alvèrnia, Occitània), església de pelegrinatge de molta anomenada a l’època altmedieval.*
145. oraturus segons A, *per orare.*
146. locco segons A, *per loco.*
147. Kalendas segons A, *per Kalendarum.*
148. Februarii segons A, *per Februarium.*
149. Enrici segons A, *per Enrico.*
150. regis segons A, *per regi.*
151. Alerandus pr<e>s<biter> qui et leu<i>ta és escrit després d’un signe que consisteix en una creu grega amb el pal superior trapezoidal (patent) i fixada (peu prim), que té, doncs, algunes característiques pròpies de la creu de Sobrarb.
152. Alerandus segons A, *per Alerandi.*
153. presbiter (*abreujat prs*) segons A, *per presbiteri.*
154. leuta segons A, *per leuita.*
155. Berengarius segons A, *per Berengarii.*
156. Adalbertus iudex qui hoc sacramentum recepit et sub *amb majúscules segons A.*
157. Rodlanni segons A, *per Rodlandi.*
158. Kalendas segons A, *per Kalendarum.*
159. Marci segons A, *per Martiarum.*

1120

1052, febrer, 6.

Venda. *Marc ven a Ramon Mir dues mujades de vinya, pròpies i franques, que té per compra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a Montpeità, [Montpeità - muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de dotze sous de diners de Vic.¹*

[O]. Original no localitzat.

a.* Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 80, Calaix 49 i 50 [abans: Calaix 26], B. N°. 380.

b. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 677, pàg. 778, ex a.

a

Plica. 19. de N° 361 â 380.

B. N°. 380.

A= 1051=²

Vende³ de terras en Monpeyta. A Ramon Miro

«Consta que ab acte clos per⁴ Arnalo,⁵ sacerdot i monjo, a 8 dels idus de febrer any 21 del regnat de Enrich rey. March ven â Ramon Miró vinyas propias y francas que li han vingut per compra, y son duas modiatas de vinya en en lo comptat de Manresa, y en lo lloch dit Monpeytá. Y afrontan: de sol ixent ab terra de Seniofredo hereu; de mitgdia ab terra de Siniofredo Pibotello; de ponent ab lo

torrent que corra en temps de pluja; y de trasmontana ab lo cami publich de Manresa. Lo que enclou ditas afrontacions venen enterament per preu de 12 sous de diners de Vich».

- 1.
- 2.
3. vende a a.
4. a a, tot seguit: Ramon Poal, notari de Sant Benet, a 13 de las Calendas de, ratllat.
5. Arnalo a a; Arosalo segons b.

b

«March ven a Ramon Miro vinyes pròpies i franques, que li han vingut per compra, i són dues mojudes de vinya, en el comtat de Manresa, a Montpeità. Afronta: de solixent amb terra de Seniofredo, hereu; de migdia amb terra de Seniofredo Pibotello; de ponent amb torrent plujós; de tramuntana amb camí públic de Manresa. Ho ven pel preu de 12 sous de diners de Vic. A 8 dels idus de febrer de l'any 21 del regnat del rei Enric. Arosalo,¹ sacerdot i monjo, escrigué».

1. Arosalo segons b; Arnalo a a.

1121

1052, març, 12.

Venda. *Els i la seva esposa Guinedell [= Guinedella] venen a Mir, fill de Dac, i la seva esposa Bonadona, una mujada de terra amb la vinya franca, amb arbres de tota mena que tenen per compra i per altres drets al comtat de Manresa, al terme del castell de Rajadell, a Monistrol, [Monistrol de Rajadell -o Monistrolet-, actual municipi de Rajadell, comarca de Bages] pel preu de deu sous i mig de diners de Vic.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2258 A.

Munistrolet.

C. S. N.º. 156²

1052.

Rajadell-Monistrolet.³

215⁴

2258 A⁵

In nomine Domini. Ego Els et uxor sua Guinidel uinditores sumus uobis Mironi prolis Dac et uxor sua Bonadonna, emtores. Per hanc scriptura [uindicionis nostra] uindimus uobis modiatia I de terra cum ipsa uinea qui in ipsa terra est edificata cum ipsos arbores omni generis qui nobis aduenit per comparacione siue per ullasque uoces. Est ipsa terra cum uinee franca et l[i]tea in comitatu Minorisa, infra terminum de chastrum Rioagel, in locum uocitatum Munisteriol. Affronta ipsa modiatia de terra cum ipsa uinea qui in ipsa terra est edificata: de parte horientis in medio alueo de Rioagel uel in terra de Reimundo Ellemar; de meridie et de hocciduo in terra de Reimundo Ellemar uel de suos eres; de circii in medio alueo de Rioagel uel in terra de Reimundo. Quantum infra istas IIII^{or} affrontaciones includunt sic uindimus uobis ipsa modiatia de terra cum uinea qui in ipsa terra

est edificata, franca et litea, totum ab integrum, cum exiis et regressiis earum, in propter precium solidos X et medio de denarios de Uicho. Et est manifestum. Quem uero predicta terra cum uinea de nostro iure in uestrum tradimus domineo et potestate ad uestrum proprium ad omnia faciendum quecumque uolueritis. Et quot si nos uinditores aut ullusque omo qui contra hanc ista carta uindicione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat ipsa terra et uinea franca et litea in duplo cum sua omnia inmeliacione. Et in antea ista carta uindicione firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindicione IIII Idus Marcii anno XXI regni Henrici regis.

Sig+num Els. Sig+num Guinidel, qui ista carta uindicione fecimus et firmauimu et firmare rogauimus. Sig+num Ranemiro que uocant Mironi, senior de Rioagel. Sig+num Riculfo. Sig+num Fulcho.

Rod<lan>d<us>, sacer,⁶ scripsit et sub (*signe*) die et anno quod supra.

1. *El pergami anava enrotllat. A l'angle inferior dret (anvers), osca triangular. Es conserva dins d'una funda transparent de polimer (Melinex), mitjà de protecció que s'ha fet servir per a altres peces d'aquesta sèrie numerada a inicis del segle XXI -que es distingeixen per tenir una lletra tot seguit del número- i afegida als que l'Arxiu de la Corona d'Aragó ja tenia classificats anteriorment.*

2. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

3. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

4. *Segona meitat del segle XX. Escrit amb llapis. Ratllat.*

5. *Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.*

6. *Rodd, sacer, amb majúscules a O.*

1122

1052, maig, 5.

Venda. *Ramon Mir i la seva esposa Ermesenda [= Armisen] venen a Ot Radulf [= Rodolf, Raül] i la seva esposa Milsenda un molí roder molent, amb un altre molnar, el cacau, el rec, la resclosa, l'edifici, el curs i recorregut total, les pedres grans i petites, les aigües, els camins d'entrada i sortida, els estris que pertanyen al molí, el desaigua, el glevar i la pastura, al comtat de Manresa, al terme de [la ciutat de] Manresa, a la riera del riu Llobregat, sota Santa Maria de Vilamajor, [Santa Maria de Viladordis, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] pel preu d'una unça d'or de Barcelona, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2258 H.

O

Venda de Vns Molins inter Laicos prop Malancosa alou de S. Benet

=Sagarra=

S. A. N° 62.²

1051

Vilamajor.³

[222]⁴

2258 H⁵

In nomine Domini. Ego Reimundo⁶ Mir⁷ et uxor mea Ermesendis.⁸ Vinditores⁹ sumus uobis Odoni Randulfi¹⁰ et uxori¹¹ sue¹² Milisendis,¹³ emtores.¹⁴ Per hanc scriptura uindiccionis¹⁵ nostre¹⁶ uindimus¹⁷ uobis molino roder¹⁸ molent¹⁹ et cum alio mulnar²⁰ qui ibidem est, cum kakauo²¹ et solo et supposito²² et cum ipsa instrumenta qui ad ipsos²³ molino pertinet, et cum ipso rego²⁴ et cum ipsa resclosa²⁵ cum ipso edificio, cursu²⁶ et decursum,²⁷ cum petras maximas et minimas, aquis²⁸ aquarum, ueductibus et reductibus, ab omni integrietate,²⁹ et cum ipsa usibalia³⁰ qui ad ipso mulino³¹ pertinet et suo exaqtorio³² et suo gleuar³³ et sua pastura.³⁴ Et afrontat³⁵ iamdicta homnia:³⁶ de parte orientis³⁷ in ipso uuado³⁸ de Mellanchosa³⁹ et alaude⁴⁰ de te comparatore; de meridie in rocca⁴¹ que⁴² dicitur Roca uulpes⁴³ et in alaude⁴⁴ de te⁴⁵ comparatores; de hocciduo⁴⁶ et de circi⁴⁷ in alaude⁴⁸ de nos uinditores⁴⁹ siue de Lobeto⁵⁰ siue Sancti Benedicti cenobi.⁵¹ De⁵² quantum infra istas afrontaciones⁵³ includunt sic uindimus⁵⁴ uobis suprascripta homnia⁵⁵ simul cum ipsa riera,⁵⁶ totum ab integrum, cum exiis⁵⁷ et regresis⁵⁸ earum,⁵⁹ in propter⁶⁰ precium uncia I de auro⁶¹ de Barquinona⁶² in rem ualentem. Et est manifestum. Et aduenit nobis per comparacione siue per comutacione⁶³ uel per decimum. Et est hec homnia⁶⁴ in comitatum⁶⁵ Minorisa,⁶⁶ in suis terminis, in ipsa riera⁶⁷ de flumine Lubricato, subtus Sancta Maria de Uila magore.⁶⁸ Et de nostro iuro⁶⁹ in uestro tradimus dominio et potestatem⁷⁰ ad uestrum proprium, ad faciendum que⁷¹ uolueritis in Dei nomine liberam abeatis⁷² potestatem. Quod si nos uinditores⁷³ aut ullusque homo qui contra ista carta uindiccionis⁷⁴ uenerit pro⁷⁵ inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁷⁶ componat in duplo cum homnes⁷⁷ earum⁷⁸ inmelioraciones.⁷⁹ Et in antea ista carta uindiccionis⁸⁰ firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta uindiccione⁸¹ III Nonas⁸² Madi⁸³ anno XXI regni Henrici⁸⁴ rege.⁸⁵ Sig+num Reimundo.⁸⁶ Sig+num Ermesendis, qui ista carta uindiccionis⁸⁷ fecimus et firmare rogauimus. Sig+num Ioanne⁸⁸ Mir.⁸⁹ Sig+num Lobeto.⁹⁰ Sig+num Onofredus.⁹¹

Ansulfus,⁹² ac⁹³ scripsit (*signe*).

1. *Es conserva dins d'una funda transparent de polimer (Melinex), mitjà de protecció que s'ha fet servir per a altres peces d'aquesta sèrie numerada a inicis del segle XXI -que es distingeixen per tenir una lletra tot seguit del número- i afegida als que l'Arxiu de la Corona d'Aragó ja tenia classificats anteriorment.*

2. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

3. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

4. *Segona meitat del segle XX. Escrit amb llapis. Ratllat.*

5. *Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.*

6. Reimundo a **O**, per Raimundi.

7. Mir (*en català*) a **O**; Mironi (*en llatí*).

8. Ermesendis a **O**.

9. Vinditores a **O**, per uenditores.

10. Odoni Randulfi a **O**, per Otone Randulphi.

11. uxori a **O**, per uxor.

12. sue a **O**, per tua.

13. Milisendis a **O**.

14. emtores a **O**, per emptores.

15. uindiccionis a **O**, per uenditionis.

16. nostre a **O**, per nostra.

17. uindimus a **O**, per uendimus.

18. roder (*en català*) a **O**.

19. molent (*en català*) a **O**.

20. mulnar (*en català*) a **O**.
21. kakauo a **O**, *per* cacao.
22. supposito a **O**, *per* superposito.
23. ipsos a **O**, *per* ipso.
24. rego (*en català llatinitzat*) a **O**.
25. resclosa (*en català*) a **O**.
26. cursu a **O**, *per* curso.
27. decursum a **O**, *per* decurso.
28. aquis, *escrit dues vegades* a **O**.
- 29 integritate a **O**, *per* integritate.
30. usibalia a **O**, *per* usabilia.
31. mulino a **O**, *per* molino.
32. exaquatorio a **O**, *per* exaquatorio
33. gleuar (*en català*) a **O**.
34. pastura (*en català*) a **O**.
35. afrontat a **O**, *per* affrontat.
36. homnia a **O**, *per* omnia.
37. orientis a **O**, *per* oriente.
38. uuado (*en català llatinitzat*) a **O**. *En català normalitzat, gual.*
39. de Mellanchosa a **O**. *El gual de Melancosa que aquest document situa a llevant del riu Llobregat, sota Viladordis, no és la Melancosa que trobem en el mateix fons documental de Sant Benet de Bages, un quart de segle més endavant, concretament l'any 1078 (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 357) al terme del castell de Castellar, a la Segarra (Castellar, actual municipi d'Aguilar de Segarra -o de Boixadors-, Alta Segarra, comarca de Bages).*
40. alaude a **O**, *per* alode.
41. rocca a **O**, *per* roca.
42. que a **O**, *per* quod.
43. Roca uulpes a **O**. *El topònim és format amb el mot roca i el nom llatí de la 'guilla' o 'guineu'. Al terme del castell de Terrassa també es documenta un lloc anomenat així, tot i que en l'edició del Diplomatari de Sant Pere i Santa Maria d'Ègara, el mot roca és transcrit rota (sic): Rota Vulpes, Rota Volps i Rota Vulps. En el segon d'aquests documents, un original de 1079, al sud d'aquest lloc Sant Benet [de Bages] hi té una terra i una vinya: et terra et vinea qui est a Rota Volps [...] affrontat [...] de meridie in terra et vinea de Sancti Benedicti [...]. (Terrassa, AHCT Perg. I-62). [PUIG I USTRELL, Pere et alii: Diplomatari de Sant Pere i Santa Maria d'Ègara. Terrassa, 958-1207, núm. 61 (1066, gener, 1), pàgs. 286 i 287; núm. 66 (1079, febrer, 12), pàgs. 292 i 293; i núm. 119 (1131, maig, 8), pàgs. 367 i 368 (Barcelona 2001)]*
44. alaudes a **O**, *per* alodes.
45. te a **O**, *per* uos.
46. hocciduo a **O**, *per* occiduo.
47. circi a **O**, *per* circio.
48. alaudes a **O**, *per* alodes.
49. uinditores a **O**, *per* uenditores.
50. de Lobeto a **O**, *per* Lobatoni.
51. cenobi a **O**, *per* cenobii.
52. De *superflu*.
53. afrontaciones a **O**, *per* afrontationes.
54. uindimus a **O**, *per* uendimus.
55. homnia a **O**, *per* omnia.
56. ipsa riera (*el nom, en català*) a **O**; ipsum riuus (*en llatí*).
57. exiis a **O**, *per* exitibus.
58. regresis a **O**, *per* regressibus.

59. earum a **O**, per eis.
60. propter, *escrit dues vegades a O*.
61. de auro a **O**, per auri.
62. de Barquinona (*en català llatinitzat*) a **O**; Barchinonensi (*en llatí*).
63. comutacione a **O**, per commutacione.
64. homnia a **O**, per omnia.
65. comitatum a **O**, per comitatu.
66. Minorisa a **O**, per Minorisensi.
67. riera (*en català*) a **O**.
68. Sancta Maria de Uila magore (*en català llatinitzat*).
69. iuro a **O**, per iure.
70. potestatem a **O**, per potestate.
71. que a **O**, per quod.
72. abeatis a **O**, per habeatis.
73. uinditores a **O**, per uenditores.
74. uindiccionis a **O**, per uenditionis.
75. pro a **O**, per ad.
76. set a **O**; *variant, admesa en llatí, de sed*.
77. homnes a **O**, per omnes.
78. earum a **O**, per suas.
79. immelioraciones a **O**, per immeliorationes.
80. uindiccionis a **O**, per uenditionis.
81. uindiccione a **O**, per uenditionis.
82. Nonas a **O**, per Nonarum.
83. Madi a **O**, per Maiarum.
84. Henrici a **O**, per Henrico o Enrico.
85. rege a **O**, per regi.
86. Reimundo a **O**, per Raimundi.
87. uindiccionis a **O**, per uenditionis.
88. Ioanne a **O**, per Iohannis.
89. Mir (*en català*) a **O**; Mironi.
90. Lobeto (*en català*) a **O**; Lobatoni.
91. Onofredus a **O**, per Onofredi.
92. Ansulfus a **O**, per Ansulphus.
93. ac a **O**, per hac

1123

1052, setembre, 25.

Venda. *Gervar, [= Gervàs, Gervasi] ven a Goltred i la seva esposa Sinyer una heretat (cases, corts, molí anomenat Lober[...] terres conreades i ermes amb llurs vinyes i amb arbres de tota mena, glaners i fruiters) que té pels seus pares i per qualssevol altres drets, i és al comtat de Manresa, al terme de Marfà, prop de Sant Pere [terme de Marfà, prop de l'església parroquial de Sant Pere de Marfà, actual municipi de Castellcir, subcomarca de Moianès, comarca de Vallès Oriental] pel preu de nou sous de diners de moneda de Vic, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2258 L.

En lo Comp^t. de Manresa]²

1052.

Manresa.³[226]⁴**2258 L**⁵

In nomine [Domini. Ego] Geruuar, uinditore sum uobis Goltred et uxori sue Singer, emt[ores. Per hanc scri]ptura uindicionis nostre uind[ro in u]ineas et in curtes cum solos et superpositos et in ipso molino que dicun Lobet[i ... et in t]eras [c]ultas uel ermas, cum ipsas uineas et cum omnia genera arboribus clanniferis uel pommiferis similis uel dissimilis de [...]te generibus nostrum propium, qui mihi aduenit per genitori siue per qualicumque uoces. Et est ipsa ehc omnia in comitatum Minoris<a>, in terminio de Marfan<o>, prope Sancti Petri. Et afrontat ipsa ehc omnia: de oriente ad ipsa fiquera prope ipsos torens; de meridie in ipso rib[o]; de ohccitduo in tera de Godmar Onofred uel eredis; de circi²⁶ in roca predicta. Quantum in istas afrontaciones in<clu>dunt sic uindimus uobis ipsa ehc omnia quod superios ressonad, totum ab intecrum³⁰ cum exio uel recessio eorum, in propter precio solidos VIII¹⁰⁰ de dinerios de moneta de Uico in suo ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta de meo gure in uestro tradimus ipsa mea ereditate quod abeo uel abere debeo dominio et potestate. Quod si me uinditor ad ullusque omo qui anc ista carta uindicione³⁹ inquietare uel derumpere uoluerit sic conponamus uobis in duplo, cum omnia sua inmeliore. ⁴⁵ Et in antea ista carta uindicione⁴⁶ firma permaneat⁴⁷ modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindicione⁴⁸ VII Kalendas⁴⁹ Ohctuber⁵⁰ anno XXII regnante Inrici⁵¹ rex. S+ Geruuar, qui ista uindicione⁵⁴ fecit et firmare rogauit. S+ Quizelo.⁵⁵ S+ Sendret.⁵⁶ S+ Ellesin.⁵⁷

Mirone, leuita, qui ista carta uindicione escripsit (*signe*) die et anno quod supra.

1. *Els extrems del pergami són en força mal estat a causa de rossecs, especialment a la part superior, on afecten parts del text, que en part s'ha pogut reconstruir. Es conserva dins d'una funda transparent de polimer (Melinex), mitjà de protecció que s'ha fet servir per a altres peces d'aquesta sèrie numerada a inicis del segle XXI -que es distingeixen per tenir una lletra tot seguit del número- i afegida als que l'Arxiu de la Corona d'Aragó ja tenia classificats anteriorment.*
2. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760. Per a la reconstrucció de les lletres entre claudàtors, vegeu la nota 4 del document següent, el número 1124 (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2258 X-1052, desembre, 28-).*
3. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
4. *Segona meitat del segle XX. Escrit amb llapis. Ratllat.*
5. *Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.*

1124

1052, desembre, 28.

Venda. *Ebrí Llopard, [= Llopart] ven a Joan Mir i la seva esposa Eliards, dona, [= Aliarda, Aliart] una mujada de vinya amb terra, que té per cartam esguadiacionis, qui est in curgusuda i per qualssevol drets, al comtat de Manresa, a la parròquia de Santa Maria de Palau de Veça, [= Santa Maria de Rocafort] a la vora del riu Llobregat, al vinyer del monestir de Sant Benet [de Bages] i al gual de la Querosa, [actual municipi del Pont de Vilomara i Rocafort, comarca de Bages] pel preu de vuit sous de diners [de moneda] de Vic. [a pagar en coses que ho valguin]*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2258 X.

M. N.º 314²

[...]m[...] in [...] grau ça carosa

23³

1053.

Manresa.⁴

En la parrochia de Sta M.^a de palad deuesa =

En lo Comp^t. de Manresa⁵

[238]⁶

2258 X⁷

In nomine Domini. Ego Ebrino Lopardus,⁸ uinditore⁹ sum uobis Ioanno¹⁰ Miro et uxori¹¹ sue¹² Eliards,¹³ femina, emtore.¹⁴ Per anc¹⁵ scriptura uindicionis¹⁶ mee¹⁷ uindo¹⁸ uobis modiata I de uinea cum terra, qui mihi aduenit per cartam esguadiacionis¹⁹ qui est in curgusuda²⁰ siue per qualicumque uoces.²¹ Et est ipsa uinea cum terra I in comitatum²² Minorisa,²³ in parochia²⁴ de Sancta Maria de Palad de Ueça,²⁵ iuxta flumen²⁶ Lobrecatico,²⁷ in locum que²⁸ dicunt in ipso uinger²⁹ [de]³⁰ domum³¹ Sancti Benedicti cenobii uel ad ipso guad³² de ipsa Cherosa.³³ Et affrontat ipsa uinea cum terra: de parte uero orientis³⁴ in ipsa strada³⁵ publica qui pergit in omnesque partes; et de meridie in uinea de Moratone³⁶ et in uinea de Sancti Benedicti cenobii,³⁷ et de occiduo in flumen³⁸ Lobrecatico³⁹ uel in ipsa riera,⁴⁰ et de circii⁴¹ in terra de Agio,⁴² femina. Quantum infra istas III^{or} affrontaciones includunt sic uindo⁴³ uobis modiata I de uinea cum terra mea propria, totum ab integrum, cum exiis uel regressiis earum,⁴⁴ in propter precium solidos VIII de diners⁴⁵ de Uigo.⁴⁶ Et nichil⁴⁷ exinde aput te⁴⁸ emtore⁴⁹ non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa ec⁵⁰ omnia de meo iure⁵¹ in uestro trado dominio et potestate affacere⁵² ad omnia quod uolueris, ad uestrum plenisimum⁵³ proprium. Quod si ego uinditore⁵⁴ ad⁵⁵ ullusque omo⁵⁶ qui contra anc⁵⁷ ista carta uindicione⁵⁸ inquietare uoluerit non hoc ualeat uindicare set⁵⁹ componat aut componamus uobis in duplo, cum omne suam⁶⁰ inmelioracione.⁶¹ Et in antea ista carta uindicione⁶² firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindicione⁶³ V Kalendas⁶⁴ Ianuarii⁶⁵ anno XX^oII regnante Enrici⁶⁶ regi. Sig+num Ebrino Lopardo,⁶⁷ qui ista carta uindicione⁶⁸ fecit et firmavit et testes firmare rogauit. Sig+num Petro.⁶⁹ Sig+num Anno.⁷⁰ Sig+num Duran Asner.⁷¹ Sig+num Miro Ioanno.⁷² Sig+num Isarno⁷³ Guilmon.⁷⁴ Sig+num Reimundus⁷⁵ Miro.⁷⁶

Uuilielmus,⁷⁷ sacerdote,⁷⁸ qui ista carta uindicione⁷⁹ scripsit die (*signe*) et anno quod supra.

1. I inicial en forma de "punyal", amb decoració. Pergamí en força bon estat de conservació, a excepció de tres taques d'humitat que comencen a la part superior i que afecten parts del text sense que aquest esdevingui il·legible. El pergamí es conserva dins d'una funda transparent de polimer (Melinex), mitjà de protecció que s'ha fet servir per a altres peces d'aquesta sèrie numerada a inicis del segle XXI -que es distingeixen per tenir una lletra tot seguit del número- i afegida als que l'Arxiu de la Corona d'Aragó ja tenia classificats anteriorment.

2. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.

3. Finals del tercer quart del segle XVIII, c. 1773.

4. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).

5. Primer quart del segle XIX, c. 1815-1820.

6. Segona meitat del segle XX. Escrit amb llapis. Ratllat.

7. *Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.*
8. Ebrino Lopardus a **O**, per Ebrinus Leopardi.
9. uinditore a **O**, per uenditor.
10. Ioanno a **O**, per Iohanno.
11. uxori a **O**, per uxor.
12. sue a **O**, per tua.
13. Eliards (en català) a **O**.
14. emtore a **O**, per emtores.
15. anc a **O**, per hanc.
16. uindicionis a **O**, per uenditionis.
17. mee a **O**, per mea.
18. uindo a **O**, per uendo.
19. cartam esguadiacionis a **O**. *Sinònim de cartam impignorationis - però d'origen judicial-*.
20. in curgusuda a **O**. *No es tracta d'un topònim.*
21. per qualicumque uoces a **O**, per per qualicumque uoce o per qualiscumque uoces.
22. comitatum a **O**, per comitatu.
23. Minorisa a **O**, per Minorisensi.
24. parochia a **O**, per parrochia.
25. Sancta Maria de Palad de Uęca (en català) a **O**. *Correspon a Santa Maria de Rocafort (actual municipi del Pont de Vilomara i Rocafort, comarca de Bages).*
26. flumen a **O**, per flumine.
27. Lobrecatico a **O**, per Lubricatum.
28. que a **O**, per quod.
29. uinger (en català) a **O**; uinearario (en llatí).
30. [de] *il·legible* a **O**.
31. domum a **O**, per domo.
32. guad (en català) a **O**.
33. ipsa Cherosa a **O**. *Correspon a la Querosa (actual municipi del Pont de Vilomara i Rocafort, comarca de Bages).*
34. orientis a **O**, per oriente.
35. strada (en català llatinitzat) a **O**, per strata.
36. de Moratone a **O**, per Moratoni.
37. de Sancti Benedicti cenobii
38. flumen a **O**, per flumine.
39. Lobrecatico a **O**. *Vegeu la nota 27.*
40. riera (en català) a **O**; riuus (en llatí).
41. circii a **O**, per circio.
42. Agio a **O**.
43. uindo a **O**, per uendo.
44. earum a **O**, per eis.
45. de diners (en català) a **O**.
46. de Uigo (en català llatinitzat) a **O**; de Vic (en català); Vici (en llatí).
47. nichil a **O**, per nihil.
48. te a **O**, per uos.
49. emtore a **O**, per emtores
50. ec a **O**, per hec.
51. iure a **O**, per iuro.
52. affacere a **O**, per a facere.
53. plenisimum a **O**, per plenissimum.
54. uinditore a **O**, per uenditor.
55. ad a **O**, per aut.
56. omo a **O**, per homo.

57. anc a **O**, per hanc.
58. uindicione a **O**, per uenditionis.
59. set a **O**; variant admesa, en llatí, de sed.
60. suam a **O**, per sua.
61. immelioracione a **O**, per immelioratione.
62. uindicione a **O**, per uenditionis.
63. uindicione a **O**, per uenditionis.
64. Kalendas a **O**, per Kalendarum.
65. Ianuarii a **O**, per Ianuaribus.
66. Enrici a **O**, per Enrico.
67. Ebrino Lopardo a **O**, per Ebrini Lopardi.
68. uindicione a **O**, per uenditionis.
69. Petro a **O**, per Petri.
70. Anno a **O**, per Anni.
71. Duran Asner (en català) a **O**; Durandi Asenarii (en llatí).
72. Miro Ioanno a **O**, per Mironi Iohanni.
73. Isarno a **O**, per Isarni.
74. Guilmon (en català) a **O**; Guilmundi (en llatí).
75. Reimundus a **O**, per Raimundi.
76. Miro a **O**, per Mironi.
77. Uuilielmus amb majúscules a **O**.
78. sacerdote a **O**, per sacerdos.
79. uindicione a **O**, per uenditionis.

1125

1053, gener, 20.¹

Testament. *Guilla*, [esposa de Guilabert i mare de Bremon/Bramon, Bernat, Arsenda i Estefania] *gaudint de plenes facultats mentals però amb la temença de les penes de l'infern i l'esperança que, per la misericòrdia de Déu, pugui pervenir al paradís, nomena els seus marmessors: Guilabert, el seu espòs; Gerovard [= Gervar, Gervasi] i Vidal, i els encomana que, en cas que morís abans que hagi fet un altre testament, tinguin plens poders per prendre els seus béns i donar-los per al remei de la seva ànima segons els encomana. Primerament, a Santa Maria una quartera de vinya [...] al molí de Sinfré [= Sinfreu] Todiscle i els seus hereus, amb la condició que ho facin rendir els seus fills [Bermon i Bernat] i donin la meitat al clergue de Santa Maria perquè cada dilluns de tot l'any canti misses per a la seva ànima i [...]. I del vi que Déu donarà la propera collita, la tercera part per a la seva ànima per misses. I dels cups, les bótes i els estris grans i petits, la tercera part per a la seva ànima per a misses. I a Bremon, [= Bramon] fill seu, resti [...] torre amb la codina. I a Bernat, fill seu, una casa que és cort. I a les seves filles Arsèn [= Arsenda] i Estefania, un celler. I a Bremon, [= Bramon] i a Bernat [fills seus] restin la meitat del molí amb tot el que pertany a l'esmenata molí, amb el cap d'aigües, i la meitat de l'hort. I els altres béns que resten: terres, conreades i ermes, vinyes, cases, prats, pastures i garrigues, allà on siguin, restin per als seus fills i les seves filles. I les bèsties grosses restin a la casa, i la tercera part de les bèsties petites, dels porcs i de l'aviram, siguin per a la seva ànima. I l'haver esmentat, excepte el seu dret, el tingui tot el seu home Guilabert en vida seva, sense menysteniment dels seus fills i de les seves filles, i després de la seva mort passi als fills i les filles del matrimoni. I del seu dret, una sollada sigui per a la seva néta i fillola, filla d'Alomar, a més de mitja sollada. I el seu home Guilabert i els seus fills i les seves filles, amb llurs béns, restin en batllia de Déu i del senyor Bernat Senol [= Sunyol] en servei del senyor Sendret. [= Sindreu] Els auditors són: Llobató i Joan, sacerdot.*²

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2258 P (anvers).

[...]³T N 153⁴

= Testament =

De tal Guila, no diu de ahont temo que es de la que Fou Biscomp.^a de Cardona, no fa per S. Benet =⁵

1052.

Testamto. e Guila muger de Guilaberto⁶

230⁷2258 P⁸

Dvm diuina piegente gratia incolomis⁹ persisto. Ego Guila,¹⁰ ab si indigna, sanamento integro atque firmo spero in misericordia Dei, timeo penas inferni, cupio perueniri ad gaudiu[m paradisi]¹¹ et ideo iubeo atque discerno vt siant elemosinariis¹² meis,¹³ id est:¹⁴ Guilabert,¹⁵ uiro meo, et Gerouard¹⁶ et Uidal.¹⁷ Precor uos, amicos meos, siad¹⁸ uos permisi vt si morte mihi aduenerit in illo[...]¹⁹ ano²⁰ aut ante quam alium testamentum faciam, plenam potestatem abeat²¹ meum auere²² apreendere²³ et dare pro anima mea sicut ego uobis iniungo. In primis, a Sancta Maria²⁴ quartera²⁵ I de uinea²⁶ [...] ad ipso muli²⁸ de Sinfre Todiscllo²⁹ uel de eres³⁰ suos. Et laborent infantes meos et ipsa medietate donent ad clerico³¹ de Sancta Maria,³² per unumquimque³³ anos³⁴ kantet³⁵ mises³⁶ ipsos luns³⁷ pro anima mea et [...].³⁸ Et de uino que³⁹ Deus dederit a nouo ueniente, tercia parte pro anima mea per mises.⁴⁰ Et de cubis⁴¹ et de tones⁴² et uascula maiore uel minore, tercia parte pro anima mea per mises.⁴³ Et a Bremon,⁴⁴ filio meo,⁴⁵ remaneat [...] ture⁴⁷ cum solos et cum cudina.⁴⁸ Et a Bernard,⁴⁹ filio meo,⁵⁰ casa I qui est corte.⁵¹ Et a⁵² filias meas Arsen⁵³ et Estefania,⁵⁴ celer⁵⁵ I. Et a Bremon⁵⁶ et a Bernard⁵⁷ remaneat medietate⁵⁸ de ipso muli⁵⁹ cum omnia que⁶⁰ ad mulino⁶¹ pertinet, cum caput aquis. Et de orto,⁶² ipsa medietate.⁶³ Et alium auere⁶⁴ que⁶⁵ remanent,⁶⁶ id sunt: teras⁶⁷ cultas uel ermas,⁶⁸ et uineas, kasis,⁶⁹ pratis, pascuis, garicis⁷⁰ in omnibusque⁷¹ locis ubi inueniri⁷² potueritis, [totum re]manead⁷³ a⁷⁴ filios uel filias meas. Et ipsas bestias grosas⁷⁵ remanead⁷⁶ in ipsa kasa,⁷⁷ et de bestias minores et de porcus,⁷⁸ tam de uolatilibus, tercia parte parte pro anima mea. Et ipsum auere⁷⁹ supras[crip]tum,⁸⁰ exceptum ipsum meum directum, totum tenead⁸¹ uiro meo,⁸² nomine Guilabert,⁸³ sine blandimentum⁸⁴ de filios uel de filias meas, in uita sua. Et post obitum suum rem[an]ead⁸⁵ ad filios uel filias [qui sunt]⁸⁶ procrea<ti>⁸⁷ de me et illo. Et de meo directo solidata I ad nepota⁸⁸ mea⁸⁹ uel filiola.⁹⁰ Et a filiola mea, filia de Ollomar,⁹¹ media solidada⁹² I. Et uiro meo,⁹³ nomine Guilabert,⁹⁴ et filios uel filias meos cum illorum auere⁹⁵ remanead⁹⁶ in baglia⁹⁷ de Domino Deo⁹⁸ et de domno⁹⁹ Bernard Senol¹⁰⁰ in seruicio de domno¹⁰¹ Sendret.¹⁰²

Su[... i]stum¹⁰³ testamentum IIIIX Kalendas¹⁰⁴ Frebuarii¹⁰⁵ ano¹⁰⁶ XXII regnante Aenrici¹⁰⁷ rege.¹⁰⁸ Sig+num Guila, qui istum testamentum fecit scribere et ad testes firmare rogauit. Sig+num Guilabert.¹⁰⁹ Sig+num Gerouard.¹¹⁰ Sig+num Vidal,¹¹¹ nos sumus manumisores.¹¹² Sig+num Lobato¹¹³ et Ioanes,¹¹⁴ sacer.¹¹⁵ (*signe*) Nos sumus auditores

Guilemus,¹¹⁶ sacer,¹¹⁷ qui istum testamentum scripsit die uel (*signe*) ano¹¹⁸ quod supra.

1. 1053-I-30 *segons l'Inventari general del pergamins del monestir de Sant Benet de Bages de la Secció d'Ordes religiosos i militars de l'Arxiu de la Corona d'Aragó.*

2. *Es conserva dins d'una funda transparent de polímer (Melinex), mitjà de protecció que s'ha fet servir per a altres peces d'aquesta sèrie numerada a inicis del segle XXI -que es distingeixen per tenir una lletra tot seguit del número- i afegida als que l'Arxiu de la Corona d'Aragó ja tenia classificats anteriorment.*
3. *Hi ha, sencera, la publicació del testament de Guilla, que ocupa tot el revers, actualment il·legible. Vegeu el document núm. 1131.*
4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
5. *No hi ha en el document cap senya toponímica ni antroponímica (tampoc el nom Bremon, un dels fills de Guilla) que permeti pronunciar-se sobre la qüestió de la pertinença familiar de Guilla. El repertori antroponímic que hi apareix, en concret, no és exclusiu de la casa vescomtal cardonina (incloent-hi el nom d'un fill, Bremon). En qualsevol cas, és segur que no pot tractar-se de la més coneguda d'aquest nom: Guilla, filla d'Ermesenda, vescomtessa de Cardona, esposa de Guillem Ramon de Calders, que és esmentada mig segle més tard en el testament del seu marit de 5 de desembre de 1105 (Doc. 1251); ella mateixa testà el 1117. [SOLÀ I MORETA, Fortià, *El monestir de Sant Benet de Bages*, Centre Excursionista de la comarca de Bages (Manresa 1955), pàgs. 131 i 132. Traducció parcial en català del testament de Guilla, extret de l'Arxiu Guitart; còpia del notari J. Enrich, de Manresa, any 1790].*
6. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
7. *Segona meitat del segle XX. Escrit amb llapis.*
8. *Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.*
9. *incolomis a O, per incolumis.*
10. *Guila (en català) a O.*
11. *[m paradisi] il·legible a O.*
12. *elemosinariis a O, per elemosynarios < grec. En llatí clàssic, la paraula per dir 'almoïna' és stips-stipis.*
13. *meis a O, per meos.*
14. *est a O, per sunt.*
15. *Guilabert (en català) a O; Guilabertus (en llatí).*
16. *Gerouard (en català) a O; Gerouardus (en llatí).*
17. *Uidal (en català) a O; Vitalus (en llatí).*
18. *siad a O, per ut siat.*
19. *[...] il·legible a O.*
20. *ano a O, per anno.*
21. *abeatis a O, per habeatis.*
22. *auere a O, per habere.*
23. *apreendere a O, per adprehendere.*
24. *a Sancta Maria a O, per ad Sanctam Mariam.*
25. *quartera (en català) a O; quarteram.*
26. *de uinea (en català llatinitzat) a O.*
27. *[...] il·legible a O.*
28. *ipso muli (en català -excepte l'article-) a O, per ipsum molinum.*
29. *de Sinfre Todisclò (en català) a O; Sinfredi Todiscli (en llatí).*
30. *eres a O, per heres.*
31. *clerico a O, per clericum.*
32. *Sancta Maria a O, per Sanctam Mariam.*
33. *unumquimque a O, per unoquemque.*
34. *anos a O, per anno.*
35. *kantet a O, per cantet.*
36. *mises (en català) a O; misas (en llatí).*
37. *luns (en català) a O; lunes (en llatí). Aquest mot es refereix clarament als dilluns (en plural en aquest cas), i l'hem pogut veure un any i mig escàs abans, el 3 de maig de 1151 (Doc. 1116), emprat com a nom personal masculí, escrit en llatí: Lunes, faber.*

38. [...] *il·legible a O*.
39. que *a O*, *per quod*.
40. per mises (*en català*) *a O*; pro misas (*en llatí*).
41. de cubs (*en català*) *a O*.
42. de tones (*en català*) *a O*.
43. per mises (*en català*) *a O*; pro misas (*en llatí*).
44. a Bremon (*en català*) *a O*; ad Bermundum (*en llatí*).
45. filio meo *a O*, *per filium meum*.
46. [...] *il·legible a O*.
47. ture *a O*, *per turre*.
48. cudina (*en català*) *a O*. *Derivat d'un mot preromà, llatinitzat cutina < cute, 'cot', 'pedra', 'roca'.*
49. a Bernard (*en català*) *a O*; ad Bernardum (*en llatí*).
50. filio meo *a O*, *per filium meum*.
51. corte *a O*, *per curte*.
52. a *a O*, *per ad*.
53. Arsen (*en català*) *a O*; Arsendis (*en llatí*).
54. Estefania (*en català*) *a O*; Stephania (*en llatí*).
55. celer (*en català*) *a O*; cellarium (*en llatí*).
56. a Bremon (*en català*) *a O*; ad Bermundum (*en llatí*).
57. a Bernard (*en català*) *a O*; ad Bernardum (*en llatí*).
58. medietate *a O*, *per medietatem*.
59. de ipso muli (*el nom, en català*) *a O*; ipsum molinum (*en llatí*).
60. que *a O*, *per quod*.
61. mulino (*en català llatinitzat*) *a O*; molinum (*en llatí*).
62. orto *a O*, *per horto*.
63. ipsa medietate *a O*, *per ipsam medietatem*.
64. alium auere *a O*, *per de alio habere*.
65. que *a O*, *per quod*.
66. remanent *a O*, *per remanet*
67. teras *a O*, *per terras*.
68. ermas (*en català*) *a O*; eremas (*en llatí*).
69. kasis *a O*, *per in casis*.
70. garicis (*en català llatinitzat*) *a O*.
71. omnibusque *a O*, *per omnibus*.
72. inueniri *a O*, *per inuenire*.
73. [totum re] *il·legible a O*.
74. a *a O*, *per ad*.
75. grosas (*en català*) *a O*.
76. remanead *a O*, *per remaneant*.
77. kasa *a O*, *per casa*.
78. porcus *a O*, *per porcos*.
79. auere *a O*, *per habere*.
80. [crip] *il·legible a O*.
81. tenead *a O*, *per teneat*.
82. uiro meo *a O*, *per uirum meum*.
83. Guilabert (*en català*) *a O*; Guilaberto (*en llatí*).
84. blandimentum *a O*, *per blandimento*.
85. [an] *il·legible a O*.
86. [qui sunt] *il·legible a O*.
87. procrea *a O*, *per procreatis*.
88. nepota *a O*, *per nepotam*.

89. mea a **O**, per meam.
90. filiola a **O**, per filiolum.
91. a filiola mea, filia de Ollomar (*el nom personal, en català*) a **O**, per ad filiolum meam, filiam Eldemari.
92. media solidada a **O**, per mediam solidatam.
93. uiro meo a **O**, per ad uirum meum.
94. Guilabert (*en català*) a **O**; Guilaberto (*en llatí*).
95. auere a **O**, per habere.
96. remanead a **O**, per remaneat.
97. baglia (*en català*) a **O**; baiulia (*en llatí*).
98. de Domino Deo a **O**, per Domini Dei.
99. de domno a **O**, per domni.
100. Bernard Senol (*en català*) a **O**; Bernardi Senioli (*en llatí*).
101. de domno a **O**, per domni.
102. Sendret (*en català*) a **O**; Sendredi (*en llatí*).
103. [... i] *il·legible* a **O**.
104. Kalendas a **O**, per Kalendarum.
105. Frebuarii a **O**, per Februarium.
106. ano a **O**, per anno.
107. Aenrici a **O**, per Aenrico.
108. rege a **O**, per regi.
109. Guilabert (*en català*) a **O**; Guilaberti (*en llatí*).
110. Gerouard (*en català*) a **O**; Gerouardi (*en llatí*).
111. Vidal (*en català*) a **O**; Vitali (*en llatí*).
112. manumisores a **O**, per manumissores.
113. Lobato a **O**, per Lobatoni.
114. Ioanes a **O**, per Iohannis.
115. sacer a **O**, per sacerdos.
116. Guilemus a **O**, per Guilelmus.
117. sacer a **O**, per sacerdos.
118. ano a **O**, per anno.

1126

1053, febrer, 19.

Venda. *Odger i la seva esposa Adaled [= Adelaida] venen a Quixelà i la seva esposa Eliards [= Eliarda] una casa i una peça de terra franca amb arbres i la meitat de l'olivera i d'altres arbres, i ullastre (olivera borda), que Odger té dels seus pares, per compra i per qualssevol altres drets, i Adaled [= Adelaida] per compra, pel desè i per qualssevol altres drets, al comtat de Barcelona, al terme [del castell] de Terrassa, a [la vila de] Montagut, al terme de Sant Feliu, [Sant Feliu de Montagut -vila i església desaparegudes-, actual municipi de Terrassa, comarca de Vallès Occidental] pel preu de nou mancusos d'or, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2258 R.

S<AN>C<T>I FELICIS.²

T. A. N. [51]³

1052.

Tarrassa.⁴

232⁵2258 R⁶

In nomine Domini. Ego Odgero et uxori mea Azaled, uinditores sumus uobis C[ixela] et uxori tue Illiards, emptores. Per ac scriptura uindicionis nostre uindimus uobis kas<a> et cum solos et suprapositos et pecia I de terra franca cum arboribus qui infra sunt et medietate de oliuera et aliis arboribus et oliastro, qui mihi aduenit ad me Odgero per ienitores meos et per comparacione et per omnesque uoces et ad me femina per comparacione et per decimum et per ullaque uoce. Et est ec omnia supranominata in comitato Barquinona, in terminio Terracia, in locum uocitatum Monte accuto, in apendicio Sancti Felicis. Et afrontad prefata omnia: de oriente in sacrario qui fecit Truitelle, femina; de meridie in strada; de occiduo in ipso forno antigo et in terra de Guilielmo uel eres; de circi in terra de Guilielmo et de Gunnisclo. Quantum infra istas quattuor afrontaciones includunt sic uindimus uobis ipsa omnia supranominata, ab integre, cum exios et regresios earum, propter precium mancosos VIII de auro siue in rem ualentem quod uos emptores precium nobis dedistis et nos recepimus. Est manifestum. Et de nostre iure in uestrum tradimus dominio et potestatem ad omnia que uolueritis facere ad uestrum proprium. Quod si nos uinditores aut ullusque omo qui contra ac ista carta uindicione pro inrumpendum uenerit aut nos uenerimus non oc ualeat uindicare set componat aut componamus uobis ipsa omnia supranominata in duplo cum suam inmelioracione. Et in antea ista carta uindicione firma permanead omnique tempore.

Facta carta uindicione XI Kalendas Marcii anno XXII regni Enrici regi.

S+num Odgero. S+num Azalaide, femina, nos qui ista carta uindicione fecimus et firmare rogauimus. S+num Gerbertus [e pi ac (?)]. S+num

S+ Guadamirus, leuita, scripsit et die et an[n]o quod supra.

1. *Pergamí en bon estat de conservació, excepte a la part inferior, on hi ha un bocí menjat per algun invertebrat, que afecta la part inferior de la segona n d'anno, a la darrera línia. Tinta esvaïda en alguns indrets, especialment a la part superior i dreta del text (anvers). El pergamí anava enrotllat (cinc sècs verticals ben marcats, especialment al revers) i lligat (dos forats petits al marge esquerre -anvers-). Es conserva dins d'una funda transparent de polímer (Melinex), mitjà de protecció que s'ha fet servir per a altres peces d'aquesta sèrie numerada a inicis del segle XXI - que es distingeixen per tenir una lletra tot seguit del número- i afegida als que l'Arxiu de la Corona d'Aragó ja tenia classificats anteriorment.*
2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*
3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
5. *Segona meitat del segle XX. Escrit amb llapis.*
6. *Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.*

1127

1053, maig, 22.

Empenyorament. *Ramon i la seva esposa Ermeniards, [= Ermengarda] deutors de sis mancosos d'or de Barcelona que els deixaren Quixelà i la seva esposa Eliards, [= Eliarda, Aliart] els empenyoren tres quarterades de vinya amb la terra on és plantada, i una peça de terra, franc, que tenen per compra, pel desè i per qualssevol altres drets al comtat de Barcelona, al terme [del castell] de Terrassa, a Vilafilar. [Vilafilar -vila i mas desapareguts-, l'Aiguacuit, actual municipi de Terrassa, comarca de Vallès Occidental] Tindran aquesta vinya i aquesta terra en benefici de Quixelà i Eliards, [= Eliarda, Aliart] fins les properes calendes de juny, [1 de juny] termini en el*

*qual els hauran d'haver redimit els sis mancosos d'or puntualment per poder recuperar la vinya i la terra, però si en aquest termini no ho redimisin, tinguin potestat per prendre, tenir, vendre, donar, commutar o fer el que li plagui amb dita terra i vinya.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2258 Q.

K[arta] De Vilafilar²

[T]. A. N 40³

1052.

Tarrassa.⁴

2258 Q⁵

In nomine Domini. Ego Remon⁶ et uxori⁷ mea Ermeniards,⁸ impignorores sumus uobis Cixela⁹ et uxori¹⁰ tue¹¹ Illiards.¹² Manifestum est enim quia debitores sumus uobis mancosos¹³ VI de auro¹⁴ de Barquinona¹⁵ quod nos¹⁶ nobis prestastis et nos recepimus. Est manifestum. Propter ea impignoramus uobis quarteradas III de uinea cum terra ubi ipsa uinea est fundata et pecia I de terra, francum, nostrum proprium, qui nobis aduenit per comparacione et per decimum et per omnesque uoces. Et est ipsa uinea et ipsa terra in chomitato¹⁷ Barquinona,¹⁸ in terminio¹⁹ Terracia,²⁰ in locum²¹ uocitatum²² Uillafilar.²³ Et afrontat²⁴ ipsa uinea: de oriente in uia; de meridie in torrente; de occiduo in uineas de nos susceptores; de circi²⁵ similiter. Et afrontat²⁶ ipsa terra: de oriente in torrente; de meridie in terra de Richelle, femina; de occiduo in uia; de circi²⁷ in torrente. Quantum infra istas totidem afrontaciones²⁸ includunt sic impignoramus uobis prenomina omnia, totum ab integre,²⁹ cum exios³⁰ et regresios³¹ illorum.³² Et teneamus pro tuum beneficium et in die quod erit Kalendas Iunii ueniente, isto anno reuolunte, sic rendere faciamus uobis mancosos³³ VI de auro placibile ad supradicto³⁴ termine³⁵ sine mora. Et si ad ipso³⁶ die³⁷ placito³⁸ constituto³⁹ minime fecerimus et ipso debito uobis non persoluerimus, tunc abeatis⁴⁰ licenciam potestatem⁴¹ ipsa uinea et ipsa terra supranominata adpreendere,⁴² tenere, uindere,⁴³ donare, commutare et omnia que uolueritis facere ad uestrum proprium. Quod si nos impignorores⁴⁴ aut ullusque⁴⁵ omo⁴⁶ qui contra ac⁴⁷ ista impignoracione pro inrumpendum uenerit aut nos uenerimus, non oc⁴⁸ ualeat uindicare⁴⁹ set⁵⁰ componat aut componamus uobis ipsa uinea et ipsa terra in duplo cum suam⁵¹ inmelioracionem.⁵² Et in antea ista impignoracione⁵³ firma permanead⁵⁴ omnique tempore.

Facta impignoracione⁵⁵ XI Kalendas⁵⁶ Iunii⁵⁷ anno XXII regni Enrici⁵⁸ regi.

S+num Remon.⁵⁹ S+num Ermeniards, femina, nos qui oc⁶⁰ fecimus et firmare rogauimus. S+num Uidal.⁶¹ S+num Mironi Manla.⁶² S+num Odgero.⁶³

S+ Guadamirus, leuita, scripsit cum litteras rasas⁶⁴ in uerso II et die et anno quod supra.

1. *Es conserva dins d'una funda transparent de polimer (Melinex), mitjà de protecció que s'ha fet servir per a altres peces d'aquesta sèrie numerada a inicis del segle XXI -que es distingeixen per tenir una lletra tot seguit del número- i afegida als que l'Arxiu de la Corona d'Aragó ja tenia classificats anteriorment.*

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

5. *Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.*

6. Remon (*en català*) a **O**; Raimundus (*en català*).

7. uxori a **O**, per uxor.

8. Ermeniards (*en català*) a **O**.

9. Cixela (*en català*) a O.
10. uxori a O, *per* uxor.
11. tue a O, *per* tua.
12. Illiards (*en català*) a O.
13. mancosos (*en català*) a O.
14. de auro a O, *per* auri.
15. de Barquinona a O, *per* Barchinonensi.
16. nos a O, *per* uos.
17. chomitato a O, *per* comitatu.
18. Barquinona a O, *per* Barchinonensi.
19. terminio a O, *per* termino.
20. Terracia a O, *per* Terracie.
21. locum a O, *per* loco.
22. uocitatum a O, *per* uocitato.
23. Uillafilar (*en català*) a O. *Correspon a l'antiga vila i mas de Vilafilar del terme del castell de Terrassa, al sud de la ciutat, actualment desapareguts (l'Aiguacuit, actual municipi de Terrassa, comarca de Vallès Occidental).*
24. afrontat a O, *per* affrontat.
25. circi a O, *per* circio.
26. afrontad a O, *per* affrontat.
27. circi a O, *per* circio.
28. afrontaciones a O, *per* affrontationes.
29. integre a O, *per* integrum.
30. exios a O, *per* exitibus.
31. regresios a O, *per* regressibus.
32. illorum a O, *per* eis.
33. mancosos (*en català*) a O.
34. supradicto a O, *per* supradictum.
35. termine a O, *per* terminum.
36. ipso a O, *per* ipsum.
37. die a O, *per* diem.
38. placito a O, *per* placitum.
39. constituto a O, *per* constitutum.
40. abeatis a O, *per* habeatis.
41. licenciam a O, *per* potestatem.
42. adpreendere a O, *per* adprehendere.
43. uindere a O, *per* uendere.
44. inpignoroatores a O, *per* impignoroatores.
45. ullusque a O, *per* ullus.
46. omo a O, *per* homo.
47. ac a O, *per* hac.
48. oc a O, *per* hoc.
49. uindikare a O, *per* uindicare.
50. set a O; *variant, admesa en llatí, de sed.*
51. suam a O, *per* sua.
52. immelioracionem a O, *per* immelioratione.
53. inpignoracione a O, *per* impignoracione.
54. permanead a O, *per* permaneat.
55. impignoracione a O, *per* impignoracione.
56. Kalendas a O, *per* Kalendarum.
57. Iunii a O, *per* Iuniarum.
58. Enrici a O, *per* Enrico.

59. Remon (*en català*) a **O**; Raimundi (*en llatí*).
 60. oc a **O**, *per hoc*.
 61. Uidal (*en català*) a **O**; Uitalis (*en llatí*).
 62. Manla (*en català*) a **O**; Manlani (*en llatí*).
 63. Odgero a **O**, *per Odgeri*.
 64. rasas a **O**, *per rasis*.

1128

1053, maig, 23.

Empenyorament. *Odger i la seva esposa Adalaida [= Adelaida] i llur filla Adalaida, [= Adelaida] deutors de tres sous de diners de Barcelona que els deixaren Quixelà i la seva esposa Eliards, [= Eliarda, Aliart] li empenyoren la meitat d'una peça de terra amb rovira, conreat i erma, i Adelaida, [= Adelaida] filla, de l'altra meitat la seva tercera part, que li pertoca de la seva mare. És al comtat de Barcelona, al terme [del castell] de Terrassa, a[1] terme de la vila de] Montagut, prop de [l'església de] Sant Feliu, [Sant Feliu de Montagut -vila i església desaparegudes-, actual municipi de Terrassa, comarca de Vallès Occidental] que tindran per benefici de Quixelà i la seva esposa Eliards, [= Eliarda, Aliart] i les properes calendes de juny, [1 de juny] si li tornen tres sous de diners de Barcelona puntualment, recuperaran la terra amb els arbres, però si aquest dia no li paguessin el deute, aleshores tindran potestat per prendre, tenir, vendre, donar, commutar o fer el que els plagui amb dita terra i arbres.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2258 O.

K[arta] De Terrac^a siue de Muntagud²

T A. N 57³

Terrasa⁴

1052.

Tarrasa.⁵

229⁶

2258 O⁷

In nomine Domini. Ego Odger⁸ et uxori⁹ mea Azalaide¹⁰ et filia mea Azalaide,¹¹ impignatores sumus tibi Cixela¹² et uxori¹³ tue¹⁴ Illiards.¹⁵ Manifestum est enim quia debitores sumus uobis solidos¹⁶ III de denarios¹⁷ de Barquinona¹⁸ quod uos nobis prestasti<s> et nos recepimus. Est manifestum. Propter ea impignoramus uobis pecia I de terra cum ruuira,¹⁹ cultum uel eremum, francum, nostrum proprium, qui mihi aduenit ad me Odgero per ienitores²⁰ meos et per comparacione et per omnesque uoces, et ad me Azalaide,²¹ per decimum et per ullaque uoce, et ad me, alia Azalaide, filia Odgeru,²² per ienitrice²³ mea et per omnesque uoces. Et est ec²⁴ omnia in chomitato²⁵ Barquinona,²⁶ in terminio²⁷ Terracia,²⁸ in locum uocitatum Monte accuto,²⁹ prope Sancti Felicis.³⁰ Et afrontad³¹ iamdicta omnia: de oriente in terra de uos susceptores;³² de meridie in istrada;³³ de occiduo in margine et in terra de condam Salamon;³⁴ de circi³⁵ in terra de Guilielmo.³⁶ Quantum infra istas quattuor³⁷ afrontaciones³⁸ includunt sic impignoramus uobis ego Odgero et uxori³⁹ mea Azalaide ipsa medietate de ipsa terra cum arboribus. Et ego Azalaide, filia Odger,⁴⁰ de alia medietate ipsa mea tercia parte que mihi contigit de ienitrice⁴¹ me,⁴² totum ab integre,⁴³ cum exios et regresios⁴⁴ earum.⁴⁵ Et teneamus pro uestrum beneficium et in die quod erit Kalendas Iunii

ueniente, isto anno reuolvente,⁴⁶ sic rendere faciamus uobis solidos III de denarios sine mora. Et si ad ipso die placito constituto minime fecerimus et ipso debito uobis non persoluerimus, tunc abeatis⁴⁷ potestatem ipsa terra cum ruuira⁴⁸ adprendere, tenere, uindere,⁴⁹ donare, commutare et omnia que uolueritis facere, ad uestrum proprium. Quod si nos impignoroatores aut ullusque omo⁵⁰ [sic] qui contra ac⁵¹ ista impignoracione pro inrumpendum uenerit aut nos uenerimus, non hoc ualeat uindicare set⁵² componat aut componamus uobis ipsa terra cum ruuira⁵³ in duplo cum suam⁵⁴ inmelioracionem.⁵⁵ Et in antea ista impignoracione firma permanead⁵⁶ omnique tempore.

Facta inpignoroacione⁵⁷ X Kalendas⁵⁸ Iunii⁵⁹ anno XXII regni Enrici⁶⁰ regi.

S+num Odgero.⁶¹ S+num Azalaide, femina. S+num alia Azalaide, nos qui oc⁶² fecimus et firmare rogauimus. S+num Ennegone.⁶³ S+num Ansemun.⁶⁴ S+num Uidal.⁶⁵ S+num Mironi.

S+ Guadamirus, leuita, scripsit et⁶⁶ die et anno quod supra

1. *Un parell de taques d'humitat que no priven la lectura correcta del text. Dos forats petits al marge esquerre (anvers), per on passava el cordill quan el pergami era enrotllat -les traces de la posició enrotllada són ben visibles, sobretot al revers-. Es conserva dins d'una funda transparent de polimer (Melinex), mitjà de protecció que s'ha fet servir per a altres peces d'aquesta sèrie numerada a inicis del segle XXI -que es distingeixen per tenir una lletra tot seguit del número- i afegida als que l'Arxiu de la Corona d'Aragó ja tenia classificats anteriorment.*

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

6. *Segona meitat del segle XX. Escrit amb llapis.*

7. *Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.*

8. *Odger (en català) a O.*

9. *uxori a O, per uxor.*

10. *Azalaide (esposa d'Odger) a O.*

11. *Azalaide (filla d'Odger i Adelaida) és anomenada sempre filla d'Odger (vegeu les notes 23 i 40), tot i que es dedueix que també ho és d'Adalaida, perquè d'ella, de la seva mare -tot i que no se l'anomeni explícitament-, hereta una part de la terra i rovira empenyorats, tal com se'ns diu més avall: Azalaide, filia Odger, de alia medietate ipsa mea tercia parte que mihi contigit de ienitrice me [sic] (vegeu les notes 40 a 42).*

12. *Cixela a O.*

13. *uxori a O, per uxor.*

14. *tue a O, per tua.*

15. *Illiards (en català) a O.*

16. *abreujat sldos, amb ratlla transversal que travessa sld a O.*

17. *abreujat dnros, amb ratlla transversal damunt nr a O.*

18. *de Barquinona a O, per Barchinonensis.*

19. *ruuira (en català) a O, per roboretum (en llatí).*

20. *ienitores a O, per genitores.*

21. *Azalaide a O.*

22. *alia Azalaide, filia Odgeru a O -Odgeru a O, per Odgero-.*

23. *ienitrice a O, per genitrice.*

24. *ec a O, per hec.*

25. *chomitato a O, per comitatu.*

26. *Barquinona a O, per Barcinonensi.*

27. *terminio a O, per termino.*

28. *Terracia a O, per Terracie.*

29. *Monte accuto a O. Correspon a Montagut, nom d'una antiga vila a ponent de Terrassa (actual municipi de Terrassa, comarca de Vallès Occidental).*

30. Sancti Felicis a **O**. *Correspon a l'antiga església de Sant Feliu, que era la de la vila de Montagut (actual municipi de Terrassa, comarca de Vallès Occidental). Inèdita.*
31. afrontada a **O**, per affrontat.
32. susceptores a **O**. *Aquest mot: susceptor, -oris (de suscipio), que vulgarment s'aplicava al defensor, al patró, té dos altres significats, procedents del dret romà, que la legislació medieval hagué de prendre necessàriament del Codi Teodosià (promulgat el 15 de febrer de 438), en el qual tenia el significat de cobrador de tributs -en castellà alcabalero-; i de les compilacions de Justinià (527-565), en el qual el susceptor era la persona encarregada d'un afer, de dur a terme quelcom. [BLÁNQUEZ FRAILE, Agustín, dir. ed.: Diccionario latino-español, español-latino, t. 3, "susceptor, -oris", Barcelona: Ramón Sopena, 1988, pàg. 1543]*
33. istrada (en català llatinitzat imperfectament) a **O**, per strata.
34. Salamon (en català llatinitzat imperfectament) a **O**, per Salomoni.
35. circi a **O**, per circio.
36. de Guilielmo a **O**, per Guilielmi.
37. abreujat qr, amb signe d'abreviació damunt, a **O**.
38. afrontaciones a **O**, per affrontationes.
39. uxori a **O**, per uxor.
40. Azalaide, filia Odger a **O**.
41. ienitrice a **O**, per genitrice.
42. me a **O**, per mea.
43. integre a **O**, per integrum.
44. regresios a **O**, per regressibus.
45. earum a **O**, per eis.
46. et in die quod erit Kalendas Iunii ueniente, isto anno reuolvente a **O**: *i el proper dia que serà les calendes de juny, passat aquest any.*
47. abeatis a **O**, per habeatis.
48. ruuira (en català) a **O**, per roboretum (en llatí).
49. uindere a **O**, per uendere.
50. omo a **O**, per homo.
51. ac a **O**, per hac.
52. set a **O**, variant, admesa en llatí, de sed.
53. ruuira (en català) a **O**, per roboretum (en llatí).
54. suam a **O**, per (omni) sua.
55. inmelioracionem a **O**, per immelioratione.
56. permane ad a **O**, per permaneat (modo uel).
57. inpignoracione a **O**, per impignoratione o ista carta impignorationis.
58. Kalendas a **O**, per Kalendarum.
59. Iunii a **O**, per Iuniarum.
60. Enrici a **O**, per Enrico.
61. Odgero a **O**, per Odgerii.
62. oc a **O**, per hoc.
63. Ennegone a **O**, per Ennegoni.
64. Ansemun a **O**, per Ansemundi.
65. Uidal a **O**, per Vitali.
66. *Tot seguit hi hauria d'anar el signum o signe -símbol de signauit-, que manca a **O**.*

Establiment a cens. *Mir, abat del monestir de Sant Benet de Bages, i el convent de Sant Benet, [de Bages] restitueixen a Quixelà i la seva esposa Eliards [= Aliart] la part de l'alou que l'esmentat matrimoni els havia donat, juntament amb un altre alou (terres, vinyes conreus i erms, prats, recs, cap-recs, aigües, arbres de diverses menes) de l'esmentat monestir. Tot és al comtat de Barcelona, al terme [del castell] de Terrassa, a Palaufret, [Palofret, actual municipi de Terrassa, comarca de Vallès Occidental] amb la condició que tant ells com llurs descendents treballin l'alou i hi plantin vinyes i hi facin cases i corts, i ho tinguin al servei de l'esmentat monestir, donant-li la meitat dels fruits de la vinya, la quarta part dels fruits de les vinyes que hi plantin, i l'onzena part (tasca) dels altres fruits de la terra, bo i compromentent-se a no donar ni alienar l'alou ni reconèixer cap altre senyor fora dels presents i de llurs succesors.*¹

[O]. Original no localitzat.

A.* Trasllet de 3 de gener de 1156, per Ponç, monjo: Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2258 M.

Tarrassa palacio fracto²

T. A³

[...] **N. 32**⁴

1052.

Tarrassa.⁵

227⁶

2258 M⁷

“In Dei nomine. Ego Miro, abbas Sancti Benedicti cenobii Baiensis,⁸ cum uniuersa congregacione ibi degente, donatores sumus tibi Cixelane⁹ uxorique tue nomine Elliards.¹⁰ Manifestum est enim que de uestro alaudio¹¹ aliquid per scripturam largicionis uotue et potencialiter uestro donastis predicto cenobio. Ideoque restituimus illut¹² in uestra potestate simul cum aliut¹³ alaudio¹⁴ nostri predicti cenobii, id sunt: terras et uineas cultas uel ermas et pratis et regos et caput rogos¹⁵ cum aquis et arbores de diuersis generis. Sunt hec omnia in comitatu Barchinonensis, infra terminos de Terracia,¹⁶ in loco uocitato Palacio Fracto.¹⁷ Affrontat autem iamdicta omnia: de parte horientis¹⁸ in riuo qui pergit iusta¹⁹ Egera,²⁰ de meridie in Moderata²¹ et in Gaurdiola;²² de occiduo in Monte accuto;²³ de circi²⁴ in strata et in uineas et terras comitales. Quantum infra iamdictas affrontaciones includunt sic donamus uobis omnia, in ea uidelicet racione ut predicto alaudio²⁵ laboretis et uineas ibi edificetis et casas et curtes ibi faciatis et teneatis uos et proieniē uestre iamdicta omnia in seruicio de predicto cenobio. Et de ipsas uineas qui modo sunt in iamdicto alaudio²⁶ de ipsos fructos quod inde exierint medietatem nobis donetis. Et de ipsas quod in predicto alaudio²⁷ edificaueritis, de ipsos fructos quod inde exierint ipsam quartam partem iamdicto cenobio donetis. Et de ipsas terras de ipsos fructos quod inde exierit undecimam partem nos et successoribus nostris donetis tam uos quam et proienia uestra. Et non liceat uobis nec proienia uestra de predicto alaudio nec aliquid nec totum uindere nec donare nec alienare neque alium seniore facere nisi nos presentēs nobis successores nostros. Quod si nos donatores aut ullus ec successoribus nostris qui contra ista donacione uenerit aut uenerimus ad inrumpendum per nullam malam occasionem non hoc ualeat aut ualeamus uendicare set

componat aut componamus uobis et proienia uestra predicta omnia in duplo cum sua melioracione.²⁸ Et in antea ista donacio²⁹ suam abeat³⁰ firmitatem modo uel omnique tempore.

Facta ista donacione V Idus³¹ Iulii³² anno XX^oII^o regni Henricis³³ regis.³⁴

Miro, gratia Dei abbas (*signe*) Seniofredus, monachus³⁵ (*signe*). Ermegaudus,³⁶ monachus³⁷ (*signe*). Nos qui ista donacione fecimus et firmauimus et testes firmare rogauimus. Petrus, monachus³⁸ (*signe*). Wuilelmus³⁹ Oliba⁴⁰ et monachus⁴¹ (*signe*). Arnallus, monachus⁴² (*signe*). Bonifilius, monachus⁴³ (*signe*). Miro, monachus⁴⁴ (*signe*). Adrouarius, monachus⁴⁵ (*signe*). Tetmar, monacho⁴⁶ (*signe*). Amalricus, monacho⁴⁷ (*signe*).

Raimundus, monachus,⁴⁸ qui ista donacione scr<i>psit⁴⁹ (*signe*) quo supra.”

Poncius, monachus,⁵⁰ qui hoc translatauit III° Nonas⁵¹ Ianuarii⁵² (*signe*) anno X^oVIII^o regni regis⁵³ Ludouici Iunioris.

1. *Dos forats petits al marge esquerre (anvers). Es conserva dins d'una funda transparent de polimer (Melinex), mitjà de protecció que s'ha fet servir per a altres peces d'aquesta sèrie numerada a inicis del segle XXI -que es distingeixen per tenir una lletra tot seguit del número- i afegida als que l'Arxiu de la Corona d'Aragó ja tenia classificats anteriorment.*

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

6. *Segona meitat del segle XX. Escrit amb llapis.*

7. *Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.*

8. *Ego Miro, abbas Sancti Benedicti cenobii Baiensis segons A.*

9. *Cixelane segons A. Nom personal masculí d'origen germànic, en català Quixelà.*

10. *Elliards segons A. Nom personal femení d'origen germànic, que ha donat el cognom català Aliart.*

11. *alaudio segons A, per alodio.*

12. *illut segons A, per ilud.*

13. *aliut segons A, per aliud.*

14. *alaudio segons A, per alodio.*

15. *rogos segons A, per regos.*

16. *de Terracia (en català llatinitzat) segons A; Terracie (en llatí).*

17. *Palacio Fracto segons A. El lloc de Palaufret -nom encara en ús a començaments del segle XX- és documentat en altres ocasions. Al Cartulari de Sant Cugat del Vallès, en dues ocasions: el 1013 i el 1024. En el segon, els marmessors d'Emma juren que concessit ad Amato, nepoto suo, omnem suum alaudem quod habebbat in Palatio Freto, in tale conuentum ut in diebus uite sue teneat et possideat, et post obitum suum remaneat ad domum Sancti Benedicti cenobii, qui est situ in Baias. [RIUS SERRA, José, *Cartulari de Sant Cugat*, II, núm. 454, pàgs. 101 i 102 (1013, maig, 18) i núm. 491, pàgs. 141 i 142 (1024, gener, 8)]. En el Diplomatari de Sant Pere i Santa Maria d'Ègara, en una altra ocasió (no comptem les dues vegades més del segle XIII). Aquest document situa el lloc prop de la val de Sancti Felix, la vall de Sant Feliu de les Martines. [PUIG I USTRELL, Pere et alii: *Diplomatari de Sant Pere i Santa Maria d'Ègara. Terrassa, 958-1207*, núm. 24 (1028, juny, 29), pàgs. 239 i 240 (Barcelona 2001)]*

18. *horientis segons A, per oriente.*

19. *iusta segons A, per iuxta.*

20. *Egera segons A, per Egara.*

21. *Moderata segons A.*

22. *Gaurdiola segons A, per Guardiola.*

23. *Monte acuto segons A, per Monte acuto.*

24. *circi segons A, per circio.*

25. alaudio *segons A, per* alodio.
26. alaudio *segons A, per* alodio.
27. alaudio *segons A, per* alodio.
28. melioracione *segons A, per* immelioratione.
29. donacione a **O**; ne amb un puntejat que l'envolta per assenyalar que cal eliminar-lo.
30. abeat *segons A, per* habeat.
31. Idus *segons A, per* Idibus.
32. Iulii *segons A, per* Iuliarum.
33. Henricis *segons A, per* Henrico.
34. regis *segons A, per* regi.
35. monacus, *abreujat M^oc -seguit d'abrev. d'us-*.
36. Ermegaudus *segons A, per* Ermengaudus.
37. monacus, *abreujat M^oc -seguit d'abrev. d'us-*.
38. monacus, *abreujat M^oc -seguit d'abrev. d'us-*.
39. Wuilelmus *segons A, per* Wilelmus.
40. Oliba *segons A, per* Olibani.
41. monacus, *abreujat M^oc -seguit d'abrev. d'us-*.
42. monacus, *abreujat M^oc -seguit d'abrev. d'us-*.
43. monacus, *abreujat M^oc -seguit d'abrev. d'us-*.
44. monacus, *abreujat M^oc -seguit d'abrev. d'us-*.
45. monacus, *abreujat M^oc -seguit d'abrev. d'us-*.
46. monacho, *abreujat M^o i sobrelineat, més petit.*
47. monacho, *abreujat M^o i sobrelineat, més petit.*
48. monachus, *abreujat Mch -seguit d'abrev. d'us-*.
49. scrpsit *segons A, per* scripsit.
50. monachus, *abreujat Mch -seguit d'abrev. d'us-*.
51. Nonas *segons A, per* Nonarum
52. Ianuarii *segons A, per* Ianuarium.
53. *després de regis, i precedint Ludouici Iunioris, hi ha escrit, i ratllat: regi Ludouici.*

1130

1053, juliol, 11.

Donació testamentària. *Quixelà i la seva esposa Eliards, [= Aliart] donen al Senyor Déu i al monestir de Sant Benet [de Bages] un alou franc (casa, peça de terra amb una olivera i figuera) que Quixelà i Eliards, [= Aliart] tenen per compra i per qualssevol altres drets al comtat de Barcelona, al terme [del castell] de Terrassa, a Basella. [Basea -can Bosc de Basea-, actual municipi de Terrassa, comarca de Vallès Occidental]¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2258 K (O-1) i N (O-2).

O-1

Donacio in loco uocato baseya²

[...] **N. 100³**

Terracia⁴

1052.

Tarrassa.⁵

2258 K⁶

In nomine Domini. Ego Xixela⁷ et uxor mea Elliards.⁸ Donatores⁹ sumus Domino Deo et Sancti Benedicti cenobii,¹⁰ qui est situs in comitatu Minorisa,¹¹ iuxta flumen¹² Lubricato. Manifestum est enim quia donamus ad suprascripto¹³ cenobio¹⁴ alodium nostrum. Id est: casa cum solo et supraposito et hostios et foueas et pecia I^a de tera¹⁵ cum oliuera¹⁶ I^a et ficulnea, francum, nostrum proprium, qui nobis aduenit ad me Xixela et Elliards per comparacione et per qualescumque uoces. Est autem iamdicta omnia in chomitatu¹⁷ Barchinona,¹⁸ infra terminos Terracia,¹⁹ in locum²⁰ uocatum²¹ Basela.²² Et afrontat²³ hec omnia: de oriente in strada²⁴ publica et in terra qui fuit de condam Lopard;²⁵ de meridie in alia uia et in terra chomitale;²⁶ de occiduo et de circi²⁷ in terra de predicto cenobio.²⁸ Quantum infra iamdictas afrontaciones²⁹ includunt sic donamus iamdicta omnia Domino Deo et predicto cenobio, totum ab integrum, ad suum proprium, cum exiis³⁰ et regresis³¹ earum.³² Quod si nos donatores aut ullusque³³ homo qui contra ista donacione uenerit aut uenerimus ad inrumpendum non hoc ualeat aut ualeamus uindicare sed conponat³⁴ aut conponamus³⁵ iamdicta omnia aut³⁶ supradicto cenobio in duplo, cum sua melioracione,³⁷ et in antea ista³⁸ donacio suam³⁹ abeat⁴⁰ firmitatem modo et usque⁴¹ in perpetuum.

Facta ista donacione V Idus⁴² Iulii⁴³ anno XXII° regni Enrici⁴⁴ regis.⁴⁵

Sig+num Xixela.⁴⁶ Sig+num Elliards, nos qui ista donacione fecimus et firmari⁴⁷ rogauimus. Sig+num Amalrig.⁴⁸ Sig+num Rainard.⁴⁹ Sig+num Raimun.⁵⁰ Sig+num Odo.⁵¹

Gvilelmvs,⁵² monachus, qui ista donacione scripsi⁵³ et sub (SSS) die et anno quod supra.

1. *Es conserva dins d'una funda transparent de polimer (Melinex), mitjà de protecció que s'ha fet servir per a altres peces d'aquesta sèrie numerada a inicis del segle XXI -que es distingeixen per tenir una lletra tot seguit del número- i afegida als que l'Arxiu de la Corona d'Aragó ja tenia classificats anteriorment.*

2. Donacio in loco uocato baseya

3. [...] N. 100

4. Terracia

5. 1052. Tarrassa.

6. 2258 K

7. Xixela (*en català*) a **O**.

8. Elliards (*en català*) a **O**.

9. Donatores a **O**, per donatrice o donatrices.

10. Sancti Benedicti cenobii a **O**, per Sancto Benedicto cenobio.

11. Minorisa a **O**, per Minorisensi.

12. flumen a **O**, per flumine.

13. suprascripto a **O**, per suprascriptum.

14. cenobio a **O**, per cenobium.

15. tera a **O**, per terra.

16. oliuera (*en català*) a **O**.

17. chomitatu a **O**, per comitatu.

18. Barchinona a **O**, per Barchinonensi.

19. Terracia a **O**, per Terracie.

20. locum a **O**, per loco.

21. uocatum a **O**, per uocitato.

22. Basela (*en català*) a **O**. *Correspon a l'antic mas de Basea -can Bosc de Basea-, del terme del castell de Terrassa, documentat el segle XII. [PUIG I USTRELL, Pere et alii: Diplomatari de Sant Pere i Santa Maria d'Ègara. Terrassa, 958-1207, núm. 119 (1131, maig, 8), pàgs. 367 i 368 (Barcelona 2001)]*

23. afrontat a **O**, *per* affrontat.
24. strada a **O**, *per* strata.
25. Lopard (*en català*) a **O**; Lopardo.
26. chomitale a **O**, *per* comitale.
27. circi a **O**, *per* circio.
28. de predicto cenobio a **O**, *per* predicti cenobii.
29. afrontaciones a **O**, *per* affrontationes.
30. exiis a **O**, *per* exitibus.
31. regresis a **O**, *per* regressibus.
32. earum a **O**, *per* eis.
33. ullusque a **O**, *per* ullus.
34. conponat a **O**, *per* componat.
35. conponamus a **O**, *per* componamus.
36. aut a **O**, *per* ad.
37. melioracione a **O**, *per* immelioratione.
38. ista a **O**, *per* istam.
39. donacio suam a **O**, *per* suam donationem.
40. abeat a **O**, *per* habeat.
41. usque *superflu*.
42. Idus a **O**, *per* Iduum.
43. Iulii a **O**, *per* Iuliarum.
44. Enrici a **O**, *per* Enrico.
45. regis a **O**, *per* regi.
46. Xixela (*en català*) a **O**; Xixelani. *Nom personal masculí d'origen germànic: Quixelà.*
47. firmari a **O**, *per* firmare.
48. Amalrig (*en català*) a **O**; Amalrici. *Nom personal masculí d'origen germànic: Amalric.*
49. Rainard (*en català*) a **O**; Rainardi. *Nom personal masculí d'origen germànic: Renat.*
50. Raimun (*en català*) a **O**; Raimundi. *Nom personal masculí d'origen germànic: Ramon.*
51. Odo a **O**, *per* Otoni.
52. Gvilelmvs, *amb majúscules* a **O**.
53. scripsi a **O**, *per* scripsit.

O-2¹

T. A. N. 47²

1052.

Tarrassa.³

128⁴

2258 N⁵

In nomine Domini. Ego Cixela⁶ et uxor mea Elliards. Donatores⁷ sumus Domino Deo et Sancti Benedicti⁸ cenobii, qui est situs in⁹ comitatu Minorisa, iuxta¹⁰ flumen Lubricato. Manifestum est enim¹¹ quia¹² donamus ad suprascripto¹³ cenobio alodium nostrum. Id est:¹⁴ casa cum solo et supraposito¹⁵ et hostios et foueas et¹⁶ pecia I de terra cum oliuera¹⁷ I et ficulnea, francum, nostrum proprium, qui nobis aduenit ad me Cixela¹⁸ et Elliards per comparacione¹⁹ et per qualescumque uoces. Est²⁰ autem iamdicta omnia in comitatu²¹ Barchinona, infra terminos Terracia, in locum uocitatum Basella.²² Et affrontat²³ hec²⁴ omnia: de oriente in strada publica²⁵ et in terra qui fuit de condam²⁶ Lopard; de meridie in alia uia²⁷ et in terra comitale; de occiduo et

de circi in terra de predicto cenobio.²⁸ Quantum infra iamdictas affrontaciones²⁹ includunt sic donamus iamdicta omnia Domino Deo et predicto cenobio, totum ab integrum, ad suum proprium, cum exiis et regresiis earum. Quod si nos donatores aut ullusque homo qui contra ista donacione uenerit aut uenerimus ad inrumpendum non hoc ualeat aut ualeamus uindicare set³⁰ componat aut componamus iamdicta omnia ad supradicto cenobio in duplo, cum sua melioracione. Et in antea ista donacio suam abeat firmitatem modo et usque in perpetuum.

Facta ista donacione V Idus Iulii anno XXII³¹ regni Enrici³² regis.

Sig+num Cixela.³³ Sig+num Elliards, nos qui ista donacione fecimus et firmari rogauimus. Sig+num Amalrig. Sig+num Renard.³⁴ Sig+num Raimundus.³⁵ Sig+num Odo (*signe*).^{*36}

GVILELM<V>S, monachus, qui ista donacione³⁷ scripsi et sub (SSS) die et anno quo³⁸ supra.

1. *Set taques d'humitat al marge superior, que afecten la part corresponent del text, si bé no priven la lectura correcta de les lletres afectades. Les quatre primeres -començant per l'esquerra- són més grans. N'hi ha una altra de petita a la meitat esquerra del text, i una altra de més fosca que no l'afecta al marge inferior. A part d'aquestes tares, el pergami i la gran part del text, que no ha estat afectat, té un perfecte estat de conservació. Es conserva dins d'una funda transparent de polimer (Melinex), mitjà de protecció que s'ha fet servir per a altres peces d'aquesta sèrie numerada a inicis del segle XXI -que es distingeixen per tenir una lletra tot seguit del número- i afegida als que l'Arxiu de la Corona d'Aragó ja tenia classificats anteriorment.*

2.

3.

4.

5.

6. Ego Cixela et *afectat per una taca d'humitat a O-2*. Cixela a **O-2**; Xixela a **O-1**.

7. *La s final d'Elliards i donatores, afectats per una taca d'humitat a O-2*.

8. et Sancti Bene *afectat per una taca d'humitat a O-2*.

9. est situs in *afectat per una taca d'humitat a O-2*.

10. orisa iux *afectat per una taca d'humitat a O-2*.

11. st e *afectat per una taca d'humitat a O-2*.

12. quia *afectat per una taca d'humitat a O-2*.

13. ad suprasc *afectat per una taca d'humitat a O-2*.

14. ium nostrum. Id est *afectat per una taca d'humitat a O-2*.

15. supraposito *afectat per una taca d'humitat a O-2*.

16. foueas et *afectat per una taca d'humitat a O-2*.

17. ol *afectat per una taca d'humitat a O-2*.

18. ad me C *afectat per una taca d'humitat a O-2*.

19. aracione *afectat per una taca d'humitat a O-2*.

20. ces. Est *afectat per una taca d'humitat a O-2*.

21. in comi *afectat per una taca d'humitat a O-2*.

22. Basella a **O-2**; Basela a **O-1**.

23. affrontat a **O-2**; afrontat a **O-1**.

24. heç a **O-2**; hec a **O-1**.

25. blica *afectat per una taca d'humitat a O-2*.

26. condam *afectat per una taca d'humitat a O-2*.

27. *entre alia i uia: serra, envoltat d'un puntejat per indicar que no és vàlid, a O-2*.

28. cenobio *afectat per una taca d'humitat a O-2*.

29. affrontaciones a **O-2**; afrontaciones a **O-1**.

30. set a **O-2**; sed a **O-1**.

31. XXII a **O-2**; XX II° a **O-1**.

32. Henrici a **O-2**; Enrici a **O-1**.

33. Cixela a **O-2**; Xixela a **O-1**.

34. Renard *a* **O-2**; Rainard *a* **O-1**.
35. Raimundus *a* **O-2**; Raimun *a* **O-1**.
36. Sig+num Odo (*signe*) autògraf *a* **O-2**; Sig+num Odo *a* **O-1**, *sense el signe*.
37. *Sota donacione, una taca d'humitat, més fosca que cap de les altres.*
38. quo *a* **O-2**; quod *a* **O-1**.

1131

[entre 1053, gener, 20 i 1053, juliol, 20 (dades extremes segons el *Liber Iudicum*)]

Publicació de testament. *Publicació jurada (o adveració sacramental) del testament de Guilla.*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2258 P (revers).

[...]

1132

1053, desembre, 29.

Testament. *Ramon, pel seu testament, dóna a Sinfred, [= Sinfreu] el seu germà, l'alou que té a Osona, tant conreat com erm, terres i vinyes, com també les cases i els arbres i la vaixella i el pa i el vi, arreu on siguin. I deixa a Arnall, clergue, un sou de diners.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2258 Y.

Tona

Tona

T. N.º. 1555 T¹

Testament

=Ausona=

1053.

Testam.^{to} de Raimundo.

2258 Y¹

Facto testamento uel breue seu donacione quod iussit facere Raimundus. In primis dono atque concedo ad te Sinfred, fratrem meum, ipsum meum alaudem quod habeo in Hosona, tam cultum quam incultum, terras et uineas, simul cum chasas siue arbores siue uexella et pane et uino, totum ab integrum, in omnibus locis ubi ego habeo uel habere debeo per ullasque uoces, cum exiis uel regressiis suis. Et relinquo ad Arnallus, clericus, soll I de diners.

Facto isto testamento uel breue seu donacionis IIII Kalendas Ianuarii anno XXIII regnante Henrico rege.

Sig+num Raimundus, qui istum testamentum uel breue rogauit scribere et testes firmare rogauit. Sig+num Bertran. Sig+num Tedmar. Sig+num Oliba. Sig+num Bernard. Sig+num Isarn. Sig+num Raimundus.

GUILELMUS, LEUITA, qui hunc testamentum uel breue scripsit sub (*signe*) die et anno quo supra.

1. *El pergami és en bon estat de conservació, a excepció de dos foradets petitíssims. Té dos altres forats petits, aquests fets expressament, al marge esquerre (anvers), per a passar-hi un cordill; anava enrotllat.*

1133

1054, març, 11.

Venda. *Elo, dona, i els seus fills i la seva filla: Bernat, Senfred [= Sinfreu] i Blancuça, venen a Guifred, fill de Guitard, [= Gifreu, fill de Guitart] i a la seva esposa Guilla una peça de terra i vinya, que Elo té per complantació i per compra i els infants del seu pare, al comtat de Manresa, al terme de Puig d'Or, [Puigdor -mas desaparegut-, actual municipi de Santpedor, comarca de Bages] a la Pedriça, [antiga parròquia de Santa Maria de Claret, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de dos sous, a pagar en coses que ho valguin. I l'altre alou que roman: terra i vinya amb la casa i l'era no puguin vendre-ho sinó a ells i als seus descendents.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2258 W.

Seyta²

[P]. N 21[9]³

Putgdor.⁴

pugdauro⁵

S. Pedor⁶

S. Pedor⁷

1053.

S. Pedor.⁸

Elo y sus hijos venden á Guifredo tierras en S. Pedor cuyas afrontaciones designa.⁹

237¹⁰

2258 W¹¹

In nomine Domini. Ego Elo,¹² femina, et filiis sui uel filia: Bernard¹³ et Seniofred,¹⁴ et Bla[ncuc]a,¹⁵ uinditor[e]s¹⁶ sumus uobis Guifredi,¹⁷ prolis Gitard,¹⁸ et uxori¹⁹ sue²⁰ Gilla.²¹ Per hanc scriptura uindicionis²² nostre²³ uindimus²⁴ uobis pecia I de terra uel uinea edita,²⁵ nostra propria, qui nobis aduenit ad me Elo per complantacione uel per comparacione et ad nos infantes per genitori nostro. Et est ipsa terra uel uinea in komitatum²⁶ Minorisa,²⁷ in aiacentia²⁸ de Puio²⁹ A[u]ri,³⁰ ad ipsa Petrica.³¹ Et afrontad:³² de oriente in alodium³³ de condam Enneg,³⁴ et de meridie in kasa³⁵ de nos uinditores;³⁶ et de occiduo in uinea de Mir;³⁷ et de circi³⁸ in terra qui fuit de condam Enneg³⁹ uel in istrada.⁴⁰ Quantum infra istas afrontaciones⁴¹ inkludunt⁴² sic uindimus⁴³ uobis totum ab integrum, cum exiis et regressiis⁴⁴ earum,⁴⁵ in propter precium solidos II in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta de nostro iur[o]⁴⁶ in uestro trado⁴⁷

dominio et potestate ad facere quod uolueritis. Et alium alodium qui remanet, terra et uinea cum ipsa kasa⁴⁸ et ipsa era,⁴⁹ quantum abemus⁵⁰ uel abere⁵¹ debemus nos non possumus uindere⁵² nisi ad uos et ad posterita uestra. Quod si nos uinditores⁵³ ad⁵⁴ ullusque homo qui contra ista karta⁵⁵ uenerit pro⁵⁶ inrumpendum non hoc ualeat uindicare⁵⁷ set⁵⁸ componamus uobis in duplo cum sua⁵⁹ [inm]elioracione.⁶⁰ Et in antea ista uindicio⁶¹ firma et sta[bili]s⁶² permaneat modo uel omnique tempore.

Facta karta⁶³ Vº Idus⁶⁴ Marcii⁶⁵ anno [XXI]II⁶⁶ regni Henrici⁶⁷ regis.⁶⁸

Sig+num Elo. Sig+num Bernard.⁶⁹ Sig+num.⁷⁰ Sig+num Seniofre.⁷¹ Sig+num Blancauca, nos qui ista uindicione⁷² fecimus et firmare rogauimus et in VII uersso⁷³ sid⁷⁴ sunt litteras condem[n]atas.⁷⁵ Sig+num Mark.⁷⁶ Sig+num Raimun⁷⁷ Quilelm.⁷⁸ Sig+num Raimun⁷⁹ Gu[if]re.⁸⁰

Wilelmus,⁸¹ sacer⁸² [ro]gatus⁸³ scripsit die et anno (*signe*) quod supra.

1. *Pergamí en força bon estat de conservació, tot i que en alguns indrets la humitat ha esborrat la tinta, de manera que algunes lletres són de lectura més difícil o fins i tot cal reconstruir-les. El pergamí també és malmès a l'angle superior dret (anvers), que tanmateix no afecta el text. Es conserva dins d'una funda transparent de polímer (Melinex), mitjà de protecció que s'ha fet servir per a altres peces d'aquesta sèrie numerada a inicis del segle XXI -que es distingeixen per tenir una lletra tot seguit del número- i afegida als que l'Arxiu de la Corona d'Aragó ja tenia classificats anteriorment.*

2. Seyta

3. [P]. N 21[9]

4. Putgdor.

5. pugdauro

6. S. Pedor

7. S. Pedor⁷

8. 1053. S. Pedor.

9. Elo y sus hijos venden á Guifredo tierras en S. Pedor cuyas afrontaciones designa.

10. 237

11. 2258 W

12. Elo (*en català*) a **O**.

13. Bernard (*en català*) a **O**; Bernardus (*en llatí*).

14. Seniofred (*en català*) a **O**; Seniofredus o Sunifredus (*en llatí*).

15. Bla[ncuc]a (*en català*) -entre claudàtors la part il·legible- a **O**.

16. uinditor[e]s a **O**, per uenditores.

17. Guifredi a **O**, per Guifredus.

18. Gitard (*en català*) a **O**; Guitardi (*en llatí*).

19. uxori a **O**, per uxor.

20. sue a **O**, per tua.

21. Gilla (*en català*) a **O**; Guisla (*en llatí*).

22. uindicionis a **O**, per uenditionis.

23. nostre a **O**, per nostra.

24. uindimus a **O**, per uendimus.

25. edita a **O**.

26. komitatum a **O**, per comitatu.

27. Minorisa a **O**, per Minorisensi.

28. aiacentia a **O**, per adiacentia.

29. de Puio (*en català llatinitzat*) a **O**; Podii (*en llatí*).

30. A[u]ri -entre claudàtors la part il·legible- a **O**; d·Or (*en català*).

31. ipsa Petrica (*el substantiu, en català*) a **O**. *En català normalitzat actual*: la Pedriça.

32. afrontad a **O**, per affrontat.

33. alodium a **O**, per alodio.

34. Enneg (*en català*) a **O**; Enegone (*en llatí*).
35. kasa a **O**, per casa.
36. uinditores a **O**, per uenditores.
37. de Mir (*en català*) a **O**; Mironi (*en llatí*).
38. circi a **O**, per circio.
39. Enneg (*en català*) a **O**; Enegone (*en llatí*).
40. istrada (*en català*) a **O**; strata (*en llatí*).
41. afrontaciones a **O**, per affrontationes.
42. inkludunt a **O**, per includunt.
43. uindimus a **O**, per uendimus.
44. regressiis a **O**, per regressiis.
45. earum a **O**, per eis.
46. iur[o] -entre claudàtors la part il·legible- a **O**.
47. trado a **O**, per tradimus.
48. kasa a **O**, per casa.
49. era (*en català*) a **O**; aera (*en llatí*).
50. abemus a **O**, per habemus.
51. abere a **O**, per habere.
52. uindere a **O**, per uendere.
53. uinditores a **O**, per uenditores.
54. ad a **O**, per aut.
55. karta a **O**, per carta.
56. pro a **O**, per ad
57. uindiccare a **O**, per uindicare.
58. set a **O**; variant, admesa en llatí, de sed.
59. *Precedint sua hi hauria d'haver: omni.*
60. [inm]elioracione -entre claudàtors la part il·legible- a **O**, per immelioratione.
61. uindicio a **O**, per uenditio.
62. sta[bili]s -entre claudàtors la part il·legible- a **O**.
63. karta a **O**, per carta.
64. Idus a **O**, per Iduum.
65. Marcii a **O**, per Martiarum.
66. [XXI]II -entre claudàtors la part il·legible- a **O**.
67. Henrici a **O**, per Henrico o Enrico.
68. regis a **O**, per regi.
69. Bernard (*en català*) a **O**; Bernardi (*en llatí*).
70. *Després de Sig+num no hi ha cap nom.*
71. Seniofre (*en català*) a **O**; Seniofredi o Suniofredi (*en llatí*).
72. uindicione a **O**, per uenditione.
73. uersso a **O**, per uerso.
74. sid *superflu*.
75. condem[n]atas; entre claudàtors la part il·legible a **O**.
76. Mark (*en català*) a **O**; Marci (*en llatí*).
77. Raimun (*en català*) a **O**; Raimundi (*en llatí*).
78. Quilelm (*en català*) a **O**; Guilelmi (*en llatí*).
79. Raimun (*en català*) a **O**; Raimundi (*en llatí*).
80. Gu[ifr]e (*en català*) -entre claudàtors la part il·legible- a **O**; Guiofredi (*en llatí*).
81. Wilelmus *amb majúscules* a **O**.
82. sacer a **O**, per sacerdos.
83. [ro]gatus -entre claudàtors la part il·legible- a **O**.

1054, març, 25.

Venda. *Sendret*, [= Sindreu] sacerdot, i la seva esposa *Sicards* [= Sicart] venen a Joan i Bonadona unes terres conreades i ermes, que els venedors tenen dels pares i per qualssevol altres drets, al comtat de Manresa, al [terme del] castell de Castellet, [actual municipi de Sant Vicenç de Castellet, comarca de Bages ?] a Melancosa i sobre Santa Maria, [Santa Maria de Viladordis, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] pel preu de dos sous de diners. [a pagar en coses que ho valguin].¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2258 U.

[...]²

audiuit dominus³

uisa⁴

Sagarra⁵

S. A N° 63.⁶

Malencosa⁷

Comp^t. de Manr.^{a8}

Venta inter Laicos An 23 de Henrico.⁹

1053.

Castellet en Melancosa.¹⁰

235¹¹

2258 U¹²

In nomine Domini. Ego Sendret,¹³ presbiter, et coniux sua¹⁴ Sicards,¹⁵ uinditores¹⁶ sumus uobis Ioan¹⁷ et Bonadona,¹⁸ emtores.¹⁹ Per anc²⁰ scriptura uindicionis²¹ nostre²² uindimus²³ uobis terras cultas uel ermas, qui nobis aduenit de ienitores²⁴ uel per omnesque uoces. Et est ec²⁵ omnia in chomitatum²⁶ Minorisa,²⁷ in kastrum²⁸ Kastelet,²⁹ in Melanchosa³⁰ uel supra Sancta Maria.³¹ Et afrontad³² ipsa ec³³ omnia: de orientis³⁴ in ipsa uia qui pergit ad ipsas casas qui fuerunt de Mir Albarig³⁵ uel de nos comparatores; de occiduo in ipso Pendiz;³⁶ de meridie uel de circii³⁷ in terra de Ermensen³⁸ qui est condam uel de filiis suis. Quantum infra istas afrontaciones³⁹ includunt sic uindimus⁴⁰ uobis totum ab integrum,⁴¹ cum exio uel regresio⁴² earum,⁴³ in propter precium solidos II de diners.⁴⁴ Et est manifestum. Quem uero predicta ec⁴⁵ omnia quod superius resonat de nostro iuro in [uestro]⁴⁶ trado dominio⁴⁷ et potestatem ad omnia facere que⁴⁸ uolueris. Quod si nos uinditores⁴⁹ aud⁵⁰ nullusque⁵¹ omo⁵² qui contra anc⁵³ ista carta uindicione⁵⁴ uenerit ad inrumpendum non ohe⁵⁵ ualeat uindicare nec donare set⁵⁶ componamus uobis in duplo cum melioracione. Et in antea ista karta⁵⁷ uindicione⁵⁸ firma⁵⁹ stabilis permaneat omnique tempore, in ea uidelicet racione que non potuistis alium seniore eligere nisi nos au⁶⁰ filiabus nostris.

Facta ista karta⁶¹ uindicione⁶² octauo Kalendas⁶³ Aprilii⁶⁴ ano⁶⁵ XXIII regnante Henrici⁶⁶ rege.⁶⁷

Sig+num Sendret.⁶⁸ Sig+num Sicards,⁶⁹ nos qui ista karta⁷⁰ fecimus scribere et ad testes

firmare rogauimus. Sig+num Udalger.⁷¹ Sig+num Gitard⁷² Benedet.⁷³ Sig+num Andreu.⁷⁴

Vvilelmus,⁷⁵ sacer,⁷⁶ qui ec⁷⁷ scripsit die (*signe*) uel anno prefixo.

1. *Pergamí en força bon estat de conservació, tot i que té un petit rebrec al marge esquerre (anvers) que tapa la lletra U del nom Udalger. El pergamí anava enrotllat i lligat (dos forats petits al marge esquerre -anvers-). Es conserva dins d'una funda transparent de polímer (Melinex), mitjà de protecció que s'ha fet servir per a altres peces d'aquesta sèrie numerada a inicis del segle XXI -que es distingeixen per tenir una lletra tot seguit del número- i afegida als que l'Arxiu de la Corona d'Aragó ja tenia classificats anteriorment.*

2. [...]

3. audiuit dominus

4. uisa

5. Sagarra

6. S. A N° 63.

7. Malencosa

8. Comp^t. de Manr.^a

9. Venta inter Laicos An 23 de Henrico.

10. 1053.

Castellet en Melancosa.

11. 235

12. 2258 U

13. Sendret (*en català*) a **O**.

14. sua a **O**, per mea.

15. Sichards (*en català*) a **O**.

16. uinditores a **O**, per uenditores.

17. Ioan (*en català*) a **O**.

18. Bonadona (*en català*) a **O**.

19. emtores a **O**, per emptores.

20. anc a **O**, per hanc.

21. uindicionis a **O**, per uenditionis.

22. nostre a **O**, per nostra.

23. uindimus a **O**, per uendimus.

24. de ienitores a **O**, per de genitores

25. ec a **O**, per hec.

26. chomitatum a **O**, per comitatu.

27. Minorisa a **O**, per Minorisensi.

28. kastrum a **O**, per castro.

29. Kastelet (*en català*) a **O**. *Aquesta apelació, Castellet -en català normalitzat actual-, era emprada per a designar tres castells del comtat de Manresa, un del rerepaís (Castellet, actual municipi de Castellerçol, comarca de Vallès Oriental), poc important, i dos més de la primera línia fronterera a la vall del riu Llobregat: el de Godmar (actual municipi de Callús, comarca de Bages) i el de Castellet (actual municipi de Sant Vicenç de Castellet, comarca de Bages), al nord i al sud, respectivament, de la ciutat de Manresa. Com que el primer era anomenat primerament pel nom de Godmar, i el segon pel de Castellet, sembla que aquest ha de correspondre al segon.*

30. Melanchosa (*en català*) a **O**. *Correspon a Melancosa del terme de la ciutat de Manresa, al Bages, on donava nom a un gual per passar el riu Llobregat, sota Santa Maria de Vilamajor -després Viladordis-. Vegeu el document número 1121 (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2258 H -5 de maig de 1052 -).*

31. Sancta Maria a **O**. *Sembla que cal atribuir aquesta església a Santa Maria de Vilamajor, actualment Viladordis. Vegeu el document número 1122 (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2258 H -5 de maig de 1052 -).*

32. afrontad a **O**, per affrontat.
33. ec a **O**, per hec.
34. orientis a **O**, per oriente.
35. de Mir Albarig (en català) a **O**; Mironi Albarici (en llatí). Podria tenir relació amb un Albaric que trobem en el document número 955 (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 202.2 -18 d'agost de 1032 -).
36. ipso (en llatí) Pendiz (en català) a **O**. Aquest topònim, que aquí és escrit en català -fora de l'article-, ha de correspondre a un lloc situat 'sobre' Santa Maria de Vilamajor (Viladordis). Podem afegir que és la primera vegada que trobem aquest mot en català pur, sense llatinitzar. Al segle X es documenten diversos indrets dels comtats d'Osona i Manresa amb aquest nom, si bé llatinitzat: Pendedicio, Pendedico, Pendedizo, Pennedico i Penneditio. [GINEBRA, Rafael - ORDEIG, Ramon, *Índex alfabètic de noms, a Catalunya carolíngia*, IV, tercera part, pàg. 1492] Al mateix comtat de Manresa, al terme del castell de Balsareny, a ponent de la vall de Ferrans, documentem a la segona meitat del segle X la serra de Pendis (actuals municipis de Balsareny i Navàs, comarca de Bages), si bé sempre amb el nom llatinitzat. [Catalunya carolíngia, IV, segona part, núm. 997, pàg. 734 (any 966); núm. 1006, pàg. 738 (any 967); núm. 1043, pàg. 762 (any 969); i núm. 1057, pàg. 770 (any 970)].
37. circii a **O**, per circio.
38. de Ermensen (en català) a **O**.
39. afrontaciones a **O**, per affrontaciones.
40. uindimus a **O**, per uendimus.
41. integrum a **O**, per integro.
42. regresio a **O**, per regressio.
43. earum a **O**, per eis.
44. de diners (en català) a **O**.
45. ec a **O**, per hec.
46. [uestro]
47. dominio a **O**, per dominium.
48. que a **O**, per quod.
49. uinditores a **O**, per uenditores.
50. aud a **O**, per aut.
51. nullusque
52. omo a **O**, per homo.
53. anc a **O**, per hanc.
54. uindicione a **O**, per uenditionis.
55. ohc a **O**, per hoc.
56. set a **O**; variant admesa, en llatí, de sed.
57. karta a **O**, per carta.
58. uindicione a **O**, per uenditionis.
59. Tot seguit hi hauria d'anar: et
60. au a **O**, per aut.
61. karta a **O**, per carta.
62. uindicione a **O**, per uenditionis.
63. Kalendas a **O**, per Kalendarum.
64. Aprilii a **O**, per Aprilibus.
65. ano a **O**, per anno.
66. Henrici a **O**, per Henrico.
67. rege a **O**, per regi.
68. Sendret a **O**, per Sendredi.
69. Sicards (en català) a **O**.
70. karta a **O**, per carta.
71. Udalger a **O**, per Udalgerii.

72. Gitard a O, per Gitardi.
 73. Benedet (en català) a O; Benedicti (en llatí).
 74. Andreu (en català) a O.
 75. Vvilelmus a O, per Vvilelmi.
 76. sacer a O, per sacerdos.
 77. ec a O, per hec.

1135

1054, abril, 24.

Donació pietosa. *Guifret, [= Gifreu] i la seva esposa Adaled, [= Adelaida] donen al Senyor Déu i al monestir de Sant Benet i de Sant Valentí, màrtir, [de Bages] mitja mujada de terra amb vinya al comtat de Barcelona, al terme [del castell] de Santa Perpètua, a les Manyoles, [Santa Perpètua de Gaià, actual municipi de Pontils, Alta Segarra, comarca de Conca de Barberà] que tenen per aprisió i per qualssevol altres drets.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2258 Z.

Donacio [(9/10 lletres)] abbat de una vinya [(24/25 lletres)] perpetua fa [(9/10 lletres)]²

T. A. N 83³

Sancta perpetua⁴

Viladeperdius⁵

Santa perpetua⁶

Al comptat de barch[inona]⁷

1053.

S. Perpetua.⁸

2258 Z⁹

In Dei nomine. Ego Guifret¹⁰ et uxor mea Adalez.¹¹ Vno animo unaque uoluntate,¹² donatores sumus Domino Deo et Sancti Benedicti cęnobii¹³ simulque Sancti Ualentini,¹⁴ martiris. Per hunc pactum scripture sic donamus semodiata una de terra cum uinea.¹⁵ Est autem in comitatum¹⁶ Barchinona¹⁷ siue¹⁸ omnes terminos de Sancta Perpètua¹⁹ siue in ipsas Magnolas.²⁰ Aduenit nobis per aprisione uel pro qualicumque uoce. Abet²¹ terminum: de parte orientali²² in strada²³ publica; de meridie in uinea de Gaz;²⁴ ab occiduo de me donatore; de parte uero circi²⁵ de me donatore. Quantum infra istas affrontaciones includunt uel ambiunt sic donamus ipsa uinea superius scripta, cum exiis et regressiis earum.²⁶ Est manifestum. Quod si²⁷ donatores aut ullusque homo qui contra hanc carta donationis uenerit ad inrumpendum aut inquietare uoluerit aut uoluerint non hoc ualeant uindicare set²⁸ componant in duplo cum omni sua inmelioracione.²⁹ Et in antea ista carta donacionis firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore et non sit disrupta.

Facta ista carta donacionis VIII Kalendas³⁰ Mai³¹ anno XXIII regnante Henrico³² rege.³³ Sig+num Guifret.³⁴ Sig+num Adalez, qui ista donacione fecimus scribere et firmauimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Ygela,³⁵ monachus. Sig+num Rainardus.³⁶ Sig+num Rossella.³⁷

Arnallus,³⁸ sacer³⁹ vel monachus, qui ista donacione scripsi⁴⁰ cum litteris dampnatis in tercio uersu⁴¹ sub (signe) die et anno quod supra.

fol. 50⁴²

1. *Es conserva dins d'una funda transparent de polimer (Melinex), mitjà de protecció que s'ha fet servir per a altres peces d'aquesta sèrie numerada a inicis del segle XXI -que es distingeixen per tenir una lletra tot seguit del número- i afegida als que l'Arxiu de la Corona d'Aragó ja tenia classificats anteriorment.*
2. Donacio [(9/10 lletres)] abbat de una vinya [(24/25 lletres)] perpetua fa [(9/10 lletres)]
3. T. A. N 83
4. Sancta perpetua
5. Viladeperdius
6. Santa perpetua
7. Al comptat de barch[inona]
8. 1053. S. Perpetua.
9. 2258 Z
10. Guifret (*en català*) a **O**; Guifredus (*en llatí*).
11. Adalez (*en català*) a **O**; Adelaida (*en llatí*).
12. uoluntate a **O**, per uolumptate.
13. Sancti Benedicti cenobii a **O**, per Sancto Benedicto cenobio.
14. Sancti Ualentini a **O**, per Sancto Ualentino.
15. *Tot seguit: e est autem in castrum de Barchinona, ratllat.*
16. comitatum a **O**, per comitatu.
17. Barchinona a **O**, per Barchinonensi.
18. *Tot seguit hi hauria d'haver: in.*
19. Sancta Perpetua a **O**. *Es tracta de Santa Perpètua de Gaià (actual municipi de Pontils, Alta Segarra, comarca de Conca de Barberà).*
20. ipsas Magnolas a **O**. *En català normalizat actual, les Manyoles.*
21. abet a **O**, per habet.
22. orientali a **O**, per orientale.
23. strada (*en català llatinitzat*) a **O**; strata.
24. de Gaz (*en català*) a **O**. *El nom personal Gas ha donat el cognom català actual Gasó.*
25. circi a **O**, per circio.
26. earum a **O**, per eis.
27. *Tot seguit hi hauria d'haver: nos.*
28. set a **O**; *variant, admesa en llatí, de sed.*
29. immelioracione a **O**, per immelioratione.
30. Kalendas a **O**, per Kalendarum.
31. Mai a **O**, per Maiarum.
32. Henrico a **O**.
33. rege a **O**, per regi.
34. Guifret (*en català*) a **O**; Guifredi (*en llatí*).
35. Ygela (*en català*) a **O**; Igilani (*en llatí*).
36. Rainardus a **O**, per Rainardi o Reinardi (*en llatí*).
37. Rossella (*en català*) a **O**. *Antropònim masculí, malgrat l'aparença de nom femení per la terminació en -a, tret característic, d'altra banda, de molts noms personals masculins (mentre que els acabats en -o són femenins). Dos altres arguments a favor que es tracta d'un antropònim de gènere masculí i no femení és que no va acompanyat del corresponent adjectiu femina, i el fet que normalment els testimonis són homes. Probablement ha donat origen al cognom català actual Rossell.*
38. Arnallus (*en català llatinitzat*) a **O**; Arnaldus (*en llatí*).
39. sacer a **O**, per sacerdos.
40. scripsi a **O**, per scripsit.

41. uersu a O, per uerso.

42.

1136

1054, abril, 27.

Venda. *Arnall, sacerdot, i la seva companya Guisla, [= Guilla, Guillema] dona, venen a Guitard [= Guitart] i a Guadall, fills seus, una terra, conreada i erma, amb el maiol que hi ha plantat i els bruguers, conreats i erms, que els venedors tenen per compra i pel desè, al comtat de Barcelona, al terme [del castell] de Piera, anomenat Fontanet, a les Comelles, [actual municipi de Piera, comarca d'Anoia] pel preu de dos sous de diners, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2258 T.

K[arta] de apiera²

1053.

Piera-fontanet.³

234⁴

2258 T⁵

In nomine Domini. Ego Arnallus, presbiter, et consodale mea Guisla, femina, uenditores sumus uobis Guitardi et Guadalli, filios nostros, emtores. Per anc scriptura uindicionis nostre uindimus uobis terra nostra propria culta uel erma, cum ipso maliolo qui ibi est fundato et ipsos brugarios cultos et erms. Aduenit nobis per comparacione et per decimum. Et est iamdicta omnia suprascripta in chomitatum Barchinona, in termine de Apiaria que uocant Fontaned, in locum que dicunt ad ipsas Comelas. Et affrontad de orientis in uineas de Bonucio Uiuani et de Ricardi; de meridię in nos uinditores; de occiduo et de circi in ipsa uia qui pergit ad Apierola. Quantum iste affrontaciones includunt sic uindimus uobis iamdicta omnia, totum ab integum, cum exios et regressios earum, in propter precium solidos II de denarios. Et nichil de ipso precio aput uos emtores non remansit. Est manifestum. Quem uero predicta terra que uobis uindimus de nostro iure in uestro tradimus dominio et potestate ad facere omnia que uos uolueritis. Quod si nos uinditores aut ullusque omo qui contra ista uindicionę uenerit ad inrumpendum non oc ualeat uendicareę set componat aut componamus uobis in duplo cum omne suam inmeliorationem. Et in antea ista carta uindic[ione] firma permaneat omnique tempore.

Actum est hoc V Kalendas Madii anno XX^{mo} III Henrici regis.

S+num Arnal, presbiter. S+num Guisla, nos qui ista carta uindicione fecimus et firmare rogauimus. S+num Ermenguadi Ihoanni. S+num Vuilielmi Ihoanni. S+num Bernardi Ena[r]di.

S+ Remundi, subdiachoni, qui ista carta uindicio scripsit et die et anno quod supra.

1. *Pergamí en força bon estat de conservació, tot i que la lletra és molt petita. El pergamí anava enrotllat i lligat (dos forats petits al marge esquerre -anvers-). Es conserva dins d'una funda transparent de polimer (Melinex), mitjà de protecció que s'ha fet servir per a altres peces d'aquesta sèrie numerada a inicis del segle XXI -que es distingeixen per tenir una lletra tot seguit del número- i afegida als que l'Arxiu de la Corona d'Aragó ja tenia classificats anteriorment.*

1137

1054, maig, 30.

Venda. *Ramon i la seva esposa Ermeniards [= Ermengarda] venen a Quixelà i la seva esposa Eliards [= Eliarda] una peça de terra franca amb parets antigues, que els venedors tenen per compra, pel desè i per qualssevol altre dret, al comtat de Barcelona, al terme [del castell] de Terrassa, a Vilafilar, [Vilafilar -vila i mas desapareguts-, l'Aiguacuit, actual municipi de Terrassa, comarca de Vallès Occidental] pel preu de quatre mancosos i mig d'or de Barcelona, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2258 S.

N 23²

1053.

Tarrassa.⁴

233⁵

2258 S⁶

In nomine Domini. Ego Remon et uxori mea Ermeniards, uinditores sumus uobis Cixela et uxori tue Illiards, emptores. Per ac scriptura uindicionis nostre uindimus uobis pecia I de terra franca cum parietes antigas, nostrum proprium, qui nobis aduenit per comparacione et per decimum et per omnesque uoces. Et est ipsa terra in chomitato Barquinona, in terminio Terracia, ubi uokant Uilla filar. Afrontad ipsa terra: de oriente in torrente; de meridie in terra de condam Suniario; de occiduo in istrada publica; de circi²⁶ in torrente. Quantum infra istas quattuor afrontaciones includunt sic uindimus uobis ipsa terra, ab integre,³⁰ cum exios et regresios earum, propter precium mancosos IIII et medio de auro de Barquinona. Quod uos emptores precium nobis dedistis et nos recepimus. Est manifestum, et de nostre iure in uestrum tradimus dominio et potestatem ad omnia que uolueritis facere ad uestrum proprium. Quod si nos uinditores aut ullusque omo qui contra ac ista carta uindicione pro inrumpendum uenerit aut nos uenerimus non hoc ualeat uindikare set componat aut componamus uobis ipsa terra cum parietes et claperos in duplo cum suam inmelioracionem.⁵ Et in antea ista carta uindicione⁴⁶ firma permanead⁴⁷ omnique tempore.

Facta carta uindicione⁴⁸ III Kalendas⁴⁹ Iunii⁵⁰ anno XXIII regni Enrici⁵¹ regi.

S+num Remon. S+num Ermeniards, femina, nos qui oc fecimus et firmare rogauimus. S+num Ecii. S+num Bernardus. S+num Guillaberto, g[rammaticus (?)]

S+ Guadamirus, leuita, scripsit et die et anno quod supra.

1. *Pergamí en bon estat de conservació. S'aprecien sortides de tinta de la ploma de dos gruixos. El pergamí anava enrotllat (cinc sècs verticals ben marcats, especialment al revers) i lligat (dos forats petits al marge esquerre -anvers-). Es conserva dins d'una funda transparent de polímer (Melinex), mitjà de protecció que s'ha fet servir per a altres peces d'aquesta sèrie numerada a inicis del segle XXI -que es distingeixen per tenir una lletra tot seguit del número- i afegida als que l'Arxiu de la Corona d'Aragó ja tenia classificats anteriorment.*

1138

1054, juny, 1.

Venda. *Guillem i la seva esposa Riquel [= Riquilda] venen a Quixelà i la seva esposa Eliards [= Aliart] una quarterada de vinya i una peça de terra, franc, que Guillem té pel dret de la seva esposa i Riquel [= Riquilda] del seu pare i per qualssevol altre dret, al comtat de Barcelona, al*

*terme [del castell] de Terrassa, a Vilafilar, [Vilafilar -vila i mas desapareguts-, l'Aiguacuit, actual municipi de Terrassa, comarca de Vallès Occidental] pel preu de nou sous de diners que els venedors ja han cobrat.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2258 V.

Vila Filar²

Tarrassa [...] ³

T. A N° 49⁴

1053.

Tarrassa.⁵

236⁶

2258 V⁷

In nomine Domini. Ego Guilielmo⁸ et uxori⁹ mea Richelle,¹⁰ uinditores¹¹ sumus uobis Cixela¹² et uxori¹³ tue¹⁴ Illiards,¹⁵ emptores. Per ac¹⁶ scriptura uindicionis¹⁷ nostre¹⁸ uindimus¹⁹ uobis quarterada²⁰ I de uinea et pecia I de terra, francum, nostrum proprium,²¹ qui nobis aduenit ad me Guilielmo²² per uocem uxori²³ mea²⁴ et ad me Richelle, femina, per ienitore²⁵ meo²⁶ et per omnesque uoces. Et est ipsa terra et uinea in chomitatum²⁷ Barquinona,²⁸ in terminio²⁹ Terracia,³⁰ in Uilla filar.³¹ Et afrontad³² ista terra et uinea: de oriente in torrente; de meridie in terra de condam Suniario et in uinea de uos emptores; de occiduo in uinea de uos emptores; de circi³³ in torrente. Quantum infra istas quattuor³⁴ afrontaciones³⁵ includunt sic uindimus³⁶ uobis ipsa uinea et ipsa terra ab integre,³⁷ cum exios et regresios³⁸ illorum,³⁹ propter precium solidos VIII de denarios⁴⁰ quod uos emptores precium nobis dedistis et nos recepimus. Est manifestum. Et de nostre⁴¹ iure in uestrum tradimus dominio⁴² et potestatem ad omnia que uolueritis facere, ad uestrum proprium. Quod si nos uinditores⁴³ aut ullusque omo⁴⁴ qui contra ac⁴⁵ ista carta uindicione⁴⁶ pro inrumpendum uenerit aut nos uenerimus non hoc ualeat uindicare set⁴⁷ componat aut componamus uobis ipsa terra et ipsa uinea supranominata in duplo cum suam⁴⁸ inmelioracione.⁴⁹ Et in antea ista carta uindicione⁵⁰ firma permanead⁵¹ omnique tempore.

Facta carta uindicione⁵² Kalendas⁵³ Iunii⁵⁴ anno XXIII regni Enrici⁵⁵ regi.

S+num Guilielmus.⁵⁶ S+num Richelle, femina, nos qui ec⁵⁷ fecimus et firmare rogauimus. S+num Geribertus.⁵⁸ S+num Mironi. S+num Guilielmus.⁵⁹

S+ Guadamirus, leuita, scripsit et⁶⁰ die et anno quod supra.

1. *Pergamí en força bon estat de conservació, tot i que en alguns indrets la tinta, de més gruix, fa que algunes lletres siguin de lectura més difícil. El pergamí anava enrotllat i lligat (dos forats petits al marge esquerre -anvers-). Es conserva dins d'una funda transparent de polímer (Melinex), mitjà de protecció que s'ha fet servir per a altres peces d'aquesta sèrie numerada a inicis del segle XXI -que es distingeixen per tenir una lletra tot seguit del número- i afegida als que l'Arxiu de la Corona d'Aragó ja tenia classificats anteriorment.*

2. Vila Filar

3. Tarrassa [...]

4. T. A N° 49

5. 1053.

6. 236

7. 2258 V
8. Guilielmo a O.
9. uxori a O, per uxor.
10. Richelle a O.
11. uinditores a O, per uenditores.
12. Cixela a O.
13. uxori a O, per uxor.
14. tue t a O, per ua.
15. Illiards a O.
16. ac a O, per hac.
17. uindicionis a O, per uenditionis.
18. nostre a O, per nostra.
19. uindimus a O, per uendimus.
20. quarterada (en català) a O.
21. francum nostrum proprium a O. *Fa referència a l'alou, tot i que el mot no és emprat abans, sinó que designa les seves parts una a una, en femení.*
22. Guilielmo a O, per Guilelmum.
23. uxori a O, per uxorem.
24. mea a O, per meam.
25. ienitore a O, per genitorem.
26. meo a O, per meum.
27. chomitatum a O, per comitatu.
28. Barquinona (nominatiu -forma correcta: Barcinona o Barchinona-) a O, per Barcinonensi o Barchinonensi.
29. terminio a O, per termino.
30. Terracia a O, per Terracie.
31. Uilla filar a O. *La vila anomenada Uillafilar, al sud de l'actual ciutat de Terrassa, de la parròquia de Sant Pere, és documentada des de finals del segle X. El 1117 una peça de terra amb vinya del seu terme afrontava a migdia amb una vinya de Sant Benet de Bages. [PUIG I USTRELL, Pere et alii: Diplomatari de Sant Pere i Santa Maria d'Ègara. Terrassa, 958-1207, núm. 5 (990, febrer, 24), pàgs. 216 i 217; núm. 111 (1117, desembre, 13), pàgs. 356 i 357 (Barcelona 2001)] Segurament correspon al mateix lloc Vilafallo, documentat a Terrassa, que coneixem per un regest [ALTÈS I AGUILÓ, Xavier, El diplomatar del monestir de Santa Cecília de Montserrat, núm. 71, pàg. 282 / Catalunya carolíngia, IV, segona part, núm. 1329, pàg. 954 (980)]. Després de l'estudi del poblament del terme del castell de Terrassa durant els segles X i XI realitzat per A. Borfo i P. Roca (vegeu la bibliografia), s'ha establert que el jaciment de l'Aiguacuit -amb una cronologia des del segle V fins al segle XII i, potser, fins al principi del segle XIII- correspon a aquesta vila, una de les catorze identificades pels medievalistes terrassencs. [MORO I GARCIA, Antoni-Abel, "L'Aiguacuit (vila de Villafilare)", a Catalunya Romànica. El Vallès Occidental. El Vallès Oriental, XVIII, 1991, pàg. 273]*
32. afrontad a O, per affrontat.
33. circi a O, per circio.
34. abreujat qr a O.
35. afrontaciones a O, per affrontationes.
36. uindimus a O, per uendimus.
37. integre a O, per integro.
38. regresios a O, per regressios.
39. illorum a O, per eis.
40. denarios a O, per denariis.
41. nostre a O, per nostro.
42. dominio a O, per dominium.
43. uinditores a O, per uenditores.

44. omo a O, per homo.
45. ac a O, per hac.
46. uindicione a O, per uenditionis.
47. set a O; variant admesa, en llatí, de sed.
48. suam a O, per sua.
49. immelioracione a O, per immelioratione.
50. uindicione a O, per uenditionis.
51. permanead a O, per permaneat.
52. uindicione a O, per uenditionis.
53. Kalendas a O, per Kalendis.
54. Iunii a O, per Iuniis.
55. Enrici a O, per Enrico.
56. Guilielmus a O, per Guilelmi.
57. ec a O, per hec
58. Geribertus a O, per Geriberti.
59. Guilielmus a O, per Guilelmi.
60. Hi manca el signe o la signatura.

1139

1055, gener, 11.

Testament. *Sinfret, [= Sinfreu] i la seva esposa Erme[n]garda, estant sans de ment i de cos, tement la mort i les penes de l'infern i volent pervenir a la porta del palau del paradís, elegeixen els seus marmessors: Ermir/Ermemir Sinfret, [= Sinfreu] Riculf, sacerdot, germà de Sinfret, [= Sinfreu] i Guillem, fill seu, sacerdot. En primer lloc donen a Déu i a Santa Maria de Vilamajor [Viladordis, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] dues sollades, a pagar en coses que ho valguin, per a remei de les seves ànimes. Als clergues de l'esmentada església, un sou. Al seu fill Guillem, els alous (cases, corts, horts, terres, vinyes, conreades i ermes, amb els arbres) que tenen per compra i per edificació, [= plantació] juntament amb un cup òptim amb cubell i una tona, i també els alous (cases, corts i horts) que tenen dels parents. Als altres fills seus que sobrevisquessin els deixen un parell de bous i un ase, llurs adobs i ferramenta. Per a remei de les seves ànimes, la tercera part de les altres bèsties que resten (ases, bens, cabres i porcs) i els estris grans i petits. Que els deutes que tenen siguin pagats amb el pa i el vi que tenen i el de les properes collites. Del que resti, la tercera part per a remei de les seves ànimes. La tercera part dels bous i els ases siguin repartits entre Guillem, fill seu, i Riculf, sacerdot, germà de Sinfret. [= Sinfreu]*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 288.

**Audat et intelligat
Audite et intelligite**²

et grege de³

hic est breue de ermomir / de ipsa tonna obtima et pro ort / os; que abet emblad de nostra / hample; et fecid · Guitard / Guifret · et Arbert nebo / t; de Daneuia; Guilem · Amat / Bernart Arnal · Ponc · Gui / fret; Bernart · e germana / sua Bela · e Ilia · Dome / neg; Ermetruit · e · ipsio / forner daual [...] / de Guitard Guifret⁴

Vila Mayor⁵

M. 394⁶

Testam.^{to} de Seniofredo.⁷**1055⁸****ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGON⁹****11-I-1055¹⁰**

In Dei nomine Ego Seniofret d[...2/3...]¹¹ et congiungi¹² mea nomine Ermegarda¹³ [quod sumus]¹⁴ sanis in corpores [...3/4...]¹⁵ timemus ne chasu mortis [nobis perue]niat¹⁶ et [t]ime[mus]¹⁷ penas infernis et cupimus peruenire ad aulam ganuam¹⁸ paradisi propter ea eligo uos omnes amicis nostris qui estis elemosinariis¹⁹ nostris id est Ermir²⁰ Sinfret²¹ · et Richulfus²² [sacer]²³ frater meum · et Guilielmum filium meum · ut si de ista ora in antea · mors nobis adueniatur aprendere faciatis omnem fachutatem²⁴ nostram et donare faciatis propter Deum et remedium animas nostras sic nos uobis induxerimus In primis dimitimus ad nomen Deo et ad Sancta Maria de Uillamaiore solidas duas in rem ualentem pro animas nostras et ad clerichos²⁵ de Sancta Maria iam suprascripta solido I et ipsos nostros allodios²⁶ que²⁷ abemus²⁸ que²⁹ nobis adueniunt per comparacione siue propter edificacione³⁰ id sunt chasas³¹ cum solos et superpositos et curtes et ortos³² et terras et uineas cultas uel ermas cum illorum arboribus dimitimus ad Guilielmum filium nostrum et cubum unum obtimum³³ cum cubelo³⁴ et tona³⁵ una [...12/13...]³⁶ nostros allodios³⁷ id sunt chasas³⁸ cum solos et superpositos et curtes et ortos³⁹ qui nobis aduenit nit⁴⁰ per parentorum dimitimus ad Guilielmum filium nostrum iam suprascriptum et ad alias proles nostre⁴¹ et qualisque aliu⁴² superuixerit remaneat parilio uno bouis cum asine et cum ipso apero⁴³ et cum ipsa alia feramenta⁴⁴ et alias bestias qui remanent asinos oues uel chapras⁴⁵ cum porcos simul cum uascula maiore uel minore tercia parte · pro animas nostras et de pane et uino que⁴⁶ abemus⁴⁷ et quod Deus dezerit⁴⁸ a nouo ueniente⁴⁹ et ipsos debitos sin⁵⁰ persoltos⁵¹ et alium que⁵² remanet tercia parte pro animas nostras et de ipsos bouos uel asines⁵³ iam suprascriptos · ipsa tercia parte inter Guiliem fi[lium]⁵⁴ et Richofo⁵⁵ sacer⁵⁶ frati⁵⁷ meo vt in Dei nomine istum testamentum firmum⁵⁸ stabili usque dum Deo placiat que⁵⁹ alium faciamus.

Facto isto testamento III Idus⁶⁰ Ganu[arii]⁶¹ anno IIII post XX° regni Ihenricho⁶² rege⁶³
S+gnum Seniofret⁶⁴ S+gnum Ermegarda⁶⁵ qui istum testamentum rogauimus scribere et testes firmare
S+gnum Ermemir⁶⁶ Sinfret⁶⁷ Guilelmus sacer⁶⁸ SSS Richulfus sacerdos SS nos manumisores
S+gnum Poncio⁶⁹ Sinfret⁷⁰ S+gnum Mir⁷¹ Richolf⁷² S+gnum Pere⁷³ Guilielm⁷⁴

Guilielmus⁷⁵ sacerdos qui hoc scripsid⁷⁶ et sub SSS die et anno quod supra

1. Pergamí afectat per una taca d'humitat a la part esquerra, de dalt a baix (recte). La tinta de les tres línies superiors és força esvaïda, i pel fet que les línies són molt juntes i la lletra petita, la lectura es complica. Tot i així, l'estat general de conservació del pergamí no és dolent. Mides màximes: 32,5 x 10,5 cm. El pergamí té un forat petit al marge esquerre i un altre de més gran (5/6 mm), quadrat, a l'angle inferior dret (recte), per on devia passar el cordill quan anava enrotllat.

2.

3.

4.

5. Breu escrit al revers, contemporani del document de l'anvers.

6.

7.

8.

9.

10.

11. d[...2/3...] il·legible a O.

12. congiungi a O, per coniuux.
13. Ermegarda a O, per Ermengarda.
14. [quod sumus] *il·legible a O.*
15. [...3/4...] *il·legible a O.*
16. [nobis perue]niat *il·legible a O.*
17. [t]ime[mus] *il·legible a O.*
18. ganuam a O, per ianuam.
19. elemosinariis
20. Ermir a O, per Ermemir (*vegeu la nota 66*).
21. Sinfret (*en català*) a O.
22. Richulfus a O, per Riculfus.
23. [sacer] *il·legible a O, per sacerdos.*
24. fachutatem a O, per facultatem.
25. clerichos a O, per clericos.
26. allodios a O, per alodios.
27. que a O, per quod.
28. abemus a O, per habemus.
29. que a O, per quod.
30. edificacione a O, per edificatione.
31. chasas a O, per casas.
32. ortos a O, per hortos.
33. obtimum a O, per optimum.
34. cubelo (*en català llatinitzat*) a O. Té el significat de ‘cubell’, un recipient rodó de fusta, més estret de baix que de dalt, que s’empra per a l’elaboració del vi. Posat al costat del cup, hi passa el most separat de la brisa.
35. tona (*en català*) a O.
36. [...12/13...] *il·legible a O.*
37. allodios a O, per alodios.
38. chasas a O, per casas.
39. ortos a O, per hortos.
40. nit *superflu.*
41. nostre a O, per nostras.
42. aliu a O, per alium.
43. apero (*en català llatinitzat*) a O. Té el significat de ‘conjunt d’eines per a llaurar’, en referència especialment a l’arada’.
44. feramenta (*en català*) a O.
45. chapras a O, per capras.
46. que a O, per quod.
47. abemus a O, per habemus.
48. dezerit a O, per dederit.
49. a nouo ueniente a O, per ad nouum uenientem.
50. sin *repetit a O.*
51. persoltos a O, per persolutos.
52. que a O, per quod.
53. asines a O, per asinos.
54. fi[lium] *il·legible a O.*
55. Richofo a O, per Ricolfo.
56. sacer a O, per sacerdos.
57. frati a O, per fratri.
58. *Tot seguit hi ha d’anar: et.*
59. que a O, per quod
60. Idus a O, per Idibus.

61. Ganu[arii] a **O**, per Ianuarium.
62. Ihenricho a **O**, per Henrico o, més apropiatdament, Enrico.
63. rege a **O**, per regi.
64. Seniofret (en català) a **O**; Seniofredi.
65. Ermegarda Ermengarda.
66. Ermemir (en català) a **O**; Ermemiri.
67. Sinfret (en català) a **O**; Seniofredi.
68. sacer a **O**, per sacerdos.
69. Poncio a **O**, per Poncii.
70. Sinfret (en català) a **O**; Seniofredi.
71. Mir (en català) a **O**; Mironi (en llatí).
72. Richolf (en català) a **O**; Richulfi.
73. Pere (en català) a **O**; Petri.
74. Guilielm (en català) a **O**; Guilielmi.
75. Guilielmus a **O**, per Guilelmus.
76. scripsid a **O**, per scripsit.

1140

1055, gener, 19.

Evacuació i escriptura de seguretat. *Evacuació i escriptura de seguretat de l'acord o composició que Oliba Eci ha fet amb el seu germà Bernat Eci i la seva cunyada per finir el plet que els havia interposat l'esmentat Oliba, i evitar-ne de nous que li poguessin interposar el seu germà Bernat o la seva esposa (cunyada d'Oliba) o llurs fills (nebots), per raó d'un alou (terres, vinyes, cases, arbres, plantacions i qualsevol altra pertinença) que era de llur pare i llur mare, els quals l'havien lliurat en penyora, i l'esmentat Bernat havia redimit pagant el preu als que ho tenien en penyora, així com també per raó d'una vinya que fou d'un home anomenat Ervigi. Si Oliba o algú altre anés contra aquest pacte o escriptura de seguretat, no li valgui o li valgués vindicar-ho, sinó que ho compongui o compongués al seu germà, a la seva esposa o a llurs fills d'acord amb el lligam que en llurs escriptures també consta en relació amb aquesta terra, i si el seu germà, la seva esposa o llurs fills no volguessin reconèixer l'acord, que donin un cop d'ull al que mana la llei judiciària en relació als que van contra el pacte que han fet.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2273.

a.* Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 80, Calaix 49 i 50, [abans: Calaix 26] B. N.º. 800.

O

Nihil Valet²

B. N.º. 800³

8⁴(escrit amb llapis i ratllat)

2273⁵

In Dei omnipotentis nomine. Hęc est scriptura euacuationis et securitatis. Notum sit omnibus hominibus presentibus atque futuris quia ego Oliba Ecii querelabam et querelam habebam de fratre meo nomine Bernardo Ecii quia ipse comparauerat terram de genitore ac genitrice nostra que fuerat

quam ipse genitor et genitrix nostra posuerant in pignore et ipse meus frater predictus redemit dato precio illi homini qui ipsam terram in pignore et quia ipsa terra de genitore et genitrice nostra fuit. Ego Oliba ibi uocem requirebam et contra predictum meum fratrem querelam habebam. Similiter et querelam habebam et uocem requirebam in uinea quę fuit de homine nominato Eruigius. Propterea ego Oliba supradictus per hanc scripturam euacuo me de ipsa terra et uinea et de omnibus terris ac uineis et casis et arboribus et edificiis et superpositis et omnibus eorum pertinentiis et per istam scripturam hanc talem facio iamdicto meo fratri Bernardo securitatem ut ab hodierno die et deinceps nullam uocem uel uoces in ipsis omnibus rebus prefatis requiram tali modo ut uxor prenomina fratris mei Bernardi totam suam querelam finiat mihi et frater meus Bernardus et uxor eius non requirant a me nec homo per illos ullam querelam quam antea habebant nec ego nec homo per me uocem uel uoces in omnibus causis supradictis. Quod si ego aut ullus homo contra istam securitatem uenerit non hoc ualeam uel ualeat uendicare sed componam aut componat meo fratri aut uxori aut filiis eorum uinculum quod in cartis eorum sonat de ipsa terra similiter et si frater meus aut uxor aut filii eorum requirerent a me unde se querellatur uxor fratri mei uisset ab illis mihi compositum sicut lex iudiciaria mandat de illos qui contra pactum suum uel placitum ueniunt.

Facta scriptura XIII Kalendas Februarii⁶⁰ anno Henrici regis XXIII.

Sig+m Olibę Ecii. Ego Oliba Ecii istam scripturam firmaui et testibus firmari rogau. Sig+num Martini. Sig+num Riculfi.

Seniofredi, sacerdos.*

Borellvs (maiusc.) grammaticus hoc scripsit die et anno quos supra (*signe*)

a

Plica. 40. de N° 781 a 800.

B. N° 800.

Any 1054³

Renuncia de terras a Bernat⁴

«Consta que ab acte clos per Borellus, gramatic, de 14 de las Kal<endas> de Fabrer any 24 de Enrich, rey (de Nativitat 1054). Com Oliba, tenint disputa ab Bernat son germa de cases y terras, las que renuncia dit Oliba a dit Bernat y a sa muller»

1141

1056, març, 22.

Venda. *Llopard*, [= Llopart] i la seva esposa *Gerberga* [= Giberga] venen a *Senfred*, [= Sinfreu] monjo, una mujada de terra amb vinya al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] sota [la] *Guardiola*, [la torre del Santmartí, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de vint diners.¹

[O]. Original no localitzat.

a.* Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 77, Calaix 47, S. Fr. N° 513.

Calaixos 47, y 48.

Rubrica dels actes en pergami se encontran en lo Archiu del Real Monestir de S^t. Benet de Bages fahents per dit Monestir de la Parroquia de S^t. Fructuos de Bages en lo Calaix de Numero =47= signats de lletras S. F. y numeros Com se segueix

Plica 26¹ del N°. 501 â 520

S. Fr. N° 513.

Any= 1056

Uende de terra baix Gordiola. A Seniofred Monjo

«Consta que ab Acte Clos per Ramon Levita y Monjo de 11 de las Kal<endas> de Abril any 26 del Regnat de Enrich Rey (de Nativitat 1056) Com Lopard, y sa Muller Gerberga Uenen â Seniofred Monjo una modiata de terra ab vinya, y es en lo Comptat de Manresa y en lo lloch que's nomena baix Gordiola, y afronta de Solixent ab vinya de Sinfre bur ó sos hereus, de Migdia ab lo Torrent que corra en temps de Plujas, de Ponent ab terra de St Benet, y de Tramontana ab lo Torrent que corra en temps de plujas per preu de 20 diners»

1. 26 escrit sobre de 28, ratllat (el 8 va ser escrit damunt un 6 anterior, de manera que 26 correspon a la numeració original d'aquest plec.

1142

1058, novembre, 13.

Compromís d'arbitratge. *Compromís entre dues parts litigants, que acordaren sotmetre's a l'arbitratge de Mir, abat, i dels monjos del convent de Sant Benet de Bages.*

[O]. Original no localitzat.

a.* Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 80, Calaix 49 i 50 [abans: Calaix 26], B. N°. 836.

b. Extracte de vers 1980: BENET I CLARA, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 707, pàg. 814, ex a.

a

Plica. 42. de N° 821 â 840.

B. N°. 836.

Any 1058

«Consta que ab acte clos per Sendreus, sacerdot, dels idus de novembre Any 28=del regnat de Enrich rey (de Nativitat 1058). Es un compromís de certa disputa entre diferents donant poder â Mironi abat del monestir de Sant Benet y demes monges per¹ terminar-la».

1. *Tot seguit: termirla, ratllat, segons a.*

b

«És un compromís de certa disputa entre diferents, donant poder a Mironi, abat del monestir de Sant Benet, i demés monjos per finir-la.
A idus de novembre de l'any 28 del regnat del rei Enric.
Sendreus, sacerdot, escrigué».

1143

1058, desembre, 25.

Donació pietosa. *Arnall i la seva esposa Adalet [= Adelaida] donen al Senyor Déu i a Sant Benet i Sant Valentí, màrtir, [Sant Benet de Bages] un alou (cases, casals, corts, horts, arbres de diverses menes, terres i vinyes, conreus i erms, prats i pastures) al comtat d'Osona, a la parròquia de Sant Andreu, [de Tona] a la Riba. [actual municipi de Tona, comarca d'Osona]. Amb el pacte que els donants i els seus descendents tinguin l'alou i donin cada any la tasca a Sant Benet [de Bages] i als seus servents.*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm.

Carta de Osona

Osona

113 A

ARCHIVIVM MONTISSERRATI

B. B. 130

Tona.

Carta de donació de Osona.

1059.

B N 8

N 70

Segons lo Indice nou

U N° 4

In nomine Domini ego Arnallus et uxor mea Adalet Magnum nobis et satis licitum esse uidetur domum Dei hedifficare¹ et de nostris rebus honorare atque concedere. Audientes predicacionem sanctorum patrum que helemosina² a morte liberat anima. Idcirco nos compuncti diuina pietate donatores sumus Domino Deo et Sancto Benedicto Sanctoque Valentino martire alaudem nostrum proprium quem habemus in comitatu Ausona in parrochia Sancti Andree siue in locum que nominatur Riba. Est namque ipse alaude casas casalibus curtis curtalibus cum solos et suprapositos ortis ortalibus cum diuersis generis arborum terris et uineis cultis uel incultis pratis pascuis ueductibus uel reductibus³ omnia et in omnibus quicquid habemus uel abere debemus pro

¹ hedifficare a O per edificare

² helemosina a O per eleemosina

³ redictibus a O per reductibus

qualicumque uoces Habet autem afrontaciones ipse alaudius⁴ suprascriptus de oriente in uineas uel in terras de Ermengaudu Guillelmi siue in uineas de Berengarii Bonifilii · de meridie in alaudio de Richel · de occiduo in alaudium de Sancti Benedicti · de circi · in torrent qui discurrit per tempus pluuiarum · siue in alaude de Sendredo · Quantum infra istas afrontaciones includunt et ambiunt cum exiis et regresiis earum · sic donamus · hunc nostrum alaudium Sancto Benedicto et Sancto Valetino⁵ · Et est manifestum · In ea uidelicet racione et tenore · ut · teneamus nos et posteritas nostra ipsum alaudium · et per sigulos⁶ annos donemus · fideliter ipsam tascham ad Sanctum Benedictum uel ad eius seruietes⁷ · Quod si nos donatores aut ullusque homo tam maioris ordini · quam inferiori · qui contra hanc nostram largicionem uel donacionem · uenerit ad inrumpendum · non hoc ualeat uindicare · set⁸ in primis iram Dei incurrit · et Sancto Benedicto in triplo componat · cum omni inmelioracione. Et in antea ista karta donacione firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore · et non sit disrupta ·

Facta ista karta donacione VIII° · Kalendas · Ianuarii · anno XX VIII° · regnante Heienrrico rege · Sig+num Arnall · Sig+num Adalez · qui ista karta donacionis · fecimus · scribere · et firmauimus · et testes firmare rogauimus · firmare · Sig+num Lopard · Sig+num Sendret · Sig+num Ansof · Sig+num Raimundus · Sig+num Bernard · Sig+num Tedmar · Sig+num Ermengairdus · Sig+num Gilabert · Sig+num Sicards · Sig+num Azaleth · Sig+num Renard · Sig+num Iohan.

Raimundus · leuite vel monachus qui ista karta donacione scripsi · et sub SSS die et anno quo supra.

1144

1061, juny, 24.

Venda. *Ledgarda i els seus fills Arnau i Arbert, [= Albert] venen a Senfred, [= Sinfreu] monjo, unes terres, conreades i ermes, amb casals, i una peça de vinya, que tenen dels seus parents, al comtat de Manresa, [terme/territori de la ciutat de Manresa,] al terme de Sant Fruitós de Bages, a Bastons, a la Torre. [antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1473.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 718, pàg. 825, ex O.

a

«Ledgards i els seus fills Arnal i Arbert venen a Seniofredus, monjo, terres cultes o incultes, amb casals, i una peça de vinya, que els ha vingut pels avantpassats, en el comtat de Minorisa, en el terme de Sant Fruitós, al lloc de Bastons, o ad ipsa Turre. Afronta les terres i casals: de solixent amb el torrent plujós, o alou de Maiol, o alou de Sant Pere; de migdia amb el riu de Sant Fruitós; de ponent amb alou de Bonifilio Sanlani, o alou de Folch Guisadi. L'altra peça de vinya afronta: de solixent amb strada publica; de migdia amb vinyes de Guitard Balascuit, o de Iozbert; de ponent amb vinya de Guitard Balascuit; de tramuntana igualment. Ho venen pel preu de 4 unces d'or de Barcelona.

A 8 de les calendes de juliol de l'any 30 del regnat del rei Enric.

⁴ alaudius a O per alode

⁵ Valetino a O per Valentino

⁶ sigulos a O per singulos

⁷ seruietes a O per seruietes

⁸ set a O per sed

S+m Ledgards. S+m Arnal. S+m Arbert. *Testimonis: S+m Guilelm Odoni. S+m Pere. S+m Iozbert. S+m Ermengaudus. S+m Raimon Guadalli.*
Raimundus, monachus, scripsit»

1145

1061, novembre, 19.¹

Venda i convinença. *Josfred [= Jofre] i la seva esposa Guidenella [= Guinedella] venen a Guillem de Bellit i a la seva esposa Eiciolina unes terres conreades i ermes i arbres i el mallol, amb boscs, garrigues i pedres mòvils i immòvils, entrades i eixides, que tenen per aprisió, per compra i per donació o per altres mitjans al comtat d'Osona i Manresa, al [terme del] castell de Cervera, [actual municipi de Cervera, Baixa Segarra, comarca de Segarra] pel preu d'una unça d'or de Barcelona. I que aquesta venda romanguí ad franchitatem i Josfred [= Jofre] i la seva esposa han fet convinença a Guillem de Bellit que de l'alou que romanguí a Josfred [= Jofre] no pugui vendre ni donar sinó a Guillem i la seva descendència al preu acordat per homes bons.²*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2275.

[... fuit ipsa horta ad ... comitis ... ipsos cha... falchons de ipsas turre de ... de ipso fitor per ... I ... per ... donavit ad Iozfret piloso ... de una ... (6 línies de 45/50 lletres cadascuna, gairebé il·legibles)]³

U. N° 11⁴

in Ausona⁵

N° 96 segons lo Indice nou⁶

1061.

Estraño

Castell de Cervera.

Agilera.⁷

92⁸

2275⁹

In nomine Domini ego Gaucefred et uxor mea Guidenelle [ui]nditores¹⁰ sumus uobis Guilielmus Bell[itensi]¹¹ et sponsa sua Eiciolina emptore Per hanc scriptura uindicionis¹² nostre¹³ uindimus¹⁴ uobis terras cultas uel ermas et arbores qui i[n]fra sun]t¹⁵ et ipso maliol¹⁶ qui infra est sim[ul]¹⁷ cum siluis et garricis et lapides mobiles uel immobiles ueductibus et reductibus Qui nobis aduenit ips[a hec omni]a¹⁸ suprascripta per aprisione uel per comparacione siue per donacione aut per ullasque uoces Et est hec omnia prenomina in comitatum¹⁹ Ausona²⁰ [siue]²¹ Minorisa²² in kastrum²³ Ceruaria²⁴ Et affrontat ipsa terra de oriente in terra de Hodegario²⁵ de meridie in ipsas Murrias²⁶ de occiduo in [terra]²⁷ de Mir²⁸ de circi²⁹ in pugio³⁰ de Bo[so]ne³¹ que³² dicunt Agilera³³ Quantum infra istas IIII affrontaciones i[n]cludunt³⁴ sic uindimus³⁵ uobis ipsa terra [5/6 lletres]cta³⁶ ab integrum cum exios uel regressios eorum³⁷ in propter precium uncia I de auro³⁸ de Barchinona³⁹ et [ni]chil⁴⁰ exinde non remansit Et est ma[n]ifestum.⁴¹ Quem uero predictum hec omnia de nostro iuro in uestro tradimus dominio et potestatem⁴² ad uestrum plenissimum propr[ium]⁴³ Quod si nos uinditores⁴⁴ aut ullusque h[omo qui]⁴⁵ contra hanc ista carta uindicione⁴⁶ uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁴⁷ componamus u[obis]⁴⁸ in

duplo cum omnem⁴⁹ suam⁵⁰ · in meliorac[ionem.]⁵¹ Et in antea ista carta uindicione⁵² firma permaneat ad franchitatem⁵³ modo uel omnique tempore · et fecit Gaucefredus et uxor sua [conue]niencia⁵⁴ ad Guilielmus⁵⁵ Bellitensi que⁵⁶ de ipsum alodem quod remanet ad Gaucefredus⁵⁷ non poteat uindere⁵⁸ nec donare nisi ad Guilielmus⁵⁹ et p[osteri]ta⁶⁰ sua ad precium [uero]⁶¹ bonis hominibus.

Facta ista carta uindicione⁶² XIII⁶³ Kalendas⁶⁴ Decembris⁶⁵ · anno I · regnante Filippo⁶⁶ rege⁶⁷ · [S]+num⁶⁸ Gaucefredus⁶⁹ · S+num Guidenelle qui ista carta uindicione⁷⁰ et conueniencia fecimus et fir[m]auimus et · firmare rogauimus.
S+num Poncio Durando⁷¹ S+num Isarnus Unofredus⁷² S+num Arnallus Ennego⁷³ S+num Bellaronus.⁷⁴

Reambballus⁷⁵ presbiter qui ista carta uindicione⁷⁶ scripsit et die et anno quod suSSSpra

1146

1063, abril, 2.

Donació pietosa. *Adalgarda i el seu fill Guillem donen a l'església de Santa Maria de Lluçà* [actual municipi de Lluçà, subcomarca de Lluçanès, comarca d'Osona] *dues peces de vinya de llur alou, al comtat de Manresa,* [terme/territori de la ciutat de Manresa,] *a Sant Fruitós, al puig d'Enguirló,* [= de Guirló] *i el que tenen a la sagrera de Sant Fruitós, amb el cortal.* [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]¹

[O]. Original no localitzat.

a.* Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 77, Plica 27, [abans 29 i 27 -original-] S. Fr. N.º 540.

b. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 727, pàg. 834, ex a.

a

Plica. 27 [a sota, ratllat: 29, i encara a sota 27, la xifra de la primera numeració, del mateix color que el regist] **de N.º 521 â 540.**

S. Fr. N.º. 540

Any 1063²

Donacio de alous en lo lloch dit Puig englo, a Sta Maria de lluçà = Per Adalgardis y son fill Guillem

«Consta que ab Acte clos per Pere, Levita, de 4 de las Nonas de Abril any 3 de Feliph Rey (de Nativitat 1063) Com Adalgardis, y son fill Guillem Donan al Monastir de Sta Maria de Llussá lo Alou llur propi, y es dit Alou ó Vinyas en lo Comptat de Manresa, en Sant Fructuos, en lo Lloch que·s diu Puixengló, y afronta de Solixent ab las Vinyas que foren de Eicolina y de Ramon Guadad, de Migdia ab las Vinyas de Guillem, y de Pere Amalrich, y de Ponent ab Puix Gírló, y de tramontana ab la Vinya de Eicolina, y de St Vicens. Y altre pessa de terra de Vinya plantada afronta de Solixent ab las Vinyas de Pere Amalrich, de Migdia ab la Estrada publica, y de Ponent ab las Vinyas de Pere Amalrich, y de tramontana ab lo Cabanal, y així mateix Donan La Casa que tenen en la Sagrera de St Fructuos ab lo Cortal tot ho Donan á Sta Maria de Llussa.»

b

«Adalgardis i el seu fill Guillem donen al monestir¹ de Santa Maria de Lluçà un alou llur propi, és dit alou o vinyes en el comtat de Manresa, a Sant Fruitós, al lloc de Puix Englo. Afronta: de solixent amb vinyes que foren de Eicolina i de Ramon Guadad, de migdia amb vinyes de Guillem i de Pere Amalrich, de ponent amb puig de Girló, de tramuntana amb vinya de Eicolina, i de Sant Vicenç. L'altra peça de terra de vinya plantada afronta: de solixent amb vinyes de Pere Amalrich, de migdia amb estrada pública, de ponent amb vinyes de Pere Amalrich, de tramuntana amb el Cabanal. Aiximateix donen el que tenen a la sagrera de Sant Fruitós, amb el cortal. Tot ho donen a Santa Maria de Lluçà.

A 4 de les nones d'abril de l'any 3 del regnat del rei Felip.

Pere, levita, escrigué»

1. *El monestir o canònica augustiniana de Santa Maria de Lluçà fou fundat a mitjans del segle XII.* [PLADEVALL, Antoni, "Lluçà, monestir de", a *Gran Enciclopèdia Catalana*, 9 (Barcelona 1976 - 1^a ed.-), pàg. 306]

1147

1063, maig, 24.¹

Publicació de testament. *Publicació jurada (o adveració sacramental) del testament de Mir, que morí de malaltia el mes d'abril proppassat. Els seus marmessors: Ramon, Isarn i Ramon, el juren sobre l'altar de l'església de Sant Genís que és prop el Pujol, [el Pujol -vila i mas desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] per poder fer el repartiment dels seus béns tal com els havia encomanat: a Sant Benet [de Bages] dues unces i dos auris; a Santa Maria i Sant Pau [Santa Maria de Montlleó i Sant Pau de Pomar, actual municipi de Sant Antolí i Vilanova, Baixa Segarra, comarca de Segarra] dues unces; a Ramon Ermemir i la seva esposa Belisenda la torre amb l'alou i les vinyes de Claresvalls, [Riquer, actual municipi de Montmaneu, Alta Segarra, comarca d'Anoia] que són a Montmaneu, excepte la plantació de vinya que és dret del seu plantador. A Sant Miquel de Montmaneu, la meitat del delme que surti de l'esmentat alou, a més d'un auri del pa i vi de la collita d'aquest any. A Sant Salvador, [de Miralles] un auri del vi de Miralles [Miralles de Copons -o de Segur-, actual municipi de Veciana, Alta Segarra, comarca d'Anoia] per a l'enllumenament de l'esmentada església; altres auris per enllumenament a les esglésies de Sant Fruitós, [de Bages, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] Santa Maria de Navarcles, [actual municipi de Navarcles, comarca de Bages] Sant Pere de Viladecavalls, [parròquia de Viladecavalls de Calders, actual municipi de Calders, comarca de Bages] Sant Pere d'Almuçarra [Sant Pere màrtir de Mussarra, actual municipi de Monistrol de Calders, comarca de Bages] i Santa Maria de Solerols. [parròquia de Solerols -Sant Daniel (després Sant Miquel) de Maifré-, actual municipi d'Osor, subcomarca de les Guillerries, comarca de la Selva] A Sant Genís [del Pujol o de la Vall dels Horts] dos auris. Al seu germà Isarn les terres i vinyes de la parròquia de Sant Genís, [antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] perquè cada any enllumeni l'altar de Sant Benet a la Quaresma. I l'alou de Vilella i Adral als seus germans Guillem i Isarn perquè cada any enllumenin l'església de Santa Maria d'Adral [parròquia de Castelladral, actual municipi de Navàs, comarca de Bages] a la Quaresma. I concedí a Isarn l'escut, la llança, l'espasa, la sella i el fre.²*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 322.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 729, pàgs. 836 i 837, ex O.

dimisit hic uineas quas h<ab>ebat in parrochia Sancti Ge<ne>sii ut inlluminetur altare Sancti Benedicti in quadragesima³

St Binet⁴

B. N° 713⁵

Año 1062. Testam.¹⁰ de Miro en q.^e dexta â S. Benito un legado de 2 uncias y 2 aureos.⁶

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN⁷

22-V-1063⁸

In Dei eterni⁹ nomine · Hec est sacramentalis condicio uel ordinacio ultime uoluptatis condam Miro · quam publicant sui aduocati elemosinarii uel testes · Id est:¹⁰ Remon · et Isarn · et Remon · prope [6/7 lletres / 2 cm]dice¹¹ uel quorum nomina in calce scripture huius · sunt adsignate · Nos uero iamdicti manumissores uel testes · damus · testimonium · per Deum uiuum et uerum · filiumque · eius · unigenitum Dominum nostrum Ihesum¹² Christum · Sanctumque Spiritum paraclitum¹³ · tacto altario · Sancti Ienesii¹⁴ · qui est prope¹⁵ ipso Podol¹⁶ · quia uidimus · et audiuius · et in ueritate scimus · quando prephatus Miro · fatigatus de hac egritudine unde obiit · adhuc loquela plena et memoria integra comend<a>uit¹⁷ nobis suam facultatem per suum testamentum quod ipse ore proprio ditauit · et quoram se legentem audiuit · manumque sua solito more punctato signo firmauit · Et precepit nobis ut si de hac egritudine mortuus fuisset sicuti et fuit · plenam potestatem abuissemus eam distribuere tali modo uel ordine ·

In primis concessit ad Sancti Benedicti uncias · II · et aureos · II · Et ad Sancta Maria · et Sancti Pauli¹⁸ · uncias · II · Et ipsa turre cum alodio cum ipsas uineas qui est in Monte madel · que uocant Clares uals¹⁹ concessit ad Remon · Ermomir · et ad Belisen mulier sua · exceptus ipsa planta qui est directum de ipso edificatore²⁰ uine · Et ipsam²¹ medietatem de ipsum · decimum · qui exierit ex ipsum alaude concessi ad Sancti²² Michaelis · de Monte madel²³ · Concedo de pane et uino qui in isto anno inde exierit · concedo ad Sancti²⁴ Mikaeli²⁵ · aureo · I · in luminaria · Et de ipso uino de Miralies²⁶ · aureum · I · ad Sancti²⁷ Saluator in luminaria · Et²⁸ Sancti²⁹ Fructuosi³⁰ · aureum · I · per³¹ luminaria · Sancta Maria de Nauarcles³² · aureum · I · per luminaria · Sancti Petri³³ · de uilla de Kauals³⁴ · aureum · I · per luminaria³⁵ · Et³⁶ Sancti Petri³⁷ · Almucara³⁸ · aureum · I · Sancta Maria de Solerols³⁹ · aureum · I · Et ad Sancti Ienesii⁴⁰ · aureos · II · Et concessit ad fratrem⁴¹ suum Ysarn⁴² · ipsas terras et uineas · quod sunt in parrochia Sancti Ienessii⁴³ · ut per unumquemque · annum inluminet altare Sancti Benedicti · in Quadr<a>gesima⁴⁴ · Et concessit ipsum alaudium quod est in Uilela⁴⁵ · et in Adral⁴⁶ ad fratres suos · Gilelm · et Isarn · et per · I · quemque · annum inluminet · in XL⁴⁷ · Sancta Maria · de Adral⁴⁸ · Et concessi⁴⁹ ad Isarn⁵⁰ scutum cum lancea · et spata · et sella · cum freno ·

Et postquam hec omnia ita ordinaui · prephatus · auctor⁵¹ immutata uoluntate⁵² ab hac luce discessit · in mense⁵³ Apreli⁵⁴ · Nos uero testes talem fuisset uolu<mp>tatem⁵⁵ eius · infra · VI · mensses⁵⁶ spacium iuramus · et quia nec nulla fraus nec malo inienio⁵⁷ hic inpressum non est ·

Edite sunt autem · Nonas · Kalendas⁵⁸ · Iunii · anno · III · regnante · Philipo rege ·

Sig+num · Remon · Sig+num · Isarn · Sig+num · Reimundus · nos manumissores sumus uel testes · et hoc sacramentum iuramus · Sig+num · Maiagod · Sig+num · Bels · Sig+num · Pere ·

Bermundus · iudex · in cleronomia⁵⁹ adscripsit hoc confirmo · SSS⁶⁰ · *

Gilelmus · presbiter · et monachus qui has scripsit condiciones sub SSS⁶¹ die et anno quo supra ·

1. *Hi ha diverses opcions pel que fa a la data d'aquest document: la de 22 de maig -segons Arxiu de la Corona d'Aragó, Secció ordes religiosos i militars, Monestir de Sant Benet de Bages,*

Pergamins, I, Inventari general- *és poc probable; sembla més encertada la que dona la datació de 24 de maig -segons a-, proposta que passa per donar a Nonas el valor de IX, de manera que Nonas (entengui's IX) Kalendas Iunii correspondria a aquesta data-. El cas és que no existeixen en el calendari romà, pel qual és calculada la datació en aquests segles, les Nonas Kalendas. Una tercera possibilitat fóra interpretar Nonis Iunii -el mot Kalendas faria referència al mes-, que donaria el 5 de juny del nostre còmput. Personalment em decanto per la proposta d'a.*

2.

3. hebat (*hi manquen les lletres ab*) i Gesii (*hi manquen les lletres ne*) a **O**. Segle XI (?).

4. Binet a **O**, en lloc de Benet. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.

5. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.

6. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).

7. Segell estampat a mitjans del segle XX.

8. Mitjans del segle XX. Escrit amb llapis.

9. eterni omès a **a**.

10. Id est a **O**, Idet segons **a**.

11.

12. Ihesum -abreujat ihm- a **O**, Ihesu segons **a**.

13. paraclitum a **O**, paraditum segons **a**.

14. Ienesii a **O**, Ienisii segons **a**.

15. proppe a **O**, prope segons **a**, que és, tanmateix, la forma correcta.

16. Podol a **O**. Correspon a Pujol, antiga vila i mas que també donà el nom a l'antiga parròquia de Sant Genís, després anomenada de la Vall dels Horts (antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages).

17. comenduit a **O**, amb omissió de la a.

18. Sancta Maria et Sancti Pauli a **O** i **a**. A la Catalunya d'època comtal no hi ha massa esglésies dedicades a l'apòstol Pau. Tot i així, als territoris que inclouen el present estudi, i especialment a les terres de marca, en podem comptar unes quantes: Sant Pau de Pomar és la que té més possibilitats, pel fet de trobar-se en un dels extrems del territori històric de la Segarra (anomenat Alta Segarra), on es localitzen la majoria de topònims d'aquest document. L'esment sense acompanyament de locatiu, en aquest cas, en dificulta l'adjudicació segura. La hipòtesi que em sembla més plausible és que podria tractar-se de la de Sant Pau de Pomar; bé, de fet a dues esglésies del curs alt del riu d'Ondara, al vessant occidental del territori que conforma l'Alta Segarra: Santa Maria de Montlleó i Sant Pau de Pomar (actual municipi de Sant Antolí i Vilanova, Baixa Segarra, comarca de Segarra). En temps posteriors, la segona acabaria esdevenint sufragània de la primera. [BACH I RIU, Antoni, "Sant Pau de Pomar" i "Santa Maria de Montlleó", a Catalunya romànica. El Segrià. Les Garrigues. El Pla d'Urgell. La Segarra. L'Urgell, XXIV, 1997, pàgs. 337 i 446. Per a la seva localització vegeu, a la mateixa obra: SALVADÓ I MONTORIOL, Joan: "Mapa de les esglésies de la Segarra anteriors al 1300", a Catalunya romànica. El Segrià. Les Garrigues. El Pla d'Urgell. La Segarra. L'Urgell, XXIV, 1997, pàg. 331]

19. La torre i alou de Claresvalls pot correspondre a la vall de Riquer (actual municipi de Montmaneu, comarca d'Anoia), on hi ha restes d'una torre rodona i de l'església de l'antic priorat de l'orde de Sant Jordi d'Alfama, esmentat des del 1221. [PLADEVALL, Antoni, "Riquer", a Gran Enciclopèdia Catalana, 12 (Barcelona 1978 -1^a ed.-), pàgs. 625 i 626] El castell de Riquer és documentat des del 1103, en motiu de la publicació del testament de Pere Bermon, senyor del castell, a l'església de Santa Maria de l'esmentat castell de Riquer. [BENET I CLARÀ, Albert, "Castell de Riquer", a Catalunya Romànica. El Penedès. L'Anoia, XIX, 1992, pàg. 312]

20. edificatore a **O**, edificatore segons **a**.

21. ipsam a **O**, ipsa segons **a**.

22. Sancti -S amb signe d'abreviació damunt- a **O** i segons **a**, per Sanctum.

23. Sancti Michaelis de Monte madel correspon a l'església homònima de Montmaneu (actual municipi de Montmaneu, Alta Segarra, comarca d'Anoia) [BENET I CLARÀ, Albert, "Sant Miquel de Montmaneu", a Catalunya Romànica. El Penedès. L'Anoia, XIX, 1992, pàg. 343].

24. Sancti - S amb signe d'abreviació damunt- a **O** i segons **a**, per Sanctum.
25. Mikaeli -abreujat Mikael- a **O**; Makaeli segons **a**.
26. *Entre els diversos llocs de Miralles que hi ha, no tan sols a Catalunya, sinó a la mateixa zona que tractem, a cavall de les comarques actuals d'Anoia i Segarra, aquest es refereix, sense cap mena de dubte, a Miralles de Copons [o de Segur], que pertany a l'actual municipi de Veciana, de la primera comarca. La certesa ve donada per l'advocació de l'església a sant Salvador.* [PLADEVALL, Antoni, "Miralles de Copons", a *Gran Enciclopèdia Catalana*, 10 (Barcelona 1977 -1^a ed.-, pàg. 109)]
27. Sancti (S amb signe d'abreviació damunt) a **O** i segons **a**, per Sanctum.
28. ad després de et segons **a**. Si bé hauria de ser-hi, no hi és a **O**.
29. Sancti (S amb signe d'abreviació damunt) a **O** i segons **a**, per Sanctum.
30. Fructuosi a **O** i segons **a**, per Fructuosum.
31. per a **O**, in segons **a**.
32. *Precedint Sancta Maria de Nauarcles hauria d'haver-hi ad.*
33. *Precedint Sancti Petri hauria d'haver-hi ad. A més, hauria de ser Santum Petrum.*
34. uilla de Kauals correspon a l'actual Viladecavalls (actual municipi de Calders, comarca de Bages).
35. per luminaria omès a **a**.
36. ad després de et segons **a**. Si bé hauria de ser-hi, no hi és a **O**.
37. Sancti Petri a **O**, per Sanctum Petrum.
38. Almucara a **O**. *Correspon a l'actual Mussarra (actual municipi de Monistrol de Calders, comarca de Bages). Aquest mateix topònim de l'antic comtat de Manresa el trobem documentat també al comtat d'Osona, al Lluçanès, extens altiplà a cavall del Berguedà, la Plana de Vic i el Ripollès (actual municipi de Sant Boi de Lluçanès, subcomarca de Lluçanès, comarca d'Osona).*
39. *Precedint Sancta Maria de Solerols hauria d'haver-hi ad. L'atribució d'aquest Solerols a l'homònim del comtat d'Osona no presenta en principi cap problema seriós, [PLADEVALL, Antoni: "Sant Daniel de Maifrè [o de Solerols]", "Sant Miquel de Maifrè [o de Ter]" i "Solerols", a *Gran Enciclopèdia Catalana*, 13, (Barcelona 1979 -1^a ed.-), pàgs. 212, 279 i 740] i es desestima la possibilitat que es tracti del del comtat de Manresa (Cererols, actual municipi de Súria, comarca de Bages), malgrat la proximitat geogràfica amb altres indrets esmentats en el document. Aquesta solució comporta l'adscripció del testador a l'entorn dels vescomtes d'Osona i senyors de Cardona, que eren senyors també del terme de Solerols, estretament vinculat als castells de Rupit, Savassona i Tavèrnoles, que també tenien.*
40. Sancti Ienesii a **O** i segons **a**, per Sanctum Ienesium.
41. fratrem a **O**, filium segons **a**.
42. Ysarn a **O**, per Isarn.
43. Ienessii a **O**, Ienesii segons **a**.
44. Quadragesima a **O**, amb omissió de la segona **a**.
45. Uilela a **O**. *Es tracta de Vilella (actual municipi de Navàs, comarca de Bages).*
46. Adral a **O**. *Es tracta de Castelladral (actual municipi de Navàs, comarca de Bages).*
47. XL a **O**, substituïnt el mot Quadragesima.
48. Sancta Maria · de Adral a **O**, Sancta Maria d·Adral segons **a**.
49. concessi a **O**, concessi segons **a**.
50. Isarn a **O** i segons **a**, per Isarnum.
51. auctor a **O**, audio segons **a**.
52. uoluntatem a **O**, uolumtatem segons **a**. *La forma correcta és uolumptatem.*
53. mensse a **O**, mensi segons **a**.
54. Apreli a **O**, aprili segons **a**.
55. uolutatem a **O**, amb omissió de les lletres *mp*.
56. mensses a **O** i segons **a**, per menses.
57. malo inienio a **O**, per modo inepio segons **a**.
58. Nonas Kalendas a **O** i segons **a**.

59. in cleronomia a **O**, uidemonia segons **a**.

60. Bermundus · iudex · in cleronomia adscripsit hoc confirmo · SSS (SS. segons **a**) escrit després d'haver-se fet la redacció del document, i afegit entre el darrer testimoni i la línia ocupada per l'escrivà, amb el signe de Bermundus, iudex autògraf. Aquest mateix jutge el retrobem en dos altres documents del mateix fons; vegeu els documents núm. 1097, de l'any 1065, especialment la nota 108, i núm. 1112, de l'any 1078, especialment la nota 12, del Diplomatari de Sant Benet de Bages.

61. SSS a **O**, SS. segons **a**.

1148

1063, maig, 24.

Donació. Guillem, fill de Guiu, i la seva esposa Estefania donen al Senyor Déu i al monestir de Sant Benet de Bages, per aquest pacte escripturat, part dels predis (cases amb horts, terres, vinyes conreus i erms, prats, pastures, boscs, garrigues, arbres de diverses menes, aigües i camins d'entrada i de sortida de tots els alous, tant fiscs com francs) que el seu pare Guiu i la seva mare Adaled [= Adelaida] havien donat a l'esmentat monestir. És al comtat d'Osona i de Manresa, al terme del castell de Maians. [Maians, actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages] Fan la donació, o la confirmen, per Déu i pel remei de llurs ànimes, amb la condició que ho tinguin ells i els seus descendents, i donin cada any onze parts dels fruits, o sia la tasca, senceres i fidelment, i cap d'ells ni els seus descendents puguin vendre-ho ni alienar-ho sinó als hereus legítims, i sempre amb el consentiment de l'abat de l'esmentat monestir. I els donants i llurs descendents ho tindran sota el patrocini i la protecció del monestir de Sant Benet i no podran elegir ni proclamar cap altre senyor.¹

[**O**]. Original no localitzat² (al segle XIV, quan es va fer el trasllat -1328, desembre, 27-, el pergami era molt fet malbé i tenia forats en quatre llocs).

A.* Trasllat de 1328, desembre, 27 -pergamí-, per Pere Planes, sacerdot, notari públic de Sant Benet de Bages, sota les ordres de Guerau de Castellbell, notari públic del mateix lloc pel venerable aabt de l'esmentat monestir: Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2276, ex **O**.

Carta [...] ³

de Madianis pro taschis⁴

super iure tasche de Madianis⁵

Nº. 29.

Donatio feta al mo.ⁿ de S^t. Benet de certas cosas de mayans

Mavans⁶

Nº. 98⁷

Mavans

1062⁸

M S. Nº. 115⁹

49¹⁰

2276¹¹

“Hoc est translatum fideliter factum sumptum a quodam instrumento originali cuius tenor talis est”: In nomine Domini ego Guilelmus qui fui¹² filius Guidoni et uxor mea nomine Stephania Donatores sumus Domino Deo Sanctique Benedicti Baiensis cenobii¹³ quod est situm iuxta amnem Lupricati¹⁴ per hoc pactum scripture donamus ei partem ex nostris prediis quem iam pater meus Guido et mater mea Adalez hec eadem iam Sancti Benedicti dederant Sunt enim domos solisque suprapositis cunctisque cum ortis¹⁵ terris et uineis cultisque eremis pratis pascuis siluis garricis arboribus ex diuersis generibus aquisque cum aquaris uie eancium et redeuncium¹⁶ omne alodium tam fiscum quam francum¹⁷ Est in comitatu Ausonensi siue Minorise¹⁸ intra¹⁹ terminum²⁰ castri Mediani²¹ Adueniunt nobis hec omnia per parentorum et per empzione aut per qualicumque uoce Que affrontat ab oriente in terminum²² castri Guardie Montisserrati²³ A meridie in terminum²⁴ castri Odolini²⁵ Ab occiduo in terminum²⁶ castri Odene²⁷ A cerceali²⁸ autem parte in terminum²⁹ castri Belliti³⁰ Quantum iste affrontaciones includunt et ambiunt sic donamus nos predicto iam cenobio propter Deum et remedium animarum nostrarum omnia ab integrum in eo uidelicet modo et ordine ut teneamus et possideamus prephata omnia et nos et posteri nostri et donemus uel donent omni anno XI^a partem frugum quam dicitur tascha³¹ sancto iamdicto cenobio integras³² et fideliter que inde exierit et nullus ex nobis uel posteritati nostre uendere aut alienare presumat nisi aliis heredibus legitimis et hoc per consensum abatum³³ predicti cenobii et semper sub patrocínio et tuicione harum rerum possideamus uel possideant Sanctum Benedictum³⁴ suisque habitatoribus neque alium seniore eligere uel adclamare audeamus Siquis ex nobis aliquid hec disrumpere de iure predicti cenobii uoluerit aut alius ex cuiuscumque proenie minime liceat se coactus hec prefata³⁵ omnia iniure predicti cenobii tripliatur³⁶ componat et deinceps hec pagina largicionis inuiolabilem obtineat firmitatem per secula cuncta Que³⁷ est acta VIII° Kalendas³⁷ Iunii³⁹ anno III regnante Pp<hi>lippo⁴⁰ rege⁴¹ Sig+num Guilelmus⁴² Sig+num Stephania qui ista carta donacionis scripturam fini decreuimus et firmauimus et his testis firmari rogauimus Sig+num Raymundo⁴³ prolis Guidoni Sig+num Geribert⁴⁴ Sig+num Bonifilius Maiol.⁴⁵

Guilelmus monachus qui hanc lar<gi>cionis⁴⁶ scripxi et sub SSS die et anno quo supra.

Sig(*signe*)num Petri de Planis presbiteri notarii publici Sancti Benedicti de Bagiis⁴⁷ creati sub Geraldo de Castropulcro notario publico eiusdem loci per venerabilem abbatem predicti monasterii⁴⁸ qui hoc translatum cum suo originali de uerbo ad uerbum fideliter comprobatum scripsit sexto Kalendas⁴⁹ Ianuarii⁵⁰ anno Domini millesimo trescentesimo⁵¹ XX^o⁵² octauo presentibus testibus Berengario de Cumba⁵³ et Iohanne de Camera⁵⁴ et Ffranchono de Podiolo⁵⁵ cum raso et emendato in nona linea ubi dicitur patrocínio et tuicione et in secunda linea clausure⁵⁶ ubi dicitur sexto et in eadem clausura supraposito ubi dicitur uicesimo et cum literis⁵⁷ rasis et emendatis in XV^a linea ubi dicitur XI⁵⁸ et clausit et est tamen certum quod instrumentum dicti originale est in IIII^{or} locis perforatum propter uetustatem congoro⁵⁹ sum.

1.

2. *Al segle XIV, quan es va fer el trasllat -datat el 27 de desembre de 1328-, el pergami ja estava molt fet malbé i tenia forats en quatre llocs: instrumentum dicti originale est in IIII^{or} locis perforatum propter uetustatem. Probablement un cop enllestit el trasllat es deixà de conservar l'original, que acabà essent destruït.*

3. *No anterior al segle XIV, probablement del segle XVI.*

4. de Madianis pro taschis

5. super iure tasche de Madianis

6. N°. 29. Donatio feta al mo.ⁿ de S^t. Benet de certas cosas de mayans Mayans

7. N°. 98

8. Mayans 1062

9. M S. N°. 115
10. *Fi del segle XX. Escrit amb llapis. Ratllat.*
11. *Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.*
12. *fui segons A, per fuit.*
13. *Sanctique Benedicti Baiensis cenobii segons A.*
14. *Lupricati segons A, per Lubricatum.*
15. *ortis segons A, per hortis.*
16. *uie eancium et redeuncium segons A. Aquesta forma d'anomenar els camins d'entrada i de sortida no l'hem trobat en cap document dels segles X i XI, èpoques en què s'empraven les expressions: ueductibus et reductibus, o bé uiaductibus et reddeuntibus (Barcelona, ACA, Monacals Hisenda, fons de Santa Cecília de Montserrat, núm. 18 -996, abril, 15-) i altres de semblants.*
17. *omne alodium tam fiscum quam francum segons A.*
18. *Minorise segons A, per Minorisensi.*
19. *intra segons A, per infra.*
20. *terminum segons A, per termino.*
21. *castri Mediani segons A. Es tracta del castell de Maians (Maians Vell, actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages).*
22. *terminum segons A, per termino.*
23. *castri Guardie Montisserrati segons A. Es tracta del castell de la Guàrdia de Montserrat (actual municipi del Bruc, comarca d'Anoia), a llevant del castell de Maians. Al segle X era anomenat castell de Bonifaci, i Guàrdia era el sobrenom. Pertanyia als vescomtes de Barcelona. [PLADEVALL, Antoni, "Guàrdia del Bruc, la [o la Guàrdia de Montserrat]", a Gran Enciclopèdia Catalana, 8, 1975 (1^a ed.), pàg. 287]*
24. *terminum segons A, per termino.*
25. *castri Odolini segons A. Es tracta del castell de Castellolí (actual municipi de Castellolí, Conca d'Òdena, comarca d'Anoia), al sud del castell de Maians.*
26. *terminum segons A, per termino.*
27. *castri Odene segons A. Es tracta del castell d'Òdena (actual municipi d'Òdena, Conca d'Òdena, comarca d'Anoia), a ponent del castell de Maians.*
28. *A cerceali segons A. Aquesta forma d'anomenar el nord potser era coneguda al segle XIV, però no es troba en cap document del segle XI, que emprava normalment circius (en aquest cas, a circio - en ablatiu-).*
29. *terminum segons A, per termino.*
30. *castri Belliti segons A, per castri Fulliti. El castell de Castellbell (actual municipi de Castellbell i el Vilar, comarca de Bages) és al sud, no al nord del de Maians. Es tracta molt probablement d'un error de lectura, de la confusió de belliti per fulliti. Efectivament, el castell de Castellfollit (actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages) es troba al nord del de Maians.*
31. *XI^a partem frugum quam dicitur tascha segons A. Aquest aclariment, que la tasca consisteix en l'onzena part dels fruits, és una interpolació que no devia ser en el document original, perquè mai es troba en cap document del segle XI que s'expliqui què és la tasca, tot i que apareix molt sovint.*
32. *integras segons A, per integram.*
33. *abatum segons A, per abbatum.*
34. *Sanctum Benedictum segons A, per Sanctus Benedictus.*
35. *prefata segons A, per prephata.*
36. *tripliatur segons A, per triplice o in triplum.*
37. *que segons A, per quod.*
38. *Kalendas segons A, per Kalendarum.*
39. *Iunii segons A, per Iuniarum.*
40. *Pplippo segons A, per Philippo.*
41. *rege segons A, per regi.*

42. Guilelmus *segons A, per* Guilelmi.
43. Raymundo *segons A, per* Raimundi.
44. Geribert *segons A, per* Geriberti.
45. Bonifilius *segons A, per* Bonifilii.
46. Iarcionis *segons A, per* Iargicionis.
47. Petri de Planis presbiteri notarii publici Sancti Benedicti de Bageis *segons A. Es tracta de Pere Planes, prevere, documentat com a notari públic de Sant Benet de Bages a les ordres de Guerau de Castellbell (vegeu la nota 48), durant les dècades de 1320 i 1330. [SALVADÓ I MONTORIOL, Joan, Història medieval d'un territori: Sant Fruitós de Bages (segles X-XI), Biblioteca Abat Oliba, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 253 (Barcelona 2003), pàgs. 338 i 340].*
48. Geraldo de Castropulcro notario publico eiusdem loci per venerabilem abbatem predicti monasterii *segons A. Guerau de Castellbell és un dels primers notaris públics de Sant Benet de Bages, documentat com a notari públic d'aquest monestir durant la dècada de 1320. [SALVADÓ I MONTORIOL, Joan, Història medieval d'un territori: Sant Fruitós de Bages (segles X-XI), Biblioteca Abat Oliba, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 253 (Barcelona 2003), pàgs. 338 i 340].*
49. Kalendas *segons A, per* Kalendarum.
50. Ianuarii *segons A, per* Ianuarium.
51. trescentesimo *segons A, per* trescentesimo.
52. XX° *sobrelineat segons A.*
53. Berengario de Cumba *segons A. És, sens dubte, Berenguer de Coma, prevere beneficiat de Sant Benet de Bages, probablement el més prolífic dels notaris públics que actuaren des d'aquest monestir: a l'Arxiu de la Corona d'Aragó es conserven onze manuals seus que documenten més de cinquanta anys de la seva activitat, de l'any 1333 fins al 1384. [SALVADÓ I MONTORIOL, Joan, Història medieval d'un territori: Sant Fruitós de Bages (segles X-XI), Biblioteca Abat Oliba, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 253 (Barcelona 2003), pàgs. 338 i 339].*
54. Iohanne de Camera *segons A. Joan Cambra era un resident del monestir de Sant Benet de Bages aquella fi d'any de 1328.*
55. Ffranchono de Podiolo *segons A. Francó Pujol era un resident del monestir de Sant Benet de Bages aquella fi d'any de 1328.*
56. clausure *segons A, per* clausura. *Es refereix a l'espai que clou la transcripció del document original.*
57. literis *segons A, per* litteris.
58. in XV^a linea ubi dicitur XI *segons A. A la línia quinze no hi ha XI.*
59. concoro *segons A.*

1149

1064, octubre, 1.

Venda. *Ermegonça, dona, i les seves filles Ermetruit i Espetosa, venen a Ermengol Ermemir i la seva esposa Adaled [= Adelaida] quatre sorts de terres conreades i ermes, les termes de les quals han comprovat resseguint-les a peu, que Ermegonça té per dret dels seus parents o per qualssevol altres drets al comtat de Manresa, al Camp de Bages, [= Pla de Bages] prop del coll de Pujol, al torrent Mal, i amb els casals, [torrent Bo i els Casals (?) -mas-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de quatre sous de moneda de Vic.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2277 H.

M N.º [3]59.

Podzol [torrent ...]

**En lo Comptat
de Manresa=²****1085.****Manresa.³**135⁴2277 H⁵

In nomine Domini. Ermegoncia,⁶ femina, et filias meas Ermetruit⁷ et Espetosa.⁸ Vinditores⁹ sumus uobis Ermengaud Ermomir¹⁰ et uxori¹¹ tue¹² Adzaleid.¹³ Per hanc scriptura uindicionis¹⁴ nostre¹⁵ uindimus¹⁶ nos uobis sorts¹⁷ III^{or} nostras proprias terris ermis qui nobis aduenit ad me¹⁸ femina per uocem parentorum meorum aud¹⁹ per omnesque uoces. Et est²⁰ iamdictas III^{or} pecias terris ermi<s>²¹ in comitatum²² Minorise,²³ in Kampo Bagis,²⁴ prope col de Podzol²⁵ aud²⁶ de torrent Mal,²⁷ et ab ipsos kasals.²⁸ Et abent²⁹ affrontaciones: a parte orient³⁰ in strada³¹ menresana;³² et de meridie in allodium³³ de³⁴ Ermengaudi Raimundi; de occiduo in strada³⁵ qui pergit de Sallent³⁶ ad torrent Mal³⁷ et in omnesque partes; de circii³⁸ in strada³⁹ uel qui pergit ad Sancti Benedicti Bagis⁴⁰ et in omnesque partes. Quantum predictas affrontaciones includunt sic uindimus⁴¹ nos uobis iamdictas III^{or} sortes terris cultis uel ermis⁴² sicut terminatas sunt et pediculauimus, ab omni integrietate, cum exiis⁴³ et regresiis⁴⁴ earum,⁴⁵ pro precium⁴⁶ placibile solidos III^{or} ex moneda⁴⁷ Uicho.⁴⁸ Et est manifestum. Quem uero predicta omnia de nostro iuramus⁴⁹ in uestrum⁵⁰ tradimus dominio et potestate ad omnia facere que⁵¹ uolueritis. Quod si nos uinditores⁵² aud⁵³ ullusque uiuens qui contra hanc ista uindicione⁵⁴ uenerit pro⁵⁵ inrumpendum non hoc ualead⁵⁶ uindicare sed componad⁵⁷ aud⁵⁸ componamus nos uobis prelibata omnia in duplo cum suam⁵⁹ inmelioracione.⁶⁰ Et in antea ista uindicione⁶¹ firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta karta⁶² uindicione⁶³ Kalendas⁶⁴ October⁶⁵ anno III^{to} regnante Filipo⁶⁶ regis.⁶⁷

Sig+num Ermegoncia, femina. Sig+num Ermetruit. Sig+num Espetosa, nos qui ista uindicione⁶⁸ fecimus et firmamus et testibus⁶⁹ firmari⁷⁰ rogauimus.

Sig+num Senfret Sendret.⁷¹ Sig+num Onofret Issarn.⁷² Sig+num Suner Reg.⁷³

Sendret,⁷⁴ sacerdos, rogatus subscripsit (*signe*) die et ano⁷⁵ quod supra.

1. Pergamí en bon estat de conservació. Dos forats petits al marge esquerre (anvers) per a passar-hi un cordill. La tinta és força deslluïda.

2. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.

3. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).

4. Fi del segle XX. Escrit amb llapis. Ratllat.

5. Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.

6. Ermegoncia (en llatí) a **O**.

7. Ermetruit (en català) a **O**.

8. Espetosa (en català) a **O**.

9. Vinditores a **O**, per uinditores.

10. Ermengaud Ermomir (en català) a **O**.

11. uxori a **O**, per uxor.

12. tue a **O**, per tua.

13. Adzaleid (en català) a **O**.

14. uindicionis a **O**, per uenditionis.

15. nostre a **O**, per nostra.

16. uindimus a **O**, per uendimus.

17. sorts (en català) a **O**;

18. qui nobis aduenit ad me a **O**, per qui nobis aduenit ad nobis.

19. aud a **O**, *per* aut.
20. est a **O**, *per* sunt.
21. ermi a **O**, *per* eremi.
22. comitatum a **O**, *per* comitatu.
23. Minorise a **O**, *per* Minorisensi.
24. Kampo Bagis a **O**, *per* Campo Bagiis.
25. col de Podzol (*en català*) a **O**.
26. aud a **O**, *per* aut.
27. de torrent Mal (*en català*) a **O**.
28. kasals (*en català*) a **O**. *En català normalitzat actual*: casals.
29. abent a **O**, *per* habent.
30. orient (*en català*) a **O**; oriente (*en llatí*).
31. strada (*en català llatinitzat*) a **O**, *per* strata (*en llatí*).
32. menresana (*en català*) a **O**.
33. allodium a **O**, *per* alodio.
34. de *sobrer*.
35. strada (*en català llatinitzat*) a **O**, *per* strata (*en llatí*).
36. de Sallent (*en català*) a **O**.
37. torrent Mal (*en català*) a **O**; torrentem Malum (*en llatí*).
38. circii a **O**, *per* circio.
39. strada (*en català llatinitzat*) a **O**, *per* strata (*en llatí*).
40. Sancti Benedicti Bagis a **O**, *per* Sanctum Benedictum Bagiis.
41. uindimus a **O**, *per* uendimus.
42. ermis a **O**, *per* eremis.
43. exiis a **O**, *per* exitibus.
44. regresiis a **O**, *per* regressibus.
45. earum a **O**, *per* eis.
46. precium a **O**, *per* precio.
47. moneda (*en català*) a **O**; moneta (*en llatí*).
48. de Uicho a **O**, *per* Uici.
49. iuramus a **O**, *per* iure.
50. uestrum a **O**, *per* uestro.
51. que a **O**, *per* quod.
52. uinditores a **O**, *per* uenditores.
53. aud a **O**, *per* aut.
54. uindicione a **O**, *per* uenditione.
55. pro a **O**, *per* ad.
56. ualead a **O**, *per* ualeat.
57. componad a **O**, *per* componat.
58. aud a **O**, *per* aut.
59. suam a **O**, *per* sua.
60. immelioracione a **O**, *per* immelioratione.
61. uindicione a **O**, *per* uenditione.
62. karta a **O**, *per* carta.
63. uindicione a **O**, *per* uenditionis.
64. Kalendas a **O**, *per* Kalendarum.
65. October a **O**, *per* Octobrium.
66. Filipho a **O**, *per* Philippo.
67. regis a **O**, *per* regi.
68. uindicione a **O**, *per* uenditione.
69. testibus a **O**, *per* testes.
70. firmari a **O**, *per* firmare.

71. Senfret Sendret (*en català*) a **O**; Seniofredi/Sunifredi Sendredi (*en llatí*).
 72. Onofret Issarn -per Isarn- (*en català*) a **O**; Onofredi Isarni (*en llatí*).
 73. Suner Reg (*en català*) a **O**; Suniarii Regi (*en llatí*).
 74. Sendret (*en català*) a **O**; Sendredus (*en llatí*).
 75. ano a **O**, per anno.

1150

1064, setembre, 27.

Convinença i evacuació de drets. *Hug Dalmau i la seva esposa Adalenda, [= Adelaida] que s'havien rebel·lat contra Ot Mir i Gerberga [= Giberga] i havien adquirit drets en uns masos i llurs alous (terres i vinyes, arbres de diverses menes, aigües, camins i eixides, prats, pastures, garrigues, pendent i pla) en els termes [dels castells] d'Aguilar [actual municipi d'Aguilar de Segarra -o de Boixadors-, Alta Segarra, comarca de Bages] i Llavinera, [actual municipi de Sant Pere Sallavinera, Alta Segarra, comarca d'Anoia] adduint que els tenien de Sunyer Radulf, [= Rodolf, Raül] difunt, espòs de l'esmentada Adalenda [= Adelaida] i pare de Bernat Sunyer, Reinard i Riambau, i que l'esmentat Radulf Sunyer, [(sic) = Sunyer Radulf (Rodolf, Raül)] els havia comprat a Mir Ràmio, també difunt, pare d'Ot Mir, i que ja havia estat motiu d'un plet, definit en el sentit que l'esmentat Mir Ràmio el posseïa per apriació i per compra, tal com un home ha de tenir el seu propi alou, ara s'avenen a retornar-los a Ot Mir i la seva esposa Gerberga [= Giberga] en presència de molts homes nobles, sobresortint Ot Radulf, [= Rodolf, Raül] Guadall Duran, Mir Ermemir, Folc Alomar, Bernat Senfred, [= Sinfreu] Senfred [= Sinfreu] Guillem, els quals resolen que Ot Mir i Gerberga [= Giberga] donin a Hug Dalmau i Adalenda [= Adelaida] un ausberg (una cuirassa) de valor de cent unces d'or de Barcelona; i aquests, entenent que no tenen cap altra opció, els el donen en penyora i garantia de la concòrdia a la qual han arribat, i per la qual Hug Dalmau i la seva esposa Adalenda [= Adelaida] recuperen el castell d'Aguilar i convenen la recuperació del castell de Llavinera i el domenge/domeny que solien tenir-hi, sota la potestat d'Ot Mir i Gerberga [= Giberga].¹*

[O]. Original no localitzat. Amb els signes autògrafs d'Hug Dalmau i Adalenda.

A.* Trasllet de 23 d'octubre de 1192, per Ramon, levita: Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2278.

Carta de la / llauinera

llauinera²

S.A.N.º 50.³

Lauinera

[...] e cartas de [...]⁴

1054.

Aguilár

Llavinera.⁵

Concordia y dejacion de lo que podian tener Vgon y Adelenda en termino de Aguilar / y llauinera, en favor de Oton y Gerberga. + Miron // trae afrontacio- / nes claras. Y sirve esta Carta por lo que Miron, y su Herederos dexaron â / ese monast.º An 5. de Philipo⁶

Concordia y dejacion de qualquier drecho (sic) que pudiese tener / Vgon y Adelenda en termino de Aguilar o llauinera, en fabor / de Oton y Gerberga. (a partir de + Miron, afegit)**Aguilar**⁷350⁸2278⁹

Notum sit presentibus quam et futuris qualiter motum est placitum inter Otone Mironi¹⁰ et Ugo Dalmacii¹¹ et uxoris¹² eius Adalendi atque filiis Adalendi: Bernard¹³ Sunarii¹⁴ et Reinardi¹⁵ et Regemball,¹⁶ qui fuerunt filii Sunarii Randulpho,¹⁷ de ipso alodium¹⁸ quod habet prephatus Otone infra termine¹⁹ de Aquilar²⁰ siue de Lauinera²¹ et unde olim transactis temporibus habuit placitum predictus Randulphi Sunarius²² cum Mirone Ramio,²³ qui iam obiit, uel qualiter postmodum in inter eos iuste definitum est. Manifestum est enim quomodo habet prefatus²⁴ Otone ipsos mansos qui sunt infra istos duos kastros²⁵ supranominatos inter Aquilar²⁶ et Lauinera,²⁷ cum terras et uineas et arboribus diuersis generis, aquis aquarum, ueductibus et redeuntibus, pratis, pascuis, garricis, prono et plano, totum habet sicut pater suus habuit et possedit inter dum uiuus fuit, sicut homo tenere debet suum proprium alodium, quod ei euenerit per aprisione siue per emcione.²⁸ Insurrexerunt autem predicti²⁹ Vgo Dalmacii et uxor eius Adalendi aduersus prefatum³⁰ Otone et adquirebant³¹ uoces in iamdictum alodium sed³² nichil inuenientes unde temptare debuissent prefatum³³ alodium nisi tantum quod repetebant quod ex consensu olim Suniarii,³⁴ defunctus, emerat condam Mironi,³⁵ pater Otone³⁶ iamdicto. In ista autem inquisicione³⁷ inuenerunt consilium inter Otone et Ugo Dalmacii et Adalendis uiri nobilium qui adfuerunt ibi, id sunt: Otone Randulfo³⁸ et Guadaldo Durandi et Mirone Ermemir³⁹ et Folcone Ellemar⁴⁰ et Bernardus Seniofredi et Siniofredi⁴¹ Gilelmi⁴² et aliorum plurimorum qui ibi aderant et consiliauerunt ad prefatum⁴³ Otone⁴⁴ Mironi vt ad iamdictos Vgone et Adalendi donasset de suo auere,⁴⁵ et supranominati requisitores Vgone et Adalendis se esvacuassent⁴⁶ de iamdictum alodium⁴⁷ et amplius iam non requisissent⁴⁸ eum. Adquieuit autem prefatus⁴⁹ Otone Mironi hoc consilium ut non intellexit⁵⁰ aliam uiam per quam⁵¹ exire potuisset, tradidit in potestate iamdictum⁵² Ugone et uxoris⁵³ eius Adalendi alsbergum⁵⁴ unum ualentem uncias centum de auro⁵⁵ Barchinone.⁵⁶ Et pro hoc iamdicti⁵⁷ Ugone et Adalendi euacuauerunt se⁵⁸ in supradictorum uirorum presencia⁵⁹ de supranominatos mansos et illorum alodibus quod iam suprascripti sunt in potestate iamdictus Otone et uxorisque⁶⁰ eius Gerberga⁶¹ de omnes ipsas uoces quas ibi adclamabant in prefatum⁶² alodium⁶³ ut modo et deinceps in nulloque tempore in perpetuum ibi uoces amplius non adquirant⁶⁴ nec illi nec successores eorum nec ullus ex genere eorum nec ulla subrogata persona nec ullus assertor hominum sed libera in Dei nomine habeant potestatem predictus Otone et uxorisque⁶⁵ Gerberga⁶⁶ iamdictum alodium tam illi quam omni proienie sua habendi, tenendi et in perpetuum possidendi. Est autem predictum alodium in comitatum⁶⁷ Minorise,⁶⁸ infra terminos de Aquilar⁶⁹ siue de Lauinera.⁷⁰ Et afrontat⁷¹ ipsum predictum alodium: de parte oriente in ipso torrente quem dicunt Ferriola⁷² qui scurit;⁷³ et de meridie in termine⁷⁴ de Castellar;⁷⁵ et de occiduo in ipsa Coskollosa,⁷⁶ in termine⁷⁷ de Calaf;⁷⁸ a parte uero circi⁷⁹ in termine⁸⁰ de Boxadosso⁸¹ siue de Castrum Taliato.⁸² Quantum isti termini et affrontaciones ambiunt sic nos euacuamus nos⁸³ predicti⁸⁴ Vgone et Adalendis de predicto alodio in potestate de uos iamdicti⁸⁵ Otone et Gerberga,⁸⁶ ad uestrum plenissimum proprium sicut suprascriptum est. Quod si nos euacuatores aut aliquis ex posteris nostris uel cuiuscumque per⁸⁷ homo utriusque sexu contra hanc noticiam uel euacuacionem uenerit pro inrupendum aut eam inquietare temptauerimus aut temptauerint non hoc ualeamus aut ualeat uindicare sed componamus aut componat predictum alodium in triplum. Et in antea haec⁸⁸ conueniencia uel esuacuacio⁸⁹ firma et stabilis permaneat et semper inconuulsa. In super autem nos supranominati⁹⁰ Vgone et Adalendi sic recuperamus ad uos predicti⁹¹ Otone et Gerberga,⁹² ipso castro de Aquilar⁹³ quomodo tenere solebatis terras actis annis.⁹⁴ In tale uidelicet racione ut prefatum⁹⁵ kastrum⁹⁶ nullus uobis abstulere

presummat⁹⁷ nec nichil nec totum nec aliquid, et si ullus qualicumque uobis surrexerit eicere de prefatum⁹⁸ kastrum⁹⁹ nos medipsi fiamus uobis in autiutorium.¹⁰⁰ Si autem recesserimus de hoc¹⁰¹ et non ualuerimus uobis nec ad nos reddatis et ad alium non dimitatis usque ad uos habeamus redditum suprascripto alsebergo quod de uos recepimus. Ipsum autem kastrum¹⁰² de Lauinera¹⁰³ conuenimus uobis ut quantum antea potuerimus recuperemus¹⁰⁴ uobis solidamente. Et inter haec¹⁰⁵ ipsam expletam quod exiuit de ipsam dominicaturam quod ibi solebatis tenere recuperemus uobis semper continuo. Supranominatum autem alsbergo quod nos Ugone et Adalendis iamdicti¹⁰⁶ recipimus de uos prefati¹⁰⁷ Otone et Gerberga¹⁰⁸ pro suprascripto alodio recepimus quod uobis euacuamus et per ipso kastro¹⁰⁹ de Aquilar¹¹⁰ quem uobis recuperauimus et per ipsum kastrum¹¹¹ de Lauinera¹¹² quem conuenimus uobis recuperare.

Facta autem haec¹¹³ esuacuacio¹¹⁴ scripturam¹¹⁵ V^o Kalendas¹¹⁶ Octobris¹¹⁷ anno V^o regni regis Philipi.¹¹⁸

Sig+num Ugone¹¹⁹ Dalmacii. Sig+num Adalendis, qui hanc esuacuacionem¹²⁰ fieri rogauimus et signo impressionis propriis manibus firmauimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Reinardi. Sig+num Regemball.¹²¹ Sig+num Otone¹²² Randulfi.¹²³ Sig+num Guadalli Durandi. Sig+num Mirone Ermemir.¹²⁴ Sig+num Folchone¹²⁵ Eldemari. Sig+num Bernard¹²⁶ Seniofredi. Sig+num Seniofredus¹²⁷ Gilelmi¹²⁸

Sg Vitardus,¹²⁹ sacerdos et monachus¹³⁰, qui ista euacuacione scripsit et (*signe*) in prefato¹³¹ die et anno.

Raimundus, leuita, qui haec¹³² translatauit X^o Kalendas¹³³ Nouembris¹³⁴ anno M^o C^o XC^o II° Dominice incarnationis¹³⁵ et Philipi regis Iunioris.¹³⁶

- 1.
2. Carta de la / llauinera llauinera
3. S.A.N.º 50.
4. Lauinera
- [...] e cartas de [...]
5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
6. Concordia y dejacion de lo que podian tener Vgon y Adelenda en termino de Aguilar / y llauinera, en favor de Oton y Gerberga. + Miron // trae afrontacio- / nes claras. Y sirve esta Carta por lo que Miron, y su Herederos dexaron â / ese monast.º An 5. de Philipo
7. Concordia y dejacion de qualquier drecho (sic) que pudiese tener / Vgon y Adelenda en termino de Aguilar o llauinera, en favor / de Oton y Gerberga. (a partir de + Miron, afegit)
- Aguilar
8. *Finals del segle XX. Escrit amb llapis. Ratllat.*
9. *Inicis del segle XXI, c. 2003.*
10. Otone Mironi *segons A.*
11. Ugo Dalmacii *segons A.*
12. uxoris *segons A, per uxor.*
13. Bernard (*en català*); Bernardus (*en llatí*).
14. Sunarii *segons A, per Suniarii.*
15. Reinardi *segons A, per Reinardus.*
16. Regemball (*en català*); Riambaldus (*en llatí*).
17. Sunarii Randulpho *segons A, per Suniarii Randulphi.*
18. alodium *segons A, per alodio.*
19. termine *segons A, per termino.*
20. de Aquilar (*en català*) *segons A.*
21. de Lauinera (*en català*) *segons A.*
22. Randulphi Sunarius *segons A, per Randulphus Suniarius.*

23. Ramio *segons A, per Ramii.*
24. prefatus *segons A, per prephatus.*
25. kastros *segons A, per castros.*
26. Aquilar (*en català*) *segons A.*
27. Lauinera (*en català*) *segons A.*
28. emcione *segons A, per emptione.*
29. predicti *segons A, per predictos.*
30. prefatum *segons A, per prephatum.*
31. acquirebant *segons A, per acquirebant.*
32. sed *-abreujat S;-.*
33. prefatum *segons A, per prephatum.*
34. Suniarii *segons A, per Suniarius.*
35. Mironi *segons A, per Mirone.*
36. Otone, *escrit otonone, amb sengles punts damunt i sota de les dues lletres no suprimides, segons A.*
37. inquisicione, *qui sobrelineat segons A.*
38. Randulfo *segons A, per Randulphi.*
39. Ermemir (*en català*) *segons A, per Ermemiri (en llatí).*
40. Ellemar (*en català*) *segons A, per Eldemari (en llatí).*
41. Siniofredi *segons A, per Seniofredi.*
42. Gilelmi *-abreujat Gllmi- segons A.*
43. prefatum *segons A, per prephatum.*
44. Otone *segons A, per Otonum.*
45. auere *segons A, per habere.*
46. se esvacuassent (*en català llatinitzat*) *segons A. Lèxic feudal jurídic.*
47. iamdictum alodium *segons A, per iamdicto alodio.*
48. requisisent *-si sobrelineat- segons A.*
49. prefatus *segons A, per prephatus.*
50. intellexit *-la primera l sobrelineada- segons A.*
51. quam *sobrelineat segons A.*
52. iamdictum *segons A, per iamdicto.*
53. uxoris *segons A, per uxor.*
54. alsbergum *segons A.*
55. de auro *segons A, per auri.*
56. Barchinone *segons A, per Barchinonensi.*
57. iamdicti *segons A, per iamdictos.*
58. euacuauerunt se *segons A.*
59. presencia *segons A, per presentia.*
60. et uxorisque *segons A. Repetició de la conjunció: et i que.*
61. Gerberga (*en català*) *segons A.*
62. prefatum *segons A, per prephato*
63. alodium *segons A, per alodio.*
64. adquirant *segons A, per acquirant.*
65. et uxorisque
66. Gerberga (*en català*) *segons A.*
67. comitatum *segons A, per comitatu.*
68. Minorise *segons A, per Minorisensi.*
69. de Aquilar (*en català*) *segons A.*
70. de Lauinera (*en català*) *segons A.*
71. afrontat *segons A, per affrontat.*
72. Ferriola (*en català*) *segons A.*
73. scurit *segons A, per discurrit.*

74. termine *segons A*, per termino.
75. de Castellar (*en català segons A*).
76. Coskollosa (*en català llatinitzat segons A*; Coscollosa (*en català normalizat*).
77. termine *segons A*, per termino.
78. de Calaf (*en català*).
79. circi *segons A*, per circio.
80. termine *segons A*, per termino.
81. de Boxadosso (*en català llatinitzat segons A*; de Boixadors (*en català normalizat*).
82. de Castrum Taliato *segons A*.
83. nos *superflu*.
84. predicti *segons A*, per predictos.
85. iamdicti *segons A*, per iamdictos.
86. Gerberga (*en català segons A*).
87. per -p^e, amb abreviatura de per- *segons A*.
88. haec -*abreujat h-* *segons A*.
89. esuacuacio *segons A*, per euacuatio.
90. supranominati *segons A*, per supranominatos.
91. predicti *segons A*, per predictos.
92. Gerberga (*en català segons A*).
93. de Aquilar (*en català segons A*).
94. actis annis *segons A*. Traducció: 'els anys passats'.
95. prefatum *segons A*, per prephatum.
96. kastrum *segons A*, per castrum.
97. presummat *segons A*, per presumat.
98. prefatum *segons A*, per prephato.
99. kastrum *segons A*, per castro.
100. autiutorium *segons A*, per adiutorium.
101. hoc *sobrelineat*.
102. kastrum *segons A*, per castrum.
103. de Lauinera (*en català segons A*).
104. recuperemus -p, amb abreviatura de per, *sobrelineat-* *segons A*.
105. haec -*abreujat h-* *segons A*.
106. iamdicti -dicti *sobrelineat-* *segons A*, per iamdictos.
107. prefati *segons A*, per prephati.
108. Gerberga (*en català segons A*).
109. kastro *segons A*, per castro.
110. de Aquilar (*en català segons A*).
111. ipsum kastrum *segons A*, per ipso castro.
112. de Lauinera (*en català segons A*).
113. haec -*abreujat h-* *segons A*.
114. esuacuacio *segons A*, per euacuationis.
115. scripturam *segons A*, per scriptura.
116. Kalendas *segons A*, per Kalendarum.
117. Octobris *segons A*, per Octobrium.
118. regis Philipi *segons A*. *Es tracta del rei Felip I de França (1060-1108)*.
119. Ugone *segons A*, per Hugoni.
120. esuacuacionem *segons A*, per evacuationem.
121. Regemball (*en català*) Rimbaldi.
122. Otone *segons A*, per Otoni.
123. Randulfi *segons A*, per Randulphi.
124. Mironne Ermemir *segons A*, per Mironi Ermemiri.
125. Folchone *segons A*, per Folchoni.

126. Bernard (*en català*); Bernardi.
127. Seniofredus *segons A*, per Seniofredi.
128. Gilelmi -*abreujat* Gillelmi- *segons A*.
129. Vitardus *segons A*, per Vitardi (Witardi o Guitardi).
130. monachus -*abreujat* M^o- *segons A*.
131. prefato *segons A*, per prephato.
132. haec -*abreujat* h- *segons A*.
133. Kalendas *segons A*, per Kalendarum.
134. Nouembris *segons A*, per Nouembrium.
135. anno M^o C^o XC^o II° Dominice incarnationis *segons A*.
136. Iunioris *segons A*, per Augustis. *Es tracta de Felip II, dit August, fill i successor de Lluís VII, dit el Jove, que associà el fill al govern del regne i correngà amb el seu pare des del 29/5/1180, i el succeí en el tron a la seva mort, el 18/9/1180.* (Cappelli, A., *Cronologia, cronografia e calendario perpetuo*. Terza edizione aggiornata ed ampliata, 1969, pàg. 459).

1151

1064, octubre, 14.

Testament. *Testament de Guillem Berenguer.* [germà de Ramon Berenguer I, dit *el Gran*, comte de Barcelona, Girona i Osona-Manresa (1035-1076), i de Sanç, prior del monestir de Sant Benet de Bages]¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 331.

A. Trasllat de 19 de gener de 1324, de Pere Burés, notari públic de Santpedor: Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 332.

B. Transcripció de finals del tercer quart del segle XVIII, c. 1773: Barcelona, BC, Secció de manuscrits i arxiu, Ms. 729, *Monumenta* del P. Pasqual, vol. III, f. 110 r. i v. (foliació original: f. 221 i 222), *ex O*.

a. Traducció al català (incompleta) de finals del tercer quart del segle XVIII, c. 1773: Barcelona, BC, Secció de manuscrits i arxiu, Ms. 729, *Monumenta* del P. Pasqual, vol. III, f. 108 r. (foliació original: f. 217), *ex A*.

b. Transcripció de vers 1974: ROVIRA I SOLÀ, Manuel: “El testament i la mort de Guillem Berenguer (1064-1065), fill de Berenguer Ramon I”, a *Ausa*, núm. 78 (1974), pàgs. 257-263. [el document és transcrit a l'apèndix, pàgs. 261 i 262]

c. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, II, núm. 742, pàgs. 852 i 853, *ex O*.

O¹

In Dei nomine. Ego Guilelmus Berengarius · ago gratias Deo meo qui me fecit quia sum sanus set² scio quia sum mortalis et ualde timeo euentum uicine mortis et ne inordinatis meis rebus ab anc³ luce quandoque subducatur facio hunc libellum testacionis et rogo amicos meos id sunt: domno⁴ Mironi⁵ abba⁶ et Raimundo⁷ Trasarario⁸ et Amad⁹ fratri¹⁰ suo¹¹ et Sancio fratri¹² meo¹³ ut ipsi sint mei manumissores et mea sunt rerum distributores · et sicut erit scriptum si antea non fecerim aliu¹⁴ testamentum omnibus modis maneat firmum et a nullo unquam proibeatur¹⁵ set¹⁶ uolumptas mea taliter adimpleatur

In exordio mee distributionis pro redemcione¹⁷ anime mee¹⁸ In primis concedo a Domino Deo et a Sancti Benedicti cenobii¹⁹ ipsum meum alodium quem frater meus senior domno Raimundo comes dedi mihi propter precium ereditatis²⁰ patris mei Id est ipsam uillam que²¹ nuncupant Auri cum terminis et aiacentiis²² suis simul cum ipsam²³ ecclesia Sancti Petri qui ibi est fundata cum decimis primiciis oblacionibus ecclesiasticis et omnibus eidem ecclesie pertinentibus exceptus ipsa

konamina²⁴ qui est supra²⁵ uillam Sancti Petri et ipsas uineas que²⁶ emit de Isarn Galin²⁷ et de Ollomar Domnucz²⁸ qui sunt ad ipso prato²⁹ et ipsas alias u[in]jeas qui fuerunt de Bonifilio Todedri³⁰ · Et concedo iamdicta konomina³¹ ad Sancio³² fratri meo³³ cum³⁴ modiatas II uineas³⁵ que³⁶ emit de Eisarn Galin³⁷ In tali modo ut teneat et possideat in diebus uite sue et post obitum suum remaneat ad Sancti Benedicti³⁸ Et concedo ad Amad Trasuer³⁹ semodiatam I que⁴⁰ emit de Ollomar⁴¹ Et a Guilelmo Raimundo⁴² concedo ipsam semodiatam uineam qui fuit de Bonifilio⁴³ Tauredi Et ipsam meam mulam remaneat ad Amad Trasuer⁴⁴ in tali modo ut soluat a⁴⁵ meos debitores uncias X A Raimundo Trasuer⁴⁶ uncias II Et a⁴⁷ Bernardi Mironi uncias III Et a Ebrino⁴⁸ Leopardi uncias III Et a Guilelmo Raimundo⁴⁹ uncias II Et ipsos meos IIII porcos et XXⁱⁱ oues concedo a Guilelmo Raimundo⁵⁰ ut soluat sede⁵¹ uncias III unde est infuducia⁵² Et ipsum meum uinum uindant⁵³ mei manumissores⁵⁴ et soluant ad Ollomar Domnucz⁵⁵ mankosos⁵⁶ · VIII · unde est infuducia⁵⁷ Et a Guilelmo Oliba⁵⁸ mankosos⁵⁹ IIII Et alium precium uini qui remanet soluant mei⁶⁰ manumissores ad meos debitores ubi inuenire potueritis · Et de meo blad⁶¹ donet⁶² mei⁶³ manumissores ad meos prouendarios⁶⁴ A Gitard⁶⁵ et Uidal⁶⁶ et Sendret⁶⁷ et Trasuer⁶⁸ monag⁶⁹ unde uiuere possint usque ad nouo ueniente⁷⁰ Et concedo ad Sancio⁷¹ fratri meo⁷² ipsa tonna⁷³ que⁷⁴ emit de Guilelmo Giskafredi⁷⁵ Et ipso meo kub⁷⁶ · qui⁷⁷ emit de Isarn Galin⁷⁸ Et alias IIII tonnas⁷⁹ remaneat⁸⁰ ad Sancti Benedicti⁸¹ Et ipsa tonna⁸² que⁸³ emit de Guilelmo⁸⁴ Bartolomei cum ipsos meos drapos⁸⁵ et cum ipsas colcedras⁸⁶ concedo ad clericos pro anime meę⁸⁷ pro sacrificiis Et ipsum meum blad⁸⁸ qui remanet cum alium meum auere⁸⁹ donent a pauperibus pro anime meę⁹⁰ Et ipsas meas uineas qui remanent in uineariorum de condan Bonifilio concedo a Raimundo Trasuer⁹¹ Et ipsum meum seruicium que⁹² debent facere mei omnes⁹³ de isto anno · remanet⁹⁴ ad unumquemque pro anime meę⁹⁵ Et de mea laboracione ad nouo ueniente⁹⁶ fiant persolutos meos debitos et qui remanet⁹⁷ pro anime meę⁹⁸ Et alias X uncias qui remanent de ipsam mulam suprascriptam⁹⁹ remanead¹⁰⁰ ad Amad Trasuer¹⁰¹ per suum debitum

Factum istum testamentum · II · Idus Octobris anno V^o regnante Philippi¹⁰² regis¹⁰³

Sig+num Guilelmo¹⁰⁴ Bengario¹⁰⁵ qui istum testamentum feci et firmaui et testes firmare rogauit · Sig+num¹⁰⁶ Sig+num Raimundo¹⁰⁷ Trasuer¹⁰⁸ Sig+num Amad¹⁰⁹ Sig+num Sancio¹¹⁰ Sig+num Ollomar¹¹¹ Domnucz¹¹² Sig+num Sendre¹¹³ Languard¹¹⁴ Sig+num Seniofre¹¹⁵ Sendre¹¹⁶ Sig+num Ballouino¹¹⁷ Bonifi¹¹⁸

Miro gratia Dei abbas¹¹⁹ SSS¹²⁰

Wilelmus¹²¹ sacerdos qui istum testamentum scripsit et subscripsit cum literis¹²² fuis in tercia et quarta et quinta linea die et anno quod SSS supra

1. *Pel testament de Berenguer Ramon I, dit el Corbat (1017-1035), disposat el 30 d'octubre de 1032 abans d'emprendre el pelegrinatge a Roma, el comtat i bisbat d'Osona amb els homes i domenges/domenys haviens de restar per a la seva esposa Guisla [= Guilla, Guillema] i Guillem Berenguer, únic fill del segon matrimoni del comte. Si Guisla [= Guilla, Guillema] tornava a prendre espòs -com fou quan es casà amb Udaldard II, vescomte de Barcelona-, perdria tots els seus drets, i la successió d'Osona restaria per a Guillem tot sol, sota l'obediència i la protecció, això sí, del primogènit, Ramon Berenguer I, que gaudia d'una situació de preeminència respecte dels seus dos germans, Sanç -com ell, fill de Sança de Castella, primera esposa de Berenguer Ramon- i Guillem. El 9 de juny de 1049, Sanç renuncià a la seva part, el comtat de Barcelona enllà del Llobregat -amb capital a Olèrdola- [MIQUEL I ROSELL, Miquel (ed.): Liber Feudorum Maior, Barcelona, 1945, I, núm. 36]. Cinc anys més tard, el 4 de desembre de 1054, Guillem féu possible el traspàs dels seus drets al seu germanastre Ramon Berenguer (Barcelona, ACA, pergamins de Ramon Berenguer I, núm. 155), i Ramon Berenguer I esdevenia sobirà únic dels comtats de Barcelona, Girona i Osona, amb la seva àvia Ermesenda. Així fou com es retornà a la unitat comtal dels temps del comte Ramon Borrell, avi de Ramon Berenguer I.*

2. set a **O**; variant admesa, en llatí, de sed.

3. anc a **O**, per hanc.

4. domno a **O**, per domnus (*de dominus*).
5. Mironi a **O**, per Miro.
6. abba (*nominatiu*) a **O**, 'pare', 'abat'. *Vegeu la nota 119.*
7. Raimundo a **O**, per Raimundus (Regimundus).
8. Trasuario a **O**, per Trasuarus.
9. Amad a **O**, per Amatus. *És un nom i cognom català actual: Amat.*
10. fratri a **O**, per frater.
11. suo a **O**, per suus.
12. fratri a **O**, per frater.
13. meo a **O**, per meus.
14. aliut a **O**, per aliud.
15. proibeatur a **O**, per prohibeatur.
16. set a **O**; *variant admesa, en llatí, de sed.*
17. redemcione a **O**, per redemptione.
18. anime meę a **O**, per anima meęa.
19. a Sancti · Benedicti cenobii a **O**, per ad Sanctum Benedictum cenobium.
20. ereditatis a **O**, per hereditatis.
21. que a **O**, per quod.
22. aiacentiis a **O**, per adjacentis (*n. pl. subst.*), 'llocs contigus', 'encontorns'.
23. ipsam (*acusatiu*) a **O**, per ipsa (*ablatiu*). *Vegeu, també, la nota 7 de la versió A.*
24. konamina a **O**, per conamina. *És un mot català, que procedeix probablement del llatí tardà condomus. [SALVADÓ I MONTORIOL, Joan, Història medieval d'un territori: Sant Fruitós de Bages (segles X-XI), Biblioteca Abat Oliba, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 253 (Barcelona 2003), pàg. 43 i ss.] Vegeu la nota 31.*
25. supra a **O**, per supram.
26. que a **O**, per quod.
27. de Isarn · Galin a **O**, per Isarni Galindi.
28. de Ollomar Domnucz a **O**, per Ollomari/Eldemari Domnucii.
29. ad ipso prato a **O**, per ad ipsum pratum.
30. de Bonifilio Todedri a **O**, per Bonifilii Todedrici.
31. konomina a **O**, per conamina. *És un mot català. Vegeu la nota 24.*
32. ad Sancio a **O**, per ad Sancium.
33. fratri meo a **O**, per fratrum meum.
34. cum *superflu*.
35. uineas a **O**, per uinearum.
36. que a **O**, per quod.
37. de Eisarn Galin (*català*) a **O**, per Isarni Galindi (*llatí -en genitiu-*).
38. ad Sancti · Benedicti a **O**, per ad Sanctum · Benedictum.
39. ad Amad · Trasuer a **O**, per ad Amatum · Trasuarium.
40. que a **O**, per quod.
41. de Ollomar a **O**, per Ollomari/Eldemari.
42. a Guilelmo · Raimundo a **O**, per ad Guilelmum · Raimundi.
43. de Bonifilio a **O**, per Bonifilii.
44. ad Amad Trasuer a **O**, per ad Amatum Trasuerii.
45. a a **O**, per ad.
46. A Raimundo Trasuer a **O**, per Ad Raimundum Trasuerii.
47. a a **O**, per ad.
48. a Ebrino a **O**, per ad Ebrini.
59. a Guilelmo · Raimundo a **O**, per ad Guilelmum · Raimundi (*o Regimundi*).
50. a Guilelmo · Raimundo a **O**, per ad Guilelmum · Raimundi (*o Regimundi*).
51. sede a **O**, per sibi.
52. infuducia a **O**, per in fiducia, 'empenyorat', 'hipotecat'. *Vegeu la nota 57.*

53. uindant a **O**, per uendant.
54. manumissores a **O**. *No existeix en llatí clàssic. És, probablement, un mot llatí vulgar, és a dir, no literari o clàssic, derivat del verb manumitto, l'alliberament testamentari d'esclaus, els quals podien, un cop gaudien de llibertat com a manumissi, de continuar vivint a la mateixa casa. Correspon a marmessors en català (albaceas en castellà): 'cadascuna de les persones nomenada pel causant -el testador- per tal que tingui cura de complir i de fer executar la seva darrera voluntat'.*
55. ad Ollomar Domnuncz a **O**, per ad Ollomari/Eldemari Domnucii.
56. mankosos a **O**, per mancosos. *És un mot català: mancosos, denominació pròpia que rebia al conjunt de comtats catalans la imitació de la moneda d'or del califat de Còrdova, el dinar, que fou batut a Barcelona des del temps del comte Berenguer Ramon I (1017-1035). En aquesta primera etapa la moneda d'or barcelonina té la marca del monedaire hebreu Bonnom, i oscil·la de 3,92 a 3,55 grams d'or. Entre 1035 i 1053 pesen de 2,70 a 2,40 grams, i són fabricats per l'hebreu Enees, molt semblants als dinars ceptins (de Ceuta). Finalment, els mancosos de després de 1053 tenen un pes d'1,95 a 1,90 grams i es caracteritzen pel mòdul més petit (uns 20 mm de diàmetre) i per una llegenda retrògada, que diu Raimundus comes, en alfabet llatí. [VEGUÉ, Pere, "mancús", a Gran Enciclopèdia Catalana, 10 (Barcelona 1977 -1ª ed.-), pàg. 517]*
57. infuducia a **O**, per in fiducia. *Vegeu la nota 52.*
58. a Guilelmo · Oliba a **O**, per ad Guilelmi · Olibani.
59. mankosos a **O**, per mancosos. *Vegeu la nota 56.*
60. mei a **O**, per meos.
61. blad a **O**, per blado. *És un mot català.*
62. donet a **O**, per donent.
63. mei a **O**, per meos.
64. prouendarios a **O**. *Aquest mot no existeix en llatí clàssic. Es podria traduir per 'revenedors'.*
65. A Gitard a **O**, per Ad Gitardum.
66. Uidal a **O**, per [ad] Uidalem.
67. Sendret a **O**, per [ad] Sendredum.
68. Trasuer a **O**, per [ad] Trasuerum.
69. monag a **O**. *El mot emprat aquí és, com pot apreciar-se, català. Prové del grec, a través del llatí tardà: monachus, -i, m (cr.) 'monjo', 'anacoreta'. En llatí ha de ser: monachum (acusatiu). En català hi ha Monagal/Monegal, i llurs plurals, com a topònim i cognom.*
70. ad nouo ueniente a **O**, per ad nouum uenientem.
71. ad Sancio a **O**, per ad Sancium.
72. fratri meo a **O**, per fratrum meum.
73. tonna. *És un mot català. En català actual: 'tona', 'bóta'. Vegeu les notes 79 i 82.*
74. que a **O**, per quod.
75. de Guilelmo Giskafredi a **O**, per Guilelmi Gisc(h)afredi.
76. kub a **O**, per cub. *És un mot català.*
77. qui a **O**, per quod.
78. de Isarn · Galin a **O**, per Isarni · Galindi.
79. tonnas a **O**. *És un mot català. Vegeu les notes 73 i 82.*
80. remaneat a **O**, per remaneant.
81. ad Sancti Benedicti a **O**, per ad Sanctum Benedictum.
82. tonna a **O**. *És un mot català. Vegeu les notes 73 i 79.*
83. que a **O**, per quod.
84. de Guilelmo a **O**, per Guilelmi.
85. drapos a **O**. *És un mot català. Podem traduir-ho per 'flassades'.*
86. colcedras a **O**, que en castellà fóra 'colchones' i en català 'matalassos', és un derivat del llatí clàssic culcita, -ae f., 'matalàs'.
87. pro anime meę a **O**, per pro anima mea.
88. blad a **O**. *És un mot català.*

89. auere a **O**, *en qualsevol cas per habere*, 'havers', 'béns'. *En llatí clàssic s'empraven els mots*: res - rei, *f. i facultates*, -atum, *f. pl.*
90. pro anime meę a **O**, *per* pro anima mea.
91. a Raimundo Trasuer a **O**, *per* ad Raimundum Trasuarium.
92. que a **O**, *per* quod.
93. omnes a **O**, *per* homines.
94. remanet a **O**, *per* remaneat.
95. pro anime meę a **O**, *per* pro anima mea.
96. ad nouo ueniente a **O**, *per* ad nouum uenientem.
97. remanet a **O**, *per* remaneat.
98. pro anime meę a **O**, *per* pro anima mea.
99. suprascriptam
100. remanead a **O**, *per* remaneat.
101. ad Amad Trasuer a **O**, *per* ad Amatam Trasuarium.
102. Philippi a **O**, *per* Philippo.
103. regis a **O**, *per* regi.
104. Guilelmo a **O**, *per* Guilelmi.
105. Bengario a **O**, *per* Berengarii.
106. Sig+num a **O**.
107. Raimundo a **O**, *per* Raimundi.
108. Trasuer a **O**, *per* Trasueri.
109. Amad a **O**, *per* Amati.
110. Sancio a **O**, *per* Sancii.
111. Ollomar a **O**, *per* Ollomari/Eldemari.
112. Domnucz a **O**, *per* Domnucii.
113. Sendre a **O**, *per* Sendredi.
114. Languard a **O**, *per* Languardi.
115. Seniofre a **O**, *per* Seniofredi.
116. Sendre a **O**, *per* Sendredi.
117. Ballouino a **O**, *per* Ballouini.
118. Bonifi a **O**, *per* Bonifilii.
119. abbas (*nominatiu*) a **O**; *variant admesa, en llatí d'abba (nominatiu)*, 'pare', 'abat'.
120. SSS a **O**.
121. Wilelmus a **O**.
122. literis a **O**, *per* litteris.

A¹

In Dei nomine. Ego Guilelmus Berengarius · ago gratias Deo meo qui me fecit quia sum sanus · set scio quia sum mortalis et valde timeo euentum uicine mortis et ne inordinatis meis rebus ab anc² luce quandoque subducatur facio hunc libellum testacionis · et rogo amicos meos · id sunt: domno Mironi abba · et Raimundo Trasuario · et Amad fratri suo · et Sancio fratri meo · vt ipsi sint mei manumissores et mea sint rerum distributores · et sicut erit scriptum si antea non fecerim aliud testamentum omnibus modis maneat firmum et a nullo unquam proibeatur³ · set⁴ uolumptas mea taliter adimpleatur · in exordio mee distribucionis pro redemcione anime mee In primis concedo a Domino Deo · et a Sancti · Benedicti cenobii ipsum meum alodium quem frater meus · senior · domno · Raimundo · comes dedi mihi propter precium ereditatis⁵ patris mei · Id est ipsam uillam que nuncupant Auri cum terminis et aiacenciis⁶ suis · simul cum ipsam ecclesiam⁷ Sancti Petri qui ibi est fundata cum decimis · primiciis · oblacionibus ecclesiasticis et omnibus eide⁸ ecclesie pertinentibus exceptus ipsa konamina⁹ · qui est supra uillam Sancti Petri · et ipsas uineas que emit de Isarn · Galin · et de Ollomar Domnucii · qui sunt ad ipso prato · et ipsas alias uineas qui fuerunt de Bonifilio Todedri¹⁰ · Et concedo iamdicta konomina¹¹ ad Sancio fratri meo cum modiatas · duas ·

uineas · que emit de Eisarn¹² · Galin · In tali modo ut teneat et possideat in diebus uite sue et post obitum suum remaneat ad Sancti · Benedicti · Et concedo ad Amad · Trasuarrii · semodiata · I · que emit de Ollomar · et Guilelmo · Raimundo concedo · ipsam semodiatam uineam qui fuit de Bonifilio · Tauredi · et ipsam meam mulam · remaneat · ad Amad Trasuer · in tali modo · ut soluat a meos debitores · vncias · X · A Raimundo Trasuer · vncias · II · A Bernardi · Mironi · uncias · III · Et a Ebrino · Leopardi · uncias · III · Et a Guilelmo · Raimundo · uncias · II · Et ipsos meos · IIII · porcous · et XX oues concedo · Concedo â Guilelmo · Raimundo · ut soluat sede uncias · III · unde est infuducia¹³ · Et ipsum meum uinum uendant mei manumissores et soluant ad Ollomar Domnucz¹⁴ mankosos¹⁵ · VIII · unde est infuducia¹⁶ · Et a Guilelmo · Oliba mankosos¹⁷ · IIII · Et alium precium uini · qui remanet¹⁸ soluant mei manumissores · ad meos debitores ubi inuenire potueritis · Et de mon¹⁹ blad donet¹⁸ mei manumissores ad meos prouendarios · a Gitard · et Uidal · et Sendret · et Trasuer · monag · unde uiuere possint usque ad nouo ueniente · Et concedo ad Sancio fratri meo · ipsa tonna que emit de Guilelmo Giskafredi²⁰ · Et ipso meo kub²¹ · que emit de Isarn · Galin · Et alias · IIII · tonnas remaneat ad Sancti Benedicti · Et ipsa tonna que emit de Guilelmo · Bartolomei · cum ipsos meos drapos et cum ipsas colcedras²² concedo ad clericos pro anime mee pro sacrificiis · Et ipsum meum blad qui remanet cum alium meum auere²³ donent pauperibus pro anime mee et ipsas meas uineas qui remanent in uineariorum de condam Bonifilio concedo · a Raimundo Trasuer et ipsum meum seruicium que debent facere mei omnes²⁴ de isto anno · remanet ad unumquemque pro anime meę · et de mea laboracione ad nouo ueniente siant persolutos meos debitos et qui remanet pro anime meę et alias · X · uncias qui remanet de ipsam mulam · suprascriptam · remaneat ad Amad Trasuer · per suum debitum ·

Factum istum testamentum · II · Idus · Octobris · anno · V^o · regnante · Philippi · regis ·

Sig+num Guilelmo²⁵ Bengario²⁶ · qui istum testamentum feci et firmaui et testes firmare rogauit · Sig+num²⁷ · Sig+num Raimudo²⁸ Trasuer · Sig+num Amad · Sig+num Sancio · Sig+num Ollomar · Domnucz²⁹ · Sig+num Sendre³⁰ Languardi · Sig+num Seniofre³¹ · Sendre³² · Sig+num Ballouino³³ · Bonifi³⁴ ·

Miro gratia Dei abbas³⁵ SSS

Wilelmus³⁶ sacerdos qui istum testamentum scripsit et subscripsit · cum literis³⁷ fuis · in tercia et quarta et quinta linea die et anno quod SSS supra ·

1. *Al final de la transcripció A*: Original. Arxiu de Bages. Calaix de S. Pedor. *Vegeu la nota 1 a O*.
2. *anc segons A*; *la forma correcta fóra* hanc.
3. *proibeatur a O i segons A*, *per* prohibeatur.
4. *set a O i segons A*; *variant admesa, en llatí, de sed*.
5. *ereditatis a O i segons A*, *per* hereditatis.
6. *aiacenciis a O i segons A*, *per* adiacentiis.
7. *cum -preposició d'ablatiu-* ipsam ecclesiam (*acusatiu*) *segons A*, *per* *cum -preposició d'ablatiu-* ipsa ecclesia (*ablatiu*).
8. *eide segons A*, *per* eidem.
9. *konamina a O i segons A*, *per* conamina. *És un mot català, que procedeix probablement del llatí tardà condomus. Vegeu a O la nota 24. Vegeu també, a A, la nota 11.*
10. *de Bonifilio Todedri a O*, *per* Bonifilii Toderici.
11. *konomina a O i segons A*, *per* conomina. *Vegeu la nota 9.*
12. *de Eisarn Galin a O i segons A*, *per* Isarni Galindi. *Vegeu la nota 37 a O*.
13. *infuducia a O i segons A*, *per* in fiducia. *Vegeu la nota 52 a O*.
14. *ad -preposició d'acusatiu-* Ollomar Domnucz *-nominatiu-* *segons A*, *per* *ad* Ollomarem/Eldemarem Domnucium *-en acusatiu-*.
15. *mankosos a O i segons A*, *per* mancosos. *Vegeu la nota 56 a O*.
16. *infuducia a O i segons A*, *per* in fiducia. *Vegeu la nota 13.*
17. *mankosos a O i segons A*, *per* mancosos. *Vegeu la nota 15.*

18. remanet a **O** i segons **A**, per remaneat.
19. mon segons **A**; la forma correcta fóra meum.
20. de Guilelmo Giskafredi a **O** i segons **A**, per Guilelmi Gisc(h)afredi.
21. kub a **O**, per cub. És un mot català.
22. colcedras a **O** i segons **A**. Vegeu la nota 86 a **O**.
23. auere a **O**, per habere.
24. omines a **O**, per homines.
25. Guilelmo a **O**, per Guilelmo.
26. Bengario a **O**, per Berengario.
27. Sig+num a **O**, sense cap no darrere.
28. Raimudo a **O**, per Raimundo.
29. Domnucz a **O**, per Domnucz.
30. Sendre a **O**, per Sendre.
31. Seniofre a **O**, per Seniofre.
32. Sendre a **O**, per Sendre.
33. Ballouino a **O**, per Ballouino.
34. Bonifi a **O**, per Bonifi.
35. abbas a **O**, per abbas.
36. Wilelmus a **O**, per Uuilelmus.
37. literis a **O**, per litteris.

a¹

«Guillem Berenguer, estant en salut però tement la mort, féu son testament, en que pregà â sos amichs, à saber domno Mironi, abba, Raymundo Trasauario,² Amad, y â Sancio, son germà, que sian sos marmesors y distribuescan sos béns en esta forma. Primerament dóna a Déu nostre Senyor, y al monastir de S. Benet el alou que son germà, son senior, domno Raimundo, comitis,³ li donà per lo preu de la herència de son pare, à saber la vila que diuen Auri,⁴ ab sos termes y pertinencias, y juntament la yglesia de S. Pere, que allí és fundada, excepte una condamina y unas Viñas que comprà de Isarn Galin y de Ollomar Donuzio, lo qual deixà â Sancio son germà per lo temps de la sua vida, y que después sa mort quedia de S. Benet (pasa a fer altres llegats). Y después deixà â Sancio, son germà, ipsa tona et ipso meo kub⁵ y altres 4 tonas â S. Benet. Y conclou:

Factum istum testamentum II Idus Octobris anno V regnante Philipi regis»

Sig+num Guilelmo Bengario,⁶ qui istum testamentum feci et firmaui et testes firmare rogauí. Sig+num⁷ Sig+num Raimundi Trasuer. Sig+num Amad. Sig+num Sancio. Sig+num Ollomar Domnucz. Sig+num Sendre Languar. Sig+num Seniofre Sendre. Sig+num Ballouino Bonifi.⁸

Miro, gracia Dei abbas SSS.

Wilelmus, sacerdos,⁹ qui istum testamentum scripsit cum literis fuis in tertia et quarta et quinta linea die et anno quod SSS svpra»

1. Al final de la traducció **a** (incompleta): Es original. Calaix de Sanpedor.

Aclariment al final de la transcripció: Lo sobredit Miro, que se firma Abad, lo era de est Monastir de S. Benet, com consta de un acte de establiment que feu a favor de Guitard y de la sua muller Nevia de un alou que tenia lo Monastir prop la Ciutat de Manresa. Any IIII. del rey Phelip.

2. Trasauario a **a**; Trasuario segons **A**.

3. domno Raimundo, comitis subratllat a **a**.

4. Auri subratllat a **a**.

5. kub a **a** i segons **A**.

6. Bengario a **a** i segons **A**, per Berengario.

7. Sig+num a **a** i segons **A**, sense cap nom a continuació.

8. Bonifi a **a** i segons **A**, per Bonifilio.

9. Wilelmus, sacerdos *amb majúscules a a i segons A.*

1152

1065, març, 17.¹

Empenyorament. *Ramon Isarn empenyora a Agenar, levita, i la seva esposa Adalet [= Adelaida] una peça de terra conreada que té dels pares i per altres drets al comtat de Manresa, a [l terme/territori del castell de] Sallent, a [Sant] Martí, a Coma Tres el puig, [Sant Martí de Serraïma, actual municipi de Sallent, comarca de Bages] per cinc mitgeres, en coses que ho valguin, [que els han deixat i que hauran de tornar] a la festa de santa Maria de mitjans agost. I si a aquesta festa no ho han tornat, es quedaran la penyora.²*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2279.

**K[arta] de Sallent
Serraimma³**

S N° 49⁴

N° 34. lligall 2. Calaix 19⁵

S. N.º 4.⁶

1064.

Sallent.⁷

In nomine Domini. Ego Remon Isarn,⁸ impignoro⁹ sumus uobis¹⁰ Agenar,¹¹ leuita, et ad congus¹² sua¹³ Adaled,¹⁴ emtore.¹⁵ Per anc¹⁶ iste¹⁷ scripture¹⁸ impignorationis nostre¹⁹ impignoro ego ad uobis pecia I de etara²⁰ culta, qui mihi aduenid²¹ per parentorum²² uel per aliasque uoces. Et est ipsa ec²³ omnia superius scripta in comitatum²⁴ Minorise²⁵ siue in Salent,²⁶ in loquum²⁷ que²⁸ nuncupant [Sanctum]²⁹ Martinum,³⁰ in comma³¹ tres ipso pug.³² Et afrontad³³ i<p>sa³⁴ ec³⁵ omnia quod est suprascripta: a parte uero orient³⁶ in ipsa tera³⁷ de Erumir³⁸ siue in ipso otto³⁹ [...] ipsa u<i>nea⁴¹ quem dicunt⁴² Comela;⁴³ a parte uero occiduo siue de circii⁴⁴ sic afrontad⁴⁵ in alaude⁴⁶ d·Erumir⁴⁷ siue in era.⁴⁸ Quantum infra istas IIII a[frontacione]s⁴⁹ includunt sic impignoro ego uobis ipsa ec⁵⁰ omnia quod est suprascripta, totum ab integre, qum⁵¹ omnibus exitibus uel regresio⁵² suo⁵³ ea [...] migeres⁵⁵ V^{to} in res⁵⁶ ualentem [...] ad ipsa festa de santa⁵⁸ Maria mediante augusto. Et si ad ipsa festa non est⁵⁹ persolutos ipso[s...]. Igo⁶⁰ sutum⁶¹ in uestra potestate ad quem⁶² uero predicta ista ec⁶³ o<m>nia⁶⁴ de meo gure⁶⁵ in tuo⁶⁶ <t>rado⁶⁷ dominio et potestate ad uestrum peleni[ssimum] ... Quod si nos⁶⁸ uinditores⁶⁹ aud⁷⁰ utriusque⁷¹ omo⁷² uel secxu⁷³ inquietare uoluerid⁷⁴ quis contra an⁷⁵ ista karta⁷⁶ impignorationis⁷⁷ me uenerid⁷⁸ pro disru<m>p[endum non hoc]⁷⁹ ualead⁸⁰ uendicare⁸¹ set⁸² compono aud⁸³ componamus uobis in duplo cum omni sua immelioracione et semper ista karta⁸⁴ firma permanead⁸⁵ [modo uel omnique tempore]⁸⁶

[A]ctum⁸⁷ est hoc VI^{dcimo} X⁸⁸ Iduus⁸⁹ Apreli⁹⁰ ano⁹¹ V^{to} regni Filipo⁹² rege.⁹³
S+num Remon Isarn,⁹⁴ qui ista karta⁹⁵ mandauid⁹⁶ s<c>ribere⁹⁷ et de manus nostras firmamus et a testes rogauique firmauimus.⁹⁸ S+num Sinfre.⁹⁹ S+num Dela.¹⁰⁰ S+num Agela.¹⁰¹ S+num Gilielm Agela.¹⁰²

Ermengavdvs,¹⁰³ sacer¹⁰⁴ (signe) s<c>r<i>psid¹⁰⁵ die et ano.¹⁰⁶

1. 1065-III/IV *segons l'Inventari general de pergamins del monestir de Sant Benet de Bages de la Secció d'Ordes religiosos i militars de l'Arxiu de la Corona d'Aragó.*

- 2.
3. K[arta] de Sallent
- Serraimma³
4. S N° 49⁴
5. N° 34. lligall 2. Calaix 19⁵
6. S. N.° 4.⁶(ratllat)
7. 1064. Sallent.⁷
8. Remon Isarn
9. impignoratores impignorator.
10. sumus sum.
11. Agenar
12. conigus coniux.
13. sua uestra.
14. Adaled
15. emtore emptores.
16. anc hac.
17. iste ista. Superflu.
18. scriptureę scriptura.
19. nostre mea.
20. etara (= tera) terra.
21. aduenid aduenit.
22. parentorum parentorum (parentis).
23. ec hec.
24. comitatum comitatu.
25. Minoriseę Minorisensi.
26. Salent
27. loqum loco.
28. que quod.
29. [Sanctum]
30. [Sanctum] Martinum. Sant Martí de Serraima, actual municipi de Sallent, comarca de Bages.
31. comma
32. Tres ipso pug.
33. afrontad affrontat.
34. i<p>sa
35. ec hec.
36. orient
37. tera terra.
38. de Erumir; Arumiri.
39. otto orto horto
40. [...]
41. unea uinea.
42. quem dicunt
43. Comela
44. circii circio.
45. afrontad affrontat.
46. alaude alode.
47. d·Erumir
48. era.
49. a[frontacione]s
50. ec hec.
51. qum cum.
52. regresio regressibus.

53. suo
 54. [...]
 55. migeres.
 56. res rem.
 57. [...]
 58. santa sancta.
 59. est sunt.
 60. ipso[s...]
 61. sutum
 62. quem
 63. ec
 64. o<m>nia
 65. gure iure.
 66. tuo
 67. <t>rado
 68. peleni[ssimum ... Quod si nos]
 69. uinditores⁴⁸ (sobrelineat, damunt uinditores: pgnora)
 70. aud
 71. utriusque omo⁵⁰ uel secxu⁵¹ inquietare uoluerid⁵² quis contra an⁵³ ista karta⁵⁴ impignoracionis⁵⁵ me uenerid⁵⁶ pro disru<m>p[endum non hoc]⁵⁷ ualead⁵⁸ uendicare⁵⁹ set⁶⁰ compono aud⁶¹ componamus uobis in duplo cum omni sua immelioracione et semper ista karta⁶² firma permanead⁶³ [modo uel omnique tempore]⁶⁴
 [A]ctum⁶⁵ est hoc VI^{dcimo} X⁶⁶ Iduus⁶⁷ (en lloc de Kalendas) Apreli⁶⁸ ano⁶⁹ V^{to} regni Filipo⁷⁰ rege.⁷¹
 S+num Remon Isarn,⁷² qui ista karta⁷³ mandauit⁷⁴ s<c>ribere⁷⁵ et de manus nostras firmamus et a testes rogauique firmauimus.⁷⁶ S+num Sinfre.⁷⁷ S+num Dela.⁷⁸ S+num Agela.⁷⁹ S+num Gilielm
 102. Agela.
 103. ERMENGAVDVS
 104. sacer sacerdos.
 105. s<c>r<i>psid.
 106. ano anno.

1153

1065, juny, 16.¹

Publicació de testament. *Publicació jurada (o adueració sacramental) del testament de Guillem Berenguer.* [germà de Ramon Berenguer I, dit *el Gran*, comte de Barcelona, Girona i Osona-Manresa (1035-1076), i Sanç, prior del monestir de Sant Benet de Bages]²

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 2ª sèrie, núm. 941.

[A]. Trasllet del segle XII, no localitzat.

B. Trasllet de 19 de setembre de 1335 -pergamí-, per Pere de Bellsolà, ciutadà de Manresa, per autoritat reial notari públic per tot Catalunya, sota les ordres de Berenguer de Pedra, veguer reial de Bages, Berga i Berguedà: Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2280.

C. Transcripció de finals del tercer quart del segle XVIII, c. 1773: Barcelona, BC, Secció de manuscrits i arxiu, Ms. 729-3, Jaume PASQUAL, *Sacrae antiquitatis Cataloniae monumenta*, f. 110 v. -111 r. (foliació original: f. 222 i 223), *ex A.*

a. Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, fons de Sant Benet de Bages, Monacals-Universitat, Lligall 78, «Indice Nou», Calaix 29, P. N°. 1.

b. Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, fons de Sant Benet de Bages, Monacals-Universitat, Lligall 78, «Indice Nou», Calaix 29, P. N°. 186.

c. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 747, pàgs. 858 i 859, ex O.

O

Iste³ sunt condiciones sacramentorum legaliter confecte cuiusdam defuncti nomine Guilelmi Berengarii quos⁴ publicant sui helemosinarii⁵ Id est: Miro abbas⁶ et Sancius Berengarii⁷ et Raimundus Trasuarii⁸ et Amatus frater eius⁹ in presencia iudicis Guilelmi¹⁰ et sacerdotum Bonifilii et Guilelmi¹¹ et aliorum quorum nomina sunt signata Hec est autem nomina testium qui hoc iurant et testificant Id est: Amatus¹² Ellemarus Domnucii¹³ et Sendredus Languardi¹⁴ et Seniofredus Sendredi¹⁵ Nos uero testes iurando damus testimonium per Deum uiuum et uerum tacto altario Sancti Petri in uilla que nuncupant Auro¹⁶ cuius ecclesia sita est in comitatu Minorise¹⁷ in eadem uilla nuncupata quia uidimus et audiuimus quando iamdictus Guilelmus in sua plena sanitate et memoria integra precepit prefatis¹⁸ suis helemosinariis¹⁹ supra iam nominatis ut si ei mors adueniret sicuti et fecit²⁰ potestatem aberent²¹ alligari²² suam ultimam uoluntatem²³ et distribuere omnem suam facultatem isto modo In primis iussit dare Domino Deo et Sancto Benedicto²⁴ ipsum suum alaudium²⁵ quem frater eius domnus Raimundus comes²⁶ dedit ei propter precium hereditatis sue quem ei reliquit pater suus²⁷ Id est: ipsam uillam que²⁸ nuncupant Auri²⁹ cum terminis et aiacenciis³⁰ suis simul cum ipsa ecclesia³¹ Sancti Petri qui ibi est fundata cum decimis primiciis oblacionibus ecclesiasticis et omnibus eidem ecclesie pertinentibus exceptus ipsam conaminam³² qui est supra³³ ipsam uillam Sancti Petri et ipsas uineas quas emit de Isarno³⁴ Galindi et de Ollomar Domnucio³⁵ qui sunt ad ipso prato³⁶ Et ipsas alias uineas que³⁷ fuerunt de Bonifilio Todredi³⁸ Et concessit iamdicta conomina³⁹ ad Sancio⁴⁰ fratri⁴¹ suo⁴² cum modiatas duas de uineas quas emit de Isarno⁴³ Galindi In tali modo ut teneat et possideat in diebus uite sue Et post obitum suum solidum remaneat ad Sanctum Benedictum Et concessit ad Amad Trasuarii⁴⁴ semodiata una de uinea que⁴⁵ emit de Ellemar⁴⁶ Et concessit ad Guilelmo Raimundi⁴⁷ ipsam semodiatam de uinea qui fuit de Bonifilio Todredi⁴⁸ Et ipsam suam mulam⁴⁹ precepit remanere ad Amat Trasuer⁵⁰ In tali modo ut soluat ad suos debitores uncias decem Ad Raimundum Trasuarii⁵¹ uncias II Ad Bernardum Mirone⁵² uncias III Ad Ebrinum Lopardi⁵³ uncias III Ad Guilelmum Raimundi⁵⁴ uncias II Et ipsos suos quatuor⁵⁵ porcos et uiginti oues concessit ad Guilelmum Remundum⁵⁶ ut soluat se de⁵⁷ uncias III unde est in fiducia⁵⁸ Et ipsum suum uinum uendant sui⁵⁹ manumissores⁶⁰ et soluant ad Ollomar Domnucio⁶¹ aureos⁶² VIII unde est in fiducia⁶³ Et a Guilelmo Oliba⁶⁴ aureos⁶⁵ III Et alium precium uini⁶⁶ qui remanet soluant sui⁶⁷ manumissores⁶⁸ ad suos debitores ubi inuenire potuerint Et de sua annona donent sui⁶⁹ manumissores⁷⁰ ad suos prouendarios⁷¹ ad Gitard⁷² et ad Uidal⁷³ et ad Sendredum et ad Trasuarium monachum unde uiuere possint usque ad nouum uenientem Et concessit ad Sancio⁷⁴ fratri⁷⁵ suo⁷⁶ ipsam suam tonnam quem emit de Guilelmo Gischafredi⁷⁷ Et ipsum cub⁷⁸ quem emit de Isarno⁷⁹ Galindi Et alias III^{or} tonnas remaneant ad Sanctum Benedictum Et ipsam tonnam quem emit de Guilelmo⁸⁰ Bartholomei cum ipsos suos drapos⁸¹ et cum ipsas colcedras⁸² concessit pro anima sua ad clericos pro sacrificiis Et ipsum suum blad⁸³ que⁸⁴ remanet⁸⁵ cum omnem suum alitem⁸⁶ auere⁸⁷ mobile donent pro anima sua in pauperibus⁸⁸ Et ipsas suas uineas qui remanent in uineariorum de condan Bonifilio concessit ad Raimundum Trasuarii⁸⁹ Et ipsum seruicium que⁹⁰ debent facere sui⁹¹ homines⁹² de histo⁹³ anno remaneat ad unumquemque pro anima sua et de sua laboracione ad nouum uenientem fiant persoluti omnes suos debitos pro anima sua Et alias X uncias qui remanent de ipsam mulam suprascriptam⁹⁴ remaneant ad Amad Trasuarii⁹⁵ per⁹⁶ suum debitum Et cum hec omnia ordinauit per⁹⁷ suis uerbis et scribere precepit in suum testamentum et manibus firmavit in ipso eodem anno mense VIII° defunctus est die V^o Idus⁹⁸ Iunii · Nos uero predicti testes sine fraude et male⁹⁹ ingenio hoc testimonium iurando sicut suprascriptum est firmamus per¹⁰⁰ supra annexum iuramentum in Domino

Hec autem sunt acta XVI Kalendis Iulii in ipso eodem mense post obitum eius anno autem Philippi¹⁰¹ regis¹⁰² V^o

Sig+num Amatus Trasuer¹⁰³ Sig+num Ellemarus¹⁰⁴ Domnucii Sig+num Sendredus¹⁰⁵ Languardi
Sig+num Seniofredus¹⁰⁶ Sendredi ex nobis duo simul qui has condiciones ueraciter et largiter
iuramus et eas signis cum punctis firmamus + Raimundus Dei gratia Ausonensis¹⁰⁷ episcopus
Ego Bermundus iudex¹⁰⁸ hoc firmo (*signe*)
Reimundus comes¹⁰⁹
Almodis comtessa¹¹⁰
Berengarius gratia Dei Ausonensis episcopus¹¹¹ +

Raimvndvs levita vel monachvs qui has scripsit condiciones et firmaui siue sub (*signe*) die et
anno quo¹¹² supra

Arnaldus gratia Dei Ausone¹¹³ episcopus¹¹⁴ +
Ollegarius archiepiscopus (*signe*)¹¹⁵

1. Segons C, el document "original" -de fet es servia d'un trasllat del segle XII, segurament de la segona meitat, no localitzat (A)- era datat el 16 de juny de 1065, amb plena concordança amb la del seu testament, de 14 d'octubre de 1064 (vegeu el núm. 1084 d'aquest Diplomatari). Aquell any, el bisbe d'Osona era Guillem de Balsareny (1046-1076), [PLADEVALL, Antoni, "Episcopologi de Vic" dins "Vic, bisbat de", a *Gran Enciclopèdia Catalana*, 15 (Barcelona 1980 -1ª ed.-), pàg. 410] el successor del bisbe Oliba, i no Arnau ni Berenguer (vegeu les notes 56 i 57).

2. Guillem Berenguer fou comte d'Osona-Manresa (1032-1054); després hi renuncià a favor del seu germà, Ramon Berenguer I, dit el Gran, comte de Barcelona i Girona. Morí a finals del 1064.

Manuel Rovira, que vers el 1974 havia "descobert" el testament de Guillem Berenguer a l'Arxiu de la Corona d'Aragó, però que no havia consultat l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat, deixà escrit: "No ha arribat a nosaltres el document original, [el testament sacramental] però el coneixem gràcies a dos extrems copiats al registre del calaix 29 de l'antic arxiu del monestir de Sant Benet de Bages, corresponent a la zona de Santpedor." [ROVIRA I SOLÀ, Manuel, "El testament i la mort de Guillem Berenguer (1064-1065), fill de Berenguer Ramon I", pàg. 260]. Però el document sí que "ha arribat a nosaltres"; el primer a deixar-ne constància va ser Albert Benet, que el va transcriure a la seva tesi doctoral uns anys més tard que Manuel Rovira hagués escrit aquelles desencertades paraules fruit de la manca de recerca prèvia que hauria hagut de fer prudentment abans de publicar el seu estudi, que contemplava el testament com a peça única -l'arbre no deixa veure el bosc-.

3. iste (istae), *femení plural*, a O.

4. quos (*masculí plural*) a O, *per quas (femení plural)*.

5. helemosinarii a O, *per eleemosinarii*.

6. abbas a O. Vegeu les notes 6 i 119 del document núm. 1096 del Diplomatari de Sant Benet de Bages.

7. Sancius Berengarii a O. És Sanç Berenguer, prior del monestir de Sant Benet de Bages, germà de Guillem Berenguer i de Ramon Berenguer I, comte de Barcelona, Girona i Osona-Manresa.

8. Raimundus Trasuarii a O.

9. Amatus frater eius a O.

10. iudicis Guilelmi a O. El jutge Guillem és un dels jutges que actuen als comtats d'Osona i Manresa, com el jutge Bermon (vegeu la nota 108).

11. sacerdotum Bonifilii et Guilelmi a O. Correspon als sacerdots Bonfill i Guillem.

12. Amatus a O. Correspon a Amat.

13. Ellemarus Domnucii a O. Correspon a Alomar Domnuç.

14. Sendredus Languardi a O. Correspon a Sendred Languard.

15. Seniofredus Sendredi a O. Correspon a Senfred Sendred.

16. uilla que nuncupant Auro a O. Correspon a la vila de Santpedor (actual municipi de Santpedor, comarca de Bages).

17. Minorise a O, *per Minorisensi*.

18. prefatis a **O**. *En llatí clàssic no existeix.*
19. helemosinariis a **O**.
20. sicuti et fecit a **O**, *per* sicut (sicuti) fuit.
21. aberent a **O**, *per* haberent.
22. alligari a **O**, *per* alligare.
23. uoluntatem a **O**, *per* uolumptatem.
24. Domino Deo et Sancto Benedicto a **O**, *per* ad Dominum Deum et Sanctum Benedictum.
25. alaudium a **O**, *per* alodium.
26. domnus Raimundus comes a **O**.
27. pater suus (nominatiu) a **O**, *per* patri suo (datiu).
28. que a **O**, *per* quod.
29. Auri a **O**, *per* Auro.
30. aiacenciis a **O**, *per* adiacentiis. *Vegeu la nota 22 del document núm. 1096 del Diplomatari de Sant Benet de Bages.*
31. ipsa ecclesia a **O**, *per* ipsam ecclesiam.
32. exceptus ipsam conaminam a **O**. *L'expressió és sintàcticament correcte; si bé exceptus no era emprat en llatí clàssic, que es valia de praeter, nisi o extra, que requeria anar seguit sempre d'un acusatiu, com es manté amb l'ús d'exceptus. D'altra banda, conamina és un mot català. Vegeu la nota 24 a **O**, en el document núm. 1096 del Diplomatari de Sant Benet de Bages.*
33. supra a **O**, *per* supram.
34. de Isarno a **O**, *per* Isarni.
35. de Ollomar Domnucio a **O**, *per* Ollomarii Domnucii.
36. ad ipso prato a **O**, *per* ad ipsum pratum.
37. que a **O**, *per* quod.
38. de Bonifilio Todredi a **O**, *per* Bonifilii Todredi/Teuderedi.
39. conomina *per* conamina. *Vegeu la nota 32.*
40. ad Sancio a **O**, *per* ad Sancium.
41. fratri a **O**, *per* fratrem.
42. suo a **O**, *per* suum.
43. de Isarno a **O**, *per* Isarni.
44. ad Amad Trasuarrii a **O**, *per* ad Amatam Trasuarium.
45. que a **O**, *per* quod.
46. de Ellemar a **O**, *per* Ellemarii/Eldemarii.
47. ad Guilelmo Raimundi a **O**, *per* ad Guilelmum Raimundum.
48. de Bonifilio Todredi a **O**, *per* Bonifilii Todredi/Teuderedi.
49. ipsam suam mulam a **O**, *per* ipsa sua mula.
50. ad Amat Trasuer a **O**, *per* ad Amatam Trasuarium.
51. Trasuarrii a **O**, *per* Trasuarium
52. Mirone a **O**, *per* Mironum.
53. Lopardi a **O**, *per* Lopardum.
54. Raimundi a **O**, *per* Raimundum.
55. quatuor a **O**, *per* quattuor.
56. Remundum a **O**; *és la llatinització del nom personal masculí català, molt comú en aquella època, de Remon (actualment Ramon), d'origen germànic (Raginmund, en llatí Regimundus).*
57. se de a **O**, *per* sibi.
58. in fiducia a **O**. *Vegeu la nota 52 a **O**, en el document núm. 1096 del Diplomatari de Sant Benet de Bages.*
59. sui a **O**, *per* suis.
60. manumissores a **O**. *Vegeu la nota 54 a **O**, en el document núm. 1096 del Diplomatari de Sant Benet de Bages.*
61. ad Ollomar Domnucio a **O**, *per* ad Ollomarum/Eldemarum Domnucium.

62. aureos a **O**. *L'aureus era la moneda d'or romana. Fou encunyada d'ençà del segle I aC i durant tota l'època imperial. Passà gradualment de 40 en una lliura de 327 grams amb August fins a 72 amb Constantí el Gran, a partir del qual se'n digué solidus aureus o simplement solidus. Aquí és un altre nom per 'mancusos', la moneda d'or dels comtats catalans feta a imitació del dinar del califat de Còrdova i documentada des del comte Berenguer Ramon I (1017-1035). Vegeu la nota 56 a **O**, en el document núm. 1096 del Diplomatari de Sant Benet de Bages.*
63. in fiducia a **O**. *Vegeu la nota 58.*
64. a Guilelmo Oliba a **O**, per ad Guilelmum Olibanum.
65. aureos a **O**. *Vegeu la nota 62.*
66. uini a **O**, per uinum.
67. sui a **O**, per suis.
68. manumissores a **O**. *Vegeu la nota 60.*
69. sui a **O**, per suis.
70. manumissores a **O**. *Vegeu la nota 60.*
71. ad Gitard a **O**, per ad Gitardum.
72. ad Uidal a **O**, per ad Uidalem.
73. ad Sancio a **O**, per ad sancium.
74. prouendarios a **O**, 'revedadors'. *Vegeu la nota 64 a **O**, en el document núm. 1096 del Diplomatari de Sant Benet de Bages.*
75. fratri a **O**, per frater.
76. suo a **O**, per suos.
77. de Guilelmo a **O**, per Gischafredi.
78. cub a **O**.
79. de Isarno a **O**, per Isarni.
80. de Guilelmo a **O**, per Guilelmi.
81. drapos. *Vegeu la nota 85 a **O**, en el document núm. 1096 del Diplomatari de Sant Benet de Bages.*
82. colcedras. *Vegeu la nota 86 a **O**, en el document núm. 1096 del Diplomatari de Sant Benet de Bages.*
83. blad a **O**.
84. que a **O**.
85. remanet a **O**.
86. alitem a **O**, per alium (així a **B**).
87. auere a **O**, per habere.
88. in pauperibus a **O**. Pauper, -eris és adjectiu, no substantiu. *L'expressió es pot traduir per 'als pobres'.*
89. Trasuarrii a **O**, per Trasuarium
90. que a **O**, per quod.
91. sui a **O**, per suis.
92. homines a **O**, per hominis.
93. histo a **O**, per isto.
94. de ipsam mulam suprascriptam a **O**, per de ipsa mula suprascripta.
95. ad Amad Trasuarrii a **O**, per ad Amatam Trasuarium.
96. per a **O**, per pro.
97. per a **O**, per pro.
98. Idus a **O**, per Idibus.
99. male a **O**, per malo.
100. per a **O**, per pro.
101. Philippi a **O**, per Philippo.
102. regis a **O**, per regi.
103. Amatus Trasuer a **O**, per Amati Trasuarrii.
104. Ellemarus a **O**, per Ellemarii/Eldemarii.

105. Sendredus a **O**, per Sendredi.
 106. Seniofredus a **O**, per Seniofredi.
 107. Ausonensis a **O**, per Ausonensi.
 108. Bermundus iudex a **O**. *El jutge Bermon és un dels jutges que actuen al comtat d'Osona i Manresa, com el jutge Guillem (vegeu la nota 10).*
El trobem actuant en aquest darrer comtat dos anys abans, en la Publicació jurada (o adveració sacramental), de 5 de juny de 1063, del testament de Mir, que havia mort de malaltia el mes d'abril anterior (vegeu el document núm. 1095 del Diplomatari de Sant Benet de Bages, i especialment la nota 60). El 1078 encara era actiu, i consta com a jutge osonenc (vegeu el document núm. 1112 del Diplomatari de Sant Benet de Bages, i especialment la nota 12).
 109. Reimundus comes a **O**. *Es tracta de Ramon Berenguer I, comte de Barcelona, Girona i Osona-Manresa (1035-1076).* [COLL I ALENTORN, Miquel, "Ramon Berenguer I de Barcelona", a *Gran Enciclopèdia Catalana*, 12 (Barcelona 1978 -1ª ed.-), pàgs. 328 i 329] *Vegeu la nota 56 d'aquest document i la nota 1 a **O**, en el document núm. 1096 del Diplomatari de Sant Benet de Bages.*
 110. Almodis comtessa, en català, a **O**; comitissa en llatí. *És Almodis de la Marca, la qual, després d'haver estat repudiada pel seu anterior espòs, Ponç, comte de Tolosa, el 1052 s'havia casat amb el comte de Barcelona Ramon Berenguer I.* [MUNDO, Anscari M., "Almodis de la Marca", a *Gran Enciclopèdia Catalana*, 1 (Barcelona 1969 -1ª ed.-), pàgs. 646 i 647]
 111. Berengarius gratia Dei Ausonensis episcopus *és Berenguer Senfred de Lluçà, bisbe d'Osona (1078-1099).* [PLADEVALL, Antoni, "Berenguer Sunifred", a *Gran Enciclopèdia Catalana*, 3 (Barcelona 1971 -1ª ed.-), pàg. 460 -la data que apareix d'inici del seu episcopat, 1079, s'ha d'avançar un any- / "Episcopologi de Vic", dins "Vic, bisbat de", a *Gran Enciclopèdia Catalana*, 15 (Barcelona 1980 -1ª ed.-), pàg. 410 -la data d'inici de l'episcopat de "Berenguer Sunifred" que hi apareix, 1978, és evidentment un error-] *Ausonensis a **O**, per Ausonensi.*
 112. quo a **O**, per quod.
 113. Ausone a **O**, per Ausonensi.
 114. Arnaldus gratia Dei Ausone episcopus *és Arnau de Malla, bisbe d'Osona (1102-1109).* [PLADEVALL, Antoni, "Episcopologi de Vic", dins "Vic, bisbat de", a *Gran Enciclopèdia Catalana*, 15 (Barcelona 1980 -1ª ed.-), pàg. 410] *Ausone Ausonensi.*
 115. Ollegarius archiepiscopus *és Oleguer, arquebisbe de Tarragona (1119-1137)* [PLADEVALL, Antoni, "Oleguer", a *Gran Enciclopèdia Catalana*, 10 (Barcelona 1977 -1ª ed.-), pàg. 703]. *Al final de la transcripció **B**: Original. Arxiu de Bages. Calaix de Sanpedor.*

B¹

Transsumptum donationis Sancti Petri de Auro

Donatio Sancti Petri de / Auro

Bages

de sant pedor²

//Guillem Berenguer germa de//

Donacio que fa Ramon baranguer compta de bar.^{na} / al abad y monastir de S.^t benet de bages de la / rectoria de St Pedor y ab los³ delmes / y sensos de dita villa a 16 de las cañ. de Juliol / regnant lo rey Phelip any quint.

A⁴

P. N.º 1.⁵

S. Pedor.

1065.

Copia autorizada de la publicacion del / testamento de Guillelmo de Berenguer / en el que hace donacion de la Iglesia y termi- / no de San Pedor.⁶

348⁷2280⁸

“Hoc est translatum fideliter sumptum a quodam instrumento cuius tenor talis est:” Iste sunt condiciones sacramentorum legaliter confecte cuiusdam defuncti³ nomine Guillelmi Berengarii quos publicant sui helemosinarii Id est: Miro abbas et Sancius Berengarii et Raimundus Trasuarrii et Amatus frater eius in presencia iudicis Guillelmi et sacerdotum Bonifilii et Guillelmi et aliorum quorum nomina sunt signata Hec est autem nomina testium qui hoc iurant et testificant Id est: Amatus Ellemarus Domnucii et Sendredus Languardi et Seniofredus Sendredi Nos uero testes iurando damus testimonium per Deum uiuum et uerum tacto altario Sancti Petri in uilla que nuncupant Auro cuius ecclesia sita est in comitatu Minorise in eadem uilla nuncupata quia uidimus et audiuimus quando iamdictus Guillelmus in sua plena sanitate et memoria integra precepit prefatis suis helemosinariis supra iam nominatis ut si ei mors adueniret sicuti et fecit potestatem haberent⁴ alligari suam ultimam uoluntatem et distribuere omnem suam facultatem isto modo In primis iussit dare Domino Deo et Sancto Benedicto ipsum suum alaudium quem frater eius domnus Raimundus comes dedit ei propter precium hereditatis sue quem ei reliquit pater suus Id est: ipsam uillam que nuncupant Auri cum terminis et adiacenciis⁵ (ha afegit una d) suis simul cum ipsa ecclesia Sancti Petri qui ibi est fundata cum decimis primiciis oblacionibus ecclesiasticis et omnibus eidem ecclesie pertinentibus exceptus ipsam conaminam qui est supra ipsam uillam Sancti Petri et ipsas uineas quas emit de Isarno Galindi et de Ollomar Domnucio qui sunt ad ipso prato Et ipsas alias uineas qui⁶ (en lloc de que) fuerunt de ipso⁷ (ipso afegit) Bonifilio Todredi Et concessit iamdicta conamina⁸ (en substitució de conomina) ad Sancio fratri suo cum modiatas duas de uineas quas emit de Isarno Galindi In tali modo ut teneat et possideat in diebus uite sue Et post obitum suum solidum remaneat ad Sanctum Benedictum Et concessit ad Adiad (si, en lloc de Amad) Trasuarrii semodiata vna⁹ (una) de vinea¹⁰ (uinea) que emit de Ellemar Et concessit ad Guillelmo Raimundi ipsam semodiatam de vinea¹¹ (uinea) qui fuit de Bonifilio Todredi Et ipsam suam mulam precepit remanere ad Amat Trasuer In tali modo ut soluat ad suos debitores uncias decem Ad Raimundum Trasuarrii uncias II Ad Bernardum Mirone uncias¹² (en lloc de vncias) III Ad Ebrinum Lopardi vncias III Ad Guillelmum Raimundi uncias II Et ipsos suos quatuor porchos¹³ (en lloc de porcos) et uiginti oues concessit ad Guillelmum Remundum ut soluat se de uncias¹⁴ (vncias) III unde est in fiducia Et ipsum suum vinum¹⁵ (uinum) vendant¹⁶ (uendant) sui manumissores et soluant ad Ollomar Dominico¹⁷ (en lloc de Domnucio) aureos VIII unde est in fiducia Et a Guillelmo Oliba aureos IIII Et alium precium uini qui remanet soluant sui manumissores ad suos debitores ubi inuenire potuerint Et de sua annona donent sui manumissores ad suos prouendarios ad Guitard¹⁸ (en lloc de Gitard) et ad Uidal et ad Sendredum et ad Trasuarium monachum unde uiuere possint usque ad nouum uenientem Et concessit¹⁹ ad Sancio fratri suo ipsam suam tonnam quem emit de Guillelmo Gischaufredi Et ipsum cub quem emit de Isarno Galindi Et alias IIII^{or} tonnas remaneant ad Sanctum Benedictum Et ipsam tonnam quem emit de Guillelmo Bartholomei cum ipsos suos drapos et cum ipsas colcedras concessit pro anima sua ad clericos pro sacrificiis²⁰ (f doblada) Et ipsum suum blad que remanet cum omnem suum alium²¹ (alitem) auere mobile donent pro anima sua in pauperibus Et ipsas suas vineas²² (uineas) qui remanent in uinearario de condam Bonifilio concessit ad Raimundum Trasuarrii. Et ipsum seruicium que debent facere sui homines de histo anno remaneat

ad unumquemque pro anima sua. Et de sua laboracione ad nouum uenientem fiant persoluti omnes suos debitos pro anima sua Et alias X uncias qui remanent de ipsam mulam suprascriptam remaneant ad Amad Trasuarrii per suum debitum Et cum hec omnia ordinauit per suis uerbis et scribere precepit in suum testamentum et manibus firmavit in ipso eodem anno mense VIII° defunctus est die V^o Idus Iunii · Nos uero predicti testes sine fraude et male ingenio hoc testimonium iurando sicut suprascriptum est firmamus per supra annexum iuramentum in Domino

Hec autem sunt acta XVI Kalendis Iulii in ipso eodem mense post obitum eius anno autem Philip²³ (Philippi) regis V^o

Sig+num Amatus Trasuer Sig+num Ellemarus Domnucii Sig+num Sendredus Languardi Sig+num Seniofredus Sendredi Ex nobis duo simul qui has condiciones ueraciter et largiter iuramus et eas signis cum punctis firmamus + Raimundus Dei gratia Ausonensis episcopus

Ego Bermundus iudex hoc confirmo²⁴ (firmo) (*signe*)

Reimundus comes

Almodis comitissa²⁵ (comtessa)

Berengarius gratia Dei Ausonensis episcopus +²⁶

(l'ordre dels signants és aquest: Ramon, bisbe d'Osona; Ramon, comte; Berenguer, bisbe d'Osona; Bermon, jutge; Almodis, comtessa)

Raimundus²⁸ (Raimvndvs) leuita²⁹ (levita) vel monachus qui has scripsit condiciones et firmaui siue sub (*signe*) die et anno quo supra.

Arnaldus gratia Dei Ausone episcopus + Ollegarius archiepiscopus (*signe*).²⁷

“Sig+num nostri Berengarii de Petra, vicarii domini regis in Bagiis Berga et Berguitano, qui huic translato sumpto fideliter a suo originali, non viciato non corrupto, non abolito, nec in aliqua sui parte suspecto, set omni vicio et suspicione carente, et cum eodem de uerbo ad uerbum legitime comprobato (et cum eodem de uerbo ad uerbum legitime comprobato *afegit, sobrelineat*) ex parte dicti domini regis, et auctoritate officii quo fungimus in hac parte, auctoritatem prestamus, et decretum interponimus, ut ei tanquam suo originali fides plenior ab omnibus impendatur appositum hic de mandato nostro, per manum Petri de Pulcrosolano, notarii suprascripti, in cuius manu et posse hec firmamus. Et ideo ego Petro de Pulcrosolano, notarius prelibatus, recepto huiusmodi firmamento a uenerabili Berengario de Petra, notario supradicto, hec scripsi et meum assuetum sig(*signe*)num hic apposui in testimonium rei geste, quod est actum terciodecimo Kalendas Octobris anno Domini millesimo trecentesimo tricesimo quinto presentibus testibus: Ffrancisco Amargos, iuisperito, Ffrancisco de Fferraria et Berengario de Montecunillo, ciuibus Minorise. Constant tamen de supraposito in prima linea huius dectri interposicione ubi stabitur et cum eodem de uerbo ad uerbum legitime comprobato.

Sig(*signe*)num mei Petri de Pulcrosolano, ciuis Minorise, auctoritate illustrissimi domini regis Aragonum notarii publici per totam Cathaloniam, qui hoc translatum a suo originali fideliter sumptum, et cum eodem de uerbo ad uerbum fideliter comprobatum, scripsi cum litteris rasis et emendatis in quarta linea ubi scribitur “prefatis suis” et in X^a ubi legitur “et soluant ad Ollomar do”, et consequenter in undecima ubi dicitur “minico aureos VIII unde est in fiducia. Et a Guilelmo Oliba”, et in XIX^a ubi scribitur “sit”, et interveniente auctoritate et decreto venerabilis Berengarii de Petra, vicarii predicti, ut supra patet, clausi, terciodecimo Kalendas Octobris anno Domini millesimo trecentesimo tricesimo quinto, presentibus ad hec testibus Ffrancisco Amargos, iuisperito, Ffrancisco de Fferraria et Berengario de Montecunillo, ciuibus Minorise.”

1. *El pergamí anava plegat en tres parts: tres sècs verticals i tres sècs horitzontals, molt marcats, que han produït alguns desperfectes a les interseccions.*

2. *Segle XVI.*

3. os escrit sobre una a anterior, que concorda amb mitat dels, ratllat, que hi ha tot seguit, i que enllaçava amb delmes. L'autor del regest va fer les esmenes corresponents substituïnt la mitat dels delmes per los delmes.
4. Segle XVIII.
5. Lletres i número impresos (caixa gran). Segle XVIII.
6. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).
7. Finals del segle XX. Escrit amb llapis. Ratllat.
8. Inicis del segle XXI, c. 2003.

1154

1066, novembre, 13.

Venda. Ermengarda i llurs filles: Ossanna, [= Hosanna] Sicards, [(Sicarda) = Sicart] Garsenda, Ajo [= Aig, Age] i Ermengarda, venen a Guillem, sacerdot, fill d'Ermengarda, [la mare] dues peces de terra i dues peces de vinya que Ermengarda [la mare] té dels seus pares i per compra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al puig major de Santa Maria, [puig de Sant Bartomeu, les Escodines, ciutat de Manresa, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] pel preu de tres sous i sis diners.¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 347.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 762, pàg. 874, ex O.

O

In nomine Domini. Ego Ermengarda et filias meas, id est: Ossanna,² et Sicards, et Garsendis, et Ago, et Ermengarda, uinditores sumus tibi Gilelmus, sacer, filio meo, emptor. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus tibi pecias II de terra inter duos locos, et pecias II de uineas cum arboribus qui sunt inter duos locos, ipsa mea hereditate. Et aduenit ad me Ermengarda per parentorum uel genitores meos siue per comparacione uel pro qualicumque uoces. Et siue de me emptore; de meridie in uia publica; de occiduo in alaude de me emptore siue in uia; de parte uero circi in alaude de Ebrino. Quantum inter istas IIII affrontaciones includunt sic uindimus tibi pecias II de terra et pecias duas de uineas cum exiis et regressis earum, propter precium solidos III et diners VI. Et est manifestum. Que in eo uidelicet conuentu uel racione ut non licencia alios alaudes qui super sunt, id est kasas, chasalibus, ortis, ortalibus, terras et uineas, cultas uel incultas, cum arboribus siue carricis, petras uel laculdas, ad ulli que hominum uel femina uindere nec alienare nisi ad te Gilelmo, filio meo. Quem uero predicta hec omnia de meo iure in tuo trado dominio et potestate ad faciendum quodcumque uolueris. Quod si nos uinditores aut ullusque homo uel femina qui contra uindicionis uenerit aut uenerint ista karta pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componad aut componamus in duplo cum omni illis sua melioracionis. Et in antea ista karta uindicionis uel conuentu firma et stabilis permaneat modo uel omni tempore et non sit disrupta.

Facta ista karta Idus Nouember anno VII regnante Philippo rege.

Sig+num Ermengarda, qui ista karta uindicionis uel conueniencia feci scribere et firmaui manu mea et testes firmare rogau.

Sig+num Ossanna. Sig+num Sicards. Sig+num Garsendis. Sig+num Ago. Sig+num Ermengards. Sig+num Ioan. Sig+num Geribet. Sig+num Gifredus. Sig+num Reimon. Sig+num Guadamir.

Seniofredus, presbiter uel monachus, qui ista karta uel conuentu rogatus subscripsit et sub SSS. die et anno quo supra.

1. Vegeu la nota 1 del document núm. 156 del Diplomatari de Sant Benet de Bages.

2. *Ossanna segons O, per Hosanna. Nom personal femení d'origen arameu, literalment 'Salva'ns, t'ho demanem' (Salm 118: 25). Introduït a la litúrgia els segles IV i V, esdevingué una exclamació d'alegria: 'Beneït el que ve'.*

1155

1066, desembre, 2. (?)¹

Donació pietosa. *Sendred [= Sindreu] i la seva esposa Inguilrada donen a Sant Benet [de Bages] una vinya a la Portella. [la Portella -mas desaparegut-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]*²

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2292.

a.* Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 80, Calaix 49 i 50, [abans: Calaix 26] B. N.º. 722.

b. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 750, pàg. 862, ex a.

O

B. N.º 722.

S.t Banet³

513⁴

2292⁵

In nomine Domini. [Ego Sendret et uxor mea In]guilrada, donatores [sumus tibi ...]. Per hanc scriptura donacionis n[ost]ra d[omi]namus nos tibi [...] solo et superposito . Et est [...] ipso allodio que ibidem est [...] et terminauit et ab [...]onta [...] siue in uineas de Frugel uel eres; et de meridie [...] ipso alio [...] et de [...]ba. Quantum predictas IIII omni affrontaciones includunt sic donamus nos [...] de cunctisque [...] et in alio loco pecia I de terra [...] qui [...] de Guillaberti [...] de ipsa uinea qui est ad Portela, cum [...] Inguilrada [...] sum [...] et ad omnia quicumque uolueritis [...] de nostro iuramus in tuo [...] supra resonat [...]lusque uiuens qui contra hanc ista donacione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat [... componat in du]plo cum suam inmelioracione [...] donacione [...] Nonas December anno [...] Filipino [...]. Sig+num Sendret. Sig+num [... nos qui ist]a donacione fecimus et firmamus et testibus firmare rogauimus. Sig+num [...]. Sig+num [...]. Sig+num Ode[...]

Sendret, sacerdos, rogatus subscripsit cum literas [diuersas ubique] die et anno (*signe*) quod supra.

1. 1060/1107-XII-4, *segons*: Arxiu de la Corona d'Aragó, Secció ordes religiosos i militars, Monestir de Sant Benet de Bages, Pergamins, I, Inventari general. *Com que l'inventari és fet només amb la contemplació del document en pergami, sense incloure la informació que ens proporcionen els regests del segle XVIII, i pel fet que aquell és en franc mal estat de lectura, l'autor de l'inventari de l'ACA va optar per datar-lo entre el primer any del regnat del rei dels francs Felip I (1060) i els primers dies del mes de desembre del penúltim any, és a dir, el 1107 (morí el 29 de juliol de 1108). El motiu de datar-lo com a màxim els dies 2, 3 o 4 de desembre de 1107 és perquè davant de Nonas December, que es llegeix, hi ha un espai il·legible que només pot correspondre a IV, III o Pridie, un dels dies esmentats.*

a

Plica. 37. de N° 721 â 740.

B. N° 722.

Any 1066³

Donacio á St Benet en la Portella. Per Sende⁴

«Consta que ab acte clos per Sendre, prebere, de 6 de las Nonas de Desembre any 6 del regnat de Phelip, rey (de Nativitat 1066). Com Sende y sa muller donan á St. Benet una vinya que es a la Portella. Y respecta de ser aborrat no es possible mes explicasio»

1. *L'extracte del segle XVIII (cf. a), fet quan l'original, actualment pràcticament il·legible, encara devia ser en bon estat de lectura, data el document el sis de les nones de desembre, dia que no existeix en el calendari romà; ha de tractar-se d'un error de lectura, qui sap si llegint VI on potser hi havia escrit IV Nonis Decembris, que coincideix amb el 2 de desembre del nostre calendari.*

2. *La localització del lloc és segura. Es tracta de la Portella que ja documentem en un altre extracte del segle XVIII (Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 76, S. F. N° 566). És prop del monestir de Sant Benet de Bages, aigües avall del riu Llobregat, a la parròquia de Sant Fruitós de Bages.*

Cal descartar, per tant, altres possibles localitzacions: l'antiga quadra i masia homònima de l'alta Segarra, a la zona d'expansió del comtat de Manresa (actual municipi de Pujalt, comarca d'Anoia). [“Portella, mas de la”, a Gran Enciclopèdia Catalana, 11 (Barcelona 1978 -1ª ed.-), pàg. 813]. Tampoc pot ser l'antic castell de la Portella, al comtat de Berguedà, dins el terme del qual el vicari -veguer- comtal Guifred hi havia fundat, vers l'any 1000, el monestir benedictí de Sant Pere de la Portella o de Frontanyà. [PLADEVALL, Antoni, “Portella, la”, a Gran Enciclopèdia Catalana, 11 (Barcelona 1978 -1ª ed.-), pàgs. 812 i 813].

3. *Escrit amb tinta més clara que la sigla i el regest.*

4. *Escrit amb tinta més clara que la sigla i el regest.*

b

«Sendre i la seva muller donen a Sant Benet una vinya, que és a la Portella, i respecte de ser borrat no és possible més explicació.

A 6 de les nones de desembre de l'any 6 del regnat del rei Felip.

Sendre, prevere, escrigué»

1156

1067, agost, 31.¹

Venda. *Adalbert i la seva esposa Trasgonça venen a Guilla [= Guillema] una quarterada de vinya i hort, que tenen per compra i per dret matern, al comtat de Manresa, al terme [del castell] de Maians, [Maians, actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages] pel preu d'un sou i mig de Vic.²*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 329-2.

1067.³

Mayans⁴

**testament = Mayans
alguna cosa deixa à S. Bt.⁵**

M. S. N° 80.⁶

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN⁷

2-IX-1066⁸

In nomine Domini. Ego Adalberti⁹ et uxori¹⁰ sua¹¹ Transguncia,¹² femina. Uinditores¹³ sumus tibi Guilia,¹⁴ emtore.¹⁵ Per hanc scriptur[a uendicio]nis¹⁶ nostre¹⁷ uendim[us]¹⁸ tibi quarterada [I de]¹⁹ uinea nostra propria. Aduenit nobis iamdicta uinea per emcione²⁰ uel per maternam uocem. Est denique iamdicta uinea cum ipsa terra siue cum ipso orto²¹ in comitatum²² M[inorise]²³ infra termines²⁴ de Midiano,²⁵ et abet²⁶ afrontaciones²⁷ ipsa omnia suprascripta, [cum]²⁸ ipsos arbores qui infra sunt, fructuosos et infructuosos: de orient²⁹ in torent³⁰ qui discurit per³¹ tempus pluuiarum; de [meridie]³² similiter, in torent³³ qui discurit;³⁴ de occiduo in sumasera³⁵ uel in ipsa gariga;³⁶ a parte uero circi³⁷ in ipso cingulo³⁸ uel in ipsos chesalos.³⁹ Quantum⁴⁰ istas afrontaciones⁴¹ includunt sic uendimus tibi ipsa hec omnia suprascripta, quantum ibi [abemus uel]⁴² abere⁴³ debemus, totum ab integre,⁴⁴ cum exiis et regresiiis⁴⁵ earum, in aderato precio solido I et medio de Uico.⁴⁶ Et est manifestum. Prefata⁴⁷ quipe⁴⁸ omnia quod uobis uendimus [de nos]tro⁴⁹ iure⁵⁰ in tuo tradim[us] dominio⁵¹ et potestate ad omnia facere quod uolueris. Et qui hoc tibi uoluerit dirumpere nullo modo possit facere set⁵² pro ssola⁵³ presumpcione in duplo tibi compon[at. Et]⁵⁴ postea ista carta firma sit omnique tempore.

Actum est hoc II Septembri⁵⁵ anno VII[I]⁵⁶ regnante regis⁵⁷ Philipi.⁵⁸

S+num Adalberti. S+num Transguncia,⁵⁹ nos qui ista carta iussimus scribere et firm[a]uimus⁶⁰ et testes firmare rogauimus. S+num Seniofredi Bonefilii. S+num Bernardi Gerralli.⁶¹ S+num Remund⁶² Seniofredi.

Et exiit inde seruicio per⁶³ unumquemque anum⁶⁴ migera⁶⁵ de uno.⁶⁶

S+ Guadalli, ypodiaconi,⁶⁷ qui ista carta uendicione scripsit et sub (SS) die et anno pretitulato.

1. 1066, setembre, 2 (?), *segons*: Arxiu de la Corona d'Aragó, Secció ordes religiosos i militars, Monestir de Sant Benet de Bages, Pergamins, I, Inventari general. *La data de II Septembris no pot correspondre de cap manera a 2 de setembre, tenint en compte el calendari romà, l'emprat aleshores. Les possibilitats són: pridie (o II) Kalendis Septembris (31 d'agost), pridie (o II) Nonas Septembris (4 de setembre) i pridie (o II) Idus Septembris (12 de setembre). Em decanto per la primera possibilitat, ja que el mot Kalendas és més fàcil d'obviar, i, a més, algunes vegades equival a 'mes'. D'altra banda, tractant-se del vuitè any de regnat del rei Felip I -del 29 d'agost de 1067 al 29 d'agost de 1068-, la data ha de ser la del 31 d'agost de 1067.*

2.

3.

4.

5.

6.

7. *Segell estampat de "Archivo de la Corona de Aragón".*

8. 2-IX-1066 *escrit amb llapis; el 6 darrer, escrit sobre un 7 anterior.*

9. Adalberti a **O**, *per* Adalbertus.

10. uxori a **O**, *per* uxor.

11. sua a **O**, *per* mea.

12. Transguncia a **O**. *Nom personal femení d'origen germànic, Trasegoncia, i, en català actual, Trasgonça.*

13. Uinditores a **O**, per uenditores.
14. Guilia a **O**. *Nom personal femení d'origen germànic, que en català actual transcrivim Guilla (derivat de Guillema).*
15. emtore a **O**, per emptore.
16. scriptur[a uendicio]nis malmès a **O**.
17. nostre a **O**, per nostra.
18. uendim[us] malmès a **O**.
19. [I de] malmès a **O**.
20. per emcione a **O**, per pro emptionis.
21. orto a **O**, per horto.
22. comitatum a **O**, per comitatu.
23. M[minorise] a **O**, malmès, per Minorisense.
24. termines a **O**, per terminos.
25. de Midiano a **O**, per
26. abet a **O**, per habet.
27. afrontaciones a **O**, per affrontaciones.
28. [cum] malmès a **O**.
29. de orient a **O**, per de oriente.
30. in torent a **O**. *Aquest és un mot català. En llatí ha de ser in torrente.*
31. per a **O**, per pro.
32. de [meridie] malmès a **O**.
33. in torent a **O**. *Vegeu la nota 30.*
34. discurit a **O**, per discurrit.
35. sumasera a **O**, per sumaserra. *Mot compost, format pel substantiu llatí summa, 'el lloc més elevat', 'el punt més alt', 'la culminació' i serra, que si és d'origen llatí, no té l'accepció que prengué en català d'encadenament de muntanyes.*
36. gariga a **O**. *Aquest mot, garriga, sí que és indiscutiblement català. Es refereix a la comunitat vegetal mediterrània constituïda per plantes de fulla endurida i persistent, entre les quals predomina el garric (en castellà carrasca). Procedeix de la degradació de l'alzinar o de la màquia, i es fa sobre sòls profunds.*
37. circi a **O**, per circio.
38. cingulo a **O**. *En llatí, cingulum, -i, (neutre). L'accepció recta del mot és la de 'cinyell', 'cinturó', 'cingla' (ventrera dels cavalls), i l'accepció que té en català, la d'espadat de roca que forma timba, al cim o en el pendent d'una muntanya (en castellà risco) és probable que vingui igualment del llatí, si bé tenia altres mots per significar allò que és en català: rupes o cautes.*
39. chosalos a **O**. *Aquest mot, plural de casal, sí que és indiscutiblement català.*
40. *Tot seguit hi ha d'anar:* in istas
41. afrontaciones a **O**, per affrontaciones.
42. [abemus uel] malmès a **O**.
43. abere a **O**, per habere.
44. ab integre a **O**, per ab integrum.
45. regresiis a **O**, per regressiis
46. de Uico a **O**, per Uici.
47. prefata a **O**, per prephata.
48. quipe a **O**, per quippe.
49. [de nos]tro malmès a **O**.
50. iure a **O**, per iuro.
51. tradim[us dominio] malmès a **O**.
52. set a **O**, *variant admesa, en llatí, de sed.*
53. ssola a **O**, per sola.
54. compon[at. Et] malmès a **O**.
55. Septembri a **O**, per Septembris.

56. VII[I] *malmès a O*.
57. *regis a O, per regi*.
58. *Philipi a O, per Philippo*.
59. *Transguncia a O, per Traseguncia. Vegeu la nota 12*.
60. *firm[a]uimus malmès a O*.
61. *Gerralli a O, per Geralli/Geraldi*.
62. *Remund a O, per Raimundi*.
63. *per a O, per pro*.
64. *anum a O, per annum*.
65. *migera a O, abreujat mg, amb signe d'abrev. damunt la g*.
66. *uno a O, per uino*.
67. *ypodiaconi a O, per hypodiaconi, 'sotsdiaca', 'ajudant de diaca'*.

1157

1067, desembre, 31.

Publicació de testament. *Publicació jurada (o adveració sacramental) del testament de Gerbert, [= Gibert] per manament de Guillem, sagristà i jutge, a sol·licitud dels marmessors: Bonadona, la seva mare; Duran, levita; i Ramon Bonfill [= Bofill] i amb la presència de testimonis. Abans de morir¹ havia disposat que fessin donar al monestir de Sant Benet [de Bages] els drets (cases, casals, horts, hortals, terres conreades i ermes, amb arbres i vinyes, amb les terres on són plantades i els arbres, i els estris, tan grans com petits), que tenia dels seus pares, a Montpeità.²*

O.* Barcelona, Biblioteca de la Universitat de Barcelona, Reserva, Pergamins, Sant Benet de Bages, B1 (sign. ant. IV/35).³

a. Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 80, Calaix 49 i 50 [abans: Calaix 26], B. N°. 707.

b. Extracte de vers 1980: BENET I CLARA, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 770, pàg. 882, *ex a*.

O

B. N°. 707⁴

=testament=

dona molins honors â S^t. Benet de Bages =⁵

1067 Montpeytá. Gerberto en su ultimo testam.^{to} hizo donacion â S. Benito todos sus bienes y haziendas⁶

BIBLIOTHECA VNIVE[RSITATIS BARCHI]NONENSIS⁷

B 1⁸

Sub trinitatis nomine sacris · Heç est sacramentalis conditio · et ultime uoluntatis publicatio cuiusdam hominis Gerbertus nomine · que est facta secundum ordinationem Guilelmi sacristani et iudicis in cuius presentia cernentibus aliis testibus · ego Bonadonna mater que fui prelibati defuncti · et Durandus leuita · et Reimundus Bonefilii · legaliter intra sex mensium spacium post prefati defuncti obitum ultimam uoluntatem suam publicamus · et ut indubitanter credaturunt in presentia subscriptorum testium supra altare sancti Petri⁹ manibus propriis iuramus quia uidimus et presentes

eramus quando supradictus defunctus iacens in infirmitate unde obiit plenum sensum adhuc habens et memoriam integram nos ante se uenire rogauit et suos manumissores nos esse elegit et in nostra presentia omnem suam hereditatem et omne suum directum quod adueniebat ei et per suos genitores et per omnes uoces coenobio Sancti Benedicti dimisit et dedit ubicunque hoc haberet uidelicet in casis et casalibus et in ortis et ortalibus et in terris et uineis cultis et heremis et arboribus uniuersis cum omnibus suis uasculis tam magnis quam minimis Hoc totum sicut est suprascriptum coenobio sicut diximus Sancti Benedicti dedit ad dimisit secundum suum testamentum quod nobis presentibus ante se scribere fecit et suis manibus propriis firmauit et a nobis postea firmari rogauit et inmutata ac uoluntate discessit ab hoc seculo ex ipsa infirmitate

Scrripsit et hoc posuit signum SSS qui dictus Ysarnus, Guilielmus primiscrinus et iudex qui hoc dictauit et firmaui SSS hec omnia sunt in Montepetano.

Quod est factum pridie Kalendis Ianuarii VIII° anno regis Philippi.

Sig+num Bonadonnę Sig+num Reimundi Bonefilii Nos huius rei testes sumus et sic nos audisse et uidisse iuramus Sig+num Salamon Sig+num Iohan Sig+num Raimundus.

3¹⁰

1. *Vegeu el document nm. 1101.*
2. *Mides màximes del pergami: 42,2 x 9,1 cm. Després del primer quart del segle XIX (c. 1815-1820), el pergami fou retallat per la part inferior, sense que en results afectada cap lletra, ni de l'anvers ni del revers. Petit forat al marge esquerre (anvers), gairebé imperceptible després de la restauració del pergami en 2008.*
2. *Anotacions de la fitxa manual de la BUB: Bages - Montpeità; 31/XII/1067; IV/35 [aquestes tres escrites amb màquina d'escriure]; scrripsit YSARNUS [reproducció del SSS]; GULIELMUS primus scrinis et iudex [reproducció del SSS]; B 1 [aquestes tres escrites amb llapis]*
3. *Espai en blanc (3,5 cm. de llargària).*
4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
5. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
6. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
7. *Dos segells de la «Bibliotheca Vnive[rsitatis Barchi]nonensis», amb l'escut (rodó, amb una creu i dues barres intercalades).*
- 8.
9. *altare sancti Petri a O. Es tracta de l'altar de sant Pere que hi hagué a l'església del monestir de Sant Benet de Bages.*
- 10.

a

Plica. 36. de N 701  720.

B. N. 707.

Any 1068¹

Donacio de cases y terras en Monpeyta  S^t. Benet. Per Geribert.²

«Consta que ab acte clos per Isarn de pridie de las kalendas de janer any 8 del regnat de Phelip rey (de Nativitat 1068). Es testament sagremental de Geribert en lo que llega al monestir de S^t. Benet tots los drets que son cases y terras, situadas en Monpeyta, que li ha vingut per sos passats. Ho deixa librement  S^t. Benet y  son monestir»

1. *Escrit amb tinta més clara que la sigla i el regist.*

2. *Escrit amb tinta més clara que la sigla i el regist.*

b

«Testament sacramental de Geribert, en el que llega al monestir de Sant Benet tots els drets que són cases i terres situades a Montpeità, que li ha vingut pels seus passats. Ho deixa lliurement a Sant Benet i al seu monestir.

A pridie calendes de gener de l'any 8 del regnat del rei Felip.

Isarn, escrigué»

Convinença. *Folc Mir encomana a Guifred Bonfill [= Gifreu Bofill] el castell de Puigdemàger, [Puigdemàger -poble i castell desapareguts-, actual municipi dels Prats de Rei, Alta Segarra, comarca d'Anoia] i li dóna la terra que pertany a l'esmentat castell, excepte el seu domenge, i la capellania i la tercera part dels delmes. I li dóna la meitat dels plets que l'esmentat Folc retenia per a si mateix, i la meitat de les rixzones i una coromina. Per la seva banda, Guifred [= Gifreu] es compromet a ajudar a Folc i a tenir l'esmentat castell amb la seva honor contra qualsevol home i dona, amb tota fidelitat i sense engany. I que tingui tants bons cavallers com li permetin les rendes, a més d'un altre bon cavaller. I si Guifred [= Gifreu] obrís la castellania al castellà que ho té per Guifred, [= Gifreu] que l'esmentat Guifred [= Gifreu] li estableixi amb el consell de l'esmentat Folc. I si Guifred [= Gifreu] morís, que l'esmentat castell amb la terra passin a qui li haurà deixa't en el seu testament, en servei de l'esmentat Folc, i el sacerdot que ha posat per capellà sigui home de l'esmentat Guifred. [= Gifreu] I per aquesta convinença, l'esmentat Guifred [= Gifreu] dóna a l'esmentat Folc dotze unces d'or de Barcelona. Signen com a testimonis Ramon Guifred, [= Gifreu] Bernat Gerard i Guillem Arnau.*

O.* Barcelona, Biblioteca de la Universitat de Barcelona, Reserva, Pergamins, Sant Benet de Bages, B2 (sign. ant. IV/63).³

T. N.º. 2[12 (?)]⁴

[Puig]demager⁵

Conueniencia entre fulco Mironi et Guifredo bonifilii acerca de algunas cossas en Puig de Mager junto a la llauinera en Segarra⁶

1067.⁷ **1068**⁸ **Puigmager.**⁹

B 2¹⁰

Hec est conuenientia que¹¹ facta est inter Fulchonis Mironi¹² et Guifredus Bonifilii. Comendat¹³ autem predicto Fulcho ad iamdictum Guifredum ipsum kastrum¹⁴ quod uocant Pug de Mager¹⁵ et donat ei ipsam terram qui ad ipsum kastellum¹⁶ pertinet, exceptus ipsam suam dominicaturam et ipsam capellaniam et tertiam partem de ipsas decimas. Et donat ei ipsam medietatem de ipsos placitos quod predictus Fulcho retinebat ad suum opus, et medietate de ipsas rixzones¹⁷ et unam connaminam.¹⁸ Et propter hoc conuenit iamdictus Guifredus ad supra scriptum Fulcho ut sit illi adiutor iamdictum kastrum¹⁹ cum ipsa honore²⁰ ad tenere²¹ contra cunctos homines uel feminas per²² fidem sine enganno.²³ Et habeat kauallarios²⁴ obtimos²⁵ quantos habere potuerit de ipsa expleta²⁶ nunc et in antea sine suo enganno,²⁷ et insuper unum kauallarium²⁸ obtimum.²⁹ Et si adaperuerit³⁰ ipsam kastellianiam³¹ de isto kastellano³² qui per³³ Guifredum hoc tenet, predictus Guifredus eum stabiliscat³⁴ ad consilium de predicto Fulcho. Et si Guifredus obierit, remaneat iamdictum kastrum³⁵ cum ipsa terra ad ipsum cui ille dimiserit in suum testamentum in seruicium de prefato³⁶ Fulcho, et ipso presbitero³⁷ quierit per ipsum kapellanum³⁸ fiat homine de Guifredo iamdicto. Et propter hoc quod superius scriptum est donat predictus Guifredus ad prefatum Fulchonem XII^m uncias auro Barchinone[nse].³⁹

Actum est hoc XV Kalendas⁴⁰ Iulii VIII anno regis Philippi.⁴¹

S+num Fulchonis Mironi. S+num Guifredi Bonifilii, qui istam conuenientiam inter se fecerunt. S+num Remundi Guifredi. S+num Bernardi Geroardi. S+num Guilielmi Arnalli.

S+ Remundi,⁴² leuite,⁴³ qui hoc scripsit et SSS die et anno quo supra.

1. Segons la fitxa, la data és el 17-VI-1068.
2. Mides màximes del pergami: 15,1 x 12,3 cm. Tres sècs (que són horitzontals al revers i verticals a l'anvers). Petit forat al marge esquerre (anvers). Dues grans taques d'humitat afecten la part superior i inferior de l'anvers, deixant lliure el centre del text.
3. Anotacions de la fitxa manual de la BUB: Bages - Puigmager [esmenat: Puigdemàger, escrit amb tinta negra]; 17/VI/1068; IV/63 [aquestes tres escrites amb màquina d'escriure]; REMUNDUS levita [reproducció del SSS]; B 2 [aquestes dues escrites amb llapis]
- 4.
5. El castell de Puigdemàger (actual municipi de Sant Pere Sallavinera, Alta Segarra, comarca d'Anoia) no s'ha de confondre amb un altre castell de nom molt semblant, el castell de Vilademàger (actual municipi de la Llacuna, comarca d'Anoia), del comtat de Barcelona, que trobem en una publicació testamental de 18 de gener de 1052 (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2258 J) i en una donació pietosa de 8 de juliol de 1080 (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 361), que corresponen als documents 1119, nota 108, i 1126, nota 22, d'aquest mateix Diplomatari de Sant Benet de Bages.
6. Segons aquesta nota, d'època moderna, el castell de Pug de Mager és a la Segarra, concretament prop de la Llavinera. De fet, l'església de Sant Jaume de Puigdemàger -edifici datat el segle XII-, fou sufragània de la de Sant Pere Sallavinera -l'actual cap de municipi, a l'est de la Llavinera- des del segle XIV. Si bé actualment és despoblat, els antics castell i poble pertanyen actualment al municipi dels Prats de Rei, al sud de la Llavinera (actual municipi de Sant Pere Sallavinera, Alta Segarra, comarca d'Anoia). [PLADEVALL, Antoni, "Puigdemàger", a Gran Enciclopèdia Catalana, 12 (Barcelona 1978 -1^a ed.-), pàgs. 173 i 174]
- 7.
8. Escrit amb llapis.
- 9.
10. Escrit amb llapis.
11. que a O, per quod.
12. Fulchonis (genitiu) a O, per Fulcho (nominatiu).
13. Comendat a O, per commendat.
14. kastrum a O, per castrum.
15. Pug de Mager a O. Vegeu les notes 5 i 6.
16. kastellum a O, per castellum.
17. rixiones a O. En el context feudal, el mot llatí del qual deriva aquest, rixa, ae f., 'baralla', 'contenció', adquirí el nou significat de 'drets adjunts a l'exercici del mixt imperi o baixa jurisdicció'.
18. connaminam a O. Aquest mot català ha evolucionat fins a donar coromina.
19. kastrum a O, per castrum.
20. ipsa honore a O. En el context feudal, el mot llatí del qual deriva aquest, honos (honor), -oris, m., ultra la feminització, prengué el nou significat de 'béns que el vassall té pel seu senyor feudal'.
21. ad tenere a O, per ad tenendum.
22. per a O, per pro.
23. enganno a O. És un mot català, engany.
24. kauallarios a O, per cauallarios.
25. obtimos a O, per optimos.
26. ipsa expleta a O, és català, la collita; en llatí, messis, -is f.
27. enganno a O. Vegeu la nota 23.
28. kauallarium a O, per cauallarium.
29. obtimum a O, per optimum.
30. et si adaperuerit a O. Tercera persona singular del futur perfecte d'indicatiu del verb adaperio, que en sentit figuratiu vol dir 'obrir', 'revelar', 'posar de manifest'. La traducció és 'i si obrís'. Cal interpretar-ho en el sentit de posar de manifest la seva lleialtat.

31. ipsam kastellaniam a O, per ipsam kastellaniam.
32. kastellano a O, per kastellano.
33. per a O, per pro.
34. stabiliscat a O, correspon a la tercera persona del singular del present de subjuntiu del verb llatí stabilio, 'afermar', 'assegurar', 'fixar'. En el context feudal, com a llengua viva que era, adquirí un nou significat: 'establir'.
35. kastrum a O, per castrum.
36. prefato no existeix en llatí. Vol dir 'predit', 'ja esmentat'.
37. presbitero, abreuja't prbro a O.
38. kapellanum a O, per capellanum.
39. Barchinone[nse] malmès a O.
40. Kalendas a O, per Kalendarum.
41. Philipi a O, per Philippi.
42. Remundi a O, per Raimundi.
43. leuite a O, per leuita.

1159

1068, juny, 24.

Testament. Gerbert, [= Gibert] que està malalt i tem que li sobrevingui la mort, nomena marmessors i auditors: Bonadona, la seva mare; Duran, levita; i Ramon Bonfill. [= Bofill] Concedeix a Sant Benet [de Bages] tota la seva heretat (cases, casals, horts, hortals, terres conreades i ermes, amb arbres i vinyes, amb les terres on són plantades i els arbres, i els estris, tan grans com petits), que té dels seus pares i per altres drets [a Montpeità.¹ (Montpeità -muntanya-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages)]¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 349.

legacio alicuius testamenti.

T. N°. 156

X [de color gris]

= testament

Dona alguns alous a S. Benet y no declara ahont

1067.

testamento de Gerberto dexa su hacienda â Bages.

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN [segell estampat]

26-VI-1068 [escrit en llapis]

In nomine Domini. Ego, Gerbertus, iaceo in egritudine, pauens ne repentina mors mihi perueniat. Propterea elegi helemosinarios meos uel auditores: Id sunt: Bonadonna, mater mea, et Duran, leuita, et Remon Bonifilio. Vos autem qui estis presentis manumissores uel auditores sciatis quia dono atque concedo ad Sancti Benedicti omnia mea hereditate quod michi aduenit per genitores meos uel per qualicumque uoces in omnibus locis, id sunt: casas, casalibus, ortis, ortalibus, terris cultis uel incultis, cum arboribus et uineas cum terras ubi sunt fundatas, et simul cum arboribus, et uexela tam maiore quam minore, totum ab integrum, cum exiis et regressiis earum. Et est manifestum.

Facto autem testamento uel donacio VIII Kalendas Iulii anno VIII regnante Philippo rege.

Sig+num Gerbertus, qui istum testamentum uel donacio rogau scribere et firmaui et testes rogau firmare. Sig+num Bonadonna. Sig+num Raimundus, qui sumus manumissores uel auditores.

Durandus, leuita SSS

Seniofredus, monachus SSS

Ramundus, [sic] leuita et monachus, qui hunc testamentum uel donacio rogatus scripsi sub SSSS die et anno quo supra.

1. *El pergami anava enrotllat (un forat petit al marge esquerra -costat del text- per a passar-hi el cordill).*

Tant el signum de Durandus, levita, com el de Ramundus, [sic] leuita et monachus, són fets procurant imitar, amb poca traça, els originals.

No es diu on són situats els béns donats.

1160

1068, juliol, 19.

Venda. *Guillem Arnal ven a Arnal, el seu pare, fill d'Arnal, la meitat de la quarta[...] i dona l'altra meitat al seu fill Ramon, que Guillem Arnal té del seu pare i per la seva heretat, al comtat de Manresa, a la vall de [Marfà (?)], al terme de Sant Pere. [parròquia de Sant Pere de Marfà, terme de Marfà, actual municipi de Castellcir, subcomarca de Moianès, comarca de Vallès Oriental]*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 350.

Comptat Manresa =

M. N° 250

1068.

Manresa

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN [segell estampat]

19-VII-1068 [escrit en llapis]

In nomine Domini. Ego, Guillem Arnal, uinditor sum tibi, Arnal, [pa]tri meo, proli Arnal. Per [hanc] scriptura uindicionis mee uindo tibi ipsa medietate de ipsa quarta[(1 lletra)]a[(4 lletres)][(1 lletra)]g[(1 lletra)][(12/13 lletres)] alia medietat dono atq[ue] concedo ad filio meo Raimundo, qui michi aduenit, a me, Guillem, per ienitore et per hereditate mea. Et est hec omnia in comitatu Minorise, in [ualle Marfano (?)] et in agacenciam Sancti Petri. Et afrontat, hec omnia: de oriente, in uinea b[o]sca siue in resclosa; de meridie, in medium reg[e]rio et in alaudium de nos heredibus discurit; de occiduo, in moli B[ecfred]; de circii, in alaudium de nos heredibus. Quantum predictas quatuor afrontaciones includunt, quantum abeo et abere debo, sic dono et uindo ad uos supradicto in terra uel uinea et in arbores qui infra sunt de multis generis, ab integrum, cum exitibus et regresibus earum, in propter precium solidata I in rem ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta omnia de meo iuro in uestro trado dominio et potestate aud uestrum proprium alodium. Quod si ego donator aud uinditor aut aliqua persona hominum hoc

dirumpere uoluerit, non hoc ualeat uindicare set componat prelibata omnia iduplo [sic] qvm [sic] omne suam inmelioracione. Et in antea ista escriptioe firma permaneat omnique tempore.

Facta karta donacio et uindicione XIII Kalendas Agusti anno VIII Philipi rege.

S+num Guilem Arnal, qui ista carta iusit scribere et firmari et firmare rogauit. S+num Guillem Sauarig. S+num Giribert. S+num Raimundi, filium Guillelmi, firmator qui subscripta uindicione que fecit patri suo ad Arnal.

Raimundus, sacer, scripsit et subscripsit SSS die et anno quod supra.

1. *Pergamí molt malmès per la humitat, amb una gran taca que, des de dalt, s'estèn cap avall, fet que dificulta la lectura. L'església de Sant Pere de Marfà és documentada des del 939 com a ecclesia castris Marphani, quan el bisbe d'Osona la va sotmetre a l'església de Santa Maria de Moià amb motiu de la seva consagració. Des del 985 consta ja com a parròquia independent, i en coneixem el titular, sant Pere (PLADEVALL I FONT, Antoni, "Sant Pere de Marfà", a Catalunya Romànica, XVIII, El Vallès Occidental, El Vallès Oriental, 1991, pàg. 67).*

1161

1069, agost, 16.

Establiment. *Mir, abat de Sant Benet de Bages, estableix a Bonfill [= Bofill] Oliba i als seus familiars l'alou de Viladeperdius, al comtat de Barcelona, al terme del castell de Santa Perpètua. [Viladeperdius, parròquia de Santa Perpètua de Gaià, actual municipi de Pontils, Alta Segarra, comarca de Conca de Barberà] Els concedeix l'alou amb la seva torre dins les afrontacions que s'assenyalen perquè la reconstrueixin, edificuin i posin les terres en conreu, amb la prestació de l'onzena part dels fruits.*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 351.

establiment a XI e de la torra ffeta per lo abat de sant banet

De Viladeperdius

S. A. N.º 200

S. Perpetua.

1069.

Miron Abad de Bages establece â Bonifilio Olivan y a los suyos la quadra de Viladeperdius, y los demas allodios que tenia en Santa Perpetua, con la condicion que rehedifique la torre y pague la vndecima parte de los frutos. â 17 de las chal[endas] de setiembre [7bre.] del año 9. de Philipo Rey. Y de Christo [Xpto, amb signe d'abrev. damunt pto]

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN [segell estampat]

16-VIII-1069 [el 9, sobrescrit damunt un 8 anterior] [escrit en llapis]

Font Rius el copia per a publicar-lo [sabem la data *antequam* va ser feta aquesta anotació, escrita en llapis, i la data que la precedeix, també en llapis: el 1969, data de la publicació de les "Cartas de población y franquicia de Cataluña", en dos volums (però tres toms: I-1, I-2 i II), de Josep Maria Font i Rius. Aquest document, amb el número 33, va ser publicat al tom I-1, pàgs. 59 i 60. També hi ha una breu regesta al tom I-2, pàg. 834. Font Rius el data el 16 d'agost de 1068].

In nomine Domini ego Miro, gratia Dey abbas cum cuncta congregacione cenobii Sancti Benedicti degentibus. Donatores sumus uobis, Bonifilio Olibani, simul et uxori tue Manidoda, filiisque tuis et filiabus uel omni tue progenie. Manifestum est enim quare condam Sallanus reliquit Domino et Sancto Benedicto alaudem suam quem habebat in castrum Sancte Perpetue et erat dirutus et heremus, ita ut Sancto Benedicto ad nichilum esset aptus. Et idcirco donamus ipsum alaudem simul cum aliis alaudibus quas habemus ibi, tibi et uxori tue atque filiis tuis simulque etiam omni proyenie tue. Scilicet partem turris qui inibi est simul cum omnem alaudem qui qualicumque modo pertinet Sancto Benedicto et nobis. Et est ipsam partem turris, et omnis ipse alaudus in comitatu Barchinone in castrum Sancte Perpetue in eum locum que uocant Villa de Perdices. Et est ipse alaudus, turris et uineys simul cum omni genere arborum, siluis, garricis, aquis aquarum, fontibus, petris, ueductibus uel reductibus, omnia et in omnibus quiquid Sancto Benedicto per qualicumque modo pertinet. Habet anc afrontaciones: a parte orientis in locum qui uocant Mala Pedriza, uel in alaude qui fuit de Vitale, presbitero; de meridie in auladem qui fuit de Uruca, femina, uel in garriga; de occiduo in alaude qui fuit de Feriol Ferrario uel in Mannolf qui fuit de Guifred sag uel in uineas de Pontils; de parte uero circii, in ipso prato de Val de Peres in torrente qui discurrit per tempus pluuiarum. Quantum infra istas afrontaciones includunt et ambiunt, sic donamus nos uobis omnia et in omnibus sicut superius iamdictum est. In ea uidelicet [sic] ratione ut turrem ipsam bene constituatis et hedificetis et ipsum alaudem bene excolatis et laboretis et complantetis et hedificetis, et per singulos annos fideliter domino Deo et Sancto Benedicto atque seruietes, ipsam undecimam partem pleniter donetis. Quod si nos donatores aut ullusque homo qui contra hanc nostram donacionem uenerit aut inrumpendum non hoc ualeat uindicare quamdiu ipsi fideliter Domino et Sancto Benedicto sicut superius dictum est adtenderint seut [sic; en lloc de *seu*] componant aut componat uobis hec omnia cum sua inmelioracione, et in antea hec nostra donacio uel largicio firmam in omnibus habeat stabilitatem et non sit disrupta.

Facta ista carta donacionis XVII Kalendas Semtembris, anno VIII regnante Filipo rege.

Miro, gratia Dei abbas (*signe*). Arnallus, monachus. Arnallus, monachus. Guilelmus, monachus. Miro, monachus. Miro, monachus. Raimundus, monachus. Arnallus, prolis Guillelmi (*signe*). Oliba, monachus (*signe*). Seniofredus, monachus.

Raimundus, levita uel monachus, qui hanc donacionem scripsi et subcripssi (*signe*) die anno quo supra. Testes: Raimundus Rocha et Petrus de Valbona.

SigSSSnum mei, Bernardi, clerici, pro teste subscribo et hoc traslatum feci scribere.

1. *El pergami anava enrotllat, plegat (són visibles set sècs verticals i un d'horitzontal) i lligat amb un cordill (que passava per dos forats petits fets al marge esquerre-costat del text-).*

1162

1072, abril, 20.

Donació. *Sunyer i la seva esposa Sisaleda donen a Domènec, llur fill, una peça de vinya a Santa Maria, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Maresa,] al coll d'Arca. [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages]*

[O]. Original no localitzat.

a.* Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 80, Calaix 49 i 50 [abans: Calaix 26], B. N°. 151.

b. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 776, pàg. 888, ex a.

a

Plica. 8. de N° 141 â 160.

B. N° 151.

= 1072=¹

Donacio de una vinya á Sta. Maria á Coll de Archa. A Domingo.²

«Consta que ab acte clos per Guillem, sacerdot, â 12 de las calendas de maig any 12 del regnat de Felip rey. Sunyer, y sa muller Sisaledis donan â Domingo, llur fill, una pessa de vinya que tenen â S. Maria, en lo comptat de Manresa, que se anomena Coll de Arca. Y afronta: de sol ixent ab las vinyas de Guillem Balido; a mitgdia ab alou de Sant Benet; de ponent ab la vinya de Sant Benet y ab lo camí; y de tramontana ab lo camí que va â Manresa»

1. *escrit amb tinta més clara que la sigla i el regist.*

2. *només mingó (separat de Do per un canvi de línia), escrit amb la mateixa tinta més clara que l'any. És una prova que el fet que la tinta sigui de coloració diferent no vol dir que hagi estat escrit per una altra mà, o almenys gaire temps després, sinó que el text participa d'una mateixa unitat temporal.*

b

«Sunyer i la seva muller Sisaledis donen a Domingo, llur fill, una peça de vinya, que tenen a Santa Maria, en el comtat de Manresa, que s'anomena Coll d'Arca. Afronta: de solixent amb vinyes de Guillem Balido, de migdia amb alou de Sant Benet, de ponent amb vinya de Sant Benet i amb el camí, de tramuntana amb el camí que va a Manresa.

A 12 de les calendes de maig de l'any 12 del regnat del rei Felip.

Guillem, sacerdot, escrigué»

1163

1073, gener, 28.

Evacuació i definició. *Nèvia, dona, evacua a Dalmau, fill de Guitar, [= Guitart] la meitat dels alous (terres, vinyes, conreus i erms, cases, casals, horts, prats, pastures, camins i eixides, aigües i fonts, fites i parets, pedres grans i petites, i arbres de diverses menes) que va comprar amb el seu marit Adalbert, difunt, i dels quals no n'hi ha escriptura. Són al comtat de Barcelona i al comtat de Manresa, en els termes del castell d'Olèrdola, [actual municipi d'Olèrdola, comarca d'Alt Penedès] del castell de Terrassa [actual municipi de Terrassa, comarca de Vallès Occidental] i del castell de Barberà, [actual municipi de Barberà, comarca de Conca de Barberà] i al terme de Manresa, [actual municipi de Manresa, comarca de Bages] i al Bages.¹*

O.* Barcelona, ACA, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2282 B.

Olerdola nichil nobis detur²

T A N° 226³

1072.

Olerdula

**Tarrassa
Barbera &⁴**

119⁵

2282 B⁶

In Christi⁷ nomine Ego Neuia,⁸ femina, euacuatrice sum tibi Dalmaz,⁹ proli¹⁰ Gitar.¹¹ Per anc¹² scriptura euacuacione¹³ euacucuo¹⁴ namque tibi ipsa medietate de ipsos alodes quod emi cum uiro meo qui fuit [condam]¹⁵ nomine Adalberti,¹⁶ qui non sunt scripti nehc¹⁷ testati in suo testament.¹⁸ Aduenit mihi Neuia per comparacone¹⁹ siue per uiro meo Adalberti,²⁰ qui est condus.²¹ Id sunt: terris et uineis, cultum vel eremum, casis casalibus, ortis²² ortalibus,²³ pratis, pascuis, ueductis vel reductibus, aquis et fontes, limita et parietes, petris maximis et minimis cum arboribus de diuersis ieneris²⁴ qui infra sunt. Et est hec omnia in comitatum²⁵ Barcinona²⁶ et in comitatum²⁷ Minorisa,²⁸ infra terminibus de kastrum²⁹ Ollerdola³⁰ et de kastrum³¹ Terraca³² et de castrum³³ Barberano³⁴ et in apendicio de Minorisa siue in Baias.³⁵ Quantum isti alodes suprascripti fuerun³⁶ et kare³⁷ vel inuenti in cuntisque³⁸ locis ubi iam inuenire potueris sic euacuo atque difinio³⁹ tibi Dalmaz ipsa medietate tota ad tuum plenissimum proprium ad omniaque facere uolueris. Quod si ego euacuatrice ad⁴⁰ nullusque⁴¹ uiuens homo vel femina qui contra hanc ista euacuacio uenerit ad⁴² aduenero ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁴³ componant⁴⁴ ad⁴⁵ conpono⁴⁶ tibi in triplum,⁴⁷ et in antea ista euacua[cione]⁴⁸ firma⁴⁹ stabilis permaneat modo vel omnique tempore.

Facta ista euacuacione V Kallendas⁵⁰ Frebuarri⁵¹ anno XIII^{mo} regnante regi Filipi.⁵²

S+gnum domna Neuia, qui ista euacuacione iussit scribere et firmaui et testes firmare rogauit. S+gnum Codballus⁵³ Durandi. S+gnum Ber[u]er.⁵⁴ S+gnum Adalbert Rodball.⁵⁵ S+gnum Dacoberti.

Girbertus, sacerdote.⁵⁶ Ervic,⁵⁷ presbiter,⁵⁸ sub (*signe*)

Mirone,⁵⁹ sacerdos, qui ehc⁶⁰ scripsi (*signe*) cum die et anno quod supra.

1. *Pergami en relatiu bon estat de conservació. Un forat al costat esquerre (anvers).*
2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*
3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
5. *Mitjans del segle XX. Escrit amb llapis. Ratllat.*
6. *Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.*
7. Christi a **O**, per Christo.
8. Neuia (en català) a **O**.
9. Dalmaz (en català) a **O**.
10. proli a **O**, per prolis.
11. Gitar (en català) a **O**.
12. anc a **O**, per hac.
13. euacuacione a **O**, per euacuationis.
14. euacucuo a **O**, per euacuo.
15. [condam]; il-legible a **O**.
16. Adalberti a **O**, per Adalberto.
17. nehc a **O**, per nec.
18. testament; testamento.
19. comparacone a **O**, per comparatione.
20. Adalberti a **O**, per Adalberto.
21. condus a **O**, per condam.
22. ortis a **O**, per hortis.
23. ortalibus a **O**, per hortibus.

24. ieneris a **O**, *per generis*.
25. comitatum a **O**, *per comitatu*.
26. Barcinona a **O**, *per Barchinonensi*.
27. comitatum a **O**, *per comitatu*.
28. Minorisa a **O**, *per Minorisensi*.
29. de kastrum a **O**, *per castri*.
30. Ollerdola (*en català*) a **O**; Olerdulensi.
31. de kastrum a **O**, *per castri*.
32. Terraca (*en català*) a **O**; Terracie.
33. de castrum a **O**, *per castri*.
34. Barberano a **O**, *per Barberanensi*.
35. Baias (*en català*) a **O**.
36. fuerun a **O**, *per fuerunt*.
37. kare a **O**, *per care*.
38. cuntisque a **O**, *per cunctisque*.
39. difinio a **O**, *per deffinio*.
40. ad a **O**, *per aut*.
41. nullusque a **O**, *per ullus*.
42. ad a **O**, *per aut*.
43. set a **O**; *variant admesa, en llatí, de sed*.
44. conponant a **O**, *per componant*.
45. ad a **O**, *per aut*.
46. conpono a **O**, *per conpono*.
47. triplum a **O**, *per triplo*.
48. euacua[cione]; *entre claudàtors la part il·legible*.
49. *Tot seguit després de firma hi hauria d'haver: et.*
50. Kallendas a **O**, *per Kalendarum*.
51. Frebuarii a **O**, *per Februarium*.
52. Filipi a **O**, *per Philippo*.
53. Codballus a **O**, *per Codballi*.
54. Ber[u]er -*entre claudàtors la part il·legible-* (*en català*) a **O**; Berueri.
55. Adalbert Rodball (*en català*) a **O**; Adalberti Rodbaldi.
56. sacerdote a **O**, *per sacerdos*.
57. Ervic, *amb majúscules* a **O**.
58. presbiter -*abreujat pbr, amb signe d'abrev. a la b-* a **O**.
59. Mirone a **O**, *per Miro*.
60. ehc a **O**, *per hec*.

1164

1073, agost [14-31]¹

Donació. *Gerberga dóna a Guillem, nét seu, fill de Gueribert, una quarterada de terra plantada de vinya i una altra de terra erma, que té dels pares i de la mare (s'entèn, de la mare) al comtat de Manresa, al terme [del castell] de Maians, a Coma de Franc. [Maians, actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages]*²

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2282 C.

K[arta] de midians²

M S. N 26³

Kastro de Me / dianis = / No fa per la Casa**Mayans**⁴**1073.****Medians**⁵[120]⁶**2282 C**⁷

In nomine Domini. Ego Gerberga,⁸ donator⁹ sum tibi Guillem,¹⁰ nepoto¹¹ meo, filium Gueribert.¹² Manifestum est enim quia sic placuit animis meis et placet nullus quoque agentis imperio nec suadentis ingenio set¹³ propria espontanea¹⁴ mihi oc¹⁵ elegit cum Deo bona uoluntas¹⁶ ut tibi iamdicta carta fecissem¹⁷ sicuti¹⁸ et facio. Dono namque tibi quarterada¹⁹ I de terra plantada²⁰ uinea et alia tera²¹ qui illud m²² est erma, qui mihi aduenit de ien<i>tores²³ uel de ienitrici.²⁴ Et est ec²⁵ omnia in comitatum²⁶ Minorisa,²⁷ infra terminos de Midians,²⁸ in Coma de Franco.²⁹ Et afrontad³⁰ ista omnia suprascripta: de orient³¹ in tera³² de Duran,³³ de meridie in uinea de Gueribert³⁴ prolis Erumiri; de occiduo in terra de Oliba³⁵ Espansen;³⁶ de parte circii³⁷ in uinea de Duran³⁸ iamdicto. Quantum infra istas III^{or} afrontaciones³⁹ includunt sic dono ad isto Guilelmo iamdicto totum ab integrum,⁴⁰ cum exiis⁴¹ uel regresiis⁴² earum,⁴³ ad tuum proprium faceris.⁴⁴ Quod si ego donator⁴⁵ uel uenditor⁴⁶ aud⁴⁷ escamiator⁴⁸ aud⁴⁹ ullusque⁵⁰ omo⁵¹ qui contra hanc ista carta donacione⁵² uenerit ad inrumpendum nil⁵³ prosit set⁵⁴ componat aud⁵⁵ componamus⁵⁶ in triplo cum sua inmelioracione.⁵⁷ Et in antea ista donacione firma sit modo uel omnique tempore.

Facta ista carta⁵⁸ Kalendas⁵⁹ Setembris⁶⁰ ano⁶¹ XIII regnante reie⁶² Filipino.⁶³

Sig+num Gerberga, qui ista carta donacione⁶⁴ fecit scribere et firmavit et ad testes firmare rogauit. Sig+num Guillem Bofil.⁶⁵ Sig+num Pere⁶⁶ prolis Guillem.⁶⁷ Sig+num Guillem Duran.⁶⁸

Guilelmus, sacer,⁶⁹ qui ec⁷⁰ scrip<s>it⁷¹ (*signe*) die vel ano⁷² quod supra.

1. 1072, setembre, 1 *segons*: Arxiu de la Corona d'Aragó, Secció ordes religiosos i militars, Monestir de Sant Benet de Bages, Pergamins, I, Inventari general. *Considerem que l'escrivà va deixar un espai en blanc, entre carta i Kalendas, per escriure-hi en algun altre moment la xifra escaient. Per tant, no creiem que la data fos la de Kalendas Setembris, (1 de setembre) sinó que la que ha de ser una d'aquestes altres: XIX, XVII, XVII, XVI, XV, XIV, XIII, XII, XI, X, IX, VIII, VII, VI, V, IV, III o bé pridie Kalendis Septembrium, que corresponen a una d'aquestes altres: 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30 o 31 d'agost.*

2. No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.

3. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.

4. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.

5. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).

6. Mitjans del segle XX. Escrit amb llapis. Il·legible.

7. Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.

8. Gerberga (*en català*) a **O**; Geribergera (*en llatí*).

9. donator a **O**, per donatrix.

10. Guillem (*en català*) a **O**; Guillelmus (*en llatí*).

11. nepoto a **O**.

12. Gueribert (*en català*) a **O**; Gueriberti (*en llatí*).

13. set a **O**; variant admesa, en llatí, de sed.

14. espontanea a **O**, per et spontanea.

15. oc a **O**, per hoc.

16. uoluntas a **O**, *per* uolumptas.
17. fecissem a **O**, *per* fecisset.
18. sicuti a **O**, *per* sicut.
19. quarterada (*en català*) a **O**.
20. *Tot seguit hi hauria d'haver:* cum.
21. tera a **O**, *per* cum terra.
22. m a **O**.
23. ientores a **O**, *per* genitores.
24. ienitrice a **O**, *per* genitrice.
25. ec a **O**, *per* hec.
26. comitatum a **O**, *per* comitatu.
27. Minorisa a **O**, *per* Minorisensi.
28. de Midians (*en català*) a **O**.
29. Coma -*en català*- de Franco a **O**. *Indret no localitzat (Maians, actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages).*
30. afrontad a **O**, *per* affrontat.
31. de orient (*en català*) a **O**.
32. tera a **O**, *per* terra.
33. de Duran (*en català*) a **O**.
34. de Gueribert (*en català*) a **O**, *per* Gueriberti (*en llatí*).
35. de Oliba (*en català*) a **O**; Olibani (*en llatí*).
36. Espansen (*en català*) a **O**.
37. circii a **O**, *per* circio.
38. de Duran (*en català*) a **O**.
39. afrontaciones a **O**, *per* affrontationes.
40. integrum a **O**, *per* integre.
41. exiis a **O**, *per* exitibus.
42. regresiis a **O**, *per* regressibus.
43. earum a **O**, *per* eis.
44. ad tuum proprium faceris a **O**, *per* ad suum proprium faciendum.
45. donator a **O**, *per* donatrix.
46. uenditor a **O**, *per* uenditrix.
47. aud a **O**, *per* aut.
48. escamiator a **O**, *per* excamiatrix.
49. aud a **O**, *per* aut.
50. ullusque a **O**, *per* ullus.
51. omo a **O**, *per* homo.
52. donacione a **O**, *per* donationis.
53. nil a **O**, *per* nihil.
54. set a **O**; *variant admesa, en llatí, de sed.*
55. aud a **O**, *per* aut.
56. componamus a **O**, *per* compono.
57. immelioracione a **O**, *per* immelioratione.
58. *Tot seguit, un espai en blanc.*
59. Kalendas a **O**, *per* Kalendarum.
60. Setembris a **O**, *per* Septembrium.
61. ano a **O**, *per* anno.
62. reie a **O**, *per* regi.
63. Filipo a **O**, *per* Philippo.
64. donacione a **O**, *per* donationis.
65. Guillem Bofil (*en català*) a **O**; Guilelmi Bonifilii (*en llatí*).
66. Pere (*en català*) a **O**; Petri (*en llatí*).

67. Guillem (*en català*) a **O**; Guilelmi (*en llatí*).
 68. Guillem Duran (*en català*) a **O**; Guilelmi Durandi (*en llatí*).
 69. sacer a **O**, *per sacerdos*.
 70. ec a **O**, *per hec*.
 71. scripta a **O**, *per scripsit*.
 72. ano a **O**, *per anno*.

1165

1073, agost [14-31]¹

Venda. *Ramon, fill de Guadamir, ven a Gueribert i la seva esposa Guilla una peça de vinya (la meitat d'una peça de terra amb vinya complantada i arbres) que té per compra i per altres drets al comtat de Manresa, al terme [del castell] de Maians, a Coma de Franc, [Maians, actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages] pel preu de quatre sous de diners.*²

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2282 D.

K[arta] de midians³

M S.⁴ **N.º 64**⁵

Venda inter Laicos / Mayans =⁶

1073.

Meyans.⁷

121⁸

2282 D⁹

In nomine Domini. Ego Remon,¹⁰ prolis Guadamir,¹¹ venditor sum uobis Gueribert¹² et uxor sua Guilla,¹³ emtores.¹⁴ Per anc¹⁵ scriptura uendicionis meę¹⁶ uendo uobis peccia¹⁷ I de uinea mea propria, qui mihi aduenit de comparacione uel per ullasque¹⁸ uoces. Et est ec¹⁹ omnia in comitatum²⁰ Minorisa,²¹ infra terminos de Midians,²² in locum que dicunt²³ a Choma²⁴ de Franco.²⁵ Et afrontat²⁶ ista terra simul cum uinea complantada²⁷ et arbores qui infra sunt: de orient²⁸ in uinea de Duran;²⁹ de meridie in uinea de³⁰ Sancti Benedicti cenobii; de occiduo in uinea de Duran³¹ iamdicto;³² de parte uero circii³³ in uinea de nos emtores³⁴ uel de eres³⁵ nostros. Quantum infra istas afrontaciones³⁶ IIII^{or} includunt sic uendo uobis ipsa medietate de ista tera³⁷ simul cum uinea et cum arbores qui infra sunt, totum ab integrum, cum exiis³⁸ uel regresiiis³⁹ earum,⁴⁰ in propter precium solidos IIII^{or} de diners.⁴¹ Et est manifestum. Quem uero predicta ec⁴² omnia quod superius resonat de meo iuro⁴³ in uestro trado dominio et potestatem⁴⁴ ad omnia facere que⁴⁵ uolueritis. Quod si ego uenditor aud⁴⁶ ullusque⁴⁷ homo qui contra hanc ista carta uendicione⁴⁸ uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uendicare⁴⁹ set⁵⁰ compono aud⁵¹ componamus uobis in triplo cum sua inmeliacionem.⁵² Et in antea ista carta uendicionem⁵³ firma sit modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uendicione⁵⁴ Kalendas⁵⁵ Setembris⁵⁶ ano⁵⁷ X^oIII^o regnante reie⁵⁸ Filipo.⁵⁹

Sig+num Remon,⁶⁰ qui ista carta fecit scribere et manu sua firmavit et ad testes firmare rrogauit.⁶¹
 Sig+num Guillem Bonfil.⁶² Sig+num Pere Guillem.⁶³ Sig+num Guillem Duran.⁶⁴

Guilelmus, sacer,⁶⁵ qui ista carta uendicione⁶⁶ scripsit (*signe*) die uel anno quod supra.

1. 1072, setembre, 1 *segons*: Arxiu de la Corona d'Aragó, Secció ordes religiosos i militars, Monestir de Sant Benet de Bages, Pergamins, I, Inventari general. *Considerem que l'escrivà va deixar un espai en blanc, entre carta i Kalendas, per escriure-hi en algun altre moment la xifra escaient. Per tant, no creiem que la data fos la de Kalendas Setembris, (1 de setembre) sinó que la que ha de ser una d'aquestes altres: XIX, XVII, XVII, XVI, XV, XIV, XIII, XII, XI, X, IX, VIII, VII, VI, V, IV, III o bé Pridie Kalendis Septembrium, que corresponen a una d'aquestes altres: 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30 o 31 d'agost.*
2. Pergami en relatiu bon estat de conservació. Un forat al costat esquerre (anvers).
3. No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.
4. M S. repetit; el primer, ratllat.
5. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.
6. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.
7. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).
8. Mitjans del segle XX. Escrit amb llapis. Ratllat.
9. Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.
10. Remon (en català) a O; Raimundus (en llatí).
11. Guadamir (en català) a O; Guadamiri (en llatí).
12. Gueribert (en català) a O; Gueriberti (en llatí).
13. Guila (en català) a O. També Guilla. Correspon a Guillema. Variant: Guisla.
14. emtores a O, per emptores.
15. anc a O, per hac.
16. meę a O, per mea.
17. peccia a O, per pecia.
18. ullasque a O, per ullis.
19. ec a O, per hec.
20. comitatum a O, per comitatu.
21. Minorisa a O, per Minorisensi.
22. de Midians (en català) a O.
23. que dicunt a O, per quod dicitur.
24. a Choma (en català) a O.
25. de Francco (en català) a O; Franconi (en llatí).
26. afrontat a O, per affrontat.
27. complantada -abreujat cōplantaĪda- a O.
28. de orient (en català) a O;
29. de Duran (en català) a O; Durandi (en llatí).
30. de superflu a O.
31. de Duran (en català) a O; Durandi (en llatí).
32. iamdicto a O, per iamdicti.
33. circii a O, per circio.
34. emtores a O, per emptores.
35. eres a O, per heres.
36. afrontaciones a O, per affrontationes.
37. tera a O, per terra.
38. exiis a O, per exitibus.
39. regresiiis a O, per regressibus.
40. earum a O, per eis.
41. de diners (en català) a O; denariis (en llatí).
42. ec a O, per hec.
43. iuro a O, per iure.
44. potestatem a O, per potestate.
45. que a O, per quod.
46. aud a O, per aut.

47. ullusque a **O**, per ullo.
48. uendicione a **O**, per uenditionis.
49. uendicare a **O**, per uindicare.
50. set a **O**; variant, admesa en llatí, de sed.
51. aud a **O**, per aut.
52. immelioracionem a **O**, per immelioratione.
53. uendicionem a **O**, per uenditionis.
54. uendicione a **O**, per uenditionis. *Tot seguit, espai en blanc.*
55. Kalendas a **O**, per Kalendarum.
56. Setembris a **O**, per Septembrium.
57. ano a **O**, per anno.
58. reie a **O**, per regi.
59. Filipo a **O**, per Philippo.
60. Remon (en català) a **O**; Raimundi (en llatí).
61. rrogauí a **O**, per rogauit.
62. Guillem Bonfil (en català) a **O**; Guilelmi Bonifilii (en llatí).
63. Pere Guillem (en català) a **O**; Petri Guilelmi (en llatí).
64. Guillem Duran (en català) a **O**; Guilelmi Durandi (en llatí).
65. sacer a **O**, per sacerdos.
66. uendicione a **O**, per uenditionis.

1166

1074, febrer, 14.

Establiment. *Frotar*, [= Frotard] *abat*, [de Sant Benet de Bages] *i la comunitat de monjos del monestir de Sant Benet* [de Bages] *estableixen a Ermengaus/Ermengod* [= Ermengol] *i a la seva esposa Ermesenda una vinya perquè la treballin bé, al comtat de Manresa, al terme del castell de Buc, al puig d'Or, a Comademanca*, [actual municipi de Castellnou de Bages, comarca de Bages] *a la prestació anual del quart*.¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2282 G.

quartum dat a coma de manca²

M. N.º 313³

Stabliment del Abat = = Manresa =

PVG de avRO in Loco dictum Coma de Manca.⁴

1074.

Vall dels horts.

Pozol.⁵

124⁶

2282 G⁷

In nomine Domini. Ego Frautarius,⁹ abba,¹⁰ cum cungregacione¹¹ monacorum¹² Sante¹³ Benedicti cenobiit,¹⁴ donatores sumus tibi Ermengaus,¹⁵ et uxori¹⁶ tua Ermesendis.¹⁷ Donamus uobis uinea de Santi Bene[dicti]¹⁸ erema ad ut laborandum et ad recomplanta<n>dum.¹⁹ Est autem ipsa uinea in

comitatum²⁰ Minorisa,²¹ in ter[mino]²² de kastrum Bugo,²³ in pug de Auro,²⁴ in locum²⁵ qui uocant Coma de Manca.²⁶ Et afrontad²⁷ ipsa uinea: de orientis²⁸ et de²⁹ meridie et de hociduo³⁰ in terra de Santi Benedictii;³¹ a parte uero circii³² in nos laborat[ores].³³ Quantum infra istas III^{or34} afrontaciones³⁵ includunt³⁶ sic donamus uobis ipsa uinea ad bene laborare³⁷ et inter et inter³⁸ p<I>antare³⁹ et ab⁴⁰ omni eremo eas eripiendo, ita ut de omnes suas laboraciones minuare non fu[erit]⁴¹ et per unumquemque annum⁴² de ipsum fructum quod inde exierit rette et fideliter donetis ipsvm⁴³ quartum⁴⁴ ad predicti Santi⁴⁵ Benedicti⁴⁶ et ad suos successore<s>⁴⁷ Ermengaudvs quam et posterita tua post obitum.

Actum est hoc XVI Kalendas⁴⁸ Marcii⁴⁹ anno XIII^{III} Filipo⁵⁰ rege.⁵¹

Sig+num⁵² Frautarivs,⁵³ abba.⁵⁴

Mironi Seniofret.⁵⁵

Reimundvs,⁵⁶ monachus.⁵⁷ Geralvs,⁵⁸ monachus.⁵⁹ Bernardvs,⁶⁰ monachus.⁶¹

Ermengaudvs,⁶² leuita, qui ehc⁶³ scripsid⁶⁴ in prefacto⁶⁵ die (*signe*) et ano.⁶⁶

2⁶⁷

1. *Pergamí en relatiu bon estat de conservació, tot i que manquen dos bocins de pergamí: un a l'angle superior dret, i un altre que no afecta el text a la part inferior dreta (anvers). També algunes taques d'humitat. També té tres talls a l'interior del pergamí, que pràcticament no afecten les lletres que són a prop.*

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

6. *Mitjans del segle XX. Escrit amb llapis. Ratllat.*

7. *Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.*

8. *Frautarivs a O. Es tracta de Frotard.*

9. *abba a O; l'abat de Sant Ponç de Tomeres i de Sant Benet de Bages.*

10. *la r sobrelineada a O.*

11. *monacorum a O; per monachorum.*

12. *Sante a O; per Sancti.*

13. *cti cenobiit afectat per una taca d'humitat a O.*

14. *Ermengaus (en català) a O. Variant del nom personal masculí d'origen germànic Ermengol, que, juntament amb les seves variants, Ermengod i Ermengaus, és alhora cognom.*

15. *uxori a O; per uxor.*

16. *Ermesendis a O. Nom personal femení d'origen germànic: Ermesenda.*

17. *nea de San cenobiit afectat per una taca d'humitat.*

18. *dicti ha desaparegut amb el corresponent bocí de pergamí.*

19. *recomplantadum -abreujat recōplātadu- a O.*

20. *comitatum a O; per comitatu.*

21. *Minorisa a O; per Minorisensi.*

22. *minio / mino ha desaparegut amb el corresponent bocí de pergamí.*

23. *de kastrum Bugo a O; per de castro Bugo o castru Bugi.*

24. *in pug de auro (en català i en català llatinitzat) a O; per in podio Auri.*

25. *locum a O; per loco.*

26. *Coma de Manca a O. Correspon a un topònim, Comademanca (actual municipi de Castellnou de Bages, comarca de Bages).*

27. *afrontad a O; per affrontat.*

28. *orientis a O; per oriente.*

29. *Tot seguit, un mot de 7/8 lletres ratllat(potser hociduo).*

30. *hociduo a O; per occiduo.*

31. de Santi Benedictii a O; per Sancti Benedicti.
32. circii a O; per circio.
33. ores (?) ha desaparegut amb el corresponent bocí de pergami.
34. el darrer pal, afectat per una taca d'humitat.
35. afrontaciones a O; per affrontationes.
36. inclludunt a O; per includunt.
37. ad bene laborare a O.
38. et inter escrit dues vegades a O.
39. pantare a O.
40. la b afectada per una taca d'humitat.
41. erit (?)a O.
42. la primera n afectada per una taca d'humitat a O.
43. la v esmena una a anterior, encara visible a O.
44. quartum esmena un mot anterior, presumiblement tasca, poc o gens visible.
45. Santi a O; per Sancti.
46. predicti Santi Benedicti a O; per predictum Sanctum Benedictum.
47. successore a O.
48. Kalendas -abreujat Kllas- a O; per Kalendarum.
49. Marcii a O; per Martiarum.
50. Filipo -ip afectat per una taca d'humitat- a O.
51. rege a O; per regi.
52. el quart inferior dret de + afectat per una taca d'humitat.
53. Frautarivs a O. Vegeu la nota 8.
54. abba a O.
55. Seniofret (en català) a O; Seniofredi (en llatí).
56. Reimundvs a O, per Raimundus.
57. monachus, abreujat mchs.
58. Geralvs a O, per Geraldus.
59. monachus -abreujat mchs- a O.
60. Bernardvs a O.
61. monachus -abreujat mchs- a O.
62. Erimeng i s amb majúscules a O. Davant m hi ha una i, de manera que en realitat es llegeix erimengaudus.
63. ehc a O; per hec.
64. scripsid a O, per scripsit.
65. prefacto a O, per prephato.
66. ano a O, per anno.
67. 2 a O. És escrit una mica per sobre de 1, anterior, ratllat, escrit a l'angle, evitant una osca que ha fet desaparèixer la part propera a l'angle inferior dret (anvers).

1167

1074, febrer, 23.¹

Venda. Guitard, [= Guitart] fill d'Arnall, i la seva esposa Madresenda, i Jovan [= Jubany] i la seva esposa Madresenda venen a Ramon, sacerdot, i al seu germà Oliba, sacerdot, unes terres i vinyes conreades i ermes, garrigues i esteper i bruguer, pendent i pla, amb arbres de tota mena, que tenen per dret patern i per compra i per edificació (plantació) i per altres drets, i les mullers pel desè i per altres drets, al comtat de Barcelona, al terme [del castell] de Piera, a [les] Comelles, als Arenys, [actual municipi de Piera, comarca d'Anoia] pel preu de vuit mancusos d'or de Barcelona.²

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2282 E.

K[ARTA] DE APIERA³**Venditionis in apiera in / loco quem dicunt comelas / hic nichil fuit / datum nobis⁴****T. N° 182⁵****Cartas de certas
terras a piera****Piera⁶****1073.****Piera.⁷****122⁸****2282 E⁹**

In nomine Domini. Ego¹⁰ Gitardus,¹¹ prolisque¹² Arnallus,¹³ et uxori¹⁴ mea Madresinda,¹⁵ et Jouan¹⁶ et uxori¹⁷ mea Madresinda.¹⁸ Nos simul in unum venditores summus¹⁹ tibi²⁰ Remon,²¹ sacer,²² et fratri²³ tuo Olibani,²⁴ emptores. Per anc²⁵ scriptura uindicionis²⁶ nostre²⁷ uindimus²⁸ uobis terras et uineas, cultas uel eremas, garricis et estipario²⁹ et brugario,³⁰ pronum et planum, cum omni genera arborum qui infra sunt, nostrum proprium, qui nobis aduenit ad nos omnes suprascripti iamdicta omnia suprascripta per uocem paterna³¹ siue per comparacione uel per hedificacione³² siue per qualicumque³³ uoces. Et ad nos mulieres per X^{mum} uel per qualicumque³⁴ uoces. Et est hec omnia suprascripta in commitatum³⁵ Barchinona,³⁶ infra terminos Apiaria,³⁷ in locum que dicunt³⁸ Chomelles,³⁹ ad ipsos Arens.⁴⁰ Et affrontad⁴¹ iamdicta omnia: a parte orientis⁴² in terras et in uineas de Ricard,⁴³ qui est condam, simul in terras et in uineas de domnus⁴⁴ commite;⁴⁵ a meridianem plaga⁴⁶ in uia qui pergit ad Apierola;⁴⁷ de occiduo in uinea de Andrea⁴⁸ et de⁴⁹ Suniarii, qui est condam, et in uia; circii iterum⁵⁰ pars in alia uia supirana.⁵¹ Quantum infra istas totas affrontaciones includunt et is⁵² limitibus uel termini⁵³ ambiunt sic uindimus⁵⁴ nos uel iamdicta omnia tota⁵⁵ ab integrum, uiaductibus et reductibus,⁵⁶ cum exiis⁵⁷ et regressis⁵⁸ earum,⁵⁹ ad uestrum plenissimum proprium, in propter precium mancosos⁶⁰ hocto⁶¹ de auro⁶² Barchinona⁶³ quod uos emptores manibus nostris nobis donastis et nos uinditores⁶⁴ manibus nostris recepimus, et nichil⁶⁵ exinde precium apud uos emptores non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia quod superius est scripta de nostro iuramus⁶⁶ in uestro tradimus dominio et potestatis⁶⁷ a proprio⁶⁸ ad faciendam⁶⁹ uestram uoluntatem. Quod si nos venditores aud⁷⁰ ullusque⁷¹ uiuens homo uel femina utriusque sexus qui contra ista carta uindicione⁷² uenerit aut nos uenerimus pro inrumpendum non hoc ualead⁷³ uindicare set⁷⁴ componat aut componamus nos uobis ista omnia suprascripta in triplo cum omne sua immelioracione,⁷⁵ in tale uidelicet locum⁷⁶ ut simili abeat⁷⁷ ualorem. Et in antea ista carta firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uindicione⁷⁸ VI Kalendas⁷⁹ Marcias,⁸⁰ natale⁸¹ sancte Machie,⁸² apostole,⁸³ anno XIII regni Filippi⁸⁴ reie.⁸⁵

S+m Gitardus.⁸⁶ S+m Madresinda. S+m Jouan.⁸⁷ S+m Madresinda. Nos qui ista carta uendicione⁸⁸ fecimus scribere, manibus nostris firmamus et⁸⁹ testes firmare rogauimus. In tale uidelice⁹⁰ racione ut de ipsa uinea qui fuit de Iozfret⁹¹ donetis per unumquemque annum ipsam tascam et decimam ad Sancti Christophori.⁹²

S+m Elliards.⁹³ S+m Quixol.⁹⁴ S+m Sanlla Honofredus.⁹⁵ S+m Gueribertus Duran.⁹⁶ S+m Amalrig Guifre.⁹⁷

Gitardus, leuita,⁹⁸ qui ista carta uindicione⁹⁹ scripsit et¹⁰⁰ die (*signe*) et anno quo supra.

1. *Si el mot abreujat és natale, com sembla (vegeu la nota 81), el 6 de les calendes de febrer correspon al 24 de febrer i es tracta d'un any de traspàs. Però aleshores no té sentit que l'escrivà o responsable de la realització del document, un clergue, hagi d'aportar la informació que és el dia de sant Maties (o Macià), [vegeu la nota 82] que efectivament s'escau el 6 de les calendes de març. Si en comptes de natale hi digués uigilie, com seria d'esperar, aleshores el dia correspondria al 23 de febrer i l'any no seria un any de traspàs. En aquest cas sí que té sentit aclarir que és la vigília de la festa del sant, per indicar que aquell any era de traspàs i que, per tant, calia avançar un dia el 6 de les calendes de febrer, que s'esqueia el 23 de febrer i no el 24. De la correcta lectura d'aquesta abreviatura depèn la correcta interpretació de la datació del document, és a dir, si és el 23 o el 24 de febrer, o, el que és el mateix, si és o no un any de traspàs: si l'any és de traspàs és el 24 de febrer, i si no ho és, el 23 de febrer. D'altra banda, cal afegir que ni l'any 1073 ni l'any 1074 foren anys de traspàs; ho foren, en canvi, el 1072 i el 1076.*
2. *Pergamí en relatiu bon estat de conservació. Un forat al costat esquerre (anvers).*
3. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*
4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
5. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
6. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
7. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
8. *Mitjans del segle XX. Escrit amb llapis. Ratllat.*
9. *Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.*
10. *ego a O, per nos.*
11. *Gitardus a O. Nom personal masculí d'origen germànic, format de 'wit' i 'hard', llatinitzat.*
12. *prolisque a O, per prolis.*
13. *Arnallus a O.*
14. *uxori a O, per uxor.*
15. *Madresinda a O.*
16. *Jouan (en català) a O.*
17. *uxori a O, per uxor.*
18. *Madresinda a O.*
19. *summus a O, per sumus.*
20. *tibi a O, per uobis.*
21. *Remon (en català) a O; Raimundo (en llatí).*
22. *sacer a O, per sacerdote.*
23. *fratri a O, per fratre.*
24. *Olibani a O, per Olibane.*
25. *anc a O, per hac.*
26. *uindicionis a O, per uenditionis.*
27. *nostre a O, per nostra.*
28. *uindimus a O, per uendimus.*
29. *estipario (en llatí catalanitzat) a O. En català normalitzat actual: estepar, 'matoll d'estepes'. L'estepa és un arbust (en llatí: cistus; en francès: ciste; en castellà: estepa o jara). La fusta, molt dura, s'empra per a la fabricació d'eines i també és molt apreciada com a llenya. Les nombroses flors atreuen les abelles, que elaboren la mel d'estepa.*
30. *brugario (en llatí catalanitzat) a O. En català normalitzat actual: bruguer, 'matoll de bruc'. El bruc és un arbust mediterrani, freqüent en sòls silicis. (en llatí: erica; en francès: bruyère; en castellà: brezo). La fusta dura, pesada i rogenca és molt apreciada per a l'elaboració de pipes de fumar.*
31. *paterna a O, per paternam.*
32. *hedificacione a O, per edificacione.*
33. *qualicumque a O, per qualescumque.*
34. *qualicumque a O, per qualescumque.*

35. *commitatum a O, per comitatum.*
36. *Barchinona a O, per Barchinonensi.*
37. *Apiaria a O. Correspon a Piera (actual municipi de Piera, comarca d'Anoia).*
38. *que dicunt a O, per quod dicitur.*
39. *Chomelles (en català) a O. En català normalitzat actual: Comelles.*
40. *ad ipsos Arens -construcció en llatí, adaptada al català- a O; ad ipsas Harenas (en llatí). En català normalitzat actual: als Arenys.*
41. *affrontad a O, per affrontat.*
42. *orientis a O, per oriente.*
43. *de Ricard (en català) a O; Ricardi (en llatí).*
44. *de domnus a O, per domni o domini.*
45. *commite a O, per comitis.*
46. *plaga a O, per plagam.*
47. *Apierola a O, per Apierolam. Correspon a Pierola (Pierola, actual municipi dels Hostalets de Pierola, comarca d'Anoia).*
48. *de Andrea a O, per Andrei.*
49. *de superflu.*
50. *iterum (adverbi): després o d'altra banda.*
51. *supirana a O. Derivat de superior.*
52. *is a O, per eis.*
53. *termini a O, per terminis.*
54. *uindimus a O, per uendimus.*
55. *tota a O, per totum.*
56. *reductibus a O, per reductibus.*
57. *exiis a O, per exitibus.*
58. *regressis a O, per regressibus.*
59. *earum a O, per eis.*
60. *mancusos (en català) a O.*
61. *hocto a O, per octo.*
62. *de auro a O, per auri.*
63. *Barchinona a O, per Barchinonensi.*
64. *uinditores a O, per uenditores.*
65. *nichil a O, per nihil.*
66. *iuramus a O, per iure.*
67. *potestatis a O, per potestate.*
68. *a proprio a O, per ad proprium.*
69. *faciendam a O, per faciendum.*
70. *aud a O, per aut.*
71. *ullusque a O, per ullo.*
72. *uindicione a O, per uenditionis.*
73. *ualead a O, per ualeat.*
74. *set a O; variant, admesa en llatí, de sed.*
75. *inmelioracione a O, per immelioratione.*
76. *locum a O, per loco.*
77. *abeat a O, per habeat.*
78. *uindicione a O, per uenditionis.*
79. *Kalendas a O, per Kalendarum.*
80. *Marcias a O, per Martiarum.*
81. *natale -abreujat nte- a O.*
82. *sancte Machie a O, per sancti Mathie*
83. *apostole a O, per apostoli.*
84. *Filipi a O, per Philippo.*

85. reie a **O**, per regi.
 86. Gitardus a **O**, per Gitardi.
 87. Jouan (en català) a **O**; Jouani (en llatí).
 88. uendicione a **O**, per uenditionis.
 89. Tot seguit hi hauria d'haver: ad.
 90. uidelice a **O**, per uidelicet.
 91. de Iozfret (en català) a **O**; Iocefredi (en llatí).
 92. Sancti Christophori -abreujat Xpōfori- a **O**, per Sanctum Christophorum.
 93. Elliards (en català) a **O**. Nom personal femení d'origen germànic.
 94. Quixol (en català) a **O**. Nom personal femení d'origen germànic.
 95. Sanlla Honofredus (en català) a **O**; Sanlani Onofredi (en llatí).
 96. Gueribertus Duran (en català) a **O**; Gueriberti Durandi (en llatí).
 97. Amalrig Guifre (en català) a **O**; Amalrici Guifredi (en llatí).
 98. Gitardus, leuita amb majúscules a **O**.
 99. uindicione a **O**, per uenditionis.
 100. et superflu.

1168

1074, juny, 20.¹

Evacuació. *El senyor Ramon Guillem de Mediona (dit també Guillem de Mediona) i la seva esposa Maiasenda, davant la presència de molts bons homes, entre els quals: Bernat Odger, [= Otger] Bernat Bonpar, Alemany Arnall i Rodland Guitard. [= Rotllan Guitart] (signen també: Bernat Arnall i Mir Arnall, probablement germans d'Alemany Arnall) s'evacuen d'un alou (cases amb cort i sitges i colomar, terres i vinyes, conreat i erm, i de tota mena d'arbres, aigües iguals, garrigues, prats i pastures) al comtat de Barcelona, al terme del castell de Mediona, a Vilaseca jussana, [Vilaseca -paratge- i Santa Margarida d'Agulladolç, actual municipi de Mediona, comarca d'Alt Penedès] que els reclamaven Bernat i la seva muller Adaleid [= Adaled, Adalet, Adelaida] Mir, que deien que el tenia injustament Eliards, [= Aliarda, Aliart] dona, i que l'esmentat Bernat havia demostrat amb un document. A canvi, els esmentats Ramon i muller reben un cavall òptim valorat en vint unces, i es comprometen a no reclamar res més, ni ells ni els seus successors.*²

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2282 F.

estraño

1073.

Mediona.³

123⁴

2282 F⁵

In iudicio uel in placito domno Raimundo Wilelmo Midionensi⁶ coniucxque sue⁷ nomine Maiasendis⁸ et in presentia multorum bonorum hominum, id est: Bernard Odger⁹ et Bernard Bonpar¹⁰ et Alaman Arnall,¹¹ Rodlandus Witard¹² et alicuorum¹³ bonorum hominum ibidem assistencium in eorum conspectu, in istorum presentia sic uenit homo¹⁴ quereliosus qui uocatur Bernardus mulierique sue¹⁵ nomine Adaleiz Mir¹⁶ de illorum alaude¹⁷ quod tenebat Elliardis,¹⁸ femine,¹⁹ iniuste et ostendit eis cartula quod ipse rogauit scribere et firmauit. Est autem predictae²⁰ alaudis²¹ in comitatu Barchinonense,²² in termine²³ castro Midione,²⁴ in locum²⁵ que²⁶ uocant

Uillasecca subteriora.²⁷ Id sunt: kasas²⁸ cum curte²⁹ et solos et superpositos et foueas et palumbario, terras et uineas, cultum et heremum,³⁰ et omni genere arborum, aquis aqualibus, garricis, pratis siue pascuis. Afrontat³¹ autem predicta omnia: de parte orientis³² in torrent³³ uel ad ipso forno³⁴ et uinea de filios qui fuerunt de Sinner³⁵ et in terra de Wilelmo Malaneg³⁶ uel in terra de Seniofred³⁷ [2/3 lletres];³⁸ de meridie in strata publica et in terra de Witard³⁹ siue in terra de Inwilfred;⁴⁰ de occiduo in uia siue in terra de nos comparatores; de circi⁴¹ in uinea de domno Wilelmo, seniori nuncupatur Midione,⁴² et in terra et in uinea de Ebrino⁴³ siue in terra Sancta Marga[rite].⁴⁴ Quantum infra istas afrontaciones⁴⁵ includunt sic me exuacuo ego predicto Raimundo siue predicte⁴⁶ mulieri⁴⁷ mee⁴⁸ de predicto alaudio⁴⁹ uobis predictis Bernardo siue predicta Adaleiz⁵⁰ pro cauallo uno obtimo,⁵¹ id est per XX uncias in precium⁵² ut amplius non requiramus nec ad uobis nec ad posteritas⁵³ uestra. Et si fecerimus ad nihilum perueniat. Quod si ego iamdicto Raimundo aut predicte⁵⁴ mulieri⁵⁵ mee,⁵⁶ homines aut feminas utriusque sexus qui contra hanc ista euacuacio⁵⁷ uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uendicare⁵⁸ sed componat aut componamus uobis prescripta omnia in duplo cum sua immelioracione, et ut tu predicta Adaleiz licenciam abeas⁵⁹ predicta hec omnia suprascripta dare et inalienare, omnia facere quod uolueris ad tuum legitimum proprium.

Facta ista euacuacio XII Kalendas⁶⁰ Iulias⁶¹ anno XIII regnante Philippo⁶² rege.⁶³

S+ Raimvndvs.⁶⁴ Sig+num Maiasendis. Qui ista euacuacio fecimus⁶⁵ et firmuimus et testes firmare rogauimus.

Sig+num Alaman Arnallo.⁶⁶ Sig+num Bernard Arnall.⁶⁷ Sig+num Mir Arnall.⁶⁸

Poncivs,⁶⁹ indignus presbiter, qui ista euacuacio fecit et subscripsit in VI° regulo⁷⁰ et sub (*signe*) die et anno quo svpra.⁷¹

1.

2. *Pergamí en bon estat de conservació, tot i que el text del costat dret i de l'inferior esquerre és una mica deslluït. El document es conservava plegat (diversos sècs verticals) i enrotlat. Un forat petit al marge esquerre (anvers).*

3. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

4. *Segona meitat del segle XX. Ratllat.*

5. *Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.*

6. *domno Raimundo Wilelmo Midionensi a O. En Ramon Guillem [senyor] de Mediona, també dit Guillem (vegeu la nota 42), ha d'ésser sens dubte un descendent directe de Guillem de Mediona - dit també Guillem d'Oló en referència al castell que heretà del seu pare Sesmon-, el levita i canonge de Vic repoblador de la contrada de Calaf, que, a més del castell de Mediona disposà testamentàriament dels de Montbui (actual municipi de Santa Margarida de Montbui, Conca d'Òdena, comarca d'Anoia), Tous (actual municipi de Sant Martí de Tous, Conca d'Òdena, comarca d'Anoia), Aguilar (actual municipi dels Hostalets de Balenyà, comarca d'Osona), Compedra (actual municipi de Malla, comarca d'Osona) i Maçana (actual municipi de Rubió, Alta Segarra, comarca d'Anoia).*

*No sembla massa arriscat considerar-lo un nét, tenint en compte tant les dates (Guillem de Mediona o d'Oló morí decapitat a començaments de setembre de 1033 després d'haver estat sorprès en una atzagaida musulmana al terme del castell d'Argençola) com el patronímic. Podria tractar-se del fill d'un Guillem, fill del levita repoblador, tot i que no el documentem; sí, en canvi, que ens són coneguts quatre fills, que tingué amb la seva esposa Arsenda: Ermengol, Ermesenda, Quíxol i Ramon. No és probable que puguem identificar aquest nét amb el fill d'Ermengol, anomenat Guillem, que documentem en el testament i les dues adveracions sacramentals de Guillem de Mediona o d'Oló. [ORDEIG I MATA, Ramon, *Diplomatari de la catedral de Vic. Segle XI*, fascicle segon (Vic 2003), núm. 895, pàgs. 217-220 (Vic: ACV, cal. 9, episc. II, núm. 35); núm. 914, pàgs. 237-239 (Vic: ACV, cal. 6, núm. 246) i núm. 915, pàgs. 239-242 (Vic: ACV, vol. VIII, núm. 108) / PLADEVALL, Antoni, "Mediona, Guillem de", a *Gran Enciclopèdia Catalana*, 9 (Barcelona 1976 -1^a ed.-), pàg. 761. *Data la seva mort l'any 1032, però segons la informació de què disposem sembla que cal situar-la el 1033.*]*

7. sue a **O**, per sua.
8. Maiasendis (en llatí) a **O**.
9. Bernard Odger (en català) a **O**. Coneixem un litigi entre el noble Bernat Otger i l'abat de Sant Cugat del Vallès per unes terres al Penedès, i la desconfiança que mostrà el primer envers les proves documentals que aportà el monestir, i el seu desig de recórrer a l'ordalia. [RIUS SERRA, José, *Cartulario de «Sant Cugat»*, doc. 545 (1037)] *Aquest episodi i les conseqüències per a les pràctiques judicials que se'n deriven han estat tractats per diversos autors* [SALRACH, Josep Maria, "Prácticas judiciales, transformación social y acción política en Cataluña (siglos IX-XIII)", a *Hispania*, 57, 1997, pàgs. 1009-1045 / ID., "Les modalitats du règlement de conflits en Catalogne aux XIe et XIIe siècles, dans *Le règlement des conflits au Moyen Âge. Actes du XXXe Congrès de la SHMESP* (Angers 2000), Paris 2001, pàgs. 121, 123 i 124 -notes 11 i 16-22 / CINGOLANI, Stefano Maria, "Estratègies de legitimació del poder comtal: l'abat Oliba, Ramon Berenguer I, la seu de Barcelona i les *Gesta comitum Barchinonensium*", a *Acta historica et archaeologica Mediaevalia*, 29, 2008, Universitat de Barcelona, pàgs. 164 i 165, nota 83].
10. Bernard Bonpar (en català) a **O**.
11. Alaman Arnall (en català) a **O**.
12. Rodlandus Witard (en català) a **O**.
13. alicuorum a **O**, per aliquorum.
14. homo -abreujat h^om^o- a **O**.
15. sue a **O**, per sua.
16. Adaleiz Mir (en català) a **O**.
17. alaude -abreujat alaud- a **O**, per alode.
18. Elliardis a **O**.
19. femine a **O**, per femina.
20. predice a **O**, per predictos.
21. alaudis a **O**, per alodes.
22. Barchinonense a **O**, per Barchinonensi.
23. termine a **O**, per termino.
24. castro Midione a **O**, per castri Midionensi.
25. locum a **O**, per loco.
26. que a **O**, per quod.
27. Uillasecca subteriora.
28. kasas a **O**, per casas.
29. curte a **O**, per curtem.
30. heremum a **O**, per eremum.
31. afrontat a **O**, per affrontat.
32. orientis a **O**, per oriente.
33. torrent (en català) a **O**; torrente.
34. forno (en català llatinitzat o llatí catalanitzat) a **O**; furno (en llatí).
35. Sinner (en català) a **O**.
36. de Wilelmo Malaneg (en català) a **O**; Wilelmi Malanegi (en llatí).
37. de Seniofred (en català) a **O**; Seniofredi (en llatí).
38. [2/3 lletres] *Segurament és el sobrenom.*
39. de Witard (en català) a **O**; Witardi (en llatí).
40. de Inwilfred (en català) a **O**; Inwilfredi (en llatí).
41. circi a **O**, per circio.
42. domno Wilelmo, seniori nuncupatur Midione (en català) a **O**. *Vegeu la nota 6.*
43. de Ebrino a **O**, per Ebrini.
44. Sancta Margarite a **O**, per Sanctae Margaritae.
45. afrontaciones a **O**, per affrontationes.
46. predice a **O**, per predicta.
47. mulieri a **O**, per mulier.

48. mee a **O**, per mea.
49. alaudio a **O**, per alodio.
50. Adaleiz (en català) a **O**.
51. obtimo a **O**, per optimo.
52. precium a **O**, per pretio.
53. posteritas a **O**, per posterita
54. predicte a **O**, per predicta.
55. mulieri a **O**, per mulier.
56. mee a **O**, per mea.
57. euacuacio a **O**, per euacuacionem.
58. uendicare a **O**, per uindicare.
59. abeas a **O**, per habeas.
60. Kalendas a **O**, per Kalendarum.
61. Iulias a **O**, per Iuliarum.
62. Philippo a **O**.
63. rege a **O**, per regi.
64. Raimvndvs amb majúscules a **O**.
65. Tot seguit hauria d'anar-hi: scribere.
66. Alaman Arnallo (en català i català llatinitzat) a **O**; Alamandi Arnaldi (en llatí).
67. Bernard Arnall (en català) a **O**; Bernardi Arnaldi (en llatí).
68. Mir Arnall (en català) a **O**; Mironi Arnaldi (en llatí).
69. Poncivs amb majúscules a **O**.
70. regulo a **O**, per linea (ordo o series no són emprades mai).
71. svpra amb majúscules a **O**.

1169

1075, març, 9.

Venda. *Sendred*, [= Sindreu] fill de Company, i la seva esposa *Ermengards*, [= Ermengarda] i *Manasès* [dona] i els seus fills (de *Sendred*): *Guillem Ramon*, *Berenguer*, *Bernat*, *Jofre*, *Adaled* [= Adelaida] i *Guerau*, venen a *Oleguer* i la seva esposa *Guilla* una peça de terra conreada i erma que *Sendred*, [= Sindreu] té per donació dels fills de *Ramon*, i *Ermengards* [= Ermengarda] pel desè i per qualssevol altres drets, i *Manasès* pel desè, i els fills esmentats per llurs avis o per llurs pares, o per qualssevol altres drets, al comtat de *Manresa*, al terme del castell de [la] *Manresana*, prop dels *Prats*, [actual municipi dels Prats de Rei, Alta Segarra, comarca d'Anoia] pel preu de quinze unces, a pagar en coses que ho valguin.¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2282 H.

K[arta] d·Alger K[arta] d·Alger K[arta] de Ollegario²

T. N.º 239³

d·una poss<ess>ió a la Manresana al prat es antiga / no es de profit per est Monestir de / Bages =⁴

1074.

Manresana.⁵

[125]⁶

2282 H⁷

In nomine Domini. Ego⁸ Sendredus,⁹ prolis Compan,¹⁰ et uxori¹¹ sua¹² Ermengards,¹³ et Manases,¹⁴ et filiis¹⁵ meis,¹⁶ id sunt: Guillem Raimun¹⁷ et Berengario¹⁸ et Bernard¹⁹ et Iocfret²⁰ et Adaleiz²¹ et Gerall.²² Nos simul in unum venditores sumus uobis Ollegario²³ et coniux tue²⁴ Guilla,²⁵ emtores.²⁶ Per hanc²⁷ scriptura uendicionis²⁸ [n]ostre²⁹ sic uendimus uobis pecia I de terra culta uel erema, nostra propria. Et aduenit ad me Sendredus³⁰ per donacione de filiis³¹ de Raimundo³² et ad me Ermengards per meum decimum siu[e per u]llasque³³ uoces, et ad me Manases per meum decimum et ad nos supradictis³⁴ filiabus³⁵ per auiorum nostrorum³⁶ aut per patrem nostrorum³⁷ aut per quacumque³⁸ uoces. Et est hec omnia in comitatum³⁹ Minorisa,⁴⁰ infr[a term]ine⁴¹ de castrum⁴² Menresana,⁴³ prope ipsos Prads.⁴⁴ Et adfrontat⁴⁵ predicto alaudio:⁴⁶ a parte oriente in terra de Geribert Honofreç⁴⁷ uel in terra de domno comite,⁴⁸ et de meridie in terra de Raimun Gua[d...a]⁴⁹ et de Bernard Ranmir;⁵⁰ et de occiduo et de circii⁵¹ in terra de domno Raimundo comite.⁵² Quantum infra istas IIII^{or} adfrontaciones⁵³ includunt sic uendimus nos iamdictos ad uos predicto⁵⁴ Olleg[ari]o⁵⁵ et Guilla⁵⁶ iamdicto alaudio,⁵⁷ totum ad⁵⁸ integrum, cum ingresibus⁵⁹ et exitibus uestris, ad uestrum proprium alaudium⁶⁰ ad facere quodcumque facere⁶¹ uolueritis sine nullam⁶² nostra reseruacione, in propter pre[cium]⁶³ vncias XV^{cim} in rem ualentem in precium de mula. Et est manifestum. Quem uero predicta ipsa hec omnia quod superius resonat de nostros iuramus⁶⁴ in uestro tradimus dominio et potestat[e a]⁶⁵ facere que⁶⁶ uolueritis. Quod si nos uenditores aut ullusque⁶⁷ homo qui contra hanc ista uendicione⁶⁸ uenerit ad inrumpendum ut⁶⁹ inquietare uoluerit non hoc ualeat uendicca[re]⁷⁰ set⁷¹ componat aut componamus uobis ipsum alaudium⁷² in duplo cum hominem⁷³ suam⁷⁴ inmelioracionem.⁷⁵ Et in antea ista carta uendicionis⁷⁶ firma permaneat et abeat⁷⁷ firmitatem modo uel omnique⁷⁸ tempore.

Facta ista carta uindicionis.⁷⁹ Actum est hoc VII° Idus⁸⁰ Marcii⁸¹ anno XV° regni Filipi⁸² rege.⁸³

S+num Sendret.⁸⁴ S+num Ermengards. S+num Manases. S+num Guillem.⁸⁵ S+num Berenger.⁸⁶ S+num Bernard.⁸⁷ S+num Iocfret.⁸⁸ S+num Adaleiz. S+num Gerall.⁸⁹ Nos qui ista carta uendicione⁹⁰ fecimus scribere et firmauimus et testes firmare rogauimus. S+num Guadamir.⁹¹ S+num Guifret Arnal.⁹² S+num Gerbert Raimun.⁹³ S+num Ermengaud Erumir.⁹⁴

Adrouarius,⁹⁵ leuita, qui ista karta⁹⁶ uendicione⁹⁷ scripsit et⁹⁸ (*signe*) die et ano⁹⁹ quod supra.

1. Pergamí malmès a la part central superior i inferior, a causa del plec central que travessa el pergamí en sentit vertical. Anava plegat (tres sècs verticals i tres sècs horitzontals). També té alguns forats. La tinta és deslluïda en algunes parts.

2. No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.

3. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.

4. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.

5. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).

6. Mitjans del segle XX. Escrit amb llapis. Il·legible.

7. Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.

9. comitatum a **O**, per comitatu.

10. Minorisa a **O**, per Minorisensi.

11. Adrouarius, amb majúscules a **O**.

8. Ego nos.

9. Sendredus

10. Compan. *Els esposos Company i Sesnanna bastiren el seu patrimoni familiar a base de compres de terres i de peces de vinya al terme del castell de la Manresana, a la Segarra calafina (actualment inclosa a la comarca d'Anoia), entre els anys 1038 i 1043. [FELIU, Gaspar - SALRACH, Josep M., dirs., *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona de Ramon Borrell a Ramon Berenguer I*. Vol. I, pàg. 226. Vol. II, docs. 259, 260, 261, 262, 297 i 305].*

11. uxori

12. sua

13. Ermengards
14. Manases
15. filiis filios.
16. meis meos.
17. Guillem Raimun
18. Berengario
19. Bernard
20. Iocfret
21. Adaleiz
22. Gerall.
23. Ollegario
24. tue tua.
25. Guilla.
26. emtores emtores.
27. hanc hac.
28. uendicionis uenditionis.
29. [n]ostre
30. Sendredus Sendredum.
31. de filiis filiorum.
32. de Raimundo Raimundi.
33. siu[e per u]llasque siue per ullas.
34. supradictis supradictos.
35. filiabus filios.
36. per auiorum nostrorum per auis nostris.
37. per patrem nostrorum per patre nostre.
38. per quacumque per qualiscumque.
39. comitatum
40. Minorisa
41. infr[a term]ine
42. de castrum castrum.
43. Menresana.
44. Prads ; Pratos.
45. adfrontat affrontat.
46. alaudio alodio.
47. de Geribert Honofreç
48. de domno comite
49. de Raimun Gua[d...a]
50. de Bernard Ranmir
51. circii circio.
52. de domno Raimundo comite domni (o domini) Raimundi comitis.
53. adfrontaciones affrontationes.
54. predicto predictos.
55. Olleg[ari]o
56. Guilla
57. alaudio alodio.
58. ad ab.
59. ingresibus ingressibus.
60. alaudium alodium.
61. facere superflu; ja dit abans.
62. nullam nulla.
63. pre[cium]⁶⁰
64. de nostros iuramus de nostro iure.

65. potestat[e a] potestate ad
66. que
67. ullusque ullo.
68. uendiccionem uenditionem.
69. ut aut.
70. uendicca[re] uindicare.
71. set
72. alaudium alodium.
73. homnem omni.
74. suam sua.
75. inmelioracionem immeliorationem.
76. uendiccionis uenditionis.
77. abeat habeat.
78. omnique omni.
79. uindiccionis uenditionis.
80. Idus Iduum.
81. Marcii Martiarum.
82. Filipi Philippo.
83. rege regi.
84. Sendret; Sendredi.
85. Guillem; Guilelmi.
86. Berenger Berengarii.
87. Bernard Bernardi.
88. Iocfret Iocfredi.
89. Gerall Geraldi.
90. uendiccionem uenditionis.
91. Guadamir Guadamiri.
92. Guifret Arnal Guifredi Arnaldi.
93. Gerbert Raimun Geriberti Raimundi.
94. Ermengaud Erumir Ermengaudi Arumiri.
95. Adrouarius.
96. karta carta.
97. uendiccionem uenditionis.
98. et superflu.
99. ano anno.

1170

1075, abril, 12.¹

Testament. *Testament de Ramon Guadall.*²

[O]. Original no localitzat.

a.* Regest extens, en català, de vers 1914-1936: SOLÀ I MORETA, Fortià, *El monestir de Sant Benet de Bages*, pàg. 131, ex O.

b. BENET I CLARÀ, Albert, "L'origen de la família Calders", pàg. 25, ex a.

a

"Aquesta parròquia, [Sant Fruitós de Bages] fronterera amb el Monestir, passa a ésser propietat d'aquest a últims del segle XIe. Ja anteriorment hi ha hagut, entre particulars i els monjos, tractes de

vendes i canvis de terres, però fins a l'any XV de Felip (1077), aquests no adquireixen drets sobre l'església i parròquia.

Efectivament, en el dit any mor a Sant Benet, on s'ha retirat a fi d'acabar santament els dies, el noble Ramon Guadal·li, que ha passat la vida fent armes al costat del seu senyor, el comte Ramon Berenguer I, i ajudant a Ermengol [III], comte d'Urgell; en premi d'això, ha rebut d'un i altre batllies, esglésies, predis i castells, tals com els de Segur, Castellfollit [del Boix], [la] Granada, Rubió, Ardesa, Montpalau, Saniou, [la] Tallada i altres. Guadal·li és mullerat amb Arrendis, [= Arsendis, Arsenda] de la qual té tres fills: Guillem Ramon, Pere i Bertran; i en el seu testament publicat l'any següent en el claustre de la Seu de Barcelona, estant els canonges reunits en capítol, llega el seu cos a Sant Benet, i, per a remei de la seva ànima, cedeix als monjos la meitat de l'església de Sant Fruitós i del cementiri i de les sagreres de l'entorn, i la meitat dels alous, cases, masos i terres amb llurs termes i pertinences, llevat l'alou de Dannuci Gelabert, que deixa a la canònica de Vic; fa al Monestir alguna donació, que en el seu lloc citarem, i, tot repartint entre la seva muller i els fills el seu quantió cabal territorial disseminat pels comtats de Barcelona, Ausona, Girona i Urgell, deixa l'altra meitat de l'església i els alous de Sant Fruitós al seu fill hereu Guillem Ramon.”

1. *Contra la datació proposada per mossèn Fortià Solà (cf. a), que considera el 1077 el quinzè de Felip -any que esdevingué la mort de Ramon Guadall-, crec que cal avançar la data luctuosa i situar-la en el període comprès entre el 29 d'agost de 1074 i el 29 d'agost de 1075, per tal com Felip I de França començà a regnar el 29 d'agost de 1060, succeint el seu pare Enric I, que havia mort el 4 d'agost del mateix any. De fet, Albert Benet (cf. b) proposa la data de 12 d'abril de 1075 per al testament.*

2. *Segons a, el document prové de l'arxiu de casa Guitart i és original: Arx. Guitart; testament original, en nota a peu de pàgina.*

1171

1075, juny, 16.

Evacuació. *Dalmau Guitard [= Guitart] dóna a Ermesenda, filla de la difunta Adaledis [= Adalet, Adelaida] un alou (conreus i erms, arbres de tota mena, prats, pastures, entrades i eixides) propi al comtat de Manresa, al terme del castell d'Oló, [actual municipi de Santa Maria d'Oló, comarca de Bages] de manera que si després fos la seva esposa i tinguessin descendència, que l'esmentat alou romanguí tal com ella l'haurà deixat, i si no en tinguessin, el tingui i posseeixi en vida i tingui els esplets en vida seva, i després de la seva mort l'esmentat alou romanguí tal com ell el dóna. En són testimonis la vescomtessa Guilla, Berenguer Alomar, un altre Berenguer, Humbert Ot, Arnall Mir, Arnall Odeguer i el levita Ramon Josbert. [= Jubert] El vescomte Udalar el signa autògrafament.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2283-1.

aquest plech es de Olo²

K[arta] de Olon de dalmad Guitard / de [4/5 lletres]en³

Olo

La Rodalia de olo⁴

H N° 19

Rodalia de Olo; es de pro / fit per saber ahont arriba / dit terme quant sia menester =

Olo⁵1075.Olò.⁶347⁷2283⁸

Sub Trinitatis nomine sacro. Ego Dalmatio Guitardi,⁹ donator sum tibi Ermesindis,¹⁰ filia condam Adzaledis,¹¹ ipsum meum alaudem¹² proprium quod abeo¹³ et teneo sine blandimento ulli omini¹⁴ uel femine.¹⁵ Est hoc alaudium¹⁶ in comitatum¹⁷ Minorise,¹⁸ infra terminos¹⁹ kastrum²⁰ que²¹ uocatur Olon.²² Affrontat autem supradictum alaudium:²³ a parte orientis²⁴ in ipsa Guardia de Uico;²⁵ de meridie in terminio²⁶ de kastro²⁷ Clerano,²⁸ de occiduo in terminio²⁹ de Artes;³⁰ de circii³¹ in terminio³² de Auinono.³⁰ Quantum infra istas quatuor³¹ affrontaciones includunt sic dono tibi predictum³² alaudium,³³ cultum et eremum, cum omnia ienera³⁴ arborum qui ibidem sunt, cum pratis et pascuis, cum exiis et regressiis suis, quantum ibi abeo³⁵ uel abere³⁶ debeo per³⁷ qualesque³⁸ uoces sic dono tibi predictae Ermesendis³⁹ tali modo quod si postquam uxor mea fueris et filios uel filias ex me genuris, remaneat predictum alaudium⁴⁰ illi cui tu dimiseris. Si autem ex me filium aut filiam no⁴¹ abueris⁴² teneas et possideas⁴³ et esplets⁴⁴ predictum alaudium⁴⁵ sine tuo engan⁴⁶ et sine blandimento ullo omini⁴⁷ uel femine omnibus diebus uite tuę. Post mortem uero tuam remaneat predictum alaudium⁴⁸ illi cui ego dimiserero. Quem hec omnia sicut superius sunt scripta ita trado de meo iure in tua potestate. Quod si ego donator aut ullus uiuens omo⁴⁹ aut femina contra predictum donum uenerit uel uenerint ad inrumpendum no⁵⁰ hoc ualeat uel ualeant uendicare⁵¹ quod requisierit uel requisierint sed componat aut componant predictum alodium⁵² in duplo cum sua melioratione. Et in antea istum donum prescriptum maneat firmum.

Actum est hoc XVI Kalendas⁵³ Iulii⁵⁴ anno XV regni regis⁵⁵ Philippy.⁵⁶ S+ Dalmacius⁵⁷ Guitardi, qui hoc donum predictum feci et hec scriptura fieri iussi. Signo puncti firmaui et testibus firmari rogau. S+Guilia, uicecomitisa.⁵⁸ Si+gnum Berengarii Ellemarii.⁵⁹ Si+gnum alio Berengarii.⁶⁰ Si+gnum Vmbertus⁶¹ Od.⁶² Si+gnum Arnallus⁶³ Mironi. Si+gnum Arnallus⁶⁴ Audegarii.⁶⁵ Sig+num Raimundus⁶⁶ Gaucberti,⁶⁷ leuita.

Udaldardus, uicecomes⁶⁸ (*signe*).^{*69}

S+ Bernardvs,⁷⁰ presbiter, qui hec scripsit et in linea I literas⁷¹ emendatas⁷² (*signe*) et die⁷³ quod supra.

1. *Aquest document (2283-1 -1075, juny, 16-) ocupa la part superior d'un pergami en relatiu bon estat de conservació, tot i que té diverses taques d'humitat i alguns forats. Es conservava plegat. Comparteix el pergami amb un altre document (2283-2), que n'ocupa la part inferior i és datat uns anys després (1081, gener, 21).*

2. aquest plech es de Olo

3. K[arta] de Olon de dalmad Guitard / de [4/5 lletres]en

4. Olo La Rodalia de olo

5. H N° 19 Rodalia de Olo; es de pro / fit per saber ahont arriba / dit terme quant sia menester = Olo

6. 1075. Olò.

7. 347 [escrit amb llapis, ratllat]

8. 2283 [escrit amb llapis]

9. Dalmatio Guitardi *-la i final, escrita damunt una o anterior, encara visible-* a **O**.

10. Ermesindis a **O**.

11. Adzaledis a **O**.

12. alaudem a O, *per* alodem.
13. abeo a O, *per* habeo.
14. omini a O, *per* homini.
15. femine a O, *per* femina.
16. alaudium a O, *per* alodium.
17. comitatum a O, *per* comitatu.
18. Minorise a O, *per* Minorisensi.
19. terminos a O, *per* termino.
20. kastrum a O, *per* castru.
21. que a O, *per* quod.
22. Olon a O.
23. alaudium a O, *per* alodium.
24. orientis a O, *per* oriente.
25. ipsa Guardia de Uico a O.
26. terminio a O, *per* termino.
27. de kastro a O, *per* castru.
28. Clerano a O, *per* Clerani.
26. terminio a O, *per* termino.
27. de Artes a O.
28. circii a O, *per* circio.
29. terminio a O, *per* termino.
30. de Auinono a O.
31. quatuor a O, *per* quattuor.
32. predictum -la p i la d, *affectades per un forat-* a O.
33. alaudium a O, *per* alodium.
34. ienera a O, *per* genera.
35. abeo a O, *per* habeo.
36. abere a O, *per* habere.
37. *per*, *sobrelineat* a O.
38. qualesque
39. Ermesendis
40. alaudium a O, *per* alodium.
41. no a O, *per* non.
42. abueris a O, *per* habueris.
43. posideas a O, *per* possideas.
44. esplets (*en català*) a O.
45. alaudium a O, *per* alodium.
46. engan (*en català*) a O.
47. omini a O, *per* homino.
48. alaudium a O, *per* alodium.
49. omo a O, *per* homo.
50. no no a O.
51. uendicare a O, *per* uindicare.
52. alodium a O.
53. Kalendas a O, *per* Kalendarum.
54. Iulii a O, *per* Iuliarum.
55. regis a O, *per* regi.
56. Philippy a O, *per* Philippo.
57. Dalmacius a O, *per* Dalmacii.
58. Guilia, uicecomitisa a O.
59. Berengarii Ellemarii a O.
60. *Tot seguit després de alio Berengarii: ut a loris (?) -loris (?) sobrelineat-*.

61. Vmbertus a **O**, per Vmberti.
62. Od (*en català*) a **O**; Otoni.
63. Arnallus a **O**, per Arnalli.
64. Arnallus a **O**, per Arnalli.
65. Audegarii a **O**.
66. Raimundus a **O**, per Raimundi.
67. Gaucberti a **O**.
68. Udalardus, uicecomes a **O**.
69. Udalardus, uicecomes (*signe*) a **O**, *signatura autògrafa*.
70. Bernardvs, *amb majúscules* a **O**.
71. literas a **O**, per litteras.
72. emendatas a **O**, per emmendatas.
73. *Tot seguit hauria d'haver-hi*: et anno.

1172

1075, octubre, 13.¹

Publicació de testament. *Publicació jurada (o adveració sacramental) del testament de Ramon Guadall.*²

[**O**]. Original no localitzat.

A.* Còpia parcial, en paper, de 1720: ACA, Monacals - Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 78.

a. Regest extens, en català, de vers 1914-1936: SOLÀ I MORETA, Fortià, *El monestir de Sant Benet de Bages*, pàg. 131, ex **O**.

b. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 780, pàgs. 892 i 893, ex **A**.

c. BENET I CLARÀ, Albert, "L'origen de la família Calders", pàg. 25, ex **A**.

A

“De negotiis causarum Liber Censorum Secundus de scripturis ualituris et informandis ac defunctorum uoluntatibus conscribendis de ultimis hominum uoluntatibus confirmandus titulo quinto capitulo decimo et duodecimo praecipitur et scripta uoluntas defuncti ante sex menses coram quolibet sacerdote uel testibus publicetur. Et si quis eandem qualibet fraude subprexserit tantum illis quibus scriptura facta esse dies noscitur de proprio cognatur exsoluere quantum per eiusdem scriptura seriem conquiere potuerant uel habere. Item libro septimo, titulo quinto, capitulo quinto de his uoluntatem defuncti selare uel falsare tentauerint, qui defuncti selauerit uoluntatem aut in eadem aliquid falsitatis intulerit lucrum quod forsitam iudicio testatoris per ipsam scripturam fuerat habiturus ammittat illis quibus fraudem facere conatus est profutura et in super pro falsitate ferat infamiam nam si paruam aut nullam rem exinde consequi potuisset ut falsarius condemnetur. Huiuscemodi quoque siue aliis legum instrumentis pateat uniuersitati hominum tam presentium quam futurorum qualiter ultima uoluntas defuncti Raimundi Guadalli qui obiit mense Aprelius anno decimo quinto regni Philippi regis, decreto legis ante sex menses coram omnibus presbiteris et clericis atque laicis inferius annotatis, publicata habetur secundum seriem et textum testamenti sui quod ipsa fieri scripsique iusit et manu propria punctim firmauit et testibus illud firmari rogauit in quo etiam testamento facens intra moenia Sancti Benedicti Baiensis cenobii detentus egritudine unde obit prefatus est amicos suos, uidelicet domnum Raimundum, uicecomitem Cardona, et Guilelmum Bernardi de Odena, et Gerbertum Ugonis, et Borrellum Bonifilii, et Arcindem, que dicebatur uxor eius, ut si mors illi aduenisset haberent potestatem distribuendi fideliter omnes res

suas mobiles et immobiles in sanctis Dei ecclesiis, in sacerdotibus uel clericis uel pauperibus et in aliis hominibus, sicut illa pagina per scripturam testamenti ordinauit.

In primo concessit cenobio predicti Sancti Benedicti in quo corpus suum iussit sepeliri medietatem ecclesia Sancti Fructuosi de Bages, et quantum ad predicta medietatem ecclesia pertinebat, et medietatem de omnibus alodiis quod habebat in Baies, exceptus alodium quod fuit de Donucio Gilaberti. Predicta uero omnia quod dimisit Sancto Benedicto erant casa et mansi, terra, uinea, culta uel inculta, prata et pasqua, aqua, medietatem cimiterii et medietatem de ipsis sacrariis que erant in circuiu ecclesia, cum omnibus eorum terminis et pertinentiis et introitibus et exitibus. Et in terminio de castro callers, iuxta ecclesiam Sancti Foelicis de Munistrol ipsos duos mansos qui fuerunt de Cendredo, iudice, quos ipse dedit Sancto Benedicto, et ipsum mansum de Cascal, et ipsum mansum quem dimisit Leopardus Sancto Benedicto, qui est in terminio de Uillacabals, et quantum ad ipsos mansos pertinet et pertinere debet legitimo coniugio.

Factum testamentum secunda Idus Aprilis anno decimoquinto regni Philippi regis.

S+m Raimundi Guadalli, qui illud testamentum fecit et firmauit et firmare testes rogauit. S+m Gilelmi Bernardi. S+m Gerberti Ugonis. S+m Borrelli Bonifilii. S+m Arcindis. S+m Gilelmi, Raimundi proles. S+m Bernardi Boniparis. Petrus, clericus et monachus, scriptor fuit illius testamenti. Gilelmus, primiscrinus et iudex, ante cuius presentiam hoc testamentum legaliter stitit publicatum +. S+m Raimundi, leuita qui et iudici. S+m Gerallus. S+m Raimundus, presbiter. S+m Guitardus, leuita. Ugo Onofredi. S+m Guilelmi, leuita qui et caputscola. S+m Pontii Dalmatii. S+m Guilelmi Amati. S+m Bertrandi Gerobardi. S+m Geralli Raimundi. S+m Iohannis Ermemiri. S+m Bernardi Bremundi. S+m Petri Geralli. S+m Bernardi Erallius. Interfuerunt huic publicationi Bernardus, archidiaconus, et Dalmatius Geriberti, et Miro Goltredi, et Miro Gilelmi, et Ermenardus Seniofredi, exceptis his superius comprehensis.

Acta est publicatio Barchinona aput clastrum canonice in cessione capituli tertia die Idus Octobris anno decimosexto regni Philippi regis.

S+m Mironis Donutii, subdiachoni, qui hoc scripsit et subscripsit die et anno quo supra.”

a

“Efectivament, en el dit any [1077] mor a Sant Benet, on s'ha retirat a fi d'acabar santament els dies, el noble Ramon Guadal·li, que ha passat la vida fent armes al costat del seu senyor, el comte Ramon Berenguer I, i ajudant a Ermengol [III], comte d'Urgell; en premi d'això, ha rebut d'un i altre batllies, esglésies, predis i castells, tals com els de Segur, Castellfollit [del Boix], [la] Granada, Rubió, Ardesa, Montpalau, Saniou, [la] Tallada i altres. Guadal·li és mullerat amb Arrendis [= Arsendis, Arsenda], de la qual té tres fills: Guillem Ramon, Pere i Bertran; i en el seu testament publicat l'any següent en el claustre de la Seu de Barcelona, estant els canonges reunits en capítol, llega el seu cos a Sant Benet, i, per a remei de la seva ànima, cedeix als monjos la meitat de l'església de Sant Fruitós i del cementiri i de les sagreres de l'entorn, i la meitat dels alous, cases, masos i terres amb llurs termes i pertinences, llevat l'alou de Dannuci Gelabert, que deixa a la canònica de Vic; fa al Monestir alguna donació, que en el seu lloc citarem, i, tot repartint entre la seva muller i els fills el seu quantiós cabal territorial disseminat pels comtats de barcelona, Ausona, Girona i Urgell, deixa l'altra meitat de l'església i els alous de Sant Fruitós al seu fill hereu Guillem Ramon.”

1. *Contra la datació proposada per mossèn Fortià Solà (cf. a), que considera el 1077 el quinzè de Felip -any que esdevingué la mort de Ramon Guadal·li-, crec que cal avançar la data luctuosa i situar-la en el període comprès entre el 29 d'agost de 1074 i el 29 d'agost de 1075, per tal com Felip I de França començà a regnar el 29 d'agost de 1060, succeint el seu pare Enric I, que havia mort el 4 d'agost del mateix any. A més, com que es tracta no del testament, sinó de la seva publicació, que segons el mateix Fortià Solà (cf. a) s'efectuà l'any següent, aquesta s'ha de situar*

entre el 29 d'agost de 1075 i el 29 d'agost de 1076. Albert Benet (cf. **b i c**) proposa la data de 13 d'octubre de 1075 per a la publicació del testament, opinió que comparteixo.

2. Aquest document passà a l'arxiu de casa Guitart, on el veié mossèn Fortià Solà i Moreta, però posteriorment desaparegué.

1173

1076, febrer, 4.

Venda. *Sendred/Sendret [= Sindreu] Joan i la seva esposa Maria i llurs fills: Esteve i Joan, venen a Ramon, fill d'Albaric, i Oliba, germà seu, una peça de terra que Sendred/Sendret [= Sindreu] té per compra i la seva muller pel desè i els fills per dret patern i per qualsevol altre dret, al comtat de Barcelona, al terme [del castell] de Piera, [actual municipi de Piera, Penedès, comarca d'Anoia] a la vall de Prats d'Ermover, pel preu de quatre sous de diners, que els compradors han donat i els venedors han rebut.*¹

O.* Barcelona, ACA, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2282 A.

k[arta] de Apiera

T N°. 174²

1075.

Piera.⁴

118⁵

2282 A⁶

In Christi Patri nomini. Ego Sendredus Iohanni et vxori meę nomine Maria et filiis nostris, id est: Stefanus⁷ et Iohannes, nos simul uenditores sumus uobis Raimundus prolisque Albarici et Oliue, fratri tuo, em[ptores. Per anc scriptura uendicionis] nostre uendimus uobis pecia I de terra nostra propria, qui nobis aduenit ad me Sendret⁸ per chompracione⁹ et ad me mulier per decimum et ad nos infantes per uocem paterna uel per qualichumque¹⁰ uoces. Et est ipsa terra in comitatu Barchinona,¹¹ in[fra termi]nos Apiaria,¹² ad ipsa ualle de Pratis Ermoueri.¹³ Et abet¹⁴ affrontaciones ipsa terra: a parte orientis¹⁵ in ipsa deuessa¹⁶ siue in terra de Heschlua Tixidor;¹⁷ a meridiana plaga in ipsa strata plublich¹⁸ siue [...]tate¹⁹ de ipsa riba,²⁰ de parte uero hoccidentale²¹ similiter in ipsa riba siue in ipsa uia qui pergid²² ubique; circii iterum pars in terra de Adzaleizi²³ uel in ipsa deuessa.²⁴ Quantum infra istas III^{or} affrontaciones includun²⁵ et isti termini ambiunt sic uendimus uobis ipsa terra tota ab integrum cum exiis et regressiis earum²⁶ ad uestrum plenissimum proprium, in propter precium solidos III^{or} de diners,²⁷ quod uos emtores²⁸ nobis dedistis et nos uinditores²⁹ manibus nostris recepimus. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia quod superius est scripta tota de nostro iuramus³⁰ in uestro tradimus dominio et potestatem³¹ ad faciendam uestra uolumptatem.³² Quod si nos uinditores³³ aud³⁴ ullusque uiuens homo uel femina utriusque sexus qui contra hanc ista carta uindicione³⁵ uenerid³⁶ ad³⁷ nos uenerimus ad inrumpendum non hoc ualead³⁸ uindichare³⁹ set⁴⁰ componad⁴¹ aut componamus nos uobis in duplo cum homni⁴² sua inmelioracione.⁴³ Et in antea ista charta⁴⁴ firma et stabilis permanead⁴⁵ modo uel homnique⁴⁶ temporis.

Actum est hoc II Nonas⁴⁷ Frebuarias⁴⁸ anno XVI regis Filipi.⁴⁹

S+num Sendret.⁵⁰ S+num Maria. S+num Stefanus.⁵¹ S+num Iohannes,⁵² nos qui hista⁵³ charta⁵⁴ fecimus scribere et firmamus et testes firmare rogauimus. S+num Gitard Heschlua.⁵⁵ S+num Sanla Honofredi.⁵⁶ S+num Raimon Erumir.⁵⁷

Petrus, sacerdos (*signe*).

Bonuspar, leuita,⁵⁸ qui hoc scripsit (*signe*) sub die uel anno quod supra.

1. *Pergamí en relatiu bon estat de conservació. En algunes parts, la tinta s'ha esvaït completament. Un forat al costat esquerre (anvers). Retallat a la part superior (arran de la part superior de les lletres de la primera línia).*
2. k[arta] de Apiera
3. T N°. 174²
4. 1075. Piera.⁴
5. 118⁵
6. 2282 A⁶
7. Stefanus a O, per Stephanus.
8. Sendret (*en català*) a O; Sendredus (*en llatí*).
9. chompracione a O, per comparatione.
10. qualichumque a O, per qualicumque.
11. Barchinona a O, per Barchinonensi.
12. in[fra termi]nos Apiaria a O. *Fa referència al terme del castell de Piera (actual municipi de Piera, comarca d'Anoia).*
13. ipsa uallè de Pratis Ermoueri a O. *Fa referència a un lloc anomenat la vall de Prats d'Ermover, del terme del castell de Piera (actual municipi de Piera, comarca d'Anoia).*
14. abet a O, per habet.
15. orientis a O, per oriente.
16. deussa (*en català*) a O. *En català normalitzat actual: devesa.*
17. de Heschlua Tixidor (*en català*) a O.
18. plublicha a O, per publica.
19. [...] *il·legible* a O.
20. riba (*en català*) a O; ripa (*en llatí*).
21. hoccidentale a O, per occidentale.
22. pergid a O, per pergit.
23. Adzaleizi (*en català llatinitzat*) a O.
24. deussa (*en català*) a O. *Vegeu la nota 16.*
25. includun a O, per includunt.
26. earum a O, per eis.
27. de diners (*en català*) a O; denariis (*en llatí*).
28. emtores a O, per emptores.
29. uinditores a O, per uenditores.
30. iuramus a O, per iure.
31. potestatem a O, per potestate.
32. uolumptatem -abreujat uolūtatem- a O.
33. uinditores a O, per uenditores.
34. aud a O, per aut.
35. uindicione a O, per uenditionis.
36. uenerid a O, per uenerit.
37. ad a O, per aut.
38. ualead a O, per ualeat.
39. uindichare a O, per uindicare.
40. set a O; *variant, admesa en llatí, de sed.*
41. componad a O, per componat
42. homni a O, per omni.
43. immelioracione a O, per immelioratione.

44. charta a **O**, per carta.
45. permanead a **O**, per permaneat.
46. homnique a **O**, per omnique.
47. Nonas a **O**, per Nonarum.
48. Frebuarias a **O**, per Februarium.
49. Filipi a **O**, per Philippi -correctament Philipppo-.
50. Sendret (en català) a **O**; Sendredi (en llatí).
51. Stefanus a **O**, per Stephani.
52. Iohannes -abreujat Ihon- a **O**, per Iohannis.
53. hista a **O**, per ista.
54. charta a **O**, per carta.
55. Gitard Heschlua (en català) a **O**; Gitardi Escluani (en llatí).
56. Sanla Honofredi (el nom, en català, i el patronímic, en llatí) a **O**; Sanlani Onofredi (en llatí).
57. Raimon Erumir (en català) a **O**; Raimundi Erumiri (en llatí).
58. Bonuspar (en català) a **O**; Bonusp i l amb majúscules.

1174

1076, maig, 19.

Donació pietosa. *Ermetruit, [= Mentruit, Mentrud] dona, els seus fills Ponç, monjo, i Guillem, laic; i la seva filla Ermengarda, donen al Senyor Déu i a Sant Benet i sant Valentí i al cenobi de Bages llur alou (cases, casals, horts, hortals i terres conreades i ermes) que és al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Pla de Bages, al Pujol. [el Pujol -vila i mas desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] El donen per a remei de les seves ànimes i de les ànimes dels seus pares, amb la condició que Ermetruit [= Mentruit, Mentrud] el tingui i el posseeixi en vida i doni cada any la tasca al monestir. Després de la seva mort, la tercera part de Ponç resti al dit cenobi com a alou propi. Les altres dues parts del dit alou restin entre Guillem fill seu i Ermengarda, filla seva, i llur descendència, i donin cada any la tasca de tots els fruits al dit monestir. Si llur descendència morís, que tot el dit resti en el domini de Sant Benet, i ni Ermetruit [= Mentruit, Mentrud] ni els seus fills ni llurs descendències puguin vendre ni permutar ni alienar l'alou si no al dit monestir, si els senyors volguessin comprar-lo. Si no volguessin, els és lícit de vendre'l a un semblant que doni també la tasca al monestir, però no a un cavaller. Si algú anés contra aquesta donació, que no la pugui vindicar, ans l'esmeni en el quàdruple del seu valor, amb les seves millores.*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 353.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 784, pàg. 898, ex **O**.

Pugferriz¹

ad ipso pozol dat tascam¹

N 5¹ [ratllat]

PVG Ferrizc.¹

Donacion al Poal¹

Vall dels horts¹

1076.¹**ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN**¹ [segell estampat]**19-V-1076**¹ [escrit en llapis]

In nomine Domini. Ego Ermetructis, femina, et filii mei Pontius, monachus, et Wilelmus, laicus, et filia mea Ermengardis. Nos simul in unum donatores sumus Domino Deo et Sancto Benedicto Sanctoque Valentino et Bagensis cenobio. Donamus namque ibi alodem nostrum proprium, qui nobis aduenit per comparationem uel per quascumque uoces, id est: casas casalibus, ortis ortalibus, terras cultas et eremas. Et sunt, hec omnia, in comitatu Minorise, in Campo Bages, in locum quem uocant ad ipso Podol. Et afrontant, ipsa omnia: de oriente, in alode Sancti Benedicti predicti; de meridie, in ipso Podol, siue in alode de Henrico Duran; de occiduo, in alode de Suniario Giscafredi; de circi, in strada publica, siue in alode de Dalmacio, uicecomitis. Quantum predictae quatuor afrontationes includunt, sic donamus hec omnia, cum exiis uel regressiis earum, Domino Deo et predicto cenobio Sancti Benedicti, propter remedium animarum nostrarum et parentum nostrorum. In tali uero tenore ut ego Ermetructis teneam et possideam in uita mea, et per unumquemque annum donem ipsam tascham fideliter predicto monasterio. Post obitum meum, ipsam terciam partem de Pontio, filio meo, remaneat a iamdicto cenobio ad proprium alodem de omne quod suprascriptum est. Alias duas partes de predicto alode remaneant inter Guilelmum, filium meum, et Ermengardis, filiam meam, et donent per unumquemque annum, fideliter, ipsam tascham de omnibus fructibus qui inde exierint, ipsi et posteritas eorum Domino Deo et Sancto Benedicto prephati monasterii. Quod si posteritas eorum obierit, fiant libera et solida omnia suprascripta in dominio Sancti Benedicti. Et nec ego Ermetructis nec infantes mei nec posteritas eorum non possimus uindere nec comutare nec alienare ipsum alodem nisi ad predictum monasterium si emere uoluerint ipsi seniores. Quod si noluerint uendant ad alium qui similiter donet ipsam tascham fideliter predicto cenobio, exceptus cauallarium. Quod si nos donatores aut ullus ex eredibus nostris aut ullusque homo uoluerit irrumpere hanc cartam donationis, non hoc ualeat uindicare, sed componamus, aut componat, in quadruplum, cum omni sua inmelioratione. Et in antea ista carta donationis firma et stabilis permaneat modo omnique tempore et non sit disrupta.

Facta ista karta donatione XIII Kalendas Iuni anno XVI Philippo rege.

Sig+ Ermetructis. Sig+ Poncius, Monachus. S+ Guilelmi. S+ Ermengardis, qui hanc cartam donationis fecimus, firmauimus et testes firmare rogauimus. Sig+ Bertrandi. S+ Salomoni. S+ Raimundum Guadaldi.

PETRVS, monachus, qui et scriptor (*signe*)

audi**1**¹

1. Mides màximes del pergami: 36 x 9 cm., de forma allargada i en bon estat de conservació, magrat li manqui una porció de l'angle inferior esquerre (anvers), que només afecta en part alguna lletra, de manera que es pot refer fàcilment el text en la seva totalitat. Devia estar enrotllat, per les traces de sècs verticals, alguns més marcats que d'altres, tot i que els forats han desaparegut amb el tros de pergami. És interessant l'acrònim del nom de l'escrivà, amb l'acumulació de lletres per a la composició de PETRVS (escrivà que trobem en tres documents més d'aquest mateix fons: Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 357 -on no hi posa el seu *signum*-, 359 i 366).

Albert Benet (cf. **a**) no transcriu el document, sinó que ofereix un regest complet, en català, bo i conservant els noms clau en llatí [Diplomatari, III, núm. 784, pàg. 898]

1175

1075, agost, 29-1076, agost, 29.¹

Testament. *Joan, estant malalt, va fer testament i va manar als seus marmessors, que també són els auditors i els signants d'aquest testament: Ermesèn, [= Ermesenda, Armisén] esposa de Joan; Ramon Mir i Adroer, que si moria donessin compliment a la seva voluntat, que fou la de donar al monestir de Sant Benet [de Bages] una somera. I a Duran, sacerdot, uns ous. A Guifred, [= Gifreu] clergue, sis diners. I al pont del Llobregat uns ous i un sester de vi. I a Sicards [= Sicart] uns ous. I a Pere uns ous. I a Beled uns ous i una mitgera d'ordi per misses. I a Ramon Mir una peça de terra a l'intraforc d'Olzinelles. [Olzinelles -antiga parròquia-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] I a Ramon Isarn una peça de terra a les Pedruges. I a Sicards [= Sicart] una peça de terra al camp d'Avonna. [= Avona, Avonda] I tots els alous que Joan tenia arreu: cases, terres i vinyes, conreus i erms, franc i feu, romangués a Ermesèn [= Ermesenda, Armisén] perquè ho tingués en vida seva. I del franc donés la tasca fidelment a Sant Benet. I després de la seva mort els alous romanguessin a Ponç i al seu germà i a Pere, el seu nodrit. I donin la tasca al monestir de Sant Benet [de Bages] per sempre. I a Ermesèn, [= Ermesenda, Armisén] esposa de Joan, romanguin un parell de bous amb els estris majors i menors.²*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2282 I.

a.* Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 80, Calaix 49 i 50 [abans: Calaix 26], B. N.º 739.

1. Any 1076 segons **a**.

O¹

B. N.º 739.²

Testament =³

1075.

testam^{to}. de Juan en que haze / un legado al Monast.^{o4}

12[6]⁵ [escrit amb llapis, ratllat]

2282 I⁶ [escrit amb llapis]

In Dei nomine. Hic est uerbis scriptis et testamentum quod mandauit facere Iohannis ad suos manumissores quando iacebat in egritudine. Si mors mihi aduenerit, sicuti et feci, licenciam abeant elemosinarii mei meis uerbis que faciant scribere sicut ego illis iniungo in mea memoria plena. Id sunt his nominibus: Ermessen, uxor Iohannis, et Raimundi Mironi et Adrouer. In primis mandauit Iohannis dare ad Sancti Benedicti cenobii somera I. Et ad Duran, presbiter, (prbr) oua I. Et ad Guifred, clerici, diners VI. Et ad ipso ponte de Lubrigado oua I et sester (SS) I de uino. Et ad Sicards oua I. Et ad Petro oua I. Et ad Beled oua I et migera I de ordeo per misses. Et ad Reimundi Miro pecia una de terra ad intra forco de Ulzineles. Et ad Raimun Isarn pecia I de terra ad ipsas Pedruges. (pedrigēs) Et ad Sicards pecia I de terra ad campo de Auonna. Et omnes alodes quos abebat Iouan in cunctisque locis, mansiones, terras et uineas, cultis et eremis, francho et feuo, remaneat ad Ermessen que teneat in diebus uite sue. Et de ipso francho donet tascham fideliter ad Sanctum Benedictum. Et post obitum suum remaneant ipsi alaudes ad Poncio et ad fratri suo et

Petro, suo nutrigato. Et donent ipsa tascha ad Sancti Benedicti cenobii per cunctisque temporibus. Et ad Ermessen, uxori Iohan, remaneat parell I de boues cum ipsa uascula maiora uel minora.

Facto testamento uel uerbis scriptis anno XVI regni Philipi regis.

Sig+num Ermessen. Sig+num Reimundi Mironis. Sig+num Adrouer. Nos qui manumissores sumus et auditores et firmatores.

WIFREDVS, presbiter, scriptor die et anno (*signe*) quo supra.

a

Plica. 37. de N° 721 â 740.

B. N°. 739.

Any 1076

Donació á Sant Benet de terras per Joan

«Consta que ab acte clos per Uuifredus, sac<erdot>, del any 16 de Phelip, rey (de Nativitat 1076). Es testament de Joan, en lo qual llega al monestir de Sant Benet que las terras que te francas dit testador deixa á sa muller Ermesen y se donás tasca á sant Benet perpètuament (no consta en que part estan situats dits honors)»

1176

1077, abril, 17.

Publicació de testament. *Publicació jurada (o adveració sacramental) del testament de Mir, que morí de malaltia el mes d'abril proppassat. Els seus marmessors: Ramon, Isarn i Ramon, el juren sobre l'altar de l'església de Sant Genís que és prop el Pujol, [el Pujol -vila i mas desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] per poder fer el repartiment dels seus béns tal com els havia encomanat: a Sant Benet [de Bages] dues unces i dos auris; a Santa Maria i Sant Pau [Santa Maria de Montlleó i Sant Pau de Pomar, actual municipi de Sant Antolí i Vilanova, Baixa Segarra, comarca de Segarra] dues unces; a Ramon Ermemir i la seva esposa Belisenda la torre amb l'alou i les vinyes de Claresvalls, [Riquer, actual municipi de Montmaneu, Alta Segarra, comarca d'Anoia] que són a Montmaneu, excepte la plantació de vinya que és dret del seu plantador. A Sant Miquel de Montmaneu, la meitat del delme que surti de l'esmentat alou, a més d'un auri del pa i vi de la collita d'aquest any. A Sant Salvador, [de Miralles] un auri del vi de Miralles [Miralles de Copons o de Segur, actual municipi de Veciana, Alta Segarra, comarca d'Anoia] per a l'enllumenament de l'esmentada església; altres auris per enllumenament a les esglésies de Sant Fruitós, [de Bages, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] Santa Maria de Navarcles, [actual municipi de Navarcles, comarca de Bages] Sant Pere de Viladecavalls, [parròquia de Viladecavalls de Calders, actual municipi de Calders, comarca de Bages] Sant Pere d'Almuçarra [Sant Pere màrtir de Mussarra, actual municipi de Monistrol de Calders, comarca de Bages] i Santa Maria de Solerols; [parròquia de Solerols -Sant Daniel (després Sant Miquel) de Maifrè-, actual municipi d'Osor, subcomarca de les Guilleries, comarca de la Selva] a Sant Genís [del Pujol o de la Vall dels Horts] dos auris. Al seu germà Isarn les terres i vinyes de la parròquia de Sant Genís, [antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] perquè cada any enllumeni l'altar de Sant Benet a la Quaresma. I l'alou de Vilella i Adral als seus germans Guillem i Isarn perquè cada any enllumenin l'església de Santa Maria d'Adral [parròquia de Castelladral, actual municipi de Navàs, comarca de Bages] a la Quaresma. I concedí a Isarn l'escut, la llança, l'espasa, la sella i el fre.²*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2284.

Sacramentalis condicio de / Sarratex³ (s. XIV)

[n]ichil dicitur parum ualent⁴ (s. XVI)

1077⁴ (s. XVIII)

1077.

Publicacion legal del testam.¹⁰ / de Berenguer.⁵

2284⁶

In Christi⁷ (Xpi -amb abrev. sobre la p-) nomine · Hec est sacramentalis condicio uultime⁸ uoluntatis cuiusdam Berengarius, defuncti, cuius ordo hactus est ordinante iudice Marcho⁹ subcur ordinacion[(6,5 cm)]tadus,¹⁰ sacerdos, et Guillelmus, sacerdos, iuramus super altare Sancti Petri situm in chomitatu Bergitano,¹¹ in chastrum¹² Chauzener,¹³ intus ecclesia Sancti Iuliani¹⁴ ante sacerdote Dalmac[(7 cm)]¹⁵ et presente eramus quando prefatus Berengarius in sua plena memoria et sensu nobis audientibus secundum suum testamentum quod nobis presentibus facere fecit et firmavit, instituit et ordi[nauit ...]¹⁶ ut si antea [(6 cm)]¹⁷ testamentum omnis eius possessio taliter per manumissores suos¹⁸ (suos, sobrelineat) per Bernardus Brochardi¹⁹ et Sendedus Raimundi²⁰ et Bernardus Guifredi²¹ et Stephania,²² uxor prefati defunctus d[(10 cm)]²³ cenobii Serratexe²⁴ ipsum alodium que abebat²⁵ in ualle Uerduno²⁶ ipsum mansum qui ibidem est cum terris et uineis,²⁷ (uineis, trencat) cultis et eremis, totum ab integrum, pro anima sua, simul cum ipso manso de Ch[auzener (7 cm) ere]ditates²⁸ qui fuerunt de prefatus Reinardi.²⁹ Et pecia I de uinea qui est ante ipsa sala de Bernardus Reimundi,³⁰ simul cum tona³¹ (tona, trencat) I de uino qui est in Talteuul³² et ipso fusto³³ et ipso uino apud ipso cubo³⁴ qui fuit de ualle Uerdu[no (8 cm)]³⁵ aut somera³⁶ I cum sella³⁷ et strato³⁸ et sogga³⁹ I cuirengna⁴⁰ et sarraceno⁴¹ I. Hoc totum sicut suprascriptum est s[(1,5 cm)]dictum⁴² cenobium suprascriptum pro anima sua et inter⁴³ (després d'inter, un forat) Sancti Iuliani et Sancte M[arie (8,5 cm)]⁴⁴ et quarterades⁴⁵ III de uineas qui fuerunt de Ermengaudus,⁴⁶ ipsa I medietate dimisit pro luminaria. Alia uero medietate p[(1 cm)]⁴⁷ defunctorum qui fiant chantatas⁴⁸ super altare Sancte Marie de Chauzener⁴⁹ (de Chauzener, trencat) [(10 cm) Sancte Ma]rie Pugensis⁵⁰ dimisit uncia I de auro⁵¹ et ad Sancti Iuliani⁵² de Chauzener⁵³ dimisit aureos III^{or}, simul cum ipsas [(1 cm)]⁵⁴ qui sunt ad ipsos ortos⁵⁵ de ipsum chastellum⁵⁶ per luminaria. Et pecia I de [(7 cm) Sanc]te⁵⁷ [Ma]rie⁵⁸ de Chauzener⁵⁹ per missas defunctorum. Et ad Sancte Marie de Chancis⁵⁹ dimisit manchosadas⁶⁰ II et ipsa sua onore⁶¹ quod [ten]ebat⁶² de Bernardus⁶³ Richolfi. Dimisit ad fratrum suum Bernard Brochardi⁶⁴ [(6 cm) pref]atus⁶⁵ Bernardi Riculfi sicut ille abebat⁶⁶ et tenebat per illum similiter dimisit ad illum ipsum chastrum⁶⁷ de Mauro⁶⁸ que⁶⁹ tenebat per senior[(1 cm)]os⁷⁰ Bernardus Richulfi et Mironi Richulfi. Iterum dimisit ad iamdictus Ad[(6 cm)]⁷¹ de Blanchafort⁷² siue cum ipsos duos molinos qui fuerunt de Goltredus⁷³ et cum ipsa pecia de uinea qui ibidem est. Et ipsum alium molinum suprascriptum⁷⁴ (supra, gairebé esborrat) que dimisit ad iamdictos Sancti Iuliani et Sancte Marie⁷⁵ relinquit ad [(6 cm)]⁷⁶ et labore ipsas uineas quod ad prefatos⁷⁷ sanctos dimisit. Et per unumquemque annum donet ipsa ipsa⁷⁸ (sic) medietate de ipsum fructum quod inde exierit ad prefatum⁷⁹ Sancti Iuliani et Sancte Marie,⁸⁰ pro anima sua. Et ipsos al[ios (6,5 cm) Min]orisa⁸¹ dimisit ad Bernardus,⁸² frater suum,⁸³ simul cum ipso alodio que abebat⁸⁴ in Modolla.⁸⁵ Et ad Gauzfredus,⁸⁶ frater suus, dimisit sua spada⁸⁷ que tenebat de Mironi Richulfi.⁸⁸ Et ad Guillelmus,⁸⁹ (sic) frater suus [(6,5 cm)]edo⁹⁰ siue cum ipsa terra de uilla Clara⁹¹ que tenebat de Domnucio Bernardi.⁹² Et ad fratri suo Bernardi⁹³ dimisit ipso suo enapo⁹⁴ qui erat in pignora in Barchinona.⁹⁵ Et quod plus fuisset preciatum fuisset datum pro suo [(5,5 cm) di]misit⁹⁶ ipsum mansum de Talteuull⁹⁷ cum terris et uineis et arboribus qui ibidem sunt, cum sor[(1

lletra)]cra⁹⁸ I et sarracena I.⁹⁹ Et ipsa sua mula que abebat¹⁰⁰ fuisset uendita et de ipsum precium fuisset persoluti sui debiti qui ue[(4,5 cm)].¹⁰¹ Et quod de ipsum precium remaneret dimisit ad mulier sua Stefania,¹⁰² et predictum mansum de Talteuull,¹⁰³ cum terris et uineis, in tale conuentum dimisit ad mulier sua Stefania¹⁰⁴ ut si uirum aprehenderit redimat fratrem suum [Bernardum pre]dictum¹⁰⁵ alodium et donet ipsa medietate de ipsum precium ad iamdicta mulier sua, et ille abebat¹⁰⁶ prefatum¹⁰⁷ alodium solidum et liberum. Et ipsas suas ereditates¹⁰⁸ et uoces qui fuerunt de auus suus Ermemir¹⁰⁹ remaneant ad fratres suos et ad sorore sua.¹¹⁰ Et ipsos alodios suprascriptos siue feos uel onores¹¹¹ siue cum ipsa spada,¹¹² totum relinquit ac dimisit ad fratres suos uel ad mulier sua.¹¹³ In tale conuentum dimisit ut si Deus dedisset infantem de ipsa sua muliere suprascripta qui erat pregnata isti suprascripti fratres suos uel mulier sua teneant et possideant in baiulia¹¹⁴ usque ad XV^{cim} annos. Post XV^{cim} uero annos abeat¹¹⁵ et teneat prefatos¹¹⁶ onores¹¹⁷ et alodios et feos et iamdicta spada¹¹⁸ ipse suus infans in sua potestate securum et liberum, exceptum ipsum alodium quem dimisit ad supranominatos sanctos. Et ad mulier sua Stefania¹¹⁹ dimisit parilio I de bous.¹²⁰ (en català) Alium autem suum auere¹²¹ mobile quod remanebit,¹²² siue de pane uel uino, tam de uetere quam de nouo, et de bestias maiores uel minores siue de ferramenta¹²³ et de drapos,¹²⁴ et uascula maiore uel minore siue de cuncta omnia mobile ubicumque inuenire potuerint, de totum dimisit ipsa medietate pro anima sua in missas, in pauperibus, in captiuis, in opera sancta siue in luminaria sancta. Alia uero medietate dimisit ad mulier sua et ad Bernardum, fratrem suum. In hoc uero locum ubi testatum abuit¹²⁵ prefatus¹²⁶ auctor rogauit supranominatos suos tutores uel elemosinarii¹²⁷ ut fuisset Deus inter illos et illum Deus qui est iudex iustus quia sicut credidit in illos in uita sua corpus suum ita credidit in eis anima sua post morte sua. Et dubitauit corpus suum sepelliendum ad Sancte Marie cenobii Serrataxo.¹²⁸ Et cub¹²⁹ I qui fuit depredatum in chastrum Nouo¹³⁰ precepit ut fuisset redditum. Et dimisit et reliquit prefata¹³¹ mulier sua Stefania¹³² in baiulia¹³³ Domini Ihesu Christi¹³⁴ (xpi -amb abrev. sobre la p-) et de Bernardus, frater suus, et ipsum infantem que de illa abuerit.¹³⁵ Et post hec omnia ordinauit uel iniuncxit scribere prefatus¹³⁶ Berengarius postea nobis scientibus suam uoluntatem non mutauit. Set cum hac uol[un]tate¹³⁷ obiit de hoc seculo in mense ganuarii¹³⁸ preterito, et nos elemosinarii¹³⁹ et tutores perfecimus hooglegali¹⁴⁰ ordine ante predictum sacerdotem et iamdicto iudice ordinante in primos sex menses post eius dicessum per super adnexum iuramentum in Domino.

Lata condicionis XV Kalendas¹⁴¹ Madii¹⁴² anno XVII regnante Filippo¹⁴³ rege.¹⁴⁴

Sig+num Stefania.¹⁴⁵ Sig+num Guitardus, sacerdos et monacho.¹⁴⁶ Sig+num Guilelmus, sacerdos, nos simul in unum uidimus et audiuius et iuramus in presencia de Berengarius¹⁴⁷ (Berengarius, reescribit damunt un altre nom, que va ser raspat prèviament) Bernardi et de Pere Bardina¹⁴⁸ et de Reimon Bernard.¹⁴⁹ Sig+num Berenger Reimon.¹⁵⁰ Et in presentia de Guilelmus Brocardi¹⁵¹ fuit iuratum. Sig+num Bernard Brochard.¹⁵² Sig+num Sendret Remon.¹⁵³ Sig+num Bernard Guifret.¹⁵⁴

Marchus, iudex¹⁵⁵ (SSS)* (*signatura autògrafa*)

Gavzbertvs,¹⁵⁶ sacerdos, qui hanc sacramentalis scripsit SSS die que prefixo.

1. Pergamí malmès per causa de la humitat i d'algun invertebrat o rosegador, que ha provocat un gran buit a l'angle superior dret, a més d'un altre forat, de proporcions menors, al centre (anvers). Almenys el primer desperfecte esmentat és anterior al regest del P. Benet Ribas, d'inicis del segle XIX, c. 1804, perquè en redactar-lo el va evitar, iniciant-lo més a la dreta. El pergamí té, a més, un forat que ja existia prèviament al seu aprofitament com a suport documental. Es conservava plegat (almenys vuit sècs verticals i cinc d'horizontals) i enrotllat (forat petit a l'esquerra).

Convinença i establiment. *Convinença entre Frotard, abat, Sanç, prior, i els monjos del monestir de Sant Benet de Bages, d'una part, i Bonfill, segons la qual els primers estableixen a aquest i la seva esposa Manidoda, i a un dels seus fills a llauror, l'alou que Sant Benet té a Vilaperdius, al comtat de Barcelona, al terme del castell de Santa Perpètua. [Vilaperdius, parròquia de Santa Perpètua de Gaià, actual municipi de Pontils, Alta Segarra, comarca de Conca de Barberà] Amb el pacte que conreïn les terres i reedifiquin la torre i el mas per un termini de tres anys, a comptar des de la Pentecosta. També els donen la terra que és a Mannolf, que fou d'Agelà, monjo. Han de donar, cada any, el quart de tota la coma, de la font fins al castell de Santa Perpètua, i de tota la plana fins a les alzines de damunt la font, i de la resta de l'alou [...] Si el pacte no fos complert, que l'alou reverteixi, amb tota la seva millora, al monestir de Sant Benet de Bages.*

A. Trasllat de 7 de desembre de 1268, de Ramon Pujol, sacerdot i escrivà de Sant Benet: Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 354.

S. A. N.º 182

Quadra de Vilaperdius.

1077.

Un mas a Vilaperdius en lo terme de Santa Perpètua en lo comtat de barcelona.

com lo segrista establi a bonfil lo mas t[...12/13...] a [...1/2...] a uila de perdius

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN [segell estampat]

18-IV-1077 [escrit en lllapis]

“Hoc est translatum fideliter translatum VII Ydus December quod ita incipit:” In Dei nomine. Ego Frotardus, abbas, et Sanccius, [sic] prior, et monachos Sancti Benedicti Bagensis cenobii, donatores sumus uobis Bonifilio et uxori tue Manidoda [et uni de] filiis nostris. Donamus namque uobis ipsum mansum et ipsas terras et omnia que habemus in Villaperdices per laboracione et edificacione ut bene edificetis et condringatis ipsam turrem et ipsum mansum et ipsas terras que omnia sunt, in comitatu Barchinone, in terminio de castro Sancte Perpetue, que afrontant: de oriente in torrente de Gilaran qui discurrit usque in prato de Ualdeperes; de meridie in loco de Mal Pedriz et in alode de Sperandeo et in terra de Guilem Bonifili, [sic] sag; de occiduo in alode qui fuit de Arnall Arnall et in ipso torrente qui discurrit in inter alode Sancti Benedicti et alode de Mannolf; de circi in termino de Pontils et Sancta Perpètua uel in ipso discurrente [sic] qui discurrit usque in Ualdeperes. Et ipsa terra qui est in locum que uocant Mannolf, qui fuit de Igela, monacho. Quantum infra istas quatuor affrontaciones includunt sic damus tibi Bonifilio, et uxori tue et uni de filiis tuis, in tali tenore ut bene condringatis et edificetis ipsum mansum predictum et ipsam turrem, et hoc sit factum de Pentecosten usque ad annos tres, sine enganno. Et ipsum alodem prefatum damus uobis in tali pacto ut bene laboretis et excolatis et donetis nobis de tota ipsa comma sicut uadit de ipsa fonte ad castrum de Sancta Perpètua et de tota ipsa plana usque ad alzinas qui sunt super ipsa fonte, ipsum quartum per unumquemque annum fideliter, et de omnem alium alodem donetis [...10/11...] et hoc sit factum sine enganno. Quod si factum non eritis sicut supra scriptum est d[...9/10...] reuertissent omnia libera et solida, cum omnia sua inmeliacione, ad proprium Sancti Benedicti, [sine] enganno. Si quis autem contra istam cartam conueniencie uenerit pro irrupendum, [sic] aut inquietare presumpserit, non ualeat uindicare, set componat in duplo uobis Bonifilio et uxori tue et uni de filiis tuis. Post obitum de uobis, predictis tribus, remaneant omnia predicta solida libera et quieta remaneant in potestate et dominio Sancti Benedicti Bagensis cenobii, cum omni suam inmeliacionem. Et in antea ista carta firma et stabilis permaneat ut [dictum ?] est.

Facta ista carta conueniencie XIII Kalendas May anno MLXXVII incarnationis Domini, Philipo rege XVII.

S+ Frotardi, abbatis. S+ Sanccius [sic]. S+ Remundi. S+ Bernardus. S+ Guilelmus. S+ Bonifilii. S+ Manidoda. Petrus, monachus, qui et [sic] scribere [sic] cum signo suo.

“Raimundus de Podiolo, presbiter et scriba Sancti Benedicti, hoc translatum scribi fecit et clausit anno Domini MCCLX octauo, die prefixo (*signe*).”

1. *Mides màximes del pergami: 24,7 x 18,2 cm. Anava enrotllat, doblegat per la meitat i lligat (forat petit a l'esquerra -costat del text-). És escrit de dalt a baix, i plegat per la meitat, també de dalt a baix (el sèc és ben visible a la part dorsal). Un forat ha malmès la banda esquerra del pergami, que ha provocat la desaparició del començament de les línies 19 i 20 ([...10/11...] et hoc sit factum sine enganno. Quod si factum non eritis sicut supra scriptum est d[...9/10...] reuertissent) a més d'afectar, també, l'inici de la línia 21. (Sancti Benedicti, [sine]) Tinta una mica esvaïda, sobretot als extrems. No és original, sinó del segle XIII, de l'any 1268.*

1178

1077, juny, 5.

Venda. Joan, que anomenen Mir, i la seva esposa Eliards, [= Eliarda, Aliart] venen a Ramon Guifred, [= Gifreu] i la seva esposa Adaled, [= Adelaida] unes cases, corts i la torre, horts i tot l'alou, amb terres i vinyes, conreus i erms, pastures, prats, camins i tota mena d'arbres, que tenen per compra al comtat de Manresa, a la parròquia de Santa Maria de Manresa, a Viverol, prop del riu Llobregat, [actual municipi de Manresa, comarca de Bages] excepte el dret del monestir de Sant Benet, que és aprop, i excepte el dret de la seva néta, que és filla de Sunyer Mir de Gallifa, pel preu de deu unces d'or cuit de Barcelona.

O.* Barcelona, Biblioteca de la Universitat de Barcelona, Reserva, Pergamins, Sant Benet de Bages, B3.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 788, pàg. 902, ex **O**.

Fitxa: Bages - Manresa; 5/VI/1077; IV/5; ERMENGAUDUS presbiter SSS; B 3.

M. N°. 234

1067. 1077 Manresa.

B 3

In nomine Domini. Ego Ihoan, que uocant Mir, et uxor mea Elliards, uenditores sumus uobis Reimundus Guifredi et coniux tua Azalet, emptores. Per hanc scripturam uenditionis nostre uendimus uobis casas cum solo et superpositos cum ipsas curtes et ipsa turre, cum ortas ortalibus et omni alodio, cum terris et uineis, cultis et ermis, cum pascuis et pasqualibus et pratis cum ueductibus et reductibus et omni ienera arborum de multisque ieneribus, qui nobis aduenit per comparatione et per aliasque uoces. Et est ehc omnia in comitatu Minorisa, in parrochia de Sancta Maria ciue Minorisa, in locum que uocant Viuerol, prope flumen Lubricad. Et affrontat hec omnia: de parte orientis in medio alueo de Lubricad siue in media riera; de meridie in estrada publica qui pergit ubique; de occiduo in alodio de Sancti Benedicti cenobii; de parte uero circii in alodio de Sancti Benedicti et in ipso Albelar, et sic peruadit a Lubricad. Quantum iste affrontaciones includunt sic uindimus uobis totum ab integrum cum ingressibus et exitibus earum, exceptuus

ipsum directum de Sancto Benedicto cenobii, qui est prope, et exceptus ipsum directum de mea nepota, qui est filia de Sunner Mir de Gallifa. Et post cum quantum dicere et nominare potest omo et ad usus omnis uiuentis necesse est abere uel possidere in Dei nomine firmam abeatis potestatem ad omnia quecumque uolueritis facere, in propter precium uncias X de auro cocto de Barchinona. Et est manifestum. Quod si nos uenditores aut ullusque omo uel femina qui ista carta uenditione dirumpere uoluerit aut nichil ledet. Et in super componat aut componamus in duplo cum omni sua in melioracione. Et in antea ista carta uenditione firma et stabilis [permaneat] modo et omnique tempore.

Actum est hec Nonas Iunii anno XVII regis Filippi.

Sig(+)num Ihoan Mir. Sig(+)num Elliardis. Nos simul in unum qui ista carta uenditione iusimus scribere et firmauimus et aliis testes firmare rogauimus. Sig(+)num Arnallus Berengarius. Sig(+)num Rodlan, miles. Sig(+)num Aruios. Sig(+)num Bermond Guillem. Sig(+)num Berengarius Bene. Sig(+)num Bernardus Berengarius. Sig(+)num Guilelm.

Ermengaudus, presbiter, qui hanc kartam scripsit in II et VII linea literas fusas die et anno quo su(SSS)pra.

1. *Mides màximes del pergami: 47,9 x 9,3 cm. La signatura de Guilelm és autògrafa.*

1179

1077, juliol, 26.

Donació. *Si[n]yer [dona ?] i Guillem Ponç donen a Guillem Isarn i la seva esposa Guinedella dues peces de terra, conreada i erma, i una peça i mitja de vinya, que Sinyer té del seu pare i Guillem Ponç de la seva esposa al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a la parròquia de Sant Genís, a les Figueres, [antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] i els fan escriptura de seguretat, a ells i a llur posteritat.*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 352.

En lo Comptat de Manresa en la parrochia de st. genis =

St. Genis

B N°. 745

k[arta] de bages

1068.

Donacion de unas tierras y viñas â fauor de Guillem Isarn sitas en la Parroquia de S. Genis donde dizen las figueras.

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN [segell estampat]

26-VII-1070 (?) [escrit en llapis]

In nomine Domini. Ego Siger et Guilelm Poncu, donatores sumus uobis, Guilelm Issarn [sic] et coniuxque sua Guinedel. Per hanc scripturam donacionis. Manifestum est enim quia [q, amb signe de i sobreposat, i ua, que donaria quiua] placuid [sic] meis ut carta donacionis fecisem uobis sicuti et facio. Sic donamus uobis ipsas duas pecias de terra, culta uel erma, et ipsa alias [sic] de uinea et

media. Et aduenid ad me, Siger [per] alodio de genitore, et ad me, Guilelm Ponco, per uxori mea. Et est, hec omnia, in comitatu Minorisa, in parochia [sic] Santi [sic] Genesi, [sic] ad locum que dicunt ad ipsas Figeres. Et [afron]tad, nominato alodio: a parte oriente, [or, amb signe d'abrev.damunt la r] una pecia terra, ad ipsas Figeres, et alia pecia de terra afrontad: de meridie, in uineas de Santi [sic] Benedicti. Et ipsa pecia de uinea et media [afron]tad: de hocciduo, in Guardiola; de alia, in stada [sic] publica; de terciã, in uine [sic] de Guilelm Amad; de quarta, in torent. Quantum infra istas afrontacio [sic] totas includunt sic donamus uobis predicto alodio, totum ab integrum, cum exiis vel gresis [sic] earum, et facio uobis scripture securitatem, ad uos vel ad posterita uestra, ad proprium, uestra plen[isima,] alodium francum, exceptus que non licead uobis in predicto alodium senior. Quem uero predicto alodio, de meo iure in uestram potestatem trado et dono. Quod si ego, [egō] donator, ad alienis persone qui contra ista donacione uenerid ad inrumpendum nonc [sic; en lloc de non hoc] ualead uin[di]care, [hi manca sed componat] in duplo ipsum alode, cum sua immelioracione. Et in antea ista donacione firma stabilis permanead omnique tempore [sic].

Facta ista carta donacione VII kalendas agusti ano [sic] XIIIIII [XIIIIII, sobrelineat] Filipo regni.

Sig+num Siger. Sig+ Guilelm Ponco. Qui ista donacione mandauimus scribere et testes firmare. Sig+num Geral Duran. Sig+num Bilion. Sig+num Trucgads. [sic] Sig+num Folcon.

(SSS) Guilemus, [sic] SACER, [la c, sobrelineada, entre la E i la R] Rogitus scripsid (signe) svb die et ano quod supra.

1. *El pergami anava enrotllat, plegat i lligat amb un cordill (que passava per dos forats petits fets al marge esquerre -costat del text-). Són ben marcats tres sècs horitzontals i un nombre difícil de determinar, perquè estan poc marcats, d'horitzontals. Està malmès per causa de deu taques d'humitat, a la part superior, més grans i marcades a mida que s'apropen a l'angle dret -la més extrema, a l'angle superior dret, impideix la lectura del text, si bé aquest s'ha pogut refer-, i cinc forats petits en les línies dels sècs, i causats per aquests. En tota la part inferior del pergami, formant una línia no del tot paral·lela al seu extrem inferior, hi ha tot de foradets o petites incisions, amb una separació d'un centímetre aproximadament entre cadascuna.*

Totes les s majúscules: Siger, Sic, Sig+num, (SSS), SACER i Sub són traçades a la inversa, estan invertides.

1180

1077, octubre, 21.

Professió monacal i donació pietosa. *Llop Sanç, en entrar a l'orde monacal, fa donació al Senyor Déu i al monestir de Sant Benet i Sant Valentí [Sant Benet de Bages] de quelcom de l'honor que té al comtat de Manresa, al terme de Vilomara: [actual municipi del Pont de Vilomara i Rocafort, comarca de Bages] les primícies, el delme de quatre molins del riu Llobregat i quatre mujades de vinyes a la ribera del Llobregat, prop de l'església de Santa Maria, [actual municipi del Pont de Vilomara i Rocafort, comarca de Bages] per Déu i per al remei de la seva ànima i del seu fill Guillem, difunt. Ho té dels seus parents i per altres drets.*

En relació a una de les quatre mujades de vinyes esmentades, que té Guitard, [= Guitart] l'esposa del qual, Adalaïs, [= Adelaida] va deixar a Sant Benet [de Bages] després de la mort del seu espòs, Ramon Llopsanç, [fill, difunt, de Llop Sanç] i Ponç, monjos de Sant Benet, hauran de rebre la tasca anualment, i després de la seva mort romanguí la tasca a Sant Benet, [de Bages] sense engany. Després de la mort de Guitard, [= Guitart] tant si mor en vida de Ramon esmentat, com després de la seva mort, sigui quin sigui el temps de la seva mort, romanguí la vinya tota sencera amb tota la seva millora i sense cap reserva a Sant Benet [de Bages] per sempre més. Ho signen Guitart Ab, [...] i Isarn Sinfreu.

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 352.

a. Regest (en català) de vers 1925: SARRET I ARBÓS, Joaquim: *Monumenta Historica Civitatis Minorisae*, vol. V: *Història de l'estat polític-social de Manresa*, pàg. 264.

b. Regest (en català) de vers 1926-1936: SOLÀ I MORETA, Fortià: *El monestir de Sant Benet de Bages*, Centre Excursionista de la Comarca de Bages (Manresa 1955), pàg. 137.

[Karta de Vilamara]¹

Cartas de Vilamara

B. N° 113

Totes aquestes cartes [son] de Santa Maddalena Vilamara

Tot es en lo memorial dut contra Sant Banet [42/43 lletres] de Bages¹

Rocafort

Donatio f<eta> al monastir de moltes cosas de Vilamara en Rocafort.¹

Rocafort – Vilomara.

1077

Lupo Sancio tomando el habito de monge dà al Monasterio la Villa llamada Vilamara con sus primicias , y el diezmo de lo que soliere de 4 Molinos.¹

B N° 72¹

1077¹

128 M

[ARCHIVIUM MONTISSERRATI]

B.B. 150¹

In nomine Domini Dei nostri · ego Lub Sancii · ueniens ad monasticum abitum et ordinem · Dono atque concedo Domino Deo et Sancti Benedicto · sanctoque · Ualentino · et cenobio Baiensi sito super alueo Lubricato · aliquid de honore meo in comitatu Minorise · in terminio de uilla Amara · hoc est de tota ipsa uilla cum omnibus · terminis suis [fideliter tota]s ipsas primicias · · Et in terminio de predicta uilla · similiter dono de IIII · molinis qui sunt uel erunt in flumine Lubricato · ipsum decimum fideliter de omnibus que exinde exierint · Insuper etiam similiter dono atque [con]cedo in terminio prescripte uille modiatas IIII · uinearum optimas · propter Deum et remedium anime mee · et filii [mei] Guili[elmi] defuncti · que uinee · sunt in ribaria de Lubricato · et prope ecclesia Sancte Marie · Et afrontant ab oriente et aquilone · in uias publicas · a meridie · in uinea Sancte Cecilie · ab occidente · in medio flumine Lubricato · Et alia modiatata quarta · ab oriente et aquilone · in uineis de infantibus meis · uel de complanta[cione] uel in ipsa uilla Antiga · a meridie et occiduo in uias afrontat · Quantum supradicte omnes afrontationes includunt · ego prescriptus Lub Sancius, dono confirmo · atque concedo Domino Deo Sanctoque Benedicto · et eiusdem cenobio prenominate · quantum ibi abeo et abere debeo · et per uocem parentorum meorum per ullaque uoces in[5/6] ipsas primicias et ipsum decimum de ipsis molinis IIII · et ipsas IIII ·

modiatis de uineis ad proprium honorem et alodem et potestatem eternaliter et canonice in comunia predicti monasterii permansurum propter Deum et remedium anime mee· et filii mei Guilielmi predicti et omnium parentorum meorum · Quod si ego donator aut aliquis ex eredibus⁹ meis · uel aliquis homo uel femina contra hanc cartam donationis elemosinariam uenerit ad inrumpendum · aut inquietare presumpserit · non hoc ualeat uindicare · sed in primis iram Dei incurrat et cum Datan et Abiron · Anania et Saphira · et cum Iuda qui Dominum tradidit · anathema maranata in eterna perdicione cum dempnatus¹⁰ permaneat · nisi legaliter et canonice resipuerit¹¹ · et in super in quadruplum emendando componat sancte Dei ecclesie predictae · Et in antea ista carta donationis firma et stabilis permaneat omnique tempore · et non sit disrupta

· Facta ista karta donationis · XII · Kalendas Nouembris anno millesimo LXX° VII° · incarnationis Domini · Phylippo regnante XVIII

· Sig+num Lub Sanci qui ista carta donationis scribere feci · firmaui · et testes firmare rogauit · S+ Reimundi Lubsanci filii eius qui hoc laudauit · consensit · et uoluntarie firmauit ·

Sig+num Wilielmus Olibani · S+ Johannis · S+ Guitardi Ab

Petrus,¹² monachus qui hanc cartam scripsit SSS

[Reimun]dus¹³ Lubsancius suprascriptus de una suprascripta modiata uinee quam tenet Guitardus¹⁴ predictus · cuius · uxor Adalaicis dimisit eam uineam Sancto Benedicto post mortem uiri sui ut in uita sua dedisset ipsam tascham predicto monasterio · ipsam tascham abeant Reimundus · Lubsanci · Poncius monachorum Sancti Benedicti [p]ost mortem uero eius remaneat ipsa tascha Sancto Benedicto · sine enganno · Post mortem autem Guitardi aut si morierit in uita Raimundi prescripti · aut post mortem eius · in qualicumque tempore moriatur · statim remaneat ipsa uinea tota et integra cum omni sua inmeliore e [nu]lla reseruatione ad Sanctum Benedictum eternaliter in secula · S+ Guitardi · Ab S+¹⁵ S+ [9/10]¹⁶ S+ Isarni Sinfredi

1181

1078, abril, 23.

Convinença. *Rememoració i convinença sobre la donació feta per Sant Benet, [de Bages] el senyor abat Frotard i Sanç, prior, i tot el convent a Bertran, cavaller de Bages, al seu fill Oliver i a la seva esposa Eliards, [= Eliarda, Aliart] [esposa de Bertran i mare d'Oliver] de l'altra, del mas que habitaven, amb totes les seves pertinences. L'esmentat mas és al Bages, en l'alou de Sant Benet anomenat els Clapers. [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] Bertran l'haurà de tenir i posseir durant la seva vida, i treballar-lo bé, i després de la seva mort el passarà al seu fill Oliver i a la seva esposa Eliards, [= Eliarda, Aliart] si es mantingués vídua, tot satisfent als senyors, anualment, el dia de la festa de sant Benet del mes de juliol, [11 de juliol] recepte per a vuit homes nobles, és a dir, vuit fogaces de forment, un porc capaç d'alimentar vuit cavallers, un sester de vi bo i tres mitgeres de civada de la mesura que hi hagi al monestir.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1554.

⁹ eredibus a O, per heredibus.

¹⁰ dempnatus a O, per dampnatus.

¹¹ *Fórmula d'imprecació:* sed in primis iram Dei incurrat et cum Datan et Abiron · Anania et Saphira · et cum Iuda qui Dominum tradidit · anathema maranata in eterna perdicione cum dempnatus [sic] permaneat · nisi legaliter et canonice resipuerit.

¹² Petrus, amb majúscules a O.

¹³ Il·legible a O.

¹⁴ Tot seguit, un espai en blanc, a O.

¹⁵ Tot seguit, un espai en blanc, a O.

¹⁶ Il·legible a O.

- a. Transcripció i traducció al català, fragmentàries, de vers 1914-1936: SOLÀ I MORETA, Fortià, *El monestir de Sant Benet de Bages*, pàgs. 162 i 163, ex **O**.
- b. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 791, pàgs. 905 i 906, ex **a**.

O

Hic est breuis rememorationis uel conuenientie donationis qui fuit facta inter Sanctum Benedictum et domnum abbatem Frotardum, Sanciumque, priorem, cum ceteris monachis Baiensis cenobii, et inter Bertrandum, militem de Baies. Donant namque predicti seniores monachi ad predictum Bertrandum, et ad filium suum Oliuarium, et ad uxorem suam Elliardis, si in uiduitate permanserit post obitum Bertrandi, ipsum mansum, in quo ipse Bertrandus habitat, cum omnibus pertinentiis suis, uidelicet terris et uineis, ortis, ortalibus, et omnia que ad ipsum mansum pertinet uel pertinere debet. Et est ipse mansum in Baies, in alode Sancti Benedicti, scilicet que uocant ipsos Claparios. Et afrontat: a parte orientis in flumine Lubricato; de meridie in Sancti Genesii ecclesia; de circi et aquilone ad ipsa turre de Chinberga et in Olzineles. Quantum infra predictas afrontaciones includitur de ipso manso predicto habeat et possideat iamdictus Bertrandus in diebus uite sue, in tale tenore ut ipsa omnia superius dicta bene laboret, excolat et condringat. Et donet per unumquemque annum a Sancto Benedictum receptum ad · VIII · homines nobiles, uidelicet fogaces · VIII · de frumento, et unum porcum qui abundet ad · VIII · milites, et unum sextarium de uino obtimo, et de ciuada migeres · III · de ipsam mesuram que hodie est in monasterio. Et hoc receptum donet ad festiuitatem Sancti Benedicti ad predicta festam que est in mense iulio. Hec omnia predicta habeat et possideat et faciat et atendat sine inganno Bertrandus predictus in omni uita sua. Post obitum suum remaneat ad predictum filium suum Oliuarium et ad uxorem suam Elliardis prescriptam. Si in uiduitate permanserit similiter sicut superius scriptum est teneant et possideant et predictum censum per unumquemque annum reddant et persoluant ad Sancti Benedicti sine enganno. Post obitum illorum omnia predicta remaneat solida, libera, quieta et integra, cum omni sua melioracione et edificio in potestate Sancti Benedicti et predicti monasterii, sine ulla reseruacione, et sine inganno in perpetuum. Et ad ipsa maliola de uineis quas plantauit Bertrandus prescriptus cum Petro de Caselles donent ipsum quartum per unumquemque annum sine enganno ad Sancti Benedicto, ambo illorum et posteritas eorum. Et si huc amplius plantauerint in ipso honore Sancti Benedicti, similiter donent ipsum quartum sine enganno.

Factum est hoc · VIII · Kalendas Madi anno millesimo · LXXVIII, · Philippo regnante rege · XVIII ·

S+m Frotardus, abbatis. S+m Sancii, prioris. S+m Raimundi. S+m Geiraldi. S+m Bertrandi prescripti. S+m Elliardis, prephate uxoris. S+m Petri de Caselles. S+m Remundi Guadalli. S+m Guilelmi Arnalli.

Poncius, leuita, qui et scriptor, cum litteras + fusas in linea septima.

1182

1078, maig, 22.

Donació. *Pere Bemon [= Bremon, Bramon] dóna al seu germà Guillem Mir un clos de terra conreada que fou de Llobató Ansaric, sacerdot, difunt, que té per donació al comtat de Manresa, al costat de la ciutat de Manresa, al barri Saragossà, prop del riu Merdança. [antic torrent de Sant Ignasi, ciutat de Manresa, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] Amb el pacte que Guillem tingui i posseeixi aquest clos mentre visqui, i, després del seu traspàs, romanguí a Pere i als seus fills. I si Guillem tingués fill de matrimoni legítim, que el tingui i posseeixi en vida seva, però que no el pugui vendre, donar ni alienar a ningú més que a Pere i als seus fills.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 355.

MINORISA²

M. N°. 23.³

Manresa.⁴

1068.⁵

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN⁶

22-V-1078⁷

O

In nomine Domini. Ego Petrus Bemundi⁸ tibi Guilielmus⁹ Miro¹⁰ fratrique meo donator sum. Per hanc scriptura donationis mee dono namque tibi petia I de alodio¹¹ qui est clauso de terra culta¹² qui fuit de Lobato¹³ Ansarig,¹⁴ sacer,¹⁵ quondam. Aduenit mihi per donatione aut per qualicumque uoces.¹⁶ Et est ipso clauso de terra culta¹⁷ in comitatu Minorisa,¹⁸ in loco uocitato iuxta ipsa ciuitate, in ipso barrio Saragociano,¹⁹ prope rio Merdantiano. Et afrontat²⁰ ipso clauso de terra:²¹ de oriente in ipso Gradel²² et in casas de te susceptore; de meridie in ipso clauso de te susceptore; de occiduo in ipsa strada²³ uel in rio Merdantiano; de circio in ipsa rocha fundata uel in ipsa uia de Gradel.²⁴ Quantum iste²⁵ afrontationes²⁶ includunt sic dono tibi ipso clauso de terra culta²⁷ qui est in contentione inter nos, totum ab integrum,²⁸ cum exiis et regressiis suis, ad tuum proprium alodium. Sub eo conuentum ut tu, predicto Guilelm,²⁹ teneas et possideas ipso clauso in uita tua, et post obitum tuum remaneat ad me Petrus³⁰ uel ad mea progenita.³¹ Et tu Guilelm,³² si filium habes de legitimo coniugio teneat ipsum et possideat in uita sua. Et ille tuum filium non possit uindere³³ nec donare nec inali<ne>are³⁴ nec ullam rem facere nisi ad me Petrus³⁵ uel ad mea progenita.³⁶ Et est manifestum. Quod si ego donator aut ullusque homo qui contra hanc istam cartam donationis inquietare aut disrumpere uoluerit aut uoluerint non hoc ualeat uendicare³⁷ sed componant aut componat tibi in duplum cum omnes eius inmeliorationes.³⁸ Et in antea istam cartam donationis firma persistat modo et omnique tempore.

Actum est hoc XI Kalendas Ivnii anno XVIII Philippi regis.³⁹

Sig+num Petrus Bemundi, ego qui hanc donationem fecit scribere et firmavit et aliis firmare rogavit.

Sig+num Bermundus⁴⁰ Gilelmi.⁴¹ Sig+num Guilelmus⁴² Bemundi.⁴³ Sig+num Ermengaud⁴⁴ Geribert.⁴⁵ Sig+num Gitard⁴⁶ Todaleg.⁴⁷

Miro, sacerdos, qui hoc scripsit sub(signo) prefato⁴⁸ die et anno.

1. Caplletra inicial I profusament decorada; s'allarga vorejant el marge esquerre del pergami gairebé fins a baix de tot (voreja 10 línies de les 12 del text). El pergami anava enrotllat i lligat (forat petit a l'esquerra -costat del text-).

Aquesta donació és relacionada amb la contenció que tenien ambdós germans. (qui est in contentione inter nos)

2. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.

3. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.

4. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).

5. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).

6. Segell estampat a inicis del segle XX: «Archivo de la Corona de Aragón».

7. Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.

8. Bemundi a O. Segurament Bermundi.

9. Guilielmus a **O**, per Guilelmo.
10. Miro a **O**, per Mironi.
11. de alodio a **O**, per alodii.
12. de terra culta a **O**, per terrae cultae.
13. de Lobato a **O**, per Lobatoni.
14. Ansarig (*en català*) a **O**; Ansarici.
15. sacer a **O**, per sacerdotis.
16. uoces a **O**, per uoce.
17. de terra culta a **O**, per terrae cultae.
18. Minorisa a **O**, per Minorisensi.
19. Saragociano a **O**, per Caesaraugustano.
20. afrontat a **O**, per affrontat.
21. de terra a **O**, per terrae.
22. Gradel (*en català*) a **O**.
23. strada (*en català llatinitzat*) a **O**, per strata (*en llatí*).
24. de Gradel (*en català*) a **O**.
25. iste a **O**, per istas.
26. afrontationes a **O**, per affrontationes.
27. de terra culta terrae cultae.
28. integrum a **O**, per integro.
29. Guilelm (*en català*) a **O**; Guilelmo (*en llatí*).
30. Petrus a **O**, per Petro.
31. progenita progenie.
32. Guilelm (*en català*) a **O**; Guilelmus (*en llatí*).
33. uindere a **O**, per uendere.
34. inaliare a **O**, per inalienare.
35. Petrus a **O**, per Petro.
36. progenita a **O**, per progenie.
37. uendicare a **O**, per uindicare.
38. immeliorationes a **O**, per immeliorationes.
39. regis a **O**, per rege.
40. Petrus a **O**, per Petri.
41. Bermundus a **O**, per Bermundi.
42. Gilelmi a **O**, per Guilelmi.
43. Guilelmus a **O**, per Guilelmi.
44. Ermengaud (*en català*) a **O**;
45. Geribert (*en català*) a **O**; Geriberti.
46. Gitard (*en català*) a **O**; Guitardi.
47. Todaleg (*en català*) a **O**; Teudaleci (*en llatí*).
48. prefato a **O**, per prephato.

1183

1078, maig, 26.

Venda. *Quíxol i el seu fill Ramon venen a Ramon i al monestir de Sant Benet [de Bages] i a Sanç, prior, una peça de vinya al comtat de Manresa, al [terme/territori del] castell d'Or, al terme de Buc, [actual municipi de Castelnou de Bages, comarca de Bages] dins l'alou de Sant Benet, [de Bages] pel preu de dos sous de moneda nova de Barcelona.*¹

[**O**]. Original no localitzat.

- a.* Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 77, Calaix 47, S. Fr. N° 516.
- b. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 792, pàg. 907, ex a. [Lligall 76 en lloc de 77]

a

Calaixos 47, y 48.

Rubrica dels actes en pergami se encontran en lo Archiu del Real Monestir de S^t. Benet de Bages fahents per dit Monestir de la Parroquia de S^t. Fructuos de Bages en lo Calaix de Numero =47= signats de lletras S. F. y numeros Com se segueix

Plica 26¹ del N° 501 à 520

S. Fr. N° 516.

St Pedor²

Any= 1078

Uende de terra en lo terme de Bugo. Al Monestir de St Benet

«Consta que ab Acte clos per Pere Diaca á 7 de las Kalendas de Juny any 18 del Regnat de Feliph Rey (de Nativitat 1078) Com Gisol, y son fill Ramon Uenen á Ramon y al Monastir de St Benet y á Sancio Prior una pessa de Uinya y en lo Comptat de Manresa dins lo Castell de Auro en lo terme de Bugo dintra lo Alou de St Benet Y afronta de totas parts ab terras, y Uiñas del Monastir de St Benet per preu de 2 s<ous> moneda nova de Bar<celo>na»

1. 26 escrit sobre de 28, ratllat (el 8 va ser escrit damunt un 6 anterior, de manera que 26 correspon a la numeració original d'aquest plec.
2. Aquest document no és de la parròquia de Sant Fruitós de Bages, com hauria d'haver estat segons la intenció primera de l'arxiver.

b

«Gisol i el seu fill Ramon venen a Ramon i al monestir de Sant Benet i a Sancio, prior, una peça de vinya, en el comtat de Manresa, dins el castell de Auro, en el terme de Bugo, dintre l'alou de Sant Benet. Afronta de totes parts amb terres i vinyes del monestir de Sant Benet. Ho venen pel preu de 2 sous de moneda nova de Barcelona.

A 7 de les calendes de juny de l'any 18 del regnat del rei Felip.
Pere, diaca, escrigué»

1184

1078, gener, 1-agost, 29.¹

Concòrdia i evacuació. *Concòrdia entre el monestir de Sant Benet de Bages, representat per Sanç, prior, d'una banda, i Bernat Duran de Bages, d'altra, el qual es querellava d'haver estat assotat pels familiars del monestir i pretenia rescindir la donació que del seu pare a Sant Benet d'una terra a la Coma, al Pujol, [el Pujol -vila i mas desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] per la qual, després d'haver promogut dos plets contra l'esmentat monestir, s'avé a perdonar tots els greuges soferts.*

*Els jutges aconsellen al prior Sanç i als monjos que, en contrapartida, donin a Bernat Duran quinze sous de diners i un cup que havia estat del seu pare Duran, difunt.*²

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 356.

Con[cordia ?] Bernardi Durandi³

B. N° 231⁴

1078.

Concordia y ajuste entre el Monasterio y Bernardo Duran de Bages, que se querellava de haver sido azotado por los familiares del Monasterio y pretendia rescindir la donacion que havia hecho su Padre a S. Benito de su hazienda, y de una tierra llamada Coma en el Podol, por la que definió dicho Duran a favor del Monasterio estas possessiones perdonando todos sus agravios &.⁵

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN⁶

1078⁷

Hec est notitia rememorationis uel diffinitionis de concordia que⁸ fuit facta inter Sanctum Benedictum et Sancium, priorem, cum ceteris monachis Baiensis cenobii, et inter Bernardum Durandi de Baies. Querimoniam namque et rancuram magnam faciebat ipse Bernardus predictus de habitatoribus et de familia eisdem monasterii Sancti Benedicti, quod flagellasset suum corpus et de ipsa carta donationis quam fecerat Domino Deo et Sancto Benedicto et predictis monachis et futuris eisdem cenobii, de tota ipsa honore et alode qui fuerat patri sui Durandi in omnibus locis, et que ipse abebat et possidebat ubique, et de ipsa terra de ipsa cumba que est ad ipso Podolo, optima, quam affirmabat quod pater suus Durandus donasset eam filio eisdem Bernardi in uita sua, et proclamabat ipse Bernardus illam terram quam dederat pater suus, et ipse Bernardus per cartam ad Poncium, monachum, et a Sanctum Benedictum, ubi ipse Poncius postea plantaui et edificaui uineam et proclamabat de substantia patris sui quam ipse dederat et de reliquerat Sancto Benedicto. Hec omnia suprascripta et alia multa querelabat ipse Benara⁹ iamdictus, et uolebat predicta omnia infringere, disrumpere et destruere et inquietare. Postea custodiere placitos, Sancius, prior, cum ceteris monachis predicti cenobii, et ipse Bernardus prescriptus, unum in Minorisa ante ecclesia Sancte Marie, ubi adfuit iudex Guilielmus Remundi cum ceteris clericis eisdem loci, et Tedballus¹⁰ Durandi de Murezen, cum multis aliis bonis hominibus, et in iudicio eorum post quam guaritum abuit Sanctus Benedictus directum suum et uoces suas, postea concordauerunt et pacificauerunt inter se in pace. Post hec, ipse Bernardus confregit ipsam concordiam et ipsam difinicionem iniuste. Et iterum postea, uenerunt ad alium placitum generale ante ecclesia Sancte Marie de Nauarculas prescriptus prior Sancius cum aliis monachis Sancti Benedicti, ubi adfuit naturalis iudex ausonensis Bermundus nobilis,¹¹ et Tedbaldus¹² predictus de Murezen, qui erat defensor eisdem Bernardi in omnibus, et Bernardus Tedbaldi,¹³ et Durandus Enges, et Seniofredus Poci,¹⁴ nepos eius, et Arnaldus Reimundi, et Folcus Geriberti de castro Petra,¹⁵ et Gaucfredus de Odena, et Bertrandus et Petrus de Caselles, cognatus¹⁶ eius, et Remundus Guadalli, et Petrus Marcucii, et Guilelmus Arnalli, cum multis aliis hominibus. Tunc prephatus Bernardus rancurauit audientibus cunctis et querelauit omnes querelas suprascriptas, et uoluit disrumpere et destruere omnia suprascripta, et tollere Domino Deo et Sancto Benedicto. Postquam autem audiui, prenomiatus iudex Bermundus cum ceteris omnibus, cartas et uoces atque directiones anteriores Sancti Benedicti et monachorum suorum, iudicauit legaliter audientibus ac laudantibus cunctis quod¹⁷ ipsa omnia superius scripta et Domino Deo oblata nullus homo deberet disrumpere, repetere nec destruere sed integra inconuulsa et sine ulla inquietudine deberent permanere in potestate Dei omnipotentis et prelibati monasterii Sancti

Benedicti, et sine fraude et sine inganno in eternam pacem perdurare et persistere. Tunc uero, predictus iudex et prescriptus Tedbaldus,¹⁸ et cum ceteris bonis hominibus, dederunt consilium ut fecissent predicti monachi, cum Bernardo Durandi, finem et placabilem concordiam inter se, ut hec omnia prephata eternam firmitatem haberent, et in iure et dominio Dei omnipotentis et Sancti Benedicti permanerent. Quod et factum est, et sicut illi consiliauerunt dedit Sancius, prior, et ceteri monachi, solidos XV de denarios, et reddidit unam cubam que¹⁹ fuerat de Duran, condam, ad prescriptum Bernard Duran. Et tunc, ipse uidentibus omnibus uoluntarie, perdonauit flagella corporis sui, et ipse et Tedbaldus,²⁰ defensor suus prescriptus, de se ipsis et de omnibus suis omnibus hominibus Santi Benedicti et definiuit omnes querelas et querimonias quas habebat de totis abitantibus²¹ predicti monasterii, et iterum in presencia omnium firmauit, roborauit atque laudauit ipsas uoces et ipsam cartam quam fecerat de toto honore patri sui et sua et nominatim de ipsa cumba prescripta Domino Deo et Sancto Benedicto, ut in perpetuum semper manerent in potestate et dominio prenotati cenobii, sine ulla fraude, ita ut nec ille Bernardus nec posteritas sua nunquam amplius potuissent infringere nec disrumpere sed sicut ipse dederit sic stabilitatem et firmitatem haberent omnique tempore.

Actum est hoc anno mille LXX VIII incarnationis Ihesus Christi, anno Philippo regis XVIII^o²²

2²³

1. *Vegeu la nota 23. [1078 - [...] - [...] segons: Arxiu de la Corona d'Aragó, Secció ordes religiosos i militars, Monestir de Sant Benet de Bages, Pergamins, I, Inventari general]*
2. *Mides màximes del pergami: 28,5 x 18,6 cm. El pergami anava enrotllat i lligat (dos forats al cantó esquerre -costat del text-). El segle XII hi hagué uns canvis profunds en tots els àmbits de la vida, tant social com política, econòmica, jurídica, filosòfica, literària, religiosa, artística, ... També en l'administració de la justícia. La justícia, que sempre -des de la Creació del món- ha estat corrupta, en certes èpoques s'ha revestit amb certes garanties processals, com esdevingué precisament el segle XII, amb la recuperació del dret romà. La justícia necessita del poder per ésser aplicada (al segle XIII, per exemple, el veguer).*
3. *Segle XVIII [?]. En lletra molt petita.*
4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
6. *Mitjans del segle XX, c. 1948-c. 1950. Escrit amb llapis.*
7. *Mitjans del segle XX, c. 1948-c. 1950. Escrit amb llapis.*
8. *que a O.*
9. *Benara a O, per Bernardus.*
10. *Tedballus a O. Per a les diverses grafies del nom, vegeu també les notes 13, 14, 19 i 21. Nom personal masculí d'origen germànic, Theudbald, format per theuda, 'gent', 'poble' [MOLL, Francesc de B., *Els llinatges catalans*, pàg. 20] i el sufix bald d'aportació fràncica. [NADAL, Josep M. - PRATS, Modest, *Història de la llengua catalana*, pàg. 103]*
11. *El noble Bermon, jutge natural d'Osona, (naturalis iudex ausonensis Bermundus nobilis) un dels jutges adscrits als comtats d'Osona i Manresa, ja apareix en dos altres documents del mateix fons, dels anys 1063 i 1065 (vegeu els documents núm. 1095, especialment la nota 60, i 1097, especialment la nota 108, del Diplomatari de Sant Benet de Bages).*
12. *Tedbaldus a O.*
13. *Tedbaldi a O.*
14. *Poci a O, per Ponci.*
15. *Folcus Geriberti de castro Petra a O. El castell de Pera (actual municipi de Sant Llorenç Savall, comarca de Vallès Occidental) és esmentat per primera vegada el 1017. El Folc Geribert del castell de Pera que apareix en aquest document devia ser fill de 'Gerbert Donuç', que el 1065 llegà el castell de Pera, juntament amb d'altres possessions, a la seva filla Neva (Catalunya Romànica, XVIII, pàg. 206).*

16. cognatus a O. *És la llatinització del mot català 'cunyat'. Els noms que indiquen relació de parentiu són força ben coneguts des d'abans del segle XI [AEBISCHER, Paul, “Sur quelques noms de parenté en catalan”, a *Estudis Romànics*, XIII, Institut d'Estudis Catalans (Barcelona 1963-1968), pàgs. 13-25 (citat a NADAL, Josep M. - PRATS, Modest, *Història de la llengua catalana*, pàg. 164)]*
17. *L'abreviatura no és de quod ni de cap altre adverbí, però ha de ser aquest.*
18. Tedbaldus a O.
19. que a O.
20. Tedbaldus a O.
21. abitantibus a O, per habitantibus.
22. *El rei dels Francs Felip I (1060-1108) va corregnar amb el seu pare, Enric I, des del 23 de maig de 1059, i el va succeir el 29 d'agost de 1060, 25 dies després de la mort del pare (+4 d'agost de 1060). [CAPPELLI, *Cronologia*, pàg. 458 (“Francia”, “Terza razza - Capetingi”, “Filippo I”)] L'any divuitè del regnat de Felip comprèn el període entre el 29 d'agost de 1077 i el 29 d'agost de 1078, però com que el document és datat també per l'any de l'encarnació de Nostre Senyor de 1078, la seva datació ha de ser necessàriament entre l'1 de gener o el 29 d'agost de 1078, quan fineix l'any divuitè del seu regnat.*
23. *Mitjans del segle XIX. A l'angle inferior dret de l'anvers. Escrit amb tinta.*

1185

1078, desembre, 16.

Testament. *Sendred, [= Sindreu] fill de Company, que jau al llit en la malaltia que pateix, amb la memòria plena i el sentit íntegre, i esperant en la misericòrdia de Déu i tement que li sobrevingui de sobte la mort, ordena el seu testament. Elegeix marmessors: la seva esposa Ermengards, [= Ermengarda] Mir Guillem, Guillem Bernat i Bernat Amat. Prega als esmentats amics seus que si li sobrevingués la mort abans que hagi pogut fer un altre testament, tinguin potestat i llicència per prendre totes les seves pertinences i distribuir-les per Déu i el remei de la seva ànima, com els indica. Primerament, dóna al Senyor Déu i al monestir de Sant Benet de Bages el domenge (terres, vinyes, cases i horts i tot el que té i ha de tenir) que té al terme [del castell] de Castellar, a Santa Maria de la Melancosa, excepte una mujada de vinya que és als Oms, i una peça de terra a l'Olzina, que deixa a l'església de Santa Maria de Melancosa. [Santa Maria de Melancosa, terme de Castellar, actual municipi d'Aguilar de Segarra -o de Boixadors-, Alta Segarra, comarca de Bages] I a l'esmentat monestir, dos cups i dues tones que són a Santa Maria de Melancosa. A Sant Miquel de Castellar, i a Sant Esteve d'aquest mateix lloc, [Castellar, actual municipi d'Aguilar de Segarra -o de Boixadors-, Alta Segarra, comarca de Bages] els concedeix sis quarterades de vinyes que són a Casacuberta. I a Sant Julià de Puigfarnet [quadra de Puigfarnet, Castellar, actual municipi d'Aguilar de Segarra -o de Boixadors-, Alta Segarra, comarca de Bages] li dóna mitja mujada de mallols que són a l'alou de Recosèn, [= Requesens] difunt. I a Sant Valentí de Vilallonga, [Sant Valentí de Vilallonga, actual municipi de Sant Martí Sesgueioles, Alta Segarra, comarca d'Anoia] mitja mujada de vinya que havia comprat a Oliba, que és a la Mata. I a Sant Jaume de la Guàrdia [Sant Jaume de la Guàrdia Pilosa, actual municipi de Pujalt, Alta Segarra, comarca d'Anoia] li dóna una peça de vinya que havia comprat a Eriball, [= Aribau] que és al Forn. I la coma que és sota la vila per lluminària. I a Ramon, el seu fill, li dóna el castell de Castellar, [castell de Castellar, actual municipi d'Aguilar de Segarra -o de Boixadors-, Alta Segarra, comarca de Bages] amb els domenges (vinyes, alous i cases, amb l'administració del personal de la hisenda -esclaus, ... -) que té al terme de Rajadell, [actual municipi de Rajadell, comarca de Bages] juntament amb els castells de Seguer [Seguers de Sant Pere, actual municipi dels Prats de Rei, Alta Segarra, comarca d'Anoia] i de Puigfarnet, i el dret que té a Solanelles, [Solanelles, actual municipi dels Prats de Rei, Alta Segarra, comarca d'Anoia] excepte el que ha donat a Sant Benet. [de Bages] I als seus fills, Pere i Rodlan, [= Rotllan] els dóna el castell de Vilallonga, [castell de Vilallonga, actual municipi de Sant Martí Sesgueioles, Alta Segarra, comarca d'Anoia] amb el domenge que hi*

té, amb el servei que hi té. I si algun d'ells morís sense fill de matrimoni legítim, la seva honor romanguí als altres. I a la seva esposa Ermengards, [= Ermengarda] juntament amb el seu fill Berenguer, que té d'ella, li dono la seva honor amb el castell de Guàrdia, [castell de la Guàrdia Pilosa, actual municipi de Pujalt, Alta Segarra, comarca d'Anoia] amb els domenges que hi ha al seu terme, les esglésies, els delmes i les primícies i les oblacions, i amb tot el que pertany al terme de castell, de manera que la seva esposa predita tingui i posseeixi sense que a cap dels seus homes els sigui permès de prendre-li. I si prengué un home, que tingui la meitat dels esmentats domenges, i el seu fill Berenguer tingui el castell amb l'altra meitat dels domenges. I si Ermengards [= Ermengarda] morís, que l'esmentada honor romanguí al seu fill Berenguer. I si Berenguer morís sense fill legítim, que la honor romanguí a Ermengards, [= Ermengarda] la seva mare. Després de l'òbit d'ambdós, si Berenguer no hagués tingut cap fill legítim, que el castell de Guàrdia, [Pilosa] amb l'esmentada honor, romanguí a un dels fills del testador que la seva esposa hagi triat. I deixa la seva esposa i el seu fill Berenguer en batllia del Senyor Déu i de Dalmau Isarn, i dels seus fills Hug i Guillem, amb l'esmentada honor. I tinguin potestat del castell de Guàrdia, [Pilosa] amb l'honor, per la fe que puguin portar a la ja anomenada Ermengards, [= Ermengarda] i al seu fill Berenguer. I de tot el seu haver mòbil que té, i de pa i vi, vell i nou, estris grans i petits, que pugui tenir a tots els llocs, en dona la meitat per a la seva ànima. L'altra meitat romanguí a Ermengarda, esposa seva. I dels sarraïns, també.¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 357.

[S]A. N° [1]7[9/0 ?]²

Donacio de la malencosa³

C[astellar] la [Ma]l[l]encosa⁴

Mallen[cosa]⁵

Castellar-Malencosa.⁶

1078.⁷

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN⁸

16-XII-1078⁹

In Dei omnipotentis et Saluatoris nostri nomine. Ego Sendredus, filius Compagni, dum iaceo in lecto egritudine mee, plena memoria et integro sensu, spero in Dei misericordia et timeo ne mors me repentina perueniat. Et ideo iubeo hunc testamentum meum fieri, et uolo ut quicquid hic fuerit scriptum firmitatem habeat omne tempore. Et ordino et precor ut sint elemosinarii¹⁰ mei: coniuux mea Ermengardis,¹¹ et Miro Guilelmus, et Guilelmus¹² Bernardi, et Bernardus Amati. Rogo uos, amicos meos iamdictos, ut si mors mihi aduenerit ante quam alium testamentum faciam, potestatem et licenciam abeat¹³ aprehendere¹⁴ omnes res meas, et distribuere propter Deum et remedium anime¹⁵ mee, sicut ego hic uobis iniunxero.¹⁶ In primis, dono Domino Deo et Sancto Benedicto Baiensis¹⁷ cenobii¹⁸ ipsam meam dominicaturam omnem¹⁹ quod abeo²⁰ in terminio²¹ de Castellar,²² in locum que²³ uocant Sancta Maria de la²⁴ Melancosa,²⁵ et terras et uineas, casas, casalibus, ortis,²⁶ ortalibus,²⁷ omnia et in omnibus quantum ibi abeo²⁸ uel abere²⁹ debeo in dominicatura, cum terminis et exiis et regressiis suis, exceptus modiat³⁰ I de uinea que³⁰ est ad ipsos Ulmos,³¹ et pecia I de terra ad ipsa Olzina,³² quod relinquo ad ipsa³³ Sancta Maria³⁴ de Melancosa.³⁵ Et ad predicto³⁶ monasterio,³⁷ cubs³⁸ II, et tonas³⁹ II que⁴⁰ in supradicto⁴¹ loco⁴² sunt. A⁴³ Sancto⁴⁴ Mikel⁴⁵ de Castelar⁴⁶ et a⁴⁷ Sancto⁴⁸ Stefano⁴⁹ de predicto⁵⁰ loco⁵¹ concedo quarteratas⁵² VI de uineas⁵³ que⁵⁴

sunt in locum que⁵⁵ uocant Casacuberta.⁵⁶ Et⁵⁷ Sancto⁵⁸ Iuliano⁵⁹ de Pugfarner⁶⁰ dono semodiata I de maiolos⁶¹ que⁶² sunt in alode de Recosen,⁶³ qui fuit. Et a⁶⁴ Sancto⁶⁵ Ualentino⁶⁶ de Uilalonga⁶⁷ semodiata⁶⁸ I de uinea⁶⁹ que⁷⁰ emi de Oliba⁷¹ que⁷² est ad ipsa Mata.⁷³ Et⁷⁴ Sancto⁷⁵ Yacobo⁷⁶ de ipsa⁷⁷ Gardia⁷⁸ dono pecia I de uinea⁷⁹ que⁸⁰ emi de Eriball,⁸¹ que⁸² est ad ipso⁸³ Furno.⁸⁴ Et ipsa comma⁸⁵ que⁸⁶ est subtus ipsa uilla per⁸⁷ luminaria. Et a⁸⁸ Reimundo,⁸⁹ filio meo,⁹⁰ dono ipsum castellum de Castelar,⁹¹ cum ipsas dominicaturas⁹² que⁹³ abeo⁹⁴ infra terminos de Rioagello,⁹⁵ uineas et alodiis⁹⁶ et domos cum regimine populi⁹⁷ qui ibidem est, simul cum ipso⁹⁸ castro⁹⁹ de Cegario,¹⁰⁰ et de Pugfarnarius,¹⁰¹ et ipsum meum directum que¹⁰² in Solaneles¹⁰³ abeo¹⁰⁴ uel abere¹⁰⁵ debeo, exceptus hoc quod superius dedi Sancto Benedicto. Et ad filios meos Petro et Rodlando dono ipso¹⁰⁶ castro¹⁰⁷ de Uilaloga,¹⁰⁸ cum ipsa dominicatura que¹⁰⁹ ibi abeo,¹¹⁰ cum ipsum seruicium que¹¹¹ ibi abeo¹¹² uel abere¹¹³ debeo. Et qualiscumque de illis obierit sine infante de legitimo coniugio remaneat sua¹¹⁴ onor¹¹⁵ ad alios. Et ad uxor¹¹⁶ mea¹¹⁷ Ermengards,¹¹⁸ cum filio meo Berengario, quem abeo¹¹⁹ de illa, dono ipsa¹²⁰ mea¹²¹ onhore¹²² cum ipsum¹²³ castrum¹²⁴ de Gardia,¹²⁵ cum ipsas dominicaturas qui¹²⁶ infra terminis eius sunt, cum ipsas ecclesias, cum decimis et primiciis et oblaciones,¹²⁷ et cum omnia que¹²⁸ ad ipsum castrum pertinent, et cum terminis et aiacenciis¹²⁹ eius, ut uxor mea predicta teneat et possideat sine blandimento alicuius hominis suarum¹³⁰ non aprenderat.¹³¹ Et si uirum aprenderit,¹³² abeat¹³³ ipsam medietatem de ipsas¹³⁴ dominicaturas¹³⁵ predictas,¹³⁶ et filius meus Berengarius prescriptus abeat¹³⁷ et teneat ipsum castrum cum alia medietate de ipsas¹³⁸ dominicaturas.¹³⁹ Et si obierit Ermengardis¹⁴⁰ iamdicta¹⁴¹ remaneat predicta¹⁴² onor¹⁴³ ad filium meum Berengarium prephatum. Et si Berengarius¹⁴⁴ morierit sine infante legitimo remaneat ipsius¹⁴⁵ honor¹⁴⁶ prescripta¹⁴⁷ ad Ermengardis,¹⁴⁸ matrem suam. Et post obitum eorum amborum, si infante legitimum Berengarius non abuerit,¹⁴⁹ remaneat ipsum castrum de Gardia,¹⁵⁰ cum ipsa onore¹⁵¹ iamdicta, ad unum ex filiis meis quem uxor mea prescripta elegerit. Et¹⁵² uxorem meam et filium meum Berengarium relinquo in baiolia¹⁵³ Domino Deo et de Dalmacio¹⁵⁴ Isarani,¹⁵⁵ et de filiis¹⁵⁶ suis Vgone¹⁵⁷ et Guilelmo, cum ipsa honore suprascripta. Et habeant potestatem de ipso castro de Gardia,¹⁵⁸ cum ipso honore, per fidem quam possint portare¹⁵⁹ ad prenominatam Ermengardis¹⁶⁰ et ad filium suum Berengarium. Et de omni meo auere¹⁶¹ mobile quem abeo,¹⁶² et de pane et uinno,¹⁶³ uetere et nouo, uascula maiore uel minore, que¹⁶⁴ abeo¹⁶⁵ in omnibus locis, et quiquid¹⁶⁶ dici uel nominari potest, dono omnem medietatem pro anima mea. Aliam medietatem remaneat ad Ermengardis,¹⁶⁷ uxor¹⁶⁸ mea¹⁶⁹ predicta.¹⁷⁰ Et de ipsos sarrecenos,¹⁷¹ similiter.

Actum est hoc XVII° Kalendas¹⁷² Ianuarii¹⁷³ anno Millesimo¹⁷⁴ LXX^o¹⁷⁵ VIII° incarnationis Ihesu Christi,¹⁷⁶ et anno XVIII° regni Phylippi¹⁷⁷ regis.¹⁷⁸

Sig+num Sendredi Compangni,¹⁷⁹ qui hunc testamentum scribere fecit, firmavit, et testes firmare rogauit. S+ Ermengards.¹⁸⁰ S+ Mironis Guilelmi. Sig+ Guilelmi Bernardi. S+ Bernardi Amati. Hi¹⁸¹ sunt elemosinarii.¹⁸² S+ Seniofredi Toderi. S+ Berengarii Raimundi. S+ Bernardi Giscalfredi. S+ Arnall¹⁸³ Todiscele.¹⁸⁴ S+ Ermemir.¹⁸⁵

Petrus,¹⁸⁶ monachus, scripsit cum literis¹⁸⁷ dampnatis¹⁸⁸ in V linea ubi dicitur 'de Castelar' et 'Melancosa'.¹⁸⁹

Sig+num Iohannis, subdiachonus.*

Petrus, sacerdos, qui hoc signum (*signe*) posui.*¹⁹⁰

Petrus,¹⁹¹ (*signe*) leuita,¹⁹² qui hoc scr[ipsit]*¹⁹³

1. *Pel que fa a la datació del document, que consta doblement, per l'any de l'encarnació del Senyor i pels anys de regnat del rei Felip I -el 19e-, s'escau l'any 1078.*

*Les signatures dels tres darrers personatges, que foren fetes després que l'escrivà hi posés la seva nota, són autògrafes: Sig+num Iohannis, subdiachonus; Petrus, sacerdos, qui hoc signum (*signe*) posui; i Petrus, (*signe*) leuita [L] qui hoc scr[...2/3... (gl?)]*

L'escrivà, Petrus, monachus, ja redactà un altre document, on hi ha el seu signum: és el document núm. 1113 -1076, maig, 19- (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 353).

Pel que fa al castell de Puigfarner, actualment només se'n conserva la cisterna, que fou excavada en el bancal rocós que circumda el cim del pujol on es dreçava el castell, al costat de l'actual mas Puigfarner, el qual fou arranjat amb les pedres del castell i les de la veïna església de Sant Julià, que s'havia erigit darrere el mas (Catalunya Romànica, XI, "Torre de Puigfarner", pàg. 97).

Si l'any 1022, Seguer, o Seguers, i Puigfarner, o Puigfarners, no eren castells termenats, sinó tan sols castelletes o torres subsidiàries del castell de Castellar, dos altres castells: el de Vilallonga i el de [la] Guàrdia (la Guàrdia Pilosa, actual municipi de Pujalt, Alta Segarra, comarca d'Anoia), en canvi, el 1078, quan Sendred (o Sindreu), fill de Company, ordenà el seu testament, constaven com a termenats. Mentre que a Ramon, el primogènit, li havia correspost el castell de Castellar, amb els castells subsidiaris de Seguer -o Seguers-, i de Puigfarner -o Puigfarners-, als seus altres fills, Pere i Rodlan, [= Rotllan] els havia correspost el castell de Vilallonga (castro de Uilaloga [sic]), [Catalunya Romànica, XIX, "Sant Martí Ssegueioles, Castell i hàbitat de Vilallonga", pàgs. 491 i 492] amb el domenge i el servei que hi tenia; i a la seva esposa Ermengarda i a Berenguer, fill comú, el de [la] Guàrdia [Pilosa] [Catalunya Romànica, XIX, "Pujalt, Castell de la Guàrdia Pilosa, pàg. 313] amb els domenges qui infra terminis eius sunt, amb les esglésies [Sancto Yacobo de ipsa Gardia -actualment Sant Jaume de la Guàrdia Pilosa- (Catalunya Romànica, XIX, "Pujalt, Sant Jaume de la Guàrdia Pilosa", pàg. 346) i, segur, Sant Martí Ssegueioles, (Catalunya Romànica, XIX, "Sant Martí Ssegueioles", pàg. 347)] amb delmes, primícies i oblacions, i tot el que pertanyia al castell, amb la clàusula de reversió entre ambdós en cas que un d'ells premoris a l'altre, i, si Berenguer morís sense fills de legítim matrimoni, fos per a un germà seu que elegís la seva mare, Ermengarda.

En el transcurs del segle XI, els llocs de Seguer -o Seguers-, i Puigfarner -o Puigfarners- (l'actual convivència de les formes singular i plural ja es detecta en el segle XI), degueren passar de torres a castells. Així ho deduïm del fet que, el 7 de novembre de 1022, data del testament de Seguí, s'esmenti el castell de Castellar amb les torres de Seguer -o Seguers-, Puigfarner -o Puigfarners-, Santa Maria, Vilallonga, la Guàrdia i Solanelles; a excepció de la torre de Solanelles, que donà a la seva filla Gerberga, ho donà al seu fill Company, el pare de Sendred (o Sindreu), el que testa el 1078. [ACA, Cancelleria, perg. Berenguer Ramon I, carp. 7, núm. 42 / MONSALVATJE Y FOSSAS, Francisco, Noticias históricas ..., XV, ap. MMCLXXVI, pàg. 247 i s. (Olot 1907) / FELIU, Gaspar - SALRACH, Josep M., dirs., Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona de Ramon Borrell a Ramon Berenguer I. Vol. I, doc. 162, pàgs. 468 i 469] mentre que el 16 de desembre de 1078, setanta-cinc anys més tard, ja són anomenats castells. En canvi, Solanelles (Solanelles, actual municipi dels Prats de Rei, Alta Segarra, comarca d'Anoia) degué mantenir-se com a torre, on Sendred (o Sindreu), fill de Company, hi tenia algun dret, que donà al seu fill Ramon.

L'església de Sant Julià de Puigfarner -o Puigfarners- (Sancto Iuliano de Pugfarner) ja existia el 1027, any que es documenta el camí de Sant Julià (Catalunya Romànica, XI, "Aguilar de Segarra, Sant Julià de Puigfarner", pàg. 34). Tot i que no documentem la parròquia fins el segle XII, tanmateix, la xarxa parroquial a la zona oriental de l'Alta Segarra, el territori capitalitzat actualment per Calaf (Alta Segarra, comarca d'Anoia) era ja formada la dècada de 1020, com ho corrobora, també, una relació de parròquies del bisbat d'Osona que cal datar entre el 1025 i el 1050. (Catalunya Romànica, XIX, "Pujalt, Sant Jaume de la Guàrdia Pilosa", pàg. 346)

Realitat que, de retruc, ens remet a una prèvia consolidació de la població en aquestes terres, segurament des de la dècada de 1010. La mort, el 1008, del darrer general amirita, 'Abd al-Malik, el primogènit d'Almansor, representà per al califat un ràpid procés de desintegració política vers

els regnes de taifes. La fi de les ràtzies protagonitzades pels amirites i de les lluites internes del món musulmà afavoriren sens dubte el progrés de la colonització dels territoris ocupats unes dècades abans, però que no s'havia consolidat, tant per la inseguretats (l'expedició de l'any 999, la darrera d'Almansor, després d'atacar el Pallars arribà fins a Manresa precisament per Calaf) com per causes naturals (és coneguda una gran sequera en aquesta regió cap a l'any 990). [Catalunya Romànica, XIX, "El repoblament al segle X", "La represa: del segle XI fins a mitjan segle XII", pàgs. 305-307 / Catalunya Romànica, XXIV, "Les incursions d'Almansor i 'Abd al-Malik", "Els progressos cristians per terres segarrenques", pàg. 301]

En el mateix document de 1078 s'hi esmenta també l'església de Sancta Maria de Melancosa, que donaria servei religiós als habitants d'aquest llogaret del terme del castell de Castellar. La primera vegada que documentem l'església és en un document de 25 de març de 1054 (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2258 U). Seguim l'opinió d'Albert Benet, que distingí aquesta església de la de Santa Maria de les Coromines (Castellar, actual municipi d'Aguilar de Segarra o de Boixadors, Alta Segarra, comarca de Bages) abans unida a Seguer -o Seguers- (Seguers de Sant Pere, actual municipi dels Prats de Rei, Alta Segarra, comarca d'Anoia). [Catalunya Romànica, XI, "Aguilar de Segarra, Santa Maria de Malencosa", pàg. 34; "Santa Maria de les Coromines", pàg. 96]

En canvi, podem assegurar -mentre el mateix autor només ho apunta- que Sendred (o Sindreu), fill de Company, no va donar l'església de Santa Maria de Melancosa al monestir de Sant Benet de Bages el 1078, sinó només un domenge o domeny, i que fou el 1222, efectivament, quan un altre senyor del castell, Guillem de Castellar, donà l'església a Sant Benet de Bages. Així s'explica perquè no consta entre les seves possessions en la butlla que el papa concedí el 1196 al monestir bagenc confirmant-li tots els béns.

Al segle XIV Melancosa era un mas. Així consta en un document datat el 10 de gener de 1380, que registra el contracte d'arrendament, per set anys, que l'abat de Sant Benet de Bages, Domènec Comalba, senyor jurisdiccional d'aquest i d'altres masos del terme de Castellar, d'acord amb Pere de Grevalosa, com a senyor del terme de Castellar, a més de batlle reial de Manresa, [MAS I CASAS, Josep Maria, Ensayos históricos sobre Manresa, pàg. 99] féu a favor de Guillem de Melancosa, degut als molts deutes acumulats des del temps de les mortaldats. [Barcelona, ACA, Monacals, Universitat, lligall 144 / VALLS I PUEYO, Joan, El Raval del Clot. Castellbell i el Vilar, pàg. 21].

En la data de 1078, Sendred (o Sindreu), fill de Company, donà al monestir de Sant Benet de Bages el domenge o domeny que hi tenia. No li donà, tanmateix, l'església, a la qual féu, en canvi, una donació.

En el revers d'un altre pergami del mateix fons del monestir de Sant Benet de Bages (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 14 -1002, abril, 18-), ja hi ha anotat: donacio de la Mallenchosa i vendicio de la Mallenchosa al monestir de Sent Benet, seguit d'un categòric qui escrigué lo sobredit se enganya. A l'anvers del pergami s'hi registra la venda que Josfred [= Jofre] i la seva esposa Guinedella feren a Ramon i als seus fills Guanalgod, Guillem, Adalais, [= Adelaida] Bernat, Josfred [= Jofre] i Berenguer, d'un alou al comtat de Manresa, al terme del castell de Castellar, a la Romaninosa, pel preu de quatre sous de diners, a pagar en coses del seu valor.

El segle XIX, Castellar formava municipi amb les quadres de les Coromines, Puigfarner i Seguers, ["Castellar" a Gran Enciclopèdia Catalana, 4 (Barcelona 1973 -1ª ed.-), pàg. 582] totes elles situades a ponent del cap.

En el document de 1078 també s'esmenta el terme limitrof de Rajadell (terminos de Rioagello), a llevant del de Castellar. Allà el testador hi tenia uns domenges treballats per serfs o esclaus (uineas et alodiis et domos cum regimine populi), que donà al seu fill Ramon, juntament amb el castell de Castellar i els castells dependents de Seguer -o Seguers- i Puigfarner -o Puigfarners-.

A més, altres topònims menors van apareixent al llarg del document: ipsos Ulmos i ipsa Olzina, [Sancta Maria de (la) Melancosa (Castellar, actual municipi d'Aguilar de Segarra -o de Boixadors-, Alta Segarra, comarca de Bages)] Casacuberta (Castellar, actual municipi d'Aguilar de Segarra -o de Boixadors-, Alta Segarra, comarca de Bages), ipsa Mata (Sant Valentí de Vilallonga, actual municipi de Sant Martí Sesgueioles, Alta Segarra, comarca d'Anoia) i ipso Furno. (la Guàrdia Pilosa, actual municipi de Pujalt, Alta Segarra, comarca d'Anoia) [Els castells catalans, V, Rafael Dalmau, Editor, Barcelona, pàgs. 474-481 / Catalunya Romànica, XI, pàgs. 34, 91-97 / Catalunya Romànica, XIX, pàgs. 309, 313, 345-347, 491-493].

De Berenguer Sendred (o Sindreu), el fill menor de Sendred/Sindreu, fill de Company, en coneixem el testament, datat el 1124, [Catalunya Romànica, XIX, "Pujalt, Sant Jaume de la Guàrdia Pilosa", pàg. 346] ja en temps del comte de Barcelona Ramon Berenguer III.

2. [S]A. N° [1]7[9/0 ?]

3. Donacio de la malencosa

4. C[astellar] la [Ma]l[encosa]

5. Mallen[cosa]

6. Castellar-Malencosa.

7. 1078.

8. Segell estampat a inicis del segle XX: «Archivo de la Corona de Aragón».

9. 16-XII-1078 escrit amb llapis.

10. elemosinariii a O, per eleemosynarii < grec.

11. Ermengardis a O, per Ermengarda.

12. et Guilelmus sobrelineat a O.

13. abeatis a O, per habeatis.

14. aprehendere a O, per apprehendere.

15. aninime a O, per anime.

16. in sobrelineat a O.

17. Baiensis a O, per Baiensi.

18. cenobii a O, per cenobio.

19. omnem a O, per omniam.

20. abeo a O, per habeo.

21. terminio a O, per termino.

22. de Castellar (en català) a O.

23. que a O, per quod.

24. la abreujat l.

25. Melancosa (en català) a O.

26. ortis a O, per hortis.

27. ortalibus a O, per hortalibus.

28. abeo a O, per habeo.

29. abere a O, per habere.

30. que -abreujat q, amb una e petita a la part superior dreta- a O, per quod.

31. ipsos Ulmos (en llatí) a O.

32. ipsa Olzina (en català) a O.

33. ipsa a O, per ipsam.

34. Sancta Maria a O, per Sanctam Mariam.

35. de Melancosa (en català) a O.

36. predicto a O, per predictum.

37. monasterio a **O**, *per* monasterium.
38. cubs (*en català*) a **O**.
39. tonas (*en català*) a **O**.
40. que a **O**, *per* quod.
41. supradicto a **O**, *per* supradictum.
42. loco a **O**, *per* locum.
43. A a **O**, *per* ad.
44. Sancto a **O**, *per* Sanctum.
45. Mikel -*segons l'ortografia actual*, Miquel- (*en català*) a **O**, *per* Michaellem (*en llatí; acusatiu*).
46. de Castelar (*en català*) a **O**. *Segons l'ortografia catalana actual*: Castellar.
47. a a **O**, *per* ad.
48. Sancto a **O**, *per* Sanctum.
49. Stefano a **O**, *per* Stephanum.
50. de predicto a **O**, *per* predicti.
51. loco a **O**, *per* loci.
52. quarteratas -*abreujat qratas*, amb signe d'abrev. damunt la r-.
53. de uineas a **O**, *per* uineis.
54. que a **O**, *per* quod.
55. que a **O**, *per* quod.
56. Casacoberta (*en català*) a **O**. *Segons l'ortografia catalana actual*: Casacoberta.
57. *Tot seguit hi ha d'anar*: ad.
58. Sancto a **O**, *per* Sanctum.
59. Iuliano a **O**, *per* Iulianum.
60. de Pugfarner (*en català*) a **O**. *Segons l'ortografia catalana actual*: Puigfarner.
61. de maiolos -*abreujat maiōlos*-.
62. que -*abreujat q*, amb una e petita a la part superior dreta- a **O**, *per* quod.
63. de Recosen (*en català*) a **O**; Recosindi (*en llatí; genitiu*).
64. a a **O**, *per* ad.
65. Sancto a **O**, *per* Sanctum.
66. Ualentino a **O**, *per* Ualentinum.
67. Uilalonga (*en català*) a **O**.
67. semodiata, *abreujat semdiata* a **O**.
68. de uinea a **O**, *per* uineae.
70. que a **O**, *per* quod.
71. de Oliba a **O**, *per* ad Olibanum.
72. que -*abreujat q*, amb una e petita a la part superior dreta- a **O**, *per* quod.
73. ipsa Mata (*en català*) a **O**.
74. *Tot seguit hi ha d'anar*: ad.
75. Sancto a **O**, *per* Sanctum.
76. Yacobo a **O**, *per* Iacobum.
77. de ipsa a **O**, *per* ipsius.
78. Gardia (*en català*) a **O**.
79. de uinea a **O**, *per* uineae.
80. que a **O**, *per* quod.
81. de Eriball (*en català*) a **O**, *per* Eriballi (*en llatí; genitiu*).
82. que -*abreujat q*, amb una e petita a la part superior dreta- a **O**, *per* quod.
83. ipso a **O**, *per* ipsum.
84. Furno a **O**, *per* Furnum.
85. comma (*en català*) a **O**. *Segons l'ortografia catalana actual*: coma.
86. que -*abreujat q*, amb una e petita a la part superior dreta- a **O**, *per* quod.
87. per a **O**, *per* pro.
88. a a **O**, *per* ad.

89. Reimundo a **O**, *per* Reimundum.
90. filio meo a **O**, *per* filium meum.
91. de Castelar (*en català*) a **O**. *Segons l'ortografia catalana actual*: Castellar.
92. dominicaturas (*en llatí*) a **O**. *Li correspon domenges, en català*.
93. que a **O**, *per* quod.
94. abeo a **O**, *per* habeo.
95. de Rioagello a **O**, *per* Riuiagelli.
96. alodiis a **O**, *per* alodios.
97. populi -*abreujat* pphi- a **O**.
98. ipso a **O**, *per* ipsis.
99. castro a **O**, *per* castris.
100. de Cegario a **O**. *Correspon a Seguers*.
101. de Pugfarnarius (*en català*) a **O**. *Segons l'ortografia catalana actual*: Puigfarners.
102. que a **O**, *per* quod.
103. Solaneles (*en català*) a **O**. *Segons l'ortografia catalana actual*: Solanelles.
104. abeo a **O**, *per* habeo.
105. abere a **O**, *per* habere.
106. ipso a **O**, *per* ipsum.
107. castro a **O**, *per* castrum.
108. de Uilaloga (*en català*) a **O**, *per* Uilalonga. *Segons l'ortografia catalana actual*: Vilallonga.
109. que -*abreujat* q, *amb una e petita a la part superior dreta-* a **O**, *per* quod.
110. abeo a **O**, *per* habeo.
111. que a **O**, *per* quod.
112. abeo a **O**, *per* habeo.
113. abere a **O**, *per* habere.
114. sua a **O**, *per* suam.
115. onor a **O**, *per* honorem.
116. uxor a **O**, *per* uxorem.
117. mea a **O**, *per* meam.
118. Ermengards -*la d, sobrelineada-* a **O**, *per* Ermengardam.
119. abeo a **O**, *per* habeo.
120. ipsa a **O**, *per* ipsam.
121. mea a **O**, *per* meam.
122. onhore -*la h sobrelineada-* a **O**, *per* honore.
123. ipsum a **O**, *per* ipso.
124. castrum a **O**, *per* castro.
125. de Gardia.
126. qui -*abreujat* q, *amb una i petita a la part superior-* a **O**.
127. oblaciones a **O**, *per* oblationibus.
128. que a **O**, *per* quod.
129. aiacenciis a **O**, *per* adiacentiis.
130. suarum a **O**, *per* suis.
131. aprenderat a **O**, *per* aprenderat o apprehenderat.
132. aprenderit a **O**, *per* aprenderit o apprehenderit.
133. abeat a **O**, *per* habeat.
134. de ipsas a **O**, *per* ipsarum.
135. dominicaturas a **O**, *per* dominicaturarum.
136. predictas a **O**, *per* predictarum.
137. abeat a **O**, *per* habeat.
138. de ipsas a **O**, *per* ipsarum.
139. dominicaturas a **O**, *per* dominicaturarum.
140. Ermengardis a **O**, *per* Ermengardam.

141. iamdicta a O, per iamdictam.
142. predicta a O, per predictam.
143. onor a O, per honorem.
144. *Tot seguit: non abuerit, ratllat i envoltat per un puntejat.*
145. ipsius a O, per ipsam.
146. honor a O, per honorem.
147. prescripta a O, per prescriptam.
148. Ermengardis a O, per Ermengardam.
149. abuerit a O, per habuerit.
150. de Gardia (en català) a O. *Segons l'ortografia catalana actual: Guàrdia.*
151. onore a O, per honore.
152. *Tot seguit hi ha d'anar: ad.*
153. baiolia a O.
154. de Dalmacio a O, per Dalmatii.
155. Isarani a O, per Isarni.
156. de filiis a O, per filiis.
157. Vgone a O.
158. de Gardia a O, per Guardiae.
159. per fidem quam possint portare a O. *Fórmula del lèxic feudal, en llatí.*
160. Ermengardis a O, per Ermengardam.
161. auere a O, per habere.
162. abeo a O, per habeo.
163. uinno a O, per uinii.
164. que a O, per quod.
165. abeo a O, per habeo.
166. quiquid a O, per quidquid (o quicquid).
167. Ermengardis a O, per Ermengardam.
168. uxor -la r sobrelineada- a O.
169. mea a O, per meam.
170. predicta a O, per predictam.
171. sarrecenos a O, per sarracenos.
172. Kalendas a O, per Kalendarum.
173. Ianuarii a O, per Ianuarium.
174. Millesimo amb m majúscula a O.
175. *Tot seguit, una X ratllada i amb dos punts a sobre.*
176. Ihesu Christi abreujat iHY -la H, amb una i petita damunt- xpi -la p, amb signe d'abrev. de per- a O.
177. Phylippi a O, per Phylippo.
178. regis a O, per regi.
179. Compangni a O, per Compagni.
180. Ermengards (en català) a O; Ermengardam (en llatí; acusatiu).
181. hi a O, per hic.
182. elemosinarii a O, per eleemosynarii. *Tot seguit, mei, ratllat.*
183. Arnall a O, per Arnalli.
184. Todiscle (en català) a O; Todiscli (en llatí; genitiu).
185. Ermemir -les dues primeres lletres en majúscula- a O.
186. Petrvs amb majúscules a O.
187. literis a O, per litteris.
188. dampnatis -abreujat dāptis- a O.
189. in V linea ubi dicitur 'de Castelar' et 'Melancosa' Jo no veig que hi hagi res esmenat ni en aquesta línia ni en cap altra.
190. posui a O, per posuit.

191. Petrus *amb majúscules a O*.
 192. leuita *-abreujat L- a O*.
 193. scr[...2/3... (gl?)] *a O; segurament hi diu scripsit.*

1186

[c 1057 - 1078]

Testament. *Sunyer, que jau al llit en la malaltia que pateix, amb la memòria plena i les facultats sensorials íntegres, esperant en la misericòrdia de Déu i tement que li sobrevingui de sobte la mort, ordena el seu testament. Elegeix marmessors: Bremon Sunyer, Joan Morgad [= Morgat] i Guisla, [= Guilla, Guillema] la seva muller. Demana als seus amics que si morís abans d'haver fet un altre testament, tinguin plena potestat de disposar dels seus béns, tant alous com mobles, i donar-los i distribuir-los per a la seva ànima, tal com els mana per aquest testament. En primer lloc concedeix i confirma al nom de Déu i a Sant Benet de Bages tres mancusos. I a Santa Maria del Puig [Santa Maria de lo Puèg/Sainte-Marie-de-le-Puy, Lo Puèg de Velai/Le Puy-en-Velay, departament de Haute-Loire, regió d'Alvèrnia, Occitània] un mancus. I a Sant Jaume de Galícia un mancus per a la seva ànima. I al pont de Llobregat, [el pont de Cabrianes, antiga parròquia de Sant Jaume d'Olzinelles, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] dues sollades entre pa i vi del nou. I a l'obra de Sant Genís del Pujol [antiga parròquia de Sant Genís del Pujol -o de la Vall dels Horts-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] una sollada per a la seva ànima. I a Duran, sacerdot, una sollada per misses. Concedeix íntegrament a Guisla, [= Guilla, Guillema] muller seva, i a la seva filla Ermisèn, [= Armisèn] de manera que l'esmentada Guisla [= Guilla, Guillema] ho tingui vitaliciament, i després de la seva mort romanguí a l'esmentada Ermisèn, [= Armisèn] filla seva: la vinya que té al coll de Pujol sobre el camí, que és plantada de nou, amb l'alou que comprà amb Guisla, [= Guilla, Guillema] la seva muller, amb la meitat del seu altre alou que fou d'At, que és sota l'estrada que va al Pujol, [el Pujol -vila i mas desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] i amb una casa nova que té construïda en alou de Sant Benet, amb un cup, una tona, un follador i un bou. I a Joan, fill seu, romanguí una sort de terra amb vinya que és prop del coll de Perelló. [actual municipi de Castelnou de Bages, comarca de Bages] Concedeix al seu fill Joan i a les seves filles Maria, Sinyer i Domènega: l'altra seva meitat del camp que fou d'At, juntament amb la seva meitat de vinya que va complantar a l'alou que fou de Guitard Belascuit, [= Guitart Balascuit] que és de Sant Benet. I les altres malloles que va plantar en un altre alou de l'esmentat Sant Benet, [de Bages] amb els altres seus alous, terres i vinyes, tant conreat com erm, cases amb corts que ha fet en l'alou de Sant Benet. Concedeix per a la seva ànima un cup, una tona, un barril i un follador, juntament amb la seva somera i el seu pollí, quatre bens, tela i la tercera part del vi de la propera collita. I les dues parts que resten, amb la ferramenta i els seus estris, les concedeix entre la seva muller i els seus infants, fill i filles. I concedeix sis bens als seus obrers. En foren testimonis: Ramon Bernat i Ramon Guifred. [= Gifreu] I concedeix a Sendret, [= Sindreu] sacerdot, escrivà, un sou.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2291.

a. Diversos registres de vers 1997: SALVADÓ I MONTORIOL, Joan, *Història medieval d'un territori: Sant Fruitós de Bages (segles X-XI)*, Biblioteca Abat Oliba, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 253 (Barcelona 2003), pàgs. 451, 538, 555 i 591 -registres complets- i 473.

K[arta] de bages²

T N. [58 ?]³

Testament / [...] de Bages⁴**Testam.^{to} de Sunner****No tiene fecha.⁶****22⁹****2291⁸**

In Dei nomine et eterni, pii et miser[icordii. Ego S]uniario, iaceo in egritudine, spero misericordia Dei et [timeo ne subito eueniat] kausum mortis me. Et ideo iubeo [atque discerno] au mortis mee. Et ideo iubeo atque discerno ut sint ellemosinarios meos, id sunt: Bremon et Iohan Morgad et Guisla, mulier mea. Precor uos amicis meis ut si mors mihi aduenerit antequam alium testmentum facio istum firmum plenam potestatem abeat omne meum rebus aprendere tam alodium quam mobilium ad dare et ditribuere pro animam mea sicut ego uobis iniungo et ordinauero per hunc testamentum. Primitias enon concedo et confirmo ad nomen Deo et ad Sancto Benedictum de Bages mancosos III. Et ad Sancta Maria Pugiensi mancoso I. Et ad Sancti Iacobi Galicie mancoso I pro animeę (sic). Et ad ipsum pont de Lubricato solades II inter panum et uinum ad nou. Et ad opera Sancti Genisi de ipso Pozol solada I pro anima mea. Et ad Duran, sacer, sollada I per misses. Et ipsam uinea que abeo ad col de Podzol super uia qui est nouiter edificata, cum ipso allodem que emit cum Guisla, muler mea, cum medietate de meo alio allodem qui fuit de Ato, qui est subtus strada qui pergit ipso Podzl (sic), et cum kasa I noua que abeo edifica in alodem Sancti Benedicto, cum cubo I et tonna I et folador I et boue I remanet integriter ad Guila, mulier mea, et filia meam Ermisen, in tali conuentum quod teneat diebus uite sue predictam Guisla. Et post obitum suum remanet ad predictam Ermisen, filiam mea. Et ad Iohan, filium meum, remanet sorte I terris cum uineis qui est prope col de Perelione. Et ipsa mea alia medietate de ipso campo qui fuit de Ato, siue cum ipsa mea medietate de uinea que ego complantau in allodem qui fuit de Guitard Belascuit, qui est de Sancto Benedicto. Et alias maliolas que ego edificaui in alium allodem de iamdictum Sanctum Benedicto, cum alios meos all[odi]os, terras et uineas tam cultum quam ermum, domos cum curtes que ego edificaui allode iamdictum Sancto Benedicto ipsam meam uocem que ego abeo per omnesque uoces siconcedo (sic, per sic concedo) integriter ad filium meum Iohan (Ioĥan) et filias meas Maria et Siner et Domenega. Et cubo I cum tonna (sic) I et baril I et folador I siconcedo (sic, per sic concedo) ad iamdictum Iohan (Ioĥan) et iamdictas suas soreros siue cum mea asina et cum suo pulino et cum oues IIII et pano autem et uinum que Deus daturus erit ueniente nouo terciam partem concedo pro anime me duas autem partes qui remanent cum ea feramenta et cum mea uacula (sic) concedo inter iadicta (sic) mulier mea et iamdictos meos effantes, (sic) filium siue filiabus et oues VI concedo per conret (sic) ad meos operarios.¹⁷¹ (aquí hi manca: Actum est hoc ... anno ... regni ... regis.)

Sig+num Suner, qui istum testamentum rogauit scribere et firmaui et testibus firmare rogau. Sig+num Bremon Suner. Sig+num Iohan Morgad. Sig+num Guisla. Sig+num Raimon Bernard. Sig+num Raimon Guifret.

et concedo ad Sendret scriptor solido I

Sendredus, (majúsc.) sacerdos, rogatus subscripsi cum literis fusiis et emendatisque (signe) die et anno quod supra.

Venda. *Domènec i la seva esposa Guilla venen a Abraam una peça de terra plantada de vinya que té pels seus parents al Pla de Bages, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al terme de Pujol, [el Pujol -vila i mas desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de dos sous i vuit diners.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 358.

k[arta] de abraam²

Pozol.³

1079.⁴

Venda entre particulars de una viña en el Pozol, año 19 de Felipe Rey.⁵

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN⁶

17-I-1079⁷

In nomine Domini. Ego Domeneg,⁸ et uxori⁹ me¹⁰ nomine Guila,¹¹ uinditores¹² sumus tibi Abraam.¹³ Per hanc scriptura uindicionis¹⁴ nostre¹⁵ uindimus¹⁶ tibi pecia I de uineas,¹⁷ nostra propria, qui nobis aduenit per parentorum au p¹⁸ qualicumque uoces. Est ipsa pecia de terra edificata¹⁹ uinea in Campo Baies, in terminio de Podol.²⁰ Et affrontat ipsa pecia de uinea iamdicta: in uineas de Sancti Benedicti,²¹ a parte orientis,²² et de meridie, in uineas de me, emtore,²³ et de hocciduo,²⁴ in uineas de Guilabert²⁵ et de suos eres;²⁶ et de septentrione, in uineas de Sancti Benedicti²⁷ aud²⁸ in me, emtore.²⁹ Quantum infra istas IIII afrontaciones³⁰ includunt sic uindimus³¹ tibi supranominata omnia ab integrum, cum ingressis et exitibus eorum,³² in prop[ter]³³ precium solidos II et denarios VIII, et exinde non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta omnia de nostro iuro in tuo tradimus ad omnia facere quod uolueritis. Quod si nos uinditores³⁴ aud³⁵ ullusque omo³⁶ et quis contra hanc ista carta inquietare uoluerit non hoc ualeat uindicare sed³⁷ componat in duplo, cum suam³⁸ inmelioracione.³⁹ Et in antea ista carta firma permaneat modo uel omnique tempora.⁴⁰

Hactum⁴¹ est occ⁴² XVI Kalendas⁴³ Frebuarii⁴⁴ anno XVIII regni Ppilipii⁴⁵ regis.⁴⁶

Sig+num Domeneg.⁴⁷ Sig+num Guila.⁴⁸ Nos qui ista carta uindicione⁴⁹ fecimus scribere et firmamus et ad aliis testibus firmare rogauimus. Sig+num Bertran.⁵⁰ Sig+num Reimundi⁵¹ Guadalli. Sig+num Bemundi.

Reymundus,⁵² sacerdos, qui ista uindicione⁵³ scripsit sub prefato die (SS) uel anno.

24⁵⁴

1. *El pergami era plegat (dos sècs, un de dalt a baix, i un horitzontal, que formen una creu). Als dos costats hi ha puntejat, de dalt a baix, amb foradets per on degué estar cosit.*

Tot i que es pot llegir bé, la tinta és molt esborrada.

És correlatiu amb el document núm. 1123.

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

3. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

5. *Primer quart del segle XIX, c. 1815-1820.*

6. *Segell estampat a inicis del segle XX: «Archivo de la Corona de Aragón».*

7. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*

8. *Domeneg (en català) a O; Dominicus (en llatí). Correspon al nom actual Domènec.*

9. uxori a O, per uxor.
10. me a O, per mea.
11. Guila a O.
12. uinditores a O, per uenditores.
13. Abraam a O. *Si bé a l'alta edat mitjana diverses poblacions dels comtats sudpirinencs comptaven amb hebreus entre els seus habitants, no es té constància de l'existència d'una comunitat hebraica als comtats d'Osona i Manresa en aquesta època. Sí que sabem, en canvi, que vers el 890 n'hi havia al comtat d'Empúries, que el comte Delà traslladà a la ciutat de Girona. [MUNDÓ I MARCET, Anscari Manuel, "Delà", a *Gran Enciclopèdia Catalana*, 6 (Barcelona 1974 -1^a ed.-), pàg. 96 / *Catalunya Romànica*, IV, Enciclopèdia Catalana (Barcelona 1990), pàg. 89]*
14. uindicionis a O, per uenditionis.
15. nostre a O, per nostra.
16. uindimus a O, per uendimus.
17. uineas a O, per uinea.
18. au p; en lloc de aut per.
19. edificata a O; per a ed empra el signe d'abreviatura d'et.
20. Podol a O; Pozol al document següent (vegeu la nota 15 del document núm. 1124).
21. de Sancti Benedicti a O, per de Sanctus Benedictus/Santi Benedicti.
22. orientis a O, per oriente.
23. emtore a O, per emptore.
24. hocciduo a O, per occiduo.
25. de Guilabert (en català) a O; Guilaberti (en llatí).
26. eres a O, per heres.
27. de Sancti Benedicti a O, per de Sanctus Benedictus/Santi Benedicti.
28. aud a O, per aut.
29. emtore a O, per emptore.
30. afrontaciones a O, per affrontationes.
31. uindimus a O, per uendimus.
32. eorum a O, per eis.
33. prop[ter] a O.
34. uinditores a O, per uenditores.
35. aud a O, per aut.
36. omo a O, per homo.
37. sed a O.
38. suam a O, per sua.
39. immelioracione a O, per immelioratione.
40. tempora a O, per tempore.
41. Hactum a O, per Actum.
42. occ a O, per hoc.
43. Kalendas a O, per Kalendarum.
44. Frebuarii a O, per Februarium.
45. Ppilipii a O, per Philippo.
46. regis a O, per regi.
47. Domeneg Dominici.
48. Guila a O.
49. uindicione a O, per uenditionis.
50. Bertran (en català); Bertrandi (en llatí).
51. Reimundi a O, per Raimundi.
52. Reym amb majúscules a O.
53. uindicione a O, per uenditione/carta uenditionis.
54. *Mitjans del segle XIX. A l'angle inferior dret de l'anvers. Escrit amb tinta.*

1188

1079, febrer, 12.

Venda. *Ermengards* [= Ermengarda] [dona] i *els seus fills* [i les seves filles]: *Maria, Ponça, Ramon i Pere*, venen a *Abraam tres peces de vinya al comtat de Manresa*, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] *al Pla de Bages, al terme del Pujol*, [el Pujol -vila i mas desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] *pel preu de tretze sous*.¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 359.

Pozol.²

1079.³

Venda entre particulares de tres viñas en el pozol, año 19 de Felipe Rey.⁴

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN⁵

12-II-1079⁶

In nomine Domini. Ego Ermengardis⁷ cum infantibus meis. Vinditores⁸ sumus tibi Abraam.⁹ Per hanc scripturam¹⁰ uindicionis¹¹ nostre¹² uindimus¹³ tibi pecias III de uineas in comitatu Minorisa,¹⁴ in Campo Baies, in terminio de Pozol.¹⁵ Quas duas pecias de uineas sunt iuxta se et prope se tenent. Et afrontat: a meridie et ab occidente et¹⁶ aquilone in uineis Sancti Benedicti, et ab oriente in uinea de Suniario¹⁷ rege,¹⁸ qui fuit, condam. Et aduenerunt nobis per uocem parentorum. Quantum supradicte¹⁹ afrontationes includunt sic uindimus²⁰ tibi totum et ab integrum, cum exiis et regressiis suis, quantum ibi abemus²¹ uel abere²² debemus, propter precium solidos XIII quos tu nobis dedisti et nos accepimus. Et de ipso precio aput te nihil remansit. Et est manifestum. Que²³ uero predicta omnia de nostro iure²⁴ in tuo tradimus dominio et potestate ad faciendum quocumque uolueris, plenissimam abeas²⁵ potestatem. Quod si nos uinditores²⁶ aut aliquis homo hanc uindicionis²⁷ inquietare uoluerit, non hoc ualeat uendicare²⁸ sed²⁹ componat in duplo cum sua inmelioratione.³⁰ Et in antea ista carta uendicionis firma et stabilis permaneat omni tempore et non sit disrupta.

Facta ista carta uendicionis pridie Idus³¹ Freboarii³² anno Domini³³ millesimo³⁴ LXXVIII regnante rege³⁵ Philippo³⁶ XVIII.

Sign+um Ermengardis. S+ Maria. S+ Poncia. S+ Remundi.³⁷ S+ Petri,³⁸ qui hanc carta uindicionis³⁹ fecimus, firmuimus et firmare rogauimus. S+ Bertrandi. S+ Reimundi⁴⁰ Guadaldi. S+ Bemundi Suniarii.

Petrus,⁴¹ monachus, qui hanc cartam⁴² uindicionis⁴³ scripsit cum litteras superpositas et fusas in linea XIII⁴⁴ et XV⁴⁵ et die et anno quo supra (*signe*).

23⁴⁶

1. *El pergami era plegat (dos sècs, un de dalt a baix, i un horitzontal, que formen una creu). Als dos costats hi ha puntejat, de dalt a baix, amb foradets per on degué estar cosit. Tot i que es pot llegir bé, la tinta és molt esborrada.*

- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.

7. Ermengardis a **O**.
8. Vinditores a **O**, per Venditores.
9. Abraam a **O** (vegeu la nota 13 del document núm. 1123).
10. scripturam a **O**, per scriptura.
11. uindicionis a **O**, per uenditionis.
12. nostre a **O**, per nostra.
13. uindimus a **O**, per uendimus.
14. Minorisa a **O**, per Minorisensi.
15. Pozol a **O**; Podol al document anterior (vegeu la nota 20 del document núm. 1123).
16. Tot seguit hi hauria d'anar: ab.
17. de Suniario a **O**, per Suniarii.
18. rege a **O**, per regi.
19. supradicte a **O**, per supradictas.
20. uindimus a **O**, per uendimus.
21. abemus a **O**, per habemus.
22. abere a **O**, per habere.
23. Que a **O**, per Quem.
24. iure a **O**, per iuro.
25. abeas a **O**, per habeas.
26. uinditores a **O**, per uenditores.
27. uindicionis a **O**, per uenditione.
28. uendicare a **O**, per uindicare.
29. sed a **O**.
30. immelioratione a **O**, per immelioratione.
31. Idus a **O**, per Idibus.
32. Freboarii (les dues primeres lletres amb majúscules a **O**) per Februarium.
33. Domini afegit, sobrelineat.
34. la m inicial amb majúscules a **O**.
35. rege (la r amb majúscules a **O**), per regi.
36. Philippo a **O**.
37. Remundi a **O**, per Raimundi.
38. Tot seguit: S+ Bemundi Suniari, ratllat.
39. uindicionis a **O**, per uenditionis.
40. Reimundi a **O**, per Raimundi.
41. Petrvs amb majúscules a **O**.
42. cartam a **O**, per carta.
43. uindicionis a **O**, per uenditionis.
44. la linea XIII correspon a Domini, sobrelineat. Vegeu la nota 33.
45. la linea XV correspon a S+ Bemundi Suniari, ratllat. Vegeu la nota 38.
46. Mitjans del segle XIX (a l'angle inferior dret de l'anvers, escrit amb tinta).

1189

1079, abril, 30.

Venda. *Guitard [= Guitart] ven a Ramon Albaric i al seu germà Oliba mitja mujada de vinya amb la terra on és plantada, amb els arbres que hi ha, que té per compra al comtat de Barcelona, al terme [del castell] de Piera, anomenat Fontanet, a les Maioles, [actual municipi de Piera, comarca d'Anoia] pel preu de sis mancosos, a pagar en coses que ho valguin. Si algú anés contra aquesta venda que ho pagui en el triple, amb tota la seva millora.*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 360.

T. N.º. 178

Fontanet.

1079.

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN

30-IV-1079

In nomine Domini. Ego Guitardus, venditor sum uobis, Reimundi Albaricy, et frater eius Olibanus, emptores. Per hanc scripturam uindicionis mee uindoque uobis semodiata I de uinea simul cum ipsa terra ubi est fundata mea propria. Aduenit ad me Gitard per comparacione siue per ullasque uoces, et est hec omnia in comittatum Barchinonam, infra terminos Appiaria que nuccupant [sic] Fontaned, ad ipsas Maioles. Affrontat hec omnia: a parte orientis, in ipsos ortos de domno Berengario commite; ad meridianem plagam, in uineas de Gonball Gonball; de occiduo, in ipsa uia mulnera; apparte [sic] uero circii, in uinea de Amalrig Guifre. Quantum infra istas III or affrontaciones includunt et istis terminis ambiunt sic uindoque uobis ista hec homnia suprascripta simul cum ipsos arbores qui infra eius sunt totum ab integrum simul cum exios uel regressios earum. In propter precium mancosos VI in rem ualentem, et nichil de ipso precium apud nos emptores non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia quod superius resonat que uobis uindo de meo iuro in uestro trado dominio et potestate ad facere omnia que uos uolueritis ad uestrum proprium alodium. Quod si ego uenditor aut ullusque homo uel femina uel feminis utriusque sexus qui contra hanc ista carta uindicione uenerit aut uenero pro inrumpendum, non hoc ualeat uindiccare set componat aut ego componam uobis in triplo, in tale uidelicet locum in similem habeat ualorem cum omnem suam melioracionem. Et in antea ista carta uendicione firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Ahtum [sic] est hoc II Kalendas Madii anno XX regis Phylipy.

S+m Guitard, qui ista carta uendicione fecit scribere et suas manibus firmavit et testes firmarique rogavit. S+m Sanllani Onofredi. S+m Iohannes Arnallus. S+m Guitardus Arnall. S+m Amalrigus Guifredus.

Petrus, sacerdos (*signe*)

Guitardus, leuita, qui ista carta uindicione scripsit et die (*signe*) et anno quo supra.

1. *El pergami anava enrotllat (dos forats petits al marge esquerra -costat del text- per a passar-hi el cordill). A la part escrita hi són ben visibles els sècs que han deixat sengles línies verticals (24), separades només per uns mil·límetres, força regulars, que acaben, a la part inferior del pergami, amb els seus corresponents foradets (24). A la part inferior del pergami hi ha una línia que el travessa de cap a cap en sentit horitzontal.*

La part dreta del document, en l'espai comprès entre la primera línia vertical dreta i la vora dreta del pergamí, és força esborrada, i dificulta la lectura del text, si bé amb una làmpada de llum ultraviolada se'n pot extreure la informació.

1190

1080, juliol, 8.

Donació pietosa. *Guillem Bernat i la seva esposa Ermesenda donen al Senyor Déu, a santa Maria, al monestir de Sant Ponç de Tomeres i al monestir de Sant Benet de Bages, al seu abat Frotard i als monjos d'aquests monestirs, dues parellades de llur alou i la meitat de la torre de Font Domènega, amb les cases que encerclen la torre que protegeix llur domenge. Els límits dels alous donats són la vall que hi ha sota l'alou dels homes hereters de l'esmentada torre, des del camí públic que va a Miralles [actual municipi de Santa Maria de Miralles, comarca d'Anoia] fins al camí que passa pel cap d'aquesta parellada que va al castell de Vilademàger. [actual municipi de la Llacuna, comarca d'Anoia]. Amb la condició que els donants tinguin aquesta parellada mentre visquin, i que després de llur decés sigui lliure per als predits abat i congregació de monjos d'ambdós monestirs. També donen una parellada d'alou prop de la torre Guarda si venen, alçada enfront de ponent, que Guillem Bernat té dels seus pares i per altres drets, i Ermesenda pel desè. Tot és al comtat de Barcelona i al comtat d'Osona, al [terme del] castell de Queralt, [actual municipi de Bellprat, comarca d'Anoia] al seu territori i al de Santa Coloma. [actual municipi de Santa Coloma de Queralt, comarca de Conca de Barberà] Les afrontacions de tot el predit són: a llevant, ambdues parellades s'ajunten al coll anomenat de Set Germans i segueix l'alou per la serra i voreja l'alou dels hereus de la torre anomenada Font Domènega fins a la garriga, arribant fins a la coma; a migdia arriba fins l'alou del monestir de Santa Cecília [Santa Cecília de Montserrat, actual municipi de Marganell, comarca de Bages] i trenca al torrent; a ponent s'ajunta a la Portella; al nord arriba fins a la serra i segueix el camí pel terme de l'alou de Jafred [= Jafre, Jofre] Mir fins al junyent. Els donen també, amb les mateixes condicions, la meitat de la torre amb les mitges cases que s'hi arreceren, i la parellada a la torre de Guarda si venen.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 361.

K[arta] de Guillem Bernat de Ker[alt]²

[K (?)][e[r]alto³

Donacions a St Benet de Bages en la diocesi de Bar.^{na} y en altres parts=⁴

1080. S. Coloma de Queralt.⁵

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGON⁶

In nomine Domini · Ego Guilelmus · prolis Bernardi⁷ · et uxori mee · nomine Ermissindis · Nos simul in unum · donatores sumus Domino Deo et sancte Marie · et Sancto Poncio cenobio Tomerense⁸ et Sancto Benedicto cenobio Baiensi donamus nos⁹ abbati Frotardi¹⁰ · et · atque · monachis in iamdictis cenobiis in perpetuo comanentibus donamus namque iamdictis cenobiis alodium nostrum proprium id sunt pariliatas II · et · de illa turre¹¹ de Fonte Dominicha¹² prenominata · illa medietate · cum solo · et superposito tamen in illos¹³ domus qui in circuito eius turre sunt edificatas cum exiis et regressiis earum · ideoque donamus vobis illas pariliatas qui sunt modo de nostra dominatura quomodo taliad¹⁴ illa ualle subtus illo alodio qui est de illos omnes¹⁵ qui sunt eredibus¹⁶ de ista ture¹⁷ ueloc[ita]ta¹⁸ · et pergit per ipsa ualle ac sequet illa estrada¹⁹ publica qui pergit ad Mirales²⁰ usque in strada qui taliat²¹ per capud illa pariliata qui pergit ad kastrum Uilademaier²² · ista pariliata donamus ad iamdictis cenobiis tamen ad abba uelocitatum²³

uel ad monacis eiusdem monasteriis persistentibus sub²⁴ tali tenore ut nos teneamus ista pariliata · in uita nostra post obitum nostrum liberum sit cenobiis prescriptis tam abba quam de congregacione monachorum eiusdem monasteriis persistentibus Ita tamen donamus una pariliata alodio prope turre Guarda si uenen²⁵ contra solis occasu · Quod nobis aduenit ad me Guilelmus Bernardi de genitorum meorum tamen utriusque uoces · et ad me Ermissindis per meum · decimum²⁶ · Est namque pretaxata omnia in chomittatu²⁷ Barchinona²⁸ · tamen de Ausonensi²⁹ infra kastrum Keralti³⁰ · in eius territorio tamen de Sancta Cholumba³¹ · Svnt namque affrontaciones ex predicta omnia suprascripta · a parte orientis iungit se pariliatas · II · in collo · uelocitato³² de Septen fratres³³ ac sequet illo alodio per illa serra et pergit per illo limite alodio eredibus³⁴ eiusdem turre uelocitata³⁵ Fonte Dominica³⁶ · usque in garicha³⁷ ac reuertit se ipsa per illa choma et taliat³⁸ se per illo alodio · a meridiana uero pars resedit in alodio Sancte Cecilie cenobii³⁹ ta[liat se]⁴⁰ in torente⁴¹ qui excurit per tempus pluuiarum ab occiduo iungit se in illa Portela⁴² a parte uero circii resedit in serra ac sequet strada per termine alodio Guafredi Mironi⁴³ usque in illo iuniente · illa namque medietate turre uelocitata⁴⁴ cum illas medias casas qui ibi se tenunt similiter donamus uobis cum illorum et earum affrontaciones et tenore. Donamus pariliata ad illa turre Guarda si uenen⁴⁵ similiter cum terminis et finis ibique pertinentibus Quantum istas affrontaciones includunt uel isti termini circumeunt⁴⁶ sic donamus uobis pretaxata omnia ad iamdictis cenobiis cetus quoque monachorum caterua eiusdem monasteriis persistentibus propter Deum et remedium animas nostras uel parentorum nostrorum qui iam ex hoc seculo migrauerunt et illis caterua monachorum qui in eiusdem monasteriis prescriptis persisterint omnique tempore preces fundatur ad [Deum (?)]⁴⁷ pro peccata nostra uel in illorum commemoracione nos abeant⁴⁸ · cum terminis et finis omnia et in omnibus quo superius scriptum est sic donamus · et de nostro iuro in illorum dominio tradimus ad omnia et in omnibus facere quiquid uoluerint · Siquis autem contra ista karta⁴⁹ donacione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare quod peterit set⁵⁰ componat aut componamus in duplo cum omem⁵¹ suam inmelioracionem · Et in antea ista scriptura donacionis firma persistad⁵² omnique tempore.

Facta ista karta⁵³ donacionis · VIII · Idus Iulii anno XX regis Filippi⁵⁴

S+num Ermissindis nos qui ista donacione fecimus et auditores firmarique rogauimus.

S+num Ramund.⁵⁵ S+num Berengarius⁵⁶ S+num Petroni Bemundi · S+num Arnallus⁵⁷ Chanardi. Guilelmus⁵⁸ S+num Bernardus⁵⁹ filio Guilelm.⁶⁰

+Bernardus, sacerdote,⁶¹ qui rogatus scripsit et in litteris addidit die et anno quod SSS supra.

1. *Mides màximes: 34,5 x 15, 8 cm. Cinc sècs horitzontals. El pergami anava plegat.*
2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*
3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
6. *Segell estampat a inicis del segle XX: «Archivo de la Corona de Aragón».*
7. *Guillem Bernat pertanyia a la línia principal de la família Gurb, senyors del castell de Queralt; per això se'l coneix com a Guillem Bernat de Queralt. Era fill de fill de Bernat Sendred de Gurb. A la mort de Guillem Bernat de Queralt, esdevinguda entre el 1083 i el 1084, el domini eminent dels castells de Queralt i de Gurb restà a mans del primogènit, Bernat Guillem de Queralt. Un altre fill, Berenguer Guillem, inicià la línia dels Queralt senyors del castell de Santa Coloma. [BENET I CLARÀ, Albert, “Ansulf de Gurb, cap de la família Gurb-Queralt”, a *Ausa*, VII (Vic 1978), pàgs. 133-145 / BENET I CLARÀ, Albert, “Sendred de Gurb”, a *Ausa*, VIII (Vic 1978), pàgs. 238-235 / PIQUER I FERRER, Esperança - BENET I CLARÀ, Albert, “Castell i vila de Santa Coloma de Queralt”, a *Catalunya Romànica*, XXI, Enciclopèdia Catalana (Barcelona 1995), pàgs. 524 i 525]*
8. *Sancto Poncio cenobio Tomeriense a O.*
9. *una taca d'humitat ha diluït la tinta, de manera que només es pot intuir el que hi deia. La lectura de donamus nos és la més probable, però no és possible assegurar-ho del tot.*

10. abbati Frotardi a **O**. *Es tracta de l'abat Frotard de Sant Ponç de Tomeres, que també ho fou del de Sant Benet de Bages.*
11. *una taca d'humitat fa difícil la lectura de turre. Després d'aquesta paraula hi ha st, que si s'ajunta amb la e final de turre pot semblar que sigui est, si bé no és així.*
12. Fonte Dominicha a **O**.
13. illos a **O**, per illas.
14. taliad a **O**.
15. omines a **O**, per homines.
16. eredibus a **O**, per heredibus.
17. ture a **O**, per turre.
18. ueloc[ita]ta a **O**, per uocitata. *La part entre claudàtors, afectada per la humitat.*
19. estrada a **O**.
20. Mirales a **O**.
21. taliat a **O**.
22. kastrum Uilademaier a **O**. *El castell de Vilademàger, situat en un cim (700 m alt), al sud-est de la vall de la Llacuna, capitalitzava l'extens terme de la Llacuna. Sempre sota el domini eminent dels comtes de Barcelona, aquests l'infeudaren als Gurb-Queralt, successors d'un magnat anomenat Maier (posteriorment transformat en Màger), que havia bastit una torre abans del 987. Ja abans del 1079 el domini del castell de Vilademàger havia passat als Cervelló, barons de la Llacuna; ells i els seus descendents el posseïren fins el segle XIX. [PLADEVALL, Antoni, "Vilademàger", a Gran Enciclopèdia Catalana, 15 (Barcelona 1980 -1ª ed.-), pàg. 469].*
23. uelocitatum a **O**, per uocitatum.
24. la b de sub sobrelineada.
25. turre Guarda si uenen a **O**.
26. decimum abreujat Xm a **O**.
27. chomittatu comitatu.
28. Barchinona Barchinonensi.
29. Ausonensi
30. kastrum Keralti a **O**. *Els orígens del castell de Queralt apareixen vinculats a la família vescomtal d'Osona. El posseï un membre d'aquesta família, Trasoard (951- + a. 997). Tot i que desconeixem el nom del pare, sabem que era germà de Guadall, el primer vescomte conegut d'Osona, i de Guisad, bisbe d'Urgell; nebots, tots tres, de Sala, el fundador del monestir de Sant Benet de Bages. [BENET I CLARÀ, Albert, "L'origen de la família Calders", a Miscel·lània d'Estudis Bagencs, Centre d'Estudis Bagencs, 1982 (Manresa 1983), pàgs 17, 18 i 27 -genealogia de la família Calders-] En un judici que es celebrà en dues sessions el 1002, el bisbe Sala d'Urgell reclamava a Sendred [= Sindreu] de Gurb la potestat del castell de Queralt. El bisbe portà testimonis que juraren que Guadall, fill de Trasoard, difunt, havia donat el castell de Queralt a Santa Maria d'Urgell; per l'altra banda, Sendred de Gurb presentà a Domnuç, que declarà que li havia venut. El document no inclou cap sentència, que no coneixem per cap altra banda. (ACU, Liber Dotaliorum, foli 234. Publicat a: ELS CASTELLS CATALANS, V, "Castell de Queralt", nota 6, pàgs. 181 i 182). Quan es descobrí que Guadall i Domnuç eren germans, fills igualment de Trasoard, quedà resolt el problema plantejat pel fet que el castell hagués estat venut i donat alhora, i que cap d'aquestes alienacions hagués estat impugnada. Així doncs, cada germà degué alienar els seus drets o les seves pretensions sobre el castell. D'una banda Guadall devia cedir els seus drets al bisbe Sala d'Urgell, mentre Domnuç es venia la seva part a Sendred, fet que portà com a resultat l'esmentat plet. [BENET I CLARÀ, Albert, "L'origen de la família Calders", a Miscel·lània d'Estudis Bagencs, Centre d'Estudis Bagencs, 1982 (Manresa 1983), pàgs. 17 i 19]*
31. uelocitato a **O**, per uocitato.
32. Sancta Cholumba a **O**.
33. Septen fratres a **O**.
34. eredibus a **O**, per heredibus.
35. uelocitata a **O**, per uocitata.

36. Fonte Dominica a O.
37. garicha a O.
38. taliat a O.
39. Sancte Cecilie cenobii a O.
40. ta[liat se] a O. *La part entre claudàtors, afectada per la humitat.*
41. torente a O.
42. illa Portela a O.
43. Guafredi Mironi a O.
44. uelocitata a O, *per uocitata.*
45. turre Guarda si uenen a O.
46. circumeunt a O.
47. 6 mm; 3 lletres a O. *Podria ser Deum o Dominum, però no és segur.*
48. abeant a O, *per habeant.*
49. karta a O.
50. set a O.
51. omem a O.
52. persistad a O.
53. karta a O.
54. Filippi a O.
55. Ramund a O.
56. Berengarius a O.
57. Arnallus a O.
58. Guilelmus *autògraf i en lletres més grans* a O.
59. Bernardus a O.
60. Guilelm a O.
61. sacerdote a O, *per sacerdos.*

1191

1080, novembre, 22.

Venda. *Ramon Guifred [= Gifreu] i la seva germana Eliards [= Aliart] [germana d'Hug i cunyada d'Ermengarda] venen a Hug i a la seva esposa Ermengarda un alou (terres i vinyes, conreades i ermes, arbres de diverses menes i casals i els drets) que tenen dels parents i per qualssevol altres drets, al mas de Guardiola, al comtat de Manresa, al terme [del castell] de Maians, [Maians, actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages] pel preu de quatre sous de diners.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2277 A.

K[arta] de midians²

Mayans

M S. N.º. 193

Venditio quicundam honor in alodio hinc monasterii anno 21 regni filippi³

1081.

Mayans.⁴

120⁵

2277 A⁶

In nomine Domini. Ego Reimundi Guifredi⁷ et soror mea Elliardis,⁸ venditores sumus uobis Vgoni⁹ et uxori¹⁰ tuę¹¹ Ermengarda,¹² emptores. Per hanc scripturam¹³ uendimus uobis terris et uineis, cultis et eremis, arbores diuersisque generis, casalibus et cum ipsas apertinencias¹⁴ qui¹⁵ ad mansum de Guardiולה¹⁶ pertinent, quantum ibi abemus¹⁷ et abere¹⁸ debemus, in omnia et in omnibus. Aduenit nobis predicta omnia de parentorum siue per qualicumque uoces. Et est hec omnia in comitatum¹⁹ Minorisa,²⁰ intra terminos²¹ de Midianos.²² Habet etiam afrontaciones²³ supranominata omnia a quatuor²⁴ partes in nos comparatores. Quantum ipsas²⁵ afrontaciones²⁶ includunt sic uendimus uobis ad uestrum proprium alaudem,²⁷ cum ingressiis et egressiis earum,²⁸ propter precium solidos IIII^{or} denariorum. Et est manifestum. Prefata²⁹ quipe³⁰ omnia de nostre³¹ iure in uestrum³² tradimus dominium³³ et potestatem³⁴ ad omnia facere que³⁵ uolueritis. Quod si nos uenditores aut³⁶ utriusque sexus qui ista carta dirumpere uoluerit nullomodo possit facere sed pro sola presumpcione in duplo uobis componat aut componamus et in antea ista carta firma permaneat nunc³⁷ et in eum.

Actum est hoc X Kalendas³⁸ December³⁹ anno XX^oI^o regni regis⁴⁰ Philippy.⁴¹

Sig+num Reimundi.⁴² Sig+num Elliardis, qui hoc iussimus scribere et firmauimus et iussimus firmari testes. Sig+num Petri Sanla.⁴³ Sig+num Iocfredi Bonifilii. Sig+num Petri Guilelmi.

Gilaberti,⁴⁴ presbiteri, qui hoc scripsit et (*signe*) sub die et anno quo supra.

1. *Pergamí en bon estat de conservació, tot i que hi ha una taca d'humitat força gran que comença a la part superior esquerra (anvers) i segueix cap avall, i unes altres de més petites; cap d'elles priven la lectura correcta del text. Es conservava plegat i enrotllat, malgrat les seves petites dimensions (14, 7 x 11,5 cm.).*

2. *Segle XVI.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

5. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis. Ratllat.*

6. *Inicis del segle XXI, c. 2003.*

7. Reimundi Guifredi a **O**, per Raimundus Guifredus.

8. Elliardis (en llatí) a **O**; correctament: Eliardis.

9. Vgoni a **O**, per Vgone.

10. uxori a **O**, per uxor.

11. tuę a **O**, per tua.

12. Ermengarda (en català) a **O**.

13. scripturam a **O**, per scriptura.

14. apertinencias a **O**, per pertinentias.

15. qui a **O**, per quod.

16. Guardiולה (en català) a **O**. *Correspon a Guardiola, lloc del terme del castell de Maians (actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages). No s'ha de confondre amb el castell de Guardiola (actual municipi de Sant Salvador de Guardiola, comarca de Bages), veí d'aquell.*

17. abemus a **O**, per habemus.

18. abere a **O**, per habere.

19. comitatum a **O**, per comitatu.

20. Minorisa a **O**, per Minorisensi.

21. terminos a **O**, per termino.

22. de Midianos (en llatí catalanitzat) a **O**, per Midiani -correctament: Medianos, probablement una pluralització d'un Mediano anterior-. *Correspon a Maians (actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages), terme casteller que va ésser aprisiat vers el 960 per Sala, el fundador de Sant Benet de Bages, i donat a aquest monestir en alou, segons consta en l'acta de consagració de la seva església i dotació.*

23. *afrontaciones a O, per affrontationes.*
24. *quatuor a O, per quattuor.*
25. *ipsas a O, per istas.*
26. *afrontaciones a O, per affrontationes.*
27. *alaudem a O, per alodium.*
28. *earum a O, per eis. Tot seguit hi hauria d'haver: in.*
29. *Prefata a O, per prephata.*
30. *quipe a O, per quippe.*
31. *nostre a O, per nostro.*
32. *uestrum a O, per uestro.*
33. *dominium a O, per dominio.*
34. *potestatem a O, per potestate.*
35. *que a O, per quod.*
36. *Tot seguit hi hauria d'haver: ullus homo.*
37. *nunc -abreujat nc, amb una i petita sobre la c- a O.*
38. *Kalendas a O, per Kalendarum.*
39. *December a O, per Decembrium.*
40. *regis a O, per regi.*
41. *Philippy a O, per Philippo.*
42. *Reimundi a O, per Raimundi.*
43. *Sanla (en català) a O; Sanlani (en llatí).*
44. *Gilaberti a O, per Gilabertus.*

1192

1080, desembre, 16.

Donació. *Eliards, [= Aliart] dona, dóna al seu germà Hug i a la seva esposa Ermengarda [cunyada d'Eliards] l'heretat (terres i vinyes, conreus i erms, i casals) que té dels seus pares i per qualssevol altres drets al comtat de Manresa, a l'alou del monestir de Sant Benet [del terme/territori del castell] de Maians, a [l mas de] Guardiola. [Maians, actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages]¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2277 B.

K[ARTA] DE MIDIANS¹

Venditio mansi de gordiolela ipsius castris nescitur ubi est (segle XVI)

M S. N° 49.

Mayans (vertical)

Donatio quorandam posesionum huic monasterio ratione alodii pertinentium in termino de mayans anno 21 regni filippi¹

1081.

Meyans.¹

129¹

2277 B¹

In nomine Domini. Eg[^o Elliardis femina, d]onatrice sum tibi frater meus Vgonis et uxori tue Ermengarda. Manifestum est quia de pro meo animo et uolumptate placuit animis meis et placet ut uobis prescripti cartam donacionis fecissem sicuti et facio. Dono uobis ipsas meas hereditates que mihi contingunt ex genitores meos, id sunt: terras et uineas, cultum et eremum, et casalibus. Aduenit mihi predicta omnia per genitores meos siue per qualescumque uoces. Est denique predicta omnia in comitatu Minorisa, in alodium Sancti Benedicti cenobii nominatim in Midianos, (la o escrita damunt una i llarga anterior) in locum uocitatum Quardiolela. Afrontat namque predicta omnia: a parte orientis in ipsum uestrum podium; de meridie in torrente; de occiduo in alodium de uos receptores; a parte uero circii in casale de Iozfre Bonifilii siue in eius terra. Quantum istas afrontaciones includunt sic dono uobis predicta mea hereditate cum arboribus qui ibidem sunt, totum ab integrum, cum ingressibus et egressibus earum (earum sobrelineat -s'hi fa referència a l'escatocol-), ad uestrum plenissimum proprium, ad omnia facere quod uolueritis. Et qui hoc uobis uoluerit disrumpere nullomodo possit facere sed pro sola presumpcione in duplo uobis componat et postea ista carta donatione firma permaneat omnique tempore.

Actum est hoc XVII Kalendas Ianuarii anno XX° regni Philipi regis.

Sig+num Elliardis, femina, qui ista carta donacione iussit scribere et firmavit et firmare rogauit. S+num Enardi. S+num Guitardi Ollofredi. S+num Mironis Senuadi.

S+ Remundi, leuite, qui hoc scripsit cum litteris suprapositis in linea VII et (*signe*) sub die et anno quo supra.

1. *Pergamí ben conservat, tot i que el nom de la donant, Elliardis, de la primera línia és amagat per un plec de la mateixa vora superior del pergamí, enganxat damunt el nom. Dos forats petits al marge esquerre.*

1193

1080, desembre, 28.

Venda. *Isarn ven a Ramon Albaric i al seu germà Oliba una peça de terra que Isarn té per compra que va fer-ne a Guislabert, [= Guilabert] bisbe, [de Barcelona (1035-1062)] per ruptura i per altres drets. És al comtat de Barcelona, al terme [del castell] de Fontanet, que és anomenat Piera. [actual municipi de Piera, Penedès, comarca d'Anoia] El preu de la venda és de dos sous i mig de diners de la moneda de Barcelona que sigui corrent aleshores.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 362.

per comparacione siue per ruptura / de orient in alodio de Sendre Freder et Arnal / Trasmir/ de meridie in terra de Guifre Duran / de occiduo in alodio de comite siue in estrada publicca de circii similiter/ in precium solidos II²

Son inter Laicos, se an de guardar per si se halla aquesta donacio de Piera. / Cartas de piera e fontaned. Quant se Cabreuar per alla fan a mirar e llegir / ay dentro este Ligal · 15 · Cartas [temo que] se entregasen a esta casa por haverlas dado³

T[N^o] 1[8 (?)]0⁴

Son de Piera⁵

1080. fontanet - Piera.⁶

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGON⁷

In nomine Domini Ego · Isarnus⁸ · Venditor sum tibi Reimundi⁹ Albarici¹⁰ · et Olibani¹¹ fratri tuo emtores¹² · Per hanc scriptura uindicionis¹³ meę uindo¹⁴ namque uobis pecia · I · de terra mea propria · Aduenit ad me Isarn¹⁵ per comparacione que¹⁶ ego feci de Guislaberto episcopo¹⁷ cuius sit requies¹⁸ · siue per ruptura · uel · per omnesque uoces · Et est ipsa terra in comitatu Barchinona¹⁹ infra termine · de Fontaned²⁰ que²¹ nucupant²² Appiaria²³ · Et affrontat hec omnia a parte orientis²⁴ · in alodio de Sendre²⁵ Freder²⁶ olim mortui · siue de Arnal²⁷ Trasmir²⁸ · Ad meridianem²⁹ plaga³⁰ in terra de Guifre³¹ Duran³² · De occiduo · in alodio de domno comite³³ siue in estrada³⁴ publicca³⁵ · De circii³⁶ · similiter · Quantum infra iste³⁷ omnes affrontaciones includunt et istis terminis ambiunt · sic uindo uobis ista hec omnia suprascripta tota ab integrum simul cum exios uel regrissios³⁸ earum in propter precium · sollidos³⁹ · II · et medium · de denarios monete Barchinona⁴⁰ qui hodie curribile est · Et nichil⁴¹ de ipso precio aput te emptore non remansit · Et est manifestum · Quem uero predicta hec omnia quod superius resonat que⁴² ego uobis uindo⁴³ de meo iuro in uestro trado dominio et potestate ad facere omnia quod uos uolueritis · Quod si ego uenditor aut ullusque · omo⁴⁴ uel femina utriusque sexus qui contra hanc ista carta uindicione⁴⁵ uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁴⁶ componat aut ego componam uos in triplo ista hec omnia suprascripta cum omnem suam imelioracione⁴⁷ · Et in antea ista carta uindicio⁴⁸ firma et stabilis permaneat modo uel omique⁴⁹ tempore ·

Hactum⁵⁰ est hoc · V · Kalendis · Ianuarii · anno · XX · I · regis Pylipi⁵¹.

S+num Isarnus⁵² qui ista uindicione scribere feci et firmaui et testes firmarique rogauī · S+m Bonifilii Uiscadre⁵³ S+m Reimun⁵⁴ Ollomar⁵⁵ S+num · Guitard⁵⁶ Arnall⁵⁷ · Gitardvs⁵⁸ leuita qvi ista karta⁵⁹ uindicione⁶⁰ scripsit cum litteras suprascritas in linea · II · et in · VII^a · et die et anno SSS quo supra.

1. *Mides màximes del pergami: 36,5 x 10 cm. Dos petits talls al marge esquerre (anvers). El pergami anava enrotllat i lligat.*
2. *Segona meitat del segle XII.*
3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760. El text és dividit en dues columnes de deu línies cadascuna, essent la segona (4/5 cm) més ampla que la primera (3 cm). La llengua emprada a les set primeres línies és la catalana, mentre la de les tres dareres és la castellana.*
4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
5. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
6. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
7. *Segell estampat a inicis del segle XX: «Archivo de la Corona de Aragón».*
8. *Isarnus a O. Llatinització del nom personal masculí d'origen germànic Isarn.*
9. *Reimundi a O, per Raimundi.*
10. *Albarici a O, per Albarici.*
11. *Olibani a O, per Olibani.*
12. *emtores a O, per emptores.*
13. *uindicionis a O, per uendicionis.*
14. *uindo a O, per uendo.*
15. *Isarn a O, per Isarnum.*
16. *que a O, per quod.*
17. *Guislaberto episcopo. Guislabert, [= Guilbert] bisbe de Barcelona (1035-1062) [GALTÉS, Joan, “Episcopologi de Barcelona” (quadre), a Gran Enciclopèdia Catalana, 3 (Barcelona 1971 -1^a ed.-), pàg. 232], era fill d'Udalard, vescomte de Barcelona, i Riquilda, vescomtessa. El 1041 havia rebut de la seva mare tot el que ella posseïa al castell de Freixe (actual municipi de Piera, comarca d'Anoia) [PIQUER I FERRER, Esperança, “Castell de Freixe”, a Catalunya Romànica, XIX, Enciclopèdia Catalana (Barcelona 1992), pàg. 453].*
18. *requies a O, per requies.*
19. *Barchinona a O. Correspon a Barcelona.*
20. *Fontaned a O. Correspon a Fontanet.*

21. que a **O**, per qui.
22. nucupant a **O**, per nuncupant.
23. Appiaria a **O**. *Correspon a Piera.*
24. orientis a **O**, per oriente.
25. Sendre a **O**, per Sendre.
26. Freder a **O**, per Freder.
27. Arnal a **O**, per Arnal.
28. Trasmir a **O**, per Trasmir.
29. meridianem a **O**, per meridianum.
30. plaga a **O**, per plagam.
31. Guifre a **O**, per Guifre.
32. Duran a **O**, per Duran.
33. comite a **O**, per comite.
34. estrada a **O**, per strada.
35. publicca a **O**, per publica.
36. circii a **O**, per circii.
37. iste a **O**, per iste.
38. regrissios a **O**, per regressios.
39. sollidos a **O**, per solidos.
40. Barchinona a **O**. *Correspon a Barcelona.*
41. nichil a **O**, per nihil.
42. que a **O**, per quod.
43. uindo a **O**, per uendo.
44. omo a **O**, per homo.
45. uindicione a **O**, per uendicione.
46. set a **O**. *Variant admesa, en llatí, de sed.*
47. imelioracione a **O**, per immelioracione.
48. uindicio a **O**, per uenditio.
49. omique a **O**, per omnique.
50. Hactum a **O**, per Actum.
51. Pylipi a **O**, per Philippi.
52. Isarnus a **O**, per Isarni.
53. Uiscafre a **O**, per Giscafre.
54. Reimun a **O**, per Raimundi.
55. Ollomar a **O**, per Ollomar.
56. Guitard a **O**, per Guitardi.
57. Arnall a **O**, per Arnalli.
58. Gitardvs a **O**, per Guitardvs.
59. karta a **O**, per charta o carta.
60. uindicione a **O**, per uenditione.

1194

1081, gener, 21.

Evacuació. *Dalmau Guitard [= Guitart] dona a Ermesenda, filla de la difunta Adaledis [= Adalet, Adelaida] un alou (conreus i erms, arbres de tota mena, prats, pastures, entrades i eixides) propi al comtat de Manresa, al terme del castell d'Oló, [actual municipi de Santa Maria d'Oló, comarca de Bages] de manera que si després fos la seva esposa i tinguessin descendència, que l'esmentat alou romanguí tal com ella l'haurà deixat, i si no en tinguessin, el tingui i posseeixi en vida i tingui els esplets en vida seva, i després de la seva mort l'esmentat alou romanguí tal com ell el dona. En són testimonis la vescomtessa Guilla, Berenguer Alomar, un altre Berenguer, Humbert Ot, Arnall Mir, Arnall Odeguer i el levita Ramon Jobert. [= Jubert] El vescomte Udalard el signa autògrafament.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2283-2.

In nomine Domini. Ego Ermesindis, filia condam Adzaledis, vinditrice sum tibi Dalmatius Guitardi. Per hanc scriptura uinditionis mee uindo tibi alaudem meum proprium qui mihi aduenit per tua donacione uel per qualesque uoces. Est hoc alaudium¹³ in comitatum¹⁴ Minorise,¹⁵ infra terminos kastrum¹⁶ que uocatur Olon.¹⁷ Affrontat autem supradictum alaudium:¹⁸ a parte orientis¹⁹ in ipsa Guardia de Uico;²⁰ de meridie in terminio²¹ de castro²² Clerano,²³ de occiduo in terminio²⁴ de Artes;²⁵ de circii²⁶ in terminio²⁷ de Auinono.²⁸ Quantum infra istas quatuor²⁹ affrontaciones includunt sic uindo tibi predictum alaudium,³⁰ cultum et eremum,³¹ cum omnia ienera³² arborum qui ibidem sunt, cum pratis et pascuis, cum exiis et regressiis suis, quantum ibi abeo³³ uel abere³⁴ debeo, totum ab integrum, in propter precium quod inter nos complacuit uncias XX de auro Barchinona.³⁵ Et est manifestum. Quem uero predicta omnia de meo iuro in tuo trado dominio potestate, ad tuum plenissimum proprium, ad omnia quecumque uolueris facere. Et in antea ista carta uindicionis firma permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista carta uinditionis XII Kalendas⁵⁴ Februarii⁵⁵ anno XXI regni regis⁵⁶ Philippy.⁵⁷ Sig+num Ermesindis,⁵⁸ qui ista carta uindicionis fieri iussi signo puncti firmari et testibus firmari rogauit. Sig+num Berengario Reimundi.⁶⁰ Sig+num Bernardo Eromiri. Sig+num Gerbertus Eromiri.

ISARNVS,¹ presbiter, qui hec scripsit (*signe*) et die⁷⁴ et anno quod supra.

1. *Aquest document ocupa la part inferior d'un pergami en relatiu bon estat de conservació, tot i que té diverses taques d'humitat i alguns forats. Es conservava plegat. Aquest document (2283-2) n'ocupa la part superior, mentre damunt, a la meitat superior, n'hi ha un altre (2283-1).*

1195

1081, març, 24.

Venda. *Em, [= Emma] dona, i els seus fills: Guillem i Guilla, dona, venen a Ramon, sacerdot, i als seus fills: Albaric i el seu germà Oliba, levita, un alou (terres, vinyes, conreus i erms, i arbres de llenya) que Emma té per tractura i aprisió que va fer amb el seu espòs Andreu, difunt, i els infants, per dret patern i matern. I és al comtat de Barcelona, al terme [del castell] de Fontanet, anomenat Piera, a la coma de Guilera. [riera de Ca n'Aguilera, actual municipi de Piera, comarca d'Anoia] Ho venen pel preu d'una unça d'or de moneda de Barcelona, a pagar en coses que ho valguin.*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 363.

in apiaria in coma de gilera

Fontanet. Piera.

1080.

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN [segell estampat]

24-III-1081 [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Em, femina, et filiis meis, Willem et Guilla, femina. Nos simul in unum, venditores sumus tibi, Reimundus, sacer, prolisque Albarici, et fratri tuo Olibane, leuite, emptores. Per hanc scriptura uendicionis nostre uendimus namque uobis alodio nostrum, id sunt: terris et uineis, cultis uel eremis, cum omni ienera lignarum qui infra sunt, nostrum proprium. Et aduenit ad me, Em, per tractura uel per apprisione que fecit cum uiro meo Andrea, qui est condam, siue per

ullasque uces. Et ad nos, infantes, per uocem paternam uel maternam uel per ullasque uoces. Et est, hec omnia, in comitatu Barchinona, infra terminos de Fontaned que nuccupant [sic] Appiaria, in loco uocitato in comma de Guillera. Et abet affrontaciones, predicta omnia: a parte orientis, in locum que dicunt Reccosennes; ad meridianem plaga, in alodio de Riccard Iohann et de S [sic] Stefhano; [sic] de occiduo, [occō] in alodio de Mir Amalrig; circii namque pars, in alodio de Poncio Sendredi. Quantum infra istas totas affrontaciones includunt et is limitibus uel termini ambiunt sic uendimus nos uobis prephata omnia, tota ab integrum, cum exiis et regressiis earum, in propter precium vncia I de auro monete Barchinona [sic] an [sic] numero in rem ualente, et nichil ex inde precium apud uos, emptores, non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta hec omnia quod superius est scripta, de nostro iuro in uestro tradimus dominio et potestate a proprio ad faciendam uestram uolumptatem. Quod si nos, uenditores, aut ullusque uiuens homo uel femina utriusque sexus uenerit aut nos uenerimus ad inrumpendum, nil [sic] ualeat uindicare set componat aut componamus uobis ista omnia suprascripta in duplo cum omne sua melioracione. Et in antea ista carta uendicione firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Ahctum [sic] est hoc VIII Kalendas Aprelii anno XXI regis Philipi.

S+m Em. S+m Willem. S+m Guilla. Nos qui ista carta uendicione mandauimus scribere manibus nostris firmamus et testes firmarique rogauimus. S+m Guiribert Duran. S+m Sanlla Onofredi. S+m Amalrig Guifredi.

Guitardus, leuite, qui ista carta uendicione scripsit et die et anno (*signe*) quo supra.

1. *El pergami anava enrotllat (dos forats petits al marge esquerra -costat del text- per a passar-hi el cordill).*

Al terme del castell d'Òdena s'hi documenta, el 23 de març de 984, un lloc anomenat Gilera (Catalunya carolíngia, vol. IV, segona part, doc. 1458, pàgs. 1040 i 1041), qui sap si origen de l'homònim de Piera.

1196

1082, maig, 3.¹

Testament. *Hug, que jau malalt al llit i tem que li sobrevingui sobtadament la mort, i espera en la misericòrdia [de Déu], fa el seu testament i prega als seus marmessors: Brocà, Peregífre (Pere Gifre) i la seva esposa [d'Hug] Ermengarda, que si la mort li sobrevé d'aquesta malaltia abans que pugui fer un altre testament, tinguin llicència per prendre la tercera part dels seus béns mobles i donar-los per a la salvació de la seva ànima segons expressa en aquest testament. En primer lloc, concedeix per a la seva sepultura una sollada. I del mas (terres, vinyes i cases) que té a Maians, la meitat a la seva muller i l'altra meitat al seu fill Gerbit. I de l'esplet que Déu donarà la propera collita, una sollada a Sant Andreu [de Maians] I del capmàs de Fonolleda, [Fonolleda -mas desaparegut-, Maians, actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages] la tercera part al seu fill esmentat, juntament amb un cup.²*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2277 C.

k[arta] de midians³

M. S. N 156⁴

maians⁵

1082

Meyans.⁶

140⁷2277 C⁸

In nomine Domini. Ego Vg⁹ iaceo in lectulo meo in egritudine et timeo ne mihi ueniat repentina mortis casu et spero in misericordia et facio meum testamentum et precor amicis meis, id est: Brocha et Peregifre et uxor mea Ermengarda. Precor¹⁰ uos, amicis meis, ut si mors mihi aduenerit in ista egritudine aut in antea antequam alium testamentum faciam, plenam potestatem abeat¹¹ aprehendere mea tercia parte de meo mobile et dare pro anima mea sicut ego uobis ingungo¹² in hunc testamentum. In primis pro mea sepultura solidata I. Et ipsum masum¹³ que abeo in Medians,¹⁴ id sunt: terras et uineas et chasas¹⁵ cum solos et suprapositos¹⁶ relnco¹⁷ medietatem¹⁸ ad mulier mea. Aliam metatem¹⁹ a filio meo Gerbit. Et de ipso explet²⁰ que Deus dederit ad nouo ueniente solidata I ad Sancti Andre.²¹ Et ipsum chaput²² massum²³ de Fonoieda²⁴ tercia parte ad filio meo iamdicto, simul cum uno chubo.²⁵

Actum est hoc V Nonas²⁶ Mai²⁷ anno XX II regant²⁸ Pilipo²⁹ reie.³⁰

S+num Vgoni, qui isto testamento fecit scribere et firmaui et gussi³¹ firmari testes. S+num Brocha.³² S+num Peregifre.³³ Sig+num Ermengarda.³⁴

1. 1082, maig, 22 *segons*: Arxiu de la Corona d'Aragó, Secció ordes religiosos i militars, Monestir de Sant Benet de Bages, Pergamins, I, Inventari general.

2. *Pergamí en bon estat de conservació. Taca d'humitat a la part inferior, que noa facta el text.*

3. k[arta] de midians.

4. M. S. N 156

5. maians

6.

7. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis. Ratllat.*

8.

9. Vg

10.

27. Mai a O; per Maiarum. *La lectura correcta de la data és V Nonas Mai que és la que hi ha a O; XI Kalendas Iunii segons*: Arxiu de la Corona d'Aragó, Secció ordes religiosos i militars, Monestir de Sant Benet de Bages, Pergamins, I, Inventari general.

1197

1082, setembre, 22.¹

Donació pietosa. *Berenguer, comte de Barcelona* [Berenguer Ramon II, *dit el Fratricida* (1076-1097)] *per la gràcia de Jesucrist, amb el consentiment del seu germà Ramon, comte*, [Ramon Berenguer II, *dit Cap d'Estopes* (1076-1082)] *dóna al monestir de Sant Benet de Bages part de l'alou i honor que té al comtat de Manresa, al Bages, a Santpedor, amb la meitat de l'església de Sant Pere i de la vila i tots els seus drets i pertinences.* [actual municipi de Santpedor, comarca de Bages]

[O]. Original no localitzat.

A.* Trasllet de 7 de gener de 1394, per Francesc de Costa, sacerdot, notari públic del monestir i de la parròquia de Sant Benet de Bages, per l'autoritat del reverend senyor abat d'aquest monestir: Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2285.

B.* Trasllet de 24 de gener de 1549, per fra Pere Bonet, sacerdot, monjo i infermer del monestir de Sant Benet de Bages, i notari públic i arxiver d'aquest monestir i parròquia per l'autoritat del reverend senyor abat: Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2286.

C.* Trasllet de 7 de setembre de 1760 -paper-, per Josep Escorsell, notari de Manresa: Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 78.

a. VILA I SALA, Antoni, *Història documentada de la vila de Santpedor*, pàg. 296.

b. Traducció fragmentària al català, amb errors: SOLÀ I MORETA, Fortià, *El monestir de Sant Benet de Bages*, pàgs. 138 i 139, ex a. [segons b, que confon els dos comtes, Ramon Berenguer II, dit Cap d'Estopes, i el seu germà bessó Berenguer Ramon II, dit el Fratricida, és el primer el que fa la donació, quan en realitat és el segon, amb el consentiment del primer.]

c.* Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 803, pàgs. 920 i 921, ex B.

A²

[...]³

Donacio y rogalia de [Sant]pedor⁴

Año 1082 regnante Philippo rege francie / donacio feta per don Ramon berenguer capdestopa dese / comte de barc^a, ab consentiment de son germa / don berenguer ramon qui-l mata.⁵

Donatio de lo de S. Pedor / feta per lo Rey⁶

P N° 188⁷

N° 1°

= 12 =

Donacio a S. Benet / feta per D. Ramon Berenguer / qui es Compte de Bar.na ab / consentiment de son Germâ / D. Berenguer de tot lo que li / espectaua en S. Pador =

E

St Pador⁸

S. Pedor

1082.

El Conde de Barcelona Beren- / guer, con consentimiento de su hermano / Ramon hace donacion de la mitat de la / Yglesia y termino de S. Pedor con sus diezmos / Primicias, oblaciones, tierras, alodios / Copia autorizada.⁹

345¹⁰

2285¹¹

“Hoc est translatum sumptum fideliter a quodam publico instrumento cuius tenor talis est:” In nomine Domini et Saluatoris nostri Dei. Ego Berengarius, gratia Ihesu Christi Barchinonensis comes, animo volenti et spontanea voluntate, dono atque concedo Domino Deo et Sancto Benedicto eiusdemque Baiensi cenobio, iuxta alueum Lubricatum sito, aliquid de alode siue honore meo quem habeo in comitatu Minorise, in terminio de Baies, in loco vocitato Sanctum Petrum de Auro,

videlicet de ipsa ecclesia Sancti Petri que ibi est fundata, cum decimis, primiciis, oblationibus ecclesiasticis ac pertinentiis suis ipsam medietatem, et de eadem villa que ibidem est, cum sacrariis suis et de omnibus terris et vineis, cultis et incultis, casis casalibus, ortis ortalibus, arboribus pomiferis ac impomiferis, pratis, pascuis, siluis, garricis, planis et montanis, fontibus et aquis, vieductibus vel reductibus, exitibus vel regressibus, censibus et seruiciis omnibusque rebus, similiter dono omnia et in omnibus, que omnia afrontant: ab oriente in terminio de Minorisa, hoc est iusta Claretum et Alcamoram, et in ipso riuo corrente; a meridie similiter in terminio Minorise, scilicet in alode de Bernardo Eromir, vbi vocant Magalad, siue in puilo Salamir; ab occidente in alode iamdicti monasterii Sancti Benedicti vel in terminio Sancti Andree de Bugo; ab aquilone vero in terminio de castro Saliente. Quantum predictae quatuor afrontaciones includunt et ego infra habeo atque aliquo modo habere debeo aliquando, ego prelibatus comes Berengarius, cum consensu ac voluntate fratris mei Raimundi, comitis, dono, reddito atque delibero Omnipotenti Deo prefatoque cenobio Sancti Benedicti et domno Ffrotardo, abbati, necnon monachis presentibus siue futuris ibidem Deo famulantibus usuandi et fructuandi, gubernandi seu possidendi regulariter in comunia ad alodem et proprium honorem in eternum per abendum, propter Deum et remedium anime mee et omnium parentum meorum. Et est manifestum. De repeticione vero quod si ego donator aut aliquis homo vel femina contra istam cartam donationis mee elemosinariam venerit ad inrumpendum aut inquietare presumpserit nullo modo valeat vindicare sed componat in duplo cum omni sua [in]melioratione,¹² et nisi resipuerit extraneus a consorcio sanctorum Dei, et ab ecclesia catholica particeps Iude Scariotis cum Datam et Abiron anathema fiat. Et in antea ista carta donationis firma et stabilis permaneat omni tempore in eum. Amen.

Ffacta ista carta donationis X^o Kalendas Octobris anno millesimo octuagesimo secundo Dominice Incarnationis et Philippi regis francigene vicesimo secundo.

Sig+num Berengarii, comitis,¹³ qui hanc scripturam donationis scribere fecit, firmavit et testes firmare iussit. S+ Ugonis Dalmacii de Ceruaria.¹⁴ S+ Deusde Bernardi Clarimontis.¹⁵ S+ Raimundi, vicecomitis Cardonensis.¹⁶ S+m Poncii Geiraldi, vicecomitis.¹⁷ S+ Poncii Geraldi de Murezen.¹⁸ S+ Wilelmi Reimundi.¹⁹ S+num Berengarii, comes.²⁰ Berengarius, gratia Dei Ausone episcopus²¹ (*signe*). S+ Geraldi Poncii.²² S+m Deusdedit.²³ Udalardus, uicecomes.²⁴ S+ Vmberti Gautberti.²⁵ S+ Gaucelmi Bernardi.²⁶ Poncius, uicecomes²⁷ (*signe*).

....“Petrus,²⁸ monachus, scripsit hoc die et anno quo supra. Arnalde, gratia Dei Ausone episcopus.²⁹ (*signe*)

Sig(*signe*)num Ffrancischi de Costa, presbiteri, notarii publici monasterii et parrochie Sancti Benedicti de Bagiis, auctoritate reverendi domini abbatis dicti monasterii, qui hoc translatum sumptum fideliter ab originali suo et cum eodem de verbo ad verbum veridice comprobatum scripsit et clausit VII^a die mensis ianuarii anno a Nativitate Domini M^o CCC^o nonagesimo quarto.”

1. *El 10 de les calendes d'octubre de l'any 1082 de l'encarnació del Senyor correspon al 22 de setembre de l'any 1082, que ha de ser equivalent a la segona datació: el vint-i-dosè del regnat del rei franc Felip. És, per tant, evident que el regnat de Felip I no es computava des de la data d'inici del seu regnat, el 29 d'agost de 1060; perquè en aquest cas el seu primer any de regnat aniria estrictament des d'aquesta data fins al 29 d'agost de 1061, i aleshores el 22e any aniria del 29 d'agost de 1081 al 29 d'agost de 1082, i en aquest cas el 22 de setembre només podria ser el de l'any 1081. D'altra banda, el dia en què el comte Ramon fou assassinat va ser el 5 de desembre de 1082, gairebé dos mesos i mig després de la data que porta aquest document. Cal dir que els trasllats dels segles XIV, XVI i XVII (cf. A, B i C) probablement foren fets prenent com a original un trasllat del segle XII, per tal com dos dels signants visqueren o ocuparen les dignitats amb què apareixen de vint a quaranta anys més tard de la data de 1082: el bisbe Arnau [Arnau de Malla, bisbe de Vic: 1102-1109] i, potser, el segon dels vescomtes Ponç. [Ponç II: 1132-c. 1144]*

2. Pergamí en bon estat de conservació, a excepció feta de dos forats (d'1 i de 2 mm. de diàmetre, respectivament) produïts a les interseccions dels sècs degut al fet que el document es conservava plegat (tres sècs verticals i un d'horitzontal).

3. Regest subjacent, gairebé esborrat, presumiblement del segle XVI.

4. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.

5. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.

6. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.

7. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.

8. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.

9. Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).

10. Segona meitat del segle XX. Escrit amb llapis. Ratllat.

11. Inicis del segle XXI. Escrit amb llapis.

12. in, afectat per un forat ja existent l'any 1549 -vegeu B-.

13. Berengarii, comitis segons A. *Es tracta de Berenguer Ramon II, dit el Fratricida, comte de Barcelona, Girona i Osona-Manresa (1076-1097).*

14. Ugonis Dalmacii de Ceruaria segons A. *Es tracta d'Hug Dalmau de Cervera.*

15. Deusde Bernardi Clarimontis segons A. *Es tracta de Deusdé Bernat de Claramunt, un dels «decem de meis [del comte Ramon Berenguer II, dit Cap d'Estopes] melioribus hominibus» donats en hostatge per aquest comte al seu germà Berenguer Ramon II l'any 1080, com a prova de bona fe en la pacificació que feren ambdós comtes. [Vegeu RUIZ GÓMEZ, Vicenç, «Homines de Terracia»: cultura escrita i hegemonia feudal (Terrassa, ca. 950-1150). Barcelona: Generalitat de Catalunya - Departament de Cultura, Col·lecció Arxius i societat: quaderns de divulgació històrica, núm. 6, 2011, nota 47, pàg. 58]*

Deusdé Bernat de Claramunt era fill de Bernat Amat de Claramunt i Arsenda i gendre del vescomte de Cardona Ramon Folc I (vegeu la nota següent) per matrimoni amb la seva filla Ermesenda de Cardona, que fou la seva primera esposa (en segones noces estigué casat amb Beatriu, almenys des de 1095) i mare de Bernat Amat de Cardona, que heretaria el vescomtat de Cardona el 1098, arran d'una convinença amb el seu besoncle Folc, bisbe de Barcelona, i la seva àvia Ermesenda de Girona, vídua de Ramon Folc I, i seria vescomte fins el 1151. [vegeu el doc. 200 -1083, juny, 23-del Diplomatari de Sant Benet de Bages, i SOBREQÜÉS I VIDAL, Santiago, "Claramunt, Bernat Amat de", a *Gran Enciclopèdia Catalana*, 5 (Barcelona 1973 -1ª ed.-), pàg. 206; RUIZ GÓMEZ, Vicenç, "La cúpula del poder institucional laic al castrum Terracie (segles X-XI)", dins Terme 15 (2000), pàgs. 30-37; ID. «Homines de Terracia»: cultura escrita i hegemonia feudal (Terrassa, ca. 950-1150). Barcelona: Generalitat de Catalunya - Departament de Cultura, Col·lecció Arxius i societat: quaderns de divulgació històrica, núm. 6, 2011, nota 49, pàgs. 59 i 60].

Deusdé Bernat de Claramunt fou, doncs, pare de Bernat Amat -primer vescomte de Cardona de la família Claramunt-.

He decidit conservar el nom en català amb la forma que trobem en la documentació del Diplomatari: Deusdé, que ha donat modernament el cognom Deudé/Daudé. És el mateix nom que es troba escrit amb altres formes: Deodonat (RODRÍGUEZ BERNAL), Deodat (SOBREQÜÉS I VIDAL i també RODRÍGUEZ BERNAL) o Deusdèdit (RUIZ GÓMEZ), aquesta darrera més fidel a la forma llatina Deusdedit (vegeu la nota 23).

16. Raimundi, vicecomitis Cardonensis segons A. *Es tracta de Ramon Folc I, vescomte de Cardona (1040-1086). Vegeu el seu testament (doc. 200 -1083, juny, 23-).*

17. Poncii Geiraldi, vicecomitis segons A. *Es tracta de Ponç Guerau de Cabrera, vescomte de Girona [Ponç I: c. 1050-c. 1105]. Vers el 1067 es casà, sembla que en segones núpcies, amb Letgarda, filla d'Arnau Mir de Tost. Ocupà llocs importants a la cort de Ramon Berenguer I, comte de Barcelona; el 1059 fou un dels prohoms que dictaren sentència en la qüestió sorgida entre aquest i Mir Geribert d'Olèrdola. Es declarà vassall del comte de Barcelona (1061); quan aquest morí, prengué partit per Ramon Berenguer II en les dissensions d'aquest amb el seu germà Berenguer Ramon II. En un intent d'avinença fou lliurat a aquest últim com a hostatge. Després del*

fratricidi, fou un dels encarregats de la curadoria del jove Ramon Berenguer III (1086), i romangué a la seva cort després de la majoria d'edat d'aquest. Intervingué en les lluites entre els comtes d'Urgell i de Pallars a favor del darrer. [FLUVIÀ, Armand de: "els Cabrera" -quadre genealògic-, a Gran Enciclopèdia Catalana, 4 (Barcelona 1973 -1ª ed.-), pàgs. 66 i 67 / PONS I GURI, Josep Maria, "Cabrera, Ponç de", pàg. 71].

18. Poncii Geraldi de Murezen *segons A. Es tracta de Ponç Guerau de Mura, senyor de Mura.*

19. Wilelmi Reimundi *segons A. Es tracta de Guillem Ramon.*

20. Berengarii, comes *segons A. Es tracta de Berenguer Ramon II, dit el Fratricida, comte de Barcelona, Girona i Osona-Manresa (1076-1097).*

21. Berengarius, gratia Dei Ausone episcopus *segons A. Es tracta de Berenguer Sunifred de Lluçà, bisbe d'Osona (1078-1099).*

22. Geraldi Poncii *segons A. Es tracta de Guerau Ponç de Cabrera, vescomte de Girona (1105-1132) i d'Urgell (1094-1132). [Guerau II: 1105-1132] Fill i successor de Ponç Guerau de Cabrera (vegeu la nota 17) i nét d'Arnau Mir de Tost. Mantingué relacions tibants amb Ermengol IV, comte d'Urgell, però, per contra, foren cordials amb Ermengol V, el qual li confià el govern del comtat d'Urgell, amb dignitat de vescomte, càrrec que continuà ocupant durant tota la minoria d'Ermengol VI. El 1106 participà en la conquesta de Balaguer i d'Os de Balaguer, amb el seu senyor, el comte d'Urgell Ermengol V. Aquell mateix any jurà fidelitat al comte de Barcelona Ramon Berenguer III, i quan aquest dugué a terme l'expedició de les Balears es féu càrrec de la lloctinència del comtat de Barcelona juntament amb el vescomte de Cardona (Ramon Folc I). [PONS I GURI, Josep Maria, "Cabrera, Guerau de", a Gran Enciclopèdia Catalana, 4 (Barcelona 1973 -1ª ed.-), pàg. 70].*

23. Deusdedit *segons A. Es tracta de Deusdé, [= Deudé] que pot ésser l'homònim senyor de Tamarit, germanastre de Bernat Amat de Claramunt i tiet, per tant, de Deusdé Bernat de Claramunt (vegeu la nota 15).*

24. Udalardus, uicecomes *segons A. Es tracta d'Udalard, vecomte de Barcelona.*

25. Vmberti Gautberti *segons A. Es tracta d'Humbert Josbert.*

26. Gaucelmi Bernardi *segons A. Es tracta de Gaucelm Bernat.*

27. Poncius, uicecomes *segons A. Pot ésser que es tracti del segon Ponç Guerau de Cabrera, vescomte de Girona i d'Àger [Ponç II: 1132-c. 1144]. Fill i successor de Guerau Ponç de Cabrera (vegeu la nota 22) i nét de Ponç Guerau (vegeu la nota 17). Acompanyà a Castella (1128) Berenguera, filla de Ramon Berenguer II, comte de Barcelona, a casar-se amb el rei Alfons VII. Aquest el nomenà alferes i majordom i li cedi territoris jurisdiccionals. De retorn a Catalunya s'apropià per la força de l'alou de Vilamajor, després d'unes aspres disputes amb l'abat d'Àger. Es casà amb Sança, dama probablement castellana. Segons alguns historiadors, fou comte a Lleó (on degué morir vers el 1170) i pare de Ponç, senyor d'Almonacid, estirp de la branca lleonesa de la família. [PONS I GURI, Josep Maria, "Cabrera, Ponç de", a Gran Enciclopèdia Catalana, 4 (Barcelona 1973 -1ª ed.-), pàg. 71].*

28. Petrus amb majúscules *segons A, tot imitant les lletres majúscules entrelaçades de l'original.*

29. Arnalde, gratia Dei Ausone episcopus *segons A. Es tracta d'Arnau Enegó [o Ènec] conegut com a Arnau de Malla, que fou abat del monestir benedictí de Santa Maria d'Amer (1051-1102), del comtat de Girona -ho era en la data que consta en aquest document- i bisbe d'Osona (1102-1109). La seva elecció tingué lloc després d'una llarga seu vacant i de la deposició del bisbe intrús Guillem Berenguer (1099/1100-1101), Redactà un codi de constitucions sinodals per a la seu de Vic [PLADEVALL, Antoni, "Malla, Arnau de", a Gran Enciclopèdia Catalana, 9 (Barcelona 1976 -1ª ed.-), pàg. 473].*

B¹

[...]²

donacio de la rodalia y / drets te esta Casa en S.t PedorE³Pertenece a S. t Pedor⁴P N° 184⁵

S. Pedor

1082.**Copia de la donacion de la Yglesia / y termino de S. Pedor hecha por el Con- / de de Barcelona Berenguer con con / sentimiento de su hermano Ramon.⁶**346⁷2286⁸

“Hoc est translatum sumptum fideliter a quodam publico instrumento reperto et recondito in archivo monesterii Sancti Benedicti de Bagiis, diocesis Vicensi inferius incerto tenoris humor”⁹ In nomine Domini et Saluatoris nostri Dei. Ego Berengarius, gratia Ihesu Christi Barcinone¹⁰ comes, animo volenti et spontanea voluntate, dono atque concedo Domino Deo et Sancto Benedicto eiusdemque Bagensi¹¹ cenobi<o>¹² iuxta alueum Lubricatum sito, aliquid de alode siue honore meo quem habeo in committatu¹³ Minorise, in terminio de Bages,¹⁴ in loco vocato¹⁵ Sanctum Petrum de Auro, videlicet de ipsa ecclesia Sancti Petri que ibi est fundata, cum decimis, primiciis, oblationibus ecclesiasticis ac pertinentiis suis ipsam medietatem, et de eadem villa que ibidem est, cum sacrariis suis et de omnibus terris et vineis, cultis et incultis, casis casalibus, ortis ortalibus, arboribus pomiferis ac impomiferis, pratis, pascuis, siluis, garricis, planis et montanis, fontibus et aquis, vieductibus vel reductibus, exitibus vel egressibus,⁶ censibus et seruiciis omnibus¹⁷ rebus, similiter dono omnia et in omnibus, que omnia affrontant:¹⁸ ab oriente in termino¹⁹ de Minorisa, hoc est iuxta²⁰ Claretum et Alcamoram, et in ipso riuo corrente; a meridie similiter in termino²¹ Minorise, scilicet in alode de Bernardo Eromir, vbi vocant Magalad, siue in puiolo Salamir; ab occidente in alode iamdicti monasterii Sancti Benedicti vel in termino²² Sancti Andree de Bugo; ab aquilone vero in termino²³ de castro Salliente.²⁴ Quantum includunt predicte quatuor affrontationes²⁵ et ego infra habeo atque aliquo modo habere debeo aliquando, ego prelibatus comes Berengarius, cum consensu ac voluntate fratris mei Raimundi, comitis, dono, reddo atque delibero Omnipotenti Deo prefatoque cenobio Sancti Benedicti et domno Frocardo,²⁶ abbati, necnon monachis presentibus siue futuris ibidem Deo famulantibus usuandi et fructuandi, gubernandi seu possidendi regulariter in comunia ad alodem et proprium honorem in eternum per habendum,²⁷ propter Deum et remedium anime mee et omnium parentum meorum. Et est manifestum. De repetitione vero quod si ego donator aut aliquis homo vel femina contra istam cartam donationis mee elemosinariam venerit ad inrumpendum aut inequitate²⁸ presumpserit nullo modo valeat vindicare sed componat in duplo cum omni sua melioratione,²⁹ et nisi resipuerit extraneus a consorcio sanctorum Dei, et ab ecclesia catholica particeps Iude Scariotis cum Datam et Abiron anathema fiat. Et in antea ista carta donationis firma et stabilis permaneat omni tempore in eternum.³⁰ Amen.

Facta³¹ ista carta donationis · X³² Kalendas Octobris anno a Nativitate Domini³³ millesimo LXXX^{o34} secundo Dominice Incarnationis³⁵ Philippi regis Francigene vicesimo secundo.

Sig+num Berengarii, comitis, qui hanc scripturam donationis scribere fecit, firmavit et testes firmare iussit. Sig+num³⁶ Vgonis Dalmacii de Ceruaria. Sig+num³⁷ Deusde Bernardi Clarimontis. Sig+num³⁸ Raymundi, vicecomitis Cardonensis. Sig+num³⁹ Poncii Geiraldi,⁴⁰ vicecomitis.

Sig+num⁴¹ Poncii Geraldi⁴² de Murezen. Sig+num⁴³ Guilelmi Raymundi.⁴⁴ Sig+num⁴⁵ Berengarii, comes. Berengarius, gratia Dei Ausone episcopus (*signe*). Sig+num⁴⁶ Geraldi Poncii. Sig+num⁴⁷ Deusedit. Vdalarus,⁴⁸ uicecomes. Sig+num⁴⁹ Vmberti⁵⁰ Gautberti. Sig+num⁵¹ Gaucelmi Bernardi. Poncius, vicecomes⁵² (*signe*).

...”Petrus,⁵³ monachus, scripsit hoc die et anno quo supra. Arna(*signe*)lde, gratia Dei Ausone episcopus.⁵⁴

Sig(*signe*)num mei ffratris Petri Bonet, presbiteri, monachi et inffirmarii monesterii Sancti Benedicti de Bagiis, hordinis eiusdem Sancti Benedicti, Vicensi diocesis, et auctoritate reverendi domini abbatis monesterii et parrochie eiusdem notarii publici ac archiveri, qui huiusmodi translalu aliena manu scriptum ab eius originali in archivo dicti monesterii recondito et reperto, non viciato, non cancellato nec in aliqua eius parte suspecto sed omni prorsus nicio et suspicione carente, ffideliter sumptum et cum eodem veraciter de verbo ad verbum comprobatum extraxi et de mea dato reverendi domini Honoffre Reverter, monachi et prioris eiusdem monesterii, signo ac nomine meis soluto et eo suetis ut predicatur de mandato dicti reverendi prioris ac in spiritualibus et temporalibus pro. [venera]bili⁵⁵ et reverendo domino Iohanne de Pinos, Dei gratia abbate seu perpetuo comendatario dicti monesterii, vicarius generalis signarii die vigesimaquarta mensis ianuarii anno a nativitate Domini M^o D^o quadragesimo nono in ffidem et testimonium premissorum rogatus et requisitus.”

1. *Pergamí en bon estat de conservació, a excepció feta d'un forat (que afecta les dues o tres darreres lletres de currente). El document es conservava plegat (sis sècs verticals i tres sècs horitzontals) i lligat (un forat al marge esquerre -anvers-). La lletra en alguns indrets s'ha esvait.*

2. *Segle XVI.*

3. *Segle XVIII.*

4. *Segle XVIII.*

5. *Segle XVIII.*

6. *P. Benet Ribas (iniciis del segle XIX, c. 1804).*

7. *Segona meitat del segle XX. Escrit amb llapis, ratllat.*

8. *Iniciis del segle XXI. Escrit amb llapis.*

9. reperto et recondito in archivo monesterii Sancti Benedicti de Bagiis, diocesis Vicensi inferius incerto tenoris humor *segons B*; cuius tenor talis est *segons A*.

10. *Barcinone segons B*; *Barchinonensis segons A*.

11. *Bagensi segons B*; *Baiensi segons A*.

12. *cenobi segons B*; *cenobio segons A*.

13. *committatu segons B*; *comitatu segons A*.

14. *Bages segons B*; *Baies segons A*.

15. *vocato segons B*; *vocitato segons A*.

16. *egressibus segons B*; *regressibus segons A*.

17. *omnibus segons B*; *omnibusque segons A*.

18. *affrontant segons B*; *afrontant segons A*.

19. *termino segons B*; *terminio segons A*.

20. *iuxta segons B*; *iusta segons A*.

21. *termino segons B*; *terminio segons A*.

22. *termino segons B*; *terminio segons A*.

23. *termino segons B*; *terminio segons A*.

24. *Salliente segons B*; *Saliente segons A*.

25. *includunt predicte quatuor affrontationes segons B*; *predicte quatuor afrontaciones includunt*

26. *Frocardo segons B*; *Ffrotardo segons A*.

27. *habendum segons B*; *abendum segons A*.

28. *inequitate segons B*; *inquietare segons A*.

29. *melioratione segons B; inmelioratione segons A.*
30. *eternum segons B; euum segons A.*
31. *Facta segons B; ffacta segons A.*
32. *X segons B; X^o segons A.*
33. *a Nativitate Domini afegit a B.*
34. *LXXX° segons B; octuagesimo segons A.*
35. *et eliminat a B.*
36. *Sig+num segons B; S+ segons A.*
37. *Sig+num segons B; S+ segons A.*
38. *Sig+num segons B; S+ segons A.*
39. *Raymundi segons B; Raimundi .*
40. *Sig+num segons B; S+ segons A.*
41. *abreujat gal^{di}.*
42. *Sig+num segons B; S+ segons A.*
43. *abreujat gal^{di}.*
44. *Sig+num segons B; S+ segons A.*
45. *Guilelmi Raymundi segons B; Wilelmi Reimundi segons A.*
46. *Sig+num segons B; S+ segons A.*
47. *Sig+num segons B; S+ segons A.*
48. *Sig+num segons B; S+ segons A.*
49. *Sig+num segons B; S+ segons A.*
50. *Vmberti segons B; Umberti segons A.*
51. *Sig+num segons B; S+ segons A.*
52. *vicecomes segons B; uicecomes segons A.*
53. *Petrus, amb majúcles segons B, imitant les lletres entrelaçades de l'original.*
54. *Arna(signe)lde, gratia Dei Ausone episcopus segons B; Arnalde, gratia Dei Ausone episcopus. (signe) segons A.*
55. *venera il·legible a B.*

C

In nomine Domini et Saluatoris nostri Dei. Ego Berengarius, gratia Iesuchristi Barchinonensis comes, animo uolenti et spontanea voluntate dono atque concedo Domino Deo et Sancto Benedicto eiusdem Baiensi cenobio, iuxta alueum Lubricatum sito, aliquid de alode siue honore meo quem habeo in comitatu Minorise, in termino de Baies, in loco uocato Sanctum Petrum de Auro. Uidelicet de ipsa ecclesia Sancti Petri que ibi est fundata, cum decimis, primiciis, oblationibus ecclesiasticis ac pertinenciis suis ipsam medietatem, et de eadem uilla qua ibidem est, cum sacrariis suis, et de omnibus terris et uineis, cultis et incultis, casis, casalibus, ortis, ortalibus, arboribus pomiferis ac impomiferis, pratis, pascuis, siluis, garricis, planis et montanis, fontibus et aquis, ueductibus uel reductibus, exitibus uel regressibus, censibus et seruiciis omnibusque rebus. Similiter dono omnia et in omnibus. Que omnia afrontant: ab oriente in termino de Minorisa, hoc est iusta Claretum et Alcamoram, et in ipso riuo corrente; a meridie similiter in termino Minorisa, scilicet in alode de Bernardo Eromir ubi uocauit Magalad, siue in puiolo Salamir; ab occidente in alode iamdicti monasterii Sancti Benedicti uel in termino Sancti Andree de Bugo; ab aquilone uero in termino de castro Saliente. Quantum predicte · IIII · afrontaciones includunt et ego infra habeo atque aliquo modo habere debeo aliquando, ego prelibatus comes Berengarius, cum consensu ac uoluntate fratris mei Raimundi comitis, dono, reddo atque delibero Omnipotenti Deo prefato que cenobio Sancti Benedicti et domno Frotardo, abbati, necnon monachis presentibus siue futuris ibidem Deo famulantibus usuandi et fructuandi, gubernandi seu possidendi regulariter in comunia ad alodem et proprium honorem in eternum per abendum propter Deum et remedium anime mea et omnium parentum meorum. Et est manifestum. De repeticione uero quod si ego donator aut aliquis homo uel femina contra istam cartam donationis mea elemosinariam uenerit ad inrumpendum aut inquietare

presumpserit nullo modo ualeat uendicare sed componat in duplo cum omni sua inmelioratione, et nisi resipuerit extraneus a consortio sanctorum Dei, et ab ecclesia catholica particeps Iuda Scariotis cum Datam et Abiron anatema fiat. Et in antea ista carta donationis firma et stabilis permaneat omni tempore in euum. Amen.

Facta ista carta donationis · X · Kalendas Octobris anno millesimo · LXXXII · Dominice Incarnacionis, et Philippi regis Francigene · XXII·

S+m Berengarii, comitis, qui hanc scripturam donationis scribere fecit, firmavit et testes firmare iussit. S+m Ugonis Dalmacii de Ceruaria. S+m Deusdedit Bernardi Clarimontis. S+m Raimundi, uicecomitis Cardonensis. S+m Poncii Geiraldi, uicecomitis. S+m Poncii de Murezen. S+m Willelmi Reimundi. S+m Berengarius, comes. Berengarius, gratia Dei Ausone episcopus +. S+m Geraldus Poncii. S+m Deusdedit. Udalardus, uice<co>mes. S+m Umberti Gauzberti. S+m Gaucelmi Bernardi. Poncius, uicecomes +.

...Petrus, monachus, scripsit hoc. S+m die et anno quo supra.

Arnaldo, gratia Dei Ausone episcopus. +

Hoc est exemplum bene et fideliter in regio monasterio et conuentu Sancti Benedicti de Bagiis sumptum a quodam publico et autentico donationis instrumento in pergameneo scripto, et in archiuo dicti monasterii bene recondito et custodito theneris sequentis.

“Fonch transsumptada esta donació de Sanpedor a 7 de setembre de 1760, y juntament se feu procura al reverent doctor Pau Bordius, prevere de la Iglesia de Vich, per concordar, y ajustar las dependencias de dit lloch de Sant Pedor. (Joseph Escorsell, notari de Manresa).”

1198

1082, setembre, [...], dijous.

Donació pietosa. *Mir Aromir [= Arumí] i la seva esposa Guilla donen a Déu i al monestir de Sant Benet de Bages dues cases i una era, tal com és termenada, que tenen pels pares o per altres drets al comtat de Manresa, al terme de castell de Balsareny, a Conangle i la sala de Mir Aromir [= Arumí] i de Guilla. [Conangle -mas desaparegut-, actual municipi de Balsareny, comarca de Bages] Fan la donació per a remei de l'ànima de la seva mare [de Mir Aromir] [= Arumí] i de llurs pròpies ànimes.¹*

O.* Barcelona, BC, Secció de manuscrits i arxiu, Perg. 243 R. 2876 (Antic Top.: Caixa 14).

[...] sala²

C N°. 13³

balsareny⁴

Donacio en [Ba]lsereny en favor de S. Benet de Bages⁵

1082. Balsareny. Donación al Monast.º de dos casas.⁶

9⁷

-any 1083-⁸

2876⁹

Perg. 243¹⁰

In¹¹ nomine Domini. Ego Mir Eromir · et uxori mea Guila · Donatores sumus Domino Deo et Sancti Benedicti Baiensis cenobio · Per hac¹² scripturam donacionis · nostre donamus kasas II · cum solos et superpositos et era I · si quo modo ibi est terminata · qui nobis aduenit per parentorum · aut p[ro]¹³ qualique¹⁴ uoces · Et est ipsum hec omnia in comitatum Minorise in kastro Balciarense · siue in Coangulo · uel ad ipsa sala de Mir Eromir et de Guila · Et afrontat: de orientis · et meridie · et occiduo · in terra de nos donatores · de parte uero circi in kasas Sancti Benedicti · Quantum infra istas afrontaciones inclaudunt¹⁵ · sic donamus · ad proprium alaudem Domino Deo · et iamdicto zenobio¹⁶ · propter Deum et remedium anime matris mee · et animarum nostrarum · cum exiis et regressiis earum · in eternum per abendum. Et · est manifestum · Quod si nos donatores aut ullus omo uel femina qui contra carta ista¹⁷ donacionis ad inrumpendum presumpserit · non hoc ualeat uindicare set¹⁸ componat in duplo cum suam inmelioracionem · Et in antea firma et stabilis permaneat omnique tempore ·

Facta carta ista sub die feria V^a · in mense Setimber¹⁹ anno XXIII · regnante Filipo rege ·²⁰

Sig+num Mir Eromir · Sig+num Guila qui carta ista fecimus · et firmauimus et firmare rogamus. Sig+num Honofret Bernard · Sig+ Bernard Guilem · Sig+num Mir Guilielm · Sig+num Galin Oriol

Arnallus, presbiter, qui hoc scripsit et sub SSS die et anno quod supra.

1. *Mides màximes: 21,7 x 12,5 cm (120 x 215 cm segons BC). Estat de conservació bo. Tanmateix, hi ha quatre forats, dels quals només un afecta parcialment una lletra del text (la part superior de la m en el mot matris). El pergami anava enrotllat, si bé no hi ha cap forat a cap marge del pergami.*

2. *Segle XIV. Breu regest de 4 cm. de llargària, actualment il·legible a excepció del darrer mot: sala.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

5. *Regest anterior al d'inicis del segle XIX, c. 1804, degut al P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages. Probablement cal datar-lo a la segona meitat del segle XVIII.*

6. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

7. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

8. *Inicis del segle XX, c. 1900-1918 (Joaquim Miret i Sans, historiador).*

9. *Segona meitat del segle XX.*

10. *Inicis del segle XXI, c. 2008-2009. Escrit amb llapis.*

11. *I inicial decorada i N majúscula.*

12. *hac a O, per hanc.*

13. *p a O.*

14. *qualique a O, per qualicumque.*

15. *inclaudunt a O, per includunt.*

16. *zenobio a O, per cenobio.*

17. *aut ullus omo uel femina qui contra carta ista en lletra de caixa visiblement més gran a O.*

18. *set a O, per sed.*

19. *Setimber a O, per Septembris.*

20. *rege a O, per regi.*

Testament. *Ramon, vescomte, [de Cardona = Ramon Folc I de Cardona (1040-1086)] que vol anar a l'host amb el comte de Barcelona, [Berenguer Ramon II, dit el Fratricida (1076-1097)] fa testament i mana als seus marmessors que si morís sense haver fet un altre testament distribuïssin tots els seus béns per a [la salvació de] la seva ànima, tal com disposa en aquest testament. Són els seus marmessors: la senyora Ermesenda, [de Girona] vescomtessa, [d'Osona] la seva esposa;*

Folc, ardiaca, germà seu; Ramon Amat, que fou nomenat posteriorment i signa al final; Aribau Bonfill; Bernat Amat, [fill d'Ermesenda de Cardona i de Deusdó (= Deusdó) Bernat de Claramunt. Nét de Ramon Folc I i d'Ermesenda de Girona. Futur vescomte d'Osona-Cardona (1098-1151)] Mir Guillem; Bernat Ermengol; i Ramon Ramon de Santa Coloma. Primerament deixa al Senyor Déu omnipotent i a l'hospital de pobres de Cardona, [actual municipi de Cardona, comarca de Bages] que és al costat de l'església de Sant Miquel, [de Cardona -església parroquial-] els esplets de les vinyes i del domenge de Marbusca [Marbusca -lloc, pla, quadra, mas, casa-, actual municipi de Cardona, comarca de Bages] i d'una parellada de terra del domenge/domeny de la Ferrera. [Ferrera -mas desaparegut-, actual municipi de Calaf, Alta Segarra, comarca d'Anoia] Dels complaners que té a Begur: [Bergús -poble-, actual municipi de Cardona, comarca de Bages] dues mujades de vinya a Santa Maria de Serrateix, [Santa Maria de Serrateix -antic monestir benedictí-, actual municipi de Viver i Serrateix, comarca de Berguedà] per a remei de l'ànima del seu pare [Folc I (1030-1040) -fins el 1036 cogovernà amb el seu germà Aribau, abans que aquest fos nomenat bisbe d'Urgell-] i la salvació de la seva; i dues mujades de vinya que té amb Duran Guadall les deixa a Santa Maria de Solsona. [Santa Maria de Solsona -antiga canònica regular agustiniana-, actual municipi de Solsona, comarca de Solsonès] L'alou de Mirambell, [Mirambell -poble-, actual municipi de Calonge de Segarra, Alta Segarra, comarca d'Anoia] que fou de Ramon Senfred, [= Sinfreu] una meitat la deixa al monestir de Sant Pere de Casserres, [Sant Pere de Casserres -antic monestir benedictí-, actual municipi de les Masies de Roda, comarca d'Osona] i l'altra meitat a la vescomtessa mentre visqui, i després de la seva mort que passi al monestir esmentat, per a remei de llurs ànimes, juntament amb una parellada de terra òptima a la vall Vibrera. [prop de Ferran i Malacara, actual municipi d'Estaràs, Alta Segarra, comarca de Segarra (?)] Concedeix també a Sant Pere de la seu de Vic [canònica de la seu de Vic, catedral de Sant Pere de Vic, actual municipi de Vic, comarca d'Osona] la parellada de terra a Calaf, al vilar Antic, [actual municipi de Calaf, Alta Segarra, comarca d'Anoia] amb la condició que dia i nit una làmpada cremi davant l'altar de Sant Pere. [de Vic] I torna a l'església de Santa Maria de Tagamanent [actual municipi de Tagamanent, comarca de Vallès Oriental] la tercera part de l'esmentada parròquia que va prendre injustament i ara té Arnau Guifred. [= Gifreu] I mana que romanguí a la capellania tal com estigué en temps dels seus pares. També deixa a l'esmentat lloc de Santa Maria [de Tagamanent] les cases que té al Congost, [el Congost, actual municipi de Tagamanent, comarca de Vallès Oriental] amb l'alou i les vinyes que són a l'illa Lordmanesca, prop de la vinya de Folc Ramon. I deixa la meitat del castell de Maldà [actual municipi de Maldà, vall del riu Corb, Baixa Segarra, comarca d'Urgell] al seu senyor, l'església de Sant Vicenç de Cardona, [Sant Vicenç de Cardona -antiga canònica regular agustiniana; col·legiata del castell-. actual municipi de Cardona, comarca de Bages] amb la condició que després de la seva mort la tingui la seva esposa mentre visqui, i després de la mort de la vescomtessa la tingui Deusdó [= Deusdó] i la seva esposa Ermesenda, [de Cardona] filla seva, i el seu nét Bernat Amat [futur vescomte d'Osona-Cardona (1098-1151)] al servei de Sant Vicenç. [de Cardona] I que Sant Vicenç [de Cardona] tingui destret i manament en l'esmentat castell [de Cardona] i en el seu terme. I que després de la mort de l'esmentada comtessa, Sant Vicenç [de Cardona] hi tingui dues parts del domenge, i la tercera sigui per a Deusdó [= Deusdó] i la seva esposa i llur fill, l'esmentat nét seu. [Bernat Amat, futur vescomte d'Osona-Cardona (1098-1151)] Amb la condició que edificuin el castell i el defensin tant contra els pagans [= musulmans] com contra els cristians. I per a l'edificació i fortificació de l'esmentat castell i a l'església d'aquest lloc deixa la meitat de l'impost de la sal de Cardona mentre durin les obres. I a Sant Benet de Bages i a la seva esposa Ermesenda els deixa la parellada al sud de Maldanell, [al sud de Maldanell -mas i església (Sant Joan)-, actual municipi de Maldà, vall del riu Corb, Baixa Segarra, comarca d'Urgell] amb un parell de bous, per a la redempció de llurs ànimes. I deixa l'alou de Palou [actual municipi de Santa Eugènia de Berga, comarca d'Osona] a parts iguals entre Sant Pere de Casserres [Sant Pere de Casserres -antic monestir benedictí-, actual municipi de les Masies de Roda, comarca d'Osona] i l'església de Sant Vicenç de Cardona. I concedeix al monestir de Santa Maria de Ripoll [Santa Maria de Ripoll -antic monestir benedictí-, actual municipi de Ripoll, comarca de Ripollès] dues mujades de vinya al pla

de Begur. [pla de Bergús, actual municipi de Cardona, comarca de Bages] *Deixa també a Santa Maria de la seu d'Urgell* [Santa Maria d'Urgell -canònica catedralícia-, actual municipi de la Seu d'Urgell, Ribera d'Urgellet, comarca d'Alt Urgell] *la parròquia de Tenes* [actual municipi de Calldetenes, comarca d'Osona] *amb el fisc que hi tenen Guillem Sanç i Guillem Guerau, i les vinyes de Clariana*. [actual municipi de Clariana de Cardener, comarca de Solsonès] *I deixa a l'esmentada església de Sant Vicenç* [de Cardona] *les vinyes de Puig Olic*, [Pujolric, actual municipi de Balenyà, Sevedà, comarca d'Osona (?)] *juntament amb el servei, el destret i el manament del senyor Mir Rigol. I, exceptuant el que ha donat al Senyor Déu i als seus sants, deixa a la vescomtessa Ermesenda*, [de Girona] *esposa seva, i a Folc, germà seu*, [ardiacà d'Urgell] *els castells i llurs termes, amb les esglésies, els delmes, les primícies, els domenges i les batllies, de Cardona*; [castell i parròquia de Cardona, actual municipi de Cardona, comarca de Bages] *Correà*; [castell i parròquia de Correà, actuals municipis de Montmajor i l'Espunyola, comarca de Berguedà] *Clariana*; [castell i parròquia de Clariana, actual municipi de Clariana de Cardener, comarca de Solsonès] *Matamargó*; [castell i parròquia de Matamargó, actual municipi de Pinós, comarca de Solsonès] *la Molsosa*; [castell i parròquia de la Molsosa, actual municipi de la Molsosa, comarca de Solsonès] *Mirambell*, [castell i parròquia de Mirambell, actual municipi de Calonge de Segarra, Alta Segarra, comarca d'Anoia] *excepte l'alou que fou de Ramon Senfred*; [= Sinfreu] *Puig Alt*; [castell i parròquia de Pujalt, actual municipi de Pujalt, Alta Segarra, comarca d'Anoia] *Sant Mateu*; [castell i parròquia de Sant Mateu, actual municipi de Sant Mateu, comarca de Bages] *Talamanca*; [castell i parròquia de Talamanca, actual municipi de Talamanca, comarca de Bages] *Sant Martí de Sevedà*; [castell i parròquia de Sant Martí del Brull, actual municipi del Brull, Sevedà, comarca d'Osona] *Savassona*; [castell i parròquia de Savassona, actual municipi de Tavèrnoles, comarca d'Osona] *Rupit*; [castell i parròquia de Rupit, actual municipi de Rupit i Pruit, subcomarca de Cabrerès o Collsacabra, comarca d'Osona] *el que té al de Solerols*; [castell i parròquia de Solerols -Sant Daniel (després Sant Miquel) de Maifré-, actual municipi d'Osor, subcomarca de les Guilleries, comarca de la Selva] *Calonge* [castell i parròquia de Calonge, actual municipi de Calonge de Segarra, Alta Segarra, comarca d'Anoia] *i Gàver*. [castell i parròquia de Gàver, actual municipi d'Estaràs, Baixa Segarra, comarca de Segarra] *Després de la mort de l'esmentada vescomtessa*, [d'Osona (Ermesenda de Girona)] *que tot romanguí per al seu germà*, [Folc, ardiaca d'Urgell, i futur bisbe d'Urgell (1089) i de Barcelona (1095) i regent del vescomtat d'Osona (Folc II) en nom del seu besnebot Bernat Amat, fill de la seva neboda Ermesenda de Cardona (morta abans del 1090)] *i després de la mort del seu germà* [Folc morí el 1099, essent bisbe de Barcelona] *passi a la seva filla Ermesenda* [de Cardona (morí abans del 1090)] *i als seus fills, néts seus. I els deixa el castell de Calaf* [castell de Calaf, actual municipi de Calaf, Alta Segarra, comarca d'Anoia] *i els altres honors perquè el tinguin en servei de Sant Pere de la seu de Vic, amb la condició que donin cada any el dia de Pasqua als canonges d'aquesta església, refecció òptima tal com ell sol fer. I el castell de Castelltallat* [castell de Castelltallat, actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages] *i el que té a Manresa*, [Manresa -ciutat- actual municipi de Manresa, comarca de Bages] *al castell de Tagamanent*, [castell de Tagamanent, actual municipi de Tagamanent, comarca de Vallès Oriental] *a Vic*, [Vic -ciutat-, actual municipi de Vic, comarca d'Osona] *a Girona* [Girona -ciutat-, actual municipi de Girona, comarca de Gironès] *i al castell de Farners*, [castell de Farners, actual municipi de Santa Coloma de Farners, comarca de la Selva] *amb tot el que té al comtat de Girona, ho deixa als esmentats esposa i germà Folc, perquè ho tinguin en servei dels comtes, senyors seus, Ramon* [Ramon Berenguer II, dit Cap d'Estopes] *i Berenguer*. [Berenguer Ramon II, dit el Fratricida] *Després de la mort de la vescomtessa* [d'Osona (Ermesenda de Girona)] *romanguí a l'esmentat Folc. Després de la seva mort romanguí a Ermesenda*, [de Cardona] *filla seva, i als seus néts, fills seus, al servei dels esmentats comtes. I deixa les esglésies de Tavèrnoles i Savassona* [actual municipi de Tavèrnoles, Plana de Vic / Guilleries, comarca d'Osona] *a la canònica de Sant Pere*. [de Vic] *I deixa a la canònica de la Santa Creu i Santa Eulàlia de la seu de Barcelona* [canònica de la seu de Barcelona, catedral de la Santa Creu i Santa Eulàlia de Barcelona, districte de Ciutat Vella, actual municipi de Barcelona, comarca de Barcelonès] *les parròquies que té en feu per ella al*

comtat de Barcelona. I deixa l'església de Sisquer, [Sant Esteve de Sisquer -església parroquial-, actual municipi de Guixers, comarca de Solsonès] que té per feu del senyor Ermengol, comte, [= Ermengol IV, dit el de Gerb, comte d'Urgell (1066-1092)] a la vescomtessa perquè la tingui al servei de l'esmentat comte. Després de la mort de la vescomtessa, [Ermesenda de Girona] que l'esmentada església tingui el que tenia a Maldà. [actual municipi de Maldà, Baixa Segarra, comarca d'Urgell] A més deixa al monestir de Sant Pere de Casserres [Sant Pere de Casserres -antic monestir benedictí-, actual municipi de les Masies de Roda, comarca d'Osona] l'alou que té a Lluçà, [actual municipi de Lluçà, Lluçanès, comarca d'Osona] amb les batllies i el que té a les valls, que tenia la seva àvia [Engonça de Lluçà, vescomtessa de Cardona (+1062); esposa de Folc I i mare de nou fills, entre els quals Folc I (1030-1040; fins el 1036 cogovernà amb el seu germà Aribau, abans que aquest fos nomenat bisbe d'Urgell), pare de Ramon Folc I] I deixa els caps d'espasa amb el fil que té a Cardona a Sant Pere de Casserres. [Sant Pere de Casserres -antic monestir benedictí-, actual municipi de les Masies de Roda, comarca d'Osona] I mana que hi sigui fet un calze per a l'obra de Sant Pere. [de Casserres] I a Sant Vicenç, [de Cardona] senyor seu, li deixa dotze unces d'or que té Ramon Guisad, i la meitat del seu casmí. I donin el casmí per or. I vol que amb les esmentades dotze unces sigui fet un calze per a l'obra de Sant Vicenç. [de Cardona] L'altra meitat del casmí el deixa a la vescomtessa. I els seus béns mobles que té arreu, deixa la meitat per a la seva ànima. Primerament deixa la meitat de les seves egües entre Sant Pere de Casserres [Sant Pere de Casserres -antic monestir benedictí-, actual municipi de les Masies de Roda, comarca d'Osona] i Sant Vicenç, [de Cardona] a parts iguals. I la meitat del pa i del vi i dels estris grans i petits i cobrellits que té del Llobregat fins al terme de Maldà, [actual municipi de Maldà, Baixa Segarra, comarca d'Urgell] i de Manresa fins a Clariana, [actual municipi de Clariana de Cardener, comarca de Solsonès] la tercera part de l'esmentada meitat la deixa a la canònica de Sant Vicenç [de Cardona] per misses. Deixa l'altra tercera part a l'hospital de pobres que ha fet al Senyor Déu a Cardona, perquè sigui distribuïda entre els pobres. L'altra tercera part la deixa entre Santa Maria de Serrateix [Santa Maria de Serrateix -antic monestir, després benedictí-, actual municipi de Viver i Serrateix, comarca de Berguedà] i Santa Maria de Solsona. [Santa Maria de Solsona -antiga canònica regular agustiniana-, actual municipi de Solsona, comarca de Solsonès] També deixa a la canònica de Sant Pere de la seu de Vic i al monestir de Sant Pere de Casserres [Sant Pere de Casserres -antic monestir benedictí-, actual municipi de les Masies de Roda, comarca d'Osona] la meitat del pa i del vi i dels estris que té de Coll d'Espina [= Collsuspina, actual municipi de Collsuspina, comarca d'Osona] fins al castell de Rupit [castell de Rupit, actual municipi de Rupit i Pruit, subcomarca de Cabrerès o Collsacabra, comarca d'Osona] i de Tagamanent [actual municipi de Tagamanent, comarca de Vallès Oriental] fins al Ter, perquè els canonges i els monjos s'ho parteixin a parts iguals, de pa com de vi que té al comtat de Girona vol que de la seva meitat facin tres parts. I deixa una part als canonges de Santa Maria de la seu de Girona. [canònica de la seu de Girona, catedral de Santa Maria de Girona, actual municipi de Girona, comarca de Gironès] L'altra part a la canònica de Sant Feliu. [de Girona] L'altra tercera part la tinguin els monjos de Sant Pere de Galligants. [Sant Pere de Galligants -antic monestir benedictí-, actual municipi de Girona, comarca de Gironès] Els altres béns mobles que no siguin escrits en aquest document que siguin trobats pels marmessors, mana que els donin per a la seva ànima per a misses, el culte i almoines. I per tots els seus deutes que siguin trobats de veritat mana que la seva esposa vescomtessa [d'Osona (Ermesenda de Girona)] i Bernat Amat [nét de Ramon Folc I i d'Ermesenda de Girona] els paguin de l'impost de la sal de Cardona. I si fos voluntat de Déu que el seu fill Bermon tornés de la captivitat, li deixa tot el seu honor, excepte el que ha deixat a tots els sants de Déu, a les esglésies i als pobres. I els cavalls que tenen els seus cavallers els deixa com a gratificació pels serveis que li han prestat (per meam comodationem). I les cuirasses i espases que tenen els seus homes per ell que les tinguin per la vescomtessa i per Folc, [ardiaca d'Urgell] germà seu, i per Bermon, [II dit Destarús] fill seu, si tornés. A més a més també mana i prega als seus homes que tenen el seu honor que després de la mort de l'esmentada vescomtessa i de Folc, germà seu, no donin potestat a cap altre home del seu honor fins que la tinguin Sant Pere [de Casserres] i Sant Vicenç [de Cardona] i a tots els altres llocs que té els els

deixa per a la seva ànima fidelment i sense minva. I tot el que és dit més amunt ho deixa en batllia i potestat de Déu i de tots els seus sants.

*Signen Ramon, vescomte, i els vuit marmessors: Ermesenda, [de Girona] vescomtessa; [d'Osona] Folc, [II de Cardona] ardiaca; [d'Urgell] Ramon Amat, que no apareix més amunt però que mana que sigui marmessor juntament amb els altres marmessors; Mir Guillem; Bernat Amat; Bernat Ermengod; [= Ermengol] Eriball Bonfill [= Aribau Bofill] i Ramon Ramon [de Santa Coloma].
Escrivà: Guillem, diaca.²*

[O]. Original no localitzat (*desaparegut, segons c; perdut, segons d, e i f*): Cardona, AAC, núm. 936.

A.* Trasllet de 17 de maig de 1155, per Ramon, sacerdot i monjo: Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2287.

a. Còpia simple en paper del segle XVIII, c. 1783-1786: Barcelona, BC, Secció de manuscrits i arxiu, Ms. 729-4, Jaume PASQUAL, *Sacrae antiquitatis Cataloniae monumenta*, f. 95 r. (abans 190) -regist extens- i 245 r. -248 r. (abans 390-396) -transcripció-, ex O.

b.* Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 80, Calaix 49 i 50 [abans: Calaix 26], B. N°. 830.

c. Extracte de vers 1989: CASAS I NADAL, Montserrat: *El monestir de Sant Vicenç de Cardona a l'edat mitjana. Alguns aspectes de la seva història des dels orígens fins al 1311*. III, pàg. 89, doc. 48, ex a.

d. Transcripció de vers 1998: GALERA I PEDROSA, Andreu: *Diplomatari de la vila de Cardona (anys 966-1276)*, pàgs. 134-138, doc. 66, ex a.

e. Transcripció de vers 2004: RODRÍGUEZ BERNAL, Francesc: *Los Cardona. Familia, poder y territorio en Cataluña (Siglos X-XIII)*, doc. 96, pàgs. 745-747, ex A.

f. Transcripció de vers 2009: LLOP, Irene: *Col·lecció diplomàtica de Sant Pere de Casserres*, I, doc. 290, pàgs. 301-306, ex d. [conté informació suplementària d'altres còpies i registres d'època moderna]

g. Cita de vers 2009: RODRÍGUEZ BERNAL, Francesc: *Els vescomtes de Cardona al segle XII. Una història a través dels seus testaments*, nota 31, pàg. 26, ex A.

A

Testamentum uicecomitis cardone³

Datur monasterio nescitur ubi⁴

B. N. 830.⁵

Testament del Compte de Bar.^{na} / fa llegat de alg.^s alous a S. Benet / de Bages =⁶

1082.

El Vizconde de Cardona Reymundo en su / testam.^{to} q.^e hizo antes de partirse a la Guerra / con el Conde de Barcelona dexa varios legados / y entre ellos da â S. Benito de Bages junto con su Muger Ermisindis, una Pariliata que / es junto Amallanel â la parte de mediodia / y un par de Bueyes / es copia⁷

[...]⁸

2287⁹

Cum Saluator noster summam pietatem humanum genus¹⁰ de potestate diaboli et a morte perpetua mirabiliter se ipsum oferendo¹¹ eripuit et ipsam mortem perpetuam dampnauerit, mirum quomodo homo miserabilis qui tam puram libertatem meruit abere¹² se ipsum ultron<e>um¹³ denuo diabolo subdidit et morti¹⁴ iterum contradicitur¹⁵ sed illut¹⁶ nobis est glorificandum et ammirandum¹⁷ atque fideliter cerdendum¹⁸ quia¹⁹ redimit²⁰ a morte prima misericorditer²¹ per eius obediendo precepta²² relaxanda peccata redimat a²³ morte secunda.²⁴ Ideoque ego Raimundus,²⁵ uicecomes quamuis indignus et nimium²⁶ peccator²⁷ uolo pergere in hoste cum comite Barchinonensi.²⁸ Et ideo facio hoc testamentum ut si antea obiero quam reuertar ab hac oste aut alium testamentum faciam sicut supterius²⁹ ordinauero ita distribuant amici mei atque³⁰ manumissores omnes res meas pro anima mea. Eligo etiam manumissores³¹ atque distributores rerum mearum domna Ermissindis,³² uicecomitissa, coniux mea, et Fulconi,³³ archidiacono, fratri meo, et Eriballus³⁴ Bonifilii et Bernardus Amati et³⁵ Mironi Guilelmi³⁶ et Bernardus Ermengaudi et Raimundus Raimundi³⁷ de Sancta Columba. In primis dimito³⁸ Domino Deo omnipotenti et ad ospitium³⁹ qui est situs⁴⁰ in Cardona, iuxta ecclesiam⁴² Sancti Michaelis, ipsas meas uineas quas abeo⁴³ in Marbusca,⁴⁴ et quantum⁴⁵ ibi abeo⁴⁶ in dominico, simul cum ipsa pariliata⁴⁷ de terra que habeo in dominico ad⁴⁸ ipsa Ferrera⁴⁹ ut omni tempore habeat ipsa expleta predicto ospitale⁵⁰ fideliter et sine diminutione.⁵¹ Et ipsas⁵² meas uineas quas abeo⁵³ in Begure⁵⁴ de ipsos complantarios ad Sancta Maria⁵⁵ de Serratex,⁵⁶ modiatas duas dimito⁵⁷ pro⁵⁸ anima genitoris mei et pro redemptione anime mee.⁵⁹ Relinquo etiam Sancte⁶⁰ Marie⁶¹ Celsone⁶² duas modiatas uinee⁶³ de ipsos complantarios quas abeo⁶⁴ cum Durando Guadaldi.⁶⁵ Et ad cenobium Sancti Petri de Castro⁶⁶ Serris dimitto meum alodium de Mirambel,⁶⁷ qui fuit de Raimundo⁶⁸ Seniofredi, ipsam medietatem. Aliam medietatem teneat uicecomitissa in uita sua, et post obitum suum solidum remaneat predicto monasterio pro animabus nostris, simul cum pariliata una de terra optima qui est in ualle Uibrera.⁶⁹ Concedo etiam Sancti Petri sedis⁷⁰ Uici ipsam pariliatam terre⁷¹ que⁷² est in Calaph,⁷³ ad ipso uillare⁷⁴ Antico.⁷⁵ In tali uidelicet ratione ut omni tempore ardeat unius lampades⁷⁶ die et nocte ante altare Sancti Petri. Et ad domum Sancte Marie de Tagamanent⁷⁷ reddo terciam partem⁷⁸ eiusdem parrochie⁷⁹ quam ego iniuste abstuli et nunc tenet Arnaldus Guifredi. Et mando ut ita stet ad capellianam⁸⁰ sicut stetit⁸¹ in diebus parentorum meorum. Item dimito⁸² iamdicto loco Sancte Marie ipsas mansiones quas habeo in ipso Congusto,⁸³ cum alodio et uineis que sunt in ipsa insula Lordmanesca,⁸⁴ prope uinea⁸⁵ de Fulco Raimundi.⁸⁶ Et ipsum⁸⁷ castrum de Amallano⁸⁸ dimito⁸⁹ eiusdem medietatem seniori meo domno⁹⁰ Beato Uincencio⁹¹ Cardonensis ecclesie⁹² solidum et liberum.⁹³ Post obitum autem meum teneat coniux mea in uita sua. Et post obitum eiusdem uicecomitisse teneat predictum⁹⁴ castrum⁹⁵ Deusdedit et coniux eius Ermissindis,⁹⁶ filia mea, et nepus⁹⁷ meus Bernardus Amati in seruitii⁹⁸ Sancti Uincencii.⁹⁹ Et abeat¹⁰⁰ in iamdicto castro Sancti¹⁰¹ Uincencius¹⁰² districtum et mandamentum in suis terminis et in ipsos castros qui¹⁰³ modo in predicto¹⁰⁴ termine¹⁰⁵ sunt uel in antea erunt. Et abeat¹⁰⁶ Beatus Uincencius¹⁰⁷ de ipsa dominicatura post obitum¹⁰⁸ predictae uicecomitisse duabus partibus. Tercia¹⁰⁹ uero fiat Deusdedit et coniux eius et nepus¹¹⁰ meus¹¹¹ iamdictus. In tali uidelicet ratione¹¹² ut edificent iamdictum¹¹³ castrum et fiant adiutores tam contra paganos¹¹⁴ quam contra christianos.¹¹⁵ Et ad edificamentum de predicto castro et ad ecclesiam eiusdem loci dimitto¹¹⁶ medietatem tolonei salis Cardone.¹¹⁷ Et tamdiu¹¹⁸ habeat ipsum¹¹⁹ toloneum¹²⁰ predictum castrum usque dum¹²¹ sit edificatus et instructus¹²² et bene munitus et ecclesia¹²³ eius. Et ad Sanctum Benedictum¹²⁴ de Bages¹²⁵ dimitto ipsam pariliatam, simul cum coniuge mea¹²⁶ Ermissindis,¹²⁷ que¹²⁸ est iuxta Amallanel,¹²⁹ a parte meridiei,¹³⁰ cum parilio uno¹³¹ de bubus¹³² pro redemptione animarum nostrarum. Et dimito¹³³ ipsum alodium quod abeo¹³⁴ in Palazol¹³⁵ equa¹³⁶ diuisione inter Sanctum¹³⁷ Petrum Castrum Serris et Beatum Uincencium¹³⁸ ecclesie¹³⁹ Cardonensis. Et concedo Sancte Marie Riupollentis cenobii modiatas duas uinee¹⁴⁰ in ipso plano de Begure.¹⁴¹ Dimitto etiam ad Sancta Maria¹⁴² sedis Urgellensis ipsam parrochiam de Tenes¹⁴³ cum ipso fisco quod tenet Guilelmus¹⁴⁴ Sancier et Guilelmus¹⁴⁵ Gerald, ¹⁴⁶ et¹⁴⁷ ipsas uineas de Clariana.¹⁴⁸ Et meas uineas de Puig Olig, ¹⁴⁹ simul cum ipso seruitio et districto et mandamento de dom<n>o¹⁵⁰ Mironi Rigualli, prenominato Sancto Uincencio relinquo. Et ipsum castrum Cardone, cum suis terminis uel suis adiacenciis et eorum castris qui ibidem sunt, id est: Gurrida¹⁵¹ et Clariana¹⁵² et Matamorgo¹⁵³ et castrum de ipsa Molsosa et Mirambello, exceptus¹⁵⁴ ipsum

alodium qui fuit de Raimundo¹⁵⁵ Seniofredi, et ipsum castrum de Puig Alt,¹⁵⁶ et castrum Sancti Mathei,¹⁵⁷ et Talamancha,¹⁵⁸ et castrum Sancti Martini de Seuedano,¹⁵⁹ et castrum Sauassone¹⁶⁰ cum ipso castro de Rupid¹⁶¹ et hoc quod abeo¹⁶² in castro de Solerols,¹⁶³ et ipsum castrum de Colonge,¹⁶⁴ et ipsum castrum de Gauar,¹⁶⁵ omnibus castros supranominatos,¹⁶⁶ cum illorum terminis uel adiacenciis,¹⁶⁷ cum ipsis¹⁶⁸ ecclesiis, decimis uel primiciis¹⁶⁹ cum ipsas dominaturas et cum ipsas baiulias,¹⁷⁰ exceptus hoc quod Domino Deo dimitto, uel sanctis suis, hoc totum dimito¹⁷¹ Ermissindis¹⁷² uicecomitisse coniugi mee¹⁷³ et Fulconi,¹⁷⁴ fratri meo. Post obitum predicte¹⁷⁵ uicecomitisse¹⁷⁶ iamdicta omnia solidus¹⁷⁷ et libere remaneat iamdicto fratri meo. Post discessum¹⁷⁸ uero eius omnia supralibata remaneat ad filiam meam Ermessindem¹⁷⁹ et filiis suis, nepotibus¹⁸⁰ meis. Et ipsum castrum de Calaph¹⁸¹ ita dimito,¹⁸² sicut alium meum honorem, ut teneant in seruitio¹⁸³ Sancti Petri sedis¹⁸⁴ Uici. Et donent per unumquemque annum in diem¹⁸⁵ Sanctum¹⁸⁶ Pasche¹⁸⁷ ad canonicis¹⁸⁸ eiusdem ecclesie¹⁸⁹ optimam¹⁹⁰ refeccionem,¹⁹¹ sicut¹⁹² ego facere soleo. Et ipsum castrum de Castello Taiato,¹⁹³ et hoc quod abeo¹⁹⁴ in Minorisa et castrum¹⁹⁵ de Tagamanent,¹⁹⁶ et hoc¹⁹⁷ quod abeo¹⁹⁸ in Uico et in Gerunda et castrum de Farner,¹⁹⁹ cum ea omnia que²⁰⁰ abeo²⁰¹ in comitatu Gerundensis, totum²⁰² dimito²⁰³ prescripte²⁰⁴ uxori mee²⁰⁵ et Fulconi,²⁰⁶ fratri meo, ut abeant²⁰⁷ in seruitio²⁰⁸ comitum, seniorum meorum, Raimundo²⁰⁹ atque²¹⁰ Berengario. Post obitum²¹¹ uicecomitisse²¹² remaneat iamdicto Fulconi.²¹³ Post discessum²¹⁴ eius remaneat Ermissindis,²¹⁵ filie²¹⁶ mee²¹⁷ et neptis²¹⁸ meis, filiis suis, in seruitio²¹⁹ predictorum²²⁰ comitum. Et ipsam ecclesiam de Tabernulis²²¹ cum ecclesia de Sauassona²²² dimito²²³ eas canonicis Sancti Petri. Et ipsas parrochias quas abeo²²⁴ per feuum in comitatu Barchinonensis per Sancta Cruce et Sancta²²⁵ Eulalia dimito²²⁶ eas ad²²⁷ canonicam²²⁸ sedis Barchinonensis. Et ipsam ecclesiam de Sischer,²²⁹ quod abeo²³⁰ per feuum²³¹ de domno Ermengauda, comiti,²³² dimito²³³ eam uicecomitisse²³⁴ ut abeat²³⁵ in seruitio²³⁶ iamdicti comiti.²³⁷ Post obitum²³⁸ uicecomitisse teneat eam illum qui tenuerit Amallano.²³⁹ Insuper etiam relinquo ad cenobium Sancti²⁴⁰ Petri Castrum Serris meum alodium quod abeo²⁴¹ in Luciano,²⁴² cum ipsis baiuliis et hoc quod abeo²⁴³ in ipsas ualles,²⁴⁴ quod tenebat auia²⁴⁵ mea. Et meos capitis d'espata²⁴⁶ cum ipso filo,²⁴⁷ quos²⁴⁸ abeo²⁴⁹ in Cardona, dimito²⁵⁰ ad Sanctum²⁵¹ Petrum²⁵² Castrum²⁵³ Serris. Et mando ut sit inde calicem²⁵⁴ factum ad opus²⁵⁵ Sancti Petri. Et ad Sancti Uincencium,²⁵⁶ seniore meum, relinquo XII²⁵⁷ uncias auri optimi ad pensum²⁵⁸ quas tenet Raimundus²⁵⁹ Guisadi, et medietatem²⁶⁰ de meo cacmino.²⁶¹ Et donent ipsum cacminum²⁶² per aurum. Et iubeo ut sit inde calicem factum cum predictas XII²⁶³ uncias ad opus Sancti Uincencii.²⁶⁴ Aliam²⁶⁵ medietatem de ipso cacmino²⁶⁶ uicecomitisse dimito.²⁶⁷ Et ipsum meum mobile quod abeo²⁶⁸ in cunctis locis, medietatem dimito²⁶⁹ pro²⁷⁰ anima mea. In primis, medietatem de equabus meis dimito²⁷¹ inter Sanctum²⁷² Petrum Castrum Serris et Sancto Uincencio²⁷³ ut equaliter sint²⁷⁴ diuise.²⁷⁵ Et ipsam medietatem de pane et uino et de uascula maiore uel minore, siue de superlectilia,²⁷⁶ que²⁷⁷ abeo²⁷⁸ de Lubricato²⁷⁹ usque ad finem²⁸⁰ Amallani,²⁸¹ et de Minorisa usque ad Clariana,²⁸² tertia²⁸³ pars de predicta medietate dimito²⁸⁴ canonicis Sancti Uincencii²⁸⁵ per missas. Aliam²⁸⁶ tertia²⁸⁷ partem ad ospicium²⁸⁸ que²⁸⁹ feci Domino Deo in Cardona, ut ibi distribuatur in pauperibus dimito.²⁹⁰ Alia²⁹¹ uero pars tertia²⁹² inter Sancta²⁹³ Maria de Serratex²⁹⁴ et Sancte Marie²⁹⁵ Celsone²⁹⁶ relinquo.²⁹⁷ Item dimito²⁹⁸ ad canonicam Sancti Petri sedis Uici, et ad cenobium²⁹⁹ Sancti Petri Castrum Serris medietatem de pane et uino et de uascula que³⁰⁰ abeo³⁰¹ de³⁰² collo d'Espina³⁰³ usque ad castrum Rupid,³⁰⁴ et de Tagamanent usque in Teder,³⁰⁵ ut³⁰⁶ ad³⁰⁷ canonicis uel monachis equaliter inter se diuidant.³⁰⁸ De pane etiam et uino quod abeo³⁰⁹ in comitatu Gerundensi iubeo³¹⁰ de mea medietate III³¹¹ partes facere: et una pars dimito³¹² canonicis Sancte Marie³¹³ sedis Gerunde,³¹⁴ alia pars ad kanonicam³¹⁵ Sancti Felicis; tertia³¹⁶ alia pars abeant³¹⁷ monachis Sancti Petri de Gallicantu.³¹⁸ Alium meum mobile quod inuentum fuerit a³¹⁹ manumissoribus³²⁰ meis qui in ac³²¹ pagina non est scriptus,³²² precipio³²³ eis ut donent³²⁴ pro³²⁵ anima mea in missis³²⁶ et in sacrificiis³²⁷ siue in³²⁸ elemosinis.³²⁹ Et per omnes meos debitos qui in ueritate inuenti fuerint,³³⁰ precipio³³¹ ut coniux mea uicecomitissa et Bernardus Amati teneant ipsum toloneum³³² tantum qui uenerit ad ipsum sal³³³ de Cardona usque dum redditos abeant³³⁴ meos debitos a maiore usque ad minore.³³⁵ Et si uoluptas³³⁶ Dei est ut filius meus³³⁷ Bermundus³³⁸ reuertar³³⁹ a³⁴⁰ captiuitate, omnem meum honorem solidus³⁴¹ et libere ei dimito,³⁴² exceptus³⁴³ hoc quod dimito³⁴⁴ omnibus sanctis Dei³⁴⁵ et ecclesiis et pauperibus. Et equos quos

abent³⁴⁶ meos milites per meam comodationem³⁴⁷ eis dimitto. Et loricas³⁴⁷ et spatas³⁴⁸ quas abent³⁴⁹ meis hominibus per³⁵⁰ me, ita abeant³⁵¹ per uicecomitissa³⁵² et per Fulconem,³⁵³ fratrem meum, et per Bermundum, filium meum, si uenerit.³⁵⁴ Insuper etiam mando et rogo hominibus meis qui tenent meum honorem que³⁵⁵ post³⁵⁶ mortem³⁵⁷ uicecomitisse³⁵⁸ iamdicte³⁵⁹ et Fulconi,³⁶⁰ fratri meo, non donent potestatem alicui homini de meo honore usque³⁶¹ habeant³⁶² Sanctum³⁶³ Petrum et Sanctum³⁶⁴ Uincencium³⁶⁵ atque omnibus aliis locis hoc quod ego³⁶⁶ eis dimitto³⁶⁷ pro anima mea, fideliter et sine diminutione. Et hoc totum superius insertum³⁶⁸ dimitto³⁶⁹ in baiulia³⁷⁰ et potestate³⁷¹ Dei omnipotentis atque omnibus sanctis suis.

Actum est hoc VIII³⁷² Kalendas Iuli³⁷³ anno XX° III^o³⁷⁴ regni regis³⁷⁵ Philippi.³⁷⁶

Reimvndvs, vicecomes (*signe*)³⁷⁷ Sig+num Ermissindis,³⁷⁸ uicecomitisse.³⁷⁹ Fvlchone,³⁸⁰ archidiaconus (*signe*) Sig+num Raimundi³⁸¹ Amati, qui non est superius scriptum cum manumissoribus et iubeo ut sit meus manumissor³⁸² asimul³⁸³ cum aliis manumissoribus. Sig+num Mironi Guilelmi.³⁸⁴ Sig+num Bernardi Amati. Sig+num Bernardi Ermengaudi Sig+num Eriballi³⁸⁵ Bonifilii. Sig+num Raimundi Raimundi.³⁸⁶

Guilelmus,³⁸⁷ diachonvs³⁸⁸ qui hoc scripsit et sub³⁸⁹ (*signe*) in prefato die vel anno.³⁹⁰

“ergo Raimundus,³⁹¹ sacerdos et monachus, qui hoc translatauit XVI Kalendas Iunii anno XVIII regni Ludouici Iunioris (*signe*)”³⁹²

1. *Hem detectat vacil·lacions en la datació del document, que de vegades es fa escaure l'any 1082, fins i tot en les edicions que el daten el 1083.*

2. *Aquest testament ha estat interpretat en un sentit predeterminat que no dona a entendre el text documental, sinó que prové del curs futur dels esdeveniments, això és, la fi de l'herència entre germans per una de tipus agnàtic, que suposà també l'extinció de la primera dinastia de la família vescomtal d'Osona i l'entrada dels Claramunt, senyors de Tamarit i vescomtes de Tarragona. Per justificar la seva hipòtesi, l'autor aporta un fragment del testament en el que prèviament ha tret una frase. Així: hoc totum dimitto Ermissindis uicecomitisse coniugi meę et Fulconi, fratri meo. <Post obitum predictę uicecomitisse iamdicta omnia solidus et libere remaneat iamdicto fratri meo.> Post discessum uero eius omnia supralibata remaneat ad filiam meam ... [entre <> la frase que no reproduceix cf. e: “El testamento del vizconde Ramon Folc I”, pàgs. 369 i 370]. No és cert que Ramon Folc I de Cardona no contemplés al seu germà viu entre els possibles hereus. D'altra banda, aquesta afirmació no priva que sogre i gendre col·laboressin plegats en els diversos afers del seu senyor comú, i així Deusdé [= Deudé] Bernat de Claramunt i Ramon, vescomte de Cardona, signaren junts com a testimonis en la donació que el comte Berenguer Ramon II féu de de part de l'alou comtal de Santpedor a favor del monestir de Sant Benet de Bages, amb el consentiment previ del seu germà Ramon Berenguer II, menys de dos mesos i mig abans que fos assassinat (vegeu el doc. 1198).*

Bernat Amat, fill d'Ermesenda de Cardona (que morí vers el 1090) i de Deusdé [= Deudé] Bernat de Claramunt només heretà les funcions vescomtals el 18 de maig de 1098, en virtut de la convinença que féu amb el seu besoncle -oncle de la seva mare-, el bisbe Folc, i la seva àvia Ermesenda, [Madrid: ADC, legajo 158, núm. 64, transcrit a: RODRÍGUEZ BERNAL, Francesc: Los Cardona. Familia, poder y patrimonio en Cataluña (Siglos X-XIII), doc. 98, pàgs. 764 i 765] sobre el traspàs del vescomtat, que governà amb ple dret fins a la seva mort el 1151. (cf. e, pàg. 380). El testament de Ramon Folc I no traeix en res el “costum familiar” de la successió fraterna, i creiem que no és vàlida la formulació segons la qual el testador atorgà al seu germà el rol de beneficiari, d'usufructuari vitalici de l'herència paterna. Folc II fou vescomte durant gairebé quinze anys i no se'l pot considerar simplement com una baula transmissora del vescomtat al seu besnebot Bernat Amat (fill de la seva neboda Ermesenda de Cardona). Una altra cosa és que els

esdeveniments posteriors fessin que renunciés a la funció civil de vescomte per seguir el curs de dignitatrs eclesiàstiques, que d'ardiaca el portaran finalment a l'episcopat. Però no hi té a veure la reforma gregoriana, per molt que no acceptés que un eclesiàstic pogués ésser alhora un gran senyor laic, ni cap imposició romana. També el bisbe Oliba -abans de la reforma gregoriana-, havia renunciat, sembla que voluntàriament, al títol comtal (Ripoll i Berguedà) per ésser religiós.

3. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

5. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

6. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

7. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

8. *Segona meitat del segle XX. Il·legible.*

9. *Inicis del segle XXI, c. 2003.*

10. *genus segons A i a; generis segons d; generus segons e.*

11. *oferendo segons A; offerendo segons a i d.*

12. *abere segons A; habere segons a i d.*

13. *ultronum segons A; ultroneus segons a i d; ultronerus segons e.*

14. *morti segons A, a i d; mortis segons e.*

15. *contradicitur segons A, a i d; contadicitur segons e.*

16. *illut segons A; illud segons a i d.*

17. *ammirandum segons A; la primera m esmenada en d segons a; admirandum segons d.*

18. *cerdendum segons A; credendum segons a, d i e.*

19. *quia segons A; quod qui segons a i d; qui segons e.*

20. *redimit segons A; redemit segons a, d i e.*

21. *misericorditer segons A, a i d; misericordiber segons e.*

22. *precepta segons A, a i d; percepta segons e.*

23. *a segons A i a; ante segons d.*

24. *Cum Saluator noster summam pietatem humanum genus de potestate diaboli et a morte perpetua mirabiliter se ipsum oferendo eripuit et ipsam mortem perpetuam dampnauerit, mirum quomodo homo miserabilis qui tam puram libertatem meruit abere (habere) se ipsum ultronum (ultroneus) denuo diabolo subdidit et morti iterum contradicitur sed illut (illud) nobis est glorificandum et ammirandum (admirandum) atque fideliter cerdendum (credendum) quia redimit a morte prima misericorditer per eius obediendo precepta relaxanda peccata redimat a morte secunda segons A. És la mateixa fórmula, amb petites variacions, que encapçala el segon testament, de 6 de novembre de 1124, que féu el vescomte Bernat Amat abans d'emprendre el pelegrinatge a Jerusalem. Heus ací la fórmula d'aquest segon testament de Bernat Amat (en negreta les diferències respecte del testament del seu avi):*

Cum Dominus et Saluator noster summam pietatem humanum genus de potestate diaboli et a morte perpetua mirabiliter se ipsum oferendo eripuit et mortem dampnauerit ipsam, mirum quomodo miserabilis qui tam puram libertatem meruit habere se ipsum ultroneus denuo diabolo subdidit et morti uerum contaditus laqueo se subiugauit sed illud nobis est glorificandum quia qui redemit a morte iterum misericordia relaxando peccata redemit a morte secunda. [Madrid, Arxiu Ducal de Cardona -privat-, lligall 158, núm. 8 / cf. g, pàgs. 115-118, doc. 2]

25. *Raimundus segons A; Raymundus segons a i d.*

26. *nimum segons A, a i d; numum segons e.*

27. *peccator segons A i a; peccator segon d.*

28. *Barchinonensi segons A i a; Barchinonensis segons d. Després de Barchinonensi, punt i seguit i inici de frase (Et ideo facio hoc testamentum ...), no assenyalat segons e.*

29. *supterius segons A, a i d; superius segons e.*

30. *després d'atque: manumissores omnes res meas pro anima mea. Eligo etiam, obuiat segons e.*

31. *manumissores segons A; manumissores segons a i d.*

32. *domna Ermissindis segons A; Hermisendis segons a i d; Ermessindis segons e.*

33. *Fulconi segons A; Fulchoni segons a i d.*

34. Eriballus *segons A*; Heriballus *segons a i d*.
35. *després d'et*: ad, *segons e*.
36. Guilelmi *segons A, a i d*; Guillemi *segons e*.
37. Raimundus Raimundi *segons A*; Raymundus Raymundi *segons a i d*.
38. dimito *segons A*; dimitto *segons a i d*.
39. ospitium *segons A i a*; ospitius *segons d*. *En llatí, hospitium, -i, n té el significat d' 'estatge', 'alberg', 'allotjament', i també el de 'refugi', 'recer', en aquest cas de pobres. (vegeu les notes 39 i 288 -ospicium ... pauperibus-). En aquest text s'empra com a sinònim d'hospitalis, -e (n substantiu), que té el significat de 'cambrà d'un hoste' -en aquest context fa referència a un hoste atès, a un pobre- (vegeu la nota 50).*
40. situs *segons A i a*; situm *segons d*.
41. in *segons A i a*; [in] *segons d*.
42. ecclesiam *segons A i a*; ecclesia *segons d*.
43. abeo *segons A, a i d*; habeo *segons e*.
44. Marbusca *segons A, a i d*.
45. quantum *segons A i a*; quanto *segons d*.
46. abeo *segons A*; habeo *segons a i d*.
47. pariliata *segons A, a i d*; palibata *segons e*.
48. ad *segons A, a i d*; de *segons e*.
49. ipsa Ferrera *segons A, a i d*; ipsa ferrera -amb f minúscula- *segons e*.
50. ospitale *segons A*; *segons a*, primer és escrit amb h i després ho esmena deixant-ho tal com és a **A**, sense h; també sense h *segons d*. *En llatí, hospitalis, -e (n substantiu) té el significat de 'cambrà d'un hoste' -en aquest context fa referència a un hoste atès, a un pobre-. En aquest text s'empra com a sinònim d'hospitium, -i, n, que té el significat d' 'estatge', 'alberg', 'allotjament', i també el de 'refugi', 'recer', en aquest cas de pobres. (vegeu les notes 39 i 288 -ospicium ... pauperibus-).*
51. diminutione *segons A i a*; diminucione *segons d*.
52. ipsas meas *segons A, a i d*; istas *segons e*.
53. abeo *segons A*; habeo *segons a i d*.
54. Begure *segons A*; *segons a*, primer és escrit Begure i després ho esmena esdevenint Begurc; Begurz *segons d*.
55. Sancta Maria *segons A*; Sanctam Mariam *segons a i d*.
56. de Serratex (en català) *segons A, a, d i e*.
57. dimito *segons A*; dimitto *segons a i d*.
58. pro *segons A, a i d*; per *segons e*.
59. meę *segons A*; mee *segons a*; mee *segons d i e*.
60. Sanctę *segons A i a*; Sancte *segons d i e*.
61. Marie *segons A*; Marię *segons segons a i d*.
62. Celsone *segons A*; Celsonę *segons segons a i d*.
63. uineę *segons A*; uineeę *segons a*; uinee *segons d i e*.
64. abeo *segons A*; habeo *segons a i d*.
65. Guadaldi *segons A*; Guadalli *segons a i d*.
66. Castro *segons A i a*; Castrum *segons d*.
67. Mirambel *segons A*; Mirambell *segons a i d*. *El 10 d'abril de 1060 Bermon Seniofred (Senfred) era castlà de Mirambell pels Cardona, [Madrid: ADC, legajo 192, núm. 2659, publicat a: RODRÍGUEZ BERNAL, Francesc: Los Cardona. Familia, poder y patrimonio en Cataluña (siglos X-XIII), 2004, pàgs. 705 i 706]*
68. Raimundo *segons A i a*; Raymundi *segons d*.
69. ualle Uibrera *segons A, a i d*. *Un document contemporani situa la vall Vibrera a ponent de Pujalt (Arxiu Parroquial de Sant Miquel i Sant Vicenç de Cardona, Fons Sant Vicenç, ACC, núm. 971 -1088, desembre, 27- / cf. d, pàgs. 164 i 165, doc. 87), precisió que la situa fàcilment dins la comarca actual de Segarra (segons la divisió comarcal vigent), i prop del poble de Ferran (actual municipi d'Estaràs, Alta Segarra, comarca de Segarra). Cal que precisem que si bé la major part*

del territori que conforma l'actual comarca de Segarra és part de la Baixa Segarra, incloses la vall del riu Corb i la Ribera de Sió, la zona de Ferran i Malacara encara forma part de l'Alta Segarra, que arriba ben bé fins a les Oluges, on el Sió rep les aigües del torrent de Malacara, entre d'altres torrents i rieres que neixen en aquella.

70. sedis *segons A, a, i d*; sedi *segons e*.
71. terre *segons A, d i e*; terrę *segons a*.
72. que *segons A, d i e*; queę *segons a*.
73. Calaph (*en català llatinitzat*) *segons A, a, d i e*.
74. uillare *segons A*; billare *segons a i d*.
75. Antico *segons A, a, d i e*.
76. lampades *segons A*; lampade *segons a i d*; lampada *segons e*.
77. Tagamanent *segons A i a*; Tagam[an]ent *segons d*.
78. terciam partem *segons A i a*; tertias partes *segons d*.
79. parrochie *segons A i a*; parroquia *segons d*.
80. capellariam *segons A i a*; capellania *segons d*.
81. stetit *segons A i a*; steti *segons d*.
82. dimito *segons A*; dimitto *segons a i d*.
83. in ipso Congusto *segons A, a i d*; congusto -amb f minúscula- *segons e*.
84. Lordmanesca *segons A*; Lordmasnesca *segons a i d*.
85. *després de prope*: uinea, *obviat segons e*.
86. Fulco Raimundi *segons A*; Fulcho Raymundi *segons a i d*.
87. ipsum *segons A, a i d*; ipsuam *segons e*.
88. Amallano *segons A, a i d*. *Correspon a Maldà. Vegeu les notes 239 (Amallano) i 281 (Amallani)*.
89. dimito *segons A*; dimitto *segons a i d*.
90. domno *segons A, a i d*; domino *segons e*.
91. Uincencio *segons A*; Uincencio *segons a i d*.
92. ecclesie *segons A*; ecclesię *segons a*.
93. solidum et liberum *segons A i a*; solidus et liberus *segons d*.
94. predictum *segons A*; p̄dictum *segons a* predictus *segons d*.
95. castrum *segons A*; *després de castrum*: ei *segons a i d*.
96. Ermissindis *segons A*; Ermisendis *segons a i d*; Ermissindes *segons e*.
97. nepus *segons A, a, d i e*. *En català: nét. Vegeu les notes 110 (nepus), 180 (nepotibus) i 218, (neptis)*.
98. seruitii *segons A*; seruitio *segons a i d*; servicio *segons e*.
99. Uincencii *segons A*; Uincencii *segons a i d*.
100. abeat *segons A*; habeat *segons a i d*.
101. Sancti *segons A, a i d*; Sanctus *segons e*.
102. in iamdicto castro Sancti Uincencius *segons A*; Sanctus Uincencius in iamdicto castro *segons a i d*.
103. qui *segons A i a*; que *segons d*.
104. predicto *segons A, a i d*; predico *segons e*.
105. termine *segons A i a*; termino *segons d i e*.
106. abeat *segons A*; habeat *segons a i d*.
107. Uincencius *segons A*; Uincencius *segons a i d*.
108. obitum *segons A i a*; obitus *segons d*.
109. tercia *segons A*; tertia *segons a i d*.
110. nepus *segons A, a, d i e*. *En català: nét. Vegeu les notes 97 (nepus), 180 (nepotibus) i 218, (neptis)*.
111. meus *segons A, a i d*; meis *segons e*.
112. termine *segons A, a, d i e*.
113. iamdictum *segons A i a*; dictum *segons d*; iam dictum -separat- *segons e*.

114. *paganos segons A, a, d i e. Es refereix als musulmans.*
115. *christianos segons A i a; cristianos segons d; cristianos segons e.*
116. *dimitto segons A, a i d; dimito segons e.*
117. *medietatem tolonei salis Cardone segons A, a i d. Es refereix a la meitat de l'impost de la sal de Cardona. Vegeu les notes 120 i 331.*
118. *tamdiu segons A; tandiu segons a, d i e.*
119. *ipsum segons A i a; ipsus segons d.*
120. *toloneum segons A, a i d. Mot llatí d'origen grec: teloneum (-ium), -i, n, 'oficina del recaptador d'impostos', 'cabina de peatge', 'burots'. Per extensió semàntica, l'impost mateix. Vegeu les notes 117 i 331.*
121. *dum segons A, a i d; dim segons e.*
122. *instructus segons A, a i d; insultus segons e.*
123. *ecclesia segons A i a; ecclesia segons d i e.*
124. *Sanctum Benedictum segons A i a; Sanctus Benedictus segons d.*
125. *de Bages (en català) segons A, a i d.*
126. *mea segons A i a; mee segons d.*
127. *Ermissindis segons A; Ermesindis segons a i d.*
128. *que segons A; qui segons a i d.*
129. *Amallanel segons A; Amallanell segons a i d. Correspon a Maldanell.*
130. *meridiei segons A i a; meridiē segons d.*
131. *uno segons A i a; unu segons d.*
132. *de bubus segons A, a, d i e; per bouis.*
133. *dimito segons A; dimitto segons a i d.*
134. *abeo segons A; habeo segons a i d.*
135. *Palazol segons A; Palasol segons a i d. D'entre els nou llocs que hem documentat els segles X i XI als comtats d'Osona i Manresa anomenats Palou, això és: cinc a la comarca d'Osona (actuals municipis de les Masies de Voltregà, Santa Eugènia de Berga, Santa Eulàlia de Riuprimer, Folgueroles i Vidrà), tres a la comarca de Bages (Viladecavalls de Calders, actual municipi de Calders; actual municipi de Mura; i actual municipi de Sant Joan de Vilatorrada), i un a la de Ripollès (actual municipi de Campdevànol), [GINEBRA, Rafael - ORDEIG, Ramon, Índex alfabètic de noms, a Catalunya carolíngia, IV, tercera part, pàgs. 1490 i 1491; i docs. 114, 257 i 713 -el de Viladecavalls de Calders-, 591 -el de Mura, per referències- i 939 -el de Sant Joan de Vilatorrada- del Diplomatari de Sant Benet de Bages] probablement calgui identificar aquest Palou amb el lloc homònim documentat des del 940 en el terme del castell de Taradell, en territori de l'actual municipi de Santa Eugènia de Berga, a la comarca d'Osona. Ens ho fa suposar el fet que entre els anys 1158 i 1169 (ACV, cal. 6, doc. 2660-11) hi estigui vinculat un personatge anomenat Ramon Amat de Palou, [PLADEVALL I FONT, Antoni: Santa Eugènia de Berga. Història i vida d'un poble osonenc, pàgs. 24 i 25, 57-59] homònim -si bé posterior- al Ramon Amat que és marmessor del testament del vescomte Ramon Folc.*
136. *equa segons A i a; equa[liter] segons d; e[t] qua segons e.*
137. *Sanctum segons A, a i d; Santum segons e.*
138. *Uincencium segons A; Uinentium segons a i d.*
139. *ecclesię segons A; ecclesie segons d i e.*
140. *uineę segons A; uinee segons d; vinea segons e.*
141. *Begure segons A i a; segons a, primer és escrit Begure i després ho esmena esdevenint Begurc; Berguz segons d; Begurc segons e.*
142. *Sancta Maria segons A; Sanctam Mariam segons a i d; Sancta Mariam segons e.*
143. *parrochiam de Tenes segons A, a i e; parram detenet segons d.*
144. *Guilelmus segons A; Guilielmus segons a i d; Guillelmus segons e.*
145. *Guilelmus segons A; Guillelmus segons a i d; Guillelmus segons e.*
146. *Geraldi segons A i e; Gerardi segons a i d.*
147. *et segons A; ad segons a i d.*

148. Clariana *segons A*; Cleriana *segons a, d i e*. *Després de Cleriana, punt i seguit i inici de frase (Et meas uineas de ...), no assenyalat segons e.*
149. Puig Orlig *segons A*; Pujolrig *segons a i d*.
150. domo *segons A i a i e*; donmo *segons d*.
151. Gurrída *segons A, a i d*; Gurída *segons e*. *Correspon a Corrà.*
152. Clariana *segons A*; Cleriana *segons a, d i e*.
153. Matamorgo *segons A*; Matamorgó *segons a*; Matamargo *segons d i e*.
154. exceptus *segons A*; exceptu *segons d*.
155. Raimundo *segons A*; Raymundo *segons a i d*.
156. Puig Alt *segons A*; Pugalt *segons a i d*.
157. Mathei *segons A, a i d*; Marthi *segons e*.
158. Talamancha *segons A, a i d*; Thalamancha *segons e*.
159. castrum Sancti Martini de Seuedano *segons A, a i d*.
160. Sauassone *segons A i d*; Sauassoneç *segons a*.
161. castro de Rupid *segons A, a, d i e*.
162. abeo *segons A*; habeo *segons a, d i e*.
163. castro de Solerols *segons A, a, d i e*. *Les restes d'aquest antic castell (actual municipi d'Osor, Guillerries, comarca de la Selva) són dalt d'un turó a l'esquerra del Ter, quan aquest riu surt de l'embassament de Susqueda. [PLADEVALL, Antoni: "Sant Daniel de Maifré [o de Solerols]", "Sant Miquel de Maifré [o de Ter]" i "Solerols", a Gran Enciclopèdia Catalana, 13, (Barcelona 1979 -1ª ed.-), pàgs. 212, 279 i 740] Apareix en la documentació de la segona meitat del segle XI, del segle XII i de principis del segle XIII relacionat amb altres castells dels vescomtes d'Osona i senyors de Cardona a la zona Collsacabra-Guillerries, dins del comtat d'Osona. Aquests castells són els de Rupit, Sau, Savassona i Tavertet, juntament amb els quals s'esmenta el de Solerols. En concret aquesta relació és testimoniada en tres testaments de vescomtes de Cardona dels segles XII i principis del segle XIII: el segon testament del vescomte Bernat Amat, de 6 de novembre de 1124, abans d'emprendre el pelegrinatge a Jerusalem (Madrid, ADC, legajo 158, núm. 8); en el testament del vescomte Ramon Folc III, de 7 de juny de 1167 (Madrid, ADC, legajo 158, núm. 100); i en el primer testament del vescomte Guillem, de 20 de març de 1213 (Madrid, ADC, legajo 158, núm. 115) [la transcripció d'aquests tres testaments, i d'altres pertanyents a vescomtes de Cardona del segle XII, a: cf. g, pàgs. 116 (doc. 2 -1124, novembre, 6-), 133 (doc. 9 -1167, juny, 7-) i 147 (doc. 15 -1213, març, 20-)]*
164. Colonge *segons A i a*; Calonge *segons d i e*.
165. castrum de Gauar *segons A, a, d i e*.
166. supranominatos *segons A*; supranominatos *segons a* (de primer escrit supernominatos, després esmenat: ra escrit sobre er, ratllat) i *segons d*; sunt prenomínatos *segons e*.
167. adiacenciis *segons A*; adiacentiis *segons a*.
168. ipsis *segons A, a i d*; ipsius *segons e*.
169. primiciis *segons A*; primitiis *segons a*. *A més: uel adiacenciis (adiacentiis), cum ipsis ecclesiis decimis uel primiciis (primitiis) segons A i segons a; obviat segons d.*
170. baiulias *segons A, a i d*; baiuliad *segons e*.
171. dimito *segons A*; dimitto *segons a i d*.
172. Ermissindis *segons A i e*; Ermisindis *segons a i d*.
173. meç *segons A*; meç *segons a*; mee *segons d i e*.
174. Fulconi *segons A i d*; Fulchoni, *després la h ratllada, segons a*; Fulchoni *segons d*.
175. predicte *segons A i d*; predictę *segons a*.
176. uice afegit sobrelineat *segons a*. *A més, uicecomitisse segons A i d; uicecomitisse segons a.*
177. solidus *segons A*; solide *segons a i d*.
178. discessum *segons A*; discesum *segons a*; decesum *segons d*.
179. Ermessindem *segons A i e*; Ermesindem *segons a*; Ermessendem *segons d*.
180. nepotibus *segons A, a i d*. *En català: néts. Vegeu les notes 97 i 110 (nepus) i 218, (neptis).*
181. castrum de Calaph *segons A, a i d*.

182. *dimito segons A; dimitto segons a i d.*
183. *seruitio segons A; seruiicio segons a i d.*
184. *sedis segons A, a i d; sedi segons e.*
185. *diem segons A i a; die segons d i e.*
186. *Sanctum segons A, a i d; Santum segons e.*
187. *Sanctum Pasche segons A; Sanctum Pasce sobre de secundum, ratllat, i de Sanctum Pasche, més avall, també ratllat, segons a; Sanctum Pasce segons d; Santum pasche segons e.*
188. *canonicis segons A i a; canonicus segons d.*
189. *ęcclesię segons A; ecclesię segons a; ecclesie segons d.*
190. *optimam segons A, a i d; optima segons e.*
191. *refectionem segons A; refectionem segons a i d.*
192. *sicut repetit segons A; sic, i després afegit ut, segons a; sicut segons d i e.*
193. *castrum de Castello Taiato segons A, a i d.*
194. *abeo segons A; habeo segons a, d i e.*
195. *castrum segons A, a i d; castro segons e.*
196. *Tagamanent segons A, a i e; Tagament segons d.*
197. *hoc segons A, a i d; ho segons e.*
198. *abeo segons A; habeo segons a, d i e.*
199. *castrum de Farner segons A, a, d i e.*
200. *que segons A i b; que segons a.*
201. *abeo segons A i a; habeo segons d i e.*
202. *totum segons A, a i d; totum totum segons e.*
203. *dimito segons A; dimitto segons a i d.*
204. *prescripte segons A i b; precriptę segons a.*
205. *meę segons A; meę segons a; mee segons d i e.*
206. *Fulconi segons A; Fulconi, la c esmenada damunt la ch, ratllada, segons a; Fulchoni segons d.*
207. *abeant segons A; habeant segons a i d.*
208. *seruitio segons A; seruiicio segons a i d.*
209. *Raimundo segons A; Reymundo segons a i d.*
210. *atque segons A i a; et segons d.*
211. *obitum segons A i a; obitus segons d.*
212. *uicecomitisse segons A i d; uicecomitisseę segons a.*
213. *Fulconi segons A; Fulconi, amb una h després de c ratllada, segons a; Fulchoni segons d.*
214. *discessum segons A; discesum segons a; decesum segons d.*
215. *Ermissindis segons A; Ermesindis, amb la primera i escrita damunt e, segons a; Ermesindis segons d.*
216. *filie segons A i d; filię segons a.*
217. *meę segons A; meę segons a; mee segons d.*
218. *neptis segons A, a i d. En català: nét. Vegeu les notes 97 i 110 (nepus) i 180 (nepotibus).*
219. *seruitio segons A; seruiicio segons a i d.*
220. *predictorum segons A i d; pređictorum segons a.*
221. *Tabernulis segons A; Tauernulis segons a i d.*
222. *Sauassona segons A; Sabassona segons a i d.*
223. *dimito segons A; dimitto segons a i d.*
224. *abeo segons A; habeo segons a i d.*
225. *Sancta segons A i d; Sanctam, la m afegida segons a.*
226. *dimito segons A; dimitto segons a i d.*
227. *ad segons A, a i d; as segons e.*
228. *canonica segons A; canonicam segons a i d.*
229. *ecclesiam de Sischer segons A, a i d.*
230. *abeo segons A; habeo segons a i d.*
231. *feuum segons A i a; feuus segons d.*

232. domno Ermengaudu, comiti *segons A, a i d*.
233. dimito *segons A*; dimitto *segons a i d*.
234. uicecomitisse *segons A i d*; uicecomitisse *segons a*.
235. abeat *segons A*; habeat *segons a i d*.
236. seruitio *segons A*; seruicio *segons a i d*.
237. comiti *segons A i a*; comitis *segons d*.
238. obitum *segons A i a*; obitus *segons d*.
239. Amallano *segons A, a i d*. *Vegeu les notes 88 (Amallano) i 281 (Amallani)*.
240. Sancti *segons A i d*; Santi *segons a*.
241. abeo *segons A*; habeo *segons a i d*.
242. Luciano *segons A*; Lusiano *segons a*; Suriano *segons d*. *Correspon a Lluçà*.
243. abeo *segons A i a*; habeo *segons d*.
244. ualles *segons A i a*; valles *segons d*.
245. auia (*en llatí*) *segons A, a i d*.
246. capitis d'espata *segons A*; capitis de espata *segons a*; capitis de spata *segons d*. *Es tracta d'empunyadures d'espasa cerimonial, de vori amb pedres precioses*.
247. filo *segons A, a i d*.
248. quos *segons A, a i d*; quo *segons e*.
249. abeo *segons A*; habeo *segons a, d i e*.
250. dimito *segons A, d i e*; dimitto *segons a*.
251. Sanctum *segons A, a i d*; Sancti *segons e*.
252. Petrum *segons A, a i d*; Petrus *segons e*.
253. castrum *segons A, a i d*; Castrus *segons e*.
254. calicem *segons A, a i d*; calice *segons e*.
255. ad opus *segons A, a, d i e*. *L'obra d'una església no vol dir que l'estiguin construïnt, ni tan sols refent, sinó que fa referència als seus béns mobles, especialment litúrgics (calzes, ...)*.
256. Sancti Uincencium *segons A, a i e*; Sanctum Uincencium *segons a*; Sanctus Uincencius *segons d*.
257. XII *segons A*; duodecim *segons a i d*.
258. pensum *segons A i a*; pensus *segons d*.
259. Raimundus *segons A*; Raymundus *segons a i d*.
260. medietatem *segons A i a*; medietates *segons d*.
261. cacmino *segons A i a*; caemino *segons d*. *El mot cacmino (en català podria ser caçmi) fa referència al nom de l'emir o rei de taifa que féu batre la moneda, al-Qāsim. Pel fet que no hi ha cap emir o rei de taifa de València ni de Saragossa, amb els quals els nobles catalans tenien una relació més directa, d'aquest nom en tot el segle XI, podria tractar-se d'al-Qāsim ibn Hammūd, califa hammudita de Còrdova (1018-1023). A la mort del seu germà 'Alī ibn Hammūd, ocupà el poder enfront dels drets legítims del seu nebot Yahyà ibn 'Alī, que el deposà el 1021. Malgrat que aconseguí de recuperar Còrdova (1023), en fou bandejat pel poble, revoltat contra el domini berber. Refugiat a Jerez de la Frontera, morí executat pel seu nebot. [BRAMON, Dolors, "Qāsim ibn Hammūd, al-", a Gran Enciclopèdia Catalana, 12, (Barcelona 1978 -1ª ed.-), pàg. 206]*
262. cacminum *segons A i a*; caeminum *segons d*. *Vegeu la nota 215*.
263. XII *segons A*; duodecim *segons a i d*.
264. Uincencii *segons A*; Uincencii *segons a i d*.
265. Aliam *segons A, a i d*; Alia *segons e*.
266. cacmino *segons A i a*; caemino *segons d*. *Vegeu la nota 215*.
267. dimito *segons A*; dimitto *segons a i d*.
268. abeo *segons A*; habeo *segons a i d*.
269. dimito *segons A i e*; dimitto *segons a i d*.
270. pro *segons A, a i d*; per *segons e*.
271. dimito *segons A i e*; dimitto *segons a i d*.
272. Sanctum *segons A, a i d*; Sancti *segons e*.

273. Uincencio *segons A*; Uincencio *segons a i d*.
274. sint *segons A, a i d*; fuit *segons e*.
275. diuise *segons A*; diuisse *segons a i d*.
276. superlectilia *segons A, a i d*; super lectilia *segons e*.
277. que *segons A i d*; que *segons a*.
278. abeo *segons A*; habeo *segons a i d*.
279. Lubricato *segons A*; Lupricato *segons a i d*.
280. finem *segons A, a i d*; fine *segons e*.
281. Amallani *segons A, a i d*. *Vegeu les notes 88 i 239 (Amallano)*.
282. Clariana *segons A, a i d*; Cleriana *segons e*.
283. tertia *segons A*; tertia *segons a i d*.
284. dimito *segons A*; dimitto *segons a i d*.
285. Uincencii *segons A*; Uincencii *segons a i d*.
286. Aliam *segons A, a i d*; Alia *segons e*.
287. terciam *segons A*; tertiam *segons a i d*.
288. ospicium *segons A, d i e*; hospitium *-la h afegida- segons a*. *En llatí, hospitium, -i, n té el significat d' "estatge", "alberg", "allotjament", i també el de "refugi", "recer", en aquest cas de pobres - ospicium ... pauperibus- (vegeu també la nota 39)*.
289. que *segons A*; que *segons a i d*.
290. dimito *segons A i e*; dimitto *segons a i d*. *Inici d'una altra frase segons a, d i e*.
291. Alia *-escrit dilia- segons A*; alia *segons a, d i e*.
292. tertia *segons A*; tertia *segons a i d*.
293. Sancta *segons A, d i e*; Sanctam *segons a*.
294. de Serratex *segons A*; Sarrateix *segons a i d*.
295. Sancte Marie *segons A i e*; Sancta Maria *segons a i d*.
296. Celsone *segons A i e*; Çelsonę *segons a*; Zelsone *segons d*.
297. relinquo *segons A, a i e*; Relinqua *- inici d'una nova frase - segons d*.
298. dimito *segons A*; dimitto *segons a i d*.
299. cenobium *segons A i a*; cenobius *segons d*.
300. que *segons A i d*; que *segons a*.
301. abeo *segons A*; habeo *segons a i d*.
302. de *segons A, a i d*; in *segons e*.
303. collo d'Espina *segons A*; Collo d[']Espina *segons e*; Collo de Espina *segons a*; Collo de Uspina *segons d*.
304. castrum Rupid *segons A i a*; castrum de Rupid *segons d*.
305. in Teder *segons A*; in Tedar *segons e*; intedor *segons a*; [in flumine Teder?] *segons d*.
306. ut *segons A i d*; ut, *sobre ad, ratllat, segons a*.
307. ad *segons A, a i d*; *obviat segons e*.
308. diuidant *segons A i d*; diuidant, *abans diuidantur -ur ratllat- segons a*.
309. abeo *segons A*; habeo *segons a i d*.
310. iubeo *segons A i a*; iubeo, *inici de nova frase segons d*.
311. III *segons A*; tres *segons a*; a tres *segons d*.
312. dimito *segons A*; dimitto *segons a i d*.
313. Sancte Marie *segons A i d*; Sanctę Marię *segons a*.
314. Gerunde *segons A*; Ierunde, *escrit sobre Gerunde ratllat segons a*; Ierunde *segons d*.
315. kanonicam *segons A*; canonicam *segons a i d*.
316. Tercia *segons A*; tertia *segons a i d*.
317. abeant *segons A*; habeant *segons a i d*.
318. Sancti Petri de Gallicantu *segons A, a i d*.
319. a *segons A*; â *segons a*; ante *segons d*.
320. manumissoribus *segons A i a*; manumisoribus *segons d*.
321. ac *segons A*; hac *segons a*; hanc *segons d*.

322. scriptus *segons A, a i d*; scriptuus *segons e*.
323. precipio *segons A, d i e*; precipio -*abans* percipio, er *ratllat i re a sobre-*, *segons a*.
324. donent *segons A, a i d*; denent *segons e*.
325. pro *segons A, a i d*; per *segons e*.
326. missis *segons A, d i e*; misis *segons a*.
327. sacrificiis *segons A, d i e*; sacrificiis *segons a*. *Després: siue in elemosinis, obviat segons e*.
328. in *segons A*; in *obviat segons a i d*.
329. elemosinis *segons A i d*; eleemosinis *segons a*.
330. precipio *segons A i d*; precipio -*abans* percipio, er *ratllat i re a sobre-*, *segons a*.
331. toloneum *segons A, a i d*. *Vegeu les notes 117 i 120*.
332. sal *segons A*; Sal -*s majúscula-* *segons a i d*. *Es tracta de les salines o muntanya de sal de Cardona*.
333. abeant *segons A*; habeant *segons a i d*.
334. minore *segons A i d*; maiorem *segons a*.
335. uolumptas *segons A*; uoluntas *segons a i d*.
336. meus *segons A, a i d*; meis *segons e*.
337. Bermundus *segons A, a, d i e*. *Es tracta del fill de Ramon Folc I que era en captivitat. Vegeu la nota 354*.
338. reuertar *segons A i a*; reuertat *segons d*; reuertare *segons e*.
339. a *segons A i d*; â *segons a*.
340. solidus *segons A*; solide *segons a i d*.
341. dimito *segons A*; dimitto *segons a i d*.
342. exceptus *segons A*; exceptatus -*abans* exceptatis (?), tis (?) *ratllat i tus a sobre-*, *segons a*; excepta *segons d*.
343. dimito *segons A*; dimitto *segons a i d*.
344. Dei *segons A i d*; Dei -*abans* Domini, omini *ratllat i ei a sobre-*, *segons a*.
345. abent *segons A*; habent *segons a i d*.
346. comodationem *segons A*; commendationem -*després de* condition, *ratllat-* *segons a*; commendationes *segons d*; comendationem *segons e*.
347. loricas *segons A, a i d*; lorecas *segons e*.
348. spatas *segons A i d*; espatas *segons a*.
349. abent *segons A*; habent *segons a i d*.
350. per *segons A i d*; per -*abans* pro (?), ro (?) *ratllat i er a sobre-*, *segons a*.
351. abeant *segons A*; habeant *segons a i d*.
352. uicecomitissa *segons A*; uicecomitissam *segons a i d*.
353. Fulconem *segons A*; Fulconem, *abans* Fulchonem -*ch ratllada i co a sobre-*, *segons a*; Fulcones *segons d*.
354. Bermundum, filium meum, si uenerit, *segons A*. *No tornà mai de la captivitat; si hagués tornat hauria estat el vescomte Bermon II, [FLUVIÀ, Armand de, "els Cardona" -arbre genealògic-, a Gran Enciclopèdia Catalana, 4, (Barcelona 1973 -1ª ed.-), pàgs. 404-407] tal com preveia el testament del seu pare, que mentrestant deixava al capdavant del vescomtat a la mare de Bermon, Ermesenda, i al seu tiet Folc, [II] ardiaca d'Urgell*.
355. que *segons A*; quia *segons a i d*.
356. post *segons A, a i d*; prius *segons e*.
357. mortem *segons A i a*; mortes *segons d*.
358. uicecomitisse *segons A i d*; uicecomitisse *segons a*.
359. iamdicte *segons A i d*; iamdicte *segons a*.
360. Fulconi *segons A i d*; Fulconi, *abans* Fulchoni -*ch ratllada i co a sobre-*, *segons a*.
361. usque *segons A*; usquequo *segons a i d*. *Després d'usque: quo segons e*.
362. habeant *segons A, a i d*; habeat *segons e*.
363. Sanctum *segons A, a i d*; Sancti *segons e*.
364. Sanctum *segons A i d*; Sancti *segons e*; *obviat segons a*.

365. Uincencium *segons A i d*; Vincentium *segons e*; Uincencium *segons a*.
 366. ego, *sobrelineat segons A*; ego *obviat segons e*.
 367. dimito *segons A*; dimitto *segons a i d*.
 368. insertum *segons A i a*; insertus *segons d*.
 369. dimitto *segons A, a i d*; dimito *segons e*.
 370. baiulia *segons A*; uaiulia *segons a i d*; baiuliam *segons e*.
 371. potestate *segons A i d*; potestate, *abans poteste -te ratllat i tate a sobre-, segons a*; potestatem *segons e*.
 372. VIII *segons A*; die *ratllat, seguit de nono segons a*; nono *segons d*.
 373. Iuli *segons A*; Iulii *segons a, d i e*.
 374. XX° III° *segons A*; uigesimo tertio *segons a i d*.
 375. regis *segons A, a i d*; *per regi*.
 376. Philippi *segons A, a i d*; *per Philippo*.
 377. Reimvndvs, vicecomes *-amb majúscules segons A, excepte la R inicial- (signe)*; Reimvndvs, vicecomes *(signe) segons a*; (ss) Reimundus vicecomes *segons e*; *obviat segons d*.
 378. Ermissindis *segons A*; Ermesindis, *abans Ermesendis -una i damunt la segona e-, segons a* Ermesendis *segons d*.
 379. uicecomitisse *segons A*; uicecomitisse *segons a i d*.
 380. Fvlchone *segons A*; Fulchone *segons a i d*.
 381. Raimundi *segons A i d*; Raymundi *segons a*.
 382. manumissor *segons A i d*; manumisor *segons a*.
 383. asimul *segons A*; simul *segons a i d*; in simul *segons e*.
 384. Guilelmi *segons A*; Guillelmi *segons a i d*; Guillelm *segons e*.
 385. Eriballi *segons A*; Eribaldi *segons a*; Eubaldi *segons d*.
 386. Raimundi Raimundi *segons A*; Reymundi Raymundi *segons a i d*.
 387. Guilelmus *segons A, a i d*; Guillemus *segons e*.
 388. diachonvs *amb majúscules segons A*; diaconus *segons a i d*.
 389. sub *segons A*; sup *segons a*; super *segons d*.
 390. in prefato die vel anno *amb majúscules segons A*; in prephato die uel anno *segons a*; in prephati die uel anno *segons d*.
 391. ergo *abreujat g^o segons A*; Guillermo *segons e*.
 392. “Raimundus ergo, sacerdos et monachus, qui hoc translatauit XVI Kalendas Iunii anno XVIII regni Ludouici Iunioris *(signe)*” *obviat segons a i d*.

b

Plica. 42. de N° 821 â 840.

B. N°. 830.

Any 1083

Testament de Ramon, uiscompta¹ de Cardona. Llega á Sant Benet la paraliata que's prop Mallanell

«Consta que ab acte clos per Ramón, sac<erdot>, y monjo. Es transsumpto de acte rebut á 9 de las Chalendas de Juriol any 23 del regnat de Phelip, rey (de Nativitat² 1083). Es lo testament de Ramón, biscompte, en lo qual testament, entre altres llegats pios, llega al monastir de Sant Benet de Bages la pariliata junt ab sa muller Ermisendis, que es prop de Mallanel, a la par de mitgdia, y un parell de bous.³ Lo dit testador era biscompte de Cardona y germà de Folconi. Y tania un fill catiu, y disposaua que si son fill, anomenat Bermundo, tornava los llegats eran nullos, exceptats que eran á fauor de iglesias y pobres»

1. Uiscompta, primer escrit amb una B, esmenada en U.
2. Tot seguit: 183), ratllat.
3. Tot seguit: Y llegá lo alou que tenia en Palazol ab igual di, ratllat.

1200

1084, gener, 27.

Venda. *Ramon, fill d'Arnall, i la seva esposa Ermessenda [= Ermesenda, Armisén] i Ermeniards, [= Ermengarda] i el seu marit Guerau, [= Grau] venen a Ramon Albaric i al seu germà Oliba un alou que Ramon té dels parents i la seva muller pel desè i per qualssevol altres drets, i a Ermeniards, [= Ermengarda] dels parents i Guerau, [= Grau] per la seva esposa i per qualssevol altres drets al terme [del castell] de Piera, anomenat Fontanet, a les Comes, [actual municipi de Piera, Penedès, comarca d'Anoia] pel preu de sis sous de diners de moneda de Barcelona, a pagar en coses que ho valguin, que els compradors ja han donat als venedors.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2277 D.

[(una línia)]² (segle XVI)

**K[arta] de apieRa
a fontaned³**

T N° 187.⁴

1083.

Piera Fontanet.⁵

1[4]1⁶

2277 D⁷

In nomine Domini. Ego Reimundus⁸ prolis Arnallo⁹ et uxori¹⁰ mee¹¹ Ermessendis¹² et Ermeniardis¹³ et uiro meo Guerall.¹⁴ Nos simul in unum venditores sumus uobis Reimundo Albarici¹⁵ et frater tuo Olibane,¹⁶ emptores. Per hanc scriptura uendicionis¹⁷ nostre uendimus uobis alodio nostrum proprium. Qui mihi aduenit, ad me Reimun¹⁸ per uocem parentorum, et ad me mulier per decimum uel per ullusque uoces, et ad me Ermeniards¹⁹ per parentorum, et ad me Guerall per uocem uxori meę siue per qualicumque uoces. Et est prenominato alodio infra terminos Apiaria²⁰ que nucupant²¹ Fontaned,²² ad ipsas Comas.²³ Affrontat: a parte orientis²⁴ in alodio de uos emptores prenominos; a meridie in sumitate de ipsa serra²⁵ siue in alodio de Iohanno²⁶ Arnallo²⁷ et de suos heredes; de parte uero occiduo intus in ipso torrent²⁸ qui²⁹ dicunt³⁰ Gallo merdoso;³¹ circii iterum pars³² in alodio de Guerallo iamdicto.³³ Quantum infra istas totas affrontaciones includunt et his limitibus uel termini ambiunt sic uendimus nos uobis prenominato alodio, pronum et planum, totum ab integrum cum uiaductibus et reductibus, simul cum exiis et regressiis earum, ad uestrum plenissimum proprium alodium, propter precium solidos sex de diners³⁴ monete Barchinone³⁵ annunero³⁶ in rem ualentem, quod uos emptores manibus uestris nobis donastis et enos³⁷ uenditores manibus nostris recepimus. Et nichil³⁸ exinde precio apud uos emptores non remansit. Et est manifestum. Quem uero predicta omnia quod superius est scripta de nostro iuro in uestro tradimus dominio et potestate a³⁹ propro⁴⁰ ad faciendam uestram uolumptatem. Quod si nos uenditores aut aliquis uiuens homo uel femina utriusque sexus qui contra hanc ista uendicione uenerit aut⁴¹ uenerint aut nos uenerimus ad inrumpendum nil⁴²

ualeat uendicare set⁴³ componat aut componant aut componamus uobis ista omnia suprascripta in duplo cum omne sua melioracione.⁴⁴ In tale uidelicet locum⁴⁵ ut simili abeat⁴⁶ ualorem. Et in antea ista carta siue uendicio⁴⁷ firma⁴⁸ stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta sexto Kalendas⁴⁹ Februarii⁵⁰ anno XX quarto regis Phylipy.⁵¹

S+um Reimundo.⁵² S+um Ermessendis.⁵³ S+um Ermenniardis.⁵⁴ S+um Gerallo.⁵⁵ Nos qui ista carta fecimus scribere manibus nostris firmamus et testes firmare rogauimus. S+um Adaleizis.⁵⁶ S+um Reimundi.⁵⁷ S+um Berenger.⁵⁸ S+um Stephania.⁵⁹ S+um Pere.⁶⁰ S+um Guadall.⁶¹ S+um Mir⁶² Amalrig.⁶³

Guitardus, leuite, qui ista uendicione⁶⁴ scripsit et die et anno (*signe*) quo supra.

1. *Pergamí en bon estat de conservació, malgrat un estrip al marge esquerre (anvers). A més hi ha un forat a la part central, que afecta la t d'aut a aut uenerint, i una taca de tinta sobre la segona n d'anno, a l'escatocol. Dos forats petits al marge esquerre, per a passar-hi un cordill.*

1201

1084, maig, 15.

Venda. *Senfred [= Sinfreu] i la seva mare Quintol venen a Guillem uns alous (una casa i sis pecetes de vinyes) que tenen dels parents i per qualsevol altre dret al comtat de Manresa, al terme de [la ciutat de] Manresa. La casa és al lloc anomenat Saragossa, [zona de la via de Sant Ignasi, ciutat de Manresa, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] i les sis peces de vinyes sota el coll d'Escollats. Ho venen pel preu de trenta sous de diners i set diners en argent.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2277 E.

MINORISA² (segle XVI)

M. N.º 167.³

Manresa = Venda =⁴

1084.

Manresa.⁵

142⁶

2277 E⁷

In nomine Domini. Ego Seniofred⁸ et mater mea Cintol.⁹ Vinditores sumus tibi Willelm.¹⁵ Per hanc scripturam uindicionis¹⁷ nostre uindimus tibi casa I cum suo superposito et peciolas VI de uineas. Et aduenit nobis predictis alodis per parentorum siue per qualicumque uoce. Et est ipse alodis in comitatu Minorisa siue infra eius terminos. Est ipsa casa in loco quem uocant Saragoza. Que afrontat: a parte orientis et a meridie siue ab occidente simul cum ipso clos; a parte circi in alode Sancta Maria et in ipsa rocha. Et sunt ipsas peciolas VI de uineas in locum quem uocant subtus ipso collo de Escollads. Que afrontant iamdictas uineas: a parte orientis in uineas Sancta Maria; a meridie in uineas de Bernard Ebrin; ab occidente in uineas Sancti Benedicti; a parte circi in uineas Sancta Maria et in uineas de Sendred Trasuer siue in alode de nostros heredes. Quantum predicte afrontaciones includunt sic uindimus tibi predictum alodem cum exiis et regressiis, totum ab integrum, ad proprium alodem quantum ibi habemus uel habere debemus, propter precium solidos

XXX de diners³⁴ et diners VII in argent.³⁵ Et est manifestum. Quod si nos uinditores aut ullus homo uel femina qui contra ista uenerit ad irrumpendum non hoc ualeat uendicare sed componat in duplo cum omni sua inmelioracione.⁴⁴ Et in antea ista carta uindicionis⁴⁷ firma et stabilis permaneat omni tempore et non sit disrupta.

Facta ista carta uindicionis Idus⁴⁹ Madi⁵⁰ anno XX IIII regnante Philippo rege.⁵¹

Sig+num Senfredi. Sig+num Chintol,⁵³ qui ista carta uindicionis scribere fecimus et testes firmare rogauimus. S+ Renardi. S+ Arnallus Bernardi. S+ Salamon.⁵⁸ S+ Reimundi.⁵⁹

PETRUS, monachus et leuita, qui et scriptor (*signe*).

1. *Pergamí en bon estat de conservació, malgrat uns set o vuit forats minúsculs, produïts sobretot a les interseccions dels sècs. El document es conservava plegat (tres sècs verticals i tres d'horizontals) i enrotllat (dos forats petits al marge esquerre, per a passar-hi un cordill).*

1202

1085, abril, 20.

Venda. *Mir i la seva esposa Sesnana venen a Berenguer Brocard [= Brocart] i la seva esposa Ermengards, [= Ermengarda] tres peces de vinya amb la terra on és plantada, que tenen per complantació i per qualssevol altres drets al comtat de Berguedà, al terme del castell d'Oluja, prop del reguer/la ribera del Sió, [Oluja Sobirana, actual municipi de les Oluges, Ribera de Sió, Baix Segarra, comarca de Segarra] pel preu de cinquanta-quatre mancusos d'or de València òptims, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2277 F.

Vende de III peces de tera a uluya

K[arta] de Vluz

Carta de venta de tres pe / ças de terra qui son ha huluya

Huluya

De ulugia

Aluges

=Alujas=

Caxon de Sagarra =

Puede ser se ayan dado a Bages / Pues esta acá este auto = Venta / Inter Laycos en las Alujas cerca la / Ribera de Ció. Año 26. Philipi / Regis. Y de Xpto

S. A. N.º168

= Alujes =

1085.

Castell de las Aluges.

133

2277 F⁷

In nomine Domini. Ego Mirone et uxor mea Sesnana. Venditores sumus uobis Berengariu[s B]rocardi et uxori tue Ermengards, emptores. Per hanc scriptura uendicionis¹⁷ nostrę uendimus uobis pecias III de uinea cum terra in quo est edificata, nostrum proprium. Qui nobis aduenit per complantacione uel per qualicumque uoces. Est autem predicta uinea cum terra in comitatu Bergitano, infra terminos de kastrum Uoluugia, prope ipso reger de Cyone. Afrontat a[utem] predicta uinea cum terra: de parte orientis²⁴ in ipsa Antiqua in terra quę tenet Kerucio; et de meridie in uinea de Bernardus Bonifilio; et de occiduo in uinea de Sancta Maria qui est complantata; et de parte uero circi intus in ipso reger de Cyone. Quantum infra istas III^{or} afrontaciones includunt sic uindimus uobis ipsa uinea supranominata cum terra in quo est hedificata, quantum ibi habemus uel habere debemus, totum ab integrum, cum ingressibus et exitibus suis, in propter precium quinquaginta et III^{or} manchosos de auro de Ualentia obtimo in res ualentem. Et est manifestum. Quem uero predicta uinea et terra qu[od] uobis uendimus de nostro iure in uestro tradimus dominio et potestate ad omnia facere quod uolueritis. Quod si uos uenditores aut ullusque homo uel femina qui contra ista carta uendicione uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat aut componamus uobis ipsa uinea cum terra predicta in triplum cum omnem suam inmelioracionem.⁴⁴ Et in antea ista karta siue uendicionis firma permaneat omnique tempore.

Facta ista karta uendicione XII° Kalendas⁴⁹ Mai⁵⁰ anno XX VI regis Philippi.⁵¹

Sig+num Mirone.⁵² Sig+num Sesnana,⁵³ qui ista karta uendicione iussimus scribere et manibus propriis libenter firmauimus et aliis firmare rogauimus. Sig+num Arnal. Sig+num Poncius.⁵⁷ Sig+num [G]uilelmus. Sig+num [G]uitardus [...].⁵⁹ Sig+num Guilelmus Gauzfredi.⁶⁰ Sig+num Remon Capocio.⁶¹ Sig+num Guitardus Mir.⁶² Sig+num Ber[...]. (*signe*) [...]uer

Gv[...], sacerdos et [...] qui hec scripsit et (*signe*) in prefato die et anno.

1. *Pergami en bon estat de conservació. Dos forats petits al marge esquerre, per a passar-hi un cordill.*

1203

1085, juliol, 20.

Donació pietosa. *Oleguer i la seva esposa Maria, amb l'aprovació de llurs fills, donen al Senyor Déu i a Sant Benet i Sant Valentí, màrtir, que reposa en el monestir, una coromina a la vila de Prats, [actual municipi dels Prats de Rei, Alta Segarra, comarca d'Anoia] en el seu moment i sense retenció, per a remei de l'ànima de llur senyor, Ramon Berenguer, comte de Barcelona, [Ramon Berenguer II, anomenat Cap d'Estopes] i de llurs ànimes, perquè Déu els sigui propici en tots els pecats que han comès, i per fer-se dignes de participar en tots els beneficis i oracions del predit monestir de Bages, que és situat prop del riu Llobregat.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 364.

Donatio de condamina de prads.²

Prats del Rey³

donatio condamina in termino de pradas

facta huius monasterio per aldegardo in anno 25 regni philippi⁴

S.A.Nº. 167.⁵

Prats.⁶

1064.⁷

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN⁸

20-VII-1085⁹

In Christi¹⁰ eterni saluatoris regis excelsi. Ego Allegarius,¹¹ et uxor mea Maria, cum assensu et uolumptate¹² filiorum nostrorum, donamus Domino Deo ad Sancto Benedicto atque Sancto Valentino, martire,¹³ ibi in monesterio¹⁴ quiescente,¹⁵ condeminnam¹⁶ nostram ad ipsam uillam de Prads,¹⁷ de prope pleniisiis¹⁸ mature¹⁹ et sine retentuu,²⁰ pro remedio anime domini nostri Raimundi Berengario, comitis Barcinone,²¹ et animarum mearum,²² ut Deus sit nobis propicius in omnibus peccatis nostris, et ut mereamus participes esse tu omnibus bene factis et horacionibus²³ iamdicti monasterii Baggis,²⁴ qui situs est propee²⁵ flumne²⁶ Lubricati. Terminatur autem iamdictam condeminnam:²⁷ ad parte orientis²⁸ in ipso rego et gurgo²⁹ in iamdicto prad,³⁰ a meridie et ocassu³¹ et circi,³² in alade³³ de iamdicti³⁴ commitis.³⁵ Siquis hoc fregerit, in dupplo³⁶ componat et semper sit firmum.

Facta ista carta elemossinarie³⁷ XIIIº Kalendas Agusti³⁸ anno uigessimo Vº regnante Philipo³⁹ rege.⁴⁰

Sig+num Olleger.⁴¹ Sig+num Maria. Sig+num Olleger.⁴² Sig+num Guilelmi. Sig+num Berenger.⁴³ Nos qui ista charta⁴⁴ donacione fecimus scribere et firmauimus et testes firmare rogauimus. Sig+num Gibert⁴⁵ Sendret.⁴⁶ Sig+num Ramun⁴⁷ Sendret.⁴⁸ Sig+num Bernad⁴⁹ Ranmir.⁵⁰

[...]⁵¹ levita, qui hoc scripsit SSS die et anno quod supra.

1. *El pergami anava enrotllat (dos forats petits al marge esquerra -costat del text- per a passar-hi el cordill). El tros de pergami on hi havia escrit el nom del levita va desaparèixer; a més, tota la restant part inferior, si bé no hi havia res escrit, ha desaparegut -la línia inferior del pergami presenta una forma ondulada-.*

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8. *Segell estampat.*

9. *Escrit amb llapis.*

10. *Christi escrit amb X, amb una i petita damunt.*

11. *Allegarius a O. A diferència del final del document, on el nom d'origen germànic s'escriu en romà/català (vegeu les notes 41 i 42), aquí és llatinitzat. En altres ocasions es llatinitza d'altres formes: Aldegarius, Oldegarius,*

12. *uoltate, amb una û sobrelineada, entre la l i la primera t.*

13. *martire a O, per martiris.*

14. *monesterio a O, per monasterio.*

15. *quiescente*

16. *condaminnam a O, per condeminnam.*

17. Prads a **O**. *Es tracta del nucli de l'antic municipi romà de Sigarra (municipiu Sigarrensis), a l'època comtal transformat en Prats.* (actual municipi de Prats de Rei, Alta Segarra, comarca d'Anoia)
18. pleniisiis a **O**, per plenisiis.
19. mature a **O**.
20. retentuu a **O**, per retentu.
21. *El comte de Barcelona Ramon Berenguer II, conegut amb el sobrenom de Cap d'Estopes, havia mort assassinat el 5 de desembre de 1082 al lloc conegut segles més tard com a gorg Negre o del Comte, a la Perxa de l'Astor, a la muntanya de Montnegre (actual municipi de Sant Celoni, comarca de Vallès Oriental) [COLL I ALENTORN, Miquel, "Ramon Berenguer II de Barcelona", a Gran Enciclopèdia Catalana, 12 (Barcelona 1978 -1ª ed.-), pàgs. 329 i 330 / "Negre, gorg", a Gran Enciclopèdia Catalana, 11 (Barcelona 1977 -1ª ed.-), pàg. 481]*
22. animarum mearum a **O**, per anima mea.
23. horacionibus a **O**, per oracionibus.
24. Baggis a **O**, per Bagis.
25. propee a **O**, per prope.
26. flumne a **O**, per flumine.
27. condaminam a **O**, per condaminam.
28. ad parte orientis a **O**, per ad parte orientis.
29. gurgo a **O**, per gorg.
30. prad a **O**, per prat.
31. ocassu a **O**. *Sinònim de occiduo.*
32. circi a **O**, per circio.
33. alade a **O**, per alaude/alode.
34. iamdicti a **O**, per iamdicto.
35. commitis a **O**, per comitis.
36. dupplo a **O**, per duplo.
37. elemossinarie a **O**, per eleemosynarie < grec.
38. Agusti a **O**, per Augusti.
39. Philipo a **O**, per Philippo.
40. rege a **O**, per regi.
41. Olleger a **O**. *A diferència de l'inici del document (vegeu la nota 11), aquesta vegada el nom és escrit en català.*
42. Olleger a **O**. *Només pot ser un error que torni a escriure un altra vegada el mateix nom (vegeu la nota anterior).*
43. Berenger a **O**. *El nom és escrit en català.*
44. charta a **O**, per carta.
45. Gibert a **O**. *El nom és escrit en català.*
46. Sendret a **O**. *El nom és escrit en català.*
47. Ramun a **O**. *El nom és escrit en català.*
48. Sendret a **O**. *El nom és escrit en català.*
49. Bernad a **O**. *El nom és escrit en català.*
50. Ranmir a **O**. *El nom és escrit en català.*
51. *El tros on hi havia escrit el nom del levita va desaparèixer; tampoc podem calcular l'espai i el nombre de lletres que contenia aquest espai.*

Establiment. *Sanç Berenguer*, [germà de Ramon Berenguer I, dit *el Gran*, comte de Barcelona, Girona i Osona-Manresa (1035-1076), i de Guillem Berenguer, comte d'Osona] *prior de Sant Benet*, [de Bages] *i els monjos de Sant Benet* [de Bages] *donen a Ramon i a Guilabert, germans,*

l'alou de Bernat Duran, que ell i el seu pare tenien al servei del monestir al Bages, al Pujol, prop de l'església de Sant Genís, [el Pujol -vila i mas desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] a la prestació de la tasca i amb el pacte que després de la seva mort torni lliurement a Sant Benet. [de Bages]¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2277 J.

O

**Donacio en S. Vincencio
De Ursallo. Uocatur Stanol**

No se trobe on es

U N.º 15

**N. 143
Segons lo Indice nou**

1086

S. Vicens de Ursalo. Condado de Ausona.

Estany

137

2277 J²

In nomine Domini. Ego Regimundi Onofredi et uxor sua Sicardis, femina. Donatores sumus Domino Deo et Sancti Benedicti et Sancti Valentini martiris qui est in Baiensis. Per hanc scriptura donationis et emendatione pecia I de terra culta in comitatu Ausonensis in parroecchia Sancti Vincentii de Ursalo in loco quem dicunt ad ipso Estanol. Et habet affrontationes: de parte orientis in terra Sancti Vincenti uel in estrada publica; et de meridie in alaude Sancti Benedicti; et de occiduo in mansione et in alaudio de Regimundo Guifredi de Quarciano; et de circi in alaudio Sancte Marię Riuiopvlllo. Quantum infra istas IIII^{or} affrontaciones includunt sic donamus Domino Deo et Sancti Benedicti et Sancti Valentini martiris uel emendamus de nostro iure in tuo trado dominio et potestate ad tuum plenissium proprium. Quod si nos donatores vel emendatores aut ullusque homo uel femina qui contra ista emendacione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat in triplo cum sua inmelioratione et in antea ista emendacione firma permaneat omnique tempore.

Actum est hoc VI Kalendas Nouembris anno XX° VI^o7 regnante Philippo rege. Sig+num Regimundo Onofredi. Sig+num Sicardis, femina, qui ista donacione uel emendacione fecimus et firmamus et firmare rogauimus. Sig+num Salamo Tedmar. Sig+num Bernard Escofeth. Sig+num Wilelm Wilelm. Sig+num Tedmar Arnal. Sig+num Guilelm Dauí.

Scripsit et hoc posuit signum (*signe*) qui dictus Arnaldus, monachus vel leuita.

1. *Pergamí en bon estat de conservació. L'únic desperfecte és un forat petit, al centre, que no afecta cap lletra. Un altre forat petit al costat esquerre (anvers), per relligar-lo amb d'altres.*

2. *Segle XVIII.*

3. *Inici del segle XIX.*

4. *Segle XX.*

5. *Segle XXI.*
6. *Tot seguit: et alios seruicios, ratllat.*
7. *El segon X, dificil de copsar.*
8. *Segle XVIII o inici del segle XIX.*

1205

1086, abril, 1.

Donació pietosa. *Guillem Ramon [de Calders] i Guilla, la seva esposa, donen a Déu i al monestir de Sant Benet de Bages la meitat de l'església de Sant Fruitós [de Bages] i les seves pertinences, completant d'aquesta manera la donació que el seu pare havia fet de l'altra meitat. Guillem ho té dels seus avantpassats i Guilla pel desè i per adquisició i donació del seu espòs. És al comtat de Manresa, a la parròquia de Santa Maria de l'esmentada ciutat.*

[O]. Original no localitzat.

a.* Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 77, Calaix 47, S. F. N.º 308.

b. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 813, pàg. 931, *ex a*.

a

Calaixos 47,y 48.

Rubrica dels actes en pregamí se encontran en lo Archiu del Real Monestir de St Benet de Bages fahents per dit Monestir de la Parroquia y terme de St Fructuos de Bagés en lo Calaix de n.º 47: signats de lletras S. F. com se segueix y, numeros

Plica. setze. de Nº 301 á 320.

S. F. N.º. 308.

Any 1086²

Donacio á St Benet de la Iglesia de S^{nt} fructuos, Per Uuillem Ramon y Guila sa muller

«Consta que ab acte clos per Juliá Sacerdot y Monjo de las Kal<endas> del mes de Abril del Any 1086 de Encarnacio de Phelip Rey 26. Com Uuillem Ramon y Guila sa muller Donan a^l Deu y al Monestir de St Benet de Bages, la Mitat de la Iglesia de St Fructuos del Mateix Modo que son Pare en sa Mort llega la altre Mitat á dit Monestir la dita Iglesia ab sas pertinencias, Ha uingut á dit Uuilielmo per sos antecessors, y á dita Guilia per son delme y per adquisicio y donacio de dit son Marit Uuiliel. Es lo dit en Comptat de Manresa en la Parochia de Sta Maria de dita Ciutat termina lo sobredit De solixent ab lo coll de Arce baix del Pujol que's Gordiola. De Mitg, día ab Monpeyta y ab Cafells, De ponent ab Coll de guix y en S^t I<s>cle, y de tremuntana ab lo prat de Senpedor. Lo sobredit circuhit junt amb los alous que á dita Iglesia espectan Donan y confirman y lo dret y domini de dita Iglesia, Y la altre mitat de dita Iglesia Confirman y estableixen en domini de dit Monestir del Modo que Son Pare ab son testament ho hauia Deixat á dit Monestir. Es firmada dita Donacio per Berenguer Bisbe de Ausona de lletra propia y per Udalardus Uiscomta».

1. l Monestir de, *ratllat, segons a*.

2. ha *a a*; han *segons b*.

b

«Willem Ramon i Guila, la seva muller, donen a Déu i al monestir de Sant Benet de Bages la meitat de l'església de Sant Fruitós, del mateix modo que el seu pare en la seva mort llegà l'altra

meitat a dit monestir, la dita església amb les seves pertinences els ha vingut a Wilielmo pels seus antecessors, i a Guilia pel seu delme i per adquisició i donació del seu marit Wiliel, en el comtat de Manresa, a la parròquia de Santa Maria de dita ciutat. Afronta: de solixent amb el coll de Arce baix el Pujol que és Guardiola, de migdia amb Montpeità, i amb Cafells, de ponent amb el coll de Guix, i amb Sant Iscle, de tramuntana amb el Prat de Santpedor. El sobre dit circuit junt amb els alous que a dita església especten, donen i confirmen, i el dret i domini de dita església. I l'altra meitat de dita església confirmen i estableixen en domini de dit monestir, en el modo que el seu pare amb el seu testament ho havia deixat a dit monestir.

A les Calendes d'Abril de l'any 1086 de l'Encarnació, de Felip rei 26.

És firmada dita donació per Berenguer, bisbe d'Ausona, de lletra pròpia, i per Udalardus, vescomte. Julià, sacerdot i monjo, escrigué»

1206

1086, juny, 17.

Donació pietosa. *Oleguer i la seva esposa Maria i llurs fills: Oleguer, Guillem i Berenguer, donen al Senyor Déu i al monestir de Sant Benet de Bages una peça de terra que tenen per compra i per qualsevol altre dret al comtat de Manresa, al terme del castell de Manresana, als Prats, [actual municipi dels Prats de Rei, Alta Segarra, comarca d'Anoia] per Déu i el remei de llurs ànimes i les dels seus parents, al seu propi alou perquè el tinguin per sempre més lliurement i quieta. Si els donants o algú altre anés contra aquest document de donació, que ho restitueixi per septuplicat (set vegades el seu valor).*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2277 G.

K[arta] de ollomar de Menresana²

Donacio in castro menresana³

prats⁴

Manresana⁵

S. N N°. 13⁶ [escrit sobre l' anotació 3]

**Donacio de vna pesa de
terra en la Manrresana
prop dels Prats del Rey=
con sus afrontaciones an 26.
de Philipo y de Xpro.**⁷

1085.

Menresana⁸

134⁹

2277 G¹⁰

In nomine Domini. Ego Elleger et uxor mea Maria et filiis meis Elleger et Guilelm et Berenger. Donatores sumus Domino Deo et Sancto Benedicto Baiensis cenobio pecia I de terra qui nobis aduenit per compra uel per qualicumque uoce. Et est predicta pecia de terra in comitatu Minorisa, in

terminio de castri Menresana, ad ipsos Pratos. Et afrontat: a parte oriente in terra de Gerbert Onofred siue in terra de domno comite; de meridie in terra de predicto monasterio Sancto Benedicto et de Bernard Ranmir; de occiduo et de circi in alauda de iamdicto comite. Quantum predictae afrontaciones includunt sic donamus et concedimus Domino Deo et predicto monasterio Sancto Benedicto, propter Deum et remedium animarum nostrarum et parentum nostrorum ad suum proprium alodem in eternum per abendum liberum et quietum. Et est manifestum. Quod si nos donatores aut aliquis homo uel femina contra ista cartam donationis uenerit ad irrumpendum uel inquietare presumpserit non hoc ualeat uendicare sed componat in septuplum Domino Deo et predicto monasterio. Et in antea ista carta donationis firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Facta ista carta donationis XV Kalendas Iuli anno XXVI regnante Philipo rege. S

Sign+um Alleger. S+ Maria. S+ Olleger. S+ Guilelm S+ Berenger, qui hanc cartam donationis elemosinaria fecimus, firmauimus et firmare rogauimus. S+ Bernard Ranimir. S+ Gaucfred Bonfil. S+ Raimun Donnuc. S+ Wilelm Brocard.

Vgone, clericus (*signe*).

PETRVS, monachus et leuita, qui et scriptor cum litteras superpositas in linea V (*signe*)

1.

1207

1086, agost, 12.

Sots-empenyorament. *Mir Alaric sots-empenyora a Ramon Conan dues peces de maioles, seves pròpies, amb la terra on són plantades, que té per compra al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa] a la Celada. [zona del Guix -vila i mas desapareguts; veinat-, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] Una peça de vinya és sobre el camí que porta al coll dels Collats. I l'altra peça és sota l'esmentat camí. Les hi sots-empenyora, amb els seus rèdits, per cent quaranta sous de plata a pes legítim, amb la condició que li haurà de retornar la meitat per la festa de Tots Sants, i l'altra meitat pel proper Nadal, moment en què li retornarà l'escriptura. Però si en el termini establert no li ha retornat el deute, o abans de deu dies, que el prestador (Ramon Conan) les consideri seves pròpies i tingui llicència per vendre-les, commutar-les, alienar-les i fer-ne el que vulgui. Si algú volgués trencar aquest pacte, que no ho pugui fer, i que hagi de restituir-ho en el triple, amb la seva millora, i aquesta escriptura romanguí ferma per sempre.*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 365.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 812, pàg. 930, ex O.

M.Nº. 246.

Minorisa

Manresa.

1065.

x

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN [segell estampat]

12-VIII-1086 [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Mironus Alarig, supignoratore sum tibi, Reimundo Conan. [conā] Per hanc supignoracionis scripturam supignoro tibi pecias II^{as} de maiolas, meas proprias, apud ipsa terra ubi sunt fundatas uel hedificatas. Aduenit mihi per empcione siue pro qualicumque meas uoces. Et est hec omnia in comittatu Minorisa, in loco nominatiuo [sic] super ipsa Celada. Et ipsa una pecia de uinea est [est, sobrelineat] super ipsa strada qui perguit ad collo de Escoiads. Et alia pecia est subtus ipsa prefta strada. Sunt namque afrontaciones de iamdictas duas pecias de uineas cum terra: de oriente, in uineis de Archinballus, sacer, et in ipso torrente de Gorgo de Adrouer; de meridie, in uineis de Sancta Mar[ia] ciue Minorisa et de Reimundus Guifredi, dechanus; [dchs] de occiduo, in uineis Qui fuerunt de Guitardus Trasuer, condam, siue in ipso puiol; de circio, in ipsos heremos subtus ip[so] pug siue in uineis de prefata Sancta Maria. Quantum iste afrontaciones includunt sic supignoro tibi iamdicta omnia ab integrum simul cum omnibus ingressibus et exitibus earum, pro solidos centum [a continuació, uiginti, ratllat] quadraginta de plata ad pes [sic] legitimo. Tali modo ut ego abeam tibi persolutos ipsa medietate de iamdictos solidos de plata ad festa Omnium Sanctorum prima ueniente, et alia medietate ad natiuitatem Domini prima ueniente, et tu mihi reddas ista scriptura in eadem ora. Et si ego non abeo tibi persolutum iamdictum debitum unde ego sum tibi debitore ad istos iamdictos terminos aut antea dies decem, licenciam abeas uindere aut comutare aut alienare aut omnia facere quod uolueris ad tuum proprium. Et est manifestum. Predicta autem hec omnia sic de meo iure in tuum trado dominio et potestate sicut superius est scriptum. Siquis autem hoc uoluerit tibi disrumpere nullo modo facere possit sed componat tibi in triplo cum sua melioracione. Et deinceps ista scriptura firma persistat modo omnique tempore.

Actum est hoc II Idus Augusti anno XXVI regis Philippi.

Sig+num Mir Alarig, ego qui ista supignoracione feci scribere et firmaui et alios firmare rogau. Sig+num Reimundus Mironis, qui hoc laudo et firmo. Sig+num Reimundus Guifredi. Sig+num Bernardus Berengarii. Sig+num Rodlandus Berengarii. Sig+num Bermundus Guilielmi. Bonpar, [bonpar, amb signe d'abrev. -una i minúscula- damun la p] presbiter (signe).*

Bernardus, clericus, qui hoc scripsit cum litteras fusas in septima linea ubi dicit "uiginti" sub (signe) prephato die et anno.

1. *El pergami anava enrotllat (dos forats petits al marge esquerra -costat del text- per a passar-hi el cordill) i plegat (dos sècs horitzontals). En els dos sècs horitzontals s'hi han produït forats degut a l'efecte del plegament. Tant el marge dret com l'inferior del pergami hi ha trossos ratats, si bé no afecten el text, tan sols a ip[so] pug, al final de la línia cinquena (al marge dret). La primera meitat, aproximadament, de la línia primera -In nomine Domini. Ego Mironus Alarig, supignoratore sum tibi, Reimund (la o ja és escrita amb una tinta diferent)-, amb la I inicial decorada, és escrita amb una tinta de coloració més clara, com si s'hagués escrit un temps abans de la redacció completa del document-.*

Bonpar, presbiter (signe) és autògraf.

1208

1086, agost, 14.

Evacuació i definició. *Ramon Franc i llurs fills Bernat i Guitard, [= Guitart] evacuen a favor de Sant Benet [de Bages] l'honor i alou que posseïen vitaliciament a Sant Joan de Vilatorrada, [actual municipi de Sant Joan de Vilatorrada, comarca de Bages] i pels quals haviem estat durant molt de temps enfrontats a Ermengarda, que els acusava de posseïr-ho injustament, en menysteniment dels drets que hi tenien ella i el monestir de Sant Benet de Bages. Les parts s'avingueren a posar fi pacíficament al litigi: Guillem, jutge; Guillem, cellerer de Sant Benet; Guillem Drogal de Maçana; Guillem Bernat de Seguer; Bertran Borrell; Ramon Unifred i molts altres bons homes, acordaren*

que els primers havien de restituir l'alou de Sant Joan tal com el tenia Berenguer Brocard [marit d'Ermengarda] el dia de la seva mort, sense cap reserva i sense frau, i posar-lo en poder de l'esmentada Ermengarda i del monestir de Sant Benet de Bages i els seus successors.

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1586.

a. SOLÀ I MORETA, Fortià, *El monestir de Sant Benet de Bages*, pàg. 138, ex **O**.

b. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 816, pàg. 934, ex **O**.

Noticia euacuatoria. Euacuationis hac diffinitionis de honore et de alodiis qui sunt in Sancti Iohannis de Uilatorrada, que Remon Franch cum filiis suis, id est: Bernardo et Guitardo, in uite possidebant. Proclamante autem Ermengardis, nobilissima femina, predicto alodibus, post multas contrarietates inter se uenerit nobili homines, id est: iudex Wilelmus, et Guilelmus, cellerarii Sancti Benedicti, et Guilelmus Drogali de Massana, et Guilelmus Bernardi de Ceger, et Bertrandus Borrelli, et Reimundus Unifredi, cum multis aliis bonis hominibus. Et isti concordauere et consilios de litis ut pacifice concordassent inter illos quod ita facere. Et recognouere se predictum Reimundo Franch cum filiis suis Guitardo et Bernard iamdictis fecere placitum cum predicta Ermengardis de prelibato alode Sancti Iohannis quod sicut tenebat et possidebat Berengarius Brocardi ad die obitus sui, ita redidere et euacuauere et laudauere et definere quantum prelibatus Reimundo cum filiis suis abebant et possidebant iniuste totum sine ulla reseruacione et sine fraude, in potestate predicta Ermengardis, et in potestate Sancti Benedicti Baiensis cenobii sucesoribus suis presentibus et futuris ad proprium alodem pro abendum et possidendum in perpetuum. Siquis autem contra istam cartam euacuationis uenerit ad irrumpendum uel inquietare presumpserit, non hoc ualeat uendicare sed componat in duplo cum sua melioracione. Et in antea ista carta difinitionis firma et stabilis permaneat omnique tempore.

Factum est hoc XVIII Kalendas Setember anno XXVII Philippi regis.

S+m Raimundo Franci. S+m Ermengardis, coniugi eius. S+m Guitardi. S+m Bernardi, qui ista carta euacuationis fecimus, firmauimus et firmare rogauimus. S+m Wilelmus, cellerarii. Petrus, monachus.* S+m Mir. S+m Petrus Seniofredus. Petrus, leuita SS.*

Arnaldus, notarius publici, qui hoc scripsit + SS cum litteras fusas in · VI · linea sub die et anno quo supra.

1. Petrus, monachus i Petrus, leuita SS *són autògrafs*.

1209

1086, setembre, 9, dimecres.¹

Donació pietosa. *Guillem Ulçafred, leuita, dóna al Senyor Déu; a santa Maria, mare de Déu; a Sant Ponç, màrtir; i a l'abat Frotard i als monjos del monestir [de Sant Ponç] de Tomeres, [Alt Llenguadoc, Occitània] en alou propi, unes cases i estades, terres, corts i pous, que havia comprat a Udalard, vescomte, i Gislabert Ramon, clergue, a Barcelona, al mont Tàber, sota el Miracle. [districte de Ciutat Vella, ciutat de Barcelona, comarca de Barcelonès] Afronten amb propietats [del monestir] de Sant Pere de Cluny [Mâcon, departament de Saône-et-Loire, regió de Borgonya] i dels esmentats vescomte i Gelabert Ramon.*

També els dóna [a Déu i als esmentats sants i abat i monjos del monestir de Tomeres] un alou al comtat de Barcelona, a la parròquia de Sant Andreu de Palomar, [districte de Sant Andreu, ciutat de Barcelona, actual municipi de Barcelona, comarca de Barcelonès] a Horta, a la muntanya, al puig Marriols. [districte d'Horta-Guinardó, ciutat de Barcelona, actual municipi de Barcelona, comarca de Barcelonès] I a la parròquia de Sant Genís dels Agudells, a mont Aguilar i a coma Dagol, [Sant Genís dels Agudells, districte d'Horta-Guinardó, ciutat de Barcelona, actual municipi

de Barcelona, comarca de Barcelonès] *un alou (cases, corts, terres i vinyes, horts, verdeguers, arbres de diverses menes, un bosc, pous, aigües i fonts i la meitat d'un colomar). Tot el qual tenia per compra i altres mitjans.*²

[O]. Original no localitzat.

a.* SARRET I ARBÓS, Joaquim: *Barcelona. = Sant Andreu de Palomar.*, “Revista de la Asociación Artístico-Arqueológica Barcelonesa”, vol. 3.º, 1901-1902, núm. 22, pàgs. 634-636.

In Christi³ nomine. Ego Guillelmus⁴ Ulçafredi⁵ pro redemptione anime mee et parentorum meorum dono Domino Deo et sancte Dei genitrix Marie sanctoque martiri Pontio et abbati Frotardo et monachus⁶ Thomeriensis cenobii sub regulari tramite a modo degentibus uel in futuro succedentibus, domos et mansiones quas habeo infra menia⁷ Barchinone, in loco uocitato⁸ monte Taber,⁹ sub Miraculo,¹⁰ cum omnibus suis pertinentiis et kurtibus¹¹ et afrontacionibus et concauis locis et puteis. Ista autem domos supradictas ego predictus Uuillelmus emi de Udoldo,¹² uicecomite, et Gislaberto Regimundi, clerico, cum locis uel terris in quibus consistunt uel edificate sunt mansiones uel domus¹³ predicte ad alodium proprium.¹⁴ Habent autem afrontaciones prenominate domus¹⁵ et mansiones: a parte horientis¹⁶ in curte et in domibus Sancti Petri Cloniacensis¹⁷ siue in domibus uicecomitis;¹⁸ a parte meridie¹⁹ in curte siue in elode²⁰ uicecomitis; a parte occidentis in uia uel in calle puplico²¹ cum guttis et stillicidiis,²² istas tribus partibus pertinentibus suprascriptis similiter cum cloaca que ibi esse uidebitur; a parte autem circi²³ in gutta uel in pariete Gislaberti Raimundi siue Sancti Petri suprascripti cenobii. Iterum dono ego iamdictus Guillelmus Deo et iamdictis sanctis et abbati predicti cenobii et monacis illic degentibus uel succedentibus alodium meum proprium quod habeo in comitatu prefate hurbis²⁴ nominatim, in parrochia Sancti Andree de Palumbario,²⁵ in loco uocitato Hortam²⁶ siue ad ipsum montem, et ad Marriols²⁷ et ad ipsum podium.²⁸ Et in monte Aquilari²⁹ uel in cumba Dagol³⁰ siue in parrochia Sancti Genesis de Agutellis,³¹ domos uidelicet meas proprias et cortes³² cum solis et superpositis et terris et uineis cultis uel incultis, ortis³³ et uiridariis³⁴ diuersique generis arboribus pariter cum ipso bosco et cum omnibus arboribus que in illo sunt tam frugiteris³⁵ quam infructuosas cum puteis et aquis et fontibus et medietate unius columbarii et cum omnibus ad supradictum alodem rebus pertinentibus uel pertinere debentibus extrinsecus uel intrinsecus secundum de hore humano possunt ut cumque dici cum omnibus illorum terminis atque afrontacionibus sicuti continentur in scriptura mee emptionis aduenerunt autem hec omnia me per comparacionem siue aliis quibuslibet uocis siue modis. Hec autem uniuersa suprascripta dono Deo et supradicto cenobio Thomeriensis totum ad³⁶ integrum cum exitibus et regressibus suis et cum omnibus pertinentiis supranominatis. Sic trado atque dono solide atque delibere dono et sanctis predicti cenobis et abbati et monacis ut faciant exinde quidquid illis placuerit sicut de aliis munificentis sibi collatis absque ullius contrarietatibus obstaculo.

Si ego iamdictus donatur³⁷ aut cuiuslibet sexus uel ordinis homo donationem hanc disrupere³⁸ temptauro siue temptauerit nil³⁹ possit sed componam siue componat predictis personis, id es⁴⁰ abbati uel monachus dicti cenobii, prescripta omnia in duplo cum omni sua melioratione, atque postmodum hoc maneat perenniter firmum. Siquis autem abbas uel monachus⁴¹ uel cuiuslibet hordinis⁴² homo uel femina hanc donationem a predicto cenobio disrumpere uel demere aut tollere uel uendere temptauerit incurrat super eum Domini ira et insuper cum Datan et Abiron uiuus in infernum demergatur peremptoris uel arturus cum Domini traditoribus si non emendauerit se uel correxerit se digna laudatione.

Sig+num Guillelmus, leuita, qui hanc cartam facere feci ac scribere iussit testibusque firmare rogauit. Sig+num Bernardi Iscaffredi.⁴³ Sig+num Raimundi Usalardi,⁴⁴ presbiteri.

Facta carta ista donationis V · Idus Septembris sub feria IIII,⁴⁵ regnante Filippo rege anno XXVII.

Scripsit Arnaldus, monachus sacerdosque die et anno quo supra.

1. *Aquest és l'únic document del Diplomatari de Sant Benet de Bages (898-1123) en el qual s'indica el dia de la setmana, en aquest cas la quarta feria (sub feria IIII), que correspon a dimecres. Vegeu la nota 44.*

2. Pergamí de 0,50 met. ample per 0,12 de alt. segons **a**. *El 14 d'agost de 1902, Joaquim Sarret i Arbós va escriure la següent petició, adreçada a Pelegrí Casades, perquè li admetessin una comunicació que consistia en la transcripció d'un document del segle XI que havia descobert "registrant una colecció de pergamins" del suprimit monestir de Sant Benet de Bages -havia estat desamortitzat el 1835, feia 67 anys-:*

«Sr. D. Pelegrí Casades.

Molt senyor meu: Crech prestar un servey als aficionats á la historia de la terra enviantli l'adjunta copia d'un document del sigle XI pera que, si vosté ho creu convenient, sia publicat en la Revista de la Associació Artístico-Arqueològica Barcelonesa, de la que m'honro en sérne sóci.

Visca molts anys y disposi de son affm. s. s. q. b. s. m.,

Joaquím Sarret y Arbós.» (pàg. 634)

Aquell mateix any li publicaren la comunicació, amb la següent nota introductòria: «Registrant una colecció de pergamins procedents del suprimit convent de Sant Benet de Bages, situat á una hora de la ciutat de Manresa, n'he trovat un del sigle XI que es molt curiós y pot servir per ilustrar la historia de Barcelona y son hermós pla.

En dit document se fa menció del mont Taber y de algunas possessions en Sant Andreu de Palomar que foren donades al Abat y monjos del convent thomariense.

Pensém que es un dato molt aprofitable per els aymants de nostra historia; y axis per no desmerexer el sentit del matex el transcribim íntegro, oferintlo de bona gana á nostres companys investigadors.

Diu axis: [tot seguit ofereix la seva transcripció del document]».

3. *abreujat xpi a a.*

4. *Guillelmus segons a, per Guillelmus (potser a O).*

5. *Ulçafredi segons a, per Ulzafredi.*

6. *monachus segons a, per monachos (potser a O).*

7. *menia segons a, per muros.*

8. *vicitato, segons a, per uocitato (potser a O).*

9. *monte Taber segons a, per*

10. *Miraculo segons a, per*

11. *kurtibus segons a, per*

12. *de Udolaro segons a, per de Udalaro (potser a O).*

13. *domus segons a, per domos.*

14. *propriunt, segons a, per proprium (potser a O).*

15. *domus segons a, per domos.*

16. *horientis segons a, per orientis.*

17. *Sancti Petri Cloniensis segons a. L'abadia benedictina de Sant Pere de Cluny, fundada el 910, fou, sota el govern d'Hug (1049-1109), el fogar d'una gran reforma monàstica lligada a la que havia iniciat l'Església romana (reforma gregoriana). L'església construïda per l'abat Hug (Cluny III), de la qual actualment només en subsisteixen un braç del transepte amb la seva torre, fou la major església mai construïda fins aleshores a Europa Occidental, superada només per Sant Pere del Vaticà. [BUSQUETS I SINDREU, Pere, "Cluny", a Gran Enciclopèdia Catalana, 5 (Barcelona 1973 -1ª ed.-), pàgs. 261 i 262]*

18. *uicecomitis segons a, per uiciscomitis.*

19. *meridiei segons a, per meridie (potser a O).*

20. *elode segons a, per alodio.*

21. *puplico segons a, per publico.*

22. *stillicidiis segons a, per stilliciniis.*

23. *cirici segons a, per circi (potser a O).*

24. *hurbis segons a, per urbe.*

25. parrochia Sancti Andree de Palumbario *segons a, per*
26. Hortam *segons a*.
27. Marriols *segons a, per*
28. ipsum podium *segons a*. *Es refereix al puig de Marriols, a la parròquia d'Horta.*
29. monte Aquilari *segons a*.
30. cumba Dagol *segons a*.
31. parrochia Sancti Genesis de Agutellis *segons a, per* parrochia Sancti Genesii de Acutellis.
32. cortes *segons a, per* curtes.
33. ortis *segons a, per* hortis.
34. uiridiariis *segons a, per* uiridiariis.
35. frugiteris *segons a, per* fructiferis (*potser així a O*).
36. ad *segons a, per* ab (*potser així a O*).
37. donatur *segons a, per* donator.
38. disruptere *segons a, per* disrumpere (*potser així a O*).
39. nil *segons a, per* nihil (*potser així a O*).
40. es *segons a, per* est (*potser així a O*).
41. monacus *segons a, per* monachos.
42. hordinis *segons a, per* ordinis.
43. Iscafredi *segons a, per* Iuschafredi (*potser així a O*).
44. Usalardi *segons a, per* Udalardi (*potser així a O*).
45. sub feria IIII *segons a*.

1210

1087, octubre, 28.

Venda i donació. *Ramon fill d'Udalard, sacerdot, ven i dona al Senyor Déu i al monestir de Santa Maria i Sant Ponç de Tomeres i als germans monjos que allà viuen sota la regla, [de sant Benet de Núrsia] un alou (terres i vinyes, conreades i ermes, cases, sitges, portes i parets i arbres fruiters i no fruiters), que té pels seus pares i per compra i per altres drets al comtat de Barcelona, a[l] terme/territori] la parròquia de Terrassa, a (la) Regaiada. [zona de la riera de Gaià, actual municipi de Terrassa, comarca de Vallès Occidental] Reconeix haver rebut del monestir esmentat vint unces d'or de València. Si l'esmentat Ramon o algun altre d'orde lliure anés contra aquest acte, que ho esmeni al monestir en el cèntuple (cent vegades el seu valor) i sigui excomunicat.¹*

[O]. Original no localitzat.

A.* Còpia simple: Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2277 O.

T. A. N 38²

1088.

Tarrassa⁵

142

2277 O⁶

In Dei (*tot seguit nomine raspat*)³ sempiterni regis nomine. Ego Raimundus, prolis Uzalardi, uenditor atque donator sum Domino Deo et cenobium et cenobium (sic) Sancte Marie Sanctique Poncii Tomerensis cenobii (cenobii, *amb puntejat a sota*) atque monachorum fratrum sub iugo regule ibi degencium. Manifestum sit et iam quia per ac scriptura istius meę uindicionis atque donationis uino atque dono predicto monasterio omnem meum alaudium, id sunt: terras et uineas,

cultas uel incultas, domos cum solis et suprapositis, foueis et ianuis atque parietibus diuersis generis, fructuosis uel infructuosis. Sunt autem predicta omnia in comitatu Barchinone, infra parrohia (sic) Terracie, iuxta uocitatum locum Regaiade. Aduenerunt autem mihi per genitorum meorum et per comparacionem siue per omnesque uoces. Habent namque terminos perlocuta omnia: a parte orientali in alodio Sancte Cecilie siue Uzalardi Raimundi; de meridie siue de circio in alodio perlocuto Uzalardo; ab occiduo aut*em* in torrente de Gaia siue de ipsa Regaiada. Alia quoque pecia ex prefato alodio terminatur: a parte occidentali et a circio atque meridie in alozio perlocuto Uzalardo a parte uero occidentali in perlocuta riera et uineas cum una peciola uineę qui cum ipsa se tenet pecia aliasquoque uineas a parte occidentali et a circio in uineas in uineas de iamdicto Uzalardo a meridie siue ab occiduo in prefata riera. Vnam quoque peciam trileę: ab oriente et ab occidente in trilea de iam exposito Uzalardo; a circio uero iripa (sic) de me emptore; a meridie in multum (sic) dictam rieram. Quantum autem predicti concludunt termini et iamdicte afrontationes terminatur totum ad (sic) integrum cum omnibus earum ingresibus siue regresibus sic uendo atque dono prefato monasterio solidus et delibere et de meo iure in illius monachorum trado dominium et potestate ad faciendum exinde quicumque illis placuerit. Per hec uero totum superius nominatum qui perlocuto cenobio uendo atque dono dederunt mihi predicto Raimundo in precio XX uncias auri Ualencie quas ego manibus meis recepi et habui. Anc ergo scriptura istius meę uindicionis si ego Raimundus ad alius cuius liber ordinis hec disrupe (sic) uel fringere uoluero siue uoluerit componam aud componad prefato cenobio predicta omnia in centuplum³⁷ et Iudam qui Dominum tradidit in seculam sibi habeat socium et ex nostra mater ecclesie et meę auctoritate irrecuperabiliter sit excommunicatum et cum Datan et Abiron ciad (sic) se esse sepultum et postmodum hec manead semper firmum (*tot sequit*: subscriptis testibus firmari rogauit, *ratllat*) et qui fuit actum V Kalendas Nouember anno XXVIII regni regis Philipi. S+m Raimundi, prolis Uzalardi, presbiteri, qui ista uendicione siue donacione fecit et firmauit subscriptis testibus firmari rogauit. Guilelmus Beriubere.(?) S+gnum Guilelmi Adalberti. S+gnum Bernardi Guilelmi. S+gnum Poncii Guilelmi. S+gnum Guadaldi.

S+gnum Arnallus, scriptoris, qui hoc scripsit cum una litera disputata ubi dicitur “qui fuit actum” et die et anno quo supra.

1. *Pergamí en molt bon estat de conservació, deixant de banda algunes taques d'humitat, poc significatives. La tinta és de molt bona qualitat i ha conservat la seva brillantor original. El document anava plegat (sis sècs verticals) i lligat (dos forats petits al costat esquerre).*

1211

1087, novembre, 2.

Establiment. *Sanç Berenguer, prior de Sant Benet, [de Bages] i els monjos de Sant Benet [de Bages] donen a Ramon i a Guilabert, germans, l'alou de Bernat Duran, que ell i el seu pare tenien al seruei del monestir al Bages, al Pujol, prop de l'església de Sant Genís, [el Pujol -vila i mas desapareguts-, antiga parròquia de Sant Genís del Pujol -o de la Vall dels Horts-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] a la prestació de la tasca i amb el pacte que després de la seva mort torni lliurement a Sant Benet. [de Bages]*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2277 I.

a.* Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 80, Calaix 49 i 50 [abans: Calaix 26], B. N°. 546.

b. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 820, pàg. 938, ex a.

O

B N.º 546²

1087.

Mas Pujol.

Sancio Prior de S. Benito / da â Ramon y â Guilaberto / el Alodio de Bernardo Du= / ran en el Puiol cerca la / Iglâ de S. Genis, con pacto que / despues de su muerte vuelva / librem.^{te} â S. / Benito año / 28 de Philipo.³

136⁴

2277 I⁵

Sub trinitatis nomine sacro. Ego Sancius Berengarii, simul cum aliis fratribus in loco Sancti Benedicti degentibus, donatores sumus uobis Raimundo atque Guilaberto, fratribus. Donamus nanque uobis alodium cum omnibus domibus et hēdificiis de terris et uineis, cultis et incultis, atque arboribus, cum omnibus suis afrontacionibus et pertinentiis quod Durandus, pater eius, tenuit et ipse Bernardus nunc tenet in seruicij Sancti Benedicti et donat ipsam tascham.⁶ Est autem hoc alodium in Bagis, in loco quem uocant Pozol, non longe ab ecclēsia Sancti Genesii. Ideoque damus uobis hoc totum ut habeatis et teneatis uos ambo fratres prescripti in seruicio Sancti Benedicti et nostro et successorum nostrorum et abeatis inde fideliter ipsam tascham ex omnibus fructibus exinde collectis in uita uestra. Post obitum uero uestrum hoc mansum siue alodium reuertatur ad Sanctum Benedictum solide et libere habendum sine ulla reseruacione.

Siquis autem hoc disrumpere uolueritis non possit facere sed componat aut componamus hęc omnia in duplo et postea hec scriptura firma persistat in eternum.

Actum est hoc III Nonas Nouembris anno X[X]VIII⁷ Philippi regis. Sig+num Sancii, prioris Sancti Benedicti, qui est donator istum mansi cum omnibus suis pertinenciis.

Petri, monachi. Sig+num Geralli, monachi. Sig+num Raimundi Guadalli, monachi. Sig+num Guilelmi Mironis. Sig+num Raimundi Borelli.

Artallus, qui hoc scripsit in prefato dię uel anno. (*signe*)

3⁸

1. *Al segle XVIII, o a l'inici del XIX, per salvar la irregularitat del costat esquerre (anvers) del pergami, que es volia relligar amb d'altres -el pergami té dos forats petits al costat esquerre (anvers)-, se li va cosir prèviament un retall d'un altre pergami -que no mostra cap senyal d'escriptura anterior- amb fil blanc, molt ben conservat. Document quirógraf (deu lletres capitals que no segueixen un ordre alfabètic a la part superior de l'anvers; podria ser que formessin una frase religiosa, però no és senzill de descifrar-ne el sentit i, per tant, tampoc podem assegurar-ho).*

2. *Segle XVIII.*

3. *Inici del segle XIX.*

4. *Segle XX.*

5. *Segle XXI.*

6. *Tot seguit: et alios seruicios, ratllat.*

7. *El segon X, difícil de copsar.*

8. *Segle XVIII o inici del segle XIX.*

a

Plica. 28. de N° 541 â 560.

B. N° 546.

A= 1089=²

Donacio de alous situats prop S^{nt}. Genís. A Ramon y Guilabert monges. Fa tasca a S^{nt}. Benet

«Consta que ab acte clos per Ramon Borrell Artallus, a 4 de las Nonas de Novembre any 29 de Phelip, rey, com Sancius Berenguer, ab los demás monjos de S^{nt}. Benet, donan á Ramon y á Guilabert,³ germans, lo alou de Bernat Duran, ab totas las cases y terras, vinyas cultas y hermas, que Duran y son pare tania en servey de S^t. Benet, y que li donian tasca. Y és, dit alou, en Bages, en lo lloch que's diu Pujol, no lluny de S^t. Genís. La qual donació fan ab condició que dits alous tingan en servey de S^t. Benet, y donian tasca a S^{nt}. Banet &, y després de sa mort tornian a Sⁿ. B^t.»

- 1.
2. *escrit amb tinta més clara que la sigla i el regist.*
3. *a a, tot seguit: monjos, ratllat; damunt, germans.*

b

«Sancius Berenguer, amb els demás monjos de Sant Benet, donen a Ramon i a Guilabert, germans, l'alou de Bernat Duran amb totes les cases i terres, vinyes, cultes i ermes, que Duran i el seu pare tenien en servei de Sant Benet, i que li donin tasca. És, el dit alou, al Bages, al lloc que es diu Pujol, no lluny de Sant Genís. La qual donació fan amb la condició que els dits alous tinguin en servei de Sant Benet, donant tasca a Sant Benet, i després de la seva mort torni a Sant Benet.

A 4 de les Nones de Novembre de l'any 29 del regnat del rei Felip.

Ramon Borrell Artallus, escrigué»

1212

1087, novembre, 2.

Establiment. *L'abat Frotard, amb el col·legi de monjos de Santa Maria i Sant Ponç de Tomeres, [Saint-Pons-de-Thomières -antic monestir benedictí-, departament d'Hérault, regió de Llenguadoc-Rosselló, Alt Llenguadoc, Occitània] estableixen a Udalard i als seus fills Arbert, Bernat Ponç i Guillem i, després d'ells, a llurs fills legítims, els alous (terres i vinyes, conreades i ermes, cases, sitges i portes, colomar, pendent i pla, i arbres de diverses menes, fruiters i no fruiters) que tenen al comtat de Barcelona, a la parròquia de Terrassa i a Santa Maria de Toldel, [antiga parròquia de Santa Maria de Toudell, actual municipi de Viladecavalls del Vallès, comarca de Vallès Occidental] prop de Merà. [Merà, actual municipi de Terrassa, comarca de Vallès Occidental] Ho tenen per dret del monestir, per col·lecta dels fidels i per donació que féu Ramon, clergue, i els establerts (uos susceptores), tal com consta per escriptura que tenen els establidors, i per qualssevol drets. Els traspassen el domini i la potestat, amb la condició que cada any els donin (als establidors i als seus successors) la tasca dels fruits i no tinguin poder per vendre, empenyorar, alienar, commutar ni entrar en cap altre senyoratge. Ho donen a dues persones, una que és present i entra en possessió aleshores i una altra que s'espera. Que la successió sigui automàtica, de manera que si un morís, els que sobrevisquessin rebessin la part i el dret d'aquell. Si una d'ambdues parts anés contra el que aquí consta, que no ho pugui fer i hagi de restituir-ho en el triple del seu valor.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2277 M.

Stabiliuit abbas ad [...].sancta in loco uocato Merani²

Sunt 6**Taracia**N.º 2.³T. A. N 29⁴**Barcelona.**⁵**1087.****Tarrasa.**⁶**140**⁷**2277 M**⁸

In Dei eterni regis nomine. Ego abbas Frotardus cum collegio monachorum Sancte Marie Sanctique Poncii Tomeriensis. Nos in unum donatores sumus uobis Uzalardo et filiis tuis, id sunt: Arbertus et Bernardus Poncius et Guilelmus, atque filios filiorum tuorum, post uos primos sequentes quos ex uos legitimo coniugio fuerint procreati. Manifestum est enim quia per hanc scriptura istius nostre donacionis donamus uobis alodia nostra propria, id sunt: terras et uineas, cultas uel incultas, domos cum solis et suprapositis, foueis et ianuis et columbario, prouum et planum, arborum diuersi generis, fructuosus uel infructuosus. Sunt autem predicta omnia in comitatu Barchinone, infra parrochia Terracie siue Sancte Marie de Toldel, prope uocitatum locum Merani. Aduenerunt autem nobis hec omnia per uocem monasterii nostri et ob collacione fidelium et per donacionem quam fecit nobis Raimundus, clericus, siue uos susceptores sicut in nostre resonant scripturę, et per omnesque uoces. Habent namque terminos perlocuta omnia: a parte orientali in alodio Sancte Cecilie siue de nos susceptores, et in alodio de Sancti Cucuphati; de meridie ad ipsos iungentes de ipsos torrentes usque ad ipso Albedono; a parte uero occidentali in ipsas rieras que excurrent de Gaiano siue de ualle de Loris et in Corbera siue in alodio de ipsa Regaiada; a parte uero circi in alodio Sancte Cecilie siue de Poncio Guilelmi, clerici. Quantum autem predicti concludunt termini et iamdicte affrontaciones terminant, totum ad integrum, cum omnibus earum ingressibus siue regressibus sic donamus uobis iamdicte duabus personis: una que in presentiarum cernimus, alia que ex uos suprascriptos ex legitimo coniugio speramus, et qualem ex uobis obierit illi qui superuixerint accipiant partem illius. Et de nostro iure in uestrum tradimus dominium et potestate. Sub tali uero conuentu ut per unumquemque annum detis nobis successorumque nostrorum ex fructu quod inde exierit ipsam tascam fideliter et non sit uobis potestas uendendi neque impignorandi neque alienandi neque commutandi neque ibi alium senioraticum inuocare ausi sitis nisi nos aut successorum nostrorum. Post obitum uero uestrum atque prima uenientis persona solide et delibere absque ullius contrarietatis obstaculo remaneat Domino Deo et cenobium Sancte Marie Sanctique Poncii et faciant exinde quodcumque illis placuerit. Quod si nos donatores aut aliquis homo utriusque sexus qui contra hanc donacione uenerimus aut uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uendicare sed componat aut componamus uobis predicta omnia in triplum, et in antea ista donacio firma permaneat. Si uero uos susceptores hoc quod scriptum est minime feceritis et in retro uos traxeritis similiter componatis nobis suprascripta omnia in triplum, et in antea ista donacio firma permaneat.

Actum est hoc IIII Nonas Nouember anno XXVIII regni regis Philippi.

+ S<ignum> Frotardi.*

S+m Reimundi prolis Uzalardi, presbiteri, qui pro hac firmacione accepi mancosos quinquaginta a predictis susceptores. Guilelmus, leuite.* S+ Raimundi leuite.*

S+gnum Arnallvs, scriptoris, cvi⁹ hoc scripsit et die¹⁰ et anno qvo svpra.¹¹

1. *Pergamí en força bon estat de conservació, malgrat algunes taques d'humitat que no priven la lectura correcta del text, i alguns petits forats a les interseccions dels sècs dels plecs, per tal com anava plegat (tres sècs verticals i tres d'horizontals). Document quirógraf (a la part superior hi ha nou lletres capitals, de les quals es llegeix la part inferior, que formen el nom del monestir -X S PONTIVS-).*

2. *Segle XVI.*

3. *Segle XVIII.*

4. *Segle XVIII.*

5. *Segle XVIII.*

6. *Inici del segle XIX.*

7. *Segle XX. Ratllat.*

8. *Segle XXI, c. 2003.*

9. Arnallvs, scriptoris, cvi *amb majúscules a O.*

10. scripsit et die *amb majúscules a O.*

11. anno qvo svpra *amb majúscules a O.*

1213

1088, maig, 10.

Donació. *Arsèn, [= Arsenda] dona, dóna a Bernat Brocard [= Brocart] i la seva esposa Adala part d'un alou (terres i vinyes, conreades i ermes, cases, casals, horts, hortals i una bóta i la quarta part d'un molí, camins d'entrada i sortida, i aigües), que té per heretat paterna, per compra i per altres drets al comtat d'Urgell, al terme del castell de Bellvei. [actual municipi de Torrefeta, Ribera de Sió, Baix Segarra, comarca de Segarra]*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2277 L.

K[arta] de belve[zi]²

T. N° 282

Donacion que haze Ersen Muger / â abernardo Brocard, y â su Muger Adala / de unas posesiones, y molino en tartro de / Vrgel. Con sus afrontaciones. / Anno 28. de Philip Xpti.³

1087.

Bellvehi, junto â Guisona.⁴

139⁵

2277 L⁶

In nomine Domini. Ego Arsen, femina. Donator sum tibi Bernad Brochard et uxori tue Adala. Certum quidem et manifestum est quia placuit anime mee et placet nullus quoque agentis imperio nec suadentis ingenio sed propria expontanea mihi elegit Deo bona uoluntas ut uos suprascripti donarem aliquid de meum alaude sicuti et facio. Dono namque uobis terras et uineas cultas uel

eremas, chasas chasalibus, ortis ortalibus et tonna una et quartam partem in uno molino ueductibus uel reductibus et aquis aquarum, qui mihi aduenit per paternam hereditatem et per comparisonem siue per qualicumque uoces. Et est ipsa hec omnia superius scripta in chomitatu Urgellensi, infra terminos de chastrum Beluezi. Et abet afrontaciones: de I parte in termineis de Torroga; de II in terminis de chastrum Lor; de III in Torre fracta; de IIII uero parte in Gissona.⁷ Quantum inter istas affrontaciones includunt et iti termini ambiunt sic dono ego Arsehn a te Bernad Brocard et uxori tue Adala hec omnia superius scripta, totum ab integrum, cum exiis et regressiis earum, ad uestrum proprium alaude et de meo iure in uestro trado dominio et potestate ad omnia facere quod uolueritis uos et posteritas uestra. Quod si ego donator aut ullus homo uel femina contra ista charta uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat facere sed componat uobis in duplo. Et in antea ista charta firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta ista charta donatione VI Idus Mai anno XX^oVIII^o regnante Philippo rege. Sig+num Arsen, qui ista charta feci scribere et propria manum firmaui et ad testes firmare rogau. Sig+num Berenger Bernard. Sig+num Bernad Ponc. Sig+num Bertran Bernad.

Raimvndvs, sacer,⁸ qui⁹ ista donacione scripsit die et anno quo sv(*signe*)pra.¹⁰

1. *Pergamí en força bon estat de conservació. Dos petits forats al costat esquerre (anvers).*

2.

3.

5.

6.

7. *Tots els termes dels castells i llocs esmentats en aquesta donació (Bellveí, Torroja; Llor; Torrefeta i Guissona) els incloem en la vall o plana anomenada de la Ribera de Sió, part integrant de la Baixa Segarra, que s'endinsa vers ponent fins atènyer la immensa plana d'Urgell, tal com els considerà, l'any 1600, el P. Pere Gil (Reus 1551-Barcelona 1622), jesuïta, autor del Libre primer de la historia Cathalana en lo qual se tracta de Historia o descripció natural, ço es de cosas naturals de Cathaluña, que restà inèdit fins el 1949, que l'edità Josep Iglésies. [VILÀ I VALENTÍ, Joan - SARRIÓ I GUALDA, Josep, *El sentit històric de la comarca a Catalunya*, pàgs. 42 i 43, 50 i 51]*

8. Raimvndvs, sacer *amb majúscules a O.*

9. q *amb majúscules a O.*

10. die et anno quo svpra *amb majúscules a O.*

1214

1088, maig, 26.

Venda. *Guisol [= Quíxol] i el seu fill Ramon, i els seus fills: Hugbal, Sicards i Ermesèn, venen al Senyor Déu i al monestir de Sant Benet [de Bages] i al prior Sanç una peça de vinya amb la terra on és plantada, que Guisol té per compra i els fills pels parents i per altres drets a[comtat de] Manresa, al [terme del] castell d'Or, al terme de Buc, [actual municipi de Castellnou de Bages, comarca de Bages] en alou Sant Benet, [de Bages] pel preu de dos sous de moneda nova s[... de] Vic.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2277 K.

[Karta] **de** [bu]g [...A]ur[o]

**Cartas des Castell de Or haont son los
Massos Messaguer, Mas Bassa, Mas Puig
ferrerich**

1086

S. Padò**Gisol vende a Sancho Prior
Y Monges una viña en San
Pedor²**138⁴2277 K⁵

In nomine Domini. Ego Gisol et filio meo Remon, prolisque Uguballo, et Sicards et Ermensen. Nos simul in unum vinditores sumus a Domino Deo et Sancto Benedicto cenobio et Sancio priori, emtores. Per hanc scriptura vendicionis nostre uendimus nos tibi pecia I de uinea cum terra vbi est fundata qui mihi aduenit ad me Gisol per comparacione et ad nos infantes per parentorum siue per ullaque uoces. Et est hec omnia in Minorisa, infra kastrum Auri, in termino de Bugo, infra alodio Sancti Benedicti. Afrontat ipsa uinea: de orient et de meridie et de occiduo et de circii in terras uel uineas de Sancti Benedicti cenobii. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindimus nos uobis ipsa uinea suprascripta tota ab integrum cum exiis et regressiis earum, in precium placibilem solidos II moneta noua s[... de] Uico. Et est manifestum. Quem uero predicta ec omnia quod superius est scripta de nostro iure in uestro trado tradimus dominio et potestate ad proprio facere quod uolueritis. Quod si nos uenditores aut ullusque uiuens homo uel femina utriusque sexus qui contra anc ista karta uindicione uenerit ad inrumpendum non oc ualeat uindicare set componat aut componamus in duplo cum omne suam melioracione. Et in antea ista karta firma permaneat omnique tempore.

Actum est occ VII° Kalendas Iunii anno XX^oVIII^o⁷ regni Filiphio rege. Sig+num Gisol. Sig+num Remon. Sig+num Sicards. Sig+num Ermesen, nos qui ista karta fecimus scribere, firmamus et firmare rogamus. Sig+num Pere Bernard. Sig+num Raimon Bernard. Sig+num Poncius Dac.

PetRVS iphoDiachoNVS scripsit die (*signe*) et anno quod supra.

1. *Pergamí format quartilla, en força bon estat de conservació, malgrat algunes taques d'humitat, la major de les quals no permet llegir completament el preu a noua s[... de] Uico, a més d'haver produït dos petits forats. Preparat a la manera dels còdexs. Dos sècs verticals. Havia estat plegat. Document quirògraf (a la part inferior dreta -anvers- hi ha la part superior d'una lletra amb majúscules).*

1215

1089, febrer, 15.

Donació pietosa. *Ermengarda, dona, dóna a la seva filla Ermesenda, al seu home Mir Guillem i al seu fill Benet, en ocasió de la seva oblació al monestir de Sant Benet de Bages, un alou al comtat de Manresa, al terme del castell de Calaf, a la vall de Ferrera, [Ferrera, actual municipi de Calaf, comarca d'Anoia] que té per compra i per donació del seu home Borrell, i per altres mitjans. Els dóna la meitat del mas i alou de Ferrera (cases, casals, horts, hortals, terres i vinyes, arbres de diverses menes, pedres, aigües, prats, pastures, rovires, garrigues, fontanes, camins i eixides, entrades i sortides), del coll de Calaf cap enllà, amb el celler, que és encarat cap a ponent. N'exceptua el solar i les altres cases. Amb el pacte que Mir i la seva esposa Ermesenda ho tinguin i posseeixin tot mentre visquin, i donin al Senyor Déu i a sant Benet, venerat al monestir de Bages, la tasca anual de tot el que Déu els hi doni, sense engany. Després de llur traspàs, els alous esmentats hauran de romandre en possessió de llur fill Benet i del monestir de Sant Benet de Bages. Si aquest fill morís, que passi a un altre fill que sigui ofert a Déu i al monestir de Sant Benet de Bages.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 366.

S A N°. 87.²

Donacion de casas y Posesiones en la Ferrera del termino de Calaf â Bages, con ocasi3n de unos monges que vistieron el habito Año 28 de Philipo. de Christo.³

audiuit⁴

donatio ad monasterio a fferaria prop calaf⁵

Donacio a el Monestir en lloc anomenat a ferrera prop de Calaf⁼⁶

Calaf.⁷

1098.⁸

Carta de prop calaff⁹

Calaf¹⁰

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAG3N¹¹

15-II-1089¹²

In Dei nomine. Ego Ermengardis, femina. Donatrix sum tibi Ermesindis, filia mea, et uiro tuo Mironi Gillelmi, et filio uestro Benedicto, alodem meum proprium, qui mihi aduenit per comparatione et per donacione de uiro meo Borrelli, aut per qualique uoces. Et est predictus alodis¹³ in comitatu Minorise,¹⁴ in terminio de castrum¹⁵ Calaph,¹⁶ in loco uocitatum¹⁷ Ferrera,¹⁸ in ipsa ualle. Et est ipse alodis:¹⁹ casas,²⁰ casalibus, ortis,²¹ ortalibus,²² terris et uineis, arboribus ex diuersis generis, petris, aquis, et pratis, pascuis, ruires,²³ garricis, fontanulis, et aqualibus, ueductibus et reductibus, cum exiis et regressis suis. Et habet afrontaciones: ab oriente in alodio qui fuit Guillelmi Onifredi et filiorum suorum; de meridie in terra de Reimundi²⁴ Franci uel de Mir²⁵ Ollofred;²⁶ de occiduo et de circi²⁷ in alodio de Remundo²⁸ Franci uel de suos eredes.²⁹ Quantum predicte³⁰ afrontaciones includunt sic dono uobis in iamdicto alodio, de de³¹ ipso collo de Calph³² in antea, ipsa medietate, in terris et uineis et in omnia qui de super resonat. Et de ipso puio ubi ipsum mansum est, ipsa medietate cum ipso celler³³ quomodo uergit ad occidente siue ad ipsa Ferrera,³⁴ exceptus ipso solario et ipsas alias mansiones qui ibidem sunt. In tali uidelicet racione ut uos iamdicti³⁵ Miro et uxori tue Ermesindis teneatis et possideatis in uita uestra totum ab integrum cum exiis et regressiis sicut hic resonat, et³⁶ donetis per unumquemque annum Domino Deo et Sancto Benedicto Baiensis³⁷ cenobio ipsam tascham fideliter ex omnibus quod ex inde Deus dederit, sine inganno.³⁸ Post obitum uero uestrum remaneat predictos alodis³⁹ ad filium uestrum iamdictum Benedictum siue ad cenobium Sancti Benedicti Baiensis,⁴⁰ cuius Deo disponente monachos er[...]⁴¹ quod si de⁴² ista ante uite discesserit puer iste remaneat ad alium filium qui similiter sit Deo oblato⁴³ et Sancto Benedicto in eodem Baiensis⁴⁴ cenobio. Et hoc alodium cum suis pertinentiis remaneat cum ipso puero ad prescriptum cenobium Sancti Benedicti ad proprium alodium, liberum et quietum ine[...]aum⁴⁵ per abendum.⁴⁶ Quod si ego donatrix aut uos ipsi aut ullusque ex heredibus nostris istam cartam⁴⁷ uenerit ad irrumpendum non hoc ualeat uendicare⁴⁸ sed componat in duplo cum sua melioratione.⁴⁹ Et in antea ista carta donacionis firma et stabilis permaneat modo⁵⁰ omnique tempore.

Facta ista carta donacionis XV Kalendas⁵¹ Marci⁵² anno XXVIII regnante rege⁵³ Philipo.⁵⁴

Sig+num Ermengardis que⁵⁵ istam cartam donationis feci firmaui et testes firmare rogau. S+num Arnalli. S+num Raimundi. S+ Guifredi.

Petrus,⁵⁶ monachus qui istam cartam scripsit cum litteras superpositas in XVII linea (*signe*).

1. *El pergami anava enrotllat (dos forats petits al marge esquerra –costat del text- per a passar-hi el cordill). Crec que a finals del segle XI -final de la dècada de 1080 i dècada de 1090-, el monestir passa per un dels moments més àlgids de la seva existència.*

Tres sècs horitzontals i tres verticals. En diversos punts del pergami, precisament en les línies dels sècs, i a conseqüència d'ells, hi ha alguns forats, que han provocat la desaparició del suport en aquells indrets i de les lletres que hi havia (sobretot en el segon sèc horitzontal, començant per dalt).

2. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

5. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

6. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

7. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

8. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

9. *Mitjans del segle XIX.*

10. *Mitjans del segle XIX.*

11. *Segell estampat a inicis del segle XX: «Archivo de la Corona de Aragón».*

12. *Mitjans del segle XX. Escrit amb llapis.*

13. *alodis a O, per alod/alodio.*

14. *Minorise a O, per Minorisensi.*

15. *de castrum a O, per castri.*

16. *Calaph a O.*

17. *uocitatum a O, per uocitato.*

18. *Ferrera (en català) a O; Ferraria (en llatí).*

19. *ipse alodis a O, per ipso alodio.*

20. *casas a O, per casis.*

21. *ortis a O, per hortis.*

22. *ortalibus a O, per hortibus.*

23. *ruuires (en català) a O.*

24. *de Reimundi a O, per Raimundi.*

25. *de Mir (en català) a O; Mironi (en llatí).*

26. *Olofred (en català) a O; Olofredi (en llatí).*

27. *circi a O, per circio.*

28. *de Remundo a O, per Raimundi.*

29. *eredes a O, per heredes.*

30. *predicte a O, per predictas.*

31. *de de a O, per de.*

32. *Calph a O, per Calaph.*

33. *celler (en català) a O; cellario (en llatí).*

34. *ipsa Ferrera a O.*

35. *iamdicti a O, per iamdictos.*

36. *et ratllat a O.*

37. *Baiensis a O, per Baiensi.*

38. *inganno (en català llatinitzat) a O.*

39. *alodis a O, per alodios.*

40. *Baiensis a O, per Baiensi.*

41. [...]

42. de *sobrelineat a O*.
43. oblatos *a O, per* oblato.
44. Baiensis *a O, per* Baiensi.
45. ine[...]aum.
46. abendum *a O, per* habendum.
47. cartam *sobrelineat a O*.
48. uendicare *a O, per* uindicare.
49. melioratione *a O, per* immelioratione.
50. *Tot seguit hauria d'anar-hi: uel.*
51. Kalendas *a O, per* Kalendarum.
52. Marci *a O, per* Martiarum.
53. rege *a O, per* regi.
54. Philipo *a O, per* Philippo.
55. que (*abreujat q, amb una e damunt*) *a O*.
56. Petrus *amb majúscules a O*.

1216

1089, juny, 23.

Donació pietosa. *Ponç Guerau, [de Cabrera] vescomte de Girona, [= Ponç I (c. 1050-c. 1105)] dóna al monestir de Sant Benet de Bages i a Sant Valentí, màrtir de Crist, un mas òptim/alou (cases, casals, horts, hortals, terres i vinyes, conreades i ermes, arbres de diverses menes, molins amb els seus artificis i les seves pertinences, i una casa a la sagrera, prop de Santa Maria, que és el seu propi habitacle, prats, pastures, boscs, garrigues, amb les entrades i eixides del mas, amb tots llurs usos i el dret que li pertany) que té per qualssevol drets al comtat d'Osona, al terme del castell de Cabrera, a Santa Maria de Corcó, [actual municipi de Santa Maria de Corcó, comarca d'Osona] i que fou del difunt Llopard [= Llopart] i ara de la seva esposa Ranla. Fa la donació pera remei de la seva ànima.*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2277 Q.

A.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2277 P.

O¹

Mansi de orsentibus de corco

Corcolione

[...] **MANSO** [...] ²

**Donacio del Biscompte de Girona del
Mas Corco, en lo Bisbat de Vic, fe
ta a St Benet de Bages=
=Osona=³**

U N° 13⁴

Mas de orsentibus de Corco

N 16 segons lo Indice nou

Bag⁵

1089.**Castell de Cabrera⁶**144⁸2277 Q⁹

In nomine Domini. Ego Poncius Geraldii, uicecomes Gerundensis, donator sum ad domum Sancti Benedicti cenobii Sanctique Ualentini, martiris Christi, unum meum mansum obtimum quod est in comitatu Ausonensi, in termine de castro Caprera, in loco quem uocant Sanctam Mariam de Corcolione, quod mihi aduenit per qualescumque uoces. Et est predictus alodis: casis⁹ casalibus, ortis ortalibus et terris et uineis, cultis et eremis, arboribus ex diuersis generis, molendinis cum illorum artificibus et pertinenciis, pratis, pascuis, siluis, garricis cum ingressibus et exitibus suis et omnibus pertinenciis quod ad ipsum mansum pertinent, cum usibus suis omnibus, hoc totum ipsum predictum mansum, cum omnibus afrontacionibus suis atque pertinenciis quod fuit¹⁰ condam de Leopard, et nunc est de uxore sua nomine Ranle. Sic dono Domino Deo et Sancti Benedicti Baiensi cenobio ipsum totum meum directum quod ibi ahbeo¹¹ uel habere debeo per quascumque uoces ad proprium per abbendum¹² semper in eternum, propter remedium anime meę et parentum meorum. Et est manifestum. Quod si ego donator aut ullus homo uel femina qui contra istam cartam donacionis uenerit ad irrupendum¹³ non hoc ualeat uendicare sed componat uel componant ad ecclesiam Sancti Benedicti in duplum, cum omni melioracione sua. Et in antea ista carta donacio¹⁴ firma et stabilis permaneat modo et omnique tempore et non sit disrupta.

Facta ista carta donacionis VIII Kalendas Iulii anno XX n¹⁵ VIII regnante rege Philipo.

Poncis uicecomes (*signe*).^{*16}

Sig+num Gauzerandi. Sig+num Raimundi Borrelli. Sig+num Geraldii Poncii. + Gaucefredus, leuita.

Sig+num Salamonis.

+ Sonyarii.^{*17} Syg+num Ihoannis.^{*18} (*signe*) Petri Bernardi.^{*19}

Sig(*signe*) Lypi, monachi, qui hanc cartam scripsit die et anno quo supra.

1. *Pergamí en relatiu bon estat de conservació. Té algunes taques d'humitat i un tall a la part inferior, que no afecta el text. Document interessant per reproduir, especialment per la signatura autògrafa del vescomte de Girona Ponç Guerau, i pel signe de l'escrivà, perfectament imitat a la còpia (A).*

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9. casas a **O**; en el lloc de la segona a hi ha estat escrita una i.

10. tot seguit de, ratllat a **O**.

11. ahbeo a **O**; per abeo.

12. abbendum (bbe gairebé esborrat) a **O**; per habendum.

13. irrupendum a **O**; inrupendum segons **A**. És més correcta la primera forma.

14. donacio a **O** (ne final raspat).

15. n a **O**.

16. *Signatura autògrafa del donant: Poncis, uicecomes. La seva signatura, amb lletres majúscules i caixa més gran que la resta del text i que les altres tres signatures autògrafes (vegeu les notes 17, 18 i 19), va ser feta quan el text ja era redactat, com també les altres tres signatures autògrafes esmentades. Vegeu la nota 17 del doc. 1198 (1082, setembre, 22), on el mateix vescomte. Es tracta de Ponç Guerau de Cabrera, vescomte de Girona [Ponç I: c. 1050-c. 1105]. Vers el 1067 es casà, sembla que en segones nupcies, amb Letgarda, filla d'Arnau Mir de Tost. Ocupà llocs importants a la cort de Ramon Berenguer I, comte de Barcelona; el 1059 fou un dels prohoms que dictaren sentència en la qüestió sorgida entre aquest i Mir Geribert d'Olèrdola. Es declarà vassall del comte de Barcelona (1061); quan aquest morí, prengué partit per Ramon Berenguer II en les dissensions d'aquest amb el seu germà Berenguer Ramon II. En un intent d'avinença fou lliurat a aquest últim com a hostatge. Després del fratricidi, fou un dels encarregats de la curadoria del jove Ramon Berenguer III (1086), i romangué a la seva cort després de la majoria d'edat d'aquest. Intervingué en les lluites entre els comtes d'Urgell i de Pallars a favor del darrer. [FLUVIÀ, Armand de: "els Cabrera" - quadre genealògic-, a *Gran Enciclopèdia Catalana*, 4 (Barcelona 1973 -1ª ed.-), pàgs. 66 i 67 / PONS I GURI, Josep Maria, "Cabrera, Ponç de", pàg. 71].*

17. *Signatura autògrafa: Sonyarii. La seva signatura, amb lletres minúscules i caixa més petita que la resta del text, va ser feta quan el text ja era redactat, com també les altres dues signatures (vegeu les notes 18 i 19).*

18. *Signatura autògrafa: Ihoannis -abreujat Ihoys-.*

19. *Signatura autògrafa: Petri Bernardi.*

A¹

K[arta] de chorcolione²

**Vicecomes Gerundensis anno 29 Regis Philipi
in termino castris caprera.³**

U. N.º 130⁴

**N. 17 segons
lo Indice nou⁵**

1089

Cabrera.⁶

143⁷

2277 P⁸

In nomine Domini. Ego Poncius Geralldi,⁹ uicecomes Gerundensis, donator sum ad domum Sancti Benedicti cenobii Sanctique Ualentini, martiris Christi, unum meum mansum obtimum quod est in comitatu Ausonensi, in termine de castro Caprera, in loco quem uocant Sanctam Mariam de Corcolione, quod mihi aduenit per qualescumque uoces. Et est predictus alodis: casis casalibus, ortis ortalibus et terris et uineis, cultis et eremis, arboribus ex diuersis generis, molendinis cum illorum artificibus et pertinenciis et una domo in sacraria prope Sancte Marie, qui est meum proprium abitaculum,¹⁰ pratis, pascuis, siluis, garricis cum ingressibus et exitibus suis et omnibus pertinenciis quod ad ipsum mansum pertinent, cum usibus suis omnibus, hoc totum ipsum predictum mansum cum omnibus afrontacionibus suis atque pertinenciis quod fuit¹¹ condam de Lopard¹² et nunc est de uxore sua nomine Ranle. Sic dono Domino Deo et Sancti Benedicti Baiensi cenobii¹³ ipsum totum meum directum quod ibi abeo¹⁴ uel habere debeo per

quasquamque¹⁵ uoces ad proprium per abendum¹⁶ semper in eternum, propter remedium anime¹⁷ meę et parentum meorum. Et est manifestum. Quod si ego donator ad¹⁸ ullus homo uel femina qui contra istam cartam donacionis uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uendicare set¹⁹ componat uel componant ad ecclesiam Sancti Benedicti in duplum, cum omni melioracione sua. Et in antea ista carta donacio firma et stabilis permaneat modo et omnique tempore et non sit disrupta.

Facta ista carta donacionis VIII Kalendas Iulii anno XXVIII regnante rege Philipo.

Poncis, uicecomes (*signe*).²⁰

S+num Gauderandius.²¹ S+num Raimundi Borelli.²² Sig+num Geraldi Poncii. + Gaucefredus, leuita. Sig+num Salamonis. + Suniarii.²³ Syg+num Ihoannys.²⁴ (*signe*) Petri Bernardi.²⁵

Sig(*signe*) Lupi, monachi, qui hanc cartam scripsit die et anno quo supra.²⁶

1. *Pergamí en relatiu bon estat de conservació. Té algunes taques d'humitat. Alguns forats minúsculs, a les interseccions dels sècs, que no afecten cap lletra. El document es conservava plegat (dos sècs verticals i tres d'horizontals).*

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9. Geraldi a O; Geralldi segons A.

10. et una domo in saccharia prope Sancte Marie, qui est meum proprium abitaculum no és a O.

11. tot seguit de, ratllat, a O.

12. Leopard a O; Lopard segons A.

13. cenobii a O; cenobio segons A.

14. ahbeo a O; abeo segons A.

15. quasquamque a O; quascumque segons A.

16. abendum a O; abendum segons A; per habendum.

17. anime a O; anime segons A.

18. aut a O; ad segons A.

19. sed a O; set segons A.

20. La signatura: Poncis, uicecomes (*signe*) és autògrafa a O; no ho és a A.

21. Gauzerandi a O; Gauderandius segons A.

22. Borrelli a O; Borelli segons A.

23. Sonyarii a O; Suniarii segons A. La signatura és autògrafa a O; no ho és a A.

24. Ihoannys -abreujat Ihoys- a O i segons A. La signatura és autògrafa a O; no ho és a A.

25. Petri Bernardi a O i segons A. La signatura és autògrafa a O; no ho és a A.

26. quo supra escrit damunt die et anno amb la mateixa caixa a A.

1217

1089, juliol, 26.

Evacuació i definició. *Pere Bernat defineix i evacua a Arnall i Bernat, germans seus, la meitat del solar amb tota la sala, la meitat del molí mitjà i la meitat del molí sutirà de nou dies i nou nits en endavant, i els evacua la meitat del dret de llur pare en un altre honor; l'altra meitat la reté juntament amb les seves germanes. Bernat i Arnal evacuen a Pere l'altra meitat del solar amb la meitat del molí mitjà i la meitat del molí sutirà, la bassa i tots els estris que pertanyen al molí, i la franquesa, de la manera que és obligat per judici, i la meitat de l'altre honor que tenen. L'altra meitat la tingui Pere i les seves germanes. En endavant li evacuen el dret de llur mare, de la manera que és obligat per judici i consta en els documents. I si algun home o alguna dona volgués*

*trencar aquest document ho hagi de restituir en el doble del seu valor amb la seva millora i no tinguin llicència per vendre-ho ni alienar-ho sinó un a l'altre.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2277 N.

[...]²

Particio inter Laicos

=Mayans=³

M.S.N.º 73⁴

1088.

Mevans.⁵

[141]⁶

2277 N⁷

Hec est difinicione uel euacuacione que feci ego Pere Bernard a te Arnadl atque Bernard fratres meos. Definio ego Pere ad uos fratres meos iamdictos medietate de ipsum solarium cum tota ipsa sala et medietate de molendino qui est mediano, et medietate de molendini qui est sutirano de VIII dies et VIII noctes in antea euacuo uobis. De alia onore de directum de pater noster Bernard una medietate. Alia medietate retineo inter me Pere et meas sorores. Et ego Bernard et Arnadl euacuamus a Pere alia medietate de solarium cum medietate de molendini mediano et medietate de molendini sutirano, siue cum toto molendini becio cum tota sua usibilia qui ad molendini pertinet et pertinere debet, siue ipsa francheda quomodo in iudicio est obligatum. Siue de alia onore que abeamus nos una medietate. Alia medietate tenet Pere et sorores suas. In antea euacuamus tibi ipsum directum de mater uestra quomodo in suo iudicio est obligatum uel in cartas resonat. Et si nullus omo uel femina qui ista carta dirumpere uoluerit in duplo componat cum sua melioracione et non abeamus licenciam uindere nec alienare nisi unum ad alium.

Actum est hec facta ista carta euacuacione VII Kalendas Agusti anno XX VIII Philipi rege.

+num Pere. +num Bernard. +num Arnadl, nos qui ista euacuacione fecimus et firmamus firmarique rogamus. +num Gillem Gerouard. +num Gillem Oliba. +num Gillem Ramon de Cadlers.

Oliba, sacerdos, qui hoc scripsi die et anno (*signe*) quod supra.

1. *Pergamí en relatiu bon estat de conservació. La tinta és una mica deslluïda. Diversos talls laterals -exactament nou- al costat esquerre (anvers). Document quirògraf (part superior d'una vintena de lletres que sobresurten de l'extrem inferior). Una sisena de forats minúsculs, enmig del text, que no afecten cap lletra.*

1218

1090, gener, 4.

Donació pietosa. *Ermengarda, dona, dóna al Senyor Déu i al seu confessor sant Benet, i a sant Valentí, màrtir, l'alou que fou de Berenguer Brocard, [= Brocart] marit seu, difunt, i que ara és seu: cases, casals, horts, hortals, terres, vinyes, conreus i erms, arbres, molner amb cap d'aigües i sagrers de l'església de Sant Joan de Vilatorrada, [actual municipi de Sant Joan de Vilatorrada, comarca de Bages] i el mas de Bages, on s'està Senfred [= Sinfreu] Astramon. I tot és al comtat de Manresa.*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1599.

a. SOLÀ I MORETA, Fortià, *El monestir de Sant Benet de Bages*, pàg. 138, ex **O**.

b. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 824, pàg. 943, ex **O**.

In nomine Domini. Ego Ermengardis, femina. Magnum mihi et satis licitum esse uidetur domum Dei edificare, et de rebus meis honorare, tradere atque concedere. Audientes monita Sanctorum Patrum quia elemosina a morte liberat anima. Propterea dono et concedo atque trado Domino Deo Sanctoque confessori suo Benedicto uel Sancto Ualentino, martiri, omnem meum alaudium, qui fuit conda, de uiro meo Berengerio Brocardi, et nunc est meis quem abeo uel abere debeo per qualescumque uoces uel qualicumque modo, id sunt: casas, casalibus, ortis, ortalibus, terris et uineis, cultis et heremis, et arboribus uniuersis, et ipsum mulnarium cum capud aquis, et ipsos sacrarios quem abeo ad ecclesiam Sancti Iohannis de Uilla Torrada. Et iterum dono ipsum mansum de Bages quem abeo uel abere debeo in terris, et uineis, cultis et eremis, ubi stat modo Seniofredus Astramundi. Et est hec omnia suprascripta in comitatu de Minorisa uel in eius terminis. Affrontat autem supradictum de Uilla Torrada: a parte orientis in albeo de Cardenerio, siue in alaudio qui de Berengario Bonifilio qui fuit condam; et a meridiana plaga in ipso torrent qui descendit ante ipsam turrem de Sancti Iohanis; et de occiduo in uineas de Bernardo Brocardi, qui fuit condam; a parte uero circi in alaudio de Raimundo Francho. Affrontat autem et predictum mansum de Bages: de parte orientis in alaudio de Ragimundo Durandi; et de meridie in alaudio de Sancta Maria; et de occiduo in alaudio de Guilaberto Guitardi; a parte uero circi in alaudio de de Guillelmo Giscafredi. Quantum infra istas totas affrontaciones includunt et hys limitibus uel terminis ambiunt sic dono atque concedo Domino Deo et Sancti Benedicti cenobio, totum ab integrum, cum exitibus et regressibus earum a proprium prebendum per abendum in sempiternum. Quod si ego donatrix aut ullus homo uel femina, tam maioris ordinis quam inferioris qui contra hanc nostram largicionem uel donacionem uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare set in primis si fecerit, iram Dei incurrat, et Sancto Benedicto in triplum componat cum omni sua melioratione. Et in antea ista carta donationis firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore et non sit disrupta.

Facta ista carta donationis · II · Nonas Ianuarii anno · XXX · regnante Philippo rege.

S+m Ermengardis, femina, que hanc cartam scribere fecit et firmaui et testibus firmare rogauit. S+m Petri Bernardi. S+m Salomonis. S+m Suniarii.

Arnaldus, leuita uel monachus, qui hanc cartam donationis scripsi sub SS die et anno quo supra.

1219

1090, abril, 1.

Convinença. *Convinença entre el monestir de Sant Benet de Bages, feta pel senyor Frotard, abat, i Sanç, prior, amb els demás monjos d'aquest lloc, i la dona anomenada Nèvia, sobre el mas Om, [actual municipi de Sant Sadurní d'Anoia, comarca d'Alt Penedès] al comtat de Barcelona, al terme del castell de Subirats [actual municipi de Subirats, comarca d'Alt Penedès] per la qual els esmentats senyors li donen el mas perquè el tingui vitaliciament per Sant Benet i la congregació de germans que allà serveixen Déu, i doni cada any una mitgera de forment fidelment, sense engany, a l'esmentat lloc de Sant Benet i de Sant Valentí, [Sant Benet de Bages] i que després de la mort de Nèvia el mas amb totes les seves pertinences retorni en dret i domini del monestir en alou propi, lliurement i quieta, sense cap reserva ni contrarietat, i si no fos així, que sigui rescabalat en el quàdruple del seu valor i lligat pel vincle de l'anatema.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2277 S.

T. A N 194

**Mas del olm en la (sic) castell
de Subirados de lo comptat
de Bar^{a2}**

1090

Castell Subirats en el Panadès.³

[146]⁴

2277 S⁵

Hec est conueniencia que est facta inter Sanctum Benedictum Baiensis cenobii, faciente domno Frotardo, abbate, et Sancio, priore, cum ceteris monachis eiusdem loci, et inter femina nomine Neuiam, de ipso manso que uocant Olm, cum omnibus suis pertinenciis, qui est in comitatu Barchinona, in terminio de kastrum Subirads. Donant namque prescripti seniores supradicte Neuia predictum mansum de Olm ut teneat in diebus uite suę per Sanctum Benedictum et congregacionem fratrum ibidem Deo seruiencium et det per unumquemque annum migeram I frumenti fideliter sine engan ad predictum locum Sancti Benedicti et Sancti Ualentini. Post obitum uero predicte Neuie reuertatur predictum mansum cum omnibus suis pertinenciis in iure et dominio iamdicti cenobii ad proprium alaudium liberum et quietum sicut in ipsa karta fideliter resonat sine ulla resseruacione et contrarietate in eternum per habendum. Si autem aliter fecerit prelibata Neuia non hoc possit facere set in quadruplum componat predicto cenobio, et insuper uinculo anatematis feriat.

Actum est hoc die Kalendas Aprelis anno XXX° Filippi regis.

FROTARDUS, abbas (*signe*) Sancius, prior (*signe*) Sig+num Neuie, femine, qui hoc firmo et laudo. Sig+num Raimundus, monachus. Sig+num Gerallus, monachus. Sig+num Salamon. Sig+num Bernardi Petri. Si

DEODATVS, monachus (*signe*)

1. *Sembla que aquest document és una còpia, si bé contemporània, d'un original, perquè les signatures dels actors no són autògrafes.*
2. *El terme del castell de Subirats incloïa els territoris dels actuals municipis de Sant Sadurní d'Anoia -amb Monistrol d'Anoia, que al segle XIX havia constituït municipi propi-, i de Subirats, a la comarca d'Alt Penedès.*

1220

1091, març, 18.

Donació pietosa. *Mindònia [= Meliò] es dona ella mateixa al Senyor Déu i al monestir de Sant Benet de Bages i Sant Valentí, màrtir, juntament amb el mas Cort, que té franc per dret patern al comtat de Manresa, al terme [del castell] de Castellet. [Cort -mas-, actual municipi de Sant Vicenç de Castellet, comarca de Bages]¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 367.

de castelet²

k[arta] de Migdonia³

Donacio [2,4 cm; 8/9 lletres] **dicti Curtes** [4,5 cm; 15/16 lletres] **facta in Caste**[32 cm (3 línies); 100 lletres] **XXI regno**⁴

de Castelet⁵

Castellet Junto a llobregat⁶

[...]⁷

1091. Castellet.⁸

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN⁹

18-III-1091¹⁰

In [nomine Domini.]¹¹ Ego Mindonia¹² dono et trado corpus meum¹³ Domino Deo et Sancto Benedicto et Sancto Valentino martiris Baiensis cenobii · cum un[um mansum qu]e¹⁴ uocant Curte cum terris et uineis cultis et heremis cum omni genera arborum qui infra sunt meum proprium et francum et l[iteum] · Et h[oc]¹⁵ mansum est in comitatu Minorisa infra terminum de Castelet · Et affrontat: de oriete¹⁶ in medio flumine de Lubr[icato];¹⁷ [de meri]die¹⁸ in strata publica qui pergit [ub]ique¹⁹ siue in Kastelet de occiduo in uinea et in alaudio de Raimundus Giribert [siue]²⁰ in ipsa costa de Castelet · de parte u[ero] c[irci]²¹ · in ipsa rocha²² que²³ uocant Cherosa ·²⁴ Et in alio loco I pecia de terra franca [in i]pso²⁵ plan²⁶ que affrontat: de orient²⁷ in alaudio de Gifre siue de Iusto de meridie in alaudio²⁸ de Ramo²⁹ Giribert de occiduo in ipso feuo de Castelet de circi³⁰ in terra de Iusto Quantum istas affrontationes includunt sic dono suprascripto monasterio cum exitibus et regressibus earum propter Deum et remedium anime mee uel parentum meorum ut Deus propicius sit in peccatis nostris · Et hec omnia suprascripta aduenit mihi per paternam uel per alias uoces · Quod si ego donatrice aut ullusque homo uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat facere³¹ sed componat in duplo · Et in super anatema feriat · et cum Iuda traditore socius permaneat.

Facta ista donatione XV K[alendis]³² Apreli³³ · anno · XXX · I · regis Philipi ·³⁴

Sig+ Migdonia³⁵ feci et firmari et testes firmare rogo · Sig+ Raimundus³⁶ Oliba uiro meo · Sig+ Arnaldus³⁷ Raimundi Sig+ Bernardi Petri · Sig+ Ramon³⁸ Guitard · Sig+ Raimundi Giribert ·

Bernardus presbiter qui hoc scripsit sub die et anno SSS quo supra cum literis³⁹ superpositis in · VI · linea ·⁴⁰

1. *Mides màximes del pergami: 22, 2 x 10,9 cm. Aquest pergami té dos forats: el primer, més gran (3,5 x 2 cm.), a l'angle superior esquerre del text i obert al marge superior del pergami, afecta les set primeres línies del text; el segon, més o menys al mig del text (8 x 5 mm.), afecta part de dues paraules, una a la quarta línia (pergi[t ub]ique) i una altra a la cinquena (u[ero] c[irci]). El contingut de la part del text eliminada ha pogut ser reconstruïda gràcies al document número 1137 (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 372 -1093, març, 18-), que fa referència, en part, a la mateixa propietat.*

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

3. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

5. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

6. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

7. *Sigles i numeració, actualment il·legibles. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

8. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

9. *Segell estampat a inicis del segle XX: «Archivo de la Corona de Aragón».*

10. *Mitjans del segle XX. Escrit amb llapis.*

11. nomine Domini *refet*, *inexistent actualment per desaparició del suport físic*.
12. Mindonia a **O**. *Vegeu la nota 30. En el regest que encapçala el document apareix, entre parèntesi, la meua traducció catalana d'aquest nom propi femení -documentat en un únic personatge en tot el fons documental de Sant Benet de Bages-, guiant-me pels mateixos canvis que regeixen altres mots amb fonemes comparables. A més, el nom coincideix amb el d'un petit nucli de població, format per unes quantes masies, anomenat precisament les Masies de Melió (actual municipi de Sant Guim de Freixenet, comarca de Segarra), a l'alta Segarra. La meua hipòtesi és clara: el topònim ve del nom personal femení homònim, cosa que no vol dir que hagi de ser necessàriament aquesta mateixa persona la que donà el nom al nucli, a la zona de marca del comtat de Manresa, si bé la seva fundació ha de ser contemporània a la vida d'aquesta persona. Vegeu el document núm. 1137 (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 372-1093, març, 18-), en el qual Mindonia es dona al monestir de Sant Benet de Bages.*
13. meum a **O**, per meus.
14. un[um mansum qu]e *refet*, *inexistent actualment per desaparició del suport físic*.
15. [I]iteum · Et h[oc] *refet*, *inexistent actualment per desaparició del suport físic*.
16. oriete a **O**, per oriente.
17. [Lubr]icato; *les lletres entre claudàtors han estat refetes, ja que actualment no hi són per desaparició del suport físic*.
18. [de meri]die; *les lletres entre claudàtors han estat refetes, ja que actualment no hi són per desaparició del suport físic*.
19. [ub]ique; *les lletres entre claudàtors han estat refetes, ja que actualment no hi són per desaparició del suport físic*.
20. [· siue]; *les lletres entre claudàtors han estat refetes, ja que actualment no hi són per desaparició del suport físic*.
21. u[ero c]irci; *les lletres entre claudàtors han estat refetes, ja que actualment no hi són per desaparició del suport físic*.
22. rocha a **O**. *No és un mot llatí. En aquesta llengua hi havia els mots: rupes, saxum i scopulus.*
23. que a **O**, per quod.
24. Cherosa a **O**. *El lloc de Cherosa ja és esmentat el 22 de juny de 995 (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, núm. 1180/Catalunya carolíngia, vol. IV, tercera part, doc. 1702, pàg. 1209).*
25. [in i]pso; *les lletres entre claudàtors han estat refetes, ja que actualment no hi són per desaparició del suport físic*.
26. plan (en català) a **O**, per plano.
27. orient a **O**, per oriente.
28. in alavdio *sobrelineat*.
29. Ramo a **O**, per Ramon.
30. circi a **O**, per circio.
31. facere a **O**, amb signe d'abreviació damunt la c.
32. K (amb signe d'abreviació) a **O**; *ha de ser Kalendis*.
33. Apreli a **O**, per Aprilibus.
34. Philipi a **O**, per Philippi.
35. Migdonia a **O**. *Vegeu la nota 12.*
36. Raimundus a **O**, per Raimundi.
37. Arnaldus a **O**, per Arnaldi.
38. Ramon (en català) a **O**, per Raimundi.
39. literis a **O**, per litteris.
40. *Fa referència a in alavdio, sobrelineat damunt de de Ramo<n> (vegeu la nota 28).*

Evacuació i definició. *Sendre Galí i el seu fill Bernat Sendred [= Sindreu] evacuen i defineixen i tornen en possessió del Senyor Déu i de Sant Benet [de Bages] i de Sanç Berenguer [prior] i Guillem Guifred, [= Gifreu, Gifre] batlle, el mas de Bertrix [parròquia de Castelladral, actual municipi de Navàs, comarca de Bages] amb les oliveres que són a la font i amb la terra on són, amb totes les seves afrontacions i les seves pertinences, per raó del mal que feren a Sant Benet que no pogueren esmenar, en presència de Ramon Guifred [= Gifreu, Gifre] de Bages i de Ramon Bernat de Castelladral, i de Ramon Bermon d'Olivella, i d'altres bons homes. De manera que ni ells ni llur descendència els puguin demandar i pertorbar sinó que els monjos facin el que vulguin per tal com és alou de Sant Benet, i si algú anés en contra que ho restitueixi en el doble.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2277 R.

Omnipotente tu te don²

**Diffinició facta Sancto Benedicto
de manso de bartrix
rescitur ni (?) sit³**

=Mas Bartrix= **Donacio à
St Benet= Castell Adral⁴**

St Benet⁵

1090

Mas Beatrix

**Sendre Galin y sus hijos definen â favor
del Monast.^o el Mas Bertrix por los
daños q.^e havia causado al Monast.^o
sus vasallos⁶**

145⁷

2277 R⁸

In Dei nomine Ego Sendre Galin,⁹ vna cum filio meo Bernardo Sendredi.¹⁰ Definitores et euacuatores sumus Domino Deo et Sancto Benedicto et tibi, Sancio Berengarii¹¹ et Guilermo Guifredi, baiuli,¹² ipsum mansum de Bertrix¹³ cum ipsas oliueras¹⁴ que¹⁵ sunt ad ipsa fonte¹⁶ et cum ipsa terra ubi sunt, cum omnibus affrontacionibus et pertinenciis suis. Diffinimus,¹⁷ guarpimus¹⁸ et euacuamus Domino Deo et Sancto Benedicto propter malum que¹⁹ fecimus Sancto Benedicto que²⁰ non potuimus emendare, in presencia Raimundi Guifredi de Baies²¹ et Raimundi Bernardi de castro Esdral,²² et Raimundi Bermundi de Oliuela,²³ et aliorum bonorum hominum. Quod nec nos nec posteritas nostra non habeamus licenciam demandare uel inquietare ulli homini²⁴ set²⁵ ipsi monachi faciant quod uoluerint sicut de alaudio²⁶ Sancti Benedicti. Quod si nos aut ullus ex posterius²⁷ nostris²⁸ uoluerimus in eo aliquid requirere non possimus facere set²⁹ in duplo composuissemus aut composuissemus.

Actum est hoc II Idus³⁰ Iulii³¹ anno XXXI regnante Filippo³² rege.³³

S+ Sendre Galing.³⁴ S+ Bernardi Sendredi. Nos qui hanc kartam³⁵ iussimus scribere et firmauimus et testes firmare rogauimus. S+ Raimundi Mironi de Uilela.³⁶ S+ Durandi de Ioncadela.³⁷ S+ Gauzberti

Petrvs,³⁸ monachus, scripsit die et anno (*signe*) SSS quo³⁹ supra.

3⁴⁰

1. Pergamí en relatiu bon estat de conservació, tot i que té un forat que afecta la part inferior de supra, la darrera paraula del text, i altres forats més petits a les interseccions dels sècs. El document era plegat (tres sècs verticals i tres d'horizontals). Puntejat al costat esquerre (anvers).
2. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.
3. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.
4. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.
5. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.
6. Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.
7. Mitjans del segle XX. Escrit amb llapis. Ratllat.
8. Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.
9. Sendre Galin (*en català*) a **O**.
10. Bernardo Sendredi.
11. Sancio Berengarii a **O**. És Sanç Berenguer, prior de Sant Benet de Bages i germà de Ramon Berenguer I, dit el Gran, comte de Barcelona, Girona i Osona-Manresa (1035-1076), i de Guillem Berenguer, comte d'Osona.
12. Guilelmo Guifredi, baiuli a **O**.
13. ipsum mansum de Bertrix a **O**. El mas de Bertrix, de la parròquia de Sant Miquel de Castelladral, formava part del terme del castell de Castelladral, documentat des del 941, del comtat de Berguedà.
14. oliueras (*en català*) a **O**.
15. que a **O**, per quod.
16. ad ipsa fonte a **O**, per ipsam fontem.
17. Diffinimus a **O**, per definimus.
18. guarpimus a **O**. Segons el Du Cange, aquest verb d'origen saxó, i llurs variants, [guarpiscere, guerpire, gurpire, werpire, wirpire (wipire, wilpire)] té el significat de possessionem rei alicuius dimittere, és a dir, deixar a algú la possessió d'alguna cosa. Als diversos estats que a l'alta edat mitjana hi havia a l'antiga Gàl·lia, es documenta sovint: en una carta o document de l'any 1173 (Historia Vergiacensi, p. 141), wirpitió és sinònim de donum. Modernament, en francès: guerpír i déguerpír [DU CANGE, GLOSSARIUM ad scriptores mediae et infimae latinitatis, tom · III, E-K (Paris 1733), "GUARPISCERE", pàg. 981; "GUERPIRE, GURPIRE, WERPIRE, &", pàg. 984; "GURPITORIA", "WERPIRE", "WIRPIRE", "WIRPITIO", "WIPIRE, WILPIRE", "WARPITURIA", pàg. 985; "GURPIMENTUM", pàg. 1007].
19. que a **O**, per quod.
20. que a **O**, per quod.
21. Raimundi Guifredi de Baies.
22. Raimundi Bernardi de castro Esdral a **O**. Sobre el domini feudal del castell de Castelladral, la primera notícia se situa entre el 1068 i el 1095, quan Ramon Bernat de Castelladral, fill de Bernat i Ermessenda, feudatari de Salo, Coaner, Mujal i Mejà, jurà fidelitat al comte de Cerdanya, Guillem Ramon, per diversos castells entre els quals figurava el de Castelladral. Com a cas insòlit, per quatre vegades Ramon Bernat de Castelladral jurà fidelitat pel lot de castells que tenia als comtes que se succeïren en el comtat de Cerdanya: a més de Guillem Ramon, ho féu entre el 1109 i el 1118 al comte Bernat Guillem; entre el 1117 i el 1131 jurà fidelitat al nou comte de Cerdanya, que era el comte de Barcelona, Ramon Berenguer III; i el 1135 al successor de l'anterior, Ramon Berenguer IV. En aquests dos darrers juraments hi consta un nou castell, el de Mujal, al sector oriental del terme del castell de Castelladral, del qual formava part. (BENET I CLARÀ, Albert, "Castell de Castelladral" a PLADEVALL I FONT, Antoni, dir., Catalunya Romànica, XI, "El Bages", pàg. 340)
23. Raimundi Bermundi de Oliuela.

24. ulli homini a **O**, per ullo homino.
25. set a **O**; variant, admesa en llatí, de sed.
26. alaudio a **O**, per alodio.
27. posterius (adv.) a **O**, per posteritatibus f 'la posteritat', 'les generacions futures'.
28. nostris a **O**, per nostras.
29. set a **O**; variant, admesa en llatí, de sed.
30. Idus a **O**, per Iduum.
31. Iulii a **O**, per Iuliarum.
32. Filippo a **O**, per Philippo.
33. rege a **O**, per regi.
34. Sendre Galing (en català) a **O**; Sendredi Galindi (en llatí). Vegeu la nota 9.
35. kartam a **O**, per cartam.
36. Raimundi Mironi de Uilela.
37. Durandi de Ioncadela.
38. Petrus amb majúscules a **O**.
39. quo a **O**, per quod.
40. Mitjans del segle XIX. A l'angle inferior dret de l'anvers. Escrit amb tinta.

1222

1091, agost, 29-1092, agost, 29.

Contracte de complantació. Ramon Mir i Bernat Mir donen a Borrell, la seva esposa Guine[de]ll[a] i llurs fills, una mujada i mitja (tres mitges mujades o semujades) de terra perquè les plantin, amb el pacte que la meitat de la plantació sigui llur alou franc i hi facin el que vulguin. És, aquesta terra, al comtat de Manresa, al terme [del castell] d'Aguilar, a Comar[e]gina. [Comareginosa, després Amargoses -mas desaparegut-, actual municipi de Sant Pere Sallavinera -o Sallavinera-, comarca d'Anoia]¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 368.

En lo Comptat de Manresa terme de Aguilar Donacion inter Laicos de unas tierras hace afrontaciones. An. 32 de Philipo. T.Nº. 222²

1091 Aguilar.³

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN⁴

1091-92⁵

In nomine Domini. Ego⁶ Reimundi⁷ Mironi · et · Bernardus Mironi · donator⁸ sum⁹ uobis Borellus¹⁰ · et uxor¹¹ mea¹² Quinell¹³ et ad filios uestros · emtore¹⁴ · Per hanc scripture¹⁵ · donamus uobis semodiatas¹⁶ · III · de tera¹⁷ per plantacione uel etificacione¹⁸ · Et ipsa medietate de ipsa pallatacionem¹⁹ · que siad²⁰ ad uestrum alodium fracum²¹ que faciatis ad uestram uoluntatem²² · Et st²³ ec²⁴ omnia suprascripta · in comitatum²⁵ Minorisa²⁶ · in terminio²⁷ de Aguilar²⁸ in loquum²⁹ que³⁰ diquint³¹ · ad ipsa Comargina³² · Et adfrontad³³ de parte orientis³⁴ · in uinea de Bernard³⁵ Quanalgod³⁶ · de meridie in uines³⁷ de nos donatores · de parte uero circi³⁸ in ipsa riera³⁹ · de occiduo ad ipsos kasals⁴⁰ de Bernard⁴¹ Guanalgod · Quantum⁴² istas quatuor⁴³ afrontaciones⁴⁴ inclludunt⁴⁵ · sic donamus · nos uobis ipsalodium⁴⁶ ab integrum qum⁴⁷ exis⁴⁸ et rgesis⁴⁹ earum⁵⁰ · Et st⁵¹ manifstum⁵² · quod si nos donatores ad⁵³ ullusque omo⁵⁴ uel femina anc⁵⁵ ista carta uenerid⁵⁶ pro inrumpendum non oc⁵⁷ ualead⁵⁸ uindikare⁵⁹ · se⁶⁰ conponad⁶¹ · ad⁶² conponamus⁶³ · uobis in duplo qum⁶⁴ omnem⁶⁵ suam⁶⁶ inmelioracione⁶⁷ · Et in a⁶⁸ antea ista karta⁶⁹ firma permanead⁷⁰ omnique tempore ·

Facta⁷¹ karta⁷² plantacione · anno · XXXII · regnanante⁷³ · Filipo⁷⁴ rerge⁷⁵ ·
Sig+num Reimundi⁷⁶ Mironi · Sig+num Bernardus⁷⁷ · Mironi · qui nos ista karta⁷⁸ mandauimus
scribere et testes firmare rogauī · Sig+num Bernard⁷⁹ Mir⁸⁰ · Sig+num Bernard⁸¹ Bofilg⁸² · Sig+num
Guilgelm⁸³ Sinfre⁸⁴

Berngarius⁸⁵ leuita SSS die et anno qod⁸⁶ sura⁸⁷ in primo regulo I · letras⁸⁸ posita.

1. *Mides màximes: 28,9 x 11,4 cm. Estil de correcció lingüística a un nivell semblant al dels escrivans que actuaven a Maians a principis del segle XI.*

A la primera línia hi ha una taca que afecta sum uobis, podent-se llegir. Tres sècs horitzontals i, menys visiblement, altres de verticals, en forma de ventall, és a dir, que convergeixen en dos de centrals, obliquus.

Potser per influència de l'àrab, l'escrivà d'aquest document, el levita Berenguer, escriví Comargina, rgesis, manifestum i el seu propi nom, Berngarius, estalviant-se la vocal (en àrab no s'escriuen les vocals). Veure també el núm. 375.

2. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

3. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

4. *Mitjans del segle XX. Segell estampat.*

5. *Mitjans del segle XX. Escrit amb llapis.*

6. *ego a O, per nos.*

7. *Reimundi a O, per Raimundi.*

8. *donator a O, per donatores.*

9. *sum a O, per sumus.*

10. *Borellus a O, per Borrello.*

11. *uxor a O, per uxori.*

12. *mea a O, per tua.*

13. *Quinell (en català) a O, per Guinedell; en llatí Guinedilda.*

14. *emptore a O, per emptores.*

15. *scripture a O, per scriptura.*

16. *semodiatas a O, per semodiatas.*

17. *tera a O, per terra.*

18. *etificacione a O, per edificacione.*

19. *pallatacione a O, per plantacione.*

20. *que siad a O, per quod sit.*

21. *fracum a O, per francum.*

22. *uolumtatem a O, per uolumptatem.*

23. *st a O, per est.*

24. *ec a O, per hec.*

25. *comitatum a O, per comitatu.*

26. *Minorisa a O, per Minorisensi.*

27. *terminio a O, per termino.*

28. *de Aguilar (en català) a O, per Aquilari (en llatí). Fa referència al castell d'Aguilar de Segarra (actual municipi d'Aguilar de Segarra -o de Boixadors-, Alta Segarra, comarca de Bages). No confondre'l amb un altre castell d'Aguilar (actual municipi de Tona, comarca d'Osona), que també és documentat en el fons del monestir de Sant Benet de Bages.*

29. *loquum a O, per locum.*

30. *que a O, per quod.*

31. *diqunt a O, per dicunt.*

32. *Comargina a O. El topònim Comaregina -que podem llegir al revers del pergami, en una anotació d'època moderna- és a la base del mansum de Chomaraginoso, que trobem en un altre document en pergami del mateix fons (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 389 -1114, octubre, 21-).*

33. adfrontad a O, per affrontat.
34. orientis a O, per oriente.
35. de Bernard (en català) a O, per Bernardi.
36. Quanalgod a O, per Guanalgod.
37. uines a O, per uineis.
38. circi a O, per circio.
39. riera (en català) a O. *Curs d'aigua de cabal no continuat al llarg de l'any.*
40. kasals (en català) a O. *D'acord amb les normes ortogràfiques del català modern: casals.*
41. de Bernard (en català) a O, per Bernardi.
42. *Tot seguit hi ha d'anar: in o infra.*
43. quatuor a O, per quattuor.
44. afrontaciones a O, per affrontaciones.
45. inclludunt a O, per includunt.
46. ipsalodium. *L'escrivà ha unit els dos mots: ipsum i alodium, formant una sinèresi.*
47. qum a O, per cum.
48. exis a O, per exiis.
49. rgresis a O, per regressiis.
50. earum a O, per eis.
51. st a O, per est.
52. manifstum a O, per manifestum.
53. ad a O, per aut.
54. omo a O, per homo.
55. anc a O, per hanc.
56. uenerid a O, per uenerit.
57. oc a O, per hoc.
58. ualead a O, per ualeat.
59. uindikare a O, per uindicare.
60. se a O, per sed.
61. conponad a O, per componat.
62. ad a O, per aut.
63. conponamus a O, per componamus.
64. qum a O, per cum.
65. omnem a O, per omni.
66. suam a O, per sua.
67. immelioracione a O, per immelioracione.
68. a a O. *Superflu.*
69. karta a O, per carta.
70. permanead a O, per permaneat.
71. *Tot seguit hi ha d'anar: ista*
72. karta a O, per carta.
73. regnanante regnante.
74. Filipo a O, per Philippo.
75. rerge a O, per regi.
76. Reimundi a O, per Raimundi.
77. Bernardus a O, per Bernardi.
78. karta a O, per carta.
79. Bernard (en català) a O, per Bernardi (en llatí).
80. Mir (en català) a O, per Mironi (en llatí).
81. Bernard (en català) a O, per Bernardi (en llatí).
82. Bofilg (en català) a O, per Bonifilii (en llatí).
83. Guilgelm (en català) a O, per Guilelmi (en llatí).
84. Sinfre (en català) a O, per Seniofredi (en llatí).

85. Bergarius a O, per Berengarius.
 86. qod a O, per quod.
 87. sura a O, per supra.
 88. letras a O, per littera.

1223

1093, gener, 13.

Donació pietosa. *Berenguer At i Pere Llobet donen al Senyor Déu i al monestir de Sant Benet [de Bages] un alou franc al comtat de Manresa, a la parròquia de Santa Maria de Claret, a la Pedriça, [antiga parròquia de Santa Maria de Claret, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] per a remei de llurs ànimes, amb el pacte que, mentre visquin, els esmentats Berenguer At i Pere Llobet hauran de donar al monestir la tasca, i, després de llur traspàs, el quart.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 369.

[...] ² **honor de la pedriza**³

donacio ad ipsa pedriza⁴

S.F N°. 554.⁵

donacio feta a St. Benet de un alou en lo terme de Sta Maria de Claret en lo lloch nominat predica.⁶ **Son les afrontations**⁷

1093. Claret. Beregerit⁸ **y su Muger hacen donacion à San Benito de un alodio en Claret donde dicen Pedriga,**⁹ **cuyas afrontaciones designa.**¹⁰

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹¹

13-I-1093¹²

[In nom]ine¹³ D[omini]¹⁴ Ego¹⁵ Bereger¹⁶ At¹⁷ · d[on]ator¹⁸ sum¹⁹ donator²⁰ Domi[n]o²¹ Deo et · Sancti Benedicti cenobio · Dono²² namque ipsam [ca]rtam²³ [de me]um²⁴ aulodium²⁵ fr[an]cum²⁶ que²⁷ ego²⁸ abeo²⁹ · in ipsa Pedrica³⁰ pro remedium anime³¹ mee³² Et est ipsum aulodium³³ [in comitatum]³⁴ Minorisa³⁵ in parrocia³⁶ · Sancte³⁷ Maria de Claret³⁸ in locum uocitatum Pedrica³⁹ · Et adfrontad⁴⁰ predic[tam]⁴¹ hec omniam⁴² · aud⁴³ parte orent⁴⁴ · in uia qui pegid⁴⁵ de Minorisa⁴⁶ · ad Sallent⁴⁷ · et de meriedie⁴⁸ in ipsa riba⁴⁹ · de hocciduo⁵⁰ · in aulodium⁵¹ de Sancti Petri Vico⁵² · aud⁵³ parte uero circii⁵⁴ in cingulo⁵⁵ · in aulodium⁵⁶ de Altagon⁵⁷ · [Qu]antum⁵⁸ predictas afrontaciones⁵⁹ · includunt sic donamus · nos Bereger⁶⁰ et Pere⁶¹ ipsam tascam aud⁶² Sancti Benedicti · in uita · nostra Et post obitum nostrum ipsum quartum · Et est manifestum Quem [u]ero⁶³ predicta · omniam⁶⁴ de nostro iuramus⁶⁵ · in uestrum⁶⁶ tradimus dominio et potestate · sicut superius scriptum est · Quod si nos⁶⁷ · donatores ad⁶⁸ ulus⁶⁹ omo⁷⁰ qui contra hanc · ista donacione carta⁷¹ dirupere⁷² uoluerid⁷³ non posum⁷⁴ hoc⁷⁵ faciad⁷⁶ set⁷⁷ · conponad⁷⁸ in duplo cum omnem⁷⁹ suam⁸⁰ inmelioracione⁸¹ et⁸² antea ista donacione⁸³ firma⁸⁴ stabilis⁸⁵ omnique tempore

Factum est hoc · Idus⁸⁶ · Ienuarii⁸⁷ · annos⁸⁸ XXX · III · rennante⁸⁹ Filipho⁹⁰ rege⁹¹ ·

Si+num Bereger⁹² At⁹³ · Si+num Pere⁹⁴ Lobet⁹⁵ · Nos qui ista donacione fecimus et firmamus et testes firmare rogauit⁹⁶ Si+num Bonfil⁹⁷ Erumir⁹⁸ · Si+num Iouan⁹⁹ Erumir¹⁰⁰ · Si+um¹⁰¹ Guifre¹⁰² Uldric¹⁰³ ·

Reimundus¹⁰⁴ sacer¹⁰⁵ rogatus scripsit die et anno quod suSSSpra.¹⁰⁶

1. *Mides màximes del pergami: 25 x 10,6 cm. Taques d'humitat, tant al dret com al revers -algunes, per la reacció química amb la tinta, tenen un color morat- i part superior i esquerra molt malmeses i fins i tot desaparegudes. La part de la signatura de l'escrivà és molt esborrada. Tot i així, ha estat possible de refer tot el text.*
2. 4 cm aprox.; 12/13 lletres.
3. [...] honor de la pedriza, *finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
4. donacio ad ipsa pedriza, *finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
5. S.F N°. 554., *finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
6. predica, *per pedrica -pedriça segons l'ortografia catalana actual-. Vegeu la nota 7.*
7. donacio feta a St. Benet de un alou en lo terme de Sta Maria de Claret en lo lloch nominat predica. Son les afrontacions, *finals del tercer quart del segle XVIII, c. 1773.*
8. Beregertit, *per Bereger At (vegeu les notes 16 i 17).*
9. Pedriga -Pedriça, *segons l'ortografia catalana actual-. Vegeu la nota 6.*
10. 1093. Claret. Beregertit y su Muger hacen donacion à San Benito de un alodio en Claret donde dicen Pedriga, cuyas afrontaciones designa. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages). Al principi del document s'esmenta un sol actor, Berenguer At, el qual va fer la donació juntament amb Pere Lobet -el nom complert del qual apareix al final- i no pas amb la seva esposa, com anota aquest regest en castellà del revers del pergami.*
11. *Segell estampat a inicis del segle XX: «Archivo de la Corona de Aragón».*
12. *Mitjans del segle XX. Escrit en lllapis.*
13. In nom *actualment il·legible a O.*
14. omini *actualment il·legible a O.*
15. Ego a **O**; *es refereix al donant principal, Berenguer At.*
16. Bereger (*en català*) a **O** -Berenguer *segons l'ortografia actual-*; Berengarius (*en llatí*).
17. At (*en català*) a **O**; Atoni (*en llatí*).
18. on *actualment il·legible a O.*
19. sum a **O**; *es refereix al donant principal, Berenguer At.*
20. donator *superflu.*
21. n *actualment il·legible a O.*
22. Dono a **O**; *es refereix al donant principal, Berenguer At.*
23. ca *actualment il·legible a O.*
24. de me *actualment il·legible a O.*
25. aulodium a **O**, *per alodium.*
26. a *actualment il·legible a O.*
27. que a **O**, *per quod.*
28. ego a **O**; *es refereix al donant principal, Berenguer At.*
29. abeo a **O**, *per habeo.*
30. Pedrica a **O** (Pedriça, *segons l'ortografia catalana actual*). *Vegeu les notes 3, 4, 6, 9 i 39.*
31. anime a **O**, *per anima; es refereix al donant principal, Berenguer At.*
32. mee a **O**, *per mea; es refereix al donant principal, Berenguer At.*
33. aulodium a **O**, *per alodium.*
34. in comitatum (*probablement*) *no es llegeix a O; per in comitatu.*
35. Minorisa a **O**, *per Minorisensi.*
36. parrocia a **O**, *per parrochia.*
37. Sancte a **O**, *per Sancta.*
38. de Claret (*en català*) a **O**. *Es refereix al lloc i antiga parròquia de Claret (actua municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages).*
39. Pedrica a **O**. *Vegeu les notes 3, 4, 6, 9 i 30.*
40. adfrontad a **O**, *per affrontat.*
41. tam *actualment il·legible a O.*
42. omniam a **O**, *per omnia.*
43. aud a **O**, *per aut.*

44. orent (*en català*) a **O** -orient segons l'ortografia actual-; oriente (*en llatí*).
45. pegid a **O**, per pergit.
46. de Minorisa a **O**; la preposició en català i el topònim llatinitazta (*en català de l'època: Menresa*)
47. ad Sallent a **O**; la preposició en llatí i el topònim en català.
48. meriedie a **O**, per meridie.
49. riba (*en català*) a **O**; ripa (*en llatí*).
50. hocciduo a **O**, per occiduo.
51. aulodium a **O**, per alodium.
52. de Sancti Petri Vico a **O**; la preposició en català i el topònim compost en llatí però les dues parts mal declinades. Hauria de ser Sancti Petri Vicensi (*sense de*).
53. aud a **O**, per aut.
54. circii a **O**, per circio.
55. cingulo (*mot català llatinitzat*) a **O** -cingle segons l'ortografia actual-.
56. aulodium a **O**, per alodium.
57. de Altagon (*en català*) a **O**; Altagoni (*en llatí*). Correspon a Altaió (*actual municipi de Castellnou de Bages, comarca de Bages*).
58. Qu *actualment il·legible* a **O**.
59. affrontaciones a **O**, per affrontaciones.
60. Bereger (*en català*) a **O**. Segons l'ortografia catalana actual, Berenguer.
61. Pere (*en català*) a **O**.
62. aud a **O**, per ad.
63. [u] *actualment il·legible* a **O**.
64. omniam a **O**, per omnia.
65. iuramus a **O**, per iuro.
66. uestrum a **O**, per uestro.
67. nos a **O**; es refereix a Bereger et Pere (*vegeu les notes 60 i 61*).
68. ad a **O**, per aut.
69. ulus a **O**, per ullus.
70. omo a **O**, per homo.
71. donacione carta a **O**, per carta donationis.
72. dirupere a **O**, per disrumpere.
73. uoluerid a **O**, per uoluerit.
74. posum a **O**, per posit.
75. hoc a **O**.
76. faciad a **O**, per facere.
77. set a **O**, variant admesa, en llatí, de sed.
78. conponad a **O**, per componat.
79. omnem a **O**, per omni.
80. suam a **O**, per sua.
81. immelioracione a **O**, per immelioratione.
82. Tot seguit hi ha d'anar: in.
83. donacione a **O**, per donationis.
84. Tot seguit hi ha d'anar: et.
85. Tot seguit hi ha d'anar: permaneat.
86. Idus a **O**, per Idibus.
87. Ienuarii a **O**, per Ianuaribus.
88. annos a **O**, per anno.
89. rennante a **O**, per regnante.
90. Filiphio a **O**, per Philippo.
91. rege a **O**, per regi.
92. Bereger (*en català*) a **O** -Berenger segons l'ortografia actual-; Berengarii (*en llatí*).

93. At (*en català*) a **O**; Atoni (*en llatí*).
94. Pere (*en català*) a **O**; Petri (*en llatí*).
95. Lobet (*en català*) a **O**; Lupeti (*en llatí*).
96. rogau i a **O**, per rogauimus.
97. Bonfil (*en català*) a **O**; Bonifilii (*en llatí*).
98. Erumir (*en català*) a **O**; Arumiri (*en llatí*).
99. Iouan (*en català*) a **O** -Joan segons l'ortografia actual-; Iohanni (*en llatí*).
100. Erumir (*en català*) a **O** -Arumir/Arumí segons l'ortografia actual-; Arumiri (*en llatí*).
101. Si+um a **O**, per Si+num.
102. Guifre (*en català*) a **O**; Guifredi (*en llatí*).
103. Uldric (*en català*) a **O**; Uldrici (*en llatí*).
104. Reimundus a **O**, per Raimundus.
105. sacer a **O**, per sacerdos.
106. suSSSpra a **O**.

1224

1093, gener, 27.

Donació pietosa. *Dalmau Guilabert dona al Senyor Déu i al monestir de Sant Benet de Bages, per a remei de la seva ànima i de les dels seus pares, dues peces de vinya al comtat de Manresa, al [terme del] castell de Cervera, al Molnell, [Monells, actual municipi de Cervera, comarca de Segarra] que Dalmau té per compra i per donació del seu senyor, el comte Berenguer. [Berenguer Ramon II]*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 370.

A. Trasllet de 2 de novembre de 1289: Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 371.

O

de condamina de monel²

CERVARI<A>³

Sagarra⁴

T N°[3 xifres (?)]⁵

[6 cm] y **Lo Comdal** [6 cm] **pesas de Viña** [9,5 cm] **S. Benet** [11 cm] **dit** [7 cm]⁶

1092. Cervera.⁷

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGON⁸

Donationes fidelium que in [sanc]tis Dei basilicis conferunt[ur] siue collate sunt uotiuè hac potencialiter · procesto consemus ut in earum iure inreuoabili⁹ modo legum eternitate firmentur · Quapropter ego Dalmacius Guilaberti · in perpetuum ualitura legum sancione fultus¹⁰ donator sum Domino Deo et Sancti Benedicti Bagensis cenobii · Agnoscat uniuersitas hominum · tam presencium quam futurorum · qualiter ob remedium anime mee siue genitorum meorum uel parentum · hac celestis patrie desiderium · dono predicti Sancti Benedicti¹¹ · II · pecias de uinea · Sunt autem prephatas uineas in comitatu Minorisa in kastro¹² que uocant Ceruaria siue ad ipso Mulnel · Et adueniunt michi Dalmacio per comparatione siue per dono de seniore meo Berengario

comite · Terminatur autem a parte orientis · I · pecia de uinea · in maiola de Raimundo Olibani qui est condam · De meridie in strata publica · De occiduo in alaude de iamdicto Raimundo · A parte uero circi in reger · Alia pecia afrontad de oriente in alaude de Bernardo Guilelmi et de suos eredes · De meridie in alaude de me donatore siue in garriga · De occiduo in uinea de Guitardo¹³ Arnalli · De circi in reger · Quantum istas afrontationes includunt dono Domino Deo et Sancti Benedicti iamdicti · Et trado de meo iure in dominium et potestatem Domini Dei · et prephati Sancti Benedicti · cum ingressibus pariter et egressibus suis et cum uniuersis ad prescriptas uineas quolibet modo pertinentibus uel pertinere debentibus que hodie in prephatis uineis habeo uel abere¹⁴ debeo · Si uero ego donator aut cuiuslibet sexus uel ordinis homo · donationem hanc disrumpere aut infringere temptauero siue temptauerit nil prosit · sed compono siue componat Deo et prescripti Sancti Benedicti cuncta hec in triplum · cum omni¹⁵ sua illorum melioratione in hoc eodem territorio · atque postmodum hoc permaneat perhenniter firmum ·

Actum est hoc · VI · Kalendis¹⁶ · Februarii¹⁷ · anno · XXXIII · regni Philipi¹⁸ regis¹⁹ ·

Sig+num Dalmacii Guilaberti qui istam kartam²⁰ feci scribere et firmaui · et testes firmare rogauit Sig+num Bernardi Poncii²¹ · Sig+num Fort²² · Sig+num Guilaberti²³ laboratoris · Sig+num Bernardi Bonifilii²⁴ ·

Sig+num domno Berengarii comite²⁵ · Sig+num Vgoni Dalmacii²⁶ · Sig+num Poncii Ugoni²⁷ · Sig+num Raimundi Geraldi²⁸ ·

Bernardvs, monachus,²⁹ qui et scriptor sub prephato die et anno quo SSS prefixo

Ex testamento domni Raimundi comitis · reliquid Sancto Benedicto uineas qui erant in contentu inter ipsum et locum et sunt in Ceruaria · in ualle Mulnels · et unum mansum in Minorisa · et uineas qui erant in contentu inter eum et ipsum locum ·³⁰

1. *Mides màximes: 36,5 x 22,6 cm. Tres sècs horitzontals i diversos de verticals. Dos forats petits al marge esquerre. El pergami anava plegat i enrotllat. Alguns forats escampats per tot el pergami, que no afecten cap lletra del document, almenys en la seva totalitat.*

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

5. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

6. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

7. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

8. *Segell estampat a inicis del segle XX: «Archivo de la Corona de Aragón».*

9. *irreuocabili a O, per irreuocabili.*

10. *p. f. del verb fulcio.*

11. *predicti Sancti Benedicti a O, per predicto Sancto Benedicto.*

12. *kastro a O, per castro.*

13. *de Guitardo a O, per Guitardi.*

14. *abere a O, per habere.*

15. *omni a O, per omne.*

16. *Kalendis a O, per Kalendarum.*

17. *Februarii a O, per Februarium.*

18. *Philipi a O, per Philippo.*

19. *regis a O, per regi.*

20. *kartam a O, per cartam.*

21. *Bernardi Poncii a O.*

22. *Fort (en català) a O; Forti (en llatí).*

23. *Guilaberti a O.*

24. *Bernardi Bonifilii a O.*

25. *domno Berengarii comite a O.*

26. Vgoni Dalmacii a O.
27. Poncii Ugoni a O.
28. Raimundi Geraldi a O.
29. Bernardvs, mchs amb majúscules a O.
30. A la segona meitat del segle XII (de fet el marge seria entre la segona meitat del segle XII i inicis del segle XIII), fou escrita la següent anotació al final del document del 1093: Ex testamento domni Raimundi comitis · reliquid Sancto Benedicto uineas qui erant in contentu inter ipsum et locum et sunt in Ceruaria · in ualle Mulnells · et unum mansum in Minorisa · et uineas qui erant in contentu inter eum et ipsum locum ·

A¹

**T N.º 205
de Ceruaria**

**Donacion que Dalmacio Gilaberto haze â esta casa de dos piezas de tierra en el territorio de Cervera con sus afrontaciones · año 33 · de Philipo Rey · 2 de Christo
Duplicada²**

1092. Cervera.³

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGON⁴

Hoc est translatum fideliter sumptum a quodam instrumento cuius tenor talis est · Donationes fidelium que⁵ in sanctis Dei basilicis conferuntur siue collate sunt uotue ac⁶ potencialiter procesto consemus ut in earum iure inreuocabili⁷ modo legum eternitate⁸ firmentur · Quapropter ego · Dalmacius · Guilaberti · in perpetuum ualitura legum sancione⁹ fultus · donator sum Domino Deo et Sancti Benedicti Bagensis cenobii · Agnoscat uniuersitas hominum tam presencium quam futurorum · qualiter ob remedium anime mee siue genitorum meorum uel parentuum¹⁰ ac¹¹ celestis patrie desiderium · dono predicti Sancti Benedicti · II^{as12} · pecias de uinea · Sunt autem prefatas¹³ uineas¹⁴ in comitatu Minorisa in castro¹⁵ que uocant Ceruaria siue ad ipso Mulnel · Et adueniunt mihi¹⁶ · Dalmacio per comparatione siue per dono de seniore meo Berengario · comite · Terminatur autem a parte · orientis · I^{a17} · pecia de uinea · in mayola¹⁸ de Raymundo¹⁹ Olibani · qui est condan · De meridie in strata publica · De occiduo in alaude de iamdicto · Raymundo²⁰ · A parte uero circii²¹ in reger · Alia · pecia affrontat²² de oriente · in alaude de · Bernardo · Guilelmi · et de suos heredes²³ · De meridie in alaude de me donatore siue in garriga · De occiduo in uinea de · Guitardo · Arnalli · De circii²⁴ in reger · Quantum istas affrontationes²⁵ includunt dono Domino Deo et Sancti Benedicti iamdicti · et trado de meo iure in dominium et potestatem Domini Dei et prephati Sancti Benedicti · cum ingressibus pariter et egressibus suis et cum uniuersis ad prescriptas uineas quolibet modo pertinentibus uel pertinere debentibus que hodie in prephatas uineas²⁶ habeo uel habere²⁷ debeo · Sic²⁸ uero ego donator aut cuiuslibet sexus uel ordinis homo · donationem hanc disrumpere aut infringere temptauero siue temptauerit nil prosit · set²⁹ compono siue componat Deo et prescripti Sancti Benedicti cuncta hec in triplum · cum omni sua illorum melioratione in hoc eodem territorio · atque postmodum hoc permaneat perhenniter firmum ·

Actum est hoc · VI · Kalendis³⁰ · Febroarii³¹ · anno · XXXIII · regni Philipi regis ·

Sig+num Dalmacii Guilaberti qui istam kartam feci scribere et firmaui · et testes firmare rogau · Sig+num Bernardi Poncii · Sig+num Fort · Sig+num Guilaberti laborator · Sig+num Bernardi Bonifilii ·

Sig+num domno Berengarii comite · Sig+num Vgoni Dalmacii · Sig+num Poncii Ugoni · Sig+num Raymundi³² Geraldi ·

Bernardus³³ monachus qui et scriptor sub prephato die et anno quo SSS prefixo

Ex testamento domni Raymundi³⁴ comitis · reliquid Sancto Benedicto uineas qui erant in contentu inter ipsum et locum et sunt in Ceruaria · in ualle Mulnells · et unum mansum in Minorisa · et uineas qui erant in contentu inter eum et ipsum locum ·

SigSSSnum · Raymundi · de Poallo notarii publici Sancti Benedicti qui hoc translatum scripsit cum litteris suprascriptis in · II^a · linea ubi dicitur · sancione · et in · quarta · ubi dicitur · uineas · et clausit · V · Nonis · Nouembris · anno · Domini · millesimo · ducesimo · octuagesimo · nono

1. *Mides màximes: 24,3 x 14,5 cm. Un forat petit al marge esquerre. El pergami anava enrotllat.*
2. *Finals del segle XVIII.*
3. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
4. *Segell estampat a inicis del segle XX: «Archivo de la Corona de Aragón».*
5. *que a O, que segons A.*
6. *hac a O, ac segons A.*
7. *inreuochabili a O, inreuocabili segons A.*
8. *eternitate a O, eternitate segons A.*
9. *sancione sobrelineat a A.*
10. *parentum a O, parentuum segons A.*
11. *hac a O, ac segons A.*
12. *II a O, II^{as} segons A.*
13. *prephatas a O, prefatas segons A.*
14. *uineas sobrelineat a A.*
15. *kastro a O, castro segons A.*
16. *michi a O, mihi segons A.*
17. *I a O, I^a segons A.*
18. *maiola a O, mayola segons A.*
19. *Raimundo a O, Raymundo segons A.*
20. *Raimundo a O, Raymundo segons A.*
21. *circi a O, circii segons A.*
22. *afrontad a O, affrontat segons A.*
23. *eredes a O, heredes segons A.*
24. *circi a O, circii segons A.*
25. *afrontationes a O, affrontationes segons A.*
26. *uineis a O, uineas segons A.*
27. *abere a O, habere segons A.*
28. *si a O, sic segons A.*
29. *sed a O, set segons A.*
30. *Kalendis a O i segons A, per Kalendarum.*
31. *Februarii (abreujat fbrii) a O, Ffebroarii segons A; per Februarium.*
32. *Raimundi a O, Raymundi segons A.*
33. *Bernardvs, mchs amb majúscules a O, Bernardus, mochs segons A.*
34. *Raimundi a O, Raymundi segons A.*

1225

1093, febrer, 22.

Convinença. *Dalmau Ermengod [= Ermengol] convé (acorda, pacta) amb Guillem Borrell, [d'Heures] el seu senyor, per raó de l'encomanament que li ha fet de la torre i fortalesa d'Heures, [Sala d'Heures -o Saladeures-, actual municipi de Santa Eugènia de Berga, comarca d'Osona] i per la donació d'una cavalleria a Gurb, [actual municipi de Gurb de la Plana, comarca d'Osona] que*

tindrà la torre i fortalesa esmentada en penyora fins que Guillem i Arbert no la redimeixin, i així mateix ell tindrà una part d'aquesta penyora. També es compromet a fer caució (garantir, assegurar) que Bernat Berenguer, [de Santa Eugènia] a qui el mateix senyor també ha encomanat la mateixa torre i fortalesa, tingui i faci tot el que han convingut entre ells dos. Es compromet així mateix a mantenir sincerament el sagrament (jurament) que li fa, i a participar amb els seus homes a les calvalcades, els seguiments, les corts i els plets del seu senyor, sense frau. Si altrament se sostragués d'aquesta convinença, o no servés el sagrament (jurament) que li fa, no tingui dret ni requereixi aquest encomanament i do (honor, recompensa), sinó per desig del senyor esmentat, i en aquest cas, pugui recuperar-ho sense força. I s'avé a reconèixer i respectar la desena part de l'esmentada fortalesa per a Ramon Borrell. [germà gran de Guillem Borrell d'Heures]¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2288.

a.* Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 80, Calaix 49 i 50 [abans: Calaix 26], B. N°. 145.

b. Regest (en català) de vers 1997: PLADEVALL I FONT, Antoni: *Santa Eugènia de Berga. Història i vida d'un poble osonenc*, pàg. 81, ex **O**.

O

B N.º 145²

St Benet

Comanda de vn castillo y for= / taleza + y No dice en que lugar. Año / 33 del Rey Philipo. Y de Christo (abreujat Xpto)³

Inutil. / de Ezeris. y una caballeria en Gurb⁴

194⁵

2288⁶

In Dei nomine. Ego Dalmatius Ermengaudi,⁷ conuenio tibi Guillelmo Borrelli,⁸ seniori meo,⁹ pro comendatione quam facis¹⁰ mihi de turre et fortitudine de Ezeris¹¹ et pro donacione unius kaballerie¹² quam das¹³ mihi in Gurbo¹⁴ ut teneam¹⁵ illa pro pignore tandiu quo¹⁶ usque¹⁷ Guilelmus¹⁸ et Arbertus¹⁹ redimant eam de te et eo similiter habeam²⁰ eam parte. Et pro comendacione Bernardi Berengarii²¹ quam facis mihi cum eadem turre et fortitudine, sub tali cautione ut idem Bernardus firmiter teneat et faciat tibi omnia que conuenta sunt inter te et se.²² Et propter hec omnia conuenia²³ tibi ut teneam²⁴ sinceriter ipsum sacramentum quod facio tibi. Et insuper faciam²⁵ tibi caualgadas²⁶ et segimentos²⁷ et curtes²⁸ et placita²⁹ quando tu preceperis mihi de me et de meis hominibus sine fraude. Si autem substraxero³⁰ me³¹ de hac conuenientia aut non tenuero ipsum sacramentum quod tibi facio non habeam³² directum neque requiram³³ istam comendacionem et donum³⁴ nisi per uoluntatem tuam sine fortia hoc conquirere potero.³⁵ Et Raimundo Borrelli³⁶ non tollam³⁷ X^{am} partem de supradicta fortitudine.

Actum est hoc VIII^o³⁸ Kalendas³⁹ Marcii⁴⁰ anno XXX° III° regni regis⁴¹ Filippi.⁴²

Sig+num Dalmatii Ermengaudi, qui hoc confirmo atque laudo. Sig+num Bernardi Mironis. Sig+num Bernardi Berengarii. Sig+num Berengarii Ermengaudi Sig+num Petri Bonifilii. Sig+num Bernardus Oliue⁴³ (*signe*)

Olibe,⁴⁴ sacerdoti,⁴⁵ qui hoc scripsi sub (*signe*) in prephato die et anno cum litteras suprapositas ubi dicit “et donum”.⁴⁶

1. *Els senyors d'Heures ens són ben coneguts des de l'any 1056, amb Borrell (+ c. 1060) i Arsenda (+ 1090), pares de Guillem Borrell (documentat del 1090 al 1099). D'aquesta època es pot datar la construcció de la torre i fortalesa d'Heures, per la qual Guillem Borrell era feudatari del senyor de Taradell (també era feudatari del vescomte de Girona, Ponç I de Cabrera, pel castell de Vilagelans). Al mateix temps, com a senyor alodial d'Heures, entre d'altres llocs, disposava de llurs propis homes, com ho eren Dalmau Ermengod -o Ermengol-, que fa aquesta convinença, acord o pacte amb el seu senyor, a més de Bernat Berenguer, que havia fet la seva convinença particular amb el senyor, i altres homes que signen al final del document: Bernat Mir, Berenguer Ermengod, Pere Bonfill i Bernat Oliba. [PLADEVALL I FONT, Antoni: Santa Eugènia de Berga. Història i vida d'un poble osonenc, pàgs. 78-82]*

2. B N.º 145

3. St Benet

Comanda de vn castillo y for= / taleza + y No dice en que lugar. Año / 33 del Rey Philipo. Y de Christo (abreujat Xpto)

4. Inutil. / de Ezeris. y una caballeria en Gurb

5. 194

6. 2288

7. Dalmatius Ermengaudi a **O**. *Dalmau Ermengod/Ermengol és un cavaller, com Bernat Berenguer (vegeu les notes 12 i 21).*

8. Guillelmo (sic) Borrelli a **O**. *Es tracta del senyor de la torre i fortalesa d'Heures. [PLADEVALL I FONT, Antoni: Santa Eugènia de Berga. Història i vida d'un poble osonenc, pàgs. 81.]*

9. seniori meo a **O**. *Es tracta del senyor d'una torre o fortalesa d'entitat menor com ho és la d'Heures (vegeu les notes 1 i 11).*

10. quam facis -2ª persona del present d'indicatiu- a **O**, és a dir, ‘que fas’.

11. Ezeris a **O**. *Correspon a Heures -en català-, antiga vila entre les parròquies de Vilalleons i Sant Julià de Vilatorrada, documentada des del 937. A la segona meitat del segle XI, al sector de ponent del seu territori o terme, més proper a Santa Eugènia de Berga els senyors d'Heures hi bastiren una fortalesa i torre, per la qual el 12 d'agost de 1092 Guillem Borrell d'Heures esdevingué feudatari de Guillem Ramon, senyor del castell de Taradell i ardiaca de Vic. [Arxiu Capitular de Barcelona, 1-4-308 / PLADEVALL I FONT, Antoni: Santa Eugènia de Berga. Història i vida d'un poble osonenc, pàgs. 31 -arbre genealògic dels senyors de Taradell i Santa Eugènia- i 77-80 -traducció del document al català-] La torre d'Heures (actual municipi de Santa Eugènia de Berga, comarca d'Osona) va perdurar fins el 1937, any que va ser enderrocada en fer-se obres subterrànies de fortificació durant la Guerra Civil del 1936-1939. [pàg. 77]*

12. unius kaballerie a **O**, per una caballeria/caualleria (prova que Dalmau Ermengod/Ermengol és un cavaller).

13. quam das -2ª persona del present d'indicatiu- a **O**, és a dir, ‘que dónes’.

14. Gurbo a **O**. *Es tracta de Gurb (actual municipi de Gurb de la Plana, comarca d'Osona).*

15. ut teneam -1ª persona del singular del present de subjuntiu- a **O**, és a dir, ‘perquè tingui’.

16. tandiu quo a **O**, per tamdiu quoad.

17. usque superflu a **O**, per tal com fa la mateixa funció que tandiu quo/tamdiu quoad.

18. Guilelmus (sic) a **O**.

19. Arbertus a **O**.

20. habeam -1ª persona del singular el present de subjuntiu- a **O**.

21. Bernardi Berengarii a **O**.

22. *tancat amb un claudàtor en llapis.*

23. conuenia a **O**, per conuenio.

24. ut teneam -1ª persona del singular del present de subjuntiu- a **O**, és a dir, ‘que tingui’.

25. faciam -1^a persona del singular del present de subjuntiu- a O, és a dir, 'faci'.
26. caualgadas (en català) a O.
27. segimentos (en català llatinitzat) a O.
28. curtes a O.
29. placita a O.
30. substraxero -1^a persona del singular del futur perfecte d'indicatiu- a O, és a dir, 'hauré sostret'; per substraxerem -1^a persona del singular de l'imperfet de subjuntiu- a O, és a dir, 'sostregués'.
31. me a O, per mihi.
32. habeam -1^a persona del singular del present de subjuntiu- a O, és a dir, 'tingui'.
33. requiram -1^a persona del singular del present de subjuntiu- a O, és a dir, 'requereixi'.
34. donum *sobrelineat*.
35. potero a O, per potuero.
36. Raimundo Borrelli
37. tollam -1^a persona del singular del present de subjuntiu- a O, és a dir, 'pregui'.
38. VIII° a O; VI segons a (pàg. 81).
39. Kalendas a O, per Kalendarum.
40. Marcii a O, per Martiarum.
41. regis a O, per regi.
42. Filippi a O, per Philippo.
43. Bernardus Oliue a O, per Bernardi Olibani.
44. Olibe a O, per Oliba.
45. sacerdoti a O, per sacerdos.
46. et donum *és interlineat entre les línies 12^a i 13ª del document*.

a

Plica. 8. de N° 141 â 160.

B. N°. 145.

= 1073=

«Consta que ab acte clos per Oliba, sacerdot, a 8 de las Cal<endas> de Mars, any 33 del regnat del rey Felip. Dalmau Armengol convé ab Guillem Borrell, son senyor, per comendació que-m fa de la torra, y donació de una caballeria, quals cosas no diu ahont son, y per no fer cosa a profit per lo monestir se deixa, per no gastar temps».

1226

1093, març, 18.

Donació pietosa. *Mindònia [= Melió] es dona ella mateixa al Senyor Déu i al monestir de Sant Benet de Bages i Sant Valentí, màrtir, juntament amb el mas Cort, que té franc per dret patern al comtat de Manresa, al terme [del castell] de Castellet. [Cort -mas-, actual municipi de Sant Vicenç de Castellet, comarca de Bages]*¹

O.*Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 372.

kartas de Castelet²

de Castelet³

C. A. N° 67⁴

de Castelet x⁵

Castellet y bones afrontacions⁶

=Donacio a S. Benet del mas Curt en lo terme de Castellet=⁷

=Castellet=⁸

Con buenas afrontaciones, que pueden servir y dar luz para otras heredades, que rezan otras escrituras. An. 15 Philipi. Christi.⁹

1093. de Castelet¹⁰

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹¹

18-III-1093¹²

In nomine Domini. Ego Mindonia trado et dono me ipsam a Domino Deo et Sancti Benedicti Bagensis cenobii · atque Sancte Valentini m artiris · Manifestum est enim quia placuit animis meis et placet nullus quoque agentis imperio nec suadentis ingenio · set¹³ propria expontanea mea hoc elegit ut cum Deo bona uoluntas¹⁴ ut charta¹⁵ donationis fecissem aliquid de proprietate mea sicuti et facio ad prelibato¹⁶ monasterio¹⁷ · Dono namque manso¹⁸ · unum que¹⁹ uocant Curte cum terris et uineis chultis²⁰ et heremis²¹ cum omni genera arborum qui infra sunt meum proprium francum et liteum · Qui mihi aduenit per uocem paterna²² uel per ullasque uoces · Et est hec omnia in chomitata²³ Minorisa infra termine de Chastellet²⁴ · Qui affrontad²⁵ hec omnia suprascripta: de oriente · in medio flumine Lubricato · De meridie · in strata publica²⁶ qui pergit ubique siue in Chastellet²⁷ · De occiduo · in uinea et in alaudio²⁸ de Reimundus²⁹ Gueriberti · siue in ipsa quasta³⁰ de Chastellet³¹ · De parte uero circi³² · in ipsa rocha³³ que³⁴ uocant Cherosa³⁵ · Quantum infra istas affrontationes includunt et his³⁶ limitibus uel termini ambiunt · sic dono suprascripta omnia a prelibato monasterio cum exitibus et regressibus earum · propter Deum et remedium anime meę · ut Deus propicius sit in peccatis meis · Quod si ego donatrice aut ullusque uiuens homo uel femina utriusque sexus uenerit aut uenero ad inrumpendum · non hoc ualead³⁷ uendicare³⁸ set³⁹ componad⁴⁰ aut compono in duplo ista omnia prescripta ad iamdicto⁴¹ monasterio⁴² cum omni sua melioratione⁴³ · Et in antea ista donatio firma et stabilis permanead⁴⁴ modo uel omnique tempore
Facta ista donatione · XV · Kalendis⁴⁵ Aprelii⁴⁶ · anno XXX° · III° · regis Phyllyppi ·⁴⁷
S+num Mindonia qui ista carta feci scribere firmaui et firmare rogauī · S+num Reimundus⁴⁸
Oliba⁴⁹ uiro meo · S+num Arnallus⁵⁰ Reimundi · S+num Bernardus⁵¹ Petri ·

Bonipari⁵² presbiter qui hoc scripsit sup SSS prefato die et anno.

1. *El pergami té algunes taques d'humitat, si bé no ha malmès massa el text, que es pot llegir en la seva totalitat. A l'angle inferior esquerra del pergami, paral·lelament al seu límit, hi ha tres foradets; els dos més inferiors sostenen, insert en els seus intersticis, un petit fragment de cordill de pergami. Manca l'angle inferior dret del pergami, on hi ha un retall; la part desapareguda no afectà el text, a no ser que hi hagués hagut alguna anotació extradocumental.*

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

3. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

5. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

6. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

7. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

8. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
9. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
10. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
11. *Segell estampat.*
12. *Escrit amb llapis.*
13. *set a O, per sed.*
14. *uoluntas a O, per uolumptas.*
15. *charta a O, per carta*
16. *prelibato a O, per prelibatum.*
17. *monasterio a O, per monasterium.*
18. *manso a O, per mansum.*
19. *que a O, per quod.*
20. *chultis a O, per cultis.*
21. *heremis a O, per eremis.*
22. *paterna a O, per paternam.*
23. *chomitata a O, per comitatu.*
24. *Chastellet a O, per Castellet. Vegeu les notes 27 i 31.*
25. *affrontad a O, per affrontat.*
26. *puplica a O, per publica.*
27. *Vegeu les notes 24 i 31.*
28. *alaudio a O, per alaudio.*
29. *Reimundus a O, per Raimundus.*
30. *quasta a O, per costa [vegeu Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 367 -1091,març, 18-: ipsa costa de Castelet].*
31. *Vegeu les notes 24 i 27.*
32. *circi a O, per circio.*
33. *rocha a O, per roca.*
34. *que a O, per quod.*
35. *(rocha) Cherosa a O. Probablement ha de ser propera al lloc de la Querosa, també prop del riu Llobregat (actual municipi de Manresa, comarca de Bages), que s'esmenta per primera vegada en el document núm. 465 (Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, núm. 1180 -995, juny, 22-/ Catalunya carolíngia. Els comtats d'Osona i Manresa, vol. IV, tercera part, doc. 1702, pàg. 1209).*
36. *la h, sobrelineada a O.*
37. *ualead a O, per ualeat.*
38. *uendicare a O, per uindicare.*
39. *set a O, per sed.*
40. *componad a O, per componat.*
41. *iamdicto a O, per iamdictum.*
42. *monasterio a O, per monasterium.*
43. *melioratione a O, per immelioratione.*
44. *permanead a O, per permaneat.*
45. *Kalendis a O, per Kalendarum.*
46. *Aprelii a O, per Aprelium.*
47. *Phylyppi a O, per Philippi.*
48. *Reimundus a O, per Raimundi.*
49. *Oliba a O, per Olibani.*
50. *Arnallus a O, per Arnalli.*
51. *Bernardus a O, per Bernardi.*
52. *Bonipari a O, per Bonusparus.*

Venda. *Duran i la seva esposa Guilla, i Martí i Alaric i la seva muller Guilla venen conjuntament a Guillem i a la seva esposa Ermesèn dues pecetes de vinyes complantades que tenen dels parents, i Alaric i la seva muller per complantació i per qualsevol dret al comtat de Manresa, a l'Estelella, [Estalella, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] pel preu de [vint-i-dos (?)] so[us] de moneda de Calaf.²*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2277 T.

Fa al lloch [de Este]llella³

M. N° [...]⁴

1090

Manresa.⁵

147⁶

2277 T⁷

In nomine Domini. Ego Duran⁸ et coniux⁹ mea Guila,¹⁰ et Martí¹¹ et Alarig¹² et mulier¹³ sua Guila.¹⁴ Nos simul in unum uinditores¹⁵ sumus uobis Guielmus¹⁶ et uxor¹⁷ sue¹⁸ Ermesen,¹⁹ emtores.²⁰ Per hanc scriptura uindiccionis²¹ nostre²² uindimus²³ nos uobis peciolas II de uineas complantatas. Et aduenit nobis per parentorum, et ad me Alarig e²⁴ mulier²⁵ mea²⁶ per complantacione siue per qualique²⁷ uoces. Et sunt ipsas uineas in chomitatu²⁸ Minorisa²⁹ siue in ipsa Estelela.³⁰ Et afrontat³¹ ipsas peciolas II de uineas: de orient³² in uineas de nos uinditores,³³ de meridie in alaude³⁴ de Mir Remun³⁵ uel de hocciduo³⁶ in uineas Sancti Benedicti, et de circii³⁷ in uineas de Duran.³⁸ Quantum istas III^{or} afrontaciones³⁹ includunt sic uindimus⁴⁰ nos uobis ipsas uineas suprascriptas, totas ab integrum,⁴¹ cum ingresibus⁴² et exitibus earum.⁴³ Et est precium que⁴⁴ nos recepimus uoluntose⁴⁵ [XXII (?)]⁴⁶ soll[idos de]⁴⁷ monete⁴⁸ Klaf.⁴⁹ Et est manifestum. Quod si nos uinditores⁵⁰ aud⁵¹ ullus uiuentis hominis⁵² disrumpere uoluerit⁵³ sed componat in duplo cum omne sua inmeliacione.⁵⁴ Et in antea ista charta uindiccio⁵⁵ firma stet⁵⁶ omnique tempore.

Facta ista charta uindiccionis⁵⁷ Kalendas⁵⁸ Aprelii⁵⁹ ano⁶⁰ XXXIII⁶¹ regnante Filipo⁶² rege.⁶³

Sig+num Duran⁶⁴ Sig+num Guila Sig+num Martí⁶⁵ Sig+num Alarig⁶⁶ Sig+num Guila, nos qui ista charta mandamus scribere et firmauimus et is⁶⁷ testes firmareque⁶⁸ rogauimus. Sig+num Bernard.⁶⁹ Sig+num Isarn.⁷⁰ Sig+num Mir Remun.⁷¹

Gvielmvs,⁷² sacerdos,⁷³ qui hoc scripsit die et ano⁷⁴ (signe) quo⁷⁵ supra.

1. 1090[?]-III-29 *segons*: Arxiu de la Corona d'Aragó, Secció ordes religiosos i militars, Monestir de Sant Benet de Bages, Pergamins, I, Inventari general.
2. *Pergamí en no massa bon estat de conservació, a causa de diversos forats a la part inferior. El document es conservava plegat (tres sècs verticals i tres d'horitzontals) i enrotllat (dos forats al costat esquerre -anvers-). Al costat esquerre (anvers) la tinta és mig deslluïda.*
3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
5. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
6. *Finals del segle XX.*
7. *Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.*
8. Duran (en català) a **O**.

9. coniuX a O; *variant admesa, en llatí, de coniuX, ‘cònjuge’, ‘esposa’, tot i que també es pot emprar en el sentit de ‘promesa’, ‘núvia’, i en el de ‘companya’, ‘concupina’. També pot significar ‘femella’.*
10. Guila (en català) a O.
11. Marti (en català) a O.
12. Alarig (en català) a O.
13. mulier a O. *Té el significat de ‘dona’, especialment l’adulta’ o ‘casada’, i també el de ‘muller’, ‘estimada’, ‘amiga’.*
14. Guila (en català) a O.
15. uinditores a O, per uenditores.
16. Guielmus a O, per Guilelmum.
17. uxor a O, per uxorem.
18. sue a O, per suam.
19. Ermesen (en català) a O.
20. emtores a O, per emptores.
21. uindiccionis a O, per uenditionis.
22. nostre a O, per nostra.
23. uindimus a O, per uendimus.
24. e (en català) a O; et (en llatí).
25. mulier a O, per ad mulierem.
26. mea a O, per meam.
27. qualique a O, per qualislibet.
28. chomitatu a O, per comitatu.
29. Minorisa a O, per Minorisensi.
30. ipsa Estelela a O. *Correspon a Estalella, lloc que probablement cal situar a Manresa.*
31. afrontat a O, per affrontat.
32. orient (en català) a O.
33. uinditores a O, per uenditores.
34. alaude a O, per alode.
35. de Mir Remun -escrit de mirremun- (en català) a O; Mironi Raimundi (en llatí).
36. hocciduo a O, per occiduo.
37. circcii (sic) a O, per circio.
38. de Duran (en català) a O; Durandi.
39. afrontaciones a O, per affrontaciones.
40. uindimus a O, per uendimus.
41. integrum a O, per integro.
42. ingresibus a O, per ingressibus.
43. earum a O, per eis.
44. que a O, per quod.
45. volumtose a O, per uoluntarie, sponte, libenter, ultro.
46. [...] *il·legible* a O.
47. soll[adas de] *il·legible* a O.
48. monete a O, per monetæ.
49. Klaf (en català) a O. *Es tracta de Calaf.*
50. uinditores a O, per uenditores.
51. aud a O, per haud o aut.
52. uiuentis hominis a O, per uiuens homo.
53. *Tot seguit hi ha d’anar: non hoc ualeat uindicare, obuiat a O.*
54. inmelioracione a O, per immelioratione.
55. vindiccio a O, per uenditionis.

56. firma stet *-tercera persona del present de subjuntiu del verb sto, steti, statum-* a **O**, és a dir, 'romangui ferma'. *Forma poc emprada; normalment s'empra: firma permaneat, amb el mateix significat.*
57. vindiccionis a **O**, per uenditionis.
58. Kalendas a **O**, per Kalendis.
59. Aprelii a **O**, per Aprilibus.
60. ano a **O**, per anno.
61. XXXIII a **O**; *llegit XXX (vegeu la nota 1) a*: Arxiu de la Corona d'Aragó, Secció ordes religiosos i militars, Monestir de Sant Benet de Bages, Pergamins, I, Inventari general.
62. Filipo a **O**, per Philippo.
63. rege *-en majúscules-* a **O**, per regi.
64. Duran *(en català)* a **O**; Durandi *(en llatí)*.
65. Marti *(en català)* a **O**; Martini *(en llatí)*.
66. Alarig *(en català)* a **O**; Alarici *(en llatí)*.
67. et is a **O** *-is és un pronom que amplia el que s'ha dit-. L'expressió significa: 'i a més'.*
68. firmareque a **O**, per firmare.
69. Bernard *(en català)* a **O**; Bernardi *(en llatí)*.
70. Isarn *(en català)* a **O**; Isarni *(en llatí)*.
71. Mir Remun *-escrit mirremun- (en català)* a **O** *(vegeu la nota 34)*; Mironi Raimundi *(en llatí)*.
72. Gvielmvs a **O**, per Guilelmus.
73. la r amb majúscules a **O**.
74. ano a **O**, per anno.
75. quo a **O**, per quod est.

1228

1093, abril, 23.

Venda. *Ajo, [= Aig, Age] dona, juntament amb el seu fill Ramon Adrover i la seva esposa Adaled [= Adelaida] venen a Guillem Guifred [= Gifreu] una mujada de vinya que tenen per complantació de Sant Benet [de Bages] o per altres drets. L'esmentada vinya és al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al terme de Torroella, a les Coromines. [parròquia de Sant Martí de Torroella, actual municipi de Sant Joan de Vilatorrada, comarca de Bages] L'hi venen amb els drets, salvant el quart de l'esplet/la collita que Sant Benet hi rep anualment, pel preu de catorze sous de moneda de Calaf, a pagar en coses que ho valguin.¹*

O.* Manresa, AHCM, Pergamins, fons de Sant Benet de Bages, núm. 9.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 832, pàg. 955, ex **O**.

In nomine Domini. Ego Age, femina, cum filio meo nomine Ramon Adrover, et coniu sua nomine Adalez, uinditores sumus nos tibi Guilelmo Guifredi, emptore. Per hanc scriptura uindicionis nostre uindimus nos tibi modiatā · I · de uinea, qui nobis aduenit per complantacione de Sancti Benedicti aut per ullasque uoces. Et est ipsa uinea in comitatum Minorisa, infra terminos de Torrezella, in locum que uocant ad ipsas Connamines. Et afrontad ipsas prescriptas uineas: a parte orientis in alodio Sancti Benedicti; de meridie et de occiduo et a parte uero circi similiter afrontad in alodio et in uineas Sancti Benedicti. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindimus tibi modiatā · I · de uinea, exceptus ipsum quart de ipsum expletum que donetis ad Sancti Benedicti per unumquemque annum, ipsos nostros directos que nos ibi abemus uel abere debemus, ab integrum, cum exiis uel regressiis earum, in propter precium solidos · XIII · de moneda de Chalafi, in rem ualentem. Et est manifestum. Quod si nos uinditores aut ullusque omo uel femina qui ista carta uindicione inquietare uoluerit non hoc ualeat uindicare in duplo tibi componat set componamus cum

suam in melioracionem. Et in antea ista carta uindicione firma permaneat modo uel omnique tempore ·

Facta carta uindicione · VIII · Kalendas Mai ano XXXIII · regnante Philipi rege.

S+m Aig. S+m Ramon Adrouer. S+m Adalez, nos qui ista carta uindicione fecimus scribere et firmuimus et testes firmare rogauimus. S+m Bernard Gerald. S+m Arssen. S+m Ermengaud. S+m Bernard Godmar. S+m Ramon Ollomar. S+m Duran Guillem. Et facis seruicium capo · I · ad Sancti Benedicti.

Bernardum, sacer, qui ista carta uindicione scripsit SS die et anno quod supra.

1229

1093, juny, 18.

Publicació de testament. *Publicació jurada (o adveració sacramental) del testament d'Adalenda, difunta. Són marmessors: Hug Dalmau, [de Cervera] el seu espòs; Ponç Guerau i Ponç Hug, fills seus, i Ponç, sacerdot, els quals juren el seu testament sobre l'altar de Sant Ponç de l'església de Sant Vicenç del castell Fulgent, al comtat de Berguedà. Són testimonis: Gombau Bernat, Arnau Guillem, Arnau Pere, Guillem Gerbra i Pere Josbert. [= Jobert]. Adalenda disposà, entre altres coses, que fos donat a Sant Benet de Bages una coromina al castell de la Guàrdia de Malpàs i una part dels domenges de Navarcles. [actual municipi de Navarcles, comarca de Bages]*¹

[O]. Original no localizat.

[A]. Trasllet de 8 de maig de 1147, per Pere, sacerdot. No localitzat.

B* Trasllet de 4 de gener de 1314, per Guerau de Castellbell, notari públic de Sant Benet: Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1605.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 833, pàgs. 956 i 957, ex O.

1093.² 18-VI³

Copia de 1314⁴

Navarcles⁵

Copia legalizada del testamento / de Adeledis muger de Hugo Dalmacio / en que dexa a Sⁿ Benito una conamina / que está em la guardia de malpas y las / dominicaturas de Navarcles al cabildo / de Vique y â Sⁿ Benito de Bages⁶

Arxiu de casa GUITART

TOMO ___ PLÉC 12

LLIGALL ___ N°. 329

7

n. 1605⁸

B

Hoc est translatum fideliter sumptum a quodam translato cuius tenor talis est: "In Christi⁹ nomine. Hec est sacramentalis condicio ultime uoluptatis cuiusdam defuncta nomine Adaledis, femina. Et est facta iuxta quarti ordinis modum secundum libri iudicialis affirmat. Quam testificatur testes presentiales id fuerunt: Ugoni Dalmacii, uiro suo, et Poncius Geral, et Poncius Ugoni, filios suos, et Poncius, sacer, auctoritatis a predicta conditte et electis ab ea distributores rerum suarum.

Nos iamdictis unum damus testimonium testificamus iurantes per Deum uiuum et uerum, et super altare sacrum Sancti Poncii, qui situs est in comitatu Birgitano,¹⁰ siue infra alme ecclesie Sancti Vincencii, uel ante castrum Fulgenti,¹¹ ordinante iudice Guilelmi, et ante sacerdotes Guilelmus, et Iohannes, quia iamdicta conditrix adhuc loquela plena et memoria integra habebat. Rogauit nos tantum modo in suo testamento qualiter possessio eius distribueretur. Primitus namque siant ipsos debitos uerissimos simul in unum, et alium qui remanet ipsa quarta part¹² de ipso mobile de pane et uino et uascula de fust,¹³ donent ad Poncius, sacer, II uncias, et ad Guilelmus, sacer, I uncia, et ad Iohannes, sacer, alia. Et alium qui remanet per missas, et quale mercede Dei melioridem, et ipsas suas pells¹⁴ quod habet Poncius Geral donet ad Sancta Maria de Kastro Folit,¹⁵ et redimat illas C mancosos¹⁶ et donent ad ipsa opera. Et ad Sancti Benedicti de Bages¹⁷ relinquit¹⁸ ipsa conamina¹⁹ qui est in la Guardia,²⁰ a Mal pas,²¹ relinquit²² pro anima sua sua²³ semper. Et ipso mas²⁴ qui est ad col de l'Espina²⁵ qui fuit de Od Ardenella²⁶ concessit pro anima sua semper ad Sancta Maria de Nauarcles.²⁷ Et ad Sancti Petri sedis Uico relinquit ipsas uineas qui sunt in Agilar,²⁸ qui fuerunt de Furiol,²⁹ ad ipsa canonica omnibus. Et ipsos alodios de Sancta Susanna³⁰ quomodo Ugoni fecit mihi carta con[cess]it³¹ depus³² obitum illorum ambos ad Sancta Maria de Castro Folit³³ pro animas eius. Et ipsas dominicaturas³⁴ de Nauarcles³⁵ exceptus ipsa parrochia, relinquimus inter Sancti Petri Uicho³⁶ ad ipsa canonica,³⁷ et ad Sancti Benedicti³⁸ de post obitum illorum ambos. Et ipsas del Grad³⁹ siue cum una pecia de terra de alod⁴⁰ quod tenet Petre⁴¹ Onofred,⁴² relinquimus inter Sancti Michael de Riner⁴³ et Sancti Martini⁴⁴ per luminaria⁴⁵ omnibus diebus per⁴⁶ emenda de ipsos molendinos pro animas eius, et de ipsas suas equas relinquit ipsa tercia part⁴⁷ ad Poncius Ugoni.⁴⁸ Et ipsos castros de la Guardia⁴⁹ et de Lauella⁵⁰ ipsos directos suos relinquit ad Poncius Ugoni⁵¹ et si de illo diminuerat sine infante de legitimo coniugio⁵² remaneat ad Poncius Geral,⁵³ et si ambos diminuerint sine infante de legitimo coniugio remaneat ad Raimun Geral.⁵⁴ Et ipsos suos alodios cum ipsos suos directos quod habuit aput Geral Gitard⁵⁵ in Uales⁵⁶ siue cum ipsas co<m>pras⁵⁷ qui⁵⁸ ibi abebat⁵⁹ factas in ipsius locis, relinquit⁶⁰ inter Poncius Geral⁶¹ et Raimon Geral⁶² semper. Et ipsos alodios de Ausona⁶³ exceptus ipso mas⁶⁴ quod relinquit ad Sancti Poncii de Tomeres⁶⁵ per animas eius siue cum ipsos alodios de Agilar⁶⁶ et ipsos alodios de Lauinera⁶⁷ totum teneat Ugoni,⁶⁸ uiro suo, in uita sua sine blandimentum de ullius infantes suis, et post obitum suum relinquit ad Poncius Ugonis filio suo.⁶⁹ Et cum hec omnia ordinauit nobis iamdicta conditrix sicut suprascriptum est. Et nos legaliter testificati sumus hec perficientes, ante supradicto iudice et sacerdotes per super annexum iuramentum in Domino.

Actum est hoc · XIII · Kalendas⁷⁰ Iulii⁷¹ anno trigesimo tercio regni Philipi⁷² regis.⁷³

Sig+num Ugoni Dalmad.⁷⁴ Sig+num Poncius Ugoni.⁷⁵ Sig+num Poncius Geral.⁷⁶ Sig+num Poncius,⁷⁷ sacer.⁷⁸ Nos manumissores fuimus de hanc huius cause. Sig+num Gonbad Bernard.⁷⁹ Sig+num Arnad Gilelm.⁸⁰ S+m Arnad Pere.⁸¹ S+m Guilelm Gerbra.⁸² S+m Pere Yozbert.⁸³ Nos rey⁸⁴ huius, testes sumus et hunc sacramentum fideliter fecimus infra · VI · menses post obitum eius.

Gelimus,⁸⁵ yudex⁸⁶ (*signe*).

Iohannes,⁸⁷ sacer,⁸⁸ qui hanc condicionem rogatus scripsi⁸⁹ et die (*signe*)⁹⁰ sub et anno prefixo.

Petrus,⁹¹ sacerdos, qui hoc traslatum⁹² scripsit · VIII · Idus⁹³ Maii⁹⁴ anno X regni regis Ledouici⁹⁵ Iunioris SS.

S+m Gerald de Castropulcro, notarii publici⁹⁶ Sancti Benedicti, qui hoc a quodam translato translato diligenter extractum scripsit et clausit pridie Nonas Ianuarii⁹⁷ anno Domini millesimo trescentesimo quartodecimo, presentibus testibus Bonanato⁹⁸ de Sala, presbitero, et Gaucerando Ferrarii.

CENTRE EXCURSIONISTA COMARCA DE BAGES⁹⁹

1. *Els marmessors de la difunta: Hug Dalmau, marit d'Adaleda, i Ponç Guerau, i Ponç Hug, fills seus, són els primers membres de la línia troncal del llinatge o la família dels Cervera, senyors dels castells de Ferran, Malacara [actual municipi d'Estaràs, Alta Segarra, comarca de Segarra] i Sant Esteve (o Castellfollit), [actual municipi de Castellfollit de Riubregós, Baixa Segarra, comarca d'Anoia] a la zona de frontera del comtat de Cerdanya que s'endinsa a la Marca, pertanyent geogràficament a la Segarra, al límit entre l'Alta i la Baixa Segarra: Hug Dalmau (+ d 1095), primer castlà de Cervera; Ponç Hug (+ v 1130), el seu fill, primer senyor de l'Espluga de Francolí i vescomte consort de Bas (Ponç I) pel seu matrimoni amb Beatriu, vescomtessa de Bas; [DURAN I SANPERE, Agustí / SOBREQUÉS I VIDAL, Santiago / FLUVIÀ I ESCORSA, Armand de, "els Cervera: línies troncal i de Granyanella -quadre genealògic-", a *Gran Enciclopèdia Catalana*, 5 (Barcelona 1973 -1ª ed.-), pàgs. 38-41 / ELS CASTELLS CATALANS, V, "Castell Follit", pàgs. 222-228 -especialment la pàg. 224-; "Comentari marginal (als castells de la comarca de Bages)", pàgs. 811-838 -especialment la pàg. 835-; "Comentari marginal (als castells de la comarca de Berguedà)", pàgs. 984 i 985] i Ponç Guerau.*
2. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760..*
3. *Escrit amb llapis.*
4. *Escrit amb llapis.*
5. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
6. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
7. *Escrit amb llapis.*
8. *Segell estampat, c. 1923.*
9. *Christi -abreujat Xpi- segons B.*
10. *Birgitano segons B, per Bergitanensi.*
11. *ecclesie Sancti Vincencii, uel ante kastrum Fulgenti segons B.*
12. *quarta part (en català) segons B.*
13. *uascula de fust (en català) segons B.*
14. *pells (en català) segons B.*
15. *Sancta Maria de Kastro Folit (en català) segons B.*
16. *mancosos (en català) segons B.*
17. *Sancti Benedicti de Bages (el nom geogràfic, en català) segons B, per Sanctum Benedictum Bagiis (en llatí).*
18. *relinquid segons B, per relinquit.*
19. *conamina (en català) segons B.*
20. *la Guardia (en català) segons B.*
21. *Mal pas (en català) segons B.*
22. *relinquid segons B, per relinquit.*
23. *sua escrit dues vegades.*
24. *mas (en català) segons B; manso (en llatí).*
25. *col de l'Espina (en català) segons B. Correspon a Colluspina (actual municipi de Colluspina, comarca d'Osona).*
26. *de Od Ardenella (en català) segons B. Ardenella és el nom d'un mas de Tona (actual municipi de Tona, comarca d'Osona). Vegeu la nota 6 del document núm. 1109 (trasllat de 27 d'agost de 1148, per Ramon, levita i monjo: Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1434 -1050, octubre, 27-).*
27. *de Nauarcles (en català) segons B; Nauarculis (en llatí).*
28. *Agilar (en català) segons B.*
29. *de Furiol (en català) segons B.*
30. *Sancta Susanna segons B. Correspon al terme de la parròquia de Santa Susanna, del terme del castell de Riner (actual municipi de Riner, comarca de Solsonès).*
31. *con[cess]it; entre claudàtors, les lletres il·legibles actualment.*
32. *depus (en català) segons B; post (en llatí).*

33. de Castro Folit (*el nom geogràfic, en català*) segons **B**; Castri Fulliti (*en llatí*). *Correspon a Castellfollit de Riubregós (actual municipi de Castellfollit de Riubregós, Baixa Segarra, comarca d'Anoia).*
34. dominicaturas segons **B**, *abreujat dnatas -amb signe d'abreviació de tur a la t-*.
35. de Nauarcles (*en català*) segons **B**; Nauarculis (*en llatí*).
36. Sancti Petri Uicho segons **B**, *per Sanctus Petrus Uicensi.*
37. ipsa canonica segons **B**, *per ipsam canonicam.*
38. Sancti Benedicti segons **B**, *per Sanctum Benedictum.*
39. del Grad (*en català*) segons **B**.
40. de alod (*en català*) segons **B**; alodii (*en llatí*).
41. Petre segons **B**, *per Petro.*
42. Onofred (*en català*) segons **B**; Onofredi.
43. Sancti Michael de Riner (*el nom geogràfic, en català*) segons **B**; Sanctum Michaelum Riuinigri (*en llatí*). *Correspon a l'actual capella de Sant Miquel de Riner, propietat de can Xixons, de la parròquia de Santa Susanna (actual municipi de Riner, comarca de Solsonès).*
44. Sancti Martini *Correspon a l'església de Sant Martí de Riner, la parròquia del lloc de Riner (actual municipi de Riner, comarca de Solsonès).*
45. *per luminaria -abreujat lum, amb signe d'abrev. damunt la m-*.
46. *per segons B, per pro.*
47. part (*en català*) segons **B**; parte (*en llatí*).
48. Poncius Ugoni segons **B**, *per Poncium Hugonem.*
49. de la Guardia (*en català*) segons **B**.
50. de Lauella (*en català*) segons **B**.
51. Poncius Ugoni segons **B**, *per Pontium Hugonem.*
52. coniugio segons **B**, *per coniugio*
53. Poncius Geral (*en català*) segons **B**; Poncium Geraldum (*en llatí*).
54. Raimun Geral (*en català*) segons **B**; Raimundum Geraldum (*en llatí*).
55. Geral Gitard (*en català*) segons **B**; Geraldum Guitardum (*en llatí*).
56. Uales (*en català*) segons **B**. *Fa referència al Vallès, una de les regions naturals i històriques incloses en el comtat de Barcelona.*
57. copras segons **B**.
58. qui segons **B**, *per quod.*
59. abebat segons **B**, *per habebat.*
60. relinquit segons **B**, *per relinquit.*
61. Poncius Geral (*el patronímic, en català*) segons **B**; Poncio Geraldi.
62. Raimon Geral (*en català*) segons **B**; Raimundo Geraldi.
63. Ausona (*en llatí*) segons **B**.
64. mas (*en català*) segons **B**; manso (*en llatí*).
65. Sancti Poncii de Tomeres (*en català el nom geogràfic*) segons **B**; Sanctum Pontium Tomeriensi (*en llatí*).
66. Agilar (*en català*) segons **B**.
67. Lauinera (*en català*) segons **B**.
68. Ugoni segons **B**, *per Hugone.*
69. Poncius Ugonis, filio suo segons **B**, *per Poncium Hugonem, filium suum.*
70. Kalendas segons **B**, *per Kalendarum.*
71. Iulii segons **B**, *per Iuliarum.*
72. Philipi segons **B**, *per Philippo.*
73. regis segons **B**, *per regi.*
74. Ugoni Dalmad (*el patronímic, en català*) segons **B**; Hugoni Dalmacii (*en llatí*).
75. Poncius Ugoni segons **B**, *per Poncii Hugoni.*
76. Poncius Geral segons **B**, *per Poncii Geraldi.*
77. Poncius segons **B**, *per Poncii.*

78. sacer *segons B*, per sacerdoti.
79. Gonbad Bernard (*en català segons B*; Gondebaldi Bernardi (*en llatí*).
80. Arnad Gilelm -Gir *en lloc de Gilelm segons a-* (*en català segons B*; Arnaldi Guilelmi (*en llatí*).
81. Arnad Pere (*en català segons B*; Arnaldi Petri (*en llatí*).
82. Guilelm Gerbra (*en català segons B*; Guilelmi Gerbri (*en llatí*).
83. Pere Yozbert (*en català segons B*; Petri Ioceberti (*en llatí*).
84. rey *segons B*, per rei.
85. Gelimus *segons B*; Gielimus *segons a*.
86. yudex *segons B*, per iudex.
87. Iohannes *amb majúscules segons B*; Iohanes *segons a*.
88. sacer *amb majúscules segons B*.
89. scripsi *segons B*, per scripsit.
90. et die (*signe segons B*; scripsit (*signe*) die *segons a*.
91. Petrus *amb majúscules segons B*.
92. traslatum *segons B*, per translato.
93. Idus *segons B*, per Iduum.
94. Maii *segons B*, per Maiarum.
95. Ledouici *segons B*, per Ludouici.
96. notarii *segons B*; notarius *segons a*.
97. Nonas Ianuarii *segons B*, per Nonis Ianuariis.
98. Bonanato *segons B*; Beranato *segons a*.
99. *Segell estampat, c. 1905-1923.*

1230

1093, octubre, 23.

Venda. *Amad [= Amat] Dela i la seva esposa Ermesèn [= Ermesenda] venen a Arnal [= Arnau] i la seva esposa Ermesèn [= Ermesenda] una peça de terra a Claret [antiga parròquia de Santa Maria de Claret, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] i Sallent, [actual municipi de Sallent, comarca de Bages] per la qual Sant Benet [de Bages] rep el cens d'una gallina.¹*

[O]. No localitzat.

A.* Trasllet de 12 de setembre de 1167 per Ramon, sacerdot: Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2289.

a.* Extracte del segle XVIII: ACA, Monacals - Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 75, Calaix 23, núm. 60.

b. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 837, pàg. 962, ex a.

A

Ad Claret et Salent. est Sancti benedicti. dat monasterii I gallina. / Claret, in Plano de Bages²

O. C. N.º 60.³

N.º 60. lligall 2. Calaix. 23⁴

1093.

Claret.⁵

246⁶2289⁷

In Dei nomine. Ego Amad [Dela]⁸ et uxor mea Ermessen.⁹ Vin[ditores su]mus¹⁰ uobis Arnall¹¹ [et uxor tua Erm]essen,¹² emtores.¹³ Per hanc scriptura uinditionis¹⁴ nostre¹⁵ uindimus¹⁶ uobis pecia [de]¹⁷ uinea cum terra ubi est fun[data, qui no]bis¹⁸ aduenit per parentorum [nostrorum]¹⁹ uel per qualicumque uoces. Et est hec omnia in comitatu Minorisa²⁰ [in]²¹ termino²² de Claret²³ uel de Salent²⁴ [...]ac²⁵ in ipso Pla de Bages.²⁶ Et [afronta]t²⁷ ipsa pecia de uinea in ipso torrent²⁸ qui excurrit de torre qui fuit de Guinberga;²⁹ de meridie in uinea Sancti Benedic[ti; de]³⁰ occiduo in terminio³¹ de Clar[et; de]³² circii³³ in strada³⁴ publica. Quantum istas afrontaciones³⁵ includunt uel circumcunt³⁶ sic uindimus³⁷ uobis ipsa pecia de uinea cum terra, tota ab in[tegrum, cum ex]iis³⁸ et regresiis³⁹ earum,⁴⁰ propter precium solidos XII. Et de isto precio nichil⁴¹ non remansit. Et habet annuatim unam gallinam Sancto Benedicto de predicta honore [Et est man]ifestum.⁴² Quem uero predicta hec omnia de nostro iuro in uestro tradimus dominio et potestate, ad uestrum plenissimum proprium. Quod si nos uinditores⁴³ aut ullusque homo utriusque sexus qui contra hanc ista carta inquietare uel frangere uoluerit nil⁴⁴ ualeat uindicare set⁴⁵ componat in duplo cum omni sua melioracione.⁴⁶ Et in antea ista charta⁴⁷ firma permaneat omnique tempore.

Facta ista charta⁴⁸ uindicione⁴⁹ X Kalendas⁵⁰ Nouember⁵¹ anno XXX IIII Philipi⁵² rege.⁵³

Sig+num Amad Dela.⁵⁴ Sig+num Ermessen, nos qui ista uindicione⁵⁵ mandauimus et firmauimus et ad testes firmare rogauimus. Sig+num Neuia. Sig+num Pere.⁵⁶ Sig+num Ramun.⁵⁷ Sig+num Berengarius.⁵⁸ Sig+num Bermon.⁵⁹ Sig+num Guillem.⁶⁰ Sig+num Adalen.⁶¹ Sig+num Guilia,⁶² nos simul in unum infantes. Sig+num Berenger Gombal.⁶³ Sig+num Gifre Pegorel.⁶⁴ Sig+num Adrouer.⁶⁵

Raimundus, sacer,⁶⁶ qui ista carta uindicione⁶⁷ scripsit die et anno (*signe*) quo⁶⁸ supra.

“Raimundus, presbiter, qui hoc translatum scripsit II Idus⁶⁹ September⁷⁰ anno XXXI Leduico Iunioris⁷¹ (*signe*) die et anno quo⁷² su[pr]a.”⁷³

1. *El nom del venedor apareix sol (Amad), sense el patronímic (Dela), per causa de la desaparició física d'aquesta part del pergami. Més endavant apareix sencer (Amad Dela), si bé per causa del cosit del segle XVIII que tapa part de les lletres, és fàcil fer-ne una lectura errònia, tal com feren a i b, segons els quals el venedor és una dona anomenada Amadeua. A més, tant a com b no hi fan constar les esposes d'ambdós actors, anomenades igualment Ermesèn/Ermesenda (Ermessen).*

2. Ad Claret et Salent. est Sancti benedicti. dat monasterii I gallina. / Claret, in Plano de Bages

3. O. C. N.º 60.

4. N.º 60. Iligall 2. Calaix. 23

5. 1093. Claret.

6. 246

7. 2289

8. Dela *poc visible segons A.*

9. Ermessen (*en català*) segons A.

10. vin[ditores su]mus -ditors su *il·legible-* segons A, per venditores ...

11. Arnall (*en català*) segons A.

12. et uxor tua Erm *il·legible* segons A.

13. emtores segons A, per emtores.

14. uinditionis segons A, per uenditionis.

15. nostre segons A, per nostra.

16. uindimus segons A, per uendimus.

17. de *il·legible* segons A.

18. data qui no *il·legible segons A*.
19. nostrorum (?) *il·legible segons A*.
20. Minorisa *segons A*, per Minorisensi.
21. in *il·legible segons A*.
22. termino *segons A*, per terminos.
23. de Claret (*en català segons A*;
24. de Salent (*en català segons A*;
25. [...]ac *il·legible segons A*.
26. Pla de Bages (*en català segons A*; Plano Baiensi (*en llatí*).
27. afronta -en lloc d'afronta- *il·legible segons A*.
28. torrent (*en català segons A*; torrente.
29. torre qui fuit de Guinberga (*els noms, en català segons A*;
30. ti; de *il·legible segons A*.
31. terminio *segons A*, per termino.
32. et; de *il·legible segons A*.
33. circii *segons A*, per circio.
34. strada (*en català llatinitzat segons A*; strata.
35. afrontaciones *segons A*, per affrontationes.
36. circumcunt *segons A*, per circumdeunt.
37. uindimus *segons A*, per uendimus.
38. tegrum, cum ex *il·legible segons A*.
39. regresiis *segons A*, per regressiis.
40. earum *segons A*, per eis.
41. nichil *segons A*, per nihil.
42. Et est man *il·legible segons A*.
43. uinditores *segons A*, per uenditores.
44. nil *segons A*, per nihil.
45. set *segons A*; variant, admesa en llatí, de sed.
46. melioracione *segons A*, per immelioratione.
47. charta *segons A*, per carta.
48. charta *segons A*, per carta.
49. uindicione *segons A*, per uenditionis.
50. Kalendas -abreujat kldas- *segons A*, per Kalendarum.
51. Nouember *segons A*, per Nouembrium.
52. Philipi *segons A*, per Philippo.
53. rege *segons A*, per regi.
54. Amad Dela (*en català segons A*; Amati Delani (*en llatí*).
55. uindicione *segons A*, per uenditione.
56. Pere (*en català segons A*; Petri (*en llatí*).
57. Ramun (*en català segons A*; Raimundi (*en llatí*).
58. Berengarius *segons A*, per Berengarii (*en llatí*).
59. Bermon (*en català segons A*; Bermundi (*en llatí*).
60. Guillem (*en català segons A*; Guilelmi (*en llatí*).
61. Adalen (*en català segons A*.
62. Guilia (*en llatí segons A*; Guilla (*en català*).
63. Berenger Gombal (*en català segons A*; Berengarii Gombaldi (*en llatí*).
64. Gifre Pegorel (*en català segons A*; Guifredi Pegoreli (*en llatí*).
65. Adrouer (*en català segons A*; Adrouarii (*en llatí*).
66. sacer *segons A*, per sacerdos.
67. uindicione *segons A*, per uenditionis.
68. quo *segons A*, per quod.
69. Idus *segons A*, per Iduum.

70. September *segons A*, per Septembrium.

71. Leduico Iunioris *segons A*. *Es tracta* de Lluís VII, el Jove, rei des de l'1/8/1137 fins el 18/9/1180 (tot i que el seu fill Felip II, dit August, ja era rei des de l'1/11/1179, i corregnava amb el seu pare des del 29/5, el primer any del seu regnat no comença fins el 1181, el següent de la mort del seu pare). [Cappelli, A., *Cronologia, cronografia e calendario perpetuo*. Terza edizione aggiornata ed ampliata, 1969, pàg. 459]

72. quo *segons A*, per quod.

73. pr *il·legible segons A*.

a

«Amaddela ven a Arnalt una peça de terra situada a Claret, o en el seu terme, i en el terme de Sallent. La qual peça feia censos al monestir de Sant Benet una gallina.

A 10 de les calendes de novembre de l'any 34 del regnat del rei Felip.

Ramon, prevere, escrigué»

b

«Amaddela ven a Arnalt una peça de terra situada a Claret, o en el seu terme, i en el terme de Sallent. La qual peça feia censos al monestir de Sant Benet una gallina.

A 10 de les calendes de novembre de l'any 34 del regnat del rei Felip.

Ramon, prevere, escrigué»

1231

1094, febrer, 11.

Convinença sobre el servei d'una parròquia. *Els senyors del terme del castell de Guàrdia: Arnau Guillem, Ramon Guillem i Bernat Guillem; el castlà Ramon Folc i els veïns de la parròquia de Santa Maria de Guàrdia Lada, [Guàrdia Lada, actual municipi de Montoliu de Segarra, Alta Segarra, comarca de Segarra] representats per Bernat Guillem Passanant, Domnuç, Arnau Pere i un altre Arnau, donen a Arnau, clergue, la meitat de llur corsura de pa i vi i el terç dels altres esplets, a canvi de fer el servei dominical, cantar les hores i les vespres, novenaris, octaves de Nadal, Resurrecció, Ascensió del Senyor i Pentecosta, missa de difunts tots els dilluns i fer enterraments i salpàs. Arnau, a més, haurà de proveir els seus clergues de llibres (leccionaris d'epístoles i evangelis, missal, oficiari, himnari, ...), vestimenta i calze. També haurà de fer-se càrrec de la lluminària, comproment-se a tenir una làmpada d'oli totes les nits. Després de la seva mort, els llibres, vestimenta i calze hauran de restar a l'esmentada església de Santa Maria, sòlidament, tant per dita convinença com per a la seva ànima. Els donants i llur descendència no podran col·locar a ningú per damunt d'Arnau, ni en llur vida ni després de la seva mort, de manera que tant ell com els seus successors que després tindran l'església faran aquest servei en el lloc de Santa Maria, cantant tots els dies festius per sempre, amb els llibres que ell els haurà deixat. La parròquia inclou l'església principal de Santa Maria i l'església de Sant Miquel. [probablement la de la Mare de Déu del Coll -actualment la capella del cementiri-]*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 373.

A. Trasllat de 31 d'agost de 1303 fet d'un altre trasllat de 9 d'agost de 1303: Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 374.

O¹

anno · Domini · XIII · pridie nonas nouembris comta en [...]ge pro auere aduerter aquesta carta temps [...] feua · CL · ans ·²

N. 19

Original³

Guardiala

1094. Guardiala⁴ARHIVO DE LA CORONA DE ARAGON⁵

Notum sit uobis omnibus ominibus presentibus seculi et futuris · qualiter conueniencia est facta · inter Arnallus Guilelmus⁶ · et Raimundus Guilelmus et Bernardus Guilelmi⁷ et Raimundus Fulconi⁸ · et Bernardus Guilelmi Passanante⁹ · et aliorum plures bonorum omnes¹⁰ qui sunt in parrochia Sancte Marie alme uirgi[ne]¹¹ Guardia latense qui est fundata in ipso Quallo¹² · Sic est facta conueniencia inter predicti senior[es]¹³ uel iamdictos uicinos plurimis et Arnallus¹⁴ · presbiter · Donent namque predictis¹⁵ seniores cum aliis uicinos¹⁶ ad Sancta Maria predicta de illorum corsura¹⁷ de pane uel uino¹⁸ · atque de aliis expletis que Deus illis dederit de illorum alaudes · multi modis ipsa medietate de iamdicta corsura · et alii plures ipsam ter[ciam p]artem¹⁹ quomodo resonat in ipsam cartulam que faciunt predictis seniores uel uicinos²⁰ ad Sancte Marie [predict]a²¹ et ad Sancte Michaelis²² si predicta donacione que faciunt ad iamdicto loco predictis²³ seniores [uel]²⁴ uicinos²⁵ quomodo donant ad Sancta [Mari]a²⁶ iamdicta · Sic donent totamque iamdictam donacionem [Ar]nallus²⁷ suprascripto ab integrum · de illorum alaudes que odie²⁸ abent²⁹ predictis donatores aut in [5 mm; 2/3 lletres] Deus illos Deus dederit infra terminis de iamdicto kastro³⁰ Guardia ·

[E]t³¹ propter hac³² donacione³³ · conuenit Arnallus suprascripto ad donatores iamdictis ut seruiat illi[s]³⁴ predicta ecclesia aut faciat seruire diebus Dominicis que cantent oras et missa et uesperas · et diebus lunis totumque tempus missa defunctorum³⁵ · et soluat presbitero ipso ciminterio³⁶ · cum salispassa³⁷ · Si non euenierit³⁸ festiuitatem de nouem³⁹ lecciones · aut non erit octabas⁴⁰ Natale Domini · aut de Resurreccio⁴¹ · uel de Ascen[si]onis⁴² Domini · uel de Pente⁴³ · Et si factum non erit totisque lunis predictum seruicium ad Sancta Marie⁴⁴ iamdicta [s]ique⁴⁵ lunis remansisset⁴⁶ · ut fiat emendatum predictum seruicium usque⁴⁷ primum sabbati uenienti ad uespera [ad pre]dicto⁴⁸ loco · Et conuenit Arnallus predictus ad donatores iamdictis · ut totis quadragesimas · [Adu]entus⁴⁹ Domini · uel omnes festiuitates unde dicant lecciones nouem⁵⁰ ut cantent horas⁵¹ et missa et [uesperas in]⁵² predicto loco · Et isto seruicio faciat Arnallus iamdicto uel suis clericis cum suos libros⁵³ · et fiant iamdicti · [li]bros⁵⁴ · leccionarios · de epistolas et euangeliis · et missal et [o]fficiario⁵⁵ et ymner I⁵⁶ · et uestimen[t]o⁵⁷ · et calice · Et in luminaria Arnallus⁵⁸ iamdictus iamdicta [1,5 cm; 7/8 lletres]⁵⁹ lampada I · de olei · totasque noctes in diebus · suis · Et post obitum suum · relinquat ei Arnallus [predic]tus⁶⁰ predictos liberos⁶¹ et uestimento et calice ad Sancta Maria iamdicta solidamente · tam per [iam]dicta⁶² conuenientia · quam pro anima sua · Et si ego Arnallus predicti non atendero⁶³ uobis donatores predictum seruicium que⁶⁴ uobis conuenio ad iamdicta ecclesia · de quantum remansisset in predictis diebus de iamdictum seruicium que ego Arnallus emendo ei aut⁶⁵ Sancte Marie predicta⁶⁶ · in aliis diebus qui non sunt in ista conuenientia · et diebus · ueneris fiant in ista conuenientia ad seruicium Sancte Marie⁶⁷ · de ministerio · quomodo aliis diebus qui sunt supra ·

[E]t⁶⁸ conueniunt donatores predicti ad Arnallus prescripto de predicta donacione que faciunt ad [pre]dicto⁶⁹ loco tam predicta donacione quam de totisque aliis accapitis que Deus dederit ad [iam]dicto loco hodie aut in antea uel de ipsos omnes⁷⁰ qui abeant⁷¹ alaudem in frater[1,5 cm; 7/8 lletres]⁷² [pre]dicto kastro Guardia⁷³ qui non abeant⁷⁴ facta in iamdicto loco illorum [occasion]e⁷⁵ quomodo nos iamdictis donatores ut adiuemus⁷⁶ tibi Arnallus predicte [iam cum po]ssumus⁷⁷ ad accaptar⁷⁸ de illis ut faciant adiutorium in iamdicta donacione [modo]⁷⁹ suprascriptum est Sic donamus nos predictis donatores aut aliis donatores qui [iam]di]cta⁸⁰ ecclesia donauerunt ad te

Arnallus iamdictus totam iamdictam donacionem [ab in]tegrum⁸¹ solidamente hoc quod odie⁸² abet⁸³ iamdicta ecclesia aut in antea Deus dede[rit]⁸⁴ de totisque accapitis Et in ista donacione⁸⁵ nos predictis donatores nec posteritas nostras non mittamus⁸⁶ nullum bagolem⁸⁷ ad te Arnallus⁸⁸ iamdicto e⁸⁹ neque nullum super capud in diebus tuis Et post obitum de te⁹⁰ Arnallus predicte⁹¹ ipsos clericos que⁹² uenerint⁹³ et tuerint⁹⁴ ipsa ecclesia poste⁹⁵ ut⁹⁶ faciant istum seruicium suprascriptum in iamdicto loco Sancte⁹⁷ Marie⁹⁸ quomodo tu Arnallus abeas⁹⁹ nobis conuentum Et insuper agent¹⁰⁰ iamdicta¹⁰¹ ecclesia totisque diebus feriales de totisque annis apud ipsos libros que tu relinquis in iamdicta ecclesia Et post obitum de te Arnallus iamdicte¹⁰² ipso clericho¹⁰³ qui tuerat iamdicta ecclesia cum predicta donacione¹⁰⁴ si non adtedat¹⁰⁵ predicta conueniencia¹⁰⁶ ut iamdictis donatores mittamus¹⁰⁷ alium clericum quod nobis adtedat¹⁰⁸ nostrum conuentum sine iugum uel consilium de nullis seniores uel de nullis omnes.¹⁰⁹

Actum⁹⁴ est hoc III^o⁹⁵ Idvs⁹⁶ Februarii⁹⁷ anno XXX° · III° regnante regi Filipo.

Sig+nvm [Arna]llus⁹⁸ Guilelmi Sig+nvm Raimundus⁹⁹ Guilelmi Sig+nvm Bernardus¹⁰⁰ Guilelmi · [Sig+nvm]¹⁰¹ Raimundus¹⁰² Folconi¹⁰³ Sig+nvm Bernardus¹⁰⁴ Guilelmi Passauante¹⁰⁵ Sig+nvm [D]onuz¹⁰⁶ S+nvm¹⁰⁷ Arnallus¹⁰⁸ Petrus¹⁰⁹ S+nvm¹¹⁰ Arnallus¹¹¹ Bergitani¹¹² cum aliorum [homi]nes¹¹³ uel feminas qui istam donacionem predicta¹¹⁴ faciunt ad iamdicta¹¹⁵ [pro rem]edium¹¹⁶ animarum illorum.
SSS¹¹⁷

[8 mm; 3/4 lletres]inus¹¹⁸ [le]uita,¹¹⁹ scripsit et sub SSS die et anno quod supra

1. *Mides màximes del pergami: 34,9 x 17,9 cm. Pergami amb un costat llarg (que correspon al marge esquerre de l'anvers) malmès, de manera que ha fet desaparèixer part del text. D'altra banda, part del text també és en mal estat de conservació, afectat per la humitat. El document fou redactat de dalt a baix, en vertical, distribuït en cinc parts o bandes (les tres primeres més amples i la darrera, la de l'escatocol, d'una sola línia).*

2. *Segle XV (?)*.

3. *Segle XVIII*.

4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

5. *Segell estampat a inicis del segle XX: «Archivo de la Corona de Aragón».*

6. *Guilelmus a O, Gilelmus segons A.*

7. *Guilelmi a O, Guilelm segons A.*

8. *Fulconi a O, Fulchoni segons A.*

9. *Passanante a O, Pas[s]anant segons A.*

10. *omnes a O, hominis segons A.*

11. *manca la part de pergami de la darrera síl·laba de uirgi[ne]; la reconstrucció ha estat possible gràcies a A.*

12. *ipso Quallo a O i A.*

13. *manca la part de pergami de la darrera síl·laba de senior[es]; la reconstrucció ha estat possible gràcies a A.*

14. *Arnallus a O, Arnaldus segons A.*

15. *predictis a O, predictis segons A.*

16. *uicinos a O, uicinis segons A.*

17. *corsura a O. Segons la definició del Du Cange: Species praestationis è bladis, f. ead. quae Cossa I. Charta an. 1312. ex Archivo S. Victoris Massil. Salua & retenta dictis dominis & colonis trezeno, Corsura & balagio bladorum & culitia olivarum de decimis in terminio de garriga habitantium. [DU CANGE, GLOSSARIUM ad scriptores mediae et infimae latinitatis, tom · II, C-D (Paris 1733), "CORSURA", pàg. 1104].*

I. COSSA, [COSCA,] COSSIA, Pensationis species Provincialibus nostris nota. *Coisse, ou droit de mesurage*, exponitur in *Histor. Monast. S. Barbarae Lugdun.* cap. 40. n. 4. [Charta pro Communia de Balneolis an. 1208. inter Schedas D. Lancelot: *De omnibus illis quae ad mensuram venduntur vel emuntur datur de sextario una Cossa, quarum XXXII. Complent eminam.*] Charta

Beatrici Comitissae Provinciae an. 1245. *Salvis ... lesdis, & Cossis, & pedagiis, & boagiis consuetis.* [Sententia anni 1216. in parvo Chartulario S. Victoris Massil. fol. 157. vº. *Item homines Ecclesiae immunes sunt à lesdis, Coscis, à talliis & quistis & exactionibus quibuscumque.*] Charta Willelmi Comitis Folcalcarii ann. 1206. pro Manoscensibus, apud Columbum p. 470. *Nec teneantur solvere ... bladagium, sive albergam, nec contalagium, sive civatam, nec Cossias, sive medias Cossias de eorum bladis, & et rebus quae ad mensuram sestarii venduntur & mesurantur.* [Donatio Reg. Ludovici Comitis Provinciae ann. 1349. ex Schedis Praesidis de Mazaugues: *Cossias bladorum & partem quam percipit curia Regia in lesdis, focagiis castri, &c.* Statuta Avenion. Lib. I. Rubr. 25. art. I. *Molendarius habere teneatur duas mensuras, vulgo vocatas Cossas signatas signo Curiae.* Exiguam hanc mensuram Provinciales etiamnum appellant *Cuesso*: qua mensura cum uterentur in percipiendis pensitationibus frumentariis, hujuscemodi pensitationes *Cossas* vel *Cossias* vocavere. Vide *Copanagium* in *Cupa* 3.] [DU CANGE, GLOSSARIUM ad scriptores mediae et infimae latinitatis, tom · II, C-D (Paris 1733), “I. COSSA”, pàg. 1119).

18. uino a O, vino segons A.

19. manca la part de pergami de ter[ciam p]artem; la reconstrucció ha estat possible gràcies a A.

20. uicinos a O, vicinos segons A.

21. manca la part de pergami de [predict]a.

22. Michaelis a O, Michaelis segons A.

23. predictis a O, predicti segons A.

24. manca la part de pergami de [uel] a O; uel omès segons A.

25. uicinos a O, vicinos segons A.

26. la quasi totalitat del nom [Mari]a afectat per una taca d'humitat a O.

27. manca la part de pergami de [Ar]nallus; la reconstrucció ha estat possible gràcies a A.

28. odie a O, hodie segons A.

29. abent a O, habent segons A.

30. kastro a O i segons A.

31. manca la part de pergami de [E]t; la reconstrucció ha estat possible gràcies a A.

32. hac a O, hanc segons A.

33. donacione a O, donacionem segons A.

34. manca la part de pergami de illi[s]; la reconstrucció ha estat possible gràcies a A.

32. hac a O, hanc segons A.

35. deffunctorum a O, defunctorum segons A.

36. ciminterio a O.

37. *salis sparsio*, 'espargiment de sal'. El salpàs, salpassa o salispàs és la visita que el rector o els vicaris fan a les cases de la parròquia, en el temps pasqual [especialment el dissabte de Pasqua], per beneir-les esquitxant-les d'aigua beneïda i sal. En fer el salpàs, el sacerdot beneeix la sal i l'aigua; els escolans que l'acompanyen duen rams beneïts del dia del Ram i els deixen a les cases; els habitants d'aquestes donen un almoïna que sol consistir en ous o formatge o diners. La sal beneïda la donen al bestiar; l'aigua beneïda serveix per a l'aspersió de la casa i també en donen un glop a la mainada. [ALCOVER, Antoni - MOLL, Francesc de B., *Diccionari Català-Valencià-Balear*, IX (Palma de Mallorca 1959), “salpàs” i “salpassa”, pàgs. 696 i 697].

38. manca la part de pergami de eueneri[t]; la reconstrucció ha estat possible gràcies a A.

39. nouem a O; IX segons A.

40. octabas a O i segons A; per octauas.

41. de Resurreccio a O i segons A; per Resurrectionis.

42. Ascen[si]onis a O; Assensionis segons A.

43. Pente a O; Pentecoste segons A.

44. Marie a O; Maria segons A.

45. [s]ique a O; sique segons A; per siquis (adj. indef.) = si algun.

46. remansisset a O; remansisset segons A.

47. després de usque, ad segons A; omès a O.

48. manca la part de pergami de [ad pre]dicto; la reconstrucció ha estat possible gràcies a A.

49. manca la part de pergami de [Adu]entus; la reconstrucció ha estat possible gràcies a A.
50. nouem a O; IX segons A.
51. oras a O; horas segons A.
52. manca la part de pergami de [uesperas in]; a partir de A només es pot refer la preposició in.
53. després de libros un buit d'almenys 1 cm, per desaparició física del suport; ra sua [sic] segons A.
54. taca d'humitat que ha esborrat completament li; ja era en aquest estat el mes d'agost de 1303 (cf. A).
55. officinario a O; officinario segons A; després d'officinario un buit d'almenys 1 cm, per desaparició física del suport; tan sols es llegeix el final del mot desaparegut: [...]io; o [sic] segons A.
56. I a O; omès a A.
57. manca la part de pergami de uestimen[t]o; la reconstrucció ha estat possible gràcies a A.
58. Arnallus a O; Arnaldus segons A.
59. manca la part de pergami on hi ha escrit quelcom precedint el mot lampada.
60. manca la part de pergami de [predic]tus.
61. liberos a O; libros segons A.
62. [i]amdicta a O; dicta segons A.
63. atendero a O; attendero segons A.
64. que a O; quod segons A.
65. aut a O; autem segons A.
66. predicta a O; predice segons A.
67. Sancte Marie a O; de Sancta Maria segons A.
68. manca la part de pergami de [E]t; la reconstrucció ha estat possible gràcies a A.
69. manca la part de pergami de [pre]dicto.
70. omines a O; homines segons A.
71. abeant a O; habeant segons A.
72. frater[1,5 cm; 7/8 lletres] a O; frater nostri [nostri *sobrelineat*] nos de segons A.
73. [pre]dicto kastro Guardia a O; iamdicta donacione de Guardia segons A.
74. abeant a O; habeant segons A.
75. [occasion]e a O; habeant segons A.
76. adiuemus a O i segons A.
77. iam cum po ex A.
78. accaptar a O; acaptar segons A.
79. modo ex A.
80. [iamdi]cta a O; icta segons A.
81. [ab in]tegrum
82. odie a O; hodie segons A.
83. abet a O i segons A, per habet.
84. dede[rit] a O; dederit segons A.
85. donacione a O; donatione segons A.
86. mittemus a O; mutemus segons A.
87. bagolem a O; baiolum segons A.
88. Arnallus a O i segons A, per Arnallo.
89. e a O i segons A, per et.
90. de te a O; dicto segons A.
91. predice a O; predicto segons A.
92. que a O; qui segons A.
93. uenerint a O; uenerant segons A.
94. tenerint a O; tenerant segons A.
95. poste a O i segons A, per postea.
96. ut a O; te segons A.

97. Sancte *a O*; Sancta *segons A*.
98. Marie *a O*; Maria *segons A*.
99. abeas *a O*; habeas *segons A*.
100. agent *a O*; cantent *segons A*.
101. iamdicte (in *omès*) *a O*; in iamdicta *segons A*.
102. iamdicte *a O*; iamdicto *segons A*.
103. clericho *a O*; clerico *segons A*.
104. donacione *a O*; donacione *segons A*.
105. adtendat *a O*; attendat *segons A*.
106. conueniencia *a O*; conuenientia *segons A*.
107. mittamus *a O*; mutamus *segons A*.
108. omines *a O*; homines *segons A*.
94. Actum *a O*; <Ac>tum *segons A*.
95. III° *a O*; III *segons A*.
96. Idvs *a O*; Idus *segons A*; *per* Iduum.
97. Februarii *a O i segons A*; *per* Februarium.
98. [Arna]llus *a O*; Arnallus *segons A*; *per* Arnalli.
99. Raimundus *a O i segons A*; *per* Raimundi.
100. Bernardus *a O i segons A*; *per* Bernardi.
101. [Sig+nvm] *a O*; Sig+num *segons A*.
102. Raimundus *a O i A*, *per* Raimundi.
103. Folconi *a O*; Falconi *segons A*.
104. Bernardus *a O i A*, *per* Bernardi.
105. Passauante *a O*; Passanant *segons A*.
106. [D]onuz *a O*; Domti *segons A*.
107. S+nvm *a O*; Sig+num *segons A*.
108. Arnallus *a O i A*, *per* Arnalli.
109. Petrus *a O i A*, *per* Petri.
110. S+nvm *a O*; Sig+num *segons A*.
111. Arnallus *a O i A*, *per* Arnalli.
112. Bergitani *a O*; *omès segons A*.
113. [homi]nes *a O*; mines *segons A*.
114. predicta *a O*; predictam *segons A*.
115. iamdicta *a O*; iamdictam *segons A*.
116. [pro rem]edium *a O*; medium *segons A*.
117. SSS *a O*; **A** *no el reproduceix*.
118. [8 mm; 3/4 lletres]inus *a O*; Imus *segons A*.
119. [le]uita *a O*; leuita *segons A*.

A¹

ista duo instrumenta sunt capelle Sancte marie de guardialata²

**es tot aço de gardie alade³
les cartes de la guardia alada⁴**

[...] N^o [...]9⁵

traslado⁶

Gardialada⁷

Donacion que hazen diferentes Personas ala Iglesia de Guardialada de varias cosas con la obligacion de dezirles missas y cantar los divinos officios. año 34. de Philipo Rey. Y del Xpto⁸**1094. Guardialada⁹****ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGON¹⁰**

“Hoc est translatum sumptum fideliter a quodam translato in pergamenno scripto pridie Kalendis Septembris anno Domini millesimo trecentesimo tercio · cuius series sequitur in hunc modum: Hoc est translatum fideliter translatum · V · Idus Augusti anno Domini millesimo trecentesimo tercio a quodam instrumento a muribus in diuersis locis corioso, cuius series talis est ·” Notum sit uobis omnibus ominibus presentibus · seculi et futuris qualiter conueniencia est facta inter Arnallus · Gilelmus¹¹ · et Raimundus Guilelmus¹² et Bernardus Guilelm¹³ et Raimundus Fulchonis¹⁴ et · Bernardus · Guilelmi Pas[s]anant¹⁵ et aliorum plures bonorum · hominis qui sunt in parrochia Sancte · Marie · alme virgine Guardia latense qui est fundata in ipso Quallo¹⁶ · Sic est facta conuenientia inter predicti seniores uel iamdictos vicinos plurimis et Arnaldus, presbiter. Donent namque predicti seniores cum aliis vicinis ad Sancta Maria predicta de illorum corsura de pane uel vino atque de aliis expletis que Deus illis dederit de illorum alaudes multi modis ipsa medietate de iamdicta corsura et alii plures ipsam tera¹⁷ partem quomodo resonat · in ipsam cartulam · que faciunt predicti seniores uel vicinos ad Sancte · Marie · dicta¹⁸ et ad Sancte Michaelis¹⁹ si predicta donacione que faciunt ad iamdicto loco predicti seniores²⁰ vicinos quomodo donant ad Sancta <Mari>a²¹ iamdicta · sic donatio totamque iamdictam donacionem · Arnallus suprascripto²² ab integrum de illorum alaudes que · hodie habent de²³ predictis donatores aut in unum Deus illos Deus dederit infra terminis de iamdicto castro Guardia. Et propter hanc donacionem conuenit Arnallus suprascripto · ad donatores iamdictis ut seruiant illis dicta ecclesia aut faciat seruire diebus Dominicis, que cantent oras et missa et uesperas · et diebus lunis totumque tempus missa defunctorum · et soluat presbitero ipso ciminterio²⁴ cum salispassa²⁵ · Si non euenerit festiuitatem de · IX²⁶ · lecciones²⁷ aut non erit octabas²⁸ Natale Domini · aut de Resurreccio²⁹ · uel de Assensionis³⁰ Domini · uel de Pentecoste³¹ · et si factum non erit totisque lunis predictum seruicium ad Sancta Maria³² iamdicta · sique³³ lunis remansisset³⁴ ut fiat emendatum predictum seruicium usque ad³⁵ primum sabbati uenient ad uespera ad predicto loco · Et conuenit Arnallus predictus ad donatores iamdictis ut totis quadragesimas, Aduentus³⁶ Domini uel omnes festiuitates unde dicant lecciones IX · ut cantent horas et missa³⁷ in predicto loco et isto seruicio faciat · Arnallus · iamdicto uel suis clericis cum suis libros ra sua³⁸ et fiant iamdicti · bros³⁹ leccionarios de epistolas et euangeliis · et missal et officario⁴⁰ et o⁴¹ ymner⁴² et uestimento · et calice · Et in luminaria Arnaldus iamdictus iamdicta lampada I · de olei totasque noctes in diebus suis et post obitum suum relinquat ei Arnallus <predic>tus⁴³ predictos libros⁴⁴ et uestimento et calice ad Sancta Maria iamdicta · solidamente, tam per dicta conuenientia quam pro anima sua · Et si ego Arnallus predicti non attendero⁴⁵ uobis donatores predictum seruicium quod uobis conuenio ad iamdicta ecclesia de quantum remansisset in predictis diebus de iamdictum seruicium que ego · Arnallus emendo ei autem⁴⁶ Sancte Marie predicte⁴⁷ in aliis diebus qui non sunt in ista conuenientia et diebus ueneris⁴⁸ fiant in ista conuenientia ad seruicium de Sancta Maria de ministerio quomodo aliis diebus qui sunt supra · Et conueniunt donatores predicti · ad Arnallus prescripto de predicta donacione que faciunt ad <pre>dicto⁴⁹ loco tam predicta donacione quam de totisque aliis accapitis que Deus dederit ad iamdicto loco hodie aut in antea uel de ipsos homines⁵⁰ qui habeant⁵¹ alaudem in frater nostri nos de⁵² iamdicte donacione de Guardia qui non habeant facta in iamdicto loco illorum occasione quomodo nos iamdictis donatoress⁵³ ut adiuemus⁵⁴ tibi Arnallus predicte iam cum possumus ad acaptar de illis ut faciant adiutorium in iamdicta donacione modo suprascriptum est · Sic donamus nos predictis donatores aut aliis donatores qui icta⁵⁵ ecclesia donauerunt ad te · Arnallus iamdictus totam iamdictam donacionem <in>tegrum⁵⁶ solidamente · hoc quod hodie⁵⁷ abet⁵⁸ iamdicta ecclesia aut in antea Deus dederit⁵⁹ de totisque accapitis · Et in ista donacione⁶⁰ nos predictis donatores nec posteritas nostras non mutemus⁶¹ nullum baiolum⁶² ad te Arnallus⁶³ iamdicto e⁶⁴ neque nullum

super capud in diebus tuis. Et post obitum dicto⁶⁵ Arnallus predicto⁶⁶ ipsos clericos qui⁶⁷ uenerant⁶⁸ et tenerant⁶⁹ ipsa ecclesia poste⁷⁰ te⁷¹ ut faciant istum seruicium suprascriptum in iamdicto loco Sancta⁷² · Maria⁷³ · quomodo tu Arnallus habeas⁷⁴ nobis conuentum · et insuper cantent⁷⁵ in⁷⁶ iamdicta ecclesia totisque diebus feriales de totisque annis · apud ipsos libros que tu relinquis in iamdicta ecclesia · Et post obitum de te Arnallus iamdicto⁷⁷ ipso clerico⁷⁸ qui tenerat iamdicta ecclesia cum predicta donatione⁷⁹ si non attendat⁸⁰ predicta conuenientia⁸¹ ut iamdictis donatores mutamus⁸² alium clericum quod nobis attendat⁸³ nostrum conuentum sine iugum uel consilium nullis seniores uel de nullis homines.⁸⁴

<Ac>tum⁸⁵ est hoc · III⁸⁶ · Idus Februarii⁸⁷ anno XXXIII⁸⁸ · regnante · regi · Filipo⁸⁸
 Sig+num⁸⁹ Arnallus⁹⁰ Guilelmi. Sig+num⁹¹ Raimundus⁹² Guilelmi · Sig+num⁹³ Bernardus⁹⁴
 Guilelmi. Raimundus⁹⁵ Falconi⁹⁶ · Sig+num⁹⁷ Bernardus⁹⁸ Guilelmi Passanant⁹⁹ · Sig+num¹⁰⁰
 Domti¹⁰¹ · Sig+num¹⁰² Arnallus¹⁰³ Petrus¹⁰⁴ · Sig+num¹⁰⁵ Arnallus¹⁰⁶ cum aliorum <ho>mines¹⁰⁷ uel
 feminas qui istam donacionem predictam¹⁰⁸ faciunt ad iamdictam¹⁰⁹ <pro re>medium¹¹⁰ animarum
 illorum.¹¹¹

Imus,¹¹² leuita,¹¹³ scripsit et sub SSS die et anno quod supra ·

“Ego Iacobus de:n Canes, publicus notarius Ceruarie, huius translati sum testis.- Ego Guilelmi Biula, publicus notarius Ceruarie, hic modo subscribo ut testifico.

Ego Petrus Fuster, publicus notarius Ceruarie, hoc scripsi translatum cum raso et emendato in linea · XVIII^a · ubi dici “nos qui nullum super capud in diebus tuis et post obitum de te Arnallus” et hoc signum SSS feci.

Ego Petrus Arnaldi, publicus notarius Ceruarie, huius translati sum testis ·

Ego Raimundetus Maioris iunior, publicus notarius Ceruarie, huius translati sum testis ·

Ego Petrus de Turello, publicus notarius Ceruarie, hoc translatum scripsi cum emendato in ultima linea ubi incipit · “ab integrum de illorum alaudes · et fuit suprascripto · et debet cadere in · VI · linea anno dictorem que incipit · “ad donatores” · et hoc sigSSSnum feci.-”

1. *Mides màximes del pergami: 36,5 x 26,5 cm. Pergami plegat en quatre i enrotllat. Dos petits forats al marge esquerre -anvers-. La h inicial a “Hoc est translatum” de major grandària i profusament decorada. La segona h inicial a “Hoc est translatum” només una mica més gran i de traç més gruixut, però sense decoració.*

2. *Probablement del segle XIV.*

3. *Probablement del No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

4. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI. Mig esborrat; cal làmpada de llum ultraviolada per llegir-ho.*

5. *Segle XVIII. N° s'intueix; actualment només es llegeix la darrera xifra, 9.*

6. *Segle XVIII.*

7. *Segle XVIII.*

8. *Darrer quart del segle XVIII (?).*

9. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

10. *Segell estampat a inicis del segle XX: «Archivo de la Corona de Aragón».*

11. *Gilelmus segons A, per Guilelmus.*

12. *Guilelmus segons A, per Guilelmi.*

13. *Guilelm segons A, per Guilelmi.*

14. *Ramon Folc era, des de 1075 almenys, el castlà del castell de Guàrdia Lada per Guifred Bonfill, feudatari d'Hug Dalmau, fundador de la casa senyorial de Cervera. Així consta en la convinença feta el 26 de setembre d'aquell mateix any entre Hug Dalmau i la seva esposa Adalèn, d'una part, i Guifred Bonfill i la seva esposa Ricarda, d'altra. Els donen, a ells et ad uestro castlano Raymundi Fulchoni, els destrets, destacaments, manaments, joves, tragines ... i tots els homes ... la meitat dels plets, presentalles, baralles, censos i eixides qui ad tu Ugoni Dalmacii ixiran in ipso*

castro de Guardia uel in suos terminos per amor uel per forsa. Et solidamus te Raimundi Fulchoni ab ipsos feuos que tu donatlias in ipso castro. Et si uenerit castlano in obertura estableschel Guifredi Bonifilio ad laudamentum de Ugoni Dalmacii ... In tali conuentu uobis damus quod nos adiuuetis ipsa terra a poblar. Et pro istam donacionem conuenit Guifredi Bonifilio ad Ugoni Dalmacii que li donet potestatem de ipsum castrum de Guardia Lada quantas que uices ille demandet iratu uel pagatu et adiuuet suam honorem tenere ac defendere ... Et in ipsas hostes et caualcadas Guifredo Bonifilio no sie ab Ugoni Dalmacii et trametet illi II^{os} milites et unum bonum per suum corpus qui bene seruiet ad Ugoni Dalmacii et portet bona fee. Et quando Ugoni Dalmacii mandauit hoste donet ad Guifredi Bonifilio donet illi asinos et aredaments a III caualarios. Et donamus uobis in ipso castro de Guardia estatica quod tu Guifredi Bonifilio lans liures, et placitos qui seran in ipso castro de Guardia pledeiglos Guifredi Bonifilio ab ipso baiuli de Ugoni Dalmacii. [segons un trasllat de 1287 amb la següent signatura: “Perg. 329, armario 15, de Espluga de Francolí; Archivo del Gran priorato de Cataluña de la orden del Hospital de Jerusalén”, que cita J. MIRET Y SANS, “El castillo de Ametlla de la Segarra”, *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, año III, Núm. 11, Julio-Septiembre de 1903, pàgs. 107-108, nota 1].

15. Pas[s]anant segons A. *De fet la segona s -que sembla que ha de ser-hi; vegeu més avall la signatura de Bernat Guillem Passanant- no es veu degut a un plec. Passanant és un topònim de la zona dels Comalats, a l'alta Segarra (actual municipi de Passanant, comarca de Conca de Barberà). El termino de Passanant és documentat en una escriptura de 1079 o 1080, com a afrontació de la quadra del Poal, situada al terme del castell de Forès, donada per Ramon Berenguer II, comte de Barcelona, a Bernat Amat.*

16. Quallo

17. tera segons A; ter[ciam] a O.

18. dicta segons A; [iamdict]a a O.

19. Sancte Michaelis segons A; Sancti Michaelis a O.

20. *després de seniores ha d'haver-hi uel (vegeu O); omès a A.*

21. [espai en blanc; 8 mm]a segons A; [Mari]a.

22. *tot seguit hi ha una crida H que remet a la mateixa crida H que hi ha després de la signatura de l'escrivà, i que inclou: ab integrum de illorum alaudes que · hodie hunc de predictis donatores aut in unc Deus illos Deus dederit infra terminis de iamdicto castro Guardia · Et propter hanc donacionem conuenit Arnallus suprascripto ·*

23. *de superflu; a O no hi és i té ple sentit.*

24. *tot i que sembla que hi digui cirisaterio, segons A, la paraula correcta és ciminterio, com podem llegir perfectament a O.*

25. *salis sparsio, 'espargiment de sal'. El salpàs, salpassa o salispàs és la visita que el rector o els vicaris fan a les cases de la parròquia, en el temps pasqual [especialment el dissabte de Pasqua], per beneir-les esquitxant-les d'aigua beneïda i sal. En fer el salpàs, el sacerdot beneeix la sal i l'aigua; els escolans que l'acompanyen duen rams beneïts del dia del Ram i els deixen a les cases; els habitants d'aquestes donen un almoïna que sol consistir en ous o formatge o diners. La sal beneïda la donen al bestiar; l'aigua beneïda serveix per a l'aspersió de la casa i també en donen un glop a la mainada. (ALCOVER-MOLL, Francesc de B., *Diccionari Català-Valencià-Balear*, IX, Palma de Mallorca, 1959, “salpàs” i “salpassa”, pàgs. 696 i 697).*

26. IX segons A; nouem a O.

27. lecciones segons A i a O.

28. octabas segons A i a O.

29. Resurreccio segons A i a O.

30. Assensionis segons A; Ascen[si]onis a O.

31. Pentecoste segons A; Pente a O.

32. Marie segons A; Maria a O.

33. sique segons A; [s]ique a O; *per siquis (adj. indef.) = si algun.*

34. remansisset a O; remansisset segons A.

35. ad segons A; omès a O.

36. Aduentus *segons* A; [Adu]entus *a* O.
37. *després de missa, et [uesperas] segons* O.
38. *a* O, *després de libros almenys un buit d'1 cm, per desaparició física del suport; aquest buit és suplert pels mots sense sentit ra sua [sic] segons* A.
39. officiaro *segons* A; officiaro *a* O.
40. *després de et un buit d'almenys 1 cm, per desaparició física del suport; tan sols es llegeix el final del mot desaparegut, que ha de fer referència a un llibre litúrgic: [...]io; o [sic] segons* A.
41. *després d'ymmner, I a* O; I omès *segons* A.
42. tus *segons* A; [predi]ctus *a* O.
43. libros *segons* A; liberos *a* O.
44. attendero *segons* A; atendero *a* O.
45. autem *segons* A; aut *a* O.
46. predicte *segons* A; predicta *a* O.
46. veneris *segons* A; ueneris *a* O.
47. dictus *segons* A; [pre]dictus *a* O.
48. dicto *segons* A; [iam]dicto *a* O.
49. homines *segons* A; omines *a* O.
50. habeant *segons* A; abeant *a* O.
51. frater nostri [nostri *sobrelineat*] nos de *segons* A; frater[1,5 cm; 7/8 lletres] *a* O.
52. de.
53. donatoress *segons* A; donatores *a* O.
54. adiuemus *segons* A *i a* O.
55. acaptar *segons* A; accaptar *a* O.
56. icta *segons* A; [iamdi]cta *a* O.
57. hodie *segons* A; odie *a* O.
58. abet *segons* A *i a* O, *per* habet.
59. dederit *segons* A; dede[rit] *a* O.
60. donacione *segons* A; donacione *a* O.
61. mutemus *segons* A; mittemus *a* O.
62. baiolum *segons* A; bagolem *a* O.
63. Arnallus *segons* A *i a* O, *per* Arnallo.
64. e *segons* A *i a* O, *per* et.
65. dicto *segons* A; de te *a* O.
66. predicto *segons* A; predicte *a* O.
67. qui *segons* A; que *a* O.
68. uenerant *segons* A; uenerint *a* O.
69. tenerant *segons* A; tenerint *a* O.
70. poste *segons* A *i a* O, *per* postea.
71. te *segons* A; ut *a* O.
72. Sancta *segons* A; Sancte *a* O.
73. Maria *segons* A; Marie *a* O.
74. habeas *segons* A; abeas *a* O.
75. cantent *segons* A; agent *a* O.
76. in *segons* A; omès *a* O.
77. iamdicto *segons* A; iamdicte *a* O.
78. clerico *segons* A; clericho *a* O.
79. donacione *segons* A; donacione *a* O.
80. attendat *segons* A; adtendat *a* O.
81. conuenientia *segons* A; conueniencia *a* O.
82. mutamus *segons* A; mittamus *a* O.
83. attendat *segons* A; adtendat *a* O.
84. homines *segons* A; omines *a* O.

85. tum *segons* A; Actum *a* O.
86. III *segons* A; III° *a* O.
87. Idus Februarii *segons* A; Idvs Februarii *a* O.
88. Filipo *segons* A *i a* O.
89. Sig+num *segons* A; Sig+nvm *a* O.
90. Arnallus *segons* A; [Arna]llus *a* O.
91. Sig+num *segons* A; Sig+nvm *a* O.
92. Raimundus *segons* A *i a* O, *per* Arnalli.
93. Sig+num *segons* A; Sig+nvm *a* O.
94. Bernardus *segons* A *i a* O, *per* Bernardi.
95. Raimundus *segons* A. *Hauria d'anar precedit de Sig+num, perquè a O es veu ben bé que hi era [Sig+nvm] abans que el suport on era escrit desaparegués.*
96. Falconi *segons* A; Folconi *a* O.
97. Sig+num *segons* A; Sig+nvm *a* O.
98. Bernardus *segons* A *i a* O, *per* Bernardi.
99. Passanant *segons* A; Passauante *a* O.
100. Sig+num *segons* A; Sig+nvm *a* O.
101. Domti *segons* A; [D]onuz *a* O.
102. Sig+num *segons* A; Sig+nvm *a* O.
103. Arnallus *segons* A *i a* O, *per* Arnalli.
104. Petrus *segons* A *i a* O, *per* Petri.
105. Sig+num *segons* A; S+nvm *a* O.
106. Arnallus *segons* A; Arnallus Bergitani *a* O.
107. <ho>mines *segons* A; [homi]nes *a* O.
108. predictum *segons* A; predicta *a* O.
109. iamdictam *segons* A; ad iamdicta *a* O.
110. <pro re>medium *segons* A; pro rem *il·legible a O, on, tot seguit, hi ha SSS.*
111. SSS *després d'animarum illorum a O.*
112. Imus *segons* A; [8 mm; 3/4 lletres]inus *a* O.
113. leuita *segons* A; le *il·legible a O.*

1232

1094, març, 16.

Venda. *Arnau Eimeric [= Aimeric] i la seva esposa Quixol venen a Guillem Guifred [= Gifreu] dues peces de vinya que tenen per complantació de Sant Benet [de Bages] al comtat de Manresa, al terme de Torroella, [parròquia de Sant Martí de Torroella, actual municipi de Sant Joan de Vilatorrada, comarca de Bages] en alou de Sant Benet. L'hi venen amb els drets, salvant el quart de l'esplet (o collita) que Sant Benet [de Bages] hi rep anualment, pel preu de nou sous de moneda nova de Calaf, a pagar en coses que ho valguin.*¹

O.* Manresa, AHCM, Pergamins, fons de Sant Benet de Bages, núm. 10.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 840, pàg. 966, ex O.

In nomine Domini. Ego Arnallus Eimerig et uxor mee Chixol, uinditores sumus nos tibi Guilelmus Guifredi, emptore. Per hanc scriptura uindicione nostre uindimus nos tibi pecias · II · de uinea, qui nobis aduenit per complantacione de Sancti Benedicti. Et est ipsa hec omnia in comitatum Minorisa, in termino de Torrezela, in alodio de Sancti Benedicti. Et afrontat ipsas prefatas scriptas uineas: a parte orientis in alodio de Sancti Benedicti; et de meridie in ipso mallolo de nos uinditores; et de occiduo in ipsa strada publica; a parte uero circi in ipsas uineas de Guillem

Guisad. Quantum infra istas afrontaciones includunt sic uindimus nos tibi in ipsas prescriptas uineas totos ipsos nostros directos que ibi abemus uel habere debemus, exceptus ipsum quartum de Sancti Benedicti de ipsum expletum quod inde exierit, in propter precium solidos · VIII · de moneta noua de Chalaf, in rem ualentem. Et est manifestum. Quod si nos uinditores aut ullusque omo uel femina qui ista carta uindicione inquietare uoluerit in duplo tibi componat cum suam inmelioracionem. Et in antea ista charta firma permaneat omnique tempore.

Facta ista carta uindicione · XVII · Kalendas Aprelii ano XXXIII · regnante Philipo rege.

S+m Arnallus. S+m Quixol, nos qui ista carta fecimus scribere et firmauimus et ad testes firmare rogauimus. S+m Ramon Ollomar. S+m Bernard Godmar.

Bernardus, sacer, qui ista carta scripsit SS die et ano quo supra.

1233

1094, març, 28.

Empenyorament. *Llimiana, dona, i el seu fill Berenguer Bernat, juntament amb la seva esposa Adaled [= Adelaida] i llurs fills i filles: Bertran, Ramon, Bernat i Ermesenda, empenyoren a Guillem Brocard i la seva esposa Josedèn, llur alou (molins amb llurs moles i ferramenta, rec, cap d'aigües, pedres i gleues, terres, vinyes, cases, horts i arbres) al comtat de Berguedà, al terme del castell de Coaner, als molins Sobirans, [parròquia de Coaner, actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages] per haver donat de valor de cinc-cents cinc mancosos, amb la condició que, tantost els els demanin, hagin de redimir cent mancosos d'or òptim d'Alazalmus en el termini de vint dies, i, si no volguessin redimir-los en aquest termini, els hi traspassarien el domini i la potestat perquè en fessin llur voluntat.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 375.

K[arta] de chodener² = Castro de Chodener³

terme de Codiner⁴

**In comitato brigitano
= prop de Suria⁵**

C. N° 57.⁶

1064. Castell Codoner en el Condado de Berga.⁷

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN⁸

28-III-1094⁹

In Dei nomine Ego Limigana¹⁰ · femina · et filio meo Berengr¹¹ Brnad¹² · et congux¹³ sua Azales¹⁴ · et Brtran¹⁵ · et Ramon¹⁶ · et Brnad¹⁷ · Ermesen¹⁸ · filios · uel filias de Berenger¹⁹ · Nos simul in unum · inpignoratores²⁰ · sumus uobis Guillem²¹ · Brocardi · et gongux²² sua · Iossden²³ · emtores²⁴ Per hanc scriptura · sic inpignoramus · nos uobis alode²⁵ · nostrum propium · qui nobis aduenit de parentorum · siue per quelibet · uoces · Et est ipso alod²⁶ · mulinis²⁷ cum molas · cum ipsa feramenta²⁸ · qui ad illos prtinet²⁹ · cum rego cum capud aquis · petras gleuas terra · siue cum tota ipsa ec³⁰ omnia qui ad ipos mulinis³¹ pertinere debet · teras³² et uineas · kasas³³ casalibus · ortis³⁴ ortalibus³⁵ · siue cum illorum arboribus · qui infra sunt · Et est ec³⁶ omnia · in comitato Brgitano³⁷ infra fines · de kastro³⁸ Codener³⁹ · in locum que dicunt mulinis⁴⁰ · Subirans⁴¹ · Et abet⁴² ipsa ec⁴³ omnia · afrontaciones⁴⁴ de parte orientis⁴⁵ · in ipsa resclosa⁴⁶ de Pere⁴⁷ Bardina⁴⁸ · et de

meridie in ipsa sera⁴⁹ · uel in ipsa tore⁵⁰ de de⁵¹ Zenad⁵² · et de ciduo⁵³ · in ipsas · kasas⁵⁴ de Compan⁵⁵ qui est condus⁵⁶ · a latere uero circi⁵⁷ · in Palac⁵⁸ · Quantum infra istas IIII^{or} afrontaciones⁵⁹ · et isti termini ambiunt et continent · sic inpignoramus · et inquadiamus⁶⁰ nos uobis · ipsa ec⁶¹ omnia supranominata · ipsas nostras uoces que⁶² · ic⁶³ abemus⁶⁴ uel abere⁶⁵ debemus · totas ab integrum cum exios uel regresios earum⁶⁶ · in propter · auere⁶⁷ datum · CCCCC^{ta} V⁶⁸ mancosos⁶⁹ in res⁷⁰ ualentem · Et est manifestum · In tale uero conuentum · que⁷¹ si nos⁷² emtores⁷³ uoluimus · lezare⁷⁴ redimere · ad uni⁷⁵ de uos inpignorores⁷⁶ · que nos uoluimus eligere · infra XX dies que⁷⁷ nos uos ondicamus⁷⁸ · que nos donetis · centum⁷⁹ mancosos⁸⁰ de auro · de alazalmus⁸¹ · obtimo⁸² · Et si redimere non uolueritis infra uiginti dies · nos inpignorores⁸³ · de nostro iuro uestrostron⁸⁴ tradimus dominio et potestate ad omnia facere que⁸⁵ uolueritis · Et est manifestum Quod⁸⁶ nos inpignorores · ad nulusque⁸⁷ omo⁸⁸ quis⁸⁹ contra hanc ista carta · inpignoroce⁹⁰ · uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set⁹¹ componam⁹² uobis in duplo⁹³ cum omnem suam inmelioracione⁹⁴ · Et in ante⁹⁵ ista carta firma⁹⁶ stabilis permaneat⁹⁷ maneat⁹⁸ · modo uel omnique tempore ·

Facta ista carta inpignoroce V^{to} Kalendas · Aprilis · anos⁹⁹ XXXIII regnantem Filipo¹⁰⁰ regem¹⁰¹ ·

Si+nu¹⁰² Limigana · Si+num¹⁰³ Brenger¹⁰⁴ · Si+num¹⁰⁵ Azales¹⁰⁶ · Si+num¹⁰⁷ Brtran¹⁰⁸ · Si+num¹⁰⁹ Ramon¹¹⁰ · Si+num¹¹¹ Brnad¹¹² · Si+num¹¹³ Ermesen¹¹⁴ · Nos qui ista carta mandauimus scribere et testes firmare rogareuimus¹¹⁵ · Si+num¹¹⁶ Ermengaud¹¹⁷ Sendre¹¹⁸ · Si+num¹¹⁹ Brtran¹²⁰ senior · Si+num¹²¹ Brenger¹²² Brnad¹²³ · Si+num¹²⁴ Pere¹²⁵ Bardina¹²⁶ · Si+num¹²⁷ Ramon¹²⁸ Isouard¹²⁹

Mirus¹³⁰ sacer¹³¹ qui hoc scripsit die et ano¹³² quod su(*signe*)pra.

1. *Mides màximes del pergami: 40 x 12,2 cm. Caplletra inicial I decorada.*

El pergami anava enrotllat i lligat (forat petit al marge esquerre -costat del text-).

Al dors hi ha restes d'encolat.

Forat a la part inferior dreta, (costat del text) que no afecta el text.

Una taca d'humitat, a la part superior, que a part de tenyir de color bru clar la part de text afectada, alguns mots de les cinc primeres línies), no n'afecta la seva perfecta visió.

La g pot tenir so de i (com en congux, escrit en lloc de coniu) o de c (la primera g a gongux, en la mateixa paraula coniu). Potser per influència de l'àrab, que no anota les vocals, l'escrivà d'aquest document, un sacerdot, escriu els noms propis Berengr o Brenger, Brnad i Brtran, i el verb conjugat prtinet o el nom de comtat, Brgitano.

D'altra banda, l'escrivà Mir no tenia idea de llatí, i és ben evident que no feia servir formularis dels que d'altres sí que se'n servien.

Document bo per a reproduir, no només pel seu valor intrínsec (el contingut), sinó també pel seu valor extrínsec, material (la qualitat de l'escriptura i del signum).

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

4. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

5. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

6. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

7. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

8. *Segell estampat a inicis del segle XX: «Archivo de la Corona de Aragón».*

9. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*

10. *Limigana a O. Nom personal femení d'origen, probablement, prellatí (?). Segons l'ortografia catalana actual: Llimiana. És, també, el nom d'una parròquia de la Conca de Tremp, a la comarca de Pallars Jussà.*

11. *Berengr (en català) a O. Berenger segons l'ortografia catalana actual (vegeu la nota 19). Nom personal masculí d'origen germànic, Beringar, format per berin, 'ós' i el sufix d'aportació fràncica gar. [NADAL, Josep M. - PRATS, Modest, Història de la llengua catalana, pàg. 103]*

12. Brnad (*en català*) a **O**, per Bernad, grafia que s'ha mantingut en aragonès; Bernat segons l'ortografia catalana actual.
13. congux a **O**, per coniuix.
14. Azales (*en català*) a **O**; Adalès [= Adelaida] segons l'ortografia catalana actual. Vegeu, també, la nota 106.
15. Brtran (*en català*) a **O**; Bertran segons l'ortografia catalana actual. Nom personal masculí d'origen germànic.
16. Ramon (*en català*) a **O**. Nom personal masculí d'origen germànic.
17. Brnad (*en català*) a **O**. Vegeu la nota 12.
18. Ermesen (*en català*) a **O**. Aquest nom personal femení català d'origen germànic ha donat el cognom català Armisén.
19. Berenger (*en català*) a **O**. Aquí, a diferència d'altres llocs del mateix document -vegeu les notes 11 (Berengr), 104 i 122 (Brenger)- el nom és escrit com actualment (només posteriorment s'escriuria 'gue' per representar gràficament el mateix so). Vegeu, també, la nota 11.
20. inpignoratores a **O**; per impignoratores -com impignorare-.
21. Guillem (*en català*) a **O**. Nom personal masculí d'origen germànic.
22. gongux a **O**, per coniuix.
23. Iossden (*en català*) a **O**. Nom personal femení d'origen germànic. Segons l'ortografia catalana actual, Jisdèn.
24. emtores a **O**, per emptores.
25. alode -abreujat alođ- a **O**.
26. alode -abreujat alođ- a **O**.
27. mulinis (*en català llatinitzat*) a **O**; molins segons l'ortografia catalana actual.
28. feramenta (*en català*) a **O**; ferramenta segons l'ortografia catalana actual.
29. prtinet a **O**, per pertinet.
30. ec a **O**, per hec.
31. mulinis (*en català llatinitzat*) a **O**; molins segons l'ortografia catalana actual.
32. teras (*en català*) a **O**; terres segons l'ortografia catalana actual.
33. kasas a **O**, per casas.
34. ortis a **O**, per hortis.
35. ortalibus a **O**, per hortibus.
36. ec a **O**, per hec.
37. Brgitano a **O**, per Bergitano.
38. kastro a **O**, per castro.
39. Codener -abreujat codner- a **O**. Correspon a Coaner (actual municipi de Sant Mateu de Bages), comarac de Bages).
40. mulinis (*en català llatinitzat*) a **O**; molins segons l'ortografia catalana actual. Vegeu les notes 27 i 31.
41. Subirans -la a, sobrelineada, entre la r i la n-.
42. abet a **O**, per habet.
43. ec a **O**, per hec.
44. afrontaciones a **O**, per affrontationes.
45. orientis a **O**, per oriente.
46. resclosa (*en català*) a **O**.
47. Pere (*en català*) a **O**.
48. Bardina (*en català*) a **O**.
49. sera (*en català*) a **O**.
50. tore (*en català*) a **O**.
51. de (*en català*) a **O**.
52. Zenad a **O**. Nom d'una torre del terme o territori del castell de Coaner (actual municipi de Sant Mateu de Bages, comarca de Bages), procedent probablement d'un topònim existent que procedeix bé d'un nom personal masculí que remet l'origen a la tribu berber dels zenāta, o bé al mateix grup.

53. ciduo a **O**, per occiduo.
54. kasas a **O**, per casa.
55. Compan (*en català*) a **O**. Nom personal masculí català.
56. condus a **O**, per condam.
57. circi a **O**, per circio.
58. Palac (*en català*) a **O**. Probablement es pronunciava 'palatz', com en occità. La seva grafia, segons l'ortografia catalana actual, és Palau.
59. afrontaciones a **O**, per affrontationes.
60. inquadiamus a **O**, per inquadiamus, del verb inquadiare o guadiare. Segons la definició del Du Cange: Oppignerare, Gallis Engager; Engaiger, in Glossis Lat. Gall. Sangerman. Inquadiare, Valde guadiare, Johanni de Janua. Inquadiare se alteri, Se ei dedere pignoris loco, eique servire, in Legibus Caroli M. apud Murator. tom. I. part. 2. p. 98. col. I. Vide Vadium. [DU CANGE, GLOSSARIUM ad scriptores mediae et infimae latinitatis, tom · III, E-K (Paris 1733), "INGUADIARE", pàg. 1439].
61. ec a **O**, per hec.
62. que a **O**, per quod.
63. ic a **O**, per hic.
64. abemus a **O**, per habemus.
65. abere a **O**, per habere.
66. earum a **O**, per suos.
67. auere a **O**, per habere.
68. V *sobrelineat* a **O**.
69. mancosos (*en català*) a **O**. Vegeu, també, la nota 80.
70. res a **O**, per rem.
71. que a **O**, per quod.
72. Després de nos: inpig, ratllat.
73. emtores a **O**, per emptores.
74. lezare a **O**. Mot del lèxic feudal, probablement de l'occità.
75. uni a **O**, per unum.
76. inpignoratores a **O**; per inpignoratores -com inpignorare-.
77. que a **O**, per quod.
78. ondicamus a **O**, per uindicamus; ondicare no és del verb ondere= verb format de l'anglès Under, o del bèlgic Onder, 'sota'. A la Charta Henrici Regis Angliae pro Normannis, de l'any 1155 (Brussel, tom 2 de *Feudorum usu*, pàg. IV): Si aliquis tenens de nobis feodum laicum moriatur, et vicecomes vel alius baillivus noster *ondat* literas nostras patentes de submonitione nostra de debito quod defunctus debuit nobis, liceat vicecomiti et baillivo nostro achachiare et abbreviare catalla defuncti inventa in laico feodo ad valentiam illius debiti per visum legalium hominum (Du Cange, tomus quartus, L-O, "Ondere", pàgs. 1348 i 1349).
79. centum (*cnt*, amb signe d'abrev. horitzontal damunt la t) a **O**.
80. mancosos (*en català*) a **O**. Vegeu, també, la nota 69.
81. L'única referència que hem trobat d'aquest nom, Alazalmus, és en l'obra clàssica i molt ben informada de Joaquim Botet i Sisó sobre les monedes catalanes, on esmenta, d'entre les d'or -aquí anomenades mancosos-, els mancosos d'or de Adalmuro, concretament en documents de l'any 1087 (ACA, perg. núm. 50 de Ramon Berenguer II) [BOTET I SISÓ, Joaquim: *Les Monedes Catalanes. Estudi i descripció de les monedes carolíngies, comtals, senyorials, reials y locals pròpies de Catalunya*, I, pàgs. 50 i 52]
Per a la identificació d'aquest nom, que l'esmentat autor desconeix ("Els mancosos de Adalmuro no sabem a qui's puguin referir", pàg. 52) una possibilitat és que Alazalmus sigui el nom o el sobrenom del sobirà musulmà que ha fet batre la moneda. Els almoràvits, en aquesta època, encara no havien conquerit la Marca Superior (Osca, Saragossa, Tortosa i Lleida), que no iniciaren fins el 1102, després de la mort del Cid (1099). El més destacat fou Yusuf ben Texufin (1064-1102), que visqué fins el 1106.

També, si bé ho considero més improbable, podria designar al Andalus, és a dir, la totalitat del territori hispànic sota domini musulmà, i l'expressió voldria dir que la moneda ha estat batuda a al Andalus, com a garantia de la seva bona qualitat (aquesta és la hipòtesi de Francisco Franco Sánchez, catedràtic a la Universitat d'Alacant).

82. optimo a **O**, per optimo.
83. impignoro a **O**; per impignoro -com impignoro-.
84. uestrotron (*urōstrō*) a **O**.
85. que a **O**, per quod.
86. *Després de quod hauria d'anar-hi si.*
87. ad nulusque a **O**, per aut ullusque.
88. omo a **O**, per homo.
89. quis a **O**, per qui.
90. impignoro a **O**; per impignoro -com impignoro-.
91. set a **O**; variant, admesa en llatí, de sed.
92. componam a **O**, per componamus.
93. duplo -*duplō*- a **O**.
94. immelioracione a **O**, per immelioracionem.
95. ante a **O**, per antea.
96. *Després de firma hauria d'anar-hi et.*
97. permaneat (*la segona a, sobrelineada, entre e i t*) a **O**. *Després de permaneat hauria d'anar-hi et.*
98. maneat a **O**, *sobrer.*
99. anos a **O**, per anno.
100. Filipo a **O**.
101. regem a **O**, per regi.
102. Si+nu a **O**, per Sig+num.
103. Si+nu a **O**, per Sig+num.
104. Brenger (*en català*) a **O**, per Berengarii.
105. Si+nu a **O**, per Sig+num.
106. Azales (*en català*) a **O**; per Azaledis.
107. Si+nu a **O**, per Sig+num.
108. Brtran (*en català*) a **O**; per Bertrandi.
109. Si+nu a **O**, per Sig+num.
110. Ramon (*en català*) a **O**; per Raimundi.
111. Si+nu a **O**, per Sig+num.
112. Brnad (*en català*) a **O**, -vegeu les notes 12 i 17- per Bernardi.
113. Si+nu a **O**, per Sig+num.
114. Ermesen (*en català*) a **O**; per Ermesendi.
115. rogareuimus a **O**, per rogauimus.
116. Si+nu a **O**, per Sig+num.
117. Ermengaud (*en català*) a **O**; per Ermengaudi.
118. Sendre (*en català*) a **O**; per Sendredi.
119. Si+nu a **O**, per Sig+num.
120. pra amb majúscules a **O**; la p amb doble traç i la a amb una senyal d'abreviatura damunt.
121. Si+nu a **O**, per Sig+num.
122. Brenger (*en català*) a **O** -vegeu les notes 12 i 17-; per Berengarii.
123. Brnad (*en català*) a **O** -vegeu les notes 12 i 17-; per Bernardi.
124. Si+nu a **O**, per Sig+num.
125. Pere (*en català*) a **O**; per Petri.
126. Bardina (*en català*) a **O**.
127. Si+nu a **O**, per Sig+num.
128. Ramon (*en català*) a **O**; per Raimundi.

129. Isouard (*en català*) a **O**; per Isouardi.

130. Mirus amb majúscules a **O**; a més les dues primeres lletres, amb doble traç. Normalment el nominatiu singular d'aquest nom d'origen germànic és Miro.

131. sacer a **O**, per sacerdos.

132. ano a **O**, per anno.

1234

1096, abril, 8.

Testament. Testament d'Hug Dalmau [de Cervera], pel qual dona al monestir de Sant Benet de Bages i a la seu de Sant Pere de Vic la meitat de Navarcles [actual municipi de Navarcles, comarca de Bages] si el seu fill Ponç [= Ponç Hug de Cervera] morís sense fills. A més, llega a Sant Benet [de Bages] un sarrai i el pa i el vi que tenia a Navarcles.¹

[**O**]. Original no localizat.

a. Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 80, Calaix 49 i 50 [abans: Calaix 26], B. N. 761.

a

Plica. 39. del N.º 761 â 780

Rubrica dels Actes en Pergamí, del Monastir de Sant Benet de Bages, tocants â las rendas, y Drets de la mateixa Parroquia de S^t. Benet signats ab lletra B. y Numeros. y en lo Calaix de Numero¹ 49, y 50.

B. N.º. 761

Any 1096

Navarcles

Donacio ab condicio á S^t. Benet y S^t. Pere de Vich de Navarcles, Per Ugonis Dalmasi.

«Consta que ab acte clos per Pere de 6 dels Idus de Abril Any 36 del Regnat de Phelip, de Nativitat² 1096, Es testament de Ugonis Dalmacii, lo qual llega al Monestir de S^t. Benet de Bages y S^t. Pere de Vich, la mitat de Navarcles si son fill Pons morís sens fills, y llega a S^t. Benet un Moro y lo pa y vi que taniaen Navarcles, Y llega a la Iglesia de Navarcles lo Mas de Dardanella, Y llega al Monestir de Sta. Maria del Castell de fortensi³ Sta. Susana⁴ ab los Alous y sas pertinencias».

1. -26 = segons a.

2. Abreujat: Nat^t. segons a.

3. «Opidum Foritensi» és el castell de Castellfollit de Riubregós. [SERRA I VILARÓ, Joan, *Història de Cardona*, I, pàg. 97]

4. Correspon a la parròquia de Santa Susanna del terme del castell Riner (Santa Susanna, actual municipi de Riner, comarca de Solsonès), que pertanyia a Hug Dalmau. Aquest llegat ha esta considerat per mossèn Solà com a prova de la constitució del priorat de Castellfollit, fundat deu anys abans i dependent del monestir de Sant Benet de Bages, pel que representa de rendes que li asseguraven la subsistència. [SOLÀ I MORETA, Fortià, *El monestir de Sant Benet de Bages*, pàgs. 218 i 219]

1235

1096, juny, 20.

Donació pietosa. *Bernat Sunyer, la seva esposa Guilla i llurs fills: Arnau, Berenguer i Ermengol, donen al Senyor Déu i al monestir de Sant Benet de Bages, per a remei de llurs ànimes i de les ànimes de tots llurs parents, la meitat de l'alou que tenen al terme del castell de Rajadell, [actual municipi de Rajadell, comarca de Bages] a diversos llocs. Donen la meitat de l'alou en domini i potestat de Sant Benet, amb tots llurs termes i afrontacions, perquè el tingui per sempre. Si els donants, o algun home o dona, anés contra el que diu aquest document d'almoïna, que no se'n surti, i que per la sola presumpció ho restitueixi en el quàdruple al Senyor Déu i a Sant Benet, de manera que aquesta donació romanguí sempre ferma i estable.*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 376.

Datum monasterio In castro Riuo [sic]

Castell Galí.

Rajadel, olim Riuagell.

1095

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN [segell estampat]

20-VI-1096 [escrit en llapis]

In nomine Domini. Ego Bernardus Suniarí, atque Guilia, uxor mea, et filíis meis, id sunt: Arnaldus et Berengarius atque Ermengardis. Nos simul in unum, donatores sumus Domino Deo et Sancto Benedicto Baiensis cenobíio, propter remedium anime nostre et omnium nostrorum parentorum, medietatem de ipso nostro alaudio quod habemus uel habere in cunctisque locis debemus in terminio castro Riuoagellensis. Predictam medietatem de ipso alaudio nostro de nostro uiro in dominium et potestatem Sancti Benedicti tradimus, cum omnibus terminis et afrontacionibus suis, in perpetuum per habendum. Quod si nos donatores aut ullus homo uel femina qui contra ista nostra karta elemosinaria uenerit ad inrumpendum non possit facere set pro sola presu[m]pcione in quadruplum Domino Deo et Sancto Benedicto componat. Et in antea ista karta firma et stabilis permaneat omni tempore.

Actum est hoc XII Kalendas Iulí anno XXXVI Philipi regis.

S+ Bernardus Suniarí. S+ Guilia, uxor eius. S+ Arnaldus. S+ Berengarius. S+ Ermengardis. Nos qui hanc elemosinam fecimus et scribere iussimus et firmauimus et testes firmare rogauimus. S+ Poncí. S+ Petri, sacerdoti. S+ Dalmacii.

Raimundi, [*Raidi*, amb una *m* -amb signe d'abrev. horitzontal damunt- sobrelineada damunt *ai*] leuita, qui hanc kartam scripsit sub die et anno (*signe*) quo supra.

1. *El pergami anava enrotllat (dos forats petits al marge esquerra -costat del text- per a passar-hi el cordill). Tres sècs horitzontals i cinc o sis, menys marcats, verticals. Grup de cinc forats petits a la part inferior esquerra del pergami, en la banda escrita, sense malmetre cap lletra.*

1236

1097, març, 13.¹

Testament. *Guisla*, [= Guilla, Guillema] *que jau malalta al llit, espera en la misericòrdia de Déu, i tem que li sobrevingui sobtadament la mort, elegeix marmessors: Guillem Sastre, Arnau Ramon i Domènec, el seu espòs, i els demana que si la mort li sobrevé abans que pugui fer un altre testament, tinguin llicència per distribuir els seus havers per a la salvació de la seva ànima. En primer lloc, concedeix a Sant Benet [de Bages] la meitat d'un bou i una quarta de vi i el seu dret de la llauror que és en alou de Sant Benet. [de Bages] I a Sant Genís, [de la Vall dels Horts] dues sollades. A Ponç, sacerdot, dos sesters de vi del bot. [?] A Pere Ramon, setze diners. I a Berenguer, una èmina [= aimina] d'ordi i dues quartes [?] de forment per saldar-li el deute.*²

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 377.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 845, pàg. 973, ex **O**.

[hi ha la numeració antiga però gairebé s'ha esborrat del tot la tinta]³

k[arta] de Bazes⁴

testament⁵

[...] S. Benet⁶

1096.⁷

testamento de Gisla en que lega â S. Benito la mitad de un Buey, y una quarta de vino.⁸

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN⁹ [segell estampat]

13-III-1097¹⁰ [escrit amb llapis]

In nomine eterni Dei omnipotenti. Ego Gisla¹¹ iaceo in lectulo meo in egritudine, spero in misericordia Dei, timeo enim ne superueniat repentina chassu¹² mortis mee.¹³ Et ideo iubeo atque discerno ut sint elemosinariis¹⁴ meis, id est: Gilem¹⁵ Sortor,¹⁶ e¹⁷ Arnal¹⁸ Remon,¹⁹ et Domeneg,²⁰ uiro meo. Precor uos, amicis meis, ut si mors mihi aduenerit ante quam alium testamentum faciam, licenciam abeat²¹ omnem meum auere²² apprehendere²³ dare et distribuere pro anima mea. In primis concedo ad Sancti Benedicti²⁴ ipsam medietatem de bou²⁵ I e²⁶ quarta²⁷ I de ui²⁸ et ipsum me²⁹ directum de ipsa laboracione qui est en³⁰ alod³¹ de³² Sancti Benedicti. E³³ ad Sancti Igenessii,³⁴ at³⁵ nouo ueniente,³⁶ sollades³⁷ II. De ipso boz³⁸ sesters³⁹ II de ui.⁴⁰ A⁴¹ Poncio,⁴² prebere,⁴³ Pere⁴⁴ Remon,⁴⁵ diners⁴⁶ XVI. E⁴⁷ per⁴⁸ ipsum debitum, a⁴⁹ Berenger⁵⁰ emina⁵¹ I de or<dei>⁵² et <...>tes⁵³ II de forment.⁵⁴

Actum est hoc [II/IX ?] III Idus Kalendas⁵⁵ Marcii ano⁵⁶ XXXVII regni Pilipo⁵⁷ rege.⁵⁸

Sig+num Gisla, qui hoc⁵⁹ testamento laudauite,⁶⁰ firmauite⁶¹ et testes firmare rogauit. Sig+num Gilem⁶² Sortor. Sig+num Arnal Remon.⁶³ Sig+num Domeneg.⁶⁴ Sig+num Berenger Geral.⁶⁵ Sig+num Pere Bermon.⁶⁶

1. 1097, març, 13 *segons*: Arxiu de la Corona d'Aragó, Secció ordes religiosos i militars, Monestir de Sant Benet de Bages, Pergamins, I, Inventari general / 1097, març, 13 (?), *segons a*.

2. *La comprensió d'aquest document presenta una certa dificultat (vegeu les notes 38, 53 i 55).*

3. *Hi ha la numeració antiga, però actualment és il·legible perquè gairebé s'ha esborrat del tot la tinta.*

4. k[arta] de Bazes

5. testament

6. [...] S. Benet
7. 1096.
8. testamento de Gisla en que lega â S. Benito la mitad de un Buey, y una quarta de vino.
- 9.
10. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*
11. Gisla (*en català*) a **O**.
12. chassu a **O**, *per casu*.
13. mee a **O**, *per meae*.
14. elemosinariis a **O**, *per eleemosynariis*.
15. Gilem (*en català*) a **O**.
16. Sortor a **O**. *Podria ser Sartor, 'sastre'.*
17. e (*en català*) a **O**; et (*en llatí*).
18. Arnal (*en català*) a **O**.
19. Remon (*en català*) a **O**.
20. Domeneg (*en català*) a **O**.
21. abeatis a **O**, *per habeatis*.
22. auere a **O**, *per habere*.
23. aprehendere a **O**, *per apprehendere*.
24. ad Sancti Benedicti a **O**, *per ad Sanctum Benedictum*.
25. de bou (*en català*) a **O**; bouis (*en llatí*).
26. e (*en català*) a **O**; et (*en llatí*).
27. quarta (*en català*) a **O**.
28. de ui (*en català*) a **O**, *per uini*.
29. me a **O**, *per meum*.
30. en (*en català*) a **O**; in (*en llatí*).
31. alod (*en català*) a **O**; alodio (*en llatí*).
32. de *superflu si la construcció és en llatí*.
33. de Sancti Benedicti a **O**, *per Sancti Benedicti*.
34. E (*en català*) a **O**; Et (*en llatí*).
35. ad Sancti Igenessii a **O**, *per ad Sanctum Genesium*.
35. at a **O**, *per ad*.
36. nouo ueniente a **O**, *per nouum uenientem*.
37. sollades (*en català*) a **O**; solidadas -*derivat de solidus-* (*en llatí*).
38. boz a **O**. *Malgrat que la lectura d'aquest mot presenti una certa dificultat, a causa de la pràctica desaparició de les lletres, sembla que hi diu exactament això: boz, que, segons l'ortografia catalana actual, correspon a bot, 'cuir, generalment de boc, que cosit i empegat serveix per a contenir vi i altres líquids'. [FABRA, Pompeu, Diccionari general de la llengua catalana, pàg. 261]*
39. ss a **O**, *abreviatura de sestres (en català)*.
40. de ui (*en català*) a **O**, *per uini (en llatí)*.
41. A (*en català*); ad (*en llatí*).
42. Poncio a **O**, *per Poncium*.
43. *pbre -la b amb signe d'abreviatura-*, a **O**, *abreviatura de prebere (en català); presbiterum (en llatí)*.
44. Pere (*en català*) a **O**; Petrum (*en llatí*).
45. Remon (*en català*) a **O**; Raimundum (*en llatí*).
46. diners (*en català*) a **O**; denarios (*en llatí*).
47. e (*en català*) a **O**; et (*en llatí*).
48. per (*en català*) a **O**; pro (*en llatí*).
49. a (*en català*) a **O**, ad (*en llatí*).
50. Berenger (*en català*) a **O**; Berengarium (*en llatí*).
51. emina a **O**. *L'hèmina (< grec = 'meitat'), mesura de capacitat per a líquids i sòlids del sistema del sester (diferent del de la quartera), equival a mig sester. Si a l'època clàssica equivalia a*

0,2736 litres, [VOX. *Diccionario ilustrado latino-español español-latino*, pàgs. 65 i 220] a l'època medieval la seva capacitat augmentà considerablement, i així arribà a l'època moderna, de manera que al Delfinat/Dauphiné, vers 1700, l'hèmina equivalia 22, 7 litres [mesura a la ciutadella de Montdelfi/Mont-Dauphin, departament d'Auts Aups/Hautes-Alpes, regió de Provença-Alps-Costa d'Atzur, Provença, Occitània]. A Catalunya, on s'ha emprat tradicionalment com a mesura per a àrids, és corrent el mot aimina.

52. de or[dei] -entre claudàtors, les lletres il·legibles actualment- a **O**, per ordeï.

53. les lletres que precedeixen tes a **O** són actualment inintel·ligibles. Si bé d'entarda semblaria que podrien ser quar, formant el mot quartes, en aquesta època les mesures de capacitat per a àrids, i de manera especial per als grans, són la mitgera (any 1095, *Cartulari ...*, vol. II, doc. 757, pàg. 416), la quartera (any 1096, *Cartulari ...*, vol. II, doc. 760, pàgs. 418-420), el cafiç (any 1058, Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 303), l'aimina (any 1082, *Cartulari ...*, vol. II, doc. 708, pàgs. 370-372) i, per damunt de tots, el sester (nombrosos exemples, que no citaré). Tenint en compte que l'abreviatura de 'sester' és ss, com ja apareix en aquest mateix document (vegeu la nota 39), descartem que sigui aquest mot.

54. de forment (en català), per frumenti (en llatí).

55. [...]III Idus Kalendas a **O**. La lectura de xifres en 'III Idus Kalendas' presenta també dificultats, per dos motius: perquè en el pergami original sembla que hi ha un II, o potser un IX, amb molt poca traça, que precedeix III, que sí que és molt clar; a més, o són Idus o Calendes, però no les dues alhora. Mercè Costa -autora de la datació moderna- pren com a correcte la primera datació, per idus, i per tant data el document el mes de març, el dia 13; si es prenguéssim com a bona la de calendes, caldria avançar la data tretze dies i datar-lo el mes anterior, el 28 o el 29 de febrer, depenent de si l'any 1097 fou de traspàs o no.

56. ano a **O**, per anno.

57. Pilipo a **O**, per Philippo.

58. rege a **O**, per regi.

59. h^oc a **O**, abreviatura de hoc.

60. laudauite a **O**, per laudauit.

61. firmauite a **O**, per firmauit.

62. Gilem (en català) a **O**, per Guilelmi (en llatí).

63. Arnal Remon (en català) a **O**, per Arnalli Raimundi (en llatí).

64. Domeneg (en català) a **O**, per Dominici (en llatí).

65. Berenger Geral (en català) a **O**, per Berengarii Gueraldi (en llatí).

66. Pere Bermon (en català) a **O**, per Petri Bermundi (en llatí).

1237

1097, març, 15.

Empenyorament. *Mir Ermengol empenyora a Guillem Sunyer i la seva esposa Adaled [= Adelaida] un alou al terme de Manresa (terres, vinyes i cases, excepte una peceta de terra que ven a Ramon Bernat), que té pels seus pares al comtat de Manresa, a Santpedor. [actual municipi de Santpedor, comarca de Bages] Ho empenyora pel preu de cinc sous de plata fina i bona, de pes legítim, que rep per préstec. D'altra banda, l'esmentat Mir Ermengol vol endur-se la ja dita plata a Jerusalem, per a la salvació de la seva ànima, i per això empenyora el predit alou, de manera que Guillem el tingui, com també els seus fruits, fins que retorni a la pàtria d'aquest viatge, amb la voluntat de Déu. Aleshores, per espai de sis mesos, haurà de tornar-li el deute, moment que el predit Guillem li retornarà aquesta escriptura. Però si abans de deu anys no li retornès, que Guillem doni quatre diners a Sant Jaume de Galícia per a la salvació de la seva ànima, i a Santpedor, per a la seva il·luminació, dos sous, i als seus clergues, altres dos sous de la moneda que aleshores corrès a Manresa. Si li arribés la mort en aquest viatge, o en un altre lloc, dona llicència a Guillem perquè l'esmentat alou passi a la seva propietat, i el tinguin sempre, ell i la seva*

descendència, per l'esmentat Mir, sense perjudici de ningú. I que aquesta plata i diners siguin el preu de l'esmentat alou, havent de pagar el cens que correspongui.

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 378.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 846, pàgs. 974 i 975, ex **O**.

cartes de Sent. P. dor

S. Pedor.

1097.

Miro Ermengol empeña sus alodios por cinco sueldos de plata optima, con la qual quiere hacer la perigranicion [sic] à S. Jayme de Galicia, y à Jerusalem.

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN [segell estampat]

15-III-1097 [escrit en llapis]

In Dei nomine. Ego Mironus Ermengaudi, impignorator sum uobis, Guilielmus Sunnearii, et uxori tue Adaledis. Per hanc impignorationis scripturam impignoro uobis omnem meum alodium que ego abeo infra terminum Minorise, id sunt: terris et uineis, casas casalibus, cum solos et suprapositos, exceptus peciolam I terre quem uendo ad Remundum Bernardi. Aduenit mihi, iamdicta omnia, per ienitorum siue per omnesque uoces. Est denique iamdicta omnia in comitatu Minorise, ad Sanctum Petrum Auri. Sunt namque afrontationes de iamdicta omnia: de oriente, in rriuo [sic] Auri; de meridie, in uia que [sic] pergit de podio Salamir ad pratum Inguluinum; de occiduo, in uia qui pergit de podio Auri ad podio Salamir, siue in omnesque partes; de circio, in ipsa uia qui uadit de Bufaliuenti ad ipsa Comela. Quantum iste afrontationes includunt sic impignoro uobis iamdicta omnia [omnia; ratllat] ab integrum, simul cum omnibus ingressibus et exitibus earum, propter solidos V^c plata fina et optima, ad pense legitimo que [sic] ego accipio ex uobis per prestitum. Iterum autem, ego, predictus Mironus [*Mironus*, interlineat damunt] Ermengaudi, impignorator, uolo pergere in Iherusalem cum predicta plata, propter remedium anime mee, et propter hoc mitto uobis impignus prephatum alodium, et uineis et casas, cum solos et suprapositos, et hostios et ianuas. Tali modo ut teneatis et abeatis iamdicto alodio, et uineis, et casas, et ipsum fructum qui inde exierit. Per unumquemque annum recurrentem abeatis uos proprialiter ad uoluntatem nostram facere tantum usque ego possim reuertere de hac itinere, si Deus uoluerit mihi dare. Item, et si Deus uoluerit dare mihi licentiam reuertere istis patrie, postea inde ifra [sic; per *infra*] VI mensium spatium abeat uobis persolutum iamdictum debitum, et uos reddatis mihi ista scriptura in eadem ora. Iterum autem, ego, prefatus Mironus Ermengaudi, si non erat rettenitum infra X^m annos, detis pro anima mea, ad Sanctum Iacobum Gallecia, solidos IIII^{or} denariorum. Et ad Sanctum Petrum Auri, ad suum lumen, solidos II. Et ad suos clericos, alios II de ipsa moneta que ad ipso die currera in Minorisa. Et item et si mors mihi euenerit in isto itinere, aut in aliquo loco, remaneat uobis predicto alodio, et uineis, et casas, ad uestrum proprium alodium, ad omnia facere quod uolueritis. Et abeatis et teneatis iamdicta omnia ab integrum, cum omnibus ingressibus et exitibus earum, omni tempore, uos et posterita uestra, per nos, solidum et liberum, sine blandimento ullius hominis uel femine. Et fiat iamdicta plata et denarios precium de iamdicto alodio, et uineis, et casas, et per unumquemque annum donetis ipsum censum qui exiit de iamdicto alodio et uineis et casas. Et est manifestum. Predicta autem hec omnia quomodo superius est anotatum, sic de meo iure in uestrum trado firmatum dominium et potestatem, ad omnia facere quod uolueritis [seguit d'una p ratllada]. Siquis autem hoc uoluerit uobis disrumpere, aut ego aut ullus ex

consanguineis meis, per me nullo modo facere possit, sed componat aut componam uobis prefata omnia in duplo, cum sua melioratione. Et deinceps ista scriptura firma persistat modo omnique tempore.

Actum est hoc Idus Marci anno XXXVII regis [P]h[y]l[i]ppi.

Sig+num Mironi Ermengaudi. Ego qui istam cartam impignoracionis siue uendicionis feci scribere et firmaui et aliis firmare rogauit. Sig+num Arnalli Mironis.

Sig+num Petri [20/25 lletres]lli Reimundi [18/20 lletres]undi. Sig+num B[5/6 lletres (ermun ?)]di Ys[5/6 lletres (arni ?)].

Bern[ardus, clericus, qui hoc scri]p[sit] cum litteras suprapo[sitas in l]inea ubi dicitur “Mironus”, sub (*signe*) [predic]to die et anno.

Est debitor [tot seguit, *Ermengaudi*, ratllat] Mironus Ermengaudi ad Guilelm Suniarii: in primis, solidos [sol] XI et diners [d] IIII et gonela I per solidos [sol] [II] diners [d] et capono [cap, i no sobrelinat] I per solidos [sol] III et bot I per diners [d] XII et coltel I per diners [d] VIII et alium [al] coltel per IIII et emend[auit?] pro illos solidos [i]ll sol] XI et diners [d] IIII et porc I per solidos [sol] III. [aquest paràgraf que especifica el deute és escrit en tres línies a la part inferior dreta, al costat de les signatures que són afectades per quatre forats -els dos restants afecten precisament aquest paràgraf-]

1. *Sis forats de diversa grandària que afecten, i han eliminat, parts de les signatures i del paràgraf que especifica el deute.*

Per a la identificació de l'escrivà m'he servit de: Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 365 -any 1065-, que tracta del sotsempenyorament de dues peces de vinyes maioles a la Celada (actual municipi de Manresa, comarca de Bages). No es pot identificar amb altres tres escrivans de nom Bernat: ni Bernat, sacerdot, que el 1091 redactà la donació, a favor del monestir de Sant Benet de Bages, d'un mas situat a Castellet (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 367); ni Bernat, monjo, que el 1093 redactà la donació, també a favor del monestir de Bages, de dues peces de vinya situades a la vall del Molnell, al terme del castell de Cervera (els Monells, actual municipi de Cervera, comarca de Segarra); [Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 370] ni, tampoc, Bernat, sacerdot, que el 1097 redactà l'evacuació, definició i pacificació d'unes vinyes, un alou i unes cases de la sagrera de Sant Vicenç [de Morrocurt], al terme del castell de Font-rubí, al comtat de Barcelona, per part d'un noble a un altre matrimoni noble.

Bot = cuir, generalment de boc, que, cosit i empegat, serveix per a contenir vi i altres líquids.

Segons el deute anotat al final del document, Mir Ermengol devia a Guillem Sunyer 18 sous i 4 diners (a pagar, en part, en espècie: una gonella, un capó, un bot i dos coltells), dels quals n'ha pagat 14 sous i 4 diners (3 sous amb un porc), quedant el deute reduït a 4 sous.

1238

1097, maig, 16.

Evacuació. *Ramon Guillem evacua a Bernat Ramon, la seva esposa Ledgarda i a llurs fills i filles, la vinya que diuen Plana i la vinya de Salelles i l'alou que fou de Garsies, difunt, i totes les cases que són a la sagrera de Sant Vicenç, [de Morrocurt] excepte la vinya que fou de Garsies i el freginal jussà anomenat Triador, i la casa que fou de Guifred [= Gifreu] Malet, difunt, que l'esmentat Bernat va donar al també esmentat Ramon. Amb la condició que no sigui permès a Bernat de vendre, donar, alienar ni commutar a ningú més que a Ramon o a la seva descendència. I és, tot això, al comtat de Barcelona, al terme del castell de Font-rubí, al terme de Morrocurt. [Sant Vicenç de Morrocurt, actual municipi de Guardiola de Font-rubí, comarca d'Alt Penedès]*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 379.

Font rubí en el Panades.

1096.

**In termino de castro de fonte Rubea
nichil ad nos (=de poc valor per a nosaltres)**

En lo Comptat de Bar.^{na} in termino de Castri de fonte rubea=no fa per esta Casa

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN [segell estampat]

16-V-1097 [escrit amb llapis]

In nomine Domini. Ego Raimundus Guilielmi, euuacuator et difinitor et pacificator sum tibi Bernardus Raimundi et coniux tue Ledgardis, femina, et filiis atque filiabus uestris. Manifestum est enim quia euuacuo et difinio et pacifico uobis supranominati ipsa uinea que uocant Plana, et ipsa uinea de Saleles, et ipso alodio qui fuit de Garsias, qui est condam, et totas ipsas mansiones qui sunt in sacraria Sancti Vincentii, exceptus ipsa uinea qui fuit de Garsias et ipso ferragenal sutirá que uocant Triadór, et ipsa mansione qui fuit de Gifre Malét, condam, que tu predicti Bernardus dedisti mihi Raimundus prephati. In tale conuentum ut non sit mihi licitum uindere, dare nec inalienare nec comutare nisi ad te, suprascripti Bernardus, aut posteritati tue. Et est, hec omnia, in comitatum Barcinóna, infra terminum katri Fonterubea, in apendicio de Morrocurt. Quod si ego euua[cua]tor [cua, sobrelíneat] et difinitor et pacificator aut aliquis homo utriusque sexus qui contra hanc ista euuacuacio uenerit aut uenero pro inrumpendum nil ualeat set componat aut componam uobis in duplo cum sua melioracione. Et in antea ista euuacuacio firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Actum est hoc XVII Kalendas Iunii anno XXXVII regni Phylipi.

S+m Raimundus Guilielmi, qui ista euuacuacione et difinicionem siue [p]acificacionem fieri iussit et firmaui et testibus firmari eam rogauit et fuit facta ista euuacuacio in presencia de donna Maiassendis et de Rodlan Gitard et de Alamagnus Arberti et de Berengarii Fulconi et de Petrus Pretri [Prt i eri, afegit oblíquament, sobrelíneat, entre la r i la t] et de aliis bonis hominibus qui ibi aderant. S+m Bernardus Eriballo. S+m Gerbertus Sendredi. S+m Cuconi Arnalli.

S+ BERNARDVS, presbiter, qui hoc scripsit cum literas suprapositas in linea VI et die (SSS) et anno quo supra

1. *El pergami té algunes taques, fins i tot damunt les lletres, però que no afecten la seva lectura.*

1239

1098, abril, 19.

Donació. *Mascaró, que anomenen Adaled, [= Adelaida] dona, dóna a la seva filla Arsenda la meitat del seu alou (cases amb corts, portes, sostres i paviments, amb les seves coves, pedres des de les més grans fins a les més petites, horts, terres i vinyes, conreus i erms, arbres, prats, pastures, aigües i tot el que li pertany), que té per compra que havia fet el seu espòs, anomenat [Enric ?], i per altres drets. És al comtat de Manresa, al terme de [la ciutat de Manresa, a] Sant Fruitós de Bages, prop de la vila de Cafells, a Bell-lloc. [Cafells, després Coll -mas desaparegut-, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] Li dóna perquè ho tingui i posseeixi durant la vida de la donant, i després de la seva mort, Arsenda i els fills nascuts de matrimoni legítim ho tinguin en alou propi, a excepció de la tasca de pa i de vi, que és del monestir de Sant Benet [de*

Bages]. De tal manera que Arsenda i el seu espòs Dalmau, si li calgués, la defensin en els seus drets com millor puguin, “pel respecte que tot home ha de tenir envers la seva mare”. I Arsenda i el seu espòs Dalmau no podran proclamar cap altra “senyora poderosa” en vida de Mascaró. Si no complissin totes aquestes condicions, Mascaró recuperaria la donació que els fa i ho tindria i posseiria tota la seva vida, i després passaria a Arsen com a heretat seva, juntament amb la quarta part del mas on estava Baro. [= Bar, Baró] I si Mascaró no pogués estar, per culpa seva, amb la seva filla, que Arsenda i Dalmau no perdin aquesta donació. I si Dalmau i Arsenda volguessin requerir-li l'heretat, haurien de restituir aquesta donació a Pere i a la seva mare Mascaró. Però si volguessin tornar-la, haurien de donar-los la seva part de tots els altres alous i de totes les cases i construccions, arreu on fossin. Si Arsenda morís sense fill d'unió legítima, la present donació hauria de retornar a Pere i a Mascaró. Si la donant o algun altre home o dona vivent volguessin desfer aquesta donació, que no puguin reclamar res i que, en canvi, hagin de restituir-ho en el doble amb tota la seva millora. I no sigui desfeta, i en endavant aquest document de donació sigui ferm i estable per sempre. Testimonis: Pere Bermon, Mir Geribert i Folc Ramon. Guillem, sacerdot. Querici, sacerdot, ha escrit la carta.¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, núm. 1615.

a. Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 77, Calaix 47, S. F. N° 37.

b. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 848, pàg. 978, ex **O**.

1097² S Fructuos³
19-IV⁴

S F 37⁵

Arxiu de casa Guitart
TOMO_PLÉC_SF_
LLIGALL ___ N° 132
6

Arxiu de casa Guitart
TOMO_PLÉC_
LLIGALL ___ N° ___
7

n. 1615⁸

In Dei nomine. Ego Mascharo,⁹ que¹⁰ uocant Azaledi,¹¹ donatrix sum tibi Arsen,¹² filia.¹³ Per hanc scriptura donationis mee¹⁴ dono tibi alaudem¹⁵ meum proprium, ipsam medietatem: domos cum curtes,¹⁶ hostis et ianuis, tectis et pauimentis, cum ipsas caunas,¹⁷ petras maximas et minimas, ortis,¹⁸ ortalibus,¹⁹ simul cum [terris et]²⁰ uineis, cultis et eremis, cum omni genere arborum que²¹ infra sunt, pratis, pascuis, ueductibus et reductibus, aquis aquarum, omnia et in omnibus que²² ipsum pertinet, meum proprium. Aduenit mihi ad me²³ per mea hemcione²⁴ siue per donatione que²⁵ uiro meo feci nomine [Eienrici ?]²⁶ et per omnesque uoces. Est predicta hec omnia in chomitatu²⁷ Minorisa,²⁸ in agacencia²⁹ Sancti Fructuosii Baiensis, prope uila de Chafels,³⁰ in locum que³¹ uocant Bel log.³² Sunt autem affrontaciones de supradicta omnia: a parte orientis³³ in alaudes³⁴ de Tedmar Mir et Bernad Bompar; de meridie in alaudem³⁵ Sancti Uincencii Cardonensis;³⁶ et de hocciduo³⁷ in uineis Sancti Petri Rodis³⁸ siue in estrada³⁹ et in alaudio⁴⁰ de domno⁴¹ Raimundi Gifredi; a parte uero circii⁴² in pugo Enguirlo,⁴³ et peruadit a uinario⁴⁴ Sancti Benedicti cenobii.

Quantum predictas affrontaciones includunt sic dono tibi predicta hec omnia suprascripta ipsa⁴⁵ medietatem propriam abendum⁴⁶ et possidendum de uita mea. Et post obitum meum totum ab integrum ad predicta⁴⁷ Arsen, filia mea, et filiis suis qui sunt de legitimo coniugio, cum exiis et regressiis earum,⁴⁸ ad tuum alaudium⁴⁹ proprium. Exceptus ipsam tascham⁵⁰ quod est Sancti Benedicti cenobii, de pane et uino. In tale modo quod tu, iamdicta Arsen, filia mea, et uiro tuo Dalmacii,⁵¹ si mihi est opus uos teneatis me apud meos directos quomodo melius uos potueritis ad onorem⁵² tenere, quomodo debet homo tenere mater sua. Et uso, iamdictos Arsen et Dalmad, non feceritis domna poderosa⁵³ in uita mea. Et si non feceritis mihi iamdicta omnia suprascripta ego recuperabo et teneat et possideat in diebus uite meę. Et post obitum meum remaneat ad iamdicta⁵⁴ Arsen, filia mea, per suam hereditatem, simul cum quartam partem de ipso manso ubi stabat Baro.⁵⁵ Et⁵⁶ ego iamdicta Mascharo non potuit stare per mea culpa apud filia mea Arsen et Dalmad, non perdat ista donatio quod superius scripta.⁵⁷ Et si ego Dalmad et Arsen uoluit requirere illam hereditatem, illos reddat ad Pere⁵⁸ et mater mea Mascharo. Et si uoluerit reddere istam hereditatem donent suam partem in totum alium alaudium⁵⁹ et totas mansiones et in superpositiones⁶⁰ et cunctisque locis ubi inuenire potueritis. Et si iamdicta Arsen morierit sine infante de legitimo coniugio⁶¹ que⁶² requirit ad nos. Est manifestum. Quod si ego donatrice aut ullusque uiuens homo uel femina qui ista carta donatione⁶³ uoluerit disrumpere non hoc ualeat uindicare sed componat in duplo cum omne⁶⁴ suam meliorationem.⁶⁵ Et non sit disrupta. Et in antea ista charta⁶⁶ donatione firma et stabilis permaneat modo uel omni tempore.

Actum est hoc XIII Kalendas⁶⁷ May⁶⁸ anno XXXVIII regni Philipo⁶⁹ regi.

S+num Mascharo, qui ista carta mandauit scribere et firmauit et testes firmareque rogauimus. S+num Petrus⁷⁰ Bermundi. S+num Mir⁷¹ Giribert.⁷² S+num Fulchoni Raimundi. Guilelmus, sacerdos (*signe*)

Kericius, sacerdos, qui hec ista charta⁷³ regi scripsit die et anno (*signe*) prefixo.

Raimundus, sacerdos, qui hec translatum scripsit (*signe*) die et⁷⁴

[55]⁷⁵

1. *Tres sècs horitzontals. Dos forats petits al marge esquerre (costat del text), per a passar-hi un cordill. El pergami anava enrotllat. Traces del tractament amb àcid gàl·lic al mateix costat, i d'una tira de paper (8 x 1,4 cm) a l'angle superior dret (costat del dors), que mig amaga les sigles SF escrites (veure apartat de notes dorsals).*

Si bé és un trasllat de la donació original, no cal dubtar del fet que sigui del tot contemporània a aquesta, perquè no hi ha cap altra data ni es diu el contrari.

Les condicions són senzilles però clares: que Arsenda i Dalmau tinguin la meitat de l'alou donat, amb l'obligació de mantenir a Mascaró com a domina poderosa única mentre visqui. Si no ho complissin, Mascaró recuperaria immediatament el que ha donat. Només al seu decés Arsen podrà gaudir-ne plenament com a part de la seva herència, amb l'única obligació de donar la tasca de pa i vi al monestir de Sant Benet de Bages. Finalment, la mare hi afegeix la quarta part d'un mas (es diu que s'hi havia estat Baró). Si Dalmau i Arsenda reclamessin l'herència abans, haurien de tornar els béns donats de present a Pere (germà d'Arsenda i cunyat de Dalmau) i a la seva mare Mascaró. I si, en canvi, volguessin tornar l'heretat, que hagin de donar la seva part en tots els altres alocs i totes les cases i construccions que tinguin onsevulga que sigui. La donació i l'herència final que la filla rebrà un cop la mare hagi mort van lligades i es condicionen mútuament. La mare deixa clar que la seva filla i el seu gendre, si calgués, han de defensar els seus drets com millor puguin, "pel respecte que tot home ha de tenir envers la seva mare". D'altra banda, si per culpa seva no pogués viure amb la filla, que això no vagi en detriment de la donació que els fa en vida.

La donant, Mascharo, qui uocant Azaledi, vídua d'Eienrici (?), apareix com una domina poderosa que s'ocupa d'heretar la filla, Arsenda, que amb el seu marit Dalmau formarà una unitat

econòmica independent de la que prové, que resta amb la mare i el germà. Des del moment que Arsenda i Dalmau tinguin un fill i sobrevisqui, aquesta nova unitat quedarà segellada. En cas de no tenir-ne (apreciis el nombre singular emprat, que ens fa adonar de la importància de l'hereu únic i la indivisibilitat del patrimoni entre l'aristocràcia), d'unió legítima, els béns hauran de passar al seu germà Pere i retornar a la família d'origen.

La donació és part de l'herència que pertoca a la seva filla, casada i amb possibilitat de formar una nova unitat familiar independent, mentre la mare resta com a garant que el gruix de les propietats del pare, ja mort, pervindran al fill, Pere, l'hereu ja designat en vida del pare, i que conforma amb la mare vídua una unitat econòmica. Mascaró, alhora que es constitueix en la garant del traspàs de les propietats parafernals al fill mascle, s'ocupa d'heretar convenientment la filla i assegurar-li el futur com a potencial creadora d'una nova unitat familiar i econòmica.

Aquesta donació, doncs, es relaciona amb l'herència que pertoca a la filla, que la mare preveu completar amb la quarta part d'un mas.

A canvi de la donació, a la seva filla Arsenda, de la meitat d'un alou, que en part ha comprat ella mateixa i en part ha rebut com a donació del seu marit, Mascaró exigeix ser respectada en els seus drets, i si cal defensada, per la filla i el gendre.

Malgrat la identitat de noms, no podem concloure que Arsenda i Dalmau siguin els vescomtes de Berga Dalmau, fill dels vescomtes Bardina i Adaled (o Adelaida), i la seva esposa Arsenda, que visqueren una generació abans (Dalmau I morí vers el 1067) [FLUVIÀ I ESCORSA, Armand de, quadre genealògic “dinasties dels vescomtes de Berga”, a Gran Enciclopèdia Catalana, 3, Barcelona, 1971 (1ª ed.), pàg. 463.]

Sí que podem afirmar que eren un matrimoni de l'alta aristocràcia.

La meitat de l'alou donat és íntegrament al comtat de Manresa, al terme de Sant Fruitós de Bages, prop de la vila de Cafells, a Bell-lloc. El veïnatge és indicatiu del grau de senyorialització experimentat pel territori a darreries del segle XI: els alous de Tedmar Mir i Bernat Bompar, l'alou de Sant Vicenç de Cardona, les vinyes de Sant Pere de Rodes i l'alou del senyor Ramon Guifred, a més del vinyer del monestir de Sant Benet [de Bages].

Els signants són sens dubte amics (d'ella mateixa, dels seus pares i/o del seu marit) del mateix rang que aconsellen la vídua en el moment de repartir adequadament les seves propietats: Pere Bermon, Mir Geribert, no identificable amb el famós “príncep d'Olèrdola”, que morí el 1060 [MUNDÓ I MARCET, Anscari Manuel, “Mir Geribert”, a Gran Enciclopèdia Catalana, 10 (Barcelona 1977 -1ª ed.-), pàg. 114.] i Folc Ramon.

2. Al damunt de 7, escrit amb llapis, 8.

3.

4. 19-IV escrit amb llapis.

5. Segle XVIII. La signatura correspon amb la del regest de l'Índice dels actes continguts en la rubrica de la Parroquia de St. Fructuos de Bages.

6.

7.

8. Escrit amb llapis.

9. Mascharo (en català) a **O**. Fins aquí, aquest nom personal o malnom, només havia estat documentat com a masculí. Tanmateix, podem comprovar que també podia ser emprat com a femení.

10. que a **O**, per quod.

11. Azaledi c a **O**.

12. Arsen (en català) a **O**.

13. Tot seguit hi hauria d'anar: mea

14. mee a **O**, per mea.

15. alaudem a **O**, per alodem.

16. curtes a **O**, per curtis.

17. caunas (en occità?) a **O**.

18. ortis a **O**, per hortis.

19. ortalibus a **O**, per hortabilibus.
20. [terris et] *il·legible* a **O**.
21. que a **O**, per quod.
22. qui a **O**, per quod.
23. ad me a **O**, *superflu*.
24. hemcione a **O**, per emptione.
25. que a **O**, per quod.
26. [Eienrici ?] *il·legible* a **O**.
27. chomitatu a **O**, per comitatu.
28. Minorisa a **O**, per Minorisensi.
29. agacencia a **O**, per adjacentia.
30. uila de Chafells a **O**. *La vila de Cafells, una de les diverses viles que hi havia a la parròquia de Sant Fruitós de Bages a l'alta edat mitjana, és documentada fins a la segona meitat del segle XII (els anys 1151 i 1167). Entre el 1200 i la segona meitat del segle XIII esdevé un mas important, el mas Coll (esmentat des de l'any 1288). Mig segle després, el 1346, l'antic nom Cafells ha restat com a sobrenom del mas Coll i topònim (Puig de Cafells). [SALVADÓ I MONTORIOL, Joan: Història medieval d'un territori: Sant Fruitós de Bages (segles X-XI), Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Biblioteca Abat Oliba, 253 (Barcelona 2003), "Vil·la i mas de Cafells", p. 261-264, i "Índex de topònims del territori de Sant Fruitós", p. 626, 629, 632, 637 i 638]*
31. que a **O**, per quod.
32. Bel log (*en català*) a **O**.
33. orientis a **O**, per oriente.
34. alaudes a **O**, per alodes.
35. alaudem a **O**, per alodem.
36. Sancti Uincencii Cardonensis a **O**. *L'església canonical agustiniana de Sant Vicenç de Cardona, a l'enclavament barceloní del terme del castell de Cardona, del bisbat d'Urgell, i a una jornada escassa del monestir de Sant Benet de Bages, havia estat consagrada feia uns anys, el 1040, a instàncies de l'abat de Ripoll i Cuixà i bisbe d'Osona Oliba, essent vescomte d'Osona-Cardona Bermon.*
37. hocciduo a **O**, per occiduo.
38. Sancti Petri Rodis a **O**. *Sant Pere de Rodes, al comtat d'Empúries, no és esmentat més que una sola vegada en el Diplomatari de Sant Benet de Bages. Aquest és, en qualsevol cas, l'únic exemple de la implantació del monestir benedictí emporità al comtat de Manresa.*
39. estrada a **O**, per strata.
40. alaudio a **O**, per alodio.
41. de domno a **O**, per domni.
42. circii a **O**, per circio.
43. pugo Enguirlo a **O**.
44. a uinario a **O**, per ad uinearium.
45. ipsa a **O**, per ipsam.
46. abendum a **O**, per habendum.
47. predicta a **O**, per predictam.
48. earum c a **O**, per eis.
49. alaudium a **O**, per alodium.
50. tascham a **O**, per tascam.
51. Dalmacii a **O**, per Dalmacio.
52. onorem a **O**, per honorem.
53. poderosa (*en català*) a **O**. *Adjectiu del repertori lexicogràfic feudal, té un doblat llatí: potentissima.*
54. iamdicta a **O**, per iamdictam.

55. Baro a **O**. *Aquest nom personal masculí d'origen germànic ha donat origen a un topònim: Bar (el Pont de Bar, Baridà, comarca d'Alt Urgell), on el 1035 morí el bisbe Ermengol d'Urgell, precisament quan inspeccionava el pont sobre el Segre, i també a un cognom: Baró.*
56. *Tot seguit hauria d'haver-hi si.*
57. *Tot seguit hauria d'haver-hi est.*
58. Pere (en català) a **O**; Petrum (en llatí).
59. alaudium a **O**, per alodium.
60. superpositiones a **O**.
61. coniugii, amb una o escrita damunt la darrera i, a **O**.
62. que a **O**, per quod.
63. donatione a **O**, per donationis.
64. omne a **O**, per omnem.
65. meliorationem a **O**, per immeliorationem.
66. charta a **O**, per carta.
67. Kalendas a **O**, per Kalendarum
68. May a **O**, per Maiarum.
69. Philipo a **O**, per Philippo.
70. Petrus a **O**, per Petri.
71. Mir (en català) a **O**; Mironi (en llatí).
72. Giribert (en català) a **O**; Geriberti (en llatí).
73. charta a **O**, per carta.
74. *Tot seguit hauria d'haver-hi anno.*
75. *Mitjans del segle XIX. A l'angle inferior dret de l'anvers. Escrit amb tinta.*

a

Calaixos 47, y 48.

Rubrica dels actes en pergami se encontran en lo Archiu del Real Monestir de S^t. Benet de Bages fahents per dit Monestir de la Parroquia de S^t. Fructuos de Bages en lo Calaix de Numero =47= signats de lletras S. F. y numeros Com se segueix

Plica Segona de numero =21= á numero 40

S. F. N°. 37

Any 1088

Alous prop la Uila de Cafells a tasca a St Benet

Consta que ab acte clos per Ramon sacerdot. Es transumpto de acte rebut â 13. de las Calendas de Maig Any 28. del regnat de Felip Rey (De Natiuitat 1088. Com Mascaró dona â Arsen filla sua lo Alou seu propri, y la mitat de las Casas ab las terras, y vinyas, cultas, y hermas, y es tot en lo comptat de Manresa y en lo terme de Sant Fructuos de Bages prop la Vila de Cafells en lo lloch, que se diu Belloch, y afronta de Sol ixent ab Alou de Tedmar Mir, y Bernat Bonpar, de Mitgdia ab Alou de S. Vicens de Cardona, y de ponent ab las vinyas de S. Pere de Roda, y ab lo cami y en alou del Sr Ramon Gifredi, De trasmontana ab lo Puig enguirlo, y va al Vinyer de S. Benet. Lo que inclou ditas afrontacions dona la mitat â dita Arcen filla sua, exceptat la tasca, que deu donar â S. Benet.

Establiment d'unes cases i de la meitat d'unes barqueres, terres i vinyes i d'un alou. *Ermengarda, dona, estableix a Pere i Amat, sacerdots, unes cases a Vilatorrada i la meitat d'unes barqueres, terres i vinyes com les tenia Ramon Franc, i la meitat d'un alou que té a Vilatorrada.* [actual municipi de Sant Joan de Vilatorrada, comarca de Bages] *N'hauran de donar la quarta part dels fruits, i la meitat de les barqueres, tot reservant-se el dret a viure a les cases.*¹

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1616.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 849, pàg. 979, ex O.

O

Hac est conueniencia qui est facta inter Ermengardas, femina, et Petrus sacerdos et Amatus sacerdos. In tale namque conuentu dono ego iamdicta Ermengardis ad uos iamdictos Petrus et Amatus kasas que habeo in uilla [Tor]rada simul cum exio et regresiiis earum, et medietate de ipsas barcheras de terris et de uineis que modo solebat tenere Raimundo Franchonis uel quod sunt terminatos. Et super namque dono uobis medietate de alio alode que habeo uel habere debeo in uilla Torrada ut eos faciatis bene laborare, et de ipsos expletos qui inde exierint donetis mihi quartam partem, et alias · III · partes qui remanserint retineatis ad uestrum opus. Et de meas uineas que laboraueritis, exceptus de iamdictas barcheras, donetis mihi medietate de ipso expleto, et alia medietate de ipso expleto retineatis ad uestrum opus. Et in iamdictas kasas mitatis omnes qui ibidem stent omnibus diebus uite eius. Et si ego Ermengars iamdicta uolo stare in diebus mesis uel uindimias uolo stare, licitum mihi ut possum facere. Et si uos susceptores uel omnes quem uos in iamdictas kasas mihi donator suprauixeritis, similiter abeatis in supracripto conuentu de sancto uel de sanctas cum ego reliquo uel relinquo. Et est manifestum. Et siquis omo uel femina ex uestraque parte disrumpere ad fregere uoluerit in triplo componat ista hec suprascripta.

Facta ista karta conueniencia VII Kalendas Iulii anno VIII post XXX regnante Philipo rege.

S+m Ermengars qui ista karta conueniencia fecit scribere et manibus propriis libenter firmauimus et testes firmare rogauim. S+m⁵³ S+m⁵⁴ S+m⁵⁵

Petrus, sacerdos, qui hoc scripsit die et (*signe*) anno quo supra.

1241

1098, desembre, 30.

Venda. *Guillem Potarell ven a Guillem Bernat i la seva esposa Arsenda les seves heretats (cases, casals i sitges, horts i hortals, terres i vinyes) que té dels seus parents al comtat de Manresa, al terme d'Ullastrell, [Oristrell, actual municipi del Pont de Vilomara i Rocafort, comarca de Bages] pel preu de tres sous de diners de Manresa de bona moneda.*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1617.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 850, pàg. 980, ex O.

O¹

In nomine Domini. Ego [Gilelmus Potarel] uindo uobis Gilelmus Bernard et uxor sua Arsen ipsas meas heredi[tates] et ipsas meas mansiones, ortis, ortalibus, casas, casalibus, cum ipsas foueas, quantum abeo uel abere debeo in totosque locos, terras uel uineas. Et est hec omnia suprascripta in

comitatum Minorisa, in terminum de Uliastrel. Et afrontad hoc om[n]ia suprascripta cum ipsas terras et uineas, simul cum ipsas mansiones: de oriente in casa de Sales siue in pugo contal; de meridie in ipsa Caiola; de circii in ipso qualo de Genesta siue subta casas de Iocfre; de occiduo ad domum de Brener siue ad ipsa resclosa, in diuidencie ab ipso alodio de Torre. Quantum infra istas quatuor afrontaciones includunt sic uindo uobis totum ab integrum sine ingenio et sine fraude, cum exiis et regressiis earum, in propter precium solidos · III · de denarios de Minorisa de moneda optima, ad omnia facere que uolueritis. Quod si ista carta uindicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat aud componamus tibi in duplo cum homnem suam immelioracionem. Et in antea ista carta uindicione firma estabiliis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta carta uindicione tercio Kalendas Ianuarii anno XXXVIII regni Filipino rege.

S+m Gilelmus Potarel, qui sum uinditor. Et aduenit ad me Gilelmus Potarel per parentorum meorum, et ad me Gilelmus Bernard et ad coniu sua per comparacionem ipsa omnia suprascripta. S+m Iouan Sinfre. S+m Raimundus Ermengaudus. S+m Arnad Gitard.

Arnallus (*signe*), sacer, die et anno quo supra.

1242

1099, maig, 30.

Establiment de la meitat d'un alou per a fer-hi mig mas. *Pere, abat, Gerbert, [= Gibert] prior, i el convent de Sant Benet [de Bages] estableixen a Berenguer Ramon, Adaled, [= Adelaida] la seva esposa, i a llur descendència legítima, la meitat de l'alou que tenen al comtat de Barcelona, al terme [del castell] de Terrassa, a Vilacorba, [actual municipi de Terrassa, comarca de Vallès Occidental] perquè hi basteixin cases i plantin vinyes i horts i millorin tot allò que calgui. A més, que hi facin mig mas, i que el tinguin enllestit entre la primera festa de sant Miquel propvinent [29 de setembre] i la segona. I que ells i els seus fills, o qui ells hi posin, facin estatge perpètuament, tot donant-ne, de la meitat de l'alou, la tasca a Sant Benet. [de Bages] I de les vinyes que allà hi plantin, i això hauran de fer-ho entre el primer mes de gener propvinent i el quart any, en donin la quarta part a Sant Benet, [de Bages] cada any. I entre ell i el seu germà, donin un porc anual i òptim per Nadal a Sant Benet. [de Bages] I que també tingui la meitat de la barquera que tenia el seu pare. Amb l'acord que no proclamïn altre senyor de tot l'honor sobredit ni facin cap altre servei a cap altre senyor, sinó a Sant Benet i als monjos residents. Si no complissin els acords sobredits, hagin de donar una lliura d'argent. De la mateixa manera, si ells els volguessin privar d'aquest honor, els hagin de donar també una lliura d'argent. I que aquest pacte sigui complert en la seva totalitat i romangui ferm i estable.*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 380.

A. Transcripció (incompleta) de finals del tercer quart del segle XVIII, c. 1773: Barcelona, BC, Secció de manuscrits i arxiu, Ms. 729, *Monumenta* del P. Pasqual, vol. III, f. 107 r. i v. (foliació original: f. 215 i 216), ex **O**.

O¹

stabili[u]it abbas in loco qui uocatur Vila corba de pane et uino tascham et de barquera medietatem²

k[arta] de Villa Corba³

N 2⁴

1098. Tarrassa.⁵

en tarrassa a la partida de Vilacorba⁶

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN⁷

30-V-1099⁸

In nomine Domini Ego Petrus abbas⁹ et Girbertus¹⁰ prior Sancti Benedicti¹¹ cum cuncta congregatio¹² eiusdem cenobii donatores sumus tibi¹³ Berengario Raimundo¹⁴ et Adalaizis¹⁵ uxori tue siue progenie uestre qui de uobis ex legitimo coniugio procreati fuerint medietatem de ipso alaudio¹⁶ quem Sanctus Benedictus habet in comitatu Barchnone¹⁷ infra terminos de Terracia¹⁸ in locum quem uocant uilla Corba¹⁹ In²⁰ tali uero conueniencia ut bene edificetis²¹ in domibus in uineis et in ortis²² siue et in omnibus rebus que hedificanda²³ uel melioranda fuerint melioretis insuper et faciatis ibi medium mansum Et hoc habeatis factum de ista festiuitate sancti Mikahelis²⁴ ueniente prima usque ad aliam secundam Et uos ipsi ibi²⁵ state siue progenia uestra in perpetuum aut homo pro uobis Et de ipsa medietate alaudii²⁶ tascham Sancto Benedicto dabitis Et uineis²⁷ ibi plantetis²⁸ et hoc habeatis factum de isto mense ianuario usque ad quartum annum Et de ipsis uineis

quartam partem Sancto Benedicto dabitis Et per unumquemque annum inter te et frater tuus unum porchum²⁹ annalem³⁰ optimum ad Natale Domini Sancto Benedicto dabitis Et medietatem de barchera³¹ quam pater tuus habuit similiter habeas In tali uero conueniencia ut de omni hoc honore supradicto alium seniore non proclametis nec ullum seruicium aliquo alio homini faciatis nisi Sancto Benedicto et monachis ibidem manentibus Sunt autem afrontaciones huius alaudii³² Ab horiente³³ in ruiria³⁴ de Sancta Maria de Montserrad³⁵ De meridie in alaudio³⁶ de Sancta +³⁷ et in Peleg³⁸ Lempet³⁹ A parte occidentis⁴⁰ in alaudio⁴¹ de Sancto⁴² + et de⁴³ Guitard⁴⁴ Salomon⁴⁵ De circii⁴⁶ in strada publica qui pergit⁴⁷ per ipsa cruce usque in Arrahona⁴⁸ Quantum infra istas IIII^{or} afrontaciones includunt sicut superius scriptum est sic donamus uobis sine ullo engan⁴⁹ Si autem de suprascritis conuenienciis aliquid minus feceritis et fideliter sicut supradictum est non impleueritis unam libram argenti dabitis Et in antea carta ista⁵⁰ firma et stabilis permaneat Si uero nos aliquit⁵¹ uobis auferre de hoc honore uoluerimus unam libram argenti similiter uobis dabimus Et hoc totum ut suprascriptum est ex utraque parte firmum et stabilem permaneat

Facta ista karta⁵² donacionis III Kalendis Iuni⁵³ anno XXX° VIII° regnante Philipo⁵⁴ rege⁵⁵ Sig+num Petri abbatis Sig+num Girberti prioris Sig+num Wilelmi cellaraii⁵⁶ Sig+num Vmberti Sig+num Arnaldi monacho⁵⁷ Sig+num Arnaldi sacricustos Sign+⁵⁸ Petri Bernardi Sig+num Salomon⁵⁹ Sig+num Petri Tornamiri⁶⁰ Sig+num Berengario⁶¹ Raimundo⁶² Sig+num Adalaizis uxori sue Sig+num Iohannes⁶³ Eruig⁶⁴

Rodlandvs⁶⁵ leuita qui hoc scripsit die et anno quo supra (*signe*)

1. *Mides màximes del pergami: 25,2 x 17 cm. Tres sècs horitzontals, molt ben definits, i dues franges verticals, de dos sècs cadascuna, menys marcades: el pergami anava enrotllat i plegat i lligat (un forat petit al marge esquerra -anvers- per a passar-hi el cordill).*

Dues caplletres, la I inicial i la I de la fórmula In tali uero conueniencia. Tres sècs horitzontals i dos sècs verticals. Partit per ABCDEFG[HI] al lateral dret -anvers-.

Document bo per a reproduir. Hi ha diversos motius: artístics (com ara el signum), lingüístics (apareix Montserrad, escrit en català), històrics (és un contracte per a l'edificació d'un mas, i s'hi especifiquen les condicions i obligacions mútues), entre d'altres, però a més, i aquest és un motiu important, hi apareixen els noms de la direcció de la comunitat monàstica: l'abat, el prior, el cellerer i el sagrista.

2. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

3. *No anterior a mitjans del segle XIV. Probablement del segle XVI.*

4. *Segona meitat del segle XVIII.*

5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

6. *Inicis del segon quart del segle XIX (c. 1815-1820).*

7. *Segell estampat a inicis del segle XX: «Archivo de la Corona de Aragón».*

8. *Mitjans del segle XX, c. 1948-1950. Escrit amb llapis.*

9. *Petrus abbas a O; Petrus, abbas segons A. Després del prior Sanç, Frotard se serví d'un abat coadjutor. Així interpretem l'esment d'aquest abat Pere el 30 de maig de 1099 (Doc. 1157). En aquesta data l'abat Pere encapçala l'establiment de la meitat d'un alou a Vilacorba, al terme de Terrassa, per a fer-hi mig mas.*

10. *Girbertus a O; Geribertus segons A.*

11. *prior Sancti Benedicti a O i segons A. L'abat Pere (vegeu la nota 9) se servia d'un prior, Gerbert, o Gibert (vegeu la nota 10).*

12. *cum cuncta congregacio a O; cum cuncta congregatione segons A.*

13. *tibi a O i segons A, per uobis.*

14. *Berengario Raimundo a O i segons A.*

15. *Adalaizis a O i segons A.*

16. *alaudio a O i segons A, per alodio.*

17. *Barchnone a O; Barchinonensi segons A.*

18. *Terracia a O i segons A.*

19. uilla Corba a **O** i segons **A**. A partir d'aquí, i fins a l'escatocol, no copiat a **A**.
20. La I, decorada a **O**.
21. edificetis a **O**. Vegeu la nota 23.
22. ortis a **O**; per hortis.
23. hedificanda a **O**, per edificanda.
24. Mikahelis Michaelis.
25. ibi *ibi*, sobrelineat
26. alaudii a **O**, per alodii.
27. uineis a, sobrelineada damunt la segona i
28. plantetis damunt *plantetis*, sobrelineat, *ubi*
29. porchum a **O**, per porcum.
30. annalem annualem.
31. barchera en català a **O**.
32. alaudii a **O**, per alodii.
33. horiente a **O**, per oriente.
34. ruira en català a **O**.
35. alaudio a **O**, per alodio.
36. Montserrad (en català) a **O**. Montserrat en català normalitzat actual.
37. Tot seguit, 8 mm; 3/4 lletres; una paraula ratllada, possiblement la conjunció quia.
38. Peleg a **O**, 'pèlac', 'pèlec' o 'pèlic', 'gorg'. Al document núm. 777 (1018, juliol, 23) és documentat en llatí: Pelago.
39. Lempet a **O**, 'límpit', 'net'. Al document núm. 777 (1018, juliol, 23) és documentat en llatí: Limpido. El mot Lampat referit a un quer o roca (vegeu el document núm. 600 -1006, juliol, 2-) sembla que ha de tenir un altre significat, potser el de 'tocat per un llamp'.
40. A parte occidentis a **O**, per a parte occidentae.
41. alaudio a **O**, per alodio.
42. Sancto S sobrelineat a **O**; tant pot ser Sancta com Sanctum
43. de de sobrelineat a **O**.
44. Guitard (en català) a **O**.
45. Salomon (en català) a **O**.
46. De circii a **O**, per de circio.
47. pergit sobrelineat a **O**.
48. Arrahona a **O**. Correspon a Sabadell (actual municipi de Sabadell, comarca de Vallès Occidental).
49. engan (en català) a **O**.
50. carta ista a **O**; per ista carta.
51. aliquit a **O**, per aliquid.
52. karta a **O** i segons **A**, per carta.
53. Iuni a **O**; Iunii segons **A**.
54. Philipo a **O**, per Philippi.
55. rege a **O**, per regi.
56. cellaraii a **O**, per cellararii.
57. monacho a **O**, per monachi.
58. + sobrelineat a **O**.
59. Salomon a **O**, per Salomonis.
60. Tornamiri, sotslineat a **O**.
61. Berengario a **O**, per Berengarii.
62. Raimundo a **O**, per Raimundi.
63. Iohannes a **O**, per Iohannis.
64. Eruig (en català) a **O**.
65. Rodlandvs, amb majúscules a **O**.

A¹

In nomine Domini. Ego Petrus, abbas,² et Geribertus, prior Sancti Benedicti, cum cuncta congregatione eiusdem cenobii, donatores sumus tibi Berengario Raimundo et Adalaizis, uxori tue, siue pro genie uestre³ que⁴ de uobis ex legitimo coniugio procreati fuerint, medietatem de ipso alaudio quem Sanctus Benedictus habet in comitatu Barchinone, infra terminos de Terracia, in locum quem uocant uilla Corba. & ...⁵

Facta ista karta⁶ donationis III Kalendis Iunii anno XXXVIII regnante Philippo rege.⁷
 Sig+num Petri, abbas. Sig+num Girberti, prioris. Sig+num Wilelmi, cellararii.⁸ Sig+n⁹ Vberti.
 Sig+n¹⁰ Arnaldi, monacho.¹¹ Sig+n¹² Arnaldi, sacricustos. Sig+n¹³ Petri Bernardi. Sig+n¹⁴ Salamon.¹⁵
 Sig+n¹⁶ Petri Tornamir.¹⁷ Sig+n¹⁸ Berengario¹⁹ Raimundo.²⁰ Sig+n²¹ Adalaizis, uxori sue. Sig+n²²
 Iohannis Erui.²³

Rodlandus, leuita, qui hoc scripsit die et anno quo supra. S+²⁴

1. Al vol. III de *Monumenta* del P. Pasqual, s'inclouen les transcripcions, bé que incompletes, de dos documents -el primer dels quals és aquest- degudes al P. Benet Ribas, monjo i arxiver del monestir de Montserrat. El motiu pel qual el P. Ribas féu l'extracte d'aquesta escriptura que aleshores -darrer quart del segle XVIII- es trobava a l'arxiu de Sant Benet, era que es tractava del primer document que esmentava el successor de l'abat Frotard: Pere. El P. Benet Ribas escriví, per satisfer la curiositat científica del compilador sobre el successor de Frotard al capdavant de l'abadia de Bages: «... Desitjarà saber qui fou lo sucesor de Frotardo, y per lo mateix continuaré un tant de dos instruments que ho declarant, no obstant q.^e apar te alguna contradicció. lo primer document q.^e es com se segueix.» (*Monumenta* del P. Pasqual, vol. III, f. 107 r.)

Al marge esquerre: Any 39 de Phelip. (escrit de puny i lletra del P. Benet Ribas, l'autor de l'extracte).

2. abbas *segons* A; abbas *a* O.

3. uestre *segons* A *i a* O, *per* uestra *o* uostra.

4. que *segons* A; qui *a* O, *per* quod.

5. *Segueix a* O.

6. karta *a* O *i segons* A, *per* carta.

7. rege *a* O *i segons* A, *per* regi.

8. cellararii *a* O *i segons* A, *per* cellararii.

9. Sig+n *segons* A; Sig+num *a* O.

10. Sig+n *segons* A; Sig+num *a* O.

11. monacho *a* O *i segons* A, *per* monachi.

12. Sig+n *segons* A; Sig+num *a* O.

13. Sig+n *segons* A; Sig+num *a* O.

14. Sig+n *segons* A; Sig+num *a* O.

15. Salamon *a* O, *per* Salamoni.

16. Sig+n *segons* A; Sig+num *a* O.

17. Tornamir *segons* A; Tornamiri *a* O, sotslineat.

18. Sig+n *segons* A; Sig+num *a* O.

19. Berengario *segons* A *i a* O, *per* Berengarii.

20. Raimundo *segons* A *i a* O, *per* Raimundi.

21. Sig+n *segons* A; Sig+num *a* O.

22. Sig+n *segons* A; Sig+num *a* O.

23. Iohannis *segons* A; Iohannes *a* O.

24. S+ *segons* A; Sig+num *a* O.

1243

1099, juny, 7.

Venda. *Arnal Oliba ven a Arnall Ramon i la seva esposa Ermeniarda un alou (cases, casals, horts, hortals, terres i vinyes, conreus i erms, arbres, pedres, pastures, camins i recs) que té [...] al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a la Torre, [la Torre -mas-, el Pont de Cabrianes -veïnat-, antiga parròquia de Sant Jaume d'Olzinelles, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de [...].¹*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 172.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 851, pàg. 981, ex **O**.

O

In nomine Domini. Ego Arnal Oliba uindo uobis Arnallus Raimundi et uxor sua Ermeniards casas, casalis, ortis, ortalibus, terris et uineis, cultis uel ermis, cum arboribus, petras, pascuis, ueductibus, regis, qui mihi aduenit [...]. Et est hec omnia suprascripta in comitatum Minorisa, in loco uocitato ad ipsa Turre. Et afrontad: de oriente in rio Lubrigato siue in [...]; de meridie [...]; de occiduo in alodio de Sancta Maria uel in ipso Prato, siue in alodio Sancti Benedicti; de circii in serra de Puio Fericio siue in alodio Sancti Benedicti. Quantum infra istas quatuor afrontaciones includunt sic uindo uobis totum ab integrum sine ingenio et sine fraude, cum exiis et regressiis earum, in propter precium [...], ad omnia facere que uolueritis. Quod si ista carta uindicione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat aud componamus tibi in duplo cum homnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta uindicione firma stabiliis permaneat modo uel omnique tempore.

....Facta carta uindicione septimo Idus Iunii anno XXXVIII regni Filipo rege.

S+m Arnal Oliba, qui sum uinditor.

S+m Uuilielmi Onofredi. S+m Raimun Gerouardus. S+m Adaman [...].

....Mironus, (*signe*) scripsit die et anno quo supra.

1244

1100, novembre, 13.

Donació pietosa. *Domènec dóna a Sant Benet i a Sant Valentí [Sant Benet de Bages] un alou (cases, horts, hortals, arbres de diverses menes i una peça de terra) que té [...] al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] als Horts, [els Horts de Sant Benet, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] amb la condició que ho pugui tenir durant la seva vida i doni una candela per la festa de sant Miquel. [29 de setembre]*

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 3ª sèrie, núm. 1618.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 853, pàg. 984, ex **O**.

O¹

In nomine Domini. Ego Dominicus, dono ad Sanctum Benedictum et Sanctum Ualentinum alodium meum proprium, id sunt: casis, ortis, ortalibus, cum arboribus de diuersis generis, et pecia una de terra, qui mihi aduenit [...]. Et est hec omnia suprascripta in comitatum Minorisa, in loco uocitato ad ipsos Ortos. Et afrontad: de oriente in terra Sancta Maria Riuipolle; de meridie et de

occiduo et de circii in alodio Sancti Benedicti. Quantum infra istas quatuor afrontaciones includunt sic dono uobis totum ab integrum sine ingenio et sine fraude, cum exiis et regressiis earum, ad omnia facere que uoueritis. Quod si ista carta donacione uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uindicare sed componat aud componamus tibi in duplo cum homnem suam inmeliacionem. Et in antea ista carta donacionis firma stabiliis permaneat modo uel omnique tempore.

Facta carta donacione Idus Nouembris anno XXXXI regni Filipo rege.

S+m Dominicus, qui sum donator.

S+m Uuilielmi Sartor. S+m Arnaldi Raimundi. S+m Geraldí Durandi.

Rodlandus, monachus, (*signe*) scripsit die et anno quo supra.

1245

[darrer terç del segle XI]

Convinença. *Arnal Brocard [= Brocart] i Guillem Ramon [de Calders (?)] fan convinença pel castell de Tudela, [actual municipi de Cervera, Ribera de Sió, Baixa Segarra, comarca de Segarra] que li encomanà, donant-li la meitat del delme i de l'esplet, la meitat dels plets amb el destret i el manament del terme del castell. I Guillem Ramon convé a Arnal Brocard [= Brocart] que li serà soliu perfecte sense engany, com ha d'ésser envers el seu millor senyor, i participarà amb ell a les hosts, les cavalcades i els plets, aportant-li ases i homes quan vagi a l'host. I Guillem Ramon s'estarà al castell amb la seva muller i la seva mainada (homes) i el guardarà com millor pugui, i tindrà dret a part de les meses i veremes. I quan sigui amb el senyors deixarà al castell un home que el pugui defensar bé. Si no acomplís tot això, Guillem Ramon haurà de desfer el vincle que l'uneix amb el senyor sense querella i donar-li les quintes. La present convinença és feta amb el consell de Dalmau Gerovard, d'Hug Oromir, de Bernat Ponç i d'altres bons homes.*¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2290.

Castel de Tode / la = / Ausona²

Sin fecha / Castell de Tudela en la Sagarra fue / antiguamente de este monasterio y se conservan / todos los instrumentos en el archivo / pero no es el lugar de tudela cerca de Artesa. / está entre Guisona y la Manresana³

21⁴

2290⁵

Hec est conueniencia qui⁶ est facta inter Arnal Brocard⁷ e⁸ Guilelm Remon⁹ de ipsum castrum¹⁰ de Todela¹¹ que illi comendauit. Et sic dedit ipsa medietate de ipsa decima¹² uel de ipso ezpleto¹³ que debet uenire ad ipsum castrum¹⁴ de Todela,¹⁵ cum suis terminis, cum medietate de ipsos placitos,¹⁶ cum destreto¹⁷ et manamento.¹⁸ Et conuenit Guilelm Remon¹⁹ ad Arnal Brocard²⁰ que de ista ora in antea fiat suo solido perfet²¹ sine ingano,²² quomodo deuet²³ esere²⁴ de suo meliore seniore ad ostes²⁵ et a caualcadas²⁶ et a placitos,²⁷ et ab qualeque²⁸ seniore uadat in oste²⁹ donet illi asinos et omnes. Et effiat Guilel Remon³⁰ in ipsum castrum et guardet³¹ illum que qomodo³² melius potet. Et suprascriptum uenit Guilelm Remon³³ ad placito³⁴ et conuenit ad Arnal Brocard³⁵ que effiat in ipsum castrum cum sua muliere et sua mesnada,³⁶ exceptus meses et uindemias. Et in meses et in uindemias effiat suo corpus aforas,³⁷ treuas in ipsum castrum si non est in seruicio de ipsos seniores de Todela. Et quando est ab illos abeat³⁸ in ipsum castrum unum ominem³⁹ qui bene se poteat fendere.⁴⁰ Et si non fecit Guilelm⁴¹ qomo<do>⁴² s<c>riptum⁴³ est insta⁴⁴ conueniencia siat in obertura⁴⁵ ad Arnal Brocard⁴⁶ sine querela⁴⁷ et donet illi ipsas quintas.⁴⁸ Et est facta conueniencia

a consilio de Dalmac Gerouard⁴⁹ uel de Ug Oromir⁵⁰ uel de Bernard Ponc⁵¹ et de aliorum bonorum ominum.⁵² Sig+num Guilelm Remo<n>,⁵³ qui eam fecit scribere et manibus suis firmavit.

1. *Es tracta d'un pergami allargassat (48 x 5 / 6,5 cm.), que s'havia conservat doblegat per la meitat entre els dos extrems laterals (5 / 6,5 cm.). No hi consten ni la data ni els testimonis ni l'escrivà. A la part inferior es veu el cap d'una lletra, indici que permet apuntar la hipòtesi que probablement es tracti d'un document quirògraf, i que el segon, eixit del mateix pergami, que s'hauria partit.*
2. *Segle XVIII.*
3. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
4. *Segona meitat del segle XX. Ratllat.*
5. *Principis del segle XXI, c. 2003.*
6. *qui a O, per quod.*
7. *Arnald Brocard (en català) a O; Arnaldo Brocardi (en llatí). Vegeu les notes 20, 35 i 46.*
8. *e (en català) a O; et (en llatí).*
9. *Guilelm Remon (en català) a O; Guilelmo Raimundi (en llatí). Vegeu les notes 19, 30, 33, 41 i 53.*
10. *kastrum a O, per castrum.*
11. *de Todela (en català) a O. Per conèixer més dades històriques i geogràfiques sobre el castell de Tudela i les seves fortaleres dependents de la Prenyanosa i Queràs, que incloem a la Ribera de Sió, vall o plana que s'integra a la Baixa Segarra, vegeu: PUIGFERRAT OLIBA, Carles-RAMOS, Maria Lluïsa, "Castell i vilatge de Tudela", pàg. 398 - SABATÉ, Flocel, "Divisió de comtats i primitius nuclis de poblament a la Segarra entre els segles X i XIII", pàg. 306 - SALVADÓ, Joan, "Mapa dels castells i edificacions militars de la Segarra anteriors al 1300", pàg. 307, dins PLADEVALL I FONT, Antoni, dir., *Catalunya Romànica*, XXIV, "El Segrià. Les Garrigues. El Pla d'Urgell. La Segarra. L'Urgell" / SALVADÓ, Joan, "El monestir de Sant Benet de Bages a l'Alta Segarra occidental: origen i explotació dels seus dominis" a *Miscel·lània certerina. Història, economia i cultura a la Segarra*, 19, pàgs. 44-49 / VILÀ I VALENTÍ, Joan - SARRIÓ I GUALDA, Josep, *El sentit històric de la comarca a Catalunya*, pàg. 51.*
12. *decima a O. Lèxic feudal.*
13. *ezpleto a O, per espleto.*
14. *kastrum a O, per castrum.*
15. *de Todela (en català) a O. Vegeu la nota 11.*
16. *placitos a O. Lèxic jurídic feudal.*
17. *destreto (en català llatinitzat) a O. Lèxic feudal.*
18. *manamento (en català llatinitzat) a O, per mandamento. Lèxic feudal.*
19. *Guilelm Remon (en català) a O; Guilelmus Raimundi (en llatí). Vegeu les notes 9, 30, 33, 41 i 53.*
20. *Arnald Brocard (en català) a O; Arnaldum Brocardi (en llatí). Vegeu les notes 7, 35 i 46.*
21. *perfet (en català) a O.*
22. *ingano (en català) a O. Lèxic feudal jurídic.*
23. *deuet a O, per debet.*
24. *esere a O.*
25. *ad ostes (en català) a O. Lèxic feudal militar.*
26. *a caualcadas (en català) a O. Lèxic feudal militar.*
27. *a placitos a O, per ad placitos. Lèxic feudal jurídic.*
28. *qualeque a O.*
29. *oste a O, per hoste. Lèxic feudal militar.*
30. *Guilel Remon (en català) a O; Guilelmus Raimundi (en llatí). Vegeu les notes 9, 19, 33, 41 i 53.*
31. *guardet a O. Lèxic militar feudal.*
32. *que qomodo a O, per quomodo.*

33. Guilelm Remon (*en català*) a **O**; Guilelmus Raimundi (*en llatí*). *Vegeu les notes 9, 19, 30, 41 i 53.*
34. ad placito a **O**, per ad placitum. *Lèxic feudal jurídic.*
35. Arnal Brocard (*en català*) a **O**, Arnaldum Brocardi (*en llatí*). *Vegeu les notes 7, 20 i 46.*
36. mesnada a **O**. *Lèxic feudal militar.*
37. aforas a **O**. *Lèxic feudal jurídic.*
38. abeat a **O**, per habeat.
39. ominem a **O**, per hominem.
40. fendere a **O**, per defendere. *Lèxic feudal jurídic.*
41. Guilelm (*en català*) a **O**; Guilelmus (*en llatí*). *Vegeu les notes 9, 19, 30, 33 i 53.*
42. qomo a **O**, per quomodo.
43. sriptum a **O**, per scriptum.
44. insta a **O**, per ista.
45. siat in obertura (*darrer mot en català*) a **O**. *Lèxic feudal jurídic.*
46. ad Arnal Brocard (*el nom en català*) a **O**, per ad Arnaldum Brocardi. *Vegeu les notes 7, 20 i 35.*
47. querela (*en català*) a **O**. *Lèxic feudal jurídic.*
48. quintas a **O**. *Lèxic feudal censal.*
49. de Dalmac Gerouard a **O**; Dalmacii Gerouardi (*en llatí*).
50. de Ug Oromir (*en català*) a **O**; Hugoni Oromiri (*en llatí*).
51. de Bernard Ponc (*en català*) a **O**; Bernardi Poncii (*en llatí*).
52. ominum a **O**, per hominum.
53. Guilelm Remo [sic] (*en català*) a **O**; Guilelmi Raimundi (*en llatí*). *Vegeu les notes 9, 19, 30, 33 i 41.*

Donació pietosa. *Oda, dona, vídua de Mir,² es dóna a si mateixa al Senyor Déu omnipotent, al monestir de Sant Benet de Bages, al senyor abat Frotard i als seus monjos, alhora que, d'acord amb el seu fill Pere Mir, els dóna quelcom del seu alou al comtat de Barcelona, al Vallès: al terme de Santa Justa; [Santa Justa i Santa Rufina, actual municipi de Lliçà d'Amunt, comarca de Vallès Oriental] al territori de la parròquia de Sant Genís, a la vila d'Ametlla; [actual municipi de l'Ametlla del Vallès, comarca de Vallès Oriental] al territori de la parròquia de Santa Eulàlia de Ronçana [actual municipi de Santa Eulàlia de Ronçana, comarca de Vallès Oriental] fins al territori de la parròquia de Sant Pere de Bigues; [actual municipi de Bigues i Riells, comarca de Vallès Oriental] al territori de la parròquia de Santa Maria de Caldes; [actual municipi de Caldes de Montbui, comarca de Vallès Oriental] i a la parròquia de Sant Julià de Lliçà d'Amunt [actual municipi de Lliçà d'Amunt, comarca de Vallès Oriental] la meitat de l'església de Sant Cristòfol i la meitat de la sagrera i la meitat de l'alou. [Sant Cristòfol de Pallars (o de les Tempestes), actual municipi de Santa Eulàlia de Ronçana, comarca de Vallès Oriental]*³

[O]. Original no localitzat.

A.* Transcripció de finals del tercer quart del segle XVIII, c. 1773: Barcelona, BC, Secció de manuscrits i arxiu, Ms. 729, *Monumenta* del P. Pasqual, vol. III, f. 111 v. (foliació original: f. 224), ex O.

B. Transcripció (incompleta) de finals del tercer quart del segle XVIII, c. 1773: Barcelona, BC, Secció de manuscrits i arxiu, Ms. 729, *Monumenta* del P. Pasqual, vol. III, f. 107 r. (foliació original: f. 215), ex A.

A⁴

In Dei omnipotentis nomine · Ego Oda⁵ · femina · Dono atque concedo Domino Deo omnipotenti et Sancto Benedicto Bagensi cenobii⁶ · Ueniens ad monachilem abitum⁷ · trado me med⁸ ipsam ad conuersionem et obedienciam in potestate predicti monasterii et dompni abbatis Frotardi et monachorum suorum Et ideo dono aliquid de alode meo ego Oda⁹ et filius meus Petrus Miro in comitatu Barchinonense siue in Uallense¹⁰ in terminio de Sancta Justa siue in pago parrochie Sancti Genesis uilla Aminola Et in pago que¹¹ dicitur parrochia¹² Sancte Eulalie¹³ Oronciane Et iniungit¹⁴ se in pago parrochie Sancti Petri Bigas siue in pago parrochie Sancte Marie que dicitur Kalidas et inpertendit¹⁵ in parrochie Sancti Juliani Liciani superiori id est medietatem ecclesie Sancti Christophori¹⁶ et medietatem de ipsa sagrera siue medietatem de ipso alodio¹⁷ Id sunt: kasas terras et uineas casalibus curtes curtalibus atque chintanis torcularibus ortis ortalibus terris et uineis cultis et eremis cum arboribus pomiferis siue impomiferis cum ruiris cum siluis et garricis pascuis ueductibus et reductibus cum terminis exiis et regresiis¹⁸ omnia quicquid ibi abemus¹⁹ uel abere²⁰ debemus totum ab integro nichil reseruantes donamus Sancto Benedicto ad proprium alaudium per abendum²¹ in eternum propter Deum et remedium animarum nostrarum et de condam Mironi uir²² meus²³ Et adueniunt nobis predicta omnia per comparacionem siue per qualescumque uoces Et habet affrontaciones predictum alodium De oriente in ipso torrente qui excurrit aqua assidue et excurrit per medium ualle Oliuet²⁴ Et de meridie in strada publica qui uenit de multas partes si in undis²⁵ qui dicitur Granulers²⁶ atque in alias partes De occiduo in ipso torrente qui pergit ante Sanctum Iohannem Oronciane²⁷ et excurrit aqua assidue et iniungit se in strada qui uenit de Monte bui²⁸ Et uenit ante ante iusta iamdicta De circio in ipsa uia qui pergit ante uilla que dicitur ipsos Furnos²⁹ et uadit per medium plane Donulito³⁰ et usque in alias partes Quantum infra³¹ IIII^{or} affrontaciones includunt sic donamus nos iamdicti ego Oda et filius meus Petrus Domino Deo et Sancto Benedicto propter Deum et remedium animarum nostrarum et de iamdicti uiri mei condam in perpetuum perabendum Et est manifestum Quod si nos donatores aut ullusque homo uel femina

contra istam kartam donacionis uenerit ad inrumpendum uel inquietare presumserit³² non hoc ualeat³³ uendicare³⁴ set³⁵ componat uel componamus in quadruplum predicto cenobio cum omni sua melioracione Et in antea ista scriptura donacionis firma et stabilis permaneat modo³⁶ omnique tempore

Facta³⁷ ista scriptura donacionis IIII° Nonis Ianuarii anno³⁸ ab incarnationis Domini M^o C^o I^o regnante Philipo³⁹ rege X^o L I^o anno regni sui.

Signvm+ Oda, femina. Signum+⁴⁰ Petrus filius eius nos qui istam scripturam donacionis⁴¹ fieri rogauimus et firmauimus et testes firmare rogauimus Sig+num⁴² Salomoni.⁴³ Sig+num⁴⁴ Suniari Sig+num Petri Tornamirę Sig+num Petri Salomoni Sig+num Guilelmus Raimundi Sig+num Rodlandi.¹ Sig+nu¹ Arnallus.
Petrus Mirioni.⁴⁵

Rodlandus monachus⁴⁶ qui hec scripsit SSS sub die et anno quo supra.

1. Si el regnat de Felip I començà el 29 d'agost de 1060, i per tant el primer any comprèn d'aquesta data fins el 29 d'agost de 1061, el 41e any comprèn del 29 d'agost de 1100 fins el 29 d'agost de 1101; com a conseqüència, la data d'aquest document és el 2 de gener de 1101, d'acord també amb l'any de l'Encarnació, que comença el 24 de març, tal com també aporta l'escrivà, indicant el 1101.

2. Mir Geribert, "príncep d'Olèrdola". Vegeu la nota 3.

3. El 1059 els comtes de Barcelona Ramon Berenguer I i Almodis infeudaren a Mir Geribert, "príncep d'Olèrdola", les parròquies del terme del castell de Montbui, que s'esmenten en aquest document (l'Ametlla, Ronçana, Bigues, Caldes i Lliçà d'Amunt). El 1121 la parròquia de Sant Julià de Lliçà d'Amunt era a mans de Guislabert, [= Guilabert] vescomte de Barcelona; el 1126 la donà a la seva filla Arsenda, i el 1131 també li donà l'església i l'alou de Santa Justa (Santa Justa i Santa Rufina, actual municipi de Lliçà d'Amunt, comarca de Vallès Oriental). [Catalunya Romànica, XVIII, pàg. 372].

4. Al final de tot de la transcripció: Original. Arxiu de Bages. Calaix de Bar.^a

5. Oda amb majúscules a **A** i **B**.

6. cenobii a **A**, cenobio a **B**.

7. abitum a **A** i **B**, per habitum.

8. med a **A**, superflu; no hi és a **B**.

9. Oda amb majúscules a **A** i **B**.

10. uallense a **A**, Vallense a **B**.

11. ús de la e (e caudal) a **A**, però no a **B**.

12. parrochia a **A**, parrochie a **B**.

13. ús de la e (e caudal) a **A**, però no a **B**.

14. iniungit a **A**, iniunxit a **B**.

15. inpertendit a **A**, inprotendit a **B**.

16. abreujat Xpōfori a **A** i **B**.

17. després de alodio, la transcripció s'atura a **B** (&c ...). Només a **A** la transcripció segueix fins a regresiis (vegeu la nota 18).

18. després de regresiis **B** reprèn la transcripció.

19. abemus a **A**, habemus a **B**.

20. abere a **A**, habere a **B**.

21. abendum a **A**, habendum a **B**.

22. uir a **A**, uiro a **B**.

23. meus a **A**, meo a **B**. Després de uir meus (uiro meo a **B**), la transcripció s'atura a **B** (&cc.), i no la reprèn fins a Facta ista scriptura ... (vegeu la nota 37).

24. ualle Oliuet a **A**.

25. si in undis a **A**.

26. Granulers *a A*.
27. Sanctum Iohannem Oronciane *a A*.
28. Monte bui *a A*.
29. ipsos Furnos *a A*.
30. plane Donulito *a A*.
31. *després de infra hauria d'haver-hi istas.*
32. presumserit *a A*, *per* presumpserit.
33. ualead *a A*, *per* ualeat.
34. uendicare *a A*, *per* uindicare.
35. set *a A*, *per* sed.
36. *després de modo hauria d'haver-hi uel.*
37. *A Facta reprèn la transcripció B.*
38. nns ianrii anno *amb majúscules a A*; *només nns a B i, a més, ianuarii desenvolupat.*
39. Philipo *a A*, Philippo *a B*.
40. Signvm+ Oda fmā. Signvm+ *amb majúscules a A i B.*
41. donacionis *a A*, donationis *a B*.
42. Sig+num *a A*, Sig+n *a B*.
43. Salomoni *a A*, Salamoni *a B*.
44. *A partir de Salomoni (Salamoni a B) l'ordre dels noms dels signants no coincideix entre A i B. Segons A l'ordre és aquest: Sig+num Suniari Sig+num Petri Tornamirę Sig+num Petri Salomoni Sig+num Guilelmus Raimundi Sig+num Rodlandi. Sig+nu Arnallus, Segons B és aquest altre: Sig+n Guillelmus Raimundi Sig+n Petri Tornamire. Sig+num Petri Salomoni. Sig+num Suniari Sig+num Rolandi. Sig+n Arnallus. Les diferències entre A i B són només formals, perquè el nombre de personatges i la seva identitat coincideixen en ambdues.*
45. Petrus Mirioni [sic] *a A*, Petrus Mironi *a B*.
46. Rodlandvs mchs, *i amb majúscules a A*; Rolandus mchs, *i en minúscules a B.*

B¹

In Dei omnipotentis nomine. Ego Oda,² femina, dono atque concedo Domino Deo omnipotenti et Sancto Benedicto Bagensi³ cenobiii Ueniens ad monachilem abitum trado me ipsam ad conuersionem et obedienciam in potestate predicti monasterii et dompni abbatis⁴ Frotardi et monachorum suorum. Et ideo dono aliquid de alode meo, ego Oda⁵ et filius meus Petrus Miro, in comitatu Barchinonense siue in Vallense, in terminio de Sancta Iusta siue in pago parrochie Sancti Genesis uilla Aminola. Et in pago que dicitur parrochie Sancte Eulalie Oronciane, et iniunxit se in pago parrochie Sancti Petri Bigas siue in pago parrochie Sancte Marie que dicitur Kalidas, et inproterdit in parrochie Sancti Iuliani Liciani superiori, id est: medietatem ecclesie Sancti Christophori et medietatem de ipsa sagrera siue medietatem de ipso alodio. Omnia quicquid ibi habemus uel habere debemus, totum ab integro, nichil reseruantes, donamus Sancto Benedicto ad proprium alaudium per habendum in eternum propter Deum et remedium animarum nostrarum et de condam Mironi uiro meo. &cc⁶

Facta ista scriptura donacionis IIII° Nonis⁷ Ianuarii anno ab incarnationis Domini M^o C^o I^o regnante Philippo rege X^o L I^o anno regni sui.

Signum+ Oda, femina.⁸ Signum+ Petrus,⁹ filius eius, nos qui istam scripturam donacionis fieri rogauimus et firmauimus et testes firmare rogauimus. Sig+n¹⁰ Salamoni.¹¹ Sig+n¹² Guillelmus¹³ Raimundi. Sig+n¹⁴ Petri Tornamire. Sig+num Petri Salomoni. Sig+num Suniari. Sig+num Rolandi. Sig+num Arnallus.¹⁵ Petrus Mironi.

Rolandus,¹⁶ monachus, qui hec scripsit SSS sub die et anno quo supra.

1. *Al vol. III de Monumenta del P. Pasqual, la transcripció (incompleta; perquè la completa és una altra, que ofereixo a A) del present document, deguda al P. Benet Ribas, monjo i arxiver del monestir de Montserrat, segueix la carta que el mateix P. Pasqual li adreçà. I, en relació amb el seu contingut, al final, i en el mateix foli, el P. Benet Ribas escriu: «Fins aquí arriban las noticias del Abat Frotardo, que segons lo contengut en las escripturas precedens [en la posterior compilació que en féu el P. Pasqual, els extractes del P. Ribas són a continuació: “Extracte de algunas escripturas ...”] fou Abad de S. Pons de Tomeres, y de S. Benet de Bages â un mateix temps, y q.^e Sancio Berenguer era solam.^t Prior de Sant Benet, y Sagrista de S. Pons. Vmd. si troba alguna dificultat mes, avisia q.^e veure de soltarla. Desitjarà saber qui fou lo successor de Frotardo, y per lo mateix continuaré un tant de dos instruments que ho declarant, no obstant q.^e apar te alguna contradicció. lo primer document q.^e es com segueix.» [vegeu el document núm. 1159 del Diplomatari de Sant Benet de Bages]*
2. Oda amb majúscules segons A.
3. Bagensi (en català llatinitzat) segons A; Baiensi (en llatí).
4. abbatis segons A, per abbat.
5. Oda amb majúscules segons A.
6. &cc segons A.
7. abreujat nns i amb majúscules segons A.
8. Oda, femina (abreujat fma) amb majúscules segons A.
9. Petrus segons A, per Petri.
10. Sig+n segons A, per Sig+num.
11. Salamoni segons A, per Salomoni.
12. Sig+n segons A, per Sig+num.
13. Guillelmus segons A, per Guillelmi.
14. Sig+n segons A, per Sig+num.
15. Arnallus segons A, per Arnalli.
16. Rolandus segons A, per Rodlandus, com apareix en document núm. 1125 del Diplomatari de Sant Benet de Bages.

1247

1101, gener, 14.¹

Donació pietosa. *Ermesenda, filla d'Eriball [=Aribau] i Estefania, per benèvola voluntat del seu cor, dóna al Senyor Déu i al monestir de Sant Pere de les Puel·les, que és al territori de Barcelona, [parròquia de Sant Pere de les Puel·les, districte de Ciutat Vella, ciutat de Barcelona, actual municipi de Barcelona, comarca de Barcelonès] a l'abadessa Adalaida [= Adelaida] i a les monges, un alou, és a dir, un mas, al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] a la parròquia de Sant Iscle de Bages, al Pujol, [el Pujol -vila, després mas, desapareguts-, antiga parròquia de Sant Iscle de Bages, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] per a remei de la seva ànima i les ànimes dels seus pares, que li van deixar l'esmentat alou o mas. Juntament amb la donant signa Ramon Adalbert.²*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 381.

carta de Sancto acisclo · de puteolo³

I. E. N 2⁴

Vndecima⁵

donacions de ço que lo benifet de Sent Andreu pren Sent Yscla⁶

[...] cartes fan per lo benifet de Sent Andreu⁷

Fan molt vellas que no fan molt a us⁸

Testament=⁹

Donacio al Convent de / S. Pere de Bar.^{na} en St. / Iscle Comptat de Manr.^a / y se feren Cambis a est / Conuent de Bages =
2¹⁰

1100. S. Iscle.¹¹

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN¹²

14-I-1101¹³ [escrit en llapis]

Res donatę si in presenti per scripturam delibere sunt traditę · nullo modo¹⁴ in postmodum a donatore¹⁵ · Quapropter in Dei sempiternum regis nomine · Ego Ermesendis¹⁶ filia Eriballi¹⁷ et Stefanie¹⁸ nominatę tali legis auctoritate ad uita · beniuola cordis mei uoluntate¹⁹ donatrix sum Domino Deo et cenobio Puellarum Sancti Petri Barchinonensis²⁰ subtus ipso suburbio posito · Manifestum sit et iam quia per hanc scripturam istius mee delibere donationis dono Domino Deo et predicto Sancti Petri cenobio · alodium meum proprium scilicet mansum quem abeo²¹ in comitatu Minorise²² in parroechia²³ Sancti Aciscli de Bages²⁴ et in loco uocitato ad ipsum Puteolum²⁵ cum omnibus eius pertinentiis atque adiacentiis cultum uel eremum et cum ingressibus pariter et egressibus totum ad integrum sicuti humano ore melius potest dici uel nominari propter Deum et remedium anime mee siue parentum meorum supradictorum · qui mihi dimiserunt hoc totum suprascriptum · Terminatur uero prefatum alodium a parte orientis²⁶

Quantum iste²⁷ affrontationes includunt uel isti prenominati termini ambiunt sic dono Domino Deo et prelibato Sancti Petri cenobio solide et delibere · et de meo iure atque dominio trado in dominium et potestatem predicti cenobii atque ipsius abbatisę domnę Adalaidis ut ipsa atque omnes alię deuotę in ibi comorantes omni in tempore faciant inde quodcumque eis placuerit omnibus modis sicuti faciunt exceteris munificenciis ad pretaxatum locum pertinentibus hanc quoque scripturam istius mee donationis siue deliberationis si ego donatrix aut aliquis utriusque ordinis homo disrumpere uel infringere testauero siue testauerit componam siue componat predicto cenobio hec suprascriptum in triplum cum omni sua melioratione · et postmodum hec mea donatio siue deliberatio sic manead in perpetuum firma.

· Que fuit facta · XVIII · Kalendis Februarii · anno · XL · I · regni regis Philippy²⁸ ·

(signe)num Ermesendis que hanc donationem siue deliberationem feci et firmaui et firmari rogauī · (signe)num Raimundi Adalberti²⁹ · (signe)num Guilelmi Sesmundi · (signe)num Petri, sacerdotis³⁰ · S(signe)num Arnalli leuitę (signe) Isarni sacerdotis³¹ ·

(signe)num Petri sacerdotis qui hanc cartam donationis feci et scripsi cum litteris suprapositis in linea prima et decima die et anno prefixo³² ·

1.

2. *Mides màximes del pergami: 32 x 23,2 cm. El document ha estat preparat a la manera dels còdexs. Tres sęcs horitzontals, molt ben definits, i dos de verticals: el pergami anava enrotllat i plegat i lligat (dos forats al marge esquerra -anvers- per a passar-hi el cordill). La desena lınia ęs en blanc; ęs la que havia de contenir les afrontacions. Com que no es pretenia deixar en blanc aquesta lınia (la desena), quan al final del document, l'escrivą, el sacerdot Pere, deixa constąncia que ha sobrescrit unes lletres, la numeraci3 de les lınies es fa com si hi constęs aquesta informaci3*

que mai s'arribà a escriure. Això és una prova que de vegades l'escrivà formalitzava el document i deixava la informació de què no disposava per a un altre moment o per a una altra persona.

Document bo per a reproduir.

3. carta de Sancto acisclo · de puteolo

4. I. E. N 2

5. Vndecima

6. donacions de ço que lo benifet de Sent Andreu pren Sent Yscla

7. [...] cartes fan per lo benifet de Sent Andreu

8. Fan molt vellas que no fan molt a us

9. Testament=

10. Donacio al Convent de / S. Pere de Bar.^{na} en St. / Iscle Comptat de Manr.^a / y se feren Cambis a est / Conuent de Bages =

2

11. 1100. S. Iscle.

12. *Segell estampat a inicis del segle XX: «Archivo de la Corona de Aragón».*

13. 14-I-1101 [escrit en llapis]

14. iste afegit, *sobrelineat*.

15. a donatore.

16. Ermesendis a **O**. *Nom personal femení d'origen germànic.*

17. Eriballi a **O**. *Nom personal masculí d'origen germànic, Haribald, format per hari [MOLL, Francesc de B., Els llinatges catalans, pàg. 20] i el sufix bald d'aportació frànica. [NADAL, Josep M. - PRATS, Modest, Història de la llengua catalana, pàg. 103]*

18. Stefanie a **O**.

19. uoluntate a **O**, per uolumptate.

20. cenobio Puellarum Sancti Petri Barchinonensis a **O**, per cenobio Sancti Petri Puellarum Barchinonensi.

21. abeo a **O**, per habeo.

22. Minorise a **O**, per Minorisensi.

23. parroechia a **O**, per paroecia o parochia < paroikia (grec).

24. de Bages (en català); Baiensi (en llatí).

25. puteolum a **O**; *diminutiu de puteus (com podiolus ho és de podium). Segons la definició de puteus (ja que puteolus no té entrada) del Du Cange: à Gall. Puy, Mons, collis. Sidonius in Propemptico ad libellum, ubi de urbe Gabalensi: Sublimem in Puteo videbis urbem. Vide Podium 3. [DU CANGE, GLOSSARIUM ad scriptores mediae et infimae latinitatis, tom · V, P-R (Paris 1734), "2. PUTEUS", pàg. 999].*

26. *No es donen les afrontacions.*

27. iste afegit, *sobrelineat*.

28. Philippy a **O**, per Philippi.

29. (signe)num Raimundi Adalberti·, *escrit sota de (signe)num Ermesendis que hanc donationem siue deliberationem feci et firmaui et firmari rogauí ·, una mica més a la dreta, per la mateixa mà, la del sacerdot Pere. Els (signe) són idèntics. Des de Quantum fins aquí, és a dir, el segon paràgraf del document, si bé és escrit amb la mateixa tinta i per la mateixa mà, la del sacerdot Pere, que el primer paràgraf del document, la caixa de lletra és lleugerament major.*

30. (signe)num Guilelmi Sesmundi (signe)num Petri, sacerdotis *escrit a la mateixa línia on hi ha (signe)num Raimundi Adalberti ·, a continuació, però escrit amb tinta marró clar i autògrafament.*

31. S(signe)num Arnalli leuitę (signe) Isarni sacerdotis·, *a la línia de sota, escrit amb una tinta també marró clar, però més clara encara, i autògrafament, si bé la lletra és de caixa lleugerament menor.*

32. (signe)num Petri sacerdotis qui hanc cartam donationis feci et scripsi cum litteris suprapositis in linea prima et decima die et anno prefixo ·, *escrit amb les mateixes característiques físiques (caixa, coloració, ...) de la cal·ligrafia amb què és escrit el primer paràgraf del document.*

1248

1101, març, 16.

Evacuació. *Bernat de Talamanca, d'una part, i el senyor Benet, abat del monestir de Bages, i els monjos, d'altra, que estaven enfrontats per diversos drets en relació a Sant Fruitós, [actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] aconsellats per l senyor Ramon, bisbe de la seu de Vic; Guillem de Lluçà; Guillem Humbert; Ramon Guillem de Boixadors i molts altres nobles, els evacuaren a favor del Senyor Déu i de Sant Benet [de Bages] i del senyor Benet, abat, i els monjos.*

[O]. Original no localitzat.

A.* Transcripció (incompleta) de finals del tercer quart del segle XVIII, c. 1773: Barcelona, BC, Secció de manuscrits i arxiu, Ms. 729-3, Jaume PASQUAL, *Sacrae antiquitatis Cataloniae monumenta*, f. 107 v. (foliació original: f. 216), ex O.

Sit notum omnibus hominibus qualiter fuit placitum inter Bernardi de Talamanca et dompni Benedicti abbati cenobii Baiensi et monachos Querimoniaui se namque predicto Bernardo ipsos placitos de Sancti Fructuosi unde per consilio nobilium uirorum qui ibi aderant scilicet dompnus Raimundus episcopus sedis Uici necnon et Guilelmi de Lucano et Guilelmi Vmberti seu Raimundi Guilelmi de Boxadors et aliorum multorum nobilium definiui euacuau predictos placitos Domino Deo et Sancto Benedicto et dompni Benedicti abbatis et monachos ibidem famulantibus in perpetuum. & ...

Actum est hoc XVII Kalendis Apreliis anni â passione Domini millesimo C I
S+ Bernardus quod hanc kartam feci scribere et firmaui et teste firmare rogau S+ Arbertus frater eius S+ Raimundus Bernardi de Salent

+Res manifesta fiat sic ego Poncius monachus in ista carta firmo et anno quo suS+pra.

1249

1105, març, 1.¹

Donació. *Arsenda dóna a Guillem Bernat els seus drets sobre un alou (cases, casals, horts, hortals, terres i vinyes, conreus i erms, amb els arbres, prats, pastures, boscs, garrigues, fonts, fontanes, entrades i sortides) a Bellveí. [Bellveí, actual municipi de Torrefeta, Ribera de Sió, Baix Segarra, comarca de Segarra]²*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 382.

k[arta] de Belvehi.³

S.A N°. 173⁴

Donacio de una casa ab sos drets en termes de Bellvehi⁵

1100 Bellvehi.⁶

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN⁷

1-III-1101⁸

In nomine Domini Ego Arsen Donator sum tibi Guilelm Bernard Per hanc scripturam donacionis mee dono tibi ipsum meum alaude Id sunt casas casalibus ortis ortalibus terris et uineis cultis et

eremis cum illorum arboribus pratis pascuis siluis garricis⁹ fontis fontanulis ueductibus uel reductibus cum introitibus et exitibus suis sic dono et relinquo ego Arsen ipsas meas uoces que ego habeo uel abere debeo in Beluezi ad te Vuilelm Bernad Et afrontat hec omnia superius scripta de parte orientis et de meridie et de occiduo et de circi in terminio de Beluezi Quantum inter istas IIII^{or} afrontaciones includunt sic dono ego tibi totum ab integrum cum exiis et regresiis earum ad omnia facere quod uolueris sine blandimento de nullo homine uel femina Quod si ego donator aud ullusque homo uel femina qui contra ista karta uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat facere set in duplo tibi componat et non sit disrupta Facta ista karta donacione Kalendas Marcii anno XL V^o¹⁰ regnante Philippo¹¹ rege¹²

Sig+num Arsen qui ista karta¹³ donacione¹⁴ mandauit scribere et propriis manibus firmaui et ad testes firmare rogauit Sig+num Guilelm¹⁵ Ramon¹⁶ Sig+num Berenger¹⁷ Enolf¹⁸ Sig+num Ponc¹⁹ Ponc²⁰

Mironvs²¹ sacerdos²² qui hoc scripsit sub die et anno quo SSS supra.

1. *Vegeu la nota 10.*

2. *Tres sècs horitzontals i dos de verticals, separats. El document anava plegat i relligat. Puntejat als dos costats laterals del pergami. Al centre del pergami, forat ja present quan es va utilitzar per a escriure. L'escrivà Mir o Miró, sacerdot, emprà la c (Ponc Ponc) per a materialitzar el fonema ç. Un altre escrivà contemporani, Ramon, sotsdiaca, recorre a la lletra z per a transcriure aquest mateix nom: Ponz [Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núms. 386 -any 1112- i 390 -any 1115-].*

3.

4.

5.

6.

7. *Segell estampat a inicis del segle XX: «Archivo de la Corona de Aragón».*

8.

9. *La primera r sobrelineada.*

10. *Just quan acaba el V^o hi ha un forat, que ja hi era quan es va escriure el pergami, de manera que no hi havia cap xifra més darrera.*

11. *Philippo a O.*

12. *rege a O, per regi.*

13. *karta a O, per carta.*

14. *donacione a O, per donationis.*

15. *Guilelm (en català) a O; Guilelmi (en llatí).*

16. *Ramon (en català) a O; Raimundi (en llatí).*

17. *Berenger (en català) a O; Berengarii (en llatí).*

18. *Enolf (en català) a O; Enolfi (en llatí).*

19. *Ponc (en català) a O; Poncii (en llatí).*

20. *Ponc (en català) a O; Poncii (en llatí).*

21. *Mironvs amb majúscules a O.*

22. *la s inicial amb majúscules a O.*

1250

1105, agost,27.

Contracte de complantació. *Girbert, [= Gibert] prior [del monestir] de Sant Benet [de Bages], amb el consentiment dels demés confreres, donen a Arnall Ramon [= Arnau Ramon de Manresa] i la seva esposa Guilla [= Guillema] una peça de terra erma, que és propietat de Sant Benet de Bages, perquè hi complantin vinya. És al comtat de Manresa, a la Celada. [zona del Guix -mas*

desaparegut; veïnat-, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] *N'hauran de donar la tasca al monestir i, en cas d'alienació, Sant Benet hi tindrà preferència.*

[O]. Original no localitzat.

A.* Trasllet de 31 de maig de 1158, de Pere, sotsdiaca: Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, núm. 174, ex O.

a. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 856, pàg. 987, ex A.

A

In nomine Domini. Ego Girbertus, prior Sancti Benedicti, cum assensu ceterorum consodalium, donatores sumus uobis Arnallo Raimundi et uxori tue Guilia. Per hanc precariam nostre donacionis scripturam, donamus uobis peciam I terre hereme ad complantandam et hedeficandam ibi uineam, que est propria Sancti Benedicti Bages. Aduenit nobis per uocem predicti cenobii, qui est in comitatu Minorise, in loco nominati Celata. Afrontat et enim: de oriente in strada que transit per ipsum Prato siue in torrente; a parte uero australi in uia et in alaudio Sancte Marie; de occiduo et enim in strada qui pergit ad Sanctum Acisclum siue in alaudio qui fuit Fulconis Geriberti,¹ condam; de circio autem in alodio predicte Sancte Marie et in torrente qui discurrit. Quantum iste affrontaciones includunt sic donamus uobis prefatum alodium ut plantetis ibi uineam et hedificetis et de fructibus uinee siue alodii quod Deus ibi dederit per unumquemque annum decurrentem tascam fideliter nobis reddatis uos et posteritas uestra, per uos ad nos uel successores nostros per nos. Tali modo quod si uendere uolueritis uestrum directum uos aut posteritas uestra per uos non habeatis licitum uendendi nisi ad nos uel ad successores nostros, per nos ad precium trium uel quatuor hominum quos nos ibi mitamus iste iudicancium. Et si noluerimus emere eum nos aut successores nostri per nos per quam fuerit preciatum a predictis hominibus infra XXX dies quod uos nobis nunciaueritis deinde licenciam habeatis uindere ad uestro consilium qui non sit miles qui abeat eum in nostro seruicio sicut et uos. Et est manifestum. Et quomodo superius annotatum, sic de nostro iure in uestrum tradimus firmatum cum exitibus et regressibus eorum. Siquis hoc uoluerit disrumpere non ullo modo facere possit set componat uobis prefata omnia in duplo cum sua melioracionem. Et deinceps ista scriptura firma persistat modo omnique tempore.

Factum est hoc VI Kalendas Setember anno XLVI regni Filippi regis.

S+m Girberti, prioris. S+m Umberti, monacho. S+m Raimundi, monacho. S+m Arnalli Raimundi. S+m Guilia, uxor eius. S+m Arnallus, filius eius.

Bernardus, leuita et scriptor.

Petrus, subdiaconus, qui hunc translatum scripsit (*signe*) cum literis rasis in VII et in XVIII lineas II Kalendas Iuni anno XXI Ludouici Iunior.

1. Geriberti a O. *Nom personal masculí d'origen germànic, Garibert, format per gair, 'llança', i el sufix d'aportació fràncica beraht, 'il-lustre'*. [NADAL, Josep M. - PRATS, Modest, *Història de la llengua catalana. 1*, pàg. 103]

1251

1105, agost, 29-1106, agost, 29.¹

Contracte de complantació. *Girbert, [= Gibert] prior de Sant Benet de Bages, i els demés monjos d'aquest lloc, estableixen a Arnau Ramon de Manresa un clos de terra a l'esmentada ciutat, al lloc [barri] Saragossà, [zona del torrent de Sant Ignasi, ciutat de Manresa vers el Pont Vell i el riu Cardener, actual municipi de Manresa, comarca de Bages] amb la condició que ell i la seva esposa*

Guia el tinguin vitaliciament, el conreïn, treballin bé i plantin, i donin cada any sis lliures de sagí bo fins a l'Advent del Senyor. Després de llur mort haurà de revertir a Sant Benet amb tota la seva millora.

O.* Montserrat, AAM, fons de Sant Benet de Bages, 1ª sèrie, núm. 175.

a. Transcripció de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 857, pàg. 988, ex **O**.

Hec est conueniencia qui est facta inter Sanctum Benedictum Baiensis cenobii et Girbertum, priorem, et ceteris monachis predicti loci, et Arnaldum Raimundi de Manresa, de un clos de terra qui est in ipsa ciuitate, ad ipsum locum que dicunt Saragoca. Hec autem afrontaciones predictum clos: de oriente in alaude de Pere Bermon uel Sancti Benedicti; de meridie in flumen Cardesner; de occiduo in rio Merdanca; de circio in rocha fundata et in casas de Berenguer Bec. In tali conueniencia damus tibi ut teneas in uita tua, tu et uxor tua Guia, et excolatis et bene laboretis et edificetis et detis per unumquemque annum VI libras de sagin obtimo usque Ante Ventum Domini.² Et post obitum uestrum solidum et liberum reuertatur ad Sanctum Benedictum cum omni sua melioracione.

Facta ista karta XLVI regnante Philippo rege.

S+m Girbertus, prior. S+m Raimundus, monachus. S+m Guilel, monachus. S+m Arnaldus. S+m Guia, uxor eius. S+m Benedictus, monachus.

Bernardus, leuita et monachus, qui hoc scripsit +

1. *Tot i que pot datar-se al llarg de tot l'any quaranta-sisè del regnat del rei Felip, sembla que cal datar el document al començament d'aquest, l'agost de 1105, com l'anterior. Vegeu el document núm. 1249.*

2. *usque Ante Ventum Domini sotslineat amb un senyal a O. La festa cristiana d'Advent [Aduentus Domini = la vinguda del Senyor] és quatre diumenges abans de Nadal; entremig actualment hi ha la Puríssima, la festa de la Mare de Déu.*

1252

1105, desembre, 15.¹

Testament. *Testament de Guillem Ramon de Calders.*²

[**O**]. Original no localitzat.

[**A**]. Còpia autoritzada per Ignasi Monfar, notari de Manresa, c. 1716-1726. No localitzada.

a. SOLÀ I MORETA, Fortià, *El monestir de Sant Benet de Bages*, pàgs. 154 i 155 [traducció al català], ex **A**.

b. BENET I CLARÀ, Albert, "L'origen de la família Calders", pàgs. 15-30, ex **a**.

a

«Ningú posat en carn mortal no pot deslliurar-se de la mort. Per la qual cosa, jo, Guillem de Ramon ... cedeixo a l'església de Sant Andreu, en la qual vull ésser sepultat, tot el que tinc a Esplugues, la meitat perquè el capellà digui misses, i l'altra meitat per a ornaments i llibres. Deixo a Santa Maria de Segur el parell de bous que fou de Ramon Galovart, per a remei de la meua ànima. Deixo a la meua muller totes les meues eugues, un mul i l'ase. Dels altres béns mobles en deixo la meitat a la meua esposa Guília, filla d'Ermesindis, vescomtessa de Cardona, i l'altra meitat per a mi, llevat del pa i el vi de l'anyada; d'aquesta meitat vull que els almoiners paguin tots els meus deutes, i

el sobrant sigui destinat per bé a Sant Pere de Vic, el cenobi de Sant Benet, Sant Andreu de Calders i Santa Maria de Segur. Deixo l'església de Sant Fruitós al Senyor Déu i a Sant Benet, juntament amb el meu fill per monjo. Deixo a la susdita Guília, esposa meva, el castell de Segur amb els seus termes, el de Calonge, el de Falç, el de Castellfollit del Boix, el de Súria, l'hostal de Sant Andreu, amb els molins anomenats roquers i el molí dels Horts i les vinyes de Quinto i la coromina de sota el castell de Calders. Després de la seva mort, totes aquestes coses passaran als seus fills d'aquesta manera: Artall i Ponç tindran els castells de Calders, de Vall de l'Hort, de Segur, de Calonge, de Falç, de la Granada, de Xerub, amb tots llurs termes i la dominicatura de Gelida; Bernat tindrà el castell de Castellfollit del Boix, amb les seves pertinences; Bertran, fill menor, tindrà el castell de Súria amb els seus termes i les parròquies de Castellterçol, Sant Julià d'Uxols i Avinyó. Quan mori la meva muller Guília, filla de la vescomtessa de Cardona, Ermesindis, la tercera part de la sal serà d'Artall i de Ponç, l'altra tercera part de Bertran, i la part restant vull que la meva muller la destini per a sufragis per a ella i per a mi. La roca de Castellcir amb les seves batllies, parròquies i pertinences que em foren deixades pel meu pare, seran d'Artall i de Ponç, així com les parròquies de Calders. Deixo les batllies que tinc a Vinyoles, Castellterçol, Aroles, Montpalau i Rubió a la meva muller Guília, i, morta ella, passaran a Artall i Ponç. I, si els meus fills moren sense successió, llurs honors passaran a les meves filles. Poso la meva muller, els fills i tot l'honor que tinc a la batllia, sota la protecció del Senyor Déu, de la Verge Maria i de Sant Pere, i confio a la custòdia de Ramon Berenguer, comte de Barcelona, que és el meu primer senyor, els meus homes: Berenguer Ricard, Berenguer Eixart i Galceran, amics meus, juntament amb Dalmau, vescomte, Hug, Guifré, Ramon Miró de Pujalt, Bernat Eixart, Ramon Roldan, Bertran Galobart, Adalbert Ramon, Oliver Ramon, Pere Ramon de Taradell, Berenguer Folc i Tedmar Miró, amb tot el meu honor, muller, fills i homes. - Fet això a divuit de les Calendes de Gener de l'any quaranta-sis del regnat de Felip.- + Guillem Ramon. + Guília, els quals hem fet escriure aquest testament i el firmem i el fem firmar per testimonis.= Segueixen disset firmes juntament amb les dels quatre fills.»

1. *Contra la datació proposada per mossèn Fortià Solà (cf. a), que considera el 1107 l'any quaranta-sisè del regnat de Felip -any del testament de Guillem Ramon, fill de Ramon Guadall-, crec que cal avançar la data. Si acceptem que Felip I de França començà a regnar el 29 d'agost de 1060, l'any quaranta-sisè del seu regnat compregué del 29 d'agost de 1105 al 29 d'agost de 1106. En conseqüència, cal datar aquest document, al meu entendre, el 15 de desembre de 1105, dins de l'any quaranta-sisè del regnat de Felip I i l'avantpenúltim any del seu regnat, ja que morí el 29 de juliol de 1108.*

2. *Mossèn Fortià Solà (cf. a), després de tractar de la publicació jurada (o adveració sacramental) del testament del seu pare Ramon Guadall, que malauradament no transcriu ni tradueix, ni tan sols parcialment -d'altra banda no localitzada-, passa a ocupar-se del testament del seu fill Guillem Ramon amb aquestes paraules: "Aquest [Guillem Ramon], al cap de trenta anys (1107), atorga també el seu últim testament, que més tard copiarem íntegre, com a model d'instruments del seu temps; ací basta que n'apuntem aquesta clàusula: «Deixo l'església de Sant Fruitós [de Bages] al Senyor Déu i a Sant Benet, juntament amb un fill meu, a fi que sigui monjo del dit Monestir». (pàg. 131).*

Aquest mateix autor (cf. a) ja se serví de la còpia del segle XVIII: Arx. Guitart; còpia autoritzada per Ignasi Monfar, notari de Manresa i de Tarragona; sense any, en nota a peu de pàgina (nota 1, pàg. 155). El notari Ignasi Monfar era actiu a Manresa el primer terç del segle XVIII.

1253

1110, octubre, 3.

Establiment d'un mas. *Berenguer Pere, sagristà, [de Sant Benet de Bages] estableix a Amat, anomenat Maianfred, i a la seva esposa Ermesenda, el mas del Pla, que ja tenen, i que és de Sant Benet [de Bages] (terres, vinyes, conreus i erms, casals i tot el que pertany a l'esmentat mas). A més els dona el molí que hi ha al riu d'Oló. I és, tot, al comtat de Manresa, a la parròquia de Sant Joan*

*del [terme del] castell d'Avinyó. [el Pla -mas-, parròquia de Sant Joan d'Avinyó, actual municipi d'Avinyó, comarca de Bages] L'establidor ho té per feu de Sant Benet [de Bages] i el seu abat. Els receptors han de treballar-ho bé i donar, cada any: la tasca del blat i el braçatge de vi, i, del moli, tres mitgeres de forment a la mesura de l'esmentat castell. Berenguer, jutge i sagristà, ho confirma.*¹

[O]. Original no localitzat.

A.* Trasllet de 19 d'abril de 1317, de Bernat Comes, notari públic de Barcelona i regent de l'escribania de la cort del veguer a la ciutat de Barcelona, Ferrer de Vilafranca, veguer de Barcelona i Vallès: Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 383.

stabliment del mas del pla e del moli del riu de olo²

fa per lo mas de pla

Olo³

X X⁴

Carta de donacio del mas del pla de auinyo y de un moli per lo camarer⁵

M N.º. 8⁶

1110. Auinyo.⁷

3-X-1110⁸

Traslado: 19-IV-1317⁹

Hoc est translatum sumptum fideliter a quodam instrumento cuius tenor talis est: In Christi nomine. E[g]o [B]erengarius Petri atque sacriste,¹⁰ donator sum tibi Amati, quod nuncupant Maianfredi, et uxori tue Ermessindis. Per hanc scripturam donacionis mee dono uobis ipsum mansum quod tenetis, quem uocant Plano, et qui est de Sancto Benedicto:¹¹ terris et uineis, cultis et eremis, casalibus, omnia et in omnibus qui ad prefatum mansum pertinent. Et insuper dono uobis ipsum molendinum qui est¹² in riuo Olone. Et est hec omnia in Minorise comitato, uel in parroheciam Sancti Iohannis qui est in kastro Auinione. Et aduenit¹³ michi per feuum Sancti Benedicti atque abba predicti cenobii. Et sunt afrontaciones de iamdicta omnia: a parte orientis in flumine Gauarrera; a meridie quo pro definit in ipso torrent que uocant Buniro; ab occiduo uero affrontat in ipso Soler de Vilar; a parte etiam circii deuenit ad ipso torrent de Pla. Sicut affrontatur ab omnibus partibus, sic dono uobis et posterita uestra omni tempore ad habendum, in tali uidelicet ratione ut bene laboretis eum do per unumquemque annum donetis michi de annona ipsam tascham et braciaticum atque de uino, et de ipsum molendinum migeras III frumenti per unumquemque annum ad mensuram prefati katri. Siquis homo uel femina qui hanc kartam donacionem infringere temptauerit nullo modo facere possit sed in duplo componat quisquis facere debet, et firma permaneat.

Actum est hoc X Nonas October anno III Ledouici regis.

Sig+num Berengarii Petri atque sacriste, qui hanc kartam donacionem feci scribere et firmaui, et aliis firmare rogau. Sig+num Geralli Olibani. Sig+num Petri Agaleberii.¹⁴ Sig+num Bernardi Esperoni. Berengarius, iudex¹⁵ atque sacrista, qui hoc confirmo (*signe*).

Ermengaudus, sacer, qui hoc scripsit et sub (*signe*) prefato die et anno.

S+num Fferrarii de Villafrancha, uicarii Barchinone et Vallensi, qui huic translato sumpto fideliter ab originali suo, et cum eodem legitime comprobato, ex parte domini regis et auctoritate officii quo fungimus, auctoritatem impendimus et decretum ut ei tanquam originali suo, fides plenaria ab omnibus impendatur, appositum per manum mei Bernardi de Cumbis, notarii publici Barchinone regentisque scribaniam curie uicarii eiusdem ciuitatis, in cuius manu et posse dictus uicarius hanc firmam fecit terciodecimo Kalendas Madii anno Domini M° CCC° XVII°, presentibus testibus: Guilelmo [N?]age[ra?]¹⁶ et Raimundo de Calidis. Et ideo ego Bernardus de Cumbis, notarius predictus, hec scripsi et hoc meum sig(*signe*)num hic apposui.

Sig(*signe*)num Guilelmi Turelli, auctoritate regia notarii publici Barchinone, qui hoc translatum autenticum cum suo originali de uerbo ad uerbum legitime comprobatum scripsit et clausit terciodecimo Kalendas Madii anno Domini millesimo CCC° septimodecimo.

1. *Tres sècs verticals. A la part superior del pergami hi ha dos forats que afecten dues lletres però que, evidentment, no priven de fer-ne la lectura correcta. Els subratllats són per la part superior de les paraules que es vol ressaltar.*

2.

3.

4.

5.

6. *La lectura de 8 no és clara; també podria ser 6 o S.*

7.

8.

9.

10. [B]erengarius Petri atque sacriste *subratllat a A.*

11. Sancto Benedicto *subratllat a A.*

12. molendinum qui est *subratllat a A.*

13. parroheciam Sancti Iohannis qui est in kastro Auinione. Et aduenit *subratllat a A.*

14. Agaleberii *a A.* Així surt si se segueix al peu de la lletra el desenvolupament de les abreviatures; segurament és "Agalbertii".

15. Berengarius, iudex *amb maiúscules a A.*

16. [N?]age[ra?]

1254

1112, setembre, 25.

Donació pietosa. *Arnall Guillem fa donació al monestir de Sant Benet i Sant Valentí, màrtir, [Sant Benet de Bages] i als monjos que allà hi serveixen Déu, per a remei de la seva ànima i les ànimes dels seus familiars, l'església de Sant Miquel [de Castellfollit] amb un alou (cases, casals, horts, hortals, terres i vinyes, conreades i ermes, prats, pastures i camins d'entrada i de sortida), que té dels seus pares i per altres drets i per concessió materna, al comtat de Manresa, al terme [del castell] de Castellfollit. [actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages] Amb la condició que ell i els seus familiars ho puguin tenir en vida, tot donant cada any una lliura de cera a l'esmentada església, i després de la seva mort sigui, sòlidament i lliure, sense cap reserva, de Sant Benet, amb totes les batllies, sense cap altre lligam. Si ell o alguna altra persona volgués desfer aquest tracte, que no ho pugui, ans ho restitueixi en el doble amb totes les millors fetes. I si fos contumaç, sigui colpida d'anatema.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 386.

N 1²

M. S. N.º 166³

Nº 2º.⁴

Donacio de la Iglesia de S. Miquel de Castellfollit del Boix y sos alous.⁵

dins altres cartes que son espectancias.⁶

1113.⁷ Castellfollit.⁸

de uilela⁹

25-IX¹⁰-1112¹¹

In nomine Domini. Ego Arnall Guilelm,¹² donator. Magnum et satis licitum esse uidetur domum Dei edificare et de meis rebus honorare atque concedere. Audientes predicacionem et monita Sanctorum Patrum quia elemosina a morte liberat animam. Propterea concedo atque trado ad domum Sancti Benedicti et Sancti Ualentini, martiris, et monachis ibidem Deo seruientibus alaudem meum proprium quem habeo in comitatu Minorisa,¹³ in terminio¹⁴ de Castelfulit.¹⁵ Est autem ipse alaudius:¹⁶ ecclesia Sancti Michaelis,¹⁷ casas, casalibus, ortis,¹⁸ ortalibus,¹⁹ terras et uineas, cultas et eremas, pratis, pascuis, ueductibus et reductibus, cum exiis et regressiis earum.²⁰ Aduenit ad me Arnall per²¹ genitorum meorum siue per²² ullasque uoces siue per²³ concessione maternam. Abet²⁴ autem affrontaciones predictum alaudium:²⁵ de oriente in alaudium²⁶ de Uillela;²⁷ de meridie in terminio²⁸ de Odena;²⁹ de circi³⁰ in ipso Grad;³¹ de occiduo in Arnaball.³² Quantum infra istas quatuor affrontaciones includunt sic dono Domino Deo et cenobio supradicto propter Deum et remedium anime³³ mee³⁴ siue parentorum meorum. In tali tenore ut teneam in diebus meis et donem per³⁵ unumquemque annum unam liberam cere supradicte ecclesie, et post obitum meum solide et libere sine ulla reseruacione sit Sancti Benedicti cum omnibus baiuliis sine uinculo ullius hominis. Quod si ego aut ullus homo aut femina qui contra anch³⁶ kartam³⁷ uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat aut ualeamus set³⁸ componat hec omnia in duplo cum omni sua melioracione,³⁹ et si contumax fuerit maledicionis⁴⁰ anathemate feriatur.

+ Sig+num Arnall⁴¹ Guilelm,⁴² qui hanc cartam donacionis fecit scribere et firmare. Sig+num Bertran⁴³ Guilelm.⁴⁴ Sig+num Bernard⁴⁵ Guilelm.⁴⁶ Sig+num Pere⁴⁷ Guilelm.⁴⁸ Sig+num Ponz⁴⁹ Guilelm⁵⁰ Sig+num Mir⁵¹ Guilelm.⁵² Sig+num Raffard⁵³ Sig+num Guilielmus,⁵⁴ monachus⁵⁵

+ Actum est hoc anno V Ludouici regis sub die VII Kalendas⁵⁶ Octobris.⁵⁷

Regimundus,⁵⁸ subdiachonus, scripsit hoc (*signe*) sub die et anno quo supra.⁵⁹

1. *Tres sècs horitzontals i tres sècs verticals. Caplletra inicial I profusament decorada, que ocupa gairebé tot el marge esquerre del pergami, resseguint onze línies i mitja de les quinze que té el text. És de remarcar també el recurs a la lletra z de l'escrivà Ramon, sotsdiaca, per a escriure el nom 'Ponç' (Ponz), mentre que en el núm. 382, de l'any 1101, l'escrivà Mir, sacerdot, empra la c (Ponc Ponz).*

2. N 1. *Ratllat.*

3. M. S. N.º 166

4. Nº 2º.

5. Donacio de la Iglesia de S. Miquel de Castellfollit del Boix y sos alous.

6. dins altres cartes que son espectancias.

7. 1113.

8. Castellfollit.

9. de uilela

10. IX escrit amb llapis, damunt de VII, ratllat.

11. 25-IX-1112
12. Arnall Guilelm (*en català*) a **O**; Arnaldus Guilelmus (*en llatí*).
13. Minorisa a **O**, *per* Minorisensi.
14. terminio a **O**, *per* termino.
15. de Castelfulit (*en català*) a **O**; Castrifulliti (*en llatí*).
16. ipse alaudius a **O**, *per* ipso alodio.
17. ecclesia Sancti Michaelis a **O**. *Correspon a l'església de Sant Miquel, parròquia de Castellfollit (actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages).*
18. ortis a **O**, *per* hortis.
19. ortalibus a **O**, *per* hortibus
20. earum a **O**, *per* eis.
21. per a **O**, *per* pro.
22. per a **O**, *per* pro.
23. per a **O**, *per* pro.
24. abet a **O**, *per* habet.
25. alaudium a **O**, *per* alodium.
26. alaudium a **O**, *per* alodium.
27. de Uillela (*en català*) a **O**. *Topònim.*
28. terminio a **O**, *per* termino.
29. de Odena (*en català*) a **O**; Odenensis (*en llatí*).
30. circi a **O**, *per* circio.
31. Grad (*en català*) a **O**. *Topònim.*
32. Arnaball (*en català*) a **O**. *Topònim.*
33. anime a **O**, *per* anima.
34. mee a **O**, *per* mea.
35. per a **O**, *per* pro.
36. anch a **O**, *per* hanc.
37. kartam a **O**, *per* cartam.
38. set a **O**; *variant admesa, en llatí, de sed.*
39. melioracione a **O**, *per* immelioratione.
40. maledicionis a **O**, *per* maledictionis.
41. Arnall (*en català*) a **O**; Arnalli (*en llatí*).
42. Guilelm (*en català*) a **O**; Guilelmi (*en llatí*).
43. Bertran (*en català*) a **O**; Bertrandi (*en llatí*).
44. Guilelm (*en català*) a **O**; Guilelmi (*en llatí*).
45. Bernard (*en català*) a **O**; Bernardi (*en llatí*).
46. Guilelm (*en català*) a **O**; Guilelmi (*en llatí*).
47. Pere (*en català*) a **O**; Petri (*en llatí*).
48. Guilelm (*en català*) a **O**; Guilelmi (*en llatí*).
49. Ponz (*en català*) a **O**; Poncii (*en llatí*).
50. Guilelm (*en català*) a **O**; Guilelmi (*en llatí*).
51. Mir (*en català*) a **O**; Mironi (*en llatí*).
52. Guilelm (*en català*) a **O**; Guilelmi (*en llatí*).
53. Raffard (*en català*) a **O**; Raffardi (*en llatí*).
54. Guilielmus a **O**, *per* Guilelmus.
55. monachus *amb majúscules* a **O**.
56. Kalendas a **O**, *per* Kalendis.
57. Octobris a **O**, *per* Octobrium.
58. Regimundus a **O**; *generalment* Raimundus.
59. subdiachonus, scripsit hoc (*signe*) sub die et anno quo supra, *amb majúscules* a **O**.

1113, juliol, 14.

Donació pietosa. *Ramon Berenguer, [III, dit el Gran] per la gràcia de Déu comte [de Barcelona, Girona i Osona-Manresa] i marquès, i la seva esposa, la senyora Dolça, [de Provença] comtessa, donen a Déu i al monestir de Sant Benet i Sant Valentí, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Bages, la meitat de l'església de Sant Pere d'Or, [parròquia de Sant Pere de Santpedor, actual municipi de Santpedor, comarca de Bages] amb els seus drets i les seves pertinences, com ja havia fet Guillem Berenguer, el seu tiet, per disposició testamentària.*

[O]. Original no localitzat.

a.* Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 74, Calaix 49 [abans: Calaix 26], P. N.º 182.

b. VILA I SALA, Antoni, *Història documentada de la vila de Santpedor*.

c. SOLÀ I MORETA, Fortià, *El monestir de Sant Benet de Bages*, pàg. 139, ex b.

d. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 858 bis, pàg. 990, ex a.

a

Plica. 31. de N.º 601 â 620.¹

B. N.º. 615.²

A= 1050=³

Enpeyorament de cases y terras en Monpeyta A Guifre⁴

«Consta que ab acte clos per Ermengol, prevere, â 2 dels idus de desembre any 20 del regnat de Aganrico rey. Com Guitardo Seniofre, y sa muller Azalés empenyoran â Guifre, qui anomenan Ellemar, casas, ab las terras, y colomer ab lo soler, horts, y la font, que ha vingut â dit venedor per sos passats, y â sa muller per son delme, y es tot en lo comtat de Manresa, y en Monpeytá. Y afronta tot: de sol ixent ab la roca que's sobre lo Comellar; y de mitgdia aixi mateix; de ponent ab terra de Sant Benet y ab la Vilella; de trasmontana ab lo cami que va al mas del comprador. Preu del empenyorament: deu mancosos de or de Barcelona. Y si no ha² quitat de aqui a las Calendas de Juny sia venda perpetua».

1. *Segle XVIII.*

2. *Segle XVIII.*

3. *Segle XVIII.*

4. *Segle XVIII.*

d

«Ramon Berenguer, per la gràcia de Déu comte de Barcelona i marquès, i la senyora muller d'aquella Dulcia, comtessa, tots junts donen a Déu i al monestir de Sant Benet i a sant Valentí, en Bages, la meitat de l'església que s'anomena Sant Pere d'Or, amb la meitat de la mateixa capellania i la meitat dels mateixos horts que en dita vila tenen, amb tots els directes, dècimes, primícies, ofertes, i amb tot el que pertany a dita església com sona en dites escriptures i donació que Guillem Berenguer, llur pare (sic) havia fet al dit monestir en la seva última voluntat. I és, la predita església, en el comtat de Manresa, i en la vila anomenada Sant Pere d'Auro. Que totes aquestes coses treuen de llur domini, i s'hagin de tenir en domini del monestir de Bages.

A 2 dels idus de juliol de l'any 5 del regnat del rei Lluís.

Ès firmat, dit acte: per Ramon, comte; per Dulcia, comtessa; per Ramon Berenguer, fill dels sobredits comtes; per Olaguer, arquebisbe»

1256

1114, febrer, 22.

Venda. *Arbert, [= Albert] sacerdot, i els seus néts: Ermesèn, [(Ermesenda) = Armisén] Guilla i Berenguer, venen a Guillem Bernat i la seva esposa Sesnanna el mas de Guides (cases, casals, horts, hortals, amb terres i vinyes, conreus i erms, muntanyes i valls, pendent i pla, amb garrigues i arbres de diversa mena), que tenen dels seus parents o per altres mitjans, al comtat de Manresa, al terme del castell de Maians, [Maians, actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages] pel preu de tres morabatins, a pagar en coses que ho valguin. També signen, donant la conformitat en nom de la comunitat de Sant Benet de Bages: Ramon Albaric, prior; Bernat Mir, monjo; Bonfill, [= Bofill] monjo; Ramon Guifred [= Gifreu] i Senfred. [= Sinfreu] Es recorda que el mas paga el cens anual d'una perna i dues fogaces.*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 387.

A. Trasllet de 1181: Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 388.

O

M. S. N.º. 67.¹

1114.² Meyans.³

22-II-1114⁴

[In Dei] nomine. Ego Arbertus, sacer, et nepotis meis, id est: Ermessen et Guilla et Berenger. Vinditores sumus nos tibi Guilelm Bernard et ad coniux tue Sesnanna. Per hanc scriptura uindictionis nostre uindimus nos uobis ipsum mansum que uocant Guidas, id sunt: casas, casalibus, ortis, ortalibus, cum terris et uineis, cultis et heremis, montibus et uallibus, pronum et planum, cum garricis et arboribus de diuersi generis. Aduenit nobis prescripta omnia per parentorum nostrorum aut pro qualicumque uoces. Est autem prephata omnia in comitatum Minorisa, in term[in]e de kastr[um Mi]dias, in iam uocitato loco Guidas. Affrontat uero namque prenomina omnia: de oriente in strada publica qui [pergit] de Midias ad Sanctum Felicem et in alodio de Bernard Ramon et de suos heredes; de meridie in termine de kastrum Odolino et in al[od]io [de] Bernard Ramon et de suos heredes; de occiduo in alod de Bernard Ramon uel in strada p[ub]lica qui pergit de Midias ad Hodena; de cir[cii] in alode Sancti Benedicti qui fuit de Albarig. Quantum infra scriptas IIII^{or} affrontaciones includunt sic uindimus [nos] uobis iamdictos ipsa hec omnia quod superius resonat totum ab integrum cum exiis [et] regressiis earum, in propter precium placibile morabetinos III in res ualentem. Et est manifestum. Siquis contra hanc ista carta uinditionis uenerit pro inrumpendum aut nullus omo uel femina qui frangere uel disrumpere uoluerit non sit ei licitum set componat uobis in duplo cum sua inmelioracionis et in antea ista carta firma permaneat.

Actum est hoc VIII Kalendas Marcii in anno VI° que regni Leudeuici regis.

Sig+num Arbert. Sig+num Ermessen. Sig+num Guilla. Sig+num Berenger. Nos qui ista carta uinditionis mandauimus scribere et [f]irmauimus et ad testes firmare rogauimus. Sig+num [Ra]mon Albarig, priorem. Sig+num Bernard Mir, monachos. Sig+num Bonefilii, monachos. Sig+num Ramon Guifre. Sig+num Seniofre.

Et exeat inde censum per unumquemque annum perna I et fogaces II.

Bonefilius, sacerdos, qui hoc scripsit (*signe*) [die et anno quo supra].

1. *El pergamí ens ha arribat en un estat de conservació força deficient: té alguns forats, de forma i mida diversa, i la tinta és esborrada, sobretot a la part inferior i a l'angle inferior dret. La totalitat del text pot extreure's gràcies a un trasllat fet el 1181 (núm. 388). A la part del revers s'aprecien un sèc horitzontal i un nombre d'entre cinc i vuit sècs verticals (devia estar enrotllat i per aquest motiu n'hi ha uns de més marcats que d'altres). A més, a la part escrita es veu molt bé l'entramat de línies horitzontals, separades per una distància regular d'entre 6 i 8 mil·límetres, que serviren de guia per a escriure el document.*

A

M. S. N. 106.¹

Nº 49² [ratllat]

Carta de venda feta per hus (?) del mas de pindes (?) de Mayans³

Nº 129⁴

A⁵[ratllada]

Mayans.⁶

1114.⁷

22-II-1114⁸

Traslado: 8-I-1236⁹

13-XI-1181¹⁰

In Dei nomine. Ego Arbertus, sacer, et nepotis meis, id est: Ermessen et Guilla et Berenger. Vinditores sumus nos tibi Guilelm Bernard et ad coniuu tue Sesnanna. Per hanc scriptura uindictionis nostre uindimus nos uobis ipsum mansum que uocant Guidas, id sunt: casas, casalibus, ortis, ortalibus, cum terris et uineis, cultis et heremis, montibus et uallibus, pronum et planum, cum garricis et arboribus de diuersi generis. Aduenit nobis prescripta omnia per parentorum nostrorum aut pro qualicumque uoces. Est autem prephata omnia in comitatum Minorisa, in term[in]e de kastrum Midias, in iam uocitato loco Guidas. Affrontat uero namque prenominata omnia: de oriente in strada publica qui pergit de Midias ad Sanctum Felicem et in alodio de Bernard Ramon et de suos heredes; de meridie in termine de kastrum Odolino et in alodio de Bernard Ramon et de suos heredes; de occiduo in alod de Bernard Ramon uel in strada publica qui pergit de Midias ad Hodena; de circii in alode Sancti Benedicti qui fuit de Albarig. Quantum infra scriptas III^{or} affrontaciones includunt sic uindimus nos uobis iamdictos ipsa hec omnia quod superius resonat, totum ab integrum, cum exiis et regressiis earum, in propter precium placibile morabetinos III in res ualentem. Et est manifestum. Siquis contra hanc ista carta uinditionis uenerit pro inrumpendum aut nullus omo uel femina qui frangere uel disrumpere uoluerit non sit ei licitum set componat uobis in duplo cum sua inmelioracionis et in antea ista carta firma permaneat.

Actum est hoc VIII Kalendas Marci in anno VI° que regni Leudeuici regis.

Sig+num Arbert. Sig+num Ermessen. Sig+num Guilla. Sig+num Berenger. Nos qui ista carta uinditionis mandauimus scribere et firmauimus et ad testes firmare rogauimus. Sig+num Ramon Albarig, priorem. Sig+num Bernard Mir, monachos. Sig+num Bonefilii, monachos. Sig+num Ramon Guifre. Sig+num Seniofre.

Et exeat inde census per unumquemque annum perna I et fogaces II.

Bonefilius, sacerdos, qui hoc scripsit (*signe*) die et anno quo supra.

Acto isto translato Idus Nouember anno M^o C^o LXXX I ab incarnationis Xⁱ [= decimi]. S+num Callero ["Callo", amb signe d'abreviatura damunt "ll"; el nom pot venir del topònim "Callers", nom que a l'època es donava a Calders. El nom té el mateix origen que el de la ciutat de Càller, a l'illa de Sardenya, fundada el 1217 pels pisans prop de la ciutat romana -avui dins la moderna ciutat de Cagliari-. En el cas de Calders, les aigües càlides que sorgeixen a les fonts del riu homònim; en el de Càller, les seves termes]. S+num Berengarius Ermengaudi. S+num Petri Rafardi.

Guilelmus, sacer, qui hoc translatum scripsit (*signe*) die et anno quo supra.

1. *Document en molt bon estat de conservació, tant pel suport (pergamí) com per la tinta. A la part del revers s'aprecia un sèc horitzontal.*

1257

1114, març, 16.

Venda. *Guillem Arnau i la seva esposa Maiança venen a Arnau Guillem una peça de terra [plantada] de vinya al comtat de Manresa, al terme de Sant Genís, [antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] pel preu de dotze sous de moneda de Manresa.*

[O]. Original no localitzat.

a.* Extracte del segle XVIII: Barcelona, ACA, Monacals-Universitat, fons de Sant Benet de Bages, Lligall 80, Calaix 49 i 50 [abans: Calaix 26], B. N°. 575.

b. Extracte de vers 1980: BENET I CLARÀ, Albert, *Història de Manresa. Dels orígens al segle XI (Diplomatari)*, III, núm. 859, pàg. 991, ex a.

a

Plica. 29. de N° 561 â 580.¹

B. N°. 615.²

A= 1115=³

Venda de terra en S^t. Genís a Arnau Vvillem.⁴

«Consta que ab acte clos per Ramon, subdiacha, a 17 de las kalendas abril any 6 de Lloís rey, com Vvillem Arnau y sa muller Maianca venen a Arnau Vvillem una pessa de terra de vinya per preu de 12 sous moneda de Manresa, y és lo comptat de Manresa, en lo lloch de S^t. Genís. Y afronta de totas parts ab alous de S^t. Benet &».

1. *Segle XVIII.*

2. *Segle XVIII.*

3. *Segle XVIII.*

4. *Segle XVIII.*

b

«Willem Arnau i la seva muller Maianca venen a Arnau Willem una peça de terra de vinya, en el comtat de Manresa, en el lloc de Sant Genís, pel preu de 12 sous de moneda de Manresa. Afronta de totes parts amb alous de Sant Benet.

A 17 de les calendes d'abril de l'any 6 del regnat del rei Lluís.

Ramon, subdiaca, escrigué»

1258

1114, octubre, 21.

Establiment d'un mas. *Ramon de Llavina i la seva esposa, la senyora Guilla, [= Guillema] i llur fill Guillem, estableixen a Guillem Amargós i la seva esposa Ermeniards [= Ermengards, Ermengarda] el mas Comareginosa, [Comareginosa, després Amargoses -mas desaparegut-, actual municipi de Sant Pere Sallavinera, Alta Segarra, comarca d'Anoia] que és erm, perquè hi edificuin cases i plantin vinyes. I els estableixen per barquera la coma al costat de les vinyes. I per la barquera i les cases que edificuin al mas, facin el servei anual als senyors d'una perna de preu de catorze diners, una mitgera de vi i tres fogaces. I dels altres alous paguin la tasca fidelment. I de la planta que facin de vinyes paguin el quart. El mas i tot el que li pertany els ve dels seus pares i per altres drets, i és al comtat de Manresa, al terme [del castell] d'Aguilar. [actual municipi d'Aguilar de Segarra -o de Boixadors-, Alta Segarra, comarca de Bages] Els estableixen el mas amb la condició que ells i els seus descendents els siguin solius sense engany. Signen, a més, quatre visors i auditors: Guillem d'Abadals; Pere Casal, batlle de Ramon d'Aguilar; Joan; i Raimeric.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 389.

Amargos Aguilar²

Terres de la coromina que solia eser del mas de las Amargosas del terma de la lauinera cegonç la qual fa III° fusts [sic] de forment a mesura de calaf³

non vi producenda [...]⁴

del mas comareginosa applicat al mas Amargos⁵

Aguilà.⁶

Coma reginosa.⁷

1114.⁸

Donacion del mas Coma Reginosa (oy Amargosas) que hizo Raymundo de la Llauinera a Guillelmo Amargos [...] el dominio allodial a 12 de las calendas de 9bre del año 7 de Ludouico Rey y de Xpto⁹

21-X-1114¹⁰

“Hoc est translatum¹¹ fideliter factum VI° Idus¹² Ianuarii¹³ anno Domini M^o CC^o XXX° VI°.”

In Dei nomine. Ego Raimundus de Lauinera¹⁴ et uxor mea domna¹⁵ Guilla,¹⁶ et filio nostro Guilelm.¹⁷ Nos simul in unum donatores sumus uobis Guilelm¹⁸ Amargos,¹⁹ et uxori²⁰ tue²¹ Ermeniards.²² Per hanc scriptura donationis donamus nos uobis ipsum mansum de Choma

raginosa,²³ qui est terra erema, per²⁴ bene plantetis uel hedificetis²⁵ siue de kasas²⁶ et de uineas. Et donamus nos uobis per²⁷ barcheram²⁸ ipsa coma²⁹ apud ipsas uineas qui ibi sunt. Et afrontat ipsa barchera:³⁰ de oriente in ipsa uinea de Comelar³¹ de [...],³² et de meridie afrontat in ipsa³³ margine³⁴ supra ipsa coma;³⁵ et de circio in ipsa riera³⁶ qui escurrit,³⁷ et de occiduo in ipsa riera³⁸ de Karbonel.³⁹ Et per ipsa barchera⁴⁰ et per ipsas casas qui faciatis in ipsum mansum faciatis seruicium ad nos pernam I de precium XIII denarios et migera⁴¹ I ui⁴² et fogaces⁴³ III per unumquemque annum. Et de ipsos alios [a]laudios⁴⁴ donetis tascham⁴⁵ fideliterment.⁴⁶ Et de ipsa planta quod faciatis de uineas donetis quartum. Tali modo sic donamus nos uobis ipsum mansum suprascriptum quomodo nos habemus uel habere debemus nos et proienie nostre,⁴⁷ ad uos et ad proienie uestra ad istis intratus⁴⁸ et exidas⁴⁹ qui ad ipsum mansum pertinet. Et aduenit nobis per⁵⁰ genitores nostros uel per⁵¹ qualicumque uoces. Est hec omnia in chomitatu⁵² Minorisa,⁵³ infra terminos de Agilar.⁵⁴ Et afrontat ipsum mansum: de oriente in uineas de Karbonellus⁵⁵ de Lauinera,⁵⁶ et de meridie in ipsa strada⁵⁷ publica de Quadal Redon,⁵⁸ a parte uero circi⁵⁹ in ipsum mansum Loter,⁶⁰ et de occiduo in ipso mas⁶¹ de Arber[to],⁶² qui est condam. Quantum inter⁶³ istas afrontaciones includunt sic donamus nos uobis hec omnia supranominata quomodo suprascriptum est, sine engan.⁶⁴ Et sciatis nostrum solidum, sine engan,⁶⁵ uos et posterita uestra. Et est manifestum. Quod si nos donatores aut ullusque homo uel femina qui ista carta donatione⁶⁶ uoluerint infringere non hoc ualeat uindicare set⁶⁷ componat in duplo cum omnem⁶⁸ suam⁶⁹ meliorationem.⁷⁰ Et in antea ista donatione firma permaneat modo uel omni tempore.

Actum est hoc facta ista⁷¹ carta donacione⁷² XII° Kalendas⁷³ Nouember⁷⁴ anno VII° regnante Leduicho⁷⁵ rege.⁷⁶

Sig+num Raimundus⁷⁷ de Lauinera.⁷⁸ Sig+num Domna,⁷⁹ uxor sua. Sig+num Guilelmi, filio nostro. Nos qui ista donacione fecimus scribere et firmauimus aliisque firmare rogauimus. Sig+num Guilelmi de Abadals.⁸⁰ Sig+num Pere⁸¹ Kasal,⁸² baiulo⁸³ de Raimundus⁸⁴ Agilar.⁸⁵ Sig+num Iouan.⁸⁶ Sig+num Raimerico.⁸⁷ Nos uisores et auditores. Bartolomeus,⁸⁸ sacer,⁸⁹ qui hoc scripsit die et (*signe*) quod literis⁹⁰ sub signataris⁹¹ in XIII^a linea.

Ego Guilelmus, presbiter de Talamancha,⁹² qui hoc pro teste firmo (*signe*) et ego Petrus de Solano,⁹³ sacerdos, qui hoc pro teste firmo (*signe*)num.

Ego R[aimundus]⁹⁴ de Sala,⁹⁵ notarius publicus Minorise, lecto fideliter exemplari subscripsi⁹⁶ in quarta linea ubi dicitur “ipsa coma” subscribendo (*signe*).

Bernardus Besuldoni,⁹⁷ acolitus, scripsit cum literas⁹⁸ supraposittis ubi dicitur “ipsa coma” mandato R[aimundus]⁹⁹ de Sala,¹⁰⁰ notarius Minorise, die et anno quo (*signe*) supra.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.

11. translatum a **O**, per traslatum.

12. Idus a **O**, per Iduum.

13. Ianuarii a **O**, per Ianuarium.

14. de Lauinera (*en català*) a **O**.

15. la d amb majúscules a **O**. No es tracta d'un nom propi, sinó del tractament. Vegeu la nota 79.

16. Guilla (*en català*) a **O**.

17. Guilelm (*en català*) a **O**.

18. Guilelm (*en català*) a **O**. *Vegeu la nota 17.*
19. Amargos (*en català*) a **O**. *Correspon al cognom, que alhora prové del nom del mas.*
20. uxori a **O**, *per uxor.*
21. tue a **O**, *per tua.*
22. Ermeniards (*en català*) a **O**.
23. Choma raginosa (*en català*) a **O**.
24. per a **O**, *per pro.*
25. hedificetis a **O**, *per edificetis.*
26. kasas a **O**, *per casas.*
27. per a **O**, *per pro.*
28. barcheram (*en català llatinitzat*) a **O**.
29. ipsa coma, *sobrelineat* a **O**.
30. barchera (*en català*) a **O**.
31. de Comelar (*en català*) a **O**.
32. [...] *il·legible* a **O**.
33. ipsa a **O**, *per ipso.*
34. margine (*en català llatinitzat*) a **O**.
35. coma (*en català*) a **O**.
36. riera (*en català*) a **O**; riuus (*en llatí*).
37. escurrit a **O**, *per discurrit.*
38. riera (*en català*) a **O**. *Vegeu la nota 36.*
39. Karbonel (*en català*) a **O**, *per Carbonel.*
40. barchera (*en català*) a **O**.
41. migera (*en català*) a **O**.
42. ui (*en català*) a **O**.
43. fogaces (*en català*) a **O**.
44. [a]ludios a **O**, *per aludios.*
45. tascham (*en llatí*) a **O**.
46. fideliterment a **O**, *per fideliter (en llatí) o fidelment (en català).*
47. nostre a **O**, *per nostra.*
48. intratus a **O**, *per intratas.*
49. exidas (*en català*) a **O**.
50. per a **O**, *per pro.*
51. per a **O**, *per pro.*
52. chomitatu a **O**, *per comitatu.*
53. Minorisa a **O**, *per Minorisensi.*
54. de Agilar (*en català*) a **O**.
55. de Karbonellus (*en català llatinitzat*) a **O**; de Carbonell (*en català*); Carbonelli (*en llatí*).
56. de Lauinera (*en català*) a **O**.
57. strada (*en català llatinitzat*) a **O**; strata (*en llatí*).
58. de Quadal Redon (*en català*) a **O**.
59. circi a **O**, *per circio.*
60. Loter (*en català*) a **O**; Lotarius (*en llatí*), o, *en aquest cas*, Lotarii (*en genitiu*).
61. mas (*en català*) a **O**.
62. de Arber[to] a **O**, *per Arberti.*
63. inter a **O**, *per infra.*
64. engan (*en català*) a **O**.
65. engan (*en català*) a **O**.
66. donatione a **O**, *per donationis.*
67. set a **O**, *variant admesa, en llatí, de sed.*
68. omnem a **O**, *per omni.*
69. suam a **O**, *per sua.*

70. meliorationem a **O**, per immelioratione.
71. Actum est hoc facta ista a **O**.
72. donacione a **O**, per donationis.
73. Kalendas a **O**, per Kalendarum.
74. Nouember a **O**, per Nouembrium.
75. Leduicho a **O**.
76. rege a **O**, per regi.
77. Raimundus a **O**, per Raimundi.
78. de Lauinera (en català) a **O**.
79. Domna a **O**. Tot i que el tractament de domna no és el nom propi, aquí substitueix el de Guilla. Vegeu la nota 16.
80. de Abadals (en català) a **O**.
81. Pere (en català) a **O**.
82. Kasal (en català) a **O**, per Casal.
83. baiulo a **O**. Es tracta d'un batlle privat, no públic.
84. de Raimundus a **O**, per Raimundi.
85. Agilar (en català) a **O**.
86. Iouan (en català) a **O**.
87. Raimerico (lectura dubtosa) a **O**.
88. Bartolomeus a **O**, per Bartholomeus.
89. sacer a **O**, per sacerdos.
90. literis a **O**, per litteris.
91. signataris a **O**, per signatis.
92. de Talamanca (en català) a **O**.
93. de Solano (en català llatinitzat) a **O**.
94. R. a **O**; R[aimundus], desenvolupament nostre.
95. de Sala (en català) a **O**.
96. Besuldoni (en català llatinitzat); Bisuldonensi (en llatí), 'de Besalú'.
97. literas a **O**, per litteras.
98. supraposittis a **O**, per suprapositas.
99. R. a **O**; R[aimundus], desenvolupament nostre. Vegeu la nota 94.
100. de Sala (en català) a **O**. Vegeu la nota 95.

1259

1115, abril, 4.

Dotació matrimonial i acord. Dotació que fa Sanlla [= Sala] a la seva filla Ermesèn, [(Ermesenda) = Armisén] esposa de Pere Guillem, d'un alou format per propietats disperses sense localitzar. En contrapartida, el gendre i la filla l'hauran de mantenir mentre visqui, i després del seu traspàs, tots els béns seran per a ells.¹

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 390.

A. N.º. 678.²

1114.³

No diu ahont son estos alous = No fan per la Casa⁴

Año 7. de Ludovico. el dador se llama Sanlla.⁵

Bages⁶

4-IV-1115⁷

In nomine Domini. Ego Sanlla.⁸ Donator sum uobis Pere⁹ Guilelm¹⁰ et uxor tua Ermesen¹¹ qui est filia de me iamdicto Sanlla. Per hanc scripturam donationis. Dono namque¹² uobis casas casalibus ortis¹³ et ortalibus¹⁴ terris et uineis et arboribus de diuersis generis, cubos et tonnas¹⁵ et uascula maiore uel minore, et sacrarios que¹⁶ abeo¹⁷ in diuersis locis, et cum omnia que¹⁸ abeo¹⁹ uel abere²⁰ debeo in cunctisque locis, totum ab integrum dono uobis sicut de superscriptum, et abeatis²¹ uos²² in uita uestra, et post obitum uestrum remaneat ad filios uestros et me iam dicto Sanlla donetis uictum et uestitum ad honorem in uita mea. Et est manifestum. Quod si ego donator per nullum malum ingenio uolo hoc disrupere²³ non sit mii²⁴ licitum sed omnia coponat²⁵ in duplo, et si nos susceptores ista omnia non inpleuerimus similiter coponamus²⁶ in duplo iam dicta omnia et in antea ista scriptura firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Factum est hoc II Nonas²⁷ Apreli²⁸ anno VII Ludouici²⁹ regis.³⁰

Sig+ Sanlla.³¹ Sig+num Ponz³² Guilelm.³³ Sig+num Domenech.³⁴ Sig+num Pere³⁵ Bernard.³⁶

Reimundus³⁷ subdiachonus³⁸ scripsit (*signe*) sub die et anno quo supra.³⁹

1. *Caplletra inicial I decorada; voreja cinc línies de les tretze que té el text. Tres sècs horitzontals i tres verticals. Petit forats en les interseccions dels sècs, que no impedeixen, però, la lectura correcta del document.*

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8. Sanlla (*en català*) a **O**.

9. Pere (*en català*) a **O**.

10. Guilelm (*en català*) a **O**.

11. Ermesen (*en català*) a **O**.

12. naque a **O**, *per* namque.

13. ortis a **O**, *per* hortis.

14. ortalibus a **O**, *per* hortibus.

15. tonnas (*en català*) a **O**.

16. que a **O**, *per* quod.

17. abeo a **O**, *per* habeo.

18. que a **O**, *per* quod.

19. abeo a **O**, *per* habeo.

20. abere a **O**, *per* habere.

21. abeatis a **O**, *per* habeatis.

22. uos *sobrelineat* a **O**.

23. disrupere a **O**, *per* disrumpere.

24. mii a **O**, *per* mihi.

25. coponat a **O**, *per* componat.

26. coponamus a **O**, *per* componamus.

27. Nonas a **O**, *per* Nonarum.

28. Apreli a **O**, *per* Aprelium.

29. Ludouici a **O**, *per* Ludouico.

30. regis a **O**, *per* regi.

31. Sanlla (*en català*) a **O**; Sanllani (*en llatí*).

32. Ponz (*en català*) a **O**; Poncii (*en llatí*).

33. Guilelm (*en català*) a **O**; Guilelmi (*en llatí*).
 34. Domenech (*en català*) a **O**; Dominici (*en llatí*).
 35. Pere (*en català*) a **O**; Petri (*en llatí*).
 36. Bernard (*en català*) a **O**; Bernardi (*en llatí*).
 37. Reimundus *amb majúscules* a **O**; per Raimundus.
 38. *abreujat* sub sdaichs; *amb majúscules* a **O**.
 39.
 40. quo supra *amb majúscules* a **O**; quo per quod.

1260

1115, abril, 5.

Venda de drets d'un mas. *Ramon Jofred, [= Jofre] la seva esposa Eldiards [= Eliarda, Aliart] i tots llurs fills, i Bonadona i tots els seus fills, i Guillem Trasmon, la seva esposa Estefania i llur fill Ramon Guillem, venen al senyor Bertran, a la seva esposa Adalgarda i a llurs fills, llurs drets al mas de les Queroses (cases, casals, portes i clots, horts, hortals, terres i vinyes, conreades i ermes, arbres de diversa mena, prats, pastures, boscs i garrigues, pedres grans i petites, fonts, entrades i sortides, cursos d'aigua i estris que pertanyen a l'esmentat mas), que tenen per compra i dels pares o per altres mitjans, al comtat de Manresa, al terme del castell de Maians, a les Queroses, [les Queroses -mas desaparegut-, Maians, actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages] pel preu de set morabatins.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 391.

M S. N.º. 70²

1115.³

Meyans⁴

Venda de Vn Mas en =Mayans= inter Laicos ad ipsas Charosas=⁵

5-IV-1115⁶

In Dei nomine. Ego Ramon⁷ Iozfret⁸ et coniux mea Eldiards,⁹ et cunctisque infantibus nostris, et Bonadonna,¹⁰ ego et cunctisque infantibus meis, et ego Guilelm¹¹ Trasmon¹² et coniux mea Estefania¹³ et filio nostro Ramon,¹⁴ et aliis cunctis infantibus nostris. Nos simul in unum uinditores¹⁵ sumus nos uobis domno Bertran¹⁶ et ad coniux tua Adalgards¹⁷ et ad filiis uestris. Per hanc scriptura uinditionis¹⁸ nostre¹⁹ uindimus²⁰ nos uobis mansum unum qui uocant Cheroses,²¹ id sunt: casas cum casalibus cum solos et superpositos, hostiis et ianuaribus²² et foueas, ortis,²³ ortalibus,²⁴ terras et uineas, cultas uel ermas, tamen cum arboribus de diuersisque generis, pratis, pascuis, siluis et garricis, petras maximas uel minimas, fontanulis, ueductibus uel reductibus cum decursibus aquis siue uascula uel cum cunctaque omnia qui ad ipsum mansum pertinet. Aduenit nobis prescripta hec omnia per comparacione uel de parentorum aut per qualique²⁵ uoces. Et est prephata omnia in comitatum²⁶ Minorisa,²⁷ in termine²⁸ de kastrum²⁹ Midian,³⁰ in locum qui uocant iamdictas Cherosas.³¹ Et afrontat prenominata omnia: de parte orientis³² in terra de Ramon³³ Guifre³⁴ qui est³⁵ heres;³⁵ de meridie in uineas de³⁶ Sancti Benedicti in Torrezela;³⁷ de occiduo in monte Aquila;³⁸ a parte uero circi³⁹ in grad⁴⁰ de Ch[oseliu ?].⁴¹ Quantum infra scriptas III^{or} affrontaciones includunt et isti termini circumuerunt uel ambiunt sic uindimus⁴² nos uobis iamdictos ipsa hec omnia quod superius resonat, ipsos nostros directos uel uoces qui ibi abemus⁴³ uel abere⁴⁴ debemus, totum ab integrum, cum exiis uel regressiis earum,⁴⁵ in propter precium placibile quod inter nos et uos complacuit, morabetinos⁴⁶ VII inter totos suprascriptos heredes. Et de nostro iure⁴⁷

in uestro tradimus dominio et potestate ad uestrum proprium et omnia ualente. Et est manifestum. Quod si nos uinditores⁴⁸ aut alicumque persona qui contra hanc ista carta uindicionis⁴⁹ uenerit pro inrumpendum aut nullus⁵⁰ omo⁵¹ uel femina qui frangere uel disrumpere uoluerit non sit ei licitum set⁵² componat uobis in duplo aut componant uel componamus cum sua omnia inmelioracionis.⁵³ Et in antea ista carta firma et stabilis permaneat.

Facta ista carta uindicionis⁵⁴ Nonas⁵⁵ Apreli⁵⁶ in anno VII° que⁵⁷ regni⁵⁸ Leudeuici⁵⁹ regis.⁶⁰

Sig(+)num Ramon⁶¹ Iozfret.⁶² Sig(+)num Eldiards,⁶³ cum filiis et filiabus⁶⁴ earum.⁶⁵ Sig(+)num Bonadonna⁶⁶ cum cunctisque infantibus eius. Sig(+)num Guilelm⁶⁷ Trasmon.⁶⁸ Sig(+)num Estefania.⁶⁹ Sig(+)num Ramon⁷⁰ Guilelm,⁷¹ filio nostro, et aliis plures infantibus. Nos qui ista carta mandauimus scribere et firmauimus et ad testes firmare rogauimus. Sig(+)num Senfre⁷² Guifre.⁷³ Sig(+)num Mir⁷⁴ Guilelm.⁷⁵ Sig(+)num Ramon⁷⁶ Guifre.⁷⁷ Nos qui pertinenti supra scripta hec omnia qui hoc laudauit et firmauit.

Bonefilius,⁷⁸ sacerdos, qui ista charta⁷⁹ rogatus scripsit cum litteras fusas in VII° regulo (*signe*) die et anno quo supra.⁸⁰

1. *La tinta és força esborrada, de manera que per a la lectura correcta del document cal emprar làmpada d'infrarojos. El pergami havia esta enrotllat, si bé els sècs són poc marcats.*

2.

3.

4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*

6.

7. Ramon (*en català*) a **O**; Raimundus (*en llatí*).

8. Iozfret (*en català*) a **O**; Iocefredi (*en llatí*).

9. Eldiards (*en català*) a **O**; Eldiardis (*en llatí*).

10. Bonadonna (*en català*) a **O**.

11. Guilelm (*en català*) a **O**; Guilelmus (*en llatí*).

12. Trasmon (*en català*) a **O**; Trasemundi (*en llatí*).

13. Estefania (*en català*) a **O**; Stephania (*en llatí*).

14. Ramon (*en català*) a **O**; Raimundo (*en llatí*).

15. uinditores a **O**, per uenditores.

16. Bertran (*en català*) a **O**; Bertrando (*en llatí*).

17. Adalgards (*en català*) a **O**; Adalgardis (*en llatí*).

18. uinditionis a **O**, per uenditionis.

19. nostre a **O**, per nostra.

20. uindimus a **O**, per uendimus.

21. Cheroses (*en català*) a **O**.

22. ianuaribus a **O**, per ianuas.

23. ortis a **O**, per hortis.

24. ortalibus a **O**, per hortibus.

25. qualique a **O**, per qualiscumque.

26. comitatum a **O**, per comitatu.

27. Minorisa a **O**, per Minorisensi.

28. termine a **O**, per termino.

29. de kastrum a **O**, per castri.

30. Midian (*en català*) a **O**. *Correspon a Maians (actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages).*

31. Cherosas (*en català*) a **O**.

32. orientis a **O**, per oriente.

33. de Ramon (*en català*) a **O**; Raimundi.

34. Guifre (*en català*) a **O**; Guifredi.

35. qui est heres a **O**. *Normalment l'expressió és et suos heres.*
36. de *superfluu*.
37. Torrezela (en català) a **O**. *Correspon a Torroella (actual municipi de Castellfollit del Boix, comarca de Bages).*
38. monte Aquila (en català) a **O**. *Correspon a mont Aguilar (actual municipi d'Òdena, comarca d'Anoia).*
39. circi a **O**, per circio.
40. grad (en català) a **O**. *Correspon a grau (en català actual).*
41. de Ch[oseliu ?] *lectura probable; il·legible a O.*
42. uindimus a **O**, per uendimus.
43. abemus a **O**, per habemus.
44. abere a **O**, per habere.
45. earum a **O**, per suis.
46. morabetinos a **O**.
47. iure a **O**, per iuro.
48. uinditores a **O**, per uenditores.
49. uindicionis a **O**, per uenditionis.
50. nullus a **O**, per ullus.
51. omo a **O**, per homo.
52. set a **O**; *variant admesa, en llatí, de sed.*
53. inmelioracionis a **O**, per immelioratione.
54. uindicionis a **O**, per uenditionis.
55. Nonas a **O**, per Nonis.
56. Apreli a **O**, per Aprelium.
57. que a **O**, per quod.
58. regni a **O**, per regnauit.
59. Leudeuici a **O**, per Leudeuico, Lodeuico o Ludeuico.
60. regis a **O**, per regi.
61. Ramon (en català) a **O**; Raimundi (en llatí).
62. Iozfret (en català) a **O**; Iocefredi (en llatí).
63. Eldiards (en català) a **O**; Eliardis (en llatí).
64. filiabus a **O**, per filias.
65. earum a **O**, per eis.
66. Bonadonna (en català) a **O**; Bonadomina (en llatí).
67. Guilelm (en català) a **O**; Guilelmi (en llatí).
68. Trasmon (en català) a **O**; Trasemundi (en llatí).
69. Estefania (en català) a **O**; Stephania (en llatí).
70. Ramon (en català) a **O**; Raimundi (en llatí).
71. Guilelm (en català) a **O**; Guilelmi (en llatí).
72. Senfre (en català) a **O**; Seniofredi (en llatí).
73. Guifre (en català) a **O**; Guifredi (en llatí).
74. Mir (en català) a **O**; Mironi (en llatí).
75. Guilelm (en català) a **O**; Guilelmi (en llatí).
76. Ramon (en català) a **O**; Raimundi (en llatí).
77. Guifre (en català) a **O**; Guifredi (en llatí).
78. Bonefylius a **O**, per Bonefilius.
79. charta a **O**, per carta.
80. die et anno quo supra *amb majúscules a O.*

Establiment. *Ramon de Llavinera i la seva esposa, la senyora Guillema, i llurs fills: Guillem i Ponç, monjo, estableixen a Berenguer, la seva esposa Arsenda i llurs fills i descendència, un alou i molí amb la resclosa, el cap d'aigües i el seu utilatge, que tenen dels seus pares i per altres drets, al comtat de Manresa, al terme del castell de Calders, al riu Calders, al Gual, prop del riu Llobregat, [parròquia de Viladecavalls, actual municipi de Calders, comarca de Bages] a la prestació anual de tres quaters d'oli per Quaresma. Els establidors i els seus descendents es comprometen a mantenir i defensar contra qui sigui aquest establiment, i els establerts i els seus descendents a no elegir cap altre senyor que no siguin els establidors i els seus descendents.*¹

[O]. Original no localitzat.

A. Trasllat de la segona meitat del segle XIII ([Raimun]dus de Podiolo): Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 392.

B.* Trasllat de 10 de juliol de 1320 (Guillem Soler, rector i notari públic de Sant Fruitós de Bages): Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 393.

A

C S. N° 7²

Vila de Caballs.³

Molino.⁴

1115.⁵

Ramon de Llavinera y su Muger dan à Berenguer y à sus hijos el Molino sito al Rio Calders en donde dicen Guad, à la prestacion de tres quaters de aceyte en la Quaresma; hecha a 6 de los Idus de Diciembre [sic] año VIII del Reynado de Ludovico Rey.⁶

8-XII-1115⁷

In nomine Domini. Ego R[aimundus]⁸ de Lauinera⁹ et uxor mea domna Guilelma¹⁰ et filios nostros Guilelmus et Poncius monachus nos in simul donatores sumus¹¹ tibi Berengario et uxori¹² tue¹³ Arsendi¹⁴ et filiis uestris. Per anc¹⁵ scripturam donacionis donamus uobis ipso molendino qui est fundatus in ipso riuo Callario¹⁶ qui uocant ad ipso Guad¹⁷ cum ipsa resclusa et capud¹⁸ rege et ipsa usabilia que ad ipso molendino pertinet uel pertinere debet et ipsum alaudium¹⁹ quod ibi est cum ipsas intratas et exitas²⁰ et suis pertinenciis. Aduenit nobis donatores hec omnia per genitores nostros uel per omnesque uoces. Est in comitatu Minorise²¹ in terminio²² castrum²³ Callaris²⁴ ad ipso Guad²⁵ iusta²⁶ flumine Lubricado.²⁷ Tali modo sic donamus nos et posterita nostra uobis et posteritati uestre, et per ista donacione donetis nobis donatores per unumquemque annum quaters²⁸ III de oleo²⁹ in quadragesima. Et conuenimus nos donatores ut faciamus tenere et abere³⁰ ista donacione contra cunctos homines uel feminas uobis et uestris per omne tempus et uos non heligatis³¹ in hoc alium seniore uos nec posterita uestra nisi nos donatores et posterita nostra. Et est manifestum. Siquis hoc fregerit in duplo componat et in antea firma permaneat modo uel omni tempore.

Actum est hoc VI Ydus³² December³³ anno VIII° regni Ludouico³⁴ rege.³⁵

Sig(+)^{num} R[aimundus]³⁶ de Lauinera.³⁷ Sig(+)^{num} domne Guille³⁸ uxoris³⁹ sue.⁴⁰ Sig(+)^{num} Guilelmi. Sig(+)^{num} Poncius⁴¹ monachus,⁴² nos qui ista donacione fecimus scribere et firmauimus aliisque firmare rogauimus. Sig(+)^{num} Guilelmi de Abadals.⁴³ Sig(+)^{num} R[aimundo]⁴⁴ de Lauro.⁴⁵ In eorum presencia fuit facta ista donacione et alii plures qui ibi aderant.

Bartolomeus,⁴⁶ presbiter, qui hoc scripsit die et anno (*signe*) quo supra.

[Raimun]dus⁴⁷ de Podiolo,⁴⁸ presbiter et scriba Sancti Benedicti, hoc scribi fecit et cum⁴⁹ litteras suprascriptas in II linea ubi dicitur “sumus” die et anno quo supra (*signe*).

1. *Quatre sècs verticals i un horitzontal. El pergami està malmès per un forat a l'angle inferior esquerre (on hi ha el nom de l'escrivà que feu el trasllat, Raimundus de Podiolo), i tres o quatre petits forats més a les interseccions dels plec.*
- 2.
- 3.
- 4.
5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
6. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
- 7.
8. R[aimundus] a O.
9. de Lauinera (*en català*) a O.
10. domna Guilelma a O.
11. sumus, *sobrelineat* a O.
12. uxori a O, *per* uxor.
13. tue a O, *per* tua.
14. Arsendi (*en llatí*) a O, *per* Arsendis (*en llatí*); Arsen (*en català*).
15. anc a O, *per* hanc.
16. riuo Callario a O. *El nom del riu, aquí en singular. Correspon al riu Calders.*
17. ipso Guad (*en català*) a O.
18. capud a O, *per* caput.
19. alaudium a O, *per* alodium.
20. exitas (*en català*) a O. *En un altre document exidas.*
21. Minorise a O, *per* Minorisensi.
22. terminio a O, *per* termino.
23. castrum a O, *per* castri
24. Callaris (*en llatí*) a O; Callers (*en català*). *Actualment Calders.*
25. ipso Guad (*en català*) a O.
26. iusta a O, *per* iuxta.
27. flumine Lubricado (*en llatí*) a O. *Correspon al riu Llobregat.*
28. quarters (*en català*) a O.
29. de oleo a O, *per* olei.
30. abere a O, *per* habere.
31. heligatis a O, *per* eligatis.
32. Ydus a O, *per* Iduum.
33. December a O, *per* Decembris.
34. Ludouico a O.
35. rege a O, *per* regi.
36. R. a O; R[aimundus], *desenvolupament nostre.*
37. de Lauinera (*en català*) a O.
38. domne Guille a O. *Correspon a domna Guilelma (vegeu la nota 10).*
39. uxoris a O, *per* uxor.
40. sue a O, *per* sua.
41. Poncius a O, *per* Poncii.
42. monachus a O, *per* monachi.
43. de Abadals (*en català*) a O.
44. R. a O; R[aimundo], *desenvolupament nostre.*
45. de Lauro (*en llatí*) a O.
46. Bartolomeus a O, *per* Bartholomeus.

47. [Raimun]dus.
48. de Podiolo (*en llatí*) a O.
49. cum (?) a O. *Lectura dubtosa.*

B

C S N° 6 [escrit damunt 'Lo moli de Caldes fou donat a Berenguer']

Cartas dels Molins de Caldes¹

Vila de Caballs.¹

1115.¹

Transunto de la Donacion inter Laicos del Molino del rio Calders en donde dicen Guad, hecha à 6 de los Idus de Diciembre año VIII del Reynado de Luis Rey, transuntado por Guillem Soler Rector de S. Fructuoso.¹

Traslado: 10-VII-1320¹

8-XII-1115¹

Hec est translatum fideliter sumptum a quodam instrumento cuius tenor talis est: In nomine Domini. Ego Raimundus de Lauinera et uxor mea domna Guilelma et filios nostros Guilelmus et Poncius monachus. Nos in simul donatores sumus tibi Berengario et uxori tue Arsendi et filiis uestris per hanc scripturam donacionis donamus uobis ipso molendino quod est fundatus in ipso riuo Callario quod uocant ad ipso Guad cum ipsa resclausa et capud [rege] et ipsa usabilia que ad ipso molendino pertinet uel pertinere debet et ipsum alaudium quod ibi est cum ipsas intratas et exitas et suis pertinenciis. Aduenit nobis donatores hec omnia per genitores nostros uel per omnesque uoces. Est in comitatu Minorise, in termine castrum Callaris ad ipso Guad, iusta flumine Lubricato. Tali modo sic donamus nos et posterita nostra uobis et posteritati uestre, et per ista donacione donetis nobis donatores per unumquemque annum quarters III de oleo in quadragesima. Et conuenimus nos donatores ut faciamus tenere et abere ista donacione contra cunctos homines uel feminas uobis et uestris per omne tempus et uos non heligatis in hoc alium seniore uos nec posterita uestra, nisi nos donatores et posterita nostra. Et est manifestum. Siquis hoc fregerit in duplo componat, et in antea firma permaneat modo uel omni tempore.

Actum est hoc VI Idus December anno VIII° regni Ludouico rege.

Sig+num R[aimundi] de Lauinera. Sig+num domne Guilli [sic] uxoris sue. Sig+num Guilelmi. Sig+num Poncius monachus, nos qui ista donacione fecimus scribere et firmauimus alisque firmare rogauimus. Sig+num Guilelmi de Abbadals. [sic] Sig+num R[aimundo] de Lauro. In eorum presencia fuit facta ista donacione et alii plures qui ibi aderant.

Bartolomeus presbiter qui hoc scripsit die et anno (*signe*) quo supra.

Sig(*signe*)num Guilelmi de Solerio, rectoris ecclesie Sancti Ffructuosi et notarii publici eiusdem loci qui hoc translatum scripsit cum suo originali fideliter comprobato et clausit VI° Nonas Iulii anno Domini millesimo trecentesimo vicesimo presentibus testibus Guilelmus Sala et Iacobus de Turre de Sancto Fructuoso.

1262

1116, juliol, 18 o 22.

Testament. *Ermengarda, dona, que pateix una greu malaltia i tem que li sobrevingui sobtadament la mort, elegeix els seus marmessors: Pere Bernat i Arnal Bernat, fills seus; i Bernat Tort, i fa redactar el seu testament, que signa autògrafament. Els mana que disposin del seu haver i el donin i distribueixin per a la seva ànima de la següent faïçó: en primer lloc, deixa al Senyor Déu i a Sant Pere de Marfà [església parroquial de Sant Pere de Marfà, terme de Marfà, actual municipi de Castellcir, subcomarca de Moianès, comarca de Vallès Oriental] una bèstia, i als seus clergues una bèstia. A Sant Benet [de Bages] li dona una bèstia i un porc. Als seus fills Arnal i Bernat els deixa un bou i un alou a Marfà, que té per compres. A Arnal Bernat i Bernat Tort els deixa l'alou del Vallès i una peça de terra a Pursans. I a l'alou del Vallès deixa tot el dret que hi té, a tot arreu, excepte la meitat del mas de Torroella, que deixa a Adalèn/Adaled, [= Adelaida] filla seva, amb el pacte que si volgués vendre o alienar, no pugui fer-ho sinó als seus germans Arnal i Bernat. També deixa als seus fills Arnal i Bernat els estris majors i menors, excepte un barril que deixa a la seva filla Adalèn/Adaled. [= Adelaida]*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 394.

Testament molt antic qui es mester sia confirmat a maior cautela¹

Marfa¹

N 249 segons lo Indice nou¹

testamento de Ermengardis.¹

1117.¹

In Christi [Xpi] nomine. Ego Ermengarids, [sic] femina. Iaceo in magna infirmitate unde modo sum detempta, et timeo ut repentina casu mortis ne superueniat michi. Ideoque iubeo atque discerno ut si mors michi aduenit ante quam alium testamentum faciam, rogo ut sint mei manumissores. Id sunt: Petrus Bernardi et Arnallo Bernard, filium meum, et Bernard Tort, ut isti apreendant [sic] meum auere dare et distribuere pro anima mea sicut illa subterius iniuncxero. In primis: Domino Deo et Sancto Petro Marfani dimitto bestia I, et suis clericis dimitto bestia I, et ad Sancti Benedicti dimitto bestia I et porco I. Et ad filius meus Arnal et Bernard dimitto bouo I et meum aulodem qui aduenit ad me per comparaciones, et est ipsum aulodium in Marfa. Et ipsum aulodium de Vallensis dimitto ad Arnal Bernard et Bernard Tort, et pecia I terre qui est in Pursans. Et in istum aulodium de Vallensis dimitto totum meum directum que ego abeo uel abere debeo in cunctis locis, exceptus medietatem de ipso mansum de Torezela que ego dimitto ad Azalen, [o Azaled] filia mea, in tale pactum ut si uindere aut alienare uoluerit licenciam non abeat nisi ad fratres tuos Arnal et Bernar. [sic] Eciam dimitto ad filios meos Arnal et Bernard uascula maiore uel minore, exceptus barilio I que dimitto ad filia mea Azalen. [o Azaled] Factum istum testamentum scribere mandauit atque rogare extitimus.

Ahctum est hoc XI [o XV] Kalendas Augusti anno VIII regnante Leduico rege.

Sig+num Ermengarns, [sic] qui hoc testamentum feci et mandauit scribere et propria manu sua firmaui et testes rogare firmauimus. Sig+num Petri Bernardi. Sig+num Arnal Bernardi. Sig+num Bernard Tort.

Poncius, subdiaconus, qui hoc rogitus scripsit in prefixo die et anno quo supra (*signe*).

1. *Caplletra I (doble traç interior bicolor a la part superior, nus, traç únic blanc i cua) que ocupa set línies del text, de les quinze que té en total. Diverses taques d'humitat. Quatre sècs verticals i tres d'horizontals.*

1263

1116, desembre, 28.

Establiment d'un mas. *L'abat Benet [de Sant Benet de Bages,] el sagristà Ponç i el convent de Sant Benet [de Bages] estableixen a Pere Ermengol, la seva esposa Ponça i llur fill Bernat el mas que fou de Bertran de Merlès, difunt, que tenen, els esmentats senyors de Sant Benet, per compra, per llur alou i per altres drets, al comtat de Manresa, a l'honor de Sant Benet, al Pujol. [el Pujol - mas-, antiga parròquia de Sant Genís de la Vall dels Horts, actual municipi de Sant Fruitós de Bages, comarca de Bages] Amb el pacte que tinguin el farraginal per barquera i paguin cada any un parell de gallines, de les plantacions la meitat del quart, i, de l'alou, la tasca. I que ho tinguin, tant ells com llur descendència, al servei de Sant Benet, i no ho puguin vendre ni alienar ni dividir sinó amb el consell dels senyors de Sant Benet, ni tinguin batlle i siguin fidels de dret a Sant Benet. A més de l'abat Benet signen: Ramon, monjo; Ponç, sagristà; Arnau, monjo; Guillem, almoïner; Ponç, monjo; i Pere, cambrer.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 395.

M (?). N.º. 143.²

Vall dels horts³

1117 Pozol.⁴

El Abad Benito y [Poncio] establecen un Manso en el Pozol, año 9 de Luis Rey.⁵

28-XII-1116⁶

In Dei nomine. Ego Benedictus abbas et Poncius sacrista cum cuncta congregacione Sancti Benedicti. Donatores sumus uobis Petri Ermengadi et uxori tue Poncia et filio uestro Bernardo. Per anc⁷ scripturam donacionis nostre donamus uobis ipsum mansum qui fuit de Bertran de Merles qui fuit condam cum omnibus pertinenciis suis qui ad ipsum mansum pertinent et aduenit nobis senioribus Sancti Benedicti per comparacione et per alodium nostrum et per qualicumque uoces cum ipso ferragenal et abeatis ipsum ferragenal per barchera⁸ [la "h", intercalada i sobrelineada] et d[on]etis per unumquemque annum parilio I callinas recipientem et de ipsas plantas que modo sunt uel in antea erunt medietatem de quarto⁹ ["de quarto", sobrelineat] et de alodio tasca ad Sancti Benedicti et abeatis uos et posteritas uestra ad seruicium Sancti Benedicti et non abeatis licenciam uendere nec alienare nec diuidere nisi cum consilio seniorum Sancti Benedicti nec abeatis baiulum et uos sitis fideles Sancti Benedicti de suo directo. Et est hec omnia in comittatuu Minorisa in honore Sancti Ben[ed]icti ad ipso Pozol.

Actum est hoc V^o Kalendas Ian[uar]arii anno nono regnante Ledouico rege.

(*signe*) Benedictus, abbas.* Raimundus, monachus (*signe*). Sig(+)^{num} Poncii, sacriicustodiis. Sig(+)^{num} Arnalli, monachi. Sig(+)^{num} Guilelmi, elemosinarii. Sig(+)^{num} Poncii, monachii. Sig(+)^{num} Petri, camerarii.

Bernard, presbiter, qui hoc scripsit cum literis rasis et suprapositis sub prefato (*signe*) die et anno.

4¹⁰

1. *Diversos forats, de grandària diversa, que no afecten, però, la lectura correcta del document. Dos sècs horitzontals. Com que devia anar enrotllat, els sècs verticals no es perceben ben definits. La signatura de l'abat Benet és autògrafa ["(signe) Benedictus abbas"].*
2. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*

3. Vall dels horts
4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
5. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
6. 28-XII-1116
7. anc a **O**, per hanc.
8. barchera - la h, *intercalada i sobrelineada*- a **O**.
9. de quarto, *sobrelineat* a **O**.
10. *Mitjans del segle XIX. A l'angle inferior dret de l'anvers. Escrit amb tinta.*

1264

1117, gener, 22.

Donació pietosa. *Ermengarda, per amor i veneració a Déu i perquè li siguin perdonats els pecats, ofereix un petit obsequi al sant màrtir Valentí, l'església del qual és al comtat de Manresa, [al terme/territori de la ciutat de Manresa,] al Bages, al costat del monestir de Sant Benet. [de Bages] Li dona un mas franc, amb les terres, que té dels seus pares i per altres drets, al comtat de Manresa, al [terme del] castell de Sallent, [a Cabrianes,] a la Font, [Cabrianes, actual municipi de Sallent, comarca de Bages] per a remei de la seva ànima i la de la seva mare.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 396.

Nº 3.²

Calaix 19. lligall. 1.³

S Nº. 25⁴

Salent⁵

donacion de un mas en Cabrianas en termino de Sallent echa por Ermengardis esta sito en el lugar llamado la fuente. anno VIII regnante Ludouico rege.⁶

Sallent.⁷

1116.⁸

22-I-1117⁹

Gratum namque et acceptum esse uidetur domum Dei diligere et honorare et de rebus suis quisquis prout potuerit offerre uel dotari qui ad gratiam Domini sui ambit adtingere et eius misericordia honora deponere. Quod nempe ego in Dei nomine Ermengardis totis nisibus hoc corde pertractans procurauí, ut ob Dei amorem et uenerationem seu et pro abolendis piaculis ex rebus meis exiguum minusculum¹⁰ offerre sancto tibi martiri Valentini, cuius tua uidelicet domum constat esse fundatum in comitato¹¹ Minorisee¹² in Baies, iuxta Sancti Benedicti conobii.¹³ Dono namque tibi prescripti beati Valentini, manssum¹⁴ meum proprium franchum, qui mihi aduenit per genitores meos et per ullasque uoces. Et est hec omnia in iamdicto comitato¹⁵ Minorise,¹⁶ in kastro¹⁷ Salienti, ad ipsa Fonte. Et affrontat: de oriente in torrente qui excurit siue in iamdicta fonte Eripesaena;¹⁸ de meridie in alodium Raimundi Gonberti, et de suos eredes;¹⁹ de occiduo in alodium²⁰ de me Ermengards²¹ prescripte;²² de parte uero circi²³ in alodium²⁴ Sancti Benedicti iamdicti, siue in coma²⁵ Lobadiua. Quantum iste²⁶ affrontacionis²⁷ includunt sic dono Domino Deo et prefato²⁸ Valentino prescriptum manssum²⁹ cum terris iamdictis, omnia et in omnibus, quantum ego abeo³⁰ uel abere³¹ debeo, totum ab integrum, cum exiis et regresiis earum,³² propter remedium anime mee

et mater³³ mea.³⁴ Quod si ego donatrix aut ullusque homo uel femina inquietare uoluerit aut infringere temptauerit non hoc ualeat uindicare sed componat in duplo cum omne sua melioracione et in ira Dei incurrat et sancta Maria et sancto Michahelo³⁵ arcangelo et sancto Petro principe apostolorum et sancto Valentino prelibato. Et in antea ista donacio firma et stabilis permaneat modo uel omnique tempore.

Actum est hoc XI° Kalendas³⁶ Febroarii³⁷ anno VIII° regnante Leduuico³⁸ rege.³⁹

Sig(+)^{num} Ermengardis, ego qui ista carta donacione⁴⁰ mandauit⁴¹ scribere et testes firmarique rogauit.⁴² Sig(+)^{num} Guilelm⁴³ Bernard.⁴⁴ Sig(+)^{num} Ermengot⁴⁵ Guilelm.⁴⁶ Sig(+)^{num} Berenger⁴⁷ Ermengod.⁴⁸ Sig(+)^{num} Guilelm⁴⁹ Ermengod.⁵⁰ Sig(+)^{num} Arberti. Sig(+)^{num} Berengar⁵¹ Bernard.⁵² Sig(+)^{num} Bernard⁵³ Dalmal.⁵⁴

Petrus, ipodiachoni,⁵⁵ qui hoc scripsit et cum literis⁵⁶ superpositis in linea XIII et sub prefato (*signe*) die et anno . . .

8.⁵⁷

1. *Tres sècs verticals i tres d'horizontals. Algunes petites taques d'humitat.*
2. *Finals del tercer quart del segle XVIII, c. 1773.*
3. *Finals del tercer quart del segle XVIII, c. 1773.*
4. *Finals del tercer quart del segle XVIII, c. 1773. Ratllat.*
5. *Finals del tercer quart del segle XVIII, c. 1773.*
6. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
7. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
8. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
9. *Segona meitat del segle XX.*
10. *minusculum a O, per munusculum, ' obsequi', ' ofrena', ' do'.*
11. *comitato a O, per comitatu.*
12. *Minorisee a O, per Minorisensi.*
13. *conobii a O, per cenobii.*
14. *manssum a O, per mansum.*
15. *comitato a O, per comitatu*
16. *Minorise a O, per Minorisensi.*
17. *kastro a O, per castro.*
18. *Eripesaena sobrelineat a O.*
19. *eredes a O, per heredes.*
20. *aladium a O, per alodem.*
21. *Ermengards (en català) a O; Ermengardis (en llatí).*
22. *després de prescripte segueix un espai en blanc on hi caben 20 lletres aproximadament.*
23. *circi a O, per circio.*
24. *aladium a O, per alodem.*
25. *coma (en català) a O; cumba (en llatí).*
26. *iste a O, per istas.*
27. *affrontacionis affrontationes.*
28. *prefato a O, per prephato.*
29. *manssum a O, per manso.*
30. *abeo a O, per habeo.*
31. *abere a O, per habere.*
32. *earum a O, per eis.*
33. *mater a O, per matris.*
34. *mea a O, per mee.*
35. *Michahelo a O, per Michaelo.*
36. *Kalendas a O, per Kalendarum.*

37. Febroarii a O, per Februarium.
38. Leduuico a O.
39. rege a O, per regi.
40. donacione a O, per donationis.
41. mandauí a O, per mandauit.
42. rogauí a O, per rogauit.
43. Guilelm (en català) a O; Guilelmi (en llatí).
44. Bernard (en català) a O; Bernardi (en llatí).
45. Ermengot -Ermengod- (en català) a O; Ermengaudi (en llatí).
46. Guilelm (en català) a O; Guilelmi (en llatí).
47. Berenger (en català) a O; Berengarii (en llatí).
48. Ermengod (en català) a O; Ermengaudi (en llatí).
49. Guilelm (en català) a O; Guilelmi (en llatí).
50. Ermengod (en català) a O; Ermengaudi (en llatí).
51. Berengar [sic] (en català) a O; Berengarii (en llatí).
52. Bernard (en català) a O; Bernardi (en llatí).
53. Bernard (en català) a O; Bernardi (en llatí).
54. Dalmal (en català) a O; Dalmacii (en llatí).
55. ipodiachoni a O, per ypodiachonus.
56. literis a O, per litteris.
57. Mitjans del segle XIX. A l'angle inferior dret de l'anvers. Escrit amb tinta.

1265

1117, abril, 13.

Establiment d'unes cases i terres i un alou. *L'abat Benet [de Sant Benet de Bages] i el seu convent estableixen a Pere Bernat i la seva esposa Beatriu, que s'havien fet vassalls del monestir, unes cases que ells havien construït, amb les terres i la trilla assignada per barquera, i l'alou que fou de Pere Joan, difunt, i la seva esposa Ermengarda, pel qual han de pagar una entrada de dotze sous de bona moneda i setze diners de sous de plata i el cens d'un parell de gallines, i el camp de Bresca perquè el complantin, tot a prestació de la tasca. També els estableixen una terra i una trilla del monestir, per les quals hauran de pagar el quart al temps de la collita. Tot això els ho estableixen a ells i a llur descendència, sense que puguin dividir-ho, sinó que ho tinguin unitàriament al servei de Sant Benet.*

O. * Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 397.

a. Traducció i transcripció: SALVADÓ I MONTORIOL, Joan, *Història medieval d'un territori: Sant Fruitós de Bages (segles X-XI)*, pàgs. 36 i 37.

Videtur istum primo hoc [...] baiulium¹

S. F. N 304²

a la Barquera³

S. Fructuos⁴

extrauaganti⁵

1117.⁶

Benedicto Abad y su Convento establezen â Pedro Bernat que se havia [sic] vasallo del del [sic] Monasterio unas Casas y alodio que fue de Pedro Juan, llamado las Barqueras.⁷

15-III-1117⁸

In nomine Domini Ego Benedictus abbas et cuncta congregacione cenobii Baiensis donatores sumus tibi Petro Bernardi et uxori tue Beatrid. Manifestum est enim quia per consilium nostrum et aliorum bonorum hominum reliquisti baiubans⁹ [per 'baiulias'] aliorum seniorum et caualleriam et uenisti ad nos et es noster solidus et nos damus tibi ipsas mansiones ubi modo stas sub tali conueniencia que tu ipsas mansiones edificasti ut bene eas condringas et bene custodias et si nos predictas mansiones uoluissimus ad dominicum nostrum retinere ex nostro auere et tuo condringeremus simul non minus ualentes mansiones in alaudio Sancto Benedicto tibi aut posteris tuis simul mandamus uobis ipsas terras qui in circuitu mansionum sunt cum ipsa trilia sicut signatum est ad barcheram. Damus eciam uobis illud alaudium qui fuit Petri Iohannis condam et uxoris eius Ermengards ut bene excoletis et donetis de pane et uino ipsam tascham fideliter. Accipimus autem a uobis pro hoc alaudio XII^{cim} solidos monete optime sedecim denarios ad solidum plate. Damus eciam uobis ipsum camp de Brescha ad complantandum ut donetis de ipso pane et uino fideliter ipsam tascham. Damus eciam uobis ipsam terram qui est infra triliam nostram ut complantetis eam. Et si nobis iusum fuerit pro quam ad fructum uenerit predicta terra, datis de predicta terra et trilia ipsum quart fideliter. Sin atque nobis placuerit date de supradicta planta fideliter ipsam tascham. Hoc omnia superius scripta damus tibi et posteritati uestre ita ut non possitis diuidire in plures sus unus pars unum abeatis in seruicio Sancti Benedicti uos et posteritas uestra. Dabo eciam nobis pro ipso Petri Iohannis alaudio unum parilium de gallines. Quod si nos donatores aut ullus homino qui contra ista karta uenerit ad irrumpendum non hoc ualeat sed componat in duplo. Similiter si uos predicti anc scripturam uel fidem atque soliditatem quam uobis fecistis uoluissetis confringere et conmoniti infra decem dies noluissetis redringere non hoc ualuissetis sed componatis nobis omnia hoc superius scripta in duplo cum omnia sua melioracione et hoc scriptum firmum sit omni tempori.

Factum hoc Idus Aprilis anno nono Ludouici regis.

Sig(*signe*)num Benedictus, abbas. Sig(*signe*)num Bonifilius, monachus. Sig(*signe*)num Bernardus, monachus, nos qui hanc cartam largitionis facimus et firmamus. Sig(*signe*)num Petrus Bernardi. Sig(*signe*)num Beatricis. Wilelmus Bernardi. Sig(*signe*)num Guillem Guillem. Sig(*signe*)num Arnall Guillem. Sig(*signe*)num Guillem Pere, leuita.

Bernardus, scriptor et monachus, sub die et anno prefixo.

1266

1120, febrer, 5.

Establiment d'un mas. *Arbert [= Albert] i la seva esposa Maiasenda i llurs fills: Ramon Arbert, Berenguer Arbert i Guerau Arbert, i Guillem Ramon i els seus fills: Bernat i Pere, estableixen a Berenguer i la seva esposa Ermesenda el mas de Malayech, que tenen dels pares i per altres drets, al comtat de Manresa, a la parròquia de Sant Pere d'Or, [actual municipi de Santpedor, comarca de Bages] perquè el treballin i conreïn bé, i facin cases i hi resideixin, i donin sempre, a ells i als seus descendents, el quart fidelment del pa i el vi de la llauror, i per Nadal el cens anual de dotze diners de moneda de Barcelona. Si no ho complissin els ho hauran de rescabalar en el triple del seu valor.*

[O]. Original no localitzat.

A.* Trasllet de 17 d'agost de 1288 (Ramon de Poal, notari públic de Sant Benet de Bages): Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 399.

Donacion entre particulars de un Manso en S. Pedor.¹

donatio del mas de Malayech prop Sant pedor a un²

P. N° 94³

N° 3.⁴

donatio del mas Malayech de St. pedor⁵

1120. S. Pedor.⁶

“Hoc est translatum ffideliter sumptum a quodam instrumento cuius tenor talis est:” In Christi⁷ nomine. Ego Arbertus et uxori⁸ mee⁹ Maiassendi¹⁰ et filiis nostris et Guilelmus Raymundi et filiis suis, nos simul in unum donatores sumus uobis Berengarii et uxori¹¹ tue¹² Ermessendi.¹³ Per hanc scripturam¹⁴ nostre¹⁵ donatione, donamus uobis mansum unum que¹⁶ habemus in loco que uocitant Malayech.¹⁷ Et aduenit nobis prenotatum mansum per¹⁸ parentorum nostrorum et per¹⁹ omnesque uoces. Et est in comittatu²⁰ Minorisse,²¹ in parrochia Sancti Petri Auri, in loco uocitato. Et habet affrontaciones prenotatum mansum: a parte orientis²² in riuo de Auro;²³ de meridie in charrera²⁴ qui pergit ad Minorisa; de occiduo in uineas que²⁵ uocant Espadetas; a parte uero circii²⁶ in uia puluega²⁷ uel in alaudio²⁸ Berengario Onofre.²⁹ Quantum iste³⁰ quatuor affrontaciones includunt sic donamus nos uobis et ad ffiliis uestris, ad unum post alium, prenotatum mansum cum suis pertinenciis, tali ratione ut bene laboretis et bene edificetis et faciatis ibi domos et maneatis ibi uos et progenia uestra omni tempore, et donetis nobis et progenia nostra de ipsa laboratione de pane et uinum ipsum quartum ffideliter uos et progenia uestra, et per unumquemque annum ad natale Domini denarios XII monete Barchinone per³¹ censum. Et est manifestum. Quod si nos donatores ad³² ullusque homo uel femina qui hanc cartam donationis infringerit temptauerit nullo modo facere possit set³³ quisquis fecerit in triplo componat. Et in antea ista donatio firma permaneat modo uel omnique tempore.

Actum est hoc Nonas³⁴ Ffebruarii³⁵ anno XII regnante rege Lodouico.³⁶

Sig+num Arberti. Sig+num Maiessen.³⁷ Sig+num Raimundi Arberti. Sig+num Berengarii Arberti. Sig+num Gerallus³⁸ Arberti. Sig+num Guilelmus³⁹ Raymundi. Sig(+num) Bernardus.⁴⁰ Sig+num Petrus,⁴¹ nos qui hanc cartam donacione⁴² fecimus scribere et firmauimus et testes firmare rogauimus.

Ramon,⁴³ sacer,⁴⁴ qui hoc scripsit die et (*signe*) anno quo supra.

Sig(*signe*)num Raymundi de Poalo,⁴⁵ notarii publici Sancti Benedicti, qui hoc translatum scripsit XVI Kalendas⁴⁶ Septembris⁴⁷ anno Domini millesimo ducesimo octuagesimo octauo.

1. *Finals del tercer quart del segle XVIII, c. 1773.*
2. *Finals del tercer quart del segle XVIII, c. 1773.*
3. *Finals del tercer quart del segle XVIII, c. 1773.*
4. *Finals del tercer quart del segle XVIII, c. 1773.*
5. *Finals del tercer quart del segle XVIII, c. 1773.*
6. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
7. *Abreujat Xpi a O.*
8. *uxori a O, per uxor.*
9. *mee a O, per mea.*
10. *Maiassendi a O, per Maiassendis.*
11. *uxori a O, per uxor.*
12. *tue a O, per tua.*
13. *Ermessendi a O, per Ermessendis.*
14. *scripturam a O, per scriptura.*
15. *nostre a O, per nostra.*
16. *que a O, per quod.*
17. *Malayech (en català) a O.*
18. *per a O, per pro.*
19. *per a O, per pro.*
20. *comittatu a O, per comitatu.*
21. *Minorisse a O, per Minorisensi.*
22. *orientis a O, per oriente.*
23. *de Auro a O, per Auri.*
24. *charrera (en català) a O; uia (en llatí).*
25. *que a O, per quod.*
26. *circii a O, per circio.*
27. *puluega a O.*
28. *alaudio a O, per alodio.*
29. *Berengario Onofre a O, per Berengarii Onofredi.*
30. *iste a O, per istas*
31. *per a O, per pro.*
32. *ad a O, per aut.*
33. *set a O; variant admesa, en llatí, de sed.*
34. *Nonas a O, per Nonis.*
35. *Ffebruarii a O, per Februarium.*
36. *Lodouico a O.*
37. *Maiessen (en català) a O, per. Maiassendis (en llatí). Vegeu la nota 10.*
38. *Gerallus a O, per Geralli.*
39. *Guilelmus a O, per Guilelmi.*
40. *Bernardus a O, per Bernardi.*
41. *Petrus a O, per Petri.*
42. *donacione a O, per donationis.*
43. *Ramon (en català) a O; Raimundus (en llatí).*
44. *sacer a O, per sacerdos.*
45. *Raymundi de Poalo a O. Ramon de Poal és documentat com a escrivà del monestir de Sant Benet de Bages al darrer quart del segle XIII.*
46. *Kalendas a O, per Kalendarum.*
47. *Septembris a O, per Septembrium.*

1267

1120, desembre, 29.¹

Venda. *Franc i la seva esposa Orreca venen a Arnau i la seva esposa [...] una terra que Franc té dels seus pares.*²

O*. Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2269 G-2.

O

In nomine Domini. Ego Francho³ et uxor mea Orecha,⁴ uinditores⁵ sumus uobis Arnallo et uxor sua [...] emtores.⁷ Per hanc scriptura uindicionis⁸ nostre⁹ uindimus¹⁰ uobis terra nostra propria, qui nobis aduenit de ienitores¹¹ meos. Et [est ..]¹² Et afrontant [...] et de circi¹⁴ in [... Quantum infra istas afr]ontaciones¹⁵ includunt sic uindimus¹⁶ [...] uindicare set¹⁸ componamus uobis in duplo cum omni¹⁹ sua inmelioraracione.²⁰ [Et in antea ista]²¹ uindicio[ne]²² firma permaneat omnique tempore.

Facta ui[n]dicio²³ IIII Kalendas²⁴ Ianuarii²⁵ anno XIII regnante Leudiuico²⁶ rege.²⁷
S+num Francho.²⁸ S+num Orrecha,²⁹ qui ista uindicione³⁰ fecimus et testes firmare rogauimus.
Sig+num Ioannes.³¹ S+num Seniofredo³² (*signe*) Sperandeo³³ clericus³⁴ (*signe*).

Bellarone,³⁵ presbiter, hec scripsi et (*signe*) die et anno quod supra.

1. *La data és provisional.*

2. *Aquest document és escrit al revers d'un pergami a l'anvers del qual hi ha escrit un document datat el 4 de setembre de 1045 (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2269 G-1). A part del problema de conservació d'aquest segon document, amb un text en part malmès, molt desgastat, té l'inconvenient afegit que damunt hi foren fetes totes les anotacions dorsals. El pergami es conserva dins d'una funda transparent de polimer (Melinex), mitjà de protecció que s'ha fet servir per a altres peces d'aquesta sèrie numerada a inicis del segle XXI -que es distingeixen per tenir una lletra tot seguit del número- i afegida als que l'Arxiu de la Corona d'Aragó ja tenia classificats anteriorment.*

3. Francho a **O**. *Correspon al cognom català actual Franc.*

4. Orecha (en català) a **O**. *Escrit amb una r (vegeu la nota 29).*

5. uinditores a **O**, *per uenditores.*

6. [...]

7. emtores a **O**, *per emptores.*

8. uindicionis a **O**, *per uenditionis.*

9. nostre a **O**, *per nostra.*

10. uindimus a **O**, *per uendimus.*

11. ienitores a **O**, *per genitores.*

12. [est ..]

13. [...]

14. circi a **O**, *per circio.*

15. [... Quantum infra istas afr]

16. uindimus a **O**, *per uendimus.*

17. [...]

18. set a **O**; *variant, admesa en llatí, de sed.*

19. omni a **O**, *per omne.*

20. inmelioraracione a **O**, *per immelioratione.*

21. [Et in antea ista]

22. uindicio[ne] a **O**, *per uenditione.*

23. ui[n]dicio a O, per ista uenditio.
24. Kalendas a O, per Kalendis.
25. Ianuarii a O, per Ianuariis.
26. Leudiuico a O.
27. rege a O, per regi.
28. Francho a O, per Franchoni.
29. Orrecha (en català) a O. Escrit amb dues r (vegeu la nota 4).
30. uindicione a O, per uenditione.
31. Ioannes a O, per Ioannis o Iohannis.
32. Seniofredo a O, per Seniofredi.
33. Sperandeo a O, per Sperandei.
34. clericus a O, per clerici.
35. Bellarone a O, per Bellaronus.

1268

1123, novembre, 30.

Evacuació i definició. *Pere Ramon, fill de Ramon Guifred, [= Gifreu] difunt, i els seus néts Bernat Pere i Arnall Pere, vingueren en presència del senyor Benet, abat de Sant Benet; [de Bages] Bernat, prior; Ponç, cambrer; Pere Guillem, prior i jutge de Sant Jaume de Calaf, [Sant Jaume de Calaf -església parroquial-, actual municipi de Calaf, Alta Segarra, comarca d'Anoia] Ecard, castlà de Castellar; [castell de Castellar, actual municipi d'Aguilar de Segarra -o de Boixadors-, Alta Segarra, comarca de Bages] Bernat Guillem de Seguer; [Seguers de Sant Pere, actual municipi dels Prats de Rei, Alta Segarra, comarca d'Anoia] Guillem Onofred; [= Onofre] Bernat Joan, batlle; i d'altres bons homes, per reclamar l'alou que el seu pare [Ramon Guifred (Gifreu)] i la seva mare [Flandina] esmenaren i vengueren pro fraudatione al seu oncle [de Pere Ramon] Ramon Guadall, tal com consta en els documents de Sant Benet [de Bages] i que ells reclamaren injustament i per recte judici no pogueren obtenir. Per això els esmentats Pere Ramon, Bernat Pere i Arnall Pere defineixen i evacuen, ells i llur descendència, al Senyor Déu i a Sant Benet i a Sant Valentí [Sant Benet de Bages] i a l'abat i monjos, tant presents com futurs, i reben de Ponç, cambrer, cinc sous per aquesta definició, que també signa la seva mare, [de Pere Ramon] Flandina. Si algú d'ells o de llurs hereus anés contra aquesta definició i evacuació no ho pugui reivindicar sinó que ho hagi de restituir en el triple i romanguí ferma i estable per sempre.¹*

O.* Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2282 J.

evacu<ac>ionis de Ma[gi]n²

T N° 242

Donacio de alguns / alous â S.t Benet / y no diu on fa part

S. Benet³

1075.

Calaf. ô Castellar.⁴

[127]⁵

2282 J⁶

Hec est carta euacuationis uel definicionis seu guarpicionis⁷ qualiter uenit Petrus Raimundi, qui fuit filius Raimundi Guifredi, condam,⁸ et Bernardus,⁹ nepotus¹⁰ eius,¹¹ et Arnallus Petri,¹² nepotus¹³ eius,¹⁴ uenerunt in presencia domni Benedicti, abbatis Sancti Benedicti, et Bernardi, prioris, et Poncii, chama<ra>rii,¹⁵ et Petri Guilelmi, prioris et iudex Sancti Yachobi de Chalaf,¹⁶ et Echard,¹⁷ chastla¹⁸ de Kastelar,¹⁹ et Bernardi Guilelmi de Ceger,²⁰ et Guilelmi Onofredi, et Bernardus Iouanis, baiulus,²¹ et aliorum bonorum hominum. Ego Petri²² Raimundi et nepotes mei²³ Bernardus et Arnallus Petri requirebamus alaudium²⁴ quod pater meus²⁵ et mater mea²⁶ pro fraudatione emendauerunt et uendiderunt auunculo nostro²⁷ Raimundo Guadalli²⁸ sicuti²⁹ resonat in kartis³⁰ Sancti Bened[i]cti³¹ et nos³² requirebamus iniuste et per rectum iudicium non potuimus rem guarire.³³ Et ideo nos suprascripti Petrus et Bernardus et Arnallus Petri difinimus³⁴ et guarpimus³⁵ et euacuamus nos et posteritas nostra Domino Deo et Sancto Benedicto et Sancto Valentino et abbati et monachis, tam presentibus quam futuris, et dedit nobis Poncius, chamararii,³⁶ V^e solidos propter hanc³⁷ definicionem.³⁸

Actum est hoc IIe Kalendas³⁹ Decembris. Sig+num Petri Raimundi. Sig+num Bernardi Petri. Sig+num Arnalli Petri. Sig+num matris eius Flandina,⁴⁰ qui hanc cartam firmauerunt manibus propriis et testes firmare rogauerunt. Sig+num Echard.⁴¹ Sig+num Bernad Guillem.⁴² Sig+num Petri, prioris. Sig+num Bernardi Iohanis. Sig+num Guilelmi Onofredi. Siquis ex nobis uel de erediibus⁴³ nostris istam nostram definicionem uel euacuacionem siue guarpicionem uenerit ad inrumpendum non hoc ualeat uendicare⁴⁴ set⁴⁵ in triplo componat et in antea ista definicione firma et stabilis permaneat omni tempore.

Facta karta IIe Kalendas Decembris anno X^oVI^o regnante Lvdovico⁴⁶ rege.

Petrvs,⁴⁷ monachus⁴⁸ et levita.⁴⁹ (*signe*)

1. *Pergamí en bon estat de conservació. Forat a la part inferior, d'origen, esquivat per l'escrivà. Es conservava plegat.*
2. *Segle XVI; en requadre.*
3. *Finals del segon terç del segle XVIII, c. 1760.*
4. *Inicis del segle XIX, c. 1804 (P. Benet Ribas, arxiver del monestir de Sant Benet de Bages).*
5. *Segona meitat del segle XX. Ratllat.*
6. *Inicis del segle XXI, c. 2003. Escrit amb llapis.*
7. *guarpicionis a O. Vegeu la nota 18 del document número 1221 (Barcelona, ACA, Monacals, fons de Sant Benet de Bages, núm. 2277 R -1091, juliol, 14-).*
8. *Petrus Raimundi, qui fuit filius Raimundi Guifredi, condam.*
9. *Bernardus a O. Encara que no aparegui en cap lloc el mot frater, donem per entès que és germà d'Arnallus Petri. Vegeu la nota 12.*
10. *nepotus a O. En català, 'nét'.*
11. *eius a O. Es refereix a l'actor primer, el seu avi Pere Ramon. Vegeu la nota 8.*
12. *Arnallus Petri a O. Malgrat el patronímic, no és fill del primer actor, Pere Ramon, sinó nét seu. Vegeu la nota 13.*
13. *nepotus a O. En català, 'nét'.*
14. *eius a O. El pronom demostratiu singular es refereix a l'actor primer, el seu avi Pere Ramon. Vegeu la nota 8.*
15. *chamararii a O, per chamararii o camararii.*
16. *Petri Guilelmi, prioris et iudex Sancti Yachobi de Chalaf a O. Es tracta de Pere Guillem, prior de Sant Jaume de Calaf i jutge. L'església de Sant Jaume de Calaf era seu d'un priorat canonical augustinià fundat el 1069, filial de l'abadia de Sant Vicenç de Cardona. [PLADEVALL, Antoni, "Calaf, priorat de", a Gran Enciclopèdia Catalana, 4 (Barcelona 1973 -1^a ed.-), pàg. 114]*
17. *Echard (en català) a O; Ecardi (en llatí).*
18. *chastla (en català) a O. En català normalitzat actual, 'castlà', normalment un cavaller que tenia encomanat un castell a nom d'un senyor, laic o eclesiàstic.*
19. *de Kastelar (en català) a O.*

20. Bernardi Guilelmi de Ceger (*el locatiu, en català*) a **O**. *Es tracta de Bernat Guillem, castlà del castell de Seguer. Seguer o Seguers, que el 1022 era una fortalesa probablement subsidiària del castell de Castellar havia esdevingut, ja a finals del segle XI, un castell termenat. Sobre Seguer, o Seguers, vegeu la nota 18 del document núm. 725 (1016, febrer, 26), la nota 40 del document núm. 1108 (1050, setembre, 13) i, especialment, la nota 1 d el document núm. 1185 (1078, desembre, 16).*
21. Bernardus Iouanis, baiulus a **O**. *Suposem que es tracta d'un batlle del monestir de Sant Benet de Bages.*
22. Petri a **O**, per Petrus.
23. mei a **O**, per meos. *El pronom possessiu plural es refereix als néts de l'actor primer, Pere Ramon.*
24. alaudium a **O**, per alodium.
25. pater meus a **O**. *Es refereix a l'actor primer, Pere Ramon. Vegeu la nota 8.*
26. mater mea a **O**. *Es refereix a l'actor primer, Pere Ramon. Vegeu la nota 8.*
27. auunculo nostro a **O**. *El pronom personal plural remet als dos germans Bernat i Arnall Pere, que a més de néts de Pere Ramon i besnéts de Ramon Guifred són nebots de Ramon Guadall, que és anomenat 'el nostre oncle'. Vegeu la nota següent.*
28. Raimundo Guadalli a **O**. *De Ramon Guadall, important noble possessor de molts béns i, en especial, del terme del castell de Calders, que morí l'abril de 1075, en coneixem la notícia del testament (document número 1170 -1075, abril, 12-) i una còpia de l'adveració sacramental d'aquest (document número 1172 -1075, octubre, 13-). Era oncle -germà de la mare- de Bernat i d'Arnall Pere.*
29. sicuti a **O**, per sicut.
30. kartis a **O**, per cartis.
31. i, il-legible a **O**.
32. nos a **O**. *El pronom personal plural inclou aquí els tres protagonistes: Pere Ramon i els seus néts Bernat i Arnall Pere.*
33. requirebamus iniuste et per rectum iudicium non potuimus rem guarire a **O**. *Lèxic jurídic feudal. El verb guarire, en català llatinitzat, és sinònim de 'reparar'.*
34. difinimus a **O**, per definimus.
35. guarpimus a **O**. *Vegeu la nota 7.*
36. chamararii a **O**, per camararius.
37. hanc a **O**, per hac.
38. definicionem a **O**, per definitione.
39. Kalendas amb majúscules a **O**.
40. matris eius Flandina. *Es refereix a la mare de Pere Ramon, l'esposa de Ramon Guifred. Vegeu les notes 8 i 26.*
41. Echard (*en català*) a **O**; Ecardi (*en llatí*).
42. Bernad Guillem (*en català*) a **O**; Bernardi Guilelmi (*en llatí*).
43. eredibus a **O**, per heredibus.
44. uendicare a **O**, per uindicare.
45. set a **O**; variant, admesa en llatí, de sed.
46. Lvdovico a **O**.
47. Petrvs amb majúscules a **O**.
48. amb majúscules la m inicial.
49. la l a levita.

Índex onomàstic